

Valerianus

MA

Dk

4

Woodcut 5

ps

I O A N N I S
P I E R I I
V A L E R I A N I
B E L L V N E N S I S
H I E R O G L Y P H I C A,

S I V E

DE SACRIS ÆGYPTIORVM

aliarumq̄ gentium literis, Commentariorum Libri

LVIII. cum duobus alijs ab eruditiss

imo viro annexis.

Accesserunt loco auctarij, Hieroglyphicorum Collectanea, ex veteribus & recentioribus auctoribus descripta, & in sex libros digesta. Horapollinis item hieroglyphicorum libri duo, ex postrema Daudis Hoeschelij correctione.

Præterea eiusdem Pierij declamatiuncula pro barbibus sacerdotum, & reliqua opuscula siue poemata omnia.

Editio nouissima, annotationibus ad marginem ac Indicibus necessarijs, adornata; emendata, & locupletata.

COLONIAE AGRIPPINAE.
Sumptibus Antonij Hierati, Bibliopolaë.
ANNO M. DC. XIV.

Tr. R.
V165H

350847

ILLVSTRISSIMO COSMO MEDICI, FLORENTINORVM DV.

CI, HETRVRIAEQVE PRIN-
CIPi, HEROI INCOM-
PARABILI,

IOANNES PIERIVS VALERIANVS

S. P. D.

*Vm mecum reputo, COSME Princeps Illustrissime, reputo autem
sepiſſimè, quanta fuerit & genij & ingenij felicitas in laudatiſſi-
ma vite tua, negotiorumq; electionibus, cum omnes te unanimi
totius patriæ tuæ conſenſu, in tam tenera ætate, ditioni ampliſſi-
ma praponerent, & in hanc celsam honoris ſedem extollerèt, tum
certè quonam modo tantam rerum molem in hac temporum per-
turbatione ferre ac ſuſtinere poſſes, ſane quàm pro eo ac debui, ſo-
licitus eſſe cœpi. Verum cum actionis adminiſtrationisq; tuæ pro-
greſſum, & quam vite rationem complexus es, conſidero, gaudio
planè maximo ita perfundor ac exulto, vt etiam planè videam te Fortuna locum illum,
ſingulari omnium benevolentia & ſumma Virtutis exiſtimatione non ſolum tueri potuiſ-
ſe, ſed etiam eam virtutis opinionem de te concitauiffe, vt vel maximis regnis guber-
nandis te dignum præbueris. Nam qui fructus à bono veroque Principe ſoleat expectari vel
maximus, huiusce iam non adumbratam imaginem, ſed luculentam expreſſamq; formam
nobis exhibuiſti: atq; vt inſigne commodum ſubditis tuis adferre poſſes, in primis operam
dediſti, vt tamquam agrum melioribus ferendis ſegetibus deſtinatum, lolio zizaniaue, ſic
Rempublicam tuam labe vitijsq; contagioſis perpurgares, dum corruptores coërces, exter-
nas diuini nominis contumelias, blaſphemias, periuria, & id genus extrema ſcœlèra pro
virili iureq; tuo prohibes, emendas, tollis, ac punis: nihilq; magis è tua dignitate: nec rem
Deo (huius enim miniſter & eſt, & dicitur bonus qui tuus Princeps) gratiorem, nec ciuibus
tuis ſalubriorem exiſtimaiſti, quàm ſi ad huiusmodi honeſtatis ac pietatis ſcopum & me-
tam in curriculo tuo gnauius & ſtrenuè contendas: pro quo etiam labore & indefeſſo ſtu-
dio certò nouiſti tibi diuinitus immortalè præmiũ eſſe propoſitum, cum tam glorioſi co-
natus & curſus dux & magiſter Chriſtus prolixè polliceatur illis rerum omnium feliciffi-*

Epistola nuncupatoria

mos successus, qui Religionem puriorem ardentem amant, & ornare sedulo contendunt. Quamobrem COSME Princeps ornatissime, fas mihi sit quæso, meo quodam more & singulari quadam erga te gentemq; vestram pietate, liberius quadam usurpare & adferre, quæ ex officio præmittere non possum, teq; exhortari, & admonere vel iam currentem (ut dici solet) incitare potius, ut quem hætenus animum ad publica iuuanda commoda attulisti, eum non deponas, sed tibi etiam atque etiam vigilandum, ac pro Republica consilio & labore excubandum existimes, studiaque omnia, cogitationes & curas in ijs rebus ponendas, quibus clauum tanti dominij in maximis fluctibus tenere, & amplas ditiones tuas, in summis rerum difficultatibus tueri ac gubernare possis. Hoc ipsum facile totum assequeris, si Deum verum in Christo verè, ut facis, agnoscens, summa fide & seruantia colas, ames, venereris, & gloria sanctissimi nominis eius, doctrina cælesti, Ecclesiæ tranquillitati amplificanda, conseruandaq; dies noctesq; studeas: in Domino, ad quod es adhibitus, publicam, ut hætenus fecisti, salutem quæras, subditorum incolumitatem cures & tuearis, honestam disciplinam instituas, vel iam institutam conserues, florentem ditionem legibus, iustitia, concordia stabilire pergas. Magnum, inquires, est hoc & arduum munus, molestiarumq; plenum, & quod non nisi ab ijs præstari potest, quibus diuinitus peculiare donum concessum est: mihi autem homini satis alto perfruente otio hæc perscribere longè facilius, quàm inuenire quenquam qui ad huc scopum propius collimet. Rectè sanè, sed quorsum hæc? Ut te ipsum, clarissime Princeps, respicias, teque eum esse firmè credas, in quem Deus Optimus Maximus immensa sua benignitate, tam ampla conferre voluit beneficia, vnumq; constituere Ducem, ac veluti pastorem, magnis & late disitis populis, ut eos commode, prudenterq; regendo pascendoq;, in hoc tuo principatu idea quadam sanctæ Reipublicæ eluceres. Ideoq; duos præclaros tibi comites addere voluisti, Iustitiam & Religionem: quarum altera fortunam, vitam & dignitatem ciuium & populorū conseruas & contines: altera, ad veram salutem, veramq; felicitatem omnes conuocas, & proprio laudabiliq; exemplo tantum non adducis. Respice igitur, COSME Princeps, munus tibi assignatum à Deo, talentumq; tam liberaliter tibi impertitum, ac cæleste tuum illud nomen non sine diuino numine idèo tibi obuennisse, ut (quod olim de Sparta prouerbum iactatum est) quam nactus es Hetruriam, eam excolas, & omni virtutum genere exornes. In primis autem, ut decet veræ virtutis amatore, artes quibus doctrina liberales continentur, studio, liberalitate, & officijs tuis complectaris: insunt enim in artibus illis fontes & cause sapientiæ, virtutū, legum, & honestæ disciplinæ, quæ omnia quæ principatui & prouincijs tuis necessaria sunt, vnus omnium Principum optime nouisti, qui nullis sumptibus, laboribus nullis percipisti, ut præstantiores ingenuarū artium Doctores Gymnasti præficerentur, iuuentutèq; liberaliter instituerent. Et si quis tandem inueniatur, qui ab egregia aliqua virtute commendationè ducit, huc tua beneuolentia dignū iudicas, ac benignè cõplecteris, auctoritate defendis, foves, & dignis præmijs ornas, ut iam nemo mirari debeat, probos homines & doctissimos quosque certatim ingenij sui partus libenter illi commendare, cuius vel nominis splendore, gratiam & ornamentum scriptis conciliant suis. Quam quidem ob rem nec mihi, qui annos permultos in vestra sum clientela, committendum putavi, ut, cum multi eam voluptatem, quam incredibilem ex ista magna dignitate animis suis perciperent, scriptis declararent, vellentq; te hunc summum honorem ex tuo merito splendore diutissime ad-

ministrare, ego vnus in tanta omnium letitia tacerem, nec scripto testificarer commune omnium nostrum gaudium ex eo potissimum natum esse, quod te vnum in hac durioris temporis propugnatione diuinitus delectum videmus, qui literas, literasque viros singulari benignitate foues, atque illustras, ac aduersus intolerantiam inscitiam, & immanem barbarie defendis. Vt igitur huiusce percepta mea letitia aliquam significationem darem, commetarios satis multos diuersorum amicorum, quibus id denegare nec potui nec debui, rogatus de sacris Aegyptiorum literis hoc tempore in vnum veluti corpus constrictos in tuo nomine apparere volui: in quibus vel describendis, vel tractandis magnam operam & sedulum studium nos posuisse, boni omnes, qui nostra legere dignabuntur, facile intelligent. Quam verò feliciter id à nobis tentatum sit, aliorum iudicium erit: labores certe incredibiles sustinimus, dum earum rerum explicationem adferre studuimus, quae natura obscuritate varietateque inuoluta, multisque obstructa difficultatibus, plurimorum, vel insigniter eruditorum hominum ingenia exercere detinereque potuerint, ut etiam aequiore mihi fore Lectorem sperem, ubi viderit me primum tanta rerum varietate, magnitudine ac difficultate maximo studio, maximaque animi contentione in hoc argumento elaborare voluisse, & honesto exemplo multorum studia excitare. Quamquam hoc loco extiterunt, qui in ipso operis vestibulo à tam laborioso me deterere ita studuerunt incepto, ut etiam, vel arrogancia vel imprudencia nota & crimine me verberarint, quod vnus è multis existimarem aliquam absolutam explicationem me nunc tandem huic tam obscuro argumento adferre, & tam immensam rerum abditarum seriem ex Aegyptiorum sacerdotum arcanis eruere posse confiderem. Quin potius rei difficultate ab oculis versata, inexhausti operis laborem declinandum censuerunt, praesertim cum in huiusmodi enodandis non pauci ex Graecis & Latinis barbarisque scriptoribus omne studium & operam sine fruge consumpserint, quod opus tale rerum atque artium omnium propemodum rationem, naturamque comprehendat. Praeterea vetustis earum literarum monumentis, partim temporum, partim hominum incuria deperditis, ea dicebant scriptorum inopia laborandum esse, ut si etas, si ingenium, alia plerumque adessent, vix tamen ad exitum perducere concederetur tanta molis argumentum, quod idem adeo sit ex hominum memoria sublatum, vel potius abolitum, ut nulli vnquam vsui sit hac elucubratiō futura, cum praesertim hoc ipso tempore nullus quantumlibet profunda eruditione sit, qui vel obeliscos, qui Romae aut alibi adhuc visuntur, vel admirandam illam Bembi mensam intelligat, aut interpretari possit: vanumque esse, ingenium in eo pertinacius intendere, quod te nunquam omnino speres assecuturum. His ego responsum volo, me non esse nescium plurima ex his vna cum Aegyptiorum regno, doctrina, institutione, ac ferè omni eorum nomine ita esse abolita, ut si vel ipse reuiscat Heraiscus, qui fertur olim omnia sacerdotum eorum monumenta, literasque mysticas vno statim obtutu intellexisse, rerumque simul interpretationem confecisse, iam nunc laboret incassum, si quid tale aggrediatur. Sed esto non posse me, non posse alium quempiam totum hoc sacrum pertrahere, idcirco praeclaro & laborioso incepto desistendum, quod vni omnia praestare negatum sit? Idcirco veterum numismata & statuas artificiosius elaboratas, quas tanto studio perquirimus, tanta diligentia effodimus, tanto sumptu resarcire curamus, quacumque fuerint vel nare, vel pede, vel alio quopiam membro mutile, in fornacalem ignem ad usum calcis conijciemus? quomodo enim nobis vel voluptati, vel admirationi esse poterunt, si non undecunque perfectae fuerint, quando nihil istud dignum

dignum putant, pretiosum nihil, nisi quod est absolutissimum? Age igitur, COSME, si horum sententiam probas, monumenta aliquot tum vetera tum recentia ex amantissimis tuis adibus abijce, Statuas illas mira Michaelis Angeli Bonarotti industria fabricatas, è diui Laurentij templo eliminandas cura: nam & illis aliquid deest, & hæc extremam artificis desiderant manum, ut de his tantum loquamur, quos in nostra commentationis serie duces libenter suscipimus. Plinium habere domi nemo velit, professus enim se naturalis aut mundi historiae libros editurum, non omnia nouit, non omnia perquisiuit, in orbis descriptione multa prætermisit, montes aliquot non recensuit, flumina pleraq; non commemorauit, vrbes tunc celebres non agnouit omnes, quadrupedum, piscium, auium stirpium, ac aliarum quarundam vim ac proprietatem parum accurate proposuit? Quid Plutarchum, quid Aelianum, quid Athenæum, quid Pausaniam memorem, cum horum nemo omnia, que in suscepto argumento dici potuissent, dixerit? Quid Paulum Iouium, cuius tanta inscribenda historia laus est, ut eandem plerisque veterum eriperit, & cum vel primis parum habeat? Huiusne incomparabilis viri scripta reijciemus, quòd in ea temporum serie aliquot annorum historia concisior sit? Id existimo nemo, nisi prorsus humanarum rerum imperitus, approbauerit. Tu certe, COSME Princeps, domestico id ipsum improbas exemplo, qui quanto potes studio, quicquid reparari potest, instauras: & quorum virtutes vel imitaris, vel etiam excellis, eorum etiam imagines vel opera studiosè perquiris. Sed ne in hoc multus sim, harum commentationum labor nulli rei magis mihi videtur assimilandus, quàm illi de quo dixi statuarum effodiendarum & instaurandarum studio: ut enim ille ut cumq; mutilæ, gratæ esse solent, sic nostra hæc (nisi me instituti operis fallat amor) etsi non omnia complectentur, habitura tamen spero aliquid, quod sese humana ingenia oblectare possint. Nihil igitur mihi cum illo sit,

Qui quòd desperent inuicti membra Glyconis
Nodosa corpus nolint prohibere chirogra.

Novimus humanarum virium terminos circumscriptos, & aliquid esse prodire tenus, si non datur ultra. Quamobrem quis tandem iniquiore in eum erit animo, qui mortalium ingenia, industria & laboribus suis quocumq; modo vel delectare vel iuuare conetur: Nam de presentis argumenti vel oblectatione, vel utilitate, quam earum rerum explicatio & cognitio affert, si velim pro dignitate dicere, nullus unquam exitus reperietur. Quòd si unicuiq; rei non exigua nobilitas ex antiquitate comparatur, scriptorum opinio est, literas hæc, quibus inde vsi sunt Aegyptij, tunc primum excogitatas, cum veteres illi ante diluuium viri, qui rerum caelestium rationem primi mortalium indagasse traduntur, duas diuersa materia columnas constituerunt, lateritiam unam, alteram lapideam, in quibus totum de consummatione mundi, arcanum exscriberent: sunt enim qui descriptionem huiusmodi, animalium caterarumq; rerum figuris constituisse astruerent, in quibus tamen Philosophi, Poëta, Historici, diuinarum etiam disciplinarum sententias delitescere viderunt. Consiantissima enim fama celebratum fuit, sacerdotes illos Aegyptios omnem naturæ obscuritatem adeò manifestè sibi cognitam professos, ut eandem quasi per manus traditam, disciplinam hereditariam possiderent. Hac ipsa præclara fama commotus admirandus ille Pythagoras, Aegyptum sibi adeundam lustrandamq; putauit, ac ab ipsidem ibi sacer-

sacerdotibus talia cepit arcanarum rerum documenta, ut non abs re de illo passim dictum sit:

Mente Deos adijt, & quæ natura negauit
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.

Tantaq; huius viri fuit admiratio, ut Crotoniatæ & Metapontini (apud quos etiam è vita decessisse fertur) ex eius domo templum facerent, ac veluti numen colerent. Quid Plato, ut ingenij doctrinaq; Princeps, & Philosophorum Deus & haberetur & vocaretur, nonne id Aegyptiaca peregrinationi debet referre acceptum? Nonne Moses ipse, quem Pharaonis filia adoptauit, regioq; modo, peritis Aegyptiorum adhibitis praeceptoribus educavit ac erudiuit, magni sapientisq; nomine honoratus est? Sed ne in conquirendis multis laborare videar, cum hac hieroglyphica instituendi ratione similitudinem habere comperio diuinas nostrorum literas, ita omnia mystico quodam sensu scripta quacumq; Moses, quæ David, quæ Prophetæ reliqui cælesti Spiritu afflati protulerunt. In noua verò lege nouoq; instrumento cum Assertor noster ait: Aperiã in parabolis os meum, & in ænigmate antiqua loquar, quid aliud sibi voluit, quàm hieroglyphicè sermonem faciam, & allegoricè vetusta rerum proferam monumenta? Et illud: Iesus in parabolis loquebatur ad turbas, nonne sermones suos arcano quasi velamine quodam contegebat? Pari modo videmus Apostolos ab usitato loquendi more recessisse, ut sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut meritò dignitate, ita & forma quadam discernerentur, ne cælestium mysteriorum maiestas passim & indiscrete patefceret, sanctumq; Canibus, & margarita Porcis exponerentur. Demetrius certè Phalæreus apud Philadelphum Alexandria Regem, plerisq; audientibus affirmavit, non licuisse Græcis Hebraicam historiam attingere, quin illustrium scriptorum quosdam eam rem tractare ausos, aduersa mentis valetudine & languore corporis tam diu conflictatos, donec ab incæpto destitissent, tamquam id arcanum profanis esse gentibus manifesta ira Numinis interdictum. Ad quod ipsum si nunc multi respicerent, modestius aliquanto se gererent. Vides enim quæ de humana diuinæq; disciplina vetustas illa sub rerum verborumq; quorundam inuolucris occultauerat, & quòd peritissimi quiq; inter se hoc veluti ænigmatum genere vti consueuerunt. Mihi igitur vitio verti non debet, si omnem operam & studium ad harum rerum explicationem contulerim, quas tanto in pretio à præstantissimis quibusq; semper habitas nonimus. Angelo Politiano, Petro Crinito, Philippo Beroaldo summa laudi datum, quòd primi vnum vel alterum ex his locum interpretati sint. Mihi igitur ut idem attentem cur negetur? Et si is non sum, qui cum illis ausim eruditione contendere (fuerunt enim ex ijs quos æquus amauit Iupiter) si quid tamen non intermissus labor, & in euoluendis remotioribus libris perseverantia valent, non vnum iam aut alterum locum, sed ad multa volumina de arcanis huiusmodi, aliqua posteritatis gratulatione me conscripsisse grati, ni fallor, profitebuntur, ac oblectationem & utilitatem ab harum rerum tractatione non disiunxisse. Maximas certè commoditates & utilitates consequemur, si ex multis expertibusq; rationis animantibus exempla sumere voluerimus, & virtutum, quas sequamur, & vitiorum, quæ fugiamus. Nec deerit occasio rectè sentientibus, qui accommodatè ad religionem nostram hac retulerint & exposuerint. Nec etiam arborum & herbarum consideratio nobis otiosa est. cum

Epistola nuncupatoria Ad Illustriss. Cosmum Medicem.

est, cum B. Paulus, & ante eum David ex rerum creaturarum cognitione, Dei magnitudinem & dignitatem intelligi tradant. Quæ cum ita sint, quis nostrum tam torpescenti ac terrenis fœcibus immerso erit animo, qui se non innumeris obstructum à Deo beneficijs fateatur, cum se hominem creatum videat, & omnia quæ cælo, aëre, aqua, terraq; continentur, hominis causa generata esse, seq; non solum rerum cælestium contemplatorem esse, verum etiam eorum omnium quæ uniuersum complexu suo continet, Dominum esse conditum. Hac si ita suis viribus & animo expenderentur, atq; oculis quotidie cernuntur, mirabilem excitarent in nobis erga Deum amorem. Verum iam tempus, ut quæ coniunctissimis efflagitantibus amicis, commentarijs singulis comprehensa sint, vno veluti obtutu spectanda exhibeam: quos quidem commentarios, optimè Princeps, ad te mitto, ut quibus possim officijs meam in te fidem, perpetuamq; obseruantiam declarem, vehementer etiam atq; etiam rogans, ut hos ipsos ad te venientes, id est, munusculum Pierij tui, quo se præstantem virtutem tuam memoria sempiterna colere velle declarat, ne asperneris, librosq; ipsos vnicum authore tuendos conseruandosq; suscipias. A Leone animantium omnium præstantissimo fortissimoq; auspiciandum putavi, in quem cum oculos attentius coniecissem, statim ardentissimus ille animi tui vigor affulsit: quare nemini conuenientius quàm vni tibi eum etiam peculiariter dedicari posse iudicavi: meq; ad id faciendum in primis incitauit, quòd in tua ciuitate, quæ semper fuit Leonum altrix, magna spes afferebatur, ut Leo meus nuper ablatæ atus, educationis incrementa opiparè esset apud te consecuturus. Multò enim indiget cæbo, nec quemquam hodie noui, qui liberalius ac libentius vno te sit impensam hanc, quæ tua est humanitas, facturus, cum præsertim largissima tibi sit earum rerum copia, quibus Leo meus pascendus est: mox verò ubi vires adeptus idoneas fuerit, tuorum literatorum ope curaq; saginatus, nulla nostra verecundia theatris exhibitus, spectaculo quouis publico, felicissimis tui nominis auspicijs, emittatur. Vale.

AMPLISSIMO VIRO DOMINO NICOLAO DE LANGES, EIVSDEM LOCI,

LAVALLII, &c. DOMINO, PRAESIDIQUE IN-
TEGERRIMO, LITERARVM LITERATORVM.
que Patrono singulari, IOANN. PISEV.

Atuel. S. P. precatur.

QVOD erat mihi optandum maximè, vt aliquando à te summis beneficijs cumulatus, quoniam nullam profus gratiam referre possem, tibi saltem debere apud omnes ingenuè profitendi aliqua non vulgaris occasio daretur, nunc datam oblatamque maiorem in modum lætarer, nisi magnitudo tuorum erga me meritorum ingenium ita meum obruere visa sunt, vt ne potuerim vnquam vlla meditatione parem verborum copiam excogitare: nec aliud occurrat, nisi animum memorem & gratum polliceri, precarique perpetuò, vt superi cumulatè referant gratiam optimè merito, quòd mihi ob fortunæ tenuitatem omninò non licet. Certè, quemadmodum qui sunt ære alieno obstricti, nec habent vnde soluant, versuram facientes aliunde mutuò sumunt pecunias vt creditoribus vsuras præstent, sortemque procrastinentur, atque ita creditoribus auferendo diem, fidem suam tueantur: ita ipse ex locupletissimo, pretiosissimo, inexhaustoque PIERII VALERIANI thesauro, hoc est, ex eruditissimi vel potius omniscij viri Commentariis Hieroglyphicon, omniumque elegantium & reconditarum scièntiarum monumentis fructus aliquot depromere mihi necesse fuit, æs alienum alieno ære dissoluendo. Peropportunè autem accidit ex animi sententia, vt Bibliopola (qui nunquam labori, nec sumptibus pepercit, quòd vulgares libri, qui ex ipsius taberna prodirent libraria castigatissimè politissimeque in vulgus exirent) me ante paucos menses adiens obtulit P. VALERIANI Hieroglyphica (quæ statuerat typis excudere quàm elegantissimè ac emendatissimè fieri posset) prælegenda, castigandaque, & innumeris mendis repurganda, quibus audierat scaterere. Accipi conditionem, haud inuitus, non tam satisfaciendi omnibus spe, quàm progrediendi quantum possumus, voluntate. Multa tamen à nobis emendata additionibusque fortè non infrugeri aucta (non ausim dicere illustrata) & locupletata, maculis infinitis quæ Typographorum incuria vel temporam iniuria irrepserant, conati su-

mus restituere. Quid facerem? neq; verò cuiquam dubium esse debet, quin author ubi primùm commentarios suos edere decreuisset, eidem emendatissimè in publicum exissent: vt qui in iisdem elucubrandis, ornandis ac expoliendis ferè xx. annos impendisset, vt ipse alicubi testatur, atque singulos singulis Principibus, Cardinalibus, plurimisq; eisdem nobilitate, doctrina, ingenio, omnibusq; virtutibus ornatissimis viris donare deliberasset, vt illis nihil perfectius, quoad eius fieri potuit, esset: vnde non vulgarem ab ipsis gratiam rerulit: cuius rei testis locupletissimus Aegidius Cardinalis Viterbiensis appositissimè rescribens PIERIO VALERIANO, Aegypti gloriam ipsum instaurare eodem tempore, quo Solymus Turcarum Imperator accessisset, videlicet Sultanorum rebus profligatis à Mammeluchis Tabulas, signa, marmora, & quidquid ibi splendoris erat, debebat, ac diripiebat: ipsiq; PIERIO gratulatur quòd se diuinis lucubrationibus tot etiam huius ætatis luminibus insereret, quibus Dijs comitibus, sapientiæ veteris, diuinæ eruditionis, arcanarum sacrarumq; literarum monumenta reponeret, ignota mortalibus arcana erueret, lucem canæ doctrinæ post tot sæcula ab inferis reuocaret, & alia quæ idem Cardinalis rectissimè disertissimeq; differit. Argumenti enim luculentissimi varietas, reconditorisq; literature, lectionem facit periucundam, optabilem, vtilissimãque, in quo se noster PIERIVS totius antiquitatis scientissimũ commonstrauit: in Geometricis, Arithmeticis, Astrologicis, Musicis, Geographicisq; exercitatissimum esse ostendit, atq; omnes numeros doctrinarum & sciëntiarum expleuisse. Comprehendit siquidem materia Hieroglyphica rerum atq; artiũ propemodum omnium rationem, naturamq;: hinc fragmentorum marmoreorum, obeliscorum, veterumq; numismatum cognitio pendet. Scriptorum autem est opinio, tunc primùm excogitata, cum veteres illi ante diluuium viri, qui rerum cœlestium rationem primi mortalium indagasse perhibentur, duas diuersæ materiæ columnas erexere, lateritiam vnã, alteram lapideam, in quibus, vt noster PIERIVS autumat, totum de consummatione mundi arcanum exscriberent, descriptione videlicet animalium, arborum cæterarumq; rerum figuris: in quibus tamen Philosophi, Poëtæ, Historici, diuinarum etiam scripturarum sententias delitescere viderant. Sic Sacerdotes illi Aegyptij naturæ obscuritatem sibi peruiam quasi per manum traditam disciplinam hæreditariam possiderent, quarum rerum fama commoti Plato, Pythagoras, primarij; alij Philosophi Aegyptum sibi ad eundam lustrandamq; putarunt. Quid? quòd Hieroglyphica, instituendi ratione, similitudinem prorsus habere videntur cum diuinis nostrorum literis, ita omnia mystico quodam sensu scripta, quæcunq; Prophetæ cœlesti spiritu afflati protulere: quinimò in nouo instrumento Assertor noster (vt verba Pierij vsurpem) ait: *Aperiam os meum in parabolis & in enigmate antiqua loquar.* Nunquid idem redemptor noster in parabolis loquebatur ad turbas? nõnne sermones suos arcanos quasi velamine contegebat? Inde se vitem, patrem, agricolam & vinitorem, piolque palmites afferebat: quandoquidem nil aliud est Hieroglyphicè loqui, quàm diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Non autem (vt audeo affirmare) à pluribus sæculis liber plausibilior, vtilior, omniq; doctrina magis refertus euulga-

tus est his Hieroglyphicis, quibus tot dierum noctiumque sudores, tot inabditissimis rebus eruendis, luciq; dandis conatus impendit Pierius. At verò quoniam idē liber innumeras propè inscriptiones, easq; non præteritas, tum ducta, sculpta, cusa, incisa, & marmore celata signa, numismata veterum, aliaque infinita ingeniorum atq; artium præclarissima mystica & iucundissima monumenta, tabulas, picturas, artificumq; industrium opera continet, cui potius meritò consecrari lucubratiunculæ hæ nostræ quàm tibi (vir clarissimè) debent, qui tot venerandæ antiquitatis documenta domi habeas, vt etiam eruditi hortorum tuorum parietes (vt ita dicā) loquuntur: musæumq; tuum tot operum haud vulgarium illustre quotidie ab exteris & peregrinis frequentetur, quod, primarij magni, intimique Consilij Regij Senatores, alijque togati à te humanissimè (more tuo) excepti, inspicientes admirabundi, se nunquam antea vidisse opera confessi sunt antiquissimi operis ex ære, auro, argento editi vnà cum artificiosissimis egelmatibus, instructam. Nec præteribo tuam Bibliothecam voluminibus tum excusis, calamo exaratis refertissimam. Sunt quoque aliæ causæ cur laborem meum sub tuo nomine apponere volui, ac debui: quandoquidem hoc qualecunq; à me profectum, domi tuæ natum est, tibiq; tuo iure debetur, quemadmodum Pierius noster hos 38. lib. distributos totidem litteratorum nominibus insignierit viris totius Europæ amplissimis: allusione videlicet nominis, aliaq; causa conuenienti, congruentissimeq; coaptata. Sic has meas vigiliolas tibi vni, qui mihi non instar 38. virorum, sed omnium do, sacro, cōsecro. Abs te autem peto, vt qua me benevolentia complecti soles, eadem munusculo huic præstes, quòd me consecuturum non diffido propter admirabilem tuorum morum suauitatem, summam humanitatem, singularem benignitatem, pietatem integerrimam, vitæ moderatione conspicuam, quæ neque horum morum, neque sunt, sed propria tua non commemoro, affabilitatem sermonis ad conciliandos omnium animos rem potentissimam. Nunc autem cum nihil sit totius vitæ suæ curriculo clariùs atque illustriùs, vt qui 50. annis omnibus iuridicis, magistratibus summis honorificè, & integerrimè perfunctus es, non committam, vt dum ea quæ in omnium oculis versata sunt, oratione amplificare studeo rebus clarissimis tenebras offundere videas, sed & optimè quoque tibi cessit, ac felicissimè huic prouinciæ, quòd successorem designaueris meritissimum, eruditissimum ac integerrimum cui lampade à te sibi tradita, summo cum suo honore, ac omnium satisfactione illustrat & clarificat, aliosq; honores quos primus sui ordinis adeptus est, tanquam magnifico in theatro, omnium maximo applausu perfunctus est. Reliquum est, vt quando hoc tribuisti humanitati tuæ, vt me plusquam septuagenarium, valerudinarium, omniq; ferè auxilio destitutum benignissimè susceperis, tribuas idem constantiæ vt suscepto foueas. Laborabo interea, quoad eius fieri poterit, vt nos tuo præsidio non indignos audias, & omnes cognoscant.

D. O. M.
ET ÆTERNÆ MEM. D. IOANN.
PIERII VALERIANI EPIGRAMMA.

*Ante alios quos terra dedit, quos Itala virtus,
Æterno semper dignus honore coli est.
Nam sanctæ seu mentis opes, seu candida puri,
Spectes ingenij lumina, primus erat.*

In eiusdem obitum Epitaph.

*Docte iaces, tua fama viget, tua scripta leguntur:
Fœlix, qui potuit viuere post obitum.*

IOAN. GREGORIUS Carnutus Paris.

AVTHORIS VITA AB ANTONIO VERDERIO
BREVITER ENARRATA.

IOANNES PIERIVS VALERIANVS, Belluni(quæ Marchiæ Taruisinæ ciuitas est) patre in bellum profecto natus, amico fuit ab incunte ætate erga literas animo: sed cùm annum ætatis suæ nonum vix impleuisset, parente vita functo domesticarum rerum cura à literarum studio disturbatus potius est quàm auersus: eique exigua res domi cùm esset, matre & duabus sine dote superstitibus sororibus, multarum tantùm sollicitudinum per legitimam successionem possessor factus, Patritijs quibusdam Venetis seruire per egestatem coactus est. Atq; hæc de se ipse testatur omnia, quadam qua vitæ suæ calamitatem luget Elegia:

*Duriter eductus sum primò, dum pater absens
Horrida pro patris sinibus arma gerit:
Dumq; ille Algur di per culmina militat ardens,
Et subit horrenda seu pericla necis:
Aptus eram studijs. Studium mea sola voluptas:
Otia sed studijs nulla fuere meis.
Vix bene finieram nonum tum paruulus annum,
Multiplicis cessit quum mihi cura domus.
Tractabamq; puer non pauca negotia solus,
Dum pater Adriacas sæpe frequentat aquas.
Adde quòd inuisis distentum litibus illum,
Illum mi rapuit mors inopina patrem.
Et paulò post:
A patruo demum Venetas accitus ad undas,
Vix menses nostro viximus ære decem.
Patritijs igitur seruire coegit egestas
Ærumnosa, bonis inuida principijs.*

Et postea:

*At genitrix pauper, gemina sine dote sorores,
Quas miser as frustra spes fouet vna mei,
Exposcunt à me fraterni premia iuris,
Sed chartas nullas, carmina nulla volunt.*

Ab Urbano demùm Valerio patruo suo disciplinæ liberali homine dignis institutus, eam eruditionem adeptus est quam quisque ex eius operibus perspicere potest. Commilitonem habuit qui eodem præceptore vsus est Leonem X. Pon. Max. qui erudiendus Urbano Bolzanio Bellunensi non sine delectu traditus est. Urbanus enim vir doctissimus, & literarum Græcarum peritissimus habitus est, in quibus perdiscendis opera Constantini Lascaris vsus est, quem Byzantio rediens quòd ab Andrea Grittæo postea Venetorum Principe perductus erat, Messanæ offende-

rat, reuersus in patriam cum se Venetijs recepisset, ibi magna auditorum frequen-
tia Homerum interpretatus est, Institutionesq; edidit in linguam Græcam. Ex hac
vita functo Venetijs Pierius Valerianus noster præ foribus D. Nicolai magnæ, vt
vöcant, Domus hanc inscriptionem posuit:

VRBANO BOLZANIO BELLVNENSI, MINORITANÆ FAMILIÆ SACERDOTI SVMMÆ IN-
TEGRITATIS, ET INNOCENTIÆ, QVI GRÆCAS LITERAS EXTORRES IAMPRIDEM, ET
PROCVL A TERRA ITALIA EXVLANTES NOBIS SVMMA TVM DOCENDI, TVM SCRIBENDI
CVRA PRINCEPS ASSERVIT:

PIERIUS VALERIANVS BOLZANIVS EX FRATRE NEPOS, INSTITVTIONIS EDVCA-
TIONISQVE MEMOR POSVIT. VIXIT ANNOS LXXXI, MENSES III. DIES XII. IN VOLVN-
TARIA PAVPERTATE FELICISSIMVS, IN OMNES QVOAD POTVIT SEMPER OFFICIOSVS,
NULLI VMQVAM INIVRIVS. M. D. XLV. Mensè Aprilis.

Meruit quoque Urbani Nepos Pierius cui Hippolytus Medices princeps Illu-
strissimus, Cardinalis postea factus, erudiendus, monendusq; traderetur. Hierony-
mum Donatum & Andream Grittæum Patritios Venetos summa sibi necessitu-
dine deuinxit: Baptistæ Egnatio, Marco Antonio Sabellico præceptor, Cælio Cal-
cagnino, Ioan. Manardo, Achilli Bocchio, Syncero Sannazario, Romulo Ama-
sæo, Cornelio Musso, & Arnaldo Arlenio, plurimisq; alijs viris magna doctrina
& eruditione præditis familiaris fuit, ac Petrum Bembum quadam ad Vrbanum
patrum Epistola amicam suam speciatim appellat. Ioannis Petri illi fuit peculia-
re nomen (vt ipsemet fatetur) priusquam M. Antonius Sabellicus id Venetijs in
Pierium immutasset, illudq; meritò fecisse videtur Sabellicus, eò quod Petrus Va-
lerianus charus fuit Musis, quæ Pierides dictæ fuere à Pieri Macedoniæ regione,
A Emathia antè dicta. Hæc enim Musarum parens, domusq; est, à nemore ita ap-
pellata, cui nomen est Pieris: quin & à Pieria Pierius deducitur, vnde Pierium car-
men dicimus. Virgilium collatis varijs codicibus emendauit, cuius in hac re labo-
rem commendat summoperè Ludouicus Viues sub finem libri tertij de tradendis
disciplinis. Carminum libros aliquot, Hieroglyphica, siue de sacris Aegyptiorum
litteris commentarios, Sphæræ compendium, & pro sacerdotum barbibus scripsit,
cui libello videlicet barbarum defensionem Epistolam ad Andream Alciatum præ-
fecit F. Minutius Caluus Romanus Typographus, qua Castigationum illius in
Pandectas meminit, ac de fulminum significationibus, vt ipse testatur Hierogly-
phicon lib. 43. Scripsisse fertur, & alia in quæ nondum incidi. Cùm Iulius Cæsar
Scaliger in Hypercritico omnes Poëtas notet: *Olim, inquit, Pierij non pauca vidi-
mus, quæ propter temporis longinquitatem nunc excidere nobis: etiam nescio quid de Car-
pione & Catullo. Verùm earum scripturionum nihil extat apud nos in presentia, fortè inter
alias congeries, eius Ioathas repertus est à me. Quare de ipso aliquid dicendum etiam ar-
bitror, quem equidem huic subiunxi: quòd vterq; longè abhorrebat à profanis atq; impu-
dicis argumentis. Ille vitia insectando, præmia bonis proponendo, hic exemplo diuini illius
viri qui pro Iesu nomine mortem cum vita commutare minimè dubitauit. Præsertim cū
affixa Poemati Epistola, & viri Christiani sapiat animum, & eadem dicat quæ Palynge-
nius,*

nius, sed talibus adornata numeris ac figuris orationis, ut non solum sapiens, ut ille, sed etiam Poëta, non versificator (quod neglexit ille) appellari mereatur. In opere autem ipso cū materia tenuis est & ieiuna, tum vulgaris. Quare vix capere potest Poëtica corpus eloquentia. Ille autem contra nititur multis conatibus obruere splendorem orationis, nihilq̃z omittere quod cum simplici Christiana q̃z veritate inoffensum Poëta studium coniungere valeat. Planè aduerto Scaligerum hæc in illum eructasse ne ei innotatus abiret. Ceterum Pierius postquam tot sui monumenta reliquisset, senio confectus Patavij diem supremum obiit, non sine luctu eruditorum totius Academiæ, & præcipue Petri Carrarij, & Ioann. Baptistæ Carrarij eius amicorum, qui Tumulum quo reconditum fuit Pierij corpus in Basilica D. Antonij decorarunt hac inscriptione:

PIERIO VALERIANO.

BELLVNENSI, POETÆ RHETORIQUE AMPLISSIMO, CUIVS PIA VMBRA NON POENITENDVM HIC TVMVLVM SORTITA EST: NAM VT OPTABILIS IN PATRIA, ITA SPECIOSVS PATAVII SVPREMI OFFICII DECVS FATO AMISSVM, VIRTUTE RECUPERAVIT. PETRVS CARRARIVS, AC IOANNES BAPTISTA ROTA, PATAVINI VNANIMES GRATO HOSPITI POSV.

*Pieridas dum Pierius sectatur, & Orci
 Nil timet insidias, hunc fera mors rapuit.
 Illa necem, æternæ ostentant hæc munera vitæ.
 Hinc medicus vitæ Pieriusq̃z neci.
 Abstulit hæc annos tristes: at præmia laudum
 Atq̃z Animam hæc seruant, inuida mors moritur.*

AVTHORES QVORVM TESTIMONIIS IN HIS COM- mentariis vsus est Pierius.

- BSINIS Rhetor. Beda Venerabilis.
Abfyrus. D. Bernardus.
Acron. Biblia sacra.
Ælianus. Boëtius Seuerinus.
Ægyptij sacer- Callimachus.
dotes. Cassiodorus.
Catullus.
Cebes Thebanus.
Censorinus.
Charisius Sospater.
D. Chrysofomus.
Cicero.
Claudianus.
Clemens Alexandrinus.
Clemens Pontifex.
Cleomodes.
Colomella.
Cornelius Celsus.
Cornelius Fronto.
Cornelius Tacitus.
Demetrius Triclinius.
Demetrius Phalereus.
Demosthenes.
Didymus.
Diodorus Siculus.
Dionysius Halicarnassæus.
Diogenianus.
Dion Cocceius historicus.
Dion Persensis Chrysofomus.
Dioscorides.
Ennius.
Erasmus Roterodamus.
Eucherius.
Euripides.
Eusebius.
Eufrathius.
Eutropius.
Festus Pompeius.
Flavius Vospiscus.
Florentinus de re Rustica.
Fortunatus.
Franciscus Petrarcha.
Fulgentius.
Galenus.
A. Gellius.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Pont.
Gali Amberagel.
Haliabbes Arabs.
Harpocraton.
Heliodorus.
Heraclides Ponticus.
Hermes Astronomus.
Hermes Trismegistus.
Hermolaus Byzantius.
Herodotus.
Herodianus.
Hesiodus.
Hesiodi interpres.
Hesychius Hierosolymitanus.
Hesychius Grammaticus.
Hierocles.
D. Hieronymus.
Hippocrates.
Homerus.
Homeri interpres.
Horatius.
Horus Apollo.
Iacobus Zieglerus.
Iamblichus.
Ioannes Picus Mirandula-
nus.

Ioannes Reuchlin Phorcensis.
Ioannes Scholasticus.
Ioannes Stobæus.
Ioannes Scotus.
Ioannes Grammaticus Zezes.
Iosephus.
Irenæus.
Isaacius Zezes.
Iulius Capitolinus.
Iulius Firmicus.
Iulius Frontinus.
Iulius Pollux.
Iulius Nypfus.
Iustinus Historicus.
Iuuenalis.
Lactantius Firmianus.
Lactantius Statij interpres.
Lucas Minoritanus.
Lucianus.
Lucretius.
Lycophon.
Macrobius.
Manethon.
Martialis.
Marianus Capella.
Maximus Tyrius.
Michael Byzantius.
Mufonius.
Nicander.
Nicandri interpres.
Nicephorus.
Nonius Marcellus.
Numenius.
Oppianus.
Origenes Adamantius.
Orpheus.
Ouidius.
Pandectæ Iuris.
Papinius Statius.
Paulus Diaconus.

Paulus Iurifconsultus.
Paulus Orosius.
Pausanias.
Petronius Arbitr.
Petrus Aponensis.
Philo Iudæus.
Philoftratus.
Phocylides.
Phurnutus.
Pindarus.
Pindari interpres.
Plato.
Plautus.
Plinius in Naturalibus historiis.
Plinius iunior.
Plotinus.
Plutarchus.
Pontius Paulinus.
Porphyrius Philosophus.
Porphyrius Grammaticus.
Priciasnus Grammaticus.
Probus Valerius.
Probus Æmilii.
Proclus Lycius.
Procopius.
Propertius.
Prudentius.
Pfellus.
Ptolemæus Alexandrinus.
Quintilianus.
Quintus Curtius.
Quintus Calaber.
Ruffinus Aquilegenfis.
Salomon Trecentis.
Seneca.
Seruius Honoratus.
Sextius Medicus.
Sextus Aurelius historiogra-
phus.
Sibyllini libri.

Sidonius Apollinaris.
Silius Italicus.
Solinus.
Sophocles.
Spartianus.
Speusippus.
Stephanus de Gentibus.
Strabo.
Suetonius.
Simeon Antiochenus.
Synefius.
Tertullianus.
Themistius.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Theodorus Gaza.
Theon Arati interpres.
Theophilus Iurifconsultus.
Theophylactus.
Theophrastus.
Diuus Thomas Aquinas.
Thucydides.
Tiberius Donatus.
Tibullus.
Titus Liuius.
Trogus Pompeius.
Tryphon Grammaticus.
Valerius Flaccus.
Varro.
Vectius Bassus.
Vegetius.
Veterum varia numismata.
Victorius Donatus.
Virgilius.
Vitruuius.
Vlpianus Iurifconsultus.
Xenophon.
Zenodotus.
Zezes.
Zoroastres.

*AVTHORVM QVORVM TESTIMONIIS IN HIEROGLY-
phicis vsus Pierius est, finis.*

LOCO.

LOCORVM QVORVNDAM SACRÆ SCRIPTVRÆ, QVÆ HIC PASSIM EXPONVNTVR, INDEX.

GENESIS.

- Cap. III. Infidiaberis calcaneo eius. 745.c
Eodem. Homo ipse tuum obseruabit caput, & tu illius calcaneum. 436.a
6. Non permanebit spiritus meus in hominibus istis, quia caro sunt. 709.c.d
9. Anima illius in sanguine est. 256.a
23. Habitat autem Ephron in medio filiorum Hebræos. 180.d
35. Reges de lumbis tuis egrediuntur. 412.a
46. In concupiscentia sua subneruauerunt. 49.d

EXODI.

- Cap. XXVIII. Et fecerunt vestimentum poderem sub vmbone, &c. 501.c
33. Posteriora mea videbis, faciem, &c. 266.a.b

LEVITICI.

- Cap. II. Quicquid obtuleris sacrificij, sale condies, &c. 370.c
2. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila. 409.d
6. Quæcunque illa attigerit, sanctificabitur. 426.a
8. Sacrificium pro sacerdotum consecratione, pollices manuum & dexterorum pedum, hostia sanguine oblinuntur. 434.b.c
8. Azymorum calathus ab Aarone filiis eius offerendus. 470.a
II. Et quicumque morticina eorum tetigerit, &c. 479.a.b
II. Ut adoretis Talpas & Vespertiliones. 300.b
15. Vertantur in lapides, donec pertranseat populus tuus Domine. 620.c.d
17. Vbi monemur sanguinem non esse comedendum. 256.a
19. Manus eius offerant hostiam Domino. 422.d
21. Non radent caput, neque barbam. 389.b
22. Si fractum, siccatricem habeas. 90.b
Si non poterit manus eius inuenire. 431.a

23. Septem diebus comedetis azyma. 444.d
23. Animam qua peccauerit, offerre donum simillam cum oleo. 660.c.d
23. Panes duo primitiarum dicti ex duabus decimis similia fermentata. 470.a.b
23. Salices de torrente sumi precipiuntur. 655.d
27. Omnis astimatio siculo, &c. 238.d
27. De consecratione, presertim Aaronis. 400.a
28. Ad imas tunica fimbrias aurea cur tintinnabula, malag, punica. 596.a
Pontifex humeros primum pracingi iubetur, mox loquium assumere. 520.c

DEUTERONOMII.

- Cap. VIII. De Dipsade, vbi terrificam illam describit solitudinem. 198.d
12. Vbi sanguinem hostiarum pro anima esse, monet Moses. 255.d
17. Quique rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi Equos. 50.b
21. Si mulierem quis ex hostico viderit, vt vxorem ducere concupiscat. 337.d
23. Locum habebis extra castra, &c. gerens paxillum in baltheo. 164.c
23. Pro mensura peccati erit & plagarum modus. 464.c
32. Comedit Iacob, & impletus est, & recalcitrauit. 43.c
32. Funiculus hereditatis sua Israël. 451.a
32. Sanguinem vuae biberunt. 668.b
33. Tauri decor eius. 43.e
33. Qui appropinquant pedibus eius, de doctrina eius, &c. 433.c
33. Et sanguinem vuae biberunt meracissimum. 668.b

IUDICVM.

- Cap. VI. Si ros in solo vellere fuerit, & rogo vt solum vellus siccum sit. 477.c
5. Curuatis genibus biberunt. 70.b

Locorum sacrae Scripturae Index.

R E G V M.

1. Reg. 5. Arca Domini iuxta locata, noctu fractum, dif-
 filisse, maneq; deorsum. &c. 390.d
1. Reg. 24. Canem mortuum persequeris. 64.c
1. Reg. 28. Mulierem qua Pythonem habebat, sibi sisti cu-
 pit Saul. 177.c
2. Reg. 9. Ecquis ego sum seruus tuus, &c. 64. c. 535.c
2. Regum 22. Ascendit fumus de naribus eius. 399.a
3. Reg. 12. Minimus digitus meus compactior est lumbis
 patris mei. 412.a
3. Reg. 1. Ponite filium meum Salomonem in Mulam.
 148.c.d
4. Reg. 4. Mors in olla est. 651.d
4. Reg. 6. Eliseus vidit auxiliares equites in monte.
 47.c.d

I O B.

- Cap. III. Si nō ex ventre matris meae dux illis fui. 419.c
17. Manus Domini tetigit me. 426.d
38. De cuius vtero egressa est glacies? 420. b. c
39. Quis dimittet Afinum liberum? 143.d
30. Num derelinquet oua sua in terra, vt qua puluis. &c.
 de Herodio. 207.d
- Numquid in sapientia tua plumescit accipiter. ibid.
- Struthio in terra relinquit oua sua, &c. 298. c. d

P S A L M O R V M.

- Psal. 1. Tanquam lignum quod plantatum est secus de-
 cursus aquarum, &c. 678.a
- Hic arbori similis est ad aqua riuum sata. 759.c
7. Caligo sub pedibus eius. 478.c
8. Videbo caelos tuos, opera digitorum tuorum. 439.a
10. Palpebra eius interrogant filios hominum. 394.c
17. Deus posuit tenebras latibulum suum. 347. b. c
18. Pes meus stetit in via recta. 434.b
20. Quoniam pones eos deorsum. 390.d
21. Ego sum vermis, & non homo. 94.b
21. Circumdederunt me Canes multi. 68.a
22. Circūdederunt me Vituli multi, Tauri pingues, &c.
 43.b
26. Ne repellas me. 281.a.b
26. Delinquentis hominis brachium conteritur. 431.a
28. Dominus diluuium inhabitare facit. 481.d
29. Vox Domini qua Ceruus perficit. 86.c
31. Nolite fieri sicut Equus & Mulus. 50. c. 148. a
32. Conuersus sum in arumna mea dum configitur spi-
 na. 685.a
36. Homines & iumenta saluabis Domine. 117. d
38. Tabescere fecisti quasi araneam animā meam. 224.b
39. Ecce commensurabiles posuisti dies meos. 446.d
39. Seruasti me ne deciderem in lacum. 481. b

40. In Idumaeam extēdam calceamentū meum. 509. b
41. Abyssus abyssum inuocat. 482. a
44. Eructauit cor meum verbum bonum. 407.a
44. Cum nobis aderas, inimicos nostros cornu pete-
 bamus. 43.a
49. Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras iu-
 stitias meas, &c. 403. b
50. Asperges me Domine hyssopo, & mundabor. 758.d
57. Furor eorum par est anguium furori. 173. a
27. Alienati sunt peccatores ab vtero, ira eis secun-
 dum similitudinem. 174.a
58. Conuertentur ad vesperam, & fame conficientur
 vt Canes. 64. b. c
50. Moab lebes spei meae. 699. c
63. Tenuisti manum dexteram tuam. 428. c. d
63. Super oues pascua tua. 470.d
64. Quoniam calix in manu Domini. 701. a
65. Igne nos examinasti, &c. 586.d
66. Imposuisti homines super capita nostra. 434.b
67. Et virtus eius in nubibus. 479. a
67. Congregatio Taurorum in vaccis populorum.
 39. a. 43. c
67. Extimula feras ex arundinetis. 711. c
68. Lingua canum tuorum hostium, &c. 59.a
69. Fiat mensa eorum in laqueum. 470. d
70. Quasi prodigum factus sum multis. 239. c
70. Donec annunciem brachium tuum generationi
 omni qua ventura est. 423.a
72. Pene effusi sunt gressus mei. 697.b
73. Mei pene moti sunt pedes. 433.a
73. Tu confringes caput Draconis in aquis. 184. c
77. Ego confirmaui columnas eius. 628.a.b
77. Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto.
 668. c
77. Exacerbauerunt Altissimum in inaquoso. 476.a
77. Et sorte diuisit eis terram in funiculo distributio-
 nis. 451.a
78. Deū exquisiui manibus meis nocte coram eo. 422.c
79. Exterminauit eam Aper de sylua. 105.c
80. Vastauit vineam tuam, Domine, Sus syluestris.
 102. b
80. Manus eius ad cophinum seruiuerunt. 699.c.d
81. Educto de petra melle saturauit eos. 479.c
81. Et erit tempus eorum in seculum. 169. b
83. Inuenit Turtur nidum, vbi poneret pullos suos.
 267. b. c
83. Inueni sibi Passer domum. 249. c
83. Deus meus pone eos vt rotam. 490. d
90. Anni nostri quasi aranea reputantur. 324. b

Locorum sacrae Scripturae Index.

91. Sicut cedrus Libani multiplicabitur, Et confringet
Deus cedros Libani. 638.c

92. Senectus mea in oleo pingui. 663.c

101. Factus sum sicut Nycticorax in domicilio. 247.c

102. Renouabitur vt Aquila iuuentus tua. 232.d

103. Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos
flammam vrentem. 745.a

104. Intet montes transibunt aqua, potabunt eas omnes
bestia agri. 479.b

103. Herodij domus dux eorum. 207.c

107. Deserta reddidit flumina, & aquarum fluxus in
suum transmutauit. 480.a

109. Ex vtero ante luciferum genui te. 420.b

109. Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis.
425.c

113. Iordanis conuersus retrorsum. 370.d

115. Calicem Salutaris accipiam. 701.a.b

115. Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum eius.
734.c

117. Labores manuum tuarum comedes. 430.b

124. Erepta anima nostra sicut Passer de laqueo, &c.
749.c

125. Sicut torrens in Austro. 480.c

126. Sicut sagitta in manu potentis. 526.d

130. Impiorum coarctata ceruices. 390.a

134. Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in
pluuiam. 553.b.c

136. In salicibus, in medio eius suspendimus organa no-
stra. 655.c

138. Semitam meam & funiculum meum inuestigasti.
451.a.b

146. Et pullis Coruorum inuocantibus eum alimenta
subministrat Deus. 280.a

PROVERBIORVM.

Cap. I. Fili mi, audi doctrinam patris, &c. 223.a

5. Non respicies ad mulierem meretricem: fauus enim
distillans, &c. 313.d

6. Vade ad Fornicam o piger, &c. 89.c

7. Donec transigat sagitta iecur. 402.b.90.c

7. Quasi bos ductus ad victimam. 38.d

30. Lepusculus plebs inualida. 153.d

30. Effodiunt eum Corui de torrente. 281.a

30. Lepusculus sapientibus sapientior. 155.c

30. Cernuus amicitia, & gratiarum pullus fabulentur
tecum. 86.d

ECCLESIASTES.

Cap. IX. Melior est Canis viuus, Leone mortuo. 63.d

21. Florebit amygdali, & pinguescet locusta, &c. 648.b

21. Et dissipetur capparitis. 649.a

CANTICORVM.

Cap. I. & IV. Oculi tui Columbarum. 337.a

Cap. I. Osculetur me osculo oris sui. 738.d

2. Vox Turturis audita est in terra nostra. 268.a

2. Capite nobis Vulpes paruas, quae demolientur vineas.
157.b

5. Fratruelis meus albus & rubicundus. 503.b

5. Similis es tu fratruelis meus damula, aut hinnulo
Ceruorum. 86.d

5. Coma tua iuncta canalibus. 747.c

7. Statura tua similis facta est palma. 634.a

SAPIENTIAE.

Cap. XII. Misisti antecessores exercitus tui vespas. 318.b

12. Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens.
414.b.c

ECCLESIASTICI.

Cap. VI. Cauendum ne animos, veluti Taurus, extolla-
mus. 43.b.c

10. Si momorderit Serpens in silentio. 177.b

ESAI AE.

Cap. I. Caupones tui miscent vinum aqua. 478.d

Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis. 153.d

2. Projiciet idola, &c. vt adoraret Talpas & Vesperti-
liones. 160.b

Mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem.
478.c

Mandatum est nubibus, ne pluerent imbrem super vi-
neam Soreth. ibid.

De Seraphim duabus, qui senis singuli alis pradi, &c.
377.c

Erit cubile Draconum, & pascua Struthionum. 298.c

38. Sicut pullus Hirundinis, sic clamabo. 269.a.b

40. Quis mensus est pugillo aquas? 447.d

55. Venite, emite absque argento & absque commuta-
tione vinum & lac. 315.b

HIEREMIAE.

Cap. IV. Ventrem meum ventrem meum doleo. 420.
b.c

5. Vos igitur non timebitis me, qui posui arcem termi-
num magis. 424.a.b

8. Turtur & Hirundo & Ciconia custodierunt tempus
aduentus sui. 267.c

17. Clamauit Perdix, congregauit quae non peperit.
294.c

48. Fugite ab occurso gladij, quem Columba vibrabit
263.

EZECHIELIS.

Cap. XIII. Vae iis qui assuunt ceruicalia sub omni cu-
bito manuum. 448.c

Locorum sacrae Scripturae Index.

16. E catena circa collum tuum. 511.b
 Et imposuit tibi armillas circa manus tuas. 518.d. 519.a
17. Aquila grandis magnarum alarum. 235.b.c
32. Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, &c. 575.b.c
34. Et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis. 295.c
37. Aperiam sepulchras vestras, & educam vos de Babylone. 482.b
47. Ioseph duplicem funiculum habet. 451.a
- O S E AE.
- Cap. VII. Corda eorum sicut clibanus incaluerunt. 409.c
- M I C H E AE.
- Cap. VII. Tu peccata nostra in profundum mare demerges. 367.b
- A B A C V C.
- Cap. III. Quia ascendes super Equos tuos. 45.d. 47.d
3. Vbi dicit, in aquas salvas armentum à Deo inducendam. 476.c
3. Fluminum terra scindetur. 480.a
3. Venter meus turbatus est in me. 420.b
3. Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopia, turbantur pelles terra Madian. 421.b
2. Boues non assistunt ad praesepia. 470.c.d
- S O P H O N I AE.
- Cap. I. Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel. 426.d
- Z A C H A R I AE.
- Cap. IX. Ecce Rex tuus veniet tibi. 141.a
- M A T T H AE I.
- Cap. VI. Cum facis elemosynam, noli tuba canere ante te. 746.d
6. Nesciat sinistra tua, quid faciat dextra. ibid.d
10. De calceamentis pedibus non inducendis interpretatio. 707.d
10. Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam. 747.a
13. Simile est regnum caelorum reti misso in mare. 374.a
15. Non decet panem filiorum dare Canibus. 68.a
15. Quare vos transgredimini praecipuum Dei propter traditionem vestram? 478.a
17. De iuvene lunatico, qui nonnunquam in ignem, nonnunquam in aquam, &c. 559.a
17. Si quis habeat fidem quantum est granum sinapis. 712.c.d
19. Facilius est camelum per foramen acus intrare. 150.d
23. Camelum deglutiant, & Culicem liquant. ibid.
24. Vbi fuerit cadaver, illic & Aquila congregabuntur. 233.a
24. Orate, ne fuga vestra fiat in hyeme vel sabbatho. 478.c.d
26. Tristis est anima mea usque ad mortem. 247.a
- M A R C I.
- Cap. X. Calix quem ego bibo. 701.a
- L V C AE.
- Cap. XXIV. Pisces assos comest. 374.a
- I O A N N I S.
- Cap. VIII. Ni lauero te, non habebis partem mecum. 745.c
12. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. 734.a
- A C T. A P O S T.
- Cap. II. Dissertita lingua tanquam ignis. 493.b.c
5. Illi autem ibant à conspectu concilij, quod digni habiti essent qui pro, &c. 464.a.b
- D. P A V L I A D R O M.
- Cap. II. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. 407.a
- A D C O R I N T H.
- I. Cor. 15. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. 690.c.d
- A D C O L O S S.
2. Coloss. 3. Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. 734.a
- A D E P H E S.
- Cap. IV. Sol non occidat super iram vestram. 699.b
- A D P H I L I P.
- Cap. I. Cupio dissolui, & esse cum Christo. 738.d
3. Cauete Canes, cauete malos operarios. 58.s
4. State in Domino. 70.b
- A D H E B R A E O S.
- Cap. VII. Adhuc enim in lumbis patris erat, quando obuius ei factus est Melchisedech. 412.a
- II. Circumierunt in melotis. 677.d
- A P O C A L.
- Cap. XVI. Et vidi de ore Draconis spiritus tres immundos in Ranarum similitudinem. 355.a
17. Aqua quas vidisti, super quas meretrix illa sedet. 480.a

INDICIS LOCORVM SACRAE SCRIP-
 TURAЕ FINIS.

RERVM

RERVM QVÆ SEXAGINTA

HIS LIBRIS SEV COMMENTARIIS
CONTINENTVR, ANALYTICVS

INDEX.

LIB. I.

LEO. pag. 1

Agnanimitas.
Animi corporisque
vires.
Robur.
Vigilantia custo-

diatque.
Terrificus.
Dominator.
Summa calliditas ingenij.
Homo qui vel suam vel alienam
ferocitatem edomuerit.

Furor indomitus. 6
Remedium in febrem nactus. 7
Super igne folicitus.
Religiosa formido.
Inundatio.
Semel tantum enixa.
Clementia.
Castigatio.
Vindicta.
Regium Angurium.
Annus mensis que.
Crapula.
Meretrix.
Taciturnitas.
Cyziceni.
Herculanus leo.
Virtus.
Vires cedere Sapientia & Elo-
quentia. 13.14 23
Luna.
Sol.
Terra.
Animi domitor.

Christus homo Deus.
Iustitia cultus.
Natorum obsequium erga pa-
rentes. 16
Agricultura.
Mixta quid.
2 Ferocitate posita assumpta man-
suetudo.
Amoris petulantia.
3 Oratoria tres partes.
4 Sacrorum initia.
Leones Tarvisini quid.
5 Sphinges quid.

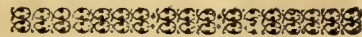
LIB. II.

ELEPHAS.

8 Svis viribus pollens.
Rex.
9 Caesar.
10 Africa.
Legio V.
Oriens.
11 Munificentia.
Temperantia.
Æquitas.
Declinator insaniam.
12 Vaniloquentia euitata.
Rex vilium affectator.
Mericulosus.
13 Longo tempore quid effectum.
Victus prouiso.
Concordia discordiaque effectus.
13.14 23
14 Stupor.
Pietas.
Manusuetudo.
15 Ira lacessita.

RHINOCEROS. 26

Iracundia ex tarditate ferocior.
Rex potens imbecillioris artifi-
cio petitus.
Robustus.

LIB. III.

TAVRVS, BOS. 28

17 TEmperantia.
Modestia. 30
Petulantia frænum.
Obtutus amatorius.
Bonorum obsequium. 31
Proles mascula, & fœminea.
Auditus promptus. 32
Neptunus. 33
18 Fluuij.
19 Tonitrus. 34
20 Lætitia.
Annonæ felicitas & penuria.
Terra frugifera.
Opis imploratio. 35
Frugum opulentia.
21 Iustitia.
Pecunia. 36
Vocalis prima. 37
Italia.
22 Ciuis oppressus à peregrino.
Opus & labor.
Fructus ex laboribus. 38
Absurda res.
Iudæi.
Apostoli.
Pastores Eccl.
Vitiosus. 39
24 Podagrosus.
A laboribus quies.

Buce-

Bucephali.	40	Quibus Diis equi sacri.	56	vnde.	72
Iupiter.		~~~~~		Sacerdos.	
Diana.				Circumcisio.	
Pallas.		L I B. V.		Cordis aperta simplicitas,	73
Bacchus.	41	C A N I S.	57	Iracundia.	
Bithonis robur.		S Acrarum literarū professor.		Arcana tegenda.	74
Velocitas negotiorum.		Propheta.	58	Ingenij acumen.	
Diferta proles.		Custodia.		Diuina in occulto.	
Occultum confilium.	42	Dii lares.	59	Vrinator.	
Victoria.		Arbiter Geniusve.	60	Orbis terrarum.	75
Lucas Euangelista.		Vespillo.		S I M I A.	
Manfuetudo.		Gratus animus.		Hæres inuisus.	
Ferocitas euitanda.	43	Memoria.		Homo nihili ac nequam.	
~~~~~		Fides.		Vitiorum dissimulator.	76
		Amicitia.		Impudentia.	
L I B. IV.		Philosophia communicata.	61	Petulantia.	
E Q V V S.		Anubis.		Febris medela.	77
B Ellum.	44	Orizon.		Sui admirator.	
Pugnacitas.		Diana.		~~~~~	
Vespa.	45	Saturnus.	62		
Celeritas.		Princeps.		L I B. VII.	
Sol.	46	Miles.		C E R V V S.	78
Humanæ vitæ lubricitas.		Menapij.		63	A B adulatoribus pessunda-
Fama.		Tertiodecimani.		tus.	
Profugus.		Obsequium.		Præcipitantia.	80
Frænata ferocitas.	47	Adulator & scurra.		64	Prauitas edomita.
Imperium.	48	Fames.		Fugacitas.	81
A laboribus quies.		Despicatus.		Interquiescens.	
Italia.		Fuga.		Formido.	
Mauritania.	49	Cladis præfagium.		65	Vehemens appetentia.
Mauri feroces.		Victoriæ præfagium.		Formido sublata.	83
Eq. victoria.		Impurus amator.		Auditus & surditas.	
Syracufani.		Lienis vitia.		Mulicrosus.	
Tarentini.		Olfactus.		Lasciuia poenitentia.	
Sagittarij Sea. Orientales.	50	Rifus.		66	De repulsa pudor.
Secundi Theodosiani.		Leuitas in moribus.		Armorum apparatus sine corde	
Constantia.		Cultus canis.		irritus.	
Immoderatus impetus.		Canes quibus diis sacri.		Astæon.	85
Nequitia in temperantiam versa.		Impudentia.		67	Viuacitas.
Ratio & cupiditas.	51	Iuniores petulantes.		Vir vndecumque perfectus.	86
Superbia, pertinacia, cespitatio,	~~~~~	~~~~~		Ferocitas in timiditatem versa.	
infolentia.		L I B. VI.		87	
Meretricia procacitas.	52	C Y N O C E P H A L V S.	68	Speciosa fortunæ inconstantia.	
Profanus.	54	Vna	69	Dignitas Sacrosancta.	
Authoritas.		L Lunæ ortus.	~~~~~	~~~~~	
Fabij contatoris virtutes.	55	Æquinoctia.	70	L I B. VIII.	
Animi despensio.		Quies.	71	F O R M I C A.	88
Difficultas.		Literæ.		I Nueftigatio.	89
Ceres.		Brutorū cultus apud Ægyptios,		Prouidentia.	

Labor indefessus.
 Pietas.
 Inæqualitas.
 Opulentia.
 Multitudo infesta.
 Interitus.
 Auditorum frequentia.
 Inanis gloria.
 Depopulatio.
 Incolumitas.
 Latebræ.

SCARABEV S.

Solis operum similitudo.
 Mundus.
 Generatio.
 Vnigenitus.
 Deus in humano corpore.
 Vir, paterve.
 Bellator strenuus.
 Sol.

Luna.
 Mercurius.
 Febris lethalis à sole.
 Virtus eneruata delicijs.
 ECHINVS *terrestris*.
 Opportunitatis captator.
 Contra pericula munitus.
 Procrastinationis damna.

LIB. IX.
 SVS.

Pernicies.
 Sensus maxime brutus.
 Vaniloquentia.
 Vis animi labefactata.
 Sophistæ.
 Alienus à bonis moribus.
 Distinctio.
 Cogitatio.
 Profanus.
 Nabuchodonosor.
 Indocilitas.
 Stupidi tardive.
 Deliciæ luxuriosæ.
 Ganea.
 Ciborum varietate satiatur.
 Salacitas & Ætas.

89 Annorum certus numerus.
 91 Latro.
 Impetus.
 Ætas & hyems.
 Venus.
 91 Adonis.
 Chaos.
 Porci cultus.
 Militaris ordo.
 92 Iouij.
 Honoriani.
 Agricola.
 Delirij piaculum.
 93 Sacrificium.
 Sacramentum.
 Nuptialia.
 94 Terra Iunoye.
 Humana hostia.

95

LIB. X.
 CAPRA.

96 **A** Vdiendi promptitudo.
 Confternatio multitudinis.
 Pro vitibus sacrum.
 97 Vniuersa mundi machina.
 Libido.
 Febris.
 Augusti Genesi.
 Meretrix.
 Nequitia facinorofitas.
 98 Diabolus.
 99 Petulantia domita.
 Adulteræ coniugis maritus.

ORYX.
 OVIS.

100 Mathematicus.
 Sobrietas.
 Stultitia.
 Doctor virtutis.
 101 Innocentia.
 102 Mansuetudo.
 Opulentia.
 103 Felicitas.
 Muliebre officium.
 104 Fecunditas.
 Pecunia.
 105 Phthiriasis.

105 Discordia.
 ARIES.
 Ferocitas.
 106 Bellum.
 Riualitas.
 Venus.
 Vetulipeta procus.
 107 Salubritas.
 Custodia.
 Hammon.
 Decussatio.
 124 Principium anni.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LIB. XI.
 LVPVS.

Pollo.
 Mars.
 Raptor.
 Improbitas meretricia.
 Formidator inanium.
 Indemnis fuga.
 Tutus receptus.
 128 Abortus.
 Ab infortuniis potentior.
 129 Impatiens famis.
 114 Properantia.
 Anceps consilij.
 Veneficiorum amuletum.
 Peregrinus.
 130 Macedo.
 131 Salij.
 Augurium mortis.
 Pestilentia.
 Prosperitas.

HYÆNA.

117 Victus hostis.
 Victor hostis.
 118 Morum instabilitas.
 Aduersæ fortunæ domitor.
 Laruarum laceffitor.
 119 PANTHERA.
 120 Speciosior atque validior à dete-
 riore superatus.
 Improbitas.
 121 Dissimulator ingenij.
 Ebriositas.

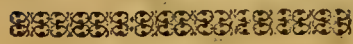
Morum varietas.
T I G R I S.
Sol.
Ferocia emollita.
Ultio.
Pernicitas.
Amor in filios.
Muficæ hofitis.
L Y N X.

Acutiffimus obtutus.
V R S V S.
Profectus cum ætate.
Ex inedia macies.
Mores occulti.
Virago.
Puellaris ætas.
Providentia.
Ira.
Imbecillus Princeps.
V R V S.
Captiuitatis impatiens.

134 Ochus rex.
Labor indefeffus atque feruillis.
M V L V S.
135 Nothus.
Alienus ab amore.
Sterilitas.
Matronarum impudicitia.
136 Inexpectati euentus.
Voluptaria Venus.
Mutua officia.
C A M E L V S.
Imperitus difceptator.

137 Crura femoraque concidua.
Fortis.
Opulentus.
Zelotypia.
Reuerentia in matres.
138 Tractabilitas.
Cibi potufque abftinentia.

145 M V S T E L A. 160
Arufpex.
147 Infortunium.
Virago.
M V S. 161
Detrimentum.
148 Optio.
Imbecillitas.
149 Amatoriæ delicæ.
Intaminata munditia. 162
Argiui.
F E L I S.
150 Imploratio. 163
Luna.
Ortus & obitus rerum. 164
151 Muliebris falacitas.
Diffimulatur turpitudinis.
Augustei.
152 Felices feniores. 165
Alpini.

L I B. XII.
A S I N V S.

Ignarus hominum locorum-
que.
Petulantia.
Imprudencia.
Populus Iudaicus.
A Deo & facris alienus.
Egregium principium cito de-
fitutum.
Stoliditatis ludibrium.
Indocilitas.
Irrifio.
Sophiftarum nugæ.
Adulatorum illecebræ.
Ignauia.
Eremita.
Mulier male morigera.
Prægnantiæ diffimulatrix.
Solfitium vel tempus annuum.
Vir frugi, vxor prodiga.
Pater familiâs. Parcus. Familia
prodiga.
Bonum omen.
Vinitor.

139 V igitantia.
Auditus.
Effceminato.
139 Trepidatio.
140 Venuftas.
Fœcunditas.
141 Solitudinarius.
Contentio laudis.
Hispania.
142 Teriungi milites.
Valentianenfes.
V V L P E S.
143 Calliditas dolofa.
Mala cogitatio.
Magnus conatus cum dolo.
Ratiocinatio.
Munimentum.

144 F I B E R.
Petulantia supplicium.
Atri feftique dies.
T A L P A.
Cæcitas.
145 Auditus è longinquo.
Prælagium.

L I B. XIII.
L E P V S.

L I B. XIV.
S E R P E N S. I

M Achina. 166
Iuuentuti redditus. 168
154 Tempus.
Calamitas. 169
155 Mundi moles.
Annus.
Æolus.
156 B A S I L I S C V S. 170
Æternitas.
Calumniis afflictus. 171
Oculi diuum.
157 Spiritus.
Æoli pilæ. 172
158 Succelfus voti.
Sacerdotium Sacrofanctum.
Oris vis.
Furor implacabilis.
159 Contumacia.
V I P E R A 173
Vxor inimica marito.
Filij confpirantes in matrem.
160 Abortus. 174
Vulnus amatorium.

A N A L Y T I C V S.

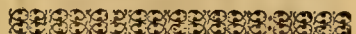
Syrtes anguipedes.	175	Falconarij.	186	Corruptor omnium.	197
Faunus anguis.	176	Vindices.		D I S P A S.	
Sensus à voluptate, mens à sensu		Sagittarij nerui.		Siticulositas.	198
decepta.		Bataui.	187	Appetentia.	
Sensus quinque.		Marcomani iuniores.		M E D V S A.	199
Malus dæmon.	177	Marcomani seniores.		Terror.	
Delectatio.		Atecoti iuniores.		Prudentia.	
Libidinis antidotum.	178	Excultatores.		Stupor & admiratio.	
Petulantix finis.		Brachiati.		Prudentia.	
Voluptas maturè extincta.		C A D V C E V S.		H Y D R A.	200
Araxa meretrix.	179	Genesis.		Sophistæ.	
Continentia.		Minæ paxque.	188	Inuidia.	
Calliditas.		Terra.		Edomitum à virtute vitium.	

L I B. XV.		Pax.	
S E R P E N S.	1180	Felicitas.	
Imperator.		Eloquentia.	
Olcus.	181	Sapientia.	
Iuno domina.		Vera disciplina.	

Iuno conferuatric.			
Orbis dominium.			
Imp. duo.			
Prouinciæ princeps.	182		
Rex optimus.			
Rex tutelaris.			
Heros.			
Epaminondas.	183		
Amplitudo nominis.			
Dominium.			
Asia.	184		
Præfectus militum.			
Cohortes.			
Seniores Menapes.	185		

C O R T O N E N S E S.		L I B. XVI.	
Thaispali.		Æ S C V L A P I V S.	190
Præfecti fabricæ.		H ospitalitatis iura.	191
Saguntenses.		Seruator.	
Bianenses.		Salus.	
Honoriani iuniores.		Prudentia.	
Marcomani.		Pernicies.	183
Curatij iuniores.		Gigantes.	
Maurialites.		Horrificium.	
Fabricæ.		Vastitas.	184
Defensores.		Volumen.	
Sexta Parthica.		Trophonius.	
Angleuarij.		Boreas.	185
Cornuti.		S C O R P I V S.	
		Hostium cædes mutua.	
		Doli fallaciæque.	
		Innocua prauitas.	
		Libido.	
		Terra.	
		Africa.	
	186	S A L A M A N D R A.	
		Ab igne circumfuso non offen-	
		sus.	196
		Constantia.	
		Amator.	
		Amoris nutrimentum.	
		Hirpi.	

L I B. XVII.	
C I C O N I A.	203
P ietas.	
Impietati prælata pietas.	204
M E R O P S.	

C V C V P H A.	
Gratus Animus.	190
Vernum tempus.	191
Munimentum ab infidijs.	
Medicina.	206
Vigiliæ speculationesque.	192
Militaris disciplina.	
Hostis profligatus.	193
Irrisio.	207
Deus.	
Animus diuinis intentus.	194
Voluptatum & malorum affe-	
ctuum dissipatio.	207
Animus ad humilia delapsus.	

I B I S.	209
Æ gyptus.	
Cor.	195
Salubritas.	
Malum ex bonis initiis subsecu-	
tum.	210
Inefficacia voti.	
Vocalis prima.	
D A G N I S.	211
Ebrietas.	
G R V S.	
Custodia.	
Democratia.	

Prudentia.
 Sublimium rerum indagator.
 Perseuerantissimi mores.
 Ordinis obseruator.
 Laboris tolerantia.
 Feracitas.
 Ver & Hyems.
 M I L V I V S.
 Vernum tempus.
 Locuples.
 Rapacitas.
 Nauigatio.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. XVIII.
 V V L T V R.

A Nnus
 Annorum centena.
 Mater siue naturæ genus.
 Miseratio.
 Iustitia.
 Designatio.
 Terminus.
 Præfag'tura.
 Hæredipeta.
 Funus.
 Peregrinus.
 Concupiscentia.
 Liuor.
 Diuina prouidentia.
 Consummatio.
 Pallas & Iuno.
 Ars & ingenium.
 Ignis duplex.
 Drachmæ duæ, siue cor.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. XIX.
 A Q V I L A.

R Erum prosperitas.
 Imperatoria maiestas.
 Apotheosis.
 Rex pius & misericors.
 Benignitas.
 Relata gratia.
 Conuitorum contemptor.
 Paterna difficultas.
 Solitudo regni.
 Perniciosa potentia.
 Eruditus impurus.

212 Malus dæmon.
 Princeps sibi tantum studens.
 Præ fame moriens.
 Iuuentus renouata.
 Apostoli.
 Ingenium velox.
 Nilus.
 Alta cogitatio.
 Diuus Ioannes.
 Statuta firmiter sedes.
 Terrarum dominatio.
 Aquilarum insignia quædam.
 Terrarum umbilicus.
 Lacedæmonij.
 Clearchus.
 215 Herculiani iuniores.
 215 Herculiani seniores.
 216 Iouiniani iuniores & seniores.
 217 Quartodecimani.
 218
 219

L I B. XX.

P H O E N I X.

220 **I** nstauratio.
 Absentia diuturna.
 Sol.
 Præstantia.
 P E L E C A N V S.
 221 Inspicientia.
 Pietas & amor in filios.
 Miseratio.
 Solitudo.
 222 V V L P A N S E R.
 223 Filius.
 224 N O C T V A.

Minerua.
 Sapientia.
 226 Vanæ sapientiæ studium.
 Noctuarû numismata quædam.
 228 243
 229 Victoria.
 230 Pecuniæ.
 Mors.
 Mutua hostium detrimenta. 244
 Abstemius.
 231 Patrociniû frustra imploratum.
 245
 Tyrannus.
 Hypocrita.

232 Christi humilitas. 245
 C O R N I X. 246
 Concordia.
 Corona vrbs.
 233 Garrulitas.
 Tabellarij fides. 247
 Prosperitas vitæ.
 234 Iuuenilis sagacitas senili experi-
 entia præposita.
 235 Inquietudo. 248
 Hyems.

P A S S E R.

236 Annum vitæ tempus.
 Prolifica salubritas. 249
 Sirenes.
 Petulantia perniciosa.
 Eloquentia.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. XXI.

A C C I P I T E R. 250

S O L.
 Deus. 251
 238 Sublimitas.
 239 Humilitas.
 Animus.
 Mars & Venus. 252
 Rapina.
 240 Filiorum abdicatio.
 Vita vitalis. 253
 241 Ægritudine conflictatus.
 Anima.
 Prudentia. 254
 Temperantia. 255
 Fortitudo.
 Iustitia.
 Sanguis.
 Victoria gloriave. 256
 Victoria perpetua. 257
 Celeritas. 258
 Aër.
 Animus.
 Sacerdotium.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. XXII.

C O L V M B A. 260

P Erseuerantis continentie vi-
 dua.

Correctio.	261 PSITTACVS.	Pugnacitas.	
Illecebræ amatoriz.	Eloquentia.	Perfæ milites.	289
Charitas.	P I C A.	Suefani.	
Aër.	262 Garrulitas.	277 Victoria.	
Impius & ingratus.	Simulatio.	Vinearum incolumitas.	
Castitas.	263 L A R V S.	Impietas.	290
Semiramis procacitas.	Expectatione frustratus.	G A L L I N A G O.	
Regium auspiciu.	C E P P H V S.	278 Beneuolus.	
se minime iracundus.	264 Fatuus.	A N S E R.	
Trepidatio.	G R Y P H S.	Custodia.	
Salubritas.	Apollo.	279 Silentium opportunu.	291
Medicina petita à Diis.	Nafones.	Improbitas.	
Animorum foetura felicitas.	265 C O R V V S.	Detrimentu.	
T V R T V R.	266 Filioru exhæredator.	Accufator inanis.	
Continentiffima viduitas.	267 Imbres.	280 Suos tantu curans.	292
Pudicitia.	Discordia militaris.	P E R D I X.	
Prouidentia.	Emanfor.	Amor turpiffimus.	
Saltatio.	Ignominiofa repulfâ.	281 Immoderata nequitia.	
Intellectus æthereus.	268 Rhetor.	Præcox profectus.	293
H I R V N D O.	Apollo.	Reditus in viam.	
Æqualitas.	Sitis.	282 Rei familiaris concordia.	
Infitutio.	Impoftura.	Aftutia in euitandis periculis va-	
Architectura.		ferrima.	
Patrimoniu.	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	Contumeliofus.	294
Imploratio auxiliij.	269 L I B. XXIV.	Aftutia praua.	
Amicus inutilis.	P A V O.	C O T V R N I X.	
Vernu tempus.	I vno.	283 Impuritas.	
Garrulitas.	270 Diuitiaru turpitu.	284 Perditiffima malignitas.	295
Luctus & querimonia.	271 Diuitiæ viciffitudinariæ.	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	
Peregrinatio.	Nox.	L I B. XXV.	
Refipifcentia.	Dies.	285 STRVTHIOCAMELVS.	297
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	Gloriofus.	I vftitia.	
L I B. XXIII.	Prodigus.	Pinnæ in mœnibus.	
O L O R.	Concordia.	Elementorum concordia.	298
S Enex muficus.	272 Fœminarum confecratio.	Multiuorus.	
Poëta.	G A L L I N A.	286 Hæreticus.	
Municipibus fuis iniurius.	273 Tribas.	Hypocrita.	
Animi candor.	Diuitiarum flagellator.	Infipientia.	
Gloriæ calcar.	274 Perditio reru.	V E S P E R T I L I O.	299
Mufica.	Fœcunditas.	Ab exilij fortuna in altu euc-	
Apollo fidicen.	Salubritas.	ctus.	
Orpheus.	Securitas.	287 Officia mutua.	
Nauigatio fecunda.	275 G A L L V S.	Nutricationis facultas.	
L V S C I N I A.	Tiberij Imperatoris nequitia.	Lucifuga.	
Mufica.	Puritas animi.	Mora.	300
Germinatio.	Apollo.	288 Iuftitia.	
Lucubrationes.	276 Excubiæ.	Securitas.	
	Prophetæ doctoresve.	Impuræ mentis homo.	

OTIS.	301	ERYTHACVS.	309	Pertinacia.	320
Imbecillus fortiori affurgens.		Solitudinarius.		Res gesta cominus.	
Nil altum sapiens.		CINCLVS.		Indocilitas.	
Contumax.		Pauperrimus.		Cynici.	321
ALCEDO.		Cingani.		EPHEMERVS.	
Tranquillitas.		Aduena.		Vnius diei vita.	
Iustitia.				CICADA.	
Consuetudinis raræ homo.	302			Initiatus sacris.	322
CVRVCA.		LIB. XXVI.		Dicacitatis Castigatio.	
Alieni filij pro suis educati.		APIS.		Vana garrulitas.	
CVCVLVS.		Populus regi suo obsequens.		Nobilitas generis.	323
Minima quaque de re timidus.		310.		Musica.	
Transmutatus.	303	Rex.		ARANEVS.	324
Pulicum defectus.		Regnum.		Inane opus.	
Iuno.		Grata eloquentia.	311	Pluvia.	
Naptiæ.	304	Poëticæ amœnitas.		Legum inæqualitas.	
Vernum tempus.		Futuri seculi beatitudo.	312	Dialectica.	
CAPRICEPS.		Dulcium appetitus.		TIPPVLA.	325
Agelastos.		Diuturnæ valetudinis prosperitas.		Leuitas.	
VPVPA.		Meretrix.	313		
Feracitatis præcognitio.		Exoticæ disciplinæ.		LIB. XXVII.	
Ebrietatis remedium.	305	De vitæ dulcedine amarities.		DELPHINVS.	326
FLORVS.		314		INCOLUMITAS.	
Ferox à mansueto superatus.		Fuga popularis.		Taras.	
SALVS.		Obortus in mœstitia lepos.		Bacchus.	327
Iniuriarum vltio.		Prophetarum oracula.		Apollo Delphicus.	
Necessitudinis auersator.	306	Concordia.		Periculorum fuga.	
ARDEA.		Castitas.	315	Imperium maris.	
Exanguis de nequitia redditus.		Adulator.		Velocitas.	328
TEMPESTA.		Vltio.		Cita nauigatio.	
CINNAMVS.		Artificium.		Maturitas.	
Aromatarius.		Solstitium.	316	Amor in simpliciorem ætatem.	
VELIA.				Gratus animus.	329
Studiosus otij.		CVLEX.		Nequitia.	
ASIO.	307	Acoris auidus.		Adulatorum infidelitas.	
Ignobilitas.		Animi afflictio.	317	Gibberosi.	
Mimus.		Dialectica.		Impuri amoris satietas.	
Cornu.		COSSI.		POLYPVS.	330
IYNX.		Agmen.		Rei familiaris accumulatur.	
Dicacitas.		FVCVS.		Omnium abliguritor.	
Incantatio.		Alieni laboris fructus.		Victoria vti nescius.	331
Vehemens cupiditas.	308	VESPA.		Tyrannus.	
CAPRIMVLGVS.		Pernicies sumnota.	318	Moribus aliorum aecommodatus.	
Perniciosa consuetudo.		Pugnacitas.			
TVRDVS.		Imperfecti mores ciuiles.	319	CHAMÆLEON.	332
Suis artibus eiusus.		Perturbator.		Verfipellis.	
Surditas.		MVSCA.			
		Importunitas ac impudentia.			

<p>TARANDA. 333</p> <p>Mentis attonitæ conternatio.</p> <p>Pœsis.</p> <p>Discessio fabita.</p> <p>Amoris firmitas.</p> <p>Hyemale solstitium.</p>	<p>Viri amor in mulierem infidam.</p> <p>Tempestatas.</p> <p style="text-align: center;">P V R P V R A.</p> <p>Maledicus.</p> <p>De gula multatus.</p> <p>Vno exanimatus ictu.</p> <p>Secessus.</p>	<p>Memoria post obitum extincta.</p> <p>Profanus.</p> <p>Impatiens alieni cœli. 353</p> <p>343 Fugientia sine spe sequi.</p> <p>Spes certa resuper ambigua.</p> <p>Per discordias ciuium locuple-</p> <p>tatus.</p>
---	---	---

LIB. XXVIII

TESTUDO.

IN potentioris ditionem redactus.

Fortunarum contemptus.

Virginum custodia.

Munimentum.

Mors difficilis.

Segnitias.

Mordacitas.

Peloponnesij.

ECHINVS.

Difficilis atque morosus.

335 Iudiciorum seueritas.

336 Nauigatio tuta.

Macilentia.

Instauratio.

RANA.

Imperfectus.

344 Inuerecundus. 354

Curiositas.

Longo post tempore progrediens.

Sophista.

Dæmones. 355

Pœta.

Silentium.

Rusticitas.

CONCHYLIVM.

Lachrymæ.

337

LIB. XXIX.

CROCODILVS.

DEus.

Ortus. 346

Occasus. 347

338 Tenebræ funestumve.

Pernicies.

Salacitas. 348

Furor.

Lâtrocinium.

339 Helluo.

Ab ignobili genere ad clar. eue-

ctus.

Inuictus. 349

Ægyptus.

LIB. XXX.

TORPEDO.

356

Multorum affertor.

REMORA. 357

Impedimentum.

Salus.

Pariundi facilitas.

CANCER.

Coi seu Chiorum Respub.

Spei frustrator.

Inconstantia.

Sophista.

Sophistarum oppressio.

Arcanareuelata.

Inquilinus.

Magna incepta irrita.

PINNA.

Alienæ opis indigus.

Ab ineunte ætate libidinosus.

OSTREA.

Humanum genus.

LOCVSTA.

340 Seditiosus.

Temperantia.

Fames.

Pedes.

340 Impietas.

Pietas impietati præferenda.

350 Improbitas edomita.

Virtuti cedit improbitas.

341 Horæ.

ANTHIA S. 358

Securitas periculis libera. 359

349 Securitas otiosa.

CEPHALVS.

350 Ieiunus.

Vitandi periculi solertia.

SCARVS S. 360

Prudens captiuitatis declinator.

Ingluuiosus.

COCHLEA.

Terrenis addictus.

SEPIA.

Pulchra incepta turpiter cendia.

Theris.

PHOCA S.

351 Somniculosus.

Infortunij magni tutela.

Venator.

M V L L V S.

Diana Lucina.

SARGVS S.

Alieni laboris fructus.

PASTINACA. 361

Parricidæ supplicium.

MVRÆNA.

Alienigenarum procus.

Mores coniugis ferendi.

Adulterium.

342 Sæuitia occulta.

ANGVILLA.

Sibi solus natus.

MVRÆNA.

352

NEBRIAS.

Voracitas insatiabilis.

FVCA.

352 Rei domesticæ studiosus.

RAIA.

Captator.

ANALYTICVS.

Numerosa proles.	397	CRATICVLA.	Impedimentum.	
Orbitas.		Pœnitentia.	Libertas.	
Securitas.		Ira.	Venus genetrix.	425
Cœcitas.		Conditorium.	411 Liberalitas.	
Æquum dominium.	398	Concordia.	Ver, Hyems, Sol.	
Sapientia.		SPINA DORSI.	Officia mutua.	426
N A S V S.		Titillatio.	Opem ferre.	
Sagacitas.		Temperantia.	412 Flagellum.	
Mors.	399	PVDENDA.	413 Pietas.	427
A V R E S.		Magnanimitas.	Supplex.	
Seruitus.		Formidolosus & imbellis.	414 Captiuitas.	
Longa seruitus.		Innocentia crimen.	Pacificator.	
Amplitudo familiæ.		Erga parentes ingrati.	Restitutor.	
Lucrum.		Cœli fœcunditas.	415 Salutatio.	
Contemplatio.		Mercurius, vel efficax sermo.	Adoratio.	428
Obedientia.	400	Inueterata nequitia.	Consensus.	
Contumax.		Sermo inanis.	Fœtus.	
Calumniator.		Prouentus.	416 Fides.	
Futurum opus, vel quid agen-		Continentia.	Felicitas.	429
dum.	401	Venus verecunda.	Iudex.	430
Docilitas.		Extincta libido.	Dei vis.	
Indocilitas.		Cœlestæ rerum omnium prom-	Prouentus.	
L I N G V A.		ptuarium.	417 Vincula.	
Mercurius.	402	Sol.	Spes irrita.	
Disciplinæ.		V M B I L I C V S.	Ministerium.	
Somnus.		Patria.	Auaritia.	431
Silentium.	403	Medium.	418 Sermo.	
G V S T V S.		Finis.	Dialectica.	432
OS ET DENTES.	404	Castimonia & cõcupiscentia.	419 Eloquentia.	
Detrimentum.		V E N T E R.	Preces.	
Verecundia.	405	Principium.	P E D E S.	
Amolitio.		Mare.	Irritum.	
Horoscopus.		Infatiabilitas.	Vacillatio.	433
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Humana delicta.	420 Fundamentum.	
L I B. XXXIV.		P E L L I S.	Purificator.	
C O R.		Vexatio.	Diues avarus.	
V I R I probi sermo.	406	Mors.	421 Seruitus.	434
Consilium.	407	Scorta.	Triumphator.	
Vita.		Castra, vel bellicus apparatus.	Via.	
Nili diluuium.		~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~	Solstitium hyemale.	
Ægyptus.	408	L I B. XXXV.	Voluptarij affectus.	
Ardens oratio.		M A N V S.	422 Iniquitas.	435
Cœlum.		O P V S.	Aggressio.	
CLIBANVS.	409	Innocentia.	423 Regressus.	
Conscientia igne examinata.		Authoritas.	Ignauia vel requies.	
Sacrorum arcana.		Ignauia.	424 CALCANEVS.	436
S A R T A G O.	410	Furacitas.	Sententia præpostera.	
Resipiscentia.		Plausus.	Terminus.	

<i>Fossa.</i> Calamitas ingens.	482	Minerua.		Pudor.	
<i>Aqua.</i> Clades & ærumna grauiſſ.		Humanitas.		Manipularis.	
<i>Limpida.</i> Doctrina perſpicua.		Morum diſſolutio.		Penula.	
<i>Putei.</i> Doctrina morum.		Correctio.		Zona.	
LIB. XXXIX.		LIB. XL.		PERA.	
ISIS.	484	PILEVS.	497	Vincula iugalia.	507
Q VADRIENNIVM.		N OBILITAS.		Puerperium.	
Luna.		Libertas.		Temperantia.	
Materia & forma.		Liberatores patriæ.	498	Hieremiæ cingulum.	
Principium.	485	Seruilis improbitas.		Puritas.	508
CIRCVLVS.		Theodoſiani primi, ſecūdi, tertij.		Fatum.	
Æternum & perpetuum.		Triples libertas.		Caſtimonia.	
Deus.		Flamines.	499	Profectus orationis.	
Adoratio.	486	Hippocrates.		CALCEVS.	
Perfectio.		Forma pilei.		Rerum progreſſus.	509
Annus.		INDVMENTA.	500	LIB. XLI.	
Pœmatis genus.	487	Romanus ciuis.		BVLLA.	510
Contrarietas.		Ciuilis vir.		C ORDE præſtandum.	
Sumptus publici & priuati.		Pax.		Conſilium.	511
Figura Sphærica.		Bellum.		Veritas.	
Æternitas.		Plebecula.	501	Inuidiæ amuletum.	
Coelum.	488	Iliithya.		Glorioſus.	
Fortuna.		Poderes.	489	Humana fragilitas.	512
Orbis terrarum.		Pudicitia.		ANVLVS.	
Mutabilitas.		Albatæ.	502	Fides.	
ROTA.		Veftales virgines.	490	Cor.	
Deorum rotæ.		Libertas.		Ignauia honorata.	513
Inferorum rotæ.		Modestia.		503	Nobilitas.
Aqua Traiana.		Leges, vetus & noua.		DIADEMA.	
Vitæ noſtræ progreſſus.		Stola.		Regia poteſtas.	
Theologia.		Baptiſmus.		Victoria.	514
Imperatorum præcipitium.		VESTES ATRATÆ.		TITVLVS.	
Q VADRATVM.	491	Sacerdotes Ægyptij.		Sacerdos.	
Annus ſolaris.		Ceres.		Regia claritas.	515
Sapientia.		Falacralis flamen.		Pallas.	
Mercurius.		Ærumnoſus.	504	Proteus.	
Iuris.		Mappa.		Veritas.	
Vir probus.		Paludamentum.	492	Inſignium cauſæ.	
Clari viri.		Rubicunda.		Animaliū curâdorū cauſa.	516
Muliebris ſtatura.		Læna.		Leges.	
Roma vetus.		Verſicoloris.	493	Hilaritas.	517
META.		Lintea.		Cornua. Muri.	
Fimis.		Fides lubrica.	505	Vires.	518
T RIANGVLVS.	494	Fidei creditum.		SCEPTVM.	
Trinitas rerum.		Prætexta.		Regnum.	
CVBVS.		Palmata & toga picta.	495	T ORQVES, PHALERÆ.	
Diuinitas, Iuſtitia.				Virtus ſolida.	

I N D E X

H A S T A.

S E C V R I S.

Opera laudabilia.					
A R M I L L Æ.	519	Sapientiz vis.			Lydiæ Rex.
A D A M A S.		Fama.		528	Romani consules.
Fortitudo.		Hostis infensissimus.			Animaduersio.
Vir inexpugnabilis.		Offensionis illatz pœnitentia.			Memoria duratura.
Litatio.	520	Summus honor.			F A L X.
S A P P H I R V S.		Strenuus.			Agricultura.
Imperium, aut summum sacer-		Bellum.			Calligatio.
dotium.		Summa Imperij.			S E R R A.
Cœlum decimum.	521	Coniunctio maritalis.		529	Maledicentia.
S M A R A G D V S.		Dij.			Anceps pugna.
Virginitas.		Dij penates.			Subsidium.
I A S P I S.		Dij Tutelares.		530	G A L E A.
Gratia.					Principia occulta.
Venuſtas.		F R A M E A.			Roma.
V N I O N E S.		Mors.			Theleſſilla.
Lachrymæ.		SCVTA, PELTÆ, AN-		531	Pericles.
A M E T H Y S T V S.		C I L I A.			THORAX.
Sobrietas.	522	Strenuus.			PVGIO. CASTRA.
P E C T E N.		Salus.			540
Venus.		Sapientia.			~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
S P E C V L V M.	523	Armenica prima & ſecunda.			L I B. X L I I I.
Exploratio.		Menapij.		532	SELLA <i>ſeu ſedes.</i>
Fallum.		Veſontes.			542-543
Hymnus.		Pauitatio.			P E R E N N I T A S.
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Deſenſio.			Æternitas.
L I B. X L I I.		Deditio.		533	Veſta.
A R M A.		Initium pugnz.			Diuus.
I V s in armis.	524	Plauſus.			Securitas.
Muliebris virtus.		Honores.			Congiarium.
Mars vltor.		Lacones.		534	Æditumus.
Bellum indiſtum.	525	Meffenij.			Conſultatio.
A R C V S, S A G I T T Æ,		Moroſitas.			Ceſſatio.
P H A R E T R A.		Signa equis impreſſa.			Opis imploratio.
		Nefaſtus.			Ædilis curulis.
		Salij.			C V R R V S.
					546
Tumultus.		G L A D I V S.		535	Triumphus.
Solares radij.		Crudelitas.			Ampliator imperij.
Cor & conſilium.		Scelus.			Maritima victoria.
Vulnera amoris.	526	Ochus Perfarum rex.			Imperium.
Amor.		Verba.			Nuptiz.
Pœnitere.		Periculofus.			Terra.
Cœlum.		Iuſtitia.			Batti nauigatio.
Velocitas.		Irritatio.		536	Circenſes.
Contrarietas.	527	Nullius frugis opus.			Auriga cœleſtis.
Fracta belli ferocia.		Cæſar.			Diuina maieſtas.
Perſæ.		Pontifex.			F V L M E N.
Peſtilentia.		Spiritus ſibi redditus.			551
Damnatio.		Mors.		537	Iupiter.
		Imperium.			Fama longe lateque propagata.
					Celeritas.
					552

ANALYTICVS.

Eloquentiæ vis.
Clementia.
LIB. XLIV.

SOL.

DEVS Opt. Max.
Vnitas.
Veritas.
Christus.
Respiscens.
Claritas.
Imperij Maiestas summa.
Humana vita.
Annus.
Græci.
Pater, mater, liberi.
Prægnantia.

L V N A.
Natura humana.
Piorum cœtus.
Æternitas.
Mensis.
Ægyptus.
Sophistæ.
Inspicientia.
Perfæ.
Nobilitas.

S T E L L Æ.
Vniuersi Deus.
Pan.
Celebritas.
Prosperitas.
Fatum.
Sirius stella.
Spiritus cœlestes.
Tempus.
Exploratio.
Custodia.
Anima.
Morbus grauis.
Crepusculum.

LIB. XLV.
N A V I S.

A D V E N T V S, vel migratio.
Felicitas.
Salus.

553 Christianæ pietatis successus.
Sospitamentum.
Manifesta oppugnatio.
Occulta oppugnatio.
Lunæ vectatio.

554 Navigationis authores.
555 VICTORIA naualis.
A N C H O R A.
Maturandum.
Tutela & refugium.

556 Stabilimentum.
Interpres.
Frænum.
Seleuci genus.

557 Possessio.
T E M O.
Regimen.
Fortuna.

558 Inconstantia.
Fortuna redux.
R E T I A.
Silentium.

560 Perfuasio.
Insidiæ.
Desolatio.
H A M V S.
Deceptio.

T R I D E N S.
361 Aperta vis.
LIB. XLVI.
562 VRNÆ NILI.

A G R I C V L T V R A.
563 Nilus.
L V C E R N A.
564 Vita animusque.
Animâ sponte nō exturbandam.
Liberorum propagatio.

565 Homo.
Vita diuina.
Insigne augustale.
Doctores.
Splendor nominis.
Mortes duæ.

568 Pietas.
Perditio.
569 Bellum.
Signa militaria.

Vmbræ.
570 Mulieris amor.
Lucubratio.

F A C E S. 583
Amor.
Amor mutuus.
571 Amatores mortui.
Nuptiæ. 584
Ceres.
Ilithyia.

T H V R I B V L V M.
572 P H I A L A.
Discordia. 585
Puritas.
573 Vesta. 586
Nuptialia, vel puritas maritalis.

Ærumnæ.
Necessitas. 587
Vita.
574 Coniugij commoda.
Maioris luminis violentia.

Numen.
Tentamentum. 588
F V M V S.
Ignis.

575 Perditio.
Solicitudines. 589
Bona voluntas per errorem of-
fuscata.

Imperitia.
LIB. XLVII.
576 LYRA. 590

C O N C O R D I A.
Iudicium compositum. 591
579 Inæqualium concordia.
Bona disciplina.
Ratio. 592
Matrimonium concors.

580 Musica.
Pomponius Musa.
Amor.
581 Animus sedatus. 593
Humana vita.

Lyræ forma.
F I S T V L A. 594
Respiscencia.
582 Adulatio.

TVBA.	595	LAQVEVS.	609	Firma prosperitas.	
Celebritas.		Amor.		Pietatis nostræ stabilitas.	
Erigendæ mentis signum.		Venus.		Christus.	619
TIBIÆ.		Diana.		Prauarum cogitationum excus-	
Sensus.		Diana strangulata.		sio.	620
Sacrorum tempus.		Firmitas.		Sensuum expers.	
TYMPANVM.	596	Iunonius.	610	MOLA.	621
TINTINNABVLVM.		Fortitudo & Temperantia.		Humanæ vitæ commercia.	
LITERÆ SEPTEM.		Minerua Arcadica.		ARÆ. ÆDES. IANL.	
Musa.		Semen in vtero.		Dei sapientia.	
Musæ cum Apolline.	597	Artificiosum opus.		Pietas.	
A. B. Γ. Δ. Pentalpha.	598. 599	Nequitia.	611	Profugium.	622
Infinitem.	600	Venator.		Miseratio.	
Principium & finis.		Annona.	612	XII. Iani Colonia.	623
Fatum.	601	Deli occulti.		Terra.	
LIBER.		CATENA.		Mundus.	
Antiquitas.		Aperta vis.		Dij omnes.	
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Vitia.		Ianus.	
LIB. XLVIII.		Coniugium.	613	Mensarij.	
INCVS.	602	IVGV M.		Pax, Bellum.	624
VRANDVM.		Par copula.		Prouidentia.	
Terra & aqua.	603	Subiugatio.		Salus. Iuno. Diuus.	
MALLEVS.		Seruitus.		Subdiales ædes.	
Malorum irritamentum.		Leges.		Doricæ.	
SISTRVM.	604	Patientia.		Corinthiacæ.	
Rerum vicissitudo.		Iupiter.	614	Ionicæ.	
TRIDENS.		CLAVVS.		COLVMNÆ.	625
Mare.		Sistere & firmare.		Terminus.	
Træzenij.		Sospitamentum.		Gloriæ sublimitas.	
Mantinea.	605	Annus.	615	Obelisci.	
Legio vigesima.		CVNEVS.		Heroës.	626
ARATRVM.		Dissolutio.		Christi victoria.	
Demolitio.		VNCVS.		Pro patria occisi.	
Agricultura.		PLVMBVM.		Claritas ex Poetarum scriptis.	
FLAGELLVM.	606	Hebetudo.		Telephilla.	
Augustus mensis.		Iniquitas.		Iocrates.	627
Imperium.		VECTIS.	616	Apollo Agyieus.	
Tolerantia.		Ars naturæ victrix.		Victoria de Persis.	
FRÆNV M.		CLAVIS.		Caryatarum opprobrium.	
Rex.		Pudor.		Bellum.	
Temperantia.		Securitas.		Securitas.	
Turbo puerilis.	607	Portunus.		Firmitas.	628
Vehemens mentis agitatio.		Partus.		Muliebres columnæ.	
COLVS ET FVSVS.		~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Virginales columnæ.	
Fatum.		LIB. XLIX.		Calathus Cereris.	
Nuptiæ.	608	LAPIS.	617	MVTVLI	
Paulatim quid effectum.		PERPETVITAS.	618	PERPENDICVLVM.	629
Mors.		Firmitas fœderum.		Ædificatio, vel Positum.	

ANALYTICVS.

Rectus tenor.	629	Osiris.	643	Vinculum.
C A R D O.		Principatus.		Castitas.
Authoritas, vel rei summa.		Feritas.		Sterilitas. 655
Cardinales Sacerdotes.		Obscœnitas.		Otium.
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Ira delinita.		Præmaturum incrementum.
L I B. L.		H E D E R A.	644	M O R V S.
P A L M A.	630	Nocentum absconditum.		656
A N N V S & mensis.	631	Bacchus.		Prudentia.
Temporis Diurnitas.		Tenacitas.		C A P R I F I C V S.
Æqualitas.		Affertor.		Temperantia.
Iustitia.	632	Baccheia supellex.	645	Iuno.
Sol.		Poeta.		L O T V S.
Victoria.		Verustas.	646	657
Iudæa.		Furor poeticus.		Ortus solis.
Iactura.		S M I L A X.		Vestalium initia.
Nuptiæ.	633	Funestum.	647	Dei aduentus.
Innocentia.		A M I G D A L A.	~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~	Mundi moles plena Deo.
Piorum vita.	634	Iuuentus.	648	L I B. L I I I.
L A V R V S.		Senectus.		O I E A.
Vaticinium.	635	Continentiæ fructus.		658.659
Custodia.	636	N V X I V G L A N S.		P A X.
Poetica vis.		Nuptiæ.		659
Authoritas Imp. & triumphalis		C A P P A R I S.		Durities emollita.
honos.		~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Agricultura,
Purgamentum.	637	L I B. L I I.		Felicitas. 660
Victoria.		C V P R E S S V S.	649	Condonatio.
Iurgiosus.	638	P O L L V T V S morte locus.	650	Eleemosyna. 661
Remedium.		Sepulchra nobilitatis.		Supplicatio.
C E D R V S.		Mors.		Manfuetudo. 662
Excellent.		Dis.	651	Æternitas.
M Y R T V S.		Iuno.		Gymnasium.
Genius & voluptas.		Orpheus.		Nitores.
Venus.	639	Pulchritudo sine fruge.		Victoria. 663
Ouatio.		Perpetuitas.		Pinguedo.
Hilaritas.		P I N V S.		Hilaritas.
Arma bellica.		Mors.		Spes.
Amoris vulnera.	640	Isthmia.		Frugalitas. 664
Ganymedes.		Natura.		V I T I S.
Papyrij victoria.		Cybele.		Lætitia.
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~		Æsculapius.		652
L I B. L I.		P O P V L V S.		Acerbitas. 665
Q V E R C V S.	641	Funus.	653	Hilaritas.
I V I V M seruator.		Tempus.		Libertas. 666
Amuletum.	642	A P I V M.		Felicitas. 667
Virtus.		Nemeus victor.		Labor.
Fortitudo.		Luctus.		Titillatio. 668
Diurnitas.		M Y R T V S.	654	Sanguis.
Imperium firmum.		S A L I X.		Feracitas.
				Piorum conuentus. 699
				F I C V S.
				670
				Dulcedo.
				Suauitas sublata.

I N D E X

Fatuitas.
Contemptibilis.
Bacchus Sycites.
Progressio.
Septentrio.
Genitale.
Delectatio.
Folia reliqua.
Alimonia.
Adulatoribus deditus.
Dulcedo veritatis.
Cyrenensium pietas.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. L I V.

MALV S, arbor.

AMOR.
Amoris progressus.
Amor mutus.
Amor perditus.
Iniquus amor.
Puellares ineptia.
Venus.
Nemesis.
Sacrum Herculis.
Apollo.
Tres Herculis virtutes.
Astra & Sol.
Veri amoris fructus.

PERSICVM MALVM.

679

Acutus.
In alieno caelo melior.
Silentium.
Cor.
Cades multiplex.
Curæ varia.
Bona cito labentia.
MALVM PVNICVM.
681
Populositas.
Iuno.
Pœni.
Multorum gentium societas.
Nævus.
Simulator.
Vitium emendatum.
Amicitia.

671 XXXXXXXX XXXXXXXX XXXXXXXX

L I B. L V.

R O S A.

672 **I**Mbecillitas humana.
683
Bonum malo circumspectū. 685
Bonum de malo deligere, vel
673 Bonum malo circumseptum.

V E P R E S.

Scelera.
Odium.
Asperitas.
Perturbationes & anxietates.
Diuitiarum curæ.
686
Gratia.

L I L I V M.

674
Christus. Angeli.
Pulchritudo.
676
Pudicitia.
Iuno.

C A R D V V S S C O L Y M V S.

677 Imbecillitas humana. 690
Morbi.

A M A R A N T H V S.

Inoffensa valetudo.

F E R V L A.

678 Castigatio ingenua.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. L V I.

S P I C A. 692.693

C E R E S.

680 Annona.
Africa.
Braccati milites.
Prouentus. 694
Astra, & frugum inuentor.

Messis.

Tempus.

Agricultura.

Fratres Aruales.

Sacerdotes Aruorum.

Pax.

Dianæ triclaris sacrum. 695

L O L I V M.

Praui mores.

M I L I V M.

Innumera.

M O D I V S.

Frugum opulentia. 696
Aqua.
Canopus.
Non cessandum ignauiter.
Dialectica. 697
Animus.
Persuasibilitas. 698
Libidines.
Humani affectus.
Inanis animus. 699
Sermo.
Obliteranda mali memoria.
Ferenda maiorum difficultas.
Seruitia.
Amicitia conseruatio.
688
Concordia. 700
Clementia.
689
Liberalitas.
Vbertas.
Supplicium capitale. 701
Sapientia.
CORNVCOPIAE.
Liberalissima benignitas.
Hilaritas. 702
Fortuna amatoria.
Pocula.
Clemens animus. 703
Artes & discipline inanes.
Vera fecunditas.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

L I B. L V I I.

P A P Y R V S. 705

PARVO contentus.
Victus.

694 Antiqua progenies. 707
Sacerdotium.

F A B A. 708

Improfanabile Numen.

Funus lactuue.

Nequitia frænum.

Negotia publica declinanda.

Castimonia. 709

C I C E R. 710

Cicero.

Incolumitas.

Aries.

Munificentia.

ARVN-

ANALYTICVS.

<p>A R V N D O.</p> <p>Literæ.</p> <p>Sagittæ.</p> <p>Resipiscens.</p> <p>Fragilitas.</p> <p>Calamitas.</p> <p>Inanitas.</p> <p>Mensura.</p> <p>Surditas.</p> <p style="text-align: center;">S I N A P I.</p> <p>Fœcunditas.</p> <p>Intellectus efficacia.</p> <p>Firmitas doctrinæ.</p> <p>Expergefatio.</p> <p>Sublimium appetitor</p> <p>~~LIB. LVIII~~</p> <p style="text-align: center;">L I B. LVIII.</p> <p style="text-align: center;">C Æ P E.</p> <p>Luna.</p> <p>Profana.</p> <p>Lachrymæ.</p> <p>Per inimicitias illustratus.</p> <p style="text-align: center;">A L L I V M.</p> <p>Militia.</p> <p style="text-align: center;">R A P V M.</p> <p>Sol.</p> <p style="text-align: center;">F V N G V S.</p> <p>Repente quid & insperato factû.</p> <p>Fatuitas.</p> <p style="text-align: center;">C V C V R B I T A.</p> <p>Spes inanes.</p> <p>Salubritas.</p> <p style="text-align: center;">P A P A V E R.</p> <p>Ceres.</p> <p>Iustitia.</p> <p>Venus.</p> <p>Amor.</p> <p>Gentes.</p> <p>Capita.</p> <p style="text-align: center;">V E R B E N A.</p> <p>Capita deorum.</p> <p>Diui præcurforis caput.</p> <p>Noua nupta.</p> <p style="text-align: center;">F I L I X.</p> <p>Volatus.</p> <p>Securitas.</p> <p>Odia capitalia.</p> <p style="text-align: center;">A B S Y N T H I V M.</p>	<p>610 Salutifera castigatio.</p> <p>Sacerdotium.</p> <p>Sanitas.</p> <p>711 H Y S S O P V S.</p> <p>Elutio.</p> <p style="text-align: center;">A S P A R A G V S.</p> <p>721 Ex asperitate suauitas.</p> <p>Cito confectum.</p> <p>712. C A P P A R I S.</p> <p style="text-align: center;">M A N D R A G O R A.</p> <p>722 Somniculosus.</p> <p>Amatorium.</p> <p>713 Læticia.</p> <p style="text-align: center;">B V L B I.</p> <p>Nuptiæ.</p> <p style="text-align: center;">C I C V T A.</p> <p>Castimonia.</p> <p>Supplicium.</p> <p>714 R V T A.</p> <p>715 Castimonia.</p> <p style="text-align: center;">C O N I Z A.</p> <p>Abligurator.</p> <p>Amatæ rei desertor.</p> <p>716 H E L I O T R O P I V M</p> <p>& S E L E N O T R O P I V M.</p> <p>726 Terrenorum cum cœlestib. tem- peratura.</p> <p style="text-align: center;">L V P I N V S.</p> <p>717 Horæ.</p> <p style="text-align: center;">N I C T E R I V M.</p> <p>727 B L I T T V M.</p> <p>Fatuus & insulfus.</p> <p style="text-align: center;">B E T A.</p> <p>Mollities.</p> <p style="text-align: center;">C A P I L L V S V E N E R I S.</p> <p>718 Ebriositatis remedium.</p> <p style="text-align: center;">A P I A S T R V M.</p> <p>728 Populus lege coercitus.</p> <p style="text-align: center;">B R A S S I C A.</p> <p>Interturbata læticia.</p> <p>719 H I E R O G L Y P H I C O R V M</p> <p><i>Ioannis Pier. Valer. Finis.</i></p> <p>~~LIB. I~~</p> <p style="text-align: center;">A D D I T A M E N T I</p> <p style="text-align: center;">L I B. I.</p> <p>720 E N E P H, <i>Aegyptiorum Deus.</i> 730</p> <p>Creator & creatio mundi.</p>	<p>PAN, <i>Arcadia Deus, vel S A-</i></p> <p style="text-align: center;">T Y R I, & F A V N I.</p> <p>Vniuersum, vel Mundus.</p> <p>Indigena vel nobilis. 731</p> <p>Sermo.</p> <p style="text-align: center;">M V N D V S.</p> <p>Homo incuruus globum ferens.</p> <p style="text-align: center;">S O L.</p> <p>Iuuenis in naui per Crocodilum vecta.</p> <p style="text-align: center;">O S I R I S.</p> <p>732 Solis & Lunæ coniunctio.</p> <p style="text-align: center;">L V N A.</p> <p>723 Homo accipitrina facie, &c.</p> <p style="text-align: center;">P L V T O.</p> <p>Oculta consilia.</p> <p>724 Inferior vel minor potestas.</p> <p style="text-align: center;">S I L E N V S.</p> <p>Spiritualis motus.</p> <p style="text-align: center;">V V L C A N V S.</p> <p>Ignis.</p> <p style="text-align: center;">H E R C V L E S.</p> <p>733 Eloquentia.</p> <p>Rationis cû appetitu pugna. 734</p> <p>Ingenium vel intelligentiæ vis.</p> <p style="text-align: center;">P R O M E T H E V S.</p> <p>Artes & ingenium, vel artium in- uentores.</p> <p>Grata accepti beneficij memo- ria. 735</p> <p>Delicti pœna, vel vltio diuina.</p> <p>736</p> <p style="text-align: center;">M E R C V R I V S.</p> <p>Oratio, vel eloquentia.</p> <p>Velocior sensus, vel intellectus a- gens.</p> <p>Firmitas & grauitas orationis.</p> <p>Mercator, mercatura, lucrum, Fur & Fallax.</p> <p>Hydrargyron. 737</p> <p style="text-align: center;">T A L A R I A.</p> <p>Velocitas.</p> <p style="text-align: center;">C A D V C E V S.</p> <p>Potestas & vis fati.</p> <p>Concordia. 738</p> <p style="text-align: center;">A R G V S.</p> <p>Mundi machina.</p> <p style="text-align: center;">E N D Y M I O N.</p> <p>Piorum obitus.</p>
--	---	--

I N D E X A N A L Y T I C V S.

PACIFICATOR. 739	~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~	PENTAGONVM.
FAVOR.	ADDITAMENTI	Salus.
REPULSA.	LIB. II.	PYRAMIS. 754
FIDIVS. 740	SERPENS. 749	Rerum natura, vel Materia prima.
SOMNVS.	CERBERVS.	Anima hominis.
HONOS & VIRTVS. 741	Tres cœli regiones.	Ignis. 755
HECATE.	Triplex Dei potestas.	CVBVS.
Luna.	Tres naturales necessitates. 750	Terra.
PROSERPINA. 743	FELIS.	OCTAEDRVM.
Seminum virtus & generatio.	Libertatis appetentia.	Acr.
DIONYSIVS.	VITVLVS.	ISOCAEDRVM. 756
Promiscua gignendi virtus plan- tarum.	Concupiscendi vis.	Aqua.
IVNO. 744	CAPRICORNVS.	VER.
Quatuor elementa.	Mors, vel defunctorum animarum.	ÆSTAS.
Tempestatis mutatio & arcana.	Secunda fortuna.	AVTVMNVS. 757
Spes fallax.	CANCER. 751	HYEMS.
EVROPA. 744	Ortus hominis, vel vita.	PAPAVER.
Animarum hominis in corpore sta- tus.	AQVILA.	Ciuitas.
DIANA.	Diuini numinis præsentia.	IRIS herba.
Rerum mutatio.	CRATER <i>caelestis</i>	Eloquentia.
DANAE.	Obliuio.	HYACINTHVS. 758
Animi pulchritudo & cœlestium bonorum copia.	LYRA.	Sapientia.
PANDORA. 745	Auditus.	NARCISSVS <i>flos.</i>
EVRIDICE.	ARCVS. 752	Corporis forma.
Appetitus.	Acuti dolores.	HYSSOPVS.
CYBELE. 746	NODVS.	Expiatio peccatorum.
Agricultura, victoria populorū.	Necessitas.	MYRTVS. 759
CHARITES.	CATENA <i>aurea Homericæ.</i>	Gratia.
GORGONES. 747	Connexio rerum humanarum cum diuinis.	SALIX.
Animæ tres in homine.	Diuinæ prouidentiarum vis,	Hæreditas.
VIRGO <i>capillis erectis,</i> <i>& abscissis.</i>	Solis vis. 753	Corpora nostra.
Hominis natura.	Sacrarum rerum cognitio.	CEDRVS, <i>sive</i>
Imbecillitas & mors.	Musæ earumque afflatus.	CITRVS.
ASTRÆA. 748	NVMERVS <i>quinaris &</i> <i>quaternarius.</i>	Misericordia vel pietas.
Iustitiæ pictura.	Mercurius & artium inuectores.	PALMA.
		Homo.
		Iudæa. 760

F I N I S.

INDEX

INDEX ALPHABETICVS

BIPERTITVS.

PRIOR, CAPITVM TOTIVS OPERIS, QVÆ
tum à Pierio Valeriano LVIII. Libris, tum ab Anonymo duo-
bus postremis proluxe explicantur.

A.

A Byssus.	pag. 482	B Arba.	720
Absynthium.	720	Basiliscus.	250
Accipiter.	250	Beta.	519
Adamas.	519	Bicipitium.	621
Aedes.	621	Blicium.	190.652
Aesculapius.	190.652	Bos.	756
Aestas.	756	Brassica.	301
Alcedo.	301	Bulbi.	716
Allium.	716	Bulla.	690
Amaranthus.	690		522
Amethystus.	522	C Aduceus.	646
Amygdala.	646	Caep.	571
Anchora.	571	Calcaneus.	531
Ancilia.	531	Calceus.	345
Anguilla.	345	Camelus.	290
Anser.	290	Cancer.	358
Anthias.	358	Canis.	512
Arxulus.	512	Canities.	728
Apiastrum.	728	Capillus Veneris.	309
Apis.	309	Capparis.	653
Apium.	653	Capra.	362
Apua.	362	Capriceps.	482
Aqua lymvida.	482	Capricornus.	226.751
Aquila.	226.751	Caprifiscus.	621
Ara.	621	Caprimulgus.	324
Araucus.	324	Caput.	605
Aratrum.	605	Caput semicrinitum.	525.752
Arcus.	525.752	Cardo.	306
Ardea.	306	Carduus Scolymus.	738
Argus.	738	Castra.	121
Aries.	121	Catena.	523
Arma.	523	Catena aurea Homericæ.	514.519
Armilla.	514.519	Cedrus.	310
Arundo.	310	Cephalus.	139
Afinus.	139	Cephus.	307
Asio.	307	Cerberus.	721
Asparagus.	721	Cernix.	748
Astrea.	748	Ceruus.	399
Aures.	399		

B.

757	de eius Cornibus.	87
	Chamaleon.	331.332
388	Charites.	746
170	Cicada.	321
727	Cicer.	710
381	Ciconia.	203
727	Cicuta.	723
28	Cinclus.	309
728	Cinnamus.	306
723	Circulus.	485
509.510	Citrus.	759
	Clauis.	616
187.737	Clauis.	614
714	Clibanus.	409
436	Clupea.	362
508	Cochlea.	341
149	Columba.	260
337.751	Columna.	625
57	Colus.	607
388	Coma.	385
727	Conchylum.	344
648.721	Coniza.	724
109	Cor.	406
304	Cornix.	245
750	Cornucopia.	701
656	Coruus.	279
308	Cossi.	317
377	Coturnix.	294
387	Crater celestis.	751
629	Craticula.	410
689	Crocodilus.	345
540	Cubus.	494.755
612	Cuculus.	302
752	Cucupha.	205
637.759	Cucurbita.	717
359	Culex.	317
278	Cuneus.	615
749	Cupressus.	649
390	Currus.	546
78	Curuca.	302

HIEROGLYPHICORVM.

Nictetum.	727 Pinus.	651 Serpens.	165.180.749			
Nilus.	576 Plumbum.	615 Serra.	538			
Noctua.	242 Pluto.	732 Silenus.	732			
Nodus.	752 Piscis.	365 Silurus.	364			
Nubes.	478 Polypus.	330 Simia.	75			
Numerus quaternarius & quinarus.	Populus.	652 Sinapi.	712			
753	Pratexia.	505 Sistrum.	604			
Nux iuglans.	648 Prometheus.	734 Smaragdus.	521			
O.	Proserpina.	743 Smilax.	646			
O	755 Psittacus.	276 Sol.	554.731			
Oculi.	391 Pudenda.	413 Somnus.	640			
Olea.	659 Pugio.	540 Speculum.	523			
Olor.	272 Purpura.	342 Spica.	693			
Oryx.	116 Putei.	482 Spina dorfi.	411			
Os, oris.	404 Pyramis.	754 Spongia.	363			
Ostrea.	339	Squatina.	362			
Osyris.	732	491 Stella.	561			
Ovis.	301	384 Struthiocamelus.	296.297			
Ouis.	117	741 Sus.	98			
P.		R.	T.			
P	739	R	361			
Acificus.	739	Aia.	Alaria.	737		
Palma.	630.759	Rana.	353	T	Talpa.	159
Pan.	730	Rapum.	516	Taranda.	333	
Pandora.	745	Remora.	357	Taurus.	28	
Panthera.	133	Repulsa.	739	Temo.	573	
Papauer.	617.757	Retia.	574	Testudo.	335	
Papyrus.	705	Rhinoceros.	26	Thorax.	339	
Passer.	248	Rosa.	682.683	Thunnus.	365	
Pastinaca.	361	Rota.	489	Thuribulum.	584	
Pauo.	263	Ruta.	724	Tibia.	595	
Pecken.	522	S.	Tigris.	134		
Pedes.	432	S	525	Tintinnabulum.	596	
Pelecanus.	239	Agitte.	195	Tippula.	325	
Pellis.	420	Salamandra.	654.759	Titulus.	514	
Pelta.	531	Salix.	305	357	Torpedo.	356
Pentagonum.	753	Sapphirus.	520	Torques.	518	
Penula.	506	Sargus.	360	Torrens.	480	
Pera.	507	Sartago.	410	Triangulus.	494	
Perdix.	292	Satyrus.	730	Tricipitium.	383	
Perpendiculum.	629	Scarabeus.	92	Iridens.	575.604	
Phalera.	518	Scarus.	360	Tuba.	595	
Pharetra.	525	Sceptrum.	518	Turdus.	308	
Phiala.	584	Scolopendra.	361	Turtur.	266	
Phocas.	351	Scorpius.	194	Tympanum.	596	
Pholis.	362	Scuta.	531	V.		
Phoenix.	237	Securis.	537	V	616	
Pica.	276	Selenotropium.	726	Velis.	306	
Pileus.	497	Sella.	542	Venter.	419	
Pinna.	339	Sepia.	541	Vepres.	685	

I N D E X

Ver.	756	Vitis.	664	Vrus.	138
Verbena.	719	Vitulus.	750	Vlcanus.	733
Vespa.	318	Vmbilicus.	417	Vulpanser.	241
Vespertilio.	299	Vncus.	615	Vulpes.	156
Vestes atrata.	496.573	Vniones.	521	Vultur.	214. 215
Vipera.	173	Vpupa.	304		
Virgo capillata & detonsa.	747	Vrna Nili.	536	Z.	
Virtus.	735	Vrsus.	136	Zona.	506

INDEX ALPHABETICVS BIPERTITVS.

POSTERIOR, RES PER HIEROGLYPHICA SIGNIFICATAS, atque tum à Pierio Valeriano, tum ab Anonymo, eruditè Libris L X. expositas continens.

A.	Adulator.	64.315	Afflictiones grauiſſ.	482	
A bdicatio filiorum.	252	Adulatores.	143.329	Africa.	20.195.692
A bligurator omnium.	330	Adulatoribus deditus.	673	Angelastus.	304
Abolitus.	364	Adulteræ maritus.	116	Aggreſſio.	435
Abortus.	128.174	Adulterium.	351	Agitatio mentis.	607
Abligurator.	724	Ædes ſubdiales.	624	Agmen.	317
Absentia diuturna.	239	Ædificatio.	629	Agricultura.	16.538.578.605.
Abſtemius.	244	Ædilis curulis.	544	659.694.746	
Abſtinentia cibi & potus.	112	Æditumus.	544	Albatæ.	502
Accommodatus morbus aliorū.		Æger.	253	Alienus ab amore.	147
331		Ægyptus.	349.408.558	à bonis moribus.	100
Accumulator rei familiaris.	330	Æoli pilæ.	172	à Deo & ſacris.	141
Accuſator inanis.	291	Æolus.	169	à muſis & gratijs.	371
Acerbitas.	665	Æqualitas.	268.631	Alimonia.	673
Acoris auiditas.	316	Æquitas.	21	Alpini.	165
Actæon.	85	Ær.	258.262	Amarities de vitæ dulcedine.	314
Actus.	449	Ærumna grauiſſ.	482	Amator impur.	65
Acumen ingenij.	74	Ærumnæ.	481	Amatores mortui.	583
Acutus.	679	Ærumnoſus.	504	Amatorium.	722
Addictus rebus terrenis.	341	Æſculapius.	652	Amicitia.	60.371.682.718
Admiratio.	199	Æſtas.	105.106.694	Amicitæ conſeruatio.	699
Admirator ſui.	77	Ætas puellaris.	137	Amicus inutilis.	269
Adonis.	106	Ætas ſimplicior amata.	328	Amœnitas poëticæ.	312
Adoratio.	69. 428. 467. 486	Æternitas.	170.487.543.558	Amolitiõ.	405
Aduena.	309	Æternum.	485	Amor.	526.592.609.674
Aduentus.	568	Affectus humani.	698	Amor firmus.	334
Aduentus Dei.	657	Affectus mali diſſipati.	407	Amor in filios.	135.240
Aduerſarius.	381	Affectus voluptarij.	434	iniquus.	676
Adulatio.	78.594	Afflictiõ animi.	317	in ſimpliciorẽ ætatem.	328
				Amor	

HIEROGLYPHICORVM.

Amor mulieris.	582	Sofaris.	491	Affectator vilium.	22
Amor mutuus.	584.674	Anni principium.	124	Affertor.	644
Amor perditus.	676	qualitates.	384	Affertor multorum.	356
Amor turpissimus.	292	Annorum centena.	216	Astra & Sol.	678
Amoris impuri fatietas.	329	Certus numerus.	105	Astutia praua.	294
Amoris nutrimentum.	196	Antiquitas.	601	Astutia in vitandis periculis.	293
petulantia.	17	Anubis.	61	Atecoti iuniores.	187
progressus.	674	Anxietates.	685	Atlas.	628
Amoris veri functio.	678	Apparatus bellicus.	421	Auaritia.	431
Amoris vulnera.	640	Appetentia.	82.198	Audacia.	390
Ampliator imperij.	546	Appetitor sublimium.	713	Audiendi promptitudo.	109
Amplitudo nominis.	183	Appetitus.	302.745	Auditorum frequentia.	95
Amuletum.	130.642	Appetitus cum ratione pugnans.		Auditus.	83.153.751
Anceps consilij.	129	734		Auditus promptus.	23
Ancilia.	532	Apollo.	126.279.288.291.677	Auditus è longinquo.	160
Angli.	394.688	Apollo Agyjeus.	627	Auerfator necessitudinis.	306
Angleuarij.	186	Delphicus.	327	Augurium mortis.	130
Anima.	253.457.565	Fidicea.	274	Augurium regium.	11
Anima & corpus.	749	Apostoli.	38.233	Augustei.	164
Anima hominis.	754	Apotheosis.	229	Augustus mensis.	606
Anima sponte non exturbanda.	579	Aqua.	696	Augusti genesis.	114
Animæ status in corpore huma		Aqua & terra.	606	Auidus acoris.	316
no.	744	Aqua Traiana.	490	Auriga cœlestis.	548
Animæ.	373	Aqua.	374	Auspicium regium.	263
Animæ defunctorum.	750	Aquæ reliquæ.	478	Authores nauigationis.	570
Animæ tres in homine.	747	Aquilarum insignia.	235	Authoritas.	54.423
Animaduersio.	381.538	Araxa meretr.	179	Authoritas imperatoria.	636
Animalium curam dorû causa.	516	Arbiter.	59	Auxiliares.	383
Animorum fortuna.	265	Arcana reuelata.	338	Auxilium imploratum.	269
Animus.	251.258.579.697	Arcana sacrorum.	416	B.	
Animus Candidus.	274	Arcana tegenda.	74	B acchus.	41.327.644
Clemens.	703	Architectura.	268	Bacchus Sycites.	671
Delapsus ad humilia.	208	Argiei.	162	Baptismus.	503
Diuinis intentus.	207	Aries.	710	Bataui.	187
Gratus.	60 329.205.329	Arma bellica.	639	Beatitudo futuri seculi.	312
Inanis.	699	Armenica prima & secunda.	531	Bellator imperitus.	331
Labefactatus.	100	Armorum apparatus irritus.	84	Strenuus.	94
Purus.	287.361	Aromatarius.	306	Bellum.	44.122.441.500.525.
Sedatus.	593	Ars & ingenium.	222	528.581	
Animi Desponsio.	53	Ars naturæ victrix.	616	Beneficia Saturni.	328
Domitor.	15	Artes.	734	Beneficij accepti grata recorda-	
Vires.	2	Artes inanes.	703	tio.	734
Annona.	611.692	Artes mathematicæ.	473	Beneuolus.	290
Annonæ felicitas, & penuria.	34	Artium inuentores.	753	Benignitas.	231.701
Annus.	11.169.215.486.557.615	Artificium.	315	Pianenses.	185
631		Aruspex.	160	Bibacissimus.	364
Annus iniens.	382	Aruales fratres.	644	Bithonis robur.	41
		Asia.	183	Bona cœlestia.	744
		Asperitas.	687	Bona cito labentia.	680

Bonum malo circumseptum.	Ceres.	55.503.584.692.717	Conditio nostra.	368
685	Cespitatio.	51	Conditiones duæ mortalium.	
Boreas.	Cessandum haud ignauiter.	696	ibid.	
Braccati milites.	Cessatio.	544	Conditorium.	411
Brachiati.	Chaos.	106	Condonatio.	660
Brutorum cultus apud Ægyptios	Charitas.	261	Confectum cito.	721
vnde.	Chiorum Respub.	337	Conflictatus ægritudine.	253
Bucephali.	Christus.	479.555.619.688	Congiarium.	544
	Homo-Deus.	15	Coniugium.	443.613
C.	Christi humilitas.	245	Coniugij commoda.	587
C æcitas.	victoria.	626	Coniugis mores ferendi.	351
Cæcus.	Ciborum varietas.	104	Coniunctio maritalis.	529
Cædes multiplex.	Cicero.	710	Conscientia igne examinata.	
mutua.	Cingani.	309	409	
Cælum.	Cingulum Propheticum.	507	Consecratio sceminarum.	285
alienum.	Circenses.	547	Consensus.	428
decimum.	Circumcisio.	72	Consilium.	511.407.525
Cæli regiones tres.	Ciuis à peregrino est oppressus.		occultum.	42
Cæsar.	37		Consilij anceps.	129
Calamitas.	Romanus.	500	Consilia occulta.	732
ingens.	Ciues seruati.	641	Constantia.	50.196
Calathus Cereris.	Ciuitas.	755	Conseruatio.	112
Calliditas.	Cladis præfagium.	65	Consuetudo perniciosa.	308
dolosa.	Clades grauissimæ.	482	rara.	302
Calumniator.	Claritas.	556	Consultatio.	544
Calumnis afflictus.	regia.	215	Consummatio.	221
Campus.	ex poëtarum scriptis.	626	Contemplatio.	399
Candor animi.	Clearchus.	236	Contemptibilis.	671
Canis cultus.	Clementia.	10.553.700	Contemptor diuum.	394
Canes quibus dijs sacri.	Clementia.	415	conuictiorum.	230
Capita.	Cœtus piorum.	558	Contemptus fortunarum.	336
deorum.	Cogitatio.	100. alta.234	Contentus paruo.	707
Captator.	Cogitatio mala.	157	Continentia.	179.416.
Captiuitas.	Cogitationum prauarum excus-		Continentiæ fructus.	648
declinata.	sio.	629	Contrarietas.	487.527
exosa.	Cogitatio rerum Sacrarum.	753	Contumacia.	172
Caput S. Ioannis.	Cohortes.	184	Contumax.	301.400
Cardinales Sacerdotes.	Coloniæ Iani.	623	Contumeliosus.	294
Caryatarum opprob.	Columnæ muliebres, & virgine		Conuentus piorum.	669
Castigatio.	les.	628	Conuictia contempta.	230
ingenua.	Commercia vitæ humanæ.	621	Copula maritalis.	246
salutifera.	Commoda coniugij.	587	par.	613
Castimonia.	Conatus magnus cum dolo.	158	Cor.	209.443.512.525
724	Concordia.	188.246.285.315	seu, cordis pondus.	224
Castitas.	590.591.700.738		Cordis præstantia.	510
Castra.	clementorum.	598	aperta simplicitas.	73
Celebritas.	rei familiaris.	293	Corinthiæ.	623
Celeritas.	Concordiæ effectus.	23	Cornua.	517
Centum.	Concupiscentia.	220.419.750	Cornuti.	186.307
Centurio.			Corona	

HIEROGLYPHICORVM.

Corona vrbs.	246	Delectatio.	177.672	lares.	59
Corpus.	456	Deliciae amatoriae.	161	Dimensio.	444
lunare.	362	luxuriosae.	103	Dis.	651
Corporis forma.	758	Deliciosus.	448	Discessio subita.	333
vires.	2	Delictum punitum.	736	Disceptator imperitus.	149
Corpora nostra.	759	Delicta humana.	420	Disciplina bona.	591
Correctio.	261.495	Delirij piaculum.	108	vera.	189
Correptor omnium.	196	Democratio.	211	militaris.	206
Corronacenses.	585	Demolitio.	605	Disciplinae.	402
Crapula.	11	Depopulatio.	91	Disciplinae diuinæ & humanæ.	
Creator.	730	Derceto.	374	472	
Crepusculum.	565	Desertor rei amatæ.	725	exoticæ.	313
Crudelitas.	535	Designatio.	219	inanes.	703
Crura concidua.	150	Desolatio.	574	Discordia.	121.585
Cubitus.	448	Detrimentum.	133.404.291	Discordiae effectus.	23
Cubus.	494	Deus. 182.251.345.395.447.		Discordia militaris.	280
Cultus iustitiæ.	15	457.485		Dis simulator vitiorum.	76
Cupiditas.	51	in humano corpore.	94	Dis simulator ingenij.	133
Cupiditas vehemens.	308	Optimus, Maximus.	554.555	turpitudinis.	164
Curæ diuitiarum.	686	Pater.	388	Dis simulatoratrix prægnantiæ.	144
variæ.	680	vniuersi.	561	Dis sipatio voluptatum & affe-	
Curans suos tantum.	292	Dei aduentus.	657	ctuum malorum:	207
Curatij iuniores.	186	Oculi.	171	Dis sipulatio.	495.615
Curiositas.	354	potestas triplex.	749	Dis sipinctio.	100
Curfus humanæ vitæ.	444	præsentia.	751	Diues avarus.	433
Custodia. 3 58.123.290.381.564.		Sapientia.	621	Diuina ab humanis.	369
636		vis.	430	Diuina in occulto.	74
virginum.	336	Deorum rotæ.	490	Diuinitas.	377.495
Custos.	393	Diabolus.	115	Diuitiæ.	686
Cybele.	652	Dialectica.	317.324.432.	flagellatæ.	286
Cynici.	320	473		turpes, & instabiles.	284
Cyrenenses.	572	Diana.	41.62.384.	Diuus.	544.624.
Cyziceni.	12.321	lucina.	360	Diuturnitas.	542
		strangulata.	609	Docime.	447
		Dianæ triclarisæ sacrum.	695	Docilitas.	401
		Dicacitas.	307	Doctor virtutis.	118
D æmon malus.	176.232	castigata.	322	Doctores.	288.580
Dæmones.	355.374	Diaulus.	450	Doctrina coelestis & Ethnica.	
Dæmonum natura.	496	Dies.	285	476	
Damnum.	367	atri, & festi.	159	Morum.	482
Damna mutua.	363	Difficilis	343.2.	perspicua.	482
Damnatio.	527	Difficultas.	55	Doctrinæ firmitas.	713
Decem-peda.	449	maiorum ferenda.	699	Dolores acuti.	752
Deceptio.	575	paterna.	231	Dominatio terrarum.	235
Declinator insanis.	21	Digiti mensura.	445	Dominator.	4
prudens captiuitatis.	360	Dignitas sacrosancta.	87	Dominium.	378
Decussatio.	12.4.2.1.7	Dij.	529	æquum.	398
Deditio.	533	manes.	381	orbis.	181
Defensio.	532	omnes.	623	Domitor aduersæ fortunæ.	132
Defensores.	177				

Doli.	194	Excelsus.	462	305	Ferox superatus à mansuetor.	
Dolichus.	450	Excubiaz.	612	288	Ferocitas in timiditatem versa.	
Doli occulti.	624	Excultatores.	187	87	vitanda.	43
Dorichæ.	446	Expergefactio.	713		Festinantia.	362
Doron.	224	Experientia senilis sagacitati iu-			Fides.	60. 512. 429
Drachmæ duæ.	456	uenili postposita.	247		lubrica. 505. tabellarij.	247
Ducenta.	670	Expers sensuum.	620		Fidei creditum.	505
Dulcedo.	673	Expiatio peccatorum.	758		Figura sphærica.	487
veritatis.	314	Exploratio.	523. 564		Filius.	241
vitz amata.	312	Exhæredator filiorum.	279		Filij abdicati.	252
Dulcia.	456	Exul euectus.	299		Filij alieni pro suis educati.	302
Duo.	602			F.	conspirantes in matrem.	173
Duratio.	659				diligenter educati à patre.	364
Durities emollita.	659				exhæredati.	279
E.		Aber lignarius.	362		parentibus obsequentes.	16
E Brietas.	211	Fabij cuctatoris virtutes.	54		Finis.	418. 435. 493
Ebrietatis remedium.	304	Fabricæ.	186		& principium.	600
Ebriositas.	133	Factum repentinum.	716. 721		Firmare.	614
Ebriositatis remedium.	727	Facilitas.	374		Firmitas.	609. 628
Effectus.	608	Falconarij.	186		amoris.	334
Effectum quid lôgo tempore.	22	Fallaciæ.	193		foederum.	618
Effæminatio.	153	Fallax.	736		& grauitas orationis.	736
Effætus.	465	Falsum.	523		Flagellator diuitiarum.	286
Eleemosyna.	661	Fama.	46. 528		Flagellum.	426
Elementa.	297	longe, lateq; propagata.	551		Flamen fallacialis.	503
quatuor.	743	Fames.	64. 340		Flamines.	499
Eloquentia.	189. 249. 276.	Fame moriens.	232		Fluuij.	33
452. 581. 553. 733. 736.	757.	Familia prodiga. 144. ampla.	399		Fœcunditas.	120. 155. 286. 712.
grata. 311.		Fatum.	508. 562. 601. 607		vera. 703. cœli.	415.
Eloquentiæ tres partes.	17	Fati potestas.	737		Fœdera.	618
Elusio suis artibus.	308	Fatuitas.	671. 716		Fœdus.	429
Elutio.	720	Fatuus.	278. 727		Fœlicitas.	429
Emanfor.	280	Fannus anguis.	146		Fœminæ consecratæ.	285
Encyclopædia.	472	Fauor.	394. 440		Folia reliqua.	673
Enixa semel tantum.	10	Febri. 114. lethalis à sole.	95		Formidator inanium.	127
Epaminondas.	183	Febri medela.	77		Forma. 531. & materia.	484
Equi, quibus dijs sacri.	56	remedium.	7		Formido. 81. sublata.	83
lingnati.	534	Felicitas. 120. 189. 429. 660. 667			Formidolosus.	414
Equ. victoria.	49	foetura animorum.	265		Formido religiosa.	8
Eremita.	143	Fœminarum interitus.	387		Fortis.	150
Eruditus impurus.	132	Femora concidua.	150		Fortitudo.	255. 519. 610. 642
Euectus ab ignobili genere, ad		Feracitas.	213. 668		Fortuna.	488. 573
cl.	299. 348.	præcognita.	304		amatoria. 702. redux.	574
ex exilio in altum.	299	Feritas.	643		secunda.	750
Euentus inexpectati.	148	Ferocia belli fracta.	526		Fortunæ speciosæ inconstantia.	
Exanimatus vno icu.	34. 343	Ferocia emollita.	135			
minima de caussa.	363	Ferocitas.	122. 390			
Exanguis de nequitia redditus.		frænata.	47			
306		posita.	16		aduersæ domitor.	132

HIEROGLYPHICORVM.

Fortunæ contemptæ.	336	Græci.	557	Hoflis infenfiffimus.	528
Fragilitas. VII. humana.	512	Gratia.	521.686.759	mulicæ.	136
Fratres arbales.	694	relata.	230	profligatus.	206
Frenum.	572	Gulofus multatus.	343	viCTOR. 131. victus.	131
Fructus alieni laboris.	317.360	Geryones.	383	Hoflium detrimēta mutua.	244
laborum.	38	Gymnafium.	662	Humanitas.	495
Frugalitas.	664			Humilitas.	245.251.437
Fruges.	696	H.		Hydrargyron.	737
Frugum opulētia.	35	Hæredipeta.	220	Hyems.	106.213.248.425.
Frufrator fpei.	337	Hæreditas.	451.759	Hymnus.	523
Frufratus expectatione.	277	Hæres inuifus.	75	Hypocrita.	245.298
Fuga. 64. 390. indemnis.	128	Hæreticus.	298	I.	
periculorum.	327	Hammon.	123	I Actura.	387.633
popularis.	314	Hebetudo.	615	Iani colonix. XII.	623
Fugacitas.	81	Helluo.	348	quatuor filia.	385
Fugientia fequi fine fpe.	353	Herculiani iuniores, & feniores.	236	Ianus.	623
Fundamentum.	433	Herculis facrum.	677	Ieiunus.	559
Funeflum.	347.647.	virtutes.	678	Ignarus hominum & locorum.	
Funus.	220.653.708	Heroes.	626	Ignauia.	143.424.435
Fur.	736	Heros.	182	honorata	513
Furacitas.	424	Hieremix cingulum.	507	Ignis	588.732.755
Furix Orefteæ.	440	Hilaritas. 397.517.639.663.565	565	circumfufus non lædens.	196
Furor. 348. indomitus.	6	702		duplex.	224
implacabilis.	172	Hippicum.	450	Ignobilis euectus ad clarum ge-	
poeticus.	646	Hippocrates.	599	nus.	348
		Hirpi.	196	Ignobil. tas.	307
G.		Hispania.	156.383	Ignominia.	464
G Anca!	104.372	Homines.	339	Ignorantia.	374
Ganymedes.	640	Homo.	579.747.759	Ilythia.	501
Garrulitas. 246.269.277. vana.		accipitrina facie.	732	Illecebræ adulatorum.	143
322		impuræ mentis.	300	amatoria.	261
Generatio.	93	incuruus, globum ferens.	731	Illuftratus per inimicitias.	715
Genesis.	114.187	nihili.	75	Imbecillitas.	161
Genitale.	572	qui fuam, vel alienam feroci-		humana.	683.690.747
Genius.	59.638	tatem domuerit.	5	Imbecillus fortiori affurgens.	301
Gentes.	374.718	raræ confuetudinis.	302	Imbellis.	414
multæ fociatæ.	681	Honor fummus.	528	Imbres.	280
Generatio.	93	Honores.	533	Immunditia.	456
Genus humanum.	339	Honos triumphalis.	639	Impatiens captiuitatis.	138
nobile.	323	Honoriani. 107. iuniores.	185	famis.	129
Germinatio.	276	Horæ.	350.727	alieni foli.	353
Gibberofii.	329	Horizon.	62	Impedimentum.	357.424.435.
Gigantes.	193	Horofcopus.	405	436	
Gloria. 256. inanis.	91	Horrificium.	393	Imperator.	181
fulimis.	625	Hofpitalitatis iura.	191	Imperatoris maieftas.	228
Gloriæ calcar.	274	Hoftes mutuo cafii.	194	Imperatores duo.	181
Gloriofus.	285.511	Hoflia humana.	209	Imperfctus.	353
Gradus.	448			Imp-	

Imperitia.	589	Ingenij acumen.	74	Ionicæ.	624
Imperium.	48.520.537.547	calliditas.	4	Iouij.	107
firmum.	51	diffimulator.	133	Iouiniiani iuniores & seniores.	
maiestate summa conspicuū.	Ingenium. 734. & ars.	222	236		
556	velox.	233		Ira.	138.410
maris.	327	Ingluuiosus.	306	delinita.	643
Imperij ampliator.	546	Ingrati erga parentes.	414	laceffita.	24
summa.	528	Ingratus.	262	Iracundia.	26.73
Imploratio.	163	Iniquitas.	435.615	Iracundiæ expers.	264
auxilij. 269. opis.	544	Initiatus sacris.	322	Irrisio.	142.207
Imperiti.	490	Iniuriæ vltæ.	305	Irritamentum malorum.	603
Impetus. 105. hostilis.	48	Iniurius suis municipibus.	273	Irritatio.	536
immoderatus.	50	Innocentia.	118.373.423.634	Irritum.	432
Impietas.	290.349	Innocentia crimen.	414	Ifocrates.	627
Impietati prælati pietas. 204.349	Innumera.	695	Isthmia.	652	
Impius & ingratus.	262	Inquietudo.	248	Italia.	37 48
Importunitas.	319	Inquilius.	338	Iteratio frequens.	444
Impostura.	282	Infania declinata.	21	Iudæa.	631.760
Improbitas.	127.133.291.342	Infatiabilitas.	363.419	Iudæi.	38 141
edomita.	350	Infcitia.	300	Iudex.	430
meretricia.	127	Insidia.	574	Iudicia feuera.	344
feruilis.	498	Infigne augustale.	580	Iudicium compositum.	591
Impudentia.	67.76.140.319	Insignia.	515	Iugerum.	449
Impudicitia.	148	aquilina.	235	Iuniores petulantes.	67
Impuritas.	294	Inspicientia.	240.298.560	Iuno. 109.284.303.397.624 651	
Inanitas.	711	Insolentia.	51	656.681.689	
Incantatio.	307	Instabilitas morum.	132.419	conferuatric.	181
Incepta magna irrita.	339	Instauratio.	238.344	& Pallas.	221
pulchra turpiter cedētia.	341	Institutio.	268.469.475	Iunonius.	610
Incolunitas.	92.326.710	Insulfus.	727	Iupiter.	40.491.551.614
vinearum.	289	Intellectus æthereus.	268	æquus.	384
Inconstantia.	338.382.573	agens.	736	Iurgiosus.	638
Incrementum præmaturum.	655	Intellectus efficacia	712	Ius in armis.	524
Indagator sublimium.	212	Intelligentia.	734	Iustitia. 36 219.355.297.392.495	
Indignus opis alienæ.	339	Interitus.	91	535.632.717	
Indigena.	731	Interitus marium & fœminarū.		Iustitiæ cultus.	15
Indocilitas.	102.320.401	387		pictura.	748
Indulgentia.	465	Interquiescens.	81	Iustitium.	300
Inæquales concordēs.	591	Interpres.	572	Iuuenis in naui per crocodilum	
Inæqualitas.	90	Inuētores artium.	734	vecta.	731
legum.	325	Inuentor frugum.	694	Iuuentus.	648
Ineptiæ puellares.	677	Inuerecundus.	354	renouata.	232
Inexpugnabilis.	519	Inuestigatio.	89	Iuuentutis restitutio.	168
Infamia.	442	Inuictus.	352	L.	
Inferorum rotæ.	490	Inuidia.	200	Labor.	37.667
Infidelitas adulatorum.	329	Inuidiæ amuletum.	511	alienus suffuratus. 317.360	
Infinitum.	600	Inundatio.	9	indefessus.	89
Infortunium.	160	Inutilis bello.	441	atque feruilis.	145
Infortunij magni tutela.	351	Ioannes Euangelista.	234	toleratus.	212

HIEROGLYPHICORVM

Lacedæmonij.	236	Lucubrationes.	276	Maurialites.	186
Laceffitor laruarum.	232	Ludibrium stolidit.	141	Mauri feroces.	49
Lachrymæ.	344.521.715	Lumen maius violentum.	587	Mauritania.	49
Læna.	504	Luna. 14.69.95.163.383.	362.	Medicina.	208
Lætitia.	34.664.723	484.715.741. vecta.	507	petita à diis.	264
interturbata.	728	Lunæ ortus.	67	Meditatio.	439
Laruarum laceffitor.	132	Lydiæ R.	537	Medium.	418
Lasciuia pœnitentia.	83	Lyræ forma.	593	Maledicentia.	538
Latebræ.	92	M.		Melior in alieno cœlo.	679
Latro.	105	M Acedo.	130	Memoria.60.duratura.	583
Latrocinium.	348	Machina.166. mundi.113	113	mali obliteranda.	699
Laudis contentio.	155	Macies ex inedia.	137	post obitum extincta.	352
Leges.	503.516.613	Macilentia.	344	Menapes seniores.	185
Legum inæqualitas.	324	Magnanimitas.	1.413	Menapij.	63 532
Legio V.20. XX.	605	Maieftas diuina.	228	Mendacium,	342
Leo Herculanus.	13	imperatoria.	228	Menfarij.	623
Leones Taruifini.	16	imperij.	556	Mens à fenfu decepta.	176
Lepos abortus in mœffitia.	314	Maledicentia.	538	impura.	299
Leuitas. 325. in moribus.	66	Maledicus.	343	Menfes.	II
Liberalitas.	425.497.700	Malignitas perditiff.	295	Menfis.	383.560
Liberatores patriæ.	498	Malorum irritamentum	603	Menfura. 711. digiti.	445
Liberorum propagatio.	579	Malum ex bonis initiis fubfecu-		Mentis attoniti confternatio.	333
Libertas.	386.424.503.666	tum.	209	erigendæ fignum.	595
appetita.	750	Manaffes quincuceps.	385	Mercatura.	736
triplex.	498	Manes.	381	Mercurius. 95 402.415 491.753	
Libidines.	698	Manipularis.	506	Meretrix.	12.114.313
Libidinis antidotum.	178	Manfuetudo. 24.42.118.	661	improba.	127
Libidinofus.	395	affumpta.	16	Meretricis procacitas.	52
ab incunabilis.	339	Manfuetus ferocem fuperâs.	305	Meffenij.	534
Libido.	113.195	Mantineæ.	605	Meffis	694
extincta.	416	Mappa.	504	Metas.	471
Libri.	479	Marcomanni.	187	Meteora.	396.475
Litatio.	520	iuniores & feniores.	ibi.	Meticulofofus.	22
Lienis vitia.	65	Mare.	419.481	Migratio.	568
Lintea.	505	Maris imperium.	327	Miles.	62
Literæ.	71.342.469.710	Marium interitus.	387	Milites braccati.	692
Literarum facrarum profeff.	57	Mars & Venus.	252	Perfæ. 289. Terjungi.	156
Liur.	221	Mariti puritas.	586	Militia.	516
Locuples.	213	Maritus adulteræ.	116	Militum præfectus.	184
Loeupletatio.	379	Mars.126. vltor.	524	Miliarium.	450
Loeupletatus per difcordias ciui-		Mater.	217	Mimus.	307
um.	353	Materia.484. prima.	754	Minæ.	188
Locus morte pollutus.	650	Mathematica.	475	Minerua.	495.242
Lubricitas vitæ.	46	Mathematicus.	116	Arcadica.	610
Lucas Euângelifta.	42	Matrimonium concors.	592	Minifterium.	430
Lucifuga.	299	Matronæ impudicæ.	148	Miferatio.	241. 622
Lucrum.	379.399	Matrum reuerentia.	151	Mifericordia.	436.759
Luctus.	290.397.653.708	Maturandum.	571	Mixta.	16
Lucubratio.	582	Maturitas.	328	Moderator.	392

I N D E X

Modestia.	30.503	Musa.	380.596	Notus.	147
Molles.	378.386	Musæ cum Apolline.	597	Nox.	284
Mollities.	364.727	earumque afflatus.	753	Nugæ sophisticæ.	143
Iasciua.	439	Musica.	274.275	Numen.	587
Mora.	300	exola.	136	improfanabile.	708
Morbi.	690	Musicus fenex.	273	Numeri varij.	453.466
Morbus gravis.	565	Musis ingratus.	371	Numerus certus annorum.	105
Mordacitas.	337	Mutabilitas.	489	Nupta noua.	719
Moriens præ fame.	232			Nuptialia.	109.587
Mores aliorum sequi	331	N.		Nuptiæ. 304.547.584.608.648.	
ciuiles imperfecti.	318			633.723.	
coniugis ferendi.	351	N Abuchodenesor.	102	Nutricatio.	299
dissoluti.	495	Næuus.	682	Nutrimētum amoris.	196
instabiles.	132	Nafones.	279	O.	
occulti.	137	Natura.	652	O Bedientia.	400
perseuerantissimi.	212	humana.	556	Obelisei.	625
prauī.	695	hominis.	747	Obscenitas.	643
varij.	134	rerum.	754	Obsequium.	63
Morositas.	534	Naturæ genus.	217	bonorum.	31
Mors. 243.395.399.421.530.537.		Natus sibi soli.	352	natorum erga parentes.	16
608.650.651		Nauigatio.	213	Obseruator ordinis.	212
difficilis.	337	cita.	328	Obitus rerum.	164
hominis.	747.751	secunda.	275	Obliuio.	751
priorum.	738	Batti.	547	Obtectus simulationum inuolu-	
Mortalium duæ conditiones.	366	tuta.	344	cris.	341
Mortes duæ.	581	Necessitas.	587.752	Obtutus acutiss.	136
Mortis augurium.	130	Necessitates naturales tres.	750	amatorij.	30
Motus spiritalis.	732	Nefastus.	534	Ochus Persarum Rex.	535
Mulier male morigera.	144	Negotia publica declināda.	708	Rex.	148
Mulier infida à viro amata.	342	Negotiorum velocitas.	41	Occasus.	347
Mulieris amor.	582	Nemesis.	677	Occisi pro patria.	625
Mulierofus.	83	Neptunus.	33	Oculi diuum. 171. limi.	365
Mulierum officium.	120	Nequam.	75	Odiū.	368.685
Multifcius.	385	Nequitia.	287.329.370.611	Odia capitalia.	720
Multitudinis consternatio.	112	immoderata.	292	Offensio.	528
Multitudo.	459.463	inueterata.	415	Offensus nullo modo à circum-	
infesta.	90	versa in temperantiam.	50	fuso igne.	196
Multiuolus.	298	Nequitia facinorofitas.	114	Officium muliebre.	120
Munditia intaminata.	162	frenum.	708	Officia mutua.	299.426
Mundi moles.	169.378	Nili diluuium.	407	Offactus.	65
creatio.	730	Nilus.	233.578	Omen bonum.	145
machina.	738	Nitores.	662	Opem ferre.	426
Mundus.	93.623	Nobilis.	730	Opera laudabilia.	518
Mundi moles plena Deo.	657	Nobilitas.	497.513	Opis imploratio.	35.196
Munificentia.	20.710	generis.	323	Opportunitatis captator.	
Munimentum.	158.336	sepulta.	650	Optio.	161
ab insidiis.	205	Noctuarum numismata.	243	Oppressio sophistarum.	338
Munitus contra pericula.	97	Nocumentum absconditum.	644	Oppugnatio manifesta & occul-	
Muri.	517	Nomen splendidum.	581	ta.	570
				Opu-	

HIEROGLYPHICORVM.

Opulentia.	90.119	Passus.	449	Perturbator.	319	
frugum.	35.696	Pastores Ecclesiaz.	38	Pes.	448	
Opulentus.	150	Pater.	94	Pessundatus ab'adulatoribus.	78	
Opus.	37	diligens in filiis educadis.	364	Pestilentia.	131.527	
inane.	324.422	Paterfamilias.	144	Petulantia.	76.140	
artificiosum.	610	mater, liberi.	557	amoris.	17	
infrugiferum.	536	Patris difficultas.	231	domita.	115	
futurum.	401	Patientia.	613	perniciosa.	249	
Oracula prophetica.	314	Patientiz fructus.	441	Petulantiz finis.	178	
Oratio. 736.	405	Patria.	417.626	fraxnum.	30	
firma & grauis.	736	Patrimonium.	268	supplicium.	159	
Orationis profectus.	508	Patrocinium frustra imploratū.		Philosophia communicata.	61	
Oratoriz tres partes.	17	245		naturalis.	474	
Orbis dominium.	181	Pauitatio.	532	Physica. Vide Theologia natu-		
terrarum.	75.489	Pauperrimus.	309	ralis.	474	
Orbitas.	397	Pax.	188.500.624.659.694	Phthiriasis.	121	
Ordo militaris.	107	Pecunia.	36.121	Piaculum delirij.	108	
obseruatus.	212	Pecuniaz.	246	Pietas.	23.41.90.203.427.581.	
Orgyia.	449	Pedes.	341	759		
Oriens.	20	Peloponnesij.	337	Cyrenensium.	673	
Oris vis.	172	Peltæ.	531	impietati prælata.	204	
Orpheus.	275.651	Penates.	529	præferenda.	349	
Ortus.	346	Pentalpha.	598	Pietas in filios.	240	
hominis.	751	Penula.	506	Pietatis Christianæ successus.	568	
rerum.	164	Perditio.	481.581.588	nostræ stabilitas.	618	
Orta senescunt.	389	rerum.	286	Pij.	558	
Oscus.	181	Perfectio.	444.486	Pilei forma.	590	
Osiris.	643	Perfectus.	86	Pinguedo.	663	
Osiridis peregrinatio.	387	cum ætate.	136	Pinnæ in moenibus.	297	
Otium.	306.655	Peregrinatio.	271	Piorum conuentus.	669	
Ouatio.	639	Osiridis.	387	obitus.	738	
P.		Peregrinus.	138.220	vita.	634	
Pacificatio.	440	Perennitas.	543	Plantarum virtus.	743	
Pacificator.	427	Pericles.	539	Plausus.	533.424	
Pallas.	439	Periculum vitatum.	359	Plebecula.	501	
& Iuno.	459.515	Periculatorum.	327	Plethrum.	450	
Palmata.	506	munimentum.	97	Plurimis.	465	
Palmus.	446	Periculosus.	535	Pluuia.	324	
Paludamentum.	504	Pernicies.	99.192.347	Pocula.	702	
Pan.	561	summota.	318	Podagrosus.	39	
Papyris.	640	Pernicitas.	135	Poderes.	501	
Parafanga.	450	Perpetuitas.	618	651	Pœmatis genus.	487
Parcus.	144	Perpetuum.	485	Pœni.	681	
Patientes subleuatæ.	437	Perfæ.	527	Pœnitere.	526	
Parricida.	360	milites.	289	Pœnitentia.	410	
Partes tres oratoriz.	17	Persuasibilitas.	698	lasciuiz.	83	
Partica sexta.	186	Persuasio.	574	offensionis illatæ.	528	
Parto fruens.	362	Pertinacia.	51	320	Poesis.	333
Partus. 616.	357	Perturbationes.	685	Poeta.	273.647	
facilis.					Poetæ	

I N D E X

Poetz.	355	Profana.	715	Purificatio.	367
Poetica.	312	Profanus.	54.64 101.352	Puritas. 508. animi.	287
Pollens viribus suis.	18.726	Profectus cum ætate.	136	maritalis.	586
Pomponius Musa.	592	Profectus præcox.	293		
Pontifex.	536	Professor sacrarum literarum.	57	Q. Vadriennium.	484
Populositas.	681	Profugium.	622	Qualitates quatuor anni.	
Populus Iudaicus.	141	Profugus.	46	384	
lege coercitus.	728	Progenies antiqua.	707	Quartodecimani.	237
obsequens.	310	Progrediens longo post tempo-		Querimonia.	270
Porci cultus.	107	re.	354	Quies à laboribus.	39.48.71
Portunus.	616	Progressio.	671	Quinceps.	385
Positum.	629	Progressus rerum.	509		
Possessio.	573	Proles diserta.	41	R. Adij solares.	525
Potentia perniciofa.	231	mascula & fœmina.	31	Rapacitas.	213
Potentior ab infortuniis.	128	numerosa.	337	Rapina.	252
Potestas diuina triplex.	749	Promptitudo audiendi.	112	Raptor.	127
inferior.	732	Promptuarium cœleste		Ratio.	51.592
regia.	513	omnium.	417	cum appetitu pugnans.	733
perniciofa.	231	Propagatio liberorum.	579	Ratiocinatio.	158
Prauitas edomita.	8	Properantia.	129	Receptus tutus.	128
innocua.	195	Prophanum.	366	Redactus in potentioris dictio-	
Præcipitancia.	80	Propheta.	58	nem.	336
Præcipitium impetitorum.	490	Prophetæ.	288.439.478	Redemptio.	464
Præfectus militum.	184	Prosperitas.	131.380.562	Reditus in viam.	293
Præfecti fabricæ.	185	diurnæ valetudinis.	313	Refugium.	571
Prægnans dissimulatrix.	144	firma. 318. rerum.	226	Regim.en.	573
Prægnantia.	ibid.	vitæ.	247	Regnum.	311.518
Prælagitura.	219	Proteus.	515	Regni solitudo.	231
Prælagium.	160	Prouentus.	416.430.694	Regressus.	435
Prælagia.	65	Prouidentia.	89 135.267.624	Rei familiaris accumulatores.	330
Præsentia Dei.	751	diuina.	221.380.396	Remedium.	638
Præstantes doctrina & imperio.		Prouidentia diuinæ vis.	752	in febrem.	7
379		Prouincia princeps.	182	Remissio.	465
Præstantia.	239.395	Prouisio victus.	22	Repulsa ignominiofa.	281
Prætexta.	505	Prudentia.	254.192.199.254.	pudorem incutit.	84
Princeps. 62. imbecillus.	137	382		Requies.	435
provinciæ.	18	Pudicitia.	501.689	Rerum ortus & obitus.	163
abitantum studens.	232	Pudor.	506.617	Res absurda.	38
Principatus.	643	de repulsa.	84	gesta cominus.	320
Principia occulta.	539	Puerperium.	507	Res humanæ diuinis connexæ.	
Principium.	377.419	Pugna anceps.	538	752	
egregium cito destitutum.	142	Pugnacitas.	44.288.318	perditæ.	286
& finis.	600	Pugna inita.	533	prosperæ.	226
Procacitas. 263. meretricia.	52	ipiritualis.	734	Resipiscens.	556.711
Procliuis ad vitia.	437	Pulchritudo. 689. animi.	744	Resipiscencia.	271.450.594
Procrastinationis damna.	97	infrugifera.	631	Restitutor.	427
Procus alienigenarum.	351	Pulicum defectus.	303	Reuerentia in matres.	151
vetulipeta.	123	Purgamentum.	637	Rex.	19.310.606
Prodigus.	285	Purificator.	433	Lydia.	537
				optimus	

HIEROGLYPHICORVM.

optimus.	182	diuina.	621	Seueritas.	397.	iudiciorum.	344
tutelar̄is.	ibid.	perfecta.	471	Sextans.			446
p̄ius & misericors.	230	Sapient̄iæ vanæ studium.	242	Silentii.	355-367-406-441-574.		
potens imbecillioris arte pe-		Sapient̄iæ vis.	527	688.	opportunum.		292
ritus.	26	Satietas impuri amoris.	329	Simulatio.			277
viliū affectator.	22	Satur ciborum varietate.	104	Simulator.			341-682
Rhetor.	281	Saturnus.	62	Signa equis impressa.			534
Rifus.	66	Scelus.	535	Signum erigendæ mentis.			595
Riualitas.	122	Scelera.	658	Signa militaria.			582
Robur.	2.440	Schænus.	450	Sistere.			614
Robustus.	26	Scorta.	421	Siticulositas.			198
Roma.	381.539	Scriba facer.	471	Sitis.			282
vetus.	492	Scurra.	64	Sirenes.			249
Rotæ deorum & inferorum.	490	Secessus.	343	Sirius stella.			563
Rubicunda.	504	Secundi Theodosiani.	50	Sobrietas.			117-522
Rufficitas.	355	Securitas.	287-300-344-397.	Societas.			439
	S.	544-616-627-719		multorum.			681
Sacerdos.	72.514	periculis libera.	359	Sol.	14-46-95-134-239-250-417.		
Sacerdotes Ægyptij.	503	otiosa.	ibid.	425-632-678-716			
aruorum.	594	Sedes firmiter statuta.	235	Solis & Lunæ coniunctio.			732
Sacerdotium.	258.707.720	Seditiosus.	340	efficacia.			393-753
facrosanctum.	172	Segnities.	337	vitæ.			387
summum.	520	Seleuci genus.	572	operum simulachrum.			92
Sacra.	595	Semen in vtero.	610	ortus.			657
Sacramentum.	108	Seminum virtus & generatio.		Solertia vitandî periculi.			359
Sacrificium.	ibid.	743		Solicitus super igne.			8
Sacrorum arcana.	416	Semiramis procax.	263	Solitudinarius.			155
initia.	17	Senectus.	388.648	Solitudo.	241.	regni.	131
Sacrum pro vitibus.	112	misera.	387	Solstitium.			144-316
Sæuitia occulta.	352	Senex musicus.	272	hyemale.			334-507
Sagacitas.	398	Seniores felices.	165	Somnus.			402
iuuenilis senili experiēt̄iæ præ-		Sensus.	458.595	Somniculosus.			351-722
posita.	249	à voluptate deceptus.	176	Sophista.			338-354
Sagittæ.	710	maxime brutus.	99	Sophistæ.			143-200-560
Sagittarij nerui.	186	velocior.	736	Sophistarum oppressio.			338
sent. Orient.	49	Sensus quinque.	176	Sors.			451
Sagunenses.	185	Sententia præpostera.	436	Sospitamentum.			570-614
Salacitas.	104-348	Separatio diuinorum ab huma-		Speciosior superatus à deteriore.			
muliebris.	164	nis.	369	133			
Salij.	120.534	Septentrio.	572	Speculationes.			206
Saltatio.	267-427	Septiceps.	385	Spes.	663.	fallax.	743
Salubritas.	123-209-264-187-617	Sepulchra mobilium.	650	certare super ambigua.			353
prolificâ.	249	Sermo.	394-432-699-731	irrita.			430
Salus.	191-357-379-531-569-624	efficax.	415.	inanis.	ibid.	Spei frustrator.	337
Sanguinarius.	363	virî probi.	406	Spes inanes.			717
Sanguis.	255-668	Seruator.	191.	ciuium.	641	Sphynge.	17
Sanitas.	720	Seruitia.		352	Spiritus.		171
Sapiens sobrie.	301	Seruitus.	386-399-434-443-613	almus.			438
Sapientia.	189-242-398-491-532.	longa.	399	Sanctus.			444

I N D E X

fibi redditus.	636	Tarentini.	49	Triumphator.	434
Spiritus celestes.	563	Telephilla.	626	Triumphus.	546
Spithame.	447	Temperantia. 21. 28. 255. 340.		Troezenij.	604
Splendor nominis.	581	412. 448. 507. 610. 656		Trophonius.	194
Stabilimentum.	571	Temperatura terrenorū, & cœ-		Truculentia.	440
Stabilitas bene consultorū.	382	lestium.	726	Tumultus.	525
Stadium.	449	Tempeftas.	306. 342	Turbo puerilis.	607
Stathmus.	451	Tempeftatis mutatio.	743	Turpitude diuiarum.	284
Statuta mulieris.	492	Tempus. 168. 564. 653. 694. 718		Tutela.	571
Sterilitas.	147. 655	annuum. 144. diuturnum. 614		Tutelā magni infortunij.	35
Stola.	503	sacrorum. 595. vernum. 205.		Tutelares dij.	530
Stoliditas.	141	213. 269. & 204. vitæ annuum		Tyrannus.	245. 337
Stomachus.	442	248			
Strenuus.	94. 528. 531	Tenacitas.	644	V.	
Studiosus otij.	306	Tenebræ.	347	V Acillatio.	433
rei domesticæ.	361	Tenor rectus.	629	Valentinianenfes.	156
Sudium vanæ sapientiæ.	241	Tentamentum.	588	Valetudo diuturna.	312
Stulticia.	117	Terminus.	219. 436. 471	inoffensa.	690
Stupidi.	103	Terrificus.	4	Validior superatus à debiliore.	
Stupor.	23. 199	Tertiodecimani.	63	133	
Suauitas ex asperitate.	721	Terjungi.	156	Vaniloquentia.	99
sublata.	670	Terminus.	436. 471. 625	euitata.	21
Sublimitas.	251	Terra. 14. 109. 188. 195. 547. 623.		Varietas morum.	134
Subiugatio.	613	755. & aqua.	603	Vastitas.	193
Sublimitas gloriæ.	624	Terra frugifera.	34	Vaticinium.	636
Sublimium appetitor.	713	Terræ medium.	236	Vbertas.	700
Subsidium.	539	Terrarum dominatio.	235	Veftatio lunæ.	570
Succellus veræ pietatis.	569	Terror.	381	Velocitas.	328. 526. 737
Sueffani.	289	Thaifali.	185	negotiorum.	41
Summa rei.	689	Thelephilla.	539	Venator.	351. 611
Summissio.	390	Theodosiani primi, secūdi tertij.		Veneficia.	130
Sumptus publici, & priuati.	487	498		Venia.	443
Suppellex baccheia.	645	Theologia.	474. 490	Venus. 106. 122. 252. 522. 609. 639	
Superbia.	51. 390	Thetis.	341	677. 718. & Mars.	252
summota.	387	Tiberij Imp. nequitia.	287	genitrix.	425
Supplex.	427	Timidus nimium.	302	verecunda.	416
Supplicatio.	661	Titillatio.	411. 668	voluptuaria.	149
Supplicium.	724	Terror.	199. 381	Venustas.	154. 521
capitale.	701	Toga picta.	506	Ver.	205. 212. 269. 304. 425
parricidæ.	361	Tolerantia.	606	Verba.	535
Surditas.	83. 308. 712	laboris.	212	Verecundia.	405
Syracusani.	49	Tonitru.	34	Veritas.	511. 515. 555. 680
Syrtes anguipedes.	175	Tractabilitas.	151	dulcis.	973
		Tranquillitas.	301	Versicoloris.	504
T.		Transmutatus.	303	Versipellis.	332
Abellarius.	247	Trepidatio.	154. 264	Verecundia.	405
Taciturnitas.	12. 467	Trias.	474	Vesfontes.	532
Taras.	323	Tribas.	286	Vespæ.	44
Tardi.	103	Trinitas rerum.	494	Vespillio.	60
				Vesta.	543. 586
				Vesta-	

HIEROGLYPHICORVM.

Vestales virgines.	502	probus.	491	Vita piorum.	634
Vestalium initia.	657	probus loquens.	406	prospera.	247
Vetulipeta.	123	vndecumque perfectus.	86	vitalis.	253
Vetustas.	646	Vires.	391.518	Vitia.	612
Vexatio.	420	animi, & corporis.	1	Vitiorum dissimulator.	76
Via.	434	cedunt sapientia & eloquen-		Vitiosus.	39
Via solis.	387	tia.	13. 14	Vitium domitum.	200
Vicissitudo diuitiarum.	284	Viribus suis pollens.	18	emendatum.	682
rerum.	604	Virgines vestales.	502	Viucitas.	85
Victor nemeus.	653	Virginitas.	521	Vlna.	449
Victoria. 42. 131. 243. 256. 289.		Virginum custodia.	336	Vltio.	135. 315. 349
514. 632. 637. 663		Viri clari.	492	diuina.	736
Christi.	626	Virilitas.	388	iniuriarum.	305
de Persis.	627	Virtus.	13. 642	Vmbilicus terrarum.	236
eq. 49. maritima.	546	delitiis eneruata.	95	Vmbræ.	582
naualis.	571	improbitalis magistra.	350	Vncia.	445
Papyrij.	640	muliebris.	524	Vnigenitus.	93
perpetua.	257	solida.	518	Vnitas.	456. 555
populorum.	746	vitij domitrix.	200	Vniuersum.	730
Victoria præfagium.	65	Virtutes Hercules.	678	Vocalis prima.	37. 210
Victoria vti nescius.	331	Virtutis decor.	388	Volatus.	719
Victus. 506. prouifus.	22	doctor.	118	Voluntas bona per errorem of-	
Vidua continens.	261	Vis animi labefactata.	100	fufcata.	589
Viduitas.	466	aperta.	575. 612	Voluptas.	461. 638
continentiffima.	267	concupifcendi.	750	ex patientia.	445
Vigilantia.	3. 153	diuina.	430	mature extincta.	178
Vigilia.	206	eloquentia.	553	Voluptates.	434
Vincula.	430	in dicendo, vel agendo.	480	diflipata.	207
jugalia.	507	intelligentia.	734	Volumen.	194
Vinculum.	443. 654	poetica.	636	Voracitas infatiabilis.	361
Vindices.	186	folis.	393	Vota.	461
Vindicta.	11	Vita.	395. 407. 579. 587. 751	Voti inefficacia.	210
Vinea.	289	diuina.	580	Voti fuffeffus.	172
Vinitor.	145	diurna.	321	Vrinator.	74. 351
Violentia maioris luminis.	587	dulcis amara.	314	Vtilitas.	367
Vir.	94. 388	Vitæ breuitas.	446. 447	Vulnera amoris.	526
Virago.	137	humanæ lubricitas.	46	Vulnus amatorium.	174
Vir amans mulierem infidâ.	342	Vita humana.	444. 556. 593	Vxor inimica marito.	173
ciuilis.	500	Vitæ humanæ commercia.	621	prodiga.	144
frugi.	144	conditio.	368		
inexpugnabilis.	521	progressus.	451	Z Elotypia.	151
perfectæ sapientia.	471	nostræ progressus.	490	Z Zona.	506

IOANNIS PIERII VALERII BELLVNENSIS
HIEROGLYPHICA,

Sen,

DE SACRIS ÆGYPTIORVM,
ALIARVMQVE GENTIUM
LITERIS COMMENTARIJ,

LIBER I.

CAPVT PRIMVM.

VLTA quidem sunt, quæ de Leone tam Philosophi, quam Historici, necnon *Leonis præ-*
Aruspices disseruere: sed neque veriora, neque admiranda magis ab eorum vlllo, *stantia.*
quam ab Ægyptiis sacerdotibus & obseruata, & posteritati commendata sunt: tot
ea scilicet extant, quæ viri illi, totius (ausim dicere) arcanorum naturæ conscij,
super animalium ingenijs maxime omnium diligenter explorauerunt. Eam vero
esse in Leone præstantiam norunt omnes, vt, vel singula eius membra, non eorum
tantum sacerdotum inuentiõne, sed & gentium, ætatumque pene omnium

consensu, mystici alicuius significati argumentum præbuerint. Tot sunt veterum monumenta, in
quibus Leonina facies, varijs hieroglyphicis expressa, nunc magnanimitatem, nunc animi corporisq;
vires, nunc Solem & terram, nunc natorum erga parentes obsequium, nunc animi domitorem signi-
ficat; alijs mox picturis amoris petulantiam, Oratoriæ facultatis partem, vigilantiam, custodiam,
terrificum hominem, dominatorem, Nili incrementum, clementiam, vindictam, & pleraque alia
commonstrat. Nulla tamen naturæ vi admirabilior esse iudicatur, quam ipsa, qua egregie pollet, ma-
gnanimitate. Ab ea igitur primum omnium ordiemur, quam Ægyptij sacerdotes ea de causâ per
Leonem pictum intelliigi volebant, quod inter quadrupedes nullum aliud animal præstare magis

animo exploratum habuere. Eam præterea Leonis esse imaginem, vt magni & generosi animi simu-
lacrum præ se ferat, vt in Physiognomorum obseruationibus inuenitur. Caput enim magnum ha-
bet, pupillas ignitas, ^a faciem obrotundam, & ad radorum similitudinem iubas vndecumque diffu-
sas, quibus colla armosque vestiat. Id enim Leonum genus animosius esse theatra Romana sæpius
ostendere. Atque hæc quidem quo diffusæ magis, vulnere eo magis contemptum indicant. Eos
Homerus *ἰουγενέτης* appellat, de quibus dicitur: *Leonem non terreri laruis, neque à subula excipi.* Quare ^b vestiant
Diogenes, cum apud Xeniadem seruiret, amicis volentibus eum redimere, negauit velle se: *An nesci-*
tis, inquit, Leones non iis seruire, à quibus aluntur, sed aliores potius seruire Leonibus? Pari magnanimi-
tate Antigonus Demetriij filius, cum vrgentibus hostibus olim retrocedere cogeretur, negabat se

*De magna-
nimitate
Leonis.*

^a *Leoni præ-
cipua gene-
rositas, tunc
cum armos
vestiant
iuba.*
^b *Diogenis,
& Antigoni
apophtha-
gmata.*

Antonini
numisma.

Nu. 23. 24.

Apocal. 5. 5.

fugere, sed vtilitatem à tergo sitam persequi. Huiusmodi vero faciem horride iubatam in morem A
histricis irritatæ aspicias in Antonini numo: qualesque illi sunt, quos throno Solis Ægyptij subiecere,
affinitatem demonstrantes, quam cum ipso Deo iubarum imitatione habere viderentur. Nam dege-
neres, ac perinde pauidiores illi omnino sunt, qui crispioribus brevioribusque sunt iubis. Neque aliud
sibi vult diuina lectio, cum Dei populum sicut catulum Leonis exurgere, & sicut Leonem exilire scri-
bit. Quanta enim illa sunt indicia magni animi, cum quis crucem suam tollit, & Christum sequitur,
cum Principum furias contemnit, cum ferocia, sæuaque verbera aspernatur, cum cæsus denique gla-
dijs, bidentis instar, nullam neque murmure, neque querimonia consternationem ostendit, cum vi-
cto seculi terrore, spreteisque corporis poenis, igni, bestijs, tortoribusque traditur? despicit enim &
contemnit omnia, quæ sunt in potestate mortalium, & imitatur eum, qui Leo de tribu Iuda nuncupa-
tur. Atque hic demum ille homo est impavidus, qualem dari sibi Democritus postulabat ad summi
boni specimen, qui scilicet animum à terrore liberasset.

ANIMI CORPORISQUE VIRES. CAP. II.

A IUNT vero Admetum Leonem & Aprum iun-
xisse, ex quo illum animi corporisque vires copu-
lasse intelligendum est. Per Leonem enim animi
vim, per Aprum, vt suo loco dictum inuenies, robur
corporis interpretantur. Addunt, cum eodem argu-
mento Apollini atque Herculi acceptissimum fuisse,
quos media sapientia & ingenitæ cuiusdam virtutis
indole sibi conciliaffet. ^a Quinetiam Poetæ feroces in
bello viros *μολέοντας* vocare consueverunt.

ROBOR. CAP. III.

E ST & illud hieroglyphicum, per anteriora Leo-
nis robur significare, propterea quod in eo ani-
mali membra ^b illa robustiora sunt: ab excellēti enim
vi quadam vniuscuiusque rei significata sua Ægyptij
desumebant. Expressit robur hoc Lucretius Carus,
cum ita scripsit:

Principio genus acre Leonum sæuaque secla
Tutata est Virtus.

Neque alia de causa Leonem celo adscriptum multi prodidere, nisi quod Sol eo tempore, quo si-
gnum id permeat, maxime sit validus atque robustus: moxque degeneret in posteriora declinans.
Quia vero, vt Pausanias ait, decet bellatorem hominem in conflictu aduersus hostem, omni postha-
bita mansuetudine atque clementia, sæuire: Lacedæmonij Martem *Μαρτυριαν* appellauere, eoque spe-
ctare Homericum illud ait de Achille dictum, *λέων δ' ὡς ἀγροῖο ὄϊδεν*. Cuiusmodi signum in Si-
mandij Ægyptiorum regis nominatissimi sepulchro spectari solitum authores tradunt, quem Leonis
specie figuratum hostes in fugam vertere vidisses: vt ex eo & animum & robur & vigilantiam Regis
perspicere liceret. Videre vero est in Neruz Traiani numo fortitudinem hanc ita figuratam, vt claua
leonino infideat capiti, per clauam, fortitudinem significari dictum est in Roboris commentario; per
caput vero leoninum, animi generositatem interpretatur: vtroque enim opus est, qui Ducis inuicti
nomen affectet sibi vindicare. Quod vero pertinet ad Leonis robur, tradunt authores Hyllum Her-
culis filium, eo quod viribus præstaret, Leonem Cytheronium cognominatum, quem cum Euche-
mus Arcas interfecisset, Rex à Megarensis salutatus est, apud quos oraculum erat, eum sibi ad-
sciscendum, qui Leonem interfecisset. Quod simile fuit Diocletiani factum, qui tunc se ad rerum sum-
mam peruenturum acceperat ab oraculis quum primum Aprum interemisset: ob idque cum plurimos
confecisset Apros, queri per iocum solebat, se quotidie Apros interficere, nunquam autem Impera-
torem declaratum iri, donec virum nomine Aprum iugulasset. In numo quodam pulcherrimo C.

^a Pugna-
ces ac fremen-
tes vt Leo-
nes, *μολέ-
οντες*.^b Præfer-
tim caput
& pedus.
*ibid.*Plin. lib. 8.
cap. 36.Traiani
numisma.C. Publicij
Q. F. nu-
misma.PUBLICII Q. F. cernere est fortitudinis simulachrum, quod Leonem suffocat claua à pedibus
strata,

strata, pharetra cum sagittis anteposita. Hippothoon Poeta robur hoc leoninum pulcherrimo descripsit fenariolo, quem apud Io. Stobæum inuenimus: γῆρας λέοντος & κρείσσον ἀκμαίων νεβρῶν, cuiusmodi verba senex ille dicit apud Aristophanem, Vespis, ἐγὼ τὲ μὲν νομίζω γῆρας εἶναι κρείττον ἢ πολλῶν κικίνυς νεανιῶν. Leonis senectam, maxime florente hinnulorum iuuentute meliorem esse scribit Hippothoon; & senex ille Aristophanicus senectutem suam pubescenti multorum iuuenum virtuti gloriabundus anteponeit. Cicero vero in Officijs, vim non aliter Leoni peculiarem esse dicit, quam Vulpeculæ fraudem.

VIGILANTIA. CUSTODIA QVE. CAP. IV.

VERVM enimvero, per Leonis caput Ægyptij sacerdotum vigilantiam atque custodiam ostendebant. Causam addebant, quod solum hoc ex animalibus recuruos vngues habentibus, simulatque natum est, cernit, atque hinc Plutarchus solare animal Leonem haberi putat. Sane illi nomen παρὰ τὸ λάω^a τὸ σεωρῶ, inditum aiunt etymologiarum indagatores. Somni præterea pareissimi est, oculosque habet inter dormiendum splendentes, ac quodammodo patefactos, quod in custodiæ signum recepere: & sane multi crediderunt Leones omnino insomnes esse, quod Manethon Ægyptius in ijs, quæ scripsit ad Herodotum tradit. Huiusce rei argumentum nonnulli obseruauere, quod caudam assidue inter quiescendum motat. Cæterum incredibile est, vt putat Aristoteles, animal vllum perpetua vti vigilia: sed inde persuasi sunt, qui talia se obseruasse profitentur, quod Leo magnos habet oculos, palpebrasque perexiguas, vt non oculum possit penitus obtegere, intuentique splendor ille sese offert, qui plurimus emicat ab eius pupilla: quare semper somni experts esse videatur.

a Video, speculor, & contem-
plor.

Quapropter significanter admodum, non tantum Mycenarum^b portis, sed etiam reliquorum ædificiorum, præcipue vero sanorum valuis, ædiumque sacrarum vestibulis Leones, tanquam diuinorum custodes, vt est passim cernere, stantebantur. Quique ijs insomnium attribuunt, inde eos Soli dedicatos autumant, eandem cum Leone conditionem habenti, quippe qui patenti igneoque oculo terram conspectu perpetuo atque infatigabili tueatur. Cum vero constat, Alexandrum magnum præter alia, quæ in homine præclara fuerunt, vigilantissimum etiam fuisse, quod in exemplo à Grue sumpto alibi diximus, non miror, etfi alix etiam huius rei causæ esse possunt, eum in numis quibusdam Leonino spolio caput indutum spectari,

b Sed & Fulgentius Gallum Mercurio attribuit, ob mercatorum vigilantiam Portis valuisque sanorum cur Leonina capita affigantur. Alexandri numus.

literæ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, nempe quod ab Hercule per Caranum primum Macedoniae regem duceret genus: nam Hercules Nemæi Leonis spolio vbique insignis conspicitur: vel quod eximix magnitudinis Leonem spectante Spartanorum legato, strauit. Quanquam non sum nescius, Philippum Regem post Olympiæ nuptias, per quietem sibi visum coniugis aluo insignem infixisse bullam, cuius sculptura Leonis imaginem haberet: quod & vxorem grauidam esse, & animosum filium parituram, coniectores periti respondere. Hinc Alexander in matris honorem Leonis spolio maxime gauisus est: & eadem de causa cum somnio monitus Alexandriam in Ægypto ædificasset, eam Leontopolim appellauit, quamuis eius successores Alexandriam à conditore ipso maluerint vocitari. Quod vero pertinet ad Leonis somnum, Physiologos ait Adamantius hæc de catulo Leonis scribere, eum quippe simulac natus est, tribus diebus & tribus noctibus dormire, tum deinde patris rugitu tanquam tremefacto concussoque cubilis loco, catulum dormientem expergeri: eoque trahit dictum illud in Iacobo in sacra lectione: *Catulus Leonis Iuda ad prædam (fili mi) ascendisti, requiescens accubuisti vt Leo, & quasi Leana, quis suscitabit eum?* Atque etiam illud ex secundo Balaamis responso: *Recumbens vt Leo requiescet, & quasi Leana, quam suscitare quis audebit?* quod dubio procul ad Christi sepulturam pertinet.

Philippi Regis somnium. Leontopolis.

Gen. 49. 9.
Numer. 23.
24.

Sed enim intelligere etiam possumus dormisse eum sicut Leonem, ob splendescentes inter dormiendum oculos, ut scilicet diuinitatem ipsam cum eo nihil quicquam sopitam intelligamus. Quod autem de oculis inter dormiendum splendescentibus à nobis additum est, ea de causa factum, ut aurem ijs velleremus, qui viri alioqui doctrina magni atque pijs, in eo tamen lapsi sunt, quod animam Christi putarunt per tempus illud, quo corpus eius sepulchro conditum fuit, apud inferos passam, quod humana ipsa natura piorum hominum audire reformidat. Animaduerte autem Origenis translationem Latinam loco hoc, ut fere passim, valde corruptam esse.

TERRIFICVS. CAP. V.

Agamemnonis clypeus.

ATQVE eo quidem signo quo robur & vigilantiam indicabant, eodem & terrificum hominem, qui reliquos aspectu solo consternaret, significabant: cuiusmodi simulachrum in Agamemnonis clypeo fuisse, Pausanias testis est, ad formidinem alijs incutiendam. Quod quidem scutum in Olympiæ templo per aliquot tempora pependerit, in inscriptione etiam adiecta:

Οὗτ' ἔστι μὲν φόβος ὅτι βροτῶν, ὁ δ' ἐχθρὸν Ἀγαμέμνονα.

Quod ita reddere possumus:

Terror hic est hominum, qui hunc gerit est Agamemnon.

^a Plin. lib. 8. cap. 36. Leonis natura formidabilis.

Est autem Leo eius naturæ, ut etiam si ferum nihil moliat, intuentes tamen terreat: ^a ea est in oculis eius vis, ea maiestas. Vnde tam Græci quam Latini Poetæ terrorem descripturi, comparisonem ab huiusmodi animalis ferocia libentissime desumpserunt. Merito itaque Chabrias, Atheniensium dux, vel, ut alij, Philippus Macedo, dicere solebat, formidabiliorem esse Ceruorum exercitum duce Leone, quam Leonum duce Ceruo. Atque tanta porro vis, tantusque vigor animali alioqui robustissimo, ita in oculis consistere tota videtur, ut eorum vel minima offensione, supra quam credibile sit, debilitari videatur, leuissimiq; amictus obiectu pecude ignauior fiat, quod & in theatris sæpius Roma

^b Plin. ibid. & Plutarchus in Alexander. Lysimachi præclarum factum numismata restantur.

spectauit, & Lysimachi exemplo comprobatur, quem Alexander ^b Magnus in idem claustrum cum ferociente Leone incluserat, ille vero hanc ingressus viam domita strangulataque bellua, & Regi admirationi fuit, & vitæ consuluit suæ, meruitq; ut huiusmodi factum æterna numismatum memoria prorogaretur. Quin non in oculis tantum eius, terror, verum etiam in rugitu constat: itaque Pindarus eum ἐϋρυθρον, Olympijs, hoc est, *Late rugientem*, vocat, Agesidamo, ut in Vulpe diximus. **C** Id vero fit tanta ferarum omnium trepidatione, ut (quod Ambrosius cum Basilio testatur) animantium multa, quæ vel eius impetum per celeritatem euascent, horrenda tamen eius indignantis audita voce, veluti vi quadam percussa atq; attonita consternentur, & plerumque ita deficient præ metu perditæ, ut nullo negotio capiantur. Quinetiam qui per somnum imaginatus fuerit habere se Leoninum caput, ^c Onirocritæ volunt eum in aduersarios terribilem fore significari, nonnunquam vero

^c Artemidorus lib. 1. cap. 39. Marci Evangelistæ imago hieroglyphica.

& principatus & dominationes assecuturum. Ab huiusmodi vero rugitus magnitudine, Marcus, è quatuor Euangelistis vnus, Leonis imagine, ut est à Daniele præuisus, ita in hodiernum vsque diem hieroglyphice figuratur, quod ipso statim operis initio vocem in deserto clamantem ingenti ore tonat. Ita Eucherius.

DOMINATOR. CAP. VI.

Mulier Leonem præiens.

Ovis Leonem præiens. Societas Leonina quæ.

SANE Basilius Leonem pro Dominatore animalium rationis expertium ponit: obseruatumque est in ostentis, ut si forte mulier aliqua Leonem pariat, fore ut ab externis gentibus vinceretur ea Respublica, in qua id contigisset: quod non in humano tantum genere, sed etiam in quocunque alio diuersæ formæ animanti pollere tantundem comperias apud Aruspices. Obseruatum est in Cō insula, cum Ovis de grege Nicippi cuiusdam priuati hominis Leonem peperisset, non fuisse huiusce rei euentum irritum, arrepta inde ab eo dominatione. Hinc illa societas Leonina, quæ longe plura sibi assumit quam relinquat, de qua Arist. I. C. ex Vlpiano Cassium respondisse refert: ^d *Societatem talem coiri non posse, ut alter lucrum tantum, alter damnum sentiret.* & hanc societatem Leoninam solitum appellare. l. ff. xviij. t. pro Socio. l. xix. & Dion Chrysostomus sermone περὶ βασιλείας, Homerum ait sapienter Boui æquiparasse Agamemnonem eo versu:

Ἦ ἦτε βῆς ἀγέληφι μέγ' ἕξοχ' ἔπλετο πάντων.

Minime vero vel Leoni vel Aquilæ similem dixit, propterea quod dominationis ea sunt exempla.

SVMMA CALLIDITAS INGENIL CAP. VII

Nihil vero granabor antiquam in argumentum huiusmodi fabulam subiungere, quæ mortali- *Fabula ele-*
 bus vtili admodum documento futura sit. Diulgata per orbem erat fama oraculi, quod ab *gans.*
 Ioue Ammone prodierat, Alexandrum Macedonem breui ad se venturum, quem filium esse confite-
 batur suum: sollicitari hinc ad obsequium terræ Reges, Principem vt sibi conciliarent inter se certare
 muneribus: præcipueque Ptolomæus Ægypti Rex, Dei sui filium veneraturus, magnam pecuniæ vim
 parat, quantum scilicet vectigalis vno die ex Nili ostijs & Memphiticæ vrbis portorijs collegisset.
 Erant vero cuiusque generis pecuniæ ex rebus omnibus hinc inde collectæ ad aliquot talentorum
 millia: id totum sine delectu xerij nomine ad Alexandrum deferri curat. Obtulerunt sponte veteri-
 nam operam, Mulus, Equus, Asinus, & Camelus, qui pecuniam cum fide conuectandam susceperè.
 Hi vix biduum à Memphi progressi, facti sunt obuiam Leoni, qui & ipse intellectu Herculis cultu,
 quem Macedo suscepisset, dum rebus studet suis, Regem salutaturus iter in Macedoniam tendebat.
 Data itaque & accepta hinc inde salute cum destinatum, vt sit, omnes iter enarrassent, adsciscitur co-
Bmes Leo quasi custos atq; præsidium aduersus latrocinantes affuturus. Hic de pecunijs certior factus,
 habere dixit se quoque certam drachmarum summam, quas pro commeatu ferret, sed esse illas sibi
 plurimum incommodas, quod oneribus gestandis nequaquam assuetus esset, rogataque, vt si oner-
 is additamentum, leue singulis futurum inter se dispertitum, suscipiant, magni hoc beneficij loco
 habiturus. Obsequuntur illi officiosissime, ac paucas admodum illas Leonis drachmas inter se diuisas
 in sacculos quisque suos admiscet, iterque mox continuant suum. Venerant in pingues Asiæ campos,
 cum Leo armentorum multitudine inspecta, dies aliquot ibi commorari è re sua fore designa-
 uit, simulataque lassitudine aliquot dierum quiete sibi opus necesse dixit, quasq; deposuerat pecunias
 reposcit: ad apertis confestim sacculis, ipsum quæ sua essent, sibi desumere licere inquit. Leo cum
 pleraque alias magno numero drachmas eadem nota signatas in vnoquoque sacculo conspexisset,
 læto magnoque fragitu edito: *Drachma*, inquit, *mæe multas admodum drachmas singula peperere*, atque
 mox quotquot erant suis similes abstulit pro suis. Quid quod Hannonem a Carthaginensem præcla- *a Plin. 7.*
 rum virum, cuius meminit Plinius, in exilium actum ferunt, quia Leonem ferundis oneribus assuefe- *ibid.*
Ccerat? argumento inde capto, vt Plutarchus ait ἐν πολλοῖς πνευµάσι ad Traianum, quod qui
 Leonem cicurare potuisset, ad longe maiora etiam aspiraret.

HOMO QUI VEL SVAM, VEL ALIENAM

FEROCITATEM EDMERIT.

CAP. VIII.

Eodem ostento, mortalium triumphis, Leones iunctos à M. Antonio, atque id quidem ciuili *M. Antonij*
 bello, generosos spiritus iugum subituros, portendere. Id quod Cicero in Philippicis illi obiicit, *Leones.*
 dum currum eius Leonibus iunctum, imperiosi hominis inuidiam ostentare memorat. Et in Episto-
 lis ad Atticum, qui augurium id formidabat, ait: *Tu Antonij Leones pertimescas, caue, nihil est illo homine*
incundus, & quæ sequuntur reliqua. Sane hominem, qui arte, ingenio vel autoritate longe potentio-
 rem se addidit sibi atque subijcit, per Leonem ab homine domitum intelligimus: quippe quod feræ
 alioqui ferocissimæ validissimæque impetum ferocitatemque sopire mollireque potuerit. Hac vtitur
 comparatione Nazianzenus, vbi Basilium ait non modo sibi conciliasse prius Eusebium, sed in suam
Dita sententiam attraxisse, vt eius consilij & monitis in omnibus parere videretur. Notum ex Historijs
 quid Megarensibus acciderit, apud quos Cassius Leones, quos ædilibus ludis præparauerat, reliquisset. *Cassij Leo-*
 Cum vero ciuitas per Calenum caperetur, Megarenses ferarum carceres effregerunt, earum vinculis *nes.*
 relaxatis, vt irruentibus hostibus obiectæ, negotium eis tantisper facerent, dum sibi per moram
 aliquam consulere possent: sed enim longe aliter euenit, quia Leones in ciues ipsos truculenta sæuitia
 conuersi, tantam incermium stragem edidere, dum obuios quosque adoriuntur, sternunt atque dilace- *b Aristoph.*
 rant, vt spectaculum id fuerit vel ipsis hostibus perquam miserabile. Atque vt huiusmodi multa *in Ranis: &*
 prætereamus, iam vero Pythagoricū præceptum est, animalia curuunguia (ita mihi liceat γαμωύνηα *lib. 7. cap. de*
 interpretari) nutrienda non esse: quippe rapacitatem è ciuitate sumouendam. Idem sentit *Æthy-* *sapienter*
 lus, cum Leonis catulum in Republica non alendum esse dicit his verbis: *dicis.*

Οὐ γὰρ λέοντες οὐκ ἔστι μὲν ἐν πόλει τρέφειν,
 Μάθιστα μὲν λέοντα μὴν πόλιν τρέφειν,
 Ἡ δ' ἔκτερα φησὶ πῆς, τοῖς τρέφουσιν ὑπηρετεῖν.

Euripides vero nullo eos pacto censet admittendos, Pythagoræ præceptum secutus, in quo sapienter quidem Æschylus hæc super Alcibiade, impotentiores id genus homines non accipiendos: cæterum si accepti fuerint, æquo animo ferendos. At Euripides, vt Aristophanicus clamat Dionysius, Ranis, ingenue magis locutus, siquidem vt apud Homerum habetur:

Οὐκ ἔστι λέονσι καὶ ἀνδράσι ὄρεια ἂ πῖσα.

F V R O R I N D O M I T V S C A P . I X .

^a Nullum
 firmum
 scelus cum
 hominibus.
 Et Leonibus.

I M M E N S V M itaque furorem, quo quis impotentius exardescat, significare si collibuisse, Leonem effingebant catulos suos discerpentem, imo exossantem, vt Græcum vocabulum ἐξοσίζοντα interpretemur, non autem ἐκασίζοντα, cauda flagellantem (vt in vulgatis Hori exemplaribus lib. 2. cap. 38. bis positum existat, quo quidem furore^b correptum olim Herculem authores tradunt, eoque insanix prouectum, vt non hospitis tantum filios enecarit, verum & in suos ipsius filios vsque adeo læuire solitum, vt eos interfecerit: quod non ab simile est à pictura Leonis proprios catulos discerpentis. Sane Theocritus in Megara Herculis fœmina, de furore, quem is in liberos exercuerit, hæc dicit:

Σχέτλι, ὅς τὸ ξρισὶν αἰοὶ πορευναυτὸς ἀπὸ δαυ
 Ἡέ πιν κηρῶν, ἢ ἐρηννύ ἀῖνα βέλεμενα
 Παῖδας ἐξ κατέπεφνε, καὶ ἐκ φίλον εἴλετο θυμὸν,
 Μαινόμενος καὶ αἶκον, ὃ δ' ἐμπλεεσσεφύνοιο.
 Τὸς μὲν ἐγὼ δύσλυτο ἔμοις ἰδὼν ἀφθαλμοῖσι
 Βαλλομένους ὑπὸ πατρί.

Infelix, qui missilibus de munere Phœbi,
 Siue ea Parcarum, vel Erynnios impia tela,
 Gnatissipse suis furis agitatus ademit
 Charam animam, vt domus ipsa cruore aspersa nataret.
 Hos ego confossos manibus cecidisse paternis
 Iussa oculis spectare meis, miserabile visu.

^c Ouid.
 Met. lib. 4.
 Armenia
 Tigres, tra-
 eundique
 Leones.
^d Horat. 1.
 Carm.

Poetæ quoque nostri Leonem iracundum notant, vnde illud apud Horatium: Promethea insani Leonis vim stomacho apposuisse nostro, cum de excandescencia loqueretur. Elegantissime quoque, neque non eruditissime Lucretius causam furoris istius perquirat, cuius carmina non iniucunda quæ repetantur, ponere non piget:

Sed calidi plus est illis, quibus acria corda
 Iracundaque mens facile effervescit in ira,
 Quo genere in primis vis est violenta Leonum,

Pectora qui fremitu rumpant plerumque gementes, D
 Nec capere irarum fluctus in pectore possunt.

Superius vero dixerat, cum de varietate animi loqueretur:

Est etiam calor ille animo, quem sumit in ira, Cum feruescit, & ex oculis micat acrius ardor.

Eius vero indicium excandescencia est, cum caudæ verberibus sese excitare visus fuerit, quod ita Hesiodus tangit in Herculis scuto:

— Πλευράν τε καὶ ὄμους
 Οὐρὴν μαστιγῶν ποσὶ γράφει, εἰδὲ πρὸς αὐτὸν
 Ἐτλη ὅτ' ἄντα ἰδὼν χεῖδον ἐλθεῖν, εἰδὲ μάχεσθαι.

A Quem Catullus secutus Galliambico super Atti dixit:

*Age cade terga cauda, tua verbera pateant,
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.*

Et quæ ad furoris incitamentum & indicium sequuntur: nam & corrugare frontem pugnaturus cernitur, quod *σπύζειν*^a Græci dixerunt: & superciliorum contractionem *ἔπιουλίον* vocant. Index autem præcipuus est Leonini animi cauda, perinde ac Equorum aures, eaque proprie in Leone dicitur Alceæ,^b quod præcipuum in ea robur constet, vel quod incitamentum quoddam sit ad assumendas vires animumque commouendum: initio irarum terram flagellant, incremente vero exandescencia terga etiam sua verberant, id ea de causa fieri putat Alexander Aphrodisæus, quod eorum anima vehementius moueatur, sitque vltionis admodum appetens, cauda vero vtatur veluti homines manu, quæ illi se plerumque inexcandescencia complodere solent: ita animalia hæc ira commota, cum id quod sese lædit vlcisci nequeunt, eo sibi modo solatium solent excogitare. Est itaque furor Leoni familiaris, vnde apud Maronem, *c* *Iraque Leonum*, legitur, & Ouidius: *Iram vultus habet*, de eisdem ait: quare Poetæ

^a σπύζειν, irritari.
^b ἄλλη, enim ro-
bur.

^c *Æneid.*
lib. 7.

B Leonem peculiariter feram dicunt, ita Callimachus:

Θηρὸς ἀεργάζων δέρμα κατωμάδιον.

Quod vero catulos ab eo exossari pingerent, causa est, quod medulla Leoni vel nulla, vel per exigua est, vt omnium animalium solidis omnino ossibus constare videantur, quasi inde accrescat furor: quod labor his confringendis sit mercede maior, cum minimum id sit, quod succui possit inferuire. Sunt præterea ossa illi dura adeo, vt ex eis collisis, ignis veluti ex silice excutiatur. Hinc animal est maxime febri obnoxium. Febrem vero nihil aliud esse, quam superantem totius corporis calorem Medicorum omnium consensu manifestum est. Febri denique nomen ab igne Græcum *πυρετός*^c à feruore Latinum est: quo morbo Leones toto vitæ tempore cruciari feruntur, eaque de causa Lucretius *triste Leonum seminium* appellauit. Sane prouerbium hinc emanauit, *f* *ἐγέλασεν ὁ λέων*, quotiens rarum aliquod hilaritatis exemplum intuemur. Thucydidis id dictum est in Cylonio scelere subnotando, cum scilicet indoluisset demum Atheniensis populus, Cylonem per factiosissimas factiones quietum Reip. statum interturbare, & quasi post diurnam mœstitiã ad hilaritatem demum respexisset, vt impetu in hominem facto, eum vel ad inuolabilis Deæ templum aufugientem persecuti sint plerique, distractumque inde magno totius ciuitatis gaudio trucidarint.

^d *Definitio*
febris.

^e *Sernius*
in Virgil.

^f *At potius*
Leonis ri-
ctus, quam
risus.

REMEDIVM IN FEBREM NACTVS. CAP. X.

EO itaque incommodo vexantur Leones, tametsi vnus Albertus negat esse eos febriculosos, cui in Germania nato, alito atque educato, vbi totum feræ vitæ spatium cõsumpsit, vtrum de Leone loquenti potior sit adhibenda fides, quam Ægyptijs inter Leones quodammodo genitis, cumque ipsis totum vitæ tempus versatis, alij viderint. Ego sane disciplinas eorum in huiusmodi re secutus, compertum esse dicam Leonem febri correptum, & vel si ad furorem vsque exæstuet, vnus passione Simiæ liberari. Quapropter

D Ægyptij Sacerdotes si febricitantem hominem & sibimet auxilia comparantem significare vellent, Leonis Simia vescētis hieroglyphicum ponere soliti sunt: tanta enim indignatione Simiam fert Leo, vt nullum animal audius perdere desideret. Causa est animalis petulantia, Leonem indignissimis modis exagitantis.

g *Plin. ibid.*

Simia & Culicum in Leonem petulantiam.

Nam simul ac vel ex arbore aliqua, vel ex alio tuto latentique loco nacta fuerit occasionem in Leonem insiliendi, pro magno habet negotio caudæ sese eius applicare, natibusq; affigere, atque ita quibuscunq; potest ludibrijs Regi suo illudere, quod cum impatienter ferat Leo, impotenter admodum in huiusmodi animal efferascit: quæ plenius in Cynocephali commentario discussimus. Sed vt mirari desina-

desinamus animal adeo ignobile generosissimo omnium infestum esse, scimus etiam Culices in Leonum greges petulanter adeo ferocire, vt eos magna interdum clade ad internecionem adigant. Inter enim arundineta Mesopotamiæ Leones innumeri iuxta fluminum ripas & fruteta vagantur, eo tempore quo hyemis clementia ibi mollissima est, semper innocui: verum vbi per æstatem cœlum exarsit, regionibus ijs æstu candefactis ambustisque propemodum, ipsi tam vapore sideris, quam multitudine culicum agitantur, quorum densissimis examinibus per eas terras omnia referta sunt: qui quidem ad splendorem oculorum, tanquam ad humidiora membra conuolantes eos appetunt, palpebrarum libramentis mordicus insidentes. Hinc Leones cruciati diutius, aut fluminibus, ad quæ remedij causa confugiunt, absorbentur, aut amissis oculis immanius effrascunt: quod ni fieret, omnis ea quæ ad Orientem late diffunditur plaga, huiusmodi bestijs oppleretur. Id sibi compertum esse testatur Ammianus Marcellinus Rerum gestarum libro 18.

SVPER IGNE SOLICITVS. CAP. XI.

ATQVE hoc quidem animal, quod ignem ingenitum, & in ipsis ossibus abstrusum gestat, ignem tamen præcipue formidat, adeo vt nihil æque vereatur, atque prætentas faces, quibus ad ferociam eius domitandam nihil efficacius, quod & Homerus testatur eo carmine:

Καυόμενά τε δέται τὰς τρίβι ἐσόμενός περ.

Ardescentesque faces, quas quamuis sauiat, horret.

Et Pindarus Nemeis: Πῦρ δὲ πανκράτης δρακίμαχῶν τε λιόντων ἔνυχας ὄξυτάτης, ἀκμάν τε δεινοτάτων χάσους ἔδόνταν. In cuius trepidationis admirationem adducti Ægyptij sacerdotes, hominem super igne formidolose sollicitum, & quasi vesanientem, ostendere si vellent, Leonis simulachrum, & faculam pingebant. Id nos vix authoribus credebamus antequam & Florentiæ, & demum Romæ Leones hac potissimum ratione domari conspiceremus. Simulacrum hoc in marmore cæsium Romæ vidi via Leoniana, quæ ad popularem ædem ducit, erutum frustum ex Augustorum mausoleo. Leo erat humi sessitans capite sublato, & in tergus verso: in transfuersum adsculpta erat fax pinea cum nucæ in summo capulo, tertiaque à face in Leonis tergus porrigebatur. Quamuis vero apud authores scriptum repperim, nihil aliud ex hieroglyphico huiusmodi significari, quam, vt dicebamus, eum qui super igne pauidus esset: si tamen liceat mihi sententiam his meam admiscere, rei istius interpretationem esse dixerim, edomitum furorem. Causam cur ita ignem expauescat Leo, Peripatetici eam afferunt, quod eius animalis vis præcipua in oculis consistat: quique oculos ficciores calidioresque habent, ij maxime omnium ignem auersantur. In idem vero significatum adduci possit ilicis folium Leonino pedi subiectum: siquidem Magi ferunt Leonem iliceo folio calcato torpescere: eandemque vim esse folio scillæ traditum à Zoroastre, non illo inquam antique, sed qui post Plutarcham fuit.

RELIGIOSA FORMIDO. CAP. XII.

ET ne longius à Leonina formidine digrediamur, Gallum^a is identidem, & præcipue album, vt Ambrosius ait, à quo etiam Pythagoras abstinendum^b iubet, mirum in modum perhorrescit; quod pro symbolo colendæ diuinitatis accipi quidam prodidere. Si quidem Gallus, de quo Lucretius,

Quem nequeunt rabidi contra constare Leones

Inq, tueri, ita continuo meminere fugat.

diuinum quiddam præ se fert, vt latius in Commentario de volucre ea per scripto, disseruimus. Diuinitatem vero omnis terrena potestas reformidat, ac reuertetur. Leones porro cum Deum matri sint dedicati, Terræ ipsi addicti intelliguntur, & superius bonam Leonis partem, quippe quod à iubis est reliquum, terram præ se ferre dicebamus. Sed enim aliam huius formidinis causam adducit Proclus libello de Magia, ait

*Simila-
crum Ro-
ma in via
Leoniana.*

*a Plinius
vbi supra.
Gallus cur
Leoni for-
midabilis
sit.*

*b Quod
mensis sacer
in hora-
rum num-
cis sit.*

D

enim

A enim Gallum & Leonem præcipue solaria esse animalia: sed cur Gallum Leones vereantur, non posse nos à materia sensuve rationem assignare, sed à superni tantum ordinis contemplatione: qua scilicet, præsentia visve solaris virtutis magis Gallo infusa sit, quam Leoni concessa, quod ex eo coniectare videtur, quod exploratum omnibus est, applaudere illum hymnis surgenti Soli, quasique iubar eius aduocare, eo præfertim tempore, quo ex medio Antipodum cælo digressus ad nos deflectitur. Affirmat etiam solares quosdam Angelos in Galli effigie nonnunquam apparuisse, qui cum in se sine forma sint, nobis tamen, qui sumus in certam effigiem informati, forma se præditos ea videndos exhibuere. Contra vero Dæmones nonnunquam Leonina fronte visos, qui obiecto Gallo repente in auras euauerint: quare solent etiamnum diebus his superstitionis eius studiosi, gallinaceum pullum in pelliciendis eis consilij causa præmacrare. Ad hæc tradunt Græcorum nonnulli, qui doctrinam Ægyptiorum sequuntur, animam Cecropis, quem in Leonem transmutatum credebant, immolatis Gallis gallinaceis, characteribus quibusdam subscriptis euocari, sequæ illam eis ostendere: quod tamen esse ludibrium Æneius Euxitheus affirmat, Dæmonesq; ita nos præstigijs fallere contendit. Quod vero Dæ-

B mones, qui Leonina fronte apparuerint, obiecto euanescant Gallo, inde procedere dicit Proclus, quod in eodem ordine constituta, quæ inferiora sunt, superiora semper vereri coguntur. Quemadmodum plerique viri, dum virorum diuinorum imagines intuentur, hoc ipso aspectu vereri solent aliquid turpe perpetrare. Lucretius vero ex seclæ suæ præceptis ait esse:

— Gallorum in corpore quadam
 Semina, quæ cum sunt oculis immissa Leonum
 Pupillas interfodiunt, acremque dolorem
 Præbent, vt nequeant contra durare feroces.

Mirum vero quod veteres obseruarunt, Leonem etiam herbam ita nuncupatam, quæ furculis sese circumplicando plurimum nocet, Gallum ita abhorrere, vt si puella adhuc intacta, menstrua tamen, nuda passis crinibus leguminum segetem circumeat, Gallum in manibus habens, exarescat gramen id, prorsusque deficiat. Id quaecunq; est, à Democrito tamen traditum est, vt afferit Sotion. Sed qui alieniores à superstitione sunt, arcanamque naturæ vim quandam contemplantur. Semina aiunt

C Galli sanguine contingi debere, hæcque ita lata ab Leone herba nulla postmodum iniuria affici.

IN V N D A T I O . C A P . X I I I .

I N C R E M E N T V M vero Nili, quem N V M Ægyptiaca lingua nuncupant, quod apud nos significat Nouum atque recens, ostendere cum vellent, Leonis identidem hieroglyphicum faciebant: quippe cum Sol Herculei Leonisterga adit, Nili diluuium excitat, duplumque recentis aquæ Sole in eo signo commorante sæpius exundat; quæ vis aquæ per spatiosam Ægypti planiciem late diffusa, solum ea fertilitate grauidum reddit, qua non ipsi tantum indigenæ sibi alimenta colligunt, sed magnam orbis partem fame leuant. Propter eam vero aquarum redundantiam, quam Leonis beneficio consequi se quotannis experiuntur, institutum est, & apud gentes omnes vno iam consensu receptum vt canales, tubique & siphones, qui aquam eructant, per terebrata foramina in Leonina capita ad id

locis opportunis adsculpi solita, aquam immittant, quæ inde ex Leonis rictibus euomi videatur. Quæ ratione autem capita ea Leonum in simis præcipue constituenda sint, quoque ordine disponenda, atque vt ea tantum quæ contra columnas fuerint perterebrari debeant ad canalem vsque, qui cœlestem

D aquam ex tegulis excipit, reliquis inter hæc solidis, vt quæ cadit vis aquæ per regulas in canalem ne delijciatur per intercolumnia, neve transeuntes perfundat, sed ea tantum, quæ sunt contra columnas, ex ore rictus aquarum emittere debeant. Vitruuius late docet. Obseruauerat siquidem is, aquarum redundantiam per Leonem apud Ægyptios significari, atq; hoc in omnibus antiquorum ædificijs fieri passim viderat. Et vt semel dicam, fontes & aquarum tubi, qui ab aquæ ductibus quibuscumque prominebant, Leoninis figuris ornabantur: vt qui fons admirabili opere Viterbij antiquam hanc disciplinam ostentat. Et vt alia dissimulem, Romæ in Area Lateranensi Leones duo sunt nigri lapidis ante æneam M. Aurelij statuam positi, qui dubio procul fontibus inseruiebant. Indicio sunt ora perterebrata in adaperto rictu, & inferne foramina in guttur vsque immissa, & inter pedes pro pectore canaliculus excipiundæ aquæ dimittundæque intercauatus. Tale aliquid obseruauit in agro Brixiano extra

Cecropis
 anima
 euocata.

Leonina
 capita
 aquas
 eructantia.

Leonum
 effigies in
 tubis.

portam Orientalem ad secundum lapidem, vbi iuxta viam, quæ tota magnis aquarum riuus atque di- A
uortijs instructa est, Leo marmoreus antiquissimi operis, vtris instar inflatus, rictum eodem modo
ad aquarum effluuium patefaciebat. Sed neque in ijs tantum, quæ ad aquam euendam pertinent,
Leonum effigies apponi consueuerunt: verum etiam propterea quod Leo, cœlestis ille, inquam, ape-
rire claudereque videtur aquarum catartas. Atque in hæc vsque tempora nunquam antiquata est
veterum consuetudo, vt ostiorum clausuræ, clauæ, annulique foribus affixi, Leoninis rictibus or-
nentur, quod apud Ægyptios factitari solitum ait Theon in Arati Commentarijs: quamuis quod ad
ostia pertinet, ad eam, de qua superius dictum est, custodiam potius respicere, quam ad aquarum flu-
ctus, crediderim. Illud non omittam, quod Horus Apollo tradit, in supplicationibus pluias expos-
centibus, plerisque in locis Leonum ora vino prolui fuisse morem. Sed aduertendum est vulga-
tos Hori codices hoc loco deprauatos esse.

SEMEL TANTVM ENIXA. CAP. XIV.

CVM vero persuasum haberent Ægyptij, Leænas semel tantum in vita parere, id quod cum He-
rodoto plerique alij prodidere: mulierem itidem, quæ vnus tantum filij mater fuisset, per B
Leænam sculptam significare consueuerunt: Et in hanc sententiam Æsopi fabula veteribus scriptori-
bus approbata. Cum Vulpes Leænx fœcunditatem suam obijceret in generositatis commendatio-
nem, illam vero inceseret, quod & semel in vita, & vnum tantum pareret: Leænam respondiisse, se
quidem semel & vnum parere, sed eum Leonem. Huius raritatis causam plerique reddere commenti
sunt, eamque potissimum adinuenere, quod catuli in vtero iam vnguibus obortis matricem discin-
dant, edique partum, ea vnguuium acie in enixu lacerata: vel quod vna cum primo partu locos amittat,
quam deliram esse fabulam^a Aristoteles asseuerat, easque vel quinquies vita parere, quod exploraue-
rit in terra Syria, demonstrat. Primum enim quinque, ac per annos singulos vno subinde pauciores,
donec ad vnicum, & mox ad sterilitatem declinauerint, in qua reliquum vitæ spatium degant. Alias
magna ex parte geminos: quod per longam annorum seriem Florentiæ experimento compertum
est: sed quum plurimum sex, nonnunquam etiam vnum. Philostratus affirmari ait à rerum peritis, ter
eas tota vita parere: primo quidem tres, mox duos, inde vnum: visam tamen aliquando Leænam, quæ
octo vtero gestarit. Sedenim quam Philosophi rationem raritatis huiusce in pariendo conati sunt C
inuenire, Basiliius Magnus ad prouidentiam Dei refert, cuius imperio factum sit, vt animalium ea,
quæ facile capi possent, longe essent cæteris fœcundiora: quocirca tam Lepores, quam Damæ, quam
etiam Oues, fere sæpius & geminos pluresque pariunt fœtus, ne genus deficiat feris ijs, quæ sanguine
gaudent, carniuoræque sunt. At ea quibus pro cibatu cætera sunt, certum est longe minus fœcunda
esse: quapropter ait, *Leonis vix vnus Leana mater euadit*, quæ quidem raritas pariundi, cum non alij ani-
malium generi certius contingat, merito Ægyptij, quod in pluribus accidit obseruantes, semelipa-
ram per Leænx hieroglyphicum ostendebant.

CLEMENTIA. CAP. XV.

PRÆTER hæc alia quoque super Leone hieroglyphica inueniuntur, quæ quoniam apud eos
non reperi, qui literas hieroglyphicas interpretati sunt, sed potius obseruatione inuenta mihi
videntur, breuiter attingam. Ex ijs clementia est, per quæ Leonem^b & substratum hominem, ita ta-
men vt Leo sit incolumis, significatur: propterea quod infestissime sollicitatus ab homine Leo, dum-
modo sit intactus, non vnguibus eum lacerat, nec vlla iniuria afficit, sed quatit solum, atque vbi ita D
perterruerit, dimittit, quod ita Ouidius scribit:

Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni.

Ad huiusmodi significatum non frustra vidimus in Seueri Pij Augusti. numo simulacrum mulieris,
quod Leoni exporrecto infidet, manu quidem vna hastam terræ affixam tenens, altera fulmen quasi
abijciens, non autem in iaculandi gestu, cum inscriptione huiusmodi, INDVLGENTIA AVG.
IN CAR. neque quidquam aliud legi potest.

CASTIGATIO. CAP. XVI.

PRÆTER clementiam, inesse Leoni castigationis etiam iudicium, ex eo didicimus, quod tra-
ditum ab Eudemo citat Alianus, Leonem, Vrsam, & Canem eodem contubernio à magistro
quodam

Æsopi fa-
bulla.

^a Sic Plin.
lib. 8. c. 16.

^b Sic Plin.
Leoni tan-
tum ex feris
clementia
in supplices,
prostratis
parit.
Ibidem.
Seueri Pij
Aug. nu-
mus.

A quodam alitos & educatos, sine vlla iniuria aliquamdiu pacatissime coniunxiffe, ac si domestica & eiusdem generis animalia fuissent. verum cum Vrsâ quodam impetu percita contubernalem Canem dilacerasset, commotum Leonem violati hospitijs scelere, in Vrsam prouise, eaque pariter dilacerata, meritas pro Cane pœnas exegisse.

VINDICTA. CAP. XVII.

LONGE vero diuersum à superiori significato est, quod vlciscendi studium per Leonem telo confossum plerique pingere instituerunt. Vulneratus enim Leo obseruatione mira percussorem nouit & in quantalibet multitudine vnum appetit; & si detur copia, fœdissime lacerat & discerpit. Ferunt Iubæ Maurorum regi præstantis animi iuuenem fuisse comitem, dum per deserta Africæ, rerum suarum cõponendarum studio, rex cum exercitu proficisceretur, ex itinere vero Leonem obuiam factum à iuvene illo sagitta percussum in syluam recessisse, anno vero post cum Iuba rebus ex voto compositis eadem copias traduceret, eundem illum Leonem obseruato iuvene, à quo vnus acceperat, vnum illum è tam magno militum numero violentissimo cursu hostiliter aggressum, nulla vi cohiberi potuisse, quin correptum iuuenem miserabiliter dilaceraret, nemineque aliorum læso vltione ea contentum, deceffisse. Pythagorici porro animam Cambyse regis Ægypti in Leone se deprehendisse aiebant, vnde illi animus imperii cupidissimus fuerit, & maxima quæque semper appetierit. Cæterum, hæc quoque potest assignari causa: quod illis temporibus, quibus claruit, neminem in vltionem eo magis propensum fuisse notum est, qui numquam Ægyptios perfequi odiis armisque, & omni vexationis incommodo affligere destitit, eis semper infensus, donec in omni Ægypto rerum potitus, sacris omnibus profanatis, populos totius regionis male tractâdo, defessus potius quam satiatus est. Facit ad hoc illud, quod visi Leonis ostentum, belli principium coniectores atque augures tradunt indicare, quod quidem eleganti trimetro apud Græcos^a exprimitur.

Μέοντας ἰδεῖν δυσμενῶν δηλοῖ μάχας.

Visa Leonum imagines noctu indicant occidionem ab hostibus.

^a Nempe & Suida recitat Erasmi. Chil. 3. cent. 6. prouerb. 58.

REGIVM AVGVRIVM. CAP. XVIII.

ALIO QUI Regibus augurium dare Leones soliti sunt, vt is qui Iuliano Imperatori Gordiani tumulum cum exercitu prætergresso, sese obtulit, immanissimo corpore eius aciem inuasurus, à qua multiplici telorum ictu confosus est. Obitus enim Regis ex hoc portendebatur, inquit Ammianus. Verum antea Maximino Cæsari cum Narseo Persarum Rege iam congressuro, itidem Leo & Aper ingentes trucidati simul oblati sunt, tamen euenit, vt is ea fera admodum gente superata, incolumis & sine damno discesserit. Et Sandrocotus Indus obscuro genere, cum Alexandri furorem pedum pernicitate declinasset, fessusque somnum in sylua captaret, à lambente Leone sudorem sibi sensu abstergi, quoque pacto inde præfectis Alexandri oppressis, Indiæ regnum inuasisset, à Trogo traditur.

ANNVS MENSESQUE. CAP. XIX.

ET quoniam incidimus in auguria, non abs re fuerit commemorare, quod Leona, quæ catulos octo vtero gestabat, à venatoribus in Mesopotamia cæsa exenterataque, quo tempore Apollonius Tyanæus ea iter faciebat, indicauit eo interpretante, annum vnum, & menses octo illum apud Barfanem Babylonix moraturum. Interrogantibusque comitibus, cur non potius annos IX. interpretaretur, cum ex passere & pullis octo à Serpente deuoratis, apud^b Homerum annos itidem nouem Calchas intellexisset: Ediri iam illi fuerant, respondit Apollonius, hi vero adhuc in vtero nondum facturam compleuerant: quare mensibus potius quam annis assimilantur.

Leona cæsa in Mesopotamia quid

^b Iliad. β.

CRAPVLA. CAP. XX.

SVNT enim qui hominem ad satietatem vsque crapulatum, per Leonem frustra carniū depascenscentem indicari velint. Animal siquidem hoc cibo incontinenter admodum vititur, multa que deuorat solida, sine vlllo dissectu quæcunque potest, mox à saturitate nihil biduo aut triduo edit: quam scilicet voracitatem Iuuenalis tangit, vbi multa pascendum carne Leonem, dixit: atque inde fit, vt grauis illi ob cruditatem exhalet anima, quæ teterrini semper odoris est. Quocirca nonnulli grauem animam

Voracitas Leonis.

animam significantes, Leonis os hians facere consueuerunt. Huius factoris ergo, Martialis videtur A muliebrem pudendum Leonem appellasse eo versu:

*Quare si pudor est Ligella, noli
Barbam vellere mortuo Leoni.*

Taxat enim eam, quæ cum vetula esset, pilos vellere pertentaret: & alij lupanar olidum dixere. Quamquam non desint, qui loci huius interpretationem longius accersitam, ad Cenchrenas, quas Leones Nicander appellauit, referant: huiusmodi enim Serpentes morfu sanguinem exorbent, & genitale semen ex pretiosissima sanguinis decoctione fieri Medici consentiunt, vnde dixit Iuuenalis:

Accipiat sane mercedem sanguinis.

M E R E T R I X . C A P . X X I .

SAÑE meretrices per Leænæ nomen intelligi, multis veterum sententijs & monumentis constat. Tale aliquid habes apud Aristoph. Lysistrate in iuramento sceminarum, *Non stabo Leana in Tyro-
messi.* Huiusmodi petulantia causa Ezechiel Hierosolymam Leænæ vocat, & Heliachim catulum eius, qui ductus est in Ægyptum. Alium rursus catulum Ioachim, quem in cauea, vt Septuaginta ediderunt, Nabuchodonosor Babylona traduxit. Michael Byzantius meretrices quaedam ex Megara Sphinges appellatas ait, quod humano capite mansuetudinem præ se ferrent, cæterum corpore reliquo Leonino, rapacitatem & imperium, quod in amatores exercent, indicaret. Et Megaricæ Spinges in opprobrium dici solitum de meretricibus, ob impuros scilicet mores Megarensium, quos veterum scriptores omnes damnant. Facit ad hanc rem veteris Poetæ senariolus admodum venustus:

*Ἰὼν Λαίνας καὶ Ἰουάνδης ὀμόρης.
Par est Leana & femina crudelitas.*

Sed & ante urbem Corinthum Veneris erat templum, iuxtaque Laidis tumulus, cui Leænæ simulachrum appositum videbatur, ariete inter priores pedes apprehenso: quod nimirum petulantiam eam indicabat, qua præcipue lasciuunt arietes: de quibus loco suo diximus.

T A C I T V R N I T A S . C A P . X X I I .

LEÆNÆ verò elinguis simulachrum ex ære, quod Athenienses statuere, Iphicratis opus, ex effigie quidem Leænæ, meretricis nomen, ex linguæ verò defectu, taciturnitatem eius indicabat. Cum enim Armodius & Aristogiton deliberanda à tyrannis patria consilium iniissent, coniuratioq; delata esset, comprehensam illi Leænæ scortum eorum vtrique admodum familiare, ad mortem vsque tormentis varijs excruciarunt, ea tamen constantissime omnia pertulit, nec quemquam prodidit, supra scemineam imbecillitatem fortitudinis admirandæ memorandum exemplum: quam Athenienses, vt honoribus honestarent, ne scortum tamen celebrare viderentur, eiusdem nominis animal ob taciturnitatem elingue, erigendum decreuere. Constantissimum meretricis huius exemplum citat Tertullianus, quo nostri animosiores fierent, cum leui adeo de causa repertæ sint vel mulieres, quæ tam forti animo pro amicorum salute non solum tormenta parui fecerint intolerabilia, sed sponte suam ipsæ cruciatum auxerint. Nam hæc eadem, vt ille ait carnifice iam fatigato, postremo linguam suam comestam in faciem tyranni scruentis expuit, vt expueret & vocem, ne coniuratos confiteri posset, si etiam victa voluisset.

C Y Z I C E N I . C A P . X X I I I .

SI quis vero incidat in monetam, quæ Leonis imaginem ex vna parte habeat, ex altera verò Cybele deorum matrem, sciat eam esse Cyzicenorum pecuniam, quæ celebris admodum est, ob id, quod

*Sphinges
Megarica.*

*Armodij
& Aristogitonis
faciem cele-
bre.*

*Cyziceno-
rum pe-
cunia.*

A quod pulcherrime sculpti erant, & quod pro x x v i i i. drachmis Atticis imputabantur, quæ summa ducales aureos duos reddit, & aliquantulum plus: vna enim argenti drachma Marcelli Veneti pondus æquat. Atque hi sunt Cyziceni stateres, qui rem egregie factam indicabant.

Magorum porro superstitio considerata Leonis alacritate perniciosissimoque cursu, mustelæ dentem Leonino corio adalligatum, ad pedum tumorem atq; adeo imbecillitatem adhibere commenta est, id quod apud Lucianum Tychiades ridet, orta inter Cleodemum & Dinomachum medicos cōtentione, vno eorum Leoninum, altero Ceruinum corium præferente, vt per incantamenta Eucrati laboranti amuletum aliquod apponerent. Controuersia vero omnis inter eos est, dum ille fomentum aliquod miserabiliter implorat, vtrum Ceruus an Leo magis pedibus valeat, atq; eorum vter alacriori feratur cursu. Merito igitur Virgilianus ^a *Aeneas, tergum Getuli immane Leonis* dat Salio, velocitatis præmium, qui primam in stadio coronam meruerat, nisi dolo Nisi fuisset inturbatus.

HERCVLANVS LEO QVID. CAP. XXIV.

B QVID vero sibi velit Herculaneus Leo, magis diuulgatum est, quam vilo sit opus commento latius declarare. Illud tamen non omiserim, Herculem illum Ægyptium, qui cum Osiride, vt Antiquitatum scriptores tradunt, Italiam ab amarissimo Gigantum iugo liberauit, per Leonem intelligi, neque quemquam alium. Plures enim Hercules fuisse, & Arrianus, & Diodorus historici prodidere: hunc autem omnium primum Leonis insignia gestasse tradunt. Cæterum Heraclitus Ponticus, superatum ab Hercule Leonem ideo fingi dicit, quia Argius ille, de quo Græci plurima scripserunt, Hercules, furorem illum, quo ex atra bili plurimum laborauit, tandem edomuerit. Satis enim exploratum est ex ijs, quæ antea dicta sunt, animal id per semetipsum immoderatis animis excitari. Sunt tamen ^b qui per Herculem mystice Solis lumen intelligant: Leo vero cum Soli dicatus sit, manifestum est quid sibi velit Hercules & Leo. Nam & hinc Iubari stellæ nomen, qui Phosphorus est, quod splendor eius in modum Leoninæ iubæ diffunditur.

^b Macrobi. lib. Saturn. lib. 1. c. 20.

VIRTVS. CAP. XXV.

C VTCVM QVE vero Leoninum spoliū virtutis hieroglyphicum est, eaque de causa Herculi dicitur, quem pro virtute veteres posuere, ideoque Diogenes ^c conspicatus quendam eo ornatum sibi gloriose placentem, exclamauit: *Eq̄uid virtutis indumentum vituperas?* Sedenim non Leonis tantum, verum alterius etiam animantis gestare pellem, heroicum fuisse morem, didicimus ex Apollonij commentarijs, vbi Poeta scribit:

^c Apud Diogenem in Diogenæ Cynico. Diogenis dictum. d. Æneid. lib. 8. Antiochi numus.

Δέρμα δ' ὁ μὲν τῆς τοῦ ποδῶν ἀμφοτέρων ἔχει ὄμους.

Et apud Virgilium ^d Euandrus:

Demissa ab laua Panthera terga torquet.

IN Antiochi numo videas Leonem quendam prope modum humi procumbentem, & superuolantem Noctuam, quod nonnulli vespertinum crepusculum indicare arbitrati sunt: quippe cadente Sole, noctem, quam per auem eam intelligi volunt, exurgere. Ego vero per huiusmodi hieroglyphici figmentum significare crediderim, vires cedere sapientiæ. Nam per Leonem Robur, per Noctuam Mineruam intelligi, suis locis commentaria hæc ostendere. Eiusdem argumenti esse puto Leonem in numo, cuius inscriptio est, ΜΙΑΗΤΩΝ, qui anterioribus pedibus inclinat ad humum, superne vero caduceus exporrigitur, vt scilicet id ostendat, vires quantumlibet feroces, sapientium eloquentiæ cedere. Numum vidi apud Massæos Romæ. Quod vero signum Iunonis Argis spectabatur palmite redimitum, subiecto pedibus eius corio Leo-

VIRES CEDERE SAPIENTIÆ.

nino, id habebat hieroglyphici, quod noueram v-
triusq; priuigni exuuijs insultantem ostenderet. Cal-
limachi id inuentum tradunt, qui Iunoni vitem in-
duxit. Rem huiusmodi tangit Tertullianus.

LVNA. CAP. XXVI.

VISEBATVR in Olympiæ templo Dianæ simu-
lachrum alatum, dextera Pantheram, sinistra
Leonem continens. Per alas volucrem Lunæ cursum
interpretatur, quæ septem & viginti dierum spatio
totum permeat signiferū, quem Sol vix annuo tem-
poris spatio perlustrat: Panthera varietates eius indi-
cat, quas vnoquoq; mense XII. suis nominibus de-
signatas alibi recensuimus. Leo Solis vim demon-
strat, quæ splendorem sibi comparat, ea tantum parte
lucens, quæ eius radijs illustratur.

SOL. CAP. XXVII.

TERRA.

FIERI etiam solita erant apud veteres simulachra quædam radiata, ita tamen, vt vnus simulachri
radij omnes sursum versus tenderent, alterius ad inferiora demitterentur: atque ita conformata,
vctanda Leonibus commendarentur. Sciendum autem ex Veëtij commentatione, Solem & Ter-
ram ex eo figmento veteres intellexisse, quippe quos Assyrij **ADAD**, & **ADAGARTIN** vocabant: **D**
ADAD quidem Solem, qui radijs deorsum inclinatis inferiora viuificat, mulcet, educat: omnium
quippe terra nascentium author: **ADAGARTIN** vero Terram, quæ conceptam à solaribus radijs
virtutem eandem, quam, licet sursum versus, erigit. Ita veluti sponsa viri appetens, vt Platonicum di-
ctum interrim vsurpemus, rerum omnium suarum stipata fœtu, sese habendam exporrigit. Sed enim
ipsa Leonis effigies vtrumque referre videtur hieroglyphicum: quippe quæ anterioribus partibus So-
lem exscribit, posterioribus vero Terram. Quod tamen **ADAGARTIN**, pro Tellure positum pu-
tat Veëtius Bassus in Commentario Germanici, qui Phænomena scripsit, vbi de Erigone agitur. *Vir-
ginem*, inquit, *dici Cererem arbitrati sunt plerique, spicarum quas tenet indicio: alij Adagartin malunt.* Sunt
qui & fortunam, quoniam sine capite astris inferitur. Nigidio Figulo placet iustitiam, vel æquitatem,
qua

ANIMI DOMITOR.

quo nomine etiam Terram ipsam dici alibi comprobauimus, & Legiferam vbiq; Cererem apud Poetas appellari comperias, vt ab iustitia nuncupatione: neq; hoc quidem alienum videatur, & cum Tellure iustissima consensum habeat. Hinc apud Maronem prospero terræ subiugandæ omine Æneia puppis: ^a

Prima tenet rostro Phrygios subiuncta Leones.

Veluti etiam hominem insidentem Leoni nonnumquam videas, quem is stimulo regat, quod esse sui animi regem omnino videtur significare: neque enim Æneium illud ad sacra tantum patria refertur, quæ in Cybeles honorem fieri solita: neque solum respicit beneficium, quod, vt additum est, fuerit

— *Ida^b profugis gratissima Teucris.*

Subiiciuntur vero Leones Magnæ Dex vehiculo, idētidemque trahunt & currum Solis, atque tam varie à veteribus tradita, ad vnum eundemque demum intellectum tendunt. Demum hæc duplex in Leone natura, qua quidem anterioribus partibus cœlenia refert, posterioribus vero terram, quæstionem illam facile potest soluere, qua nonnulli mirantur, cur Leonis effigies in Diuinis nostrorum literis, modo Christo, modo Dæmoni attribuat: pro Christo quippe apud Prophetas non semel positus, vt supra diximus: pro maligno vero, Petrus epistola prima rugientem Leonem dixit: & David: *Libera à Leonibus vnicam meam*, clamat. Quibus responsum facio, anteriora, quæ sunt Leonis, fortitudinis, & regis virtutis habere significatum, atq; ita pro Christo ponitur. Nam Irenæus vbi mysterium Dei in rebus strenue gerendis, in dominando, in regendo vim & auctoritatem ostendi disputat, Leonis imaginem ait id præmonstrasse, quæ vni ex quatuor Euangelistis fuerit attributa: inferiora autem, partem quæ per terram, fugacitatis & insidiarum. Caudam enim subter vterum cum fugit, subiicit, cauda ferit ex obliquo per insidias, quæ omnia dæmonem exscribunt, quoniam nihil à bono fugacius, nihil in mortales insidiosius.

CHRISTVS HOMO DEVS. CAP. XXVIII.

DENIQUE, vt etiam aliter philosophemur, cœlestis est anteriore parte Leo: ideo admiranda Christi opera veram nobis ante oculos proponunt diuinitatem. Nemo enim, qui à Deo non sit, ait Nicodemus, opera ea facere possit, quæ ipse faciebat. Posteriore terram sapere videtur: ea frigida est, inde ad minima quædam, Galli^c quippe cantum, prætentam faciem, obiectum leuis amictus, quin ad Simam, & ilicis folia, atque etiam scillæ, Leo timidus est & ad fugam promptissimus. Et humanus Christus mortem timet, perpetuæ non ignarus, quæ statim subsequenda esset, immortalitatis; effugere cruciatum tentat, patremque orat, vt acerbissimus à se calix auferatur: & inde ita debilitatus, vt præ trepidatione genibus insistere non posset. Quod si vtraque natura in Christo est, Leocum sit eiusmodi, recte in Diuinis literis modo Deo, modo mortalibus accommodatur.

IUSTITIÆ CVLTVS. CAP. XXX.

EA vero præcipue de causa eorum sententiam approbarim, qui ferociore quoq; animos iustitiæ sese subijcere per hieroglyphicum huiusmodi arbitrantur, quia nuper in Gauartiano agri Bellunensis vico suburbano reperti sunt magno numero numi, ab quorum vna facie mulier corona insignis longaq;

^a Æn. l. 10.

^b Æneid. ibid. Leonis duplex natura.

^c A Plinij lib. 8. c. 36.

induta palla sedet, manum ad ensis inuerfi capulum extendens, ita vt apex ipsius capuli volam impleat. A literæ circumscriptæ, I V S T I T I A. Ab altera facie, eadem mulieris effigies pene nuda, amictu quidem toto inexporrectam retro dextram appenso, læua supra Leonis caput postremis pedibus residentis iniecta: literæ adsculptæ sunt LEONIS HVMILITAS.

NATORVM ERGA PARENTES OBSEQVIVM.

CAP. XXXI.

LEONES autem domitos & magnæ Dæ curru succedentes, Lucretius aliter interpretatur, qui velit figmentum id significare, liberos quantumlibet feroces, obsequentes esse debere parentibus: ait enim:

a At Ma-
crib. Statu.
lib. 1. c. 21.
Cybelem
terram ait,
& Leonem
Solem.

*Adiungere feras, quod quamvis effera proles,
Officiis debet molliori victa parentum.*

Varro tamen in Cybeleio curru duo considerasse videtur, ^a Leonem utique terræ symbolum, vt paulo ante dicebamus: mox quia genus id animalium in longinquis, & à nobis remotissimis regionibus inuenitur, nullam ait esse terræ partem tam remotam, quam coli subigique non oporteat: ita omnes, quæ vel hieroglyphica sunt, vel quoquomodo mystica, in suam quisque artem vel disciplinam, quam profitentur, trahunt. Diodorus autem, vti suus est mos, historias sibi configit ex commodo suo, Leonesque ideo Cybeles currum trahere confictum ait, quod ab his ea educata fuerit. Vtrum vero curru vehatur Dea, an sella sedeat, quantum ad significatum pertinet, parui refert: nam in Faustinae numo Cybelem Turritam Leoninæ sellæ insidentem videas, quæ orbem intra manum & genu tenet: inscriptio est, MATRI MAGNÆ.

Faustina
numus.

AGRICVLTURA.

MIXTA QUID. CAP. XXXII.

QVOD vero pluribus in antiquorum monumentis, præcipueque sepulchralibus cernere est, Leones aliquod animal apprehendisse, quippe vel Ouem, vel Taurum, vel Anguem, vel huiusmodi quidpiam, ex eo conijcere potes, sepulti animum aut naturam talem fuisse, cuiusmodi est illud, quod apprehensum fuerit: quippe si Ouem, vel Agnum, vt in sepulchro quodam Romæ sub Æsculapij pronao habetur, intelligas hominem ferocitate demollita, mansuetudinem amplexatum: si Taurum, temperantiam: si Anguem, prudentiam, vel quid huiusmodi: prout animalis, quod detentum fuerit, significatum exiget, interpretaberis. Si vero hostiliter captum vel discerptum, eius naturæ hostem male habitum. Nam in numo quodam argenteo Augusti Cæsaris validissimæ formæ Leonem videas qui feruum superat dentibus in armos affixis: quod forte referri potest ad Actiacam victoriam, quam is Apollinis fauore consecutus est, in qua, vt apud ^b Maronem:

Omnis Arabs, omnes vertevunt terga Sabæi.

pauorem enim ex Ceruo loco suo significari diximus.

FEROCITATE POSITA ASSUMPTA mansuetudo.

AMORIS

Aug. Caf.
numus.

b. Æneid.
lib. 9.

AMORIS PETVLANTIA.

ACTIACA VICTORIA.

CAP. XXXIII.

QVÆSIERIT hic aliquis, quid sibi velint Leonis anteriora, quæ in Chimæra fuisse traduntur, cuius figuram Homerus ita descripsit:

Πρότερον λέων, ὀπίθεν δὲ δράκων μέσῃ δὲ χίμαιρα. ^b

Eam autem amoris petulantiam, quæ fuerit à Bellerophonte coercita, significare clari perierq; authroes volunt. Huiusmodi enim sunt amoris initia, qui primo statim insultu Leonina feritate nos aggredi videtur, dictumq; est Epicharmi Comici,

B Δομιτῆς ἔρωσ ἰεοντεία δυνάμει θαλερε.

Amoris mollietatem Leonis robore domitandam.

Eoq; respexisse videtur Horatius, cum de iuvene perditto a more capto ait:

Vix illigatum te triformi

Pegasus expediet Chimæra.

Capra procacitatem atq; lasciviam significat, cui animosus idem Heros fortiter obstitit; Draco verò insultus, pugnamque adeo periculosam, quæ omnia ex peculiaribus Commentariis toto hoc opere suis quæque locis explicantur.

^b Sic Lucretius.

Prima Leo, postrema draco, media ipsa Chimæra. Amoris initia.

TRES ORATORIÆ PARTES. CAP. XXXIV.

CNAZIANZENSIS verò, nec non interpres Hesiodi, per Chimæram tres Rhetoricæ partes intelligunt: Iudiciale quippe per Leonem, ob terrorem quem reis incutit: Demonstratiuam per Capram, quod in eo genere dictio plurimum solet lascivire. Deliberatiuam demum per Draconem, ob varietatem argumentorum, longioresq; circumductus, & spiras quibus in persuadendo opus est. Unde etiam monstri filia figitur ab Hesiodo, ^c Echidna nomine, per quam ποικίλον ἔννυ πολυειδῆ ^c *Ovid. lib. 3. fast.*

SACRORVM INITIA. CAP. XXXV.

NEQVE prætereunda est Leonis facies illa, quæ omnium prima visa est Ezechieli, per quam eius disciplinæ periti aiunt initia dorum sacrorum admonitionem nobis oblatam. Eam vero in primis visam, quod à Principum vira solet totius populi consensus legem sibi constituere. Ad valuas igitur temporum, sustinendis modo postibus, modo hyperthyris, modo pronais locorum ubique Leones subijciuntur: ut cum Maronis dicto, vel præcipuo potius summi Dei præcepto, Deos primum venerari meminerimus. Et nullam esse gentem tam efferam, neque animum tam indomitum, qui non possit religionis cicuratione beneficioque molliri, atq; ita miscere, ut nullum inde sit onus detrectaturus.

LEONES TARVISINI QUID. CAP. XXXVI.

LEONES duo pro foribus, ut fere passim insigniora templa habent, Tarvisij sunt, quorum vnus in pronao cathedralis Ecclesiæ à dextera Draconem alatum vnguibus impactis cõprimit. Draco autem retorto collo Leonis pectus admordet, significans, quod prava quidem cogitatio cor incessit, fortis vero animus eam actutum elidit: à læua autem Leo alter Leunculum apprehensum pectori subijcit suo, demonstrans, quod generosus quisque animus seipsum vincit.

SPHINGES QUID. CAP. XXXVII.

QVAS vero Sphingas, humanicipites, reliquo corpore Leonino pro templis prostare locorū vbi- ^d *Idq; antiquius, antea valuas et*

plork Ægyptiorum ex Clemente Stromatili lib. 5. cuius rei significatio ibid. habetur.

a Genf. c. 1.

vt humanam naturam præstare cæteris animantibus admoneamur. Nam alibi principatum ex capite intelligi differuimus. Leonem autem brutorum omnium principem esse, manifestum est, qui humano subiectus imperio reliqua fecum trahit. ^aIn Diuinis vero literis, imperium in bruta omnia homini datum legimus. Sphinga sane monstrum ex parte dimidia virginis formam præ se tulisse, figmento Græcorum tradit Adamantius. Alij interpretantur totius terræ dominium religioni cedere, cui ferocia quantumlibet animalia sese subijciant, imperiumq; suscipiant.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. II.

DE HIS QVÆ PER ELEPHANTVM ET RHINOCEROTA SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CLARISS. ET REVEREND. GVIDONEM ASCANIVM
SPORTIAM, CARDIN. S. FLORÆ.

ERRISTRIVM animalium hieroglyphica publico spectaculo emissurus, Leonem in primis, quippe eorum dominum, auspicijs inclitissimi Cosmi Medicei, Florëtorum Ducis exire procuravi, & quoddam studium clarissima eius ciuitatis semper fuit Leones publicè alere, & quodam Ægyptiorum more honorificè tueri, & quoddam generosa eorum magnanimitas in ipso Duce laudabilibus tot effulget exemplis, vt non alij cuiquam argumentum huiusmodi dedicari deberetur. Sequēbatur Elephas, animal quippe quo neque vastius neque portentosius natura rerum tulit, sed deformitatem bestia tot dotibus, ipsisq; tam præclaris insigniuit, vt in omni vitæ tenore humanum genus (quod sanctius animal Poëta canunt) ab eo bruto si non superatum, certè læsesitum esse videatur, aut pari conditione decertare. In eo autem excellit Elephas, quoddam se natura suggerente & morum & virtutum documenta præbeat: quoddam homines nisi doceantur, vix assequi posse fateantur: sed multa sunt, quæ ab eo, tanquam à morum idea, homines desumere & imitari coacti fuerint. Est enim Elephas ingenita munificencia nobilis, temperantia insignis, equitate summa conspicuus, præcipuus declinator insanie, vaniloquentia hostis, pietatis cultor, & ea celebris mansuetudine, vt alienam etiam crudelitatem abhorreat, contrà minus validas feras pugnare dedignetur, in iram autem nunquam efferatur, nisi acerbitate iniqua, enormiq; aliqua iniuria concitatus: deniq; regalem & ipse animum, ne omnia hic accumularem, in omnibus referre videatur. Quæ quidem (Reuerendiss. Domine) tibi, non vt te doceam: non enim Sus Mineruam, aiunt, sed vt in memoriam redigantur, hoc Commentario enarrabuntur, exempliq; citatis coraprobabuntur. Nec ad quemquam ex vestro ordine hic Commentarius mitti potuit vel aptius, vel conuenientius, quàm ad eum, qui humanitate, fide, pietate, & multarum virtutum, quæ supra atatem in te conspiciuntur, commendatione longè clarissimus & esset, & haberetur. Vale.

SVIS VIRIBVS POLLENS. CAP. I.

VT igitur ab iis ordiamur, quæ super Elephantis Ægyptij tradiderunt, hominem in primis opulentum, suis quippe viribus pollentem, aliorum nihil indigum, qui dicere tuto possit, *In me est tantum eius promuscidem, hieroglyphicè significabant, in eam scilicet admirationem adducti, quoddam talem, tantamq; habeat, vt ea vna officijs ferè omnibus illi optimè sufficiat, ea vice manus vtatur, vnde etiam nomen habet, ea bibat, ea cibum ad os admoueat, eam rectori, cuius omnibus imperiis se præbet obsequentiissimum, erigat, offeratque, siue is in ceruicem animalis summam sustolli voluerit,*

Promuscis Elephantis arma omnia.

siue

A siue ad terram descendere: quin arbores eadem prostermit, in acie tela de manibus dimicantium detrahit, equites ab equo deripit, pedites correptos quoquo libuerit proiicit, & quotiens immerfus per aquas ingreditur, ea ipsa edita in sublime refert atq; respirat. Proprio itaque & eleganti vocabulo Lucret. hac de causa Elefantos *Anguimanos* dixit, quod promuscidem ipsam instar Anguis quoquo versum flectat, reflectat, contrahat, porrigat, lubricet & incuruet. Sunt qui visos aetate nostra affirmant gladium longitudine duorum cubitum ad promuscidem alligatum gestantes, atrocissimas in bello caedes edidisse. Sanè quantum ad vires pertinet, nunquam se cato apud Ciceronem ait, cum adolescens esset, vires Tauri aut Elephanti desiderasse: quod dubio procul indicat, inter bruta, Tauros & Elefantos viribus alia omnia antecedere.

R E X. C A P. II.

A DHÆC, Egyptij Regem hominem per Elephanti simulacrum intelligunt, non ea tantum de causa, quod cum gregatim semper ingrediantur, is qui maximus est natu gregem ducit, quod in regibus eligendis multarum nationum & gentium mos fuit, vt id muneris senioribus demandaretur: vnde apud Hebræos *Seniores*, apud Athenienses *Palæologi*, apud Romanos *Senatores* rerum habenas moderari soliti sunt: verum propterea quod habet hoc animi regij peculiare, vt genua non flectat adeo notabiliter vt animalia reliqua, calcaneum verò leuiter incuruet. Nam genua non flectere, dubio procul ostendit supplicandum non esse, flectere verò calcaneum, humani aatem, qua maxime

præditus est, indicat. Nam apud Philosophos morum institutores, a pes indicium est affectus illius qui humilioribus applicatur. Penes verò quem sit rerum potestas, decet quidem eum humanum esse, humanisque rebus commoueri, genua verò flectere non oportere, manifestum est. Habitus & in ostentis Elefantus, regis sublimitatis signum, qui Aureliano, multo ante eius imperium donatus est solusq; tunc omnium priuatus

C Elephanti dominus fuit. vt legerè est apud Fl. Vopiscum. Nam & Scandrocotto Indo, homini humili genere nato, quem Alexander Magnus ob linguæ procacitatem interfici iusserat, pernici fuga elapso, cum mox latronibus contractis aduersus Alexandri Præfectos bellum moliretur, Indiam ab eorum dominatione liberaturus, visendæ magnitudinis Elefantus ferus vtrò se obtulit, & velut domita mansuetudine eum in tergum sustulit: quod eum regem futurum portento fuit: nec felicituentus. Si quidem oppressis Alexandri præfectis, Indiæ sibi regnum asseruit, eaque autoritate polluit, vt Seleucus Alexandri successor in Perfide cum Indiam affectaret, regno illi relicto res cum eo componere satis habuerit. Præterea scriptores rerum assiduum cum

D Serpentibus certamen gerere tradunt Elefantos: Serpentes autè inter alia significata loco suo disposita terrarum orbem, prouincias, & regiones pro vario picturæ gestu, significare ostendimus: eas verò qui domitari voluerit, viribus in primis esse præditum oportet, abundare opibus, vt quæ bello necessaria sunt facile cõparet, & cum ipsis prouinciis arma semper exercere. Quapropter, vt mihi videtur, Natura ipsa rerum humanarum cognitionem hoc exemplo descripsit: quippe quæ Elephantum suis viribus optimè præmunicit, &

C Æ S A R.

a Pes humilitatis indicium.

quæ regem addecent adiecerit ornamenta, moresq; & virtutes etiam regias vni illi ante omnia bruta, vt paulò infra docebimus, elargita sit. Quòd verò pertinet ad prouinciarum subiugationem, videre est in ^b C. Cæsaris numo Elephantum promuscide surrecta, aduersus quem Serpens quasi concertaturus in surgit: in altero videas Serpentem ipsius Elephanti pedibus obtritum, in quo inscriptio est, CÆSAR. Potes ex illo, lacescitum bello, & ex hoc, confectum intelligere. Neque verò me fugit, Elephantum Maurorum lingua *Cæsar* appellari solitum, quod Spartianus in *Ælio* Vero tradit, primumq; Cæsaris cognomine nuncupatum, qui Elephantum occiderat. Sed inepta hæc inscriptionis causa mihi videtur: crediderim autem potius ad munificentiam spectare qua Cæsar Elephantos exhibuerit.

A F R I C A . C A P . I I I .

^a C. Marij numus.

^d Ac altero consulatu viginti Elephantos in circo pugnatos produxit, Pli. li. 8. c. 7.

^e Scipionis numus.

QVEM verò Elephantum in ^c Q. C. MARIJ numo compereris, Idibus adiectis, hieroglyphicum id Africam prouinciam ab eo domitâ ditionemq; imperij in *Ægyptum* vsq; propagatam, significare crediderim. ^d Elephanti porrò Pompeij Magni curram subiêre Africo triumpho: & B in numo argenteo admodum pulchro ^e Scipionis Imp. inscriptio, cuius galea Elephantini capitis speciem habet, inferne aratrum, antè spica posita est: quæ omnia ad Africæ triumphum, & annonam inde largiter aduectam spectant, inscriptio, Q. METELLVS.

V. L E G I O C A P . I V .

IN militaribus verò signis, Elephanti legionis quintæ vexillis appingebantur: propterea quòd C. Cæsare aduersus Lucium Scipionem ciuili bello decertâtes ea legio negotium sibi contra Elephantos dari postulauit, req; stenuè gesta reliquæ victoriæ occasionem præbuit.

O R I E N S . C A P . V .

SEd Augusto currû ex quatuor Elephantis S. P. Q. Romanus in nummis decreuit, quòd, vt puto, spolijs Orientis onustus Imperatorium inde triumphum duxerit. Id honoris Tib. Cæsar post adeptum Imperium patri deferendum curauit, quod ipsa testatur inscriptio, quæ sic habet: TIB. CÆSAR DIVI AVG. F. AVGVST. P. M. T. R. P. O. XXIIIX. AVGVST. S. P. Q. R. Eundem honorè Claudius Auia Livia Circensi pompa, curram quippe Elephatorum Augustæo similem decernendû curauit. Sed & D. AVG. Vespasiano currus ex quatuor Elephantis in numo est, cuius latus alterum inscriptionem habet ad reliquos honores tertij Consulatus: nam qui sua virtute ad Imperatorij fastigij culmen euectus erat, re in Oriente bene gesta, paribus cum Augusto honoribus honestandus fuit: ita Elephas iunctus, prouinciam patriam subiugatam hieroglyphicè significabit. Est & ^a Philippi Imperatoris numus, in quo Elephantus videtur gradiens sub magistro, cum inscriptione, ÆTERNITAS AVG.

^{D.} Vespasiani numus.

^a Philippi Imp. numus.

M V N I F I C E N T I A . C A P . V I .

EST autem inter virtutes regias illa, quæ solet ante alias populorum benevolentiam conciliare, munificentia. hac ostendenda magni principes Elephantos plurimû vsi sunt. Hinc videas in Antonini Pij numo Elephantem promuscide in semicirculum sursum versus lunata, cuius inscriptio est, M V N I F I C E N T I A AVG. Vtque itidem in numo L. Septimij Seueri Pertinacis Aug. Imp. VII. Elephas: ex promuscide in eundem modum curuata, cum eadem ipsa inscriptione, M V N I F I C E N T I A AVG. S. C. Namq; hoc eos spectaculis exhibitos ostendit: atque hic eorum Imperatorum intelligendâ munificentia, qui eos modò in certamen commisère, modò in saltationem, modò vt funes scanderent & inambularent, edidère. Quod si ad eorum quoq; animalium liberalitatem trahere volueris, sanè munificos hos & liberales inuenias, siue ij ^b curatoribus suis, siue etiam ^c puellis, quarum amore se captos ostendère, munera elargiri soliti sunt: quandam enim admirandam eorum in homines benevolentiam, gratumque in educatores animum scribit *Ælianus*, exemplo illius, qui pro domino multum diuque pugnavit, eumque sagittis interfectum, promuscide sublatum ad præsepe suum asportauit.

^{Antonini Pij, & Seueri Pertinacis numus.}

^b *Strabo* li. 15.

^c *Pli.* li. 8. c.

^{Ælianus} lib. 7. c. 4.

TEMPERANTIA CAP. VII.

SED quid illud, quod etiam intemperantiæ significatum, aut eius, qui seruare modum in rebus non rit, per Elephantum qui cibum caperet, exprimebant? Assuetus enim certæ pabuli mensuræ, si quid largius opulentiùsque apposueris, tantum assumit quantum quotidiana consuetudine pascere sit institutus. In Syria^a cum domi quidam educaretur, magister accepta hordei mensura, dimidiū singulis diebus interuertebat: cumq; aliquando præsentē domino totam illi mensuram apposuiisset, simulatq; animaduertit Elephātus duplicatam esse pabuli portionem, hordeum id in partes duas promiscide disgregauit, tam æquas, ac si vel modio quis dimensus esset, vnaque magistro portione derecta, consuetam sibi partem absumpsit: cuius facti meminit^b Plutarchus.

^a A Plutarcho in libello qua animalia aqua tilia an terrestria, &c.
^b Ibidē Plutarchus.

ÆQUITAS. CAP. VIII.

NEQVE quidem exemplum aliud prætereūdum, ex quo æquitatis etiam idem hoc animal seruantissimum esse fateamur. Quidam mensuræ quæ magistro impendebatur, & lapillos, & puluerem immiscebat, quo de pondere aliquid fraudaret: animaduertit Elephas apud illum carnes elixari, accedensque cinerem è foco in ollam, paria facturum iniecit.

DECLINATOR INSANIÆ.

EST illud vere regium, insanos & dementes homines euitare. Quapropter Ægyptii hominem tali prudentia præditum, vt nihil sibi cum stultis & fatuis esse vellet, ostendere cum studerent, Elephantum & Caprum hieroglyphice ponere soliti sunt: ac de Capro quidem suo commentario quæ vsui venerūt, prescripta sunt. Causam picturæ huius esse dicunt, quod Elephāntus inspecto Capro quamprimum fugit, tantum est inter eos naturæ morumque diffidium, vt virtus, vitium nullo possit pacto tolerare. Facit ad hoc etiam antiquissimum Mosaicæ legis institutū, quo principes vbi deliquerint, sacra facere admonentur ex Hirco, cum alioqui priuati homines Capram vel agnum immolarent.

VANILOQVENTIA EVERTATA. CAP. IX.

CVM vero vaniloquum genus hominum Regi cuiquam despectui habitum, ac sedulo euitatū ostendere curassent, Elephantum & Porcum appingebant. Elephas enim Porci audito grunnitu, in fugam se proripit euestigio, non secus ac generosiores Equi, præsertim Scythici, Asinorum ruditum impotenter admodum exhorrescunt, quod exemplo Darii exploratum est. Nihil porro quicquam tam conueniens Regi, quam dicacitatem, vaniloquentiamq; ab ædibus suis procul summouere: eamq; inimicam sibi constituere, vt adagio receptum sit, *Fidem Regiam asseuerando in iis, quæ omnino credi volumus attestari*. De Porcis autem, quos pice oblitos, & mox igne flammatos Megarenses in Antipatri Elephāntos immiserint, eosque ita fugarint, in Porci ipsius commentario historia recitat.

QVIA vero cornua animalium nulli maiora, neque speciosiora quam Elephanto, hac ipsa etiam de causa Regem ostendit: cornua enim, vt in Cerui commentario declaratum est, dignitatis & sublimium honorum significatum habent. Hominem igitur Aegyptii ampliori aliqua dignitate tituloq; honestatum, qui tamē nulla vel maiestatis, vel decori ratione habita, vilissima quæque sectaretur, fordesque omnes perferretur, significare si vellent, hieroglyphicum Elephanti qui mures venaretur proponebant: indignus quidem tam vasta mole labor. Eademque nota inurendum facinus, quo^a Domitianum iam Imperatorem stylo muscas perfodientem derisum accepimus: vel patrem eius Vespasianum^b de lotio vectigal exigentem, quamquam eius lucelli odor ei bonus videretur. Verum super hac re notum adagium, *Mures negligit Elephantis*. Ac ne quis cauilletur, Elephanti dentes insignes esse, non cornua, Paulanias omnino esse cornua cōtendit, tum aliquorum animalium exemplo: quibus aut in supercilio, aut in naribus cornua nascantur: tū quod per aliquot annorum periodos corrupta decidunt, & noua subpullulent, igneque molliantur, quod in dentibus haudquaquam fit, & quod in cranio oriuntur.

^a Suetonius in Domitiano. c. 3.
^b Suet. in Vespasiano. l. 16.

METICVLOSVS. CAP. XI.

EST & illud Regum fere omnium proprium, vt ipsi ad suam (quod aiunt) vmbra expauescant: ita potentia comes additus est vniuscuiusque rei metus. Elephantum autem cōsternationis hieroglyphicum esse manifestum, si præsertim ii ad stagna limpida aquæ, vnde sese tanquam in speculo contemplari queant, deducti pingantur, quam speciem supra modum reformidant, aut certe abhorrent, & aduersantur, eaq; de causa turbidam omnino bibunt. Atq; hinc Indorum populi, apud quos magnus earum beluarum prouentus est, si quos fluuios cum his tranare parent, illunes nublesq; noctes obseruare consuerunt.

LONGO TEMPORE QVID EFFECTVM. CAP. XII.

SVNT qui pullum Elephanti pingant, quippe cui nondum dentes enasci cœperint, si longo quid temporis interuallo factum significare voluerint: hunc enim vtero gestari Theophrastus deenniū scribit, quamquam^c Aristoteles, Aelianus, & alii annos longe pauciores ponant. Vt cumq; sit, vulgatum inde dicitur, *Citius Elephantos parere*, quotiens tarditatem negotii alicuius incesse voluerimus. De iis vero, quæ minime fieri posse speremus, Ennius dixit, *Prius locusta pepererit Lucã Bonam*. Ita enim prius Romani vocauerunt Elephantos, quod à nostris in Lucania primum visi.

^c Citatur à Plin. in præfatione historiæ nat.

VICTVS PROVISIO. CAP. XIII.

EST & illud apud horum celebre hieroglyphicum super Elephanto, vt si hominem frugi, & devictus ratione maxime sollicitum indicare vellent, Elephantum pingerent dentes suos terra condentem. Eum si quidem aiunt, simulac caducos dentes suos intellexerit, sponte euellere, & terra infodere. Verum ego crediderim potius *Vita sua prospicientem*, quam *Victum* legendum, Philippumq; ipsum deceptum aliqua forsitan Aegyptii vocabuli equiuocatione. Manifestum enim est ex receptorum authorum præbatione, Elephantes dentes suos nonnunquam venatu allisos arboribus excutere, scientes se eorum causa peti, vt ita prædâ derelicta vitæ ipsi suæ prospiciant. Et ne iudicio sint venatoribus, quotiens præ senectâ deciderint, eos etiam tum humo concedunt. Vnicuique tamen sit integrum quam maluerit sententiam sequi.

A CONCORDIÆ DISCORDIÆQVE EFFECTVS. CAP. XIV.

HVIC vero significato subiiciemus illud, quod nonnulli Sallustii sententiã, quæ est, *Concordia res parua crescunt, discordia maxima dilabuntur*, nouo cõmento pingere, non tamẽ infeliciter excogitarunt. In illo, Formica in Elephantũ crescit opposito caduceo: in hoc Elephantus in Formicam desinit, aqua & igni pro rebus maxime contrariis adiectis. Verum ex huiusmodi figmento si caduceum & aquam & ignem summoueas, perfectus etiam intellectus significari potest: quippe, qui minimorum æque ac maximorum cognitionem sit optime consecutus, omniumq; vnam quasi scientiã coniunxerit. Sedenim interpretamentum hoc perinde ac illud arbitrarium esse, nõ inficior. Sed dicit aliquis, Quorsum Elephantus ad Formicam? Plutarchus porro de Formica multa magnifice locutus, quod animal est omnium minimum, ita de maximo non dissimilia se disturum profitetur.

STVPOR. CAP. XV.

ATQVE hic qui mentis tot exhibuit experimenta, quo, vel Cicerone id asserente, a libro de Natura Deorum I. *beluarum nulla prudentior*, stuporis tamen notæ propter vnam vastitatem nonnullis habitus fuit, vt legere est apud Diogenianum: cui Philostratus etiam subscribere videtur, dum neque Elephanto, neque dentibus eius quicquam esse cum lyra dixit, neque quidem cum peritis viris: cuius hæc in Amphione verba sunt, quæ quidem ideo Græce ponere libuit, quia in impressis exemplaribus corrupta leguntur: *Ἐλέφας ἔδαμξ τῆς λύρας ἔτε οἱ ἀνθρώποι εἰδότες, ἔτε αὐτῶ τῶ θελήσ, ἔθ ὅτι τοῖς κέρεσιν αὐτῆ χεῖρόντες*, quod perinde effret, atque illud quod de Asino fertur, *Nihil illi cum lyra*.

^a Philostr. lib. 2. de vita Apollonii. Elephas proximus homini prudentia & consilio.

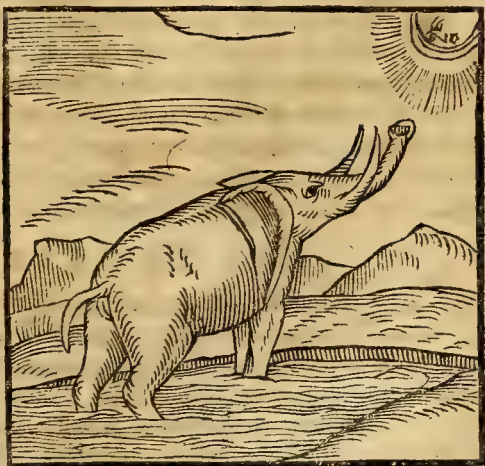
Quin & Plautus in hanc sententiam: *Meus, ait, verus Elephanti corio reclusus, non suo est, neque plus habet sapientia, quam lapis*. In quam sententiam Græci dicunt, *Ἐλέφαντος διαφέρεις ἔστιν*. Et Tertullianus eum Bestiam vocat insulsißimam, etsi aliquam in Diuinis literis præ se ferat imaginem. Eucherius hominem eum signo huius dicit indicari, qui magna & enormia scelera perpetrarit, citato ad hoc Salomonis loco: *Et adducebant ad Salomonem Simias & Elephantos*. Et tamen Indici, cum omnium sint ferocissimi, adeo vt difficulter cicurari possint, ad instrumenti Musici pulsationem cantilenarum que modulationes animum intendunt, auresque ad audiendum arrigunt, atque hinc ira demulcentur, vt nullo alio commento efficacius comprimant ferocitatem.

^b Ab Elephanto nul differ.

Sane tria Elephantorum genera auctores ponunt, palustres, montanos, & campestres; Palustres omnino dementes leuesque esse, montanos prauos & insidiosos, campestres mansuefieri facilius, & longe dociliores aiunt, quos nequaquam stultos existimant illi, qui eos in theatris figurarum notas & mutationes varietatesq; callere, multorum testimonio compertum asserunt. Romæ illud accidisse proditum est, cum eorum grex & saltationes, & orbium lubricationes edoceretur, indociliorem fuisse vnum, qui cum à magistris increpatus & castigatus esset, noctu visus est ad vmbra Lunæ institutionis documẽta illa per semetipsum attẽtare, meditari, & exercere. Verum hæc non ita forte videantur admiranda, quæ fame magistra discere cogantur: illa potius admiremur, quæ faciunt, fieri nullis vquam legibus instituti, probitate, prudentia & æquitate, nullis fere animantibus inferiores.

PIETAS. CAP. XVI.

QUID quod spõte sua naturæ quadam sublimitate præditi, pietatem colunt, & religionẽ obseruant? Noua enim apparente Luna, sponte, vbi iure suo degunt, viuo se flumine purificant: si morbis infestantur, Deorum auxilium implorant, herbas cœlum versus iaciunt, earum internuncio eo precēs allegante, qui quidem gestus excipiendus est ab

iis, qui pietatem ex Elephanto p̄cto exprimere voluerint. Iidem humanis proximi sensibus, sermonem patrium intelligunt, gloriam & honores ambiunt, ignominia notati, mortem infamæ vitæ præferunt, quam interdum, alia sibi consciscendæ mortis occasione negata, inedia finierunt. Quoties vero in theatris oppressi, amissa fugæ spe, vulgi misericordiam supplicarunt, & quadam se lamentatione complorantes, totum caueæ confessum in lachrymas concitarunt?

MANSVETUDO. CAP. XVII.

CVM tamen tanta ipsi sint æquitate, mansuetudineque, vt crudelitatis alienæ ministerio fungi minime cogi possint, quod irrito olim Bocchi conatu apparuit, cōtra minus validas feras pugnare prorsus negant: cumque maioribus non nisi laceffiti; & in grege pecudum ambulantes, occurrence manu dimouent, ne quid obterant imprudentes: tantaque illos imbecillioris huius gregis tenet reuerentia, vt vel feri ex Arietis conspectu mirifice cicurentur, lenesque atq; tractabiles fiant, auctor Plutarchus Symposiacōn XII. Quid quod aberrantem hominem in solitudine factum obuiam non modo non trucidat, aut alia afficiunt iniuria, sed clementer^a & placide sese duces præbent, & viam illi commonstrant? Quod vero de sermone dicebamus, quem patrium intelligant, acetiam certum eos inter se habere tradit^b Op-

^a Plin. ca. 4. lib. 8.

^b Elephantus inter se colloqui
ἐλέφαν-
τες ἐσ-
τὶ ἀλλήλοις
λαλέουσι.
^c Epistola ad Mariū.

pianus, verum non nisi à magistris suis intellectum. Iam illud ætati nostræ claro innotuit experimēto, eos magistri suo dicto audientes esse, siue progrediendum, siue regrediendum sit: quem feriant, quibus abstineant, quos inuadant, vbi temperandum iræ, ex ipsius magistri sermone cognoscere, vt non immerito confirmata sit opinio, Huiusmodi esse quandam illi beluæ cum genere humano societatem, vt M. Tullii^c super ea re idem tamen vsurpemus. Cum igitur Elephas iusti & moderati imperii species quodammodo esse videatur, merito Regis nomen, tum ob virtutes, quas superius in eo recensuimus, tum ob hanc ipsam mansuetudinem atque clementiam, adeptus est M. Antoninus cognomēto Philosophus, nihil quicquam esse dicebat, quod Imperatorem Romanum magis commendaret gentibus, quam clementiam, eaque de causa, neque quidem in rebelles suos sæuitum voluit. Hæc Cæsarem Deorum adscriptis numero, hæc Augustum consecrauit, hæc Pio cognomentum dedit: hæc eadem de causa Senatus Romanum timore eo liberatus, quem ex Maximini Imper. immanitate contraxerat, clementissimis Imp. Maximo Balbino & Gordiano statuas cū Elephantis decreuit. Quāuis alia de causa Gordiano tertio quadrigæ Elephatorum decretæ sunt quippe, vt qui Perfas vicisset, triūpho Persico triumpharet. Sed qualis ea in animali bruto mansuetudo fuit, quam recitat Plutarchus? Romæ cū pueri quidā per lasciuiam Elephanti promuscidem stylis pupugissent, iratus ille vnū ex illis arripuit, eum in sublime iaculaturus, sublatoque ad hoc præ metu puerorum ingenti clamore, socii morituri vicem deplorantium, tanto omnium mœrore Elephas intellecto, arreptum puerum humi molliter deposuit, satis habens metu illo puerilem audaciam castigasse.

IRA LACESSITA. CAP. XVIII.

QVAMVIS vero ita natura mansueti sint, in iras tamen acriter incitantur, perturbatique irritatione aliqua acerbior, immaniter efferafcunt. Iustus enim (vt in Diuinis habetur literis) cum irascitur, peior est, eo que casu tam hostibus quam ductoribus suis perniciosi sunt. Quam in eo animali naturam cum non ignoraret Annibal, eam in vsu suum conuertit: quippe cum in præalti fluminis transitum Elephantos compellere non posset, neque materiam, qua naues conficeret, copiam haberet, ferocissimum Elephantum sub aure vulnerari iussit, percussoremque transatato statim flumine procurrere:

A currere. Elephas exasperatus ad persequendum sui doloris authorem, transiit amnem, & ita reliquis idē audendi exemplum fecit, vt Stratagematicōn libro primo apud Iulium Frontinum habetur; idque in traiciendo Rhodano factum Liuius tradit, quamuis variatam actæ rei memoriam esse confiteatur. Sane Mauri^a affirmant cor duplex Elephanto esse, altero quidem irasci, altero ad lenitatem induci, atque hoc illud est, quod horum vtrumque munus supra modū exequitur. Sane Elephas ad hæc vsque tempora longa seculorum serie in Italia fabulosus habitus est, neque hominum quisquam adduci poterat tam deformem immanemque beluam, qualem quantamque in picturis aspiciabant, iis dotibus excellere, quibus apud rerum scriptores insignis habebatur. Nam quamuis trecentesimo ab hinc anno Fridericus II. Imperator

a Cor duplex Elephanto.

Elephantem ad nos ex Idumæa transfuerit, & superiori ætate alter in Italia visus fuerit, nihil tamen præter corporis vastitatem, quod celebratione dignum censeretur, super illis memoriæ proditum extabat. Cæterum omnem historiæ antiquæ fidem adimpleuit Hanno^b Elephas, quem initio diximus ab Emanuele Lusitanæ Rege, Indiæque triumphatore, Leoni X. Pontif. Max. dono missum, ac nos Romæ vidimus, Reuerendiss. Domine, qui tanta ingenii, intelligentiæ atque docilitatis exempla præstitit ea ætatula (quadrimus enim huc aduectus erat) vt non modo quæ à scriptoribus tradita fuerant credamus, verum autores ipsos in hoc animantium genus quasi inuidos, eleuasse plurima, quæ longe magnificentius illustranda fuerant, suspicio sit. Hinc factum, vt ad eius significata, & eorum causas recensendas effusior accesserim, qui priusquam animal inspicerem, ne pro anilibus fabulis eorum bona pars acciperetur, veritus fuissim. Illud autem profiteri possumus, de reliquis animantibus quæcunque fidem excedere videantur, scriptorum authoritati nos acquiescere: super Elephanto vero quæcumque admiranda traduntur, nos in Hannone, vel paria, vel veteribus illis longe maiora, oculata fide deprehendisse, cuius rei Romam ipsam frequentissimum totius orbis theatrum testem appellamus. Sed minime loco hoc dissimulandum, quod super eiusdem Hannonis ingenio Michael^c Syluius, Regis sui ad summum Pontificem orator, summæ, vt nosti, vir integritatis, fideique sanctissimæ, atque alii narrauerunt, remque multorum testimonio comprobauerunt. Cum destinasset Rex eum Romam Pontifici Maximo donum ire, nauis quam inscenderet iam instructa parataque ad profectioem, nullo vquam pacto per aliquot dies fieri potuisse, vt Hanno vel duci se ad nauim, vel si quo modo adductus fuisset, eam vellet inscendere, vsque adeo auerfabundus profectioem huiusmodi reformidabat. Cumque Rex super ea re sollicitus admodum esset, magnisque pollicitationibus vnumquemque inuitaret, qui deducendi, asportandique Hannonis negotium suscepissent, neque quisquam nomen profiteretur suum, insuffuratum est demum Regis auribus, eius beluæ magistri dolo hæc fieri: quippe qui puellæ cuiusdam amore perditus, ægre ferret se in tam longinquas regiones ablegari, proindeque Hannoni per suasisset ne se abduci pateretur abuehendum, quippe eum in loca sterilia, inamœna & barbara, vbi ludibrio contumeliisque omnibus tamquam hosticæ terræ animal afficeretur, neque victui neque ornatui eius vel necessaria, vel commoda suffectura: longum ad hæc iter & incōmodum, & vastum maris æquor arandum, vt satius esset in qua tunc erat terra quamprimum contrucidari, quam per tot viarum difficultates ad ærumnosissimam denique vitam peruenire. Rex hac re cognita, magistrum Hannonis ad se quamprimum accerfiri iubet, seque dolose eius comperisse dicit: ageret itaque vt intra triduum Hanno in nauim imponeretur, idque ni proprie fieret, interminatus est actutum se hominem extremo supplicio affecturum, vt aliis exemplo esset, qui mandatis Regiis fucum facere ausi essent. Hac^d Regis asperitate territus Elephanti magister, cum nullam in cunctatione salutem intueretur, discipulam beluam aggreditur, docet se maleuolorum quorundam fraude

b Hanno Elephas.

c Simile fere exemplū Christoph. à Costa in libro de Aromatibus.

D Recens & memorabilis historia subor-

subornatum, qui & felicitati vtriusque inuiderent, & regi optimo male obtemperantes essent, longe autem secus rem habere, quam illi mentiti essent. Siquidem non immania & effera loca profecturi erant, sed ad urbem orbis terrarum dominam, ameno loco sitam, vbi rerum deliciarumque omnium quotquot vel audissimi cuiusque cupiditate expeti possint, copia fertilissima redundaret. Ibi esse Principem, cui totus pene terrarum orbis assurgeret, apud quem is in deliciis habendus esset, & tamquam Lusciniæ pullus, lautitiarum blanditiarumque affluentia nutricandus: proinde bono animo esset, secumque primo quoque tempore lætus & alacer nauē inscenderet, affuturos navigationi Deos cursum omnem incredibili felicitate profecturos. Ita Hannonem ab eodem magistro in aliam sententiam deductum, vbi signa data sunt, vltro nauem conscendisse, neque vlla vniquam imperia toto itinere detractasse.

DE RHINOCEROTE. CAP. XIX.

QVI Rhinocerotam in Domitiani numis inspexere, quid id signum sibi velit, queritare solent. Ego factum id ad Principis adulationem dixerim, qui animalia huiusmodi spectaculis obtulerit, cuiusmodi munus illud fuit, quod à Valerio Martiale celebratur;

*Præstitit exhibitis tota tibi Caesar arena,
Qua non promissit prælia Rhinoceros.*

*O quam terribiles exarsit pronus in iras!
Quantus erat cornu, cui pila Taurus erat!*

IRACUNDIA EX TARDITATE FEROCIOR. CAP. XX.

SVNT enim qui lentitudinem irascendi, ac nullū mox adhibitum modum exandescentiæ, per huius animalis hieroglyphicum intelligant. Nam in eo conueniunt authores, magna id indigere irritatione, sed vbi irasci cœperit, esse ferocissimum, quod & altero Martialis expressit Epigrammate:

*Sollicitant pauidi dum Rhinocerotam magistri,
Seque diu magna colligit ira fera:
Desperabantur promissa prælia Martis,
Sed tamen is rediit cognitus ante furor.
Namque grauem gemino cornu sit extulit Vrsus,
Iactat vt impostas Taurus in astra pilas.*

REX POTENS IMBECILLIORIS
ARTIFICIO PETITVS. CAP. XXI.

SVNT qui volentes, potentem aliquem Regem imbecillioris alicuius artibus vexatum intelligere, Elephantem pingunt in certamen à Rhinocero laesitum. Nascitur hic siquidem natura hostis Elephanto, longitudine ei pene pari, sed cruribus multo breuioribus, colore buxco, vt ait Plinius. Cornu is ad faxa limato se pugnae præparat: in dimicatione aluum maxime petit, quam esse molliorem intelligit, eaque per fossa, actutum superat Elephantum.

ROBVS TVS. CAP. XXII.

SANE fortem atque robustum Diuine literæ, vt Eucherius tradit, per Rhinoceros imaginem accipiunt, illudque Iobi ex Hebræo affertur. Numquid vult Rhinoceros seruire tibi? Terribilis, ait is, fera Rhinoceros, cui gemina in naribus cornua: atque ita in Domitiani nu-

A mis obseruauimus, in quibus Rhinoceros spectatur nares gemino cornu insignis, qualem celebrat Martialis. Præterea qui nuper allatus est ex India inferiori ad Lusitaniæ Regem, cuius imaginem ad Leonem X. Pont. M. transmissam vidimus, vnum quidem in nare cornu habet, alterum superne prorumpit, non adeo magnum; sed præualidum esse Lusitani omnes, qui animal viderunt, attestantur. At longe curiosius hoc videndum: in Diuinis siquidem literis, *μονοκέρωτα*, & *δινοκέρωτα*, Vnicornem scilicet & Naricornem plerisque locis cõfusim acceptum fuisse, nimirum à nouis & veteribus Theologis, qui cum historiam ignorarent, duo hæc vnum eundemque esse crediderunt, ita vbique ab aliis Vnicornem, ab aliis Naricornem vno eodemq; loco positum inuenias. Id quod accidisse puto, quod, vt diximus, plerique horum idem esse animal arbitrati sunt Rhinocerotæ & Monocerotæ: cum alioqui longe diuersa sint, separatimque à Plinio vtrumque positum, qui libro octauo, capite post vigesimum primo, Monocerotem asperrimam ait feram, reliquo corpore Equo similem, capite ceruino, pedibus Elephanto similibus, cauda Apro, mugitu graui, vno cornu nigro media fronte cubitorum duum eminente. Quæ quidem descriptio eum signat, quem vulgus Halicornum vocat, quem aiunt pudicitia ita amantem esse, vt non nisi puellæ virginis ope capi possit, quam venatores ibi statuerint sedentem, quo animal ad potum pabulatumve se conferre animaduernerint. Accurrere enim Vnicornem ad puellam huiuscemodi, inclinatumque caput in eius gremium collocare, altissimoq; mox occupari somno, signoque venatoribus à puella dato appropere eos, & feram nullo negotio capere, atque hoc vnus tantum cornu præmio, quod contra venena pollere prædicant: ramenta quippe eius efficacissime sanare, & toris stratis partem eius impositam, si quid veneno vitiatum apponatur, sudorem emittere. Rhinocerotæ vero eodem libro Plinius cap. XX. ponit, qui cornu non in fronte habeat, sed in naribus, alterum eum à Dracone hostem genitum Elephanto, & quæ superius allata sunt de vtriusque pugna. Sane alibi in Diuinis literis Rhinocerotæ hieroglyphicum esse fortis & robusti viri, vt superius dictum, notat Eucherius citato ex Iobo loco, *Numquid volet Rhinoceros seruire tibi?* Et apud Balaam scriptum inuenias; *Cuius fortitudo quasi Rhinocerotis*, vt Latine pleræque omnes habent interpretationes, quamuis Sanctes *Vnicornis*, reddiderit. Igitur si quid ariolandum, cum Psalmo hoc vigesimoprimum comparatio referatur ad animalia robustissima & indomita, diuinumque auxilium contra eorum imperium atque vim imploretur, quippe vt Chaldæi & Arabes exposuerunt, *Salua me à feroci fortissimo sicut Leone, & à Rege potente, cuius potentia sit sicut Naricornis*, eamque plerique lectionem probent, non dubitarim asserere, hoc loco, *Rhinocerotis*, legendum. Vbi vero Psalmo vigesimooctauo mentio fit amabilioris animalis, dicitur quippe Saron apud Hebræos, quod Græci reddidere *ἡραπιμένω*, *ὡς ὄφις μονοκέρωτων*, Latini, verbum verbo reddentes, *Dilectus, quemadmodum filius Vnicornium*: vetus etiam traductio *Vnicornium* habeat, nulli dubium esse crediderim, quin castigatio istius loci lectio sit *μονοκέρωτων*. Atque hæc, mi Domine, sunt, quæ super Elephanto, qui Rhinocerotæ secum traxit, colligere per occupationes licuit. Tu, qui ætatem omnem, horasque omnes assidue lectioni soles impendere, longe illustriora reconditioraque forsitan inuenis, quæ si ad manus meas peruenire non potuerunt, indulgendum est mihi: non enim ignarus es, quantum mihi Principum obsequia, negotiorumq; perturbationes de studiis literarum subtrahant, crebrisque me interpellationibus auocent. Quare tu, atque alii, qui vitæ meæ rationem inspicitis, mihi esto æquiores, præsertim cum admoneat

Maro: Neminem esse qui possit omnia.

Monocerotis ac Rhinocerotis descriptio, & eius in diuinis hieroglyphicum.

Iob. 38. 12. Nu. 23. 22.

Psal. 28. 6.

IOANNIS PIERII VALERIA-^A NI HIEROGLYPHICORVM LIBER III

DE IIS QVÆ PER TAVRVM, ET BYBVLVM
OMNE GENVS SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERVDITISSIMVM LÆLIVM TAVRELLVM,
Illustriff. Cosmi Ducis Florentinorum Iuri Præfectum.

Npublica peccare commoda videar, doctissime Taurelle, si Tauri mei mugitus nescio quos Serenissimo Duci Cosmo meo, imo tuo, imo proborum omnium patrono, dedicare nõ erubuerim. Non quamuis non sim nescius eum studiosorum commodis applaudere, maiorum suorum exemplo, qui omnes summam & eam æternam laudem comparauere, dum scilicet literas & virtutes, & bonos omnes mores in Italia, atq; adeo in ipsa clarissima ciuitate Florëtia florere, & in honore esse, omni studio conatuz, omni curauere: negotia tamen, quibus iuuenis ornatusissimus nunc in tanto rerum Italicarum motu & perturbatione detinetur non permittunt, vt importunus eum accedam, tamesi sapientissime, & magna cum ciuium suorum commendatione omnia temperet, & moderetur, ita vt omnes curam studiumque senile in atate tam viridi, admirentur. Quare Taurello potius amico benignissimo eum alendum curandumq; dedi, cui cibis is, quo Taurus noster pascitur, sufficit abunde, vt cum opportunum fuerit, resque ipsa monuerit, suo tempore & loco Taurellus de Tauro, qua in eo sunt laudabilia, atque magna etiam admirationis, proferat & ratiocinetur, Principemque ingenio præstantem, quibus dotibus animal polleat, & si dicere licet, quibus virtutibus insignis habeatur, interdum commonefaciat. Nam qua homines recte laudabiliterq; faciunt, cum illi ad hæc agenda nati sint, & vnusquisque ab animo suo, qui ratione pollet, possit exempla desumere: quia tamen dotes hæc ab humana natura dimanant, non vsque adeo sunt in nobis admiranda: sed qua fera faciunt animalia, quibus singuli fere singulis motus sunt impartiti, si vltra naturæ suæ fines prouehantur, eo preciosiora iudicantur, quo magis interdum humanum genus in certamen prouocare comperiuntur: cuiusmodi multa admiranda super Elephanto proximo Commentario ad Reuerendiss. Sfortiani commemorauimus, quibus non inferiora forsitan de Tauro vel Bouillo omni genere dicturi sumus.

TEMPERANTIA. CAP. I.

ADMIRABLEM quandam in Tauro continentiam cum animaduertissent Ægyptii Sacerdotes, temperantia præditum hominem, ab humanarum quippe rerum affectu non alienum, cæterum modestiæ seruantissimum, significare si vellent, Taurum naturæ admodum robustæ ac validæ faciebant, cuiusmodi speciem Philostratus Pasiphææ descripsisse videtur, cum ductorem illum gregis, pugnacem, superbum, exultantem, speciosum cornibus, colore niueo, lato gutture, ceruice crassa, palearibus late longeque pendentibus, armis ad aspectum inhorrescentibus effingit: qualem quippe faciem habemus in nummo quodam argenteo, cuius inscriptio est, ^aM. L. T H O-
^{rii} ^{numms.} R I V S. Causam huius hieroglyphici eam Philosophi tradunt, quod animal hoc sit calidissimum, atque inguine præcipue potens, ita vt vno tantum initu citra motum impleat efficacissime: quod si contingat, vt à naturali aberrarit loco, Vaccam ea in quam occurfarit parte, qua præditus est inguinis firmitate, vulnerat, non secus ac si telo eam acuto impetiisset. Vsq; adeo vero semel illi promptuarium est, vt exectum Taurum impleffe tradat Aristoteles, atque hinc plerique veteres scriptores, viri pudenda Taurum appellauere, vt muliebria *βουβάλοι*. Animal tamen hoc in libidinem vsque

A vsque adeo concitatum & furens, non sæpius quam bis die inscendit: à conceptu vero ipsius Vaccæ modestus castusq; nihil ulterius tentat. Huius rei causam in Vacca multi ponunt, quæ Taurum propter rigorem genitalis nimiamq; tēginem, veluti Ceruæ etiam, neq; non Testudines faciunt, raro patiatur. Vnde dixerit ^a Horatius de fugitiua puella:

*Nondum subacta ferre iugum valet,
Ceruice: nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In venerem tolerare pondus.*

^a In Epodis.
Carm. li. 2.
ad. 5.

Sedenim spectandum hoc exemplum continentia habere causam in Tauro, manifestum est ex eo, quod sponte Taurus à conceptu, diuortio quasi facta, secubat, ac, vt in Epiro maxime videre est, trium plerumque mensium spatio non apparet, sed errabundus, vt apud Virgilium ^b est, *Latus niueum mollis fultus hyacintho, illice sub nigra pallentes ruminat herbas*, & quod ait ^c Aristoteles, ἀπμαγελαῖ, quod non infeliciter quidam *Abarmentatur* dixere, hoc est seorsum à Vaccarum consortio, grege conui-

^b Ecloga 6.
^c Lib. 6. de natura animalium.

B etuque pascitur. Quod dictum volui, vt vnusquisque sciret quo gestu Taurus pingendus sit in continentia significatum. Vt vero ad verbum ἀπμαγελαῖ, & ex historia ad prouerbium reuertamur, hæc eo spectant, vt impositum petulantia modum, & probatissimam ex ea pictura continentiam intelligamus: atque ita forte accipiendum illud apud Theocritum, ^d ἐλαχὶ τῶρ ὄν' ὕλαν, in syluam abscisit Taurus; sed hæc tamen, quia copiose & feliciter sunt eruditissimis plerisque viris, præsertim Erasmo ^e Roterodamo, tractata, nos non ulterius prosequemur. Neque vero me latet in Epiro Pyrrhicas ^f Boues fuisse miræ magnitudinis, quæ, quia Veneris expertes essent, & omnino intactæ custodirentur, ἀτῶραι dicebantur: sed hoc illis hominum cura, non natura dabat. Eadem neque iungebantur, ideoque *Iniuiges* dictæ, quod incontaminatæ pudicitia symbolum præ se ferrent. Mineruæ in primis mactabantur, virginittatis, quæ iugum nesciat, indicium. Ex iis autem satis manifestum est, nos in libidinis temperantia dubio procul ab eo genere vinci, quod alioqui procacissimum, & in riuales pugnacissimum esse constat. Quare haudquaquam leui de causa cœlestis ille Taurus Veneri dedicatus, neque Venus temere à sapientissimis Poëtis Aurea vocitata est, quæ quidem synceram,

^d In Idyllio Thyenicho.

^e Chil. 1.
Cæ. 1. pro. 43.
^f A Pyrrhici regis cura. Pl. li. 8. c. 25.

Venus cur Aurea dicta.

C castam & puram generandi cupiditatem cœlitus inspirat, non lasciuia petulantiores, adulteria turpia, & impudicam humani generis contumeliam, quam voluptatibus dediti mortales, dum appetentius æquo per summam incontinentiam confectantur, cogi se vi siderum affirmare audent, quo suæ velum impudentia prætendant, cum tamen à cœlo nihil non vndecumque sanctissimum emanare verissime dicat Plato. Sedenim si non ex ciuili vitæ moribus, si non ex disciplinis, & sapientum præceptis, si non denique legum minis ad honestatem institui potuimus, age age, iam à brutis reatam viuendi rationem adipiscamur, & ingenium eorum secuti, nostræ opem feramus imbecillitati. Tali autem continentia fuisse præditum Drusum. fama canit, qui se vxori, quamdiu in expeditione Germanica fuit, conseruauit. Et quod de Tauri secubitu dicebamus, Pescennium quoque Nigrum ferunt ignarum rei Veneræ fuisse, nisi quantum procreandis liberis impenderetur. Inuenies huiusmodi exempla in historiis etiam recentioribus, vt de Pemone Bellunenfi, quem Vtinenfes ob integritatem, iustitiam, summamque prudentiam, Principem sibi delegere. Neque sua in hoc fraudandum laude fœmineum genus, cum Zenobia illa Aureliani Imper. etiam hostis epistola commendatur, quæ Gallieno Rempub. negligenter administrante, imperium sibi comparauit. Eam ferunt cum semel concubuisset, expectatis menstruis se continere solitam, si prægnans esset; sin minus, potestatem quærendis liberis viro concessisse. Vulgo tamen apud Seras nefas est à conceptu fœminam adiri. Eius continentia atque modestia causa, qua Boues, ita vt ostensum est, commendantur, Mycerinus Ægypti rex, Cleopis filius, filiam, quæ se supenderat, quod stupratam sese à patre ferret indignissime, lignea Boue auro solido superinducto condidit. Et antiquissimis Hebræorum sacris offerre Vitulum, est carnis impotentiam pernicisse, vt Origenes in Leuitico interpretatur. Exempla vero huiusmodi ea de causa nonnumquam interferimus, quia totus hic noster labor ad eorum vsum susceptus est, qui pictura delectantur, vt præter Ægyptiaca, & alia pleraque mystica historiam etiam habeant, quam ad id quod elegerint argumentum accommodare possint.

Hieroglyphicorum usus.

NEQVE alia de causa crediderim ego mulieres Elienses, cum Baccho, quem colebant, preces funderent orare solitas, vt *Βοείφ ποδι*, Taurino quippe pede, ad se veniret, nisi vt suam ita modestiam ostentarent: nihil enim minus foeminam decet quam praecipitantia, vel ardor audaciae. Quae Dido a Virgiliana cum modesta inducitur, breuiter, & vultum demissa profatur. Figurabant atque iustitia summisque in humanum genus beneficiis, multa multis in locis hoc commentandi genere dicenda sunt. Porro Dionysius apud Argiuos *Βουβυνης*, quasi bouigenam, aut ex bouillo genere dicere vellent, cognominabatur. Quod vero superius dictum est, caelestem Taurum pios & honestos atque legitimos amores afflare, non sum nescius Iulium Maternum iis impudicitiam minari, qui Taurum habuerint in horoscopo: maluissimam eum prolificum, aut foecundum dicere, ne notam eam caelo iniussisset immerito. Huius sane fertilitatis, & praesentaneae seminis facultatis ergo institutum aiunt boni ominis causa, vt in condendis oppidis sulco illo primigenio imprimendo, Bos mas non castratus, & Vacca iungerentur, & cum sacrificabant circum moenia, quinto quoque anno integra animalia mactabant. Sane Orpheus mensē *μονοκέρωτα μόρον* appellat, vnicornem quippe Vitulum. Et Eustathius *Ιλιάδ.* a mensē ait Bouem dici: vt pote qui sit generationis effector.

PETVLANTIÆ FRÆNV. CAP. III.

ADHÆC Niliaci illi sacrorum custodes, cum hominem a priori petulantia sibi modestius confulentem significare vellent, non simplici forma Taurum, sed Caprifico caput, colla armosque redimitum, pro istiusmodi virtutis hieroglyphico proponebant. Caprifico enim ea vis est, vt lasciuientium Taurorum, & quantumuis ferocientium naturam vsq; adeo compeecat, eorum collo circumdata, vt immobiles prope modum eos reddat: cuiusmodi Taurum ab Hercule compressum domitumq; mystico fabulamento Græcia confinxit, perinde ac reliqua etiam mōstra superata, cessisse virtuti vitium hieroglyphice significant: tamen si non sum ignarus, quæ de Tauro Herculeo traduntur, referri à perisq; ad Acheloum amnem, cuius fabula, quia omnibus est scholis tritissima, mihi nunc est dissimulanda. Origenes Adamantius Taurorum immolationem, quæ in diuini numinis tabernaculo fieri iussa est, per Hebræorum legem, significare dicit apud nos superbiam tumorem & insolentiam esse mactandam. De vitulo vero in holocaustum offerendo, copiosissime scribitur ab eodem in Leuitico nomilia secunda.

Taurus ab
Hercule su-
peratus.

OBTUTVS AMATORIVS. CAP. IV.

NEQVE tamen illud omitti debet, Obtutum amatorium, qui modestia seruata fiat, ad Tauri oculos referri solitum à peritissimis. Vnde illud, *βλέπων ταπειδόν*, quod tum in Platonis, tum in Xenophontis Conuiujs, & Phædone, & alibi, eadem fere sententia positum animaduertas, tamen nonnulli rem ad indignationis significatum retraxere, toruumque tueri interpretantur: quo significato apud Aristophanem super Æschylo dictum, *ἐβλεψε γέν ταπειδόν ἐγνώσας κάτω*, *Aspexit igitur Tauricæ ad humum lumina deiectus*. Hac enim facie iratus Æschylus inducitur ab Aristophane. Neque sum nescius toruitatem à Taurorum ferocia dictam, vt etymologiarum authores tradunt, qui toruitatem Tauriacerbitatem interpretantur. Huic longe dissimile est *βοῶπις*, quo quidem oculo- rum pulchritudo, atque gratia significatur. In iis tamen quos superius citauimus, nimirum de amato-

rio obtutu intelligitur, in quo modestia primas obtinet, isque plurimum fieri solet in obliquum, & id toruum est.

BONORVM OBSEQVIVM. CAP. V.

ALIA porro picturæ specie, hominem ea modestia præditum, vt facile eum queas à perperam factis auertere, indicare si vellent, Taurum genu dextero illigatum pingebant: hunc enim si dextero alligaueris genu, manfuetum & vincula consequentem inuenies. Hoc cum Romæ Clementis VII. principatu Græculus quidam effecisset, ducto sæpius ferocissimo Tauro per vniuersam urbem, quem tenui admodum funiculo ita religarat à genu, peritissimi Magi nomen apud imperitos affecutus est. Edomitæ autem ferociæ hieroglyphicum apud Geörg. Anselmum vidi, impressum numo Taurum cauda surrecta, capite ceruino, anteriore crure læuo genu flexum, sub querno stipite, à quo laurea pendebat: ab altero latere caput Leonino spolio armatum. Inscriptio, M I L O CROTON.

Taurus numo impressus.

PROLES MASCVLA, PROLES FOEMINEA. CAP. VI.

ÆGYPTII idem Sacerdotes, vbi masculam prolem mysticè describere vellent, Taurum ab inscensione in dextram se partem demittentem figurabant: si vero foemineū foetum exprimere voluissent, eundem in læuam auertentem se pingebant. Compertum siquidem est, Taurum à conceptu discedentem si deflexerit in dextram, marem esse genitum, si ab læua abscesserit foemineum esse foetum. Adhæc Parmenides, foetum tunc esse patri similem asserit, cum à dextera locorum parte editur, matri vero, cum ab læua. Hippocrates tradit sinistro teste obligato marem generari, dextro vero foeminam, tantique esse dextrarum sinistrarumque partium in maribus foeminisque cognoscendis obseruationem, vt si mammaram prægnantis mulieris dextra flaccescat, macraue repente fiat, si gemellos paritura fuerat, marem abortum fieri dicant: si vero sinistra macrescat, foeminam deperdi. Quin & Onirocritæ hæc eadem intelligunt, cum imaginari dextra parte dentes amissos, marium consanguineorum obitum ariolantur, ex sinistra vero, foeminarum. In dextra autem parte vteri materni sæpius moueri mares, in læua vero foeminas constat. Albertus sibi compertum ait, mulierem quandam foeminas tantum parere solitam ea de causa, quod à conceptu semper in læuam latus decumberet, admonitam vero coepisse in dextram conquiescere, ac solos deinde mares genuisse. Neque vero dissimulandum quod ad Ægyptiorum commentum facit, Septentrioni vim masculam inesse, quod neq; quidem Aristoteles dissimulauit: docet enim is, si masculos plures creari volumus, admissuræ tempore, dies siccos, & halitum Septentrionis eligendum esse: & contra eum ventum greges pascendum: sin vero foeminas generari velimus, Austri captandos flatus, & in eum pascua dirigenda, quod vis in eo vento muliebris insit. Africanus quoq; rem hanc tangit in Georg. Ait enim: *Si marem velis, Aquilone spirante admissuram faciendum; si foeminam, Austro.* Sedenim de læuis dexterisque mundi partibus magnum est inter authores dissidium. Vna enim cum Ægyptiis dexteris mundi partes Solstitiales, sinistras Brumales intelligit Empedocles, de quo ita Galenus, ἐμπεδοκλῆς δὲ δεξιὰ εἶναι τὰ κατὰ τῶν θερινῶν, τετραπῶν, ἀεισερὰ δὲ τὰ κατὰ τῶν χειμερινῶν. Neq; defunt qui primas olim foeminas ad Ortū & Meridiem terra genitas, mares vero ad Septentrionē & Occasum fabulentur. Plato tñ Aristotelesque alia ratione orbem diidentes, Orientales esse dexteris, à quibus initium motus, læuas autem occidentes, tradidère, vt idem Galenus recitat, πυθαγόρου ἢ πλάτων ἢ αἰσοτέλης δεξιὰ τὸ νότον ἔφασαν εἶναι τὰ ἴσα, ἀφ' ὧν ἀρχὴν εἶναι τῆς κινήσεως, ἀεισερὰ τὰ ἑσπέρα. Cōtra Varro Latinæ linguæ lib. vi. cœlum

Quæ dextera ac læua mundi partes.

lum ait dici templum, eius autem caeli partes quatuor constitui, sinistram ab Oriente, dexteram ab Occasu, anticam ad Meridiem, posticam ad Septentrionem. Cui Plinius subscribit dicens, errantia sidera contrarium mundo cursum agere, quippe læuum semper illo in dexteram præcipiti: quamvis Festus anticam eam caeli partem, quæ ad meridiem Sole illustratur, dexteram vocat, ita enim anticam interpretatur: posticam vero ad Septentrionem, sinistram. Alcinous in Græcorum monumentis adnotatum ait morem sacrificandi seruatum diu, vt circumcurrerent aras, cursum auspicati ab læuo dextrorsum, Zodiaci quadam imagine, cuius motus sit mundo diuersus ad exortum vergens: mox vero à dexteris læuorsum procurrerent, quo motu cælum rotari manifestum. Contra Ægyptiorum positionem T. Liuius libro ab Vrbe condita primo, dexteram ad meridiem partes Augurum instituto, ad Septentrionem sinistras statutas ait. Ad hanc sententiam facit quod Psalmo apud Heb. 89. legitur, *Aquilonem & dextrum tu creasti*, quod nonnulli Austrum interpretantur, alij mare. Cum Hebræis vero consentiunt & Chaldæi, qui Austrum ponunt. Sedenim & Auster pro Mari non inepte accipitur, si sphaera recta statuatur polis ad finitorē inclinatis. Nam Ægyptij (quos Cleomedes, non postremi nominis author, secutus est) ipsam mundi totius figuram aliter describere, vt pote qui Aurora caput, Borealia dextera, Australia sinistra constituere: maritimisque piscibus, tum ob alias causas, quas loco suo recensuimus, tum ob id præcipue abstinebant, quod Nilum à sinistra ortum, quippe sceminea scemundaque parte, in dexteram quippe virilem sterilemque (ita enim erant eorum commenta) illapsum: quippe vbi mare sit, corrumpi dicerent. Nam de maris ipsius sterilitate suo loco diximus, atque ita dexteram oram, hoc est, maritimam, considerato Ægypti situ, perditionis symbolum statuebant. Neque hic dissimulandum, quod apud Eucherium, vbi de Aquilone loquitur, qui pro Dæmone accipitur, inuenies eum vocari Dexterum & ita ipsum quoque sibi Dexterum nomen adsciscere. Nam & Hieronymus quartis Hebræorum castris Aquilonem dextrū appellari tradit, sed falsum ait nomen, cum de Dæmone eius venti domino intelligatur, qui vndecumque sinister sinistra omnia mortalibus suggerat appetenda. Causam tamen Eucherius super Dexterum nomine aliam ab hac arbitratur, quippe quod perperam agere volenti, dexter ad sit obsecundando, suadendo, procliuiter attrahendo. Nam illud palam est, ait, in Sacris literis diabolus gestare Aquilonis nomen, eaque locutione quicquid bonis conatibus aduersatur accipi: is enim bonorum operum ardorem extinguit, atque omnia frigefacit, & ob id & infideles & impij, contumaces sceleratique homines, eo notantur hieroglyphicò. Vnde illud, *Ab Aquilone pandetur omne malum*. Et quia status vehemens quo frigidior, eo magis ignem in quem inciderit exfuscitat, dictum est, *Ab Aquilone exardescunt mala super terram*. Tetigere & Poetæ nostri dexteram læuamque caeli partes. Sedenim Maro & Naso, nullius additi iurare in verba magistri, eas non distinxere. Lucanus Ægyptiorum adhæsit factioni, & sententiam ipse suam declarauit eo loco,

Ignotum vobis Arabes venistis in orbem,

Vmbra mirati nemorum non ire sinistras.

hoc est, in Australes partes non porrigi. In hoc autem id interest, vbi quis vniuersi statuatur caput, quo super argumento plura dicere nostri non est instituti, quare ad ipsas rerum significationes reuertamur.

AVDITVS PROMPTVS. CAP. VII.

AV D I T V enim duo ex quadrupedum genere maxime pollent Ceruus & Bos: quamvis, vt in Asino dictum, Aristophanis interpres Murem & asinum præferat: quod alij viderint. Sedenim Ceruus, quamvis acerrimi sit auditus, tantisper tamen eo excellit, quandiu arrectas auriculas tenet, quas vbi demiserit, non solum non præstat auditu, verum etiam laborat surditate. In Tauro aures ad audiendum promptæ semper, atque eo præsertim tempore, quo scemina pruritu exagitata mugierit, quo non amplius quam per horas ad summum tres afficitur, eo tempusculi spatio nisi Taurus accesserit, naturam colligit, neque antea quam vigesimo post die mas à scemina repetitur,

Atur, quod raro tamen accidit: quia Taurus quantumlibet longe abfuerit, accepta voce statim accurrit. Eaque de causa Ægyptij Sacerdotes per auriculam Tauri pictam, auditum & obsequij sedulitatem indicabant. Pari modo Iuuenca quoque Tauro se morigeram præbet. Sane Vaccam Ægyptij Veneri dedicarunt, quam cœlestem vocant, & Iudis suæ frontem cornibus insignitam ostentabant: quippe ob obsequium quo ipsa quoque Tauro parer, simulac incitati eius ad Venerem mugitū audierit. Licet vero singulis animantibus voces propriæ ad initum sint, vt Suibus, & Capris, & Ouibus, nulli tamē grauior quam Bubus fœminis. In reliquis porro animalium generibus mares grauius sonant quam fœminæ: in Bubus è contrario est, ait Aristoteles; nam Boum fœmina grauiorem quam mas vocem habet.

NEPTVNVS CAP. VIII.

At cum mugitus pelagi Turino sit non absimilis, & ipsi Neptuno Tauros immolabant, & eum ab eodem mugitu *μυρωταν* appellabant: quia idem Deus à sacerdotibus nonnunquam *ταυροσ* nuncupatus est. Quos vero Tauros Neptuno sacros esse volebant, vndecumque nigros deligi iussurunt, vt ita pelagi colorem exhiberent. Atram enim, nigram, obscuramve maris aquam dicere mos vbiq; est, vnde etiam Aquilam, ab aquæ colore, quippe fusco, dictam volunt, Deumque ipsum cærulicomum, & cæruleo indumento vestitum passim inuenimus. Adhæc pectus illi præualidum, armique Taurorum in morem carnosiores attribuuntur. Hinc in pulcherrimo Syracusanorum numo latum conspicias portum, in cuius medio ea membrorum habitudine Taurus procumbit, Delphinis circum colludentibus. Qui vero ludi Taurij nuncupati fuerunt apud Romanos, haudquaquam Neptuno, sed inferis dijs instituti erant ad sedandam pestilentia, quæ Tarquinio Superbo Rege in mulieres grauidas sæuiebat: inde scilicet ortam, quod caro Taurina populo diuēdita fuerat. De Neptuno vero, qui *ταυροσ* vt apud Hesiodum in Scuto Herculis, vocaretur, alij dicunt propter vndarum sonum, quæ, vt dicebamus, Boum instar mugitant: alij, quia Neptunus Taurina induebatur galea, vel quia ita eum Bœotij vocitabant, à Tauri sacrificio, quod illi erat institutum, de quo Maro:

Taurum Neptuno, Taurum tibi pulcher Apello.

Syracusanorum numus. Ludi Taurij.

Ænei. lib. 3.

FLVVII. CAP. IX.

QVIN & fluuios ipsos cornigeros, *ταυροκέρατος*, hoc est, Tauricornes, vel *ταυροκέρατος*, Tauricorpites, vt luculentam apud Græcos locutionem interpretemur, passim effingunt. Hinc Tibris Maroni,

*Corniger Hesperidum fluuius regnator aquarum,
Et gemina auratus Taurino cornua vultu
Eridanus.*

*Ænei. lib. 8
Georg. li. 4.*

Vt apud Ouidium in Metam. *Granico nata bicorni*, non vt vulgata habent exemplaria, *Gracili cognata Granico*. Sic Tauriformis Ausidus Horatio. Nam & Taurum à Perillo Phalaridi dono datum, Gelonis fluij fuisse imaginem, apud Pindarum in Pythijs legas. Et Timæus Taurum eum, quamuis ita dictum ab Agrigentinis in mare proiectum asserit, ne qua tam sæui tyranni memoria superesset. Compluribusque demum in locis flumina Taurina specie fingi solita comperimus: vt Eurotas apud Lacedæmonios, Cephisus apud Argiuos, Asopus apud Sicyonios & Phliasios fuere: quem tamen Athenienses humana facie figurabant, cornibus tantum à fronte prominentibus, siue propter mugitum,

E quem,

quem, uti dictum est, ciere flumina Taurorum instar videntur, & Taurorum instar atrociora sunt; ut A. Festus ait, siue quod cornua fluminibus ab flexuosis eorum lapsibus attribuuntur.

TONITRVS. CAP. X.

QUOD vero pertinet ad mugitum, mythologi Philosophi abactas Geryonis Boves impulsu Herculis, tonitrus hieroglyphico significato intelligi debere autumant: quæ quidem sententia eorum est, qui Hesiodi Philosophiam interpretantur, ea scilicet de causâ, quod Poetæ plerumque tonitrus auditos Mugire dixerint. Abigi vero ab Hercule dicuntur, quia Solem per Herculem intelligebant. Solis igitur calor in nubes illapsus, earumque rigore coarctatus, simulac defractus nubibus erumpit, mugitus eos ciere consuevit.

LÆTITIA. CAP. XI.

LÆTE vero diffusum est hieroglyphicum illud, ut per Vituli signum lætitiæ significetur: unde etiam Vitulari verbum, hoc est, lætitiæ signum præbere, & exultando gestire, apud veteres Vitulantes, gaudentes, lætabundosq; dici comperias: ut nõ temere apud coniectores Hebræos legas, læsciuentem currentemq; Taurum per somnium imaginari, futuræ lætitiæ signum esse: addi verò lucri aduentantis significatum si per huiusmodi quietem pascentes visi fuerint. Eius verò læsciuiæ causa Psalmographus clamat *circumdaturum se à Vitulis multis, & à pinguibus Tauris obsessum.*

Psal. 22. 12.

ANNONÆ FELICITAS ET PENVRIA. CAP. XII.

QUONIAM vero & in somnia, & in id Bovis significatum incidimus, quo læta nobis omnia proponuntur, qua ratione quoque modo Bouillum pecus annonæ feracitatem, atque istdem penuriam significet, ex Diuinis nostrorum literis historiam repetere minime fuerit importunum. Satis enim constat, quemadmodum Iosippus ille somniator Iacobi filius, ob inuidiam fuerit à fratribus venundatus, atque in Ægyptum abductus, ubi longam seruiert seruitutem, utque postmodum primas apud regem obtinuerit, posteaquam nocturnam eam imaginem, quæ sese Pharaoni altius dormienti obtulerat, interpretatus est. Imaginatus enim erat ille septem Boves, pulchro, hilari & pingui aspectu, ab ripa Nili ad paludem aberrantes, quas septem aliæ de formi macie palustri eo loco emergentes exceptas conficerent. Mox verò existimabat septenas spicas cernere multa fruge conspicuas, & quæ iam secari poterant, eos totidem numero spicæ sterilitate insigni ex proximo occupare videbantur (hoc verò visum secundo loco, quod ex Hetrusca disciplina in ostentis experitur, primò additum, attestatum facit, ut etiam in Gedeonis vellere diximus.) Hic iuuenis rerum prudentissimus, eximiam quandam septem annorum feracitatem ex eo portendi pollicitus est, quam optimæ illæ Boves cum frugiferis spicis inspectæ denunciarent, quippe quòd sit animal agrorum cultui præcipue idoneum, telluris felicitatem per eas interpretari oportere, cuius lætitiæ causa futura esset Nili inundatio, unde visæ essent illæ Boves emergere, idque per spicas, quæ hilari essent aspectu, manifestius significari: annorum quippe septem lætissimum pronentum, cætera, quæ his aduersa apparuissent, totidem annorum famem demonstrare, quæ vbertatem illam euestigò lubsecutura esset. Est nimirum palus sterilitatis indicium, sterilisque passim tum à Poetis, tum ab Oratoribus appellatur. Cum autem interpretationem huiusmodi ei approbasset, Rex Iosippi consilio fretus, non modò famem ab Ægypto depulit, sed finitimos etiam populos abunde saturauit. Aiunt itaque Ægyptij, eius beneficij memores, homini gratiam ita relatam voluisse, ut simulacrum Serapidis, cum modio in capite, huius rei monumentum esse decreuerint. Sedenim alibi de Serapi. Mirum autem memoratu est, quantum honoris vetustas iis attribuerit, qui humano victui vel industria, vel cura, vel ope priuata consulissent. Liuus author est, auratam Bouem extra portam Trigeminam Minutio Auguri positam à populo collata ssipe, quòd farris pretium intimis nundinis ad assem redegisset. Farre enim victitasse populum Rom. per CCC. annos ab Vrbe condita, Verrius Flaccus prodidit.

Pharaonis somnij interpretatio.

Serapidis simulacrum.

TERRA FRUGIFERA. CAP. XIII.

APUD Persas, barbara cæremonia, Bos fronte in Leoninam faciem conformata, ex antro cornibus arreptus educebatur ad sacrificium, de quo Papinius:

Indigna-

Iadignata sequi torquentem cornum miseram.

quippe cum Taurus plurimum terrenum animal sit, terræ & inferis potestatibus damnatum, Soli tamen ab ea gente dedicatus vim eam ostendere videbatur, quam Sol in vniuersam terram exercet. Quod autem extraheretur ex antro, delitescere vim eius in terræ visceribus indicabat, quam vt euocaret, & frugum feracitati consulerent, sacrificij genus id instituerunt, de quo etiã in Leone. Neq; quidem alia de causa Bouem quandam ab Argo tot luminibus prædito custoditam fabulantur, nisi vt terrã ipsam ostenderent noctu ab ipso cælo tot stellarũ luminibus insignito, non indiligenter obseruari, donec à Mercurio, quippe à Sole conficiatur, cuius oriente iubare, stellarum lumina passim extingui videantur. Quid autem aliud portendere visus est Bos ille arator, qui decusso iugo triclinium, in quo cœnabat Vespasianus, irrupit, ac fugatis ministris quasi repete defessus procidit ad ipsos accumbentis pedes, ceruicemq; summisit, nisi terrarum orbem amarissimo Vitellianæ dominationis iugo pressum, opem à gente Flauia deposcere, quæ iam rerum esset potitura? Terram itaque Bos eo ostento præ se tulit.

accumbentis pedes, ceruicemq; summisit, nisi terrarum orbem amarissimo Vitellianæ dominationis iugo pressum, opem à gente Flauia deposcere, quæ iam rerum esset potitura? Terram itaque Bos eo ostento præ se tulit.

OPIS IMPLORATIO. CAP. XIV.

HÆc autem opis imploratio per Bouem facta, adducit in memoriam alteram Scytharum more, bouillo interueniente corio, factam: apud eos enim opis & auxiliij imploratio fieri solebat maectato Boue, in corio cuius, qui opem sibi afferit ab amicis posceret, reiectis in tergum manibus festitabat: qui verò auxilium polliceretur, dextero pede corium calcabant præfati quantum præstare possent, quem morem late scribit Lucianus dialogo de amicitia, cui titulus *Toxarũ*. Et quod ab hoc fertur de Homolottorum sacrificio, qui fœdera lancientes Bouem in minutissimas partes dissecabant, etiamnum durat apud eosdem Scythas, qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercasios appellatos, eos nonnulli Ziccos esse volunt: hi autem si grauem aliquam iniuriam acceperint, imploraturi amicorum auxilium Bouem maectant, pelleg; detracta & humi distenta, in eaque sedentes, carnibus Bouis in minutissima frustra diuisis, partem vnicuiq; aduenienti porrigunt: quique accipiunt, ita se eo fœdere deuinctos intelligunt, vt se, fortunaque suas omnes parati sint exponere pro amici, qui viscerationem hanc fecerit, iniuria vindicanda.

FRUGVM OPULENTIA. CAP. XV.

QVI verò Boves iuncti in numo Vespasiani iam Imperatoris & Cos. v. habentur, atque alij *Vespasiani* similiter iugati in C. Marij C. T. numo, nimirum arationis partes procuratas, & rei frumentariæ *C. Marij* commoda declarant: nam & apud coniectores, vt superius dictum, arantes Boves imaginari, lætissimam prænunciant frugẽ, & opulentiam rerum fœlicitatem. Quin & nomen Boui à nutriẽdo factum, *C. T. numo*, *βò* quippe nutritio: labore enim suo in exercenda terra continuo nos pascit. Hinc Græci *βò φάειν*, fœlicitatem agriculturam vocant, quibus *φάειν* agricultura est, & Bous etiam epitheton.

IUSTITIA. CAP. XVI.

QVoniam verò ipsa frugum opulentia sæpe subiuftitiæ vocabulum cadit, eaque de causa Genres legiferam Cererem appellarunt: longe conuenientius Diuinæ literæ per Bouem eos intelligunt, qui iustitiæ iugum trahunt, bonisque & frugalibus operibus laborem suum intendunt. De quibus Paulus citat illud ex Mose: *Non alligabis os Boui trituranti*, quod & mox ita declarat: *Nunquid de Bovibus curæ est Deus? an propter nos vitia, dixit, quia debet in spe qui arat, arare, & qui triturat, in spe fructus percipiend.*

Et Hierosolymitanus Hesychius plerisq; Diuinarum literarum locis Bouem poni pro homine ait,

qui iustitiæ sit operibus intentus. idque est Bouem offerre in lacris, vt Quem, à malis abstinere. Alibi vero Aaron Vitulum profe & pro domo sua, tanquam iustus, Hircum vero pro peccato iubetur immolare. Sed quod obseruat Hesychius memoria repetendum, in Leuitico Pontificem, hoc est, Doctores prohiberi ad Arcam testimonij quocumq; tempore ingredi, ne vtique curiosius inquirant, quemadmodum verbum caro factū est, quomodo qui forma Dei erat, in forma Dei factus est, quomodo exinaniuit semetipsum, & in caelis mansit. Horum enim fides salutem affert, periculum inquisitio. Sed tunc demū indulgetur vt ingrediatur, cum pro peccato Arietem in holocaustum obtulerit, tunicam linteam induerit, femorabilibus linteis pudenda celarit, zona linteâ succinctus fuerit, linteam cydarim imposuerit capiti, hoc est, quando Deo conciliatus erit, per purgatus mentem, corpusq; nitidus, castus, iustus, & intellectum diuini muneris gratia, decoreq; hoc est, sapientia redimitus.

P E C V N I A. C A P. XVII.

Bouis effigies in numismate Atheniens.

AT H E N I E N S E S autem quo frugali adeo labori gratiam referrent, Bouis effigiem numismatis honestarunt, id autem didrachmum erat, vt nono libro Pollux, vnde prouerbium, βῆς ἐμὴ γλώσση βέβηκε, *Per linguam Bos inambulatur*: de iis qui accepta ab aduersariis pecunia; mox præuaricati susceptas causas deseruere, vt fecisse Demosthenes fertur: qui etiam id sibi gloriæ vertit, quod vt taceret, plus accepisset, quam qui diu orauerat. Hinc apud Homerum & alios tot numero Bouum pretium rebus præstitum inuenias, vt illud Iliad. β, ἐκατόμυβοιοῖστας; quorū singuli scilicet flocci centum aureis numis æstimabantur. Id enim honoris Boui veteres habuerunt, ob multas, quas ex eo consequimur utilitates, vt in aureorum numerum parte vna Bouis effigies, in altera principis facies cuderetur. Nam quod pecuna aliquando fuerit ex corio bubulo, eoque spectare Didus mercaturam, asseruere non ausim, tamen Tib. Donato commentū placet: & Græcorum nonnulli ante Numam scortas & ostracinas pecunias in vsu fuisse dicunt, quod & Tranquillus literis mandauit, & illud fama tenet, asses ligncos & scorteos ab eodem Numa, qui postea ferrum admixto ære signarit, in cōgiario populo datus. Apud rerum scriptores inuenias sæpe Imperatores exercituum rei pecuniaria inopia scortea perfoluisse stipendia, mox illatis pecunijs iustum vnique pretium restitutum. Præclara Venetijs est Michaëlium familia, quæ aureos insculptos clypeis gestat, quod illi honori, vt aiunt, datum: quia bello quod contra Saracenos pro Hierosolymis Balduino Rege susceptum fuerat, duce classis & Venetiarum Dominico Michaelē deficiente stipendiorum comœtu, qui remigibus & focijs naualibus exolueretur, excogitauerit is corium signare minoribus frustis, idque pro stipendio, alijs pro argenteorum, alijs pro aureorum pretio numeratis, imperauit promulgatione solenni, vt pro certi pretij denarijs à lixis & cauponibus, & cuiusque mercis institoribus acciperentur, multa indicta recusantibus; ita occursum exercitus necessitati. Cumque domum reuersus esset, publicam fidem perfoluturus, conuocatis omnibus qui pecunias scortas eas haberent, totidem argenteas ijs, alijs aureas repræsentauit. Sed numus hic scorteus, qui à Numa distributus, tessera potius vicem gessit, quam pecuniæ, temporarius enim fuit. Numum tamen scorteam, D. Hieronymus agnoscit. Nam quod de Boue pretij nomine pronunciat dicebamus, apud Homerum Hecatomben *ἐννεακοῖον*, institutam legimus: quod interpretes nonnulli nouem Bouem pretio comparatam intelligunt. Erat in Draconis legibus irrogata multa quædam *δεκακοῖον*. In spectaculis, quæ Deli celebrabantur, præco prænunciare solitus erat, tot Boues datum iri, vnde putarunt quidam Bouem Deliorum potius fuisse numum, quam Atheniensium. Cæterum Plutarchus Bouis figuram in numis eudere institutum à Theseo tradit, vel ob Taurum Marathonium, quem ipse edomuerit, vel ob Minois ducem, quem singulari certamine deuicit, vel vt hoc honore Bobus præstito ciues ad agriculturam alliceret. Sane Plutarchus, vt idem in Publicolæ vita, Bouis pretium centum obolis imputabatur, quamuis Pollux (vt superius dictum est) didrachmum tradat, pecudis vero decem. Prius enim quam numerum vsus esset, pecudibus atque iumentis plecebantur fontes. Quare bouis, pecudis, suisq; etiam signa plerumq; in numis incisa sunt.

Scortei numi.

VOCALIS PRIMA. CAP. XVIII.

SED vt ad rem nostram reue- tamur, à Phœnicibus etiam est honos habitus Boui, qui literarum, vt fama est, inuentores, primæ vocalis nomine Boue appellabant, cum animal sit humano vsui maxime necessarium. Quod vero necessarium est, vt dicit Hesiodus, neque secundum, neque tertium esse debet, sed primum ilico: prima vero litera est A, quæ suapte natura ex imo barathri, nullius veluti reliquæ instrumenti indiga, vtputa linguæ, dentium aut labiorum, libera pronuntiatur, primaq; in infantibus articulata dignoscitur. At & terra, cuius symbolum est Bos, prima omnium humanæ conuuluit infirmitati, prima alimenta subministravit, prima rerum omnium vsus, vtilitatem, ab ea poscentibus, clargita est.

ITALIA. CAP. XIX.

ROMANI porro tantum honoris Boui tribuerunt, vt Italiam ipsam olim ab Italis, nuncupatis *Italia etymon.* Bobus, appellatam prædicent, quamuis Græcorum figmento, Eratosthenisque in primis confectum sit, Italiam ab Italo rege dictam, qui Hermodeti successerit. Non temere tamen Varro Boues cæteris pecudibus honore præstare, præsertim in Italia, & propter vtilitatem, & propter cognomen existimauit. Neque dedignati sunt Romani, quod memorat Plutarchus, bubulci nomen in familias admittere, perinde ac etiam & Porcios, & Caprarios dici se alii non erubuerunt.

CIVIS OPPRESSVS A PÈREGRINO. CAP. XX.

VISEBATVR olim in Argiuorum foro Taurus à Lupo superatus: hieroglyphicum id pugnam indicabat, quæ inter Danaum & Gel. noxam de regno fuit. Horum siquidem animalium portento, dum comitia procrastinabantur, oblato, victoreque Lupo, omnium suffragia ad Danaum declinarunt, quem, vt pote externum, Lupum esse dicebant, cum Gelanor inter eos versatus ciuilia eorum negotia tractasset: ideoque ciuis, vt Bos humanæ consuetudinis consortia non reformidat, haberetur. Argui itaq; figuram eam rei momentum esse voluerunt, quod in Lupi commentario latius explicauimus. Antiquissimam porro legem fuisse, memoriæ proditum est, eum qui Bouem occidisset, non aliter capite damnari, quam si ciuem interfecisset. Vnde apud Athenienses Erachtheo imperante, cum sacro quodam Bouem mactare necesse esset vt sacrum rite perageretur ne qua legi fraus fieret: institutum vt Popa, quem illi *Βερόνον* appellabant, simul ac Bouem percussisset, relicta ad aram securi, arrepta statim fuga solū verteret, & ex Attica profusus aufugeret: quod facinus ne impunitum relinqueretur, decretū sit securim ipsam in iudicio ream constituere: ex quo illa iudicandi quotannis consuetudo postmodum inoleuit. Apud præscos etiam Romanos inuenias capitale fuisse, si quis Bouem interemisset.

Atheniensium lex aduersus bouis percussorem.

OPVS ET LABOR. CAP. XXI.

DE opere demum & labore hieroglyphica passim vulgata sunt, descripta quidem cornua, caputve Bouis, maris opus, fœminæ vero, laborem anxietatemque significare, quamuis in impressis Hori codicibus *βοὸς* dictio vtroque lemmate desideratur: scribendum enim est ex vetustis codicibus manuscriptis, *βοὸς ἀρρεν* & *κέρως*, & inferius, *βοὸς δὲ θηλείας κέρως*. Distinguuntur vero à cornu specie mas & fœmina, quippe quod marium & maiora & tortuosiora sint, fœminarum vero & minora, & vno flexu conspicua, cuiusmodi fere sunt nouæ Lunæ cornua: sed in hoc significato nonnulli sarculla, ligones, & si Deo placet, rastra etiam ad cornua religantur. Sunt qui nulla maris fœminæq; differentia, Bouillum caput exertum pelle, purgatumq; carne, pro labore & tolerantia proponant.

Hori locus emendatus.

FRUCTVS. EX LABORIBVS. CAP. XXII

ET si fructum ex laboribus perceptum indicare vel ut, caput huiusmodi floribus & corollis redimitum faciant, corymbosque & ferta hinc inde cornibus suspendant: cuiusmodi fascia molem Æliam ambibat, ut frustra quædam, quæ adhuc integra operis parte permanserunt, ostendunt: siue id sacrificiorum, videlicet Tauroboli, aut quid huiusmodi, sit indicium, cum iuxta vicissim & patina adsculpi soleat, quod præcipue in templorum parietibus, inter triglyphos ubiq; spectamus, eaque de causa capita illa coronata plurimum habentur: siue larga laborum præmia interpretari malimus, ut Romæ in eadem Adriani mole patina, munificentiam, Bouillo capite, labores, siue res fortiter gestas ostentantibus. Nam post vitæ præclaræ actæ cursus laboresque superatos, apotheosis ipsa præmium Imperatoris familiis decernebatur, aut excitabantur mausolea, vel pyramides, vel columnæ quæ ibi conditos supra mortales euectos gloria commonstrarent. Apud Petrum Molinum Romæ vidimus ahenum Bovis caput antiquissimi operis scite factum & venuste, quod olim fuit ad trabis alicuius simam, aut mutilum, aut coronam, pro futura accommodatum, eo omnino gestu factum, ut laboriolo nixu aliquid sustentasse videatur: est enim caput gutturi appressum, crispantibusque palcariibus conatus speciem ostentat, quod dubio procul ad tolerantia laborisque significatum referendum est. Memorabile fane veterum Germanorum institutum fuit, vxori ducendæ Boues iunctos, frænatum Equum, & scutum cum framea gladioque mittere dotis nomine, ut vxor (ait Tacitus) venire se laborum periculisque sociam his incipientis matrimonii auspiciis admoneretur, idem in pace, idem in præliis passuram, ausuramque. Laborem enim iuncti Boues, bellum paratus Equus, & data arma denunciabant. Apud auctores Græcos inuenias Bouem, quod terræ laboribus exercendis sit destinatus, ταύρον appellari. Apud Mathematicos Tauro ascendente genitos, laboriosos atque perpetuæ deditos seruituti, propterea quod animal ad iugum præcipue natum est. Qua de causa Tyrii Carthaginem ædificare aggressis, intermissum opus est Bouillo capite adiuuente, alioque vrbis mœnia translata: videbatur enim ostentum id nil nisi laborem & anxietatem minitari, donec Equi mox adiuuente capite, læti alacresque belli signum exceperent. Horum alterum Virgilius dissimulauit, qui fabulam scribebat, non historiam, rem tamen agnouisse visus, quod bello *genus intractabile* futurum dixit, sed *facilem victu per secula gentem*: quippe quæ vel iugum acceptura esset, vel fræno coercenda, quamuis non postremi nominis interpretes *facilem victu* interpretari maliant, ad victum comparandum: qua in sententia Seruius est.

Cerimoniam olim mos in ducenda vxore.

ABSURDARES. CAP. XXIII

AT QUENÀ Boue & Equo longius discedamus, est illud ex horum alterutro hieroglyphicum: ut cum absurde & imperite factum quid ostendere voluerimus, Bouem cum clitella, vel Equum aratro adiungimus figuremus, quam quidem rem & absurdam sane, & ab cuiuslibet ingenio vel viribus alienam prouinciam inuere volumus: quod luculenter vno versu complexus est Horatius;

Optat ephippia Bos piger, optat arare Caballus.

Quod etiam Quintilianus ex Epistolis ad Atticum tangit, ubi lib. 5. inquit: *Non nostrum onus, Bos clitellæ. Dixit enim Cicero 5. ad Atticum lib. Clitellæ boui sunt impostæ, plane non est nostrum onus, sed feremus. Sed ad nostra redeamus.*

I V D Æ L. CAP. XXIV.

IN Diuinis literis Iudæi (ut sæpe dictum) hieroglyphice per Bouem intelliguntur. Nam Hierosolymitanus Hefychius Bouem eum accipit, qui mandata tantum legis simpliciter obseruat, ut pote quod Bos sit laboris signum. Eucherius significationem ad omnes trahit, qui vitam laboribus exercent: & Mosaicum illud: *Non alligabis os Boui trituri anti* interpretatur, ut neminem mercede sua fraudandum intelligat.

Deut. 25.

44.

1. Tim. 3. 13

APOSTOLI PASTORES. CAP. XXXV.

Prover. 7. 22.

APOSTOLOs quoque per Boues accipit, qui suscepto Christi iugo vniuersum terrarum orbem Evangelico vomere perarauerunt. Illud vero: *Quasi Bos ductus ad victimam*, quod pro vecorde nonnulli

A nonnulli dictum accipiunt, de Domino omnino intelligit, qui pro salute nostra eam quasi stultitiam suscepit. Ante fores templi ad abluendas ingredientium manus laucarum aheneum Boues duodecim sustinebant, qui quidem frontibus tantum extabant, terga & posteriora occultabant. Per Boues eogestu hieroglyphice factos, Gregorius Pastores Ecclesiarum intelligit, quorum aperta & in propatulo propolita opera cernimus, sed quæ ipsi clam faciant fentiantve, Dei iudicium, non nostrum esse debet: id enim ait sibi velle, quod eorum lateant posteriora.

VITIOSVS. CAP. XXVI.

QUOD vero pertinet ad Vaccam, per hieroglyphicum eius Diuinæ literæ, vt idem tradit Eucherius, hominem vitiiis, quæ corporis sunt, plenum indicant, citato loco ex Psalmo: *Inter Vaccas populorum.* Sed illud de Vaccis foetis, quas Palæstini ad trahendam arcam Domini sine rectore iunxerunt, Vitulis earum intra caulas domi detentis, ita interpretatur, fideles quidem intelligi, qui tametsi foris humanis affectibus torqueantur, illis alligati, à recto tamen itinere non declinent: quia arcam Domini portant, mandata quippe eius menti firmiter insidentia. Et idem alibi ad Valerianum: *Tunc vere Bethsanis tendimus, cum viam rectitudinis gradientes, ad vicina erroris latera, etiamsi affectus pignorum auocent, minime declinamus.*

PODAGROSVS. CAP. XXVII.

SED quid illud, quod ex Bouillo pede, podagrosum hominem significabant? Bos enim præcipue vngulis cum dolore articulorum laborat, quo quamuis non intereat, vngulas tamen interdum amittit, & pedes vehementer intumescunt: vnde fictum ab Ægyptiis, Tauri cœlestis pedem extra regionem suam in Æthiopas exporrigi, quorum & pedes & articulos esse tumori egregie obnoxios exploratum est, & in Italiam transgressos, paucissimos inuenias, qui non articulorum vitio laborent.

A LABORIBVS QVIES. CAP. XXVIII.

SOLVTVS porro Bos, & præsepi redditus, partam à laboribus quietem ostendit, quod antiquissimum Ægyptiorum hieroglyphicum Græci adagio profecuti sunt, βῆς ἐν πρᾶσει, Bos ad præsepe, dicentes, cum exautoratum hominem, & donatum iam rude, otioque & tranquilliori vitæ restitutum significare voluerint: quia scilicet moris est ab laboribus Boues ad præsepe sistere, atque illis pabulum subministrare: quamquam sunt, qui prouerbiū ad melioris vitæ significatum detorqueant, & ingenium à labore procliuē ad libidinem ex hoc intelligi contendant. Sane quidem Hebræi coniectores, cessationis & ignauitæ signum esse dicunt, cum quis dormientes Tauros videre se per somnium visus fuerit. Vt cumque autem duodecim illi maiores, qui regnum à Sabaco Ægyptiorum rege relictum sponte moderandum susceperunt, vt oneri magis quam honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa pyramide, quam commune collegarum omnium sepulcrum construxerunt, contignationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere: ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot cuius abiectis & ablegatis, requieturi demum essent. Huic contrarium est, *Bos sub iugo*, de iis qui perpetuo labore fatigantur. Quod vero nos ab Iesu asserti in libertatem censemur, id ita intelligendum, Iudæis impositum fuisse iugum, tamquam seruis, vt quasi per vinculum ad præceptorum obedientiam traherentur, atque ita Deo seruire discerent, & affluerent. Præcepit enim lex: *Non mœchaberis, Non occides.* An vero nos, quia sumus liberi, mœchandi licentia abutemur, & sicariam sine metu faciemus? nequaquam, imo nobis neque quidem concupiscere, neque vel irasci præceptum est. Arctiora igitur sunt iugi nostri vincula? at non ita, si rem recte perpendamus. Nam lex imperatorie mandat, ne quid perperam agamus. Assessor noster præcidendas monet vitiorum causas, vt neque quidem facere quicquam præter ius & fas in animum inducamus. Hæc enim est vera libertas, cum nosmetipsi sponte abiicimus vitiorum iugum, cum libidinum ergastula confringimus, & è malarum cogitationum voraginibus emergentes, vinculis omnibus expediti, in sinceritatis liberos campos euadimus, abstinemusque, non tamquam serui à flagitiis, metu flagri: sed tamquam ingenui, pie sancteque educati, sponte probi modestique filii, &

lii, & quia patrem diligimus, omni studio, meditatione, conatuque, monitis eius ita obtemperare contendimus, ut ne cogitare quidem vllum velimus scelus. Boni enim qui sunt, nisi sponte boni sint, nullum ex bonitate sua præmium assequuntur. Nam Abraham, Enoch, Noe, & Patrum plerique alii, sine legis seruitute Deo placuerunt. Lex vero tunc data est, cum seruili contumacia non modo Mosis non audire, sed ipsius etiam Dei, qui videntes eos atque sentientes in libertatem ex Ægyptiorum oppressione asseruerat, mandata detrectare pertinacissime cœperunt, & quæ plurima in hanc sententiam disputat Irenæus. Sed iam ad diuerforum deorum, quos sub Bouilla imagine supersticio antiqua coluit, conuertemur.

BUCEPHALI. CAP. XXIX.

PRÆTEREVNDVM autem non est, etiamsi *κατὰ πῶς ἐρρον*, Bouilli capitis notam Equi iniustam, illis ex signo dedisse nomen apud Thessalos, quippe ut Bucephali appellarentur: ita enim Gens eos vocabat Equos ea nota insignitos, cuiusmodi fuit nominatissimus ille Bucephalus, qui Alexandro Macedoni tam charus fuit. Falluntur autem, qui putant Equum eum à Bouillo capite, vel à cornibus, quibus animal id præditum fuisse dicitur, ita nuncupatum. Nam quod Equi nonnulli apud Thessalos Bucephali vocentur, ostendit Aristophanes *ἀνὰ πρῶτον*. Quantæ vero commendationis essent Equi Thessalici, vel Delphico probatur oraculo:

Thessalicus præstat sonipes, mulierque Lacana.

& quæ profequitur Strabo.

IUPITER. CAP. XXX.

Apis Ægyptius.

NEQUE vero Græcitantum mutatum in Bouem Iouem confinxerunt, verum etiam Ægyptii Iouem illum suum, qui & Osiris, & Pater, & Iustus, & Dux, & Rex, & Consultor in lacris eorum literis appellatur, per Bouem indicarunt, eumque Apim cognominauerunt. Quem quidē tanto profecuti sunt cultu, ut ingentia super eo volumina scripta fuerint à plerisque, eoque vanitatis profectum, ut eum Boue alioqui sterili genitum prædicarent. Bouem namque fulgure afflatam fieri gravidam, eoque conceptu Apim nasci persuasum habuere: de quo quidem cum nulla sit magis decantata fabula, consulto ego illam præteribo, si modo signa tantum, quibus Apis insignitus esset, indicauero. Toto is corpore niger erat, in fronte candorem quadræ præ se ferebat, in tergo effigiem aquilæ, cantharum in palato, duplices in cauda pilos: qui vero multis locis sculptus visitur, Lunæ etiam speciem in latere gestat, ut in palatio quodam Romæ apud D. Marcelli ædem. Atque hic ille est Apis, quem Hebræi Mose in monte moram trahente, sibi Deum conflauere, eam secuti consuetudinem, quam in Ægypto esse conspexerant.

DIANA. CAP. XXXI.

INVENIES etiam Dianam, quam Tauri, Scythica gens, colunt, Taurionem appellari: Tauris enim eam opitulari putant. Eadem etiam *ταυροπόλη*, dicitur, ut apud Apollodorum, & à cornuum figura *ταυροπῆς*, *ταυρῶν* vero apud Taurios. Cur vero *ταυροπόλη* vocaretur, varia est opinio: dicunt enim alii, *ὅτι ὡς ταύρας περιέσει πάντας*; alii quia Taurum à Neptuno in Hippolytum immisissum, cestro affixo, per vniuersam terram exagitantem. Alii dicunt, Iphigeniam cum è Scythia in Africam aufugisset, Deæque simulacrum dicasset, *ταυροπόλην* Dianam appellatam, propterea quod è Tauris populis eo allata esset. Alii nomen ex historia ea desumptum putant, quod Nicander ait Taurum à Diana suppositum loco Iphigeniæ, cum eam in Aulide Græci essent immolaturi: quamnis Phanodemus Vrsam eam fuisse dicat, plerique vero Ceruam, tanta fuit in ea superstitione varietas & inconstantia.

PALLAS. CAP. XXXII.

QVIN & Pallas *ταυροπόλη* dicta, & apud Andrios *ταυροπόλη*. Nam cum Anthropius Taurum Agamemnoni & Menelao dedisset, iussit ut vbi Taurus è naui profiliisset, ibi Mineræ simulacrum erigerent: ita enim numen conciliari posse, prosperamque illis navigationem futuram. Accidit autem

autem vt Taurus in Andrum insulam exiliret: memores ergo præcepti, Reges statuam erigendam curauere, quæ postea id cognomeni Mineruæ dederit.

BACCHVS. CAP. XXXIII.

ET Bacchus, vt superius dictum est, in Tauri nuncupationem venit, quem *πυεσφάγον*, veteres appellauere: propterea quod, vt Sophocles author est, qui Dithyrambum vicisset, Bouem assequeretur præmium, veluti Tragicis olim Hircus debebatur. Aristophanes tamen nomen id in Cratini contumeliam detorquet, quasi ebrium in simularet. Apud Athenæum legere est, Bacchum Tauro & Pardali esse similem, ob ebriosorum violentiam: vinosam enim esse Pardalim, loco suo positum. Lycophron eum omnino Taurum vocat, poetæ Draconem Tauri patrem canunt, per illum Iouem, per hunc Bacchum intelligentes. Sed vt ad Apim reuertamur, is in ciuitate Memphi Solis instar excipiebatur, & apud Heliopolim Taurus Solifacer erat, quem Neriton appellabant. Illud vero fabulosum iudico, quod Hermuti oppido tradunt fuisse Taurum, qui maculas per singulas dici horas permutaret, de quo Macrobius. Verum hoc nihil ad hieroglyphica.

BITHONIS ROVR. CAP. XXXIV.

QVI vero Taurus humanis humeris gestatus Argis visebatur, Bithonis factum indicabat: qui suo fretus robore, dum Argiui Ioui sacrificarent, Taurum in humeros sustulisse fertur: summum enim virium experimentum apud veteres erat Tauris robore præstare. Hinc Milo apud Theocritum celebratus, qui Taurum pede arreptum ad amicam traxerit. Hinc Busiridis nomen, quod duos solus Boues quaqua vellet traheret. Fuit vero is Ægypti rex, quem Poetæ crudelitatis in humanum genus atrocissimæ notauerunt. In Seleuci autem numis & Taurus, & alibi tantum cornua spectantur: quippe quod Alexandro sacrificaturo, syluestrem Taurum è vinculis elapsum ambabus tenuit. In eius statuis videas nonnunquam cornua superaddita. *Seleuci numis.*

PIETAS. CAP. XXXV.

IN antiquis operibus iuuenes duo subiecti iugo, currum trahere conspiciuntur, erant hi Bithon & Cleobis fratres. Hieroglyphicum id eorum indicat pietatem, qui matrem currui impositam ad Iunonis templum vexerint: Historiam & Pausanias & alii tradidere.

VELOCITAS NEGOTIORVM. CAP. XXXVI.

DVO vero Tauri inter se pugnare per nocturnam imaginem visi, negotiorum velocitatem præfagire dicuntur; vt Hebraicæ quædam somniorum interpretationes prodiderunt. Astronomi eum furis agitandum dicunt, cui decimus octauus Tauri gradus nascenti affulserit, eaque de causa locum eum Tauris duobus sese cornu petentibus signatum veteres voluere.

DISERTA PROLES. CAP. XXXVII.

HEBRÆI vero iuniores cornu petam Taurum per somnium imaginari, indicium esse dicunt disertissimæ prolis suscipiendæ: quo forte spectat Virgilianum illud, Taurum Pollioni pascentium.

Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam.

propterea, quod noua ille carmina faciat, qui quidem sunt ingeniorum foetus: καὶ τὰ πάρεργον & hoc addam (quamuis non sum nescius, quid Grammatici super locutione, quæ noua est, disputent) dici tamen posse Virgilium ad Pindaricum illud respexisse, quod Olympiis habetur Epharmosto:

αἴνεσι δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον, ἀνδρα δὲ ὕμνων νεωτέρων.

Vinum quippe à vetustate commendare congruum esse, à nouitate autem poemata. Flores enim pro recentiore positum aiunt interpretes.

OCCVLTVM CONSILIVM. CAP. XXXVIII.

Signa militaria duo apud Romanos.

APUD Romanos signa militaria, alia Vocalia, alia Muta dicebantur. Vocalia, quæ Imperator Tribunis, Tribuni mox ordinibus dabant, vt scilicet aut noctu, aut in peragendis vigiliis, aut explorationibus obeundis, ac in ipsa quoque interdum acie, cum tumultu omnia confusa essent, ipsi se vicissim nescirent. Muta, variis animalium figuris elaborata præferbantur, sed suum quæque significatum habebant: quippe, vt vnum exempli causa ponam, Minotauri effigies tunc extollebatur, cum secreto & tacite rem gerendam admonebantur: ostendebat enim hieroglyphicum id, consilia ducum non minus occulta esse debere, quam fuerit Minotauri fedes, quippe Labyrinthus. Hinc ille sapiens videlicet eorum Imperator Q. Cæcilius Metellus Macedonicus, percontantibus Tribunis que nam exercitum huc illuc agitare: *Si putarem*, respondit, *tunicam meam meorum esse consiliorum consciam, eam actutum absunderem, combureremque.* Tutissimum enim (ait Vegetius) in expeditionibus creditur, facienda nesciri.

VICTORIA. CAP. XXXIX.

MACTATVS autem Bos, quales vbique locorum conspiciuntur, victoriæ plurimum, partique triumphii signum erat: præsertim apud Romanos, vnde Iuuenalis huiusmodi significato, — *Duc in Capitolia magrum, Cretatumque Bouem.*

Id vero obseruatione dignum est, quod Spartiatæ in hoc sacrifici genere diuersam à Romanis rationem secuti sunt. Nam cum Romani, victoria per hostium sedes parta, Bouem sacrificare confuessent, cum vero sine pugna & sanguine rerum potiti essent, Ouem immolare: hi contra in victoria pacata Taurum sacrificabant; si vero pugnando vicissent, Gallum: quandoquidem ampliora magisque homine digna, quæ ratione atque prudentia, quam quæ viatque corporis tantum fortitudine confecta essent, iudicabant.

LVCAS EVANGELISTA. CAP. XL.

Bovis alati hieroglyphicum.

ET quoniam multa sunt, quæ de pietatis nostræ institutis ad hanc faciunt doctrinam, quæ Christianorum conuentus sanctionibus suis per imagines exprimenda concessere, ea nequaquam dissimulanda sunt, cuiusmodi ea est, quæ per alatum Bouem Lucam Evangelii scriptorem ostendit, siue propter eam ipsam Tauri continentiam atque temperantiam, de qua facta est superius mentio, cum Lucas ipse castissimus ab ineunte ætate, vt fertur, fuerit, omnemque vitam egerit incorruptus, immaculatus, sine vxore, sine liberis, in coelibatu perseverans, nullum vnumquam Veneris vsu nouerit: siue propterea, quod per Vituli mysticum vultum, Christum nobis prædicat immolatum, quem Dauid super altare prædicat imponendum, atque mansuetudinem, quam præ se tulit Deus homo factus, testimonio suo literarum monumentis illustratam posteritati commendauit: siue quod à sacrificiis, vel à sacerdotio sumat, vt ait Eucherius, operis exordium. Ita enim scribit: *Fuit in diebus Herodis sacerdos nomine Zacharias:* quam interpretationem admittit etiam Irenæus.

MANSVEFVDO. CAP. XLI.

lib. 3.

QVANTVM vero pertinet ad animalis istius mansuetudinem, Lucretius Poeta ita causas eius reddidit:

*At natura Boum placido magis aère viuit,
Nec nimis iræ sæx vmquam subdita percit
Fumida suffundens cæca caliginis umbras:*

*Nec gelidi torpet telis perfixa pauoris,
Inter vtrosque sita est, Ceruos, sauosque Leones.*

Paulo vero ante, cum de varietate animi loqueretur, mansuetudinem hanc in aereis corporibus esse contenderat: & quia causas reddiderat, cur Leo indignabundus esset, cur Ceruus timidus, non immemor naturam humanam rerum omnium species amplexari, sic subdit:

Sic hominum genus est, quamuis doctrinæ politus

Constituatur pariter quosdam, tamen illa relinquit

Natura

*Natura cuiusque animi vestigia prima,
Nec radicitus euelli mala posse putandum est:
Quin proclivius hic iras decurrat ad acres,
Ille mecum citius paulo tenetur, at ille*

*Tertius accipiat quadam clementius a quo:
Inq, aliis rebus multum differre necesse est
Naturas hominum varias, moresque sequaces.*

Prout vero variis affectibus mouetur homo, ad eius animalis bruti naturam comparatur, cui per eam sit assimilis: nam in brutis simplices plurimum sunt naturæ, vt initio diximus.

FEROCITAS EVITANDA. CAP. XLII

QUAM diuersum autem illud est, quod mansuetudinem ex Boue picto significantes, ferocitatē *Fœnit Tauri* vitidem & furibundam petulantiam per Taurum indicabant, vbi fœni fasciculum cornibus alligassent, receptæ sunt hæc iam apud omnes, vnde dixerit Horatius: *ri cornibus alligatum quid.*

Fœnum habet in cornu, longe fuge.

Psalmographus noster eodem vitur disterio, dum Psalmo quadragesimo quarto dicit, *Cum nobis aderas, inimicos nostros cornu petebamus.* *καρπὸν βοῶν* enim habet Græcus codex, proque valida & victrici pugna Theologi commentantur. Et 6. Ecclesiastici capite legas, *Cauendum ne animos, veluti Taurus, extolhamus.* Quod vero attinet fœnum, idideo factitari solitum ait Plutarchus, vt ferocitatē lasciuiaque ex nimia pabuli vbertate refultare admoneremur. Disterium vero celebritatem accepisse à Sicilia quodam proditur, qui cum effusissima dicacitate omnes carperet, vni M. Craffo parere comperitus est: curque vni illi parceret, interrogatus, fœnum eum in cornu gestare respondit. Sane Romanis mos fuit cornupetarum Bouum cornua fœno circumligare, quo obuiam prodeuntes admonerent ab illo cauendum. Eo figmento Hesiodus populi uoros (liceat ita mihi *ἡμιοφάγος*, Græcum vocabulum Latinum facere) nuncupauit, qui quidem diuitiarum opulentia lasciuientes reliquos impeteret, ac proculcatent. Est & tale aliquid apud Sophoclem, & Solonis ad hoc dictum haudquaquam aspernandum. Sed illud potius afferamus, quod Psalmo vigesimo secundo scriptum, *Circum dederunt me Vituli multi, Tauri pingues obsederunt me,* vbi interpretes per Vitulos plebeiam Iudæorum multitudinem intelligunt, lasciuientem quippe, solutamque iuuentutem omni prorsus regula carentem: per Tauros vero, Pontifices, Scribas, & Seniores, propter ætatem nimirum, & prærogatiuam, qua cæteris antestabant, Pingues appellati: quia multis Deidonis ante alios omnes fruebantur. Nam & alibi Moses in hanc sententiam futura longe præuidens: *Comedit, inquit, Iacob, & impletus est, & recalcitrauit dilectus: pinguedine & carne distentus est, & abductus, & dereliquit Deum factorem suum.* Eodem modo accipiunt Theologi dictum Psalmi sexagesimo octauo, *Taurorum congregationem, Pontifices & Scribas, & reliquos Iudæorum Principes intelligendo, qui & temerarii, & cornupetæ essent, Christumque & Apostolos ferociter incessuri forent.* Minime vero loco hoc prætereundum est, quod Theologi nostri Mosis prædiuinationem de Iosippo, *Tauri decor eius,* transferunt ad Christum: Taurus siquidem ob vtramque dispositionem, alius ferus, vt iudex; alius mansuetus, vt assertor: qui generi humano salutem dedit, cuius cornua esset crucis extrema. Nam & de parte nauis antenna, dictum inuenimus,

Cornua velatarum obuertimus antennarum.

Æneid. li. 3.

Hac autem virtute crucis, & hoc more cornutus, ait Tertullianus, vniuersas gentes etiam num ventilat, per fidem auferens à terra in cœlum, & tunc ventilabit per iudicium, deiiciens de cœlo in terram. Vbi etiam de Simeone & Leui loquitur: *In concupiscentia sua subneruerunt Taurum,* de Christo idem tamen intelligi volunt, cuius *neruos sacerdotes præcipue clauis suffigendos curauerunt.*

Gene. 49. 6.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER IV.

DE IIS QVÆ PER EQVVM
SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD PETRVM VICTORIVM.

VPERES, Petre Victori, vt ex amicis nonnullis intellexi, qua ratione modog³ hieroglyphica Leo-
nis, Elephanti, & id genus animalium plurimorum explicuisse me acceperisti, que fuerint Equi quoq³
significata a apud eosdem Ægyptios tibi describi. Verum scias, pauca ea esse, que super Equo Sacerdo-
tes illi tradiderint, quippe qui animal vti profanum aspernabantur: neque enim Sacerdoti licebat
equo vehi. Sed enim Græci, Latiniq³, neq³ non Hebræi, multa super eo scitu dignissima memoria pro-
diderunt, qua hoc explicabimus Cōmentario. Præter enim id, quod obsequi tibi iucundissimum existimabam, inui-
tauit me ad huiusmodi lucubrationē animalis ipsius dignitas, vigor, & natura eius spectatissima quedā excellentia.
Non enim ex eo genere est, quod parui facere debeamus, cum tot ex Equo humano generi commoditates obuenant,
sue domesticis, siue publicis sit vsibus adhibendus. Sed frustra hic Equum laudare aggredior, cum super eo tam multa,
& tam præclar a toto passim commentario reperiantur, qua qualianam sint, hinc iam, vt instituiamus, dicere in-
cipiamus.

BELLVM. CAP. I.

PRVVM vero omnium Equi hieroglyphicum est, belli si-
gnum esse, clarissimo Virgilii testimonio, dicentis,

Bello armanitur Equi, bellum hac armenta minantur.

Æneid. li. 3.

Et Duellicam Equorum prolem Lucretius appellat. Idem hoc
intellexisse Ægyptios didicimus ex Plutarcho, quod & in Leone
tetigimus. Horum quippe post obitum apparuisse Osiridi, quem
multarum rerum vsus edocuerit, præcipueq; quod animal bel-
lo vtilius esset sciscitanti, Equum ei negotio maxime commo-
dum, responderit. Cumque Osiris Leonem præstare arbitrare-
tur, respondisse Horum: Possè quidem eum auxilio esse, verum
vbi semel fugam arripisset, irreuocabilem abire: cum alioqui

bellatori necesse esset nonnunquā cedere, nonnunquā ex inclinata iam acie rursus hostes aggred-
proq; loco & tempore Fortunæ sese imperiis accommodare, idcircoq; Equum omnibus his offici-
omnino magis officiosum esse. Vnde Xenophon 3. de Græcorū reitu: Vna, ait, Equites re præstant, que
in fuga certius est illis subsidium. Aristoteles in Ethicis, virtutem in Equo eam præcipue laudat, qua sit a
currendum portandumq; hominem idoneus, & ad inuadendum expectandumq; hominem hostes
minime formidolosus. Galenus de Partibus; Præualidum, ait, animal esse, & generosum, cum iqv³ v³ dicitur.

Georg. li. 3.

μῦθε ἀδύμων. Hinc illud apud Maronem,

--Generosus pullus in aruis.

PVGNACITAS. CAP. II.

NEQVÆ temere Vespasie *ἰερογλυφικῶς* ex Equino caduere significari tradiderunt Ægyptii: in-
non temere esse dixerunt, quod ex corrupto eius caduere vespæ progenirentur. Hoc eni-
tantur.

A tantum apud Horum super Equo reperias, & peruulgatus apud omnes versus fertur:

Ἴπποι μὲν σφυκῶν γένεσι, τᾶυροι δὲ μελισσῶν.

Nam culices ab Equis, sed Apes ab origine Tauri.

Diligentes enim rerum naturalium observatores, ex Bouillo occipitis cerebro apes gigni tradidère, ex Asini cerebro crabones, uti ex Equo vespas, atque ex humano eadavere serpentes. Non tamen hic simpliciter vespæ intelligendum, sed quod per vespam idemtidem soliti essent significare, per cuius hieroglyphicum pugnacitatem & infestum aduersus hostes ingenium ostendebat: de qua inter insecta loco suo disseruimus.

V E S P Æ.

C E L E R I T A S. C A P. III.

A D H Æ C celeritatis indicium est Equus. quodq; apud Lucretium, *Fortis Equi vis*, legitur, Marcellus *celeris* exponit, eoque spectare volunt Virgilianum illud,

Quidnam egregium si femina forti

Fidus equo?

Æn. lib. II

vbi Aruns Camillam equi pernicitate fretam, non virtute sua strenuam, inecat. Multa vero inuenias apud rerum scriptores super Equorum pernicitate: sed id ego tantum memorabo, quod Alanis à Probo Imperatore deuictis, Equus in præda repertus est, qui, ut captiui attestabantur, centum ad diem passuum millia decurreret, perque octo vel decem dies vigore minime fracto perduraret. Sedenim eam in militaribus Equis fugacitatem Imperator ipse contempsit, repudiatumq; fugitiuo militi potius quam forti conuenire indicauit. Ἴπποδρόμω Nympham apud Hesiodum inuenias, quod nomen ob velocitatem effectum autumant interpretes: vim quippe aquarum eam intelligentes, qua nauigia cursu celerrimo rapiuntur. Quiq; Neptuno appinguntur Equi, pernicis eiusdem cursus indices habentur, qui maritima fit navigatione. Naues enim Equorum curruumque usum affatim suggerunt, vnde & Equos, & currum Neptuno videmus attributos: nam is apud Maronem,

Flectit Equos, corrugans volans dat lora secundo.

Æn. lib. I.

Iam & prouerbio à Cicerone vsurpatum est super celeritate, tum Equis, tum velis, ad Quint. Frat. Sic ego (ait) te sepe excitante cursu, corrigam tarditatem tuam tum Equis, tum velis. De omni vero conatu adhibito, in Officijs sic ait: Cum his velis Equisque, decertandum est. Astronomi vndecimo Virginis gradu Equum admouent ad hominis velocitatem indicandam, qui cum eo sit gradu lucem auspiciatus. Appingebatur vero Neptuno Equus anteriore parte figura sua posteriore vero effigie piscis, qui caudam in spiram replicaret, quod veteres sculptarum passim, & pleriq; Gallieni numi palam faciunt, in quibus inscriptio est, NEPTVNO CONS. AVG. Nota præterea est fabula, in Deorum concilio pro imponendo Athenis nomine, percussa à Neptuno petra exiliisse ferum Equum. Nam & interpretes Pindari rem tangit huiusmodi. Passim vero apud veteres Neptunus Equestris dictus. Aiunt insuper, primo illi Equo, quem Neptunus protulit, Scyphio nomen fuisse, adeo sibi concors in nugis tota Græcia semper fuit, ut nulla sit tam absurda fabula, quæ aliquo assertionis testimonio careat. Quodq; fictum à Poetis est, Saturnum in Equum versum, quem tunc etiam pernicitate insignem canunt, uti Maro,

Gallieni numi.

— Permix Saturnus, & altum

Pelion hinnitu fugiens impleuit Equino:

Georg. li. 3.

quidam ex Astronomis ad astri velocitatem figmentum referunt, cum amplissima coeli spatia diurno motu velocissime transcurrat, si quanto distet intervallo, quamque magno circuiitu supra planetas reliquos feratur, considerauerimus: quamuis altero motu, quem hi naturalè dicunt, tardissimus planetarum omnium videatur. Ab huiusmodi pernicitate Abacuntis Prophetæ dictum, *Quia ascendes super Equos tuos*, Theologi de Apostolis prædictum volunt, vnde repentina salus esset omnibus pijs prouentura. Et vnus sane celeritatis ergo Virgilianus Æneas præmia proponit, *Equum insignem phaleris*,

Abac. c. 3.

Ænei. lib. 5.

ci, qui pedum cursu primus metam artigerit. Et in numismatis, nunc Equus currens, nunc ipse Pegasus, alis adiectis cufus; summa rem alacritate gestam ostendit.

S O L. CAP. IV.

Gallieni
numisma
& Q. Titi.

ALIAS verò alatus Equus Soli etiam attribuitur. Nam in Gallieni numis alatus Equus est cura inscriptione, SOLI CONS. AVG. In numo verò Q. TITI in quo Pegasus, quasi non satis ex eo expressa esset celeritas, qua in obeundis Reipub. negotijs vsus fuerat, barbato eius capiti ex altero latere cuso additæ alæ, cuiusmodi specie Mercurius in aliquot veterum monumentis conspicitur insignitus. Non desunt verò qui Pegasus in monetis etiam Corinthiorum fuisse tradant, quem Eubolus, Anchise, τὸν πᾶλλῶδ' ἢ πᾶλον appellavit. Porro Pindarus Bellerophontem eo inuectū Pegaso, frænum aureum dono à Pallade per somniū accepisse commemorat, vnde postea infrænandorū Equorum vsus ad posteros emanavit, eoque monumēto voluerint Corinthij rei memoriam testatam esse. Maro autem noster fræna Lapitharum inuentum tradit eo Georgicon loco,

Lib. 3.

*Fræna Pelethronij Lapithæ, gyrosq; dedere
Impositi dorso, atq; Equidem docuere sub armis
Insultare solo, & gressus glomerare superbos.*

HUMANÆ VITÆ LVBRICITAS.

C A P. V.

SVNT & qui Centauros in hoc eodem accipiant significato, quodque illi pube tenus humana forma, reliquum Equina singatur, vitæ nostræ terminum pernicio cursu occupari significare putent: propterea quod mira lapsi lubricitate incauti semper arripimur. Nullus enim tam senex, qui se annum adhuc non speret superaturum. Sedenim Centauro alibi erit locus suus.

F A M A. CAP. VI.

Papyrij Cur
soris & Ha-
driani nu-
mia.

NON sum verò nescius, authores esse, qui Pegasus, qualem quippe passim in Hadriani & L. Pap. Cursoris, & aliorum quorundam numis aspiciamus, famæ potius quam celeritatis indicium esse contendant. Nascitur is ex Medusæ cæde: siquidem virtus cum terrorem amputauerit, famam generat. Terroris & admirationis hieroglyphicum esse Medusæ caput, ostendimus in Serpente, cum de Domitiani gestamine loqueremur. Fama autem ubi primum genita per hominum ora incipit volitare, Musarum excitat frontem in Parnasso: quippe quod illustrium virorum præclara facinora, vatibus scribendi suggerunt argumentum. Quod vero in Papyrio à re ipsa etiam cognomento Cursoris honestato, ex Pegaso alacritatem & festinantiam hominis significari dixeramus, Cauræ insuper fugacis spoliū & fulmen & sagitta, quæ in eodem spectantur numo, ad nostrum faciunt intellectum.

P R O F V G V S. CAP. VII.

SED quoniam esse video qui Persea quoque Pegaso inuectum putent, examinandus est apud Hesiodum locus de Scuto Herculis, ἐπιπύτων πέρους à Poeta dictum, quo loco Commentatores aiunt, animaduertendum ἐπιπύτων profugum significare, eamque esse glossographorum interpretationem. Auus enim Acrisius Persea dōmo expulit, quem minime moris est vsquam Equidem inducere, sed talaribus à Mercurio acceptis præditum aera perfulcare, de quo sic Ouid. Metam. lib. 4.

— *Pennis ligat ille resumptis
Parte ab vtraque pedes, teloq; accingitur vnco,
Et liquidum motis talaribus aera findit.*

Vnde

Vnde etiam Catullo Pinnipes appellatur. Eodem modo apud Homerum inuenies *Ἰππότην* Nestorem, pro Profugo, vt vetustiores Grammatici interpretantur, eo *τῆς Βοιωτίας* loco. *Odyffe. γ. vers. 68.*

Τοῖσι δὲ καὶ μετέπειθε γερῆνι & Ἰππότην Νέστωρ.
Hic inde Gerenius exul Nestor ait.

Talemque recitant fabulam: Herculem Pylo bellum intulisse, propterea quod Neleus eum à cæde Iphiti purgare recusasset. Tum etiam propter filiorum eius insolentiam, qui cum duodecim essent, eo freti numero, præclara omnia sibi pollicebantur. Diu vero bellum protractum, neque quamdiu Periclymenus, vnus ex ipsius Nelei filijs, vixit, vrbs vnquam capi potuit: postea vero quam is mutatus in Apem Herculano curru explorator infedit, summonente prodenteque Pallade extinctus est ab Hercule: capta itidem euerfaque Pilos est, vndecimque Nestoris fratres interempti. Sedenim Nestor prius emissus fuerat ad Gerenios, vbi educaretur, qui solus superstes in patriam inde restitutus est, & ab educationis loco Gerenius, ab effugio vero, quo saluatus est, *Ἰππότην* nominatus.

FRÆNATA FEROCITAS. CAP. VIII.

VVLGATISSIMUM illud est argumentum, hominem feroci inuictoquo animo, imperio tamen & rationi obsequentem, hieroglyphicè per frænatum Equum significari. Hinc Panætius apud Cic. Africanum solitum ait dicere, *Vt Equos propter crebras contentiones praliorum ferocitate exultantes domitoribus tradere soleant, vt his facillioribus vti possint: sic homines secundu rebus effrenatos sibi que præfidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrine duci oportere.* Animal nimirum ferox atque magnanimum, quod leges tamen subit, nec frænium depulit ore, vt ait Horatius, de Equo qui hominis opem implorauit, seq; frænari sit passus. Et Maro:

*Sed tamen idem olim curru succedere sueti
Quadrupes, & fræna iugo concordia ferre.*

Ænei. lib. 3.

In huiusmodi sententiam est Scipionis dictum non incesebre. Quum Romani contra Antiochum *Plut. in i-*
iam in Asiam traiecissent, isq; legatos demum de pace misisset ad Scipionem, respondit is: *Id prius fa-*
ctum oportuit, non postquam & frænium & sessorem accepisset. Sed illud quoque animaduertendum est, de *psius vita.*
Carthaginis portento, quod murorum fundamenta fodientibus oblatum est, quippe, vt apud Maro-
nem, *caput acris Equi*, hinc gentem fore bello egregiam præmonstratum. Quod vero subiungit, *Faci-*
lem victu, non de Bouillo capite, vt Seruius, sed de ipso eodem Equino intelligendum: cuius ostenti *Ænei. lib. 1*
ea sit interpretatio, vt *facilem victu per secula gentem*: facilem, quæ tandem vinceretur, exponamus:
hoc enim magis ad Virgilianam accedit sententiam, quamuis in Tauri commentario Seruianum
intellectum illustrare conati simus. Coniectores vero, vt eo redeam, eos qui se caput Equinum, vel *Ariomidor.*
Caninum, vel Asininum habere somniarunt, in seruitutem vel id genus ærumnas dedendos esse sus- *li. 1. cap. 39.*
picantur. Sunt enim tria hæc animalia seruituti mirum in modum obnoxia. Addam & illud eo-
rundem Onirocritarum interpretamentum, quo visum aiunt in somnis Equum qui se portet, polli-
ceri, vt amica amantis imperio facile sit subiicienda, morigeraque in posterum futura. Nam de pul-
o indomito pro puella adhuc intacta, Anacreontis carmina paulo inferius loco suo recitabuntur:
in Diuinis literis, vbi Elisæus montem auxiliaribus Equitibus plenum per adaptos pueri oculos
conspexit, quosque vates Abacus Domini Equos, & Equitatus nominat, animas intelligit Adaman-
ius, quæ frænium disciplinæ sanctioris accipiunt, iugumque suauitatis, quæ ab ipso Domino profici-
citur, portant, eiusque spiritu regi patiuntur: *Beat. asq;* illas appellat, *quæ dorsum curru auerè suum*: vt dor-
o verbum Dei sessorem accipiant, cuius fræna patiantur, & quoquouersum ille impulerit iter arri-
siant: eiusq; denique habenis moderati, non ex libidine sua, sed tanti sessoris arbitrio stentantur, cur-
um ineant, & consistant. Eucherius sane inueniri ait in Diuinis literis, Equum pro viro sanctitate
prædito poni, eo que spectare Abacantis illud alibi dictum, *Qui ascendis super equos tuos.* Sane Græci *Abac. c. 3.*
Palladi nomen ab Equo domito inditum tradunt, & vt supra diximus, apud Pindarum legas fræ-
num Corinthiæ ea inuentum, & Pelopi dono datum, & in Ilij captura *instar montis Equum Græci* *Æn. lib. 1.*
Palladi

Epist. 1.

Pallidi dedicarunt. Hoc vero significat ferocitatem omnem doctrina molliri atque cicurari, quod A
ita luculenter Horatius expressit:

*Nemo adeo ferus est, vt non miscere possit,
Si modo cultura patientem commodat aurem.*

I M P E R I V M. C A P. I X.

Suetonij in
C. I. Casare
cap. 61.

IN augurali vero disciplina per Equos Imperium significatum sæpe fuisse comperimus, vt qui apud
C. Iulium Cæsarem natus est humanis prope pedibus, vngulis scilicet in digitorum modum sub-
scissis. Ei enim orbis terræ imperium portendi, Aruspices respondere, apud quem Equus huiusmodi
esset editus. Eum itaq; Cæsar magna aluit cura, nec patientem fessoris alterius primus ascendit. Cu-
ius etiam instar pro æde Veneris genetricis dedicauit: quamuis prodigia reliqua ita despectui semper
habuerit, vt ab inceptu nunquam vllò, prodigijs quantumlibet aduersis absterritus aut retardatus
sit. Sedenim eadem animalis species, quæ imperium illi præfagiuerat, eadem (inquam) & mortem
præmonstrauit. Siquidem Equorum greges, quos in traiciendo Rubicone consecrauerat, ac vāgōs
sine custode dimiserat, paulo antequam occisus esset, cōperit pertinacissime pabulo abstinere, vber-
timq; flere. Eo porro affectu Equi perierique in dominos sunt, vt eos interemptos iugeant, inquit Pli-
nius, lachrymasq; interdum desiderio fundant. Vnde non incite de Pallante Virgilius.

Æn. lib. 11.

*Post bellator Equus positus insignibus Æthon
It lachrymans, guttiq; humectat grandibus ora.*

Ad huius imitationem non minori forsitan affectu alterius Equi amorem in dominum Sillius Itali-
cus ita decantat:

*Agnouit sonipes, arrectisq; auribus acrem
Hinnitum effundens sternit tellure Vagesum,
Quem tunc captiuo portabat in agmina dorso:
Hinc rapidū glomerās cursum per lubrica pinguis
Stante cruore soli, & mutilata cadauera cede*

*Euolat, ac Domini consistit in ora iacentis:
Inde inclinatus collum, summissus, & armos,
De more inflexis præbebat scandere terga
Cruribus, ac proprio quodam trepidabat amore.*

Sed vt ad portenta reuertamur, illud memoriæ proditum est, quemadmodū Nero asturconem, quo
maxime delectabatur, posteriore corporis parte in simiæ speciem abiisse, per quietem videre visus,
ac tantum capite integro hinnitus edere canoros: ostento fuit quod illa Equi ferocitas in simiæ lu-
dibrium esset abitura. Dedit & Ælio Pertinaci feroci viro, qui post sublatum Commodum impe-
rium arripuit, inuadendi regni signum Equus. Nam ea qua natus est hora, Equus pullus in tegulas
ascendit, atque ibi breui temporis spatio commoratus, simul & decidit & expirauit. Quod quidem
huic in Villa Martis genito, & ad bellicā negotia nato, futuræ sublimitatis, quamuis breui duraturæ,
augurium fuit.

Suetonius
in Nerone
cap. 46.

A L A B O R I B V S Q V I E S. C A P. X.

QUID vero soluti pascentesque in Neruæ numis Equi sibi velint, causæ ibidem literæ declarant,
in hunc scilicet modum: VEHICVLATIONE ITAL. REMISSA. quod nonnulli refe-
runt ad argumentū illud, quod in Boue ad præsepe tractauimus. Sed accipiendum potius de tributo,
quod Italia omnis in vehiculationes exolvebat, vt & Magistratum farcinæ, & exercituum, & alia
huiusmodi publica transportarentur, quod tributi genus Nerua vti onerosum nimis Italiæ remiserit
vniuersæ, qua de sententia plura dicerem, nisi doctissimus plane vir Fab. Vigil. Spoletanus rem ex-
actissime pertractasset.

I T A L I A. C A P. X I.

SVNT qui putent Equos in hoc numo Italiam significare, eoque adducuntur argumento, quòd
in argenteo numo & aliquot æreis obseruatur caput Equi frænati cum inscriptione, R O M A. Ab
eius occipitio sceptrum, in cuius summa parte caput itidem Equi videatur, ab altera parte Roma
ipsa galeata, vt mos est. Alij numi sunt cum Equinis capitibus ab vtraque parte singulis cum inscri-
ptione, R O M A. Sedenim cum Equum ipsum multifariam in Latinorum & Græcorum numis ob-
serua-

A seruauerim, neque Italiam, neque aliam quampiam prouinciam, regionemve, aut ciuitatem significare contenderim: sed aut bellum, aut itinerationem, aut decursionem, vt in Neronianis plerisque: aut velocitatem, vt in Papyrianis, & alia, prout locis suis explicantur.

MAVRETANIA. CAP. XII.

NISI qui (si videant in Hadriani numo Equum à pedite rectum cum inscriptione, MAVRETANIA, ita enim scriptum per E secunda syllaba) intelligere velint prouinciam eam in dedicatione acceptam, vel quid huiusmodi. Sane aliquot ex huiusmodi numis vna in parte caput habent Hadriani, ab altera Equum, quem mulier duobus armata iaculis ductat: quod nimirum indicat genus id bellandi, quò plurimum vtitur ea prouincia.

MAVRI FEROCES. CAP. XIII.

B QVIN posterioribus etiam seculis militares quidam ordines, qui sub Equitum Magistro militabant, dimidios rutili coloris Equos duos in alba parma, sese quodammodo laceffentes, orbe viridi, cuius luteus erat umbilicus, interposito, præferebant, itq; MAVRI FEROCES appellabantur. Quòd verò aliqui ex numis Italiam per Equum significari crediderint, forte suspicati sunt ex eo numo qui Equum exultantem habet, flore quodam superne sito, ab cuius altero latere inscriptio est, ROMANOR.

EQ. VICTORIA. CAP. XIV.

CVR verò potius non putemus numum hunc in rei gestæ monumentum esse cufum? quia bello Punico, quod cum Hannibale gestum est, coeperint aliquando Romani etiam Equis superiores esse, cum prius robur eorum omne in legionibus consisteret: flos enim ille superne additus principium atque spem bonæ frugis indicat. Sane Virgilius rem tantam hæcquaquam reliquit indictam, cum de Marcelli laudibus ita cecinit:

*Hic rem Romanam magno trepidante tumultu
sistet, Equis sternet Pænos.*

At in Cephælorum etiam numis Equus signari solitus est, cuius rei mentio apud Plutarchum. Cephælorum numus. Apud Smyrnæos Fortunæ simulacrum fuit à Bupalò quodam probo sane viro factum, in cuius capite pullus Equinus infidebat, & Amalthææ cornu manum implebat, de quo apud Pausaniam in Messeniæ.

SYRACVSANI. CAP. XV.

VTEBANTVR & Syracusani Equi nota. Nam Atheniensibus illis, qui apud Syracusas capti Niciana clade pro seruis veniêre sub hasta, frons Equi caractere inusta est. In aliquot eorum numis Equus & sessor habetur cum inscriptione, IEPONOΣ: quod nimirum eius in Equestri militia, sed præcipuam in certaminibus gloriam ostendit, quem ea de causa tot laudibus Pindarus Poeta immortalitati consecrauit. Aliæ quoque Respub. atq; alij pleriq; Principes Equi signo vsi sunt, vt nihil deniq; priuatum videam, quod ad Italiam spectet.

TARENTINI. CAP. XVI.

QVINETIAM in numo, cuius inscriptio TAPAΣ, Eques etiam iaculator inspicitur, ob Equestrem scilicet militiam, quam egregie Tarentini sunt exercere soliti: vnde apud Græcos, Tarentinos ordines inuenias ex Equitibus huiusmodi constitutos, & ταργωνιστῶν verbum, eo se militiæ genere exercere.

SAGITTARII SENIORES ORIENTALES. CAP. XVII.

EQVI verò duo dimidiati coloris lutei, in cærulæo clypeo, quem ruber circulus ambibat, auerfi profilientes à centro, quod luteum in medio rubræ peltæ, pro umbilico appositum erat, ita vt

ab ipsa pelta trames coloris eiusdem ad rubrum vsque ambitum protenderetur, eius ordinis erat insigne, qui SAGITTARII SENIORES ORIENTALES appellabantur. Militabant ij sub magistro militum Præsentiali nuncupato.

SECUNDI THEODOSIANI. CAP. XVIII.

LVTEYS etiam Equus erat in imo parmæ ferrugineæ colorationis, cuius umbilicus albus rubro continebatur circulo, quem alter coloris lutei circuibat. SECUNDORVM THEODOSIANORVM hic erat clypeus, qui sub eodem militum magistro stipendia faciebant. Hi nimirum Theodosij principatu in militiam allekti.

CONSTANTIA. CAP. XIX.

ERAT & alia legio, quæ rutilum Equum in cærulea parma gestabat, in medio viridis orbis constitutus, cui quadrupes toto inniti pectore videbatur. ea CONSTANTIA nuncupabatur, quæ sub magistro peditum merebat: Constantio quippe Principe instituta.

IMMODERATVS IMPETVS. CAP. XX.

RES ipsa adhortari videtur, vt & historię sacre mysterium, quantum ad Equum pertinet, reuellem. Nam pro immoderato & rationis experte impetu Equum poni apud Legislatorem Moses, ex eo manifestum est, quod non designari principem Equorum educatorem dicit. quod ita capiendum est, ex Philonis sententia, vt ineptum eum ad principatum existimemus, qui voluptatibus cupiditatibusque & nequitie deditus stare loco nesciat, & frana ferox spumantia mandat. Lex ipsa est Deut. cap. 17. *Quique rex fuerit constitutus, non multiplicabit sibi Equos, nec reducet populum in Ægyptum: Equitatus numero subleuatus, presertim cum Dominus praeceperit vobis, vt nequaquam amplius per eandem viam reuertamini.* Nam qui talia mente concipit, effraeno illi & feroci Equo similis est, de quo vulgatum adagium, *Secede Equinis à pedibus procul*, ab Equo, inquam illo, qui semper Ægyptum, hoc est, voluptatum & illecebrarum planitiū appetit insultare: quocirca frans eatenisque compescendus est, nisi velimus in perniciem rapi, & nosmetipsos vna cum fortunis dare præcipites. Nam, vt optime ait Euripides, ἀρχαλιθων σομάτων, ἀνδρῶν τ' ἀφροσύνας τέλει & δουρῶν. *Infrans oris, ex legisque dementia finis infortuniam.* Sæpe autem in Diuinis literis Equus aberrantem & vagum hominem indicat, qui sine ratione vlla feratur, vt, *Fallax Equus ad salutem, & Nolite fieri sicut Equus & Mulus, quibus non est intellectus.* Callidum verò Antisthenis dictum, cum Plato vehementer laudaret Equum in pompa quadam Equestri hinnitu crebro ferocique excelsos spiritus præ se ferentem, is qui hominis iactantiam libenter inessebat, *At tu, inquit, videris bonus Equus euasurus.* At Themistocles, cum mutatos eius mores ex procacissimo in maximè temperantem plerique admirarentur: *Annon, inquit ille, videtis asperos & indomitos pullos in optimos Equos euasere?* Non imprudenter itaque Prudentius elationem animi describens ait:

Fortè per effusas inflata Superbia turbas

Infrani volitabat Equo.

NEQVITIA IN TEMPERATIAM VERSA. CAP. XXI.

QVOD vero super Ægypti delicijs dictum, D. Ambrosius ex Apostoli dictatis, eo tempore ait Pascha celebrari. quo Israelitici Ægyptum reliquere, solennitatemque eam, animarum transitum interpretari, à vitijs ad virtutem, à corporis affectibus ad animi constantiam atque sobrietatem, à malitiæ nequitieque; fermento, ad veritatem & stabilem sinceri propositi firmitatem: mollitiem quippe in Ægyptijs, & alia multa carpit Hadrianus, maximeque optare videtur, vt melius esset morata ciuitas, Alexandriam notans. Legitur in libris Sibyllinis, MILES ROMANE ÆGYPTVM CAVE. Quod licet de Pompeio Magno dictum interpretati sint multi, sollicitique aliquando Romani fuerint ne Ptolemæum armis in regnum restituerint, hac religione deterriti: alia tamen, eaque longè verior eius oraculi videtur interpretatio, præceptum scilicet de illis hoc velamento, vt quibus datum esset imperio populos regere, Ægyptum cauerent, quippe delicias & mollitiem, eaque omnia quæ mox fortissimum id genus hominum vt primum lasciuire coepit, turpiter ad eo effecimurunt, vt

pestum

Virg. Ænei.
lib. 3.

P. 33 & 32.

In Psyche
mac. 3.

Ægypti de
licia.

Vt Cicero
lib. 1 Episto-
larum.

A pessimum penitus ierint Imperio in eos translato, quos ut omnium despicatissimos exprobebant, & omni *Nempe Ro-*
 contumeliam genere insectabantur. Sed quanto erat ominosior Ægyptus Pop. Romano, successum *manos.*
 tanto prosperiorem Ægyptijs ex Romanorum aduenta in regionem eam, oracula pollicebantur.
 Apud Memphim enim in aurea columna literis Ægyptijs scriptum erat, tum demum Ægyptum li-
 beram fore, cum in ea venissent Romani fasces, eorumq; prætexta, quod apud Proclum Gramma-
 ticum se legisse testatur Pollio: nimirum qui virtutem & rerum disciplinam admittit, vitijs liberatur.
 Sedenim Romani pace iam terra mariq; parta, molles Ægyptiorum delicias suscipere, illi, delicijs
 amoris, pristinam Romanorum virtutem industriamque sibi mox vindicauere. Sed alio loco de fas-
 cibus dicendum erit. Quod verò facit ad rem, Adamantius ad dictum illud de Iosippo, *Et totius Ægypti*
principatum obtinet. ita philosophatur: *Libidinem quippe calcavit, nequitiam euitavit, omnesq; corporis volupta-*
tes edomuit atq; frenavit. Hoc enim est totum Ægypti principatum gerere. Vide verò Chrysothomum oratio-
 ne quam habuit in vigilia Epiphaniæ, de Ægypto multa in hanc sententiam differentem.

RATIO ET CVPIDITAS. CAP. XXII.

EST tale aliquid apud Platonem in Phædro, qui rationem atque cupiditatem per dexterum & si-
 nistrum bigarum Equos intelligendum proponit, improbi que ac impuri ora lupatis frangenda
 ad cruoris vsq; illisum præcipit:

*Donec humi sonipes temeraria crura superbus
 Imprimat, & cellus clunibus ista tremat:*

*Mox facili des lora manu, pariter feratur
 Obsequio parens mannis uterq; tuo.*

**SVPERBIA. PERTINACIA. CESPITATIO,
 INSOLENTIA. CAP. XXIII.**

NAM & in Mosaico illo quadrupede vitia quatuor deprehendit Philo, quæ vna cum fessore in *Equi Mo-*
 mare proijcienda deperdendaque sint. Elatum in primis pedem illum, quem Superbiam illi vo- *saici vitia*
 cauere, quam pes alter comitatur, qui secum trahit velocè ad vitæ perniciem procliuatatem, in quam *quatuor, ex*
C frequenter admodum cespitat, cernuusque canterij more in fossam lapsabundus corrui. Ex posticis *Philone.*
 pes alter, malæ perseuerantiæ subsequenter pertinaciam ostendit: alter, perperam factorum exulta-
 tionem, quæ omnia effrazum & exultantem Platonis Equum mira similitudine describunt. Locose
 vero Teius Anacreon, cum muliebrum fastum, arrogantemque animum in cesseret, puellam quan-
 dam Equino comparauit pullo, in quem nemo adhuc inscendisset, atque ita assultim nullo cohibita
 frano temere vagaretur, cuius sententiæ versus hi superfuere:

*Πῶλε θραϊκὴν πὲρ δὲ με
 Λοξὸν ἔμμασι βλέπουσα
 Νηλέως φεύγεις; ἰδοὺ εἰς δὲ
 Μυθὲν εἰδέναι σοφὸν ἰοῦσι
 Τοῖ καλῶς μὲν, ἀντὸν τ' χαλινόν
 Ἐμβάδουμι ἠνίας ἔχον*

*Στρέφουμι ἀμφὶ τέματα δούμας.
 Νῦν δὲ λιμῶνάς τε βόσκουσι,
 Κἴφου τε σικριτῶσι πάσχεις.
 Δεξιὸν γὰρ ἰαποτέρην
 Οὐχ ἔξεις ἐπεμβαίνην.*

Quos quidem vtrumque potui, candore haudquaquam pari, Latinos feci:

*Pulle Treicia ecquid, o me
 Toruè luminibus petitum
 Impiè fugis? videris
 Nil quidem sapere: aperita
 Pulchrè eris tibi, si lupatos
 Illigauero, moxque habenas
 Sumpsero, atque circumuertero*

*Metæ in ambitum, atque finem.
 At tu, a mœna prata pascu,
 Molle sed lasciuienti,
 Non erit magister vsquam
 Sessor, insultare qui te
 In modum probe instruat.*

Ad hoc facit lepidissima Ode illa Horatiana de indomita Vitula:

*Nondum subacta ferre iugum valet
 Ceruice, nondum munia comparis*

*Æquare, nec Tauri ruentis
 In vomerem tolerare pendus.*

*Carm. lib.
 22. od. 5.*

Circa viventes est animus tua
Campos iuventa, nunc fluvijs gravem
Solantis astum, nunc in vdo

Ludere cum vitulis salicis
Prægestientis.

Et altera, vbi hæc sunt super Equa:

Que velut latæ Equa trima campis
Ludit exultim metuitq; tangi

Nuptiarum expert, & adhuc proterus
Cruda marito.

Quod verò Anacreon mulierē Equinī pulli cognomine vocitarit, facit idem Nicander, metaphoram eandem scite profecutus: vbi de iis agit, quæ contra venenum vtilia sunt, puellare quippe lac adhiberi commodum. Is enim Lac pulli, pro Lac puellare, Anacreontio vocabulo posuit, eo versu:

Ἐπιλυτέρης πάλοια χέλας ἐπὸν ὄδῳ τε νύμφαις.

quod castigatissimo in manuscriptis codicibus νύμφης legitur. Fœminei quippe pulli lac, & si fieri possit, virginis, viridissimo scilicet ætatis flore vigentis, ballamo (vt vulgata obiter corrigantur e xemplaria, in quibus βλαστούμοιο scriptum est) instillandum monuit. Hic interpretes non de Equinī pulli lacte dictum volunt, sed de muliebri: quod Erasistrati autoritate confirmant, dicentis ἐν τῷ περὶ θανάσιμων, B vtile esse lac muliebri.

MERETRICIA PROCACITAS. CAP. XXIV.

DIOMEDIS verò filiæ (illius inquam Thracij Regis insanissimī) libidinis furore famosissimæ, Equis, quæ aduentantes deuorarent, comparantur à Poetis. Vnde ortum prouerbiū tradunt authores Græci, Διομήδης ὁ ἀνάγκη. Atque ita interpres Aristophanis ἐκκλησιαζέσταις interpretatur, quamquam Eustathius hospites à patre solitos interimī, & Equis in pabulum apponi tradit, fabulam scilicet secutus, quam à Poetis fictam vno omnium cōsensu repererat. Quo verò hæc eo accipi intellectu debere, quem ex clarissimis authoribus excerptimus, vnicuique magis constet, à peritis vsurpatum inuenias ἐπιπόσεινον appellari hominē, qui sit libidini Venereisque negotijs intemperanter deditus: quod nomen ab Equi natura deductum, ignorat nemo. Adde quòd ἐπιπόσεινον ad extremam dicimus contumeliam, cum supremam cuiuspiam nequitiam, & immoderatam lasciuam exprobramus. In Diuinis quoque literis dictum est in hanc sententiam, insanientes quosdam factos in fœminas, quòd vnusquisque super vxorem proximi sui hinniebat. Equinam vates ille dedit homini vocem, vt Equinam in eo petulantiam argueret. Non enim est omnis homo, homo, diceret Adamantius, sed ea quis nequitia præditus, homo-equus est: vt homo in honore positus, nulla tamen præditus sapientia, homo-iumentum est: iumentis enim insipientibus is perquam similis habetur: Et generatio Viperatum, de qua Dominus, homo-vipera appellari potest. Neque aliud quippiam hieroglyphicè per duplicem formam Centauri intelligi vult Maximus Tyrius, quàm voluptatis vinculum. Quotiescumque enim accidit, vt ferinæ partes tyrannidem in nobis occupent, ardorque cupiditatis nobilitatem animi corripat, opprimat, seruitioque addicat suo, propter turpitudinum obsequia homo in belluam vertitur. Ridicule verò faceteque admodum Aristophanes filium Xenophantæ, rusticorum mærum hominē & furibundum in Nebulis, sub Centauri specie, repræsentari dicit. Ipsumq; Chironis nomen ex ea significatione, quod & deteriore signifi- catione, ioco anam dedit, cum Centauros duos inter se pugnantes in tabula pessime pictos Diogenes conspexisset: interrogauit enim, vter eorum Chiron esset, visus de nomine quærere, cum sensu, vter peior esset intelligeret. Et quoniam in Diuinis literis, qui turpibus & immundis officijs detinentur, iumenta dicta sunt, peccoraque prona & ventri obedientia, fornicatores, Hierosolymitanus Hefychius Admissarios eos equos vocat, hieroglyphico admodum proprio. Idem Psalm. 31. Nolite fieri sicut Equus & Mulus, quod ita exponunt interpretes, Nolite amore mulierum furere, sicut infranes Equi. Notum enim est, eos suam ad voluptates intemperantiam hinnitu subinde prodere, vtpote qui omnino quid bonum, quid malum, quid honestum, quid turpe sit prorsus ignorant. Sedenim meretriciam hanc petulantiam à tam multis per Equinæ imaginis hieroglyphicum indicatam, nemo Virgilio melius & plenius expressit, vbi Georg lib. 3. ita canit:

Voluptu-
forum hieroglyphica.

Homo-vipera.

A Scilicet ante omnes furor est insignis Equarum,
Et mentem Venus ipsa dedit: quo tempore Glauci
Potniades malis membra absumpsere quadrige:
Illas ducit Amor trans Gargara, transq; sonantem
Afcantium, superant montes, & flumina tranant;
Continuoque, audivis vbi subdita flamma medullis,
Vere magis, quia vere redit calor ossibus, ille
Ore omnes versa in Zephyrum stant rupibus altis,
Exceptantq; leues auras, & saepe sine vllis

Coniugis vento gravida, mirabile dictu!
Saxa per & scopulos, & depressas conualles
Diffugiunt, non Eure tuos, non Solis ad ortus:
In Boream Corumque, aut vnde nigerrimus Auster
Nascitur, & pluuio contristat fidere cælum.
Hinc demum Hippomanes, vero quod nomine dicunt
Pastores, lentum distillat ab inguine virus:
Hippomanes, quod saepe mala legere nouerca,
Miscuerunt que herbas, & non innoxia verba.

Ad hoc Pli.
li. 4. c. 21. &
lib. 8. c. 41.

Sed neque minor est Equorum furor, qui zelotypia etiam ita laborant, vt riuales acerrime castigent. Equi zelotypia laborant.
Vifum enim, aiunt, in Syria, vbi syluestrium Equarum armenta vulgo pascuntur, præire ducem, qui si iunior aliquis libidinis causa Equam inscenderit eam initurus, ita indignetur, vt eum nulla interiecta mora persequatur, donec comprehensum verendis mordicus priuet. In hoc autem animalium genere scemina maribus continentiores sunt. Absyrus enim ait Equam, vbi se concepisse nouit, marem vterus non admittere. Neq; vero hoc loco prætereundum, quod & ad Hippomanis vim, & immodicam Equorum impotentiam & subitam in Venerem cõcitationem pertinet, venenum illud, quod saepe malæ, vt dicebamus, legere nouercæ, à furore, in quem agit Equos, appellatum, tanti esse roboris & efficacis, vt cum Phormis quidam Mænalius Equos duos à Dionyio Argiuo fabrefactos in Olympia dicasset, abdito in eorum altero, vt Elei arbitrabantur, eo viru, vt autem alii, in liquatû metallum immixto, constiterit allectos ita esse Equos ad inimum sui, vt non nisi flagellis amoueri potuerint. Historiam ponit Pausanias. Varia autem est antiquorum super Hippomane viru sententia. Nam Theocritus Hesiodum secutus, plantam esse videtur existimasse, qui φαρμακευτεία dicat:

Ἰππόμανες φύτον ἐστὶ παρ' ἀρκάσι. Τῷ δ' ἐπὶ πάσῃ
καὶ πῶλοι μάλιστα ἐν ἄρεσιν ὄσῃ, ἵπποι.

C Idque periti, diligentesque agnoscunt viri. Alii Theocrito pertinaciter aduerfantur, neque plantam esse Hippomanes, neq; tale aliquid in Arcadia nasci asseuerantes: idq; vnum verissimum autumant, quod de caruncula, fici instar, in pulli fronte recensediti inhærente traditum est à Theophrasto. Agnoscit tamen & Crateuas plantam, eamque fructum habere fici syluestris instar, folium vero fuscû docet, quemadmodum papauer: quin & spinosum esse, idq; veneficiis amato iis immixtum mirifice pollere: hinc nonnulli φύτον illud Theocritianum pro φῦμα, hoc est, tuberculum, fronti quippe huiusmodi pulli adnatum, interpretantur. Nam & Archilochus φύτῶν, pro φῦμα, posuit, atq; ita facile de caruncula posse intelligi. Sed enim quod Theocritus ait, id apud Arcadas inueniri, nimirum ad plantam referri debet: non enim dicendum, pullos in Arcadia tantum editos, Hippomanes in fronte gestare, quod omnibus fere accidit vbicumq; locorum genitis. De plantis vero verissimum est, alias alio loco nasci, vel pollere magis hoc quam illo loco prouenientes: sed ambiguitas hæc omnis ex locutionis huius, quæ est Hippomanes, æqui uoco orta est, cum tria sint vocis huius significata: vnum virus illud, quod Equa in libidinem concitata emittere soleat è natura, de quo Maro:

— Lentum distillat ab inguine virus.

Geor. lib. 3.

Idque tantus author, in re feria vero dici nomine Hippomanes autumat. Dixerat & Tibullus:

Et quod, vbi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupida stillat ab inguine Equæ.

Manifestum enim est ex horum descriptione, Hippomanes hic neq; pro planta neque pro caruncula poni. In Arcadia autem esse plantam, etiam furoribus amatoris damnatâ, cur inficiari possit quispiam, non video, antiquis tot authoribus rem ipsam agnoscantibus. Inueniri demum carunculam, instar carinæ, in fronte pulli applicitam, quam mater nisi mordicus decerpserit deuoraueritque, ab amore curaq; educandi filii abalienetur, Theophrasto, Plinio, & aliis id tradentibus, de qua re idem Maro,

Quæritur & nascentis Equi de fronte reuulsus
Et matri præreptus amor,

Æneid. lib.
4.

causam nullam video cur quispiam aduersetur. Neque audiendi sunt, qui nihil aliud Hippomanes

apud Maronem & Theocritum, addam & Tibullum, significare contendunt, scholiis in Dioscoridē, nisi furorem grandem (vt eorum verbis vtar) & vbi que adiectiuū nominis modo poni, cum iam vocem eam trium esse rerum, quæ quidem & cerni, & manibus atrectari possunt, vocabulum substantiuūque verum indicauerimus. Neque tamen negamus, *ἵππον* locutionem plerisque nominibus applicatam, magnitudinem proceritatemque significare, vt *ἵππος ἄλιον*, *ἵππος ἄραδρον*, & multa huiusmodi, quæ superfluum est enumerare: sed hæc non sunt tanti, vt negare possint Hippomanes veram esse in Arcadia plantam, cuius figuram, neque non vim amatoris veneficiis peculiarem, Crateas apud Theocritum descriperit: neque carunculam auferant, quæ sit omnibus manifesta, neque destillationem amoueant, quæ Tibulli, Virgilio, Probi, Aristotelis denique ipsius autoritate continetur: in eandem enim furoris efficaciam conueniunt hæc tria, virus illud, planta Arcadica, & ficulneus ille tuber, à maleficis propinata. Hæc forte nos morosius profecuti sumus, quam suscepti operis ratio postulasset: sed grauissimo viro, ætate nostra præstanti, qui tria hæc de rerum natura tollere conatur, respondendum fuit, si Veneti Poetæ nostri, si Romani, si Siculi dignitatem, in suo cuiusque genere summorum, tueri concedatur.

P R O F A N V S.   C A P. XXV.

SA NE quidem Ægyptii sacerdotes animal hoc alioqui tam generosum, tam vtile, tam domesticū, repudiare, ac per hieroglyphicū eius profanū intelligi decreuere: cuius rei causam eā fuisse suspicor, quæ maiores etiam nostros in Italia ab eo abstinere tam religiose iusserit, vt à sacrorum flamine minime tangeretur, propterea quod damnatum inter venena fel habere proditū est. Alii rem simplicius interpretantes, dicunt inde factum, ne si longius digrederentur, fraus interdum ex negligentia fieret sacris. Ea enim de causa sacerdotum etiam nostrorum familiis data otia, ne profanis occupationibus, aut curis distraherentur, sed in precibus tantum Deo alligandis occupati essent, & laudes illi septies in die dicerent. Perseueravit autem in nostra vsque tempora, vt primores Antistites Equo per urbem vehi, solennibus præsertim diebus, contra morem & decorum haberetur: præterquam vno maxime omnium festo die, quo nouus Pontifex Maximus ad Lateranum deducitur: tunc enim in albis Equis omnes Præsules conuehi moris est.

A U T H O R I T A S.   C A P. XXVI.

CV M QV E apud Romanos veteres Dictatoria dignitas admodum sacrosancta esset, vetusta quadam lege, nefas Dictatori erat equitare. Causas alias atque alias memorat Plutarchus in vita Fabii: siue quod maiores vires pedestribus inesse copiis arbitrarentur, proptereaque oportere Imperatorem in phalange permanere, neq; locū deferere: siue quod eius principatus autoritas & magna esset, & quodammodo tyrannica in reliquarum omnium rerum administratione, voluerit tamen in hoc Dictatorem inferiorem populo videri: Fabio tamen Maximo Dictatori designato, post cladem ad Thrasymentum acceptam, primum Equus concessus in tanto rerum discrimine, quo principatus magnitudo, ac moles ostenderetur, maiorisque apud omnes autoritatis haberetur. Est enim Equus animal omnino superbum, & equitare magnificum habetur. Vnde Aristippus apud Horatium, cum Diogenis vilitatem argueret, splendidius multo esse dicit, *Equus vt me portet, alat Rex*. Id vero Diogenes ac plerique alii Philosopho minus dignum arbitrabantur. Quare Plato cum in Equum aliquando conscendisset, statim desiliit ad terram, se vereri dicens, *μηδὲ παρ' οὐφίε ληφθῆναι*, ne Equino quopiam fastu contaminaretur.

*Plutarchus
in vita Fabii
Max.*

F A B I I   C O N T A T O R I S   V I R T V T E S.   C A P. XXVII.

SE D vt ad imagines nostras reuertamur, in lapillo Onyce argumentum multiplex vidi artificiose admodum sculptum. Equino enim capite est, humana facie in pectus barbata gruinis pedibus, cauda pulli gallinaei, literæ sunt, F A B. Ex quo quidem figmento virtutes eas facile coniectas, quibus Fabius Contator insignis fuit. Nam principatum in bello, ex Equino capite: prudentiam, ex humano pectore barbato: prouidentiam & contationem, atque etiam speculationem, ex pedibus gruinis:

Agruinis: victoriam, ex pulli gallinacei cauda interpretatur: quorum omnium causæ in suis quæque Commentarijs sunt explicatæ.

ANIMI DESPONSIO. CAP. XXVIII.

NE QVE forte ingratum fuerit hieroglyphicum, quo desperatio, aut rei, quam quispiam aggressus fuerit, inauspicatus ingressus significetur, vbi quis Equum cespitantem, aut prioribus prolapsum pedibus appingeret, cum ipsa præsertim res, & prouerbio, & augurijs veterum confirmetur. Nam quod ad prouerbum attinet, quod fertur: *Rideo*, inquit Galba, *canteri*, Sifinnius Capito ita interpretatur, qui principio rei alicuius inchoatæ deficiunt animo. Nam cum Sulpitius Galba in prouinciam exiens, ad portam ipsam canterium suum animaduertisset cecidisse: *Rideo*, inquit, *canteri*, *te iam lapsam esse, cum tam longum iter iturus, vix id sis ingressus*. Ex ostentis vero vnum sufficiat commemorasse, quod Flaminio Consuli feroci viro Aretij fertur obtigisse; cum is indigne ferens per mediam iam Italianam vagari Pœnium, atque obsistente nullo cædibus & incendijs omnia vastantem, ad ipsa Romana mœnia oppugnanda proficisci, signa ocyus conuelli iussisset, cum primum in Equum insiliit, Equus repente corruit, Consulemque lapsam super caput effudit; inauspicati nimirum incepti signum, quo paulo post ipse cum exercitu concidit, foedissima ad Thralymenum clade superatus.

DIFFICULTAS. CAP. XXIX.

NE QVE indecenter inter picturas huiusmodi referetur Equus in fossam prolapsus, aut in voraginem aliquam demersus, vbi luti tenacitate pertinacissime detineatur, neque sese valeat expedire: si negotij alicuius difficultatem, aut incommodum exprimere voluerimus; quippe quod plurimum ita est canteriorum natura, quos oneribus comportandis addicimus: vt si aliquam in voraginem deciderint, tam ob onus, quo grauantur, quam ob liuidæ paludis cœnum, in quo recumbunt, supra modum implicentur, vnde ægre attolli queant. Hinc illud apud Lium à Iubellio Taurea *Linium lib. 3. Decad. 3.* Campano obiectum, *Minime sis canterius in fossa*, cum longo certamine cum Claudio Afellio Rom. delassatus se subducere meditaretur, cuius rei non apparente ratione, ad dolos conuersus hosti suavit, vt Equo dimisso in cauam viam descendere, vbi secum pedes congressurus esset. Quod cum Romanus intrepide, nulla interposita cunctatione fecisset, Taurea ea iactato dictorio, admissio statim Equo profugit: quasi dicere voluerit, nolle se eo demittere, vnde difficillima futura esset emerfio.

CERES. CAP. XXX.

SED vt nihil quod ad Equi imaginem faciat, quantum industria consequi possumus, omittamus, *Simulacrum Cereris, eius declaratio.* fuisse legimus apud Phigalenses simulacrum Cereris in antro consecratum, habitu sedentis in petra, Equinis capite comaque, cætera muliebris simile: ad nexis Draconum & ferarum plurium imaginibus, quæ circa caput illudebant, palla nigra ad talos demissa, in cuius manu vna Delphinus, in altera Columba sustineretur. Sedenim quamuis huiusmodi simulacrum Cereris nonnulli fuisse dicant, ego tamen Veneris potius crediderim, nisi dicamus pabulum & opulentiam, quæ per Cererem significatur, incitamentum esse ad illecebras & petulantiam. Equinum enim caput non esse ab lasciuia alienum, ex ijs, quæ paulo ante diximus, manifestum est. Draconum spiras, amatorios nodos, voluptariasque implicationes significare super Serpente indicat commentarium. Delphinum amoris simulacrum esse, tam ex historia, quam ex tot Veneris signis, quibus id genus piscis admouetur, alibi comprobauimus. Columbam denique referre Venerem, suo capite disputatum est. Acquiescendum tamen Pausaniæ, Cererem eam esse dicenti. Sedenim, vt in sue differuimus, eandem esse Cererem & Venerem Ptolemæi Aflertoris tempore declaratum est. Cæterum potest huiusmodi picturæ species ipsius etiam rerum naturæ hieroglyphicum esse: Equinum quippe caput ob insitam animali pernicitatem, innuere velocissimos cœlestium orbium motus, Columbam tractus aërios, vt suo loco dictum est, Mare Delphinum, vt in numis passim, Anguim in volucra, sinuosos omnium toto terrarum orbe lapsus, de quibus apud Platonem Socrates, vt in Serpente re-

statum

statum fecimus. Feræ reliquæ vitas animantium omnes ostendere videntur. Saxum, terræ firmam & stabilem sedem, sua se soliditate continentem signat. Antrum denique ac nigra palla, ea plurima, quæ de rerum causis & originibus minus adhuc comperta delitescunt, vt in simulacris Iſidis caput pedesque ex nigro lapide: de qua re dictum est alibi.

QVIBVS DIIS EQVI SACRI. CAP. XXXI.

QVOD vero Marti primum omnium sacer Equus esset, ex eo constat, quod Decembris Idibus illi Equus, qui à dextra victor fuisset, immolabatur. Dexterâ enim masculina censerî diximus in Tauro, & mares animos Marti passim videmus attributos, de quo latius in pudendis virilis interpretatione, neque non in Scarabeo. Sacrificii vero huius causam nonnulli putant, vt Martem hostia, quæ illi plurimum esset accepta conciliarent. Nam & Pausanias ait, Tyndarum raptæ filia in iuriis viturum, cum Menelao marito prociis aliis in locum vnum conuocatis, immolato prius Equo, vt bellum aduersus Troianos susciperent, iuramento adegisse. Neque desunt, qui sacrum, quod Decembris Idibus fieri solitum dicebamus, Octobri mense factum autumant: eaq; de causa Equum eum Octobrem itidem appellatum, fuisse que non leuem Romæ de capite eius contentionem inter Suburranenses, & Sacrauienses, vt id scilicet in Regiæ pariete, illi ad Turrim Maniliam affigerent. Vt cumque vero, Equus panibus caput redimitum habens, Octobribus Idibus pro frugibus in campo Martio mactabatur. Ideo vero Equum potius quam Bouem immolabant, quia Equus animal bello dicatum, ad frugum potius perniciem, quam auctum, spectare videbatur: Bos vero ad frugum prouentum & commoditatem natus. Quin etiam authores sunt, Equos à Romanis non ideo mactari solitos, vt Martem sibi conciliarent, sed vt supplicium ex eo sumerent, per quem constat Troiam fuisse captam, vnde se oriundos illi profitebantur. Sed enim perfrigida & ieiuna admodum calumnia hæc mihi videtur in Romanum nomen: vt populus tot virtutibus insignis, immeritum animal quotannis ita multarent, quique grauissimas iniurias hostibus sæpe condonare soliti essent, vni huic immortali in Equos odio tam pertinaciter inhærent. Lacedæmonii vero, vt Festus asserit, Equum ventis in monte Taygeto soliti sunt immolare, eundemque ibidem adolere, vt cinis ventorum flatu per fines quam latissime dispargeretur. Cæterum Pausanias Soli Equum in eo monte tradidit à Lacedæmonii mactari solitum Persarum more. Hinc Curioni Xenophon Equum donat, quem Soli sacrificet, cum eam apud Persas esse Solis victimam non ignoraret. Idem author est, apud Sauromatas Equos ad sacra, & ad cibos ali: vnde apud Epigrammatarium nostrum;

Venit ab epoto Sarmatæ pastor Equo.

Sarmatas enim Romani dicunt, quos Græci Sauromatas, vt Plinius libro quarto. Apud Stephanum diuersi sunt populi, quamuis vtraque gens Scythica. Apud Salentinos Ioui dicatus Equus, viuus in ignem coniiciebatur, perinde ac Rhodii quotannis quadrigas Soli consecratis in mare iaciebant: quod vulgatum est eum tali vehiculo circumuehi mundum. Vt etiam in Illyrico, ea de causa, quod Tridentis ictu terra Equum excierit, quatuor Equos nono quoque anno marinis fluctibus habendos iaciebant. Apud Philostratum in Heroicis, legas pullum Equinum coloris albi, & fræni fessorisque adhuc ignarum, Soli sacrificandum pro victoria assequenda, idque suasu Palamedis perterritis aliquando Græcis, quod Solis deliquium, dum circumfident Troiam, inspexissent. Has quasdam veluti phaleras Equo libuit addere, quas sumptu nostro comparatas si quis approbarêt, iis vteretur: qui vero ornatum alium expetiuerit, vel ex aliis quærat, vel impensa sibi compararet sua.

Nepa Martialis lib. 1. Epigram.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER V.

DE IIS QVÆ PER CANEM
SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD FLORIVM MARESIVM BELLVNENSEM.

VI vero potius Canem meum, sacris quidem Ægyptiorum adytis educatum, sed mea huc aduectū diligentia, dono dare debueram, quam tibi, mi Flori iucundissime? Quotiescumq; enim ea considerabam, quæ sapientissimi illi viri per Canis hieroglyphica significari tradiderunt, dum diuina mentis interpretem, dum sacerdotem, dum tutelares Deos, eo posito, subinnuebant, dum grati animi signū, dum memoria & amicitia simulacrum, dum vatem, dum philosophum, ac ipsum literarum aut horum Mercurium, fidem, obsequium, & pleraque alia per idem animal intelligebant: toties mihi tui, qui alumnus meus es, species offerebatur, cuius studium in disciplinis, integerrimos mores, insignem pietatem, liberrimi beneuolentissimiq; animi candorem & sinceritatem, tam longa multorum annorum experientia perspexissem. Sed parum existimabam hac me cogitationis hilaritate perfunsum, nisi rem ipsam scriptis etiam mandare studuissem, atque ita longe affluentiori voluptate commemorando perfunderer. Hunc igitur ex omnium animantium grege delectum tibi dedicavi: non ut quæ Canis fuerint significata docere te mihi consilium esset, sed ut sapius inter scribendum relegendumq; obueniret, vnde ego bonitatis tuæ frequentius memor, hac ipsa diuturnius iucunditate perfruerer. Reliquum est, ut ex beneuolentissimo eius ingenio meam erga te benevolentiam cōtemplere, perinde ac commendabiles ego mores tuos præclaris, quæ Cani attribuuntur, dotibus æquiparare soleas, quippe qui existimem, speremq; velut ille ad Heroum, deorumq; simulacra contemplanda natura ipsa promptissimus inuenitur, tu quoq; quod non ignauiter facis, Canem vitæ quoddam exemplar tibi sis propositurus. Verum age, iam ex ipso commentario Canis ipsius ingenium exploremus.

SACRARVM LITERARVM PROFESSOR. CAP. I.

IN primis autem rerum diuinarum professorem per Canis effigiem interpretabantur: propterea quod eum, qui sacras literas professurus sit, id omnium plurimū meditari oportet, ut Canis instar assidue latret, hominum vitia numquam incessere desistat, animum ferum gerat, nullius profani gratiam ineat, quod & Canes faciunt in eos, quos herilis non esse familiaris, vel visu, vel olfactu deprehenderint. Tales apud Hebræos habentur Elias, Hieremias, Ezechiel, Osce, ac plerique alii. Talis apud Græcos cum primis Diogenes, cui Cynicus nomen, à Cane vulgo etiam dictitatum, & ab eo Cynica familia, perpetua vitæ austeritate celebris. Cui quidem haud multum absimilis altera per omnē penne orbem in nostram vsque diem progata, quamquam ea sanctioribus apud nos institutis, & verioris disciplinæ professione, laudabilioreque profanæ cuiusque rei contemptu, sub eodem duplici panno, & perpetua pedum nuditate conspicua. Non defuerunt enim vnoquoque tempore, qui luxum & delicias asperrarentur, paruoque & minimo contenti, cum vitam ipsi à vitiis liberam profiterentur, impuros omnes reprehensionibus arguerent, castigarentque. Atque huc denique progredi debet sacerdos

Ministri
verbi diuini
murus.

cerdos optimus, vt dum nullum flagitiosum hominem verbis incaſtigatum præterit, vel ipſam impudentiæ notam minime pertimeſcat.

P R O P H E T A . C A P . II .

SANE propter increpandi libertatem Prophetam adſimilauimus Cani, eique latranti. Huius ſignificati ratio alia apud Horum eſt: quia ſcilicet præter reliquorum animalium morem ſimulacris Deorum cuſtodiendis Canes apponuntur, eaque ipſi idemtidem intuenſo videntur admirari, non ſecus ac Propheta meditationi deditus, omnem cogitationis ſuæ conatum dirigit in Deum. Sane fanorū antiſtites ſacrorumq; & oraculorū interpretes, Lilius Adaſtro Prophetas vocat, de quibus ita:

Cum capita viridi lauro velari impetrant   Prophetæ, ſancta ita caſte qui curant ſacra.

Animaduertendum eſt autem, omnem Canis uſum aut à latratu, aut dentibus expeti. Ac de mordacitate quidem ſatis. Quod uero ad latratū facit, non ignoremus eſſe os interpretem eorum, quæ mens in penetralibus meditat: ſane Propheta vates itidem eſt, perque os ipſa mens ex imis arcanisq; adytis oracula ſua promulgat: frater enim mentis eſt os, mens uero uerborum ſons: atque ita per os excogitata omnia, ueluti fluenta de fonte profluunt. Sed enim, quia parum eſſet aliorum uicia damnare, detertere, dilacerare, niſi ad rectam uiuendi rationem omnia conuerterentur: ad ipſius (inquam) diuinitatis contemplationem dirigerentur: cum Ægyptii ſacerdotes animaduertiſſent Canem (vti ex fragmentis Hori dicebamus) præter aliorum animantium morem, ad ſimulacra Deorum aſpectare, firmoque ea lumine contueri, quaſi Propheta idem ſacſitari ſoleat meditationi tantum deditus, unde per arcana Dei penetralia referentur, atque iſ hinc futurorum ſcientiam aucupetur, hieroglyphicam huiuſmodi congruenter admodum excogitarunt, qui artem hanc diuini audi, teſte Tullio, putantur longinquitate temporum innumerabilibus pene ſeculis conſecuti, & ab his acceptum crediderim, quod Thraſybulo cuidam inter Iamidas, ita ab Iamo, cuius meminit Pindarus, appellatos, celeberrimo, ſtatua eſt Olympia poſita, per cuius humerum dextrum Muſtela obreperet, & diſſectus Canis exerto iecinore iuxta iaceret. Quod uaticinii ſignum interpretor, cum nonnulli tradant Thraſybulum à Cane uaticinium excogitaſſe. Nam & Muſtelæ cor linguæ ieiunæ ſuppoſitum, ſatidicam mentem excitare ferunt Magi. Pauſanias tamen incompertum ſibi eſſe profitetur, quis primus è Cane uaticinia deſumpſerit: tamenſi Thraſybulum ſcripſit ſolum hoc aruſpicinæ genere uſum, cuiusque rei coniecturam ex ſtatua, quam in Olympia illi poſitam commemorauimus, deſumi. Vt uero ad Prophetam

*Prophetarū
munus.*

Cap. 56. 10.

hbil. 3. 2.

*Ezech. 3.
17. 18.*

reuertamur, Gregor. Pont. cum profeſſores legum Sacerdotes appellari dicat, eoſdem ait & Prophetas nonnumquam appellari conſuetum eſſe, quod talem animum gerere debeant, qualem ſuperius in Cane deſcripſimus: id quod à plerisque minime præſtari idem his uerbis lamentatur: *Sape namque rectores improvidi humanam amittere gratiam formidantes, loqui libere recta pertimeſcunt, & iuxta ueritatis uocem, nequaquam gregis cuſtodia paſtorum ſtudio, ſed mercenariorum uice deſeruiunt*, quia Lupo ueniente fugiunt, dum ſe ſilentio abſcondunt. Hoſ itaque per Prophetam Eſaiam Dominus increpat, *Canes mutos eos appellans, qui latrare nequeant*. Nec uero quis in uates & ſacerdotes calumniæ anſam ex eo capiat, quod D. Paulus ait: *Cauete canes, cauete malos operarios*. Ambroſius de marinis eo loco intelligendū ait, quorum omnino munus tantum eſt, ut reliquum animantiū genus deprædentur. Sed quā horrenda ſunt quæ ad Eſaiæ increpationem addidit Ezechiel: *Fili hominis, ait, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael, & audies de ore meo uerbum, & annuncabis eis ex me: Si dicente me ad impium, morte morieris, non annunciaueris ei, neque locutus fueris, ut auertatur à uia ſua impia, & uiuat, ipſe in impietate ſua morietur, ſanguinem autem eius de manu tua requiram*. Quod quidem eo periculoſius eſt, ait Heſychius, quod ignauiā hæc pluribus eſt nocumento: ſacerdos enim negligens, aut ipſe peccans, aut non uindicans in peccatoribus, illicit eos qui rudes ſunt ad ſimilia, adeoque Legiſlator in Leuitico, peccantur ipſius ſacerdotis, Peccatum populi appellauit.

C V S T O D I A . C A P . III .

ID quod etiam ex Ambroſii ſententia ad excubias pro ſalute dominorum refertur, debereque nos ait iſ, promptuarium tenere uerborum, ne quaſi mutæ Canes commiſſam nobis fidei cuſtodiam, quodam præuaricationis ſilentio deſeruiſſe uideamur. Hoc eodem ſignificato Theologi accipiunt illud

A illud ex sexagesimo octavo Psalmo: *Lingua Canum tuorum hostium intingetur sanguine, vbi per Canes, Christi ædium sacrarum antistites interpretantur: hi siquidem parandi sunt in aduersarios, qui gregibus infidias meditantur, vt Oues ab omni hostium iniuria tutæ custodiantur. Quam propemodum sententiam secutus Plato libro de Republ. II. vbi militem ciuitatis custodem informat: *Naturam, ait, Plin. libr. 2. generosi adolescentis, qui ad disciplinam huiusmodi educetur, nihil differre à generosi Canis ingenio, vtrumque ipsorum sagacem esse oportere, mansuetum erga suos, aduersus autem hostes immitem.* Nam ea generosi Canis natura, vt erga familiares & notos sit mitissimus, aduersus vero alienos & ignotos ferocissimus, quos simulac viderit, ægre ferre se indicat, etiam si nihil quicquam mali sit ab eis perpeffus, sufficereque ad inimicitias satis habet, si qui recens venerit, non fuerit è domesticis. Non abs re igitur, qui D. Bernardi, viri de pietate Christiana optime meriti, vitam scribunt, matrem eius aiunt prægnantem imaginatam in somniis esse, Catulum se candidum, dorso rutilum, & latrantem in vtero gestare: vnde illi à sapiente viro responsum, futuram eam optimi Catuli matrem, qui diuinarum ædium custodiam susciperet, latratumque assiduum contra profanos & impios exerceret. Hinc etiam canis comes & viator Angelum comitatur, quem Raphael in libro Prophetico non otiose sibi & Tobie filio adiungendum putauit. *D. Bernardi matris somnium. Tob. c. 4.**

D I I L A R E S. C A P. I V.

E ADEM ratione Canes apud Ethnicos Laribus præfides fuisse dicuntur, Deosque ipsos Romani ideo caninis pellibus induerant: quod sicuti Canes mites mansuetique sunt in domesticos, in alienos vero feri. formidolosique, ita & Lares, quibus totius familiæ cura credita esset, haberentur. Proditum sane memorix est Iliados Mineræ templum in Daulia fuisse, in quo Canes alerentur, qui Græcis tantum aduentantibus se mites, mansuetos ac ludibundos offerrent: in barbaros vero feri, atroces ac indignabundi semper irruerent. Neque defunt hodie barbarorum nationes aliquot, quæ Canes hostium cadaveribus quoquo modo conquisitis alant, eosque in prælia mox ducant, quibus in hostem immixtis scedissime interdum stragis spectaculo perfruantur. Esculapii simulacro, quod Epidauri fuit, à Thrasymede Pario Arignoti filio elaboratum, Canis adsculptus assistebat, cum Deus in throno sedens dextera baculum teneret, læuam supra Draconis caput porrigeret, cuius meminit Pausanias. Eius argumenti eam ait historiam fuisse, quod Esculapius in solitudine Titthei montis expositus ab auo Phlegya, cuius filiam Apollo clam compresserat, à Capilla alitus, & à Cane custoditus fuerit.

Barbari in nouo orbe. Plin. libr. 8. c. 40. Esculapii simulacrum.

A R B I T E R G E N I V S V E. C A P. V.

S E D aliam Chryfippus rationem cur Lares Caninis tergoribus velarentur, attulisse dicitur: quippe quod ipsi genios præ se ferunt, qui custodiæ nostræ ideo itaquam arbitri sunt delegati, vt improbe factorum dictorumque poenam à nobis exigant, sceleraque & impietatem omnem vlciscantur, quotiens humanitate posthabita in brutorum vitam declinauerimus, quam ipsi genii, non secus ac sagacissimi Canes insequantur, & ad merita supplicia pertrahant. Hoc ipsum Cenlorinus, multis aliorum opinioneibus allatis demum affirmat, esseque genios ita assiduos nobis obseruatores appositos, vt ne puncto quidem temporis longius abscedant. Atque hi sunt, qui nos nonnunquam impellunt, sæpe reuocant, prout nunc salutaria, nunc perniciofa appetierimus. Sed nostræ pietatis author, ne ab aliis hæc quæramus, Genios custodiæ nostræ appositos, & affirmauit, & Dei patris faciem eos quotidie contueri cõmonuit. Merito itaque Laribus (quando iidem & genii sunt, nos Angelos dicere malimus) Canis, vt pote tutelare animal, hieroglyphice dedicabatur. Sed non sine piaculo videor mihi præterire posse, quod apud veteres scriptores legi, Vulcani templum apud Ætnam Siciliæ montem fuisse, cuius lucum incolerent Canes, qui caste pieque aduentibus adblandirentur: impuros vero impollutosque rem quasi diuinitus præfagientes miserabiliter lacerarent. *Lib. de die natali. c. 2. Matth. 18. Vulcani templum.*

VESPILLO. CAP. VI

EX his itaque factum ut Ægyptii vespillonem sacrorumq; tutelarem, edituumq; libitinarium per Canis effigiem indicarent, obseruato firmo illo immobilique obtutu, quo animal id ipsa Deorum hominumq; simulacra custodiæ suæ credita contemplantur. Nam cum apud Ægyptios cadauera vitro condita, non adipe fuillo, ut nonnulli sunt interpretando decepti, in longum tempus asseruarentur, erantque & libitinarii quibus curæ erat ea custodire, eo spectare crediderim Canem apud Massæos Romæ in pulcherrimi operis cippo humiacentem, surrecto vero capite inscriptionem, quæ huiusmodi est, intuentem.

C. IULIO VRBANO ET
IULIÆ OPTATÆ CON-
TVBERNALI, ET C. IV-
LIO VRBANO PECVLIARI
FILIO

SVIS.

GRATVS ANIMVS. CAP. VII

NE QVE tamen ignoro esse aliquos, qui huiusmodi hieroglyphicum, quo scilicet Canis vel simulacrum aliquod, vel conditum cadauer intueretur, hominem beneficii accepti memorem significare contendant. Canis porro illos, qui de se benemeriti fuerint nunquam obliuioni tradit, cuius rei paulo post mirifica quædam exempla subiiciemus.

MEMORIA. CAP. VIII.

Macrob. in
Saturn. ca.
20. sub fin.

VND E & memoriæ simulacrum Canis est, quæ scilicet circa præterita versatur: & in Prudentiæ tripitio, id sibi vult caninum caput, cum Leoninum, intelligentiam, & præsentium considerationem: Lupi vero caput prouidentiam, ac perinde futura indicet, quod alibi diffusius explicauimus. Socrates quoque tunc per Canem iurat in Phædro, cum illam Lysæ orationem memoriæ tradidisse firmiter arbitratur.

FIDES. CAP. IX.

C. Mamilii
numus.

IN Phædone vero per Canem iurat, cum putat fidem & obsequium præstandum iis, qui rerum habenas in ciuitatibus moderantur. Sane C. Mamilii numus est, qui limitibus metandis S. C. præfectus aliquandiu fuit, in quo Canis ei videtur allatrare, eo quippe significato, ut fidem præstandam in primis admoneatur is, qui negotio eiusmodi præficitur.

AMICITIA. CAP. X.

Fidei inCa-
ne exempla.

EIVS vero fidei ratione habita hieroglyphicum pro amicitia plerumque Canis ponitur, in qua quidem primum fides expetitur ex Ciceronis & omnium sententia: mox animus, si vsu veniat, ad promerendum promptissimus. Mirifice vero spectatur in Caribus illa officiosa adeo dominorum adulatio. At hic mihi temperare nequeo quin amoris & fidei exempla quædam commemorem, quæ in ipsis Canibus elucescere plerumque comperiuntur. Nam Leuctricas puellas tres à Spartanis iuuenibus quibusdam constupratas, mox occisas, & in puteum deiectas indicio Canis Scedafo patri peregre aduenienti, & latratu & cursitatione ad puteum fuisse proditas, nunc dissimulabo alia quædam maioris forsitan admirationis repetiturus. Cōfosso enim intestinis bellis ciue Romano, aiunt non potuisse quempiam caput eius abscindere, vsquequo Canem, qui dominum custodiebat, proque eo ferociter pugnabat, ab instantibus interemptum summotumque vidissent. Ambrosius refert, occiso Antiochiæ milite, Canem cadaueri comitem adstitisse, qui dum eiulatu mœsto rapti domini desiderium diu testaretur, ingentem hominum coronam ad fidelitatis spectaculum contraxerit, donec eo inspecto qui eadem patrauerat, in eum insilierit: tamque diu prehensum continerit, donec re patrefacta, percussor sit in supplicium raptus. Illud vero præcipue est admiratione dignum, quod ab Aliano traditum est: Colophonium quendam vna cum seruo & Cane, mercatum in Ioniâ concessisse ad urbem Theon, cumque seruus, qui pecunias ferebat, naturæ satisfactorus aliquantulum à via deflexisset, loculo humi deposito immemorem abiisse, Canem ad eius custodiam perstitisse, donec illi re infecta, quod pecuniæ non aderant, rediissent, Canemque in eodem loco apud marsupium offendissent,

A sent, qui quod absq; pecti, ciboq; diu perseuerauerat, ita reddito deposito expirauerit. Sed quid illud quod apud Plutarchum de Pyrrho fertur? nempe eum aliquando factum obuiam Cani, qui cadaver herile custodiebat, ubi triduum absque cibo permanerat: quod cum Pyrrhus sepeliri iussisset, Canē sibi diligenter curandum imperauerit: euenit ut haud ita multo post Pyrrhus exercitum lustraret, affidebat regi Canis, tacitusque quiescebat, cum interim interfectores heri nomina daturi praesto fuerunt, exilijs statim Canis ubi eos adesse vidit, magnosq; hostes latratu incessens ad Pyrrhum identidem respectabat, ut non illi solum, verum omnibus qui aderant facti suspicionem concitarit ingentem. Correpti igitur illi, minimisque quibusdam indicijs conquisiti, scelus confessi sunt, atque ita pœnas iussu pendere. Fuit & alter Pyrrhus ab rege illo, qui tantæ fidelitatis Canem habuit, ut cum mortuus & in rogo positus esset, subsecutus itidem Canis in pyram sese coniecerit, & concremari pertinacissime voluerit. Fuit & Polo-histrioni apud Græcos celeberrimo Canis, qui post impositū rogo dominum, in eisdem sponte se coniecerit flammis: & alius eodem quo faitator Theodorus sepulchro conditus fuerat, Catellus includi voluit. Iamque & Eupolidis Poetæ comici Canis Augeas nomine celebratur, qui mortuo sepu. toque domino præ mœnore & ipse contabuit, erepti domini desiderio tandem extinctus.

PHILOSOPHIA COMMVNICATA. CAP. XI.

HIEROGLYPHICVM & Cerberus argumentum habet: Græcorum enim nonnulli non incongrue ferre existimauerunt, abstractum Herculis opera ex obscuris Erebi penetralibus tricipitem Cerberum, patefactam ab Heroe Philosophiam, quæ prius in arcanis delitescere, indicare. Ea vero vna ceruice contenta, tribus distinguitur capitibus, quorum vnum Rationi, Naturæ alterum, tertium Moribus inscriuit. Vnde præter edomita tot monstra, Herculem ipsum ferunt sagittas in Iunonem iaculatum, & Plutonem etiã telo, ut Homerus inquit, trifulco saucia fesse. Philosophus enim vir, dum solerti indagine sublimia quæque peruestigat, nactus aliquid captu dignum, mente veluti pennato quodam vitur telo, donec quicquid illud fuerit assequatur: Neque quidem locus vllus est, neque abscessus tam remotus, tam abditus, tam inaccessus, quo non peruenit Philosophia. Terræ siquidem hæc penetralia perscrutatur, quod est Plutonem ipsum telo impetere, atq; etiã ferire, hoc inquam est rerum naturam enancisci, tot in orbe terrarum monstra domitat, ferinos quippe mores componit, & ciuilibus, honestis & vtilibus legibus addicit: ut de Poeta Flaccus etiã ait:

— Pectus, præceptis format amicis,
Asperitatis & inuidia corrector; & ira.

Horat. lib.
de art. poet.

Coelum demum incendit & inde quicquid rationi obnoxium esse potest aucupatur, cunctaque prospectat, & ad iam usque omnia num recta sint, explorat. Herculis ad hæc clauam, qua heros is fuerit in domitandis monstribus vsus, Philosophiam, monstra vero animi vitia significare interpretatur in Floridis Apuleius. Atque, ut ad Cerberum reuertar, sunt qui rem simpliciter accipiant, caninis eum capitibus effectum à Poetis, propterea quod Tartareus custos habeatur. Historiam tamen Hecataeus Milesius super eo tradit, Serpentem in Tanaro fuisse, quem ea de causa Canem appellarint, quod morfu esset admodum lethifero, hominesque quos icisset, statim interficeret, eumque ab Hercule deductum ad Eurythea. Sed hæc scriptorum semper fuit licentia, ut ex commodo quisque suo fabulas confingeret. Mihi autem magis aridet figmentum prius positum, qui tam præclaros viros tam erudite rem ipsam interpretari videam.

ANVBIS. CAP. XII.

ADDVMVS & Anubim Deum per Canis effigiem ab eisdem Ægyptijs figuratum: de quo veteres quidam historici prodidère, vna eum cum Osiride gigantes ex Italia pepulisse. Canino verò capite fuisse eum, eo commentum, quod Isis & Osiridis corpora custodierit, quod, ut dictum est superius, Canibus est admodum peculiare: eaque de causa Canem galeis in sculpi morem esse, quod in veterum numis compluribus obseruauit.

SED ENIM super Anubi Plutarchus lōge eruditius rem perscrutatus, remotiora disciplinarum penetrabilia recludit, ac terminatorem in sphæra circulum per Anubiam in fabulis, per Canem inscriptione sacra hieroglyphica significari tradit: quippe qui Nephthyn apud Ægyptios inferius hemisphærium esse contendit, Isin verò superius: lucidum hoc & diurnum, obscurum illud & nocturnum; viriusque verò participem Anubin, qui & interdiu & noctu visu pariter fruatur. Eandem enim vim apud Ægyptios Anubis habet, quam apud Græcos Hecate, cui supra & inferna dedicarunt. Nam cum triceps effingeretur Hecate, vnum omnino caput Caninum, Equinum alterum, humana verò figura tertium adsculpebantur: quod tamen hispida & rusticana facie simulabat, cuius picturæ hieroglyphicæ causam in Equo latius enarrauimus.

DIANA.

SATVRNVS. CAP. XIV.

SVNT qui per Anubin Saturnum interpretentur, quòd omnia ex sese pariat: atque ita sit & luminis, & tenebrarum particeps: quia materia obscura est, forma verò conspicua. Qui fabulas de ijs, quæ rerum inito facta fuerint ab Oromaze, memorant, cælo iniquiunt & altris fabricatis custodem cum adhibitum, atq; hinc Canis figmentum excogitatum.

PRINCEPS. CAP. XV.

PRÆTER ea quæ iam posita sunt de Canis significata, sacerdotes iidem Ægyptij, si Principem aut Legislatorem significare vellent, Canis hieroglyphicum cum diademate, siue fascia, vel amiculo faciebant, reliqua corporis facie nuda: propterea quòd veluti *leuisomma Canum*, vt cum Lucretio iocer, *fido cum pectore corda* in Deorum simulacris diligenter obseruandis detinentur: sic etiam Princeps, qui iura sit daturus, Regem qui antea cto tempore claruerit, nudum contemplari debet, quidque sibi velit ea fasciola, examinare: id quòd omnium maximè Periclem

Pericles Magistratum amicturum quid faciebat.

Atheniensem factitare solitum perhibent. Quotiescumque enim is Magistratum aliquem inibat, ipsa honoris delati insignia, & vnumquodque gestamen pro concione alloquebatur, quid ea sibi vellent, qualem viuum poscerent percontabatur, seque mox ad personam quam induebat, strenue decenterque gerendam adhortabatur, tanta omnium admiratione, vt non immerito eum & tonitrus & fulgura ciere prædicarent, apesque mel in os eius infantis coniecisse faterentur. Quod vero fascia regium sit insigne, ostendimus in cōmentario de Gestaminibus reliquis. Atqui Proemphanes populi ex Africæ parte Canis non effigiem, pro Principe coluerunt, sed viuum ipsum pro rege sibi delegere, cuius motum obseruabant, ac ex eo quid faciendum, vbi standum, quo progrediendum, religiosissima quadam auguratione intelligebant.

MILES. CAP. XVI.

ABSQVE fascia verò Canis, copula tamen religatus, non incongruum est sacramento addicti militis hieroglyphicum copula scilicet obedientiæ iuramentum præ se fert: Canis verò ipse militis officium, quod præcipuum est, intentum esse ducis imperio, siue iter arripiendum, siue pugna inuadenda sit, siue vbi receptui cani ceptum ad signa redire: quæ quidem obsequia à Canibus obseruari quoti-

A quotidie videmus. Quid vero illud, quod si inter se Canes rixentur, offeraturque fera æque illis inuisa, facta statim inter se pace vnanimiter in feram conuertuntur? cuiusmodi decet milites esse, qui tametsi inter se aliquando diffideant, aduersus tamen communes hostes vnanimiter præliantur, cuiusmodi exemplum in L. Syllæ legionibus habemus, quæ cum perniciofa seditione furerent, effera-
*Simile quid
dam narrat
Q. Curtius
lib. 9. de Su-
dracis &
Mallis.*
 tis Imperator annunciari iussit hostem adesse, & ad arma vocantium clamorem tolli, atque ita discussa seditio est, vniuersus aduersus hostes animum intendentibus. Et Scorilus (vel vt alij, Cocis, seu vt alij, Cocio) Dacarum Dux, cum dissociatum bellis cuilibus pop. Roman. intellexisset, neque tamen fortunam tentandam arbitraretur; metuens ne externo bello pax inter ciues conciliaretur, hortantibus suis, & acriter deposcentibus occasionem arripiendam, duos ille Canes in conspectu popularium commisit, iisque acerrime inter se pugnantibus, mox Lupum emisit, quem protinus Canes, omissa inter se ira, vno statim animo aggressi sunt: eoque exemplo Dux ipse continuit barbaros ne pugnam inceptarent, temerario impetu Romanis profuturo. At ea quoque genero sitas animi requiritur in strenuo milite ne is, vt super Ænea Virgil. neque auersos dignetur sternere morte, nec imbecilles prouocare bellatores, aut armatus inermes, aut vir fœminas, puerosve. Comperta est hæc eadem in Canibus animi magnitudo, velut in eis, quos Albanix rex Alexandro Macedoni dono misit: nam cum ex duobus quos habebat vnum huic dedisset, exploraturus Alexander animalis vigorem, iussit Vrsos. mox Apros, & deinde Damas emitti: ille vero contemptu immobilis iacebat. Sedenim Alexander segnitie tanti corporis offensus, eum interim iussit, quod vbi Regi nuntiatum, alterum misit, addito, ne in paruas belluas experiri vellet. Imperator itaque Leonem primo, moxque Elephantum induxit, quos Canis statim strauit: cuius insignem pugnam Plinius accuratissime descripsit XL. octauo libri capite 12.

M E N A P I I . C A P . X V I I .

M I N I M E mirum igitur, quod in canone prouinciarum & militum, qui à Constantino vsque ad Theodosium, Honorium, & inferiores plerosque alios, sub Imperatore Romano militabant, clypeus habebatur, in quo luteus Canis in alba parma, cuius medium pelta rubra occupabat, hic vero Canis inferne positus sub ipsa pelta pedibus sursum versis, erat is eius ordinis insigne, qui M E N A P I I dicti, sub magistro militum per Thracas stipendia faciebant.

T E R T I O D E C I M A N I . C A P . X V I I I .

C A N E M eodem gestu inuersum in altero clypeo vidi, sed qui cærulei coloris esset, parma identidem alba, cuius vmbilicus aureus, quem ruber circulus ambibat, ab altero densioris luri cæruleo ipse quoque circumscriptus, insigne hoc erat T E R T I O D E C I M A N O R V M, qui eiusdem militiæ ordo fuit sub eodem magistro militum.

O B S E Q V I V M . C A P . X I X .

E R A T & illud hieroglyphicum, quod Ægyptij Sacerdotes obsequium, & ad domini iussa nutumve regressum significare si vellent, Canem conuerso in dorsum capite pingebant. Nullum porro animal Cane magis est dicto parens, quem abeuntem facillimo vociferatitu reuocet: etiamsi sit iamiam capturus prædam, increpitis intermittat. iussus insequi prouolet: eum denique quotiens erit libitum vltro citroque verteris. Theologi nostri veteres dictum illud ex Ecclesiaste, *Melior est Canis viuus Leone inortuo*, ita interpretantur, vt obsequij istiusmodi rationem habuisse videatur: nam per Leonem mortuum, ait Eucherius, cacodæmonem intelligunt, de salute nihil vterius sperandum est: non enim potest ad pœnitentiam redire. Per Canem autem viuum aberrantem quidem, & interdum contumacem hominem accipiunt, qui tametsi nonnunquam præuaricator

Eccles. 6. 9.

Memorable Canis obsequium.

fuerit & ceruicofus, ad obsequium tamen & meliora reduci potest. Et, vt ad Canis morigerum admodum ingenium reuertatur, libet ex Plutarcho memorabile obsequij facillimæque docilitatis exemplum in animali huiusmodi recitare, idq; in theatro Marcelli, spectatore Vespasiano, editum. Mimus eo quidam Canem introduxit omnibus fere saltationibus eruditum, qui cum ægritudinem postmodum simularet, panem Mimus porrigebat, eo detracto pharmacum propinavit, mox is trementi similibus cruciari, distorqueri, capitisq; grauedine laborare visus, demum quasi mortuus concidere, seq; exporrigeri, permittereq; vt quoquoersum traheretur, huc & illuc abijceretur, vt fabulæ commentū exigebat. Opportune autem cum res posceret, se tanquam è profundo aliquo somno concitatum, profiliisse demum, & signa quædam veluti lætitiæ & exhilarationis edidisse, atque alia pleraq; magna omnium admiratione colluisse. Hæc author ille testatur, qui nihil vnquam ineptè moliri deprehensus est. Sed quod pertinet ad obsequium erga dominum, habet hoc Canis commune cum Suibus, de quibus compertum, ait Plinius, furto abactos, agnita voce suarj, merso nauigio inclinatione lateris vnus, ad dominum remeasse.

ADVLATOR ET SCVRRÆ. CAP. XX.

Diogenis scomma in Alexandri.

SVNT qui adulatorem blandiloquum, & mordacem simul scurræ, per Canis hieroglyphicam ostendant, quorum

*Alter in obsequium plus æquo pronus &, alter
Qualibet in quemuis opprobria fingere seuuus:*

Diogenica hæc est interpretatio, ipsius de se testimonio, Nam is interrogatus ab Alexandro, ob quæ facta Canis nomen vulgo sortitus esset: *Quia*, inquit, *dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo.* Quin & coniectores, vt apud Hebræos legi, eum qui per nocturnā quietem imaginatus sit Canem videre, obtrectatoribus obiectū fore præfagiunt. Alexander idem dum sibi lusum quærit,

Ibidem D. Laertius.

sporulam Diogeni ossium plenam dono misit. Accepit eam Cynicus, & superaddidit: *Caninus hic quidem cibus, sed donum baudquaquam regium.*

FAMES. CAP. XXI.

CANINAM quandam famem memorant, quam Græci *βελιμλαον* appellauere, nos *Esuritionem* dicere possumus: vtcumque Dauides hanc eruditissime tetigit Psalm. 58. vbi canit: *conuertentur ad vesperam, & fame conscientur vt Canes, ciuitatem hac illac peruagantes,* cum futuram Iudæorum mendicitatem præfagiret: nam & ipsum famis vocabulum frequenter pro mendicitate vsurpatum inuenias.

DESPICATVS. CAP. XXII.

IN Sacris litteris plurimum inuenias Canem pro re humili, abiecta & contemptibili positum. Quem sermonem ne quis Neapolitanorum tantum esse putet, de Mephiboseto Ionatæ filio legitimus, cum insperatis à Dauide beneficijs affectus esset, & continuo mensæ Regiæ sodalitio dignatus, *2. Sam. 9-7.* dixisse eum, humilitatem professus suam: *Equis ego sum seruus tuus, vt respiceret super Canem mortuum, cui ego sum similis?* Et Dauid ipse, cum Regem suum Saulem se hostiliter insectantem in manibus solium habuisset, chlamydis regiæ oram præcidisse contentus, subsecutus eum clamauit: *Quem persequeris, Rex Israel? quem persequeris? Canem mortuum persequeris.*

1. Sam. 24. 15.

FVGÆ. CAP. XXIII.

QUOD si fugam notare voluerimus, Canem identidem, sed subiecta inter crura cauda, figurabimus. Hieroglyphici causam, nemo eorum quos in hoc argumento sequimur, explicauit. Figmentum ego à re ipsa dubio procul sumptum crediderim, vulgato in hæc tempora prouerbio, vt cum qui animum despondeat, vel ab incepto propter ignauiam perculsus meticolose desistat subijcere eum inter crura caudam, subijciamus. Quotiens enim Canes fugam arripiunt, præ metu abacti, caudam inter crura subijciunt. Quod cum insigniter etiam Lupo obseruatum sit, Maro elegantissime rem ipsam descripsit, vt suo loco dictum est.

Etiannum Gallico.

Æne. lib. II.

CLADIS PRÆSAGIVM. CAP. XXIV.

IN Aruspicina memoria proditum est, huiusmodi gestum cauda vtero subiectæ, in victimis quæ adolerentur, futuræ cladis præsagium dedisse: obtorta vero si foret cauda, bellorum difficultatem portendere, vt apud Didymum legere est.

VICTORIÆ PRÆSAGIVM. CAP. XXV.

ALITER autem cursum perciti, seu prædam insequantur, seu temere lasciuiant, surrectam, *C. Posthumi* aut exporrectam caudam habere solent: cuiusmodi effigies est in numo *C. Posthumi*, in quo *numus.* cernere est currentem Canem. cauda ita vt dicebamus, sursum versus incuruata, quod quidem in hostijs crematis obseruatum ex aruspicum disciplina futuræ victoriæ portentum erat. Sedenim in numo eo currentem Canem, celeritatem significare conijcimus ex iaculo, quod est inferne situm: vnde rem properanter confectam, victoriamve cito partam, si sequamur Aruspices, id indicabit.

IMPVRVS AMATOR. CAP. XXVI.

SVNT etiam qui satis impuros amatores expriment per simulachrum Canis, non ea tantum de scausa, quod *κῶν*, vt Eustathius interpretatur, *παρὰ τὸ κῶν*, quod amare est, deducatur, sed quod Lepores auidiori quodam affectu confectetur, quorum significatum inter nequitias improbiores resoluiimus. Neque quidem Ouidius signate magis Apollinis affectum incomparabilem exprimere *Metamor.* potuisset, quam luculentissima ea, quam ponit comparatione, his versibus decantata, *lib. 1.*

Vt Canis in vacuo, Leporem cum Gallicus aruo

Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem

Alter in hasuro similis iam iamq; tenere

Sperat, & extenso stringit vestigia rostro:

Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis

Morsibus eripitur, tangentiq; ora relinquit.

Sic Deus & Virgo est, hic spe celer, illa timore:

Qui tamen insequitur pennis adiutas Amoris

Ocyor est, requiemq; negat.

LIENIS VITIA. CAP. XXVII.

HOMINEM qui aliquo splenis vitio affectus ægrotare habeat, quæque in vniuersum ad lienem attinent, *Rabiosi Canis virus contagiosum.* Ægyptij Sacerdotes per Canis hieroglyphicum significabant. Gracilimum enim ac tenuissimum lienem Canis habet, quod vel mors, vel rabies eum inuasit, à splene est, quinetiam illi ipsi qui correptum rabie Canem medicare voluerint, morbum contrahunt, ac splenetica plurimum ea labe affecti pereunt: & qui Canem eo morbo laborantem disseuerit, ac afflatus exhalatione, contagionis vim efficacissimam experietur. Vrina quoque rabiosi Canis quomodoque calcaea nocet, maxime vlcus aliquod habentibus. Quin huius lotij, etiam non rabidi, tam perniciosa vis est, vt si quis in id suum coniecerit, ad generationem pigriori torpore lumborum fieri dicatur. Proinde rabido Cani contagiosum adeo virus inest, vt omnia rabiant, quæ momorderit, excepto homine. Nam quæ illi accidit ex huiusmodi contagione lues, mania est, vt eruditissimi hac ætate viri disputant: nam & Festo rabies proprie morbus caninus est. Quod verò scribit Aristot. Canes ipsos interire morbo hoc, & quæ morsæ sunt, *πλὴν ἀνθρώπων*, nonnulli clari quidem viri *πλὴν* legunt, vt celerius, quam homo intereat, exponant. Sedenim vt ea missa sacram, quæ hominibus à rabioso Cane mortis accidisse longo post tempore Albertus & Auicenna prodidere, legi apud Plutarch. rabiem in homine non fuisse cognitam discretamve ab alijs morbis Aristotelis tempestate, neque inde vsque ad Asclepiadem cuiuspiam innotuisse. Ceterum hæc ipsi viderint clarissimi viri, qui rem enucleandam susceperunt. Illud ego super hoc addam, vniuscuiusque Canis morsum tam perniciosum esse, vt ferant, eum qui semel fuerit à Cane læsus, pestilenti contagione Gallinarum incubitus, pecorum foetus, & abortus interuentu suo vitare, eiusq; introitu alterius vulnera aggrauari.

OLFACTVS. CAP. XXVIII.

SED vt ad Canis significata redeamus, olfactum Ægyptij sacerdotes per id animal inter alia significabant: nempe eum qui, quod prius latuisset in dagine sua deprehendere, ex huiusmodi hieroglyphico

*Canis sagacitas.
Eadē Plin.
lib. 8. c. 40.*

phico intelligebant. Satis enim constat olfactum esse Cani præcipuum, de cuius sagacitate (eam enim præcipue Canibus attribuit Cicero, & à sagire, quod acutè sentire est, deductum afferit) plurima passim videntur exempla. Dominum enim qui vel diutissimè abfuerit agnoscunt olfactu solo, & ignotum quoque si repente veniat. Scrutantur venatu in vestigia atq; persequuntur, contenti ad feram inquisitorem loro retrahentes, etiam si aquam ea transtulerit, & abutissimo quouis modo sese occultauerit. Illud sane quotidianum in Canibus, præcipue Gallicis, vt quem prius numum alicui eorum ostenderis, abducique mox è conspectu Canem iusseris; ac sub aliquo tapete vel stragulo numum eum abdideris, introductus mox Canis ac numum inquirere iussus olfactu solo fretus rem tibi quamprimum deprehendat, latebrasque vbi numus erat absconditus, & latratu, & exultatione significet.

R I S U S. C A P. XXIX.

*Medicorum
super risu
opinio.*

QUANTA vero Canis circa lienem ea quæ supra memorauimus patitur, totaque animalis vita inde pendere videtur, factum est vt Ægyptij Sacerdotes quæ super risu considerarent, per Canem identidem explicarent. Rarissimum enim vel difficillimum esse risum iis qui splene laborant, Medici tradunt, & ea est Canis prærogatiua vt is à venatoribus maxime expetatur, qui faciem magis, vt vulgo aiunt, melancholicam præ se ferat: signum enim id esse bonitatis aiunt, pernicioresque, & incurfu perseverantiores; qui tales sunt, esse prædicant. Apud Auicennam legas lienem ea ad se recipere & attrahere, quæ sanguinem benignum, clarum; copiosum & lucidum reddant, quem inde risus & hilaritatis causam authores esse putant: quippe quod ex ita affecto sanguine spirituum excitetur multitudo, claritasque animam exhilaret. Sedenim hoc vtcumque habeat, coniectores etiam, vt apud Artemidorum legere est, ex plene in somnis viso & risum, & voluptates augurantur. Canibus verò cum lien & tenuis, & vitio maxime obnoxius sit, necesse iudicatur eos hoc hilaritatis affectu aut nihil, aut parum moueri. Ab ijs vero quæ vel absunt, aut supra modum adfunt animali cuiuspiam, Ægyptij significationes suas comminiscerentur. Accidere vero facile potest, vt alicuius hominis memoris natura huiusmodi sit indicanda, vt in M. Crasso, qui ob id Agellatos vocitatus, vt in C. Lælio, & in Socrate, quos eodem semper vultu eademque fronte fuisse, præditum est.

LEVITAS IN MORIBVS. C A P. XXX.

VERVM habet suum & risus ipse significatum. Interpres enim Apollonij risum leuitatis signum esse dicit, vnde sapienter Isocrates, importunum risum minime amandum esse monuerit.

CVLTVS CANIS. C A P. XXXI.

*Cyruis à
Cane nutritus.*

SANE alia quoque nationes, quanti animal id facerent, multis exemplis testatum relinquere. Et Cyrum prædicant, Cyrum illum, inquam, omnium laudem maiorem à cane nutritum suorum omnium asseueratione, siue studiose conficta fabula fuerit, quo venerabilior haberetur. Quippe apud Romanos etiam in magno fuere cultu, licet à Capitolij prædicatione eos in crucem rapere sit cœptum. Annuo enim supplicio inter ædem Iuuentutis & Summani, vius in furcas arbores sambuceæ figebantur, quod eorum negligentia iactura ea facta videretur. Alioqui genito mane Catulo, res diuina hostiarum vice fieri solita, adeo puros eos ad cibum existimabant, adeoque numinibus placandis idoneos, fuisseque olim celebriores epulas catulina apposita, nostrorum scriptorum testimonio satis exploratum, & apud Plautum etiam factam huius rei mentionem inuenias, Saturione.

QVIBVS DIIS CANES SACRI. C A P. XXXII.

QVIBVS vero Numinibus Canes donarentur, dicere non pigeat. Siquidem Romani eos Genetrix, Græci Proserpinæ mactabant: vulgo vero Lupercalibus, quæ Romani in Panos Lycæi venerationem celebrabant, Canem immolabant; quoniam natura ipsa Lupis Canes aduerfarentur. Alij cœptum hoc in Romuli gratiam factitari tradunt, vti constans fama est eum à lupa nutritum. Sacra tamen hæc primum ab Euandro instituta nonnulli asserunt, Maroniano præcipue versu freti,

*Euander gelida monstrat sub rupe Lupercal,
Parrhasio dictum Panos de more Lycai.*

Æne. lib. 8.

Cæterum apud Argiuos Cyoniæ Deæ propter partus facilitatem sacri erant. Sed animaduertendum est plerisque locis Cyoniæ vocabulum corruptum esse scriptorum negligentia, qui Iyoniam fecere: vel quod arbitrati sunt à soluendi partum facilitate vocabulum conformatum. Apud Lacedæmonios Marti Canis propter audaciam & inuadendi promptitudinem offerebatur: eorum enim ephebi inter se certaturi, priusquam certamen inirent, Canis catulum illi Deo, utpote fortissimo, victimam ex cicuribus validissimam offerre se arbitrabantur. Ex alijs Græcis nemo, ut Paulanias ait, præter Colophonios, talibus sunt operati; hi enim Catellam nigram Triuiæ sacrificabant. Et Caribus mos fuit Canem immolare, vnde *κακὸν ἄμα*. Erant & Canaria apud Romanos auspicia, quibus apud Catulariam portam rutilæ Canes, non procul scilicet à rubro colore, sacrificabantur, ut ait *Canaria quid.* Atteius Capito, cum pro frugibus contra vredines atque sanitiam Caniculæ sideris faciebant. De sacrificio huiusmodi Ouid. Pastorum 4.

*Pro Cane sidereo Canis hic imponitur aris,
Et quare fiat nil nisi nomen habet.*

Plerique tamen ideo factum dicunt, ut flauescens fruges ad maturitatem perducerentur. Sidus enim Caniculæ frugibus est admodum inimicum. Non ignoramus autem Thracas cum alibi, tum præcipue in Zerintho Samothraciæ antro, nihil fere libentius immolare, & epulari solitos, quam Canem, memorabili Euripidis nece, qui propter mactatum ab eo Canem, (ut nonnulli aiunt,) ab Archelai Canibus interceptus, miserrime laceratus est. Quauis alij dicant Aridei Macedonis, & Crateri Thessali inuidorum opera, quod gratia plurimum polleret apud regem, Canes eas immisas fuisse, corrupto pecunia Lysimacho, earum curatore.

IMPUDENTIA. CAP. XXXIII.

NAM id quoque Canis est significatum, eaque de causa apud Homerum Helena se Canem accusat: quod abominanda tot malorum causa atq; author fuerit, ita Hectorem allocuta, *ὄϊος κύνος κακομήχανον ἀπυθέσσης*. Apud eundem Agamemnon quoque accusatus ab Achille *κύνος ἔμματα ἔχειν*. Nam, ut apud Pollucem legimus, Canis oculum habere dicitur is, qui nimio plus impudens est, cui si etiam importunitatem adieceris, Homeri eiusdem *κυνόμηχαν* feceris pro impudentissimo, Muscæ scilicet & canis ingenio copulato. Cynomyiam Euthymius syluestris Muscæ genus agnoscit, quod inter cætera Muscarum genera est impudentissimum, de qua Psal. 77. quamquam super hæc alibi. Hanc Catullus impudentiam expressit, ubi Acmen codicillos reddere pernegantem, Canem censet appellandam. Et Mathematici impudentem litigatorem ostensuri, duobus Zodiaci locis canino capite hominem statuunt; secundo quippe Arietis gradu, & Capricorni xvii. Sed nos hic de ea loquimur impudentia, qua quis fretus, pro iustitia vel pietate audeat vnumquemque vel ex potentioribus hominem erroris admonere, vel impunitatis arguere, dummodo spes profectus affulgeat, nec importuna temeritatis in vitium prolabatur.

PETVLANTES IUNIORES. CAP. XXXIV.

NON præteribo hic militarem ordinem eorum, qui PETVLANTES IUNIORES appellabantur, sub magistro militum per Illyricum: ij enim, ut assumptum nomen hieroglyphica pictura testarentur Canem luteum in rubra parma præferebant, in cuius medio orbis erat coloris lutei Canis, superne pedibus, quoad fieri poterat, exporrectis. Sane quidem, ut veterum quorundam est interpretatio, in Diuinis literis Romani milites, qui Pilato præsidii adfistebant, Canes vocitantur, *Pilati Canes.*

tur, vti Psalm. 22. *Circumdederunt me Canes multi*, quippe qui secundum legum immundi censerentur, atque admodum etiam impudentes essent, conspuendo sacrosanctam Domini faciem, caput eius arundine percutiendo, coronam spineam affigendo, & omni approbrii genere cœli Regem deludendo, vti eius ministerij mortales pene omnes. Eoq; Theologi trahunt Domini dictum in Euangelio: *Non decere sumptum de filiorum manibus panem dare Canibus*. Quæ quidem notæ si à Canino genere elui possent, nihil ferè inter animalia rationis expertia Cane venerabilius haberetur, vt qui non ciuitates modo sibi honori positas habuerint: quod ab Alexandro Magno factum esse, amissa Cane Pertha nomine, Theopompus ait, verum etiam longe maiora præconia monumentaq; secundum Ægyptios ritus omnino meruisse videantur.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. VI.

DE IIS QVÆ PER CYNOCEPHALVM,
SIMILAM, ET ID GENVS RELIQA
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CÆLIVM CALCAGNINVM.

MVCVNDISSIMVM illud hospitium, quod mihi apud te per duas continuas hebdomadas Ferrariae fuit, effecit, vt ea omnia incommoda, quæ perpeffus eram iacturasq; omnes, quas in tanta rerum conuersione feceram, inciperem obliuisci. Nam cum tu me Romana clade perterrefactum, neque non Florentina vrbs, atque aded totius Italia turbationes & motus fugientem, otij tandem cupidum in patriam memè recipere festinantem, iungere iter iussisses, & apud te dies aliquot commorari, inuitatis quotidie viris literatura præstantibus, magnam mœrori meo consolationem adhibuisti, suauissimisque illorum sermonibus agritudinis totius acerbitatem deliniuisti: præcipuè verd eruditissimo Manardo illo tuo sepius vocato. Ea demum fuit vtriusq; humanitas, vt numquam apud quempiam alias hilarius acceptum me meminerim: ita vterq; vestris me lucubrationibus certatim oblectare contendebaris: tu, dum remotissima quæque profundissima eruditionis arcana, apud authores veteres delitescencia, è tenebris eruebas; ille, dum Medicina Philosophia quæ loca pleraq; abstrusosq; sensus, & longa annorum serie ad hunc vsq; diem ignorata, multis agritudinibus remedia luci dare adnitebatur. Hinc factum, vt ego à vobis tali refectus cibo, cum primum ad Ægyptiaca mea Commentaria datus est reditus, vestra memor liberalitatis, qui me nullo laborum vestrorum fructu fraudare voluistis, statim cogitarem amicitiam tam honesta de causa olim vobiscum initam, aliquo testimonio comprobare. Atque ita Cynocephali Ægyptiaci Commentarium (id enim ob varietatem ipsam præcipuè placuit) nomini tuo nuncupavi. Argumentum quidem, nisi me studiorum meorum ratio fallit, fortè non indignum, quod tu tanta vir eruditionis euoluas, quo in legendo, tametsi nihil tibi lectianum omnium helluoni nouum occurreris, saltè, vt mea erga te beneuolentia signum sit atque monumentum, opto.

C A P. I.

NAM Cynocephali, quem Latine *Canicypitem* interpretabimur, hieroglyphica, tum multa sunt, tum eo nullum apud Ægyptios sanctius animal, neque sacratius fuit. Eadem pene forma est, qua

qua caudata Simia, & propter eam similitudinem ipse quoque *Cercopithecus* appellatur. Sedenim nonsteris corporatura maior, validior, efferatiorque est faciei caninæ similior, vnde & nomen apud Græcos accepit: quamuis multa in hoc genere sunt quæ humanam potius faciem, quam caninam referunt, facileque apud nos mira mansuescunt cicuratione. Cynocephalorum, de quibus hic agimus, lacte & Numidæ & Menisimi v. uunt, armentis ex eo genere comparatis, maribus præter sobolis causam interemptis: quod ideo dictum volui, ne quis Cynocephalū hunc, de quo dicturi sumus, accipiat, vt multi perperam, pro genere illo hominū, quod & Megasthenes, & plerique alii prodidere, capitibus esse caninis, pro voce latratum edere, ferarum pellibus velari, anguibz venatu & aucupio vesci. Nam, vt optime nosti, agrestes homines huiusmodi Pausanias ab Euphemo quodam ex Caria oriundo, visos tradit in insulis Oceani, quo tempestate delatus fuerit, quum in Italiam nauigaret.

*Cynocephalus de ori-
ptio.*

L V N A. C A P. II.

C V M P R I M I S autē Cynocephalus Lunæ erat hieroglyphicum: propterea quod animal id pari quodam afficitur consensu cum Lunæ coitu. Nam ipsa eadem hora qua Luna, nullo illuminata candore Soli coniuncta transit, nobisque videtur penitus euanuisse: Cynocephalus mas ipse quoque visu deficere comperitur, neque interim cibum capit, sed humi procumbens ægre habet, quasi Lunæ raptum ingemiscat. Fœmina vero præter id, quod ea quoque luminibus capitur, & cum mari pari afficitur ægritudine, sanguinem insuper egerit è natura. Quapropter albantur in templis Cynocephali, ob id potissimum, vt Solis & Lunæ coitus exploratissime deprehenderetur. Hinc Cornelius tradit Simias tristes Luna caua: nam affectus idem omnino in id genus omne diffunditur, quamquam in Cynocephalis & maior & exploratior est.

Visus defensus in Cynocephalo.

L V N Æ O R T V S. C A P. III.

A P V D eosdē Ægyptios sacerdotes Cynocephalus stans Lunæ ortum significabat, atque ad eam speciem addebant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema Regium capite gestaret; propterea quod, vt dicebamus, Cynocephalus valde sollicitus est super ortu Lunæ, qua caua angore afficiatur, prorsusque cæcutiat. Simul ac ea cœperit illucescere, & ipse visus particeps fieri, quasi Deo agat eo gestu gratias, & sacerdotii ornatu quodam instructus inde utriusque lucem gratuletur, eo quo diximus hieroglyphico figuratur. Ideo vero stantem pingi voluere, quod stare conueniat adoranti, quem morem fuisse etiam apud Romanos indicat Val. Martialis in Epigram.

A D O R A T I O.

Cynocephalus erectus, adorationis hieroglyphicum.

Multis dum precibus Iouem salutat,
Stans summos resupinus vsque in vngues Aethon.

Porro adorandæ nouæ Lunæ morem, & manus in prece sustollendi, Horatius attigit Ode illa:

Cœlo supinas stuleris manus,
Nascente Luna rusticæ Phidile,
Si thure placaris, & horna
Fruge Lares, auida que porca.

*Carm. li. 3.
Od. 23.*

Quinetiam Virgil. statum & sublatas in cœlum manus esse adorationis indicium ostendit: vbi Anchisen inducit obseruato augurali portento illo, quo flamma caput Ascanii corripuerat, mollesque comas tactu innoxia lambere visâ fuerat: is namque,

— Oculos ad sidera latus
Extulit, & cœlo palmas cum voce tetendis.

Æneid. ii. 3.

Et cum mox in attestationem intonuisset, & delapsa cælo stella per umbras facem ducens multa cum luce cucurrisset, signaretque vias, tum longo limite sulcus lucem daret, & late circum loca

*Sulphure fumarent, genitor se tollit in auras,
Affaturque Deos, & sanctum sidus adorat.*

Ibidem.

Status porro Philoni inconuertibilis mentis indicium est, ac sese Deo applicantis, qui nulla præditus vacillitate, stabilis firmusque permanens, vt cuncta moueantur author est. Videre est in argenteo quodam numo, quem bene literatus adolescens Prosper Publicola Sanrucius mihi Romæ videndū dedit, huius argumenti simulacrum cum inscriptione, V O T. P V B. quæ suscepta sunt in gratiam IMP. CÆS. TRAIANI HADRIANI AVG. Proditum autem est, stantes Ioui sacrificasse, vota que & preces allegasse, sed cum Opi rem sacram faciebant, illique supplicabant, votave concipiebant, sedentes id facere solitos: eo scilicet signo eam esse terram matrem indicantes. Sedenim Pythagoras proprio dogmate adoraturos sedere iubet, quāuis Plutarch. v. surpatū à Numa dicit, hinc vt colligamus, vota rata firmaque esse debere. Quod vero ad statum pertinet, magister noster Paulus Apostolus toties standum admonet, dum dicit: *State ergo, neque velitis iterum summittere vos iugo seruitutis, & illi semper inharere.* Atque alibi: *State conuersi ad Dominum.* Et alibi: *Quoniam tunc viuimus, si statis ad Dominum conuersi.* Et in Gedeonis militia exauthorantur illi, qui ad aquam ducti flexere genua, & in terram procidere: qui vero stantes accepta in manum aqua eam lambere obseruari sunt, ad pugnam delecti rem fortiter gesserunt. Quinetiam in Nicæno Concilio statutum legas, vt die Dominica, & diebus Pentecostes, stantes ad orationem Domino vota reddamus: alia vero ratione ab ipso Resurrectionis Dominicæ die vsque ad certos dies, de quibus dicere nostri non est instituti: nam toto anno plures essent colligendi, idque importunum videretur. De sustollendis vero manibus loco suo, in Manuum Commentario, plura.

*Adoranti
cur stare
conuenit.*

*Galat. 5. 1.
Philip. 4. 1.
2. Thess. 3. 8.*

ÆQUINOCTIA. CAP. IV.

A ÆQUINOCTIUM vtique Ægyptij sacerdotes *ιεεργλυφινωσ* scribere si vellent, Cynocephalum sedentem effingebant, caulam eam secuti, quod animal id vtriusque æquinoctij tempore duodecies, per horas quippe diei singulas, ac duabus itidem noctibus eiusmodi, potus excrementa profundit: vnde absurde factum, vt sedentem Cynocephalum in fontium apicibus statuunt, quasi iugem & perennem aquam ex eo sibi concitari arbitrentur. Adhæc, in his ipsis temporum carnibus Cynocephalus duodecies, horis quippe singulis, quāto potest arguere vilitate vociferatur. Etenim horarum obseruandarum ratio Clepsydris prius excogitata est, quarum præcipuus vsus in vrbe Achantha trans Nilum fuit: vbi inter alia vas admodum ingens erat, in quod singulis diebus sacerdotes singuli numero trecenti & sexaginta, ad anni scilicet rationem, qui apud eos habebatur, subductis intercalaribus quinque, de quibus in Vulture satis dictum est, aquam ex Nilo decerebant, que suo emissā cauo per eius generis horologium horas indicaret: inuentum est postea tum vocis, tum sonori tympani significatione, more Cynocephali, eas discernere. Mos autem, vti dictum est nuper, erat apud Ægyptios, vt in horologiis aqueis Cynocephalū adsculperent, ex pene cuius fistulato aqua destillaret, ea adhibita diligentia, vt quantum satis esset immitteretur, neve cauum nimis arctum, neque nimis patens esset, hoc nimis celerem effusionem, illo stragulationem sæpius efficiēte. Ex iis vero, quæ supra posita sunt, datur intelligi, quodnam sit animantium id genus, quod nullo expresso nomine Victorinus Rhetor memorat eo loco, vbi M. Tullius in Rhetoricis temporis finitionem quarit. Ait enim is, Trismegistum, quum in Ægypto esset, sacrum quoddam animal Serapidi dicatum duodecies toto die yrinam facere obseruasse, idque pari semper interposito tempore: vnde ipse diem per duodecim horas dimensum esse coniecerit, exindeque hunc horarum numerum constitutum: quam quæ sunt qui velint ex cæli dimensione, que secundum musicam rationem in duodecim partes diuisa feruntur, horas itidem duodecim adinuentas. Astronomi enim diem & noctem, quotquot alteruter horarum nostrarum fuerit, in horas ipsi suas x i. singulos partiuntur. Aquam porro maiores nostri, quantum per totum diem sufficeret, exceperunt tenuissimo cauo diffluentem, eaque in duodecim partes diuisa, ex partibus horarum numerum statuerunt.

Vsus Clepsydrarum vbi primum.

QVIES. CAP. V.

QVANTVM vero pertinet ad fessum, fessus, vt Iamblichus ad Porphyrium scribit, quietis indicium esse videtur, de quo plura inter arbores differuimus, vbi Deum in loto sedentem ab antiquis, idque ex Nasamonum instituto, pingi solitum, & qua causa declarauimus. In æquinoctiis vero illa vtriusque temporis æque dimensi paritas, quietis cuiusdam indicium haberi potest, cum nihil subsultet, quod alterutram partem inquietet; vtraque vero firma stabilisque in æquilibrio conquefcat.

LITERÆ. CAP. VI.

LITERAS quoque per Cynocephali simulacrum intelligebant Ægyptij: quia quoddam eorum genus eas callere existimabant, seque illis ob literarum cognitionem cognatos esse. Simulac enim Cynocephalus in templum inductus erat, eorum ritu educandus colendusque, sacerdos illi albiolum, calamum & scipiam apponebat, exploraturus an ex eo genere esset quod in cultum recipi deberet: quippe si quid scribendo cognationem suam approbasset, ea de causa Mercurio sacer erat, qui literarum omnium author habebatur. Ex quo iam credere possumus, Simiam olim latrunculis ludere didicisse, & Elephantum literarum Græcarum doctum in puluere scriptitasse, Muremque, quod pro comperto Albertus ponit, in

Plin. lib. 8. cap. 54.

Mus in conuiuio.

conuiuio candela discumbentibus prætenta, daduchi ministerium præstitisse. Mira hæc fortasse videantur iis, qui sententiam Anaxagoræ probant, animalia omnia ab homine rationem, habere dumtaxat actiuam, passiuam autem, vt ita dicam, & tamquam mentem quamque mentis interpretem dicunt, numquam habere. Sedenim & Pythagoras & Plato asserere videntur rationis participes animas esse, vt eorum animantium, quæ vulgo rationis expertia vocentur, tamen si ratione non vtantur, tum propter incongruam ineptamque corporum compaginem, tum vero quod differendi facultate careant, vt in Simiis, & id genus aliis humani cuiuscumque fere operis imitatricibus est cernere. Quinimo Diogenes his etiam intelligentiæ aerisque participatum impertit, quæ vt magis minusve sint humanæ figuræ similia, ita magis minusve intelligent. E conuerso autem, vt apud Aristotelem & Physiognomos alios habetur, ita mores in humana perpendimus natura, prout effigies, ipsaq; corporis species ad brutorum aliquod refertur: vt pote Asinina labia crassa quippe prominentiaque, tarditatem & stuporem ingenii, Caninas maxillas iracundiam simul & fidelitatem, hispida angustamque frontem, quippe Suillam, impuritatem morum, indocilitatemque hominis indicare: atque ita fere singulis in articulis, ingenium nostrum ad brutorum similitudinem explorari. Pari igitur ratione Cynocephali, Simiarumque genus omne, quorum bona pars mira quadam similitudine faciem humanam, pedes autem & manus omnino referunt humano itidem sensui & operationi, artibusq; propinquo- ra sunt, & propemodum intelligere nobiscum pariter iudicantur. Non præteribo hic, quod ad hanc pertinet similitudinem, quod Galenus in aggressionibus Anatomicis ait, se multas Simias & Cynocephalos dissecasse, si humani corporis copia non affuisset, miramque in iis similitudinem cum humano corpore deprehendisse: quare Ennius recte admodum scribit,

Per brutorum aliquam hominum mores significantur.

Simia quam similibus brutissima bestis nobis.

Sed esto similitudo hæc ingenij causa: Quid hi super Elephantem dicturi sunt, quo quid brutum magis, & ab humana figura diuersius? Ei tamen beluæ esse quandam cum genere humano societatem, M. Tullius in Epistolis, ex confirmata hominum opinione, non negat.

Epistola ad Marinum.

VNDE BRVTORVM CVLTVS APVD ÆGYPTIOS. CAP. VII

ALII vero colique animalia, quæ rationis expertia dictamus, sunt qui ab Iside tradant institutum, quæ honorem hunc coniugi, eidemque fratri Osiridi præstandum induxerit, magna agrorum parte sacrificulis adiudicata: moremque fuisse initio, vt quæ quisque vellet animalia in hunc vsum aleret, quibus vita functis, tamquam Osiris occubuisset, luctum instaurabant. Cæterum postea delectum habitum, & Cynocephalo in primis honorem attributum propter excellentem quandam, vt rerum periti asserunt, animalis istius naturam humano propemodum generi proximam: vt vero profani putant, quippe qui rerum historias ex vulgo mutantur, factum aiunt, propterea quod Osiris huiusmodi Satyrorum genere sit plurimum delectatus, vt nostro etiam tempore vanissimi plerique faciunt. At Romanis etiam id nequitæ genus in vsu fuit. Quare nebulonem Vedium luxurix carpit Cicero, quod sibi obuiam factus cum duobus essedis & rheda equis iuncta & lectica, quodque in essedo haberet Cynocephalum, neque deessent etiam Onagri: quare numquam hominem nequiores autumat se vidisse. Quin vero & Satyros eos appellatos constat. Magna horum vis in subfolanis Indorum montibus, quæ Cartadulorum dicitur regio, humana propemodum effigie, tamque quadrupedes quam recte currentes, tantæ perniciousitatis incurfu, vt propter velocitatem non nisi senes aut ægri captantur. Atque hinc ridiculum illud Alexandri Magni militibus obuinit, qui loco quodam per Indiam facientes iter, Cercopithecocos adeo multos insignique magnitudine conspicati, qui ad exercitum similitudinem, quem inferne sub signis progredi obseruabant, ordines & ipsi seruare videbantur, in eos velut in hostes montium iuga insidentes impetum fecerunt, sui que erroris admoniti à locorum peritis, non sine rubore arma inhibuerunt.

Vedius à
Cicerone
cur repre-
hensus.

Meminit
Curtius.

SACERDOS. CAP. VIII.

SED vt ad hieroglyphica redeamus, sacerdotem etiam Shieroglyphice per Cynocephalum Ægyptij significabant, propterea quod aiunt animal id neque pisce, neque pane ex piscibus confectovefci, quali Orizæ plurimum vntur. Indorum ea gens, qui nullum alium cibum nouere, quos vnguibus dissectos sole torrent, atque inde panem ex his faciunt, vt Clytarchus memoriæ prodidit. Veluti tres apud Babylonios familiæ olim fuere, quæ nullo alio cibo victitabant, quam piscibus arefactis & pistillo tuis, ac demum in offas coactis, veluti pane: cuiusmodi religio in Christianæ quoque pietatis collegia quædam emanauit, quæ perpetuam carniū abstinentiam sibi constituerunt, quod tamen apud eos honestiori de causa & longe maioribus argumentis institutum. Externi tamen sacerdotes & pisce, & huiusmodi etiam pane vescerantur, quo Ægyptij tantum abstinebant, piscemque hi demum omnem, vt Commentario suo dictum, religiose admodum abhorrebant, eaque potissimum de causa, tanto Cynocephalum cultu prosequerantur, in quo suæ religionis timorem obseruarent.

Carnium
abstinentia.

CIRCVMCISIO. CAP. IX

CVM QVÆ circumcissionis ritum Ægyptij suscepissent animaduertissentque Canicipites hos circumcisos nasci, rati, non temere sed diuinitus ei animantium generi id obtigisse, maiori eos habereenerationi, vnam eandemque cognationem cum illis omnino profitentes. Circumcidere vero antiquissimum fuisse Ægyptiorum institutum, ab eisque ritum sumptisse Iudæos, Diodorus fabulatur, quem secuti scriptores quidam alij, proprium hoc, & vetus Ægyptiorum arbitrati sunt, quem morem Colchi, vt pote Ægyptiorum coloni, neque non Hebræi apud eos educati, postea tenuerint. Sed eorum hæc est fabula, qui Diuinarum literarum historiam tam longa annorum serie apud populos nationesque omnes receptam, obscurare conati sunt, cui tamen & Strabo & Cornelius

Circumci-
sionis Ægy-
ptiorum an-
tiquus mos.

lius Tacitus subscribunt, qui circumcidere genitalia Iudæorum institutum asseuerant. Sed enim qui veterum monumenta studiosius perscrutantur, Abrahamum norunt signum populo suo dedisse circumcisionem, qua sui ab Ægyptiis distinguerentur. Non igitur, diceret Irenæus, ad similitudinem Cynocephali circumcidebant Ægyptij, sed ab Hebræis ritum hunc Ægyptiorum natio magna ex parte suscepit, quæ virum illum per annos multos in Ægypto degentem, & de diuinis assidue differentem admirata est, pluribus & veteribus & nouis scriptoribus id asserentibus. Sed fac nihil horum inueniri, validius id mihi argumentum est, quod ex historia desumitur, mutilandorum genitalium legem antiquis temporibus popularem apud Ægyptios non fuisse, cuius rei Pharaonis filiam testem appello locupletissimam, quæ cum in ripa profluentis fluuij Mosem comperisset, euestigio circumcisum agnouit, & foetum gentis Hebræicæ nuncupauit. Quod si circumcidendi mos Ægyptiorum itidem fuisset, quinam ex hoc signo in cognitionem eam deuenire potuerit? Ex quo illud etiam suspicari licet, nõ omnium Ægyptiorum institutum fuisse mutilationem huiusmodi, sed sacerdotum tantum, vt à prophanis secernerentur, quod apud Hebræos semper populariter obseruatum est. Notum illud est, Iudæos olim contra Hadrianum mouisse bellum, qui, ne mutilarentur genitalia, vetare voluerit.

CORDIS APERTA SIMPLICITAS. CAP. X.

DE mysterii autem ratione, varia traduntur ab authoribus pene omnibus, sed præcipue quidem nihil præter obscenorum munditiam ea re quæsitum existimant. Alii figuram eam fuisse aiunt, sed quam ne ipsi quidem Hebræi satis intellexerint. Non desunt, qui id insigne ob eam causam genti inditum putent, quo numerosa illa progenies cœlitus Abrahamo promissa, à cæteris esset gentibus discreta. Antiqui omnes Theologi, ex hoc circumcidendi cordis figuram & typum asserunt, quod ea pars, quæ circumciditur, similitudinem quandam habeat cordis: iussisse vero Deum vt ea nudaretur, quo ostenderet, aperto & simplici corde oportere nos viuere, vtpote, quæ in ea corporis parte, quæ omnium fere gentium ritu pudoreque velari solet, instituta sit: quia secretioris illius circumcisionis, quæ in corde fieri debet, indicium fuit. *Circumcisi enim sumus*, inquit Apostolus, *circumcisione non manu facta*. Nam & Prophetæ idem idem clamant: *Circumcidite duritiam cordis vestri*. Declamant super hoc Lactantius, Eucherius, Irenæus, Græci Latinique omnes. *Nam illa*, inquiunt, *carnis mutilatio in Iudæis, nisi significaret cordis circumcisionem, careret vtique ratione: quia si Deus id vellet tantum, à principio sic hominem formasset, vt præputium non haberet*. Quæ vero super hac re multa admodum magister noster Paulus senserit, cum sint quotidie in piorum manibus, & publice recitentur, superuacaneum ea repetere iudicauit: idque sat fuerit monuisse, Origenem Adamantiũ super hoc legendum epist. ad Romanos c. 2. lib. 2. & alibi passim, ita tamen ne Chrysof. Basilium, & ex nostris neminem prætereamus.

Circumcisionis mystica significatio.

IRACUNDIA. CAP. XI.

AD HÆC Ægyptii sacerdotes iracundiam per Cynocephalum indicabant. Est enim Cynocephalus ante omnia animalia iracundus, indignabundusque, de quo id dici potest, quod de Pane Theocritus,

Καὶ οἱ ἀείδεμαί α χαλὰ ποτὶ σὶνὶ κέ θυται.
Semper acerba illi pro naribus assidet ira.

quasi dicamus,

Nam omnino & Panes, & Satyros, & Sphingas, & Simias, & Cynocephalos idem propemodum genus, diuersis tamen inter se distinctum speciebus, authores ponunt. Nascuntur vero Sphiges apud Troglodytas Æthiopes, forma haud ei dissimili qua pinguntur, fusco pilo, mammis in pectore geminis, monstro similes, sunt etiam paulo pinguiores: naturam habent in curationem admodum procliuem, pluribus exercitiis disciplinisque aptam. Albertus quoque inter Simiarum genera Sphingem agnoscit, insignem duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris itidem subnigri & oblonga. Harum ego vnã Veronæ cum essem, vidi, mammis illis & glabris & candidis, à pectore propendentibus: circumducebat eam circulator quidam Gallus, ex ignotis antea insulis recens aduectam. Ostentabat idem cuniculos nostris quadruplo maiores, mira quippe corporis obefitate

Sphinx.

Cuniculi ex ignotis insulis.

K disten-

distentos, & quod, nisi quis viderit, credere vix queat, præditos quaternis singulos genitibus, humanorum digitorum instar & similitudine cohærentibus. Ipsa vero Sphinx toto erat pectore glabello, facie & auribus humanis propioribus, dorso hispido supra modum, fusco & oblongo admodum pilo, eoque densissimo. Rector læuum brachium, quo catenam, cui erat alligata, regebat, ferrea manica obarmatum habebat, dextra baculum gerebat, quem in faciem animalis idemtidem prætendens, bipedem secum ambulare, & locò etiam saltare, interdum & obgannire faciebat, multamque hinc à spectatoribus stipem aucupabatur.

A R C A N A T E G E N D A. C A P. XII.

PORRO Sphinges in Ægyptiorum templis hieroglyphice admonent, mystica dogmata, præceptaque & institutiones sacras, per ænigmatum nodos à profana procul multitudine inuiolata custodiri debere, & in arcanis tantum tractari: cuius ergo taciturnitatis effigie, huius tabellas & literas signare diu delectatus est Octavianus Augustus, quam postea repudiavit vsus inde, felicitis ominis causa, Alexandri imagine.

Suet. in eius
vita. c. 50.

I N G E N I I A C V M E N. C A P. XIII.

EA vero hastæ Palladiæ cuspidi subiecta, vt in ea Mineræ statua, quam Athenis olim fuisse erectam ait Plinius, ostendit nihil tam abditum & reconditum esse, quod ingenii acumine exeri, & palam proferri non possit: ita quidem Sphinges. At qui Cynocephali vocantur, corpore sunt deformi, ferum omnino, vt diximus initio, atque indomitum animal, quod nulla ratione modoque sæuit, supercilio aspectuque sunt horrido & truci, vt genuinam, qua de supra dicebamus, bilem ex facie possis agnoscere.

D I V I N A I N O C C V L T O. C A P. XIV.

ADDENTVR & Sileni Cynocephalo: sunt enim & hi, vt Pausanias attestatur, ex Satyrorum grege, quos cum ætatis iam prouectioris esse cœperint, Silenos appellare consueuerunt, quorum hieroglyphicum erat, diuinitatem in re quapiam delitescere. Erant enim Sileni, vt ex Platonicis Alcibiadis dicto colligimus, imagunculæ quædã festiles, ita concinnatæ, vt diduci & explicari possent, quæ vbi clausæ erant, nihil aliud quam ridiculam & monstruosam quandam tibicinis speciem ostentabant: vbi vero aperiebantur, venerabile numen aliquod exerebant. Hinc Alcibiades Symposio, Socratem Silenis similem esse dicit, quod is longe alius esset interius intuenti, quam summo habitu videretur. Vnde etiam Σιλίων ἀλλοτρίων δὲ δὲ dici solet, de re quæ prima fronte vilis ac ridicula videatur, interius tamen ac propius contemplanti sit admirabilis.

Sileni quid.

V R I N A T O R. C A P. XV.

SEDEMIM, ne reliqua Cynocephali significata prætereamus, per simulacrum eius vrinatorem D etiam intelligebant, quando quidem animalia reliqua inter natandum abhorrescere, rugisq; strigosa fieri perhibentur: vnus Cynocephalus, vt apud Horum est, in quemcunq; locum tranare perrexerit, nullo vel squaloris vel horroris indicio fertur enatare, cuius quidẽ natationis facilitas vna cum literarum peritia, quæ potissimũ in Cynocephalo discernuntur, eam animali conciliant laudem, quæ doctis & experientibus viris tribuebatur, vt scilicet & literas & natate didicissent: cõtra vero in ignavos & nullo negotio idoneos, nulliusque disciplinæ aut exercitii participes, Athenienses dicere solebant, μήτε νείν, μήτε δε ἀμύματα, neque quidem natate, neque literas, cuius proverbiũ mentionem facit in legibus Plato, atq; etiam Aristides in Apologia quadam. Quod vero hæc liberalia essent studia, apud Tranquillum legimus, Octavianum Augustum nepotes suos & literas & natate, aliq; rudimenta

per

Ata per se plerumque docuisse. Iam & de Caligula ad eius ignominiam dictum, quod admodum docilis ad cætera, natæ nescierit. Porro vrinator non est simpliciter positum, sed eum significat qui profunda quæque peruestiget, vnde locos apud scriptores perdifficiles, Delio natatore dicimus: egregie enim Delii natandi peritia celebrantur.

ORBIS TERRARVM. CAP. XVI.

PER idem animal orbem terrarum *ἰεργλυφικῶς* Ægyptij significabant. Nam cum duas & sexaginta primarias terræ habitabilis regiones ponerent, quas & Hali Amberagel in tractatu ultimo Astrologiæ memorat, obseruarunt magna in id genus animalium cura adhibita, partes totidē in Cynocephalo moriente, quæ quotidie singulæ perirent, mox & secundo & sexagesimo die quod reliquum esset corporis interiret. Erat vero apud eos sacerdotes summa religio, vt quicumque singulis diebus intermortuus esset, articulus præsecaretur, riteque vnguentis more suo obunctus sepeliretur. Quod vero mos fuerit Ægyptiorum vnguento plurimo cadauera inungendi, durauit etiam apud Christianos diutissime mos hic, quod ex Tertulliano coniectari possumus, ita dicente: *Si Arabia quaruntur, sciant Sabæi pluris & carioris suas merces Christianis sepeliendis profigari, quam Diis fumigandis.* Sed vt ad orbis partitionem reuertamur: Deus excelsus, diceret Clemens, penes quem rerum omnium potestas est, in septuaginta & duas partes diuisit totius terræ nationes, eisque principes Angelos præfecit, mox Christus Apostolos totidem, antequam pateretur, per omnem terrarum orbem dimisit, qui Euangelium prædicarent. Astrologi, suam quandam secuti commoditatem, sexagenis tantum partibus orbem diuiderent, de quibus ita Proclus in Sphæra: *Sed nec interualla circuloꝝ in toto orbe à se inuicem stata sunt: verum pro sphaerarum circulis à polo sexagesimarum partium quisq; interualla notatur, Aequator ab utroque tropico sexagesimis quaternis distat.* Reliqua ex Iacobo Zieglero huius doctrinæ peritissimo cognoscere poteris, cuius tu eruditionem admiratus, cum Principem is neminem virum in Italia, atq; adeo in ipsa vrbe Roma reperisset, à quo susciperetur, tu ipse mi Cœli, hominem & probum, & literatum, vti Anacharsin Solon, complexus in contubernium tuum admisisti, & vt doctrinam suam posteritati communicare posset, per ea, quæ illi præstas commoda, effecisti.

DE SIMIA. CAP. XVII.

IAM vero quædam super Simia conquiramus, qua super id traditur, quod iudem sacerdotes, vbi hereditatem in inuisos collatam significare voluissent, hieroglyphicū Simiæ quæ paruulam pone Simiolam duceret, facere conueuerunt: cuius argumenti causam eam apud Horum legas, quod duas ipsa Simiolas vno partu perfert. Sedenim earum alteram magis diligit, alteram ita negligit, vt eam etiam odio prosequi videatur. Quam vero curandam suscipit, morose adeo complectitur, & ante se comprehensam gestat, ostentat omnibus, tractarique gaudet, gratulationem intelligēs, vt magna ex parte factum ipsa suum, cui tanto affectu fauere videbatur, attrahendo enecat: nox alterum, quem negligere cœperat, educare cogatur, in eum omni mox conuersa cura.

HÆRES INVISVS.

HOMO NIHILI AC NEQVAM. CAP. XVIII.

VVLGATISSIMVM vero illud est, & omnium scriptorum ætatumque testimonio receptum, Idē Philotheses, Æschinem tragicam esse Simiam dicit, quod personatus quodammodo verborum grauitate videretur, cum aliqui pessimus atque nequissimus ciuis esset. Et Dion historicus de obrectatoribus,

Molossorum
Regis Si-
mia.

bus, Quos ego, ait, non plaris facio, quam vt dici solet, Simias. Apud Cicero in Epistolis, Simiam inuenias pro nihili homine positum. Quodque historiis Græcis memoriæ mandatum est, Simiæ, quam Rex Molossorum in deliciis habebat, improbitas minime prætereunda. Illa enim, cum Spartiatæ oraculum ab Ioue Dodonæo petiuisent de victoria sciscitantes, legatque vas illud in quo inerant fortes collocauisent, vrnam euertit, fortesque dissipauit. Negant vero Historici, vt Cicero de Diuinatione refert, Lacedæmonii vllum vnquam ostentum hoc tristicius accidisse: nam quæ præposita erat oraculo sacerdos, dixisse fertur: *De salute Lacedæmonii esse, non de victoria cogitandum.* Neque vero Plautus inepte Simiam bestiam, nunc nihili vocat, nunc nequissimam, in Milite, ac Pseudolo, & in Rudente, pro lenone in somniorum coniectatione ponit, quando lenonibus nihil est scelestius neque perditius, ingrato dubio procul & inuiso mortalibus genere, quodq; est, vt ipse dicit, *Deorum odium atq; hominum.*

VITIORVM DISSIMVLATOR. CAP. XIX.

AD HÆC, hominem sua dissimulantem vitia, turpitudinemque domesticam occultantem, notare si vellent Ægyptii, Simiam micturientem faciebant: ipsa enim est ea verecundia prædita, vt quotiescumque lotium fecerit, excrementum illud (quod etiam in fæce reliqua feles faciunt) effossa obruat terra, aut alia quapiam re superingesta omnino occultet. Sed quoniam imprefsi codices in damno sunt, quantum ad Simiæ nomen, quæ sit castior lectio, in Fele, hoc est, in Æluro disputatur.

IMPVDENTIA.

CAP. XX.

PETVLANTIA.

MHI quidem longe significantius per Simiam impudentia videtur ostendi posse, quam huiusmodi verecundia. Ea siquidem partibus iis, quas verecundia occultari iubet, assidua sessione depilatis, natibusque ita turpiter denudatis, improbum exhibet spectaculum, & eius generis mares, præcipueq; Cercopithecii, natura procaciter excitata, frequenti quantumlibet spectatorum theatro, satis cum impudentia pudendi tractatione lascitiunt, eorum instar fatuorum quos nunc Ægyptii, vt omnibus ad Nilum locis palam est, Maurique & Turcæ omnes simul actalia perpetrare conspexerint, magnopere venerantur, summaque innocentia & simplicitate præditos arbitrantur: remque putant admodum piam se facere, si cumulatim in hos stipem contulerint. Sed vt cumque illa, Pithecusæ insulæ, quod ad hanc facit morum prauitatem, notæ sunt in Tyrrheno mari, quibus nomen inditum à Simiis, in quas Candulus & Antlantus, vt apud Harpocracionem ex Æschyli Sardiæ iambis legitur, fratres, omnium ea ætate profligatissimi impostores à Ioue transformati sunt, cū aduersus eum quoque fallaciarum machinas admouissent. De quibus ita Ouid. in Fabulis:

Metamor.
lib. 14.

In arimem, Prochytamque legit, viridig, locatas

Cercopum exosus, gentiq; admissa dolose,

Colle Pithecusas habitantum nomine dictas:

In deforme viros animal mutauit, vt idem

Quippe Deum genitor fraudem & periuria quoddam

Dissimiles homini possent similesq; videri.

Thersites
insolentia
notatur.

Sane quidem petulantiam quis hoc scriptiois genere significaturus, nullo commodius animali vte-
tur, quam Simia: cuius improbitate considerata, Plato in Ciuitate sua Thersitem ait, illum omnium
qui ad Ilium venere turpissimum, tantæque impudentiæ monstrum, vt Achillem Agamemnoni ex-
probrare nihil veritus fuerit, seque heroibus ingerere temerarius assueuerit, in Simiam commutatum
esse, imitarique adhuc hominum facta, non re, sed specie ipsa mutata: quod etiam Q. Calaber Paralipomenis tangit. Nam si cum inter homines ageret, tam perditæ tuit insolentiæ, vt ne Regibus quidem Imperatoribusq; ipsis quicquam parceret, minime mirum, si, postquam in bruta transfuit, eundem animi tenorem seruat, importunitatemque omnem aduersus Leonem ipsum, ferarum omnium regem,

A regem, excercet. Sane Lycophron Therfitem ipsum *πικρόμορφον* appellat, & vulgo genus hominum huiusmodi simiis solemus æquiparare. Ac in eam improbitatem ita nos aliquando lusimus sermone ad Leonem X. P. M.

*Denique sic petulans generoso infensa Leoni
Simia, que natibus, caudaque & clunibus huius,
Tantum animi est parua, affixa procacibus ausis,
Hoc tam magnum animal vexatque agitatque, nec vllam
Esse moram patitur, Musca importunior: apta
Illa feros vitare vngues & dentis acumen,
Lubrica dum fidit saltu, leuibusque lacertis,
Deque suo quarit sibi tot ludibria Rege.*

F E B R I S M E D E L A. CAP. XXI.

B R E L I Q V V M hic erat, vt ex eorumdem sacerdotum dictatis remedium febris ex Leone Simiam vescente significari subijceremus, sed super hoc satis in Leone.

S V I A D M I R A T O R. CAP. XXII.

Q V O fit in prolem suam affectu Simia, paulo ante diximus. Hinc autem aliud oritur hieroglyphicum. Fuerunt enim qui Suffenos Catullianos per fœtam Simiam aptè significari posse contenderent, qui scilicet sine riuali dicta factave sua vnice amant & venerantur. Generosum Pindari dictum, qui genus hoc hominum philautia, hoc est, cœco amore sui perditum irridens, adultores non aliter viros probos & amicos videri ait insipientibus, quam Simiæ pulchræ pueris iudicantur. Ait enim in Pythijs, *καλοτοί πιδων παρ' πασι*, *Bella quidem Simiola est pueris*. Nam & Horatius adulatorum in obsequium plus æquo pronum, ita ad diuitiis nutum mutari scribit, *Vt credas mimum partes agitare secundas*. Simia verò mimum exscribit, quòd vna omnium maxime atque efficacissimè quæcumque fieri viderit imitatur. De philautia Synesius, vir literatissimus, cum epistolas accuratius à se scriptas aliquando colligeret, vereri se dixit, ne quod Simijs accidit, eueniat sibi: illæ enim, ait, cum natos animalium omnium turpissimos periant, putant ipsæ tamen eos esse omnium formosissimos. Atque vtinam, mi Cœli, non itidem & ego fallar, qui tantum vigiliarum hieroglyphicis his indagandis impenderim, tantum laborum conscribendis exhauserim, vt quod nunc hominum est ingenium, posteaquam me studiosorum animos oblectare existimauero, ludibrio sim. Quid enim, inquit, ad nos literarum Ægyptiarum fabulæ, cum nunquam satis temporis per ætatem etiam longissimam superfit, vt vel Latina vel Græca discere quis possit? quanto satius fuerat quatuor hos & viginti annos, qui contexendis sex circiter & quinque: ginta huius argumèti commentarijs periere, vel eloquentiæ, vel traducendis authoribus Græcorum optimis impendisse: aut, si *frigidus obstaret circum precordia sanguis*, mihi potius latenter instituisse viuere, ne per continuam genij defraudationem corpus affligerem, vnde diuturnas grauissimasque tot ægritudines contraherem, neque tamen hinc vllam apud potentiorum quemquam gratiam mihi compararem? Vera hæc, non inficior, dicturi sunt. Sed quid agerem? Suus cuique attributus est error. Si quid tamen fuerit quod vel tibi, vel tribus amicis alijs non vsquequaque displicuerit, satis me consecutum arbitratus: habeant sibi sua regna Reges, respondendo, meamque iudicio trium circiter amicorum industriam approbari vsque; adeo æstimabo, vt pro laboribus tantis ingentem mihi mercedem cumulatissime persolutam, rationibus meis sim nulla contatione relaturus. Vale, meque Manardo, more tamen illo tuo, plurimum commenda.

*Generosum
Pindari di-
ctum.*

*Pierius 24.
annos in his
Hierog. co-
texendis
impendit.*

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIB. VII.

DE IIS QVÆ PER CERVVM SIGNI-
FICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAGNIFICVM ACHILLEM BOCCHIVM
BONONIESEM.

SINGVLARIS illa mentis integritas, summaque Eruditio tua (Achilles Bocchi nobilissi-
me) nostraq; amicitia firmitas, perpetuaque constancia iubent, vt quantum in me est, tui
memoriam nullo vnquam tempore apud me desitutam. assidue celebrem: siue nos coniunxe-
rit olim studiorum similitudo, siue fortuna quadam paritas (quod eodem tempore pari mili-
tia tibi Bononia, mihi Roma easdem disciplinas profiteri contigerit) eorumdemque amico-
rum, quos diu coluimus, patrocinio protegi. Nulle tamen te amandi causa maiores exite-
runt, quam congressus illi periuicundi, perutiles, & in primis mihi salutiferi, cum tristissimo
illo meo, Italiaque totius tempore recessus Florentia cum Medicis meis electus, Bononia te superiori aestate conueni-
. In tanta enim rerum mearum omnium iactura facta neminem habui, qui sapientioribus sermonibus mœrorem,
miserias, calamitatesque meas molliret alleuaretque magis, quam amicissima officiosissimaque consolationes tuae: ita
te prudenter per totius vetustatis exempla, perque ea quae etate nostra conspexeramus, de humanarum rerum vicif-
situdinibus differentem audire plurimum iuuabat. Accedebat huc, tua illa verborum bonitas, mira vultus hila-
ritas, & festiua semper oratio, quia me ita deliniri sentiebam, vt ad erumnas meas mitigandas nihil accidere possit
vtilius, nihil accommodatius. Tecum itaque totos illos dies esse, tecum ambulare, tecum sedere nunquam desisti,
donec maximam eius, quae me tum oppresserat, anxietatis partem à ceruicibus meis excussisse mihi visus es, agri-
tudinisque illius feritatem non parum mitigasse. Postea vero quam acerbitas illa temporum in mitiorem versa est,
fortunam, elapsus è custodia Pontifex, patriae Mediceae, Roma nos restituit, mihiq; res satis belle succedere, factum est,
vt me tot iam laborum difficultatūq; nihil omnino pœniteret. Hippolyti enim mei liberalitate sum egere vetitus,
liberiusque mihi otium indultum est. Vnde datus est ad literarum studia reditus, & deserta diu Musa repetita. In
his autem ea prima fuit cura, vt quae tractasse me olim nostri hieroglyphica, diutius in situ esse minime permittirem.
Accinxi me itaque ad poliendum eo tunc consilio, vt si niueus doctorum amicorum calculus accessisset, modo hoc
modo illud Commentarium emitterem. Quod vt commodius fieri posset, eruditissimis viris amicis meis libellos
singulos singulis inscripsi: vt ipsi non magis mea, quam sua causa, quod corrigendum existimassent, accuratius
emendare quodammodo cogerentur. Ex his Ceruus tibi dedicandus fuit, propterea quod sermones illi, quos calami-
toso meo illo tempore tecum fuisse repedebam, argumentum id praecipue habuisse memini, vt tot inuectas multis ab
hinc annis in plerosque Principes calamitates, quales & quantas Europa ferè tota vidimus, eorum delirio deriuat-
tas inde procedere querebamur, quod id hominum genus amicos syncerioris veridicosque propemodum fastidiret,
plurimumque adultores subdolosque parasitos vnicè adamaret. Praecipuum vero Cerui esse hieroglyphicum apud
Ægyptios, vt si hanc iudicij captiuitatem indicare vellent, Ceruum fistula allecctum pingerent: vt si quae huiusmodi
tendicula pararentur, haberet scitus homo quod sibi proponeret praecipue fugiendum.

AB ADVLATORIBVS PESSVNDATVS. CAP. I.

ÆGYPTII hominem dolo ab adulatoribus circumuentum ea pictura significabant. Quod ve-
ro Ceruo insitum natura fit pastorali fistula, vel suauiali quo modulantium concentu demul-
ceri,

Aceri, tantaque hinc affici voluptate, vt immemor sui nullo profus negotio capiatur, vel iniecto alicunde telo, quod propter animi abalienationem adesse tunc minime suspicatur, euestigio transfoditur: atque ita fiat adblandientium præda, aliquod ludibrio suo conuiuium exhilaraturus: quemadmodum cum pernacie sua ridiculi fiunt, qui lenocinijs istiusmodi sese offerunt capiendos: vt recte mihi Antisthenes Philosophus dixisse videatur, *Longe satius esse in Coruos, quam in adultores incidere.*

Dictū Antisthenis. Laertius in eius vita.

Hæc iam tunc in congressu illo Bononiensi dicta, puto meministi, eum tu, vt semper soles docte aliquid declamare, subiecisti. Sapientissime quidem Antisthenes, qui vt iuuentutem suam (nam ea potissimum ætas huic obnoxia est incommode) ab Archilochæ Vulpis calliditate liberaret, vtili omnibus documento futurus, Coruos aiebat non tam hominibus obesse, quam adultores. Corui siquidem corporis tantum oculos effodiunt,

quos ne vtilis quidē non postremi nominis Philosophi existimauerunt: alij, vt contemplationis impedimentū nescio quod, sponte effossos, abiecerunt. Adultores vero mentis, quæ nostri diuina pars est, oculos eruunt. intellectum scilicet atq; iudiciū, quib. tantum reliquis præstamus animantibus, obtenebrant: quibus ita perditis euenire necesse est, vt nihil fiat humanitati reliquū. Idē etiā dictitabat, Meretrices bona omnia amatoribus suis cō-

precari, præter vnam mentem atq; prudentiam: ita adultores ijs quos affectantur, omnia felicia ominari, præterquam sapere, ac seipfos noscere. Addidisti etiam illud, quod Crisippus Passienus dicere solebat, non esse claudendū ostium adulationi, sed aperiendum: veluti solet amicæ, quæ si fores impulit, grata est: si effregit, gratior: prodesse enim is hoc arbitrabatur, vt homo inde qualis esse debeat, admoneretur. Respondi ego: Argute quidem Passienus opinabatur, sed paucissimi, quos ardendissima virtus vndecumq; munierit, hoc assequi potuerunt, reliquis plerisq; omnibus, ob humanæ naturæ imbecillitatem periculum imminet, nec si ad hæc aures patefecerint, tanquam Vituli inter Lupos circumueniantur, vt Crateris Cynici sententia declarauit. Contra vero sapienter illi vitam instituerunt, qui non ad ostentationem viuunt, non populares aures captant, sed sibi rerum suarum conscij, rationem ipsam, veram viuendi ducem, sibi proposuerunt. Quare cum veritas semetipsum noscere doceat, impediatur adulatio, illa virtutis viam, hæc vitiorum semitam collaudet; illa bonis, hæc malis parere compellat: rejiciatur à nobis penitus adulator, more Philosophi Timonis, qui Demeam assentatorem ligone percussit. Nullum enim animantium genus assentatoribus, ait Plutarch. perniciosum magis, nullum quod citius iuuentutem in præcipitium agat, nullum quod facilius fortunas, honores, vitam denique ipsam radicitus euertat. Ideoq; Diogenes interrogatus, quæ bestia morsum haberet nocentissimum: *Si de feris*, inquit, *interrogas, obtrector; si de cecuribus, adulator.* Nam veluti aucupes blandulo quodam stridore & mellita vocula simplices auiculas, aut visco implicans, aut in pedicas iniiciunt: ita pellicit homines adulatio, & mox in omne scelus impellit, eoque impulsos & inuolutos, in vitam demum calamitosam trahit, perq; caput & pedes in profundissimam ærumnarum voraginem demergit. Recte itaque dicere solebat Aristonymus: *Ligna dum ignem nutriunt, ab ipso consumi: diuitias, dum adultores alunt, ab eis labefactari.* Excepisti tu: Recte quidem, mi Pieri, nam in memoriam illud mihi reuocasti, quod & Phaurinus Philosophus Actæonis fabulam à suis canibus, quos alebat, deuorati, ad adulatorum trahit euentum, quorum finis & intentio est totum absumere, si possint, dominum. Quod cum ita sit, Antisthenes siue Diogenes Cynicus cum ligone suo summo opere commédandi sunt, qui, quod in vita perniciosissimum esset animaduertentes, vrbaniſſimo dicitario alter, castigatione alter, homines ad morum integritatem & prudentiam natos, admonere voluerint, ne pessima parasitorum contagio labefactati, per imprudentiam in tam procliuia vitæ discrimina pessum raperentur, omniumque ignominie, contumelie atque ludibrijs expositi, eorum quibus

quibus se suaque omnia crediderant, prodicione perderentur. Subsecutus ego sum: At ne Ceruum A tantum Musicæ capi lenocinio persuasum habeamus, Equos etiam, ferocia alioqui animalia, eadem affici suauitate, Persica ex historia compertum, magno eorum detrimento, qui bellatores eos effœminatis cantilenis & modulis assuefecissent. Murænas quoq; & Triffas, piscium genera, euocari concentu & tintinnabulis, exploratum est vulgò: quamuis Murænas genituræ tantum tempore, utpote quæ Serpentium sequi sibila feruntur, quibus eas admisceri tradunt. Iam & Otus, cui nomen inter aues ab auribus est, tanquam cantaminibus circumuentus modulamine afficitur, humerosque iactare, saltitare, & nutare vertice, quasi modulos teneat aspicitur: sed nulli horum Musica est exitio veluti Ceruis, quapropter hinc potius Ægyptij hieroglyphicum suum desumere voluerunt. Sane quo minus mirum sit, Ceruum Musicæ modulos intelligere, apud Ælium legitur eum Indicæ vocis calere sonum, sermonemque percipere, neque alium quempiam ita facile; quamuis Ptolemæo Philadelpho Ceruus fuerit, qui Græcum idioma profus intellexerit. At iam satis super Cerui Musica euagati, reliqua nunc eius animalis significata subiungamus.

P R Æ C I P I T A N T I A.   C A P. II.

PERCITO quempiam ingenio, temereq; ac nulla ratione sese mouentem (vt plerumque furores sunt qui Panici vocantur: quippe cum nulla urgente causa quis infugam se proripiat, negotiue, quod præ manibus erat, statim abijciat, inceptumque deserat) Ægyptij per Ceruum & Viperam appictam intelligebant. Pugna enim huic est cum Serpente, cuius etiam cauernas instigat, nariumq; spiritu extrahit renitentem, vt luculenter his versibus Lucretius:

Vipera Ceruo inimica. Lib. 6.

Naribus alipedes vt Cerui saepe putantur

Ducere de latebris Serpentia secla ferarum

Ideo singulare abigendis Serpentibus remedium, Ceruini cornu suffitus, vt apud Nicandrum legitur. Idem ipse tamen tam acer anguuium hostis, qui tanto eos conatu perquirat simulac ex improuiso Viperam conspexerit, in pedes se repente proripit, ac fugit: ingenita scilicet naturæ discordia concitus, quæ illi accidit, vt idem Poeta refert:

Propter dissimilem naturam, dissimilesq; Texturas inter in sese, primasq; figuras,

Multa meant inimica per aures, multa per ipsas Insinuant nares infesta atq; aspera tactu.

Artemid. li. 2. cap. 13.

Sane coniectores etiam tradunt, eum qui per nocturnam quietem imaginatus fuerit videre se Ceruum quempiam instantem tergo, longeque sequentem, futurum vt qui tale somnium viderit, ea sit formidaturus, ex quibus nulla sit offensio subsecutura, ac proinde frustra timet.

P R A V I T A S   E D O M I T A.   C A P. III.

SI QVĪD verò ad vetera significata addere concedatur, cum Vipera sit profligatissimis tota vita sceleribus inquinatissima, alia mariti, alia matris parricidio polluta, venenumq; eius atrocissimum, quod omnem, vt aiunt, exuperat medicinam: apte mihi fecisse videbitur, si quis vel Regem, vel Magistrum, vel Iudicem quempiam in celera vindicem sese acerrimum exhibentem, per Ceruum & extractam è cauernis Viperæ, quam mordicus apprehenderit, figurarit. Eodem etiam hieroglyphico virum intelligemus, qui morum impuritatem corrigat, scelera eluat, prauitatem emendet, & quod idem ait Poeta,

Vipera natura sua.

*Veridicis hominum perpurget pectora dictis,
Et sinem statuat cupidinis atque timori,
Exponatq; bonum summum, quo tendimus omnes:
Quale sit, atq; viam commonstret tramite paruo,
Qua possimus ad id recto contendere cursu,
Quidve mali immineat rebus mortalibus olim,*

A Hoc enim est maleficum Serpentem, qui clam in insidijs excubat, è latebris extrahere, extractumque interficere, interfectum denique deuorare.

FUGACITAS. CAP. IV.

FUGITIVVM dubio procul hieroglyphice notare qui vellent, currentem Ceruum describent. Ea vero fugacitas Ceruo natura inrita. Hinc Lucretius: *Et fuga Ceruus A patribus datur, & patrius pavor incitat artus.* Quam vero pedum alacritatem in Achille fuisse authores tradunt, vt *ποδάρκης, ἢ πόδας ὠκὺς* passim ab Homero vocitetur, sunt qui autument inde partum, quod eius infantia sub Chirone fuerit Ceruorum medullis plurimum enutrita, Porto illum assecutum esse Ceruos absque Canibus, & retium insidijs, Pindarus in Nemeis canit:

Κτείνοντ' ἐλάφους ἀνδ' κυνῶν, δολιῶν δ' ἐρπείων.

Nam de agilitate Cerui superfluum est verba facere, cum scriptis omnium in primis celebretur, præcipue vero *κατ' ἐξοχῶν* quandam, Laconum chorus, Aristophanica Lysistrate dicat, saltandum pedibus est tanquam Ceruus aliquis. Sed quod de Achillis nutrimento & nomine positum est, Nazianzenus Achillem dictum ait, quod sine cibo fuerit educatus: *χολός* enim cibus & succus est: ille vero crudis tantum ferarum artibus pasci fuerit assuetus. Sed & quod de Chironis institutione circumfertur, mirum ab Homero nusquam huius rei mentionem fieri, cum tamen Apollonius, & qui post Homerum fuerunt Poetæ plerique omnes educatum Achillem à Chirone tradant. Addam hic Telephum Herculis & Auges filium, quem Alæus Auges pater in Panthium montem exposuerat, à Cerua educatum esse, vt apud Lycophronis interpretem habetur, quod & nomen ipsum ostendere videtur: Cerui quippe nutritatum significat.

INTERQUIESCENS. CAP. V.

QVAMVIS autem cursum perniciosissimum Ægyptij ex Cerui currentis specie intelligi monuissent, quia tamen is requiem inter currendum aliquam facit, consistensque manet, dum qui sequitur appropinquet, tum fugam item arripit, factum est, vt hominem aliquam laboribus suis requiem interponentem significare si vellent, currentem quidem Ceruum pingerent, sed retro spectantem, cum in solius tantum fugacitatis significato caput surrectum statuerent, vt cornua per dorsum demissa residerent. Ideo vero Ceruus dum fugit interquiescere cogitur, quod tenui imbecilloque est intestino, quod leuiter etiam percussum rumpi possit, cute adhuc integra permanente. Denique imbecillum adeo animal est Ceruus, vt tactus ab aspalatho (ea est spinæ species) emoriatur. Verum hoc & alia de causa, & alio etiam potest modo pingi, quippe si tres pluresve Ceruos natantes feceris capitibus alterius clunibus impositis, atque eorum primum auertentem se quasi ad postremum locum: quo quidem officio mutuo se adiuuant, cum ex Sicilia transferant in Calabriam per æstatem, pabuli gratia: idque plurimum iuxta urbem Rhegium, qui propterea quod onus capitis super aquas exstantis haud facile sustinent, inter natandum singuli super anterioris lumbos caput imponunt: dux vero cum defessus est ad vltimum transit locum, atque ita mox alius atque alius labore cum quiete communicato, incolumes transeunt. Si cui tamen quod superius positum est hieroglyphicum magis placuerit, res in medio posita est.

Ceruus cur inter currendum quiescat.

FORMIDO. CAP. VI.

STVPOREM præter hæc, formidinemque per Ceruum & puniceas pennas prætentas significari omnibus innotuit, tam ex ijs, qui Animalium historias conscripsere, quam ex Virgiliano carmine, qui Turnum attonito quodam pauore percussum Ceruus æquiparat *punicea septo formidine penna*, Lib. 3. *Virgil. lib. 3. Georg.* bet vero loco hoc de pennis ad Ceruorum formidinem excogitatis historiam enarrare, quæ non tantum Virgilij carmen explicabit, verum etiam hieroglyphico huic argumento plurimum afferet claritatis. Narrabat mihi Io. Antonius Pollio Geloum Princeps, Pontificij contubernij mihi socius, stare adhuc in Sicilia hanc venationis antiquæ rationem, quæ sic fieri soleat. Nobiles vbi renunciatum fuerit Ceruorum greges vsquam oberrare, alter alterum inuitantes propere conueniunt, afferuntque secum Scorpionem aut arcum singuli, & fasciculum viugarum, quæ omnes ferrea cuspidè præpilatæ sint:

Ceruorum venationis antiqua ratio.

L quarum

quarum caput alterum in summo perforatum est, funiculo perpetuo per virgas singulas ea transmissio. Longitudo earum ad pedes quatuor, vel circa. Cum ad locum peruenere vbi Ceruos congregatos norunt, late diffusi equites peditesque modum agri, quanto satis est ambitu, circumstant, stationemque vnusquisque suam per intervalla certa suscipiunt. Hic fascem quisque suum explicat, primaque virga ad finitimi vltimam alligata, reliquas per decempedæ circiter intervallum singulas terræ affigit: idem alter, idem alij faciunt, donec Ceruos vndecumque concludere. Virgis ita dispositis pennarum punicearum, quas in hunc vsum magno numero fucatas habent, fasciculos licio suspensos ad traductum per virgas funiculum hic & illic alligant, qui aura vel leuissima impulsu varia iactatione mouentur. Stationarij mox in proxima se quisque abduunt virgulta, sagittisque intentis expectant taciti. Liciorum hoc sepum ingreditur eques tantum vnus cum odorisequis Canibus, iisque non admodum magnis. Hunc venationis magistrum vocant. Is vbi gregem nactus est, sensim accedit, latratuque Catulorum tantum fretus, agmen incipit agitare: illi conferti omnes vna fugam capeffunt, at cum ad licia pennasque illas pensiles peruenere, subito pauefacti vterius progredi non audent, sed illarum motum & fulgorem declinantes ad læuam non procul flectunt, & rutilantes fasciculos illos prospectantes, tanquam muro inclusi circumaguntur: subsequitur magister, nomine quemque vocans ex stationarijs, prout vnique sit proximus: atque huic primum vel secundum, illi tertium aut quintum aut septimum ex libidine sua telo excipiendum destinat, futurum sagittario dedecori & ignominia, nisi oblatum à magistro fauciarit, vel si alium quempiam quam nuncupatum appetierit. Magister ita agmen tamdiu circumagit quasi per pomæria progressus, donec ita præda omnis per omnium vices concidat exanimata. Hæ sunt itaque pennæ illæ, quarum formidine attoniti stupide facti Cerui, ab alienato prorsus animo consternantur. Has enim non aliter paudent, quam Elephanti colorem album, Tauri phœniceum ac rubicundum, Tigres tympanorum sonitum, Vrsi Leonefve mappam, amiculumve in caput iniectum, de quo locis suis. Sed quod ad Ceruum pertinet, dant hoc nonnulli animalis stoliditati, ingenitoque cuidam stupori, qui ei de re qualibet oriatur. Natura omnino sunt hi meticulosi, quia frigidiusculi. Philosophi enim animalia eo omnia formidine magis laborare tradunt, quo frigidiora sunt, idque quotidiano comprobatur experimento. Ceruos vero esse frigidos, lacryma dulcis argumento est, quæ salfuginosa est Apris, qui magna pollent calliditate. Hinc fit, vt ille fugiat, hic hostem adoriatur, proque viribus iniuriam vlcisci pertentet. Sed cur non Lucretij Latini Philosophi, eaque de causa mihi sæpius citandi, luculenta super hoc carmina recitemus?

*Quare
Cerui sint
meticulosi.*

*De verum
naturæ, lib.*

3

*At ventosa magis Ceruorum frigida mens est,
Et gelidas citius par viscera concitat auras,
Quæ tremulum faciunt membris existere motum.*

Atque idem superius dixerat:

*Est & frigida multa comes formidinis aura,
Quæ ciet horrorem membris, & concitat artus.*

Carm. lib. 1.

Od. 15.

Huius rei doctrinam secutus Horatius ait:

*Quem tu Ceruus vti vallis in altera
Visum parte Lupum, graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu.*

Et Græci ἐλαφον ἀνδρα omnino dixerunt, pro maxime formidoloso. Et Cleonymum taxat Aristophanes timidissimum hominem, quem Nebulæ per figuram Cerui referebant. Sedenim quod de animalis frigiditate Philosophi differunt, longe aliter apud Euthymium inueni, vt in subiecto habetur hieroglyphico.

V E H E M E N S A P P E T E N T I A .

C A P . V I I .

VEHEMENTISSIMI enim desiderij signum esse Ceruum ad aquæ fontem adspectantem, Diuinæ indicant literæ, dum ita canunt; *Quemadmodum sitibunda Cerua inhiat ad aquarum riuos, ita anhelat anima mea ad te, Deus.* Cerua enim suapte natura ita calida est, aiunt sacri Interpretes, vt frigidissimis reptilium carnibus mirifice repletur: ideoque eas auidius appetit, quibus absumptis na-

tural

naturali illo calore *κατὰ τὴν φύσιν* magis ac magis concitato, studiosissime gelida fontium fluentia perquirat.

FORMIDO SVBLATA. CAP. VIII.

QUOD autem Herculem Ceruum enecantem multa artificum opera proponunt, sumptum ex Poetarum fabulis argumentum, in quo tamen hieroglyphicus delitescit intellectus, pauorem è mortalium vita sublatum ex eo significari tradit Heraclitus, qui pleraque fabularum figmenta in hieroglyphicum hunc modum interpretatus est. Sed quantum ad timiditatem pertinet, cum affectus huiusmodi in seruis præcipue deprehendatur, vtpote qui seorsum ab ingenua liberalitate sint vel educati, vel instituti, mos apud Comicos in primis inoleuit, vt fugitiui, quod omnino timidorum est, Cerui appellarentur. Eius timoris ergo Achilles apud Homerum ignauiam obijcit Agamemnoni, dum ceruino eum corde præditum obiurgat. Pomp. Festus seruos fugitiuos vnus tantum literæ mutatione Ceruos nuncupari solitos tradit. Sedenim, vt eo vocitarentur nomine, non ipsa tantum fugacitas in causa fuit, verum etiam historia. Aiunt enim Seruium Tullum ædem in Auentino Dianæ sacrasse, diemque instituisse Idibus Augusti, quo die ipse serua natus esset: mos vero erat, vt Deæ ara ex cornibus fieret, cæforumque Ceruorum capita valuis & parietibus affigerentur, ipsumque Dianæ simulacrum, vt in plerisque numis habetur, cum Ceruo affingeretur, quod animalia ea in eius esse tutela dicerentur. Ab vtriusque igitur rei similitudine, & scurrili propemodum in regem ioco, serui fugitiui Cerui cœpti sunt appellari. Addam id, animalia ea Ceruos quasi geruos dictos, quod cornua gestant vsque adeo grandia. Nam & Ceres quasi Gerès à gerendis frugibus dicta, vt Etymologici putant. Illud vero seruile identidem est, quod onus tam magnum Cerui gerunt capite, quoniam ponderum gestatio fit seruorum propria.

*Homerus
Iliad. lib. 1.*

AVDITVS ET SVRDITAS. CAP. IX.

SVRECTAS auriculas Cerui, auditus acris significatum esse, ostendit illud, quod *ὠτὶν ἐς ὠσος* *Æneid. lib.* prouerbium fertur, quod *arrestis auribus*, Maro, & *arrigere aures* Terentius interpretatur. Contra vero pro surditate easdem demissas pingere moris est: quia tunc Cerui acutissime audiunt, cum surrectas aures protendere: cum vero eas demisere, vix proximum excipiunt sonum. Nam cum auditus, vt placet Empedocli, fiat illisi spiritus in clauiculatam aurium partem introrsus adnexam, quam tintinnabuli vicem præbere dicit, vtpote celfo loco sitam, pulsuique obuiam, accidit vt negato per huiusmodi aurium depressionem ingressu, surditas obueniatur necessario. Alia quædam Medici comminiscuntur, sed quæ nihil ad rem nostram attingunt: hoc siquidem significatum ex gestu desumitur auris, quæ cum surrigitur, patefit: cum vero demittitur, auditum obturat. Nam & Aristoteles Ceruos ait, cum aures demiserint, facile capi, quod insidias non senserint: cum vero eas intenderint, facile insidiarum admoneri.

*Terentius
in Andria.
Quomodo
fiat auditus
& surditas.
Aristoteles
li. 9. de nat.
animarum.*

MVLIEROSVS. CAP. X.

SI qui verò mulierosum hominem, & multarum concubitum appetentem notare vellent, Ceruum a exporrecto genitali pingebant. Is siquidem cum virgente iam Venere coitum appetit, non in vna tantum immoratur, sed mutat, breuique interposito tempore aliam atque aliam superegreditur. Aiunt vero Ceruorum coitum non esse statarium, vt reliquorum animalium, sed Ceruum simulacrem accepit, identidem currere, applicitumque Ceruum & rem nihilosciscius peragentem dorso vectare: illum duobus tantum pedibus terræ innixum pertinaciter subsequi, nec nisi re peracta desilire.

LASCIVIÆ POENITENTIA.

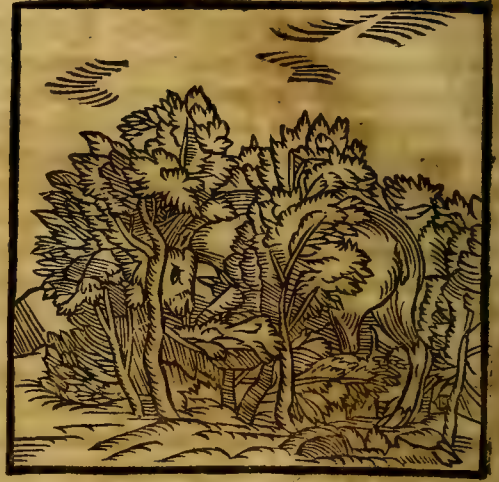
CAP. XI.

ILLVD spectandæ probitatis exemplum est, quod volentes hominam propter propriam petulantiam, qua lapsus fuerit, pudore affectum ingenuo significare, Ceruum in scrobe delitescentem ostentabant. Is enim cum fœminam implevit, separatur per se ipse, & propter libidinis graueolentiam solitarius scrobes fodit: scætent enim vt Hirci, facies quoque eorum nigrescit aspergine, vt Hircorum. Degunt igitur hac destinatione quousque imber accidat, ablutique inde pascua repetunt.

*Ceruus cur
& quando
latitet.*

ALIA itidem de causa latitare Ceruum cum obseruassent antiqui, hominem, qui vel candidatus turpem esset repulsam passus, vel partam dignitatem amississet, Vatiniana aliqua affectus ignominia: & propterea tanto perfusum pudore, vt in frequentiora loca prodire non audeat, ostendere si vellent, Ceruum marem sine cornibus inter virgulta frutices abditum pingere soliti sunt. Cornua enim mares tantum habent, quibus amissis tamdiu præ pudore latent, quoad altera renasci cœperint. Alij dicunt, non præ pudore fieri hoc à Ceruo, sed natura duce, quod selatebrarum præsidio tutari velit, qui se armis priuatum cernat: veluti sepia atramento fuso suæ consulit incolumitati, ne capiatur, & polypus coloris mutatione venatores fallit. Quod vero plerique Historiæ animalium scriptores fœminas è Ceruis sine cornibus esse tradunt, longe diuersum est ab eo, quod Olympijs ponit Pindarus, ode quæ Theroni scribitur *εις θεοξένια*. Ita enim ibi: *χρυσόκερον ἔλαφον θήλειαν ἀξονδ' ἂν ποτὲ ταυγέτω ἀνθηῖσ' ἐρωδοσία ἐγγεγενεν ἰσθν*, quo loco interpretes introductam ait à Poetis cornutam Ceruam, cuiusmodi ea fuit, quæ Telephum laetavit: Positum hoc idem ab Anacreonte, sed à Zenodoto correctum, ob vulgaram historiam, quod in eo genere fœminæ cornua non habeant: nam quod scripserat Anacreon, *ἀγαν ὡς οἰάτε νεβρὸν νεοθηλέα γαλαθιδῶν, ὡς ἐν ὕλαις κερρέωσις σπολιφθεῖς ἀπὸ μητρὸς ἐπιθήθη*: pro locutione *κερρέωσις*, quod cornigeræ significat, Zenodotus, is emunctæ naris censor *ἐρρέωσις* reposuit, hoc est, desideratæ vel amabilis. Subiungit interpretes, inuentas tamen aliquando, nec incongruum esse, aliquas habere cornua: quemadmodum in Elephantis, de quibus tradunt Æthiopicis & Lybicos tam mares quam fœminas habere dentes, cum tamen in India, vt obseruauit Amytianus, huius generis fœminæ sine dentibus esse conspiciantur.

ARMORVM APPARATVS SINE CORDE
IRRITVS. CAP. XIII.

EXCOGITARVNT etiam iuniores hieroglyphica quædam argumenta, quæ passim referre, vt vt deposcere locus videbatur, haudquaquam puduit, cuiusmodi hoc est, quo apparatus bellicum frustratorium & inanem esse, nisi præsens ardensque adsit animus, per Ceruum magnis insurgentem cornibus significari posuerunt. Naturam enim inquirunt, Ceruo, animali admodum degeneri, cornua magnitudinis adeo spectandæ ac asperitatis horrificæ contribuisse, quo argumentum esset, eos qui audacia & fiducia ipsi præditi non essent, frustra vllum armorum apparatus, & instrumenta bellica comparare. Dicere solebat Antisthenes, bona omnia à Dijs hostibus optanda, præter vnam fortitudinem: illa enim quotquot essent, non esse possidentium, sed eorum, qui armis præstarent, & viribus pollerent. Nam nisi ad opes & potentiam præsens acerque animus adiiciatur, facile vel ipsa infringitur fortitudo. Hinc egregium illud Chabriæ Atheniensium ducis dictum, quod & Philippus vsurpare solitus, formidabiliorem esse Ceruorum exercitum Leone duce, quam Leonum duce Ceruo. Tantum is animorum vigori, quo Dux ipse polleret, tribuebat, idque multis stratagematum exemplis apud rerum scriptores passim verum esse comperitur. In hanc sententiam Demades Philippo, qui contra Athenienses superior euaserat, adulaturus, *ἔγνωσ ἀν' ἔφθ, ὁ βασιλεῦ, τῶ τῆς πόλεως δυνάμιν, εἰ ἀδυνασὼν μὲν φίλιππῶ, μακεδόνων δὲ χάρις ἐς εὐρήγει*. Noffes, inquit, o Rex ciuitatis robur, si Atheniensiam Philippus, Macedonum vero Chares exercitui præfuisse. Chares enim dux fuerat Atheniensium. Non omittendum hic, quod Tertullianus nosse ait se Christiani gregis pastores aliquos in pace Leones, in prælio Ceruos: quod quidem vir ad martyrij cruciatus impavidus & paratissimus, ad ineptias tollendas feruentissimus, neque animos pusillos, neque ignauiam quorundam ferre poterat.

D. Laertius
in eius vi-
ta.

Antisthe-
nis & Cha-
bria dictum
egregium.

In Apolo-
geticis.

ACTÆON. CAP. XIV.

FRIVOLA vero mihi videtur Anaximenis interpretationem super Actæonis fabula, de qua superius mentionem fecimus, qui conuersus ideo dicatur in Ceruum, & à canibus suis dilaceratus, quod periculis, quæ venando subierat demum consideratis, ætate iam ingrauescente timidior factus, in Ceruum transformari sit visus: cumque Canes nihilosecius aleret patrimonium consumpsisse, idque à Canibus laceratum esse significare, cum potius historia, non fabulæ cuiusquam figmētum, inuento huic dederit argumentum. Actæonem enim & Cippum cornutos editos, Plinius author est. Quin apud Max. Tyrium legas, apud Corinthios, Bacchiadarum facinus in Actæone Dorico adolescente discerpendo admissum, Bœotio illi assimilatum, in quo Actæon à veris est Canibus laceratus. Quod vero Homerus ait, Diana per iuga montium errantem gaudere telis, & Capreis, ac fugacibus Ceruis delectari, sunt qui ad Actæonis fabulam conuertant: sunt qui vetustam Philosophiam secuti, sagittas eas, quæ Ceruum assequuntur, hieroglyphice solares radios indicare velint, quorum scilicet repercussu, cornua ipsa pro loci, vbi Luna est, conditione, & appareant, & obducantur. Nam & Lucretius tela hæc ita interpretatur:

Non radij Solis, neque lucida tela diei.

Dianam autem Capreis & Ceruis tantum gaudere, Homerus dicit, Leonibus autem minime: nempe quia circa Taygeta ut Erymanthum eam venari dicit, vbi Leones non habentur. Elei sane Dianam *ἐλαφιστάτην* vocant, vt apud Pausaniam est, quamuis aliter alij nomen interpretantur. Videas tamen passim Dianæ simulacro Ceruum vt plurimum in venatum obijci, qualem præcipue speciem in Hadriani numo cernere est, cum inscriptione, ΑΡΤΕΜΙΣ ΕΦΕΣΙΑ. In alijs quoque eiusdem Hadriani Dianæ itidem Ephesæ simulacrum geminis duum Ceruorum inter se auersorum clunibus insidere conspicias, atque aliter in alijs. Et Cerua est in multis Galieni numis cum inscriptione, ΔΙΑΝÆ CONS. AVG. Ea enim ambitione fuit, ingenio vir alioquin impurissimo, vt Deos omnes ad sui custodiam & conseruationem occupatos esse iactaret. Hinc feras fere omnes, quotquot numinibus dicauit antiquitas, numis suis eadem inscriptione cudendas curauit: quorum vis magna paucis ante annis in agro Bellunensi reperta est. Neque tamen Dianæ tantum, verum etiam Milanioni, & Atalantæ heroibus Ceruus dedicabatur, quorum simulachra cum hinnulo in Olympia fuisse Pausanias testatur. Quod vero aiunt Iphigeniam cum iam iam ad aras patris iussu mactanda constitisset, in Ceruam demutatam, ac ipsius Dianæ numine in Tauricam regionem asportatam, Nicander in Taurum ait, Phæodimus in Vrsam, atque ita omnia variant in Græcorum fabulis, à quibus longe diuersa leguntur apud Lycophronem & eius interpretes.

VIVACITAS. CAP. XV.

VIVACITATEM ex picto Ceruo significari, quod Ægyptiorum commentum est, magis exploratum arbitror, quam vlla sit opus commentatione perquirere. Datum enim illi est à natura, vt quam diutissime viuat. Verum cum id sacerdotes ostendere volebant, cornua maxime ramosa faciebant, siquidem vnoquoque anno ramus horum cornibus adijcitur: sed vt nonnulli obseruarunt, non vltra sex annos ab eo tempore similia reuiuiscere, neque ætatem inde discerni posse, sed ex dentibus, quos tunc cum grandæuus est, aut paucos, aut nullos habeat. Sedenim experimento comperitum est, cornua senescentium asperiora quotannis fieri enormioraque, pluribusque tuberculis & mucronibus horrida, quo magis in senium vergant. Animaduertendum autem in manuscriptis Hori-codici-bus antiquis, *πολυχρόνια σημαίνει* scriptum, non *πολυχρόνιον*, vt in impressis habetur, quod *multa tempora*, interpretandum esset. Sed parui hoc momenti. Agathoclea Syracusanorum tyrannum

Plin. lib. II.
cap. 37.

Lib. I. De
nat. rer.

Hadriani
& Galieni
numi.

Cerui atas
unde di-
gnoscarur.
Auctor
Ælianus,
nec absimi-
le exemplū
in Chroni-
cis Franco-
rum tem-
pore Caroli
septimi.

ferunt Ceruum venando intēfecisse, circa cuius collum torquis erat aeneus, superinducta iam pelle A. tectus, in quo huiusmodi legebatur inscriptio, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ: quem Princeps ipse magna veneratione susceptum Dianæ statim consecrauit, diutissimeque apud Peucetios Italiz populos in percelebri Dianæ templo, cuius meminit Aristoteles, torquis ille conspicuus fuit. Superare vero eos trecentos annos multi prodidere; plerique plures, plerique pauciores: quod quidem vtcumq; se habeat, receptissimum est eos esse viuacissimos, & viuacitatis elogio passim à Latinis Græcisque scriptoribus appellatos.

VIR VNDECVNQVE PERFECTVS. CAP. XVI

SED iam tempus est, vt ruminacionis significatum Sexequamur, si prius tamen locum apud Plinium expenderit, vbi de Cerui ruminacione loquitur, quem syluestrium tunc ruminare, cum à nobis aluntur, dicere videtur: quasi cicuratio sit ruminacionis causa. Sedenim, vti reor, vel aliquid deest, vel, quo adduci non possum, Aristotelem non expressit, qui eo probat argumento Ceruos ruminare, quia idem faciunt alia nobis. Ait enim: *Ex feris ea tantum ruminare nouimus, quæ aliquando cum hominibus degunt, vt Ceruus: hunc enim ruminare manifestum est.* Huius vero rei significatum est à Diuinis literis interpretandum: ex quibus animalia, quæ ruminant, & vngulas bifidas habent, profana non esse discimus, quod quidem eo velamento subinnuit, eum qui sacris sit initiandus, pietatis meditatione, neque non doctrina, iudicioque præstare oportere. Bifida siquidem vngula discernendi doctrinam, & singulorum indicat examinationem,

quam per ipsas rerum distinctiones assequimur, vt rectum ab indirecto, lepram à non lepra discernere possimus: ruminatio vero, vt sæpe dictum, pietatem, & diuinarum rerum meditationem ostendit: horum qui altero careat, tanquam ineptus reiiciendus. Alterius siquidem Altera postulat opem res & coniurat amice, diceret Horatius, de quo tamen significato in Porco latius ex Philone. Eoque forsitan spectat dictum illud ex 29. Psal. vt apud Græcos est, *Φωνὴ κυρίου καταρτισομένη ἐλάφου, Vox Domini, quæ Ceruus perficit, vel, vt alij, Preparat.* Significat vero, *καταρτίζων*, instruere aliquem ad negotium quod exequendum suscepit. Vox igitur Domini, quæ Ceruos, hoc est, viros non indignos qui admittantur ad sacra instruit, & ad certam vitæ rationem inducit, ea est, quæ per Prophetarum vaticinia, per Euangelicam institutionem, per Apostolorum prædicationes, per Doctorum optimorum interpretationes, nobis innotuit. Adamantius, cuius sententiam Euthymius mihi sequi videtur, eo rem trahit: vt eos viros Dominus ad profectum sapientiæ ducat, qui Serpentes sint assidue persecuturi (qui sermo mere est hieroglyphicus) hoc est, bellum cum hæreticis, & falsorum dogmatum authoribus gesturi, diabolique tentamenta conatusque eius omnes exuperaturi, quo debellato certamine triumphandi mox cantare valeant ex altero supra quadragesimum Psalmo: *Quemadmodum anhelat Ceruus ad fontes aquarum, ita sitibundus sit animus meus ad te Deus. Sitiuit, inquam, animus meus Deum, eum qui fortis est, qui viuir.* His vero Ceruis montes excelsum peruij, sublimitas quippe cœlestis illucefcit, supremæque doctrinæ fastigium, quod nubes omnes exuperat, quo simulac mortalium insidijs appetuntur, aut Canum latratibus exagitantur, tuto confugiant, & sine perturbatione sospitentur. Vbi vero in Diuinis ipsis literis, in Prouerb. quippe Salomonis legitur, *Ceruus amicitia & gratiarum pullus fabuletur tecum*, hieroglyphice quidam, ait Eucher. ita interpretantur, vt Ceruum amicitia accipiendum putent Christum, totius dilectionis & charitatis magistrum: nam & alibi, & præcipue in Cantico, Christus ex Cerui imagine describitur, vt eo loco: *Similis es tu, fratruelis meus, damula, aut hinnulo Ceruorum.* Gratiarum vero pullum, quem accipiamus, nisi columbinum, ac perinde S. Spiritum, qui sit omnium gratiarum, quippe vt veteres vocabulum vsurpant, *χαρισμάτων* distributor? Admonemur

Vox Domini
quid.

Prouerb. 5.
19.

Cant. c. 8.
Columbi-
na pullus.

Significarunt & in portentis cornua dignitatem, vt purpura illa, cum quibus Bos albus olim natus, Albino Clodio tum primum in lucem edito: Imperatoriam enim illi dignitatem portendisse persuasum est. Quæ quidem ille iam grandis cum Tribunus effectus esset, in templo Apollinis Cumani suspendit, sortesque illis has eduxit:

Virgil. Æn.
lib. 6.

Hic rem Romanam magno trepidante tumultu

Sistet, Equis sternet Pœnos, Gallumq, rebellem.

Sed hæc verbosius forte quam par erat explicuimus, nulla tuarum occupationum ratione habita, mi Bocchi. Sed nosti Cerui cornua esse insigniter ramosa, quæque τῆ πωσάλυ τρέπον pro cœnaculis ad parietes affigantur, in quorum scilicet ramos hospites domesticique omnes, annulos, sudaria, pileos, & id genus multa soleant appendere, cum se vel cœnaturi, vel accubaturi, volunt expeditos. Hinc tot ea fuerunt, quæ Ceruinis cornibus applicata reperisti. Quæ quidem si tuæ non respondent expectationi, quid ego veniam à te deprecer, qui maxime omnium vnus nosti occupationes meas? Pro summa vero eruditione tua dabis operam, vt Ceruus meus & torquibus aureis, & insignioribus alijs monilibus adornetur: vnde aliquod eo sanctissimæ amicitix nostræ monumentum posteritati relinquantur.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM

LIBER VIII.

DE IIS QUÆ PER FORMICAM, ET SCARABEVM, ET ECHINVM SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ROMVLVM AMASÆVM.

QVOD maxime omnium animalium duo, te Formica scilicet & Scarabeus (quorum vita alterum negotiosa, eius alterum quæ in natura Deorumque contemplatione versetur, hieroglyphica sunt) in admirationem traxerint, minime mirum est, eruditissime Romule, cum & veteres Philosophos omnes in certamen commiserint, vtrum brutum, humanum, an diuinum etiam eorum esset ingenium altercantes, & an ea vera sint, quæ lib. de Nat. Deo. apud Ciceronem legimus, in Formica non modo sensum, verum etiam mentem rationemq, atq, memoriam esse. Pythagorici enim, vt optime nosti, animam omnem, quæ sensibus & memoria

sit prædita, rationis identidem atque etiam orationis esse participem assueuerant: neque interioris tantum, verum etiam exterioris, quæ vnus cuiusque generis animalia, quantum necesse habeant, inter se mutuo loquantur: Minime vero mirum esse, eorum quæ Brutæ vocamus, verba non discerni à nobis, Italis videlicet aut Græcis, cum barbarorum etiam multorum verba minime discernamus, qui vtrum loquantur an vociferentur, distincte satis non sane possumus intelligere. Quanquam proditum est, fuisse etiam apud antiquos, qui sermonem animalium omnium intelligerent, inter quos Melampum & Tiresiam præcipue memorat, & multorum scriptis celebratum Apollonium Tyaneum, quem referunt in amicorum cœtu & audisse & intellexisse Hirundinem alijs nunciare Asinum prope urbem onustum tritico cecidisse, triticumque humi diffusum. Philostratus vbi historiam istiusmodi narrat, Passerem fuisse scribit, quem ita loquentem Apollonius intellexit. Vt cunque vero calluisse & eum auium & brutorum id genus linguas, vno omnes consensu tradunt. Sed enim parum hoc mihi videtur, quod, vt alia missa faciamus, Formicæ Scarabeive inter se loquantur, cum alia in his spectemus, quæ prudentiam, quæ pietatem, quæ legum obseruantiam, quæ agendarum intelligendarumq, rerum, quæ vel Philosophis interdum negotium facessere consue-

Brutorum
sermo à
nonnullis
intellectus.

runt, no-

runt, noticiam pra se ferant, quod in multis humanae vitae commoditatibus illa ipsa quotacunque animalia nobis documento fuerint, & viuendi propemodum rationem indicarint. Sed na ego ineptus, qui super his ad Romulum Amasium eruditissimum eloquentissimumq; virum differam. Sedenim dabis hoc amicitia nostra, vt etiam liceat ineptire: deq; ijs sermonem facere, quae tu decies in anno longe disertius & eruditius e suggestu publico docere soleas. Nostram vero hanc diligentiam non est, vt obscuram quispiam existimet, quod in tam tenui moremur insecto, cum in eo tam magna naturae miracula delirescant: quae cum Aegyptij sacerdotes diligenter contemplati essent, haec per Formicam suis hieroglyphicis adscriptam significari voluerunt.

INVESTIGATIO. CAP. I.

ILIGENTISSIMAM in primis inuestigationem, solertiamque in ijs comparandis, quae ad vsum vitae facerent, per huius animalis hieroglyphicum ostendebant. Formica siquidem ea quoque deprehendit, quae quisquam accuratissime occultauerit, pari cum Sole diligentia, qui quotidie omnia terrarum opera visitatione sua collustrat: quapropter in Isthmo Soli Formica immolari solita.

PROVIDENTIA. CAP. II.

MOX & prouidentiam demonstrabant: quia memor hyemis cibaria comparat & recondit, & Summa Formica prouidentia. cellas promptuarias facit, semina interim ne nascantur morsu secat, abrofaque condit, ne rursus in fruges exeant e terra, atque inutilia inde sibi ad vsum alimenti fiant. Quin etiam si ea imbre madefacta senserit, profert atque exsiccatur, idque eo tantum tempore, cum tranquillum atque ferenum caelum praesenserit. Quamobrem nunquam ex nubibus imbrem effluxisse conspexeris, cum a Formicis expositum est frumentum: quod supra humanae intelligentiae captum esse negarit nemo, nisi paucissimos commemorare velimus, ea insignes praesagitura: vt Democritum fuisse memorant, quem tradunt iussisse fratri, caelo admodum sereno, vt quam rapidissime posset messem omnem sub tecta inferret, atque effusissimum paulo post diluuium subsequutum. Adhaec, hanc prudentiam, siue caelestium cognitionem Formicae adscribit Aelianus, vt cum nonum a Lunae coitu diem inauspicatum norit, nunquam eo die de latebris exeat. Sed vt asseruandae frugis prouidentiam reuertamur, ea si homini largius, aut pari saltem cum Formicis portione concessa esset, Phalaris Agrigentinarum tyrannus loca quaedam in Sicilia munitissima tam paruo negotio minime cepisset. Is enim simulato cum oppidanis foedere, frumenta quae residuo habere se dicebat, apud eos deposuit: deinde data opera, vt camerae tectorum, in quibus ea condebantur, rescissae pluuiam reciperent, frumentaq; ita computrescerent, illos fiducia additi commeatus proprio tritico abusos, primo aestatis initio aggressus, inopia compulit ad deditioem. Quod vt exemplo nobis sit, sacrae etiam literae adhortantur, quae pigros desidesque admonent, vt ad Formicam se conferant, atque illa prudentiores fieri contendant. Salomon Formicam, minimum terrae animal, sapienter sapientibus asseuerat: propterea quod Prouerb. 6. sibi praeparat in messe cibum. Deus vero, vt arbitratur Adamantius, industriam hanc vel quasi prouidentiae similitudinem Formicis dedit, vt alijs ratione vtentibus perspicuum esset exemplar, quo Formicarum opera contemplantes, ad res gerendas ipsi quoque aggredierentur, vsui necessaria compararent, & parta discerent asseruare.

LABOR INDEFESSVS. CAP. III.

ADHAE laboris perseverantiam ex Formica picta significabant: nam ea non interdiu solum, verum etiam noctibus laborem exercet. Quanta vero diligentia eandem semper itat viam, neq; vnquam aberrat a loco, in quo quicquam reposuerit? quanto nixu semina, quae pra pondere gestare non possit, pedibus protrudit? quam officiose aliae fessis succedunt, opemque afferunt? vt merito sit exemplum nobis magni Formicae laboris, quae argutam longe argutius Cicadam eluserit, cum illi, vt in fabulis est, respondit, *Aestate quae cantaueris, hyeme salta.* Aeneas Platonius in Theophrasto, vbi describit Euziteus, eorum opinionem refellit, qui defunctorum animas aiunt id genus animalium sectari, cuius vitam, dum inhumanis essent, imitabantur, ad diligentissimam hanc inuestigationem, sollicitosque labores Formicam accommodat, quam, si ita esset, Vlysses post obitum affectari cogereur,

qui nobis ab Homero exemplar datus est, in quo quid virtus, & quid patientia posset, intuērentur, idemque laboriosus omnium Poetarum celebratione decantatur. Plato autem in Phædone tradit, eorum animas, qui popularem civilemque virtutem absque Philosophia, consuetudine exercitationeq; freti, exercuerint, in Formicas abire post obitum. Nam & ea quæ de Myrmidonibus narratur fabula, Theagenes eo quod super Ægina scribit opere, quem scriptorem Pindaricus interpres citat, Ægineas ait, olim in subterraneis speluncis habitasse, quamq; excuabant terram in cultum arborum egere solitos, mox fructus congestos introferre: vnde à Formicarum similitudine nomen illis Myrmidonum accefferit. Sedenim de Myrmidonibus priscorum fabula est, ne Græci vnquam nugari desinant, Iouem in Formicam mutatum Eurymedusam Archelafiliam compressisse, vnde Myrmidon genitus eius gentis caput.

PIETAS. CAP. IV.

Mutua formicarum officia.

RECTE autem & pietatem, quæque mutuo mortales mortalibus officia debent, per Formicam expresseris, si commeare eas in formicarium spectes, Formicæ alterius cadauer inferentes: prodire ex cauo aliquas, factasque obuam quasi consternatas retrocedere, bis idem terque factitare, alias demum vermiculos ab inferiori loco, utpote redemptionis præmia, quibus cadauer redimant, conuectare: alias vero tentare, si quæ dissectæ fuerint, ut partes committant, & cohærere faciant, impellere etiam, ut quæ nihil intermittant, quo explorent, an per se domum redire queant. Quod si quis, ut Æliano teste Cleanthes inquit, animalia hæc rationis expertia contenderet, sola huius rei contemplatio admiratione errorem emendare potest. Quantum vero pertinet ad victus conuectationem, Petrarcha noster maluisset hæc de Ape potius, quam de Formica dici, ne furacitati adeo fauere videremur. Nam & in fabulis est, Formicas, quæ nunc sunt, homines aliquando fuisse agrestes, eodem ferme ingenio, quo reliqui fere omnes rustici damnantur, furaces scilicet & raptores, qui licet in id genus animalia fuerint transmutati, pristinum tamen conuectandi prædas, & rapto viuendi morem obtinuerunt. Animaduertendus vero locus est Læuitici cap. xxi. *Si fractum, sicca ricem habens*: vbi Septuaginta pro *Si fractum, si formiculosum* reposuere, per quem loquendi modum hieroglyphicum scilicet interpretes eum intelligi volunt, qui cogitationem omnem in terrena & secularia negotia conferat, neq; pensi habeat quicquam nisi ut cibo potuque saturetur: quandoquidem hæc Formicarum vita, ut quæ ventri apta sint & commoda, vndecunq; contrahant congregentque, ut notat Hesychius, illudq; Salomonis de quo superius, *Vade ad Formicam, opiger, & vias eius considera*, ita intelligit, nempe quia pigrum ignaumque ad negotia prouocabat, non ut qualia Formica facit, rapto scilicet viuendo, faceret, sed ut laborem, diligentiam, prouidentiamque eius in rectis operibus æmularetur.

INÆQUALITAS. CAP. V.

Morum dissimilitudo.

SVNT qui collegas impares, aut inæqualitatem in moribus, in dignitatibus, in censu, & in omni denique vitæ colore significantes, Camelum & Formicam pingant, laboriosum vtrumq; animal, sed facie, magnitudine, reliquoque ingenio magnoperè inter se dissident, ut nullis comparationis terminis circumscribi valeant. Apud Ægyptios, fateor, hieroglyphicum hoc non haberi, sed vtitatissimi prouerbij citatio, *μύριαν ἢ ἑκατὰ*, ne præteratur, monet.

OPULENTIA. CAP. VI.

Lucius I. epist. Satur.

ILLVD exploratum satis, opulentiam per Formicas significari, non tam apud Ægyptios, quam etiam apud Aruspices, siue de nostratibus, siue de Indicis intelligamus: quarum hæc quidem victui necessaria oppido congerunt, Indicæ aurum, & pretiosam supellectilem accumulante: ut non immerito Formicaria bona de affluentium diuitiarum copia dicantur, quam augures ijs portendi asseuerant, apud quos illæ rem congerant: veluti Midæ illi Phrygi, cum puer esset, dormienti Formicæ in os tritici grana congestere, ex quo ditissimum hunc fore ita prædictum est, ut euenit.

MULTITUDO INFESTA. CAP. VII.

Fatales Formica.

ALIOQVI Formicæ, infestæ multitudinis signum apud Aruspices fuisse, ut quæ Neroni mortis appropinquantis præfagium attulerunt, qui sibi visus est per somnum pennatarum Formicarum multitudine oppleri. Nam & paulo post concitata in eum multitudo, mortem accelerare compulit. Ferales etiam fuisse Tiberio, quæ Serpentem ab eo in delicijs habitum adhuc viuentem corrodere:

nam

nam Aruspices cauendum sibi esse à multitudine responderunt. Sunt qui in auspicias esse putent, ob colorem, qui omnino feralis est, quamquam in Pephno insula Laconiae Formicæ candicant.

INTERITVS. CAP. VIII.

IN vniuersum autem coniectores ideo Formicas indicium esse mortis affuerant, quod terræ filix sint, & subterraneis cauis habitent, quo identidem mortuorum cadauera inferuntur.

AUDITORVM FREQUENTIA. CAP. IX.

AT folis literarum professoribus lætum est, ex Onirocritarum disciplina, Formicas in aures obambulantes imaginari: siquidem aiunt puerorum multitudinem hinc significari, quæ ad audiendum cumulatò numero sit aduentura, vnde Martialis in optatissima Grammatici commoda iocatus ait:

Sic te frequentes audiant capillati.

INANIS GLORIA. CAP. X.

PROBATISSIMI sapientissimi que morum scriptores quidam *κενοδοξία* per Formicæ hieroglyphicum expressere. Inanem nostri gloriam dicunt, qua nos ipsos supra modum & meritum æstimamus, tacitique nobis applaudimus. Latet enim plurimum hoc vitium in abditis animi recessibus, cogitationisque delicijs pascitur & educatur. Formica vero in cauernis sese libenter continet, nec nisi necessitatis causa prodit in propatulum: cum scilicet aut speculatum, aut prædatum properat, vel congestas opes curat, de quarum sollicitudine superius satis dictum. Habet vero hoc Formica cum *κενοδοξία* simillimum, quod laboribus & fructibus infidiatur perinde ac insidiosa pestis, hæc quidquid præclare egerimus, & quascunque adoreas acquisiuerimus, labefactare furtim aggreditur: illa in opes iam partas, hæc in virtutes & partam iam existimationem populabunda. Fecimus quid in bello fortiter, fors & corona donati sumus? surrepit hæc clanculum, & folia decerpit singula, dum nostra nos facinora narramus, & gloriosum militem, vt in comædiarum fabulis est, imitamur. Prudenter aliqui cauimus, id quicquid est Cenodoxia vitiat, & gloriando mutat in imprudentiam. Beneficio aliquem affecimus, destruit illud gloriatio, efficitque vt de quo benemeriti fuerimus, maleficio se à nobis affectum putet: operamque ita & oleum perdamus. Plurimum temporis in ieiunijs, in vigilijs, in orationibus, in continentia, in animi corporisque moderatione, sine vlla mentis auersione consumpsimus, aduenit Cenodoxia, quæ fructum omnem, quem per labores tot collegeramus, rapidissime depopuletur. Ingeniose, docte, & accurate aliquid conscripsimus? sed dum nos ipsi illud efferimus, & aut nostros nos non apparere labores ingemiscimus, aut eorum venditione molesta gloriam affectamus, Cenodoxia illa, illa inquam statim obscurat, quæ alioquin futura erant illustria: proque ingenio, stoliditatem; pro doctrina, imperitiam; pro studio, negligentiam obiecit. Danda itaque est opera, vt laudabilia quidem faciamus ex quibus gloria sponte nascatur sed cum eam visi fuerimus acquisiuisse, negligamus potius quam efflagitemus: ita enim cumulatior, & corollarijs etiam aucta vltro percita subsequitur. Siquidem:

Virtus ipsa sibi pretium est, nihil indiga laudis,

diceret Claudianus; eam tamen vel inuitam honor & commendatio comitatur.

DEPOPVLATIO. CAP. XI.

SED vt ad Ægyptios reuertamur, agrorum vastationem & infrequentia facta loca, quæ populosa prius fuerant, per Formicam & Origanum fasciculum sacerdotes illi significabant: per Formicam, vt superius declaratum est, hieroglyphicum populi, quod passim iam habetur: per Origanum, solitudinem eius intelligentes. Ea siquidem herba loco apposita, qua Formicæ meant, modico vel salis, vel sulfuris puluisculo simul inperso, efficit vt iter deferant, suisque relictis cauernis alio migrent. Nam & Sotionis in agricultura præceptum est, Origanum syluestre frumenti aceruis circumspargere, ne Formicæ grana depopulentur. Sed si actutum eastollere quis velit, experimento compertum est, facilius summoueri posse, si captas aliquot combufferis, & cinerem in cauum inieceris: in agro vero si candefactum ferrum in cespitem vbi nificat impeggeris. Est vero Origanum herba vulgo etiam nota Romæ, & alijs Italiæ locis, Latine Cunila bubula appellatur, quam vt pote præcipue suam Ligures littorales *Cornabuliam* vocant, putri, vt prouerbio fertur, aptissimam balsamento. Cæterum cum permultæ eius species ab authoribus referantur, eademque varijs cognomentis appelletur, satis fuerit attestari Cunilam bubulam esse, quæ *ὀρίανον* Græce dicitur, quam à Testudine, cum ea Viperam

Artemidorus lib. 3. cap. 6.

Artemidorus lib. 1. cap. 26.

Κενοδοξίας incommoda.

Origanum, eiusque virtutes.

Athenæus lib. 3.

Eadem omnino referuntur infra lib. 58.

Idem lib.
58. infra.

Gilla. Allij
& Platani
virtutes.

ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra Serpentes priuatim, quæ Cunila bubula appellatur: apud Aristotelem, Ciconiæ cum vulnus acceperint (eas enim cum Serpentibus assidue dimicare cognitum) Origanum plagæ imponunt. Theodorus Gaza vir accuratissimus, vbi cumque sit Origanum interpretandum, Cunilam reddit: quorum fuerunt testimonia adducenda, quia nonnulli Cunilam bubulam eandem & Origanum esse, pertinaciter negant. Addam illud, cum inter tres præcipuas Origani species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra viros de hac non parum dubitare, eamque sibi incognitam ingenue profiteri. Nostri Belunenses speciem quandam Origani, caule, folijs, & floribus grandioribus vulgo apud nos prouenientem, Pulegium asinum vocant (vnde putarim Onitis vocabulum, vtpote quod ἀπὸ τῆς οὐν, qui Asinus est, commodissime deduci posse, apud nos ita Latine interpretatum) ea vero herba nimirum Cunila est. Ne vero cuiuspiam mirum adeo videatur inesse vim eiusmodi gramini tam vulgari, vt Formicas fuget, Ambrosius herbam quandam memorat Gillam appellatam, cuius folia turtur nidis suis excluso foetu superiacere soleat, eoque pacto pullos ab Luporum incurfu deprædationeque tutari. Lupus enim folium huiusmodi vsque ad fugam abhorret. Leopardus vero Allium ita sibi sentit abominabile, atque contrarium, vt si quis eo locum, vbi ille moretur, confricuerit, exilire cogatur, & auferere. Ælianus primo de naturis animalium scribit, Noctuas à Ciconijs suo nido procul summoueri, Platani eo folijs importatis, quorum contactum Noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem illabentes, Ciconiasque ita pullorum suorum incolumitati prospicere, quibus assidue Noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitijs suo loco dictum est. Neque vero Ciconiæ tantum, Turturesve aut Testudines medelam sibi nanciscuntur naturæ ductu, verum etiam & Canes, & Sues, & ex animalibus pleraque alia Canes quidem, cum fellis vitio laborant, gramen illud suum decerpunt. Sues, si cephalalgia crucientur, fluuiales Cancros inuestigant. Mustelæ rutam, si quando colubrum comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei quænam sit causa, non otiose quæritur à quibusdam: quippe cum animalia neque didicerint ab alijs, neque quidem doceri potuerint, cur ita norint quæ suis sint ægritudinibus vtilia: quæ nos alijs disputanda in medio relinquemus, ijs iam contenti, quæ ad veterum picturas declarandas facere videbuntur.

INCOLUMITAS. CAP. XII.

FELICITER mihi quidam videntur excogitasse, vt si hominem grauiore aliquo morbo confectum, minime tamen rei cuiuspiam ope incolumitati redditum significare vellent, vrsam linguam in Formicas exporrecta hieroglyphice pingerent. Vrsam enim ferunt Formicarum esu, quas lingua illexerit, ac mox potu adhibito deglutierit, morbi opem sibi comparare: quod eo præcipue tempore facit cum primum è specu prodit, vbi ieiuna hyemarit. Nam Aron in primis agreste pascitur (eam Dracontij speciem Medici ponunt) cuius acerbitas intestinum inedia concretum laxat: quod si nullam attulerit opem, Formicis eo modo deuoratis, incolumitati pristina restituitur.

LATEBRÆ. CAP. XIII.

DE latebris vero, in quibus aliquis se contineat, per Vespertilionis alam, & Formicam indicatis, inter reliqua Vespertilionis significata diximus.

DE SCARABEO. CAP. XIV.

C de Formica quidem hæc dicta sufficiant. Quod vero pertinet ad Scarabeum, Appion ille Grammaticus, quem Cymbalum mundi Tiberius est appellare solitus, rideri à plebisque visus, quod curiosa nimium interpretatione, Solis operum similitudinem vermiculo tam exiguo, tam bruto inesse colligerit, ad excusandam gentis suæ ritus: quæ pilularem Scarabeum magna ex Ægypti parte inter numina coluerit, quem reliqui etiam in fabulis tanta veneratione profecuti sunt, vt scribere non dubitarint, quemadmodum Scarabeus inexorabilem se vel ad Iouis preces opposuerit, qui multis ab eo verbis contendebat, vt cum Aquila rediret in gratiam, coactumque Iouem ipsum alia ratione tantæ ire obuiam inimicitia. Cæterum si

que

fucimus, sed ea etiam de causa, quod ab vno tantum genus agnoscat: imo quod solus ipse sibi et se-
minium fuerit: singuli enim ex pilulis singulis procreati, nequaquam habent ad quod genus referant
suum, sed absque vlla propagine, nulla maris genitura, nullo foeminae conceptu, vermium sponte
nascentium instar, in eam speciem prodierunt.

DEVS IN HVMANO CORPORE. CAP. XVIII.

EXIGERE videtur locus is, vt quo æquiores Ægyptijs simus, Deum optimum maximum hu-
mano corpore assumpto, Scarabei similitudinem subiisse, Theologorum dictis ostendamus: ne-
que vero quisquam indignum facinus clamitet, Deum ipsum, omni admiratione maiorem, insecto
omnium vilissimo, teterrimo, putidissimoq; assimilari, qui legerit apud D. Augustinum Soliloquijs,
de admiranda Christi humanitate dictum: *Bonus ille Scarabeus meus, non ea tantum de causa, quod vni-
genitus, quod ipsemet sui author, mortalium speciem induerit: sed quod in hac face nostra sese volutarit, & ex ipsa
nasci homo voluerit.* Neque veritus est probus ille Theologus, pietatis & integritatis columen, dum
in nitidissimo Dei fulgore contemplando, hominisque ex opposita parte cloacalem quendam putorem
expendendo, subturpiculam locutionis quodammodo stomachosæ nauseam, delicatiori cui-
piam habitam derisui, qui satis exploratum haberet, Deum se Vermem etiam per Prophetam appel-
lasse, proindeque eos qui tanti mysterij cognitionem assequerentur, ac perinde stercorariam Scarabei
procreationem ex historia callerent, dictum vtroque pollice probaturos. Quod vero ad Psalmogra-
phi dictum pertinet, *Ego sum Vermis, & non homo*, fuere nonnulli, qui pro *Sum Vermis, sum Scarabeus*,
traduxere, quasi diceret, *Contemptissima res ego sum*. Euthymius ita ex Christi persona humiliare sese
Davidem ait, qui alioqui & Propheta erat & Rex, alibique se *Canem mortuum* appellare, vt libro Re-
gum legitur. Qui vero putant dictum hoc propter humanam Christi generationem, quæ absque vlla
viri coniunctione fuit, id nobis indicare videntur, quod quemadmodum Vermis è pluuia nascitur
desuper in terram veniente, ita & Christus superno sancti Spiritus in Virginem aduentu generatus
est: quam ob causam Christus Vermis dicitur. Reliqua videris apud Adamantium concione in Lu-
cam quartadecima, quam de Domini circuncisione conscripsit. Porro Augustini dictum eo quoque
deduci potest, quod assertor noster ait: *Ego sum Vermis, & non homo*: quia scilicet ex mare & foemina
homo nasci solet, ego vero non ex masculo & foemina secundum ritum humanum, atque naturam,
sed in exemplum Vermis natus sum, cuius non ex aliunde semen, sed in ipsis in quibus coalescit cor-
poribus, est origo. Clementis Recognitionum opus circumfertur quaecumque, non vocabulis tan-
tum vitiatum, verum sententijs etiam deprauatum: in quo quidem multa à malignis ingenijs in in-
stitutionis nostræ ludibrium inculcata sunt. Sed hæc corrigere alterius fuerit censura, illud hoc loco
tantum attingam, quod circa 6. lib. finem scriptum est: *Nos vt Canthari libenter volueremur in stercore,*
vbi is qui glossemata quædam adscripsit, non *Canthari*, sed vt *Cantherij* legendum putat, ratus nimirum
Campanum prouerbium ad hoc facere, *Cantherius in fossa*. In epistolis vero bonus ille vir quisquis cen-
sor fuerit, sed non satis eruditus, audacter *Cantherij* fecit, cum *Canthari* dubio procul sit legitima le-
ctio, ex hac ipsa quam retulimus historia naturali desumpta. Sed ne quid quod ad Vermem facere
succurrat, prætereamus, is prauæ nonnunquam cogitationis inquietudinem hieroglyphice signifi-
cat, quod Eucherius ad Esaiæ dictum trahit, *Vermis eorum non morietur*.

VIR PATERVE. CAP. XIX.

CVM vero ita nascatur Scarabeus, vt nullo foeminae beneficio progignatur, solaque patris cura,
labore & diligentia vitam auspicietur (non enim foemineum est inter eos genus) hinc fit, vt Æ-
gyptij sacerdotes *PATREM* significaturi, Scarabei prætulerint imaginem: & vbiunque maris offi-
cium, masculamque vim exprimi voluerint, non alio magis vterentur hieroglyphico: nam veluti pro
maris & foeminei sexus symbolo Vulturem pingebant, quod illa absque patris ope procrearetur, vt
commentario suo disputatum est, ita virum ob similem, quam attulimus, causam, per insectum hu-
iufmodi intelligi voluerunt.

STRENVVS BELLATOR. CAP. XX.

ET quoque bellatorum animi ea maxime ratione commendatur, si viriles fuerint, virorumque
sit bella gerere, Maronis Homeriq; præcipue auctoritate, illi ipsi sacerdotes masculam virtutem
atque

Christus
cur Scar-
beus dicitur,
& Vermis.

Psal. 22. 6.

1. Sam. 24.

15.

Quod re-
fertur à T.
Liuio De-
cad. 3. h3.

Cap. 66. 24.

Virgil. lib. 1.
Æneid.
Iliad. lib. 71

atque ferociam per Scarabeum expressere: cuius imaginem annulis insculptam milites gestasse, tradit Ælianus, de quo plura apud Plutarchum libro de Iside & Osiride. Erat & signum Romanorum militum, Scarabeus, quo virilem animum præstare se debere admonerentur, neq; muliebriter quicquam meditari facereve, eaque de causa dictum ab Horatio:

Tyrtausque mares animos in Martia bella

Versibus exacuit.

De Arte Poetica.

Æn. lib. II.

CONTRA vero & Phrygas & ἀρχαίδους, in effœmationis opprobrium Virgilius & Homerus, vterque fues appellavit: quod nihil faperent masculum, sed muliebri torpore ignaviaque cessarent.

S O L. C A P. X X I.

CUM vero plures sint Scarabeorum species, trium Ægyptij meminere, quarum vnam αἰλεβόρος *Plin. lib. 30. cap. II.* appellatur: quæ sc. Felis faciem mira refert similitudine, estque radijs quibusdam insignita, eaq; de causa Solis hieroglyphicum formã hanc esse voluerunt. Aiunt vero αἰλεβόν, qui apud Latinos nunc Cati, nunc Felis nomine receptus est, oculorum pupillarumq; vsum cum Solis cursu, ἀντιπαθείου quadam cõmutare: quippe quæ & noctu & ingruente matutino tempore vegetiores fiunt, & acutius cernunt, ad ortum vsq; iubaris, inde sensim incipiunt hebetari meridiem versus: atq; ita quo magis ad occasum declinat Sol, eo minus obscuriores fieri. Adhæc Scarabeo digituli sunt vnicuiq; triginta, totidemq; sunt mensis dies, quibus Sol ortu continuo gradatim per singula signa cursum peragit suum.

L V N A. C A P. X X I I.

ALTRA species bicornis est, ideoque τωρσείδης appellata, Tauri quippe insignis facie. Hæc Lunæ subijcitur: propterea quod cœlestem Taurum Ægyptij Lunæ exaltationem commentati sunt. Gigni hos ex Vermibus, Aristoteles, qui lignis aridis innascuntur, asserit. Primum enim Vermes ipsi immobiles fiunt, mox disrupto putamine in Scarabeorum genus exit. Cæterum Plinius genus hoc cui Tauri cognomen cornicula dedere, terrestre putat, eos idcirco alij terræ Pediculos vocant. Lucanos appellat Nigidius, quibus cornua prælonga, bifulcis dentata forcipibus, in cacumine cum libuit ad morsum coeuntibus, quales infantium remedijs ex cernice suspenduntur, eos in Veneta regione Gramphos, quasi Ceramphos, hoc est, bicornis appellamus. Cornicula ea non tantum collo suspensa ad quartanas, quibus id remedijs applicat Plinius, verum etiam in frigidiuscula lauatione vrinatoribus ad neruorum stuporem, qui plerumque fit in aquis, amuletum creditur: nam & id incommodi vulgo Gramphum vocitamus. *Plin. ibid. Gallicè, la grampe.*

M E R C V R I V S. C A P. X X I I I.

ERAT & sua hieroglyphico Mercurij species dedicata; quippe vnicornis, & ab reliquis forma admodum dissimilis. Neque sum nescius, quendam etiam esse paruum admodum Scarabeum frumenta erodentem, qui Cantharis appellatur, oritur is ex erucis fici, piri, & pini: fiunt enim ex his omnibus Vermes: cæterum hi postmodum more Muscarum cocunt. Ridiculam Meriodorus Sceptius observationem ponit, nostro etiam tempore haudquaquam abolitam in frumentis oleribusque ab earum iniuria sospitandis, quod in Cappadocia inuentum prodit, ob multitudinem Cantharidum, menstruas quippe mulieres ire per media arua, hortosve, relectis (sic verbo venia) supra clunes, vestibus, erucasque ita, ac Vermiculos, Scarabosque, ac noxia alia decidere. Alibi servatur vt nudis pedibus eant, capillo cinctuque dissoluto, versu eo pronunciatu, *Φαί γε κανθαρίδες, λύου ἀγροῦ ὑμᾶς δῶκετ, Facecite Cantharides, Lupus agrestis vos insequitur.* Cauendum vero ne id oriente Sole faciant, fermentem enim tunc arescere proditum est.

Metrodori Sceptis ridicula observatio.

L E T H A L I S A S O L E F E B R I S. C A P. X X I V.

ADHÆC Ægyptij hominem lethali febre extinctum, quam sub dio solares radios percipiendo contraxerit, significare si vellent, Scarabeum cœcum effingebant: oculos quippe vel acu, vel alia leui cuspidè transfossam, ita, vt exoculatus omnino videretur. Aiunt enim solares radios Scarabeo inimicos esse, quibus si vehementius impetatur, accidere, vt statim obcœcetur: simulac vero cœcus effectus fuerit, brevis etiam commori.

V I R T V S E N E R V A T A D E L I C I I S. C A P. X X V.

ATQUE hic tam egregius bellatorum ductor, tam alienus à mollitie est, vt cum primum venereas rosas olfecerit, emoriatur, quasi virtutem quantumvis masculam illecebris enervati do-

tumento

Rosarum
halitus
nonnullis
gravis.

cumento sit, quod quidem vel ab Aristotelle traditum, ansam dat hieroglyphico non insulso: si, puta, quis velit Hannibalem durum Capuæ defidentem, effeminatum pingere, scutum illi cum Scarabei signo tribuat, oras vero clypei rosarum fertis ambiat, aut quid huiusmodi. Sunt etiam in hominum genere permulti, qui rosarum halitum ferre non possunt, atque in ijs pretij quantius viri. Nam cum Romæ essem, vidi Oliuerium Carassam magnæ celebritatis Cardinalem, qui rosarum tempore quotannis secedere cogebatur, seque intra suos, quos in Quirinali habebat, hortos claudere, custodijs ad ostia dispositis, ne quis aut salutantium, aut amicorum officij gratia ingredientium rosam inferret. Et in Romana nobilitate insignis vir Petrus Melinus, ingenio, eruditione, & loco nobilis rosarum odore plurimum offendebar. Atque hæc de Scarabæo, quæ memoria complecti potui succurrerunt, plura omnino scripturus, nisi Commentarium, quod eo super olim paraueram Vulturi adiunctum, ex clarissimi viri Alberti Pij Carporum Comititis scrinio surreptum, & à nescio quo bibliotapho, vel furo potius, in Germaniam asportatum, adhuc desiderarem.

DE ECHINO TERRESTRI.

CAP. XXVI.

ECHINUM Ægyptij, quod hæcenus legerim, literis suis non inferuere, multa tamen super eo significata Græci Latiniq; excogitarunt, quæ admiratione ingenij propemodum cum ijs, quæ Formica super & Scarabeo diximus, conferri possint: atque ea quidem ad humanæ vitæ commoda, vtili exemplo futura: cuiusmodi illud est, quod in primis commemoratu dignum existimaui.

OPPORTUNITATIS CAPTATOR.

CAP. XXVII.

Tempores
occasione in
seruientem.
Echini ter-
restris can-
tio magna.

HOMINEM quippe temporum omnium conditioni sese accommodantem per id animal significari, & quod ait Phocylides, *καὶ εἰς λατρεύοντα*. Nouit siquidem Echinus (de terrestri nunc loquor, nam de marino inter pisces alibi agetur) cubilia sua Aquilonum & Austrorum mutatione commutare. Duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit: sin intra tectum alatur, ad parietem discedit. Quod Cyzici quidam cum obseruasset, consecutus opinionem est apud omnes, vt ventos qui spiraturi essent, ex se ipse præcaleret: quod alij Byzantij euenisse tradunt, forte quod tunc rerum summa apud Byzantinos esset. Sed vbiicumque illud acciderit, satis nobis est id ab Echino fieri, quod documento nobis est, præcauere quantum fieri possit, ne imminens nos occupet calamitas: ea si vicerit, ne aduersus præualentis fortunæ impetum reluctabundi frustra fatigari velimus: flectendam vero viam velis, cum obniti contra non detur, quoque trahit fortuna, iter intendendum. Non enim est, vt idem inquit Phocylides, in ventum reslandum. Quin potius tales simus, vt quo nos cumque rapit tempestas, æquo animo deferamur, atque, vt optime Virgilius monet, si quo Italiam contingere cælo nequeamus, quia scilicet:

*Mutati transversa fremunt, & vespere ab atro
Consurgunt venti, atque in nubem cogitur aer,
Nec nos obniti contra, nec tendere tantum
Sufficimus, superat quoniam fortuna, sequamur,
Quaq; vocat vertamus iter.*

Atque hoc illud esse crediderim, quod in Echino tanti facere videtur Archilochus, dum super animalis huius prudentia ita scribit:

Æneid. lib.
5.

Proverb. 37.
26.

Πολλὰ ὀδὴ ἀλώπηξ, ἐχίνου ἐν μέγα.

Multa quidem Vulpes, magnum vnum nouit Echinus.

Vel vt numerum reddamus,

Scit multa Vulpes, vnum Echinus, at magnum.

Sane Salomon Erinacium inter animalia terræ minima, quæ sapientibus sapientiora sunt, nominat, vt Septuaginta edidere. Nam Leporem vulgata editio ponit.

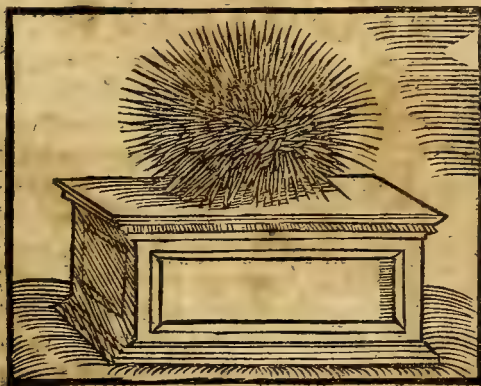
CONTRA PERICVLA MVNITVS.

CAP. XXVIII.

ILLVD quoque super Echino significatum ponunt, vt per hieroglyphicum eius, hominem ab insidijs & periculis ac cuiuscunq; fortunæ casibus tutum ostentent. Siquidem is simul atque ferarum se impetentium odorem latratumve senserit, in orbem sese colligit, rostro pedibusq; intrinsecus, testudinis more contractis, tergo omni pilæ instar conglobato, spinisque, quibus vndecunque munitus est, ad incolumitatem erectis otatur, cō tactum suum omnibus formidabilem reddens. Ad hæc autem respexisse videtur Horatius Poeta, cum se ita contra fortunæ impetum præparatum scribit, vt sua inuolutus virtute tutus ab eius iniuria fiat. Ita enim inquit:

Fortuna sauo lata negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alij benigna.

Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno qua dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamque
Pauperiem sine dote quero.

Lib. 3. Car.
sub finem.

PROCRASTINATIONIS DAMNA.

CAP. XXIX.

ATQVE hoc tam prudens alioqui animal in opportunitate captanda, & periculis euitandis ingenio & natura præmunitus, damni tamen alicuius, ob procrastinationem ingruentis, hieroglyphicum est, si illi fœtus adijcitur suus. Id enim malum ex contatione maius effectû ostendit, propterea quod aluo stimolata quamdiu potest partum differt, quo fit, vt fœtus magis inolescens, maiorem postmodum in pariundo dolorem afferat. Duo eius genera omnino sunt, maritimum & terrestre, vtrique nomen apud Græcos ἐχίνου. Terrestris, de quo iam diximus omnibus innotuit sub Erinacij nomine. Huius quoque species duæ sunt, Suilla, & Canina, quæ quidem rictu & pedibus aut Suillis aut Caninis similibus distinguuntur. De Suillis Eucherius: Erinacei chærogrilli nuncupantur, magnitudine prope mediocrium Cuniculorum, qui de cauernis petrarum procedentes, gregatim in eremo, quæ est contra Mare mortuum, pabulantur, qui & Echini dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, vt nec congingi quidem possint. Par huic cum Formica solertia comparando victu, qui poma aculeis affixa congerat in cauernam: infamis tantum est inuidiæ nota, quod cum optime norit se propter cutem præcipue peti, cuius vsus poliendis velleribus inseruit, simulac in periculum se adactum videt, vrina sua emissa tergo omne conspergit: sibi conscius id inde putrescere, aculeosque sponte mox decidere.

Aristot. de
partibus
animal.
lib. 4. c. 5.
Plin. lib. 9.
c. 31.
Echimi ter-
restris spe-
cies duæ.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM

LIBER IX.

DE IIS QVÆ PER SVEM SIGNI-
FICANTVR

Ex facris Ægyptiorum Literis.

AD FABIVM VIGILEM SPOTE-
TANVM.

*Palemonis
dictum de
M. Varro-
ne.*

PALÆMONEM olim aiunt magni nominis Grammaticum, incomparabilem M. Varronis eruditionem admiratum, literarum eum Porcum appellasse, tanta sibi interea earum prarogatiua adrogata, vt Virgilium diceret iam tum de se presagisse, cum cecinit:

Audiat hæc tantum vel qui venit ecce Palæmon.

vnnum se quippe futurum, qui de scriptoribus iudicaturus esset, cuius ferula atque censura omnes veterum & iuniorum lucubrations subijci deberent, natas secum literas, secum interituras summa vanitate iactaret. Hic est Rhemmius Palemon patria Vicentinus, cuius monumen-

tam hodie in Sumano monte agro Vincentino imminente, cum epitaphio ostenditur: vbi rus ei fuisse verisimile est, cum alias etiam agricolationis & vineæ studiosissimum fuisse, & C. Plinius ostendat. Sed ea fuerit ductus gloria, certe dictum illud hominis de Varrone non à Grammatico, qui literarum tyrocinia doceret: non ab insano aut inepto viro quopiam effusum, sed vt diuinitus potius editum accipimus: nam & olitor sepe non contemnenda protulit. Nos quippe Varronem non ea de causa literarum Porcum vel à Palemone, vel ab alijs appellatum asserimus, quod scripta eius sint vlla in parte lutulenta, vel ex hara producta: sed quia nihil sit Varrone ipso neque lautius, neque copiosius, neque magnificentiùs, qui tam multa, tam varia, tam præclara conscripserit, magna studiosis omnibus vtilitati futura, nisi acerbissima temporum clades thesauros eos posteris inuidisset: quare his omnium consensione vir doctissimus, ac omnium disciplinarum parens, totius prædicatione vetustatis habitus. Quod vero doctrina eius Porco æquiparata sit, ea est causa, quod nullum animal à Sue, pluribus magisq; variis condimentis aptum, quod nihil ea carne parabilius, & omnium epularum vsui magis expositum, quinquaginta prope saporibus ex eo, vt veteres obseruarunt, excogitatis, vt non alio ex animali copiosior, neque lautior humano victui materia suppeditetur: perinde ac multa & varia Varronis scripta argumentum nullum intactum reliquere, splendidissimoque rerum omnium apparatu vniuscuiusque animi famem expleuere. Hæc igitur cum super Varrone ipso meditarer, sorte accidit, vt scripta quadam mea recognoscerem, quæ scilicet olim ad $\epsilon\epsilon\gamma\lambda\upsilon\sigma\tau\alpha\omega$ interpretationem elucubraueram, eaq; inter amicos diuiderem, mei erga se vel amoris vel obseruantia testimonium. Prorupit ex his ecce Porcus Ægyptius, quem aufugere tentantem cum postico arreptum pede comprehendissem, cui dono conuenienter hunc mitterem cœpi circumspicere. Varronem quippe aliquem depoſcebam: hic mihi tu Fabi Vigile occurristi mortalium eruditissime, cui merito hæc condimentorum lautitiem $\kappa\tau\epsilon\lambda\iota\kappa\lambda\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha\omega$ ποικιλίαν, quam de Porco memorant, vt Varroni congruam, ita tua perquam similem opulentia dedicarem. Nam tu quoque nullam dicendi genus, argumentum nullum, nullam arcana quantumlibet doctrina partem intactam reliquisti, quæ de diuinis humanisque studijs, de rerum natura, de moribus, de ratione dicendi, de quacunque demum re, vel dici, vel excogitari possunt, tuo illo magno ingenio, felicissimaq; memoria complexus es: vt vix alterum ætate nostra conspiciam, quem Varroni illi literatissimo conferre possim. Quare Porcum hunc meum tibi deberi merito iudicavi, cuius immolatione sanctissimum amicitia sædus tam pie semper inter nos cultum & obseruatum, quæ tua est animi sinceritas, spero me perpetuo confirmasse.

*A Plin. lib.
8. c. 51.*

PERNICIES. CAP. I.

AEGYPTII Sacerdotes, vt odium, quo suille genus omne persequebantur, literis testatum suis relinquerent, perniciosum hominem Suis hieroglyphico significari instituerunt. Est enim natura animal admodum vitiosa, pruritu impotens, Luna maxime deficiente: constatque pariter eorum corpora vitari, qui lac eius biberint, lepraque & putida scabie contaminari. Quinetiam frequens Suillæ carnis esitatio aciem obtundit ingenij. Vnde iocum Diogenes excepit in athletas, de quibus interrogabat quidam, cur isti non sentirent: *Quia*, respondit ille, *Suillis ac Bubulis carnibus educati sunt*, ad animum scilicet vertens quod alter de corpore quaeriat. Huiusmodi enim cibi quamuis corpus obdurent, mentis tamen acumen hebetant. Adhæc maleficum est etiam monstrum: quia satis cladem non exiguam infert, damnosamque facit pauperiem, dum teneriorem segetem non depascit modo, sed & fœde proculcat, & rostro eruit. Vnde primum hoc animal Cereri sacrificatum Poetæ testantur, & fabulæ exortæ sunt de Cromyonia Sue Apri Calydonij matre, vno ex Thesci laboribus. Itaque Salaminij lege statuerunt, vt eorum suum dentes attererentur, qui segetibus cladem aliquam intulissent, de quo publice statutum est apud Bellunenſes meos.

Diogenis iocus in athletas.
Prima Ceres auide gausa est sanguinea porca.
Ouid. 2. Fast.
Bellunenſium statutum.
De Sue intellectus mysticus.
Plin. libr. 8. cap. 5.
Cicero de finibus lib. 5.

SENSVS MAXIME BRVTVS. CAP. II.

PRÆCIPVA vero fuit apud Ægyptios de Sue significatio, vt per eius simulacrum intellectu mystico, sensum materiæ penitus affixum, atque illi præcipue coalitum indicarent: quod licet in animantium omnium, nedum in omni brutorum genere conspiciatur, nescio quo pacto tamen longe magis brutum in Sue plurimum apparere, vnicuique manifestum est. Hic vero sensus rationi plerumque sese constituit aduersarium, non aliter quam materiæ ratione habita, corpus animæ tam multis in negotijs reluctatur, de quo præclara Platonis in Phædone sententia, τῷ μὲν θεῷ, καὶ ἀθανάτῳ, καὶ νοητῷ, καὶ μονοειδίῳ, καὶ ἀδιάλυτῳ, καὶ ἀεὶ ὡσαύτως; καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῶ ὁμοιοτάτω εἶναι ψυχῶν, τῷ δ' ἀνθρώπινῳ, καὶ διήτῳ, καὶ ἀνοήτῳ, καὶ πολυειδίῳ, καὶ διαλύτῳ, καὶ μηδέποτε κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχοντι ἑαυτῶ ὁμοιοτάτων εἶναι σώμα. *Animam quidem per quam simillimam esse parti ei, que diuina est, & immortalis, & intelligibilis, & vniformis, & insolubilis, & eodem semper modo circa eadem habeat: corpus vero idem: idem simillimum humano, & mortali, & incognito, & multiformi atque dissolubili, & quod nunquam circa eadem eodem habeat modo.* Ex argumentis autem huiusmodi, quicquid apud Philosophos altercationis est in explorandis naturæ secretis, emanauit: alijs rationem rerum, alijs sensum præferentibus, eam illis incorruptibilem perinde ac animam esse asserentibus, his hunc cogitationi, veluti & ipsos corporis affectus propinquirem esse concertantibus. Quare minime mirum est Ægyptios, & qui disciplinam eorum secuti sunt, in contemplandis ijs potissimum quæ à corporibus disseparata viderentur, occupatos, Porcum quippe animal sensui tantum deditum aspernatos esse: quippe qui corpus identidem suummet, vt in Papyro commonstrauimus, minimi faciebant, eiusque alendi curandique negotium perexiguum suscipiebant, sensui, quem falli in vnoquoque animantium facillime posse suspicabantur, parcissime fidem adhibebant. Contra vero Aristoteles, qui eum sequuti sunt, sensum ita sunt admirati, vt eum cogitationibus omnibus prætulisse videantur. Sed nostra nos significata prosequamur.

VANILOQVENTIA. CAP. III.

AEGYPTII autem Sacerdotes, vt apud Horum est, si vaniloquentiam hieroglyphice significare vellent, & suam & auersum Elephantum sculperunt: idque perinde erat, ac si rationem à brutali sensu auersam ostendere voluissent. Nam cum Elephantum significata Comentario suo conscriberemus, eum in omni fere virtutis numero, si de brutis hoc dicere liceat, rationis propemodum participem inueniebamus. Huic Sus opponitur, qui antipathie ipsius cogente vi, vsque adco est Elephantum inuisus, vt ab eo nullo possit concilio tolerari, sed quum primum auditus fuerit eius grunitus, fugam Elephas arripere cogatur. Nota historia est, quemadmodum Megarenſes ab Antipatro afflictus, cum ad manifestum exitum premerentur vtereturque; ille Elephantorum robore, excogitarint Porcos pice oblitos, & iniecto mox igne flammatos in Elephantorum gregem immittere: quo facto valdissimū Regis conatum negotio minimo irritū reddidere, victoria per ingenium sibi comparata.

Sus Elephantum inuisus.
Plin. lib. 8. cap. 9.

VIS ANIMI LABEFACTATA. CAP. IV.

ANIMOSVM alioqui hominem, qui tamen improuisa aliqua specie sit exterritus, per Porcum & fugientem Leonem exprimere quorundam inuentum fuit. Aiunt enim Leonem Suis congressum declinare, visumque aliquando cum Suem aggrediretur, vt setis horrentem aspexit, aufugisse. Sedenim hoc Leoni haudquaquam accidit ob naturæ dissidentiam, vt Elephanto, sed ob horrificam Suis indignati speciem, quam cogebatur exhorrescere.

SOPHISTÆ. CAP. V.

ET vt, quod initio dicere cœperamus, prosequamur, sacerdotes illi cum nihil æque abhorrent, quam inanes sophistarum nugas, & cauillosas verborum argutias, argumentorumque decipulas in naturæ viribus indagandis, eiusmodi notæ hominem per Suis hieroglyphicum significabant. Eodẽm intellectu apud Hebræos suilla abstinere præceptum ait Philo, admonitioque nos ea diuina lege, vt sophistas euitaremus, per euitabilem huiusmodi animalis impuritatem: illi enim acutissimis tantum accuratissimisque rerum distinctionibus, quod perbidam animalis yngulam interpretantur, quasi luto inhæsitantes, ita illis adhærescunt, vt inde nunquam auelli possint, sed ad extremam vsque senectutem ibidem computrescunt: nam & Porci nihil illustre, nihil purum, nihil limpium amant, sed turbida tantum, spissa, sordida, & fæculenta sectantur, inque his præcipuam statuunt voluptatem.

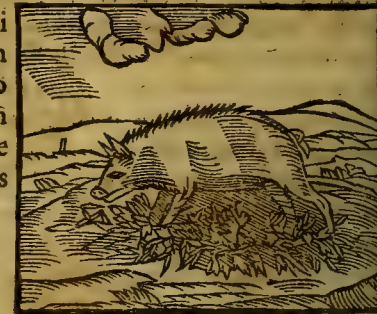
Suilla ab-
stinebant
Hebraei.

Hinc Hora-
tius l. epist.
Amica luto
sus.

Et D. Pe-
trus in epist.
Sus in vo-
lutabro.
Prouerb.
Sus per
rosas.
Auctor Eu-
demus.

A BONIS MORIBVS ALIENVS. CAP. VI.

PER Porcum itaque inhæsitantem luto, vel, vt Cratetis intellectum sequar, rosas conculcantem dispersentemque, à bonis honestisque moribus alienum hominem indicabant. Nam cum Diuinæ passim literæ rosas, & odorata omnia ponant pro vitæ morumque sinceritate, Susque ita rosas aspernetur, vt de ijs, qui sinistro, prauo, maleficoque sunt ingenio dicatur, aptissimum excogitatum est hieroglyphicum, ἔσ δὲ ῥόδων, quo prouerbio Cratetem vsus aiunt opusculo, quod γέροντας vocauit. Quin viuere in Arabia Suillum genus vilo genere posse negant, quippe cum ea regio sit odoramentorum alitrix, à boni cuiusque odoris hoste merito declinatur, & vt luculentissime Lucretius:

De rer. nat.
lib. 6.

Denique amaricinum fugitat Sus, & timet omne
Vnguentum: nam setigeris subus acre venenum est,
Quod nos interdum tanquam recreare videtur.
At contra nobis cœnum teterrima cum sit
Spurcicies, eadem subus hac tam munda videtur,
Insatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Eodem spectat quod Assertor noster, Nolite, inquit, margaritas vestras ante Porcos proijcere, eos qui scelorum tantum fœtoribus illuuię delectantur per Porcos intelligens, putorem quippe omnem tanquã odorem suauissimum expetentes. Nam quod ad lutum pertinet, Ciceronis scomma est, actione in Verrem VI. Nam nos quidem quid facimus in Verre, quem in luto volutatum totius corporis vestigijs inuenimus.

Ciceronis
scomma in
Verrem.

DISTINCTIO. CAP. VII.

AD HÆC sciendum, yngulam bifidam in Sacris literis electionis & distinctionis symbolum esse: quod apertius dicunt, cum oportere Sacerdotem monent, vt lepram à non lepra sciat internoscere, scelerum quippe differentias: iustum ab iniusto, & à curuo rectum, Horat. Poeta diceret.

COGITATIO. CAP. VIII.

RVMINATIO autem, vt in Ceruo dictum est, memoriam & cogitationem indicat. Vt roque autem horum opus est, si recto & sapienti iudicio esse volumus: præstandum quippe discernendi acumi-

A acumine: vnde aureum illud Pythagoræ præceptum, DE REBUS DIVINIS ABSQUE LUMINE NE LOQVARE, hoc est, dandam esse operam disciplinis, quæ veritatis lumen subministrant, si sacra tractare volueris. Sed parum id profuerit nisi & memoria, iudicium, bonæque mentis accesserit examinatio. Hinc exploditur Sus, qui licet vngula sit fissa, minime tamen ruminat. Tales ij sunt, quanto hodie numero, Dij boni, qui, licet recti prauique cognitionem optime callere videantur, cœno tamen volutati, cum doctrinam ipsi suam ad rectam viuendi rationem minime dirigant, optime, vt Menander ait, periti praua sectantur. Diuinarum enim literarum doctrina, vt cum Origene loquamur, non solum Sacramentorum debet scientiam continere, verum etiam mores, gesta;que informare discipulorum. Plerique alij quoque dixerunt, ruminare esse deuouere se ad legis meditationem: fissam vero vngulam habere, inter mundum & immundum distinguere: hoc quidem literarum & præceptionum peritiam habere, illud vero meditationem esse, & diuinæ prouidentia, qua recte omnia dispensat, in omnibus cogitationem, quam veteres Prophetæ *Erustrationem*, vt nostri reddunt, appellauerunt, vt, *Eruclauit cor meum verbum bonum*: quamcunque enim virtutem à vitio seligeremus imitandam, *Ruminare, Fissam vngulam habere.*

B eam continua repetitione mandere, & in habitum assuefacere debemus. Seligere vero, est diuidere literam à spiritu, & quædam secundum historiam solam edocere, quædam secundum contemplationem, quædam vero secundum vtrumque intelligere. Nam qui præstare hoc idoneus est, ille mundus: qui vero vnius tantum partis est particeps, immundus. Hæc Hesychius. Neq; dissimulanda est Irenæi meditatio super hoc loco, qui cum proxime fuerit ad Apostolorum tempora, multa diuinæ illius synceritatis interpretamenta percepit: cuiusmodi hoc posito ex lege: *Quæcunque ex animalibus duplicem vngulam habent, & ruminant, munda esse: quæcunque autem aut neutrum, aut alterum tantum horum habent, vt immunda segregari.* Per mundos is eos intelligit, qui ea, quæ de Patre & Filio tradita sunt, ab Ecclesia firmiter credunt, & in vtroque requiescunt: vt pote quæ sit eorum firmitas, quæ duplici sunt vngula, & insuper Dei traditiones die noctuq; meditantur, cogitationes suas bonis operibus accommodantes, quæ quidem præcipua est ruminantium virtus. Immunda autem, quæ neque in Deum fidem habent, neque traditiones eius meditantur, cuiusmodi sunt, qui vocantur Ethnici, idololatræ, abominationibusque dediti, nil synceram, nil laudabile sapientes. Ex eorum autem numero, qui quidem ruminant, vngulam vero duplicem non habent, Iudæi sunt in primis, quibus quidem mandata Dei plurimum in ore sunt, sed neque Patrem & Filium agnoscunt, neque sensum à litera distinguere sunt idonei. Alij demum duplicem vngulam habent, non tamen ruminant, quo in numero sunt Heretici, qui sacras semper literas euoluunt, argutasque rerum finitiones peruestigant, & quicquid vel inepte vel impie sentiunt, aliquo semper diuinarum Scripturarum dicto corroborare contendunt: ea tamen nesciunt, aut nolunt ad veri sensus examinationem conuertere: ad inuitiam, ad bonos mores dirigere, quæ legerunt. Nam bona eorum pars & Patrem & Filium agnoscere, colere, & toto mentis affectu *Pia pænesis.* venerari profitentur: quid tamen aut Pater aut Filius statuerit, ne minimum quidem meminisse volunt. Et ne longe exempla repetamus, cuiam hominum generi magis in ore est IESVS CHRISTVS, quam ijs, qui hodie concordiam vnanimitatemq; totius Christianismi, quam vnâ sibi IESVS CHRISTVS DEI Filius à nobis omnibus deposcit, auersantur. & eam admittere Cane peius & Angue vitant? Hinc tot piorum cædes, templorum profanationes, incestus, adulteria promiscua, sacrorum censuum direptiones, conciliandi se Deo contumacia, promissæ diuinitus expiationis abnegatio, sacrorum fere omnium irrisio, & omnium quæcunque dictu factuque abominanda sunt, profligatissima expeditio. Quod non nostri modo Prophetæ præuidere, sed Maro ipse non nostri generis vates, diuinasse videtur, cum hæc scribit oracula:

*Hinc monet Euphrates, illinc Germania bellum,
Vicina ruptis inter se legibus vrbes
Arma ferunt, seuit toto Mars impius orbe:*

*Vt cum carceribus sese effudere quadrigæ,
Addunt se in spatia, & frustra retinacula tendens
Fertur equis auriga, nec audit currus habenas.*

Georg. lib. 1.

PROFANVS. C. A. P. I X.

MERITO igitur per Porci simulacrum Ægyptij profanum intelligebant, Susque tantæ apud Ægyptios abominationis erat, vt si quis eum vel incuria tetigisset, cum ipsis statim vestibus ad fluuium lotum abiret, subulciq; nullum omnino templum ingrederentur, connubioque aliorum

Ab Herodoto lib. 2.

prohiberentur. Scythæ quoque Sues adeo contemnebant, vt ne alere quidem eos in regione sua vel-
lent. Apud Romanos, Flamen Dialis Porcum tangere sine piaculo non poterat. Quid, quod religio-
ni, & pietati, etiam nostris fuit Pontificibus, ne de Sue cognomentum profiterentur? atque ob eam
causam institutum, vt Romanus Pontifex, quamprimum designatus est, honestum aliquod sibi no-
men assumat, more hoc à Sergio cœpto, cui cum nomen à rictu Porci, esset incuria parentis inditum,
ne vox ea cederet in religionis ludibrium, Sergium se vocari iussit. Neque vero sum nescius, ex Ægy-
ptiorum cognatione solos Panselenos suilla in cibum vsos, propterea quod aiunt, Typhona cum
Suem infectaretur, ligneum sepulchrum apud Panselenon offendisse, in quo Osiridis cadauer vitro
conditum, vti gentis mos eius erat, asseruabatur, atque eo prouectum odio, quod illi aduersus Osirim
peculiare fuit, membra eruta dispersisse, mox in rei tam nefandæ memoriâ Panselenos populos ex
Sue conuiuia instituisse: quasi liceret iam sepulcro eo tam fœde profanato, in profligatissimum quod-
que præuaticationis & contumaciæ genus prorumpere.

N A B V C H O D O N O S O R. C A P. X.

INVENIES in Diuinis literis Nabuchodonosora, quem *ναυβοχοδονορος* Geographus Strabo ap-
pellat, Suis nomine vocitatum Psalmò LXXX. *Vas autem vineam tuam Domine Sus sstuestris*: idque
ea de causa, quod in volutatum luto volutaretur, & quia omni spurcitiæ genere immundus effret:
quamquam loco hoc nonnulli Salmanasarem potius intelligi volunt. Nos autem per Suem, vt i super-
ius, ex Hesychio dictum est, eum accipimus, qui quidem habet scientiam diuinorum, sed ea non re-
cte vitur, vt pote quam incongruis polluat facinoribus, vitæ turpi atque immundæ deditus, de quo
Petrus: *Præstaret his iustitia viam non cognouisse, quam ea cognita retro reuerit, sancta sibi tradita disciplina
ignauiter derelicta*: quandoquidem his vere accidit prouerbium, *Canis ad vomitum suum reuersus, & Sus
lota in volutabro sem*. Omnes denique qui vel immunditiæ, vel gulæ vel reliquæ incuriæ semetipfos de-
dunt, Porcorum & Canum vitam desumpisse lex intelligit, inquit Irenæus. Quin & id ipsum nomen
è opprobrij cuiusdam indicium facit: nam vocalem ipsam *v*, Caius Iulius Romanus, vbi de præpo-
sitionibus differit, ad vituperationis pathos exprimendum idoneam esse dicit ex Hermetis *επι τῷ κρι-
σιῶ λάλω*, testimonio, additam postea fuisse F literam, nostrosque Fu dixisse, mox F use, hodie pas-
sim Fy, cum putoris aliquid perhorrescimus. Facit ad hoc Psalmographi testimonium, *Saturati sunt
porcina*, quam lectionem Eucherius ita agnouit, vt hieroglyphicum etiam ius interpretaretur, Iudæos
quippe arcanis Diuinæ legis prius instructos abstinuisse profanis, porcina mox sua, id est, priuatorum
dogmatum immunditia, quam eis & Christus obiecit, saturatos: dumque negant Christum, ean-
dem impietatem dicit etiam ad suos posteros transmisisse. Gloria illa Interlinearis vulgo dicta, mini-
me quidem contemnenda, immunditiem hanc attrahit, & pro reliquijs quas reliquerant paruulis
suis, addit: *Dixerunt enim: Sanguis eius super nos, & super filios nostros*. Animaduerte tamen in Hebraico
scriptum esse, *Beni*, quod filios significat, non porcina. Sedenim ne ab hieroglyphicis nostris auo-
cemur, argumentum hoc de humanis hostijs à Iudaico populo immolatis, commodiori loco, in ipso
calce operis, vbi multa huiusmodi repetentur, sine vilius forte molestia percurreremus.

I N D O C I L I T A S. C A P. XI.

FERVNT sane plerique veterum, qui per hieroglyphicum Suis, indocilitatem intelligi volue-
re: nam apud physiognomos Suilla frons, breuis quippe & hispida, capillis sursum versus erectis,
indocilitatis indicium est manifestissimum: est enim animal maxime brutum Sus, nullumque anima-
lium magis indocile, cum reliquæ omnes pecudes aliquid habeant, in quibusdam viuunt, vsus, vel
industria, vel frugalitas proficit. Suillum autem pecus nihil afferat utilitatis, nisi mortuum tantum:
quamquam Spartanorum inuentum fuerit Porcos in pugnam instruere, & ad bellandum idoneos
reddere: Porcorum enim marium ludicra certamina, perinde ac etiam Coturnicum, in eorum Phœ-
beo pueri faciebant, illis ad hunc morem educatis instructisque magno rei bene gerendæ augurio ijs
præsumpto, quorum Porci vicissent. Eius tamen indocilitatis ergo Marfyas, qui Apollinem in Mu-
sicæ certamen prouocauit, suillam fertur candam postmodum habuisse: quippe quod temerarius
eius conatus turpiter illi ob imperitiam cesserit. Et Philostratus Arcadas Rudes appellat, & Suibus
similes, tum ob alia multa, tum quod arborum fructibus, vti Sues, plurimum turgeant, sintque, vt

Panseleni
cur Suilla
vsi in ci-
bium.

Voluptuosi
per Suem
significati.

Incepit
in Iudaos.

Sus inutilis
dum viuunt.

ait Horatius, *fruges consumere nati*. Eadem ratione ex hara productum, non schola ait M. Tullius in Pisonem, indoctum & illiteratum significare volens, quod allatum fuerat. Quin & Hippocratis Coi, Medici illius clarissimi filij, ob indocilitatem & incomptos mores, à Cornicis profcissi, Suem sapere ferebantur, non secus ac Varronem ipsum, tantæ virum eruditionis, Palæmon Vicentinus Grammaticorum dicacissimus, literarum Porcum vocitabat: ipse enim hunc literatum quidem, sed sine delectu, intelligi voluit, quod omnia dum sciri expediret, in fascem conijceret maiore curiositate, quam iudicio: nihil satis pensi aut constituti habens, quid aut quantum diceret. Quanquam, vt initio diximus, Palæmonis dictum, in Varronis laudem, ob doctrinæ copiam & varietatem, qui lautissimus ac suauiissimus fuerit animorum pastus, modestiæ causa proposuerimus intelligendum. Cessit denique res in prouerbium, vt cum imperitissimum quemque eruditissimo cuiuspiam sese conferre viderimus, *Sus Mineruam*, dicamus, quod ita Theocritus expressit, ὄσ ὄπ' ἀστυάαν ἐέιν ἡέσ. Et eodem fere intellectu quo Asinus ad lyram, σάλπιγγ' ὄσ ἡκυσ. Subijciamus & illud, ὄσ ἐκώμασεν, de ijs, qui faciunt quid inepte admodum & imperite: nam illud, *Sus Mineruam*, Festus Pompeius exponit, cum is id docet alterum, cuius ipse est inscius. Atque vtinam, mi Fabi, prouerbium in me non intorqueatur, qui de his ad te scribere sum aggressus, & pleraque etiam alia argumenti huiuscemodi commentaria ad aliorum institutionem elucenbrarim. Quid (dicent nasuti plerique viri) sibi vult aulicus vir iste cum Commentarijs de sacris Ægyptiorum literis? quasi non satis sit ad multarum rerum elegantem declarationem Tullius, ad eruditionem Plinius & Plutarchus, ad scientiam Plato vel Aristoteles, totque alij Græci atque Latini scriptores, qui nihil intactum reliquerunt, quibus legendis ætas nulla, quantumuis longa, sufficiat. Sed quid agerem, si quando mihi temporis aliquid ab officijs vacuum relinquebatur? Luderemne alea? aut larrunculis? aut alio quopiam insanienti modo? At nunquam ita otiosus fui, vt vllum mihi ludi genus placere potuerit. Venaretur (addent) confabularetur, aut quid aliud ciuile faceret, quo ipse sibi non inuisus esset, & nulli molestus viueret, neque nugis obtundere cogitaret. Atqui hæc mihi alea cordi semper & pila fuit, hæc venatio, hæc confabulatio mea: inuitum neminem ad lectionem traho, mihi ipse lusi, inuidia nulla sit, si vnusquisque sua nouerit ire via.

STVPIDI TARDIVE. CAP. XII.

PARTI cum Arcadibus ratione Bœotios, quod ventri & gulæ supra modum dediti essent, crassaque hinc Minerva prædit mentis tarditate laborarent, Porco cognominatos aiunt authores non ignobiles, Achæus, Eubulus, Mnesimachus, & Alexis: vnde adagium ὄσ βοιωτία. Et apud Pindarum & Cratinum constat Bœotios Sues aliquando nuncupatos: propterea quod Hyantes, qui expulsi fuerunt à Cadmo, eam olim regionem incoluerint, sumpta inde cauillandi causa, vt pro Hyantibus ὄσ, hoc est, Sues eos populos appellarent. Sed & alij quoque, gentem eam voracitati deditam attestantur. Porro Pindarus Olympijs fugere se ait Suem Bœotium, probum scilicet stupidi & stolidi, quod inflictum erat sui generis hominibus.

Suis Bœotica.

LVXURIOSÆ DELICIÆ. CAP. XIII.

PER VETVSTVM autem fuit apud hieroglyphicos Ægypti sacerdotes, delicias, victus luxum, & lasciuiam ex Porci simulacro significare. Argumento est columna in æde Thebis Ægyptijs olim erecta, in qua plurimæ in Menia regem execrationes descriptæ erant, qui primus omnium Ægyptios à parsimonia ad luxuriam, à modestia ad intemperantiam, à virtute ad effeminationem illexit, quapropter simulacrum eius Porcum esse voluerunt. Merito itaq; Rhadamantus apud Claudianum huiusmodi genus hominum petulans, ingluuiosum, & vorax, in Sues condendos damnat eo loco:

Menis voluptas notata.

*At qui desidia semper vinog, grauat us,
Indulgens Veneri, voluit torpescere luxu,
Hunc Suis immunda pingues detrudit in artus.*

In Com-
ment.

At Xenophon Socratem ait in conuiujs, ad quæ non nisi coactus accedebat, temperate semper atque parcissime cibum cepisse, iocoque dicere solitum, Circei multos huiusmodi appositos homines in Sues conuertisse, Vlysses vero mutari minime potuisse, quod Mercurij memor esset, qui consilium ei dederat, tum suamet parsimonia & abstinentia vteretur. Tale aliquid apud Mufonium libro de Victu legas. Plotinus quoque cum animal hoc maxime voluptarium agnosceret, vbi differit de Palingenesia, in id eos reuerti dicit, qui vitam omnem in libidinibus & voluptatibus egerint. Epicurus, qui felicitatem in huiusmodi vita posuit, scite notatur ab Horatio, qui sectatores eius cognomento Porcorum nominauit in Epistolis:

*Me pinguem & nitidum bene carata cute vises,
Cum videre voles, Epicuri de grege Porcum.*

G A N E A. C A P. X I V.

SANE quantum ad eius animalis carnem pertinet, delicatam scenam apud Arcadas Hecataeus, vt apud Athenæum legere est, ex maza & suilla carnè describit. Verrius ait, à Suilla vesci carnibus cceptum, quod animal id nullius esset utilitatis. Nam vt Varro animam illi pro sale datam asserbat, ne putresceret, ait Chrysippus, nihil porro Sus habet præter escam, nullumque animal pluribus & diuersioribus condimentis idoneum, vt non temere T. Quintius Romanorum Imperator (sunt qui T. Flaminium ponant) dum apud Chalcidensem hospitem diuertisset, variaque sibi apposita fercula obseruasset, admiratus fuerit vnde ei solstitiali tempore tam varia, & tam multa venatio contigisset: *Atqui, inquit, hospes omnes istiusmodi dapes ex Sue domestico fuerunt.* Tum (quod addidisse non pigeat) prompte Quintius, & acute: *Talis est, inquit, adeo Antiochi exercitus, scathraçti alij, alij velites, alij hastati aut legionarij phalange compositi verum omnes Syri sunt.* Porro nihil, vti supra dicebamus, ea carne parabilius, & omnium epularum vsui magis expositum: nam quinquaginta prope sapores ex eo, teste Plinio, excogitatos supra memorauimus, neque alio ex animali numero-
C siorem ganeæ materiam suppeditari. Hinc apud Comicos, lurcones, parasiti, ganeonesque serui, suillam semper sibi deposcunt, perna, glandem, fumen, callum, penitam offulam, & similia. Et seruus ille Plautinus cum se solum domi ac sine arbitrio relictum iri speraret, *Quanta, inquit, pernis pestis erit, quanta lumbis!* Galenus porro Suillam carnem cæteris laudabiliorem facit. Auertoes quoque Porcinam carnem, ex Auicennæ placitis, cæteris præferendam asseruat: veluti hominibus natura cognatiorem, & humanum suillumque sanguinem in omnibus exactam habere similitudinem, perinde ac etiam carnis eandem esse rationem, optimi quique Medici scriptis prodidere.

C I B O R V M V A R I E T A T E S A T V R.

C A P. X V.

APVD aliquos inuenio, hominem ciborum varietati deditum per pascentem Suctu significatæ facile enim is vnicique assuescit cibo, neque suis parcat foetibus, neque ab humanæ carnis esu refugit: Os enim porci vulgus prouerbio appellat quasi rotundum, & quod nullo escæ genere abstineat, omnia voret, omnia auiditate deglutiat, nihil quantum vis putre atque impurum horrescat. Ita denique animalia hæc gaudent pabuli mutatione & copia, implenturque carne, & obefiores facti mirifice opimantur ipsa cibi varietate, cuiusmodi mensam Plato Syracusanam vocat, ἡ σικελικὴ ποικίλη, ἡ ἀσπιδία, epistola quadam ad Dionis amicos nominauit. Vnde etiam Horatius inter delicias eas, quas Ode prima libri tertij recenset, Siculas etiam dapes ponit, cuiusmodi distentum ingluuie Dionysium minorem Aristoteles refert in Politicis, quem nonnunquam ad nonagesimum vsque diem ebrium perseuerasse tradunt. Neque abfimilem huic Heliogabalum Lampridius incessit, qui nunquam minoris quam centum festertijs cœnarit. Vnde centenarias cœnas, Septimus Florens, Apologetico, vituperat; cum alioqui centenariæ cœnæ à centum assibus ex ære dictæ sint, vt Grammatici veteres interpretantur. Sed de festertijs alibi.

Lib. 1. epist.
4. ad Alb.
Tibul.

Caro Porci
delicata
valde.
Var. lib. 2.
de rusticis
et.

Lib. 8. s. 51.

Os Porci
cur ita vul-
go dicatur.

Plato lib. 3.
de Republ.

SALACITAS ET ÆSTAS. CAP. XVI.

EST & salacitatis signum ipsa Sus, quæ pectore, ait Cicero, nihil genuit natura fecundius, neque aliam eius improbitatis causam afferunt, quam & multiplicem & assiduam voracitatem: cum longe aliter euenire in agrestibus videamus, quippe qui semel, & eodem fere omnes die, vt Plutarchus ait, æstate scilicet incipiente foetum edant, vnde vulgatum est diciturium, *Non expectandum ulterius pluuiam, cum Sus pepererit.* Itaque nonnulli Suem hanc pro æstate ponunt, de quo quidam versus vulgatus à Plutarcho recitatus:

Μηκέτι νυκτός δειν ἤκεν τέκη ἀγελοτέρα οὖς.

Domestica vero & sæpius, & quocumque tempore pariunt, propter eam quam diximus pabulorum vbertatem, quæ genituræ redundantiam plantis etiam, nedum animalibus affatim subministrat. Eandem in homine salacitatis causam tradit Empedocles. Hinc ait etiam Euripides ἐν πλησμονῇ τοι Κύπριος, ἐν πεινῶντι δ' ἔσσι, vult crapulatum Cyprus, haud famelicum: quod ab Achæo sumptum, qui multo ante dixerat, πεινώσι γοῦν ἡ Κύπριος πικρὰ, amara Cyprus est esurientibus. Nostri dixerunt, *Sine Cere & Baccho friget Venus.* Sane quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in sole discindere soliti sunt: vt qui scelerum omnium causa essent, atque ita vel expiarent, vel vt de impulsore pœnas sumere viderentur. Huic vero salacitati congruere videtur illud, quod χριεπωλέω verbum à Porco finxere, quod corpus prostituere, quæstiuque exponere significaret. Apud Aristophanem χριεπω, id est, Porcum, pro muliebri natura positum inuenies, ac nostri identidem Porcum, virgineum inguen blando & iocoso vocabulo appellauerunt. Idem subare dicunt nequitia verbum, quo in Epodis vtitur Horatius ad rem impudicam translatum, quod est perditæ impudenterque & brutorum more commiseri.

Terentius
in Eunuchio.

Od. 12.

ANNORVM CERTVS NUMERVS. CAP. XVII.

IN portentis vero Porcellos supra mammarum numerum editos, tot annorum esse significatores volunt, quot numero nati sunt: ideoque Porcam eam, quæ Lauinij triginta capitum foetum peperit, portendisse volunt, xxx. annos illis exigendos fuisse, priusquam Lauinienfes oppidum Albam conderent: parere enim oportet Porcas quot manus habent, vt obseruat Varro: si minus pariant fructuariam idoneam non esse; si plures, portentum. Eius autem Suis quæ fuerit Æneæ portento, ac Porcorum vestigia, suis adhuc temporibus apparuisse affirmat Varro. Idem, quod eorum simulacra athena in publico loco statuta erant, & corpus matris à sacerdotibus, quasi in salura fuerit, ostentabatur. Ita nullo vnquam tempore defuerunt, qui sub diuini cultus velamento, huiusmodi aliquo inuentorudes insipientium mentes per superstitionem modo hanc, modo illam deludere cogitarint.

Porca por-
tentosa.

LATRO. CAP. XVIII.

NEQVE quidem prætereunda Sus est tot antiquis scriptoribus celebrata, quam Cromyoniam nuncupatam, vt prædictum est, Theseus dicitur sustulisse: cuius rei meminit Plutarchus & Strabo. Sunt qui fabulose, vt eiusmodi pleraque, certamen id à Græcis confictum putent: fuisse vero hanc mulicrem, quæ latrocinijs regionem omnem infestaret, nonnulli prodidere. Sunt qui Aprum Psalmo 80. *Exterminauit eam Aper de sylua*, pro cacodæmone intelligant. Sunt qui Vespasianum præmonstratum velint, qui Iudæos bello afflixit, quodque sequitur: *Singularis ferus depastus est eam*, Titum hunc esse aiunt eius filium, qui assumpto ad Imperium patre, profectoque Romam solus remansit, Hierosolymamque oppugnatione consumpsit; & ita Eucherius accipiendum censet.

Sus Cro-
myonia.

IMPETVS. CAP. XIX.

QUID vero illud, quod omnium Poetarum consensu, impetus & bellica ferocitas per Suem, verum eam agrestem, indicatur? Ferocem enim bellatorem si velint insigniori aliquo vocabulo honestare, Apro eum similem dicunt. Apud Aristophanem, in Lysistrate, mulierum chorus, *Si per Deas*, inquit, *hodie me commoueris, soluam ego Suem meum.* Et eadem comœdia, Laconum chorus minatur se cum Leonida tanquam Apro irruiturum. Nam pugnacitas vsq; adeo illi propria est, vt prouocatus, à venatore minime fugiat, sed vltro pugnam capeffat, & in ostentata tela nihil veritus irruat: vnde in prouerbiū cessit, cum de audacibus aut nimium promptis loquimur, ad nos venire per hastam, vt syluestrem Suem. Romani nostri, vt sæpius animaduerti, venatores eos ignominia notant, qui feruente iam venatione Apro conspecto, illum non illico prouocauerint: atque hinc de eo, qui

Hinc Mar-
lib. 10.

Apri pugnacitas.

sibi rixas contentionesve quaritat, *ἐν ἀπρίων* dicitur. Harum rerum causa extremæ Germanorum A gentes, Æstyi appellatæ, pro armis formas Aprorum olim gestare solitæ, vna cum Matris deorum insigni, qua superstitione etiam inter hostes sese tutos arbitrabantur. Apri porro vim & fulminem illud robur admiratur Oppianus, quandoquidem in venatione oppressus, tandem cum occubuerit, dentes vsque adeo ignitos præ se ferat, vt setæ de collo adhuc trepidantibus auulsæ, dentibusque admetæ, quasi prunis ardentibus applicitæ concriscentur, sique propius adhærescant, concrementur. Sane Canes si tunc temporis eius dentes attigerint, attracti cutem perpetuis stigmatibus inuruntur. Tantam hanc tamen bellæ istius ferocitatem & impetum (*ὡς κατὰ πύργου* hoc dicam) facile declinari posse docet Democritus, qui eos ab Apris impeti negat, qui Cancris vngulas ac pedes alligatos gestarint. Quod vero Aprum hunc Vnitessem Homerus dixit, haudquaquam huiusmodi coitus raritatem, vt aliqui putant, indicat, sed historiam ipsam, quam verissimam esse dicit Aristoteles: plerumque enim inter pascendum eo quo defertur impetu truncis & stipitibus acutis testes atterit, vt vix vnus interdum relinquatur incolumis.

ÆSTAS ET HYEMS. CAP. XX.

ÆSTATÈM per fœtam Suem significari tam ex historia, quam ex vulgato dicterio docuimus. Nunc cur Aper hyemale tempus hieroglyphica imagine significaret, referendum. Hyemis utique facies hispida est, aspera & horrida, hispidus, asper & horridus est Aper. Humida, lutosa, pruinosaque hyems est, humidis, lutosis, pruinosisque locis Aper deletatur, quibus dum fruitur, oblaesciuit sibi maxime omnium videtur. Adde quod hyemali fructu, quippe glande, pascitur. Adonis ab Apro confectum, mythologi prodidere, quem Venus luget insolabiliter: id quid sibi velit operæ pretium fuerit explicare. Adonis mysteriorum interpretes Solcm esse autumant, Hemisphæria duo statuunt Astronomi, lucis vnum, tenebrarum alterum. Fines describunt in Zodiaco, hemisphærij superioris ab Arietis puncto primo ad Virginem vsq; permeatam: inferioris à Libra ad extremos vsq; Pisces. In superioribus autem his signis maior lucis participatio, in inferioribus longiores tenebræ. Incolit elegans Venus superius hemisphærium, lutulenta Sus inferius. Cum igitur Sol nobis excipi videtur à tenebris, Adonis ipse conficitur, hinc reliquum est, vt Venus luctu & mœrore contabescat: quæ luce quam amabat priuata, lugubrem quodammodo pallam induere cogatur. Hinc idem apud Ægyptios longè quæsitus Osiris, & Cereris tandem inuentus diligentia.

VENVVS. CAP. XXI.

DIV verò apud Ptolemæum cognomento Assertorem, disputatum ferunt à peritissimis viris de Plutone, declaratumque demum est eundem esse & Osirim & Platonem. Cererem autem eandem ac Venerem haberi, cui cum nitor & mundicia sit cordi, merito sibi proponit Suem semper abominabilem, animal, vt manifestum est, spurcissimum, quod in Adonis elegantiam vsque adeo scire gestiat. Sane apud Sicyonios, cum victimarum omnium femora Veneri adoleri solita essent, vnus tantum Suis ob huius facti memoriam, femora non adurebantur. Quoniam vero Venerem hic eam ponimus quam Cœlitem appellat Plato, quæ pura, nitida, lucis ac splendoris studiosa est, non humilem vulgaremque, quæ sua conscia turpitudinis in antro secubat, fornicibus & arborum vmbri septa, minime absurdum est, quod ex veteribus nonnulli tradidere suillum genus adeo inuisum Veneri, quod immundissimi sunt Sues ex omni mansueto pecore, vt superius ostensum est.

ADONIS. CAP. XXII.

QVA demum effigiè ostentaretur Adonis iste in hyemalis temporis hieroglyphicum, recitare non pigeat. Simulacrum enim eius in Libano monte olim tali habitu visebatur, obnupto scilicet capite, specie tristis, faciem manu læua, dextra amictum sustinente, in quem lacrymæ confluere videbantur: quæ omnia speciem hyemis describunt.

CHAOS. CAP. XXIII.

ET quoniam ita sunt mortalium ingenia, vt quod ab vno aliquo scriptore sit excogitatum, aut memoriæ mandatum, nunquam alij desint qui priorum industriam labefactare conentur, sunt qui tradant Ægyptios non ea de causa suillo generi pepercisse, quod impurum id esse decreuissent, sed venerationis ergo, quod animal id tenebrarum symbolum haberetur: cumque illi tenebras longè

Hinc spectat
illud Horatij.

Aus cum
Tonantis,
Ene. 4. Car.
Ode 2.

Adonis ab
Apro confecti hieroglyphica explicatio.

Hyemis figura.

Sues tenebrarum symbolum.

Antiquiores luce prædicarent, cuiusmodi quippe erat illud quod dixere Chaos inanis, bruta, & stupens materia, formæ expers, ac tenebrarum omnium conceptaculum, eaque de causa Porcum tenebrarum & cæcitatæ simulacrum esse profiterentur, quod oculos ita superne obumbratos supercilij prominentia fortitus est, ut cælum tot luminibus insigne, tot lampadibus illustre, nunquam intueatur, cernens vero semper humum despiciat, terram inquam ipsam, & noctis & totius obscuritatis parentem vniçe contempletur, congrua admodum visa est similitudo, & vera sympathia: ut, qui tanto cultu tenebras prosequerentur, animal auersum à luce identidem admirarentur: nam ea quoque de causa Crocodilum, ut loco suo dictum videbis, pro Deo coluerunt. Porro Alexander Aphrodisæus Suem ait pronum adeo, ciboque deditum, ut si forte sursum aspiceret cogatur, protinus stupore perculsus fileat ob insolentiam. Addunt hepar eius imminui caua Luna, atque consensum cum ea quendam habere. Lunæ vero sunt pulla omnia dedicata.

PORCI CULTVS. CAP. XXIV.

QUINIMO adijciunt, non Ægyptios tantum id honoris Porco habitum voluisse, verum alias etiam gentes Porcum inter numina collocasse. In Creta enim sacra erat Sus, quod creditum sit animal hoc nascenti Ioui mammam summissæ, puerique vagitum, ne audiretur à quopiam grunnitum peruicisse: licet hoc Amalthææ Capræ assignent plurimi, usque adeo nullum apud vetustatem illam totius imperitæ veritatis, tam impudens mendacium erat, quod vanitas eorum temporum non admitteret, & religiosissime approbaret.

MILITARIS ORDO. CAP. XXV.

PORCVM sane Romani inter signa militaria non sunt admittere dedignati: quæ quantum continebant locum, & instructæ aciei rationem figuramve quandam, *Porcinam frontem* appellabant.

IOVIL. CAP. XXVI.

IN gestaminibus vero militariibus Romanorum quæsierit forte aliquis, quid sibi velit Sus coloris rufi, habitu quodam sedenti, positus quippe clunibus, ac reliquo corpore surrecto, quæ spectatur in cæruleo clypeo, cuius marginem ruber ambit circulus. Insigne hoc erat eorum ordinum, qui IOVIL appellabantur, Diocletiani principatu, & sub illustri viro, Magistro peditum nuncupato, militabant.

Sus rufi coloris quid.

HONORIANI. CAP. XXVII.

IN eadem igitur Romana militia præferabatur albus clypeus, cuius aureus erat umbilicus à luteo circulo circumscriptus. Circulo innitebantur dimidiati Porci duo coloris prasini, alter alterum inspecante. Insigne hoc erat eorum militum, qui Honoriani vocati sunt, ab Honorio principe instituti, hique sub Magistro equitum stipendia faciebant.

AGRICOLA. CAP. XXVIII.

SED ut ad Ægyptios redeamus, sunt qui aliam etiam afferunt causam, cur animal hoc Ægyptij voluerint esse inuisibile: nempe quod apud eos Porci agricolationis usum præstarent, frumentariamque rem alicubi solis eorum operis adiuuarent. Nam qui, ut Eudoxus ait, propinquiorem Nilo regionem accolunt, quæ satis mollis & irrigua est, nullo aratri, rastriue aut farculi vsu freti, suilibus tantum vestigijs terram subigunt: exundante scilicet Nilo remollefcit terra, cumque redierit in alueum, sementem faciunt, inde Porcos abigentes oculunt & terræ mandant, dum illi & rictu terram subuertunt, & sparsa per agrum semina pedibus occulcant. Sane Latini vtilissimum satis sulcum Porcam appellauere, rarum eum scilicet, qui deducitur aquæ deriuandæ gratia: quippe ut aquam frumentis nocere prohibeat. Inde veteres porcare pro prohibere vsurpauerunt, quamuis Varro elatam terram inter duos sulcos ideo Porcam vocari dicit, quod ea seges frumentum porricit. Sic cum Dijs exta dabant Porricere dicebant. Quoniam autem mirifice inter se congruunt hieroglyphica cum sacrificiorum ritibus, quod vtraque isdem causis plurimum inniti videantur (nam ut paulo ante positum est, hieroglyphicum vaniloquentiæ per Porcum, quem Elephantis auersetur, in sacrificijs identidem immolatur Porcus, ab laborantibus delirio verborum, atque etiam insania, quod terrenis præcipue sensibus addictus applicitusque est, sponteque & voluptuose admodum inhæsit luto, lasciuia turpitudinumque simulacrum habetur: idem in sacrificijs Maia, & Dijs terrenis offertur, & ita demum in plerisque alijs hieroglyphicis, idem consensus est) non incongruam rem me facturum existimaui, si de

Porca utilissimus sulcus.

Porcorum immolatione plenius quædam appouisssem, ab eo autem quod super delirio nuper attigeramus, incipiam.

DELIRII PIACVLVM. CAP. XIX.

IMMOLARI siquidem Porcum ab laborantibus insania, verborumque delirio, multiscius Plautus indicat Menæchmis:

*Nunc ipsi natura Deo mihi respondeas
Adolescens, quibus hic pretiis Porci veneunt,
Sacres, synceri nummum vnum en à me accipe,
Iube te piari de mea pecunia:
Nam ego quidem insanum esse te certo scio.*

In eandem sententiam Horatius Sermonibus:

Immolet ecquis Hic Porcum Laribus?

quod is insania minime laborare videretur, qui diues, neque per-
iurus, neque sordidus haberetur.

SACRIFICIUM. CAP. XXX.

SED tamen multis porro mysterijs Porcus sacrificari solitus, vt animalium soli Sues *δύται ἀπὸ τῆς δύειν*, quod immolare est, meruerint appellari: Latine sacres teneri adhuc: & in veteri comœdia Sues mystერიци nuncupantur, eaque laudatissima erat hostia, si quis inuentus esset Porcus, qui solidas vngulas, non diuisas haberet. Quod ne cui mirum videatur, sciendum est, ex Aristotele, in Macedonia Æmatheolicas Sues vnguibus esse solidis.

SACRAMENTVM. CAP. XXXI.

PER Porcum sane iurare Agamemnonem apud Homerum legimus. Et pugiles certamen inuituros iuxta Hœrcij Iouis statuum in Elide mactato Porco iurare solitos, sine fraude sese comparasse, tradit Pausanias. Quinetiam iudices præfectosque certaminum eodem sacro, & apud eandem statuam iurasse tradit. Nulli vero Porcum illum, per quem illi iurassent edere licuisse: quare Talthibius Homericus Porcum, quem Agamemnon pro iuramento statuerat, arreptum in mare præcipitem dedit. Addeamus & illud, Censores Romanos completo quinquennio lustrari solitos, sacrificia de Sue, Oue, Tauro facientes, quæ vnica dictione *SOLITAVRILIA* vocabantur, vt obiter apud Pædianum in Diuinationem corrigas, quod duabus locutionibus diffitum legitur in vulgatis codicibus, *Soli Taurilia*. Cereri autem Porcus, vt dictum, in primis mactabatur, siue quod paltu segetum & dissipatione, magnas aruis inferat clades, vt apud Ouidium,

*Porcus in
iuramentis
adhibitus.*

2. Fast.

— Prima putatur

Hostia Sus meruisse mori, quia femina rostro

Eruerit pando, spemq; interceperit anni.

siue conciliandæ fœcunditatis gratia, cum animal sit (vt id identidem repetamus) fœcturæ admodum prolificæ: Adhiberi sane sacrificio Cereali Porcam auream & argenteam nuncupatam, ait Atteius Capito: quæ etsi numero hostiarum non sint, nomen tamen earum habere, alteram ex auro, alteram ex argento factam. Propudiatu vero Porcus dictus est, vt idem asserit Capito, qui sacrificio gentis Claudiæ velut pulpamentum & exolutio omnis recontractæ religionis est. Sed vt ad fœdus reuertamur, Porco etiam cæso sacra fieri solita, quotiens inter populos confecto bello, vel pax fieret, vel fœdera confirmarentur. Sed quod Virgilius fœminino genere, *Casa iungebat fœdera Porca*, dixerit, Quædam (ait Quintilianus) non tam ratione quam sensu iudicantur: vt illud, *Casa iungebat fœdera Porca*, fecit elegans fictio nominis: quod si fecisset Porco, vile erat. Quod vero Seruius ait falso dictum à Virgilio, *Porca*, quod ad hoc sacrificij genus Porcus adhiberetur, Tranquillus in vita Claudij, cum Regi-

bus fœ-

bus fœdus in foro icit, Porca cæsa, inquit, tamen si Liuius quoque Porcum statuit. Sedenim apud Festum inuenies, hæc Porcus in sacrorum Pontificalium libris scriptum esse. Porcam autem dicit Veranius, quæ familiæ purgandæ causa Cereri itidem solita est immolari, quod pars quædam eius sacrificij fieret in conspectu eius mortui, cuius funus instituebatur. Extant autem etiam hodie sacrificiorum huiusmodi vestigia Romano solo: nam veteri quodam instituto in defuncti memoriam corbes suillæ carnis atque etiam bubulæ in frustra concisæ ostiatim circumferunt, singulisq; ædibus frustum carnis vnum impendunt, quiq; lautiores hanc faciunt viscerationem, Panem & vini sextarium adiiciunt.

N V P T I A L I A. C A P. X X X I I.

Q V I N E T T I A M nuptiarum initijs, antiquis Regibus Porcum mactare mos erat. Et potentiores quique viri in Hetruria nuptialibus conuiujs, nouæ nuptæ maritique Dijs tutelariibus Porcum immolabant: quod etiam præci Latini & Græci in Italia factitabant. Vnde is qui sponsam ducturus cum omnia apparatuset, & spe sponsæ frustratus esset, exclamauit:

ἀπώλolen γ' ἔσ, ἢ τάλαντον, ἢ γάμῳ
Perijt quidem Sus, & talentum, & nuptia.

Hysteria sane festa erant, quibus Sus Veneri mactabatur, Argis instituta, cuius rei meminit Callimachus: quanquam apud Sicyonios omne animalium genus Veneri, vt alibi diximus, præter vnum suem sacrificari solitum inuenias. Aristoph. Sed Veneri Porcus non sacrificatur. Causam superius exposuimus.

T E R R A I V N O V E. C A P. X X X I I I.

M A C T A B A T V R etiam Maia, sed prægnans, quæ omnino terra est, & vt ait Cornelius Labeo, nomen illi à magnitudine inditum: quæ etiam in sacris Magna mater, & Opis vocabatur, cui scæptrum etiam in sinistra manu addebatur, quod eam Iunonis potentiam habere putabant. Quamquam sunt qui Maiam eandem Proserpinam interpretantur, ideoque illi Porca fieri, suemque mori meruisse, quia semina, vt dictum est, pando eruerit rostro. Proserpinam vero esse vim segetum & frugum omnium per hyemem terræ abditam, per mitius vero tempus in superiori apertaque regione commorantem, mythologi docuere. Maia autem Porcus sacer erat: quo illi cum alio quopiam nullo quam cum terra quicquam commune esse manifestius intelligamus, sitque denique, vt Flaccus ait, amica luto sus, victimæ enim numinibus aut per similitudinem, aut per contrarietatem immolabantur, qua in sententia Virgilius dixit:

Et in veribus torrebimus exta colurnis.

in antipharmacum scilicet: vt hostia nocens eo itidem virgulto coquatur, quod vitibus nocet: nam ea de causa præceptum ab eodem fuerat, ne inter vites corylus fereretur, quanquam Festus colurnum hastile ex corno arbore mauult esse, quam ex corylo: contra vero Sosipater Charisius colurnum barbarinum esse literarum transmutatione dicit, cum sit Corylus arbor, ita enim apud eum scribitur.

H V M A N A H O S T I A. C A P. X X X I V.

R E L I Q V V M est, vt de humanis hostijs loquamur, quando constat Porcos id beneficij humano generi contulisse, vt pro nobis, in huiusmodi sacrum ipsi succederent. Nam scelera illa mactandorum hominum vbique fere locorum admissa, minime fabulosum habetur: manifestum siquidem est eiusmodi fuisse sacrificium Tauricæ Dianæ, quod receptorum aucthorum fide testatissimum videmus. Neque quidem Scythæ solum hæc perpetrare facinora, quos propter ingenitam barbaris ipsis feritatem id fecisse minime mirum videtur: sed & Ægyptij antiquitus tales Iunoni hostias immolant. Romani quoque ipsi Iouem, quem Latialem vocabant, humanis hostijs coluere. Iam Sicinius Dentatus multis certaminibus illustris, primus apud Romanos hoc sacrum Marti fecit. Sedenim alios quoque fuisse dicit Athanasius, qui postquam à bello victores rediissent, captiuos per centurias diuiderent, deque singulis vnum desumentes, eum Marti iugularent. Hinc Virgilian. Æneas Pallantis satis Manibus facturus:

— Sulmone creatos

Quattuor hic iuuenes, totidem quos educat Vfers,

*Viuentes rapit, inferias quos immolet vmbri,
Captiuosque rogi perfundat sanguine flammis.*

Saturni colossus abe-
neus.

Diodorus aheneum Saturni colossum apud Carthaginem fuisse memorat, cuius brachia porrecta in gyrum erant, quique ad eum peruenire adolentes sacrificandi causa cogebantur, in foueam ignis incidebant: hacque sacrificij crudelitate diutissime prolem ipsi suam mactauerunt Deo, qui & filios suos deuorasse perhibetur: mox cum aliquando scelus abhorruissent, seruitia in hunc usum emere instituerunt. Subsecuta inde pestis est, mox obsidio grauissima, quare illi Saturnum sibi succensere rati, trecentos impuberes ingenuos sacrificarunt, quamuis, vt in Lucernæ hieroglyphicis meminimus, nonnulli ducentos tantum ponunt. Galli etiam morem hunc sacrificantorum iuuenum in Saturni cultum (D. Augustino teste) susceperunt. Phœnices quoque atque Creteneses eo & ipsi prouecti sunt infanix, vt filiorum sacrificijs Saturnum sibi placari arbitrentur, ne inhumanitatis istius nota vni Heliogabalo inuratur, qui humanas hostias libenter immolauit, lectis ad hoc pueris nobilibus & decoris per omnem Italiam, patrimis & matrimis, vt maior esset vtrique parenti dolor. Neque temere Appion & Iulianus Apostata, & alij Hebræos carpunt, quod humanis hostijs abusi sint, cum in ore B omnium versetur Iephtæ Galaaditarum principis detestabile facinus, qui contra Ammonitas profecturus vouit, si victor reuerteretur, illum Deo se immolaturum quicumque primus de suæ domus foribus egressus occurrisset sibi: accidit vero vt re ex voto confecta reuertenti filia sua vnigenita, cum tympanis & choris gratulabunda occurreret prima, qua inspecta scissis sibi vestimentis infelicitatem suam, & luctuosam filix calamitatem miserabiliter deplorauit, neque tamen impio abstinuit sacrificio, cum generosa virgo viriliter instaret, ne pater voti reus fraudaret Deum, dum tantum mensium implorata mora, qua in montibus virginitatem suam defleret: quo elapso tempore ad patrem magno animo redijt, seque obtulit sacrificandam. Sed id impie Iulianus & Appion faciunt, quod Iudæos omnes in vnum eundemque ordinem redigunt, atque adeo Christianorum quoque instituta, detortis præpostere horum exemplis, maligne admodum insectantur, contumacium & à diuino præcepto præuaricantium moribus innixi, quos neque nos vnquam imitati sumus, nec ab vllò vnquam pio suscepti: idque dissimulant illi quod à regio Psalmographo tam acriter improbat, vbi Psal. 6. supra 100. clamat, præuaricatores quosdam à vera pietate abalienatos eo dementiæ prolapsos, vt & filios & filias suas cacodæmonibus mactare non exhorruerint: & vt rem magis exacerbaret, indignationemque suam exaggeraret, eiusdem statim rei repetitione facta, innoxium ait filiorum suorum sanguinem ab eis effusum, & Chananæorum simulacris oblatum, terra scd esse polluta, quæ scelus tantum, & vsque adeo impium, execrari videretur. Quin & Chrysostomus oratione contra Iudæos tertia, obijcit eis, quod filios & filias suas dæmonijs immolarint. Negat hoc Adamantius contra Iulianum, sed de sacrificio piorum, Deo rite facientium loquitur, non esse eos Iudæos intelligens, qui à legitimis Iudæorum sacris recesserunt. Chrysostomus præuaricatores taxat, quia dæmonijs ea faciebant. Et tamen hodie sunt inter Iudæos, qui cum non possint Christianæ seueritatis metu homines immolare, qua ratione tamen humano sanguine sacra faciant excogitarunt: eo quippe à thermis, à cucurbitularijs quouis pretio promercati: ita eo in vitreum aliquod vas infuso, & ad ardentes carbones admoto exciendis dæmonibus abutuntur, quos appellarint, quoad sanguis ille deferuerit, ad mandata adstantibus, & ad omnia, quæ ijs sciscitati fuerint respondentibus. Sed vt hæc non à Iudæis Domini, sed à malis & rebellibus factitata prætereamus, Porcumq; nostrum iam rude donaturi honesta D etiam missione pro meritis ornemus, quid ab eo beneficij consecuti fuerimus consistendum. Siquidem Diophantes Lacedæmonius, qui de sacris Deorum opus admodum curiosum elucubrauit, Porcum ait loco hominis immolari cœptum ab Atheniensibus: nam prius, vt dictum est, qui centum homines excidisset, Marti hominem faciebat. Magna igitur suillo pecori gratia debetur, cuius immolatione vita sit humano generi condonata,

Sacra à Iudæis hodie facta quomodo.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIBER X

DE IIS QVÆ PER GREGALIA QVÆ-
DAM SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD LACTANTIVM PTOLEMÆVM,
NOBILEM SENENSEM.

REGALIVM nonnullorum significationes ex Ægyptiorum adytis erutas, super quibus multa, literatissime Lactanti, apud egregie probum virum Hieronymum Mandolum Picolomineum cœnantes in amœnissimis eius hortis, locuti fueramus, vt in commentarium redigerem suasisti: quod argumenti raritas lectionem hanc faceret non iniucundam, & vt addebas, etiam optabilem, quod saper his Græci pauca admodum dixissent, Latini vero pene omnes huiusmodi scientiam propemodum ignorassent: minime quidem hi atque illi tacturi, vel rene adeo doctam in tenebris & situ computrescere permiffuri, hæc disciplina tunc cognita fuisset.

Quota enim ea portio est, quam vel Tacitus, vel Ammianus, vel Macrobius, & si qui alij talia curarunt, vix primis libatam labiis attigerunt? Suasit igitur incitatus tuo, quacunque hic & illic comperissem, & ex veterum præcipue numis potius quam ex libris didicissem, in vsum tantum asseruabam meum, quod Principes, quos colimus, huiusmodi antiquitatum cognitione delectari plurimum animaduerteram, vt scilicet pro re, que nasci posset, interdum haberem quod super his non inepte neque imperite dici videretur: quadam enim omnino huius generis esse mihi persuadebam. Postea vero quam & tu, & Bartholomæus Carolus Picolomineus, neque non Marius Bandinus sodales tui, tam emuncta naris viri, quicq; vna cœnabant, egregie ipsi quoq; literati, industriam, studiumq; hoc quæleamque meum commendare cœpissis, tuq; præclara tot, quæ scitu iucunda in veterum numis obseruata, explicasset, essentq; omnes eo in argumento facti atteutiones, facile impetrasti, imo, vt verius loquar, perpulisti, ne istiusmodi rei curam, quæ omnium literatorum ingenia videretur oblectatura, desererem. Aiebas enim Latinos hæc scilicet in re Græcis inferiores esse, quod præter Marcum illum Varonem, & nostrum Plinium, vixq; alterum ab eo, neglexisse quodammodo visifuerint eruditionem, quam Græci tam veteres quam iuniores tanto studio amplexi sint, vt ne leuissima quidem contempserint, & ita res tam publicas quam priuatas minutissime perquisierint, easque memoria commendare nequaquam erubuerint, vt nihil in protritio, curtisque etiam serutis præterierint, cuius aliquam non habuerint rationem: hinc magnam antiquitatis tam in verbis quam in rebus cognitionem, ad nostram vsque ætatem peruenisse. Fuisse nostros seueriores, & sublimium tantum materiarum amatores, accidereque hinc, vt eorum multa, quæ ad ritus, ad mores, ad rem domesticam, ad negotij quotidiani vsum faciunt, per nostrorum incuriam incognita nobis sint: per Græcorum vero diligentiam, qui tam Latinorum quam suorum res perquirentes nostræ obuiam ierint negligentia, plurima nouerimus, quorum neminem eorum, qui nunc eruditi habentur, penitere possit: & quæ plurima in hanc sententiam differuisti. In hoc igitur studium cum quantum per occupationes meas licebat, auidius incubissem, multa conscripsi commentaria, quæ tamen emendare non potui, quod principum virorum, quibus addictus eram, negotia quæ tractabam, inceptum opus sæpius interrumpere, cogitationesq; meas alio omnes auertere. Et quia te in primis impulsore factum hoc est, necesse quoque tibi fuerit horum partem recognoscere, polire, castigareque: ne vel ego tibi frustra paruerim, vel tu, vir admodum grauis, rem nibili consuluisse videaris. Quæ tibi obuenerunt, ea sunt, de quibus sermo tunc noster fuit, cum vir rarissimus Franciscus Bandinus Archiepi, copus vester numismata in agro suo nuper inuenta magno numero, in mensam nostram iussisset effundi, in quorum bona parte Hirci, Oues, Arietes signati erant: traxere hæc reliquum gregem, vt vna viderentur caula posse commode coereri.

DE CAPRA. CAP. I.

STO igitur prima de Capra consideratio, quoniam ea vago lasciuoque admodum ingenio prædita, & vorandi auiditate hac illa cursitans, locoque stare nescia, è grege prima omnium prodijt.

AVDIENDI PROMPTITVDO.

CAP. II.

*A Plin. lib.
8. c. 50.*

HOMINEM auditu præpollentem Ægyptij hieroglyphice significare si vellent, Capram ponere soliti sunt, quam per aures perinde atque per nares spiritum & emittere, & vicissim recipere vna cum Ægyptijs tam Archelaus quam Alcæon authores grauissimi prodidere: quamuis opinionem hanc maxime reprobat Aristoteles, humanamque diligentiam id nulla adhuc dissectioneprehendisse, aut sensu aliquo euidentiore conijcere potuisse, firmiter asseuerat: Ægyptijs tamen commentum placet.

CONSTERNATIO MVLTITVDINIS. CAP. III.

*Caprarum
grex attonitus.
Plin. ibid.*

SVNT qui multitudinem vniuscuiusque casu consternatam sobstupefactamque indicare volentes, Capram villosa mento dependente comprehensam pingant. Accidit enim, vt si earum vnã ex grege arunco eo apprehenderis, cæteræ stent veluti stupidæ, suos in illam vnã oculos conijcientes. Sunt vero qui loco hoc modo Eryngium, modo Moly, vel Origanum etiam quærant: quem caulem si Ouis Capellave pascendo auulserit, & in sublimi conspicuum erexerit, grex reliquus abiecta pabuli cura attonitus reddatur: neque prius pabuli memor fiat, quam caulis ille à pastoribus ab ore pecudis abstractus abijciatur. Cuius fabulæ authores etiam citant Aristotelem & Plutarchum. Nos hieroglyphicum de apprehensa Capræ barba, quam Opius Aurelius Spirillum vocari cedit, aruncum Plinius ex Naturali historia desumpsimus.

PRO VITIBVS SACRYM. CAP. IV.

*In Corinthiacis.
Præsertim vitibus ex
Plin. ibid.*

QUID autem sibi vellet hieroglyphicum ahenæ Capræ inauratæ, quam Phiasij tanto cultu prosequerantur, vt illi etiam preces allegarent, Pausanias declarat. Quippe cum manifestum sit, sydus, quam Capram appellant, exortu suo vitibus nocere, id honoris ei habitum voluere, quod, ne id accideret, ea potissimum ratione caueri posse iudicarunt. Animal porro id cum sit ex domesticis omnibus damnosissimum, lege in Acropolin Athenis adire prohibitum, morsu noxio vniuersa germina abrodens, & vt more Iurisperitorum, ac prætorij edicti loquar, pauperiem faciens. Alij Baccho Caprum ob hoc mactare maluerunt: vt bestia quæ morsu pestilenti vitibus maxime nocet, immolata, Deum vitibus conciliaret. Nam & Ascola sacra, de quibus Virgil. *Vinctos salere per vtres*, ea de causa Baccho sunt instituta: quia vtres ex hircinis caprinisque pellibus fieri consueverunt. Quoniam vero Caper vitem abrodens eam veluti beneficio vitiat, excogitatum est in Bacchi gratiam id in vtres ludibrium, vt scilicet eos flatu tumefactos per humum disponerent, superque eos saltationibus lasciuirent, vnde lubricitate pellis suoapte pingui delibutæ pingues identidem fallerentur, præcipientesque saltatores, sine vilo tamen incommodo, conciderent, effusumque omnium risum excitarent. Eadem antipathia causa dictum à Virgilio autumant:

*Lib. 2. Geor.
Ibid. lib. 2.*

Et in verubus torrebimus ex ta columnis.

Corylos enim vitibus vicinitate sua nocere, experimento compertum est: quamuis Festus columna hastilia ex corno arbore facta potius, quam ex Corylo velit. Contra vero inuentum est ex tam pestilente in vites animali maximam capere vtilitatem, eiusque beneficio augeri vindemiam: siquidem apud Africanum legas, cornua Caprarum numero tria circum arborem, cui vitis maritata sit in terram affigi, acumine deorsum immisso, ore cornuum supra terram paululum extante, vt pluuia, velut

in vas

in vas influere possit, id factum vberimæ fertilitatis in vitibus auxilium esse. Nihilò secius, vt idem Africanus author est, non morsus tantum vitem lædit, verum pulmo etiam eius contra vini vim arma capit si affetur, & ebrioso cuiquam in cibum detur: efficit enim vt vapor ille, qui temulentiam inducit, retundatur, inaniterq; diffletur & euanescat. Quin etiam hircinus adeps, quo salx putatoria obuncta fuerit, ne pediculi in vite generentur, prohibet, ab eodem proditum Africano.

VNIVERSA MVNDI MACHINA. CAP. V.

HIEROGLYPHICVM erat & Panis signum, ex quo tota mundi machina intelligebatur: capripes enim erat, humana reliquum effigie. Inferior ea pars terram hirtam & hispidam ostendebat, humana vero læuitas atque mollities, tranquillum & defæcatum æthera, mundi ipsius ducem. Huic insuper illa in Nymphas procacitas attributa, & numquam satiata libido: mundus siquidem assidue rerum species prognerat, & humore plurimum vititur, materia quippe generationi in primis & apta & comoda. Quare simulacrum Panos tam syluis & agris, quam hortis & fontibus & puteis vt tutelaris apponebatur. Commentitium verò est, quod Pana nonnulli ita dictum arbitrantur, quia

Pan mundi hieroglyphicum.

Penelopes & totius turbæ procorum filius fuerit, qua in sententiâ Theocritiana est apostrophe ad Penelopem, *Syringe, ὄδδ' ἔνες ἰδὺν ἤεξ*, quem quidem Epimenides ex Ioue & Callistone genitum asserit, poematibus: gemellos enim fuisse Pana & Arcada. Sed Aristippus in Arcadico, Iouis & Nymphæ Aneidos prolem agnoscit. At qui veterum fabulas speciem quandam esse Philosophiæ autumant, delitescentem in illis doctrinam ita solent explicare, vt Pana ideo dici velint, quod, vt i monueramus, simulacrum eius vniuersi naturam exprimat: forma enim eius rebus quascumq; tuemur accommodata est. Cornua siquidem & Solis & Lunæ similitudinem esse perhibent. Nam alibi cum de Moyse loqueremur, radiatam eius faciem pro cornuta à nonnullis acceptâ ea de causa docuimus, quod apud Hebræos radius & cornu sint vniuoca. Pantheræ pellem, stellarum, vt Probus arbitratur, vt quidam alij, simulacrum esse terræ, quæ mira sit varietate conspicua: inferioris partis villos omnium terra nascentium imaginem, haberi. Fistulam, spirantium in orbe toto ventorū imitationem: Caprinam faciem, repentinas procellarum turbationes, quæq; toto aere sunt mutationes, indicare. Iam per femora hirta, syluosa loca, per crurum exilitatem, montium abrupta figurari. Sunt qui falcem etiam manu prætentam illi attribuunt, quod dubio procul labores, quos operibus mortales impendunt, indicaret. De Hirco autem, qui Alexandri Macedonis apud Danielem indicium fuerit alio loco dictum. Hic illud potius ponam, quod Eucherius tradit, ex Capræ symbolo iustos intelligi ex Gentibus præcipuè venientes, eo quæ spectare Salomonis dictum: *Capillatura tua sicut grex Caprarum, quæ reuelata sunt ex Galaad*, sumpta scilicet inde similitudine, quod Capræ de sublimi cibum petunt, veluti pij quæ superne sunt ad animi cibum inuestigant.

LIBIDO. CAP. VI.

CAPRINVM adhæc genus in Chimæra: Capra enim & Chimæra idem: quippe in nequitia Belerophonantis virtute domita, medium tenet, quod libidinis affectum notat, ea videlicet de causa quod huius generis animal in libidinem & procacitatem fit immodicum, hædosque petulosos eadem ratione dictos à Virgilio legimus. Deque Satyris idemtidem capripedibus eadem omnium consensu feruntur, non posse quidem eos libidine satiari. Minime vero fabulosum esse de Satyris commentum, ostendit Plinius, qui illos in Subsolanis Indorum montibus inueniri tradit, humana effigie animal perniciosissimum, vt propter velocitatem nisi senes, aut ægri capi nequeant. Sed & Pausanias hæc de illis audisse se profitetur, Euphemum quendam probatæ fidei virum, aliquando sibi narrasse, cum in Hispaniam nauigaret, aduersa tempestate se in exteriorem Oceanum esse delatum, postque multorum dierum nauigationem, ad insulas quasdam desertas peruenisse, quas ho-

Georg. li. 4.

Plin. libr. 7.

cap. 2.

De Satyris

historia ex

Pausania.

mines ferino trucique aspectu syluestres inhabitabant; corporibus hirtis, pilorum colore subrufo, caudis equina pene maioribus præditi, qui posteaquam nautas illuc aduectos inspexissent, ocyus omnes ad extremum littus accurrere, vocem quidem nullam, sed stridorem quendam informem & inarticulatum emittentes, in feminas autem quæ nauî illa casu vectabantur, eos adeo furiosus inuasisse, vt ægrè ab iniuria etiam casti flagris abigi summouerique potuerint. Veritos vero nautas ne quid indignum paterentur, inhibita nauî procul in anchoris stetisse, barbaram vero quandam mulierem, quam secum habebant, in littus exposuisse, in quam omnes petulantissime debacchantes, per omnia corporis cava libidinem exercuerint easq; Satyrorum infulas à nauigantibus appellari, Euphemus idem asserbat.

FEBRIS. CAP. VII.

SVNT qui febrem ex Capræ simulacro significant: propterea quod animal ideo semper incommodo laboret: hinc anima illi semper ardentior, ita vt attracta pastu exurere videatur. Vehementem vero in quocumque animali calorem, febrem esse, tum Aristoteles, tum alij prodidere. Ea autem de causa in eius venditione dominus sanitatem præstare minime cogitur, tantum verò sufficere, si eam eo die bibisse comedisseque profiteatur. Florentinus, author admodum celebris, qui inter multa quæ reliquit literarum monumenta, etiam de re rustica non incuriose conscripsit, ita semper febricitare Capras ait, vt si quando deficiat febris, intereant.

AVGVSTI GENESIS. CAP. VIII.

IN numis quibusdam argenteis Capricorni cœlestis signum hieroglyphice cufum aspicias, indicat id, vt ex Tranquillo didici, Augusti genesin. Nam cum Theagenes Mathematicus, ad quem in recessu Apolloniæ vna cum Agrippa comite accesserat, genituram eius inspexisset, exiliissetque & adorasset eum, tantam mox fiduciam fati Augustus habuit, vt schema solum vulgauerit, unumque; illum argenteum nota fideris Capricorni, quo natus est, percussisset. Numum hunc attrectaui, in quo Capricorni signum est in piscem desinens, quod sphaeram intra priores pedes positam euoluere videtur, ab altera parte Augusti caput.

Sueton. in
Augusto
cap. 94. hac
ad verbum.
Augusti
numus.

MERETRIX. CAP. IX.

VT vero redeamus ad Capram, ea cum pestilenti morfu præcipue noceat, ingenij meretricij, conuenienti admodum hieroglyphico, symbolum habetur, ab ore quippe cuius damna tot mortalibus inferuntur: nam veluti germina præcipue Capra peruestigat, quæ depascitur audissimè, ita meretrix cupida est in primis adolescentioris ætatis, vtpote quæ ob imperitiam magis idonea sit vt facillime decipiatur. Vnde non illepide Nico Attica meretrix ait, id est, Capra cognominata est, quoniam mercatorem adolescentem Thallum, qui in Atticam earicas & mel Hymettium empturus aduenerat, obligurisset, *δαλδος* autem germen est: quem lusum haud iniucunde Machona ita explicat,

ἐπεκαλεῖτο δ' αὖτις, ὅτι τὴν μέγαν
κατέφαγε, ἐργασὴν ποτε δαλδόν.

quod nos ita reddimus:

Nico olim meretrix fuerat, mox Capra vocata
Est, quod amatorem eximium cognomine Thallum
Fortiter absumpsit.

Neque aliam ob causam Capræ lumbi sacrificijs offerri apud Hebræos prohibebatur, nisi quia necesse erat lumbum esse immaculatū, vel, vt alij, integrum, seu vt alij, perfectum. Capra vero cum pro delinquente ponatur, immaculatos lumbos habere non potest.

NEQVITIÆ FACINOROSITAS. CAP. X.

MERITO itaque viri libidinosi probra & impudica facinora notare si vellent Ægyptij Sacerdotes, Hircum potius, quam Taurum pro hieroglyphico fingere instituerunt. Taurus enim licet

licet inguine sit præcipuè validus, & in re Venerea perpetranda promptissimus, non tamen inscendit quoad anniculus fiat, neque quidem iuuenca recentior quam annicula Venerem patitur, nisi ostento: Hircus vero septima posteaquam natus est die, vt apud Ælianum est, alij septima dixerunt hebdomata, rem Veneream aggreditur, improle tamen & infœcundum semen eijciens, veluti Tauri quoque vsque ad bimatam: licet alioqui non nisi quadrimos eos generationem implere nonnulli contendant. Sedenim Hircus celerius porro quam quoduis aliud animal inscendit, re&eq; ab Horatio libidinosus appellatur, cuius fœcunditatis gratia inter Deos insipienti seculo annumeratus aliquando est, perinde ac Panes & Satyri. Is quippe apud Ægyptios Mendefio ciuitate multarum & formosarum puellarum collegio curabatur, sacro inclusus fano, cui selectiores Capras non intelligenter educabant: author est Plutarchus. Et Veneris simulacrum, quæ Hirco insideret, Paulanias obseruauit, non alia de causa puto, quam ob huiusmodi petulantiam. Et Mathematici mulierem nudam, quæ Hircum humero gestet, vigesimo secundo gradui Virginis adscribere, ex eo impudicitiam eius significaturi, qui gradu eo oriente natus esset. Huic generi brutorum similis fuit Helio-gabalus, qui mulieres numquam iterauit præter vxorem: ille, vt Alexander Seuerus ait, non solum bipedum, sed etiam quadrupedum spurcissimus. Iam vero Sacræ literæ dum Hircos Hædosque immolandos monent, nequitiam omnemque libidinem iugulandam indicant, vt interpretatur Adamantius: cuiusmodi etiam interpretamentum habes apud Cyrillum, perinde ac etiam reliqua Leuitico contenta, vt facile ijs accedam, qui opus id adscribunt Adamantio. Hædi autem fere passim in Diuinis literis hieroglyphicè pro perditis & nequam hominibus libidinis & aliorum scelerum facinoribus inquinatis designantur: idque manifestissime cognosci, vt ex eo, quod Dominus noster consummationem seculi, vt ait Hesy chius, narraturus, ouibus à dextera statutis, pollicitus est eis iustorum benedictionem; in hos autem sinistra segregatos, dira illa omnia, quæ in profligatissimum quemque decernuntur, comminatus est. Ita vero pro sceleribus Hircus ponitur, vt in Diuinis literis statuatur ante aras Hircus viuens, sacerdosque vtraque manu super caput eius imposita confiteatur vniuersas populi iniquitates, delicta admissaque prauè & impotenter, omniaque in eius caput increpans aggerat, mox per hominem certum in inuiam desertamque solitudinem emissam deportari iubeat. Illud etiam addunt ad causam, quod asperum gerit pilorum indumentum: asperum interpretantur peccato refertum, atque ita mortale genus omne mysticè per Hircum accipitur, quia nihil est peccato asperius, diceret Hesy chius. Sedenim quod de Capro emissario tetigimus, sunt qui eum signum esse velint profugarum legionum, quæ à Deo defecerunt quæque inseditatem & horrorem damnatæ in omne seculum, ceciderunt.

DIABOLVS. CAP. XI.

ADAMANTIUS itaque Hircum ait Diaboli symbolum esse, vbi ita interpretatur: Cum vero *Hircus Diaboli symbolum.* ad martyrium duceris, Hircum obtulisti, quia scilicet authorem peccati Diabolum iugulasti. Hinc vulgo receptum, vt malo Dæmoni cornua passim attribuantur. Nequitiam porro per Dæmonem intelligi, in humanicipite Serpente loco suo declaratum est. Iam hirsuta apud Esaiam inuenias genera Dæmonum, hos nonnulli etiam doctissimorum, Incubones vel Satyros, aut quosdam syluestres homines putauerunt. Maximus Tyrius, vbi Midæ fabulam scribit, qui Satyrum per insidias cepit, à quo omnia fieri aurea impetrasset, *Saryrum*, inquit, *ebriosum Dæmonem, infuso in frontem mero, captum esse.*

PETVLANTIA DOMITA. CAP. XII.

GRÆCI autem Pœtæ Caprum ab Hercule domitum ea de causa finxerunt, quod is cum pro-Hercule Procubito libido. caci lasciuia homines ipsos antecelleret, domitus à virtute, impositum petulantia modum, extinctosque libidinis æstus, suppressosque procacitatis impetus demonstraret. Nam eius nequitia vir fuit, vt triginta vna nocte mulieres aliquando feratur iniisse: & vt apud Athenæum est, idem septem diebus quinquaginta filiabus Thestij virginitatem imminuit. Illud de Proculo, qui Probi tempore tyrannidem inuasit, vel ex epistola sua manifestum est, qua se nocte vna captiuas decem ex Sarmatia constuprasse gloriatur, seque inter fortes annumerari affectat, dum mollitiem suam ma-

xime commemorando manifestat. Quod vero Iunoni Capras immolare primus Hercules instituerit, id ea de causa factum, quod alterius hostiæ sibi facta copia non fuerit, cum ei Deæ sacrificare vellet, propterea quod sibi aduersus Hippocoonta pugnanti aduersa non esset, quæ res tangitur à Pausania libro 3. At Lacedæmonij Dianæ cognomento Corythaliæ sacrum in agris facientes, non nisi Caprarum carnes in opsonium adhibebant, neque aliud animal præter id huiusmodi sacris immolari fas erat. Apud Xenophontem legas, Athenienses, quo tempore Persæ cum ingentibus copijs Athenas deleturi in eorum fines inuasérant, Dianæ votum fecisse, tot illi se Capras immolaturos, quot hostes occidissent.

ADULTERÆ CONIUGIS MARITVS. CAP. XIII.

NEQUE illud inuentum adeo nouum est, vt nullam sapiat antiquitatem, quod hodie vulgo Caprum eum appellamus, qui coniugem habeat adulteram: erat enim & hoc apud veteres hieroglyphicum, atque illud insuper adagium ferebatur in spurios, si de patre quispiam quæriraret, vt τῆς μητρός ὡς αἰετῆς, responderent, *Matris quippe, vti Capra, iidem, vt pote qui de patre incertum ferret, propterea quod Capellis nullum ducem pastores constituunt, vt ait Aristot. veluti suos Ouibus Arietes, suos Bubus Tauros, & ita plerisque alijs. Caprarum siquidem natura instabilis, lubrica, atque mobilis admodum est, quare Hædus in Caprilibus à matre tantum dignosci potest. Merito itaque vir, de cuius liberis vxor tantum possit internoscere, Hircus appellabatur, & ἱερὸν γλυφικὸν per Hircum figurabatur. Nam & Catullus in hanc sententiam, Putere ceteros Hircos, dixit. Quod vero sunt non illiterati viri, qui diciturum inde sumptum putant, quod Hirci suas fœmellas iniri facile patiuntur, etiam si coram spectauerint, vt quem notat Iuuenalis cum dixit:*

Doctus & ad calices vigilanti stertere naso:

aliter traditum ab Eliano legimus, qui sentire Hircos riuilitatis affectum testatur exemplo Grathis pastoris Calabri cuius dormientis cerebrum Caper cornibus in eum incitatis eliserit, propterea quod deprehensus esset ab eo cum Capella quam amabat Venerea copula misceri: de quo Probus Georgicōn primo, sed, vt dictum fuit, copiosius *A*bianus. Rusticum enim & imperitum id genus hominum, hac plurimum nequitiam famosum inuenias, vnde iocus apud Theocritum:

Ἀπὸ δὲ τῶν ὄκκ' ἐσορῆ τῶν μικράδων, οἷα βαπτύντω,

Æpulus inscendi videat si quando Capellas,

Τὰ κέτω ὀφθαλμοῖς, ὅπ' εἰ τρεῖς ἄντ' ὄντων.

Liquitur obtutu, quod non Caper ipse creatur.

Beccum vocabuli antiqui etymor.

Quod vero vulgo Beccum eiusmodi notæ hominem appellant, quippe cui coniunx sit adultera, atque etiamnum animal hoc ita vocitent, antiquissimam esse dictionem, in Græcorum habetur commentarijs. Apud historicos enim legere est: Psammeticum Ægypti Regem Phrygiarum antiquitatem, de qua magna inter Phrygas & Ægyptios contentio fuerat, in Ægyptiacis pueris humano omnino confortio inhibito educatis, eo argumento deprehendisse, quod ex suapte Bec pronunciarent, quæ vox proprie Caprarum & Hircorum est, eoque vocabulo Phryges panem appellarent. Rostrum vero auium plerisque nunc Italiæ locis, olim vero tota Gallia Beccum nuncupabatur, & beccare passim pro mordere decerpereve dicitur. Quasi vero fuerint primitus homines à Capris enutriti, naturaq; ipsa vocem enunciare docuerit, quæ ad alimoniam magis necessaria videretur, id honoris Phrygibus adiudicatum, vt antiquissimi omnium haberentur. Quaque ratione balantes Oues, & latrantes Canes appellamus, eadem illi beccos Hircos vocauerunt.

DE ORYGE. CAP. XIV.

INTER minores Ægyptijs greges Oryx est, quem nonnulli Caprarum adscribunt generi. Hunc lex omnibus animalibus solum aduerso pilo esse authores tradunt.

MATHEMATICVS. CAP. XV.

Observatio Mathematica Ægyptiarum de Oryge.

PER hoc animal pictum aut sculptum, Mathematicum hominem hieroglyphicè intelligebant: siquidem Ægyptij, cum Sothen astrum illud suum, quam nos Caniculam appellamus, magno cultu

cultu prosequerentur, idque die, quo præcipue oriretur, solicii admodum essent, animaduenterunt, Orygem sideris eius ortum sentire, atq; etiam clamore edito significare, quasi vel ortum nunciet, vel saluere iubeat. Sedenim eo tempore quo astrum illud oritur, aiunt Capras omnes, quotquot Ægyptus habet conuersas ad ortum prospicere, peractamq; ita reuolutionem cum fide fieri exploratam, con sentireq; in id Mathematicorum supputationes. Quinetiam, vt nonnulli alii tradunt, Oryx stat contra, contueturque stellam, ac, veluti numen adesse sentiat, procumbit adorabundus: quare primas illi partes in huiusmodi significato tribuere, cum *συμπάδεια* tam insignis cum eo sidere animal moueret, & ea viderent ab eo deprehensa, quæ longa mortalium studia non nisi multarum ætatum successu & obseruationibus per manus traditis, consequi potuere: cœli motu præsertim assidue variante, quadamque veluti trepidatione vacillante.

S O B R I E T A S. CAP. XVI.

H A B E T & id temperaturæ cum Sirio, quod velut ille *sitim semper affert mortalibus* (vt Maro dixit) *Æneid. lib. 10.* *agrīs*, hic assiduam, imo perpetuam sitim perfert, & ex natura loci potu omnino caret. Quare virum perpetuo sitientem, imo dixerim ego maxime sobrium, per huius animalis effigiem significabant: quin & remedia sitientibus ex eo comparabant, liquore quodam in eius corpore haustus saluberrime reperto.

D E O V E. CAP. XVII.

O V I S nunc perfequar significata, verum ea non tam ab Ægyptiis, quam ab Hebræis & Græcis authoribus desumpta, quibus nonnulla etiam addemus à Romanis accepta: trahet vero secum hæc dictio Agnum simul & Arietem.

S T V L T I T I A. CAP. XXVIII.

I N primis autem significatum illud super Oue comperi vt ex eius simulacro stultitia significaretur: nam vsurpatione vulgi Ouis cognomento insipientes appellatur, in quos adagium etiam fertur, *μεγαπύβιον ζῷον*. De socordia vero stoliditateq; animalis illud in ore omnium, *μεγέλων ἴδος*, *Instar Ouis*, Latini dicunt, quod more Ouium Græci. Et Aristophanes, Vespis, ad huiusmodi stoliditatem respiciens, considere ait ouillum pecus in cœcilio. Quare Accius in somniis ponit ouillum foetum in Tarquinium concitatum, tanto vero impetu arietantem, vt Regem solo prosternat, quod Brutum indicabat, quem Tarquinius hebetem æque ac pecus esse putabat, nomine etiam ex re, quæ simulabatur indito, cum tamen is pectus egregie sapientia munitum gereret. Sed & Fabius Maximus, quod ab ineunte ætate aliquanto hebetior videretur, quietemque & taciturnitatem adamaret, neque ad capessendas disciplinas promptitudine aut docilitate vlla præditus esse iudicaretur, magnamq; de se torporis & insipientiæ suspicionem apud domesticos concitasset, Ouiculæ cognomento appellatus est. Porro autem in sacris, cum Ouem offerre Deo admonemur, expertes rationis motus, insipientesque cogitationes, & quæcumque per imprudentiam peccauimus, corrigere iubemur, vt admonet Cyrillus: sed longe plenius Origenes. Hinc *χρυσόμυλον* appellauit Diogenes virum quendam indoctum, sed splendide vestitum. Nam & prouerbium illud, vti superius, *Ouiles mores*, de iis qui minimis ingenio valent dictum inuenias. Diuinæ etiam literæ plerisq; locis homines diuinæ institutionis expertes, indociles que nunc Oues, nunc pecora nuncupant, quod in contemplationis sublimitate suspicere nequeunt: sed cum soli sint voluptati dediti, ea imitantur animalia, quæ, vt Græci est *ouis in sacris hieroglyphicum*.

Ouium mores.

quod recte olim instituendum esset, dictum aiunt, *Homines & pecora saluabis, Domine*. Nam quod Dominus præcipit, eum qui voluntaria dona offert, de Bubus vel de Ouibus offerre, ex vtroq; Iumento similem designans hominem, qui nihil acuminis neq; ad virtutem, neq; ad malitiam haberet: sed tra-

Vellus autem.

Ouis in sacris hieroglyphicum.

Psal. 36.

Deus crea-
uit aurarii con-
seruator.

heretur ab alio, vti & Boues, & Oues, quæ animalia sunt insigniter mansueta, eos qui manu trahunt facile sequentia, ideoq; non omnium hæc munera, sed Iudæorum tantum esse videbantur: propterea quod illis, tametsi virtutis nihil operarentur, sufficebat tamen nihil inique agere. Atque huc Dauidicum illud citat Hesychius: *Homines & Iumenta saluos facies, Domine*. Neq; sum nescius, pastores Ouium apud Ægyptios ignominia cuiusdam nota, & pene prophanos habitos, quo nomine Appion, vt apud Iosephum est, Israhelicos populos appellabat: atque ipsi hoc in historia sacra dissimulant. Sed vt simplicitatem illam viuendi, quæ colligitur tam ex nostra, quam ex antiqua gentium pene omnium memoria, prætereamus (certatim enim scriptores omnes primum hoc humanæ vitæ institutum laudibus omnibus ad cælum ferunt) est & mystica interpretatio, qua Ægyptij posteriores ij, qui à prisca illis longe descuerant, non pastores ipsos, sed pastorum significatum odio profecuti deprehenduntur. Nam qui corporis incitationibus, eiusque voluptatibus indulgere sibi permiserit, dubio procul hos, qui recta moneant, quadam veluti execratione declinabit. Atq; id deniq; erat in causa, vt abolitiam iam antiquioribus illis priscorum sacerdotum institutionibus, qui papyro victitabant, qui castimoniam & synkeram animi puritatem amplectebantur, recentiores mox ex otio & opulencia ad delicias & illecebras prolapsi, in quas cursu effusissimo ferebantur, cœperint pastores huiusmodi pariter aspernari & abominationi etiam habere: vtpote qui, ait Horatius, nil vellent ab iis audire, nil discere, nil quod ægros leuare posset, fidis offenderentur medicis, amicis irascerentur, si quando eos funesta veterini suffocatione arcere properarent. Sic & Cainus pastorem fratrem, hominem quippe pietati addictum, ferre non potuit, cum ipse terrenis tantum affectibus mancipatus esset. Sic passim etiam nunc probi modestique viri à potentioribus ignominiose accipiuntur, scelesti, impuistores, parasiti, & ambubaiarum collegia in honore sunt, & quæcumque appetierint commoda consequuntur, atque ita demum,

Poteres, bibuli, media de nocte Falerni

Nocturnos iures te formidare vapores.

Oderunt porrecta negantem pocula, quamuis

DOCTOR VIRTUTIS. CAP. XIX.

VT vero ad pastores nostros reuertamur, pastorem Ouium Ambrosius interpretari videtur disceptatorem rationis, doctoremque virtutis. Et vbi scriptum, *filios Arietum Domino offerendos*, Principes Ecclesiarum exponit Eucherius: & Oues intelligit eos, qui simplici, vera, puraq; fide pietatem hanc nostram amplectuntur: de quibus Christus, *Oues mea vocem meam audiunt*, & ad Petrum: *Pasce Agnos meos*. Quo super exclamat Salomon: *Pasce animas pecorum tuorum*: de quibus scriptum est, *Arietes duos in primitiarum sacrificio ad septem Agnos immaculatos anniculos, & Vitulum vnum de armento adici debere*. Præclara quippe mandata diceret Hesychius, & virtutes quas sequi alias velut Oues oportet, ad primam illam oblationem applicandas. Quod vero Aaron pontificalibus iam ornamentis instructus Arietem obtulit in holocaustum, per Arietem, Theologi, vt idem Hesychius, Christum intelligunt immolatum: ille enim ducatum præbere Oibus eunibus in pascua, & ad egressum ingressumque à caulis & in caulas solet: sicut & Christus dux perfectæ conuersationis est, à quo videlicet ea sumpsit exordium, atque ideo intrare per se & exire Oibus præcipiebat.

Aries obla-
tus quid.

INNOCENTIA. CAP. XX.

ANTE alia autem tam Ouis quam Agnus hieroglyphicum est innocentia. Hinc illud apud Cyprianum sapientissime scriptum libro de Liuore: *Meminisse debemus, quo vocabulo Christus plebem suam appellet, quo titulo gregem suum nuncupet. Oues nominat, vt innocentia Christiana Oibus aquesur: Agnos vocat, vt Agnorum naturam simplicem, simplicitas mentis imitetur*.

MANSVETUDO. CAP. XXI.

ET imbellem, purum, simplicem, ac egregie mansuetum hominem, eundemque immaculatum, hac peccatore candidissimo præditum hieroglyphice significare qui voluit, Agnum pingere cõsueuerunt: id enim mansuetissimum eius ingenium exposcere videtur. Nam & ipso vocabulo & puritatem, castitatemq; significat. Et antiqui sacrificuli auguresq; Maximam hostiam ouili pecoris appellabant,

pellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore. Comprobant etiam hoc facta littera, & nostri Seruatoris insigne: Agnus, ab omni Christianorum antiquitate summa exceptus veneracione: de quo fertur illud à priscis vatib. dicitur, ΤΑΝΘΥΑΜ ΑΓΝΥΣ. Nam ut Agnum coram tondeute obmutuisse, Agnum patibulo applicitum anniuersaria nobis commiseratio & ploratus redintegrat. Et præcurfor ille Deo plenus, Agnum hunc intento digito commonstrauit. Hoc vero picture genus cum synodo sexta iam antiquatum esse percepissem, neq; satis mihi faceret Latina traductio, ad Græca me contuli exemplaria, in quibus rem ita traditā inueni: *Ἐν ποί τῶν σεπῶν εἰκόνας Ἰεσοφῆς ἀμνὸς δεκτύλω τῆ περιερέμει δεκνόμεν. Ἐγχαράττεται, ὅς εἰς τὸν πορελήφθη τῆς χάριτος ἢ ἀληθινόν, ἢ μὲν διὰ νόμον περιποραίνων ἀμνὸν Χριστὸν ἢ Θεὸν ἡμῶν. Ἰδὲ ἐν παλαιῆς τύπῃς καὶ τὰς σκιαῖς, ὡς τῆς ἀληθείας σύμβολα, καὶ ἐγχαράγματα τῆ ἐκκλησίας περιεδομένα καταπαράζομενοι, τὴν χάριν περιπρωμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ὡς πλήρωμα νόμου ταύτην ὑποδείξάμενοι. ὡς ἀντὶ τὸ τέλος πάντας χρωμαθῆρας τὰς ἀπάντων ὁμοεινὸν ὑπογράφῃ, ἢ τῆς ἀειότητος ἢ ἀμαρτιῶν τῆ κόσμου, ἀμνὸν Χριστὸν τῆ Θεῆ ἡμῶν κατὰ τὸ ἀνθρώπινον χρομαθῆρας, καὶ ἐν ταῖς εἰκόσι ἀπὸ τῆ νῦν ἀντὶ τῆ παλαιῆς ἀμνῆ ἀνασηλῶσθι ὁμολογούμεν, διὰ αὐτὸν τὸ τῆς πατρίως ὡσεως τῆ Θεῆ ἀλάκα καταρῶντες, καὶ πρὸς μνήμην τῆς ἐν σαρκὶ πολιτείας, τῆ τε πάθους ἀπῆ, καὶ τῆ σωτηρίας θανάτου χρομαθῆρας, καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ θέν γενομένου τῆ κόσμου ἀπολυρώσεως.* Id est, In quibusdam venerandarum imaginū picturis Agnus digito præcurforis indicatus delineatur, qui receptus est in effigiem domi illius optatissimi, quo genus humanum Deus Opt. Max. honestauit: cui Gratia nomen ab excellentia quadam indidimus. Ille enim sub eo velamento verum Agnum, ad quem dicitur nostrorum veterum respexere, Christum Deum nostrum ostendat. Nos vero figurat, & descriptiones veterum, prout sunt veritatis notæ, præfigurationesq; Ecclesia concessit, honorifice atq; libenter amplectentes, gratissimum tamen donum illud à Deo nobis liberaliter erogatum præferimus, ipsam rei veritatem, vt qua illa veterum dicitur iam adimpleuerit admittentes. Vt igitur quod perfectum atq; absolutum est in picturationibus etiam, que omnium oculis obiciuntur, describatur, Agnum, qui peccata mundi tollit, CHRISTVM Deum nostrum humana post hac effigie, pro antiquo Agno pingendum esse decernimus: quippe qui per huiusmodi figuram, humilitatem verbi illius quod à Deo processit, intelligamus: memoresque simus, eum nostri corporis exuuias suscepisse, ac perinde cruciatibus affectum morse nobis salutifera decepsisse, mundumq; inde redemptum esse, manu quasi prævia doceamur. Quid vero super his Latinus interpres, quid Doctores asserant, alii viderint. Decret. de consecratione, distinctio. 3. can. sextam sanctam Synodum. Traducere enim mihi religio fuit, cum illa iam sint ab Ecclesia recepta. Quin & Ouem pro mansuetudine poni passim videas præcipue vero in Evangelica, vt dictum, disciplina, vbi Oues ab Hædis segreganda prædicuntur. Vitam siquidem illi peragunt intaminatam, qui mansuetudinem amplectuntur, & ab eo, qui mitis est, & humilis corde, suscipiunt morum rationem, paratique sunt tamquam Oues ad iugulationem, si sit opus, trahi, vt Dominem imitentur. Sane Ouem Hesy chius hominem præ se ferre tradit in Diuinis literis, qui simplex admodum sit, neminiq; noceat, & à perperam factis abstineat: de quo plura alibi. Hædi vero petulci sunt atque erratici, qui prærupta quæque rupium, & loca præcipitiis exposita consecretantur.

O P V L E N T I A.

APVD alios historiae sacrae scriptores, Ouis est prouentus etiam & feracitatis indicium, cui Græcæ dictionis vox ipsa etiam fauere videtur. Nam vt pleriq; interpretantur, *οὐς βατος*, quasi *οὐς βασις* appellatur quod rerum earum opulentiam significat quæ ad victum faciunt. Sed vt in Ouibus persistamus (latum enim est τῆ *οὐς βατος* vocabulum) vbi Hesiodus ait, *καρναμένους μέλων ἐνεκ' οἰδοπόδων*, interpretes aiunt *μῆλων ἐνεκα*, de imperio & opibus debere intelligi: propterea quod Principes olim pastoralem vitam agere soliti sunt. Sane veteres in tanto Oues honore habuere, vt ex ijs tantum opes fieri existimarent, & pecuniam & peculium inde dicta Iurisconsulti tradunt, ideoque fictum Oues lanam olim auream habuisse. Hinc cum Hercules ex Africana victoria nihil præter Oues abegisset, aurea mala secum asportasse dictus est. *μῆλων* enim dicitur Ouis, & ea locutione pomum usurpat. Sunt enim qui scribant, in illis hortis, qui Hesperidum fuisse dicuntur, oleastros tantâ progerminari: alij autem cotonea ibi latissime prouenire tradunt, eaque à colore aurea nuncupata. Nam quæ in manu Herculis poma tria statuuntur in antiquissimis ex ære statuis, cotonea sunt, de quorum significationibus loco suo inter arbores differuimus.

FELICITAS. CAP. XXIII.

Ecloga 4.

IN Hetrusca disciplina obseruatum inuenio, felicitatem ex Oue portendi: præsertim si Ouis insolito colore fuerit, quod mihi Virgilius optime tetigisse videtur, vbi dicit:

Ipse sed in pratis Arias iam suaue rubenti

Murice, iam croceo mutabit vellera succo.

De quo legitur apud Hetruscos: *Purpureo aureo ve colore Ouis si aspersa fuerit, Principi ordinis & generis summa cum felicitate largitatem auget, genus progeniem propagat in claritate, latioremq; efficit.* Ex quo nata inter greges Atrei aurea Agna, principium discordiarum illi ac Thyesti fuit, fratre scilicet inuidia fraternæ felicitatis exulcerato. Vnde illa citantur à Cicerone ex antiqua tragœdia Atreo, de Nat. Deor. III.

Aurea Agna Atrei.

Aldo huc quod mihi portento cœlestium pater

Agnum inter pecudes aurea clarum coma.

Prodigium misit regni stabilimen mei,

Auream enim Agnam Thyesti puero natam, & Pausanias & Plato meminere: animalque id ex lapide impostum eius tumulo, eiusdem rei monumentum, Pausanias idem attestatur. Esto autem hoc apud historicos. Sed felicia illa portendi ex euentis comprobatur, tunc præcipue cum Agnus natus esset vellere in fronte purpureo in villa Antonini cuiusdam plebei viri, eo die atque hora, qua Geta, Antoninus inde nuncupatus, Mediolani natus est. Verum is, in cuius ædibus Agnus editus fuerat, cum Imperium Antonino ex hoc portendi audisset ab Aruspice, de se dictum putans, ne fatum propalaretur, Agnum statim occidit, quod omen fuit Getam, qui & Antoninus vocabatur, vt subsequutum est, ab Antonino fratre necandum esse, quod apud Ælium Spartianum, & alios habetur: vsque adeo auctores ea etiam quæ nihil attinent, in usum adsciscunt suum. Eadem Oues Diadumeno nascenti Imperium portendere, cum in agris patris Oves purpureæ duodecim natæ essent, quantum vnatum varia fuerat. Et Mathematici, quos tamen hic ridet Ambrosius, eum ad eroganda multa idoneum, atque itidem ad acquirendum dicunt, qui inuadente in horoscopus Ariete fuerit in lucem editus. Nam hoc animal & vellus absque vilo dolore molestiæ deponit, & à natura facile rursus eodem vestitur.

Asinam: Oue mutandâ cur præceptum.

In eandem fere sententiam Ambrosius interpretatur diuinam legem, vbi Asinam Oue mutandam in sacrificiis instituta Dei iubet. Asina quidem animal laboriosum Ouis vero frugi, & non parui proventus. Fructu igitur mutandum esse laborem, dicit Dominus, id sub hoc verborum velamento subinueniens, quod vniuscuiusq; laboriosi operis finis ad fructum respicere debeat. Neque tamen ignoro esse, qui simpliciter intelligi velint præceptum hoc, ea de causa, quod Asina sit immunda, ideoque in Ouem, quæ munda est, commutandam. Sunt qui hoc verborum inuolucro dicant, laborem & industriam omnem affectu simplici commendandam, per Ouem simplicitatem tantum, vt etiam superius dictum est, accipientes. Qui vero profundius rem exquirere sibi videntur, liberandam aiunt animam ab iis quæ fructum non habent, cuiusmodi ea sunt, quæ solo sensu percipiuntur, cum fructus per Ouem omnino exprimitur, per Asinam vero sensus ipsi materiæ simpliciter appliciti.

MVLIEBRE OFFICIVM. CAP. XXIV.

Noua nupta in pelle lanata quid.

QUOD vero nouam nuptam veteres in pelle lanata considerare iubebant, vetustum referre morem videtur, quod id vestimenti olim vsui fuerit. Sed illud magis verisimile, quod hoc gestu adductas, se ad præstandam lanificii operam marito polliceri viderentur. Nam ad hæc vsque tempora plerisque Italix locis, postero quam noua nupta mariti domum ingressa est die, illi è geniali thalamo mane prodeunti obuiam propinqui fiunt, colum, fusum, & lanam, acum & forficem, rutabulum, peniculum, quodque cuique in promptu fuerit instrumentum, omneq; vas domesticum offerentes: quo ea muliebris haud ignara officii, se non ad delicias & voluptates, sed ad faciendam lanam, & alia quæ frugi sint curanda, venisse reminiscatur.

FOECVNDRITAS. CAP. XXV.

SANE quidem Iunoni regnorum & opulentix præfidi, partuumque sospitatrici, Oues ambigunt, hoc est, vt Bebius Macer ait, cum duobus Agnis altrinsecus alligatis sacrificabantur à matronis, quæ gemellos peperissent. At Sicyonii graues Oues Diis beneuolis & fortunatis, quas ipsi *d'péus d'as* Athenienses *στυμας* vocabant, felicitandæ rei domesticæ causa immolare consueuerunt. Herculi quoque diuitiarum & proventus Deo, Ouis ramis quatuor imposita pro Boue, qui se sacris surripuerat, litasse

litasse perhibetur: vnde ipse Melon, & Mellus appellatus, quod Latine diceretur Ouillus. In Pomi vero commentario plura super hoc narrabuntur.

PECUNIA. CAP. XXVI.

AD HÆC, licet Ovidius & alij non imperite dixerint, Pecuniam à pecudibus appellatam, quod peculium, vti superius ostensum, olim omne à gregum numero censebatur, eaque de causa Maronianus Corydon diuitias ostentaturus suas dixerit,

Mille meæ Siculis errant in montibus Agna:

Ecolg. 2.

illud tamen satis constat, æs prius nota pecudum signatum à Seruio Romanorum Rege; vnde Varro etiam, vt apud Marcellum est, *Vnam Ouem multam dictam*, ait, cum citatus neque respondit, neque excitatus est. Vnum vero virili genere dixit: siue quod numum intelligeret, siue ad imitationem Homeri. Ab hoc Marcelli loco fragmentum est etiam in antiquissimo, quem Romæ vidi, codice. In commentariis tamen sacrorum Pontificaliū crebro lectum aiunt, hic Ouis, & hæc Agnus, ac Porcus: quæ, inquit Festus, non vt vitia, sed vt antiquam consuetudinem testantia debemus accipere. Ex quibus omnibus liquido apparet, non inepte Pecudem pro diuitiarum hieroglyphico accipiendam.

Ouis masculino genere.

PHTIRIASIS. CAP. XXVII.

SVNT qui hominem pediculositate confectum significare si velint, ouillam illi pellem inducant, quam Lupi caput impactis dentibus dilaceret: siquidem Ouium quas Lupus occiderit pelles, ac vellera, & facta ex his vestis, longe quam cætera aptiora sunt ad pediculos procreandos. Quod cum situm ab Aristotele, tum ab alijs receptum, quæsiere multi causam, illudq; cupediariorum experimento deprehenderunt, carnes huiusmodi quæ lupinis dentibus laceratæ fuerint, dulciores esse: quod tactum ab Horatio volunt, vbi inter ea, quæ iucundiora delicijs regijs enumerat, Hoedum etiam ereptum Lupo recenset, quod ego tamen ad frugalitatem potius retulerim, vtpote qui eo loco parsimoniam in primis laudet, hisque tantū carnibus fruatur, quæ aut inemptæ sint, aut nisi absumentur peritura. Vel ex eo magis iucundum, quia qui semel amissus erat, sit receptus. Sed vtcumque illi, sane dulcedinis huius causam esse dicunt caliditatem, & igneam prope vim, quæ sit in anima Lupi, vtpote quæ ossa vel durissima in vtero liquefaciat, ariditate, permollita, euenireque inde vt carnes facilius atque celerius putrescant, si morsu fuerint huiusmodi vitiatæ: lanasque idemtidem contaminatas, cõtationem illam etiam in vestibus pertinaciter præseruare. Cæterum sunt qui iudicent hoc non à calore, vel putredine provenire, sed ab asperitate potius, & vt Medicorum vtar vocabulo, Vellicatiua quadã vi, quæ carnem scabritie interterat, pruritumque suscitet: vnde postmodum humanæ cutis humore corrupto, pediculi suboriantur. absurdumque esse dicunt, asserere vim illam à Lupi spiritu, morsuue vsque adeo in vellera diffundi, quæ totiens abluantur, solentur, depurgentur, inungantur, defæcentur, ac propemodum excoquantur. Referunt vero venatores, & caupones, animalia quæ ictu vno probucrint, vno, vt ita dicam, spiritu suffocata, solidiora, minusque putrefactioni obnoxia reddi. Quare

Homerus omniscius.

Homerus rerum omnium doctrina insignis, siue coria, siue lora commendat, Bouis ea dicit esse ἐπιπυρομένη, ictu quippe valido macerati. Itaq; eorum, quæ neq; morbo, neq; senectæ pereunt, sed iugulatione, coria validiora sunt, nervosioraque. At quæ pluribus conficiantur plagis, difficulterque aut contanter exagitata delassataque perimantur, præsertimque si ferro sauciantur, facile putrescere, neque in alterum diem asseruari posse. Eorum autem, quæ tam lenta exanimentur morte, contaminatã vim & in pelles, & in vellera, quin & in vngues penetrare: præcipue autem si mordentur à feris, vngues etiam ipsos obnigrescere, sanguine, humore, & medullis etiam ipsis præ timore & cruciatu contaminatis, indiciumque id tabis esse. Quare minime mirum, si contagio huiusmodi etiam in vellera diffusetur, coriaque tentet, & omnia denique computrescere compellat. Atque hinc pediculositatis significatum.

DISCORDIA. CAP. XXVIII.

DISCORDIAM vero & mores maxime dissimiles Ægyptii Poætæque omnes significare cum volunt hieroglyphice, Lupum & Agnum, aut Ouem ponunt. Vnde apud Horat. legas,

Lupi & Agnis quantas sortito obrigit,

Tecum mihi discordia est.

Q

Et de

Epo. Od. 4. Et de maxime inter se discrepantibus Ouidius ait,
Metamor. Nat Lupus inter Oues.

lib. 1.

Lupi & O-
uis anti-
pathia.

Aiunt vero eam esse antipathia vim, vt plerumque Agni recen-
ter nati, neque vllius animalis extra caulas effigiem intuiti, audi-
to repente Luporum vlulatu exanimescant, subitarioq; eo per-
culsi metu, mortui concidant. Quinetiam pesiti rerum prædi-
cant, horum animalium inanima etiam in eadem naturæ dissen-
sione perseverare. Ouillas enim fides si alijs ex lupino intestino
factis fidibus associantur, & absonas & præ metu mutas perma-
nere. Idem de tympanis & ouilla pelle & lupina factis accidere
tradit Oppianus: simulac enim pullantur, ouillum mutum esse,
lupinum solum exaudiri.

DE ARIETE. CAP. XXIX.
FEROCITAS.

Aries na-
tura ferax.

SED quantum in Agno mansuetudinis superius a-
gnoscebamus, tantum in Ariete ferocitatis experi-
mur: simul enim ac cornua accreuerunt, pugnacissimi
fiunt, neque se tantum in suo genere lacessunt, incur-
santesque inuicem arietant, verum & homines impe-
tunt: in bellumque prouocant. Vnde etiam dicerium
celebratur, *αἰεὶ ἀσάρον ἐπὶ αἰετός*: qua forte de causa Marti
coelestis Aries dedicatus: & si qua Planetis in humano
corpore vis, fel à Marte, regi dicitur: in eo vero sedes i-
racundia, & bilis. Et Adamantius immolatos apud
Hebræos Arietes, apud nos iracundiam iugulari debe-
re, putat intelligendum.

BELLVM. CAP. XXX.

SIVE igitur pugnacitas hæc in causa fuerit, siue fan-
ctius instituti homines, cum aliqua affecti essent in-
iuria, vltionis procreationem non à se, vt pote qui ex
mansueti & innocuo essent genere procreati, proficisci, sed ab hostium improbitate atque iniustitia,
indicare, testatumque facere vellent, indicturi cuiuspiam bellum, Arietem per Fæcialem præmittebāt,
quem in hostium fines immitteret, vel honestam ita causam suam ostensuri, quod non nisi prouocati
bellum gerere cogerentur, vel, quod alii malunt, vt hostilem agrum suæ iam prædæ expositum indi-
carent. Vt eumq; sit, *Aries*, vt ait Hesychius, *vexilli nostri, hoc est Crucis, hieroglyphicum est. Crux vero redem-
ptionis: Aries ille, inquam, qui pro Isaaco in holocaustum oblatus est, in virgulto Sabech, vt Septuaginta ediderūt,
à cornibus religatus. Sabech vero Remissio interpretatur, quia Crucem, quæ remissionis virgultum suis
præmonstrabat.*

RIVALITAS. CAP. XXXI.

SVNT, qui rivalitatem hieroglyphice per Arietes duos corni-
bus se inuicem lacessentes significari dicant, quando quidem
in eiusmodi concertationem amoris causa ferri eos perhibent:
quippe qui offensionem intelligant sibi fieri, si quas amat Oues,
ab alijs saliri conspexerint, quod Hirci plurimum negligentes,
susque deque ferre solent.

VENVS. CAP. XXXII.

Aries libidi-
nis hiero-
glyphicum.

IN huiusmodi vero Venerei affectus hieroglyphicum Aries
multis est veterum monumētis impositus. Nam qui ante Co-
rinthi urbem intra priores pedes Leana, quæ Laidis tumulo im-

posita erat, visebatur, libidinem nimirum eius meretricis indicabat. Erat & apud Eleos in templo Veneris simulacrum eius insidens Arieti, Scopæ, vt Pausanias ait, opus, eique cognomen erat *πενήμιον*, quod arietinæ procacitati videtur conuenire.

VETVLIPETA PROCVS. CAP. XXXIII.

NAM quantum ad Arietis libidinē attinet, per eum ita in nequitiam concitatum, hominem, qui vetularum cōcubitum affectaretur, nonnulli notandum censuere: quod is primum vetustiores fœminas inire consueverit, quarum facta copia nouellas minime persequatur.

SALVBKITAS. CAP. XXXIV.

MERCVRIVM autem aiunt apud Tanagræos cum Ariete humeris insidente solitum effingi, eumq; *κεισφέν* Pausanias ait appellatum. Erat id partæ salubritatis hieroglyphicum, quādoquidem Mercurius expiatione Arietis, quem circum urbem gestauerit, pestilentiam, quæ Tanagras inuaserat, fustulisse dicitur: in cuius facti memoriam, die eius festo pulcherrimus quispiam ex Tanagræa iuuentute delectus, Arietem humeris impositum frequentissima totius ciuitatis pompa, circum mœnia gestare consueuerat.

CVSTODIA. CAP. XXXV.

APVD Corinthios vero æneum Mercurii simulacrum visebatur, cui Aries adfistebat. Causam fuisse Pausanias dicit, quod Mercurium maxime omnium deorum custodire greges, prouentusq; ex eis augere persuasum sit. Sedenim cū ita Mercurio facundia Deo præfidi Aries apponatur, maximumq; humanæ vitæ præfidiū sit oratio, vt comici Græci diciturum est, minime mirum, si Isocratis Rhetoris sepulchro Aries triginta cubitorū adsculptus fuit, in quo Siren cubitorum septem insideret: nam ea quoq; orationis suauitate indicabat. Et ferunt Astrologi, Mercuriū in Ariete collocatum, orationis promptitudinē, & ex tēpore dicendi facultatē dare. Sed ne ab Isocratis sepulchro discedamus, prope etiā mensa apposita, quæ Poetas haberet ac eiusdē præceptores, in quibus & Gorgias astronomicā sphaeram inspectabat, & Isocrates ipse omnifariz doctrinā hauriendæ cupidus adfistebat.

HAMMON. CAP. XXXVI.

IN Saloninæ numo Aries est cū inscriptione, HAMMONI CONS. AVG. Animal n. hoc in veterū sculpturis frequentissimū habetur, præcipueq; Hammonem Deū, specie illa sua reciprocorni (vt Laberij dictū vsurpē) significabat. Hunc vulgus Ionē, Ægyptij Solē esse contendebant: cornuaq; radios ostentare, de quib. alibi locupletius. Spectare tñ est in Gallieni numo Arietē inscriptione addita, IOVI CON. AVG. Hammonem vero veteres salutis Deū, vt Latini Iouē à iuuando dictū, interpretabantur, exq; arietino capite eundē Deū, qui omnium saluti prospiceret, *ιεεργλοιοικω*; intelligebāt. Hecateus Abderita Ægyptios ait Hāmonis voce vsos, cum se inuicē salute præposita cōpellarent, allocutoriamq; esse vocē, qua boni omnis causa Deū in primis ita venerarentur. Isq; mos in plerisq; nostræ pietatis collegijs obseruatur, vt quicumq; pulsauerit, non prius ad colloquiū admittatur, q̄ ad Virginis Deiparæ salutationē responderit. Cumq; veterū mos esset, in mortuorū conditoriis bene defunctis ominari, eos Diis manib. cōmendabant; alij colūnas, quæ sepulchris erigebantur, inscriptionis huiusmodi loco, arietinis capitib. hinc inde adsculptis insignibant, corymbis intermedio propendentibus, qui foliorū & fructuū varietate lasciuiarent. Sed quod ad Hammonē attinet, scriptores rei ū parua quædā cornua in utroq; tempore eum habuisse ferunt. Qui vero penitiorē doctrinā perscrutati sunt, propriū id Iouis nomen apud Ægyptios fuisse tradunt. Alij dicunt arietinū caput ideo Hāmonis esse signū, q̄ is Ægypti rex, p̄claris admodū reb. à se gestis, in galea vsus sit arietini capitis insigni. Aiunt & cū Herculi illi verustissimo ad eū visendi studio, p̄fecto se olim ostētaret arietino capite, quē macta-

Mercurius
cum Ariet
quid.

Gallieni
numus.
De cuius o-
vaculo à
Gell. lib. 3.
cap. 3.

Hammon
arietino
capite.

uerat, vertici suo imposito, & pelle ea villosa circumdatum, alia pelle amictum Heroën admisisse. Et Saporis Regis gestamen celebrat Ammianus, aureo capitis aretini figmento elaboratum. Quod & insigne militiæ, & quasi fodalitatis cuiusdam suæ, recentissima memoria Carolus fortissimus Burgundionum Dux, Caroli V. Imperatoris auus adsciuit, aureum Arietis caput singulis pro gestamine imponendo, & Arietini capitis cognomento fodalitatem vocando, eam Tottionis aurei vulgo appellauerunt, quod ea locutio caput arietinum lingua patria designaret.

L'ordre de
la toison
d'or.

DEGVSTATIO. CAP. XXXVII.

De Ariete
signo cele-
sti.

SED vt hæc, quamuis ad vetustatis imaginem vsurpata, missa faciamus, appellat nos Aries ille toto cælo conspicuus, qui rerum temporumque diuisionem, æquasque vtrorumque portiones ostentat: vniformem toto anno diei noctisque partitionem, auctum & decrementum æquilibrium semper appensum. Cur vero Aries huic sit dispensationi præfectus, ea affertur causa: quod proprium illi esse aiunt ab æquinoctio verno super dexterum latus incubare, vcluti Sol quoque ad Septemtrionales, quippe dexteræ vt Ægyptij statuunt, mundi regiones deflectit: ab Autumnali vero æquinoctio sinistro incubat lateri, vcluti etiam Sol in læuam declinare, & Australia signa occupare conspicitur. Pari propemodum ratione malorum semina ipsius fructibus inclusa, brumali die spontaneo motu conuerti in contrarias partes obseruatum: quippe quæ peracto iam omni maturitatis numero, natura opifice, quæ rerum omnium alrix est, retro cedere, & ad radicem, ad propaginem, ad specierum earumdem progenerationem tendere videantur.

PRINCIPIVM ANNI. CAP. XXXVIII.

APVD Astronomos Aries pro anni principio capitur, & eo notatur hieroglyphico, variaque est ingeniorum sedulitas istius rei rationem afferre conantium: Hebræis præsertim nonnullis Libram potius caput asserentibus, quod par fuerit omnia perfecta, & seminibus facta summo ab opifice creati, eo vero tempore fruges omnes maxime maturuisse. Quod vero Aries inde locum occupauerit, ex lege factum ad illius temporis solennitatem celebrandam, quolibet sunt ex Ægypto. Sed quod aiunt tunc temporis nonnulli, quo mundus est genitus, Arietem cæli medium tenuisse: in mundi quippe vertice constituisse, quisnam id potuerit coniectare non video, cum in spherica cæli figura neque vertex, neque imum, neque ortus, neque occasus, qui eodem temporis articulo sunt, iidem eodem momento gentibus omnibus dari potuerit. Nam nisi omnibus ea ratio gentibus inferuiat, admittenda non est. Solem vero qui dicat in hoc vel illo signo fuisse, nemo non intelligat. Astronomi quidem fuisse in Ariete volunt, & Virgilio doctrina non paruam his auctoritatem adiungit, dum ita super verni temporis amœnitate canit:

Georg. li. 2.

Non alios prima crescentis origine mundi
Illuxisse dies, aliumve habuisse tenorem
Crediderim: ver illud erat, ver magnus habet at
Orbis, & hybernus parcebant flatibus Euri,
Cum primum lucem pecudes hausere, virumque
Terrea progenies duris caput extulit aruis,
Immissaque fera siluis, & sidera cælo:
Nec res hunc tenera possent perferre laborem,
Si non tanta quies iret, frigusq; caloremq;
Inter, & exciperet cæli indulgentia terras.

Quod vero Commentarii huius finem Virgiliani carminis amœnitate condire quæsierim, optime Lactanti, non inepte me fecisse arbitror, qui te forte gregalium rusticitate, styloque modoque pastoralis, virum tam elegantem, offensum & delassatum suspicabar. Tu quicquid id fuerit, vt omnia amicorum soles, boni consule, & Pierium virtuti doctrinæque tuæ deditissimum, vt facis, ama.

A IOANNIS PIERII VALERIA-
NI HIEROGLYPHICORVM
LIBER XI.

DE IIS QVÆ PER LVPVM, HIÆNAM LYN-
CEM, VRSVM, PANTHERAM, TIGRIM, ET
VRVM significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

B AD PROSPERVM SANCTACRVCIVM,
NOBILEM ROMANVM.

NESCIO quo tuo fato acciderit (optime lepidissimeque Prosper) vt qui mort alium es iucun-
dissimus in truculentissimas omnium feras incideris. Tibi enim ludis meis Ægyptiacis, quos
propediem istic Patauij sum commissurus, ducti sorte obtigere, Lupus, Hyana, Lynx, Vrsus,
Panthera, Tigris, & demum Vrus, cum quibus tibi sit, quantum animis viribusque valeas,
congruedendum. Has omnes vel captiuas facias, vel cicures, vel conficias, vel forte etiam
deuores necesse est, lege ita sodalitia, cosmogerys comitijs decernente mandanteque, exce-
ptione, quacumque possit excogitari, sumnota penitus. Scio, adhuc, firmissimi licet animi
iuuenis, totus es commotus, qui à bestiarum venatione pastuque semper abhorrueris. Nolim tamen putes edictum
in te factum acerbi quicquam, aut equum iustumve minus continere: quod ea potius de causa decretum est, quia
noua indomitaeque fera cicuranda cum essent, neminem habuimus, quem in huiusmodi negotio tibi preferendum
existimaremus. Tanta enim est vultus animiq; alacritas tui, vt facile speremus, simulac in theatrum descenderis,
illaque furorem, feritatem, rabiem, aut sauitiam quaeque suam in te concitarint, futurum, vt tu sola Gelasini tu-
hilaritate omnes actutum mansuesfacias, & simulac semel arriseris, ad blanditusve fueris, ad pedes tibi omnes
euestigio procubituras. Vidimus enim saepius homines quauis bellua ferocios, quos tu, vti tuus est mos, dicto ali-
quo salso, aut liberiore aliqua admonitione tactos, castigatosque contra te irritaras, simulac furore perciti, & im-
potentes irruerint in te minabundi, ad solam vultus tui iucunditatem veluti aliqua incantatione percussos sub-
stitisse, consternatosque animi omnem statim indignationem amisisse, sponteque tibi sese dedere, & quibuscum-
que rebus gratificari possent, obsequium polliceri. Quare cum velut Orpheus lyra, modulisque tu sola illa comitate
fretus tua, feracitatem omnium mitiges, furoremque delinias, age nulla iam contatione exhibitas à me feras ag-
gredere, victoriam ex illis omnino reportaturus: quia in Ægyptiorum sanis alita atq; educata literas mihi viden-
tur didicisse. Proinde facile erit iuueni literatissimo eas quoquo volueris trahere, & ad omne obsequium paratissi-
mas efficere, id quod iam in Lupo, qui prodijt primus, experiri potes.

D
DE LVPO. CAP. I.

PERINIQUE mihi facere videntur, qui Ægyptios solos de brutorum cultu derisui habent, at-
que conuitijs & cauillationibus etiam persequuntur, cum nationes fere omnes eadem fuerint
superstitione aliquando contaminatae, praesertimq; tota Græcia, quae maxime omnium sapientiam i-
psam aluisse praedicatur, Romanaq; respublica, apud quaem caeremoniae primas semper partes abtinere.
Græci enim Lupum in honorem Apollinis venerabantur, in Martis atq; adeo Romuli Remique ve-
nerationem Romani. Alias etiam belluas afferre possem, quae apud hos & alios, diuinos sibi honores
asciuerunt. Sed quoniam de Lupo dicere propositum est, quod ad eum attinet praecipue prosequemur.

Virg. Ænei.
li. 9 ubi etiã
Lupus dici-
tur Mar-
tius.
Lupus A-
pollini di-
catus.

FVI T autem, vti dictum, fera hæc plerisque locis Apollinis memoriæ dedicata, eiusque simulacri ea asseritur causa, quod oculorum acie potens adeo sit, vt noctis tenebras euincat, acutissimo quippe polleat visu, intempestaque nocte etiamsi Luna fileat, clarissimè tamen intueatur, & in prædis inuadendis post nocturnam famen antelucanum tempus obseruet, à Sole autem totum est lucis beneficium. Vtraque vero de causa, & quod potens lumine esset, & quod ante lucem prodiret ad prædam, Lycopolitana Thebaidos in Ægypto ciuitas hieroglyphicum Lupi forma Apollini dedicauit, eique in Lupi specie sacra faciebat: tantoque apud eos ciues cultu habitus est, vt cum Lupum tamquam Deum venerentur, foli ex Ægyptijs Ouibus vescerentur. Hinc ipsum Solem Homerus *λυκονθρητην* vocat, non ea quidem causa, quod in Lycia genitus credatur (nam fabula hæc, vt Heracides Ponticus asseruerat, recens admodum est, neque temporibus Homeri adhuc cuiquam innotuerat) sed veluti diem *ηελιοθρον*, propterea quod *ηρ*, hoc est, diluculum generet, ita Solem *λυκονθρον* dixit, quod matutini splendoris author ipse sit, vel potius quod Lycabanta progeneret, hoc est, annum, cui nomen, vt nonnullis placet, à Luporum similitudine quadam inditum: illi siquidè auctos imbribus fluuios tranaturi, caudas mordicus inuicem apprehendunt, longoq; ordine seriatim aquis immerguntur, tutoque transmeant, id quod Sol ipse in animalibus signiferi prætereundis facere videtur, dum cõtinuata quadam serie sinè vnus, alterius principium facit. Sane aliquot in signis Apollinis Lupos adsculptos videas, de quo diximus in Ancilibus. Colebatur & apud Athenienses in Apollinis gratiam Lupus; quiq; fortè animal id interfecisset, lege damnationis promulgata parare iubetur, quæ ei funerando forent necessaria: vt ita magistratus quod sui iuris esset officium executi viderentur, & religione Respublica solueretur. Eam huiusce cultus nonnulli

Macro. idẽ
Satyr. lib. I.
cap. 17.
Hom. Iliad.
lib. 4.

Athenis
Lupi sepe
habebantur.

causam memorant, quod Latona prægnans per 12. dies in Lupum transmutata, Delon se contulerit, vbi illi facultas pariendi fuit: quapropter Lupæ certa anni dimensione omnes intra dierum 12. spatium pariunt, quod Philostephanus tradidit Commentarijs, de quo inferius latius,

MARS. CAP. III.

Lupus Mar-
ti dicatus.

MARTI idem dedicatus, siue, vt est in fabulis, propter Romuli Remique educatum, quod deridet Festus, qui velit non à ruma, sed à virtutum magnitudine vtrique fratrum inditum nomen, quod *ρωμη*, notum apud Græcos vocabulum, fortitudinem significet, vt inde scilicet ij nomen adepti sũt, veluti *ἀπὸ τῆς ἀλκῆς* Alcides siue propter ipsam voracitatem, quæ in bello crudiora est: inde in Sacris etiam literis legas, *Gladus meus deuorabit carnes*. Hinc & Mauorti nomen, vt nonnulli arbitrati sũt, quasi mares vorantem dicere voluissent: bellatores enim mares esse debere, & mares dici, alibi ostensum. Martios porro Lupos Virgilius, *Martiales* Horatius vocat, Et apud Plautum eos in tutela Martis cognoscit Strabax adulescens, ita profatus: *Fuit adepol Mars meo iratus patri: nam Oves illius haud procul absũnt à Lupis*. Græci sane Poetæ *λυκόφρονες* vocant strenuos bellatores: validi enim omnino sũt Lupi, & in fallendis hostibus astutissimi. Robur vero eorum plurimum in armis est, vt apud eundem Plautum:

Lupina au-
dacia præ-
ditos.
Hesychius.

Quasi Lupus ab armis valeo, clunes infractos sero,

Ob astutiam verò Pindarus aduersus inimicos comparare se vnumquemq; monet λόλοιο δ'κασ, more Lupi: ad id scilicet respiciēs, quod Lupus tortuosis ambagibus vestigia perplexa ponit modo hac, modo illac procurrens, vt non facile, qua te parte sit inuasurus, aspicias.

R A P T O R. C A P. I V.

BELLICOSIS vero viris plerisque omnibus is natura mos insitus, vt conuectare iuuet prædas, & viuere rapto, id quod etiam inter præcipua virtutum suarum præconia, magnificè atque gloriose admodum recensere solent. Vnde furacem & raptorem hominem per Lupum ostendi, multum aptum & congruens existimarunt hieroglyphicum: quod quidem minime alienum est à veterum disciplina, eorum maximè Philosophorum consensu, qui palingenesiam posuere, vt remotiorem doctrinam illam; quam ab Ægyptijs acceperant, nouo commento huiusmodi fabularum inuolucris occultarent. Illi enim hominem, qui semper promptus & paratus fuisset ad rapinas, post obitum in Lupum abire tradiderunt, vt in Phædone Socrates: quæ tamen dictata Porphyrius & Iamblichus non sunt passi diutius in tenebris latitare: sed quid ea sibi vellent, latissimè omnia pandere curæ pretium habuere. Hos secutus Poeta Claudianus, prædones ait, ab Rhadamantho Lupis obijci solitos: ridiculeque, vt assolet Aristoph. Simonem bonorum publicorum depeculatorem exprimi per Lupum à Nebulsiocatur. Et Lupi nomen in Diuinis literis, vt obseruarunt Theologi, non fecus ac Vulpeculæ, semper in mali cuiuspiam significatum accipitur. Ac cacodæmon est interdum Lupus, plerumque tamen raptor in Euangel. *Intrinsicus autem sunt Lupi rapaces.* Quod vero Iacob ait, *Beniamin Lupus rapax, mane capiet prædam, vespere autem reddet*, de Pauli conuersione dictum & Eucherius & alij plerique putant.

Militiæ natura. Et hieroglyphicè.

*Matt. 7. 15
Gen. 39. 27*

I M P R O B I T A S M E R E T R I C I A. C A P. V.

ET qui meretriciam improbitatem per Lupæ simulacrum significari contendunt, hieroglyphicum nimirum id à rapacitate desumptum autumant. Notum enim, meretrices Lupas appellari, & inde Lupanaria dici. Ea de causa Messalina, flagitiosum Imperatoris maiestatis dedecus, Lyciscæ nomen mentiri delectabatur, de qua Satyricus Poëta:

Tunc nudo papillis.

Constitit auratis nomen mentita Lyciscæ.

Cicero in Miloniana, *Clodius semper secum scorta, semper Lupas ducebat.*

Timenalis.

F O R M I D A T O R I N A N I V M. C A P. V I.

ATQUE hoc tam bellicosum, tam noctiuagum animal, in anima quadam re, lapidis quippe alicuius audito tantum strepitu, terreri solet. Vnde Sacerdotes Ægyptij, si quem vanis rumoribus & inanis rei formidine consternatum indicare vellent, hieroglyphicum ex Lupo & saxi telo aliquo prope adscito facere confecerunt: ita enim est eorum ingenium, vt qui neque ferrum eurent, neque sustem tremiscant, lapidem tantum impendi perhorrescant, cuius ictum adeo perniciosum sentiunt, vt qua parte tacti fuerint, computrescant, vermibus quam oculis redditis. Quinetiam reperti sunt, qui vel duorum concussu lapidum strepitum cientes, ferocissimos à se Lupos abegerint. Nobis pueris narrare so-

Lupi trepidatio ex lapidum strepitu.

Patria. Picry factum.

lebat Laurentius pater, homo minime vanus aut fabulosus, cum is ex Noricis Alpibus in Bellunensem agrum descenderet, via plurimum scrupulosa, sibi nocte præuento ad quintum ab vrbe lapidem repente tres Lupos visendæ magnitudinis apparuisse, quos cum qua ratione summoueret secum agigaret, id sibi diuinitus incusse menti, vt deiecto in terram retinaculo, quo per noctem

Equis

Equus ad præsepe religabatur, altero capite manu comprehenso, id cœperit pōne trahere, quod quidem annulis fibulisque aliquot ferreis præditum, cum ingentem per viam strepitum cieret, saxeosque scrupulos quotquot incurfando offendisset, excitaret, perterriti repente Lupi, quasi vis magna canum incubuisset, præpropere fugam arripuerunt. Non prætermittam super hac Lupi trepidatione, hominem à Lupo præuisum subito consternari, & vocem amittere, quod non ex Virgilio tantum, sed & ex Platone in Politicis habetur, atque ita vice versa, si homo prius Lupum viderit, eum eadem pati.

Plato lib. 1.
de Rep. &
Theocritus
in Idyllio
ε.

INDEMNIS FUGA. CAP. VII.

De hoc veneno Plin. lib. 8. c. 22.

HOMINEM in hostes illapsum, qui parua admodum iactura facta euasisset, ostendere si constituissent, Lupum extrema cauda glabrum facere consueuerant: is enim agitatus à venatoribus, quasi conscius sibi amatorum virus exiguo eius inesse villo, ne captus humanæ omnino satisfaciat voluntati, cum abijcit, aiunt enim non idem pollere, nisi viuenti directum.

TVTUS RECEPTVS. CAP. VIII.

EVM vero qui vel prædatum, vel in aciem progressus, maiore incumbente vi quam sustinere se posse confideret, se nulla accepta clade in tutum recepisset, indicare si vellent, currentem Lupum, cauda præcipuè sub vterum immissa reductaque, proponebāt. Summa enim Lupo calliditas in periculis declinandis, primumque illi studium fuga sibi consulere, seque sospitem syluis reddere, vnde *λύκος πρὸς τῆς βοῆς ἀπειθεῖ*, habetur in adagijs. Reducere vero caudam sub vterum, præcipuum est signum pauitantis. Quod cum Maro noster non ignoraret, ingenium eius descripsit his versibus, quos recitare non pigeat.

Adagium.

Aenci. l. 12.

Ac velut ille, priusquam tela inimica sequantur,
Continuo in montes sese auius abdidit altos
Occiso pastore Lupus magnoque iuuenco,

Consciis audacis facti, caudamque remulcens
Subiecit pauitantem vtero, syluasque petiuit.

ABORTVS. CAP. IX.

Lupi cum Equis dissensio.

SACERDOTES iisdem Ægyptijs si mulierem abortientem indicare vellent, picturam eam instituerant, qua Lupus ab Equa calcibus impeteretur, vel aliquo modo calcaretur: propterea quod persuasum habebatur, ita ea inter se natura dissidere animalia, vt prægans Equa, si Lupum tetigisset, statim abortum faceret, neque hoc effici de tactu solum, verum etiam si vestigium tantum illius pressisset, tantam inesse Lupo veneficij vim, vt omnino abortiret.

AB INFORTVNIIS POTENTIOR. CAP. X.

Equi & Lupi dissensio.

LONGE vero diuersum illud, quod hominem ex infortunijs calamitatibusque beatiorem, potentiooremque factum significare si vellent, Equum, in cuius clunes Lupus morsum infixisset, effingere consueuerunt: ferunt enim Equos, quibus dimicatio cum Lupis fuerit, præstantiores reddi. Eos Græci *λυκοσπύδαις*, nos vulgo lupos dicere possumus: non ea quidem de causa, quam nonnulli commenti sunt, ita eos, à frænatis Lupis, vt pote animosis & ferocibus appellatos, sed quia multorum experimento compertum est, pullos, qui cum Lupo certarint, euaserintque in bonos & velocipedes mox euadere: huiusmodi enim euentus Equos & animosiores & perniciores reddi: imo quia & animosi & agiles fuerint, effugerunt: factoque ita in feris periculo solemus eos approbare, idque omnium consensu receptum. Qui tamen ab iniuria ita ferox euadit, longè ignauior fit naturæ secreto quodam, si, vt Pamphilus lib. Rerum naturalium tradit, Lupi vestigium calcarit: tunc enim ait, eum cruribus obtorpescere. Quinetiam tanta est illi cum Equo naturæ dissensio, vt eum quamcumlibet ferocem & gensosum, vel mortuus & terra conditus absterreat: inuentique sunt hodie qui

A qui omniuolam Principum quorundam impotentiam elufuri, cum Equum haberent insigniorem, quem loci dominus sibi depofcebat, admoniti sunt Lupinum intestinum in via qua producendus erat Equus, clanculum fepelire, eaque mox Equus in Principis conspectum eductus, simulac intestini odorem fenfit, nulla vniquam agitatione, nullisque stimulis impelli potuit vt ea transfret: atque ita vel sternacis, vel indomiti, vel renitentis accepta nota, repudiatus à Principe, priori domino suo relictus est. Addam & hoc naturæ miraculum: Equi storminum doloribus cruciatis nullum præsentius esse remedium, quàm intestini lupini cinctus, quem Romæ in vsum huiusmodi afferuari apud perosque comperi. Quod vero de consternatione dicebamus, non sunt noua hæc commenta, vt terriculamenta infodi soleant, quæ vel hoc, vel illud animal insigniter abhorreat. Nam apud veteres quoque viguit hæc superstitio, vt eo loco, qua iter acturi sunt Equi, in fossa aliqua his terrorem incutiant, & ab incepto cursu aliorum auertant, vel consternati vterius progredi recusent. Porro Amphionem Thebanum memorant Pelopi quædam tradidisse, vt ob iter fepelirentur, quibus non Oenomai modo Equi perterrefacti sint, verum omnes quotquot illac in posterum cursum arripuere, **B** extitisseq; loco nomen Taraxippo, de re inditum.

IMPATIENS FAMIS. CAP. XI.

IDEM hominem famis impatientem exprimere si curassent, Lupum vel hianti ore, vel terram *Ibidem Pli. lib. 8. c. 22.* mordicus apprehendentem hieroglyphicè figurabant. Lupus enim cum prædæ inhiat, rictu latè diducto currit, alioqui si prædæ copia non fuerit, peculiare habet, efuricens terram deuorare. Sunt tamen qui non hoc ad saturitatem à Lupo fieri contendant, sed vt iumentum aliquod inuasurus grauior & ponderosior factus, prædam citius defatiget, cui statim, qui mos est illi, se dentibus appenderit, quæ quidem est Alberti opinio. Sed quoniam ita in Luporum ingenium incidimus, non iniucundum relatu fuerit quod apud eundem authorem de Lupi cuiusdam industria pro comperto ponitur: hunc scilicet cum animaduertisset syluestrem quamdam Suem cum numeroso sætu ad locum auena satum itare, pabuli gratia, offendissetque prostratum arboris truncum ramis etiamnum *Lupi industria.* prostantibus, arrepto in os ligno librarum circiter XL. super truncum efferri saltu assueuisse, ac in **C** ramos repere, mox adueniente cum prole Porca, vnum cursu rapido de porcellis arripit, in arborem festinanter scandit, ibiq; tuto consistens raptò potitur, & in matris conspectu frustra adgrunienti & sæuientis filium depascitur.

PROPERANTIA. CAP. XII.

CELERIVS quid maturatum per Lupi catulum significari semel tantum reperi: Lupam enim **C** intra XII. parere dies fabulantur Ægyptij. Sed enim Philostephani super hoc verba, vt locum superius tactum ampliemus, quantum mihi videtur, non recte accepta sunt, qui libro, cui Commentaria nomen fecit, dicere videtur, XII. esse certos anni dies quibus Lupæ omnes pariant. Aristoteles sane, quod sætum XII. tantum gestent dies, esse inexploratum sibi profitetur: perinde ac illud etiam, quod aiunt, eas semel tantum in vita parere.

ANCEPS CONSILII. CAP. XIII.

DVVLGATVM autem & adagijs & hieroglyphicis illud est, hominem qui Lupum auribus teneat, significare quempiam in eo statu, quo negotium aliquod neque relinquere, neque exequi tuto possit. Nam res prouerbio confirmata, & fertur in primis, Tiberiique præcipuè vsurpatione dictum repetitum. Et Phormione Terentius, Antiphonem dicere confingit auribus se tenere Lupum: neq; quo modo dimitteret eum à se inuenire posse, neque qua ratione retineret, scire. Et causa eius ambiguitatis sponte satis manifesta est, quam hic repetere mihi minime necessarium videtur.

Aurib. Lupum tenere quid.

Suetonius in Tiberio.

VENEFICIORVM AMVLETVM. CAP. XIV.

ILLVD potius referam, hominem tutum à veneficijs per Lupi rostrum significari: quod persuasum est id si portis præfixum fuerit, veneficia ei non obesse familiæ, quæ ædes illas inhabitet. Hæc vero veneficiorum commemoratio adducit in memoriam mihi, homines in Lupos transformari minime olim fabulosum habitum. De Demarcho enim Olympionica, qui demutatus in Lupum, decimo post anno rursum faciem receperit humanam, apud Pausaniam legere est, & apud Plinium: peculiareq; id Arcadibus fuisse, vt trans paludem quamdam prouecti, in Lupos abirent, & si per nouennium humanas carnes abstinuissent, decimo post anno eodem reuerti, vnde transuecti fuerant, ac in homines redire, decem annorum addito senio, D. etiam Augustinus de Ciuitate Dei, Varronem ait hæc de Arcadibus memoriæ tradidisse.

Plin. libr. 8.
cap. 22.

PEREGRINVS. CAP. XV.

CIVEM ex Boue, animali quippe domestico, nobiscum alito atque educato significari loco suo diximus. Ex Lupo autem peregrinum intelligi, historia eadem ostendit. Danaus enim cum in Argiuos mouisset, peteretque Gelanorem expelli, qui tunc Argis imperabat, Lupum & Taurum pugnantes conspicatus, se Lupi vice statuens, quinam foret pugnae exitus operiebatur. Lupo vero victoria potito, ædem Apollini Lycio vouit: atq; ita rerum potitus est, cum facile ciuibus persuasum esset, Deos victorem Danaum per portentum eiusmodi designare, quod Gelanor inter eos educatus esset, hic vero peregrinus foris aduenisset, itaque in Imperium ascitus expulso Gelanore: eaque de causa in Argiuo foro Lupi & Tauri inuicem pugnantium effigies ex ære quam diutissime permanferunt, quas Pyrrhus Epirotarum rex inspectas exhorruit, domestici admonitus oraculi, tunc instare sibi fatalem diem, cum Lupum & Taurum pugnantes aspexisset. Quantum vero pertinet ad portentum, eadem sentiunt Pausanias & Plutarchus, Gelanorem per Bouem, Danaum per Lupum acceptos: sed in re gesta referenda in diuersa abeunt, quod Plutarchus Danao portentum oblatum scribit, Pausanias ciuibus animaduersum, ciuilique contentione de Imperio certatum, dilatæque in alterum diem comitijs, mane monstrum id accidisse, populiq; iudicium fuisse, vt Danaus in regnum C. admitteretur, Gelanor profugus solum verteret.

Pyrrhi Regis prodigium.

MACEDO. CAP. XVI.

MACEDONEM Herculis comitem, qui sub Osiride militauit, ea de causa per Lupum sculptum intelligi, Diodorus asserit, quod is Lupi gestamine delectaretur. Iam & Romani veteres Lupum inter militaria signa statuere.

SALII. CAP. XVII.

IN recentiorum vero Imp. Theodosij, Honorij, & quorundam aliorum domestico canone, quo legiones ordinesq; totius eorum militiæ recensentur, Saliorum quoq; habetur insigne, qui eo appellati nomine, sub militum Præsentiali nuncupato, militabant: parma quippe, cuius aureus erat umbilicus, quem ruber ambibat circulus, hunc alius latior violacei coloris admodum diluti, in summo cuius rosa erat, à medio Lupi hinc inde dimidij duo, qui ad florem superne positum spectabant, mox parma rubro margine claudebatur. Minime vero mirum, si qui Saliorum sibi nomen adsumpserant, Marti etiam animalia in gestaminibus habere voluerunt.

Saliorum insigne.

AVGVRIVM MORTIS. CAP. XVIII.

IN aruspiciæ sanè inuenias Lupura mortis auspicia fecisse: Maximino enim Imperatori, viro & Thraci & bellicosissimo, exitum portenderunt Lupi circiter quingenti simul ingressi urbem: in quam ipse se receperat, cum in Italiam aduersus Maximum & Balbinum profectus est. Et coloniam quam C. Gracchus instaurata Carthagine, quam Iunoniam appellauerat, deduxisse fertur, infelicem futuram Aruspices dixere: propterea quod Lupi bis metas ibi positas subito incurfu subuerterant, infaustum huiusmodi ostentum esse asseuerantes. Et ea Iudæorum clade quam sub Hadriano passi sunt, Lupi & Hyænae per vrbes passim irruentes vhlabant.

Lupi alii quando portentosi.

PESTILENTIA. CAP. XIX.

A PUD Philostratum Lupus futuræ pestilentie signum est, vbi Palamedes, propterea quod Lupi ex Ida frequentes in pueros qui castris ministrabant, impetum fecerant, suadet Apollini Lycio sacrificandum, qui feras eas suimet sagittis interficeret, ac simul imminentis pestilentie calamitas summoueretur. Apud Sicyonios templum erat olim Apollini Lycio dicatum ea de causa, quod ferunt aliquando Lupos ita eorum gregibus infectos, vt nullum possent ex re pecuaria fructum percipere: quare consulto Deo responsum acceperunt, ex ligno quodam arido, quod humi iacebat, corticem detrahendum, eumq; admixtū carnibus feris exponendum, quas cum illi gustassent, internecone perire. Sed & apud Træzenios Dianæ Lyceæ templum fuit ab Hippolyto dicatum, inde, vt Pausanias putat, expulsis Lupis.

Palamedes cur Apollini Lycio sacrificandum suaserit.

PROSPERITAS. CAP. XX.

FELICTORIBVS vero auspicijs Lupageminos Martæ satus educat. Trogo enim commentum placet, ea de causa Romulum & Remum Martis filios dictos, quod nutricem Lupam habuerint: propterea quod Lupa in Martis tutela esset. hinc antiqua Romæ tot extant monumenta, in quibus Romulus & Remus parui atq; lactentes lupinis vberibus inhiant. Eadem in somnis vberibus suis Senerum alit in Imperij futuri præfagium. Neque prætereundum quod Geloni Syracusano adhuc puero, & in scholis rudimenta prima discenti, Lupus auxilio fuerit, vt imminente vitæ periculo subduceretur. Nam cum & præceptor eius, & frequentes discipuli in ludo literario essent, visendæ magnitudinis Lupus irrupit, Gelonisque tabulis morsu arreptis ire foras properabat. Gelon haudquam terrius, ne tabellis priuaretur, eas manu non segniter tenens Lupum sequebatur: postea vero quam foras processere, gymnasium repente contriuit, magistrumq; & condiscipulos oppressit, Gelon incolumis euasit.

Lupa & Lupi auxiliij memorandum.

HYÆNA. CAP. XXI.

ERAM pene Hyænam præteriturus, authorum offensus perplexitate, tam diuersa super ea tradentium, vt parum cognita esse animalia suspicarer: sed quoniam non ei legi additus sum vt animalium historiam perscribam, sed quæ tantum ad Ægyptiorum commenta faciant perquiram, cuiusmodi ea sint, ex ijs quæ collegimus, intelliges.

VICTVS HOSTIS. CAP. XXII.

HIEROGLYPHICVM Hyæna præcipuum erat, contentionem, vt apud Ægyptios Sacerdotes reperi, significare. Quod si victum hostem intelligi voluissent, eum à dextro latere statuebant; si ad dexteram conuersa cum venatore pugnam inierit, eam semper esse potiorem. Nam cum flecti nisi circumactū totius corporis nequeat, spina continua per collum & dorsum totum porrecta, prægressi hominis vestigia occupare conatur: quod si successerit, quasi magica quadam vi, quæ in eius tantum dextera corporis parte pollet, alienari mente circumuentum hominem, & si Equo insideat, decidere: atq; ita omnino victum interfici.

A Plin. lib. 28. c. 8.

VICTOR HOSTIS. CAP. XXIII.

SIN victorem hostem significare vellent, animal idem cum venatore ab læua congressum effingebant, quod diuulgatum est Hyænam si non ab læua hostem occuparit, nihil ea magica vi polleat: ipsam verò quasi attonitam deficere, ac nullo pene negotio capi. Sedenim quæsierit aliquis, si pingenda sit Hyæna animal orbi nostro incognitum, qua figura sit. Tradunt eam magnitudine & colore

Ibidè Plin.

Hyæna de-
scriptio, à
Plin. lib. 8.
cap. 30.

lore Lupi præditam, hirsutiorem tamen, acie in vtraq; oris parte perpætua, oculo vario, & colores mu-
tante, nullis gingiuis, dente continuo, equina iuba per collum & dorsum totum fetis durioribus in-
horrescente: neque imaginarium esse animal, vt plerique suspicantur, de quo grauissimi tot authores
permulta quam diligentissime differuerunt, quæ nisi ex visu ijs cognita fuissent, haudquaquam puto
eo in re vana atq; mendaci vsq; adeo laboraturos.

MORVM INSTABILITAS. CAP. XXIV.

INSTABILEM vero quempiam, nihil quippe in eodẽ vitæ tenore ac modo quem sibi propofuis-
set, perseuerantẽ, sed alias quidem probum, fortem, audacemq; tam animi quã corporis sui domi-
torem, alias vero improbũ, inualidum miserumque, & ad cupiditates omnes impotentem, significare
si vellent, Hyænam itidem hieroglyphicè proponere consuerunt: huic siquidem animali vtramque
in esse naturam, & alternis annis esse marem, alternis fœminam fieri Ægyptij præcipuè prodiderunt,
& Ægyptios secuti plerique alij. Cæterum Aristotele commentitium hoc esse profitetur vulgoque
persuasum eas annua vice sexum permutare: quia captæ aliquot (perquam raro autẽ capiuntur, præ-
sertim fœminæ) tenellæ adhuc sine genitalibus fuerint. Mares enim impendio timent libidinis æ-
mulos, & ideo grauidas custodiunt, morsuq; prolem masculam vbi detur occasio castrant. Licet non
sum nefcius traditum à grauissimis authoribus, habere quid Hyænam sub cauda positum figura simi-
le genitalis fœminæ, sed sine villo meatu, sub quo meatus excrementorum sit, virile verò similiter atq;
in Lupis & Canibus habetur. Fœmina etiam præter suum illud, simile vt mas habet sub cauda sine
villo meatu, à quo excrementorum meatus est; sub eo genitale verum habet. Id ita esse contendit A-
ristoteles, qui difficulter vnicuiq; Naturæ miraculo videtur assentiri. Sed miror in hoc tam veteres
quam recentiores authores diuersos ab Aristotele tam constanter ire: quod ab ijs temere fieri haud-
quaquam adduci possum, cum præsertim Ælianus Historiæ huiusmodi scriptor diligentissimus tra-
dat, ἢ ὕαιναν τὸ τε μὲν ἀρρενα εἰ δεόσαιο, ἢ αἰ τὴν εἰς νέωτα ὄφει θῆλυν, εἰ δὲ θῆλυν ὕη, μετὰ ταῦτα ἀρρενα.
κοινωνοῖσι δὲ ἀφ' ἑδῆ της ἐλατέρας, καὶ γαμῶσι τε καὶ γαμῶνται, ἀνά ἐτ' ὅσον πᾶν ἀμείβουσι τὸ γένος. Hyænam si
quando quis marem inspexerit, eandem mox fœminam videbit, sin modo fœminam, postea marem aspiciet. Promi-
scuè verò coitu alterutra coniunguntur incuntque & incuntur, per annum vnum sexus vicissitudinem alternantes.
Qui quidem author, cum Aristotele longè posterior fuerit, id scriptis credere minime ausus esset, nisi
aut compertum ipse, aut fide dignorum testimonio certum habuisset. Accedit & Tertulliani scripto-
ris & doctissimi & diligentissimi authoritas, qui ita scribit, Hyænam si obserues sexus annalis est, marem
& fœminam alternat.

ADVERSE FORTVNÆ DOMITOR. CAP. XXV.

Plinius lib.
28. cap. 8.

ADVERSAS verò calamitates, & infortunia toto vitæ cursu intrepide superantem hominem
in signis si vellent, Hyænae corium indutum eum pingere solebant: quippe quod ex Magorum
superstitionibus persuasum est, qui corium id induerit, aut aliquid ex eo secum habuerit, quaquã
eum vel per medios hostes penetraturum, neque futurum quenquam qui illi iniuriam inferre ausit,
vsque adeo hinc eius incolumitati cautum esse, vt iam credi possit, eos qui linguam Hyænae sub pede
habeant, quod idem Magi perhibent, à Canibus minime tanquam Scipiones alteros latrari.

LARVARVM LACESSITOR. CAP. XXVI.

Hyæna hie-
rographica
à Latinis
sumptum.

HÆC ab Ægyptijs Sacerdotibus super Hyæna tradita sunt. Vnum addidere Latini, ac pulcherri-
mum quidem hieroglyphicum, vt si hominem laruas, vt ita dicam, incessentem, neque defun-
ctorum manes quiescere permittentem, maledicta quippe & accusationes in mortuos ingerentem
comminiscentemque notare vellent, Hyænam in sepulcretis monumentum aliquod effodientem faci-
ant: cum satis exploratum sit ab vno hoc animali sepulchra erui inquisitione cadauerum, quod sit
humanæ carnis auidissima. Iulius Capitolinus eas Belbos appellatas ait in vita Gordiani tertij, de-
cemque tunc temporis fuisse in vrbe Roma profitetur. Visa vero tunc est illa dentis vnus perpetua
series, qua prædita est Hyæna: id quod ne mirum adeo sit, in quibusdam etiam hominibus aliquando
specta-

speciatum. Nam Prusæ regis filius vnum tantum os habuit dentium loco, obque id Nonodos appellatus. Ita & Pyrrhus rex Epirotarum. Porphyrius eo commentario, quod de abstinendo ab esu carnũ conscripsit, ab Indis ait Hyænam hanc Crocutam vocitari: sed Crocutã authores diuersam ab Hyæna ponunt. Reliquum est de antipathia quæ intercedit Hyæna cum Panthera, dicere, qualesque inde factum sit hieroglyphicum: quocirca & hoc, & alia eius significata memorabimus.

DE PANTHERA.

SPECIOSIOR ATQVE VALIDIOR A DETERIORI SUPERATVS. CAP. XXVII.

QUAM tetrum animal Hyæna sit, quamque aspectu foedum, ex iis, quæ superius allata sunt, constare vnique potest. Longe vero diuersa est Panthera, qua nulla pene fera est villorum varietate speciosior, vehementior nulla, nulla impetuosior: vis tamen occulta quædam Hyæna Pantherã exuperat. Quare cum sacerdotcs Ægyptij superatum ab inferioribus, vel à deterioribus hominem intelligi vellent, duo tergora, Pantheræ vnum, Hyæna alterum committebant, assuebantque: si quidem compertum est, tanta inter se repugnantia ea dissentire, vt si simul assuantur, vel etiam contraria suspendantur, Pantheræ pili decidant, Hyæna vero nullo detrimento afficiantur, quæ quidem tanto esse Pantheris metu dicitur, vt occupatæ ab ea, tanta animum consternatione despondeant, vt ne resistere quidem conentur. Hinc autem commentum putarim, pilos cuiuscumque generis & inutiles, maxime palpebras, auferri medicamento quodam ex Hyæna corde in cinerem concremato, & cerebro eius illito. Præstant hoc etiam, quod Hyæna tergus in Pantheræ pilos efficit, Aquilarum pennæ, quæ admixtas reliquarum alitum pennas deuorant.

IMPROBITAS. CAP. XXVIII.

INSATIABLEM autem hominem & omnium appetitorem, per Pantheram significari ea de causa fertur, quod nullum non animal ea venatur, vnde illi nomen: nam Panthera Græcum omnino vocabulum agnoscit Varro, quod ab omnifaria feritate, adde etiã venatione, deducitur, siue quod omnium pene ferarum coloribus variegata spectetur: nam & hæc atq; Tigres maxime omnium animalium varietate insignes perhibentur. Sane inter Pantheras, Pardalin foeminam, Pardum marem plerique agnoscunt. Aristophanes huius non immemor improbitatis, Pardali notam inurit impudentiæ, cum neque ignem neque Pardalin æque impudentes ait atque foemina est: quippe quæ omnia corripit atque consumat.

DISSIMVLATOR INGENII. CAP. XXIX.

PRÆTEREA hominem Ægyptij suorum vitiorum dissimulatorem, quique prauum, quo præditus esset, ingenium ita occultaret, ne vel à domesticis deprehendi posset, Pantheræ simulacro notabant. Ferunt enim eius odore mire sollicitari quadrupes, sed capitis toruitate terri: quod ipsa docente natura satis intelligens, occultato eo, ac odoris tantum facta copia inuitas corripit: atque hæc est eius in venando solertia: quamuis Plinius animalium nullum odoratum putat, nisi credamus, ait, de Pantheris quicquid dictum est. Sentiunt tamen cum Ægyptiis Aristoteles & Plutarchus, qui plura dicunt animalia magno studio Pantheram sectari odore eius delectata: quod, nisi Plinius odore pro sua eolentia capit, non nihil admirationis afferre potest, cum ferarum & omnium dubio procul animantium odor, quotidiana mortalium experientia Canibus innotescat. Quin Equi odore tantum Cameli percepto, in fugam verti perhibentur. Recitata est loeo suo historia, quemadmodum Cyrus aduersus numerosissimum Cræsi equitatum dimicaturus, Camelos cõtra instruxerit, quorum odore consternati Equi, fugam ruptis ordinibus corripuerint. Cræsi conatum ita frustrati.

EBRIOSITAS. CAP. XXX.

QUOD autem odore vsque adeo intenso Panthera polleat, eam Philosophi causam arbitrantur, quod maxima prædita sit caliditate, indeque odorem illum excitari: cumque ita cum vino con-

*Venatorum
ratio in Pan-
theris capi-
endis.*

seus quendam habere videatur, Baccho ea olim fertur dedicata. Sed quoniam sunt qui per eam e-
briositatem intelligant, hieroglyphicum à re ipsa desumptum ego crediderim: sunt enim Pantheræ
vini admodum avidæ, & à venatoribus ebrizæ plerumque capiuntur, fontibus quoque potatum eunt, sua-
uissimo peructeri potentiq; vino medicatis, tanta copia, vt fonticuli aquula longe superetur: exiliores
enim ad hoc fontes dedita opera peruestigant. Interdum ne rem perditum eant, & simul operam e-
ludant, si latebrarum commoditatem iuxta fontem nacti fuerint, perforatas arundines intra terram
modicum defossas in fontem vno immittunt capite, altero in locum vbi delitescunt, adducto, obser-
uatoq; animalis aduentu, per vtram ad hoc paratum statim tubo vinum infundit, quod vinum velu-
ti vena de fonte profiliens, meracitate sua magis illestat, remq; celerius maturat, illis plerumq; antea,
quam sitim expleuerint, procidentibus. Vidimus sane numum antiquissimū ex ære, quod apud Mas-
sæos habetur, in quo Liberi caput iuuenile hedera redimitum, ab altera vero facie Panthera & Thyrsus
pulcherrimo opere cusi sunt. Et in Gallieni pleriq; Pantheræ nota est cum inscriptione LIBERO
P. CONS. AVG. Sunt qui Tigrin esse contendant, de qua paulo infra dicemus.

MORVM VARIETAS. CAP. XXXI

*Africana
Panthera.*

QVONIAM verò Panthera varijs est maculis colorata, plerique morum varietatem per eius pel-
lem ostendere instituerūt. Nam & earum genus varie ab authoribus appellatum, proq; Panthe-
ris Variarum nomen apud Latinos receptum. Quare animaduertendus est apud Pædianum locus, v-
bi *Vercias* pro *Variis* hæctenus fere passim lectum est: de Pantheris enim illic loquitur. Eadem & Afri-
cane simpliciter vocabantur, quod in Africa frequens admodum est earum genus: fuitque vetus Se-
natuconsultum, ne liceret Africanas in Italiam aduehere, Cn. Aufidii tribuni plebis rogatione mox
derogatum. Sane Claudius Cæsar in spectaculis, vt apud Tranquillum est, exhibuit Africanas, confi-
ciente turba equitum Prætorianorum. Quantum vero pertinet ad colorum varietatem, iocose dictū
apud Plautum in Epidico, vbi Thesprio varie se valuisse dicit, cui respondet Epidicus, *Caprigenum &
Pantherinum genus sibi non placere*: in quo quidem non coloris tantum varietate sensus est, vt Interpre-
tum bona pars opinatur, sed ab ipsius Capræ natura sumptū, quæ fere semper febricitat. Quod verò
spectat ad Pantheram, varietas morum non ex vario eius colore tantum intelligitur, sed quod & ve-
hemens est, & ad impetus propensa, & pernix, corporeq; ad agitationem perquam idoneo. Vnde per
eam in Diuinis literis varij animorum motus indicantur, de qua Hieremias: *Nunquid Aethiops pellem
suam immutauit, & suam Pardus varietatem?* quod non solum, inquit Ambrosius, de figura, sed etiam de
mobilitate furoris accipitur: eo quod Indorum populus & atri homines Aethiopum genus, ad fidei
pietatisque candorem inuitati, tenebrosis terre cauernis insueti, inquietisq; ac mobilibus mentis atq;
animi mutationibus decolorati, boni propositi gratiam tenere non possint, neq; ad emendationem
correctionemve ullam remeare, qui ferinam semel induerit immanitatem, Eucherius pro dæmone
accipit, qui subdolos & varius sit in humano genere peruertendo.

DE TIGRIDE. CAP. XXXII

APVD Ægyptios Tigridem non inueni, apud Græcos & Latinos frequentissime: de qua significa-
ta illa præcipue celebrantur, quæ ad immanitatem, ad seuitiam, ad vltionem, ad pernicitatem, ad
amorem erga filios pertinent: quin etiam apud aliquot gentes diuini cultus particeps iudicata.

SOL. CAP. XXXIII.

*Tigris, cur
in honorem
Solis culta
apud Indos.*

SOLIS enim simulacrum esse perhibebatur. Sed Sol & Bacchus idem numen habitum, vt vetus
Græcorum habet Theologia, eaque apud Indos in honorem Solis culta. Indi siquidem ciues eius
tantum mensis inferebant, cæteris partibus ob Solis reuerentiam abstinebant. Idq; ea de causa, quod
hoc animal simulacrum est, priores pedes attollere fertur versus exorientem Solem, quem adorandi
morem Maro videtur expressisse, cum 12. *Aeneidos* scripsit:

*Illi ad surgentem conuersi lumina Solem
Dant fruges manibus falsas.*

Ita in veteribus habetur exemplaribus.

FEROCIA EMOLLITA. CAP. XXXIV.

QVOD vero pertinet ad ferociam per animalis istiusmodi effigiem descriptam, indomitos & efferatos animos indicamus. Et Poeta cum hominis cuiuspiam immanitatem egregie notare voluit, Hyrcanas illas Tigrides huic vbera predicant ad mouisse: Et quae Bacchi currui iunguntur, vt plerique auctores sunt, indicant moderatum vini vsum ferocientis animi sequitiam demulcere. Ita Polyphemus apud Homerum omnem exuperas crudelitatem, Maroneo delinitus vino, Vlyssi mollius ad blanditur. Et heros illi Troiani apud Homerum eundem, qui laudibus arguitur vini vinosus, ferocitatem saepe, aestuantisque bile cordis acerbiter vino deliniere: hominique valde irato apud Plautum propinandum edicitur; vt ille vino bilem diluat. Natura enim consentaneum, cibo potuque rigato corpore, ab eo discuti tristitiam. Quare Zeno Cittieus interrogatus, cur, cum Philosophus esset, & natura feuerus, in conuiuio tamen hilarior videretur: *Atqui*, inquit ille, *Lupinum suapte est natura amarum, dulcescit tamen aqua maceratum.* Atque hoc illud est, quod Armenias curru subiungere Tigres, Bacchi Orgijs institutum.

*Hircanaeque
admorunt
vbera Ti-
gres. Virg.
libr. 4. Aen.
Hinc Ovi-
diius de Bac-
cho loquens
lib. 3. Met.
Tigrides
currui Bac-
chi iuncta
quid.
Virg. in Bu-
col.
Daphnis &
Armenias
curru sub-
iungere
Tigres.*

VLTI O. CAP. XXXV.

VLTI ONEM significare qui volunt, Tigridem & Equum ab ea dilaceratum pingunt. Nota est historia, quemadmodum eius venator, foetus recens editos obseruat, ad quos, cum mater pabulatum abierit, auferendos perniciosissimo fertur Equo, surreptisque catulis, qui sunt semper numerosi, in cursum fertur quanto potest citatissimum: reuerfa Tigris vbi nidum vacuū reperit, velocissimo cursu totam circumlustrat regionem, donec fugientem venatorem deprehenderit, in quem omnē conuertit impetum: ille statim vnum è catulis proicit, suscipit hunc Tigris mordicus, & retroerfa in nidum refert, alacri mox cursu eadem vestigia repetit, exiguoque temporis intervallo venatorem aggreditur: ille rursus alterum catulum abijcit, cursuque numquam intermisso nauem versus prouolat. Suscipitur hic quoque, & rapidissima velocitate reportatur, idque & tertio, & interdū quarto fit, donec venator conscensa naui vix duobus & nonnumquam vno tantum catulo ablato aufugiat, Equo relicto, in quem illa postea quam frustra toto littore frendens desauit, omnem conuertit litionis sauitiam, totumque discerpit, & miserabiles locij furti poenas pendere compellit. Apud Io-
annem, vt in Hebræo esse dicit Eucherius, Tigris perit; eo quod non fuerit prædam affecuta: quod de eminea arrogancia dictum voluit.

*Nota histo-
ria de Ti-
gridis amo-
re erga suos.*

Cap. 42. II.

PERNICITAS. CAP. XXXVI.

AM pernicitatis significatum ex ijs quae supra dicta sunt, desumitur, cum citatissimum Equum ter & pluries affequatur, cursu retrorsum repetito.

AMOR IN FILIOS. CAP. XXXVII.

TA etiam charitas pietasque, & affectus in filios summus, ex eadem historia consideratur: mox & vltionis studium, cum in relicto Equum tanta ferocitate sauiat.

MUSICÆ HOSTIS. CAP. XXXVIII.

SVNT qui Musis auersum ingenium, omnemque Musicæ lepiditatem odio prosequētē, per Tigrim & tympanum pingant. Aiunt enim eam ita tympani sonum exhorrescere, vt eo audito miserabiliter infaniat, eoque furoris prouehatur, vt semetipsam Gentibus impetat, visceraque ipsa sua scæde dilaceret atque discerpat.

DE LYNCE. CAP. XXXIX

Lynx quid. **L**YNCEM in Luporum genere plerique recensuerunt, eiq; Ceruario cognomentum indidere. Sunt qui Lynces esse quas Græci *ῥῶας* vocant, arbitrentur. Sedenim *ῥῶες* ex Hyæna & Lupo mixto genere nascuntur. Vt cumq; vero authores variant, Lyncem Plinius animal esse peregrinum & in Æthiopia frequens ait: Ceruarios autem Lupos Septemtrionalibus regionibus frequentissimos esse constat. Sed parum me mouerit eandem speciem pluribus orbis locis inueniri: nam quæ vidimus in Ceruario Lupo, ea in Lynce idemtidem reperiuntur, acutissimus quippe obtutus, macularum in pelle varietas: vnde apud Maronem, *Maculosa tegmine Lynxis*, & quod omnium manifestissimum est signum, Lyncurius lapis ex concreta eius animalis vrina.

Aeneid li. 1.

ACVTISSIMVS OBTVTVS. CAP. XL.

Plin. id affert lib 8. ca. 38. Sed hoc Dioscorides & Martialis fabulo sum putat. li. 2. c. 74. **N**ONNULLI igitur, cum Lyncem omnium quadrupedum clarissime cernere considerassent, hominem, qui visu maxime polleret, significaturi, animal id hieroglyphicū posuere. Sane multas affirmant conuexa etiam montium visu penetrare: neque defuere Philosophi, qui fieri posse hoc commentati sunt ex imagine, quæ certo ab terra spatio summo in aere pendeat, quam Lynx, vt pote quæ sit oculo admodum defæcato, intueatur. Cuius rei exemplum experimur, deicctum in cauū aliquod vas numo, quem, tametsi longe recesserimus, simulac vas aqua expletum fuerit, intuemur, fundo etiam ipsius vasis in aquæ superficie se ostentatē: quippe rerum earum radiis in aquæ summum sese exporrigentibus, ea ibi species redditur, quæ aqua inde subducta, vasculi curuitate intercipitur, ac ne videri possit præpeditur. Ab hac Lynce, Lynceos oculos appellatos, quibus cernendi vis acutissima sit, plerique putant. Vnde magnæ vir eruditionis Franc. Petrarca, pætos illos oculos quos lyricis totiens laudibus extollit, Ceruarios appellauit, ad id scilicet alludens, quod Lyncem ætas nostra Lupum ceruariū arbitratur. Alij oculos lynceos à Lynceo Idæ fratre Argonauta dictos autumant, qui ea quæ quæ sub terra condita essent spectare scerebatur. Poetæ sane pleriq; penetrabilem huius aciem celebrarunt, maxime vero Pindarus, qui Castora in quercu abditum, penetrante per lignum acie ab eo inspectum, atq; ita coniecto in arborem pilo confossum interfectumq; scribit. Fuit & alter Lynceus, qui Carthaginensium classem à Lilybæo Siciliae promontorio portu Carthaginis exeuntem prospicere, & numerum cum fide recensere solitus, scriptorum testimonio fertur, de quo Horatius:

Epist. lib. 1. epist. 1.

Non posis oculo quantum contendere Lynceus.

DE VRSO. CAP. XLII.

SED iam appellat Vrsus, non iniucunda fortasse, nisi oculi iam defessi sunt, spectacula præbiturus.

PROFECTVS CVM ÆTATE. CAP. XLII.

HOMINEM originis principio deformem, mox formosum effectum, siue cuius vita ineunte ætate dissolutior fuerit, nullaque ratione moderata, cum ætate tamen modus & disciplina sanctior accreuerit, Ægyptij sacerdotes intelligere cum vellent, Vrsam fœtam pro hieroglyphico ponere consueuerunt. Compertum siquidem est, Vrsam fœtam edere sine oculis, sine pilis, cruribusque propemodum & membris aliis indiscretum, informem denique carnem: Catto minorem, maiorem

Vrsæ fœtam qualis.

Mure,

A Mure, de qua vngues tantum promineant, cætera sanguis concretus esse videatur; quæ postea pectori & femoribus apprimendo fouet eodem incubitu quo volucres oua, paulatimque ita conformat, & lingua subind. lambendo perfectum reddit. Vtitur hoc exemplo Ambrosius ad nos cohortandos, ne prolem nostram, quantum ad animi rationem pertinet, instar Vrsini partus initio editam, ita in formam coalescere patiamur, sed disciplinarum linguis lambendo curemus, vt ad humanam, quippe rationis participem, effigiem conformetur. Nam de lingua, quæ significet eloquentiam, alio disseruimus Commentario.

EX INEDIA MACIES. CAP. XLIII.

Mores occulti

ADDUNT hominem inedia confectum intelligi per Vrsam in speculatiuam, & ore pedes lambentem, cuius quidem pigerrima est natura, solitaria, latebrosa, commercij societatisque cuiuslibet euitatrix, quod esse mores eos significat, qui soleant in imo mentis recessu delitescere; atque itidem corpus simile sortita est, graue, compactum, indistinctum, prægelidæ feræ, quæ spelæis in primis gaudet, accommodatum, vnde *φωλάδες ἀρκτοί* dicuntur à Theocrito. Nam, vt Theophrastus & Sostriatus aiunt, Vrsi primum antra habitationibus commoda ostenderunt; hi siquidem tempore dierum circiter XL licet longe plures alij ponant, quibus in recessu aliquo delitescunt, priorum pedum sudu viuere, ac nihil edere perhibentur; cui rei documentum habetur, captum per id tempus intestino inani esse, atque ita id conuicere, vt adductum prope cohzreat. Id vero libenter ab eo fieri tradit Ælianus cum se præpinguem senserit, ac pleniore corpore grauatum, quo pinguedine concocta fiat agilior. Apud Eustathium legas Athenienses aliquando famis ultione multatos, indignata Diana, quod Vrsam, quæ in Munychio eius sacello nata esset, interfecissent, vt ita per inediam affligerentur, qui animal inedia patientissimum sustulissent.

VIRAGO. CAP. XLIV.

MVLIEREM præstantem animis, non molli, sed virili vigore præditam, plerique significare dum volunt, Vrsam pingunt, Pantheram alii: sunt enim hæc ex omnibus animalibus, maribus ferociores animosioresque, cum in cæteris fœminæ sint omnino molliores; Plutarchus tamen non Vrsam, sed Leenam ponit in hoc albo cum Panthera, vbi rationem inesse brutis disputat. Cæterum in eodem genere fœminas omnes æqua cum maribus fortitudine pollere contendit. Quare Menæchmus etiam apud Plautum, vxorem quam timet Leenam vocat, dum leoninum cauum intelligit ædes in quibus illa habitabat. Vrsorum autem sæuitia nobilitatæ sunt, Lucania, Vmbria, Britannia. Nam ex Britannia velut ex altero terrarum orbe, longa & periculosa nauigatione, vt tunc videbatur temporis aduocci Vrsi ad populi Rom. spectacula, maximæ fuerunt admirationi.

PVELLARIS ÆTAS. CAP. XLV.

QUIA vero suapte natura Vrsæ cohibent se intra frutices vel spelæa, nisi quantum pabulationis gratia prodire coguntur: isque mos plurimum in recte institutis ciuitatibus obseruatur, vt innuuntur puellæ domi clausæ custodiantur, non absurde nonnulli commenti sunt, puellas Vrsæ simulacro referre: nam & hoc quoque sapientiquitatem. Siquidem apud Euripidem Hypsipile, & apud Aristoph. Lemniis, ac Lystrate, puellas apud Athenienses olim Vrsas vocari solitas legimus, & apud Pollucem *ἄρκτεῦν* verbum inuenias, quod Latine sonat in Vrsas abire. Id vero erat, cum puellæ, antequam nuptiarum tempus appeterent, pudicitia causa Dianæ consecrabantur.

PROVIDENTIA. CAP. XLVI.

NEQVE illud dissimulandum, licet ab Ægyptijs minime traditum, quod per recedentem in cauum Vrsam, nonnulli providentiam significari volunt. Vrsa enim, vt apud Ælianum legas, ita prodida est, vt salutis suæ consultura, cum se in cauum recipit ad peculiarem inediam, ne per vestigia deprehendi possit, tantum illi natura calliditatis indulget, aduersis vestigijs irrepit retro; eo scilicet modo quo traxit Auentinas Cacus in antra boues, atque ea specie venatores fallat, cum egressa inde videatur, non autem ingressa.

NE QVE defuere, qui per Vrsi simulacrum iram immanem intelligi voluerint, quod id animal immodicis solcat animis excitari, & in omnem truculentiam efferri: vnde apud Claudianum legas, Rhadamanthum solere Vrsis ingerere truculentos. Sane Mathematici iracundum eum futurum dicentes, qui sub primo & vigesimo Tauri gradu nascitur, Vrsum ibi statuunt retro spectatē, hoc est, ad ea quæ facta sunt indignantem. Hinc Martialis lib. v i.

— *Robido nec perditus ore,*

Fumantem nasum viui tentaueris Vrsi,

Sit placidus licet, & lambat digitosque manusque.

Vrse etymon.

Ira enim, vt Theocritus, *πῶτι βίβη ἰδὲ θυτῶν*. Quin ab irritatione nomen olim Vrsis impositum: Vt enim Hebraica lingua incitationem ad iram significat, & Vr Madianitarum Rex ab Israelitis occisione cæsus, significat, vt Adamantius interpretatur, affectum huiusmodi ab ijs qui Deum sequuntur debere protinus abscindi. Alij nequaquam abscindendum censent, sed veluti subsidio paratum diligenter asseruandum: vt cum res postularit, aduersus nosmetipsos, pro ijs, quæ inutiliter turpiterve gesserimus, irascamur, quam solam animi perturbationem etiam Epicetus sapienti cedit. Hæc enim iusta & necessaria iracundia est, vt nostri censent, qua vnusquisque in ijs quibus errauit, aut perperam gessit, indignatur, & semetipsum incusat. Ex qua quidem indignatione ignis quidam in nobis accenditur, qui velut in agrum sterilem immisus, consumptis excoctisq; voluptatis pessimæ radicibus, bono diuinarum institutionum femini glebam præparat fecundioerem. Atque hic ille ignis est, quem se Assertor noster profitetur in terram immisurum, atque vt succendatur, non indiligentem operam darurum. Alibi vero indignatio, ferociaq; vrsina in Diuinis literis indicium fuit Hierosolymitani excidij, vt Eucherius interpretatur 4. Reg. Nam cum Elisæus ascendere in Bethel, scandenti semitam obuiam facti sunt pueri paruuli de ciuitate egressi, qui illudebant ei dicentes: *Ascende Calue, ascende Calue*. Quos Elisæus indignitate rei commotus, in Dei nomine deuouit, continuoq; Vrsi duo de saltu proximo prodierunt, qui ex eis duos & quadraginta pueros lacerauerunt. Id sub figura tunc gestum, Imperatores duos præmonstrabat Vespasianum & Titum Romanorum Principes, qui post duos & quadraginta annos ab ascensu Domini, captis Hierosolymis, tantam Iudæorum desolationem fecere, vt deletum penitus sit eorum regnum.

Hierosoly. mitani excidij figura. 2. Reg. 2.

IMBECILLVS PRINCEPS. CAP. XLVIII

Ad verbum à Plinio lib. 8 c. 36.

CIVITATEM ab imbecillo rectam Principe significare qui volunt, Vrsi caput pingunt: inualidissimum enim est Vrsi caput, quod contra Leoni fortissimum. Aiuntq; Vrsos aluearia nō melles pabulive vllius gratia ineffere, apesque irritare, sed salutis ergo, vt scilicet apum aculeis ora vulnerati, sanguineque ita emisso, grauedini qua plurimum laborant, remedium comparent. Venatores nostri aiunt, si maior aliqua vis, quam superare desperet, Vrso incubuerit, eum sibi conscium imbecillitatis, qua caput eius laborat, si fugiens ad præruptam aliquam rupem peruenerit, manus supra caput tollere, ijsq; pectinatim firmiter complicatis, reliquo conglobato corpore præcipitem se dare, atque capturam euadere.

D E V R O. CAP. XLIX

NON innotuit Aegyptijs Vrus bos Germanica, sed ante feras alias egrege syluestris.

CAPTIVITATIS IMPATIENS. CAP. L

PER quem eum, qui sibi mortem consciscat, ne in manus hostium concidat, nonnulli congruenter hieroglyphicum proposuerunt. Est enim Vrus eiusmodi, qui propter ferocitatem vel numquam, vel difficulter capi potest: quod si eo inciderit, vnde desperet posse euadere, semetipsum præ ira suffocat, vsque adeo genitum ad libertatem putat, qua denique nihil vniciq; animantium generi optabilius esse videatur.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. XII.

DE IIS QVÆ PER ASINVM, MVLVM, ET CAMELVN SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD PETRVM CURSIVM ROMANVM CIVEM

Neforte Commentaria ea, Petre Curfi lepidissime, quæ multa adeo nudius tertius Cytorio in iugo tuo, vbi bona pars Academia cenabamus, à veteribus tam Ægyptiis, quam Græcis, atque etiam Latinis, super Asini significationis tradita commemoraueram, curæ pretium fore duxi, quantum solitudine prestare potui, primo quoque tempore pleniori obsequio tibi satisfacere. Videbaris enim illa, quod facile animaduerti, attentioribus admodum auribus habere, & auidiuscule, vt ita dicam, deglutire: sed vix adduci poteras, scriptores illos veteres in Asino perscrutando fuisse adeo curiosos; & quoniam vmbra etiam eius in vanissimi negotii proverbium cesserat, reliquum etiam corpus paruipendendum existimabas. Collegisigitur tam ea, quæ tum inemoriter disseueram, quam quæ alias sparsim à me fuerant ea te super adnotata, eorum citatis testimoniis, qui talia memoria prodidit, vbi tantum res deposcere videbatur: nam minus omnia tunc ex tempore dicere aggresso succurrebant. Quare tunc non pauca prætermissa sunt, quæ recitata lōge maiori tibi admirationi futura fuerant, quæ quidem nunc qualitercumque à me conscripta sint, benigne accipias velim. Et si minus tibi lucubratio ipsa satisfecerit, vt quæ nimium properata non ita omnia complecti potuerit, voluntatem tamen animumque meum existimes, quātum in me fuit, tibi amico tam veteri, tam probo, satis plurimum facere studuisse: non enim recens mea erga doctrinam & ingenium tuum benevolentia, firmaque atque constans amicitia, quæ ab ipso primum die, quo Romam diu patria cariturus applicui, coepit, mirificum in dies accepit incrementum: accessit & tam vnanime concorsque contubernium, conuiuiusque per annos aliquot iucundissimus. Ita ego pluribus atque in non leuibus de causis tibi semper coniunctissimus, scripta cogitationesque meas communicare tecum maxime conueniens existimaui, quod optimi integerrimique amici, qualis es tu, vt meliores euadamus in causa sunt, si quid admoneant, vel, vt alacriores ad lucubrandum accedamus efficiunt, si prebent. Sedenim quid oneris gerat Asinus inspiciamus,

IGNARVS HOMINVMQVE LOCORVMQVE. CAP. I.

CVM PRIMIS autem rerum omnium ignarum per Asellipitem hominem ab Ægyptiis sacerdotibus significari, & Horus & periq; alij prodidere, eamq; imperitiam in eo præcipue notari volebant, quæ plurimum ex solitaria accidit educatione: quippe cum quis tamquam Aglaus alter, inter priuatos parietes semper alitus & educatus, pedem è domo, vel è paria numquam tulisset foras, oportere scilicet hunc parum experientem esse, & officiorum hospitalium inscium. Israel itaque diu apud Ægyptios educatus, & hieroglyphicōn optime peritus, cum Isacharem filium suum Asinum appellisset, intra terminos eum occubiturum dixit. Non enim longius peregrinari solent Asini, vt Equi, & Muli, sed intra prouinciam, in qua nati sunt,

Homo Aselliceps quid denotaret: Idem usurpatur à Galilis, Italis, Hispanis.

plurimum contineri. Addidere etiam prouerbum in imperitis, *Asinus ad lynam*: quod non admodum ab simile est ab Horatiano illo, *vt qui narraret Afello fabellam furds*, hoc est, obstupefacto, quiq; nullum ex ea re sensum perciperet. Ideoq; Cicero in Pisonem: *Quid nunc te, Asine, literas doceam, non opus est verbis, sed fustibus*. A deo enim subiecti additiq; fustibus sunt Asini, vt vulgus passim verbera plagasq; flagris inflictas, Afinitas vocitet. Hanc sane mentis tarditatem Scipio apud Numantiam ita C. Metello exprobrauit, vt diceret, *si quantum pareret mater eius, Asinum fuisse parituram*. Quin & Iunius Bassus homo dicacissimus, vulgo Asinus appellatus, ob stuporem ridiculosq; mores. Ob huiusmodi ludibrium, & ignauiæ contemptum, qui pilæ ludo victus esset, Asinus appellabatur: qui vero vicisset, Rex; quem morem rangit Plato, in Theæteto, & libr. 9. Pollux. Ad hoc respexit etiam Horatius, cum epistola ad Mecænatem scribit: *At pueri ludentes, Rex eris, aiunt, si recte facies*. Cõtra vero quod ad peregrinationem attinet, Vlysses, quem Homerus ea præcipue de causa sapientem effectum putat, quod is

Πολύων ἀνδραπέπων ἰδὲν ἄρεα, καὶ νόον ἔργω.

Vlyssis no-
men vnde.

quique, vt ait Horatius, *Quid virtus & quid sapientia possit, vtile nobis propositum est exemplar*: nomē ipsum inquam Vlysses etymologice quidam haudquaquam ignobiles scriptores interpretantur ὄλων ξένου, omnium quippe hospitem: nam Æoles, quod alij verterunt ἄδολος, ἄ, literam quam amant, incolumem retinuerunt, eosq; Latini secuti sunt, Vlysses enunciantes. Neque tamen sum nescius, Icarium eius patrem aliam nominis afferre causam, Odyssæa, quæ nihil quicquam est nunc ad commemorandum necessaria. Asinus porro in fabulis pro imperitissima persona ponitur, & in argumento fatuitatis atq; dementiæ semper habetur, in quem demum, vt Plotinus innuere videtur, ille redit, qui sensus expers, brutalem & stolidam vitam vixerit. Quocirca Vlysses apud Gryllum Plutarchum, cum bruta reliqua ratione aliqua vti fateatur, Asinum tatum ac pecudem ab omni rationis vsu semotos reperit. Neque quidem inficiatur Gryllus, sed plures inter homines eiusmodi ingenio præditos confidenter asseuerat. Huius non immemor stoliditatis Quidius, Midam, quod sententia sua rusticam Panos cantilenam diuinæ Apollinis modulationi præferendam iudicauerit, ea poena multatum à Deo finxit, vt quæ iudicio peccauerant humanæ aures, in Asini auriculas demutarentur. Interpres tamen Aristophanis, Pluto, vt hæc quoq; repetamus, tres memorat causas cur Midas Asinis auribus fuisse prædicetur, siue quod acutissimi esset auditus, cuiusmodi sunt Asini, quos præter Mures cæteris animantibus (C) auditu præstare tradunt: ita enim interpres ille, quisquis is est, scribit, ἢ ἐπεὶ ὄν ὁ μάλλον τῶν ἄλλων ζῴων ἀκρίει πλεονός. Hinc Apuleianus Asinus de se ait: *Recreabar quod auribus grandissimis præditus cuncta longule etiam disita sentiebam*: siue quod Phrygiæ pagum incoleret, cui nomen ἐν ὄτα, *Auricula asinina*, siue quod exploratoribus accuratissime sit vsus, delatoribusq; plurimum delectaretur: vnde illud de principibus fertur, *Regum aures innumeræ*.

PETVLANTIA. CAP. II.

IMMODICAM vero petulantium luxuriam per animal hoc in Diuinis literis notari, indicio est, quod celeberrime ille Propheta ait: *Quorum carnes sunt, vt carnes Asinorum*. Et Plato dum antiquorum figmenta sequitur, ne sacratoris illius doctrinæ, quam apud Ægyptios perceperat, arcana propagaret, hæc non incuriose tractauit, ac de alijs quidem animalibus passim multa, de Asino vero hoc præcipue dixit, disputante apud Phædonem Socrate: *Homines, qui fœdis concupiscentiis manus didissent, ventrig, dediti per inertiam atque lasciuiam ingloriam inutilem, egissent vitam, neq; quicquam pensi pudore habuissent, in Asinos post obitum deici*.

IMPVDENTIA. CAP. III.

Cur per A-
sinum im-
pudentia si-
gnificetur.

SVNT enim qui per Asinum impudentiam ea de causa significari velint, quod Asinus sua tantum commoda destinatissimo quodam animo prosequatur, & modo suæ morem gerat voluntati nihil pensi habeat, castigationes contemnat, verbera etiam nihili faciat. Id in Asino vitium ita notat Xenophon, vt de se V. de Græcorum reditu, dicat: *Eo inquam tempore, si quem iniuria vilo genere læssis, nō possum non conspici, vel Asinis me, qui esse dicuntur omnium quadrupedum inuerecundissimi, inuerecundior em fuiss*. Quod vero Iosippus cor Asini, & Canis impudentiam, obicit Appioni, hac eadem sententia in vno stoliditatem & imperitiam, in altero maledicentiam inçssit.

POPVLVS IYDAICVS. CAP. IV.

ET populus Iudaicus, utpote qui sublimioris doctrinae, quae in Diuinis eorum literis delitescit intellectum minimè percipiunt, simplicitatemque scriptorū tantum prosequuntur, ob huiusmodi stuporem & imperitiā Asinae assimilatur, quam Christus posthabuerit in censo eius pullo, qui factus est ea doctrina dignus, quam ille nos docuit. Asina enim illa, ut Graeci Theologi deprehendere, populi prioris symbolum fuit, quae scripti onus pertulerit: est enim animal ad onera tantū & labores genitum, ut Eucherius dicit, super quam Apostoli vestimenta sua iniicere, hoc est, veterem hominem exuere. Pullus vero, de quo Zacharias: *Ecce Rex tuus veniet tibi iustus, & saluator ipse pauper sedens super pullum Asinae*, propter pristinam imperitiā, iuniorem indicabat populum, Asinae quidem filium, ut Euangelistae cum plerisque alijs reddidere, nonnulli filium subiugalis posuere, animalis quippe, quod operibus & officijs seruilibus omnibus subijcitur: plerique Gentilium nationem appellarunt, quae Christum insidentem tulit, promissamque à Prophetis & lege salutem minime despexit: *Agnouit enim Asinus praesepe Domini sui*. Hoc porro citato Eucherius: *Per Asellum*, ait, quem insedit Dominus, simplicitas fidelium exprimitur: plebs scilicet quae Dei notitiam non habebat, quam Christus regendo & praesidendo, ad Hierusalem, hoc est, ad pacis conspectum, adducit.

Iudaei Asina comparati.

Capit. 9.

A DEO ET SACRIS ALIENVS. CAP. V.

ASINVM porro Aegyptij adeo impurum existimabant, ut animal etiam daemonicum arbitrentur, propter quandam cum eo similitudinem. Quo vero ostenderent eum admoueri sacris minime debere, hominem cum cespite positus in terram genibus affingebant, cum ense ad maetationem parato, sed manibus post terga religatum: inde Asinum apponebant, euentum rei nimirum fore irritum indicantes. Oderant autem id animal Aegyptij, non propter imperitiā & ineptias tantum, & contumeliosam eius naturam, verum propter colorem etiam ex albo nigroque confucatum, quem à Deorum sacrificijs alienum abominabantur. Erat vero apud eos mos, ut Asinum ludibrijs omnibus incesserent, luto cespitibusque passim impetum, contis etiam stimulant, quaque se locus offerret opportunus, praecipitem agerent. Vnde prouerbiū in contemptibiles despiciatissimi mosque homines emanarit, *Asinus Aegyptius*. Apud Hyperboreos tamen instituta dicit Pindarus κλητὰς ἔναν ἐκατόμβας, illi enim Apollini Asinos maetabant. Nam ut apud Callimachum legere est,

Aegyptiorū odium in Asinum.

Τέρπυσι λιπαρὰ ἰ Φοῖβον ἐνοσφάζαι.

Exhilarant pingues Phœbum epulae ex Asino.

Citat Apollodorum etiam Clemens Stromatis, de huiusmodi sacrificio. Gaudere vero Apollinem vitæ arbitrum, eorum iugulatione dicunt, propter assultus, quos indicio viuacitatis in cæde faciunt, difficulterque occidi soleant magnis quantumlibet ictibus percussi. Quantum vero pertinet ad impuritatem, apud alios vni Priapo sacer habebatur, ob verendi scilicet enormitatem, qua supra modum præditi sunt Asini: atque inde sunt ad generandum admodum segnes, compertumque est omnes alios ea genitalis productione conspicuos ad generationem ineptos esse, quod in emissionem per eam longitudo nem semen transiens & hebetetur, & frigidius fiat. Neque vero nostro tantum tempore viri huiusmodi Asinorum instar habentur, sed olim etiam, ut gratissimus ille Imperatori Commodus, qui de pene vltra animalium modum prominente Onos appellatus est, eaq; de causa ditatus, & Herculis sacerdotio præpositus. Tacebo Heliogabali emissarios, in huiusmodi genus monstrorum conquisitionem: tacebo nostrorum etiam temporum opprobria.

Asinus cur Priapo dicatur.

E G R E G I V M P R I N C I P I V M C I T O

D E S T I T V T V M . C A P . V I

NEQUE absurdum est significatum illud, quod ex vulgi prouerbio desumptum est, cum praeclare venustaque aliquid inchoatum cito deseritur, currentem Asinum pingere. In ore enim omnium est, Asini succussationem parum admodum procedere. Sane legas apud Aelianum, Asinos, eos praecipue qui sunt in Mauritania, citatissimo gradu cursum inchoare, paruoque confecto itinere cito deficere, vnde necesse sit eos ad Equos alligatos resti attrahere. Hinc Trigæus Aristophanicus suum illum scarabeum Asinum appellat: monens scilicet, ne cursu nimium pernici viam auspicetur, sed paulatim & sensim volet, vt labori sufficere possit, quod longe fecius accidit in Indicis, qui quidem, vt idem Aelianus author est, cum iter arripiunt, tardius incedunt, paulatimq; progrediendo feruntur incitatus, rapidissimeq; gradiuntur.

S T O L I D I T A T I S L V D I B R I V M . C A P . V I I

TO T autem ea sunt quae de Asinorum stoliditate traduntur, vt subinde sit ad eam redeundum, B quam si apertius Aegyptij describere voluissent, animal omnium maxime docile deligebant, Simiaium quippe gregē, inter quas Asinum vel saltare, vel tibijs canere, vel etiam disceptare fingebant: rem quidem tam dictu quam spectatu ridiculam, sed quae in secessu pondus habeat.

I N D O C I L I T A S . C A P . V I I I

ALITER frænatum Asinum in huiusmodi significatum proponebant, quippe quod animal sit minus idoneum ad discendum. Vnde Horatius,

Infelix operum perdas, vt si quis asellum

In campum doceat parentam ducere frano.

Vnde etiam Mathematici eum qui ortu suo sextum decimum Leonis gradum sortitus sit, indocilem futurum praesagientes, frænatum Asinum tunc oriri fingunt: irritam eo modo institutionem futuram indicantes. Est Apud Platonem Legum III. iuxta finem, prouerbium, *Ab Asino excuti*, de ijs qui grauia & magna vel difficilia professi, ab incœpro turpiter desistunt. Sedenim miror, vnde Grammaticus C quidam adductus sit, vt Platonis prouerbium hoc ita sit interpretatus, vt de ijs dictum voluerit, qui relictis voluptatibus & inquinamentis quibuslibet voluptificis & belluinis (haec enim eius verba sunt) ad meliorem mentem regrediuntur, cui quid aliud respondeam, quam vt ipsius Platonis verba subjiciam? *τινὸς δὲ τῶν δ' ἡμῶν οὐ χάριν ἐλέγχει, δὲν φάινεται ἐμοίγε, σὶόν περ ἵππον ἢ λόγον ἐκείσσοτε ἀνακαμθάνειν, καὶ μὴ καδάπερ ἀχάδιον κεκτημένον τὸ σώματι ἀπὸ τ' λόγου φερόμενον κατὰ τ' παρομιάν, ἀπὸ πόνου πεσόν.* Cuius vero rei gratia haec dixerimus, mihi ostendendum est, oratioq; ipsa tamquam Equus hinc atque inde coercenda, ne effranum veluti os naicta, ipsaq; dicendi impetu prouecta, vt prouerbium est, *ab Asino quopiam excidat*. Sed cum is & hic, & alibi saepe cadat ab Asino, in luto hominem haesitare permittamus, neq; tollere rursus fractum crure Platum procuremus. Id vero eo magis indignè ferendum, quod testimonium sibi accerfit ex Euangelica lectione, quam supra citauimus, vbi Seruator noster Asinae pullum obequitat, neq; intelligit longe aliud esse, inuectari Afello in verbum Hierosolymam, aliud ab Asino excuti, vel mente alienari. nam & iocus ex locutionis enunciatæ ambiguo resultat, cum *ἀπὸ ὄνου* etiam *ἀπὸ* vsq; sonare videatur.

I R R I S I O . C A P . I X

VT vero reliqua prosequamur: est & irrisionis indicium Asinus, propterea quod rictu labijsq; late diductis, dentibusque deformiter denudatis irridere videatur. Quin & qui aliquē deludunt, appressa ad aures manu asininas auriculas imitantur, vnde Persianum illud in huiusmodi derisionē, *Auriculas Asini quis non habet?* Sane Diogenes cum ei quidam dicere, *Multi te derident: Et illos, inquit, forsassis Asini.* Altero subjiciente, *Sed illi non curant Asinos.* At neq; ego illos, inquit:

SOPHISTARVM NVGÆ. CAP. X.

SILENTIO præterire non possum, Sophistas nostros, cum Asino illo suo tam fœdo, tam spurco, tam abominabili, quem ita in delicijs habent, vt sine Asino nihil meditentur, nihil moliantur, nihil aggrediatur. Nulla vniquam tam grauis, neque tam serja res in consultatione ponitur, vt non ipsi Asino super agendum censeant: sed enim ijs optimè res cum Asino, qui *περὶ ὄντων*, disciplinam omnem suam ostentant, ac omnium ignari, quodq; peius est, indociles, de re nihili semper altercantur. Ad horum porro similitudinem Democritus Iudæos ponit, qui in ordinarijs, vt inscriptio est, historijs, eos tradit aureum asini caput adorare consuefle, singulisque septennarij spatij alienigenam semper hominem insidijs exceptum, in conuentibus suis membratim discerpisse, quod & Plutarchus Cheronæus Sympofiacis quæstionibus, & Cornelius Tacitus historijs memoriaz prodidere: quæ vt manifestissimam calumniam, ab Appione olim excogitatam, & Iosephus constantissimè refellit, & Adamantius contra Celsum acriter redarguit. Nostra tamen tempora Symeonem puerulum Tridenti videre, quem blanditijs illectum, & in synagogam perductum, Iudæi socialiter eo sacrificij genere trucidarunt, stylis per vniuersum corpus infixis, vnde sanguinis quisq; guttam viuus artubus exhaurirent. Testis ara facti, quæ quotannis ibidem à pijs inuisitur.

ADVLATORVM ILLECEBRÆ. CAP. XI.

ERAT verò illud ad bonos mores excogitatum hieroglyphicum, quod veluti maiores nostri seruos ebrios, lingua pedibusque titubantes in liberorum conspectum ad vitij ludibriū, producebant, quo ipsi diligentius cauerent, ne in huiusmodi turpitudinem inciderent: ita Sacerdotes Ægyptij asinum inter flores & vnguenta statuebant, quorum nihil ad sensum eius pertineret, ex hoc scilicet perniciem, quæ potentioribus præcipuè assentatorum machinis insidiatur, indicantes: cum inde risui & ludibrijs omnium exponantur, qui enormes adulatorum assentationes aucupantur. Plerique enim, magri alioqui viri, à Musis & Gratijs alienissimi, omniq; turpitudinis genere spurcissimi, coram tamen & dignitatis, & eruditionis, & temperantiæ nomine non solum commendari patiuntur, verum etiam nisi facias, indignantur.

IGNAUIA. CAP. XII.

APUD multos asini significatum est ignauia, quæ quidem cum sit omnibus nota, superfluum est eam latius explicare. Ex hac tamen nota Palæstini asini excipiendi sunt, qui Equos ipsos pernicitate prouocare dicuntur: traditum ab Adamantio. Et apud Euphratem Xenophon, primo de Cyri minoris expeditione, inuentos ait asinos, qui Equos cursu facile superarent. Nam cum ad eos equites proximè accessissent, cursum illi arripiebant, cumque longius profecti essent, interim restitabant, atque ita sæpius iterata fuga equites fallebant. Et Saracoras legi asinos non ad onera comportanda, sed ad gerendum bellum adornare. Apud Pollucem sane legas per *ὄντων* inter alia significata anteriorem dici molam, ita à tarditate cessioneve, quæ asino propria est, appellatam. Et populos quosdam memorat Xenophon, qui non alia victitant industria vel arte, quam fodiendis *τῶν ὄντων*, hoc est lapidibus ijs, qui ad onos fabricandos idonei sunt. Et in sacris nostrorum literis, vbi vulgata interpretatio habet, opus esse, vt mola asinaria suspendatur, *ὄντων* tantum apud Græcos legitur. Deniq; ne rem tam apertam multis inferciamus ambagibus, Catullus id ipsum intelligit, cum super Æmylio quodam impurissimo dicit: *Et non pistrino traditur, atq; Asino*; Ne legamus, *atq; Asinus*, hoc est: *perinde ac Asinus*, vt erudituli quidam putant: neve interpretemur lectionem, *atq; Asino*, ad concirandū scilicet circa molam Asinum, vt nonnulli ex cōmentatoribus exponunt. Sed vt ad Asiniam ignauiam reuertamur, hanc intelligebat Antisthenes, cum Atheniensium iudiciū in creandis magistratibus notaturus, suadebat eis, vt Asinos ad agriculturam deligerent, quos cum illi negarent idoneos ad arationem: Atqui, inquit ille, *non satis vobis est Magistratum elegisse, siue aptus, siue ineptus vir ille sit ad gerendum?*

EREMITA. CAP. XIII.

SED quoniam de Onagro facta est superius mentio, minimè prætereundū est quod Diuinæ literæ per Onagram Eremitas intelligunt, qui à popularibus turbis secedentes, in solitudinarijs & ab hominum vestigio semotis locis vitam degunt, vni Deo tantū dediti, quod tradit Eucher. de quib. dixerit obes, *quis dimittet Onagrum liberum?* sed quia sequitur, *Et vincula eius quis soluit?* de Iudæis quidam dictum volunt, quorum præcepta vinculis comparantur.

Asinus inter flores, quid.

Pernicitas quorūdam Asinorum.

Distū Antisthenis ex D. Laertio in eius vita.

Cap. 39. v. 8.

MVLIER MALE MORIGERA. CAP. XIV.

SVNT qui mulierem conceptum euitantem, aut virum admittere nolentem per Asinam, & fustem inhærentem tergo, designent: ea enim semen à coitu rejicit, nisi interpelletur, quamobrem statim post coitum necesse est eam verberari agitarique, & ingnauiam qua prædita est solitudine castigari. Quinetiam mares ipsos fustibus salire cogunt, vnde vulgo mos est, viros minimè officiosos, Asinos appellare. Quid vero illud, quod huiusmodi pertinacia demortui etiam spolijs inhærescit? vngula siquidem asinæ viuentem partum enecant, mirificeque maturant: quare Medici abortibus euocandis, nec aliter, eas in fustitum adhibere consueuerunt.

PRÆGNANTIÆ DISSIMVLATRIX. CAP. XV.

MVLIEREM ad hæc prægnantiam occultantem notare cum volunt, parientem Asinam pingūt. Obseruatum enim est, id eam impendio cauere, ne vel in conspectu hominum, vel in luce pariat: quare ducenda est in tenebras, cum excludendi tempus aduenit.

SOLSTITIÛM VEL TEMPVS ANNVVM. CAP. XVI.

PVLLVS vero Asinæ nunc Solstitium, nunc tempus annum indicat, quod eo tempore plurimum & pariant, & admittantur, vt eorum feminis frigiditas coeli calore adiuuetur, & frigoris impatiens animal eo nascatur tempore, quod eius imbecillitati sit idoneum: annum enim integrum omnino gestant.

VIR FRVGL' VXOR PRODIGA. CAP. XVII.

MINIME prætereundum est illud, quod insigniū pictorum & sculptorum etiam opere nobilitatum est, vt cum virum in re cumulanda sollicitum, neque assiduos quantumlibet labores declinantem, vxorem verò prodigam, & ad omnia perdenda dissipandaque intentam hieroglyphicè significare vellent, hominemque sparti funiculum torquentem, illam vero Aselli effugie assidentem à tergo, & opus quantumcumque fieret abrodentem, effingebant. Sunt qui Polygnotio pus id fuisse dicat, meminere vero & Pausanias & Plinius, ac mox Romæ tum in Capitolio, tum in Vaticanis hortis insculptū marmore obseruatum. Hinc quid sibi velit Propertianus versus, admonemur,

*Dignior obliquo funem qui torqueat ocno,
Æternumq; tuam poscat aselle funem.*

Illud *κατὰ πλάσσειον* addam quod Pausanias ponit, Asellam, non Asellum marem in pictura spectatum, quæ funem abroderet. Plutarchus commentario *περὶ τῆς ἐοδωπίας*, apud inferos argumentum pictum ait, sed Asinum, non nominat.

PATERFAM. PARCVS. FAMILIA PRODIGA. CAP. XVIII.

DODORVS Asinorum imaginem istiusmodi apud Ægyptios ostentari tradit: Asinum, quippe vnum longioris funis nodos complicare, ac alios à tergo clanculum dissoluere vno porro eodemque

Asina in occulto pariens.

Plin. lib. 8. cap. 43.

Asellus funem abrodens, quid.

Prop. lib. 4. Eleg.

demque argumento cum superiori, quod nonnulli Ionicum figmentum putant, cæterum pictorum & sculptorum ingenio variatum. Alterum tamen hoc patrem familias frugi, familiam vero prodigam & perditam ostendit: nimirum enim nodum plicare, significat congere accumulare, rem facere: dissoluere vero, destruere, disperdere, atque prodigere. Sane apud Plin. vbi opera Aristoteli Pauliæ filij recensentur, inter alia est piger qui appellatur Ocnos spartum torquens, quod a fellus abrodit: quamquam hoc eo significato accipi potest, vt ignauorum opera excipi à pernici intelligamus.

BONVM OMEN. CAP. XIX.

QUOD vero simulacrum & Asini & Asinari æneum est ab Augusto dicatum, vtriusque nomen in causa fuit, quod ab his ipse victoriæ præsagium cepit, cum apud Actium ei in aciem descendentis facti obuiam essent, agasonique nomen Eutycho esse, bestię vero Niconi intellexisset: quid enim non bene ominaretur victoriæ nomen bonæ fortunæ iunctum? Sed habuit augurium hoc aliud quod mouere posset, cum tam speciosa essent nomina: quid autem in illo fuerit, mirum est, quod C. Mario apud Fanniam Minturnis custodiæ credito, Asinus, qui ruditu quodam ingenti vociferatus fuerat, in domum eius à fonte cursu rapido profectus, sperandæ salutis maritimo itinere augurium dedit. Iam & in augurali si quis ægrotet, vidisse Asinum qui à lapsu se sustulerit, indicat eum conualiturum, in omnibus dicente quopiam, *Videni vt Asinus sese erexerit*: decumbentem indicat surrecturum.

VINITOR. CAP. XX.

NE tamen animalis istius stuporem, segnitiem & ruditatem vsquequaque deludamus, grati animi opus fecerimus, si qua nos parte iuuerit, exposuerimus, & illi pro merito gratias habuerimus. Siquidem vineas colere non alio nos doctore didicisse, nonnulli tradunt, quam Asino, quando is putandarum vitium & author & præmonstrator fuerit. Nam abroso ab eo vitis palmitis, vindemiam inde feraciorem prouenisse obseruatum est: idque summa secuti diligentia mortales, latiore sibi quotannis prouentum compararunt. Eius rei monumentum Naupliæ spectabatur, vbi lapideus Asinus grata posteritatis memoria dedicatus fuerat. Huc illud addam, quod is neque mortuus quidem officium facere desistit: siquidem Vadimonius compertum ait, caluariam eius in horticorum medio depositam, ad loci fertilitatem facere.

OCHVS REX. CAP. XXI.

OCHVM autem Perfarum regem *ἱεσγλυφικῶς*, per Asini simulacrum in primis Ægyptij notare, qui cum maxima intercedebant odia, vt fieri solet, inter eos qui de imperio, deque libertate dimicant. Hic est Ochus ille avaritia in primis famosus, adeo vt urbem eandem intrare nunquam voluerit, ne aureos, qui singuli singulis mulieribus ex lege Cyri debebantur, erogaret. Vnum miror, apud Tertullianum Cyrum eundem & Ochum dici, hunc inquam quem Ægyptij sceleratum pollututumq; Asinum cognomento vocitabant, in quos ille, vt Dion scripsit, hæc est retorquere solitus, *Asinus profecto vestrum deuorabit Bouem, Apinq; ita postmodum mactauit, Asininq; eos imaginem auream compulsi adorare, quo nihil illi vniquã ignominiosius accepere*. Falsum verò illud est, & ab omni veritate alienum, quod Cornelius Tacitus tradit de Asinino capite, quo de superius, à Iudæis loco numinis habitato, in quo impudentissime mentitur, & ea de causa mendaciorum loquacissimus à Tertulliano appellatur: ac perinde vanus est in Iudæorum origine repetenda, dum eos modo Creta, modo Lybia oriundos scribit, modo Æthiopum prolem comminiscitur, & in omnibus quæ de Moyse loquitur, deliria mera punit. Ægyptiorum autem exemplo, Clisthenes cum infestissimo Sicyonios odio prosequeretur, eorum tribus in ridicula cognomenta commutauit, eas tum *ὀχέτας*, tum *ἀνέχέτας*, tum *χοιπέχέτας*, appellando; *Suarios* quippe, *Asinos*, & *Porcarios*.

LABOR INDEFESSVS ATQVE SERVILIS. CAP. XXII.

RECEPTVM & illud est, seruilem laborem per Asinum clitella instratum significare, cuius rei causa magis vulgo nota est, quam verbis explicari necesse sit: quippe quod animal indefessi sit labor-

laboris, vniq̄ue & perpetuæ onerum vexationibusque alijs damnatum esse videatur. Porro legas in Ecclesiastico: *Cibus, virga & onus Asino, vt panis & disciplina & opus seruo.* Asini etiam cutis post obitum, ne quid eius vniquam requiescat, foraminibus dilacerata, Assiduæ cribrorum inferuiat agitationi. Quod porro laboris significatum etiam ad fomnina progreditur: si quis enim, vt alibi diximus, Asini se aures habere imaginatus fuerit per quietem, ingruere homini seruitutem & arumnas, coniectores autumant. Ita etiam si quis Asinum se caput habere somniauerit. Sed quod ad hanc sententiam facit, nequeo illud dissimulare, quod iocose actum est à Ptolemæo, qui Heraclidis Lycij de laboris laudibus lucubrationem festiuitur illufit. Nam cum is librum cui titulum fecerat *πρόν ἐγνώμων*, Regi sibi obuiam facto, quidque præ manibus haberet interroganti, obtulisset, Rex accepto libro, & primum tituli clementum statim abrasit, atque ita pro Laboris laudatione, Asini commendationem legendum ostendit, quippe *ὄν ἐγνώμων*, labores scilicet illos, quos tot ille laudibus in cælum extulerat, ad Asinum potius quam ad hominem spectare. Ita enim deliciosum ac molle potentiorum genus ingenuis etiam laboribus industriæque generosæ, laudabilibusque; vigilijs illudunt, cum fruges consumere nati, tantillum hoc etiam gloriæ, quod per genij fraudationem quærimus iniquissime inuidet. Sed illud in Ptolemæi scomma facetè Lucianus Menippo, decretum recitat apud inferos ex Caluarij dicto, vt diuitum animæ, quæ rursus in vitam remittendæ essent, in asinos demigrarent, donec in tali rerum statu, ad multa annorum millia asini ex huiusmodi asinis renati onera ferrent, atque insuper à pauperibus agitarentur. Meministi autem, doctissime Cursi, argumentum hoc sermone nostro anam præbuisse, cum in medio conuiuio in magnorum quorundam hominum insolentiam acriter excandesceres, qui otio & lasciuia diffuentes, & omni nequitia genere contaminati, literatos viros omnes laborū causa asinos appellauerant. Fuerint (aiebas) qui stupidos, qui profanos, qui ridiculos, qui animalia maximè omnium bruta asinos existimant: longè diuersum illud est, quod apud Hebræos, præcipuè Cabalisticos, asinum est sapientiæ symbolum, cuius quippe ideam constituunt *SEPHIROTH*, eam afferentes rationem, quod eum qui sapientiæ sui operam daturus, victu admodum tenui, & eo plurimum plebeio contentum esse oporteat, cuiusmodi parsimonia præditum esse asinum ignorat nemo: adhæc, penuriam, laborem, plagas, & famem patientissimè tolerare, neque vllam excandescere cõtumeliam, vnde cumque illata fuerit, animo esse paruum, inopem atque simplicem, vt qui nullum inter carduos & lacucam discrimen habeat: corde sit minimè vafro, minimè cupiditatibus contaminato, bile ita careat, vt cum omni animantium genere pacem sibi perpetuam constituerit, nec vllam sit onus quod detrectet, quod non obsequiose suscipiat, & si sit opus, pro Boue terram profcindat, plaustrum trahat, præcipuè verò machinæ maximè omnium necessariæ, pistirino æternum seruiat, ligna, poma, olera, frugum genus omne comportet, sit denique totius humanæ commoditatis assiduus & infatigabilis minister, vt etiam, quod aiunt, mysteria portare compellatur. Merito itaque Ammonius Alexandrinus magno Origene & Porphyrio discipulis clarus, asinum his condiscipulum fertur adhibuisse. Neque verecundatus Cleanthes appellationes huiusmodi confidentissime respondit, *Asinus quidem sum, sed qui portare possum saccinam Zenonis.* Valebit igitur Aristoteli qui opere de Moribus non quemcumque fortem esse existimat, qui quamcumque toleret vel ignominiam, vel calamitatem, vel incommodum, virtutemque vllam negat in patientia sitam esse: homo mollis, & delicatus, qui tamen liquido perspiciebat, si fortitudo partem haberet in patientia, futurum dubio procul vt asinus animalium fortissimus haberetur. Hæc atque alia multa in asini commendationem declamasti. Atque ego acerbiorem tuam iram illam hoc sermone comitigaueram, qui labores quidem agnosceremus, omnem vero ignauiam ad eos haud grauate relegaremus, qui cautum lege veteri sciremus, vtilitatis quæ ex frugi adeo animali percipitur ratione habita, vt honore cum hominibus pari dignaretur. Nam cum primogenita sacrificari præceptum sit, homo tantum atque asinus excepti: vt ille scilicet, certo pretio redimatur: hoc, Oue, animali iumentorum omnium pretiosissimo innocentissimoque commutari possit. Sed ne vllum officiosissimæ seruitutis genus huic brutorum generi desit, nostris etiam morbis nos leuare, ac eos ad ferrecipere perferreque; natura ipsius vi quadam occulta minime detrectarunt. Nam vt Apul. lib. de re Rustica ait, si quis à Scorpione ictus super asinum affecerit ad caudam cõuersus, transibit in asinum dolor, & is pro percusso torquetur. Addi

Ptolemæi
seruus.

In Sapientia
quæ requiritur.

A & Democritus fabulam suam, qui ait, percussum à Scorpio si statim ad asinum quempiam accedens in aurem eius dixerit, *Scorpius me percussit*, non doliturum amplius, dolore scilicet in asinum transeunte, qui mox pedendo emoritur, vt Zoroastes addit. Facetiores quidam, morbos suos phratoribus, quos itinere casu obuiam habuerint, commendare solent: siq; illi addixerint, transire ad eos incommodum, donatorem liberari. Sed præstat id potius, quamuis κατὰ πάρεργον referre, quod hic morborum transitus in rebus etiam inanimis inueniretur. Nam apud Quintilios in præceptis de re rustica legimus, si lactans adhuc infans febre vexetur, cucumeres paris longitudinis duos dormienti, hinc vnum, inde alterum admouendos, vt cutem contingant, feruorem omnem in cucumeres transire, infantem incolumem fieri. Sed iam tempus est vt Asinorum succussatione delassati, in Mulum incendamus.

DE MVLO. CAP. XXIII.

QUONIAM vero progencrat Asinus Mulum, par est, vt Mulum Asino subiciamus: mox à laborum societate Camelum Mulo subiungamus.

NOTHVS. CAP. XXIV.

A Beo vero incipiam significato quod vulgo magis protritum est. Spurius enim hominem cognomento Muli nemo non appellat, atque olim ea de causa Mulos Lunæ vehiculo adhibuerunt: quia veluti Mulus non suo genere, sed alieno creatur, sic ea Solis, non suo fulgore lucet, quod & Catullus noster agnoscit, vbi, *Sive notho es lumine Luna*, dicit. Nam quod alij factum hoc ob sterilitatis similitudinem dicunt, quod scilicet Luna perinde sterilis sit atque Mulus, dicere non ausim, qui acceperim à Cabalisticis, Planetarum, stellarum, atque adeo cœli totius vires, rerum omnium formas in vnum lunare corpus, tanquam in matricem infundere, eamque postmodum parturientium in morem vi sua species nouatusque omnes conformare, factaque & adultas omnium oculis ostentare. Quod si res ita se habeat, ea sitne sterilis appellanda, viderint alij. Nothum vero, qui sine patre sit, hominem nuncupare, non tam seculi nostri mos est, quam remotioris etiam ætatis, ob adulterinum, qui nulli non innoquit, conceptum. Cyrus tamen legitimo quamuis matrimonio generatus, Mulus est dictus: propterea quod generosiore matre natus esset, Aplyagis quippe Regis filia, cum pater Medorum imperio subiectus esset, de quo versus feruntur huiusmodi ab oraculo editi, quibus *Lydis indicitur simulac Mulus Medorum inuaserit regnum*:

Ἄλλ' ὅταν ἡμίονο βασιλεὺς μνηστὶ γένηται,
καὶ τότε λυδὴ πελαγὺρ πολυήγηδα παρ' ἔδρην
φεύγειν μὴδ' μένειν, μὴδ' αἰδέσθαι κακὸς εἶναι.

Quamuis alij per Mulum bellicas tempestates intelligunt, propterea quod plurimus fit belli tempore Mulorum vsus. Ferunt vero Medium Asinum primum Equæ vim intulisse, eaque inde grauida facta, mortales id semini parare didicisse.

ALIENVS AB AMORE. CAP. XXV.

SVNT præterea qui hominem alienum ab amore Mulæ simulacro notari velint: propterea quod ea sit tanta contra amorem efficaciam, vt puluerem in quo se Mula volutauerit, corpori inspersum, mitigare amoris ardorem tradant Magi. Sed quati, bone Deus, est ἡ συμπάθεια καὶ ἀνπάθεια τῆς φύσεως, concordia scilicet repugnantiaque rerum, in hoc quoque animalium genere supersticiosa Magorum sedulitate deprehensa? Nam quæ ipsa adeo sterilia sunt, diuersissimi tamen generis fecunditati conferunt: siquidem fetas aiunt ex cauda Mulæ, si iunctim euellantur, inter se colligatas in coitu, mulieres cogere, vt etiam inuitæ concipiant.

STERILITAS. CAP. XXVI.

SED præcipuum apud Ægyptios est Mulæ significatum, sterilitatem indicare, cuius partum prodigiosum esse ad expiationem vsque, veteres credidère. Eas vero ad prognerandum ineptas ob id

authores tradunt, quod animalia quæcumque tertij sunt generis, diuersis quippe generibus prognata non gignant. Quas vero Theophrastus in Cappadocia, & Syria vulgo parere existimauit, Aristot. diuersum ponit genus, quos Hinnos appellant: fert hos præcipuè terra Syria supra Phœnicem, qui similitudine quadam nomen Mularum acceperunt, cum genus omnino diuersum sit. Coeunt hæc animalia, & mutua inter se ratione progenerant. Alcmaeon in Mularum genere mares ideo steriles esse dicit, quod tenuem admodum genituram habeant, ac perinde frigidiusculam, foeminas vero propter locos minime adapertiles, quod & Horus noster & Empedocles tradidere. breues enim illi sunt, humilesque & restricti, Venerique auerse coaliti, vt neque genitura recta in illos labi, neque si illabatur percipi possit, id quod in dissectionibus Diocles optimè se obseruasse confirmat. Eandem porro sterilitatem per Mulum expriment & Diuinæ literæ. Nam Psalmo xxxxi. Mulo fieri similes prohibemur, propterea quod animal id intellectu careat, perinde ac Equus etiam. Hoc insuper sterile est animal, quippe nulla virtutis semina concipit, nec fructum vllum producit, atque hoc partim male affectæ naturæ causa, qua præditum est, partim propter inertiam qua fit ad aliquid agiliter agendum ignauissimum. Non prætermittam loco hoc, Eleum agrum ita Equorum generositati consecratum esse, vt Mulorum genus non ferat intra regionem, etiamsi admittatur Asinus, & rem peragat, Equam non concipere, quod plurimum admiratur Pausanias. Vt cumque vero hæc habeant, nemo ignorat sterilitatem, quæ Mularum propria est, fuisse causam, cur partus huiusmodi in annalibus aliquando obseruati, habitū sint ostenti loco: bonum vero an malum ostenderent, in ambiguo esse facit euentuum varietas. Siquidem C. Valerio, & M. Herennio Coss. cum Mula in Apulia peperisset, totum annum domi forisque tranquillum fuisse comperimus, sinistra tamen quædam obnunciata. Sed quod omnium perniciosissimum Rom. Reipub. fuit: inter Cæsarem & Pompeium exorta bella Mulæ partu edito, L. Paulo, L. Marcello Coss. multi prodiderunt. Cumq; alia Romæ ad 12. portas peperisset M. Lepido, Munatio Planco Coss. subsequuntur sunt nonnullæ sociorum direptiones, dum bella per Brutum & Cassium in prouincijs gerentur. At nihil quicquam tale euenit L. Scipione, C. Lælio Coss. cum identidem Mula Reate peperisset.

MATRONARVM IMPVDICITIA. CAP. XXVII.

INVENIO & apud quosdam matronarum notam in partibus ex Mulæ parientis prodigio significari: quod earum pilenta Mulis iunctis trahi solita sint, vt numis aliquot spectare licet.

INEXPECTATI EVENTVS. CAP. XXVIII.

ALIIIS magna rerum molimina Mularum partus ostendere, in ijs præsertim rebus, quæ præter spem & expectationem omnium accidere: vt Dario Babylonem elusa totiens opera oppugnanti, quam tunc demum cœpit, vt vulgatissima est historia, cum ex peruulgato per hostes ipsos omine, Mula Zopyri, cuius consilio, opera, ingenio & fide vsus est in eo negotio peragendo, foetum edidisset. Simile & illud fuit, quod Galbam ad res nouas animosius tentandas confirmauit, apud quem Mula pepererat. Nam Zopyrus inde animum sumperat, quod Baby' onios conuiciabundos è propugnanculis audierat inclamare, *Darium non ante vrbe potiturum quàm Mula peperisset*, euentumque rei apud se compererat. Galba aui sui omen exceperat, qui Aruspibus rerum summam puero promittentibus responderat, cum Mula pepererit. Habet enim Mula regium nescio quid etiam in Diuinis literis, vt Reg. 3. David, *Ponite filium meum Salomonem in Mulam meam*: dicens meam, ostendit, quod & ipse in Mulam sedebat. Nobis verò (mi Petre) quid sperandum, quidve timendum est, qui Mulæ foetum domi nuper inspeximus? Anno enim hoc salutis nostræ duodeuigesimo supra millesimum & quingentesimum, Leonis X. sexto, quarto Non. Aprilis, qui dies de Assertoris nostri nece publico luctu nefastus fuit, apud amplissimum dominum meum Iulium Card. Medicum, hora lucis tertia. Mulæ, vti nosti, partus editus. Quod si quis, vt Galbæ, portendi huic aliquando summam rerum amplitudinem dixerit, vt eueniat non erit hoc præter expectationem, & spem hominum, qui vulgo illa talia ominantur, qui de hominis prudentia, de morum integritate, rerumque peritia omnia sibi pollicentur. Id vnum precibus à Deo descendendum: ne, quod factum est Pauli & Marcelli consulatu

Muli ac
Mula cur
steriles.

Ex Mularū
partu euen-
tus varij.

Sueton. in
Galba. c. 4.

Mula par-
tus.

Iulij Pompeijq; discordia, in magnam vrbis perniciem suscitentur: ne quod Lepidi, Planciq; confu-
latu accidit, intestina bella miserabiles sociorum direptiones inuehant; ne præter expectatum, ma-
gnum aliquod & inexcogitabile malum oboriatur, maximarumq; in Italia vrbium capturas, popula-
tiones, incendia, vastitatem inducat, cum præsertim tam dira ea sint, quæ sidera, quæ fatidici vates, ve-
tusta etiam de nostris temporibus oracula, nocturnæ diurnæque sæpius exaudita voces, breui futura
minitantur, quibus consentire videtur præfaga mali tacita quædam in mortalium omnium cordibus
trepidatio. Sedenim nos interim Deo freti, quicquid euenturum est forti animo tolerandum nobis
proponamus, inceptumque laborum ingenuorum iter, dum licet alacriter peragamus. Sed illud non
omiserim, Mulas non sui generis tantum animalia parere aliquando visas, verum etiam Equos, vt an-
no circiter M. CCCC. LXII. in Arenate Brutiorum agro, Mula Equum peperit pilo flauo, crinibus
rutilus, oculis rufis, quem post Loisius Arenas apud Brutios longe princeps, ad Ferdinandum Nea-
politanoꝝ regem misit.

*Ex Mula
Equus.*

VOLVPTARIA VENVS. CAP. XXIX.

STERILITATIS demum, quam superius posuimus, ergo, qui lasciuum hominem, Venere quip-
pe non ad prolem, sed ad voluptatem tantum atque spurcitiem vtentem significassent, vel Mulam
qui Equam saliret, vel Mulam surrecta cauda prurientem, pingere consueuerunt. Huic enim generi,
quamuis ad prognerandum inepto, genitalia tamen ad voluptatem natura concessit. Quod illis di-
ctum velim, qui animalia rationis expertia, nullo neq; voluptatis, neque irascentiæ, neque cupiditatis
sensu affici contendunt: moueriq; ad huiusmodi incitationes naturæ quodam impulsu, vt, vel se so-
spitent, vel species propagentur. Neq; quidem dicendum naturæ quodam modo animosumq;
esse, neq; quidem Ceruum pauidum: sed quodammodo pauidum, illumq; quodammodo animosum:
perinde ac si dicerent, animalia hæc neq; cernere, neq; audire, sed quomodo cernere, audireque quo-
dammodo neq; vociferari, sed quodammodo vociferari, atq; vt semel dicam, ea non omnino viue-
re, sed quodammodo viuere.

MVTVA OFFICIA. CAP. XXX.

Eo vero modo quo prouerbijs argumentum datum, hieroglyphica sæpius excogitata, & huius-
modi picturationum species adinuentæ: vt si quis Mulos duos mutuo se scabentes pinxerit, mu-
tuam operam significari conijciamus, ex eo, quod huiusmodi vtitur adagio, id ipsum innuentes, cū
scilicet dicimus, *Mutuo Muli scabunt.* Quamuis sunt, qui prouerbum hoc non nisi ad improbos & im-
peritos sese inuicem efferentes spectare putēt. Scripsit vero M. Varro librum eo titulo, cuius testimo-
nium citat Nonius. Recte vero accommodari poterit pictura hæc ad id, quod Horatius ridet Epistolis:

Adagium.

Frater erat Roma Consulti Rhetor, vt alter

Gracchus vt hic illi foret, hic, vt Mutius illi.

*Epist. lib. 2.
ep. 2.*

Alterius sermone miros audiret honores:

Et de Poetis paulo post,

Discedo Alcaeus puncto illius, ille meo quis?

Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crescit.

Quis, nisi Callimachus? si plus deposcere visus,

DE CAMELO. CAP. XXXI.

IPSA quidem munerum laborumque, vt dicebamus, societas, quæ Camelo cum Afinis & Mulis
coniuncta est, exigere videtur, vt ad eundem gregem reuocentur. Quoniam vero cum Porci signi-
ficata recenseremus, incidimus in Camelum, quem profanum perinde ac Suem deprehenderamus,
inde videtur exordium, vt qua de causa veteres id existimarint, explicemus. Porcum enim ideo
profanum ostenderamus, quia non ruminaret, vngula tamen esset bifida, alterum hoc lōge diuersum
animal, profanum & ipsum tamen, propterea quod vngula sit solida, tametsi ruminat.

IMPERITVS DISCEPTATOR. CAP. XXXII.

VNDE fit vt per Camelum mystico sensu illi notentur, qui distinguendi seligendiq; ratione mi-
nime præditi sunt: qui scilicet sacra profanis, humana diuinis nullo discrimine commiscant, ru-
minan-

*Cameli
mystica si-
gnificatio.*

minantes utiq; veluti & Cameli faciunt, argumentorum scilicet formas aliquot concipientes, sententiam modo hanc, modo illam animo agitantes. Sedenim solipedes qui sunt, hoc est, imperiti, neq; rerum neq; verborum discrimina discernentes, ita omnia confundunt, ut curuum à directo nequeant internoscere. Quocirca, non immerito apud Christianæ pietatis proceres lege admodum seuera cautum est, ne quis literarum imperitus, acutissimo quamuis ingenio polleat, de diuinis quicquam differere confidentius audeat. Neque porro ad Theologicam speculationem dabatur accessus, nisi de disceptatorijs & naturalibus disciplinis exactissima fuisset quæstio prætentata. Verum omnia iam iam

Aeneid. lib.

In peius ruere, ac retro sublapsa referri:

2.

vsque adeo quæ friuola sunt, nulliusque momenti studiosius consecretur: quæ vero pondus habent, quæ locupletem veræ disciplinæ redundantiam ex toto, ut aiunt, calathò elargiri possunt, vix attingimus. Iure igitur eos reprehendit Assertor noster, qui culicem liquant, Camelum vero tanquam potabilem deglutiunt: Culicem enim liquant, hoc est, minutissime mandunt illi, qui minima tantum in lege peruestigant, quibus studiosius insistant, ubi omnes ingenij vires intendât, Camelum vero, hoc est, peruerforum actuum tortuositatem, aut quæ alioqui magni sunt momenti deglutiunt, hoc est, parvipendunt, nullo quippe mansu, ruminatiōeue deuorant: quasi nihil ad rem pertineat, sacra habere ludibrio, & sceleratissimis quibusque facinoribus inquinari. Cæterum cum plurima sint super Camelo adnotatu digna, miror Ægyptios tam parce eius vsos hieroglyphico, cū præsertim animal esset illis admodum familiare. Sed enim illi dubio procul, ut etiam in Equo fecerunt, à sacris alienum animal sedulo auerfabantur.

CRVRA FEMORAQVE CONCIDVA. CAP. XXXIII.

Camelus unde.

NAM vix illud ab eis proditum constat, ut hominem, cui inter gradiendum femora incuruari viderentur, eaque de causa segnius ingrederetur, per Cameli simulacrum exprimerent: propterea quod, ut ipsi asserunt, solus ex animalibus femora etiam incuruet, vnde illi Cameli cognomentum aspera in lenem litera commutata, quasi Camerus antea diceretur *καμη τὸ καμῖνον*, quod incuruo significat, & *τὸ μῆδον*, femur. Camelus enim, ut præter Ægyptios author est Herodotus, quatuor in posterioribus cruribus femora gerit, & genua totidem, id quod omnino negat Aristoteles, genua singula singulis cruribus esse contendens, totidemque artuum flexus, ut vero plures esse videantur, euenire propter alui interuallum, latamque femorum diuarcationem. Vt cumque vero Philosophi de re disputent, Ægyptij per huiusmodi picturam, hominem qui sub pondere deficere quodammodo videretur, gressuque admodum vacillante progredere, innuebât. Huiusmodi mihi fuisse videtur Claudius Cæsar, quem ingredientem destituebant poplites minus firmi.

Sueton. in Claud. cap.

30.

FORTIS. CAP. XXXIV.

EST tamen in Camelo mirus dorsi vigor, & onerum gerendorum robur indefessum, ut fame etiam ac siti pertinacissime tolerata, in plures sub onere perseueret dies. Vnde Mathematici figuram eius xvii. Leonis, Libræ xvi. Scorpionis xx. gradibus intulerint, forem & validam virum eum pollicentes, qui vno horum gradu, supra Finitorem emergente, natus esset.

OPULENTVS. CAP. XXXV.

Matthai locus explicatur cap. 19.

QVONIAM vero sunt qui Assertoris nostri sententiam in opulentos dictam, facilius scilicet Camelum per acus foramen intrare, quam diuitem in Regnum Dei, ita accipiant, ut non de Camelo animali sit intelligendum, sed de grandiori quodam restium genere: sciendum ex Origenis sententia, de animali potius accipiendum; eaque de causa diuitem Camelo comparatum, quod Camelus omnium animantium, si formam spectes, tortuosissimum sit, ut (veluti superius dictum) ea de causa plura femora, pluraque genua habere videatur: ita plura diuitem negotia, pluresque atque variaz sunt auocationes,

ationes, cupiditatesque, quibus implicari eos, distrahi, rapiq; necesse est. Angustius verò acus foramè, arctiorem arguit viam, quæ ducit ad vitam, vt idem ait Adamantius. Deniq; Camelus ruminat quidem, sed solida est vngula, veluti plerique diuitum cogitant quidem, agnoscuntque quid agendum, sed propter peccandi facilitatè occasionemque sæpius oblatam, cum çruribus sint infirmioribus, iisque perplexis longe procliuius in libidines & reliqua vitia dilabuntur. Nã, vt prima ad Timoth. epist. *Cap. 6. v.* Paulus ait, *Radix est omnium malorum cupiditas, raroq; diuitia nisi cum iniustitia congeriuntur:* tali, inquit Eucherius, administratione res ista capitur, tali custode seruetur, adeo quædam societas est pene etiã nominis duabus his rebus, vitij & diuitijs, vnde olim nos ita lusimus:

De vitij quod diuitia cumulentur apertum est, Nomen idem vitij diuitijsque datum.

Operæpretium vero mihi videtur hoc loco, quod superius dissimulauimus, interpretationè Eucherij piam admodum subtexere dicti illius, *Liquantes culicem, Camelum autem deglutientes.* Culex, inquit illi. *sufurrando vulnerat, Camelus autem sponte se ad suscipienda onera inclinat.* Liquauerunt ergo Iudæi culicem, cum vna omnium fucclamatione feditiosum latronem dimitti petierunt. Camelum autem glutierunt, cum eum qui ad suscipienda nostræ mortalitatis onera sponte descēderat, vt extingueretur, clamando peruicerunt. *Matth. 23. v. 24.*

Z E L O T Y P I A. C A P. XXXVI.

SVNT qui per Camelum zelotypiam significant: propterea quod animalia reliqua tempore quo rei Venereæ cupidine, vel rabie potius incitata gessunt, in suum tantum genus ferociunt, ac sæuiunt: Camelus autem in hominem etiam, atque in vnumquodque aliud animal efferafcit: & vsq; adeo sibi timet ab omnibus, vt solitudines petat, & id temporis ab omnium consortio dissepatus, solam foeminam affectetur.

R E V E R E N T I A I N M A T R E S. C A P. XXXVII.

ILVD etiam tam ad eruditionem, quam ad bonos mores plurimum facit, quod nonnulli per Camelum reuerentiam in matres significari tradunt: is enim nunquam matrem superuenit suã: quin etiam si quis cogat, ipse non patitur. Iam cum aliquando admissarius non haberetur, curator pullum matri operæ admisit, qui dum coiret delapso operimento agnouit matrem, & quamuis coitum absoluerit, memor tamen commissi sceleris, paulo post vbi data est occasio, Camelarium morfu defixo interemit, quæ quidem pietissima modestia, cum sit Camelis admodum familiaris, inde factum facile crediderim, quod olim nupturæ Camelis virginibus supplicabant. Quæ vero de Cameli erga matrem reuerentia diximus, ex Aristotele sumpta sunt, quæ Auicennæ etiam assensu cõfirmantur. Simile quoddam aduersus matrem accidit Equo cuidam regis Scytharum, qui vt facinus expiaret, semet ipsam præcipitem ex editissimo loco dedit, atq; ita animam efflauit. Cæterum non ita faciunt Equi omnes. Quin Aristoteles tunc perfectũ esse argumētum dicit, cum parentes suam ineunt prole: quod par crimen est cum eo, qui matrem tentat, ad quod Ouidiana Myrrha respexisse videtur, cum dixit,

— Fit Equo sua filia coniux.

T R A C T A B I L I T A S. C A P. XXXVIII.

ES T & illud inter hieroglyphica reponendum, quod per Camelum à puerulo rectum, mansuetudinem maxime tractabilem apte significarunt. Siquidem mansueti adeo sunt Cameli, atq; bilis tam expertes, vt vasta illa moles minimi cuiusq; pueruli arbitrio gubernetur. Contra vero Equus, cum generoso sit animo ac præferoci, magna aduersus Camelum afficitur antipathia, neque aspectum odoremve eius ferre potest. Notum est, quod superius attigimus, quid egerit Cyrus aduersus validum Lydorum equitatum, cui suas copias impares suspicabatur: ingentem enim is Camelorum gregem ante pedites in acie prima

statu.

Ouid. 6. Metam.

Idem supra lib. 4.

Cameli reuerentia in matrem.

statuit, factoque in Lydorum equitum impetu, simulac Equi Camelorum odorem hausere: subito a consternati, non solum insidentes præcipitauerunt, sed peditum quoque ordines protriuerunt, atque ita pars illa, cui Croesus plurimum fidebat, elusa.

CIBI POTVSQVE ABSTINENTIA. CAP. XXXIX.

LONGA autem ieiunia, & diuturnæ sitis tolerantiam per idem animal significari, ex eo manifestum est, quod nullum animal tanta insigne magnitudine, tam exigua cibi paucitate nutritur, neque dies plures sitim tolerat: cum satis constet in duodecimum vsque diem Camelos sine potu perdurare, vnde à Poetis *Esistentes* appellantur. Habes iam Petre Curfi, Asini, Mulli, atque Cameli, laboriosorum animalium significatio, quantum memoria complecti potui: reliqua tu, si argumentum placuerit, & doctrina & iudicio tuo supplere poteris.

Plin. libr. 8.
c. 18.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIBER XIII

DE IIS QUÆ PER LEPOREM, VVLPEM, ET
ALIA MINORIS GENERIS QUÆDAM ANIMALIA
significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IOAN. ANTONIVM EGREGIVM NEPOTEM.

MVCVNDISSIMVS frater tuus Ventradius, quem præter cognationem, ob summum ingenium & bonarum literarum studium vnice diligo, proximis hisce diebus, vt nosti, Roma in patriam se contulerat, paucissimosque dies hic moratus, de digressu cepit illico cogitare: conatus sum iuuenem dies aliquot detinere, ille tamè cum omnino Venetias sibi quam primùm redeundū repereret, non hic temporis cōditione, non loci amœnitate, & tranquilla anni temperie remoraturus, vt in officio esset Illustrissimo Cardinali Medico Mecœnati nostro, qui eum satis egredimississet, eius fidiissimo, & æque gratissimo seruitio tantisper cariturus, exolui properantem, ac ne eum vltius morari pergerem, suasi etiam vt magis properaret, qui patroni ingenium à teneris nouerim, quem aluerim, quem formauerim, quem si licet, ornauerim, mox coluerim, & colam semper vita hos dum reget artus, ob summam animi præstantiam, & optimam vtriusque linguae cognitionem, bonarumque artium & disciplinarum omnium studium: vt vere oculus summi Antistitiū ordinis censeatur, tum ob singularia & assidua propensiore animo in me meosque officia, & amplissimam eius munificentie largitionem, quibus iugiter suos fouet & amplectatur. Quoniam vero paucis ab hinc diebus caueam nonnullarum auium, tum cicurum, tum syluestrium & externarum, Nicolao Cordato Iuriscōsulto nostro dono dederam, æquum visum fuit per fratrem, qui te ex itinere conuenturus fuerat aliquid & ad te mittere: opportunè Lepusculum alueram, educaueramque ab lactatum à parvulo, neque non Vulpeculam, & ipsam cicurem, nec nostri generis Felem, sed Ægyptiatam, diuersumque à nostris Murem,

rem, eum autem ob nouitatem Ponticis forte ipsis minime posthabendum. Fibrum etiam ex Pannonia, Mustelamque & Talpam ex Italia, quos in vnam omnes inclusos caueam ad te perferendos eidem Vndrado comendavi. Quæ dona, si quam tibi voluptatem attulerint, gaudebo: sin vero tu tam seuerus es, vt nullis neque nugis neque deliciis moueare, de constantia & supercilio tuo tibi gratulatus, lat abor tamen identidem mea erga te beneuolentia signum, qualecumque sit, pro loco & tempore aliquod exhibuissè.

DE LEPORE. CAP. I.

PRÆCIPVA sunt Leporis significata, vigilantia, auditus, effœminatio, pauor, venustas, fœcunditas, solitudo, conatusque summus: quorum causæ quantum per otium licebit, nostra hac commentatione commemorabuntur.

VIGILANTIA. CAP. II.

ÆGYPTII sane sacerdotes per Leporis hieroglyphicū vigilantiam inprimis intelligebant. Causam ponit Horus, quod Lepus oculos inter dormiendum patefactos ostendet, vnde etiam in adagium cesserit, *Leporinus somnus*: quotiens vigilantiam eius qui dormitare videatur, intelligendam proponimus, cum tamen perspicacissimis oculis omnia, quæ vsu veniant, in agendis rebus perlustrare non cesset. Xenophon ad hæc scribit, Leporem palpebris clausis vigilare, ad apertis dormire, vt nõ temere forsitan nonnulli Leporem ἀπὲ τῆς λαεῖν, quod aspicere est, dictum existimarint.

Plin. lib. xi. c. 37.

AUDITVS. CAP. III.

PLVTARCHVS vero totius antiquitatis indagator curiosissimus, disciplinarumque omnium quantumuis abditarum explorator acuratissimus, à quo longe plura quam ab alio quopiã ad materiam hanc facientia decerpi possunt, ex Leporino simulacro, auditum hieroglyphicū intelligi apud Ægyptios affirmat. Lepus enim aures proportionè reliqui corporis maximas omnium animalium habet, auritque ideo ob excellentiam vocantur à Poëtis. Quin & ipsa locutio, λαγώς, vt nonnulli ex Græcis interpretantur, ab aurium magnitudine conformata est: siquidem ἑς ὠτῶς, vt scis, auris apud Doros, quæ tamen locutio iam apud omnes recepta est, & λα, particula ampliacionis est, augetque significatum, vt *Perauritus* Latine sonet.

Virg. libr. i. Georg.

EFFŒMINATIO. CAP. IV.

EST præterea Lepus eneruatæ cuiusdam effœminationis signum, huiusmodi hieroglyphico iam passim inuulgato: idque tum propter pilorum mollitiem, quam Heliogabalus in lasciuioribus deliciis vna cum Perdicum plumulis subalaribus habuit, quamq; lepidissimus adnotat Catullus in scortæ mollitudinis scorto, tum etiam propter pulpamenti vim, de quo Liuii Andronici dicitur perulugatum, quod Terentius, vt Flavius Vopiscus attestatur, ab eo mutuatus est, *Tute lepus es, & pulpamentum queris* à Græcis vero Liuius acceperat, ita dicentibus, λαύπυς κρεῖων ἐπιθυμεί. Addunt ad causas existimantiam etiam timiditatem, qua maxime laborant, quod aut mollium hominum, aut muliercularum proprium est. Lepus itaq; in Diuinis l. teris impurus est, qui quidem licet ruminet, vngulam tamẽ bidam non habet, sed pedes diuarcationibus pluribus, iisdemque admodum infirmis diffitos. Quoniam vero delicatæ admodum est imbecillitatis, Iudaicum significat populum, ait Hesychius, de quo Salomon, *Lepusculus plebs inualida, posuit in petra cubile sibi*. Timidus etiam est Lepus, qui cubile habet in corde formidolosi Iudæi, quod ita notat vox Diuina, *Va cordibus trepidis, & manibus remissis*. Lasciuia in Lepore plus quam delicata, quem gentes, vt suo loco dictum, Veneri dedicarunt. Eadem in Iudæis improbitas, Esaiæ testimonio, dicentis: *Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicii?* Sed de lasciuia gentis huius atque procacitate, multa passim testimonia suo loco & tempore dicentur.

Liuii Andronici dicitur.

Prouer. 30.

Cap. i. v. 21.

TREPIDATIO. CAP. V.

Horat. 3.
Carm. od.
2.

QUOD vero formidinis & trepidi pauoris hieroglyphicum Lepus habeatur, facit id supreme et-
midum eius ingenium, cui pauor supra vnumquodque aliud animal peculiaris, à quo, vt Pollux
ait, etiam *πῶξ* appellatur: *πῶσσειν* enim formidare est. Vnde Demosthenes in Æschinem inuectus,
ait, *λαγῶ βίον ἔξῃς δεδιώς καὶ τρέμων, καὶ αἰεὶ πλανήσας ἀποσδοκῶν*. Lepori similem viuus vitam. *pauitans &*
tremens, impendens semper flagra prospectans. Hinc Cornificii Poetæ dictum memoratur ciuili bello, qui
milites suos sæpe fugientes, Galeatos lepores in opprobrium appellabat. Apud Hebræos *Saphan* oc-
cultationem, vt ita dicam, significat, & locutio ea per scripta Lepusculum significat: quod insitam
huic animali pauitationem, si dicere cōcedatur, notet, qui scilicet in cubilibus libentissime delitescat.
Atque hinc factum vt Leporis occursum Augures ominosum, improspertum & inauspicatum dixe-
rint, quod quidem non nostri tantum temporis vulgus credit, sed veteribus etiam persuasum fuisse
testatur Senariolus,

Φανείς ὁ λαγῶς δυσυχῆς ποιεὶ τρέψας.

Inauspicatum dat iter oblatas Lepus.

Archidamus autem Zeuxidami F. Spartiata, quamuis alij Lyfandrum ponunt, Corinthiorum urbem
aggressus, cum Leporem ex loco muris vicino excitatum animaduertisset, omine in hostes cōuerso,
futurum ait ad milites vt hostes facile caperentur: eius quippe casu vsus ad incendendos eorum ani-
mos, & taxandam hostium ignauiam, quod vrbs ea minime bellicosa videretur, quam tuti adeo Lepo-
res inhabitaret. Pari propemodum euentu Arnulpho rege, qui Berengario auxilium tulerat, Romam
oppugnante, excitus è latebris clamore tumultuq; militum, Lepus urbem versus cursum arripit: hunc
milites toto temere agmine concito insequi cum cœpissent, cursuque & clamoribus acrius deterre-
rent, Romani, qui propugnaculis stabant, urbem eo impetu peti veriti, cui se longe impares propter
defendentium inopiam arbitrabantur, pari consensu desertis mœnibus ad terram se summisere. Bar-
bari occasione freti, sellis Equorum & veterinorum ad mœnia in cumulum aggestis, per eas nullo re-
luctante in mœnia euasere, Leoninamque urbem (primaria nunc Romanæ vrbs est regio hæc) nullo
negotio ceperunt.

VENUSTAS. CAP. VI.

*Lepus Ve-
neri sacer.*

EST & venustatis symbolum Lepus, Venerique fœcunditatis ergo charissimus omnium existima-
tur, cui non sine religione sacer est, & inter eius delicias adnumeratur. Operæpretium vero est apud
Philostratum in picturis videre Leporem hunc, sub arbore malo inter Amores otiantem, quem
decidens terra poma depascens, multaq; semesa prætereuntem modo hæc, modo illa commor-
dentem, vbi illi deprehenderūt; vbi tum alius complofis manibus, clamore alius, alius chlamyde ven-
tilata iactataq; per terrefaciunt, superuolitant alij feram vociferatione illam excitantes, & modo huc
modo illuc cursu percitant: pcedentes alij vestigia consecantur, alius tamquam aliquid iacula-
tur impetū in eam facit, alioq; auertit, alius Lepusculi cruribus insidias molitur: ille vbi in vlnas iam
iam apprehensus est, mollissima pilorum lubricitate fretus, minimo se negotio expedit, sublimisqu
sublatus saltu, capturam euadit. Risu itaq; Amores diffuunt, collabentesq; præ lasciuia, & nimia ca-
chinnorū agitatione, alius in latus, alius supinus, refupinus alius, per herbas passim strati prouolun-
tur. Sagittam vero nemo vnus intorquet, sed viuum capere contendunt, gratissimam Veneri mat-
victimam oblaturi. Atque ita Lepus præcipue Veneri debetur. Accedit huc & Valerij Martialis test-
monium, qui persuasum mortalibus ait, ex Leporinæ carnis esu formosiores venustioresque fieri ho-
mines, falso & mordaci eius Epigrammatis ioco:

Si quando Leporem mitti mihi Gellia, mandas,

Formosus septem Marce diebus eris.

Si non derides si verum Gellia mandas,

Edisti numquam Gellia tu Leporem.

Et quod super Alexandro Seuero dicitatū est, quem & formosum, & humanum, & cultum, & v-
nustum, & affabilem, ex assidua Lepusculorum esitatione factum asserbant. Vnde versus illi circun-
ferbantur ex Epigrammate:

Venatus facit & Lepus comesus,

De quo continuum capis Leporem.

*Leporina
carnis esus
efficax.*

Tum Plinius, ubi ex Catonis sententia scribit Leporis assumpto cibo fieri somniosos, vel fieri, uti *Plin. ibid.* nonnulli legunt, Somnos, aut, quod magis placet, formosos: statim enim subiungit, tum vulgo etiam persuasum, conciliari ex eo corpori gratiam. Sed quod ad Somniosos pertinet, Medici dicunt, Leporinam carnem melancholiam alere, & sensus spirituales obtupescere, quia crassum generat sanguinem, ut libello de Viscus ratiōe Psellus ait: nam caro ea subfrigida omnino est, & humoris plurimum habet, quæque eiusmodi sunt escæ, somnos nimirum ciere comperiuntur. Præterea de industria quod impuri faciunt amatores, ope Leporis amorem sibi conciliantes: quod etiam libenter est à Philostrato dissimulatum, quando spurcissimum id genus hominum perniciosum est, neque dignum ut à quopiam redametur, cum in amore conciliando candor sinceritasque mentis, non magicæ violentiæ conquirendæ sint.

FOECUNDITAS. CAP. VII.

NIMIRUM vero fecunditatis hieroglyphicum est Lepus, animal utpote rei Veneræ deditissimum. Nam femina dum interim quæ peperit lactat, idem tamen superfoetat, neque vllum vquam parturienti facit intervallum. Mas vero præter id, quod more marium prognerat, foetum ipse quoque concipit, & excludit, parique cum femina modo educat. De quo scribit Archelaus, benignam fuisse naturam, quæ innocua & esculentis tantum nata animalia, fecundæ fecerit, quibus etiam utramque vim tradiderit, ac masculo-feminas esse omnes, ac sine mare æque gignere voluerit. Aristoteles tamen hoc omnino pernegat, maremque in ijs & feminam separatim agnoscit: quia vero femina sæpenumero marem superueniat, factum ut rerum ignari mutuo eos impleri coitu crediderint. Cæterum Archelaus Philostratus, Plutarchus, & plerique alij subscribere, qui cum longo post Aristotem tempore fuerint, neque quid ille tradidisset ignorauerint, haudquaquam credibile est eos rem, de qua tam perspecta esset apud omnes observatio, temere a seos asseuerare. Nam Philostratus ferre quidem omnes in utero partum ait, feminas tamen non nisi ad conceptum idoneas agnoscit. Democritus huiusmodi sexus mutationem per varias vias fieri, dubio procul affirmat, quod alij viderint.

Idem Plin. lib. 8. c. 55.

SOLITVDINARIVS. CAP. VIII.

NON imperite nonnulli hominem solitudinarium, & reliquorum contubernia declinantem, per Leporem in cauum se proripientem describere: numquam enim duos pluresve in eodem cubivari comperias, sed qui maxime vicini sunt, unius vel circa iugis intervallo secubant: cumque recipiant cubitum, ne deprehendi possint, multum prius hac & illac discurrunt, vestigiaque varijs in bagibus obturbant, postremo magno sublato saltu, in cauum quieturi profluiunt, auctor Plutarchus. Sane Salomon Parabolis, Lepusculum sapientibus sapienterem dicit, qui cum optime suam intelligat imbecillitatem, ad cavernosas lapidum latebras confugiat, in firmitatemque ita suam tueatur.

Leporis prudentia in se observando. Prouerb. c. 30.

CONTENTIO LAVDIS. CAP. IX.

VLCHERRIMUM vero mihi commentum illud inter hieroglyphicas literas videtur, quo veteres Ægyptij contentiois illius studium, quam Æmulationem appellamus, ab Hesiōdo maximo opere commendatam, cum iurgiosam & invidiam illam teram vituperet, per exanimatum Leporem & Canem sese cobibentem effingebant, cuius picturæ causam Plutarchus idem pulcherrime delineavit: Canes, dicens, qui Lepores insequuntur, si contigerit ut eos vi necent, discerpere, & sanguine sese roluere, inquinareque mirifice gaudent: quod si animum Lepus desponderit, neque vllum iam effugio locum superesse videt, quod plerumque accidit, quantumcumque spiritum habet in intentissimo consumat cursu, ut ita desinat exanimeturque; tunc cõpertum est Canes simulacra exanimæ conspexerint, omnino non attingere, sed consistere, sibi que temperare, motare caudas, argumentumque manifestum omnino præbere,

Æmulationis symbolum.

se non carniū sed victoriæ tantum gratia decertasse: atq; hoc sãpissime & passim euenire, vna venatorum omnium asseueratione cõfirmatur. Quod vero de Leporis cursu dicebamus, id in memoriam adducit quod reprehenditur à Quintiliano M. Varro, qui dixerit, se à præceptore audiuisse Leporem quasi leuipedem dici. Sedenim apud Varronem legas Leporem Græcum esse vocabulum, Siculosque quondam è Græcis λέπρον dicere, cum tamen nõ neget facilè euenire potuisse, vt cum à Roma Siculi sint orti, quod in veteribus annalibus habebatur, hinc vocabulum illuc tulerint, eodem apud nos relicto nomine. Quoniam vero controuersia nunc magna est, vtrum Dasyfus & lepus vnũ idemq; sit animal, an diuersa, loco Plutarchi superius citato manifestè scriptũ, *Canes qui dasypodas inse-* *quatur.* Mox de eodem animali; *Quod si λαγώς animam desponderit.* Vterque autem omnino hirtipes, id sibi vult δασύπους. Iam & antiquum dictũ offendimus, δασύπους κρεών, quem Lilius Andronicus Lepus vertit. Plinius tamen Dasyfum distinguit à Lepore, vt eo loco: *Pili acute exeunt Dasypodi in buccis intus, & in pedibus, quæ vtraque Trogus & in Lepore deprehendit.* Et alibi: *Coagulum inutile Leporis, Hædi laudatum, præcipuum tamẽ Dasypodis.* Alibi: *Lepus omnium prædæ nascens, solus præter Dasypodem superfecerat.* Alibi: *Superfecerat & Dasyfus & lepus tantũ.* Alibi: *Dasypodes omni mense pariũt & superfecerat, veluti Lepores: qui quidem loci, vt cõgruant, Delio indigēt natatore, ita confusa omnia.* Sedenim quæ Plinius de pilis loco primo posuit, mera sunt Aristotelis verba. Sunt autem ex peritis qui Dasyfodem Plinio positum pro cuniculo arbitrantur, quem nusquam nominat Aristoteles. Sane Varro tria ponit Leporum genera, vnum Italicum, primis pedibus humilibus, posterioribus altis, superiore parte pulla, ventre albo, auribus longis. Secundum genus Gallicum, idque plurimum candidum, quales passim Alpes etiam Noricæ progignunt. Tertium quos Hispania producit, similes nostratibus ex parte quadam hos cuniculos vocant. Si quis autem vnum atque idem animal esse contenderit ex Plutarcho aut alijs, idque liquido docuerit, gratiæ illi merito debebuntur.

HISPANIA. CAP. X.

VLTIMVM autem genus hoc omnino Hispaniæ est hieroglyphicũ, vt cernere est in quibusdam Hadriani numis. Et Catullus ab hoc animalum genere Hispaniam insigniuit, vbi dixit in Epigramatibus, *Cuniculose Celtiberiæ fili.* Leporem verò & currum Rheginorum fuisse monetam, apud Pollucem legas. Nam Anaxilas Rheginus cum Olympia vicisset. Rheginorum numis & Leporem & currum impressit, de quo etiam Aristoteles lib. Rhetoricor. 3. Aiunt vero Lepores in Sicilia olim non fuisse, importatos vero per hunc Anaxilam, hanc illi memoriam comparasse: aduectionem enim ex curru significari, nisi quis victoriam malit.

TERIVNGI MILITES. CAP. XI.

OBSEVES autem alicubi Lepores duos dimidios coloris lutei in punicea parma, cuius medium rubra occupat columella, supra quam pila lutea, facie insignis humana, coloris idem tẽdem lutei sustinet. Gestamen id erat ordinis TERIVNGORVM sub magistro militum præsentiali merentium.

VALENTIANENSES. CAP. XII.

IN eadem veteri militia, lutea erat parma viridi circulo circumscripta, in cuius medio columella punicea ab imo margine ad centrum vsq; porrigebatur: inde duæ lunulæ coloris eiusdem sese in aduersum incuruabant, inferiori parte columellæ applicite, superiore aliquantulum dissidentes, à medio vero columnæ Lepores duo dimidij, colore ipsi puniceo, sed densiore, in diuersa profilliebant. Insigne hoc erat, vt vetusta indicant monumenta, VALENTIANENSIVM, à Valente Principe delectorũ, qui sub illustri viro Magistro militum per Thracas militabant.

DE VVLPE. CAP. XIII.

VVLPES Lepori subiungere non incongruum videtur, quare eius quoq; significata suscipian explicanda: quãquam apud Ægyptios super ea nihil aut minimum quid traditum reperias. Totã vero Vulpes Græcorum & Latinorum est.

De Dasypo
& Lepore
Aut horum
opinio.

Plin. lib. 8.
cap. 55.

Militia ve
teris par-
me.

CALLIDITAS DOLOSA. CAP. XIV.

PER eam vtiq; vaftrum, callidum astutumq; hominem, ac dolis omnibus instructum significari tradunt, de qua Horatius:

Nunquam te fallant animi sub Vulpe latentes.

De arte poetica.

Huic dolos à natura datos Lucretius attestatur. Et apud Varronem insignis adeo est animalis huius calliditas, vt Vulpinari inde verbum cōfictum fuerit, quod ἀλωπεκίσειν dixerè Græci, cum astute doloseq; fieri aliquid, exprimere significantius voluerint, atq; etiam pro decipere ἀλωπεκάω, hinc αἰδων αἰδων αἰδων Pindarus Olympijs Agesidamo nuncupat, idq; δίαπυρον, quippe promptitudinem, & sagacitatem morum significare ait Demetrius Triclinius eius interpres. Verba Pindari sunt:

—— Τὸ γὰρ

Ἐμφυῆς ἔτ' αἰδων ἢ ἀλώπηξ,

οὔτ' ἐυρέεθμοι λέαντες διαλλάξαιτο ἦθ' ὄ.

Non. Marcell. en Varrone.

hoc est, *Neque callida Vulpes, neque latè rugientes Leones quem à natura acceperint morem immutarint.* Vulpem sane Siculi ob versutiam facillimamque in deludendis Canibus motationem, dolique promptitudinem, Cynædum appellauere. Denique hæc, vbi quid vafre sciteque dictum factumve fuerit in Æsopicis fabulis principatum obtinet, veluti Dauus in Comædijs, atque apud Philostratum fabularum choream circa Æsopum lasciuientem ductat, & Vulpibus apud Claudianum, Rhadamanthi sententia, fallacium hominum animæ immittuntur. Assertor noster super Herode loquens: *Dicite, ait, huic Vulpi, subdolam nimirum & vaftram eius astutiam notans, de qua Plutarchus in Moralibus ait: Pardum Vulpem olim contemnere solitum, quod ipse tot colorum lepore pellem variegatam haberet, cui Vulpes respondit, in animo sibi esse eam colorum varietatem, quam ille haberet in tergore.* Ideo autem Vulpem senem laqueo capi non posse, dictitatum. Et vt semel dicam, vel à Prophetis, vt ait Adamantius, nec Vulpis nec Lupi nomen vmquam fuit ad bonum aliquod vsurpatum. Quod verò in Diuini literis legitur, *Partes Vulpium erunt*, indicat in manus dolosorum & fallacium versutorumque hominum tradendos hostes, diceret Euthymius, cuiusmodi feruntur esse Palæstini, à quibus Saul vna cum exercitu in insidias tractus, occisione occisus est. Quamuis Adamantius dici de ijs interpretatur, qui extremo iudicio dæmonibus malis addicentur. Sunt enim hi Vulpes illæ, quæ vineas Domini corrumpunt, vt apud Theocritum puerulo fœcundam vitem custodienti, Vulpes duæ insidiantur: quarum vna maturescentes vuas populatur, altera panarium properat exhaurire. Et quod ad Theocritianum hoc facit, Aristophanes Equitibus, milites Vulpibus assimilauit, quod racemos esitent per agros, dissipatisq; vitibus non exiguam, quaqua incubuerint, pauperiem faciant.

Luc. 13. 32.

Psal. 63. 9.

MALA COGITATIO. CAP. XV.

ILLÆ vero (vt ad sacra redeamus) quæ Canticorum Cantico Sponsi iussu capi iubentur, quia noua teneraq; vitium germina corrodunt, prauæ cogitationes sunt, & intelligentia peruersa; quæ à genio malo suggeritur. Nouellas porro Vulpes occupari iubet, prius scilicet, quam adolescant & altius infideant, fiantq; aduersus rectè viuendi rationem pugnaciores. Dum enim mala cogitatio in inijs est, de corde facile potest exturbari: quæ si frequenter iteretur, diutiusq; insuescat permanere, quodam quasi vsucapionis iure, animam facillimè ad consensum adducit: confirmato autem intra cor consensu, procliuus inde est ad peccandum effectus. Hinc illa Nasonis admonitio:

Opprime dum noua sunt subiti mala semina morbi,

Et tuus incipiens ire resistat Equus.

Nam mora dat vires, teneras mora percoquit vuas,

Et validas segetes, quæ fuit herba, facit.

Quæ prebet latas arbor spatiantibus vmbas,

Quo posita est primum tempore, virga fuit.

Tunc poterat manibus summa tellure reuelli,

Nunc stat in immensum viribus aucta suis.

Itaque

Principijs obsta, sero medicina paratur,

Cum mala per longas conualuère moras.

MAGNVS CONATVS CVM DOLO. CAP. XVI.

SI quid autem omni conatu, omniq; arte doloq; factum, hieroglyphicè veteres ostendere voluissent, Leoninæ pelli Vulpinam affuebant, quarum altera vires, altera fraudes indicaret: id quod, vt inquit Plutarchus, adagij loco sæpe vsurpatum est à Lyfandro. Dicere namq; solebat is: *Leonis spolio Vulpecula pellem affuendam*, quippe, vbi per vires sufficere non posses, & astrum & dolos adijciendos. Omnem enim is ingenij vim ad hostes dolo fraudeq; decipiendos conuerterat. Quam sententiam secutus Maio, *Dolus an virtus quis in hoste requirat?* ait. Dixerat vero longe prius Pindarus in hanc sententiam,

Plut. in Lyfandri vita.

Aeneid. li. 2.
Pind. in Isthmiis.

———— Τόλμα γὰρ εἰκός

Θυμὸν ἐρεθρεμέθαι θεράν λεόντων

Ἐν πόνῳ, μήπν δ' ἀλώπηξ.

Leonibus vastum rugientibus audacia animum ministrat ad inuadendum, consilium verò Vulpes.

RATIOCINATIO. CAP. XVII.

AD hæc nonnulli adiungunt, hominem discursu mentis & ratiocinatione vtentem, per Vulpem significari, quæ aurem ad terram apprimat: ea enim paludosam aliquam regionem peragratu-
ra, si de soli firmitate dubitauerit, aure admota terræ contatur, an strepitum sentiat exploratur, quem vbi percepit, non esse soli firmitudinem coniectat, sed infirmum & voraginosum locum, ideoque non progreditur: nullo vero audito sonitu, omni semota contatione ire pergit audacter. Videtur autem inde vt ratiocinatione, vt obseruabat Plutarchus, perinde ac si quod strepit moueri cognoscat, quod mouetur infirmum esse, quod vero infirmum, inaccessible. Tradit idem author, Thracas in paludibus explorandis huiusmodi Vulpium indagine plurimum vti, quas in obsequium assuetas alunt, & ad huiusmodi negotia præmittunt.

Vulpis indagatio diligens.

MVNIMENTVM. CAP. XVIII.

QVOD si munimentum ab insidijs alibi per Platani folium à Ciconia gestatum, nidoq; illatū suo, & per rutæ ramusculum ad alam Gallinæ summissum, significari diximus, non erit incongruum idem hoc hieroglyphicum per Vulpem, quæ scillam gestet exprimere: illa enim scillam latebris apponit suis, vt à Luporum iniuria tuta sit. Nam Lupum conuelli aiunt scillæ contactu.

DE FIBRO. CAP. XIX.

FIBRI significata dicturus, id primum ambigi video, numquid is Castor sit, quo de apud Horum mentionem factam inuenimus. Nam qui Castoris ingenium, mores & faciem describunt, eadem ipsa pingunt, quæ veteres nostri de fibro retulère: eumdemque & fibrum & Lytram Varro ponit, fibrosque eos appellari quasi fimbrios dicas, ab extremis fluminum oris, in quibus maxime versantur. Succidunt enim arborum radices per fluuiorum margines, vbi cubilia sibi parant. Vnde Plautus: *Sic me subas quotidie quasi fiber salicem*. Sunt qui extremas fluminum oras lytras olim dictas autunt, & antiquos fibrum pro extremo posuisse. Vnde in sagulis fimbriæ, & in iecinore extremum fibra, hinc Fiber dictus. Sunt tamen qui lytram diuersam à fibro velint, & fibrum à Castore, Castoremq; à lytra aliud esse animal contendant. Sedenim tres eiusdem generis species obseruarunt Scythæ, rusticum, nobilem, & regium, quos à villorum mollitie & colore, neq; non magnitudine distinguere, delicatissimum omnino Lytram appellantes. Accolere vero omnes fluuiorum ripas, foramina diuersa facere, mutare domicilia pridie quam flumen crescat, in conuectandis in cauum pomis, miræ esse solertia. Horum porro testes Castorea nuncuparij: vimque maximam esse ijs, qui nascuntur in Ponto, in alijs regionibus non æque pollere.

Fiber quid, vnde dictus, & eius species.

PETVLANTIÆ SVPPLICIVM. CAP. XX.

PER animal hoc Ægyptij Sacerdotes eum, qui pœna sit affectus ob nequitiam, qua fuerit in muliere aliqua petulans, significabant. Proditum enim est, fibrum in venatione deprehensum suos sibi testes abscindere, atque eos proicere, gnarum se eorum præcipuè assequendorum causa peti. Nam & adulteri eadem affici pœna solent, vt deprehensi præfectis testibus dimittantur. Omnibus vero animalibus natura duce ostensum, vt & commoda sua norint, & nocentia contrariaque sciunt declinare. Hinc illud epistola Saporis regis ad Constantium Imperatorem, cui suadere conabatur, vt bona Asiatici regni dimissa parte, quieti & incolumitati suæ consuleret, hoc bestias facitare dicens, quæ cum aduertant, cur maximo opere capiantur, illud propria sponte amittant, vt viuere deinde possint impaudæ. Amputari tamen hos ab eo animali cum capitur, negat Sestius diligentissimus Medicinæ professor: quinimo paruos esse substrictosque & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse: adulterari autem renibus eiusdem, qui sunt grandes, cum veri testes exigui admodum reperiantur, ammoniaci coloris circumdati liquore, veluti mellis cerosi, odoris grauis, gustu amaro & acri, vt sternumenta olfactu mouant. Vt cumque verò, siue sponte, siue vi testes auferantur, cum satis constet eos ea præcipuè de causa conquiri, non inepte datus hieroglyphico locus, vt per id animal id supplicij genus ostenderetur, quo mœchorum lasciuia puniri consuevit, atque ita male tractari.

*Pœna adul-
terorum.*

ATRI FESTIQVE DIES. CAP. XXI.

SVNT qui atros festosque dies per fibros ita distinguant, vt cum festum significari velint, anteriora eius pingant, propterea quod populi plerique, qui nostræ pietatis ritu viuunt, à Ponto & à Septemtrione in Pannoniam vsque porrecti, anterioribus membris pro carne vescuntur, posterioribus piscis loco: caudam vero eius animalis, quæ præ pinguis prægrandisque est, salitam plurimum conditamque pro tarico pisculento habent, eaque ieiuniorum tempore, quo nobis constitutione Pontificia carnibus interdictum est, mensis inferunt: eiusmodi enim dies pleræque nationes Atros vocant, quibus carne vesci ex lege nostra non licet. Ea vero illi ratione se tuentur, quod posteriores fibri partes aquis semper innatantes, piscem dicant, & esse arbitrentur: quia scilicet animal id tam aquaticum est quam terrestre, cum in extremo riparum semper degat, partem quæ caput versus tendit, terræ dedicarunt, & carnem esse voluerunt.

*Dierum
distinctio
per fibros.*

DE TALPA. CAP. XXII.

QVONIAM vero Talpa non nihil habet similitudinis cum fibro, quo ipsa quoque in terræ cauis habitat, vt de ea post fibrum dicamus, admonemur.

CÆCITAS. CAP. XXIII.

VVLGATISSIMUM est Talpam pro cæcitate poni, vulgatiusque prouerbum, τὸ φλόπερ
ἢ ἀπὸ λαν: propterea quod animal perpetuæ cæcitatibus tenebris damnatum est, lucemque ita habeat aduersariam, vt simulac ad diurnam claritatem eductum fuerit, emoriatur. Atque hoc illud est quod in Academicis quæstionibus ait Cicero: *Quid Talpam? num desiderare lumen putas?* Nihil ea prorsus videt, neque quidem oculos habet, vt veteres tradidere: vt vero obseruarunt alij, habet utique partes easdem omnes, quibus oculi integri constant, nigricantem quippe illum orbiculum, & quod intra eum continetur, quam pupillam vocant, atque etiam portionis albidæ ambitionem, sed non tam liquido, quam oculi conspecti & eminentes. Nec in partem exteriorem apparere hæc possunt, propter cutis, quæ crassiuscula circum obducta est, corpulentiam: vt pote cum natura inter generandum lædatur, atque ita opus inchoatum relinquatur. Vt cumque, apud Hesychium Talpa huiusmodi cæcitatibus ergo hieroglyphicum est & ignorantia, cum oculus sua pollens vi, cognitionis & intelli-

intelligentiæ signum habeatur. Eucherius hæreticos per Talpam in Diuinis literis accipit: vtpote qui, licet aliquid cernere videantur, ipsum liquidæ veritatis lumen minime discernunt.

AVDITVS E LONGINQVO. CAP. XXIV.

NEQVE vero defunt, qui auditum ex quantumuis remoto loco per Talpam significari tradant, liquidius siquidem audiunt Talpæ obrutæ terra, tam denso atq; surdo naturæ elemento. Quintianus exploratoribus mos est, caput in scrobem aliquam summittere, cum procul aduentantes turmas, vel equitatum præsentire voluerint.

PRÆSAGIUM. CAP. XXV.

FVERVNT & qui per hoc animal præfagium intelligi asseuerarent. Explorantur siquidem Magi, vt Proclus tradit, cor Talpæ ad præfagium mirifice conferre. Nam, vt Prophyrius etiam attestatur, veteres illi diuinatores simulac Talparum corda deglutissent, accipiebant subinde præsentem animam Dei ritu vaticinantem: quod similitudinem quandam habet cum auditu illo promptissimo: siquidem quæ præfagimus minime cernentes, sentire videmur tamen. Fuisse vero Talpam in cultu apud imperitam rerum vetustatem didicimus ex Esaia, vbi dicit: *Simulacra qua fecerit sibi, vt adoraret Talpas & Vespertiliones.* Alij interpretantur, idola sua abiecturum hominē in foramina Talparum & Vespertilionum.

Cor Talparum ad præfagium vile.

Capit. 3.
v. 20.

DE MUSTELA. CAP. XXVI.

IDEM vero vaticinium Mustelam huc accersit, quod persuasum sit quandam eius disciplinæ vim in ea consistere.

ARVPSEX. CAP. XXVII.

ARVSPICE enim, vel eum qui quoquomodo futura prædiceret, per eius imaginem significari dixerunt; eaq; ob id ipsum Thrasybuli simulacrum, quod in Olympia dicatum erat, ad culpa fuit, vt meminit Pausanias: illi enim præter dissectum Canem, qui iecinoribus patefactis adiacebat, Mustela quoque dexterum humerum obrepebat: singula diuinationis hieroglyphica.

INFORTVNIVM. CAP. XXVIII.

PER eandem pictam infortunium etiã intelligebant: animal inauspicatum infaustumq; esse perhibetur ijs, quorum habitet domos: insidiatur siquidem domesticis animalibus, præsertimq; auibus tam altilibus, quam nidum sub tecto facientibus, easque ad internecionem vsque persequitur. Occursus eius plerisq; religiosus habetur. Alij etiam in negotijs obeundis vel nomen ipsum horrescunt: vtpote contrarium efficaciam.

VIRAGO. CAP. XXIX.

HORVS Ægyptiacus author ait, per animal hoc mulierem virilia facinora pertentantem ostendi, propterea quod osseo sit genitali prædita. Impedior autem verecundia, ne significatum hoc apertius explicem, quamq; inter sese mulieres turpitudinem, absque viris exercere nonnumquam deprehensæ sint. Id potius ponam, singulare stranguriæ remedium esse genitale id, si rasum tritumque detur: vt Aristoteles de hist. animalium testatur. Nam & Strophilus scribit, mustelæ genitale esse solidum instar ossis, cuius ramenta, si in potu dentur, singulare remedium sit vrinæ stillicidio. Eam à Thebanis coli scribit Ælianus, quod Alcmenæ Herculi pariundo laboranti, opem tulerit haud contemnendam.

Mustela genitale.

DE MVRE. CAP. XXX.

MVREM associari sibi deposcit mustelæ nomē, cum præsertim in omni familiari supellectile cor-
rumpenda, non minorem mus iniuriam & detrimentum afferre soleat, quam mustela.

DE TRIMENTVM. CAP. XXXI.

PRÆCIPVVM enim eius est significatum, vt hieroglyphicum detrimenti sit atque perditionis:
is siquidem, vt apud Ciceronem est, dies ac noctes aliquid semper rodit, ac omnia quæ rodit in-
quinat & inutilia reddit. Quare in ostentis quoque, si mures aliquid corrosissent, perniciofa portendi
aiebant ijs, quorum instrumētum aut opus esset, quod ita corruptum erat, veluti ante Marficum bel- *Portenta ex*
lum, quod clypeos Lanuuij abrosissent, maximum id portentum aruspices dixerunt, & eorum quæ *Murib. ali-*
subsecuta sunt incommodorum indicium. Iam & Carboni Imperatori mures exitium abrosis falsijs, *quid corro-*
quibus in calceatu utebatur, portendere. Sed falsè risit hæc Cato, cum eum quidam consuleret, quid *dentibus.*
ostenti esset, quod forices noctu caligas abrosissent: respondit enim is, non esse ostentum si forices
caligas abrodant, sed si caligæ forices ipsos abrosissent. Sedenim Cicero, quamuis id & ipse ridere
videatur, cum iam Respublica titubare cœpisset, Platonis politiam corrosam turpiter à muribus apud
se deprehendit. Et si parua licet conferre cum magnis, nos quoque portenta hæc tetigere. Nam
quamprimum Romam applicui, sedemque ibi fixi, nemiserrimas incensæ, deuastata, ac pene dirutæ
patriæ calamitates, fœdissimasque clades ante oculos in dies mihi atrociores spectando fieri senti-
rem, mihi accidit vt pulcherrimum Horatij opusculum, quod in delicijs habebam, mures à licijs, qui-
bus conglutinatus erat, protinus abroderent, omnibusque paginis ita discissis inutilem codicem ef-
ficerent: mox & Pindarum aggressi, cum quoque ab eadem parte qua plicatus conglutinatusque erat,
inquinarunt, quod ostenti loco fuisse, euentus postea comprobauit, non esse tunc Romæ locum
Musis, & amœnioribus his disciplinis: idque magna & studiorum meorum & diuturni temporis ia-
ctura compertum habui, donec vicefimo post anno, ex quo huc migraueram, Hippolyti Medicei di-
scipuli mei liberalitate atque beneficentia, fui tandem subleuatus, vsu rerum ad vitæ necessitatem,
quod satis esse duxi, suffecturo.

OPTIO. CAP. XXXII.

EODEM utebantur hieroglyphico Sacerdotes Ægyptij, si optionem atque iudicium significare
voluissent. Mus quippe plures diuersosque panes aut poma nactus, purissimum optimumque ex
omnibus quo vescatur, deligit. Quapropter in panificijs emundis, optionem ex huiusmodi murium *Melopepo-*
indicio facere solitum est multis. Idem in fructibus alijs, præsertimque melopeponibus, summa nepo- *nes melio-*
rum curiositate obseruari videmus: cum eos meliores esse constet, quos mures cœperint abrode- *res, qui.*
re. Plinius vbi de Ponticis muribus loquitur, mirari videtur, quonam modo authores intellexerint
eorum palatum in gustu sagacissimum esse.

IMBECILLITAS. CAP. XXXIII.

SVNT qui per murem exanimatum, imbecillitatem intelligi posse tradant: is siquidem minimo
quoque incommodo exanimascit: plerumque vero sponte moritur effluentibus intestinis, hinc
κατα μύς ἐλεθεον dici solēt, qua similitudine Menander vsus est, vt citat Ælianus lib. 3. cap. 10. cum va-
etudinaris quispiam ipsa fuerit naturæ imbecillitate consumptus. Muribus enim in vniuersum vi-
ta breuissima, vnde musculus apud Horatium alteri ait: *Vive memor quam sis aui breuis.* Sunt qui putent
oricem ea de causa dictum, quia *σεν* apud Græcos putridum significet, quod huic qua de loqui- *Serm. lib. 2.*
tur imbecillitati congrueret. Sedenim multo magis placet eorum sententia, qui quemadmodum *Sat. 6.*
uem *ἐξ ὕδρος* à nobis factum constat, ita *ἐξ ὕδατος* foricem deductum asseuerant. Nicander sane
ὕδατος mures appellauit Æolum lingua, apud quos *ὕς*, hoc est, sus, *ὕδατος* dicitur. Murem vero, quod
ostrum habeat suilli perquam simile, Suis etiam cognomento dicunt, quod interpret Nicandri
X obserua-

obseruauit. Sus uero forexquẽ tanta concordia naturæ consentiunt, vt quod Magi tradunt, si quis A muris iecur in ficu porco vorandum dederit, animal id eum qui dederit, nullo edito grunnitu vltro deinceps adsc̄ctetur quoquo ierit, quod ego Patauij factum meminì nonnullorum iuuenum astu, qui ganeæ potius quam disciplinis dediti erant, non sine totius uiciniæ querelis, quæ sibi porcos incertis authoribus abduci lamentabatur.

AMATORIÆ DELICIÆ. C A P. XXXIV.

LONGE uero diuersum illud, quod illecebras amatorias, petulcioresque lasciuias per album murem significare, non Ægyptiorum modo commentum, uerum & Græcorum fuit. Nam de muris salacitate multa sunt à plerisque prodita: sed præcipuẽ mihi uidetur Plautus rem expressisse, ubi Phronesium Dinarcho suadere conatur, vt multiuolus sit in re uenera. sic enim ait: *Sed tamen cogitato mus pusillus quam sit sapiens bestia, et a tem qui vni cubili nunquam committit suam, qua si vnum obsideatur, aliunde profugium querit.* Moris uero fuisse muris nomine amatoribus adblandiri, ex Epigrammatarij, versu noscitur:

Nam cum me murem, cum me tua lumina dicas.

Auctor Ælianus li. 12. c. 10. Ob notissimam uero muris salacitatem, mulierem quandam portentosæ libidinis, qualem nostri Messalinam fuisse memorant, ab Epicrate Myonam, quasi nos Murinam dicamus, appellatam ait Aelianus.

INTAMINATA MVNDITIA. C A P. XXXV.

QUEM uero intelligat Ælianus & Philemon per album murem, nemo ex nostris, quod hæcenus legerim, explicauit: si tamen ad Plinium & alios probatissimos auctores aspexeris, eum esse conijcies, quem Armenium uocamus, villi pelliumque mollitie delicatum, Francisci Petrarchæ versibus pro castitatis hieroglyphico nobilitatum: utpote qui delicatioris cuiusdam munditiæ exemplar haudquaquam ignobile esset, cui scilicet spurcitiæ tantæ sit abominationi, vt limo ante ostium caui illito, capi potius à venatoribus, quam eo scædari patiatur: quod cum sanctioris sit amoris proprium, intemeratæ castitatis symbolum, quæ diuina tantum flamma succendatur, à peritissimis rerum ponitur.

A R G I V I. C A P. XXXVI.

INVENTVR & in numis muris signum: eam uero Argiuorum præcipuẽ monetam fuisse, Plutarchus ait, apud quos fuisset moris, vt numum imagine muris insignitum cuderent.

D E F E L E. C A P. XXXVII.

SI pro Æliuro Felem reddidero, satis scio paratos emissarios esse qui medentibus inuadant. Sed enim quæ Plinius de Fele refert, dum quærit quo silentio, quamque leuibus uestigijs aibus obrepant Feles, quamque occulto speculatu in murculos insiliant: tum ea quæ ab Anniano Poëta memorantur apud Gellium, quæ ab Ægyptijs eo supersunt memoriæ prodita; cuius oculi ad uices Lunæ, aut ampliores fiunt, aut minores, domestico huic animali; quod Albertus modo cattum, modo Murilegum appellat, congruere manifestum est. Sunt & qui Musionem uocent: Felem autem alij, quæ uulgo Felina, alij qui Martes appellatur, esse uolunt, eoq; & Varronis & Columellæ auctoritatem trahunt. Nam quæ illi vna cum Nicandro de uenatu auium clandestino nocturnoq; tradunt, Martem id facere satis exploratum est. Sed quoniam de harum nomine plerique certant, ne temere vni magis quam alteri faueamus Æliuri uocabulum interim vsurpabimus, de quo in antiquo Festi Pompeij codice hæc adinueni: *Est Aelurus animal Leoni cum procreatur persimile, olim syluestre: maxime muribus aduersatur, salax, oculi cuius acie flammae, ad imitationem Lunæ crescunt & decrescunt. Nam ueluti Luna pro solaris luminis participatione faciem quotidie uariat, ita Aelurus pari cum Luna conditione afficitur: nunc aucta, nunc imminuta pupilla, prout Luna orbis nunc se plenū, nunc dimidiatum, nunc cauum, nunc tuberosum ostendat. Licinius Umbrei in Nereæ: Murium strages Æliurorum oculi, vt minuti Lunam ariolantur. Quibus quidem* uerbis

Verbis nescio an explicatius catus noster domesticus à quo piam describi possit. Sed quoniam de Æluro satis constat, de Latina locutione nondum per hos liquet, quamvis totiens Cicero Felem & Canem inter Ægypti numina socialiter enumeret, dubio procul cattum intelligens. Æluri ipsius, si catti nomen ita abhorrent, significata referamus.

I M P L O R A T I O. CAP. XXXVIII.

VETERES cum hominem in manus hostium illapsum, qui miserabiliter auxilium impleret, indicare vellent, Soricem pingebant ab Æluro comprehensum: exauditur enim statim miserabilis eiulatus, & vox veluti auxilium implorantis vbi mus in dentes incidit eiusmodi: vnde prouerbiū: *Sorex Hecaten.* Causam Simnius Capito sic interpretatur: quod is qui in manus hostium incidit, illorum ducem implorat. Est vero Ælurus (vt Verrius ait) sub tutela Hecates. Apud mythologos inuenias Iouem ludicro certamine Apollinem cum Hecate tenella adhuc ætate commisisse, argumento proposito, vt ipsi quoque certatim animalia conformarent atque producerent, terræque theatrum implere procurarent: tum Apollinem statim hominem protulisse, aduersus quem Hecate Simiam opposuerit à se factam: exceptam risu rem, Apollo Leone terribili producto, interurbauit. At Hecate Iudo etiam indignata vinci, Ælurum genuit. Maiore hinc Apollo effusus risu Murem in Hecates ludibrium protulit: illa magis indignata cum vi non posset vincere, ad artes conuersa, Simiam in Leonem, Ælurum in Murem acriter incitauit. Leo diu à Simia natibus eius affixa, tota est arena ad furorem vsque exagitatus, Mus aufugiens ad Apollinis pedes procubuit, atque ita seruatus. Vlturus autem Leonis iniuriam Deus vim medicam in Simiæ sanguinem immisit, qua Leo febre correptus sanaretur: atque ita factum, vt Leo semper Simiæ pastum appetierit. Æluri autem genit. le semen ita reddidit igneum, vt eius generis fœmina, dere omni animalium generi voluptuosa, & angi & cruciari ad miserabilem vsque vociferationem, compellatur. Alij rem tamen manifestè fabulosam, ita gestam memorant: Solem & Lunam initio rerum in certamen deuenisse, vt terram animalibus replerent, cura eiusmodi illis à summo opifice demandata, statimque Leonem ea, qua insignis est, specie à Sole conformatum: Lunam vero æmulatione concitam, cum Deos omnes in nouæ bellæ admiratione detentos animaduertisset, neque opus id æquaturam se consideret, Ælurum protulisse, animal quippe Leoni perquā simile, sed & armis & specie tanto inferioribus, quanto Luna ipsa Sole deterior est. Oborto interim inter Deos risu, indignatum Solem eam fuisse Lunæ temeritatem, vt secum ausa esset contendere, Murem euestigio procreasse, vt Æluri contentionem eluderet. tum Lunam maioribus ingenij viribus conuocatis, quantacumque potuit arte conatuque, quantoque maxime studio proficere potuit Simiam progenuisse: id quoq; animal cum ridiculum adeo apparuisset, elususque omnium cachinnatione Lunæ conatus fuisset, adeo id indignè Luna tulit, vt sempiternas inter Simiam & Leonem, neque non inter Ælurum & murem, commiserit inimicitias.

*Prouerbiū,
& eius explicatio.*

Altero prouerbij declaratio.

L V N A. CAP. XXXIX.

APUD Ægyptios sane Æluri præcipuum hieroglyphicum erat, vt ex eius imagine Luna intelligeretur, in cuius cultum magna Ælurum veneratione prosequerantur. Satisque constat eum qui animal eiusmodi vel incuria occidisset, populari tumultu varijs supplicijs male tractari, & encitari solitum: cuiusmodi superstitionis exempla in Romanum ciuem edita sunt Ptolemæi illius tempore, qui à Romanis in societatem & amicitiam receptus est. Porro nullum apud Ægyptios Iside numen maius, neque venerabilius fuit. Isis vero, quamuis & Astrocyona è cœlestibus signis additum habeat, in primis tamen accipitur pro Luna. Quicquid vero cum Luna consensum aliquem haberet. d apud eos honori habebatur. Ex quo vero Soli Luna maximè dicitur aduersa, Æluros lunare animal, sympathiæ vi animalia Soli notabiliter subiecta, genuino quodam odio prosequitur: utpote soricem, qui totus est Solis, adeo vt etiam, vt dictum est superius, illi Smynthei cognomen indiderit.

Æluri veneratione apud Ægyptios quæta.

QRTVS ET OBITVS RERV. CAP. XL.

A

QVID vero sibi vellet *Æluros* ille in summo *Siltri* apice, sub quo forma illa orbicularis, cui quatuor veluti tintinnabula mobilia æquis inter se intervallis applicata erant, ex *Plutarcho* declaratum est: significabat enim hæc species omnia, quæ generationi corruptioniq; obnoxia sunt, lunari globo subijci, infra quem omnia mouentur & alternant, quippe quæ sint ex quatuor illis principijs, quæ *Elementa* placuit appellari, conflata, igne quippe, terra, aqua & aëre. Cur verò animal hoc *Lunæ* simulacrum excogitassent, ea affertur causa, quod tum varium est colore & astu, tum noctu magis quam interdiu exercitio deditum. Est præterea foecundæ admodum salacitatis, temperaturæque cum *Luna* perquam simile. Nam vnum primo parere fertur, inde duos, inde tres, inde quatuor, atque ita vicissim ad septimum vsque peruenire, ibique sistere, ita vt toto vitæ cursu octo & viginti natos edat, quot itidem luces in *Luna* dinumerantur in *Zodiaci* transcurso peragendo. Adhæc eius facies à septimo quoque die, in aliam speciem abit. Verum quæ de animali traduntur, fabulosa forsitan aliquando deprehendi possunt: illud minimè confictum quod de pupillis eius fertur, quæ non tantum ad *Solis* cursum quotidie commutetur, vetum etiam ab incremento decrementoque *lunaris* globi quotidie varient, quod tum in alijs, tum in ijs, quos *Syrianos* vocamus, liquido apparet. Nam qui *Ælurum* describunt, & varijs eum maculis insignem memorant, eam sibi speciem videntur proposuisse.

*Æluri &
Luna sym-
pathia.*

MVLIEBRIS SALACITAS. CAP. XLI.

QVOD vero salacissimam foeminam per *Aeluri* foeminæ simulacrum nonnulli significari dixerint, non ea tantum causa fuit, quod plurimum *Lunæ* foecunditatem, quæ humoris ab ea manantis beneficio tota terra mariq; luxuriat, admirarentur, quam etiam quod ipsius animalis ingenium ita affectum animaduertent: foeminæ enim in eo genere natura admodum libidinosa sunt & salaces, tametsi initium vix pati possunt: in quo, propter ignitam genituræ vim plurimum, vt dictum est, cruciantur, mares tamen ad coitum ipsæ frequenter alliciunt, inuitant, cogunt, puniunt etiam, nisi pareant. Vnde vulgo nunc homines, qui operam nequitiae dant incontinentius, & pudore prostituto lasciuunt, *Cattorum commercia frequentare* dicitamus.

DISSIMVLATOR TVRPITVDINIS. CAP. XLII.

VITIORVM dissimulatorem per mixturientem *Simiam* suo loco significari diximus, quoniam ita in *Hori* codicibus impressis inueneramus: postea vero quam & manuscriptos codices & antiquos nacti sumus, non *πιδουρον* eo loco, sed *αἰλυρον* inuenimus, quod quidem vero propius visum est, cum eo omnes ingenio *Catti* sint, vt quanto possunt studio ventris excrementa, vel attracto, si copia sit, puluere sepeliant, vel alia re quapiam omnino occulant. *Ægyptij* sane cum in propatulo ac vijs ipsis cibum caperent, *Cattorum* tamen exemplo ventrem domi exonerare, atque id quidem clanculum, assuerant. Munditiam hanc *Hebræi* quoque iubentur obseruare, vt *Deut. 23. Locum habebis extra castra ad quem egredieris ad requisita natura, gerens paxillum in Baltheo, cumque sederis, fodies per circuitum, & gesta humo cooperies quo releuatus es. Qui mos & apud Persas tantæ fuit religionis, vt qui alio quopiam inspiciente non modo quicquam non euomerent, sed ne lotium quidem emitterent: quique palam id facere aggressus esset, facinorosa notabatur ignominia. Quid vero quod ad hanc vsque diem aiunt *Alexandriæ* vrbe *Ægypti*, totius orbis emporio frequentissimo celebrata, indigenas expuentem quempiam non aliter abhorre, quam apud nos ludibrio & reprehensioni sit obnoxius, qui palam ventris crepitem emiserit?*

AVGVSTEL. CAP. XLIII.

*Signa mili-
taria Catto
insignita.*

ET quoniam nostra omnis dictio ad sculpturas, picturasque & gestamina contendit, minimè dissimulanda sunt legionum atque ordinū insignia, quæ se pro re obtulcrint: nam plerique hominum, cum in huiusmodi signa picturasve incidunt, quid ea sibi velint, anxie admodum percontari solent.

A solent. Ab Ægyptijs enim ea primordia sumferunt, vel haudquaquam dissimilia sunt ab eorum inuentis. Cattus igitur in huiusmodi gestaminibus insigne fuit, vt vetustæ indicant inscriptiones, eius ordinis qui AVGVSTEIVOCABANTUR: hi sub magistro peditum stipendia faciebant. Erat vero Cattus is prasini coloris in alma parma, quam ruber circulus ambibat, late marginem circumplexus, gestus eius vt currentis, reflexo in dorsum capite.

FELICES SENIORES. CAP. XLIV.

ALIBI dimidius Cattus rubri coloris in parma punicea dilutiore spectabatur, qui à margine rubro surrectus, pedibus ad lusum compositis, ad blandiri videbatur. Insigne hoc erat, quantum ex vetustis ipsius reliquijs colligere potuimus, FELICIVM SENIORVM, qui sub eodem magistro peditum militabant.

ALPINI. CAP. XLV.

SVB eodem Duce signum etiam militare fuit, in quo Cattus coloris punicei diluti, recta facie progrediens, habebatur in parma viridi, cuius marginem albus circulus ambibat. Gestamen hoc erat militum, qui ALPINI vocabantur.

Sed iam, Io. Antoni charissime, nolim otium tuum curiositate aliqua mea interturbare, dum morosa & leui forsitan dictione studiorum tuorum cursum intercipio. Hæc igitur pro qualicumque munusculo ita ex improviso comparato, satis fuerint: de reliquis, si argumentum minime displicuerit, alias plura coram conferemus.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIB. XIV.

DE IIS QVÆ PER SERPENTEM IN GENERE SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CLARISS. CARD. BERNARDINVM MAFFÆVM.

VCVNDISSIMA illa amicitia suavitas tuæ, meusque erga te cultus, & peruetus admodum obseruantia, quæ Romæ primum, vel à primis laudatissima adolescentia tuæ annis instituta, mox Patauii, quo ad ingenii cultum capeffendum concesseras, clarissimarum virtutum tuarum ingenijq; sanctissimi cognitione aucta est: & tuo in omnibus rebus meis patrociniis confirmata, efficiunt, vt nullo vnquam tempore, neque longissimo quantumuis loco remotus, in memor tuæ esse possim. Quare, licet aliquot abhinc annis te non viderim, nunquam maxime longe absis, & in Cardinalatus splendorem assumptus, necesse est te magnis omnino negotiis & occupationibus detineri: tam mihi tamen oculis inhaerescis, ac si te coram continuo conspicerem. Hinc factum est, vt dum domi aliquantulum otii nactus lucubrations illas, quas tantopere videre concupiscis, recognoscerem, easque in libellos vnquamque suos dirigerem, earum partem ad te mittere cogitarim. Id opportune necne fecerim, non scio. at certe amanter & ex officio à me factum hoc certo scio: vt scilicet haberes istic, in ista qua fulges amplitudine, tibi tantulum horæ vel à publicis curis, vel à tuis sanctioribus studiis vacuum relinqueretur, quod cum Pieris tuo querere, qui te semper vnice sancteque coluit ac obseruauit. Neque tamē tanquam summa eruditionis tuæ nescius, arbitratus sum noui me quicquam allaturum tibi: verum quia nullum vnquam abs te sermonem vberiorē, dum vna fuimus, haurire me solitum meminerim, quam de literis & disciplinis, id dedi operam, vt de literis & disciplinis

noster hic per libellum, quem ad te misi, congressus esset. Erit vero sermo de vis, qua per Serpentis imaginem apud veteres significabantur, quibus & Aegyptii sacerdotes, & plerique alii, pro literis vsi sunt: quae quamuis forte haud incognita sint tibi, decies tamen repetita placere semper poterunt, quae de doctrina semel placere: quare te ad rem recognoscendam, ubi primum per otium licuerit, spero non inuito animo accessurum.

CAPVT L

ANGUIS, atque adeo reptilium aliquot significata diciturus, cum pro varia eorum pictura, diuersisq; speciebus, varia identidem significata sint, curæ pretium esse existimaui genus eiusmodi prius tractare, cuius effigies excogitata est auspiciosa, augustiorq; magno apud veteres in cultu habita, cærulea quippe facie, colore nitido, squamis pellucetibus, capite minime formidoloso: à quo nostræ erit dictionis initium. Cum his Basiliscum enumerant, tamen eius animalis violentiam mortales reliqui longe aliter interpretantur. Post Basiliscum Aspis est, ac mox Vipera, à quibus Aegyptii multa hieroglyphicæ argumenta desumpserunt, & diuinæ nostrorum literæ horum sæpe mentionem faciunt. Sed Dana illi suum religiose præferunt, qui opem omnibus præsentaneam polliceatur: quare quænam sint ea, quæ hinc significantur, dicere iam incipiamus.

MVNDI MACHINA. CAP. II.

Serpens caudam depascens: quid.

MVNDVM vniversum Aegyptii sacerdotum describere volentes, Anguem qui caudam propriam depasceret, eumque varijs insignem maculis pingebant, de quo Claudianus:

*Perpetuumque virens squamis, caudamque reducto
Ore vorans, tacito relegens exordia lapsu.*

Quod dubio procul significat omnia quæ diuina prouidentia in mundo generantur, ab eodem cum solui cœperint, siue paulatim imminui atque deficere, in sese recipi, fieriq; illud propemodum, quod apud quosdam Aethiopiæ populos assiduo est in vsu: qui cum nullo alio nutriantur cibo quam piscium, humana deinceps cadauera piscibus obiectant, victum quem ab eis acceperat ex seipsis rependentes. Hæc vero cauda ab suo animali corrosa, receptæ authoritatis assumptum illud significat, quod vno omnium consensu fertur, decrementum vniuscuiuspiam rei, alterius incrementum esse. Aiunt vero Phœnicum hoc fuisse hieroglyphicum, per Draconem in orbem redactum, caudamque suam deuorantem, id exprimere, vt appareat mundum ex seipso ali, & in se reuolui. Nam cum æterna sint elementa, neque corruptione, neque variatione per se vlla immutantur, corruptioni tamen ac variationi subiecta videntur, ea parte qua specierum informationi admiscuntur, vi tamen ipsa incolumi permanente: quippe veluti ex literis nihil separatim significantibus apud Calchographos, siue impressores librariorum dicere malimus, nomina componuntur, quæ aliquid copulata significant, mox utilitate ipsa, impresso notatoq; libro, quantum vsui venerit, recepta nomina ipsa, dictionesq; omnes corrumpuntur, solutæ literæ incolumitati pristinae, generiq; suo restituuntur, & in alterius formæ vsu afferuntur, ita corpora, quæ Græci συγκεχυμένα, iuniores Philosophi confusa, hoc est, in vnum conflata dicunt, cum aduenerit exitus, diminuiq; cœperint, sigillatim in eadem ipsa resoluuntur elementa, aliarum itidem specierum compositioni obnoxia, ac semper exposita: quod ex nostris optime Paëuius intellexit, ad hoc luculentissimis illis versibus alludens:

*Quicquid est hoc, omnia format, alit,
Augeat, creat, sepelit, recipitque in sese omnia,*

*Omniumque idem est pater, indidemque eadem
Quæ erunt de integro, atque eodem occidunt.*

Eodem respexit Lucretius, cum dixit:

Deniq; iam ruere hoc circum, superaq; quod omne

Totum natuum mortali corpore constat:

Continet amplexu terræ; procreat ex se

Nam quodcumque alias ex se res auget alitque,

Omnia, quod quidam memorant, recipitq; perempta,

Diminui debet, recreari cum recipit res.

Sed ne multa adeo congererent Aegyptii sacerdotum, neve longis discere volentes ambagibus implicarent, cum omnem illi naturæ obscuritatem manifeste adeo sibi cognita profiterentur, & quasi per magus proditam hæreditariam disciplinam possiderent, vno contenti hieroglyphico mundi conditione

omnem

omnem expressam esse voluerunt. Serpens igitur caudam depascitur suam, vt ger erum immortalitatem, qua rerum naturam Deus insigniuit, ostendet: vt principium ad finem directum esse, finemque ad principium reflecti doceat. Nam, vt hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, velut ex principio finis, ex fructibus vero semen, in quo planta ipsa delitescit, atque ita principium ex fine. Sic nihil denique viuum intra mundum perit: sed eorum quæ nobis interire videntur, solæ mutantur species: de quibus Virgilius, nec morti esse locum dixit. Idem per atomos suos Democritus intellexit: quamuis vocabulum nonnulli contendunt improprie esse dictum, indiuidua tamē corpora ea esse voluit, quæ distincta cum fuerint, neque legantur, neque inter necionem recipiant, nec sectionibus diuidantur, sed omne per æuum infinitam in se retineant soliditatem. Hoc illud idem figmentum est, quod Saturnum, quem pro tempore figurant, aiunt filios deuorare solitum, Iouem vero interceptum, lapide supposito, quem Saturnus deglutierit. Terrestria porro huic varietati commutationiq; rerum plurimum obnoxia esse, per huiusmodi figmentum indicabant: animam vero, quæ per Iouem, vt Plotinus interpretatur, fingitur, immortalem esse. Sane Hesiodus, posteaquā prolem à Saturno & Rheæ suscepam enumerauit, illud statim adiecit:

Και τὰς μὲν κατέσινε κενὸν μέγας, ὅσις ἕκαστος
Νηὶ δὲ ἱερῆς μιν τὸς πατρὸς γένεσθ' ἴκοιτο.

Atque hos deglutit Saturnus, vt ille v. l. ille
Diuino ex vtero genua ad materna veniret.

Quid per
atomos De-
mocritus.

Quod ita accipiunt interpretes. Nascuntur è terra rerū species, & in terram mox recidunt: nam Rheæ deflexus est, & corruptio mundi. Quæcumque igitur tempus protulit, eadem tempus absumit: vnde sacris quibusdam apud nos dicitur, puluerem esse hominem, & mox in puluerem reuersurum.

Non omittenda vero sunt, quæ de figura Anguis, Mundum ipsum mira similitudine referētis, veteres Philosophi quasi ludentes conscribere, ipsam rerum speciem vniuersam non temere oculis omnium subiiciētis. Siquidem pro corpore quod habet, grauissimum est animal, perinde ac terra, quæ ponderibus librata suis ob grauitatem insitam, in centrum vndecumque recidit. Præterea vero toto distentis humi corpore, per terram repit, vnde etiam genus id nomen accipit, modo Serpens, modo reptilis nuncupatum. Sed quoniam huiusmodi terræ hieroglyphicum loco suo copiosius tractabitur, he nunc stylo vniuersi speciem percurrenti moram aliquam interponam, omittetur. Est præterea lucrifissimum, quemadmodum aqua, atque inter serpendum pandos ac repandos vndarum flexus imitatur: & apud fabularum scriptores Draco Euripus erat, qui Hesperidum hortis in insula positus tularis effingebatur, & annes quosdam spiras circum terrarum orbem replicare instar anguium Socrates ait, Phædone. Quinetiam Hesiodus Echidnam ait dimidia sui partē Nympham, dimidio altero immanem Anguem, pro qua interpretes vapores accipiunt exhalantes à mari, neque non omnem humoris vim. Nympha vero est obid, quod subministrat nutrimentum. Serpens, propterea quod flumina tortuosis ambagibus feruntur, perinde ac Serpentium, vt dicebamus, corpora sinuosis plurimum flexibus obrepunt. Sed quod facit ad Nympham, quæ loci omnino genius est, occulta quippe is illa, quæ graminibus & plantis vitam fouet, actumq; subministrat, ignarus non sum, quosdam aros Draconem hortorum custodem pro radicibus arborum accepisse, quod tortuosæ sint vt Serpentes, & in terram adactæ, perinde ac Anguinum genus in terræ visceribus plurimum delitescit: ita vero Draconis speciem hanc pomis operam præstare vt afferuentur: radicibus enim aut cæsis, aut exsiccatis, poma etiam auferri necesse est. Aerium vero spiritum, de quo latius in Basilisci significationibus dicetur inferius, per sibila, quæ vel ad audientium horrorem nonnulli eorum excitare solent, intelligimus. Squamæ vero, stellarum mundum ambientium varietatem, quiq; ignes in supremo micant orbe, hieroglyphice significant: nam & hinnulæ pellis varietatem, quam Pan gestare fertur, stellas ex maculis imitari, ait Probus. Eandem Libero patri attributam, idem significare tradit Eusebius libro præpar. Euang. i. vbi Osirim, Sirium, Liberum, Solem, & Phaneta, ex Homeri, Eumolpi & Orphei versibus eundem esse disserit, de quo loco suo plura erunt inferius repetenda. Est & alia super hoc conderatio: quod anguis hyberno situ membrana corpori, præcipue autem oculis, obducta obcæcatur, verno vero tempore foeniculum pastus (id Græce μάραθρον est) eiusque succo oculos inungens, imbecillitatem illud exuit, & acutissimo quo pollet visu restituitur, fenestramque ita singulis deponit inanis, nudusque propemodum vernat, & glabro corpore iuuenis, vt Maro ait,

Serpentis est
Mundi syrr
pathia, ac
confensua.

Enei. li. 2.
ab Homero
liua. 3.

Lubrica subla: o conuoluit pe:ctore cerga.

Leberida vero, membranam scilicet quam deponit, ita exiit, vt à capite orsus ad caudam replicet, inferiore parte in exteriorem, exteriorē in interiorē versa, cute intus altera subnascente. At mundus quoque (de inferiori hoc mundo loquimur) hyemali tempore pruinoso, quodam non modo obcæcatus, sed vñdecumq; obductus situ, annuo peracto spatio, Zephyris flare incipientibus, squalorem abicit quæq; rerum semina intus sue ant superioris defectu caloris obrusa occultaque, extra aperiuntur excludunturque, ac senectute deposita, per vices iterum iuuenescunt. Quinetiam quæcumque de Anguis renouatione traduntur, cum hac ipsa mundi nostri renouatione consensum habent: ferūt enim Colubrū cum exuere incipit, ab oculis primū detrahi, ita vt ocæcari videatur, tum caput exiit, glabrumque hoc omnino ante quam reliquum corpus, apparet. Arbores quoq; oculos primum exerunt, gemmas alij vocant, germen alij: sed oculatio inde, insitionis genus, mox exsnuant flores, paulatimque fructum scetus aperiunt. Neq; Vere tantum exiit Anguis, verum etiam Autumno, & pro locorum temporumq; conditione: ætate etiam, Aristotele hoc asserēte: licet id abneget Plinius. Atqui mundum etiam non Vere tantum hæc fa. ere, sed Ætate Autumnoque omni, tot species, tan-
tosq; ortus, variosq; nouatus aperire pro regionum situ ac rerum natura conspiciamus.

IVVENTVTI REDDITVS. CAP. III.

SVNT vero qui per Anguem & Leberida hieroglyphicōs, hominem ostendant iuuentuti redditū, si vel de morbo, aut alia aliqua lue aut calamitate squalorem atq; maciem deposuerit, sitq; demum habitior atq; val dior factus. Libet vero fabellam super huiusmodi renouatione, ex Nicandro & eius interpretibus recitare. Mortales enim aiunt impetrasse olim à Dijs multis precib. vt perpetuo iuuentutis munere donarentur, atque ita numquam in posterum senio contabescerent, sed quamdiu vnicuiq; viuere permissum esset, integris viribus & florēti semper ætate, vegeti perseverarent. Hanc igitur simulac benignitate Iouis accepissent, imperitos adeo rerum fuisse, vt eam Afino vctandam commendarint, hunc vero siti confectum ad fontem quendam peruenisse, in quo Serpens loci custodia habebat custodiam: cumq; inde bibere tentasset, à Serpente prohibitum, neq; alia conditione bibendi facultatem illi factam, quam vt id omne quod vehebat onus, Angui mercedis nomine concessisset: ex eo inde tēpore omnes Angues senectute singulis annis abiccta iuuenescere, homines vero senio confectos emarcescere, ac stoliditatis pœnas luere, quod iuuentutem tanto expetitam studio negligenter custodissent. Hinc i la Tibulli querimonia:

Anguibz exiit tenui cum pelle vetustas,

Cur nos angusta condicione sumus?

Sed quoniam in fabularum figmentis variij admodum Græci sunt, easq; vnusquisque suo ex commo- do, & vt adlibuerit comminiscitur, ferunt alij Promethea cum cœlestem ignem furatus esset, eumq; mortalibus communicasset, nullam illos accepti muneris gratiam Prometheo retulisse: quod cum Iupiter approbasset, pharmacum hominibus, quo senectutem amolirentur, elargitus est, quod donū Afino vctandum illi destinarent, atq; illa mox subsecuta de Afini imprudentia, de Serpentis astutia, de commutatione, quæ superius enarrata sunt. Meminit huius fabulæ Sophocles, *ἠοφοῖς*. Quoniam vero Afinus ille & sitim eo cōtulerat, factum est, vt ex pacto Serpens eam quoq; sibi vendicaret, hinc supra modum illos si. iculositate pleriq; eorum pertentare solent quos momorderint: de quo tamen plura loco suo dicuntur, vbi Dipfadis significata recensemus.

TEMPVS. CAP. IV.

ERAT autem aliud hieroglyphicum Serpentis, caudam suam sub guttur attractam occultantis: Etæq; species in Saturni dextera manu statuebatur, quem pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum scriptis accepimus. De anno apertissime Maro:

Atque in se sua per vestigia voluitur annus.

Quod vero Serpens temporis signum esset, causam Cyrillus hanc subiicit, quod in longitudinē porrigitur, & multis complicatur spiciis, quæ sunt multæ dierum annorumque series, taciteque proserpit, nullo edito strepitu, vñde Poeta non incelebris dixit, *Labitur occulte, fallitq; volubilis ætas.*

Verum

Fabula super homini renouatione.

Quomodo Serpens tēpus signet ac immortalitatem.

Geor. lib. 2.

Ouid. li. 10.

Mesam.

Verum eā quoque causa esse potest suppressæ caudæ, quod tempus aut à præterito, aut à præsentī, aut à futuro consideratur, quæ omnia incerta nobis omnino sunt: præteritum siquidem intueri minime possumus, & cum principio careat, neq; mente quidem concipitur, futurum longe minus, quia nondum est, & finis eius prorsus incognita, qua de Horatius tertio Carminum, od. 29.

Prudens futuri temporis exitum

Caliginosa nocte premit Deus.

Præsens vero cum sit instabile, velocissimeque transcurrat, vix percipi potest: veluti, si digitum in defluentem aquam intingamus, discernere non possumus, vtrum in præterita, an in futura, an in præsentī: quia præterita iam elapsa, futura nondum adhæsit, præsens puncto ipso statim elabitur: quæ cum omnia cognitioni nostræ subducantur, Ægyptij forsitan pro hieroglyphico huiusmodi caudam ita reduci occultarique voluerunt.

CALAMITAS. CAP. V.

HABET & vocabulum ipsum temporis, hieroglyphicam omnino significationem, vt hoc obiter attingamus, & à perniciosâ Saturni vi non admodum alienam. Nam Poetæ *tempus edax rerum* esse dicunt. Neque Latini tantum, verum etiam Syri & Hebræi dictionem Tempus, pro calamitoso rerum statu ponere consueuerunt. Nam, *Et erit tempus eorum in seculum*, & i. Psalmo legis, & huiusmodi passim multa. Quod vero hic *in seculum* legitur, interpretes de calamitatibus dictum volunt, quæ post neglectum Christum perpetuo erant Iudæos oppressuræ.

MUNDI MOLES. CAP. VI.

SVNT qui aliam etiam picturam simulacrumve mundi fuisse dicant, vt scilicet intra circulum æreum Serpentis effigiem accipitrino capite insignem circumducerent, ad ☉ præpmodum literæ *Elementaris orbis figuræ* similitudinem: ære quippe ignem referente, circulo magnitudinem & formam orbis indicante, Serpente bonum dæmonem, cuius merito ac beneficio omnia alantur, vigeant, ac perennent. Sed non elementarem hunc orbem tantum ex hieroglyphico huiusmodi colligimus, verum etiam & cælum ipsum, quod sub Iani figmēto fabularum inuolucris occultatur. Ianum enim ab eundo dictum, periores asserunt. Mundus itaque initium ex se faciens, cum in se reuertatur, figuræ ipsius, quæ posita est, *Macrob. li. i. c. 18.* cationem ostendere videtur.

ANNVS. CAP. VII.

CÆTERVM, quia Ianus vbiq; anni dominus decantatur, quem à circuitu vocatum dicebamus, eundemq; ac Apollinem intelligunt, veluti Dianam Ianam olim appellatam affirmant, quos vniusque anni arbitros esse testatur antiquitas, præcipue vero Virgilius cum dicit,

— Vos ô clarissima mundi

Liber & alma Ceres.

Georg. lib. I.

Lumina, labemem cælo quæ ducitis annum,

Nam & Lucretius serpere Solem dixit, vt annum instruat:

Annua Sol in quo contundit tempora Serpens.

Macrob. li. i. c. 18.

Quod vero Maro Liberum & Cererem huc inculcarit, doctissime factum: vtpote qui apud Orpheum gerat,

Ἡλιον ἂν Διόνυσον ἐπίκλησιν καλέουσι.

apud Euripidem & Aristotelem eundem Solem & Bacchum esse, de quo nos apertius alibi. Dioscurum eundem & Bacchum, & Liberum & Solem, aut igneam Solis vim, non ex Orpheo tantum, sed & Euripide, Aristotele & Eusebio Macrobioq; citatis indicauimus: vbi apud eundem Virgilium & antiquis codicibus legendum ostendimus, *Qui ducitis annum*, scilicet Liber & alma Ceres: licet, quæ *amina*, idem sit.

ÆOLVS. CAP. VIII.

PS A autem macularum varietas, & anni significatum in Serpente detectum, id in memoriam adducit, quod Æolum eiusdem varietatis gratia vetustas tempestatibus præpositum effinxit. per quæ num ipsum intelligebant: eaque de causa Hippotæ filium dixere, quod celeri cursu tempus elabatur.

Equis enim hoc à natura tributum, vt nascantur ad cursum, quod loco suo disputatum est. Habere vero Æolum filios XII. ait Homerus, mares sex, foeminas totidem. Menses ij sunt, ait Phurnutus, quorum qui foecundi fruges omnium vsui reponunt, foeminae dicantur: qui vero steriles sunt, mares habeantur. Apud alios longe secus inuenio, ex religione quippe veterum menses singulos ita Diis singulis adscriptos, vt Ianuario Iuno praeficiatur, Februario Neptunus, Martio Minerua, Aprili Venus, Maio Apollo, Iunio Mercurius, Iulio Iupiter, Augusto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Nouembri Diana, Vesta Decembri. Apud celeberrimum Cardinalem Hippolytum Medicem cippum Romae vidi marmoreum, obrotundum, in quo duodecim haec numina pulcherrimo opere circumsculpta sunt: qui quidem cippus indicans Augusti Octauiani mensam illam, qua de Suetonius mentionem facit, conuuisse eum & sodales amiciores ad duodenarium vsq; numerum deorum habitu conuolare, & *δωδεκαθεῶν* conuiuium celebrare: ad eius certe rei argumentum mirifice conformatus est. Nam & figura, quae pro Apolline sculpta est, Augusti ipsius faciem totam refert & exhibet, quod & in plerisque alijs eius Dei statuis factum obseruauimus. Sed nos ad Anguem nostrum reuertamur, quo super animaduerti plerosque figuram eius in orbem circumducti, & caudam nunc occultantis, nunc admordentis, nunc depalcentis, confundere, quod ita distinguendum est. Quaecumque de mundi antiquitate reciprocationeque dicta sunt, ea per caudae morsum intelliguntur. Sedenim, cum aeternitatem, siue, vt nonnulli malunt, æuum seculumve significabant, Serpentem pingebant cauda tantum sub corpus, ita vt delitesceret, reducta: sic enim circuitus ille perpetuus intelligebatur.

Sueton. in
Augusto,
cap. 70.

BASILISCVS. CAP. IX.

Basilisci
descriptio.

ANGVIS autem huius species ea erat, quem VRAEON Ægyptij, Basilicum Graeci vocant. Animal duodecim non amplius digitorum magnitudine, vt authores nostri prodidere, candida in capite macula, & quodam diademate, vnde regium illi nomen, insigni: siue Basiliscus ea de causa dictus fuerit, quod eius aspectum reliqua Serpentium genera vereatur. Hic sane flexu haudquaquam multiplici corpus impellit, quod reliquae faciunt Serpentes, sed celsus & erectus à medio incedit: quae omnia cum Nicandri versibus his optime quadrant,

Hac à Plin.
lib. 8. c. 21.

Τετραίρου δ' ὀλίγον μὲν, ἀπὲρ περὶ Φερέτατον ἄλλων
Ἐρπυστῶν βασιλῆα, τὸ μὲν δέμας ὀξυκάρην
Ἐανδὸς ὅππτελα δὲ εὐφέρων μῆκρον τε, καὶ ἰδὺν
Οὐκ ἄρα εὐδὴ κείνη σαυραχθεῖα κνὰ δαλα γῆης
Ἰαχλὼ μιμῶσιν ὅτ' ἐς νομὸν ἦεν ὕλλω.

Surrectum vero pectus in animali huiusmodi, in obeliscis & alijs Ægyptiorum monumentis animaduertas: praecipue vero in numo quodam qui Fabatio cufus est, in cuius altera facie caput est cum spolio caprae, ab occipite vasculum in modij formulam, quale etiam in Antonini Augusti & aliorum quorundam numis cernere est: nusquam vero frequentius, quam in Ægyptiaca Bembi tabula ex aere, vbi Basilisci huius forma saepe conspicitur, capite alias accipitrino, alias humano, alias, vt hic figurauimus. Quod vero Albertus de ouo Galli gallinacei fimo obruto tradit, quodque inde Basiliscus enascatur, sitque figura eius omnino Gallo similis, cauda tamen serpentina, fabulosum indicat peritiores.

ÆTERNITAS. CAP. X.

Sibilus Ba-
silisci.

SEDENIM cur Ægyptij per hoc potius colubri genus, quam per aliud quodquæ seculum, æternitatemve significarent, causa erat, quod inter serpentium genera hoc vnum interfici vi non potest, si Horo Niliaco hieroglyphicè nonnullorum auctori fides adhibenda est: quinimo tanta huic vni vi est, vt animalia reliqua solo sibilo iugiter, quo audito ferunt omnes auium cantus coerceri, fruticesque & herbas non villo morfu, sed olfactu aspectuue solo enecari. Archelaus tradit, vt apud Elianum ha-
betur

betur, veterinum olim iumentum in Africæ solitudine quadam defecisse, ad cuius cadaver Serpentes plurimæ ventitarint, vt eius viscera depalcerentur, interim Basilisci audito sibilo omnes profugisse, aut in sabulum sese abdidisse: progressum vero Basiliscum, per otium sine cuiusquam tumultu quantum appetierat esitasse, cumque satur iam abiret, iterum edidisse sibilum, quod indicium fecerat serpentibus aliis ad escam tutum patere reditum, atque ita eas oblatam prædam repetisse.

CALVMNIIS AFFLICTVS. CAP. XI.

HÆc igitur Basilisci vis, quæ sine morsu perniciosa sit, argumentum hieroglyphici dedit Ægyptiis sacerdotibus, vt si hominem à calumniatoribus male acceptum, & mortiferis delationibus afflictarum significare vellent, Basiliscum apponerent: non enim alia ratione calumniatores homines conficiunt, quam faciat Basiliscus: clam si quidem illi Principum auribus insusurrant, nullo palam morsu infixio, quo diluendi ansa præripiatur, atque ita pleriq; falso delati, extrema quæque pertulere. Sed ne talem ac tantam Basilisco vim inesse quispiam admiretur, Thebiorum natio pestifera adeo fuit, vt vel solus oris eorum halitus exceptus, interimendi vim habuerit, illorumque præsentia non animalibus tantum, verum etiam fatis noxiam fuisse: de quibus hæc & alia secundo Symposiorum Didymus.

OCVLI DIVVM. CAP. XII.

IN ea tamen religione Basiliscus habitus apud Ægyptios, vt ex auro dedicaretur. Caput autem illi accipitrinum faciebant, oculosque eo artificio concinnabant, vt & claudi & aperiri possent. Hunc simulatque oculis adaperitis præferebant, vniuersa Ægyptus lætitia atq; hilaritate perfundebatur: perinde ac si deorum oculi eos aspicerent, opemque præsentem omnibus pollicerentur: in luce igitur & in propatulo omnes esse, risui & iocis atque conuiuio dare operam. Quod si clausis eum oculis extulissent, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auersos & iratos esse Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, & obscura penetralia, miserabilique deploratione per se quemq; niti, vt Deorum indignationem quacumque possent ratione mitigarent. Non fuit horum ignarus Philon: & Epies quidam diuinorum interpres apud Ægyptios nominatissimus, rem memoriæ prodidit. Figura autem hæc ita habetur in Bembæa tabula. Vt vero hæc magis innotescant, Iouem Ægyptij, authore Plutarcho, spiritum esse dicunt, spiritus nulli animalium vehementior, quam Basilisco: ideoque nulli magis diuinitatis symbolum quadrat.

Basilisci oculi clausi & aperti quid.

SPIRITVS. CAP. XIII.

PORRO Anguis apud eos hieroglyphicum est spiritus illius, qui per vniuersam mundi molem difflatur. Anaxagoras quoq; quatuor elementis constitutis, quæ per Anguem significari statim inuentione diximus, rectorem adiungit, siue spiritum, siue Deum, siue mentem, vt Probus interpretatur, per quem hæc quatuor regantur: quod Virgilius etiam nullius ignarus disciplinæ affirmat dicens,

*Principio cælum ac terras, camposque liquentes,
Lucentemque globum Luna, Titaniaque astra*

*Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.*

Quem enim Anaxagoras vsq; is spiritum & mentem dixit M. Tullius, Platonis sententiam, quæ in libro de Anima est secutus, principio terram ait sitam in media mundi parte, circumfusam esse hac animabilispirabilique natura, cui nomen aer.

Anaxagoras
de spiritu o-
pino cui as-
sentitur
Virgil. Æ-
neid. lib. 6.

ÆOLI PILLÆ. CAP. XIV.

*Æoli pile
quid.*

NON imperite igitur, qui Æoli pilas cauant, solent illis in conuexo Draconem superinducere, ex cuius ore circa medium sito spiritalis illa fistula promineat, quæ ventum profert. Sunt vero pilæ huiusmodi æreæ, cauæque, in quas per angustissimum punctum humore instillato, vbi ad ignem admotæ conalescere cœperint & efferuescere, spiritum vehementem admodum efflant: humor siquidem caloris vi rarefactus, magnam aeris copiam generat, cuius cum minime capax sit ea concauitas, vehementi eo impetû cogitur erumpere, cui si tantillum argenti viui infundatur, ex discordia, quam materia hæc habet cum calore, inquietata magis aqua vehementius expirabit:

S V C C E S S V S V O T I. CAP. XV.

*Sanguis Ba
siliſci in
quanto pre
no olim.*

TANTAM vero affinitatis cum Diis existimatione Basiliscus affectus est, ut ausi olim sint mortales, sanguinem eius difficillime conquisitum curiosius asseruare, Saturni eum sanguinem appellantes: quem si penes se haberent, existimabant & successus petitionum à Potestatibus, & à Diis etiam precum, morborum remedia, beneficiorumq; munera largius impetrari. Astrologi quoq; Basilisco tantum tribuunt, ut stellam in corde Leonis sitam Basiliscum appellent, quam Chaldæi rerum celestium reginam & dominam existimarunt, quod in Arati cōmentarijs tradit Theon, vbi de Leone agitur: neq; dissimulat Nicephorus in Astrolabij structura. Quamquam in vniuersum inesse Anguibus vim magicam ad gratiam sibi comparandam, Magi tradidere, quibus persuasum est primum vniuscuiusq; Draconis spondylum, mulcere aditus Potestatum, Principumq; gratiam conciliare.

S A C E R D O T I V M S A C R O S A N C T V M. CAP. XVI.

QVI vero Serpens sacerdotum insigne oblongo obuolutus pileo gestabatur, monumento erat, ut si quis contra Reges (penes enim sacerdotes Ægyptiorum erat imperium) auderet insurgere, sciret se in venenosos morsus incursum.

O R I S V I S. CAP. XVII.

*Ænei. li. 2.
Lib. 1. de na
tur. anim.*

HAC autem de causa oris vim describere si voluissent, colubri signum protulissent: nam coluber nullis aliis corporis partibus validior, quam ore ipso. Celebratum est illud ad horrorem incutiendum, *Ἰγρυμὰ ἀαρίσθη*, cum virulentum & immedicabile vulnus aliquod intelligi volumus. Aspidum ictui vel nullum, vel rarum admodum remedium inueniri, tradit Ælianus: compertumq; est plerumq; ictu laesos huiusmodi, vix horis quatuor superuisse. Et Moses cantico, venenum Aspidum ait insanabile. Eustathius, eam morfu lethiferum somnum superinducere: Plinius, ea percussos torpore & somno necari, tradit, eaque de causa somniculosa dicitur à Sifenna. Color Aspidis plurimû niger, quibusdam & cineritius, quandoque etiam pellis Aspidis fulua deprehensa est, quam ego in agro Bellunensi vidisse olim reminiscor.

F V R O R I M P L A C A B I L I S. CAP. XVIII.

IMPLACABLEM furorem Diuinæ literæ per Serpentem voluminibus implicatum, & qui *linguis micet ore trifidus* (ita enim describitur irritatus) expressere, Psal. 58. legas: *Furor eorum Serpentis furoris instar, & sicut Aspis, & quæ sequuntur.* Incomparabilis porro est in Angue furor, qui simulac scilicet sensit, ita vesane furit, ut numquam absistat, donec venenum intulerit, aut præ rabie exanimetur, ut ait Euthymius. Et quoniam feritate, ut dictum, reliquas colubras Aspides antecedunt, positum genere, ad istius accedit speciem, quæ maxime sit intractabilis.

C O N T V M A C I A. CAP. XIX.

*Serpentium
vera excan
tatio.*

IND E aliud desumitur hieroglyphicum: sunt enim qui contumacem hominem, nulli quippe legum imperio, vel magistratuum edicto, potentiorumve iussis parere destinatum, per Aspidem aut rem obturantem, apte significari tradant: ea siquidem vbi se excantationibus accersiri senserit, statim vna in terram aure defossa, alteram cauda obturat, ne carminum vocem exaudiat: atque in Magorum conatum eludit. Veram autem esse Serpentium excantationem, manifestime constat

A Psalmo 58. vbi David ita canit: Furor eorum par est Anguim furori, sicut Aspidis surda, & obturantis aures suas, quæ vocem ritè quantumlibet excantantium non exaudiat.

DE VIPERA.

VXOR INIMICA MARITO. CAP. XX.

AD HÆC Vipera suo quodam ingenio prædita, extra ordinem sua habet hieroglyphica, quorum illud præcipuum, quod mulierem, quæ virum oderit suum, cui mortem etiam intenet, neque nisi coitus tantum gratia blandiatur, per pictam Viperam Sacerdotes illi intelligebant: ea siquidem, vt apud Horum est, cum mari copulatur, caput eius ori infertat suo, atque inconcubitus confictu nimia voluptatis vi superata, capite maris mordicus amputato, maritum extinguit. Id cum Plinius, Nicander, Galenus, tum plerique alij authores grauissimi tradant, miror Albertum vnum è nostris, conatum eos redarguere, qui dicant Viperam in coitu mariti caput amputare. Sed missa faciam quæ Galenus & alij scripsere in hanc sententiam, Nicandri verò carmina tam pulchra minimè prætermittenda fuerint:

Μη σύ γ' ἐνι τεύχεσσι τύχῃς, ὅτε δῆγμα πεφύγῃς
Περκνὸς ἔχῃς δύησι τυπὴν φολόενι ἔχιδνης,
Ἡνίκα θορυμμένῃ χιθῶνι δουρῶ κνωδόντι
Θυστῆς ἀμυξέ ἐμφοῖσα κάρην ἀπέκοψεν ὀμείων,
Οἱ δὲ πατέρως λάβην μετεκίανδον αὐτίκα τυδοί.

Τεινόμενοι ἐχθρῆς ἐπὶ διαμπερῆς ἀεγυῖν,
Γαστῆρ' ἀνάβρωσάντες αἰμήτορες ἐξεχόντο.
Οἷν γδ βαρύνει ὑποκίμασι τοῖδε κατ' ὕλην
Ὡτάκοι ὄφεις λεπυρὴν δάπτυσι χυθῆλιν.

Quæ sic Latinè traduci possint:

Dij meliora velint, ne tunc incautus aperitis
In trivius, cum forte acres mas luridus atra
Coniugis euasit dentes, & fulminis ictum,
Vipereo occurras generi. namq; illa in apertas
Excipiens semen fauces, caput inde mariti

Complexu in dulci abscondit: mox damna parentis
Extinctifera progenies viciscitur, alio
Materna atrofa, & catuli sine matre oriuntur:
Sola etenim hac animat fetum, reliqua ova colubra
Per syluam excludantq; fouentq; incortice prolem.

Neque me præterit, esse qui alia quædam Serpentium genera animal parere tradant, qua super historia multum diuque annis proximè elapsis decertatum est inter literatos viros, lite adhuc sub iudice destituta, cum etiam fuerint ætate nostra, qui has quas putamus Viperas, vtriusque sexus electas, viuarijs includere easq; aliorum instar animalium coniugi, concipere, parere, educareq; fœtus suos experimento compererint, nullo parentum desiderio. Quod si quis in hoc negotio plura deposcat, ab editis iam eorum libris desumendum fuerit. Sane alia etiam est Vipera generatio: siquidem Aristoteles, vt apud interpretem Theocriti legitur, lacertam exsiccata ait in Vipera mutari.

FILII CONSPIRANTES IN MATREM. CAP. XXI.

VT verò reliqua prosequamur, filios aduersus matrem conspirantes, Ægyptij Sacerdotes per eiusdem Vipera hieroglyphicum notabant. Quod si quis hominum tantum sceleris admisset, articulatim eum acutis calamis cæsum, iubebant viuum super spinarum acervos comburi: merito maximum omnium scelus indicantes, ei mortem inferre, à quo vitam quis accepisset. Hac vero de causa dicunt Viperas in parricidæ culeum includi solitas: nam Simia, quam Iuuenalis innoxiam appellauit, filios, vt in Cynocephalo diximus, suos necare ipsa solet. Canis verò & Gallus non alia de causa creditur cum his idem subire supplicium, nisi quia & ipsi impie facere videntur, quod & sorores & matres ipsas saliant. Sed quod ad parricidium attinet, non id tantum animantium genus eo scelere contaminatur, verum etiam phalangia, vt & Polypos & flauiales Equos taceam, eadem prorsus impietate notata sunt. hæc enim fœtu numerofo, quippe supra triginta interdum, edita, matrem, quam primum orta fuerint interimunt, nonnumquam & patrem, eo Viperis inmaniora, quo illæ nascendi necessitate, hæc iam nata, nulla cogente causa, nullo inuitante commodo, sponte

Parricida
supplicium.

se parricidio polluunt. Non præteribo quod Theophrastus negat, Viperarum vterum à catulis suis exedi: namque author ille summæ inter Græcos diligentia, aliam in his maternæ mortis causam comminiscitur, dirumpi quidem sponte vterum, vtpote qui angustus adeo sit, vt tam numerosæ prolis multitudinem & incrementum capere non possit. Idem marinis acubus euenire, quas admodum tenues, prolis multitudo dirumpi cogat. Quod vero Dominus Pharizæos Viperarum sobolem vocat, ad Davidicum illud spectare dicit Irenæus, *Alienati sunt peccatores ab vtero, ita eis secundum similitudinem Serpentis*: siue quia venenum semper sub lingua promptissimum habebant, siue quia erga patrem ingrati abdicatiq; sunt, nullam hæreditatis partem affecuti, siue ob perplexas vias, quas à recto itinere declinantes occupabant, per ambages & deuia progredientes.

Psal. 57. 4

A B O R T V S. C A P. XXII.

Viperam
Vteris pedi
supposita,
quid.

PRÆTER hæc, sunt è iunioribus, qui abortiuum incommodum per Viperam mulieris pedi suppositam significare commenti sint, quod apud veteres nusquam memini me legere. Figmenti tamen huius causam minus explodendam, apud Plinium ofsecisse videor: siquidem is traditum ait à veteribus, mulierem prægnantem si Viperam siue studio, siue incuria transcenderit, abortum facere, vsq; adeo Viperæ venenum vel afflatu solo, in humani generis perniciem grassatur, fitq; ita Serpens ea humanorum partuum fascino, quod illi rite parere non liceat: vt minus iam miremur venenū illud quo Scythæ sagittas suas inficere consueuerunt, irremediabili scelere, non alijs libentius rebus confici solitum, quam Viperina sanie, & humano admixto sanguine.

VVLNVS AMATORIVM. C A P. XXIII.

Viperinum
morsus quid
in Diuinis.

QUÆ vero de morfu Viperæ ponuntur à Platone, Symposio, eius scilicet ictu tactos aperire nolle quid patiantur, nisi ijs qui similiter ægrotant, mysticè, vt suus est mos, posita sunt. Sed cur Platoni veritatis discipulo innitatur, cum liceat homini Christiano Platonis ipsius præceptores, Prophetas quippe & sapientes alios legere, qui de mundo, & ijs quæ supra mundum sunt, accuratissimè disseruere, cœlestisque numinis afflatu cognita, mortalium ingenijs cognoscenda proposuere, perque eos ad eam, quæ vera & sola est, sapientiam peruenire? In hoc autem Serpente, sacrationibus interim interpretationibus omissis, nostræ nobis imbecillitatis conscij humaniora quædam prosequamur: quæ si non ad diuinorum intelligentiam, ad mores certè, & vitæ nostræ conditionem facere videbuntur, eamque ingrediemur viam, quam admirandus Philonimus omnium videtur aperuisse. Dicemus igitur, viperinum hunc morsum spectare nimirum ad illud amatorie mollitudinis hieroglyphicum, quod apud nos in Diuinis literis per Serpentem, qui Adamum decepit, probatissimum authorum opinione designatur: in illo enim, vt hi tradiderunt, voluptatis, nequitia, mollitieque fomes delitescit. Picturata siquidem cutis, vt cum ipso Philone & alijs super hoc latius philosophemur, varias delicatasque rerum omnium illecebras præ se ferre videtur. Et mortale genus nulla re magis afficitur, quam rerum varietate (cuius experimentum est in pictura, in fictili fabrilique arte qualibet) aliqua ratione digesta. Quin & natura ipsa varietate ad lasciuiam vsq; delectari videtur. Plantarum enim diuersicolores flores, varia germina, speciosi fructus, & alia atque alia forma, hisq; atq; illis coloribus intincti, ac multiformes animalium facies, visum oblectant: quibus si supra modum delectemur in eorum admirationem nimium illecti, inhæsitare videmur ludo, proniq; in faciem procumbere, totoq; ventre serpere: terreno enim vescimur cibo, posthabito cœlesti. nam vt optime ait Horatius:

*Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltra quam satis est, virtutem se petat ipsam.*

Illo prius apte proposito subsequitur:

— *Quid censet munera terra?
Quo spectanda modo, quo sensu credis & ore?*

Epist. lib. 1.
Epist. 6.

Adhæc comestiones & ebrietates, gulæ ministræ, non minus quam mordax Serpens miseris artus animæ depascuntur. Reptatus autem nihil aliud significat, quam animum qui attolli nequeat in sublimi, semperq; deiectus ad sola terræ commoda prorepat. Spiræ conglobataque volumina, mille, quibus assiduè decipimur, laqueos intento veluti digito demonstrant. Latebris gaudet coluber, latebris & voluptas impura, quæ veluti in scrobilibus & hiatibus, in humanis quoque sensibus occultatur. Hinc apud Græcos Mychæ Veneris sacra, quæ in specubus & abditissimis penetralibus celebrabantur: *μυχῆ* enim secessus est. Et scitè Lyliæ Plautinus adolescens Trinummo, amorem lasciuum latebricolæ hominum corruptorem vocat. Super hoc Tertullianus ita declamat: *Abcondat itaque se Serpens quantum potest, totamque prudentiam in latebrarum ambagibus torqueat, altè habitet, in cæca detrudatur, per anfractus seriem suam euoluat, tortuose procedat, nec semel totus lucifuga bestia. hæc ille. Venenosa vero sibilata veluti subrepentis ipsius mali blandimenta quædam sunt: nam boni specie decipimur.* Adhæc futurum dicit Deus, vt homo Serpentis caput obseruet, ille hominis calcem aggrediatur: malorum illud affectuum principium contagionemq; mentis ex multiplicis voluptatis vsu indicat, cum eius præcipua vis nostræ insideat cogitationi. Per calcem vero, animæ pedem intelligimus, quæ illa est portio despiciatissima, qua materiæ, vt solo initimur, atrix inquam, & cibaria potestas, libidinis irritamentum, & voluptariæ totius lasciuie magistra. Est hæc inquam, Philonis sententia, cui D. Ambrosius è nostris libenter accedit, & ex Serpentis specie figuram delectationis intelligi asseuerat in Hexamero, & ad Sabinum epistola. Nam & Origenes reptile venenatum in nobis efficit, cum mulierem aspeximus ad concupiscendum eam. Atque vt in ea penetralia & sacra adyta subeamus, vnde sublimiora quædam ad puriorem aërem patefactis hinc a terræ foribus proferamus: nonne idem Origenes de immaculato Virginis utero, & ortus vitæq; eius integritate perpetua loquens, eam ait neq; Serpentis persuasionem deceptam, neq; venenosis eius flatibus infectam? Cyprianus de serpente eodem contra Nouatianum: *Plus metuendus est, inquit, & cauendus inimicus cum latenter obrepat, cum per pacis imaginem fallens occultis accessibus serpit, vnde & nomen Serpentis: ea eius est semper astutia, ea est circumueniendi hominis cæca & latebrosa fallacia, sic à principio statim mundi sefellit, & verbis mendacibus blandiens rudes animas incauta credulitate deceptit.*

Gen. cap. 3.

DE SYRTIBVS ANGVIPEDIBVS. CAP. XXIV.

FABVLAM Libycam ponit D. Chryostomus oratione 5, ab istiuscemodi commento non admodum alienam. Esse quidem in Lybia ferarum genus ex promiscuo bestiarum plurium, & differens generum coitu progenitum: id autem immane admodum. sæuumque & ferocissimum circa syrtis plurimum versari: cibi gratia tum feras reliquas venatu, tum humanum pastum, conquirere uam auidissime. Eius vero monstri naturam faciemque forma esse huiusmodi conspicuam: corpus uidem muliebre, idque admodum formosum, lasciuie tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix ulcherrima, colore cutis nitidissimo, mira ab eius oculis profusiebat hilaritas, quæ intuentem quembet in amorem procliuiter alliceret: reliquum autem corporis horridum, & squamarum scabritie sperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset & mordacissimum, alis non esse præditum, sed sphingis instar factum, neque tamen eloqui, vt illæ faciunt, sed Draconum in morem sibilum tantum edere acutissimum. Feras has tota Lybia plurimas, atque omnium quæ quot & qualibuscumque pedibus ingrediantur velocissimas, vt nemo esset tam alacer, qui earum insultus effugisse gloriari posset. Animalia itaque reliqua quotquot noctæ fuerint, pernicitate sua fretæ ac robore, per vim assequuntur, & oppriunt, sed vnum hominem dolo tantum blanditijsq; adoriantur, & superat: vt pote, quæ pectoribus amabilibus ostentatis, spectatores vt præstigij implicat, fallacissimosq; amoris laqueos intendant, conciliandis congressibus admodum idoneæ: in hos quippe cum inciderint, nullum cient tumultum, nihil hostile minantur, immotæ vero manent, oculis interim ad terram magna cum modestia deiectis, instar speciosæ lepidæque scemine ad colloquij congressum inuitant, lenocinijsque omnibus alliciunt: simulac vero quis, vt voluptuosorum hominū imprudentia est, cominus accesserit, extemplo eum arripiunt, iniectis quas aduncis vnguibus præditas habent manibus, tamdiu prius

Voluptatis
& Viperini
morsus conuenientia.Fabula de
Vipera ex
D. Chryso-

occul-

Hercules
Lycus.

occultatis, quoad prædæ capiundæ oblata sit occasio: insurgit extemplo Serpens à tergo aggressus, apprehensum que lethali morfu transigit, venenoque immisso necat euestigio, mox cadaver miserabile Serpens, & feræ ipsæ lætantes vna socialiter depascuntur. Adhæc addit, Herculem L'bycum iter ea facientem in eas incidisse, quas vbi primum è longinquo prospexisset, cursum arripuerit pernicissimum: illæ autem cum diu nec ignauiter subsecutæ, prædam tamen eam nancisci minime potuissent, indignatione succensæ omnem in se crudelitatem conuertere, ora pectoraque vnaquæque sua fœdissime dilacerata discerpentes. Ita monitos esse nos debere, vt more Herculis, improbitatem atque lasciuiam tantummodo fugiendo superemus. Quod quidem figmentum, ex aurea illa Ecclesiastici sententia mihi desumptum videtur. *Peccatum tanquam Colubrum fugiendum, paratum id enim esse, vnumquemq; ad se accedentem, haud grauate suscipere.*

F A V N V S A N G V I S. C A P. XXV.

Eadem habetur lib. de Myrto.

HVIC perquam simile est quod apud antiquiores Græcos super Hecate proditum (eam alij Semélem vocant) quæ tam diu Fauni patris nequitix restitit & obluclata est, etiam virga myrtea verberata, & vino oppressa: donec ille in Anguem transformatus, filiam spiris vndique colligatam, improbitati suæ parere compulerit. Cuius fabulæ apud veteres iudicia fuerunt, ab Hecates templo longè summotam myrtus, vitis supra caput signi eius extensa, vinumque quod proprio nuncupare nomine non licebat, sub lætis vocabulo inferri solitum: quique ibidem passim obrepunt innoxij Serpentes. Quæ quidem fabula facile ostendit eandem diuinarum humanarumque rerum disciplinam vniuerso mortalium generi diuinitus in vsu habitam, sed ab alijs nullo verborum aut rerum inuolucro, ab alijs sensu mystico, ab alijs per symbola, ab alijs per similitudines, per fabulas ab alijs memoriæ scriptorum diligentia commendatam, aut à patribus acceptam, posteris per manus proditam: laceffit enim assidue humanum genus, quod & Apostolus Paulus apud Deum queritur: *Faunus pater natura stimulis importunus*, id est, originis ipsius compages coagmentatioque, & modo myrto, hoc est, imaginatione Veneris: modo vino, hoc est, lætitiæ & hilaritate: modo spiris ingentibus, hoc est, multiplici voluptatis ipsius varietate suggesta, nos oppugnat, perque eam demum exuperat. Atq; hæc illa patris domus, cuius obliuisci nos debere, admonet Propheta.

S E N S V S A V O L V P T A T E, M E N S A
S E N S V D E C E P T A. C A P. XXVI.

Lapsus viri
& mulieris.

MVLIERIS porro figura apud Diuinarum literarum interpretes, pro sensu accipitur, viri vero pro mente: vnde quidam Adam, terrenam mentem interpretati sunt. Hic igitur siue Faunus, siue, vt nostri rectius, Serpens accingit se primum ad expugnandam mentem, subuertendumque intellectum. Hic sua virtute opibusque fretus, hostem repellit acerrimè, vt Adamum decet. Quid ille vaser & malignus? Euam adoritur, sensus ipsius obiecat commoda, delicias proponit omnes, voluptatum explicat illecebras, quarum gustu vel minimo expugnatur Euz imbecillitas illa incautum opprimit Adamum, mendaciumque commenta, lenocinio suo atque blanditijs eum cogit aberrare. Athanasius sane, cum puritatem animi, quæ in Adamo primitiua fuit, spiritualium rerum contemplatione tantum occupato, metaphoricè Paradisum à Mose nominatum ostendisset, ibidem adiecit, quo pacto sensus mentem à spiritualium rerum meditatione, Serpentis consilio, ad corporis voluptates auerterit abstraxeritque. Dñus Augustinus in 48. Psal. *Singulis, inquit, nostrum inest mulier hæc: quippe caro nostra Eua est, quæ seducit virum, id est, rationem: per quam carnem labitur homo, quem lapsum calcanei nomine, quod à Serpente fuerit impetitur, Propheta appellauerunt.* Hinc Menander Samaritanam occasionem sumpsit sceleris perniciosiq; dogmatis, qui nuptias, & generandi studium, à Viperinæ naturæ Satana mentiebatur emanasse.

Menander
Samarita
error.

S E N S V S Q V I N Q V E. C A P. XXVII.

IN Euangelica lectione virgines quinque fatuæ, totidemque prudentes, cum lampadibus producantur, quæ, vt Ambrosius putat, sensus quinque in sapientibus suo lumine lucidos, eosdemq; in insipient-

insipientibus erroris tenebris offuscatos indicarent. Quare videndum an Fulgentius recte ex Apollonophanis Epico, vt ipse dicit, carmine, cōmentus sit Saturnum fatum vs̄ appellari, quod vs̄ Græce Sen-
 sus dicatur, quem pro Mente & intellectu poni passim inuenimus, nisi ea de causa vocabulum vsur-
 pemus, quod per sensum, vt Aristotelici, ad rerum cognitionem deuenimus: à νοέω enim vs̄. Quod
 tamen alicubi νοεῖ significatum vsurparit pro sensu, id in Aeonibus Valentini habetur: nam is Ari-
 stotelem secutus, λόγον à Νε̄ emissum prædicabat, rationem quippe à sensu proficisci: de quo Irenæus
 lib. II. cap. 39. & 40. nam hæc nunc nostri non sunt negotij. Duo vero sunt, si credimus Aristoteli, quæ
 nostri ad vnamquamque rem motus causa sunt; vel ipsa scilicet cogitatio, si nunc intellectum vereamur
 appellare, vel sensus: rerum enim aut vtilium, aut commodarum, aut quas quoquo modo bonas
 existimamus, imaginatio, vel ab ipsa cogitatione procedit: quia tales fore existimamus, vel ab eo quod
 sensu experti sumus. Ipsa igitur vel cogitatio vel sensus, imaginationem creat, imaginatio statim ex-
 citat appetitionem, appetitio affectum, affectus motum, vt ad assecutionem perueniatur. Nostri igitur
 primi parentes duo, intellectus & sensus. Intellectum vero hic accipio cogitationem quæ certo sit
 cursu peracta. Sensus vbi intellectui paret, perpetua vtitur tranquillitate, ipsosq; deliciarum paradiso
 perfruitur: vbi vero intellectus sese sensui manciparit, tota aberrat via, & à priore illa amoenitate quie-
 teq; ad labores, & inuisas rerum omnium turbas eijcitur.

Saturnus
vs̄ appel-
latus.

Intellectus
Adamo
sensus Eva
attributi.

MALVS DÆMON. CAP. XXVIII.

QVOD vero malum dæmonem per Viperinam figuram indicamus, multorum consensus acce-
 dit. Nam & apud D. Hieronymum Draco inter Diaboli cognomenta numeratur, & diabo-
 lus locutione Mali sæpe ponitur, vt in prece quotidiana diceret Cyprianus, *Sed libera nos à malo*,
 quod tamen ipse, *Libera nos à maligno*, protulit. Sed præcipue Ecclesiastici 10. eo loco: *Si momorderit*
Serpens in silentio, si quem, ait is, *Serpens diabolus occultè momorderit, & nullo conscio eum peccati veneno in-*
fecerit, & quæ super poenitentia sequuntur. Et causam addidère nonnulli, linguæ motationem, quæ
 tam multiplex appareat, ex quo multiplicia eius incitamenta interpretantur. Nam qui eius minister
 est, aliud porro lingua loquitur, aliud corde meditatur, his Dominus ait: *Generatio Viperarum, quo-*
modo potest bona loqui, cum sitis mali? Et in Diuinis literis alibi: *factum silentium in cælo, legas dum*
committeres bellum Draco cum Michæle Archangelo: alibi, contritum ab Assertore nostro caput draconis
 in Iordane fluuio, atque ita nos ab eius dominatione liberatos, & huiusmodi pleraque alia. Nam &
 Pythones genus dæmonum est, & Pytho Serpens apud gentiles effingitur, quem Apollo sagittis
 confecerit, quod quid sibi velit, alibi diximus. De Pythonibus habemus in gestis Pauli, qui vnum
 ex his exire iusserit è muliere, quam is occupauerat: propterea quod clamitabat illa, & Paulum &
 eius comites esses seruos summi Dei, qui viam salutis annunciant. *Id vero dolebat Paulus, inquit Ori-*
genes, quod indignum iudicari: et sermoni suo, è Pythonis spiritu testimonium exhiberi. Et I. Reg. 28. *Saul mulie-*
rem, quæ Pythonem habeat, sibi sisti mandat, vt per incantationes Samuelis animam euocaret. Sunt qui dicant
 (vt hoc κατὰ παράρρητον admonemus) Samuelis non animam, sed imaginem Pythonissæ aggestam: *quid.*
 sunt, qui Dei permisso veram animam afferant, vt ex calamitatis, quæ Sauli toties prædicta fuerat,
 asseueratione, acrius cruciaretur: alioquin, Deuter. 18. *maximè eum abominatur Deus qui, Pythones con-*
ulat.

Pythones

DELECTATIO. CAP. XXIX.

QVANTVM vero pertinet ad delectationem, audimus Deum Opt. Max. ita illum execrantem
 deuouentemque, vt super pectus suum, & vtero incumbens suo, sit semper incessurus, Serpens:
 quod, vt diximus, Philone, Ambrosio, Athanasio, & alijs subscribentibus, de terrenis delectationi-
 bus intelligitur: quare in id quoque deuouit Serpentem Deus, vt terra perpetuo vesceretur. Ac ne
 Menippeam fabulam ab alijs recitatis serijs his admisceam, adagium illud ex ea tantum attingam, *Menippea*
 quod de Lamia ferretur, quæ libidinis appetitu percita, Menippi admodum iuuenis sanguinem deglu-
 tite cupiebat, ab Apollonio Tyanæo, vt memorat Philostratus, dictum ὄφιν θάλλεις, καὶ σὲ ὄφης: *An-*
guem concupiscis, teq; Anguis, quod is scilicet mulieres appeteret, & ab eisdem identidem expeteretur.

Adagiū, ex
Menippea
fabula.

Quid Plato? nonne Mosaicam secutus historiam ait Phædro dæmonem aliquem in ipso statim principio rebus humanis voluptatem immiscuisse, veluti oblectamētum aliquod non inconcinnum adulatori grauissimæ bestię, maximæq; calamitati, natura inseruerit?

LIBIDINIS ANTIDOTVM. CAP. XXX.

Plin. lib. 28. cap. 4. Serpens à ieiuni hominis sputo necatur.

ANIMADVERTENDVM vero est naturam ostendisse nobis, ieiuni hominis sputo Serpentem necari posse, ex quo tacite submonuit, Venereas voluptates libidinisque ardorem, ieiunio identidem extingui: nam hæc sine Cerere & Baccho, vt ait ille, omnino frigent. Et Matth. 9. adolescens ab impuro oppressus dæmone non nisi oratione & ieiunio curari potest, vt Assertor noster admonuit. Et quoniam sunt quibus commentitium hoc videtur, asserit id Galenus *περὶ ὑπερβολῶν* tertio: asserunt idem Alexander Aphrodisæus, author minimè contemptibilis, & Plinius, & plerique alij rerum naturalium scriptores, qui rem ita tradunt: *Si saliuā ieiuni hominis in os, vel vulnus Scorpionis, vel Serpentis, vel alterius venenati animalis inciderit, & ad interiora penetrauerit, exitialem eis esse. quod & Lucretius his versibus tangit:*

Lib. 4. de Nat. rer.

*Est itaque vt Serpens, hominis contacta saliuā.
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa.*

Causam Philosophi perscrutantur, aiuntque fieri hoc ob magnam inter vtrumque animal contrarietatem: Serpens siquidem frigida & sicca est corporatura, homo autem calida & humida, hinc alterum alterius visu tactuque exhorrescere, humanoque sputo tactum Anguem æquè fugere, ac si feruentem in aquam incidisset: id si penetrarit in fauces, extingui. Quod vero aiunt pollere ad hoc ieiunioris hominis saliuam, sciendum & ab ieiunio quoq; morsum esse pestilentem.

PETVLANTIÆ FINIS. CAP. XXXI.

Plin. lib. 28. cap. 4.

NEQUE ab simile est à facris inuētis, quod de Chimæra dicitur, cuius extrema pars in draconem deserit. Amorem enim lasciuum per figmentum illud significari tradunt authores optimi, cuius finis quinā alius esse potest, nisi voluptuosa procacitas? quæ tamen, vt ex voto facta transactaque omnia sint venenum demum internecina animi exulceratione relinquit, quæ latius in Leone vbi de Chimæra agitur, sunt explicata, vbi & quid super hoc Hesiodi interpretes afferūt, addidimus. Talis dubio procul Serpens incautam Eurydicem afflixisse fingitur à Poëtis.

VOLVPTAS MATVRE EXTINCTA. CAP. XXXII.

HERCVLEM vero, quem vetustas illa pro virtutū omnium tam animi, quam corporis idea proposuit, Angues etiamnum in cunabulis elisisse canunt: quippe eum innuentes, qui ad magna præclaraque negotia sit natus, debere, vel à teneris vnguiculis extinguere voluptates. Merito igitur insigne facinus hoc vt ille omnibus exemplo futurum, tot in marmoribus sculptum videas, atque in numis etiam, cuiusmodi ille est, cuius altera facies inscriptionem habet ΚΡΟΘΩΝΙ. Literæ vero reliquæ in numo quem atrectauimus, detritæ sunt. Quod si qui figuram huiusmodi autumant institutam, vt fortitudinem, incolumitatem, ac membrorum robur, quo Crotoniæ vulgo præditi ferebantur, Herculi commendarent, non laboro: quippe qui non ignorem bonæ valetudinis laudē, scriptorum omnium consensu, Crotoniatis attributam, adeo vt in vno certamine Olympico septem viri, qui reliquos virtute præcesserant, pariter Crotoniæ omnes sint reperti, quod latius apud Strabonem libro Geographiæ sexto. Vnde etiam dictum illud emanarit, *κροτωνῶν ὁ ὑγιέστερος*. Deque optima valetudine Plautus ait, pugilicè, atque athleticè: nam membra fortia vegetaque magis omnino ea sunt, quæ minus sese voluptatibus & nequitia dederunt. Sed vt ad Anguem reuertamur, ne adeo mirum sit eum voluptatis & libidinis habere significatum, legimus apud Plutarchum eos puellarum amafios aliquando deprehensos esse, omniaq; amoris & nequitia signa præbuisse veluti is, qui Ætolia cuiusdam amore captus, noctu eam adire suetus, puellæ corpori circumfusus, hac atque illac illabens, illam numquam neque vltro, neque inuitus lædebat, opportuneque sub diluculum recedebat quod cum, ij, quibus puella curæ fuerat, intellexissent, eam alio migrare compulerunt: Serpens pe-

Serpens Ætolia amafios suus puella.

triduum & quadriduum non adesse, sed diligenter accurateque circuire illam queritans, quam ubi mox inuenit, casu illi obuiam factus, non uti solitus erat mitis & blandus, sed asper & horridus in eam insiliit, manibusque primum spira ad corpus adstrictis, caudæ residuo femora flagellabat, leuem quidem iram præ se ferens, quæ licet indulgentia aliqua permixta esset, castigationem tamen aperte demonstraret.

A R A X A. CAP. XXXIII.

NEQUE quidem dissimulandum, quod Scythæ huius salacitatis ergo, quæ per Serpentem symbolicè fingitur, Araxam famosæ libidinis fœminam, cuius Diodorus tertio meminit, semiuipe-ram figurabant: humana quippe forma umbilico tenus, reliqua Viperina. Ferunt hanc cum Hercule copulatam filios tres genuisse, Agathyrsum, Gelonum, & Scytham iuniorem, qui totidem gentium mox autores fuisse perhibentur.

CONTINENTIA. CAP. XXXIV.

IN sacris Hebræorum literis, Serpentem æreum Moseos admonitu factum legas, qui aduersantem Num. c. 21. vers. 14. voluptatibus virtutem præ se ferebat, hominemque à pestifero quouis veneno sospitem reddebat: ea est continentia, atque constantia, atque ideo ex ære, hoc est, fortiori perenniori; materia conformatur: æs enim valdè solidum est, neque vili obnoxium rubigini, quare *nexas ære trabes*, apud Virgilium legas, ad perennitatem catenarum, & *monumentum ære perennius*, apud Horatium eodem sensu. Idem Æn. lib. 1. Car. lib. 3. ode. ultima. & viuientium salubritati aduersus putrescentia, efficacissimo est remedio. Acuti quoque mucrones ærei cadaueribus infixi, ea ne putrescant, vel, ut diutissime saltem asseruentur, efficiunt.

CALLIDITAS. CAP. XXXV.

SED neque calliditas prætereunda est, quæ per Serpentis imaginem indicatur. Et Moses prudentissimum inter bruta Serpentem dixit. Animal præterea motu variatum est, atque ad subsidium defensionemque præcipue paratum, quodque hostem vlcisci probè possit & norit. Draconi vero similis est virtus indagatrix, quæ diligenter omnia perscrutetur, rimeturque studiosissime, ideoque ab acuto visu nomen illi factum. Et quoniam in primis voluptatem ex eo significari diximus, ut quod instat agamus: ea demum vera voluptas est, quæ ex intellectu depurgato, & sano sensu perfectissima redditur, vnde absolutum oritur iudicium, quo freti possumus nosmetipsos prudenter tueri, atque sapienter conseruare. Quod igitur vitæ periculum amatoris moriunculæ, & voluptatum vulnera, intortique deliciarum laquei intentare videbuntur, id omne temperantia depellat, longèque sum- moueat: illa enim vna incontinentiæ opponitur aduersaria, Equum hæc, utpote ferocientis improbitatis, & vitiosæ cupidinis simulacrum, mordeat, atque ita vitio prostrato, sefforem in virtutis æqua planitie sanum incolumemque sistat.

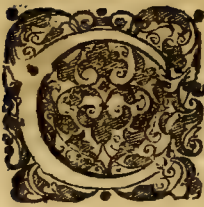
IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIB. XV.

DE IIS QVÆ PER SERPENTEM IN ALIQVOT
SIGNIS MILITARIBVS, DEQVE CADVCEO AD
rem ipsam, significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ACHILLEM MAFFÆVM PATRI-
TIVM ROM.

VI vero opusculum hoc alterum de quibusdam Serpentis significationibus, in signis præcipuè militaribus, deq; Caduceo nuncupem potius, quam tibi, Clarissime Achilles? qui præter absolutam Legum peritiam, totius etiam es antiquitatis non incuriosus affector, cuique hæc domi nascuntur tam patris tui viri elegantissimi cura, quam accuratissima aui illius tui clarissimi diligentia: qui cum à secretis Pauli Veneti II. P. M. esset, quantulumcumque otij publicus à negotijs surripere poterat, totum id rerum harum cognitioni studioque tradebat, meq; fateor à vobis mutuo accepisse plurima in toto hoc negotio meo, quæ tibi reddere, post rem arbitrio meo digestam, iustum æquumq; existimaui. Accipies igitur à me redhibitionis, sed libera & ingenua nomine, multarum rerum expressa significata, quarum figura imaginesque apud vos laudabili cura custodiuntur, illudq; præcipuè familiaribus nobiliū domorum insignibus argumentum, contra iuniorum quorumdã eruditorum opinionem scriptum ostendisti, quod ex ipsa vetustate desumptū, & apertissime comprobatum perlegisti. Subieci, me quoq; sentire tecum, & in hoc comprobando non parum adlaborasse: Imperatorum veterū, atq; adeo militum insignia, & in parmulis & in signis more nostro picta fuisse multa enumeravi, præsertim eorū qui Serpentem protulissent: nam circa Caduceum sollicitus plurimum esse videbaris, & quæ de principatus hieroglyphicis multa differui, iussisti mox, vt ea omnia conscriberem, quod per otium ea recognoscere constituisses. Quam primum igitur mihi quoq; per otium licuit, quo optare te tantopere contenderas, efficere procuravi, idq; quamlibentissime, qui tantum in lucris ponerem non ignorabam: simulq; mihi stimulus addebatur ad studia hæc, veluti postliminio reuiscenda: quæ in multarum occupationū quasi concursu, diutius fuerāt intermissa. Tuæ præterea humanitatis operæ, multa in melius resarciri posse videbam, vt ita minimè fortè peritura esset lucubratio mea, quæ talem tantumq; sibi argumenti huius non lectorem modo, verum etiam adiutorem comparasset: censuram enim doctrinamq; tuam spero mihi plurimum profuturam.

IMPERATOR. CAP. I.

PRIMUM igitur hieroglyphicum in hoc genere illud erit, quod ad rerum summam pertinet. Sacerdotes enim Ægyptij si vellent Imperatorem, aut potentissimum quempiam Regem per institutas ab eis imagines indicare, Anguem, vt apud Niliacum Horum est, in spiram collectum faciebant, palatij cuiusdam specie in voluminum medio statuta: siquidem domus regia in imperij totius centro sita esse debet, vt omnium æquè commodis consulatur. Nam Plato Legum quinto, Reip. suæ urbem iubet in medio regionis, quoad fieri potest, poni. Et Genes. 23. cum dicendum esset, Erat autem Ephron longè princeps Hebræorum: scriptum inuenias ad huius instar hieroglyphici, Habitabat autem Ephron in medio filiorum Hebr. Hinc rerum scriptores memoriæ non temere prodiderunt, Antoninum Pium in vrbe semper sedisse, vt ita medius nuncios vndique citius accipere posset, ideoque ne longius abesset, nullas vquam expeditiones obiuit, prædia sua tantum in Campania nonnunquam visere

Regia domus ubi esse debeat.

visere contentus: quamuis esse scio, qui factum hoc ab eo dicant, quod grauem esse prouincialibus comitatum Principis etiam nimis parci existimaret. Diodorus autem licet alia quoque Serpentis significata commemoret. quin tamen & imperium ex eiusdem animantis pictura intelligi possit, nequaquam inficiatur. Quidam hominem regni potitum hieroglyphice ita describunt, vt eum manu Serpentem cōprimere indicent, cuiusmodi simulacrum est in numo Aurelij Cæs. Aug. Pij filij, in quo sigillum est, Serpentem à medio manu tenens, admouentem caput dexteræ cibum porrigenti.

Numus
Aurelij
Cæsaris.

O S C V S. CAP. II.

MANETHON Ægyptius author, quisquis ille fuit, ait Osci, qui Tyrrenis imperauit, insigni Serpentis habuisse, Oscosq; ait Seruius populos dici, vbi plurimum Serpentes abundant, in Campania quippe. nam Osci hunc aiunt coloniam eo transmisisse, Hetruscis tunc Italiæ fere totius rerum potentibus, vrbemq; in ea regione longe principem, ab augurio accipitris, quem Hetrusca lingua Capym appellabant, nominasse, vt scriptores quidam vetuliores memoriæ prodiderunt: licet tempore succedente creditum sit, eam ita à campestribus locis nuncupatam. Poetæ vero Hecatazum secuti, eisdemque Hecatazus, Capym Troianum virum vrbs auctorem fuisse tradunt, & ab eo nomen. Sed hæc vt cumque fidem faciant (in nulla enim re magis authores diuersi abeunt, quam in vrbium originibus repetendis, dum Græci sibi omnia adscribunt, Latini sua possidere contendunt, nationes pleræque aliæ non ignobiles esse volunt) satis constat Osci, Ægyptiorum principū more, Serpentis insigne gestasse, & Osci eius colonos inde nuncupatos. Osci dubio procul Hetruscum nomen est, & apud eos ad hæc vsque tempora Viperæ Osci orzones appellantur, si modo Vipera Serpens ille sit, qui tota Venetia vulgo Marassus dicitur. Et sacræ apud nos literæ Serpentem principis e-logio nominarunt, dum ait Assertor noster, fore, vt huiusmodi princeps foras eijciatur, cum de diabolo loqueretur, qui per Serpentem multis in locis vtriusq; institutionis nostræ figuratur. Hanc interpretationem D. Ambrosius è nostris nequaquam aspernatur.

Osci populi,
& Capys
vrbs regio.
Capys ascipitur.

I V N O D O M I N A. CAP. III.

ET indicandi dominij causa, in Iunonis quoque dextera Serpentis caput statuebatur, in læua vero lapideum sceptrum: cum Iuno ipsa dominij præfes apud gentes haberetur, incederetque, vt ipsa de se apud Virgilium dicit,

— Diuum Regina, Iouisque

Et soror, & coniunx.

Æneid. li. x.

I V N O C O N S E R V A T R I X. CAP. IV.

NAM in Iuliæ Mameæ Aug. numo simulacrum est in sinus fluentes collectum, læua hastæ adnixa, dextera Anguem in spiras cōuolutum porrigente, vbi Anguis omnino imperium, hasta Defensionem indicat: quod vt coniciam facit inscriptio, quæ in hunc modum legitur, I V N O C O N S E R V A T R I X.

Iulia Ma-
meæ num-
mus.

O R B I S D O M I N I V M. CAP. V.

SE R P E N T E S quoq; Leonibus, qui Opis deæ simulacro apponebantur, adiuncti, terrarum orbē, svel orbis ipsius dominium significabant. Argutum vero dictum apud Græcos contra potentiores ciuili quadam libertate iactari solitum, ὀφίς, ei μὴ φάγη ὄφιν, δὲ φάγον ἔ χειρήσται, hoc est, Anguis, nisi Anguem comedat, non fiet Draco. Nam inter Serpentum genera, Dracones ij vocantur, qui corpore sunt immaniore, vastioreque magnitudine, tametsi pro quocumq; Angue plerumq; nomen hoc authores vsurpant. Quem igitur Imperatorem statuas, eo adagio, aiebant illi, ei necesse esse Reges & Principes multos deglutire, vt ita Rex regum fieret, & dominantium dominus.

Dictū in po-
tentesiores.
Ab Erasmo
ad verbum.
Chil. 3. cen.
3. prouerb.
67.

I M P P. D V O CAP. VI.

IN Græcorum etiam numis dominium per Serpentum effigiem significari obseruauimus: nam in numo quodam videas Serpentes duos ad semicirculi curuaturam inuicem spectantes caudis introrsum incuruatis, cuius inscriptio dominiū penes duos esse demonstrabat: ita enim habebat, ΔΥΝΑΠΧ. ΕΞ ΤΙΑΤ. B. Quod ita apertius exprimitur, Δυναρχία ἐξ ὑπάρτων δύο.

Græcorū nu-
mism.

PROVINCIAE PRINCEPS. CAP. VII.

Accidit an-
no ab urbe
cond. 242.

QUOD si regem Aegyptij, provinciae tantum alicui iura legesque dantem pingere voluissent, dimidiatum, ut apud Horum est, Anguem figurabant, per animal quidem Regem, per segmentum vero, quod non uniuerso imperaret orbi, subindicantes: omnipotentem siquidem ex integro Dracone intelligi, superius ostensum est. Sane Anguis ille, qui Tarquinij Superbi animum perculit, anxiumque reddidit, cum à columna lignea repente elapsus omnes vertisset in fugam, tota rei miraculo curia consternata, nimirum significabat, nouum & inexpectatum principem, eundemque iuuenem L. Brutum, de columna lignea, hoc est, de stupore, quem diu simulauerat, proditurum. Lapis enim & caudex, pro stupido & alienatae mentis homine, apud Comicos ponitur.

REX OPTIMVS. CAP. VIII.

SI vero regem optimum significare procurassent (καὶ δὲ ἴσον enim, non autem καὶ ἕναι, in emendatis Hori codicibus habetur) Anguem utique in orbem collectum effingebant, cauda mordicus apprehensa, sed regis nomen in spirae medio describebāt. Quin etiam certam Anguis speciem, μεῖσι cognominatam, huic significato adhibebant. Cur vero Anguem fingerent sibi caudam admordentem, auctores quos sequimur nusquam tradunt: sed si ariolari licet, indicabat, omnia vsque ad minima, vltimaque; curae esse Regi, qui bonitatis nomen sit adepturus, cum ea praecipue de causa Sardanapalus, & plerique alij infames habiti sint, quod simulac ad principatum peruenire, omni abiecta cura sibimet tantum vacare, seque vnos curare instituerunt.

REX TUTELARIS. CAP. IX.

Vigilantia
in Rege ne-
cessaria.
Homer. Iliad.
β.

QUOD si Regem Aegyptij suum, vel alium quempiam in obeliscis aut monumentis aliis, curam populi sui gessisse regiam attestaretur, eumque tutelarem fuisse commonerent, Anguem vigilae, vertice quippe surrecto, erectoque; pectore sculpebant, cuiusmodi species adhuc plerisque locis inspicitur: hic vero pro Regio nomine CVSTOS inscribatur, utpote quod aequae vigilandum esse deceat Regem, cui gentium regniue tutela sit curae credita: quare apud Homerum Somnus Nestoris personam indutus, his verbis compellat Agamemnonem:

Οὐ χρὴ παννύχον εὐδαι βελιφόρον ἀνδρα,
ᾧ λαοὶ τ' ἔπιτετραφαται, καὶ τόσσα μέμηδε.

Quam sententiam ita reddamus:

Non decet ignauum tota producere somnum
Nocte virum, sub consilio, sub numine cuius

Tot populi degunt, cui verum cura fidesque
Credita summarum.

Quod P. Scipio, vir alioqui rebus tot praecclare gestis omni laude maior, cum minime praestaret, somnolentiae taxatione male apud Romanum populum audiebat, author Plutarchus libro ad Traianum Imperat. de civili institutione. Sane vero Dracones à visu, quem acutissimum habent, nomen apud Graecos habuere. Palladi autem eadem de causa dedicatur, quia nomen id παρὰ τὸ πάντα ἀδρεῖν, καὶ βλέπειν, καὶ περὶ πάντων νοεῖν, factum nonnulli tradunt, prudentiamque; hinc interpretantur, quae omnia perspiciat, & ante omnes intelligat. Carpit Horatius quemdam, qui in amicorum vitis tam acute cerneret quam Aquila, aut Serpens Epidaurius: puto proverbium fecutus, ὄφεις ὄμμασι. Neque temere Aristophanes finxit Angues duos Plutis oculos in gratiam Aesculapij lambere, cuius rei beneficio ille ex caeco cernere coepisset.

Serpentis
uentus.

HEROS. CAP. X.

Draeco cur
Heroibus
dicatus.

QUOD autem Heroibus in uniuersum Draeco facer habeatur, ea de causa Plutarchus, Agide, factum putat, quod ex medulla hominis serpens gigni soleat, quod non ignorauit Virgilius, cum ad Anchisae tumulum haec accidisse memorauit:

— Adyris cum lubricis Anguis ab imis,
Septem ingens gyros septena volumina traxit
Amplexus placide tumulum, lapsusque; per aras:

Carulea cui terga nota, maculosus & auro
Squamam incendebat fulgur, ceu nubibus arcem
Mille trahit varios aduerso sole colores.

Æneid. li. 5.

Obscurus

*Obstupuit visu Aeneas, ille agmine longo
Tandem inter pateras & laeua pocula Serpens,*

*Libauitque dapes, rursusque innoxius imo
Succesit tumulo, & depasta altaria liquit.*

Quod quidem non temere fictum à Poeta, sed ex historia desumptum. Atheniensibus enim contra Medos apud Salamina naualem pugnam inituris, Serpens draco in naui dicitur apparuisse, secundissimo rerum, quæ prospere subsecuta sunt prodigio: cuius rei monumentum in Salamine templum fuit Cychreo, vt apud Pausaniam est, dicatum, quod Apollo responderit, Serpentem illum Cychreū heroem fuisse, qui auxilium allaturus aduenisset.

E P A M I N O N D A S. C A P. XI.

EPAMINONDAS autem Imperator ille clarissimus, qui ad Mantineam tam fortiter occubuit, Draconis gestamine insignis fuit. Eo vero loco vbi praelium commissum est, columnam crexit antiquitas, cum clypeo Draconem in eius memoriam sculptum ostentante. Quod Pausanias ideo factum arbitratur, quod is ex Spartiarum cognatione, quæ Thebis erat antiquissima progenitus diceretur, quorum id gentile esset insigne: quippe quod à feminio anguineorum dentium, quos Cadmus seuerit, oriundi essent: Spartanosque ipsos in Laconia inde originem duxisse nonnulli credidere, quos olim *Φιδείεγυς* nuncupatos alia de causa historici tradiderunt: cum enim annonæ caritate laborarent, compulsi sunt, Serpentes, quorum vis magna in Laconia multiplicauerat, in humani cibi v-
sum conuertere. Sed quoniam de clypeis & gestaminibus militum atque cohortium multa dicturi su-
mus, quia id præcipue contendebas, vt aduersus eruditorum quorundam sententiam veterum ex-
empla tibi suggererentur, quo non esse nouum institutum, familias variis gestaminibus tum colorū,
tum dissectionum, atque etiam insculptarum in illis animantium, figurarum, plantarum, instrumen-
tative alicuius adiectione discerni, comprobare posses: priusquam ad horum explicationem aggrediar, alia quædam ad principatum & nominis claritatem per Anguem commonstrata dicere necessarium est. Sed prius aliqua de ostentis.

A M P L I T V D O N O M I N I S. C A P. XII.

IN ostentis enim summam nominis amplitudinem portendere Anguis fertur, non iis tantum, quæ ad imperium, aut alium quemcumque principatum atinent, sed ad ea quoque, quæ vel ingenio, vel arte celebritatem sibi aliquam comparauere, vt in histrione Roscio, artis suæ gloriam præmonstrauit: cum enim puerum Anguis dormientem noctu complicasset, pater ad aruspices detulit, qui responderunt, nihil illo puero clarius, nihil nobilius fore.

D O M I N I V M. C A P. XIII.

AVRELIANO vero, quamuis modicis parentibus ortus esset, summum tamen imperium Anguis portendisse fertur, cum eius pueri peluim plerumque cinxisset, neque vquam occidi potuisset: postremo matrem eius, quæ templi Solis sacerdos erat, & aruspicinæ non ignara, cum hoc vidisset, Serpentem quasi familiarem occidere noluisse. Pari præfatio Seuero imperium præmonstratum est, cui dormienti, vt Spartianus ait, in stabulo Serpens caput cinxit, & sine noxa, expergefactus atque acclamantibus familiaribus, abiit. Quin & Maximini iunioris, quem pater secum imperatorem appellauit, caput dormientis Serpens circumdedit, futuræ dignitatis argumento. Quid autem somnia? nonne ipsa quoque vel in conceptu, vel in partu, quotiens Draconem obtulissent, eiusdem amplitudinis prænuncia fuerunt? Mamae Alexandri Seueri mater, pridie quam puerum *Mamae somnium.* eum pareret, somniauit se Dracunculum enixam edidisse. Nam & Alexandro Macedoni Draco dominii claritatem præfagiuit, qui matri Olympiæ congressus est in somniis. Hoc idem de Pomponia Africani Scipionis matre traditum est, & ipsi Draco circumfusus nihil attulit nocuenti. Dedit & Augusto Imperii præfagium ostento simili. Nam cum Actia mater eius ad solemne Apollinis sacrum media nocte venisset, positaque in templo lectica, dum cæteræ quoque matronæ dormirent, obdormisset, visus est Draco repente ad eam irrepere, pauloque post digressus: illa vero expergefacta, quasi à concubitu mariti se purificauit, & statim in corpore eius extitit macula veluti picti Draconis, quæ nunquam eximi potuit, adeo vt publicis inde balneis perpetuo abstinerit. Sedenim facile *Actia somnium. Sueton. in August. 94.* fuit

fuit ostenta, quæ principibus viris, aut nobilitate, aut opibus claris accidissent, ad futuram eorum amplitudinem accommodare: quid autem de seruis dicemus infima fortuna genitis? Spartacus vernalis cum Romam delatus esset, deprehensus est dum quiesceret, habere sub capite Draconem in spiram complicatum, quem Thracia itidem mulier conspicata vaticinandi peritissima, signum esse dixit magnæ cuiusdam & formidabilis potentia, quæ tamen infaustum esset exitum habitura. Idem Serpens ubi defectus casu aliquo fuerit, imperij adesse finem idem tamen ostendit. Nam Tiberius Cæsar Serpentem Draconem in deliciis habere solitus, eiq; manu sua cibum ministrare: quem cum is corrosum à Formicis reperisset, monitus est cauendam sibi esse vim multitudinis: Formicas enim populi signicatum habere, non fabula tantum Pelei Thessaliæ Regis, verum & porteta & prodigiosa somnia declarant. Nam & Nero paulo ante quam exstingueretur, visus est sibi per somnium pennatarum Formicarum multitudine oppleri. Sedenim de Formica loco suo plura. Quod ad Serpentem pertinet, idem Nero, qui Serpentis spoliū à matre pro amuleto commendatum, brachio alligatum aliquamdiu gestauerat, inde memoriæ maternæ tædio abiecerat, tunc id perquisiuit incassum, cum omnia contra se fremere comperisset, maternæ erga se pietatis sero memor.

Sueton. in Nerone c. 46.

ASIA. CAP. XIV.

Tres Serpentes quid in numis.

ANTE AVERO quam militaria signa promoueam, scrupulus ille mihi videtur eximendus, quod nonnulli per Serpentes tres, Asiā provinciam significari putant, non secus ac Ibes Ægyptum, Elephanti Africam, Cuniculus Hispaniam, Equus Italiam, quæ sigillatim suo quæq; Commentario declarata sunt. Id ea de causa suspicari videntur, quod numi plerique argentei conspiciuntur, quorum inscriptio est, CÆSAR IMP. VII. ab altero latere Angues tres, quorum duo pectoribus hinc inde sinuose surrectis attolluntur, tertius iacens, capite caudam vnius, cauda vero caudam itidem alterius implicat. Hos inter Victoria surrigitur calathisco insistentis: quippe ad ipsius terræ Asiaticæ feracissimam vbertatem significandam. Inscripção vero est, ASIA RECEPTA. Sedenim, ego Angues eos tres indicare credidim, Imperium Romanum tres iam orbis partes occupasse: Europam enim diu possederant, Africam paulo ante subiugarant, nūc Asia recepta, & ad reliquas applicata, tertiam quoque partem adepti videbantur.

PRÆFECTVS MILITVM. CAP. XV.

Cæsar's numis.

QUOD vero pertinet ad insignia militum, numus est Cæsar's Diēt. III. in quo Victoriæ caput est, alarum quippe & capillis in nodum collectis, ab altera cuius facie Roma gradiens, stola ad pedes demissa, capite, uti mos, galeato, ancile sinistra gestans, læua trophæum, quod humero inheret, sustentans, à latere vero Serpens Draco prorepat capite surrecto, magnis voluminibus terga trahens, cuius inscripção est, C. CLO. VI. PRÆ. M. Caius Clodius VI. præfectus militum. In sacris literis legas, Draconem capita in aquis à Deo contrita, quod Psalmo quarto supra LXX. habetur, quod milites, centuriones & duces eos significat, qui fuerant à Pharaone immissi, ut Israeliticum populum persequerentur; si aquarum mox inundatione suffocati sunt, atq; ita contriti, quodq; mox sequitur phrasi longe insigniori, Tu confregisti caput Draconis, Pharaonem ipsum intelligit. Qui mysticum sequuntur sensum, hæc ad Christum referunt, qui dæmonis vim omnem sustulerit.

Capita Draconū in aquis contrita.

COHORTES. CAP. XVI.

Insignia cohortium.

QUIN & cohortium erant insignia, perque singulas earum, ut Flavius Vegetius scribit, ferebantur ad prælium à Draconariis, quo nomine *ναὶ ἔξοχῶ*, signiferos omnes appellabant. Quo vero pacto gestarentur, videre est apud Ammianum Marcellinum, ubi pompam describit, quā Constantius Imper. urbem ingrediens duxit: erant enim, ut is inquit, Dracones hastarum aureis gemmatisque summis atibus illigati, hiatu vasto perflabiles, & ideo velut ira percussis sibilantes, saudarumq; volumina relinquentes in ventum. De ijs Claudianus:

Mansuescunt variis vento cessante Dracones.

Erat vero signum Draconis purpureum, ut idem Ammianus attestatur. Atqui non in signis tantum Serpentes militibus visi fuere, sed viui etiam, pugnantibus sociis auxilium non contemptibile præsti-

præstitere. Legimus enim Annibalem monstrasse Antiocho nauali prælio pugnaturò, vt in hostium *Annibalis*
 classẽ vascula iacularentur Viperis plena, quarum metu perterriti hostes à dimicatione, & nauticis *stratagemâ.*
 ministerijs impedirentur. Idem cum Prusias iam cedente classe sua fecisset, victor euasit. Antiqua
 vero illius militiæ vestigia quædam habentur apud vos Massæos Romæ, in Canone quodam circa
 Theodosij tempora, & aliquanto etiam prius confecto, in quo militum omnes ordines recensentur,
 gestaminaque ipsa suis etiam coloribus picta conspiciuntur, quæ quisque manipulus turmaque, ex
 quadrupedibus vel alitibus, vel ex colorum varietate signa sibi desumpserunt: ex quibus, quæ face-
 rent ad Anguem, quoniam id operis ordo sibi deposcere videbatur, subijcere non importunum iu-
 dicaui.

SENIORES MENAPES. CAP. XVII.

EX his enim seniores Menapes dicti, Anguem luteum pro insigni habebant in parma viridi, cu- *Varia Mi-*
 ius marginem ruber limbus ambibat. Umbilicus argenteus erat, circa quem luteus circumdu- *litum in-*
 cebatur circulus. His autem Serpens terga inferne habebat, caput & caudam sursum versus infle- *signa.*
 cebat.

CORTONACENSES. CAP. XVIII.

QUI vero coloris albi Draconem præferrebant in rubra parma, cuius umbilicus erat argenteus, in
 margine vero circuli duo, quorum interior prasinus, albus exterior, ij Cortonacenses appella-
 bantur, & cum superioribus vtrique sub magistro peditum stipendia faciebant.

THAIPSALESI. CAP. XIX.

NAM qui sub equitum Magistro militabant Thaipjali (nisi codex in damno est, & Thessali, forte
 castior lectio sit) nuncupati, cæruleum gestabant Anguem, terga læuam versus porrigentem, in
 dexteram vero caput & caudam incuruantem, qui gestus in Cortonacensibus diuersus erat. Horum
 vero parma alba, umbilicus identidem argenteus, circum quem ruber ducebatur circulus. Inter caput
 & caudam Colubri, violaceus erat orbiculus.

PRÆFECTI FABRICÆ. CAP. XX.

INTER gestamina vero Fabricæ præfectorum, quæ sex numero erant, dimidiatus Serpens luteus
 in horum vno conspiciebatur, parma cærulea, aureus umbilicus, margo ruber: intra quem à læua
 parte, Onyx paruus cum Æthiopis sigillo. Sequēbantur ij virum illustrem, Magistrum officiorum
 appellatum.

SAGVNNENSES. CAP. XXI.

SED Angues duo in huiusmodi militum gestaminibus colore rubro, siue, vti ex Ammiano dixi-
 mus, purpureo, ad similitudinem X. Græcæ literæ in transuersum siti, in cærulea parma, cuius
 marginem ruber limbus circumdaret, eorum erat insigne, qui sub Magistro peditum merentes, Sa-
 gunnenses appellabantur.

BIANENSES. CAP. XXII.

HVMANICIPITIS autem Serpentis effigies, in cærulea parma ipse quoque unicolor, spiris
 duabus circa umbilicum aureum datis, capite eo humano superarrecto, & in auersum respicien-
 s, cauda aliquantulum inferne summissa propendenteque gestabatur à militibus, qui sub Magistro
 militum per Illyricum merebant, Bianenses nuncupati.

HONORIANI IUNIORES. CAP. XXIII.

ERAT inter hos quoque mutilati Serpentis insigne, cuiusmodi eorum habebatur, qui Honoriani
 iuniores vocabantur. Serpentis id frustum luteum, totam fere parmam circumplexum. Inter ca-
 put & segmentum quadra erat & ipsa lutea, angulis in os & in cæsuram versis, in qua tessella conspicie-
 tur purpurei coloris. Intra Anguem parma omnis rubra, extra tergum circulus albus ducebatur,
 umbilicus erat argenteus. Erant ij sub illustri viro equitum Magistro.

MARCOMANI. CAP. XXIV.

VB eodem præfecto merebant & Marcomani, qui dimidium ipsi quoque Serpentem præfere-
 bant coloris identidem lutei, in alba parma, cuius aureus erat umbilicus. Inter segmentum & caput
 læua etiam lunula cernebatur adpicta.

CVRIATII IUNIORES. CAP. XXV.

CONTRA vero in nigra parma luteus erat Serpens eodem circumductus modo, & ipse curtus, Orbiculo quodam cæruleo inter caput & incisionem collocato: umbilicus ad angulos rectos decussatus, partes duas aduersis angulis oppositas albas, duas cæruleas habebat. Gestabant hoc Curiatij iuniores, sub eodem Magistro equitum militantes.

MAVRIALITES. CAP. XXVI.

AT dimidij duo, seque inuicem inspectantes albi coloris in parma viridi, quam margo ruber ambibat, eorum erat gestamen, qui sub eodem Magistro equitum Maurialites appellabantur. Huius quoque parmae umbilicus decussatus erat transuersis lineis, cuius duæ oppositæ partes albæ, aduersæ cæruleæ.

PRÆFECTVS FABRICÆ CAP. XXVII.

PRÆTER sex illa insignia, quorum superius mentionem fecimus, præfectus Fabricæ septem alios ordines ducebat totidem gestaminibus insignes: in quorum vno Serpens luteus dimidia sui parte conspicuus, capite truncique parte cæsa in læuam versis, parma cærulea. Inter Serpentis caput atque segmentum orbiculus erat luteus, umbilicus quoque in obliquum decussatus, partim aureus, partim argenteus erat.

DEFENSORES. CAP. XXVIII.

DVOS vero Angues in caducei speciem implicatos, capitibus ad osculum coeuntibus, in parma cærulea, quam ruber ambitus late circuibat iuxta marginem, illi gestare soliti sunt, qui Defensores vocabantur. Horum præfectus erat illustris vir, militum Præfentialis nuncupatus.

SEXTA PARTHICA. CAP. XXIX.

INTEGER etiam caduceus, hoc est, totis expressis Anguibus, iisque vna cum baculo, luteis, in parma cærulea, cuius marginem purpureus circulus ambibat, insigne erat legionis eius, quæ Sexta Parthica vocabatur. Militabat sub Magistro militum per Orientem.

ANGLEVARII. CAP. XXX.

SVB militum autem Præfentiali Angleuarij erant, quorum insigne fuit caduceus ruber, in baculo cuius summitate pila erat, vnde Angues prorumpabant, & ad osculum iuxta parmae medium adflectebantur. Parma erat sapphiri coloris, at dilutioris, quam purpureus ambitus circuibat.

CORNVTI. CAP. XXXI.

AT sub Magistro militum Præfentiali (alia hæc erat præfectura) Cornati merebant, quorum gestamen erat parma tota lutea, sed nigro circulo aliquantulum interius circumducto, in medio cuius Angues rubri duo, non è baculo, sed velut è cippo quodam idemtidem rubro emissi ad osculum incuruabantur. In cippi medio ancile paruum erat colore per pictum luteo, duabus in medio nigris lineis, à dextera ad læuam in parallelum dissecantibus, in superiore cuius parte T, centurionis signum notatum erat: de quo alibi diximus.

FALCONARII. CAP. XXXII.

IN eadem Magistri militum Præfentialis militia, gestamen erat in parma tota purpurea, Angues duo cærulei, colore tamen dilutiore, binæ vtrique aures acutæ, longeque surrectæ. Hi non baculo sed lato cuidam pedamento committebantur (liceat ita columellam appellare, quæ sustinebat Angues) vnde mox in superiorem caducei partem curuabantur: fulcrum illud lato spatio binas hinc inde plicas acutis angulis porrigebat. Medium huius spatij umbilicus aureus occupabat: qui id præferbant, milites Falconarij nuncupabantur.

VINDICES. CAP. XXXIII.

IS proximi erant & ordine & præfectura vocati Vindices, qui cæruleas Mori instar colubras in caducei morem flexas, pro insigni habebant in parma tota lutea, vbi Angues pedamento committentur appliciti coalitique: aureus erat umbilicus.

SAGITTARII NERVII. CAP. XXXIV.

DVCEBAT & Magister peditum ordines aliquot caduceis insignes, ex quibus præcipue erat Sagittarij Neruij, qui dimidio utebantur caduceo quorum scilicet parma coloris erat prasini, et
bro ci

MINÆ PAXQVE. CAP. XLIII.

Nempe Suides & Polyb. lib. 4. histor. Hinc illud Δόρυ χρυσεον, hasta caduceum à Suida & Polyb. lib. 4. histor. Macr. lib. I. cap. 9. Anguis terrena signum.

SUNT autores haudquaquam aspernandi, qui Serpentes illos mutuis nexibus implicitos, minas & pacem simul ostentare putent: cuiusmodi simulacrum Gephyrei armato exercitui prætulisse feruntur, cum Eumolpus Athenienses profligauit: illi enim Caduceum prætendentes, & pacem quietis, & minas insultantibus, offerre visi.

TERRA. CAP. XLIV.

Δόρυ χρυσεον, hasta caduceum à Suida & Polyb. lib. 4. histor. Macr. lib. I. cap. 9. Anguis terrena signum.

INTERPRETATIONEM eam, quæ Caduceum ad geneseos significatum trahit, Ægyptiacam esse non negarim, sed alia quadam ratione à Macrobiatio commento seciore. Siquidem Ægyptij cum maxime omnium humanum genus ex cœno genitum profiterentur, colubros terræ filios esse non ignari, prout etiam in ostentis aliquot accipiuntur, fingentes colubrosita mutuo complexu ad osculum tendere, omnem indicant humanitatem, si salua esse velit, oportere in eiusmodi concordiam conuenire: Caduceatores itaque Serpentes eo complexu coniunctos præferunt, vt eos, qui alijs iniuriam facere moliantur, humanitatis admoneant. Quod vero terræ signum sit Anguis, plerisque historiarum locis, sed eo præcipue reperias, vbi Cræsus aduersus Cyrum bellum suscepit: eo enim tempore vis colubrorum ingens in suburbanis Sardium locis repente coorta est, quos Equi in pascua dimissi passim deuorant: responderunt diuinationum periti, futurum vt externæ gentes indigenas consumerent: indigenam enim esse colubrum, terræque filium, Equum vero & aduenam, & bellicosum hostem, de quo suo satis dictum Commentario.

CONCORDIA. CAP. XLV.

Ad verbum Plin. lib. 29. cap. 3. Ouum anguinum. Plin. ibid. Et lib. 2. de Republ. & lib. 10.

VERVM si quid in longa huiusmodi rerum indagine ariolari licet, putarim ego picturationem hanc in pacis & concordie significatum inde sumptam, quod Serpentes effigies plerisque locis pro bello & odio, funestaque alia quauis clade poni solita est: osculum autem, & pacis, & concordie signum esse, negarit nemo. Quin & sacræ pietatis nostræ literæ pacis osculum identidem attestantur. Virga, vt loco suo latius ostenditur, tum disciplinam, tum eloquentiæ vim indicat. Si quis igitur pietate grauis, & eloquentia potens, altercantes aggressus, nullam bello salutem esse docuerit, dubium bellorum omnium euentum dixerit, funesta perniciofaque; demum esse bella monstrarit, & quæcunque alia ad huiusmodi rem pro loco, tempore, personisque facientia excogitare & eloqui poterit, per facile is discordes animos in concordiam trahet, duosque Angues, hoc est, odia mutua doctrinæ suæ virga in vnum obligabit, quibus ad osculum coeuntibus, conuenite animos & ad concordiam conuersos esse, meridiana luce clarius apparebit. Neque me fugit, esse ouorum genus in magna Galliarum fama, quod anguinum appellant Druidæ, quod ex numero suorum ouorum faciant Angues conuoluentes ea & saluis faucibus eorumque spumis conglomerantes, vt tandem fiat ex multis vnum: siue Angues ea sint oua spiris ita conglobati, artificique complexu adstricti, saluarumque præfluentium humore concreto crusta superinducatur. Vt cumque, id sane constat: ouum hoc quodcumque sit, ad victorias litium & ad conciliandos sibi Regum aditus mire laudari: perinde ac etiam inguen Anguis in pelle Dorcadum (ne Draconum, vt in corruptis Plinij codicibus habetur, dicamus) neruis ceruinis alligatum in lacerto conferre ad iudiciorum victoriam perhibetur, cuiusmodi rebus magica superstitione mortalium plurimos eludit. Quod si hoc credibile videatur, Philostrato etiam, præter innumeras quas confinxit fabulas, fides adhibenda est: qui Gygis anulum habuisse lapidem scribit, qui montanis Indiæ locis cristatorum quorundam Draconum capitibus insit. De quo quidam anulo multa Plato libro de Iusto, & ab eo Tullius in Officijs, quod is qui eum gestaret, pala in volam conuersa, à nemine spectaretur, quamdiu pars illa palam attingeret.

PAX. CAP. XLVI.

Plin. ibid.

PLERISQVE sane locis videre est Anguium huiusmodi globos, in vnam quasi massam adstrictos, de iugorum verticibus ad ima peruolui. Et in Æthiopia aiunt tantam Anguium vim conuenire, conuoluique in gyrum inuicem, vt montis speciem procul aspicientibus reddant: cuiusmodi quidem complexus Anguium, & frugifera eorum concordia, causa (vt Plinius inquit) videtur esse, quare exteræ gentes caduceum in pacis argumentum circumdata effigie Anguium fecerint: neque enim cristatos esse in caduceo, mos est. Adhæc, numismata tot caduceis insignita, pacis inscriptionem præfe-

præferunt, vt in numo Cæs. Vesp. August. P. M. TR. P. COS. VIII. sigillum est cum caduceo & ramo oliuæ, inscriptione adiecta, PAX AVGVSTI. Vidimus & numum aureum Bononiæ apud Achillinos, in quo simulacrum alatum est, cum caduceo & serpente quodam à pedibus abeunte, cuius inscriptio est, PACI AVGVSTÆ. Illius sane Serpentis abitus aبلغatum alio bellum ostendit. Aliæ in hoc numo literæ sunt, TIB. CLAVD. CÆS. AVG. P. M. TR. P. Nam in altero ex ære eiusdem Tib. Claudij numo alatum sigillum est: dextera, vestimentum à pectore ad faciem tollens: læua caduceum exporrigit, pedibus Serpentem sinuosum calcat, quod bello oppresso pacem condonatum omnino significat.

Vespasiani sigillum, & numus. Tiberij Claudij numus.

FELICITAS. CAP. XLVII.

CADUCEO vero si cornu copiarum adijciatur, felicitatis indicium est, quod in eiusdem Vespasiani, & aliorum numis obseruauimus. Nam & Hadriani numus est eodem significato, atque inscriptione, quæ in Traiani habetur, quippe FELICITAS AVG. Vidimus etiam in Antonini Pij numo caduceum & oliuæ ramum fructibus & folijs onustum, cuius est inscriptio, FELICITAS AVG. In Seueri vero Macrini Augusti numo non oliuæ ramus, sed hasta in læua est manu, caduceus dextera præten-ditur: inscriptio, FELICITAS TEMPORVM. S. C. Hastam autem intra alia significata humanæ etiam ætatis indicium esse alibi ostendimus, ac perinde temporis. In Iulie Mameæ numo, Dea læua cubito columellæ assurgentis capitulo innititur dextera caduceum tenens: inscriptio, FELICITAS PVBLICA. S. C. Columna enim habet nescio, quid in significato quod ad publicum pertineat: de qua loco suo plura. Ex his dubio procul constat, quid sibi velit caduceus ille, qui situs est in medio cornuum duorum in numo Drusi, quidque solus ille in numo, cuius inscriptio est, M. PLETORI SEST. EX S. C.

Hadriani, Traiani, Antonini Pij, Seueri, Imperatorum, & Iulia Mameæ numi.

ELOQVENTIA. CAP. XLVIII.

SED quia Serpentem pro astu poni docti sumus, ex Aristotele dicente, animalia quædam esse astuta per se, sicuti sunt Serpentes: magis vero ex lectione sacra, quæ prudentiam huic in primis animalibus tribuit, ea etiam de causa Angues caduceo complicari putamus: quod ostendere voluerint, & calliditatem & prudentiam necessarias eloquentiæ, quæ per virgam significatur, quippe quæ regat dictis animos. Neque desunt qui virgam auream in Mercurij manibus, à qua Deus ipse *ἄριστοπᾶντις* appellatur, dignitatis & excellentiæ, quæ illum ornant, qui & scite & opportune norit orationem contexere, signum esse contendunt.

Id est, ar-
ream vir-
gam gestans
Hom. Odyf.
ε. vers. 87.

SAPIENTIA. CAP. XLIX.

VIRGA vero Palladi, totius sapientiæ Deæ, ab Homero passim accommodatur. Vlyssis quoque socij vno virgæ capite, falsa quippe persuasione ac insipientia, in brutorum species transformantur: altero virgæ capite, vera quippe disciplina ac ferum peritua, in humanam restituntur effigiem. Reliqua vero taceo, quæ Moyses ubique virgæ fretus munere scribitur effecisse: nam alibi super hoc suus erit locus. Quam vero nunc tractamus, ea est diuina virgula, de qua M. Tullius in calce primi libri Officiorum ait: *Quod si omnia nobis, quæ ad victum cultumque pertinent, quasi virgula diuina, vt aiunt, suppeditarentur.* Atque hanc dicendi formam apud alios etiam auctores inuenies, qui ex hoc effusissimam eam DEI Opt. Max. munificentiam intelligunt, quæ omnia secundat, fortunat atque felicitat.

Virga Pal-
ladis qua.
Hom. Odyf.
...
Hom. Odyf.
α.

VERA DISCIPLINA. CAP. L.

EVNDEM hunc Scipionem nostri sic figurant, vt ad omnium fere templorum facies iuxta limina, & colossæ magnitudinis figuram humanam pingant, quæ Christum puerulum in humeros suscipiunt.

Nempe
Christo-
phorum.
lerit:

Gen. 32. 10. lerit: quod, vt mea fert opinio (nam historia omnino apocrypha est) ea de causa fit, vt si Christum gestare humeris, hoc est, veram sapientiam enancisci volumus, dandam esse operam impensissimam disciplinae admoneamur, robori cuius innixi, rapidos quorumcunque amnium cursus profunditatem, ac torrentium impetus facile superemus. Et quod Iacob ait: *In virga nostra Iordanem pertranseamus*, sane Iordanis vel quodvis aliud flumen, fluxos animi motus, & voluptariae mollitudinis affectus indicat: virga disciplinam, sine qua non esse progrediendum Græco monemur adagio, qua qui firmiter innituntur, nullis perturbationum occurribus deturbantur, nullis vndarum quantumlibet inturgentium fluctibus immerguntur: pedibus vero per ima vel ipsius pelagi demersis, vix crure genue tenus alluimur: capita autem, vt ait ille, condimus intra sidera, Deumque ipsum sustinere humeris videmur, ac veri demum euadimus *χρηστοί*, in quos vbi sagitta fuerint immixtae, eadem in iaculatores suos sponte retorquentur, vt in vulgata habetur historia. Quid enim in vniuersa literarum peritia facilius, quam eorum calumnias repellere, ac suismet vnumquemque iaculis conficere, qui sanctissima nostrae pietatis instituta vel incescere, vel conuellere aggrediatur, quæ certo Dei sit praesidio firmata, magni verique numinis munimento quam validissimo roborata?

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIBER XVI.

DE IIS QUÆ PER ÆSCVLAPIVM, GORGONAS, HYDRAS, ET ID GENVS ALIA SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAGNIFICVM MARIVM MAFFÆVM
ROM. PATRITIVM.

TIBI vero elegantissime Mari, tertium de Serpentium significationibus commentarium dedicandum iudicavi, vt vniuersa hac materia, qua à vobis honoratissimis fratribus magna sui parte profecta est, ad vos identidem rediret, laudastique ea, qua ad Reuerendiss. Cardinalem, quaque ad Achillem fratres tuos miseram, significastiq; libellos illos pro humanitate tua libenter à te lectos, in illis tamen desiderasse quadam alia, vt opus absolutum vndecumq; videretur, praeter Aesculapium, fabulosa scilicet illa, Gorgonas, Hydras, & id genus alia: tum quadam venenatorum genera, Dipsadem, Scorpionum, Salamandram, quod in illis quoque inesse debere hieroglyphica auguraris: proinde curasti, vt hac mihi nomine tuo per Florum nostrum significarentur, ne contentus ijs esse vellem, qua duobus illi Commentariis collegissem. Respondi, dilectiss. Mari, agere me gratias incomparabili humanitati tuae, quod ita me admonueris, mearumq; nugarum, qualescunque essent, curam suscipere dignareris: sed quod in prioribus illis non omnia sim complexus, minime per negligentiam esse factum scias, imo quia veritus sum vos fratres viros tam praestantis, magnis & innumeris Christiana Reipubl. negotiis oppressos, dictione mea tam leni diutius occupare, summumq; fuisse breuitatis studium, ne in publica peccarem commoda, si tempora eorum longo morari sermone voluissem. Quoniam vero ita te cupere declarasti, vt illa ad argumentum hoc adderentur, dedi operam, vt ea quoque colligerem: qua cum longe plura essent, quam pro corollario subijci possent, eadem impeditus perecundia, ne nimia nugarum congerie importunus fierem, longe tolerabilius esse iudicavi, si residua hac in vnum, idq; iustum adstruerem commentarium, ac veluti Serpens linguis micat ore trifulcis, tribus iridem libellis loqueretur. Nam si alituum pleraque, quadrupedum multa, humani tantum aliquot, multa de plantis, de piscibus, & aliis rebus non admodum pauca, cur non & tria de tanta Serpentium varietate conscribi possent? Sedenim hoc tertium nulli conuenientius dedicari debuit quam tibi, qui author impulsorq; fueris, vt ea conquirerentur: egoque importuni notam per belle declinauero, cum tu ipse crabrones in te sponte tua concitaris. Vale.

ÆSCVLAPIVS. C A P. I.

NEVIS significatum apud Romanos, perinde ac apud Græcos & Ægyptios, sanctum semper fuit, per quem nimirum ipsum salubritatis Deum Æsculapium intelligebant, quod numismata, quod marmora, quod Græcæ, Latinæque omnes historiæ testantur: plurimæque passim statuar, per quarum crura & genua Serpens flexuosus voluminibus implicatur, locorum vbi que Romæ, ac in toto terrarum orbe conspiciuntur. Inesse qui-

*In Angue
remedia
multa.
Author
Plin. lib. 30.
cap. 13.
Quinetiam
Elephan-
tum mor-
bos sanant.*

dem Angui remedia multa, experimento compertum est, neque vllum esse aiunt apud Medicos volumen, quod Anguium in ægritudinibus beneficia non latissime demonstret, vt minus miremur Serpentis effigiem ex ære in contum surrectam à Mose, in quam populus oculos intendens, ab incommodis, quæ se in itinere tam longo oggerere potuissent, diuino spirante præsidio liberarentur, de quo loco suo plura diximus. Quinetiam, vt ad remedia reuertamur, inuentum est ab Antonio Musa Augusti medico in vlcibus insanabilibus Viperas edendas dare, mira que ita celeritate persanare. Et quamuis perniciosa multa sint ex Anguibus exempla, non ita tamen alienum à ratione est eorum genus, si modo, quæ bruta honeste atque prudenter facere videntur, ratione ea fieri concedamus: vt non aliquando magna & amicitia & fidei documenta præstiterint, & eam iustitiæ partem exercuerint, quæ in homine raro admodum inuenta perhibetur.

HOSPITALITATIS IVRA. C A P. II.

SCRIBIT Plutarchus Aspitem ab Ægyptiaco viro quodam patriæ religionis superstitione tam familiariter altam, vt ad mensam assidue ventitaret, quæ cum catulos enixa esset, quorum vnus hospitis filium enecauit, regressa parens, intellecto facinore, filium & ipsa suum morte multauit, ac voluntarium exilium sibi in perpetuum delegit. Apud Philostratum legere est, Aiaci Locrensi Draconem mansuetum in delicijs fuisse, cui cibum de mensa communi ministrabat, quemque perinde ac Canem secum comitem adducebat: addit, eum quinque cubitorum magnitudinem expleffe. Neque illud prætermittendum, quantum ad salutis significatum pertinet, publicatum esse, Neronem à percussoribus, quos in eum Messalina immiserat, Serpentis ope seruatum, cum è puluino, vbi ipse quiescebat, se proferens, eos absterruisset: siue ea fabula fuerit, siue Serpentis exuuiæ, quas ex voluntate matris dextero brachio adalligatas aliquandiu gestauit, ac tædio tandem maternæ memoriæ abiecit: rursusque, vt in alio Commentario diximus, extremis suis rebus frustra requisivit, quippe qui speraret aduersus infortunia, quæ vndique iam pertimescebat, amuletum id sibi profuturum.

*Suetonius
in Nerone
cap. 6.*

Suet. Ibid.

SERVATOR. C A P. III.

QVINETIAM ferunt Heleos aduersus Arcadas dimicaturos, Serpentis ope victoriam consecutos, oblato sibi puero dum in aciem descenderent, quem nudum ante omnes ordines statuerunt, Arcadibusque irruentibus puer is in Draconem mutari visus, cuius horrenda specie perturbati Arcades, disruptis ordinibus fugam turpiter arripuerunt: in cuius rei monumentum Helei sacello ibi erecto, vbi conditi Serpens visus fuerat, Sosipolin inde Deum religiosissime coluerunt.

*Vrbis con-
seruatorem.*

SALVS. C A P. IV.

MERITO vero salutis significatum Serpens sibi vindicasse videtur, à quo, vt initio dicebamus, multa in humanum genus remedia procedunt. Apud Lactantium legas ictui viperino præfens admodum esse remedium Viperam ipsam exustam, & in cinerem redactam. Citat hanc artis medicæ peritiam Adamantius, vbi homilia 17. super Numer. sacrificiorum dæmoniorum virus per sacrificia, quæ olim Deo offerebantur, depelli dicit: veluti Serpentium venena medicamentis nihilominus ex Serpentibus confectis depelluntur, vt perhibent. Apud Cebetem obserues, Viperæ dente semel tactum quempiam, nulla deinceps venena formidare. Tradunt alij, qui Viperæ icur conditum semel nauferit, nullius inde Serpentis ictum pertimescere debere. Quid vero illud, quod à Dioscoride trahitum est, homines qui Viperis conditis in cibum vti consueuerint, longiora vitæ spatia producere, & ad summam senectutem incolumes peruenire? Isigonus Cirnos memorat Indorum genus, qui centenis quadragenis annis viuunt, quia Viperinis carnibus alantur: adhæc, neque capiti, neque vestibus eorum, noxia corpori inesse animalia, eamque causam videtur Tertullianus afferre, cur tanta sit

*Idem apud
Matheolū
in Dio lib.
6. cap. 47.
Dios. lib. 2.
cap. 16.
Ægyptios
etiam vipe-
rina carne
vesti ait
Gal. lib. 3.
de alim.
facult.*

Ceruo

Ceruo viuacitas: quippe quod ipse ætatis suæ arbiter, Serpente pastus, veneno augetur in iuuentutem: vel, veneno languido exit in iuuentutem, vt vulgata habent exemplaria. Et Nazianzenus, vt Basilij rudimenta commendans, philosophiam & politiores alias literas à Christiano homine minime contemnendas esse differit, Viperam in exemplum adducit, ex carne cuius singulare remedium grauioribus morbis excogitatum est: id ad hanc vsque diem à maxime fera perniciosaque bestia κατ' ἐξοχὴν Theriacum vocamus. Sunt qui tradunt Viperas in Arabia, vbi balsamum colligitur, innoxias ictus: quod venenum balsami leniatur succo, quo illæ dicuntur ali. Addam & illud tamen κατὰ πάρεργον, quod apud Theophrastum legas, Viperarum moribus tibicinem qui moduletur adhibitum efficacitatem habere medicinx. Quæ quidem commemorare libuit, vt non immerito numismata tot cura existimemus, quæ Serpentem habent cum inscriptione Salutis: veluti ille est numus in spiram collectus, cuius inscriptio, SALVS ANTONINI AVG. In alio eiusdem numo Serpens est tractu sinuoso, tortilique obrepens virgæ, quam signum ibidem adiectum dextera humi applicat. Atque in alio Dea ipsa læua virgam gerit, dextera poculum Angui porrigit: inscriptio, SALVS AVG. COS. III.

Numisma
ra plurima
cum Serpente: bus
quare
cusa.

In alijs, ipse sella sedens pateram porrigit Angui suo de loculo exeunti, caputque pateræ admoventi: inscriptio, SALVS AVG. In numo vero M. Aurclij Seueri Alex. sedenti simulacro pateramque porrigenti assurgit Anguis, cum inscriptione, SALVS PVBLICA. Sed ne singula commemorem, quæ quidem sunt innumera, Commodi Crispinæ, & aliorum, per Angues denique omnes Salutem intellexerunt. Quod autem ferunt Aesculapium sub Anguis specie Romani legati nauem sponte ingressum, cum ipsi Epidaurum aduersus pestilentiam opem imploraturi ad nauigassent, scribunt Græci tale aliquid sibi etiam obtigisse, cum ipse idem Deus Draconis effigie à Nicagora Echetimi vxore ad Sicyonios mulorum bigis inuectus est. Neque desunt qui super Aesculapio comminiscantur historiam, educatum quippe Draconem ab eo, in Pelei montis loco, qui Pelethronius à florum vbertate nuncupatur; Throna enim flores vocant lingua Thessala. Addunt Anguem eum fuisse nigrum, vtero subuiridi, figura pulchra, triplici dentium ordine, fronte, & supercilio admodum pingui, cui præ pinguedine toruli veluti quidam sub mentum reducti, barbæ speciem reddebant, quæ lurido fellis colore intincta videretur. Ictus eius innocuus, illi quem forices infigunt, perquam similis, etiam cum vehementer lædere conabatur. Genus hoc Serpentum assidue cum Aquila bellum gerere aiunt, sæpeq; in eius nidum prorepere, ouaque depasci, ac illi semper insidias struere, cum præsertim ad prædam aduolant, quasi Iouem vicisci velit, qui dominum suum fulmine sustulisset. Horum autem confictum operæ pretium est apud Nicandrum legere. Sed vt apud Pausaniam est, Dracones qui Aesculapio appingebantur, colore erant subflauo, quales in Epidauria tellure tantum inueniri tradit. Cum vero Aesculapius Apollinis, hoc est, salubritatis filius fingatur, ideo nonnulli dixere, Serpentis eum insignia gestare, quod homines cum in ægritudinibus, vt Homerus inquit, neque non Hesiodus, cito senescant, salubritate adueniente iterum iuuenescere videantur. Spectatur hoc idem in Sole, dum ab hyemali senecta ad vernam sese proripit iuuentutem.

De Aescu-
lappio sub
anguis
specie hi-
storia.

Quia Aescu-
lappio sub-
lime peris
se dicitur ex
Virg. lib. 7.
& Orpheo
in Argon.

P R V D E N T I A . C A P . V .

Q U O D si medicinx rationem habeamus, Serpens hic prudentiam indicare videbitur: nam & Aesculapio nostri dictum est, nos esse debere prudentes, admonentis, sicuti sunt Serpentes. Ideo ex Valentinianis quidam Sophiam illam suam Serpentem factam dicunt: quapropter & contrariam extitisse factori Adæ, & rerum cognitionem hominibus infudisse, eaque de causa Serpentem omnium sapientiorum habitum: de quo latius apud Irenæum. Nam cum prudentia non præsentia tantum examinet, verum & lapsa & futura meditetur, & tanquam è specula prospectet, medicum exscribere videtur, quem oportet, inquit Hippocrates, pensitare diligenter,

Ὅς ἴδῃ τὰ τ' ἐόντα, τὰ τ' ἔσοσθ' ἔσοσθ' ἔσοσθ'.

Que sunt, que fuerint, que mox ventura trahantur.

quod quidem hieroglyphice per tricipitium in Apollinis etiam simulacro factum inuenies, cuius pedibus ingentis vastitatis Serpens triceps subijciebatur. Capita ea, Canis vnum, Lupi alterum, tertium Leonis, de quo alibi disseruimus, & prudentiæ signum id esse demonstrauimus.

Medici
prudentia.

Ab Homero
Iliad.

α.

PERNICIES. CAP. VI.

VISEBATVR autem in Delphis apud oraculum Serpens, qui singulari certamine videretur Apollinem prouocare, obseruatum à Plutarcho: perniciis enim salutis semper aduersatur. Inter agalmata Pontificia, quæ Romæ in Pulchræ speculæ recessu, ob veterum quippe artificum admirationem, visuntur, Iulius II. admirandæ illud vetustæ artis & ingenij signum resstituit, Apollinem ἐκάρτημα à Iulio I I. restituta.

Statua Apollinis Romæ à Iulio I I. restituta.

Mille quidem sodit telis & pluribus hydram.

Statuæ vero huius facies, osque ipsum Octauiani Augusti videtur esse, eiusque iunioris lineamenta, quæ spectantur in numis, repræsentat. Sunt autem Pythones & dæmonum genus, cui, vt scribit Adamanthius, Dracones, alijque Serpentes ministrare perhibentur. Sed de ijs alio commentario plura differuimus.

GIGANTES. CAP. VII.

DIODORVS quoque per Serpentem voluminibus implicatum, malum interpretatur, præcipueque Gigantum genus, qui terrarum orbem olim oppressere. Et Commodus Imperator, vt legere est apud Lampridium, homines obtortis pedibus, vt pote Draconteis, Gigantes appellare solitus, osque sagittis ex libidine configere. Et statuas giganteas pene omnes obtortis cruribus videas, vt antiquipedes illos Terræ filios ostentent: nam & Naso anguineos habuisse pedes, ait Gigantes, qui centum quisque brachijs cælum capere conati sunt, eo versu;

Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues, Ovi. 5. fast.

— Cum centum quisque parabat

Inicere anguipedum captiuo brachia cælo.

Et in Ætna Maro:

His natura sua est aluo tenus, ima per orbes

Squammeus intortos sinuat vestigia Serpens.

Horat. 2. Car. Catul. in Argon.

HORRIFICVM. CAP. VIII.

QUAS vero colubras Eumenidum crinibus obuolutas aiunt, ab Æschylo Poeta tragico primum excogitatum Pausanias attestatur: cum antea nihil neque in his, neque in alio quopiam ex inferis deis quicquam esse horrificum existimaretur. Manifestissimum est enim totum hoc terroris argumento confictum: loca tamen ea terribilia esse ex Assertore nostro totiens audimus, vbi sit fletus & ridor dentiu: 1, & quæ passim sacræ literæ de gehenna ponunt. Vt vero ad Anguium terrificum hieroglyphicum reuertamur, non temere Tib. Gracchus timuisse videtur, cum in spaciola galca, qua in ellis vti consueuerat, Angues offendit oua peperisse, fœtusque iam formatos, paulo antequam multitudine Quiritum oppressus interficeretur.

Pausan. in Aschæis.

VASTITAS. CAP. IX.

AM Draconem, quem mali significatum habere dicunt, Crocodili nonnulli speciem esse putant, fortasse quia vastiore pingretur corpore: nam alicubi mirifice crescunt. Maximus enim Tyrius adit, apud Indos Alexandri tempore Draconem fuisse quinque iugerum magnitudine, cui Boues Oues in cibum Indi ministrarent. Alij omne Serpentum genus indifferenter accipiunt, cuiusmodi monstrum Annibal à tergo subsequi prospexisse fertur: belluam quippe vastam & immanem circumicantem Serpentibus, quæ quacunque incederet, omnia arbuta, virgulta & tecta peruertebat, quod vastitatem Italiæ portendere diuinitus intellexit. Neque temere Faustina visa sibi in somnis Serpens parere, sed ex his vnum ferociorem, cum Antoniam & Commodum in vtero gestaret, quod vita inde Commodi, voluptuosa simul ac perniciofa, re ipsa comprobauit, non hominem, sed immanem Hydram ad humani generis internecionem emissum. Argiphontem Pausanias dictum ait Mercurium, quia ἐφροντόν fuerit, Serpentem quippe sustulerit, quem nonnulli ἀργύλλω vocant, vel quasi φρῆς, ἀπὸ τῆς φρονέειν, quod cæde abstineat: pacis enim Deus est Mercurius. Quamuis Leotyichidasacedæmonius Aristone patre nobilis, neque sua obscurus virtute, portenta hæc atque alia eludere

Faustina somnium. Eppicias ἀργύλλω. Mercurius Argicida. Hom. Odyf. α. vers. 38.

consueverit: nam cum propinquois portæ clauis Draeo circumuolutus esset, monstrumque id effe-
 vates denunciaret: *Minima mihi quidem videtur*, inquit, *sed si clauis Draconi circumuoluta esset, monstrum*
esse assuerarem.

*Quod Ar-
 gum inter-
 fecerit, ut
 ibi Eust.*

*Serpentis
 imperfector.*

VOLUME N. CAP. X.

ALIBI cur Dracones Cereri vectandæ adhiberentur, explicuimus, sed quoniam nihil præter-
 eundum existimauimus, quod in significationum argumentum apud scriptores veteres comperis-
 sem, addendum quoque fuit, scripta lucubrationesque in Anguium nomen deuenire. siquidem Ze-
 zes Hesiodi interpres Dracones, quibus vecta Ceres Proserpinam quæritabat, significare ait volumi-
 na, quæ Triptolemus de agricultura conscripsit, eoque loco *δὴ μητέρα*, Terram matrem interpreta-
 tur: consuefle enim Doræ *γινδ* vertere, ita quæ *γῆ μήτηρ, δὴ μητέρα* mox dicta.

TROPHONIVS. CAP. XI.

*Sed & ve-
 serum, ut
 Euripidis
 in Ione.
 Ciceron.
 Tuscul.
 lib. 1. Arist.
 in Nubib.*

SIMVLACHRA quædam iuxta Ercynam fluuium in specu quodam fuisse memorat Pausanias,
 quæ dicata erant cum sceptris, circa quæ Dracones obuoluti complicabantur, quæ nonnulli, an-
 tiquarum rerum ignari, Asculapij & Hygiæ simulachra existimabant, cum tamen & Ercynæ & Tro-
 phonij essent hieroglyphica, quibus etiam antiquitas Dracones cōsecrauit, siue ob oraculorum pru-
 dentiam, siue ob rei, quæ in promptu erat similitudinem, quod oracula Trophoniana subterraneo in
 specu reddi solita: in specu autem & subterraneis cauernis Angues libentissime latitare ignorat nemo.
 De Trophonio pleni sunt doctorum ætatis nostræ libri.

BOREAS. CAP. XII.

BOREAM quoque ventum aiunt hieroglyphice Viperinis caudis, pedum loco, præditum figu-
 rari, qua quidem specie insignis cum Orithyæ raptu in Olympia visebatur, in donario à Cypse-
 lidis dicato.

DE SCORPIO. CAP. XIII.

INTER serpentina Scorpium non habet locum, sed quia venenosum est animal, hic minime præ-
 tereundus fuit: super eo tamen partem eam tractare prius instituimus, quæ cum Crocodilo ne-
 gotium habet.

HOSTIVM CÆDES MUTVA. CAP. XIV.

*Crocodili
 cum Scor-
 pio odium.*

HOSTES enim duos pari conditione inter se dimicantes, vicissimque in damna mutua concur-
 rentes, ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Scorpium & Crocodilum pingebant: nam ij
 genuino quodam inter se odio flagrantes, simulatque alter alterum inspexerit, in mutua funera spon-
 te rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Quia vero & terrestris & marinus Scorpium
 inuenitur, de marino hic dubio procul intelligendum. Quod si rem euestigio peractam indicare vo-
 luissent, Crocodilum Scorpium subiectum pingere mos erat: ictus enim Scorpium quamprimum interi-
 mit Crocodilum: sin distractam diutius pugnam, difficulterque in necem duentum ostenderent,
 superatum à Crocodilo Scorpium faciebant: is enim motu segnis, longe diutius laborat antequam
 hostem assequatur, & interficere possit.

*Citatur à
 Commen-
 tatore Ni-
 candri.*

DOLI FALLACIÆQUE. CAP. XV.

TERRESTRIS vero Scorpium doli atque fallaciæ signum habetur in primis, estque apud Sopho-
 clem Captiuus, prouerbiū in hanc sententiam, *ὡπαντὶ γάρ τε σκόρπιος φρεεὶ λίθος*, quippe sub
 omni lapide Scorpium insidiari. Sic & Theriacis Nicander:

Σκόρπιος ἀπειδὴς ὀλίγω ὑπὸ λαίλοχῆστος.

Scorpium insidias parua sub cause tenentis.

Apuleius acerbitatem morum per Scorpium notat, vbi illa: *Nosti quendam barbarum nostræ ciuitatis De-
 curionem, quem Scorpionem præ morum acritudine vulgus appellat.* De insidijs vero, quæ post aliquam felici-
 tatem subsecutæ fuerint, Sidonius de fortuna loquens ait: *Quæ virum, ut Scorpium, vltima suis parte per-
 cussit.* Quin & Mathematici vel Ambrosio teste, percussorem, & ad inuadendum ex insidijs prom-
 ptum eum futurum dicunt, quem Scorpium nascentem exæperit.

INNOCVA PRAVITAS. CAP. XVI.

In aquam merfus si figuretur, innocuam signiſicat prauitatem: quando quidem & ipſe & Serpentes alij, qui prævalent in ſiccò, ſi præcipiuntur in aquam, vt Cyprianus ait, prævalere non poſſunt, innoxij que efficiuntur. Diuina vero ſcriptura per Scorpium indicant & diabolum & eius ſectatores, de quibus Euang. *Dedi vobis potestatem calcandi super Serpentes & Scorpiones.* De Serpente autem, quod ad hanc rem facit, ſatis ſuperque ſuperius dictum eſt.

LIBIDO. CAP. XVII.

AD HÆC, libidinem & nequitiam Scorpius pictus oſtendit, eique ex humani corporis partibus pudenda ſunt dedicata. Ei ſigno Mars dominatur, adulteriorum ſemper infamia notatus: Et milites omnes mulierofos, ait Ariſtoteles. Et ſupra finitorem prodeunte Scorpio ortos Mathematici laſcius eſſe dicunt, quare hoc forte ſpectat illud D. Hieronymi dictum de virgine ad Auitum: *Cauidendum, ne arcuato vulnere Scorpij vulneretur.* Cœleſtem vero Scorpium, ob aculeum, qui eſt inſtar teli, ſunt qui velint humani generis perditionem ſignificare: cum Libra Veneri dicata, inter Scorpij chelas poſita, matrimonij concordiam oſtendat.

TERRA. CAP. XVIII.

AB eiſdem Mathematicis deſumptum crediderim id Scorpij ſignificatum, vt pro terra non nunquam figuretur: aiunt ſiquidem illi necem à terreſtribus animalibus ijs obuenturam, quibus Mars in Scorpio certo quodam loco repertus fuerit. Adhæc numus quidam eſt, in quo quadrigæ ſunt cum Victoria & his literis, Q. EL. IV. LIB. V. S. I. O. ab cuius altera facie caput eſt cum laurea, & aliis, ab occipitio cuius fulcra eſt & Scorpius, quod victoriam terra marique partem ſignificare videatur.

AFRICA. CAP. XIX.

VTRVM vero doli fallaciæque Pœnorum, quæ tot bellis vniuerſo terrarum orbi per tot annos innotuere, an corporum color fulcus, an quid aliud argumentum dederit, vt Scorpius Africæ terræ ſymbolam haberetur, diu multi quæſiuere. Id ſane conſtat, in Hadriani quibuſdam numis Scorpium non aliter Africam ſignificare, quam Cuniculus Hiſpaniam, Equus Italiam oſtentet. In quam ſententiam vt adducar, facit iagens, atque adeo pernicioſa Scorpionum multitudo, quam ea regio gignit, aduerſus quos Strabo ait remedia ab indigenis excogitata: cum dormitum eunt pedes alio, atque etiam lectos ipſos illinire. Animaduertendum vero, ſi Scorpium pingere contingat, ne quis Nicandri verſu decipiatur, vbi author ille dicit, à cuspide nouem compagibus ſpondylos contineri:

— Τοίω δ' εἰ δὴ κέντρῳ

Σφόνδυλοι ἐννεάδεσμοι ὑπερτέρῳ σκεπέης.

Ἐννεάδεσμοι non eſt ibi ſimpliciter pro nouem nodis poſitum, vt Antigonus & Demetrius arbitrati ſunt, ſed pro multis, ait interpres: ſeptem enim tantum compages habere caudam Scorpij, manifeſtum eſt, ſæpe vero nouem pro multitudinis numero ponitur. Quinetiam Nicander idem ἐννεάδεσμων dixit, de eo, qui duos tantum aculeos haberet, quæ quidem opinio eſt Apollodori. Et de nobis numero ſeptem vnique cernere volenti facile conſtabit.

DE SALAMANDRA. CAP. XX.

SALAMANDRA quoque inter malefica venenoſaque animalia recenſetur: quare illam quoque ſquanta poterimus dexteritate tractabimus. Eſt hæc Crocodilo terreſtri facie perquam ſimilis, licet non ſit Stellione maior, maioris quippe lacertæ magnitudine, quales ego in Bellunenſis agri ſaltibus, Caſtationeo ſeceſſu meo magnis imbribus excitatas aſpexi: & in fontis mei cuiuſdam aquæ ductu, quem macerie atque ceſpitibus ſtruxeram, ſeptimo poſt anno cum eum reficerem, multas inueni ipſum fluentis aquæ marginem accedentes paruo inter ſe diſtantes interuallo, ea ipſa figura coloribuſque præditas, qua pingitur ab authoribus.

AB IGNE CIRCUMFUSO NON OFFENSUS.

CAP. XXI.

HOMINEM vndique ignibus impetitur, siue cladibus ijs, quæ per ignem significantur obiectum, minime tamen vlla ex ijs parte læsum significare si vellent Ægyptij sacerdotes, Salamandram pingere consueverunt: ea siquidem per ardentem carbonem inambulans, nullo ab his afficitur nocimento: tantus enim illi rigor, vt ignem tactu extinguat, non alio modo, quam glacies.

CONSTANTIA. CAP. XXII.

NAZIANZENSIS pro constantia Salamandram ponit, dum animal id in igni medio, qui omnia domat, non solum lætari dicit ac viuere, sed eum omnino etiam extinguere. Ita se cum Basilio, Athenis in igne perfidiæ Deum verum colendo incolumes versatos gloriatur: quinctiam eum professione sua atque constantia suppressisse.

AMATOR. CAP. XXIII.

SVNT qui per huiusmodi speciem, per Salamandram quippe in igne positam, amatorem ostentent, quod amorem ex igne significari apud omnes vulgatum sit, vt in Facibus latius à nobis dictum, & ardere se amantes omnes profiteantur: cumq; ita vitam in æstu trahant, erudite se fecisse putant, si figuram huiusmodi ardoris sui simulacrum prætulerint. Sedenim, hoc haudquaquam probatur, quia si Salamandra ignem rigore extinguit suo, ea vtique non æstuat, quod in primis amator sentire se clamat: utpote qui vel intimis medullis exuratur, vel lentis penitus ignibus maceretur, hunc vrat amor, hunc vrat proteruitas, cum *feruidus sit puer Veneris, Cupidoque semper ardentem acuat sagittas: Ardeat Atrides medio in triumpho virgine raptâ*, & quæ plurima in hunc modum Poetæ scribere consueverunt, vti etiam apud Maronem, *Cæco carpitur igni Dido, agnoscitque eadem veteris vestigia flamma, virtur infelix, ardet amans, trahitque per ossa furorem, ac totam incensa per urbem de bacchatur*. Mitto quod fabulantur alij, Salamandram igne pacisci, atque ideo amantem referre: quod ille sit huic veluti cibus, quo se oblectet assidue.

AMORIS NVTRIMENTVM. CAP. XXIV.

SIGNIFICANTIVS enim hoc exprimi potuisset, si bestiola illa posita esset paulo Musca grandi maior, quæ in medio nata igne, per ignem salit atque inambulat, id quod in Cypro insula videri authores tradunt ærarijs fornacibus, vbi chalcites lapis ingestus diebus compluribus crematur, de qua quidem illud spectandum maxime, quod quamprimum longiore paulo volatu à flammis abscesserit, emoritur. Hanc alij Pyralin, alij Pyraustam vocant. Zenodotus in eius cognomine videtur hallucinari, cui de lampade id attribuit, quod minutulo cuidam Papilionum generi inesse videmus, æstiuus temporibus, vespertino crepusculo statim incipiente, quam Apuleius nouo, vti suus est mos, vocabulo Flammidem appellat, multi Nitedulam, certe Græci Lampyridem vocitarunt. Verum hæc qua de loquimur Cypria, longe alia est. Quod vero dictum est, Salamandram in ambulatione sua ignem extinguere, authores grauissimi sunt qui contra vna cum Sextio sentiunt, ignemque ab ea lædi omnino negant, idque Plinianis adhuc temporibus Romæ incompertum erat, neque adhuc aliquis se vidisse testatur: nos vero eam non modo ardentem prunas non extinguere, verum etiam euestigio emori experimento comperimus, animali eo à Bernardino Pollano nobili Taruisino, hospite tunc meo, ab eodem fonte meo allato in domum. Alij vero qui rem vt exploratam & ipsi scribunt, causam etiam inuestigarunt, cur id efficiat Salamandra: animal enim sine squamis & cute esse, corpus habere frigidum, & maxime humidum, quo singula quæcunque contigerit humectet multo magis, quam Limaces faciant, humoremq; illum à corpore tam longe diffluentem, vim eam habere, vt ignem extinguat quem attigerit, *λιπορρῖνόν* ea de causa Nicander eam appellat, siue quod cute careat, quæ *βινός* dicitur, siue quod à cute humor ille largius emanet.

HIRPI. CAP. XXV.

NE vero adeo alienum à fide videatur, Salamandram & aliquod aliud animal posse per medium ignem incolume transire: scimus familias quasdam agro Faliscorum fuisse, quæ super ambulatam igni struem ambulantes non adurentur. Hirpos illas vocauerunt, & ob id perpetuo s. c. militiæ, omniumque aliorum munerum vacationem habuisse. Sedenim ætate nostra vidimus Romæ Benedictum

dictum quendam Teutonicum, æque speculorum fabrum, qui non temere profitebatur se per flammam medias incessuram, citius vitium vel capilli vnus detrimentum; quem & plurimum, & Teutonico ritu valde promissum habebat. Vidi ego hominem manus in liquefactum plumbum immittere, idque ex candenti patella in volam accipere, æque ac si argentum viuum aut tepida fuisset aqua: introductus olim ad hoc spectaculum ab amplissimo viro Bernardo Vibieno, qui mox magni nominis facerdos Cardinalis fuit, in cubiculum Ioannis Medicei tunc Cardinalis, in conspectu cuius hæc fiebant, cum ego tanti Præfulis manum osculaturus accessissem, quadriennio ante quam is ad summum Pontificatum ascendisset. Quod vero aiebat Benedictus hoc se arte magistra facere, quippe qui vnguento quodam partes eas oblineret, quas ab igne saluas vellet, id in memoriam adducit, quod Varro ait, Hirpinos eos, de quibus paulo ante dicebamus, solitos medicamento quodam pedum plantas tingere, atque per ignem ambulantes, multa, vt ait Virgilius, premere vestigia pruna. Inueni vero, quod ad hanc rem facit apud Andream Græcæ nationis medicum, cui multum interpretes Nicandri tribuunt, hoc de Salamandra traditum, vt si quis eius sanguine vel manus vel vestem obunxerit, quod oblitum fuerit, ab igne nihil quicquam lædi: quamuis Plinius hoc non facile credat. Eiusmodi medicamini admiscet alij albumen oui. At iam minus admiremur quod in Quadrigarij annalibus legitur, oblitam alumine materiam succendi non posse: idque esse verum, Syllia in Archelaum bellante comprobatur. Sane laricem inter arbores neque flammam emittere, neque nisi longa & vehementi exustione in carbones abire manifestum est: quod in fornacibus exploratum, reliquis lignis admixtum longo temporis interuallo consumi. Hoc & Cæsari expugnatione castelli cuiusdam, quod Larignum nomine dixerunt, quia larice præmunitum fuit circa Alpes, non citra summam admirationem cognitum. Lino vero, quod nonnulli Carpasium appellant, de quo Pausanias, ardere id perpetuo ante Mineræ illius simulacrum, quod cælo, vt fama fuit, delapsum, in Acropoli visebatur, Patauij ego pro ellychnijs in lucernis aliquando vsus sum: materia enim integra & incolumi perdurante tam diu ardet, quam diu oleo intinctum fuerit. Nascitur id inter venas aluminis, ac veluti densior quædam cartilago interspergitur, cuiusmodi sunt granatorum malorum intersepimenta.

Nomine Leonis X.

Plin. lib. 10. cap. 67.

Hoc ex Vitruv. & Plin. Sed falso ex Matthæo. lib. 1. c. 74. in Dio.

CORRUPTOR OMNIVM. CAP. XXVI.

SED vt ad Salamandram redeamus: nunquid eorum quoque nobis arripserit significatum, qui damnosum hominem, omnes quibuscum versetur aliqua pernicie aut iniuria labefactantem, & quæcumque incesserit calamitatis aliquid inuehentem, per Salamandram ostendi voluerunt? quippe cui sit perniciofa adeo vis, vt arboris quam irrepserit poma omnia inficiat veneno, & eos qui ederint, necet frigida vi, nihil aconito distans, ait Plinius, atque his quædam magis exitialia, quæ apud authorem ipsum late recensentur. Illud sane admiratione dignum, quod traditur ab Eliano, siues Salamandra impune vesci: verum vbi quis eius Suis, qui Salamandram deuorarit, carnem ederit, præsentaneo eo veneno correptum interimi.

Lib. 24. c. 4. Salamandra multum perniciofa.

DE DIPSADE. CAP. XXVII.

AFRIGIDISSIMO animali ad ardentissimum accedere, ad historiarum nonnunquam venustatem pertinet: quare incommodis recitatis, quæ de Salamandræ gelu procedunt, iam quæ de Dipladis ardore proueniant, memorabimus. Animal id reptilium perniciosissimum, corpore molico, ac viperino perquam simili, sed ad tactum violentissimo, de quo ita Nicander, Theriacis, vbi,

Ναὶ μὲν διψάδῳ εἶδῳ ὁμώσεσθαι, ἐν γὰρ ἐχίδνῃ
Παυερτέρῃ θανάτῳ δὲ τοῦ περὶ ἰξέτου ἄσπε
Οἷσιν ἂν ἐν σκίφῃ βλοσυρὸν δακῶ.

Dipsadis hanc speciem iuret quis, ni minor insit
Viperæ generi vis mortis, at ocyor iis qui
Affixi fuerint truculenti fulmine dentis.

Descriptio Dipladis.

Vocant etiã caurionem anobatem, prestorem melanurum.

figuram eius Softratus à reliquis colubris ita distinguit, vt eam dicat habere caudam duabus lineis nigricantibus distinctam, corpore reliquo albicante.

SITICVLOSITAS. CAP. XXVIII.

Ex Aliano
lib. 9. de
stor. anim.

CERNERE olim erat in littore, quod è regione maioris Sirtis inter Libyam & Ægyptum porrigitur, columnam quandam, in qua vir moribundus cælatus erat, cuius pedes Serpens impactis dentibus affigebat, spirisque volubliter implicabat. Erant & mulieres aliquot, quarum alix aquatum ibant, alix aquam decumbenti propinabant, adiacebant passim & struthionum ova hinc inde strata tenere. Quæ quidem species tota prorsus hieroglyphica hominem significabat bibacissimum, vel ardentissima confectum siti, vt Lucianus interpretatur, id quod etiam ad totius illius regionis naturam indicandam accommodari potest: nam ea siti laborat in primis. Serpens vero ille circa pedem obvolutus & mordicus inhzrens, Dipsas erat. Veneno vero hæc est plurimo & immedicabili, quosque momorderit, vsque adeo inflammat, vt propemodum exardescere videantur, ac igne veluti circumfuso concremari. Supreme vero sitiunt, quoque magis potant, eo potandi avidiores fiunt, vt sitis ea nulla aquarum vi sedari posse videatur: verum eo magis sæuire quo magis alluitur & irrigatur, perinde ac si quis ignem oleo superfuso extinguere conaretur. Hinc non in facete nomen confinxit Ouidius, cum lenam quandam temulentam, Dipsadem appellauit:

— Est quadam nomine Dipsas anus.

Ex re nomen habet, nigri non illa parentem

Memnonis in roseis sobria videt Equis.

Neque forte importunum fuerit, Epigramma quod olim in Framarianum facetissimum æuo nostro scurram lusimus, Ouidiano lusui subijcere. Id est huiusmodi:

Narrabat quidam vim Dipsados exitialem,

Perpetuam infundat qua pede fixa sitim:

Nempe sitim, tria quam nequeant extinguere Nili

Ostia, vel magnis stagna perhausta cadu:

Intiore loco Libya, Garamantas ad ipsos,

Qua fouet arenti Struthius ova solo.

Quippe vbi quis miser exspatiatus forte per arua,

In pede fulminei vulnera dentis habet.

Rise dua dextra famula, totidemque sinistra,

Hæc gerit, hæc pleno vase propinat aquas.

Illa propinatis alias superingerit, illa

Nec mora, nec requies, pocula mille parat.

Frammarius ad hæc, hanc o mibi quarite amici

Fingat vt illa meos officiosa pedes.

Dant. 8. 15.

Sapienter itaque, vt reliqua, Moyses Deuteronomio inter maxime perniciofa animalium genera Dipsadem posuit, vbi terrificam illam describit solitudinem, in qua erat Serpens flatu adurens, quippe Basiliscus, & Scorpio animal infidiosissimum omnium, mox adiecit, & Dipsas, quod vt atrocis redderet, & subiecit, & nullæ omnino aquæ, quæ scilicet opem, essent aliquam allaturæ. Eadem de causa Apollonius Poeta terram aridam Dipsadem vocat. Admiratur autem Aphrodiseus, cur illi quos animal hoc momorderit, sitim illam intolerabilem Theriaca epota sedent, cum genus id medicaminis ex ficcis & calidis rebus conficiatur: neque adduci potest id alia ratione fieri, nisi mutuo consensu quodam Viperarum, & quæ admiscetur carnes, antipathiam habere aduersus quoduis animal venenosum.

Theriaca
sitim se-
dat.

APPETENTIA. CAP. XXIX.

Sic Arte-
mitiorus
lib. 1. c. 68.
Sicere nil
aliud est
quam con-
cupiscere.
Vt Ithomy-
ris Scythia-
rum Regi-
na obiecit
Cyro. 7.
Virgil. 3.
Æneid.

NEQVE vero sitis ipsa simpliciter passim intelligenda, sed nonnunquam pro effrænata rei cuiuspiam appetentia capitur: nam & sitibundum pro maxime cupidum auctores ponunt: & sitim Onirocritæ nihil aliud præ se ferre autumant, quam avidissimam cupiditatem. Ipsa porro sitis hieroglyphice sæpe ponitur in Diuinis literis, vt Ambrosius super hydroptico in domo Pharisæi curato disserit: nam sitire impium dicit, dum huius mundi bona concupiscit. Iam & sitire aurum, in huiusmodi significationem passim inuenias, non aliter quam & auri sacra fames Poeta dixit. Delitescit autem, vt ad Dipsadem reuertamur, Anguis id genus in insidijs inter Struthionum ova, quæ Garamantes non ad cibum tantum perquirunt, verum etiam ad vasculorum & poculorum usum: quippe qui propter solum aridum & exustum argilla carent, qua nos vasa nostra fictilia conformamus. Quinetiam eiusmodi ovis, quæ aliquanto grandiora fuerint, dissectis, elegantissimos sibi pileos faciunt, ex ovis singulis binos, quibus capita obtegant, eoque gestamine plurimum delectantur.

DE MEDUSA. CAP. XXX.

MEDUSA quoque figmentum licet fabulosum, aliqua subministravit hieroglyphica.

TERROR. CAP. XXXI.

ILLA enim horificis Anguium hiatibus tremenda, terroris significatum habuit. Præfectum vero caput id à Perseo, terrorem summotum ab eo patria procul indicat, virtute duce, quæ per falcatum ensẽ, & interpositum speculum effingitur.

PRUDENTIA. CAP. XXXII.

IN historijs Theogneti antiquitatum scriptoris (nam alium Poetam Comicum memorat Athenæus) Medusa legitur ex tribus Phorci filijs magis astu pollens, quæ regnum à patre derelictum in magnam auxerit opulentiam, atque eius prudentiæ causa serpentinum caput illi confictum à Poetis. Cæterum Apollonius Rhodius ἐν τῇ τῆς ἀλεξανδρείας κτίσει, omnia quæ morfu lædunt genita dicit ex guttis eius sanguinis, qui ab obruncato Gorgonis capite distillavit: quamvis Acusilaus nata hæc ex Typhonis sanguine assueret. At Nicander Hesiodi testimonio τὴν ἄνω ἀφ' αἵματός, quippe Titianum à sanguine nata hæc mavult: quod tamen apud Hesiodum, in ijs quæ extant operibus, non invenitur: quare nonnulli scribunt Hesiodum, à Nicandro falso citatum, qui Poetarum morem & licentiam non examinant: cum etiam Oratoribus in declamandi genere tam nomina, quam historias pro commodo suo commutare, atque etiam præter fas quædam in usum suum extorquere concedatur.

STUPOR ET ADMIRATIO. CAP. XXXIII.

QUAM vero Medusam Domitianus Imperator pro pectore est gestare solitus, ut in pulcherrimo eius sigillo spectauimus, omnino stuporem, quem de se omnibus in negotijs quæcunque tractaret concitatum volebat, significasse tradunt: quamvis nonnulli non alia de causa factum putant, nisi ut patris gestamen usurparet: nam in pulcherrimo Vespasiani signo apud Melinos Romæ, Gorgonem huic pro pectore adpositam aspexi. Alij factum à Domitiano in honorem Mineruæ volunt, quod numen id sibi colendum præcipue susceperat: nam clypeus huiusmodi Serpentum horrore præmunitus, in primis Palladi dedicatus erat. Eam Eustathius ideo Glaucopin appellatam censeri credit, quod ex Poetis nonnulli Dracones Glaucopas vocitarint: quamvis & à formidoloso aspectu licet posse non inficiatur, quod Leones illi, qui præcipue Regij nuncupantur, quosque loco suo inter alia significata symbolum terroris esse ostendimus, Glauci à colore nominentur.

PRUDENTIA. CAP. XXXIV.

NEQVE tamen desunt qui Gorgonis caput pro Mineruæ pectore statutum, prudentiæ, uti id superius, signum esse contendant, quæ locum habeat in pectore: qua qui præditi sunt, facile alios confundere, vel imperitiæ redarguere, saxeosque quodammodo reddere, vbi adlibuerit, possint. Apud Poetas tamen Pallas Medusæ caput ad incitandum, vel ad terrorem incutiendum prætendit, ut tradit Ovidius, loquente Perseo:

*Nunc quoque ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in adverso, quos fecit, sustinet Angues.*

Idque præcipue cernere est in scuto Herculis apud Hesiodum: quamvis non sum nescius, esse multos ui opus id Hesiodi illius celeberrimi, quippe ut Naso,

Servantis pecudes vallibus Asra tuis,

esse negent: alios qui ad CCL. tantum carmina Hesiodi, reliqua subiuncta ab Aristophane Grammatico contendant. Sane Megacles Athenicenfis legitimum agnoscit opus, sed Hesiodo succenset, quod Vulcanum finxerit matris inimicis arma fabricasse. Apollonius Rhodius & Stefichorus Hesiodi omnino esse volunt: ait igitur,

*ἐν γὰρ σφιν μὲν ἦκε θεὰ γλαυκῶπις ἀθήνη,
αἰγῶν ἀνασείουσα.*

Quem Statius ita secutus est:

*Secta pratendens colla Medusa
Ceu stimulis accendit Equum.*

DE HYDRA. CAP. XXXV.

ERAM me iam de his Anguivum voluminibus explicaturus, cum maiori me obuolutum negotio conspexi. Superat enim Hydra, quæ me ultimo loco aggressa moraretur: quare ope Herculis implorata, ipsam quoque ita confecimus.

SOPHISTÆ. CAP. XXXVI.

*Numerus
multitudinis.*

Novem capita habentem.

Æneid. l. 6.

Æneid. l. 1.

HYDRÆ significatum, cuius vno præciso Anguineo capite, alia atque alia euestigio repullulant, multi alijs atque alijs modis interpretati sunt: nos ea contenti esse possumus expositione, quam Plato, Euthydemo, posuit, vbi per eam perinde ac per Cancrum, sophisticas ait nugas significari. Hydram Pausanias vno tantum capite præditam scribit: sed enim Pisander Camireus multa illi capita tribuit. Alcæus ἐνεακέφαλον eam vocat, πεντηκοντακέφαλον Simonides, quem Maro noster sequitur, vbi dicit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus Hydra.

Sedenim hi numero vsi sunt, multitudinem significante, more Poetico: numerus enim nouenarius, neque non quinquagenarius, ex ijs sunt, qui multa significant, vt illud apud eundem Maronem, *Quinquaginta intus famule*, pro plurima. Ita ἐνεαδύνη ἐξ κοράων, in Arati carmine, pro *multa viuacitatis*, quod superius in cauda Scorpij tetigimus, & in digiti commentario, vbi de numeris agitur, latius explicuimus: vbi passim numeri illi recensentur, qui tam apud Græcos, quam apud Latinos pro multitudine vsurpantur.

INVIDIA. CAP. XXXVII.

NONNULLI ex peritioribus inuidiam per Hydræ speciem significari tradunt, ideoque in nullo alio monstrò domitando Herculem magis laborasse, quam vt Horatius ait, *supremo tandem sine domari* comperit. Ea vero palustris fingitur, & è sordido cæno pullulare, quod non nisi in abiecto vilique animo reperitur: qua de causa Ouidius inuidiam in imis vallibus latitare confinxit: ita reliqua, quæ super ea conscribit, ad Hydræ significatum omnia quadrare comperies. Nam & Erichthonium, quem alij pedes Anguineos habuisse, alij Serpentem illi ad custodiam datum scribunt, inuidiam significare nonnulli arbitrati sunt: ea enim post res præclare gestas suboriri solet, & in cordis penetralibus occultari, virulento ad custodiam adiecto spiritu. Atque hoc illud odium est, quod Diodorus ex serpente picto significari tradit.

EDOMITVM A VIRTUTE VITIVM.

CAP. XXXVIII.

*Herculis
victoria,
herois
nostris
Christi
victoriam
a te
representans.*

HABET & pietas nostra heroes suos, quorum è numero fortissimum illum cælo intulit, qui fatalem Draconem ex vbi subiecto lacu quotidie profilientem, nunc longo voluminum tractu spatiosa per arena late proserpentem, nunc spiris implicatum collectumque in insidijs per frutices & florulenta gramina latitantem, horrenda interdum lethiferaque die noctuque sibila dispergentem, immani venenosarum faucium hiatu lethum omnibus intentantem, nulloque non die mortalium aliquem deuorare solitum interfecerit. Non temere hæc literarum monumentis tradita: tametsi rem vti gestam Concilia maiorum nostrorum ætis inferendam vtuerunt. Videtur enim hæc picturæ species nunquamque admonere virtutis, cuius telo fretus illecebras amatorias, quæ dubio procul per Serpentem exprimi consuerunt, scædasque voluptates ex lacu, hoc est, ex infirma fluxaque molliæ mentis emergentes. sinuosas voluminibus, hoc est, varijs delectamentorum laqueis manusque pedesque hominum implicantes, arctissimisque vinculorum nexibus obstringentes, nullo timore perculsus sum mouere contendat, simulque odium & æstuantia indignati cordis incitamenta: vnde rixæ,

contu-

contumelia, calumnia, pessimæq; persuasiones ortæ, magna semper rerum humanarum pernicie, vti sibila teterq; halitus per cogitatus auresq; nostras illabentes, extinguerè aggrediatur: malos denique affectus, prauosq; mores omnes, qui grassatoris veluti quodam insultu animum incautum adoriuntur, cuius puritatem, quæ per virgunculam intelligitur, virulenta contagione turpiter labefactât, lethaliq; morfu in pedes affixo, vniuersum corpus contactu vitiant, proserpenteque in dies magis pestilenti morbo scedissime interficiunt, firmo constantiq; proposito perdomitet, animumq; incolumitati notoriq; suo assertum restituat patri. Operæpretium est videre, quemadmodum virgunculam puellam expositam adaperitis faucibus, rictuq; late diducto in parentum ac totius vrbs inspectu iam iam inuadere tentaret ingluuiosus Draco, vtq; tam præstans animi iuuenis intrepide eum aggressus, vibrato pilo, ferroq; per os medium adactò, pereransitaq; ceruice terga illa immania transfoderit, attollentemq; interim iras & cærulea corda tumefactum, harena moribundum strauerit, frustra; volumina illa terrificata quatientem replicantemq;, pluribus tandem ictibus ad saxum alliso capite confecerit, atque ita vere fortitudinis coronam, & deorum illatus numero consecrationem etiam fuerit affectus.

PIERIVS VALERIANVS
ÆGIDIO VITERPIENSI
CARDINALI S. P. D.

MPIE me facturum existimo, nisi studiorum meorum, quali acumq; esse possunt, rationem omnem ad te deferam, quem humanissimum semper eorumdem moderatorem habui. Nam durissimis etiam temporibus, cum ea omnia decissent, quæ vniuscuiusque ingenium ad labores inuitare solent, rebusq; sapius desperatis, non Romam tantum, verum etiam ipsa literarum studia deserere sollicitarer, cum præsertim essem non semel in officii societatem à Bannisio, qui de Maximiliano suo tam multa, tam honorifice predicabat, inuitatus, vna tamè authoritas tua in causa fuit, cur non vsque adeo animum desponderem: tu enim nunc hortando, nunc monendo: nunc opem auxiliumque tuum pollicendo, bono me semper animo esse iustifi. Neque per te stetit, dummodo æquiora fuissent tempora, quin aliquod studiis meis otium aliquando comparatur: quo vno ego grauitatis & benevolentia tua præsidio sustentatus, angusta illa omnia ea constantia pertuli, quæ tot annos firmissimam perdurare, amici dubio procul omnes admirabantur. Quem vero non confirmassent frequentissima illa adhortationes tuæ, cum tantam me charitate complecterere? cum me non priuatim modo, sed publice ita commendares? Poterone ego vniquam dememnisse præclarissime illius concionis tuæ, quam frequentissimo tonusne vrbs, an orbis dicam, consessu, tanta vir authoritatis habuisti, vbi cum è re nata quadam ætatis nostra luminibus in cælum extulisses, quæ tua de me quoque specula, quæ predicatio fuerit, Roma (scimus quantæ huic mini vis) tunc nunt vniuersa: in quo licet illa pietati erga te mea permisisset, non quod meritæ postulerent mea, tamen de me iudicium testimoniumque tuum multarum inde vigilarum incitamentum fuit? Hinc factum, lucubrations ali: quot alias, tum in primis Aegyptiaca illa commentaria de rerum significacionibus, tot annorum giliis, tot dierum atque noctium sudores, tot in reconditis rebus eruendis lucique dandis conatus, in eam deum speciem informarim, vt conspici nullo iam meo, quamuis maxime verecundi, rubore posse confidam. Quod re in huiusmodi negotio absoluendo reliquum est, cum vniuersum opus insignire nunc speciosis literatorum hominum minibus constituerim: argumentaque ipsa partiri, ne vno continenter libro complexa, odiosum ob rerum multitudinem volumen efficiant, amicos mihi quosdam designaui, quorum hortatu modo hoc modo illud à me conscribunt (nostri hoc Πλαταρον) id enim maxime commodum visum est, quod ambitioni prætexerem amico: in scilicet impulsu me tam multa elaborasse, quando hodie id plurimum vitio verti video, quod laboriosa quis acfficilia aggredi ausus sit, quod honestam industriam turpi otio prætulerit. Inter hos autem eorum inprimis rationem mihi habendam proposui, qui mihi talia meditantur suffragati sunt: cumq; tu omnium maxime non modo aliam adieceris calculum, sed author pene fueris, ne inchoatū hoc opus olim abiiceretur, mihi præcipue delectus es, cuius no-

ius nomini lucubrationum huiusmodi partem nuncuparem. Quod si meum hoc institutum non aspernatus fueris, fac ex te sciam, quod precipue animi tibi velis inscribi. Putes vero inuitatū te ad Corytianas cœnas, in quibus discumbent tecum Bembus, Sadoletus, Sanazarus, & plerique alii, quos à te summo opere diligi, & à quibus te plurimū fieri non ignoro: vbi tamen id tantum honoris extra ordinem tibi habendum sit, vt eius animalis, quod tibi apponi iusseris ferculum accipias. Obsecro vero te, pro summo meo erga te cultu & incomparabili obseruantia, ne aliter huc descendere dedigneris, quam vocatus olim ad Elegiacā Amorum meorum cœnam conferre te nō erubueris, & meam hanc qualemcumque grati animi declarationem ea vultu suscipias, quo me ad exhibendum huiusmodi munus totiens accendere consueisti.

ÆGIDIUS CARDINALIS PIERIO VALERIANO SVO S. P. D.

VANTVM me commouerint litera tue, suauissime mortaliū Pieri, vt sine incredibili voluptate cogitare, ita verbis satis assequi numquam possem. Nam tametsi antiqua illa amicitia nostra, omnia qua ab amicissimo expectari possunt, ab humanissimo isto ingenio tuo mihi expectanda esse pollicebatur, non erat tamen vt vniquam aut precipue hoc tempore, diuinis illis tuis lucubrationibus, tot huius ætatis luminibus, posse me hominem admodum tenuem & obscurum inferi, sperar auderem. Sed vt nihil infelicius quam in mala ingenia incidere, ita nihil felicius, quam in bona. Mentis enim istius bonitas fecit, vt nec huius temporis absentia diuturna obserit, nec mea superiorum temporum negligentia, me culpam forte aptius dixerim, & peccatum. Dicis enim, cum laborares rebus parum secundis, minus arridente fortuna per sepe te à me fuisse in bonam spem erectum, & ad melius sperandum confirmatum. Dispereram, si quid vniquam occurrit mihi in vniuersa vita, vnde plus angar, erubescam, doleam, quam quod solis verbis isto tunc officio functus sum, cuius ego rei eum recordor (recordor autem frequentissime) nō modo facti, aut infecti potius me pœnitet, verum etiam mei supra quam cogitare quis posset, & piget, & pudet. Quod vero & boni consuleris, & bene merentissimi istius clarissimi que viris annumerari me statueris, facis, vt cum iure illi quidem hæc à te recipiant, vnus ego, cui nullo ista iure tribuantur, grauisimo obstringar are alieno, quo quidem non sum in contrahendo premprior, quam futurus sim, si vniquam dabitur, in soluendo. Animal mihi peculiare est cœnis ineptum Ciconia, vbi que non obscurus exemplum pietatis, non ab Aristotele & sensilium studiosis modo memoria proditum, verum à Theologia arcanæ Hebraeorum tum culta, tum diuinis honoribus venerata. In arcanis enim eum habet locum: ea auū, vt nihil possit ea reperiri sacratius, aut diuinius excogitari. Poteris, si videbitur, auem vt in hominibus pascēdus ineptam, ita in aliis diis parentibus laudatam commendare. Quod si id minus ad rem, quam tibi proposuisti, facit, dici posset, quando Ciconiam ad dapes ferre non est. Columbam similem afferrī licere. Sed iam Sus non vterius Mineruam. Ego non à Corytianas cœnas, vbi quandoque quasi digladiatum pugna plus quam Centaurea, sed velut in arcanum Corytium specum, qui, vt Pomponii verbis vtar, mirificus & pulcher, ac paulo post totus augustus & vere sacer, habitari que Diis & dignus & creditus. Nam sedatores è δὲ οὐρα Diu, quis neget antrum Musæ tuæ à Diis inhabitari, qui eodem tempore Aegypti gloriam instauras quo Turca eueritū simulque illa sensit inde malum demonem militiam delentem tyrannide premittentem, signa statuas, marmora, & quicquid antiqui splendoris erant, diripientem. Hinc te Diis amittibus non camenta, non saxa, non vanas pyramides, sed sapientia veteris, sed diuina eruditionis, sed arcanarum sacrarumq; literarum sepulta monumenta reponere, ignota mortalibus arcana instaurare, hæc cana doctrinam quam à Grecis abesse audit Solon, post tot secula ab inferis reuocare. O felicem Aegyptum: longe quidem illa felicitior à te facta est cum cecidit, quam cum staret: illa enim humi sita à Selymo Turcarum principe occupari potuit hæc, vt sapiens Ciconia altum in celo nidum struens, in auum tutam viues sempiternum. Vale. Roma M. D. XX. PII. Id. Aprilis.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM

LIBER XVII

DE IIS QVÆ PER CICONIAM, MEROPEM, CVCV-
PHAM, IBIN ET GRVEM SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ÆGIDIVM VITERBIEN. CARD.

ECCE tibi, Præstantissime vir, Ciconia illa tua pietaticultrix, Sacerdoti omnium pientif-
simo dedicata, quam tu scilicet, non reliquis tantum volucris, verum & vniuerso a-
nimantium generi solitus es antepone: quippe quod adeo peculiaris & ingenua sit illi
pictas, vt & ipsum humanum genus, in huiusmodi capienda adorea, longo post se inter-
uallo reliquisse videatur. Hinc non in Ægyptiacis tantum hieroglyphicis sculpta, verum
etiam in Romanorum principum numis summo cultu cusa reperitur.

PIETAS. CAP. I.

VIDERE enim est eam passim in Hadriani numis, inscriptione etiam adiecta, PIETAS AVGV-
STA. Significabat hæc hominem erga parentes pium & veræ charitatis officii insignem: quippe *Hadriani
numi.*
quæ parentes nunquam deserat, senectutem eorum curans, nõ modo senescentium, sed quotiescum-
que opus est, vt alantur opera liberorum. Alites enim hæc nec patrem, nec matrem errare huc & illuc
tibi causa patiuntur, sed operam dant, vt in cubili maneant, & eorum labore pascantur, quos ipsi ge-
nuerunt, educantque. Vnde pientissimum illud ἀντιπελαργεῖν vsurpatum in adagiis. Et antiquissi-
ma lex Pelargica, honore nominis his auiibus habito, *Lex Pelar-
gica.* de parentibus, vt ita dicamus, *venutricandis*. Sed quas
nos, rogo, mortalium aut naturæ ipsius leges curiosius vestigamus, cum in sacris literis, post tria illa
de diuino cultu præcepta in Decalogo contenta, primum rerum humanarum decretum à summo
Deo sit, Parentes venerari? quæ doctrina apud Hebræos primum popularibus literis mandata est, vt
omnibus esset in promptu fugiendorum expetendorumq; notitia. Identidem vero nos admonent
diuinæ literæ, vt si diuturniore vita frui cupimus, & patrem & matrem cum primis honore prosequa-
mur. Vnde senariolus ille dicitur in scholis:

ἰκανὸς βιώσεις, γηεβοσκῶν τὰς γονεῖς.

Diu viues, senectam si parentum nutrias.

Quam sententiam Homerus ita sibi surripuit

Οὐδὲ τρῶσσι

Ὁρεπὰ φίλοις ἀπέδωκε μίτω δάδι θ' δὲ οἱ αἰών.

Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum

Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

Cæterum Athenienses eos tantum filios huic legi addictos voluerunt, qui vel disciplinis, vel honestis
artibus fuissent à parentibus instituti: qui vero negligenter educati essent, nihil eos parentibus debe-
re. In hanc sententiam Boetius historiam recitat minime cõtendendam, libro de Institutione scho-
lastica, de eo, qui male à patre institutus, cum post multa & enormia scelera per patris indulgentiam
perpetrata, traheretur ad crucem, accessit ad se patre, quasi pietatis officio veniã actæ per flagitia vi-
tæ petiturus, dum osculum se ferre simulat, ei nasum dentibus amputauit: memorabili nimirum omni-
bus exemplo futurus, educationem esse, quæ vniuscuiusq; vitam instituat, & siue boni, siue mali eua-
serimus, vni illi acceptum ferre nos debere. Neq; obiciat quis, ingenium vnicuiq; suum in vtero ma-
tris ipsius attributum, cum vel in brutis animalibus Lycurgus, concione super liberorum institutio-
ne, rationeq; legum ferendarum habita, ostenderit ex duobus catulis, quos ab eiusdem matris vberibus
subductos, in syluis alterum, in culina alterum educandos curauerat, vbi aliquantulum adoleuissent,

Leod. Δ.

*Historia de
puero male
instituto.*

in media concione simul emissos, ad patinam hunc in medio positam, ad leporem illum, qui statim

Horat. epif.
3. lib. 3.

emissus erat, insequendum accurrisse: atque hoc illud est, quod apud Horatium legimus:

— Venaticus ex quo

Militat in sylvis carulus.

Tempore Ceruinam pellem lastravit in aula,

In senes im-
pietas.

At quanto magis honorandum est ingenium Ciconiæ, eo magis damnandum est humanum genus, cum satis olim celebres ciuitates eo impietatis ferantur irrupisse, vt senes quicumque sexagesimum ætatis annum excessissent, de ponte in subiectum profluentein deicerentur; aut, si fabula est, tam perditio fuisse quemquam ingenio, qui rem vsq; adeo abominandam commentari sit ausus. Vtcumque, fabula inde ansam cepit, quod aliquando senes eius ætatis Romæ in Senatum ad ferenda suffragia nõ admitterentur. In Comitua vero per pontem, qui colliculos duos iungeret, trãsitus erat: qui vero prohiberentur eo accedere, Depontani appellabantur. Sed vt manifestas fabulas, bona Festi & Erasmi venia, omittamus; alij lege longè iniquiori sanxerunt, ea ætate senes mortis inter se certamen inire, vt inutilis, quod illi censèbant, ætas faceretur, victusque necessaria & iuuenibus; & adultis viris largius suppeteret, quod moris in Iulide Cõ insulæ vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum legitur. Menandri vero versus qui superant, ita legi debent:

Festus Pom-
peius ex Si-
sinnio Capi-
tone.

Eras. Chil.
cent. 5. pro-
uerb. 37.

Καλὸν τὸ κῆρον νόμιμον ἔστι Φαρία,
Οὐ δυνάμεν ὀφείλει καλῶς, ἢ ἤ κακῶς.

Lex pulchra Cæciviratis, Phania,

Cui lata non est vita, ne tristis fiet,
Ferro iubentur præsecare inco: moda.

Vltimum hoc, quæ legis sanctio est, apud Stephanum non habetur: sed ex historia omnino subiungendum.

IMPIETATI PRÆLATA PIETAS.

CAP. II.

Auctor Sui-
das.
Ægyptiorũ
documentũ
memorabi-
le.

IN piscium Cõmentario, cum Hippopotami significata recen- seremus, memorabile illud Ægyptiorum documentum recitauimus, quo illi sceptrâ regia in summa parte Ciconiæ capitibus insignita faciebant, fluuiialis Equi vngulis in imum appensis: ex eo innuere volentes, amplexandam, colendam, suspiciendamque esse pietatem gratumque; animum ingrato præferendum: impietatem vero, cuius hieroglyphicum est Hippopotamus, pessundandam. Amphibium enim animal hoc patrem solet de matris coitu, quæ affectat, male multare. Id sceptri in ahenea Bembita-bula ita habetur.

DE MEROPE. CAP. III.

Lib. de na-
tura anim.

SUNT qui Meropem etiam in hoc statuato significato, cui pietatẽ eandem in parentes Aristoteles attribuerit. Eam Ælianus omnino in Ciconiarũ genere posuit, esseque in parentes ea nutricãdi pietate, vt eorum seniũ haudquaquã operiatur, quibus pietissimam educãdi curã impendat, sed quamprimum volare cœperit, sponte animũ ad necessaria parentib. subministranda conuertat: quapropter eam auium iustissimã appellauit. Figuram eius apud Simeonem quendã Antiochenum, qui multa de animalũ vi medica conscripsit, ita traditam inueni. Meropi animali volatili pectus esse accipitri num, ventrẽ albicare, tergũ & apicem auro similes, genas candidas, rostrum magnũ, indeque nomen consecutam, quod proclius admodũ sit ad cõtrahendã cum humano genere amicitia. Homines enim μέ-
ροπας appellare præcipue Homericũ est. Sunt qui Gangrenam eam vocent. Id vero insigne est in eius ingenio, vt paritura huc & illuc transmigret identidẽ, vt ita fallat, neque facile partus eius deprehendi possit. Verum enimvero diuersum hoc Merops habet à Ciconia, quæ cunabula in terra facit, corporis grauitate sublime petere phibita, in specu itaque; nidificat, sex pedũ defossa altitudine: quod & de Cassita fabulose perhibetur. At Ciconia nidum in altissimarũ abietum verticib. ponere cõperitur, quamuis quonam è loco venirent, quove se referrent Plinianis adhuc temporibus incompertum erat. Sec-

Meropis fi-
gura.

quantur

quantum ad regium illud septimum tertium, Plutarchus hoc de Grue sentire videtur, opusculo cui titulus: *Quantum sit periculum in illis, terrestria an aquatica.* Gruem enim facit fluuiali Equo oppositam, ea qua de superius dicitur amicitia.

D E C U C P H A.   C A P. I V.

PHILIPPVS ille, qui fragmenta quædam ex hieroglyphico literarum Ægyptiarum interprete, cui Horapollinem nomen faciunt, satis curiose collegit, & Græco sermone scripta posteritati commendauit, Cucupham quandam nominat in huiusmodi pietatis significatum. Nomen mihi, vt ingenue fatear, nondum cognitum vocabuli nouitate siue potius ea Cicuma sit, quæ & ipsa parentum curam suscipit, & à Latinis inter Ciconiarum genera recensetur. Sedenim, in his facile sum ijs, qui certiora compererint, acquieturus.

G R A T V S A N I M V S.   C A P. V.

SED vtcumque, gratum animum is per eius alitis hieroglyphicum significari dicit apud Ægyptios: propterea quod vnum hoc animal (ita enim illic habetur) ante alia omnia genitoribus senio confectis eodem modo gratiam rependit, quo ales ipsa fuerit educata: in eodem enim loco vbi fuerit à parentibus enutrit, eis nidum parat, pennas vellicat inutiles; eoq; cibum importat (*τεσσαρς* enim in manuscriptis codicibus antiquis, non *τρίφας*, legitur) idq; quoad resumptis pennis ipsi sibi sufficere queant. Atque hæc est, quam ait in lacris sceptris prærogatiam habere. Apud Suidam in Reciconiandi prouerbio, vt nouo vocabulo verbi Græci proprietatem explicemus, nimirum legere est, in eiusmodi sceptris *πέλαρον* adculpi, quæ dubio procul Ciconia est. Atque ego animaduerti quibusdam in numis huiusmodi sceptri speciem Ciconiæ capite insignem esse.

Cucupha in geni. or. m. pictas.

Reciconiare.

V E R N V M T E M P V S.   C A P. V I.

HA B E T V R & tepidi temporis hieroglyphicum Ciconia: quippe quæ adueniente hyeme in tepidiores regiones transmigrat, verno vero tempore nos inuisit: quare Petronius eam felici compositione Exulyemem vocauit. Hinc in ætatis pictura Ciconiam nonnulli addidere, quando constat eam ex erraticis aibus ætatis aduentum esse.

Exulyems.

M V N I M E N T V M A B I N S I D I I S.

C A P. V I I.

IN V E N I O & munitum ab insidijs atque veneficijs, per Ciconiam platani folium gestantem significari: ea siquidem huiusmodi folio nidis imposito, editis quis ea ab Noctuarum iniuria defendit. Comperit enim est, si Noctua ea contigerit, fascinari: incubationem quippe omnem, ac si oua essent subuentanea, irricam fieri, quod obseruauit Ælianus. Nouit vero Ciconia amuletum id, vt eo non accedat Noctua, vbi platani folium fuerit. Quid enim commune esse potest aliti lehali, cum a bore geniali? Vel eam inesse folio vim dicemus, vt ab eiusmodi fascinatione valeat oua liberare.

Platani fr- lium gestas Ciconia, quid.

*Quinetiam
oricani sub-
stratu serpe-
ntes fugantur.
Diosc. lib. 3.
cap. 28.*

*Augurium
Attilæ.*

QUOD si Ciconiam ore tenentem origani ramusculum quis figurarit, hieroglyphico eo medicinam sibi comparatam indicabit: nam eius herbæ pastione Ciconiæ stomachi fastidium le-

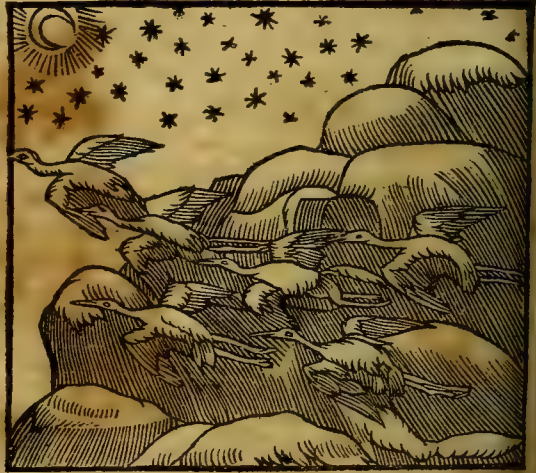
VIGILIÆ SPECVLATIONESQVE. C A P . I X .

IN augurali disciplina, Ciconiæ vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fastigia & acroteria plurimum inhabitant. Hinc augurium Attilæ dederunt, futurum vt Aquileciam, quam per triennium obsederat, multisque oppugnationibus attriuerat, expugnaturus esset: visâ siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, foetusque suos sublatos rostris per rura foras asportare, vnde ille vrbem euestigio perituram prælagiuit, ostensoque militibus augurio, expugnatione perquam prope parata, voti compos euasit. Et si parua pōnere cum magnis licet, Patuij sub Ezclini dura dominatione, cum iniecta esset Iordano Bonzio, viro strenuo tyrannidij concepti calumnia, ob quam is damnatus est, domusque eius disiecta, & à fundamentis euerfa, obseruatum est paucis ante diebus Ciconiam, quæ in summa illarum ædium turri nidum struxerat, paulatim nidum ipsum auellere cœpisse, moxque eum in Manfredi Cuticelli turrim transtulisse, ibiq; oua posuisse, quod casu factum credere difficillimum est.

MILITARIS DISCIPLINA. C A P . X .

*Ciconiarum
disciplina.*

EST & militiæ hieroglyphicum Ciconia, in ea siquidem frequenter illud agitur, qua quis ratione locum ponēdis castris præcipiat, vel si maior ingruat vis, quo pacto motis castris hostem fallat. Compertum vero est huius generis alites magno numero certo congregari loco, ex omni-que prouincia omnes in vnum cogi, vt nulla sui generis relinquatur cui liberum sequi fuerit; idq; prædicta velut die: & siue discedant, siue adueniant, etiam obseruantes fallunt, quod nocturnis vtrumq; temporibus aggrediuntur. Quid quod & concilia inter se in concionis morē agitare eas obseruatum est? vt in Come Pithonis patentibus Asiæ campis congregatæ inter se cōmurmurant: tamq; seuerè disciplinam hanc exercent, vt eam quæ nouissime aduenerit, laceret, atq; in cæteris negligentia castigatæ admonitis, castra subito volatu mouent, & vnanimi profectioe comitant,

HOSTIS PROFLIGATVS. C A P . X I .

PRIMUM vero illud optimi est Imperatoris munus, vt hostes longè à patrijs sedibus sum mouent. Serpentem loco suo belli & ingruentis calamitatis esse signum, multis ostendimus argumētis: vt qui nullum animal contra Serpentis acrius, neq; assiduè magis dimicat, quam Ciconia: quare homo illi Serpentium exitio habitus, capitaleq; fuit plerisq; gentibus, si quis Ciconiam occidisset, pœna eadem legibus statuta, quæ homicidis. quod Thessalos religiose admodum obseruasse tradit Plinius, & pleriq; alij. Et apud Stephanum de vrbibus legas, θεσσαλία ἐν ταύτῃ ἐκ ἐξέσι πελαργὸς κτείνειν, τὸ δὲ τῆς γὰρ ἐξέσι ἀνευρῶσιν. Id quod notatum volui, ne quis πελαργὸς legeret, vt in vulgatis habetur exemplaribus. Vnde fortè factum, vt dum illi vtili hac de causa parçitur, prohibitum sit eam mensis inferre: non aliter quam Bouem olim occidere atque ciuem, eidem subijciebatur supplicio. Sed vel neque Boui perpetua fuit immunitas, ita Ciconiæ in culinam & ipsæ raptæ, in quo tamen hoc illi accessit honoris, vt cum delicati alij cibi plurimū ab hoc, vel illo ganeone priuatim conquisiti laudati fuerint.

*Thessalo-
rum lex.*

*Ciconia in
opibus dicitur.*

fuerint, vna Ciconia cōicto Prætorio epulis inferri meruerit, de quo Flaccus in Galonij galam, qui accipenserem tantum approbat, ita scripsit:

— *Quid tum Rhombos minus aquora alebant,
Tutus erat Rhombus, tutosq; Ciconia nido,
Donec vos auctor docuit prætorius.*

In Sermone
Liber 2.
Sat. 2.

Nam Ruffus quidam vir prætorius, vt apud Porphyriorem legimus, quidam Acellium dicunt, instituit, vt Ciconiarum pulli manderentur: isque mox repulsam in Prætura passus, huiusmodi scazonte procissus est:

*Ciconiarum Ruffus iste conditor,
Hic & duobus elegantior Plancis,*

*Suffragiorum puncta non tulit septem:
Ciconiarum populus vitus est mortem.*

Cornelius Nepos, qui principatu Augusti obiit, cum scriberet de saginandis alitibus, Turdosque paulo ante cœptos saginari monuisset, addidit: *Ciconias magis placere quam Grues*, quamuis longe secus humanum mox palatum indicauit: nam Grues inter primas, Iouij etiam nostri iudicio, commendantur.

IRRSIO. CAP. XII.

PRÆTEREVNDVS non est Persianus locus, per quem Ciconiam illusionis & suggillationis signum haberi discimus, vbi dicit:

O lane, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Ad id scilicet respiciens, quod petulciores homines cum quempiam ludibrijs incesse aggrediuntur, solcant digitis in vnum adstrictis exporrectisq; quasi Ciconiani rostri speciem reddentes, identidem pinfando abeuntes eludere: qui mos in Principum aulis frequentissimus.

DEVS. CAP. XIII.

ADDEMVVS & illud, posse etiam hieroglyphico Dei Ciconiam ea ratione figurari, quod his alitibus non inesse linguam obseruatum, ideoque earum vocem murmuratiōni potius esse similem, quam clangori. Nam & Crocodilum ea de causa Dei simulachrum Ægyptij statuebant, de quo suo dictum Commentario: elinguis enim omnino est Crocodilus, idq; tam significat Deum tacito omnia silentio perficere, quam non debere nos super eo loqui, quem nulla queat humani vis ingenij satis admirari.

*Ciconia &
Crocodilus
elingues.*

ANIMVS DIVINIS INTENTVS. CAP. XIV.

NEQVE vero minori obseruatione dignum illud, quod purum animum, supra terrenas fæces elatum, & diuinarum tantum rerum meditationi deditum, per Ciconiam hieroglyphicè significant sacra etiam nostrorum litera. Fastigia enim apicesque rerum semper quæritat Ciconia, quique Hebraicam sequuntur lectionem apud Psalmographum, quod vulgo legitur: *Herodij domus* *Psalmorum.* *dux eorum*, ij reddunt, *Ciconia domicilium abies prabent*: vel, *Ciconia nidum suum ponit in abiete*, arbore scilicet supra reliquas verticem atollente. Quod quidem ex Hebræorum disciplinis memini, te Pater amplissimè, pro concionibus declamitare: nidos scilicet eius alitis in excelssimis abietibus positos ostendentem, multa super ea ex vndecimo Leuitici capite octauo apud Hieremiam, quinto apud Zachariam, & tertio supra centesimum Psalmum memorantem: præcipuè verò trigessimono Iobis locum declarantem, qui, non intellectus, longè alienum habeat sensum, quam plerique interpretes opinati sunt. Quædam enim ibi enumerantur animantes, præcipuè autem aues, in quibus multa, in primisque manifesta atque clarissima apparet providentia, inter quas Kasida ista tua est, quam nostram esse Ciconiam (id enim rectè memini) contendebas, de qua dictum à Iobe: *Num illa relinquit* *Iob cap. 39.* *humi oua sua, vt que puluis exalficiat, pes opprimat, fera calcet?* Quem locum interpres tuus enarrans, ait nequaquam ita esse, sed Kasidam auem vt clementissimam, ita & prudentissimam, eminentissimis in speculis arboribusque mōtiumve aut ædificiorum apicibus nidificare, humo humilibusve locis minime credere, animalium accessum, omnesq; fortunæ casus inaccessæ altitudinis altissimo cōsilio cauere: quamuis Latinus interpres, oua eam humi relinquere tradiderit. Velle vero Theologos, quos enumerabas, multa inesse Ciconiæ diuina lumina, omnium supremū, quo maximè dando clemens appa-

reat Deus. Nasci præterea pleraq; , imo innumerabiles animas tantæ lucis fastigio ineptas, raras admodum aptas : propterea quod corpore mortali obtectæ sunt, cuius si quando obliuiscantur, gradum illum eminentissimum, vt astrum proprium, semper ante oculos habituræ sunt, ita vt nidum illum antiquum agnoscant, quæq; inferiora illo sunt, contemnant, & aspernentur.

VOLVPTATVM ET MALORVM AFFECTVVM
DISSIPATIO. CAP. XV.

Ciconia bellum cum Serpentibus, quid.

HABET & hoc Ciconia cõmune cum superis, quod, vt dicebamus, bellum illi assidue cum Serpentibus est: quod quidem animantium genus ita prorsus terrestre est, vt humi repat, humi semper vel adhærescat, vel in abditissimas se terræ latebras occultet. Ita animus qui mortalium delicias auerfetur, terrenosq; affectus humi propemodum obuolutos lōge summoueat, & penitus amoliat, per hieroglyphicum huius alitis, quæ Serpentē dilaceret, apte significabitur. Serpentem vero inter alia significata petulciorum voluptatum, molliumq; illecebrarum symbolum esse, plerisq; locis toto hoc opere declaratum est, suo vero Commentario plenissimè.

ANIMVS AD HUMILIA DEIECTVS.

CAP. XVI.

AD hunc itaque modum Ciconiæ nidulantur: sed si super ea vnquam mentio sit, quod humi oua deponat, alterius significati gratia confictum, quasi rem ab ingenio suo alienissimam aggrediat: eritque Ciconiæ humi oua deponentis hieroglyphicum, animus ad humilia deiectus. Aliqua est omnino anima talis, atque vtinam non innumerabiles huiusmodi reperirentur, quæ, licet totæ in res diuinas vergant, totæ assurgant, totæ humanas res contemnant, totæ diuinis aspirent, quadam tamen vulgari animarum labe contagioneque fit, vt cum alijs mortalibus versentur eorumque curas inanissimas in necessarijs parandis, in periculis vitandis, in familia, domo, agris, honoribus, alijsque id genus sexcentis procurandis, imitentur. Atque ita auis coeli gratia nata, dum ad humana serpit, humi oua collocare dicta sit, & à sanctissimis naturæ suæ institutis aberrare. Memini vero & illud disputasse te, Latinorum aliquot per Kasidam, Cassitam, interpretatos, fabuloseque Gellium fabulam commentum de nidificatione in agris & in segetibus, sed cum apologum, non historiam scripsisse: dicebasque Latinos nostros, vna cum Græcis, quippe qui sint ad diuinos sonos soli barbari, cum sacris literis careant, aspirationem grauem in c literam mutare solitos, & pro filio Noa, Ham, scriptitare Cham: pro Ahab, Achab: pro Ohozia, Ochozia. Et Blondum, in asportando D Marci corpore Suum tergis operto, exclamatum scribere, *Cancir, Cancir*, ab ijs qui Alexandriæ custodes erant, cum Hazir Arabum lingua enunciaissent, quæ vox Suem sonat: esse vero Arabum linguarum Hebræorum linguæ non ab similem, & hos, & illos æquè suillam abominari, manifestum est. Quod quidem error à quodam nostri temporis nouo interprete, omnibus diuinarum institutionum & historiæ tam veteris quam nouæ libris, supra quam dici possit, auctus est. Sed hæc alij viderint. Noxæ ad alitis significata spectare videbantur, quæq; ad rem ipsam attinerent, ita vt vides, qua potuimus cura, collegimus:

Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis,

Effluxisse meo fortè putes animo.

Hæc demum est illa Ciconia quam per literas apponi tibi iusseras, Pater sapientissime: insipida ill quidem futura, nisi aromatibus ex Arabia illa tua petitis, largeque superfusus, commendationem aliquam acquisierit. Sed iam reliqua huius generis aggrediamur.

A. Gellius lib. 2. c. 29.

Affinitas lingua Arabica & Hebrææ.

DE IBI CAP. XVII.

DE Ibi nunc dicere consentaneum est, quæ quidem omnino est Ciconiæ species, excelsa ea quidem, rigidis cruribus, procero rostro, multo tamen alia quam nostra. Atq; eadem in Ægypto duplici genere distinguuntur: sunt enim aliæ candidæ, aliæ nigræ. Candidæ apud Pelusium tantum non sunt, cum in reliqua tota Ægypto habeantur; ideo vero candidæ appellatæ, quia capite sunt & collo pene candido, reliquo tamen corpore nigricante. Nigræ contra apud Pelusium tantum, in cætera Ægypto nullæ. Sunt vero hæ nigræ totæ cruribus gruinis, rostro maxima ex parte adunco. Sed quæ candidæ dicuntur, pedibus sunt humanis prope similibus, & graciliori capite:

ÆGYPTVS. CAP. XVIII.

QVÆ quidem geminæ species in Ægypto tantum repertæ, argumentum dedere, vt Ibes geminæ *Q. & C. Marij numus.* pro Ægypto ipsa figurarentur; vtpote quæ ei tantum regioni familiares & propriæ essent. Eas in huiusmodi significatum passim in obeliscis videas. In numis vero Q. & C. Marij, obseruauimus Ibes Elephanto adhibito: earum quippe regionum hieroglyphica, quas ipsi ditioni Romanæ subiecessent, aut in quibus æternæ memoriæ aliquid dignum effecissent. Sunt vero aues hæ ita Ægypti propriæ, vt extra eam regionem viuere non possint, asportatæque ocysimè moriantur. Est alia ratio, cur Ægyptum hieroglyphicè significarent Ibes: nempe cum ea regio Delton, à Δ Græcæ literæ figura *Ægyptus Delton dicitur.* nuncuparetur, eam cum Ibis similitudinem habet, quod alites hæ literam eam incesu pedum, interstitio ad æquales trianguli lineas diducto, figurare videantur, idemque rostrum patefactum signat: *ποιεί γδ τῆ τῶν ποδῶν ἀνοίσει πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὸ ῥίγν. Ἰσπλευρον τελευτοίς.*

COR. CAP. XIX.

QVONIAM vero Ibis Mercurio in primis dedicata erat, qui totius cordis & fermocinationis *Ibis pons.* dominus habebatur, ales ea cordis hieroglyphicum proponebatur: nam & alibi cor in thuribulo positum, Ægypti habere significatum ostendimus. Verum alia ibi ratio. Quod vero ad Ibin pertinet, auis ea simulacra nata est, si perpendatur, duas æquè drachmas ponderat, Plutarcho referente: quod utique pondus est par cordi nuper nati pueruli, *ἢ γὰρ ἴσον φασὶν ἐκχολαυθεῖσαν οὐδὺς ἔλκειν δύο δραχμὰς, ὅσον ἀρτιπαιδὸς γερνότη. καρδία.* Medici vero causam aliam adducunt: quia scilicet supapte natura Ibes cordi mirifice conferant, de quo apud eos locupletius. Sedenim super hoc in Accipitre plura.

SALVBRLTAS. CAP. XX.

EADEM, quia medicamenti genus quod in maximo ad salubritatem vsu est, commonstrauit, rostri aduncitate per eam partem se proluens, qua reddi ciborum onera maxime salubre, & in primis necessarium est, eo illa gestu figurata, salubritatis apud Ægyptios hieroglyphicum fuit. Eo autem præsentaneo remedio cum vulgo vterentur Ægyptij, euenit, vt postquam eius vtilitas vniuerso terrarum orbi communicata est, dicitatum sit, in Ægypto omnes esse Medicos: quod ab Homero sumptum multi postea vsurparunt. Accessit huc ciborum abinentia, succorum herbarumque non incuriosa cognitio, de quibus licet alij multa, plurima tamen Ægyptij deprehendere, institutumque apud eos, vt singulorum morborum singuli essent medici: vnde Medicorum illic coaluerit multitudo. Alij

Cur Ibes salubris simulacrum. Nempe clystere.

eam afferunt causam, cur Ibes salutis simulachrum essent. quod ex Arabia in Ægyptum volent alatae Serpentes, quibuscum Ibes certamen ineunt, Ægyptiosq; ab earum iniuria defendunt. Earum vero Serpentiū alæ minimè pennatae perhibentur, sed Vespertilionum alis perquam similes, glabra subtiliq; membrana quadam insignes. Nota est historia, quemadmodum Moses florente iam ætate, vt Iosephus memoriæ prodidit, Ægyptiorum copijs aduersus Æthiopas hostes infestissimos profecturis, dux à Pharaone, ita oraculo præmonente, electus, quia is per loca magna vi Serpentiū occupata ducturus erat, vim Ibis in ingentem papyraceis instrumentis in arcarum speciem contextis incluserit, incolumemq; ita exercitum earum alitum ope præsidioq; ad hostes traxerit.

MALVM EX BONIS INITIIS
SVBSECVTVM. CAP. XXI.

PERNICIEM aliquam ex institutis optimis sanoq; consilio subsecutam, Ægyptij significare si voluissent, Ibin & Basiliscum facere consueuerunt: siquidem ex Ibidis ouo Basiliscum nasci plerique veterum tradiderunt. Causamq; insuper eam Philosophi afferunt, quod auis ea multiuora sit, & Serpentiū venenatorumq; genus omne abliguriat, quorum virulenta putredine oua ipsa prædita, animal id perniciosum efficiant. Ægyptij sane cum Ibin alioquin egregiè colant, oua tamen eius, ne quid tale progeneretur, inuenta frangunt.

Ortus Basilisci.

INEFFICACIA VOTI
CAP. XXII.

DESIDEM ac adeo eneruatum hominem, vt nulla in re sibi sufficere possit, frustra q; omnia tentet & aggrediatur, neq; vllius rei compos per summam ignauiam euadat, hieroglyphicè significare si vellent, Crocodilum Ibidis pennam in capite gestantem effingebant: compertum enim est, animal id ad rapinam & impetum alioqui promptissimū, si penna Ibidis demulceatur, ita obtorpescere ac debilitari, vt immobilis reddatur, omnem pristinae rapacitatis violētiam obliuiscatur, tamquam aliqua fascinatione sit repente demutatus. Quinetiam Serpentum genus omne reddi immobile, penna huiusmodi ipsis iniecta, ex Democrito tradit Florentinus libro de re rustica.

Penna Ibidis.

VOCALIS PRIMA. CAP. XXIII.

ERAT & Ibis auis primæ literæ symbolum: siquidem Plutarchus ait Mercurium, qui primus literas Ægyptijs communicauit, Ibin primam esse literam voluisse. Sedenim, ipsa quoque literarum elementa non apud Ægyptios tantum, sed etiam apud Græcos Romanosq; hieroglyphicum aliquid habuere: vt, A indicium erat absolutionis, C condemnationis, N vero & L, compredinationis per quam non liquere significabant. Vniuersi enim iudices, vt Pedianus ait, in cistam tabellas simu conijciebant su is, singularibus literis signatas. Interdum etiam sententiam suam cur quis damnaret aut cur absolueret, perscribere consueuerant.

DE DAGNIDE. CAP. XXIV.

INTER *Aegypti* aues celebris est Dagnis, ab insecta mordacitate ita nuncupata: *Aeno* enim mordeo est.

EBRIETAS. CAP. XXV.

PER eam supra coronam aliquam statutam, ebrietas significabatur: eas enim volucres *Aegyptij* in symposijs, quibus redimiti essent coronis aduincire soliti sunt, vt assidue morsianculis vellicando cantitandoque, potantes dormire non permetterent,

DE GRVE. CAP. XXVI.

GRVVM significata in postremis minimè habenda sunt, quibus multa cum humana diligentia, recteque regendæ familiæ ratione, communia sunt.

CVSTODIA. CAP. XXVII.

SED illud in primis referam, quod exercitus ducem ab hostium insidijs se custodientem significabant. Proponabant quippe Gruem vigilem, hoc est, lapillum pede sustinentem: illæ enim excubias ordine suo tota nocte disponunt, lapillumque ideo prensant, vt lassatis somno decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam condito, alternis pedibus insistentes. Philippus ille, qui breuissima Hori Apollinis lemmata in Græcam linguam traduxit, loco hoc *γρουρον κατ' ἔριον*, Romano vocabulo, tunc à Græcia cum imperio recepto, vsus est. Harum alitum vigilantiam imitatus Alexander Macedo, si quando peruigilandum esset, ne somni violētia opprimeretur, vas aeneum prope thorum adhibebat, supra quod brachium exporrigebat, pillam, vt Ammianus Marcellinus ait, argenteam manu complexus, quæ si quando ipse somno vinceretur, elapsa sonoro strepitu somnum abrumperet. Sedenim idem author Iulianum Cæsarem absque pila, vel instrumento alio, quotiens & quantum voluisset, euigilasse profitetur.

*Vigilantia
Gruum.
Eudæ Plin.
lib. 10. c. 23.
ad verbum.*

DEMOCRATIA. CAP. XXVIII.

EX eo vero collegio, quod Grues celebrant inter se, nonnulli dicunt democratiâ hieroglyphicè significari: cum pluribus enim consultandum, si quid rectè fecisse voluerimus, & felicem rebus nostris successum optauerimus. *Æfynnio* Megarensi honestissimo loco nato, dum super hoc conuicta posceret, respondisse Apollinem Delphicum ait *Pausanias*, referret ad multos si gerere quid feliciter vellet: plurimorum enim sententijs auditis, facile est optimum sit discernere. Ea de causa Megarenses ne vllam interpretandi oraculi occasionem amitterent, vel quidpiam quod intelligi potuerit præterirent, comitia ad heroum sepulcra habere deinceps decreuerunt: nam plures esse mortuos manifestum. Sanè quidè apud nostros, consensus vniuersarum partium in eandem sententiâ aut rem, Latino vocabulo formam ab ipsis Gruibus videtur accepisse, vt inde CONGRVERE, pro CONVENIRE dicamus.

*Numquam
enim se se-
gregant, siue
cum volât,
siue cum pa-
scunt.*

P R V D E N T I A . C A P . XXIX.

SI autem volantem Gruem cum lapillo pinxissent, Hieroglyphicum id prudentiam significare dicebatur. Ex probatissimis enim authorib. didicimus Grues, dum in sublime volant, lapillum ideo gestare, vt lapsu illius explorēt, supra terramne an mare volitent, quod intelligunt ex sono, ac proinde considendumne, an ulterius procedendum sit. Maximus Tyrius causam aliam memorat lapilli assumendi. Nam quoniam in volatu fluitare videntur instar navis, quam agitent impellantque vnda, suæ sibi conscia imbecillitatis, antequam volatui se credant, lapillum rostro suscipere, quo vnaqueque earum, veluti firmamento vacillaturi volatus

Hec à Plinio, ubi superius.

Sed & apud Plinium d. est quod apud Solinum legas, Grues harenam deuorare, sublatiq; lapillis ad moderatam grauitatem saburrari. Quarum prudentiam cum Deucalion non ignoraret, cum à diluuij clade seruatum aiunt Gruum beneficio: hunc enim Pausanias ait ad superuolantium Gruum clangorem enataste, atq; ideo montem, in quem demum euasisset, Geranium, in harum alituum honorem, appellasse.

Prudentia Gruum maxima.

S V B L I M I V M R E R V M I N D A G A T O R . C A P . XXX.

QUOD si abque lapillo volantem Gruem figurassent, hominem sublimium indagatorem, & eorum quæ terra procal, & à materia remota sunt studiosum significari volebant. Ipsa enim præpes altissimè volat, vt longè lateque speculetur. Quod si subsidere nubes infra despexerit, nunquam ad terram se demittit, vsque adeo tempestates, & ventorum procellarumque motus summo studio declinat: vt pote quæ sit quietis amantissima. Si verò acciderit vt in tempestate aliqua deprehensa sit, confestim ad terram se confert, atque humi potius quiescit. Quod si quam in alitem Plotinius hominem transmutari dixerit, qui absque sapientia sublimia tractauerit improbius, cum nullam ille speciem ponat sublimis huius volatus, nempe Gruem ipsam, ex Plotini sententia commode pinxerimus.

P E R S E V E R A N T I S S I M I M O R E S . C A P . XXXI.

PVLC HERRIMVM & illud est, quod alij excogitarunt, hominem qui cum ætate mores minimè cõmutauerit, sed eodem semper ingenio perseuerauerit, per Gruis pennas indicare. Reliquarum enim auiũ pennæ per ætates fere omnes mutantur, nigrescereq; in senecta perspiciuntur, sed Gruum eodem semper colore perseuerant.

O R D I N I S O B S E R V A T O R . C A P . XXXII.

QVINETIAM in moribus eadem propositi constantia consideratur, cum Grues in volatu ordinem pertinacissimè seruent. Quare Palamedes apud Philostratum, Vlyssi obijcianti literas non ab eo sed à Gruibus inuentas, respondet is Grues quidem, quod ad literas attinet, nihil adinuenisse, verum ad ordinem quem numquam Vlysses seruare didicisset, earum curam referri. Vlysses enim aiunt, quotiens in bello aut Hectori, aut Sarpedoni, aut Æneæ obuiam fieret, ordinem deserere solitum, & ad imbecilliora declinasse.

L A B O R I S T O L E R A N T I A . C A P . XXXIII.

INDEFATIGATVM vero laboribus hominem significâtes, alas vel pedes Gruum in manibus esse statuebant: ferunt siquidem nõ lassescere villo labore, qui neruos ex alis aut cruribus Gruis habet

F E R A C I T A S . C A P . XXXIV.

IN ostentis, Grus biceps feracitatis indicium est. Appion enim tradit, Oenzo in Menide reru domino bicipitem Gruem apparuisse, vberriamque eo anno annonam in Ægypto fuisse. A

hæc, auem sub alio Rege conspectam quatuor capitib. insignem, lætissimumq; frugum omnium prouentum subsecutum.

VER ET HYEMS. CAP. XXXV.

SVNT qui per venientem Gruem, tempus vernum; per abeu. tem, hyemem significari tradant: quâdo quidem ea ales omnino est veris & hyemis nuncia, modo veniens, modo recedens: propterea quod calorem & frigus peregre præsentiat. Itaq; cum frigus ingruit, alte sublata vatum quid inclamat: cum vero clementius est noctæ cælum, per interualla vocem emittit, & taciturna propemodum allabatur: atq; ita vel ex accessu, vel recessu, & ex earum voce, nunc veris, nunc hyemis admonemur.

Grus ver
aut hyemē
nunciat.

DE MILVIO. CAP. XXXVI.

NE vero picturæ desint, ex quibus temporum qualitates indicentur, cum æstatem Cicada, autumnalem vindemiam Epops, brumale tempus Alcyone, ver Cuculus, Luscinia, & aliquot alia, aduolat huc Miluius, in huiusmodi ipse quoq; hieroglyphicorum caueam includendus.

VERNVM TEMPVS. CAP. XXXVII.

ERAT enim Miluius ipse quoque verni temporis hieroglyphicum, propterea quod ales ea verno primum tempore incipit apparere, certissimumq; sit eius nuncium. Vnde etiam prouerbum emanarit, *Miluius procumbere*: qui scilicet pauperum sit mos, hyeme iam deficiente, qua male semper afficiuntur, aduentibus Miluiis procumbere eo genuum cultu, quo Reges coli solent, vt apud Suidam legas. Aristophanes ait, eo apparente contrarium autumno tempus ingruere, adesseq; tendendi opportunitatem. Nomen autem illi *ικτίνα* apud Græcos in aduentu, quod tanto scilicet desiderio expectatus accedat. Hanc autem loci temporisq; cognitionem sacræ etiam nostræ literæ per Miluium ostendunt, in quibus habetur: *Miluius in celo non ignorat tempus suum: Turdus & Hirundo, & Ciconia, tempus ipsa quoque aduentus sui obseruauere. populus autem meus iudicium Domini non cognouit.*

περὶ τὴν
δὲ ἱκτί-
να, prouol-
uitur ad
Miluios.
Sumptū ex
auiibus A-
ristophania.

LOCUPLES. CAP. XXXVIII.

SVNT qui locupletem hominem, latisq; agrorum possessionibus ditissimum, per Miluii volantis hieroglyphicum significari tradant: siquidem is dum prædam enanciscitur, spaciofissima aeris interualla vno oberrat impetu, quasi latifundia descripturus. In huiusmodi significatum Iuuenalis Satyra nona:

Tot Miluii intra tua pascua lassus.

Et Persius prius dixerat; *Diues arat Curibus quantum non Miluius oberret.*

RAPACITAS. CAP. XXXIX.

SEDEM Philosophi antiquiores illi, qui doctrinam ab Ægyptiis magna ex parte mutuati sunt, sedq; hominum moribus per palingenesiæ figmenta differuere, cuiusmodi est Plato, quiq; eum secuti sunt Plotinus & Harpocraton, Boethus & Numenius, rapacitatem per alitem huiusmodi intelligi tradidere, hominesq; eos qui auaritiæ studuissent, promptiq; semper ac parati ad imbecillorum expilationes, & rapinas, & violentas tyrânides fuissent, in Miluios ac lupos conuerti, vt Socrates, Phædone, disputat, abireq; omnia in ea genera opinati sunt, quorum in vita moribus similes fuissent. In Diuinis quoq; literis Miluius pro grassatore prædoneve ponitur, Psalmo, vbi secundum Hebræos haberi ait Eucherius, *Milui abies domus est*. Aristophanes ad hanc alludens rapacitatem, *ικτίνα* dixit *παντόφαλλον ἢ ἀρπαζα τρέφων*, alitem omnium ac rapacem Miluium. Admiratur Plinius rapacissimā & famelicam semper auem, nihil rapere vniquam ex funerum ferculis, quæ veteres erant ad sepulchra afferre soliti: per suam scilicet defunctorum animas eundem tenere sensum, & iisdem affici voluptati-

Miluius o-
mnivorus.

Plin. lib. 10.
6. 10.

bus, quæ vnicuique, dum viueret, placuissent. Addunt & Aram Olympiæ, quâ alites huiusmodi nunquam infestant. Iidem sacri sunt apud Britannos, non enim Miluium iis occidere licebat.

NAVIGATIO. CAP. XL

Plin. ibid.

SVNT qui navigationem, sunt qui gubernandi rationem ex Miluij volantis hieroglyphico significari tradât, propterea quod multorum sit opinio, ait Plinius, didicisse homines ex Miluiis temonem nauibus immittere, quippe cum obseruassent Miluium cauda modo hac, moda illac flexa, vice clauis volatus sui cursum dirigere, natura scilicet in liquido cœlo monstrante, quid opus factum esset in humido profundo.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIBER XVIII.

DE IIS QUÆ PER VLTVREM
SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CORNELIVM MVSEVM PRÆSV-
LEM BITONTINVM.

INTERROGASTI me, Præsul honoratissime, quanam illa sit Vultur mea, quam libris editis, Germani quidam ex Horo Niliasco à me Latinam factam diuulgant. Sedenim scias me olim Roma dedisse eam videndam Clarissimo Alberto Pio, Corporum Principi eruditissimo, verum ex eius scrinio, vna cum aliquot aliis huius nota scriptis à nescio quo laborum alienorum suppressore ablatam, & in Germaniam asportatam. Cuius facti indicium est, quod docti quidam viri, cum opusculum id legissent, Hori esse arbitrati, scriptis prodidere, Horum Apollinem de sacris Ægyptiorum literis à Ioan. Petri Valeriano Latinum factum. Ioannis autem Petri mihi est peculiare nomen (cur enim id insciar?) priusquam M. Ant. Sabellicus præceptor meus, id Venetijs in Pierium immutasset. Sed Horus Apollo à me non est conuersus, frequenter vero in scriptis huiusmodi citatus: argumenti enim huius alios etiam auctores, eosque multos habui. Vt cumque, ea deperdita lucubratione, alteram reparavi: ablati enim illius reliquijs archetypi toto pluteo dissipatis, hanc priori illi non absimilem informavi, quam tibi dono darem, qui aliquid ex hoc meo argumento lecturum tibi benè significasti: quod quidem summa tua erga me humanitati potius, quam vlli studiorum meorum merito attribuerem, & tamen in iis aliquid est, vnde huiusce generis lucubrationes tibi forte minime displicentur: mihi confingam: siquid ego libèrissime, hinc occasione qualibet arrepta, vt hac parte videre poteris, ad nostra pietatis doctrinam, diuinarumque literarum interpretes me conferre soleo. Ex iis vero tam multa excerpserim, vt profiteri valeam auctorem alium neminem meo huic argumento, quod multis iam commentarijs auctum est, plura suppeditasse. Neque ego vnumquam impurum nonnullorum ingenium approbaui, qui dum politiores haberi volunt, sacras nostrorum literas, utpote squallorem, quod vnum obuiunt, quendam præ se ferentes, attingere pertimescunt: seu enim in ea semper sententia sui, nullam esse lectionem qua plus afferre possit eruditionis, quam sanctorum hominum, qui diuina tractant, institutiones. Nam si artium fere omnium liberalium finis denique est, vt veram edoceri rationem, bene honesteque viuere adlaboremus, fateor me, quantumcumque hoc studiorum genere assequi licuit, non plura, neque admirabiliora ex quibusvis disciplinarum quarumcumque magistris exhaussisse, quam ex mysteriorum, que ad pietatem nostram faciunt, interpretibus: siue rerum naturam, siue morum sinceritatem, siue quæ a veritate, & Dei Opt. Max. cognitionem pertinent, inspexerimus. Sed ego imprudens, qui hac tibi commemorem, qui tandem, tam diligenter, tam assidue in omnium doctrinarum lectione versatus es, quibus alios hac per doctissimi concioni

concionēs tuas, tam doctē, tam eleganter, tam copiose doceas potius, quam à quoquam doceri possis. Idcirco his omi-
 sis, ad rem ipsam, quam, qualicumque sit, recognoscere cupis, accedamus.

DE VULTURE. CAP. I.

E Volucrum genere nullam omnino Vulture magis admirandam inuenias: siue peculiare in eius
 vita, & ab omni vulgo semotos mores, siue conceptum, partum, educationemq; alitis, siue excel-
 lentes quasdam ingenij dotes, siue significata varia per eam in picturis, in portentis, in dictariis posita
 consideres. Neq; illa quidem plebi obuia, & vnicuiq; exposita, sed magnis Regibus atq; Diis accom-
 modata, ipsi etiam Philosophis ac peritissimis Theologis explorata: per huius namq; simulacrū hie-
 roglypticumve, annum, matrem, siue, vt apud Ammianum est, naturæ vocabulum, mundum, intui-
 um aut speculationem, terminum, hæredipetam, sfragem, præsigituram, miserationem, iustitiam, li-
 lorem, Pallada, Iunonem, & quædam alia veteres significabant.

ANNVS. CAP. II.

QUONIAM vero ex eo præcipuum erat anni significatum, qua ratione sit id receptum, operæ
 pretium fuerit explicare. Vultur, vt apud Ægyptios habetur, trecentos eos quinque & sexaginta
 dies, quibus annum conficitur tempus, ordine mirifico departitur. Nam cum annum Ægyptij per
 res tantum qualitates metirentur, ver quippe, æstatem, & hyemem, quæ singula tempora centum vi-
 inti diebus constare voluerunt, ac vti Theopompus ait, hyemem Saturnum, æstatem Venerem, ver
 cro Proserpinam appellabant, quinque insuper dies addiderant, quos intercalares vocitabant. Vul-
 tur vero ad eiusmodi partitionem anni accommodata, cum primum concitata fuerit ad conceptum,
 qui fit à vento, quinq; continuos dies sine cibo & potu consumit in eiusmodi initu, natura in ventum
 aperta: mox centum & viginti dies prægnans manet, totidemq; diebus pullos educat, reliquos CXX.
 dies immunis est, suarumq; tantum rerum satagit, neq; prægnationi, neque educationi intenta. Sum-
 motis itaque intercalaribus, ad antiquiorem illam rationem trahere possumus supputationem illam
 Enochontis, libro qui *αεγυπτια* inscribitur. vbi sex mancipiorum millia, si singuli singulis die-
 bus obolum lucrifaciant, vnoquoq; anno hos sexaginta talenta vestigalis allaturos: sic enim CCLX.
 dies in vnus anni tempus videtur enumerasse. Sed ne quid, quod vel vtile vel delectabile esse possit,
 prætereamus, super horum quinque dierum, qui anno superant, argumentum fabella fertur: quemad-
 modum Rhea cum Saturno clanculum rem habuerit, idq; vbi Sol explorasset, imprecationibus de-
 ouerit, neve mense, neve anno pareret. Mercurium vero Deæ amore captum hoc iniisse consilium,
 ut opem laboranti ferret: Lucinam quippe deam talorum ludo illectam detinuisse, atq; ita ab sexage-
 mo quoq; die lucem vnã interuertisse, donec dies sibi quinque comparasset, quos anno vertente
 perus illis temporibus elapsis, immunes, liberos, exemptosq; cum nusquam nomina dedissent, ad an-
 ni supplementum accommodaret: factumq; ita est, vt per huiusmodi dies Rheæ facultas pariundi fue-
 rit. Hos intercalares Ægyptij habent, Deorumque suorum adscribunt genethliaco. Ferunt vero die
 primo Osirim, rerum Dominum futurum, editum: secundo Aruerin, quem Apollona, & seniore
 horum nonnulli vocant: tertio, Typhona: verum hunc intempestiue, neq; proprio meatu egressum,
 sed ex disrupto latere: quarto, Isim: quinto Nepthen, quam nonnulli finem, vel potius interitum, alij
 Venerem, alij Victoriam appellarunt. Satis hæc ad intercalares dies quinque. Quid vero sibi de diis
 quinque commentū velit, apud Plutarchum quærere licebit. Neq; vero hic numerum illū CCLXV.
 celorum, cuius principem Abraxam Basilidis deliramenta cōstituerunt, curiosius persequar, ne rem
 iam feriam inanibus & ridiculis fabulis infarciam. Illud addam, quantum ad anni rationem pertinet, *Plin. lib. 10.*
 quod Vmbriicio teste Plinius scribit: Vulturem oua XIII. parere, quod ad instar totidem Lunæ coitio-
 rum, Edæ I-
 um accipio, quæ per vniuersum annum potissimum obseruantur. Porro, annus etiam apud Persas
 in dies CCLXV. describatur: eaq; de causa igni illi suo, quem Sacrum & Æternum vocabant, toti-
 em sacerdotes iuuenes instituerant, qui canentes, ignem quaqua gestaretur, sequerentur.

*Ægyptiaca
 anni dimen-
 sio, & super
 hoc fabula.*

*Dies Ægy-
 ptiorum in-
 tercalares.*

*Plin. lib. 10.
 c. 6. Nimi-
 rum, Edæ I-
 gnis Domi-
 ne: author
 Maximus*

ANNO-Tyrim.

ANNORVM CENTENA. CAP. III.

ANNVM itaque per Vulturem apud Ægyptios significari non leui de causa, manifestum est. Ab hoc aliud sequitur hieroglyphicum, vt per eandem alitem vel senio confectam, vel demortuam, centum annos intelligamus: eam enim augures magna semper religione sunt obseruare soliti, ac per singulas Vultures annorum centena totidem portendi tradiderunt, duodecimq; illas quas Romulus obseruauit, Imperium Romanum ad MCC. annos duraturum ostendisse, quod obseruatum à Vectib tradit Varro exceptum mox à Censorino, qui circiter millesimo ab vrbe condita anno claruit, quod ita postmodum euenisse, fœda ac miserabili totius Italix clade, quodq; acerbius est, totius literaturæ interitu, satis constat. Nam quo tempore capta est vrbs Roma, & in ciues omnes occisione, aut misera captiuitate sœuitum a Genferico, qui dolose seruis impositis eam occupauit, anni circiter MCCVIII. ab ea condita numerantur, vt Paulus Diaconus in ijs quæ addidit Eutropio, neq; non Orosius recensent, peneq; tunc perit Romanū nomen. Quare Vectii quadrat interpretatio, tametsi hęc Rom. Imperii ruinā nonnulli properantius annis aliquot accipiunt. Sub Athalarico tamē (ita in numis nomen eius inscribitur, non Halaricus) qui vrbe quatuor & XL. annis antea inuaserat, Imperatore Romano incolumi, non extinctum, sed valde attritum Imperium est. Neque sum nescius, Imperii speciem, quæ ab Augusto inceperat in Augustulo finitam, qui metu Odoacris, qui totam Italiam sibi armorū vi subdiderat, perterrefactus, purpuram Imperatoriam sponte abiecit, maiestatemq; illam deposuit, barbaro tyranno tota rerum concessa potestate, quod fuit anno ab Vrbe condita circiter MCCXXX. à C. Cæsare DXVII. à salute nostra CCCCLXXV. Sane dignitas hęc apud nostros, Occidentales scilicet, ad CCCXXX. annos non resumpsit purpuram, quam omnium primus Carolus Magnus ab interitu propemodum vendicauit. Eo vero tunc miseræ redacta est Rom. maiestas, vt Odoacer ipse de Roma Odoacria vocanda cogitauit, quo nominis etiam Romani memoria aboleretur, factumque omnino fuisset, nisi qui melius aut pie magis sentiebant, persuasissent Regi, maiorem illi apud omnes gloriam futuram, Romam domitam, quam Odoacriam instauratam. Neq; verò prætereundum est, in nostrarum etiam miseriarum memoriā, quod rerum scriptores prodidere: Octauiano etiam primo Consulatu augurium captanti duodecim se Vultures, vt Romulo ostendisse, atq; iam ex eo tempore, anno quippe vitæ vigesimo, ad monarchiam aspirabat, quæ longa annorum serie ad nos vsq; permanauit, si non Imperii viribus, saltem titulo tenus: licet aliquando interrupta, in eumdem tamen titulum postmodum restituta, prout temporum vicissitudines permisere. Quorum quidem temporū historias si perpendimus, ad annos circiter MCC. ab Augusto, inueniemus Pontificum totiusq; Senatu decretis magnum id Imperii nomen abolitum, perque annos multos adulterinam fuisse Imperatori nuncupationem. Quamquam, ne tam venerabili titulo defraudemur, aliquot post annis, sanctiss. Gregorij V. Pont. Max. decreto, noua quadam ratione ansa præbita est, vt ea maiestas per Electore certos conseruaretur, cuiusmodi suffragiorum ratione post Othonem, Othonis secundi filium, primus omnium Henricus Imperator declaratus. Quorum electio ita aliquādo despiciatui habita, vt Othocarus Bohemix Rex vocatus ab iis ad Imperium capessendum, vltro contempserit, qui pluri Bohemix Regem esse existimaret, quam Romæ Imperatorem, atque illi tandem ad Rodolphum Habsburgi Comitem, qui Magister curiæ Othocari erat, deuenere. Sed ne longius ab instituto nostro recedamus: qualiacumq; hęc fuerint, illud inter hęc obseruatione dignum mihi videtur, ter iam hanc annorum MCC. supputationem, tribus in maximis Imperiis, æquo propemodum temporis sui circulo, insignes admodum rerum mutationes adduxisse. Primam à Romulo ad Genfericum, siue quæ ad Odoacrem maluerit: secundam, ab Octauiano Augusto ad Fridericos: tertiam Constantinopolitanam à Fl. Constantino ad Constantinum eum, qui oppressus ab Othomano Turcarum duce, vii & Imperium finit, qui etiam eiusdem nominis matrem habuit cum Imperii conditore. Nam inter duos hos Byzantij Principes anni mille centum supra vnum & nonaginta decurrerant. Neque obstat quod à Valente Mathematico inspecto vrbis horoscopo prædictū sit, Imperiū id ad annos DCXCV duraturum, quia post eam annorum summam qualescumq; fuerint Principes, siue viri, siue fœminæ: à maximi tamen Constantini institutis pendere videbantur. Sub Turca vero longe alia Imperii forma, longe alix leges, longe alij ritus superinducti. Itaque cur annorum centena per singulas Vultur

Vandalorū
Rege.

Septē viros
designatos.

Ab hoc ori-
unda do-
mus Au-
striaca.

significaretur, inde sumptum, quod eas ad centum vsq; annos viuere compertum est apud antiquiores, quibus ad stipulatur Ambrosius. Nunc reliqua huius imaginis hieroglyphica aggrediamur.

MATER SIVE NATURÆ GENIVS. CAP. IV.

CVM ergo in genere Vulturum mas nusquam inueniatur, omnes autem foeminae sint, utpote quae ex vento concipiant, manifestum est cur Ægyptij sacerdotes per eam alitem vropygio surrecto, atque ad Aquilonem verso, matrem aut naturam ipsam intelligerent: mater siquidem foemineum est animal. Vultur enim, ut dictum, tempore conceptus appetente. quod per quinque dies illos quos supra memorauimus, producit natura in aquilonem, ut Ægyptij tradunt, in Eurum ut Plutarchus, exporrecta ad aperta que, ab eodem initur, non secus ac plantæ Zephytis genialibus iniri traduntur. Sed enim hic dissimulare non possum nonnullorum imprudentiam, qui Horum Apollinem citant nouo verbo ἰργύζω, conficto, vltimoque Hori capite appellato, verba etiam infarciunt, ὅτι τὰ ἰργύζω φέρεται ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἰργύζω, cum in codicibus manuscriptis, iisq; perisq; quos euolui, non ἰργύζω, sed ἰργύζω scriptum reperitur: uti etiam aliquanto post de coeunte Vacca. cap. πῶς ἀκούω. ἐπαθ' ἀντὶ τῆς θάλασσης ἰργύζω ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς ἰργύζω δὲ ἐπὶ πλεῖον ἢ ἐφ' ὅρας τρεῖς, Quae porro de Vulture apud Horum habentur, vnde decimo in impressis capite sunt, non vltimo. Perdurat vero Vultur quinq; eos dies pertinacissimo ieiunio macerata, tale est eius in concipienda prole studium atq; cupiditas. Neq; quidem negarim alia etiam esse volucrum genera (ὄρνεις enim non γύπας, in castigatis Hori codicibus legitur) quae vel inter se si mas non absit, foeminae, aequae saliant, mutua libidinis imaginatione concipiant, vel, ut nonnulli arbitrati sunt, ipso puluere in naturam pruritibus attracto, cuiusmodi sunt Columbae, Gallinae, Perdices, Anseres, & Vulpanferes, quarum tamen ova irrita, minimeque prolifica sunt, ad cibi tantum vsu facientia, minora reliquis, ac minus lucundi saporis: ceterum magis humida. Tertullianus: Gallina, ait, sortita est de suo parere, sed Vultures foeminas tantum parere aiunt Oua huiusmodi, quia, vt perierq; omnes asserunt, ex vento generantur, & Zephyria & Hyphenemia, quasi subuentanea dicere velint, appellantur. Eos vero non audiendos dicit Aristoteles, qui dicunt, vere tantum haec fieri, incubatione derelicta, cum & iuuentia expertes adhuc coitus ea pariant. Ceterum idem author, qui subuentanea omnia infœcunda esse vult, in quodam auium genere existere simile piscibus, spontanea ova ad foecunditatem prognerantibus, nō inficiatur, quod nimirum de Vulturibus in primis fertur. Eas porro author is quoq; volare versus Austrum, atq; ita ab Aquilone iniri pregnantescq; fieri tradit, perq; tres annos parere, quod etiā apud agricultores Constantini legimus. Apud Hesiodū διωνοῖ interpretes aiunt: Vultures, quarum ova subuentanea sunt, absq; maris copula, neq; alia earum generatio reperitur. Neq; desunt interpretes etymologici, qui dicant, διωνός quasi οἰωνός, quod οἶος ὄν sibi sit: quippe qui sine maris auxilio ex vento concipiat. In cuius quidem foecunditatis commendationem illud addere non incongruum est, quod non intra suum tantum genus ea felicitas continetur, sed proficua quadam vi ad aliorum etiam beneficium celebratur. Penna siquidem vulturina subiecta pedibus, adiuuat parturientes. Id vero quod de Vulturum huiusmodi conceptu fertur, ne quis fabulosum putet, inter quadrupedes etiam Equas aliquot ex vento concipere, Probus ex comperto refert quod & D. Augustinus, diuinarum humanarumq; rerum peritissimus, affirmat: & velocissimos ex eo genere iugales apud Homerum cōperies haudquaquam fabulose dictum. Basilius Magnus ex hoc omnibus animaduersum cupit, ut cum nostrum arcanum nonnullos homines irridere conspexerimus, quasi fines naturæ cancellosq; egrediatur, quod fieri non posse contendant, ut virgo pariat, virginitate ipsius integra, illa sa atq; intemerata persistente, contemplari debere nos, Deum exempla pleraq; iam inde ab initio præmississe, ex ipsaq; natura rerum femina quadā conspersisse, vnde posset vnusquisq; vbi quod alta iam mente cōceperat, effecisset, talibus mirabilibus ludium.

Tēpus conceptus Vulturum, & modus.

Oua zephyria & Hyphenemia.

Nempe in Hispania.

De B. Maria virginitate dubitantium peruersitas e-

fidem adhibere: atque ita iis occurrere voluisse, quorum stuporine dicam, an peruersitati, nihil quicquam aliud persuadere queas, quam quod vel manibus attingunt, vel oculis assequuntur. Hinc ait Ambrosius, neminem subuentaneo Vulturis auditu conceptu, rerum naturalium scriptoribus refragari: cum vero virginem diuino afflatam numine peperisse audierint, risum inceptare. Tangit hoc idem Adamantius, vbi Celfo respondet, duplex Almx significatum ex Hebræorum interpretatione obiectanti. Sed enim, de intacta virgine, non autem de adolescentula (quod Theodotion Ephefius & Aquila Ponticus intelligendum frustra conantur persuadere) prophetatum est priusquam in Babylona fieret populi transfugatio, hoc est, antea quam Medi & Persæ principatum inuaderent. Reddita autem sunt hæc in sermonem Græcum ab ipsis Iudæis mukum ante tempora aduentus Domini nostri, vt nulla relinquatur suspicio, inquit Irenæus, ne forte morem nobis gerentes Iudæi, hæc ita sint interpretati: qui quidem si cognouissent nos futuros, & his testimoniis vsuros, quæ sunt ex eorum scriptis, nunquam & hæc & monumenta Prophetarum reliqua comburere dubitassent. Venerunt igitur in Latinorum manus Græco sermone translati Hebræorum libri, multo antequam Romani Iudæos in potestatem redegerint, Macedonibus quippe adhuc Asiam possidentibus. Ptolemæus enim Lagi cupiens bibliothecam, quam Alexandria struxerat, illustribus scriptorum orantium monumentis implere, ab Hierosolymitanis petiit fieri sibi copiam vt eorum libri in Græcum sermonem transferrentur. Illi, qui tunc Macedonibus parebant, Septuaginta viros ex primoribus, & vtriusque linguæ cognitione præstantibus, ad Ptolemæum miserunt; qui veritus, ne, si inuicem consultarent, veritatem absconderent, eos omnes in singula contubernia separauit, iussitque, vt vnusquisque pro se librum transferret, eo que in libris singulis ordine seruato, opereque perfecto, omnibus mox conuocatis, & per libros singulos interpretationem suam vnoquoque eorum proferente, ita omnium sententiam eandem esse constitit, ac si ab vno tantum translationes omnes emanassent. Neque tamen ignoro esse qui rem aliter gestam narrent, & Pentateuchum tantum à LXX. traductum contendunt, & non separatos, sed vnanimi concordia sententiam vnoquoque suam proferente: Sed ego & Irenæus, & antiquis aliis potiore adhibeo fidem. Quare non est vt calumniatores, Almam, iam excogitent, & loco Virginis legitimi nominis, & à tot eruditis agniti, substituere contendunt. Plurimum vero (vt ad Vulturem redeamus) indignatur Adamantius, plerosque adhibere fidem Historicis Philosophisque, hæc de Vulture & aliis aliquot animantibus, quæ sine maris coniunctione concipiunt, indubitato tradentibus, & Deum negant, qui hæc in aliquot aliis animalibus facit, posse etiam in hominibus idem, vbi adhibuerit, facere. Et Græcorum plerique credunt homines primum ex limo procreatos: nos non credemus ex dimidia humanæ substantiæ parte, iussu Dei, imo eo de se ita statuente, fieri potuisse, vt Iesus ex eo filius nasceretur? Est igitur Vultur documento nobis, ne mysterium illud sacrosanctum, vnde vera salus, veraque felicitas nobis obtigit, fabulosum fuisse, vel minimum quidem suspicari vnquam in animum inducamus.

MISERATIO. CAP. V.

AD HÆC Ægyptii sacerdotes miserationem per Vulturem femora sua rostro proscindentem, exprimebant: illa enim centum & viginti diebus, quibus in filiorum educatione detinetur, nunquam ad prædam longius prouolat, vni illi curæ intentæ, ne pullos deserat, deoque propinquo tantum quæ fuerint in promptu conuenatur. Quod nisi aliud quicquam suggeratur occurratve, quod filiis in alimentum paret, ipsa suis femoribus rostro vellicatis sanguinem ciet, quem filiis exugendum præbeat: tanta curat charitate, ne illi victus egestate deficiat. Sane vero factum hinc crediderim, vt maiores nostri, cum incomparabilem profusus Assertoris nostri miserationem, qui pro salute nostra sanguinem suum profundere non dubitauit, alitem hanc, non autem Pelecanum, in sacrosanctæ crucis apicem ea femorum vellicatione spectandam, popularium omnium oculis crexerint. Nā quam

Vulturis Pelecani est Phoenicis et in suos amor comm- paratur.

is omnino per Pelecanum incredibilis erga filios amor hieroglyphico lōge alio significetur, nūquā
amen apud antiquissimos rerum scriptores, qui saxum hoc euoluerunt, legimus auem aliam, quam
Vulturē, femorum suorū vellicatu pullos suos pascere consueſſe: Phœnicem tamen & ipsum vellicare
semora, sed, vt suo loco disputatur, non vt eo filios alat, quos nullo habet, sed vt ex eo fuſo vermicu-
us ille oriatur, qui mox exeat in Phœnicem. Alia vero ratione mortem oppetere Pelecanum, vt filios
ospitet suos, Ægyptij tradiderunt: de quo quid illi tradiderint, suo differuimus Commentario,

IVSTITIA. CAP. VI.

HERODOTVS Vulturem ab Hercule pro iustitiæ symbolo habitam tradit, quod ea iustissima *Vulturum
innocentia.*
estimationis fuisse, lætarique solitum cum inter res agendas Vulturē aspexisset. Vultur n. nihil, quod
vultu attingit, nec animatum quicquam interficit, quod Accipiter & Aquilæ faciunt, cadaveribus ve-
ro contenta, nullius vnquam auis pastione pollui visa est, vt Ægyptij obseruauerunt. Eadē fructus nun-
quam lædit, nec vlla in re animali cuiquam mansuetio nocet. Quare mirum videtur quod traditū est à
Dionysio, Aquilarum pullos, quorum nidus erat in Palma, quæ Tarquiuū Superbi regis incumbere
bat, dum parentes absunt incurſu subito à Vulturibus disceptos. Sed id videtur ea præcipue de causa
liri prodigio loco habitum, quod cædes ea ab hoc animantis genere profecta sit, quæ in animatum a-
nimal scire minime consuevit. Vt cumque, non immerito innocentes Vultures Hermodorus Pon-
ticus apud Plutarchum dicit: nam & ab iis quæ maxime nocere soleant animantibus, mortale genus
liberant: ex volucris enim in auxilio contra Serpentes primam aiunt esse Vulturem, corque eius a-
iis habentem, tutum esse non solum à Serpentum impetu, sed etiam à ferarum & latronum pericu-
is, & vt aliquid omnino dicant, à Regum etiam indignationibus incolumem euadere.

DESIGNATIO. CAP. VII.

ALIA quædam ex Vulture hieroglyphica commenti sunt Ægyptij sacerdotes, ex iis quæ ab ea *Visus Vultu-
rum acuti-
ssimus.*
plurimum fieri obseruauerunt. Nam scopum, siue locum, quo quis tendere designaret, per eam a-
item alte volantem expressere: propterea quod Vulturem supra reliqua omnia animantia acutissimo
visu præditam asserunt, atque oriente Sole occasum versus aspicientem, decedente vero ad orientem
spatio sissimis quantumlibet interuallis esculentum, quod vsui suo competit, prospectum enan-
tisci, vnoque ad id volatu, quasi sagittam ad scopum ferri. Quinetiam, vt D. Hieronymus attestatur,
ransmarina cadauera sentiunt: Sunt autem qui visui, sunt qui odorati, quo sagacissime pollent, rem
describant: sed vt cumque hoc ab ingenijs hominum disputetur, illud satis constat, Ægyptios intuitum
atque loci designatione, in remotissimas quantumlibet partes, per Vulturis hieroglyphicum significasse.

TERMINVS. CAP. VIII.

QVINETIAM circumscriptum terminum per eiusdē ali-
tis picturam intelligi volebant: propterea quod, si consi-
tus vsquam futurus est, locum ipsa præscribit, ubi acies eocur-
suræ sunt, & pugnam initura, quo septem ante diebus, vt Ægy-
ptij tradunt, aut, vt alii, triduo tantum præuolant. Hinc illud a-
ud Plautum, in Truculento, de cœnipea Dinarchus ait:

Ita quasi Vulturii triduo prius præuolant quo die esuri sint.

PRÆSAGITVRA. CAP. IX.

Ahac vero præſagiendi vi, quod tot ante dies vbi strages fu-
tura sit, præſentiunt, iidem sacerdotes Ægyptij præſagituræ
x Vulturis simulachro significabant: iidemque asserunt, consueſſe priſcos Reges belli tempore explo-
atores dimittere, qui obseruarent in quamnam exercitus partem Vultures imminerent, inde com-
none facti stragem ibi futuram, vbi earum alituum grex frequētior incubuiſſet. Quæ quidem huius-
modi alieis prouidentia redigit in memoriā mihi, quod Hermes Astronomus eum, qui Vulturis cœ-
lestis afflatum ab horoscopo sortitus fuerit, sapientem & prouidū in negotijs obeundis futurū asserit,

*Quin tri-
duo ante
aut biduo
volant ubi
cadauera
futura sen-
tiunt. Plin.
li. 10. c. 6.
Vulturum
prouidentia
maxima.
Et Callides
in Trinum-
mo Mega-
ronidis. Sūt
alii quite
Vulturium
vocat.*

imperiumq; suum (nam & Regem fore pollicetur) valido munimine, animoque, consilio & prouidētia optime valiturum. Quod si priuatæ vitæ fuerit, pecuniosum omnino futurum, multos eius auspiciis bene res gesturos, magnasq; diuitias comparaturos. Præter hæc etiam asserunt, futurum eum militum ductorem, cui Vultur volans in horoscopo feliciter affulserit, eundemque magnis semper negotiis deditum, honoratissima quæq; modo in hanc orbis partem, modo in illam appetiturū, quo nomen in longinquas regiones extendat, populosque, ciuitates & regna externa ditioni suæ subiiciat, cui libenter omnes, tanquam Indi Augusto, inseruiant, & studiis omnibus obsequantur.

HÆREDIPETA. CAP. X.

Seneca. l. 15.
epistolæ. e-
pist. 96.

IVNIORÉS hæredipetam, mortuorum quippe bona incaptantem, per Vulturē significari tradunt: vnde mordax apud Senecam dictum, *Si vultur es, cadauer expecta* Huc etiam illufit Martialis epigrammarius:

Cuius Vulturis hoc erit cadauer?

Profane in
diuinis li-
ris vultures
habita.

In primis vero Diuinæ literæ neque Aquilam, neq; Vulturem mensis inferri volunt. Hic Adamantius illos in iis nominari putat, qui alienis mortibus incumbunt qui arte fraude testamenta subiiciunt, velut mortuorum cadaueribus inhiantes: propterea quod his auibus semper mortuorum, ait, corporum cibus est, & ex cadaueribus nutriuntur & viuunt. Ea vero de causa profanæ sunt in Diuinis literis, vt ait Hierosolymitanus Hesy chius, quod per eas homines intelliguntur, qui rixis & bellis gaudent, vt cadaueribus, visceribus quippe miserorum, & atro sanguine depascantur, cum minime oporteat hominem contemplationi deditum, aliorum casibus pasci & enutriri.

FVNVS. CAP. XI.

Natalis Co-
mes in My-
thol. lib. 2.
6.7.

SVNT, qui Marti Vulturem dedicatam asserant, quod diuerso ab aliis ingenio prædita, omnem viuentium consuetudinem abhorreat, studiumque omne suum circa huiusmodi cædes intendat, atque demum funesta omnia hieroglyphice significet. Sane cum natura omnia in sese recipiat, sitque decidentium omnium receptaculum, Vulturque, vt sæpe dictum, naturam exscribat, non mirum, si quæ sponte cadauera nanciscatur, tam pro naturæ quam funeris signo accepta est à veteribus. Olim autem apud Iberos Vultures erant pro sepulchro, sicut apud Hyrcanos Canes, ob id dicti sepulchrales. De Iberis ita Silius XIII.

Tellure, vt perhibent, is mos antiquus, Ibera,

Ex anima obscænis consumit corpora Vultur.

Æn. lib. 10.

De his Virgilius dixit: *Alitibus linquere feris.* De his Homerus, *οἰωνοῖσι τε πῦρι.* De his Octavianus Philippensi prælio cuidam suppliciter sepulturam precanti respondit, *Iam istam in volucrum potestate fore.*

PEREGRINVS. CAP. XII.

Ideoq; nidos
nemo attri-
git. Plin. lib.
10. c. 6.
Negat id i-
bidem Plin.

SVNT qui peregrinum hominem & ignotum omnibus, hieroglyphice per Vulturem apte significari dicant: propterea quod multæ Vultures exercitum sequentes repente apparere soleant, volatu semper ob raritatem prodigioso, & tamen vnde, constat nemini: quapropter eos ex diuerso orbe nobis incognito aduolare pleriq; putant, argumento, quod nemo, vt Herodotus Brysonis Rhetoris pater asserbat, nidum Vulturis vidisset. Illæ sane in excelsissimis & inaccessis rupibus nidificant: & quamquam difficulter nidum aut pullos eius alitis videris, aliquando tamen visos tradit Aristoteles.

CONCVPISCENTIA. CAP. XIII.

Æn. lib. 6.
Idem fere
Hom. Odyf.
2.

QUOD vero poetæ fingunt eam Tityi iecur abrodentem, vt apud Maronem legere est, — Per tota nouem cui iugera corpus. Porrigitur, rostroque immanis vultur obunco Immortalis iecur tundens, secundaque pennis.

Viscera: rimaturque epulis, habitatque sub alto Pectore: nec sibi requies datur vlla renatis.

Ab Ægyptiacis commentis haudquaquam dissimile est. Anima enim, vt Philosophi Pëtæque veteres commentantur, in portione rationis participem vnã, & rationis expertam aliorum disper- *Anima par-*
titur. Sedenim quæ rationi adglutinata est portio, supra sensum & sensibilia sublata, quanto potest *titio: Idem fere*
luctamine, tanquam Vulcani congressum effugiat Pallas, semetipsam sibi asserere meditatur: quæ *Lucretius lib. 3.*
vero aliena est à ratione, brutis proxima, temere omnia vel appetit, vel concitat. Appetentis autem *Hesiod. in Theogonia.*
vim totam in hepate Philosophi plerique constituunt. Quare quod concubitus illegitimos Tityus
appetierit, iecur ab alite rodi fingitur: siue ea Vultur, siue, vt alij quidam, Aquila sit, quæ illud abro-
dat. Vt cumque, noctu ait Hesiodus tantum accrescere, quantum die fuerat absumptum, propterea
quod mentis agitatio noctu præcipuè vigescit, cogitationesque & consilia noctu vndique suggerun-
tur. Sedenim quia dictum est superius, Vulturem odoratu sagacissimo ad putredinem deferri: cogita-
tionis (inquiunt nonnulli) principium, motusque omnis à corde proficiscitur, qui quidè est voluntatis
fons, vt ex Homero & Poëtis alijs tam Græcis quam Latinis accepimus. A corde igitur est, quod malè
habet iecur, itaque Tityus ratione hac à Vulture laceratur. Sedenim Triclinius apud Pindarum viscera
Tityi à serpentibus discerpi depasciq; dicit, quæ quidem est Poëtarum licentia, non in his fabulis tan-
tum, verum etiam in historijs, ex commodo suo quæcumq; voluerint variare.

L I V O R. VI. C A P. XIV.

NONNULLI liuorem ex hieroglyphico hoc interpretantur, eoq; spectare Tityanam Vulturem
in appendicibus Virgilij:

*Quæ semper lacerat, comestq; mentem,
Viuir pectore sub dolente vulnus:*

*Quod Chironia nec manus leuarit,
Nec Phœbus, sobolesve clara Phœbi.*

In quam sententiam alitis huius figmentum Petronius Arbiter, Nicagoras, & Aristoxenus acce-
père.

D I V I N A P R O V I D E N T I A. C A P. XV.

QUOD denique Vulturem nonnulli Promethei etiam cordi abrodendo applicant, Ægyptiacæ
eruditioni longè accommodatius est. Vulturem enim in mundi modum considerant. Cui
picturæ illa etiam applicatur causa, quod mundus celeri quadam volubilitate versetur, & cadauerum
nascentium occidentiumque perennitate pascatur: cumque in corde sapientiæ sedem veterum pleri-
que posuerint, alitis huius cor depascentis hieroglyphicum, ali sustentarique mundum diuinæ sapien-
tiæ prouidentia, quæ nec ipsa finiri nouit, nec mundus cessare ab eius alimentis vel tantillum queat,
manifestissimo significat argumento.

C O N S V M M A T I O. C A P. XVI.

NEQUE illud parui momenti mysterium est, quod cum perfectum quid in rerum natura Ægy- *Perfectionis*
ptij sacerdotes indicare vellent, Vulturem & Scarabeum ponere consuerunt: vtpote qui ex duo- *figura, eius-*
bus his simulacris Palladem & Vulcanum, vt ipsi aiebant, intelligerent. Comprehendebant autem pi- *que decla-*
cturam hanc vno tantum argumento, ex quo masculo-fœmineum, vt dicam, sexum significari profi- *ratio.*
cebantur. Ita tamen imagines disponebant, vt si Vulcanum significare vellent, Scarabeum primo in-
ceptarent, mox in Vulturem desinerent: si Mineruam intelligi vellent, à Vulture principium su-
nentes, in Scarabeum desinebant. Cæterum quia primo statim obtutu noua hæc fortè videbun-
tur, ea latius explicabimus pro eorum institutione, qui nondum rerum naturalium sacris initia-
i sunt.

P A L L A S E T I V N O. C A P. XVII.

LIVD autem imprimis non ignorari velim, cælo in superius & inferius hemisphærium diuiso,
Ægyptios quod supra finitorem est Palladi consecrassè, quod verò infra ab oculis semper nostris
immotum Iunoni dedicassè. Et quoniã cælum ipsum muliebri genere Vraniam, non *Ἐγών*, quod
præcipuè etiam apud Arabes erat, vocitabat, vtpote quæ Solis, Lunæ, stellarumque omnium mater
haberetur, & Vulturem, vt sæpe dictum, omnino fœminam intelligerent, vtrumque itidem hemi-
sphærium, quo cælum constat vniuersum, per Vulturis hieroglyphicum exprimebant: atque ita tam

Pallada quâ Iunonem, simulacro Vulturis significabant. Quinetiam vniciue muliebri signo aliam hanc progestamine addidere, atque ita demum vnamquamq; Deam vnus figuratione Vulturis intelligebant. Vt vero ad Vulcanum & Pallada reuertamur, mundum in vniuersum Ægyptij ex mare atque fœmina constare profitebantur, solos vero deorum Vulcanum & Pallada masculo fœminas asseriebant, cum tamen vt castigatiores Hori codices habent, supra Vulcani caput Scarabeum, supra vero Mineruæ Vulturem statuere soliti essent. Atqui mundum ex Scarabeo, qui tantum mas est, ab eisdem intelligi, suo ostendimus commentario: ex Vulture autem Pallada significari, qui supremum est hemisphærium, ac muliebri sexu perhibetur, vt paulo ante dicebamus: atque ita fieri vt Palladis & Vulcani opera, quicquid in rerum natura cernere est, formam consequatur, & ad absolutam speciem redigatur. Nam Pallas ingenio capacissimo freta, nihil non concipit, nihil non parturit: Vulcanus vero eo quo pollet artificio optimè peritus, ignis sui accedente beneficio, omnia quæ fuerint dissoluenda liquat, contra vero alia cogit in duritiem, firmoque concretu peruincit. Atque hoc illud est quod Maximus Tyrius principium artis Vulcanum ab Homero dictum autumat: nam & quem ignem Prometheus furatus dicitur, Hesiodiani interpretes vitam varijs artibus implicatam exponunt. Neq; se- cius in ijs quæ ad sapientiam spectant, de quo post latius dicemus, operatur,

ARS ET INGENIUM. CAP. XVIII.

*Palladis cū
Vulcano co-
pulatione
quid.
Cōtra Nat.
Comes loco
prædicto.*

EA vero de causa commentum sunt Ægyptij Vulturem adiungere Scarabeo, qua itidem fabulæ Pallada Vulcano matrimonio collocatam fingunt. Vsurpatum autem à veteribus maximè, quod in Orphicis etiam hymnis obseruatur, duas has vires in eadē substantia meditari, quarum altera cōtemplatur, quod munus est Palladis: altera præest corpori, quod ad Vulcanum spectat, easq; cognominibus maris & fœminæ nuncupare. Sedenim, alij omnium hæc cœlestium animorū prærogatiuam esse dicunt, vt vtrumque obeant munus, concipiendi quidem per cōtemplationem, quæ à superiori potestate eorum infunditur intelligentiæ, simulque agendi inferiorum corporum cura, quæ sibi credita regant, instruantque qua ratione per afflatum datur, atque etiam è periculis eximant, & sospite valetudine tueantur. Vnde etiam Empedocles, cum se Deum iam effectum asseueraret, puerum & puellam esse se dicebat, cuius hæc circumferuntur carmina, quæ rem attestantur:

Χαίρετ', ἐγὼ δ' ὑμῶν θεὸς ἀμβροτῶν, ἐκέπ' ἀνθρώπων.

Ἐγὼ γὰρ ποτ' ἐγὼ θνητῶν κέρη τε νόσῳ.

Immortalis ego, haudquaquam mortalis habendus,

Sumq; valete omnes, puer ecce, puellaq; factus.

*Metaph. An-
drogynum.*

Atqui etiam si res vltius scrutari voluerimus, hominem, de quo apud Philosophos consideratio vtriusque sexus esse comperimus: vnde quantum pertinet ad intellectum, nullum discrimen Socrates inter marem & fœminam discernebat, eandemque virtutem atque docilitatem in vtroque deprehendebat: cœlestemque illum nos etiam talem agnoscimus, cuius appellatione & angeli ipsi, & sæpe mali dæmones intelliguntur, cui nuncupationi nostræ etiam Sacræ literæ ad stipulantur: frequentissimumque hoc apud Prophetas de bonis Angelis, ac de malo etiam dæmone, qui nihil natura differt

*Homines v-
triusq; na-
tura.*

*Atq; hoc li-
queret ali-
quis de fib.
hom.*

ab illis. In Euangelio scriptum est: *Inimicus homo hæc fecit*, denique apud antiquos, quamuis duos hos tantum Ægyptij masculo-fœminas duceret, in deos omnes vtriusq; sexus testimonia reperias. Quinetiam minimè commentitium est, vtriusq; naturæ homines inueniri, qui partem inter se vtramq; per- uagant, cuiusmodi sunt populi supra Nasamonas, confinesq; illis Maclias, Calliphanis testimonio factis cogniti, ac in reliqua etiam Europa deprehensi, ne apud solos Lunenses Hermaphroditum existimet Annalium commentator Fenestella: seueraq; admodum lege cautum, ad quem malint sexum eligant, altero habitantur capitali supplicio puniendi. Qui vero Hermaphroditum ex marmore facti passim reperiuntur, facie quippe muliebri, mammisq; notabiliter tumens, aluo coxendicibusq; grandioribus, viriliq; natura procacius excitata, ad superiorem intellectum referri debent. Huius imaginis simulacrum pulcherrimum Romæ apud Petrum Melinum vidi. Sed vt ad deos, de quibus agebamus, reuertamur: Ægyptij tum alia pleraque, tum præcipuè liberorum procreationem, sententia à Græcorum fabulis aliena, inuentum esse aiunt Palladis & Vulcani. Atqui Scarabeus natus ex mate- ria pu-

ria putida conformatur, huiusque fouendam condit. Vultur ex halitu superioris aeris prolem suscipit: iuncta haec hominem efficiunt, in cuius dispositam materiam animus immittitur caelitus, dum scilicet embryon in matris utero coalescit. Porro quod Vultur & matris, & Palladis symbolum est apud Aegyptios, id in memoriam adducit, quod in Diuinis Literis Mater saepe hieroglyphicè pro Sapientia ponitur, vt apud Salomonem Prouerbijs: *Fili mi, audi doctrinam patris*, id est, Dei, & *non discedas à lege matris tuae*, id est, sapientiae. Quod vero natam ex Iouis capite Pallada confingere, sciendum eam pro intellectu Iouis accipi, in eiusque prouidentia consistere: quapropter in Mineruæ gratiam antiqua superstitio Sapientiae templa, eaque potissimum in aedibus, dedicabantur. De capite autem veteres precipuum animae regimen emanare iudicauerunt, quod & alij postea multis experimentis cognitum prodidit. Præterea, velut caput superior pars humani corporis est, ita æther, in quo regimen rerum, & totius prouidentiae causa, vertexque deorum, vt apud Euripidem est:

Lucidus hic terra qui circumfunditur aether.

Nulla præterea matris beneficio genita Minerua, quo magis cum Scarabeo sine cõpare genito, commercium inire possit. Virtutis siquidem generatio diuersa est ab eiusmodi rebus, quæ parium concubitu fiunt. Hinc Iouem nonnulli aiunt consilium (ita enim *φύλην* exponendum) deglutisse, & mox Palladem edidisse: quippe qui consultor & sapiens sit habendus, non alia quam consilij via ad prudentiam deuenire potest. Alij fabulam aliter contexuere, dum Iouis caput à Vulcano comminatum aiunt:

Sicq; ita de patrio vertice nata dea.

Ignis siquidem, quo in opcribus ad demonstrandam naturæ puritatem utimur, humanæ est instrumentum industriæ. Ignis occulta omnia dat luci: quod vero quis exquirat, si fuerit inuentum, id is & parere, & tamquam foetum edere videtur. Sane vetustas (id enim saepe repetendum) Mineruam omnium operum inuentricem sapientissimam ponit, & omnia apud nos per Filium facta sunt. Orta illa ex Iouis capite confingitur. Veta Minerua sine qua factum est nihil, noster quippe Echieh, hoc est, artifex, quod nomen secundo loco literæ sacræ ponunt, nutu consilioque intimo summi Dei, non inferiorum operum more, sed ex Dei capite emanauit. De hoc, Prouerbijs: *Et Echieh secundum se artifex, & Echieh delicia quotidianæ*. Nostri: *Cum eo eram cuncta componens, & delectabar per singulos dies*. Ita semper diuina dubio procul dispensatione apud nationes omnes aliquis semper veritatis fulgor illuxit. Nam ignis quem Hebræi, vt Reuchlin obseruauit, Esth vocat, vnum est ex primoribus Dei nominibus. Ab eo nomine Græci *ἔσθια*, Romani Vestam fecere, de qua Ouid.

Nec tu aliud Vestam quam puram intellige flammam.

Quare triplex illa diuinorum nominum obseruatio, quæ ad omnium ferè gentium, quæ disciplinis facta, vsq; sunt, vsu faciunt, diligenter animaduertenda, ita enim habent:

Hebræi,	Hu,	Echieh,	Esth.
Græci,	ἔσθια,	ἔσθια,	ἄφροδιτη.
Latini,	Iupiter,	Minerua,	Venus.
Theologi,	Idem,	Ens,	Ignis.
Antiqui,	Nox,	Caelum,	Æther.

Denique, *Deus*, inquit Apostolus, *qui dixit in tenebris splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris, ad illuminationem notitia claritatis Dei, in persona Iesu Christi.*

IGNIS DVPLEX. CAP. XIX.

CVM itaque Pallas translucidus & purus ignis intelligatur, ne Græcorum figmenta huiusmodi prætereamus, merito Vulcani nuptias auersatur, vt in virginitatis suæ puritate persistat: neque quidem ea coniugem aspernatur, sed ab eo contingi contaminariue minimè patitur, siquidem is, quo utimur, ignis, qui materiae adhærescit, aëre tamen commistus, Vulcanus est. Affectat is nuptias Palladis, quantoque conatu potest sursum versus erigitur, ac nisi perpetuis materiae vinculis præpeditus quodammodo in ergastulis detineretur, nimirum sponsæ thalamum ascenderet. Iouis hic & Iunonis filius effingitur, Homero id asserente, quorundam vero commento, Iunonis tantum, vt apud Hesiod.

Nat. Co. d. l. 3. cap. 5.

Natal. Co. ibidem. Huc accedit, quod quidam aut appellatione Adonis cognatam esse vocabulo Adonai. Ouid. lib. 6.

Hesiod. in Theog. ἵψη

ἦν δ' ἠφαισὸν κλυτὸν ἐ Φιλότητι μυχῶσιν
Γένετο.

Illystem Iauo nulli coniuncta marito
Vulcanum genuit.

Testatur
hoc Home-
rus in Hym-
no Vulcani
Vulcanus
quare clau-
dit.

propterea quod densiori applicitus materiaz, atq; vti pauimento adglutinus, ne ad sublimia sustolli possit, coërceatur. Inferiora autem hæc Iunoni adiudicata esse tunc ostendimus, cum infernum hemisphærium eam sortitam esse commemorauimus. Quare Varro dicere solebat, Vulcanum intelligi de vehementiore, vtpote fabrili fornacaliq; igne, Vestam vero de domestico. Vt cumque autem, flamma nihil aliud est quam aër crassiusculus incensus, inferior vero aër hic Iuno, sic ea Vulcanum generat. Claudus idem perhibetur, siue quod ob densum materiaz meatum, consensum habet cum ijs quæ vmbra reddunt, vmbra vero pleræque omnes obliquæ sunt, neque sine solido corpore esse queunt: inde etiam conficta claudicite, quod progredi nequeat absque aliquo quasi ligneo baculo, siue quia superioris mucronis modum diuersum & inæqualem ab inferiori vbi depascitur, efficit, qui cum sit omnino tardior, claudicare Deum ideo dixere. Verum apud Homerum vtroque pede claudicat: quia scilicet nunc in dexteram nunc in læuam agitur, dum aërem perumpere contendit, cuius densitas ne ascendat ad Palladem, obsistere videatur: inde cum sit corpori adalligatus dum se vinculis liberare nititur, modo hunc, modo illum pedem tentat è compedibus extrahere, vnde motari quoquo uersum, & vnde quaque distorqueri cogitur: atque ita speciem hominis vtroque pede claudicans exhibet. Proiectus ab Ioue de cælo in terrâ fertur Vulcanus idem: nempe quia, vt nonnulli tradunt, qui primi ignis vsum adinuenêre, in ardentem materiam aliquam fulmine tactam incidere, atque ita mox vtilitate cognita, ad igniaxia deuentum, quam inter varias opiniones, vnde ignis datus mortalibus, primam ita Lucretius ponit:

Illud in his rebus, tacitus ne forte requiras,
Fulmen detulit in terras mort alibus ignem
Primitus, inde omnis flammæ didicit ardor.

DRACHMÆ DVÆ, SIVE COR. CAP. XX.

His igitur notis Ægyptij tam in mysterijs suis edocendis, quam in naturæ secretis aperiendis, & ciuiliu morum præceptis proponendis utebantur. Sed & in reliquis disciplinis ab eodem descriptionis genere non recedebant, vt si de Mathematicis rebus locuti, in numeris drachmas duas ostendere voluissent, Vulturem, ait Horus, ponebant. Causam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Ægyptios duarû drachmarû instar æstimatur. Vnitas vero vna cum binario, totius est numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & matris & generationis prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vna cum binario, numeros omnes generat. Quare cum ita mater esse videatur, optimè Vulturi competit. Vt cumque, curta sunt hæc in exemplaribus Hori, quod alij viderint, si castigatiora in exemplaria inciderint. Cæterum, si ariolandum sit in re vsque adeo perplexa, putarim ego, Cor hinc significari, qui legerim apud eosdem Sacerdotes, vel qui doctrinam eorum interpretati sunt, infantium anniculorum cor duabus drachmis ponderari, augeri autem per annos singulos drachmis itidem duabus, ad annos vsque quinquaginta: inde per annos alios eodem decrescere æquilibrio, quod ad id vsque tempus auctum fuerit, hominemque tunc deficere, cum ad drachmas iam duas cor ipsum redactum fuerit: ita vitam humanam centum annis plurimum circumscribi, nisi aut negligenter, aut intemperanter acta, ipsa sibi met, vti Turdela, incommoda compararit, seque parte aliqua fraudauerit: nam cor affectum iniuria, & tranquillitate sua defraudatum, pro molestiarum portione properantius efflaccessit & deficit. Quæ quidem cum admodum insignia sint apud Ægyptios, non vno erunt loco repetenda. Id autem annorum spatium cur Vulturinæ congruat vitæ, sitque vitæ omnis vis in corde sita, faciliè vniciuique constare puto, cu-

Cor per
Vulturæ.

Vita homi-
nâ centum
annorum.

drachma

Drachmæ duæ ex Vulturis simulacro significantur. Sanè verò, siue numus hic fuerit duabus drach-
 nis imputatus, qui Vulturis imagine signaretur, siue alia fuerit eius nota, illud manifestum est, Di-
 drachmam apud veteres numi pondus fuisse, quem suo nomine Siclum Hebræi vocabant, qui qui-
 scus. *Didrachma*
 scum 20. obolis imputabatur; frequentissimusq; est huius locutionis vsus in Diuinis literis, vt alij si-
 usus.
 lum, alij Didrachmam ponant. Nam Leuit. capit. 7. supra 20. vbi Legislator pretium ponit quo se
 edimere possit, is qui honorem animæ suæ Deo vouerit, legas, à quinto anno ad vigesimum qui se Deo
 ouerit. *sicli v ginti posse redimi. LXX.* Interpretes, *viginti didrachmis reddidere.* Ita illud pretium ma-
 culi à vigesimo anno vsq; ad sexagesimum, *quingenta sicli argenti ad mensum Sanctuarij.* idem LXX.
 transtulerunt, *quingenta didrachme,* & multa passim huiusmodi. Adeo vero illis aridebat Didrach-
 mæ vocabulum, vt si Drachma vna esset enuncianda, Didrachmæ dimidiū potius quam Drachmam
 nam, aut sicli dimidium ponerent; cuius facti rationem, & cur hoc pondus *Sanctum* appellaretur,
 egas apud Hierosolymitanum Helychium, libro eius 7. in Leuit. cap. 27. Atq; vt huius monetæ pon-
 us ad temporis nostri vsus deducamus, sciendum Obolum eius pretij esse qui Romæ nunc literis
 iquot immutatis Balioçus, quasi obolicus dicere velint, appellatur. Drachma verò pondus est eius
 Balioçus.
 umi, qui Romæ Iulius hodie vocatur. Venetijs Marcellus argenteus eiusdem ferè ponderis est, vti et-
 am Ferrariæ atq; Mantuæ vulgo Buzoloti nomine. Aureus quoq; numus drachmæ fere pondus æ-
 Marcellus.
 quat, atq; ita sicli argenti vel didrachma, vno Mocenico Veneto imputatur, qui proximè accedit ad
 Buzolotus.
 alios duos: non enim hæc ad vnguem explanari possunt, propter locorum varietatem, quia Iuliz
 Mocenicus.
 monetæ Romanæ pretium, extra Romanæ Pontificiæ venerationis loca, minoris quam Romæ æstima-
 rit: contra Mocenicus, moneta Veneta, extra Venetorum ditionem pretiosior est quam apud ipsos,
 et eorum socios. Aurei quoq; tam pretio variant, quam varij sunt qui eos cudunt Domini. Sed pon-
 deris in eodem genere parua admodum differentia. Atq; hæc sunt, eruditissime Præsul, quæ doctri-
 am Ægyptiorum secutus super Vulture conscripseram: nescio an plura in archetypo fuerint, quem
 irreptum initio conuestus sum; puto tamè hæc ad huiusmodi mysterij cognitionem factura satis.
 Multa vero de industria præterij, veritus ne nimia prolixitas delicatioribus fastidio esset: & otij quod
 mihi exiguum concedebatur, habenda ratio fuit, cum multa alia, ac pene innumera sint in huius ge-
 neris commentaria, si per otium licuerit, redigenda, vt amicis argumentum hoc, vix ylli hæctenus at-
 temptatum, de poscentibus, quantum pro tenuitate mea præstare potero, satisfaciam.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM

LIB. XIX.

DE IIS QVÆ PER AQUILAM
 SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CLARISSIMVM ABBATEM D. PAV-
 LVM IUSTINIANVM.

VMMVM ingenij tui acumen, suauissimi mores, incomparabilis benignitas & eximia in amicos
 omnes liberalitas effecerunt Paule Iustiniane vir rarissime, vt Aquilam tibi ex auario meo Ægy-
 ptiaco dedicare cogitauerim: quippe quod tu alitis huius plerumq; vt ita dicam, virtutes, aut excel-
 lentiæ naturæ dotes, præ te ferre mihi compertus es. Sed potior vimirum causa fuit, quod Iustina-
 e familia gestamen est Aquila aurea, quia scilicet progeniem hanc ex Iustiniani Imper. sanguine deduci, omnibus

est exploratissimū, celeberrimi illius in quā Imperatoris, qui Byzantij præcipue claruit, & vniuerso præfuit Orienti. Illi siquidem Aquilam insignis auream præferrebant, qui Orienti præerant: qui vero Occidenti, quod in hanc vsq; diem continuatur, fuscā, bicipitem autem vtramq;, sed vno tantum corpore cōspiciam: quod hieroglyphicum erat administrationē atq; potentiā in duos diuisas, vnius tamen esse consilij atq; voluntatis. Ex ea vos progenie progressi, in Venetiamq; nobilitatem cooptati, regias virtutes inesse vobis per atates singulas testatissimū effecistis, Fabiorumq; Romanorum exemplo, bello Hierosolymitano pro Christiana pietate contra barbaros fortiter dimicantes, in acie ad vnum cæsi, mox vno tantum, qui Venetiis supererat, vitamq; cœlibem Deo vouerat, rogatione Senatus ad maritalem copulam compulso, reparata familia, ex qua breui post tempore tot illustriū Senatorum effulserunt lumina: Marcus Iustinianus, summa vir probitatis: Beatus ille Laurentius, sacra literatura scriptiq;, nobilitate, sanctitate vita insignis, & primus Venetiarum Patriarcha: Leonardus Diui Marci procurator, Græcæ Latiniq; literis ornatus: de de Bernardos, Vrsatos, Procuratores ipsos quoq;, & honoratissimis legationibus functos: vltimum hunc insuper diligentissimum classis Veneta Imperatorem: atate vero nostra Sebastianum & Antonium litteris & disciplinis eruditissimos, qui legationibus ipsi etiam ad summos quosq; principes felicissimè administratis, patria charissimi gentis vobis splendorem offuscari minime permisissent. Tuam autem hereditariam illam à maioribus tuis acceptam probitatem, & à te studiosissimè cultam, appellarem, quam Venetia prædicant, admirata est Patavium. Gallia noui vniuersa, & vbiubi literarum studia florent, omnes gestiunt celebrare: sed de re omnibus manifesta, ne adum agere, nè re modestiam offendam tuam, qui maioris probus esse, quam videri, longior non ero. De te vero quid sentiam, qui reliqui summis laudibus efferant, non tibi, sed seculis spero me aliquando in propatulo positurum. Nunc ad Aquilam aggrediamur.

DE AQUILA. CAP. I.

Aquila cōmendatio.

AQUILA, vt hinc exordiar, non temerè cognomento Romana meruit appellari: cum nulla fere fuerit in vniuerso terrarum orbe pars, qua daretur accessus, quam auspiciatissimo ductu Romæ non subiecisset authoritati. Quamuis non sum nescius, Perfas multo ante Romanos auream Aquilam pennas extendenti similem sacrasse. Huic autem vniuersi ætatum & aruspicum omnium cōsensu, id honoris datum, vt magnarum rerum prosperi semper euentus significatione, auspicia faceret, Buteonem Sanqualia, Immusulum ac Vulturium longe anteiret: reliquarum verò volucrum ostenta, quæcumque oblata essent, interuentu suo aboleret, neque per aërios tractus omnes, vlli eederet, quam fulmini. Cum vero auspicia portentaque omnia fere similes quædam habeant significationes cum Ægyptiorum hieroglyphicis, & manifesta inter se germanitate consentiant, non abs fuerit in Aquila primum auguria, mox hieroglyphica percurrere: vt hoc honoris ei tribuatur, cuius est in augurijs prærogatiua.

RERVM PROSPERITAS. CAP. II.

Ex Aquila gestu varia auguria.

PRÆCIPVVM itaque eius significatum est, vt oblatam diuinitus prosperitatem ostendat, quod iam inde initium sumpsit, quod Anacreon author antiquissimus scribit, Iouem aduersus Titana profecturum, sacrificium Cælo fecisse, Aquilæque volatum prospero ei auspicio victoriam portendisse: quæ cum subsecuta esset, insigne bellicum auream inde Aquilam gestasse. In huiusmodi autem augurijs id veteres obseruabant, vt quo gestu Aquilam spectassent, magni dicerent interesse. Nam volantem conspexissent, faustissimum & citra puluerem augurium putabant, vti Arexion Parthasit indicauit Xenophonti expeditionem in Bithynos agitantem. Sin vero sedentem animaduertissent, magnum omnino esse augurium, præclaræque rei alienius indicium, in qua tamen peragenda labor plurimum esset ad eundem: propterea quod sedentem Aquilam aues reliquæ infestare consueverunt cuiusmodi augurium eidem Xenophonti tunc oblatum est, cum Epheso ad Cyrum iter arripere dexterae enim Aquilæ quæ sedebat, obuiam factus, futuræ celebritatis, magno tamen labore comparandæ, vt postmodum probauit euentus, omen accepit. Nimirum autem illud in Aquila præcipua ac miratione dignum est, quod vna omnium animantium idem apud gentes nationesque omnes semper indicant, cum pleraque alia ita vel populorum vel gentium certarum propria fuerint, vt quantu

ne vel illi feliciora portenderent, infausta alijs & æramnosa magis minitarentur, quæ locis quæque histoto opere commonstrantur. Verum Aquila, cui non semper prospera felixque fuit? Quæ bel-
vumquam hominum memoria depugnata fuit, in quibus illa fuerit otiosa? siue quis Assyriorum,
ue Medorum, siue Persarum historia percurrat: siue Græcorum, atque adeo Macedonum monu-
menta resque præclarè gestas memorauerit: siue Romanorum, qui mox omnium exceperere gloriam,
namque celebratamque, & sublimem felicitatis apicem, admiretur? Apud hos autem quid vni-
quam Aquila frequentius? quid honoratius? quid vniquam sacratius fuit? Sed vt ab externis ordia-
tur, quanta illud admiratione dictum, quod Aquila currus Gordij, pauperis alioqui viri, iugo per
totum diem insedit: vnde Phrygiæ regnum Midæ eius filio præmonstratum. Vel illud potius, quod
tum apud Argiuos Heraclidarum familia defecisset, ex qua Regem eligere mos illis antiquitus fuerat,
cui Rex creari deberet per oraculum sciscitantes, responsum acceperunt, Aquilam id ostensuram,
caucisque admodum post diebus, Aquila superne delapsa super
Ægonis domo confedit, atque ira omnium consensu Ægon Rex
creatus. Hieroni quoque Siculo admodum adolescenti, priuati-
e fortunæ homini Aquila, quæ primo bello quod inijs, in eius
lyceo resedit, Regem cum aliquando futurum indicauit. Vul-
tatissima ea sunt quæ de Tarquinio Prisco memorantur, cui Ro-
mam migranti Aquila pileum ex itinere abstulit, futuri, vt Ta-
quil vxor interpretata est, principatus augurio. Quin & Dia-
umeno Macrini filio in agro ambulanti, Aquila pileum abstulit,
quem in capite cuiusdam regiæ statuæ deposuit, id honoris aru-
picibus adolescenti pollicentibus. Et quoniam in nostra de-
tenimus: C. Marius cum nidum Aquilæ cum septem pullis
tuer adhuc in agro reperisset, eumque gremio susceptum ad patrem detulisset, is admiratione mo-
tus, consultis aruspibus, septies penes filium rei summam futuram accepit, quod in tot, quos ges-
t, consulatibus apparuit, quos eo numero primus omnium affecutus est. Quamuis Plutarchus,
Romanarum quodammodo hostis historiarum, rem ideo fabulosam existimat, quod authores tra-
tant Aquilam non vltra duos parere, tamen Musæus dixerit ab ea tres excludi, vnum ali, duos ab-
icari: Cui responderi potest, id ostento fecisse fidem, quod & patri admirationem incusserat, præ-
ter morem septem genitos: illi enim portentosi partus Varroni nostro sunt, qui longè morem exce-
runt, vt porca quæ triginta capitum foetus enixa, Æneæ augurium dedit. Cæterum, quod ad nu-
derum facit huiusmodi, Albino etiam septima postquam natus est hora, conuiuio quod eius cele-
britati deputabatur, cum ei fierent nomina, septem Aquilæ paruulæ de nidis allatæ sunt, & quasi ad
ocum circa cunas pueri constitutæ: quod omen pater eo procliuius admisit, quod rarissimum est
in illis regionibus vbi Hadrumentum, huius natale solum in Africa, videre Aquilas. In huiusmo-
o ostentum accepit Octavianus, quod sibi ad quartum lapidem Campanæ viæ in nemore pran-
enti, Aquila ex improviso panem de manu rapuerit, cumque altissimè volasset, rursus ex impro-
viso leniter delapsa reddiderit. Eadem numquam antea Rhodi conspecta, ante paucos dies
nam Tiberius inde reuocaretur, felici admodum auspicio in culmine domus eius assederat. Et
laudij, qui diu inter ludibriâ aula fuerat, sub Caio demum fratris filio Consulatum adepti, quam-
imum cum fascibus ingressus est forum, præteruolans Aquila dexteriore confedit humero, indi-
o futuri apud eum Imperij manifesto. Acie autem Bebryacensi, priusquam concursus esset à mi-
ribus, Aquilæ duæ in conspectu omnium conflixere, victaque altera, tertia subuenit à solis ortu,
quæ victricem abegit. Ita duobus inter se decertantibus, Imperatoribus, Vespasianus, qui Orienti
æerat, rerum potitus est. Quin & Maximo, qui turbulentissimis Reip. temporibus Imperator ele-
us est à Senatu, vt Maximini obuiam iret crudelitati, quamuis humillimo genere nato, patre
ippe plebeio homine, arte ferrario, vel vt alij dicunt, carpentario, auspiciam Imperij dederat
quila, cum eo nato carnem bubulam, & quidem multam in eius cellam proiecisset, quæ angusto
tebat impluuium, eam denique cum iaceret, nec quisquam auderet attingere religionis timore, ite-

Inl. Obse-
quens de
prodigijs.

Plutarchus
notatur.

Qui partus
portentosi.

Sueton. in
eiusdè vita,
cap. 94.

Sueton. in
Tiberio c. 4.

I. Pierij su-
perstio.

rum sustulit, & in proximum sacellum, quod erat Iouis Præstitis, detulit. Eadem ostento huiusmodi infantem adhuc Aurelianum vinctum fasciola sine vlla noxa de cunis sustulit, & in aram quæ iuxta sacellum fortè sine ignibus erat, deposuit. Verum hæc temere fortè accidere potuerunt, cum nulla non die ignobilissimis etiam viris Aquilæ sese ostentent, & his etiam admirabiliora nonnumquam faciant, quorum tamen nemo vllam assequitur celebritatem. Ostenta in alijs obseruata, quod eorum qui ad aliquam rerum amplitudinem euehuntur, dicta factaque omnia, quantumlibet leuia repetuntur, & oraculorum instar in acta referuntur. Sed demus hoc contentiosis. Illud puto non negabunt, alicuius esse momenti, quod Aquilæ gerendis rebus tam sæpe se duces exhibuerint, & quasi diuinitus missæ, vel quid agendum ostenderint, vel quo res euasuræ essent præmonuerint. Cum natus esset Alexander Macedo, Aquilæ duæ tota ea die prepetes supra culmen domus infederunt, omen duplicis Imperij, Europæ Asiæque præ se ferentes. Ea autem quæ à classe in continentem progressa, ibique firmata, augurio fuit, Persas terra, non mari debellandos esse, Alexandri ipsius interpretatione, locus quam Parmenio sentiret. Et difficillimo eo prælio, quod cum Darianis apud Arbëllam commissum est, quo nullum vniquam acris inter eos fuit, Aquila paululum supra caput Alexandri placidè volitare visa, nec armorum sonitu, nec gemitu clamore vllò morientium territa, diuque circa Equum ipsius regis pendenti magis quam volanti similis apparuit, præfagio, vel indicatione potius, quo res euasura esset, manifestissima. Augurium huiusmodi legas apud Tacitum Fabio Valenti oblatum. Cum is exercitum in bellum ageret, ipso profectiois die Aquilam leni meatu, prout agmen incedebat velut ducem viæ prouolasse, longumque per spatium, nullo gaudentium militum clamore, augurium accipientium, & alitem saluere iubentium, terrefactam, ita iter continuasse, vt hand dubie magnæ & prosperæ rei omen acciperetur. Eiusmodi auspicij lætitia Vitellio fuit, copias aduersus Othonem præmittenti, siquidem, à parte dextera repente Aquila aduolauit, iustratisq; signis ingressos viam sensim antecessit. Et memorabili ea pugna, qua Lucrorum x v. millia tantum ducenta & viginti millia Crotonensium profligarunt, qua pugnabant parte Locri, Aquila ab acie numquam recessisse fertur, eosque tamdiu quoad vincerent circumuolasse. Quid, quæ Deiotaro Rei augurium dedit, ex itinere diuertendum? cui ille obsecuturus cum esset, conclaue mox illud, vbi Rex mansurus erat, si ire perrexisset, proxima nocte, corruit. Eadem Mario reditum cum summa gloria triumphabundum pollicita est, cum Anguem arreptum vnguibus dilacerasset, & in aquas abiicisset, & in oceanum inde versus abuolasset: quæ Cicero luculentissimis carminibus in Mario decantauit.

Val. Max.
l. cap. 5.

IMPERATORIA MAIESTAS. CAP. III.

Fulua super
omnes A-
quila habi-
ta.

OMNIBVS igitur nationibus & gentibus Aquilam in ostentis Imperij magnitudinè portendisse, multis exemplis apparuit. Cæterum cum multæ sint Aquilarum species, eam Ægyptij Sacerdotes in regio hoc significato deligebant, quæ à nigricanti colore Fulua potest appellari: huic enim Rex deorum Iupiter, regnum, vt Horatius ait, *permisit in aues vagas*: in ea regiæ virtutes omnes elucescunt: quippe quæ viribus omnium præstantissima vna fœtus suos alit atque educat: vna pernix, concinna, polita, apta, intrepida, strenua, liberalis, minimè inuida, minimè petulans, verum quadam etiam modestia prædita: ea non clangit, non lippit, non murmurat, sed regios denique mores, regiam profus maiestatem in omnibus imitatur. Quinetiam, inuenias homines eo naso præditos, cuiusmodi Aquilæ rostrum est, pro regijs æstimari solitos. Quod Plato tradit, & Plutarchus receptum asseruit, Persæque hominum id genus mirum in modum commendabant: cuiusmodique fuisse Cyrum, historiarum authores tradunt, atque ea se specie factum gloriari solitum. Sed quoniam rostri τὸ γροπὸν illud est, quod isti regium existimant, animaduertendum duplex esse τὴν γροπὴν genus vnum cui à fronte statim nasus insurgit, id impudentis animi signum ponit Aristoteles, similitudinemque eam ad coruum propius accedere: alterum, cui nasi curuatura separatur: fronte, circaque medium intumescit, & in vnci speciem exit. Hoc esse magnanimitatis indicium & ad Aquilam referri, Philosophus idem tradit. Merito itaque Pyrrhus quoque multis à se rebus magnificè præclareque gestis, Aquilæ cognomento plurimum gaudebat: quamquam ea erat modesta, vt non omnem sibi rerum gestarum gloriam vsurparet, sed bonam eius partem in milites trans-

Nasi Aquilæ
Typus.

ferret

ferret. Nam cum aliquando rebus bene gestis domum rediisset, illumque milites Aquilam appellita-
 er: Per vos, inquit, Aquila sum, qui vestris armis veluti pennis subleuor. Vidimus eius numum, in quo Aquila
 lam cum fulmine sub pedibus iacente, & ramis duobus quernis in coronam flexis, cum inscriptione
 Dorica, ΑΤ Π Ε Ι Ρ Ω Τ Α Ν: ab altera parte caput est, quod alii Iouis, alii Pyrrhi ipsius esse dicunt: nam
 inscriptio Epirotarum videtur ad Regem spectare. Quem vero corona, quæ apud Romanos hiero-
 glyphicum eius est qui ciuem seruauit, in hoc numo glandes Chaonias, & oracula Iouis Dodonei si-
 gnificare potest. Apud Pindarum legas Aquilam ita volucrum reginam ab Ioue declararam, veluti
 Delphinum piscium, vtriusque pernitate genus omne suum exuperante. Hinc idem ait, Aquilam in
 sceptro Iouis præfigi solitam. Neque vero mirum, Pindarum vbique honoris tantum Aquilæ tribuisse,
 se, cum Aquilæ apud Thebanos non aliter inter numina colerentur, quam Cynocephali, Crocodili,
 & alia quædam bruta apud Ægyptios in cultu fuere, & vt famus passim totis his Commentariis o-
 stensum, pro Diis habita.

A P O T H E O S I S. C A P. I V.

CVM igitur Imperatorem atque Regem Aquila descri-
 beret, eorum etiam iustis dedicabatur, qui filiis super-
 titibus decedebant: eos enim inter diuos referre mos erat:
 cuiusmodi morem Herodianus in Seuerianis iustis latissime
 profequitur, ex quibus Aquila, simulac ignis pyræ subiectus
 esset, ex intimo suggestus tabernaculo emittebatur, qua
 Principis animam in cœlum referre videretur, eamq; in nu-
 mismatis videre est, nonnumquam cum spoliis, nonnum-
 quam cum fastigio: sic enim suggestum illum, in quo cada-
 uera Principum cremabatur, Cicero videtur appellasse, cuius
 formam apud Herodianum legimus, & in plerisque nu-
 mis conspicimus. Vsq; adeo vero sunt Imperatoribus A-
 quilæ dedicatæ, vt ne in extremo quidem vitæ eos deserue-
 rint, deque cœlo, quibuscumque modis possent signa deder-
 rint, si qua posset ad salutem via præmuniri. Nam eidem Im-
 peratori Seuero signa mortis attulerunt Aquilæ quatuor:

Aquila
 principum
 iustis dica-
 ta.

Et Octavianum Augustum, cum lustrum in campo Martio magna populi frequentia cõderet, A-
 quila sæpius circumuolauit, transgressaque in vicinam ædem, super nomen Agrippæ ad primam literam
 sedit, vnde aruspices interpretati sunt, eum paulo post moriturum, quod haud ita multo post euen-
 tus comprobauit. Videre autem est in numo, cuius inscriptio est DIVI AVGVSTI PATRIS, A-
 quilam igni subiectam, quod ego ad iusta eius retulerim: quamuis nonnulli sacrum esse putant, pro-
 pterea quod Imperatoria, quæ Græci Hecatomben appellant, ex centum Leonibus & centum A-
 quilis celebrata fuerint ab aliquot Imperatoribus, & à Græcis etiam, quod tradit Iulius Capitolinus in vi-
 ta Maximi & Balbini. Sed nihil hoc ad Augustum, de quo nihil tale memorię proditum. In numo, cu-
 ius inscriptio est, DIVVS PERT. PIVS PATER, Aquila est pilæ insidens, quasi eum supra cœli con-
 iuxta sublatum esse velit innuere: nam altera inscriptio est, CONSECRATIO. Atq; hæc in diui M. Antõ-
 nini Pij numis multipliciter habetur, nonnumquam cum fulmine, nonnumquam etiam Antoninũ
 ipsum inter alas gestans: nonnumquam vero cubicularẽ lectulum in cœlum tollens, cum inscriptio-
 ne, CONSECRATIO. Qui Bellunensi in agro reperiuntur argentei, ex vno latere pulcherrimum ipsius
 Antonini caput habent cum inscriptione DIVVS ANTONINVS, ex altero Aquilam aræ rotundi ambi-
 tus insidentem, inscriptio, CONSECRATIO. Verum etiam in Vespasiani numo Aquila est quæ pilam
 gestat, atq; eiusdem alis tabernaculum corymbis & fertis redimitum. In Hadriani numis aliquot, Im-
 perator ipse sceptrum ab Aquila recipere videtur, quasi illi ab Ioue delatum esset Imperium, quod &
 inscriptio declarat, PROVIDENTIA DEORVM. In numo diuæ Sabinæ Augustæ Aquila est cum fulmi-
 ne, & inscriptio, CONSECRATIO, quamuis in fœminarum iustis Pauo, non Aquila, est adhiberi so-
 litæ: de quo in Pauonis commentario.

Propter hor-
 um rari-
 tatem, ut
 propter ra-
 ritate, non
 Suetonius
 in Augusto.
 Octavianus
 Augustus nu-
 mus.

Pertinacis
 numus.
 Antonii Pii
 numus.
 Adriani nu-
 mus.
 Sabinæ Au-
 gustæ nu-
 mus.

Ossifraga dicta.

SED iam nos appellant Aquilæ virtutes, illaque in primis, quod pium & misericordem Regem, qui scilicet victum & necessaria inopibus eroget, ostendere qui volunt, Aquilam eam proferunt; quam à vigore, quo egregie prædita est, Ossifragam appellant: ea enim pullos, quos sub Aquila, vel montana Ciconia, inuida illa inquam, & famelica, quam Græci *γυπαετών*, nostri aliquot vulturinam Aquilam nuncupant, nido eiicit, parentes adhuc operam desiderantes, cum volandi facultatem nondum adepti fuerint, ad se recipit, atq; educat, benigneq; tuetur, dum quantum satis sit adoleuerint.

BENIGNITAS. CAP. VI.

Virginis cedis.

QVÆ quidem mansuetudo fecit, vt iuniores (nam apud Ægyptios commentum huiusmodi non inueni) si benignitatem commodissimo hieroglyphico explicare vellent, Aquilam cum aliqua alite ex eadem olla cibum capientem fingerent. Sed quoniam in Aquilæ benignitatem incidimus, missum illud facere non possum, quod admiratione dignum apud Plutarchum legi, vt si cui argumentum placuerit, totius historię scenam sibi pingendam curet. Cum pestis olim Lacedæmonia exhauriret, oracula monuerunt mali vim cessaturam, si quotannis nobilem aliquam virginem immolassent. Obsecuti Lacedæmonii, oraculi fidem approbauerunt. Forte vero euenit, vt Helenæ fors obtigerit, quæ cum mandata duceretur, Aquila deuolans sacrificuli gladium abripuit, & ad armenta delatum super iuuenecam demisit, cuius prodigii argumento *παρτεγοντία*, id genus sacrificii sublatum est, quod memoriæ prodidit Aristodemus. Idem olim euenisse Romę in Valeria Luperca, & eadem de causa, tradit Aristides Italicarum rerum volumine decimonono, quem idem Plutarchus citat.

RELATA GRATIA. CAP. VII.

CRATES vero Pergamenus, quod & Stesichorus Poeta poemate profecutus est, historiam ab eiusmodi beneficentia non absimilem recitat. Nam cum decem & sex messorum quendam è fociis aquatum misissent, reperit is apud fontem Serpentem, qui complexus Aquilam artissimis eam spiris implicitâ suffocabat. Ille, vt falce messoria armatus erat, audacter progressus ferro Serpentem dissecuit, Aquilam liberam abire permisit: cumque hausta in vnam aqua rediisset, sociis singulis poculū ministravit, mox cum & ipse quoque bibere vellet, præsto adfuit Aquila, quæ poculum ab ore dispulit eiectū procul, dumq; messor factum miratur, & Aquilam quam probe nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditatur, videt eos & hic & illic concidentes vitam exhalare: vnde simul & aquam, quæ illi biberant, veneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumque in volucrem optime collocatum, manifestissime cognouit.

CONVITIORVM CONTEMPTOR. CAP. VIII.

*Aut Aquila culicem
αἰετὸς
τῶν ἐπι-
πιδῶν
non curat.
Pygargus dicta.*

QVANTVM vero illud est, & vere regium, quod Aquila est conuitorum contemptrix? Vnde nonnulli commenti sunt Aquilam figurare statu immobili cõcidentem, nulla pennarum asperitate terribilem, neq; hiatu rostri minacem, iuxta hanc Cornicem submittere, eo gestu, vt & lacerare, & conuitia facere videatur, si conuitorum contemptorem hieroglyphicè referre voluerint. Cornicem enim aiunt solere Aquilam lacerare, & in certamen quodammodo prouocare; illam vero, non p̄u Cornicis conuitia & importunitatem facere, quam Elephas Culicem.

PATERNA DIFFICULTAS. CAP. IX.

SED ENIM ab his diuersa ponere videntur Ægyptii sacerdotes, qui morosum patrem, & difficilem admodum in filios, per eius generis Aquilam cui Pygargo nomē, ab albicanti cauda est, significari voluerint, siue hæc *γυπαετός* sit, de qua superius: ea enim maxime omnium animalium pullos fastidit suos: vt non immerito Plotinus eos, qui sine ratione modoque ciuitates atque imperia gubernanda regendaq; susceperint, post obitum per *παλιγγενεσίαν* Aquilas fieri dixerit. Damnat & Basilius in hoc ingenium Aquilæ, & in educanda prole sua iniquissimam appellat.

SOLITUDO REGNI. CAP. X.

QUOD vero per Aquilam regni solitudinem intelligimus, sunt qui factum ea ratione defendat, *Malum vbi plures regnant.* quod regium esse dicant, vnum è filiis hæredem instituere, vni rerum habenas commendare, quandoquidem ait Ouidius,

Non bene cum sociis regna Venusque manent.

Et apud rerum scriptores quotidie legimus, potentissimas vrbes euerfas, clarissima deleta regna, illustres familias extinctas, & in populos omnia malorum genera debacchari cœpta, simulac potestas regia pluribus fuerit communicata. Quinetiam Isocrates, quamuis de regimine multa quoquo versum disputet, & nunc huic, nunc illi rationi fauere, pro loco quem tractandum sumpserit, videatur æquabiliorem tamen ciuibus monarchiam ostendit: propterea quod illa ambitiones, omnium popularium dissensionum semen, extinguat, quod cum Aristoteles quoq; mirum in modum approbaret, Homeri sententiam secutus, quod disputationibus suis pondus adderet & autoritatē, versum eius citauit:

*Οὐκ ἀγαθὸν πολλοὺς ἐσθλῶν, εἰς κοίτην ἔσθω,
εἰς βασιλείας.*

*Multos esse duces haudquaquam proderit: esto
Rex vnus.*

Non indecenter igitur Aquila, vt vulgato per Aristotelem Musæi versu fertur,

Tres parit, atque duos nido eicit, educat vnum.

Sed, vt superius ostendimus, specierum diuersitas in eo genere efficit, vt contraria super alitis natura auctores scribere videantur. Vt cumq; vero, educationis huiusmodi ratione habita, per Aquilæ pulum solitudinem interpretabantur.

PERNICIOSA POTENTIA. CAP. XI.

QVINETIAM iidem sacerdotes Ægyptij potentiam cuiuspiam, quæ sociis & amicis omnibus perniciofa esset, per Aquilæ pennas significabant. Huiusmodi siquidem ea vis est, vt allarum auium plumas, si commisceantur, interterere, & quodammodo deuorare videantur, quod & in tergoribus Pantheræ atq; Hyænx idem idem fieri compertum est. Pantherinum quippe tergus Hyænx cedere suo loco diximus. Eandem inter iuglandem & quercum antipathiam esse, scribit Plinius, tanto quidem naturæ dissidio, vt si quercus iuxta nucem iuglandem sata sit, prorsus emoriatur. Est & illud huic miraculo perquam simile, quod de cardamo fertur. Oulus id apud Persas vsitatissimum, cuius natura est, humorem omnem terræ ad se ita attrahere, vt reliquæ circumpullulantes herbæ cogantur exarescere: de quo prouerbiū est apud Aristophanem. Id alio vocabulo Scaphon vocant, Iberis est Dioscoridi, Ægyptiis Semeth, Nasturtium Romanis. Causam vero super Aquilæ pennis Philosphi commentantur, quod cum auis ipsa sit omnibus aliis infensa, deriuat vis ipsa animalis in res quoque eius inanimes, per sympathiæ contagionem. Alij pestiferam maleolentiæ vim quandam inesse aliti deprehendere, propter quam tacta ab ea facile computrescant, indicio esse reliquias eius hæsternas neque ab ea ipsa, neque ab alio quo piam animalium repeti. Permeare vero contagionem eam etiam in pennas, quæ alienas iuxta se positas adure propemodum pro comperto traduntur. Ita eius, qui rerum summa potitur maiestas, fulgore suo reliquos obscurat, & veluti micantissimum Solis iubar, vbi exortum fuerit, lucem omnibus stellis intercipit. Obiiciunt alij hoc in multorum Principum tyrannidem & rapacitatem, quibus non sine rerum tuarum iactura possis adhærescere. Quomocumque autem quispiam acceperit, natura hoc comparatum, vt debiliora à validioribus absumantur.

*Pennarum
Aquila vis-*

*Hinc Cœl.
Rhod. Cardamo simili-
lis, in prapocentes.
Diosc. lib. i. c. vlt.*

ERVDITVS IMPVRVS. CAP. XII.

IN Diuinis literis, quæ rem hanc austerius tractant, Aquila, Gryphus, Haliaetus, & Miluius rapacitatem significant, & à sacris vt immunda reiciuntur: per quas alites, vt signat Hesychius, intelligimus eos, qui cum sublimia quidem perferuari videantur (caeli quippe motus & rationem stellarum, situm atq; naturam, quæq; superioribus in elementis igne & aere fiunt varietates, contemplationi vigiliisque, non suta tantum causa sed aliorum etiam institutionibus dediti) vita tamen & impuri sint & malifici, dum vel insidias aliis intendunt, vel fordida quæq; conuenantur, suarum ita rerum satagentes, vt ad commoditates suas omnia contrahant, inexplebilique auaritia æstuantes, non suis tantum fruuntur, sed imbecilliorum quoq; bona diripiant, qualem Hieronymus notat lib. de Viuendi forma, ad Rusticum monachum, super Eremita quodam, qui publicas priuatasque elemosynas in suum & suorum tantum vsum verterat. Ita enim scribit: *Vidimus & planximus Crassi opes vnus morte deprehensus, vbi bis, stipēs quasi in vsum: pauperum congregatas, stirpi & posteris derelictas.*

MALVS DEMON. CAP. XIII.

NON imperite igitur Aquila diuo Gregorio malignus est spiritus, animarum raptor. Vt vero et quæ de pernicioſa dominatione dicta sunt, quæ omnia ad mundi huius Principem accommodari possunt iam prætereamus, habet & hoc proprium Aquila; quod pisces ab alto aere cõspicata, eos præcipiti cursu de lapſa rapit. Pisces vero animarum hieroglyphicum esse, dictum Commentario suo.

PRINCEPS SIBI TANTVM STVDENS. CAP. XIV.

Facit aliquos uicinos prouerbii Aquilæ uolare daces. Hadriani V. I. P. M. viuendi modo dicit.

ADIUNGUNT adhuc Egyptii sacerdotes, Regem tantum rerum suarum satagentem, neq; aliorum incommoda calamitatesve miserantem, per quam proposuissent Aquilam ostendi, eam quippe in astruendo nido sollicitam; illa siquidem, in solis excelsis, arduis & præcipitibus locis nidulatur, & omnino longe sublimius auolat, quam volatilia reliqua. Hinc fit, vt ab aliarum auium cõsortio atq; consuetudine sese abducere videatur, qui quidem plerisque Regibus mos est, qualem in Hadriano sexto Pont. Max. viro Batauo vidimus, qui humanam omnem consuetudinem ita aduerſabatur, vt non nisi propria vel utilitate, vel necessitate cogente, sui videndi copiam faceret. Quod si, quod raro admodum vidisses, spatiatum in subiectos Pontificio palatio campos obequitaret, nullis accitis comitibus, nullo, vt Pontificum mos est, aris tinnuli signo dato, iter arripere simulac principes, antistesq; & cohors reliqua ex officio assecuti essent, Equum ipse, nullius salutationem moratus, citius egressu perurgebat, conspectumq; omnem hominum, tamquam nihil ad se eorum ingenij pertineret, effugere properabat, seque in intimas palatii latebras occultabat.

PRÆFAME MORIENS. CAP. XV.

Fame mori miserum. Homerus Odysſ. 14. Plato lib. 3. de Repub. Aëto 27. C95. Et Plin. lib. 10. cap. 3. Aristot. li. 9. de Natur. Anim. P. sal. 102.

QUOD si hominem eo mortis genere periturum, quod Homero Patoque omnium est miserum, si idem significare voluissent, hieroglyphicum habebant Aquila, cuius rostrum esse tenormiter incuruatum: senescentibus enim Aquilis rostrum supernum accrescit adeo, incuruaturque fubinde magis ac magis, vt nulla demum aperiendi data copia, inedia plerumque deficiant & extinguantur. Hinc illa in bibaces, *Aquila senectus*, exprobratio: quippe quæ amissa edendi facultate, humorem assidue sorbillare cogitur, vitamque aliquandiu pertenui ea ope protrahere. Ac ne vsquam defint Græcorum fabulæ, commentum illi sunt, fuisse olim hominem, qui hospitem affectisset iniuria, proindeque deorum ira in Aquilam commutatum, inque sceleris pœnam eo affectum malo, vt fame consumeretur.

IUVENTVS RENOVATA. CAP. XVI.

ADDUNT alia quædam iuniores, vt illud ex Psalmo interpretentur, *Renouabitur vt Aquila iuuentus tua*, quod nescio cur nonnulli legunt, *Reuocabitur*, cum Græce sit *ἀναγεννιέσθαι*. Diuus Hieronymus Aquilam ait, vbi consenuerit, pennis suis prænodum grauari, ideoque fontem ab ea queri cuius aspergine pennas egerat, quibus leuata calorem intra se colligit, sanarique tum primum oculos, tum ab immerſatione in iuuentam redire. Eucherius Aquilas ait vi nimis senectæ implumes fieri, & ideo aetas à pullis suis vicissim ministrantibus pasci, donec deterſo senij vetero, cum pennis volat etiam

etiam vsum recipiant. D. Augustinus Aquilam ait senio grauata rostri immo dice crescentis adun-
 citate eo redigi, quod paulo ante dicebamus, vt nec os aperire, nec cibum villo pacto capere possit: im-
 pulsam itaque naturæ vi, collidere rostrum ad petram, cuius attritu excussa ea parte, quæ redundabat,
 ad cibum redire, atque ita ex eo senio reparari, vt omnino iuuenescere videatur. Nostri petram loco
 hoc Christum intelligunt, proque rostro adunco, prauitatis peruersitatisque opera, quod Physio-
 nomici eius figuræ nasum, vt superius dictum, iracundiæ & rapacitatis indicium esse volunt, hu-
 iusmodique homines auaros plurimum alieni appetentes, & vitiosis studiosos inueniri. Vitia vero
 hæc non alia excuti ratione, quam per Christi disciplinam queunt, atque ita pro iuuentutis renoua-
 tione animi depurationem intelligunt. Corpus enim nostrum ab adolescentia pergit in senium: ve-
 rum anima sapientis, pij probatique viri, à senecta in adolescentiam transmittitur, atque ita homo
 sic exterior flaccescit, & deficit indies, interior vero eo magis vigescit ac renouatur, quo diutius in
 casti honestique meditatione exercitioque vitam degit. Tale aliquid apud Platonem inuenias, dicen-
 te Socrate, *Tunc sana mentis oculus acute cernere incipit, cum corporis oculus incipit hebescere.*

A P O S T O L L I C A P. X V I I.

QUOD vero legitur in Euangelio Matthæi, *Vbi fuerit cadauer, illic & Aquila congregabuntur:* per ca-
 dauer, Adamantium Dominicæ passionis mysterium interpretatur: per Aquilas, Apostolos, de *Aquila*
 quibus etiam dixerit Elaias: *assument pennas sicut Aquila, & current, & non lassabuntur, & ibunt, & non* *Apostoli.*
surient: siue vt alij legunt, *Current, & non laborabunt; iter facient, & non lassabuntur.* Huic interpretatio- *Cap. 40. 31.*
 ni adstipulatur etiam Eucherius, qui loco hoc Euangelico pro Aquilis, sanctas animas accipi tradit, &
 alomonicum illud, *Via Aquila in caelum,* de Christi ascensu intelligi debere contendit. Quod si ad eru- *Prou. 30. 19*
 tionem hanc profana etiam adiungere liceat, Antipatri memorabile fertur epigramma, siue illud
 peusippi fuerit, in Platonis sepulchrum, quem vt diuinum antiquitas vniuersa venerata est, cuius ille
 nimam ad sepulchrum è cælo allapsam in Aquila speciem agnoscit:

Αἰετὲ, πῶτε βέλῃκας ὑπὲρ τὰ Φων; ἢ πνός, εἰπὲ.

Αετὲ ἐν τῷ θεοῖς ὄκον ἀποσκοπέεις;

Ψυχῆς εἰμι Πλάτωνος, ἀποπταμένος ἐν ἑλύμοισι

Εἰκὼν, σῆμα δὲ γῆ γῆ-χρὸς αἰθῆς ἔχει.

Cur, Aquila, ad tumultum hunc volitas? dic: nunquid ab astris

Hic habitare Deum forte aliquem intuita es?

Imo anima extincti sum diua Platonis, Olympum

Qua colo, sed corpus terrigenum Attica habet.

*Epigram-
 ma in Pla-
 tonis sepul-
 chrum à
 D. Laertio
 in Platone.*

I N G E N I V M V E L O X. C A P. X V I I I.

DI N D A R V S cum alijs plerisque locis, tum præcipue Nemeis, ingenij promptitudinem & velo-
 citatem per Aquilam ostendit, sumpta ab eo comparatione, quod prædam etiam valde procul di-
 antem mira pernicitate nanciscatur, visuque ita polleat, vt profundissima quæque prospiciat, quæ
 omnia ingeniorum acuminè sunt accommodata. Idem cum Bacchilidis & æmulorum suorum glo-
 iam eleuat, Coruos illos, se vnum Aquilam iactat, quod promptissimo ingenio nihil non concipiat
 quantumlibet arduum, & à terra marique remotum, *μοκ* & styli velocitate quæcunque conceperit
 sequatur. Ad huiusmodi rerum amplitudinem alludere mihi videtur Aristophanes Auibus, cum
 atheniensibus aut adulatoribus, aut eorum spes inanes elusurus, ait, *αἰετὸς ἐν νεφέλαισι γυῖσται.* Nimi-
 um enim oraculum acceperant Athenienses, fore vt tanto vrbes reliquas post se intervallo relin-
 querent, quanto Aquila reliquas aues volatu superat. Et Sosithei dictum illud celebre super vi eius
 opetuosâ:

Εἰς μὲν εἰς ὀρνίθους αἰετὸς ἰστέει.

Vna Aquila innumerâs exagitat aues.

*Aquila in
 nubibus
 oritur.*

N I L V S. C A P. X I X.

A T Q V E Aquila hac quidem de causa Nili fluminis hieroglyphicum in sacris Ægyptiorum literis
 habita: quoniam enim Nilum perniciousiter currere, tantaque profunditate insurgere, obseruatum
 est

Natalis
Com. lib. 4.
cap. 6.

μελας,
niger.

est primum Promethei tempore eam enim fuisse Aquilam nonnulli tradunt, quæ Promethei cor dis-
cerperet: quippe cum causas incrementi peruestigare non posset, ab Hercule demum Aquilam cobi-
bitam, qui fluminis impetum partim aggeribus, partim fossarum deriuio coercuerit, Prometheaque
omnes exundationis causas edocuerit. Inter autem vetusta Nili cognomenta **AQUILA** nomen in-
uenias, quod nomen à colore nonnulli dictum putant, utpote qui ut Maro ait, *viridem Aegyptum nigra
fecundas arena*, & quora ab eo colorari Catullus inquit, nomenque illi è limo quem trahit, factum
aiunt Etymologici: nam mare in longa inficit spatia, eaque de causa Melas olim & mox Melon appel-
latus Ennio, Aufonio, & alijs: idque etymon in nomine à nigrore Festus & Seruius agnouere.

ALTA COGITATIO. CAP. XX.

Auctores
Theopha-
sus & E-
schylus.

NON defuere tamen, qui Aquilam huiusmodi Promethei cor abrodentem, ad mores trahere
conarentur, ac profundæ cogitationis principem significare contenderent. Sed ne diutius in
Prometheo hæsitemus, quæ nostri super Aquila senserint, potius aperiamus.

DIVVS IOANNES. CAP. XXI.

SANE homines cum solam aurum omnium Aquilam esse diuinam autement; & antiquitas eam
Ioui tela gestare crediderit, inde persuasi sunt, quod eam omnium maxime oculo valere conspo-
xerant, longissimoque interuallo minutissima quæque discernere, Homeri ad hoc accedente testi-
monio ita dicentis:

ὡς αἰετὸς ὃν ῥά τε φασὶν
ἰδυτάτοις ἰδρῆδαι ὑπεργνωίων πετεηνόισι
Vt Iouis ales,
Cuius acntam aciem perhibent prestare volucres
Ante alias, quotquot caelo spatiamur aperto.

Hinc Ho-
ratius,
--- Cur in
amicorum
vitiis tam
cernis acu-
tum, quam
aut aquila.
Aquila
etymon,
eiusque ad
D. Ioan-
nem rela-
tio.

Et hymno Mercurij, vbi Apollo de Mercurij occultatione loquitur, qui ita latitaret, ait, ut neque
ipsum vel Aquila, quæ tam acute videt, inspexisset. Hinc Theologi nostri Diuum Ioannem Evan-
gelij scriptorem per Aquilæ hieroglyphicum à diuinis illis vatibus præmonstratum deprehendere.
Sane Aquilam (ut nomen etiam interpretemur) ab acute videndo dictam nonnulli ex veteribus as-
serunt, utpote qui Aquilam quasi aciem ab acumine dictam velint: quamuis, ut paulo ante diceba-
mus, alij ab aquilo colore vocem ducant: est enim aquilus color fuscus & subniger, ab aqua denomi-
natus. Vt cumque autem, acutissimi visus Aquila est Ioannes, qui oculi acie in altissimæ diuinitatis
recessum directa, præ omnibus maxime superioris naturæ secreta reuelauit, cuius facies Ezechielii
visa supremum ex quatuor locum obtinere, qui ad abolendam Ebionitarum hæresin, quæ Christum
hominem tantum, non Deum etiam asseuerabat, ad altissima remotissimaque rerum principia præ-
petibus euolauit pennis, deque penitissimo diuinitatis nido nitidissimas ac maxime pellucidas illas
gemmas furripuit, quæ postmodum intuentium oculis quantumlibet conuiuentibus hallucinanti-
busque micantissimi luminis claritatem attulere. Illic enim erat lux vera, quæ sola lumen mortalibus
elargitur. Hic ille deprehendit humanarum diuinarumque rerum omnium λογῶν initio fuisse, atque
penes Deum, ipsum denique Deum, ipsam esse rationem, quæ apud nos sub Verbi nomine recepta
est: ut reliqua missa faciam, tam multis diuinæ sapientiz luminibus illustrata. Hæc est denique illa
Aquilæ volitantis effigies, diceret Irenæus, quam sacri præuidere vates, quæ Ioannis nostri benefi-
cio, spiritus in Ecclesia aduolitantis gratiam manifestat. Nam hic alte exorsus principium, quod à
Patre est, effigiem Verbi, quæ refertur in Filio, & præclaram eius generationem enarrat: tanta cum
fiducia rem tam arduam aggressus, ut Aquilæ simbolo merito figuretur. Ioannes, inquam, ille alti-
loquus, quod Aquilæ referatur hieroglyphico, ipsa susceptæ lucubrationis materia sublimis, ait Eu-
cherius, & ab ipso rerum principio repetita, in causa fuit. Proinde cum volatu sublimi in ipsam Dei
omnipotentis aulam elatus sit, & oculorum aciem visu præpollens, in admirandæ diuinitatis faciem
infixerit, doctriinam nullo antea mortalium ingenio conceptam ab alto detulit, cuius initium *In prin-
cipio erat Verbum.*

STATVTA FIRMITER SEDES. CAP. XXII.

Hoc quoque sacerdotum Ægyptiorum hieroglyphicum fuit, per Aquilam, quæ saxum gestaret, hominem significare, qui firmam stabilemque in ciuitate, locove aliquo, sedem sibi posuisset: illa enim simulacrum sibi comparauit, quo possit firma & inconcussa rem suam procurare, lapidem quempiam exquirat, quem in nido pro libramento collocet: neque aliam huius rei causam sacerdotes illi tradidere, satis habentes constructi nidi firmitatem per huiusmodi argumentum indicasse. Nam & firmandis nauibus, priusquam anchoræ vsus repertus esset, id opis saxa contulere, id quod Apollonius Argonautas fecisse scribit, vt minime mirum sit, saxum, etiam in Aquilæ nido positum, in seruire stabilitati. Cæterum, lapidem hunc cum esse credere possumus, qui *ἀετῆρας* appellatur, *Aquilinum* Latini dicunt, ad multa remedia vtilem, adque id præcipue, quod partum contra omnes abortuum insidias custodit. Idem muliebribus foeminibus adalligatus, quotidiano experimento mirifice prodesse, præteritque; facilitatem inducere comparitur. Eo incenso morbum Herculanum, hoc est, furorẽ, qui plerumque ex atra bili accidit, qua potissimum Herculem laborasse tradunt, explorari putant. In ædificari nido asserunt auctores nostri, nihil igne deperdere, prægnantem esse, alio velut in vtero sonante. Sed vim illam medicam non nisi in nido direptis pollere, magorum tradit superstitio: neque tamen in omnium generum nidis inueniri, sed Melanaeti tantum, Pygargi, Morphni, siue vt Homerus, Percni atque Gnesij. Duas vero Aetitis species agnoscit Zoroastres, vnam densam & solidam, alteram raram & inanem, inesseque; solido vim illam perficiendi factum, & vsque ad partus debita tempora continendi. Occurrebant hic multa super lapide significata, quandoquidem ex eo ab Aquila in nidum collocato, rerum stabilitatem Ægyptij significare commenti fuerant: eaque firmitas ad Capitolij immobile saxum referenda videbatur, quæque veteres passim de cultu lapidis sanxissent, vtque vel nomen ipsum magni instar numinis aliquando habitum, quæque hic pietas nostra de petra sentiret: sed quoniam nobis cum Aquila res erat, quæ lapidis essent, in commentario, quod est super ædificiorum partibus, transferre, ibique commodius de argumento huiusmodi differere constituimus, cum multa adhuc ad Aquilam pertinentia saperessent.

Saxum loco anchoræ.

Aquilini lapidis species & virtus.

Auctor Plinius lib. 30.

cap. 21 & Dioscorides lib. 5. c. 108.

Plin. lib. 10.

cap. 3. hæc omnia.

TERRARVM DOMINATIO. CAP. XXIII.

Et vt longo circumuecti circuitu rursus ad Imperij significatum reuertamur, nostræ etiam sacre literæ, per Aquilam terrarum dominationem intellexerunt, vbi apud Ezechielem legimus; Aquilam visendæ magnitudinis, quæ late passis alis, immanique membrorum ductu, oppleta plumis, varietate insignis, vnguibus ferox & minabunda, præpeti volatu ad Libanum applicuerit, Cedrique inde medullam, tenellosque fuscules euulserit, tota aliarum frondium summitate decerpta: ad hæc, succis etiamnum vitium seminibus, quæ omnia Babylona translata sunt, ibique sata. Neque huic ob similem alteram adiecere, quæ vitium earum palmites deprædaretur. Per priorem illam nostri iunt, Nabuchodonosora Babyloniæ Regem interpretari: per alteram hanc Ægypti tyrannum, quorum prior Hierosolymam cepit, & populum cum Rege ipso Sedechia principibusque alijs in captiuitatem abduxit: alter vero, cum bellum aduersus Assyrios mouisset, Israheliticum populum seruitutis affectum: æt diu ad se traduxit. In vtroque Rege, Aquilæ hieroglyphicum proponitur, sed longe maior interpretatio est in ea, quæ Nabuchodonosora describit. Alæ siquidem diffusæ, numerosos indicant exercitus, quos ille secum traxerat. Membrorum exporrecta longitudo, regni eius diuturnitatem. Plumæ nihil aliud sibi volunt, quam diuitias, quibus locupletissimus esset. Varietas plumarum, rerum ab eo gestarum gloriam indicat. Armorum horrorem, vngues. Libanus, Iudææ claritatem atque celsitudinem longa annorum serie conspicuam: vnde ille medullam Cedri auulserit, quippe nobilitatem extirparit, & summas quasque frondes decerpserit, hoc est, ne tenerrimæ quidem Regum proli, ætati scilicet infirmæ, pepercerit. Sedenim totam oraculi ænigmatici seriem interpretatur Adamantius in eundem Ezechielem homilia vndecima.

Ezech. c. 17.

Aquila gemina pro Nabucho-

donosore, & Pharaone.

AQVILARVM INSIGNIA QVÆDAM. CAP. XXIV.

Quod vero initio dicebamus Iustinianam familiam aurea insignem Aquila, alios huc trahit ex antiquis, quorum claritas gestaminibus huiusmodi innotuerit. Sed illud prius dicam, quod dissimulandum in huiusmodi narratione minime videatur.

TERRARVM VMBILICVS. CAP. XXV.

*Delphis
terrarum
medium.*

APVD Delphos scilicet, duas fuisse Aquilas ex auro, quod monumentum erat terrarum vmbilicum apud eos esse, quem Iupiter ea ratione explorauerit, vt Aquilas duas, vnam ab Oriente, alteram ab Occidente dimiserit, quæ pernici volatu in aduersum allapsæ, supra Pythona factæ obuiam sunt: quo loco designato, declaratum est ibi terræ habitabilis medium esse, isque honos geminis aquilis habitus, vt in templo ibidem excitato, aureæ constituerentur. Atque hinc illud innotescit, quod in Maronianis appendicibus legitur:

*Meminit
Nat. Com.
lib. 4. c. 10.*

*Pallas Cecropias tuetur arces,
Delphos Pythius orbis vmbilicum.*

Ab Apolline autem ad Respublicas & milites transire ipso narrationis ordine inuitamur; ad eorum igitur insignia quædam ostendenda calamum conuertemus: gentilem enim scutorum vsus, variaque in eis imagines, aut picturas, quæ familiarum indicant stemmata, cognationesque, tametsi viri haudquaquam contemnendi, esse hæc recentioris ætatis inuenta existimarint, nos antiquissimi moris esse, & hic, & alibi toto opere differuimus.

LACEDÆMONII. CAP. XXVI.

*Litera La-
cedæmonio-
rum ad
Hebræos.*

NAM QVE Aquila, quæ Draconem arreptum gestet, Lacedæmoniorum Rempublicam ostendit, huiusmodi enim signo literas illi publice obsignabant. Tradit hoc Iosephus, vbi literas Lacedæmoniorum recitat Arij eorum regis ad Hebræos Onia Pontifice datas, quarum sententia ea erat, vt profiterentur Lacedæmonij se, per Abrahamum Iudæorum esse consanguineos: proinde gentem ipsam hortabantur, vt quæ Lacedæmoniorum essent, pro veteri necessitudine communia ducerent. Epistolam eam Iosephus, ait complicatam figura quadrangula fuisse, eoque obsignatam argumenta, quod supra posuimus. Quod vero designarit epistolam fuisse quadrangulam, alios atque alios indigent complicandarum epistolarum modos, apud hos vel illos extitisse: alij enim paginis, alij tabellis, voluminibus alij in vmbilicos complicatis scribere consuerunt.

CLEARCHVS. CAP. XXVII.

CLEARCHO autem Heracliensium Tyranno, qui Iouis se filium dixit, in publicum prodeunt aurea Aquila velut argumentum generis præferebatur.

HERCVLIANI IUNIORES. CAP. XXVIII.

EIVSMODI coloris Aquila, quippe lutea trunco insidens in parma lutei Sapphiri, cuius marginem eodem colore, sed admodum dilutiore, circulus ambibat, Herculanorum iuniorum erat qui sub Magistro militum Præsentiali militabant: quod in antiquis quibusdam eius militiæ commentarijs inueni apud Maffæos Romæ.

HERCVLIANI SENIORES. CAP. XXIX.

SENIORES vero Herculiani, cæruleam Aquilam alis vtrisque passis habuere in rubra parma scuius latus ambitus in margine lutei coloris erat, quem nigra linea circumducta in partes duas æquidistantes difsecabat. Erant vero Iouiniani, siue, vt apud Vegetium est, Iouiani, atque Herculiani Illyricæ legiones duæ, quæ fena millia militum habebant, quos Diocletianus, qui se Iouem Latin) vocitabat, & Maximianus, qui pro Hercule se gerebat, cum ad Imperium peruenissent, pro merito virtutis ita nominibus à se inditis, appellandos censuere, eosque cunctis legionibus prætulerunt. Tel vero illis erant plumbatæ, quos Manobarbulos vocabant, eosque portabant scutis insertos, isque; oportune iactis hostes equosque; priusquam non modo ad manum, sed ad ictum missilium peruenirent, graui admodum percussione confauciabant, Imperatoresque; illi horum opera bella plurima confecerunt.

IOVINIANI IUNIORES ET SENIORES.

CAP. XXX.

IOVINIANORVM autem, qui Iuniores vocabantur, insigne erat Aquilæ apothæosis, redimiculo supra caput imposito. Ales ipsa natiui coloris in parma lutea, quæ rubro primum circulo clat

debatu

*Herculiani
& Iouiniani
qui.*

ebatur, inde altero sapphiri coloris toto margine complectebatur. E pectore autem Aquilæ, aureus extabat umbilicus. Seniores vero purpuream gestabant Aquilam in parma cærulea: duoq; erant ro margine circuli, ruber interior, exterior luteus.

QUARTODECIMANI. CAP. XXXI.

CÆRVLEI coloris aliquanto diluti Aquilam gestabant Quartodecimani, qui sub Magistro militum per Thracas militabant. Ea vero ales in alba parma insidebat orbi cæruleo densioris rti, intra quem circulus ruber erat, à cuius medio aureus extabat umbilicus. Verum hæc fatis fuerit ttigisse, ne opusculum vniuersum insignibus & gestaminibus farciamus. Hæc atque alia pleraque uiusmodi scriptores rerum memoriæ prodiderunt, quæ si prosequi velim, nullus vnquam futurus t modus: quare manum de tabula, sitque iam super Aquila fatis superque declamatum.

IOANNIS PIERII VALE-
RIANI HIEROGLYPHI-
CORVM

LIBER XX.

DE IIS QUÆ PER PHOENICEM, PELE-
CANVM, ET QUASDAM ALIAS AVES
significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD CLARISSIMVM ACTIVM SYN-
CERVVM.

IBI vero (SYNCERE ACTI cariss. Phœnicem & Pelecanum, qui que in ipsam historiam seriem quibusdam veluti laqueis detenti sese inuicem implicauerunt, sociari que in hunc locum aptissime conuenerunt, Noctuam, Cornicem & Passerem, dedicare consilium fuit: Ac Phœnicem quidem ea de causa, quod veluti ille admirabili quadam insignis pulchritudine, visu rarissimus, post longissima temporis interualla conspicitur: ita Latina lingua nitor, & eloquentia cultus, ornatusq; per tria ferme Phœnicis secula desiderati, etate demum nostra, beneficio, & labore plurimum tuo suscitati, spectandos sese theatris iam omnibus exhibuere. Pelecanum ob eam, qua precipue commendaris, in amicos omnes charitatem atque beneficentiam, vt nemo vnus hodie magis amico amicus, quam Syncerus Actius esse predicetur. Noctuam, qua tuarum indicium sit lucubrationum, quas Minerva haudquaquam inuita, elegantissimas elaborasti. Cornicem ob diuturnitatem, qua scriptis debetur, non modo vno plus seculo; sed perpetuo summa omnium commendatione victuris. Passerem ob orationis tue veneres cupidinesque, qua nihil suauius neque iucundius excogitari potest. Sedenim qua multa atque praeclara de ingenij tui sublimitate dici possent, ea consulto pratero, quia tu longe maior es quam mea te capere possit commendatio: quis enim Soli lumen asferre, nisi fatuus quispiam aggrediatur? Igitur cum tuo ipse sis splendore clarus, principatum hinc in literatura candore tuum, suo se praesidio tuentem missum faciemus, quodq; nostrum est institutum, ad animalium qua interpretanda suscepimus, significationes conuertemur, qua quidem quales & cuiusmodi sint, tu amicus tu eas tum ex Graecis Latinisq; scriptoribus non ignoras, tum ex admirabili illa venerabilis antiquitatis tabula aenea, quam simul apud Bembum inspeximus, potes edoceri, qua omnem Ægyptiorum historiam antiquiorem, argento atque auro delineatam ostentat: Quid tamen & nos super his compererimus, ex ipso Phœnicis indicare incipimus.

INSTAVRATIO. CAP. I.

EGYPTII sane Sacerdotes, cum longa quid annorum ferie intermissum, & iam antiquatum esset: quippe ludi, sacra, ceremoniæ, supplicationes, mores, ritulve aliqui, triumphorum splendores, vel quid

huiusmodi, euenissetque postmodum, vt eadem instaurari cõtigisset, Phœnicem in huius rei significatum sculperè consueverunt. Vnicum enim pleriq; omnes auctores tradunt Orientales habitare solitudines, ab orani hominum commercio visuque separatam. Nomen illi Plinius in aditum ait à Phœnice arbore, quæ palma Romanis est, ob id, quod ex Syagrorum genere vna, quæ in Chora est intermoritur, ac ex seipsa renascitur. Phœnix quoq; noster vbi moriendi tempus ipse met aduentare

presensit, post annos, quos viuere perhibetur, circiter quingentos, in Ægyptum fertur, vbi ad humum demissus (ita enim Ægyptij, rem memoriæ prodiderunt) rostro semetipsum vellicat, acceptoq; ex eo vellicatu vulnere, cruorem emittit, ex quo primum ceu vermiculus nascitur, mox pullus fit alter, forma priori similis: qui quamprimum pennas indeptus est, confert se vna cum patre in Heliopolin, quæ in Ægypto est, vbi primum Phœnicem ortum ait Athenæus, quo simulac venerit, oriente mox Sole moritur, nouo pullo in regna sua transmigrante. Vnde minime mirum est, duos aliquando Phœnices simul visos proditum ab historijs: Alij scribunt defunctum parentem à Phœnice pullo in eandem Solidicatam vrbe gestari Smyrnea sphaera reconditum, quod non inficiatur Adamantius: sed enim cuius textoris manu obrotunda illa cistula contexitur, maxime velim edoceri. Ouidius hoc prius dixerat 15. Metamorph. vnam esse alitem, quæ sese ipsa reparat atque refeminet: nam vbi vitæ suæ seculum compleuit, structo in palmæ alicuius vertice, ex casia, nardo, cinnamomo & myrrha, nido se superponit, finitq; in odoribus æuum, inde Phœnicem alterum renasci de patris corpore: qui cum satis virum per ætatem indeptus fuerit, vt oneri ferundo sufficiat, nidum è ramis auellat, suaque incunabula & sepulchrum patris in Heliopolin deferat, atq; vt ipse dicit, reponat ante ipsius Solis fores: res quippe ingeniosissimo quouis Poeta digna. Horus nihil amplius ait, quam ab Ægyptijs sacerdotibus alterum defunctum, illum summo cultu suscipi, cui mystæ iusta ea rite redderent, quæcunque in reliquis alijs sacris animalibus facere mos erat. Quæ vero de nido eius Manilius senator togatorum, vt aiunt diligentissimus, tradidit, quæque inde nouis adiectis ad fabulam commentis posteri licentiosius ampliarunt, cum maximis ille nobilis doctrinis, doctore, quod asserit Plinius, nullo fuerit, hi vero nullo veterum authorum testimonio fabulentur, quæ sit adhibenda fides, aliorum fuerit iudicium. Obijcit aliquis Lactantium, summum, non inficior, virum: sed is, vt etiam Ouidius, poema scribit, non historiam. Ego sane super Phœnice atq; Pelecano, de quo paulo post, superq; nonnullis alijs, maiorem his adhibeo fidem, qui eadem in regione, locisq; vbi animalia hæc reperiuntur, & geniti & educati sunt, ac ea perinde conspiciere aliquando potuerunt, quam ijs, qui auditu tantum eorum naturas exceperunt.

Quamuis vero de moriendi modo, deque funerandi ratione super Phœnice scriptores diuersi abeant, in eam tamen omnes concordiam deueniunt, atque consensum, vt Phœnicem nouum ex præmortui corpore fieri nequaquam inficientur, esseque hoc plenissimum, atque firmissimum fœdus resurrectionis specimen, Tertullianus asseuerat: quippe qui de Phœnice loquens ait: *Ille semetipsum libenter funerans renouat, natali sine decedens, atque succedens iterum Phœnix: vbi iam nemo, iterum ipse, qui non iam alius idem.* Quid expressius in hanc scilicet resurrectionis causam? aut cui alijs rei tale documentum? (de resurrectione quippe loquitur.) Addit & hæc etiam scriptis suis: *Et florebis, inquit Deus, velut Phœnix: id est, de morte, de funere, vti credas de ignibus quoq; substantiam corpori exigi posse.* Prosequitur mox rationes suas: *Multis Passeribus antestare nos Dominus pronunciauit: si non & Phœnicibus, nihil magnum.* Inde subiicit Ironiam: *Sed homines semel interibunt, quibus Arabia de resurrectione securis. Ita*

D. Hieron.
ad Præsidi-
um, In-
dianam habi-
tare ait.
P. in lib. 10.
cap. 2.
Ortus Phœ-
nicis.

Lib. 10. c. 2.

Tertullian.
super Phœ-
nicem, lib. De
resur. Car-
nis.

le passim acerrimus Christiani nominis propugnator, labentem hanc aciem restituere contendit, cui veluti sacrae innixus anchorae, uxorem quoque vna ouis commemoratione, ad vidualis pudicitiae observationem adhortatur. Probe enim vxor, inquit, qua maritum in pace praemisit, pro anima eius orat, & refrigerium interim postulat ei: & in prima resurrectione consortium, offertque annuis diebus, dormitionis eius, & uae plurima omnium lectione digna prosequitur.

De vidua
tate.

A B S E N T I A D I U T V R N A. C A P. I I.

VT CVM QVE autem de morte Phoenicis traditum sit, Aegyptij sacerdotes tam diuturnae migrationis ergo, eum qui peregre profectus diutissime domo procul abfuisset, per hanc alitem significabant: propter viuacitatem autem, animam hic diuturno tempore versatam. Nam animi patriam non esse corpus, sed nos hic, quamdiu uiuimus, peregrinari, non Aegyptij tantum, sed Graecorum, Latinorumque authores praestantissimi, nostraque in primis pietas, passim admonere.

S O L. C A P. I I I.

CVM vero Phoenix vnicus omnino esse perhibetur, & pulcritudine volatilium genus omne longo post se relinquit interuallo, quippe qui sit aureo circa colla fulgore rubicundus, cetero corpore purpureo, aruleam caudam rosae pennis distinguentibus, cristis aciem caputque plumeo apice, vt Plinius diceret, honestatus, simulacrum Solis ab Aegyptijs ferebatur, cui, quod solus sit, a raritate nomen: quo quidem nihil admirabile magis intuemur, dum lumen ille suum longe atque per ima etiam penetrata exiguo quouis aditu, cluti suprema quadam inundatione diffundit, ea que e causa $\pi\omicron\lambda\delta\varsigma$ cognominabatur, id enim est apud Phippum Aegyptij vocabuli significatum voce Graecanica inductum, a multarum scilicet dotum opulentia, magnitudine ve: quia omnia sibi collata latissime superat, & excellit.

Phoenix
Solem de-
notat.

Plin. ibid.
Solis ety-
mon a Ma-
crobio.
lib. 1. c. 20.

P R A E S T A R E. C A P. I V.

AEGYPTII denique cum Sole magis quam reliqui homines gaudeant, eiusque beneficio perfruantur quo maxime feruet tempore, prouincijs reliquis quantumlibet remotis, & in Septentrionem declinantibus grauis, Aegyptijs solis est commodus: Nilo tunc scilicet exundante. Cum vero per Phoenicem Solem intelligerent, per eundem exundationem identidem significabant. Neque tamen simplex erat apud eos exundationis vocabulum, sed id PRAESTARE ET EXCELLERE etiam indicabat, atque uti cuiusquam esset in aliqua vel ingenij, vel corporis, vel opum dote claritas, ita tum exundare dicebant. Nos quoque rarissimos doctrina virtuteque viros, qui longe reliquos antecellunt, Phoenices appellare consueuimus. Opposito vero modo, *Multitudo*, pro vilitate ponitur: vt, *multus est multis*, apud Plin. in Epistolis, ex vulgaribus quippe & ignobilibus hominibus. Et apud Cicero, *tibi saepe eodem sensu*. In sacris literis Psal. 71. *Quasi prodigium factus sum multis*, hoc est, imprudens, insipientibus & ignobilibus.

D E P E L E C A N O. C A P. V.

EX eadem solitudine Pelecanus occurrit, quem Latini Plateam, vt putat Gaza, vocauerunt. Nam sunt qui Plateam eam apud Plinium vocandam existimant, voce hac ex Ciceronis de Natura Deorum, lib. 2. desumpta. Idem nomen apud Hebraeos *Quar*, a nonnullis Pelecas, ab alijs Onocrotalus interpretatur. Pelecanum sane auem paruam esse, quae solitudine delectetur, Eucherius scribit. Esse autem aliud Pelecanorum genus in Nilo, non inficiatur, passimque in stagnis & lacustribus locis habitare, pene Cygnis simile, nisi quod paulo maiores sunt. Atque hi forsan Onocrotali, quos Veneti syllabis aliquot ademptis, Crotos vocant. Deuorant hi conchas audivissime, multitudinemque laxo modum ingestam gutturi euomunt, atque ita mox quod aptum cibo quasi coctum absumunt, crustas negligunt. Deque genere hoc dubio procul quae dicturi sumus hieroglyphica desumuntur.

Quod collis
mergens in
aquam ru-
ditum edat
ov & ij
nespa-
ncpods,
asinus &
rudium.

IN SI-

*Pelecani in
nidifican-
do confue-
sado.*

INSIPIENTEM hominem, quippe qui nullam rerum rationem examinet, per Pelecani hieroglyphicum significari tradunt Ægyptij, propterea quod avis ea cum possit in editoribus locis nidificare, veluti prudentiora faciunt volatilia, quæ ita se à multorum iniuria subducunt, ea, satis cum imprudentia, spaciosas areas perquirat, in quibus terra defossa ova ibi edita deponat: quod simulac animaduersum est à pastoribus, vel ab ijs, qui id genus alites aucupantur, ubi primum pulli exclusi sunt, eo properant, & vel aridis Boum excrementis, vel alio quopiam fomite locum sepiunt, mox ignem iniiciunt: (*ἐμβόλαιον* enim in manuscriptis codicibus, non *ὑποβολάιον*.) Pelecanus autem quamprimum conspexit fumum, ocyus auolat, & longe maiore imprudentia quam nidificauerat, ignem alarum quassatione quatit extinguere: cæterum, ignis ventilatione agitato, vehementius incenditur, præstat illa nihilosecius flammæ alis verberare, rata se opem ita filijs allaturam: sed enim contra accidit, quam sperarat: quia pennis omnibus ita exustis, euolandi facultate priuatur, atque ita minimo negotio capitur. Animaduerte vero in antiquis Hori codicibus esse, *ὅφ' ἔκατακούμεν* & *τὰ ἐαυτῆς πτερυγίας*, non vt in vulgatis, *κατακούμενα*. Hinc Ægyptij reliqui, qui sacris initiati non erant, alite hac nulla religione vescebantur, pietatem autem in filios huiusmodi, vitio dabant insipientiæ. Dicebant enim Pelecanum non consulto, vt Vulpanferes faciunt, ad id certamen ferri, sed per imprudentiam, & mentis alienationem quandam (*εὐολας* enim, non *εὐολας* in manuscriptis Hori codicibus habetur) quare tanquam auem inauspicato genitam ac male feriatam contemnebant, nullo eam honore prosequentes. Hebræi nomen id huius alitis, quo de superius mentio facta est, punctis ijs præsignant, quæ profanam eam, & à mensis reiectam indicant. Sane Leuitico Pelecanum, quem Septuaginta Interpreteres cum Ibide, Porphyrione, Cygno, Herodio, & Charadrio nominant, ideo cum his omnibus profanam decreuere: quod longiguttures sunt, si nouum licet proferre vocabulum: quæ autem alites sunt huiusmodi, cibum non ex aere, aut ex arboribus aucupantur, sed vel à terra, vel ex mari fluminibusve aut stagnis, vt Ibis Serpentes venatur, Porphyrion Vermes, Pelecanus & Cygnus Pisces ex earum figura hominem scilicet intelligentes, qui cibo posthabito cœlesti, terreno pascatur, aut marino, hoc est, mentem ad inferiora deiciat, diuinoque neglecto cultu, humana quæque, atque ea sordida & parum vtilia perquirat. Sordidi enim Vermes, sordida reptilia. Pisces vero parum conferunt ad nutrimentum: de quibus loco suo disputabimus.

PIETAS ET AMOR IN FILIOS

CAP. VII.

SACERDOTES tamen Ægyptij alitem hanc cum primis sacram venerabantur, eique parcendum sexistimabant, & honoris causa nullo pacto vt mensis inferretur, æquum arbitrabantur: cum factum id, quod pro filiorum salute neci se tam atroci dederet, non imperitiæ stuporive, aut imprudentiæ imputarent, sed incomparabili paterni affectus charitati, supremæque miserationi, qua ergo filios maxime omnium afficiatur. Fallere enim venatores, eosque transuersos seducere, non sine spugæ, quod Vulpanfer agit, parui omnino momenti est. Femora etiam, quod Vultur facere peti betur, vellicare, vt excusso sanguine filij pascantur aliquamdiu, non magni admodum est cruciatus. Sedenim, in adeo penetrabiles furentis ignis ardores iniicere se, eaque perseuerantia tam cruciabiliter tormento torreretur, supra quam excogitari possit admirandum. Quodnam enim animal tam fatuum tam stupefacto sensu inuenimus, quod ad vnus prunæ tactum non è vestigio resiliat? quod adeo robustum atque impavidum, vt accensam non expauescat flammam? Animosi atque imperterriti aut omnia animantia Leones, illi tamen tam feroces, tam indomiti, tanto animi corporisque vigore præditi, consternantur statim ad vnus præsentæ faculæ conspectum, præq; timore propemodum exant-

*Pelecanus
commen-
datur à
pietate in
suis.*

nascunt. Videt Pelecanus ignem, cuius non ignorat vehementiam, aucter accedit, ardorem in membra singula intolerabili cruciatu penetrantem sentit, neque loco dimouetur: exurit pene tota, eque tantillum quidem consternatur: patientissimaque constantia vigens, saluti filiorum intentior, quam suæ mortis genere omnium atrocissimo conficitur, tanta in ea charitas, tantus amor, tanta vis pietatis elucescit: & quispiam audebit eam stuporis in simulare, & male feriatam auem appellare? Subit ad hanc sententiam Arfinoes recordatio, quæ à Ptolemæo fratre insidijs & fraude decepta, *Arfinoes pietas.* am percussores in duos filios impuberes immisos à fratre conspicata esset, complexa eos ad se fugi-
tes, ea parte qua vulnera filijs intendebantur, diu corpus suum cædendum opposuit, multisque ita vulneribus faucia, eorum tamen saluti consulere non potuit: illi enim in matris gremio inter oscula sa truculentissime trucidati sunt. Quod si Pelecanum simili casu sese morti obijcientem, insipientem appellauerimus, longe quidem insipientiorem Arfinoem dicemus, quæ ita pro filijs trucidari pareretur: cum præsertim ipsa non ad mortem, non ad vincula, sed ad nuptias & regni successionem à Ptolemæo deposceretur. Sed tantum abest vt vel Arfinoe vel Pelecanus sint imprudentiæ damnandi, omnium consensu merita, hoc est, ingenti laude, ob incomparabilem, quam omnes admirentur, caritatem minime fraudandi esse iudicentur.

MISERATIO: C A P. VIII.

EDENIM nostri quoque cum Ægyptijs sacerdotibus in hoc pingendi genere consentientes. Pelecanum pro miseracione ponunt, & Assertoris nostri hieroglyphicum in summa cruce statuunt, qui nos sospitaturus, atrocissima trahi morte voluerit. Agnoscit & Eucherius Pelecanum pro Christi symbolo, quamuis Hieronymus tradit eum auem pullos suos rostro percussu interficere, pœnitentiam mox factum, nido in ipso per triduum lugere, postremo seipsam grauitur vulnerare, & sanguinem suum super filios effundere, quo illi perfusi reuiuiscant: quod alij vident. Sed quod eam alitem, vt etiam alijs plerisque persuasum est rostro pectus diffecantem pingunt, vt ita fuso sanguine filios alat suos, ab Ægyptiorum historia valde alienum est: illi enim Vulturem tantum, vti suo proximis Commentario, id facere tradiderunt, neque non, vt paulo ante dicebamus, Phœnicem, sed hinc non pietate adductum, vt i vultur, sed fato ita coactum suæ consulere posteritati. Sunt & mutua fororum officia, qui parentibus vicem reddunt, & escam famelicis subministrant: verum ijs quæ parentibus in eos proficiscuntur, haudquaquam paria. Quod vero Celsus persuasum facere nititur, es humanum genus superare pietate, Adamantius hæc ab ijs geri natura tantum duce proficitur.

Vt Psal. 101

Pelecanus
Christi
symbolum.

SOLITUDO. C A P. IX.

OSTRÆ autem sacræ literæ per hieroglyphicum Pelecani solitudinem interpretantur, cuius factum se esse similem Dauides canit: quia scilicet errabundus tunc per solitaria diffugiebat locus, qui Saulis Regis indignationem euitaret, quod vt apertius explicaret, nycticoracis etiam similitudinem adiecit, qui quidem non luce, sed tenebris in comparandis vitæ suæ necessarijs plurimum fitur. *Psal. 101. vers. 7.*

DE VVLPANSERE. C A P. X.

ED ne longius ab hac in filios charitate discedamus, insigne illud quoque exemplum incomparabilis amoris est, quod à Vulpansere præstatur.

FILIVS. C A P. XI.

ILLIVM, vt inquit Horus, vt alij, affectum in filios, scribere si vellent Ægyptij sacerdotes, Vulpanseris hieroglyphicum faciebant. Ales hæc, ex Anserum genere, qua lautiores epulas non norat olim *Lib. 1. c. 53.*

rat olim Britannia, tanto filios amore prosequitur, vt si vnquam accidat, vt cum filijs in venatores incidat, simulatque conspecti sunt illi, pater & mater sponte accurrunt, seque ipsos venatoribus dedunt, vt ita eos à filijs aliorum auertant; *δαισωνθη* enim non *δαισωνθη*, in antiquis manuscriptis codicibus habetur. Cuius pietatis ergo visum est Ægyptijs, animal huiusmodi magna prosequi veneratione. In iisdem enim manuscriptis exemplaribus est, *αι γυπλιος εδοξε σελαζειν τα ζωον*, non autem *συμλαθειν*, vt habetur in impressis. Porro Britannii, qui, vt dicebamus, Vulpanserem in delicijs habebant, nostrum Anserem religiosum opinabantur, eoque abstinebant. Nam cum de moribus eorum Cæsar loqueretur, eos dixit Anserum cibo non vesci, perinde ac etiam neque Lepore. Verum istud olim.

Anser olim
religiosus
Britannijs.

DE NOCTVA. CAP. XII.

RELIQUVM est, vt & Noctux, & aliarum auium, quas promisi, significata prosequamur, quæ cum nostrates sint, Latinis & Græcis plurimum innotuere: quare de his longe certiora sumus allaturi.

MINERVA. CAP. XIII.

Hæ &
Νυκτε-
ριου,
vt ait Ouidius,
Noctæ uolant, seroq;
trahunt à
tempore
nomen.

PRIMARIVM Noctux significatum est, vt Minerua per hieroglyphicū eius intelligatur, de qua ipsa Glauco-
poidis etiam cognomentum sumpsit: siue propter cæ-
sium oculi colorem, quo qui præditi sunt, præstantioris &
acutioris ingenij feruntur esse: siue propter lucubrandi,
contemplandique munus, quod animi vis nocturni po-
tissimum temporis silentio vegetatur. Qua de causa Dra-
cones etiam, Gorgoneum quippe, caput, ægidi adsculpe-
bantur. Acutissimum enim esse Draconi visum ex eo po-
tissimum apparet, quod ab intuendo illi nomen, vt in
Serpentis Commentario copiosius. Addunt alij tertiam
quandam causam: quia nusquam Noctuarum vis maior,
quam Athenis, vbi dea ipsa præcipue colebatur, vnde pro-
uerbium illud emanarit, *γλαυκας Αθηνας* ferre: siue id ob Noctuarum copiam, siue ob numerorum multitudinem, qui Noctux signum habebant. Acerbe vero Demosthenes in huiusmodi Noctux cultum lusit, cum è carcere populi Atheniensis elapsus fugeret: nam ad Palladis arcem subinde respectans, sublatis manibus: *ο Πallas*, inquit *urbium domina, cur tribus insausitissimis bestijs delectaris? Noctua, Dracone, & Populo?* ex vna forte cœcitate, ex Dracone liuorem animorum, ex Populo instabilitatem & inconstantiam intelligens.

Meminit
Cicero ad
D. Fratrem
& ad Tor-
quatum.

Plin. in
iust. vita.

SAPIENTIA. CAP. XIV.

SANE vero cum Minerua consilij prudentiaq; Dea diceretur, aliquot in ostentis Noctua sapientia signum fuit, vt quæ in Hieronis priuati adhuc hominis hasta confedisse conspecta est, primo bello quod iniit: nam aruspices hinc eum cautum in consilio futurum prædixere, id quod sapientissimum totius eius vitæ regimen comprobauit.

VANÆ SAPIENTIÆ STUDIUM. CAP. XV.

SED quantum pertinet ad doctrinæ studium lucubrationesque ipsas, interpretationem eius non respuit Basilij, sed eos intelligi vult, qui vanæ sapientia studijs incumbunt. Nam, vt illi aspectus noctu quidem valet, Sole autem illucescente non mediocriter obfuscat, ita istorum hominum mens acutissima quidem ad inanium rerum cognitionem esse videtur, hebetissima vero caligæ neque oppleta, ad veram lucem hallucinatur, neque liquido quicquam intueri potest. In hanc sententiam Hierosolymitanus Hefychius Noctum comedi prohibitum ait: quia lucis beneficio nocte polleat, interdum cœcutiat: ex quo illi debeant intelligi, qui legis contemplatione & scientia plurimum gloriantur, Euangelicam autem claritatem ferre non possunt.

NOCTVARVM NUMISMATA QVÆDAM.

CAP. XVI.

IN numis aliquot videas Palladis ipsius simulacrum cum ingenti umbone, dextera ad oram umbonis adiecta, virga à pectore ad solum applicata, cui videtur inniti: nam virga, vt in caduceo disputatum disciplinam ostendit. Sub umbone Noctua est: inscriptio, ΒΡΕΤΤΙΩΝ. Ab altero latere caput galeatum, cum Pegafo in plano galez. Sunt vero Brettij, quos nos Bruttios vocamus, vt Hermolao Byzantio, qui Stephanum deflorauit, placet, à Bretto Tyrrenorum ciuitate, quam Brettus Herculis filius condidisse fertur: quin & regio ipsa Brettia nuncupata, neque non & Lingua. Aristophanes, μέλαινα δεινὴ γλώσσα βρεττία παράλιον. Antiochus autem Italiam vocatam olim Bruttiam dicit, mox Oenotriam. Alibi vero videre est in numis caput Palladis galeatum, ab cuius altera parte Noctua est prostrato innitens carchesio, iuxtaque quadrigæ cum victoria laurea circumducta cum baccis. Huiusmodi autem numos argenteos magno numero comperies. Literæ in nonnullis, quæ legi possint, ΑΘΕ, à tergo caput ipsius Palladis galeatæ, varijque admodum sunt hi Noctuarum numi.

Brettij, sive
Bruttij
quid.

VICTORIA. CAP. XVII.

PORRO Noctua Atheniensibus indicium victoriæ fuit, cuius etiam volatus in adagium cessit, Γλαυξίπταται, Noctua volat, cum profligatos hostes, & subsecutam victoriam innuerent. Id vero sibi proponebant, propterea quod auis hæc, vt dictum, Mineræ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam male consulta Atheniensium fortunare. Atque hac de causa Demosthenes oratione περὶ τῆς εὐερεσθείας, Solonis versus citat:

Ex Zeno-
doro &
Suida.

ἡμετέροι δὲ πόλις κατὰ μὲν διὸς ἔποτ' ὀλεῖται,

εἶσαν κὶ μεταίρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.

Τοῖν γὰρ μεγάλυμοι ἐπίσκοποι ὑμετέροισιν

κακὰς ἀδυναμίνας χεῖρας ὑπερθεὺς ἔχει.

Nostra quidem ciuitas nunquam, fato Iouis, neque Deorum immortalium arbitrio, peritura est. Talis illi conigit custos, magnanima scilicet potentissimo patre genita Pallas Athenæa, qua manus supra caput eius habet. In adagijs autem rebus quibuscumque feliciter, & ex animi sententia succedentibus, dici consuevit vfitatissimum apud eos illud, Noctua volat.

PECVNIAE. CAP. XVIII.

APVD eosdem Noctux cesserunt in pecuniarum nomen: hinc apud Plutarchum in vita Lyfandri à Gylippi seruo dictum, Multas sub Domini sui tegulis Noctuas cubitare. Gylippus enim cum ex ingenti pecunia, quam Lacedæmonem asportare iussus erat, partem interuertisset, eam sub ædium uariam tegulis occultauerat, cumque seruorum testimonia contra Dominos non admitterentur ex ege, & irritum facerent iudicium, callide admodum ille commentus est rem aperire sub eo verbum inuolucro: vt indicio pecuniarum facto neque ille accusasse dominum videretur, neque ius vium violasse, Atheniensis tamen Reipublicæ commodo consuluisse. Alibi Noctuas Laurioticas pro pecunijs appellatas inuenias, non, vt nonnulli putant, à circumducta in numis laurea, quæ admodum conspicua est, sed à Laurio Atticæ regione auriuenera. Obserues tamen in huiusmodi numis non modo laureas circa Noctuas, sed eas laureo etiam ramo insidentes cudi, eius dubio procul hieroglyphico victoriæ, qua de superius meminimus. In aliquot procumbentem Leonem superuolat, cum inscriptione, ΑΝΤΙΟΧΟΥ, quod nimirum hostis ferocitatem Atheniensium prudentiæ succuuisse significat. Sunt aliquot numi, in quibus Noctua cum Iouis facie cusa est, eos diobolares fuisse raduat, quibus vero Noctux duæ impressæ sunt, quatuor obolis expendebantur.

Dictum
seruo Gylippi.

Aristophanes in anib.
γλαυξίπτες
λαυριω-
πικαι.

MORS. CAP. XIX.

APVD Ægyptios vero Noctua mortis erat hieroglyphicum, vulgatissimo iam etiam apud nos & Oratorum & Poetarum testimonio, Noctuum lethale aliquid, aut inauspicatissimum infortunium afferre. Causam huiusmodi significationis duplicem inuenio: vnam, quod cum Cornix vitæ longioris symbolum habeatur, compertum est Noctuum quadam naturæ discordia, eius nidis magis

quam aliarum auium insidiari, tepere eam clanculum, noctis tenebris fretam, & vel pullos, vel oua Cornicis inuadere atque deperdere. Nam & in manuscriptis Hori codicibus legas ἀφνω ἡδ' ἐπ' ἄρχε πα τοῖς νεοσσῶν τῶν κορωνῶν, quæ vltima locutio in impressis exemplaribus desideratur. Altera confideratio est, quod mors furtim irrepit, & nox pro morte ponitur, vt illud:

Æn. lib. 10.

In æternam clauduntur lumina noctem.

Et alibi:

Æn. lib. 6.

Sed nox atra caput tristi circumuolat vmbra.

Tenebra
pro angu-
stis, vt
nox.Pyrrhi Re-
gis infor-
mum.

& similia passim. Eucherius Lumen in Diuinis literis pro Die, iustitia, fide, prosperisque cunctis poni autumat: contra Tenebras pro nocte, iniquitate, infidelitate, aduersisque omnibus, ac perinde pro errore, & ignorationis cæcitate, atque etiam mortis acerbitate. Denique Diuinæ literæ mortem sæpe pro vniuersa calamitatum strue ponunt, sicuti etiam viuificare, pro liberare à periculis & ærumnis: ita enim Interpretes exponunt illud Psalm. LXXI. *Et conuersus viuificasti me.* Demum Noctua noctis domina perhibetur, vnde illi apud Latinos nomen. Quod vero nocturno cantu suo infortunium semper aliquod minitetur, Pyrrhi tantum Epirotarum Regis exemplum ponam, qui cum Argos expugnatum duceret, infelicissimæ atque ignominiosissimæ mortis signum accepisse fertur à Noctua, quæ hastæ illius ex itinere infedisset. Nam cum is detractò insigni à galea, ne internosceretur, in Arguios oppidanos cædem inceptasset, aniculæ cuiusdam filius eum hasta leuiter vulnerauit. At cum Pyrrhus impetum in percussorem fecisset, Argui mater, quæ superne spectabat, periculum intuita, regulam ambabus manibus arreptam super Regis galeam effudit: quo ictu cum exanimatus concidisset, Zopyrus quidam, qui sub Antigono militabat, Rege cognito accurrit, detractaque galea ferrum gutturi admouit, sed toruis Pyrrhi oculis attonitus, & os, & mentum eius pro iugulo recidit. Hoc igitur mortis signum illud esse crediderim, quod ab lictore ferebatur ad damnatum publico iudicio, præfertim apud Æthiopas, à quibus Ægyptios aiunt multa rituum id genus mutatos: nam pios eos ante omnes extitisse, familiaritates eorum commerciaque cum dijs, & inuicem agitata conuiuia, de quibus & Homerus & alij scripserunt, facile indicant ita fuisse tunc hominibus persuasum. Eo vero signo viso reus sponte sibi mortem consciscibat, magno & sibi & patriæ dedecori futurus, nisi fecisset: adeo illi Regem suum, vt numen venerabantur, vulgoq; adorabant. Atqui ferunt quemdam per hæc morti destinatum, cum de fuga cœpisset cogitare, priusquam periculo se abstraheret, zona à matre strangulatum: adeo persuasum fuit genti, non licere mortem magistratum pronuntiatione decretam, exilio vel subterfugio quopiam alio commutare, vt iam seuera Lacenarum exempla in desertores filios edita mirari desinamus. Quamuis vero Regem illi suum tanto cultu & obedientia prosequerentur, supra Regem tamen qui Meroem incolebant, Memphitici sacerdotes erant, quibus memoriæ proditum ius olim fuisse mortis Regi per internuncium imperandæ, alteriusque in demortui locum, cum libitum esset, constituendi. Sed nos ad hieroglyphica, quæ tractanda suscipimus, reuertamur.

Consule
Platonem
in Timao.
Arist. 1.
Metaphys.
Strab. lib. 7.

MVTVA HOSTIVM DETRIMENTA. CAP. XX.

Noctua
cum Cor-
nice dissi-
mum.

SI vero hostes duos capitali odio detrimenta, & insidias alterum alteri sempiternis indignationibus molientes, manusque mutuarum cædium sanguine commaculantes, notare vellent Ægyptij sacerdotes, Noctuam & Cornicem proponere consuerunt, quarum vsque adeo immortales sunt inimicitia, vt hæc, & alio in mutuo semper damno odium exercent. Cornix enim interdiu oua Noctuæ rapit, absunitque sibi conscia. Noctua interdiu cæcutire. At Noctua contra, vt dicebamus, noctu in oua Cornicis inuadit, quæ subfuretur ac edat: sicque altera interdiu, altera noctu potentior. Quinetiam, quod ad earum inter se temperaturam nullo modo congruentem, facit, sunt qui exploratum se habere dicant, confusum vtriusque sanguinem coire non posse.

Ab Elian.
lib. 3. c. 9.

A B S T E M I V S. CAP. XXI.

Oua No-
ctua.

LONGE salubrius est significatum illud, quo hominem sibi ab ebrietate cauentem significare volentes, Noctua oua sua defugentem effingebant: quando memorant oua Noctuæ ea vi pollere, vt si per triduum ebriosis in vino dentur, tedium eius adducant, & abstemios homines reddant: quod etiam

etiam apud Philostratum assertum comperi: qui abstemium scribit ita reddi puerum, vt donec vixerit vini odio teneatur, si priusquam vllum vini gustum nouerit, Nocturna oua leuiter cocta, illi forbillanda propinentur: vini enim odium inde suboriri, quia temperantior hinc fiat naturalis calor.

PATROCINIVM FRVSTRA IMPLORATVM.

C A P. XXII.

ADDIT his Horus, vt si hominem ad alicuius misericordiam, patrocij vel salutis causa euentu irrito confugientem, significare vellent, Passerem & Noctua[m] soliti essent figurare: siquidem ille, vel alia quæpiam auicula, vbi aucupis infestas artes declinare studuerit, ad Noctua[m] confugiat, cuius patrocini speret se periculum euitare posse: sed enim ibidem interceptiuntur, vbi sibi perflugium adesse proposuerant.

Lib. 2. c. 1.

TYRANNVS. C A P. XXXIII.

HVIUS quodammodo generis est Nycticorax, qui tyrannidem significat, ob occultationem scilicet consiliorum, quæ dissimulare potentiores pro magno habent negotio. Huic significato Callimachus ansam dedit, qui tyrannos loqui veluti *σιῶπες* ait, *σιῶπες* vero *οὐκ ὀμιλεῖσθαι* dicti, quasi *σιῶπες*, quod scilicet eorum sermones nocturni plurimi sint, & in arcanis habeantur, vti Nycticoraces noctu plurimum obstrepunt. Et quoniam ales hæc mihi inter lucubrandum obstrepuit, minime prætereunda fuit, vt omen eius eluderemus.

Hoc est cornu nocturnum.

Suidas.

Νυκτικόραξ τῆς οὐρανῶν ἀεικέλιος φάσμα τῶν οὐρανῶν τῆς ἐρημοῦς μέγιστος.

Nycticorax habitas domos fugiens desertis incolit.

Noctua edi prohibita.

HYPOCRITA. C A P. XXIV.

EAM Diuinæ literæ inferri mensis non permittunt, quoddam hominum genus hieroglyphice innuentes, qui palam strepitum nullum, tumultum nullum, insidias nullas mouent, sed hypocritæ tristes, omnem mansuetudinis, modestiæ, benignitatisque colorem præ se ferunt, clam vero fornicationes, immunditias, crapulas, ebrietates, & multa humani generis opprobria confectantur: latet enim interdum Nycticorax, noctu vero prodit ad infausta negotia, deque culminibus ædium lethalia quæque meditatur, & inuisum quiescentibus tumultum excitat inauspicatissima.

CHRISTI HUMILITAS. C A P. XXV.

EADEM vero causa qua Christi humilitatem agnoscimus in humana forma suscipienda, quem scilicet, modo Vermem, modo Scarabeum, modo quid eiusmodi aliud in Diuinis literis appellatum comperimus, Nycticoracem quoque nuncupatum Theologi veteres obseruauerunt, & ipsum inquam, & vnumquemque ex ijs, qui eum tempore hallucinationis sectabantur: nempe quod tam Christus, quam Christiani, despectui ludibrioque fuerint apud Gentes. Vnde Paulus: Nos Christum predicatum crucifixum, Gentibus quidem stultitiam, Iudeis scandalum. Eoque spectare aiunt Psalmi dictum: Factus sicut Nycticorax in domicilio; de quo apud Eucherium. Sunt qui noctua[m] & Nycticoracem eandem alitem putent, & qui hanc Bubonem esse contendunt: neque tamen desunt, qui Orientalem esse auem autement, nostris parum cognitam, apud quos nominis tantum interpretatio manifesta sit, nocturnus quippe Coruus.

Christus & Christiani Nycticoraces dicti.

Psal. 102.

DE CORNICE. C A P. XXVI.

CORNICEM ea potissimum de causa Noctua subiuimus, vt qui summam ex vtraque discordiam intelligi ostenderamus, ex altera tantum, quippe Cornice concordiam significari comprobemus: si tamen cur Martem & Venerem per Cornices duas Ægyptij significarent, ostendi prius curauerimus. Ex alitis huius foetu duo tantum oua oriri compertum est, inde autem & mare[m] & femina[m].

Auctore Ouid. lib. 2.

Metam.

Mars & Venus per duas Cornices.

nam pariter excludi. Quod si, quod raro accidit, geminos vel mares, vel vtramque foeminam gigni contigerit, coelibem vtrumque vitam agere, coniugatorum vero, si alterum moriatur, marem cum nulla vnquam alia Cornice copulari, neque etiam semel viduata foemina marem vnquam amplius quaerit vsque dum vivit: sed vt apud Maronem est, *Sola in sicca secum spatatur arena*. Vnde fit, ex Aegyptiorum disciplina, vt in Cornicem vnam tantum incidentes, inauspicatum esse mortales putent: quod Aelianus etiam tradit, viduato scilicet animali obuiam facti, ac perinde coelibem solitariamque, hoc est, tristem, ac necessarijs destitutam adminiculis, vitam degendam esse. Hinc etiam Zezes apud Hesiodum, vbi Poeta vxorem auspicato ducendam monet, *Si*, ait interpretis, *Cornices duas obseruaue- ris*. Sunt qui auem hanc inauspicatae omnino putent garrulitatis: à quibusdam autem impendio laudatur.

MARITALIS COPULA. CAP. XXVII

Cornices
pro nuptiis.

ET eodem quidem argumento, iisdemque Cornicibus geminis, congressum nuptialis copulae legitimum indicabant, quod aiunt, eas ita inuicem copulari, quemadmodum homines naturali more coniunguntur. Hinc illud, quod ore eas coire vulgus arbitrat. Præterea omnia, quæ coruinae speciem habent, raro coire solent, identidemque sacrum matrimonij foedus nulla labefactari petulantia, vel improboris lasciuiae nequitia debet, vti multos legimus, non nisi liberorum quaerendorum causa coniungi solitos, à conceptu sibi temperasse: qui quidem modus & tenor & sobrie ac honeste seruatus in causa fuit, vt per Cornices duas nuptiarum fieret hieroglyphicum.

CONCORDIA. CAP. XXVIII

Cornicis
clamor in
nuptialibus
festis
antiquus.

CÆTERVM, quia in nullo vnquam vitæ colore ac statu concordia magis expetitur, quam in maritali commercio, Cornix hinc ipsa concordiae symbolum habetur; ideoque vulgo Græci, vt Hori interpret Philippus obseruauit, nuptialibus festis *ἐκκορηγοῦν* clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent, ex instituto veteri Cornicem in nuptijs omnia auspiciatissimo nominari solitum. Animaduertendum autem in Græcanica illa succlamatione aliquid desiderari, videndumque apud Aeschylum, Danaïdibus, ita scribi, *ὄν κόρης τε, καὶ κόρης, καὶ τῷ βίῳ ἐκκορῆ, πρὸ κόρης κοράνας*. Nonnulli vero dicunt hortandi modo enunciandum, *ἐκκορῆ κόρης κοράνας*, quod nescio quid esse volebant, quod cantilatum verecundiam ijs, qui liberis operam dabant, auferret, quæ si quis vberius sibi declarari cupiat, ad commentaria Pindari se conferat, in Pythijs, ode tertia. Sed vt ad concordiae hieroglyphicum reuertamur: alitis huius simulacrum sæpe vidimus in Faustinae Augustae numis, cum inscriptione, **CONCORDIA**. Eoque nimirum Iuuenalis respexit, cum veterem concordiam dixit nido increpitare, quamvis superiore ætate fuerunt, qui Ciconiam ad hoc signari arbitrati sunt: sed enim, quam in numis conspeximus, nihil habet quod ad Ciconiae effigiem referri possit.

CORONA VRBS. CAP. XXIX.

Corone
vrbs Messeniorum in
Peloponneso.

CORNIX vero in manu Palladis, cuius simulacrum aeneum sub dio Coronae visebatur, ciuitatis ipsius & nomen, & nominis causam significabat. Ait enim Pausanias, Coronem ciuitatem ideo eo nomine nuncupatam fuisse, quod in fundamentis, dum vrbs ea in Peloponneso conderetur, aenea Cornix inuenta fuerit, ea vero *κοράνη* Græce nimirum est.

GARRVLITAS. CAP. XXX.

SED esto, fuerit Cornicis simulacrum in manu Palladis in clara admodum Peloponnesi ciuitate, longe seors Athenis, vbi Cornices ad arcem Palladis non aduolabant, de quo Lucretij sunt carmina in hunc modum:

Lib. 6. de
nat. rer.

*Est & Atheneis in montibus, arcis in ipso
Vertice, Palladis ad templum Tritonidos alma,
Quo nunquam pennis appellant corpora rauca
Cornices, non cum sumant altaria donis;*

*Vsque adeo fugitant non iras Palladis acres,
Perugilij causa, Graium vt cecinere Poeta,
Sed natura loci hoc opus efficit ipsa sua vi.*

Natal. Co-
mes lib. 4.
cap. 5.
Sat. 5.

Ex Græcorum igitur ipsorum sententia, abiecta repulsaque Cornix à Pallade est, vt pote quæ meditationum pernigilio infesta sit, & mentis agitationem interpellat obturbetque garrulitate sua, cuius est hieroglyphicum. Inde autem & Cornicari verbum, quo vtitur Perusius:

Nescio quid tecum græue cornicaris, inepte.

Aristoph. in Pluta.

Id Græce κερῶεις, de garrientibus.

TABELLARIUM FIDES. CAP. XXXI

SEDENIM, ea quæ ad Crocodilorum urbem supra sepulchrum quoddam Cornix in columna sublata erat, fidelem operam in tabellario munere præstitam indicabat: huiusmodi enim honos & sepulchri & columnæ habitus est olim Cornici à Marrhe Ægyptiorum rege, quod munus id diligenter obinisset, quo volandum, aut ubi sistendum, summa docilitate perdocta. Sepulchrum id visebatur ad paludem Myridis appellatum.

PROSPERITAS VITÆ. CAP. XXXII

IVSTVM vitæ spatium ab homine feliciter decursum, Ægyptij sacerdotes hieroglyphice tunc intelligendum proponebant, cum Cornicem vita functam figurassent. *Viuere enim Cornices, multos dicuntur in annos: & Lucretius, Cornicum secla vetusta dixit.* Compertum vero est ex alitis huius viuacitate, carnes etiam eius in cibum sumptas, non tantum ad diuturniorem vitam conferre, verum etiam in longissimis morbis, & carnes esse, & nidum contritum illinere vtilissimum. Quod autem tradiderunt Ægyptij centum eas annos superare, animaduertendum est, annos, de quibus sacerdotes illi mentionem faciunt, quadriennes esse singulos, ratione à Sotheos ortu supputata: quatenus scilicet superantibus vnoquoque anno solari horis sex, integer demum dies vnus, qui apud nos intercalaris habetur, apud illos integrum & perfectum annum absoluit. Quare qui annos eas fere quingentos viuere dixerunt, haud ita multum diuersi abeunt ab Ægyptijs. Neque me præterit, Aristotelem arbitratum, nullum animal homine diutius viuere præter Elephantum: quod si ad huius ætatis spatia referamus, breuissima admodum erit viuaciorum animalium vita. Cæterum, Ægyptiorum traditioni subscribunt plerique authores minime contemnendi, acceptissimumque illud apud omnes dictum, *Cornice viuacior: vt non temere mihi videatur Hesiodus scripsisse:*

Lib. 5.
Quot annos viuat.
Cornix.

ἐνέα τοὶ ζωεῖ γυεῖς λακέρυζε κορώνη
ἀνδρῶν ἡρώτατε.

Citatione Plutarcho.
Περὶ τῶν ἐκείλων πτότων.
Ter tria secla hominis transmittit: garrula cornix.

Et reliqua de animalium ætatibus ex grauissimis authoribus exploratissima. *Quem secutus Plutarchus eo opusculo, quo bruta etiam ratione uti differit, ὦν ἐλάσης, φησὶ δὲν ἀποδάνη ἀέρηω, & κὼλίγον χερῶνον, ἀλλὰ ἐνέα χερεῖσει γυεῖς ἀνδράπων, quarum vnus cuiusque vir si occubuerit, non breue temporis spatium, sed nouem hominum ætates vidua permaneat.* Theon tamen in Arati carmine ἐνεά γυεῖς κορώνη, non pro nouem ætatibus, sed pro multis accipiendum censet, esseque tantundem ac si πολὺ γυεῖς κορώνη dixisset: eam enim esse nouenarij numeri vim, vt pro multitudine accipiatur, de quo etiam in caudam Scorpij disputatum à nobis est, super Nicandri versu. *Quinque itidem ætates hominum Cornicem viuere legas apud Aristophanem.* Psalmographus autem intra octoginta annos plurimum ætatem hominis conclusit, quæ summa in Cornice esset quadringentorum annorum. Atqui receptum est apud nostros ex Diuinis Hebræorum literis, aliquos noningentos circiter annos peruixisse, qui, vt etiam ad veterem Ægyptiorum rationem supputentur, quadrimensibus annis ad calculum reductis, vt nonnulli accipiant, erunt omnino anni rationis nostræ multo plures, quam nunc viuunt. Sed vt sacra missa faciamus, quorum fides à Theologis absque controuersia est accipienda, nonne Seras adhuc populos supra CCC. annos viuere prædicant? Quare si fides rerum scriptoribus adhibeatur, nihil hic diuersum ab alijs allatum ab Aristotele fatendum erit: si modo is nullum animal homine diutius viuere professus est. Sed fuerit varia annorum ratio pro locorum & gentium institutis, dummodo vno authorum omnium consensu Cornix viuacissima reperiatur.

Quatuor at peragis: cornicis tempora ceruus.
Multum senescit cornicem.
Cicero pro Muræna. & pro Flacco.
Macro. lib. Saturnal. 7
D. Hieron. aduersus Rufinum.

IVVENILIS SAGACITAS SENILI EXPERIENTIÆ

PRÆPOSITA.

CAP. XXXIII

ILLVD ad hanc materiam facit, quod huius viuacitatis ergo prouerbum factum aiunt, *Cornicis oculos configere, quo Cicero, Macrobius, & D. etiam Hieronymus vsi sunt, volentes antiquitati vel subla-*

Prouerbia eiusque explicatio.

PROLIFICA SALVBRITAS. CAP. XXXVIII.

IDEM Ægyptii sacerdotes si prolificum hominem, & petulantix intemperatius deditum significare vellent, Passerem pingebant *περίττω*, fuluum quippe, & æris instar rubicundum: non autem pyrgetem, quod nonnulli turricolam interpretati sunt, cum exemplaria Hori manuscripta *περίττω* legendum indicent. Passer enim titillatione immodica, & seminis vbertate concitatus, vel septies vna hora foeminam salit, nunquam egens genituræ. Eiusmodi porro salacitatis obseruatio effecit, vt ad languescentem Venerem excitandam Passeres in cibo, vel eorum oua Medici propinarent, ideoque eos Veneris curram trahere mythologi cõfuxerunt. Iam & Therficles ait Passerum esitationem rem Veneream plurimum adiuuare.

Figura & pictura passeris.
Hinc illud. passere salacior.

SIRENES. CAP. XXXIX.

QVIN & Sirenas, quæ suauitate cantus & mollibus quibusdam illecebris, illectos homines apud se ad mortem vsque feruntur detinuisse, Passeris effigiem à pectore supra, foemineam vero infra habuisse, tradunt quædam Græcorum fabulæ, vt in Suidæ Collectaneis habetur: quamuis alij aues eas foeminea tantum facie fuisse prodiderint. Has vero Veneris illicium significare vsitatissimo hieroglyphico, negat nemo.

Ifacius, Theopompus in Callescho 20, & Ouid. lib. 3. de art. aman.

PETVLANTIA PERNICIOSA. CAP. XL.

ADDVNT & perniciem, quæ subsequitur ex nequitia, per Sirenis imaginem significari: eoque tradunt nautas illos apud Homerum cantilenis illectos, exitii sibi causam comparasse. Sapientissimumque ideo Vlysses fingunt, quod sociorum auribus cera oblitis, pereundi periculum sustulerit, sibi que cauerit, ne illi quicquam, quod imperaret, aut nutu significaret, facerent, ad malum se vinculis alligari passus, neque prius dissolui, quam in tuta, superato periculo, euassent.

Homer. lib. 10. Odys.

ELOQVENTIA. CAP. XLI.

SAPIENTIORES tamen, Sirenas pro hieroglyphico eloquentiæ, felicissimæque persuadendi vi posuerunt, vnde dictum illud de Catone Grammatico:

Cato Grammaticus, Latina Siren.

Et Apollonius Tyaneus apud Philostratum, in Apollinis templo suspensas etiam aureas Sirenum illecebras memorat, in huiusmodi significatum. Atque, vt ad Passerem reuertamur, diuinæ etiam literæ alitis huius hieroglyphicum nonnunquam pro anima ponunt, quæ voluptatibus & sensui dedita facile seducatur, nequitia que laqueis identidem irretiatur: vnde Psalmographus ille fatidicus plurimum exultat Psal. 124. *animam suam ereptam esse, veluti Passerem, de venantium laqueis.* Et Psal. 84. *Inuenit sibi Passer domum, qui scilicet prius erat erraticus & vagabundus, modo his, modo illis illecebris auocatus.* At vbi sacras cœpit ædes frequentare, incolereque, domum est sibi visus inuenisse.

Sic Philostratus in Isocrate, Isocratem Sirenem vocat. Passer pro anima.

IOANNIS PIERII VALERIA NI HIEROGLYPHICORVM LIBER XXI.

DE IIS QVÆ PER ACCIPITREM
SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IACOBVM SADOLETVM VIRVM
PRÆSTANTISSIMVM.

COMMENTARIA de sacris Ægyptiorum literis, quæ aliquot abhinc annis inter varias occupationes, quæ studiorum meorum cursum sæpius interrumpere, conscripseram. prout ab amicis, modo hoc, modo illo posebantur, ita sua singulis distribuere consuevi: tota enim hæc lucubratio ad eorum fuit obsequium accommodata. Inter hæc tamen, cum Accipitrem plerique à me extorquere contenderet, impetrare minime potuerunt, quod eum, honoratis. Pater, præcipuum mei erga te cultus & obseruantia argumentum esse constitueram. Memor enim tuorum erga me meritorum, neque non humanitatis ac beneficentia, quæ me totiens duro meo tempore liberalissime persecutus es, id semper in animum induxi meum, vt quando nullam tot beneficiorum gratiam referre possem, quantum saltem tibi deberem, apud omnes ingenue profiterer. Accipitri itaq; meo id præcipue mandavi, vt quæquæ iter arripere, quæque exspatiaretur si modo probante Deo volatum auspiciatus esset, Sadoleti merita, locorum vbique meo nomine predicaret: neque tamen magni se efficisse aliquid arbitraretur, si doctrinam hominis in vnoquoque disciplinarum genere absolutissimam, si summum ingenium, si beatissimam eiusdem eloquentiam attestaretur (non enim nostræ hæc indigent prædicatione, quæ sua se vi, per vniuersum iam terrarum orbem immortalis cum laude diuulgant: nomenq; nullo vnquam tempore intermoriturum sibi ipsa peperere) sed iis quædam admirabiliora patefaceret, nulli quippe parem in eruditione tantæ humanitatem, nulli in tam variis aula nostra consuetibus castiores mores, nulli manus ad promerendum promptiores, nulli ad amicorum quorumcumq; res iuuandas, officia præsentiora. Natos è literatis hominibus plerosq; sibi, natos alios patriæ, domesticis ve suis, alios ita huic vel illi, vt per factiones etiam reliquos insectentur: Sadoletum vñ ad totius humani generis commoditatem huic sæculo ab immortalis Deo datum. Hæc secum allaturus est Accipiter noster, quem pro testimonio opera ipsa tua omnibus cognitissima subsequenter, neque non omnium, quotquot ætate nostra viri præbent sunt, succlamatio consensu mirifico repetita. Sedenim tu, qui vt literatissimus es, ita etiam humanissimus, cum hæc leges, putæ te Pygmaeorum agmen intueri, quod dormienti Herculi negotium facere conetur, armaq; eius omnia sibi afferere meditetur, qui tamen si nihil proficere videantur, de ridiculo tamen conatu delectabile possunt spectaculum exhibere. Interim quid Accipiter ex Ægypto attulerit, explicare incipiam.

DE ACCIPITRE. CAP. I.

Vnde Euan-
ghes in fa-
bulosis illi
sacri Soli,
id est, Apol-
lini tradit,
vñ Homero.

ppros testi-
entus.

Comunem
meretricæ,
vel scortum
rosanum.

ACCIPITRIS quidem significata multa, & admodum varia sunt, cum ex eo victoria, celeritas, I
Aer, sacerdotium, Sol, Deus, Animus, Mars & Venus, & pleraque alia hieroglyphico schemate ostendantur, quorum causas sigillatim explicare nostri fuerit instituti.

SOL. CAP. II.

PRÆSTANTISSIMA autem omnium apud Ægyptios consideratio super Accipitre fuit, vt Soli eum æquipararent, solarisq; vigoris symbolum, hieroglyphicumq; inter volucres omnes constituerent: propterea quod animal esset genituræ, vt comperant, fecundissimæ, eaq; de causa in eo genere τελεόχως recensebant, quem Latini Buteonem appellarunt, siue quod re ipsa tres habeat testes, siue quod duos tantæ salacitati sufficere non posse crediderint. Ea nuncupatione Agathoclem Sicilia

lia tyrannum à Timæo historiarum scriptore notatum obseruauimus, quem tota pueritia ^{καὶ ὅτι πρὸς} uoluisse tradit, nec minus petulanter reliquum ætatis tempus in nequitia peregisse. Ceterum Accipiter præter id, quod egregie est prolifica vi præditus, id etiam commune habet cum Sole, quod & uiuacissimus esse perhibetur, & iuari ipsius radios firmiter intuetur. Vnde etiam fit, vt Medici ad oculorum morbos Accipitrinæ herbæ vtantur beneficio. Qui quidem rerum consensus etiam transit ad metalla. Siquidem ferunt ossa ex eius tibiis admota auro, ita id attrahere, quemadmodum Magnes ferrum sibi cogit adhærescere: nimirum enim Chymici aurum solare metallum ponunt. Porro, Accipitrem Apollinis nuncium dici, legas apud Adamantium. Plutarchus, qui eundem Osirim & Solem interpretatur, omnino propter eximiam videndi facultatem hoc assertum putat. Habet & aliam cum Sole similitudinem Accipiter, quod, vt perhibent, tricesimo quoque die solet fœminæ confortium appetere, vt Sol eo circiter temporis interuallo superato, Lunæ coniungitur. Ea uero fuit mortalium religio, Medicinæ inuentum Apollini adscribentium, vt in desperatis à clinica medicina morbis, cuiusmodi quartanæ sunt, in quibus parum illa, aut nihil pollet, persuasum sit vel puluerem, in quo se volutauerit Accipiter, lino rutilo in linteolo adalligari decumbentis collo, remedio, vt aiunt, efficacissimo.

DEVS. CAP. III.

SED cur ego dissimulem, quod ab Eusebio refertur super alitis huius præstantia, vt inquit ille, à Zoroastro traditum, Deum Accipitris habere caput? quippe qui inter omnia ea, quæ labem nullam aut corruptionem sentiant, primus ingenitus, neque interiturus unquam, partium expers, sibi que ipse simillimus, bonorum omnium origo atque author, rerum pater omnium optimus ac prudentissimus, sacrum iustitiæ lumen, absolutissima naturæ perfectio, eiusque inuentor & sapientia: quas dotes cum Soli plerique attribuant, quâto magis eius authori summo conueniunt, qui tabernaculum suum in eo, vt apud scriptores diuinos legitur, collocauit.

Cur Deus
per Accipitrem.

SUBLIMITAS. CAP. IV.

MOTVM ad hæc philosophâtis cuiuspiam, qui recta feratur in sublime, nulla prauæ rationis fallacia perplexitate uel labefactus, sed quicquid hic conspexerit, statim surrigat ad Deum, iidem ipsi sacerdotes ostendere si uellent, Accipitrem sursum uersus æra captantem pingere consuerunt. Cætera enim uolantia si cursum arripuerint in sublime, obliquo feni tractu, curuatisque spatiis agi coguntur, neque recta, cursum possunt intendere. Solus autem Accipiter sublimipeta recto meatu uolat.

Hinc Home.
Iliad. libr.
v. Θάσσο-

HVMILITAS. CAP. V.

CONTRA uero, si à sublimium consideratione sese ad hæc inferiora demiserit, quasque ibi ideas conspexerat in centro hoc recognoscat, neque ab recto quicquam aberrarit itinere, uolentes indicare, Accipitrem identidem sese ad terram demittentem faciebât: nam uolucres reliquæ, ueluti sursum uersus uolaturæ, per circuitus ascendunt, ita cum descendunt, transuerso, tortuosoque uolatu id facere coguntur. Verum Accipiter, uti sursum uersus efferendus, recta fertur, ita si superne delapsus, ad terram humipeta fiat, recto ad nos tramite defertur.

ves iph'cov
perniciores
accipitri-
bus.

ANIMVS. CAP. VI.

CVMITAQUE potiores uolandi partes Accipitridatæ sint, animusque sit Platoni alatus, sint uolantia etiam in Paradysum deliciarum, quippe in animam ad hominem adducta, quod uarios ipsius cogitatus ostendit. non immerito Accipiter tam ob hoc, quam etiam ob ea quæ superius dicta sunt, animi simulacrum: abatur apud Ægyptios: hique duo quos ponunt motus, totidem in animo affectus

Animus a-
latus.

affectus indicant, qui tunc Accipiter sublimipeta est, cum cogitationem in Deum & in cœlestia sur-
 rigit: humipeta vero, cum se ad ea, quæ terræ beneficia sunt examināda applicauerit. Accipitrem igitur
 sursum versus tendentem si quis pingat, animum qui ad diuina sustollatur intelligemus, quem si
 ad inferna delabentem effinxerit, Philosophum præcipue Peripateticum, cuius scilicet, omnis con-
 templatō circa materiam versatur, delineatum intuebitur. In vniuersum autem, vt Hesychius ait,
 volatilia in sacris literis homines ostendunt, qui cōtemplationi vacant, terrenis se negotiis haudqua-
 quam immiscentes: quod si necesse fuerit ab ea se deiicere, statim reuolant in sublime. Nā & Euche-
 rius sanctum virum hieroglyphice poni tradit per Accipitrem in Diuinis literis: siue ea de causa quā
 superius attigimus, siue quia volucris hæc præcipue, mutata veteri penna, insigniter renouatur. Ita vir
 qui se Deo dedicat, inueterata prioris vitæ studia proiciens, simplicem bene viuendi regulam assu-
 mit, ad quam omnem vitæ suæ rationem dirigit, eoq; spectare Iobis dictum, *Numquid in sapientia tua*
plumescit Accipiter?

Cap. 39. v.
26.

MARS ET VENVS. CAP. VII.

*Marti & Ve-
neri cur di-
cati Accipi-
tres duo v-
triusque se-
xus.*

ERAT & illud apud sacerdotes Ægyptios memorabile commentum, quod Martem & Venerem
 per duos vtriusque sexus Accipitres intelligebant, quorum marem Marti, fœminam Veneri de-
 dicabant. Causam figmenti eam memorant, quod reliqua fœminei sexus animalia maribus concu-
 bitum assiduū deposcentibus minime morigeras sint, quod vna præstat Accipiter: trigesies enim v-
 no die requisita, quantumlibet secesserit, appellata à mare iterum atque iterum obsequitur. Fœminas
 vero maribus morigeras, siue vt in aliquot Hori codicibus habetur, in Venerem procliuiter pronas,
 elogio Veneris Ægyptii honestabant: difficiles autem, rusticas & morosa, ab huiusmodi cognomen-
 to repellebant. Alia item causa est cur Martis vocabulo Accipiter accipiatur: quia scilicet ex traditione
 quadam astronomica sanguinè à Marte regi nouerant, cuius Accipiter est egregie sitibundus: est au-
 tem animal omnino violentum, imperiosum, cædis cruorisq; audum. Hinc apud Platonem in Phæ-
 done, legas eorum animas qui dominationem per violētiam, & iniuriam & rapinas exercuerint, post
 obitum in Accipitres & Miluios abire.

RAPINA. CAP. VIII.

*Accipitrū
eius inter-
dictus, & v-
sus ad quid.*

HVNC quoque sacræ literæ Leuitico mensis inferri prohibent: propterea quod rapax alioquin
 animal, ad impietatis quidem disciplinam, vt diceret Hesychius, cicuratur, & imperata facere af-
 fuefcit, vsus tamen eius ad simplicium auium exitium expetitur. Hi sunt, qui sacerdotalem huius vel
 illius familæ vitam professi, meliora secuti videbantur, vt nihil iam his ad hominis vere Christiani
 tranquillitatem abesse videretur: Principum tamen aulas affectantes, ad rapacitatem, ad pristinos re-
 uersi mores, & suis & aliorum libidinibus inferuientes, diuina profanaque omnia commiscent. Hinc
 hæresum fauor, atq; fomentum, hinc bellorum adhortationes, impulsionesque, hinc bonorum præ-
 suræ vexationesque, populorum caedes, vrbium incendia, regnorum euerfiones, terrarumque desola-
 tiones oboriuntur. Sic olim Basilidus, sic Athanasius, sic Chrysoftomus, sic magno numero alij male
 habitū: sic nunc armorum sonitum totus fere Christianus orbis exciuit, quæ tragœdia quam sit habi-
 tura catastrophen, nemo coniectare potest: calamitatem tamen in Christianum nomē facile omnes
 præfagire possunt.

FILIORVM ABDICATIO. CAP. IX.

*Aquila &
Accipitris
cōmemoratio.*

SIMILE quid Aquilæ in Accipitre accidere tradunt Ægyptij, cum scilicet tria pariat, vnum tantū
 souum seligere, fouere, ac alere, reliqua vero duo confringere. Quapropter iidem ipsi sacerdotes, si
 quem filios domo exactos ablegantem exprimere voluissent, Accipitrem fœtam, vel incubantē pin-
 gere soliti erant: ita tamen rem accipiebāt, vt qui abdicaret, vel à se reiceret, propter egestatem & in-
 opiam id facere cogereetur. Nam eadem in Accipitre caula fertur, cum in Aquila non indigentia, sed
 fastidium in caula sit, vt vnum tantum alat. Ferunt autem incubationis tempore vngues Accipitri de-
 cidere, quorū ad maniculo destituta, fit vt vix ad alimenta, quæ vni sufficiant conquirenda, idonea sit
 quare, ne qui reliquus est vnus pereat, omne in eum studium & diligentiam impendit.

VITA VITALIS. CAP. X.

SEd illud interim obliuisci nolim, alitem hanc indicium esse vitalis vitæ: siue id propter sanguinem, cuius est auidissimum: siue propter Solis imaginem, quam exscribit: siue, quod receptum erat apud Ægyptios, circa centesimum ætatis annum, vt supra dictum est, Vulturis Commentario, hominem ex defectu cordis deficere, vt Plinius etiam attestatur: nam, vt Varro tradit, hominis anniculi cor, quod sæpe in his Commentarijs repetendum erit, duarum est Drachmarum, atque ita singulis annis vsque ad quinquagesimum, accedunt binæ, constatque hominis quinquagenarij cor centum Drachmis. Ab eo tempore, annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat, creditumque inde, ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere: cuiusmodi vitæ terminum in homine statuisse videtur etiam Dioscorides (Astrologum illum Dioscoridem intelligo ex cuius dictatis ea excerpfit Varro) ille enim hac ipsa ratione compertum se habere scripsit Alexandriæ inter libitinos, quorum ibi cura mortuos exenteratos, & aromatibus delibutos diutissime conseruare, hominem plus centum annis viuere non posse, eaque de causa Empedocles, quem in hoc Aristoteles secutus est, ante omnia cor iudicauit crescere, quod hominis vitam maximè contineat. Quamuis Hippon, Democritus, Anaxagoras, Diogenes, atque alij nonnulli aliter, quorum bona pars cerebro principatum formationis attribuunt. Quod tamen pertinet ad annorum centena, Mathematici & Diuinæ nostrorum literæ viginti insuper addunt, neque amplius cuiquam esse concessum afferunt atque hoc terrarum orbe iam mortalibus expleto, & vitæ nostræ decreto quasi quodam diuinitus promulgato. Illud etiam adijciunt, Mosem solum, Dei (vt Iudæorum libri loquuntur) familiarem, centum viginti quinque annos vixisse, qui cum quereretur quod iuuenis interiret, responsum ei ferunt à numine, neminem plus esse victurum. Hæc Pollio. Plurimum vero octoginta & vnum à natura & à syderibus concessum aiunt, quod vitæ spatium his potissimum condonatur, qui & corpore & animo valcant, vt Platoni. Dionysio Heracleotæ, Diogeni Cynico, Eratostheni & Xenocrati Platónico liberaliter concessum. Qui vero centesimum attigerint, Carneades, à quo tertia Academia est, quæ dicitur Noua, neque non Cleanthes & Xenophanes Colophonius, Democritus Abdicrita, Isocrates Rhetor, & Gorgias Leontinus, cum alijs plerisque memorantur.

*Hominis
anni com-
pleti ex Dio-
scoride, &
alijs.*

ÆGRITVDINE CONFLICTATVS. CAP. XI.

QVod autem dictum est imminui cor in senium vergentibus, sunt qui cor dentibus ambesum pro homine ponant, qui ægritudinibus afflicti. Nam Homerus frequenter admodum ijs & exedi, & consumi cor ait, qui vehementiori aliqua animi ægritudine conflictantur, quod ipse vna cum Hesiodo facile homines in anxietatibus & ærumnis in senium ire pessum asseuerat, fatalcmque neque non naturalem ætatem ita vitio vel imprudentia nostra comminui. Pythagoras quoque volens nos admonere, vnicuique vitæ suæ curam minimè negligendam esse, eruditè simul ac sapienter imperauit, μή ἐσθίειν τὴν καρδίαν, hoc est, adhibendam esse diligentiam, ne nosmetipsos ægritudinibus subijcere contendamus, quæ potissimum in causa plerisque sunt, vt dono diuum concessus vitæ cursus interrumpatur.

*Causa præ-
cipua senij.
Odyss. τ.
Hesiod. i.
ἐργον.*

*Cor ne edi-
to.*

ANIMA. CAP. XII.

QVONIAM vero Latini sermonis auctores, animum quo sapimus, animam qua viuimus esse dicunt, nos eorum secuti distinctionem, cum superius de ijs quæ ad animum pertinent ex proposito argumento differuimus, nunc quæ ad animam faciant exequemur: quamquam differentiam eam non vsquequaque receptam video, vnde necesse sit interdum, vel in eodem vtrumque significato ponere, vel alterutrum vsurpare. Animam igitur quæ nostræ sit vitæ fundamentum & sedes, Ægyptij Sacerdotes per Accipitrem intelligi voluere, quando quidem BAIE THA apud eos is est, qui apud Græcos ἰεπεξ, apud nos Accipiter: Ægyptiaca verò elementa illa si per syllabas diuidantur, BAI per se animam, ETH vero cor significat. Vtebantur enim illi libenter ex huiusmodi compositione vocibus, ex quibus ipsa rei natura, vel originatio, vel aliqua vis appareret: quod & apud He-

*Animus
consilij
ἀνοία,
quo sapi-
mus: anima
ψυχή, qua
mouetur.
ἔσσημις.*

bræos frequentissimum est, vt vna cum locutione ipsa, res etiam qualis, cuiusmodi sit, intelligatur: vt quo vocabulo cœlum nominant, constare id ex aqua & aere doceant: cum Adam dicunt, & crassam qua compacti sumus terræ materiam, & insitam simul mentem ostendunt: mentem enim terræ applicitam id nominis significare tradit Philo. Sed iam quid commercij anima cum ipso corde habeat, videamus. Ægyptorum opinio fuit, cor esse animæ receptaculū: quasi igitur nominis coagmentatio significetur, & inesse animam cordi constet, per Accipitris ipsius picturam animæ reminisceretur.

Cicero lib. 1.
Tuscul. Cor
ipsum ani-
mæ vide-
tur.

Quid rei cū
corde habe-
at anima.

Neque quidem Ægyptij tantum, verum & Stoici animam in corde potissimum statuerunt: sentiendi enim vires omnes ad sensum, quem ex re ipsa communem vocamus, vt flumina ad mare, confluunt: hic autem, si Aristotelem sequimur, in corde est. Neque absurdè dixerimus, ab eo maius quinque corporis sensus, visum, auditum, gustatum, odoratum, tactum, quasi quinque maria mediterranea, diffusos intrare corporis continentem, quæ manifesta Platonis in Theæteto sententia fuit. Quod vero super animo paulo ante dicebamus, cum Accipitri comparatum, imo alitem ipsam pictam congruum huius esse symbolum, redigit in memoriam mihi Zoroastris dictum: *Alatum quippe esse animum*, quod apud Platonem latissimè differitur, decidentibusque alis præcipitem eum in corpus ferri, illiusque mox succrescentibus ad superos reuolare. Sed percontantibus eum discipulis, quo pacto alis bene plumantibus animos volucres fortiri possent: *Irrigetur*, inquit, *alas aqua vita*. Iterum sciscitantibus, vnde has aquas peterent: sic per parabolam, qui erat hominis mos, respondit: *Quatuor annibus Paradisus Dei alluitur & irrigatur, in idem vobis salutare aquas hauriatis*. Quæ si erit vero aliquis, quinam hi fluuij sint, vt si Accipitrem mersare suum ibi velit, eos nanciscatur D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor virtutes totidem, in quas diuiditur sapientia, prudentiam quippe, temperantiam, fortitudinem, & iustitiam intelligit, fontemque esse sapientiam, ex quo flumina hæc quantacumque sunt deriuentur: nam in Diuinis literis fons passim accipitur pro sapientia, ad quem accedere sitientes admonemur, de quo plura in cœlo aquis irriguo. Vbi vero Plato in alarum, quas animæ tribuit, mentionem incidit, per alas naturalem eam intelligentiam capit, quæ, vt inquit Alcinous, est intellectio quædam in anima quæ corpori sit applicita, non ea quæ animo à corpore soluto conuenit: ea igitur, cum labem à corpore contraxit, numquam sese tollere humo poterit, nisi fluminibus, quæ posita sunt, infestum eluerit scelus. Quoniam vero sunt qui duram metaphoram condendant, Gangem, Nilum, Tigrin, & Euphratem (ea enim ijs annibus nomina faciunt) pro quatuor illis virtutibus poni, quæ omnem in hominem, vita principatum obtinent, minime fuerit inopportunum hæc latius interpretari.

Fluuij ani-
mi quatuor.

P R V D E N T I A.   C A P. XIII.

Primus flu-
uius.

EX annibus his Gangem primum enumerant, qui pro Prudentia ponatur. Trahit hic ramenta Auri, carbunculum, prasinum lapillum, quem alio nomine Smaragdum vocamus. Aurum pro inuentis prudentium sæpius accipimus, vnde diuinum numen per Prophetam ait; *Odi illius Aurum & argentum*, de quo quidem alio loco commodius. Deuoluit & splendidum carbunculum, in quo scilicet animæ nostræ viuunt igniculus, qui si tempore suscitetur, neque apta fomenta deficient, micantissimum ignis fulgorem totis ædibus exhibiturus, vt in anima corpori insita, pennarum radices actus altius inhærescant, quæ si prorumpere semel cœperint, breui sint omnem corporis molem per sublimem aëra libraturæ. Per Smaragdum vero virorem intelligas: porro autem quæ virent, viuacitatem præ se ferunt. Ostendit præterea viror, præteriti seminis vitam. Aurum fulgore suo præsentium rerum pretia proponit. Carbunculus excitato lumine, quid futurum sit, quidve aduentet aperit: quæ tria sunt prudentiæ munera. Ganges ad hæc (Phison est Hebræis) vocabulum significare tradunt oris mutationem, siue dicere velimus, sermonis varietatem: non enim Ganges vnâ tantum gentem circuit, sed, vt aiunt, omnem terrarum orbem ambit, & vt nonnulli opinati sunt, vel mysticè rem intelligentes confixere, in Libyam vsque prolabitur; manifestè enim accipiendum, mythologum non ad historiam, sed ad mysticum aquarum sensum animum adiecisse. Atqui prudentiæ munus est prodesse quamplurimis, neq; vllam tam remotam, tam esteram gentem prætermittere,

mittere, quam beneficio non demereatur: ideoq; in omnem terram exiuit sonus eorum, qui nos pie sanctosq; instituerunt.

TEMPERANTIA. CAP. XIV.

GANGI mox Nilum adiungunt, per quem Temperantiam intelligi volunt. Alluit Nilus placentiam Ægypti. Ægyptus in Diuinis literis voluptatem & deliciarum illecebras significat, vt de ferociente Equo, suo dictum Commentario, qui latos Ægypti campos gaudet insultare. Lex igitur Israëlitis data est, in Ægypto captiuitate detentis, hoc est, nequitie ac effeminationibus impurissimè deditis, vt ex Ægypto quam ocyssimè recederet. succinctique lumbos Agnum ederent, quod est temperantia signum: castos enim oportet, & viuo ablutos flumine, sacra Deo ferre, supremique numinis Pascha celebrare. *Gæon* hic annis Hebrais est, à quo terram etiam Æthiopicam perluidicunt: nempe vt despiciatissimum corpus abluat, & libidinis ardorem extinguat. Æthiopia enim, vt nonnulli diuinarum literarum interpretes exponunt, abiecta, vilis, despiciata sonat, cuiusmodi nostrum est corpus Æthiopiae perquam simile, quod scelerum infecta macula deturpant, & adusq; nigricoloris ferruginem inficiunt. *Secundus.*

FORTITUDO. CAP. XV.

TERTIVS annis Tigris est, qui fluuiorum omnium velocissimus perhibetur, nomenq; illi tam animalium omnium rapacissimo, quam fluuio velocissimo, à sagitta est, Armeniorum lingua: qua enim parte ex Armenia in Mesopotamiam abitur, ibi propter rapidissimam velocitatem Tigris sagitta dicitur. Per hunc fortitudinem interpretantur: quod fortitudo cursu quodam pernici concita, obstantia quæq; dem. liri atq; prosternere videatur, nullisq; obicibus oppositisq; molibus, aut obstaculis impediri, quin quo ferri destinarit, eo victrix prorumpat. *Tertius.*

IUSTITIA. CAP. XVI.

QVARTVS est Euphrates, per quem fecunditatem & fructuum exuberantiam intelligi volunt, quæ perinde iustitiæ symbolum esse. Ex nulla liquet enim virtute opimiores lætioresq; fructus colligi feruntur, quam ex æquitate. Hinc Ceres, quod sæpe diximus, *Legifera* Poëtis, eademque *Astræa*. Ver. I. Georg. Fundit huiusmodi tæ equitatem appellatum, quod nulla res magis, quam æquitas ac iustitia, humanum genus lætius facilius perfundat, & hilaritate repleat affluentius. Ex his igitur manifestum est, quibus aquis implumis accipiter noster lustrari possit, atque identidem ita plumescere, easque alas emittere, vt non supra cubes tantum, quod faciunt grues, sese attollere, verum super omnes cælorum orbis efferri valeat, atq; cum Aquila honore actus, in ipsius louis gremium audeat volitare. *Quartus.*

SANGVIS. CAP. XVII.

HABET præterea similitudinem Accipiter cum anima, vt aquam omnino non bibat, sed solo sanguinis suctu sitim leuet, quo vno & anima ipsa nutrir quodammodo videtur. Idco, veteri instituto, libaminibus quæ pro anima parabantur, sanguis apponebatur. Et Deuteron. xli. sanguinem hostiarum pro anima esset monet Moses, idcircoq; non debere nos animam comedere cum carnibus. Passim vero Leuitico monemur, sanguinem non esse comedendum, quia vniuscuiusq; animæ anima sit in sanguine. Sed præcipue capite 17. interminatur Deus exitium cuihibet, tam ex dolo progenieque Israël, quam etiam hospitibus & peregrinis, qui apud eos diuersissent habitarent, si sanguine vesci ausi fuerint: quem ea de causa datum eis asseuerat, vt super altari per eum animas suas expiant, essetque ita sanguis animæ litatio, dum funderetur per altaris circumitum, & quod siduum esset, terra operiretur. Quod vero dictum, *Vniuscuiusque animam in sanguine eius esse*, nequam intelligendum est, substantiam animæ esse sanguinem, ait Hesychius, sed quod societatem cum carne per sanguinem habeat. Vnde quidam sanguinem *anima Vehiculum* appellarunt: emissus enim si frigere cœperit, à carne dissoluitur, auolatque anima. Eaque de causa Ægyptij, si sanguinem significare *Sanguinis Legis veteris interpretatio.* Vnde illud *Aliaque vni* *↓ vxi, Sanguis & anima.*

Virgil. lib. 9.
Æneid.
Æneid. li. 2.

gnificare voluissent, Accipitris imaginem faciebant. Multorum sane opinio fuit, animam esse sanguinem, siue vt Empedocles arbitrabatur, in sanguine. Hinc illud apud Poëtas, *Purpuream vomit ille animam*. Et, *Vitam cum sanguine sudat*, & alia huiusmodi. Et apud Ouid. Pythagorico monitu exturbare quorumcumque animalia cognatas nobis animas nefanda cæde ideo prohibemur, ne sanguine sanguis affatur, & in hanc sententiam tum apud Græcos, tum apud Latinos plurima. Quamuis alio significato accipi purpuream animam, alio de Piscibus cōmentario docuimus, vbi agitur de purpura vno ictu collidenda, si sanguinem ad tinctum comparare vouerimus. Sed quantum ad eos pertinet, qui sanguinem animæ commiscent, ego non ita fuerim impius, vt non profitear, de brutorum animis hoc tantum intelligi, de quibus capite nono Genesios scriptum est, *Anima illius in sanguine est*: cum in homine tantum ex animalibus, anima per se vitalis sit, suaque se contineat immortalitate. Et quamuis Salomon pro concione tertia, vnum eundemque interitum hominis, & iumentorum, & æquam vtrorumque conditionem, ex impiorum opinione posuerit: ex sua tamen sententia, puluerem ad terram reuertit, spiritum ad eum qui dederat, asseuerat. Basilius ad hæc, vbi concione octaua die quinto locum exponit. *Edicat terra animam viuentem*, brutorum tantum animam esse sanguinem disputat. Ait vero sanguinem coactum in carnem suapte natura verti, carnem autem corruptam in terram redire, vnicuique manifestum: itaque iumentorum animam terram quandam esse naturam. Eos verò valere iubet, quos nihil quicquam pudet animas suas, Equorum, & Canum, in eadem specie collocare, quique seipos etiam, & mulieres, & frutices, & æquoreos Pisces olim fuisse reminiscantur, idque asserere non erubescant: quos quidem Pisces fuisse nemo sanæ mentis dixerit, quo vero tempore isthæc literarum monumentis mandauere, expertes magis rationis quam Pisces fuisse, quisquam mente iudicioque polleat, dubio procul asseuerarit. Illud vero commercij cordi est cum sanguine, vt ex Philosophorum obseruatione compertum sit, cor ijs omnibus esse, quibus & sanguis: id quod etiam de iecinore proditur. Neque tamen infirma est eorum opinio, qui non nihil sanguinis ab iecinore procedere iudicarunt. Sedenim potior eorum, qui sanguinis principatum cordi dedicarunt, à quo tamquam à fonte perenni, in venarum conceptacula diffundatur: nusquam enim nisi in corde sanguinem concrefcere, ex Medicorum & Aristotelis traditione didicimus, in quo quidem primum oritur, etiam antequam totum corpus informetur, quæ idem latius libro de Animalibus tertio pertractat. Ac ne interim nos plura de anima, de corde, de sanguine differamus, ea consulto præteribimus quæ dici possent, si quid cordi, quid iecinori, quid arterijs, quid venis inseruiat, & vnde triplex animæ potestas originem & fundamentum consequatur, repetere voluissimus: sed enim hæc ita breuiter tracta sufficere visa sunt, pro reditione causæ, cur talia Sacerdotes Ægyptij pingere commenti essent. Illud addam, sanguinem religiosissimo Hebræorum ritu in summo cultu semper habitum, quem etiam qualibet effusum simulac ostēderint, inperso puluere sepelire pro magno negotio habent, quo persuasum illis ex Prophetarum dictatis, sanguinem ad contractæ labis abolitionem, & animorum depurationem facere: sed non intelligunt, mysterium id ad pretiosissimum Christi sanguinem spectare, cuius aspergine maculæ omnes nostræ, cum expiari vouerimus, abluuntur.

Cor enim ex
Aristot. fons
arteriarum,
venarum,
sensuum.

VICTORIA GLORIAE. CAP. XVIII.

Accipitris
super alites
reliquas
presstantia.

DENIQUE propter eas dotes, quas huic aliti natura supra volatilium aliorum conditionem elatigata est, factum, vt in vniuersum Accipiter esset excellentiæ hieroglyphicum, præcipueque viciatoriam significaret: nam reliquas omnino volucres volatu antecellit. Neque frustra Theoclymenus apud Homerum, obseruato Accipitris auspicio, Telemachum bene sperare iubet, eiusque genus in Ithaca supra reliquorum omnium gloriam potens, celebre & illustre futurum pollicetur. Ea san Accipitris prærogatiua est, vt agilitatis in volando principatum obtineat, ab eoque desumantur præclara illa alarum insignia, quæcumque in huiusmodi deueniant gloriæ significatum. Hinc Victoria hieroglyphicum passim in numis, & monumentis alatum, quia victoriæ partæ fama sese statim hum tollit, amplexaque gloriam per summum æthera latè volat, perque immensos terrarum tractus exspectatur, offensiones impedita; omnia agilitate sua declinans. Hinc ipsi numi Victoriati dicti, quibus

no superetur. Quæ quidem solers dimicatio, cum sit etiam Noctuarum propria, quæ maiore circumdante multitudine resupinæ pedibus repugnant, collectæq; in altum rostro & vnguibus totæ teguntur, Accipiter simulac pugnam animaduertit, aduolat Noctuis opem allaturus, atq; ita quodam naturæ consensu eis auxiliatur. Nam & Noctua apud Athenienses victoriæ hieroglyphicum fuit, de qua suo loco, quæ ad rem spectant, diximus.

SED minimè κατὰ πρόθεσιν puto ponere, quod in quodam Canone Imperialium militiarum apud Maffæos Romæ vidi, militarem ordinem fuisse qui Accipitrem luteum in parma identidem lutea gestabant. Erant hi, qui Sagittarij Venatores nuncupabantur, qui sub Magistro peditum stipendia faciebant. Sed & alius ordo LAVNI nuncupati, insigne idem Accipitris lutei in parma identidem lutea gestabant, & sub eodem Magistro peditum merebant: eo tamen discrimine, quod Sagittariorum Accipiter caput in alam læuam vertebat, Launorum in dexteram. Iam de DIVITENSIBVS, Gallicana legione, quorum insigne erat cæruleus Accipiter, colore tamen dilutiore, vna cum Tauro, in ipsius Tauri commentario dictum inuenias.

C E L E R I T A S.   C A P. XX.

DIODORVS per Accipitrem volentem, per quem alij victoriam interpretantur, celeritatem ipse significari tradit: propterea quod in volatu sit omnium volucrum velocissima, vultque significatum ad res domesticas transferri, quæ cito fiant. Leges & Pterophoros apud Plutarchum, Othonis vita, qua locutione tabellarios intelligendum, quorum insignia forent surrectæ pennæ, ad celeritatem indicandam. Inde Iuuenalis:

Anxia præcipiti venisset epistola penna.

A E R.   C A P. XXI.

ACCIPITER ad hæc passis alis figuratus, elementum aëris indicat apud Ægyptios Sacerdotes. Atque adeo alæ pennatorum singulæ aërem significant: vtpote solum Auibus proprium, perinde ac aqua Piscibus, terra alijs atque alijs solum est. Animaduertendum vero, locum de pennis alisve corruptum esse in impressis Hori codicibus, legique debere, vt in manuscriptis exemplaribus antiquis, *πτερόν & ἀέρας*. Inde quædam desiderari, quæ ad aliud pertinent significatum. Sunt qui ventos ex ea specie significari tradant. Ventus autem nihil aliud est, quam incitatus & fluens aër. Triclinius apud Pindarum Pelopis *ἰκτρυς ὑπὸ πτεροῦ* velocissimos exponit. Sunt qui cœlestium corporum ortum hinc interpretentur. Nam quæ sidera super horizontem attolluntur, volucrum in morem fugere, & per immensum inane ferri videntur. Pennata vero apud Mercurium talaria, nimirum Homericum illud innuunt, quod verba ipse volucra nuncupauit. Eadem ratione Irin & aëripedem & procellipedem vocant, quæ deorum sit internuncia, vt apud Maronem legimus:

Irin de cælo misit Saturnia Iuno.

A N I M V S.   C A P. XXII.

SEDEMIM cum etiam animi signum sit Accipiter, facilè identidem celeritatis indicium esse potest, cum animi celeritas omnem exuperet velocitatem. Sedenim, siue victoriam, siue hanc quam alij ponunt alacritatem, ex Accipitre significari dixerimus, tantundem esse videtur.

S A C E R D O T I V M.   C A P. XXIII.

NEQVE quidem tabellarij tantum alas gestare iussi, verum etiam Sacerdotes Ægyptij capita habuerunt alis insignia: quod quidem gestamen ideo susceperunt, quod Accipitri ex eo honorem habitum voluerunt, quem dicitabât librum olim puniceis literis perscriptum, Thebas ad sacerdotes detulisse, in quo quidè libro, qui cultus, quiq; honos dijs deberetur, quaq; ratione sacra plurima procuranda essent, notatum erat. Hinc eos Sacerdotes à Poëtis nostris Cristatos appellari comperias, vt apud Martialem:

*Linigero fugiunt calui, cristatæq; turba,
Inter adorantes cum stetit Hermogenes.*

Habes,

A Habes, honoratissime vir, Accipitris hieroglyphica, lectionem non quidem tuo sublimi ingenio dignam, neq; multiplici eruditioni tuæ necessariam, sed cultus & obseruantia in te meæ pigraus Neq; enim is ego sum, qui putem te ex dedicatione hac mea vel minimum crescere: sed si illi locus apud te in angulo aliquo concedatur, sciam me laudis plurimum comparaturum. Vale.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER XXII.

DE IIS QUÆ PER COLUMBAM, TUR-
TVREM, ET HIRVNDINEM
significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ILLUSTR. HEROINAM VICTORIAM DAVALAM
PISCARIÆ PRINCIPEM.

AGNI omnino ponderis est Pindari, Lynicorum principis, dictum illud, alio quamuis numero, in hanc certè sententiam:

Carmine res viuunt, carmina rebus egent.

Nam scriptor quantumlibet elegans & eximius, si vana & inania mandare literis aggrediatur, puta purpura Simiam vestiat, nihil aliud assequatur, nisi vt omnibus sit derisus atque ludibrio. Si verò facta incluta præclaræq; ab inepto imperitoque scriptore celebrentur, neglecta statim turpiter exolescent. Hac dum mecum reputo, honoratissima VICTORIA,

tuamq; erga desideratissimū coniugem pietatem considero, illiusq; res præclare gestas Musarum tuarum elegantia decorari conspicio, fortunatissimum Principē appello, qui cum tot ante annos è vita migrarit, per te quotidie reuiuiscat, clariorque & illustrior euadat. Te autem non minus beatam, qua materiam susciperis tam insignem, tam celebrari dignam, qua immortalē gloriam tam illi sit, quam tibi sine dubio paritura: idcoq; vestra plurimum gratulor felicitati. An non ille egregie felix, qui virtutibus omnibus heroicis ornatus, rebus tot tantisq; sapientissimè procuratis, gloriosissimèq; confectis, post opima illa spolia tam præclara ad Ticinum parta, quasi splendidius nihil in posterum expectare posset, è vita migrans, uxorem te reliquerit tam piam, tam pudicam, tam doctam, tali præstantem ingenio, eaq; sacundia & arte scribendi præditam? vt quantum ille rerum gestarum splendore illustris est, tantum tu scribendo, & vnum illum celebrando, clarissima passim habearis: in ambiguoq; posueris, virum ille res illas prudentius felicisve fecerit, an tu ea doctius & elegantius victura memoria commendaris. Magnificentius dicat fortè aliquis Artemisiam fecisse, qua marito celebrationis tanta sepulchrum struxerit, vt inter septem orbis miracula nomen habere meruerit. At tu quotidie tuo Mausolea facis, quotidie nouas statuas ponis, quotidie columnas erigis, non quas temporis iniuria demoliatur aut perdat, sed qua in animis hominum sita, nulla vnquam fortunæ temeritate labefactari possint, nulla vetustatis edacitate consumi. Quem referent Musa, viuet, merito Poëta clamant, & è classe tua vnus, usq; summus, fabricas has eludens, exegisse se monumentum ære perennius, regaliquè situ pyramidum altius, gloriatur. Vincis igitur Victoria Artemisiam, qua marito nullo non die monumentum aliquod excitas non ex marmoribus aut cæmentis, qua aliquando fatiscere putrescereque necesse sit, sed ex politissimis poematibus, qua donec erit hominum memoria, summa cum vtriusque laude perdurabunt. Euadnem opponet alius, in qua vulgus maiorem quendam affectum charitatemque decantat, quod flammis iniecta mariti arserit. Imo superstitio maior ea fuit, ac perinde execrabilior: vt pote qua vtrique acciderit perniciofa: sibi, quod se ausu temerario tam atrociter dono vita priuauerit, usq; affligi pœnis voluerit, quas superi mortem sibi consciscens statuerit: marito autem, quod manes eius non ea tantum morte tam miserabili mæstos reddiderit, sed vt de supplicio etiam eiusdem, si quis apud manes sensus, æternum cruciaretur, effecerit. Altera huic non absimilis, P. Cornelia Anna, clara satis femina, qua ne in desolata orbitate superuinceret, viuum se vitro in arcam cum viro de-

functo damnauit. Sedenim, furor hic, profecto furor, non amor fuit: cuius vecordia testimonium vt transfret ad posteros, testamento etiam cauit, vt sacrificio super arcam Platonis & Proserpina peracto ea rosas exornaretur. Sed facessant exempla hæc à pietate instituti que nostris alienissima. Longè gloriosus proferet se forsitan Alceste Admeti Regis coniux laudatissima, quæ mori ipsa pro marito vita, quem fata sub hac conditione damnauerant, elegit: cuius mutua inter coniuges charitatis exempla, apud Romanos pleraq; sunt memoria commendata. Tu non minori in coniugem tuam affectu succensa, mortem ideo non affectasti, quod viuendo, viuum nobis maritum ingenij tui clarissimi operæ representas, & quod admirabilis est, immortalem facis. Quinetiam dum uiuis, eum, quamuis apud superos incomparabili fruatur beatitudine, tua tamen pietatis officijs, sensu nescio quo, rerumque nostrarum, quæcumque illum tangit cura, iucundio rem hilarioremq; efficis, ac beatio rem. Cum itaque insignioribus uis, quæ antea etate claruerunt, anteferenda sis, cogitauit ego ex hieroglyphicis lucubrationibus meis Columbam, & Turturum tibi dedicare: vt commentarium hoc sanctissima uiduitatis exemplar, non tibi, quæ testimonij his non eges, sed mihi iucunditatis illius, quam ex uirtutum tuarum contemplatione percipio, monumentum sit, atque conseruatio. Tu quid fuscæ coloris Columba apud Ægyptios, quid Turtur sacris eorum literis significaret, & quæ ueluti in comitatum accedunt, si adluerit, leges. Ego me satis animo fecisse uideor, si quam antiquissimi sacerdotes illi uiduitatem quibusdam rerum imaginibus occultabant, nostro tempore per te prodire in lucem & omnibus innotescere contigerit.

DE COLUMBA.

PERSEVERANTIS CONTINENTIÆ VIDUÆ. CAP. I.

QUAMVIS multa essent apud Ægyptios, & nationes alias Columbæ signifiata, illud tamen in primis continentissimis illis Sacerdotibus admiratione dignum habebatur, quod cum animal alioqui procacissimæ salacitatis esset, lasciuixque notam apud omnes fere gentes contraxisset, incomporabile tamen exemplum continentix, summamque pudicitiam in ea deprehendebant quod marito fidem seruaret inuiolatam. Quare mulierem quæ uidua perstaret, significare illi cum instituerent, Columbam nigram pingere commenti sunt. Pudicitia siquidem, Columbis prima & neutri nota adulteria: coniugij fidem non violant, communemque seruant domum, quam nisi cœlebs aut uidua non relinquit, & quandiu marito priori uiduata est, alij non copulatur. Si uero iussu sit à domino transire ad secundas nuptias, fidem eandem seruat secundo, quæ se priori obstrinxerat, ut Propertius;

*Exemplo iuncta tibi sint in amore Columba,
Masculus, & totum femina coniugium.*

Idcirco Tertullianus in sua illa Monogamia hæc in exemplum trahit, nos ad simplicitatem eius pro uocatos ea de causa differens: quod ea uis non innocua tantum sit, uerum etiam pudica, quam uir uirum masculus nouit. Nigram autem illam Ægyptij faciebant, id scilicet indicantes, quod ad secundas nuptias non transfisset, sed atrata uiri prioris disiderium præ se ferret: in luctu enim pullo uti colore multarum gentium mos est, quamuis apud Romanos in Imperatorum funeribus uestibus albis, ut Plutarchus & Herodianus asserunt, utebantur. Venetos autem Padanosque omnes atratis uti uestibus, quod Phaëthontis casum adhuc lugent, fabulosus idem Plutarchus ait: siue, quia niger color firmitatis & perseverantix signum. Colores enim alij ex uino in alium transeunt; obscuriorisq; corpori admittione densiores fiunt: sed ubi ad nigrorem peruentum est, ibi consistitur. Aiunt uero nonnulli, non omnium hanc Columbarum naturam esse, ut pudicitiam ita custodiant suam, at earum tantum quas Græci φάσας uocant, pullis gallinaceis haud multo minores, quas ferunt trigessimam sæpius & quadragesimum etiam uitæ annum excedere. Cœlibatum uero quem alterutro eorum extincto coniux alter fideliter seruat, & Coruis & Cornicibus & Graculis communem esse perhibent. Columbarum autem oblationem in sacris Theologi ita accipiunt, ut coniugij tam firmi ratione habita, non quoque mentem stabili firmitate perseveraturam Deo, uti uero coniugi sociemus.

Nigra Columba.

Pullus color in luctu.

Coruis, cornicibus, & graculis.

CORRECTIO. CAP. XII.

SED & ille Columbarum pullos, aut par Turturū obtulisse dicitur apud Adamantium, qui aliquē abstruērit à vitiiis & sceleribus, hortandoq; monendoq; ad animæ simplicitatē traduxerit. Tangit hoc etiam Cyprianus, qui emissim ab Noe Columbam lapforum imaginem præ se ferre cōmentatur. Sed his iam aliquantulum insistamus, cum nequaquam Diuinæ literæ sint ab hoc argumento dissimiles, in quibus Columbam multipliciter figurari comperimus, ac perinde significata etiam variari. Sed hic series exiget, vt prius de fusca loquamur, de aurea, atq; argentea suo mox loco dicturi. Nā quæ ad Noam Oleæ virentis ramum ore gestat, fusca ponitur à Prophetis, esseq; indicium perhibetur mentis, quæ à perperam factis iam abstineat, seq; quieti dedat, hoc est, tranquillitati, quæ non nisi inde purgato à vitiiis animo locum habet. Sub vesperam hæc reuertitur, deficiente quippe luce, quod tantūdem est, ac si momētanea, aut breui temporis curriculo duraturæ felicitatis diceremus. Sub vesperam, inquam, aduolat, ne occupetur à nocte quippe ne interceptiatur à morte, priusquam infectum elucrit scelus, atq; ita perpetui carceris supplicio afficiatur. Promissam enim esse veniam ei, qui paratus sit in posterum bene, pie, & honeste viuere, & à quibus emerferit vitiiis & voraginibus abhorrere, alio loco indicat vropygium auri fulgore illitum: de quo tamen apertius disputatur inferius. De Olca quoque, quæ sit misericordiæ signum, suo loco dictum.

*Columba
Noe quaiis.*

ILLECEBRÆ AMATORIÆ. CAP. III.

QUO D vero sacerdotes Ægyptij per volucris huius simulachrum illecebras amatorias significarent, duabus vtriusq; sexus Columbis sese inuicem exosculantibus adpiētis: ea de causa factum, quod illæ non prius ad Veneris copulam, quam ad osculationem deueniunt. Hinc legas apud Senecam Mæcenatis dictum illud, *Columbatim lab. is inferens labra*. Extant & Gallieni Imp. carmina satis iuculēta, quibus lasciuia huiusmodi per amatorium etiam murmur ab eis exprimi decl. rat eo in epithalamio, quod ipse lusit, cum fratrum suorum filios iungeret:

Ite, ait, o pueri pariter sudate medullis

Brachia non Hedera, non vincant oscula Concha.

Omnibus inter vos, non murmur a vestra Columba,

Ea autem de causa, quod osculorum blanditias Columbæ norunt, dedicatas eas Veneri, Græcorum pleriq; tradidere. Cæterum Athenæus ob id factum pūtat, quod in Cypro Columbæ primum reperiuntur, indeq; ad gentes alias transmissæ. Veneri enim sacram esse Cyprum omnes norunt. Propter vero salacitatem eam, quæ notissima est in Columbis, Albertus non inepte nomen iis inditum ideo putat, quod lumbos colant: in Venerem quippe se vltro incitent, ingenita nequitia stimulatæ, cuius sedem in lumbis esse alibi differuimus. Apollodorus quoq; de iis, quæ de diis conscripsit, Columbam Veneri sacram lasciuia ergo dicit, nomē enq; illi Græce *περυσσεργί; παρὰ τὸ περυσῶς ἐργῶν*, quod supra modum amori det operam, arbitratur. Sane Siculi olim persuasum habuere, Venerem ab Erycis monte digressam, per dies nouem stato singulis annis tempore secessum colere, interimque nullas toto eo tractu Columbas apparere: abire enim illas Deæ suæ comites, nonam vero post diem aduentare vnam reditus prænunciam, quæ Veneris templum ingrediebatur, reliquas mox vno turmatim agmine reuerti, atque hinc gaudio exultantes Venerem adesse profitebantur, diemque eum hilarem, cantibus & iocis festiuum atque iucundum celebrabant.

*Cur Veneri
dicata Co-
lumba.*

*Cuius cur-
rus ab his
traheretur
ex Ouid. li.
13. Metam.*

CHARITAS. CAP. IV.

SANE quod mutuis sese osculis Columbæ suauentur, ansam dedit vt charitatem, amoris quippe spij virtutem hieroglyphice per Columbam nonnulli interpretentur. Et Apostolum citat Origenes, qui de charitate locutus, Columbam protulerit. Eruditissimus etiam Cyprianus tam vitæ sanctitate quam facundia clarus, in iis, quæ aduersus Nouatianum pro vnitatis cōcordiaque piorum omniū scripsit: Idcirco, ait, & in Columba venit Spiritus sanctus, simplex animal, & latens, non felle amarum, non moribus saeuum, non vnguuium laceratione violentum, cuius ingenium est hospitia humana diligere, vnius domus consortium nosse, cum generant simul filios educare (ita enim legendum est, non edere) cum comitant volatibus inuicem coherere, communi conuersatione vitam suam degere, oris osculo concordiam pacis agnoscere, circa omnia

Gallorū mo- res huma- nissimi. Pi. n. lib. 7. & Valer. Max. de in- stis anti- quis lib. 2.

demum humanitatis omnem implere legem. Noti sunt humanissimi Gallorum omnium mores, qui passim oscula tanto studio colunt, ut honori sibi ducant, quod adueniens hospes vxorē, sorores, filias etiam- num virgines osculo adhibito salutauerit, & in amplexum acceperit, & in gremium sibi assidere iusserit. Nam & apud Romanos olim licebat obuias quasque mulieres excipere osculo, quod ideo Cato institutum tradit, ut explorarent an mulieres temetum olerent: capitale enim erat Romanis fœminis gustare vinum, ideoque ferunt fœminā quæ sub Romulo vinum biberat, à marito impune occisam. Apud Lacedæmonios oscula non concessa modo, sed etiam instituti Ludi, propositaque præmia iis, qui seniores lepidius suauiter. Nisæorum id inuentum, & à Megarensibus etiam in honorem Dioclis obseruatum. Nam & illæ Romanorum exosculationes, ut fœmineo generi honos haberetur, sanctæ sunt, ut apud Plutarchum legitur, nempe quod Aboriginibus in Tyberim inuectis, Roma quædam nomine inter mulieres quas secum adduxerant nobilis, author fuit, ut classis absumeretur incendio vnde coacti sint ibi sedem figere: quod cum illis feliciter successisset, eius generis præmia mulieribus detulerunt, quæ auspiciatissimi facti memoriam prorogarent. Ad hæc Nomadum asperissima rusticitas incessitur, quorum tanta fuit seueritas, ut ne filios quidem suos oscularentur. In Diuinis nostræ pietatis monumentis ipsum Assertorem nostrum legimus charitatem, ut ita dicam, frigidam in Simone hospite, quod osculo non fuerit ab eo exceptus, exprobrasse. Et sacris Põtificiis Romæ ritu solemniter per mutuas exosculationes pacis augurium celebratur:

Ipse etenim casta dum operatur mente sacerdos,

Oscula dat, quæ dent ille vel ille aliis.

A E R. C A P. V.

CREDIDERE nonnulli Columbam ab Assyriis coli in Semiramidis gratiã, sed authores Græci in Rheæ potius memoriam: utpote qui asserant, aerem & aquam potiores esse partes, in quibus ostetet se natura rerum, pari que ratione ablinere eos à piscibus. Cum vero volatile vnum quodque animal sit aeris indicium. Columbam præcipue nuncupatione hac, hieroglyphicæ veteres honestauerunt, quod domesticis alitibus nulla neque longius domo, neque diutius abuolet, tecti tamen lariumque memor summa fide reuertatur, & mansuetissima nobiscum consuetudine diuersetur. Obiectabunt Hirundinem alii, quæ trans mare etiam migret, ad sibi domesticam tamen sedem redeat: sed illæ nunquam cicurantur, neque vlla nobiscum consuetudine sociantur: siue ea potius fuerit huius honoris causa, quod illi tanta sit cum aere familiaritas, ut ibi tutius quam humi versari videatur, tantaque sit eius volatus facilitas, ut Maro dicat,

Radit iter liquidum, celeres neque commouet alas:

pernicissimus enim est eius volatus. Vnde Hesychius Columbam, neque nõ Turturem hieroglyphica ponit hominis, qui mente sublimia quæque facillime penetret, & contemplationi sit egregie deditus. Merito itaque Syri, qui aerem vsque adeo colunt, tanta religione Columbæ pepercere, quod ita tangit Tibullus:

Quid referam ut volitet crebras int acta per vrbes

Alba Palæstino sancta Columba Syro?

Numus Cy- biraticus.

Epist. 6. lib. 1.

In numo sane Cybiratico Columba cusã hanc loci religionem mihi videtur indicare. De vrbe hac Horatius: *Ne Cybiratica, ne Bithyna negotia perdas.* In Cilicia ea est, quãuis & alia sit minoris Phrygiæ. In numo autem inscriptio est Κ Τ Β Ι Ρ Α: Signum, *Columba volans.* Fuit & puella Phthia nomine, quam Iupiter fertur adamasse, eiusque formam in Columbæ speciem commutasse: traditum ab Eliano. Sed hoc nihil facit ad Ægyptiaca. Quod vero de Semirami dicebamus, addemus & illud ab ea derivatum, ut Persæ matrum filiarumque suarum coniugia non abhorreant, utpote quæ filium ad stupri vsque consuetudinem adamasse fertur.

IMPIVS INGRATVSQVE. C A P. VI.

QVIN hæc iniusta est Columbarum generi nota, quod eorum masiam validior factus, patrem rostro impetit, & à matris consortio tentat abigere, eiusque coniugii locum occupare. Quapropter Ægyptii sacerdotes impium ingratumque hominem, ac, in eos qui de se bene meriti fuerint, perduellem, significare, si vellent, *Columbam, inquit Horus, aut pullum eius, qui matrem sollicitaret, facere consuevit.*

CASTI-

CASTITAS. CAP. VII.

SED effo lasciuum animal Columbinum genus, contra Palumbes parcissimi cõitus sunt: ideoque *Palumbes*
 quod parcant lumbis, Albertus existimat appellatos. Nam & qui frequentiori vsu eos in cibum *vnde dicta.*
 sumptitare consuerint, in Venerem hebetiores redduntur: quare non incite illud de alitibus huius-
 modi dictum:

*Inguina Torquati tardant hebetantque palumbes:
 Non edat hanc volucrem qui cupit esse salax.*

*Martialis
 in Apopho-
 retis.*

SEMIRAMIA PROCACITAS. CAP. VIII.

QVONIAM vero, vt dictum, fama est Semiramis sub effigie Columbæ ab Assyriis coli, Gnidius
 scribit eam à Columbis enutritam, & in Columbam inde cõuersam, qua specie colebatur apud
 Assyrios: id quod de petulca eius improbitate intelligendum est: tamen si quos Diodorus citat, eam &
 modestam, & nota admodum integritate præditam fuisse prædicant, neq; eam ignobiliter natam in-
 terficiantur: vtpote quæ circa stagnum quoddam in parte Syriæ, in crepidinem aquis prominentem pro-
 iecta, aliquandiu fuerit ab aquatilibus volucris, quæ apricatum eo se recipiebant, miro propemo-
 dum studio educata: quippe quæ non solum alimenta congererent iacenti, sed perinde eam fouendo,
 ac implumes pullos ab omni aeris iniuria protegerent, quoad pastores creberrimo volucrum cõcur-
 su, insolitaq; trepidatione moti, ex proximis insulis eo conuenientes iacentem extulerunt, alitemque *Semiramis -
 dis nefanda
 lib. 10.*
 apud se diligenter Menoni, Regis Nini familiari, in vxorem concessere. Sed enim de famosa eius scẽ-
 nariæ procacitate, Scaurobates Indorum Rex apud historicos ita in eam inuehitur, vt pastorale scor-
 tum, vt Assyrij regis concubina fuisse proclamet, vt nullum egerit diem in castris sine adulterio, ra-
 roque vllus ad eam adulter bis admittus fuerit. Satis vero constat tam immoderatæ libidinis fuisse, vt
 Equum abominabili probro turpitudineque adamauerit, authore Iuba. Eam sane ob libidinis feruo-
 rem Euphorio *Ἐφύριος*, hoc est, Ardentem appellauit, epitheto admodum proprio, perinde ac Calli-
 machus Venerem eo versu *Ἐφύριος ἡνὲρ εἰς ἀπὸ ἀρμυρίων*, id est, *ardentem Cypridis harmoniam*. Hanc Hiere-
 nias quoque Columbæ notauit elogio, cum Babylonios Hebræorum excidio venturos vaticinare-
 tur: *Fugite*, inquit, *ab occurso gladio, quem Columba vibrabit*: per Columbam Babylonis conditi-
 cem, & *Cip. 48. 28. Semiramis
 facinus me-
 moradum.*
 eius populi authorem inueniens. Quod autem vates hic fatidicus eam gladio insignem inducit, de fe-
 loci & impigro eius ingenio multa rerum scriptores tradidere, sed illud præcipue facinus memoran-
 dum, quod Nino Bactrianos obsidente, Menon hanc, vxorem quippe suam, accersiuit, quæ vbi pri-
 mum in castra venit, Mulier acri ingenio, Bactrianæ arcis situm contemplata, confestim viro rationem
 ostendit loci modico negotio occupandi. Erat arx ab vna parte præcepta, atq; in profundâ rationem in-
 signiter abrupta, quam hostes velut inaccessible, nullo præsidio custodiebant. Huc audax mulier cum
 paucis, quos sibi ad id facinus delegerat, per loca ab hostium oculis maxime auersa, atq; eadem aspera
 & confragosa, præter spem omnium obrepit: vnde cum sese veluti cœlo delapsa hostibus (quorum
 oculos Assyrius, dum negotium conficeretur, subita oppugnatione ab omni sensu eorum, quæ fieret
 longe auerterat) ex improviso obtulisset, Bactriani omni spe retinendæ vltierius vrbis abiecta, alij alio
 præcipiti fuga dilapsi, urbem in regis arbitrio reliquere.

REGIVM AVSPICIUM. CAP. X.

ADNUMERANTVR vero Columbæ inter eas alites, quæ Regibus auspicia faciunt. Hinc Ma-
 roniano Aeneæ, Columbæ geminæ à matre in auspiciam missæ. Et Cæsari originem inde trahen-
 ti prospero fuerunt ostento, cum palmam eam nidis frequentare cœpissent, quâ ipse castris locum ca-
 uens, inter sylvas quas cædebat repertam, conseruari, vt omen victoriæ iusserat: ea enim de causa mi-
 um & inusitatum videbatur, quod id auium genus duram & asperam frondem studiose soleat euita-
 re. Et eadem die qua natus est Diadumenus Macrini filius, Aquila ei palumbum regium paruulum
 tulit, & in cunis posuit dormienti, recessitq; sine noxa: quod dubio procul eum ab ineunte ætate Im-
 peratorem futurum indicauit. Quinetiam aruspices dixerunt, Alexandrum Seuerum futurum Im-
 peratorem, consulti quid haberet auspicij, quod anicula quædam, quo die natus est, matri eius huius
 generis *Columba-
 rum osten-
 ta varia.*

generis aues obtulerit. Apud Hebræos legas, prædiuitum ac potentiorum hominum morem fuisse, Columbarum alas gypso illitas in summæ felicitatis signum summis tectis affigere. Hoc Euthymius.

A SE MINIME IRACVNDVS. CAP. X.

QUOD vero debilis defectu in Columba paulo ante dicebamus, Ægyptii sacerdotes hominē natura ipsa nequaquam iracundum, qui tamen aliorum peruersitate commoueri posset, ostendere cum volebant, Columbam pingebant vropygio surrecto: propterea quod eam, vti dictum, vel nō habere bilem, vel si habeat, in vropygio esse tradunt auctores veteres. Vnde Græci cum mansuetudinē exprimerē vellent, ἡμῶν πελειᾶς, hoc est, *quieta Columba*, dicere cōsueuerant, & περιδτερ & περιεσε & ες, eodem significato. Quæ cum porro sit gregalium omnium mansuetissima, iudicata est à Mose purissima, vt inquit Philo, veluti ex solitariis sola Turtur delecta, quæ in eo auium genere, tali omnes antecellit ingenio. Neq; temere Dauides aduolandi desiderio succensus, vt sese periculis eximeret, pennas sibi dari cupit, vt instar Columbæ volare possit. Psal. 55. Columbam ponit, non Aquilam, non Accipitrem, longe fortiores, impetuosioresque alites, nempe quia eadem est prædita mansuetudine, tractabilitateq; & simplicitate, qua Rex ipse insigniter pollebat. Puritatis huius meminere etiam auctores Græci, quin & osculorum, propter quæ sit Veneri dedicata, & quod ea de causâ Diis adoleretur, quod fel in interioribus haudquaquam habeat.

TREPIDATIO. CAP. XI.

ILLVD autem vulgatissimum est hieroglyphicum, Columbam pro trepidatione ponere: nam & nomen illi apud Græcos τρήρων hoc idem significat, à τρέω enim deducitur, quod trepidare est. Et Poetæ tam Græci quam Latini passim in pauidis hanc vsurpant comparisonem, vt Homerus, αἱ δὲ βᾶδιν τρήρωσι πελειᾶσιν ἰθὺαὶ ὅμοια. *Hapaudis gressu similes abiire columbis.* Quam similitudinem Maro ita transtulit, *Præcipites atra ceu tempestate columba.* Etymologici enim τρήρων paronymon, non epitheton Columbæ ponunt.

SALVB BRITAS. CAP. XII.

CÆTERVM, quamuis aliqua det impietatis exēpla, nihilo secius inter animalia maxime pura recensetur: propterea quod persuasum est eam carere bile, vti dictum, morbosaque & pestilenti quantumlibet tempestate læuente, qui non alia quam earum carne vescatur, contagio eiusmodi non contaminari. Quare si pestis vnquam debachari cœpisset, nihil aliud in obsonium Regibus comparabatur, quam ex Columba: quamuis Diodorus Vitulum alioqui & Anserem simplicem tantum, eorum Regum cibum fuisse contendit. Sane Florētinus lib. de Rustica, pullos columbarum necessarios esse dicit iis, qui vires à morbo recolligunt.

MEDICINA PETITA A DIIS. CAP. XIII.

COLUMBA herba que vocatur Hel sine purgatur. Plin. li. 8. c. 27. Plin. ibid. Plin. ibid. Prouerbiū Grecorum, Δαρὶν ἰω Φαρὰ βα- κτηζαν. Auctor Suidas. **C**VM vero aliquem, medicina ab aliquo Deorum præmonstrata, à morbo conualuisse ostendere voluissent, Columbā, vel, vt scribunt alii, Palumbem (nam hæc etiam in auguriis aliquādo confunduntur) lauri ramusculum rostro gestantem exprimebant. Ales enim ea quotiens ægrotare cœperit, lauri folio decerpto sibi ipsa medetur. Neq; vero palumbes tantum, sed & Graculæ, Merulæque & Perdices lauri folio annum fastidium purgant. Coruus quoque occiso Chamelæ onte, qui etiam vitori nocet, lauro infestum virus extinguit. Vnde dicitur frequentissimum est apud Græcos, *Sciptionem laureum gestare*, de iis, qui in aliquas insidias lapsi vitæ periculum feliciter euaserint. Medicinam autem multifariam ab oraculis petere antiquorum mos fuit, & suis quoque temporibus petitam memorat Plinius. Illi enim quotiens grauiori aliquo morbo correpti essent, soliti erant in triuiis aut sacris locis deponi operientes vel oracula, vel fomina, quibus quid ad sanitatem faceret, edocerentur. Præterea non contemnenda fuit veterum opinio, quam Homerus sequitur, morbos ad Deorum immortalium iram referri, meritoq; ab eisdem opem poscere necessariū esse. Philon Medicus Pharmaca quædam

quædam summæ efficaciz, quæ ipsemet concinnare solitus erat, *θεῶν χεῖρας* appellabat, quod non aliter ad salubritatem conferrent, quam si Dij ipsi manus suas ad curationem apposuissent. Et Astrologi quosdam homines à genesi eo fato nasci prædicant, vt votorum potius ope, quam medicinis, ab ægritudinibus & morbis liberentur. Notum est Alexandri Macedonis exemplum, cuius milites plerique, & cum his Ptolemæus, cui postea Ægypti regnum obtigit, sagittis veneno intinctis ad Sami regnum, vel, vt alii scribunt, in Musicanis, cum vulnerati essent, neque remedium vllum ad salutem inueniretur, Draconem in somniis, qui herbam quandam ore gestaret, oblatum regi, qui remedium sibi ex illa imagine commonstratum ratus, exquisita inuenta que herba ea vulneribus adhibita, vel, vt nonnulli tradunt, potionibus instillata, cunctos sanauerit. Solitum enim esse Deum Opt. Max. hac etiam ratione mortalium rebus ferre opem, & vt à dæmonibus quoque ferretur permittere, vt nostra nunc missa faciamus, ex multis veterum memoriis & Poetarum testimoniis confirmatur. Nam quod pertinet ad Æsculapium, quem ægritudinum causa consulebant, in agro Bellunensi Læba & ciorum vico memoria est huiusmodi.

Deorum manus.
Exemplum memorandum.

A S G L E P.
I O . P . X E .
L I V S P O .
L I O M O ,
N I T V S P O ,
S V I T .

Et Pannoniam è Norico à Bellunensi territorio proficiscentibus, Albæ Iuliæ monumentum offertur in hunc modum:

I . O . M . S T A T
C V A L E R I V S
V A L E R I A N V S
E X V I S V P .

Multi que huiusmodi passim reperiuntur. Quod vero traditum est à Poetis, Homerus qui somnium Iliad. β. in b Ioue esse ait, Agamemnonem excitari facit ad præliandum, somnum ab Ioue misso: Nauficaam à princip. Pallade, vt in agrum progrediatur, quo susciperet Vlysses, & multa passim eodem modo Virgilius Ænei. li. 7. uoque hanc ipsam rem latissime & hic & illic profecutus, nusquam tamen plenius, quam vbi de Lano loquitur.

*At rex sollicitus monst'ris, oracula Fauni
Fatidici genitoris adit, lucosq; sub alta
Consulit Albunea, nemorum que maxima sacro
Fonte sonat, seuamque exhalat opaca Mephitim.
Hinc Itala gentes, omniq; Oenotria tellus
In dubiis responsa ferunt, huc dona sacerdos
Contulit, & cesarem ouium sub nocte silenti
Pellibus incubuit stratis, somnosq; petiuit.*

*Multi modis simulacra videt volitanti a miris,
Et varias audit voces, fruiturque Deorum
Colloquio, atque imis Acheronta affatur Auernis.
Hic & tum pater ipse petens responsa Latinus,
Centum lanigeras macerabat rite bidentes,
Atque harum effulsus tergo, stratisq; iacebat
Velleribus, subita ex alto vox reddita luco est.*

Vt qui ex aquis sulphureis nascitur.

ANIMORVM FVTVRA FELICITAS. CAP. XIV.

ED quoniam incidimus in oracula, nusquam ego plura notis hieroglyphicis similia comperio, quam in Diuinis nostrorum literis, ita omnia sensu mystico conscripta quæcumque Moses, quæ quæuid, quæ Prophetæ reliqui diuino afflati spiritu protulere. Talis est argentea Columba illa, cui aum in dorso, posteriorem partem versus inductû. Significat quidem hoc, vt Theologi nostri interpretantur, in stare à tergo aurum perpetuæ felicitatis. Nam quam quis quietem in humanis assequatur, quæ præ manibus sit, & ante oculos sita, eam per argentum, quo anteriores Columbæ istius partes lacteata sunt, accipiunt. Longe autem pretiosior illam, quæ subsecutura est post obitum, per aum à tergo illitum, intelligunt: nisi modo, vt i superius monuimus, ante noctis tempus ad arcam cum eaz surculo reuertamur. Nam & apud aruspices profanos, feliciora tempora subsecutura indicantur, ex auro gibbo, quæ sibi accessisse in tergo Domitianus Imp. paulo ante quam interficeretur, per Sueton. in Domitiano c. 15. & urnam imaginem visus erat se videre. Eucherius Columbam illam argento illatâ, cuius posteriori in specie splendentis auri radiabant, significasse ait, prima quæque in Diuinis literis argento fulge-

re, occultiore[m] vero sensum longè pretiosiore[m], veluti aurum rutilare, longaq; admodum disceptatione rectè procuratum ostendit, vt illa sermonum, qui de Diuinis haberentur, castitas intemeranda à promiscuis cunctorum oculis, in abdito seposita. suo quasi quodam velamine pudicitia contegeretur, cœlestibus obumbrata mysteriis, sicut secreto ipsa suo diuinitas operiebatur. Nam quid aliud sibi vult: *Aperiam in parabolis os meum, & in enigmate antiqua loquar*: quam hieroglyphice sermonem faciã, & allegorice vetusta rerum proferam monumenta? Et illud: *Iesus in parabolis loquebatur ad turbas*, nisi sermones suos mystico sensu conuelabat? Ita Prophetæ, ita Apostoli ab vilitate loquendi more recesserunt, facilia in promptu habentes, magna in recessu continentes. Quod ea de causa congruum fuit, vt sacra de Deo dicta à cæteris scriptis, sicut merito, ita & specie discernerentur, ne illa cœlestium arcanorum dignitas passim & indiscrete patesceret, sanctumq; canibus, & margarita porcis exponerentur. Ita consecrata vasa templi inuoluta promiscuus populus ferret, nec tamen conspicerentur. Ad-dam & illud, quod ab eodem Eucherio traditum in iis, quæ de formula spiritalis intelligentiæ scripsit: *Posteriora in diuinis incarnationem* (admisere enim vocabulum Theologi) *sitii Dei, quæ subsistentur a esse indicare*: eoque spectare, quæ per Angelum Moyse dicta sunt: *Posteriora mea videbis, faciem autem meam videre non poteris*: quia scilicet, *Patrem nouit nemo nisi filius, & cui voluerit filius reuelare*. Atque hæc quidem de Columbæ hieroglyphicis Theologi veteres tradidere: & argenteam eam, purissimo scilicet candore spectabilem fuisse dicunt, quæ supra caput asstiterit Assertori nostro, dum sanctissimæ illi aspergini in Iordano tinctus initiaretur. Columbæ autem oculos habere, vt Canticorum cantico, ea intelligitur anima, vt tradit Adamantius, quæ diuinas literas non in superficie primoribusque, vt aiunt, labris, sed intimum vsque sensum exquirat. Duabus hæc dum sedet, alis tegitur: iisdem nixa fertur in sublime. Volamus, cum philosophica quadam morte separati à corpore, rapimur ad diuina: sedemus, cum in amicorum conuentu atque consortio, de sobrietate, de temperantia, de modestia sermones varios commiscemus: cuiusmodi illi sunt, qui nos quotidie monent, vt cum Columba pro cantu gemitum edamus: cum scilicet, quæ perperam à nobis facta sunt expendimus: id procuremus, vt veluti Columba felle careamus, hoc est, iracundiæ amaritudinem à nobis amoueamus: vt Columba osculis inhiemus, quippe pacem ipsam vnde cumque perquiramus: vt Columbe gregatim volitemus, piorum scilicet conuentus candida simplicitate præditos frequentemus: vt Columba ex raptu viuere abhorreamus, nempe nulli esse iniurij, nulli detrahere, neminem offendere caueamus: vt Columba, cum cibum sumimus, meliora grana secernamus, dicta quidem præceptaque ad institutionem & bonos mores facientia, à turpibus seligentes, ea gustare properemus: vt Columba cadaueribus vesci abominemur, affectus scilicet, qui corpori sunt insiti, qui sensibus ablandiuntur, auersemur: vt Columba in petra foraminibus nidulemus. Petrum, Christum diuinæ lectionis Magistri interpretantur, in cuius vulneribus & plagis nidum nostrum imponere debeamus: vt Columba iuxta riuos & fluentia resideamus, vt vmbra Accipitris inspecta, si forte impetum in nos fecerit, possimus eum commodius & expeditius declinare. Fluenta, riuos, aquam cœlitus stillantem pro Disciplina poni, alibi dictum: hinc igitur lectionibus incumbendum admonemur, vt à mali demōnis fraudibus ita nos facilius subducamus. Vt Columba geminos pullos enutriamus. Columbam amorem superius significare dictum. Geminos igitur amores educemus: vnum, quo Deū pie colamus: alterum, quo mortales alios ardent quadam charitate prosequamur, quæ quidem si præstiterimus, nihil nobis ad bene beateque viuendum est in posterum defuturum.

DE TVRTVRE. CAP. XV.

Mira Tur-turū vidui-tatis conti-nentia & coniugij.

PARVUM Ægyptiis cognita Turtur fuit, nisi plura super ea tradiderunt, quæ legatur apud Horum Sedenim, minime verisimile est, sacerdotes eos in vniuersa rerum natura toto vitæ tempore vefatos, non longe plura ac pene innumera intellexisse, quam ea paucissima, quæ vt Plautus diceret, *stilletim hic & illic conspiciuntur*. Sed quoniam doctrina hæc prorsus extincta est, satis nobis fuerit, quando corpus ipsum ab inferis reuocare non possumus, aliquam tamen rei vmbra[m] ob oculos exhibere, siue ab Ægyptiis, siue ab Hebræis, siue à Græcis aut Latinis ea tradita reperiantur.

CONTINENTISSIMA VIDVITAS. CAP. XVI.

PLERIQUE igitur continentissimam viduitatem exprimere cum volunt, Turturem in aliquo ramo insidentem pingunt: ea enim coniuge vita functo, ita se ab aliarum volucrum consortio separatur, tantique mœroris exempla exhibet, vt numquam inde societatem inire cum alio quopiam patriatur, sed quod reliquum est vitæ, absq; coniuge in perpetuo cœlibatu degat, sola volet, neq; in frondescenti ramo vniquam insideat, eaq; omnia faciat, quæ ad luctum spectare, & ad viduitatis ac solitudinis mœrorem exprimendum aptissima vel in homine videantur. Eiusdem est etiam mas continentia, qui nulli amplius fœminæ copulatur, sed in eodem comparis desiderio perseverat. Quinetiam dum viui sunt, mas nullam aliam adit, quam eam vnam, qua cum semel coniunctus fuerit, & idem idem fœminam suam ipsa marem vnum tantum agnoscit. Quod quidem ex eo maiorem affert admirationem, quod nullus adhuc hominum, neq; quidem ipse Paulus, ausus est legem viduitatis præscribere: & tamen vna inueniatur auicula, quæ nos sponte in continentia moribus antecellat, *Audiant, inquit Basiliius, mulieres ipsa, vt animalia rationis expertia viduitatis honestatem indecoro iterati connubii anteponant, si hac auicula, recordatione consortis, coniugium alterius abnuat, sua contenta solitudine.*

PUDICITIA. CAP. XVII.

APUD Hebræos ipsas omnino reperias Turturum par pudicitiam significare: siquidem, vt apud *Par Turturum quid.* eundem Basilium habetur, in Circumcisione par Turturum, aut duos pullos columbarum offerre mos erat, quod indicium esset pudicitia, ac vitæ continentis exemplum. Origenes porro, siue ea Cyrilli fuerint, quæ in eandem profus sententiam plerisq; locis & huic & illi inscripta reperiuntur, tunc offerre nos Deo muneri par Turturum inquit, cum mentem nostram Dei verbo velut vero coniugi sociauerimus, sicut hoc genus auium vnum atq; illud idem castum seruare coniugium dicitur. Addit alibi, Apostolos, cum de castitate sermonem habent, eam per Turturem quam memorauerint, intelligi. Diuinæ siquidem literæ per Turturem vnamquamque animam castitate præditam intelligunt, de qua Psalm. 83. dictum voluit: *Inuenisse eam nidum, vbi poneret pullos suos, hoc est, Ecclesiam piorum scilicet coetum, vbi virtutum genus omne appareret.* Turturis enim pulli pro virtutibus accipiuntur. Alibi diximus, pudicitiam à Romanis velata facie pingi sculpique solitam: & apud alios Testitudini æquiparatam, quod pudicarum est sese domi continere, & frequetia loca omnia declinare. Atqui Turtur in secretioribus & remotis à multitudine locis vitam transigit, aut deserta montium diligens, aut secreta sylvarum à frequentiore auium aliarum coetu sequestrata.

PROVIDENTIA. CAP. XVIII.

OBLATIO vero Turturis & Columbæ in sacris literis significat, vt Hesychius exponit, hominẽ contemplationi deditum, qui munus offerat suum in scientia & mansuetudine spirituali: hic enim opus est prudentia, vt non excedat legis consideratio circa res vanas occupata. Turturem quidem ponit: quia cognitionem atque prudentiam habet rerum, quas sibi necessarias fore viderit, ita vt eius exemplo exprobraretur populus Iudæorum, Hieremia dicente: *Turtur, & Hirundo, & Ciconia Hier. c. 8. custodierunt tempus aduentus sui, populus autem meus non cognouit iudicium Domini.* Columba autem munda & simplex, præsentia sancti Spiritus est index, quales esse oportet eos, qui diuinarum literarum contemplationi sese dedicauerint: quam quidem simplicitatem Iesus, Assertor noster Apostolis ita cõmendauit, vt eos simplices esse debere sicut Columbas idemtidẽ admoneret, & beatos mundo corde plurimum affirmaret. Ideoque Ezechias cum neque altum sapere vellet, neque maiora se querere paratus esset, *Meditabar, inquit, vt Columba.*

SALTATIO. CAP. XIX.

APUD Philippum illum, qui sacerdotum Aegyptiorum lemmata quædam Græce scripta posteritati tradidit, saltatorem hominem & tibiis deditum, per Turturem significari comperio, neque quicquam aliud: nam eam omnino tibiis mirum in modum affici compertum est, quarum etiam audita modulatione, dare eam motus incompósitos, & saltationem imitari dicunt: quinetiam eo cantu in insidias allici, atque capi. Ad huiusmodi saltationem addemus, quod Theocritus Idyllio cui

Hinc illud *Συεγκοσία* titulus est, loquaciores quasdam feminas Turtures vocat: illæ enim non orẽ tantum garrulitatem ostentant, verum etiam caudæ motu, qua propemodum obstrepere videntur.

INTELLECTVS ÆTHEREVS. CAP. XX.

AT in diuinis literis Turtur intelligentiam, quæ à diuino Spiritu est, significat, ait Eucherius, eo Cantici Canticorum loco: *Vox Turturis audita est in terra nostra*: neque inficiatur idem de Columba dici. Sed Spiritum sanctum ex Columba tunc intelligi vult, quando, quæ de sacris literis disputatio commentatioque profertur, ea manifesta est & ad aperta: tunc vero ex Turture, cum res altis obscurisque mysteriis agitatur.

Ex Plotio Menandri, Τρυζόν, λαλέσει: Turtur ve loquaci or. Et Ælianus libr. 12. c. 10. Cant. c. 2.

DE HIRVNDINE. CAP. XXI.

ET quoniam Hirundo, quam Hieremias dicit Turturi comitem itineris additam, in manus incidit, eaq; non minus garrula quam Turtur notetur à Theocrito, naturæ puritatem quandam secuti, significata eius superioribus duobus, priusquam aduolet, excipiemus, quæ sunt huiusmodi.

ÆQUALITAS. CAP. XXII.

ÆGYPTII per Hirundinem in primis, quæ filiis suis cibum ministraret, hominem intelligent, qui liberis æquas hæreditatis portiones distribueret; neque non Principem, qui se ciuibus æquaret suis, neq; vilo vellet ornatu vel apparatu magis quam reliqui sumptuosiore accipi. Hirundo siquidem mira filios alit æquitate, singulis cibum parem impartiens, ea adhibita diligentia, ne qui semel acceperit, bis accipiat: atq; ita, vt par sit omnium sportula, procuret. Æqualitatis istiusmodi adeo studiosus fuit Hadrianus Imp. vt in victu familiari Homericum illud obseruari voluerit, ne quis *δαιτὸς εἰσὺν*; indigeret: quoq; opsonatoribus nullum relinqueret peccandi locum, sæpe fercula de mensis aliorum, etiam infimorum apponi sibi iuebat. Nihil enim ad cõciliandos sibi populorum animos æque principibus prodest, quam æqualitatis ostentatio. Nam cum potentia suapte natura odiosa sit, per moderationem maxime omnium euadit amabilis.

INSTITVTIO. CAP. XXIII.

SVNT qui calathum cum pullis Hirundineis in aliquot veterum monumentis obseruatum, hieroglyphicum institutionis esse contendant, argumentumq; eiusmodi ad Osiridis & Cereris beneficia in mortales collata, referant: quod scilicet, ab iis & viuendi leges, & agri colendi præcepta receperimus, & æquo cum reliquis iure vitæ degere didicerimus. Legifera enim Ceres est Poetis, de qua plura alibi. Et apud Diodorum sacris Ægyptiorum literis, Osiris Iupiter, iustus, pater, dux, & consultor omnium habetur, quæ siue ad institutionem, siue ad æquitatem accommodes, omnia quadrabunt.

ARCHITECTVRA. CAP. XXIV.

STVDIOSVM ædificationis hominem, quiq; ampla ædificia, vel etiam oppida cõdiderit, per Hirundinem, quæ nidum astruat, intelligi nonnulli volunt: ab Hirundinibus enim aggeres fluminibus opponere, muros construere, domos cæmentitiis ædificare dedicisse nos, qui de architectura scripserunt authores optimi tradidere. Operæpretium vero est spectare alitis artem, & ingenium. Cum nidum luto construit, stramento roborat ad lutariæ paleationis normam: ac si quando euenerit vt luti copia non suppeditetur, ipsa se totam aqua madefacit, mox volutat in puluere omnibus pennis, lutum ita contrahens, ne omnino illi materia desit ad fabricandum. Manifestum autem industriæ huius argumentum in Heracleotico Ægypti ostio præstant vsque adeo tenellæ auiculæ, molem continuatione nidorum ita vaganti Nilo inexpugnabilem opponentes stadii vnus spatium, vt id humano opere perfici vix posse credatur: vnde mortalium primi, qui casulas ædificare cœperunt, exemplar non tantum ad ædes, verum etiam ad aggeres & munitiõnes construendas acceperunt.

PATRIMONIUM. CAP. XXV.

HÆREDITARIVM patrimonium ex asse filiis relictum, per nidum Hirundineum apud sacros Ægyptios significare tradit Horus, hieroglyphico inde desumpto, quod ab auium nidu

nidus tanto labore, tanto studio, tam diuturnus, & posteris quoque vsui futurus ædificetur: nam si parentes intereant, eam adeunt hæreditatem filij, vel eam artem à parètibz edocti, vnde sibi necessaria comparare possint, norunt. Agnoscit hoc Basilius, vbi ait: *Nemo paupertatem deploret suam, neq; is de sua vita desperet, actumque iam esse de ipsa putet, cui nihil est de patrimonio relictum: non enim desunt artes & industria, quibus si nos exercere voluerimus, neque Hirundinibus deteriores esse, vitam commodè agere valeamus.* Huius vero hieroglyphici argumentum ex eo desumptum scribit Horus, quod vti superius dictum, Hirundo vsque adeo filiorum commodis studet, vt vel peritura, dum aqua perfusa, & pulvere volutata capturæ periculum adit euidentissimum, nihilo secius sedem filijs paratura, opus perficere conatur.

IMPLORATIO AVXILII. CAP. XXVI.

INVENIAS apud Xenophontem (quisquis ille fuerit) eo libello, qui titulo De æquiocis circumfertur, per aues has in nido ore patente pictas, populos auxilium implorantes hieroglyphicè significari: nidus enim patriam, os vero adaperit clamorem, & implorationem ostendit. Hic illud in Ezechia Cantico: *Sicut pullus Hirundinis, sic clamabo.* Vnde admodum erudite Plautus Hirundines obijcit in somnium Demona, quas Sinia sollicitabat, qui sit filium statim penes lares suos in phano Veneris opem implorantem, inuenturus: illa enim, Hirundinum more, quodammodo transfretauerat, & ad consuetas sibi sedes, domum quidem paternam, delata erat.

AMICVS INVTILIS. CAP. XXVII.

APVD aliquos Hirundinem pro amico poni, tum inutili, tum ingrato & perdifficili, comperias: quippe qui moribus nostris, & familiaris vitæ rationi difficulter assuescat. Hirundo siquidè nostro magis quam vlla alia volucris contubernio freta, diu nobiscum versata, nostra omnium maximè familiaris atque domestica, nullam tamen nobis vtilitatem affert, numquam mansuescit cicuraturve. Proinde verno, hoc est, tranquillo aduentante tempore, nos inuisit, & quasi in officio futura præsto est: hyeme vero, hoc est, turbido cælo instante, aduersaque fortuna ingruente profugit: quæ similitudine vtitur ad infidam amicitiam notandam, author Rhetoricorum ad Herennium. Eaque de causa Pythagoras eas à tectis ablegauit: id scilicet innuere volens, huiusmodi notæ homines euandos, ac nullo pacto consuetudinem & amicitiam cum illis ineundam esse. Id quod & Plutarchus sympotiacõn octaua decade latius explicauit, quæ, ne tam multa congeramus, breuitatis causa præerimus.

VERNVM TEMPVS. CAP. XXVIII.

ILVD vero nulli non innotuit, Hirundines plures cõuolantes à mari verni temporis indicium esse, cum vulgatum sit adagium: *Vnam tantum Hirundinem veni non facere.* Accedit huc Ciceronianum comma in C. Verrem, vbi dicit: *Satisne vobis magnam pecuniam Venerius homo, qui è Chelidonis sinu inuinciam profectus est, Veneris nomine quæsisse videtur?* Alludit, inquit Asconius, ad nomen, quod Hirundo, quam Chelidona Græci vocant, Veris, id est, temporis verni sit amica: illa enim adulto semper verno præsto est, totamque apud nos æstatem agit. Atque hoc illud est quod Horatius ait: *Cum Zephyris & Hirundine prima.* Et apud Aristophanem, Equitibus, *καὶ δὲς ἕχ' ὀρεῖθ' ὠρεῖ, νῆα χελιδόν.* Apud Athenæum legas Rhodij præcipuum fuisse morem sub tempus vernum Hirundinem inuitare, idque *χελιδονίζειν* dicebant. Apud Aristophanem Hirundo chlænam vendere, theristrum emere suadet: præeruisse quippe hiemem admonuit, adesse vero æstatem.

GARRVLITAS. CAP. XXIX.

QUÆTERVM D. Hieronymus & Cyrillus cum Aristotele cõsentientes, per præceptum illud Pythagoricum, *ἰμοεσφίβης χελιδόνας μὴ ἔχειν*, abstinentum à cõmercio garrulorum & susurrorum intelligunt, quam quidem sententiam corroborat Alexandri historia, que n cum quiescētē Hirundo quæ-

Theognis
apud Arhe-
naum lib. 8.
Hirundines
ne habeas
sub eodem
tecto.
Garrula
hirundo.
Ἐπιφο-
χλιδες,

do quædam magno garritu supra Regis caput importune volitans interturbaret, Aristander Thes-
mifæus pro domesticis accipiendum, qui Alexandro infidias pararent, interpretatus est, quas tamen
facilè deprehenderet, idque garritum indicare, quod euentus postmodum comprobauit, Alexandri
Æropi, quem ex amicorum numero Thessalis equitibus præfecerat, consilio patefacto. Sane κατὰ δει-
ῦ χελιδὼν Hesiodo, propter garrulitatem, vnde Poëta is κατὰ δεινου formauit. κατὰ δειν enim garrire
est, eoque cognomento ales hæc apud Anacreontem & Simonidem appellatur. Et Aristophanes, Ra-
nis, Μυζα Hirundinum vocat nugationem nihili, & quæ folijs leuior sit. Sunt qui super hoc D. Hie-
ronymum impugnent: sed ij fabulose potius, rhetoriceq; lasciuunt, quam quicquam sani afferant,
præter ea quæ desumunt ex Plutarcho. Nos ex Nicoftrato garrulitatem hanc notatam his iambis af-
feremus:

Ἐὶ τὸ σιωπῶς καὶ πολλὰ καὶ ταχέως λαλεῖν,
ἢ ἢ Φρονεῖν παρεσήμων, αἱ χελιδόνες
ἐλέγροντο ἡμῶν σωφρονέστεραι πολὺ.
Loqui si indefinenter, multa que & velociter,
Prudentiam indicaret, vtique Hirundines
Fortasse quam nos sapere dicantur magis.

LVCTVS ET QVERIMONIA. CAP. XXX.

ALII Pythagoricum idem symbolum interpretantes referunt ad tragœdiam, quæ si triste omen,
lugubreque argumentum secum afferat Hirundo, quæ, vt apud Ioannem Grammaticum in
Hesiodi Commētarijs legimus, cum prius Philomela Pandionis filia esset, nunc Hirundo auis, τηρεὺς,
Φοσι, μὲ ἐβιάζετο. Tereus, inquit, mihi vim intulit. Nam quod nonnulli tradiderunt Philomelam in
Lusciniam abiisse, idem author Procne, non Philomelæ, id obtigisse dicit: καὶ φέρεται ἀνδρῶν χειρῶν ἰατῆ
ἰτὺν ὀδύρεται. Et Poete in Lusciniam commutata Ityn deplorat. Idem apud Quidium habemus.

Sola virum non vltā prius mæstissima mater,
Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.

Carm. li. 4. Ira & Horatius Flaccus de Procne loquens, quamuis non expresso nomine, Lusciniz tamen similem
Od. 12. dicit:

Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix auis, & cecropia domus
Æternum opprobrium; quod malè barbaras
Regum est vltā libidines.

Et Catullus eodem modo:

Qualia sub densis ramorum concinit ymbri
Daulias absumpti fata gemens Ityli.

Sentit idem doctissimus Probus in Bucolicis. Sed hinc alia oboritur quæstio, quoniam super eadem
Hirundine dixerit Hesiodus:

Τὸν δὲ μετ' ὀρθροῦν πανδιονὸς ἄρτο χελιδὼν.
Quem mane gemens Pandionis exciit Hirundo.

Ὄρθροῦν exponunt interpretes, clamosa, non autem diluculo flens: cum Hirundo tota clamitet
die: non autem mane tantum, aut vesperi, veluti facit luscinia. Sed hic quoque quantum pertinet
ad cantus querimoniam & fletum, quæstionem mouet Proclus, Platonis nixus testimonio, nullam
alitem dicens dolore affectam canere: quare quod Hesiodus de Hirundine ὀρθροῦν scripsit, is ὀρθρο-
ῶν legendum censet, quæ scilicet matutino clamat. Atqui nullo etiam teste scimus auem nullam
afflictam canere. Sed enim, haudquaquam leuiter, sed ex arte Poëta dixit Hirundinis loquacita-
tem lamentationem esse, fabulæ ratione habita, quæ de Pandionis filia fertur, cuius lamentatio-
nem paulo ante ex Ioanne Grammatico retulimus. Sed quoniam modo Proclus lugere negat Hi-
rundinem, cum eam Pandionis filiam agnoscat? quove modo ὀρθροῶν scribendum contendit, cum
non matutino tantum, sed toto vociferetur die, diluculo vero haudquaquam magis? Sed vt a
Platoni

Platonis sententiam conuertamur: ille nimirum, de auibus, quatenus aues sunt, afflictas eas non canere dixit: qui vero flebile quid Pandionis filijs attribunt, ad eam, quæ de ijs fabula vulgata est, respiciunt. Verum operæpretium est fabulam, quemadmodum apud Sophoclem digesta est, poemate de Tereo, subtexere. Pandionia quidem, ait is, Atheniensem filias habuisse Procnen & Philomelam, quarum Procnen Tereo Thraci in matrimonium collocarit, qui Ityn ex ea filium suscepit. Aliquo vero posttempore accidit, vt Tereus Athenas repetierit, Philomelam ad Procnen uxorem deducturus in Thraciam, quam in Daulide Bæotiz deflorauit, linguamq; eius abscidit, ne quid ad sororem deferre possit. Cum vero hæc in Thraciam appulisset, historiam vt acta fuerat, acu pingit, remque ita omnem manifestat. Procne re cognita Ityn filium discerpit, patrique Tereo epulandum apponit. Hic vero vbi se filium absumpsisse cognouit, eas erat districto iam gladio interfecturus, quas Dij miserti, vt aiunt, in aues transmutarunt, & Procne quidem Luscinia facta, Ityn absumptum amentatum, Philomela Hirundo, Terreus mihi vim intulit, assiduè clamat. Ille vero in vrpupam mutatus, πυ πυ gemens dicere videtur. Hæ cum filium meum discerpissent, cum mihi in epulas apposuerunt. Quare Proclus veniam antiquissimo Poëtæ dare potest, qui sorores infelicissimas, etiam aues factas, sortem quamque suam, quasi permanente præteritæ calamitatis memoria, ita lamentari confinxerit.

Ouidius li. 6. Met. & Maro in Sileno.

Alij. per nuncios suo sanguine scriptum ad sororè misit.

Itys conuersus est in Phasianum, Strabo li. 9.

PEREGRINATIO. CAP. XXXI.

IN coniecturis alioqui, habere se Hirundinis caput imaginari, peregrinationem significat: id enim earum auium præcipuè proprium, vt pote, quæ neq; quidem apud parentes degere soleant. Hinc Hirundo quæ in Pyrrhi tabernaculo nidum posuit, rerum quas peregrè instituerat, irritum euentum ostendit. Indicauit id ipsum Cyro, quæ in tectis eius nidificauit. Quamuis Dionysio priori arcem relinquenti, cum ibi nidularentur, reditum portendè.

RESIPISCENTIA. CAP. XXXII.

SVNT qui resipiscenciam per Hirundinem acu transfossam oculos indicent: ea si quidem, si vulneratis oculis obcæcata fuerit, oculos tamen & lucem recuperare fertur. Cuius rei causam commendentur, imperfectionem quamdam qua prædita sit, natura quippe nondum vires omnes subministrante: in pullis enim tantum hoc euenire: quare si punctulæ si eorum oculi fuerint, superesse vigorem adhuc luminis, quem natura ipsa subministrat. Lumen autem pro sapientia & cognitione potest, perinde ac pro imperitia & insipientia tenebras, vnicuique manifestum crediderim. Tertullianus addit, vt i eam ad hoc chelidoniz suæ beneficio, cuius scilicet herbæ succo pullorum oculos oblinat, que ita visum restituat. Ne tamen nullus sit nobis ex Hirundine vsus, Cecinam Volaterranum euestris ordinis virum, legimus comprehensas Hirudines in vrbe, secum in expeditionibus afferre solitum, quas postmodum victoriæ nuncias amicis mittebat in eundem nidum remeantes illito victoriæ colore. Vt minus iam illud admiremur, quod à Fab. Pictore traditum aiunt, cum obsideretur præsidium Romanum à Iugurthinis, Hirundinem ablatam à pullis ad se mox cum epistola rediisse, vt lino ad pedes eius alligato, nobis significaret, quoto die adueniente auxilio, eruptio fieri deberet.

Hinc chelidonia herbam ab his inuentam tradunt, Martioli. in Dioscor. lib. 2. c. 49. Plin. li. 10. cap. 33. vsus ex Hirundine, quis.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. XXIII.

DE IIS QVÆ PER OLOREM, LVSCINIAM,
PSITTACVM, ET ALIAS ALIQVOT AVES
SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ANGELVM COLOTIVM BASSVM.

P T I M E quidem, doctissime Coloti, vt totius es antiquitatis studiosissimus, bonarumque disciplinarum egregie peritus, mecum saepe de non contemendis veterum scriptorum inuentis, quocumque scripta fuerint argumento disseruisti, etiam si non vsquequaque eorum enitescat eloquentia: quaque ex diuturna & varia tam Graecorum quam Latinorum lectione, & eorum etiam qui remotiora quadam literis mandauere, de prodigiis, de somniis, de sacrificiis, deque multis antiquorum ritibus, & institutis collegeras, mecum communicasti, quae licet ex vsu iam recesserint, delectant tamen, & veterum scripta reddunt ad intelligendum faciliora. Praecipue vero ea mihi placere, quae de ponderibus & mensuris comperisti, quae paucissimi haecenus perspexere, licet idem saxum voluere plerique aetate nostra conati sint. Haec, inquam, mecum ingenuè conferre, meaque vicissim, qualiacumque essent, auscultare dignatus es. Quia vero videbas cogitationes meas ad materiam hodie, dicere possumus, intactam, vel parcissime à nonnullis traditam, intentas esse, ad Ægyptiorum scilicet hieroglyphica studiosius anhelare, longamque istiusmodi rei seriem iam instructam, non tamen absolutam, quam tamen, quanta poteram festinatione urgebam, vt quod angustia temporis inuidebat, industria & vigilantia suppleret: subinuere visus es mihi, cupere te quamplurimum, quae super Olore conscripsissem inspiciere: nimirum enim quo senio tuo tam iucundo, tam facili, tam urbano atque festiuo conueniebat, poposcisti. Quare ego tuo huiusmodi studio delectationeque perspecta, nihil contatus Olorem ad te misi: poëticam quippe alitem optimo Poëta, cantatricem in senectute sua; suauissimam seni lepidissimo, qui aetatem iam grandiore pari cum Cygnis harmonia traducit, Sophocleamque secutus diligentiam, Musae cursu numquam intermisso prosequi perseverat. Subsecuta autem sunt Olorem alia quoque eiusdem ingenij volucres, Luscinia, Psittacus quinetiam nonnullae earum amulae, sed praeracitate sua mimae illarum potius, quam cantatrices, Pica, Larus, Miluius, Gryphus, & Coruus demum. His omnibus necesse est caueam pares vnicuique suam, quia tua indigent saginatione: quae quidem tibi haudquaquam grauis futura est, viro eorum, quibus alites meae pasci queant, opulentissimo. Sed vt iocari desinamus, tu vale, & quantulumcumque id est quod exhibere potuimus, boni, vti solitus es, consulito: quod enim ab amicissimo profectum est, id & ames, & charum habere necesse est.

SENE X MVSICVS. C A P. I.

Hic illud
xii versov
Σομα:
Cygnæ
canatio.
Æliano de
nat. Axiu.

Æ G Y P T I I Sacerdote senem Musicae studiosum per hieroglyphicam Cygni effigiem significare conlueuerunt quippe quem omnes eo suauius modulari ferunt, quo magis in senium vergit. Musicae vero illi symbolo (vt hoc obiter interpretemur) compositissimos mores intelligebant veluti in senibus mores ipsos compositiores, & sibi maxime consonos esse par est: de ijs loquor, qui Colotio similes, sanctius instituti, vitam integerrimam, & à turpitudinibus alienam peregerunt. Socrates porro apud Platonem, Cygnos tum magis dulciusque canere affirmat, cum se breui praesentium

tiunt morituros, quasi lætantes Deo gratias agere videatur, quod ad eum, cuius ministri sunt, migrationem parent. Addit, homines quosdam, cum ipsi mortem expauescant, Cygnos quoque falso criminari, cantusque huiusmodi dicere doloris argumentum esse, quem ex aduentante morte conciperint. Sedenim, haudquaquam animaduertunt, in omni volatiliū genere nullam esse auem, quæ vel in esuritione, vel in rigore, aut alio quopiam incōmodo, quo se affectā sentiat, emoduletur, cantilletve: non Lusciniam quidem ipsam, non Hirundinem, non Epopem, quarum cantum, & luctum & querimoniam esse fabulantur. Sibi vero videri neque quidem aues has, neq; Cygnos præ dolore canere, sed quia Phœbo sacræ sunt, eaq; lætitia concitate, forsan & diuinatione præditæ, alterius vitæ bona præfagiunt. Hinc M. Tullius Tusculanis quæstionibus Cygnos, ait non sine causa Apollini dedicatos esse, sed quod ab eo diuinationem habere videantur: quia prævidentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur. Omnino autem quod de morte narratur, falsis aliquot experimentis cōpertum est, tametsi Lucretius Poëta peruulgatā tangit opinionem, cū eos nece detortos, ac anxie cruciatos, liquidam lugubri voce querelam attollere ait ex vallibus Heliconis. In quo illud etiam animaduertendum, ad hoc & alios respexisse, cum Poëtæ Cygni symbolo nuncuparunt.

Quo tempore cantat Cygnus possimum. Vnde Luscinianus in Cygno, eos assessores Phœbi vocat. Epop. Græcè, Latine upupa. Cicero Tuscul. lib. 1.

P O E T A. C A P. II.

NAM veluti Cygni senio confecti argutioribus, ob gutturis exilitatem organis affectis suauioremsimul & vocaliorem emittunt vocem, ita etiam boni Poëtæ, quo per ætatem magis profecerunt, scribere itidem solent elegantius & sapientius. Sic Oedipus Coloneus opus ea conscribens ætate, quæ propter senium auctor desipere videbatur, à filio etiamnum rei familiaris malè curatæ actus insanitæ reus, omnium quæ antea conscripserat operum cultissimum iudicatum est. Et Isocrates (vt Oratores etiam huc admittamus; nam & id dicendi genus musicum est, & certis constat numeris) Panathenaiam orationem, omnium quas antea scripsisset luculentissimam, post octogesimum vitæ annum elubrauit. Sic Pontanus & Vraniam & Meteorica, Syncerus Actius poemata pleraque, Aurclius Aurellus Chrysopeiam, & alij plerique ætate nostra beneliterati viri eo suauius Cygneum hoc melos modulati sunt, quo magis visi consenescere. Sic tu Musas affectaris, quæ salis & leporis plurimum præ se ferunt; deniq; omnia quæ ad eruditionem spectant, non ignauiter peruestigas. An vero Platonem dissimulare poterimus, quem annum circiter octogesimum agentem scribendo vita functum vident? Vt fabulosum minimè videatur, quod Socratem perhibent per quietem existimasse nouellam Cygni pullum inter genua tenere, qui plumis repente sumptis euolauerit in sublime, ætheraque orationem suauissimo clangore compleuerit, postridieq; Platonem ab Aristone patre ei commendatum institutionem: visq; statim puero dixisse Socratem ferunt, eam esse auiculam, cuius imago nocte proxima sibi per somnum fuerat obuersata.

Senium opera elegantiora. Auctor Diogenes Laert. li. 3. in Platonis vita.

MVNICIPIBVS INIURIVS SVIS. C A P. III.

ED, vt etiam attingamus Poëtarum fabulas, Cygnum aiunt hominem municipibus suis iniuriam hieroglyphicè significare. Siquidem Olores in volucrum genere id habent peculiare, vt alter depascatur, atq; inter se morsus conuertant; vnde illum crediderim Pindaro Inhospitalem appellatum: id quod nescio qua æmulatione præstantiæ, in Poëtis præcipuè, & nunc esse, & fuisse semper exploratum est. Nam vt ipsi aiunt:

Qui velit ingenio cedere, rarus erit.

Alle quod, Melistus Euboicus auem hanc ita conuicijs pliam esse dicit, vt ea clamante, reliquæ aues quæ præsto sunt, conticescere cogantur.

Ideoque ab Hercule occisus.

ANIMI CANDOR. CAP. IV.

Eruditiores
viri, beni-
gniores.

SED fuerint hæc improborum exempla: cum ego bene literatos viros eo benigniores candidioresque semper expertus sim, quo magis & ingenio & eruditione polle- rent. Pontanum aiunt, omnium ingenia fouisse, de nul- lo vnquam etiam cum familiarissimis obloqui solitum. M. Antonium Sabellicum, quem ego per quinquennium au- diui, tanto candore præditum agnoui, vt quia nulli vn- quam detraheret, neminem carperet, neque manifestos quidem hostes inceseret, quos professionis initio, mole- stissimos inuidia homini comparauerat, & quod omnes alba, quod aiunt, linea notaret, non emuncti satis iudicij plerumq; retulerit notam. Talem fuisse Romæ Pompo- nium Lætum aiunt, qui licet à multis iniuria lacefferetur, numquam tamen ipse maledicendo calu- mñas propullare curauerit. Talis apud nos Nicolaus Leonicus, talis tu, talis Iacobus Sadoletus, cu- ius nomen ætate nostra in Modestiz appellationem abiit. Sunt itaq; Cygni, qui vere literati sunt, qui benigni, qui nulla syncerum animum macula labefactarunt. Nimirum enim candoris est indicium Cygnus, quem omnes insignem memorant albedinis epitheto, *νε λευκόπητι* albitudinem, vt Plau- tus, dicam. Ita apud Ouidium:

Ad vada Meandri concinit albus Olor.

In epistola
Didonis
Æneæ, &
Virgil. 3.
Georg.
Pascentem
niveos Cy-
gnos, ait.
Vir. Egl. 7.
Lib. de nat.
animal.

Et, *candidior Cygnis*, apud Virgilium. Theocritus ea de causa *θηλυω κύκνον* dixit, quod fœmineus color plurimum à candore commendari soleat. Albus autem esse à natiuitate Cygnos, ait Hella- nicus.

GLORIÆ CALCAR. CAP. V.

IDEM vero Poëtæ hoc commune cum Cygnis habent, quod gloriæ studio trahuntur, fauorisq; & laudationis omnino sunt auidiusculi,

Nec petitur sacris nisi tantum fama Poëtis.

Cygni quoq; tunc suauius canunt, cum Fauonius eos ad cantum visus fuerit inuitare: *ζεφύρω γδ χηί συνται πεις την ωδην ελασφρω εχ ενοδιω*, ait Philostratus Phaëthonte. Sed longè venustius & plenius id re- censet, vbi palustris & aquatica loca verbis pingere conatur. Ælianus quoq; non canere eos ait, nisi flante Zephyro.

MVSICA. CAP. VI.

QUOD quidem ideo repetendum duxi, quia si quis Musicam ipsam aptissimè describere voluerit, non aliam libentius speciem imitabitur, quàm quæ in hunc modum ab eo authore oculis subijcitur. Ex Oloribus vero qui vocaliores sunt, in ripæ margine, circulo quodam facto, sidunt, vbi argutum nescio quid certandi studio videntur emodulari. Cantilenæ vero signum videas puerulum ala- tum qui ventus Zephyrus est, is enim cantum Oloribus inspirat, & elargitur. Pingitur vero is delicatus, mollis, cuiusmodi est aura eius, quam libenter adeo captamus. Olorum vero plumæ identidem afflatu eo surriguntur, quippe quæ repercussu venti commouentur.

Zephyri pi-
ctura.

APOLLO FIDICEN. CAP. VII.

APVD Card. Hippolytum Medicen, alumnum meum, signum ex marmore pulcherrimè ductur habemus, qui nimirum Apollo Fidicen est: læuam enim manum ad iugum, e

Cygi

Cygni dorso sustinetur, Cygnus ipse collo suauiter reflexo, rostroq; ad chordas verso, parem cum lyra videtur harmoniam emodulari. Dextera, Dei dextro innititur genu, eaq; plectrum continet: adiacet ibidem humi pharetra, utpote signum, Deum ipsum non semper arcum tendere, sed aliquando tacentem Musam cithara suscitare. Et hæc quoq; faciunt ad Musicæ significatum.

Descriptio
Apollinis
fiducinis.

ORPHEVS. CAP. VIII.

SANÆ Plato Ægyptiacæ doctrinæ nunquam immemor, cum felicem illam ciuitatem conderet, Sicilicet formè ait Orpheum Calliopes filium, cum à mulieribus fœde discerptus excessisset è vita, homine, quod erat, derelicto, in Cygnum emigrasse mutata specie: ut, qui insignis Musicus fuerat, Musicam itidem perseueratius exerceret. Hinc locum mutuatus est Horatius noster, cum in Cygnum abire se scribit ad Mecænatem:

Iam iam residunt cruribus aspera

Belles, & album mutor in alitem

Supernè, nascunturque leues

Per digitos humerosque pluma.

Et cum piscium silentio vocalissimam opponeret harmoniam, ita de lyra canit:

O mutus quoque piscibus

Donatura Cygni si libeat, sonum.

Platoni, ea super Orpheo scribenti adsentitur Æneas Philosophus, qui quidem vbi ex Chædæorum, Ægyptiorum & Græcorum opinione defunctorum animas euocari posse docet, Orpheæ Cygni specie euocandum ait. Quod si quis Homerum euocare voluerit, oportere eum Luscinix formam inutum apparere: de qua paulo post.

Carm. li. 2.
Od. 29.

Carm. li. 4.
Od. 3.

NAVIGATIO SECVNDA. CAP. IX.

CVM vero Cygni & aquis & Fauonio plurimum gaudeant, in ðπνιδροπία solis nautis veluti Aquila tempestati, Columbæ Regibus dedicantur. Hinc illud apud Virgilium:

Ni frustra angurium vau docuere parentes,

Aspera hissenos latentes agmine Cygnos,

Ætherea quos lapsa plaga Iouis aëte aperto

Turbabat cælo, nunc terras ordine longo

Aut capere aut captas iam despectare videntur:

Vt reduces illi ludunt stridentibus alis,

Et cætu cinxere polum, cantusque dedere:

Haud aliter puppesq; tua, pubesq; tuorum,

Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.

Æneid. li. 1.

DE LVSCINIA. CAP. X.

VELUT post Orpheæ, ex antiquorum traditione, merito succedit Homerus, ita post Cygnum Luscinia locum tenet: quando, ut paulo ante dicebamus, Cygnus Orpheæ, Luscinia Homeri simulacrum est.

MVSICA. CAP. XI.

NON immerito autem Musicam, atque omnibus eam numeris absolutam, per alitis huius hieroglyphicum significari tradiderunt: siue multiplicem vocis varietatem, siue delectabilem suauitatem, siue pertinacem in ea continuationem admiremur, ut vna deniq; perfecta Musicæ scientia suum moduletur, quem nunc continuo spiritu in longum trahat, nunc inflexo variet, nunc concisodistinguat, intorto copulet, promittat, reuocet, & ex inopinato infuscet. Quod cum secù ipsa murmurat, quam plena. quam grauis, quam acuta, quâ crebra, quam extenta modulatio? atq; vbi visum est, ut sonus ipse vibras, ut summus, ut medius, ut imus exauditur? omniaq; tam paruulis in faucibus que tot exquisitis tibi arum tormentis ars hominum excogitauit, quibus Musicæ leporibus enarrandum Luscinia Plinius ipse contedere videtur. Ut iam Luscinias taceamus Græco & Latino sermone molociles, Druso & Britannico Claudij filijs, fuisse. Huic autem aui tam genuina, tam voluptaria est modulatio, ut, si Aristoteli credendum est, obseruatum sit eam pullos erudire: quod si procul à matribus alantur, non ita suauiter, neq; ita perite canant: id quod tamen nõ mercedis neque gloriæ spe faciunt, quæ duo mortalibus ad augendam industriam calcaria potissimum adhibentur, sed vnus dele-

Cur Musica
hierogly-
phicum lu-
scinia.

Plinius lib.
10. cap. 29.
hæc omnia.

stationis gratia qua sese oblectant. Quod si qua vnquam auis fuit, ex cuius cantilenis homines Musicam excogitauerint, vt Chamæleon Ponticus arbitratur, nimirum Luscinia est, quam habuisse magistrum neminem pudere debeat, dummodo vim in hac realitis non ignauiter assequatur.

GERMINATIO. CAP. XII.

GERMINATIONIS tempus nonnull per Lusciniam indicant: propterea quod auis ea, cum primum sylua frondibus incipit opacare, diebus ac noctibus quindecim assidue canat, lætitiā testata, quam ex verni temporis aduentu præsentit: ab eo vero tempore canit quidem, sed non assidue.

LUCUBRATIONES. CAP. XIII.

QUARE factum, vt qui eam vernis mensibus per totam ferè noctem dulci eo modulamine delectari obseruarunt, vigilantiam ex eius hieroglyphico, nocturnasque lucubrationes significari dixerint. Nam nisi literarum studijs summa inesset delectatio, mirificusque concentus, pro vniuersiusque ingenij captu, haud facile reperias, qui laboriosis vigilijs temerè velit in senescere, atque assidua mentis agitatione consumi. Cui quidem sententiæ fauet, quod Hesiodus ea similitudine, quam de Luscinia ab accipitre in altum rapta, miserabiliterque conquerente, posuit. Per Lusciniam, vt interpretes addunt, Poëtam causa modulationis intelligi, semetipsum scilicet, qui fuerat à iudicibus vexatus: per Accipitrem vero iudices, ob rapacitatem, qui Persæ fratris largitionibus corrupti iniq; iudicauerant.

Plin. ibidem.
In literarū studijs mirificus concentus.

DE PSITTACO. CAP. XIV.

PSITTACVM apud Ægyptios, de quibus aliquid habuerim, non inueni: sed authores, nationesque reliquæ, auem in humani sermonis imitatione omnium maximè admirabilem, indictam mimè reliquere.

ELOQUENTIA. CAP. XV.

PER eius enim effigiem eloquentem hominem, qualem se negat Tullius reperisse, significabant, cum nullum ex animalibus rationis expertibus articulatius humanas explicet voces, id quod ideo præstat, quod linguam habeat latiore, carnosioreque, & humanæ propemodum similem: nam quæ angustam habent, literas proferre non possunt. Atque hanc verisimile est inter eas, quas Psaphon Libycus enutriuit & instituit, principatum obtinuisse: ille enim, cum alioquin vir esset perditissimus, & omni scelerum obscenitate contaminatus, viam excogitauit, qua non modo se purgaret infamia, sed diuinos etiam honores post mortem assequeretur. Aues enim magno numero in seductum penetrale clauis fit, quas cicuratus, nemine conscio, docuit canere, μέγας θεός ψάπων, magnus Deus Psaphon: mandauitque moriens, vt penetrale illud nulla interposita mora disiectis fenestris patefieret: atq; ita prouolantibus per urbem totam, totumq; agrum auibus, & magnus Deus Psaphon, ubiq; Græcè concinentibus, factum, vt sit creditus Deus, & templa sacra; illi fuerint instituta.

Hinc Idem. Psaphon. Psaphon. Auctor Aristoteles in collectaneis.

DE PICA. CAP. XVI.

EST & Picæ docilitas ad humana verba, sed quoniam nō ita liquide nec concinne loquitur vt Psittacus, & quadam omnino raucitate sermonem obfuscat, præfractoque sono syllabas enunciat, estq; memoria minimè tenaci, vt nisi quæ didicit frequentius replicari audierit, facile obliuiscatur, ideo non meruit, vt Psittacus, eloquentiæ titulum sibi vindicare.

Ideoque à Galeno incepta imitatione sirenis taxatur lib. 2. de differ. pulsuum.

GARRVLITAS. CAP. XVII.

SED pro garrulæ potius loquacitatis hieroglyphico posita est: quod & in rudis plebeculæ ore quostidie versatur, garrulos Picæ cognomento vocitatis: ea enim & loquacitate plurima, & assidua vocum mutatione insignis est: vtpote quæ diebus fere singulis diuersam emittit vocem. Cuius quidem garrulitatis ergo Baccho dedicatur, vt Plutarchus affirmat: dicacitate enim plurimum ebrii valent, & *Nat. Com. lib. 5. c. 12. Cur Baccho Pica dicata.*

arcantum demens detegit ebrietas. atque, vt apud Horatium est,

Fecundi cal: ces quem non fecere disertum?

Sedenim super hoc plurima apud Platonem in Legibus, vbi nullum tormētum ad veritatem eliciendam, vino efficacius adhiberi posse differit. Mira sunt, quæ de Pica Plutarchus refert, quæ alioqui loquacissima, auditis Romæ baccinatoribus obstupefacta siluerit euestigio, tantoque ita silentio dies aliquot meditata, repēte, quasi expergefacta omnem eum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summa omnium admiratione reddiderit. In portentis quoque Pica sermonis significationem habet, vt ea, quæ Ezelino in Feltrinios mouenti facta obuiam, & in eius humeros delapsa, indicium fuit, *Epistola ad Torquati. Idem Plin. lib. 14. c. 22. Hinc illud Athenai li. 2. o. v. & alii dicitur vinum & veritas.*

B populum cui plurimum in loquendo studium, ad eius autoritatē se nullo negotio collaturum: pau-loque post, anteaquam mœnibus appropinquaret, affuerunt ab ea vrbe legati, qui se duci dederunt, pacataque ad eius arbitrium omnia nunciarent. Nonnulli vero scribunt, huiusmodi Picam militari signo infedissee, quam manu captam, & in augurij omen acceptam, Tyrannus ipse expeditionibus omnibus serio contulerit.

SIMVLATIO. CAP. XVIII.

EST & mendacij, siue simulationis hieroglyphicum Pica: vtpote, quæ anteriore parte candida sit, posteriore autem nigricet, amicum scilicet purum atq; syncerum affatu primo simulet, mox vel decipiat, vel cludat. De his Pythagoræ dictum aiunt, τὸν μελανύρων μὴ γίνεσθαι. *minime gustandum ex iis, quibus est nigra cauda: non admittendos in amicitiam homines simulatores, & dissimulatores hypocritas.* Quod vero facit ad mendacium, Tryphon Grammaticus ait, τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐξ ἀποστολῶν μελανύρων, *mendacium quippe in extrema parte nigrescere.*

DE LARO. CAP. XIX.

ET quoniam à Musicis elegantibusque volucris in clamorosas incidimus & importunas, Larum quoque nescio quid obstrepentem audiamus.

EXPECTATIONE FRVSTRATVS. CAP. XX.

HOMINEM, de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauiter sit frustratus, ostendere si vellent, Larum figurabat: illa siquidem clamore arguto admodum cum parturit vociferetur, partusque edit plumosos utiq; ac apprime pennatos, cæterum carne admodum exigua. Sunt qui hanc auem eandem cum Cephpho esse putent, prouerbio decepti quod circumfertur, λέειν & κέπφον. *Hinc illud, Promittit montes pronugis, & Larus, & mōs.*

Jedenim diuersam esse Larum alitem à Cephpho, inde mihi suspicio est: quod Laro longe aliud est ingenium, quam Cephpho sit. Cephphus enim ad cibum tenuia quæque sectatur, vt etiam marina sit spuna contentus, Larus vero inter voracissimas numeratur, omniumque animal esse fertur, vnde sit à veteribus Herculi dicatus, quem helluonem maximum fuisse prædicant. Neque temere Aristophanes, Nebulis, Cleonem rempub. omnem deuorantem, Laron vocarit. Præterea Hesychius Hierosolymitanus, Larum ait esse auem, quæ tam in mari quam in terra versetur, & vtriusque partis cibo quem plurimum & vndecumque perquisitum deuoret, enutriatur: perque eam, piorum mensis Leuitico prohibita, eos à Theologis accipi, qui circumcisionem simul venerantur, & baptismum minus aspernabantur: de quo Paulus, ipso diuinarum institutionum primordiò restitit in faciem Petro, licet ipse Timotheum, vtpote vno ex parentibus Iudæo genitum, circumdedisset. Eos demum homines alitis huius hieroglyphico indicari posse manifestum, qui vitam suæ libidinis arbitrio degendam instituerent, modo Iudæorum rigorem in Diuinis literis æstimantes, modo in iis tantum, quæ ad voluptatem suam faciunt, excusso legis iugo, omnia sibi licentius permittentes, Christianumque dogma in eo tan-

tum sectantes, quod de summi Dei clementia, plus quam audere debeant, sibi pollicentur: mox per-
 fractis vtriusque agonis carceribus, effulissime cursu in Mahumetanam, aut si quid hoc perditius, li-
 bertatem, & vitiorum omnium campum effunduntur. Quod vero ad Lari vocabulum pertinet, cum
 adolescens adhuc essem, Luciani opusculum *Deiis qui mercede conducti aliena quadra degunt*, ut ea fere-
 bat etas, Latinum feci. In eo locus est, ὅτι χεῖρὴ τῆ ἀργύρης, εἰ δέ λησ, καὶ δὲ περὶ ὁ λάρῃ ἔδλον πειρχανῶν τὸ δέ-
 λασαρ. Illud, καὶ μὰ περὶ ὁ λάρῃ, veluti *Gauia* feceram, secutus *Gazam*, qui *Laron* *Gauiam* reddit ex *Eu-
 cherio*, qui vbi de *Laro* mentio est in *Pentateucho*, eum *Gauiam* esse dicit. Et ita reliqui vulgatis Lu-
 ciani codicibus, in quibus λάρῃ habetur, decepti, modo *Gauiam*, modo *Mergum* traduxere. Ita & e-
 go, cum alia non extaret lectio, quam prae manibus habebam profitebar; sed posteaquam *Romae* in
 vetust. in *Palatinae* bibliothecae codicem incidi, reperi loco hoc, καὶ δὲ περὶ ὁ λάρῃ ἐξ, lectione longe ca-
 stiore scriptum esse. Piscis hic est edacissimus, quem *Lupum* Latini vocant. De pisce autem & hami-
 sca eo *Luciani* loco agitur, non de alitibus. Sed ut ad *Larum* nostrum reuertamur, versus *Homeri* est
 τῷ ἐν τῆς ἰδυασίης

Σεύατ' ἐπειτ' ὅπ' κῦμα λάρῃ ὄρνιθι ἐοικώς.

vbi *Mercurii* ornatus omnis scribitur: quem *locum* *Maro* *Aeneid.* quarto totum sibi desumpsit. Vbi
 vero de mutatione in hanc alitem agendum est, ita eloquitur:

— Hic toto praecipit se corpore in vndas

Piscos scopulos humilis volat, aequora iuxta.

Misit, aui similis qua circum littora, circum

Georg. li. I. Hic *Seruius*: *Incongruum*, inquit, *heroico* credidit *carmini*, si *Mergum* diceret, ut alibi *Ciconiam* per peri-
 phrasin posuit:

Candida venit auis longis inuisa solubris.

DE CEPHO. CAP. XXI.

SE D quoniam & *Cephus* ipse suam habet significationem, quem is in hieroglyphicis locum te-
 neat, videamus.

FATVVS. CAP. XXII.

*Ab Erasmo
 Chil. 2. cen.
 2. pro verb.
 33.*

CEPHVS vbiq; hieroglyphicū est fatuitatis & stuporis, quo animal id egregie laborat. Ferunt
 siquidem eum spuma marina vititate, cuius rei non ignari piscatores, spumas e littore collectas
 eminus proiectant, ita volucres ad escam allecantes: mox cominus, inde etiam manu porrigentes,
 facillimum eas negotio capiunt. Theodorus hanc *Fulicam* interpretari videtur, ea, ut arbitror, ratione
 adductus, quod *Arati* carmina quaedam *Virgilius* ad verbum fere in *Georgicis* expresserit, atque vbi
 ille κέπρον, hic *Fulicam* posuerit, *Arati* carmina ita habent:

Καὶ πότῃ κέπροι, ὅπότε δ' ἴδοι πέτρωνται.

Πολλὰ κίθ' ἀχρῆσδες νῆσσαι, ἢ εἰν ἀλί δεινὰι

Ἄντ' αὖ μελλόντων ἀνέμων εἰλιδὰ φέρονται

Ἀΐθου χερσὶν ἰνὴ βλάσωνται πέρυγασιν,

Virgilius ita reddidit:

Cum medio celeres volitant ex aequore Mergi,

In sicco ludant Fulicae,

Clamoremq; ferunt ad littora, cumque marina

Proverbii. quod vna iungantur λάρῃ κέπρον in adagiis, geminatum esse opprobrium dixerim, ut, lapis
 caudex, apud *Terentium*: & quod ad *Mergum* & *Fulicam* nostros facit, scortatores, nebulones, & alia hu-
 iusmodi apud *Horatium*.

DE GRYPHE. CAP. XXIII.

EXIGERE videtur rerum series, ut qui ab olore *Phœbea* exorsus fumus, *Gryphes* identidem *Apol-
 lineos* subiungamus: tamen si quid hi sibi vellent, nunquam compererim apud *Aegyptiorū* hie-
 roglyphicorum interpretes. *Aegyptiū* tamen esse commentum *Bembæ* ostendit tabula, in qua *Gry-
 phes* multis variisq; formis cælati, & ea etiam quam fabulantur effigie conspiciuntur; passimq; in ter-
 ra *Græcia*, & *Italia* vniuersa, quaq; *Romanum* olim *Imperium* extendebatur, in mysticæ huius *Phi-
 losophiæ* vsu figurari.

A P O L L O . C A P . XXIV.

Hisiquidem auritum animalis genus, qui capita habent Aquilæ, cætera Leonis, vt pleriq; tradiderunt: & vt in ahenea Bembi mensa cernitur, cum alis ingētis admodum magnitudinis, Apollinem indicabant, veteresque eos Apollineo curru succedere sinxerunt, Gryphencumq; Phœbum hac de causa vocitatum à nonnullis manifestum est, quod ita tangit Claudianus:

*At si Phœbus adest, & frenis Gryphæ iugalem
Ripheæ tripodæ repetens deorsum ab axe.*

Et in Gallieni numis Gryphes cusos inspicias, cum inscriptione, **A P O L L I N I C O N S . A V G . D U O** *Gallieni non misera.* vero animalia in suo quæque genere reliquis imperantia complectuntur, veluti Sol reliquis in cælo micantibus ignibus imperitare, & luminis sui magnitudine vbertateq; reliquos omnes alere, & illustrare videtur: merito itaq; sacris profanisq; rebus omnibus, aris, sepulchris, vrnis, templis, publicis, priuatisque ædibus custodes passim adhibiti. Sunt tamen qui Gryphis figurâ, non vt vulgo creditur, Leonina inferioribus specie esse dicant, sed Equis haud abfimilem: verum quæ capita cum incuruis rostris Aquilarum more, sed ea aurita habeant: ita enim ab Aristæo Proconesio memorizæ super his proditum tradit Pausanias.

N A S O N E S . C A P . XXV.

INVENIES aliquando Nasones (id enim nomen à nasi magnitudine est) Gryphos nuncupatos: quo quidem cognomento Syriæ Rex, Gryphus Cleopatrzæ filius appellatus est: fuit enim is visenda nasi magnitudine præditus. Sed quid ego vterius de Gryphis commentari pergam, cum rerum scriptores dubitent an huius imaginis animal inueniatur? Capite enim nono supra quadragesimum libri decimi, Plinius sententiam attestatus suam, ait: *Pegasos Equino capite volucres, & Gryphas auritos aduncitate rostri, illos in Scythia, hos in Aethiopia, fabulosos reor.* Idem tamen quarto libri 33. cap. apud Scythas ait aurum à formicis aut Gryphibus erutum. Sed hoc ait ex vulgatæ historizæ opinione. Nam illud Virgilianum, *Iungensur iam Gryphes Equis*, nihil aliud sibi vult, quam euenturum, vt ea, quæ minime fieri possunt, protinus fiant: aëria quippe animalia cum terrestribus eidem iugo summittantur, quod natura minime patitur. Sed, bone Deus, quorsum Hydra multiceps? quorsum triceps Geryon? quorsum tribus compacta feris Chimæra? quorsum Sphinges, & monstra alia: nisi vt partium complexum ostendant: veluti ex verbo & diuersis nominibus oratio constituitur. Quare qui simplicium significationes recte perceperit, facile ad mixtorum interpretationem accedet: quæ cum tibi, mi Coloti, cognitissima esse non ignorem, superuacuum duxi plura super his inculcare.

*De Gryphe
Plinii iudicium.
Vir. Eogl. 8.*

D E C O R V O . C A P . XXVI.

FINEM eram his nugis facturus, qui mihi videbar plus nimio tibi obstrepuisse, cumq; coronidem ducere pararem, visus mihi sum crocitantem audire Coruum, quasi se quoque Phœbeam alitem vendicaret, & in harum consortium admitti se quoque postularet. Non ineptum iudicavi, qui orfus essem à candidissima, desinerem in nigerrimam, à vocalissima in rauicissimam, quod sciebam anthropathiam istiusmodi in nature rebus considerandis suam habere voluptatem. Tu igitur, necesse est summittas auriculas, & quicquid crocitauerit, & quicquid contra aliarum auium morem fecerit, boni consulas.

F I L I O R V M E X H Æ R E D A T O R .
C A P . XXVII.

CO R V I autem figura hieroglyphicum erat hominis, qui liberos suos exhæredaret, abdicaretve, aut domo quoquo eicceret modo: aiunt enim eum pullos suos, simulac vo'andi potestate affecti fuerint, nido expellere, mox & regione tota interdiceret, quod vsq; adeo sit amans solitudinis. Faciunt hoc & subaque, quarum greges vsquâ difficulter inuenias. Authores nostri, qui rerum

*Plin. lib. 10.
c. 13.
Corvus pullos suos non alit.*

natura-

naturalium historiam conquirunt, magna ex parte scribunt, Coruum pullos quidem parere, sed eos non alere, mœstitia scilicet affectum, quod eos, simulac exclusi sunt, pennis candicantibus præditos aspiciat, ac perinde vix à se genitos arbitretur. Vt cumque, pro maxime laborantibus inopia, Psalmographus ait: *Et pullis Coruorum inuocantibus eum alimenta subministrat Deus.* Cum enim ita fuerint, tamquam adulterini à parentibus destituti, vel rore cœlitus distillante, vel minutissimis quibusdam animalibus, quæ nidos eos circumuolant, nutriuntur, in supremæ benignitatis summæque prouidentia diuini numinis argumentum. Eucherius hinc filios fideles doctrina cœlesti imbutos, ex infidelibus tamen parentibus genitos, indicari ex veterum Theologorum traditione commonuit.

Psalm. 147.

IMBRES. CAP. XXVIII.

IN auguriis Coruus, perinde ac Cornix, de qua dictum alibi, imbrium significationem habet. Nicander ita de Coruo: *κόρυξ ἔτ' ὀμβρέης κέσσει*, vbi ait interpres, *ὅτι χειμῶνα δηλαστοὶ κότερες, ἢ φύλα κολοῖων ὄντα* & *ἀρχομένοιο διὸς περὶ σῆμ' ἐγένετο.* Quem Virgilius secutus, de pluuia portentis ait:

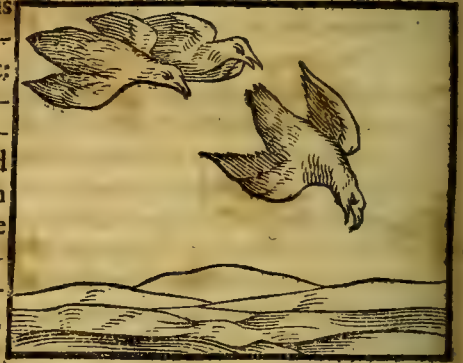
Georg. lib. 1.

— Et è pastu desedens agmine magno
Coruorum increpit densis exercitus alis.

DISCORDIA MILITARIS. CAP. XXIX.

LONGE autem diuerso à Cornice significato Coruus accipitur: quippe cum ea, vt suo loco dictum, sit concordia signum, vt pleraq; Poetarum elogia indicio sunt; Corui contra, futuram quandoque inter collegas discordiam ostenderunt, Aquilam, quæ Augusti tentorio superfederat, duo numero insectantes, à qua & afflicti, & ad terram deiecti sunt, cum is ad Bononiam Triumuirorum copias traduxisset, Philippo rerum exitum, quælis inde subsequutus est, prælagiente. Fuerunt & Alexandro Babylona iter intendenti, in fausti omnis signum, Corui sublimi volatu se mutuo incessentes, quorum afflicti quidam, ac pene discerpti, in illius conspectu ad terram decidere.

Corui Aquilam insectantes.

EMANSOR. CAP. XXX.

ET quoniam in milites incidimus, est cur apud eos aliquantulum immoremur. Emanforem ex Coruo figurato significari, tam diuinæ quam profanæ literæ docuerunt: quippe eum qui officium suum deserat, veluti miles ignauus, qui ad constitutum diem adesse iussus, domi defecerit. Secundo Factorum habemus, Phœbum, cum Ioui sacrum facere instituisset, Coruum qui aquam de viuo fonte afferret, præmississe, qui cum in sedisset ficu quæ acerbos adhuc fructus habebat, tam diu moratus est, quoad maturi fierent: inde pastus Anguem corripit, quem ad Apollinem defert, eum aduersarium causatus moram iniecit, ne aquam haurire potuerit, quem Phœbus cum mendacij redarguisset, Coruum inde damnauit, vt quam diu ficus lacteus esset, aquam de nullo fonte biberet. Atqui multis ante seculis Coruus, in Diuinis literis contumaciæ huiusmodi nota iniustus est: præmissus ille siquidem ad Noe ipsa ex arca, vt pacatæ res essent exploraret, circa sordes desinentis diluuii defecit: quod quidem, vt Hierosolymitanus Helychius philosophatur, signum fuit futuros homines, qui admissi ad sacra, sublimis scientiæ mysteriis initiati, animo postmodum inconstanti, qui sub fulcrarum pennarum veste delitescerent, præclara incepta ignauiter frustraturi essent, institutionis probæ sanctæque consortia derelinquentes: vt inter Domini discipulos Iscariotis filius Iudas tam turpiter, quam flagitiose defecit à Domino. Sane Cyprianus ad Nouatianum, Coruum hunc emissum à Noe, neque reuersum, quod ad cadauerum pastum se conuerterit, hæreticos indicare ait, qui secedentes ab Ecclesia, ad meliora, ad membra quippe sua redire minime curant, sed cum immun-

Hinc pro- uerb. Coruum missus à Noe, ne reuersus, heretici.

Coruum missus à Noe, ne reuersus, heretici.

do grege perpetuis fordibus volutantur. Has volucres Abraham frumenta depascentes abegisse dicitur, vnde nomen meruit Abactoris; nimirum indicaturus futurum, vt is Assertoris, liberatorisque nomen assequeretur, qui prauorum hominum collegia summoueret, qui impios tolleret, qui de sacris literis, quæ animorum pastus sunt, male sentientes opprimeret. Ita Samson, vt Hieronymus quintis supra vigesimis castris Hebræorum ait, à fructibus suis aues abegit, Vulpes, quæ vineas exterminabant, in vincula compegit, interfectoque Leone illo rugiente, in eius mox cadaueris ore fauum mellis inuenit.

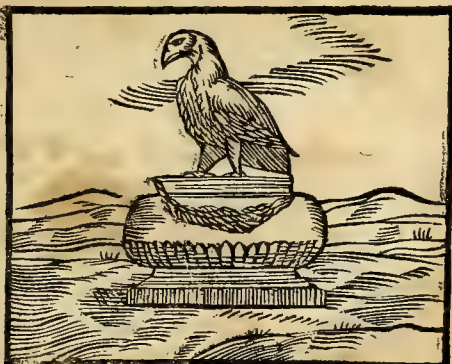
IGNOMINIOSA REPVLSA. CAP. XXXI.

PER hominem Coruis obiectum, destinatumve, aut quid aliud ita expositum, id hieroglyphico manifesto intelligimus, quod ignominiose repulsum fuerit, è conspectuque summotum. Et quoniam dæmone malo nihil magis abominabile, nihil contemptius, neque abiectius, Eucherius monet eum ipsum in Diuinis literis per Coruum intelligi, eo apud Salomonem loco: *Effodiant eum Corui de torrente*, atque hinc prouerbum apud Græcos Comicos: vltatissimum, ἐς κὸς ἐγκας. Sed erudite atque copiose alij de prouerbio. In iisdem Diuinis literis Psalm. XXVI legitur apud Græcos, μή ἀποσκο-
 ἐγκας μὲ, quod nonnulli ad huiusmodi prouerbum trahunt, verbumque ἀποσκο-
 ἐγκίσομαι; Suidæ agnatum dicunt, eo ipso Davidico citato versu: & ignominiosæ repulsæ mentione facta Latini simpliciter, *Ne repellas me*, reddere. Sedenim Euthymius innuit posse id verbi ex metaphora scoriæ de-
 sumi: nam scoria spurcitia illa est, in omni metallo, quæ tanquam fæx, nulli vtilis operi proijcitur, indeque fieri ἀποσκο-
 ἐγκίσειν, contemnere, & nomen ἀποσκο-
 ἐγκισμὸς, contemptus.

Prout. c. 30. Aristoph. in Nubibus. Et in Plut. Et Euripi- des in He- zuba.

R H E T O R. CAP. XXXII.

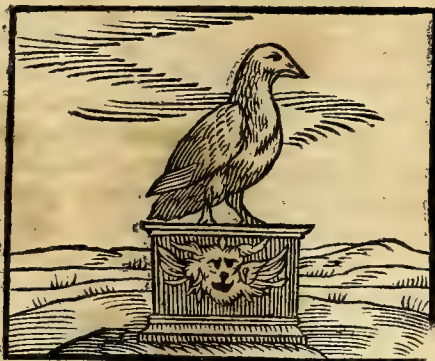
SV MV NTVR etiam hieroglyphica de celebris alicuius viri nomine, veluti à Corace rhetore, qui post Hieronis obitum primus Rhetoricâ Syracusis docuit: propter cuius celebritatem Metellus Diodorum rhetorem, quo Magistro vsus fuerat, iam defunctum honoraturus, Coruum lapideum eius sepulchro imposuit: quasi antiquissimo illi Coraci similem indicare vellet. Cæterum Cicero rem false detorsit, cauillatus in Metellum, recte eum fecisse, propterea quod discipulum non dicere, sed volare docuisset, inconstantiam scilicet Metelli, qua male audiebat, eo scommate perstringens.

A quo, Κακὸς κὸς ἐγκίσομαι κακὸν ὄν. Mali corui, malum ouum. Idem de Protogora Et Eusebio. A. Gell. lib. 5. cap. 10. Diodori sepulchrum.

A P O L L O. CAP. XXXIII.

QVOD vero Coruus hieroglyphicum Apollinis habetur, nonnulli ea de causa factum existimant, quia Caper Baccho, Sileno Asinus datur, & eadem ratione in antipharmacum alijs alia. Inauspicatissimum, aiunt, animal, auspicatissimo oraculorum authori meruit immolari. Sedenim, aliud est hostia hac, vel illa Deo cuiuspiam facere, aliud specie sua Deum ipsum explicare: nam hoc modo dicimus animalium figuras esse huius, vel illius hieroglyphica, quorum figura posita Deus statim suus intelligatur. Igitur alij dicunt, propterea quod medijs æstiuæ temporis feruoribus, Solis beneficio fretus, pullos excludat suos, quod præter aliorum animalium naturam Coruo datum, peculiare a i-
 quid sibi cum Sole intercedere significat. Inde legere est apud Patronium:

Coruus Soli dicitur.

*Si contra rerum natura iunera nota,
 Coruus maturis frugibus oua refert.*

Sedenim, cum Porphyrius dicat libro *De abstinentia carniū*, colorem nigrum Soli dedicatum: quod eius calore humana etiam corpora fusciora nigrioraque reddantur, sitque Coruus inter aues maxime niger, manifesta est causa cur is Apollini sacer habeatur. Porro Brachmanæ colorem atrum in primis venerantur, propter Solem omnia denigrantem. Iam & Salomon non egregie nigram ostensus Cantorum Cantico, *Crines, ait, eius vt abietes, nigri sicut Corui*. Auem autem eam Apollini prius familiarem fuisse, neq; non insigni candore præditam Apollinis mox indignatione, quod ad se dilectæ Coronidis crimen detulisset, in eam nigritiam demutatam fabularum scriptores, Hesiodum secuti, meminere. Sed Artemo Pindarum commendat, qui, in Pythijs, dissimulata quæ de Coruo fertur historia, Apollinem ipsum scripserit per se Ischyos & Coronidis furtum deprehendisse. Anaximander in Horoscopis libris Apollini sacrum ideo Coruum facit, quod solus inter omnes aues vocum significationes, quas accurate admodum augures obseruarint, habeat. Addam & illud, nigrorem ita Coruo ingentum esse, vt ad intingendum capillum, nihil eius ouo dicatur efficacius, & nisi inter tingendum ore oleum contineatur, dentes quoque ita nigros effici, vt mox vix possint elui.

S I T I S. C A P. X X X I V.

Hinc pro-
uer. Coruus
aquos. Ex
Higynio, &
Æliano l. I.
de nat. ani-
mal.

CORVVM superius siti damnatum ab Apolline dicebamus, ideoque hieroglyphicum esse incommodi eiusmodi, eaque de causa Nicandrum scripserit, frequentiores eius alitis crocitatibus venturæ pluviæ indicium esse. Sedenim, Corui natura ipsa fiticulosi sunt per sexagenos præcipue ætatis dies, quibus ventris profluuiolaborant, vtroque potu abstinent, vt incommodo illi obuiam eant, aluumque sistant. Quare si consilium eius animalis pensitemus, Sobrietatem conuenientius quam sitim, hanc vocabimus.

I M P O S T V R A. C A P. X X X V.

NON possum loco hoc dissimulare, quam apte quispiam impostorem per Coruum ore saxum tenentem, & vnam appositam, significarit. In Libya siquidem fiticulosa admodum regione, viri aquam, quam de remotis admodum fontibus aut fluuijs attulerint, in fictilia vasa ad hoc comparata distribuunt: quæ alioquin ventre sunt admodum capaci, ore tantum patent quantum fatis est ad gallinaceum ouum recipiendum, eaque minus obturata, ad captandum nocturni aeris beneficium, per summa domorum tecta disponunt. Corui rem intelligentes non data alterius aquæ copia eo conuolant, immisissisque in urnas capitibus humorem sorbillant, qui simulac deficere cœperit, lapillos conquirunt (quod Plutarchus se vidisse affirmat) quos afferentes in aquam subinde deiciunt, atque ita surgente in dies humore, siti consulunt suæ. Idem scribit de Cane, qui lapillos in amphoram oleariam coniecit, donec oleo redundante lambere arbitrium posset suo. Dicit aliquis, Philosophum hinc, aut Geometram significari potius, quam sycophantam: quia rerum plenitudinem, mutuamque corporum inter se repugnantiam, atque cessationem cognoscant, natura ipsa docente, & Coruus, & Canis, & qui maiora etiam de intellectu suo miracula profitentur: in hoc autem probe norunt necesse futurum, vt in corporum conflictu alterum alteri cedat: eam quippe intelligant rationem, quæ coronæ illius sacoma deprehenderit Archimedes, quam Hieron Syracusarum rex faciendam locauerat, de quo late apud Vitruuium. Ego vero ipsa edoctus re, impostorem potius ostendi ex huiusmodi hieroglyphico dixerim. Fuit siquidem mihi Romæ famulus natione Gallus, patria, vt ipse aiebat Viridunensis, Rolandinus ille, quem probe noueras Coloti, facetulum, & morionem non sane illepidum, & cum primis officij memorem sui, cuius opera vtebar plurimum in scribendo. Allatus ad me Venetijs fuerat vini Cretici cadus generosi admodum atque suauissimi. Iussi, vt mos est talia credere famulis, diligentius asseruari, amicis aduenientibus, potius quam mihi vsui futurum, interdum tamen vnciatim minimum quid hauriebatur, intermouebat subinde famulus nectar (sic enim

Idem &
Plin. lib. 10.
cap. 43.

ipse vinum id appellitabat) facile, si parcere ita pergerem, in massam obdurari posse, atque etiam lapidescere. Putabam ergo de firmitate dici, quam vinum indies veterascens acquirebat, atque, *Bene sane*, respondebam. Quid autem? venit æstas, visumque est cadum, ne conciperet æstum, loco dimouere, cumque in commodiorem cuppam transferre vellem, vix duobus inde sextarijs effulis, nihil amplius effluebat, ipso tamen pondere permanente. Quid sit miror, operculum superne tollo, introspecto, rem immisso intro digito peruestigo, atque ecce ibi vim glareæ ingentem quanta nux iuglandis est magnitudine ad summum vsq; cadum aggestam, quam non in cuppam, sed in vimineam corbem transfundere necesse fuit. Ita astutus ille veterator quotidie aliquid subducebat, & ne tubulus, qui paulo infra cadi medium immisus erat, aliquando rem proderet, ad exhausti vini modum lapillos eos, amoto superne operculo, qua liquor infundi solet, immittebat, oppletoque ita calculis cado, vt nullum amplius infarcire posset, satis iam colluctatus, non expectato vt res propalam fieret, domo emigrauerat. Atque hæc certo mihi videtur, quæ verissime dici possit impostura, tot per tres continuos menses lapillis subducti liquoris loco fraudulenter impositis. Sed agnosco, mi Coloti, Parioniam loquacitatem, quam tamen ita auribus tuis familiarem scio, vt post tot auium clangores eam imitari non erubuerim: tua quippe fretus beneuolentia, quæ dictionem meam longius protraxit, quam tuæ postulerent occupationes: itaque omnia boni consules, & vt tuus est mos, næuo etiam in amici articulo delectaberis.

*Impostura
famuli
Pierij.*

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXIV.

DE IIS QUÆ PER PAVONEM, GALLVM,
GALLINAMQUE, GALLINAGINEM, AN-
serem, Perdicem, & Coturnicem signi-
ficantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD NICOLAVM CORDATVM NEPOTEM,
IURISCONSULTVM.

REQVIRENTI mihi, cui magis cogitationes meas, quas de Pavone, Gallo, Gallinaque, Gallinagine, Anserem non nostri generis, Perdice & Coturnice, ex sacris Ægyptiorum literis in hæc nostras misissem, dono donarem, Cordatissime Nepos, ex meis te potissimum delegi, cui hæc familiarior a gustu ex clientum nostratum, & præcipue externorum muneribus, qui his vel quotidie ades tuas frequentat, & veluti superponidia ad te deferunt pro tuis responsis in personarum, & fortunarum suarum tutelam, vt grauioribus illis vera (ni fallor) Philosophia studiis lassatus, te ad harum lectionem quandoque transferas: moxque tibi & amicis tuis laudiores mensas pares exhibeas, qui his optime saturati, ex earum iudicijs, seu significationibus te reserente secunda veluti cæna animum pariter pascant & oblectent, conferantque quantum hæc his salsamentis sapidiores epula, & quotiens ad huiusmodi discubuerim, & palato & animo simul faciant satis: quæ etiam Petrulo nostro propinabis, quem iam videre videor discumbentem, & supra atatem maiora satis audentem: cui Dij tutelam fortunent. Reliquum est, vt & tu de tuarum reliquijs mihi communices: sin minus (quando plures non flagitem, quam prestare possis) præscriptis verbis tecum experiar. Vale.

I V N O. C A P. I.

Nat. Com.
lib. 2. c. 4.
Iulia Pia
& Faustina
numus.

VNONI Pano præcipue dedicatus erat, Deamque ipsam nonnulli solo Pauonis hieroglyphico intelligebant. In Iuliaz Piaz Felicis numo signum Iunonis est, cum hasta & patera, Pauone iuxta apposito, cum inscriptione, IVNONEM, casu quarto, quod lecturæ rarum est. In Faustinz vero numis idolum idemtidem est: cum lancea & patera, à cuius pedibus Pano: inscriptio est, IVNONI LVCINÆ. Iunonis autem auem esse hanc, eiusque currui succedere nonnulli ideo confingunt, quod Iuno dubio procul opulentiam significat: ea vero cum exponitur spectanda, omnium in se oculos contrahit. Verum ideo Pauones Iunoni consecratos putat Athenæus, quod huiusmodi aues in Samo insula prius reperta fuerint, indeque ad gentes alias delata: sacra enim apud veteres fuit Iunoni Samos, & in Samiorum pecunia impressus Pano, ut idem Athenæus author est. Spectabatur & Mycenis Pano pulchritudinis admirandæ, in æde Iunonis, quam Hadrianus dedicauerat.

Vide Ouid.
lib. 2. Met.

DIVITIARVM TURPITVDO. C A P. II.

Dictum
Theophr.

CÆTERVM, plerumque diuitiarum finis in turpitudine consistit, talesque sunt Pauonis pedes. Quare Theophrastus super hoc sapienter dixit, τ' ἀλλὰ περὶ γυνῶνδι, cum admonere vellet, in speciosa rerum ostentatione etiam alia circumspicienda perscrutandaque esse: quasi multa turpia & fœda visu dictuque, sub tam formosa specie delitescant: quod Theophrasti dictum ita Horatius expressit:

Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota,

Introrsum turpem, speciosum pelle decora.

Huiusmodi sunt apud Lucianum tragœdiarum libri, cocco, purpura, auro, argento vè foris amplifice decorati, intro vero simulac inspexeris, nihil lætabile, nihil deliciosum deprehendas: sed adulteria infanda, incestus, sacrilegia, turpissimas cædes, & omne scelerum & impietatis genus: ἰ-ψαυχῆν enim, ut antiquus Phocylides ait, ὁ πολὺς πλεῖτ' ἐστὶν ἔς ὕβρεις ἀέξει. Diuitia elatum faciunt, scelera impia adaugent. Argumentum autem huiusmodi ἱερογλυφικῶς exprimeret qui voluerit, apte Pauonem cauda passa, vnoque elato pede ostentatoque figurabit.

DIVITIÆ VICISSITVDINARIÆ. C A P. III.

Elin. lib. 10.
cap. 20.

Hinc spectat
proverbiū.

πᾶσα
λαίπερον.

πᾶσιν
καὶ.

Pauone
magis va-
riū.

AST hominem, qui modo Diuitijs afflueret, modo rerum inopia premeretur, varioque euentu fortunæ volubilitatem iacturis & donis experiretur, significare qui vellent, pro hieroglyphico Pauonis tantum caudam facere consueuerunt: caudam is siquidem, singulis annis cum primis arborum frondibus amittit, cumque earumdem germine recipit. Ab elaboratarum autem diuitiarum similitudine factum crediderim, ut Homerum Platonici dixerint in Pauonem abiisse, qui tantum rerum varietatem poeticis coloribus ornatam explicauerit.

NOX. C A P. IV.

Αἴγυ
quid.

NOCTEM vero significantes, Pauonem surrecta in orbem cauda figurabant. Nam cum Pauonem Argum interpretarentur, tot luminibus insignitum, neque aliud quidpiam per Argum quam cælum nocturno tempore, si detur dicere, oculatissimum intelligerent, atque illi nomen splendore atque velocitate inditum profiterentur (vtrumque enim ἀργῶν significat) neque alio tempore micantissimi stellarum radij coruscarent splendescerentque, quam nocturno; datus est fictioni locus, vt per oculatam eius alitis caudam nox ipsa, sensu mystico hieroglyphicoque significaretur.

DIES. CAP. V.

QUOD si idem innuere voluissent, eandem ipsam volucrem demissa cauda pinxissent: quasi tunc nox stellas occultare videatur, cum dies ipse cœperit aduentare, tamque diu latent stellæ, quam diu Sol supra terram est.

GLORIOSVS. CAP. VI.

VERVM eadem species, quæ noctem significabat, hominem etiam gloriæ plenum exprimebat. *Hoc à Plin. lib. 20. c. 20*
 Pauo enim pretiosam eam caudæ supellectilem tum plurimum ostentat, cum plurimos ad se spectandum aduenisse conspexerit: quod si nullum admirari, adesseve cognouerit, eam recondit veluti indignatus. Hinc Ouidius, *Laudata Pauone superior* de valde sibi placente dixit. Quoniam vero *Lib. 13. Metamor.*
 fœminarum est proprium, qualibet in re sibi applausum quærere, gloriosasque esse, inter Pauonem & fœminam mirus quidam naturæ consensus est: vt minime mirum sit virginem in Leucadia vsque adeo adamatam à Pauone, quem ipsa aluerat, vt ea defuncta ipse etiam commori voluerit.

PRODIGVS. CAP. VII.

NON inepte autem nonnulli, perduto luxu prodigos, Pauonis imagine describunt, in quibus quidem cauda miræ conspicitur pulchritudinis, verum ea neque ad volatum, neque ad motum vtilis: cum plerisque alijs omnibus volatilibus cauda, vel ad volatum dirigendum loco temonis cuiusdam attributa sit, aut etiam vt motum iuuet, vicemque remorum subministret: Pauoni vero ea tam ampla, tam sui prodiga, ad solam colorum ostentationem data.

CONCORDIA. CAP. VIII.

IN numo DOMITIÆ AVGVSTÆ IMP. DOMIT. altera facie Pauonis effigies cum inscriptione, *Domitia Augusta numus.*
 CONCORDIA AVGVST. Hæc ea Domitia est, quam Domitianus Augustam salutauit, posteaquam ex ea filium susceperat, mox eam repudiavit, repudiatam ob instabilitatem ingenij cœpit iterum deperire, iterumque eam duxit, quasi populi precibus coactus: atque huc spectare crediderim Concordiæ, quæ scilicet maxime omnium in connubijs expetitur, inscriptionem. Pronuba enim Iuno, cuius Pauo, vel ex Pauone imperium, cui fuerat restituta: siue quod cum se Domitianus Iouem appellitari pateretur, vxorem etiam Iunonis honore voluerit decorari.

FOEMINARVM CONSECRATIO. CAP. IX.

SEDEM in Faustinae numo, quem argenteum vidi, suo habetur cum inscriptione, *Augustarium numi.*
 CONSECRATIO. In numo etiam, cuius inscriptio hæc, DIVA PAULINA, caput grandioris natu mulieris ab occipite velatæ, à tergo Pauo, qui eandem effigiem insidentem dorso inter alas sustollit: eadem, quæ in superiori est inscriptio, quippe CONSECRATIO. Obseruatum enim est in fœminarum consecrationibus, Pauonem, auem quippe Iunoniam, è fastigio emitti, prout in marium apothesi Aquila Iouis ales emittebatur, quamuis in Diuæ Sabinæ Augustæ numo Aquila, non Pauo sit. Videmus etiam numum Faustinae Pia numum, in quo Aquila imagunculam cum radio gestat, cuius inscriptio est eadem, CONSECRATIO.

TIO. Sed minime mirum, Faustinae Aquilam ritu virorum datam, quæ viro ipsa dederit imperium, quod etiam iure suo plerisque in rebus administrabat, non sine Marci Antonini coniugis, viri vnde cumque probatissimi nota, cui cum amici suaderent, principis sui ignominia offensi, repudiandam esse Faustinae, si nollet eam occidere, quæ, vt fama erat, Commodum ex adulterio concepisset, & apud Caietam conditiones sibi & nauticas & gladiatorias elegisset: *Atqui, respondit ille, fieri hoc minime potest, nisi dotem etiam reddiderimus.* dos autem erat Imperium, quod ille à focero, volente Hadriano, adoptatus acceperat. In numo tamen, cuius inscriptio est, DIVÆ MAXIMÆ, cum muliebri capite, quod Lunæ infidet cornibus sursum versis, ab altera facie solus Pauo est, cauda in rotam passa:

inſcriptio, CONSECRATIO. Horum numerorum vis magna, dum hæc ſcribebam, eruta eſt in agro Bellunenſi vico Plauterio, cum ingenti Gallienorum copia. Ad huius ſimilitudinem factus eſt numerus ille, quem Romæ apud Colotium, alterumque apud Georgium Anſelmum Parmæ vidi: in quo ſcilicet, Pauo eſt cauda in rotam effuſa, à cuius pedibus hinc inde S. C. notæ ſingulæ conſpiciuntur, circumcirca, CONSECRATIO, ab altera facie muliebri caput occipitio velato, literæ DIVÆ MARINIANÆ. Inferiorum ea Auguſtorum aut mater, aut coniux, quod ex operis ruditate conijcimus: nam quo tempore, non reperi.

DE GALLINA. CAP. X.

GALLINÆ ſignificata, quæ Pauoni ſubtexere viſum eſt, in hunc modum habent,

TRIBAS. CAP. XI.

MVLIEREM tribadem, vel quæ maris officium aggredi non erubeſcat, vel etiam quæ viro dominari affectat, per Gallinam, quæ criſtam erexerit, caudamque ſuſtulerit, cuique etiam parua quædam calcaria promineant, intelligi veteres tradiderunt: ea ſiquidem, vbi marem, quod nonnullæ faciunt, pugnando vicerit, cucurire incipit, & exemplo marium tentat coitu ſuperuenire, Gallinasque reliquas perinde ac ſi rem peragere poſſit, ſolicitat, & ſaliendo defatigat, criſtam caudamque erigit, atque ea incedit ſpecie, vt non facile inde ſit, vtrum mas an ſœmina ſit, internoscere,

DIVITIARVM FLAGELLATOR. CAP. XII.

VIIVM vero, qui opulentiffimas diuitias prodegerit, &, vt apud Horatium eſt, res maternas atque paternas ſortiter abſumpſerit, ſignificare qui volunt, Gallinam aureos numos depaſcentem pingunt, de qua miraculum id proditur: vt ſi auro liqueſcenti Gallinarum membra miſceantur, illud in carnes eas conſumi deprehendatur, atque ita ſit, vt Gallina ſit auri venenum. Tradit hoc Ariſtoteles, atque eum ſecutus Plinius. Coniectores tamen autumant eum, qui per ſomnium Gallinarum gregem ad ſe venientem, & domum ingredientem inſpexerit, & diuitijs, & honoribus auctum in. Quinetiam addunt, ſi Gallinæ ita per quietem viſæ, puſillæ admodum apparuerint, lucelli idemdem tenuitatem præſagiri.

PERDITIO RERV. CAP. XIII.

QVI fabulas delectabili Philoſophandi genere commenti ſunt, Sirenas conſinxere, quæ blanditijs amatorijs, & voluptuoſa nequitia homines ad ſe traherent, illecebrisque irretirent, apud quas mollitudinis omnifaræ luto inhæſitantes fœde computreſcerent. Harum pedes Gallinaceos fuiſſe tradunt, intellectu à ſuperiore non diſſimili. Scribunt enim huiusmodi fabularum interpretes, ſignificari ex hoc, hominem libidinibus deditum, fortunas ſuas perſeueranti ſtudio diſpergere, inuſiliterque prodigere, cuiusmodi eſſe Gallinarum morem cum pleno aceruo paſſantur, aſpiciamus.

FOECVNDITAS. CAP. XIV.

SUNT qui ratione habita quotidiani foetus, & geminorum aliquid quando pullorum, qui ovo ex vnicò excluduntur: ouorum etiam, quæ nonnullæ gemina ſingulis diebus edunt, cuius generis Gallinas Patauij vidimus, tertio etiam nonnunquam addito, verum coabortiuo, ſola quippe cartilagine conſpicio, fœcunditatem per Gallinam & ouum ſignificari velint. Sane de Gallinarum fœcunditate Albertus multa. Illud mihi fatiſ fuerit adnotaffe, quod apud Macedones Gallinam repertam aiunt, quæ oua duodeuiginti ſemel ediderit, & in cubitu binos pullos ex ouis ſingulis excluſerit. Sed à mirifica omnino alitis fœcunditate factum, vt Theologi veteres Gallinam pro piorum conuentu poni tradiderint: ideoque dictum in Euangelio, ait Heſychius: *Sicut Gallina congregat pullos ſuos ſub alis.*

*Sirenas cui
pedib. Gal-
linaceis
quid.*

*Fœcundi-
tas Gallina
mirabilis.*

SALVBRITAS. CAP. XV.

QVÆ vero Gallina apud veteres Æsculapio est immolari solita, salubritatis indicium erat: propterea quod id sacrificij genus ideo ferunt institutum, quod harum caro leuissimæ sit digestionis, ac perinde languentibus commoda. Huius rei locupletissimum testimonium, apud Angelum Colotium deprehendimus: magnam quippe pedum gallinaceorum copiam proximis diebus defossam iuxta cippum, in quo Romæ Æsculapij statua erecta erat, loco qui hodiè Viuarium appellatur: quis enim tanto numero pedes eiusmodi eo congefisset, nisi sacrificiorum reliquias ibidem relinquere mos fuisset?

SECVRITAS. CAP. XVI.

ATQVI, veluti per Lauri furculum in ore Columbæ, & per Platani folium in Ciconiæ nido securitatem significari prodidimus, cur non etiam per gallinam, ad alam cuius Rutæ ramusculus applicitus sit, securitatem eodem modo pingi, hieroglyphicumque sapere fateamur? siquidem, Africanus in ijs, quæ de re agraria Constantinus Cæsar colligi mandauit, ait, gallinas à fele tutas fore, si Rutæ syluestris ramusculus sub eius alam applicetur. Quin Democritus etiam tradit, eo præsidio munitas: neque à Vulpibus, neque ab infesto quoquam alio animali contingi.

Ruta in gallinis securitatis symbolum.

DE GALLO. CAP. XVII.

GALLINACEI galli significata quædam dissimulare nostræ fuerit verecundiæ: utpote, quæ vix saluo verborum pudore scribi queant. Id tantum dicamus, gallum alitem, eiusdem nominis gentem interpretari. Scimus gallinaceum aliquando gentem ipsam Gallicam prodigio V. tellij demonstrasse, cui Viennæ pro tribunali iura reddenti, gallinaceus supra humerum, ac deinde capiti superastitit, quod ipsum venturum in alicuius Gallicani hominis potestatem portendit, ut Tranquillus etiam interpretatur. Is mos ab Antonio, primo aduersariarum partium duce, oppressus est, cui Tolo sæ nato, cognomen in pueritia Becco fuit: ea vero voce gallinacei rostrum & olim appellabant, & nunc vniuscuiusque alitis nuncupant: quam locutionem à Phrygijs, omnium antiquissimis emanasse ab eis diximus, quod illi cibum Bec dicunt vocabulo genuino. Et orto Galliarum aduersus Neronem tumultu, Romæ passim columnis adscriptum est, GALLI TE CANTANDO EXCITARVNT: apte scilicet, ad eiusdem nominis gentem nuncupatione deflexa.

Sueton. in Vitellio. c. 9

Herodotus lib. 2.

Sueton. in Nerone. cap. 45.

TIB. IMP. NEQVITIA.

QVANTVM vero ad alitis petulantiam pertinet, crediderim ego pullum illum gallinaceum, qui exclusus est in manu Liuiæ, Tiberium adhuc in utero gestantis, cum ipsa exploratura an esset marem paritura, ouum incubanti gallinæ subduxisset, idque nunc sua, nunc ministrarum manu adeo vsque fouisset, ut pullus excluderetur: non tam sexum in Tiberio portendisse, quam salacitatem & procacitatem eam qua ille mox famosissimus fuit.

PVIRITAS ANIMI.

CAP. XVIII.

SED quanto sanctius fuerit hieroglyphica illa referre, per quæ animi diuinitatem ex galli simula-
Schro apud veteres intelligi solitam, comprobemus? Pythagoræ præceptum est gallum nutrire: quod nihil aliud sibi vult, nisi ut diuinam animi nostri partem, diuinarum rerum cognitione, quasi cibo solido & cœlesti propemodum ambrosia pascamus. Quare Socrates moriens cum animi sui diuinitatem, maioris mundi diuinitati speraret se copulaturum, Gallum Æsculapio, id est, animorum Medico, iam extra omne morbi discrimen positus, debere se, dixit: cum enim de corpore migrandum intelligeret, conualuisse prorsus, arbitrabatur. Ut vero interpretantur alij, ea de causa dictum hoc à Socrate, quod lethali eo sumpto pharmaco, sanitatis beneficium iam sentiret, cum exiret à corpore, à

Præsertim candidum, à quo etiam abstinentiam, quod Merisæ er & horari nunciis. D. Laertius in Socrate.

quo

quo omnes animi morbi scaterere pullulareque sentiuntur. Lactantius Firmianus, Septimius Florens Apologetico, neque non illi omnes, qui cum Aristotele Platonis verba, non sensa, cauillis incesfunt, hoc dissimularunt, in quo summæ sapientiæ veritas delitescbat. Sed vt animi Medicum cum his dissimulemus: non desunt Platonis interpretes, qui Galli huiusmodi sacri fictum eo trahunt, vt animas in cœlum migrantes Phœbo pœana canere comminiscantur.

APOLLO. CAP. XIX.

*Gallicinij
proprietates.*

*Atque etiã
à Pausania
in prioribus
Eliacis.*

INTER ea, quæ Apollini dicata sunt, quippe Arietem, Crocodilum, Scarabeum, Accipitrem, Leonem, Gallus etiã à Chæremone Stoico, & à Porphyrio recensetur. Infitum autem est Gal-
lis, inquit Proclus, numen Apollinis aduocare, & veluti proprijs canticis assurgenti applaudere: & vt
lib. de Diuinatione ait Cicero, animal hoc admodum canorum est sponte sua, nos vero sacris hym-
nis canimus gallicinio Luciferum venturæ lucis prænuncium excitari, obductum caligine cœlum
aperiri, dari copiam vt patefacta iam via errores ambagesque omnes declinemus, canente Gallo, va-
letudinarijs aliquam salutis, aut salutem alienationis spem affulgere, meticulousos trepidatione libe-
rari, & multa, quæ per insidias parabantur, dissipari: quæ omnia aduenientis lucis beneficia sunt. Neq;
vero Soli tantum, verum etiã Lunæ dicatum esse Pythagoras aiebat. Pausanias, vbi statuas eorum,
qui cum Hectore singulari certamine congregi, coniectis in vnam fortibus, minime recusassent,
ab eo prouocati, ab Achiuis in Olympia dicatas ait, Idomenei clypeum Gallo gallinaceo insignitum
fuisse tradit; propterea quod is à Minoe & Pasiphæ duceret originem, quæ Solis filia fuerit, cui Gal-
lum dedicari constat: quia ortum eius præsentiat, & cantu indicet mortalibus.

EXCVBIÆ. CAP. XX.

Lib. 4.

QUIA vero Gallus à prima mediæ noctis inclinatione solet
explaudentibus, vt Lucretius ait, *alis*

Auroram clara consuetus voce vocare,

matutino crepusculo, matutinis astris Deum itidem laudanti-
bus quotidie comodulatur, excubiarum & vigiliarum signum
apud antiquos fuit: eaque de causa Mercurio dicatus ferebatur.
Ac vt nostra quoque attingamus, eo multo ante lucem canen-
te aberrans relipiscit Petrus, & vt Ambrosius ait, expergefactus
facti culpam incessit sui, amaroque fletu crimen rebellionis ex-
purgat, ne mirum adeo sit, quod datam aiti huic intelligen-
tiam apud Iobem legimus.

*Tempus re-
sipsientia
D. Petri, à
Matth. c.
26.
Capit. 38.
v. 36.*

PROPHETÆ DOCTORESVE. CAP. XXI.

SVNT qui super hoc Iobis dicto intelligi velint Prophetas, & sacræ disciplinæ Doctores hierogly-
phice per Gallum accipi: propterea quod illi inter vitæ præsentis tenebras, venturam lucem qual
cantando prænunciarunt: vnde illud in eorum ore frequentius, *Nox præcessit, dies autem appropinqua.*
Est & illud congruum Doctoris munus, vt quibus, quid, quando, & quomodo sit quidpiam indi-
candum, inferendumque animis, debeat veluti diuinitus cognouisse: non enim, inquit Eucherius
vna eademque cunctis exhortatio conuenit: quia nec cunctos par morum qualitas deuincit atque
constringit. Itaque Gallus certa per interualla modo hos, modo illos excitat, & antelucanum tempa
discrimine veluti quodam dipartitur.

*Rom. 14.
Doctores
munus.*

PUGNACITAS. CAP. XXII.

*Pausan. in
prioribus
Eliacis.
Vel quod
pœficia fu-
erit. & om-
pœnis.*

IN Eleorum arce, Pallados simulacrum ex auro & ebore, Phidiæ opus, erat cum Gallo in gal-
lurecto: quod pugnacitatis hieroglyphicum esse Pausanias arbitratur, cum tamen non inficietur
Gallum Mineræ, cognomento Operatrici, sacrum esse. Sane Sybaritæ, gens ad omnes mollitudi-
nis numeros nata, Gallum in vrbe esse prohibuerunt, ne nocturni somni quietem interpellaret. In
eoque & fabriles omnes artes ablegauerant, vt memoriam prodidit Athenæus, ne quid esset, quod vo-
luptati

terent, vel saltem emollirēt: cum enim flare institerunt, vitium oculis exurunt, spemque vindemiæ fallunt. Moniti igitur ab aruspibus, sacri genus hoc instituere, vt viri duo Gallum vnum, & eum album manu vterque sua apprehenderent, & in diuersa abeuntes trahendo discerperent, partemque vterque suam manu præferentes vineta loci omnia perlustrarent, donec ita omnibus expiatis in eundem conuenirent locum, vbi Gallum dissecuissent, ibique partibus vtriusque humi defossis, nullum eius anni incommodum se passuros persuasum habebant: iuuitque fors, vt quamdiu sacrum id celebrauere, res illis ex voto succederet. Quid vero sit in causa, cur tanta vigeat in Gallo vis,

Ducret. l. 4.

*Vt nequeant rabidi contra constare Leones,
Inque tueri, ita continuo meminere fugæ.*

nempe cum vtrumque animal solare sit, ex magorum obseruatione inesse maiorem solatis virtutis vim Gallo, quam Leoni: idcirco Leonem potentiori cedere, satis superque in Leonis commentario disputatum à nobis, Proclique super hoc opinio recitata.

Proclus in
lib. de Ma-
gia.

IMPÏETAS. CAP. XXVII.

NEQUE prætereundum est illud, quod ex imagine Gallinacei impietas ipsa hieroglyphice figuratur: is enim matrem salit, vt hippopotamus, & patrem etiam immaniter incescit, eaq; de causa sapientissimi Legumlatores Gallum vna cum Vipera, & Cane, in parricidæ culeum includendum censuerunt, vt qui eiusdem criminis rei sunt, eodem supplicio simul afficerentur, & pœnas pares luerent. Notum illud apud Aristophanem, quod Philippides, qui patrem verberauerat, exemplo Galli factum tuetur suum: patrem enim ille male multat.

DE GALLINAGINE. CAP. XXVIII.

ATTRAHIT ad se nominis similitudo, vt Gallinaginem huic adnumeremus gregi, quamuis super ea nihil Ægyptij.

BENEVOLVS. CAP. XXIX.

SVNT qui béneuolum hominem per Ascolopaca, quam Gallinaginem Latini vocant, pictam sintelligant, quod auium nullam maiore erga hominem studio affici compertum sit. Magnitudo volucris, quanta Gallinæ est, rostrum longum: attagenæ color.

DE ANSERE. CAP. XXX.

SED vt ad cohortales redeamus, de Anserē dicendum: de qua tamen nulla apud Horum mentio: quamuis libellus ille, qui superest, valde curtus sit.

CUSTODIA. CAP. XXXI.

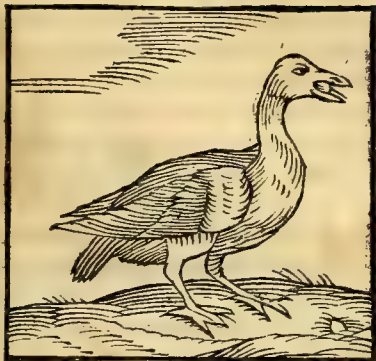
SVNT qui per Anserem pictum custodiam interpretentur, idque ex Romana potius historia desumptum, quam ab Ægyptijs traditum. Neque tamen ab huiusmodi significato physica abest ratio: quippe qui naturæ admodum pauidæ cum sit, peruigili cura, vt acutissimus est ad ea sentienda, quæ latent, facile excitatur: & minimo quoque strepitu expurgitur, vt ita olim Urbem ipsam sedem ac domicilium Imperij, defenderit ac conseruarit: vnde illi honores apud Romanos instituti: quanquam Heliogabalus totius humani ordinis inuerfor, omniumque bonorum morum illusor, eos ita sit vltus, vt Canes iecinoribus Anserum pascendos instituerit. Illud vero iuniorum commentum est, per Anserem alligatum ad anchoram, firmam custodiam intelligere. Anchora porro firmitudinis indicium est, vt loco suo dictum.

Plin. idem
lib. 10. c. 22.

SILENTIVM OPPORTVNVM. CAP. XXXII.

NEQVE hoc ab Ægyptijs obseruatum, vt silentium in tempore seruatum, per Anserem, qui lapillum rostro apprehenderit, significetur. Aus enim hæc, quæ clamore grauiter obstrepenti fere semper clangit, vt etiam inter pascendum filere nequeat, exemplo est humano generi taciturnitatis etiam, vbi res exigit, obseruandæ: quippe quæ salutem suam alto interdum silentio tueri soleat. Illæ siquidem, vt Ammianus auctor est, ab Orientali calore inualescente, in Occiduum plagam transfereare consueuerunt, cumque Taurum montem Aquilis abundantem penetrare cœperint, fortissimarum volucrum vim pertimescentes rostra sua lapillis occludunt, ne vlla vel extrema necessitate clangor elici possit: iisdemque collibus agilior volatu transcursum, tutum iam iter noctæ, calculos proijciunt. Neque me præterit, eruditissimum virum de disciplinis omnibus & politionibus etiam literis optime meritum, hæc, quæ Ammianus de Anseribus scribit, Gruum esse asseuerare, quod alij viderint, Res hæc mihi suggerit in memoriam non imprudens Aristotelis consilium, quod Callistheni sectatori, & propinquo suo dedit, cum eum ad Regem Alexandrum mitteret: admonuit enim hominem, vt quam rarissime, & id iucunde, apud eum loqueretur, qui vitæ potestatem & necis in acie linguæ gestaret.

Anserum hic indubria.

Plant. in Alexandro.
Val. Max. lib. 1. c. 8.
Aristotelis consilium.

IMPROBITAS. CAP. XXXIII.

ALIOQVIN Anser in vaticinijs, & rerum aliarum elogijs, improbitatem quam præ se ferre videtur. Hinc Homerus in somnij prælagitione, procos per Anseres innuit, eiusque inauspicata garrulitas & à Virgilio, & à Propertio quibusdam vitio data est. Auersum enim adeo est à poeticis studijs Anseris ingenium, vt Phœbeam arborem laurum, quam sibi exitialem, si eius folijs vescatur, intelligit, pertinacissime fugiat. Nam cum natura sit admodum calidus, liquidis & frigidis delectatur cibus, lauationesq; amat, & ea declinat, quæ perniciem asferre possint. Laurum vero igneam esse suo loco diximus. Non dissimulabo, quod ad procos attinet, inuenta aliquando in Anseribus amoris erga homines exempla, vt proditum de eo, qui puerum Amphilochem Olonium genere deperierit, quod & Clearchus & Theophrastus testatum reliquere. Et Glaucen Ptolemæi Regis citharistriam memorat Plinius, quam Anser, & eodem tempore Aries etiam, adamarint. Alius Lacydi Philosopho comes perpetuo dicitur adhæsisse, vt nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu, non interdum digrederetur.

Laurus inimica Anseri.

Meminit Ælian. lib. 9. c. 39. & Plin. lib. 12. cap. 22.

DETRIMENTVM. CAP. XXXIV.

EST & detrimenti hieroglyphicum Anser pascens: propterea quod quacumque ille oletum suum sparserit, adurere omnia soleat: neque quicquam magis vel fatis vel pratis officere, quam si eo pabulatum anseres immittantur. Quinetiam eorum stercus, si muria dissoluatur, & oleribus inspergatur, omnia vitabit. Tum Anser ille poetarum perditissimus, qui inter Olores fatis cum impudentia strepere notatur à Marone, à Cicerone quoque carpitur: quod illi Falernum fundum Antonius dono dedisset: quod nisi & improbus, & perditorum morum fuisset, coniectura est Antonium id minime facturum: eoque spectat Ciceronianum illud in Antonium, *Anseres de Falerno depellendi sunt.*

ACCVSATOR INANIS. CAP. XXXV.

ET ne longius ab eo digrediamur, apud eundem oratione pro Sex. Roscio, Anserem inuenias pro eo accusatore positum, qui obstrepit tantum, noceat tamen nihil, cum Canis nō tantum allatret,

Accusatorum diuersa ratio.

sed etiam mordeat. Eius verba sunt non importune repetenda. Anseribus cibaria publice locantur, & Canes aluntur in Capitolio, vt significant, si fures venerint: at fures internoscere non possunt, significant tamen, si qui noctu in Capitolium venerint, & quia id est suspiciosum, tametsi bestia sunt, in eam partem potius peccant quæ est cautior. Quod si luce quoque Canes latrent, cum Deos salutatum aliqui venerint, opinor his crura suffringantur, quod acres sint etiam tum, cum suspicio nulla sit. Simillima est accusatorum ratio: alij vestrum Anseres sunt, qui tantummodo clamant, & nocere non possunt: alij Canes, qui & latrant, & nocere possunt.

SVOS TANTVM CVRANS. CAP. XXXVI.

NEQVE illud dissimulabimus, quod hominem, qui suæ tantum familiæ curam suscipiat, aut rerum tantum suarum satagat, quid rei gerant alij securus, ac minime curiosus, per Anserem ovium incubantem, apto admodum hieroglyphico indicare possumus. Anseres siquidem, vt Quintilij, qui de agricultura, quam diligentissime scripserunt, tradidere, aliena ova in suo etiam genere fouere nequaquam solent: quare curatores eorum, dum ova pariunt, certis characteribus vniuscuiusque fœtum signare debent, atque ita vnicuique sua ad nouem supponere.

DE PERDICE. CAP. XXXVII.

DISSIMVLANDA fuerat & Perdix, ne pudendum super ea significatum propalam proponeremus, sed quoniam suscepti operis ordo nos compellat, nihil est suppressendum, quod inter hieroglyphica à veteribus adnumeratum inuenerim. Habere vero potest Perdix cum chortalibus locum, quod ea quoque domi alitur, saginatur & cicuratur. Sedenim vitia idco ponuntur, vt reprehendi possint, quodque abominabile videatur mortales audientes ipsi absterreantur.

AMOR TVRPISSIMVS. CAP. XXXVIII.

IMPVDICISSIMVM hominem, tamq; offerata nequitia perditum, vt in consanguineis quoque nullo pudore sit petulans, significare si vellent Ægyptij sacerdotes, Perdices duas pingere sunt soliti: ipsæ enim coniuge viduatæ, sese inuicem abutuntur. Mares quippe, vt cernere est ex ijs, qui domi aluntur, inter se tumultuant, clamitant pugnamque de coitu conferunt, quos celibes vocant: qui autem victus in pugna fuerit, sequitur victoris Venerem, neque aliud pugnæ præmium, nisi victum à victore pollui. Verum hoc non fieri semper, sed certo anni tempore, obseruatum ait Aristoteles. Illud fere semper, vt cum primum pullus exire cœperit, à mare subigatur: nec tibi mirum adeo videatur, quod Marcellus Perdicem ex aubus virili genere appellandum dicat, Varronis auctoritate nisus. Romani sane pro huiusmodi notæ puero, pullum dicere soliti sunt: vnde Q. Fabium, cui Eburno propter candorem cognomen fuit, pullum Iouis appellarunt, quod natis eius fulmine icta fuerit, quasi eam Iupiter appetisset: cum potius interpretari debuerint, & eum, & eius amatores omnes igne perdendos esse. Apud Aufonium quoque, Marcum quendam impudicissimum felem pullariam dictum reperias. In fabulis fertur à quibusdam, Perdicem venatorem matris amore deflagrasse, vt eadem improbitas sit filiorum in matres, quæ in eo alitum genere parentis est in filios. Sunt qui figmento historiam, sunt qui Philosophicum sensum applicent, sed ipsa volucris impudica procacitas argumentum fabulæ proculdubio suppeditauit. Quare mihi non deliciarum tantum causa videtur Heliogabalus Perdicum plumulis in stratis, in puluinaribus, ac etiam accubitis passim vsus, quantum naturæ similitudine: cum portentosus ille, virne dicam an brutum potius, nullum nequitiaæ genus intactum reliquerit, pudore profus omni perditum atque profligato.

IMMODERATA NEQVITIA. CAP. XXXIX.

Plin. lib. 10. cap. 23. **S**ED vt semel dicam, nihil ad eneruatissimam libidinem, & impotentissimam salacitatem exprimentam Perdice commodius, quæ plerumque de coitu tanta offeratur rabie, tantaque æstuat libidinis intemperantia, vt mas ova interdum frangat: ne cubando detineantur fœminæ: quocirca illa, vt fœtus sospitent suos, ova modo huc, modo illuc, quo mares fallant, transferre coguntur.

Atque facinoris vecundia consumptum suis se. Heliogabali stratum.

PRÆCOX PROPECTVS. CAP. XL.

POTEST & celer profectus ex Perdici pullo, verum eo qui adhuc corticis parte aliqua vestito, significari. Perdix siquidem moræ velut impatiens minime expectat vt ouum incubatione ad tempus aperiat: sed occupatis spatijs sponte erumpit, pertusoque ouo vbi primum caput exeruit, pedesq; protulit, reliquo adhuc adhærescente cortice, procurrit, sibi que cibum enascitur.

REDITVS IN VIAM.

CAP. XLI.

Perdix moræ impatiens.

ABERRANTEM hominem aliquamdiu, falsaq; ductam opinione, sed viæ demum redditum, & recta

sentientem ostendere qui volunt, Perdices duas grandiores faciunt, pullis aliquot inter vtramque pictis. Si enim eueniat, vt Perdix oua sua fracta compererit, tanto incubationis studio afficitur, vt aliena furripiat, nidoque infoueat suo; verum illud euenit, quod diui Hieronymus & Ambrosius ex Hieremia tradunt, vt cum pullos eduxerit, illos amittat: hi siquidem audita illius voce, quæ oua pepererat, naturæ vegetatione percussa, hac veluti nutrice deserta, ad eam se conferunt, quæ oua illa vnde exclusi essent, ediderat. Clamasse, inquit vates, Perdicem, pullosque, quos minime pepererat congregasse, familiamque ita suam imprudenter auxisse, interimque pullis ad matris vocem procurrentibus, derelictam hanc insipientiæ suæ demum admoneri. Nostri tamen Theologi historiam hanc aliter interpretati sunt: alij enim per Perdicem malum dæmonem accipiunt, qui Dei factus in prauitatis nido adulterina educatione sibi sperat enutrire. Per oua spem, quam de subigendis eis, & sub imperio suo detinendis concipit. Per eam vero auem, quæ vera mater est, quæ oua illa ediderit, piorum conuentum interpretantur, ad quem, vt legitimam & naturalem matrem, simulac vocem eius audierimus, deserta falsa, procurrimus. Adamantius per Perdicem aliena oua confouentem, intelligit hæreticos, genus quippe hominum Perdices instar malignum, fraudulentum, callidum, quodque decipiendis venatoribus multum insumit operæ: vbi tamen veræ matris, sanctioris quippe institutionis, vox audita fuerit, eos deserui, atque ita pœnas suæ insipientiæ luere.

Perdix aliena oua confuens, hæretici.

REI FAMILIARIS CONCORDIA.

CAP. XLII.

NEQUE tamen aues hæc ita semper in libidinem efferascunt, vt non interdum ardor ille deserueat, & vnanimi concordia mas & fœmina rem familiarē curent: quippe bina ouorum faciant receptacula, in quorum altero mas, in altero fœmina incubet, oua inter sese partiti, excludatq; uterq; sua, atque educet. Quod quidem ansam dedit, vt rei familiaris concordiam in consortibus, per duas Perdices incubantes exprimere voluerint: cui rei aduersari videtur, quod superius de perdita carum incontinentia dictum, vbi marem oua frangere indicatum libidinis impatientia, ne fœminæ incubatione detineantur. Sed id non semper, sed interdum recidere positum.

ASTVTIA IN EVITANDIS PERICV-

LIS VAFERRIMA.

CAP. XLIII.

QVINETIAM vaferrimum in periculis euitandis hominem, astuque maxime pollentem significantes, Perdicem & venatorem pingunt, quæ quo pacto sectantem eludat, & Aristoteles, & ab eo Plutarchus, accuratissima narratione perscripserunt: quæ scilicet pullos adhuc inuolucres supernos prosterni, seque stramentis & paleis obtegi, aduentante venatore, ad sibi illi significationem affaciat: ipsa vero ante aucupis pedes prouolans, sui spem capiundi faciat, mox abuolet, ac subinde redeat, donec ita illudens abducatur eum à pullis procul, repetitoque mox sibilo, vt Aristophanis inter-

Arist. libr. de nat. animal. 9. Plutar. lib. vlt. p. d. animal. c. r. a. n. c. a. pres. n. a.

Aristophan in pres ait, ab uolantibus iam admonet. Eoque spectare crediderim prouerbium, *πέρδικος πέλιος*, & *Asibus*. *πέρδικος πέλιος*. Interpretes claudum quendam Perdicem nomine apud Aristophanem inueniunt, & ab eo adagium in claudicantium aliorum ludibrium emanasse. Sed esto aliquid in significato claudicationis, natura tamen Perdices efficit, ut ad dolos & uafritiem spectare prouerbium opinemur, cum scilicet subdolo quempiam ingenio hac progressurum speras, ille tamen euectigio illac se proripit, atque ita vacillatione spectantium spem eludit, ut iter eius, aut rerum progressus euentumq; nunquam certa possis coniectura deprehendere. Nam qui versus apud Athenæum citatur, *εγχει πειν μοι ἐν τῷ πέρδικος πέλιος*, ad huiusmodi pedum inconstantiam, titubationemque eam, quæ oritur ex nimio potu, facere uidetur: *pedes enim tentat uinum luctator dolosus*, ut apud Comicum est. Nullum autem inter aues animal Perdice dolosius neque astutius; unde illud Aristophanicum, *ἐμπερδικίαι*, quippe Perdices more periculum euadere: ait enim eius interpres, *οἱ γὰρ λαμβάνοντες κάρρη τοῖς ποσὶ, ὅστις ἐαυτὸς πίπθῃσιν, ἐστὼς ἐπικαλύπτουσιν, ἐκκλίνουσι*. *Stramenta enim pedibus contrahentes, supinas se prosternunt, atque ita occultantur, & periculum declinant*. Atque hæc latius apud Plutarchum, libro quo disputat, utra prudentiora sint animalia, terrestriane an marina.

CONTUMELIOSVS. CAP. XLIV.

Perdicum
duo genera.

ADDUNT & contumeliosum hominem per alitem hanc significari: quod in suo genere maxime hæc tumultuari, dissidere, & altercari vicissim assidue consueuerint. Sunt uero Perdices aliæ nobiles, aliæ rusticæ. Nobiles longe grandiores sunt, syluasque & saltus plurimum incolunt: rusticæ arua & segetes peruagantur. Grandiores illæ sunt, etiam picturatiores, & plerisque Italiae locis nomen retinent incolunt. Romæ tamen Starnas uocant, de quibus forte Plinius dixerit: *Misit Hispania externas aues*. Rusticæ longe minores, fusciore pluma, & quodammodo cineritia. Idem utriusque ingenium, sed dolosiores, pugnacioresque rusticæ, quas nunc Italia à sono uocis *Quales* fere ubique uocat.

ASTVTIA PRAVA. CAP. XLV.

HIEROGLYPICVM etiam sapit Græcorum mythologorum fabula, qua fingunt Dædali nepotem, ob inuenta artis suæ arma quædam admodum utilia, per inuidiam ab Athenarum arce summa præcipitem datum, qui terra uix tacta mutatus sit in Perdicem. Cuius figmenti talis fertur interpretatio: Impuri homines cum à sapientiæ arce deciderint, à re&is honestisque studijs alieni facti, tametsi astutia freti aliqua suis in rebus excellere uideantur, hisque tractandis super alios attolli, fordidis tamen & improbis negotiationibus impliciti, sublime nihil sapiunt: sed humi uolitantes, dolisque & fraudibus omnibus freti, rem quocumque modo facere tantum student, libidinum & cupiditatum suarum laqueis & retibus impliciti obuolutique: eo Perdice deteriores, quod illis uaferrima est ars ad elabendum, capturamque declinandum, quod Græci dicunt *ἐμπερδικίσειν*: hi neque capti fugam moliantur, neque si euadere possint, studium adhibent uillum ut salui fiant. Astutiæ huiusmodi causa factum puto, ut Eucherius cacodæmonem ex Perdices imagine significari dixerit, eo loco:

Hiere. c. 17. *Clamauit Perdix, congregauit quæ non peperit.*

DE COTURNICE. CAP. XLVI.

Hinc prouerbium:
ὄρνυον
ἀνὰ πτερόν
φύσιν,
Coturnicis
naturam
induere in
pugnaces.

IN Coturnice multa sunt, quæ cum Perdice conueniunt, pugnacitas quippe eadem, quo in ludo illa præcipue celebratur, quam omnium uicticem mirata est Alexandria, urbe quippe tota in alitis huius præconijs occupata. Hanc Erotas Ægyptij procurator morositate nescio qua impotens, in ludibrium emit, atque assam deuorauit, quo facto iussus est ab Octauiano Augusto malo nauis affigi. Est & par improbitas naturæ, neque odiosa minus, eo uero magis detestanda; quod ad hanc impietas insuper accedit & deorum contemptus, religionisque odium, & quantum illa ferocire potest, execratio.

IMPVRITAS. CAP. XLVII.

PER eius enim hieroglyphicum sacerdotes Ægyptij impuritatem indicabant, ubi uulgati Codicis Græci mendum animaduertas, in quo Oryx quadrupes animal pro Coturnice positum, & ita tractum:

ductum: neque enim hic quicquam de Oryge apud Homerum, apud quem in vetustis codicibus manuscriptis ὄρυγα, non ὄρυγα, legas. Et eodem capitulo vulgati etiam codices habent τῆτο μόνον τῶν πλωῶν, quod satis manifestum facit, de aue, non de quadrupede hæc dici. Ea verò de causa impura Coturnix habebatur, quod quotiescumque Luna oritur, inauspicatos clangores excitat aduersus eam, non quæ Deum saluere iubeat, aut laudatione prosequatur, vt Solem gallinæ, sed manifestissima det indignationis aduersus eam signa, quod apud ipsos magnæ dabatur impietati, cum summo Lunam cultu prosequeretur. Ante omnia autem terram fodiat (ita intelligendum, τοῖς γὰρ μασθάλοις αὐτῆς σπένδει ἀνορύσσων τὴν γῆν) pupillasque sibi idemtidem conscribillat, vtpote quæ Endigne ferat Lunam apparere, quam neque quidem intueri patitur, atque eandem facit in ipsius solis tam diuini astri exortu: qui mos nonnullis Æthiopum nationibus in Solis ortu, quem velut hominem maxime reformidant, & ne spectent, in loca palustria fugientes, vbi non alia fruticum aut sylvarum copia fuerit, ibi delitescunt, Deum omni execratione prosequentes. Antiqui vero Reges (namque non nisi sapientes eligi solitos tum temporis, satis constat) cognita Coturnicis natura, quæ vtrum horoscopi signaret emersum, animalis istius opera tanquam gnomone quodam utebantur: non tiosè in id intenti, certum exortus ipsius punctum deprehendebant. Quapropter sacerdotes solum hoc animal ex volatilibus, quæ ciborum vsu præbent, nullo tamen maestationis honore illi habito, comedebant: vtpote quod contentionem quamdam (desideratur enim ἀντιδικίαν vulgaris in codicibus) præ se ferre videretur aduersus præcipuum Deum suum.

Impura
Coturnix,
CIV.

PERDITISSIMA MALIGNITAS.

C A P. XLVIII.

EADEM auis in solis, vbi libenter habitat, locis, si quem limpidulæ aquæ fontem adinuerit, simulac biberit, aquam reliquam rostro pedibusque corrumpere, lutosamque reddere, puluerem iam in eam ingesto, nititur: ne cuiuspiam alteri animali ad potum appetatur: quæ quidem maligna, improba inuidaque Coturnicis natura Ægyptijs argumentum dedit, vt malignum hominem per eius hieroglyphicum notarent. Eiusmodi vero morum impuritatem eodem modo damnat Ezechiel quarto supra trigessimum capite, dicens: *Et cum purissimam aquam biberitis, reliquam pedibus vestris turbatis.* Sedenim Ægyptios non tam maligni in alios monere mores, quos in turbanda Coturnix aqua profiteatur, quam ipsa aduersus Lunam impietas, & ingrati animi significatio, cum tot à Luna sint animantibus omnibus beneficia, de qua generatio, & alimenta rerum, quotquot & hominum & bestiarum vsui necessaria sunt. Nam quantum ad turbationem aquæ pertinet, animalia quædam sunt, quæ turbulentam & crassam suauius bibunt, vt Cameli, qui ne ex fluuio quidem prius hauriunt, iam pede protrita terra aquam pissiorem effecerint. Neque aliter potu gaudent Elephanti quoque, nisi ne imaginis suæ toruitate terreantur, turbidam bibunt. Vere autem Coturnix Alcibiadis materia fuit, qui dato Pericli consilio de ratione potius non reddenda, tranquillam ciuium suorum quietem perturbaturus esset. Nam cum iam primas in Republica partes occupasset admodum adulescens, forteque sententiam in Senatu de re seria diceret, vt eius sinu Coturnix euolauit, quæ tamen totus Senatus cursitatione capta, Alcibiadi, non sine venatoris ambitione, forte etiam præmio, reddita est. Quantum vero pertinet ad alitis huius estationem (vt hoc pro corollario subijciamus) non deest Medici, qui eas mensis somnouerent, tum quia veneni semen illis gratissimus cibus, cum propter comitiam morbum, quem, vt Plinius tradit, solæ omnium animalium sentiunt præter hominem, eaque de causa veratrum appetere feruntur. Aristoteles tamen hominem tantum comitiam morbo tentari ex omnium animantium genere asseuerat, Problematis. Sedenim Plutarchus capellas quoque comitiam sentire profiteatur. Quod vero de veratro dicebamus, ita apud Lucretium legas:

Ezech. c. 34

Luna beneficia.

Plutar. in Alcibiade.

Plin. lib. 10. cap. 23.

Præter-

Libr. 4.

Præterea nobis veratrum est acre venenum,

At capris adipēs, & coturnicibus auget.

Et Ouidius ad venenum spectans:

Ecce coturnices inter sua prandia viuunt,

Forſitan & ſunt inde frequenter anus.

Hæc Athe-
neus lib. 9.
Coturnix
Herculi ſa-
cra.
Auctor Ze-
nodorus.

Nam vt in Serpente dictum, excogitatum eſt in morbis deſperatiſſimis Viperas edendas dare: vnde non modo ſalus; ſed vitæ etiam ſubſecuta ſit longitudo. Cur vero Phœnices Coturnicem Herculi ſacrificarent, cauſa eſt, quod in fabulis eum ab hac alite ſeruatum aiunt; hunc enim Iouis & Aſtreæ filium in Lybiam profectum, à Typhone occiſum eſſe autumant, Iolaumque Coturnicem eius narius admouiſſe, cuius odore fuerit in vitam reſtitutus; & ne mendacio locuples abeſſet teſtis, vulgatum eſt etiam dicterium, ὄρνιθ' ἔσωσε Ἡρακλῆν ἢ καὶ τὸν, *Fortem Coturnix ſoſpitauit Herculem.* Alij eum dicunt eius alitis eſu à comitali morbo, quo inſigniter laborauit, liberatum eſſe: quo ſi tentantur & Coturnices, facile fieri potuit, vt ſympathizæ vi aliqua tacitave atque incognita naturæ potentia, vel nidore viuæ, vt nonnulli ponunt, alitis vſulata, vel eſu potius morbi genus id fugaretur, atq; ita Hercules vitæ redditus fuiſſe videretur, quod eſt vero ſimilius, Sed ne, Vir clariffime, te magnis & affiduis Reipublicæ negotijs detentum vltcrius demorer, mira hæc minime videntur eſſe: quia varijs medicina modis prodeſt, noxia modo per ſimilitudinem cognitionemque naturæ deducendo, modo per diſſenſionem contrariamque vim expellendo, modo ſenſim abrodendo, modo per diſſolutionem mitigando, alijs atq; alijs inuentis, quæ ſalutaria quis nouit, adhibendo, vt tam contraria, quam conſentanea pro morbi qualitate prodeſſe comperiantur.

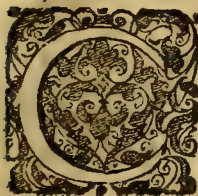
IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXV.

DE IIS QUÆ PER STRUTHIOCA-
MELVM ET MINVTIORES ALIQVOT AVES
ſignificantur

Ex ſacris Ægyptiorum Literis.

AD THOMAM MILIARIVM BELLV-
NENSEM.

ONTENDERAM ſuperioribus diebus ab Leonardo patre tuo, ne te aſſiduitate tam per-
tinaci, tamdiu literarum ſtudijs inſenſcere permitteret: id enim è re tua fore, & ad ſalutem
tuam facere plurimum arbitrabar, ſi feruor ille adoleſcentiæ tuæ, aliqua ortj interpoſitione
cogiberetur: proinde aliquid commiſſeretur, quo tu Venetijs apud nos per geniales hos dies,
quibus vindemiæ celebratur, aliquam laboribus tuis quietem interponere cogereris, vt ali-
quando nobiſcum amantiori cuiſpiam tete concederes hilaritati, paulo poſt ad lucubrations
tuas alacrior rediturus. Non enim animus ſine ſultura corporis ſuſtineri poteſt. Neque mihi

ſatis placet, quod Platonem illum tuum aiunt ſponte atque ex animi ſententia, Academia locum minime ſalu-
brem delegiſſe, vbi Philoſophantium apud ſe corpora macerarentur, debilitaque fierent: ſue mea hæc ſemper fuit
imbecillitas, & ad hanc vſque ætatem natura ſponte valetudinaria: ſue perſuaſum habeam incommoda corporis
ſtudioſorum profectui plurimum officere. Quam enim ego hinc iacturam fecerim, ſum mihi met ipſe conſcius. Et
quantum

SANE si quis Aegyptiorum more elementorū concordiam indicare voluerit, non imperite picturā eam proponet, quam ipse rerum opifex per animalia per id præferentia, considerandam proposuit, Luram scilicet, vel eius loco marinum Vitulum, Struthiocamelum, & hornē, vno vinculo religatos. Lutra siquidem, & Vitulus marinus, media sunt animalia inter terrestria & aquatica, vinculumque illud ostendunt, quo terræ applicitæ sunt aquæ, suisque coercentur finibus: quia Diuina prouidentia cum arenam terminum maris posuisset, leges etiam imposuit aquis, ne fines transgredirentur suos. Struthiocamelus autem ambiguus est inter terrestria & aëria: vere enim volucris non est, quæ nequaquam à terra, vt volucris, attolli potest: pennæ autem alæque illi ob tantum à natura datæ, vt cursum adiuent. Crura vero, vt dictum, bouilla propemodum, vngulæ bifidas habet. Denique inter elementa omnia, & cælum ipsum, homo intermedius est constitutus. Iam per huiusmodi picturam tota ipsa rerum machina describitur.

MULTIVOLVS. CAP. V.

Plin. lib. 10.
41.

DIVINÆ literæ Struthiocamelum pro multiuolo homine, & certi nihil sibi adficiente ponunt, videlicet qui sacræ adscriptus militiæ, profanis tamen negotiis implicetur, iisque tantum tractat dis occupetur. Nam quod alatum est, contemplationem refert & exscribit, sed propter vasti corporis magnitudinem tollere se humo nequit, alis tamen, vt dicebamus, ad cursum vititur. Quod pedes heuillos habet, terræque semper adhærescit, quæ terræ sunt significata suscipit: ita enim videtur Hesycheus interpretari. Quod vero ad animalis huius ingressum attinet, tametsi volare nequit, perniciosus tamen currit. Struthiocamelos ait Xenophon, quos apud Euphratem Cyri milites offenderunt, à nemine capi potuisse: tam longe enim modo pedum pernecitate, modo alarum quasi velificatione percurrabant, vt statim equites desperata prædā insequi desisterent.

HÆRETICVS. CAP. VI.

QUOD vero superius diximus ex Hesychio, Eucherius quoque per animal huiusmodi hæreticum hominem significari tradit: qui habere quasi videtur sapientiæ pennas, volare tamen non potest.

HYPOCRITA. CAP. VII.

Esa. 43.

EVCHERIVS idem ait de hypocritis dictum ab Esaia: *Erre cubile draconum, & pascua Struthionum*. Parit siquidem oua Struthio, verum, vt alibi diximus, neque illa incubatu fouet, neque pullos nutrit. Ita hypocrita, quamuis recte alios admoneat, & recte faciendi vim addoceat, nullos tamen filii per vllum bene actæ vitæ exemplum generat. Hinc Iobes clamat: *Struthio in terra relinquit oua sua, obliuiscitur, quod pes ea sit conculcaturus.*

INSIPIENTIA. CAP. VIII.

Plin. lib. 10.

ADHÆC, vt paulo ante dicebamus, genuina illa animalis stoliditas effecit, vt imago Struthionis caput intra frutices abscondentis, insipientiæ hieroglyphicum haberetur: vt pote, qui cum auis sit grandissima, ita vt altitudinem equitis equo insidentis excedat, si tamen colla tantum frutice occultauerit, latere se totam existimet, cum reliqua magna admodum corporis moles in aperto reliquatur. Ita dum in capite secreta est, diceret Tertullianus, nuda, qua maior est, tota cum capite captur. Diodorus tamen id à Struthiocamelo, non ex stupore fieri contendit: sed quia sibi conscius habere se caput admodum debile, occultare id quamprimum studeat.

DE VESPERTILIONE. CAP. IX.

MONSTROSA quoque est Vespertilionis effigies, multaque in se mystica continet hieroglyphica.

AB EXILI FORTVNA IN ALTVM EVECTVS.

CAP. X.

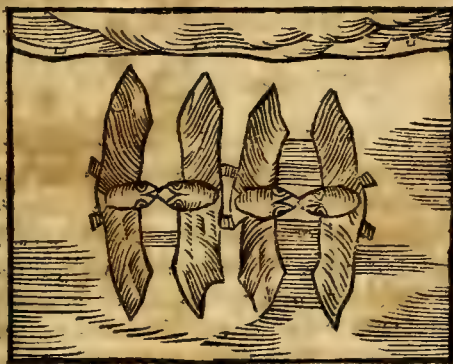
PRÆCIPVVM QVE illud apud Aegyptios fuit, vt per animal huiusmodi significarent hominem, qui debilibus & exiguis viribus, siue nobilitatis, siue fortunæ, siue etiam ingenij præditus, ita tamē p̄tēte emerferit, vt non se tantū humo sustulisse, sed subito volatu elatus in sublime ferri videatur: huiusmodi exemplorū plena Roma semper fuit. Vespertilio siquidem licet pennas non habeat, sola tamen membranula fretus volat, ita vt difficulter distinguas, sit ne auis, an mus. Quare apud mythologos argute vafreque duas eludit mustelas, dum se alteri auem, alteri se murem venditat, atque ita ca-
pitis periculum euadit.

Hæc à Plin. lib. 10. c. 64.

OFFICIA MUTVA.

CAP. XI.

MIRVM vero illud inter hoc tam brutum genus, quod tanta se humanitate complectuntur, vt non conuenientius specie figurave officia mutua describas, quam per Vespertiliones alterum ab altero catenatim dependentes. Habet enim id genus animalium mutuam inter se quamdam benevolentiam, sæpeque veluti catena quadam contexta, si qua vlli vis inferatur, mutuo sibi cohererent, imbecillitati suæ opem sibi inuicem afferentes, sæpeque sunt alia ab alia alarum hamis vnus ad alterum directis pendentes, longum veluti funem produxisse.

NVTRICATIONIS FACVLTAS. CAP. XII.

MVLIEREM iidem sacerdotes lactis vbertate fecundam, & bene nutricantem significare si uellent, eandem ipsam alitem pingebant: quippe quæ sola volucrum & dentes & mammillas humanis similes habet, lacteque nutrit pullos, vberibus mulierum in modum admotis. Nam Aegypti, ab his quæ in vnoquoque genere reliquorum naturam aut mores excederent, significationū suarum argumenta defumebant. Quod vero ad mammas pertinet, Græci hanc alendi fœlicitatem indicunt, Dianæ simulacrum mammosum effingebant, cuiusmodi illud fuit, quod Ephesi tam diu tantum concursu visitatum, eamque Latini ea de causa multimammiam appellarunt, cuius exempli multa die Romæ vetusta signa conspiciuntur. Minime vero prætereundum est, hoc loco in impressis exemplaribus Hori perperam legi, Γυναικα θηλάσσαν καὶ καλῶς ἀνατρέφουσα βυλόμενοι ζωγεφῆσαι, ἀρῖνα ζωγεφῆσαι, cum ex manuscriptis codicibus antiquis & historia ipsa legendum sit, βυλόμενοι ζωγεφῆσαι, νυκτεῖ δὲ πάλιν ἔχουσι ὀδόντας ἢ μαστῆς ζωγεφῆσαι, hoc est, Volentes pingere Vespertilionē, noctidem dentibus & mammis præditam pingunt. Inde sequitur pro reditione causæ, ἐπὶ τῷ μόνῳ τῶν ἄλλων ἄλλω ὄν ὀδόντας ἢ μαστῆς ἔχει. Siquidem sola ex omni volucrum genere, & dentes simul & mammas habet, quorsum enim dentes & mammarum ad Turturem alitem minime monstrosam?

Plin. Ibid.

Diana simulacrum mammosum.

LVCIFVGA. CAP. XIII.

QUOD si hominem latebris & occulto secessu gaudentem, vel qui rei cuiuspiam metu percussus in apertum minime prodire audeat, significare uellent, Formicam & Vespertilionis alam adpingere consueverunt. Aiunt siquidem, eam esse inter Vespertilionem & Formicas naturæ discordiam, si ala tantum Vespertilionis Formicarum cauo admota fuerit, nulla earum foras progrediatur.

Vespertilionum & Formicarum antipathia.

Cum formicis scilicet.

QVINETIAM sunt qui tradant credi solitum, Formicam eo numquam exire, quo Vespertilio vespemel accesserit, atque ideo Formicam sub Vespertilionis ala positam, & moræ, & tarditatis aut impedimenti significatum habere. Transit & ad Columbas huiusmodi sympathia: quia, vt Florentinus libro de re Rustica ait, Columbæ stationem minime deserunt, si Vespertilionis caput supra turrim posueris.

I N S C I T I A . C A P . X V .

Triplex hic
-roglyphicon
-vespertilio-
-nis.

COGNITIONEM alibi per lumen significari diximus: vnde etiam Dare luci, pro Declarare, & edocere sæpe legimus: contra vero inscitiam per tenebras intelligimus, vnde Hallucinari, pro decipi per ignorantiam. Quoniam vero Vespertilionis ea natura est vt tenebris gaudeat, neque lucem ferre possit, Diuinæ literæ dum Vespertilionem à sacris summovent, *ἱερογλυφικὸς* eum intelligunt virum, in quo nullum disciplinarum, aut veræ institutionis lumen effulgeat, explodi debere: alioqui apud Eucher. Vespertilioes in Diuinis literis idolorum monstra sunt. Propheta: *Vt adoretis Talpas & Vespertilioes.* Sunt etiam cogitationes immundæ, quas improbi dæmones ingerunt, vt idem sentit.

S E C V R I T A S . C A P . X V I .

NE QVÆ defunt, qui securitatem indicaturi, Vespertilionem inuerso capite pingant: is enim circumlatus domui viuus, & super fenestram vel in hyperthyro, aut ipsis in valuis inuerso capite affixus, maleficiorum amuletum creditur, Plinio etiam id tradente, quod adhæc vsque tempora plerisque locis factitari videmus. Contra vero, si quis eam amoliri arcereque ab ædibus velit suis, platani folia suspendat. Africanus enim in his, quæ de agricultura conscripsit, Vespertilionem eo non ingredi tradit, vbi arboris huiusmodi folia suspensa conspexerit. Pro corollario addam, occidi eas hederæ suffumigata. Nam eas, qui sustulisse se profiteri signo aliquo velit hieroglyphico, Vespertilionem faciet hederæ folio insidentem. Nam Alcithoe Leucothoeque sorores apud Ouidium, spreuisse Bacchi sacra finguntur, eaque de causa in Vespertilioes mutata, vnde suffitum hederæ ita exhorrent, vt eo etiam necentur.

I M P V R Æ M E N T I S H O M O . C A P . X V I I .

HESYCHIVS ait eam hieroglyphicum esse hominis, qui sero & parce fidei documenta susceperit: inque illis mente non satis firma versetur, sed in ambiguo omnia reponat, neque sciat de terra sua exire, sed in quibus genitus est latebris libentissime delitescat, Christianus demum sit, sed parum fidelis: sero enim Vespertilio prodit, sub ipsum quippe crepusculum vespertinum, atque vbi tribus aut quatuor spatiolis volatum exercuerit, à noctis tenebris occupatur, neque longe fertur, sed supra circumque tecta semper volitat: cum Abrahamo Dominus peregrinationem indixerit, terra in qua alitus erat, quamque inhabitabat, derelicta, pristinam scilicet imbecillitatem & crassam originem nobis posthabendam admonens, perinde ac etiam separari nos à parentibus, & sequi Dominum doctrina moneat Euangelica. Vespertilio demum vtrum ales an musculus sit, extat in ambiguo, cum, vt paulo ante diximus, ipsemet in fabulis persuadeat Gallo se esse Murem, Catto vero alitem. Volat quidem, non tamen pennis, sed membranulis innixus, neque pluma, sed pilo, atque eo quidem murino, vestitur. Ita homines plerique volatu qualicumque præditi, baptismatis tantum tinctum affecuti, apud Catholicos Christum fatentur Petrum Ecclesiæ speifice præposuisse apud hæreticos impudenter delirant atque præuaricantur, apud Iudæos Christum rident, apud Mahumetanos tam Iudæos quam Christianos incessunt. Impurissimum hominum genus, non modo Vespertilionibus perquam simile, sed cui merito *ἄπο τῆ μαρτύριου* nomen inditum sit: abominabile id quidem, & omnibus abhorrendum.

DE OTIDE. CAP. XVIII.

OTIDA Σ Græci dicunt, quas aves Tardas Hispania, damnatas in cibis: propterea quod ossibus eius effractis, teter odor ex medulla ad tardium vsque extemplo sequitur. Sedenim Xenophon earum carnem ait multo suauissimam. De tarditate idem tradit, & faciles captu asserit, quod nihilo quam Perdices longius prouolent, celerrimeq; fatigentur. Ægyptij Sacerdotes hanc quoq; hieroglyphicis annumerarunt. *Plin. lib. 10. c. 23. eadem.*

IMBECILLVS FORTIORI ASSVRGENS. CAP. XIX.

QVIPPE si hominem imbecillum qui ferociori potentiorique assurgeret, in ac rebus gerendis sententiisq; dicendis primas illi partes cederet, significare ij velent, aut ita faciendum admonere, Otidem auem, & Equū adpingebant: illa siquidem simulac Equum aliquem in conspectu habuerit, nihil quicquam contata, illum quadam veluti venerationis ostentatione excipit: circumque volitando, & subsequendo deducendoq;, officium facere quodammodo videtur.

Otidis demissio.

NIL ALTVM SAPIENS. CAP. XX.

CVM vero Otis omnino auis sit, animi est identidem signum: alatus enim animus passim apud Platonem. Sed hæc animum indicat ignaum ac stupidum: quippe quæ tarda est, corpulentiaq; adeo grauis, vt vix sese terra attollat, ita terreni etiam affectus, quo quispiam detineatur, indicium est: quippe qui nihil sublimè sapiat aut meditetur.

CONTVMAX. CAP. XXI.

AT si quis contumacem aliquem & monitoribus asperum, ab omnique bono opere alienum, hieroglyphico referre voluerit, aptè Otidem & Canem pinget: nulla enim auis Canem exhorrescit præter Otidem, quæ suæ sibi conscia tarditatis, simulac Canem conspexerit, latrantem audierit, statim arrepta fuga se condit in latebras. Per Canem autem suo commentario, Sacerdotem præcipuè significari diximus in templis concionantem, de diuinis, de pietate, reliquisq; bonis moribus differentem; contra impios scilicet & improbos oblatrantem. Eum igitur qui subfugitet & Sacerdotes, ingenio plurimum contumaci esse consentaneum est.

Canis Otidi inimicus quid.

DE ALCEDONE. CAP. XXII.

ALCEDONEM, quod hæctenus viderim, Ægyptij non posuerunt: ea vero apud Italos sua habet significata.

TRANQVILLITAS. CAP. XXIII.

QVORVM vulgatum illud est, per Alcedonis nidum rerum quarumlibet tranquillitatē indicari: mare siquidem per dies circiter quatuordecim, quibus auiculæ illæ nidificant in littoribus incubantque, mira pacari serenitate cōpertum est. Est vero nidus ille miro artificio ex pisciculorum ossibus & spinulis contextus, ad gladij cuiuslibet ictum incolumis, figura cucurbitæ, præter vnum pernixiguum cauum, qua ingrediendi & exeundi sit parentibus aditus: cætera conclusus. *Hæc & Plin. lib. 10. c. 32.*

IUSTITIVM. CAP. XXIV.

TRANSIT & ad res ciuiles figuræ huiusmodi significatum: nam hæc ad mafis varietates accommodantur: est enim iustitij monumentum, ideoque à Plauto dictum, *Alcedones esse iuxta forum*: *Plautus in Cassina dicitur: Des si p'paz*

*halcyonij
dies, ex Ari-
stoph. avib.
Dies Alcyo-
nia quid.
Hor. prima
epistola.
Ibid. Plin.
Sed hoc ve-
paratum est
alendario
Gregorano.*

Ad suspensas enim fori procellas, fluctuationesq; & turbines, hoc aptissimè refertur. Nam & Hor-
tius merjari se ait, si quando res agere adhibuerit civibus vndè. Ita dies Alcyoniæ, dicuntur, quibus se
conticescunt. Sunt vero dies Alcyoniæ, vt luculentissimo carmine Simonides tradidit, septem ar-
brumam, dum scilicet incubat, & septem à bruma, posteaquam pulli exclusi fuerint: quibus quide
diebus ea tranquillitas non semper nostris locis, in Adriatico quippe sinu, contingit, neq; etiam Ty-
rhena ora: at in Siculo mari fere semper. Fit vero bruma, vt Hesiodi interpretes scripsere, mensè
nuario, quem in honorem Bacchi Lenæum ipsi vocant, & eo mensè à Latinis Brumalia celebrati-
cunt, quod Bromius Bacchus appelletur. Sedenim Traiani temporibus, quod de ætate sua Plinius
prohetetur ad 8. Calend. Ianuarias fuit, quo die natus est nostræ salutis Assertor. Accidit autè brum-
tresq; cardines reliqui, in octava singulorum, Capricorni, Arietis, Cancrî & Libræ, quæ diuturnitas
temporis ob minorum aliquot neglectam intercalationem, minimè nunc respondere comperis-
nam octava Capricorni, circa vigesimam est nunc Decembris diem. Sedenim hæc perpendere Astr-
nomorum diligentia dimittamus.

CONSVETVDINIS RARÆ HOMO.

CAP. XXV.

Elin. ibid.

ALCEDONEM præterea pingebant, quotiescumq; vellent hominem raro prodeuntem, & m-
Animo temporis momento cum hominibus versatum significare. Alcedonem siquidem vide-
est omnium rarissime: fere enim circa Vergiliarum occultationem, brumamq; ipsam apparet, & v-
primum per portum non plus quam nauem circumuolauerit, statim abit, vt nusquam prætera con-
spiciatur: de quo apud Stefichorum latius. Causam huius nitalationis hybernæ quærit Albertus, ea-
esse suspicatus, quod auicula ea rara adeo sit textura, vt ætate propter nimiam corporis ariditate præ-
generare nequeat: hyeme vero obturatis præ frigore poris, humidioresq; effecto corpore, fiat ad cor-
ceptum idonea. Non dissimularim hoc loco quod Antigonus ait, Alcedones vbi senescunt, Cerul-
vocari. Verum Aristoteles discernit inter se diuersas, Alcedonem, Cerulum, & Cornicem. Sunt q-
harum marem Cerulum vocent, idq; verum esse tradunt interpretes Theocriti.

DE CURUCA. CAP. XXVI

SVNT pleraq; de quibus Ægyptij parum, alij multum locuti sunt: quæ tamen quoniam Ægypti-
cis commentis non dissimilia sunt; in Struthiocamelum hunc infarcienda videntur, atq; in h-
Curuca & Cuculus.

ALIENI FILII PRO SVIS EDVCATI. CAP. XXVII.

*Cuculus in
nido Curu-
ca nidificat.
Hinc Iune-
nalis, Tuti-
bi nunc Cu-
ruca places.*

DE quibus vulgatissimum apud omnes scomma, hominem per eam significari, qui filios aduker-
nos pro suis pascat, Cuculus enim Curucæ absumptis ouis, in eius nido sua potissimum oua pe-
nit, vtpote qui se ignantum minimeq; idoneum agnoscat, qui possit pullis necessaria comparare. Su-
igitur sibi conscius imbecillitatis, eam in rationem ad prolis suæ tutelam: quippe qui omnium au-
cularum iniurijs sit expositus, vereaturq; ne si nidum struat, minimo inde negotio depellatur, idcir-
co ad alienas confugere opes pergit. Curuca itaque oua illa fouet & excludit, atq; educat pro suis. Ar-
stoteles, si modo legitimum est id opusculum, De mirabilibus auscultationibus accidere hoc in Helice tra-
dit, addit & in Palumbium aut Turfurum nidis oua ea deponi.

DE CVCULO.

MINIMA QVAQVE DE RE TIMIDVS. CAP. XXVIII.

*Cuculi vo-
cabulum in
iniuriam
nbyz.*

CVCVLVS, quia timiditate maxime omnium auium genus excedit, adeo vt à minimis quibus-
que auiculis conuellatur, easq; præ metu fugitet, commenti nonnulli sunt, hominem minime
quæq; expauescentem, per alitis huiusmodi picturam significari. Vnde conuicia illa, siue quempiam
aduker-

alterz vxoris maritum dicere volumus, siue ignauum, siue stupidum, aut nullo animo præditum
minem notat, Cuculum appellamus, vt apud Horatium Sermonibus :

Tum prænestinus falso multumq; fluenti

Vindemiator, & inuidus cui saepe viator

Lib. 1.

Expressa arbusco rigerit conuicia, durus

Cessisset, magna compellans voce Cuculum.

Sat. 7.

lent, inquit Porphyrio, leuia rustici circa viam arbusa vindemiantes à viatoribus Cuculi appellari :
n illi prouocati, tantam verborū amaritudinem in eos effundunt, vt viatores illis cedant, contenti
Cuculos iterum atq; iterum appellasse. Ego cum Octobri mense Roma Neapolim proficiscerem,
eiusmodi locos incidi, per continuum diem conuicijs huiusmodi delectatus. Quare cum Acrone
ere possumus, hoc autem ipsa re nouimus, quemadmodum viatores quos in itinere vindemiatores
agros conspexerint, conuicijs agitare gaudeant, illique ita respondere, vt Cuculum eum appellent
ati pigrum, ignauum scilicet ac nihili hominem. Sed hoc parum est, & quod à Porphyrione dicitur,
frigidum : hodie siquidem res agitur calumnijs etiam vehementioribus : viatores enim eos nunc
lterones, nunc Cornutos, nunc alijs atque alijs conuicijs incessunt : illi contra, siue ciuis, siue ma-
tratus, siue Rex ipse occentare cœperit, omne opprobrij genus regerunt, tegendisque reiectis tur-
tima quæque minitantur : præsertim si cellissimis quæ frequentes tota regione sunt arboribus inte-
int : quamuis id impune toto agro Campano Neapolitanoque, tempore vindemiæ licet, ne quid
peri libertati detrahatur. Atque hoc illud est quod Flaccus ait : *Durus vindemiator & inuidus cui saepe*
tor cessisset. Quoniam vero species Cuculi certo anni tempore non multum differt ab Accipitre, lo-
fabulæ datus, quam in Arati vita Plutarchus refert. Ipsa enim inducitur minores auiculas percon-
i, quare fugerent se cōspecta, quæ nullam præ se ferat ferocitatem : quoniam, responderunt suspi-
aur te aliquando futuram Accipitrem.

TRANS MUTATVS. CAP. XXIX.

Ossvmvs igitur hominem, qui vel mores vel effigiem ita commutatit, vt alius pene videatur,
per eandem hanc auem significare. Ea enim figuram immutare creditur, & in aliud transire ge-
ns, cum inter Accipitres omnino numeretur, licet vnguibus sit haudquaquam adancis, neque ca-
pe Accipitri similis, sed colore tantum, rostro quoque magnitudineque columbino potius quam
cipitri.

PULICVM DEFECTVS. CAP. XXX.

LII potro, quoniam Aegyptios animauerant de pulicem defectu describendo sollicitos fuis-
se, quippe origanum in eo significato propofuerant, addidere ipsi Cuculum, & humanum ve-
tium, quæ specie pulicem exterminationem indicarent. Ferunt enim, quæ quis loco primum au-
alitem illam, si dexter pes circumferebatur, ac vestigium id defoetatur, non gigni pulices, vbi
nq; puluis eo vestigio compressus, sparsus fuerit. Hæc obseruarunt Magi. Pulicem vero nuncu-
one humiles sordidæq; curæ sunt intelligendæ, quibus impliciti vitam agimus anxiam & inque-
n. Multa enim, licet ea pingere aut sculperè insanientis vaniq; sit ingenij, ob exiguitatem, quæ mi-
re præsentari potest, vsu tamen loquendi frequenter vsurpantur.

IVNO. CAP. XXXI.

AUSANTAS, vbi opera ea recenser, quæ Mycenis spectatu digna viderentur, in sceptro, quod in
Iunonis manu erat, Cuculum infedisse dicit: eaque de causa signum ita fieri solitum, quod Iuno-
desiderio Iupiter aliquando in eam auiculam se conuerterit : tam inania illi de dijs suis commini-
stantur. Quinetiam locum Cocygium appellatum auctores celebrant, in quo Iupiter in Cucu-
li sit mutatus. Apud interpretes Theocriti ita leges, Iouem Iunonis congressum appetiisse, rem-
ten occultare voluisse, mutatum itaque in Cuculum, abiisse in montem qui tunc Tronax, postea
vero.

vero Coccyx appellatus est, eoq; & Iunonem concessisse, quæ simulac affedit, Iupiter in eius ausis effigie ad eam aduolauit, seq; in eius genua proiecit: repulit hunc Iuno excusso peplo, at ille statim mutata facie acceptus ab ea est. Hinc apud Argiuos Iunonis simulachrum in throno collocari, in manu vero sceptrum poni, supra quod Cuculus. O Lepidos & otiosos deos, qui puerilibus his nãnijs delectantur: sed longe magis ineptos, qui talia scriptis mandare non erubuerunt.

N V P T I Æ. CAP. XXXII.

At in Gallia contra.

CVM vero vincula iugalia curæ sint Iunoni, putarim ego boni ominis causa, Cuculum deæ dedicari solitum: boni est enim augurij Cuculus, nostriq; solent ex eius cantu ducẽdæ vxoris tempus percontari. Caro autem eius si in cibum autumnali tempore veniat, cæteros saporos exuperat.

V E R N V M T E M P V S. CAP. XXXIII.

EST & verni temporis signum Cuculus: id quod vel imperitæ innotuit plebeculæ. Porro nuncium eum veris ponit Hesiodus:

ἵζηω κόκκυξ ποικύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι.

Vt cantum audieris quem reddit ab ilice coccyx.

Tunc enim exultare hominem dicit, quia verum eo nuncio veris aduentum intelligant. Pistotheus apud Aristophanem, Aibus, ubi Cuculum Ægyptijs imperasse dicit, tam eos ait quam Phœnices ad cantum huius auiculæ, tanquam ad imperium, triticum & hordeum demetere solitos; tempestiuor enim apud eos messis, quam in Græcia & in Italia fit.

XIX DE CAPRICIPITE.

A G E L A S T O S. CAP. XXXIV.

Sedes risus, amoris, libidinis & iracundia.

HOMINEM qui nulla iucundiore cõsuetudine possit ad risum allici, quod eius expertus esset, veluti Socrates fuisse fertur, ostendere si vellent, Capricipitem auem pingebant, quam liene omnino carere tradunt; in liene vero sedes est risus, veluti amoris in iecinore, libidinis in lumbis, iracundiæ in felle. Ea; de causa dictum, Columbam summam significare mansuetudinem, quod bile careat.

D E V P V P A.

F E R A C I T A T I S P R Æ C O G N I T I O. CAP. XXXV.

VPVPAM Ægyptij cum pinxissent, præcognitem vindemiæ feracitatem, siue lætum ac plenum vindemiæ prouentum indicabãt, lætitiã scilicet aliquam affuturam, vt in Vite latius explicatur. Quia si ante vindemiæ tempus valde clangere audita fuerit, nimirum vini redundantiam prænunciare creditur.

E B R I E T A T I S R E M E D I V M. CAP. XXXVI.

Perpetuo virentem. A Plinio li. 2. c. 21.

HOMINEM vero ebrietate laborantem, ac sibi remediũ comminiscẽtẽ, significare cum velent, Vpupam & Capillum Veneris herbam pingebant: Vpupa siquidem visus vescitur immodicè, ita vt plerumq; inde ebria fiat, ac simulac se tentari sensit, Capillo Veneris decerpito efficacissimè sibi medicatur. Herbã hanc ἀδίαλον Græci vocant, ἀπό τῆ μὴ διαίρεσθαι, hoc est, eo quod minime marcescat, neque quidem si aqua perfundatur, immergatur ve, neque bruma putrefit, vt herbæ reliquæ. Summouent autem Vpupam Diuinæ literæ, quam piorum mensis inferri nolunt, querulam quippe volucrem, lugubrem atq; luctuosam, quæ nihil ynquam nisi mœstum & triste meditatur. Vnde per alitis huius hieroglyphicum, hominem vitij deditum intelligunt Theologi: propterea quod nemo magis querulus, magisque mœstus assiduè est, quam vnusquisq; vir improbus atque flagitiosus: so-

licitat

licitat hunc admissorum scelerum conscientia, vel inquietum exercet admittendorum cupiditas & impotentia. Nam si tumore superbiz turgescat, quæ illi vnquam hilaritas arridebit? Fastu cruciatur assidue, neque villos tantos putat honores, qui quod affectat explere possint. Repulsam passus est, infelicissimum se mortalium putat. Auarus est, si iactura quantulacumque fiat, vicem deplorat suam: si prædam cui inhiabat elapsam videt, miserè cruciatur. Quid iracundus? annon statim vt incensus est poenas vitij dat sui? Vnde Salomon ei luctum mandat, cui iræ, cui rixæ, cui sine causa manus sanguinariæ. Quid inuidus? nonne suimet carnifex indefessus? Quid libidinosus? mentita est amica, & fluat immensum: expleuit cupiditatem suam, languet & erubescit. Quid vorax? distentus est, & grè habet: famescit, extorquetur. Quid ebriosus? aret guttur, pulmo inflammatur: potauit, mente capitur, titubatur, semianimis deficit, atq; vt semel cum Flacco dicam:

Vrpuè hieroglyphica in Diuinis explicatio.

Anne magis Siculi gemuerunt ara iuueni,

quam eius animus qui sit improbitati, facinoribusq; addictus flagitiosis? Contra vero probus modestusq; vir, ruat cælum, nulla re commouebitur, gaudebit semper, & quanimis erit semper; gaudentem hilaremq; scit à Deo vocari, exultantem sacris admoueri. Repulsam patitur, modestè fert: iactura afficitur, paruo contentus est: denunciantur inimicitiz, pacè meditatur: sollicitatur à maligno, resistit iudacter, lætumq; tunc triumphū agere sibi videtur, cum semetipsum edomuerit. Cibum & potum ea moderatè sumit, vt neque mentem offuscet, neque debilitet corpus, nullaque demum animi tranquillitas, nulla lætitia, hilaritas nulla huic comparari potest, quæ in rectè factorū conscientia requiescit, cum se pium cogitet, cum se vitam puriter egisse reminiscitur.

DE FLORO. CAP. XXXVII.

LONGE diuersum ab Otide est ingenium Flori: nam quātum illa venerationis in Equum ostendit, tantum hæc exercet odij & ignominiz.

FEROX A MANSVETO
SVPERATVS. CAP. XXXVIII

FEROCEM hominem ab humiliore mansuetioreque superatum, per Florum auiculam, quam *αἰς* Græci vocant, significabant. Palustris auis ea est, coloris pulchri, oculorum acie non satis valens, quæ cum Equo semper pabuli gratia dimicat: herba enim vterque pascitur. Illa vocem eius interdum imitatur, insiliensq; aduersus equum, dorsum occupat, quamq; maximo potest morfu olla armosque vellicat: hisq; auxilijs freta, eum plerumque fugat.

Flori auis descriptio.

DE SALO. CAP. XXXIX.

QVANDO vero in has incidimus inimicitias, nō dissimiles ab his recensēbimus, quæ inter Salum & Asinum habentur ingentes.

INIVRIARVM VLTIO. CAP. XL.

ÆGYTHVM Ægyptij, quem Latini Salum vocant, Asini vlcera rostro excauantem pingunt si hominem illatas filijs iniurias vlciscentem significare volunt. Nidulatur hæc plurimum in spinis, acciditq; vt Asinus pruritu vlcerum excitatus, scabendi causa se conferat ad spineta, atq; ita atterat vlcera, nidosq; dissipet: quod quidem illa adeo pauet, vt cum etiam vocem rudentis audierit, ouabigat per abortum, pulli etiam metu labantur in terram: itaq; Salus ob eam iniuriam in Asinum inolat, vlceraq; eius rostro impetit, affixaque pertinacius quanto maximo potest conatu excauat. De-

Ægyptus, sine Salus.

nique atrox vsq; adeo odium inter eos esse aumant, vt si vtriusq; sanguinem commiscueris, sponte se vterq; subducatur ac separetur, antipatia, ne coëat pertinacissimè repugnante.

NECESSITVDINIS AVERSATOR. CAP. XLI.

SI vero Florum vna cum Salo pingerent, hominem qui alterius necessitudinem pertinaciter auersaretur, significabant: quare aues illæ aut auersæ inuicem, aut capitibus saltem obtortis in diuersa pingendæ sunt. Commenti causa ea est, quod inplacabiles inter vtramq; inimicitia intercedunt, neque vlllo pacto fieri potest vt harum quoque sanguis exhaustus commisceatur: confusum enim non aliter alter hinc, alter inde contrahitur, quam oleum ab aqua subducitur, vsque adeo natura ipsa dissident. Quare tibi tria sunt obseruanda eiusdem generis exempla, quorum natura inter se minimè cõgruat, sitque pertinacissimæ discordiæ, Salus & Florus, Salus & Afinus, & de quibus suo loco dictum, Cornix atq; Noctua. Namq; vt nihil est appetentius, nihil rapacius similitum sui, quam natura: ita etiam dissimilium nihil auersum magis, ac magis abominabile.

Plin. lib. 10.
cap. 74.

DE ARDEA.

EX ANGVIS DÈ NEQVITIA REDDITVS. CAP. XLII.

HOMINEM ita libidinis vsu confectum exhaustumque, vt propemodum exanguis sit effectus ostendere qui vellent, Ardeolam illam pelam pingebant, quæ Græcè ἐρωδιός dicitur: ea de coitura angitur, vt sanguinem ex oculis emittat, remq; summo cum dolore peragat, clamore vasto atq; admodum insuauis difficultatem attestante. Nomen illi apud Græcos inditum aiunt, ὄπι ἕαρ ιδεσι: nam ἕαρ quandoq; sanguinem significat. In collectaneis Suidæ Grammatici dictam volunt παρὰ τὸ ἐν ἔλεσι διατελεῖν, quod in paludosis & humidis locis versetur, quasi helodium dicas. Sunt qui eas inter Grues recenseant: sunt qui similem Grui dicant: & Diuinarum literarum interpretes de aue hac, vbi vulgata Psalmorum editio habet, *Herodij domus dux est eorum*, varia tradiderunt.

Quod sudet
sanguinem.

Psalm. 104.

TEMPESTAS. CAP. XLIII.

SE DENIM D. Augustinus, qui herodij fulicam arbitratus, tempestatis eam impendentis signum autumat. Sedenim apud Maronem Ardea & Fulica diuersæ sunt volucres, tametsi vtraq; sit indicium tempestatis: ait enim,

Idem Plin.
lib. 18. cap.
ultimo.
Georg. lib. 1.
Plin. ibid.

— Cumque marina

In sicco ludunt Fulica, notasq; paludes

Deserit, atq; altam supra volat Ardea nubem.

Sed super hac satis est à nobis in Ciconiæ commentario disputatum.

DE CINNAMO.

AROMATARIVS. CAP. XLIV.

HOMINEM ex aromatum mercimonij ditescentem significantes, Cinnamonum autem pingunt. Hæuis ea in Arabia versatur, quæ furculos Cinnami congerit, ex quibus nidum sibi conficiat: quocirca indigenæ plumbatis eum sagittis decutiunt, mercis gratia: neque aliud mihi super ea comperitum est.

Hæc à Plin.
lib. 10. c. 33.

DE VELIA.

STVDIOSVS OTII. CAP. XLV.

STVDIOSVM otij & commodorum hominem indicare qui voluit, Veliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æstatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cum in eos qui otio literario

rario dediti sunt, caussantur, genus hominum ignauum appellant, quod, vt apud Iuuenalem est, tecto gaudet & umbra.

DE ASIONE.

IGNOBILITAS. CAP. XLVI.

IGNOBILEM hominem, atque vti dici solet, Terræ filium, notare si vellent, Asonem illum pingebant, qui diuersus à perenni est, corpore pingui & minimè vocali. Nil enim habetur exploratum de generatione eius, cuiusmodi, qualisq; sit; cæterum Fauonijs tantum flantibus eum apparere constat, veluti etiam pleriq; homines ignobiles, potentiorum tantum fauore aliquo, tali quippe adspirante Fauonio, nullis alioqui natalibus, nulla probitate, nulla virtute, nulla muniti disciplina ad clarissimas interdum dignitates euehantur, omnibus vnde hi prodierunt, admirantibus. Noctuarum hoc est genus maximum, quibus pluma aurium modo surrigitur, vnde & nomen illi; otus enim Græcis est, de qua quidem apud Athenæum plura comperies.

Asonis generatio incognita. Idem Plin. lib. 10. c. 23. Easdem aues quidam dicunt οὐσῶνας.

MIMVS. CAP. XLVII.

PER hanc auem pleriq; mimum atque parasitum exprimunt: non enim à mimica multum distat ars parasitandi, quam ita describit Horatius:

Epist. lib. 1. Sat. 18.

*Alter in obsequium plus a quo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,*

*Vt puerum credas seuo dictata magistro
Reddere, vel partes mimuin tractare secundas.*

Est enim hæc auis omnium maximè imitatrix, &, vt Plinius ait, parasita, & quodam genere saltatrix.

Plin. ibid.

CORNVTI. CAP. XLVIII.

HÆC in clypeo atq; insigni militum Romanorum, qui recentiori tempore, paulo ante quam declinaret Imperium, sub Magistro peditum merebant, ordinis eius signum fuit qui CORNVTI appellabantur: eratq; ales prasini coloris in orbiculo luteo, quem cæruleus ambitus late ductus circumplectatur, à quo mox arctior & ipse luteus, & circa marginem extremus ruber.

DE IYNGE. CAP. XLIX.

IYNX inter lingua nobiles enumeratur, pro quo nomine Lyncem complusculis in locis apud Plinium corrupte scriptum offendes, indice etiam illo tam copioso, eodem errore perplexo notato: quippe qui volucre animal quadrupedibus adnumerarint. Lyncem eam quæ nostra lynx est, arbitrati, Fringillam hanc vulgo dicunt, vt Gaza putat. Græci pleriq; Romani sermonis non vocem, sed significationem secuti, οὐσῶνας δὲ, Latini à caudæ continuo motu, motacillam dici tradidere, Torquillam alij, à torq; quo collum insignita est, alij Turbinem, alij aliter nominarunt; sed nos Pliniani codicis macula iam eluta, ad significata nostra reuertamur.

Quidam etiam ventriculum à colliuersura vocant.

DICACITAS. CAP. L.

PER eam pictam nonnulli dicacem hominem intelligunt, propter insignē linguæ longitudinem: Hæc à Plinio linguam enim habet Serpentibus similem, quam in longam mensura quatuor digitorum exportat, rursusq; contrahit intra rostrum non complicatam, sed terreni lumbrici more collectā, & in sese reductam. Communis autem sermo verbosos garrulosque homines, ab instrumento ipso linguaces appellare solet. Sed ad linguam id etiam addemus, quod pedes habet lynx, binis vtrinq; digitis insignes: illi tamen hæc de Lynce dicta credidere.

Hæc à Plin. lib. 10. c. 47.

INCANTATIO. CAP. LL.

PASSIM vero præcipuum ales hæc fuit incantationum signum: propterea quod ei amatorium quid natura inesse persuasum est. Quinetiam quæcumque ad rem amatoriam veneficia, phar-

Quomodo pro veneficijs combumaca,

vatur docet
Tenedius
in naviga-
tione Pro-
pontidis.

maca, incantationesq; comparatur, vno vocabulo Iynxas Græci vocauerunt. Hinc apud Theocritum intercalare illud, Pharmaceutria, *Ἰνγέλλακε τοῦτον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τ' ἀνδρα.* Scribit Pindarus, Venerem Iynxas cœlitus attulisse, quam Iasoni daret, carmenque docuisse, quibus Medeam in amorem alliceret.

VEHEMENS CVPIDITAS. CAP. LII.

IDEM Pindarus hieroglyphicè locutus *Ἰνγλι δ' ἄλομαι ἦτορ* dixit, vehementem cupiditatem significare volens, vt eius interpretes exponunt. Iynx enim, vt interpretantur illi, vis illa dicitur, quæ cogitationem nostram ad cupiditatem & amorem trahit. Tradunt nonnulli Pitheus eam filiam fuisse, propter persuadendi vim: maxima enim persuadendi vis inest amori, nihilque tam incredibile dici potest, quod amanti non persuadeas. Vnde recte Ouid. *Credula res amor est.* Addunt, eam amatorijs veneficijs incitasse Iouem in amorem Iûs. Sedenim Callimachus Echus filiam dicit, & Iouem (tantæ eorum temporum vanitas fuit, ne imperitia dicam) ab ea veneficijs coactum, vt secum rem haberet: utcumque, mox ab irata Iunone in eiusmodi auiculam transmutatam, veneficijsque amatorijs construendis damnatam.

DE CAPRIMVLGO.

PERNICIOSA CONSVE TVDO. CAP. LIII.

PERNICIOSÆ consuetudinis hominem indicaturus quispiam, Caprimulgum auem pingat: ea enim inter capras familiariter versatur, appetitq; earum vbera sugere: quod cum fecerit, vber extinguitur, Capra, vt aiunt, excæcatur.

DE TVRDO.

SVIS ARTIBVS ELVSVS. CAP. LIV.

HOMINEM qui technis & commentis, consilijsve, aut artibus proprijs elusus malè perierit, & uti dicitur, in laqueos quos tetenderat, inciderit, ostendere qui volunt, Turdum viscatæ implicitum virgulæ pingunt: quandoquidem, vt inquit Plautus, *ipsa sibi auis mortem cacat*: viscum enim nec provenit, ait Plinius, nisi maturatum in ventre ac redditum per auium aluum, maximè Palumbium & Turdorum. Apud Irenæum legas quid huic rei simile, de ijs qui in eligendo sibi malo sunt procliuiiores, & aduersa mox quæ in se ipsi contrahunt, Deo imputant, cum nihil aliud sit, *Indurare cor Pharaonis* &, *Excacare oculos populi apud Deum*, quam gratiam suâ quæ se large volentibus infundit, à prave & iniquè agentibus auertere. Nam simulac quis Deum dereliquit, quæ bona sunt aspernatus, amissa Spiritus gratia, omnibus inde afficitur incommodis, viam rectam non videt, & contumacem se opponit ad admonitiones, nullo pollet animæ sensu, vt sciat reprobare malum, & eligere bonum. Ita dicitur eum à Deo excæcari, & obdurari, quemadmodum Solem occidentem recessu à nobis noctem facere: cum alioqui nihil à Deo nisi bonum emanet, quemadmodum à Sole semper lumen & calor

Κινλα
Χέζει αὐ-
τῆ κοκί-
Turdu ipse
sibi malum
cacat. Me-
minis Ser-
uius c.
En. & A-
rist. lib. 9. de
nat. anim.

SVRDITAS. CAP. LV.

ALIOQVI Turdus surditatis indicium est, cum omnium auium eo plurimum incommodo laborare Turdum, manifestum habeatur. accedit huc, quod prouerbium *κίχλης καφότερ*, d. loquacibus, qui loquentes alios pati nequeant.

Turdo sur-
ditat. Zeno-
dotus ex
Eubuli Dio-
nyfio.

DE ERYTHACO.

SOLITVDINARIVS. CAP. LVI.

SOLITVDINARIVM hominem qui significant, Erythacum auem pingunt, quæ quidem ita se- *Quidam se*
hyeme vo-
cant: æstate
vero Phœni-
curi, à cau-
da rubea.
ἀπὸ τῆς ἐ-
ρυθραίου-
μαι, i. e. à
rubescendo.

DE CINCLIO.

PAUPERIMVS. CAP. LVII.

INVENIEBAM extremæ paupertatis hominem per Cinclum auem pictam significari. *Causam*
 Ælianus affatim explicauit, qui Cinclum auem esse dicit imbecillam, inualidamq; adeo, vt nidum
 sibi ipsa parare non possit, alienisq; ideo nidis ouiscetare. Est & apud Suidam aliqua de Cinclio mētio,
 cui nomen à caudæ motatione sit *σεισπιγίδι*. Ea nimirum Iynx est, de qua nunc agebamus. Hanc sane
 vulgus plerisque locis, Græcum vocabulum exprimendo, *Codaquassulam* dicit. Interpretes Theocriti
 hoc ipsum agnoscunt, & *κίγκλιζεν*, *lumbos motare*, dicunt, quod Latini *fluctuante lumbore* reddidere.

CINGANI. CAP. LVIII.

CVM itaq; Cinclus inops adeo sit, neq; certo vsquam lare vtatur, nonnulli erroneos illos, qui nunc
 totum terrarum orbem mendicabundicum chiromanticis vxoribus & liberis peragrant, nus-
 quam certas domos habentes, quos vulgo Cinganos vocamus, Cinclos ab auis huius similitudine ap-
 bellatos arbitrantur.

ADVENA. CAP. LIX.

QVAMQVAM in vniuersum omne genus auium, quod aruspices pro peregrinis, aduenis & con-
 uenis accipiunt: vt ostenti eius declaratione patuit, quod Alexandro oblatum est, dum conden-
 æ vrbis Alexandrinæ in Ægypto modulum ab architectis deposcebat, forteq; euenisset vt neq; gy-
 sus, neq; alba terra vsquam inueniretur, quo situm & magnitudinem cupido Regi describerent, ar-
 chitecti ad farinæ opem se contulerunt, eaq; disseminata quaqua vrbis mœnia ducenda erant, acci-
 it vt aues ad eam depascendam avidius aduolarent: quo quidem ostento territus est Alexander: sed
 aruspices respondere, prospera vrbis ex hoc portendi, quod futura esset omnium & nutritrix & alumna,
 oblique vbertatem esset alienis quoque gentibus largissime communicatura.

OANNIS PIERII VALERIA-
 NI HIEROGLYPHICORVM
 LIBER XXVI.

DE IIS QVÆ PER APEM, ET ID GE-
 NVS CÆTERA SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAGNIFICVM PETRVM MELINVM ROM.
 SENATVS CANCELLARIVM.

VOLATILIVM significationes, quas in aliquot digessimus commentaria, legisse te scribis, Petre
 Meline Romanorum ingeniorum presens decus & ornamentum, in quibus & Apem habere volu-
 isse, que, quod mellifica est, ad domus tue gentile nomen cognationem quandam habere videatur.
 Proinde, si quam, vt superiori anno fecisti, adium tuarum partem picturis ornare pares, habiturū

te speras tui generis argumentum, quo literatorum oculis possis non inaniter oblectare. Feci nõ inuitus, quod tibi fore gratum intellexeram. Sed quod à melle te maiorum tuorum nuncupatione vocari putas, dixerim ego te id nominis à morum potius tuorum suauitate comparasse: siue id summa humanitas meretur tua, siue affabilitas iucundissima, cuius lepore omnes ad te trahis tibiq; deuinctis, vt de te vere dici possit, fauim mellis in ore tuo sedem posuisse. siue perelegans ille scribendi tenor tuus, vbi solutam orationem aut carmen facis, amænissima quadam dulcedine legentem afficiunt, euenit vt vndecumq; merum mel & sis, & habearis. At plenus rimarum sum, neque me cohibere possum, quin epigramma illud cænis nostris sodalitiis olim decantatum erumpat. *Quid enim prohibet apud ingenii Poetica studiosissimum, aliquando Poetam agere?*

Romulei certant lepido certamine vates,
 Nomini ecquã viget congrua causa tui.
 Nam qui ex te norunt manare poetica mella,
 Mellinum à merito nomen id esse volunt,
 Atque alij malunt correpta parte Melinum
 Dicere, Pegateum quod melos ore canis.
 Sis quodcumque velis, nullo discrimine amandus,
 Seu mihi Mellinus, siue Melinus eris;
 Omnia congruerint: tanta dulcedine carmen
 Pangis, & oranti spargis ab ore melos.

Id quod eo tibi gloriosius accidit, quod horum infelicitas temporum pauca admodum nunc ostendunt ingenia, quæ bonarum artium amore eruditionisve felicitate capiuntur: eoque alieniores plerique à doctrina studiis euadunt, quod sunt magis natalium splendore aliquo illustrati. Tu vero, cum ex ea sis domo ortus, in qua summi pleriq; viri gentiles, tui & veteri & recenti etiam memoria ad patriæ ornamentum geniti, insignia rerum à se gestarum monumenta reliquerunt, Cardinalia decor a primos in vrbe honores, titulosq; foris, arma pro salute patriæ vistricia, diuitias honestissimis artibus comparatas, nihil rerum harum amplitudine contentus, à teipso splendorem excitare quaestitisti: vt clarissima ea familia dignus euaderes, patreq; in primis tuo Senatore semper optimo, apud quem tanta educatus es sanctitate. Accessere mox bonæ artes, & egregia disciplina, Latinaq; & Græca literæ, quas eo conatu successuque affectus es, vt paucissimi omnino sint inter Romanam hanc nobilitatem, qui parem tecum gradum hodie conferre possint. Sed quoniam non de literis tantum, sed de totius vitæ integritate, atq; animi magnitudine, si quis de te loqui cœperit, sermo faciendus esset, parentumq; tuorum benignitas omnis explicanda, qui me omnibus humanitatis officiis prosecuti, quam in filios exercere par est, beneuolentiam, charitatem, & studium in me omne prestituerunt, his in commodius tempus dilatis, quod nunc agendum inflat, Apem ipsam, quam tibi merito deberi iudicauimus, exhibendam curauimus. Ecce vero tibi eam, in cuius comitatum, ne Fucus etiam, belluo ille satis impudens, & molestissimi Culex & Vespa sese intruderent, repellere numquam potui, ac ne vllus & molestia & importunitati finis esset, Musca etiam, Cicada & Araneus se his admiscuere. Tu quidem strenue nimirum & ex prudentia tua seruis, si, ne ab eorum aliquo ladare, caueris. Verum age, quid Apes sibi velint videamus.

POPVLVS REGI SVO OBSEQVENS. CAP. I.

Apis sola ex
 animalibus
 regē habet.
 Plin. lib. II.
 c. 5.

POPVLVM Ægyptii sacerdotes obsequentiissimū Regi suo significare si vellent, Apem faciebant, illam vtique breuem, variam, & in rotunditatem compactilem, quæ sola ex animalibus Regem, more hominum, habet, quem vniuersum Apum agmen confectatur, æque atque homines Regi obtemperantes. Rex vero vel aculeo caret, vel ad offensionem minime exerit, quæ quidem præcipua est in Rege virtus, qui in obeundis vitæ officiis, non magis iustitiæ aculeum, quam dulcē mellis clementiam ostentare debeat. Ac de populo quidem agnoscit hoc idem Plotinus libro *De suo cuiusque genio*, qui ciuilem hominem, popularibus vtique studiis deditum, sed qui perfectam virtutem consequi minime potuerit, ab obitu in Apem regenerari fabulatur: qui vero ciuilem virtutem ad amussim affectus fuerit, eundem iterum hominem fieri contendit, & ad eadem munera rediturum.

R E X. CAP. II.

Regis Apis,
 simul & ho-
 minū sim-
 patbia.

MERITO itaq; Regem, qui populos vnanimi beneuolentia sibi deuinxerit, ostendere qui vellēt, Examē Apum proponere consueverunt; siquidem is foras non procedit, nisi migraturo examibe;

nine: cumq; procedit, totum examen circa eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur ieli-
 quo tempore. Cum populus in labore est, ipse, inquit Plinius, opera intus circuit similis exhortati, so-
 lus immunis: circa eum satellites quidam lictoresq; assidua custodientes auctoritate. Cum processere,
 e queq; proximam illi cupit esse, & in officio conspici gaudet. Vbicumq; confedit, ibi cunctarum ca-
 tra sunt. Missam facio miram earum circa Regem obedientiam, vt fessum humeris subleuant, vali-
 lius fatigatum ex toto portant, multa que huiusmodi, in quibus enarrandis tanta vitur suauitate Pli-
 nius, vt eas ipsas Apes in eius ore mellificare dicas, vnde Lepor ille tam dulcis eloquentiæ demanarit.
 Adamantius ait, Apes hæc nullo animi conceptu facere, vt pleriq; contendunt, sed naturæ ipsius diu-
 inæ beneficio, quæ vel bruta couisq; prouexerit, vt plerisq; in rebus ratione præditos imitentur. Nos
 vero vult admonitos, vt vbi Apum mores cognouerimus, ducibus parere non recusamus, negotiaq;
 ad Reipub. ciuitatumq; salutem opportuna alacri animo suscipiamus. Non enim amat id genus ho-
 minum Adamantius, qui sub pietatis specie suam obtegunt ignauiam, suoq; tantum otio & commo-
 lis consulentes, negotia subfugitant, & veluti genus humanum oderint, humanas etiam consuetudi-
 nes auersantur. Adeo vero est Apes, vt Musonius obseruat, conuersationis & vitæ sociæ amatrix, vt si
 sola relinquatur, desiderio tabescat & moriatur: quod ad popularis hominis naturam & similitudinē
 referri potest. Atq; huc spectat Plutarchi illud super exilio dictum, *Nos quasi Formica, vel Apes, si ex vna
 vel cauerna vel aluuario exciderimus, hospites externique esse videmur.* Hoc ipsum examinis significatum in
 ruspicina etiam reperitur, cuiusmodi lignum Dionysio, paulo a te quam regnare cœpit oblatū est,
 qui cum Equum è voraginibus, in quas demersus erat, nulla prorsus cōtentione ext ahere potuisset,
 discesserat, vt Philistus ait, ægre ferens: cum autem aliquantulū progressus esset, subito exaudiuit hin-
 nitū, ad quem conuersus Equum alacré lætus aspexit, cuius in iuba examen Apum confederat, impe-
 ij quod occupauit indicium. Nam Equū subigationi frænoq; aptum esse, suo diximus cōmentario.

R E G N V M . C A P . III.

ACNE ab Sicilia tam subito discedamus, Hieroni quo-
 que iā iussu patris exposito, propterea quod ex ar-
 illa natus esset, ne nobilitati paternæ dedecori foret, ta-
 men ita humanæ opis indigenti Apes in os mella congef-
 ere: quo ostento pater ab aruspibus admonitus, filium
 ecolligendum duxit, moribus & disciplinis iis erudien-
 tum curauit, per quas postmodum ad præmonstratā Re-
 ni maiestatem facile peruenit. Ita vero nomini regio fa-
 vorabiles sunt Apes, vt in causa fuerint, ne Onesili Regis
 yprii caput, quod in ludibrium Amathusij supra portā
 orbis suspenderant, insepultum diutius maneret: in id e-
 im iam exanimatum examen Apum mella contulerūt,
 cuiusq; referferunt. Hinc loci incolæ oraculi super hoc requisiti, responso moniti, caput honorifice
 pelierunt, Onesiloque quotannis, vt Heroi, sacra instituerunt.

G R A T E E L O Q V E N T I A . C A P . IV.

AD D V N T nonnulli, suauem eloquentiam per hieroglyphicum Apis significari. Quamquā Dic- *Plin. lib. II*
 genes suæ morem gesturus mordacitati, orationem blandam, vt pote ad fallendum vel ad gra- *c. 17.*
 am parandam, mellitum laqueum vocitabat. Irridebat is Platonem perlibenter, cui paruulo in cunis
 ormienti Apes in labellis confedisissent: ex quo responsum est, singulari illum suauitate orationis fu-
 rum. Ita præuisa eloquentia est in infante per Apem. Et huiusmodi tale D. Ambrosio è nostris con-
 gisse, memoriæ proditum est. Idem & Pindaro Poetæ accidisse Pausanias tradit, cum is puer adhuc
 hebis digressus æstiuo tempore Thespias proficisceretur, calore exuperante aliquantulū à via decli-
 auit, & sub umbra non nihil acquieuit, cur in somnum soluto Apes in os mel congefseret. Et ita demū
 uemcumq; veteres ab eloquentiæ suauitate cōmendarent, eum ab Apib. nutritum dicitabant. Sic
 Theocritus Comatam beatissimum ait, cui huiusmodi nutritio contigisset. Apud Hesiodum,
 heogonia, Musæ amicorum linguis rorem instillant, in castigatis enim exemplaribus, non ἀοιδῶν,
 ἀλέγων legitur:

Nā & Api-
 bus est prin-
 cipatus.
 Plin. lib. II.
 c. 5.

Et Homer.

Τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερῶ χεῖνισιν ἔερω.

Iliad. a. de Nestoris eloquentia, γλώσσης μέλετο Themistocle, nulla suauior exaudiri potest.

POETICÆ AMOENITAS. CAP. V.

OMNIVM autem consensu receptum est, per Apis hieroglyphicum Poeticam intelligere amoenitatem, vt apud Horatium; *Fidis enim manare Poetica mella: & vt ait doctissimus vndecumq; Varro, Apes causa Musarum esse dicuntur volucres;* quod si quando displicatae sunt, cymbalis & plausibus & numeris reducuntur in vnum locum. Pindarus hymnorum suauitatem & elegantiam, per mel candido lacte commixtum intelligendum dedit, vbi Nemeis dicit: ἐγὼ τὸ δὲ τοῖς πέμπω μεμυγμένον μέλι δουρὶ σὺ γάλακτι. Lac ponit Pindarus, quod à natura est, ac perinde geniū & venam indicat. Mel vero, propterea, quod magno Apum labore conficitur, artem & diligentiam significat. Hinc clamat Horatius

*Vos, ô Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies & multa litura coercuit, & quod
Perfectum decies non castigauit ad vnguem.*

Et ipse de se, quantum pertinet ad laborem & diligentiam, quam scribundis versibus adhiberet, ait:

Ego Apis Matina more modoque.

Non enim temere vsq; adeo affurgit Pindaro tam honorifice, cuius hymnum agnoscat & vena diuite copiosum, & magno studio & arte simul elaboratum. Quin & suam fert super hoc loco sententiam:

*Natura fieret laudabile carmen an arte,
Quasitum est. Ego quid studium, sine diuite vena,
Nec rude quod possit video ingenium: alterius sic
Altera possit opem res, & coniuat amice.*

FVTVRI SECVLI BEATITVDO. CAP. VI.

QVÆSIERIT hic sane aliquis, cur polliceatur Dominus ducturum se populum suum in terram lacte ac melle fluentem: passim enim hieroglyphicum aliquid sapit diuinarum literarum sermo. Igitur Theologi nostri, referent Hefychio, hoc ad futuri seculi delicias beatitudinemq; transferunt: quod ex cibis quibus hic vtitur, nihil his suauius neq; dulcius inuenitur: cum quia sine labore comparantur, & nulla indigent præparatione. Nā bona illa absq; vlla sollicitudine, sine dolore, studio nullo, apparatu nullo, conditura nullius egentia, tamquam effuso copix cornu suggeruntur.

DVLCIVM APPETITVS. CAP. VII.

APES autem quia dulcia tantum gustant, si pascentes pingantur, hominem hieroglyphice significant, qui dulcibus tantum rebus delectetur, dulciaque omni cura studioque perquirat. Horatius cum dulcedinem & suauitatem, quodq; maxime placeret, exprimere vellet, *Si iuuat & melli est,* inquit Plutarchus in libello De coniugalibus præceptis, *Mulier, ait, quæ viri primo congressu territa conjugalem inde copulam subfugiat, similis est vis, qui Apicularum aculeis patienter se offerunt, mella ipsa reformidant.* Ad eandem respiciens iucunditatem Catullus, suum illum Passerem, *Lesbia sua delicias,* cum maxime lepidum indicare velit, *mellitum* fuisse dicit, Denique Virgilianus Damoetas cum Polionis amicis optat mella fluere, nihil aliud sibi vult, nisi vt copiosissima rerum omnium, quæ suauissimæ iudicentur, vbertate ditescant. Egregie vero Pindaricum est, mel pro suauis, tranquillo, & maxime expetendo, amabiliique bono ponere, quare de Olympiis victoribus ait, ὁ νικῶν δὲ λοιπὸν ἀμφοτέρων ἔχει μελιτόεσσον διδῶν: quod exponunt Interpretes, *Victores vita reliquum agere in terra mellisua,* hoc est, tranquilla deinceps suauisque perfrui quiete. Idem cum κέρον ἔχει καὶ μέλι dixit, *mel etiam satietatem habet,* nihil aliud voluit exprimere, nisi supremam quamdam suauitatem atq; dulcedinem inesse melli, quæ tametsi supreme delectabilis est, satietatem tamen afferat, quam sententiam παρὰ δὲ ξηλῶς protulit. Porro secius Horatius sensum eundem attingit, vbi dixit, *Dulcia se in bilem vertunt:* quod tamen ex Physica disciplina est ab eo sumptum: aiunt enim Medici, cibaria dulcia confestum in bilem abire.

quam videri popularemque; auram illam protinus aspernari. Denique verum illud est quod Plinius Nepos ait Epistolis, recta ingenia debilitari verecundia, peruersa confirmari audacia: atque ita quo quis imperitior, eo impudentior atque iactantior euadit, quod Græco etiam axiomate confirmatur, ἀμαδία μὲν δάρα θ, λογισμὸς δ' ὄκνον φέρει: Imperitia quidem audaciam, eruditum vero rerum examen timiditatem affert. Merito itaque viro forti odiosa Musca, & sapienti temeritas. Ideoque Hercules eas suo de sacello abegit: sed dicitur, Myodem quem vocabant earum deum imprecatum. In Olympiæ sacro fortium carmine, Tauro, deo eidem, ut aiunt, immolato, nubes earum toto eo agro abire cogebatur. Hunc superius Beelzebuben diximus ex Hieronymo.

Myodes
deus mu-
scarum.

CYNICI. CAP. XXXVIII.

IN sacris nostrorum literis habetur Cynomyiæ mentio non contemnenda: quippe inter Ægypti *Cynici Mu- scis similes.* flagella enumerata. Muscam eam caninam plerique dicunt, adiecta scilicet ad importunitatem caninis etiam impudentia. Cynicorum sectam animali huic persimilem dicit Adamantius, qui ad reliquas improbitatis suæ deceptiones, voluptatem etiam & libidinem inter bona summa commemorabant. Nam quod molesti essent contra ciuiles omnes mores, omnia deridendo, multorum est testimonio manifestum: quod vero & impudentes, vel vnius Diogenis improbum facinus indicat, qui vel medio in foro spectante populo, hominem, ut ipse iactabat, plantare non erubescibat. Ita plerique hodie, dum leuia quædam publicè reprehendunt, grauissima quæque ipsi sibi permittunt. Apud Eucherium locus animaduertendus est de Cynomyia, quæ non Musca canina, ut quidam putant, Psalmo fit accipienda, sed Musca potius omnimoda: quod si admittatur, non per y Græcam literam scribi debet prima syllaba, sed per æ diphthongum: atque ita dicendum esset pro Cœnomyia, Muscarum genus omne.

DE EPHEMERO. CAP. XXXIX.

APUD Cimmerium Bosphorum Hypani fluuio, veluti folliculos acinis maiores ferente, gignitur Ephemerus, animal quadrupes volatile, quod nos Diarium appellare possumus.

VNIVS DIEI VITA. CAP. XL.

PER hieroglyphicum eius infantem aliquem, qui non ultra vnius diei spatium vitam produxerit, nonnulli significandum censent. Id enim animalis genus ut eruperit è folliculo, in pomeridiano vsque diei tempus viuit, & volat, mox descendente sole macrescit & languet: deinde occidente moritur, vita non ultra diem vnum prorogata. Eiusdem imbecillitatis est papilio, in grandissimæ Muscæ speciem, colore albido, qui ex folliculo bombycis intra suam araneam conditi transformaturque; erumbit, candidoque; exceptus velo, oua, haud ita multo post Papaueri feminibus paulo maiora, edit plura numero: mox intra paucissimarum horarum spatium ab ouis editis emoritur: ex quo formari posset hieroglyphicum, quod indicaret, re bene gesta vitam exhalatam, ut Epaminondam Thebanum, & Leonidam Spartanum fecisse legimus. Ac ne quis cōmentitium ac fabulosum censeat, quod super Ephemerum authores tradunt, ut Bombycem prætereamus, quem tota iam Italia domi vnusquisque contueri potest, in Britannijs fluuius est, vel, ut nonnulli tradunt, Euripus potius, qui totam ferme insulam diuidit, vtrinque; in ripæ marginibus arbores sunt, quæ folliculos ad oui anserini magnitudinem ferunt: hi certo anni tempore in subiectam aquam decedentes simulac molliti fuerint, aperiuntur, deque; singulis angulæ exclusæ aues abuolant, Pipionibus paulo minores, candore insigni, alisque; adeo plumatis, ut alæ statim auferantur, neque; quo migrent vlli adhuc compertum aiunt.

Theopom-
pus apud
Athe. li. II.
τέριξ κε-
λαδεί, ci-
cada, fridos

DE CICADA. CAP. XLI.

UT vero bestialis his finem imponamus, admonet Cicada, quæ continuati soni raucitate molesta, nos omnino videtur edocere, ut eius exemplo tardio esse caueamus, tam multa cōgerentes. Eius gignitur hieroglyphica profecti, aues iam & volatilia reliqua valere iubebimus.

INITIATIVS SACRIS. CAP. XLII.

ÆGYPTII Sacerdotes hominem sacris initiatum, & mysticæ disciplinæ peritiam affectum, per Cicadam significabant, in eam scilicet admirationem adducti quod animal tam exiguum nullo oris commodo. non faucibus, non lingua præditum, tam argute caneret tamen, tamq; altum insonaret. Esse huius instar doctrinam mysticam, & suas præsertim literas, quæ nullo syllabarum complexu, nulla partium orationis textura cõstructæ, sed sola animalis cuiuspiam, vel alterius rei repræsentatione, absolutæ significationis orationem facere videatur, quæ sese longe diuerso ab alijs literis modo legendam exhibeat. Putabant vero Ægyptij Cicadam, vt apud Horum legere est, per aculeum, emodulari, quod motu suo stridorẽ cieret, veluti plectrum quo citharæ pulsantur: ore quippe caret Cicada, eademq; cæca est, prolixum tamen quiddam, compactum indiuisumq; gerit, simile ei quod linguae speciem refert in ijs, quibus aculeus in ore est, eoq; ipso rorem haurit, quod vnum illi & peculiare est alimentum. Vnde apud Maronem:

Dum cythra pascentur Apes, dum rore Cicada.

Cæterum de sono diuersa est aliorum sententia: quippe qui attritus sit interioris spiritus. Quinetiam experimento compertum est, Cicadam non canere per oris aculeum, sed colliso, attrito agitatoq; frequenter cauo vtero, quod pueri digitorum stimulatione non semel explorauimus.

DICACITATIS CASTIGATIO. CAP. XLIII.

*Id est illud
τετραγα πη.
πεσσωει-
λησας Ci-
cadam ala
corripisti.
Lucianus
in pseudolo-
gista.*

CVM vero sonus ipsius animalis argutus quidam stridor potius sit, quam cantus vllus, & strepitu caures offendat, natum inde prouerbium, *Cicada vterum nescabito*: quotiens reprimenda est cuiuspiam dicacitas aut petulãtia, vt si pergat dicere quod vult, scurriliq; aut maledico morfu impatientiorem aliquem tetigerit, ipse postea reperiussus, quæ nollet audiens erubescat. Et quod in hanc sententiam ait Hesiodus:

Ei δε κικάνει ἔπειτα, τὰ χροακὸν τὸς μείζον ἀκρόσους.

Et huiusmodi apud Sophoclem, Euripidem & Plutarchum plura. Proclus Diadochus putat Cicadam cantum ex alarum, quale scumq; sunt, attritu provenire: ait enim, *ὁ τέτιξ ἄδει ὑπὸ τῶν πτερύγων, τρεῖσιν ἰαυτὸν, ἢ ἕχον ἐκπέμπων*: Cicada canit alarum freta ministerio, semetipsam applodens, & strepitum in a cens. Quod & Hesiodus agnoscit, *πικρὸν ὑπὸ πτερύγων.*

VANA GARRULITAS. CAP. XLIV.

CVR autem nonnulli vanam & inanem garrulitatem per Cicadam significari dixerint, ex Aristotele, quem non intellexerunt, desumptum crediderim, qui Platonis ideas à materia disseparatas priorib. analyticis *περὶ σματα* esse dixerit: quippe, vt nonnulli aiunt interpretes, nihil nisi inanem cantilenæ cuiusdam garrulitatem præ se ferentes. Quem Cicadarum cãtum vt importunum & impudentem, ita Demetrius Philosophus notat, cum à Domitiano pulsus Italia cum Apollonio quereretur: *Cicadus*, inquit, *impunè licet obstrepere, nobis ne quidem mutire fas est*. Apud Aristophanem *φέλαις*, quæ iustus sermo commendauerat, iniustus ait Cicadarum plena esse. Sedenim quantum ad Aristotelis *περὶ σματα* pertinet, pie magis fecerimus, si dixerimus, discipulum longe honestius, quam alij putent, de præceptore suo loqui, sanctiusque sentire super ideis, quam interpretes, nostri præsertim temporis opinentur: quippe cum Aristoteles de ijs tractaret quæ facerent ad demonstrationem per ea, quæ ipse constituit artis ele

περὶ σματα quid sapiunt, atque ideo nihil ad demonstrationem qua de nos hic agimus, conferunt: ingenij illud, atqui anim

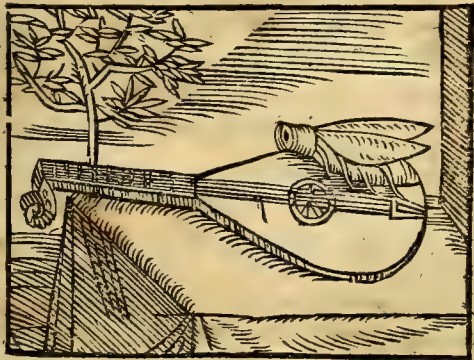
animi supra sensum elati negotium est, hoc quod præ manibus est nobis, vni applicitum est sensui. Vocabulum enim *τερετισματων*, inter alia significata Mysterium etiam significat, & superius Cicadam mystici hominis hieroglyphicum Ægyptijs esse commonstrauimus. Sane vero Propertius in gartu- *Hinc illud τερισματων* litatis significatum Acanthidem lenam vocat, sermonis tædio & loquacitate, auriumq; offentione: *εὐφρανεν* nam acanthias Cicadæ epitheton est: quin & Cicadæ species Hesychio. Aiunt porro, ex eo ani- *ρθ.* maliù genere fœminas semper taciturnas esse: quod nonnulli ad frigiditatem referunt, qua sint egre- *Cicada vocalior.* præditæ.

NOBILITAS GENERIS. CAP. XLV.

ILVD minimè prætereundum, Cicadam apud Athenienses generis nobilitatem significasse: quod apud Thucydidem in liminari pagina comperies, qui *τερισματων*, hoc est, Cicadigeros eos appellat, quod apud Athenienses institutum erat, Cicadas ex auro capitis ornamento gestare, quæ indigenas & ingenuos, ab aduenis & seruis distinguerent. Causam nonnulli comminiscuntur, quod Cicadæ maximè omnium animalium indigenæ videantur: in ea siquidem regione qua genitæ, viuunt *Cicada omnium animalium indigena.* moriunturque, cum reliqua ferè omnia animalia aliquo migrent, neq; sedem vllam firmam habere perseuerent. In vnaquaque vero ciuitate & municipio eos nobiliores dicimus, quorum maiores pluribus ante annis in patria sua claruerint, obiectatumque ideo Ciceroni totiens in opprobrium, quod vir nouus esset: quia plurimum odiosa solet esse nouorum hominum ambitio, cum Rempub. in quam recens adsciti fuerint, administrare contendunt.

MUSICA. CAP. XLVI.

QVAMVIS autem alij aliter Cicadarum cantum acceperint, plures illi fuère qui musicam hinc intelligi censuerint: ideoque Cicada in citharædi statua citharæ insidens, hieroglyphicum dedicabatur, quem morem Strabo latius interpretatur: quamquam nusquam desunt Græcorum fabulæ, Eunomi citharædi statuam celebrantium cum cithara, cui Cicada insideret, propterea quod is cum Aristone Rhegino, Pythijs, musico certamine destitutus est, chorda vna fracta: verum aiunt Cicadam adfuisse superuolantem, quæ suppleuerit vocis illius vicem. Et apud Theocritum pastor, qui Thyrsin commendare vult à carminis suauitate, melius eum canere quam Cicadas, rustica & pastorali simplicitate, dixit. Deq; hac Plotinus mihi videtur intellexisse potissimum, cum homines musicis modulis affectos ac delinitos, in animalia musica renasci differit. Quin & fabella recitatur à Platone, fuisse olim quosdam musicos homines, qui cantu adeo allicerentur, vt præ modulatione cibumq; potumq; negligerent, eoq; demum macilentia redactos, vt in Cicadas abierint, qui famem adhuc nullo alio cibo quam cantu leuent. Videre vero est homines eos qui fermocinationibus & loquacitati prolixius æquo dediti sunt, corpore esse maiori ex parte graciliori: corpora enim extenuari sermone nimio, Philosophi profitentur, quorum è numero Lucretius nosser ita philosophatur:

In Daphnide sis: *τερισματων* *επει τυχη φερτερον εστις. Cuius melius quacumq; Cicada.*

Ne te fallat item, quid corporis auferat, & quid Det: chat ex hominum neruis ac viribus ipsi Perpetuus sermo, nigra noctis ad vmbra Aurora productus ab exoriente nitore; Præsertim si cum summo est clamore profusus.

Libr. 4.

Sed satis iam obstrepere cum Cicada visum sumus: quare sit iam nugandi modus.

DE ARANEO. CAP. XLVII.

IMPORTVNVM forte videatur insectis his, atq; iisdem volatilibus Araneum aggregare: sed traxit me bestiolæ leuitas propemodum volatilis, vt inter hæc locum ei constituerem. Præterea, veluti nullus est illi angulus imperuius, haudquaquam vlla erit inuidia, si huius quoq; commentarij angulum occuparit.

IN ANE OPVS. CAP. XLVIII.

Huc spectat illud Afrinij apud Festum, Tarsus ne arcula tua est plena araneorum?

EX carmine quidem Catulliano, per Araneum inane opus, nulliusq; pretij aut momenti rem significari didicimus, vbi de se ipse iocatus ait:

— Nam tui Catulli

Plenus sacculus est Araneorum.

Mystica Araneorum explicatio.

Quod sibi desumpsit Lucianus in Pseudologista, *ἑρῶν & ἡ ἀρεχὴν ἡμεσὰ, carie & araneis oppleta.* Verum & ex historiæ sacræ scriptoribus, significatum idem Præsulibus nostris non improbatum accipimus. Eo siquidem tempore atque hora, qua Gr. gorius Patriarcha Constantinopolitanus, & Macarius, & Pyrrhus, & socij qui vnâ in Domino nostro IESV Christo naturam & voluntatem assererebant, centum & quinquaginta Præsulum sententia damnati sunt, plurimæ Araneorum telæ, maxima omnium admiratione, in medium populum cecidere: ex quo significatum est, eas hæreticorum sordes Araneorum instar inanes fuisse, eoque conuentu solemnique iudicio discictas esse. Nonagesimo sane Psalmo de infirmitate huiusmodi legas: *Anni nostri quasi Aranea reputantur*: nam ea magna cura & ingenti labore contextitur, ob tenuitatem vero minimo quolibet occurfu dissipatur.

Psalmo 90.

Alio Psalmo: *Tabescere fecisti velut araneam animam meam*, super eadem imbecillitate humana dictum volunt. Et earum telæ, vt Eucherius, concupiscentiæ nostræ opera sunt, quæ nulla densantur soliditate, venti cuiuslibet humani iniuriæ exposita. Apud alios ita interpretatum inuenias: *Exile admodum animal est Aranea, & anima flagellis & amaritudine conscientia percussa macerataq; attenuari videtur*: contra, cum genio dat operâ, *Pinguescere dicitur, & opipari*: è *saginari*. Sunt qui ex Hebraico non Araneam, sed Tineam hic ponant.

Psalmo 34.

—

PLVVIA. CAP. XLIX.

Prouolant si dies mitis sit futurus, præduinât enim vêtos imbresq; Plin. lib. 13.

ALIO QUI tela huiusmodi futuræ indicium est pluuiæ: quod animal id sereno texere quodammodo vereatur, non ignarum serenitatibus tenuem magis ac perflatibus obnoxium esse aërem, quibus ambobus opera sua dissipari contingit: nubilum vero, vtpote crassiorem glutinosioremque, eius operis tenuitati commodiorem experitur.

LEGVM INÆQUALITAS. CAP. L.

cap. 10. Hoc ab A-nachar-side, vel à Solone Valer. li. 7. cap. 2. Diogenes Laer. libro cap. 3.

VLGVS vero non inepte per Araneorum telas & retia, apto admodum hieroglyphico legum notat inæqualitatem: propterea quod veluti Muscæ & volatilia alia pusilla si in eas inciderint, capiuntur & pereunt, fortiora vero animalia perrupto texto facile quoquo libuerit elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atque castigant, potentioribus vero nihil aduersantur, qui eas ex arbitrio tollunt, scindunt, abrogant, & refingunt. At non ita Antiochus tertius, qui ciuitatibus sibi subditis scripserat, vt si quid vniquam per literas mandasset quod legibus aduersaretur, nec curarent, tamquam illud esset se nesciente scriptum.

Plutarch. in Apophr. Opinio Aristonis de Dialectica.

DIALECTICA. CAP. LI.

PER Araneas Ariston Chius Dialecticorû sermones intelligebat, quæ quidem artificiose admodum elaboratæ essent, nulli vero inferuient vsui. Eamdem idem disciplinam cæno in vijs iacenti assimilabat, nulli quippe vtilitati esse, ingredientibus autem & impedimento & molestiæ. Idem eos qui disciplinæ huic operam curiosius darent, ijs qui Cancros largè vescerentur similes esse dicitabat: exigui

exigui enim cibi causa circa magnum testarum cumulum occupari. Dialecticam vero omnem Zeno Philosophus iustis quidem mensuris comparabat, quibus tamen eius artis periti non triticum aut vitile quidpiam metirentur, sed paleas, aut quifquillas & alia id genus.

DE TIPPVLA. CAP. LII.

VERVM ecce tibi Tippulam, mihi nihil tale cogitanti neq; sentienti, ex improviso huc irrupisse, quare quid ea quoque sibi velit videamus: etiamsi nihil ab Ægyptiis, quod meminerim, super ea traditum habeatur.

LEVITAS. CAP. LIII.

SVNT qui summam leuitatem, vtputa quam Maro de Camilla canit, per Tippulam apte significari posse dicant. Bessiolæ quippe genus id sex pedibus præditum, sed tantæ leuitatis, vt super aquâ currens non defideat. Hinc Plautus: *Neque Tippula leuius est pondus, quam fides lenonia.* *Ænei. li. 10.*

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER XXVI.

DE IIS QVÆ PER DELPHINVM ET POLYPVM SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD NOBILISS. MAXIMEQVE REVERENDVM IOAN. GRIMANVM PATRIARCHAM AQVILEGIENS.

VSTRICIS diebus, qui proxime præterierunt, cum pietissime Præsul, purificationis ergo pulu-
naria septem te secuti inuissimus, essentq; vna tecum eruditissimi viri Angelus Colotius, Baptista
Casalius, Pimpinellus, Antonius Marosticanus, & Petrus Alexander; quibus candidius nil terra tu-
lit, quorum commendatione tuam ego amicitiam recens indeptus eram, multaq; inter equitandum
de ambitiosissimo monumentorum studio, quod veteribus illis adeo placuisset, vltro citroque diceren-
tur: suggerebant enim argumentum tot disectorum passim adificiorum moles tam immanes, quæ tota gestatione
nostra occurrebant, magnamque dicendi materiam sumministrabat arcana illa pingendi calandique ratio, quæ a-
ud eos fuisse, qui mutam quamdam orationem per rerum imagines mente concipiendam, non vlllo vocis sono, lite-
rarumve complexu enunciandam excogitassent authoribus dubio procul Ægypti sacerdotibus, quos vniuersæ mox-
nationes, vbi vlla rerum disciplina vigeat, tacito consensu cunctis in operibus imitari studuissent. Sub hoc sermone
Quirinalem præteruēti, ad alta semita latus deflexeramus, in hortos tuos, vbi antiquissimi operis templum olim
fuit, in quo ruinis obruto signa etiamnum pleraque vetustissima sub ruderibus subterranei eius templi reperta à vo-
bis fuerant, ad quæ spectanda magna ingenuorum multitudo confluebat. Inter ea autem opera, præcipuum erat Ve-
neris simulacrum, quæ Cupidinem manu regebat, ipse vero Delphinum cauda apprehensam surrigebat, ille Poly-
pvm iuxta Cupidinis pedes hærentem solo mordicus apprehenderat. Hic tu, qui veterum operibus adeo delectaris,
quarebas, quid id sibi vellet argumentum. Neque aberant ex loci curatoribus, qui visitantium opiniones exceperant
innumeras, plurimum vero qui rem temere factam arbitrabantur, animaliaque illa ad ornatum tantum apposita
putarent: vel si quod in ea re consilium fuisset, certe non vllum aliud, nisi vt statua pene nuda aliquo firmaretur ful-
cramento, facile lapsura nisi admniculis huiusmodi veluti adglutinata præsepit, q; sustentarentur, neq; alterius cu-
rissiam rei significationem præ se ferre, nisi forte quis diceret, Venerem mari ortam, maternaq; pecoribus Cupidinē

ad blandiri. Tuque mi Domine, ad me conuersus, quid super hoc mihi videretur postulasti. Ego autem argumentum idoneum ad Aegyptiorum traxi disciplinam, tuque, vix amplissime, libenter auscultare me visus es, meamque d. Etionē amici reliqui non improbarunt. Proinde rogasti me, vt quae super Delphino & Polypo huiusmodi differissem, ea scriptis explicata tibi darem, velle te per otium rem diligentius examinare. Feci quod petieras, idque libenter admodum, quod in ignopere gaudebam datam mihi occasionem, qua possem tibi tam studioso, tam pio, tam plane probo Principi in ea re morem gerere, in qua per dies aliquot industriam ego meam, quantulacumque esse poterat, exercuissem. Missi igitur ad te pisces eos duos quos poposceras, atque ea simul omnia, quae illis capiundis in verriculo depressa sunt. Nam mixta Delphinus dum mare cauda verrit in sagemam immisit: & Polypus cirris, & quibus exasperatur cotyledonibus fretus plurima secum attraxit nullo discrimine congesta. Ea vtilitate essent, an inutilia, nolui meum esse iudicium, sed ipsum recte prout eductum erat, cum tota praeda protinus afferendum ad te curavi. Tuum erit, quae vsui fore videbuntur, verriculo in siccum attracto, seligere: quae minus ad rem facient, euicere. Sed antea quam ad complexum figurarum, quas explicaturi sumus, aggrediamur, necessarium esse visum alterutrius simplicia significata percurrere: vt habita singulorum cognitione, facilius coagmentationem ipsam conficere possimus.

DE DELPHINO.

INCOLUMITAS. CAP. I.

Est enim precipue Philoxeni pro quo quin- etia, aiunt, πωι se eg- 5λω. Geor. lib. 1.

INCIPIENTES igitur à Delphino, id in primis referre libet, quod totiens in humani generis beneficio cessit: quippe plerisque mortalium extremo vitæ periculo laborantibus ab animali hoc sponte auxilium allatum. Neque enim temere frænatus Delphinus pictus, incolumitatis indicium fuit, quod dubio procul ob multos ab vndis eius opera seruatos factum opinamur. In Neptuni siquidem templo, quod apud Isthmon erat, visebatur Palæmon puer super Delphino ex auro & ebore confectus, quem Herodes Atheniensis dicauerat. Nam & Palæmoni nauæ pro incolumi navigatione vota faciunt. Idem enim & Melicerta & Portunus est, cui, vt apud Virgilium habetur, *seruari votum solunt in litore naua, vt Glauco, & Panopæ.*

TARAS. CAP. II.

QUOD vero signum in argæteo numo Delphino vehitur, TARAS is est, vt etiam indicat inscriptio, de quo Aristoteles meminit Tarentinorum politia, apud quos numisma Numum dicit appellari, in quo Taras Herculis Delphino vectus. Quamquam apud Asiaticos quoque puerum Delphino insidentem fuisse in numis, tradit Strabo. Sed Phalantum Lacedæmonem memorat Pausanias, qui Tarentum coloniam duxit, priusquam Italiam attingeret, naufragium in Crisæo mari fecisse, cui Delphinus opem tulerit, sublatumque dorso in littus incolumem exposuerit. Stefichorus historiâ huic similem Crithei testimonio recenset, Telemachum Vlyssis filium cum adhuc puer in alto maris litore lusitaret, in subiectas aquas corruisse, mox Delphinorum beneficio receptum, qui puerum surte- xerint, & exposuerint. idcirco patrem Delphinorum insigne postmodum studiosius adamasse, eamque sculpturam & in ense, & in scutis habuisse, & in annulo vsum pro sigillo. Quare apud Lycophronem eum *Δελφινόσιμον* appellari competias, quod ea etiam de causa forte dictum existimes, quod Philostratus eum subsumum fuisse dicit. Delphini vero & simo admodum rostro sunt, vnde animal Repandirostrum, Pacuio. Et Simonis nomine gaudent appellari, quasi vocem intelligant. Vt vero interim omittamus Arionem Delphini opera & vestatione, de latronum nauarum manibus liberatum: cuius rei testimonium diutissime in Tænarō habitum donarium, ex ære Delphinus cum insidente Arione, quod argumentum in numis etiam cūsum vidi, eum quippe nudum Delphino vectum dextera victoriam prætere, læua lyram sustinere. Prætereamusque Hesiodi poeta per errorem in templo Nemeæ Iouis ab incolis trucidati cadaver, quod in mare fuerat à percussoribus abiectum, à Delphino inter Locridem & Eubœam expositum: & Melicertæ corpus, quod in Isthmo Delphinus exposuerat inuentum à Syphis. Virginem quamdam Lesbiam vetusti authores tradidere cum amatore suo demersos in aquam, Delphinorum auxilio incolumes euasisse. Veteres denique Delphinum tan-

Delphinus, Δελφινόσιμον, di- ctum.

Au ueneratione prosequerantur, ut cum neque uerarentur, neque uillo pacto laedere fas iudicaret: quæ quidem religio in ætatem usque nostram propagata est, cum multos reperias, qui Delphinum uel inferficere, uel uesci ea de causa scelus putent: quod quædam illi sint cum humano genere commercia, promptuariumque sit nauigantibus auxilium.

BACCHVS. CAP. III.

QVOD uero Delphinum Baccho adpinguat, non solum ad fabulam spectat, sed etiam ad historiam: quod uinum marina aqua mixtum facilius conseruatur, ut Columella scribit se ab agrico- a patruo didicisse. Et Dionysius hac de causa ad mare fugisse fingitur, quod apud Athenarum habemus. Cur uero aqua maris adeo uino conferat, rationem & Plinius & Dioscorides & alij tradidere.

APOLLO DELPHICVS. CAP. IV.

AT qui non Neptuno & Baccho solum, uerum etiam Apollini Delphines dedicantur, multasque Quia Ne- prunus Del- phinū inter sydera re- tulit. Hygi- nuss in fabu- lis, & Ara- tuss in astro- nomicis. An quia Delphū sus- cepit ex Ma- lamho.

ei us aras apud Græcos Delphinis insculptas fuisse, Plutarchus attestatur. Ad hæc nonnulli ad- Delphi antea fuerant Neptuno sacri, ut Calauria Troezeniorum insula Apollini, quæ loca mox diji- phi inuicem permutarint, ut apud Pausaniam est. De Calauria tamen nescio quid diuersum tradit Ste- phanus, cuius opus De gentibus, Hermolaus Byzantius in compendium redegit. Quantum uero perti- net ad Apollinem in Delphinum transmutatum, Creticum commentum aiunt: illi enim Apollinem totius salutis authorem celebrabant, neque quemquam ullum euadere infortunium arbitrabantur, nisi Apollinis ope sospitaretur: ad quod forte tacite respexit Horatius, Sermonibus, ubi se garruli cuius- dam importunitatem, qui hominem necabat, euasisse gauisus ait, Sic me seruauit Apollo: quamuis de fo- lo loquatur, quo nugator ille in ius tractus fuerat: ibi enim erat Apollinis templum. Cretes denique ab unoquoque maloliberationem Apollini ferebant acceptam. Nam & quod fabulæ fabulantur ho- mines in Delphinos transmutatos, ea de causa confictum aiunt, quod Delphinis ducibus nauæ ser- uati fuerint.

PERICVLORVM FVGA. CAP. V.

APV D nostros etiam uulgo Delphini sunt tuti receptus indicia: quippe qui quotiens futurâ tem- pestatem præsentiant, in portus accurrere, neque uendis exilire cernuntur, quasi uelint reliquos in- uitare, ut in stationes prope se recipiant, neque nauigia alto credant. De etiam Thomas Delphinum ait futuræ tempestatis prognosticum esse minime contemnendum, ubi uisus fuerit in maris superfi- cie frequentius se vibrare, aut plures quodammodo lasciuire inter se colludetes. Causam Philosophiprehendere, quod hyemali procella ingruente, consurgunt exhalationes ab imo mari, quæ hyemis fomenta suggerunt, calorque tunc in Delphinis excitatur: caloris uero cum propria sit agitatio, euenit ut idem animal sæpius emergat, seque frequentius ostendet. Vnde illud apud Plinium, Delphinos tran- quillo mari lasciuientes, statum ex qua ueniunt parte præagere.

Prognosticū tempestatis Delphinus.

IMPERIVM MARIS. CAP. VI.

ITA uero Delphinus maris regem significat, ut pro aqua marique ipso passim in numis excudatur. Præcipue autem Sunij Neptunus sub Delphinis imagine colebatur. Neptuno uero aquarum Domino nullo non in signo eius adsculpebatur. Pulcherrimus extat numus, cuius inscriptio est, NERO CLAV- DIVS CÆSAR AVG. GER. P. M. TRI. B. IMP. PP. ubi Neptunum ipsum uideas in portu sedentem, ad enim quietis indicium: dexterâ remonem terræ adprimentem, quod signum nauigationis est in portum fossilem: læua uero Delphinum amplectentem, quod maris blanditias & tranquillitatem ostendit, iramque & commotionem fluctuum omnem ibi demolitam. Ibidem celeberrima illius ædifi- cij forma est, cum inscriptione, P O R. O S T. In qua quidem portus illius effigie naues diuersi gene- is minutissimi figuræ laboratas, non sine magna artificis commendatione conspicias. Atque ut hinc hieroglyphicum, quo de agitur, interpretari agere diamur, epigramina Græcum extat, cur Cupidinis si- gnum una manu Delphinum, altera flores contineat, in hunc modum interpretatione facta:

An quia uel locis inuē o- mnium ani- maliū, ocior uolucres ac- celo. Plin. li. 9. c. 8. Neronis A- grippæ & Q. Nasidii numi.

Οὐδὲ μάλιστα παλάμαις κεντέχει Δελφίνα κὶ ἀνθῶ,

Τῆ γὰρ μὲν γαῖν, τῆ δὲ θάλασσαν ἔχει.

Non temere quippe illum vna manu Delphinum, altera flores continere: vtpote qui sit hinc terra Dominus, inde maris. Est & in manu M. Agrippæ L. P. C. O. S. III. Neptuno reduci signum s. c. cufum, in quo Neptunus laua tridenti alte innititur, dextera vero Delphinum porrigit. In Q. Nasidij numo nauis est cum stella & velo pleno, ab altera parte caput, tridente ab occipitio posito, infra Delphinus est, inscriptio, NEPTVNI quod tutam Q. Nasidij nauigationem Neptuni beneficio peractam indicat. Tam igitur ex iis, quæ dicta sunt, Delphinum ante omnia maritima Neptuno sacrum intelleximus, quam reliquarum etiam aquarum symbolum, ex celebri Corinthiorū signo, apud quos fons fuit, in quo Neptunus æneus situs erat, sub cuius pedibus Delphinus aquā effundebat. Sedenim cum hæc multa sint, hæc de Neptuno dicta sufficiant: si modo id addidero, quod per Neptunum vice versa, nusquisque etiam piscis accipitur, vt apud Næuium: *Coquus edit Neptunium, Venerem, Cererem*: hoc est, pisces, olera, panem: vbi aduertendum Venerem hortis præfici.

VELOCITAS. CAP. VII.

Plin. ubi supra.

Δελφῶνα
νήχεται
διδάσκει

EST & illud præcipuum ex Delphino significatum, vt sit velocitatis indicium aut mirifica agilitatis. Constat enim vniciq; maris accolæ, quanta se velocitate Delphini iaculentur: quæ cum refertur, incredibilis habetur iis, qui non spectarint. Est autem dubio procul velocissimum omnium animalium tum aquatiliū tum terrestriū quippe qui malos etiam nauigiorum maiorum supersiliat, perinde ac sagittæ pernices, vt apud Aristotelem habetur, *ἀπάνταν δοκεί εἶναι ζῶον τάχρον κὶ τῶν ἐνὶ θρῶν κὶ τῶν χειρῶν κὶ ὑφ' αὐτῶν πλοίων μεγαλύτερον ἰσχύς*. De agilitate vero, qua maxime præditus est, prouerbium emanauit, *Delphinum nare doces*, si quis imperitus peritissimum instruere aggrediatur: perinde ac illud, *Sus Mineruam*: quod eruditissime Præsul, in me forsitan non immerito retorsis, qui de iis ad te scribere cœperim, quæ tu longe me plenius & melius alios docere possis. Nam & illud nosci, Nemeis, Milesiam saltu perniciosissimum Delphino assimilatum à Pindaro.

CITAVNAVIGATIO. CAP. VIII.

IN nauigatione autem cum celeritas in primis expetatur, non incongrue Delphinus est nauigandi signum: siue quod ipsi naues obuiam factas comitentur, & quodam gratulationis affectu choreas circumducant. Ab ea vero sulcandi maris facilitate qua Tyrreni plurimum olim claruere, qui piraticam exercentes vniuerso fere orbī terrori erant, Delphinorum cognomentum in Græcorum fabulis adepti sunt, cum præsertim Pelasgi referente Mirsilo, Crotone occupata, Tyrrenam etiam regionem inuasissent, in qua diutius cohabitantes nauticam didicere. Habiti vero inter piratas etiam Pelasgi, vnde nationibus reliquis inuidiæ plenum erat eorum nomen, idque apud Maronem semper ad contumeliam ponitur.

MATVRITAS. CAP. IX.

Augusti numus & Titus

PERVVLGATVM vero illud est, quod mature agendum significat, si Delphinus anchoræ vel alligetur, vel, vt veteres fecerunt obuolatur, vno contationem, altero celeritatem significante, quæ simul iuncta, iuicemque temperata, maturitatem faciunt: & quod Horatius ait, *Et properare & cessare*, indicant id Græci *πεῦθε βροδέωσ* enunciarunt. Sunt qui hieroglyphici huius inuentum Augusto tribuant, quod & adagium & signum huiusmodi solitus sit idem tunc repetere. Habetur ea species, qua Delphinus anchoræ se circumuoluit, in Titī Vespasiani numis. Sed forte non displiceat in huiusmodi significatum trahere, quod in numo quodam æreo apud Massæos inspexi Romæ, Bouem humana facie personatum, supra quem Delphinus imminet: per hūc enim celeritatem, per Bouem tarditatem intelligimus, quæ illius animalis propria est. Actionem vero ex humana facie colligimus, quod hominum proprium imprimis sit res gerere; quæ inquam de Boue laruato alibi.

AMOR IN SIMPLICIOREM ÆTATEM. CAP. X.

Plin. ibid. lib. 9. c. 8.

INVENIO etiam ex Delphini simulacro amorem in simpliciore ætate significari, quem puerilis ætatis amasium non vno exploratum est exemplo, qualia ab vtroque Plinio referuntur: vt non im-

DIVTVRNÆ VALETVDINIS PROSPERITAS.

CAP. VIII.

INVENIO vitæ prosperitatem ac inoffensam valetudinem in longa ævi spatia productam, per hieroglyphicum Apum in fœcundo oleæ ramo confidentium significari: id quod mihi Democriti rēpōsum in memoriam adducit, qui olim interrogatus, qua ratione quis longiorem vitam assequi posset: interiora, respondit, melle irriganda, exteriora vero oleo perungenda: quod hieroglyphicè accētum ostendit, animum quantacumq; fieri potest suauitate permulcendum, hilaritatemq; vnde cunq; captandam, omni prorsus amaritudine atque acerbitate procul ablegata, neque quicquam quod exulceret, intromittendum, corpus vero exercitio consolidandum, quod quidem in otio torpescere necesse sit. Nam: vt commentatio suo dictum, oleum inter alia significata, exercitium quoque denotat. Sedenim Aristoxenus Pythagoricus plurimum melle vsos tradit. Neq; tantum calidi panis suffitu Democritus vitam dies aliquot in amicorum obsequium produxisse fertur, verum & vapore mellis naribus admoto. Omnino autem ferunt, quibus mellis vsus frequentior fuerit, vitam diutius producere: contra vero, qui cibis acidis delectantur, breuioris esse vitæ. Sane Cynrios populos, qui scilicet Corsicam insulam incolebant, longæuos vixisse tradit Athenæus, quod assidue mellis vtentur cibo. Nam & Diophanes, qui de re rustica libros conscripsit, longæuos euadere dicit, qui mellis esitatione delectati fuerint. Præstat vero in senectâ ipsa plurimum pane & melle pasci: neque enim solum, vt isfferit, viuacitatem adiuuat, sed & sensus omnes sanos & integros custodit. Quamuis, quod ad Athenæum spectat, nostri mel Corsicum dicant habere aliquid in se, quod amaritudinem sapiat, vnde dicitur Ouidius de infasta exitiali cera:

Ite hinc difficiles funebria ligna tabella,

Tuque negaturis cera referta notis,

Et Maro prius dixerat,

Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

in somnium mel apud Macronas memorat Xenophon, quod qui copiosius edissent, & vomere & excernere cogebantur, neque quidem omnino stare poterant.

MERETRIX. CAP. IX.

SED quoniam trahente rerum fluxu impediæmus in mellis vitia, minime dissimulandum, quod quadragesimis Hebræorum castris Hieronymus putat Ionathan contra detestationem patris gustasse vel intellectu mystico, quod scilicet destillat à labiis mulieris, & sorte deprehensum, vix populi preibus liberatum. Porro mel non offertur in sacrificiis Dei, & cera, quæ dulcia continet, non lucebat in tabernaculo, sed oleum purissimum, quod de oliuarum exprimitur amaritudine. Quod vero sit erisimilis Hieronymi coniectura super Ionatha, Aristoteles tum milites plerosq; omnes mulierosos esse, tum scriptores rerum qui recensent Hebræorum mores, gentem eam esse ponunt salacissimam. Sed Ionathan pro innocentia sua dicentem mihi videor audire: *Cur igitur ego conquestus palam sum, satis imprudenter fecisse patrem meum, qui populum tam longa addiderit esuritioni, vt vel modico cibo, quem fors obtulisset, suorum vires vetuerit instaurari? Quorsum vlla hic impudicitia? Nam quomodo ego, qui à sole exoriente hostes cecidi, & in fugam verti, & mox accitis meis, ad vesperam vsque perseuerantissima occisione persecutus sum: quo pacto delicia & genio vacare potuissim, qui pro summo Dei nostri honore, populiq; totius incolumitate, ad extremam vsq; delassationem confectus eram? quare illa obsecro adulterina, conficta, subdititia, nequaquam à tam robo, tam pio, tam acri veritatis propugnaculo, tam immerito de me vniquam cogitata credideritis.*

EXOTICÆ DISCIPLINÆ. CAP. X.

VT vero nos mellis damna prosequamur, id etiam addemus, quod Hierosolymitanus Hesy chius non Poeticam tantum, verum omnem Gentium doctrinam per mellis Apumve hieroglyphicum significari tradit, quod in suauitate verborum & eloquij dulcedine tota consistit, rerum autem panis est. Eoq; trahunt Salomonis illud ex Prouerbiis: *Non respicies ad mulierem meretricem, fauus enim distillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius, nouissima autem illius amara quasi absinthium.* Quom-

Rr

nūs

Cyrnii populi ligani.

Heraclia in Ponto mel conflat, quod qui edere merite ab alienantur.

Dioscor. lib. 2. c. 75.

Ionathæ pro innocentia sua verba.

Prouer. c. 5.

In sacrifici-
is cur mel
robibitur.

nus miremur, si, qui longo post tempore successit, Plato quoque Musis sui temporis meretriculas ap-
pellauit. Præceptum vero, ut paulo ante dicebamus in Diuinis literis, ne quicquam mellis in sacrifici-
um Domino adoleatur, sed in munus primitiæ eius offerri possint. Præcipit enim ex parte, illius sapi-
entiæ primitias offerri, non autem plenius ea uti: quippe ut fides nostra non in sapientia hominū con-
sistere videatur, sed in virtute Dei, ut Paulus in priore ad Corinth. epist. Ea vero de causa mel, ut ait En-
cherius, in sacrificiis offerri prohibebatur: quia resoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine volu-
ptatum, non possunt mysteriorum Dei esse participes. Hinc Pascha Domini comedi cum amaritudine
ne iubetur, quia sit semper austera distinctio veritatis.

DE VITÆ DULCEDINE AMARITIES. CAP. XI.

AT TINGEMUS ea quoque, quæ complexu rerum possint in orationem absolutam coalescere: ut
si quis amaritudinem aliquam, aut infortunium, quod antea vitæ suauissimum otium & tran-
quillitatem exasperet, per huius generis hieroglyphica explicare voluerit: non alia congruentius pi-
ctura signove utetur, quam figurato mellis fauo, de summo cuius absinthium pullulet, herba nimirum
amarissima, quod quidem Lucretianum illud sapere videtur, quod in nostræ vitæ conditione fre-
quenter occurrit.

Lib. 4.
Sic Plato in
Philebo,
περαῖον ἴλυ
κόμεμι-
μέτρον αἰτ
ἀμάρω δι-
αίτη ἀδμι-
ξάντων

— Medio de fonte lepōrum
Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angur.

POPULARIS FUGA. CAP. XII.

COMMENTI sunt nonnulli popularem fugam per examen Apum, & subiectum fumum indi-
care: quandoquidem Apes nulla re magis consternentur, in fugamque vertantur, quam fumo sup-
posito. Atque hac similitudine utitur Apollonius Argonautis, in describenda Bebryciorum fuga, si-
mulatque interemptum Amycum conspexere.

γλυκύπι-
κρον, dul-
ce amarum
à Cicero ad
Attic. epist.
lib. 5.

OBORTVS IN MOESTITIA LEPOS. CAP. XIII.

SED longe suauius illud est, quod per Apes ex cadaue-
rosi Leonis ore prodeutes inuuntur. Pingi potest hoc
vbi quis aut à detractoribus male habitus, insigniorem
fuerit existimationem affectus, aut inimicorum con-
tumelias affectus clarior euaserit, aut ex illatis iniuriis
ereuerit. Mordacissimus est enim Leo violetus, & ferox.
Apes vero in eius faucibus mellificantes, prospera & sua-
uia quæ subsequuntur indicant. Verum historia vetus
anam huic hieroglyphico subministravit, quippe Sam-
son Danidanus tribulis, cum in ferocissimi Leonis occur-
sum illapsus esset, vltro belluam adortus eam strangula-
uit, peremptamque ex publica via in syluam proximam
pertraxit, eamque ibi in abscondito reliquit. Paucis vero post diebus proiectæ belluæ cadaver inuisurum
eo rediit, vbi mira res oculis obiecta est: nam frequens Apum examen in tabidis eius faucibus fauo
fabricare occeperant. Vnde illi postea quæstionis argumentum fuit, quam Pelistæ iuuentuti dissol-
uendam proposuit. *Qui fieri posset, ut trucidata in manusque res, eademque voracissima, suauissimum ex ore cibum
erogaret?* Cuius quidem quæstionis historiam solius vxoris silentio crediderat, eius fidem & taciturni-
tatem exploraturus. Hinc illa mox medio conuiuio, ob rem ab vxore proditam, exclamatio Samso-
nis plena acerbitatis exaudita. *Nihil esse fremina fallacius.*

PROPHETARVM ORACVLA. CAP. XIV.

Propheta
Apis dicti
Ej. 19. &
29.

MINTIME vero prætereunda sunt etiam alia, quæ sacris nostrorum literis traduntur: *Quam dulci
faucibus meis eloquia tua! Super mel & fauum ori meo.* Et alibi: *Iudicia Dei dulciora super mel & fauum.* O-
mnis enim Prophetia suaues cælestis doctrinæ fauos, & dulcia diuini eloquij mella compo-
nit, Et De-
bor

ora libro Iudicum Prophetia particeps facta, Apis interpretatur, vt ait Adamantius. Et omnes denique Prophetia sub Apis nomine comprehenduntur, earumque fauicia sunt oracula, quae literis mandare. Atque hoc est bonum illud mel, quod comesse iubemur. Quicumque enim oracula ea diuina meditatione complectitur, scriptis vatum nostrorum sermonibus alitur & recreatur, is mandatum illud vinum exequitur, quo praeceptum est, *Comede mel, fili*, bonumque id esse re ipsa protinus experitur. *Esa. 7.* Quod autem de Assertore nostro praedictum est, *Mel comedet*, mel hic Adamantius nostra de virtute colloquia significare proficitur. Quotiescumque enim de abstinendo à voluptatibus, de domitanda nequitia, de iustitia, de prudentia ex animo differimus, sermonis istiusmodi suauitate libentissime pascitur deus, hosque liquores assidue sibi tribundus inquit, cui si nequitiae, si pusillanimitatis, si scelerum & stultitiae amarulenta pocula propinauerimus, gustum vt offensus refugit, & vt fel odiosum auersatur.

CONCORDIA. CAP. XV.

ET quia amoris erat infantes à lauacro susceptos lactis & mellis gustu plurimum imbuere, nonnulli hoc ad concordiae significationem factum autumant, Tertulliano ita dicente: *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prae gustamus.* De etiam Hieronymus aduersus Luciferianos de hac ipsa re in hunc modum: *Nam & multa alia, quae per traditionem in Ecclesiis obseruantur, auctoritate sibi scriptae legis vsurparunt, in lauacro ter caput mergitare, deinde egressi lactis & mellis prae gustare concordiam.* Id tametsi faciunt iam multi, quanda tamen infantiae significationem praeserunt. Fuit vero aliquibus mos, vt loco mellis, vinum cum lacte propinaretur. Nam apud Occidentis populos diu obseruatum est, vt tinctis sacro lauacro ad eiusmodi innocentiae, quae praecipua est in parua ea aetate, similitudinem quandam, vinum lac tribueretur. Eoque Tertullianus Esaiam dictum trahit: *Venite, emite absque argento, & sine commu-* *Esa. c. 55.* *one, vinum & lac.*

CASTITAS. CAP. XVI.

INCORRUPTAM adhuc virginitatem, & castum animi propositum, per Apes significari id argumento est, quod ipsae homines à coitu olidos acriter oderunt, & vt Plutarchus Coniugalibus praecipit ait, Apes eos male accipiunt, qui recentis à muliebri copula superueniant, sed mulieres, quae generi operam dederint acrius inuadunt, quique vel vinum potum, vel vnguenta oleant. Nam & Maeas ignorare Venerem his versibus attestatur:

*Illum adeo placuisse Apibus mirare morem,
Quod nec concubitu indulgent, nec corpora segnes,
In venerem soluunt, aut factus nixibus edunt,*

*Verum ipse foliis natos, & suauibus verbis
Ore legunt.*

Apes Veneris inimicae.

Geor. lib. 4.

Inc Pythias ait Pindarus, *οὐδ' ἐν ἐστὶν νόγῳ χρῆταις ὁρᾶται μέλιος αἶ*, quo loco interpres subiecit: *Prope quidem Apes sacras Cereris ministras appellauit, improprie vero omnes alias, propter animalis puritatem.* Nā talis sacris eam Apibus delectari dicit. Alij Nymphas sacrificiorum praefides appellari tradiderunt. Diuinis quoque literis Apem virginitatis imaginem esse dicit Eucherius, nulla tamen causa reddita quia scilicet eam satis ex Marone cognitam abiretetur.

ADVLATOR. CAP. XVII.

VERVM aliud ex Ape hieroglyphicum idem ponit Eucherius, nempe simulacrum eam esse adu- *Vt melle litus gladius obtectus D. Augustino, à D. Hieronymo.* *Plin. li. 11. c. 10.* *Apes cesantium inertia notant, castigant mox, & puniunt morte. Ibid. Plin.* latoris: vt pote quae mel in ore habeat, in occulto caudae spiculum, atque ita homines qui lingua funduntur latenter vero feriunt, significare: loquendo enim mellis dulcedinem proponunt, re vero à vulnus inferunt.

VLTIO. XVIII.

NEQUE defuerunt veteres Theologi, qui Apem ultionis & iracundiae signum in Diuinis literis esse dicerent, citatis ex Esaiam & Dauide locis: *Et Apis quae est in Assur.* Et, *Circūdederunt me sicut Apes.*

ARTIFICIUM. CAP. XIX.

NAM illud, quod Salomon ait: *Vade ad Apem, & discite ab ea, quam laboriosa sit operatrix,* vnicuique manifestum est artificij sedulitatisque illam esse hieroglyphicum, Virgilio praesertim naturam

eius tam luculenter explicante, vt versus eos & decies & centies memoria repetisse neminem vnum pœnitere possit :

Geor. lib. 4.

Namque alia victu inuigilant, & fœdere pacto
Exercentur agris, pars intra septa domorum
Narcissi lacrymam, & lentum de cortice gluten
Prima fauis ponunt fundamina, deinde tenaces
Suspendunt ceras: alia spem gentis adultos
Educunt fetus, alia purissima mella

Stipant, & liquido distendunt nectare cellas.
Sunt quibus ad portas cecidit custodia forti,
Ing, vicem speculantur aquas & nubila cœli,
Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facti,
Ignauum fucos pecus à præsepibus arcent.
Feruet opus, redolentq, thymo fragrantia mella.

Democritus tamen dicacitate (vt idem identidem repetam) libertateq; illa fretus sua, diligentia hanc & assiduam in re facienda curam improbaturus, parcos aiebat Apibus esse similes: quæ vti semper vituræ laborarent. In quam sententiam Virgilianum illud potius detorquerem:

Sic vos non vobis mellificatis, Apes.

SOLSTITIVM. CAP. XX.

Hæc plene à
Natali Co-
mi. li. 5. c. 11.

EST & solstitij æstiuu hieroglyphicum Apes, quod suo ad labores egressu, vt apud Aristotelem habetur, solstitium id denunciat; eo quippe tempore, quasi ferias quasdam celebrent quiescentes. Sed iam tempus est, vt & nos quoque tandem aliquando quiescamus ab intenta adeo Apum harum inquisitione: si modo vnum quod haudquaquam prætereundum est, subiunxerimus, quod ab Mnasea Pataræo de Apibus scriptum tradunt: eas humanum genus ab esu carniū, ad arborum fructus & hortensia olim auocasse, condimento scilicet subministrato, per quod vniuscuiusq; cibi, subacidi etiam & amari, sapor commendaretur: cuius etiam inuentionis huiusmodi recitat historiam. Peloponnesi, ait ille, Melissa quædam cum fauum Apum inuenisset, prima omnium gustauit, mox & aqua dilutum bibit, remq; aliis indicauit, animaliaq; ipsa de se Melissas appellari, & ab hominibus summa cura & diligentia curari obseruariq; mandauit.

Apes dictæ
Melissa.

DE CVLICE. CAP. XXI.

DE suauitate dulcedineq; hætenus locuti, Melissæ temperamentum secuti, quod ipsa non insulse, oppositis iuxta se simulq; positis, excogitauit, de acore iam dicere aggrediemur, cuius hieroglyphicum est Culex.

ACORIS AVIDVS. CAP. XXII.

Genera culicum acifens natura gignit. Plin. lib. 11. c. 35.

Nepotes duo authoris diuersè omnino natura.

Huc forsân spectat, q. su pra lib. 19. ca. de Principe sibi tantum studè. & ait de Adriano Pöt. Max. & Ioannes in historia.

EA vero de causa cœptum est, proposito Culice, hominem acidis illectum indicare: quod Culices obseruassent non admodum cupide appetere dulcia, sed acida quam auidissime. Leuia hæc forte videantur, si quis simpliciter acceperit. Sedenim veluti per mel omnem rerum iucunditatem intelligebamus, ita per acorem quicquid est amœnitati contrarium, nobis fuerit proponendum. Esse enim homines, qui iucunditatem omnem auerfentur, verissimum est, & ne longius exempla quæramus: erat mihi nepos natura adeo tristi, vt si quem hilarius ridentem audiuiisset, vltro stomacharetur & excandesceret, in reliquis vitæ muneribus quantiuis pretij, & bonus & prudens. Erat & alter ita risui hilaritatisque deditus, vt ad obnunciatas quorumcumque hominum calamitates risu diffunderet: quin etiam ad patris & matris incommoda, vel ærumnas etiam suas effusissime cachinnaretur. Præterea, qui Principum vitas scribunt, hæc etiam quamuis humilia conscribunt, vt indifferentem in victu Iulium Cæsarem, & qui conditum oleum pro viridi appositum minimæ fuerit aspernatus: aut Octavianum Augustum minimi fuisse cibi, atque fere vulgaris, secundario pane, pisciculis minutis, caseo bubulæ manu presso delectatum, atque alios huiusmodi aliis. Quod vero ad rem, quæ præ manibus est, pertinet, Tacitum Augustum Vopiscus tradit amariores cibos appetiuisse: quare minime mirum, si Virgiliani carminis dulcedine, & Ciceronianæ orationis suauitate, ad insectationem vique offensus est.

ANIMI AFFLICTIO. CAP. XXIII.

SEDENIM cadit & in sacra nonnulla ciborum amaritudo, vbi iubet Deus Azymis vesci amaru- *Amaritu-*
 lentis, quæ scilicet *πρωπια* sint immixta: quippe animam affligendam, nullamque illi corporis dul- *do.*
 redinem per certos dies indulgendam. Festum enim illud nihil remissum, nihil voluptuosum, nihil
 uxuriosum, nihil lautum sibi deposcit, sed sola animi afflictatione, & amaritudine, atque humilitate
 celebratur. Huiusmodi est propitiationis dies: cum enim afflicta fuerit anima, & humiliata in conspe-
 ctu Domini, tunc ei condonat errata repropitatus Deus.

DIALECTICA. CAP. XXIV.

EST genus Culicum minutum admodum in volatilium insectorum genere, quod animal in aëre
 suspensum, oculi visum inter volitandum fallit, nisi aciem intenderis validissimam, corpus ta-
 men cum infederit, acutissimo maximeque tenui stimulo terebrat: ita quem volitantem cernere ne-
 quiueras, læsus stimulantem sentias. Puto eum esse, quem Eucherius in Culicum genere aculeis per-
 nolestum ait in Diuinis literis, Cyniphem appellatum, cuiusmodi atrocitatis illud est, quam Serapi-
 tam vulgo Romæ vocant. Per hoc animal, Ægyptiorum plagis adnumeratum, Dialecticam artem in-
 telligi putat Adamantius, quæ minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrat, & tanta calli-
 litate circumuenit, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Ab hoc autem pungendi
 munere Hieronymus quoque doctrinæ Aristotelicæ spineta attribuit, contra Heluidium.

DE COSSIS.

AGMEN. CAP. XXV.

INGRVENTEM quidem Culicum multitudinem Ægyptij significare si vellent, Cossos vermi- *De Cossis*
 culos si non pingebant, certe loquendo nominabant. Hieroglyphicè enim modo loquimur, mo- *Plin. lib. 17.*
 do scribimus. Idque ea de causa, quod ex huiusmodi vermiculis Culices generantur. Sed ex Culicum
 multitudine infestum aliquod agmen intelligebant. Vti enim Culices quaqua feruntur, sunt incolis *Exercitus*
 omnibus molestissimi: ita exercitus quantumlibet amicus quaqua iter fecerit, & molestus & damnosus *quantum-*
 est. Quod si vilo vnquam tempore experimento compertum fuit, infelicissima hac ætate nostra tot *libet ami-*
 continuos annos magna cum totius Italiæ clade perspeximus. Longe enim grauiora damna nunc ab *cus, damno-*
 armatis amicis inferuntur, quàm olim ab hostibus, qui vi rerum potiti essent: cuius mali causa est mili- *sus.*
 tum improbitas, summam disciplinæ militaris gloriam, in sola rapacitate reponentium.

DE FUCO. CAP. XXVI.

ADIVGENDVVS fuerat Api Fucus, vtpote qui non digrediatnr ab aluearijs, quibus semper in-
 fidiatnr: sed quoniam dulcedinis antithethon ad Culicem traxit nunc ad Fucum conuertemur.

ALIENI LABORIS FRVCTVS. CAP. XXVII.

HOMINEM ex alienis laboribus vtilitatem, delicias, gloriam sibi comparantem significare si
 vellent, Fucum pingebant. Sunt hi grandissimi inter Apes. Sedenim Fucos Furesque apud no-
 stros confundi video. Plinius Fures inter illas grandissimos esse dicit. Aristoteles Fures maiores qui- *De fucis*
 dem Apibus, sed minores Fucis agnoscit. Vt cumque, mellificandi nullam Fucus habet curam, sed *Plin. li. 11. c.*
 otiosus intus desidēt, vel cum exit effert sese fusim in sublime, gyrosque volitat cum eiusdem generis *ii eadem.*
 animalibus, qui exercitum quasi faciunt, quod vbi satis iam fecerint, quasi se velut in campo exer-
 cuerint, redeunt domum, & epulis perfruuntur labore partis alieno. Contra illos Apes acerrimè dimi-
 cant, & vt Virgilius ait:

Ignauum Fucos pecus à præsepibus arcent.

Georg. li. 4.

D E V E S P A. CAP. XXVIII.

De Vespis
Plin. lib. II.
cap. 21.

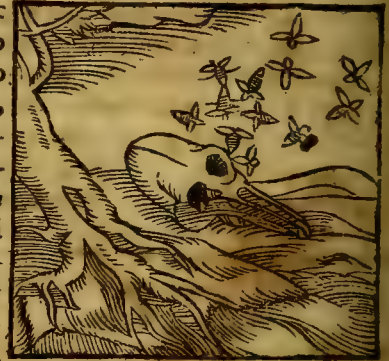
APVD Horum legas Vespam ex corrupto Crocodili sanguine, vel ex eius caduere procreari. No-
stri ex Equino eam caduere nasci volunt.

P E R N I C I E S S V M M O T A. C A P. XXIX.

VT CVM QVE, Vespa cum apud Ægyptios corruptum ostenderet Crocodilum, eadem ratione
perniciem summotam extinctamq; significabat: quando, vti suo commentario dictum est ex
Diodoro, Crocodilus & mala & ærumosa mortalibus illata demonstrat.

P V G N A C I T A S. C A P. XXX.

CÆTERVM Philosophi vetustiores pugnacitatē per hanc
cinnuere videbantur. Nam & Equus, & ex cuius corrupto
sanguine Vespa oritur, belli est indicium, vt suo commentario
probatum. Et quod ad hanc facit pugnacitatem, Demosthenes,
vt apud Stobæum *περὶ διογένους διατελεῶν*, Antisthenem ait ali-
quando à Diogenæ correptum, vt qui exili admodum voce ho-
mines castigaret, respondisse: *Vespas iidem sonum haud magnum
alis excitare, aculeum tamen acerrimum habere.* Quare apud Æncā
philosophum Platonicum, Exitheus dum Theophrasti dicta di-
luit, si quæ ille opinabatur vera essent, *Vespæ*, inquit, *item Hector
colligabuntur*, ambo enim caput varia galea redimiti sunt, ac perin-
de pugnacissimi. De galea ad id alludit quod Homerus Hæctora
subinde *κορυδαίονον* vocat. Et mulierum chorus apud Aristophanem, Lyssistrate, quierurum se dicit,
nisi accesserit aliquis, qui tanquā Vespæ examen fodicare se, vel irritare aggrediatur. Atq; hæc om-
nia nostra sunt. Sapientia enim 12. habemus: *Misisti antecessores exercitus tui Vespas, vt illos paulatim ex-*

terminarent. Importunum forte cuiquam videatur, si κατὰ πρόθεσιν remedium subiecero contra hanc
Vespæ pugnacitatem, sed enim quod vtile vel commodum plerisque futurum est, nunquam ego
iudicauerim importunum. Bellicoso mollis opponitur. Malua oleris genus, à mollitie, vt plerique
tradunt, dicta, Vespis aduerfatur, præcipuè syluestris: cuius succo, vt Demageron & Pexamus scri-
bunt, qui seculleuerit, à Vespis non impetitur neque pungitur. Quinetiam si quis punctus iam fue-
rit, eius herbæ succo, aut contusis & impositis folijs sonatur, aperiissimo nobis documento, vt cum
res nobis cum furioso fuerit, lenitatem amplectamur, quoque acerbioribus ille verbis excanduerit,
nos mitioribus responsis ignem extinguere procuremus, illius dicti memores, *μεγίστον ἔστιν ὄργης φάρ-*
μακον λόγος.

I M P E R F E C T I M O R E S C I V I L E S. C A P. XXXI.

PLATO, Phædone, eos qui popularem civilemque virtutem, quam temperantiam aut iustitiam
nuncupant, exercuissent, nō eam quidem ex doctrina Philosophorum, atq; ex eorum sententia
descriptam, sed ex cōsuetudine quadam exercitationeq; ad aliorum exemplum acquisitam, post obi-
tum in Vespæ, Apum ve, aut Formicarum genus migrare contendit: his enim omnino aliquid na-
tura dedit, quod civilis gubernationis similitudinem quandam præ se ferat: nam & ipsæ collegia ce-
lebrant, tribusq; & centurias distinguunt, habitationesq; sibi construunt magnificentissimas, in qui-
bus cellæ fauorum in morem sexangulæ omnes. Sed Apum texta metarum quasdam propemodum
formas imitantur, Vespæ castra potius sunt, & Mausolea, orbiculari ambitu, tabulatis super altera
alteris aggestis. Huiusmodi fabrica mirificè constructa, cum Belluni essem, ad me allata est ex cu-
iusdam sylue solitudine. Septem sunt concamerationum orbis, alter super alterum duorum digito-
rum interuallo impositi, pilarum columellarumque interstitio distincti, vt vniciuque commodum
sit spa-

Agitate rem
galea, Iliad.
lib. 3. vers.
314.

Malua ve-
spis aduer-
sa.

Sermo ma-
ximam est
furoris an-
tidotum &
remedium.

Vespæ
habitatio-
nes mirificè
constructæ.

fit spatium ad eundem & redeundum ad domos suas. Diameter orbium ad quintum vsq; duodecim circiter digitorum, à quinto reliqui fastigiatim coarctantur, vti vltimus ad quinos senosve digitos porrigatur. Maior orbis, primum quidem tabulatum, antiquæ arboris ramo appensus erat, crusta superne ad omnes ventorum & pluuiarum iniurias contemnendas solidata munitaq; Infra hexagonales cellæ confertissimæ, ita reliqua tabulata eadem crusta cellisq; eisdem fabrefacta, suisq; columellis singula sustentata. E superioribus vero stationib. bestiolæ omnes abuolauerant, medias concamerationes innumerabilis multitudo compleuerat, folliculo quodam tenuissimo, pro tegumento vniscuiusque loculi superinducto, quorum aliquot cum sustuliffem, animaduerti Vespas capitibus innum adaetis, domos eas omnes cõpleuisse. Quæ vero in inferioribus erant tabulatis, tanquam embrya videbantur vermiculorum instar imperfecta: ipsa quoq; eo tegumento, tanquam hybernæ cochleæ, sed admodum tenui præmunita, in benigniorē verni temporis horam asseruabantur: quæ tamen omnes, siquidem grauis hyems fuit, ibidem extinctæ sunt, neq; tamen computruit quicquam, & tot iam annos eadem forma statuq; spectantur. Expectabam quidem veris temperiem, vt quid acturæ essent exploratum haberem, sed nihil vterius processit. Fabrica apud me remansit, non sine magna omnium, qui eam conspiciunt, admiratione, tantum artis & ingenij, tantumq; in construendo ædificio tam operoso, perseuerantiæ bestiolis his in esse obstupescentiū. Sed quoniã in aculeata hæc incidimus, libet obiter Plinij locū perpendere, vbi libr. XI. cap. 8. supra vigesimum, *Aculeus*, inquit, *in ore vt Asilo, siue Tabanum dici placet*. Vereor ne illud, *SIVE TABANVM DICI PLACET*, adulterinum sit & subdititium, vt pleraque adhuc alia apud authorem eundem addita: quæ nisi peritorum hominum diligentia vetentur, indiligentiæ illi nomen inurant. Asilus enim diuersus à Tabano est. Græcè, *ἄσιλος* vel Marone interprete,

Tabani & Asini differentia.

Cui nomen Asilo

Romanum est, æstrum Graij dixere vocantes.

Georg. li. 3.

Tabanus vero musca est lenta, cineritia, quæ Græcè *μύω* dicitur. Rarus præterea est Asilus, Tabanus numerosissimus. Asilum, inquit Aristoteles, latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluuijs supernatant, enasci: quamobrem magna Asilorum copia circa aquas, vbi id genus bestiolearum, quæ Tabanos vero ex ligno. Item Solstratus de animalibus quarto, æstrum è fluuiali materia nasci tradit, *μύωπα* vero ex lignis. Idem Aristoteles alibi sanguinea dicit animalia Tabanos, & Asilos: & passim de eodem de singulis separatim meminit.

P E R T V R B A T O R. CAP. XXXII.

P E R V V L G A T V M vero illud est, vt per hieroglyphicum Asili significetur is, qui aliorum otia perturbat, quæ isq; rebus tumultum aut molestiam affert: est enim is, vt Maro cecinit,

*Asper, acerbæ sonans, quo tota exterrita syluis
Diffugiunt armenta, furit mugitibus æther
Conuulsus, syluæq; & si cetera Tanagri.*

*Hoc quondam monstro horribiles exercuit iras
Inachis luno pestem meditata iuuenta.*

Hinc pro-
uerbium
*ἄσιλος πικρὸν
ἐγλήγεις.*

Maronianus autem versus de Asilo Romana voce dicto nimirum, ostendit verba illa apud Tranquillum ab Othone Galbæ manibus turbato, identidem obmurmurata in damno esse, si, vt vulgata habent exemplaria, legamus, *πικρὸν μὲν κακῶς ἀσίλοις*? quare castior omnino lectio substituenda. Nam illud quoq; quod magna cruditione viri commenti sunt de longis tibijs, adhuc non liquet.

Æstro per-
citus: hoc
addito Iuno
fensur vac-
cã Io in fir-
rorẽ egisse
li. 3. Georg.
Asili descri-
tio ex Vir-
gilio.

D E M V S C A. CAP. XXXIII.

I N S T A T demum, nobisq; negotium facessit importunissima bestiola, quæ licet ab omnibus solita sit abigi, pertinacia tamen sua periclit, vt de se multi multa scribere cogentur: nos ea tantum quæ ad hieroglyphica faciunt, memorabimus.

I M P O R T V N I T A S A C I M P V D E N T I A. CAP. XXXIV.

I M P O R T V N I T A T E M sane atque impudentiam Ægyptij Sacerdotes notare si vellent, Muscam I haud indecenter faciebant: eam enim vt sæpius & assidue expellas, & à te summouere contendas, tanta tamen impudentia prædita est, vt identidem redire, insectare te minime vereatur, nullam tuorum

De muscæ
pertinaciã,
exiant ver-
ses Homerij
Iliad. 9.

*Aeneas Philo-
sophi di-
sterium.*

rum commodorum rationem habeat siue loquere, siue dormias, siue bibas, siue cibum capias, siue le-
gas, scribas, parata semper adstat, vt in faciem insiliat tuam, infesta, importuna, incommoda, nulli re-
nisi fastidio de se concitando idonea. Hinc apud Ciceronem secundo de Oratore, ridicule dictum de
molestissimo iuvene, *Abige Muscas puer.* Hinc Platonius vir *Aeneas* summæ Philosophus integritatis,
dum Euxitheum introducit Theophrasti commenta deludentem, qui dicitabat animas relicto hu-
mano corpore id genus bruta sectari, eisque inhærere, quorum opera visæ fuerint imitari, vt Hyper-
bolum quendam impudentiæ notaret, inquit: *Musca item Hyperbolum trahet:* quippe par fuit vtriusque
impudentia.

P E R T I N A C I A. C A P. XXXV.

Iliad. li. 14.

*Id est, Atq;
illi musca
vim intra*

*præcordia
misit, Quæ
quamvis de*

*pelle viri sit
sepe repu-*

*sa, Assuetat
morsura*

tamen.

*Musca Beel-
zebub hiero-
glyphicū.*

EA tamen improbitas pertinacissima, qua nunquam rebus quietem esse sinit, tanti fuit, vt inter
prælia deorum grauissimasque res Postarum principem Homerum illexerit ad eius pertinaciæ
perseuerantiam memoriæ demandandam, hieroglyphicumque proponendum, quo ferrox hostis in-
sultat hosti, neq; moram, neq; requiem dat vllam, donec vulnus infixerit, & audaciæ confidentissimæ
manus executus fuerit. Ita enim apud eum legitur:

Καὶ οἱ μὲν ἴσθ' ὅτι ἐνὶ στήθεσιν ἔθηκεν.

Ἦτε καὶ ἐρρημένῃ μάχῃ περὶ χροὸς ἀνδρῶν μένοιο

Ἰσχυρὰ δ' ἔκτεν,

Vnde etiam Hebræis Beelzebub dæmonis nomen, quem aliorum longè principem prædicant, cuius
Musca est hieroglyphicum, quod D. Hieronymus agnoscit: nunquam enim cessat ille humanum ge-
nus modis omnibus infestare, & modo hos, modo illos ad perniciem laqueos tendere, ac omnes, qui-
bus nos perdat, vias intentare. Obseruauerat etiam Eucherius, Muscam in Diuinis literis modo pro
cacodæmone, modo pro impuro atq; malefico homine, modo pro idololatricæ spurcitiæ poni, eo Salo-
monis citato loco: *Musca moritura exterminant olei suauitatem:* hoc est, adeo malignum est Muscarum
genus, ac perinde Beelzebub, vt vel si moriendum sit, dum aliqua noceat, quippe vel bonos alicuius
mores corrumpat, vel virtutem aliquam infringat, se quoq; simul perdi pro nihilo habeat.

R E S G E S T A C O M I N V S. C A P. XXXVI.

*Plutarch. in
apophth.*

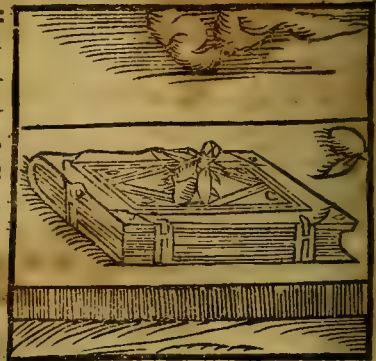
Laconicis.

MVSCA etiam aliquando in Laconum clypeis insigne fuit, quam cum quidam non omnino ve-
ra maiore in parma figurasset, obijcanti quod latitandi causa id fecisset: *Imo,* respondit, *signum
est, me tam proximè ad hostes accedere, vt Musca ab eis internosci possit.*

I N D O C I L I T A S. C A P. XXXVII.

*Animalia
dico indoci-
in.*

QVINETIAM indocilitatis hieroglyphicum est musca: nullum siquidem omnium animantium minus docile existi-
matur, neq; minoris intellectus. In qua sententia est Plutar-
chus Symposiacôn octaua decade, duo tantum domestica ani-
malia esse dicens, quæ nunquam humano conuictu mansuescât,
neque tactum admittant, neq; consuetudinem, neque vllius rei
aut disciplinæ communionem: quippe Hirundinem & Muscâ,
quam semper & indocilem, & ferâ permanere, vt omnibus pat-
et, affuerat. Videre etiam est in hominibus, eos egregiè teme-
rarios & impudentes esse, omniaque audere, qui nulla elegan-
tiori doctrina præditi sunt: contra alios quo peritiores fuerint,
eo modestiores verecundioresq; esse. Hinc apud Horatium ho-
minem notari videas, qui cum Athenis per annos aliquot libris infensuisset, Romam reuersus statua
taciturnior ingredretur: quippe id contra vulgus sentiens: nam sensus ille ex imperiti vulgi opinio-
nè desumptus, cum nimirum intelligat Horatius, probum doctumque virum, esse male eruditum,
quam

immerito tot in numis Delphinum cernere sit ab alato Cupidine frænatum. Et Veneris statuas ple-
rasque vidimus, quibus adsculptus est Cupido, qui vel Delphino infideat, vel alio quoquo modo re-
gat eum apprehensum.

GRATVS ANIMVS. CAP. XI.

NEQVE tamen ea pro fabulis habenda, quæ recitat Pausanias, qui grati animi signum in hoc ani-
mali se vidisse in Poroselene Ioniz vrbe testatur: inclamatus enim à puero, properare ad eum
solebat, subiectoque dorso ei, si adlibuisset, ad vecturam sese accommodabat: propterea quod ab eo
redemptus piscatorum manus euaserat, curato etiam vulnere quod illi fecerant. Ab Egese prodi-
tum ait Plinius, in Ialys Rhodiorum vrbe Hermiam puerum Delphino longa consuetudine ve-
ctari solitum per fluctus, sed subita mox procella superueniente demersum. Idemq; Naupacti etiam
accidisse, à Theophrasto est literarum monumentis traditum. Admiratur Plutarchus tantam anima- *Lib. 9. c. 8.*
lis istius humanitatem, siquidem non educatione, veluti Canes & Equi, non vlla alia necessitate, velut *hac omnia.*
Elephanti Pantheræque & Leones ab hominibus liberati, sed genuino quodam affectu sponte sint
humani generis amatores: ideoque Crocodilorum hostes infensissimi, propterea quod Crocodilus
humano semper generi infidiatur, atque ita ipsa naturæ repugnantia inimicitias generat.

NEQVITIA. CAP. XII.

PHYSIOGNOMICI sane lasciuos & petulantes eos in primis indicant, qui simum, vt Delphini,
nasum habeant: proptereaque Socrati nequitia, quam ex ipsa facie præ se ferret, vitio data est,
quod ita se natura affectum inficias non iuit: cæterum se naturam continentia domuisse, id quod et-
iam Plato in Symposij sine multis argumentis testatum facere est aggressus.

ADVLATORVM INFIDELITAS. CAP. XIII.

NON præteribo hic, quod Socion Philosophus ait Delphinum adulatorem esse, qui ciborum
reliquijs, quæ à nauigantibus affatim in mare proijciuntur, allecti comiterque accepti satura- *Adulato-*
tique, natantes quamdiu affatim vnda subest ac suppetit officiose comitantur: in siccum vero littus *rum na-*
nunquam excedunt. Sic adultores, quamdiu tranquillitas affulget, permanent, amicos in hoc vitæ *tura.*
cursu dum plana faciliaque & prospera omnia sunt, adeunt, deducunt, colunt: cum vero serupea dif-
ficiaque acciderint, statim abscedunt, de quibus Horatius noster:

*At vulgus infidum & meretrix retro
Periura cedit: diffugiunt cadis*

*Cum face siccatis amici,
Ferre iugum pariter dolosi.*

*Carm. lib. 1.
Od. 35.*

GIBBEROSI. CAP. XIV.

VVLGO vero vsurpatum, vt gibberosos Delphini cognomento notemus. Et antiquissimus au-
thor Pacuuius, animalia hæc Incuruiceruicum pecus appellauit. Sed & gibba suum habet signifi-
catum: vtpote quæ futurorum indicium sit, vt apud Tranquillum aruspices Domitiani gibbam per
somnia sibi accessisse visam interpretati sunt. Et quoniam pars est prudentiæ, futura præuidere, gib-
berosos aiunt omnes astutos esse, multaque pollere sagacitate.

*Gibba fu-
turorum
indicium.
Et repandi
nostrum
Sueton. Do-
mitiano. c.
23.*

IMPVRI AMORIS SATIETAS. CAP. XV.

MAXIME vero mihi natura ipsa per Delphinum philosophari videtur, quem terra procul, adeo
violentum, pernicipem atque agilem esse iusserit, eundem autem simulatque terram attigerit,
vix in arenam exceptum confestim emori: vnde dixerit Horatius de re maxime absurda, contraria,
& sibi valde repugnanti, *Pingit Delphinum in syluis.* Ita impatiens est animal hoc terreni soli. Adagium *Horat. de*
vero est in eos, qui magnum aliquid polliciti, minimum præstiterint, *τελφινος ἐν χερσῶν βία.* Quæ *arte poetic.*
quidem eo spectant, vt cum amorem ex Delphino significari ostenderit, eatenus amorem omnia *vis Delphi-*
virtutis experimenta præstare admoneamur, quatenus terra procul in alto sese exercet, & in sublime *ni in terra.*
sæpius sese coelum versus, marinæ vndæ purificatione expiatus, ac sereni tantum aeris affectator eia-
culatur. Terra autem & animalia terræ addicta, vti Serpentes, Sues, & alia quædam, voluntariæ mol-
litudinis indicia sunt, tum ipsam rei veneræ spurcitiem innuunt, quo simulatque Delphinus acces-

scrit, statim expirat. Huiusmodi enim est impuri amoris conditio, vt cum quis id, quod longo temporis intervallo appetierit, studiosiusque ambiuerit, affectus est, in amando deinceps flaccescere ac refrigerari videatur: plerumque etiam vel fastidio, vel odio succedente, tam alienus ab amata re fiat, vt nihil magis auerfetur. Hinc illæ deceptorum querelæ:

Cui mea virginitas auibus libata sinistris?

Hinc illud Demosthenis de Laide. Tanti poenitere nõ

emo. lib. 4. Æneid.

Te propter Lybica gentes Nomadumq; tyranni

Odere, infensi Tyrj: te propter eundem

Extinctus pudor, & qua sola sydera adibam

Fama prior, cui me moribundam deseris hospes?

Quare Lysias apud Platonem amantes ait, cum primum libidinem expleuerint, collati beneficij poenitere, id quod in eo accidit amore, qui turpitudini sit emancipatus. In eo vero, quem neque Plato, neque alius quispiam pro dignitate satis vnquam laudauit, longe aliter euenire manifestum est.

DE POLYPO. CAP. XVI.

ENUMERATIS quæ apud authores, quos legere licuit, habentur, Delphini significationibus, ad Polypum res ipsa, quæ præ manibus est, traducit, vt demum quid sibi velit Delphinus, qui Polypum mordicus apprehenderit, conijcere valeamus.

REI FAMILIARIS ACCVMVLATOR. CAP. XVII.

Huc forsitan spectas πολύποδος νόσον ἔχει Polypi mentem obzine. Vide Plin. 9. cap. 29.

ÆGYPTII sacerdotes hominem, qui rem familiarem ex quibuscunque rebus, vtilibus simul ac inutilibus, nullo discrimine, nulliusque rei ratione habita, congereret, augetetque, significare si vellent, Polypum pingere soliti sunt. Ille enim cum prodige admodum multa deuoret, prudens tamen rei familiaris omnia temere colligit, & conuenatur, & in cubili suo recondit, selectisque vtilibus atque consumptis inutilia mox, quippe testas, & Cancrorum crustas, & putamina conchularum, & spinas pisciculorum abigit. Eos Ælianus vehementes ait esse ad vorandum quæcumque oblata fuerint, esseque adeo impotentes, vt ne pastu quidem mutuo abstinere deprehendantur: quique in retibus minores inclusi fuerint, maiorum escam esse.

OMNIVM ABLIGVRITOR. CAP. XVIII.

Negat Plinius 9. c. 29.

QVI N etiam eum qui aliena abligurierit, & sua mox absumat, notare cum vellent, Polypum flagella curtum & detruncatum effingebant. Afferunt enim authores Ægyptij, Polypum ita famis impatientem esse, vt si alius cibus non suggeratur, quem deuoret, proprijs flagellis vescatur. Vnde dixerit Alcæus: ἔδω δ' ἑμαυτὸν ὡς πολύπος (quem versus citat Athenæus:) *Ipsum me comedo vt Polypus.* Hesiodus quoque ἐν ἔργοις cum Ægyptijs sentiens de Polypo ait, ὁ τ' ἐπόσειθ' ἂν πόδα τένδει, *quique suo exossis pede vescitur.* Præterea Oppianus Halieuticis, ἀλλ' ἀγλαφύροισιν ἀνεξορμένοι θαλάμησι πῆξαι περὶ δαίμων ἔξὸς πόδας ἢ ὡς σέρκιος ἀλλοτρείας. Id ipsum Ælianus asserit, venatione deficiente suis eum vesci cirris, alijs mox pro ijs, qui absumpti fuerint succrescentibus: Heledonem autem πλεονασμῶ τι λ, ἀπὸ ἑαυτῶ ἔδειν, quod semetipsam edat, appellatam, Polypi speciem etymologici Grammatici contendunt. Nam & Pherecratem, summæ authoritatis virum, hæc eadem de Polypo sensisse tradunt. Quin & Carneadem id ipsum agnouisse manifestum, cum Dialecticam Polypi similem esse dicitaret, qui præ fame suamet flagella pasceretur. Eos vero aucta iam doctrina peritiores factos, in suamet opiniones mox grassari, easque destruere: quæ quidem curiosius à me conquirenda fuerunt, quia Plinius Aristotelem secutus id fieri negat: quique reperti sint corrosa habere brachia, id eis à murænis vel congris euenisse asserit, cum quibus assiduum certamen habent. Plutarchus tametsi in Aristotelis sententiam super hoc nonnunquam illabatur, cum Ægyptijs tamen hoc idem tradit, qui tam præstantium authorum scripta arguere mendacij vereatur: quasi vero non & alia sint animalia, quæ suamet membra in cibum assumant, cum Cercopithecus videamus totas interdum sibimet caudas abrodere, quare cautio est, ne qui animalibus huiusmodi delectantur, carnes eos attingere permittant, quia simulatque carnibus affueti fuerint, eius facti auidiores, morsus in semetipsos vltro conuertunt. Id ego cum hæc scriberem, apud Mediceos proceres domi fieri à quodam efferaciori naturæ Cynocephalo quotidie conspiciebam.

VICTORIA UTI NESCIVS. CAP. XIX.

HOMINEM victoria potitum, ut tamen victoria nescientem, intelligere cum vellent, sacer-
dotes ijdem Congrum & subiectum Polypum pingebant. Qua specie potuisset Annibal figu-
rari, cum strage ea Romanorum ad Canfas edita, Romam oppugnatum ire neglexisset. Aiunt vero, *Plin. ibid.*
quotiens Polypi cum Congris certamen ineunt, à Congris facile superari: cæterum nullam esse Con-
gris facultatem, ut Polypos depascere valeant, quod ij læuore atq; lubricitate corporis, qua sunt egre-
gii præditi, morsus hostium effugiant, & mutilatis tantum aliquando flagellis elabantur.

TYRANNVS. CAP. XX.

QVOD si hominem Ægyptij municipij sui longe principem, sed tyrannica in ciues dominatione
vtemem, notare vellent, Polypum & Locustam adpingebant: Locustæ siquidem dominatio-
nem videntur in Polypos exercere, primasque inter eos obtinere partes, ut apud Horum legitur. Cæ-
terum Aristoteles priores Polypo tribuit, tantoque eum terrori formidinique esse scribit, ut si Locu-
sta Polypum in iisdem retibus esse senserit, præ metu exanimetur quamprimum extincta. Habet hæc
Gammarum fluuiialis similitudinem, longe tamen maior atque vastior est, & albicantior, cum Gam-
mari subnigricent: quamquam & nigricantes admodum Locustas in Ligustico mari esse conspexit.
Pedes huic utroque ex latere quini, ijs adnumeratis, qui in forcipem exeunt denticulatum, octoni ve-
ro Gammaris. Sed est suus de Locusta locus in crustaceorum commentario.

MORIBVS ALIORVM ACCOMMODATVS.

CAP. XXI.

PERVULGATVM vero illud est, ut homo, qui se varijs hominum moribus accommodet, sitque
omnium, ut Latini dicunt, horarum, per Polypum saxi adhærentem exprimat, quem maxime
omnium colorem mutare constat, ijsque similem reddere, quibus appropinquauerit saxi. Huic au-
tem similes esse homines dicimus, qui pro loco & tempore viuendi rationem aucupantur, seque eo-
rum, apud quos degunt, voluntati atque sententijs in omni obsequium proni dedunt, omni post-
habita ingenuitate. Causam demutationis istiusmodi multi reddere conati sunt, eamque alij volunta-
riam, alij naturalem, alij coactam tradidere. Voluntariam, quod id astu quodam faciat. Naturalem,
quod translucidum sit eius corpus. Necessariam, quod præ metu ita transmutetur, ut homo etiam
pro variæ cordis concitatione, hoc vel illo colore genas perfunditur. Voluntariam sane reprehendit
D. Ambrosius, propterea quod Polypus dolo malo hoc faciat, ut incautos ad se pisces trahat, eosque
deuoret. Theophrastus id in genuinam quandam animalis signauit, quod vbi consternatus
sit tuum, ut aliquo colorem mutet, ut hominem facere dicebamus, unde prouerbiū illud emanat,
τὸ κακὸν τρέτε τὸ χρώς, mutatur color ignaui. Formidolosi enim omnino sunt Polypi, propterea quod
admodum frigidi, eaque cum primis demutationis causa perhibetur: id quod apertius Phocylides da-
tinnat: quod si ea sit mutationis causa reprehensionis omnino obnoxius videatur. S. denim plerique
veterum ingenium huiusmodi vsque adeo approbauerunt, ut etiam proponerent ad imitandum, ea-
dem causa potissimum Vlysem esse habitum sapientem asseuerantes, quod versuto esset ingenio præ-
ditus, unde ei apud Homerum *πολυτρόπῳ* cognomen, & suuudicus ita suadet Pindarus:

*Plutarchus in carsis naturalibus problema-
te, cur Poly-
pypus colo-
rem mutet
ex Homeri
Iliad. v.*

Ποντίῳ δνεὸς χρωτὶ
Μάλιστα νόον προσφέρων
Πάσις πολίεσσι ὀμιλεῖ.

quam sententiam ita ex commodo transtulimus:

Age age colori Polypi
Mentem apparatus optime
In vrbe qua velis mane.

Suadet hoc ipsum Theognis, cuius sententia eadem cum Pindarica:

Mentem habeas quam multicolor dum cautibus haret

Polypus,

Est enim vbi Theognidianus versus ita legitur:

Ἡλιπὸς ὁ νόον ἔχε πολυπλόκῳδς ποτὶ πέτρῳ
τῷ προσμιλήσεις, τοῖσι δὲ ἰδεῖν ἐφάνη.

*Id est, men-
tem habeas
vafri Poly-
pi, qui pro-
tinus illa
Se quibus
admoit,
saxi colore
refert.*

Nempe τῆς γοργῆς χεῖρας, vti foro. Cause mutationis coloris in Polypo.

Sedenim improbat hoc Basilius Magnus, adulatoremque vocat Polypum libro *De gentiliū lectione*, quod veluti ille colorem ad subiecti foli speciem demutat, ita parasitus ad audientium voluptatem sententiam studeat variare. Sed quod Pindarus & Theognis tradunt, eo spectat, vt studium omne in calliditate dexteritateque viuendi reponamus, vt simulare, neque non dissimulare, pro loco, pro re, pro tempore, quod obfuturum videatur, apud eos, quibus adhæsimus, euitare scimus: quod si virtute incolumi fiat, neque animi integritatem flagellauerimus, euenire omnino necesse est, vt faciliorem & minus inuidiosam vitam peragamus. Libet vero demutationis istius causas altius repetere, atq; ipsam rei naturam, quantum ad hoc pertinet, oculis scribendo subiicere, tam probabilia mihi videntur, quæ super hoc veteres ex Empedoclis opinione tradiderunt. Porositates quippe exhalabiles inesse rebus omnibus, quas vel cernere, vel attritare liceat: neque enim animalibus, neque plantis, neque terræ & mari tantum, verum etiam lapidibus manifeste insunt spiramenta quamplurima, quinetiam in ære & ferro, omnia enim sponte vitiantur, cum aliud exhalet assidue, parique ratione disilletur, atque interteratur: per porositates enim exiliunt & excluduntur particule illæ interclusæ, quæ ad elementi sui purissimi simplicitatem redire festinant, sæxque corpori adhærescit, quæ rubigo est in ijs, quæ rubigini sunt obnoxia: putredo in ijs, quæ putrefieri apta sunt, atque hinc omnia tendunt ad interniciem. Eam porositatum exhalationumque naturam nonnulli arbitrio suo ἐμπλοκῆς dixere πλυγῶς alij, alij vero ὤσεις τινῶς καὶ περμελεύσεις. Maxime vero maritimis in petris, quæ saluginosa maris aspergine alluuntur refrigeranturque par est partes has, & meatus huiusmodi deprehendi, cum hæ tenuissimo quodam halitu corrumpantur, licet id in solidioribus oculata fide minime possis explorare, propter materię densitatem & pororum constipationem. Cæterum si Polypi carnem intueare, siue vlla prorsus contatione porosissimam, & transmeatibus aptissimam iudicabis: exossis enim ea est, vt Hesiodi dictum vsurpem, & mira quadam raritate perspicua. Cum itaque pauore aliquo perturbatur, tota fere vi sensibili sese colligente, quemadmodum in homine gelidus in formidine circa cor sanguis coit, corpus reliquum præ se quidem satis translucidum, tum maxime rarefit, & transmeabilis apparet: vnde veluti vitrum nitidum, colorem quemuis, albo excepto, propter aliquam omnino crassitiem, quæ suppositum inumbrat corpus, facillime contrahere potest, atque ita transmutari.

D E C H A M Æ L E O N T E .

C A P . X X I I .

INVITAT rei similitudo, priusquam reliqua Polypi significata recensamus, loco hoc de Chamæleonte, deque Taranda dicere: quorum alter colores corporis, vti Polypus pro corporis cui adhæserit, ratione, mutat: alter vicinarum rerum colores nullo tactu, sed sola tantum attrahit exhalatione.

V E R S I P E L L I S . C A P . X X I I I .

χαμαιλέοντες εὐμεταβολώτερον.

PER Chamæleonta Versipellem hominem significari volunt, sed quod nonnunquam Polypo virtuti datur, in Chamæleonte vitiosum semper autumant; quod inutationem huiusmodi non nisi in timore faciat, quamquam in eo & diuerso vitæ tempore colores mutari tradit Aristot. Sane Chamæleon paucas in corde tantum sanguinis habet guttas, quæque sanguine sunt exiguo animalia, omnia frigidiora sunt: quæ frigida idemtidem & timida. Vtcumque vero accipiatur Chamæleontis natura, siue id ingenta vigoris debilitate faciat, siue quod corpus, vti apud Leon. X. P. M. Romæ vidimus, vitreum propemodum atque translucidum habeat, vno omnium consensu versipellis, puta Vlysses quispiam, aut Lysander, aut Alcibiades, per Chamæleontem figurari potest. Hunc, vt Tertulianus ait, pellicula ambit, corporis nullus inest succus, pectus vix à terra suspendit, gradum magis demonstrat, quam explicat, ieiunus semper & defectus, oscitans vescitur, follicans ruminat, de vento cibus. Hoc soli Chamæleonti datum, quod vulgo dictum est, de corio suo ludere. Quod vero apud Plinium legitur de portentosa eius magnitudine, quæ par sit Crocodilo, viderint alij: nam quem nos apud Leonem X. vidimus, vix palmum excedebat.

Plin. lib. 8. cap. 33.

DE TARANDA. CAP. XXIV.

SEDENIM si Taranda innotuisset Ægyptijs, inde potius quam ex Polypo aut Chamæleonte ver- *Descriptio*
 futiæ huiusmodi significatum desumpissent. Fera ea est apud Sarmatas inuentu rara, captuque *Taranda*
 difficilis, de qua Aristoteles Philosophus eo libello, quem de admiranda historia conscripsit, hæc me- *ex Nicolao*
 moriæ prodidit, vt ex Nicolao Leonico, dum is Patauij Aristotelem ipsum nobis ea, qua scripsit lin- *Leonico.*
 ua interpretaretur, audiui: illam quippe apud Gelonos Scythiæ populos reperiri, Bouis magnitudi-
 e, capite Certuino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnes locorum & fruti-
 um apparentias, setarum colores, quibus totum corpus hirtum conuestitumque habet, illico per-
 nutare. Quod si super hoc philosophari liceat animali nondum nobis viso, dixerim ego, quemad-
 modum in Polypo τὸ διαφανές, quo corpus eius translucidum est, & in Chamæleonte etiam trans- *Transpa-*
 reabile dicebamus, ita fetas Tarandæ pari modo perspicuas esse, vt facile coloris cuiuslibet aura in *rens.*
 as transfiliat, diffluentesque ad se ita colores repræsentet.

MENTIS ATTONITÆ CONSTERNATIO.

CAP. XXV.

HOMINEM adhæc, vt ad Polypum reuertamur, subito aliquo pauore ita consternatum attoni- *Polypi ca-*
 tumque, vt neque periculum, neque damnum, quod vrgeat sentire videatur, per Polypum si- *pura quo-*
 nificare mos erat: siquidem is ita meticulosus est, quod Athenæus attestatur, vt vel strepitu audito, *modo fiat.*
 el piscatore viso, minime cedat, aut fuga sibi consulat, vt reliqui faciunt pisces: sed aut saxi, quæ in
 comptu fuerint sese applicat, aut captantis manum apprehendit, cruribusve se alligat, neque alia fere *Eadem Pli-*
 t eorum captura. *nius lib. 9.*
cap. 29.

POESIS. CAP. XXVI.

ADDUNT & hoc hieroglyphicum inueniri, vt si sacerdotes ijdem Ægyptij poësin exoticam si- *Πολύπο-*
 gnificare vellent (nam de sua sanctius sentiebant) Polypi caput figurarent, quod quidem escu- *δο κα-*
 ntis appositum suauissimi saporis ganæq; iucundissimum esse perhibetur: cæterum horrenda pro- *Φαλή.*
 gio saque fomina parere deprehensum est. Quocirca si quis futura de infomnijs consulturus esset, *Hæc à Pli-*
 o escu Polypi abstinere præmoncebatur, perinde ac etiam ne fabas ederet. Per similem autem huic esse *tarcho in*
 pœtice diſcitabant, quæ fabulas amatoriasque illecebras seſtaretur, ipso quidem dicendi lepore de- *lib. Quo-*
 ctabiles, sed bonis moribus & honestiori disciplinæ maxime perniciosas: cuiusmodi genus Mere- *modo sint*
 iculas appellauit Plato, & ab inculpabili ciuitate sua iussit exulare. Nolim tamen in hoc albo diu- *adoleſcen-*
 itiam illam poni, quæ sanctioribus est moribus accommodata, quam non nihil habere diuinitatis non *tibus audi-*
 ſiciatur Aristoteles, quam cœlitus afflari confirmat Plato, quæ apud omnes gentes nationesque *endi poeta,*
 omnes in summo semper cultu habita, ipso etiam sanctitatis nomine celebratur. *qui sic re-*
fert.

DISCESSIO SVBITA. CAP. XXVII.

ÆGYPTII ad hæc, si quem ita pertinaci animo amantem, vt amata relinquere minime posse *Polypi escis*
 videatur, subito tamen euentu aliquo abalienatum significare si vellent, Polypum & pulica- *addictissi-*
 am herbam adpingebant. Polypi enim ita escis adhærescunt, vt auelli inde non possint, & quam- *mi.*
 inque rem apprehenderint, tam firmiter tenent, vt adglutinati videantur: quod ab Homero sum-
 um Ouidius ita luculenter expressit, Metam. quarto:

Vt que sub aquoribus deprensam Polypus hostem

Continet, ex omni demissis parte flagellis.

os enim potius detrunces, quam possis vlllo conatu petris, aut quicquid apprehenderint, auellere, &
 Nazianzenus ait, si quis eum de cubilibus trahere per vim velit, aut è petris aliquid euellet, aut cer-
 è carne ipsius petris affixum aliquid relinquet. Admota tamen cunila herba resiliere protinus dicunt,
 quod odorem eius ferre non possint. Quæ vero sit cunila siue pulicaria, quamque varijs nomini-
 bus ab authoribus appelletur, suo commentario inter saginea significata differuimus. Aiunt &
 quam dulcem superinfusam eadem pollere vi, quod natura ipsa Polybus dulcia omnia auerfetur, &
 non gaudeat amaritudine: eaq; de causa non inueniri Polypos in Ponto: quia mare id multis aqua-

rum dulcium corruijs ſupra aliorum marium ſaporum dulceſcere quodammodo videatur. Alij marid à Polypo vitari putant: quia ſit animal ob imbecillitatem ſuam frigoris impatiens, mare vero illud ad Boream quippe vergens, aſſiduis pene frigoribus obnoxium eſſe, manifeſtum.

A M O R I S F I R M I T A S. C A P. XXVIII.

Polypi morſu Delphini detenti.

VT vero demum ad eam Veneris ſtatuam deueniamus, quæ cauſa fuit, vt tam multa ſuper Delphino & Polypo conquireremus, ſuperſuum quidem eſt ſuper Delphino dubitare, cur Cupidini adijciatur, cum amoris in eo ſigna tot deprehenderimus. Quod autem pertinet ad Polypum, erant qui amoris firmitatem ex Polypo ita Delphini morſu detento intelligendum contenderent, id quod ex ipſa ſeſe applicandi pertinacia, qua inſignis eſt Polypus, conijciebant. Ego vero tres argumenti huius interpretationes excogitaui. Vel enim pauorem & ignauiam, quæ vitia Theophrastus in Polypopræcipua deprehendit, deuoranda eſſe amanti homini dicendum, Delphini in eorum locum promptitudine atque agilitate adſumpta: quandoquidem, vt ait Ouidius, *Ingenij eſt experientis amor*, atque vbi multa in hanc ſententiam diſputauit, concludit demum, vt

Qui non vult fieri deſidioſus, amet.

Plin. lib. 9. c. 29.

Vel, quoniam diligentiffimus eſt rerum cumulator Polypus, intelligi poſſe arbitror, facultates omniquam uilibet cura & diligentia congeſtas, cito, vbi amore capti fuerimus, prodigi, inutiliterque diſſipari. Quam extemplo enim, ait Lyſiteles Plautinus, ſæuis ſagittis percuſſus eſt, illico res foras labitur, liquitur, & quæ ſequuntur. Vel qui Delphinum amoris indicium eſſe oſtendimus, Polypum verſutia, dicere poſſemus, admoneri nos eo ſigno verſutiam amanti cum primis apprehendendam, & quod fieri ſolere Plato dicit, in amata rei mores tranſmigrandum: vti quippe Polypus in colorum mutationibus, prout vnicuique rei adhæſerit, facit. Sedenim ea potius de cauſa Veneri Polypum ad ſculpi exiſtimandum, quod inter piſces ſit omnium ſalaciſſimus, adeoque libidini deditus, vt nimirum Veneris vſu omnibus defectus viribus debilitetur, neque iam ad cibum ſibi conquirendum idoneus effectus, minimo negotio ab alijs capiatur, & à paruulis quibusque piſciculis, Cancellis & Cancris exedatur, obſeruatum ab Æliano. Quinetiam aiunt eos ob huiusmodi nequitiam non amplius anniuuere; id quod eadem de cauſa Paſſeribus etiam accidere tradit Ariſtoteles. Quin & Polypos etiam, fœninas, propter crebros partus, ocyſſime deficere. Quanquam aliquando repertus ſit Polypus cetacei generis magnitudinem exceuiffe, qualem illum Græci prædicant, qui Puteolis per ſubterraneum cauum ingreſſus, noctu apothecam ſaſamentorum plenam depopulabatur (cuius enim amaritudinis auidiſſimos eos eſſe paulo ante oſtendimus) donec re demum patefacta, vix à magno hominum numero conſectus eſt.

H Y E M A L E S O L S T I T I V M. C A P. XXIX.

Lib. 2. c. 7.

ADDEMYVS & illud, in manuſcriptis Hori codicibus legi *Ἄνο πολυπόδες ἄνω ἐπιγερομένοι ἐ βεβηκότες δεῖμον ἡλίῳ, τὸν ἐν ταῖς χειμερίαις τετραῖς, σημαῖσι, quod eſt, duos Polypos vinculis coercitos, & progredientes tamen, curſum Solis, quem in brumali conuerſione peragit; ſignificare. Quanquam impreſſorum codicum lectio, quæ eſt *Ἄνο πόδες*, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt, ſi pedes illigatos pinxeris, qua id ratione tuearis. At de hyemali conuerſione fermo eſt, quæ vt ſphæra cōſideratione manifeſte licet inſpicere, progreſſum Solis omnino contatiorē oſtendit: videtur: in vltimis enim Sagittarij & primis Capricorni gradibus, Sol ad horizontem vix loco dimoueri, aut quam lentiffime diurnos parallelōs conſicere videtur. Ad cuius rei tarditatem accedit, & eorundem parallelorum iſdem ferme diebus repetitio, dum conuerſio peragitur, vt ſtare loco potius Sol, quam quocumque motu ſuo progredi videatur. Quare ſiue pedes, ſiue Polypos colligatos acciperis, malueris, nō ſum admodum laboraturus: mihi ſatis fuerit, & codicum ſuper hoc varietatem, & ipſam rei, quæ ſignificatur, hiftoriam declaraffe. Tu vero, quanquam cogitationes has noſtras ſublimiſſi doctrina tua longe inferiores intelligas, pro ſumma tamen humanitate, qua præcipue commendaris, deſpicere haudquaquam velis. Nihil enim in rerum natura temere à Deo factum: quique Deo, tu facis, propinquius adhæreſcunt, nihil quicquam aſpernari debent, quod eodem, vnde originem traxerit, periodo quadam ſua redire animaduertent.*

IOANNIS PIERII VALE-
RIANI HIEROGLYPHI-
CORVM

LIBER XXVIII.

DE IIS QVÆ PER TESTVDINEM, CO-
CHLEAM, CANCRVM, ET ID GENVS TESTA-
cea significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD AMPLISSIMVM PATREM LIVIVM PO-
DOCATHARVM CYPRI ARCHI-
EPISCOPVM.

ROXIMIS hisce diebus, Amplissime pater, cum mihi agalmatum tuorum supellectilem aperires, antiquissimique operis, ex ære, auro, argento ducta, & marmore calata signa numismatæque plurima veterum illa ingeniorum atque artium monumenta minime contemnenda delectabili spectaculo mihi proposuisses, habere te opera hac in delitiis, ea plurimum de causa dicebas, quod à summa claritatis viro Ludouico Podocatharo Cardinali Capitaquensi patruo tuo comparata congestaque fuissent. Quem virum generosis natalibus insignem, Medicina celebrem, Philosophia clarum, vita integritate laudatissimum, virtutes ipsa in omni vita colore cimia, ad amplitudinem eam extulerunt. Proinde quiduis esset apud te, quod illius memoriam renouaret, siue vestis, siue vas, siue libri, siue quæ tam multa extant doctrina eius commentaria, tanquam sacra omnia à te custodiri, & in honore etiam haberi: dignum quidem eius hominis institutum, qui optima quæque sibi ad imitandum proposuerit. Quæ quidem cum tibi acciderent iucundissima, eo quoque non parum delectari videbaris, quod ego multa in veterum monumentis illis, & mystica & in doctrina alicuius recessu delitescencia inter spectandum excitabam, interpretabarque: cuiusmodi illud fuisse memini, quid sibi vellet Testudo Veneris subiecta pedi: quid ab ære cuprove Damasceni operis in usum, vt coniectura erat, bulla facta, cauda quippe replicata, qua lorum licitum transmitti posset, atque ita gestari: quid in numis aliquot Testudo alia. Quæ tibi cum exposuissem, populari tibi scripto credita exhiberi: quod quidem libentissime feci, cum id semper studuerim, vt quacumque possem ratione meum erga te animum aperire, id sedulo faterem, quod incomparabilis probitas tua, benignissimaque clemencia, & egregia quadam mentis tue sinceritas exigere videbantur. Accedebant & beneficia in me promptissima vultus alacritate collata, & quod literatos omnes quacumque posses occasione demereri, semper appetijisti. Sed gratiam parum me tibi prestitisse videbar, si Testudinis tantum significata conscripisssem, addidi ad eam quedam ex eodem testaceorum genere, quæ non minoris mihi visa sunt eruditionis, quam quæ Testudine super efferebantur. Multa enim hieroglyphica Ægyptij sacer dotes ex Cancro, Locusta, Pinnis & huiusmodi aliis desumpserunt, quæ omnia quantum memorie succurrerunt, vno commentario enarrata conscriptaque tibi dedici. Tu quotiens in agalmatas illis tuis vel cusa, vel sculpta incisa que videris, aut mensis illata conspexeris, Pierij tui memineris. *lim, qui te summo cultu, summaque semper est obseruantia profecutus.*

DE TESTVDINE. CAP. XXX.

[ESTVDIO igitur, inter crustacea primum occupabit locum, quoniam ipsa narrationis istius argumentum præbuit, & pictura eius in hoc symbolorum genere est admodum speciosa.

IN

IN POTENTIORIS DITIONEM REDACTVS.

CAP. XXXI.

A Plin. lib.
9. c. 10. hac
omnia.

HOMINEM in potentioris cuiusquam potestatem adeo redactum, vt nullum iam speret effugium, ostendere qui volunt, Testudinem solari percussam radio, ac supernatantem in aqua summo pingunt. Ipsa enim vehementioribus Solis radijs impetita ita exsiccat, vt in gurgitem de ferri nequeat, idque præcipue mari Indico, vbi & multæ & magnæ sunt, & Solis vis acrior, vnde fit, vel facillime capiatur, vel cum in prædam mergi non possit, inedia extinguitur.

FORTVNARVM CONTEMPTVS. CAP. XXXII.

FVERVNT ætate nostra ingenia perelegantia, quæ cum varijs fortunæ ictibus impeterentur, quos contra mira adniterentur alacritate, fortunæ aduersæ contemptos impetus, per homines naufragum in Testudinis huiusmodi agitæ fluctibus tergus insilientem, effingerent, solari addit radio, cuius beneficio ne absorberetur accideret.

VIRGINVM CVSTODIA. CAP. XXXIII.

Veneris simulacrum à Phidia factum quo modo. Sumptum à Plutar. lib. De præceptis coniugalibus.

CVR vero Phidias cum Veneris simulacrum Eleis ex auro & ebore conficeret, Testudinem altero eius pede pressam apposuerit, multi quæsiuere: præsertim cum Pausanias rei significatur alijs relinquat interpretandum. Sedenim illud potissimum ex interpretatione prudentum fertur Phidiam innuere voluisse, virgines custodiendas esse, coniugatas vero domus curam gerere, ac taciturnas esse debere: vtramque enim id primum omnium decere, quod Plutarchus in Coniugalibus præceptis exponit, qui oportere ait mulieres à Luna diuersas esse, quæ cum iam à Sole abscessit, lucis claraque cernitur: eadem cum Soli successit, evanescit, contra vero debet vxor modesta præsentantum viro à cæteris conspici: eodem vero absente, domi agitare ac sese occultare. Nam & Salomon VII. cap. Sapientiæ, inter reliqua meretriciæ procacitatis signa id etiam notat, quod domi se cohibere non possit, sed publica loca, fora, plateasque celebret. Et Paulus ad Timotheum viduas damnat adulescentiores, quæ otiosæ discunt alienas domos perambulare. Confucius vero mulieres testudine secum imagines gestare, quas Veneri dedicarent, ex eo manifestum, quod Thessalæ matronæ Laida meretricem illam inelytam lignis Testudinibus zelotypia concitatæ interemerunt in templo Veneris magno populi conuentu: ob quod facinus erexere postea templum Veneris profanatæ, quæ nefandam eadem in templo admiserant, vt confessione sceleris veniam petentes Deam sibi placarent. Hic gestaminis fuisse Testudinem tuam facile crediderim, cum ita concinnata sit, vt licio suspendi possit. Apud Ægyptios autem tanta erat pudoris cura, vt mulieribus interdictum esset calceoribus, vt quo prodire palam verecundarentur, ac veluti Testudines intra sua se tecta cohiberent. Hinc: Antisthenes ansam nactus eludendi Atheniensium vanitatem, se nunquam solo, in quo nati essent, exesse fuisse glorientium: *Commune hoc, inquit, habetis cum Testudine & Cochlea.*

D. Laertius in eius vita.

MVNIMENTVM. CAP. XXXIV.

Auctor Suidas.

Idque à similitudine reptilis, quod caput eius exerat, mure reducat, que falsi dicta.

ALII per Testudinis corticem munimentum intellexere, quod ita eam natura munierit, vt contra tela possit ipsa perse sufficere, & iniurias propulsare. Hic itaque receptus, & ad omnes incus oppositum propugnaculum, ansam dedit adagio, vt quotiens aliquid valde tutum velin nus innuere, inprimisque securum esse dicamus, ὅσον μέλει τῆ χειλὸν μύϊον, quantum Muscarum sollicita est Testudo. Cuius omnis felicitatem secuta Cæsariana familia, domesticum eum morem habuit, vt parua domus eius in testudineos alueos excepti lauarentur. Quapropter Cesonius Posthumus nato iam Albino filio, cum ingentem Testudinem à piscatore muneri accepisset, vir literatus iam inde magis spem concepit de futura filii nobilitate: curari itaque Testudinem iussit, & infantuli in ministerijs curari. Exemplaria Hori quæ impressa circumferuntur, in huiusmodi significatum ὄρετυζ. ὄρετον habent, interpretesque Coturnicis os reddidere. Sed in manuscriptis codicibus ὄρετυζ. ὄρετον legi, quod factum ad hanc sententiam: Testudines enim Orygas appellatas, παρα τὸ ὄρετυζ, quod fodere est, vel excavare, apud Vitruuium legas, à quarum similitudine bellica etiam machina ad fodiendos, excavandosque muros comparata, Testudinis nomen habet: nam & Horus significati istiusmodi causam reddidit.

urus ait, *διότι συναδύεις ἐστὶ τὸ τῆς ζωῆς ὄστρον*, propterea quod os animalis huiusmodi difficulter admodum frangi dissoluere potest, quod in munimenti significato quid sibi velit Coturnicis os, haudquam video.

Vnde testudineum incisum dicimus.

MORS DIFFICILIS. CAP. XXXV.

HOMINEM lethalibus vulneribus quantumvis alte acceptis difficillime morientem, per Testudinis abscissum caput apte pinxeris: quandoquidem tanta inest eius carni viuacitas, vt earum caput præsertimque marinarum, auulsum, busto coniuuantes aliquamdiu oculos ostendet, conuenientque ad admotam manum: quinetiam si ad os eam admoueas, mordere etiam adnitatur.

SEGNITIES. CAP. XXXVI.

ALIAS pigrum segnemque hominem, aut rei cuiuspiam tarditatem atque contationem significare qui vellent, Testudinem gradientem pingere consueverunt, quam Pacuuius feliciter Tardigradam appellauit: lento enim adeo gradu mouetur, vt in prouerbum emanarit in segnes & pigros. Hinc Plautinus Ægio, *Testudineum hunc tibi grandibogradum*, inquit, *si sustem sumpsero*. Et apud Amianum lepidissimum distichon legas de Testudinis tarditate:

*Θᾶστον ἔην λευκὸς κόρυκος, πηνὸς τε χελῶνας
Εὐρεῖν, ἢ δοκιμον ῥήτορα καππαδόκων
Promptius esse albos Coruos, volucresq; Chelonas,
Quam quemquam esse probum rhetora Cappadocem.*

Huc referri potest Adagium Diogeniani, *Πρότερον χελῶνη παρὰ δεξιᾶται δασύποδα*. Prius testudo cursu leuorem præserierit.

Quinetiam asserunt animal hoc contagiosa adeo pollere segnitate, vt si pes eius dexter inferatur nauis, id ire tardius credatur: quod obseruarunt Magi.

MORDACITAS. CAP. XXXVII.

VNT qui mordacissimum hominem atque egregie maledicum, per Testudineum caput exertis dentibus intelligi velint: nam Testudo ore est omnium robustissimo, quippe quæ quicquid dentibus apprehenderit, vel lapidem etiam perfringit ac deuorat.

PELOPONNESII. CAP. XXXVIII.

N Peloponnesium numis Testudo cudebatur: vnde, vt legere est apud Pollucem, distichium illud emanarit, *τὸν ἀρετῶν ἢ τὸν σοφῶν νικῶν τε χελῶνας*, quod in adolescentiæ nostræ præludijs natio quibus ita transtulimus:

*Quando Chelonis vincitur sapientia,
Atque ipsa virtus, Atticum vt prouerbum est.*

vnde obolum Eupolis *κατὰ χελῶνον* dixit. Ad id vero quod Peloponnesiaca erat moneta, lapide Testudinis cum Achæi expeditionem aduersus Zacynthios meditarentur, eos admonuit, vt cauerent ne more Testudinum caput extra Peloponnesum proferentes, in periculum aliquod inciderent.

A. T. Livio de bello Maced. lib. 6. Meminit et Plutar, in vita T. Flaminij.

DE CANCRO. CAP. XXXIX.

ESTUDO in numis obseruata, alterius numi reminisci facit, in quo Paguri forma cusa est: quare hinc ad eius generis significata transumus.

COEL. CAP. XL.

CANCER in numis, compactile scilicet genus id, quod corpore est obrotundiore, cuiusmodi plerique cœleste signum figurant in Zodiaco, Chiorum indicat Rempubl. Tradunt id & Pollux alij: sed enim nisi quispiam author esset, munus argenteus id saxis indicaret, in quo Pagurus is est in inscriptione superne ΚΑΙΩΝ, inferne ΔΕΥΚΙΠΠΟΣ.

SPEI FRVSTRATOR. CAP. XLI.

PLERIQUE hominem à pulchris inceptis desistentem, & spem omnium ignauitèr frustrantem, intelligi cum vellent, Gammarum nostrum fluuiale pingere soliti sunt, manu ad os eius inserta: nam is, cum à te capi facillime posse putes, retrorsum velocissimo sese cursu eiaculatur: vnde vulgo etiam in aliqua re falsis, quam se nactos arbitrarentur, Gammarorum venationem obijcimus. Nec vero recessus obliquatio adeo Cancris propria est, vt Aristoph. Pace, dixerit, *ἄποτε νικήσεις τὸν καρκί-*

*Alius
propheta,
id est, ef-
ficius.*

αεπινοα ἔπ' αὐτῷ β' αὐτῷ, *Rectum iter vi carpat Cancer, non viceris vnquam.* Atque forte non deerunt qui dicerent huiusmodi mihi sæpe negotium facebant, si vnum aut alterum nostri huius argumenti interpretamentum meo probabilius, quod facile poterit euenire, compererint. Neque mihi profuerit, rem Latinis ingenijs hæcenus intactam, excogitasse, primumque in lucem efferre, me scilicet omnia non vidisse clamitabunt, eorum, quæ ex paucis didicerint obliiti: cum tamen omnia ea, quæ ad hoc negotium accommodari possunt, non vna hominum vita, sed neque multa etiam secula sint indagari suffectura.

INCONSTANTIA. CAP. XLII.

*Idque sem-
per obliquo
corpore. &
in omnem
partem
mouens
gressum.*

SCITE admodum Ioannes ille cognomento Scholasticus, scalarum anacephalæosi, hominem quomodo risui indulgeat, modo luctui, modo austeritati atque temperantiæ se reddat, modo delictis diffuat, & voluptatibus implicetur, Cancro æquiparauit, nunc ante, nunc retro, nunc in transfuersum gradienti, mira que vitam inconstantia traducit: virque is sapientissimus, de ingenij eiusmodi profectu nihil sibi quicquam pollicetur, quod ad vllam sit vnquam frugem peruenturum.

SOPHISTA. CAP. XLIII.

*Hinc
αεπινοα,
quasi
αεπι-
νοα,
à mouendo
capite.
Aristonis
de Diale-
ctica opi-
nio.*

EIVSDEM subterfugij causa sophistam significare qui volunt, Cancrum pingunt: eos enim huic animali persimiles Plato dicit, Euthydemo, quos ubi validiori aliqua ratione deuictos comprehensosque putes, tunc retro fugaci cursu elapsi per diuerticula atque subterfugia, maiorem priorē tibi laborem intentant, si vilem ac inanem proflus curam eos consecretandi susceperis. Sedenim non i Sophistas tantum, sed in ipsam etiam Dialecticam abortum est à Cancro cauillum. Nam Aristoteli Philosopho, vt eam eluderet, dicere solebat, eos qui Dialecticam enixiori conatu sectarentur, ijs assimilari qui Cancris vescerentur: cibi enim admodum exigui gratia, circa ossa tam multa numero, tantum laboris infumi.

SOPHISTARVM OPPRESSIO. CAP. XLIV.

*Cur inter
sydera col-
locati Can-
cer & Ca-
per.*

SPECIES demum illa picturæ, qua Hercules tot immanium monstrorum domitor, in opprimendo etiam Cancelli laborasse porticibus pene omnibus ostentatur, nihil aliud sibi vult, vt veteres interpretantur, quam sophisticas eas nugas huius obritas disciplina. Fabulose vero iocatur Platonem Herculem aduersus Cancrum desudasse dicit. Quod vero Cancer sit inter sydera collocatus nonnulli ea de causa confictum volunt, quia conuersione regressuque tam peculiari eo in animo animaduerso, per eius imaginem ostendere vulerint Solis cursum: qui eum eo progressus fuerit, retrorsum auferri, ac tantumdem aufugere videatur. Veluti Caper opposita ratione confictus, quia ab eo signo, toto poli nostri tractu, altiora petere contendat: Caper enim dum pascitur, acclinu editioraque loca perquirat. Huiusmodi vero commentum non ex orbis totius conditione, sed ex eo nostri situ sphaeraque ipsa ad arcticum obliquata excogitatum est: nam ad æquinoctialem circulum appropinquantibus Cancer deprimi videretur, æquinoctij signa attolli: ad id tamen faceret, quod Solis progressus & regressus omnino à Capricorno ad Cancrum, mox à Cancro ad Capricornum, æto duobus locis æquinoctiali, consideratur.

ARCANA REVELATA. CAP. XLV.

*Qui pisces
face euo-
santur.*

SI quid vero abditum & arcanum luci proditum ac reuelatum ostendere quis vellet, Pagurum: Sciens generis pisces, qui latebris gaudent, face apposita figurabant: constat enim eos nocturno tempore, ad motu lumine, de penitissimis etiam cauernis euocari. Ea vero de causa Cancri ad nocturni luminis splendorem accurrunt, quod id omne genus testacea noctu plurimum pasci solent: copiosiusque est plenilunio ea magis pinguescere, propterea quod liceat his tota tunc nocte pasci, copiosioribusque tunc escis enutrirī, vnde pinguiores fiant: vt ij existimant, qui plenilunio nulla inesse vim cœlitus hæc in crustaceis efficiendi, remque ita ad commodiorem naturæ rationem detraherent, quamuis vna cum Basilio Magno, magna Philosophorum pars sentiat.

INQVILINVS. CAP. XLVI.

INQVILINVM autem hominem ostendere qui vellent, Cancellum illum, qui vulgo Gammarus dicitur, pingebant: is enim semper est concharum hospes, perque vacuas conchulas molles, modo illas, prout excrescit, mutat domicilia, atque ita semper ædes alienas inhabitat.

MAGNA INCOEPTA IRRITA. CAP. XLVII.

RIDICVLVM forte illud videatur, quod commenti sunt nonnulli, Elephantum cum Gammari *Parturiant*
cauda pingere, si magna incœpta frustra & inaniter cessisse notare vellent, non secus ac illud Ho- *montes, na-*
atianum est, ex montium foetura murem ridiculum enasci. Sedenim cum res ipsa det ridendi mate- *secur ridi-*
tam, non ineptem mihi videntur excogitasse huiusmodi speciem, quæ non tam significato, quam pi- *culus mos.*
tura ipsa risum posset excitare. *De Arte*
poetic.

DE PINNA. CAP. XLVIII.

QVÆ Pinnæ commercia cum Cancellis habent, deponere videntur, vt eas Cancro subiungamus.
Nam vt Theophrastus ait, vita fortasse conchis seruari non posset, nisi ope Cancri. Pinnæ au-
tem in concharum genere sunt.

ALIENÆ OPIS INDIGVS. CAP. XLIX.

VIRVM qui se atque sua negligenter curet, neque sine alterius ope consiliove possit consulere re- *Pinna &*
bus suis ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, Pinnam & Cancellum paruum pingere consue- *Cancellus*
unt: nam is in Pinna conditus in vtriusque satagit vsus: conchula enim præ fame patefacta, pisci- *simul picti.*
ali veluti ad escam alliciuntur, quos vbi Cancellus inhærentes animaduertit, Pinnæ statim labra *quid.*
orsu vellicat, illa eo signo admonita concham occludit, atque ita esculentis potitur: eo vero custo-
di priuata, breui, vt Aristoteles asserit, tempore deficit. Hoc idem habemus apud Ciceronem, cuius
roba repetere non fuerit importunum. *Pinna duabus grandibus patula conchis cum parua squilla sociata*
coit comparanda cibi: itaque cum pisciculi parui in concham innatauerint, tum admonitu squille pinna mor-
comprimit conchas, sic d. Similibus bestiolis communiter cibum queritur. Cancellum vero huiusmodi, tum
conatione, tum à custodia, Græci Pinnotherem & Pinnophylaca nuncupauerunt. Est hæc squilla
parua admodum, quam nonnulli Parasitum piscem vocant: vt pote qui sit dapis affectator: colore al-
do est corpore perpusillo, cauda fere semper subter vterum, vbi coactus fuerit, incuruata.

AB INEVNTE ÆTATE LIBIDINOSVS. CAP. L.

QVM vero qui ab incunte ætate cœperit in petulantiam lasciuire, & munera Veneris exercere,
per Pinnam foetus ostentantem suos intelligebant: conchulæ enim huiusmodi in concha geni-
ta, antequam excludantur, inter se quamprimum coire dicuntur, vt non immerito concha ipsa sit
Veneri dedicata, atq; eam ex concha genitam veteres fabulentur. Concha itidem Cyprum deuectam
dicunt, quod nonnulli ad salacitatem referunt, quæ concitetur ex earum cibo: non secus enim ac
Cypræa, libidinosa esse perhibentur. *Cur Con-*
cha Veneri
dicata.

DE OSTREIS. CAP. LI.

OSTREA enim Hellepontiacoludibrio, ne Deo dicam, ita dedicantur, vti Concha Veneri putarim
propter earum copiam, quæ Lampiaceno littore, totoque Helleponto ingens est: vnde Ithyphallico ve-
tis Poetæ ipsi Priapo dicto, ita legitur:

*Nam te precipue in tuis vrbibus colit ora
Hellepontia, ceteris ostreosior oris,*

quæ versus apud Terentianum reperiuntur.

HVMANVM GENVS. CAP. LII.

PER ea vero picta sculptave humanum genus significari, Philosophorum antiquissimi tradide-
runt. Hinc diuinus Plato humanum genus Ostreorum simile esse dixit: nulla enim potuit simi- *Ostreorum*
ludine nostræ imbecillitatis naturam significantius explicare, cum Ostrea indicium esse dixit animi *mystica ex-*
in corporis carcerem & tenebras coniecti: ita enim Deus corpori animam adglutinavit, vt necessa- *plicatio.*
ria non sit hominem corporis affectibus tangi, vel inuitum. Quid vero aliud illa vel diuinæ, vel stellaris *Pulcherri-*
ententiæ scintilla hic patitur, nisi quod dum corpori adhærescit, & vinculis se coerceri sentit, & in *ma para-*
quodam obscuritatis carcere detineri? vnde fit, vt suæ plerumque immemor originis, modo sensui se, *nesis.*
modo appetentiæ subijciat, & alieni facta iuris, cum materia, cui adglutinata est, rapiatur in præceps.

Nam sicut nos à testâ restudinem sic Graeci ἀσπρα ἀπὸ τῶν ἐσπερίων, id est, ostreas à testâ dicunt.

Piscatore igitur Petro opus est, qui nos aut scopulis auulsos, aut de imo maris fundo erutos, Affertori nostro littora reuisenti, pœnitentiæ prunis affos in escam apponat: vt ita absumpti in ipsius Diuinitatis amplexu, ad sublimioris vitæ consortia transeamus. Quod vero testam Ostrea pro pelle habent, quæ sine eorum interitu auferri non potest, eorum sunt hieroglyphicum, qui nec squamas ignorantia deponere possunt diuinis admonitionibus quantumlibet instituti, nec cultrum spiritus suscipere patiuntur: qui quidem, vt Hierosolymitanus Hefychius ait, etsi in mari Baptismatis inueniantur, etsi in fluminibus Pœnitentiæ: abominabiles tamen sunt, cumque vitam sortiti sint in sacri lauacti tinctura, vocationem tamen regenerationemque corruperunt, dum neque pinnulas, neque squamas induere procurarunt, sublimem videlicet vitam, cognitionemque diuinorum, quæ cœlestis est: sed ob cœcato corde in ignorantia voraginibus detinentur, & propterea in his, qui squamas habent nequaquam adnumerantur. Quare Paulus fornicatorem, avarum, idolis seruientem, maledictum, ebriosum, detractorem, legum bonorumq; morum corruptorem, à fratrum commercio submouet. Ostrea enim hæc sunt, & id genus reliqua, quæ sine squamis & pinnulis esse deprehenduntur.

DE LOCUSTA. CAP. LIII.

Difcis, inquam, ex genere cruciæcorum.

LOCUSTA quid iuncta Polypo significaret, eo loco declaratum, vbi Polypi significata recensimus. Quid vero ipsa per se significet, nunc dicendum.

SEDITIONOSVS. CAP. LIV.

POPVLARIS seditionis studiosum hominem significare qui volunt, Locustas duas marinas sese inuicem incurstantes pingunt: videre enim est sæpe vniuersas, tamquam gregis collegium celebrare, dimicare interim inter se cornibus Arietum modo, ac mutua flagellatione inuicem sæuire, & genuinum est ciuibus, inquit Pindarus, inuicem inuidere.

Sic enim Hefiodus.

— Ζηλοῖ δὲ πείσι τῶν γείτων, amulus est vicinus vicino.

TEMPERANTIA. CAP. LV.

QUONIAM vero incidimus in Locustam, nominis adducti similitudine, quid per terrestrem etiam significaretur, explicabimus. Ophiomachum, quem alij Stellionem interpretantur, nos terrestrem Locustam esse comperimus. Per hanc Ægyptij modestiam, temperantiam, atque continentiam intelligebant: quippe quæ nequitia virtutes opposita sunt: ea siquidem Serpentem oppugnat, voluptatem quippe terræ prorepentem allidit. Ipsa autem crura habet, quæ corpusculum alte tollant humo, à terraque interim eorum innixu resiliat, & feratur in sublime, collisoque Serpentis capite intellectu proximior fiat, qui quidem terrenis obrepere nescius, ab ijs disungi abalienarique assidue meditetur. Non dissimulabo hic sacræ lectionis locum, de Præcursoris victu, quem constans fama est Locustis vesci solitum, ἦεντε δὲ ἀκρίδας ὁ πρὸς δευμῶ, τὴ μέλι ἀγροῖον. Sunt qui ab Locustarum campestrium intellectu abhorreant, cauliculosque herbarum nescio quos, quod eodem illi nomine nuncupentur, pro animali comminiscuntur, quibus noster ille veritatis Præcursor vesceretur. Atque Diodorus, & alij authores grauiissimi, populos in Æthiopia quosdam agnoscunt, qui non alio quam cibo vtantur, quam Locustis, ob id Acridophagos appellatos. In India quoque gentem, quibus Mandrorum nomen Clytarchus & Megasthenes dederunt, Locustis ali Agatharchides & alij prodiderunt, trecentosque eorum vicos annumerant. Est autem hæc viridis, & prioribus pedibus longissima, ijsque admodum gracilibus, quos motat assidue. Manifestissime vero in hoc Præcursoris cibo Locustam animal agnoscit Adamantius, dum vndecima in Lucam homilia dicit: *Non habuit domesticum mel, & humana diligentia percolatum, sed syluestre, minus quippe iucundi saporis: vt pote qui eo ad vitam tantum usum & necessitatem, non ad delicias vteretur, ex alitibus vero non grande præpingue vllum, quo se liberius inuitare possit: non aeriuolam, quæ cibum præberet delicatiorem: sed exiguum admodum volucre, quod vix à terra surgeret, saltitaretque potius quam volaret.* Quid plura querimus? constanter asseritur, Locustas ciuifuisse cibum, paruulum animal, & illi satis mundum.

Vt Suidas & quidam alij.

FAMES. CAP. LVI.

SVNT qui per huiusmodi Locustam famem intelligant: propterea quod magnam satis inferunt calamitatem, cum agminatim innumerabili aliquando multitudine congregata segetes inuasent.

rint, magna clade radices abrodentes: quare Diuinatrix apud Theocritum dicitur. Cum enim apparuerit, famis est prænuncia. Multa Locustæ huius significata ponit Eucherius, sed quoniam nullam super illis causam addacit, in quo nos præcipue verlamur, ea prætermittenda iudicavi: vnum illud tantum tangam, quod per comparationem Resurrectionis Dominicæ similitudo quædam sit, cum assultum Philo dicat per Locustam significari: nullum enim è terrestribus animal tanta se pernicitate proripit in saltum, si corpusculi rationem habeamus. Sed hæc alij viderint.

P E D E S. C A P. L V I I

INVENIES in Diuinis literis aliud Locustæ huius hieroglyphicum, vt apud Salomonem Ecclesiaste, pro Pedibus poni, eo quod animal id pedum longitudine pro corporis modulo omnia excedit animantia. Scriptum igitur: *Florebit amygdalum, & impinguabitur Locusta*: hoc est, superuenient cani, & pedum accedet tumor, podagra scilicet, quæ plurimum ætatem grandiolem infestat, quod nos à sexto supra quinquagesimum quatuor iam annis non sine cruciabili dolore, acerbissimaq; studiorum iactura cogimur experiri, hæreditate hac ab auunculo relicta, & vna cum accepto ab eo sacerdotio miserabiliter alita. Alibi tamen Salomonis verba ex Hebraico codice diligentius examinauimus, quod super his varia est multorum interpretatio.

Theocr. in Messorib. Μένους καλαμασάς, id est, locusta stipularis diuinatrix. Eccl. c. 21.

D E C O C H L E A. C A P. L V I I I

ADDETVR his Cochlea, inter esculenta piscium vice pauperibus accepta: quæ tamen olim altis affecta, illataque mensis, Romanas delicias auxit.

T E R R E N I S A D D I C T V S. C A P. L I X.

PER eam diuinæ lectionis interpretes fere omnes animum terrenis affectibus mancipatum intelligunt, inde similitudine libenter sumpta, si quem sensui deditum, vt voluptatibus brutorum instar inhesitantem ostendere voluerunt. Hesiodus eam felici compositione *Φερέσιον* appellauit, quam domi portam dicere possemus, quod ita sit domui suæ applicata, vt eam secum assidue portet.

Ad hoc forsam facit Plutar. in lib. de amore diuinarum. Κονλις, Cochlea vita.

D E S E P I A. C A P. L X.

SEPIAM quidem inter crustacea recensere minime congruum videbatur: quia tamen dorsum osse illo integumento instar clypei munitum habet, huc ipsa etiam transferetur.

P V L C H R A I N C O E P T A T V R P I T E R C E -
D E N T I A. C A P. L X I

ID vero præcipuum super Sepia significatum apud Ægyptios sacerdotibus erat, vt per eam significarent hominem, qui multa, pulchra & magna pollicitus, daturus omnino speciosa virtutis exempla videbatur, & per summam inde ignominiam fœde lapsus, omnium fefellerit expectationem: ea enim cum spectandam se venatoribus præbuerit, simulatque in se aciem instrui conspexerit, & classicum cani, atramentum in aquas euomit, quibus infectis, demptaque ita venatoribus congregiendi copia, elabitur. Quod si inter fugiendum acciderit, vt aperto iterum campo deprehendatur, statim in effusam atramenti nubem se recipit, atque ita sæpius ac idem talem frustratur venatoris spem nulla sui facta copia vt deprehendi possit, idque non in congressu tantum facit, sed plerumque etiam ludendi studio quodam, atque etiam insidiandi. Effundunt vero suum id atramentum & Polypus & Lolligo, quam vulgo piscem Atramentarium vocant: verum ij non nisi metu percussi, Sepia vero non modo cum metuit, verum, vt dicebamus, animi interdum gratia. Ei vero atramento tanta vis inest fuliginis, vt si in lucernam addatur, summotis reliquis luminibus, adstantes omnes fœdo liuore coloratos ostendet, vt Æthiopes videantur.

Hac Plin. lib. 9. c. 29. Hinc Hora. in Ser. Hic nigra succus lolliginis.

T H E T I S, E T S I M V L A T I O N V M I N V O L V -
C R I S O B T E C T V S. C A P. L X I I.

HVIVSMODI vero occultationis causa confictum à Græcis crediderim, Thetim in Sepiam commutari solitam, dum vel eluderet, vel ferio fugitaret Pelea illam insequentem. Nam & promontorio cuidam in Iolco Sepiadi nomen inditum, vbi factum hoc perhibent. Ita deniq; hominem,

Nat. Com. Mythol. li. 8. cap. 2. ex Zen. histor. Ab. Chil. 2.

qui multisimulationum inuolucris tegetur, essetque occultæ multiplicisque naturæ, per pictam A Sepiam notabant.

MENDACIVM. CAP. LXIII.

ALII mendacium ex hoc figmento intelligi volunt: propterea, quod vt Grammaticus Tryphon ait, ἐν τοῖς ἐξάτοις μέγην μελαινεταὶ καὶ ἀμαυροῦνται, in extremis quippe partibus nigrescit, & obscuratur. Callidi enim impostores, mendaciorumque confectores, solent semper aliqua præijcere, quæ vera, clara & aperta videantur, quibus inspectandis dum oculi sunt intentiores, astute mox mendacij nubem offendent. Quoniam vero atramentum id, quo sese occultit effuso, in cauda est, ea de causa Melanuros appellatur. Atque hoc Pythagoram intellexisse volunt cum præcipit, μὴ γέεαθ' τῶν μελανύρων, de ijs, qua nigra sunt cauda gestandum non esse. In hanc vero sententiam præclare Cicero ad Q. Fratrem: Multis enim simulationum inuolucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur ynius cuiusque natura, frons, oculi, vultus per sepe mentiuntur, oratio vero sapissime.

IMPROBITAS. CAP. LXIV.

QUOD tamen symbolum Plutarchus libro De liberis educandis, ita interpretatur, vt subostendere dicat, commercium cum improbis non habendum, eos scilicet, qui à virtute ad turpitudinem se recipiant, fugiendos. Nam & apud Romanos, nigrum vel atrum pro moribus infamibus & perniciosis accipitur. Hinc illud diuulgatum: Hic niger est, hunc tu Romane caueo. Porro dies atri, qui sunt infaufti, inauspicati, lugubres, & infelices appellantur: quamuis nostri vulgo dies atros intelligant, qui ieiunijs destinati sunt, quibus quidem & corpus macerandum, & à carniū delicijs præcipitur abstinendum.

LITERÆ. CAP. LXV.

ÆGYPTII sane cum literas significare vellent, iuncum, cribrum, & Sepiam ponebant, de quibus sigillatim disputare alterius loci est: nam eorum omnium, quæ literas & disciplinas indicarent, certum conscripsimus commentarium. Quod vero ad Sepiam attinet, quæ pro Theca atramentaria poni solita sit, ac perinde literas scripturamque ipsam significet, non apud Ægyptios tantum habetur, verum & apud nostros, vti Persianum illud ostendit:

*Tum queritur, crassus calamo quod pendeat humor,
Nigra quod infusa vanescat Sepia lympha.*

Atrmentum sane Græci σπηδίοπικον appellant, Tholos vero est Aristoteli, qui Sepiæ inest. Hesy chius ex eo vocabulo turbamentum interpretatur: id enim πταρογυμένον ostendit.

VIRI AMOR IN MULIEREM INFIDAM.

CAP. LXVI.

SVNT qui amorem coniugalem in viro firmum, in scemina lubricum, significare si velint, Sepiam stridente confossam, pro istiusmodi rei hieroglyphico faciant: propterea quod in eo genere, si scemina percussa fuerit, accurrit mas opem allaturus, sceminæque quacumque potest ope auxiliari contendit: quod si mas ictus fuerit, scemina sui tantum sollicita, quam primum fuga sibi salutem querit.

TEMPESTAS. CAP. LXVII.

SVNT & tempestatis argumentum Sepiæ: nam pictæ, ita vt in aquæ summum exiliant, magnas procellas paulo post erupturas indicant. Causam reddit Plutarchus: quia cum mollia omnia frigus impendio caueant, hæc vna præcipue cum sit ea carnis nuditate mollitieque, neque testa, neque pelle, neque squamis munita, sed vnum tantum tegumentum osseum in dorso sortita, tempestatem facillime præsentit: igitur veluti frigus euasura, neque non agitationes, quæ in imo mari fiunt, exilire, & incommodum illud videntur euitare. Quare Polypus etiam pari propemodum mollitie præditus, ad terram properat, seque petris alligat, ventorum iam iam aduentantium portentum.

DE PURPURA. CAP. LXVIII.

IN hunc gregem veniet & Purpura, suis & ipsa significationibus insignis, de animali quidem, non de colore, qui loco alio tractandus est, præsens erit examinatio.

MALEDICVS. CAP. LXIX.

MALEDICVM hominem probos improbosque æque carpentem significare qui volunt, Purpuram exerta pingunt lingua, quæ quidem illi tam acuta & valida est, vt ea & conchulas, & quascumque sui generis testas perforare possit: quæ cum ita sint omniotæ, frequens illud in edaces dictum emanauit, *Purpura voracior*: de quo apud Athenæum plura comperies.

Athen. lib. Dipnos.

λιχνοτάτη τῶν

πορφυρέων

Plin. lib. 9. cap. 36.

DE GVLA MVLTATVS. CAP. LXX.

ATQVE inde forte prouerbum, quod Purpuræ plurimum per linguam escas inquirentem capiuntur. Et qui hominem qui de ganea pœnas dederit significare volunt, conchylium huiusmodi nassæ per linguam applicitum pingunt: siquidem eius captura in hunc sæpius efficitur modum. Paruæ densæque admodum nassæ Strombus piscis includitur, hunc audissimè captat Purpura, quem simulac illuc oclusum olfecerit, incerta per nassæ iuncos lingua eum assequi contendit, dumque ille volutatione luctatur, ea magis ac magis linguam protendit: accidit vèro vt in eo conatu tumefiat, vt nulla eam extrahendi copia relinquatur, atque ita detenta per linguam captiua fiat. Verum hoc picturæ genus in huiusmodi significatum aliter etiam figuratur, conchulam quippe pingunt, quæ Purpuræ linguam morfu comprehendit. Piscatores siquidem cum Purpuram norint concharum passionem audius appetere, has in nassas magno numero coniectas in mare demittunt, oblongo fune ad nassas alligato: sentiunt optatam escam Purpuræ, porrectisque intra nassarum iuncos linguis, eas infestant, at illæ aculeo extimulatæ incolumitati suæ consulturæ contrahunt sese, corticibusque clausis morfu perquam acri linguam infestam comprimunt, pertinacissimeque detentam haudquaquam amittunt, atque ita pendentes sua captæ auuiditate Purpuræ tolluntur.

Quomodo capitur Purpura.

VNO EXANIMATVS ICTV. CAP. LXXI.

HOMINEM vero interemptum vno ictu ostendere qui volunt, Purpuram saxo elisam pingunt: siquidem infectores aiunt, quas Purpuras in artis suæ vsum parant, saxo vno ictu collidendas, vnde subitarius ille sanguis ad tinctum optimus emanat: quod si ictu fefellerit, neque Purpura statim exanimata fuerit, frustra repeti, quia præ dolore sanguis in vniuersum corpus diffusus euanescat. Hinc aiunt Homerum totiens de ijs, qui valido aliquo vulnere perempti fuerint, Purpurea eos morte subitotulerit. Quamuis ad sanguinem, in quo anima sedem habeat, Seruius hoc referri putat, de quo factis in Accipitris commentario dictum.

Purpureæ mors cur dicta. Æneid. l. 9.

SECESSVS. CAP. LXXII.

SVNT qui secessum per Purpuram ostendant: propterea quod Purpura non nisi in imo reperiatur pelago, vnde verbum apud Apollonium Argonauticon primo, *πορφυρέσκειν*, quod purpurascere dicere possumus, vbi profundum esse interpretes exponit, ea quam memorauimus Purpuræ naturæ repetita. Hinc mare purpureum, pro profundum, Poetæ sæpius posuere.

Virgilius 4. Georg.

In mare purpureum violentior

influit amnis, & Cere

noro mare purpurascere ait,

2. Aca.

DE ECHINO. CAP. LXXIII.

MARINVS huc Echinus obuoluitur, lenticulari propemodum figura, cochleari crusta, scabritie varia: crebris lineamentis rectilineis, quatenus in spherica figura fieri potest, picturata, ijsdem quibus terrestris armatus spinis, verum ijs micantioribus, & nunc cocco, nunc purpura, nunc puniceo colore splendentibus, qua parte rostrum à medio ventre exerit reductior, à tergo gibbior: atque is est, de quo Martialis ait,

Cortice deposito mollis Echinus erit.

DIFFICILIS ATQVE MOROSVS. CAP. LXXIV.

ATQVE vt ad eius significata iam aggrediamur, hominem quicum difficulter, vel nulla vnquam ratione consuetudinem inire possis, ex hieroglyphico eius monstrabant: quippe quem quæua tractare volueris, asperitate renitentiaque, horridum experire, atque itidem ex hoc asperitatem am, quam Horatius damnat, agrestem, incoccinnam, atque grauem, per hoc animal notabant: nam & nomen illi *παρα τοῦ ἔχιν, κατ' ἀντίθεσιν*, pleriq; impositum alicuerant, quia scilicet haberi nō possit propter

Vnde Proverbum:

Ἐχίνος

τρεφύει

τρεφύει

Echino asperior.

Vel quia
Graci
χινον,
hircum
vocat.

propter spinas, quasi Latine velis intra stabilem dicere: quamuis sunt qui de nomine id sentiant, vt Echinum dictum velint, *ἔπει τὸ ἔχειν ἐαυτὸν, ἀφανῶν τῶν σαρκῶν ἐσῶν*, quod scilicet ita sese cohibeat, vt nulla carniū appareant vestigia neque signa.

IUDICIORVM SEVERITAS. CAP. LXXV.

ERANT autem apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, quæ scilicet animalis istius imaginem referebant, quorum in iudicijs vsus erat. Sane iudices, de quibus Pollux meminit, vbi de diæteticis & dicasticis agit, Echinum aheneum, aut opere fictili factum habere consueuerunt, in quem testium dicta, scriptaque iudicia conijcerentur: ex quo significabatur, non licere cuiquam impune illis manus admouere, neque inuertere, aut immutare quicquam, sine graui supplicio.

NAVIGATIO TVTA. CAP. LXXVI.

Plin. lib. 9.
cap. 31.

Echinus
angurio-
rum inter-
pres, pra-
sertim
nautis.

SVNT etiam qui per Echinum tutam navigationem intelligant; ille siquidem imminente tempestate, quam non secus ac terrestris ventos praesentit, attractis lapillis sese munit, arenaq; nauium instar saburra, ne vi fluctuum vlla versari iactarive possit: id enim maxime cauet, ne aculeis exarmentur. Basilius Magnus audisse se proficitur à quodam rerum maritimarum peritissimo, qui diceret, habere se pro comperto, Echinum cum ventorum perturbationem sauitiamq; maris praesensisset, calculum correptum haud exiguum subijisse, seque sub ipso tanquam anchora stabiliuisse. Sane quidem nauis simulac eos id factitare conspiciunt, futuram hoc indicio ventorum agitationem tempestatemq; praesagiunt, nauigiaq; continuo pluribus anchoris infranant. Admiratur Ambrosius in Hexamero, quo ingenio is ista collegerit, quo doctore perceperit, quis ei fuerit auguriorum interpres. Falli sepe homines aere perturbato, quod plerunq; res sine tempestate succedat, non falli Echinum, & homini rationis participi documento esse. Vnde animali tam exiguo tanta scientia, vt non modo quod futurum est infortunium ante prauideat, verum etiam qua ratione impendenti, periculo sit obuiam eundum, non verbis, non sophismatis, non ambagibus oratorij, sed re ipsa commonstret?

MACILENTIA. CAP. LXXVII.

ADHÆC macilentissimum hominem per idem animal intelligebant, cui quidem sit hoc peculiaris, vt nullam intus carnem contineat, foris & spinulas & crustam, vt dictum, cochleariam tantum habeat: inueniuntur in eo tamen nigra quaedam vice carnis, quæ vtrumque sint, à ganeonibus tamen expetuntur. Quod vero ad macilentiam facit, eum ad annum integrum aiunt abstinere cibo. Non relinquam intactum, quod apud Eustathium legi, interna ventris Echinum appellata, vnde Callimachus:

ὅυτε μάλιστα βοῶν ποδένειν ἐχίνον.

De Boue quem cupide magis affectantur echinum.

Idque ea de causa, quod intra se cibum contineat, quod praecipuum est ventris munus.

INSTAURATIO. CAP. LXXVIII.

Echini mi-
ra restau-
ratio.

EXERCITVM, aut quid huiusmodi ex dissipatis reliquijs instauratum, si quis pingendo significare voluerit, non imperite Echini marini dilanationem quandam figurabit: ille enim in frustis discerptus, si projiciatur in mare, confluentibus sponte in vnum partibus, iterum committitur, & efficacissime solidescit.

DE CONCHYLIO. CAP. LXXIX.

CONCHYLIVM quoq; aliquid habet, quod *ἰερωγλυφικῶς* accipi potest: tamen si animal ipsum huc non admittatur, sed quos generat vniones.

LACHRYMÆ. CAP. LXXX.

SVNT qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent: quod scilicet eam maxime comptat esse deceat, & delicijs omnibus affluentem. Gemmae tamen aliquot sua quaedam habent significata, veluti Vniones, quos lachrymarum symbolum esse plerique prodidere: sumptum scilicet à corieoribus, qui lacrymarum profluium per visas in somnis margaritas ostendi tradunt: nam & apud Suidam legas, *μαργαρίται δηλοῦσι δακρυῶν ῥόον*.

IOANNIS PIERII VALERIA-
NI HIEROGLYPHICORVM
LIBER XXIX.

DE IIS QUÆ PER CROCODILVM ET ALI-
QVOT AMPHIBIA SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERVDITISS. VIRVM MATTHÆVM
MACINGVM VENETVM.

POTERIT, & merito quidem, eruditissime Macinge, aliquis, qui non aquo forte erga nos animo fuerit, vtrumq; nostrum ad Christiana pietatis vindices deferre, qui sanctissimū amicitia tam mutua, tam antiqua numen tanto sub silentio, Ægyptiorum quodammodo secuti religionem, coluerimus. Ægyptiaca enim prorsus est hæc superstitio, Deum sub silentio colere. Sed enim qui de pietate aliter quam Euangelia doceant, & sacri canones imperent, vel sentit, vel sibi sequendum credendum-
e proposuerit, is dubio procul impietatis crimine condemnandus, acriterque puniendus est. Manifestum autem est, Ægyptios olim Crocodilum adorasse, quod nos nō modo abhorremus, sed & Poeta veteres, qui mores hominum facile tolerant, modo satyricè derident, dum eorum aliquis dicit, eos portenta colere, modo vt rem magis exacerbent, addunt, Crocodilon adorant. Causam tamen eam Ægyptii allegare soliti sunt, quod Crocodilus silentiū sit hieroglyphicum, quandoquidem animal id lingua careat, & ita silentiū significatum præ se ferat, quod vterque nostrum per octo annos nimium superstitiose coluimus. Ne igitur cauillandi culpam ansam demus, existimavi silentiū huic nūnum remittendum, atq; ita in viam redeundum, id quod, vt tu quoque facias adhortor. Misi itaque ad te sequestrem Crocodilum ipsum, qui quoniam Ægyptiace loquitur, quippe per rerum figuras & signa, causam omnem tibi liquius explicabit. Quoniam vero Crocodilus hic ab intima vsque Ægypto istuc Venetias traducendus fuit, exenterare oportuit, & accuratissime salire loco vero fecis exempta, infarciuimus in vterum eius eadem diligentia sturiam Equum, Phocam, Muranam, Anguillam, & Ægyptiacam quandam Ranam. Animalia inquam hæc vicinjs adduci potuerint, ad te misi, ruptoque ita silentio me piorum consortio aggregaui. Tu, si qua in iis qua ad rem tuam valde inuenieris, arbitrio vtaris tuo, reliqua, qua nullius apud te momenti videbuntur, es nó ερηκας, vt dicitur, iocundas licet.

DE CROCODILO. CAP. I.

QUONIAM à Poetis nostris, atq; etiam à plerisque alijs Ægypto ea est obiecta infamia, quod & monstra colerent, & Crocodilum præcipue adorarent, cur hoc animal inter reliqua apud ipsam nationem sacra, locum haberet, differendum: ita fiet, vt quid imperiti colerent, quid sapientes intelligerent, manifestum fiat, atque inde minus eorum succenseamus Philosophiæ.

DEVS. CAP. II.

COLEBANT siquidem Ægyptij Deum sub Crocodili, quod nō inficiamur, imagine, propterea quod solus inter animalia elinguis esse deprehensus est, quod Diuinitatis munus esse perhibent. Nam & in Pythagoræ symbolis habetur, linguam in primis esse coercendā, vt Deum imitemur. Propterea accessit ad hanc sententiam sapiens ille neq; illiteratus vir, qui opusculum, De moribus, carminib; scriptum edidit, dum eum Deo proximum esse ait, qui vbi ratio postulat tacere norit: Deus enim sub silentio profundoq; silentio mortaliū facta omnia diligenter examinat, omniumq; merita inspicit, propterea vt re, loco & tempore singula moderatur. Quod vero de diis silentium apud eos esset, vel Harpocrationis indicarit, cuius effigiem presso obsignatoq; ore ideo dedicarunt, quod ceremonias ritusque suos

Silentii ad
Deū maxi-
me spectat,
& quare.

Hinc illud

Γλώσσης

πρωτον

ακρον

καρτεϊν,

θεοῖς ἐπι-

μεν &

Lingua an-

te omnia co-

ercere, Deū

imitans.

*Tempus in
sacris Isidis
& Serapidis*

qua ratione instituti essent, in vulgus proolari nolebant, atq; ita sacra inuolui silentio procurabant. Quin & Mercurium illum suum, quem Nilo prognatum patre prædicabant, tanto silentij cultu prosequabantur, vt ne nominare quidem eum fas arbitrarentur. Nam quem *ἄθεος* appellabant, qui Platoni Then, Propertio nostro Theutates est, alium fuisse dicunt, qui scilicet Argum interfecit, quiq; leges illis atq; literas tradidit, à quo Septembrem mensẽ eo nomine vocitarunt. Et Cabalisticæ Dei ministros aiunt propitios nobis fieri, vel si tantum nominis eorum meminimus, aut eorum notas præ oculis habuerimus, signatasve gestauerimus, etiam si ore numquã enunciemus, præcipueq; **TETRAMGRAMMA** TON diuinitus datum nomen ineffabile, nostræ cum Deo reconciliationis signum: propterea quod literarũ, quibus notatur, satis est reminisci. Merito itaq; Helias sacerdotes Bæalis ridet 3. Reg. 18. dum eos adhortatur maiori vti voce, quod eorum Deus in diuersorio forsan esset, aut in itinere, aut certe obdormisceret, ita fieri posse vt excitaretur Sed quid nos tot Gentilium fabulas euoluimus, cum sacræ institutionis nostræ literæ in templis quotidie canant: *T: deus silentium Deus in Sion?* Equum est quippe vt tacito verecundoq; silentio trepidationẽ, quam ex tantæ maiestatis consideratione concepimus, profiteamur. Et, *Sileat omnis terra Deo.* In quam sententiam Petrus apud Ciceronem, *Quæ summo sunt silentio honoranda. Deus enim, vt Cyprian. ait, non vocis, sed cordis auditor est.* Nam & Anna Samuelis mater, quæ typum Ecclesiæ præ se tulit, ante conceptum, cum sterilitatem deploraret, Dominum non clamosa petitione, sed tacite & modeste intra ipsas pectoris latebras precabatur. Loquebatur quidem ea præce occulta, sed manifesta fide: loquebatur nõ voce, sed corde, quia sic sciebat Deum audire, ideoq; quod petebat efficaciter impetrauit, quia fideliter postulauit. Et Publicanus, quẽ Dominus probat, non erectis impudenter ad cœlum oculis, neq; sublati indecenter manibus pectus suatundens & peccata sua contestans, diuinæ misericordiæ auxilium implorabat. Habet insuper Crocodilus eam cum Deo similitudinem, quod eius solius oculi pellicula tenui translucidaq; fronte demissi obteguntur, atq; ita cernat, cum aliis ita minus cernere videatur. Ita oculum Dei perustrare, intueri que omnia res ipsa indicat, cum nõ eum nequaquam cernere aut nostratia hæc explorare plurimum opinemur. Sed quantum pertinet ad sermonem, nostra imprimis est pietas defendenda, apud quos totiens legitur, **HÆC DICIT DOMINVS**, cum simplex sit Dei substantia, neq; membris vllis, neq; compagibus composita: non igitur os neq; linguam habet Deus qui loqui possit. Id vero sic accipiendum vt tũc Deus loqui videatur, cum aliquid inspirat in sanctorum fatidicorumq; vatum corda, vel etiam vocis sonum afflatu suo facit ad eorum aures peruenire. Nam si vox humana aer ictus dicitur, potest & vox Dei dici aer ictus vel vi, vel voluntate diuinæ. Itaq; illuminata mens per Dei spiritum formatur in verba, vnde locutus Deus homini dicitur: quoniam humana fragilitas aliter audire de Deo nõ potest. Præterea, vt Adamantius inquit, veteres Deo sermonẽ attribuere, quia cum rorint homines hoministerio voluntatem alterius alteri innotescere, agnoscunt ea, quæ sibi per Prophetas deferuntur Diuinæ indicia esse voluntatis. Mortales enim haudquaquam intelligerent in hac vel illa re Dei contineri voluntatem, nisi ea locutus diceretur: cum eorum sensus nequaquam percipere possit, voluntatem cuiuspiam per silentium inter homines indicare posse.

O R T V S. C A P. III.

ORTVM ad hæc pingere si voluissent, geminos Crocodili oculos faciebant, quos habet insuis, verum ex toto fere corpore prominentes, & emissitios. Atque ita pars ea, quæ lucis concupiscit, tam insigniter extet, exortui videtur assimilari. Est tamẽ & alia ratio istius significati, quæ animal hoc suapte in nullo parentum iacubitu fomentove, formam & lucem acquirit, veluti Sol p semetipsum exoritur. Crocodili enim tam fluuiales quam terrestres cum in sicco partum ediderint, oua sua terræ committunt gremio, quibus tamen semper assident, dum catuli animẽtur & excluduntur. Locum vero eligunt ad quem summo actu eo anno egressurus sit Nilus, quasi diuinatione quadam oua transferentes. In numis vero aliquot simulacrum Orientis radiato fingitur capite, dextera in altitudinem sublata, eaque passa: quod in Gallieni plerisq; numis habetur, inscriptione addita, **O RIENS AV.** quam quidem manum patefactam, & radios ipsos, Maro non vno loco videtur explicasse

Hæc ad verbum Plin. lib. 8. c. 25. Cæcilienus in 116.

Vbi primos crassius ortus

Extulerit Titan, radiosq; reuexerit orbem.

OCCASVS. CAP. IV.

QUOD si Occasum identidem pingere procurassent, Crocodilum humi toto profusum corpore deliniabant: quippe quadam incubantis specie, sponte enim ad ima quæque ferri gaudent, immerfiq; fluuiis humi libenter obrepunt, soloq; adhærescunt, Delphinorum & aliorum hostium metu, quod norunt quam molli tenuiq; cute in ventre sint. Dies præterea maxima ex parte agunt in terra, noctes in aqua, temporis vtrumq; ratione: noctu enim tepidiorem aquam experiuntur. Ita Solem imitari videntur, qui nobis emergere matutino tempore, vespertino immergi videtur. Adhæc Crocodilo visus in aqua hebes, extra acerrimus: ita illi præcipue accidit, Solis occasu obscura omnia, exortu clara atq; perspicua redduntur.

TENEBRÆ FVNESTVMVE. CAP. V.

TENEBRAS autem (quo vocabulo tam funus, atratumq; pomparū apparatus, quam mortera ipsam, quæ lumina claudit decedentium, intelligebant) significare cum adhibuisset, Crocodili caudam faciebantis enim simulac animal aliquod ceperit, caudæ opera vitur ad exanimandum: ea enim captiuū vincit, ac mox plectēdo conficit. Vis siquidem omnis, ac omne Crocodili robur, in cauda situm. Id vero commode figurabitur, si abditus in specu, sola exporrecta cauda pictus fuerit: nam & illi proprium est spelæa subire, in quibus quatuor interdum menses hyemis inedia pertinaci delitescit, vnde forte tenebrarum deductum est significatum. Sedenim hæc etiam ad eam facere opinionē possunt, quod ideo Crocodilum colerent, quia hinc etiam diuina quædam specularētur. Nam quod Dei ipsius & caput & substantia imperscrutabilia sint, cum Crocodilo faciunt in specu latitante: quare Seraphim faciem atq; pedes Dei vclare ad arcam Domini dicuntur, quod diuinæ maiestatis principium atq; finem verbis nemo valeat explicare, neq; picturatione vlla declarare, definire vero nulla profus circumscriptione quispiam aggrediatur. Quam vero de Deo cognitionem profiteamur, eam ex operibus perpendimus, quod à posterioribus diceret Aristoteles. Quare Gentes admonebat **IESVS** Deus noster: *Si nolitis mihi credere, credite operibus quæ ego facio.* Ita igitur sapientes illi Crocodilum imaginati sunt in specu, cauda tantum exerta absconditum. Nam Psal. etiam 17. dicitur Deus posuisse tenebrastatibulum suum, vt plane significetur, obscura multis & incognita esse, quæ de Deo piis tantū innouerunt: vt pote quæ Deus ipse occultat in tenebris, & vt Origenes Adamantius ait, manifestum est raro admodum peruenisse ad homines Dei cognitionem, idque paucissimis contigisse: siue quod ob mentis hebetudinē ad eius micantissimæ lucis radios cæcutimus, siue quod inquinata mens eius nō recipit puritatem, siue quod humanum hoc corpus adeo seculentum animum obturat, ne possit spiritum eius admittere, siue quod intellectus nostri virtus sit adeo imbecilla, vt inmensitatē eam nulla capere possit cōiectura. Nam & de Moysē legimus, eum, vbi Deus esset, caliginem subiisse, Deique iudicia Prophetæ Abyssum vocare consueverunt. Quin & **IESVS** ipse: *Nemo, inquit, cognouit Filiū nisi Pater, nec Patrem nisi Filius, & cui Filius reuelauit,* & in hanc sententiam passim à nostris plurima. Eaque de causa Ioannes Filium lucem ponit, quia is & seipsum illuminat, & Patrem in conspicuo ponit, qui adhuc lateret in tenebris, nisi per Filij manifestationem innotesceret. Nobis vero nisi lux illa orta esset, dhuc in vmbrosa mortis regione sederemus, diceret Esaias. Vnde autem, nisi diuino dispensante Spiritu, imaginatus est Orpheus dicere, *Nox quæ lucem emittit?* Quod & Psal. mographus: *Emitte lucem tuam & veritatem tuam.* Tabernacula enim Dei tenebræ & latibulum, vt Diuinæ literæ passim memorant. Sed plura super hoc dicturi sumus in Ignis commentario, vbi faces.

PERNICIES. CAP. VI.

IN vniuersum autem per id animal sculptum, malum, damnumve aut perniciēs aliis illata, si Diodoro credimus, apud Ægyptios significabatur, omninoque inexplebilis rapacitatis hieroglyphicum habebatur: animal enim est multæ rapinæ, vnguibus ad discerpendum promptissimis, morsu aspero retroque, vt quod dentibus lacerat, numquam sanetur. Impune vero inter eos enatat, qui se adipe eius feræ perunxerit. Quod fecitasse Firmum Ægypti tyrannum, qui oppressus est ab Aureliano, testimonio Aurelij Festiui, Vopiscus tradit.

SALACITAS. CAP. VII.

De Scinco
ibid. Pl. &
Diosc. lib. 2.
c. 9. qui scin-
gū nominat

ERAT & salacitatis indicium, vt ipsi dicunt Ægyptij: propterea quod abundantī foetura prolifici sunt Crocodili, libidinisq; vsq; adeo contagiosa, vt ē dextera eorum maxilla dentes lacerto dextero alligati, nequitiam credantur stimulare. Terrestris porro Crocodili, quem Scincum, vt alii, Scingum appellant, rostrum & pedes in albo vino poti, lasciuia cupiditates accendere apud magia scriptores legas, & huiusmodi quædam apud Dioscoridem & Plinium.

FVRORE. CAP. VIII.

αὐτὸν γὰρ,
& ibi Mar-
skiolus.

FVROREM ad hæc Ægyptij, & quæ inde calamitas aut clades accepta esset per Crocodilū semetipsum verberantem indicabant: propterea quod is irrita prædæ cuiuspiam spe frustratus, in semetipsum furit, supra modum indignabundus.

LATROCINIVM. CAP. IX.

Typhon in
Crocodilū.

NEGOTIORVM impedimenta, insidiasq; & latrocinia, quæ cōtra viatores exercentur, per idem animal etiam ostentabant. Et Typhonem, quem βοταιωνος dicunt, in Crocodilum abiisse asseuerabant: tamen nonnulli Typhonis comitem ponant. Crocodilus autē assidue negotiatoribus infidiatur, quo genere latrocinij Typhonem infamem tradunt. Quapropter cum illi honores omnino decreti essent, ex mansuetis animalibus Afinum illi nutriebant, ex feris vero Crocodilum & fluuiale Equum. Institutum enim erat apud eos, quibusdam Diis, ne nocerent tantum sacra facere: atque ita quo magis illos sibi conciliarent, animalia eiusdem ingenij, quo illos fuisse persuasum habebant, colere confuerāt. In Apollinis vero ciuitate, quo iniurias à Typhone Osfridi illatas vlciscerentur, de Crocodilo vefci lege singuli tenebantur. Certo igitur die conuenari solebant; & quotquot caperent, interfectos eos ante templum, rei à se bene gesta monumentum testimoniumque prosternebant.

HELLVO. CAP. X.

Crocodilus:
voracissi-
mus.
Plin. ibid.

IDEM sacerdotes helluonem significantes Crocodilum hianti ore pingebant: is enim cibo satur, quem immodice fumat, somno sopitus in littore se prosternit esculento semper ore, ad quem aucula trochili, quæ Senatores & Reguli dicuntur, pabuli se gratia conferunt, inuolantesque dentes depugnant, atq; ita magis & magis ad potentiorē hiatum scabendi dulcedine prouocāt, quod Ichneumon perpetuus eius hostis, si quando fuerit conspicatus, saltu se in guttur eius immittit, introq; progressus, donec ferro cor morsu lancinet, moribundā mox feram derelinquens abit incolumis. Alij crapulam ideo significari per Crocodilum tradunt: propterea quod is meatu careat, per quem ciborum excrementa deiici soleāt, quare eadē mox digesta & indigesta per os reiectare necesse habet, quæ mox aues aduolantes depascantur: perinde ac qui præter satietatē nimio farciuntur cibo, cum digerere ipsi non possunt, euomere coguntur. Qui vero cultui habiti à sacerdotib. nutriebantur, tanta erant mansuetudine, vt nō modo vocem accersentium agnoscerent, & attrectari paterentur, verum etiam fauces ad apertas porrigerent, dentesque manibus depurgari, abstergi que linteo permetterent.

AB IGNOBILI GENERE AD CLARITATEM

EUECTVS. CAP. XI.

Plin. eadem:
eod. lib. 28.
c. 8.

COMMENTI sunt nonnulli, hominem, qui nulla sanguinis claritate, minimisque principis ad amplissimas, celeberrimasque dignitates, ad opes, ad honores euectus esset, per Crocodilum & ouum eius pingere. Illud enim de Crocodilo fertur, nullam animalē tam paruis initiis, in tantam excrescere magnitudinem. Ouum enim non multo maius edit quam Anseris, & foetus inde exclusus pro portione est: attamen ad cubita vsque quindecim, vel etiam sexdecim crescendo porrigitur. Sunt qui eos tamdiu augeri asserant, quamdiu viuunt. Facit ad hoc Æsopica fabella non illepidā de Crocodilo, generis nobilitatem, & sua & antiquorum præclara facinora apud Vulpem extollente: cui argute illa responderit, ex cute vetus eius ac diuturnum exercitium, vel eo tacente, prodi.

INVICTVS. CAP. XII.

ADDVNT nonnulli, laceffitum iniurijs hominem, neq; tamen succumbentem aut victum, per Crocodili tergo significari: propterea quod id superne corticosum adeo sit, vt contra omnem ictum, inuictum habeatur. De vigere vero eius elanguescente, si quis eum penna Ibis demulceat *Plin. ibid.* mitigetque, in Ibis commentario dictum est loco suo. Apud Horum inuenias Vespam superuolitantem Crocodilo indicium esse, vel ipsius animalis sanguinem corruptum, vel Crocodilum mortuum: Vespera enim ex putrefactis oritur cadaueribus. Verum id quoq; mysticè, cum mala ea quæ per Crocodilum significantur, indicare vellent, facta iam mitiora vel omnino sublata: aliter frigida, & inanis ea esset interpretatio.

ÆGYPTVS. CAP. XIII.

CROCODILVS catena religatus ad palmam, in æreis plerisq; numis habetur, cum inscriptione, COL. ÆG. Colonia Ægyptus. Ab altera facie duo sunt humana capita, quorum alterum ad Orientem spectat navali corona insigni: literæ superne sunt, IMP. vbi nimirum per Crocodilum ipsa significatur Ægyptus. Quod vero sit religatus ad palmam, Augusti omnino victoriam ostendit, quam etiam in obelisco campi Martij notari iussit, Ægypto in ditionem redacta. Duo illa capita Augusti vnum, alterum Agrippæ esse crediderim, de quo Virgil.

Tempora nauali fulgent rostrata corona,

In alio Augusti numo argenteo Crocodilus, est, supra quem scriptum, ÆGYPTO infra CAPTA. ab altera facie Augusti caput, cum circumductis literis, CÆSAR DIVI F. COS. VI. Et pictor Neales, cuius meminit Plinius, cum prælium nauale Ægyptiorum & Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est mari similis, factum volebat intelligi, hieroglyphico apertissimo hoc declarauit, quod arte non poterat: Asellum enim in littore bibentem, *ναυτὰ καὶ ἀσέλλον* pinxit, & Crocodilum insidiantem. Est & numus L. ÆL. AVREL. COMMOD. vbi Commodus ipse sub Herculis imagine pede dextero Crocodilum calcat, laua clauam sustentat, dextera Ægypto sistrum prætendenti spicas porrigit. Inscriptio em declarat, INDVLGENTIÆ AVG. Atq; hæc de Crocodilo dicta sufficiant.

*Ænei. li. 9.
August. numus. & Commod.*

DE FLVVIALI EQVO. CAP. XIV.

PLVRIMVM vero secum affert impietatis improbus ingratusq; Hippopotami animus: qui nulla genitorem reuerentia prosequitur, & alienis bonis diripiendis natura promptissimus existit.

IMPIETAS. CAP. XV.

MERITO enim Ægyptij Sacerdotes cum impium, cum ingratum, cum iniustum quempiam notare vellent, Hippopotamum proponebant. Admonituri vero mortales omnes vitia ea omnino esse declinanda, totaq; animi fortitudine suppressenda, duas animalis ungulas deorsum inuersas facere consueuerunt: siuidem is ac ineunte statim adolescentia patri incipit infestus esse, tentatq; si possit eum decertando superare, quem sæpe in pugnam prouocat: quod si acciderit vt victor euadat, matris colam affectat, vita patri condonata: sin victus aut cohibitus à patre fuerit, neq; tam scelerati voti cõpos fieri potuerit, perdurante tamen prauitate tantisper conatù differt, donec adolescat, factusq; iam robustior atq; validior deteriorẽ ætate factum patrem inuadit, foedissimæq; necatum petulantissimè dilaniat. Inuersas igitur ungulas eas ideo statuebant: vt qui rem spectarent, quid illæ opiverint, si vellent commonefacti, propensiores fierent ad pietatem.

PIETAS IMPIETATI PRÆFERENDA.

CAP. XVI.

De quod tanta apud eos cura fuit, vt Principù scepra & huiusmodi pleraq; insignia, atq; gestamina & monumenta, ar-

Equi fluviales impietas.

maq; aliquot quorū quotidianus esset vsus. ita insignirent, vt in summa potioreque parte Ciconiam præfigerent ex ære, vel ex auro argenteo factam: inferne vero vngulam Hippopotami subijcerent, quod impietati præferendam esse pietatem indicarent. Species vero vngularum ijs est, quales Bubus, licet dorsum, iuba, & hinnitus Equi sit, vnde illi nomen. Inest præterea talus bisulcorum modo, dentes vt aprorum exerti, leuiter tamen: rostrum refimum, apri cauda etiam, magnitudo & interiora Asini, tergoris crassitudo tanta vt ex eo venabula fiant, & scuta galeæ que impenetrabiles, nisi humore madeant, mirare possit.

Plin. eadem li. 8. c. 25. & 26. & Arist. lib. 2. de hist. anim. cap. 7.

IMPROBITAS EDOMITA
CAP. XVII.

VIRTUTI CEDIT
IMPROBITAS.

CELEBRATISSIMA vero est species illa, quæ visebatur olim Hermopoli: ea scilicet pictura, vt Hippopotamus esset, supra quem sculptus erat Accipiter cum Serpente dimicans. Cuius argumenti significatum id esse tradunt Ægyptiarum literarum periti, vt Typhonem ab Osiride vi domitum, cum de principatu certamen conferuissent, intelligendum autem: per fluuialem Equum, Typhonem ab Osir de vi domitum: per Anguem, principatum interpretantes, atque ita improbitatē potiores sibi partes asserere conantē, virtuti demum cedere subinuant. Eadem de causa cum sacra faceret eo die quo Isis aduentus è Phœnicia celebratur, fluuialem Equum religatum libis incessere per ludibrium consuerant. Non dissimularim hic Aureoli tyranni tumulum ad pontem Aureolum Insubiæ superesse, à Claudio Cæsare sex eleanorum versuum Epitaphio nobilitatum, in cuius conditorij parte prima Hippopotamus sit incisus, quem serpens cauda mordicus apprehensa complectitur. Id puto significare tyrannidem tandem temporis spatio domitam. De Aureolo enim, qui Gallieni tempore cum plerisque alijs tyrannidem arripuit, plura legas apud Trebellium Pollionem, & Iulium Capitolinum. Epigramma tumulo inscriptum à Claudio Imp. ita fertur:

Aureolityranni tumulus, & Epitaphiū.

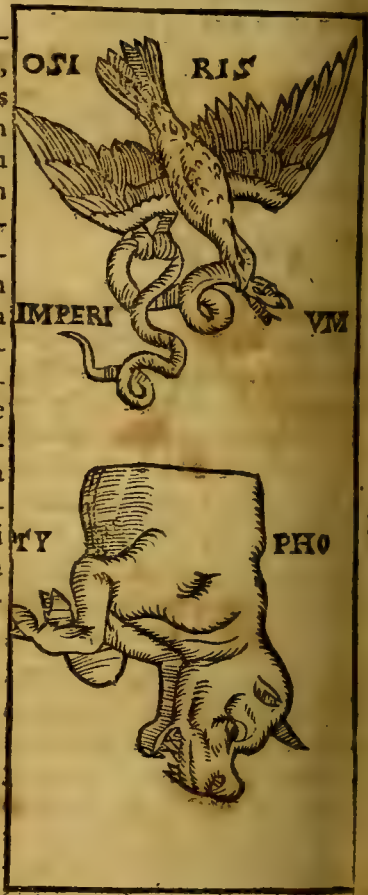
Κλαύδιος Ἀυρεολῶ μετὰ δῆιον Αἰρεα καίσαρ
Τὰ κτέρεα θνητῶν ὡς δέμις ἐφίδει.
Τῶ γὰρ καὶ ζῶην, ἀλλ' ἔκ ἐτέλησε Φεόνιμας
Πᾶσιν ἐπὶρήτοις τοῦ στρατῶ ἀντίβιον.
Κεῖν ὃ δ' οἰκνῆμων ἐ σώματι ἔχατ' ὀπίζου
Ἀυρεόλω, μέμερον εἶσατο τήνδε ταφῆν.

Horarum hieroglyphica. Equus fluuiialis.

HORÆ CAP. XVIII.

Hæc à Mattheolo in Diosco. lib. 2. c. 22. Vnde Græci omnes fructus assinos Horæ dicit. Stempus matris per excellentiâ, horæm.

HORAS etiam Ægyptij sacerdotes per fluuialem Equum significare soliti sunt; qua vero de causâ hid facerent, neq; Horus scripsit, neque nos apud quempiam traditum inuenimus: si quid tamen ariolari liceat, dixerim ego, qua depascit segetes, destinatione, vt ferunt, ante determinatas in diem non enim vt Boues & pecora reliqua, hac illac errabundi modo hic modo illic aliquid carpunt, sed tamquam messorum ad opus certum conducti, suam vnoquoque die partem pabulantur. Horæ verò nomen plerumque pro tempore cuiuscumq; maturitatis accipitur, cuius apud Græcos apertissimum est significatum. Cum vero ita pabulatum prodit, ea vitur astutia: vt velut ex agro ferentibus vestigijs progrediatur auersus, ne quæ reuertenti insidiæ cõparentur. Vel ea fortè de causa horas indicare dictus quod diem & noctem duplici natura ditimetur: siquidem interdiu in imis aquis latet, noctu in terran egreditur. Apud Ægyptios autè nox cum die pari propemodum horarū numero assiduè disperitur.

DE PHOCA. CAP. XIX.

PHOCAS fluuiialis addetur Equo, cui similiter vita in aqua & in terra communis: eam nos Vitulum marinum, à specie tergoris instar Boum vilosi, nuncupamus.

Vel à magi-
tu quæ edit,
Plin. libr. 9.
cap. 23.

SOMNICVLOSVS. CAP. XX.

SUPERFLVVM vero esse videtur rationem afferre, cur somniculosus homo per simulacrum eius exprimeretur, cum de profundo eius somno diuturna;q; veterositate tam multa passim à Græcis Latinisq; authoribus memoriæ prodita reperiantur: quo scilicet pacto sternunt se somno diuerso in litore

Quod scilicet
spirans
& dormiit
in terra, &
penna eius-
dem sopori-
fera dicta.
Plin. lib. 9.
c. 23.

INFORTVNII MAGNI TVTELA. CAP. XXI.

ID potius referam, quod hominem ita res suas procurantem, & aduersus pericula auxilia disponentem, vt à quocumq; vel maximo infortunio tutus habeatur, significare qui volunt, eum Phocæ corium indutum pingunt. Vitulum siquidem marinum ex aquatilibus fulmine non ici obseruatum est, tantaq; mortalium id persuasione receptum, vt vulgo cingula ex eiusmodi corio comparentur, quæ infortuniorum istiusmodi amulctum esse creduntur. Veteres autem calamitates à potentioribus illatas, fulminum iactibus æquiparare soliti sunt. Et fulminare dicuntur Reges, cum quid in alicuius perditionem moliuntur. Sic, *Casar ad altum fuminat Euphratem*, apud Maronem legas: apud Ouidium vero, se totiens Augusti fulmine petitum.

Georg. li. 4.

VRINATOR. CAP. XXII.

VRINATOREM etiam hominem per animal huiusmodi significare mos fuit, quando in sicco genitum nullum hoc magis vndis ex disciplina soleat assuefieri. Pariunt enim in continenti Phocæ, pauloq; post catulos educunt, vt mari assuescant, & euestigio reducant: idq; sæpius factitant, vt quequo paulatim consuescant maris contubernium non aspernari.

DE MVRÆNA. CAP. XXIII.

MVRÆNA quoq; in siccum exit: & terrestrium commercio delectatur. Quid vero hinc significetur, videamus.

ALIENIGENARVM PROCVS. CAP. XXIV.

PER hanc pictam Ægyptij Sacerdotes hominem alienigenarum concubitum appetentem, exteriusve matrimonio copulatum intelligebant: siquidem hæc vt Licinius Macer tradit, sceminei tantum sexus est ideoq; de mari egressa Serpentibus copulatur, atq; inde cõcipit, ob id sibilo à piscatoribus tamquam Serpentibus euocari & capi Aristoteles tamen, vtpote qui Murænam marem agnoscit, vti suus in plerisq; huiusmodi mos est, hoc negat, tametsi in terram prodire, atq; ibi sæpe capi, nõ inficiatur, quamuis Andreas Phisicus, qui Nicandro glossemata quædam subiecit, totum id mendacium esse profitetur. & neq; Murænas in continentem prodire, neque Viperis per littora commiseri contendit. Attamen cum Ægyptijs Archelaus id asserit pro comperto, neq; dissimulat Nicander, qui piscatores ait, quamprimum Murænas in continentem exire conspexerint, metu percussos in mare statim se demergere, quo se ab Viperarum ietu tueantur. Hoc idem D. Ambrosius in Hexamero, Basilium Magnum secutus, affirmat.

Plin. li. 31. c.
2. hæc omnia.

MORES CONIVGIS FERENDI. CAP. XXV.

AVIPERIS enim ait sibilo Murænas euocari, idq; perinde ac si hieroglyphicum esset interpretatur: id scilicet ex hoc innui, vt mulier admoneatur, serenos esse mariti mores, sit licet fallax, asper, inconditus, temulentus, lubricus, multaq; in hanc sententiam.

Plin. lib. 15.
cap. 2.

ADVLTERRIVM. CAP. XXVI.

BASILLVS ex hoc congressu Anguis & Muræne adulterium interpretari videtur: admonet enim eos qui nuptijs infidantur alienis, discant cuiam feræ, cui reptili sint similes, cum naturæ quoddam adulterium Viperæ Muræneque coniunctio videatur: atque huc potius respicit Ægyptiorum hieroglyphicum. Quare minime misum si Crassus, vir satis impurus, Murænam miræ docili-

docilitatis exanimatam luctu profecutus est, qui vxores tres absq; luctu sepelierat, quod illi à Domitio obiectatum legimus.

SÆVITIA OCCVLTA. CAP. XXVII.

Nempe V. d. j. Pollionis Equitis Romanus, ex Plinio li. 9. s. 23.

NEQVE incongruum erit hieroglyphicum, si occultam quamdam sævitiā significaturi, sanguinariā quippe crudelitatem in molli alioqui atque effœminato homine, per irritatam Murænam expresserimus, immani Romanorum procerum exemplo, qui seruitia olim Murænis exposcunt excarnificanda: cum ea alioqui bestia exedentula sit, vt diceret Tertullianus, atque etiam exanguis, & excornis.

DE ANGVILLA. CAP. XXVIII.

Muræna & Anguille similitudo.

INVITARE videtur similitudo quædam, vt Anguillam Murænæ subiungamus: non quod hæc inter amphibia sit, sed quod erratica, quadamq; cognatione Murænam attingat: quippe cum hæc fluuiialis, illa maritima sit Anguilla. Nam quæ in mari reperiuntur, Anguillæ, à fluminibus omnes iafferuntur, suntq; ibi omnes peregrinæ, in alienam tamen adscitæ patriam, alienos etiam mores imitantur, & labem magna ex parte eluunt, quam ex terrena fœce secum attulerunt. Eius vero significata rara admodum apud Ægyptios fuerunt. Nostri multa hieroglyphicis Ægyptiorum similia, quæ per eius imaginem intelligenda essent, excogitarunt.

SIBI SOLI NATVS. CAP. XXIX.

Anguillarum ortus. Plin. lib. 9. cap. 51.

VNVM enim id tantum super Anguillæ nota traditum ab Ægyptijs inueni, vt hominem omnes alios auersantem, & seorsum ab aliorum consortio sibi viuentem, per simulacrum eius significarent: propterea quod eam numquam cum vlllo alio piscium versari, neque quidem coniugali inter se vsu misceri deprehendissent. Sunt qui velint eas sponte in luto humefcenteque humo pronenire. Sunt qui eas scopulis se atterere dicant, ea strigmenta viuere, neque aliam eorum esse generationem. Basilius Anguillas non alio vlllo modo, nisi ex sæculenta materia limoque procreari tradit, quarum neque ouum, neque vlllum alium ad successionem modum constare compertum est. Aristoteles porro neque marem neque fœminam in illis esse testatur, neque prolem ex se aliquam creare posse: cum neque ouum, neque semen fortitæ sint. Ouum in nulla vumquam Anguilla visum, neq; fœtum in vtero deprehensum, vt in ijs quæ animal gignunt, capillamentis tamen & lumbricis quædam similia in ventriculo reperiri: non tamen ea vumquam animal scere, neque eo loco gigni aut immorari, quæ sint in fœtum euasura, quia non secus ac cibus concoquerentur. Quod vero alij dicant meliores esse fœminas, quas à capitis forma secernunt, quippe repandiore his, maribus vero oblongiore, atque ita eas quæ à cæteris discreparent, fœminas appellarint: Philosophus idem non maris aut fœminæ, sed generis differentiam agnoscit.

MEMORIA POST OBITVM EXTINCTA. CAP. XXX.

Plin. lib. 9. cap. 21.

COMMENTI sunt alij hominem, de quo nulla post obitum memoria superfit, per Anguillam mortuam significari: illa siquidem mortua non superfluitat, nec sursum fertur, vt maxima e parte pisces cæteri faciunt: sed pessum in profundum raptâ, in eodem quo genitu est limo computerescit. Id ea de causa fit, quod ventre sunt admodum exiguo; atq; ideo minus inanes. Totum vero corpus cum fere solidum sit, neq; fere quicquâ aëris admittat, & caro ipsa glutinosa admodum, nec quicquid peruium relinquat, fit vt simulatq; expirant, suomet pondere gratæ pessum ferantur.

PROFANVS. CAP. XXXI.

IN Diuinis Hebræorum litteris eadem profanæ sensu mystico dicuntur: neque enim squamosi sunt; quique huiusmodi sunt pisces, in aquæ profundum immerfari, & in cœno libenter volutat conspiciuntur. Ad horum similitudinem, animi qui terrena tantum sapiunt, idonei non sunt vt ad cœna proponantur.

IMPATIENS ALIENI COELI. CAP. XXXII.

AD HÆC, hominem in alieno cœlo difficulter habentem intelligentes, Anguillam in hydrijs duabus pingebant, capite scilicet in vnâ ; cauda in alteram demersis. Anguilla siquidem nullam vehementem tolerat mutationem, & si ætate de lacu in piscinam transferatur, viuere nequit, etiamsi frigida aqua fuerit.

FUGIENTIA SINE SPE SEQVI. CAP. XXXIII.

HOMINEM insuper qui fugitiuam rem aliquam nulla consequendi spe sectaretur, indicare si uellent, Anguillam pingebant, quâ manus à cauda prehenderet: tanta enim est lubricitate prædita, ut de prensantium manibus elabatur quam facillimè, difficulterque cõtineri possit. Subterfugij istiusmodi similitudinem sibi descriptit Athanasius, ubi epistola ad Ægypti Episcopos dicit: *Tametsi tibi millies tanquam Anguilla conentur.*

SPES CERTA RE SVPER AMBIGVA. CAP. XXXIV.

QUOD si certam esse spem de ambigua re quapiam ostendere uoluissent, obuolutam eam ficulneo folio pinxissent: quod scabritie sua prensanti sit adminiculo nequaquam irritum. Vnde proverbium τὰ τεύφα ἢ ἐρχέλιον. *Id est, folio ficulneo Anguillam, sub tenes.*

PER DISCORDIAS CIVIVM LOCVPLETATVS. CAP. XXXV.

HOMINEM vero ex ciuilibus seditionibus & tumultuosis discordijs crescentem, reque auctum significantes, eum in Anguillarum venatione occupatum effingebant. Aqua siquidem quietam impidaque, earum captura nulla propemodum: magna vero si perturbetur. Quare piscatores tempestates obseruant, lacuum uel aut fluminum turbationes, unde aqua limosa fiat, magnas inde capturas paruo negotio consequentes. Rem tradit Aristoteles & pleriq; alij, tum Aristophanes Equitibus, istoriam luculenter admodum explicat, Allantopola dicente: *Eadem quidem tu fecisti, qua venatores Anguillarum faciunt.* Sed cur non Aripheum ipsum sua lingua loquentem audiamus?

Ὡς περ τοῖσι τοῖς ἐρχέλις θρωόμενοι, τέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῆ, λαμβάνουσιν οὐδέν,
Ἐὰν δὲ ἀνω τε καὶ κάτω ἢ βόρβυρον κινῶσιν,
ἄριστοι, καὶ οὐ λαμβάνεις, εἰ ἢ πόλιν ταράτῃς.

*Fecisti ut is qui captat Anguillas facit.
Quieta cum sunt stagna venatur nihil:
Sed cœnum ubi omne illac & hac subuerterit,
Captura magna est Tu quoque, ubi perturbaueris
Hinc ciuitatem & inde plurimum capis.*

Piscatorum industria in capiendis Anguillis, Hinc illud, anguillas captare, Ερχέλιος Ἰνπρόδου. Aristophanes in Equitibus.

Quam sententiam Cicero sibi desumpsit, oratione in Catilinam secunda: *Hæmores quos quæta Republica sperant, turbata consequi se posse arbitrantur.*

DE RANA. CAP. XXXVI.

RANA vero ita in hoc album admittenda est, ut hieroglyphica tota uideatur: nam antequam facta sit, in huiusmodi materiam dare incipit argumentum.

IMPERFECTVS. CAP. XXXVII.

MVLTA esse in humanis operibus imperfecta, indignè, ut mihi uidetur, plurimi conqueruntur. Quis enim vnde cumque perfectum opus vllum præstare possit, si mortalium nemo omnibus solutus numeris reperitur? Quin ipsa rerum natura multa nobis ostendit, quæ inchoata reliquæ, neque tamen ob hoc eius quisquam indigentiam reprehendat: id quod spectare est in Rana percipue, per cuius effigiem non immerito sacerdotes Ægyptij rei cuiuspiam imperfectionem intellebant. Videre siquidem est plerumq; huius generis animalia in limo, ubi procreantur, altera parte limam, altera vero terram ipsam indistinctam, viuenticque portiunculæ applicitam. Sæpe enim flumine, aut lacuna, lamave aliqua, uel sponte, uel deriuatione aliqua decedente animal id imperfectum constituitur, quod tum primum informari cœperat & coalescere. Omnibus his fidem Nili facit innotio, quæ rerum istiusmodi miracula omnia prorsus excedit: eo quippe deturgente, Musculi & varij

Perfectum, nihil in humano opere. Plin. 9. c. 15.

generis animalia reperiuntur, inchoato opere, quæ terræq; in parte corporis viuentis, nouissima effigie etiamnum terrena. In Ranis vero qualibet maturitate genitis, natura semper imperfecta, quod ipsa præcipue lingua exploratum est, quam applicitam & cohærentem habent, cum tenax sit earum materia, neq; distincta satis compositione; prima vero cohæret, intima absoluta à gutture: vnde genus illud vlulatus intra aquas reddunt, quam *δολυρόνα Φωνήν* vocant, quæ, vti Plutarchus ait, amatorii & coniugalis est.

Sonum in-
genitū ciu-
lantem.

Oculi sub-
sanguinei.

I N V E R E C V N D V S.   C A P. XXXVIII.

IDEM ipsi Sacerdotes si hominem inuerecundum notare voluissent, Ranam describebant: ferunt enim eam sanguinem non nisi in oculis habere: qui vero subsanguineos habent oculos, ex Aristotelis & Adamantij physiognomici sententia, inuerecundi audacesque sunt: iracundiam, vbi sicci: vt humidi, ebriositatem: subrubescentes si late pateant, intemperantis oris hominem, mulierosum, stolidum, & aleonē indicant. In grandioribus rubor, neq; libidini, neq; gulæ modum poni vllum ostendit. Quod si glauci sanguineiq; fuerint, hinc calliditatem, inde vesaniz proximiorē audaciam coguent. Quia vero Canes plurimum oculos sanguine suffusos habent, hinc apud Homerum Achilli caninos oculos ob impudentiam obijcit Agamemnoni: de quo satis in Cane.

Nempe
κυνόπλου

C V R I O S I T A S.   C A P. XXXIX.

PARIT impudentia curiositatem: vnde alterum elicitur hieroglyphicum. Nam hominem in alius negotijs explorandis plus æquo sollicitum, quiq; dicta factaq; singulorum assidue percontetur & impudenter arcanorum omnium spectator esse concupiscat, per Ranam idem idem significabant oculi enim animali huic prominentes sunt & emissitij, vt facile spectandi contuendique omnia curiositatem præ se ferant. Et qui homines eiusmodi sunt oculis præditi, dolosi, stolidi, ineptiq; sumi & importuni plurimum reperiuntur. Hoc tamen significatum in Rana non ab oculorum spectatum, verum ab occultiore doctrina quadam desumptū videri potest. Tradunt enim Magi, Ranæ oculos cum Lusciniz carnibus in ceruino loro alligatos, præstare vigilantiam, somnolentia fugata. Vnde spectandi promptitudo non indecenter excogitata. Sane vulgatum id tum apud Græcos, tum apud Latinos, inesse oculis pudorem, quibus tamen nisi modus imponatur, procliuiter eosdem in oppositum huic virtuti vitium prolabi. Alioqui Rana prædita est verecundia, tamque pudoris ingenua studiosa, vt in propatulo numquam admisceantur: scdenim cum in aqua coire nequeant, noctu exiunt, atq; ita nocte, quam longa est, complexu mutuo cohærent.

Oculi pro-
minentes
quid de-
notent.

Huc spectat
illud Aristoteli.
lib. 2. Rebe-
tor. & A-
then. lib. 13.
Εν ὀφθαλμοῖς ἢ αἰ-
σῶν, In oculis
huic pudor.

L O N G O P O S T T E M P O R E P R O G R E D I E N S.   C A P. XL.

APVD Horum legas, hominem qui diuturniori tempore pedes æger sese mouere nequiverit, tamen aliquando ingrediendi beneficium cōsecutus, per Ranam posticos tantum pedes habentem significari: ea enim posteaquā nata & informata est, sine pedibus aliquamdiu viuunt, adolescens posticos primum pedes profert.

S O P H I S T A.   C A P. XLI.

EST & in sacris nostrorum literis mystica de Ranis Ægyptiacis mentio perquam frequens, quæ iugiter in Ægypto pluerint. Sophistarum nugas, & Dialecticorum garrulitatem, per eas doctores quidam intelligunt: siue ob nullius significantiz vocem tam argutam, tamque pertinacem: sic quod in luto voluptuosa sit earum habitatio, quorum vtrumq; Sophistis attribuitur. Ab excellena autem Sophistam Ægyptium vno doctorum omnium consensu dicere mos est, quod ad Proteanum nulli referunt, qui se omnia in rerum miracula transformaret. Sunt qui Ranæ hieroglyphico hæreticos notent, qui, vt Eucherius ait, in cœno vilissimorum sensuum commorantes, vana tantum garrulitate oblatrare nō desinunt. Æneas vir Platonius Theophrasto, Ranæ vtitur exemplo, dum Cleo a garrulitate nobilem taxat: *Necessarium, si vera sit opinio Theophrasti, quod anima post obitum brutis applicentur, quorum vitam viuere visi fuerint, vt Rana & Cleo vna semper futuri essent.* A vocis autem asperitæ Ranæ nomen apud Græcos *βατέγχον*, quasi *βατέγχον* dicas, quod apud interpretes Theocritianus Thalyfij inuenias: *βατέγχον* vero, si nobis dicere liceat, Asperisonum possumus interpretari. Vnde

de maximè dissimilibus dicitur, Rana cum Grillo: id enim locustarum genus valde musicum, & ob acutum molliter stridorem conciliando somno à delicatis hominibus expetitur.

DÆMONES. CAP. XLII.

QVINETIAM in Diuinis literis Ranæ simulacra sunt cacodæmonum: quod libro Apocalypseos luculente scriptum est: *Et vidi de ore Draconis spiritus tres immundos in Ranarum similitudinem.*

Hoc à Scholaste Theocriti in Thalysis. Apoc. c. 16.

POETÆ. CAP. XLIII.

ADAMANTIVS tamen aspera quadam seueritate commotus, per Pharaonica plagæ Ranas, mystico sensu Poëtarum carmina significari putat: quod inani quadam & inflata modulatione, cuiusmodi est Ranarum sonus, siue ille cantus sit, mortale genus omne in fabularum ineptias illexerit. Nulli enim rei animal id idoneum aut vtile, inquit ille, comperitur, nisi quod improbis & importunis clamoribus ad negotiorum atque otiosorum simul fastidium vsque obstrepat. Miror vero tantæ eruditionis virum hæc de Poëtis sensisse: cum præsertim vbique sit interioris, vt ipse dicere solet, literæ speculator: neque animaduertit, dum Poëtæ carpit, Moyse, Hieremias, Esaiæ, & plerisque omnibus Prophetis alijs se conuitia facere, qui vaticinia illa de Diuinis humanisque rebus cuncta luculentis carminum numeris conscripta elaborataque libris demandauere. Quod si quos reprobare volebat, diceret, saltem quæ carmina: quippe Ithyphallicane an Fescennina, an titrochaica Bacchi, quos Poëtæ intelligeret, ne ob huius vel illius impuritatem sanctissimum in hoc omnibus nomen proanaret, ipsumque totius mundi conditorem Deum, qui apud Græciæ totius Christianos Poëtæ nomine sanctè colitur, inceslere videretur. Nam quem nos factorem cœli & terræ dicimus, Græci dicunt *φύσιος ὁ θεὸς ἡγεμὼν, ὁ τῆς γῆς.*

Pharaonica plaga per Ranas, explicatio.

SILENTIVM. CAP. XLIV.

CONTRA vero, vt vnde discessimus reuertamur, inuenias silentium significari etiam per Rubetam, Ranam illam grandissimam, quæ geminis veluti cornibus insignita est: propterea quod obseruarunt Magi, si ea in multitudinem vociferationibus obstrepentem inferatur, silentium fieri, eoque spectare nonnulli putant Ranam illam Meccenatis celebratissimam, qua is literas & tabellas obfigurare solitus erat: vt pote qui ea quæ literis crederet, silentio inuoluenda esse commoneret. Sed cum cum Rana, non Rubeta, in omnium sermone, ego eo potius rem spectare dixerim, quasi Meccenas id in Augusti gratiam factitarit, de quo etiamnum infantulo illud fertur: quod in auito suburbano obstrepentes forte Ranas silere iusserit: cui quidem commêto adeo fauit vetustas illa, vt ex eo nentur ibi Ranæ coaxare, quasi etiam adhuc tanti Principis imperio obsequantur. Voluisse igitur Meccenatè hieroglyphico eo schemate taciturnitatem polliceri, in ijs quæ Augustus eius fidei credidisset, nõ secus ac Ranæ ipsæ morosa adeo garrulitate insignes, illi adhuc infantulo paruere. Nam Sextus Aurelius & Eutropius, scribunt Meccenatem præcipuum amicorum Augusto fuisse, ob taciturnitatem, quam tamen in eo nonnunquam desideratam ab Augusto Tranquillus ait. De Ranis id fertur, quod in frigidiore coniectæ fontes, obmutescant, translata in tepidiorem paludem, vocales fiant.

Rana Meccenatis quid indicet.

RVSTICITAS. CAP. XLV.

QVÆ vero Rana in paruulo numo quodam Romæ apud Massæos habetur, cum ab altera numi illius facie Dianæ pharetræ simulacrum dubio procul inspiciamus, facile in eam coniecturam rimur, vt fabulam eam cõmonstret, qua rustici & maligni homines aduersus eius matrem Latonam si sunt: atque ideo diuz illius imprecationibus omnes in Ranas cõmutati. Vel cum dea sit humoris omina, animal illi maximè omnium aquaticum dedicetur: nam & adagium est, *Aquam Rana, cum id cuiquã quod maximè placeat, & voluptati sit, donatur.* Sunt vero Ranæ conuitiatrices, & agre em illam asperitatem egregie præ se ferunt, tamque olim importunæ, vt inito cum muribus scedere, Abderitarum regionem incolis inde expulsis desolarint: in quorum ingentem multitudinem, quæ cladem huiusmodi fugiebat, Cassander Antripatri cum incidisset, eos in socios recepit, agrumque illis in Macedonia sinibus assignauit.

Bateo's ἔδος. Ex Theocriti Ergastinis. Sic in Gallia ciuitas ab ranis pulsam memorat Plin. li. 8. cap. 29.

IOANNIS PIERII VALERIA-
NI HIEROGLYPHICORVM
LIB. XXX.

DE IIS QVÆ PER ALIQVOT PISCIVM
GENERA SIGNIFICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD PAVLVM IOVIVM NVCKERINO-
RVM EPISCOPVM.

RAM omnino commentarium hoc de pisciculorum aliquot significationibus, Paule Ioui doctissime deserturus, quod multa in ea piscium genera continebantur, ex quibus neminem atate nostra frugem ullam colligere posse suspicabar: ita qua fuerant olim piscium nomina, vulgo hodie desiderantur. Metuebam vero labores in horum significationibus meos minimè gratos deo futuros: qui in nonnullis non satis mihi constabat, qua ratione vel exemplo possent eorum imagines describi, quarum bona pars esset mortalibus ignota. Naturas quidem & significata, prout apud veteres auctores inueneram, facile poteram explicare, sed quorundam nomina tam Græca quam Latina non videbar ita posse redere, vt in foro cetario quis possit huius vel illius piscis speciem deprehendere. Quod si ea de causa hieroglyphica hæc conscripta sunt, vt eorum quis vti possit imaginibus, irritis his plerumque futurus conatus videbatur: quoniam hoc præstare me posse minimè confidebam. Videbam adhuc, multos qui prouinciam hanc suscepissent, in tam multis hallucinari, falliq; eamq; controuersiam de pleriq; piscibus tot ab hinc annis agitatam, eruditorum penè omnium defatigatis ingeniu, adhuc sub iudice pendere, neque liquere prorsus, per varias non incuriosorum hominum opiniones, eorum multa qua vel quotidie in mensam apponuntur, quo fuerint apud Latinos aut Græcos nunc nuncupata. Postea vero quæ meam te suscepisse prouinciam intellexi, vt multa piscium genera, quo nomine apud veteres vocarentur, edoceres, in eam sum erectus spem, vt tu, qua insignis es doctrina, sollicitudine atq; diligentia, neque non alij in tanta atatis nostræ eruditione, quanta non alias vnquam milesimo ab hinc anno fuerit, facile consequamini, vt vnus cuiusque piscis nomen ex vulgò redimere possimus, & oblitteratam penè huius rei scientiam per vos restitutam intueamur. Quare quod perdere destinaueram commentarium adseruauit reuerentus, qui bonam eorum partem tam accurate ceperis indicare, id que tibi dedicandum duxi: vt si quid in eo esset, quo quis vti vellet, te potius quam me piscium magistrum agnosceret, & qua quisque pictura faciendus esset edoceret, atque ita laboris huius particeps fieres, dum piscem ego interiorem, tu ex vniuersa condire procurari. Sed iam, si quid ab historiarum, quæ tanto cum lepore, tanta cum fide scribis, occupationibus atq; tibi superest, nosam hanc nostram inspiciamus.

DE TORPEDINE. CAP. I.

MAXIMAM omnibus admirationem in pennis afferre videtur magica propemodù vis in Torpedine considerata, sed nos ea super quid Ægyptij senserint, enarremus.

MULTORVM ASSERTOR. CAP. II.

EVM qui multos seruasset, Ægyptij Sacerdotes per Torpedinem pictam significari instituerant: siue quod opem ferat pisciculis natandi & emergendi adhuc imperitis, eos ad se recipiens, que præcipue obseruatum est in foetu proprio, quem & emittit, & intra se recipit, visaque interdum Torpedo est grandis, quæ foetus intra se octoginta haberet: siue, vt ipsi Ægyptij tradidere, quod vti cum piscibus alijs in verriculo deprehensa, omnes plerumque sospitet, cum ne vis quidem horum innumera possit verriculum educere, manibus & pedibus penitus obtorpescētibus: quia venenum quod effundit, per retia dilapsum in funes omnes quantumuis longos ad manus vsque piscium

Plin. li. 9. c. 51.
Auctor Mat
theolus in
Diosc. lib. 2.
c. 15. à Gal.
li. 6. de locis
affectibus &
Eli. li. 31. c. 1.
Eli. 9. c. 42.
& Arist. lib.
9. c. 38. de
Nat. anim.

tium irrepit, & vniuersum mox occupat corpus. Quin authores sunt qui pro comperto tradant, Torpedinem hamo captam malum illud suum in lineam transmittere, inde per arundinem, moxq; in piscatoris brachium diffundi, quo protinus obstupefacto, venatio in irritum cedat. Si quando tamē piscibus aliis obuolutæ contrahuntur è mari, torporem experti sunt multi quamprimum piscem virga tangere voluerint. Quare in Anconitano mari maxime cauent, ne rete in altum iaciant, piscatoril us ea incommoda sæpe subeuntibus. Quæ quidem vis torporem infundendi, cum nō in appropinquantium tantum corpora, cominusve eam attingentium, verum è longinquo, vel si hasta, vel arundine tentetur, lacertos quantumlibet validos cogat obtorpescere, pedes ad cursum velocissimos alligget, & obstupesciat, argumentum dedit, vt hominem ignauia egregie præditum per hieroglyphicum eius indicari commodissime posse pleriq; dicerent: quodq; magis mirum est, pisces etiam quos attigerit, eodem torpore afficit, idq; non in pisces tantum, sed in vnum quodq; animal præstari affirmat Plato, ita de Torpedine in Menone loquens: *ὅ γὰρ αὐτῆ ἢ αἰεὶ ἐπιησιάζονται καὶ ἀπὸ μὲν ἄνθρωποι ποιεῖ.* Vehemēs enim virus illud insuperabili frigore præditum, vbi duriozem aliquā materiam nactum fuerit, quippe vel vimen, vel funem, illi pertinacius & copiosius adhærescit, circumfusumque aera facilius contaminat, atque ita perreperit: non secus ac flamma ipsa per incensum silum vehementius transmeat, quam si cum torre iactetur. Sic & aqua fluuiialis capite vno in eam declinato sensim ascendit, & totum denique madefacit: quod tamen in crassiori elemento sensim atque contanter fit, in aërio quam ocyssime fieri contingit.

Torpedinis virus quantum.

DE REMORA. CAP. III.

ADMIRABILIS est & Echencis, qua nonnulli, vt indicat Aristoteles, vtuntur ad iudiciorū causas & amatoria veneficia, & quæ non vt Testudinis pes nauigijs importatus tarditatem navigationis inferre dicitur, sed naues ipsas actu solo sistere, ac veluti anchora infrænare: vnde moræ alicuius iniectæ nascitur hieroglyphicum.

IMPEDIMENTVM. CAP. IV.

NAM ea de causâ impedimentum & obiectam tardationē per eam significari prodiderunt, quod pisciculus is, non maioris fere quam pedalis magnitudinis, Limacis magnæ similitis nauigia stare cogat, nullo suo labore, non retinendo, neq; alio modo quam adherendo: infra enim carinæ applicitus pinnis, quas etiam tenues admodum habet, in transfuersum dilatatis, tanti roboris est vt ruant venti licet, diceret Plinius, & sæuiant procellæ, imperet furori, ac vires tantas compescat, quosq; non vlla interdum vincula, non anchoræ pondere irrecuocabili factæ præstare queant, quantumlibet magnos se paruulus adeo infrænnet impetus & mundi rabiem domet. Echeneidi nomen à tenendis nauibus inditum: vnde etiam Epigrammatarij, quidam veteres anchoram Echeneida vocitarunt, Latini Remoram dixerunt. Huius habita impedimenti ratione Plautus ait: *Nam quid illa me tam diutius remorantur remeligenes?* eo enim nomine Remoram appellat. Locum citat Festus ex Patina Comœdia.

Hoc à Trobio Nigro Plin. lib. 9. c. 25.

Hec omnia qua sequuntur sumpta sunt à Plin. lib. 9. c. 25.

Εχενίς ἄντ' τῆ ε-χου, habeo: vel ἔχου: ἔχου, quod hæreat nari. Ibid. Plin.

SALVS. CAP. V.

MVTIANVS Muricem appellat, qui nauem à Perianthro Gnidum missam cum mandatis, vt pueri nobiles astrarentur, tamdiu in medio mari retardarit, donec Principem sceleris pœnituisset, ac alia, quæ decretum abrogant, mandata præuenissent, remque eo probari testimonio, quod eius piscis conchulæ, Veneri Gnidix dicatæ, facti memoriam diutissime propagarint.

PARIUNDI FACILITAS. CAP. VI.

VNT quæ ex pisculo hoc pariundi facilitatem significari dicant: quod exemptus aquis, saleque duratus, in eum v-

Parrus dolores soluens, sine lenans.

sum afferuetur, vt grauidis alligatus partus facilitate iuuet, vnde *ὁ δινοχόοντα*, quasi *ὁ δ' ἴνα λύοντα* eum appellauere Græci. Non abs re vero me facturum existimo, si calumniam obiectam Plinio, quod Aristotelem arguerit imperitiæ, sustulero; simulque præstantes hos authores quos librariorum imperitia commisit, conciliauero. Locus est apud Plinium de Remora: *Pedes eum habere arbitratur Aristoteles, ita posita pinnarum similitudine*. Sedenim apud Aristotelem, vnde locus hic de historia animalium libr. 2. cap. 14. desumptus est, non ita habetur, quin eorum is errorem arguit, qui pedes eum habere proderunt, quibus omnino caret, sed quoniam pinnas habet pedibus similes, hinc fit vt pedibus instare videatur. Sed cur non ipsa Aristotelis verba ponamus? *ἔτι δ' ἰχθύδιον τὶ τῶν πετρεαίων, ὃ καλεῖσιν πνες ἔχουσι*. Paulo autem infra: *ἔτι δ' ἐνίοι φασιν ἔχειν πόδας, ἐκ ἔχων, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ τὰς πτέρυγας ὁμοίως ἔχειν ποσὶ*. Sed quoniam impium propemodum esset credere Plinium Aristotelis verba ad verbum pene transferentem, quod præ omnium oculis erat, inficiatum esse, aut authorem in merito vellicasse, crediderim ego dictionem Aristotelis subditiuam & adulterinam esse: fuisse tamen in alicuius codicis margine notatam à quopiam, qui Pliniana verba Aristotelisque eadem agnoscebat, vt ita lectores admoneret, Plinium ex Aristotele illa decerpisse: postea vero librariorum imperitia intertextam eam locutionem, vt pleraque id genus alia toto opere deprehenduntur. Legamus igitur cum Aristotele Plinium conciliantes: *Pedes eum habere nonnulli arbitratur, cum minime habeat, sed ita videri propter pinnas, quæ sunt pedibus similes*. Cui sententiæ meæ, spero, vnumquemque peritum virum procliuiter accessurum.

Conciliatio Plinii cum Aristotele.

Magnanimi in magnis moribus committit.

DE ANTHIA. CAP. VII.

PLUTARCHVS eo libello quo differit, vtrum aquatica, an terrestria animalia magis prudentia præstent, quem piscem Homerus *ἱερὸν*, id est, Sacrum appellauit, Anthiam esse videtur opinari. Eustathius tamen *ἱερὸν*, magnum interpretatur, vt *ἱερὸν μέν* & *ἱερὸν ἐπιληψίαν*, cui Athenæus etiam accedit. Alij *ἄφρονον* & *ἱέμενον*, hoc est, emeritum exponunt, veluti sacrum Bouem dicimus, qui sit à Iugio in postero dimissus. Cæterum Homerus eo versu qui legitur, *ἴλ. π.*

<i>ὣς ὅτε πὶς φῶς</i>	<i>In procurente vt quisquam</i>
<i>Πέτρῃ ἐπὶ πρὸς ἑλῆπ καδύμεν ἱερὸν ἰχθύϊ</i>	<i>Caute sedens falso sacrum de gurgite piscem</i>
<i>Ἐκ πόντοιο δὺρραζε λίνω κὶ οἶνοπι γαλκῷ</i>	<i>Extrahit aratis hamis, linoque prehensum.</i>

sacrum ideo piscem appellasse videtur, quod maritima omnia fuerint antiquitus sacra, & piscari religiosum esset: veluti Vlyssis socij non nisi magna fame coacti ad piscationem confugiunt; ita enim Homerus,

<i>Ἄλλ' ὅτε δὴ νηὸς γ' ἐξέφθιτο ἧα πάντα,</i>	<i>Sed postquam in ratibus penus est exhausta marino</i>
<i>Καὶ δὴ δ' ἄρ' ἔλω ἐφέπεσκον ἀλητεύοντες ἀνάγκη</i>	<i>Querere venatu victum coguntur iniquum,</i>
<i>Ἰχθῦς ὄρνιθας τε φίλας, ὅ, π χεῖρας ἱκοίτο</i>	<i>Piscesque, volucresque, manus quo intendere possent,</i>
<i>Ἰνα μῆδ' ὄγκις εἴσιν, ἔπειρα δὲ γαστέρα λιμῶς.</i>	<i>Incuruis captant hamis, vis namque adigebat</i>

Imperiosa famis.

Huc & Theocritum citant Berenice, Leucum piscem appellasse Sacrum. Eratosthenes putat Chrysohrin potius Sacrum appellari, & hoc aiunt sentire Galatea Callimachum. Theocritianus piscator aureum, quem cepisse somniauerat, piscem Neptuno charissimū esse religiosissime veretur. Sed multo Elopem, nonnulli Pompilum dicunt. Et Delphinum etiam Sacrum volunt. Plinius Planos omnes sacros existimari autumat. Vt cumque tamen authores alius atque alius faueant, bona eorum pars in Anthiam consentiunt, rarum inuentu piscem, frequentiore tamen circa Pamphiliam, de quo habet raritatis ratio e dixerit Martialis Epigrammaticus:

Ad palatinas accipensera mittere mensas,
Ambrosias orarent munera rara dapes.

Quem sane inter selectiores cibos ponit M. Tullius Tusculanis, neque non libro *De finibus bonorum & malorum*. Neque sum nescius, qui reperitur in Arcthusa fonte, alium forma esse, & alia de causa sacrum. Cur vero tam multa super Anthia quaesierimus, ea fuit causa, quod hieroglyphicum eius significatur

Et in Theocriti in sulis, Plin. lib. 9. c. 59.

tum positari, nolimus quempiam à nobis contendere, piscis eius formam & nomen nostro seculo cognitas, cum omnis antea acti temporis curiositas in re peruestiganda defessa, nihil adhuc certi protulerit.

SECVRITAS PERICVLIS LIBERA. CAP. VIII.

ID autem nostri fuerit instituti, dicere quemadmodum per Anthiæ piscis figuram securitas à periculorum omnium timore libera proponitur. Hieroglyphici causam afferunt, quod quo is in loco sit, nullam ibi belluam reperiri confessum est: eum siquidem non aliter vitant belluæ, quam Suem Elephanti, Gallum Leones: quo iam indicio securi spongiores vrinantur. Quod vero diximus Planos omnes Plinio sacros esse, certissimam ait ille securitatem vidisse Planos pisces: quia numquam sint vbi maleficæ bestię, qua de causa vrinantes Sacros eos appellant.

*Hinc illud
Plutarchi
Sympos. 4. c.
4. in parci
qui capparis
vilissimis
vescitur,
cũ possit
Anstria
splendidius
vivere.*

SECVRITAS OTIOSA. CAP. IX.

QUONIAM vero perdifficile est certam piscis huiusmodi formam adinuenire, cum ætate nostra vel ignotus mutato nomine inter alios obrepit, vel indignatus alios sibi præferri sponte solum verterit, neq; maria nostra inuisere amplius dignetur: non abs re me facturum existimaui, si, quandoquidem in securitatis hieroglyphicum incidimus, neque satis de pisce constat, alias quasdam eius species, quæ v sui cuiuspiam forte futuræ sint, ex numis veterum substituissem. In numo enim Neronis dea est sella sedens, dextera manu ad aurem appressa, sinistra trophæum in virgula tenens, crure sinistro, quam longum est, ex porrecto, cuius inscriptio est, SECVRITAS. Et quantum pertinet ad dexteram eo modo sitam, Plinius Epistola quadam ad Romanum ait: *Nihil quod in dextera aurem fiducia mei dormias.* Quod vero ad ex porrectum crus pertinet, Lucianus in libello *De iis, qui mercede conducti degunt: Vt illud quod in votis omnium est, extensis pedibus tandem accubare possis.* Tale quiddam apud Aristophanem, Pluto. In altero Neronis eiusdem dea sedens, ara ante posita, radium læua tenet, dextera caput ab occipitio sustentat. de quo gestu Terentius, *Faciã in vitã amicus aurem otiosus vt dormias.* Basilus & Menander id de otioso dici volunt, turpiq; qui sit deficit deditus. Inscripção vero numi, SECVRITAS, vt in superiori. In numo vero Imp. M. Iul. Philippi Aug. dea sedet, dexteraque sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixam sellæ. Hieroglyphici inscripção, SECVRIT. ORBIS. In numo Antonini Pij Aug. Brit. dea sedens cum radio in læua, dextera capiti & sellæ innitur: Inscripção, SECVRITATI PERPETVÆ. In numo Lucillæ Augustæ nutrix est sedens, tribus infantibus appositis, quorum vnus lactens in gremio est, duo ante pedes vna colludunt: inscripção, SECVRITAS. In numo, circa quem literę, IMP. M. OTHO CÆSAR AVG. TR. P. læua dea stans: quæ læua scipionem tenet, dextera aquilam: literę, SECVRITAS P. R. Sedenim partim hæc in Sellæ commentario, atque vbi de Aquila saxum gestante differuimus: neque non in Anchora, repetuntur.

*ετο πδδ
α. εδδδδδ.
Αναλό-
δω άνα-
πρόμας,
sublatis pe-
dib. requie-
scō.
In Heant.
M. Iul. Phi-
lippi.
Antonini
Pij, Lucillæ
Augustæ,
εθ. M. Otho
Cæsari.*

DE CEPHALO.

IEIUNVS. CAP. X.

SVNT qui ieiunium hominem ostendere volentes, Cephalum ex Mugilum genere translittoranū pingant: is enim non nisi mucore vescitur suo, quam obrem ipse semper ieiunus, atq; hinc illa intestini ganæ adeo expetita suauitas *κεσπεδς* à Græcis appellatur, à nonnullis Plotus. Atq; insuper adagium circumfertur, *κεσπεδς κεσπεδς*, de ieiunis. Tantiq; stuporis esse fertur, in metu occultato capite, delitescere corpus reliquum arbitretur, eoq; nonnulli non illepide prouerbiū trahunt.

VITANDI PERICVLI SOLERTIA. CAP. XI.

PER eundem Cestrea qui modo stuporem præ se ferebat, vitandi periculi solertiam significari comperio: siquidem is, vt luculentissime scripsit Oppianus, cum se retibus circumuentū senserit, in sublime sese alacri iaculatur saltu, totoque virium conatu in summam vndam affectat emicare, ac plerumque accidit, vt subera transiliat, quibus retia suspendantur, atq; ita capturam euadat. Secus tamen

*Cestrea ieiunat, siue
κεσπεδς
sane osci-
tur: Memi-
nit Athe-
neus lib. 7.
Dipn.*

men accidit in stagnis Venetis: noctu enim eos potissimum capiunt, incensa igne fornacula, quam in cymbula prora statuunt. Eam duæ, vel interdum plures cymbæ à dextera læuaq; adhærentes, leuiter citòq; lapsu comitantur. Cephali tum siue metu perculsi vibrantibus in aquarum ima radiis, siue candidante eo splendore allecti (nam cura est vt illustri admodum flamma succendatur) pernici saltu Delphinorum in morem extra vndas sese qua flamma micat eiulantur, atq; ita sponte in paratas ad id cymbas decidunt: captura ingenti ad satietatem plerumque exuperante, spectaculo autem maxime delectabili.

DE SCARO.

PRVDENS CAPTIVITATIS DECLINATOR. CAP. XII.

*A Plin. lib.
12. c. 2.*

AT magna est prudentia Scarus, per quem callidum captiuitatis declinatorem significari tradunt. Is enim, inquit Ouidius eo volumine quod Halieuticon inscribitur (quod opus olim à Nigidio elucubratum aiunt) si nassis inclusus fuerit, non fronte erumpti, nec infestis viminibus caput iniecit. Apud Ælium legas, eum simulac caudam extra nassam protulerit, à fociis mordicus apprensâ cauda foras extrahi: si vero protulerit caput, adesse qui cauda sua porrecta ansam effugiendi præbeat.

INGLVVIOSVS. CAP. XIII.

*Idè & Plin.
libr. 9. c. 17.*

HOMINEM voracem & ingluuiosum, lamia quippe laborantem, ait Horus, per Scarum pictum intelligebant, tam quia solus in genere ruminet, quam etiam, quia obuios quosq; pisciculos depascitur. Aristotelis quoque solum hanc inter p̄fces quadrupedum ritu ruminare creditum autumat, diuersaque omnino alij specie ventri esse, cuius intestinum simplex etiam se replicat, & in vnum continuumque resoluitur. Assimilatur is Auratis specie squamarum, sed colore atque sapore præstat, vt qui Sapphiri gemmæ radiolos imitetur, tantæ apud veteres exsistimacioni, vt Ennius, eum Iouis cerebrum appellarit. Eum autem ideo ruminare aiunt, quod dentes neque serratos, neque vtrinq; confertos habeat, sed altera tantum oris parte planos. Nam & animalia reliqua quæ ruminant, parte altera dentium carent: prouisumque à natura, vt quod male mansum est, ea repetitione ne conteratur, atque ita confici possit.

DE MVLLO.

DIANA LVCINA. CAP. XIV.

Mullus vulgo barbonè dicitur, à barba gemina. Ideoq; piscatoribus præerat nomine Triglæ teste Apolloniada.

ET Diana illa syluicultrix marino culta simulacro est: nam ea per Mullum piscem, quæ Græcis omnino Trigla est, exprimebatur, alienissimo, vt multis videtur, hieroglyphico. Causam ponit Eustathius, quod piscis huiusmodi ter, vt Poeta Cilix ait, anno pariat. Dianam vero leuandis partibus inuocari, Lucinæ nomen indicat ea siquidem, vt apud Catullum, Lucina dolentibus, Iuno dictæ puerperis. Merito itaq; cui sit ter anno soluendi partus facultas data, Dianæ gratum, & cum primis familiare animal existimatur. Nam quod tria sint virginis ora Dianæ, quid sibi velit, alibi declaratum. Athenæus Triglam Dianæ dicari propter venationem putat: illæ enim marinos lepores hominibus lethales, perinde ac terrestres hos venatici Canes insectantur, neq; ab eorum viru mali quicquam patiuntur, vel ob impediendæ Veneris vim, quam ferunt inesse vino, in quo suffocata fuerit, quod Therpsicles apud Athenæum ait epotum vino Veneris vsu adimere, mulieri concipiendi facultatem inuidere.

DE SARGO.

ALIENI LABORIS FRVCTVS. CAP. XV.

HOMINEM ex aliorum laboribus sibi fructum & gloriam vsurpantem, & alienam, vt ita dicantur, messem demetentem, significare qui volunt, Sargum & Mullum pingunt: sequitur enim Sargum reliqua

reliquias Mullus, atq; vbi ille luto excitato abièrit (fodere enim potest) Mullus descendit & pascitur.

Nascitur Sargus in Ægyptio mari fere, vnde Lucilius:

Quem præclarus Elops, quem Ægypto Sargus mouebit.

Sedenim Brundufinum maxime commendat Ennius.

DE PASTINACA.

PARRICIDÆ SUPPLICIUM. CAP. XVI.

EVm qui parricidij pœnas dederit, significare si vellent Ægyptij, piscatorium hamum Pastinacam piscem attrahentem pingebat: ea siquidem venatu detenta, spina quam in cauda gestat, in raptorem eiacular, icu maxime lethali, nisi coagulo Leporis, vel Hœdi, vel Agni drachmæ pondere ex vino succurratur, quod & huiusmodi, & aliorum marinorum icibus præsentaneo est remedio. Hœ vero *κατὰ πείραξις* dictum ea de causa opportunum fuerit, quod cuiuscumque incommodi remedia, passa sunt, vt vulgus ait, palma vbiq; proferèd. Est vero Pastinaca, quem Græci *τρούζονα* vocant. Eam aculeo vim inesse tradit Ælianus, vt si quis eo frondentem arborem pupugerit, haud ita multo post folia omnia decidant, arborq; veluti magnis folis ardoribus exsiccata profus exarescat.

Plin. idè lib.

9. ca. 48. &

c. 42.

Extât alia

remedia a-

pud Mat. &

theolsum in

Dios. oridè

lib. 6. c. 45.

DE NEBRIADE.

VORACITAS INSATIABILIS. CAP. XVII.

HOMINEM cibum immodice sumptum euomentem, ac nihilo secius insatiabiliter mox crapulantem significaturi, marinam Mustelam pingebant, quæ Nebrias est nonnullis: ea enim ore, vt Ægyptius interpres Horus ait, parit, innatansq; mox quæ pepererat conuenatur, atq; depascitur. Sepias itidem ac lolligines ore parere sunt qui velint, id redarguit Aristoteles, partus foueri ore dicens, & emitti, propterea que putari eas ore parere.

DE FUCA.

REI DOMESTICÆ STUDIOSVS. CAP. XVIII.

DOMESTICÆ rei studiosum hominem qui significarent, Fucam pisciculum, his similem quas vulgo Tincas appellamus, sed colore subuiridi, pingebant: ea enim sola ex marinis piscibus nium sibi construit, & in stragula parit.

DE RAI A.

CAPTATOR. CAP. XIX.

CAPTATOREM hominem notare si vellent, Raiam pingebant: gestat enim illa ante oculos suos gemina fila, in capilli speciem, extrema quorum rotundis quibusdã præpilantur quasi escæ usa additis his ea, vbi locis arenosis aut fæculentis obturbato solo se absconderit, piscatur, attollens illa sibi præpendentia. Dum enim pisciculi occurrunt, & capita machinamenti pensilis pulsant, ipsa sensim fila subducens eos allicit, donec ad os admoueat, atq; ita repente corripit. Sepia quoq; hoc eodem vitur machinamento, in Cancris alliciendis, quorum audissima est.

DE SCOLOPENDRA.

ANIMVS A VITIIS DEPVRGATVS. CAP. XX.

HOMINEM qui animum suum à vitiis affectibusve cruciabilibus depurget, quæ ue se lædant, leximat & expellat, significare si vellent, Scolopendram effigiabant; eam nonnulli Centipedam *Terrestres quidem, at nō marina,* vocant.

ex Plin. Ea-
dem Plin.
lib. 9. c. 15.

vocant. Ea autem ubi hamo deprehensa fuerit, quam longissime potest sese ex porrigens, hami lineam abrodit, quo deuorato, interiora sua foras euomit, donec hamum euiciat, dein recipit intro, ac valet ea qua prius salubritate.

DE PHOLI.

PARTO FRVENS. CAP. XXL

HOMINEM iis quæ sudore proprio compararit fruentem indicaturi, Pholim piscem pingebant. Ea enim mucorem quem ipsa emittit ad altam crassitiem sibi obducit, vt tota visco delibuta videatur: ita vt in eo quasi cubilli conquiescat, vnde illi nomen: *φολέειν* enim nidificare est. Videndum vero, an hæc sit Aufoniana Tinca ita passim hodie nuncupata, quam natura ipsa videtur in vulgi pauperisque plebeculæ solatium protulisse.

DE SQUATINA.

FABER LIGNARIVS. CAP. XXII.

ET Squatina meruit inter huiusmodi significata recenseri, per quam fabrum lignarium intelligi volebant. Est enim piscis tam asperæ, scabræq; ac validæ cutis, vt ebur ea, neque non ligna quantumlibet dura, poliantur. Nam ex mari fabriles quoq; vsus veniunt, vt omitteremus fabrilia instrumenta omnia in huius piscis capite deprehensa. Quin & ferram cōficere didicimus ex huius piscis osse ita crebro mucronato, qualis longa annorum serie suspensa fuit tholo ante DD. Petri & Pauli conditorii priusquam à Julio I. Lilla venerandæ antiquitatis monumenta solo æquarentur, iactis mox tam ingentis machinæ fundamentis, quam neque *Nati natorum, nes qui nascuntur ab ipsis*, vilo vnquam tempore conspecturi sunt.

Serra ex
Squatina.

DE CLVPEA.

LVNARE CORPVS. CAP. XXIII.

IN Arari Galliz fluuio piscis est, quem vocant Clupeam, Veneti Chieppam, Romani Lacciam. Sed quantum Romæ carnis & molli tudine & bonitate præstat, tantum apud Venetos vilior, plebei usq; habetur: vt qui in eiusmodi stagnis minime pinguescat, spinarum vero multitudine atque densitate fastidio sit. Sed vt cumq; apud nos sit, in eo Galliz fluuio ita Lunæ naturam imitatur, vt ea crescent candescat, decrescente vero nigrescat. Accidit vero ei, vt cum corpus nimium auctum fuerit, spina quoque, quæ per vniuersam carnem continuatis quibusdam ordinibus porriguntur, & ipsæ quoque ad crescant, adeoq; extendantur, vt animal id interimant, quod in mirabilibus Italicis tradit Heliodorus. Qui quidem piscis si Ægyptiis innotuisset, nimirum Lunæ eum hieroglyphicum posuissent. Aui etiam in eius capite lapidem grano salis similem, qui faciat ad quartanas.

DE APVA. CAP. XXIV.

EST pisciculorum genus quod ex sola pluuia procreatur, Apuam Latini vocant, aspiratione Græcæ vocabuli repudiata: *ἀφύλυ* enim illi *παρὰ τὸ ὕειν* eam dicunt. Ligustica Tyri henaque omnis orcum plurimum, p, literam in ch, vertat, vulgo Anchvam vocitat, n, etiam litera ad incitationem primæ syllabæ sonum adiecta. Sunt qui has in halecularum genere connumerent.

Plin. lib. 31.
c. 8.
Fluere.

FESTINANTIA. CAP. XXV.

ERAT is pisciculus festinantia signum: nam ubi vel minimum concaluerit, coctus est, vnde ad *ἔστιν ἄδινον*, *Ad ignem Apua*, cum quid celerrime factum, vel ipso temporis momento significantis, quo in Augusto apud Tranquillum. Et prouerbio dictum *ἔστι πῦρ ἀφύλυ*, quasi satis sit ad eius coctum spectari.

Aphya. videtur ignem.
lib. 7. Dipn.

ſpectaſſe tantum ignem. Hanc Veneri ſacram ait Athenæus, quam Scilpon Philoſophus Megarenſis quia Venus
Neptuno cum immolaſſet, promeruit vt ea ciuitas magno Apuarum prouentu fuerit à Deo locuple- e ſpuma ma-
tata. ta maris.

DE HIRVDINE. CAP. XXVI.

HIRUDO quoque aquatile animal, cuius plurimus in medendo vſus, ſignificata quædam habet hieroglyphica.

SANGVINARIVS. CAP. XXVII.

CRUDELISSIMUM ſiquidem hominem, & humani cruoris auidiſſimum, per eam ſignificari Hinc ſan-
notius eſt, quam adnotare oporteat. Et Cimeta apud Theocritum, Pharmaceutria, quam Poeta di-
tranſtulit ex Euphorionis Mimis, non aliter ab Amore ſibi ſanguinem exuctum lamentatur, quam ſi ſi-
limoſa Hirudo corpori ſuo applicata fuiſſet: ſita, & ſan-
guisugia.

Αἰ ἀέρως ἀνίαρὲ πῖ μὲν μέλαν ἐκ χροὸς αἷμα

Εμφυὲς, ὡς λιμῶντις ἀπαν ἐκβέβηκα πέπικας.

Hæc crudelis amor, noſtro ſaturate cruore,

Summa affixa cuti velut hunc ſuxiſſet Hirudo.

INSATIABILITAS. CAP. XXVIII.

VERVM ea etiam inſatiabilitatis eſt ſignum, quando quidem ad ſuctum admota non prius ab o-
pere deſiſtit, quam tota ſit ſupra modum ſanguine tumefacta, quod ita expreſſit Horatius:

Non miſſur a cute niſi plena cruoris Hirudo.

In fine de
art. poet.

DE LEPORE MARINO.

MINIMA DE CAUSA EXANIMATVS: VEL
DAMNA MUTVA. CAP. XXIX.

QVI marinum Leporem pingunt humano tactum digito, mihi videntur ſignificare voluiſſe, vel
hominem minima de cauſa exanimatum: quando quidem ferunt eum, qui non modo digito,
erum etiam virga Leporem marinum attigerit, quam primum eum exanimare, & niſi promptua-
um ſit remedium, etiam mori. Vel mutua damna ex eadem pictura libet interpretari: nam hierogly-
thicum hoc apud veteres nõ inueni: quia humanus attactus Lepori etiam eſt exitialis, in Indico præ-
rtim mari, vt à Licinio Macro traditum ait Plin. Ita nuſquam non mollis Lepus. Nam & per Ruri- Plin. lib. 32.
plam, mollitiem quamdam effœminatam intelligi ſuo loco diximus inter quadrupedes, tum ob ti- c. 1.
diditatem, tum ob pulpamenti copiam, quorum vtrunque fœminarum proprium, cum audacia vi-
lis omnino ſit. Caro enim pars fœminea dicitur. Neque poſtremi nominis Philoſophi ſunt, qui of-
à mare, carnem à fœmina procreari velint, & ad embryi coagmentationem vtriuſque concurrere
enituram. Facit præterea ad effœminationis ſignificatum, quod Hippon Philoſophus ex ſeminibus
nubibus magis fœminas, ex denſioribus mares fieri contendit: quod tamen eorum diſſertationi re-
D quimus, qui naturæ ſecreta altius rimantur. Nam cum ſint, qui totam hanc fabricam ex mare con-
re diſtinent, neque fœminam præter fomentum quicquam aliud conferre de ſuo, Anaxagoras ta-
en, Parmenides, Empedocles & Epicurus, aliquid etiam ex parte matris ad generationem accedere
eruerunt: præcipue vero Alcæon, ſed, vt Cenſorinus ait, is non definite ſe ſcire confeſſus eſt, ra- De diænat.
s neminem poſſe perſpicere. c. 4.

SPONGIA. CAP. XXX.

EDCUR Spongiam prætereamus, quæ & ipſa inter aquatica enumeratur animalia: vtpote quæ re-
fugiat ad tactum, ſequæ in anguſtum colligat? Vt cumque vero, ſua hæc habet hieroglyphica.

BIBACISSIMVS. CAP. XXX.

VVLGATISSIMUM enim est, naturæ bibacioris hominem per Spongiam significari, ea quæ omnibus in promptu est causa, attractu solo tantum humoris exugendi. Quo accedit festiuū vulgi dicitur in Vespasianum iactari solitum, quod dicitabat eum procuratoribus pro Spongiis uti, quod quasi siccos madefaceret, & exprimeret humentes. Credebatur enim procuratorem rapacissimum quemque ad ampliora officia ex industria promouere, quo locupletiores mox condemnaret, atq; ita ille eorum rapto frueretur. Quod verò scriptores hic *Succos* pro *Pauperes* ponunt, cum Horatiana facit elocutione, vt in Epistolis:

Suetonius
in Vespas. c.
16.

Lib. I. epist.
17.

*Sin prodesse tuis, pauloque benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad vinctum.*
quippe, vt palam est, pauper ad locupletem.

ABOLITVS. CAP. XXXI.

AB Augusti tempore receptum est, vt pro abolitione Spongia capiatur, ex quo ille Aiaceum suum, quam tragædiam penitus aboleuerat, in Spongiam incubuisse respondit, ad ensem alludens, in quem Aiæ sponte sua incubuerat.

Sueton. in
August. c.
85.

MOLLITIES. CAP. XXXII.

ALII mollitiem etiam per Spongiam significari voluerunt, de quo Plutarchus opusculo eo, quæ docet, qua ratione internoscere adulatorem ab amico possimus, Comici, cuius non ponit nomen dictum citat, *ἀν μὴ ποιήσω σπογγίᾳ μαλακώτερον πρὸς σπον.* Nisi corpus spongia mollius reddidero, de verbis loquens, quibus eum cædendum interminabatur.

DE GLANI. CAP. XXXIII.

VERVM age interminutos hos proceriorem vnum aut alterum inferamus: vt ita pisciculorum qui præmissi sunt, sordes emundentur.

De Glani
Plin. libr. 9.
643.

PATERNA DILIGENTIA IN FILIIS EDUCANDIS.
CAP. XXXIV.

PATERNAM in filiis educandis diligentiam, eamq; accuratissimam exprimere si vellent, piscem Glanim pingere instituerant. Oua enim is quæ foemina destituerit, perseveranti custodia tutatur ad quadagesimum & quinquagesimum vsq; diem, ab iis deniq; non abscedit, donec ita coalescat soboles, vt ab reliquorum piscium iniuria se tueri valeat. Tantumque eius affectum esse ferunt, vt dum oua deferere minime patitur, à piscatoribus ea trahentibus in vada facillime capiatur, tam ardentis nimo, tamque pertinaci studio apud illa permanere contendit. Hæc Elianus, qui Glaniam etiam Siluri speciem similitudinemque habere dicit.

Plin. hoc of-
fic. tribuit
Siluro, lib.
9. c. 51.
Glanis dili-
gētia in suis
educandis.

DE SILURO. CAP. XXXV.

EST vero Silurus, vt veteres omnes authores tradunt, bestia malefica, quæ, vt inquit Plin. & hoc emines & Equos deuoret. Sed & Glanim Pausanias ait hominum esse deuoratorum. Nequæq; vero Sturio esse potest, neque Glanis, neq; Silurus, cum minime fera esse possit Sturionis natura, tam molli delicatoque ore prædita, quæ siue ex porculetis in eam euadat magnitudinem, siue alterum f genus, *ἀπὸ τῶ ὄδῳ* pisci nomen *ὄδῳ* apud Athenæum, atque is inter grandiores. Idem vero author, Porcos, & Siluros inter Nilii pisces enumerat. Et Hispania omnis Sturionē Sulium vocat, literis transpositis, quasi velint Sulium dicere, hoc est, Hycam. Sunt quidem in Danubio Siluri celebres, sed non minus Hycæ, qua de re aliquid dicit Hermolaus, sed hæc alij videntur.

Plin. libr. 9.
6. 15.

A. Suet.

DE THYNNO. CAP. XXXVI.

DE Thynno, cuius vsus tam recentis, quam sale durati, frequentissimus per vniuersum terrarum orbem est, cum nullo non in littore capiatur, nihil aliud inueni quod hieroglyphicis inferi possit, nisi vel strabonem vel limis oculis prospectantem, ex eo significari.

LIMI OCULI. CAP. XXXVII.

LEVO enim ille oculo plus cernit, vtroq; habete: quare Byzantij frequentissima est eorum captura. quo tempore transfretant, quia micantissimi lapidis, qui ab imo freti lucet, fulgore perculsi, in sinum qui ab laeva est, numerosissimo diffugiunt coetu. Apud Æschilum legas, in sinistrum oculum intorquere Thynni more. Sed hoc pertinet ad prouerbia. Imo dextro. ex Plin. li. 9. cap. 15.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM

LIBER XXXI

DE IIS QVÆ PER PISCEM IN VNIVERSVM
SIGNIFICANTVR, DEQVE MARI
mox copiose,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAXIME REVERENDVM COS-
MAM GERIVM.

UPERIORI anno, cum te & amicos alios Patavij Philosophantes inuisissem, deque vestris & nostris studiis (si modo mea in vlllo studiorum genere censeri possunt) multa contulissemus, quibus explicandis scripta ego nescio qua mea vobis legenda proposuissem: animaduerti, Cosin studiofissime, pro tuo erga me amore, magna te affectum letitia, quod eum quem sciebas per longa temporum intervalla multis & inuisis occupationibus à literarum studio auocatum, audientem tamen inspiceres de literis aliquid reminisci, proindeque veluti Entellum aliquem, cui iam gelidus tardante senecta sanguis hebesceret, in certamen accendens

& excoitares, orare discedentē me cepisti, vt istiusmodi generis scripta sapius ad te legenda transmitterem. Ego tamen etsi te nostris nihil indigere existimabam, quem vnus cuiusq; doctrina preceptis & institutis abundare oportere persuasum habebam, qui apud eruditissimum Romulum Amasæum tota educatus adolescentia, nunc Bonamicum, Empridium, & alios istis habeas, à quibus veluti ab oraculo, tuis omnibus satisfieri cogitationibus potest, neque me quicquam tam reconditum, tam rarum de Musarum arcanis asferre posse, quod illis & tibi, quæ eos audis, non longè exploratus, quam ego per interrupta totiens literarum studia potuerim obseruare: constitui tamen aliquid ad te referre, quod mea in te obseruantie signum & monumentum esset, id præcipue delegi, quod si non doctrina, certe rerum varietate delectare posset. Nam cum piscium quasdam species ex hieroglyphicis decerptas, & tui & mei amici quidam acceperant, superat adhuc de piscibus in vniuersum, quid veteres illi Sacerdotes Ægyptij sensissent, dicere. Monumentarium adhuc à nemine occupatum veluti τινος οὐδὲς apud me diligentius asseruabatur, quod tibi alienandum existimaui. Tu quidquid id fuerit, pro tua comitate hilariter suscipias velim. Videbis vero hinc quantæ sit abominationis apud Ægyptios Piscis, quem nos tanto mox honore profecuti sumus, quantum inter mortales seruo sit vnus cuiusque fere nationis iudicio variatum. Sed ne tam longa morer epistola, rem ipsam hinc asseruamus.

P R O P H A N V M . C A P . I .

*Αποκρί-
μεν
ix duc. ci-
tatur à Plu-
tarch. in
Sympos. de
cadiis 7. c. 4.
& Adag.
chil. 4. cent.
1. prouerb.
74.*

PR O P H A N V M in primis atq; abominabile per piscem apud Ægyptios Sacerdotes significari pro-
ditum, quem & pollutum aiebant, & à mensis suis amouebant, in eo scilicet pisciū genus damnā-
tes, quod hi plurimum alter alteri graflatur cibi causa: præterea quod nullius sit nutrimenti, tamquam
facile computrescat, vt cum minimè afferuari possit, prouerbium in fortidos emanarit, *Piscis repositus*,
& apud Plautum dicitur vulgatum, *piscis nequam nisi recens*. Quinetiam constat Æthiops illos quæ
sola piscium alimonia vicitantur, breuioris omnino vitæ quam nos esse. Denique vt in Phædone est
apud Platonem, nihil nasci in mari loue dignum existimabant. Sane Zoroaster vna cum Magis, inter
animalia, quæ bonis malisq; genijs obnoxia sint, discrimē posuere, vt bonis dedicata opinētur, velut
Canes, & volatilia, & Testudines terrestres: malis vero, aquatica omnia, eumq; beatum putant con-
surum qui plura enecet.

D V Æ M O R T A L I V M C O N D I T I O N E S . C A P . I I .

*Pinnatorū
& Squamoso-
rum pi-
scium hie-
rographica.*

IL L V D ad hanc vsq; diem à Iudæis magna religione seruari manifestum, vt ex Mosaicæ legis præ-
cepto piscem non attingant, nisi qui pinnatus sit & squamosus: lubricos vero læuesq; omnes auer-
sentur, id quod ita interpretatur Adamantius, vt per aquas, mare vitæ huius intelligat, in cuius flucti-
bus mortales assiduè volutamur: in hoc mari nostro pisces, qui pinnulis iuuantur, & squamis muniantur,
ad superiora facile sustolluntur, & aëri huic viciniore sunt: veluti qui libertatem spiritus quaerant.
Talis est ergo sanctioris vitæ vir quisque, qui intra retia fidei conclusus, bonus piscis ab Affer-
tore nostro nominatur, & in vas conseruationis immittitur. Squamosis vero quot sum? per hos intelli-
git idem author homines qui parati sint vetera indumenta deponere, nouumque hominem induere
& vt Gregorius Nazianzenus diceret, ἐγχαυρίζειν. Latini Græcam secuti locutionem, *Encarniare* dixe-
runt, vt ita omni mentis duritia deposita, animum Deo tractabiliorem efferamus. Qui vero neque
pinnas, neque squamas habent, ij in imis semper versantur vadis, & in cæno plurimum volutantur
veluti sunt Anguillæ, Rhombi, & huiusmodi reliqua, quæ nequeunt ad aquæ summitatem ascendere,
ad superiora quippe peruenire: atque ij sunt qui luto, hoc est, turpitudini & vitijs inhæsitantes, ad vi-
tales auras superioremq; spiritum attolli nequeunt: adeo carne turgidi & vndecumque oppleti con-
fertique sunt, vt neque deponere facile quicquam possint, neque se attollere, aut ab ea cui affixi san-
sæ subleuare, hoc ita terrestrium affectu grauati, vt nullam cœlestium curam suscipiant, crapula
tantum, libidinibus, cupiditatibusque suis implicati: quibus quidem voraginibus hausti, simulatque
cæciderint, nihil quicquam conantur emergere, sed ita recumbentes, in eodem quo hæserint luto
volitari delectantur. Eodem inuoluuntur cæno Philosophi, qui naturæ tantum principijs insistant
ad naturæ vero ipsius authorem, cuius Spiritus super aquas fertur, numquã attolluntur. Eodem im-
plicantur Iurisperiti, qui leges non iustitiæ studio, sed lucris tantum cupiditate profitentur. Eodem
volutantur sacerdotes, qui cæremonias oretenus prosequuntur: quid vero per cæremonias intelligi
feriue debeat, aspernantur. Quin etiam Oratores, neque non Poetæ, qui facundiæ tantum vberta-
tem, affluentissimosque verborum fluctus, ingentemque vocum strepitum, canorasque nugas admi-
rantur: quæ vero ad integræ vitæ institutionem faciunt, nihili pendunt, vna cum superioribus in imi-
huiusmodi fundo, quippe vbi liuidissima maximeque est profunda vorago, supini detinentur. Atque
hoc est illud profanum, quod vetus illa pietas tantopere auerfabatur. Gentes tamen aliquas inuenit
(vt alienigenarum quoque instituta conquiramus) quibus pisces sacrificare mos fuerit: veluti Bœot
faciebant, qui selectiores quasdam Anguillas ex eo genere quæ Capaides appellantur, præcipue com-
mendationis in Eubœa, Dijs immolare consueverant. Passim vero piscatores Neptuno Thunnum, qui
maximus esset, sacrificabant spe capturæ. Et Phaselitæ Lyciæ populi salsamenta Cylabræ cuidam he-
roï offerrebant, eius condituræ pisces ita puros arbitrati, vt deos etiam alios pisciculis huiusmodi sa-
conditis placari opinarentur: Sunt vero qui apud eos id ea de causa institutum scribant: quia regi
illa ab origine prima salsamenti ex pisce factis empta fuerit.

PURIFICATIO. CAP. III.

QVOD vero Ægyptij mare profanum arbitrabantur, alij longè secus existimarunt. Nam M. Tu- lius ubi rationes de parricidæ pœna commemorat, oratione pro S. x. Roscio Amerino, ea potis- simum de causa in sui reos culeo dicit, ne cum in flumen abiecti delati essent in mare, ipsum pollue- rent, quo cætera, quæ violata sunt, expiari putantur. Adhæc Proclus tradit, sulfur & maris aquam ad purificationem adhiberi. Et Euripides Platonem secutus in Ægyptum, cum morbo quodam impli- citus, Sacerdotum suafu mari se expiasset, incolumitati redditus est: eaque de causa versum hunc ille stius rei memor suis poëmatib. inferuit, δάλασα κλύζει πάντα τ' ἀνδρῶπων κακὰ. Aristophanes quo- que tale aliquid attigit, cum dixit, πρῶτον μὲν αὐτὸν βῆ δάλασαν ἤρμεν, ἐπειτ' ἔλεμν. Neque ritum ignoravit huiusmodi Catullus, ubi ita canit:

Quid scis quantum suscipiat sceleris?
Suscipit, ô Gelli, quantum non vitima Thetis,
Nec genitor Nympharum abluat Oceanus.

Mare ab-
luit omnia
hominum
mala.
Referitur ab
Eustathio,
Iliad. A. ex
Euripide in
Iphigenia.

Neq; temere Clemens inducit Petrum, antequã cibû summeret Tripoli, lauissè in mari, alibiq; liben- ter cum in eodè lauare. Et apud Homerû Telemachus Palladi supplicaturus, in æquore manus lauit, q̄ uidè purificatio omnium gentiû consensu de mari sumpta, bapissmû ab omnib. præuisum nationi- us indicat, q̄ sola vera est purificatio. Diuinæ enim literæ per mare vnitatis numero bapissmû intelli- unt, vt Theologi docuerunt. Nam & Michæas Propheta Mare bapissmû appellasse visus, cum dixit: *peccata nostra in profundû mare demerges.* Mare vero lauacrum huiusmodi ea de causa nuncupatur, vt enit Euthymius: q̄ animarum fordes, quæ illic eluuntur, recipit: & quia purgat: omnia autè quan- tumlibet lutulenta flumina inuchûtur in mare, lateq; ab eo admittuntur, sed tamen nihil intra se con- net sordidi, sæcesq; omnes ad littora, sed eas perpurgatas, continua reijcit alluione.

Capit. 7.

DAMNUM ET VTILITAS. CAP. IV.

AVNT vero qui Sacerdotum Ægyptiorum commenta curiosius sectantur, Tritonem ideo bi- formem pingi solitum, superiori quidem parte hominem, inferiori vero piscem, vt ex humore os & utilitatem & damnum consequi moneremur: cum illi ex humana natura bonum atque profi- tum, ex pisce non nisi perniciem interpretarentur. Sedenim de Tritone abibi. Quamuis autè apud Ægyptios perniciem piscis significaret, in ostentis tamen boni omnis habitus est nonnumquam, vt i Augusto pridie quam Siciliensem pugnam classe cõmitteret, in littore deambulandi exiliit è mari, ad pedes procubuit quasi nûncius Neptuni, amicitiam eius sibi conciliantis: tanta fuit eorum ho- num in quos colebant deos varitas & impudentia.

Sueton. in
Augusto,
cap. 96.

SILENTIVM. CAP. V.

VNT vero qui Pythagoræ præceptum, quo edixit ipse ἰχθύων μὴ γένοσθαι, propter ἰχθυόων quã religiose adeo præcipere consuevit, factum putant: piscium enim taciturnitate nihil est quietius, puerbio inde desumpto, *Pisces taciturnior:* quapropter visi fuerint pisces Pythagoræ quodammodo contubernales. Et Lucianus Alcione, ἀφωνα ἴδι τὰ γέ καὶ ὕδατῶ διατώμενα, muta, quæ aquam inolunt. Ita Lucretius *Mutas* eos *natantes* appellauit. Ex piscibus autem, vno excepto Boæ, cui à boan- tid est, vocem emittendo nomen inditum, reliqui omnes dubio procul taciturni sunt. Et quamuis apud Ælianum est, quidam, vt lacerta, chromis, aper, grunnire videantur, sibilare chalcis, & cucu- in imitari coccyx: tenuia tamen ita sunt ea vocis indicia, vt inter vocales recenseri minimè merean- t. Nisi verum illud est, quod Pausanias Arcadiæ fluuium memorat, in quo pisces nascantur, quos Peilias vocant, qui turdorum auium voces edant, quodq; similes in Aorno fluuiio Philostephanus Crenæus memorat, quosq; vocales in ditore fluuiio ponit Mnæfas Patrensis. Taciturnitatis vero huiusmodi quæ sit in piscibus, ita Flaccus memiait:

O mutis quoque piscibus

Donatura cygni, sibilat, sonum.

Carm. li. 4.
Ody.

Cam apposite autem & Claudianus silentium hoc piscibus attribuit: dum Rhadamanthum ait lo- quacissimos viros, & qui ausi sunt arcana prodere, in pisces indui apud inferos iubere his versibus:

Qui iusto plus esse loquax, arcanaque fœnit
Prodere, piscosas fertur victurus in vndas,
Vt nimitiam pensens æterna silentia vocem.

Atqui

Atqui Piscibus orientibus genitos, dicacissimos futuros ait Manilius quarto:

Néve sit vt primos animo precedere pisces,

Verba maligna nouas mussantis semper ad aures,

Garrulitas odiosa datur lingua, venenum.

Crimina per populum populi fert ore bilingu.

Sed, vt ad Pythagoram redeamus, Plutarchus in Sylla, eum ait. vesci solitum ijs, quæ dijs immolata fuissent: cum vero piscium nullus ad sacrificium idoneus haberetur, ea quam profitebatur religione ab eis abstinendum censuisse. Sed quantum pertinet ad sacrificium, non constare id multis documus, exemplis. Idem Pythagoras mare Saturni lachrymas esse dicitur, quasi vellet ex hoc eius impunitatem innuere.

HVMANÆ VITÆ CONDITIO. CAP. VI.

ÆGYPTII Sacerdotes igitur, vti propositum est, mare perniciem vocabant, ea præsertim de causa, quod cum totius alimenti sui beneficia ex Nilo consequerentur, corrumpi eum simulac mari commiscebatur animaduertebant, atque ita mare dicebant, quod in humano genere vitale est vitare. Vt vero scripturæ hieroglyphicæ speciem aliquam oculis subijciamus, in Sai pro vestibulo templi, quod Palladi dedicatum erat huiusmodi visebatur argumentum. Infans, senex, accipiter, mox piscis, postremoque omnium fluuiialis Equus, quod humanæ fragilitatis conditionem indicat à pueritia vergentis in senium, ac iterum repuerascentis: accipiter vero Deum, ac perinde amorem, quodque in nobis diuinum est, ac vitam ipsam vitalem ostendebat. Piscis, odium simul atque mortem, propter mare, quod exitium atque perniciem appellitabant. Equus vero fluuiialis impudentem violentiam notabat, vt qui nec patri quidem parcat suo, verum eum interficit, vt matris ipse connubio potiat: atque ita propemodum concors ea discordia, quæ corporum temperaturam constituit, cum dissidere penitus cœperit, atque vnum in alterum violentius grassari, mors inde sequatur necesse est. Fluuiialis enim Equus ideo pro dissidio ponitur, quod in duobus contrarijs elementis viuit, aqua & terra: noctu enim egressus aquis segetes depascitur, & binis est vngulis præditus vti boues, de quarum quiddam vngularum distinctione in Sue satis ex Diuinis literis disputum.

O D I V M. CAP. VII.

ODIVM itaque per piscem interpretabantur, maritimaque demum omnia tanta religione & horrore prosequerentur, vt ne nautas quidem alloquerentur; rati, vel ex eorum sermone se contaminari; ita eos arbitrabantur à cōmuni omnium aliorum victu & moribus dissentire, cum ex mari, quod Homerus nullius frugis esse dicit, victum hi tamen & necessaria sibi compararent, quæ Theon Grammaticus apud Plutarchum disputat Symposiacis, cumque elementum id ab humana natura non solum alienissimum, verum etiam illi inimicissimum assuerarent, nullum cum ijs commercium habere voluerunt, quod vel in mari gigneretur alereturve, aut id inhabitaret. Neque tamen ignarus sum Plutarchum de mari præclare sentire, vt eorumdem Conuiuiorum habetur decade quarta, sed nos hoc loco Ægyptiorum dictata, quæ inter-

A *Nascimur.*

B *Senescimus.*

C *Viuimus.*

D *Morimur.*

E *Natura dissidio.*

Hinc forsitan
Κακὸν

ἄλαστα,

mare mala-

rum, ex Eu-

rip. in Sup-

plicibus.

pretan-

pretanda desumpimus, in primis commemoranda censemus. Nam illi cum tam pertinaciter mare abominarentur, mosque esset in sacrificijs sal adhibere, ne marino vterentur, id ex Hammonis fonte deposcebant: afferebatur enim inde sal e palma contextis cistulis, quod purum arbitrabantur, quia ex ipso fonte, non ex mari proueniebat, cuiusmodi salis vis magna in Noricis, Rhæticiisque iugis atque cōuallibus circa fontium margines concretum vulgo reperitur, neque alterius fere tota Germania salis habetur vsus.

D I V I N O R V M A B H Y M A N I S S E -
P A R A T I O . C A P . V I I I .

FERVNT è veteribus, qui segregationes aquarum ab aquis, apud Mosen, ita interpretari sunt, ut animos quosdam spiritu suo vegetos expertesque corporis assererent, significari per aquas quæ supra cælos in firmamento longè alijs præstantiores confedissent: infra vero, in ipsis quidem terrenis locis deteriores malignosque moram traxisse, atque etiamnum trahere: idcircoque dicunt, eas aquas quæ supra cælos collocatæ sunt, Deum laudare, per aquas autem eas quæ sub cælis sunt collocatæ genios interpretantur, quantum spiritu naturaque sua conari possunt, improbissimos, ab ea nimirum altitudine, quæ ad probitatem secundum naturam accommodatur, in ipsum imum prauitatis fundum, vitijque sentinam deturbatos. Eas vero aquas ut turbulentas, ut seditiosas, ut affectuum perturbationumque procellis & turbinibus fluctuantes exæstantesque maria non iniuria nuncupatas fuisse, propter mutationis facilitatem, & momentorum voluntatis electionisque motuum instabilitatem. Quam quidem interpretationem, ut alte nimis repetitam, & paucissimorum ingeniorum intellectui peruiam Basilus haudquaquam magnifacere videtur. Egyptijs tamen argumentum placuisse, in dictu n est, quod cælum rore pluuium venerabantur: quod humor huiusmodi à probis illis naturis deducere videretur, quæ propter mentis puritatem dignæ essent, quæ decentem accommodatamque Deo creatori laudem redderent, disciplinamque illam cælestem in inferiora sparsim diffundere proleminareque viderentur. Minimè igitur mirum est, si mare Sacerdotes illi vsque adeo abominabile existimabant, quod cælestis roris puritatem contaminaret, & amaritudine sua dulcedinem eam omnem peracerbam redderet, eiusque indignationis ergo tantum in maritima, omnia odijum, ut etiam insulares uti profanos auerfarentur. Et mox receptum apud scriptores, insulares omnes malos esse, perios autem pessimos, quod in Siculos haudquaquam merito nonnulli detorsere: perinde ac in Leriorum locum Chios alij quidam substituerunt, nulla carminis habita ratione. Nam, ut hoc obiter explicemus, epigramma est vetustum admodum, quod in vulgus prodijt vulgatis in exemplaribus;

Καὶ τόδε Δημοδόκου, χῖοι κακοὶ ἐχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἐπὶ πάντες, πλὴν προκλέω, ἢ προκλέας δὲ χῖοι.

Hoc quoque Demodoci, Chius mulus, haud quidem hic, hic non, Omnes absque Procle, Chius at ipse Procles, Chij nobilissimij.

Non sum nescius Chios hominum nequissimos olim habitos, quod ut credatur, satis est Theophrasti iudicium, qui eos ait oratorem quemdam senem ad Lacedæmonios destinasse, qui quod eum puderet inestutis, canitiem succis fucauerat: cumque is publicè dicere incepisset, surrexit Archidamus in eam Rempub. longè princeps, dixitque: *Quam obsecro sermonis incolumitatem habiturus est hic, qui mendacitatem in anima solum verum etiam in capite circumfert?* Strabo tamen, decimo, carmen hoc Phocylidæ adscripsit, Leriosque, nō Chios, ponit, ut legendū sit, λέεροι κακοὶ, & in fine, ἢ προκλέας λέεροι; cui lectioni ego magis faueo, quod χῖοι, pro χῖοι primam κατὰ συνείρεσιν producit. Quidā eruditissimus alioqui Patroclum pro Proclea reddidit. Carmen itaque in hunc modum utrobique restituendum;

Καὶ τόδε Φωκλίδου, λέεροι κακοὶ, ἐχ' ὁ μὲν, ὅς δ' ἐπὶ πάντες πλὴν προκλέω, ἢ προκλέας λέεροι.

nos ita Latinum fecimus:

Hoc quoque Phocylida dictum, Lerij mali, at illud

Non ita uti dicas, hic malus, ille minus.

Præui omnes, inquam, Procleam si demseris vnum,

Et tamen ipse etiamnum est Procleas Lerius.

In quam quidem poetices amœnitatem quam κατὰ πάρεργον, ideo tamen deflectere collibuit, quia dum hæc commentarer venit in mentem mihi epigrammatis Cornelij Castalij Feltronsis, Iurisconsulti in foro Veneto clarissimi, quod neminem eruditum legisse pœniteat:

*Afrani, & Capito fratres, Neptunia proles,
Quorum iam tota est aurea facta domus:
Ambigitur multum de vobis, peior vter sit:
Nam nemo id dubitat ne sit vterq; malus.
Iudice me Capito tu longè es pessimus omnium,
Et tamen est frater te quoque deterior.*

Quod quidem scomma desumptum est ex epistola Phalaridis ad Adimantum, quã commodi tui causa libuit adscribere, ἀκὼς σὲ διαφέρεσθαι πρὸς τὸ ἀδελφόν, ὅπως ἔσται ὑμῶν ἐστὶ χείρων, σὲ μὲν ἐκείνον λέγον τὸ, ἐκείνῳ δὲ τὸ ἔμπροσθεν. ἐγὼ δὲ οἶομαι, μάλλον δὲ καλῶς πέπειται, τὸ μὲν ἀδελφὸν ἐπάντων ἐκείνον εἶνα κακίω σὲ δὲ ἔτε ἐκείνον, ἔτε ἀδελφὸν ἀπάντων ἔβεννα. Audio te cum fratre tuo altercari, vter vestrum peior sit cum tu quidem illū dicas, contra vero ille te: Ego vero existimo, imo perbelle mihi compertum est, illum vtiq; alijs omnibus, te vero vno, neg, aliorum hominum quempiam esse peiorem. Addam illud vnum, si non satis nugarum est, quod ad Phocylidæ nomen epigrammati Græco insertum pertinet, videndum an eo spectu id falsè dictum à Cicerone epistola ad Atticum libri quarti nona, ἐ τοῦ Φωκυλίδου, vbi Pompeium perstringere videtur, qui licet egregie de Repub. loqueretur, parum tamen aut nihil differret à cæteri Vnde illud ad eundem Atticum lib. vii. Epist. Dionysius vir optimus, ego quos tu bonos esse dicas non intelligi se nullos noui: id quod probando latissimè profequitur. Sed nos iam satis.

NEQUITIA. CAP. IX.

*Sal Egyp-
tijijs odio
maximo,
& quare.*

QVONIAM vero mare ipsum in primum salum est, & sal inde plurimum conficitur, totumque illud elementum si exsiccare posset, in sal abiturum est: Ægyptij ipsum quoque sal ita auersabatur, vt ne pane quidem salito vescerentur, quippe cum viuendi, vt sæpe dictum, puritatem in primis adamarent, id fixum immotumque animo gerebant, vt omnia nequitia irritamenta summoueret itaque sal ipsum summo studio reiciebant, quod meram esse nequitiam intelligebant, cum, propter calorem sal irritare libidinem, feminalemque vim expergefaceret, & acueret feratur, vnde salacitas, tulanix nomen. Exemplo vero sint ostrea & cōchylia in hunc vsum à nepotibus summo studio coquisita. Quin etiam mures abroso sale prægnantes fieri tradit Aristoteles. ἀλιμυρὸς præterea Ven, illiq; salacitatis ergo fanum ad portum maris aruspices poni apud veteres iuebant. Et marini Ii omnes lasciuiores foecundioresque ponuntur à Poëtis. Nimirum & illa Cæli virilia Saturni falcescissa, & in mare prolapsa, Venerem gignunt: quippe omnes fructuum vires abscissæ, atq; in humos viscerū veluti in mare proiectæ, sicut illic Venerem, ita hic libidinem gignunt: Theologi nostri se il longe feciore sal accipiunt pro doctrina Euangelica, idq; sibi velle quod capite Leuitici secundo dicitur: *Quicquid obtuleris sacrificij sale condies, nec auferes sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo: in omni oblatio offeres sal:* quasi dicere velit Legislator, quodcumq; docueris, quodcumque correxeris, in quacumque virtute versatus fueris, ad Apostolicam æmulationem atque imitationem tete accommoda: sal enim terræ Apostoli, Domini ipsius testimonio. Nam sicut omnis cibus ad nutrimentū aptus, diceret Leuiticus, omnimodo sale cōditur: ita omnis sermo utilis ad iuuandū, Apostolicæ omnino odore sapientie necessarium habet condimentum. Sed vt ad mare reuertamur, fluxum id atq; lubricum, non vtil, solidum, & frugalibus vsibus commodum. Minimè prætereundus hic in Diuinis literis locus, vt egeret Iordanem fluuium retrorsum fontem versus cursum suum reflexisse, quod, vt D. Ambrosius opinari videtur, significat mollitudinem animi ad maris lasciuiam profluentem cursum tenuis, & ad fontem, quippe ad originem, hoc est Deum animi ipsius authorem cōuersum esse. Quoniam pro scriptum est partē aquæ Iordanicæ defluxisse in mare, partem vero conuersam subsistisse: Adamantius, qui per Iordanem baptismum intelligit, sententia priori non absimili figuram hanc esse dicit vt per subsistentes aquas accipiamus eos, qui eo abluti lauacro, in pietatis dulcedine perseverant: peram vero partem quæ defluit in mare, intelligamus eos, qui licet ad baptismum venerint, in vitiorum ta-

*Hinc obs-
curiorum ob-
sensu dictū.
Hunc sal in-
nuit fruga-
em viciū.*

men amaritudinem dilabuntur, eaq; salugine corrupti, synceræ vitæ suauitate careant, cum misestum sit, in tota hominum vita nihil dulcius innocentia reperiri, peccato vero nihil amarius: etiam si quædam aspectu primo dulcia videantur. Sic apud Salomonem legitur Ecclesiaste: *Nam, in nouissimis,* inquit, *amarius felle inuenies, quod initio dulce videbatur.* Faciunt ad hoc & Græcorum fabulæ. Nam Arrianus in Indiæ descriptione fuisse ait insulam incultâ in Erythræo mari, Nofolam nomine (sed Noforam apud Stephanum legere est) centum fermè stadijs à litore distantem, quam indigenæ Soli sacram esse affirmarent, in quam nemo transiret, aut si transisset, non amplius appareret: quoniam eam vna Nereidum in coleret obscuro nomine, omnibus viris qui eo nauem appulissent, commisceri solitam, ac eos postea in pisces conuerfos in mare demittere: quo scelere iratum ei Solem, ex insula migrare iussisse, neq; eam renuissè; precatâ tamen, vt insita sibi voluptatis appetentia euanesceret, Deumque optatis annuissè, ac omnes, quos illa veneficijs mutarat in pisces, in homines rursus ex piscibus commutasse, vnde Ichthyophagorum genus emanarit, Ouidius tamen ait eam in piscem mutatam, neq; modo libidinis pruritus extingui potuit, si modo hæc, eo loco intelligenda:

*Natis, au vt cantu, nimiumq; potentibus herbis,
Verterat in tacito: iuuenilia corpora pisces,
Donec idem passa est.*

Lib. 4.
Metamorph.

Atque alibi apud eundem authorem pisce legas Venerem latuisse: fufus enim fugatusq; Veneris arator, quoniam euadat nisi ad frigidam piscium naturam, in quibus nullus alimenti fomes, quo iterum accendi queat? Hinc nostris etiam ieiunijs piscis apponitur: vt eius cibo lasciuiæ calor tepesciat, atque incetiam occasio aliqua castimonix requiratur. Neque obstant quæ superius de maris & maritorum salacitate discussimus: quia piscium genus, vt nonnulli disputant, tametsi degat in mari, ἀτρυτοῦ tamen ea de causa mare sæpius Homero dicitur, quod fructum nullum gignat, sed fluuiorum & nrbrium dulcis humor per antiperistasin amaritudinis corruptus, atq; in sese collectus, veluti calor in re frigidiore deprehensus, per frigidioris venti colluctationem in fulmen abit: ita hic frigida maria quæ nonnihil terreni secum traxerit, intra calidam comprehensa, varia piscium genera producit, quorum insitum frigus tepore inde maris facile confouetur. Non enim omnia piscium genera progenerant: argu nento est, quod simulac in mare pluuia deciderunt, Solq; flagrantius per sudum irradiarit, extemplo videas superficiẽ maris innumerabilibus pisciculorum animulis pullulare: in quibus finitus Apuarum numerus, quæ à Græcis ἀψύαι, quod ex pluuia generantur, nomen accepere: ostra tamen ac conchyliæ, quæ libidinosæ diximus, plus æris admittunt, ac perinde spumosa ora sunt, & fugini coalita & applicita: quare minimè mirum si accidat hæc salaciora fieri. Atqui non hic testacea neq; crustacea inter pisces assumimus, sed duo illa tantum genera, quæ initio posita sunt, vel lubrica vel squamosa: in his enim nostra plurima dictio versata est: quamquam Manilius eos qui Pisces huiusmodi scopum habuerint, libidinosos futuros prælagit Astronomicõn IIII.

Scilicet in piscem sese Cytheræa nouauit,

Anguipedem alatos vngues Typhona ferentem,

Cum Babyloniacas summersa profugit ad vndas,

Inseruitq; suos squamosis piscibus ignes.

AMICITIA FIRMA. CAP. X.

LIO QUI salamicitiæ symbolum fuit durationis gratia: corpora enim solidiora facit, & diutius finè conseruat, vnde hospitibus ante alios cibos apponi solitum, quo amicitix firmitas ac perarantia significetur: Quare pleriq; ominosum habent, si sal in mensam profundi contigerit: contra vero faustum, si vinum atq; id merum effusum sit. Vel, quia velut ex aquis sal multis & fusilibus in unum quoddam & solidum coit, ita ex diuerso conuenientes in vnum animi coalescant, fiatque Pisonicum illud, *μία ψυχή.*

Hinc illud
Ἄλας ὑδὸν
τεταπέζων
μὴ πᾶσι
εὐαίειν,
non oportet
transgredi
salẽ & mensam, hoc est,
ius amicitia.
Vna anima.

A MVSIS ET GRATIIS ALIENVS. CAP. XI.

Sed vt ad piscem reuertamur, cum animalia reliqua tam terrestria quam volatilia, multa dent & ingenij & docilitatis experimenta, soli pisces indociles prorsus & stupidi sint, præter pauca admodum, quæ vel in Delphino, vel in paucissimis aliquot admiramur, mos apud Aegyptios inoleuerat, vt agnomento Piscis hominem à Musis & Gratijs alienum cauillantes appellarent. Sed qui piscium

partes tumentur, multa etiam in eo animantium genere deprehendunt, quæ mentis aliqua vestigia præ se ferant, sed propter habitationis dissidentiam, ea hominibus minus cognita: terrestria siquidem & aëria domi propemodum, & in nostro fere omnia municipio contemplamur, quare multa facilius licuit explorare, Ægyptijs vero ea minus innotuisse quam alijs qui nullum cum piscibus commercium habere voluerint. Nam, vt reliqua huiusmodi multa dissimulem, in Eloro Siciliæ fluuio, qui urbem Eloram à se ita nuncupatam præterfluit, cicurum genus piscium fuisse tradit Appollodorus in clamat enim accedebant, & cibum è porrigenis manu placidissimè capiebant. Citat Stephanus Chronicon primum, vbi hæc ab Appollodoro memoriæ demandata fuerint. At veterum parsimonia numquã satis laudari potest: nam apud Homerum non Græcos solum, quo tempore circa Hellepontum militabant, piscibus abstinuissè comperias: sed & Phæacas, Horatij etiam nostri testimonio helluones procosq; ipsos Penelopes sola ganea nobiles, quamuis insulares essent, marinum obsonium nullum appetuisse. Vlyssis vero socios videas non nisi extrema necessitate coactos ex piscari: quippe cõmeatu omni absumpto, ne Solis boues attingerent, non obsonij causa, sed vt famis ferociã, quæ ob ingenitam importunitatem Maleuada dicitur à Poëtis, aliquo pabulo mitigarent. Videas apud Satyricos piscium esculenta, vtpote quæ tantum ad luxum & ingluuiem spectent, sæpius improbari. Nequè lautiora aliter Romanis, vbi se delicijs dedere cõeperunt, conuiuia fuere, quam opipare piscibus instructa, eo, inquam, tempore, quo illi omni turpitudinis genere lasciuire licentius sibi permittebant, pristina prorsus abolita disciplina, quod Satyricus Poëta carpit:

*Aqua ita defecit nostrum mare, dum gula seuit
Reibus assiduis penitus scrutante, macello*

*Proxima, nec patitur Tyrrenum crescere piscem.
Instruit ergo focum prouincia.*

Ne vero quæ Seneca in Romanorum luxuriam libro Quæstionum tertio refert, hic stomachosius repetam, Catonem merito admirari solitum accepimus, quomodo ciuitas saluas esse posset, in qua piscis pluris quam Bos venundaretur, quod in hac quoq; temporum miseria passim fieri, manifestum est.

G A N E A. C A P. XII.

NEQUE quidem satis fuit piscibus in escarum principatum admitti, verum eo improbitatis & petulatiæ processere, vt soli sibi Obsonij nomen usurparint: nam veteres ὀψάριος, hoc est, obsonatores, vt Latini vocabulũ à Græcis mutuati dixerunt, eos appellabant, qui pisces vndecunq; conquisitos studiosius compararent. Demosthenem aiunt cum Philocratem cupidariæ impudiciæ que criminaretur, eum ex auro proditorio & scorta & pisces commercanum accusasse. Quinctiam pro Ctesiphonte, eum quidam in comitijs esse iam comedendi horam clamitaret, Nullo inquit, pacto bonus vir, nos hodie pisciculos reddes: quasi lurcones & ganeones ex vno piscis escu notare vellet. Antagoram Poëtam Antigonus Rex increpuit merito, cum eum deprehendisset in Congro pisce condiendo diligentius intentum, quamuis ipse regis curiositatem conuerso cauillo illuserit non infacete: Antigonus enim dixerat, Putasne, Antagora, Homerum cum illa scriberet, in Congro condiendo vnuquam occupatum fuisse: cui Antagoras, Putasne Antigone, Agamemnonem cum illa faceret, quo quis modo Congrum condiret, solitum fuisse? Piscem igitur pro ganea poni non ignarus Horatius, cum Iccium ad frugalitatem hortaretur, eumque commendaret quod tali esset animo præditus, vt neque rerum opulentia moueretur neq; vilioris cibi frugalitatem aspernaretur: quippe qui in medio positorum abstemius herbis viuere, his tamen ita contentus esset, ita sibi rerum omnium opulentiam redundare putaret, ac si eum quidus fortunæ riuus inauraret, id mox adiungit:

Verum seu pisces, seu porrum & cape trucidas:

hoc est, siue lautiore victu, seu parco delectaris: per pisces deliciaiores, vt dictum, epulas: per porrum & cæpe, frugalitatem intelligēs. Omnis enim caro, inquit Heraclitus, corpus est, vel corporis pars: ritimorum vero vis tanquam anima compacta, gratiam & voluptatem illis comparauit. Sane Plautus qui nihil ex Ægyptiorum opinione in mari nasci Ioue dignum dixit, marina ipse corpora Dijs ancissimi na arbitratus est: quare nonnulli asserunt Ægyptios sacerdotes nõ alia ratione maritimis abluisse, nisi vt piè castèque viuerent: veriti forsan, qui delicias omnes auersarentur, ne pisces & cili

Sic Plinius genera piscium in piscinis Casariis ad nomen venire ait, lib. 11. c. 70.

Et metuis Maleuada famas, & Turpis egestas lib. 6. Encl.

Antigonos Antagora dicta m. tua.

Epist. lib. 1. II. epist.

effet simul & condimentum. Beatos enim illos tantum iudicabant, qui simplicem ac necessarium cibum deliciis quibuscumque præferrebant, quod & saluberrimum est: Plinius attestatur. Diodorus tamen primum ex radicibus, secundum ex pisce cibum apud Ægyptio fuisse contendit. Caterum nos de sacerdotibus, non de profanis loquimur: nam & Horus ipse author Ægyptius, alios omnes dicit pisce vesci solitos. Neque nescimus ex lacu à Myride fossa tantam fuisse piscium capturam, ut argenti talentum singulis diebus vestigalis nomine Reginæ persolveretur. Aliarum vero gentium sacerdotes non modo pisces non abhorruerunt, sed & loca quædam Diis sacra esse commenti sunt, ut solis ipsi pisces inde capere liceret: cuiusmodi erant Rhiti in Attica regione iuxta Eleusinorum fines aluei quidam ipsi tantum fluminum, cum aqua omnis, quæ illic flueret ac reflueret, marina esset: quæ loca Cereris ac Proserpinæ sacra dicitabant ac perinde solis sacerdotibus debere. Quinetiam ætate nostra, fluminum, stagnorum, lacuumque plurimorum expiscationes sacerdotum tantum ditioni addictæ sunt.

Quia non ad necessitatem, sed ad luxum piscium esum & ganeam sacerdotes in ritibus abstinabant. Plin. lib. 12. c. 1.

Quoniam vero plerisque locis mordet Erasmus Christianissimi mores super esu piscium & ieiuniis, dum modo ita dicit: Cum olim præcipuus gurgitum luxus fuerit in piscibus, mirum est hodie religionis causa vulgus piscibus vesci. Alibi: Olim vesci piscibus pro deliciis habebatur, & infami vocabulo dicebantur Opsophagi, nunc ea res magna est sanctimonia. Alibi his mordaciora comminiscitur, quasi velit ostendere, adactos nos esse legibus, ut ieiuniorum tempore piscibus vesci compellamur. Respondemus ad hæc, ex sanctissimorum Patrum sententia, pisces non ex edicto nobis oggeri, sunt enim multa & frugum & olerum genera, quibus nutrirî valeamus: neque, ut per argutos falsosque locos ritum perstringit, ad sanctimoniam vllius cuiuspiam opinione spectare: sed cum Christiano hominum semper, tum in ieiunio maxime lasciuia omnis abstinentia proponatur, cibi que in primis affluentia, luxusque corrigatur, pisces tamen ad ieiuniorum consolationem indultos esse, qui quidem delectare aliquantulum, saginare vero, aut obesum corpus reddere minime possint: nullius enim, ut sæpe diximus, aut parui sunt nutrimenti, ideoque cibus est corporibus, quod non Platonica tantum, sed nostra etiam tibi Philosophia deponcit, debilitandis idoneus. Sed Gregorium ipsum audiamus. Epistola eius est ad Augustinum Britanniarum præfulem, in qua quatum ad ieiunia pertinet, piscium esum ait ita homini Christiano indultum esse, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendium: monetque insuper, ut qui carnibus sibi abstinentum constituere, sumptuosiora marinarum belluarum conuiuia instruere haudquaquam velint. Decret. dist. 4. c. denique. 6. & post pauca. Atqui ganeam ex pisce non ea tantum causa significari dicendum, quod auidius à lurconibus expetatur, quam quod ipse quoque piscis natura vorax est, quam quidem Virgilius notat, Ciri, propterea quod Thetis Scyllam Nisi eius opem imploratem in piscem vertere noluerit, verita scilicet, ne actutum ab aliis piscipibus deuoraretur:

Præsertim in colloquiis, vii. de Ischyphagia. Piscium esum quare ieiuniorum sit Christianis indultum.

— Nam miseros mutauit virginis artus

Insidos que inter teneram committere pisces

Caruleo pollens coniuæ Neptunia regno:

Non statuit, nimium est auidum pecus Amphitrites.

Sed tamen externam squamis vestire puellam,

A N I M A. C A P. XIII.

NON ignorandum vero pisces eruditioribus animas esse, quod ex puriore quodam consent elemento neque multum concretus aliorum morentur, primique animatorum à Deo creati, ut obseruat Philo quodammodo animalia, & non animalia, vel ut ita dicam, mobilia inanimata, quibus ad solam corporis incolumitatem Deus animalem spiritum afflarit: veluti sal carnibus ne putrescant adhiberi solet. Apud Festum Pompeium legas genus pisciculorum maiorum pro animis humanis Vulcanio dari solitum, quotannisque piscatorios ludos trans Tyberim in area Vulcani mense Junio celebratos, in quo illud animaduertendum, vulgatos Festi codices in damno esse, cum in antiquo manuscripto legerim, quod id genus pisciculorum viuorum datur ei Deo pro animis humanis, non autem genus pisciculorum matorum: nam si maiores, quomodo pisciculi? Est & alterum eodem loco mendum, quod criptum est eos ludos fieri solere à pop. Rom. cum vetus codex habeat, à prætoze Rom.

I N N O C E N T I A. C A P. XIV.

NEQUE defunt, qui pisces innocentia hieroglyphicum esse contendant, cum omnino sint innocui, neque elementum suum ad insidias aliis inferendas transgrediantur: eoque spectare dicunt ythagoræ præceptum, qui abstinentum esse piscibus edicto cauerit, ne persequerentur in fontes.

DÆMONES IMPROBI. CAP. XV.

ALII per animalia quæ in aquis degunt, improbos dæmones significari tradiderunt, vt in sacris literis Ionathas Chaldaus interpretatur, & superius, vbi segregatas aquas ab aquis exposuimus, aliorum quorundam sententiam idem sententium recitauimus. Sane Magi dæmonas aqueos dicunt, lasciuia libidiniq; præfectos, & marinos deos vetustas omnis pro hieroglyphico lasciuie posuit. Et pisces maris Euthymius ait positum pro dæmonibus, qui inter vitæ nostræ fluctuationes versantur; & in amara prauorum sallugine vitam ducunt.

GENTES. CAP. XVI.

IN Christianæ vero pietatis institutionibus, gentes quæ diuisum cultum nondum suscepissent, per pisces indicabantur. Atqui gentes huiusmodi dæmonum cultui passim dediti erant, quare piscatoribus hæc à Deo prouincia demandata, vt pisces in sacerdotum imperia redigerentur. Porro Assertor noster in Euangelio pisces assos comest, quod indicat, sacrificium quod offertur Deo, nõ elixum, sed assum esse debere, fidem quippe veluti igni probatam, & sancto feruentem Spiritu offerendam. Eodẽ respicit, Ambrosio teste, Seruatoris eiusdem nostri dictum in Euangelio, simile esse cœli regnum retinisse in mare, quod piscium genus omne congreget, quæque ibidem subsequuntur: vbi nimirum de mortalium animis sermo est, quæ ad sanctioris vitæ institutionem attrahatur. Quin & Propheta cum de piorum congregatione loqueretur, super maria fundatam eam dixit. Apertissime Esaias: *Eccc, inquit, gentes quasi stilla sifula. Septuaginta sic reddidere, Sicut aqua multa, quod idem est.*

IGNORANTIA. CAP. XVII.

SQVAMATVM quidem & pinnulatum piscium genus satis expositum est ex Origene, quæ scilicet eius hominis hieroglyphica sint, qui veterem possit hominem exuere: ideoq; omne quod habet squamas & pinnulas, tam in mari quam fluminibus & stagnis, electo populo comedere cõcessum est. Illud addendum ex Hesychio, squamas ignorantia hieroglyphicum esse, quæ quidem opera beneficioque scientiæ excuti a moueri que possunt. Id in Paulo liquido demonstratum, qui cum veritatem ignoraret, cæcus factus est: addita vero Christi doctrina, quam Ananias ei prædicauit, ceciderunt vtique squamæ ab oculis eius, & mox vidit.

AQVÆ. CAP. XVIII.

ASSYRIORVM vero religio fuit, vt piscibus abstinerent in Rheæ venerationem, quæ quidem etiam illis dea erat, quæ pluuiis potissimum dominatur: *pêw* enim fluo est: putabant enim illi ex aqua & aere naturam rerum præcipue constare: proq; vnda pisces, pro acre Columbam venerabantur, de qua suo loco dictum.

FACELITIS. CAP. XIX.

QVAMVIS alij factum hoc in Facelididis deæ, quæ Veneris fuisse filia perhibetur, cultum afferunt, eamq; olim in piscem commutatam, quam Syrii pro dea coluere, atq; in eius honorem Bassilo referente, pisces argenteos in templa detulere. Chalon amnem in Syria ponit Xenophon, in quo magni & mansueti pisces, quos Syri veluti sacrosanctos habent, eosque violari, & que ac Columbas, nefas putant.

DERCETO. CAP. XX.

QVIN & Derceto, siue, vt tradunt alij, Atargaten, muliebri effigie, quæ in piscem ab umbilico desineret, summæ venerationis deam in templis apud Ascalonem habuere. Et vt his finem imponamus, Oxyrynchitæ Egypti populi piscem vrbis suæ cognomine summo cultu pro dea coluerunt, hique Canem & mactare & esse soliti sunt, in Cynopolitarum ignominiam & opprobrium, quod illi piscem Oxyrynchum apud se pro deo habitum, comedere non verecundarentur. Cynopolitarum enim deus Anubis fuit, quem canino, vt suo loco dictum, capite faciebant.

Hieroglyphicorum Tomi primi finis.

Tomus Secundus.

ILLVSTRI AC GENE-
ROSO HEROI D. IOANNI IA-
COBO FVGGERO, KIRCHBERGÆ, WEIS-
SENHORNÏ, &c. DOMINO, LITERARVM
PRÆSIDI, AC STUDIOSORVM
omnium Mœcenati,

IOAN. PIERIVS VALERIANVS S. P. D.

VM ea munera, quibus humanum genus Deus liberalissime honestatum voluit, mecum ipse considero, IO. IACOBE FVGGERE Herosornatissime, in eam opinionem adducor, vt existimem nullum maius reperiri posse, quam literarum flagrans studium, vel discēdi cognoscendive cupiditatem potius, ex quibus & rerum bonarum voluntatem excitari, & verarum intelligentiam nasci perspicimus: nihilq; in rerum natura existere, quod ita tum mores erudiat, tum viam quasi munit ad summum splendorem consecrandum, quam ται-
Dei av, humanitatem inquam atque doctrinam. Idem plane te sentire video, qui cum omnem

semper excellentem in societate humana virtutem memorabilem extitisse cognoueris, tum ingenii, doctrinae, sapientiae honores precipuam habuisse erga mortale genus famam ac commendationem non ignoras. Hæc vt veram & expressam, minimeq; adumbratam tibi comparares, nihil prætermittēdum putauisti, quod ad verum ingenii cultum, animiq; doctrina informandum pertineret. Lustrandam itaque primo vna cum fratribus Galliam eruditissimis hominibus, & liberalibus studiis affluentem, mox Italiam omnium bonarum disciplinarum altricem censuisti: ac inde eam sapientia morumque laudem paulo post ad tuos reuersus vestrae Germania ostendisti, vt iam omnes cognoscerent te non solum eximiam ad recta vitæ instituta progressionem fecisse, sed eos etiã aditus quasi adaperuisse, quibus latos vberesque fructus ad genus humanum redundaturos & sperarent, & iam etiam cernerent: eamq; spem & expectationem de præstanti consilio tuo, successus plane confirmauit & auxit. Videmus enim admirabilem illant tuam virtutem non modo elegantissimarum artium institutione, scientia ac iudicio commendari, sed etiam animi magnitudine, clientelis, munificentia, liberalitateque mirum in modum illustrari: vt commoda, quæ ex tanta tua fortuna & amplitudine omnino maxima sperabamus, longe maiora nos iam consecutos fateamur. Quamobrem vt multa prætermittam, egregia quadam ac plane inuicta animi celsitudine te præditum declarasti, cum maximas oves profunderes, vt bibliothecam magna librorum Latinorum, Græcorum, Hebraicorum, aliarumq; linguarum multitudine ex Italia, exterisque prouinciis comportata construeres & exornares, vt quam multorum hominum studia laudatissimo exemplo ad dignitatem, ac rectorum disciplinarum cultum excitares. Tua enim semper laus erit, tunc acceptum referre debebunt studiosi, quod multis commodis fruantur, & quod animum optimarum artium scientia disciplinarumq; studiis excolere possint. Verũ his in omnes collatis beneficiis, quæ maxima sunt, acquiescentium tibi minime iudicasti, quin potius maiora moliris, ac alteram illam plane regiam benignitatem adhibendam, tum afflictos recreas, iacentibus dexteram istam tuam pietate præstantem porrigis, de bonorum commodis & ornamentis cogitas, dum omnes denique liberalitate immortalibusque beneficiis tibi deuincis. Siquidem existimasti te ro tua fortuna posse, pro acerrimo singularique iudicio debere, vt curares tenuiores, felicioribus tamẽ auspiciis nati adolescentes, tuis sumptibus in Germania, Italia, & Gallia benigne tantisper fouendos & sustentandos, dum eos in omni bonarum artium genere progressus fecissent, vt docendi alios munus iam suscipere ac obire possint. Quo quidem instituto nullum illustrius, nullum ad commemorationem nominis tui cum omni posteritate adæquandam a-

prius esse iudicamus: hac enim ratione declaras te maximo semper honore dignum, teq; per studiose ea sequi, ex quibus vera, non adumbrata laus nascitur, & nomen tuum tot etiam & tam praclaris testimoniis virtutisq; monumentis ad omnem memoriam commendatum celebrabitur. Nam quacumq; accuratius nunc scripta & expolita Germanarum opera sunt, ea forte omnia ad te missa, & tua felicitati credita leguntur: etsi non auctorum commendatione, vel tuo, solum nomine sunt in manibus. Tibi debetur (de aliis eruditissimorum virorum lacubrationibus, quae satis multa sunt, nihil dico) quod Demosthenem, Aeschynem, Isocratem, Pausaniam, ad nostrorum hominum cognitionem translato habemus, dum eruditione praestantem virum Hieronymum Vuolsium in clientelam suscipis, ac praemius ornas. Hac cum sermone omnium ad nos perferuntur, cum in editis libris videmus & legimus, felices eos iudicamus, quibus Dei beneficio datum, vel vsu familiaritatis, vel officii aliquibus tibi coniungi, qui à tantis ornamentis commendationem ducis. Quapropter ego primus fortassis eorum, qui ne de facie quidem te norum, accurate operam dediti, ut aliqua in re animum tibi atq; obseruantiam probarem meam. Nam Hieroglyphicorum meorum commentariorum alterum Tomum ad te mittendum censui, ut vnicum studiosorum ornatores, cunctarumq; artium bonarum praesidem: adductus non solum humanitate ac benignitate tua, plurimum quidem & amplissimis officiis perspecta studiosis omnibus, verum etiam, ut iam dixi, opinione qua apud me est, de egregia tua erga literas promouendas voluntate. Cui quae aptius & conuenientius huiusmodi scripta mitti possunt, quam ei, qui ita illa semper amavit & excoluit, ut in his ipsis vel tractandis, vel iudicandis longe omnibus praestet, ac maxime insignis habeatur? Accessit huic & similitudo quaedam, quam te habere video cum ornatissimo Florentinorum principe Cosmo, qui cum familia Medicea ortus sit, hoc est sapientia stirpe, auita quadam benignitate solus hoc tempore in Italia inuentus, literarum, venustatis elegantiae, atq; adeo virtutum omnium vindex. Quamobrem cum singulos fere Commentarios amicis variis inscripserem, priorem Tomum in vniuersum huic optimo Principi tuendum conseruandumque praemisi: pari ratione satis feliciter agi cum hoc altero Tomo iam existimaui, si eum in tuam clientelam demerente, deditissimo certe, tanquam praesente susceperis. Quod te facturum pro singulari tua humanitate minime dubito, cum iam Fuggerana domus in ipsa Germania non solum singulos ac vniuersos debitis officiis complectatur, sed virtutis ipsius quasi seminarium existat. Praeterea si requirendus erat literarum patronus, qui hoc tempore citius comparandus, apud quem tanquam portum, ipsa contra barbariem opem & patrociniū inueniant? Equidem, quod ad me attinet, quotiescumq; ad ingenium, studia, & instituta, tua inquam & Cosmi Medicei consideranda animū confervo, non possum non confiteri, me maximo cumulari gaudio, cum propter multa quae & sapienter facitis, & optime ratione temporum habita statuitis: tum quod in tanta bonorum Principum orbitate, tantaq; beneficorū & liberalium hominum inopia, quae hodie passim in orbe Christiano (quod pudet dicere) laboramus, pro humanitate, sapientia, liberalitate proluxa, aliis libentissime ea largimini, quae magnis laboribus, ac singulari industria consecuti estis, quodq; omnes intelligunt vos in beatis & omni copiarum genere florentibus ciuitatibus principem locum tenere, in summa tamen vestra fortuna, virtutis laudem magis enitescere, quam fortuna gratiam. Quae iam tua edidit adferimus, explicationem continent eorum, quae sacerdotes Aegyptii $\epsilon\epsilon\gamma\lambda\upsilon\phi\iota\kappa\omega\varsigma$ circa corporis humani fabricam cōmentis sunt, auspiciati à capite longe nobilissima parte: ne quis existimet hos Aegyptios ipsos ita brutorum cultui deditos, ut non etiam hominem qua meretur veneratione susceptum reliquis omnibus pratulerint: ac iure suo agnouerint. Nam si multa eruditi viri admirati, quae illi in eo animantium genere quod nos rationis experducimus, obseruassent: longe ea plura sunt, quae solo ex homine sacrarum apud eos literarum materiam ad sua illa hieroglyphica suppeditarint, quippe cuius membra singula in huiusmodi mysteria receperunt. Hasc meas lacubrationes separatim eo nomine tibi deberi intelligebam, quo studiosi & boni omnes communiter ingenij sui monumenta tibi deberi profitentur. Et certe si iusti rerum aestimatores esse volumus literati, optimisque studiis dediti, nulla alia ratione maiorem suorum laborum commendationem sperare possunt, quam si in eius principum vine illas apparere fecerint, in cuius auctoritate & iudicio praecipua proborum doctorumque pars acquiescit, & qui animi magnitudinem diligentia, integritate & consilio sustinet, atque cum literarum gloria, tum etiam sapientia laude fruitur. Vale.

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXXII

DE IIS QUÆ PER CAPVT SIGNI-
FICANTVR

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IACOBVM FVGGERV M.

P R I N C I P I V M . C A P . I .

RÆCIPVVM quidem Capitis hieroglyphicum apud omnes fuit, vt ex eo prin-
cipium intelligeretur, id vel frequentissimus authorum vsus, vel nominis ipsius in-
dicat originatio: siquidem ita vocatum ait Varro, quod ab eo capiant initium, &
sensus & nerui. Vel quotidianus sermo aperte declarat, dum aliquem esse huic vel
illi rei caput dicimus, dum à capite aliquid exordiri, dum in proverbijs, piscem à
capite primum putere, Græci dicunt, cum malorum publicorum & priuatorum
causam in Reipublicæ vel familiæ cuiusquam principe consistere profitentur: ad id

Tere. in
Eunucho.Vel arcesse-
re.ἰχθῦς ἐκ
τῆς κεφαλῆς
ἀρχεται.
Aperte
Virgil.Æneid. 10.
O Latij ca-
put horumest causa
malorum.Capitis in
Diuinis ex-
plicatio.

atonicum scilicet intuentes, tales esse ciues, quales qui primatum inter eos obtinent. Et Cicero,
put esse ad beate viuendum securitatem ait, Pro præcipuo vero, ad Appium Epistol. *An tibi obuiam
prodrem? primum Appio Claudio, deinde Imperatori, deinde more maiorum, deinde quod caput est, amico.*
ed quid alienis adeo immoremur, cum nostris abunde uti possimus? Ipso statim Bibliorum princi-
pio, Beresith, Aquila vertit, ἐκ κεφαλῆς, in capitulo, quod caput initium custosque rerum sit, vulgata
titio fecit, *In principio*, quod hieroglyphici esset interpretamentum. Alij dixerunt, in capite, in Fi-
o: nam mundus per ipsum factus est. Quod vtro in Esajæ visione habetur de Seraphim duobus, qui
nis singuli alis præditi, binis caput Dei velabant, binis alteris eiusdem pedes obtegebant, per ado-
rtum caput, exordia Dei incomperta esse interpretatur Adamantius, per obtectos vero pedes, no-
ssima non comprehendi, sola media in conspicuo esse, opera quippe eius diuinæ indicia prouiden-
æ, coelorum motus varios, Solis, Lunæ, stellarumque progressus, terræ, maris, & aeris vicissitudines,
quæcumque in rerum natura suo sunt ordine disposita: sed enim quæ antea ita fuerint, nouit ne-
o. Ex ijs, quæ sunt, Deum intelligimus: posthæc quæ futura sunt credere quidem possumus, sed
re nequimus. Vnde legas apud concionantem in Diuinis literis Regem: *Annunciate mihi priora, &
quissima quæ erunt, & dicam vos esse Deos.*

D I V I N I T A S . C A P . I I .

IN Deofane Caput cum ponimus, id quod in eo constat Diuinitatis intelligimus, quæ cuncta sci-
licet præcedit, & cui omnia subiecta sunt, diceret Eucherius. Idem & Hieronymus tradit eo libello,
i quo, quid sit Diuinitas, explicat. Tam insano vero cultu Ægyptij caput omne venerabantur, vt à
coitibus & armis brutorum prorsus abstinerent, Diuinitati iniuriam facere arbitrati, si quis illa esi-
t set. Platonici tradunt humanum caput ad mundani orbis similitudinem compactum, in eoque
eos animæ diuinis circuitus interlocatos, esseque membrum diuinissimum ac reliquorum omnino
nceps: reliqua, vt capiti seruiant adiuncta. Caput, ait Hierosolymitanus Hesychius, vt hoc obiter

Quintiam
tas in Deo
vero perso-
nas, in xta
oraculum,
quod perbi-
betur Thu-
lidi Ægy-
ptiorum re-
ge remun-
eratum. Sed
hoc super-
stitionum
commentis
deprava-
sit.

addamus, vniuscuiusque animalis ratione pollentis Mens dicitur, cuius sedes cerebrum: vnde caput, & cuncta quæ adhærent iccori, super altare in holocaustum ponere iubemur: nam & cor & iecur concupiscentiæ nostræ impetum, motumque continent. Hinc Paulus nobis bene precatus: *Pax, inquit, Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras.* Idem Hesychius huc adnectit illud ex Esaiâ: *Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas.* quod enim in nobis est rationis, vt dictum, in vtroque habitat, & corde & cerebro. Non decet autem mentem sobriam diuidi, sed esse veluti vinculum, quod affectus nostros ad sanam rationem adiungat atque deuinciat.

D O M I N I V M C A P. I I I

Lucian. in
Tyranni-
cida.
Artem. l. 1.
cap. 18.

τὸ κεφάλαιον τῆς τυραννίδος, caput & princeps tyrannidis.

ET quamuis per se caput principatus indicium sit, longe tamen significantius hieroglyphiceque magis id ostendit, si fascia redimatur, siue ea Corona, siue ea Corona, siue, vt apud Græcos, Diadema vocetur. Nam & coniectores eo redimiculum caput insignitum per somnium visum, dominij signum autem. Sedenim diademati suus est locus inter vestimenta, vbi reliqua tractamus insignia, nunc de capite simpliciter verba facimus:

M V N D I M O L E S C A P. I V.

SERAPIDIS simulacrum apud veteres auctores celeberrimum, cælum habere caput dicebatur. Vnde Eustathius erudite i. Iliad. veteres ait cælum pro capite accepisse, atque ita Pallas de cælo descendit, incitatioem Achillis iram compressura. Sed quoniam multa super eo toto opere dicenda sunt, quod id sibi numen Ægyptij pro rerum natura confinxere, non importunum fuerit loco hoc totam hieroglyphicam eius effigiem, per quam mundi totius moles indicatur, semel eo modo describere, quo exhibita est ab oraculo, quod vt fertur, ipse de seipso in Nicocreonis Cyprij regis gratiam his carminibus enunciauit:

Εἰμὶ θεὸς τοῦ κόσμου ὡς καὶ εἶπα,
ἔρχομαι κόσμῳ καὶ φάλη, γαστήρ δὲ δάλασσος,
Γαῖα δὲ μοι πόδες εἶσι, τὰ δὲ ἄτα ἐν ἀέθερα κείται,
ὄμματα τῆλαυγῆς λαμπροῦ φαεινῆς ἡλίου.

Sed quoniam in Macrobianis aliquot codicibus pro lectione, quæ est τοῦ κόσμου, legere est castigatior versu τοῦ κόσμου, si cui ea magis arrideat, dicamus:

Sum Deus, vt discas, talis, qualem ipse docebo,
Cælestis mundus caput est, mare venter opacum,
Terra pedes, aures versantur in æthere summo,
Lux, oculi, quam solis habet splendentis imago.

Vbi animaduertendum, ventrem pro mari, & vice versa, mare pro ventre etiam apud alios accipi, præsertimque apud coniectores. Nam Hippocrates Cous horum sententiam secutus, eum ægrotum, qui per nocturnam imaginem mare perturbatum viderit, morbo ventris tentari conijcit, idque minime contemptui habendum iudicat, qui adhibitis remedijs, quo nutritu is curandus sit, statim docet. Quin apud nos etiam in sacris literis aliquid in hanc sententiam de Deo legere est. Nam, vt Cyprianus ait, mali dæmones ita per fabulas ea deprauabant, quæ manifestissimis passim verbis in Diuinis literis explicantur, vt illud in hanc sententiam apud Esaiam 66. *Quam mihi sedem adificabitis? aut quis locus ad requiem mihi? cælum mihi thronus est, terra autem scabellum pedum meorum,* quod, quo sit intellectu accipiendum, videris apud Adamantium super Genesim, homilia prima. Apud Hieremiam 22. *Nonne cælum & terram ego impleo?* Et Prouerb. 15. *In omni loco oculi Dei speculantur bonos & malos.* Hinc Cyprianus idem, in abditis & secretis vel semotis locis, in cubiculis etiam ipsis orandum monet, idque magis fidei conuenire, vt sciamus Deum vbiq; esse præsentem, audire omnes, & videre, & maiestatis suæ plenitudine in abdita quæque & occulta penetrare. Cum ita veteres per Serapim vniuersam mundi molem, & ipsa rerum principia intelligerent, certatim eum templis magnificentissimis honestarunt, cuiusmodi ea fuerunt, quæ in Memphi & in Alexandria celebrantur. Pausanias Atheni etiam nunc templum Serapidis fuisse narrat, Ptolomæi in gratiam structum. Inuaserat autem Pto-

maum Lagi superstitio ex dæmonis apparitione, qui iusserat, vt apud Eustathium est, miti nauem, *vt & apud* quæ appulit Phocidi, & accepto inde oraculo Sinopen accessit, indeque Iouis Serapis simulachrum *Spartanos,* transtulit, quod quidem cuiusnam esset materix discerni non poterat: nempe vt chaos ipsum, cuius *Messenios,* symbolum erat, præ se ferret. Et quod illi simulacrum in templo Alexandriæ ita vastum erectum est, *Bæotios.* vt dextera vnum parietem, alterum læua perstringeret, ex omnibus metallorum lignorumque generibus compositum ferebatur, vt nihil non complecteretur, quod terra vel proferat, vel intra viscera abditum occultarit.

LOCUPLETATIO. CAP. V.

EA autem potissimum de causa Serapis in cultu erat, quod persuasum mortalibus fuit, inde locupletiores diuitias obuenire. Ait enim Psellus, dæmonas nobis sæpe diuitias polliceri. Porphyrus magnorum dæmonum principes Serapin & Proserpinam agnoscit. Nam omnino qui apud Ægyptios Serapis, apud Græcos Pluto est. Pluto idem qui Diuitiarum Deus. Hinc avarissima meretrix apud Catullum sollicita est, vt ad Serapin deferatur, cui preces alleget, diuitias & opes petitura: quod is dæmonum princeps locupletandis supplicibus dare operam, eius superstitionis errore crederetur, atque ideo gestare calathum, de quo patulo post plura, vnde bona hæc liberalissime depromerentur, nunc pauca hæc pro re sufficiat attingisse.

LVCRVM. CAP. VI.

EST & lucri signum caput, verum id apud coniectores: illi enim capitis magnitudinem insolitam, per nocturnam imaginem oblatam, diuitiarum accessionem significare tradunt; propterea quod vulgo numi, vt apud Artemidorum est, Capita vocantur.

SALVS. CAP. VII.

RECEPTVM etiam est apud omnes, vt caput pro salutis hieroglyphico ponatur, idque in extremo discrimine commendare, id adiuuare, id deuouere. Hinc totiens apud Homerum ea loquendi figura, ἐπ' ὀδυσσῆϊ κάρη, ἐπ' ἑμοιο κάρη. Hinc Tib. Græchus, cum salutem suam populo commendaret, manu capiti superposita ire perrexit in Capitolium, quod illi male vertit, interpretantibus inimicis, cum ei signo diadema sibi deposcere. Tale aliquid apud Aristophanem Achaeanibus legas, dicente Dicaeopoli: *Et si non iusta profatus fuero, manu supra caput imposita, quæque vniuersus approbet populus.* Sed & portenta huic subscribunt significationi, tacta siquidem de cælo Cæsarum æde, capita omnibus statuis simul deciderunt, quo quidem ostento præmonstratum est Cæsarum progeniem vna cum Nerone eius gentis vltimo defecturam.

DOCTRINA IMPERIOVE PRÆSTANTES.

CAP. VIII.

ANTIQVVM autem fuit institutum eos honore numismatum decorare, qui vel doctrina vel imperio cæteris antecellerent. Quare Mitylenæi Sapphus imaginem numis impressere, Homerum Chij, auctore Strabone. Horum exemplum secuti Mantuani principes, Maronis sui speciem in numis aliquamdiu expressere, non immerito sibi alumno eo applaudentes, qui Venetiam vniuersam sui nominis celebritate sempiternæ gloriæ commendauit. Plurimum vero Principum imagines posteritati per eiusmodi monumenta innotuere, neque numis tantum, verum etiam gemmis expressæ, vt tot statuarum memoriam, quibus non suam tantum similitudinem humano habitu insignem esse voluerunt, verum etiam facies suas dijs adscribi, vtque ipsi eorum nominibus vocitari iusserint, prætereamus. Longe illud simplicius, quod Octavianus Augustus numum cufit, in quo singula ex vtraque facie capita, atque ea quidem pulcherrime elaborata, eorum alterius inscriptio est, **DIVOS IVLIVS.** alterius, **AVGVSTVS DIVI F.** quam quidem inscriptionem multis alijs in monumentis vsurpauit, vt in lapidibus, qui ruinarum iniuriam effugerunt, passim Romæ legitur; cui vt adblandiretur Maro, Æneidos sexto, Diui eum genus appellauit: in Antiquissimis enim Romæ Bibliothecæ codicibus habetur, **AVGVSTVS CÆSAR DIVI GENVS.** Idem cum Sphingem repudiasset, quæ tabellas signare solitus erat, non sine multorum conuictis, qui ænigmata illum nissitare cauillabantur, Alexandri aliquamdiu imagine signauit, quoad sua d. num. vti collibuit, cum

authoritatis iam validissime corroborata, clarissimusque haberetur. Quin ea signare, qui quoque subsecuti principes, perseverarunt.

PROSPERITAS. CAP. IX.

QUOD vero pertinet ad Alexandri imaginem, persuasum olim fuit, peruulgata inter homines opinione, illi prospere omnia successura, omnesque eius actiones adiuuari, qui Alexandrum vel auro vel argento expressum gestitaret, adeo ut Macriana familia, quam suo tempore nobilissimam Romæ fuisse Trebellius attestatur, Alexandri effigiem consueverit habere quasi familiarem, apud viros quidem in auro vel argento, apud mulieres in reticulis, & dextrocherijs, & in annulis, & in omnium ornamentorum genere. Quin & Antoninus Seueri filius Alexandri studiosissimus fuit, cuius imagines cum passim renouasset, mortales, ut huic eius studio adularentur, statuas aliquot erexere, quarum vnicuique corpore facies duas gestarent, Alexandri scilicet & Antonini. Quam quidem superstitionem Chrysofostomus acerrima infectatur increpatione: nam & eo tempore abusus huiusmodi circumligandi aurea Alexandri Macedonis numismata capiti vel pedibus, auferri nondum potuerant.

DIVINA PROVIDENTIA. CAP. X.

IN Theodosij & aliorum, qui eo seculo fuerunt Imperatorum insignibus, in atrio præsidis Thebaidos nuncupati argumentum hoc pictum spectabatur, cuius exemplum in quodam eius militarum ordinum, officiorumque canone descriptum Romæ apud Massæos inspexi. Tabula est libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur: alij nihil præscriptum habent. Supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie genij duo latum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius ita inscriptio est, DIVINA PROVIDENTIA. In angulis vero tabulæ, quæ descriptos ut diximus, libros continet, singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextera inscriptionem circumductam ostendit, VIRTUS. alterum à læua, SCIENTIA. inferius à dextera, AVTHORITAS. quartum à læua, FELICITAS. Quod quidem, ut puto, innuit rerum omnium gerendarum summam à Deo primum emanare: cumque conciliandum in primis, ut nostra omnia fortunentur. Mox necessariam esse virtutem, quippe animosum, aptum, & idoneum esse debere hominem, qui præclara sit facinora aggressurus. Verum virtutem solam parum prodesse, nisi accesserit disciplina, cuius scientia eruditi, & tempora & occasiones internoscamus. Scdenim & hæc, & illa vix sufficient, nisi & autoritas adiuncta fuerit, qua milites populique sub imperio contineantur, iussaque non contanter exequantur. Vnde legas de Vespasiano, cum esset iam à militibus salutatus Imperatoris autoritatem & quasi maiestatem quamdam inopinato scilicet, & adhuc nouo principi defuisse, qui non prius accesserit, quam è plebe quidam luminibus orbat, item alius debili crure, sedentem prætribunali pariter adijissent, orantes, ut Tranquillus ait, opem valetudinis demonstratam à Serapide per quietem, restitutum oculos, si inspisset: confirmaturum crus, si dignaretur calce contingere: cumque vix fides esset rem villo modo successuram, ideoque ne experiri quidem auderet, extremo hortantibus amicis palam pro concione utrumque tentauit, nec euentus defuit, atque ita, quod primum desiderabatur, autoritatem indeptus est. Sed & quarta necessaria est, felicitas quippe: licet enim animus valeas, experientia sis eruditus, autoritateque communitus, nisi tibi res feliciter cedat, ruere plerumque omnia, & elabi in irritum experieris. Addita hinc & altera tabula cum eisdem libris & librorum notis, & genij in fastigio orbem cum capite sustollentibus, sed angulares circuli affixi adscripta habent nomina singula singuli, VER, ÆSTAS, AVTVMNVS, HYEMS: ut scilicet admoneamur, diligenter nos animaduertere debere, ut suo quaque tempore agantur, procurenturve.

MVSA. CAP. XI.

NVDVM autem mulieris caput, quale Nympharum fingunt, nullis gestaminibus appositis, quæ hieroglyphici notitiam afferre solent, sed quod comam habeat nonnumquam ab occipite modo comprehensam, nonnumquam in humeros negligenter diffusam, Diodorus Musæ hieroglyphicum esse contendit: cuius dicto standum, cum in huiusmodi rebus indagandis non incuriosus fuerit, tametsi nonnumquam sententiam ex vulgo mutuatur.

TERROR. CAP. XII.

MVLIEBRE simulacrum horrida specie fabricatum apud Corinthios, imago terroris erat: de quo Pausanias lib. II. Atque huc nonnulli tradunt Medusæ caput, quam Domitianus pro peccatore gestare gauisus est, ut sui admirationem apud omnes incuteret. Quamuis non desint, qui factum id ab eo in gratiam Palladis, quam vnice coleret, interpretantur. Sedenim de Medusa plenius in Anguim Commentario.

ADVERSARIVS. CAP. XIII.

APVD Mathematicos faciem inuenias collo, ore, oculis, & toto capitis gestu tortuosam, idque contradicentem aduersarium significare: cuiusmodi simulacrum in decimum Scorpj gradum intulere, eoque supra horizontem ascendente in lucem editum, ceruicis fore indomitæ, opinionisque destinatæ, futurum esse præfagiunt.

ROMA. CAP. XIV.

MVLIERIS vero caput galeatum in plerisque numis Romam ostendit, non tantum quia Romani nihil non armis arrogarint, aut quia suam ad Martem originem referre voluerint, quam ut arcanum illud suum de Romæ nomine publicari vetito, peritis quidem rerum patefacerent, vulgo vero tenebricosius obscurarent, re ad interpretationem aliam distracta. Gergithius enim author minime contemnendus, antiquum Romæ nomen Cephalon fuisse tradit, quæ quidem, tantum alias inter caput elatura esset,

Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Sed nos quid solliciti sumus, quibus rationibus Roma sit caput, cum Dominus Deus noster Christus Petro prædixerit, nomen illi Cephas conuenire, quem scilicet Romæ principatui destinasset? Alias vero cum eum Petrum nominat, ad Capitolijs immobile saxum alludit, ac perinde omnium, non Romanorum tantum, sed quaquâ tota terra habitabilis extenderetur, caput futurus esset, quod dictum volui, ut Oecolampadij conuersio diligentius expendere, qui cum Theophylactum Latinum faceret, verba illa, *τὸ κεφάλαιον τῆς οἰκουμένης*, videtur prætermisisse.

Roma nomen Cephalon. Virgil. I. Eclog.

DE BICIPITIO.

CVSTODIA. CAP. XV.

DVO vero humana capita, quorum alterum maris, quod intro aspiceret, alterum sceminæ, quod extra prospectaret, custodiam significare Ægyptij tradiderunt: propterea quod hieroglyphici cuiusmodi beneficio sese à nullo dæmonum infestari posse persuasum habebant: & ut Horus ait, figura hæc satis superque ad tutelam sufficere credebatur, nullis vel literis, vel imprecationibus apposis, quæ infortunium amolirentur.

DIMANES. CAP. XVI.

INVENIAS plerumque in veterum monumentis capita duo, duabus additis inferne literis D. M. quod DISMANIBVS, hoc est, defunctorum tutelaribus sacrum vel commendatum intelligas. Cæterum, ut dicebamus, Ægyptij id ipsum innuere volentes, & tutelam significantes, nullas adhibebant literas. Manes vero & superos & inferos, augures dicebant, inuocabantque eos ita nuncupans: quod per omnia ætherea terrenaque manare arbitrabantur.

ANIMADVERSIO SEVERA. CAP. XVII.

ENEDIVM numum memorat Pöllux, ab vna cuius parte duo essent capita, ab altera securis, causa. Seuerissimæ hoc animaduersionis signum, ut in Armis alibi diximus, habebatur, qua Tene-

diorum Rex filium percuti iussit adulterij convictum, lata prius ab eo lege, vt in adulterio deprehensimas & scœmina eodem supplicio securi subijcerentur. Quo iudicio cum neque filio peperisset, ram eo monumento iussit insigniri. Meminit huius legis etiam Aristoteles in Tenediorum Republica. Et prouerbum in acerbos iudices inde factum, *Tenedia securis.*

PRUDENTIA. CAP. XVIII.

Macrob. Sat. l. i. c. 7. QVOD vero bicipitium Iani apud Romanos celeberrimum fuit, sunt qui prudentiam solertiamque Regis præ se ferre autument; prudentis enim hominis est præterita noscere, futura vero multo ante præuidere. Hinc illa apud Persum exclamatio, cum hominis nescio cuius prudentiam desideraret.

Indidem ex Macrob. O Iane, à tergo quem nulla Ciconia pinxit.

Eodem ferme significato Anteuorta Postuortaque, Diuinitatis assumptionis comites colebantur.

ANNVS INIENS. CAP. XIX.

Ouid. lib. i. Fastor. NEQUE tamen desunt, qui bicipitium hoc ad munus occludendi aperiendique anni referant: nam & Cyprianus bifrontem eum exprimi scribit, quod in medio constitutus, annum incipientem pariter & recedentem spectare videatur. Quæ vero super hoc Ouidius late describit, apud eum videnda prætereo. Imberbe Iani bicipitium in numo quodam est, ab cuius altera parte quadrigæ sunt, cum Ioue fulminante: inscriptio literis fossilibus ROMA, quod nimirum ipsius Reip. sigillum fuit. Geminus vero Ianus vtraque facie barbatus in argento numo est, in quo literæ, L. F. M. F. O. V. R. I. Ab altera parte trophæum est cum flagello & sceptro, cuius apex serpens, Roma iuxta, quæ coronam ciuicam trophæo superimponit.

SATVRNI BENEFICIA.

CAP. XX.

IANICULOS plerosque numos videas capitibus geminis vna ceruice contentis, vna parte signatos, altera nauis. Sunt qui ex hieroglyphicis huiusmodi Saturni beneficia significari tradunt, Ianumque eo monumento Saturno gratiam relatam voluisse, qui nauis ex Aegypto in Italiam vectus agriculturam cõmonstravit: nam à fatu illi nomen apud Latinos fuit. De ratico vero huiusmodi numo ita Ouidius:

Lib. i. Fast. Et bona posteritas puppim signauit in aere,
Hospitijs aduentum testificata Dei.

Hunc vero fuisse primum numum, cuius, & à Iano ipso signandi æris morem inuentum, plerique memoriz prodidere. Sed & Cecropis effigies biceps facta, quod linguas duas calleret, Græcam & Aegyptiacam. Porro fama est Athenienses Aegyptiorum colonos fuisse è Sacensi ciuitate duce Cecrope deductos, vt Nazianzenus in Monodia Basilij.

INCONSTANTIA.

CAP. XXI.

ALIOQVI Mathematici bicipitium inconstantiz hieroglyphicum posuere. Nam tertio supra vigesimum Leonis gradu bicipitis hominis simulachrum osiri confinxere, quod eo ascendente gradu natum, inconstantis ac leuiter mutabilis voluntatis atque sententiz fore prælagiunt.

BENECONSULTORVM STABILITAS. CAP. XXII.

CONTRA vero quos Ianos huiusmodi bicipitio insignes plerisque locis videas, sed sine manibus ac sine pedibus, qua-

Irregulari quodam scapo ita præciso, ut ab humeris ubi in quadrum abire incipit deorsum versus magis ac magis angustetur, per hieroglyphicum hoc sunt qui firmitudinem & stabilitatem eorum denotari dicant, quæ sapienter & maturo consilio gerantur. Quod vero manibus & pedibus careant, vim diuinam ostendit, cui nihil horum opus, ut quod facere destinarit efficiat: Deus enim simul &

Virgil. Æn. lib. 10. Idem Æn. lib. 11.

Innuat, & totum nusu tremescit Olympum.
Et alter,
— Disce citius tumida æquora placat.
Illa præterea dilatatio, quæ sit à basi sursum versus ascendendo, ostendit humana omnia, quo Diuinitati propius accedunt, eo angustiora amplioraque fieri. Vnde apud Maronem Dido apotheosin fiti, ob res à se præclare gestas pollicita, dicit:

Virg. lib. 4. Æneid.

Et nunc magna mei sub terras ibit imago.
Ile quo alibi latius.

DE TRICIPITIO.
GERYONES. CAP. XXIII.

DE TRicipitium vero Geryonem in primis significari passim intuenas. Quid autem sibi Geryones velint, & trum historicum an fabulosum fuerit commentum, ut aduc in ambiguo sit, scriptorum varietas efficit: vulgarior tamen est ea opinio, tres in Hispania fratres vnanimi concordia imperium obtinuisse, quos Hercules oppresserit. Græci, ingenio sunt ad comminiscendum noua promptissimo, atque alia super Geryone tradiderunt: sed inter eos Hercules Geryonem affirmat: loca circa Ambraciam & Ampilochos tenuisse, indeque abactas boues, quæ specie mira reperiantur in ea regione valde herbida, pasculis lætissima. Alij in Euxino ponto urbem τριπικεπυλιαν memorant, cuius principem Geryonem Hercules sustulerit, cumque boues speciosissimas eius abigeret, interroganti cuius illæ fuissent, responsum, Geryonæ Tricarenæ, quod Tricipitis sonat: inde datum locum fabulæ.

Geryones quid.

Nempe puniceæ coloris Tricipitem.

HISPANIA. CAP. XXIV.

ANNE ut Hispania, quæ tripartito diuisa est, per hieroglyphicum Geryonis intelligatur, tum auctores plerique, tum Imp. Hadriani tertium Consulis numus ostendit: in quo simulacrum triceps hæc innixum, quod dubio procul factum, ob Hispaniam peragratam, siue ut originationem suam ostenderet, quod Gaditana esset matre genitus, ut apud Spartianum est.

Imp. Hadrianus numus.

LVNA MENSIS VÆ. CAP. XXV.

INTERPRETES Hesioidi τριπικεπυλιαν, Lunam significari contendunt: alij tempus præteritum & futurum: alij triplicem mensis diuisionem, quæ ternis apud Græcos denarij dispersitur, apud Latinos in Nonas, Idus, & Calendas diuiditur. Græcorum nuncupationes sunt, τριπικεπυλιαν, & τριπικεπυλιαν, quarum nuncupationum vltima, dierum numeri Romano more recedunt.

Tricipitem Geryonem.

AVXILIARES. CAP. XXVI.

NE QVE me præterit Plutarchum, in libro De ciuilibus institutionibus ad Traianum, asserere Geryonem multis oculis, multis manibus & pedibus præditum: ea de causa vulgo dictitatum, quod in negotijs obsundis consilio vno, multorum opera uti consueuerit, quod in principe vel alio quopiam cui Reipubl. summa credita sit, commendabile plurimum habetur. Non enim omnia possumus omnes. Ideoque Pelopidas laudatur, qui legationem initurus, cum se ad dicendum parum idoneum intellexeret, adiutorem sibi sociumque muneris Epaminondam cooptauit. Sic Nicias cum ad labores tollandos imbecillo admodum corpore & inexperto esset, Lamachum sibi & robustum & industrius socium accepit. Quod vero ait Plutarchus Geryonem pluribus oculis, manibusque præditum, eumdem

Quæ multis manibus & pedibus præditus Geryon. Virgil. in Pharmaceutria.

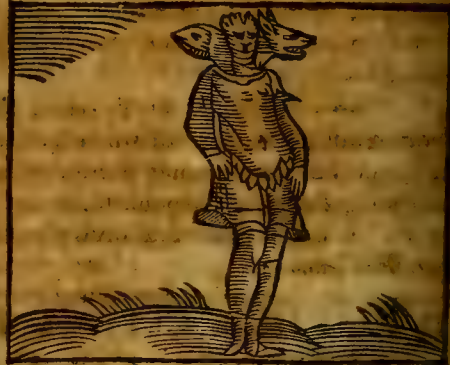

eumdem & Quadricipitem legas apud Aristophanem, vbi de Lamacho loquitur, βέλει διαμάχεται
Γηρύου τετραπίλω.

SOL. CAP. XXVII.

Ad verbū
ex Macrobo.
in Sat. libr.
I. cap. 20.

TRICEPS quoque Serapidis imago in numismatis quid sibi velit, in brutorum commentarijs sparsim attigimus: sed id nunc locupletius explicandum est. Tricipitium est ex tribus animalibus, quorum in medio est Leonis caput vastum admodum, dextera parte Canis applaudibundi blanditientisq; læua Lupi, superne calathus insidet: quæ species vniuersa, Anguis ambitu complexa est. Qui Solem hinc interpretantur, ex capite Leonis tempus præfens indicari volunt: quod eius conditio inter præteritum futurumque actu præfenti valida feruensque sit. Præteritum ex Lupi capite conijciunt, quod animal est admodum obliuiofum, obliuio autem de præterito est. Futurum ex adblandientis Canis effigie, quod est indicium spei, quæ nobis semper adblanditur: spes vero semper de futuro est. Competit vero Soli temporis consideratio. Quid vero sibi velit Serpens, vt Deus sit, vt temporis author, alio commentario satis explicatum est; alibi que ostendimus huiusmodi tricipitium prudentiæ conuenire. Calathum vero loco hoc aiunt altitudinem sideris commonstrare, vimque refertissimam ac opulentissimam: quia in eum omnia terrena redeunt, dum immisso calore rapiuntur.

IUPITER ÆQVVS. CAP. XXVIII.

QVAMVIS qui Serapin Iouem esse dicunt, modium eius capiti superpositum ea de causa figurari autumant, quod omnia sint æquis distributionibus ab ipso rerum omnium arbitrio moderata. Nam, vt optime Maro, *Rex Iupiter esse omnibus idem.*

Virg. Æn.
lib. 10.

DIANA. CAP. XXIX.

ET Dianæ simulachrum tribus insigne capitibus celebratur, quorum vnum Equinum, Caninum alterum, tertium Humanum, sed facie admodum rusticana. Vnde Maro:

Æneid. 4.
Vel, vt alij
maluerunt
apri, aut
suis agrestis
ex Orpheo
in Argon.

Tergeminamq; Hecaten, tria virginis ora Diana,
dixit. Apud Æginetas tamen vna tantum facie & vnico corpore fingi Hecaten, talemque apud eos, statuam se obseruasse Pausanias tradit, Alcamenemque primum tria illa simulachra inuicem connexa excogitasse. Quid vero sibi velit Equus, Canis & rusticana illa facies in eo simulachro, alibi docuimus.

QVADRIFRONS.

QVATVOR ANNI QVALITATES.

CAP. XXX.

CVV vero Ianus quadrifrons plerisque locis informari solitus sit, ea fuit causa, quod illi rerum omnium principia finesque, introitus exitusque dedicati essent: quin & quæ illi templa erigebantur, quadrata specie fiebant. Et mercatorum stationes trapezitarumque mensæ, in eiusmodi Iani habebantur, de quibus apud Horatium:

Epistola 1.

— *Hac Ianus summus ab imo Perdocet.*

Ad id etiam spectabat ea effigies, vt quatuor anni qualitates indicaret, quas Græci Latinique Hor-
vfta

vsitatissimo vocabulo appellarunt. Horatius de Ioue: *Variisq; mundum temperat horis.* Et quodam in Lib. 1. Car. horas incidimus, erat apud Megarenfes Iouis simulachrum, supra cuius caput & Parca & Hora statu- Od. 12. tæ erant, ea de causa, inquit Pausanias, quod fata in Iouis omnino potestate consistant: Horas vero, quippe quæ nos Anni tempora dicimus, arbitrio suo disponat. Cæterum quod ad Parcas attinet, Æschylus Iouem quoque ipsum fato subiectum esse dicit, ita super eo locutus, *ἔκταν ἀν ἐξέφυγε τὸ πειρασμένω.* Atque hinc forte Parca illi supra caput insident.

IANI FILIÆ IV. CAP. XXXI.

CRITOLAVS tertio τῶν φαινομένων, Iani simulachrum ideo quadrifrontem figurari dicit, quod filia eius quatuor laqueo gulam fregerint, Iani patris desiderio, quem agricolæ lapidibus obruissent: vbi de Iano illo loqui videtur, qui Saturni filius perhibetur, qui vino finitimis agricolis communicato, cum ij suauitate illecti plus æquo hausissent, in somnumque prolapsi diu iacuisent, experrecti demum, venenumque sibi propinatum arbitrati, consurrexerunt in Ianum, eumque lapidibus oppresserunt. Hæc eadem à Plutarcho referuntur.

QVINCVCEPS MANASSES.

CAP. XXXII.

QVINIS vero frontibus neminem præter Manassæm formatum legi, qui Rex Hebræorum posteaquam Prophetam Esaiam sustulit, quincuplici facie statuam sibi posuit, vt longè plura se perspicere indicaret, quam Prophetæ, qui *Videntes* appellabantur.

SEPTICEPS.

CAP. XXXIII.

MATHEMATICI, si Petri Aponensis inuenta sumus admissuri, quæ vnde desumpta sint, quamque antiquum sit argumentum illud, alibi declarauimus, hieroglyphicum septem capitibus insigne, quintodecimo Geminorum gradu statuere: inde significâtes, sub eo graduum numero in lucem editum Multiscium fore: quippe nullum doctrinæ genus, artem nullam, nullam denique linguam esse celebrem, quam is non sit optime consecuturus, eundem tam publicis quam priuatis rebus agendis aptissimum, & inter mortales admirabilem omnino fore pollicentes.

MULTISCIVS.

Præsertim forsan in septem artibus liberalibus.

DE COMA. CAP. XXXIV.

CAPILLI vero cum ad caput pertineant, hieroglyphicis eius postulant adscribi, qui nimirum in Diuinis literis cogitationes, quibus ornatur anima, mensque contegitur, significare feruntur venerandæ antiquitatis Theologis: anima enim ipsa cogitationes generat, perinde ac caput sibi capillos profert, quibus ornatur & obtegatur. Hinc illud, *Capillos capitis nostri numeratos esse: cogitatus* quippe nostros omnes Deo patefcere. Tondere autem, superfluas & inutiles cogitationes summouere significat: quæ nisi tondeantur, vel obcæcant, vel aliquod aliud afferunt impedimentum. Euerherius pilos veterum cogitationum indices esse dicit, ideoque imperatum à Moysè, vt Leuitæ abrahant omnes corporis sui pilos. In Nazaræis autem non tondere, neque quidem pati, vt eorum caput nouacula tangatur, indicium est, eos cogitatus suos, atque omnem vitæ rationem, ita Deo dedicasse, vt nihil in eis superfluum appareat. Nam & qui sacerdotibus mandauerunt, vt barbam nutrent, quod in Nazaræorum quandam similitudinem olim Concilia pleraque statuerunt: fieri hoc intellexerunt, vt hi dum barbam capillosve vel viderent vel attrectarent suos, sui idem officij recordarentur, cogitatus qui ppe suos in Deum dirigendos, totum esse sanctum debere sacerdotem, bono imper vti consilio, & in se nihil admittere, quod vel mutare vel summouere sit opus. Quis est hic, inquit aliquis, vt laudem Deo demus? Esto vel nullus, vel quam rarissimus, admonitio tamen

Matth. 10. Capillorum in Sacris hieroglyphicorum.

hæc sub oculos assidue obuerfata proficere aliquid potest, veluti reliqua quoque sacerdotis ornamenta gestaminaq; aliquid præ se ferunt singula, quæ per hieroglyphicum quæque suum, hominem integritatis admoneant. At decies in die vel iustum cadere clamitabunt, ideoque tondendum identidem vt auellendarum cogitationum prauarum memores identidem sumus: seducere enim seipsum hominem, qui se sine peccato esse professus fuerit. Atqui sanctius est longeque laudabilius, in eo mentem cogitationemque omnem collocare, ne potius peccemus, quam quotidie peccare, vt emendationis admoneamur. Sedenim quantum ad comam attinet, modum his moribus Gregorius sapientissime præscripsit, qui quarta & vigesima libri primi epistola, capillos ipse quoque in capite ait exteriore cogitationes indicare, & præsentis vitæ curas exprimere: quæ quidem ex negligenti atque torpescente sensu coortæ, quia minus opportune prodeunt, nobis quasi non sentientibus pullulantur. Igitur alijs qui præficitur sacerdos, neque profus debet sollicitudines exteriores à se projicere, nequillis multum inhærere. Coma itaque nequaquam deglabretur, sed ne immoderatus excreseat, dilenter attondeatur. Quod vero de non abradenda in rotundum facie capillorum, lege prohibetur est, vel, vt Septuaginta reddidere *σισόσλω*, facere more barbarico, quod nonnulli denfioris capilli tadio factitant, ob Paganorum instituta nonnulli vetitum putant, apud quos voucri comas, & puercorum capita dæmonibus offerre mos fuit.

SERVITVS. CAP. XXXV.

Serui Agrippa Posthumi factum.

CÆTERVM rasitatio capitis apud Græcos pariter & Latinos diu seruitutis indicium fuit. Ideoque Agrippæ Posthumi seruius nomine Clemens magna ausurus, vt pro Agrippa iam necato, cui nonnihil omnino similis erat, sese ferret, & res nouas in Republ. concitaret, furatus domini cinerès, Coram Hetrurizæ promontorium vectus ignotis sese abdidit locis, donec (inquit Tacitus) crinem barbarique promitteret: nam serui caput rasitabant. Apud Aristoph. Auibus, Pistoherus admiratur Poctam, qui se Musarum seruum dixerat, comatum esse. Et apud Latinum Comicum, tâquam mirum de se futurum dicit Amphitrione seruus Sofia,

Vt hodie abrafo capite caluus accipiam pileum.

LIBERTAS. CAP. XXXVI.

Artem. l. 1. cap. 22. Lacedæmoniorum mos in bello.

ONIROCRITÆ frontem capillis glabram imaginari, indicium esse autumant liberationi molestijs & impedimentis. Quin & caluitium ipsum, accersitis in iudicium, aut supplicium timentibus, effugium ostendit. Idcirco vero Lacedæmonij frontes abradi, capillum à tergo dimittere serunt, vt longe tutiores in bello essent, adimereturque hosti facultas in pugna capillum apprehendi. Nam & barbam etiam ea de causa, præter Græcorum aliorum morem, rasitare consuevit. Quod si fugam meditarentur, instabat à tergo vinculum atque ansa, quo capi possent, atque ita p capturz metu destinatorum animo consistebant, aduersique dimicabant. Pollux Euboicos episthoc mas vocatos ait, & Hectorem Tinnæus ea per terga fusa coma insignem describit, id quod Abant primos omnium excogitasse Homerus tradit. Idem Homerus *χορηκορῶντας* Græcos ea de causa vocat, vt antiqui eius interpretes tradunt, quod moris esset apud Græcos comas nutrire, in signum fecunditatis: Theseaque primum aiunt anteriorem capitis comam Apollini Deliaci dedisse.

MOLLES. CAP. XXXVII.

Æneid. l. 4.

ALIOQVI coma tam apud Græcos, quam apud Latinos, mollitici semper signum fuit: condelibutum, nunc comptum & madentem, nunc calamistratam in vnguentato Consule comam cessit. Vitupérat & Maro madentem crinem Mæonia suffultum mitra.

DE SEMICRINITO CAPITE.

CAP. XXXVIII.

SIRIS non semel dicendus est nobis, tot & tanta fuerunt ea, quæ super hominis celebritate veteres memoriæ prodiderunt, dum commentum alij, historiam alij consecantur: veluti de semicrinito eius capite varia traduntur.

OSIRIDIS PEREGRINATIO. CAP. XXXIX.

NAM eam effigiem in Osiridis memoriæ fieri auctor est Xenophon, quisquis ille fuit, qui scripsit Æquiuoça, quo nonnulli peregrinationem eius ostendere interpretantur. Ita vero habebat mulacrum huiusmodi, ut qua parte crines & barba promittebantur, ita prolixi sineretur, ut alteram eius partem omnino cooperirent. Causam hanc afferunt: quod toto expeditionis tempore, quo Gigantas bello persecutus est (id decennium in Italia fuisse ferunt) capillum & barbam nutrierit, quam post in Ægyptum reuersus deposuerit. Unde mos inoleuit apud Ægyptios, ut peregrinantes barbam & comam nutrierent. Superioribus annis facies huiusmodi dextera parte capitis crinita, læua abrasa, verbi antiquo lapide visebatur, egoq; apud Petrum Melinum virum Rom. nobilitate & literarum præcipua insignem, marmoreum capitulum vidi à sinistra parte capillatum, à dimidia altera glabellum.

Osiridis simulacrum.

MARIVM INTERITVS. CAP. XL.

CONIECTORES (nam libenter hos in comitatum accipimus, quod eorum dictata magnam cum Ægyptiacis hieroglyphicis similitudinem habent) rem aliter interpretantur. Nam dextera capitis partem capillis denudatam imaginari, ostendere aiunt mares consanguineos extingui debere: quod si nullos habuerit, damnum nihilosecius aliquod extimescendum.

Artem. l. 1. c. 22.

Artem. ibi.

FOEMINARVM INTERITVS. CAP. XLI.

I vero læua capitis pars sine capillis esse visa fuerit, cui hoc acciderit, fœminas, si quas habet consanguinitate iunctas, interituras ostendit; Si non habeat, alicunde damnum omnino obuenturum: cognatorum enim his significatiuum caput constituunt. Dexteræ vero partes mares, sinistras fœminas, in Tauri commentario non ex coniectorum tantum opinione, sed & Medicorum & Philosophorum & Astronomorum etiam traditionibus indicauimus.

Artem. l. 1. c. 18.

SOLIS VIÆ. CAP. XLII.

QVI demum Osiridis rem curiosius interpretantur, Solem aiunt apud Ægyptios Osiridis nomine acceptum, & manifesto naturæ ipsius argumento læuas partes abrasas ostentare, dexteras venis hispidas. Nam quo tempore dexteræ, hoc est, Septentrionales mundi partes inambulat, videntur omnia, herbis, fructibus, arboribusque tum pubescentia, tum hispida: quo in læuam vertente, abrasi omnia videntur.

SENECTVS MISERA. CAP. XLIII.

CCCIPITIVM vero caluum, ut iidem Coniectores opinantur, senectutem indicat inopem & infelicem.

Ibidem.

IACTVRA. CAP. XLIV.

QUOD si toto capite caluitium esse visum fuerit, amissionem eorum, quæ ad vitæ ornamenta pertinent, præmonstrari tradunt. Quin & abrasi caput, nisi sacerdotes sint, aut scurræ, aut qui id facere consuerint, malum portendit, bona quippe eorum vi auferenda, nauigantibus naufragium, morbo affectis periculum extremum, citra mortem tamen: quod moris sit naufragio facti capillum deponere, neque non à morbo conualescentibus.

Ibidem ad verbum.

SVPERFLVA SVMMOTA. CAP. XLV.

QUOD vero sacerdotes Ægyptij quotidie rasabant, neque vllum capillorum vestigium toto capite cerni patiebatur, hieroglyphice significare volebant superflua omnia summouenda: cuiusmodi significatum habetur 21. Deut. vbi si mulierem quis ex hostico viderit approbaueritque, ita ut ea uxorem ducere concupiscat, iubetur inter alia caput eius detondere, vnguesq; præcidere: hoc est (Cyrillus interpretatur) si quid in profanis disciplinis deprehenderit, quod approbemus, idq; in sum nostrum transferre cupiamus, dandam operam, ut ex his, quæ superflua fuerint, amputentur.

VIRTUTIS DECOR. CAP. XLVI

Coma Sam
sonis quid
significet,
& Dalida
amor.

IN Diuinis denique literis multa leguntur de Samsonis coma, quam studiosissime nutriuerit: propterea quod dum ea capiti esset applicita, quo diffusior erat, eo ipse viribus valentior, & ad iniecta quælibet vincula disrumpenda robustior efficiebatur: ea vero detonsa, deficiebat viribus, & toto robore destituebatur. Intelligitur vero Samson Nazaræus, vir aliquis Deo dicatus: comam enim is ordo religiosissime, vt dictum, nutriebat, per quam amplissimæ virtutis ornamentum accipimus, quæ caput, hoc est, intellectum nostrum decoret: quæ quoque magis excrescit, eo fortiores aduersus aduersarios motus efficitur. Per alienigenas, qui vincula cõtendunt iniicere, humanos affectus & concupiscentiæ vim intelligimus: id enim innuunt preces sacræ, dum parci nobis ab alienis supplicamus. Quod si eueniat, vt humana victi fragilitate mulieris Dalidæ, hoc est, corrupti sensus amore corripiamur, declinamus in somnum, & in eius gremium obdormiscimus, obliui scilicet eorum, quæ rationis lumine irradiati vigilantes operabamur, iam facti desidiosi ignauique, bona opera intermittimus: ita mulieris dolo tondemur, hoc est, voluptatis insidijs illecti spiritus fortitudinem amittimus, & in hostium ita potestatem incidimus, qui nos vexent, exagitent, & ludibrio habeant. Nulla enim re magis cruciatur homo, quam rerum humanarum cura: aut enim simulac huic deditus fuerit, avaritia, aut amore, aut odio, aut inuidia, aut alia quapiam lue molestationeque male affectus, assidue laborat. Vbi vero respiciat (id enim est vbi expergestus fuerit) errorem agnoscit suum, poenitentiaque adductus amissam studet comam reparare, paulatimque vires ita resumere, donec pristino recuperato robore, peccato iam moriturus, cum vniuerso inimicorum conuentu exitialem in se ruinam trahat, extinctaq; omni cupiditatum & vitiorum manu mundo etiam ipse moriatur.

DE CANITIE.

SENECTVS. CAP. XLVII

Hæc à Suetonio in Galba cap. 10:

SUPERVA CVM videtur, per canos senectutem locorum vbique significatam dicere, sed illud commemoracione non iniucundum fuerit, quod in hanc sententiam ostenta olim præmonstrauere. Galbæ siquidem, cum is prouinciam Hispaniam Farraconensem ingressus sacrificaret intra ædem publicam, accidit vt puero è ministris acerram tenenti capillus repente toto capite canesceret, quod rerum mutationem significare Aruspices respondere, successurumque iuueni senem. Nam Nerone Claudio successit, qui alterum & xxx. natus annum sublatus est, ipse tertio & septuagesimo ætatis anno Imperium adeptus. Sedenim Coniectores ominosum habent, si vel puer vel adolescens in senem mutari sibi visus fuerit: mortis enim propediem affuturæ signum hoc volunt. Neque lætum esse, si contra senex fieri se puerum imaginatus fuerit: portendere enim hoc imprudenter eum aliquid facturum, quod ei nocuum sit asserat: propterea quod, vt Homerus ait:

Ad verbum ex Artemidoro lib. 1. cap. 15:

αἰεὶ δὲ ἂ πλοτέρον ἀνδρῶν φρένες ἡγεύονται.

DEVS PATER. CAP. XLVIII

Quare Deo canitie pingitur.

INVENTES in Diuinis literis Deum visenda canitie figuratum, vt apud Danielem: *Capilli capiti eius quasi lana munda*. Angelos hinc Eucherius, & aliorum multitudinem significari tradit. Alii ad humanæ naturæ similitudinem transferentes, ideo fieri autuant, vt dierum antiquitas inde subinnuatur: Deo enim nihil antiquius. Quod ea de causa libentius adnotauimus, quia scio esse plerosque etiam quantum pretij viros, qui Deum patrem ea canitie insignem pingi nequaquam approbent.

DE BARBA. CAP. XLIX.

DE barba vero alijs atque alijs temporibus, apud alias & alias gentes varia semper fuit institutio neque constans vnquam vsus. Verum de ritibus nunc dicere super sedebimus: quod materia huiusmodi perpetua nuper declamatione percurrimus, vbi rationes explicuimus, cur sacerdotibus comam nutrire vetitum sit, barbam vero abraderi non concedatur. Verum hic significata tantum profecturi sumus.

VIR. CAP. L.

VNVM ergo atque id præcipuum est barbæ hieroglyphicum, vt virilitatis indicium sit. Nam et alia sunt signa, quæ marem à foemina discernunt, quia tamen plerique viri dicuntur effoemina-

scere, mulieresq; idemdem virum inducere: barba viri illius signum apud veteres habitum, qui non D. Laertium
 sexu, sed virtute ipsa longe alius à foemina reperitur. Nam & mulieres si quæ virtutem hanc consecu- in Diogene.
 ta sint, viriliter agere dicuntur. Vnde Horatius de Cicopatraz animis ait: *Nec muliebriter expauit enssem-*
Quod vero virum barba significet, multa Sapientum dicta testantur. Nam barbam seideo gestare
 Diogenes respondebat, vt se virum esse subinde recordaretur. Haliabas & plerique philosophi admo- Artem. l. 1.
 dum clari, barbam dixere viris à natura ornamenti dignitatisq; causa contributam. Inde Artemido- cap. 32.
 rus, filios tantum ornamenti patribus afferre dicit, quantum ori barba decoris addit. Cynicus apud
 Lucianum, tam deforme putat esse ornatum barbaz auferre viris, quam Leoni iubas attondere. The-
 sea perhibent tondere barbam nunquam voluisse, vt virtutem ipse suam eo profiteretur indicio, qui
 tamen omnium primus anteriorem capitis comam Apollini Deliaco dedicauit. Sed hæc tam multa
 sunt, vt si omnia complecti velim, nunquam habitura sint finem. Ad nostra igitur reuertamur. Sed
 nec radet is barbam, inquit, qui Dominus est: vel, vt Septuaginta: *non corrupetis barba faciem, quia perfectio-*
nis nostra signum est barba, Hierosolymitanus ait Hefychius. Neq; enim est congruum, virtutes, quarum
 barba symbolum gerit, corrumpere, agentes nos non sub vero, sed sub falso & ficto habitu. Theologi
 veteres, quos imitatur Eucherius, eo loco Regum, vbi Hanno Ammonita nuncijs Dauidicis, qui de
 patris obitu Regem consolaturi aduenerant, barbâ abstulit ad ignominiam, historiam ad mysticum
 sensum deducentes: Hannonem iniuriosum diabolum esse dicunt qui subinde benefacere volentibus
 barbâ abradit, hoc est, fortitudinem adimit. Ita apud eos barba erat fortitudinis hieroglyphicum:
 quia scilicet virum indicat. Atque vbi Dominus 21. Leuitic. cap. repetit ad sacerdotes filios Aaron:
Non radent caput, neque barbam: Caput & barba, ait Hefychius, *sapientia est & perfectionis nostræ signum.*

ORTA SENESCERE. CAP. LI.

VR vero in tonsa semper barba sit Æsculapio, cum ta-
 men pater eius Apollo impubis passim ostentetur, ca-
 pillo eius tantummodo luxuriante, hieroglyphicum Philo-
 sphi sic explicuerunt. Nimirum ille rerum author viridi
 imper fruitur iuuenta, verum omnia quæcunque generan-
 tur, in senium ocyus aut serius vergunt. Sed quamuis ita pas-
 sîm barbatus Æsculapius figuraretur, apud Sicyonios tamen
 mulachrum eius imberbe ex auro & ebore confectum fuisse,
 Pausanias tradit.

Pausan. in
 Corinthia-
 cis ait hoc
 simulachrum
 fuisse apud
 Phliasios.

IMPERITIA. CAP. LII.

FAERE mihi videtur ad institutum negotium (vt id
 etiã addamus) quod sacerdotes illi imperitium homi-
 nem, eumq; præsertim, qui vniuersam vitæ tempus
 omni sessitarit, nec aliorum mores hominum peregrin-
 aue vrbes inspexerit, vt ita rerum ignarus sit, ne rei
 iuspiam rationem norit, non amicitiaz, non hospita-
 tari: iura susceperit, ipse quis sit, vtrum sit, an non sit,
 quoq; nesciat, per asinum caput humano apposi-
 tum truncum significabât. Asinum enim esse imperitiæ
 eroglyphicum, suo satis commentario declaratum
 est. Solitos vero Ægyptios humana corpora brutorum
 pitibus insignire, prout hoc vel illud animal alia atq;
 ia præ se ferebat significata, testimonio ea multa sunt
 ut in gemmis in marmoribus, in æs, ad hanc vsque
 em monumenta superauerunt, quorum intellectus
 simplicium significationes referendus est. Hæc em
 hoc loco persequi, infiniti laboris esset, & reliquis
 commentarijs de animalium significationibus deriperet argumentum.

D E C E R V I C E.

C A P. L I I I.

Hoc est posterior colli par: nam anterior gula dicitur.

A D I V N C T A capiti cervix est, ita vt caput raro sine ceruice proponatur. Ea autem, vt sola aliquod habet hieroglyphicum. Nos igitur & naturam & hominum mores secuti, aliquid etiam super ea referemus. Neque enim frustra illa modo mollis atque summissa, modo rigida erectaque, sed veluti ex habitu gestuque aliquid præ se fert, quod omnibus manifestum videatur, ita non indiligenter veteres sua inde significata desumpserunt.

S V P E R B I A. C A P. L I V.

I N Diuinis sane literis pro arrogantia atque superbia ceruix accipitur, quare Psalm. 29. supra centesimum, *impiorum concisas ceruices* legas, pro edomita superbia: Quamuis eo loco non desunt qui *Eunus*, hoc est, *Vincula* legendum assuerant: quæ scilicet iniecturos se minitabantur. Pro elati vero signo, *Filia Sion ambulauerunt extento collo*, Esaiæ 3.

F E R O C I T A S. C A P. L V.

N O S T R I ferocitatem per ceruicis hieroglyphicum exprimere maluerunt: vnde Horatius in Epistolis,

l. i. Ebi. 13.

— *At vos*
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
Indomita ceruice feros.

Et elatæ rigidæque ceruicis homines physiognomici superbos esse dicunt. Et apud Esaiam cap. xv. contumax huiusmodi vitula, sternax, & indomita, pro ingenij nostri documento notatur. Et Psalm. **xxix.** supra centesimum: *Dominus iustus concidet ceruices peccatorum.*

A V D A C I A. C A P. L V I.

P R O audacia, multa apud Ciceronem, vt illud in Verrem: *Tamen si qui erunt tantis ceruicibus recuperatores, qui audeant in prouincia, cum Prætor adsit, contra voluntatem eius iudicare, & huiusmodi pleraque.*

S V M M I S S I O. C A P. L V I I.

C O N T R A vero summissum animum apposito iugo significat, estque hieroglyphici huiusmodi metaphora apud scriptores vsitatissima. Cicero in Ant. *Danda ceruices erunt crudelitati nefaria: legiones ad urbem adducere, & eas in ceruicibus nostris collocare cogitat.* Et de natura Deorum: *Itaque imposuisti in ceruicibus nostris sempiternum dominium.* Absque iugi vero signo in obsequij significatum vitula est Osæ x. quæ tritiram amare docta, supra Ephraëmei colli pulchritudinem transitura sit.

D E D O R S O. C A P. L V I I I.

C E R V I C I subijcitur dorsum. In dorso gibber esse solet. Gibberosus homo hieroglyphicum eius est, qui, vt in Diuinis literis habetur, rejicitur à sacris, cumque significat, qui flagitiorum; sarcina oneratus est, neque tamen errorem aut delictum intelligat suum: vt pote qui non videat mantice, quod in tergo est. Vide vero illud: *Quid operatur gibberosus quasi rectus?* ab Rege Israel dictum in Regem Syriæ.

F V G A. C A P. L I X.

D O R S V M autem fugæ manifestum est hieroglyphicum. Vnde i. Regum, vbi de Dagonis idoli casu scribitur: *Atque Domini iuxta locata, noctu fractum dissiisse, manequ dorsum eius tantum inuentum,* quod indicium fuit, veri numinis aduentu falsum eiectum, & in fugam actum. Nam qui fugiunt, persequentibus dorsum dant. Eadem sententia in Psalmo scriptum: *Quoniam pones eos dorsum, hoc est, coges eos arrepta fuga dorsum obuertere.* Id nostri dixere: *Terga dare.*

Psal. 21.

D E H U M E R I S.

V I R E S . C A P . L X .

HUMERI dubio procul vires & fortitudinem, vt Eucher. ait, in Sacris literis indicant. Vnde Esaias, Cap. 9. cum magni arcani onus crucem ipsam gestandam prædiuinaret: *Potestas, inquit, super humerum eius.* Cicero de senectute: *Cum humeris bouem sustineret viuum.* Et Orat. pro Flacco: *Res publica quam vos vniuersam in hoc iudicio vestris humeris, vestris, inquam, humeris, iudices, sustinetis, & ita læpius.*

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXXIII.

DE IIS QVÆ PER OCVLOS, AVRES,
NASVM, OS, ET IN EO PARTES
significantur

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD VRBANVM BOLZANIVM
PATRVM.

HIC meminisſe potes, honoratiſſime Patruſ, quarto ab hinc menſe cum Venetiis eſſem, teque viri illi clariſſimi, Daniel Ranerius, Nicolaus Leoniceus, & Leonicus Thomaus adiſſent, Græcas adhuc literas ætate tam conſecta docentem in ſpecturi: quanam illa fuerint, qua ſuper oculis ex totius antiquitatis eruditione repetiſti, quæq; illi ad propoſitum argumentum addidere: quid ſuper auribus, quid ſuper ore, & eius partibus examinarint. Nam cum tu dicm, ob eorum amicorum conuentum, & tam variam rerum eruditionem inſpectam, que hinc inde emicuit, inter totius vitæ tuæ iucundiſſimos recenſuiſti. Comperimus ve-

ro te in honeſtiſſimo ſtudioſorum cœtu Pindari oracula interpretantem, forteq; locum illam explicabas, Nemeis, Dinia, ποσειδωνος δὲ καὶ τῆς ἑστῆς ἐπιφανῆς ἐξ ἑσθῆς τῆς ἑστῆς. hic tu horum aduentu plurimum exhilaratus, opportune de ætatis, que ſtatuert in oculis fidem, diſſeruiſti. Geſtit enim interpret abaris, voluptas ex oculis fidem facere: latitiam ſcilicet oculi patentioris figuræ hieroglyphice apud Ægyptios ſignificari, in iis que iucunditatis præcipuam eſſe eodem, quia gaudium ſe primum ab oculis prodat. Eorum enim tum intentione, tum remiſſione, tum coniectu, tum ſimilitudine, motus animorum explicari, atque, vt noſtri aiunt, eos nimis argutos: quemadmodum animo affecti ſimus, loqui. Polemonis dictum haberi, oculos eſſe tanquam fores animi: per oculos quidem animum emicare, in idemque animum introſpici: ex quo nonnulli oculum verum cordis nunciium dicitur. Vſque adeo vero totam corporis vim in oculis incumbere, vt Zamolxis & Abaris Philoſophi, totius corporis curatione opus eſſe dixerint, ſi quis oculis mederi vellet: quod ſi corpus curare quis affectaret, animum in primis depurgandum. Subieciſti mox: eſſent autem multa ex Ægyptiorum doctrina in oculorum hieroglyphicis: ſed ne vos κατὰ παράρηρον importune memores, reliqua Pindarica proſequar. Imo, reſpondit Ranerius, peropportune, Urbane pater, in hunc ſermonem acciſiſti, vt de literis Ægyptiacis loquerere. Nam per totum beſternum atque hodiernum diem hoſpites hoſte meos Leoniceum atque Leonicum fatigavi, ſuper huiusmodi generis doctrina eos percontatus, qui quidem multa erudiſſime, tanquam ſacra Cereris aperuerunt. Sed quod ad ſingulorum partes faceret, herere ſe aqua in plerisque genue profeſſi ſunt. Cauſa autem huius inquisitionis erat, quod tabula cuiuſdam ob antiquitatem admirabilis

exemplum ad me Roma misit Bembus meus, obeliscorum etiam plurimas notas, quae illic reperiuntur: quas quia ex Aegypto olim aduectas manifestum est, tuq; Aegyptum peragrasti, ubi magna est inscriptionum huiusmodi copia, & quae tua semper fuit in antiquitate omni cognoscenda cura, studium, & diligentia, putamus te rerum huiusmodi non ignorare. Ad haec Horum Aegyptium à Philippo quodam Graece redditum accepimus, qui materiam hanc tractauit, sed codicem huiusmodi, quamuis ab Aldo nostro publicatum, plurimis locis mutilum & imperfectum inuenimus, non utiq; Aldi, viri diligentissimi negligentia, sed exemplarium vitio, quae rarissima reperiuntur, atq; ea in damno omnia. Ea q; de causa nunc ad te conueniamus, si quid horum nosti, à te libenter audituri. Et quoniam oculi iam hieroglyphica commemorare coepisti, ea rogamus (vt etiam pro amicis his meis loquar) ne nobis inuideat. Hic tu: Grauisimum viri optimi onus ceruicibus meis imponitis, cum pauca admodum ea sint, quae prestare possum, vt vestro respondeam desiderio: siquidem argumentum hoc in tot pyramidum, & inscriptionum antiquarum memoriis, quas non in Aegypto tantum, verum & Roma, & pleriq; aliis in locis aspexi, me quoq; diu multumq; corfiti, cum rerum harum obseruationes apud scriptores diligentissime conquisierim, interpretationes autem, praeter laua quaedam, nusquam repererim, easq; tantum veluti nutu quodam indicatas, vt asseritis, Niliaciq; opusculum, in quo talia promittuntur, lemmata summatim quadam attingeris, atq; ea quaecumq; sunt in manus nostras corruptissima peruenerint: quare, vt dicebam, quid sper hac re polliceri possum, quod satis vobis faciat, non habeo, pudorq; non minimus me absterret, de secretioribus literis apud eos loqui, quos nihil, quod sciri possit, ignorare conperissimum habeam. Ne tamen rusticitatem vllam induisse videar, quae paucissima mihi cognita sunt, proferam: ca spe, vt à vobis & meliora & reconditoria sim magno meo cum faenore recepturus. Et ne tempus in excusationibus quantum vis honestis conteram, quae de oculorum hieroglyphicis recitare possum, quando ita vos iubetis, vt in memoriam venerint, explicabo: quod eo libentius facio, quia dum vos charissimas animas conspicio, succurrit illud Euripidi:

ὄμματ' εὖν φότης βλέπειν γλυκύ.

Suaue est viri beneuoli oculos intueri.

IUSTITIA. CAP. I.

Varia iustitia epicheia.
Iustitia sculus.

PVD Aegyptios Sacerdotes primum omnium Iustitiae seruatorem per oculi patentes hieroglyphicum significari compertum est, frequensq; diæterium apud Graecos, quod minime ignoratis, δικης ὀφθαλμοῦ. Tum Plato Legum nono, Iustitiam Speculatricem atque Vindicem appellat. Chrysippus oculos iustitiae acres, rectos atque immotos facit, quod eum, qui recte iudicaturus sit, non oporteat huc aut illuc oculos ab honesto de-

flectere, Illud etiam nostis ex Diphili Comœdia:

ἔστι δικης ὀφθαλμοῦ, ὅς τὰ πάντ' ὀρᾷ,

Hoc à Gelio l. 14. c. 4.

quod Nepos meus ita reddidit:

Ἔστ' ὅστις κινεῖται πάντα ἰουστία οὐλοῦ.

Apud Epigrammaticos, qui temporis iniuriam peruiuere, pulcherrimum habemus pentametrum:

ὄμμα δικης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

quod Nepos idem:

Ἐκείνη πάντα τὰ φέροντα ἰουστία.

Hinc aliqui in faciendi diæctis fide, iustitiae oculum attestantur. Orphæi quoque id de Sole dictum, ὄμμα δικαιοσύνης, cui iustitiam in primis veteres dedicassent. Vnde Bithynni, quod scribit Arrianus, indicia ex aduerso Solis sedentes exercere consueuerant. Et veteres Theologi iustitiam prodidere, vt Proclus ait, è medio Solis throno per cuncta propagari, omniaque, veluti Sol ipse omnium moderator est, dirigere.

MODERATOR. CAP. II.

Ad hoc Ma cro. in Som. Scip. 6. 10. Osiris ety. 1797.

MARCVS Tullius vester Solem mundi Mentem & temperationem appellat, Scipionis somnio: E vetustissimi illi sacerdotes moderatorem hieroglyphice significaturi, oculum & sceptrum facere soliti sunt: nunquam in sceptro ipso ramusculos complicare, vt in complexum coeuntes oculi speciem in medio spectandam informarent, eaq; specie Osirin, quasi multoculum dicere velent, intelligebant. Nam Os Aegyptiaca lingua, multum: IRTS vero oculum significat, cuius interpretatione & Plutarchus lib. de Iside & Osiride, neque non Eusebius meminere.

SOLIS VIS. CAP. III.

IMAGINEM enim Osiridis apud Plutarchum fulgendi admodum amiculo vestitam habemus, ex quo Solis vis intelligebatur. Apud Euseb. *ἔναι μὲν τὸ ὄσιον πολυάφθαιμον εἰκότως.* Hinc Homericum illud:

ἥλιος δ' ὅς πᾶντ' ἐδοράσθη, πᾶντ' ἐπακίδης.

Quem secutus Maro dixerit:

Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustras.

Illud vero non ignoratis, eundem esse Osirin & Dionysium, unde Eumolpus:

ἄστροφαὶ δὴ δῖονσαν ἐν ἀκτίνοισι πυροπῶν.

Osiridis
imago.

Ænei. li. 4.
Natal. Co-
mes lib. 2.
c. 2.

CUSTOS. CAP. IV.

QVINETIAM ab officio in vniuersum corpus præstito, custodæ ex oculo hieroglyphice significari comperimus. Vnde oculos nonnumquam geminos totidem capitibus incumbentes aspeximus, quod DIS MANIBVS interpretantur. Capita enim Manes apud Ægyptios, oculos vero diuinitatem præ se ferre manifestum est. Maxime vero admirandam esse custodiam, quam oculus pupillæ præstat, ex Euthymio didicimus; siquidem Psalmo decimo septimo philosophatur, *Tunica super tunicam*; & alia quædam integumenta eam muniunt, quorum alia tenuia & translucida sunt, ne vllam pupillæ, quæ suaptæ natura humida est, ac perinde mollis, inferant asperitatem: alia vero exterius crassiora, vt palpebrarum tunica, quæ duobus est semicirculis distincta, vt pulueris atque aeris incursum & paruula quæq; animalia in oculos inuolare solita, repellat atq; summoueat. Quin pilis etiam vallatæ sunt, vt sudorem prope fluentem alio auertant, neq; in oculum influere permittant. Acutum enim & falsum sudorem esse, ac perinde molestum & cruciabilem, si oculum attigerit, futurum.

DEVS. CAP. V.

PRÆCLARA autem illa sunt, quæ de Deo ipso per figuram nuncupationem ve oculi commo- strato, intelligebant, veluti scilicet in minori mundo oculi sunt articulorum omnium præstantissimi pulcherrimique, ac omnium actuum moderatores, ita Deum illum Opt. Max. mundi oculum, patrem luminum à Iacobo nuncupatum, omnia formositate transcendere, omniaque gubernare, atque, vt ait Apostolus, nihil eum latere, cuius oculis omnia nuda & aperta sint, atque ita bonos & malos speculetur, & vt quæ pro facie sunt homo videt, ita quæ delitescunt in imo corde prospicit Deus & perscrutatur. Hinc eruditorum opinio est, *θεὸν, ἐπὶ τῷ θεῷ αὐτοῦ* dictum, quippe quod omnia prospiciat, vt inquit Eucherius, quique oculi in Diuinis literis Deo attribuuntur, eius sunt signum intelligentiæ, cui porro nihil occultum sit. Cyrillus libro nono Apologiæ, qua Iuliani Apostatæ maledicta auillationesque in pietatem nostram refellere aggressus est, vbi ille Moseos ænigmata reprehendit, qui verbis, non occultis rerum inuolucris, humanum genus erudire debuisset, is omnes, qui antiquis habiti sunt sapientes, huiusmodi institutionis genere vsos indicat, cumque Ægyptios memorat, os dicit per oculum, & adiectum scipionem, vt paulo ante diximus, Deum intelligere voluisse: quippe summam super omnia naturam, quæ scilicet omnia conspiceret, ac omnium dominaretur. Per ceptum enim passim Regiam intelligi dignitatem. Quinetiam absque oculi pictura plerosque iterum reperimus Deum per stantem baculum figurasse. Cur vero ex humanis membris oculum illo pro Dei signo desumpsissent, eam afferunt rationem: oculum humanum mixtura suæ materiæ aliud lucis possidere, quod in nonnullis tam efficaciter exploratum est, vt per medias noctis tenebras, oculis repente patefactis clare cernant: id quod præcipue Tiberio Imperatori contigisse prædicant. ætate nostra Marcum Antonium Sabellicum, dum apud nos Græce disceret, de se affirmantem diui, quotiescumque noctu excitaretur, aliquam diu & libros & instrumentum cubiculi vniuersimquidissime discernere solitum. Quo constituto, congruum idemtidem erit, vnicum ac primum illud lumen, quod omnem supereminet lucem, cum sit ditio fulgentissimi splendoris potens,

Oculus mi
di Deu
quomodo.

Ad Hebr.

64.

Macrob. li.
1. c. 21.

Xiphilinus
de Dione in
Tiberio lib.

57.

cuiusque omnino dominus, pro luce merito nominari, eum mundi lucem profiteri, ac per oculum, lucis receptaculum, figurari.

ANGELI CAP. VI

QVATENVS vero noster oculus, licet alicuius sit particeps lucis, alterius tamen luminis indiget, si videre velit, eum Diuos, siue Angelos, siue, vt veteres plurimum dicebant, Genios referre autumant: qui quidem sine superioris luminis, hoc est, Dei ipsius irradiatione, obire per se proprium munus intelligentiæ nequeant: intellectum enim quasi oculum videri, qui non ex se, sed lucis participatione videt. Oculum porro, hoc est, ipsum intellectus vigorem, non omnino esse simplicem, alioquin aduentantis lucis compositionem concretumq; minime pateretur. Hinc communis est authorum sententia, constare Angelos ex actu & potentia: quod altiori quadam inquisitione elucidari deberet nisi solam hieroglyphicorum commentationem mihi demandassetis.

SERMO. CAP. VII.

Sermo dupliciter consideratur.

VT cœptum igitur prosequamur argumentum, eundem Oculum inuenimus esse sermonis hieroglyphicum apud Ægyptios, sermonemq; ipsum dupliciter considerari. Vno modo, quatenus loquendi facultatem à natura consecuti sumus: altero, quo in hoc vel illud idioma linguam inflectimus, & in proprio arte & elocutionem adhibemus. Simplicem itaq; sermonem illum per linguam tantum figurari: sed si cultum & elegantiam accessisse innuere vellet, linguæ oculum sub sanguineum subiiciendum. Vigorem enim in eo quendam ita ostendebant, aut animæ principatum, cuius in sanguine sedes esse fertur. Sic autem perfectos animæ sermones effinxisse visi, similitudine à nobilitate sumpta: quæ vt præcipue oculis inest, ita etiam sermoni congruit: casuum quippe multiplici desinetia, pronuntiationis varietate, accentuum tenore, alio atq; alio oris, ac totius demum corporis motu vel arte, vel à natura concurrentibus.

CONTEMPTOR DIUVM. CAP. VIII.

ALTCVBI videmus in solea inculptum oculum, quod iuniores pro animo Deo subiecto, & ad eius obsequia parato, posuerunt: quod ego aliorum iudicio reliquerim. Scimus nos soleam simpliciter calcandi suppressendiq; indicium esse, ipso vno, quod satis est, Virgilio dicente:

Georg. li. 2.

*Atque metus omnes, strepitumque Acherontis auari
Subiecit pedibus.*

Ideoque diuum contemptorem, impium & perditum hominem intelligi, videri conuenientius.

FAVOR. CAP. IX.

Verbi, aspicere, hieroglyphicum. Æneid. li. 1. Ibid. lib. 2.

NEQUE defunt, qui oculum fauoris & beneficentiæ signum dicant, & in sacris verbum, *Aspicere* significare se propitium & benignum ostendere. Videmus enim apud Maronem, vbi lup terbia defixit lumina regni. Reginam rite quietum accipere in Tucros animum, mentemq; benigna. Contra vero de Pallade acriter irata, *Diva solo fixos oculos auersa tenebat.* Hunc vero fauorem qui periculum indicatur, Theologi nostri Gratiam vocant. Vnde quos Deus aspicit, fortunari: quos auerti videntur, derelinqui, & infelices esse profitemur. Et quoniam nutus plurimum in palpebris consistunt qui palpebras attributas Deo locutionis eius, quæ in Diuinis literis habetur, hieroglyphicè edicant. Vnde de incomprehensibilibus eius sacramentis atq; iudiciis, diceret Eucherius, Psalmo **D**ictum: *Palpebra eius interrogant filios hominum* Hieronymus quoq; iisdem verbis, palpebras (ait) incomprehensibilia iudicia Dei, esse eodem citato versu.

Psal. 101.

CASSVS LVMINE. CAP. X.

Nunc foras se illud allegoricè li. 2. Salm. c. 5. Cæces & claudes non intrabunt templum.

IN Diuinis literis, vt hoc subiiciamus, obcæcatus pro eo ponitur, qui Dei nullâ habet cognitionem, & neq; vllam veritatis lucem intueri potest. Quod vero Assertor noster ait de oculo, qui mentem festet atq; seducat, eruendo: inepte quidam, imo impie atq; Iudaice carneum oculum re ipsa efficiendum abiciendumq; intelligunt: vnde nonnulli, na cta hinc calumniandi ansa, in Christiani iugum uitatem, onerisq; leuitatem, dura nimis præcepta Christi vocauerunt. Cæterum si tam stupidi sunt vt Evangelicæ lectionis sensum non intelligant, sciant Chrysostrum, Cyprianum, & Hilarium, doctos probosq;

Istianus
Apostolus.

probosq; alios plerosq; omnes, de amicis illis declinandis intelligere, quorū nobis pernicioſa ſit conſuetudo, dū vel exemplo, vel etiam adhortatione. adducere nos à bonis moribus, & à vitæ integritate committuntur. Omnia enim fatemur amico deberi: ſed uſque ad aras. Atq; hic ſubticuiſti, mi patrue, profatus tantum, ne reliqua proſequerere, honorem habere te auribus grauiſſimorum hominum, cum lepidus THOMÆVS coniectari ſe profeſſus eſt, cur tibi tacendum imperaſſes: addens in explicanda rerum natura, obſcurioribusq; ſcriptorum locis in lucem eruenſis, ſibi, utpote viro Philoſophiæ ſtudioſo dedito, nullam eſſe debere verecundiam. Nam tu, inquit, oculum amoris laſciui etiam eſſe ſignum ideo dicere noluiſti, ne Venerem ex obſceno carmine lumine eſſe pæto probare cogere-riſ. At qui poteras Venerem huiuſmodi oculum ex Heſiodi Theogonia proferre: hunc enim, ut noſti, Poeta vetuſtiſſimus ἐπινοσλέφραον appellat, quaſi laſciuiæ amorisq; plenum, & mobilitate lubrica quoquo ſe facile vertentem, hominiſq; mentem, in quem inſpexerit, tenaciſſime complicantē, ſumpta Heſiodani vocabuli à clauiculis vitium metaphora, quaſi aſpicientes laqueis & vinculis deuinciāt atq; conſtringant. Hic tu, Patrue: ſcio quid me deceat. Sed ea potius de cauſa finem feci, quod nuper prælegendo, & nunc dicendo, laſſulus mihi videbar: quare niſi vobis graue eſt, vos reliqua proſequimini, οἱ μὲν φέρτερον ἐστὲ κέρειος καὶ λείων. Hic Thomæus multa de te honorifice locutus, admittendam aſſitudinis excuſationem dixit. Ut vero diſtinctionem tuam proſequeretur lepidus ſenex; multa ſuper amore ex Muſæo & Platone diſſeruit: quemadmodum is ex pætis amati corporis oculis in amantiſ puerillas inuolet, ibiq; aperta ſibi via in medium uſq; cor penetret atq; tranſiliat, ſiue ſpiritus, ſiue ſanguis ut tenuiſſimus, qui corpus in alienum tam lubricus illabatur: idcircoq; ſignate admodum inuerecundū, ac maxime petulantis hominis hieroglyphicum fieri ex oculo ſubſanguineo, obſeruatū ab iis, qui Phyſiognomiæ ſcientiam tradidere, quare apud Lucianum de laſciuo & admodum improbo aſoleſcente dictū, habuiſſe eum ὑφαιμον ὀφθαλμόν. Neq; temere Quidium inter laſciuię ſigna poſuiſſe, purpureas genas pollice tangendas, cuius hæc ſunt carmina:

Oculus Veneris.

Subter sanguinam habent em. asu lum.

Cum tibi succurreret Veneris laſciua noſtra, Purpureas tenero pollice tange genas.

LIBIDINOSVS. CAP. XI.

TAQVE ſi hominem Veneris uſui intemperanter deditum ſignificare quis voluerit, eius aiebat oculos glabris ex toto palpebris effingēdos, quarum pili ſunt deſuere incipiant, cum res Veneria cœperit exerceri: atq; magis decidunt, quo amplior accidat eius rei uſus.

PRÆSTANTIA. CAP. XII.

ADDEBAT deniq; ad ea que de amore aut pulchritudine, aut alia quapiam charitate, quæ affectum exci- et, diſſeruerat, oculum eſſe ubiq; hieroglyphicū rei, quæ maxime præſtet, quæq; cariffima omnium habeatur: Callianaq; illa tot exempla, quæ toto paſſim opere cōmpentuntur, rei locupletiffimam facere testimoniū. Sed quod in ſularum peninſularumq; omnium ocellū dicit, ex Pinaro deſumptum, qui Agrigentum Siciliaꝝ oculum vocet, Olympi, ode ſecunda, σικελίας τ' ἔσω ὀφθαλμός. Atq; in hæc ſententiam Tullius: Hi duos oculos terra maritima effoderunt.

Sicilia oculi.

VITA MORSQVE. CAP. XIII.

DER adapertum autem oculum hieroglyphice Vitam ſignificare, veluti per eum clauiſum, Mortem. Hinc apud Homerum totiens, Intueri Solem, pro Viuere, hinc Claudi Lu- uina, apud eundem, neq; non apud noſtros ubiq; pro mori. Oculos enim morientibus operire, ruruſq; in rogo patefa- re, Quiritum magno ritu ſacrum fuiſſe legimus: ita more ondito, ut neq; ab homine ſupremum eos ſpectari fas eſſet, nec celo non oſtendi nefas, auctore Plinio.

Ad Liciniū Caluū.

METEORA. CAP. XIV.

IAM & monoculos Cyclopes hieroglyphice confictos ea de causa, quod eorum officium circa fulgurationes, & fulmina, & huiusmodi alia versari commentum fuit: quæ quidem in aere fieri manifestum. Aer autem cum in medio sit situs, datus est locus fabulæ, vt oculo vnusquisque vno tantum in medio fronte sito, præditus haberetur. Ita interpretes Hesiodi Theogonia commentati sunt.

IOVIS PROVIDENTIA. CAP. XV.

*Nempe li-
gnum.*

*Pausanias
in Corin-
thiacis &
Agatar-
chides in
Asiaticis.*

*Hom. Iliad.
lib. 1.*

*Virg. Æth.
lib. 6.*

*Leonici &
Ranerii dia-
logismus.*

STATVAM demum Iouis in subdiali ara, ad quam Priamum Troia capta incensa; confugisse proditum, tribus insignem oculis fuisse ex Pausania cognitum, idq; simulacrum à Sthenelo Capitanei filio Argos translatum. Hieroglyphice vero indicasse triplicem eius providentiã, quæ cœlestia, maritima, & inferna curat. Æthereum enim eum curatissimum & ab omnibus appellari. Quod maris imperium gerat, & nostri sapius, & Æschylus atque alij apud Græcos ostenderunt. Quod infernus etiam sit, Homerus *καταχθόνιον* eum vocat. Atque idem de Iunone apud Maronẽ, Iunoni infernæ dictus sacer. Atque hic cum Leonicus & screatu & pituitæ absterfione paulum substitisset, **RANERIVS** excepit. Quantum ex iis, quæ hæcenus allata sunt obseruavi, pauca admodum & ieiuna propemodum ea esse consexi, quæ veterum traditione ad hieroglyphicorum explicationẽ extare comperimus. Animaduerti vero te, Thomæ, caute admodum ad Græcorum & Latinorum eruditionem confugisse, vt rem ipsam locupletares, abundantioremque redderes: quod & Vrbanus egregie fecerat, cum ad sacras præcipue literas deflexisset. Nam quamuis rerum effigies pro verbis positæ sint ab Ægyptiis, inuicem tamen, vt video, Philosophorum, Poetarum, Historiarum, & Diuinarum etiam disciplinarum sententiæ delitescunt, quæque illi angusti oculorum spatiis includere, reliqui ea per latissimos eloquentiæ campos produxerunt: vnde ansa datur commodissima, rem amplificandi, & quaqua liberit, cum si nupile nusquam desit argumentum peruagandi. Recte quidem Raneri doctissime iudicas, respondi **LEONICENVS**, Ægyptiorum argumentum hoc latissime diffundi posse. Nam & Hetruscorum doctrinam de prodigijs, & ipsa Onirocritarum commenta, cum Physica magna sui parte sint, ab Ægyptiis emanasse crediderim, qui præsertim videam ipsum Hippocratem nostrum tantæ claritatis Medicum, decumbentium suorum somnia vsque adeo magnificere, vt ad hanc vel illam imaginem quæ videri visa fuerit, morborum, quibus affligerentur, naturam explorauerit, seduloq; his animaduertentibus, opportuna remedia singulis adhibuerit, quæ quoniam ab eo diligentissime descripta sunt, si persilium fuerit commemorare. Tum **RANERIVS**: Habendæ mihi sunt tibi, Leonicene, grati non vulgares, qui coniectores mihi chariores esse facis, dum eos Ægyptiacum quid sapere docueris: quibus sum ab ineunte ætate mirifice delectatus. Dumque Vrbanus, atque mox Thomæus loquerentur, titillabat me cupiditas quædam, vt ad ea quæ dicebant, de somnijs quædam non incongruè subiicerem, sed verebar sermonis tam iucundi cursum inturbare. Atqui, inquit **LEONICENVS**, opportune, vir clarissime, partem hanc de somnijs tractasses, nobisque, si horum ego animos persilictos habeo, rem gratissimam fecisses: quare omnes te obsecramus, vt quæ dicturus eras, iam iam incipias explicare. Subsecutus est **RANERIVS**. Cum oculo, de quo hæcenus multa sunt dicta, cilia componenda mihi videntur, neque non supercilia. De cilijs Leonicus, dum palpebrarum tangeret nupitatem, optime.

SEVERITAS. CAP. XVI.

SUPERCILIVM ego pro feueritatis hieroglyphico positum video, cuius vos eam affertis rationem, senibus peculiarem esse feueritatem, eosq; passim ita habitos. His vero supercilium maxime nutriri, & plerumq; ita hirsutum haberi, vt tondendum sit, vnicuique manifestum: quod propterea euenit, vt vester tradit Aristoteles, quia supercilia compagini sunt apposita ossium, quæ senescente ætate laxantur, & ita plus humoris transmitti patiuntur, vnde supercilijs alimentum affatim impendatur.

*Seueritas
Senum propria
maxime.*

HILARITAS. CAP. XVII.

SED longe fecus inuenimus Onirocritas sentire, qui supercilium hilaritatis indicium esse posuerunt, boniq; alicuius aduentantis præsagium, si & densum, & bene coloratum apparuerit: maxime vero si mulier ea fuerit, quæ per somnium id se videre imaginata sit: fœmellis enim id studium accuratius, vt etiam intinguant, ad venustatem agendam. Solere nos præterea & serenitatem frontis, & animi iucunditatem, ex supercilij relaxatione interpretari.

*Artem. li. 1
cap. 27.
In supercilijs
pars animi
his negamus
& annuumus.
Pl. li. II. c. 37
Artemi d. l.
i. c. de supercilijs. 27.*

LVCTVS. CAP. XVIII.

GLABELLVM vero supercilium somniare, luctus esse significationem, iisdem Onirocritæ commentati sunt, cuius signi causam afferunt, quod veterum mos esset supercilium in luctu vellicare.

I V N O. CAP. XIX.

ID quoque mihi videtur obseruatione dignum, quod apud Sex. Pompeium habetur, Oculi superioris integumentum in tutela Iunonis esse: quod eo protegatur oculi, per quos luce fruimur, quam ab Iunone tribui putabant: atque inde Lucinam eam dictam. Et partem eam capitis illi dicatam tradit Varro.

NUMEROSA PROLES. CAP. XX.

APVD eosdem coniectores, eum qui tres oculos habere se vel plures imaginatus sit, si ducturus vxorem sit, bene illi euenturum portenditur: filios enim quos quæsierit, breui suscipiendos. Indicium enim filiorum esse oculos, Artemidorus tradit, somniorum oraculis explicandis: propterea quod & amabiles sunt, & instar oculorum chari, neque non senescentibus duces ministrique agendorum. Quod enim ad amorem facit, in promptu est dicere nos, ferre in oculis eos, quos charos habemus, & vnice diligimus. Præterea dixisse Ciceronem ad Atticum: *Oderat, nunc fert in oculis.* Et apud Catullum, nil charius esse oculis: *Ne te plus oculis meis amarem,* & huiusmodi multa.

*Artem. ibi.
cap. 28.*

*In luctu passis
seris. Et ad
Caluum.*

ORBITAS. CAP. XXI.

SI vero quispiam vtroque oculo per nocturnam imaginem obeæcari se visus fuerit, eum aut filijs sorbandum, aut fratres, aut parentes amissurum aiunt. Fratres quidem propterea quod oculi inter germanitate quadam coniuncti censeantur. Parentes, quoniam lucem præ se ferunt, in quam nos eorum beneficio prodierimus. Quin etiam filios, ea quæ superius allata est causa.

*Artem. ibi.
cap. 28.*

SECURITAS. CAP. XXII.

CÆTERVM si quis compeditus sit, aut alia quapiam calamitate circumseptus, bene illi euenturum si obeæcari sibi videatur: securitatis enim id esse indicium propterea quod mala quæ circumstet, minimè sit inspecturus.

CÆCITAS. CAP. XXIII.

NEQUE dissimulandum id quod ab eodem Artemidoro traditum est: Oculum in aure situm in somnijs

Lib. I. c. 48.

videri visum, cæcitatibus indicium esse: quippe quod ostendit, aurium tantum beneficio percipi, quæ oculis legi consueverunt. Idemque significari, si per singulos manuum digitos oculos quis dispositos inspexerit: propterea quod cæci tentabundi, manus oculorum vice vtantur. Quæ quidem commenta cum mecum, iam à Leoniceo monitus reputare cœpi, Ægyptiorum inuentistam similia esse cōspicio, vt inter hieroglyphica non immerito locum habere posse videantur: quod & pictura commode possunt exprimi, & certam rei rationem suscipiunt. Ad hæc THOMÆVS: Vera quidem, & nulli non approbanda sunt hæc, ornatissime Raneri, quæ dicere commentus es, atque ego in ea sum sententia, vt nihil fere differre putem, vtrum talia quæ recitasti, an vetusta ea hieroglyphica præponi debeant. Sed quoniam in aures incidisti, venit in memoriam mihi, in ijs etiam esse multa, quæ doctrinam sapiant Ægyptiacam, qualia quæ sint, si permittant socij, libenter enumerem. At quid (responderuat omnes) acceptius & iucundius sit nobis futurum, hoc præsertim sermone suscepto, polyhistor noster Thomæ Leonice, cum quanta qualisque sit eruditio tua ignoret nemo? Tum ille: Vestræ hoc est benignitatis dictum, nam nostra quam pedestria sint satis intelligo, sed qualiacumque, dictam tamen.

ÆQVVM DOMINIVM. CAP. XXIV.

APVD Græcos in Creta simulachrum Iouis absque auribus fuisse fertur; argumento, vt qui ceteris iura daturus est, neminem vllum priuatim auscultare debeat, sed omnibus publicè consulere. Eaque de causa sapienter Alexander vere Magnus, alteram præbere aurem accusatori, alteram reo reseruare solitus erat. Quod si quis eum, aut iudicem aliquem aurem vnam vel auertentem, vel manu adpressa obturantem effugerit, ad huiusmodi significatum non inconcinnum, vt puto, fecerit hieroglyphicum.

SAPIENTIA. CAP. XXV.

QVATVOR vero aures manusque totidem, quibus Lacedæmonij simulachrum Apollinis præditum esse voluerunt, vero nimirum hieroglyphico, nihil aliud significabant, nisi sapientiam, cuius Deus ille symbolum esset. Eam autem & multarum rerum auscultatione, & operibus eandem agendis comparari. Non enim digne sapientem eum dixeris, qui se rerum cognitioni tantum emanciparit, nisi & facta, quæ probes, inspicias, quæque is & diligenter & probe examinarit, in vtile aliquod vel sibi vel alijs opus promulgarit. Res enim gerere, & captos ostendere ciuibus hostes attingit solitum Iouis, noster ait Horatius. Neque me fugit alios esse qui hieroglyphicum hoc Lacedæmoniorum summo Deo attribuunt, quia summa rerum sit Pythagorica *νελευς*: de qua multa dicenda essent, sed enim non sunt hic ad commemorandum necessaria.

DE NASO.

SAGACITAS. CAP. XXVI.

QVONIAM vero Nasus est inter aures, interque oculos medius, non est hic prætereundus. Eius autem hieroglyphicum præcipuum est, sagacitatem indicare: Nasusque vocabulum Festo sagacem notat, quod vniuscuiusque rei odorem statim explorat, & prius scilicet sentiat quam inspexit. Sic auritum, ab audiendi curiositate dictum. Sic oculatum, qui ex prompto oculi vtitur beneficio. Sic cordatum qui corde præstet. Tu vero, VRBANE pater, quia sacræ literæ odoratum sæpe Deo Opt. Max. attribuunt, quo sensu sit nobis accipiendum, explicare ne graueris precor. Tum tu Patruæ: Ite Naso quidem vnum tantum nunc succurrit, quod ad hanc rem facere videatur. Nares quippe in Deo perfer-

Nat. Co-
mes lib. 2.
cap. 1.

Simulacrū
Apollinis.
Auctor Ze-
nodorus ex
Aristopho-
ne Gram-
matico.

Nasus &
Nares.

perfer-

perscrutationem eam significare, qua ipse corda hominum odoratur, eoq; spectare illud ex lib. Reg. 1. Sam. 22. Genes. 9. Lem. 21. gum: *Ascendit fumus de naribus eius.* A libiq; in sacris literis, odorari, cuius & indicium & instrumentum est nasus, placere significat. Ita Noë sacrificante *odoratus est Dominus Deum odorem suavitatis:* hoc est, placuerunt illi sacra, quæ vir ille probus obtulerat. Idecirco Lex hominem qui vel paruo, vel magno nimis, vel obtorto naso fuerit, ab altari sancto sum mouet: ne scilicet accedat ad ministerium eius. Tales sunt quibus vel pauca admodum habentur in Diuinis institutionibus quæ ipsi probent, vel quibus omnia nullo discrimine, tam bona quam mala placent, vel illi, quibus mala prauaq; tantum placent, diceret Helychius. Deinde ad Ranerium conuersus: Scio verò coniectores super hac parte multa commentos quæ tu recensere potes. Raneri, qui partem hanc tibi agendam suscepisti. Libentissimè, respondit RANERIVS. Et quando incidimus in nasum, vt ordinem sequar tuum, apud Onirocritas, Urbane pater, eum qui se magno naso per somnium viderit, magna in rebus agendis sagacitate prudentiaq; fore promittitur. Hinc etiam emunctæ naris viros dici eos vsitatum, qui acri sunt iudicio conspicui. Reg. cap. 2. Artem. li. 1. c. 29. D. li. 1. c. 29.

MORS. CAP. XXVII.

SI vero aliquis morbo decumbat, & absque naso se imaginetur, futuram illi mortem inde præfagiunt: quod ea pars actutum abiat à cranio. Coniectoriū varia super aurib. commenta.

SERVITVS. CAP. XXVIII.

VT vero ad aures redeamus, id in primis iocosum est, quod apud eosdem Onirocritas habetur de auribus afininis, quas qui se habere per somniū imaginatus fuerit, seruitutem ij atque ærumnas ingruere homini præfagiunt: nisi fuerit is Philosophus, cui tantum eam speciem prospera ominari tradunt, ob tardiorum aurium motum, quæ cōtanter in huiusmodi animali mouentur, quemadmodum firmam esse debere Philosophorum auscultationem volunt.

Artem. d. li. 1. cap. eod. ad verbum.

Art. ibid.

LONGA SERVITVS. CAP. XXIX.

QUIN ETIAM humanæ aures apud eosdem Coniectores, si seruo homini plures accessisse visæ fuerint, longæ sunt seruitutis indicium: multa enim ostendunt extare imperia, quæ somniator is sit auditurus.

AMPLITVDO FAMILIÆ. CAP. XXX.

CONTRA vero, si pater familias is fuerit, qui plures habere se aures imaginetur, familiæ huic aiunt *Indidem.* Amplitudinem significari: propterea quod plures filios & seruos dicto parentes sit habiturus.

LVCRVM. CAP. XXXI.

OPIFICIBVS autem insomnium idem lucrum apportat: audiet enim multorum voces opera *Indidem.* locantiū. Verum hæc & huiusmodi pleraq; vt ingenue fatear quid ego sentiam, ingenij humani argutias potius ostendunt, quam solidiorem vllam sapiant disciplinam. His dictis ad te Patruæ conuersus addidit: Nunc tu autem, Urbane pater, si quid sacratius habes super auribus, in medium afferre potes: Tum tu nihil comatus.

CONTEMPLATIO. CAP. XXXII.

VM de supercilio disputatum est, vnum mihi videtur esse præteritum, per quod homo intelligitur sublimium diuinarumque rerum contemplatione detentus: propterea quod supercilia *Nempe eminentiori sunt loco sita, circaque organa quæ sensum contineant, qui mentis agitatione moueatur. Plin. lib. 2. c. 37.* vero nimirum sedem habet in cerebro. Neque negarim apud profanos supercilium pro fastu poni, istuososq; Supercilios dici.

O B E D I E N T I A. CAP. XXXIII.

SED ad aurem potius transeamus, quæ iisdem in sacris literis hieroglyphicum est Obedientia, ubi præcipuè Moyses, secundo immolato ariete, sacrificio quod *Explicationis* LXX. dixerunt, alij, *Consummationis*, vel, vt vulgata habet editio, *In consecratione sacerdotum*: alijs rite factis, insuper de hostiæ huiusmodi sanguine extremum dexteræ auriculæ tum Aaronis, tum filiorum eius tetigit: quod vt interpretantur Theologi, ad obedientiam refertur, quam præstare debemus Domino, memores scilicet Adamum propter relictam abiectamque obedientiam, paradiso eiectum, & solum vertere coactum. Agnouere hieroglyphicum hoc nostri etiam Poëtæ, vt Horatius:

*Hor. prima
Epist.*

*Nemo adeo ferus est, vt non miscere possit,
Si modo culturæ patientem accommodet aurem.*

Atque aliud etiam in Sermonibus:

*Sat. 9.
Lib. 3.*

Demitto auriculas, vt iniqua mentis a sellis.

C O N T U M A X. CAP. XXXIV.

C O N T R A vero, veluti auris ad aperta obedientia signum est, ita & obturata hieroglyphicum est contumacia, hominisque mandata detrectantis, idque sibi velle, quod apud Esaiam legimus: *Sardi clamantem audite*, Abscessam eam, sunt qui idem significare asserant: summoto quippe obedientia ministerio.

C A L V M N I A T O R. CAP. XXXV.

A D HÆC, præter huiusmodi contumaciam Theologi per amputatam aurem accipiunt eum quoq; qui detractionibus & calumnijs in alios objectis delectantur, & turpium, impudicorum que sermonum lasciuia capiuntur: proba vero consilia, & admonitiones de honesta & homine digna ratione viuendi, Cane peius & Angue protinus auerfantur. Carpoocrates porro hæreticorum scelera tissimus, mala & bona omnia, non natura mala neque bona, sed opinione hominum ita vocari disputabat: vt quodcumque adhibuisset, id identidem licere persuaderet, merito discipulos summa dexteræ auris inusta particula præsignabat. Nam eodem modo, sed stigmate longè grauiori, eorum omnia non aures tantum, sed oculi etiam, & nasus, & os, atque lingua inuri deberent, qui delirijs huiusmodi audiendis tempus insumunt. Hic, cum aliquantulum incensus esse videreris, *LEONICVS* contumaciam eam sedaturus ita sermonem excepit, Dum de extrema auris particula loquereris, *VRBANVS* venit in mentem mihi recordationis hieroglyphicum, quod per pollicem & indicem ad infimam aurem appressos figuratur. Nam inter agalmata Ferdinandi secundi Neapolitani Regis, numus erat, quo auris manu apprehendebatur. Commentum literæ ab altera parte declarabant, *MNHΞΘH*, vltima tamen litera parum conspicua: quod cum Maroniano quadrat carmine,

*Carpoocrates
hæretici
impieus.*

In Bucol.

Cynthius aurem

Vellit, & admonuit.

*Plin. idem
lib. 28. c. 2.
Auris in
gemma in-
cisa.*

Consecrata etiam auris est memoria. Hinc illud apud Plinium: *Est in aure ima memoria locus, quem gentes attestantur. Est post aurem æquè dextera Nemeseos, qua dea Latinum nomen ne in Capitolio quidem inuit, quo referimus tacto ore proximum à minimo digitum, veniam sermonis à Dijs exposcutes, ne scilicet eius vultus nos vitisci velint.* Obseruaui vero aurem in gemma quadam incisam, cuius extremam partem compassa manus pollice atque indice tantum leuiter comprehendebat, literis identidem, quæ rei faceret interpretatione, adsculptis, *M H M O N E T Σ Q N*. Id nonnulli alijs gemmis imitari conati, cum literas nescirent, *ET* diphthongi characteres inuertere. Sed quod vltima syllaba τὸ Σ per *M* Latinam compresserit, sæpe in quibusdam numis cam pro Σ positam inspeximus, & τὸ Σ vice versa loco *M* Latine. In numis autem multæ aliæ literæ deicæ conspicuntur, vt *Β* pro *B*, *Λ* pro *E*, & similia, quod iocodidicum volui, ne fallant impostores, qui noua interdum opera, atq; ea quidem deprauata, pro veterilibus venditare non erubescunt. Vt vero Fuscus frater meus referebat, apud Angelum Colotium Bassi antiquarium Latine Græceq; eruditissimum, Romæ viderat gemmam eodem sculptam signo, cuius

inf-

Lucianus in Hercule Gallico.

D. Laer. lib. 3. l. 9.

vim exprimentam significantius excogitari potuit, neque magis hieroglyphicum. Nam quod a Gallicanum figmentum spectat, Cornelius Tacitus Gallos ait duas semper artes studiosius exercuisse, militarem quippe, & disceptandi rationem. Reliqua ad hanc rem pertinentia, quid singula sibi velint, apud Lucianum ipsum inspicienda sunt. Et quoniam eloquentia tam boni quam mali causa fuit, estque quotidie merito Anacharsis quid esset in homine pessimum, quidque optimum, interrogatus Lingua, respondit.

MERCVRIVS. CAP. XL.

Naturalis Comes ub. l. c.

Sermonis praeses Mercurius.

Nempe quod Latona forsitan ab oblivione dicta.

Nā λόγος εως, τὸ, id est, obliuio.

Id est dator honorum.

Hom. Odyss.

Et εἰς ἄνθρωπον id est valde utilis, ut Od. l. 9.

Id est sermo por. Homerus Illia.

LINGVA porro Mercurio sacra, quam ab eo regi sidere Mathematici tradunt, velut splenem Saturno, hepar à Ioué, à Marte sanguinem, cerebrum & cor à Solé, à Venere renes & genituran stomachum à Luna. Sermonis itaque praeses Mercurius: vnde apud Homerum, Deus hic ad flum Xanthi ripam, Deorum inter se orto certamine, Latonæ committitur, sermo quidem rerumque memoria aduersus obliuionem. Quid enim magis inter se contrarium, quam orationis vis, & obliuio. Aiunt vero Ægyptij, Mercurium primum omnium verba in ordinem rede gisse, multisque rebus indidisse nomina: literas, eius inuentum fuisse, Deorumque cultum instituisse, quæ sine magna vi eloquentiæ mortalium mentibus insinuari minimè potuerint. Apud alias quoque gentes in honore Mercurij, qui Deorum præco fingitur, lingua in sacris dissecta præconi tradebatur. Facit ad hoc nomen ipsius interpretatio: nam Hermen ἑρμῆν κὲ μῆσοδοτον, quod omnino Loqui significat, deduxerunt. Quique veterum figmentorum rationem explicant, per Mercurium nihil aliud intellunt volunt, quam sermonem ipsum, quo solus homo ex terrestribus animalibus honestatus est. Vel Hermes nuncupatus est. ἑρμῆς ἑρμῆς εἶναι, quod humano generi sermo sit veluti præsidium quoddam munimentum, vnde δάκτυλος in initio παρὰ τὸ δακτύλειν fuerit appellatus: eaque de causa linguas dedecarint, quæ ea corporis nostri pars, intelligentiæ nostræ conceptus, apud propinquas animas dederendo explicet. Est etiam illi cognomentum ἐλαύνω, quod magnæ cuiusdã sit utilitatis, summi que ope eos adiuet, penes quos sit illius facultas. Vnde etiam ὄνη dictus: non enim sermo perniciem aut detrimentum, damnum vel vllum, mortalibus datus, sed vt hominem fospitet atque tueatur. Quocirca salutem, id est, Canis imaginem ad custodiam adhibitam Mercurij simulacro seipser adiiciebant, atque illi ædem in foro, vbi eloquentiæ vsus plurimum viget, statui monet Vitruuius ex aruspiciam disciplina.

DISCIPLINÆ. CAP. XLII.

Scripta Mercurij.

NE QVE vero mirum, si omnia Mercurio scripta, inueta, meditationumque suarum argumenta, Ægyptij soliti sunt inscribere, solumque illum & sapientiæ & eloquentiæ arbitrum iudicari: quando is, auctore Seleuco, tota rerum vniuersalia, siue principia malimus dicere, viginti-millibus luminum (quæ reperimus, quæ accepimus, damus explicauit: vt vero Manethus assueerat, triginta-millibus, quibus etiam addidit sex millia quingenta, & viginti quinque, in quibus libros de dijs æthereis centum, de æthereis totidem, mille de cœlestibus elucubrauit: quæ si membranæ tot conuolutæ essent, vix fidem facerent: facit tamen horum mentionem Iamblichus, magnæ vir apud Græcos auctoritatis.

SOMNVS. CAP. XLIII.

Mes anti-quis sermo.

ERAT & lingua in arapositã, quæ somnum significabat, quod Apollonius argonauticõn pte indicat, vbi dicit:

• πῆρας ἐπὶ πηλοῦσι χέρονται
Αἰδομένας, ὕπνον δὲ δακνέσθαι ἐμνοῦσάντων.

quæ tuus, Urbane, nepos ita Latine reddidit:

— Interea exustis libamina linguæ.

Spargebant, nigra captantes nocte soporem.

Quoniam, inquit interpres, antiquis mos erat somnum captantibus victimarum linguas adolere Mercurio, propinatq; crateribus vinum superlibare, idq; ex antiqua Philosophia: quando quidem sermo esse Mercurius perhibetur, cuius instrumentum est lingua, quæ quidem somno incidente quiescit acita. Atque hinc repertum est eam adolere Mercurio, quod & Homerus ipse tetigit, *γλώσσας δ' ἐν πυρὶ βάλλον*, *Linguis imponit in ignem*. Qui vero fabulas confectantur, historiã huiusmodi à Dierchida a Megaricis traditam recitare solent. Alcathoum Pelopis ob Chryssippi eadem in exilium actum, peregre profectum, ut alibi verso solo degeret. Accidisse vero ut Leoni fieret obuiã, qui Megara deuabat, in quem & alij complures à Megarensium Rege missi fuerant: sed Alcathous aggressus feram, iam conficit, linguaque eius in ara posita, Megara cuestigio reuersus est, cumque ij, quia Rege missi uerant, nunciassent se monstrum debellasse, Alcathous feram elinguem ostendens, mendacij eos rearguit. Atque hic apud Megarenses institutum aiunt, ut sacrificijs quæ fierent in posterum, linguarum imponerentur. Philochorus libro de sacrificijs ea de causa linguas Mercurio adoleri dicit, quoniam a corpore pars optima sit, quæq; sibi rerum vendicat principatum,

Hom. Ill. ad lib. 3.

SILENTIUM. CAP. XLIII.

ADDEMVS & illud ex Homero, præcisas linguas indicium esse silentij: ille enim, ut nostis, ait, *ὄϊον ἀγε τέμνετε γλώσσας*, *iamdudum incidite linguas*, pro, *Silentium capessite*, ut interpretes exponunt. Quo quidem admissio ominis, cum iam satis superque nugatus fuerim, oportunè mihi silentium imitabor. Tu vero, mi Patruis, ominis suscepto loco: At nolim, respõ disti, virum tam probum, tam modestum, tam eruditum, in abscessæ linguæ turpissimam ignominiam incidere: siquidem ea præcisã in iuuenis literis, impurum indicat hominem, qui sordidam, nefariam ac profligatissimam vitam uiuat: que ideo repellatur sacris, ab omni piorum moderatorumq; hominum conuentu turpiter & ignominiose reiectus, de quo Dauid: *Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testimonium meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam: & quæ sequuntur*. Quod vero coniectas in ignem linguas apud Homerum citasti, nostras cuperem ego in flammã eam iniiceremus, quam Assertor non accendit, cum III. comites ab eo electi, afflati sunt, igneis linguis ab vniuersiusque vertice prominentibus. Huiusmodi enim linguæ splendore tanto cõspicue, omnino significarunt eam orationis vehementiam, ardorem illum, illamque fandi vim cœlitus illis affuturam, ut, quæ à diuino Magistro præcepta acceperant, per vniuersum mox terrarum orbem persuasibili (penetrat enim ignis) sermone deminarent, sanctissimisque monitis mortale genus incenderent, aberrantesque late mentes, & in solis torpore frigidescens, pietatis ardore succensas, ad hostiæ puræ atque immaculatæ sacrum incitaret, essetq; eorum fulgurum sonitus in omnem terram exiturus: sonitus, inquam, fulgentium earum linguarum, quas ad incudem fabricatas diceret Pindarus, qui linguam ferream, Pythijs, veritatis indicium ponit: *ἀφ' ἑνδῆ δὲ πρὸς ἀκρονι χάλκευε γλώσσας*. Nam dubio procul lingua si fabricata fuerit ad incudem: ferrea erit; si ferrea, solidissimæ firmitatis. Mendacia enim imbecilla sunt, quia tempus veritatis in luccem adducit, atq; ita mendacium euanescit. Sane quidem hodie ut vulgo dicitur Veritas ad malleum durare, quod idem fere est, quod Pindarus. *Ad incudem dixit*. Possent autem alia multum in sermone super hoc examinari, atque hinc ad Apollinis pleetra, & multiplices Musarum choros sternilia, si præcipuè dentes ad linguam socij conferantur: sed quoniam ego iam edentulus nullam eis amplius gratiam debeo, cur mihi sit pro eis laborandum nusquam video. Præter hæc, cum reliqua linguæ disputatio de gustu nos appellet, eaq; sit potius Physica quam Historica, ad Leonicum hæc meo calculo transfulerim, Consenserem reliqui, neq; inuitus ille ita loqui cœpit,

Hom. Odys. lib. 3.

Psal. 40.

Nam veritas temporis est filia. ex A. Gello lib. 12. c. 12.

DE GUSTU. CAP. XLIV.

EMPE, ut susceptum prosequar argumentum, si de oculis, de auribus, de naribus, quid præstare queant, differuimus, gustus quoque his accedit, seque tractari postulat, ne per ignominiam præteritus videatur. Est autem hic duplex apud Ægyptios, quorum Sacerdotes si delibatum aliud leuiter, neque tamen plenius gustatum significare uellent, hieroglyphicum linguæ inter pri-

Gustus duplex.

more dentes nonnihil exprorectæ proponebant. Sed si absolutam gustus plenitudinem ostendere curassent, primores gutturis partes quæ intimæ adhærent linguæ, figurabant. Asserebant enim illi, quod Medici nostri etiam nonnulli prodiderunt, perfectum gustum in linguæ radice consistere: inde enim nervos quosdam, & sentiendi vim illam prouenire. Neque tamen sum ignarus, esse multos, qui gustatus prærogatiuam attribuunt palato. Sane Diogenes explorari saporem aiebant, propter fungositatem mollitiemque linguæ, perque commissas illi corporis venas, perfundi sapores ad sensum elicitos, non aliter atq; spongia exuctos. Huiusmodi vero sensum in anima sedem suam posuisse. Quamuis vero dicat Alcmaeon, humore teporeque, atque adco mollitie linguæ sapores inter nosci, Ægyptij nequaquam cognoscendi saporis instrumentum solam linguam esse consenserunt, sed cum multis alijs, palatum præcipuè participem agnouere, & in nonnullis, quæ gutture carent, simul quidpiam linguæ esse: vt in quodam piscium genere qui ventrem habent ori propinquū, inesse intus sentiendi facultatem. Sunt & alij rerum naturalium scriptores, qui linguam aiunt sapores quidem sentire & iudicare, eorum vero suauitatem amaritudinemque in descensu, vnde deglutiuntur exploratè sentiri. Quare Philoxenus magis forte quam Philosophiæ, ganæ peritus, Gruis gulam aptabat, vbi voluptas illa longius deglutiendo produceretur. Quantum vero ad palatum pertinet, scimus Catonem gustus sedem in eo esse credidisse. Nam cum Lurconi cuidam ambientem, vt inter eius familiarum reciperetur, negare vellet, ei dixit, non posse se cum eo viuere, qui plus palato quam corde saperet. Ac uersus tamen Ægyptiorum, & horum omniū opinionem insurgit Aristoteles, qui linguam in parte sui sui parte vim perfectius sentiendi saporem obtinere contendit. nam interiore si tangat, minus illa sentire, quod in catapotijs ex aloë, vel amariore ali. quo succo pastillove deuorandis, manifestius exprimur. Nam cum illa inira duorum digitorum summitatem contenta in imas fauces immiserint vix tantillum sentimus amaritudinis quæ si quis lingua vel summa lambat, vix ferre possit. Videt vero natura ipsa, vt rectè reliqua, ita hoc sapientissimè constituisse, vt hæc sentiendi vis iuxta labia, in prima consisteret lingua, quo sapores omnes admittendos exigendosve, antequam ori demandarentur, exploraremus. Quod vero quispiam dicat eo vehementiorem esse saporis gustatū, quo maioribus ingestus ori opulentijs & cōtantijs mandatur, respondent periti homines, non ideo maiore gustandi vim in radice linguæ insitam esse, sed propter diuturniorem moram, & affluentiorē saporem copiam, vehementius sentiri. Hæc atq; alia multa prisca Philosophi inter se dissidentes prodidere minimè mirum sit eos de rerum principijs & alijs à sensu remotis dissentire, si re super omnibus explorata diuersi abeunt, nec certi quicquam constituere potuerunt.

Meminit
Aristot. in
Eshicis.

Aristotelis
de gustu
opinio.

DE ORE ET DENTIBVS. CAP. XLV.

Hoc ab Ar-
semidoro
lib. I. c. 33.

SEDEMIM vt iam ad totius oris fabricam conuertamus, Aristandri Telmesij sententia est, & eius partes esse quasi hieroglyphicum quoddam domus, dentes cum primis incolas ostendere. Hoc vero dupliciter accipi: aut enim domesticos esse, aut alienigenas. Itaq; superiores dentes domesticorum incolarum signa esse: propterea quod pars illa superior toti fere capiti adglutinata est, atque cognata. Inferiores vero, alienos ideo demonstrare, quod maxilla ea, quæ illos sustinet, tota sit mota, atq; ita aduentitium nescio quid præ se ferre videatur.

DE TRIMENTVM. CAP. XLVI.

Artemid.
ibidem.
Perfræ.
Inempudē-
ses prouer-
bia.

SUNT autem qui detrimentum per dentes putent significari, in ijs quæ in sermone vel voce cessant, eiusque famam dilacerari obrectantium calumnijs obiectant. Nam & Poëta Oratorq; omnes hic mordere, carpere, rodereq; metaphoricè dixerunt, quoties cuiusquam nomen scurriliter traductum aut hostiliter infamatum innuere volunt. Sed quod planos tantum in huiusmodi significatum Coniectores ponunt, Satyrici nostri ad acriorem vim amplificandam genuinum adhibere, & alij caninos etiam immiscuerunt.

VERECUNDIA. CAP. XLVII.

APUD Philologos hieroglyphicum verecundiæ os videtur esse, vnde de impudentibus dici solet, *Hinc illa fura, quo o-*
 eos es non habere. Hinc cato Maior Lentulo, qui sputum in eius faciem ei acutus fuerat, ab- *terfa tantum facie dicit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos, qui te negant os habere, argute vulgatam homi-*
 nis impudentiam notando, quamuis de sputi copia dicere videretur. *patre adire, Et os infra-*

AMOLITIO. CAP. XLVIII.

NEQVE nescius sum pro amolitione, vt ita nunc dicam, veteres expuendi gestum vsurpasse, vt Theocritus, *ὡς μὴ βασιαν δῶ δέ, τὸν εἰς ἐμὸν ἔπιουα κόλπον:* & multa apud alios huiusmodi, quæ recitare superfluum esset. Nam quæ maxime abhorrebant, quæque opprobrio habebant, ea ignominia designabât. Quin & veteribus Christianis mos fuit, estq; adhuc, ad immunda verba expuere, quodam veluti expiationis modo. Ita illud apud Tertullianum lib. ad vxorem altero, accipiendum: *Cum aliquid immundum flatu expuis.*

HOROSCOPIVS. CAP. XLIX.

SED vt os tandem cōprimam, vno adhuc hieroglyphico illud obturabo, quod apud Horum Ni- *Quomodo-*
 liacum habetur, vt super cibo aliquid attingamus. Nam illic per hominem, qui horas comedat *horas come-*
 hieroglyphicum explicari tradunt horoscopus intelligendo: non quia horas comedat homo, quod *dere intelli-*
 fieri minime potest, sed quia ab horis alia atq; alia humano generi alimenta subministrantur. Huius- *gatur ho-*
 modi vero horarum partum commode forte exprimerem, si ex vnus cuiusq; horæ prouen- *mo.*
 tibus aliquid decerpserimus: puta, rosas, spicam, & pomum aliquod, quæ in vnum fasciculum colligata, ori ad aperto admoueantur. Horas porro hic intelligendum tres eas anni partitiones, quæ suo que-
 que tempore singula maturant: ver quippe, æstatem, autumnumque: quæ tempora Ægyptij, quatuor
 vnumquodq; mensibus nostris complexi sunt, ex Hori Regis partitione, à quo his etiam nomen
 Horis inditum, vt quadrimestris esset vnusquisque eorum annus, de quo diffusius alibi. Quin Per-
 atq; Assyrij, quos nos Annales, Horas vocitarunt, & Græci Horographos eorum scriptores. Apud Lu-
 cianum enim legimus, *ὁ μὲν ἰὺρ παλαῖος τῶν περὶ τὸν βασιλεὺς, ὡς δηλοῦσι οἱ περὶ τὸν ἡ ἀστυριαν ὄρεσι.*
 Cum vero Horus ab Ægyptiis Apollo esse prædicetur, nostri vna cum Græcis nomen idem ad qua-
 tuor & viginti horas transfulere, quas Solis esse filias Homerus dicit, de quibus, vt hoc *κατὰ πάρεργον*
 ponam, veterem habemus fabulam. Horomazen, cum in mundi fabrica reliqua digessisset, quatuor &
 viginti deos in ouum inclusisset. Idcū Arimani gnatulo perforasset, bona malis immixta produis-
 se, atq; ita quantacumq; fruamur incunditate, quocumque simus gaudio exhilarati, serus quid vesper
 vehat, nos nescire. Hic cum finem facere visus esset Leoniceus, ad inclinatum iam Solem aspectans:
 Ranerius: At nos, inquit, quid serus vesper aduexerit probe scimus, qui bonam huius diei partem tam
 iucundis sermonibus exegerimus. Vtinam vero sæpe daretur occasio istiusmodi conuentus celebrā-
 di; & cum dicto, salute dicta surrexit, quod & alij fecere, die prius constituto, quo iterum essent con-
 uenturi illi domum, ego in nauim abij, mox Florentiam, quo fueram, vt scis, per Iulij Cardin. domini
 mei literas accersitus, atque ibi primo quoque tempore, tam ea, quæ ex te audieram, quam quæ viri il-
 li eruditissimi differuissent, quæque conuenire mihi visa sunt, in commentaria mea Ægyptiaca trans-
 tuli, vestra ope fretus, & latius & plenius explicandi multa quæ curta & angusta nimium compereram
 apud authores posita, neque vero finit me temporis breuitas, quæ quisque disputasset ad amissum di-
 rigere, & ipsa quæ audissem verba repræsentare, quod nonnulli ex amicis à me postulabant: id enim
 negotium multum mihi temporis abstulisset, nec meæ occupationes id facere permisissent. Satis
 igitur à me factum puto, si res ipsæ breuiter, quantum memoria complecti potui, recitate sint. Verum
 age, benignissime Patre, Aristarchum induc, atq; hunc castigandi laborem minime grauem ducas,
 quæq; me recte meminisse compereris, asterisco insignias, quæ segniter & oscitanter excepta, obelo
 defodices: vt ego hæc aliis communicaturus, iudicio adiutus tuo, audentius id facere confidam. Vale.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER XXXIV.

DE IIS QVÆ PER HVMANVM COR ET GE-
NITVRÆ VASCVLA SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis,

AD SEBASTIANVM CORRADVM,

CCE tibi Cor meum, Corrade iucundissimo, cui etiam addidimus genitura vascula, eaq; mundif-
sima pudicissimaque? Cor quidem à meo desumptum, qui summam eruditionem tuam, frugalissi-
mum studium, acutum denique, quo polles iudicium, & multum admiror, & plurimum diligo. Ge-
nitura vero vascula, causa tua, à quo fruges tot proficiuntur, quibus studiosi omnes avidissime pa-
scuntur: quemque hætenus cibum vel putridum, vel adulterinum saepe mandere coacti sunt, tua nūc
cultura, tuo studio diligentiaq; valeant iam recenti, maturo legitimoque frui. Neque fructus huiusmodi ex Cicero-
manis tantum hortis electi, sed ex totius Latini nominis possessionibus agrisq; decerpti, quorum hætenus arbores vel
credimibus, vel erucis, vel visco, vel vlceribus, conductorum plurimum negligentia nescio qua, visitata fuerant, per te
nunc perpurpata, culta, sarritaque, in pristinam rediere viriditatem, vberriam incolumemque feracitatem. Sed
quod etiam pertinet ad vascula tam in Diuinis nostrorum literis, quam in sacris Ægyptiorum, neq; non apud Gra-
ecos præterea qua à corde desumuntur significata, sermonis ipsa quoque indicia sunt. Qui cum igitur ego libentius
sermocinarer, quam tecum, qui sponte me in tam vtilium sermonum tuorum partitionem admisisti, qui clarissimo
Egnatio collegam consularem me quaestura tua cognitione creari procurasti: Quare mihi videbor non sine magna
voluptatis sensu loqui tecum, quotiescumq; memor ero, scriptorum meorum, qualiacumque sunt, aliquid à te legi,
non id fortasse ingenio & eruditioni tua responsurum, aliquid tamen daturum mei erga te animi testimonium,

DE CORDE,

VIRI PROBI SERMO. CAP. I.

VT vero à corde exordiamur, per id ita concinnatum
vt loro catenula ve suspensum à gutture propenderet
in pectus, probi hominis oratione indicabant, vt qui men-
tiri aut fallere nesciret: sed, vt vulgo dici solet, ea ex ore
proferret, quæ corde concepisset: ea scilicet loqueretur,
quæ ipse sentiret, omni fucō mendacioque procul. Hoc i-
psum Cicero, toto pectore, de sinceritate loquens, dicit. In
pectore enim sedem habere cor, manifestum: atque illud,
aperto pectore, frequentissimo eorum vsu, qui citra fucum
loqui se profitentur. A quo loquendi candore Mercurius
fuerit ἀγρηφόνης appellatus, candidū enim veteres ἀγρηφόν
dicebāt. Præterea pectus pro recessu quodam accipitur sa-
pientia. Vnde Horatius:

Non tu corpus eras sine pectore.

Et hanc sententiam accipit Ambrosius, quod Apostolus ille, qui ante alios diuina sapientia donatus
est, ad Christi pectus reclinat in cœna caput.

Cicero 2. de
legibus.
Cic. in libel.
de amicis.
Pectus cor-
dis sedes.
Hom. Odyf.
e. vers. 49.

Epist. 3. li. 1.
ad Tibullū.

CONSILIVM. CAP. II.

ATQUE hæc illa est bulla, quæ puerilis ingenitatis insigne fuit: de qua multa suo diximus commentario. Quoniam vero cordis erat eius figura, admonitos inde pueros volebant, vt frugalita semper consilia secuti, corde præstare conarentur: Corculum enim veteres pro solerti & acuto dicebant. Et animæ partem rationis participare, Cor appellari solere dicit Adamantius. In huiusmodi significatum accipi locum illum Pauli, epistola ad Romanos: *Qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis.* Quis enim putet, quod dicit, *in cordibus*, in membro corporis quod Cor appellatur, tamquam in membrana aliqua legem scriptam intelligi? vnde enim caro tantos prudentiæ sensus concipere vel ostentare possit? aut tanta memoriæ receptacula continere? Nam & quod diuinæ literæ Cor Dei sæpe nominant, intelligendum ex eo arcanum illud Diuinæ sapientiæ, quæ à Patre est: vt Psal. *Erudiat Cor meum verbum bonum*, innuens filium eius IESVM Christum altæ illius sapientiæ mysterio genitum. Ita Eucherius.

VITA. CAP. III.

ITA vero in consilij significatum accipi Cor plerumq; solet, vt humanæ etiam vitæ rationem præferat, quod ex pernicioso auspicio Cæsaris exploratum. Ille enim quo primum die in sella aurea sedit, & cū purpurea veste processit, valde cōsternatus est cū Spurina Aruspice suo, corde in extis Bonis opimi non inuenito: aiebat enim ille, vereri se, ne consilium & vita Cæsari deficeret: quorū vt rum, que à corde proficiscitur. Nam Philosophorum omnium consensu, nullum animal sanguine præditum, sine corde & iecore inuenitur, quæ de re quæstio magna inter eos fuit qui diuinationis præcognitionem eiusmodi profitebatur, potueritne hostia sine corde viuere, an ad tempus amiserit? quamquam Cæsar id eluisse fertur, audacioriq; animo respondisse lætiora quædam, neque pro ostento ducendum, si pecudi cor defuisset: quod quidem non semel, sed bis ei sacrificanti, quod meminit Plinius, accidit vt cor in extis non inueniretur. Neque Cæsari tantum non inuentum in hostiis, peractum vitæ tempus ostendit, sed & Heluio Perimaci eo die, quo occisus est sacrificanti, negatur in hostia cor repertum; & cum id vellet procurare, caput extorum nõ deprehendit. Et Theologi nostri secuti Prophetarum dictata, consilium in corde residere dicunt, in eoque agendorum omnium radices statuunt, docente Domino, *in corde esse*, quod coinquinat hominem: & vbi *mundo corde*, sacræ literæ habent, synceras intelligunt cogitationes. Quæque ratione consilij symbolum est, eadem pro illa intellectus parte, à qua regimur, figuratur, vt illud: *Quare cogitationes ascendunt in corda vestra?* ascendunt, dominantur, primum ita locum asciscunt sibi, vt vestra omnia consilia conculcent. Ita vero facit cor ad animam, quæ vitæ nostræ materia est, vt præci vates illi animæ receptaculum esse Cor significaturi, id hieroglyphice Animæ ventrem appellarint, atq; ita intelligendum esse illud apud Hieremiam: *Ventre meum, ventrem meum doleo.* Hesychius ait: *Nam quem venerem?* Ipse subinfert: *Et sensus cordis mei conturbati sunt:* ideoq; intestina huiusmodi aqua lota offerre admonemur in holocaustum, hoc est, abditas latentesque cogitationes eluere, & diligenter abstergere.

NILI DILVIVM.

CAP. IV.

SACERDOTES Ægyptij cœlum & terram diluuiò liquefcentes, exundationem quippe Nili, quæ tam à terra, quam à cœlo esset, vt alibi disputatum, ostendere cum velent, cordis simulacrum proponebāt, cui lingua esset applicata: ex corde quidē Nilum ipsum intelligentes, qui sua pons vi affluentissimam humoris copiam è terræ visceribus educeret, vt motus omnis à corde principium habet. Sane illi, cordi totius corporis principatū, præfecturam, arbitriumq; tribuat, ac perinde Nilum Ægypti dominum agnoscunt: neque quicquam aliud eam esse, quam Niliacæ allusionis viginem profitentur. Per linguam vero confluentes vnde cumque imbrium eluuias, quæ eo quo plurimum

Cordis cœum
Nilo conuenientia.

inturgescit tempore, in Æthiopia maximas fieri compertissimum habebant, quibus in Nilum collabentibus cataclysmo facto, Ægyptum vniuersam sub aquis versari, veluti lingua humore vudecumque ad ipsam conflente, semper in vdo est, aliquo semper corruio irrigatur alluiturq; Quoniam vero illis fertilissima rerum omnium vbertas à Nilo est, rerum interdem causas omnium originemque in humorem referebant, omniumq; parentem, omni reiecta controuersia, celebrabant. Quorum opinionem Thales Milesius secutus, ex aqua omnia sensit esse, & in aquam vicissim reditura: principium quippe animantium omnium esse genituram, eandemq; humidam ex quo simile esse veri iudicabat, ex humore oriri omnia: quæ ratio fuit vt maritum Græci potionis nomine nuncuparent, πόσις enim vtrumq; horum significat. Præterea stirpes omnes humido aluntur, humido ad fruges euadunt, humoris autem penuria interim exarescunt. Solis adhæc ignis siderumq; omnium aquarum exhalationibus alitur, quinimo & mundus ipse, vt præstantissimi Philosophorum asseuerant: quod quidem apud Ægyptios tam persuasibiliter receptum erat, vt Solem & Lunam non curru, sed nauigio vti dicerent, ad nutrimentum scilicet & generationem eorum hoc referentes.

Æg. lib. 8.
τῶν πᾶν-
των ἰδωπ.
Diog. in
Thales.

Æ G Y P T V S. CAP. V.

PRÆCIPVAM autem Ægypti effigiẽ ex imagine cordis in ardenti ara thuribulove confidentis, ostendere consuerunt: calida enim ac humida est Ægyptus, in Australibus præsertim locis, quemadmodum & cor, idemque in sinistram hominis partem toto declinat turbine. Alibi vero antarcticas regiones, Sinistras ab eis appellari docuimus, in illis autem oriri Nilum, in quo summa eorum religio, & à quo paulo ante omnia proficisci, ex eorumdem institutis dicebamus. Quod vero pertinet ad thuribulũ, Hippon Philosophus, vt ex Cratere didicimus, fabula cui titulus τῶν πᾶν, cœlum veluti præfurnium esse dixit, homines vero carbones. Sed hæc melius ex Homero declarabuntur: ait is, nullus disciplinæ quãtumlibet remotæ nescius, Iouem cum reliquis diis, Solem quippe stellasque omnes ad Æthiopum epulas inuitatos accedere: quasi velit id, quod paulo ante dicebamus, innuere, hauriri ex vdo nutrimenta sideribus. Accumbunt vero apud Æthiopas, quia circa Oceani oram non nisi Æthiopes habitant, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorũ mora vsq; ad nigri coloris speciem exurit. Oceanum autem quemnam alium hic intelligamus, nisi Nilum, cui antiquissimum id cognomentum fuit: propterea quod Nilum illi, vt dictum, totius humoris fontem at bitrarentur, Ægyptumq; ipsam suapte vi tantam aquarum redundantiam euomere? Erit itaque cœli Ægypti instar, hoc vti sanguinis, ita hæc primarium totius humoris receptaculum: thuribulum ver conuiuas ipsos, vt pote sacrificulos, indicabit hostiarum super ignem positarum nidore exhilaratos.

Homers
Iliad. 8.

ARDENS ORATIO. CAP. VI.

Sed cur non potius dicamus, Cor ita in thuribulo positũ significare orationes, preces ve, quæ per sex corde proferuntur ad Deum? idque esse thus illud mundum, quod sibi Deus offerri mandati Diuinis literis, ex quo scilicet odorem capiat suauitatis. In Euãgelio Matthæi, vbi Dominus perperam agere Phariseos inquit, qui non obligare iuramentum, quod per altare fieret, arbitrabantur, si quod per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia significata idem & altare intelligit, per votum vero recti alicuius operis deliberationem, quod faciendum simulac infederit animi oblatum vti votum, interpretatur. Nam & Latini vota alia *Concepta*, alia *Nuncupata* vocant. Priora sunt, de quibus hic intelligit Adamantius. Quoniam vero multi palam dona hæc elemosynarum, precum, ieiuniorum, offerunt corde, tamen sunt alieni à Deo, hi Pharisei sunt, cæcorum duces: qui quæ exterius perpendunt, quæ vero interius sunt, minime contuentur: ita per dona iurandum cœli sent, non per altare, à quo donis ipsis accidit sanctitas. Monet igitur Dominus, vt consideremus

Cor, thus
mundum.
Matth. 23.

spiritus vltro citroq; com meat. Columella scrobem Clibano similem fieri monet, vt imus quā summus sit patentior, quo radices latius euagari possint. Ex hac itaque forma nonnulli Prophetarum scripta Clibano similia dicunt, quæ plus habeant in recessu, quam ore summo polliceantur.

DE SARTAGINE. CAP. X.

EST & Sartago ab hieroglyphicis huiusmodi non absimilis: nam eodem pene significato sacrificium Deo facturi, quædam in sartagine frigere iubemur.

RESIPISCENTIA. CAP. XI.

EA tamen differentia, quod in Clibano tacita conscientia stimulus adurit, in sartagine culpam agnoscimus, eamq; nosmet ipsos inculcando ream facimus, quasq; mereri nobis videmur poenas, vltro deposcimus, & modo hunc, modo illum errorem sollicita repetitione versantes animo, quæ satisfaciendi ratio nobis reliqua sit, agitamus. Alij rem eo tradunt, vt Prophetarum oracula toto mentis ardore versanda submoneant: inde enim fieri, vt repetita sæpius, & inter se conglobata, facile intelligi & explicari possint: vt hinc eam saltem quæ ad mores pertinet doctrinam assequamur. Alio vero modo sartago apud Hesychium accipitur pro cruce Christi: siquidẽ cibis, qui prius ineptus erat ad mandendum, simulatque sartagini fuerit incoctus, mandari potest: ita corpus Christi antequam pateretur, si foret esui exponendum, vt ipse de se sæpe futurum aiebat, abominabantur humanæ aures, respondebantque omnes: *Durus est hic sermo: quomodo potest hic corpus suum apponere vt manducetur?* Post crucem vero patefactum est, id diuino munere dispensationeque fieri posse: nam totum illud mysterium in Christi passi commemorationem institutum est.

DE CRATICVLA. CAP. XII.

CRATICVLA tota prorsus Hebræorum esse videtur: sed enim Cyrillus hieroglyphicum in ea agnoscit Ægyptiacum.

IRA. CAP. XIII.

AIT enim eam subiecto igni, & corde superimposito, furoris & indignationis apud sacerdotes illos indicium fuisse, vt ex eo scilicet cordis bile succensi exandescentiam ostenderent.

PŒNITENTIA. CAP. XIV.

NOSTRITHOC sanctius intellexere, qui Craticulam pœnitentia signum posuere (liceat verò mihi Theologorum dictata sectanti, eorum interdum vocabula vsurpare) non tamen hinc tacita mentis exulcerationem intelligentes, sed amaritudinem conscientia minime simulatam, manifestissimis vero conspicuam argumentis: quippe vbi luctu, lacrymis & lamentatione conficimur ob ea, quæ nequiter, improbe atq; inique patrauerimus: vnde mox fletus ex intimo cordis fonte prorumpens carnem maceret, ieiunia debilitet, abstinentia comminuat, atq; arefaciat. Hæc enim est illa in propatulo posita sui conflictatio, quæ succensos diuini amoris igne carbones omnib. ostendit, exemplumque alijs præbet, qua se quis ratione possit abnegare. Hinc nonnulli quos ardens inuitat ad æthera virtus, non flagrantem modo animum præ se ferunt, verum & corpus ipsum tormentis obiectare nõ dubitant. Talis olim pietissimus Laurentius fuit, qui dum edaci corpus igne torreretur, longe magis animo in ipsius Christi amorem accendebatur, sacrificiumq; Deo sanctum & immaculatum interiu cor, exterius corpus, in vera craticula vsutulatus offerebat. Neq; tamen sum nescius Adamantiũ hæc quæ de craticula dicta sunt, ad Diuinæ lectionis inquisitionem adducere: cum ea scilicet ardenti studio consecramur, quæ nullo obtesta velamine vniciq; sunt intellectuui peruia, cuiusmodi scilicet eius sensus, quem Historicum Theologi nominarunt. Qua vero ratione craticula Christi mortem & resurrectionem significare possit, apud Hesychium videndum, Leuitic. II. eo loco: *Si autem in craticula fueris sacrificium.*

CONDITORIVM. CAP. XV.

EX eo autem, quod cor in abcessu pectoris latitat, & intra præcordia se reducit, Diuinæ literæ cor plerumq; non tam pro ijs, quæ in abdito profundoq; mentis recessu conduntur, quam pro quarumcumq; rerum receptaculo, ubi hæc in diuturnum tempus asseruandæ reponuntur in occulto, pectoris effigiem exprimere consuerunt. Vnde in sepulcri etiam significatum cor accipiunt. Christus enim Euangelio manifeste sepulcrum Cor terræ nuncupauit: *Sic erit, inquit, Filius hominis in corde terræ & tribus diebus & tribus noctibus. Matth. 12.* *Cor terra Sepulcrum.*

CONCORDIA. CAP. XVI.

NEQVE vero me pigeat iuniorum etiam inuentum antiquis his subtexere, qui commenti sunt in concordia significatum duo corda vinculo colligata figurare, quod à corde vocabulum, non à citharæ chordis deductum existimant.

DE SPINA DORSI. CAP. XVII.

OSSA quinetiam & neruos aliquot Ægyptij inter hieroglyphica retulere, cuiusmodi os illud est, quod à summa ceruice multis distinctum internodijs per vniuersum dorsum excurrit.

TITILLATIO. CAP. XVIII.

PER eius enim picturam, nequitiam petulciorem concitatamq; titillationem significabant: siquidem humanam genituram à cerebro delabi, perq; id ossis defluere, non Ægyptiorum modo, sed multorum etiam aliorum opinio fuit: Alcæonis vero præcipua, quam vna cum Hippocrate Poetarum aliquot autoritas confirmauit. Sentire hoc ipsum Plato videtur, dum semini vim vertebralis ossis defluuium esse tradit. Hinc Maro:

Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.

Ænei. li. 4.

quod ad Anaxagoræ ἰμοιομερίαν nonnulli referunt, cuius opinionem Lucretius acriter incesit, quod putarat ita:

Ossa videlicet ex paucillis atque minutis

Visceribus viscus gigni, sanguemq; creari,

Ossibus, & sic de paucillis atque minutis

Sanguinis inter se multi coeuntibus guttis.

Democritus eam ex totis prodire corporibus, præcipuisq; eorum partibus velut carnosus, fibris, & ossibus, arbitratus est. Cæterum Philosophorum & Medicorum plurium diligentia secus rem inuenit, qui genituram minime esse ossis vilius medullam, sed sanguinem potius asserunt: quibus Pythagoras etiam ad stipulatur, dum eam probatissimi sanguinis spumam esse contendit, ac alimenti nutrimentum. *Genitura humana origo. Vide Censorinum c. 4.* Huiusmodi porro sanguis ab hepate ad renes immititur, per meatus inde ad id aptos flexuoso quodam tramite ad testes dilabitur, quod in dissectionibus apertissime compertum est. Vnde Anchises apud Maronem, paterna impulsus charitate clamat:

Proiice tela manu, sanguis meus.

Ænei. li. 6.

Quod ad imitationem Pindari dixisse videtur, qui Nemeis ita, *πλευρὴς ἀεγρε φέρη & ἀσπίδων αὐτόθεν ζεῦ, πένυ δ' ἀσπυα.* Quidam Philosophorum rerum venerearum libidines in iecinore contineri arbitrati sunt, quod à Lactantio quoq; memoratur lib. de Artificio. Et Mathematici iecur à Venere regi autumant, in eoque amoris scdem Poetæ omnes agnoscunt, dum Cupidinem iecur sagittis appetere vlcerareque conqueruntur. Atque ita VII. Prouerb. Salomon: *donec transfigat sagitta iecur eius.* Verum aliud est concupiscere, aliud commoueri ad procacitatem: alterum enim mentis, alterum corporeæ munus est viuacitatis. Quæ vero ad iecur pertinent, in Vulture satis examinata sunt. Sed nunc cum renes ossi, quod supra posuimus, adhærescant, non imperite figmentum hoc fæum Ægyptij commenti sunt: nam & Astronomi renes & genituram in Veneris potestate constituunt. Renes ait Varro ita dictos, quasi ritui ab his obsceni humoris orientur. Quod vero & lumbi eidem ossi adiacent, Ægyptij per lumbos Venerem innuebant: hinc apud Comicos & Epigrammaticos Poetas, ubi quid alciuius enunciandum fuerit frequens adeo de lumbis mentio: dum fluctuantes eos alij, alij exporretos, alij aliter dicunt. Tangit & Persius hoc, ubi lasciuorum Poematum recitationem incesit, dicens:

Lumbi variæ signata.

Pſal. 38.

Capit. 7.

Cum carmina lumbum intrant, & inferius: Summa de lumbe ſaliua. Habemus & in Sacris concentibus, A
 vſque ad noctem renes increpuiſſe, & impletos illuſionibus lumbos. Et Genef. x x x v. Reges de lumbis
 tuis egredientur. Præterea vbi Paulus de Leui ad Hebræos ſcribit: *Adhuc enim, ait, in lumbis patris erat,*
quando obuius ei factus eſt Melchizedech. Neque tamen inficias ierim, aliquot Diuinarum literarum locis
 Lumbos poni pro Virtute, vt x i i. cap. Regum tertij, qui tamen apud Hebræos primus inſcribitur,
 vbi Roboam ſeniorum ſpreto conſilio ſalutari, adoleſcentiorum, in quorum adulatione fuerat edu-
 catus, animos prætulit, qui ferociores erant: ſuaſerunt enim illi vt rex iuuenis & imperitus rerum, for-
 tem ſe atque terribilem populo oſtendat, & ita loqueretur ad eos: *Minimus digitus meus compactior eſt*
lumbis patris mei. Quo reſponſo amaritudinis pleno factum eſt, vt ſtatim à tribus decem deſertus fue-
 rit, regno quod pater auxerat, ad duas tantum tribus imminuto. Quamvis vero Diuinæ literæ lumbis
 plurimam tribuant, vbi de genitura mentio fit facienda, non illæ tamen oſſa ipſa ex Ægyptiaca diſci-
 plina reiſciunt. Nam vbi Laban accipit hoſpitiſ Jacobum ſororis ſuæ filium agnitum, ſignificare ve-
 lens etiam ex patris conſanguinitate cum ſibi coniunctum eſſe, Os, ait, *meum es, & caro mea:* quaſi ad
 id reſpiceret, quod veteres plerique Philoſophi tradidere oſſa ex virili ſemine in embryone gigni: ex
 materna vero genitura virili circumfuſa, carnem ipſam fieri. Sed quod alicubi Lumbos, in vulgatis ha-
 betur editionibus, Symmachus vertit, *Latera*, ſed eodem vtrumque ſignificato, concupiſcibilis ani-
 mæ pars ſignatur: iuxta enim latera renes ſunt. In lumbis ſane mæxima, aiunt interpretes, eſſe ſolet in-
 citatio ad concupiſcentiam, aduerſus quam renes noſtros & cor noſtrum aduri, in ſacris adorationi-
 bus ſuppliciter imploramus: quippe vt & naturali appetitui, & voluntati ſimul obſiſtere valeamus.
 Hac de cauſa dicebat Apoſtolus: *State præcincti lumbos veſtros vero tamen cingulo,* hoc eſt, voluptate ea,
 quæ vera ſit, quæ ſcilicet à caſtitate & continentia oritur, quod dubio procul eſt à Domino deſum-
 ptum, vbi præcinctis nos iubet eſſe lumbis. Nam & apud Romanos, *Cinctus*, armatum ſtrenuumque
 ſignificat, vt *Diſinctus*, contra imbellum & effœminatam. Iam & hoſtiæ renes ignibus traditi, dubio
 procul ſignificant genitalium partium ardores extinctos eſſe, quique omne quod pingue eſt dereni-
 bus & omnibus interioribus obtulerit, tunc vere purgatus omni libidinis vitio, pro delicto hoſtiam
 iugulauerit. Sed quoniam hæc in Diuinis literis & ſæpe & multipliciter habentur, non importunum
 fuerit, quod ad hanc ſententiam facit, locum ex Leuitico repetere, vbi de pacificorum ſacrificijs agi-
 tur: vbi ſane Legislator iubet duos renes cum adipe, quo teguntur ilia & reticulum, ſiue vt alij edunt,
 fibras iecoris cum renunculis, adoleri ſuper altare in holocauſtum: ex his, vt ait Hieroſolymitanus
 Heſychius, Legislator vult nuptiarum deſiderium offerri Deo, vt prolis cauſa, non fornicationis,
 prouenia & honorabile ſit coniugium, & torus immaculatus. Iungit vero iecur renibus, quia delecta-
 tio ſiue concupiſcentia in eo ſedem habere fertur, hepate vero in renes vim operationis ſuæ mini-
 ſtrante, quod per deſiderium quam Græci *ὀμθυμία* vocant, motum fuerat, ad deſiderium effectus
 concitatur, quæ duo ſimul adolenda ſunt: vt ſcilicet neque praua nobis proponamus, & ſi quo modo
 ſuggerantur, abolere feſtinemus: & vt verbis vtar Heſychij, quia in hepate concupiſcentiæ requie-
 ſcere putantur: propterea pinnam, hoc enim ex LXX. deſumit; hoc eſt, ſummitatem cum renibus
 auferri præcipit, & offerri ad altare, vt ab omni mala delectatione mundemur, ſcientes quod primi-
 tiua cogitationum noſtrarum Deo neceſſe habemus offerre. Demum, vt à gentibus quoque arma
 nobis mutuemur, Poeta venuſtus in hanc ſententiam ait:

Principijs obſta, ſero medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

TEMPERANTIA. C A P. I X.

NIMIRVM in Sacris noſtrorum literis id erat temperantiæ ſignum, quod in ſalutari victim
 lumbos eximi mos erat, tamquam impuros, ait Philo, propter concitandæ libidinis titillatum
 ſemine per eos irriguo. Diuino autem præcepto lumbos præcingi iubemur, cum ſacra illa ſolemni
 ferimus, quæ tunc temporis inſtituta ſunt: cum exeuntes ex Ægypti captiuitate, hoc eſt, ex volupta-
 tum & deliciarum illecebris, Agnum, hoc eſt, puritatem edere admonemur, & in caſtimonie cõquæ-
 diſcumbere. Apud Nilum autem huiusmodi lex de temperantia lata eſt, qui, vt Ambroſius, Gcon eſt

An testes
soli, causa
genitura.

vnus ex quatuor Paradisi fluuijs, qui virtutem hanc significare dicitur: de quo satis in Accipitris commentario differuimus. Quod vero de vasculorum perplexitate dicebamus, admittit id etiam Aristoteles, qui testes libramenta quædam esse dicit, quorum beneficio semen ad penem commodè labatur: neque id semel asseruit, dum eorum aduersatur opinioni, qui testes solos genituræ receptaculum putant. Innititur verò is exemplo Tauri, qui iam exectus Vaccam impleuerit. Quemdam etiam, ait Albertus Magnus, euiratum, prolificam in coitu operam nauasse, licet Galenus ab Aristotele diuersus eat, testesque omnino seminis receptacula esse contendat. Quinetiam Auerroës in hoc à suo dissentit Aristotele. Quibus responsum fieri posset, si testes in hunc usum à natura tributi essent, animalibus utiq; omnibus id officij subministrarent, neq; vlla esset absque illis propagatio: secus verò plerumque repertum, ut quæ recitauimus exempla testantur. Cadunt igitur causa, qui solis, quos oggerunt, testibus innituntur. Ab hac spina cauda exit: ea curta, in Diuinis literis ostentat eos, quibus nulla de futuris cura, qui diem nouissimum, futurumque Dei iudicium aspernantur, qui subinde dicunt, *Edamus & bibamus, pereat qui crastina curat: cras enim fortè moriemur, quia mors aurem vellens, Viuite, ait, venio.* Est enim cauda pars corporis extrema.

DE PVDENDIS. CAP. XX.

PV DENDORVM significata his adiungere necessarium est. Nam vetustas illa, ut minus vitiosa fuit, ita simplicius apertiusq; de vnaquaque re philosophata est: neque erat tunc temporis in humano corpore quicquam, quod vel visu, vel nuncupatione sua, turpe iudicaretur. Prauis verò moribus succrescentibus, multa decernenda fuisse tam factu esse, quam dicta turpia, ut qui rebus suis modum præscribere nescirent, ipsius saltem turpitudinis infamia absterrentur. De antiquissima igitur disciplina dicturus, quæ ad significationem figuræ illius, quæ tam visu, quam dictu obscena iudicatur, pertinent, veniam mihi dari postulo, ac in eam hæc accipi partem cupio, propter quam & prius excogitata à veteribus illis fuerunt, & à me nunc in communem usum propalata: eo quidem consilio, ut hæc illis scriberentur, qui sanctius instituti, rerum viscera & intimas medullas, non verborum superficiem, examinent.

MAGNANIMITAS. CAP. XXI.

ES TO igitur prima pudendi virilis significatio, quæ tot columnis incisa, tot obeliscis notata, tot alijs veterum monumentis insculpta, magnum & erectum viri fortis animum ostentat. Extant adhuc columnarum frustra aliquot in Sesostris memoriâ erectarum, quæ literis Ægyptiacis incisæ sunt, in quibus vtriusq; sexus naturæ insculptæ conspiciuntur. Sesostris enim hunc Theopompus libr. III. appellat, quem Sesonchosn aliqui nominarunt: qui scilicet Ægypto regnavit vniuersæ, imperiumq; in Europam protulit, de quo apud Herodotum multa. Vbi igitur in columnis aut obeliscis ab eo positæ virilia pudenda conspexeris, bellicosos, strenuos, & magnanimos viros armis ab eo superatos intelligas. Nam & coniectores, mulierem, quæ virum & liberos habeat, si commutatam se in marem somniauerit, viduam brevi futuram conijciunt, atque ita viri muneribus functuram: quæ vero liberos non habeat, mares parituram: quæ virgo sit, futurum ut primo quoque tempore matrimonio elocetur. Ita semper ea humani corporis pars aliquid indicat, quod ad negotia virilia pertineat.

Artem. li. i.
cap. 47.

Artem. ibi.

Vicit armis strenuos, vicit
fama inertes.

FORMIDOLOSVS ET IMBELLIS.
CAP. XXII.

VBI vero in monumentis iisdem muliebria videris incisa, argumentum est, imbelles, molles, & inertes homines ab eo subiugatos, cuius nomen, vel nota superposita fuerit. Ad quod dubio procul respexit Homerus, cum Thersitem Græcorum pusillanimitatem increpantem his verbis inducit, καὶ ἐλεῖχε ἀχαιῖδες, ἐκέτ' ἀχαιοί. Id quod ad Numanum sese & sua gloriose iactantem non inuenuste transtulit Maro, dum eum, ὁ Phrygia (neq; enim Phryges) in obsessa Troianorum castra dicentem inducit. Alibi virorum negotia præscribit, vt hi bella pacemq; gerere deberent. Et Horatius virilem Cleopatraz animum obstupescit, quæ generosius perire quærens, ensem haudquaquam muliebriter minus expauerit. Apud eundem Tyrtæus Poëta non mulieres, sed mares potius animos in Martia bella versibus exacuit. Ouidius quoque in Eunuchum, cum militem virum esse debere assereret, *Ista mares tractant, dixit, tu spes depone viriles.* Ad hæc Onirocritæ dicunt, si princeps quispiam in fœminam se degenerasse per nocturnam sit imaginem arbitratus, futurum, vt loco deijciatur: propterea quod mulieres plurimum imperijs virorum subiiciuntur.

INNOCENTIA. CRIMEN. CAP. XXIII.

NON est hoc loco prætereundus sacrificij veteris mos, vbi per Masculi vocabulum, in fontem, & nulla criminis macula notatum intelligi debere autumant Theologi: per fœminam vero, crimen. Cyrillus enim Leuitico, homilia prima, siue ea sit Origenis, vbi agitur de Vitulomasculo sine macula offerendo, masculum ait intelligi, qui peccatum ignorat: propterea quod fœmina sit peccati symbolum. Labilis enim, mollis, & ad delinquendum procliuus admodum est mulier. *Masculum igitur sit munus quod Deo offers, hoc est, muliebri nil habeat, concupiscentia vacet, fragilitatem aufugiat, nihil molle, nihil dissolutum meditetur.* Et Masculi denique nuncupatio in Diuinis literis virum indicat virtutibus perfectum, qui præsentis fortiq; animo semper est: cum mulier contra tantæ sit infirmitatis, vt Salomonis Sapientia dixerit, *Melior est iniquitas viri, quam mulier benefaciens.* Et mores tantum stirpis Aaronæ iubet Dominus vesci sacrificato: quia scilicet non omnium est de Deo disputare, sed eorum tantum qui nihil fœmineum, nihil fluxum in cognitionibus habeant. Demam, ne de Deo disputare præsumamus, quam adiu per quasdam declinationes diffuantes, vel domesticas curas, vel inania negotia, à Masculorum dignitate vigoreque exciderimus. Similiter in victima peccati, Masculus tantum de genere Sacerdotali vescetur carnibus eius: *ad pœnitentiam enim forte opus est sensu,* ait Hesychius, *& intentione virili.* Cui Psalmographus ita futecinit: *Viriliter age, vigoremque audacter amplectere, & in quamcunque prouinciam te delegauerit Dominus, eam & alacriter suscipe, & non ingraue ad ministra.* Porro Vir qui testiculos auulsos habeat, in Diuinis literis hieroglyphicum est hominis qui vitam prius pie sancteque institutam habuerit, iuuentutemque omnem bonis operibus exercuerit, ingrauescente vero ætate ad nequitias & inquinamenta declinarit. Nam cum testes, vti superius ostensum est, virtutis indicia sint, euitatio mollitiem dubio procul effœminationemque significat, ipso se vocabulo prodente. Vel, vt Hesychij sententia est fecuisse ille abstulissetq; sibi testiculos videtur, cuius impius animus scelerataq; mens timorem Domini, veramq; abiecerit pietatem: perinde ac si crudelis manus semetipsum absterit, hoc est, sese à Dei coniunctione, quæ sita est in virtutibus, abstulerit, & bonæ frugis prole fœtificationeq; priuauerit, ipso quippe abiecto signo per quod vera virilitas in homine cognosci possit.

ERGA PARENTES IN-
GRATI. CAP. XXIV.

ANTIQVORVM autem religione institutum fuit, Gallos, euiratos quippe Sacerdotes, Deum Matri ministra-

re, perpetuæ eius feruituti addictos: quod qui patris, matrisve nomen violauerint, eo supplicio dam-
nandi viderentur, ne possent ipsi vnquam fieri parentes, in qua sententia fuisse Lucretium, hæc eius
carmina declarant:

*Gallos attribuunt, quia numen qui violarint
Matris, & ingrati genitoribus inuenti sint,
Significare volunt indignos esse putandos,
Vitam progeniem qui in oras luminis edant.*

Lib. 2.

COELI FOECUNDITAS. CAP. XXV.

QVÆ vero de Cœli pudendis à Saturno falce abscisis, & in mare deiectis veteres fabulati sunt, sen-
tentiam præ se ferunt à Diuinis literis non admodum alienam: Deum quippe omnium rerum
species conformasse, moxque præcepisse, vt coniugio quæque suo crescerent, replerentque terras:
id quod & plerique Philosophi dixere, rerum semina cœlitus delapsa tempore quæque suo coalui-
se, inde ad eas propagandas naturam vsu Veneris indicasse. Iam & Osirim Ægyptij suum (de
quo sæpe alibi) humana effigie pudendis obscœnius excitatis faciebant, inde generis nostri cau-
sam (Sol enim Osiris) & per quem capite gestabat calathum, educationis beneficium significa-
turi.

*Vnde Ouid.
in Ibin.
... Saturnus
vt illas.
Subfecit
partes, vnde
creatus erat.
Macr. Sat.
lib. 1. c. 17.*

MERCURIUS, VEL EFFICAX SERMO. CAP. XXVI.

SERMONIS efficaciam persuadendique vim ostentare
veteres si voluissent, Mercurij simulachrum grandiori
am ætate, barbatur, & effæto propemodum corpore, na-
tura tamen obscœnius excitata, eaque tantum parte validif-
imum faciebant: cuiusmodi signum Cyllenis fuisse Pausa-
nias tradit, atque eo sigillum ea specie æneum apud Fabium
Caluum Rauennatem, Romæ vidi, cui quidem signo, præ-
ter hæc vestis erat suffarcinata, in cuius sinum poma, fœtu-
ræ scilicet indicium, condebantur: nempe quod sermo,
uius omnino symbolum est Mercurius, in grandiori pro-
fectiorique ætate vim quandam propemodum generandi,
transigendique aliquid habeat, vt quod in consultatione
propositum est, deliberet, persuadeat, ac omnino conficiat. Artemidorus Onirocrita scribit, se
quoque Cyllenis vidisse Mercurij simulacrum, cuius species non alia erat, quam pudendi virilis effi-
gies: eaque de causa Coniectores super sermone differunt, quæ quis per eius partis imaginem som-
niauerit.

*Sigillum
Fabij Calui
Rauenna-
tis.*

*Artem. li. 1.
cap. 47.
Artem. ibi.*

INVETERATA NEQVITIA. CAP. XXVII.

ADDI solida est Hermis huiusmodi vestis longo syrmate tracta, quorum quidem similitudinem
Theophrastus Ercsius in homines nequæ & intemperates detorquebat: propterea quod syrma,
entrem, pudenda, & barbatur tantum haberet: ita illi vestem traherent fœminarum more, ventri de-
iti essent, atq; libidini, nequitiam in ætatem etiam grandiozem producerent, cum vitia quædam, vt
tyricus monet, cum prima sint barba refecanda.

SERMO INANIS. CAP. XXVIII.

NANEM vero sermonem ostendere volentes, Mercurium eundem iuniori specie ac prorsus im-
pubi cum effinxissent, attracta illi pudenda vel defidentia faciebant: in his enim qui nondum ex-
ephebis

ephebis excessissent, infœcundam & imperfectam esse orationem animaduertent: vt pote quod ætas illa ad prudentiam nondum esset idonea. Huiusmodi vero signum vidi Neapoli in magnificentissimis Macæleonum ædibus.

PROVENTVS. CAP. XXIX.

IAM & Priapi simulacra in hortis statui ab antiquis solita, ne multum in his immoremur, prouentus qui deposceretur significatum habebant. Ea vero de causa fieri consueſſe, ait Varro, quod hor-
ti omnes in tutela sunt Veneris, quæ totius est generationis Dea.

CONTINENTIA. CAP. XXX.

FRÆNUM libidinibus atque nequitie impositum & imponendum esse, admonere cum vellent Egyptij Sacerdotes, genitale viri manu cohibitum atq; coercitum pingebant: quippe hominis continentiam eo gestu describentes. In appendicibus vtique ad Virgilianum opus adiectis, cuius umque illi fuerint ioci, sapienter quidem compedibus Venerem constringendam inuenies, quantumque nati, creandis feruiat adeundam, vt corruptum ibi locum ex Lactantij Firmiani lectione corrigamus: ita enim apud eum legas:

*Vina sit, in sedent, natis Venus alma creandis
Seruiat, hos senes transfuisse nocet.*

Approb. ſque interim eorum fortitudinem, qui potius excastrari voluerint quam illicito coitu contaminari, cuius facti fidem apud Cyprianum & Origenem quaerito. Præcipuum autem illud in Christianorum institutis præceptum ponit Eusebius, *μασεῖς τε καὶ τῶν ἰπῶ μασεῖς καὶ γαστήρ*, ventrem quippe, quæq; sub ventre sunt, coercenda. Sanè Anacharſis Scythæ conuiuio acceptus apud Solonem, ita mox decubuit compositus, vt vna manu pudenda, altera vero os obſignaret, palma ad id appreſſa, daturus quippe per huiusmodi gestum continentie atque silentij monumenta. Eam vero toto vitæ tempore continentiam à delicijs omnibus alienam ſecutus eſt Anacharſis: quare ſtatuis eius inſcriptum erat *Γλώσσῃς, μασεῖς, αἰ χιῶν καὶ γαστήρ*: quippe, linguam, ventrem, mentulam compeſce. Nam ille nimirum ante omnes probus eſt, qui tribus his egregie ſibi temperarit. Neque vero paruam huius continentie laudem meruiſſe videtur Alexander Macedo, cui adhuc iuueni cum puella, noctis bona parte peracta, deducta eſſet, vt cum eo dormiret, quaerenti Regi tarditatis cauſam, reſpōdit illa, expectaſſe ſe donec maritus cubitum iret: comotus Alexander miniſtros acriter obiurgauit, *Reducite*, inquit, *hanc parum enim abſuit quin veſtra culpa factus fuerim adulter*. Quin & captiuas Darij puellas quanta integritate ſeruauerit, ignorat nemo. Exempla hæc adoleſcens, ætate feruidus, delicijs affluens, adulatoribus vndiq; circumſeptus, ſponte præſtitit, vt nos qui monitis dubio procul ſanctioribus eruditi ſumus: aliquando cogeret erubere.

VENVS VERECVNDÆ. CAP. XXXI.

NON deſuiſſe vero vnquam qui verecundiam adamarent, tot Veneris ſimulacra in antrum al-
dita, de quibus alibi meminimus, indicio eſſe poſſunt. Adhæc, iuxta Mantineam Nigræ Ven-
ris facillum apud Meliaſtas fuit: ad verecundiam quippe, qua præditum eſſe debet humanum genu
indicandam. Reliqua cuius animantia die plurimum & in propatulo, homines vero & clam & plu-
rum noctu liberis dare operam ſolent. Simulacri huius meminit Pauſanias lib. VII.

EXTINCTA LIBIDO. CAP. XXXII.

APUD Egyptios genitalia à Titanibus deſecta, & in fluiuium demerſa comperias, quod libidi-
ardorem extinctum, aut extinguendum eſſe, myſtico eo ſacro intelligendum. Græci Herus:
Leani

Quin & nominis e-
tymologia
indicat Pri-
apum eſſe ſe-
men.

Libidinis
franum.

D. Laert. in
eius vita.
Continetia
Anacharſis
& Alexan-
dri Magni.

Plutarch. in
Alexandri
vita.

Herus &
Leandri fa-
cille ſerua-

Leandri fabulam commenti sunt, vt extincto lucernæ lumine, calore quippe naturali deficiente, iuuenilis quoque concupiscentiæ ardorem extinguere significarent: atque ita tam marem, quam feminam gelida senectutis procella exagitados in aquas immergi, ac denique suffocari. In sacris nostrorum literis sententia huic fabulæ non absimilis de flore amygdalæ, de focusta & cappari habetur, quam loco suo satis explicauimus. Neq; tamen illud contemnendum, quod Græci extinctos compressosq; nequitæ stimulos à viro forti, hoc est, virtute prædito, iudicare volentes, Antæum illum suum Terræ filium ab Hercule collisum fingunt: nihil enim aliud est Antæum à terra procul sublaturum enecare, quam à libidinoso tactu manus & mentem procul amouere.

C O E L E S T E R E R V M O M N I V M P R O M -
P T V A R I V M. CAP. XXXIII.

PANOS vrbs in Ægypto fuit, in qua huius etiam dei color visus visebatur inguine procaciter exten- De Panos
in Luna
mutuo a-
more, Virg.
Georg. li. 3.
Simulacrii
Panos.
to, qui flagellum in Lunam à dextra eius sitam attolleret. Pana enim illi ad Lunæ simulacrum addere voluerunt: quod omnia mortaliū vsui necessaria putarent à Luna suppeditari. Sed quid hoc sibi vellet argumentum, facilius ex Cabalisticæ disciplinæ significationibus eruemus. Aiunt enim huius mysterij sapientes, omnem siderum vim, quæ rerum procreationi comparata sit, in lunare prius corpus in fundi, tanquam in penum aliquam promptuariam: mox illam pro rei vniuscuiusque materia formam vnicuiq; suam fideliter erogare, idq; sibi velle videtur in Panos manu flagellum, quasi cepta eo gestu doceat expendere.

S O L. CAP. XXXIV.

IN Suidæ collectaneis legas Priapi simulacrum, quem Horum Ægyptij esse dicant, læua penem ar- Priapi si-
mulacrum
& explica-
tio.
rectum continere, dextera sceptrum disco & pennis insignitum, quæ omnia Solis vim ostentent: ex genitali siquidem obscœnium attrectato significari aiunt, quæ abdita sunt in visceribus terræ semina, vi solis erumpere: per sceptrum vero imperium, quod in cœlestibus & terrestribus gerit, cuiusque opera & terra & mari patefacta, sese mortalibus exhibuere, vsusq; & commoditates rerum omnium abministrant. Discus, orbem quo circumfertur indicat: pennæ vero, velocitatem, totius cœli amitu quatuor & viginti horarum spatio quotidie decursu. Sic illis philosophatum est temporibus, vt tam seriam, & omni modestia & verecundia tractandam, ad nequitæ turpitudinisque imaginationes traherent. Sic Iudæi quoq; Beelphegori nonnunquam initiati sunt, ignominia quippe simulo, quem Priapum Latini vocant, Moabitarum de more ferentes sacra, grauissima contra se numinis Omnipotentis iracundia concitata. Sic Athenarum eruditio, arcanaque mysteria vniuersum orbem eludere. Atq; huc demum in Eleusynæ Cereris sacris tormentum illud cæremoniarum, ad oc- Num. c. 25.
Deut. c. 3.
In ridicu-
lam veterū
impietate.
clusas portas diuturnior mora, linguæ obsignatio, & tot habituum & ornatuum, quot Apuleius enu-merat, varietas tendebat, vt posteaquam per quinquennium anxij anhelabundique magni alicuius saculi cognitionem expectarant, & rei cuiuspiam diuinæ maiestatem quandam, diceret Tertullianus, se visuros concepissent, sub naturæ significatione simulacrum virilis membri tot integumentis diu coopertū, reuelatum tandem intuerentur, quodque quotidie ad naturæ requisita non semel ingerere cogentur, vidisse se pictum aut sculptum, sub religiosissimi iurifurandi prohibitione proferri vetarentur. Quodq; longè magis ignominiosum est, huc Philosophi, huc Principes, huc ipsi Romanarum rerum domini Augusti, leuitate nescio qua pellecti, perhibentur.

D E V M B I L I C O. CAP. XXXV.

QVONIAM vero vmbilicus quædam communia habet cum genitalibus, exigit locus ipse, vt quæ partis eius significata sunt, explicentur.

P A T R I A. CAP. XXXVI.

V M B I L I C I significata alij alio modo acceperunt: sunt enim qui Iouem, sunt qui medium, sunt qui finem, per simulacrum eius intelligant. Iouem quidem ex vmbilico significare videas apud Significa-
tiones um-
bilici tres.

Curtium lib. IV. cuius effigies smaragdo & gemmis alijs coagmentata erat. Et hoc idem indicat nūmus, quem apud clarissim. patritium Venetum Stephanum Tepolum vidi, cuius inscriptio est, ΣΕΛΕΥΚΕΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ ΖΕΥΣ. ibi enim quædam huiusmodi species habetur. Medium vero, vt qui dixit Delon orbis umbilicum. Finem, Martialis, cum scripsit:

Iam peruenimus vsque ad umbilicum.

Sed eo loco intelligendus est voluminis terminus, qui cum volumen explicatur, in fine omnino est cum vero idem obuoluitur in spiram collectum, medium tenet locum. Sedenim Onirocritæ per umbilicum dubio procul patriam intelligunt, vnde scilicet educationis auspicia suscipiuntur, & per eam quæ umbilico accidant in somnijs videri visa, de patria vaticinari solent.

M E D I V M. C A P. XXXVII.

*Homini
medium
quid.*

V I D E T V R vero patria vnicuiq; homini orbis medium esse, cum ab eo loco, vbi quisque lucen auspicatus est, & terrarum situm, & mundi spatia metiri incipiat, & quoquo versum iter arripuerit, patriam semper quasi centrum statuatur. Sed apertissimè Cicero Umbilicum pro Medio potest ostendit in Verrem actione VI. *Et raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant ex Ennesium more, qui locus, quod in media est insula situs, Umbilicus Sicilia nominatur.* In homine quoq; umbilicus medio totius corporis loco constituitur, siue circulum circumduxeris lacertis manibusque exporrectis siue ad quadræ figuram factum eum imagineris: quamquam de medio hominis diuersa est & Vitruuij & Varronis opinio: hic enim inguem in homine masculino medium agnoscit, umbilicum ille Apud Martialem medios lambere comperias, quod ad Varronis sententiam accedit: nam foemina inguem esse medium, idem quoq; Vitruuius constituitur.

F I N I S. C A P. XXXVIII.

*Umbilicus
in libro
quid sit.*

C V M autem & finem significet umbilicus, ostendendum quid umbilicus in libro sit, de libro enim loquitur Martialis, cum se perucnisse dicit ad umbilicum vsque, vt paulo ante dicebamus In quo quidem multi hallucinantur, dum alij umbilicos esse putant, defensæcula ea ænea, quibus librorum anguli ornantur simul & muniuntur: quandoquidem cornua etiam eodem errore vocari crediderint à Poëtis, præcipue vero bullam in libri medio affixam. Alij signa esse quædam arbitrantur, quibus antiqui librorum fines concludere soliti essent. ideoq; Porphyriorem citant, qui ad umbilicum, ad finem interpretetur, apud Horatium.

— *Deus deus nam me vetat*

Inceptum celeres promissum carmen iambos

Ad umbilicum ducere.

Alij clauos ad similitudinem bullæ, qui pro ornamento affigi soleant tabulis quibus libri conglutnantur, intelligunt. Alij, vt ex errore vno in alium trahantur, rati se aperte rem indicasse, locum Ciceronis ex tertio de Oratore citant: *Sed tum ita solet narrare Cornuola, conchas eos & umbilicos ad Cautam & Lucrinum legere consueisse: ibi per Umbilicos, lapillos intelligunt lotos & politos, ita enim scriptis prodidere, cum hæ buccinorū quorundam testulæ sint, quæ turbinatim conuoluuntur, in fastigium acuminatæ umbilici forma, qui ex lapide olim fieri consuevit, ad umbilici nostri similitudinem. Vt vero & Martialem & Horatium idem dicentes, neque non Catullum & Ouidium etiam intelligamus, qui umbilicum hunc eodem omnes significato posuere, sciendum libros olim sic ductos solitos ductu plurimum perpetuo, vna quippe pagina, non vt nos, illis dissectis, & in quaternionibus quos dicimus confectis: & quia complicabantur ad instar spiræ conuoluti, inde Volumina dicta sunt à voluendo. In extrema autem pagina firmitudinis ergo paruus admodum bacillus, ex cedro quippe, aut buxo, cupressove, vel ex ebano, vel ex ebore adglutinabatur, ad latitudinis modum, quam membrana præcisæ erat, hunc Umbilicum appellabant, cuius quidem capita volumine complicato hinc inde prostant: solabantque ea ex argento, vel auro, vel etiamnum gemmis ad ornatum præminiri, atque ea sunt quæ Cornua nonnulli vocitarunt, vt Ouidius ad librum Epistola Tristiani prima:*

Candide, nec nigra cornua fronte geras.

hoc est, neq; ebore, neque argento, aut nitida vlla gemmâ vmbilici præmuniantur, cuius facies atrata lustum præ se ferat Martialis x i.

Explicitum nobis vsq; ad sua cornua librum.

Sic apud eundem, vti superius dictum, quod & apud Horatium, vmbilicus pro Fine ponitur: quia principium libri est, vbi à titulo incipit explicari: finis, vbi tota reuoluta pagina peruentū est ad vmbilicum. Huius ego generis volumina multa vidi, eaq; vetustissima, alia ex membranis, alia ex Nilotica papyro, alia Græcis, alia Hebraicis, alia etiam Arabicis literis perscripta. Non præteribo papyracea illa monumenta, quæ in arcibus Eliæ thesauris Romæ asseruantur, in quibus archetypa est Constantini Imperatoris donatio, papyraceum esse textum, glutine quodam delibutum, mox aut aprina sana, vel vitro exæquatam ac perpolitum, vt & scripturæ patiens fuerit, neq; vlla calamum asperitate offenderit, miro quippe lænore complanatum.

CASTIMONIA ET CONCVPISCENTIA.

CAP. XXXIV.

EXCISVS vmbilicus apud Diuinarum literarum Interpretes castimoniam significat: eo enim modo, quo præcisum præputium Circumcisionis illius est signum, qua libidinem atque nequitiam à corde refecare debemus, ita in fœminis vmbilici amputatio castimoniam indicat: virtus enim eius in vmbilico est. Hinc de profanatis prostitutisque Hierosolymis Ezechiel ita lamentatur, *In qua die nata es, non est excisus vmbilicus tuus, vulua igitur matris adhærescit*: hoc est, nihil quicquam ab origine separatur, sed patriæ coalita est, & applicita mollitudini, vt minimè mox mirum sit eam, quæ omnia subsequuntur, turpia perpetrare. Nam quod ex Iobe dicebamus, *virtus eius est in vmbilico*, sub vmbilico ventris legere videtur Eucherius, vt per hoc fœminæ significet genitalia, sicut in viro lumbos dicimus. Nam vmbilicus dubio procul est concupiscentiæ signum.

Vmbilici amputatio quid in fœminis.

DE VENTRE. CAP. XL.

NAM Venter quoque sua continet hieroglyphica, eaque ab vmbilico, de quo nunc dicebamus, non admodum aliena, quare nusquam de eo, quam post vmbilicum, possumus commodius meminisse.

PRINCIPIVM. CAP. XLI.

ABSOLVTVM perfectumque opus significat, vti diximus, vmbilicus. Contra venter in sacris præcipue literis nunc principij, nunc originis indicium est: cum scilicet quis vel à natiuitate, vel ab eo quo sapere cœpit tempore, factum inceptumve aliquid ostendere voluerit, ex vtero, ventre dicet. Ita Iobes: *si non ex ventre matris meæ dux illis fui*: de misericordia loquens, qua pauperes ab ætatis initio prosequi cœpisset.

Cap. 31. v. 18.

MARE. CAP. XLII.

IN Serapidis descriptione figurave, de qua plenius alibi, *ναυρη δὲ θαλάσση* legitur, venter quippe mare est: & vti superius notauimus, Hippocrates decumbentem quempiam, qui mare conturbatum in somnijs sibi sit videre visus, morbo eum ventris tentari conijcit, similitudine puto à mari sumpta: quod veluti flumina fontesq; omnes in se recipit, ita venter omnia consumat.

INSATIABILITAS. CAP. XLIII.

VNDE Poëtæ ventrem pro gånæa, & insatiabilitate variationeq; parasitica ponunt, vt apud Horatium in Epistolis:

Lib. 1. ep. 15.

Quicquid quaesierat ventri donabat auaro.

sed ibi apertius:

Scilicet vt ventres lamna candente nepotum

Diceret vrendos.

Tit. l. 12. Epimenidis in Cretenses obiurgationem Paulus Apostolus repetit, qui *γαστρίους ἀπύροισ, ventres quippe ignavos* eos appellat. Versus vero ille ita in codicibus aliquot antiquis habetur:

*Inguulos dicitur quadam. Alij, In-
cia.*
Κρήτες αἰεὶ ψευδαί, κακὰ κέρδεα, γαστρίους ἀπύροι.
Semper mendaces Cretes, commercia pessima, ventres ignavi. Iam & Viuite ventres, Lucilius dixit. Et quod apud Terentium legitur, *Pugnos in ventremingere*, Donatus de toto parasito ventrem intelligi posse dicit. Apud Suidam, & in alijs prouerbiorum collectaneis parasiti cuiusdam responsum habetur, qui ventris opprobrium obiectum sibi ita refellit, vt probum id omnium pulcherrimum existimare se dicat: prestare enim eo ventrem alijs rebus, quod plenus, leuis agilisque sit, atque strenuus: inanis vero, grauis, & inutilis. De adipali sane lauititia ganeaue verbum apud Græcos *γαστρίου*. In Diuini literis Psalm. x. v. i. *Impletum ventrem* legas, pro insatiabilitate atq; ingluuie. Quique gulæ & nequitia imperandum præcipit Philosophus, *Ventri*, vt superius dictum, *temperandum*, & *his qua sub ventri sunt*, inquit. Sane quidem Ægyptij mortuorum ventres eximere, & in Sole discendere soliti sunt, v qui scelerum omnium causa essent, atque ita vel expiarent, veluti de impulfore poenas sumere vide rentur. Verum hæc pleriq; dictum quidem speciosa dicent, non tamen imputanda sibi proponere, lepidumque orationis Catonianæ principium in dissuadenda lege Agraria ita exordientis obijcient: *Arduum esse ad ventrem verba facere, qui careat auribus*: nam & in hanc sententiã Græcum est prouerbium

*Plutarch. & A. Gel-
lius Venter
non habes
aures.*

γαστρίον ἔχει ἀύρον.

HUMANAE DELICTA. CAP. XLIV.

Psalm. 110.
Iob cap. 38.
Abac. ca. 3.
Hier. c. 4.
Ioann. 7.
Leuitic. 19.
Cap. 13.
SANE ventres, Leuitico, modo aqua eluendi, modo extra castra exportandi, apto admodum hieroglyphico, reatus, maculas quippe nostras indicant: quia *Fimus* in Diuinis literis pro delictis accipitur: ea vero vel corrigi possunt, atque ideo elui, vel expiabilia sunt, eaque procul deportanda, non contagione vlla pars, quæ sincera est, contaminetur. Qui vero Deo venter in Diuinis literis attribuitur, secretam substantiæ eius originem indicat: vnde illud in Psalmo, *Ex vtero ante lucem genuite*. Significet alibi iudicia eius incomprehensibilia, diceret Eucherius, quæ rimari nulli datum est de quo Iobes: *De cuius vtero egressa est glacies, & gelu de caelo quis genuit?* Idem Eucherius, quod apud Abacunta legitur, *enter meus turbatus est in me*, interpretatur, vt per ventrem hieroglyphicè rationis: & receptaculum intelligat. Apud Hieremiam, vbi, *Ventrem meum doleo*, pro *Mente* accipit. Quo autem de spiritali, non de corporeo loqueretur, indicium est quod sequitur, *Sensus cordis mei conturbati sunt*. Manifestè autem in Euangelio: *Qui credit in me, flumina de ventre eius fluent aqua viva*. Contro vero de ventriloquis inuenias in iisdem Diuinis literis: nam ibi in Leuit. legitur: *Ne declines ad magos? Septuaginta reddidere: Ne sequimini ad ventriloquos*. per hos Theologi falsos Prophetas intelligunt, qui Deum professi, à Deo aliena quæque docent, falsasque doctrinas & Prophetias comminiscuntur: contra quos dixerit Ezechiel, *Va Prophetis insipientibus, qui Spiritum non diuinum, sed suum sequuntur*. *Maxima est enim omnino*, inquit Hesychius, *diabolici erroris & fraudis species, ventriloquorum inuentum*, & quæ multa super hoc exequitur.

DE PELLE. CAP. XLV.

TRAHIT ad se venter pellem, quam propemodum similitudine, qua super in Diuinis literis a quot inuenias hieroglyphica, cuiusmodi sunt hæc.

VEXATIO. CAP. XLVI.

PELLES hieroglyphicè in sacris literis vexationes sunt, quæ hominem ad mortem vsque commacerant, imbecillumque reddunt: distraetæ enim illæ in vsus varios, in vasa, in opera multa, i: tiendo probatæ, laudem à Domino consequuntur. Nam, vt Paulus ait, *afflictio patientiam generat, patientia probationem, probatio spem, spes virtutis firmamentum, & inconcussam in operibus bonis stabilitatem*.

Rom. 5.

SVNT qui locum ex Genesi, *Et fecit eis tunicas pelliceas*, eo interpretentur hieroglyphico, vt mortalitate conuictos esse eos intelligi velint. Nam cutis omnino eos indicat, qui solis exterioribus intenti, interius emarcescunt. Apud Plutarchum libro de Ifide & Osiride tympanum humanam sapit naturam, atq; ideo mortalitatis hieroglyphicum est. Conficitur vero tympanum ex pelle, plano, la-
toque circulo circumducta. Gens. 3. Tympani.

SCORTA. CAP. XLVIII.

INVENIES & pro Meretrice pelles positas Leuit. 15. *Vestem & pellem quam habuerit, leuabit aqua*, quæ locum citat Hierosolymitanus Hesychius, sententiæ huius intérpres. Iam & apud Romanos meretrices Scorta dicuntur, à scortis pellibus, quibus pro strato utebantur. Idem pellé pro Diuitiis poni dicit, & pro cognatione alicubi.

CASTRA VEL BELLICVS APPARATVS.
CAP. XLIX.

ALIO significato pellis pro tentorio & castris ipsis ponitur: propterea quod vetusti moris fuit, tentoria ex confutis pellibus conficere. In Abacuntis cantico: *Pro iniquitate vidi tentoria Aethiopiae, turbabuntur pelles terra Madian, hoc est, Madianitarum castra vertentur in fugam, & dissipabuntur.* Abac. 6. 3.

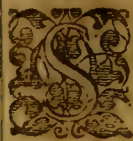
IOANNIS PIERII VALERIA-
NI HIEROGLYPHICORVM .

LIBER XXXV.

DE IIS QUÆ PER MANVS ET PEDES
SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IOAN. MANARDVM FERRARIENSEM.

SVMMa quidem ingenii amenitas tui, raraq; admodum eruditio, iudiciūq; in omni disciplinarum genere exactissimum acerrimumq; quibus te præditum superioribus diebus animaduerti, cum apud Calium Calagninum cœnaremus, effecere, vt doctissima illius cœna numquam immemor sim euasurus. Sed quoniam parum est gratum animi affectum in corde tacitum fouere, nisi vbi facultas datur, eum palam feceris, & in propatulum exposueris: cum nihil mihi commodius nunc ad meum erga te amore explicandum occurrat, quam earum rerum commentarium, de quibus plurimus ea cœna sermo fuit, id quam primum ad te curavi transmittendum: ibi enim tu per abditissima Philosophorum arcana, Medicorumq; sapientiam ingressus, nihil obscurum reliquisti, quod super pulsus, venis & arteriis quari posset, quamque necessarium esset, Medici non modo cor, verum etiam manus ipsas eruditas esse, manifestissime docuisti: frustra enim esse mentis disciplinam, & scientiam, nisi eam manus opere factæ comprobarent. Cumque medicamina plurima, quæ manibus tuis ipsemet confeceris recensuisses, opportune Vincentius Caprili conuiuia noster lepidissimus acclamauit, Manardum te deniq; esse à manuum ardore diuinitus appellatum: itaque tunc manum Calius, & alii, qui accumbabant omnes, suis quisque laudationibus in cœlum extulere. Ego vero aliam ingressus semitam, nihil à re, quæ præ manibus erat, abscedens, eadem hac, quæ nunc descripta ad te legēda misi, ad verbum propemodum manu super declamauit: quæ quidem si legenti tantum placuerint, quantum audienti probari videbantur, minime putabo me oleū & operam perdidisse, sperans scilicet inde aliquid futurum, quod imitam hanc ex literis amicitiam apud posteros fa-

erat reſtatiffimam. Neq; tu illa ſupprimes ſi recte diligentiam tuam perpendi. qua ad humani generis vtilitatē pau-
ciſſimis antea cognita reſeraſti. Facit hoc idem Cælius noſter, qui quotidie aliquid de Muſarum penetralibus eruit,
& in promiſcuum uſum exponit, inde perpetuam ſibi laudem, & amicis nomē comparaturus. Noſtra vero hæc qua-
ſi a magis ſunt ſi non vtilia, vti veſtraria, certe aliqua ex parte ſpero fore delectabilia. Tu igitur, quod auribus libe-
ter haurire viſus es, oculis nunc & mente perfruere.

DE MANU. CAP. I.

Quæ fuerint ſuper manu hieroglyphica apud Ægyptios ſignificata, quiq; honos ei habitus ab e-
ius nationis ſacerdotibus, Manarde mi, dicebamus, ea nunc in hunc modum, vti dicta fuerant,
repetemus.

OPVS. CAP. II.

*In prototypa.
Artem. lib.
I. c. 44.
Plurime
manus ac-
ceptiones,
cum in Di-
uinis, tum
in profanis.
Artem. ibi.
Manus &
eor ſimilia
ſunt.*

MANUS apud Ægyptios ſacerdotes operis in primis hieroglyphicum fuit, eaq; picta, ſculptave,
hominem ædificationis ſtudioſum ſignificabat: quippe qua in operibus faciendis plurimum v-
timur, cuiusq; beneficio rerum artificia conſtant, & conceptæ in animo excogitationum imagines
oculis ſubiiciuntur. Vt vero ait Hippocrates, in vnaqua; arte manus vnusquiſq; ad opus, quod face-
re deſignarit, accommodat: *Natura enim, vt ait Cicero, dedit homini manus multarum artium miniſtras.*
Artemidorus coniecit artes ex manu ſignificari ea de cauſa dicit, quod earum opera artes exercean-
tur. Iam & oblata in ſomniis manus ſi pulchræ formoſaq; ſunt, felicem rerum agendarum ſucceſſum
inducunt, & iis præcipue, qui manibus opus faciunt, vt idem tradit Artemidorus. Et Pindaricum illud
Olympiis celebratur Ode 4. *Χειρες δὲ δὴ ἦτορ ἴσθω*, vbi per manus opera, per cor audaciam intelligen-
dam iaterpres Triclinius obſeruat. In ſacris quoq; noſtræ pietatis libris manus operis hieroglyphicū
habetur, eo præſertim loco vbi Deus Moyſi mandat, vt Serpentis caudam apprehendat manu. Actio-
nem hic per manum ſignificari tradit Philo. ſiquidem nullo fieri modo pot. ſt, vt voluptates, quas per
Serpentem ſignificari alio commentario diximus, coerceri, opprimive valeant, niſi prius manus, hoc
eſt, ſinceros animi affectus, vtpote rectorum operum miniſtros expediamus, & in omne pietatis mi-
niſterium promptiffimas habeamus, atq; ita demum arreptus intrepide Serpēs virga fiat, hoc eſt, vo-
luptas; in diſciplinam, quæ per virgā figuratur, vt in Caduceo declaratum eſt, quamprimum habeat,
atq; ita abſolutam veritatis cognitionem partim intelligendo, partim experiundo, conſequatur. Ap-
pertius vero manus opus eſt eo loco: Exodi 14. *Et viderunt Ægyptios mortuos ſuper littus maris, & manum
magnam, quam exercuerat Dominus contra eos.* Huiusmodi ſignificationem etiam Græci veteres admiſi-
ſſe. Nam Lacedæmonij ſic inuocandos deos exiſtimabant, vt manum etiam admoueremus, noſtram
ſcilicet operam addentes, neque enim eos aliter exaudire. In quam ſententiam Saluſtianus Cato: *Non
votis, neque ſupplicis muliebribus auxilia Deorum parantur, vigilando, agendo, bene conſulēdo, proſpere omnia te-
dunt: vbi ſocordia re & ignauie tradideris, ne quicquam Deos implores: irati inſeſtig; ſunt.* Sed vt ad noſtra re-
deamus, Pfalm. 78. *Deum exquiſiui manibus meis nocte coram eo, quamuis apud eos, qui Hebræoſe-
quuntur, nulla hic de manibus mentio. Verum alij exponunt, manibus, id eſt, bonis operibus, quæ tamen
noſte, hoc eſt, occulte, & in Dei tantum cōſpectu fierent. Nam & Aſſertor: Neſciat, inquit, laua, quid dex-
tera agat tua. Dum at tollit Moyſes manus ſuas, vincitur Amalech. hoc eſt, vt interpretatur Adamantius, o-
pera & actus ſuſtulit ad Deum, non humi iacens, obrepensq; reptilium inſtar terræ applicitus, ſed ad
Deum porrectus, inq; cœlum ſurrectus. Quodq; Leuitico præcipitur: *Manus eius offerant hoſtiam Do-
mino,* Theologi per manus opera interpretantur, vt *ἐξ οχλου* vero quamdā, manus Dei pro ipſo ac-
cipitur Filio, per quem facta ſunt omnia, vt Eucherius & alij pleriq; interpretantur illud Eſaiæ: *Omnis
hæc manus mea fecit.* Sed longe maniſteſtius alibi vates idem clamat: *Brachium Domini cui reuelatum eſt
vbi Theologi, vt apud Helychium eſt, Filium dubio procul intelligi debere profitentur, Patri ſcilice
ὁμῆσιον, quod ne cui ambiguum relinqueretur, labores eius pro nobis ſuſceptos ſtatim ſubiicit, vir ex
tra omnium aleam diuiniſſimus, ait enim: *Labores noſtros ipſe culit, & dolores noſtros ipſe portauit. ipſe autem
pulneratus eſt propter iniquitates noſtras, afflictuſq; eſt propter ſcœla noſtra. Diſciplina pacis noſtra ſuper eum, &***

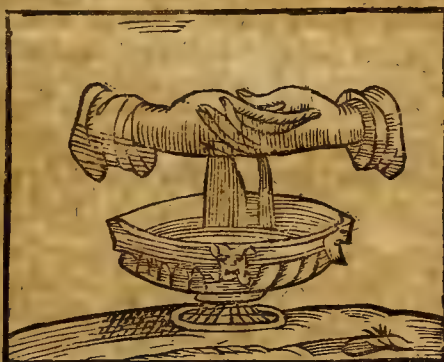

uore eius sanari sumus. Psalmo sane 70. *Donec annunciem brachium tuum generationi omni, quæ ventura est.* Theologi subiectam antiquitus interpretationem huic versui memorant, potentiam tuam & iustitiã tuam, id esse brachium: Vbi vero hostiæ salutaris brachium dextrum separari, darique muneri Sacerdoti præceptum est, Cyrillus, vel Adamantius potius, per huiusmodi brachium à vulgo separatum significari ait, Pontificem debere dextera quæque hoc est, proba & honesta facere, vt qui tamquã lampas illucescit in atrio, exemplo reliquis esse possit, non opinione tantum, verum etiam operibus, quæ quisque viam ad virtutem & pietatem ingrediatur: contra vero sinistra, hoc est, praua & turpia non attingat, vitaque sit omnino integra & inculpabili.

INNOCENTIA.

CAP. III.

EVTHYMIVS, vbi de manuum puritate sermo fit in Diuinis literis, per manus actiones operationesque inquit significari: eo quod per eas opera fieri soleant. Earum autem puritas dubio procul infontem ostendit: vnde etiam abluendarum manuum gestus innocentia signum est, quasi illas non contaminatas habere profiteamur. Antiqui enim quando contestari volebant se alicuius innocuos esse sceleris, neque impuris se facinoribus immiscuissent, assensum ve præbuisse, in multitudinis conspectu manus abluebant, vt scilicet ex illa manuum mundicia animæ demtident puritatem indicarent. Inde Deut. c. 21. vbi cauer in agro cæsum quis repererit, ignorato cædis aurore, seniores ciuitatis, quæ loco ita polluto proxima fuerit, accersiri iubentur, & in deserta steriliq; onualle vitula facere, super quam lauent manus: vt ita expientur & ipsi & ciuitas, populusque omnis absoluetur. Sic circumdaturum se altare Domini Psalmographus vates profitetur, cum vna cum innocentibus manus suas abluerit. Et Pilatus, cum iniquæ sententiæ crimen in Hebræos reuiceret, innocentiam suam attestaturus, manus publice lauit. Datas autem homini manus ideo, ait Athanasius, vt id rerum necessariarum usum inseruiant, & ad preces Deo porrigendas attollantur: atque, vti palam est, manus est quæ cibum & alimenta omnia legit, condit, instruit, & ori admoet: manus est, quæ præclara facinora in pugne vel discriminum conflictu facit, ab ea est scribendi commoditas & elegancia, quæ propheta honestauit, de Deo dicens: *Calamus scriba velociter scribens*, quo scilicet diuinæ vocis oracula exprimuntur. Manus sacra infert altaribus, & pietatis omne munus peragit, sacramenta cœlestia nobis subministrat, & mysteria reliquarum rite perficit & operatur: eam dignatus est Dei filius commendare, cum dixit, *Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me.* Manus denique est, quæ omnia confecit, omnipotentis Dei testimonio, per Prophetam dicentis: *Nonne manus mea fecit hæc?* Manus est otius corporis propugnaculum, quæ dum illud totum oberrat, totum defendit, totum comit, totum efficit, totum ornat, vniuersæ eius molis dominam se re ipsa profitetur.

Sic prouerbium, *œvi π- τοις χεῖρ- σιν, a puritate veteris sacrorum, tractum, ex Hesiodo in operibus. Mos anti- quis proficendi innocentiam.*

Manus sunt actiones.

Psal. 45.

Psal. 138.

AUTHORITAS.

CAP. IV.

IN C manus auctoritatemque & potestatem signatissime indicat, vt in sacris pietatis nostræ canimus, in manu Dei esse omnium potestatem, & iura regnorum omnium, quo significato diuini à Psalmographo, *Exaltetur manus tua*, vt Theologi sunt interpretati. Iam apud Hieremiam: *Sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea domus Israel*, de summa Dei potentia. Et illud minime dissimulandum, quod Poeta Cæcilius ait: *Deum qui non summum putet, cui in manu sit quem esse dementem ve-* quem sapere, quem insanire, quem in morbum iniici, quem contra amari, quem auersari, quem expetere. Sic ad auctoritatem Cicero: *Verum hæc non sunt in nostra manu.* Et Aruspices, nulla quamuis sanctiore imbuti disciplina, cum præsenti Vespasiano humana manus triclinio illata fuisset, & subter mensam subiecta, præsagium fuisse respondere, rerum potestatem ad Vespasianum aliquando peruenturam. In Dei manu esse omnes fines terræ, sacra piorum vatum oracula testantur: qui fieri possit admiran-

Psal. 80. Jerem. 18.

Sueton. in Vesp. c. 5. Cur aqua terra longe altior dicatur.

tium,

tium, vt aqua longe altior terra, ita suspenderetur, ne cōtinentem omnem obrueret, quoquo versum circumfusa. Tamen si non defuerunt antiquorum ingenia, quæ natura fieri hoc commentaretur. Ptolemæus quippe Almagesto, triginta se nescio quas stellas Arctico polo affixas deprendisse profitetur, quæ cum sicca frigidæq; naturæ sint, vi sua repellant aquas, terram autem ea parte, qua illæ micant, vi sibi naturâ similem, & temperatura quadam à Saturni sidere copulatam exerant, & suspensam teneant. Alij Magneti hoc attribuunt, quo lapide tota illa pars, quæ ad Arcticum versa est, incrustata quodammodo comperitur, tantamq; illi vim, dum se ad polum erigit, esse dicunt, vt vniuersum terræ corpus eodem trahat, atq; ita bonam eius partem vndis extare faciat. Alij alias atq; alias super hoc rationes comminiscuntur, concavitates subterraneas, oualem figuram, protuberationes, & commenta alia ingeniose magis quam vere excogitata: quæ omnia si suscepti operis ratio pateretur, facile refellissent, utpote quæ tam validissimis naturæ rationibus, quam hodiernæ navigationis exploratione falsa deprehenduntur. Sed hæc illi viderint. Basilius Magnus totum hoc ad Architecti summi Dei sapientiam refert, admirationemq; omnem dirigere nos ad eius prouidentiam adhortatur. Nam & apud Hieremiam Prophetam ipse rerum opifex clamat: *Vos igitur non timebitis me, qui posui arenam terminum mari?* quasi nullæ alia in re magis potentiam viresq; suas ostentarit. Ille enim cum abyssos circumuallaret, legem imposuit aquis, ne datos transfiliant fines, signatisq; terminis coerceantur.

Jerem. c. 5.

IGNAVIA. CAP. V.

Fabius libr. 12. languens otio manuum habere sub palio ait.

EXPEDITA autem manus, & in proapatulū prolata, ita opus, autoritatem, atq; potestatem indicabat: contra vero, nihili hominem, ignauum & otio desidiaque torpescentem significare si vellent, manus eius in signum cōsertas effingebant: qui porro status ignauissimi nebulonis est, cum præsertim Anaxagoras ideo sapientissimum omnium animatum videri hominem dixerit, quia manibus instructus foret. Quod dictum Plutarchus in Moralibus repetit, neque dissimulat Aristoteles.

D. Laertius in eius vita. Et tenalis, auarig, ex Theocrito in Charitibus.

FURACITAS. CAP. VI.

APVD authores aliquot inuenias læuam manum pro Furacitate positā. Nam Plautus, Persa, vbi Sophoclidisca lena Pechnij pueri manum deposceret, atq; ille dexteram porrexisset, respondit ea: *Vbi illa altera est furtifica læua?* Ita & Catullianum illud intelligitur de Marrucino, qui manu sinistra non bene utebatur, sed in ioco atque vino tollebat lintea negligentiorum.

PLAVSVS. CAP. VII.

PLAVSVM autē, lætitiæq; & gratulationis signum, manibus in eum gestum figuratis vt sese complodere viderentur, significare, theatra Romana, & Poetarum pulpita sæpius ostenderunt. Id autem in Sardanapali statua, quæ Tharsi erat, exprimebatur, cum inscriptione, quæ modis omnibus læciuendum esse commoneret.

IMPEDIMENTVM. CAP. VIII.

COMPLICATAS vero manus digitis pestinatim insertis, adeo vetus illa religio impedimentum esse credidit, vt parturientium nixibus obstare, ne partum edere possent, quamdiu manus eo gestu tenerentur, perditā admodum superstitione persuasum habuerit.

LIBERTAS. CAP. IX.

QVEM ADMODVM vero per manus ita complexas impedimentum significabant, sic per explicatas libertatem innuebant. Numus est Tib. Claudij Cæs. in quo videre est sigillum, quod dextera

Tib. Claudij & Iuliae Pictoris numus.

dextera

dextera pilcum tenet, lævam quam late potest discapedinatam exporrigit, cum inscriptione, LIBERTAS AVG. Quamvis vero pileus per se sit libertatis signum, manus ea tamen ita passa significatum adauget. Sed enim, vt de parturientium fascinatione per implexas manus dicebamus, ita contrarium est in numo Iulix Pix, vbi partus felicitas explicatur, in quo Venus læua hastæ innititur, dexteram expansam ostendit, cum inscriptione, VENVS GENETRIX. Romani enim genus à Venere, propter Æneam eius filium, se ducere asseuerabant, maxime verogens Iulia.

VENVS GENETRIX. CAP. X.

Quæ quidem condente & dicante Iulio Cæsare, templum erexit Veneri Genetrici, cuius Plinius, Tranquillus & alij meminere. Legimus & Cæsaris tesseram fuisse, Venus Genetrix: vt Syllæ, Apollo Delphicus: Marij, Lardeus. Observandum autem, in numo scriptum esse GENETRIX per e media syllaba, prout veteres Grammatici scribendum monent, cum tamen genitor per i notandum agnoscant.

LIBERALITAS.

CAP. XI.

EST & illud frequentissimo Latinitatis vsu dictatum: Manus remittere, liberalitatis & donationis significato, quo loquendi modo lusores præcipue vtuntur: nam Remittere manus, est Condonare Collusori iactum, quem sua ipse manu damnosum fecisset, debueritque ob id numos exfoluere. Hinc legere est in epistola Octauiani Augusti ad Tiberium: Ego perdididi viginti millia numum, sed cum effuse in lusu liberalis fuisssem, vt soleo plerumque: nam si quas manus remis, cuique exegissem, aus retinuissem, quod cuique donauissem vel quin quaginta millia: sed hoc malo, benignitas enim mea me ad celestem gloriam effert. Præcipue vero dextram liberalitatis & erogationis indicium esse voluerunt: vt pote quæ, vti prompta est, & ad capiendum expeditissima, ita & ad porrigendum erogandumque vsitatissima. Vnde Græci δὲ εὐρ ἰδὲ suum mensuræ de manu sumptæ vocabulum, de quo alibi locus suus, deductum volunt, quod illicet inde dona porrigantur. Sed quoniam tam liberalitatis quam libertatis significatum in dextera ponunt, huiusmodi disciplina longe melius sacræ nostrorum literæ prodiderunt: veteres enim Theologi, qui diuinorum nominum significata perscrutantur, eam inesse vim in Dei dextera intellexere, inde pulchra, grata, lætaque omnia prouenirent, proprioque nomine Michaelen vocari. At Græcorum Theologia Michaelis vim in Deo eam esse dicunt, quam Mathematici Veneri dedicarunt. Salmo decimo supra centesimum iubetur Christus sedere à dextera Dei patris, vbi Theologi per Seism, Requiem & fruitionem diuini imperij, & patri, & filio propriam, & honore parem intelligunt: ex Dei vero dexteram, effusissimam eius benignitatem interpretantur. Lævam demum Aramei eam Deo vim esse dicunt, vnde fortia, dura, & castigantia procedant, idque numinis Gabrielem appellatum, quod Astronomi ex Græcorum Theologia Martem esse dixerunt.

Manus remittere, quid. Exrat apud Sueton. in Aug. cap. 71.

VER, HYEMS, SOL.

CAP. XII.

APUD Græcos, Latinosque Poetas plerumque reperimus centimanum Briareum, centimanumque Gygm: quin & Homerus Solem ἑκατόν χειρῶν nuncupauit, eorum significata cum hieroglyphicon instar interpretatur, non importunum fuerit hic explicasse. Interpretes Hesiodi, per Briareum vernum tempus dici tradunt, ob herbarum, florum, & frondium copiam, quam affluenter Deo sumministrat. Per Gygem vero, hyemem, & ipsum

Hebraice, fortitudo Dei.

Hom. Iliad. 2. 402. Virg. Æn. 6 Horat. 2. Car. od. 17. Centimanum.

centimanum, ob ea multa, quæ iam dudum collecta congestaque in varios mox vsus distribuit, & ne gotijs quaque suis accommodat. Quod vero & Sol centumanus Homero sit, multa & innumerabilius eius officia, quæ magis aperta cognitaque sunt, quam recensere oporteat, effecerunt.

OFFICIA MVTVÆ. CAP. XIII.

CESSIT & in proverbium mutui beneficij officijque ab officio prouocati, *Manus manum scabit* ex Epicharmi Comici versiculo, quem in ore fuisse semper Prodicus Sophista, Socrates apud Platonem memorat, Axiôcho. Erat vero huiusmodi:

V. Erat eo.
Seneca in
lib. de mor-
te Casaria.

ἢ δὲ χεῖρ τὴν χεῖρα κνίσει,
δὲς π, ἢ λάβοις π.

Ne manus manum fricabit,
Da quid, auferes quid.

Sed enim illud vulgatum magis:

χεῖρ χεῖρα ἴσπει, δακτύλοι δὲ δακτύλους.

sic enim manuscripti codices habent, quod alij suo freti ingenio corrigere voluerunt, quæ trimes esset ratio minus animaduertentes:

Manus manum, digiti interim digitos lauant.

OPEM FERRE. CAP. XIV.

EADEM dextera, quæ *Pullaria* Plauto dicitur, passis digitis opis ferendæ fuit hieroglyphicum cuiusmodi species in Opis dex simulacræ aliquot in numis obseruatur, quasi ea opem omnibus velle se ferre polliceatur. Quinetiam & nunc vulgo, & apud veteres vsurpatum illud *τὴν χεῖρα ἐν ἑαυτῷ*, *manum admouere*, quotiens operam nostram alicui negotio adiutricem adiicimus. Hinc apud Maronem Palinurus ad Aineam clamat:

Da dextram misero, & tecum me tolle per vendas.

En. lib. 6.

Sane illud sumptum à sacris, in quibus quispiam adueniens ad motæ victimæ manu, fiat & ipse particeps sacrificij. Sed hoc frequentius apud nostros, cum infantes ab originali labe per sanctas aquas epiantur, lustricusque eorum dies celebratur: quicumque enim manus admouerint ad infantem, *diu* sacrum id peragitur, paternis sese obligant officijs, & artificiosa pietatis necessitudine & nato, & parentibus coniunguntur, propemodumque affines fiunt. Quod vero de manibus sacrificio admotis dicebamus, quod Theologi nostri interpretantur eo Leuitici loco, *Quicumque illa attigerit, sanctificabitur* id dicunt ostendere, quod in disputationibus, quæ de Deo sunt, Theologicisque mysterijs, sufficere nobis tantummodo tangere, quemadmodum qui vult igne calefieri: nam is si interius manum immittat, pro eo quod poterat & satis erat calefieri, comburitur: sic qui profundius, vel alius de Deo disputare præsumit, pro eo quod gloriosius aliquid ostendere affectat, in blasphemiam cadit, diuini dogmatum nequit sublimitatem assequi. Ea de causa populus Israeliticus non ascendebat in montem Domini, sed iuxta radices corona ducta desidebat, quod vti in superioris seculi temporibus animaduertissent: non enim sanctissima hæc doctrina tot ineptorum hominum, ne ignauorum dicam, nugis atque cæno implicata esset & contaminata. Sed Deo Opt. Max. gratia, qui nostram ætate tot authorum veterum thesaurorum aperuit, & in vnaquaque disciplina proficere volentibus, veram, facilem, breuiemque viam patefacere dignatus est. Quod vero ad hanc rem facit, non Paulus; haud facile cuiquam manum imponendam, de ordinibus nimirum communicandis, quorum vis & ratio in Spiritus sancti contributione consistit, iuxta ritum, quo impositis supra caput manibus sacerdos dicit: *Accipe Spiritum sanctum*. Id vero diligentius exanimandum imperat Paulus, in indigno, vel improbo, vel imperitio talia conferantur.

L. tit. 2. 6.

FLAGELLVM. CAP. XV.

Seph. cap. 1.
Manus in
malam
partem.
Job. cap. 19.

SIGNIFICAT etiam flagellum manus in Diuinis literis, vt apud Sophoniam: *Extendam manum meam super Iudam, & super habitantes Israel, & disperdam de loco hoc reliquias Baalis*. Et B. Iobus de calamitatibus, plagis, & infortunijs suis loquens, *Manus Domini*, inquit, *retigit me*. Et illud, *Tradentur manum gladij*, castigabuntur gladio significat, vt pote qui occisione occidendi sunt. Iam quod aliud legitur: *Firmasti super me manum tuam*, de castigatione intelligendum est.

PIETAS. CAP. XVI

IN Antonini numo pietas ipsa dexteram exporrigit expansam, laeva donarium in subiectam aram porrigit. In L. Ælij Cæsaris numo aureo, dextera sigilli eodem est gestu, laeva donum tenet, cum inscriptione, PIETAS. Quod vero dictum est in Cynocephalo, passas in cœlum manus adorationem significare, videas id in Gordiani Pij numo, in quo sigillum est, passas hinc inde manus ad cœlum attollens, cuius inscriptio est, PIETAS AVEVST. Et Iarbas apud Maronem dicitur:

Antonini,
Ælij Cæsaris,
& Gordiani numismata.
Virg. lib. 4.
Æneid.

Multa Iouem manibus supplex orasse supinis.

Sam & Salomon Trecentis, non ignobilis S. Scripturæ commentator, sacerdotem, inquit, cum Sanctum BENE DICTVM pronunciant, nomen inquam id Sanctum XII. literarum extendunt manus suas.

SUPPLEX. CAP. XVII.

APUD nationes aliquot inuenias, reiectas post tergum manus, eas connexas, supplicem hominem significare. Eam formam in huiusmodi significato peculiarem apud Assyrios fuisse tradit Ammianus, vbi libro VIII. Antonius ab Ulicino agnitus in hostili acie, oburgatorio sono vocis increpitus, Proditor & nefarius appellatus, sublata tiara, quam capiti summo ferebat honoris insigne, desilijt Equo, curuatisque membris humum vultu pene contingens, eum salutauit, Patroium appellans & dominium, manus post tergum connectens, *Ignose mihi*, inquit: & quæ pro criminis depulsione subsequuntur.

Reiecte in dorsum manus.

CAPTIVITAS. CAP. XVIII.

SEDEM apud Romanos huiusmodi species manuum post terga reuinctarum, captiuitatis nimirum indicia sunt, quod & Virgiliano confirmatur carmine:

*Ecce manus iuuenem interea post terga reuinctum
Pastores magno ad regem clamore trahebant.*

Virg. Æneid. lib. 2.

in multis vbiq̃ terrarum monumentis, ex ære & marmore dedicatis, passim intueri licet. Ita lib. deamicitia Cic. de eo, qui litigare se simulans blandiatur, atque ad extremum dat manus, vincique se aratur, vt is, qui illusus sit, plus vicisse videatur. Talem Astronomi figurare solent, vbi ostendere volunt eum ab inimicis superandum, & in eorum potestatem redigendum, qui XIIII. Sagittarij graduum auspicatus fuerit.

PACIFICATOR. CAP. XIX.

QUAE vero species in M. Catonis Proprætoris numo cernitur, vbi victoria est sedens, manu exporrecta, pollice summissa, quod puto victoriam consilio partam significare, vt illud, quod alibi explicatum est, Romanos sedendo vicisse, huc accommodetur. Ille porro gestus in manu res commositas ostendit, qui habitus in statuis pacificatorum exprimi solet, vt in equestri colossæ ex ære M. Aurelii, in area Lateranensis basilicæ visitur, de qua in Digtis.

M. Catonis Proprætoris numus.

RESTITUTOR. CAP. XX.

IN alio IMP. SEV. ALEXANDRI AVG. numo simulacrum est laeva hastæ innixum, dexteram porrigens, vola & digitis demissis, pollice pendente, in quo literas eas tantum inspexi, quæ RESTITUTOR dicerent, reliquas discernere non potui. Verum apertius in Gratiani numo porrigitur manus mulieri altero genu flexæ genu, cum inscriptione, REPARATIO REIPVBL.

Alex. Imp. numus & Gratiani.

SALVATIO. CAP. XXI.

RAT & salutationis iudicium, dextera iuncta dextræ, quod apud Varronem, atque etiam apud Callimachum Ætijs habetur. Vnde Virgilius in eandem sententiam Æneam inducit cum patre Elysijs loquentem ita queri: *Cur dextra iungere dextram non datur*. In hunc sane diem mos hic perurat, vt hospites & peregrinos, & quoscumque notos peregre venientes, dexterarum coniunctione lutemus.

Æneid. l. 6.

ADORATIO. CAP. XXII.

NEQVE vero tantum porrectis in cœlum manibus adoratio fieri solita, sed & auersa manus ad osculum exposita, adorationis indicium est. Hinc illud apud Plinium, quandam esse in dextera religionem, quæ osculis auersa appetitur. *Qui adorant*, inquit Hieronymus in Ruffinum, *solent manum deosculari*. Vnde Hebræi deoscultationem pro Veneratione vsurpant, eiusmodique loquendi forma per totam iam Italiam, ex quo Hispanos in dominationem admisimus, inoleuit, cum prius id honoris non nisi in Pontificibus deberetur. Et nonnulli Catuli somnium de Augusto referunt, quasi Iupiter compluribus prætextatis tutorem à se poscentibus, vnum ex eis demonstrasset, ad quem omnia desideria sua referrent, eiusque osculum delibatum digitis ad os suum retulisset. Alioqui, vt in Cynocéphalo dictum, sublata in cœlum manus adorationis indicium sunt. Apud Ciceronem Quæstionibus Academicis admirationis id signum est, vbi dicitur: *Hortensius autem vehementer admirans, quod quidem perpetuo Lucullo loquente fecerat, vt etiam manus sæpe tolleret: nec mirum, nam nunquam arbitror contra Academiam dictum esse subtilius*. Peruulgatum vero est Catullianum illud in hanc sententiam: *Admirans ait, hac manusque tollens, Dî boni, & quæ sequuntur*.

Deoscultatio pro Veneratione, eaque ab Hispanis vulgo introducta. Sueton. in Aug. c. 91.

CONSENSVS. CAP. XXIII.

IN militaribus vero allocutionibus sublata manus, consensus & approbationis hieroglyphicum est. Vnde totiens apud Xenophontem, si quod propositum esset, scitum facere se profiterentur, manus tollere iubebantur. Sedenim, hoc ritu Hebræorum prius institutum fuit, quod plerisque locis habetur, & Aaron Leuitico, tollens manum, populo bene precatus est. Ita nobis quoque faciendum imperauit Paulus: *Orate*, inquit, *in omni loco at tollentes puras manus*. Et Tertullianus, vbi de oratione pro salute Imperatoris agit: *Illuc sufficientes (ait) Christiani, manibus expansis, quia innocuis: capite nudo quia non erubescimus: denique sine monitore, quia de pectore oramus, & quæ sequuntur in hanc sententiam*.

Sublata manus, quid.

FOEDVS. CAP. XXIV.

SED neque Pythagoricum illud prætereundum, *μη παντὶ ἐμὲ κάλειν δεξιάν*, non vnique dexteram porrigendam, quippe non temere esse quempiam in amicitia familiaritatisque foedus admittendum. Citat hoc symbolum in hanc sententiam Plutarchus eo commentario, quod de multorum amicitia conscripsit, & Solonis dictum illud in primis fertur, *φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, ἔς δ' ἂν κέκτησαι, μὴ ἀποδοκιμαῖε*, *Amicos ne cito compares; quos autem acqviseris, ne reijcias, contemnasve*. Mox vero adhuc est nostri Præsulibus, in admittendis in clientelam amicis manum porrigere exosculandam, quod firmum quasi foederis & conciliationis signum habetur. Obserues etiam apud Ammianum, rerum gestarum lib. I supra x x. Nebridium, qui contra Constantium vnus omnium iurare noluerat, metu militum, qui ferrum in hominem strinxerant, ad Iulianum profugisse, suppliciterque orasse, vt timoris leuand causa ei dexteram porrigeret. Cui Iulianus: *Ecquid, ait, præcipuum amicis seruabitur, si tu dexteram attingis meam?* Plutarchus in Catone Uticensi morem tangit osculandi manus Imperatoris apud Romanos, neque id quidem omnibus, sed paucis admodum honoris gratia concessum. Vnde etiam in Diuinis literis legitur: *Tua dextera me suscepit*, quod ita interpretantur Theologi: *Mos eorum est, qui open alicui sint allaturi, dexteram porrigere, in qua & vis, & aptitudo, agilitasque magis promptuaria, quam in laua*. Et Psal. LXXIII. *Tenuisti manum dexteram meam: id est, optimi Assertoris instar manum meam apprehendisti, meque de terra & seruitute Babylonica eduxisti*. Alij sic exponunt, vt per dexteram manum à Deo tentam meliora ac laudabiliora opera intelligatur, quæ benigno Deus animo susceperit. In sacrificijs demum manuum impositio nunc benedictionem ministrabat, nunc peccatorum remissionem, nunc sancti Spiritus aduentum, nunc expiationes, quas solo percipimus intellectu, ait Hefychius.

Manuum ad inuicem porrectio & deoscultatio. Relatum à Diog. Laertio, ex Apollodoro, in Solone.

Manuum impositio nis effectus.

FIDES. CAP. XXV.

QUIA vero fides in foederibus primum expetitur, Numa Romanorum Rex constituit, vt manuum quæ fidei sacra facerent, ad digitos vsque inuoluerentur, quod fidei tutandæ indicium esset: cuius præcipue sedem in dextera esse docuit: vel, vt arcana in abdito habeantur. Porro fidem in manibus Arabes adeo colebant, vt foedus nunquam facerent, nisi sanguine ex vola iuxta maiores digitum eorum

orum, qui fœdus inirent, lapide quodam eliso, intinctoque inde flocco ac lapidibus septem, qui fo-
rent in hunc usum comparati, illitis, suis interim Oratal & Alilat numinibus vnicis inuocatis. Agno-
scit & Maro fidem per dexteram significari, quare Dido apud eum exclamat:

Æneid. l. 4.

— *En dextra, fidesque*

Quem secum patrios aiunt portare Penates.

Æneid. l. 3.

Atque hoc est, quod Achemenidi Anchises,

Dat dextram, atque animum presenti pignore firmat.

Velamen vero illud, quo Fidei simulacrum, vel manus ipsæ obtegerentur, album fuisse constat. Vn-
de Maro *Canam fidem* appellauit, vt nonnullorum est opinio, quam uis & literatissimi viri sunt, qui ca-
nam ideo fidem à Virgilio dictam putant, quod primum omnium templum Fidei fuerit à Roma
Æneæ filia conditum, vt in fragmantis Pompeij, diuino illo numine rerum opifrice iam tum Romanæ

Fides cur

cana dicta

sit.

originis initio, quod futurum olim erat, præmonstrante: vt quod imperium ibi sine fine perman-
sum parabatur, fundamentum pietatis in fide iecisse tot ante seculis constaret. Horatius tamen vela-
mentis albi mentionem facit, vbi dicit: *Et alborara fides colit velata panno.* Id enim ad sinceritatem, quæ
requiritur in fide, indicandam excogitatum: à fide enim fucus omnis abesse debet, neque vllò subter-
ugij colore candor eius violari. Quapropter iuste magnanimiterque Romani fidem hostibus etiam
seruandam rati, Cannensi clade accepta, cum Hannibal, quibusdā captiuus redimendi se potestatem
iecisset, fide ab eis accepta redeundi, nisi res confici posset, ea quam proposuerat conditione, dolose illi
ninus diei iter progressi, simulato negotio in castra hostica redierant: unde quasi sacramēto soluti, tan-
quam liberi essent, securi confidentesque Romani se contulerunt. Indignatus Hannibal, cum eos si-
bi dedici postularēt, ipse etiam S. P. Q. R. factum ægerrime tulerunt, neque vllis ciuium suorum pre-
ibus aut lachrymis vinci potuerunt, quin publice ad Hannibalem remitterentur. Sed quid vetustio-
rum male praeuq; facta conquirimus, si recentioribus seculis dolosa huiusmodi fide deceptum Adel-
bertum Bambergæ Regulum legimus, turpi nostrorum principum ignominia, quem Atto Magun-
iæ Archiepiscopus blanditijs pellectum, ad Ludouicum Regem capitalem eius hostem attraxit, iu-
ramento pollicitus se procuraturum, vt quemadmodum eum saluum de munitissimo, vbi erat, loco
ducebat, incolumem idemtide m reduceret. Cum itaque paulum extra portas prodixisset, Atto con-
iectis in Solem oculis, iter longum & horam iam tardam causatus, satius fore dixit redire, commodum
t corpus aliquo cibo curarent, itineris lassitudinem ita leuaturi. Cui Adelbertus, nihil suspicatus ma-
non difficulter assensit. Reuersi igitur, sumptoque ientaculo, dant se iterum in viam, ac simulatque
Ludouici conspectu constitere, Adelbertus in manus Regis deditur: quo proditionis Attonem au-
acter incusante, iuramento, inquit Atto, tunc plane satisfactum, cum te impransum eductum, intro
tpranderes reduxi. Sed hæc improba barbari hominis facta prætereamus, & ad fidem reuersi, haberi
am dicamus in Hadriani numo quodam, laua tenentem orbem planum, id nonnulli speculum esse
ontendunt: nam id quoque significatum habet fidei, additaque est erecta columella, ob fidei quippe
um rectitudinem, tum firmitatem. Multo vero manifestius duæ manus iunctæ, fidei sunt hierogly-
hicum: quod in plerisque numis antiquorum obserues, in inscriptionibus etiam additis, modo FIDES
XERCITIVM, modo FIDES ROMANORVM. Sed huiusmodi manus iunctæ ad alia etiam extendun-
ur significata.

Carm. lib. 1.

od. 35.

Hadriani

numus.

FELICITAS. CAP. XXVI.

QVANDO QUIDEM alicubi simulachra duo dexterarum iungentia felicitatis hieroglyphica sunt,
caduceo præsertim apposito: rebus enim pacifice compositis, congruum est publicam priua-
amque subsequi tranquillitatem. In Hadriani numo tenet ipsa dea caduceum manu vna, altera Im-
peratorem apprehendit: inscriptio est, FELICIT. AVGVSTI. Vbi vero idem Imp. g. nibus quendam
ocumbentem subleuare videtur, quid sibi velint iunctæ dexteræ declarat inscriptio, RESTITVTORI
ALLIÆ. Quod vero superius dexteram salutationis signum esse diximus, in numo qui TRAIANVS
ADRIANVS inscribitur: Imperatorem ipsum videas dexteram Dei sedentis dexteræ iungentem,
am in inscriptione sub basi posita, ADVENTVS AVG.

Traiani

Adriani

numus.

I N D E X. C A P. X X V I I

*Iudicium
et Princi-
pum sta-
tue.*

SED & abscissæ manus ipsæ hieroglyphicum suum habuerè, quod minime fuit prætercundum. Spectari enim solitas Thebis iudicum statuas absque manibus, Plutarchus ait: & eam quæ Principem referret auersis esse oculis, ut iustitiam & à donis alienam esse debere, & nulla mulceri facundia oportere significarent. Nam Stratoclem & Dromoclidem quis iniquo animo non ferat, quorum sermo omnis cum de Reipublicæ negotio aliquo capeffendo, deque tribunalibus colloquerentur, erat, ut se inuicem ad auream incessem inuitarent?

D E I V I S, C A P. X X V I I I

SANE Ianum, de quo plura alibi, veteres bicipitem, sed absque manibus & pedibus effingebant, Squadrato lapide ab exili basi in latum exurgente. Indicabat id Dei vim, cui, neque pedibus, neque manibus opus est, ad ea, quæ iusserit efficienda: utpote qui nutu solo totum potest mundum tremefacere, &, ut apud Poetam, dicto citius tumida æquora placare. De statua vero Iani, quæ numerum C C C L X V. dierum digitorum gestu indicaret, suo loco dicetur.

P R O V E N T V S. C A P. X X I X.

*Artem. 1. 3.
cap. 45.*

QUAMVIS vero ita veteres iustitiam informarint, apud Coniectores tamen reperias virum agendis causis nobilem, iudiciaque & leges fama optima consecrantem, qui plures se habere manus somniauerit, prospera expectare, quod id portendat & clientum, & amicorum, atque etiam pecuniarum prouentum exuberantem.

V I N C V L A. C A P. X X X.

Artem. ibi.

IMPERITIS tamen, maleficis & sceleratis hominibus, id somnij vincula minitatur, multas scilicet manus ad eorum coercitionem expediti. Sed quoniam incidimus in prouentum, succurrit id Psalmo C X V I I. *Labores manuum tuarum comedes*, apud Græcos τῶν καρπῶν scriptum esse, quare l. ne periri quidam, *Fructuum* potius, quam *Manuum* reddiderit: καρπὸς enim, tametsi non quidem manum, non palmam, sed iuncturam palmæ cum brachio significat, ut apud Homerum legas Venereæ à Diomede vulneratam ὄν καρπῶ, vbi non pars pro toto, sed locus lethalis, & conuulsioni obuius de industria designatur, ad criminis atrocitatem augendam: pro *Fructu* tamen passim ponitur, & multa inde in huiusmodi significatum vocabula. Erit itaque sensus, fructibus suis vescetur is, qui timet Dominum, nec, Impius hæc tam culta noualia miles habebit.

*Nempe
iunctura
manuum
cum cubito
ex Arist. l. 1.
de partib.
animal.*

*Virgil. in
Buc. Ed. I.*

S P E S I R R I T A. C A P. X X X I.

INVENIAS & operum inefficaciam per præcisas manus significari, quæ vanas nonnunquam irritasque cogitationes, spesque hominum inanes indicant: quod ita scilicet opus ad finem, qui fuerat institutus, perducere minime possit: Et Mathematici nullius utilitatis & haudquaquam frugi hominem in lucem edi sub X V I I. Geminorum gradu ostendere cum vellent, hominem eo loco vtraque manu mutilum pingunt, atque eum ignauiter consistentem,

M I N I S T E R I V M. C A P. X X X I I.

*Dagonis
manus ab-
scissa.*

1. Sam. c. 5.

SED longe alia de causa Mycerinus Egyptiorum Rex, viginti colossos ancillarum circa filiz cadauer circumstantium, truncis manibus, iisque humi ante pedes iacentibus erexerat: ijs enim vxo manus absciderat, quod adulterij tam nefarij ministræ fuissent: vti scilicet pater sceleratissimo exemplo complexu filiz abuteretur. Quod vero in Diuinis literis primo Regum habetur, vbi Arcam Domini Palæstini prædam abduxerant, & in Dagonis idoli sui templo posuerant, mane repertus Dagon prolapsus fractusque, abscissis manibus: interpretes loco hoc, abscissis manibus, intelligunt for-

tunc præmonstratum, vt cum Domini nostri doctrina ad gentes peruenisset, idolorum manus abscinderentur, hoc est, præstigiarum quibus mortales omnes eludebant, desiturae essent, neq; vlla viterius decipiendi potestas daemionibus relinqueretur. In huiusmodi fere significatum Leuitico legas, vbi de victimis agitur: *Si non poterit manus eius inuenire, hoc est, si propter egestatem emere non poterit, si pretium erogare nequiverit.* Alioqui, sferatæ, attrita, veltiam abscissa manus neque non pedes, actiones indicat deprauatas: studiosum quippe hominem, eorum tantum, quæ vel ab auaritiæ, vel superbiæ spiritu suggeruntur. Quare Dauid ita deprecatur: *Non veniat mihi pes superbia, & manus peccatoris non moueat me,* diripientis scilicet aut violentis: superbi enim hoc est, auari illud. Eodem & brachia significato accipiuntur. Nam vbi Psalm. 26. delinquentis hominis brachia conteri legitur, impurorum hominum brachia debilitata significari ait Origenes: quando quidem ad nullum misericordiæ, aut beneficentiæ opus exerceantur. Nam manus & brachium, inquit is, operis est indicium. Sed eo loco Euthymius adinperperam agendi authoritatem, viresque confringi interpretatur.

Leuit. c. 22.

Artem. lib. 1. c. 45.

A V A R I T I A. CAP. XXXIII.

SVNT tamen qui hoc ad auaritiã pertinere censeant, interpretamentumq; huiusmodi ex Theocritiano carmine mutuentur, *venhenta d' upò neg séon, pas d' upò nóltis cháges éχων,* & quæ sequuntur in hanc sententiam. Neq; desunt qui manum tantum sinistram digitis compressis pro tenacitate & auaritia pingant: nam & coniectores læuam lucri, & augendæ rei signum ponunt, quippe quæ ad custodiendum magis idonea sit, vtpote scgnior, & tenacitati accommodatior. Ad hoc facit quod Diogenes, vt nonnulli tradunt, dicere solebat, non esse tradendas amicis manus complicatas: quod interpretantur benignitatem addendam comitati. Auaritiã & ille gestus in manu significat, cum exportata capedunculam assimilat, quo gestu Philemonis Romæ signum vidi, cum in altera volumine complicatum haberet, idque tenaciter restrictum, vt qui pretium sibi deposceret, non nisi eo numerato lorum exhibiturus. Ferunt enim eum Comœdiarum scriptorem, ære graui solitum lucubrationes suas enundare. Inscriptio sane erat ΦΙΛΗΜΩΝ. Apud Aristophanem iocus & Concionatricibus, vbi idolus deos exemplo ponit, quibus cum supplicamus boni alicuius gratia, stare eos supinam manum corrigentes, non vt quid dent, sed aliquid accipiant. Hinc quoq; Atheniensium in aucupandis lucris iuditas dicitario carpitur, *át τινός ύπέχει τίνυ χείρεσ ύ άτρούσανων,* manum etiam dum moritur Atheniensis rrigit.

Aristophanis iocus.

S E R M O. CAP. XXXIV.

DOCTO autem orationem vnamquamq; tradit ex manu significari, quamuis alio loco prensam manu linguã facere dixerimus. Ea tamen differentia habetur: quod spes illa non orationem tantum, sed eloquentiam indicabit. Manus vero vnumquemq; sermonem per se ipsa significat quod vna cum sermone manuum etiam motum expectimus. ait Artemidorus: histriones enim vel celebres inuenias iocosi redargutos, quod gestu manuum aliquando peccassent, de quo alibi. Contra vero erant Hermea signa quadrata sine manibus & brachiis, solo quippe insignita capite, quæ præcipue apud Athenienses, sed in quorum medio vira etiam adsculpebantur. Sermonis hæc erant indicia, vt in iudicandis etiam ostensum, Mercurij quippe ipsius vim ostendebant. Nam is & Cyllenius ideo vocatur, quod *υδύς* Græci vocant eos, qui sine manibus sunt. Ostendit vero hoc, sermonem suapte vi polle, & sine manibus omnia conficere. Cur vero signa illa quadrata fierent, in quadrata iuguris dictum. Senim cum Aristotelis duplicem sermonis ponat intellectum, vnum scilicet primæ intentionis, alteram secundæ, vt nostri interpretantur, sermonem illum qui per Hermea figuratur virilibus arrectis, primæ dixerim intentionis quasi mente conceptum: secundæ vero, qui per manus significatur: is enim per vo. is instrumenta expressis, opus quoddammodo conficere videtur. Hæc vero sermo plurimum

Artem. lib. 1. c. 45. Hermea signa.

apud eruditos aut per Dialecticam in angustias intruditur, aut per Eloquentiam in latiores campos explicatur: vnde Zeno Stoicæ disciplinæ princeps commentus est. per manum vtrumque diuerso gestu porrectam significare, quod quidem inuentum cum manifestum sit hieroglyphicum, minime fuerat dissimulandum.

DIALECTICA. CAP. XXXV.

DIALECTICAM enim ostendere cum vellet, manum pingere solitus est digitis in pugnum compressis, angustias hinc scilicet & argumentorum breuitatem, quibus illa cohibetur, ostendens, quod simplex vniuscuiusque rei qualitas tribus plurimum propositionibus comprehendatur, axiomate, assumpto, & illatione, vel partibus his etiam breuioribus.

ELOQUENTIA. CAP. XXXVI.

Lib. 12.
Gestus con-
cionato-
rum Pon-
tificiorum.

ELOQUENTIA vero late diffusa patenti decurrens planitie, quaque liberit peruagata, per ductos digitos dilatataque manum ab eodem exponebatur. Reprehendit sane Quintilianus eos, qui orantes vlla in causa manum sub pallio continent, quasi res ignauiter agatur: nostri tamen instituti est, cum apud Pontifices inter sacra sermonem habemus, manus intra pallium cohibere, frugaliq; tantum pronuntiatione uti. Quoniam vero Theologi finiunt aliud orare esse, aliud adorare status ad cultum, manus ita surrectæ ad adorationem facere videbuntur.

PRECES. CAP. XXXVII.

IN Hetruscis quoque institutis hoc gestu manuum ad preces utebantur, neque non in deuouendi ciuitatibus, euocandisque dijs: cumque Iouem dicebant, manus ad cælum sustollebant, ut eo etiam loco apud Virgilium est:

Aeneid. l. 4.

M. Ica Iouem manibus supplex orasse supinis.

Sane, quod ad hanc rem facit, Polemonem sophistam legimus in Olympicis ludis, qui Smyrnæ olim celebrabantur, inepti cuiusdam actoris solæcismum manu factum reprehendisse, cum in exclamatione, ὦ ζεῦ, manus ad terram protendisset. Cum vero ὦ γὰ pronuntiaret, faciem ad cælum erexisset. Sed quantum ad Iouem pertinet, eundem morem vetustissimo ritu apud nostræ pictatis Pontifices obseruari videmus, quotiens enim vel DEVM, vel DOMINVM enunciant, gentem sanctam boni verbis expiaturi, prosperaque & felicia mortalibus precaturi, manus sub eam locutionem supinas in cælum tollunt. Quinetiam ὀργάζειν, quod sacrificare est, etymologi Grammatici nonnulli dicuntur putant, quod qui sacrificant, precantur ve Deos, ὀρέγασαι τὰς χεῖρας, manus quippe protendunt. In numo Gordiani Pij simulacrum est, quod passas hinc inde manus ad cælum tollit, cum inscriptione ad rem accommodata, PIETAS AVGVST. Illud addam, antiquum precandi modum noctu studio Pindarum posuisse, Olympijs, ode secunda, apud quem, νικτὸς ὑπ᾿ ἄβελου, ob hanc causam inscribitur.

*Gordiani
numus.*

DE PEDIBVS.

CAP. XXXVIII.

HÆC quidem manu super memini, Manarde, tibi differuisse: sed quoniam Caprillis velle se pedibus audire similia dictitabat, quæ super his à me tunc dicta fuerunt, visum est subiungere

IRRITVM. CAP. XXXIX.

*Hæc, & se-
quentia
sumpta ab
Eras. Chil.
1. cent. 5.
prou. 100.*

FIERI minime posse aliquid, aut inconstans irritum ve futurum, quod cœptum actum ve fuisset ostendere si vellent Ægyptij sacerdotes, pedes in aquæ superficie in ambulantes pro hieroglyphico faciebant. Nemo enim est qui nesciat, nulla id humana ope ingeniove fieri posse: nihil enim magis irritum cedit, quam si qui plantas super aquæ superficiem firmare sibi persuaserit. Ad hoc respectu Cicero, cum libro Officiorum tertio, fluxas, labiles & inconstantes Epicuri rationes esse differet, quippe quæ minus in solido consistant, quod aqua hærent, ut aiunt. Sunt qui elocutionem hanc, hac causa mihi aqua hæret, rem nondum peractam significare contendant, dubiumque aliquod sup-

esse, quod nondum fuerit explicatum, aut sibi re super adhuc dicendum esse, sumpto à clepsydris, in quibus aqua, temporis dati index, per tot horas stillatura statuebatur argumento. Et hoc esse quod ad Q. Fr. Cicero ita scribit alterius libri epistola v. *Quod idibus & postridie fuerat dictum de agro Campano, non est actum, in hac causa mihi aqua haeret.* Vbi tamen damnat Epicurum, cum Ægyptiorum hieroglyphico videtur conuenire: utpote qui argumentorum eius infirmitatem omnino redarguit. Nam ingrediendi vniciue anime, ut palam est, solo opus est, diceret Aristoteles, cui firmiter innitatur: id utem homini, utpote grauiori animali, neque in aere, neque in aqua conceditur, & ea de causa pedes iam habent nuncupationem, quod τὸ πῆδον, id est, solum sibi deposcunt.

Aqua haeret, quid. Nempe secundum.

VACILLATIO. CAP. XL.

CVM Ægyptiaco consentit hieroglyphico quod Psalm. LXXIII. legitur, *Mei pene moti sunt pedes.* Græca lectio habet ἐσαλεύθησαν, quippe *vacillarunt*, siue potius *fluctuarunt*: maris enim turbatio, uictuumque commotio, σάλλειν. Hic vero *Pedes* pro *Cogitatione* ponuntur, quæ scilicet animi nostri firmitatem pedum instar regit, & sustinet. Pene igitur, inquit, cogitatione peruersus, ac pene lapsus sum, ut crederem Deo nullam inesse prouidentiam, incertoque casu mortalia defluere, aut quid huiusmodi. Ita ibi legitur Psal. XXXVIII. ἐν τῷ σαλεύσει πόντος μου, ubi si verbi maritimi & fluctuans ratio est habenda, Latine dicemus, *Cum fluctuare cœpissent pedes mei.*

FUNDAMENTVM. CAP. XLI.

CONTRA vero pedes in solido constituti, iactum ostendunt fundamentum. Hinc apud Iurifconsultos legas, *Ponere pedem*, pro *Fundamentum iacere*. Hinc illud apud Tullium De Finibus I v. *Quid enim? sapientia ubi pedem poneret non habebat sublatis officijs omnibus.* Alibi, *Pedem ponere*, significat *occupare*. In Deo autem pedes virtutis eius firmitatem ostendunt, & solidi fundamenti stabilitatem, Isaiâ dicente: cap. 66. *Cælum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum.* Alibi pedes Dei, hieroglyphice accepti, humanitas Christi est: nam sicut caput Pater, ita pedes Filius, ita eo quod terreno mixtus est, diuinitate ipsa inferior est. Quod vero scriptum est Deuteronomio: *Qui appropinquant pedibus eius, de doctrina illius aliquid assequuntur*, sunt qui ex mysticis hisce pedibus abeundos intelligant sanctos interpretes, & qui diuinam prædicant sapientiam. At quod Psal. 73. & 122. stantes pedes hieroglyphice ponuntur, mentis atque fidei stabilitatem significant. Nam contra de malefidis Prophetæ *Cur claudicatis utroque pede?* Et Psalmographus Psal. 17. *Claudicauerunt aberrantes à semita.* Porro vitus pes, aut mutilus, aut intortus, in Diuinis literis hominem significat, qui à recta diuinæ institutionis semita declinat: quandoquidem *Pedes* pro *Actionum*, ut dictum est, progressu sæpe ponuntur, Theologique omnes hunc vitæ nostræ cursum viam appellare consueuerunt, de qua Dauid Psal. 119. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini*, hoc est, qui dum hanc viuunt vitam, ea faciunt cælex Domini præcipit atque mandat.

Et possidere hinc in D. & C. Possessio pedis positio dicta. Pedes in Deo, quid. Deut. c. 33. l. Reg. 18.

PURIFICATOR. CAP. XLII.

VI vero pedes altius in aquam mersos effinxissent, purificatorem significabant. Nam & alibi aqua & ignis in defæcationis significatum accipiuntur, quod rebus his labes omnis eluatur & eximitur. Hic vero de ijs sermo est, quæ læui sint macula contaminata, quibus vnda satis superque sit ad abluendum. Apud Horum legas fullonem hic significari, quod tantundem est: nam id est fullonis officium, ut res depurget, & manditiem vestibus inducat. Alij commenti sunt γερφῆα pro γναφῆα ad Horum legere, ut scribam ex hac pictura commentarentur: propterea quod hoc à Mercurij similitudine descriptum apud Horum vulgatum legerant: sed non animaduertent eo loco non ἐγερφῆα, sed ἐργαλεγι, quod exponi debet, ab operæ videlicet similitudine, ut scilicet gestus ille describeretur, figurareturque, qui fullonis est vestimenta pedibus in aqua pressantis.

Fullonis officium.

DIVES AVARVS. CAP. XLIII.

TANTALI vero species in aquam demersi, ramis fructiferis ad frontem vsque, & ob oculos dependentibus, quos frustra carpere, & hanc haurire irritò conetur euentu, quamam meliori demersus.

Tantalus in aquam demersus.

succumbere deprehendatur, vt inde sibi exitium parat. Nam & Orpheus principem libidinis locum ait, sed idem mystice, vti suus est mos. In cœna Domini discipulorum lauantur pedes, vt scilicet ablutis animorum sordibus, ad Eucharistiæ donum mundi nitidique procederent. In Iacobi & Esau partu philosophatur Philon, firmissimæque mentis, quippe optimi luctatoris, esse opus ait tenere calcaneum: nam id animum indicat, qui vitio dominetur. Calcaneum enim, vt alibi sæpe, in firmitate vitiosæque naturæ indicium est.

FINIS. CAP. XLVIII.

EST etiam pes absoluti operis indicium: ad calcem enim dicimus, cum ad finem peruentum esse vel operis, vel negotij, volumus indicare. Et Adamantius, vt alibi dictum nouissimum in Deo obis incognitum esse, apud Esaiam ostendi eo argumento dicit, quod Seraphin duo alis inferioribus Dei pedes obtegebant.

INIQUITAS. CAP. XLIX.

ANGVINEOS alibi diximus Gigantum pedes effingi, cruraque obtorta, & quodammodo deluxata, propterea quod tota aberrant via, qui cœlo bellum inferre parant. Pedes igitur ita male facti, iniquorum operum indicia sunt. Nam vt recti pedes quatuor animalium in Diuinis literis, sicut Ezechielem memorantur, ob eorum quæ in Euangelij habentur veritatem, ita retorti pedes de raui dicitur ingenijs atque malicis: non enim recte pedes dirigunt, diceret Ambrosius, qui postquam semel in viam rediere, ad scelera mox & iniquitatem reuertuntur, & tamquam Sus lota prius quoque tempore repetuat luti volutabrum, & vt Lucretius ait,

Insatiabiliter toti voluuntur ibidem.

ane apud Psalmographum, impiorum ambulationes obtortas esse, ambagibusque circumactas, inuenies. *Psalm. 125.*

AGGRESSIO. CAP. L.

IN status vero pes læuus ante porrectus, aggressionis indicium est, quo ita firmato, gestum aiunt ad inuadendum aptum: quod dexteri pedis agilitas ictum, quo quouersum quis incubuerit, iuuet. Sinister enim sua quadam peculiari tarditate, totius est veluti corporis firmamentum, ac quasi centrum, circa quod alterius pedis alacritas & promptitudo versetur exerceaturque, & quasi rotæ curuata axi per radios innixa circumagatur, parti vnicuique laboranti opem allatura: quod non ignorauit Varro noster, vbi libro x. Lucagus Æneam ferire parat: proiecto nam pede læuo aptat se pugnae. Hoc etiam in numis, vbi Martis vltoris inscriptio est, sæpe comperias: nam & Philosophi consentiunt, motum à dextris partibus oriri. Atque ego Romæ in Mediceis ædibus pulcherrimi operis statuam obtinui, quæ speciem hanc in aliquem inuadendi, læuo proiecto pede, præ se ferebat. Militaris præsertim disciplinae Magistri commonent, si missilibus agatur, sinistros pedes ante haberi à peditibus: ita vim vibrandis spiculis vehementiorem esse ictum. At si res, inquit, agatur gladio, dexter pes proferendus, vt propinquior dextera sit ad vulnus inferendum. Sed utcumque illi, apud Maronem tamen eodem ipso congressu, quem paulo ante dicebamus, *strictum rotat acer Lucagus enses.*

REGRESSVS. CAP. LI.

NON ierim tamen inficias, regressum dextero porrecto pede figurari: quia qui loco se moueat, necesse habeat à dextero pede motum auspicari. Ita signari videas numos FORTVNÆ RECI CUSOS,

IGNAVIA, VEL REQUIES,

CAP. LII.

TI quoniam gestus ab histrionibus in primis obseruabantur, inde factum, vt hieroglyphica nonnulla inde desumpta sint, quale illud pro otio & desidia, pedem supra pedem statuere, qui gestus pedum, reliquos sepulcrorum imaginibus, sed pro quiete habetur. Sane Aristophanes cum otiantem medicandumque Euripidem describeret Acharanibus, famulus eius interrogante Dicæopoli an intus

esset Euripides, respondit: Ipse intus pede supra pedem posito tragœdiam meditat. Et Pluto, Mercurius Nunc autem esuriens pede supra pedem posito alium requiesco.

DE CALCANE O.

CAP. LIIL.

CALCANEVM, quamuis sit pedis pars, à pede tamen, quantum ad hieroglyphica pertinet, se- paratur.

SENTENTIA PRÆPOSTERA.

CAP. LIV.

CALCANEVM quidam hieroglyphice accipere videntur pro infirma, falsa, atque præpostera Cilla ratione, qua nos vitia nostra excusamus, & nimium plus æquo nosmetipsi nobis indulgemus. Vnde Deus Genesi ad Serpentem, qui voluptatis est signum: *Homo ipse tuum obseruabis caput, & tu illius calcaneum*, imbecillitatem scilicet mentis, quæ facile seducatur, & quicquid adlibuerit sibi permittat. Siue, vt alibi diximus ex Philone, calcaneum ea pars animæ est, quæ terrenæ adhærescit naturæ, in sensum, voluptatesque prona & labilis. Ideoque Assertor noster discipulorum pedes lauiffe dicitur, vt signum esset, dilutum esse maledictum illud calcanei, quod ab ipso rerum primordio Serpentis moribus patebat aditus. Nam alibi dictum inuenias, *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super Serpentes & Scorpiones*, in hanc sententiam.

TERMINVS. CAP. LV.

INTERDV M accipitur pro Actionis termino, sumpto à saltatorum more, in quorum saltu extre- ma pars vestigij, quam calcaneum presserit, signatur. hinc Psalmo: *Ipsi calcaneum meum obseruabam* quod proxime accedit ad id, quod inquit Ouidius:

— Sed scilicet vltima semper
Expectanda dies homini est, dicitur, beatus
Ante obitum nemo, supremaq; funera debet.

Ac pro me- & sine, ut supra, & à calce ad carceres, & extra calcem, ex Ammiano lib. 12. Latinus quoque sermo Calcem accipit pro Termino. Sic videt Cicero calcem, ad quem decursus est: ad calcem peruenire, & similia passim habentur.

DE GENIBVS.

CAP. LVI.

ADDAM & Genua, sine quorum auxilio parum aut nihil agerent pedes, alterius sic altera pos- opem res, & coniurat amice.

IMPEDIMENTVM. CAP. LVII.

EST in his quoque significatum impedimenti, si poplites alternis genibus impositi figurarentur, qui quidem gestus nullo magico susurro simpliciter inter veneficia recensetur: eo enim partus detineri, & omnem actum impediri maiorum religio, decretis etiam inhibi- torijs, vt perhibet Plinius, testata est.

MISERICORDIA.

CAP. LVIII.

CÆTERVM genu misericordiæ sedem esse, antiqua Omnis superstitio confitetur, vt memoriæ auris, ir- risionis nasus habetur: quamuis Thebanus Crates reli- gionem eam, vti reliqua facere solebat, eluserit. Nam cum pro quodam Gymnasij principem ip-

Icona The- bani Cra- tesis.

Meminit D. Laer. in suis vita.

licaret, procumbens coxam illius pro genibus attingit, principeque præ fastu indignante: *Quid, inquit, annon hæc tua sunt, aque ac genua?* Apud Ciceronem legas oratione post reditum, vbi L. Pisonem cerbissime compellat: *Tu meum generum, propinquum tuum, tu affinem tuam, filiam meam, superbissimis & crudelissimis vobis à genibus tuis repulisti.* Iam vero illa, *Ad pedes iacere, & accidere ad pedes,* eodem significato notissima sunt.

HUMILITAS. CAP. LIX.

DEPOSITVM genu humilitatis & superiorem agnoscentis indicium esse, nulli non innotuit. Hinc pud Horatium:

*Ius, imperiumq; Phraates
Casaris accepit genibus minor.*

in Diuinis literis: Reliqua mihi sunt septem millia virorum, qui ante Balaam genua non curauerunt. & alibi: Flecto genua cordis mei, & huiusmodi pteraque, id vno verbo dicitur occidere: atque ita etiam nostri Psalmos 72. Septuaginta reddidere: Coram illo procident Aethiopes. Multo vero plus procumbere, & Terram lingere, vt ibidem: Inimici eius terram lingent.

*Epist. lib. 5.
epist. 12.*

1. Reg. 19.

Ephes. 3.

PROCLIVIS AD VITIA.

CAP. LX.

NEQUE negarim alicubi de cetero genua esse hieroglyphicum ad terram, hoc est, ad vitia declinantium, & humanæ sedentium fragilitati, impurisque affectibus inseruientium: aduersus uos nisi steterimus, nullam ex hoste victoriam sperare possumus.

LEVATI PARIENTIVM LABORES.

CAP. LXI.

VISEBANTVR olim in Capitolio ante Mineræ cellam signa tria Nixidia nuncupata, quæ genibus nitebantur: sed ea de causa ita dicta, quod parientium nixibus præsiderent, quod eo lentius retulimus, quod vulgata exemplaria Festi corrupta sunt, in quibus scilicet pro Nixidia, Nōij dij scriptum inuenias. Sunt qui signa hæc Antiocho Rege Syriæ superato, à M. Attilio subtracta prodiderint, ab eoque Romam apportata: alij capta Corintho aduecta, quæ ibi mensæ subiecta fuerint. Sed iam de manu, deque pedibus & genu, hæc dicta sufficiant. Videor enim mihi nullam, neque tui, neque publici commodi rationem habuisse: tui, quia Philosophum scio nolle desidibus & superacaneis lectionibus detineri, eaque tantum lectitare, quæ ad sanam doctrinam facere videantur. In publica vero commoda me peccasse vereor: quia dum de his detinui nugis, boni aliquid ad aliquis ægroci salutem excogitasses. Quicquid tamen in hoc erratum est, totum id tua culpa factum, qui Cicadæ, vt dicitur, veterum scabere non dubitasti.

*Nixidia
signa in
Capitolio
quid.*

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXXVI

DE DIGITIS ET MENSVRIS.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERVDITVM VIRVM FRANCISCVM,
ROBORTELLVM, IN ACADEMIA
Patauina Bonarum literarum publicum
Professorem.

QVM nuper scripta tua omnifaria doctrina plenissima, & vtriusq; lingua ornatissima, summa cum voluptate legerem: incidissemque in obseruationes eas, quas doctissimo viro Ioanni Sico inscripseras: duplici sum dolore affectus, ob amici memoriam, qui tam miserabiliter nobis ereptus est, noctu in habitatione sua clam trucidatus, deinde commentario eo amisso, quod amicitia nostra pignus paulo ante illi recognoscendum dederam, sed adhuc absque titulo: ita duplici hac iactura & amici, & libelli facta, summopere dolere cogor, quod potuisses doni eius haeres esse. Ne vero amplius hoc accideret, cepti ante omnia commentariis omni-

bus titulum inscribere, & cum magni nominis Philosopho Bernardino Tomitano de digitorum numeris libellum inscripisssem, superesse vidi alterum de digitorum mensuris, eumque ne amicos nimium obtunderem, tibi, Franciscæ Robortelle doctissime, commendavi: quæ cuius partem hanc præteriturus eram, quod ea parum suaui videbatur, verebarque ne imago fere eadem toties repetita, satiaret potius quam oblectaret. Partem tamen hanc omni iure tuam non modo legendam, verum etiam examinandam tibi commendabo, quod id in animum induxi meum, euenturum, vt quemadmodum ego doctrinam tuam mihi laudi fore persuadeo, tu quoque pro animi tui candore putes ad rem tuam facere, vt quicquid ego scribere sum aggressus, id tum tua, tum aliorum amicorum opera politius fiat. Vera enim necessitudinis ea lex est, vt amicorum existimationem non secus ac si eadem nobiscum inuehatyr nauis, nobiscum identidem & seruari, & omne periculum adire iudicemus.

De digito
commu-
niter.

DEBERANT quidem digiti in Manuum commentarium inferi, sed quoniam tam varia tamque multiplex est eorum materia, quam comprehenderunt, vt iidem ipsi vno nequiverint commentario coarctari: necesse fuit eorum argumenta diuidere, quorum alter liber circa numeros versaretur, cumque numeri quoque ipsi sua gerant hieroglyphica, separatim de numeris per digitorum gestulationem significatis, & quorumdam, etiam numerorum intellectu mystico, differendum fuit. Alter hic de digito communiter, ad mera pertinet hieroglyphica, Demum, quia digitus idem dimensionem præcipue significat, eamq; creat. addenda erunt dimensionum & species & significata, cum quæ peculiariter quisque sibi digitus comparauerit, ad calculum examinauerimus.

ALMVS SPIRITVS. CAP. I.

VT vero rem auspiciatius exordiamur, ad almam conuersi Spiritum, qui nos afflet, eum dicimus in Diuinis literis per digiti hieroglyphicum & intelligi, & nominari. Euangelio autem, omnium summo dubitatione, vt cum Assertor dicit: *Si in digito Dei eicio demonia, profecto venit in vos regnum Dei.* Quo loco D. Gregorius ex eo manifestum esse ait *Digitum* pro sancto Spiritu accipi: quod cum

Marcu

Marcus posuerit, Si in digito Dei, alius Euangelista dixerit, Si ego in Spiritu Dei. Porro in precibus, quas certo anni tempore almo huic Spiritui allegamus, *Dextera Dei digitum* cum appellamus. Præterea D. Hieronymus eo opusculo, cui de Diuinitatis essentia titulus est, digitum vnitatis numero, pro almo eo diuinoque Spiritu accipi debere profitetur, quo lex in duabus tabulis in monte Sina scripta fuerit: ipse enim, vt idem ait, scripsit, qui & dictauit. Match. 12.

PROPHETÆ CAP. II.

NV MERO vero multitudinis digiti sunt Prophetæ, per quos Spiritus idem almus libros Legis afflatu suo conscripsit: vnde Dauides, *Videbo cælos tuas, opera digitorum tuorum*, vbi per cælos ipsam Prophetarum incitationem accipiunt, qua correpti, admiranda tot oracula de diuinis humanisque rebus in posteros consparere: Sunt qui Psalmographum dicant ad historicum sensum simpliciter respexisse, per digitum tamen virtutem Dei exponant. Vnde Magi Pharaonis cum Moseos miraculis cederent, *Digitus Dei est*, dicebant: vbi pars pro toto, digitus pro manu: nam omnino manus, vt loco suo dictum, confecti operis hieroglyphicum est. In mundi vero totius fabrica, nihil cælo ipso admirabilius. Explicatio mystica cælorum. Psal. 8. Exod. 8.

MEDITATIO, VEL VLTIO. CAP. III.

QUOD si hominem digitos aut vngues suos commordentem pictum sculptumve inspexeris, scias eo gestu, alias quidem meditationem, profundumque ad ecstasim vsque cogitatum intelligendum: alias vero pœnitentiam facti, viciscendive minas. Illud significatum apud Persium & Horatium habes, quorum alter dicit:

Digitos commordens, quid-

*Nec pluteum cedit, nec demorsos se pit vngues: alter & in versa faciendo:
Sape caput scaberet, viuos & roderet vngues.
Vltimum apud Propertium habes:
Vngue meam morso sape querere fidem.
Ed hæc omnibus notissima præterimus.*

LASCIVA MOLLICIES. CAP. IV.

ASPICIES forte statuam saltatorio gestu positam, ritu barbarico adornatam, digitis supra caput veluti argutum aliquid crepitantibus, ea hieroglyphice lasciuas mollicies, & eneruatæ nequitæ delicias indicat. Et vno digito caput scalpere, delicatæ admodum molliciei signum est, quod Cn. Pompeio vitio datum, vsq; ad inimicorum publicum cauillum, ait Plutarchus: quo super gestu Iuuenalis etiam mordaciter iocatus, cum dixit: *Qui digito scalpunt vno caput*. Pluribus vero modis hæc in digitis mollicies notata gesticulatione, munditia nimia, ornatu gemmarum annulorumque sumptuoso, motuque ad mimicum copios accedente. Quare Chilonis Lacedæmonij dictum est, inter loquendum manum moueri non debere. Et Hebraico prouerbio dicitur, *Stultum digito*

Plutar. in vita Pompeij dictum nimirum de Caluo poetæ. Iuuen. Sat. 9: Iuuenalis. Chilonis & Hebraeorum cæsteria.

SOCIETAS. CAP. V.

LICET in duabus confertis manibus fidei foederumque hieroglyphicum locupletius habeatur, non est tamen illud dissimulandum, quod de pollicibus est à Cornelio Tacito traditum: morem nipppe fuisse Regibus quorundam barbarorum, quotiens in societatem coirent, applicare dexteras, mollicesque inter se vincire, nodoque perstringere, & vbi mox sanguis in artus extremos peruenisset,

leui vulnere cruorem eliciebant, atque inuicem lambebant: idque foedus arcanum, quasi mutuo cruore sacratum haberi solitum.

F V R I Æ O R E S T E Æ C A P. V I.

QVI vero digitus lapideus paruo olim tumulo superpositus erat, inter Megapolim & Messeniam, in regione Mania nuncupata, à quo quidem digito tumulo nomen fuit, non alia de causa erectus fertur, auctore Pausania, nisi quia Orestes furijs agitata vnus ipsemet sibi à manu digitum abroserit, remque eo monumento notare voluerit.

P A C I F I C A T I O. C A P. V I I.

SED quoniam ad pollicem reuerſi sumus, qui aliorum dux est & dominator, super eo quadam, quæ hieroglyphicum sapiunt, apponemus. Hic inter alia significata compositæ pacis hieroglyphicum apud Romanos habitus: eo quippe gestu, vt manui porrectæ subijceretur. Rem tangit Quintilianus Rhetor, vbi ait: *Qui gestus in statuſ pacificatorum esse solet, qui inclinato in humerum dextrum capite, brachio ab aure pratensio, manum inflexo pollice extendit*, quod perperam in codicibus aliquot impressis legitur, *infesto pollice*, quod nihil est. Atque hinc locus apud Papinium Sylua prima intelligitur, *Dextera vetat pugnas*, vbi de gestu hoc dubio procul accipiendum: de quo quia multa alij, rem ego breuiter substrinxi. Hunc gestum periti antiquitatum agnoscunt in Marci Aurelij statua, quæ nunc ante Lateranas ædes, ex ære, magnitudine colossa, equo insidens visitur: dexteram enim porrigit resupinam, & aliquantulum inclinatam, digitis disunctis, pollice deorsum verso.

F A V O R. C A P. V I I I.

FA V O R autem assensusque alienæ victoriæ præstitus: aut, cum aliquem strenue facientem laudare vellent, per sublatum pollicem exprimebatur. Hinc illud apud Horatium, epist. 18. lib. 1.

Fautor veroque tuum laudabit pollice ludum.

hoc est, *maxime tibi fauebit*. Quippe si pollicum alter satis est ad fauorem indicandum, vterque in eum gestum adhibitus quam maxime fauere profitebitur. Nam & qui certabant, cum succumbere se, & hosti victoriam cedere fatebantur, pollicem sustollebant. Vnde illa in victos apud Græcos imperitatio, *αἰρε δάκτυλον*, quod alio de more nostri *Herbam dare* dicere maluerunt. Nostro vero tempore cum vniuersa Italia, & tota etiam Europa alterutri ex duabus factionibus damnata sit, moris est, his pollicem, illis indicem attollere, si cui faueant factioni, attestari voluerint, idque vtinam studio non tam perditio fieret: non enim Italia omnis sibi met aduersaria, omnium hinc prædæ exposita, tot clades, direptiones, incendia, desolationesque suarum iam omnium vrbiū, tam continenti per tot annos bello pateretur, seque mox ob solam suorum pertinaciam, implacabileque diffidium, ruituram miserabiliter deploraret.

T R V C V L E N T I A. C A P. I X.

QUEM vero versum pollicem apud Iuuenalem, & aliquot alios legas, nihil habentem cum fauore simile, sciendum est id tyrannorum quorundam signum fuisse temporarium, vt eo scilicet tempore sicarij percussoresque in cædem trucidationemque populi debacchari inciperent, cum signum id versi pollicis ab Imperatore datum obseruassent. Qua de re, scholis omnibus nota, & mihi ad hieroglyphica pertinente, plura dicere non puto necessarium.

R O B V R. C A P. X.

ID potius referemus, robur validasque vires per pollicem significari, si surrigatur, quatuor reliqui ad volam appressis. Nam ea de causa *ἀντίχειρ*, à Græcis dicitur, quod pari cum reliqua tota manū robore contendat, alteriusque manus vice fungatur, vt Galenus interpretatur. Apud Latinos autem quo præcipue polleat, nomen habet: is enim dominatur in manu, nec in sinistra cessat, quamuis e tota sit ignaua, neque minus quam tota manus semper in officio est. Quin & veteres hunc præstar alijs intelligentes, Hallum eum appellabant, quod in reliquorum dorſa vnus omnium insiliret: aspersionem enim loco S litteræ politam nonnumquam ab antiquis inuenias, & vice versa, S pro F. Sed longe simplicius est hallum ab *αἰμα* vel *αἰμαρμα* deducere, id enim salire est.

INVUTILIS BELLO. CAP. XI.

HOMINEM bello inutilem ostendere qui volunt, manum abscisso pollice faciunt: digitus enim hic summotus, hominem actionibus & præsertim bello inutilem reddit. Ea; de causa legas graviter animaduersum in nonnullos, qui bellum detrectandi causa sponte sibi pollices amputassent, vt à Senatu in C. Voctienum, vel vt alibi legitur, Votienum: à Cæsare etiam Augusto in quendam equitem Rom. qui duobus filiis adolescentibus causa detrectandi sacramenti pollices amputauerat. Marcellinus cum Gallos militiæ semper obuios & expositos ostendere conetur, nostram vero ignauiam (quod Græcanici vir ingenij libenter admodum facit) incesse, reprehensioniq; obiectare, neminẽ vimquam apud eos ait, quod in Italia plerumque accidit, munus Martium pertimescentem pollicem sibi præcidere. Sane vero Athenienses, crudeli admodum atque immani exemplo, Æginetarum iuuentuti pollices præciderunt, ne populus qui classe valebat, descendere secum posset in virium maritimarum certamen.

Abscissi pollices.

Galli bellicosiores Italici, ex Marcellino.

DE INDICE. CAP. XII.

POLLICIS proximus est Index, ita dictus, quod eum porrigere solemus indicando. Sunt qui eum Saluatorium etiam appellent, sunt qui Medicum, neq; desunt qui Lichanon esse velint: sed horum prosequi controuersias, nostri non est instituti, qui ad hieroglyphica festinamus. Satis igitur fuerit eum Indicem Romanò nomine nuncupare.

SILENTIVM. CAP. XIII.

PRÆCIPVVM igitur digiti huius hieroglyphicum est, silentium indicare, si ori appressus figuratur, quo gestu Titi Liuij Patauini imago supra fores prætorij in eius vrbe patria dicata: nempe quod is scribendo adeo multa complexus, scriptoribus aliis silentium indixisse videatur. Hinc apud Apuleium libro I. Metamorph. legas: *At ille digitum à pollice proximum ori suo admouens, & in stuporem attonitus, Tace, tace, inquit.* Et Pontianus Pontifex Epistola quadam: *Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem basistas, sit manus super os tuum.* Ita & Eutythianus, quæ verba sunt ex Salomonis dictis. Et Damafus epistola de Coepiscopis, *Digitum ori imponite, hoc est, nihil vterius loquamini.* Ita & apud Iobem c. 31. *Principes cessabant loqui, & ori suo digitum superponebant.* In omnibus vero templis, vbi colebatur Isis & Serapis, simulacrum erat digito labris impresso, quod multi interpretantur, tacendum esse: illos itidẽ mortales fuisse. Sed quæ fuerit Harpocratis effigies apud Ægyptios, literariis ludis omnibus innotuit. Figmentum hoc porro totum Ægyptiacum fuit, quod digito labiis impresso, silentium significaret de diis immortalibus habendum, in quos ne licentiosi loquẽdo simus, à Platone etiam monemur, Legibus. Alias Harpocratis sigillum in anulis gestari solitum à veteribus ea de causa tradit Plinius, vt silentium de agendis rebus indicarent. Angeronæ autem effigies obligato obfignatoque ore fuit apud Romanos, vt silentio prætereundum innueret, in cuius tutela numinis vrbs Roma esset, quodq; proprium illi nomen, ob eam scilicet superstitionem, ne tutelares dii sacris quibusdam auocarentur, deuouerenturve. Hinc Valerium Soranum neci traditum constat, quod arcanum hoc propalare ausus esset. Ea; de causa Plinius de Roma loquens ait: *Cuius nomen alterum dicere arcanis ceremoniarum nefas habetur.* Quod vero ad obfignatum os facit, Alexander Macedo cum matris epistolam accusationis in Antipatrum plenam vna cum Hephæstione legisset, detractum è digito signatorium anulum ori illius appressit, silentij monumentum.

De Angerona Macrobi. Sat. lib. I. c. 10. Effigies Angerona.

EX PATIENTIA VOLVPTAS. CAP. XIV.

SED nihil fere tam erudite traditum à quopiam est, vt non ingenia inuenta sint, quæ aliorum commentationes euertere conarentur. Inuentus est siquidem scriptor Masurius nomine, qui Angeronæ simulacrũ, quod Romæ in sacello Voluptatẽ obligato, vti superius, obfignatoq; ore visebatur, propterea confictum ait, quod qui suos dolores anxietatesq; dissimulat, paciẽtiæ beneficio ad maximam perueniat voluptatem. Nam & Verrius Flaccus Angeronam dici ait, quod angores & animorum sollicitudines propitiata depellat. Sed quamuis alia atque alia etiam super Harpocrate commentati sint ingeniosi viri, illud ego minime dissimularim, quod summæ eruditionis authores approbasse videntur.

Hoc à Macrobi. Sat. lib. I. c. 10. Ratio simulacri Angerona & Harpocratis.

tur, summum Deum ex eo figmento silentio coli debere, quod & in Pisce, & in Crocodilo, & alibi ex Iamblichi monitis aperuimus. Et in pietatis Christianę sacris preces pleręque sunt, quas ad Optimum Maximumq; Deum nulla emissa voce dirigere iubemur. Super Harpocrate demum Plutarchus multa, quę quoniam multorum commentarijs vulgata sunt, ea non existimaui hic ad commemorandum necessaria. Illud vnum minime præteribo, traditum ab Ægyptijs Oron & Harpocratem digito ad labia appresso coalitoque in lucem editos, eodemq; modo & Heraiscum, magnę apud eos celebritatis viros. Iam apud Romanos silentij nota fuit S, prima eius nominis litera, quę triclinijs, & diætarum foribus superponi consueuerat, vt inde silentium conuiujs indiceretur, quando multa inter bibendū dici soleant licentius atq; liberius, quę palam efferre nefas. Vnde Flaccus Torquato ad cœnam inuitato cauturum se pollicetur, ne fidos inter amicos sit, qui dicta foras eliminat. Et conuiujs memores odio habendos esse, Græco, quod Martialis ponit, adagio monemur, *μισο μνήμονα συμποτίω*, Procille. Vino enim libertas, vnde Lyæi nomen, attributa apud Comicos nonnunquam inuenias ad Sliteram, T quoque adiectam, vt Phormione Terentius, S T.

Odi memorem compotorem.

DE MEDIO. CAP. XV.

Hinc Gallicum licher. Procopium, nimirū Sophistam in epistolis.

MEDIVS à situ ipso nomen accepit, ab officio Medicus, à loquendi vsu Infamis & impudicus. Sunt qui hunc non Hallum, sed Lichanon velint, *παρα τὸ λείχων*, quod nos Lambere dicimus, vt ita exploratis vniuscuiusq; rei saporibus quid ad stomachum faciat, quidve ab eo repudietur, intellegamus. Apud Procopium legimus, summo quid digito gustatum, cum tamē in digito nullo gustandi vis esse possit: intellexerit tamen ille, sublitera digiti extremitate ori aliquid admotum.

STOMACHVS. CAP. XVI.

Cur digitus præsertim medius, stomachum significet.

SANE quidem Ægyptij sacerdotes, vt apud Horum habetur, ex digiti pictura stomachum hieroglyphice intelligebant: sed neq; certus illic digitus, neq; cur id fecerint, explicatur. Dicitur forte posset ab officio, quia solent, qui grauantur ex crapula, auxilium alleviationemq; ab eo plurimum deprecari, quo scilicet in summum gutturis immisso, incitata nausea euomere compellantur, atque ita sibi incommodi eius remedium comparant. Vel quia Medici stomachum totius corporis Regem appellant: quippe qui omnibus portiones suas certa quadam dimensione impartiri videatur. Digiti vero præcipuum hieroglyphicum est, mensuram præ se ferre: de qua multa paulo post loco suo. Ea vero à medio potius, quam ab alio quoquam desumitur, vtpote perfectiore. Primum enim is ab internodio medio ad extremum vnguis, & ad radicem suam, æqua dimensione diuisus, alterutra pollicem & auricularem æquat, circino ad interiores cutis angulos appresso: mox frontem, nasum, aures, & plerasq; alias humani corporis partes dimetitur, cuius quidem rei studium ad pictores, & statuarios delegabo. Neq; me latet, esse qui Lichani nuncupationem in anularem transferant, sed ipsi sententiam suam probent. Quem nos Medium & Medicum dicimus, hic nimirum est, qui etiam impudicus.

INFAMIA. CAP. XVII.

EXPORRECTVS enim medius, reliquis in pugnum attractis, virilis pudendi species quædam ostenditur, eoque gestu infamię est hieroglyphicum, de quo Satyricus:

Cum fortuna ipse minaci

Mandaret laqueum, mediumque ostenderet vnguem.

de Diogene dictum, qui hospitibus quibusdam Demosthenem videre, cognoscereque anxie quantantibus eum ostendit, medio digito, pro indice porrecto, vt scilicet illum impudicitie aut ignominie cuiuspiam notaret. Mitto illa nota nimis: *Et impudicum ostendis digitum.*

De Diogene dictum.

Persius in Satyris.

D. Laërt. in eius vita.

A Martia.

DE ANVLARI. CAP. XVIII.

ANVLARI, qui minimo proximus est, nomen dubio procul inditum ab anulo: quo digitus is insigniri solitus. Cur id institutum, variaz sunt authorum opinioniones, ex quibus nos, pluribus aliis omissis, quas in Gemmarum commentario recensuimus, eas quæ potiores videbuntur afferemus.

COR. CAP. XIX.

ILLVD autem primum omnium manifestum est, anularem digitum cordis esse hieroglyphicum: *Egyptiorū ritus in suis sacris.* eaque de causa institutum ab Aegyptijs, vt is anulo tamquam corona honestaretur. Eumdem sacerdotes cum circa deorum suorum aras operabantur, confectis odoribus illinebant, eiusmodiq; honoris illi ea de causa haberi solitos aiunt: quod dissectionum periti neruulum quendam à corde natum, per dorsum ad cor tendere, & in eo desinere compertum habuere. Sane solebant in eiusmodi anuliscorum etiam imagines fieri, quorum memoriam colerent atque obseruarent, ij qui eas gerebant, ita nos sibi præcipue esse cordi, cum quadam etiam ambitione, omnibus ostentantes. Vnde Cicero libro de Finibus, Epicuri studiosos memorans, *Epicuri imaginem, inquit, non modo in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant.*

CONIUGIVM. CAP. XX.

HIC porro digitus anulo insignis, coniugij est hieroglyphicum, eaq; de causa sunt qui eum Pronubum appellent. Hinc Maro, vincula iugalia, posuit pro connubio. Et in Diuinis literis inditum sponsalitiis anulum, arrhabonis indicium, nuptiarum causa legimus, eumq; morem & institutum omnes Christianorum conuentus semper obtinuerunt. Vnde Septimius Florens digitum hunc & pronubum appellauit, & anulum quoq; pronubum, eo loco: *Nam & mulieres parcissima patrum sobrietate aurum minime nouerant, vno excepto digito quem anulo pronubo sponsus oppignerasset.*

VINCVLVM. CAP. XXI.

VIGALIA illa vincla monent, vt qua de causa anulus inter alia significata: vinculi etiam fuerit hieroglyphicum, aperiamus. Ea sic fertur: *Promethea olim Saturni lege perpetuis vinculis ab Ioue damnatum, ea max conditione liberatum, vt inde anulum lapide & ferro compactum gestaret, ne omnino exolutus poena videretur: indeque anulorum vsu propagatum.* Indignationem autem Iouis inde ortam aiunt, quod Prometheus Parcarum sortem de Thetidis filio, qui patre maior & clarior futurus esset, patefecisset, atque ita Iouem ab eius congressu deterruisset, ne se præstantior filius nasceretur. Sedenim, cum eiusmodi legis silentium in Iouis perniciem euasurum esset, fabulatorum desiderio prudentiam, qui velint Iouem pro imperio & autoritate sibi conseruata, Prometheus ita male multare voluisse.

SERVITVS. CAP. XII.

QUOD vero anulus sit seruitutis hieroglyphicum, tam maritale signum attestatur, quod addicta esse viro sponsam indicat, quam Pythagore symbolum exponit, dum nos arctum anulum gestare vetat: quod ex diui Hieronymi interpretatione, non esse anxie viuendum admonet: quippe cauendum, ne nos in eam seruitutem coniciamus, quæ dura sit, & incommoda. Habet vero secum vinculi significatum anulus, quod tota eius nominis originatio, quantum ad etymon attinet, ab AN particula desumitur, quæ Circum significat, atque ideo vinculum aut compedum manicarumve oppressio-nem. Essent vero super anulo plura commentanda, sed hic de anulari digito, non gestamine vel ornamento scribere institutum est meum: quare longe plura in commentarium id reuicimus, quo insignia pleraque ordine locoque suo interpretati sumus.

VENIA. CAP. XXIII.

PETITAM à diis sermonis veniam, cum obsecratione, ne nostri memores delicti, vlcisci cogitent, eo exprimebant hieroglyphico, vt proximum à minimo digitum ad aurem dexteram referrent, quod tacto prius ore fieri institutum. Est enim locus ille Nemeleos, quam gestu hoc, vt in ore ostensum conciliari crediderunt.

DE AVRICVLARI. CAP. XXIV.

*Chiroman-
tica obser-
uatio fallax*
SVP ER auriculari nullum haectenus hieroglyphicum inueni, id tantum apud Chiromanticos de-
prehendi, eum qui breuiorem hunc habeat quam legitima mensura deponat, id est, ad tertium a-
nularis nodum non perueniat, indicium esse eum illegitimo concubitu susceptum: sed quoniam ex
diuinatricibus coniecturalibusq; disciplinis, si modo disciplina est talia profiteri, nulla est hac magis
fallax, his omiſſis, ne digitus pretereatur indictus, ad ea me conuertam, quæ de numero cuiusis præ-
cipuū est hieroglyphicum, superius fuerant examinanda, nisi præ voluminis magnitudine morositate
notam declinare visum esset. Igitur, cum, ut sequenti commentario explicabitur, & unitatem &
quaternarium alio atq; alio gestu præ se ferat, septenarium, quantum fieri potest, in extremam volam
exporrectus ostentat. Numeri autem huius hieroglyphicum est, ut præter ea, quæ loco suo com-
memorata sunt, multipliciter, aut frequentem significet iterationem.

FREQUENS ITERATIO. CAP. XXV.

*Septem, vo-
cabulum
quid apud
Hebræos.*
HEBRÆI autem in primis, ut Ægyptiacæ lingue discipuli, SEPTEM de re pluries repetita ponere
confueuerunt. Vnde argentum septies purgatum, pro sapius, Psalmo vndecimo dictum, hoc
est, ut Euthymius explicat, donec quicquid in eo terreni fuerat igne absterſum, exhalarit. Et Psalmo
nono supra septuagesimum, *Redde vicinis nostris septuplum*, interpretes aiunt, septuplum Hebræorum
more positum pro multiplici, quemadmodum & septem, sæpè pro multis. Nam & Regum 1. Theo-
logi ponunt illud, *Sterilis septem peperit*, itidem & Ecclesias septem pro multitudine. Iam Chryso-
stomus actione in Iudæos quinta, septenarium numerum ait in Diuinis literis infinitæ multitudinis si-
gnum habere. Et ita forte Virgilianum illud accipiendum:

Georg. li. 4.
*Septem illum totos perhibent ex ordine menses
Rupe sub acra deserti ad Strimonis vndam
Fleuisse. & alibi,*

Æne. lib. 5.
— Immania septem Terga boum.
& eodem modo pleraque.

SANCTVS SPIRITVS. CAP. XXVI.

EST & sancti Spiritus prærogatiua septenarius, de quo, ut infinita alia prætereamus, Esaias c. II. Et
Requiescet super eo Spiritus Domini, dein dona eius VII. enumerat, *Spiritus sapientia & intellectus, spiri-
tus consilii & fortitudinis, spiritus scientia & pietatis, & Spiritus timoris Domini.*

PERFECTIO. CAP. XXVII.

QUÆ vero plurima & Philon, & Hierocles, & alij super septenarij perfectione disputant, nunc
missa faciemus: illud quod nostri temporis inuentum est minime dissimulabo, multarum rerum
ne de argento solo dictum hoc existimemus, quæ per ignis iterationem depurgantur, perfectionem
in septima decoctione consistere, veluti quotidie cernere est in saccharo purgando: nam vbi septies i-
gne id examinaueris percoxerisq; nihil quicquam vltius proficit, sed lapidescit penitus, ne vltius
eliquari possit. Vnde prouerbiū vulgo vsurpatum de re, quæ summam adepta sit perfectionem, *Se-
ptima decoctionis saccharum*, vbi sagacissimum quempiam atq; vaferrimum hominem designamus.

HVMANÆ VITÆ CURSVS. CAP. XXVIII.

Leuit. c. 32.
ADDEMVS & illud, septenarium numerum totius humanæ vitæ cursum significare, ut Theolog
declarant eo Leuitici loco: *Septem diebus comedetis azyma*, de quo Paulus: *Epulemur non in fermento
veteri, neq; in fermento malitia & nequitie, sed in azymis sinceritatis & veritatis: & non ad tempus, sed omni nu-
stra vita ab huiusmodi prauitatis fermento mundi esse debemus.* Nam si septem diebus holocaustata,
LXX. reddunt, offerre debemus, necesse est diebus septē nos puros permanere: quia non debent, qui
sacra ferunt celebrantq; criminis cuiuspiam sibi esse conscij.

DIMENSIO. CAP. XXIX.

NON eram autem super digito quicquam vltius philosophaturus, nisi mihi venisset in mentem
in mensuris quoque multa delitescere hieroglyphica, eaque plurimum de Diuinis. Mensura

vero ipsam digitorum esse filiam. Nam Ægyptij mensuram ex digito posito ideo significabant, quod tota metiendi ratio à digito principium capiat. Mensura enim, vt apud Aristotelem, à minimis oriri debet, atqui digiti sunt omnium membrorum minimi. Neq; me præterit, nouissimos quosdam mensuræ principium, perinde ac etiam ponderum, à grano tritici desumpsisse: vt scilicet coherentia grana quatuor, digiti spatium expleant, cuius ratione reliqua mox ad mensuram veniant. Cæterum cum veteres ab humanis membris mensuram inchoarint, satis constat ex eorum traditione, digitum omnium mensurarum esse minimam. Ita apud M. Iunium Nypsum legas, qui de limitibus agrorum luculentum reliquit opus, cuius de digito verba hæc sunt, *Minima pars earum mensurarum est digitus*, quod & Iulij Frontini sententiæ consonat: si quid enim infra digitum metiamur, partibus respondemus, vt dimidiam aut tertiam partem digiti. Hinc illud apud omnes usurpatissimum, *Latum vnguem, aut transversum digitum non secedere*, cum minimum quodq; spatium intelligi volunt. & illud, *Leonem ex vnguib; aestimare*, cum ex minimo quoque vel indicio, vel argumento, vel causa, rei totius summam intelligimus. Id inde sumptum, quod memoriæ proditum est, Phidiam ex viso Leonis vngue totam feri faciem magnitudinemque, magna artis suæ commendatione repræsentasse. Qua vero ratione certa digiti dimensio nationibus omnibus præscribi possit, adhuc incertum est mihi. Nam apud authores digitus, & quæ inde mensuræ desumuntur, proportionis potius regulam, modumve quendam, quam certum vllum mensuræ terminum ostendere videntur. Quæq; Romæ atque alibi, vel in æs, vel in antiquis marmoribus mensurarum exemplaria signata reperiuntur, nationibus omnibus non inseruiunt. Ad hæc, hominum facies pro locorum & regionum situ, perinde ac aliorum etiam animalium corpora, tum ex litate, tum proceritate, tum crassitudine diuersa dissimiliaque nasci manifestum est: id quod Basilus Magnus à veteribus traditum, à se vero diligenter obseruatum asseuerat. Tritici quoque, si mensuram inde quis maluerit exordiri, & pondere & magnitudine, non prouinciæ tantum, sed regiones singulæ, & vel modico inter se distantes interuallo, ac plerumque etiam contigui agri variant. Perque ætates, & secula singula, corpora nostra imminui, Homerus, & ab eo Virgilius & Horatius vna cum Philosophis tradidere: id quod & maiorum nostrorum ossa passim eruta testatissimum relinquunt. Rari enim, qualia nunc hominum producit corpora tellus, vt apud Poëtam est, vel Plinij testimonio, patribus proceriores fiunt, consumente vbertatem feminum exultione, in cuius vices nunc vergat æuam. Quare certa exactaque digiti dimensio, quæ pari sit apud omnes mensura, nusquam potest reperiri. Quoniam tamen veteres in eam conueniunt sententiam, vt digitus sit mensuræ principium, quæ inde mox distribuuntur, mensurarum nomina loca hoc recensere libet, argumentum quidem ab Ægyptiorum sacerdotum inuentis non alienum: siquidem in mensuris etiam hieroglyphica quædam inueniuntur, quæ capiti proprio se loco prodent. Mensuræ autem his præcipue capitibus discernuntur, vt loco primo sit digitus, secundo vncia, mox sextas, inde palmus, doron, dochme, spithama, pes, cubitus, gradus passus, orgyia, vna, hexapus, decempeda, plethrum, actus, iugerum, stadium, hexaplethron, diaulus, hippicum, miliarium, dolichus, parasanga, schoenus, funiculus, stathmus, quorum omnium rationes afferre perdifficile fuerit in multa scriptorum dissentione. Ne tamen Chryssippi Medeam penitus exscribam, ea tantum colligam, quæ à probatoribus tradita videbuntur.

D I G I T V S. C A P. XXX.

EST igitur digitus, vel ex granis tritici quatuor coherentibus spatium collectum, vel mensura omnium minima, vnde Rerumpublicarum decreto reliquas astruere necesse sit. Quæ vero super eo sunt hieroglyphica, longa iam narratione supra differuimus.

V N C I A. C A P. XXXI.

CERTO autem dato spatulo, quod digito attribuatur, vncia sesquidigito constat, ea vero octava palmi portio: ita tamen vt palmum hic accipiamus pro mensura ea, quæ *aridaui* Græcè dicitur. Sed enim ex dimensione Nypsi, vncia supra digitum nihil plus occupat, quam tertiam alterius digiti partem, dum palmum ait quatuor consistere digitis, easque esse vncias tres, & ita Frontinus, etiam tradit: quare vncia pars erit pedis duodecima, vt recte mensores ponunt. Quod si vncia sesquidigito fieret,

pes indigitos decem & octo produceretur. De quo vero palmo & hic & illic intelligendum, paulo inferius explicabimus.

S E X T A N S. C A P. XXXII.

S E X T A N S sexta pars assis omnino est, vnciaz quippe duar, vt pondera ad mensuras accommodantur, quaz quidem vnciaz, vti propositum ex nonnullorum traditione, in trium digitorum spatium porriguntur: quamquam, vt dicebamus, Nyphi non nihil variet mensura. Nimirum vero loco hoc assen pro pede, vt inferius patebit, intelligendum.

P A L M V S. C A P. XXXIII.

Sexta seu Dodrans.

P A L M V S ex Vitruuij descriptione quatuor constat digitis, ex aliorum vero sententia digitos continet XII. Nyphus hunc mensuraz modum Sextam appellat, & dotrantem etiam vocitari asserit, quaz scilicet palmos treis contineat, vncias quippe nouem, qui sunt digiti XII. Causam vero cur ita diuersi authores, ierint in assignanda palmi dimensione, eam esse crediderim: quod Latini appellatione Palmi tria dimensionum genera complectuntur, quaz suis apud Gracos nominibus discernuntur. Ea sunt δωρον, δοχμή, πιδραμή.

Δ Ω Ρ Ο Ν. C A P. XXXIV.

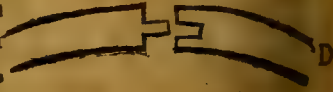
E S T vero δωρον, siue, δωρον scem. gen. (vtrumq; enim dicitur) mensura, quam alio nomine παλαισην appellant, vt interpretes Hesiodi versu illo enarrant:

Τετραδάκμον δ' ἄλιν τέμνειν δεκαδώρα ἰμοάξην.
Inde hapsum curru decadoro cade tripalmmum.

Hesiodi loci explicatio.

Sedenim hoc Hesiodi loco quaedam oboritur difficultas, quam antequam vtlerius progrediamur, quod nobis negotium faceflat, forte non importunum fuerit explicasse. Quatuor hapfidibus curruis rota conficitur. Ad huius vero rotaz diametrum Hesiodus pro modulo decadoru currum vocat, v vnaquazque hapfis trium sit spithamarum: atque ita necesse est vniuscuiusque rotaz circumferentiam, siue curuaturam dicere malimus, duodecim esse spithamarum. Hæ vero doraz sunt xxxvi: spitham enim doras, quippe palzstas tres continet: & palzsta, vt dictu, quatuor est digitorum: si ergo, vt ostensum est, circumferentia circuli, qui rotam ambit, xxxvi doris constat, & diametrum vnumquodq; tertia pars est circumferentiaz, cur non dodecadorum diametrum posuit, potius, quam decadorum in Geometriaz terminos excederet, veritatiq; ipsi videretur aduersari. Cui difficultati respondetur, decem illas diametri doras ab interiore circuli parte desumendas, de quibus hic intelligit. Duæ vero doraz computantur ab interiore parte rotaz, vsque ad circumferentiam exteriorem: vna quippe dora al vtraque rotaz parte. Alij ita soluunt, vt digitos octo, qui doraz sunt duæ expansos intelligant in ea, que Ligularia dicuntur, siue Compages dicere velimus, quibus vnaquazq; hapfis inuicem adacta confertur hoc modo:

Præcipue vero παλαισην mensuram esse quatuor digitorum, inde colligimus, vbi Nicander basiliscus corporaturâ describit: quem enim Plinius duodecim non excedere digitos affirmat, Nicander eo super τετραδάκμον, φέρων μήν & τετ, ιδύν. Interpretatus, τετραδάκμον, inquit, ἴχνη παλαισῆς, δωρον γδ ἢ παλαιση. Tria itaq; dora duodecim explebat digitos, & Plinij basiliscum.

V I T Æ B R E V I T A S. C A P. XXXV.

I N Diuinis literis, vt multorum Theologorum est interpretatio, παλαιση vitæ breuis est quasi hic troglyphicum. Nam Psalmo nono supra trigessimu, qui apud aliquos trigessimus octauus est, in Græco canitur, ἰδὲ παλαισῆς, ἔθου τὰς ἡμέρας μὲ. Traductione, quam Ruffinus citat, scriptum est: Ecce veteris posuisti dies meos. Illi enim qui ita reddiderunt, visi mihi sunt, aduerbij παλαι, quod antiquitus apud Latinos est, significatum ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanoru exemplar habet, quod & Cassiodori

Explicatio loci Davidis ex Græco.

dorus agnoscit, & in ea locutione plurimum immoratur. Qui Hebræos sequuntur, alij breues, alij pos-
 sitos à Deo dies in mensura digitorum 1 v. aiunt: alij palmi longitudine constitutos dies, alij pugila-
 res dies datos, atq; ij minimæ etiam mensuræ mentionem faciunt. Paraphrastici: *velut in digitis nume-*
ratos habere paucissimos dies meos: Sed illud, *velut in digitis numeratos,* nihil ad rem: de mensura enim hic
 est sermo. Quare vulgata traductio, commensurabiles habet, sed sensum non exprimit integrum τῆς
 παλαιῆς: quare id forte melius quod ex Adamantio conijcere possumus, si legamus, *Ecce quam breues*
admodum possuisi dies meos, quippe cum quatuor digitorum mensura breuis admodum sit, ac perinde
 vitæ nostræ breuitatem significet. Hinc clamat lobes: *Nihil enim sunt dies mei.* Vt missum faciamus *Iob 7. cap.*
 Hippocratem, vitam quidem breuem, artem vero longam esse conquerentem, & quæ multa in hanc
 sententiam dici possent. Euthymius quoque palæstam quatuor digitorum coniunctione fieri, spitha-
 mæque tertiam esse partem dicit, ac perinde minimam omnino mensuram, eoque nomine paucita-
 tem dierum, quos viuimus, intelligi. Sed quoniam id nomen *ἄπο τῆς παλῆς* deduci possit, interpretari
 etiam posse dicit Contentiosos, seu labioriosos dies, hoc est, luctæ pugnaq; plenos: in lucta enim la-
 bore ac contentione multa vitimur. Ideo vero Dori nomine mensurâ eam appellari dicunt, quod eo-
 rum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli significatum) ab eodem digitorum loco amittan-
 tur, quo *παλαιῆ* constat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse *δωρον*, quem Sic *Ὀρ-*
 nos palmum. Vitruuius quoq; quem nos palmum *δωρον* ait à Græcis dici, quod munerum datio Græ- *δωρον*
 cè *δωρον* appellatur. Id autem semper per manus geri. *palma por-*
recta, & in-
terstitiū in-
ter palmam
porrectam
& extremi-
tatem digi-
ti medij.

Δ Ο Χ Μ Η. CAP. XXXVI.

DΟΧΜΗ dimensio est decem digitorum. Sunt tamen qui *δοχμῆν* mensuram eandem esse pu-
 tent cum Doro: quatuor quippe digitorum in exporrecta manu cohærentium ita vt *δοχμῆς* tres
σπιθαμῆν efficiant. Atqui apud aliquos inuenias *σπιθαμῆν δοχμῆν* etiam appellari, atq; id apud Hesio-
 ti commentatores. *extremi-*
tatem digi-
ti medij.

Σ Π Ι Θ Α Μ Η. CAP. XXXVII.

ΣΠΙΘΑΜΗ omnino duodecim est digitorum: quippe quod à digiti auricularis vngue ad extremum
 vsque pollicem occupamus. Plinius libro vii. cap. altero, vbi de Pygmæorum statura loquitur,
 ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ternos dodrantes non excedere dicit. Dodrantem posuit
 Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrans, reliqui erunt digiti duodecim, eaque pars
 quæ tribus constat quadrantibus, Dodrans nimirum appellatur. Frontinus spithamam etiam Sextan-
 em dici scribit, habereq; palmos tres, vacias nouem, digitos duodecim. *Quibus cō-*
stat spitha-
ma, & hie-
roglyphica.
Hinc illud
Diogeniani
Σπιθαμῆ
ἔβιο spi-
thama vi-
ta.

D E V S. CAP. XXXVIII.

AD D V C I T hæc rerum series in memoriam id, quod Prophetæ, plurimum hieroglyphico, si
 non caractere, idiomate certè hieroglyphicis perquam simili vtentes, Deum appellatione Spi-
 thamæ vocitarunt, penes quem scilicet sit rerum omnium facultas, supremaque authoritas: manu
 assa propemodum occupata, qua singula ordine tenoreque certo temperat ac moderatur, neque
 confines æquis terminis distributos, dimensionesq; omnibus, quæ in vniuerso mundo sunt, rebus le-
 sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quæ nobis promptuaria
 est mensura, dimetiri. Quod vero dictum de omnipotentia Dei, sufficiat vnus ex quadragesimo cap.
 saiz locus: *Quis mensus est pugillo aquas, & cælum palmo pöderauit?* & quæ sequuntur. Vbi Hieronymus:
quod autem pugillum vocat & palmum, humana consuetudinis verbis vtitur, atque mensuris, vt Dei potentiam
in nostra verba discamus. Et paulo post *σπιθαμῆ* autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à
 pollice vsq; ad extremum digitum. Quæ vero ibidem posita sunt de lichano gustatore, vt idem inter-
 pretatur digito, ac perinde minimo, alij viderint.

V I T A B R E V I S. CAP. XXXIX.

N Spithama autem, vt superius dictum, vitæ breuis hieroglyphicum habetur, quod à Græcis autho-
 ribus positum est, vt minimum vitæ spatium mensuræ eiusmodi paruitate significaretur, vsurpa-
 turque

turq; plurimum ad vniuscuiusq; rei breuitatem indicandā, præsertim vbi in pumilliones cauillum vertitur, vti de Pygmæis dictum, quos in derisum Trispithamos scurræ vocant.

P E S. CAP. XL.

PES nemine discrepante digitis constat sexdecim, quare qui scribunt eum palmis quatuor confici, palmam accipiunt, vt Vitruuius τὸ δόρον. Diuiditur vero huiusmodi dimensio in vncias duodecim: & est sexta pars altitudinis in humano corpore. Frontinus pedem ita describit vt eum dicat habere palmos quatuor, vncias duodecim, digitos sedecim.

C V B I T V S. CAP. XLI.

CVBITI quoq; ratio ideo varia est, quia palmus varie accipitur. Nam qui duobus eum constare palmis dicunt, digitos omnino quatuor & viginti commemorāt, dum cubiti spatium id esse dicunt, quod ab extremis vnguibus in medium brachij angulum protēditur. Id nimirum sesquipedale est, & Græcis Pygon dicitur, vnde Pygmæi Eustathio. Ita palmi illi duo pro totidem dodrantibus accipiuntur. Neque diuersus erit à Nypso & alijs Vitruuius, qui cubitum senis, more suo, palmis dimetitur, cum duci procul palmos quatuor quemque digitis porrexerit. Cubitum pictores quartam corporis nostri partem esse volunt. Apud Herodotum cupitum inuenias viginti digitorum tantum differreq; ab eo qui dicitur πηχύς: de quo videris apud Suidam. Est etiam cubitus regius, qui maior est communi tribus digitis, de quo idem Herodotus primo. Est & cubitus geometricus, qui dimensione vna sex cubitos è nostris æquat, vt Origenes & Augstinus retulerunt.

Quibus cō-
stet cubitus.
Pollux ta-
men mediū
manus di-
gitū κατὰ
τὴν γὰρα
ἰστέλλει.

T E M P E R A N T I A. CAP. XLII.

HIEROGLYPHICVM vero cubiti vna cum fræno manu prætento, temperantiam præ se fert, vnde Nemeseos simulacrum insignibus his conspicuum habeant, cuius hæc erat inscriptio:

Ἡ νέμεσις περὶ λέγει τῷ πῆχει τῶτε χαλινῶ.
Μὴτ' ἀμετέρον ποιέειν, μὴτ' ἀρχαλίνα λέγειν.
Vna manus cubitum ostentat, gerit altera frænum:
Illa, modum serua: hæc admones, os cohibe.

D E L I C I O S V S. CAP. XLIII.

SVNT qui deliciosum molliculumque hominem, ne hieroglyphica hæc elabantur, ex cubito cervicali innixo notent. Signum, inquit Adamantius, mihi videtur voluptatis carneæ sub cubito manuum cervicali assutū sumptum id ex Ezechiele, qui dicit: *Va iis qui assuunt cervicalia sub omni cubito manuum*: nimirum eos intelligens, qui propter animi corporisq; mollitiem à virili recedunt fortitudine, & nequiter effeminantur. Forsitan autem, addit Adamantius, sermo diuinus per huiusmodi figuram & argumentum eos culpât magistros, qui per vaniloquētiā, & falsæ beatitudinis promissiones (quod nostro, quippe corrupto tempore, supra modum inualuit) multitudinem audientium libidini, vitijs voluptatiq; submitunt. Addit etiam Propheta, de capitivitate quædam, quoniam his præcipuè temporib. valde suspecta sunt, consulto præteribimus: quod si quis curiosius appetierit, eiusdem Origenis homiliam legat in Ezechielem tertiam, deq; temporum nostrorum proceribus dicta omnia interpretabitur.

Ezech. c. 3.
Mystica cu-
biti signifi-
catio.

G R A D V S. CAP. XLIV.

GRADVS, quem alij Gressum dicere malunt, & Græci τὸ βῆμα appellant, vno constat cubito & pede: quod spatium tantumdem est ac pedes duo & semis, vel digiti quadraginta.

PASSVS. CAP. XLV.

PASSVS à passis manibus dici videtur. Alij passum quinque tantum pedibus cōstare putant, quo spatium gressus duo recenseantur, sintq; digiti octoginta. Nam spatium quod passis manibus occupatur, in sex & nonaginta digitos exporrigitur, quæ integra est quadrati corporis proceritas.

Vel spatium quod in spatio pedis.

ORGYIA. CAP. XLVI.

ORGYIA Herodoto sex pedum est. Mensura eadem à pedum numero Hexapus dicitur. Orgyia spatium Suidas inter expansas manus capit, quæ quidem mensura cum par sit proceritati humani corporis, nulli dubium & Suidam & Herodotum idem sentire. Libr. Pandect. x. tit. Fin. reg. capit. vlt. fodienti puteum passum à vicino limite abesse oportere, interpretes Latini posuit. Lex ea Solonis à Caio recitata, Græcè scripta est in Codice Pisano, qui Florentiæ asseruatur, & ὄργυιαν hic habet, quæ quidem mensura vna plus pede crescit, & alias, vt ostensum, ἐξάπους vocatur. Theodorus ex Aristotele interdum Passum vertit. Sed cum Orgyia, vt dictum, vno plus pede supra passum porrigatur, non satis recte videtur expositum, vt passus à passis manibus dicatur: id autem si admittitur, recte Theodorus. Sedenim omnino variat ipsa passuum mensura, pro regionum ritu & institutis.

Herod. li. 2.

Solonia lex.

Vel quod patet in spatio pedis.

VLNA. CAP. XLVII.

VLNA M Seruius, & pleriq; alij eadem cum ea quam memorauimus Orgyia videtur interpretari, neq; tamen inficiatur, longè minori spatio ab alijs describi. Sunt vero qui vnam Orgyia dimidium esse velint, nomenq; id, atq; ea fere trium pedum mensura in plerisq; Italiæ locis permansere. Quare quod apud Plinium legitur lib. xvi. cap. xli. de Abiete, cuius crassitudo quatuor hominum vlnas complectentium implebat, hominibus quatuor admotis, arboris ambitum vlnis octo completum intelligendum. Si vero vlnas altero modo maluerit quis intelligere, nihil laborauerim. Sane huiusmodi amplitudo mihi non est miraculo, qui & abietes & larices & arbores alias vastitatis incredibilis inspexerim in Noricis Alpibus enatas.

In Bucolic. Eccl. 4.

Nempe spatium in quantum vtraque extenditur manus.

DECEMPEDA. CAP. XLVIII.

DECEMPEDA, quæ Græcè δέκαπυς, suos se prodit nomine. Ea vero & Acæna est, Thessalorum quidem inuentum, vt apud interpretem Apollonij Argonauticis legitur. Porrigitur nimirum in digitos centum sexaginta, qui duo passus essent, non tamen Orgyia. Eo dimensionis nomine sæpe vtitur Cicero, & decempedatorem, Metatorem appellat. Eo fere spatio à vicino abesse lege XII. tabularum iubetur is, qui ficum aut oleam in agro plantauerit: nam si quid aliud seuerit, satis est quinque abesse pedes. Quamquam super huiusmodi limitatione libr. Pandect. x. tit. Fin. reg. Solonis lex à Caio recitata, non satis ex fide Latinis reddita. Nam quod interpretes reddidit, *Oliuam autem aut ficum nouem pedes ab extrema regione plantet, alia autem ligna quinque pedes*, in Pandectis quæ tanta veneratione Florentiæ custodiuntur, ita Græcè scriptum reperit, ἐλάαν δὲ ἡ σικυῖν ἐννέα πόδας ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίης φυτῆός, καὶ ἡ ὄλεια δέκα πόδας. Ex quibus verbis manifestum, oliuam quidem vel ficum pedes nouem procul ab alieno solo plantandas, ceteras autem arbores duos tantum pedes abesse posse. Sunt & alia eadem lege, quæ aliter habent in Pisano codice, ipso, quam passim in impressis voluminibus præstitum, de quibus alibi differendum: nunc nostrum sequamur institutum.

Solonia lex.

ACTVS. CAP. XLIX.

ACTVS pedibus constat centum & viginti, qui passus essent quatuor & viginti.

IVGERVM. CAP. L.

IVGERVM, vt Varro finit, constat ex actibus duobus quadratis. Vnde Quintilianus ducetos & quadraginta pedes ponit in longitudinem, dimidium in latitudinem, quod vno iugo Boum in die arripotest: de quo, quia pleni sunt omnes Grammaticorum libri, non est vt plura inculcem.

Varro lib. 1. & Plin. lib. 18. cap. 3.

STADIVM. CAP. LI.

STADIVM dupliciter consideratur, alibi pro spatio cursoribus in agone destinato, alibi certum est mensuræ genus limitibus agrorum metandis comparatum. Atque hoc plurimum centum viginti quin-

Theophilus lib. 2. Institutionum.

Eratosthenis rationes quadraginta tantum, qui passus essent quinquies millia. Aliqui stadia xxii. singulis schœnis attribuere. Atque ita mensurarum huiusmodi inconstantiam diuersitas authorum fecit, siue loca, siue tempora rationem hanc omnem varjarint, quemadmodum in ponderibus tanta scriptorum dissensione omnia conturbata,

HÆREDITARIA PORTIO, SORSVE. CAP. LIX.

INVITAT vero me nominis similitudo, vt quid Schœni vocabulo sibi velint Diuinæ literæ, aperiamus. Apud Hebræos enim mensuræ genus erat sub funiculi nomine nuncupata, per quem portionem eam indicabant, quæ in agrorum diuisione huic & illi obuennisset, transibatq; vocabulum ad hæreditates & patrimonia. Vnde Moseos cantico, Deuter. *Funiculus hereditatis sue Israel.* & Psalm. 77. *Deut. c. 32. Et forte diuisit eum terram in funiculo distributionis.* Et 47. Ezechiëlis: *Ioseph duplicem funiculum habet, & passim multa huiusmodi.* Ægyptijs porro mos, ait Prodicus, vt apud Max. Tyrium est, terram metiri funibus: quod & Hieronymus agnoscit tertio Ioëlis cap. vbi Septuaginta ait transtulisse, *χείμερον τῶν χοίρων*, quod alij, *torrentem spinarum fecerant, funiculum ait χοίρον*, aut iuxta Ægyptios mensuram certi itineris. Vnde in Psalmis: *Semitam meam & funiculum meum inuestigasti.* In Nilo enim, subiicit, *stamine siue in riuu eius solent naues funibus trahere, certa habentes spatia, qua appellant Funiculos, vt labori depresso- rum reserua trahentium colla succedant,*

Ma traco & mō giste, à venationis metaphora. Psalm. 139.

VITÆ PROGRESSVS. CAP. LX.

QVIA vero versiculum obiter ex tricesimonono supra centesimum Psalmo citauimus, τὴν τετρακοσίαν μου τὴν χοίρον μου οὐ ἐξιχνίασας, *Semitam meam & funiculum meum inuestigasti*, transtulerunt quidam, *Examinasti*, à vestigio tamen est ἐξιχνίασα: quamuis qui Hebraicam sequuntur lectionem, grabatum ex iunco factum, non funiculum, intelligere videantur, dum τὴν χοίρον μου ἐξιχνίασας, *ac cubitum meum euentilasti*, reddunt. Quinetiam Chaldææ Arabicæq; lectionis traductio in hanc ipsam sententiam habet. Sed &, quando ambulauero in via, aut quando accubero ad studendum, legi. Sed quoniam Græca lectio iam recepta est, quam, vt plerisq; locis apud Hieronymum video, eam esse arbitror quam Septuaginta transtulere, eam secuti, quid in ea hieroglyphici contineretur, exposuimus, Quam vero schœni funiculive mensuram apud Ægyptios & Persas esse Euthymius tradit, eandem ait, nostri propemodum stadij longitudinem æquare.

Septuaginta fortasse τὴν τετρακοσίαν μου τὴν χοίρον μου οὐ ἐξιχνίασας, ac cubitum meum euentilasti, reddunt.

STATHMVS. CAP. XLI.

STATHMVS, quod itineris diurni spatium est, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ miliaria essent vndeuginti, quadrante minus. Nam & Iuriconsultorum tabulæ viginti miliaria diurnis itineribus concesserunt. Iocose vero Lucianus ὑπερνεφέλωσιν, *ἐκ τῆν τετρακίλειοι μὲν ἴσων ἐπὶ γῆς αἰθροὶ πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός*: Numquid tria millia stadiorum sunt à terra ad Lunam vsq; qui primus nobis stathmus, id est, quod itineris spatium vno die pereginus? Sed vt fabulas omittamus, satius fuerit, tot decursis spatijs commodum quiescere: quamuis adhuc digiti quoquouersum accepti quasdam habent dimensiones, quarum norma modoque reliquum totius humani corporis dimetitur, mensura in hoc vel illo membro nunc parte pari, nunc geminata, in pluribus triplici; quippe pollex expeditus, vt supra inuimus, eiusdem mensuræ est cum infamis dimidio aure, cum naso, cum fronte & ore, cum infima brachij latitudine, & partibus plerisque alijs. Verum cum hæc ad pingendi sculpendique artem potius, quam ad suscepti operis negotium pertineant, sam artificibus operam relinquentes, imaginum significata, non artem pingendi, exponere prosequemur.

Censorinus tamen, de die natali, cap. 13. assignat spatium 126000 stadiorum à terra ad Lunam, secundum Pythagoram.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIB. XXXVII.
DE DIGITORVM NVMERIS ET
SIGNIFICATIS,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

CLARISS. BERNARDINO TOMITANO,
PVBLICO BONARVM ARTIVM IN
Academia Patavina Professori.

MICARE tecum digitis libet, TOMITANE honoratissim. Micare necum? inquit. Nempe, quantumque sis gravitate praditus, micare tamen libet. Quid enim aliud is, qui per digitorum motus varios, numerorum significationes explicare aggressus fuerit, facere videatur, quam ridiculis propemodum artitolorum omnium gesticulationibus, modo eos porrigendo, modo contrahendo, colludere dicam, an pueriliter ineptire? & tamen ipsa rei cognitio aliquid habet, quod eruditi quantumlibet viri minime sint aspernaturi. Quare ausim dicere, aliquid omnino in Digitis meis vel ipso Tomitano non indignum quodq, forsitan emunctissimam eius narem ad libri totius lectionem possit allicere. Multa enim ex eo tempore sunt, qua temporibus vlls beatoribus quibus industria & ingenium in pretio fuerint, minime contemnenda videbantur. Sedenim, vt quid de huiusmodi argumēto sentiam ingenue fatear, habet omnino aliquam copiam & varietatem. Sed exactissimam diligentiam illam, omnia perquirendi qua in huiusmodi sententiam dici possunt, neq, me prastaturum polliceor, cui pleniorē esse, per otium, & tam frequenter infestam podagram, minime licuerit. Neq, tu, qui omnem vita mea rationem optimē nosti, id ab occupationibus meis efflagitabis, eo vno contentus, quod hoc, qualecumq, sit, mei erga te amoris & obseruantie argumentum esse voluerim. Cognosco autem ingenium Philosophi, qui tam multa qua minime oculis conspicua sunt, ita spectare videatur, ac si rerum suarum imaginibus conformata, suisq, coloribus picta proponerentur. Animam nemo vidit, quam Philosophus ita intuetur, & ad amussim factam agnoscit, ac si colossus ingens aliquid aut fabrica quavis admirabili membrorum artificio elaborata esset.

DE DIGITIS. CAP. I.

RATIONI consentaneum videtur digitos primum diuidere, & quod illi munus singuli suscipiant explicare, vt ita mox qua in illis significata reperiuntur aperiamus. Illi enim alio atq; alio gestu dispositis, nunc contracti, nunc porrecti, vt praefati sumus, modo hac, modo illa manu variis habent significationes, ac omnem ferē numerorum rationem explent, cuiusmodi plurima in antiquorum statuis reperiuntur, & apud scriptores passim offeruntur qua non paruam inferant haesitationem, nisi aliqua eorum ratio, quod facere proposuimus, expendatur. Tota igitur supputatio, ratio in tres partes diuisa est, quarum prima digitus, articulus altera, tertia compositus numerus appellatur. Digitus, est quicumque numerus sub denario profertur, & huiusmodi puncta vsq; nouem praerogatiua quadam, etiam sub numeri nomine singula continentur. Articulus, qui nullo redudante diuiditur in decadas, ē quorum vtroque compositus numerus resultat, quotiescumque scilicet articuli, siue denarij numerum aut hunc aut illum sibi assumunt. Numeri sedem in inferioribus tribus digitis habent. Articuli coniunctim in indice polliceque. Compositi & hos & illos, prout vbi venit, aut explicant, aut inflectunt socialiter. His ita constitutis, operæpretium est, quos quisq; digitus, quos cuiusq; digiti gestus, numeros ostendat, aperire. Primum autem omnium illud constat, la manu

Digitorum
diuisio, &
minus cuiusque
primus.

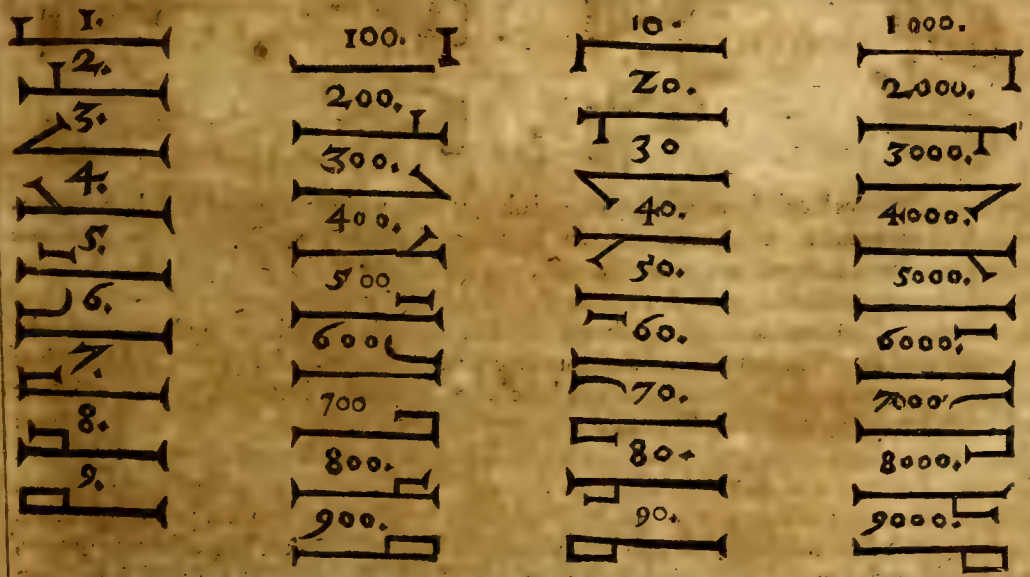
Digitus
quid.
Articulus.

Compositus.

Beda in li-
bro de tem-
porib. & na-
tura rerū.

manum omnia indicare puncta ab vnitāte, vsq; nonē & nonaginta: dexterā vero à cētenario, vt ita dicam, vsq; ad noningenta. Sed quib. digitis millenariū à centenārio distinguatur, magna est inter eruditos controuersia, dū alij Bedam, virum quidē non ineruditū, sequuntur, alij probabiliorē quandam rationē amplectuntur. Beda enim, si modo ille ita scripsit, centenariū à læua in dexterā ita trāsferri tradit, vt quo gestu, quibusq; digitis decē in læua numerāuimus, eo centum in dextera designemus: inde ad millenaria descendamus, & quibus gesticulationib. in læua numeros vsq; nouē ostenderimus, iisdē in dextera totidē millenaria proferamus. Alij naturę ordinē secuti, vt minores numeri maiorib. subiiciuntur in læuā, ita minores summas maiorib. in dexterā subditas agnoscunt: ea n. proportio est numerorū ad decadas, quæ centenāriorum ad chiliadas. Congruū igitur est eorum quoq; hieroglyphicorum figuras ad eorum regulam accōmodari. Quare perplexitate, quæ in iis, quæ Bedæ attribuuntur mentes implicat & obturbat, euitata, ita manus statuendæ, vt veluti in læua cōceptum est ab auriculari pro vnitāte & focis: ita in dextera ab eodem digito cētenarium exordiamur, vsq; ad nonaginta. Millenaria vero per pōlicē & indicem exprimamus. Atq; vt in læua à numeris per inferiores tres digitos ascēsum est ad articulos, ita in dextera per eosdē inferiores à centenariis surrigamur ad millenaria, quo scilicet gestu quibusq; digitis in læua decem ostendimus, per eosdē in dextera millenaria explicare incipiamus, quæ circa pollicem & indicem longe cōmodius & conuenientius hospitantur. Cuius rei testem appello summæ multiplicisq; doctrinæ virū Irenæum Theologū ex antiquioribus, qui aliquot ætatib. ante Bedam claruit; aperte enim hic scribit: VNIVS numerum, quo gestu significabantur in sinistra, translātū in dexterā centena conficere. Sed ponam eius verba super hoc gestu, in Valent. libro I. cap. 13. A numero nonagesimonono, qui fuit in læua per VNIVS significationem, transferri in dexterā, & ibi centena constitui. Huius sententiam Græci, & vniuersus recentiorū vsus admittit, quos inter egregie princeps Lucas Minoritanus, qui Arithmeticam & partes eius absolutissime consummauit, eiusq; opus vno omnium ore probatissimū, multis ab hinc annis venit in manus hominū, & habetur in primis. Fuerunt & alij, qui manib. ad hanc seriem, quā ponit Irenæus figuratis, libellos ad mortaliū institutionē edidere. Præterea tota huius hieroglyphici ratio cum Chaldæis ad amussim congruit, mirificeq; respondet. Illi enim totam hanc cōputandi diligentia per lineas expressere, ita inter se distinctas, vt apicib. solum quibusdam additis situ, tantum numerorū varietatem indicarent: quaternę tamen ita posite, vt prima digitos, secunda articulos, tercia centena, quarta millenaria cōmonstrarent, eo quidem ordine, vt qui apex surrectus læuorsum vnitatem ostēderat, dextrorsum versus centena præ se ferret: ijdē, sed inferne vergentes, læuorsum decē; dextrorsum mille signarent, in eum, quē sequenti vides pagina, modum.

Ad Chaldæorum igitur normam, manuum digitorumque supputationes accommodabimus, earum volis altera alterius e regione passis, vt vnitates centenarius, decades millenarius, ad superiorum hieroglyphicorum instar, opponantur.

Orontis dictum.
Plusarch.
in Apophis.
Regum.
Olim digiti subducebatur ratio ut nunc capit.

Quod vero Orontes Regis Artaxerxis gener, qui ob eius indignationem quamdam & honoribus motus, & ad ignominiam redactus esset, dixerit: *Quemadmodum supputatorum digiti nunc miriadas, nunc vnitates praesferunt, ita Regum amici nunc plurimum, nunc minimum praestare possunt, non est vt quispiam hoc ad Bedæ rationes trahat, quasi Orontes intellexerit de dexteræ læuæque auricularibus, in quibus hinc vnitates, inde millenaria constitui debeant: insulsa enim est imaginatio, cum Orontes miriada hic confusim ad amplificationem oratorio more dixerit: non quod miriadum hieroglyphica vnitas sigillatim opponere cogitaret, sed in vniuersum hinc læuæ digitos, illuc dexteræ designauit. Obstat Chaldæis & Persis, Irenæo & aliis, Quintilianus, quem nonnulli ex libro vndecimo citant, eo loco Gestus, poculum poscentis, aut verbera minantis, aut numerum quingentorum pollice flexo efficientis. Quæ sunt quibusdam scriptoribus notata, ne in rusticis quidem vidi. Sed iidem ipsi, qui quingentorum positur volunt, inficiari non possunt, quin eo loco eruditi plerique viri quinquagenarium potius agnoscant. Non sum vero nescius nonnullos esse, qui lectorem apud Bedam defendere aggrediantur: quippe quæ in læua denaria sunt, iidem digiti in dextera centena significare, atque ita per eosdem pollices & in*

Explicatio
loci citati
ex Hieron.

& indicem per decadem aggregationem ad noningenta vsque procedendum: mox cum millenaria fuerint indicanda, ad eiusdem dexteræ inferiores digitos descendamus, quod vel natura ipsa videtur abhorrere. Sane Hieronymi verba sunt: Porro centesimus numerus (diligenter quæso Lector attende) si de sinistra transfertur ad dexteram, & iisdem quidem digitis, sed non eadem manu, quibus in læua nupta significantur & vidua, circulum faciens exprimit virginitatis coronam. Ego, mi fallor, ex his verbis Hieronymum puto eadem tradere quæ docuit Irenæus, dummodo loco suo sententia commatis additis distinguatur. Sententia quidem Hieronymi est, diligenter attendendum. Quin attendamus? Centesimum numerum de sinistra transferri ad dexteram, & iisdem quidem digitis, non eadem manu circulum facientem exprimere virginitatis coronam. At explicauit se aptius, inquit, dicens: quibus in læua nupta significantur & vidua. Scimus quidem in læua vnguem indicis, quasi ad osculum molliter applicatū, maritalis coniunctionis hieroglyphicum ab eo viro doctissimo positū: quod loco suo plenius commentati sumus. Viduas autem per sexagesimum ostendi, qui numerus per indicem eiusdem læuæ, qui extremum pollicis articulum arte complectatur, exprimitur. Idem fatentur omnes. Sed Hieronymus ne fallamur, admonet, transferri numerum centesimum ab læua in dexteram, per digitum & gestum scilicet, qui vnitatem in læua constituit, in dextera centena conficiat, atque ita de cæteris. Atque hoc est quod ait, Sed non eadem manu: quam manum eam intelligit qua non vtimur in centenis, cuius scilicet digitis nuptæ significantur & viduæ, quarum manuum hieroglyphica superius & explicauerat, & ingeniose interpretatus erat. Sed quo modo corona hæc, dicit aliquis, circumflectetur in auriculari? Respondemus: si digitum eum ita inflexeris, vt digiti eius vnguis medix palmæ tuberculum appere videatur: id ita coronæ plexum imitabitur, ac si arboris cuiusuis ramulum ita flexeris, vt cacumē eius ad locum, vnde germinare cœperat, inflexeris. Nam gestus hic (vt quod necesse est idem idem repetamus) in læua vnum significat, centum in dextera, vt singula copiosius suis quæque locis enarrantur. Nunc quoniam lectorem aspera & morosa forsitan disceptatione de lassauimus, libet in huius gestulationis sententiam lepido Nicarchi epigrammate aures animumve aliquantulum delinere. Locatur enim is in Cotyttarin annosam vetulam, quæ præcano cum esset capite multæque dicacitatis, ac Nestori comparata, nondum eum ita grandæuum esse sineret, quæ Ceruos annis superesset, & statem suam læta manu veram dissimulans inciperet numerare, tamen & viueret, & luminis beneficio frueretur, & firma ingrederetur pedibus, & que ac si esset adolescentula. Quare maxime verendum ne Plutoni sinistri aliquid acciderit. Sed Nicarchum ipsum audiamus, quem falso quidam Niandrum vocant:

Nicarchi
iocus in
Cotyttarin.

Ἡ πολλὴ κροτάφοισι κοτυτῆα ἐὶς ἡ παλὺ μὲν ὄστρον
Γραῖα, δὲ ἢν Νέστωρ ἔκ' ἐπὶ πρεσβύτατ' ὄστρον,
Ἡ φάσ' ἀδρῆσασ' ἐλάφου πλέον, ἢ χερσὶ λαυφῶν
Γῆγεσ ἀεθμῆσιν δούτερον ἀρξαμένη,
Ζῶει, καὶ λέουσου καὶ ἀεγτίπ' ὄστρον ἰσά τε Νύμφης,
Ἄγε με δισάζων, μή τι πέπονδ' ἀΐδης.

quod si quis Epigramma ipsum Latine sibi cani postularit, id huius est sententiæ:

Multum garrula anus, caput omne Cotytaris alba,
Propter quam Nestor non sit adhuc senior:
Quæ Ceruos annos superarit, quæque sinistra
Vita iterum capiet connumerare dies:
Viuat adhuc, cernit, pede firma est, virginis instar,
Plutonium vt dubitem passum aliquid grauius.

Et quoniam in Nestoris ætatem incidimus, synecopsia postulat, vt quatuor etiam Iuuenalis carmina subiungamus:

Rex Pylius, magno si quisquam credis Homero,
Exemplum vita fuit à Cornice secunda.
Felix nimirum, qui tot per secula vitam
Distulit, atque suos iam dextera computat annos.

In quo explicatio habet lucinatus creditur Do mis. Calde rinus.

SE D iam strato itinere, sopitisq; controuersis, ad ea, quæ liquida manifesta que sunt, procedamus, digitosque ipsos erumpere gestientes è carceribus emittamus; primique spatia corripiant auriculares, alter & alter, quorum qui in læua est vno omnium consensu vnitatis indicium est, si vnguiculum ad medium volæ tuberculum aduertat, quasi coronam quamdam flectere meditetur. Itaq; si faces à dextera alicuius statuæ fuerint, læua vero eo gestu prætendatur, primi Consulatus hieroglyphicum apparebit, vel si alia fuerint insignia alicuius honoris indices, primum eo potitum ostendet, atq; ita de reliquis.

CENTVM. CAP. III.

Virginalis numerus.

A B hoc læua digito ad eundem dextera conuersi, eodem gestu quo illo vnum, hic centum, vti iam constare potest, significari præfitemur. Neque id prætereundum, quod centenarius numerus Virginalis, vt sacrarum literarum interpretes tradunt, appellatur: de quo apud Matthæum habetur cap. 13. Quandoquidem iis, qui vitam recte, pie, sancteque instituerunt, tria sunt proposita præmia, vel fructuum prouentus: aliis tricenarius, aliis sexagenarius, aliis centenarius. Tricenarius quidem iis, qui maritalem secuti vitam, eam coniugio minime contaminato peregere: nam numerus ille, vt suo loco dicitur, aptus nuptiis. Sexagenarius iis, qui viduitatem aut cœlibatum incorrupte atq; integre custodierunt. Et sexagenarium annorum numerum viduitatis esse eisdem tamen ostendemus. Centenarius demum iis, qui virginitatem intaminatam incolumemque ad vltimum vsque vitæ terminum seruauere. Eucherius centenarium hoc præmium nõ tantum ad virginum merita, verum etiam ad martyrum mercedes præmiaq; proposita contendit. Hierosolymitanus Hesychius, perfectissimum, ait, centesimum ideo cœcipimus, quia quinquagesimus, quæ spiritus, amplectitur: vnde Pentecoste Spiritui sacra. Bonorum vero operum fructus, qui messem omnem excellit, in Euangelica lectione ad centesimum vsq; cumulat. Adamantius quoq; numerum hunc plenum in omnibus atq; perfectum autumat: aitq; totius rationabilis creaturæ sacramentum intra se continere.

Maritalis numerus. Viduitatis aut cœlibatus numerus.

DVO. CAP. IV.

A D læuam autem vnde digressi sumus, reuertentes, si, vti de vnitatis dicebamus, aut Consul, aut Imperator, aut Dictator, vel quid huiusmodi fuerit, qui dignitatem eandem sibi accessisse indicare voluerit, non insulse statuam ponet, in cuius manu læua anularis digitus eodem inflectatur modo, atque eodem loco cum ipso minimo applicetur. Duo enim, vel bis, vel iterum, eo gestu exprimi manifestum.

CORPVS VEL IMMUNDITIA. CAP. V.

Dualis numeri mysticus sensus.

I P S E vero dualis numerus mystico significato corpoream indicat naturam, & pro immundis accipitur in sacris: quod is numerus sociandis generandisque corporibus aptari solet, de quo videndus Adamantius libro tertio in Epistolam Pauli ad Romanos, vbi de propitiatorio loquitur. Submonet Diuus Hieronymus in hanc sententiam aduersus Iouinianum, animaduertendum esse iuxta Hebraicam veritatem, in primo, & tertio, & quarto, & quinto, & sexto die, expletis operibus singulorum subiectum esse: *Et vidit Deus quod esset bonum*, in secundo vero die hoc omnino subtractum, vt admoneremur non esse bonum duplicem numerum, quod ab vnione diuidat: nam vnitas tota Dei est, dualitas vero significet hieroglyphice fœdera nuptiarum, quibus vbiq; Hieronymus paulo se infensiosem ostentat.

Sed & motus multitudinis & opinionis symbolum.

DVCENTA. CAP. VI.

E O D E M VERO ipso gestu quo in sinistra DVO, in dextera digitus, idem DVCENTA significat.

III. CAP. VII.

M E D I V S autem, quem nonnulli Medicum, plures Infamem & impudicum appellant, ita pennes duos inferiores incuruatus, ac si citharæ cuiuspiam filo vna serie gestuque apprimendi elfent

sent, ternarium effingunt numerum. Quodque superius de titulis & honoribus attigimus, ubi terge-
mini cuiusquam notandi essent, hoc assumi potest hieroglyphicum.

ANIMA, DEVSVE CAP. VIII.

SED ipse etiam numerus suum habet significatum: quippe qui in corporea natura consecratus, *Ternarius*
nunc animæ, nunc Dei simulacrum, hieroglyphicumque est, de quo multa Pythagorici, multa *ternarius*
etiam veteres Theologi disputarunt, quæ breuitatis causa sunt prætereunda. Illud tamen non omit-
tam, Propitiatorium in diuinis institutionib. longitudine duorum cubitorum & semis fieri demāda-
tum, vt id Christum hominem significaret, quod & apud Paulum epistola ad Romanos habetur: qui
quidem licet verus esset homo, quem proposui Deus propitiatorium per fidem in sanguine eius, ali-
quid tamen habuit quod humanam excederet naturam, tria tamen non exæquaret: nam pater eo
maior est. Sed si quis hæc apertius declarari sibi voluerit, ad eius epistolæ interpretes accedat. Quod
vero paulo ante binarium malum esse dicebamus: sacerdos Heli, cap. III. I. Regum, dualem nume-
rum pessimi spiritus esse suspicatur, vti Dei ternarium. Nam cum Angelus Domini Samuelé bis vo-
casset, tertiam vocationem expectandam duxit, vt vocem diuinam esse cognosceret.

CCC. CAP. IX.

EODEM gestu digitoque quo tria in sinistra, CCC. in dextera significantur. Sed & vocabulum *Vr. En.*
ipsum suas habet significaciones. Trecenta siquidem pro magno admodum numero ponuntur, *lib. 4.*
vt apud Catullum: *Expecta hendeca syllabas trecentos, Quos complexa simul tenet trecentos,* & multa huiusmo-
di, etiam apud alios: *Es trecentenas erroribus impleat vrbes. Trecentum niuei tondent dumeta iuueni. Ter-*
centum tonas ore deos. Sane cum superius centenarium plenum atque perfectum numerum esse osten-
derimus ex Adamantio, eandem triplicatum, supremum quid significare nulli dubium relinquitur.
Sed trecenteni in Arca longitudine cubiti, ostendunt hominem qui sit à centenario lapsus, hoc est,
qui à tota rationis summa per ignorantiam deciderit, facile posse per Patris, & Filii, sanctique Spiri-
tus cognitionem in trecenta restitui. Hic autem animaduertendum est, posse nos gestuum confor-
mationibus illud coniectari quod ait Plinius libro XXXIII. cap. VII. Ianum à Numa rege dicatum
digitis ita figuratis, vt CCCLXV. dierum nota, per significationem anni, temporis, & aui se Deum
indicaret.

CCCLXV. CAP. X.

CVM itaque Plinius dicat, *digitis ita figuratis*, verisimile non est, quod nonnulli putant, in dextera *Pliniani lo-*
in sculptam fuisse literam T, quæ apud Græcos trecenta significat, in læua vero Z & E, quæ sexa- *si explica-*
ginta quinque supputant. Dicamus igitur eius statua dexteram eo gestu figuratam, vt ea ex porrecta *tio.*
tres inferiores digitos graduum in morem incuruatos haberet, qui gestus, vt dictum, trecenta si-
gnat: læuam autem, vt paulo inferius patebit, ita conformatam, vt index pollicis vngui circunduatur
arctissima eum circuloque complecteretur, infamis vero mediam palmam versus adcuruaretur,
duobus reliquis extantibus quantulum cumque porrigi potuerint: ita enim quinque & sexaginta de-
scribit: annum enim ad huiusmodi dierum numerum intelligi debere ciuilitè Pandect. ultimo Pau-
lus ait. Et intercalarem, quo scilicet bis sexto calendas Martias dicimus, quarto quoque anno nihi-
lo secius eodem dierum numero supputari, manifestum: quia duo illi dies vnius vice habentur, nec
interesse ait Celsus, vtrum priore an posteriore die quid actum sit.

IIII. CAP. XI.

TRIVM igitur numerorum gestibus ita positis, insequentium aliorum trium ridicula propemo-
dum sese offert gesticulatio. Nam quatuor exprimere cum volumus, minimus sustollimus rei-
quis in incuruatione sua permanentibus. Ita *quarsum Cos. Imp. Dict. & reliqua.*

CCCC. CAP. XII.

EADEM ratione modoque in dextera iidem compositi digiti, CCCC. constituunt. Nec super
hoc aliud ad negotium.

Quinarii
hierogly-
phicum.

QVINQVE autem, aut quinquies ostendere qui volunt, annularem & minimum exporrigunt, impudicum palmam versus incuruant, uti in Iani statua dicebamus. Neq; quidem hoc tantum signo quinarium significabant Aegyptij, verum etiam per sculptæ Stellæ hieroglyphicum, propterea quod, ut Horus ait, ex innumerabili stellarum multitudine quinque tantum sunt ea prærogatiua præditæ, ut mundi, quod illi aiebant, curam gererent, humanis rebus omnibus consulerent, nihilq; apud mortales fieret, quod ab earum arbitrio non penderet. Ego, si mihi dicere liceat, desumptum puto à radorum numero, quo Stella piscis insignita est, quod & Naturalis historię scriptores tradunt, & ego in Anconitanum littus ciectas magno numero conspexi, & manibus meis attrectavi. Sedenim de hac plura loco suo in Cœlestibus enarrabuntur.

S E N S V S. CAP. XIV.

Quinarii
numeri
mysticus
sensus.

SED & ipse quinarius numerus quomodocumque descriptus figuratusve, suam habet hieroglyphicam in sacris significationem: pro quinque enim sensibus accipitur. Vnde illud Ambrosij per uulgatum de quinque virginibus prudentibus, & totidem fatuis. In antiquioribus vero Mosaicæ legis præceptis, qui peccasset in sanctis, tantumdem reddere iubebatur, & ad illud quintas adicere, quod in exemplaribus Græcis ἐπιπενταλον legitur, ut scilicet ita intelligamus: Si quis de sacris vel oblationibus vel muneribus in usum pauperum erogatis, aut pro templi adificatione, alteriusve voti operis designatione datis, quinque interuertisset, oportere eum quinque sarta tecta reddere, mox peccati veniam imploraturum ἐπιπενταλον adicere, hoc est, & altera quinque, & aliquid insuper auctarii. Quam sententiam Cyrillus examinans ita meditatur: Si quis, inquit, quinque sensuum opus peruerterit, & debito honestoque vnumquemque officio defraudauerit, oportere eum synceros illos, & integros Deo restituere, mox alios quinque interiores adicere, & horum omnium denique summam & solidationem quandam super addere, firmum scilicet bene agendi propositum, si Deo satis ex assè facere voluerit. Eodem facere videtur, quod ab vno mense ad quintum vsq; annum didrachmæ quinque, hoc est, ut Hierosolymitanus Hefychius interpretatur, quinque sensuum perfectio, sit oblatio: quæ ideo per geminarum numerum exprimitur, ut intelligamus, ea quæ puer sensibilibus videt, audit, gustat, odoratur, & tangit, ea etiam conduplicet, dum ad intellectum ea accommodare fuerit institutus.

Q V I N G E N T A. CAP. XV.

IDEM gestus ex iisdem digitis in manu dextera, quingenta supputat.

VI CAP. XVI

Capit. 13. &
Censorini
612.

ANVLARIS vero in læua solus incuruatus, auriculari & aliis exporrectis, senarium ostendet, de quo multa apud Macrobius libro 6.

S E X C E N T A. CAP. XVII

IN dextera vero eodem depositus modo sexcenta colligit, qui numerus apud Eatinos pro maxime ingenti copia, numerosissimaq; multitudine, ac propemodum infinita, hieroglyphice proferri solet. Ad Atticum Cicero: Venio ad epistolas tuas, quas ego sexcentas vno tempore accepi. Ad eundem idem: In quo multa molestia, discessus noster, belli periculum, militum improbitas, sexcenta præterea alia. Lepideq; Plautus, Caprius, Sexcentoplago nomen fecit illi, cui plagæ innumeræ nunciabantur. Sed ne sexcenta eiusmodi proferam, ad reliqua enarranda progrediar.

VII DCC. CAP. XVIII.

BIS iam trium digitorum spatiis decursis, tertium iterabimus, quod palmam moueat. Facta igitur ad auricularem repetitione, eum dicimus, quantulumcumq; porrigi potest, ad imum vsq; palmæ tuberculum appressum, septenarii numeri signum esse. Et in dextera, septies centeni. Eo vero gestu componendo medius quoq; adfecti cogitur, ac veluti gnomon horarius supra anularem prominere, ut ea sit eius digiti figura, quam trapezitæ nunc in septenario notando delineant, in hoc scilicet signū 7-

CENTVRIO. CAP. XIX.

AC, ne leue quid attigisse videamur, eadem trapezitarum nota in plerisque veterum monumentis adsculpta, centurionis signum habebatur. Ostendit mihi Romæ vetustum admodum monumentum ex marmore Thomas Petrosanctius, vir antiquitatum huiusmodi studiosissimus: in quo & signum id incisum erat, & verba rem interpretantia, in hunc modum addita.

Nota 7. Centurionis signum.

SIGNVM CENTVRIONIS, 7. CAP. XX.

ET Bononiæ inscriptionem vidimus ad C. Petronij ædem, in qua signum idem eodem significato incisum spectatur. Romæ etiam apud Paulum Cæsium Cardinalem inscriptionem vidi eius notæ, quæ sic incipit:

M. POMPEIO. M. F. ANIASPRO 7. LEC. XV.

APOLLINAR. 7. COH. III.

& quæ multa ibidem insculpta sunt militaria, de quibus in Armorum commentario abunde meminimus.

DEVS. CAP. XXI.

NON erat autem otiosum Septenarij nomen, quod hieroglyphicum esse Dei Philolaus asseruit: quippe quod ea sit eius numeri prerogatiua, vt ipse sibi similis, alter ab alijs sit, veluti Deus, dux & princeps vniuersorum solus, semper singularis & immobilis. Inter enim ea, quæ intellectu percipiuntur, septenarius sine motu est, neque quicquam patitur. Nam alij numeri partim generant non geniti, partim generantur, cum minime generent: alij vtrumque obeunt munus, solus vero septenarius vtriusque conditionis immunis. Vnitas quippe à nullo profus genita, numeros omnes quotquot habentur, generat. Octo vero generantur à bis quatuor, nullum autem generant. Nam numeri hic infra denarium intelliguntur. At quaternarius eorumdem, & parentum & liberorum ius obtinet, octonarium quippe gignit, à bis duobus ipse genitus.

Septenarii numeri prerogatiua.

PALLAS. CAP. XXII.

QUORVM cum nihil accidat septenario, quod sine matre sit, quodque virgo Palladi assimilatur, & quorundam symbolico hoc vtentium idiomate mos fuit summi Dei sapientiam vocabulo signoque; Palladis interpretari: quanquam vbi figuras mathematicas aliquot hoc commentandi genere declarauimus, ternarium & quæ septenarius significata habeat in Diuinis literis, dicenda sunt hic satis fuerit pauca hæc attigisse.

OCTO OCTINGENTA. CAP. XXIII.

MEDIVS itaque auriculari adiectus, ita vt vna cum eo extremam volæ partem apprimat, octonarij numeri hieroglyphicum erit in læua, in dextera octies centena recensita indicabit.

IX. CM. CAP. XXIV.

MEDIVS demum ad extremam palmæ volam vna cum duobus inferioribus applicatus, ita vt totam obtegant, nouem in sinistra constituit, in dextera nouies centena.

MULTITVDO. CAP. XXV.

EST etiam nouenarius ipse numerus hieroglyphicus: quippe qui se non intra cutem cõtineat, sed effusus plurimos significet, quod Theon obseruat in Arati carmine, ἐννεὰ γρηγοράωνη, non quod nouem, inquit, atates viuat, sed quod perquam diu, vt Tibullus.

Nouenarius innumerus.

Viueret Cornices multos dicuntur in annos.

Apud Nicandrum ἐννεὰ κεντέων leges, pro, aliquot praditum aculeis. Idem ἐννεὰ δέσμων σφονδύλης in Scorpij cauda ponit, cum septem tantum in ea compages enumerentur. Pro multis igitur nouem posita interpretes agnoscunt, de quo satis in Scorpij commentario. Quin & Alcæus Hydram ἐννεὰ κέφαλον ad eam rationem dixit, cum Simonides eam πέντηκοστώκεφαλον tradat. Quem imitatus Maro, ita fuerat:

Enclib. 6.

Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra.

Ad hoc etiam facit, quod Hesiodus nouem inquit noctes Iouē cum Mnemosyne iacuisse, vnde Musarum prolem suscepit. Oportere enim, aiunt interpretes, eum diu studiis incumbere, qui sit mox aliquod ingenij atque doctrinæ memorabile testimonium relicturus.

— *Nam decem Bos luca per annos*

Parturit, ingentem prolem paritura, nitensq;

Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.

D E N A. C A P. XXVII.

POST QUAM igitur digiti tres inferiore triplici decursu Iudi sui partes peregere, athletas nunc spectabimus: pollices quippe, indici vnumquemque suo commissos: varia quorum colluctatio à læua theatri parte per decadum campum, altera vero ad dexteram lucta per numerosissimas chiliadū arenas exercebitur. Erit igitur conflictus primus læua index in primam pollicis sui suffraginem vnguem affigens, quem attractus pollex ita vrgeat, vt colluctatorem strangulatione quadam elidere videatur. Hieroglyphicum hoc denarium, alterum vero ad dexteram millenarium recenset. De denario locus patefcit apud Apulcium Apologia: *Si triginta annos pro decem dixisses, posses videri pro computationis gestu errasse, quos circulate deberas digitos aperuisse.* Quo vero pacto digiti tricenario aperiantur, loco suo dicemus. Apud Horum Niliacum inuenias lineam vnam surrectam cum alia superne deiecta, vel incumbente, decem linearum quæ in plano ducendæ essent, hieroglyphicum esse. Puto ego hunc exprimere voluisse denarium numerum: cuius scilicet denæ vnitates per lineas totidem significari, tanquam per puncta, solitæ essent, quæ apud Ægyptios eiusmodi tantum figura comprehendebantur: compendiosam enim rationem aliquam in numerorum notis nationes omnes, quæque suam excogitarunt. Omnino enim codices quos inspexi, omnes eo loco mendosi sunt, præsertim impressi, qui sic habent, *ραμμὴ ὀρθὴ μία ἀμα ραμμὴ ὀππεκαμμένη δέκα ραμμάς ὀππέδας σημαίνουσι.* Sed & in manuscriptis aliquid desideratur, quorum minus corrupti ita habent, *ραμμὴ ὀρθὴ μία ἀμα ραμμὴ ὀππεκλημένη ἢ (hic vacuum relictum) ἢ δέκα ραμμάς ὀππέδας σημαίνουσι,* quorum hæc est sententia: *Linea vna recta, vna cum altera superne sibi adscita linea vel (hic vacuum) vel decem lineas planas significant.* Puto autē lineas illas ita ducendas. **Γ.** Nam aliquid simile apud nos est cum linea plana superne ducta, cui puncta numeralia subiiciantur, quæ singula vnitates ostendant, duplicatum numeri tantundem significat, quot sunt signa, quæ planæ illi lineæ subdita conspiciuntur, vt **IIIIIVIR.** aut **IIIIIVIR** pro Sex. vir, & Decemuir. In Ægyptiaco vero signo, superior illa linea producta ostendere videtur, licet vna tantum signata sit. **x.** tamen sibi vnitates adsciscere. Quod vero de duplicandis punctis dicebamus, multis potest veterum inscriptionibus confirmari, sed vnam tantum exempli loco ponam, quæ Venetiis apud clarissimum virum Danielem Ranerium Senatorē, antiquo lapide ita notata inscripta, **IIIIIVIR.** quod tantundem est, ac **SIDCEMVIIR** scriptum esset. Intelligendum enim est puncta illa quatuor, linea illa superne ducta, duplicari. Quod vero ad Horū attinet, id ideo apposui, vt castigationem codicem quærendum admonerem. Nec me latet Probum de notis antiquorum, eius lineæ superne ductæ signum ad millenarium vsque prouehere: sed in eo libro multa sunt multorum arbitrio, atque etiam errore, inculcata, neque rei cuiuspiam sana intelligentia magis nostro tempore desideratur, quam inscriptionum eiusmodi vera cognitio. Ad id vero quod supra læuæ pollicem indici, quippe decadas chiliadibus, respondere asserabamus, Romani quoque ad Ægyptiorum, Chaldæorum, Persarumque imitationem, cum decem significarent, per **x** duplicem literam suam, quod decussatio, qua insignis est, locutionem denarij sciperet, mille facturi, litera eadem in suo iure conseruata, capite tantum à dextera læuaque oppositis semicirculis, cuiusmodi alij apostrophos, alij, vt Victorinus, Sicilicos appellauerunt (est enim sicilicus ponderis certi mensura, quæ signo hoc **o** figuratur) coniungere: ac ita ex **X** litera, vt dictum est, sua. **∞** millenarium hieroglyphicum formauere, vt quo gestu læuæ digiti decem ostendunt, eodem dextera mille proferuat. Quamuis Priscianus, qui nihil non arrogat Græcitatij, id secundum Atticos, quibus *χιλια* mille sunt, factum velit: atque ideo veluti illi ad hunc numerum prima tantum nominis litera vsi sunt, quippe **x** ita nos **m.** pro mille posuerimus

*X. nota a-
pud Roma-
nos asce-
piti.*

uerimus. Sed hoc non vincit, quin notam eam, quam supra posuimus, à sua potius litera, quam à græcanica Romani desumpserint. Non est autem hic prætereundus Ciceronis locus, epistola ad Tironē, *Quinimo potius milium à mille dictum* quæ incipit: *Quid igitur; non sic oportet? ubi in vulgatis codicibus scriptum, Heliuo nequissimus sestertia mille dabat, nullo aprico horto, nullo emissario, nulla maceria, nulla cassâ.* In venerandæ antiquitatis codice bibliothecæ Medicæ, ita Florentiæ scriptum obseruauit: *Helico nequissimus H-S. ∞ dabat: id, sestertia mille dabat,* indicat. Idem hieroglyphicum in multis antiquorum memorijs animaduerti, notumque est Rauennæ marmor vetus ita inscriptū: *OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII. COLLEGII FABR. MR, H-S. ∞ N. LIBERALITATE DONAVIT.* & quæ sequuntur: hoc est, *Decurionibus septimi collegij fabrūm municipij Rauennatis sestertia mille numūm.* Hæc vero etiam apud antiquarum inscriptionū impressores ineptissime corruptissimeq; edita sunt. Idem in antiquis inscriptionibus indicant *M* & *T* de quibus loco suo, ubi quinquagenarij numeri hieroglyphicū prosequemur. Sunt qui millenarium numerum, per milliariz spicæ hieroglyphicum indicent, neque quidem authores absunt, qui genus id segetis nomen à maximo granorum numero, mille scilicet, accepisse tradant, vt in spica dictum.

XI. XII. & reliqua. CAP. XXVIII.

HIS igitur eo gestu constitutis, ubi accidisset vt denarijs reliqui etiam numeri infra x. adiungendi essent, trium illi, vt ostensum est, inferiorum digitorum flexionibus porrectionibusve significabant: Vndenarius quippe, indice ac pollice pro decem circulatis, auriculari mox eo loco, ubi vnum significat, ad flexo: Duodenarius, firma denarij circulatione permanente, annulari ad auricularem adiecto. Ita reliqui numeri vsque ad vnum de viginti, prout per inferiores digitos ostendi, satis explicatum.

XVI. CAP. XXIX.

QVONIAM vero sextodecimus numerus inter hos collocatus, eiusque significatio magni apud Ægyptios momenti fuit, & iam constat numerum eum per medium molliter inflexum, & indicem & pollicem circulos significari: nunc quid ipse sibi velit numerus, videamus.

VOLVPTAS. CAP. XXX.

SA NE quidem Ægyptij Sacerdotes per cuiusmodi numerum eo, vt verisimile est, gestu signatum, voluptatem præcipuè Venercam indicabant. Ab eo si quidem annorum numero adolescentuli ad muliebres consuetudines, & oblectamenta nequitiz inceptant animum applicare, licet ad ter septimum vsq; annum semen infæundum esse dicit Aristoteles. Quod si prolificum sit, vel exigua, vel imperfecta generari autumat. A bis septimo autem anno pruritu Veneris incitari vult, à quo etiam tempore pubescere primum incipit, stirpesque imitari, vt Alcæon Cratoniata ait, quæ semen latere floresunt prius. Atque hic ille est ætatis flos, de quo sæpius apud authores, vt apud Terentium: *In Eunuchō Ouid. Metamorphos. tam: Ad verbum: ex Censorino cap. 4. Hierorum more coitū appetere.* *Annus sedesim, ætatis flos ipse.* Et Ouid. Philosophiæ istiusmodi non ignarus, cum Narcissam ostendere vellet eius iam ætatis, vt amoribus dare operam posset, ait:

Iamq; ter ad quinos vnum Cephisus annum

Addiderat.

Indicium autem incepti coitus est vox crassior & inæquabilis, quæ secunda fere omnib. hebdomade, vel saltem incipiente tertia, euenit, & subalaris odor. Aristoteles id *τεργυλίου* appellat. Antiqui nostri, vt Censorinus ait, Hirquitallire dixerunt, & quibus corpus olere incipiat, Hirquitallios. Nam minorum quatuordecim vel *παιδα*, vel *πῆλον* appellabant, ad sexdecim vero *ἑφελον*, vt Terentianum illud obiter interpretemur, *Postquam is excessit ex ephelis*, quamquam *ἑφελον* quoq; vnica locutione Græcis dicitur de grandiore iam adulescentia. Adstruuntur huic Ægyptiorum commento Astrologorum traditiones super ætatum affectibus: illi enim Lunam ad quintum vsque annum infantem propemodum ductare dicunt, decennium inde Mercurio adscribunt vnde illud eius ætatis stu-

dium rerum plurimarum, & mutabilitas, & inconstantia, vt modo hoc, modo illud appetant, hinc gestiant paribus colludere, temereque iras colligunt atque ponunt, & vt Goratius ait, *mutantur in horas*. Mox hominem sextodecimo ætatis anno in Veneris ditionem deuenire asserunt. Ad hunc usque annorum numerum & Seruius Tul. & Terentius Varro pueritiam protraxere. Nam Rex in Institutionibus suis pueros ad sextumdecimum vsque ætatis annum appellauit, ad quintumdecimum Varro Iuniores ille à sextodecimo, ad sextum & quadragesimum vsque dicit, adolescentes hic ad trigessimum vsque. Quod reliquum est ætatis apud illum seniores habentur. Apud Varronem à tricesimo ad quintum & quadragesimum, iuniores, in seniores, ac demum senes appellantur. Diuersa hæc caliquantulum ætatis descriptio apud Pythagoram, qui vitam hominis quatuor ætatibus dispescit, viginti vnicuique annos impertiens: pueritiæ quippe: adolescentiæ, iuuentuti quam Latini virilitatem potius appellarunt, ac senectæ demum: quas totidem anni temporibus æquiparauit, vt suo loco singula tractauimus.

EXCESSVS. CAP. XXXI.

PRÆTEREA sciendum est, hunc quoq; numerum ex eorum esse classe, qui multitudinem, excessumve significant. Cum enim dicimus sedecim pedibus superare, intelligimus maximo excedere interallo. Vsurpatum ab Aristide, qui Periclem dixit *ἐκπαιδευκὸν πένδων ἀρπύνας τοὺς πρότερος ἐν τοῖς ἀπορίαις*. Ab Eupoli, vt Bruto ostendit Tullius,

XX. CAP. XXXII.

CVM vero XX. significare vellent, pollicarem vnguem infamæ indicis suffragini (vt hoc prope vtat vocabulo) adprimebant: vbi scilicet index ab infami incipit separari. Beda vero, cuius codicem in damno esse suspicor: non enim adduci possum virum tam etuditum ita scripsisse, vt infamem hieroglyphico eiusmodi admisceret, quippe qui apud eum scriptum legerim, impudici summitatem inter nodos indicis & pollicis arcte figendam esse, quod si quis facere meditetur, id sublequetur incommodum, vt neque quo pacto possis tria & viginti demonstrare, neque vnum de triginta representare, & alia multa eiusmodi: cum in XXXII. ostendendis tres illi inferiores digiti arctius contracti, lineæ, quæ palmæ eiusdem flexu media sit, ita applicadi sint, vt trium graduum ipse præ se ferant. In nouem vero & viginti notandis, iisdem digiti quantum exporrigi possunt, ad palmæ vsq; radicem apprimantur. Quare necesse est decadas omnes, indicis & pollicis tantum gestulationibus explicari, nullo eorum in societatem admisso digito, qui partem eam quæ Numerus vocatur, indicent. Ac ne quis autoritate cuiuspiam decipiatur, Erasmus ille multiscius, qui scholijs in Hieronymum ad Iouinianum, vbi de virginitatis agitur hieroglyphico per coronâ expresso, inepta quædam somniauerat, quæ nemo vmquam eruditorum cogitasset: cum errorem mox recognouisset, dum cognitiore, vt ipse dicit, traditurum se profiteretur, loco hoc impedit in pedam, imo in viciat Bedæ codicem. Eandem iacturam fecit in quinquagenarij nota, cum apud Bedam scriptum sit corruptissimè de ḡ Græcæ literæ similitudine, quod loco suo, suæ dabitur luci.

VOT. XX. CAP. XXXIII.

CVRE pretium mihi videtur, anteaquam vicena hæc amittam, quid sibi velint notæ vot. xx. in numis & aris, vel, vt vulgus ait, triumphalibus arcubus, explicemus. Dicimus itaque fieri solitum id in salutis augurium, cum scilicet S. P. Q. R. vouebat hæc vel illa sacrificia se laturos, ludosve celebraturos, aut ædes dedicaturos, si præscriptio annorum spatio Respub. in eodem statu permanisset, quo tunc florebat cum vota suscipiebant. Hinc apud Cornelium Tacitum legas, salutis augurium quinque & viginti annis omissum repeti, ac deinde continuari placuisse Claudio Imperatori. Fuisse vero salutis augurium in hunc modum, ait Dion, vt si Deus permittat, salutem populo poscerent: quasi ne salutem quidem à dijs petere fas sit, nisi prius hoc ipsum dijs concesserint. Obseruabatur autem quotannis dies vna, in qua nullus ad bellum exercitus proficisceretur nemo contra hostem se pararet, nemo pugnaret, quod in bellis ciuilibus haudquaquam obseruari poterat.

poterat: hoc salutis augurium, cum alijs cæremonijs iam abolitis, restituit & Augustus Cæsar. Apud Liuium sæpe reperias vota eiusmodi facta. In ara siue arcu Constantini Romæ v o t. x x. scriptum, aspicias. In numo Maximiani Poeni v o t. x x. in media ianua positum: Ita plerisque alijs locis & numis, v o t. x. alibi, v o t. x x. votis quippe decennialibus, votis vicennialibus, tricennialibus: reatum scilicet voti solutum: quod ita postea posteritati commendabant, factis aut ex ære aut marmore monumentis.

Maximiani Poeni numus.

M V L T I T V D O. CAP. XXXIV.

ILLVD autem scitu non indignum, quod vicennialis numerus multitudinis significatum habet, de quo Theocritum legas:

Ἐξ ἑκτὸς ἐκάβητος ὁ γερῆς περὶ ἐνάτην πάλιστον.

Vigintinatorum Hecube neq; maximus Hector.

Vbi Poëtam numero abusum aiunt interpretes, pro multorum: propterea quod sit numerus multitudini maximè congruus, quod etiam apud Simonidem obseruarunt. Homerus in eiusmodi significatum Vndeiginti posuit, quod Latini vno minus viginti dicere consueverunt.

D V O M I L L I A. CAP. XXXV.

VICENNA superius eo gestu figurari ostendimus, cum pollicis læui vnguem in eum indicis & infamis infimum locum, vbi digiti illi duo diuarcari incipiunt, affixerimus. Idem gestus iisdem digitis in dextera, duorum millium est hieroglyphicum. Neque ultra repetemus, quæ super hoc gestu perperam à quibusdam alijs excogitata sunt. Sed ad calcem festinantes, triginta iam & ter milia proferemus.

X X X. CAP. XXXVI.

TRIGINTA, vt ex Apuleio dicebamus, in denario indicabantur, indice & pollice adaperitis: ita tamen, vt vtriusq; vngues ad osculum quodammodo coirent blando, inquit, amplexu Beda. Hieronymus eorum digitorum coniunctione molli.

N V P T I Æ. CAP. XXXVII.

EST vero numerus tricenarius nuptiarum hieroglyphicum, vt sacri Evangeliorum interpretes super Matthæo, affirmant, quod non multum abest ab eo numero per quem Ægyptij maritalem copulam, siue, vt apud Hebræos est, maris & fœminæ congressum significabant: geminæ quippe voluptatis interuentu. Nam cum numerus, vt paulo ante dictum est, x v i. voluptatis signum haberetur, illi mox duo atque triginta nuptiarum hieroglyphicum esse constituerunt. Nuptiæ vero coniugalisque coniunctio eodem hic significato accipiuntur. Qui quidem congressus vtrique voluptuosus, cum, vt Ouidius diceret, *vtrunque resoluat*, geminari idemtidem poscit ipsum voluptatis signum. Atque hoc illud est in Diuinis literis, quod trigessimus annorum numerus pro maritali copula ponitur. Vnde fructus ille trigessimus, qui offertur Deo, cum coniugalis vita castè puterque, & nulla alterutrius partis iniuria cum fide peragitur. Commode vero fecerimus, si rem cuiusmodi sculpturi, eam non ex duplicatis x v i. vel ex integro x x x i i. fecerimus, ac manum ipsam in specie composuerimus, vt x x x i i. representet, vnguibus, vt dictum est, læuæ manus duobus illud osculum coëuntibus, anulariq; & auriculari in flexum palmæ appressis, vt duo significant additricenis.

Tricenarij numeri in sacris acceptio.

T E R N A M I L L I A. CAP. XXXVIII.

DE M gestus in dextera, qui x x x. in læua demonstrat, tria millia significat. Quæ fuerint vero apud Ramanos millenariorum notæ, quæ paucissimis ætate nostra patuerunt, quæ earum ratio, in quinque & quingentesimo numero copiosius explicabimus.

X L. CAP. XXXIX.

QVOD si pollicis eiusdem suffragio lateri vel dorso in læua eiusdem indicis superinducta sit, ita vt signo facto digiti ambo quantum fieri potest extendantur, indice tamquam horologij cuiuspiam.

Nota signi que quadræ genarij numeri.

cuiuspiam gnomone prominente, quadraginta significabantur. Atq; hoc illud est quod apud Apulium habetur: *Cum vero XL. qua facilius ceteris porrecta palma significatur, ea XL. tu dimidio auges, non potes digitorum d. nobis strasse, nisi forte triginta annorum Pudentillam ratus, binos cuiusq; anni Consules numerasti.* Hæc ille disputat oratione secunda pro seipso, vbi Pudentillam quadagesimum annum non excedere contendit, quam Æmilianus iam sexagenariam deposuerat, ideoq; nefas esset eam ad nuptias sollicitare, quando, vt sacri etiã interpretes aiunt, sexagenarius numerus viduitati sacer est, vt paulo infra loco suo plenius. Facit & ad virum hic annorum numerus. Nam Philon problemate proposito, *Quæ res Isaac quadragenarius Rebeccam duxit?* tempus id congruum maritali copulæ ait sapienti viro, idq; fieri boni omnis causa: quia semen in vultu reconditum quadragenis diebus in masculum figuratur. Efas quoq; quadragenarius Iudithen vxorem accepit.

IGNOMINIA. CAP. XL.

*Myfica
quadragenarij
numeri signi-
ficationes.*

APUD HEBRÆOS VERO IN FLAGRIS QUADRAGENARIUM NUMERUM VEL VNO EXCEDERE INFAME HABITUM, & PRO IGNOMINIÆ NOTA ACCIPIEBATUR. Vnde illa in actis v. *Illi autem ibant gaudentes à conspectu Consilij, quod digni habitus essent, qui pro nomine Iesu contumeliam paterentur.* Verbum autem Græcum illud *ἀτιμωσθηνας*, habet in se aliquid, quod infamia notatum indicet, sed & intestabilis sit, & ad honorem non amplius idoneus haberi possit. Apud HEBRÆOS ENIM LEGE CAUTUM ERAT, VT SI QUIS VEL VNARA PLAGAM SUPRA QUADRAGENAS ACCIPISSET, AD HONORES & DIGNITATES CONSEQUENDAS NON AMPLIUS IDONEUS HABERETUR. Hinc locus ille cap. x. l. secundæ ad Corinthios epistolæ patescit: *A Iudæi quinque quadragenas, vna minus, accipi.* Cur, vna minus, quærit Theophylactus? atque ea citata lege iussisse ait Iudæo tot numero plagas, vna manus, infligi, ne illis cederet ad ignominiam, si forte peccator ultra constitutum numerum prouectus esset: quod si errore, vel casu aliquo accidisset, eam esse voluerant quadragenam: cupiebant enim eum per eiusmodi castigationes ad se trahere: quod si facere potuissent, par erat, vt hominis doctrina, ingenium, & fandi vis, honores sibi deposcerent, quos nequaquam deferre recusassent. Cauebant vero ne ad repulsam locus esse posset ignominie. Sunt qui simpliciter rem accipiant: quia Iudæi literæ tantum additi, habebant in lege, non excedendum in flagris numerum quadragenæ. Sed nos illud, *vna minus*, pensi sumus. Neque nescimus Moysen illarum plagarum numerum ideo non excedendum instituisse, ne forte qui castigandus tantum esset, nimis flagrorum repetitione exanimaretur. Cuius verba sunt Deuteron. xxxv. *Si autem eum qui peccauit dignum viderint plagis, prosternet eum, & coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit & plagarum modus, ita dumtaxat vt quadragenarium numerum non excedat, ne fæde laceratus ante oculos tuos obeat fratrum suum.*

REDEPTIO. CAP. XLII.

EST & EA QUADRAGENARIJ NUMERI CONSIDERATIO IN DIUINIS LITERIS, QUOD A V. ANNISQUE AD VIGESIMUM, QUI SE DEO VOWERIT, REDIMERE SE SE POTEST FRUCTU QUADRAGENARIO, SICILIS QUIPPE XX. SIUE SEPTUAGINTA REDDIDERE, DIDRACHMIS. SICILIS ENIM, VT SÆPE DICTUM, QUABUS ÆSTIMATUR DRACHMIS. ILLÆ Igitur DRACHMÆ SUNT XL. Huiusce rei hieroglyphicum significatum est, vt præter sensuum castigationem, possit ea ætas ieiunij interim & orationibus vocare, donec eo perueniat, vt opulentior doctrinæ fiat idonea. Ad operis cuius quandam similitudinem Moyses per XL. dies ieiunus orationi operam dedit.

QUATERNAMILLIA. CAP. XLIII.

AC NE IDEM SÆPIUS REPETENDO MOROSUS FIAM, QUI GESTUS, QUÆVE DIGITORUM COLLOCATIO IN LAUA FUMACUM IV. NOTAREMUS, EADEM FIGURA STATUSQ; IDEM IN DEXTERA QUATUOR MILLIA COMPUTABIT. QUOD VERO POLLICITI SUMUS LOCO HOC RATIONEM REDDERE, CUR ROMANI MILLIA HÆC PER RECTAM LINCOLAM, & SICILICOS (ea est certi ponderis nota ad apostrophai, quo nunc plurimam videntur, similitudinem) hinc in ad alligatos figurarint, ostendendum est. Manifestum est millenarij numeri notam, quæ tam antiquè in ma-

Millenarij numeri & aliorum nota.

in marmoribus inspicitur, hac fuisse figura, duo millia vero sicilicis ad rectam lineolam duplicatis : tria millia, triplicatis : quaterna millia, quadruplicatis . Præteribomularium, quod id signum & à Prisciano & alijs agnitum plerisq; locis in conspicuo est. Duo millia, Mediolani videas in hortis qui olim Zichi Simonetæ fuerunt; porta Comensi, ea inscriptione, cuius initium est, C. VALERIVS C. F. O. V. F. & quæ sequuntur. Cai fil. ob votum fecit. Denique

HS. **ARBITRATV VALERIE C. F. SORORIS. & Rauennæ apud Petrinum Sueffianû,**
MONVMENTVM **HS** **EX TESTAMENTO.** Sed impressores nonnulli signum vitia-

runt, vt pote qui **HS. C. C. T. O. O.** imperitissime fecerunt. Terna vero millia hac ratione signata conspiciuntur in antiquissimo codice Mediceæ bibliothecæ Florentiæ, nunc ad D. Laurentij dicatæ per Clementem VII P. M. epistola ad Caninium Salustium, quæ lib. II. incipit : *Literas à te mihi Stator,* eo loco. *Quod scribis ad me de drachmis CC. LIII. notatum est de drachmis* , quod compu-

tat tribus millibus. Ac ne in quatuor millibus similiter signandis immorer, scilicet hæc vt semel dicam, demum erit regula, vt quotiescumque siue apud Plinium, siue Liuium, & alios, præcipuè verò in Verrinis, I. vnum inueneris duobus CC. præpositis, totidem vero II. subiectis, CCLII.

interdum etiam hoc modo per X. denariam notam, CCLXX. tu, facito, nulla dubitatione impe-

ditus. Vbi CCCLIII. vel CCCLXXX. tu, Vbi CCCCLIV. vel CCCCLXXX. tu, & millena tot similiter credas.

QVINQVAGINTA. CAP. XLIII.

QVINQVAGINTA vero hieroglyphicè per digitos indicandis, læuæ pollicem, palma tota passa, deorsum inflectes, & Γ tertix apud Græcos literæ similitudinem effinges; non autem, vt Erasmus ex deprauato Bedæ codice scripsit, cum quinquaginta pellicem exteriori arcu instar Græcæ literæ γ incuruatum ad palmam inclinabis. Sed iam ad huius numeri hieroglyphica veniamus.

REMISSIO VEL INDVLGENTIA. CAP. XLIV.

ERAT autem hic numerus remissioni & indulgentiæ consecratus. In veteri enim lege quinquagesimo anno cuiusque obligationis remissio condonabatur: quippe si quis possessionem distraxisset, recipiebat, si liber inferuitutem incidisset, libertatem assequeretur, indulgentiam debitor accipiebat, exul in patriam redibat.

Quinquagesimus annus.

EFFOETVS. CAP. XLV.

PER eos qui alterum à quinquagesimo vitæ annum excessissent, cur nonnulli effecto iam corpore, mentis quoque & ingenij debilitatem significari dixerint, non sat scio: nisi Aristotelis dicto freti sint, qui in Politicis ait, post annos LII. ingenij vigorem euanescere. Vnde etiam Euripides Bacchis dixerit:

Τὸ γῆρας ὑμῶν, εἰσπαῖ, νῦν ἐκ ἔχει.
Cerno. senectæ vestra mentem non habet.

Atque alius non minus dicax, ait:

Πολὶς γέρον μῆνους, ἔ Φρονήσεως.
Cani iudicant ætatem, haud prudentiam.

Sedenim ad hæc amplissimus erit alibi respondententi locus.

PLVRIMI. CAP. XLVI.

ET hic quoque numerus, multitudinem significat, quo libenter vtitur Maro:

— Quinquaginta intus famule.
Quinquaginta atris immanis hiatibus Hydra.

Quinquaginta capitula habens.
 Nouem capitula habentem.

Æneid. li. I.
 lib. 6.

Numeroꝝ origo & nota varia.

Quam tamen & Simonides πεντηκοντακέφαλον appellauit, cum Alcæus εννεακέφαλον dixerit, vti superius meminimus. Vt cumq; autem quinquagenarius numerus describatur, spiritualis vitæ hieroglyphicum est, & animi eius qui diuinis intentus, sublimia quæque mente concipiat & contempleretur: perinde ac duplicatus in centenariū, negotiosum significat. Quinquagesimo enim post resurrectionem die sancti Spiritus afflatus aduenit. Et operum nostrorum fructus vberissimi atq; pinguiissimi, ad centenarium vsque numerum cumulantur, eorum, inquam, qui vitæ integri, scelerumque puri peregrinationis nostræ cursum pie sancteq; peregerunt. Hic vero numerus centenarius non sine mysterio per quinquaginta potius didrachmas, quam per drachmas centum exprimitur in significato huiusmodi: sed quinquaginta bis ideo complectitur, quia nullum bonum integrum & perfectum opus esse potest, absque ipsius sancti Spiritus ope auxilioque. Ad similitudinem autem quamdam gestus eiusmodi, qui quinquaginta præ se fert, factum putarim, vt Latini eius numeri notam L. esse voluerint: quamquã non desint ingenia, quæ se super ea sic philosophentur, aut ratiocinentur potius. Numeri à punctis prius originem traxerunt: sed quæ erant ad o exilia, puncta ipsa aliquantulum producere coeperunt ad instar vocalis mediæ, ... I. II. III. Sed si ita processissent, vt vsque nouem lineolis totidem vnumquemque numerum notarent, molestam & inconcinnam rationem fore suspicati sunt: ad compendia igitur animum verterunt, & pro quinario, ne quinque lineas facerent, vna signata, reliquas quatuor, per obliquã vnã à tergo ductam, V, fecerunt. Mox vsui placuit, vt expeditior esset scribendi ratio, pro nota ea V. vocalem quintam statuere, moxque vsque mouem vnitates eas addere, prout numerus quisque postulabat. Ad denarium cum venissent quinque duplicarunt: ita tamen vt secundam inuerterent, & subicerent priori, vnãque facerent notam per decussationem. Tribus his notis processum est vsque ad quadraginta & nouem. Visum est inde facere ad commoditatem, quam ex compendio aucupabantur, quinquaginta notandis, signum illud ex vna obliqua linea pro quatuor rectis, & quinta adalligata furrigere, vt staret quæ pendeat in latus, quæ stabat in planum deijceretur. Ita ex L. notata sunt quinquaginta. Ventum mox ad centena, quæ per primam eius nominis literam intelligi voluerunt. Ad quinquaginta cum venissent, rectã lineolam quæ iacebat in quinquaginta, in semicirculum adcuruatam surrexere in hunc modum L, quam notam imperiti superiori capiti coniungere, quartam Alphabeti literam arbitratis. Atque hoc illud Sicilicum est, de quo facta mentio in millenarijs, quod à tergo quingentorum. **Q**ua applicitum, **Q**, mille facit: & ita reliqua, vti supra dictum.

Q V I N A M I L L I A. C A P. XLVII.

Q V I N A vero millia; quo gestu L. in laua, eodem in dextera composito figurantur.

S E X A G I N T A. C A P. XLVIII.

S I vero pollicem eo gestu inclinatum, quo quinquaginta per se significat, toto indice circumducto diligenter à fronte præcingamus, sexaginta constituemus. Hinc errore fieri non potuisse dicit Apuleius, vt Æmilianus, contra cuius accusationem causam suam agit, sexaginta pro quadraginta protulerit: quia longe diuersus est vtriusq; numeri gestus.

V I D V I T A S. C A P. XLIX.

P E R numerum sane sexagenarium, vti dicebamus, viduitatem veteres significabant: quod mulier id ætatis nata haudquaquam amplius idonea est ad conceptum, propterea quod ab eorum numero claudi vuluam Philosophi naturæ contemplatores tradunt, ideoque vltimus illi nubere non licebat: cui legi plurimum nititur Æmilianus contra L. Apuleium. Si qua vero, quod ali quando accidisse ferunt, natu tam grandis concepisset, ostenti loco habitum. Quare Elisabethæ conceptus grandæua ea ætate pro miraculo adducitur à diuino nuncio, vt virgini Deiparæ fides faceret, posse Deum, quæcumque naturæ vim excedunt efficere. Sara etiam cum à summo Numine sibi iam nonagenariæ promitti conceptum audisset, risit, vt pote quæ id naturæ lege fieri mi-
 nim

Etas viduitatis qua.

nimè posse cognoscebat. Paulus quoque, qui sexagenarium numerum viduitati dicatum agnoscebat, illi, inquam viduitati, quæ casta, sincera & intaminata in solitudine perseverat, ubi probatam mulierem eligi mandat, quæ iunioribus præsit, *Vidua*, inquit, *eligatur non minor Lx. annorum*: ad eum usque numerum scilicet, perfectionem in muliere designans, & quia est viro infirmior, non nisi sexagesimum fructum colligit in Divinis literis. Ideo, si se redemptura sit mulier, *Leuitico*, didrachmas xxx. offert, id est, fructum sexagenarium. Eruditeque admodum D. Hieronymus causam, cur sexagenarius numerus ad viduas referatur, explicare volens, ad numeri ipsius hieroglyphicum se confert: in quo scilicet pollex à superiore digito deprimatur, arctèque cinctus ab eo, in quantis affigatur angustijs ipsa viduitas, ostendet, quæ ita sit undecumque cohibita. Mox illud addit ad consolationem: *Quanto scilicet maior est difficultas experie quondam voluptatis illecebris abstinere, tanto maius propositum esse premium.*

LXX. ET SEPTENA MILLIA. CAP. L.

VT vero & reliquas tres decadas attingamus, septuaginta exprimebantur, vt Beda tradit, indice vt supra circumducto, pollice vero ita exporrecto, vt in medium indicis artum affigatur. Neq; aliud super hoc numero mysticum adinueni. Idem gestus in dextera, sed non ex Bedæ sententia septena millia computabat.

OCTOGINTA, ET OCTONA MILLIA. CAP. LI.

INDEX idem tamen circumflexus, pollexque protentus, ita tamen vt eius unguis extra medium indicis articulum prominens appareat, octogenarij numeri est hieroglyphicum in læua, in dextera octona millia signat.

A D O R A T I O. CAP. LII.

QVI quidem gestus ad os ad motus adorationis hieroglyphicum est: de quo Apuleius III. Metamorph. Et admouentes oribus suis dexteram, priore digito in erectum pollicem residente, vt ipsam proflus deam Venerem religiosis adorationibus venerabantur.

NONAGINTA, ET NOUEM MILLIA. CAP. LIII.

PER inflexum autem læuæ indicem, ita vt eius unguis ad radicem pollicis applicetur, pollex liber extet, qui superiore numero, toto extremo articulo oppressus ab indice, nonagenarius exprimitur. In dextera gestus idem, millia nouem. Ita cum ad nouem & nonaginta peruentum est, manus omnino ita clauditur, vt pugnum faciat, pollice superextante, & ad mediam infamis dorsum exporrecto. Qui si pugno ita includatur, vt cum ungue suo totus occulteretur articulus, sexaginta nouem atenuet.

T A C I T V R N I T A S. CAP. LIV.

SVPERESSET de myriadibus dicere, quæ per manum varijs gestibus modo ad pectus, modo ad femur applicatam indicantur, de quo apud Plantum:

Pectus digitis pulsar, cor credo euocaturus foras.

Ecce autem auortit nixus læua, in femore habet manum,

Dextera digitis rationem computat, feriens femur.

sed quoniam intentio nostra fuit hieroglyphica conquirere, non artem omnem numerandi tradere, & argumentum id non indiligenter à Beda explicatum, & iam in omnium manibus versatur: fitem huic dictioni facturus, quo numero taciturnitatem Ægyptij soliti sint indicare, non est animus præterire. Erat is vtique M X C V. mille scilicet & nonaginta quinque: qui partim dextera, partim læua designabatur. Mille, vt superius ostensum est, dextera manus indice, ad primam sui pollicis suffraginem appresso, summoq; eiusdem articulo super indicis ungue inclinato. Quinque vero & nonaginta, in læua tribus inferioribus digitis, inflexo infami, anulari & auriculari porrectis, indicis autem ungue ad infamam pollicis suffraginem affixo. Causam vero cur eo numero taciturnitatem

*Numeri
MXCV.
hierogly-
phicum.*

nitatem Ægyptij significarent, eam afferunt: quod compertum est eo dierum numero, qui annos tres complectitur, nisi cœperit puer effari, linguam eius præpeditam esse, neque vllam superesse spem vt amplius loquatur. Sunt qui Pythagoram triennale silentium dicant hinc instituisse, vt naturæ species exprimeretur in discipulis: quos, vt tunc primum natos, alendos educandosque animi cibo suscepisset. Sed nos in taciturnitatis mentionem illapsi, eius demum memores, ne hominem grauioribus occupatum studijs & disciplinis, in leues adeo nugas auocare videamur, dicti illius sapientissimi, MANVM DE TABVLA, non frustra vulgati, memores, nihil vterius super digito loquemur.

Apollis nobiliss. pictoris auctor Plin. lib. 35. cap. 10.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. XXXVIII.

QVA RATIONE LITERÆ ET DISCIPLINÆ HIEROGLYPHICE significantur,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

Ad Illustris. ac Reuerend. Dn. Herculem Gonzagam Cardinalem Mantuanum.

FVRNIVS tuus, Antistes Illustrissime, vir plane probus, & disciplinis optimis pereruditus, cuius tu opera non solum ad doctrinam, sed ad rerum tuarum etiam administrationem, vteris, proximis hisce diebus cum Romam aduenisses negotia tua curaturus, impendio me rogauit, Leonem meum illum Ægyptiacum, quem olim Amplitudini tua dedicare cogitasset, sibi videndum traderem: Respondi, fuisse quidem olim id consilij, sed pro renata captum: quia scilicet clarissimus adolescens discipulus meus, Hippolytus Medicus, quo tempore Florentia in honore erat, leana fatum qui expectabatur in dies, ad Illustris. Principum Fridericum fratrem germanum tuum mittere decreuerat, marem & feminam orituros. Id enim frater ipse tum propagandi semini causa, maxime cupiebat. Ita volebam ego, dum leuenculorum illud par splendidissimo fratre tuo oblatum in propatulo spectaretur, haberes & tu Leonem alterum interiorem; quem vna cum eruditissimis quos domi alij, amicis attritares: multa enim insunt Leoni, quæ studiorum omnium ingenia semper exercentur. Verum accidit, vt spem falleret leana: quia vtramque feminam edidit, quare sublata mihi quoque, et mittendi Leonem meum occasio: quia neque, scitura illa iam erat transmittenda, sine qua si meus venisset Leo impertine accedere visus esset. Cœperam tamen cogitare, numquid aliud inuenire possem, quod ad ingenij tui sublimitatem videretur accommodatius, cum opportune de studijs tuis ex ipso eodem Furnio, quæ mihi mirifice placuerunt intellexi. Aiebat enim, te Philosophia & diuinarum literarum lectionibus incumbere, maxime vero pietatis nostra ignibus incensum, cogitationes omnes tuas ad eiusmodi disciplinam conuertisse. qui quidem nuncius mihi accidit iucundissimus: quandoquidem, si quid ego huiusmodi scribere instituissem, quod ad hoc ipsum, quod tibi adeo cordi est, argumentum facere videretur, sperabam me tibi rem longe iucundiozem effecturum. Erat verum mihi tunc præ manibus, de literis & disciplinis commentarium, quod ad explicanda Ægyptiorum, atque ad maiorum etiam nostrorum quadam super his mysteria conficiebam: quibus scilicet imaginibus per hieroglyphis sacerdotes Ægyptij, per mystica mox verba veteres Hebræorum patres, literas essent indicare soliti, quibus disciplinas, quibus demum sapientiam ipsam figurassent. Interrogavi Furnium, an commentarium hoc, pro Leoni missum, vlla tibi esset in parte placiturum. Legit, & vt animo est egregie candido, approbavit, suasque in omni summotâ contatione libellum omnino ommitterem. Cuius ego iudicio fretus, nam eum palati tui optime calentem arbitrabar, quamprimum per occupationes licuit commentarium absolui, tibi que statim, quicquid id esse

dedicauit.

dedicauit. Videbis igitur, Antistes honoratiff. qua de literarum studio, de qua humana diuinaque disciplina ve-
 rufas illa sub rerum verborum ve quorundam inuolucris occultauerat, quod peritiffimi quique inter se hoc ve-
 lut enigmatum genere vti confueuerunt. Et nisi me suscepti operis fallit amor, spero te consensum hunc multo-
 rum eruditorum, qui per huiusmodi sculpturas Aegyptiorum inuenta secuti sunt, aliqua cum voluptate su-
 scepturum, tuumque tibi institutum tunc longe magis placiturum, cum ex iis qua sumus allaturi, nationum pene
 omnium sententiam, in eam quam sequeris studiorum rationem conuenire perspexeris. Sed antequam ad illam
 deueniamus, de literis quadam simpliciter prius dicere necessarium est.

Apud Aegyptios sacerdotes librorum bibliothecarumve facies iunctorum fasciculo, cui appensa esset sepia cri-
 brumque illi subditum, hieroglyphice signabantur. Et literatorum hominum memoria, vel marmore vel, ere con-
 spicua, his iisdem figuris insculpebantur, & quicquid ad eruditionis monumentum faceret, hoc elaboratum erat
 ornamento.

LITERÆ AEGYPTIACÆ. CAP. I.

EA vero species literas, præsertim Aegyptiacas, vt apud Horum est, significabat: propterea quod &
 iunco illi, & atramento huiusmodi de sepia exempto scriptitabant neque ad hunc vsum alio vte-
 bantur instrumento. Quod autem ad sepiam attinet, quæ pro theca atramētaria poni solita sit, ac per-
 inde literas significet, non apud Aegyptios tantum, verum & apud nostros quoq; habetur. Persius, Satyra 3.

Tum queritur crassus calamo quod pendeat humor,

Nigra quod infusa vaneat sepia lympha.

Atramentum sane Græci *σηπιοπικόν* appellant. Sunt & alia pleraq; sepia significata, sed ea inter pisces A sepia.
 conuenientiori loco memorauimus. Cribrum vero sub sepia ponere ideo commēti sunt: quia ea pri-
 ma sunt arma, quibus in pane conficiendo vtimur, atque id apud Aegyptios ex iunco contexti solitu-
 nam *ἄλδαρον*, quem Soloiuncum appellare possumus, vtillissimum ad nassas marinas, vitiliumque
 nexus elegantiam. In Aegypto vero, vt Plinius tradit, cribrorum longitudinem implet. Admonebat
 autem ea cribri calatura, ita iunco & sepia subiecta, eum qui viciui necessaria comparasset, literis da-
 re operam posse. Cui vero desit prouisa frugis in annum copia, alij datur arti, aliam ve sequatur in-
 dustriam necesse esse. In hanc Aegyptiorum sententiam Simonides interrogatus, vtum diuitia an sa- Simonidis
& Aristip-
pi dictum e-
gregium.
D. Laertius
in vita A-
ristippi.
 pientia prius optari deberet, nescire se respondit ad vero exploratum omnibus esse, sapientes diuitum
 fores frequentare. Opinionem tamen hanc interpretatione callide elusit Aristippus, qui à Dionysio
 illo suo interrogatus, vnde fieret, quod Philosophi diuitum limina tererent, non illi Philosophorum
 respondit: *Quia Philosophi norunt quibus egeant, illi autem minime.* Sed vt ad Aegypti mores reuertamur,
 illud constat, antequam pollutionum contagio cōtaminarentur, & à pristina caderent disciplina, pri-
 mariam apud eos nobilitatem, dignationemque eorum fuisse, qui literas callerent, cum literis non ni-
 si locupletes operam darent. Nam & Athenicenses morem hunc ab Aegyptiis acceptum aliquandiu
 seruari, vt is primas in Republica partes obtineret, qui & eruditione & sapientia maxime præstaret.
 Et quantum ad institutionem attinet, Romani artes honestiores omnes, & quæ literarum ope com-
 parantur, Liberales appellauerunt, quod earum doctrina ad ingenuos spectaret. Hinc illud apud Te-
 rentium: *Eae periculum in literis, fac in palaestra, in musicis: quæ liberum scire aequum est, solertem dabo.* In Eunuo-
cho.

INSTITVTIO. CAP. II.

SANE apud Aegyptios institutio, si quos habuimus codices in damno non sunt, sed nuncupaba-
 tur: cuius interpretationem plerique ponunt, victus opulentus, vel ad necessitatem idoneus: id
 est inuenientes, literarum studia rem paratam sibi depokere. Quam sententia fuisse etiam Aristo-
 telem ex eo manifestum est, quod cum nullius rei egenum esse cupit, qui Philosophia sit operam da-
 turus. Et Zacharia Chinius inter Hebræos nominatiffimi dictum circumfertur: *Si farinam habueris, Zachariae
 eam capessere poteris: si legem assueseris suum, farina non egebis.* Leg's enim appellatione, literas intelligunt dictum.
 Hebræi, & farinam pro frumento annonaque omni ponunt. Quod quidem cum eo quadrat, quod I-
 idem, siue Cererem malis dicere, legum inuentricem fuisse memorant, cum eadem fruges etiam hu-
 mano generi commonstrant: de qua loco suo plenius. Ad huiusmodi rem Aristotelis scōmma est quo

reprehendere solitus est Athenienses, qui iam à pristinis moribus & studiis deciderent, cum tamen frumenti perinde ac legum inuentores fuisse gloriarentur: frumento quidem plurimum, legibus vero minimum vterentur. Sedenim magis facere ad Ægyptiorum sapientiam videtur, si quæ alij de corporis cibo, deque rerum opulentiâ intellexerunt, ad animi partum, & doctrinæ fecunditatem referamus, cum dubio procul illi per cribri signum *ιεεγλυφικῶς* institutionem interpretarentur. Nam & azymorum calathus, qui Leuitico ab Aarone & filiis eius offerendus erat, linguam, hoc est, sermonem vel eloquentiam potius diuini numinis significasse fertur. Sicut enim panis nutrimentum est corporis, sic & lex, & doctrina Dei, nutrimentum est animi. Cum vero sæpe cibus pro doctrina positus sit non apud Ægyptios solum, sed apud nationes omnes, quæ literis & disciplinis claræ habentur, cuiusnam sermo vel eloquentia plenior perfectiorve doctrinam induxit, quam is, qui copiarum totius & perfectionis author est? Ille cibus animi verus, ille partus suauissimus, ille ferculum & lautissima doctrinæ totius mensa, super mel & fauum optatissima. Et huiusmodi sensu panes illi duo primitiarum dicti, ex duabus decimis similæ fermentatæ, quos *xxi* Leuit. offerri sibi iubet Dominus, nouo sacrificio Legem & Euangelium indicant. Panes enim hi sunt fidelium animarum cibus. Quod vero ex duabus similæ decimis conficiantur, admonet hæc geminata perfecti numeri designatio, condi eos ex doctrina, quæ perfectam in Christo diuinitatem, perfectamque humanitatem tradit; nec aliter coqui nisi per huiusmodi doctrinam possunt. Sed ipse demum Dominus Assertor noster, hieroglyphicum hoc explicauit, cum astuto dæmoni respondit, hominem non ali pane solo, verum etiam quocumque verbo, quod ex diuini Numinis ore procederet. Animaduertendum vero in Diuinis literis per cibum modo pecuniam, modo rem domesticam, modo annonæ genus omne intelligi, atque omnes has locutiones identidem accipi pro doctrina; vt cum præcipit Deus simulac in terram Canaan ingressi fuerimus, eaque & expiata, & rite perpurcata fuerit, ne veteres incolas expellamus, sed cohabitare nobiscum permittamus, quin & pecunia nostra eos subleuemus. Hierosolymitanus Hesychius pecunis hic hieroglyphice pro doctrina nostra positam intelligit. Septuaginta hic cibos ponunt, quod idem est cum fructibus & annona. Nam cum aliquem à sceleribus ad virtutem & bonos mores, ab impietate ad Dei cultum atque timorem adductum, & in ditionem nostram redactum inspexerimus: eum, quia perditus fuerit, nequaquam abominabimur, sed doctrina subleuabimus, & honesti commercij laudabilisque consuetudinis exemplo pascere, educare, confirmareque pernitentur. Missura facio fermentum in farinæ sata tria absconditum, vbi Eucherius Farinam pro scientia positam tradit. Quinetiam missos facio non modo panes, verum & totam messem, & patentes campos, in Diuinis literis pro sacræ doctrinæ hieroglyphico positos, de quibus idem Eucherius dictum ait: *Et campi tui replebuntur vbertate* atque de pascuis idem. Vnum illud minime præterierim, quod vtili admodum documento apud Maximum Tyrium habetur, sermones similitudinem ciborum gerere, sicuti concentus odororum, cum ea sit ciborum natura plurimum, vt fecundissime nutriat; odor aer sit vaporatus, vt sonus aer ictus, quorum vterque cum in re tenuissima consistat, aut nullam, aut minimam habeant pascendi vim. Appetendas itaque monet epulas nutrientes, sermones quippe de virtute, atque adeo diuina in primis Philosophia: paruique ideo faciendam eloquentiam, eam, inquam, quæ præter aurium oblectamentum, nullam aliam afferat vtilitatem: sermonesque illos esse potiores, qui animum rebus optimis, cibi instar, enutriant. Apud Abacunta Prophetam legas boues non ad sistere ad præsepia. Boues, Euthymius Iudæos intelligit hieroglyphice positos, qui olim virtutis cultores fuerint: per præsepia, sacros & diuinos libros, qui pabuli nihil eis in posterum allaturi essent. Et Psalmo sexagesimo quarto: *Super oues pascuæ tuæ*. Interpretes per pascuæ vocabulum sacram intelligunt lectionem, qua illi animam opipare nutrire sibi videntur, qui ex diuina lege viuunt. Ita nonnulli Psalmo 69. *Fiat mensa eorum in laqueum*. Mensam esse volunt diuinæ inspirationis scripta, quæ Iudæis implicationem mentis afferunt non doctrinam. Idque sibi velle laqueum, in quem Propheta mensam huiusmodi transmutari poscit. Mox & tormentum addit, & multam, qua castigati sunt ob destinationem suam: inde scandalum, propter pristini status diuisionem, totiusque generis dissipationem. Denique vt à mensa demum saturi recedamus. Simandius Ægypti Rex bibliothecam inscripsit, *ANIMI ALIMENTVM*, cuius id, quod cibus corpori, studium literarum animo subministret. Et noster Tullius, Tusculanis, vbi de

Cibus ve-
rus quis.

Abac. 23.
Metaphori-
ca locutio-
nes per me-
nsam.

Archimede loquitur: Eius mens, ait, rationibus agitandis exquirendisq; aiebatur, cum oblectatione solertia, qui est vnus suauissimus pastus animorum. Idem pasci se Fausti bibliotheca alibi dicit. Alibi contemplatione, Animi pabulum vocat. Alibi se vorare literas profitetur.

SACER SCRIBA. CAP. III.

VT vero cribrum etiam expediamus, ex eius hieroglyphico Ægyptij sacrum etiam scribam intelligi volebant: ea enim nuncupatione eos, qui futura præfagirent, appellabant, vti Prophetâ Hebraei, *Videntem*. Nam veluti cribrum vitilia ab inutilibus disiungit, ita per signa quædam sacerdotes illi, mortem à vita discernebant. Et τὸν κροσίου dici solitum de iis, quæ verâ compertaque viderentur. *Κροσίου*
Sane librum Horus apud Ægyptios fuisse tradit, qui Ambros nuncupatur, diuinationum plenus, ex quo præcipue decubentem ægrotum, vtrum victurus necne, an moriturus esset augurabatur: id-
que ex ægrotantis decubitu præcognoscebant. Nam & alij plura id genus obseruauerunt, vti simbriarum *ficar scribrâ: ad cribri dicta.*
in Iodice complicationes, aduenientes moleste ferre, eorum conspectum auerari, obtutus solito toruiore: & alia, non tamen cum arcanis illis conferenda. In antiquis Hebræorum scriptis mentionem *Ambros.*
inuenias de libro quodam arcana, in quo scripta designataque essent omnia, quæ vniuerso mortalium generi euentura sunt: adduntque eum & Adamo diuinitus ostensum, atque etiam Moyse: sed hæc illi supremi Numinis aspiratione accidisse crediderim, oraculumq; huiusmodi ob quandam docendi similitudinem, Librum appellatum. Hinc sapientissimi viri Maronem volunt ad huius quasi libri formulam dixisse illa super Æneæ futuro successu:

*At pater Anchises penitus conualle virenti
Inclusas animas, superumque ad lumen isuræ
Lustrabat, studio recolens, omnemque suorum
Forte recensēbat numerum, charosque nepotes,
Fataque, fortunasque virum, moresque, manusque.*

Ænei. li. 6.

Nam & Romani, dum à fando fatum dicunt, edicta decretaque huiusmodi, veluti relata in deorum acta intelligere visi sunt.

PERFECTÆ VIR SAPIENTIÆ. CAP. IV.

ALII dicunt per cribrum consummatum virum significari, sapientem quippe, qui de diuinis humanisque rebus friat apposte disputare, quod veluti eius instrumenti munus est a pludas à frumento fecernere: ita doctrina, rerumque vsus & experientia facit, vt bonum à malo, rectum à curuo discernamus, vt merito à Marone dictum sit, Mystica vanus Iacchi. Huc nonnulli trahunt Antisthenis dictionem, Absurdum esse lolium à tritico non repurgare, hoc est, inutiles ciues non fecernere ab utilibus, milites ignauos à strenuis, quod dictum alibi latius interpretati sumus. Apud Galenum pro-
cribium est, *Stulti ad cribrum*, cum illi notantur, qui rem aut negotium, quod vires exuperat, aggrediuntur: non enim stultorum est naturæ secreta inuestigare. Quamuis alij putant id ideo dictum, quia *Proverb. eius interpretatio.*
si Thessali velit errores omnes corrigere, vel dictione prosequi, numero superatus in scomma pro-
uerbij decidat, quod est, *Stulti ad cribrum*, hoc est, Stultorum conatum esse velle singula totius cribri foramina obturare. Apud nostros D. Ioannes Præcursor, doctrinam cælestem lummam sapientiam *Luc. cap. 3.*
in Christo præmonstraturus, in hanc sententiam clamat: *Ventilabrum in eius est manus* sunt qui cribrum eadem omnino sententia transfulerunt) *aream itaque suam purgabit, vt quæ nullius sunt fructus, à fructuoso discernat, triticumque in horreum condet, paleas vero igni exuret inextinguibili.* Cuius mysterij significatum, ne nos morosi simus, late explicatur ab Adamantio cap. in Lucam 3, homil. 26.

TERMINVS, METAVE. CAP. V.

PER idem, quod superius posuimus hieroglyphicum, terminum etiam metamve significari pro-
ditum, propterea quod is, qui strenue decurso spatio profecerit in literis, ad tranquillum iam vi-
æ portum applicauerit, eumq; scias posse demum habere vitæ sææ modum, neq; hallucinari amplius
his, quæ mortalium generi accidunt malis. Ita is omnium quæ sunt, quæ fuerint, quæ mox ventura
habantur, cognitionem affectus est, vt vnde cumque prudensissimus effectus, neque secundis intu-
mescat.

mescat insolenter, neq; aduersis perturbetur: in vtramq; vero fortunã ita se compararit, vt æquirit & insuperabilem ad omnes casus animum præ se ferat.

HUMANÆ DISCIPLINÆ. CAP. VI.

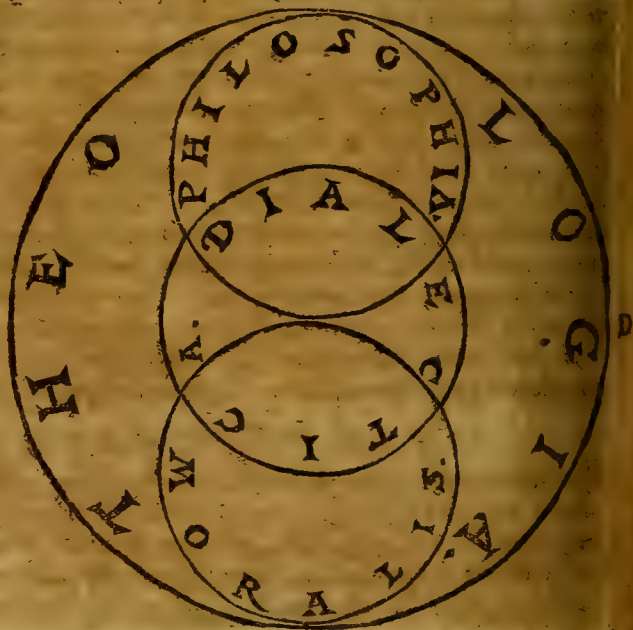
ACRIBRO ad panificia deuenire, non admodum importunum fuerit. In panificijs autem fermentum non vltimum habet locum. Id in sacris literis multa significat, sed nos id quod ad rem, quæ præ manibus est, facit, interim desumemus. Aiunt vero fermentum inter alia symbola humanas etiam disciplinas indicare, Scientiarum siquidem, vt plerique diuidunt, non nullæ humanæ, nonnullæ diuinæ perhibentur. Humanæ sunt, quæ sermonis variatione subiiciuntur, vnde vulgo etiam humanitatis studia dicuntur. Diuinæ, quæ perpetuo constantiq; tenore quodam perseverant, eodemque semper habent modo, atq; parte hæc ipsam referunt diuinitatem. Quod enim semel iustum est (de perfecto loquor) semper iustum est. Qui semel calefacit ignis, calefacere nunquam desinit, dum ignis est. Neque diuina deficit prouidentia, neque perpetua mundi gubernatio. Ita Moralis, Physica, & Theodologia, cum diuinitate consentiunt. Humanas autem disciplinas appellant, Grammaticam Rhetoricam, & Dialecticam. Atque hoc illud est (vt sentit Origenes) quod fermentum in sacrificio non admittitur. Per fermentum enim, vt dicebamus, Theologi humanas has intelligunt disciplinas quarum quidem vis & materia in locutionib; ipsis omnino cõsistit. Accedunt tamen ad ministerium quia sermo purus, quem docet Grammatica, eloquentiæ splendor, vis atq; copia, quam per Rhetoricam assequitur, & disputandi ratio, quam indicat Dialectica, ministri sunt omnium scientiarum.

DIVINÆ DISCIPLINÆ. CAP. VII.

QUO igitur hieroglyphico humaniora studia significentur, expositum est: super est de diuinis quibus ea signis hieroglyphicisq; figurarentur, explicare. Diuina vero, quod primum sibi signum poscant, nisi quod ipsam indicat diuinitatem: cuius circulus est hieroglyphicus, vt latius in figurarum Mathematicarum commentario disseruimus: nempe quod in ea figura neque principium, neque finem inuenire sit, quod æternitatis est proprium. Huiusce rei ratione habita, Egypti Deum ex circulo figura intelligebant. Persæ vero cum Iouem cœli circulum dicerent, sacrificia illi se facere putabant: ubi cellissimam speculam conscendissent, Iouemq; cœli circulum nuncupassent: & quæ multa e loco tractauimus, hic ad repetendum minimè necessaria.

ENCYCLOPÆDIA. CAP. VIII.

NON temere igitur Egypti sapientes, Græciq; antiquiores, qui priusquã sophismata mortalium mentes implicuissent, simplicius ac forte melius philosophabantur, quarundã disciplinarum complexum Encyclopædiam vocauerunt: nempe q; per circularum quorundã colligationem inter se copulata, ab ampliori quodã circulo cõplecteretur, cuius nomen est Theologia, intra quem tres alij circuli cœtris & circumferentijs adeo inuicem compliciti designabatur, vt vnus cœtrum alterius principium & circumferentia esset, in hunc scilicet modum. Per illos quidem interiori ductos, alia quadam ratione, quam superius dictum sit ex Origene, humanas disciplinas indicantes, quæ moribus, ratione rerum, quæ naturæ vi instituta, considerata, examinataq; mortalium mentibus infedere: per illum vero

Scientiarum
diuisio.

Vbi etiam
nunc id fa-
ctisareno-
gatur,

qui latiori ambitu exspatiatus, reliquorum centra & circumferentias in semetipsum amplectitur, diuinam ostendebant. Verum eadem hæc Leuitico intelliguntur ex ornatu Pontificio, qui totus est hieroglyphicus: ibi enim Pontifex humeros primum præcingi iubetur, hoc est, moribus optimis atque castigatissimis ornari, praua scilicet opera cohibendo, mox logium assumere, quod dubio procul rationis intelligentiam suscipiendam indicat, inde quam vocant Manifestationem, quæ quidem rerum est disciplina, videlicet Philosophia, per quam naturæ secreta omnia peruestigamus, & veluti Cerberum quendam ex imis penetralibus extractum in lucem exponimus: quarto loco veritatem, quæ dubio procul ipsa est Theologia. Obseruat vero Cyrillus ordinem in ornamentis his assignandis, quoniam non prius de ratione verborum disputare debemus, quam mores composuerimus, ne nos male imbuti animi prauitas à recto diuertat, & vero cognoscendo minus idoneos reddat, neque rerum cognitionem prius aggrediendam, quam sermonum rationem prius intellexerimus, neque Deum & cœlestia contemplari posse nos manifestum, priusquam per mores, per rationem, per rerum cognitionem quosdam veluti gradus, per quos ad veritatem in sublimi confidentem erigi possumus, nobis præparauerimus. Vt vero alij rem copiosius tradidere, moralem in primis discere debemus, quæ in humanæ degendæ vitæ ratione modoque occupata est: effrænis quippe excursionibus iræ, animisque contundendis, sordibusque omnibus excutiendis, quando memorabile illud in Diuinis literis dictum, in malignum non intrare spiritum sapientiæ. Neque enim polluti, qui scilicet morali disciplina minus instituti essent, in tabernaculum admittebantur apud Mosem, sed cum plebe sub dio habitabant, sese interim expiantes. Præcipue vero hoc præstare possunt oratoria & poetica facultates, cum Oratoris sit proprium, bonum esse virum, & Poetica, omnis laus & exemplar virtutis habeatur, vt Magnus Basilius inquit. Sed hæc dicimus ad eos, qui sunt adeo imbecilli, vt diuinorum voluminû pondera sustinere nequeant, ideoque validiorē cibû omnē auersantur: quare modo per fabulas modo per historiarû exempla deducendi sunt. Quod si eueniat, vt tandē ablaetati firmitatē à Deo, & à fide consequantur, tunc hordeacei quinque panes, quinque scilicet Mosaicæ, diceret Cyrillus, institutionis libri gustu asperiores, & pisces duo pro pulmentario, hoc est, Euangelica & Apostolica disciplina, pabuli longe suauioris, satis superque futuri sunt ad omne bene instituti animi robur confirmandum. Quamuis non defint, vt varia sunt mortalium ingenia, qui partem hanc de moribus (hoc est *κατὰ πάρεργον* afferemus) è disciplinarum choro summoueant: tum quod mores ad cuiusque populi libitum componantur, exemploque potius & vsu ipso, quam ratione vigescant: tum quod non eadem apud omnes iustitia, neque fortitudo, neque vllum fere virtutis genus, quod non alibi virtus existimetur, constareque prorsus id in opinionibus incolarum. Nam quod apud Athenienses iustissima omnium est lex Pelargica, de parentum senectâ renutrienda, qua etiam apud Lacedæmonios nihil sanctius, apud Chios honestissimum atque sanctissimum habitum est, eos, qui sexagesimum ætatis annum implessent, trucidandos inter se publice committere: quod moris in Iulidæ Co insulæ vrbe Menander fuisse notat, vt apud Stephanum, de quo plenius in Ciconiæ commentario. Quodque in huiusmodi dissimilitudinis sententiam in Institutis Theophili Græce legi, Athenienses aduenas & hospites omni officij genere prosequabantur, apud se permanere adhortabantur, ciuitate donabant, ad honores & Reipubl. participatum cooptabant. Lacedæmonij contra aduenas non admittebant, hospites vnus tantum noctis mora receptos, vrbe mox eiciebant. Vnde quod Paulus Iurisconsultus ait de candelabro argenteo in argentum relato, ideoque pro argento, non autem pro suppellectili habitum, indicat nihil aliud esse quam humanum placitum, totamque Iurisprudentiam in sola denique hominum voluntate consistere, roborarique.

DIALECTICA. CAP. IX.

SED rem nos nostram prosequamur. Addiscenda statim à morali postmodum est rationalis disciplina, quam ipsam Dialecticam, hoc est, sermocinatricem vocant: quæ rationis turbas inter orationis pugnacitates captionesque anxie tumultuantes pacifice componat, & clara nitidaque syllogismi serenitate tranquillet. Nam etsi mores Mosaici composuerant, essentque in sanctuarium recepti, sacra tamen nondum atrectabant, nisi prius dialectico famulatu seduli Leuitæ sacris ministrarent.

Moralis in primis discenda.

Hinc ἀν-
πρελα-
γείν.

Ac apud Romanos ex Vlpiano. tit. de agno. liberis vel parent. 25.

Iurisprudentia arbitraria.

Mores proprium Dialectices.

*Philosophia
naturalis
mundi.*

NATURALEM inde Philosophiam aggrediebantur, quæ de mundo, aut de ijs, quæ sunt in mundo, quarit. Hæc autem disciplina opiniones, lites & dissidia, quæ inquietum hinc inde animum vexant, distrahunt, lacerantque, molliter sopit atque componit, vt ita demum ad sacra admissi, nunc superioris regis multicolore, id est, siderum aureum ornatum, nunc cœleste candelabrum septem luminibus distinctum, nunc pellicea elementa in Philosophiæ sacerdotio contemplerur.

THEOLOGIA. CAP. XI.

*Effectus
Theologia.*

POSTREMO Theologia est amplectenda, quæ, vt dictum est, omnes amplectitur disciplinas, cuius munus est solidam præstare pacem, quam neque mores humanæ fragilitatis sanctissime quantumlibet instituti, neque colloquiorum curiosa cognitio, neque naturæ totius peruestigatio præstare potuerunt. Tunc vero pax hæc firmissimo nobiscum est fœdere sancita: cum motus omnino nullus aduersus rationis imperium discessionem vllam meditatur: cum omnia cogitationum nostraturum dissidia composita sunt, sopiti sensuum impetus, discussa oppressaq; penitus cupiditatum coniuratio. Hæc illa est Pythagoreorum amicitia, quam totius Philosophiæ finem autumant. Hæc nos in templum adyta & adducit & recipit, vbi nullo imaginis intercedente velo, diuinitatis gloria perfruamur. Per scalarum itaque gradus philosophantes, à centro ad centrum omnia peruadentes, & quæcumq; sunt in vnum contrahentes, nunc vnum quasi Osirin (admirandus diceret Picus) in frustra plurima vt Titanica discerpentes, ire pergamus, donec in sinu patris, qui supra scalas est, tandem quiescentes, Theologica felicitate consummemur, indiuiduaque mox copula complexuue non modo Deo conciliemur, sed admirabili quodammodo vnum penitus euadamus. Vt vero quædam à Pici sententiâ non aliena subiungamus, à quatuor his doctrinæ partibus circumdari Deum, Maximus Tyrius mihi videtur intelligere. Circumdatatur autem is, qui coram, retro, ad dexteram, atque ad sinistram, aliquos habet circumfusos. Eorum vero qui Deum circumdare videantur, illi retro esse dicuntur, qui per virtutem illam, quæ ad actiones pertinet, Deum sequi persistunt. Ea vero plurimum in moribus sita est. Dedit autem is exemplum nobis, vt quæ ipse egerit, imitemur. Ad sinistram illi constitui videntur, qui naturalem secuti Philosophiam, vsum eius in spiritualem dirigunt intellectum, perq; inferiorem indaginem, ad superiorum cognitionem peruenire connituntur. Ad dexteram illi esse intelliguntur qui sublimium, & à materia separatarum, humanumque visum excedentium, rerum scientiam perscrutantur. Coram denique Deo eos esse dicimus, qui ob immensum diuinæ pulchritudinis amorem digni effecti sunt, vt Dei ipsius conspectu perpetuo perfruantur, facieque quodammodo in faciem intenta, veræ felicitatis participes facti, di quoque & ipsi fieri mereantur. Ea enim perfecti tetrade vt Pythagoræ vocabulum interim vsurpem, riteque instituti, animam vndecumque puram, sanctam & immaculatam Deo videntur asserere: atque ita mente optima, manifestissima scientia, opinio firmissima, sensuque absolutissimo præditi, soli hominum super hominem euecti, terque quaterque beati efficiuntur.

*Quibus
Deus circumdatatur,
& quomodo.*

TRIAS. CAP. XII.

*Disciplina
num diuisio
facta à Salomone.*

QUATVOR itaque circulis huiusmodi describitur institutio, in quatuor ipsa diuisa partes. Sede enim Salomon, qui diuino afflante Spiritu disciplinarum ordinem primus excogitauit, quæ plerique Græcorum sapientes, qui eius inuenta sibi vendicant, non temere secuti sunt, tres tantum modo totius disciplinæ partes agnoscit, moralem, naturalem, & contemplatiuam, quas per tria idem volumina pertractauit, Prouerbia, Ecclesiasten, & Canticorum Canticum: mores vtique per Prouerbiorum præcepta docens, naturam rerum per Ecclesiasten, per Canticum autem speculationem. Neque etiam Logicen distinctam ab his portionem arbitratus est, quæ in vnaquaque disciplina per se ipsa conferitur, & instar staminis ad firmitatem contexta, cuiuscumque subregminis labore admittit, siue pexum, siue plumatile. siue beluatum opus intexere volueris. Nam cum institutio omnis per sermonem fiat, quomodo quispiam probabilem sermonem suum efficiat, nisi ita loquatur, vt ipsius rei, quæ in promptu est ratio, verisimilitudo, ipsa denique veritas deponere videatur? Vnum

quemq; igitur sermonem dirigit Dialectica. His similia videntur, quæ de Deo Abraham, Deo Isaac, & Deo Iacob habentur in sacris literis. Nam quod Abraham vbique locorum se morigerum & obsequentem Deo præbuerit, moralem innuit. Isaac, dum scientiæ puteos fodit, profunda quæque rimatur, naturæ indicat Philosophiam. Contemplationis vero munus Iacob ostendit, tum ex ipso nomine, quod Israel ob diuinorum contemplationem appellatus fuit: nam mentem, quæ Deum intueatur, nomen id significat: tum ob inspecta cœli castra, Dei sedes, & Angelorum vias, scilicet à terris in cœlum vsque surrectas, de quibus in hanc omnes sententiam tam Hebræi, quam Græci, Latiniq; Theologi plurima disputarunt. Quinetiam ipsa elementorum natura, quandam istiusmodi institutionis figuram ostendere videtur, terra scilicet vna cum aqua, inde aer & æther, quorum mutuus complexus certos in disciplinis gradus constituere perhibetur: terra quippe, & illi applicitus humor, magistram morum historiam: in his enim mundi partibus res gestæ continentur, atque illæ vel priuatæ, vel publicæ, vnde œconomia, atque politica, ex eorum, qui sapientiores habiti sunt, exemplo describuntur. Facit vero historia hæc ad institutionem, quoniam exempla ipsa per euentus varios aut hortentur ad imitandum, si præclara sint, aut absterrent à perperam factis, si male tractata male ceciderint. Hoc vero amplius, aquæ varijs ventorum flatibus agitatur, mores in humana natura varios & inconstantes indicant. Quo igitur pacto cogitationum præcellis, & consiliorum tempestatiuis obuiam ituri sumus, per orationis fluxum institutio moralis edocebit, atq; pars hæc illa est, quam Ethicæ Græci dicunt, quam vnusquisque hominum debet secum diligenter examinare, inde sibi, & suis, & patriæ, & vniuerso demum mortalium generi profuturus. Terræ pariter atque humori vnde quaque circumfusum est aer, atque vna cum duabus, quæ simul adhærescunt partibus, nascentium omnium atque morientium naturas amplectitur: atque ita aer naturalis indicium est scientiæ. Extra hæc omnia, quæ variationi sunt obnoxia, æthereus ille ardor igneus est, in empyreum vsque cœlum, vt multorum sapientium est opinio, diffusus, quæ quidem est naturæ diuinæ contemplatio, quam Græci Theologiam nominant, vltra quam nullus procedit intellectus. In qua quidem diuisione, Dialectica non immerito præterita est, cum ea minime particularis scientia esse videatur, sed tanquam spiritus harum vnicique partium insita, coalitave: per eam enim historiam scribimus verisimilem, per eam morum rationes varias edocemus, per eam naturæ vim perscrutamur, per eam demum ipsam diuinarum rerum imaginem intelligimus. Quare, vt superius dictum, etiam illi, qui disciplinas ad elementorum similitudines diuiserunt, Dialecticam, vt pote quæ cuiuslibet institutionis ministra sit, in partem non admifere.

Per quatuor elementorum naturam scientia figuratur.

DE IIS, QUÆ PER COELVM RORE PLVVIVM
ET ALIQVOT AQVARVM GENERA SIGNIFICANTVR. CAP. XIII.

ÆGYPTII quidem de disciplinis hoc modo in vniuersum differere consueuerunt. Quatuor vero illas, Arithmeticam per surrectos digitos, Geometriam per arundinem, Musicam, per lentos IIII. lingua percussos: Astrologiam, per maculosam hinnuli pellem, & figuras alias indicatas, tunc omittimus, quod alijs ea commentarijs sunt à nobis explicata. Atque vt susceptum semel negotium peragamus, quamuis alia nunc circumacti via eandem tamen metam contingere procurabimus. Theologi siquidem nostri cum antiqua Ægyptiorum dictata conspexissent, qui cœlum imbre orulento liquidum in doctrinæ significatum pingere instituisent, Mosemque ex ea, quam adolescens in Ægypto didicerat lingua, figuris huiusmodi passim vsu animaduertent, ea multa, quæ de luvij, de fontibus, de fluminibus, de mari, deque aquis reliquis passim in Diuinis literis reperiuntur, ad huiusmodi vetustatis exemplum interpretati sunt: quorum ego commentationes prosequutus, quarum de doctrina significationes, post Ægyptiacas illas explicare congruum existimaui.

INSTITVTIO. CAP. XIV.

VT igitur præfati sumus, cœlum Ægyptij rore pluvium cum pinxissent, disciplinam institutio-
nisque laborem & operam intelligebant: mira etenim est vtriusque rei similitudo. Nam veluti
ros in herbas, frutices, plantasq; omnes decidens, ea omnia quæcumque molliri apta sunt, humectat,
pascit,

Roris & disciplina-rum similitudo.

pascit, & liberaliter educat: contra vero in ijs, quæ natura proprietateque sua obdurata, dura, solida atque repugnantia fuerint, proficere nihil quicquam potest: ita in hominibus erudiendis in situendisque euenit, quorum ij, qui prompto, acuto, & docili sunt ingenio, minimo negotio erudiuntur: contra vero si plumbeum & obtusum, atque honestis artibus & disciplinis auersum, instituire aggrediaris, nihil prorsus efficias: inuita siquidem Minerua nihil recte fieri, dicive potest, vt apud Horatium. Ita demum disciplina contumacem natura naturam, frustra omnino laborabit, sed idonei fundi compos, lætissimæ frugis opulentia lætabitur. Sane Pindarus eius rei, quæ plurimum ad fecunditatem faciat, ratione habita, irrigationi similem esse laudationem dixit. Nam quemadmodum illa plantarum vim auget, & vt lætius proueniant efficit, ita virtus dignis Poetarum scriptis commendata mirificum suscipit incrementum: laudatam enim virtutem crescere, vulgo etiam dicitur: contra vero lota, quæ aquarum beneficia non suscipiunt, plurimum infecunda sunt. Et Diuinæ literæ vbi agri cuiuspiam sterilitatem, desertaque & inhospita tesqua notare volunt, inaquosum dicunt, vt Psalmo 77. *Exacerbauerunt altissimum in inaquoso*: eodemque modo sæpius. Quod vero facit ad doctrinæ sapientiæ significatum, in iisdem literis, cum Psalmographus desitutum in Aduentu Christi promptuarium illud vaticinationis donum prævideret, neque diuinationem ipsam quicquam amplius produeturam, Psalm. 106. terram frugiferam in saluginem vertendam oraculo haudquaquam vano præfagiuit. Marina autem aqua & *τρυγες* Homero dicitur, quod nullum ex ea fructum possis decerpere: propterea quod adeo est saluginosa.

Lib. de arte poet.

Irrigationis similis laudatio.

Infrugifera nam τρυσιν fructum significat.

DOCTRINA GENTIVM. CAP. XV.

EIVSDEM falsedinis atque amaritudinis causa, marina aqua doctrinam gentium significabat propterea quod sine fructu esset, propter rerum quæ sacris eiusmodi adhibebantur amaritudinem, intractabilis, dum neque quidem humanis hostijs abstinebant, & alia dictu fœda faciebant, sceleraque ac turpitudinem omnem dijs etiam suis adscribebant: quorum exemplo lasciuire, & molli: quæque sectari mortales sibi permetterent. Tot præterea deorum marinorum lusus nihil aliud sunt quam mera lasciuiam; profanis quippe & impuris ea dulcis & delectabilis, pijs vero syncerisque inuisa & amarissima. Forte autem Herculis columnæ inhabitabilis terræ finibus erectæ, virtuti documenta sunt, non esse à duris terræ laboribus ad vndarum mollietatem atque lasciuiam dilabendum. In has autem aquas Abacuc Propheta armentum à Deo inducendum canit: accessurum quippe cultum, & polituram, hoc est, Apostolos per omnem terrarum orbem profecturos, qui omnia committigarent mansuefacerent, & habitabilia frugiferaque redderent, amaritudinem omni dulcium aquarum coriuo delinita.

Herculis columnæ.

DOCTRINA COELESTIS. CAP. XVI.

PINDARVS plerisque locis hieroglyphico vitur hoc dicendi genere, vt cum canit, *χαετρον ερδονται καλλις η δεσφω*, hoc est, optimo pulcherrime Gratiarum rore irrigant, id quod odorum luculenta lepiditate dictum interpretes exponunt, vt denique per rorem eloquentiæ leporem intelligamus. Sed quid egemus Pindaro, cum Mosem audimus cœlum ad audienda, quæ loquitur, ac terram etiam ipsam inuitantem, doctrinamque suam vt pluuiam concrefcere augurantem, eloquium vt rorem pluere meditantem, esseque quasi imbrem & stillicidia super herbam & gramina, quæ manifesta sunt doctrinæ cœlestis symbola? Quin & Angelici chori Aquæ vocabulo designantur, vt Psalmo: *Et aqua, quæ super cœlos sunt, laudent nomen Domini*. Vnusquisque autem Prophetarum simulacrum adaperuit, terram irrigat vniuersam, hoc est, vt interpretatur Adamantius, disciplinam in aures, & in corda hominum infundit. Dauides autem nos per lignum propter aquarum fluentia plantatum fœtiferum & opportunum proventu lætum reddi, hominem intelligit, qui diuina præcepta susceperit quibus ingenia non aliter quam plantæ aquis irrigantur. Sane Moyse diuinitus ab aqua nomen inditum facile crediderim, qui vberissima diuinarum humanarumque rerum omnium doctrina mortalibus genus in æterna esset secula instituturus. Moys enim Ægyptijs aqua dicitur, quamuis euentus nominis causam dederit, quod à Thamura Pharaonis filia ex profluente, in quem à parentibus acerbissimum edicti regij metu pro cectus erat, Diuinæ ita prouidentia commendatus, in cistula iacens exemptus esset

Symbola cœlestis doctrinæ. Psal. 1.

Moyse enim aqua-tinum, vel assumptum à aqua sonat.

esset. Antiquitas demum tota disciplinam aquis comparauit: hinc Pegaseus, hinc Castalius fons, hinc vndæ Cephisides, hinc Permeffus, Iliffus, Termeffusque fluuij, totaque, vt semel dicam, Aonia aquis irrigua: vnde, vt fit in fabulis, non tamen inanibus,

Eclog. 3.

Vatum Pierijs ora rigantur aquis.

Apud Virgilium cum Damcetas & Menalcas ingenij & artis doctrinæq; suæ periculum alternis cantando fecissent, Palæmon vtriusque virtute commendata, demum ait:

Claudite iam riuos pueri, sat prata biberunt.

Musicam porro Pindari commentatores, ex aqua fieri autumant. Et Varro tres Musas ponit, vnam quæ mera tantum voce consistat: alteram, quam aeris icti sonus efficit: tertiam, quæ ex aquæ motu nascitur. Hinc percussa iuuant fluctu littora, hinc dulce etiam petra riuus, qui stillat ab alta, vt Theocritum illud imitemur: ἄδιον ἂ ποιμὸν τὸ πόν μέλαιρον, ἢ τὸ καταχρῆς τὴν ἀπὸ τῆς πέτρης καταλείβετε τὴν ὕδωρ ὕδωρ. Cum vero tam nostri quam Ægyptij pluuias plurimum in doctrinæ cœlestis significatum acceperint, causa ea esse videtur, quod imbres longe fœcundiores aquis alijs esse, magisque nutrire, & celerius confici experimento compertum est. Hinc Hesiodus Theogonia, fœcundum cœlum dixit: propterea quod vt interpretes eius aiunt, & Virgilius affirmat,

*Quare plu-
uia pro da-
ctrina cœ-
lesti acci-
piantur.*

Plurimus vt cœlo descendit Iuppiter imbri,

omnia terra nascencia fœcundantur. Hinc Menander:

ἔργον μὲν ὄμβρον γὰρ,

Amore tellus imbrum peruritur.

Eodem modo doctrina ea, quæ cœlitus instillatur, longe fœcundior est, quam quæ ab hominum opinionibus emanauit. Huiusmodi autem imbribus affluenter omnes alluimur, quicumq; Christianam sequimur institutionem, ex quo tempore super Hebræos decidere olim desiere: quod non temere præmonstratum libro Iudicum eo loco legimus, vbi Gedeon Ephraimita, qui & Hierobaal, Madianitarum Amalechitarumque & Arabum viribus Israelitas omnes opprimentibus, signum petijt à cœlesti numine, quo se populumq; adhortaretur ad virile aliquod facinus aggrediendum, & se suosq; de montium solitudine liberaret, in quibus, patrijs expulsi finibus, extorrem vitam, rerum omnium inopia laborantes, agitabant: excitatus itaque Gedeon oraculo minime contemnendo, cui tamen haud facile fidem adhibuerat, ob ita accisas res, vt facile esset omnia desperare: *Sequar te*, inquit, *sanc-
tissime, tua erga nos propensa voluntatis signum id assecutus, si ros scilicet ceciderit super lana vellus in area stratum, & terra circum arida persisterit*: id quod vti petierat, factum est. Subiecit mox Gedeon attestatum: *Si ros*, inquiens, *super terram deciderit, eaque tantum aspersa, stratum vellus minime madefecerit*: cui petitioni Deus, cum iterum annuisset, plenus animis negotium aggressus, victoriam est felicissimam consecutus. Hic, vt interpretantur sapientes, vellus lanæ populum indicat Israeliticum, terra vero Gentes reliquas eius eo tempore pietatis ignaras. Qui vero ros cœlitus decidit, Dei doctrinam ostendit, quæ prius Israelitis diuinitus indulta est: hos enim solos ros Diuinæ legis prius irrigabat: reliquas autem terrarum orbis nulla istiusmodi humoris gutta madefactus, arida prorsus succitate laborabat. Postea vero quam secundum accidit postulatum, aruit vellus, terra irrorata est: Hebræis quippe adempta est Prophetarum pluuiâ, nobis vero per Christi doctrinam diuini eloquij fontes adaperiti. Tale aliquid tangit Chrysofotomus Psalmo 71. sed rem copiose tradit Adamantius. Eodem modo Tertullianus etiam interpretatur locum illum, *Et mandatum est nubibus ne pluerent imbrem super vineam Soreth*, hoc est, cœlestibus beneficijs, ne prouenirent in Israelis domum: subtractis enim charismatum roribus, lex & Prophetæ cessauerunt, neque vltra Ioannem proccesserunt. Quod vero ad Gentes facit, assentitur huic sententiæ Cyprianus, qui prænucciassse Deum per Prophetam ait, apud Gentes in locis, quæ in-aquosa prius fuissent, flumina postmodum redundatura: & Christum ait, vt doceret, ostenderetque futurum, vt populus Gentium succederet, & in locum quem Iudæi perdidissent, merito fidei perueniret, de aqua vinum fecisse, vt ad Christi quippe & Ecclesiæ nuptias Iudæis, qui fuerant inuitati, venire cessantibus, euenturum ostenderet, qualiter non temere, neque contanter plebs Gentium è placis & triuijs, vt se quisque obtulerat, conuocata conflueret & conueniret: vinea enim Domini Sath domus erat Israel. In eandem significationem aquam vino instillare institutum sacrificio no-

*Aqua vino
mixta quid
in sacris li-
teris.*

stro, quæ modico temporis momento vinum fiat, vt receptos ad nos populos sentire & facere nobiscum intelligamus. Quamuis longe sublimiore significato, preces quæ huiusmodi mysterio adhibentur, humanam naturam indicent aggregari ad diuinam, vti diuina humanam ad se traxit. Hinc Irenæus de Ebionitis loquens, qui vñionem Dei & hominis non recipiebant: *Reprobant*, inquit, *hi commissionem vini celestis, & sola aqua seculari potari esse volunt*. Alio tamen modo sententiaque longe feciore aquam vino mixtam aiunt ab Esaia, *Caupones tui miscent vinum aqua*, vt id scilicet innueret, quod austero amariorique Dei præcepto, iam tum Iudæi illi seniores aquæ dilutionem immiscere cœpissent, multaque laxare, & in commodum suum indulgere sibi, legem adulterantes, cum alioquin legem obseruare fingerent, & quæ minimi momenti essent, religiosissime custodirent, quod eis pluribus obiectum est à Domino; vt de menthæ decimatione, & cameli deuoratu, tum illud apertissime:

Matth. 23. Quare vos transgredimini præceptum Dei propter traditionem vestram? Nam, vt inquit Irenæus, non solum per præuaricationem frustrati sunt legem Dei, miscentes vinum aqua, sed & suam legem contrariam statuerunt, quæ Pharisæica vocabatur, in qua quedam quidem auferebant, quedam vero addebant, & ex libidine sua interpretabantur: & vt ait Esaïas, & Psalmographus subscribit, labijs Deum honorabant, cor autem eorum à Deo procul aberat, eumque frustra colebant, cum doctrinas & præcepta hominum edocerent.

A Q V Æ R E L I Q V Æ . C A P . X V I I .

QUONIAM vero varia admodum est aquarum consideratio, operæpretium videtur, priusquam huic commentario finem imponamus, aquas distinguere, singularumque mox specierum significata pertractare. Primæ autem omnium videntur esse pluuiæ, de quibus abunde est à nobis disputatum. His nubes necessario coniunguntur, harum igitur significationes statim subiiciemus. Subsequentur in defontes, mox fluij, in quos naturæ ipsius impulsu torrentes inferentur, dein construenda erit cataracta. Hinc se offeret mare vastum & magnum, cuius pars nobis erit persulcanda, ijsque demum, quæ in conspicuo sunt enumeratis, descensus erit in abditam puteorum profunditatem. In vniuersum autem aquæ singulæ, vel limpida, tranquillæque reperientur, vel turbida, atque procellosa, quo constituto, singularum hieroglyphica commodius exequemur.

N V B E S P R O P H E T Æ . C A P . X V I I I .

NV B E S in Diuinis literis Prophetarum significato passim posita, in quas scilicet Dei veritas extenditur, atque hæ dicuntur mandatum Domini audire, & quo tempore quoque loco pluuiæ sint effundendæ cognoscere, & à quibus etiam eas suspendere ipsa res exigat. De quibus, vti superius habetur, Esaïas, *Et mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem*. Domum enim Israel Vineam appellat Vates diuinissimus, mandatumque ait nubibus ne super eam pluerent, hoc est, ne Prophetæ oracula sua vterius in Israeliticum populum conspergerent. Quod autem ad nubem facit, manifestum est eam fuisse multa obscuritatis caligine circumfusam, arcanumque illud de Christo mysterium, vnde nostra omnis doctrina defluxit, per tenebrosas aquas, densissimis quippe nubibus collectas, Psalm. xvi. indicari Theologi monuerunt. Nam vbi, *Et nebula puluis pedum eius*, Eucherius nebulas pro mysteriorum velamento hieroglyphice positas ait. Nam & caligo in id accipitur significatum: vt potè quæ diuinorum secretorum operimentum intelligatur, vt Psalm. *Caligo sub pedibus eius* atque alibi: *Posuit tenebras latibulum suum*. Est & vbi significant perperam admissorum abolitionem, vt apud Esaïam: *Dileui vt nubem iniquitatem tuam, & quasi nebulam peccata tua*. Eucherius idem, vbi legitur: *Velut nubes pertransiit salus mea*, iniquorum ait tempora significari. Quinetiam propter eandem Prophetiæ duritiem atque difficultatem, doctrinamque solido velut quodam corpore concretam, a minime diffluentem, ex grandinis metaphora signatam Psalm. vii. viri iidem diuina mente præditi tradidere. Alioqui nix, glacies, & grando in Diuinis literis plurimum ponuntur pro duritia atque rigore delinquentium. Et quod ait Dominus, *Orate ne fuga vestra fiat hyeme vel Sabbato*: sunt qui per Hyemem, sordidum quippe & ignauum tempus, intelligant hieroglyphice humanam vitam in peccatorum immunditijs occupatam, scelerumque voraginibus immerfam atque detentam: per Sabbatum autem, cessationis diem innui vere dicant, cauendum idem tamen ne cum dies illa ingruerit desides & à bonis operibus cessantes deprehendamus. Non enim sufficit non peccare, nisi boni

Capit. 1.

Matth. 23.

Aquarum
distinctio.

Nubium
hierogly-
phica.

Cap. 5.

Psalm. 17.

Capit. 44.

Matth. 24.

etiam opera faciamus: quia tam rebellis est vetita confectari, quam contumacis facienda relinquere. Ac de niue, & omni glacie, sentit idem Eucherius: de pruina vero secus, quippe quam abstinentiæ symbolum esse tradit, propterea quod ea sit in causa, vt calor corporis ad salubritatem refrigescat, ea que de causa dictum, *Factus sum sicut vter in pruina.* Et quoniam huc incidimus, LXXVII. Psalmo vbi legitur, *Et virtus eius in nubibus,* Theologi Apostolos idem talem per nubes interpretantur, veluti procul extantes, & supra terrena omnia negotia in altum euectos, diuinique insuper Spiritus aqua plenos, qua mox arua, campos, & vniuersam terram inundarent, vnde sceleratissimos bonorum fructuum prouentus obueniret. Huiusmodi enim pluuiam decidere, & rorulentum imbrem terram irrigare, nostra pietas per preces poscere confuevit.

F O N T E S L I B R I C A P. X I X.

SEQUUNTUR fontes, de quibus Psalmo sexagesimo octauo legimus, *Ex fontibus Israel Dei laudes* Fontium mystica significationes.
in Ecclesiis emanare: quod ita Theologi accipiunt, vt intelligamus, ex Legis & Prophetarum libris, veluti ex quibusdam fontibus perennibus, Israelitico olim populo Dei doctrinam atque cognitionem affluxisse: ex quibus fontibus viri illi sanctissimi ac Deo pleni multa haurientes, hymnos in Dei laudem componebant. Apostolos etiam, primos Christianæ pietatis doctores à Christo electos, per aquarum fontes, qui repente apparuerint, interpretes plerique designarunt, vbi Euthymius vnanimem veterum sententiam secutus, sæpenumero ait per Aquam, Euangelicæ prædicationis doctrinam significari. Iam quod Dauid ait, *Inter montes transibunt aquæ, potabunt eas omnes bestie agri,* Psal. 104. ostendere voluit, nulla tam alpestrina, tamque inaccessibleia loca fore, in quæ doctrina Diuinæ legis non sit penetratura: nam per bestias plerisque sacræ Scripturæ locis impij ponuntur, & qui nullam adhuc rerum diuinarum doctrinam audierunt. Et quod Leuitico legislator vasa omnia pollui dicit, in quæ pollutorum morticinum inciderit, exceptis, inquit, fontibus aquarum, per fontes quippe & cisternas, & castella, & collectiones aquarum, doctrinam intelligens, & Magistratos, qui quod prauis nonnumquam moribus polluti sunt, non tamen prorsus abominandi: de quibus scilicet Matthæus, *Omnia quacumque dicunt vobis, facite & custodite, secundum opera eorum nolite facere.* Matth. 23. Exod. 15. Ad hæc sextis Hebræorum castris per XII. aquæ dulcis fontes ad Elim repertos, Hieronymus Apostolos XII. interpretatur, de quorum fontibus deriuatæ aquæ totius terrarum orbis siccitatem rigant. Communi vero scriptorum omnium consensu, dulcedo aquis præcipue fontanis attribuitur, quamuis in optima aqua neq; sapor neque odor vllus à Physicis requiritur. Quia tamen sitientibus, cum scilicet sicco spuit ore viator, aquæ potus suauissimus accidit, factum vt Poetæ *dulcis aqua saliente sitim restinguere riuo,* inter oblectamenta ingenij posuerint. Ita illud Deuteronomij cantico expressit, mel de petra dictum super Mose, hoc est, tam suauem tamque dulcem & amabilem aquam, vt mellis similis esse videretur. Chrysostomus quoque aquæ suauitatem pro melle ex petra proficiente intelligit, cum nusquam legatur mel à Mose de petra vniquam eductum. Apud Dauidem vero Psalmo LXXXI, *Educto de petra melle saturauit eos,* Interpretes ita dicunt: *Pauit Christus quatuor millia hominum septem panibus, quia potauit eos mellita doctrina sua, que ad saturitatem.* Res enim omnes ab eo gestæ, præter historiam, mysticum etiam sensum secum trahunt. *Quam dulcia (canit pietas) faucibus meis eloquia tua! super mel ori meo.* Psal. 119. Petra igitur illa vnde fluebat aqua, vt Apostolus ait, erat Christus. Atque hic fons ille fertur, de quo cecinit Dauid: *Sititit anima mea ad Deum fontem viuum.* 1. Cor. 10. Psal. 41. Zacharias patrem fontem dixerit appariturum: Zachar. 13. Hieremias fontem aquæ viuæ derelinquendum conqueratur. Hierem. 2.

F L V V I I C H R I S T V S. C A P. X X.

SEDEM in fluuiorum metaphoris longe frequentius est in Diuinis literis Christi significatum, Metaphorica fluuiorum in Diuinis accipiones.
 vt Psalmo XLV. *Fluminis impetus latificat ciuitatem, quam incolit Deus,* vbi nostri Theologi flumen Christum esse dicunt, propter dulcissima eius fluenta, de quibus Psalmo primo multa disseruere. Hinc apud Prophetas legas: *Ecce ego ad eos de labor quasi tranquillum flumen.* Et Ecclesiastici 24. *Ego sauius effudi flumina: ego quasi trames aqua immensa de fluuio: ego quasi fluuius Dorix, & sicut aquaductus riuus de Paradiso:* & quæ sequuntur in hanc sententiam. Quinetiam ait Dominus, *flumina aqua viuæ de ventre eius, qui crediderit emanatura,* quo sapientiam & facundiam intelligi voluit, Ambrosio interprete quam

quam affecuti erant ij, qui diuino afflari Spiritu meruissent. Itaque Apostolorum doctrinam & institutionem præuisam à Psalmographo, Theologi eo loco volunt, ubi, *Extulerunt flumina Domine, extulerunt flumina voces suas*, habetur. Et per amnes, qui per eosdem alueos decursuri erant, subsecutos Doctores accipiunt, Non negarim vero quod tradit Eucherius, flumina nonnumquam pro populo accipi, qui nondum in fidelem receptus esset, in quam sententiam corruat ille *flumina Babylonis*. Iam & Apocal. 17. *Aqua, quas vidisti, super quas meretrix illa sedet, populi & turba & gentes sunt, & lingua*. Eodem tendit Esaia dictum, cum *Beatos* appellauit eos, qui *super omnes aquas seminarent*. Apud Abacunta Prophetam legas, *Fluminum terra scindetur*, quod de Hierosolymis dictum Græci tradunt, quæ scilicet fuerit Prophetarum patria, qui fluminum instar eam irrigabant, sed ad IESU CHRISTI aduentum hiatura esset, & rimis aperienda, omnisque humor alueo ita fatiscente de fluxurus, penitusque defecturus, futurum scilicet vt pristina exaresceret vaticinatio, quod euentus comprobauit. Quod vero septimo supra centesimum Psalmo legitur, *Deserta reddidit flumina, & aquarum fluxus in sitim transmutauit*, flumina scilicet exsiccauit, & quæ terra prius erat irrigua vliginosaque, ita desertam reddidit, vt profus sterile sceret; & aquarum venas abundantes ita obturauit, ne vlla inde potio, sed sitis potius profiliret; Euthymius Græcus ipse ad Græcos Philosophos referri dicit, qui scilicet cum eloquentia quasi fluminibus & disciplinarum varietate & copia redundarent, omni demum sapientia destitui visunt, cum illiterati ac pificatores homines eos reprefferunt.

TORRENS. CAP. XXI.

Eloquentia
descriptio.

ACCEDIT huc torrens, cuius significatum ita refertur ad eloquentiam, vt torrens facundia veterum scriptorum sententia dicta sit ea dicendi vis, quæ magno dictionis impetu decurrit, quem in Pindari commendationem ita describit Horatius:

Carm. l. 4.
Od. 2.

*Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Feruēt, immensusque ruit profundo
Pindarus ore.*

In Diuinis vero literis mentio fit de quodam deliciarum torrente, Psal. supra xxx. quinto, pro quæ plenissima Christianæ doctrinæ fluente intelliguntur. Torrentem autem dixit Psalmographus, o tempestatiuam doctrinam, quæ à Christi ore loco & tempore disfluebat, propterque eius in suaderdo & arguendo vehemenciam, affluentissimamque vim. Quin & propterea ea multa, quæ de prophetis sermonibus collecta in vnum adducebat: fluit enim ad tempus torrens, & vehemens est ac viclentus, & ex multiplici aquarum concursu corruatur, vnde ait Eucherius, per torrentes insignium prædicatorum eloquentiam significari. Alioqui torrens in iisdem Diuinis literis pro concupiscenti stimulo ponitur, quæ vel difficulter superetur, vel in profundum trahat, de quo plura inferius. Nihil hic præterire non est animus locum in Psalmo, *Sicut torrens in Austro*, quam exultantis esse vocem, itquit Eucherius, & ex vitiorum vinculis ad libertatem conuersionemque redeuntis, qua postulat, Diuinæ aspirationis auxilio atque ope, ex peccatorum captiuitate soluatur, sicut constructi glacie torrentes Austri tepore soluuntur.

Psal. 125.

CATARACTA. CAP. XXII.

Cataracta
descriptio.

EST & Diuinarum literarum proprium, vehemenciam vel in sermone, vel in opere, aut alia quæpiam vi, per cataractam significare: atque hæc ea est cataractarum vox, cuius mentio habet Psalm. 41. Est vero cataracta, aquatici cuiusdam aluei coarctatio, ubi aqua in angustum vel natu vel arte collecta, aut sponte, aut artificis arbitrio, magno inde impetu atque etiam fragore prorump. Sedenim quæ à natura est cataracta, nihil aliud quam strepitum & impetum præ se fert, eaque est naturalis eloquentia sermonisve copia, nullo studio, sponte profluens. Quæ vero arte constructur, vim & efficacem operum vtilitatem suggerit: atque huiusmodi est dicendi facultas, arte, labore, diligentia, iudicio atque exercitatione comparata.

Næ Græcis
καταρ-
ακτώ,
& uata-
ερατώ,
id est, im-

MARE CAP. XXIII.

petuose.
rumpo. &
erumpo. &
defluo.
Herod. lib. 3

QUEM AD MODUM autem fontesque fluuijque omnes in mare decurrunt, ita nos dictionis ordo deuexit in pelagus. Vt vero loco hoc ea prætereamus, quæ multa super mari ex Ægyptiorum doctrina in Pisce differuimus: contenti nunc erimus aliquot locis, quos ex Diuinis literis eruimus.

PERDITIO. CAP. XXIV.

Sic Plautus in Asinaria lenam & scortum mare vocat.
Sic de his, qui emerſerunt è periculo, Ex τὸς πικλῆ πὸδῶς ἐξῆς.
Extra litem pedes habes.
Sic illud Demosthenis de corona, Ὁ ἀσπὸς χερσὶν ἀρίππυς, tanquam torrens.
Æneid. l. 7.

ID vero cum primis proprium est maris significatum, vt perditionis indicium sit, ob ipsam quippe profunditatem: vt pote, quæ idonea admodum sit ad suffocandum. Quamquam alia de causa Mare apud Ægyptios pro pernicie ponebatur, vt suo loco docuimus. Quod ad perditionem attinet, eo significato Theologi Prophetam aiunt Psalm. xvi. canere, se de aquis multis eductum. Passim vero interpretes, Exundantes fluctus pro Calamitatum excessu accipiunt: & per turbulenta aquas suprema quædam doloris ostenditur vehementia, quæ omnem respirandi facultatem exuperat: vt Psalm. 68. affixum se clamat in profundo luto, vnde nulla se vi possit expedire, rapidissimis demum vorticibus deuoratum, in imam maris sedem deiectum esse: in quem vsque locum tempestas etiam accedat, quæ arenas omnes æstu commisceat atque perturbet, qua quidem nulla maior describi potest inquietudo: primo enim aquarum, in quas deciderit, ponit altitudinem, mox limum cui affixus inhærescat, inde maris amaritudinem, & imensas vndas, postremo eas sæuis tempestatibus agitas: merito itaque paulo post se de profundo huiusmodi liberari supplicat, ne tanta rerum vexatus perturbatione deiciat.

HOSTILIS IMPETVS. CAP. XXV.

Sic illud Demosthenis de corona, Ὁ ἀσπὸς χερσὶν ἀρίππυς, tanquam torrens.
Æneid. l. 7.

APUD eundem hostilis impetus, & subitaria quædam oppressio, per aquam indicatur, Psalm. 123. Cum exacerbatus eorum furor in nos debaccharetur, sane aqua demersisset nos. quod vt magis exasperaret, addidit: Torrentem pertransiuit anima nostra, vbi impetuosos inexpectatosque hostium insultus incurſu repentino proruentes, torrenti turgido comparauit, quem tamen auxilio Dei fretus tuto pertransierit: & quasi parum adhuc dixisset, superaddidit: Sane pertransiuit anima nostra aquam, intolerabilem, ingentes quippe rerum difficultates atque pericula. Tale aliquid apud Maronem legas:

Diluuiio ex illo tot vasta per aquora vecti.

demque alibi nubem belli dixit, vtrumque defumptum ex Pindaro. In Isthmijs enim Ἦ πολυφθόρον αλαμῆς διὸς ὄμβροσ. & alibi: ὕστis ἐν ταύτῃ νεφέλα. Apud oratores historicosque, turbines & procellas æpe pro bello positas inuenias. Causa vero cur aqua vehementiores indicet ærumnas, ea est, quod pericula casusque reliqui corpus soleant ex vna aliqua parte labefactare: aqua vero vniuerso statim corpori circumfusa, omnibus cuestigio membris impedimento est, atque vndique oggerit difficultatem atque molestiam.

ÆRVMNÆ. CAP. XXVI.

Metaphora ducta à inſtatione fluctuum, sic fluctuans anima.

HINC Psalm. 87. vbi legitur: Omnes fluctus tuos induxisti super me, interpretes per fluctus, perturbationes & ærumnas omnes intelligunt, quæcunque affligere possunt humanum genus, quibus omnibus Christi esset humanitas obnoxia: in eius enim persona dictum id autumant. Fluctuare utem verbum sæpe pro Perturbari ponitur. Sedenim aliquando pro timore posita fluctuatio, vt Psal. I. Ecce enim ipse Deus meus, & adiutor meus est, quare non amplius fluctuabo: id est, nihil est quod vltius eritimescam.

DILVVIUM. CAP. XXVII.

ACCEDIT huc diluuium, de quo Psalm. 28. Dominus diluuium inhabitare facit, siue vt alij reddidere, Diluuium sedat, vel, Tempore diluuij regnum obtinuit. Vt cumque significatum ad humanam pertinet salutem, quoniam hic gentes intelliguntur, quæ suarum inundatione cupiditatum, in vitio in pelago, & humanorum affectuum voraginibus demersæ detinebantur, quæ mox à Domino exemptæ seruataque sint. Alio vero loco, Psalmo quippe 31. habetur, Diluuium aquarum multarum prope ad eum non accedet: per huiusmodi aquas supra modum exundantes, tum scilicet ex crescentia riuus flumina prætereunt, vel mare turgidum per littora spatiatur, quas supra memorauimus calamitatis intelligi volunt. Ita Euthymius & plerique alij sentiunt.

A B Y S S V S. C A P. X X V I I I.

EODEM modo, vbi fit de abyſſo mentio, vaſtum calamitatis pelagus figuratur, vt Pſalmó XLII. *Abyſſus abyſſum inuocat*: quod ita accipiunt, profunda atque vaſta calamitas vaſtiorẽ aliam ſemper vocat calamitatem, quod alij dixerunt *Malorum hydram*, cum ſcilicet aduerſæ res cladesque continenter ingruunt, ac velut vnda ſuperuenit vndæ, aliæ poſt aliam ſuccedunt. Sunt qui dictum ita interpretantur, vt vniuſcuuſp̄iam rei magnitudo alterius inuocet magnitudinem: vt pote, peccatorum cumulo neceſſarium eſſe ingentem cumulum miſericordiæ. Alij per abyſſos hos nouam & veterem diuinarum inſtitutionum doctrinam intelligunt: profundiffima enim vtraque eſt, & altera alterius indiget auxilio: ita enim Eucherius, Pſalmi dictum huiuſmodi citans, profunditatem inquit Scripturarum inde colligi. Neque illud non probat, vt vetus Teſtamentum, qui noui egeat auxilio, & veteris nouum. Quin & humanam mentem vnicuique; abyſſum eſſe dicit, qui nequeat ſemetipſam ipſa comprehendere, niſi ſuperioris abyſſi ope ſubleuetur: vnde ſcilicet affulgeat lumen, quod alti profundi tenebras diſcutiat.

L A C V N A F O S S A Q V E. C A P. X X I X.

AB abyſſo haud multum diſſimilis eſt alia aquarum ſpecies lacuſoſa, eaque plurimum turbida, acœnoſa atque ſæculenta, quæ nimirum pro cladibus & ærumnis accipi ſolet. Ita dictum Ezechielis interpretantur, vbi Dominus ad Hebræos: *Aperiam ſepulcras veſtras, & educam vos de Babylone*. Frequenter enim in Diuinis literis pro vna eademque re ponuntur, ſepultura, vorago, infernum, abyſſus, foſſa, lacus, & ſimilia. Pſalm. 27. *Similis deſcendentibus in lacum*, nonnulli profundiffimas foſſarum altitudines intelligunt, vnde non detur emerſus: nonnulli ſepulchra foueis excauata. Sed enim Pſalm. 29. *Seruasti me ne deciderem in lacum*, quod foueam alij, alij puteum vertere: Euthymius ineuitabile periculum exponit, quippe voraginem, in quam qui forte inciderit, ſuis ipſe viribus nequaquam poſſit euadere. Alibi exauditum ſe ait Propheta, vt de lacu profundiffimo ſordidiffimoque extraheretur, quod maxima vitæ diſcrimina, quæ diuinitus euaserat, declarat. Et quod ibidem dicitur de luto limi, liuidiffimam loci putredinem oſtendit: ea vero eſt, quæ animas noſtras eo demerſas tenaci veluti cœno implicatas detinet. Hinc Dauides orat ſe de luto eripi, ne affixus in palude putoreque illo perpetuo recumbere adigatur: atque hæc de turbidis.

L I M P I D Æ. C A P. X X X.

AQVÆ vero limpida perſpicuaque omnes, dubio procul pro doctrinæ ſymbolo, vt oſtenſum eſt, accipiuntur. Doctrina autem omnis vel in conſpicio eſt, in ore quippe ipſo, vel in mentis reſſu. Hinc ea, quæ manifeſte patent, perſpicuis & nitidis, neque admodum altis profluentibus comparamus: quæ vero in arcanis habentur, aut ſolo concipiuntur intellectu, ea vel nubium, vt ſuperius, denſitati, vel puteis, vel altioribus vndis ſimilia ſunt. Tranſfertur autem commodiffime hæc aqua claritudo atque obſcuritas ad humanum animam, eaque metaphora, quod ſynceram, apertum, manifeſtumque & perſpicuum eſt, candidum appellamus: propterea quod huiuſmodi propemodum eſt aquæ puræ conditio, vt ſuperficiem habeat claram atque perſpicuam. Hinc Pindarus Pythijs, Arcesilao candida præcordia dixit, *ἀδελφὸς πιδίσαντα φρεσίν*. Contra vero quæ abdita, incognita, & in intima mentis penetralia recondita, ab eiuſdem aquæ ſimilitudine, obſcura, nigra, vel alta nuncupamus: vt quæque enim in aquis profundiora ſunt, eo videntur obſcuriora. Ita Homerus nigra inquit præcordia, *φρένας* quippe *μέλωνας* ob taciturnitatem, & conſiliorum occultationem. Et Virgilianu Aeneas premit altum corde dolorem, quem nullo ſcilicet ſigno manifeſtabat.

P U T E I. C A P. X X X I.

ET in huiuſmodi ſignificatum Diuinæ literæ Puteos plurimum ponere conſueuerunt. Hinc Iſaa puteos tot fodit, tot purgare aggreditur, tot nouo labore aperit, quæ omnia myſtico ſenſu vita quam ſequi debemus, doctrinam indicant. Nam & Philo eo loco, *Quæ foderant pueri patris eius, ingeſſerudere obſtruunt Paſtini*, foſſuras puteorum auſpicia eſſe diſciplinarum ait. Eæ vero in pacatiſſim contemplatiuæ Philoſophiæ reſſu commorantur, vbi tranquillæ, placidæ, ſc̄niterque fluentes aqua caſſiſſime laſciunt. Non negarim autem puteum in Diuinis literis eſſe etiam vxoris hieroglyphi-
cur.

*Abyſſus
abyſſum
inuocat
quid.
Vel potius
malorum
abyſſus,
κακῶν
βῆθος, &
ἀβυσσος.*

*Sic Cicero
4. Verr. La-
cunam rei
familiaris
pro pernicie
& ærumna.*

*Claritudo
& obſcuri-
tas aqua
quid.*

Æneid. l. i.

A cum nam eo Theologi nostri trahunt Salomonis præceptum, *Bibe aquam de vasis tuis, & de puteorum tuorum fontibus.* Iam Berfabæ nomen *Septimus puteus* interpretatur, quæ septima fuerit Dauidis vxor. Propter aquas educatum se Dauides plurimum gloriatur, sed perspicuas, viuas, dulces, & placide prolabentes aquas, quæ nobis quoque sunt idemtidem adeundæ, si modo illos adeamus puteos, in quos Palaestini terram non ingesserint, in quos scilicet, vt hoc obiter interpretemur, inuida, ac periniqua Hæreticorum factio suæ turpitudinis cœnum non admiscuerunt: quicumque enim suam vberimis his limpidissimisque vndis sitim expleuerit, aut cœlestem exceperit forem, fontes melle fluentes hauserit, nubium harum imbrem collegerit, inque auctos iisdem imbribus fluuios demersus lauet & volutetur: æstuosis cupiditatem ardores extinguet membris morbos, qui sensum obtupeciant, expellet, animique podagram, bonorum quippe operum impedimentum, elidet, omnique demum labe perpuratus, nulla corporis fæcæ sordidus, situ obsitus nullo, nulla denique labe contaminatus, ipsam æthereæ puritatis claritatem induet, & superis par effectus, immortalitatis etiam conditionem diuinæ decreto liberalitatis assequetur.

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XXXIX.

DE IIS, QVÆ PER ISIDEM, ET IVGE-
RIS QVADRAM, ET PICTVRAS ALI-
quot alias significantur,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD M. ANT. PASSEREM, PATAVINVM
PHILOSOPHV M PROB ATISS.

OLIM putes, eruditissime M. Antoni, dedicationem hanc meam de Iside, deque iis, qua similitudine quadam ad Isidis argumentum in comitatum sese adiungere, ideo tibi factam, vt sperarem te aliqua hinc obligatione mihi deuincire: cum mihi potius persuaserim, multum me acq̄siturum, tibiq̄, plurimum debiturum, si commentationes has meas, qualescunque sint, suscipere dignatus fueris. Nam quid ego vel meditari, vel continua lectione consequi vnquam potuerim, quod eruditionis cuiuspiam nomine venditari mereatur tibi, cui totus sit calathus ille domi, vnde omnia possis largissime depromere? Non enim te solus Medicina Philosophiaq̄, terminis cohibuisti, sed longe vterius progressus, variarum insuper rerum minime protritatum doctrinam ita tibi comparasti, vt de quacunque re proposita, & erudite loquaris, & eruditionem ipsam mira sermonis incunditate noueris conuestire. Quin Poetas, Historicos, Polyhistorasque omnes ita familiares effecisti, vt nihil tota in encyclopadia sit, quod te lateat, quod non in promptu habeas, proque loco & tempore vtaris quam felicissime. Quare nihil, aut parum legendis nostris profecturus es, nisi quantum amici virtutibus tuis deditissimi nugas amas, & qui amant, Ouidianum illud obiectare solent:

In facie næuus causâ decoris erat.

Sic vtrumque, non debui ego, quantulumcunque prestare potui, quin ad te mitterem hesitant, aut propemodum expalescere, qui scirem quantum inde lucri facturus essem, qui rem quidem imbecillam admodum & infirmam offerrem: sed qua apud tam peritum, tam prudentem, tam probum, eundemque humanissimum amicum ita accipi possit, vt vigorem firmasq̄ vires sit consecutura.

DE ISIDE. CAP. I.

I S I S dea quæ fuerit, quantoque cultu à veteribus veræ pietatis nescijs, sed rerum humanarum peritissimis, suscepta, quot superstitionibus celebrata, iam omnibus innotuit: quare nos circa hieroglyphica eius tantum immorabimur.

QVADRIENNIVM. CAP. II.

PER eius effigiem inter alia significata Ægyptij annum suum, qui scilicet quatuor annis solaribus constabat, indicabant. Erat vero muliebri simulacrum patrio paludamento vestitum, vt paulo post dicitur, quod & anni & ipsius Dei signum habebatur. Is in cœlestibus astrum est, Sothis Ægyptiaca lingua nuncupatum, αἰεθίων Græca, quasi Astrocanem dicas, corruptam eam dictionem multis in locis inuenimus. Is idem apud nos Sirius est, eademque Canicula, quæ stella sub mento Canis est, vt Aratus obseruauit, quamuis alibi ex Eusebij obseruatione diximus, Solem & Sirium eundem accipi. Simpliciter vero stellam hanc in Isidis honorem Ægyptij colebant: quod ortu suo ingentes apud ipsos pluias concitare solet, quibus Nilus crescat, vnde sibi victui necessaria comparabant, qualẽm honorem & Leoni habitum eadem de causa, ipso Leonis commentario declarauimus. Cur vero animum ex hieroglyphico huiusmodi intelligerent, causa est, quod Ægyptij annum ab istius sideris ortu auspicabantur. Oriri vero in Ægypto solitus xli. circiter Calend. Augusti. Sed hoc de veritate, de proprio inferius.

LVNA. CAP. III.

P L U T A R C H V S vero & Eusebius, qui veluti Solem Osirim, ita Isiden Lunam ex Ægyptiorum dictatis esse contendunt, eam hoc hieroglyphico describunt, vt cornua taurina, veluti nouæ Lunæ speciem gestet, nigraque amicta palla, per latebras & obscura loca Solem appetere, atque vnum ipsum concupiscere videatur. Vnde factum est, ait Plutarchus, vt in amatorijs, quemadmodum apud Theocritum est, Lunam inuocarent. Eudoxus enim Isin. rebus amatorijs opitulari dicit. Hinc apud Quidium, in Arte amandi, legas:

Multas illa facit, quod fuit ipsa Iouis.

Porro Luna cum sit noctis domina, noxq; voluptatis illecebris & Veneri sacra, quæ, vt alibi dictum, latebris & spelæis gaudet, hieroglyphice plurimum cum ijs, quæ Veneri attribuuntur, congruit. Amatores, enim apud Maronem,

Secreti colant calles, & myrtea circum:

Sylua tegit.

Hinc legas apud Eusebium, voluptates, atque eas, quæ forte omnium maxime censeantur, si aspexerimus, aut quod nisi dignum, aut visu turpissimum est, aduertimus, quocirca vel erubescimus, vel occultate properamus. Id autem impendio cauemus, vt hæc omnia nocti concedamus. Celari enim, vt elegans Poeta dixit, vult sua furta Venus.

MATERIA FORMAQUE. CAP. IV.

C V M vero Isis materiam etiam mystice significet, Sol vero formam, vel agentem vim, Lunaque Solem ita suum obseruet, eiusque semper radios excipere quarat, quibus illustretur, videor Platonis illud intueri de sponsa, quæ veluti prostituta sponsum expectat audissima, vnde rerum species, atque nouatus concipiat, & loco reddat: vt Luna lumen acceptum mutuo, quo potest studio restituit. Atque hæc ita obscura hieroglyphicum est materiæ, quæ nullam adhuc formam suscepit. Figuræ autem variatio in Lunari globo, materiam aperte satis commonstrat, quæ veluti cera mollis, nunc hanc, nunc illam impressionem ex quocunq; sigillo suscipere apta fit. Hinc tæniæ variæ multicoloreque Isidi dicatæ, non septem tantum eas Lunæ facies, quas Græci φάσεις dicunt, ab Heliodoro ita nuncupatas, σιρόδον, μέγαν, ἀνατολίαν, μίσην, διχότομον, ἀμφιπυρρον ἢ πανσέλιον, sed etiam vim eius, quæ circa materiam versatur, indicant: qua scilicet gignit omnia, & omnia concipit, lucem quippe, tenebras, diem, noctem, vitam, mortem, principium, finem. Quis enim assiduam in Lunari facie varietatem non admiretur, dum eam nunc euanescentem, vt Heliodori sententiam inter-

A interpretemur, nunc corniculatam, nunc diuiduam, nunc protumidam, nunc plenam contemplatur? Ignium denique facie varia, quanto longius faceffit à Sole, tanto largius collustrari, parte luminis compotem, parte altera cassam, proque oris circumuersione fulgoris speciem variare: siue id alieno irradiata lumine faciat, siue proprio præpetique candore, vt Chaldei arbitrantur. Cleomedes enim libro de cœlestium orbium contemplatione scribit, inter Berosi placita contineri, corpus Lunæ partem esse dimidia parte candidam, altera cæruleam, partemque illam candidam proprietate quadam *τῆς συμπάθειας* ad Solem semper conuerti: vnde quo magis illi succedit, luminosam illam partem à nobis auerti magis: quo vero longius abscesserit, eo magis oculum nostrum in amborum medio sisti, partemque candidam nobis aduersam fieri, ac perinde sese exhibere conspicuam. Tangit idem Apuleius in Deo Socratis.

PRINCIPIVM. CAP. V.

O SIRIDIS vero tæniæ nulla fucabantur umbra, sed vndecunque micantissimæ splendorem nitidum præ se ferebant. Nam cum illæ principij symbolum essent, idque virtute sua purum nitidumque sit, neque vilius rei admisione labefactetur, nihil præter candorem ostendere par erat. Sacerdotes autem illi cum has semel in manus suscepissent, eas euestigio recondebant, non amplius videntas atrectandasve, Isiacis vero sæpius utebantur. Tæniæ autem Græcam vocem sic interpretatur Verrius, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorati. Hinc Ennius Alexandro:

Volans de cælo cum corona & tænijs.

Tæniæ quid!

Sed vt rei Philosophiam in albis hisce tænijs explicemus: manifestum est rerum omnium principium ab omnibus sanæ mentis hominibus ad Deum referri. Album autem est prima veluti materia quædam, in quam colores, quotquot volueris, perinde ac in vniuersalem illam possis omnes species inducere. Hinc ad Dei cultum alba plurimum indumenta omnium pene nationum consensu adhiberi solent, semperque albus color sacris accommodatus. Atque ideo ait Persius: *Quamuis albata rogavit.* Sed quid indigemus Persio, si Assertoris nostri indumenta, cum gloriam suam vellet discipulis patefacere, alba sicut nix apparuerit? Apud Ciceronem **II. de Legibus**: *Color albus præcipue decorus Deo est tum in cæteris, tum maxime in textili.* Et nostra pictas canit, vt linteas, easque purissimas induti tunicas, sacra Deo caneremus. Sed quoniam præcipua annorum, mensium, & dierum hieroglyphica tam significata, quam significantia, defumuntur à vario cœli motu, præteritis multis, quæ per figuras varias indicabantur, nec vulgo tamen, sed solis sacerdotibus Ægyptijs innotescebant, ad cœlorum perindeque circulorum considerationem progressi, reliqua quæ de temporibus significantur, per horum figuras explicabimus.

Albi coloris commentatio.

DE CIRCULO. CAP. VI.

CIRCULI significata non apud Ægyptios tantum in vsu fuere, sed & apud nationes alias multifariam accepta: quare separatim suum, hoc est, hunc locum sibi deposcere visi sunt.

ÆTERNVM PERPETVVMQVE.

CAP. VII.

NAM quod modo in Osiridis tænijs dicebamus, has vt pote albas principium indicare, vnus quippe circulus descriptus, aut simpliciter, aut alteri cuiuspiam picture signove circumductus: nunc semper, nunc perpetuum & æternum, nunc omnia, quippe τὸ πᾶν significabat: nempe quod in ea figura neque principium, neque finem inuenire sit, quod æternitatis est proprium, & quia omnium est figurarum capax, vniuersitatem ipsam intra se complecti videtur. Ab huiusmodi autem circulari ambitu exacte peracto, videlicet cum Sol à matutino horizonte digressus, eodem redierit, vnde ferru cœperat, diuinæ literæ *Tota die*, pro perpetuo posuerunt, vt Psal. **71.** *Vt cantem gloriam tuam tota die.* vbi Symmachus, pro lectione, quæ est, *Tota die*, perpetuo reddidit.

Tota die pro perpetuo.

DEVS. CAP. VIII.

CVS etiam principij finisque nusquam apparentis ratione habita, Ægyptij Deum hieroglyphico circuli intelligebant. Persæ vero (quod non absurdum est repetere) cum Iouem cœli

dominum dicerent, sacrificia illi se facere putabant, vbi cellissimam speculam conscendissent, Iouemque cœli circulum nuncupassent. Transijt idem mos ad Turcas. Hinc ab alta quaque turri matutinales illæ acclamationes, quarum sensus est, Deum fuisse semper, futurumque semper, neque quicquam aliud, nisi quod suum etiam salutant Mahometum. Sarraceni quoque & pleræque alia nationes Deum, Circulum appellabant, atque hinc sempiternum exprimi contendebant.

A D O R A T I O. C A P. I X.

Adorandū
circumactū
corporis.

EA de causa Pythagoras circumactū corporis adorandum iubet his verbis, *περὸν μὲν περιεστῆς* *ἔστιν*, quod Plutarchus ad imitationem cœli perpetua vertigine circumacti fieri putat, quamquam nonnulli dictum ad rerum humanarum varietatem, assiduamque mutationem, in quibus nihil stabile, perpetuumque sit, arbitrantur. Sedenim quod ad corporis conuersionem pertinet, multarum is gentium mos fuit: idque Propertiani loci aperit intellectum, libro 1,

Ante tuos quotiens verti me perfida postes,

Debitaque occultis vota tui manibus?

Sueton. in
Vitell. c. 2.

Quod dubio procul adorationem rite factam innuit. Tale aliquid apud Suetonium inuenias, vbi Lucio ait, de Vitellij progenitoribus loquens: *Idem miri in adulando ingenij, primus Caium Cæsarem adorari, vt Deum instituit, cum reuersus ex Syria non aliter adire ausus esset, quam capite velato, circumuertensque se, deinde procumbens.* Fuit vero Numæ institutum, vt adorantes Deos, in orbem sese verterent, deinde vero sederent. Præterea conuersio illa, & totius corporis circumactio, nobis documento est, nihil ex humanis rebus firmum esse & stabile, & vt cumque vertat Deus, reuoluatque vitam nostram, id iucunde ac libenter admitti oportere. De sessu autem in Cynocephali commentario dictum, situm huiusmodi ad diuina pertinere. Id vero minime prætereundum, fieri solitam cam corporis conuersionem à sinistra in dexteram, ad ipsius mundi imitationem, cuius ortus, vt & Plinius, & nonnulli alij tradidere, ab læua parte est in dexteram præceps. Quare iocatur Plautus Curculione, dicente Phædromo; *Quo me veritam nescio,* subiungit Palinurus seruus: *Si Deos salutas, dextrouersum censeo.* De Camillo memoriæ proditum est, cum se ad dexteram conuertisset, vt mos erat Romanis adorantibus, subito eum lapsu cecidisse, quod omen ad damnationem, qua postea oppressus est, pertinuisse creditum, omnia eo populo superstitiosius æquo perpendente. Quodque ad huiusmodi circuitum in adoratione pertinet, notum ex historijs est, quam prudenter Marcellus ad Capidium Cisalpinæ Galliæ vicum se gesserit. Nam cum impetum in Gallos faceret, retractus ab Equo ob hostium clamorem perterrefacto, circuitum eum adorato Sole, vt Romanis in pugna principio facere mos erat, de industria fecisse simulauit, ne apud suos mali ominis religionem excitaret. È contrario Galli sinistrorsum, & in læuam partem religiosius fieri ab adorantibus conuersionem corporis arbitrabantur, de quo ita Plinius: *In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus: quod in læuam fecisse Galli religiosius credunt.*

Numæ in-
stitutum in
adorandis
Dio.

P E R F E C T I O. C A P. X.

DENIQUE apud veteres obseruabatur, vt facto sacrificio, circulum in ara illinerent ex hostiarum sanguine, quem phiala religiosissime collegissent. Idque erat sacrum illud verbum *τελειόω* quod perfectionis indicium esse dicebant: quod figurarum ea sit vnde cumque perfecta,

A N N V S. C A P. X I.

Nā τελείος,
Id est, per-
fectus, &
ἐπεὶ τε-
λείω, perfe-
ctia virtus.
Arist. libr.

Itb. l. c. 13.
Aureus cir-
culus in Si-
mandij sepulchro.

QVI vero per circuli designationem annum intelligi volunt, vt manifestiora prætereamus, eu potissimum aurei circuli ratione inniti videntur, quam de Simandij sepulchro & Cambyfes & Perseus sustulerunt: erat enim ille trecentorum & sexaginta quinque cubitorum ambitu, cubiti vni latitudine, singulis anni diebus in singulis cubitis exculptis, per astrorum ortus occasusque, quidæca secundum Astrologos obseruata significarent: cuiuscæ rei quædam propemodum vmbra haberi Patavij in Palatini palatij aula, vbi corona superne circumcirca ducta, Zodiaci primum totius figuræ insignis, mox gradibus suis distincta, quorum vnicuique adpictæ sunt certæ rerum imagines, quæ pueri gradus eius emerfu nati, modo ingenium, modo sortem indicent: quarum ego testimonijs sæpe vti soleo hieroglyphicis meis fide faciendæ: nam Ægyptium quid omnino sapere videntur.

POEMATIS GENVS. CAP. XII.

AD anni autem similitudinem Poematicis etiam genus Circulus appellatur, cuius Aristoteles Analyticis meminit. Id alij alio exposuerunt modo. Sed nimirum Poema illud Circulus appellatur, cuius finis idem est cum principio, cuiusmodi est Catullianum epigramma in annales Volusij, & alterum in Nonium Strumam, & vnum etiam in Mamurram & Cæsarem Euthymius sane Circulares eos Psalmos vocat, qui eodem finiunt versu, quo cœperant, cuiusmodi est xviii. supra centesimum: *Consecimini Domino, quoniam bonus, quoniam sempiterna est eius misericordia.* Fierique solet, vbi sententiam aliquam insigniorem quærimus in audientis animo quasi aculeum quendam è repetitione productum affigere, vtque tenacius memoriæ inhærescat, affixum ita relinquere.

Hinc forsitan veteris Gallica Poeseos nomen, Rondeau. Circulares Psalmi qui.

CONTRARIETAS. CAP. XIII.

MOTVS vero, qui est in circulis, natura considerata, in causa fuit, vt periti Mathematicarum, contrarietatem hieroglyphice significare volentes, duos iuxta sese contingentes circulos describerent, quales in quibusdam machinis fieri vidimus, propter vnus incurvationem aduerso motu alterum circumagi: atque ita manifestam discordiam apparere, quam in adolescentiæ nostræ delictis, amore in indignationem conuerso, ita ex Aristotele descripsimus:

Mathematica observatio.

*Non aliter motus concurrere ad oscula vidi,
Hinc atque hinc gemina si coiere rota,
Qua simulac primis sese terigere labellis,
Pars ea quamprimum, qua veniebat, abit.
Fitq; ex concursu facies contraria prima,
Machina versa meo qualis in igne fuit.*

SUMPTVS PVBLCI PRIVATI QVE.
CAP. XIV.

OR BICVLI quidam numismatum speciem referentes, quos in aliquot pyramidibus & obeliscis excisos videas, pecuniam indicant in opere construendo erogata: qui si fuerint in orbem dispositi, sumptum eius operis significare aiunt publicum fuisse, sin parallelari quodam ordine sculpti, priuatam impensam significare contendunt, quæ tamen interpretamenta iuniorum quorundam esse, non inficior: nam apud veteres nihil tale interpretatum inueni. Exigeret hic locus, vt de circulis quibusdam mutua complicatione coniunctis, qui disciplinarum hieroglyphicum constituunt, rationem subiungerem, sed quoniam argumentum illud alio commentario, quod Illustrissimo reuerendissimoque Herculi Mant. inscripsimus, late satis explicatum est, ad sphæram nunc & figuras aliquot istius cogitationis conuertemur.

Orbiculi numismatum speciem referentes.

DE SPHÆRICA FIGVRA. CAP. XV.

PER circulum superius Deum à nonnullis intelligi docuimus. Cæterum si qua Deo forma similitudine adscribi possit, longe conuenientius sphærica illi figura accommodabitur. Merito itaque Xenophanes mundum illum archetypum sphæram appellauit, veteresque plerique veræ Theologiæ scientiam nondum assecuti, nihil esse aliud Deum, nisi cælum ipsum, & cœlestia ista arbitrabantur. sed & Salomon ad Deum conuersus: *Exaudi ô cælum*, dixit. Deos tamen, vt nostrorum interim oracula misia faciamus, neque mensura, neque forma vlla comprehendi posse dicit Iamblichus, & omnes, qui aliquo veræ doctrinæ lumine irradiati fuerunt.

Et Esai. c. i. Audire cœli.

ÆTERNITAS. CAP. XVI.

TAQVE recte cum per hieroglyphicum sphæra Deum intelligerent, æternitatem quoque eadem figura descripserunt. In numo enim Faustinae, quam retulerant inter diuos suos, sigillum est cum sceptro super sphæram sedens, dextera exporrecta, cum inscriptione, ÆTERNITAS. Eadem inscriptio in numo altero, vbi dea summis læuæ digitis palam tollit, dextera sphæram porrigit. Cum ero mundi ipsius figura in orbem conglobata perhibeatur, plerique veterum eo signo credidere, mundum

Faustina numus. In principio.

mundum identidem principio caruisse, quodque in diuinis Græci reddiderunt ἐν ἀρχῇ, ab æterno hi sunt interpretati. Quibus Magnus Basilius egregie respondet, atque inter alia, figuræ huiusmodi principium, quod incompertum illi putant, & scholis omnibus declamitant, à centro is esse demonstrat. Apud Romanos quoque perpetuitas est per sphæram indicata, vt sphæra illa, quæ cum caduceo & pharetra transfuersis, virgaque cui palliolum appensum est, dexteræque consertæ, in numo, quem Cæsari cudit L. Buca, in cuius altera facie inscriptio est his literis, CÆSAR. DICT. PERPETVO. Sane perpetuitas ex sphæra, autoritas vero Dictatoria, quæ illi consensu atque concordia ciuium demandata fuerat, per insignia reliqua significantur, de quibus sigillatim dicere non est hic locus.

CŒLVM. CAP. XVII.

EADEM pila Solis & Lunæ signis conspicua, cœlum significabat. Alij per huiusmodi speciem, CUNCTA, veluti etiam in circulo, interpretabantur: siquidem circumflexu cœli, quem alio nomine Mundum appellamus, cuncta regi comprehendique manifestum est: quippe qui totus in toto sit, imo vero ipse totum, extra intraque in se cuncta complexus. Quin non modo pila, sed simplex rotæ curuatura cœlum apud Ægyptios indicabat. Ita enim apud Cyrillum legas libro nono contra Iulianum, quod præcipiti quidam ingenio pro Aspide Aspitem transfulerunt. Huius picturæ eam Ægyptij tradebant causam, quod cœlum in circuitum assidue feratur.

FORTVNA. CAP. XVIII.

VLGATISSIMUM illud inter hieroglyphica, Fortunam nunc rotulæ, vt vulgus, nunc sphære alicui, vt Cebes, insistentem pingere: siue vt eam rerum dominam ostentent, qua etiam de causa Apelles eam in sedem collocauit: siue vt eius instabilitatem inde coguant. Quin à volubilitate nomen etiam illi: nam quæ prius Vortuna à vorto dicebatur, digammi mox mutatione in Fassinem literam, quod in plerisque factum est locutionibus, in Fortunam abiit. Cuius præcipuum opus est ima summis, & summa imis commiscere, rerumque omnium vicissitudinem inducere, cuius quidem vertiginis ergo *περὶ πάλῃ τὸ γ* Pindaro nuncupata. Nam si fortuna proprium hoc habet, vt vicissitudinum author sit, quos modo claros effecerat, mox obscuret, fouereque desinat: quos vero premebat, iam erigat, & illustres efficiat: quæque antiquissimus Hesiodus super his de Ioue dixit, iure ipsa suo propemodum administret, quid in rerum natura mutabilitati huic & apertissimæ rerum vicissitudini magis simile reperiatur, quam circuli, rotæve motus? constant enim hæc primum, simulac fiunt, ex re ipsa, contrarijs simul manentibus, & integris, curuo scilicet & concauo, ex stante & moto, centro scilicet & circumferentia: ac simulac impelli cœperint, vna eademque linea, vt i superius dicebamus, abire & redire, ascendit atque descendit, eodemque motu, quod primum erat, vltimum, quod vltimum, primum euadit, vt nihil denique in vna re quapiam variantius excogitare possis. Vnde merito dixerit Aristoteles circulum miraculorum omnium esse principium. Id vero minime prætereundum, Ægyptenses eiusdem mutabilitatis ergo Amorem atque Fortunam eodem in delubro venerari consueuisse. Constat igitur pilam atque rotam volubilitatis hieroglyphicam esse, & luculento apud Græcos epigrammate Posidippi de Occasione, quæ idem fere cum Fortuna officium exercet. Ea enim cur rotulæ insistant, interrogata, *Stare loco nequeo*, respondet. Auguralis autem disciplinæ obseruatione proditum est, sphæram æream de Cæsaris Maximini statua, quæ in vestibulo Regiæ locata erat Antiochiæ, excussam repente Iouiano Imperatore urbem eam ingrediente, turbarum quæ subsecutæ sunt in eius perniciem, portentum habitam, quod Aruspices rerum volubilitatem id significare asseuerarent. E Constantius Imp. paulo antequam moreretur, imaginari per quietem visus est, cernere se patris effigiem, quæ pulchrum infantem offerebat, quem vbi gremio suscepisset, proiecit is longius spheram de manu ipsius Imperatoris excussam: quod temporum permutationem portendere, euentu minim irritum ab Aruspicebus responsum est. Quod vero dicebamus, Fortunam sphære insistentem pingi solitam, apud plerosque variat huius argumenti species, vt in numo P. Septimij Getæ, Cæs. sigillum altera parte est cum radio in leua, cum spherula in dextera, quam ex porrigit, vt colosseæ quædam manus aenea, in Capitolio habetur. Vidi etiam Fortunæ simulacrum pilæ insistentem cum nouacula, cur nauali clauo, & cornu copiæ, in qua, nouacula felicitatis indicat amputationem: pila faciem eius vt

Cæsaris
numus.Fortuna si-
gura, &
numus
præcipuum.Polem fe-
rens for-
tune.Idem Ho-
merus Ili-
ad. vltima,
tribuens
Ioui dolia
duo, in qui-
bus sunt
bona &
mala, que
pro arbitrio
dispensat.Ab Anson
in Epigram-
maticis.P. Septimij
Getæ nu-
mus.

lubilitatem, vt passim: clauis, vitæ nostræ sub eius ditione cursum: cornu copiarum, bonorum largitionem. Sane Plutarchus commentario de Fortuna Romanorum, Fortunam ait traiecto Tybri, positam alis, exutis talaribus, abiecta instabili & vestigia fallente pila, ita Romam ingressam, quod indicium esset eam ibi constanter permanuram, neque alio in posterum abuolaturam, illud scilicet Maronianum secutus, quod de Romanis ait:

*Hic ego nec metas rerum, nec tempora ponam,
Imperium sine fine dedi. —*

Antic. lib. I.

TERRARVM ORBIS. CAP. XIX.

QVO pacto autem terrarum orbem pila descripta significant, rudi etiam innotuit plebeculæ. Orbem enim linea quadam, veluti finitore circulo dissectum, alterum quoque ex hemisphæris, quippe superiorem quasi meridiano circulo producto diuidunt, à meridiano autem quasi coluri partem ad occidentem Solem vertunt, atque inde Asiam, hinc Africam & Europam intelligunt, cum tamen Poetæ terram ἀπείρου dicant. Cuius vocabuli si vim simpliciter interpretemur, infinitam exponemus. At Ioan. Grammaticus, Aristotelis interpretis accuratissimus, σφαιρα γεινῶν maullt interpretari, omnino enim neque sphaera, neque circulus finem principiumve vllum præ se ferunt. De figura vero terræ quam varia alijs atque alijs credatur, videndum apud Plutarchum libro de Philosophorum placitis altero. Sed nos in hoc antiquis feliciores sumus, quod non vniuscuiusquam testimonio, sed iam innumerabilium de visu referentium, vniuersum hunc orbis globum terra marique & habitabilem & permeabilem accepimus, & quotidiana in hanc & illam partem supra & infra nauigatione, manifestior fit in dies. Sed quod ad orbem nostrum attinet, videre est in Faustinae numo quodam sphaeram pro terrarum orbe positam: ibi enim Cybele Leoninae insidet sellæ, sphaeramque inter manum atque genu continet, inscriptio, quæ ad hanc rem facit, est, MATRI MAGNÆ. In numo Germanici Imp. Cæsaris Aug. Victoria sphaeram mouere videtur, in qua literæ, S. P. Q. R. quasi terrarum orbem Senatui populoque Romano adiudicatum iam esse, significare velit. Sane autem Imp. Neruæ Cæs. Aug. sphaera S. C. adusa est, cum adiecto temone, quod orbis gubernationem dubio procul indicat. Et eodem significato Imperatori Vespasiano Aug. P. M. P. P. P. COS. VI. Vtrumque numo æreo signum idem dedicatum. Grati vero Imperatores qui dijs acceptum referrent, quod regnarent, id deorum prouidentia adscribentes, rem numismatum monumentis testati sunt. Nam in M. Antonini Pij numo simulacrum muliebre videas, quod stans læua contum tenet, dextra radium, quo præiacentem pilam verferet. Inscriptio, PROVIDENTIAE DEORVM. In altero eiusdem simulacrum idem læua manu baculo innititur, cuius apex in lituum flectitur, læua pilam radio attingit, quasi eam verfaturo, aut leges illi consistendi præscripturo, inscriptio, PROVIDENTIA. Eadem pila in manu dextera exporrecta in numo L. Veri Aug. cum inscriptione, PROV. DEOR. TR. P. III. COS. At in Maximini simulacrum cum cornu copiarum, radioque in eius manu dextera pilam à pedibus versantem, cum inscriptione, PROVIDENTIA AVG. In Antonini vero Pij numo sphaera cum cornu copiarum, FELICITATIS adscriptionem habet. Dicata etiam est cum iaculo, Philippi filio, inscriptio, PRINCIPI IVENTIVS.

Faustina & quorundam Imp. numismata.

MVTABILITAS. CAP. XX.

QVO D autem ad rerum mutabilitatem facit, non pila tantum, verum etiam rota in huiusmodi accipitur significatum. Psa. enim 83. legitur: *Deus meus, pone eos vt rotam*, hoc est, tam facile felicem eorum statum conuertere, quam volubiler rota ipsa conuertitur. Ita Euthymius, Eucherius, & alij.

Græce ῥοτα, & Hebraice גלגל. Vel quomodo trochus torquetur à pueris.

DE ROTA. CAP. XXI.

ET quoniam res ipsa nos ad rotam iterum reduxit, cum aliquot adhuc super ea reliqua sint significata, quæ distinctio fit in rotis primum enarrabimus, mox quæ ad significatum attinent, expnemur.

DE ORVM ROTÆ CAP. XXII.

SCIENDVM enim rotas plurifariam à radiorum numero distinctas esse. Nam quæ diis attribuntur, octo radiis insignes figurantur: propterea quod rerum cœlestium motus in octauam vsque sphaeram, quantum humani oculi vis porrigi potest, obseruantur;

HVMANÆ ROTÆ CAP. XXIII.

HOMINVM vero rotæ sex tantum radiis compingi debent: tot enim sunt humanæ naturæ motus, in anticam, in posticam ingredi, vel retrocedere, in dexteram aut in læuam ferri, sursum aut deorsum ascendere, vel descendere.

INFERORVM ROTÆ CAP. XXIV.

QVÆ vero Ixionis rota fertur, quatuor tantum radiis compacta fingitur, vnde Pindarus dixerit, *τετρακοντακλιον εδν ὀλεθρον*. In ea vero ita distinctus fingitur Ixion, vt manus singulæ singulis radiis affixæ essent, totidemque aliis pedes singuli. Qua de re apud Pindarum legas Pythius, Ode ad Hieronem altera. Neruæ Traiani numus est, à cuius vna parte ipse pro suggestu populum alloquitur, togatus vero populus sublatus in cœlum dextris applaudit, inde in extremo margine meta est: iuxta cuius basim Nympha iaceth humi fusa, sinistro brachio supra rotam exporrecto. Sunt qui ex hoc Circumstauratum à Traiano interpretentur: quia rota circummagi videntur.

AQVA TRAIANA CAP. XXV.

SUNT qui, vt mihi videtur, longe rationabilibus aquam Traianam intelligant. Nympha enim humorem, humi præsertim fusa, dubio procul indicat: innixa vero rotæ, aquæ cursum non incongrue significare possit. Alibi vidi Nympham ipsam in eiusdē Traiani numis cum rota superne sita, & inscriptione, VIA TRAIANA, quorum vtrumque artificiose, maximeq; proprie figuratum. Nam in via rota superne voluitur, in aqua cursus ab imo est. Alius item numus eiusdem Traiani, in quo signum idem pene humi prosternitur, leua ramum frondibus vestitum, dextera currulem rotam iuxta genu tenēs, sub basi cuius literæ sunt, VIA TRAIANA. S. C. circumcirca vero, S. P. Q. R. OPTIMO. PRINCIPI. In alio, in quo eadem literæ circumductæ, aquæ ductus habetur in semicirculum fornicatus, idemq; simulachrum humi fufum cum arundine infra, & literis in hunc modum dispositis.

VITÆ NOSTRÆ PROGRESSVS. CAP. XXVI.

SED ENIM VIA etiam sua habet significata in Diuinis literis: quippe quæ vitam hanc quam viuimus indicat, vnde omnes à die natiuitatis ad extremum vsque viatores, hospites, & peregrini dicimur: vt pote qui solum hoc extra patriam incolimus, vbi nulla consistendi firmitas, perpetua vero semper agitatio animi, vbi demum rerum, aut sententiæ considendum sit examinantis. Distingunt insuper Theologi viam à semita, per viam mandata ea peragenda intelligentes, quæ vniuerso mortaliū generi data sunt: per semitam vero, quæ huic vel illi personæ, ordini, collegio, natione præcipiuntur.

THEOLOGICA CAP. XXVII.

SUNT qui per rotam currulem in Diuinis literis Theologicæ doctrinæ hieroglyphicum intelligant: propterea quod rota ea terram ima tantum attingat superficie, reliquum in sublime tollatur, & aurigam animum semper terra procul furrigat. Idem præterea est officium rotæ, quod & Theologi, vt scilicet à terrenis imisque rebus ad sublimium cœlestiumque naturarum speculationem atollatur: inde mox à Diuinis ad humana descendat; quoque inter se vinculo colligentur ostendat, quidem est rotæ motus: Sed quoniam proprio commentariò multa de vniuerso curru diximus et Diuinis literis, deque mysticis eius rotis, nunc cum terrefre iter eamus, Traiana procedemus via.

IMPERITORVM PRÆCIPITIVM CAP. XXVIII.

SED cur id dissimulem, quod in diuinis literis imperitorum præcipitiam per rotam significat comperimus: & in hanc sententiam à Psalmographo dictum citamus: *Deus meus, pone illos vt rotam*

Rota quippe posteriore parte attollitur, anteriore cadit. Posteriora sunt bona fortunæ, quæ quia non-stra non sunt, ea nobiscum transportare non possumus, ideoque à tergo relinquuntur. Anteriora suat æterna, & quæ nos assidue comitantur, imo nos præcedunt, sequæ duces, quo progrediendum sit, exhibent. Impurus igitur & imperitas rerum, cum fortunæ bonis augetur, auersus retro faciem quæ æterna sunt obliuiscitur, atque ita fit, vt anteriore parte neglecta præceps eat: nam posterioris, quæ attolli videtur, admiratione captus, in quam rapiatur voraginem animaduertere nequaquam potest, atque ita præcipitatur.

*Anteriora
& posteriora
Rosa
quid.*

DE QUADRATO. CAP. XXIX.

AB egregie mobili figura ad maxime stabilem transire quodam veluti antipathia loco visum est: quippe vt vario eò delassatus motu, firmitatis istius occasione quietem aliquam aucuparer. De quadrangulari igitur figura differemus, quæ multipliciter descripta, multas eadem præ se fert significationes.

ANNVS SOLARIS. CAP. XXX.

QVARVM prima illa est, quam initio commentarij super Iside tetigimus, Ægyptios quippe duas anni rationes habuisse, vnam qua vertentem, CCCLV. diebus, & horis senis, agnoscebant: alteram, qua Sotheos ortum quarto quoque anno quadrantibus illis diei quatuor in vnum contractis, obseruabant supputationi huiusmodi respondere. Cum vero iugerum centum cubitis dimeterentur, quartam iugeris, quæ scilicet cubitis xxv. clauderetur, pro sex horis quæ vnoquoque anno superabant, accipere consueuerunt, ac perinde vertentem annum intelligebant, cui quarta illa diei pars addita, quarto quoque absoluto, dies etiam vnus intercalaris ex quartis illis adauetus adiciebatur. Sed quoniam hæc & alia multa superius super anni ratione differuimus, ea repetere superuacaneum esset & importunum.

*Annus ver-
tens, & So-
theos.*

SAPIENTIA. CAP. XXXI.

VELVTI vero Fortunam rotundo lapidi insidentem pingere veteres instituerunt, ita Sapientiam in quadrato statuiebant, ex hoc hieroglyphico volubilem illam, vt paulo ante diximus, huius vero, sedem firmam & inconcussam indicantes. Et nostri quadrata ligna quæ ad arca Noe fabricam parari diuinum iussit numen, Doctores & magistros in Ecclesia significare dicunt, quorum sapientia inclusi intus populi conseruantur, & ab incurstantibus hæreticorum procellis muniuntur. Ex quadratis enim lignis construere debere nos Bibliothecam admonet Adamantius, non ex agrestibus, rudibus, & impolitis: quippe Prophetis & Apostolicis voluminibus, in quibus, solis vera continetur sapientia, vt pote qui vitis omnibus resectis excisisque, quadratum vitæ iustioris tenorem, & ex omni parte libratum præ se ferant.

*Ligna qua-
drata in ar-
ca Noë
quid.*

MERCVRIVS. CAP. XXXII.

CVM QVÆ apud veteres Mercurius sapientiæ Deus haberetur, Herma illa apud Athenienses fieri solita, quadrati quippe lapides, quos tum in priuatarum, tum in sacrarum ædium vestibulis ponere consueuerant: vt significaretur, rationem & veritatem perinde vt forma quadrata rectam semper stare. Nam rationis & veritatis Deus, Mercurius antiquis erat.

*Sed & Mer-
curius qua-
drato statu-
figuraba-
tur. Macr.
Sat. li. i.
cap. 19.*

IVPITER. CAP. XXXIII.

APVD Arcadas non Mercurij tantum, sed & Iouis, & aliorum deorum simulachra quadrantalia fieri solita, Pausanias author est: nempe vt eorum inde stabilitas significaretur. Iupiter enim ipse manens stabilis, dat cuncta moueri, vt veteres Poetæ canunt. Nam & Hermæis à firmitudine nomen, quod herma fundamentum sit.

*ipso stabili-
mentum, à
eipso id est,
necesse.*

VIR PROBVS. CAP. XXXIV.

QVANTVM vero pertinet ad virtutes, quadrata forma virum ea de causa probum dicimus, quod cubicæ figuræ species quæquo versum iacta versataque fuerit, recta semper consistit, quator lineis, & totidem angulis semper insignis. Hinc illud, ἀπαρὰ ἀλλοτῶν ἢ παρεστῶν, ἀπὸ τῶν Quadrangulus reuera probus, nullique obnoxius vituperationi, quod tangit Aristotel. Ethic. primo.

*Sumptum
ab Aristot.
Ethic. lib. i.
Quadratus
vir quid.*

*Terre bonus
& quadrata
gulus, sine
vitio.
Vir surpat
hoc nomen,
tanquam me
zaphoricus.*

Et ad Theodecten IIII. quadratum simpliciter virum per translationem dictum autumat, & perfectum significare. Sane quidem cum tres in corporibus staturæ considerentur, rotunda, quadrata, teres, humanum corpus quod à pictoribus & statuarijs commendetur, sex & sexaginta digitos excedere non debet: quippe quod quatuor cubitorum altitudinem æquat, & quatuor & viginti digitos cubito adscribi, suo commentario probatum est. A quatuor igitur cubitis quadratum corpus denominatum, quod laudatissimæ staturæ sit. Infra horum digitorum numerum, quos forte ab vniverseiusq; corporis proportione accipimus, quo quis magis contrahi, ac propemodum desiderare videtur, eo magis ad rotundam speciem accedit, & corpus illud rotundum appellari potest, quod digitis aliquot est quadrato breuius, vel cuius altitudo extremos brachiorum quam maxime porrectorum digitos non æquat: Teres vero, cuius proceritas supra sex & nonaginta digitos ascendit, altiorve sit eo mensuræ modo, quem, vti dictum, ex porrecta brachia designant. Staturam hanc alij oblongam, alij gracilem appellauere, & rotundiozem illam obesam dixere. Cornelius Celsus corpus illud habitissimum dicit, quod quadratum est, neq; gracile scilicet, neq; obesum. Nam longa statura, vt in iuuenta decora est, sic maturiore conficitur lenitate: solere enim homines huiusmodi supra modum mox incuruari, ita Philosophorum rationes, quam historiarum exempla ostendunt, si quæ quotidie oculis offeruntur minus animaduertimus. Et Antoninum Pium huiusmodi fuisse tradit Iulius Capitolinus, vsumque eum ad emendandum vitium tabellis exilia, quibus pectus ad sustinendum pondus adstrictum scisci obligaret.

CLARI VIRI. CAP. XXXV.

*Proceriores
statuas qui-
bus erige-
bantur, &
quara.*

QVOD tamen de certa hominis altitudine dictum est, non negarim proceriores statuas iis erigi solitas, qui vel victoria aliqua, vel præclaris alijs facinoribus supra reliquorum mortalium gloriam euecti sunt, vt Diagoræ Rhodio Olympionicæ statua decreta est quinque supra quaterna cubita digitis. At Damageto eius filio paterna minor vno, cæteris maior digitis quatuor. Sunt qui habitam in his rationem putent, vt recta proportio oculis repræsentaretur: quoniam eiusmodi statuæ in columnas sublata, dum suspiciuntur, naturæ longitudinem excedant, in monstrosam quandam obestatis speciem declinare videantur, spatio fallente oculum. Sed vt hoc non negarim, ita etiam plures statuarum ordines fuisse, non ignorandum dixerim: pariles quippe, magnas, maiores, atq; maximas, alias, benemeritis & sapientibus viris, alias Regibus, Imperatoribusque, alias heroibus, diis alias fieri solitas. Sed in iisdem ipsis statuis non ea mensuræ consideratio, qua de nos agimus, perpenditur, cum in illis sua cuique proportio adiudicata esset, qua opus perfectissimum redderetur. In ratione vero nostra cum obesum, quadratum, aut procerum corpus dicimus, rationem eam inspiciamus, quæ ad digitorum & numerum & proportionem quadret, vt hæc ab illa distinguatur. Hinc illud apud Tranquillum intelligi potest de Flauij Vespasiani habitudine quadrata, & quod apud Palladium est, *Sini boues nouelli, quadratis & grandibus membris.*

*Idem de eo-
dem, c. 20.
Statua fuit
quadrata
compactis,
firmisque
membris.*

MVLIERIS STATVRA. CAP. XXXVI.

*De Clodia
loquens Me-
telli uxore.*

QVONIAM vero decet muliebrem habitudinem graciliorem esse, atq; ea de causa matronales virginalesque columnæ, quarum ratio ad humani corporis similitudinem primum excogitata fuit, proceriores quam Doricæ, quæ viriles nuncupantur. Hinc fit, vt quæ virum decet quadrata facies & habitudo, dedecet mulierem, & qui virum probum Quadratum dicimus, mulierem Quadratam, & quadrantariam. Alia tamen ratione prostitutam intelligimus, de quo apud Plutarchum in M. Tullij vita, & apud Tullium oratione pro M. Cælio, quod non à corporis dimensione desumptum, sed ab exigua ea stipe, qua parabilis habetur. Sedenim Siculi ad hæc vsque tempora meretrices vulgo Quadratas dicunt, easdem Itali reliqui, vel ab obsequio, vel ironice, Bonas foeminas appellitare consueverunt.

ROMA VETVS. CAP. XXXVII.

ET Roma olim quadrata, eaque specie primum ædificata, diuque permanfit, vt quadrata Roma diceretur, præcipue locus in Palatio ante templum Apollinis, vbi reposita erant, quæ boni omni-

nis causa in vrbe condenda adhiberi solita. Saxo autem munitus erat in speciem quadratam. Eius loci meminit Ennius eo versu,

Est nunc, & quis erat Roma regnare quadrata.

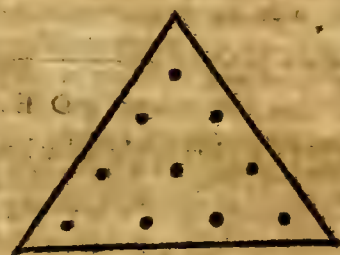
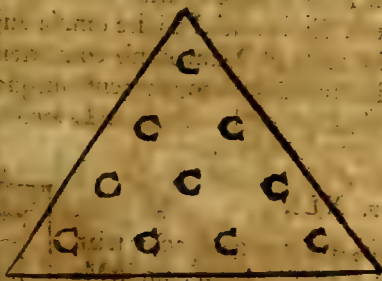
D E M E T A . CAP. XXXVIII.

IAM metarum pyramidumq; ratio nos appellat, quarum significata referamus: & quoniam & quadrangulares & triangulares metæ reperiuntur, de quadrangularibus prius dicere incipiemus, argumento eo, quod præ manibus erat, inuitati.

F I N I S .

FINEM hæc aut operis consummationem absolutumq; modum ostendit: siquidem myrias, qui decem millium numerus est, metam astruit. Numerus vero is ab vnitatibus multiplicatus, & maximus, & perfectissimus est, adeo vt sumpto ab vnitatem principio, sit in myriadem finis. Pyramidis enim basis, vt apud Philonem est, longitudine pedum centum, ac totidem latitudine constituitur, quibus iuxta quadrati naturam multiplicis, in quæ diximus numerum resultat: quem quia perfectissimum esse dictum est, finem itidem & exactum opus meta, & ter multiplicato denario constituta, significare dicitur. Decadis autem vis est quaternarius numerus: secundum enim compositionem à monade ad quaternarium punctis in vnum contractis ac supputatis, decas fit. Decies autem decem, centum: decies centum, mille: millia decies, summa perfectissima. Adstipulatur huic perfectioni architectorum etiam commensus, qui perfectionem in denario, quem antiqui *τελειον* appellant, collocauerunt. Et Romulus, non ille quidem inter pastores, vt putat vulgus, educatus, sed Sta-

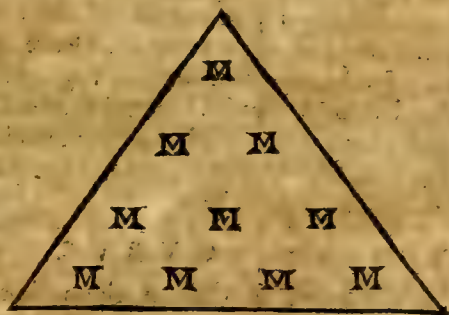
bijis oppido non incelebri literis institutus, & vt Plutarchus attestatur, liberalibus artibus & disciplinis eruditus, ad eam quæ subsecuta est felicitatem ausu

Hinc Æn. I. His ego nec metas, id est, fines.

De denario numero.

Nempe ob assaritam auctum.

minime temerario via sibi adaperata, confirmatis iam rebus, regnoq; iam constituto, quæcumq; fecit & instituit, denario finiuit numero, vt puta Senatores in x. decurias, vrbe in curias x x. in totidem decurias equites. Princeps hæstos & pilanos denario finiuit. Annumq; demum in menses x. terminauit, quod ad nostram vsque diem tributo militibus erogando perdurauit. Addunt nonnulli, non temere esse denarium numerum tam pedum quam manuum digitis attributum, & os capitis à mento ad frontem summam, & manus palmam ad medij vsque digiti summum, mensura decies repetita, perfectam cuiusq; hominis altitudinem dimetiri. Quod vero Mathematici, qui altius Philosophantur, numeri perfectionem alij in senario, alij in septenario posuerunt, alterius est considerationis, quâ in Digitorum commentario delibauimus, sed ad hos numeros illa nihil attinent. Huiusce perfectionis ergo Ægyptij, reges suos, qui mortales reliquos gloria præcessissent, honorare metis & pyramidibus,

Pyramidū origo Ceylan. dibus, quæ sepulchris eorum superponerentur, consueuerunt: de quibus, cum pleni sint historico- rum libri, neque plura super Ægypti rebus miracula celebrentur, quam molium huiusmodi ampli- tudines, aliquot etiam ad hanc vsque diem perdurantibus, rem adeo notam verbosius prosequi su- perfluum existimaui, si vnum illud addidero, Nazianzenum minime respuere eorum opinionem, qui pyramides eas in Ægypto celebriores ab Iosippo Hebræo exædificatas putant, vt frumenti conditoria essent, & nomen rei consentire dicit, quod $\pi\upsilon\epsilon\delta\iota$ triticum vocant. Nam & apud Stephanū, in ijs quæ Hermolaus Byzantinus compilauit, legas dictas eas $\epsilon\pi\delta\epsilon\tau\omega\nu\pi\upsilon\rho\alpha\tilde{\nu}$. Sed fabulā subiungit, $\epsilon\varsigma\epsilon\mu\epsilon\iota\sigma\upsilon\omega\alpha\gamma\alpha\tilde{\nu}\theta\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$, $\epsilon\tilde{\nu}\delta\epsilon\iota\alpha\tilde{\nu}\epsilon\pi\alpha\iota\sigma\epsilon\sigma\iota\tau\epsilon$, $\kappa\alpha\tau\alpha\tau\omega\tilde{\nu}\alpha\iota\gamma\upsilon\upsilon\sigma\iota\sigma\iota\omega\nu$, à tritico scilicet quod vndique congestum Rex eo contulerit, penuriaque Ægyptum affecerit, cum Iosippi cōsiliū salutare fuerit, ne mor- tales fame, quæ per tot annos futura erat, absumerentur. Illas porro vulgus adhuc Granaria Phara- nis vocat.

DE TRINO. CAP. XXXIX.

INTER hieroglyphicas has imagines, & trinum, triangularemq; pyramidem nonnulli adnume- rant, cuiusmodi obelisci bases aliquot Romæ vidi, quod mysterium enodare, etsi profundioris in- genij, altiorisque disciplinz opus esse non ignoro, in quo omnia, ad hoc vsque tempus ingenia præ- stantissima defatigata sunt: non absurde tamen me facturum existimo, si modicum quid vmbre ad commentum huius rationem ex Philosophorum Theologorumque vetustiorum dictatis, pro se nata breuiter tetigero.

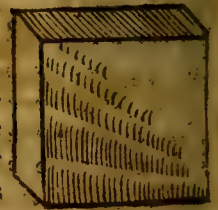
TRINITAS RERVM. CAP. XL.

Vnitates in rebus tres, & qua. **T**RES aiunt hi in rebus vnitates considerari, ita tamen mutuo connexas, vt ab vnitatis simplici- tate minimè discedant. Est enim primum ea in rebus vnitatis, qua vnumquodque sibi est vnum, sibi que constat atque coheret, cui quidam ex veteribus adeo fauere visi sunt, vt numerum ex na- tura rerum amouere cogitarint. Est ea secundo, per quam altera alteri res vnitur, & per quam de- mum omnes mundi partes vnus sunt mundus. Tertia, atq; omnium princeps, est, qua totum vniuer- sum cum suo opifice, quasi exercitus cum suo duce, est vnum. Adest tripartitō considerata vnio has vnicuique rei per suam vnam simplicem vnitatem, deriuatam ab vno illo, quod & primum vnum, & trinum simul, atque vnum est, à Patre inquam, Filio, & almo Spiritu. Nam & Patris potestas, om- nia producens, suam omnibus largitur vnitatem. Et sapientia Filij rite omnia disponens, omnia inuicem vnit & copulat. Mox Spiritus amoris sui vinculo ad Deum omnia conuertens, totum opus opifici, nexu charitatis adiungit. Hinc illud Deo inditum amoris cognomentum, quo mortales affe- cti, primo Deum ipsum supra nos, supraque omnia diligere debemus, secundo loco nos ipsos, tertio proximum, sicut nos ipsos.

CVBVS. CAP. XLI.

Observatio Mathematica de cu- ba.

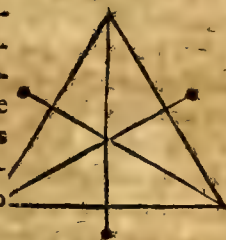
ACCEDIT huc Cubus ex trigonalibus figuris, quatuor compactus trian- gulis cuius hieroglyphicum est SUPREMVM NVMEN. Nam cum in Ma- thematicorum datis punctum referatur ad monadem, linea ad dyadem: vt pote quæ ab aliquo tendat ad aliquid, superficies vero sit ternarius, qui figuras inter rectilineas principium habetur, vt quoddam veluti elementum, inde si corpus solitum conficiatur, cubus erit, triangulis quippe quatuor rectilineis in corpus vnum coagmentatis atq; compactis: ita prima pyramis inter solida emicat, cuius basis, tres ostentat angulos. Quartus in ipsius figuræ summitate positus, vt numinis formam, ita & nomen apud Pythagoricos accepit. Addunt Magi, simplex quoq; triangulum æquilaterum Diuinitatis indicium esse, siue rerum cœlestium effigiem: vt pote quod sit sibi æquale, difficulter moueatur, & ad ma- ius declinare non possit.

IUSTITIA. CAP. XLII.

VT vero trini profequamur significata, ternarium veteres, vt alibi etiam ostendimus, iustitiæ dedicauerunt, vt de Pythagoricis disciplinis Plutarchus ait. Iniuria siquidem afficere, neque non affici, cum extrema sint, & idcirco vitiosa, iustum æqualiter vtrimque reductum in medio residet. Sane Pythagorici non numeros tantum, verum etiam figuras deorum nominibus dedicauerunt, quippe qui triangulum æquilaterum Mineruam appellabant, Verticigenam & Tritogeniam: propterea quod tribus perpendicularibus lineis ab angulis tribus dissectetur.

MINERVA. CAP. XLIII.

QVOD vero pertinet ad Mineruam, trigeminam eam nonnulli faciunt, propter anni tempora, quæ, vt sæpe dictum, apud Ægyptios tria tantum fuerunt: quippe, Ver, æstas, & hyems. Huic etiam tertium vnuscuiusque mensis diem dedicauerunt, cum à Lunæ coitu mensē auspiciarentur, vt Sthenis auctor est. Pallas enim, vt in eorum est Theologia, die tertia orta est. Et eandem & Pallada & Lunam pleriq; interpretantur. Hæc vero non prius quam tertio à coitu die se videndam exhibet. Quamquam non desunt qui Tritogeniam ea de causa dictamasserant, quod è Iouis capite orta prædicetur. Triton enim Bœotiorum lingua caput appellatur. Sane Diodorus Pallada ærem esse dicit, cumque incorruptibilem, eaq; de causa & virginem deam, & Iouis è vertice editam, confectum esse. Ad hoc facit Horatianum illud:

*Cartrige-
mina Mi-
nerua di-
ta sit.*

*Proximos illi tamen occupauit
Pallas honores.*

Nam cum ær tertium ex elementis locum obtineat, Æthæ, quæ pro Ioue accipitur, omnino proxima est, & ternarius illi numerus recte datur. Missa facio quæ multa & varia de palude Tritone Græci fabulantur. Sed illud minime dissimularim, quod Democritus dixisse fertur, Pallada Tritoniam ea de causa nuncupatam, quod præcepta tria ad humanam vitam bene beateque degendam necessaria proposuerit, bene quidem consulendum, recte iudicandum, iuste denique agendum. In quem terminum omnis disciplinæ sanctioris finis dirigitur. Merito igitur ternarius, & triangularis figura ea, quæ lineis æqualibus describitur, & Palladi est, & iustitiæ dicata.

HUMANITAS. CAP. XLIV.

SVNT & alia figurarum triangularium significata, quæ Psellus libello De dæmonibus interpretatur. Ea libenter apponam, quia cæteris hieroglyphicis videntur minime dissimilia. Equicruram enim humanitatis symbolum aiunt, quod quidem vna breuiori linea descriptum, indicat rationis modulum contractiorē esse, ac perinde multa effugere, quæ percipi non possint.

MORVM DISSOLVTIO. CAP. XLV.

VEL si vna sit linea latiore productioreque, aberrare significat ab institutis, & à recta via, & plus æquo indulgenti quædam cupiditatibus.

CORRECTIO. CAP. XLVI.

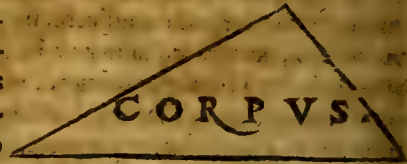
QVÆ tamen lineæ si notentur contractæ ad aliarum normam, ostendit, ex perperam actorum poenitentia viæq; solutionis correctione, fieri nos posse longe meliores, quam antea vita fuerimus.

DÆMONIACA NATVRA. CAP. XLVII.

Sex demo-
num gene-
ra.

SCALE NVS autem dæmonum, & malarum potestatum figura dicitur, vsq; adeo inæqualis est, & à bono æquo remotus. Componitur autem ex senario numero, sed imperfecto, qui corporeis, & mundi huius inferioris rebus obnoxius est, quod in eo circūscriptiones corporeæ fixæ sunt, per eumque mundus hic inferior compositus esse imperito eo seculo putabatur. Ideoque aiunt sex genera dæmonum infra lunarum globum inueniri, quorum primum per sublimiorem aëra vagari tradunt, **LELIVRON** appellatum, quasi velint igneum significare. Secundum aëreum, quod in crassiori nebulosaq; regione sedem habeat. Tertium terrenum. Quartum aquatile vel marinum, à locis & regionibus in quibus oberrant, quarum curam gerunt. Quintum vero subterraneum, quod vel noctu, vel in puteis, & antris & huiusmodi locis frequenter apparet, ne antrum Nurfæ fabulosum esse credamus, aut quem Diu Patricij puteum in Hybernia memorant. Nam & Cumis & alijs plerisq; locis responsa in antris daris solita, totius antiquitatis testimonio persuasum est. Sextum & vltimum est lucifugum, imperscrutabile ac tenebricosum penitus, algoriq; perpetuo damnatum. Id vero dæmonum genus modis omnibus mortales infestare creditur, Stygiosq; lacus haustos spargere, vnde calamitates, pestes & fame cōsequantur. Adduntq; huiusmodi rerū periti nomina, Actæum, Megalesium, Ormenon, Lycū, Nicona, Mimona, Alastoras alios, alios Palamæos appellatos, à quib. omnia in homines incōmoda cōgerantur. Sed hac fortè plus nimio homini sublimium rerum cupidissimo, cum *πᾶσι περὶ* futura sint omnia quæ de dæmonibus loco hoc afferre voluerimus. Multiplices tamen eorum figuras & apparitiones, varijs rerum & animalium imaginibus conspicuas, toto opere, vbi hieroglyphicum tale ali quid deponat minime dissimulauimus.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIB. XL.

DE IIS QVÆ PER VESTES ALIQVOT
SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IANVM VITALEM PA-
NORMITANVM.

NON parua quidem de causa, Iane mi iucundissime, Leo X. Pont. Max. quamprimum tu de Trinitate poëma legit, ingenio & eruditione tua delectatus, pietateque in primis commendata, præclara tibi munera dari iussit, in quibus fuit & Palatina vestis ornatus, inter amicos admirissum esse te, virtutis & optimarum artium ergo, omnibus innotescere tuque ad disciplinarum studia in dies magis incitarere. Qua mihi tam iucunda acciderant si omnia & iis longe maiora in me collata essent, qui tot annos amorem erga me tuu habuerim exploratissimum, quemque ego semper ob summum ingenium, suauissimos mres, singularem animi tui integritatem, fratris loco dilexerim. Itaque cum ex remuneratione huiusmodi, que tibi obtigisset, magnam ego lætitiã concepissẽ, incensus ego quoque sum tanti Principis emulatione, ut ipse quoq;

grato erga te animo essem, pro voluptate ea, qua me tuo de commodo, addam etiam honore, affectum sentio. Qualescumque igitur essent opes mea, ex iis aliquid ad te mittere decreui. Atque ubi horrea aperuissem, vestes aliquot hinc tibi deprompsi, non eas quidem Luculliano sumptu magnificentiaque comparatas, neque Mileti textas, neque, ut Pontificia illa vestes erant, Tyria purpura saturatas, sed quales ex Aegypto me attulisse non ignoras, in quibus scilicet mira conspicitur parsimonia. Sunt enim vestes labore omnino curaque aliqua contexta, sed materia admodum parca, iunco quippe omnes papyraceo, ut facile contemni possint ab iis qui nostri temporis luxum deliciasque consectantur, quibus nil facere videtur ad cultum, nisi quod carissime venierit. Vt cumque tamen, habenda tibi sunt qualesquales fuerint: quas si foris in conspicuo vti verecundabere, certe, qua tua est moderatio, domi tibi vsui esse poterunt. Non enim puto te ita repente superbum euasisse, ut quamuis Pontificia in purpura tibi merito placeas, si quid tamen manibus meis elaboratum acceperis, id sis aspernaturus. Sed iam quid hoc sit suspiculit, explicemus.

DE PILEO. CAP. I.

QUEMADMODUM in vnaquaque re nihil est capite prius, ita vestium aliquot significationes dicturi, à pileo, quod præcipuum est capitis integumentum, conuenienter incipiemus.

NOBILITAS. CAP. II.

NUMIRVM vero is apud Græcos nobilitatis indicium fuit, hinc ea de causa Vlyssis caput pileatum fieri solitum autumant, quod magna scilicet ab utroque parente nobilitas illi obtigisset. Nam apud Ouidium eam ita in Aiaceum oggerit:

Nam genus & proavos, & qua non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco: sed enim quia retulit Aiax,
Esse louis pronepos, nostri quoque sanguinis author
Iupiter est, totidemque gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi,
Iupiter huic: neque in his quisquam damnatus & exul.
Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis
Altera nobilitas: Deus est in utroque parente.

Hinc forsitan mos ut qui Magistri doctorisque titulo honorantur, pileum accipiant.

Metam. lib. 13.

Quod vero Castorum quoque capita pileata pingerentur, nil aliud sibi velle tradunt, nisi ut indicio esset, eos fuisse Lacones. Hos vero pileatos pugnare mos fuit, quo indomitum animum aduersus barbaros Reges & tyrannos significatione libertatis ostentarent. Quicquid aliquot ab hinc annis Venetias transfugerunt Græci, extores à Turca facti, nobilitatem suam & ingenuam libertatem vnanimiter pilei illius gestatione profitentur.

Mos pugnantium Laconum. Nam pileus libertatis symbolus, & ad pileum vocare, id est, ad libertatem.

LIBERTAS. CAP. III.

PASSIM enim in numis videas pileum ipsum cum inscriptione LIBERTATIS, ut in numo TIB. CLAUDII, in quo simulacrum est dextera pileum gestans, laeuam expansam habens, cuius inscriptio est, LIBERTAS AVGVSTA. In Antonini item numo pileus à manu dextera pendet, laeuam hastam tenet, inscriptio, LIBERTAS COS. IIII. Sed in Caracallæ numo libertas ipsa præter virgam, & pileum, stellam etiam habet ante sitam. Aliter Libertatis argumentum figurabant per sigilla quatuor,

Tib. Claudii, Antonini, Caracallæ numi.

expeditis pedibus gradientia, quorum secundum & quartum fasces & secures alligatas gestarent, cur inscriptione, BRVTVS. Vnde apud Virgilium legas,

En. libr. 6.

— *Animamque superbam*

Vltoris Bruti fascesq; videre receptos.

Ab altera parte foemineum caput est, cum inscriptione, LIBERTAS. Sed hoc nimirum in historiae memoriam, quod exactis Regibus, partaque libertate, Cōsularis magistratus annuus auctore præcipuo Bruto sit constitutus.

LIBERATORES PATRIÆ. CAP. IV.

Dion. li. 47.

QUOD vero in alterius Bruti numismatis cernere est pugiones duos adiecto pileo, Dion ex hoc Brutum & Cassium patriæ liberatores indicari dicit. Nam pugio eadem patratam omnino significat, pileus vero libertatem. In numo quodam argenteo venerandæ antiquitatis obseruauimus foeminae capita ab utroque latere singula, simplici quodam modo capillos collecta, in quo nihil aliud scriptum quam LIBERTAS. In numo Ser. Galbæ simulacrum est cum iaculo & pileo, cuius inscriptum est, LIBERTAS PUBLICA. Eadem in Neruæ numis aliquot habentur. Apud historicos legas seruum nonnumquam ad pileum vocatos, ut apud Liniū XXI III. *Postero die serui ad pileum, vocati*, hoc est promissa concessave seruis libertas.

Ser. Galba

& Nerua

numi.

Serui ad pileum

uocati.

Et apud

Suetonium

in Tiberio.

Hæc ab A.

Gellio lib. 7.

cap. 4.

SERVILIS IMPROBITAS. CAP. V.

SERuus vero intelligendum de seruo pileato. Nam cum imposito pileo venundabantur, nequa & improbum esse seruum innuebant: significabat enim venditorem dominū nihil super eo polliceri velle, quod postmodum ad præstandum cogi posse, exoluebatque ita se ab omni vinculo, quod posset ad redhibitionem trahere, de quo vide apud Cælium Sabinum, & alios.

THEODOSIANI. CAP. VI.

SPECTANDVM etiam erat trium ordinum Theodosianorum insigne, sub militum Præsentiali mentium, qui dimidium quique simulacrum humanum in clypeo gestabant, idque manibus ab utraque parte porrectis, quorum dextera vinculum, sinistra pileum prætendebat: quasi vellent innuere contumacibus se vincula iniecturos, obsequiosis libertatem donaturos. Sedenim de primis in Vulpiano commentario diximus.

SECUNDI THEODOSIANI. CAP. VII.

IN eodem Canone, quæ apud insignes Massæos Romæ vidi, gestamen erat, luteus taurus ad vidantis monticuli radices pictus, in summo vero collis vertice dimidius Æthiops dextera manu linteum, læua pileum prætendebat, passis hinc & inde manibus: id ipsi quoque indicantes, in sua esse mancipios facere, & libertatem indulgere. Gestabant insigne hoc secundi Theodosiani. Ipsa vero palmarum facies hyacinthina, quasi cœli colorem præ se ferebat.

TERTII THEODOSIANI. CAP. VIII.

U. Scipionis

et Terentii

et Quinti

Romani

lib. vii. T.

Linius li. 4.

de bello

et Terentii

et

et

ERANT & tertij eiusdem nominis, eiusdemque ductoris, quorum parma in hunc modum facta præferebatur. Margo hyacinthini coloris circulo aliquantulum lato circumductus, sub quo alio contiguus angustioris spatij: inde facies media rubra, ab ima cuius parte albus erigebatur cippus in angustum superne desinens, qui Lunæ speciem, cornibus sursum versis sustentabat. In medio parmae fidebat Lunæ albus identidem circulus, cuius centrum late fufum nigri coloris erat. Supra circulum hunc album ostentabatur à medio sursum Æthiops eodem modo quo superior manibus exporrectis, eadem dextera loro, sinistra pileo munitis. Illud ad dam, eos Imperatoris triumphantis currum pilatos sequi solitos, qui fuerant ex seruitute manumissi.

TRIPLEX LIBERTAS. CAP. IX.

ANIMADVERTENDVS apud Ausonium locus, eo versu,

Triplex libertas, capitumq; minutio triplex

quod

quod nonnulli legendum arbitrantur, *Capitis munitio triplex*, pro tribus pilei speciebus, vel triplici eorum conditione, qui pileum assequerentur. Sedenim minutio, inferius ostendemus, longe castior est lectio. Quod vero attinet ad libertates, tres manumittendi rationes erant. Prima, qua maiorem & istam libertatem consequerentur, ita ut etiam ciues Romani fierent. Altera, qua Latini ficerent, ex lege Iulia Norbana. Postrema, qua in ordinem deditionum ex lege Ælia Santia adscriberentur. Tres has manumittendi species tangit Boëtius primo Topicorum commentario. Apud Tacitum duas tantum institutas reperias. Quas vero Boëtius enumerat, sunt, census, vindicta, testamentum, de quibus apud Iurifconsultos copiosius, de his Plautus, *Cassina*; *Tribus*, inquit, *conduci non possum libertatibus, quin ego hodie illis comparem magnum malum.*

Tres manumittendi rationes.

FLAMINES. CAP. X.

SANE pileus apud Romanos Sacerdotij symbolum semper fuit. Nam Flamines à Numa constituti, quasi pileamines dicti, quamuis nonnulli arbitrentur à Flammeo, quod est capitis tegumentum, appellatos. Nam & infulæ, & mitræ, & amictus alij atq; alij sacrificulis attributi: sed enim ut in Sacerdotio pileum præstare fateamur, Fabij Pictoris autoritas facit, qui Flaminem ait non posse esse sub dio sine pilco, sub tecto autem, ut libebat: quem quidem morem in sacerdotio etiam nostro seruari nemo non videt. Domo enim prouchi præfulem sine pilco, nefas habetur.

Flamines unde dicti.

HIPPOCRATES. CAP. XI.

ANTE alias autem antiquorum statuas Hippocratis imago pileata celebratur, eoq; habitu multis locis erecta. Ex eo nonnulli hieroglyphicè interpretati sunt partem eam custodiendam, in qua, tanquam in domicilio, princeps animus resideret, totaq; intelligendi vis collocata esset. Alij ex Græcis solam hominis nobilitatem inde intelligi volunt: ut pote qui cognationem ab Apolline & ab Hercule traheret. Nam eum ab Æsculapio oriundum senatus Atheniensis testatus est publicis etiam monumentis. Id vero si ad libertatem referamus, cui potius Liberatoris nomen accommodare debeamus, quam illi, qui tot mortalium corpora morbis tot obnoxia liberauit, & bonæ restituit valetudini, sitque humanæ incolumitatis author appellandus, si merito eum titulo honestare voluerimus? Non defuere tamen qui rem maligne admodum interpretarentur, & quod illi honoris causa datum erat, modo caluitium, modo imbecillitatem capitis, modo quid ijs inanius tradiderint inde significari. Quod quidem de Pericle memoriæ proditum est, qui ea de causa pileo uti consueuerit, quia capite esset supra modum acutiore, unde ab æmulis *ροινονέφαλος* appellabatur. Hinc etiam, ut alibi diximus, statua eius cum casside posita. Formam tamen hanc, quæ dedecori nonnullis adscribitur, Genueses honorificè, & adeo ingenuam ducunt, ut obstetrices statim nato puero nihil diligentius curarent, quam infantuli caput tenerum, palmis digitorum complexu complicatis, adstrictum producere, & fascijs colligatum, donec solidius fiat, conseruare.

Caput infarunci acuminatum. Genuesium obstetricum mos.

FORMA PILEI. CAP. XII.

ANTIQUA vero forma pilei est, quam Lucianus in Dipsade describit, dimidium quippe corticis alicuius oui. Nam apud Garamantas ex struthiorum ouis singulis in æquas partes dissectis, dini fiunt pilei. Tanta ibi est eius oui magnitudo, coque capitis tegumento populi illi sibi plurimum applaudunt. Ea porro pilei figura est in numo, quem Imp. Gordianus Pius Fel. Aug. cusit, cum signo altera parte, cuius laua hasta toto cubito surrecto innititur, dextera pileum ea qua dictum est forma prætendit, inscriptio, *LIBERTAS AVG.* Non negarim tamen in aliquot monumentis, ubi signa maiora sunt, extremum pilei marginem paululum sursum versus inflecti, ut in statuis aliquot obseruauimus, præsertim Mercurij. Sed & numismata pleraque eam pene speciem ostendunt. Variatum autem apud has & illas nationes, ut alij marginem dilatarent, tam pluuijs amolendis, quam sereno umbris, captandis: alij cauam partem presserint, alij alte sustulerint, eamq; acuminatam, alij producerint, alij planam esse maluerint. Neq; tamen nescius sum pilea apud Romanos ex lacernis cæcis consui solita, quod & apud Papinium & Martialem habetur, quem morem longo antiquatum tempore, nostra ætas

Gordiani numus.

ut Hispani et Galii.

reuocauit, pileamque elegantissima ex cōsutiis panni frustulis quatuor, tam ad ornatum capitis, quam etiam ad umbellæ usum fecit, non ea tamen oui singula dimidij speciem referentia, sed quatuor ueluti costis ad quatuor instar mundi cardinum assurgentibus diuisa, ita tamen ut quarta defideat in pliam; quasi polum describat, quem

Georg. li. 1.

Sub pedibus Styx atra uidet manesq; profundi:

argumento, nos cœli semper memores esse debere, cuius figura quadam capita contegamus. Sacerdotes uero hoc plurimum utuntur capitis tegumento.

DE INDUMENTIS. - CAP. XIII.

QVANTVM uero ad reliqua pertinet indumenta, cum multi materiam eam pertractarint, nobis non est consilium singula recensere, sed pauca admodum quæ uel remotiora uel ab alijs diuersimode uidebuntur, & aliquid sapiant hieroglyphicum.

ROMANVS. CAP. XIV.

Togata & Palliata Comœdia.

Æneid. li. 1.

MISSAM itaq; faciemus togam, cuius figuram Quintilianus satis explicauit, cum nulli non innotuerit per eam ita Romanum ciuem indicari, quemadmodum per pallium Græcum hominem. Unde Latinæ Comœdiæ, in quas scilicet Latinæ personæ inducuntur, *Togata* uocantur, *Palliata* uero quæ per Græcas personas aguntur. Sed hoc Virgilius explicauit, cum dixit:

Romanos rerum dominos, gentemq; togatam.

CIVILIS. CAP. XV.

Epistola 1.

AT cum quidem Romanum per togam intelligebant, qui ciuilia negotia tractaret, siue, ut dicitur Horatius, *ciuilibus uindis mergeretur*. Unde Martialis: *Toga rara, mens quieta*. Nam Marcellus uelut mentum eam esse tradit, quo amicumur in foro negotiaturi. Cæterum toga non solum uiri, sed etiam sceminae utebatur. Varro de uita populi Romani, ut apud eundem citatur, de togis loquens: *Ante enim olim fuit commune uelutimentum & diurnum, & nocturnum, & muliebre, & uirile*. Hinc apud Propertium legas:

Tertulliani dictum memorandum.

Siue togis illam fulgentem incedere Cois.

Tertullianus cum notaretur, quod indumenta Romana fastidiret, pallioque potius uir tantus uteretur homo minime ambitiosus, causam tuetur suam, euitareque se eo habitu & impensam & incommodum respondet, cum toga uelutis sit admodum onerosa. ait enim: *Conscientiam deniq; tuam perroga bo, quid te prius in toga sentias, indutum, ane onustum? habere uelutem, an baiulare?*

In toga, dignitatis principatus est datus. Cic. 1 offic.

P A X. CAP. XVI.

QVONIAM uero ea quæ domi fieret Reipublicæ administratio, uel ciuilibus uitæ negotiatio, longè diuersa uideretur à bellicis negotijs: inde factum ut pro pace nonnumquam toga acciperetur quippe cum de ea uitæ ratione dicatur, quæ pertinet ad forensia.

Per togam & sagum hominum distinctio.

Hinc Cicero in Philippicis ad sagam ire pro ad arma pro curare 6. 7. 8. & 13. hinc sagati, i. e. armati.

BELLVM. CAP. XVII.

SED sagum cum militare omnino sit indumentum, cuius scilicet usus expeditiorem ad itinera negotia hominem reddit, pro bello poni solitum. In arma togæ apponuntur, de quo celebre illi Ciceronis dictum: *Cedant arma toga*. Nam ad hunc usque diem nationes pleræque, præsertim Gallos uiros militiæ deditos breuis indumenti uocabulo designant, cum Sacerdotes, legum professores, negotijs ciuilibus deditos, longæ uelutis nuncupatione describant, ita duplex hominum genus distinguentes, quemadmodum ueteres per togam & sagum uaria hominum studia significabant. Facit hoc Tullianum illud ad Cæsarem iuniorem lib. Epistolarum 1. *Prid. Nonas Feb. cum ad te literas maledidisset, descendi ad forum togatus, cum reliqui consulares sagati uellent descendere*. In Canone autem illi, ut hoc uerba πείραρον, non importunè tamen inseramus, qui apud Massæos Romæ habetur, de Militi

Romanorum ordinibus, nuncupationibus, vexillis, & gestaminibus, ad Theodosium & Valentianum inscripto, lata de Thoracomacho indumento lanceo Lybicis pellibus cooperto mentio est. Sed vilitatissimus semper fuit corij vsus in militaribus tegumentis. Hinc apud Maronem nonnulli,

Æne. lib. 7.

—Lupi de pelle galeros

Tegmen habent capiti, vestigia nuda sinistri

Instituere pedis, crudus tegit altera pero.

BLEBECVLA. CAP. XVIII.

TVNICIA autem, plebeculæ signum erat, eaque etiam serui utebantur. Vulgatissimum enim est, Tunicatum aliquem ex Romana plebe significari. Vnde Horatius, epist. lib. I. epist. 7.

Vilia vendentem tunicato scrutata popello.

Quæ vero esset tunicæ species, Nonius explicauit, cum sine manicis eam esse dixit, & plurimum talarum sine manicis esse ostendit, indumentum aptum ad opera facienda, eaque gens otij propemodum nescia erat. Hinc Virgilius vulgo gratulaturus, manicatos irridet, utpote minus idoneos qui bella negotiave, aut artes vllas tractent. Numanum enim Latinum hominem sui generis strenuitatem iactantem, & imbelliam Phrygibus obiectantem, ita loquentem inducit:

Et tunica manicas, & habent redimicula mitra.

Vulgus imperitū & tunicatus populus trāscentes nomen vocat.
Corn. Tac. in lib. de Oratore.

Æne. li. 7.

ILITHYIA. CAP. XIX.

SED vt antiquiora repetamus, Atheniensium institutum fuisse Pausanias tradit, vt Ilithyia simulacra ad imos vsq; pedes contegerentur. In Diuinis vero literis tum tunica, tum color eius hieroglyphice consideratur. Pontifex enim præter interiorem tunicam, quæ fit ex lino, materia quippe terrestri, Podere etiam vel hypodyti dicamus hyacinthino induebatur. Cœlestis enim color, dubio procul est hyacinthinus, monumentoq; est cœlestia demum meditanda, cœlestia tractanda, cœlestia discutienda, totamq; mentis agitationem circa ea, quæ cœli sunt exercenda. Sunt vero interpretes, qui non Hypodytin, sed Epandytin edidere, quod indumentum signat quod superinducitur, nimirum enim hypodytis interior est tunica, quæ primam nostram indicabat generationem, vt apud Hierosolymitanum Hefychium. Alij exponunt, quia hominem ostendunt interiorem: alij tunicam huiusmodi iustitiam interpretantur.

Hypodytis Pontificis indumentū.

DE PODERE. CAP. XX.

EST autem poderes, vt Eucherius, sacerdotalis vestis linea, corpori penitus adstricta, eademq; talaris, *ἡ δὲ πῶδων* appellata *πῶδων*, quæ & subucula dicitur. Per hanc igitur, quippe quæ vestimentis alijs subiiciebatur, doctrinam sacrationem intelligi veteres Theologi tradiderunt. Exodo: Et fecerunt vestimentum poderum sub umbone, opus textile, totum hyacinthinum.

Exod. c. 28.

PVDICITIA. CAP. XXI.

QUOD vero in numis & monumentis aliis antiquis velatæ nonnumquam facies obseruantur cū inscriptione PVDICITIÆ, non tam ob flammeum, quo nouæ nuptæ faciem obnubere solitæ sunt, cum ad virum traducerentur, vnde illis nuptarum nomen, quam ob historiam institutum crediderim, vt ita fieret. Ab Icario enim Penelopes patre simulacrum eiusmodi dedicatum Pudori ferūt, Græcique historiam super hac re huiusmodi conscripsere. Cum Icarius ab Vlyssæ frustra contendisset, vt Lacedæmone habitare mallet, id demum filia persuadere conatus est, cumq; acrius instaret, ne se defereret, Vlysses iussit vt ea sponte sequeretur, aut cum patre, si grauaretur, Lacedæmona rediret: Penelope oblecta facie, nihil quicquam respondebat, quare pater intellecta filia sententia, eam dimisit, & in facti monumentum, eo loco pudoris simulacrum crexit, quod in Laconia spectabatur. In numo, cuius inscriptio est, SABINA AVGVSTA HADRIANI AVG. ab altera parte dea sedens velo faciem cooperta, digito dexteræ indice ad iugulum admoto conspicitur, cuius inscriptio est, PVDICITIA. In alio Herennia muliebre sigillum sedens cum conto in læuam vnam iacente, dextera velum ante faciem obducit, inscriptio est, PVDICITIA AVG. In eo quoque, cuius literæ ab vna parte sunt, MARCIA OTACIL. SEVERA AVG. ab altera sigillum est, quod velum in faciem

Sabina A. Hadriani Avg. & Herennia numi.

præterdit, cum simili inscriptione, PVDICITIA AVG. In altero eiusdem Otacillæ cum eadem inscriptione & specie, quæ velum eodem modo præterdit, læua radium tenet, sed nomen ita scriptum est, MARTIA OTACIL. SEVERA AVG. cum in altero MARCIA per C literam in ordine quartam, habeatur, quod quidem ostendit, eo quoque tempore eamdem fuisse pronunciationem literæ T, quæ nunc est, cum post I vocalis altera subsequitur. Quamuis ætate nostra fuerint publici non postremi nominis professores, qui longe aliter sentirent, blasphemiamque eam in T litera suaapte vi sonora, peruicaciter abhorruerint. Sedenim puto ego variatum in numis, quia alij Marcia nomen à Marco, alij à Marte deductum existimarint. Sed vt ad Flammeum redeamus, quo noua nupta olim cooperta dicebatur ad virum, crocei coloris id plurimum fuisse comperio, vt apud Maronem, Cyri

Flammeus
nunc inscri-
bitur.

Æner. lib. I.
Ibidem.

Vt tibi Corycio glomerarem flammea luto.

Idem alibi pro maximo negotio habet, venerabile matronalis ornatus donum celebrare:

Circumtextum (quippe) croceo velamen acantho,

Ornatus Argive Helene, quos illa Lycenis

Pergama cum peteret, inconcessosque hymenæos

Extulerat, matris Leda venerabile donum.

Neque fatis semel hoc dixisse, sed paulo post mirari Tyrios ait:

Pallamque & pictum croceo velamen acantho.

Sed & cul-
tus cœcessus
et magni-
ficus addit
nominibus
authorita-
tem.

Fabius li. 8.
Instit. orat.

Hoc illud est quod Cyprianus ait, continentiam & pudicitiam non in sola carnis integritate consistere, sed etiam in cultus & ornatus honore, pariter & pudore. Sollicitus admodum in hac re Tertullianus mihi videtur, qui non solum velamen huiusmodi *Armaturam pudoris* vocat, *verecundia vallum, sexus femineæ murum*, qui nec suos emittat oculos, nec admittat alienos, verum etiam modum præscribit, ad quem velaminis istius forma produci debeat: *Quantum*, inquit, *resoluti crines occupare possunt, tanta est velaminis regio, vt ceruces quoque ambiantur.* Ipsa enim sunt quas subiectas esse oportet, propter quas potestas supra caput haberi debet. *Velamen iugum illarum est.* Denique bonum esse, ait, vt mulier vsque ad lumbos à capite velletur. *Iudicabunt nos, addit, Arabiae femina Ethnica, quæ non caput, sed faciem quoque ita totam tegunt, vt vno oculo liberato contæta sint dimidiam sui lucem, quam totam faciem prostituere: manult enim femina videre quam videri.* Nam & qui Flammeum describunt, vestem alij, tegmen alij esse dicunt, quo matronæ capita tegebant, dictumque volunt à Flaminica, quæ vxor Flaminis erat, boni ominis causa, quippe cui vsque adeo iniuncta erat pudicitia, vt vni illi diuortium facere non liceret. Sanctissimumque præceptum est apud Christianos feminis, ait Adamantius ex Paulo, vt cum orant, habeant velamen supra caput, propter Angelos, qui sanctis assistunt, & in Ecclesiis versari delectantur: quos quidem nos, qui sumus peccatorum sordibus inquinati, videre nequaquam possumus.

ALBATÆ. CAP. XXII.

Alba vestes
quid notent.

Sic Cicero
2. lib. de le-

gibus. Color
albus præ-

cipue deco-

rat Deo.

Et si pecca-

ta vestra

purpura in-

stet ruber-

IPSI vero colores etiam hieroglyphicum quid sapere videntur. Nam Flamen, vt Varro tradit, cum Ioui sacra ferebat, totus albatus erat, & pileum etiam gestabat album. Magi sane in Perside dicebant. Deum ipsum non delectari nisi albis vestibus, quod ego ex Salomone desumptum crediderim, quidum morum candorem, & animi puritatem persuadere intendit: *In omni tempore*, inquit, *candida sunt vestimenta tua*, vt pote qui ætatem nullam, officium nullum, nullum otium & negotium toto vitæ tempore sinceritate & innocentia vacuum esse debere præcipiat: ita enim sacrae literæ vestimenta accipere consueverunt, ita veterem hominem exuere admonemur, ita qui nuptiali veste non ornatus, conuiuium nuptiali Regis discumbere ausus erat, ad cruciatum in vincula conicitur.

VESTALES VIRGINES. CAP. XXIII.

QVÆ vero suffibulo amictæ sacrificabant, virgines Vestales erant. Fuit vero suffibulum vestimentum album, prætextum quadrangulum, oblongum, quod illæ in capite sacrificantes habebant, idque sub mento fibula comprehendere solebat, vnde nomen. Eadem pene specie qua suffibulum erat. Romanæ matronæ nunc vtuntur, cum domo exeunt, pudicitie simul & pictatis, quæ duo in illis egregie vigent, indicia & vera & manifesta.

LIBERTAS. CAP. XXIV.

LIBERTOS manumissione accepta, alba veste decorari solitos id ostendit, quod apud Tertullianum legitur de famulo libertate donato. Atqui & vestis albæ nitore, & aurei anuli honore, & patroni nomine ac tribu mensaque honoratur: & alibi talia, ut aduersus Marcionem lib. 5. *Et sacra inctura candidatis mos fuit albam vestem induere*, de quibus eleganter Pontius Paulinus:

Inde parens sacro ducit de fonte sacerdos

Infantes niueos, corpore, corde, habitu.

Neque minus luculenter Fortunatus:

Candidus egreditur nitidis exercitus vndis,

Atque vetus vitium purgat in amne nouo.

Fulgentes animas vestis quoque candida signat,

Et grege de niueo gaudia pastor habet.

Et quoniam per hebdomadam Paschatis vna tingi plures confuerunt, ea de causa ferix illæ, quæ ad hoc omnes institutæ sunt, & quæ subsequitur hebdomada. *In albis* adhuc appellatur. Erat vero signum quoddam manumissionis, de quo supra dictum.

MODESTIA. CAP. XXV.

ERAT & modestiæ signum alba vestis, animiq; qui præsentibus æquus, nihil vterius tentare videatur: uti purpura ambitionis, animiq; sublimis & vasti, amplitudinis, magistratusque summi. Sanecum apud Alexandrum quidam Antipatri parsimoniam atque modestiam commendaret: *Foris*, inquit Alexander, *albo vititur pallio, intus vero totus est purpureus*: fictam notans in homine ambitiosissimo, qui maxima quæque appeteret, parsimoniam.

Hinc cædenti cultus integritas præ se ferbat, in Magistratus petitione.

LEGES, VETVS ET NOVA. CAP. XXVI.

SED vt ad nostra redeamus, Canticorum cantico legitur, *Fratruelis meus albus & rubicundus*, quo Iosepho Diuinarum literarum interpretes, per colorem album Legem veterem intelligunt, per rubicundum, prædicationem Euangelij, vtrumq; autem in Christo: ipse est enim Lex, ipse Euangelium. Sane vbi Leuitico de cicatricibus agitur, *albam*, aiunt, *cicatricem* Legis transgressionem significare. Ita illi omnia hieroglyphice sunt intelligenda.

Cant. c. 5.

DE STOLA. CAP. XXVII.

STOLAM apud veteres inuenias matrimonialis pudicitæ signum, de qua Tertullianus plura. *Ouidius* amoris & impudicitæ præcepta daturus, quo se tamen verecundum assimularet, ait:

Esse procul vitta tenues, in sine pudoris,

Quæq; tegis medios in stola longa pedes.

Hinc Tibullus, Impedit crines nec stola longa tuos.

BAPTISMVS. CAP. XXVIII.

EVANGELII vero locum, *Cito proferte stolam primam*, pro iuvene perduto, qui redierat in viam, veteres aliquot Theolog accipiunt pro baptismo, ut apud Eucherium. *Supra* vero exeuntibus à baptisimatis tinctura, vestem albam parari ostendimus.

Luc. 15.

DE ATRATIS.

SACERDOTES ÆGYPTII. CAP. XXIX.

CONTRA vero nostrorum mores, sacerdotes Ægyptij, cum supplicabant, nigris utebantur vestibus, neque alias quam nigras vestes eum decere arbitrabantur, qui diis preces allegaret: quippe vt terram ipsam supplicare significarent, ex qua mortales conformati sumus. Ea vero apud ipsos nigra figurabatur.

CERES ET FALACRALIS FLAMEN. CAP. XXX.

ET Cerei nigra vestis apud Arcadas inducitur. Et Falacralis flamen nigro utebatur pileo: erat enim Plutonis: cui cum immolabant, vestibus utebantur nigris, quem colorem aiunt inferis diis dedicari.

Etiā in virilis habitus die.

dedica-

dedicatum. Et lugentium vestis maxime nigra erat, vnde eas Varro Anthracinas vocat, quasi carbonarias velit dicere: *ἀνθρακες* enim Græce, Latine carbonces appellantur.

Æ R V M N O S V S. CAP. XXXI.

*Saccus seu
saccii quid
Hebræis.*

APUD Hebræos luctus supremæque mœstitiæ indicium vestis erat saccus, & Saccium appellata, humilis illa quidem, abiectæ vilitati, & informis, quæ quidem induta calamitatem, qua quis oppressus esset, indicabat, conscissa vero lætitiâ. Genesi, *ὁ δὲ Ιακώβ σακκίον ἐξέσφιζεν*, & τῆ λυπη βαρῆ ἐπαδέζετο, *Iacob autem saccium indutus, magnitudineque mœroris oppressus, humi assedit.* Sunt qui cilicium interpretentur, Sed & Græci Sacci vocabulum vsurpant. Vt cumque, vestem huiusmodi induere consueverant, cum in ærumnas, quæ omnem superarent consolationem, incidissent, qua demum leuati faciem discindebant. Vnde Psalmo trigesimo quinto legas: *Ego autem cum mihi molesti essent induabar saccum, & macerabam ieiunio animam meam.* Eodem autem significato color niger luctum, & quam Theolog nostri facti pœnitentiam vocant, indicare plerisque locis manifestum. Nam atratas in luctu vestire, rerum primordio ad hoc vsque tempus vnanimi omnium consensu factum. Tum illud Leuitico celebratur. *Si non capillus niger fuerit, quod exponunt; si nullum pœnitentiæ signum per lachrymas dederit, aut aliquem omnino mœrorem præ se tulerit.*

M A P P A. CAP. XXXII.

*Mappa v.
seu.*

ET mappa veli genus, quod mensis insternimus, quoque abstergendis manibus vtimur, hieroglyphicum suum adeptæ est, si quidem ea signum erat in ludis, quo Equi de carceribus excitati cursum arripiebant: mittebat enim Prætor eam cum signum daret, quod nunc clangore tubarum significatur, de quo apud Martialem habes:

Cretatam Prætor cum vellet mittere mappam.

Nero libertos suos id facere voluit, quod tanto apud veteres honori ducebatur. Nam apud Liuium legas VIIL ab Vrbe cond. L. Plautio Prætoræ graui morbo detento, Dictatorem creatum fuisse, quo ludis Romanis signum daret quadrigis emittendis; qui eo ministerio functus, Dictatura se abdicauit. Hodie quoque, mi Iane, Romæ munus id ad ornatissimos viros defertur. Nam, vt non ignoras, Angelus Cæsius Advocatorum facile princeps, & Cardinalis pater, & nobilissimus vir Petrus Menus, tantæ eruditionis, quam domestica celebritate insignis, duo s. p. q. Romani Cancellarij (is enim titulus apud omnes Europæ Principes inter honoratioris hodie celebratur) inter alia præfecturæ tam præclaræ munera, cursorum in stadio emittendorum etiam negotio præficiuntur.

P A L V D A M E N T V M. CAP. XXXIII.

*Sed Sclitoros auctore
Liuiio.*

TRIBVNVM, vel Præfectum, aut Præsidentem aliquem ex habitu significare qui volebant, imaginem eius paludamento insignem faciebant. Erat enim paludamentum vestis militaris, quo Duce Tribunico, & Præfecti ad id munus electi, cum in provinciam proficiscebantur, vt consueverunt, irdeq; Paludati dicebantur, quemadmodum milites præcincti. Paludamentum Nonius chlamydem appellatam dicit, sed id quoque antiquum nomen. Sedenim, omnia militaria ornamenta, paludamentum dicebantur. Vnde Verrius libris auguralibus; Paludati, armati ornatique sunt.

R V B I C V N D A. CAP. XXXIV.

RV B I C V N D A vestis, tunica vel pallium de prompta, pugna aciei ve committendæ hieroglyphi. **D**Rapud Romanos habebatur, de quo in Marcello, & in Pompeio, & in M. Bruto, Plutarchus.

L Æ N A. CAP. XXXV.

En. lib. 1.

ET læna vestimentum militare, quod supra omnia vestimenta inducebatur, de qua Maro: *Tyriog, ardebat murice læna:* Id vocabuli à Græcis dubio procul mutuo sumptum, qui genus id indumenti *χλαίναν*, dicunt.

V E R S I C O L O R I S. CAP. XXXVI.

*Et lasciuia
etiâ, ideoq;
fœminis p-
hibita.*

VE R S I C O L O R I S vestis adolescentiæ hieroglyphicum est. Ea; de causa veteres Comici adolescentis personam versicolori veste indutam, in scenam inducebant: vt scilicet ingenij volulitate

litatem, cupiditatumque varietatem, in ea ætate præcipuam commonstrarent. In Iosippo vero puero per versicolore vestem doctrinarum & virtutum copiam, quæ iam ex eius indole concipiebatur, intelligit Adamantius. Quod vero lex nostra præcipit, vestem ex duobus textis non induendam, eo respicit, quod minime debeas Christum adorare simul & dæmonas: id enim est abominabile vestimentum. Non vult enim hominem semel Deo dicatum, diabolicis sese immiscere negotiis, neq; simul orationibus incantationibusq; vacare, & huiusmodi alia, quæ in spiritus contumeliam quotidie fiunt. Neq; vetat hoc lex in textis tantum, verum etiam diuersi generis animalia commisceri prohibet, circumcisionem quippe, atque baptismum, vt ait Hesy chius, non esse commiscendos.

L I N T E A. C A P. XXXVII

L I N T E A vestis alba supra cæteras vestes inducta, puellaris ætatis indicium fuit, quod eo genere amiculiculi apud veteres puellæ ante duodecimum annum utebantur. Hinc illud apud Afranium citatur: *Puella non sum, supparum si indusa sum.* Vult vero Nonius supparum linteum esse femorale, vsq; ad talos pendens, dictum quod subtus appareat. Sunt etiã puellares vestes ex Varronis iussu, chlamydes, encobomata, ac parnacides, quas iubet vt puellæ habeant, potius quam togas. Vt cumque, longa vestis omnino fœminea est, aut citharœdica, de qua Maro:

*Nec non Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.*

*Supparum
Nonij.*

Ænei. lib. 6.

Ita Propertius libro II.

Pythius in longa carmina veste sonat.

F I D E S L V B R I C A. C A P. XXXVIII

N O M I A N V M vero supparum adducit in memoriam mihi linteum alterum, quo mulieres hodie passim vtuntur domi. Id infra thoracem accingitur, & ad pedes vsque propendet, anterioresq; tantum partes velat, vulgo non improprie gremialia vocantur. Habet hoc vestimenti genus hieroglyphicum suum. Nam & prouerbum est. *Nec mulieri, nec gremio credi oportere,* quod & illa incerti & leuis animi sit, & in gremio posita plerumq; cum in obliuionem venere, illis temere, surgentibus, procidunt.

*Ad verbum
ab Erasmo.
Chil. 4. cen-
tur. 4. pro-
uerb. 89.*

F I D E I C R E D I T V M. C A P. XXXIX

S I N V M hunc Latini mihi videntur appellasse, quamuis eius locutionis late patet vsus, præsertimq; vbi potestatem aut quid fidei creditum significat, vt altero & vigesimo Pandect. libr. Tit. 3. Scæuola: *Titio C. do. lego, que mihi pertulit: qua ideo ei non saui, quod omnes fortunas, & substantiam, si quam à matre susceperat, in sinu meo habui, sine vlla cautione.*

*Scæuol. lib.
Pandect. 22.
Titulo, de
probationi-
bus.*

P R Æ T E X T A. C A P. XL

P R Æ T E X T A M nonnulli putant togam fuisse, quæ ad talos vsque produceretur, dictã quod in ea purpura prætexeretur. Per eam honorem intelligebant, qui esset cuius habitus: honestorum enim prætexta erat, ait Pædianus, toga viliorum. Alij nomine hoc purpuream quamdam fasciam valde latam intelligunt, quæ tamen multipliciter plicata in angustum contraheretur, atq; ita supra alia vestimenta nunc ab humeris, nunc à pectore in fasciæ modum circumduceretur, nunc eius capita vtriusque ab humeris in pectus demitterentur: cuius generis amicula Romæ plerisque antiquorum statuis inducta conspicias. Et in Veneta nobilitate qui togati incedunt, eo omnes amiculi genere vtuntur, eo excepto, quod purpurea apud eos in vsu non est, sed ex nigra panno plurimum. Purpura enim non nisi magistratibus conceditur, hisq; insignioribus. Nuptialibus quoque, & cum primi honores, quos procuratorios vocant, alicui differuntur (sunt vero hi sacrarum largitionum præfecti) tunc consanguineis & cognatis & affinibus licet per aliquot dies vti purpura in lætitiæ gratulationisq; significatū. Sed admonet me color purpuræ, vt quid in Diuinis literis manus coccino præligata sibi velit, exponam: Zaræ manus inquam Iudæ filij, quæ se de matris utero porrexit: nulli enim dubium esse id hieroglyphicum, per quod Theologi, vt apud Irenæum est, Iudaicum populum simplicibus legis operibus & circumcisionis sanguine insignem, qui prius apparuerit, seq; mox retraxerit, loco alteri fratri,

*Apud Vene-
tos prætexta
in vsu.*

Idem Ma-
erob. lib. 1.
Sat. 66.
Prætexta
Nonii, &
prætextata
fabula.

qui & ipse in vtero matris erat, dato interpretantur, & per Phærea Christianos, qui secundo loco cogniti hæreditatis primigeniæ mæstem abstulerint. Sed vt Romam repetamus, antiquissimū apud Roman. quoque fuit, vt magistratus prætexta vterentur. Nonius quoque ait, prætextam insigne Romanum esse, quod supra tunicas honorati quique sumerent. Et prætextatæ fabulæ dicebantur, vt apud Festum legas, quæ res gestas Romanorum continebant, in quibus scilicet Imperatorum negotia agebantur, Regesque Romani vel Duces inducebantur.

PALMATA, ET TOGA PICTA. CAP. XLI.

IOVIS quoque imago tota prætexta insignis dedicabatur, cui & palmatam tunicam, & togam prætextam adiciebant, quo habitu triumphales etiam viri conspicui incedebant, vt apud Liuium legeris est lib. 10. Et apud Iuuenalem triumphantem vides in tunica Iouis superbire.

PVDOR. CAP. XLII.

Ætas præ-
textata.
Macrob.
ibidem.

QVANTVM vero pertinet ad pueros, præcipuum prætextæ significatum fuit, vt pudorem indicaret, quem scilicet ætas ea, quæ Prætextata dicebatur, sibi proponere deberet, eiusque rei indicium esse purpureum colorem, vnde admonerentur verecundiam in dictis factisque omnibus amandam. Quod si nuptialibus, de quibus apud Catullum, ad aliqua petulantius dicenda adhiberentur, quod id facere liceret prætextæ iure minime violato, eam in id tempus abiiciebant. Hinc pro lasciuo sermone atque licentioso, alij qui prætextatum dixerunt. Sunt vero hæc quæ tangit Seneca, Medea:

Festa dicax fundat sonuitia Fesceninus.

Ita Catullus:

Nec diu taceat prociæ Fescenina locutio.

Ea vero qualis sit, ad multos qui subsequuntur versus explicatur.

MANIPVLARIS. CAP. XLIII.

Suetonius
in Augusto
6. 25.
Ordo ma-
nipularis.
Manipulus.

CALIGA quoque summum habuit hieroglyphicum, vt scilicet eius ordinis militæ indicaret, qui manipularibus præfectus esset: eo enim calciamenti genere utebantur. Subiecti hi Centurionibus & Caligati dicebantur, vnde apud Tranquillum legas de Augusti facilitate, qui vallares muralesque coronas sæpe etiam Caligatis tribuerit. Inter hos infimæ notæ milites, quia & enutritus, & assidue versatus erat C. Cæsar, qui Tiberio successit in Imperio, ab eo calciamenti genere Caligula vocitatus est. Quæ vero esset manipularis ordo, & quo militum numero constaret, quoque signo turma huiusmodi cognosceretur, minime dissimulandum. Apud Liuium enim numerus xx milium sub manipulo cegebatur, vno quippe vexillo. Manipulus vero præcipue dicitur fasciculus alicuius rei, quia manu capitur. Romulum quippe aiunt manipulos sceni pro vexillis habuisse, quod repentino tumultu excitus, id signi genus prætulit, reque bene gesta, boni inde ominis causa manipulos instituisse.

PENULA. CAP. XLIV.

Imperij o-
men penula
amissa.

PENULA militaris vestis, quam cælo pluuio gestare consuerant, quæ Horatius solstitio nihil prædesse dicit, Tribunitiæ potestatis insigne fuit. Hadriano autem Tribuno facto, Imperij omen fuisse penulas amissas, quas Tribuni gestare soliti pluuie tempore, Imperatores vero numquam, ait Spatianus. Potestas vero Tribunitia, quia sacrosancta erat ab Imperatoribus vsurpari solita, vt quæ maxima esset pars Regalis imperij, vt apud Vopiscum est.

ZONA. CAP. XLV.

Sed & Ma-
gistratus ex
Austriacis
Iustiniæ
Imper.
Pontificis Zo-
na præcin-
ctus.

VIRGINITATEM per zonam significare tam Græcorum & Latinorum est, quam etiam Hebræorum. Træzeniorum autem virgines zonam Palladii Apaturig ante nuptias dedicabant, sicuti etiam Hippolyto, cui Diomedes templum excitat, quod Aarigam in cælo positum Hippolytum crederent. Author Pausanias. Sed nos ad zonam. Denique plerisque locis Diuinæ literæ zonam pro fortitudinis hieroglyphico ponunt, eaque Pontificem sacra facturum præcingi iubent. Sed quod variari cuicunque opere plumatili præcipitur, non recte nonnulli pro Plumatili Topiario substituendum putant: multa enim huius antiquitatis vestigia extant, ab extremis præcipue noui orbis nuper inuentis partibus allata, vbi tam indumenta, quam gestamina, seu etiam numi, & diuersi generis vasa pleraque omnia præstita-

phittacorum, & phœnicopterum, & aliarum pictarum auium plumulis intexuntur, opere tam venuste variato, vt nihil delectabilius possit oculis offerri. Nam quod superius dicebamus, hanc pro fortitudine poni, cinctus ipse apud Romanos strenuum significat, vt discinctus imbellem, & ignauium, ac nihili hominem notat. Tertulliano zona tormentum est. Hilario, efficax in omne opus bonum apparatus, vt ad omne ministerium Christi voluntatis cingulo firmus accincti,

VINCVLA IVGALIA. CAP. XLVI.

IVGALIA vero vincula quæ sint, apud Poetas omnes vulgata sunt. Noua sane nupta cingulo præcingebatur ex lana ouilla facta, quod vir prima nocte, in Deæ virginalis honorem, sponsæ accubans in lecto soluebat. Vnde Homerus, *ἀὐτὴ δὲ παρδὶνίλῳ ζώνῳ*. Et apud Quidium;

Castaque fallaci & zona resineta manu.

Eoque spectat Catullianum illud,

Qui zonam soluit diu ligatam.

Indicabat vero hieroglyphicum hoc, vt sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se est, sic vir suus secum cinctus iunctusque esset. Cingulumque hoc Herculaneo nodo vinctum, vir omnis gratia soluebat, vt sic & ipse in liberis suscipiendis felix esset, quemadmodum Hercules fuit, qui liberos septuaginta reliquisse fertur.

*Noua nupta cinguli.
Soluere virginalis zonam.*

PVERPERIVM. CAP. XLVII.

QVI in etiam zonæ solutio puerperij fuit hieroglyphicum: olim siquidem *Soluere zonam* dicebantur, quæ primo pariebant, eaque de causa leuatæ partu mulieres, zonam Dianæ dicabant. Vnde fauam Soluizoniæ Dianæ Athenis fuit, de quo apud Apollonium Argonauticis,

TEMPERANTIA. CAP. XLVIII.

HABENT & Diuinæ literæ hieroglyphicum quod per zonam cingulumve significant, præcipue vero temperantiam & moderationem, qua fluxæ animorum cupiditates coercentur, luxuriantia compescuntur, & modus denique imponitur rebus, vt quinto supra quadragesimum Psalmo legas, *Regis filiam in cingulis aureis cõspiciam*, quod alij in fimbriis transtulere. Apostolus tamen præcincti circa lumbos zonis aureis dixit, quod pro cordis mundicia nonnulli interpretantur, alij vestem auro contextam simpliciter accepere. Verum Euthymius zonam agnoscit, & pro temperantia atq; modestia, quæ concupiscibilem animæ partem coerces, interpretatur: non hoc dicturus, si vestem simpliciter agnouisset. Quamquam & fimbriarum non respuit ornatum, & virtutum inde multipliciter non auersatur.

*Zone in Diuinis significatio.
In Apocal.*

DE PERA. CAP. XLIX.

POSITA zona, visum est *κατὰ πάρεστρον* & Peram apponere: nam & zona ipsa sæpe pera est: vt apud Horatium:

Ibit eò quò vis qui zonam perdidit.

Hæc tam apud Græcos quam apud Hebræos hieroglyphicum habet id, quod pro cura & sollicitudine victus accipitur, vnde Theologi transferunt ad impedimenta humanæ vite, quæ animum alioqui paratum ad disciplinas inturbant. Græci super hoc dicunt, *Diogenes cui pera penus*, cui scilicet minimarum rerum cura. Euangelium quoque, *Non peram in via*, cum nec quidem sollicitos esse de crastino imperauerit Dominus. Eodem facit & sacculus, quem habere non licet, hoc est, in hac peregrinatione minime thesaurizandum esse. Quod ibi apertius; *Facite vobis sacculos qui non veterascunt*,

*Horat. in epistolis.
Hinc ὁ πῆξ τῷ πῆξον περὴν, ultra peram sapere esse sollicitum.
Lucianus in Timone.*

HIEREMIÆ CINGVLVM. CAP. L.

EIUSMODI est & cinguli significatum, quod ex lino factum, eoque cingere se iustus est Hieremias. Quod quidem vt manifestius intelligatur, exigit locus, vt de lino quædam altius repetamus. Linum enim ex terra nascitur, satumque prius in gramen pullulat, mox vt flore lasciuierit, velut, aqua immersum maceratur, exiccatur mox frangitur, & quoquo versum perdomatur, inde

Lini & hominis comparatio.

pectitur atque netur, neque tamen prius, quam feruenti mordacique subinde lixiuio perpuratum sit, effectumque candidum, textitur, vt vestes inde consuantur, quas induti ante faciem Domini preces allegemus. Hæc omnia nobis diligenter inspicienda sunt, huiusmodique segetis herbæve cura ante oculos proponenda: quippe quæ probatoris, castigatiorisque vitæ scenam quamdam pingere videatur. Siquidem nos è terra geniti, luxuriare ineptiis statim incipimus, magistra igitur disciplina auellendi à terra sumus, & lachrymarum aqua macerandi, ad sacerdotalem Solem mox exponendi, laboribus inde & perperam factorum pœnitentia domandi, inde per omnes conscientia scrupulos quæ diligentissime peccandi, vt ita sordes excutiantur omnes, nihilque relinquatur, quod in filo vitæ producendo possit officere: quod quidem filum longa bonorum operum continuatione nendum est, mordacique subinde lixiuio dealbandum, vt eluto ita tetro illo colore, quem à terrena contraxeramus origine, candidissimum nobis amiculum puta cingulum contexamus: quod tamen ad Euphratem minime defodiamus, ne ibi computrescat, inutileque reddatur, hoc est, Assyriorum & Babyloniorum moribus corrumpamur, sed eo & integro & nitido custodito, clericos, qui vere sint per fortem electi, profiteamur. Atque hæc est super sacerdotum amictu ratio nulla non hora repetenda. In vniuersum autem linteas vestes sacerdotibus attributas habilitarem significare veteres pleriq; Theologi dixerunt. Inde linteæ tunica iustitiam, femoralia idem tadem linteæ castitatem ostendunt: nempe id innuentes, quod veluti linum res est admodum parabilis, ita virtutes, modo eas appetierimus, minimo negotio comparantur.

P U R I T A S. C A P. L I.

HERODOTVS, vt Gentes quoq; nobiscum in puritate vitæ sentire commōstremus, nefas ait apud Aegyptios laneas vestes in ædes sacras inferre, proindeq; linteis vsos, de quibus ita Martialis: *Linigeri fugiunt calui, sistrataque turba, Inter adorantes cum stetit Hermogenes.*

Vnde apud Tertullianum de Christo, cum linteo circumstringitur, propria Osiridis veste. At Plutarchus libro de Iside & Osiride, cur eorum sacerdotes linteis tantum vestibus vterentur, vnicam eam esse causam existimat, quod immortalibus diis omnia pura mundaque conueniant: non enim esse fas, Platone teste, pura deorum numina impuris & contaminatis rebus coli: quare cum linum iis quas superius recitauimus causis maxime purum fiat sitq; ad eluendum expeditissimū, sacrificiis Deum cultoribus ante omnia congruere censuerunt. De nigris vero vestibus, quas tunc induerent cum Deos precibus placare instituisent, superius dictum est.

F A T V M. C A P. L I I.

ADDEMVVS & illud, receptissimum apud Poetas esse Lina pro Fato ponere, quod nescio quid sapit hieroglyphicum. Nam vt Parcarum stamina prætereamus, quæq; super his alibi dicenda sunt, cur linum pro fato Poetæ ponant, causam afferunt interpretes Theocriti: quia scilicet terræ foetus est linum, quemadmodum etiam mortales: idq; abruptum, significat, hominem rursus ad terram redire.

C A S T I M O N I A. C A P. L I I I.

SED vt ad vitæ redeamus integritatem, moresque castos, nihil aliud sibi diuina nostrorum monumenta volunt, dum sacerdotalia memorant indumenta, quibus Campestre adnumerant, quod alij Femoralia dixerunt, nisi vt hinc castitatem etiam nos assumere commonerent: indumentum quippe quo pudenda cooperiamus, & renes etiam constringamus: eo enim sacerdos præcingi iubetur, ut holocausti faciendi lege, hoc est, vt Cyrillus interpretatur, fluxæ libidinis luxuriam castitatis cingulo coercere. Sacerdos enim qui sacris assistit altaribus, id præcipue curare debet, vt castus & intaminatus operetur.

P R O F E C T V S O R A T I O N I S. C A P. L I V.

TA M E T S I Origines sublimiore quadam contemplatione raptus, cum octo ponantur Exodii sacerdotis indumenta, cur Leuitico septem tantum recenseantur, inquit, hoc scilicet Campe

tri posthabito, eoque rem deducit, vt veluti de Mercurio nationes reliquæ veteres intelligebant, per Genitale nos quoque Sermonem accipiamus, qui quidem tunc exerceri debet, cum spes profectus aliqua visa fuerit affulgere, foeturamque minime irritam futuram. Cum vero nos nulla profectus spes inuitarit, sed auersas à bono aures, auersa hominum ingenia prospexerimus, Campestria subliganda, *Campestrin* orationis quippe nihil quicquam profutura frænum imponendum. Sunt vero Campestria, perizo- *quid.* mata, vt Eucherius, quibus iuuenes qui nudi exercebantur, in campo, vt consueverunt, pudendis co- *per*periendis. Iam & illud continentia significatum est maxime proprium, & admodum hieroglyphi- *sum* nisi oculos verecundiorum offenderet, quo pudendum fibula cohibitum ostentatur. Vitatissi- *Hæc rei* mum autem apud veteres fibulam apponere, præcipue his, quos ad Musicam educarent, ne scilicet *ratione red-* Veneri operam dantes raucedinem contraherent. Vnde & fibulare, & eius contrarium, refibulare, *dit Cor. Cel* *sus lib. 7.*

RERVM PROGRESSVS PER
CALCEVM. CAP. LV.

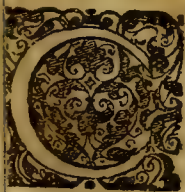
SED neque calceus est inter indumenta contemnendus, qui progressionis indicium est: pro via- *Calceus in* toribus enim excogitata sunt calceamenta, proque expeditionum auspicijs in Diuinis literis cal- *Disanis* ceamentum ponitur. Inde Psalmo LX. dictum voluit: *quid.* *Es pro de* In Idumæam extendam calceamentum meum: hoc *missione cõ-* est, in Idumæam progressus, eam mihi subijciam. Sane veteres Theologi, vt Eucherius tradit, veluti *dionis ex* per pedes humanitatem Christi significari dicunt, ita eum aduenisse, & corpus nostrum induisse, per *testimonio* calceamentum ita porrectum interpretantur, & quod positum est, in Idumæam, in plebem gentilium *D. Ioann.* hanc manifestatum iri pollicentur. Quod quidem dictum, Iane mi, *Baptista.* Egidius noster cum tempora, quibus hæc futura sint, dinumerasset, rem multis diuinorum vatû oraculis comprobauit. Reliquum est, vt quæ futura ille magnus omnino vir prædixit, nos assiduis precibus, ab Optimo Maximo fatotum Rege deposcamus, vt tu argumentum habeas ingenio tuo dignum, quod scriptis illustrare agrediaris.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIB. XLI.

DE IIS QUÆ PER BVLLAM, ANVLVM,
INSIGNIORES ALIQVOT GEMMAS, ET
gestamina quædam significantur,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ORNATISS. PATRITIVM VENETVM IO. CORNELI-
LIVM FANTINI CLARISSIMI F.

Vm primum intellexi, Magnificentissime Ioannes, te præstantissimi viri Aloisii Cornelij generum effectum, clarissima quippe Clara eius filia in vxorem accepta, statim Venetias aduolauit, de tam felici matrimonio tibi coram gratulaturus. Inueni vero domum totam exultantem gaudio, & auspiciatissimis nuptiis bona commodaque omnia ominentem, te vero cum inuitatoribus agere de muliebri mundo, de bulla aliqua perelegantè, aureoque tor- que, & anulo pronubo, in quo non splendorem tantum, sed & pulcherrimum aliquod signû, quod antiquitatem saperet, quaeritabas: ideoque aduentu meo letatus, super his multa in- *rogare* *cepisti,* quod circa rerum huiusmodi cognitionem me diu versatum nozas, de quibus cum multa dicta *issent,* longèq; plurima dicenda essent, rogasti me, vt per otium ea scripta tibi traderem, vt hæc quietius exami-

nares. Bullam autem præcipuè petebas, anulumque cum gemma aliqua insigniori, præclaraque antiquorum opera, qua non temerè olim & magistratibus, & iis qui fortiter aut sapienter se gesserent, honori fuerint condonata. Hæc igitur ego quoque per otium in vnum tibi congeßi commentarium. Quid enim ego antiquissimus domus tue alieni negare potuissem, quod tu tam honeste posceres, quodque ad ingenij tui elegantiam facere tibi videretur? Antiquissima enim est imaginum disciplina, & gentibus omnibus qua ingenij & eruditione claruere, in primo semper honore habita. Idem de Regiis, de Romanorum fascibus, de sella, deq; ornamentis alijs dici possit, cuius potissimum rei ratio ab Ægyptiis primum desumpta, reliquis mox nationibus communicata. Volui itaque, vt pars hæc meum erga te studium, amorem, obseruantiamq; declararet: eo enim consilio scripsi, vt hæc qualiacumque sint, istiusmodi erga te cultus testimonium essent manifestum. Ingrati siquidem animi esset, non assiduè esse memorem beneficiorum, qua in me domumq; meam vniuersam, clarissimus patritius Fantinus pater tuus, summa vir integritatis assiduè contulit, qua quidem è memoria vitæq; mea numquam euellentur. Accedit ad hæc, quod tu quoque iure quodam hereditario eadem benignitate patrocinium erga nos idem suscepisti, meque præcipuè vt à teneris vtriusq; nostrum vnguiculis in amicitiam tuam acceptumne dicam, an in domo tua compertum, fouere, ac omni officiorum genere prosequi numquam destitisti, disciplinam liberalitatemq; eam, quam à patre sapientissimam atq; optimo viro acceperas, egregie consecutus. Auxerunt autem tot merita summum ingenium tuum, suauissimique mores, probitas tibi procul singularis, qua vt te semper mirabiliter & amarem & colerem, effecerunt: nam & tu aliquid dignum maiorum tuorum gloria cogitas: futurumq; est, vt inde virtutis etiam tue lumen elucescat. Sed quoniam tam clara sunt laudes tue, vt meo non indigeant testimonio, eaq; suapte vi omnibus innotescunt, in nunc dimissis ad negotium quod explicari quaris, accingamur.

DE BULLA. CAP. I.

Bulla commendatio.
Hæc à D.
Lærtio in eiusdè vita.

BVLLAM apud Romanos cordis effigiem habuisse, multi profitentur. Hetruscorum sanè gestamen illud ab Lucumone Hetrusco duce, quem Romulus tam condendæ quàm instituendæ vrbi socium, habuit acceptum. Eum vero Pythagoricum fuisse Aufonius ostendit, vbi Samij Lucumonis acumen celebrat. Sedenim Pythagoram Tyrrenum fuisse, Aristoxenus, Aristarchus & Theopompu assuerant, quos Theodoretus id ipsum sentiens authores habet, quãuis vnus Neanthes cum Tyrium fuisse suspicetur. Multa vero huiusmodi excogitata sunt à Pythagora: quia non solum originationis motus, quod multæ olim in Hetruria ciuitates ab Ægyptijs fundatæ constitutæq; dicuntur, sed quos ipsos etiam Ægypties adierit, à quibus sacri sermonis rationem, obscuritatem in loquendo symbolicam, & disciplinas alias reportauit. Cur vero Samium nonnulli eum fuisse dixerint, alibi disputatum.

CORDE PRÆSTANDVM. CAP. II.

Idem Macrobius. lib. I. Saturn. c. 6.

ERAT vero apud Romanos gestaminis huius hieroglyphicum significatum, vt ingenij pueri figuram huiusmodi de collo suspensam ante pectus inspicientes, se tum demum homines futuros cogitarent, si corde præstarent. Ideoque Tarquinij Prisci filium, quatuordecim non amplius annos natum, virili edito facinore, hoste quippe in acie cæso, Bulla primum omnium ea ætatula donatum aiunt, quamuis & Herfiliz filium adhuc infantulum, quod primus ex raptis coniugibus ortus esset, eo gestamine decoratum, proditum sit: puerumque Papyrium ob tacendi simulandique peritiam, qua in eludenda matris importunitate, quæ Senatus ab eo secreta perscrutabatur, visus est, maximè nobilitatum. Sunt autem qui vocis secuti significatum, ἀπὸ τῆς βουλῆς, id est consilio Bullam dici voluerint, ideoq; datam pueris gestandam: quod ætas ea alterius sit consilio regenda. Puerile enim omnino gestamen fuisse, Persiani ad Cornutum versus ostendunt:

Bulla. eccy. 2208.

Cum primum pauido custos mihi purpura cecisit,

Bullæ, succinetis laribus donata pependit.

Sayr. 5.

Aperius vero Tullius, Verrinis: Bulla in toga prætexta erat ornamentum pueritiæ, indicium atq; in signe fortuna.

CONSILIVM. CAP. III.

ALII significare voluisse dicunt, consilium à pectore proficisci, ideoq; Bullæ hieroglyphicum in eam partem referre. De consilio vero per figuram Cordis à gutture pendentis expresso, in Cordis ipsius Commentario satis disputatum.

Vel quod βελλὴν ἢ βέλειον sit bullæ of-
fina.

VERITAS. CAP. IV.

ÆGYPTII sane cum veritatem ex humano corde gutturi appenso *ἰεεργλυφικῶς* indicari dicunt, Bullam hanc intelligunt, insignemque sane hoc gestamine prædicant iudicem illum, quem in Simandij monumentis fuisse tradunt, cuius à collo suspensa veritas penderet, oculisque esset in sinum deiectis, octo legum libris circumstantibus, quod nos admonere dicunt, Iudices integros esse debere, & solam inspicere veritatem. Quod vero esset compediosum veritatis hieroglyphicum, nullum Corde ipso commodius inuenimus. Adamantius vbi Ezechielis dictum illud interpretatur, *Et catena circa collum tuum*: Si me, inquit, posteaquam iustitiæ opus adimplevero, intellectus ornauerit veritatis, tunc mihi ornamentum nuptiale, tunc catena collo decora circumdatur. Nam & Platonici, qui iustitiam volunt actionem esse quandam animæ propriam, ei locum etiam circa pectus attribuunt. Nos vero cum veritatem esse quid ingenuum, & mendacium seruire quiddam addiderimus, *ἰλιουδέρη γὰρ ἀνδρός, τ' ἀληθῆ λέγειν*, *Ingenui opus viri est, vt vera proferat*, eamque Bullam ingenuos tantum gestare solitos, quid illud fuerit gestaminis, quod veritatis indicium à collo penderet, præterquam Bullam hanc, suspicari nequimus. Sane Diodorus signum id varijs ornatum gemmis fuisse profitetur. Leuitico etiam, vbi de Pontificis ornatu agitur, veritatis signum inuenias in pectus incubuisse, de quo alibi suo loco diximus. Sed & Salomonis diſterijs cap. III. veritatem gutturi circumdare commonemur.

Ezech. c. 16
Iustitia sedes in pectore.

INVIDIÆ AMVLETVM. CAP. V.

ERAT & triumphantium gestamen Bulla, quam in triumphis præ se gestabant, inclusis in eam remedijs, quæ aduersus inuidiam pollere credebantur. Illud adnotandum ex Asconio, Bullam suspendi in collo infantibus, ingenuis auream, inuento etiam apud alios argenteam, libertinis vero scorteam, esse solitum, vt illud apud Iuuenalem aperiat, *Signum de paupere loro*. Sane nostræ etiam ætatis mos est, vt si quis torquem aureum, catellamve gestare voluerit, neque tamen equestri, vel, vt aiunt, militari, aut alia quapiam dignitate, cui gestamen illud competat sit insignitus, ligulam ex loro gestamini cuiusmodi alligare compellatur.

Bulla triumphantium gestamen.

Observatio gestaminis torquis aerei.

GLORIOSVS. CAP. VI.

NEQVE tamen vbique Bullæ nomen pro gestamine accipiendum, sed & pro baltheorum, & forium, & aliarum plurimarum rerum ornamentis, vnde pars hæc pro gloria fastuque ponitur, vbi quis non aliter gloria turgescere videatur, quam Bullæ ipsæ inturgescens cuiusdam figuræ speciem præ se ferunt. Vnde dixit Persius:

Non equidem hoc fludeo, bullatis vt mihi nugis

Pagina turgescat.

Id quod alia metaphora alibi dixit, *Ad populum phaleras*. Bullæ autem in zonarum ornamentis tantquam clau affixæ, baltheis dedere nomen, quasi Bullatæ vocitentur. Et clauorum capita tumentiora, qualia templorum, & priuatarum aliquot ædium valuis ornamentis causâ affigi solent, Bullæ nuncuantur, quas Cicero ait, Verrem, quæcumque aureæ essent, omnes auferre non dubitasse. Et apud

Sumpta Metaphora δὲ τῶν πομφολύγων.

Plautum

Plautum in Afinaria, Leonida feruus in Atriani Sauria persona, *Iussim'* inquit, *in splendorem dari Bullas foribus nostris*: Idq; nominis est similitudine inde sumpta, quod perquam similia sunt bullis, quae aqua in aquam decidua fuscitat.

HVMANA FRAGILITAS. CAP. VII.

Προφύλαξι
ἰ ἀνθρώπων.

QVONIAM VERO tumorculi illi perexigui, qui stillicidijs in aqua fiunt, cito prætereunt, ad humanæ vitæ fragilitatem ostendendam hieroglyphicum factum est prouerbium, *Homo bulla*, cuius meminit Varro libro de re rustica primo: quamuis nonnulli de ijs tantum dictum volunt, qui iam futuris annis prope casuri sunt, & morituri.

DE ANULO.

FIDES. CAP. VIII.

Anuli vsus
apud veteres.

PRÆCIPVVM anuli significatum hieroglyphicumque verum est, ingenui hominis fidem indicare: quandoquidem anulum veteres non ornatus, sed signandi causa circumferebant, nec plus habere quam vnum licebat: quamuis laudatissimum eiusmodi morem, succrescente postmodum luxu & diuitiarum ostentatione, delictiosi populi labes violarit. Scimus enim inuidiosum Sergio cuidam nobili alioqui viro, cognomen additum, vt Orata diceretur, propterea quod duobus anulis aureis & grandibus vteretur: vulgus enim aurum, orum, vt nunc passim dicitur, enunciabat. Sed erat hoc ad generarum etiam ostentationem, quarum mox luxus creuit in immensum. Nam signum in vntantum habere permittebatur, nec cuiquam nisi libero, quos solos fides decerneret, quæ signaculi contineretur. In Diuinis quoque literis anulus est fidei signum, quo spectare Euangelicum illud Theologi aiunt, *Date anulum in manum eius*, & quod Psalm. legitur: *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine*. Nam & Paulus vltimo Digestorum, anulum huiusmodi signatorium inter ornamenta recenseri negat. De hoc Cic. ad Q. Fratrem, *Sit*, inquit, *anulus tuus non minister aliena voluntatis, sed testis tuae*. Sane apud veteres testamentorum tabulae, septem testium signis anularibus manebantur, quæ facti testamenti fidem facerent. Quod vero seruis atq; libertis ius anulorum negaretur, quo tamen impetrato ingenuitas simul impetrata intelligeretur, x l. Digestorum lib. Papinianus, Neratius Paulus, & Ulpianus ostendere. Hic vero quæsiisti à me, quid sibi vellet in scenis anuli aurei legati vsus, quo non alibi, quam in scena liceret vti. Respondi, locum eum ex Pandectis desumptum esse, se fecidissime vitiatum eorum imperitia qui literas numquam attigerunt. Nam quod vulgata habent exemplaria, *Proinde etsi scenica vestis vsufructus legetur, aut anuli aurei, vel alterius apparatus, alibi, quam in scena non vteretur*, legendum ex antiquissimo Pisano codice qui Florentiæ custoditur: *Proinde si scenica vestis vsufructus legetur, vel aulae, vel alterius apparatus, alibi quam in scena non vteretur*. Habes enim vester scenicam, habes aulae, habes reliquum apparatus. Ac de aulae huiusmodi apud Horatium legitur: *Auditoris egent aulae manentis*, in huiusmodi ornatus scenici significatum.

Cōtratamē
Macrob.
Saturn. lib. 3.
cap. 15. à pi-
sco Orato.

COR. CAP. IX.

Hac à Ma-
crobio l. Sa-
tur. 7. c. 13.
Digitus a-
nularis est
anulo bo-
næ fidei.

SED hæc vt cumq; habeant, illud manifestum est digito qui minimo laeæ proximus est, anuli standi manus demandatum, eaq; de causa nomen illi inditum Anulari: erat enim is cordis indicium, idcoque institutum ab Aegyptijs, vt anulo tanquam corona honestaretur. Eundem Sacerdote ad deorum aras operantes confectis adoribus illinebant, idq; propterea fieri solitum aiunt, quod di scelerum periti neruulum quandam à corde natum per dorsum ad eum tendere, & in eo desine competerint. Sane solebant in huiusmodi anulis eorum etiam imagines fieri, quorum memoriam ceterent & obseruarent, quod eos sibi præcipue cordi esse, qui eas gerebant, cum quadam, etiam ambitu ne omnibus ostentarent. Vnde Cicero lib. de Finibus, Epicuri studiosos memorans: *Epicuri imagines inquit, non modo in tabulis, sed etiam in poculis & in anellis habebant*.

IGNAVIA HONORATA. CAP. X.

ALII putant anulum in hunc digitum immissum, ne aurū tam facile obtereretur. Ignauissimum enim esse eum inter omnes digitos, manifestum est, ideoq; ad auri & gemmarū incolumitatem aptior videtur. Non enim exporrigi sine aliorum comitatu potest, vnde minus attritui obnoxius est. Itaque non desunt qui per eum digitum anulo honestatum, honores ignauo cuiuspiam habitos interpretari velint. Sed quantum pertinet ad locum, subsecuta ætas nihil interesse iudicauit, quo gestaretur articulo, sed vt quisq; vellet, quacumq; manu, quoque liberet digito, ferre permissum est.

*Idem fere
Maerob.
Ibidem.*

NOBILITAS. CAP. XI.

SED vt cumq; illi philosophentur, apud Romanos anulus omnino signum nobilitatis fuit: nam vt apud Liuium libro secundi belli Punici tertio, Mago, qui Cannensis victoriæ nuncius Carthaginem missus erat, post rerum gestarum seriem enarratam, ad rerum tam lætarum fidem effundi iussit in vestibulo Curie ingentem illum anulorum aureorum aceruum: deinde verbis adiecit, quo maioris cladis indicium esset, neminem nisi Equitem, atque ipsorum primores, insigne id gestare. Et in calce noni ab Vrbe condita: *Tantum*, inquit, *Flauij comitia indignitatis habuere, vt plerique nobilium anulos aureos & phaleras deponerent.* Et vbi Cicero oratione quarta obijcit Verri, quod indignissimos in concione anulis aureis donasset, *Honori*, ait Asconius, *& lucro sunt, vt hasta, vexilla, phalera, corona ciuica, item anuli aurei ingenuitatis signa.*

*Nimirum
equestris.*

DE DIADEMATE. CAP. XII.

AB anulis & gemmis, casu nescio quo, ad diadema progressum est, quo in sermone, quod fasciam esse diadema dicerem, & in numis aliquot eam gemmatam ostenderem, admirari videbare, cuius rei fidem afferebam, Ægyptios Sacerdotes, si principem hominem ostendere voluissent, hieroglyphicè Canem solitos facere fasciam velatum, de quo ad Florium loco suo plura.

*Vt quod à
Diodor. cir-
cumligo.*

REGIA POTESTAS. CAP. XIII.

IDEM Regiæ potestatis significatum à fasciam etiam apud Romanos acceptum, exemplis tibi plurimis confirmaui. Apud Ammianum enim Pompeio legimus obiectum ab obtrectatoribus, quod esset rerum nouarum cupidus, & Regiæ maiestatis affectaret insignia, quia crus fasciola candida obligatum, tegendi vlcis causa, gestauerit aliquamdiu: nihil enim interesse, iactitabāt illi, quam quis partem corporis redimiret Regiæ maiestatis insigni. Nam & Fauonius, vt Valerius ait, dicere solebat, nihil referre, qua in parte corporis sit diadema, cum ita Pompeium eundem carperet. Eoque Senecæ sententia nimirum spectat, vbi dicit: *Fasciam solue, multum enim mali sub illa later.* Libro de Alexandri virtute Plutarchus ait, Tigranem Armenium candidam fasciam, quod insigne regni est, ad Pompeij pedes abiicisse, regnumq; foedissime depositum in prædam concessisse. Cuiusmodi vero esset ornamentum hoc in numis vidimus, in quibus eius Regis caput impressum est, cum inscriptione, ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΙΓΡΑΝΟΥ, ab cuius altera parte hostem ipse prostratum calcet, palmamque dextera prætendens, hosti sceptrum sustollere videtur. Ibi vero diadema ita figuratū est, vt præalta fasciam opere Phrygio, floribus & alitibus superadditis, elaborata, à fronte ad occipitium circumdetur, duæque à temporibus hinc inde tæniæ, ipsæ quoque à medio deorsum scissæ in humeros vsque dependeant, gemmis per omnem marginem bacchantibus. Et Cidarin Regis Perfarum insigne, quod Darius capite gestabat, cærulea fasciam albo distincta circumibat. Ad diadema vero facere fasciam, Antigoni disterium indicat, vsurpatum à Seneca. Ille enim vetulæ cuidam felicitatem eius admiranti respondit, *Si nosset, à mater, quanta quotve mala panni frustum hoc obrogat (diadema monstrans) illud quidem vel è simo tollere minimè dignareris.* Sane cum Cæsaris imagini quidam ex adulatorum numero, vt Appiani more loquar, coronam lauream candida fasciam præligatam imposuisset, Tribuni Epidius Myrillus Cæsari iussit, coronam lauream candida fasciam detraxerunt, hominemque qui id fecerat, duci

*Idem apud
Plutarchū
in Pompeio.*

Lib. 7. c. 2.

*Novissime
quoq; Imp.
Græci co-
thurnū pro
diademate
habere.*

*Diadema-
tis descri-
ptio.*

*Antigoni
disterium,
& fasciam
Myrilli in
Cæsarem.*

Sueton. in
Iul. Cesare.
cap. 79.

duci in vincula mandarunt, simulantes & in hoc Casari rem gratam facere, qui ad Regni mentionem subirasci consueuerat atque ijs, qui aliquando eum circa portas regem salutassent, cum populum eam indigne ferre atque ingemiscere animaduertisset, responderit, se Casarem esse, non Regem, quasi illi ad nomen eius aberrassent: cum tamen Myrilli factum adeo ægre tulerit, vt in Senatu graui conquestus infidias sibi strui per Myrillum, qui calumniam affectatæ ab se tyrannidis astute committis esset: cumque eum morte dignum censeret, id demum obtinuit, vt magistratu priuaretur, enatus summoeretur. Quod si quis adhuc dubitet diadema fasciam fuisse: qua principatus insigni Regibus vti soliti sunt, si quæ retulimus ambiguum quidpiam habent, illud aperte dilucideque declarauimus, quod super Alexandro Macedone fertur olim eum diadema sibi dempsisse, causa vulneris alligari, quo Lyfimachus in fronte vulneratus fuerat, quod auspiciu Regalis potestatis Lyfimacho fuisse scriptores prodidere. Tradunt vero Græci, fasciam huiusmodi candidam pro insigni Regibus esse, & à Libero patre fuisse primum institutam.

VICTORIA. CAP. XIV.

Corinna
puella fascia
data.

EADEM fascia in victoria significatum nonnumquam adhibita, vt quæ Corinnæ puellæ potestis studijs clarissimæ, data capiti fascia traditur, quod Pindarum Thebis melico certamine suauauerit: eius enim picturam capite tænia victo, hieroglyphicum dubio procul huiusmodi victorie argumentum, in Tanagræorum gymnasio fuisse Pausanias author est. In quo tamē, vt illi victoria, ita nos principatum interpretari possumus. Nimirum fuit hæc Corinna illa, de qua Propertius nos,

Et sua cum antiqua committit scripta Corinna.

Et in vulgatis à Io. Lascari antiquorum epigrammatis:

Καίτοι κόρινθα δῖον ἀδλωαῖος ἀπὶ δαμείλιω.

Vnde nos in nugis nostris puerilibus: *Inlyta, quæ Mineruæ clypeum cant Corinna.* Quod vero gestam huius inuentum Libero patri, Græci adscribere voluerunt, manifestum est Ægyptioseo multo ætate vfos, neque in cane tantum, sed in alijs quoque simulachris, vt in Isidis tænijs, alio Commentariorum declarauimus.

DE TITULO. CAP. XV.

ERAT & aniculi siue redimiculi species, cui nomen Titulo prius, mox Titulo fecerunt: ornamentum quippe capitis in sublime surgens, purpurea vitta redimitum, instar conij, galeri veterum.

SACERDOS. CAP. XVI.

Mitra.

EO Sacerdotium hieroglyphicè significabant. Quin & vxores & ministræ Flaminis, eo erant stamine insignes. Petronius ait Titulum à Numa Rege factum, fuisseque palliolum ex lino, quo Sacerdotes in sacris vterentur. Alij per Titulum mitras siue fascias accipiunt, quorum vsus esset sacerdotibus ad ornamentum, non illæ tamen otiosæ, neque temere appositæ, cum sua præ se ferant significata. *Κίθων* Eucherius pileum Sacerdotalem ait ex bysso, quem Græci & nostri Tiaram dicunt, quidam etiam Mitram vocant, eamque incorruptam dicit Apollonius, cum integram & incolumem intelligit pudicitiam, propter fascias scilicet quibus id gestaminis præligatur. Vt cumque, ornamentum hoc capitis, Hierosolymitanus Heclychius interpretatur, sapientiæ signum est: propterea quoque capite cerebrum sapientiæ organum habetur. Sed antiquioris illius Tituli species hodie quoque in vsu est sub Regni nomine, quo quidem Pont. Maximi caput, maximis quibusque sacrorum solertitatibus insignitur, & vt summa eius potestas eo gestamine significetur, triplici fascia auro, gemmis re ditissima, ornamentum illud redimitum conspicitur. Sed apud Hebræos nullum venerabilius gemmen erat, quam Petalum, aurea lamina in fronte Pontificis, quæ Dei nomen illud, quod nulla lingua mortali enunciaripotest, quatuor Hebræis literis scriptum præferbat, quod Tetragrammaton hæc appellat.

Petalū Hebræorum.

REGIA CLARITAS. CAP. XVII.

N antiquissimis Ægyptiorum monumentis cernere est mulierem quandam tribus Regiis caput insignitam. Sificare aiunt id, eam regis filiam, regis vxorem, ac regis atrem fuisse. Ea vero Simandij clarissimi Regis mater fuit, qua scriptores rerum plurima: quorum si nos diligentiam queremus, tale aliquid in Blancā Philippi Magni Medionensium Ducis filiam diceremus, quæ Francisco Duci nupit, quæ Galeatium Ducem genuit, de qua cultissimum ext Epitaphium à doctissimo eius temporis viro Bartholomæo Lampridio, Lyrici nostri clarissimi patruo editum. Id t huiusmodi:

*Tres Italos proceres terris ego Blanca Latinis
Esse duces vidi, filia, nupta, parens.*

*Spuriam
tamen.*

Alijs Ægyptiorum Regijs varias gestaminum formas inspicias, quæ Regum capitibus imponerent. Leonis quippe, aut Tauri, aut Lupi, aut alterius cuiusque feræ priores partes, Draconum etiam capita, insignia principatus, pro virtutis aut operum conditione, quo quisque in argumento clarum quod facinus edidisset, quoque rerum studio teneretur, quorum quidem significata de simplicibus orum Commentarijs, quæ conscripsimus, requirenda sunt. Neq; vero sum nescius, coria Serpentum perisq; populis tegumentorum bellicorum vsum præstitisse, quibus plurimum Amazones in Lybia solitæ, vnde quod nonnulli tradunt, Medusæ figmentum emanarit.

*Varia titu-
lorū forma.*

*Causam
Pierius su-
perius red-
didit. lib. 15.
ibi Rex tu-
telaris.*

*Ænei. lib. 1.
Palladis si-
mulacrum.*

PALLAS. CAP. XVIII.

ANE Phidias Draconem Palladi apposuisse, perhibetur, quod cum optime caleret Maro, Dracones illos geminos à Tenedo in terram elapsos, post facinus in Laocoonta & eius liberos perpetuum, ad summa Palladi delubra confugisse dicit, sub pedibusque deæ, clypei que sub orbe locum telæ sibi delegisse. Quod vt manifestius intelligatur, operæ pretium est, quæ Pausanias de simulacro Palladis tradidit, explicare. Ait enim simulacrum Mineruæ Athenis fuisse talari veste, Medusæ capite, urno pectus obtegente, cum victoria, cubitorum quatuor, & hasta in manu, ad pedes vero clypeus positus erat, iuxta hastam Draco obvolutus cernebatur, quem ipse Erichthonium suspicabatur esse. basi, quæ statuam sustentabat, Pandoræ historia sculpta erat, quæ mulierum omnium prima fuisse aditur ab Hesiodo, & in vltionem surrepti ignis, in humani generis perditionem emissa.

PROTEVS. CAP. XIX.

NER insignia reliqua spectare est nonnumquam arborem, nonnumquam ignem flammulis promicantem, quandoque flores, quandoque plumas in varias cristarum species dispositas, quæ modo decorem, modo ad stuporem comparabantur. Quibus cum Proteus Ægypti Rex nominatissimus ne vteretur datus est fabulæ locus, vt in tot se vultus commutaret. Quamuis non sum nescius Profigmentum in longe feciorem intellectum ab antiquis interpretibus acceptum.

*Hinc Proteo
mutabilior,
proverbiū.
hunc tamē
Plato Euthy
demo ait
Ægyptium
Sophistam.
Protei sym-
bolum.*

VERITAS. CAP. XX.

VIPE qui per eiusmodi fabulam, si quis hieroglyphici locutionem abhorreat, difficultatem eam ostendi dicant, quam in assequenda veritate rerum experimur: tot sunt quæ nos eludunt ecies, sophistarum decipulæ, atque subterfugia Dialecticorum posita, quæ veritatis speciem præferant, Oratorum inductiones atq; sortitæ multis argumentorum acervis in immensum congestæ, multum diuq; laborandum sit, anteaquam Proteus ipse humana, hoc est, vera se facie spectandum hibeat.

INSIGNIVM CAVSÆ. CAP. XXI.

IVNT vero nonnulli, insignia hæc ideo prius olim excogitata, vt Principis & ductoris sui ordinem milites in bello seruarent: quibus vero res prospere successerat, animal consecrassent, cuius au-

spicijs victor euasisset: cum animalia singula singulis genijs & cœlorum virtutibus credita, persuasum haberent, quos omni cultu sibi propitios reddere, & seruare curabant, cuius aliquando numen voti compotes explorassent. Quam opinionem magnus etiam Iamblichus, ac plerique alij Platonice factiõnis proceres enixissimè fouere contendunt: esse quandam in rebus inferioribus congruentiam, vt nunc ita dicam, cum superis asserentes, ideoque ad sacrificiorum efficacitatem conferre. Neque animata tantum id præstare, verum etiam inanima, colores, figuras, numeros: veluti hexagonarius numerus cum Sole congruit, in Crocodilo, in Cane rursus, & canicipite Simia. Quædam à natura profectæ rationes, & vires, pari cum Luna temperatura deprehenduntur, ita demum colores, figuras, formasque omnes, cuiuspiam superiorum cõuenire, vel animalium membra singula, vt Galli cor ad solares geniõs conciliandos efficacissimum.

ANIMALIUM CVRANDORVM CAUSA. CAP. XXII.

ANIMALIA vero apud Ægyptios ideo, dicit Iamblichus, alebantur, quia dum conseruarentur tenerenturque, familiarem proprietatem ad deos auerent, vimque communionis inter homines deosque conseruarent. Quare Mathematici super hoc multa tradiderunt, ac nostris quoque temporibus plerique non postremæ eruditionis viri, certis quibusdam siderum momentis imaginulas huiusmodi signant afflatu captato, vt astri geniũve illius tutela, quibus se vel à genesi, vel à professione, vel etiam ab euentu aliquo commendatos credunt, fortunatiores simul ac beatiores fiant.

An propter alimoniam, sanitatem, domos, vestros focum, chluos & saporos.
Ad hoc Plin. lib. 23 c. 8.
A. Gellius lib. 5. c. 6.
Propter oleum fontem membrorum.

Sedenim omnia hæc irrita fiunt: ac penitus summoventur, cum sanctissimum Christi nomen in omnes huiusmodi delusiones opponitur: inde enim omne bonũ, inde felicitas vera, & incalura beatitudo. Sed vt susceptum prosequamur negotium: in honore plantæ etiam fuerunt, ne legumina tantum, ex ijs quæ terra nascerentur, cultu suscepta existimemus. Phœnices enim plantas diuinis honoribus coluere, vt apud Eusebium, & casu aliquo auulsas terra, aut alio quopiam euentu intermortuas, miseratione, luctu & deploratione, ex patrio sacrorum ritu profecti sunt. Ad horum ferimitationem non arborum tantum, verum herbarum atque florum obseruationes alias alia de causa excogitauit terra Græcia, vti lauream pro triumphantibus, & ijs qui immortalitate dignum aliquid perpetrassent: quernam pro ijs qui ciuem seruassent, oleaginam & alia quædam pro Gymnicis, de quibus multa passim Græci tradidere. Namque hi Pandoræ primum caput ponunt coronatum à Charitibus. Saturnum Pherecydes ante omnes coronatum ait. Iouem Diodorus post euictos Titanos. Idem Priapo tæniæ dat, & Ariadnæ sertum. Iunoni vitem Callimachus, de quo alibi ex Tertulliano. Hercules nunc populum, nunc oleastrum, nunc apium capite præfert. Suam Apollo lauream, post Delphicum Draconem interfectum, de quo Pindarus, atque Callimachus. Liber hederam, cuius rei causam loco suo, ex Harpocrate recitauimus, quamuis idem India triumphata

Legendi Geniales dies Alexan. ab Alexandro.
Quia credita Ceres.

lauream tulit: namque is vt Saturninus, triumphorum Deus habitus. Milites idem ait etiam myrto, quæ propria Veneris est, coronari solitos, quamquam & olea, quæ Mineræ debetur in primis, redimiti aliquando processere. Prætereo castrenses, murales, & nauales ex auro dari solitas, & quæ late habentur apud Gellium, Suetonium, & alios, & quæ vulgatissima sunt de insignioribus, Græciæ certaminibus, Olympijs, Isthmicis, Argiuis, & Pythijs, quorũ præmia, oleaster, pinus, apium & malũ erant. Vnde illud apud Max. Tirium: *Minimè fas est oleastro in slove coronari, qui secum ipse deceret; vt victor præconio declareris, opus est amulo.* Sed ne videamur in memores Ægyptiorum, Isis prima reperta spicas capite circumtulit, quod Leo scriptor Ægyptius tradit. Et vt nostrarum quoque literarum monumenta prosequamur. Eua omnium prima, dicit Tertullianus, pudenda sua folijs corona ait. Sed qui plura his petierit, Claudij Saturnini librum quæ de coronis edidit, inquirat, qui Tertulliano teste, & originis, & causas, & species, & solennitates earum ita differuit, vt nullam gratiam floris, nullam lætitiã frondis, nullum cespitem aut palmitem non alicui capiti inuenias consecratum.

LEGES. CAP. XXIII.

Coronæ ne confertis.

AD coronarum demum hieroglyphica reuersi, coronam dicimus legum indicium esse, propter quod certis est vinculis complicata, quibus vita nostra veluti religata coercetur. Atque hæc l.

Hieronymi sententia est qui *σεφανον μη δεπειθομαι*, Pythagoræ symbolum interpretatur leges non esse dilacerandas, sed in vigore & incolumitate sua conseruandas. Et quoniam sepes complicatione quadam ambituq; certo coronis quodammodo similes habentur, eadem ratione factum, vt in Diuinis literis ipsæ quoq; sepes sint legum hieroglyphicum.

HILARITAS CAP. XXIV.

ROSEAM tamen & florulentam præterire noluimus, quæ quidem corona hilaritatis erat indicium: veteres siquidem conuiuia celebrantes, ornare se coronis consueuerunt cuius rei principium à diademate simplici fuit: vt scilicet frontem fasciâ constringerent, quod institutum est salubritatis causa, vt tradit Athenæus, propterea quod conuiuiorum mos sit, sese ad bibendum liberius inuitare. Ne igitur vinum æquo largius sumptum molestos ad caput vapores attolleret, experimento compererunt plurimum prodesse frontem ita colligare. Posteritas vero salubri huic inuento decus & ornamentum adiecit, atq; ideo fascias illas floribus peruestire cœperunt, quæ res procliuiter admodum in effusissimum mox luxum euagata est.

CORNUA. CAP. XXV.

QVÆ vero corona Regium est gestamen, eam à cornu dictam volunt, passimq; in Diuinis literis cornu pro Rege positum inuenias, conueniuntq; similitudine quadam inter se Cornu, radius & corona. Vnde Moses cornuta pingitur facie, quæ radiata esse deberet. Diuini enim Solis afflata lumine, radiis quibusdam igneis promicare videbatur, quem splendorem cum Israeliticus populus ferre non posset, precibus ab eo contendit, vt velata ad eos facie loqueretur. Coronæ porro Regiæ ex instituto veteri, radiorum referunt similitudinem, vt non temere olim institutum sit eas in Apollineo cap. XII. preciosis lapillis confici, qui splendore suo fulgentes caput vniuersum radiis illustrarēt: atque, vt in Ceruo rem hanc totam latius explicauimus, vetusti numi, marmoreæ ahencæq; Regum statux pleræque duodecim conspicuæ radiis ostenduntur. Hinc apud Virgilium Latinus rex foedera inter Æneam & Turnum sancturus:

*Quadriiugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis sex radii fulgentia cingunt,
Solis aui specimen.*

MVRI. CAP. XXVI.

ET frequentissimus authorum vsus coronam pro muris vrbium vsurpauit. Pindarus Alcimedonti Olympiis, ἐπὶ σεφανον τεύξαι, metaphorice aiunt interpretes mœnia: muri enim vrbium tanquam coronæ sunt. Hinc Anacreon:

Νῦν δ' ἀπὸ μὲν πόλεος σεφανὸν ὄλωλεν.

Nunc dissipata sunt corona ab oppido.

Vel,

Vrbis at iam iam perit corona.

Quod vero coronas Regias non esse discerpendas Pythagoram admonuisse dicebamus, sunt qui eodem argumento dictum existimant, quo ignem non esse gladio fodicandum edixit: quippe non esse vt quisquam principibus negotium faceretur. Quod vero de regno dicebamus, per Cornu significari, cum id passim in Diuinis literis habeatur, superfluū est iis diutius immorari, vt: *Exaltatit cornu Christi sui*, & quæ huiusmodi dicta sunt in Cerui commentario. Illud hieroglyphicum ante omnia videtur, quod apud Ezechielem Cherubim humano primum capite pingitur, eoq; quatuor cornibus bu-

*Cherubin
in Ezechie-
le.*

bulis insigni, humeris inde alatis, & pectore leonino, qua in specie Theologi nostri, vt apud Hierosolymitanum Hesychium legere est, insigniores virtutes quatuor, per totidem vituli cornua intelligūt. Humana quippe facies sapientiam indicat, quam Philosophi aliquot Prudentiam dixerunt, sed sublimius atque diuinius quid in Sapientiæ nomine, Leoninam nimirum fortitudinem. Per partem eam, quæ vitulum exscribit, iustitiam interpretantur, de qua nonnulla in Bouis commentario. Aquilæ species castitatem præ se fert, quæ sublimi volatu in cœlum sese erigit: nam Ioannes, qui omnino Aquila est, scriptorum omnium consensu intaminata fuisse castitate perhibetur. Animaduertendum tamen

est in Hefychiano codice vulgato desiderari quædam, & perperam esse positum, *In persona Leonis sapientia*, nulla de persona hominis facta mentione.

VIRE S. CAP. XXVII.

Ad verbi ab Erasmo, Chil. 3. ceter. 3. pron. 12. Li. 2. carm. Ode 16. Tamquam inexpugnabile. Indidæ.

IAM quod alibi per cornua vires significari diximus, antiquum insuper dicitur est, *ὡς τῆς αἰῶ-
νις ἀρχῆς ἐξείν*, olim putassem te habuisse cornua, cum quis fortis antea habitus, spem mox per ignauiam fecisset. Et Horat. de Baccho: *En addis cornua pauperi*. Quem secutus Ouidius ait: *Tunc veniunt risus, tunc pauper cornua sumit.*

Alii vero super eodem dixerat: *In prælia trudit inermem*. Et Dialectici syllogismi speciem, *Dilemma dictum*, quod hinc & inde feriat, *Cornutum* appellant.

DE SCEPTRO. CAP. XXVIII.

SCEPTRUM Regium diademati & coronæ addere res ipsamet postulat, de quo tamen toto opere, uti variis imaginibus insigne apud hos vel illos haberi solitum, pro loco, & signo, quod occur- rebat, multa differuimus: nunc vero super eo quædam generatim differenda sunt.

REGNUM. CAP. XXIX.

*Virga & baculi differ-
tia. Festina col-
latio An-
sibonis vir-
ge Homeri-
ca & Palla-
dæ cum suo
baculo.*

APERTISSIME quidem sceptrum siue virgam, hieroglyphicum esse regni, illud in Diuinis literis ostendit, quod sceptrum de manu Iudæ non auferendum pollicetur Dominus, donec veniret qui mittendus erat. Regium quippe nomen in Iudæ standi duraturum, dum veniret Christus. Nam & Psal. *Virga regni eum* habetur, & huiusmodi multa passim. Ponunt vero Theologi differentiam inter virgam & baculum, quod virga in Diuinis literis plerisque locis sit castigationis, correctionis, & disciplinæ signum, ut virga æquitatis, baculus consolationis, auxilij, sustentationisque, ut eo loco: *Virgata & baculus tuus ipsa me consolata sunt*. Pro sustentaculo, Thob. *Baculum senectutis mea*. Latini in huiusmodi significatum scipionem protulere. Inuenitur & pro defensione, ut de Cleomene Atheniensium duce fertur, qui cum propter omnium in se odium effectus esset infans, baculo se aduersus insultantes muniuerit.

DE TORQVIBVS ET PHALERIS. CAP. XXX.

Plin. lib. 7. c. 28.

SVBSECVTVS hinc fermo est de torquibus, phaleris, armillis, quæ præmia fuisse militaris virtutis Plinius, Gellius, & quidam alij tradiderunt, quippe Scinium Dentatum donatum torquibus ter & sexagies, phaleris vicies quinquies.

VIRTVS SOLIDA. CAP. XXXI.

Lib. 2.

TORQVEM aureum solidæ virtutis præmium fuisse traditum est à Vegetio, quem qui inuissset, præter laudem duplas consequebatur annonas. Species torquium in marmore incisas Brixia videris cum inscriptione huiusmodi.

L. ANTONIVS L. F. FAB.

QVADRATVS DONATVS TORQVIBVS

ET ARMILLIS AB T. CÆSARE.

BIS.

LEX. XX

Bini enim hinc, & inde alteri torques cum literis, quæ vigesimæ eum legionis fuisse declarant: inde duo signa militaria quadrata, ad cognomentum eius exprimentum, aut forte legionis nomen. Et species quædam candelabri in tridentis modum figurati, in medio sita, de quibus in Armis.

OPERA LAVDABILIA. CAP. XXXII.

TORQVIS quidem significatum aperuit Vegetius, de armillis nihil meminit, eas laudabilium operum præmium esse indicat Adamantius, dum in ea Ezechielis verba: *Et imposuit tibi armillas*

A circa manus tuas, paraphrasim huiusmodi subiungit: Cum mihi dederit Deus occasionem bonorum operum, armillas circumdat manibus meis. Diffundebantur ad posteros gestamina hæc, quo minores ad imitandas maiorum suorum virtutes inuitarentur. Hinc apud Franquillum legas, C. Caligulam vetera familiarum insignia nobilissimo cuique ademptisse, Torquato torquem, Cincinnato cinem, Cn. Pompeio Magni cognomen.

ARMILLÆ. CAP. XXXIII.

ARMILLÆ non humeris tantum decus afferebant, verum & brachia decorabant. Eas vero ita dictas volunt veteres etymologici, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant, inde arma, quæcunque ab illis dependent, vel iis alligata sustinentur. De armillarum donis habetur apud Liuium X. ab Vrbe cond. post victoriam à Samnitibus ad Aquiloniam, à Papyrio quippe Sp. Nautiū, Sp Papyrium fratris F. & quatuor centuriones manipulumque hastatorum armillis aureisque coronis donatos. Idem ibi centuriones, militesque atque equites, corniculis armillisque argenteis donat. Et Decius Tribunus obseruatum ex obsidione præsidium Romanum, dissipataq; Samnitium castra, aurea corona ab A. Cornelio Cossio donatus. Aurea vero corona erat quæ castrensis, ex auro quippe in valli speciem fabrefacto, quæ dabatur ei, qui hostium castra pugnando primus introiisset.

Vnde Priscianus ea brachialia vocat. Armillarū etymon, & dona.

DE ADAMANTE. CAP. XXXIV.

HINC sermonem transtulimus ad Adamantem, quo super multa vltro citroque dicta sunt, dum tu ea quæ passim prædicantur, quæque lectione laboreque tuis super acquiseras, commemorares. Verum ea, quæ tu meministi, quæque tuo opte studio consecutus es, hic repetere superfluum iudicauimus, quare ea tantum, quæ paucissima illis ego addideram, recensere.

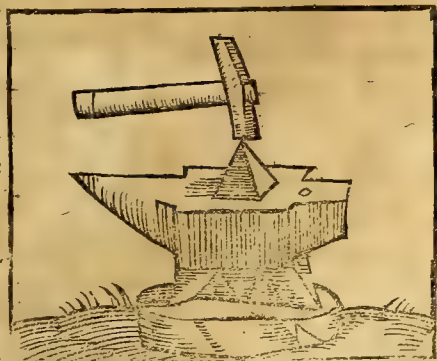
Nempe ex a particula priuatiua. Et dicitur, domo quod indomitus. Ab Horatij i. epistola. Sic Hieremia ca. 17. peccatū Iuda scriptum est stilo ferro, in ungue Adamantina. Virg. 6. Æneid. Cur Adamas dicitur Plinio.

FORTITUDO. CAP. XXXV.

NON temere scilicet Adamantem pro fortitudine proponi, cui robur indomitum visque insuperabilis, nomen merito fecisset: quippe qui limæ, scalpro, & malleo duritia inenarrabili resistat, quodque omnium maxime admirandum est, contra etiam ignis violentiam incolumis lapillus euadat, neque calore quidem admissio: vnde Græci ex ipso nomine à re imposto, gemmam indomitam intelligi voluere. Per hanc vero ea fortitudinis virtus ostentatur, qua quis ea, quæ aduersa acciderint ferendo peruincat, secundis nihil quicquam immutetur, atque, vt apud Horatium est, rebus angustiis animosus atque fortis appareat, idemque vento secundissimo turgentia vela contrahere sapientia duce didicerit. Quinetiam id insitum diuinitus habere fertur Adamas, vt mentem animūmq; gestantis vano metu liberet, vt superbæ etiam fortunæ respondere suadet.

INEXPUGNABILIS. CAP. XXXVI.

TRANSIT & in communem locum significatum huiusmodi, vt ram de animi fortitudine, quæ virtus sit, hoc est, honesti iustique causa cōcepta, quam etiam de obdurata aliqua mentis destinatione, quæ nulla queat ratione loco dimoueri, possit intelligi, eaque de causa Ditis pectora Adamantina fingi, & apud inferos solido ex Adamante portas & columnas esse, atque ita demum omnia & implacabilia, eius lapilli elogio significari. Adamanta quidem Plutonium Theocritus manifeste nuncupauit Pharmaceutria:

Τὸ δὲ ἀπτεμὸν ἔστι ἐν ἀδύτῳ. Κινῆσθαι π' ἀδύμην δὲ.
Propterea enim dictū hoc nomine aiunt interpretes, quod durus sit & inexorabilis: aiunt enim hoc *eg* particulam intentionis esse, atque ita Plutonium mirū in hunc

hunc

hunc modum inexorabilem exponunt. Sed vt ad eam partem quæ virtutis est, redeamus, qua scilicet quis munitus ærumnosissima quæq; patientissime perferat, nullique calamitatum generi succumbat. Adamantius vbi causam quærit, cur corpus etiam Iobis viri iusti pijque, Deus in potestatem dæmoni concesserit affligendum, comparisonem ab eo desumi, qui boni Adamantis dominus, cum cuius periculis omnibus concedat explorandum, dicatque: *Tolle proba, experire, tormentisq; omnibus examina.* sic omnium Cognitor atque præcius, qui optime noscit Iobem Adamantem inuiolabilem, postea diabolo eum dedit in potestatem, sibi quidem satis conscius Iobem verum Adamantem esse. Mox i la de Christo subiecit: *Sic namque & singularis ille & diuinus, cælestis atque incurruptibilis Adamas, vnigenitus Deus à Patre ad terras missus, de quo dicit Deus Pater: Ecce ego ponam Adamantem in medio populi mei, quem neque ignis tentationum in deserto comminuit, quem ictus, verbera, plageque impiorum in cruce nõ atterent comminuentve, quem neque sepultura, neque descensus ad inferos vel minimum violare poterunt: sed enim omnia superabit, seque diuinum & incorruptibilem probabit Adamantem.* Et ne quis fabulosa putet, quæ de hircini sanguine, cui rerum vni cedat Adamas, memoriæ produntur, memoratu digna sunt, quæ super hoc D. Cyprianus libro de duplici martyrio disserit, cum efferas, nationes quas Romani numquam frangere vel domare potuerint, Christi sanguine indicat emollitas. *Qui natura causas scrutantur, ait, narra Adamantem nulli chalybis duritiei cedentem, hircino sanguine maceratum, ictu mox malleorum dissilire. Nulli autem Adamas corde saxeo peccatorum durior. Hoc igitur cor ferreum, cor plusquam Adamantinum, emollit sanguis Christi.*

Lege Plin.
in proximo
lib. 20.
Christus
verus Adamas.

LITATIO. CAP. XXXVII.

Peiora e
summi sacerdotis, in
quo medius
Adamas.

IN Hebræorum facris Adamas litationis signū habebatur, quia quæ foret summi numinis de mortalium rebus sententia, manifestabat. Gestabat enim eorum Pontifex ornamentum quoddam artempeptus opere pulcherrimo elaboratum ex auro, non vltra palmi magnitudinem, in cuius medio veluti stella quædam aurea, elucescebat, duo vtrinq; Smaragdi, quorum vnus tribubus sex, totidem alter ex XII. Israeliticis insigniti crant. Inter Smaragdos medius Adamas erat. Sacerdos igitur Deus de re quapiam consulturus precibus rite prolati, supinis in cælum manibus porrectis, oculos in idem peris coniciebat, deque proposita re Deum interrogabat: qui si prospera secundaq; polliceretur, Adamas ardentissimo splendore promicabat, radiisque fulgentissimis coruscare quodammodo videbatur. Sin autem ex voto nihil promittebatur, lapillus nihil quicquam immutatus, sua se specie continebat. At si Deus populum cædi destinasset, sanguineus apparebat. Si mors cuiquam impendebat, nigro obfusari conspiciebatur, idque gestaminis EPHVD illi appellabant, de quo tota sacra historia plurima. Sedenim & genus vestis sacerdotalis erat Ephud, quæ aliter Superindumentum, vel Superhumeralis appellatur, cuius vestimenti duo erant genera: vnum lineum & simplex, quod sacerdoti habebant, alterum diuersis coloribus, & auro, purpura, & bysso hyacinthino gemmisque suprapositum, quo solum Pontifices utebantur. Logium quoque inter ornamenta Pontificia celebre, nosse Rationale appellitarunt, de cuius significato alio commentario diximus, contenti hic formam eius e Eucherio prodere. Erat vero pannus exiguus, ex gemmis & auro coloribusque variis, qui superhumerali contra pectus Pontificis adnectebatur,

SAPPHIRVS.

IMPERIVM AVT SVMMVM SACERDOTIVM,
CAP. XXXVIII.

A Ioue regnum à Saturno sacerdotium.

SAPPHIRVS & apud veteres & apud iuniores, omni ætate, magna semper in celebritate fuit: siquidem per eam imperium, aut summum sacerdotium significari manifestum est. Causam nonnulli eam comminiscuntur: quod lapillus is cœlitus à Ioue & à Saturno vim quamdam contrahat vt ad eiusmodi euenta viam præparet, & faciliora hæc assistantibus omnia reddat: ita ab Ioue regnum, ab Saturno sacerdotium impetrari. Sedenim pietas nostra sanctiora patrum documenta presequens, Sapphirum in similitudinem Throni figuratum apud Ezechielem agnoscit, idque D

Opt. Max. sedem significare contendit. Eucherus hinc cœlestes formas, ipsosque Angelos intelligit, ita per serenum cœlum electorum conuentus ostendi dicit. Neque dissimilia Hesychius super tunica coloris hyacinthini.

COELVM DECIMVM. CAP. XXXIX.

SPECIES tamen ea Sapphiri throni, vt ab Isaache Philosopho explicatur, decimum cœlorum *Thronus Sapphirus.* orbem designat, Empireum ab alijs vocitatum: ex colore siquidem sapphiri nitorem intelligunt illius lucis, quæ omnem supereminet lucem. Throni vero similitudo immobilitatem eius indicat, siquidem orbis ille fixus manens, & quietus esse perhibetur. In Diuinis sane literis legere est, *Intuebuntur pij, qua sub pedibus Dei sunt, quasi opus lapidis sapphiri.* Quinetiam profanæ religionis authores Iouem in throno statuebant, quod firmæ apud eum perennitatis indicium esset,
Qui stabilis cum permaneat, dat cuncta moueri.

SMARAGDVS.

VIRGINITAS. CAP. XL.

SUNT qui perpetuo claroque Smaragdi virore considerato, signum id esse virginitatis velint, idque insuper argumento addunt, in patranda re Venerea, quod experimento compertum est, si quis lapidem attingat, eum sponte frangi. Cæterum Astronomi Smaragdum Veneri cœlesti dedicarunt, & ad impetrandum eius numinis afflatum perquam idoneum esse profitentur. Nihil autem cœlitus non vnde cumque purum, honestum, & candidum, mortalium animis, si Platoni & veritati credimus, inspiratur.

IASPIS.

GRATIA. CAP. XLI.

IASPIDEM pro gratia poni authores tradunt. Sumptum ab eius vi, quod mortalibus persuasum *Vis Iaspidis.* est gemmam eam hominum gratiam conciliare erga gestantem. Vnde non otiose dictum à Virgilio volunt,

illi stellatus Iaspide fulua

Ensis erat:

Æneid. l. 4.

quo præcipue tempore Didus gratia expetebatur, cuius amore detentus,
Carthaginis fundabat arces, ac tecta nouabat.

Æneid. l. 1.

VENUSTAS. CAP. XLII.

SUNT qui gemmas omnes in ornatu Veneri deberi putent, quod scilicet eam maxime comptam *Gemma omnes Veneri debentur.* esse deceat, & delicijs omnibus affluentem. Operæpretium vero est apud Tertullianum legere, quæ de morosa gemmarum cura dixerit, dum nostras miseratur ineptias, qui tam anxie in re tam inani occupemur. *Tarde (ait) terentur vt niteant, subdole substruuntur vt floreat, anxie forantur vt perdeant,* & alia in hanc sententiam. Vniones tamen cum ad ornatum præcipue comparentur, venustatis significatum sibi ante alias vsurparunt: lapilli enim reliqui non de pulchritudine tantum, sed de dotibus etiam alijs censentur: in vnione nitor & læuor tantum expetitur. Quod vero fuerint, qui eos etiam deuorare magnificum existimarint, id improbitati potius, quam vlli sit liberalitatis splendori tribuendum. Diuinæ literæ per hieroglyphicum margariti, præmium ostentant, quod recte facientibus offertur. Euangelista: *Inuenit autem vno pretioso margarino abijt, & vendidit omnia, quæ habuit, vt id emeret.*

Vt Cleopatra vnio liquesfactu.

VNIONES.

LACHRYMÆ. CAP. XLIII.

ILLVD magis receptum, vnionem esse lachrymarum indicium, sumptum quidem à Coniecto-ribus, qui visos in somnis vniones lachrymarum profluuium portendere tradiderunt: aiunt enim

Vuu

δνλῆσι

ἄλλοι μαργαρίται δακρύων ῥέον, vt apud Suidam est, Artemidorum, & alios: cuiusmodi somnium cum nobis aliquando contigisset, resque postmodum subsecuta esset, ita cecinimus:

*Visus eram niueos manibus tractare lapillos,
Vnio in his, latis gemma inimica viris.*

A M E T H Y S T V S.
S O B R I E T A S. C A P. X L I V.

Ἄμειψτος, ab α parti-
cula priva-
tione, & μείψτος
ebrietas, vel
quod ad
solorem vi-
ti accedat.

NEQUE defunt qui Amethystum pro sobrietate poni dicant, quod eiusmodi lapidem contra ebrietatem stare compertum est: non enim vino tentari potest, qui eum gestet, in quo præter nomen, quod eius est significationis, nihil certi habeo, plerisque tamen, qualecumque sit, commentum placet.

D E P E C T I N E. C A P. X L V.

ERAM hic finem facturum, cum tu vt prosequeretur ita hortatus es: *Mulierem nobilem gemmis aliquo ornauiumus, sed ea nisi caput comperit, parum profecerimus: addamus igitur & pectinem, & speculam, vt qua eo vti velit, non aliunde quasitum eat.* Subieci ego.

V E N V S. C A P. X L V I.

VENERI quidem præcipue sacer est pecten, eiusque Deæ statua cum pectine aliquando Romæ dicata est: soluto quippe voto, quod mulieres Romanæ vouerant, comis propter insuperabilem pruriginis ardorem abrafis: quo quidem incommodo atque cruciatu liberatæ, statuam huiusmodi Veneri erexere, quæ comas restitueret. Eandem etiam barbatam statuerunt, quod utroque sex prædita sit Venus, quam è lumbis ad superiora, marem, ad inferiora, scæminam esse dicuntabant. At huc spectat Maronianum illud, *Discedo à ducente Deo*, quamuis non contemnendi authores vtrumque sexum dijs attribuunt. Sed super hoc alibi. Sane quod ad pectinem attinet, Naso eum Cytheriacus dixit:

Sape Cytheriaco deducit pectine crines.

Propria muliebris cura vanitas, qua. Hinc Te-rent. in Eunuch. Dum comuntur annus est. Æneid. l. 2.

Metamorph. vbi de Salmaci. Ea enim propria est muliebris curæ vanitas, vt in comendo ornando capillo, studium omne suum exerceant. Quare in numismatis videas Faustinae caput multis & diuersis capillorum concinnitatibus sæpe variatum. Sane Seleucus merito duodecim eos versus sustulit quibus Hesiodus inducit Palladem Theogonia Pandora fatagentem, comendo eam & ornando indignum ratus sapientia deam tanto studio circa muliebris ornatus curam occupari. Versus illi hi sunt:

Ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις ἄδυνη,
ἀργυφεῖ ἔδῃπ; κατὰ κρητὸν δὲ καλύπτειν
δαίδαλιν χεῖρεσσι κατέχετο, δαῦμα ἰδέσθαι.
ἄμφι δὲ οἱ σεφάνης νεοθηλέας ἄνδρες ποίησ
ἡμερτῆς παρέθηκε καθάπιν παλάσ ἀδύνη
ἄμφι δὲ οἱ σεφάνη χυσέλι κεφαλῇ φιν ἔθηκε,
τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτῶ ἀμφιγυῖος
ἀσκήσας παλάμησι χαλεζόμενῶ διπατεῖ,
τῇ δὲ ἐν δαίδαλα πολλὰ τεπέυχατο, δαῦμα ἰδέσθαι,
κνώδαλα δὲ ἤπειρε ἀνατρέφει, ἢ δὲ δάλασσα.
τῶν ὅκα πολλὰ ἐπέθηκε, χάρις δὲ ἀπελάμπετο πολλῇ
θαύμασιν, ζωοῖσιν εἰκότω φανήεσιν.

*Cinxit vero & adornauit Dea castis oculis Minerva,
Candida veste: à capite vero calyptram
Ingeniose factam manibus detinebat, virum visu.*

Circum vero eiserta florentis è floribus herba,
 Optata imposuit capiti Pallas Minerua,
 Circumque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclitus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Ioui Patri.
 In hac artificiosa multa celata erant, mira visu,
 Animantia quaecunque continens alit atque mare.
 Ex illis hic multa indidit, gratia vero resplendebat magna,
 Mirabilis, animantibus similia vocalibus.

DE SPECULO.

EXPLORATIO. CAP. XLVII.

SVNT autem qui speculum explorationis signum esse velint: propterea quod & nazui, & rugæ, & *Vnde speculari pro explorare.*
 vniuscuiusque color, & alia, quæ forent incognita, indice speculo deprehenduntur.

FALSVM. CAP. XLVIII.

SEDEMIM, sapientius illi rem expendisse mihi videntur, qui falsum ex speculo significari tradiderunt, in quo scilicet quamvis similitudo quædam appareat, eo tamen falsa est, quod in speculo, uæ læua sunt, dextera: quæ dextera, læua referantur, atque ita veritati fucus fiat.

HYMNVS. CAP. XLIX.

ALIO QUI speculum Pindaro est hymnus, in quo scilicet res præclare gestas, virtutesque cuiuspiam celebres possimus intueri.

OANNIS PIERII VALE-
 RIANI HIEROGLYPHI-
 CORVM

LIBER XLII.

DE IIS, QUÆ PER ARMA S-
 GNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

D ILLVSTRISS. PRINCIPEM D. NICOLAVM
 RODIVILLVM OLICÆ ET NESVESII DVCEM,

Palatinum Vilenensera, ac magni Ducatus Lituaniæ summum Marefcalcum &

Archicancellarium, Bresfensem, Saulensem, Borisso-

niensemque Capitaneum.

VM iam varios commentarios diuersis misissem amicis, dedissemque operam ut argumenti ratio vnicuique non inconueniens esset, diligenter dispiciendum mihi putavi, cuinam hanc nostram de Arnis elucubratiunculam inscriberem. Verum cum arma acri mittenda viro non ignorarem: tu certe Nicolae Rodiuille magnanimo Princeps, animo statim obuersabare meo, teque vnum è multis delegi, in cuius patrocinio ac tutela, noster qualis is cumque esset in hac re insumptus labor, con-
 q.escere deberet. Nam cum multa sese offerrent causa, quæ quemuis ad te vel amandum, vel suscipiendum allicere
 p.rint, ut animi tui celsitudo cum summa coniuncta clementia & moderatione, ingenium facile & apertum,

nulli malevolentia suffusum, nullaque auaritia inquinatum, bellicæ laudis militarisque glorie flagrans studium, tum illa in primis Caroli V. Imp. Sigismundique Sarmatia regis (quos maiestatis causa nomino) de insigni tua virtute testimonia tot tantaq; fuere, vt alter te Ducem renuntiaret, ab altero multis maximisq; Lituania imperiis & administrationibus ornatus longe clarissimus esses, dignusq; habitus, qui in fortium bellicoforumq; populorum vel flore, vel robore summam potestatem haberes: & in quo omnes rebus secundis animi aquabilitatem & religionis propagationem agnoscerent, aduersis inuictum robur cernerent, & disciplinam militarem prudentiamque in administrationis disponendisq; singulis sequerentur, & auctoritatem amplissimam libenter retinerent. Hac cum in te sint dona, conerisq; tam pulchro laudabilique exemplo ad eorumdem lucem alios multos adducere, & quasi normam boni gubernatoris dirigere, merito te omnes strenuorum istic hominum florem, ditiorum istarum firmamentum, bonique Principis ornamentum existimant: merito quoque nos tua Excellentia hosce nostros de Armis commentarios nuncupamus & consecramus. Arma certe huiusmodi mittimus ad bellum ita delectabilia, vt eadem vel domi sedens, in alto conrectare possis otio, cum in iis ipsis & disciplinarum culum, & varia eruditionis totiusque antiquitatis imaginem honoratissimam sis agniturus. Hac qualiacunque à me conscripita, mea in te perpetua obseruantia testes, probata ad alios venire patieris: equidem nec dubito, quin tuo patrocinio defensa, gratiora omnibus futura sint. Faxit Deus Opt. Max. vt potestas & voluntas quos tibi dedit, eos exitus habeat, qui & illi maxime glorie sint, & Christianis vtilitati, & tibi dignitati. Vale.

I V S I N A R M I S. C A P. I.

Hinc, Ius
in manu,
no dicitur
in rñ dei,
apud Lu-
cianum i.
in armis.
Mulierum
Lacedæmo-
niarum
virtus.

DEORVM, vt hinc exordiamur, simulachra armis ornata, auctoritatem, vimque armorum indicant. Nam Græci præcipue deos omnes in vniuersum ferro accinctos fingere consueverunt: ex eo scilicet innuere volentes, armis omnia parere, in armis ius esse, cum tamen Phœnices, vt pote mercatores, & assiduis dediti negotiationibus deos cum loculis & crumenis bene pecuniosos omnes effingerent: nempe, quod rerum omnium vim penes aurum & diuitias esse arbitrarentur.

M V L I E B R I S V I R T V S. C A P. I I.

Sed habentem calyptram & pedicam.

QUOD vero Lacedæmonij Veneris armatæ simulacrum dedicarint, virtutis id hieroglyphicum: quæ prænituit in mulieribus. Nam cum Lacedæmonij bello cum Messenijs congressi eorum impetum sustinere non possent, pedesque sensim retroferrent, vxores eorum hoc animaduerso, repente arma corripunt, impetuque in hostes facto non tantum lapsam maritorum aciem restituere, verum & Messenios ipsos fugauerunt. Eas inde amplexi Lacedæmonij, prout erant armati, cum armatis promiscue, vt Lactantius ait, concubuerunt. Atque ita mox armatam Venerem colere cœperunt. Neque tamen Venerem tantum, quam $\mu\epsilon\sigma\sigma\omega$ vocitabant, sed deos, deasque omnes cum lancea figurabant, vt eas ita redderent honestiores. Nihil enim apud eos ignauia turpius, nihil bellica virtute præstantius habebatur. Alia vero ratione armatæ virgines in sacrificijs adhibentur: eas enim in numi aliquot, atque etiam in lapideis signis atque memorijs videas lacinia toga in humerum reiecta figuratas. Hæ sunt virgines, quæ Armatæ dicebantur, quod in armum ita vestes conijcere sacrificij ritus deposceret. Vnde etiam poma ex alieno in armum legere, legibus prohibemur, tanto scilicet numero asportare, quantum humerorum onus sit. Hoc quidem $\kappa\alpha\tau\grave{\alpha}\ \pi\acute{\alpha}\rho\epsilon\sigma\tau\epsilon\gamma\omicron\nu$ fatemur, sed hoc loco necessarium.

M A R S V L T O R. C A P. I I I.

Cum hasta
& scuto.
Sumptum
ab Aristophane in
Pace.

VIDERE autem est plerisque locis, atque etiam in numis, signa Martis Vltoris cum scuto & hasta, quæ nimirum belli indicia sunt, cum omnis eius ornatus in eo versetur, vt arceat à se cladem, & hostibus inferat calamitatem. Hinc proverbium illud emanauit, *Quid dōpus ἐ, ἀσπίδι,* cum quid omni conatu aggrediendum intuius. Huiusmodi vero statuam sibi Sclōstris erigi curauit supra qua-

tuor cubitorum magnitudinem, vt ita mortales reliquos superasse gestarum rerum gloria testaretur. Nam eorum, quæ præclara gesserit Rex hic Ægypti, pleni sunt omnes antiquitatis libri.

BELLVM INDICTVM. CAP. IV.

APVD Romanos indicti belli signum erat hasta ferrata præustaque, sæcialis manu prætenta, quam vbi primum in hostium fines emisisset, tribus puberibus præsentibus, causa prius exposita, bellum iustum indictum, fieriq; cœptum intelligebatur. Hinc apud Maronem Turnus primus,

— Iaculum intorquens emittit in auras
Principium pugna.

Æneid. l. 9.

ARCUS ET SAGITTÆ.
TVMVLTVS. CAP. V.

ÆGYPTII sane sacerdotes tumultum, aut belli principium esse factum, significare cum vellent, armatum hominem figurabant, qui telum arcu contenderet, & ad ferendum paratus videretur. In Diuinis tamen literis per arcum & sagittas ab improbis hominibus paratas, interpretes totum belli apparatus accipiunt, & huiusmodi significatione Psam. LIX. *Dedisti metuentibus refugium, vt declinare valeant arcum*, quamuis in Hebraicis codicibus longe alia lectio reperitur. Ita tamen legit Euthymius, & hic arcum recipit Ecclesia.

SOLARES RADII. CAP. VI.

IN Apollinis vero Dianæque simulachris, arcus & sagittæ vibratilem radiorum vim ostendunt. Vnde Lucretius hieroglyphice ita eos expressit:

Non radij solis, neque lucida tela diei.

Eadem in Sagittario cœlesti signo, vim eius à remotissimis etiam locis in plantas & herbas permeare, quæ quidem vbiubi sunt, solari omnino vi viuiddæ, & incolumes conseruantur. In Gallieni sane numis Sagittarij signum est, quale cœleste illud fingitur, cum inscriptione, APOLLINI CONS. AVG. numus.

Gallieni numus.

DE PHARETRA. CAP. VII.

MINIME vero prætermittendus est locus in carminibus diuinis Psalmo x. *Siquidem impij arcum sapius intenderunt, promptuarijs sagittis pharetram impleuerunt, quas in quempiamprobi cordis hominem immitterent.* Nonnulli Paraphrastæ, dum nouitati forsan plus æquo student, pro eo quod apud Græcos est, ἡτοιμασεν βέλη εἰς φάρετραν, *Sagittas ad neruum accommodarunt*, ponere maluerunt; nempe quod ita id exponendum codex Hebræicus admonet.

COR, CONSILIVMQVE. CAP. VIII.

ADAMANTIUS tamen Græcam secutus lectionem, ita pharetram agnoscit, vt quid habeant hieroglyphici, etiam interpretetur: per eam enim cor intelligit, per sagittas, consilia, & cogitationes; per arcum, os, & labia. Nam & alibi dicitur: *Cor impij repletum est veluti pharetra sagittis venenatis.* Consilia enim cogitationesque pessimæ impiorum sagittæ sunt; arcus vero, os & labia: quo distento, quippe ad aperto, virulenti cordis spicula depromuntur ad vulnera. Quod vero dictum est è lateris, non otiose appositum: si quidem hi cum lucem odio prosequantur, in tenebris delitescunt, & in cœca malignitatis atque ignorantiæ latibula sese abdunt. Iam vero apud Lucianum legas, περιτῶν ἢ μισθῶ ἢ ἰωνόντων stare aliquem in insidijs incognitum, qui arcu semper intento speculetur, qua laus exeras, vt ea te quamprimum parte conficiat. Vbi nimirum delatorum intelligas malignitatem, qui dicta factaque explorant tua, ac simul aliquid exciderit imprudenti, collectum statim ad domum deferunt, vt aliquod inde tibi detrimentum accedat. Olympijs quoque Ode secunda, tela proerbis pharetram pro sententijs à Pindaro positas inuenias: in hunc modum, πολλα μοι ἔτι ἀγκῶν ἔτι

Sic telum pro consilio, via, ratione, ut sæpe Lucius.

Huius rei aliud inuenietur telum. Et Eref. Chil. 2. c. 2. Proverb. 40. Cor Platonis ab Herculeæ sagitta petitum. Amoris sagitta.
 ὅτι ἐὰν βέλῃ ἐν τῷ φαρπέτῳ φανέντα (Cυρτοῖσιν), Multa mihi tela velocia sub cubito in pharetra sonantia exaudiuntur, propter orationis acumen, & laudationum opportunitatem, inquit Interpretes. Præclara enim esse debent, neque ab obtuso igna quoque ingenio prolata, quæ dicuntur, sed ea opportuno etiam loco disposita. Alibi diximus, mysticæ Philosophiæ interpretes, Platonis cor ab Herculeæ sagitta vulnratum, hieroglyphice significare velle nullum esse tam abditum in rerum natura locum, quo non perueniret Philosophia: eius enim scientiæ latebras multi memorant. Nam & Nazianzenus ait Basilium Philosophiæ latebras omnes penetrasse,

VULNERA AMORIS. CAP. IX.

Ex aspectu enim nascitur amor.
 AMORI vero arcus in primis dedicatur, propterea quod eo vulnere faucij, semper eminus feriuntur, veluti sagitta quadam ab amatis oculis emissa, & in amantium oculos recepta. Sunt vero illi, ut philosophatur Plato, radij quidam tenuissimi, qui ex intimo cordis expirant, ubi vitalis sanguis dulcissimus calidissimusque sedem habet, viaque sibi, ut Musæus ait, per oculos patefacta, per amantis idemdem oculos illapsi, ad intimum eius cor penetrant: accensoque interim magis ac magis sanguine, bilis etiam inflammatur, unde illi sequitur dolor, quem affixum esse cordi amantes omnes profitentur, quicumque illos euentus, aut durus, aut facilis sequatur. Hinc etiam adiectæ ad amorem faces, de quibus alio loco disseruimus.

AMOR, CAP. X.

Ad verbū ab Ariem. lib. 1. c. 43. sub finem.
 APUD Coniectores sane, si quis ætate florida vir aut foemina pectus sibi transfixum imaginatus fuerit, amorem significat. Non æque id in grandæuo, siquidem huic id somnij triste aliquid, & illætabile nuncium affert,

POENITERE. CAP. XI.

Al. lib. 5. T. Medii.
 IN Diuinis vero literis sagittæ sæpissime ponuntur pro doloribus, qui ex rerum perperam actuum conscientia cor stimulant, compungunt, exulcerantque. Ita Psalmo octauo supra xxx. *Quoniam sagitta tua infixæ sunt mihi. Attigerunt me, transtulit Symmachus,*

COELVM. CAP. XII.

Al. aris mira velocitatis homo. Hinc de velocibus Nazianzenus ad Basilium A. Suprad. 5. c. Ab aridis sagitta.
 SED ENIM Philosophi cum amoris cognomento cælum intelligant, non otiose commentum sunt, & alas & sagittas velocitatis indicia figurare, simulque faces, ut puta ignem, quo cælum ipsum maxime spectabile est, ac puerum denique, cum senium auferant à cælo. Amorem insuper primum omnium genitum autumant, & cælum initio creatum à Deo sacræ testantur literæ,

VELOCITAS. CAP. XIII.

Al. aris mira velocitatis homo. Hinc de velocibus Nazianzenus ad Basilium A. Suprad. 5. c. Ab aridis sagitta.
 ESTO igitur sagitta velocitatis etiam hieroglyphicum, cuius ergo Virgilius iuuenibus cursu pedum certaturis cum Equum primo præmium proposuisset, alteri Amazoniam pharetram, plenamque sagittis pollicetur. Et Armenij sagittam Tigrin vocant, unde & velocissimum animal Tigris, & fluuius rapidissimus, qui ex Armenia in Mesopotamiam labitur. Ibi enim sagitta Tigris dicitur. Et Psalmo septimo, quod minatur Propheta futurum, ut Deus gladium suum expediat, & arcum intendat, interpretes per gladium acerbiter, per arcum celeritatem mortis indicari tradunt. Ab hac sagittarum velocitate vulgus totius Italiæ hodie cum quid properandum esse innuit, vocabulum formauit Affiezzare, ex quo sagittam Frezzam vocant. Sane Abarin genere Hyperborcum apud Scythas tantæ velocitatis hominem fuisse tradit Nazianzenus, ut cum sagittam, veluti fabulantur, accepisset ab Apolline, emissam eam pari cursus pernitate consequeretur, quo signo populos circumiens responsa dabat: inde sibi fidem acquirens, quod conatus ille longe supra humanas vires esse putabatur. Sed non fabulose apud nos dictum, *Sicut sagitta in manu potentis, ita filij excussorum*: per quas Eucherus Apostolos hieroglyphice significari tradit, qui orbem terræ volatu pernissimo peragrantes, doctrina sua mortalium, qui nondum Deum norant, corda penetrarunt. *Filij vero excussorum*, quia de prius excussis telis, hoc est, Prophetis, Apostolis geniti sunt. De ijs Psalmographus ait: *Misit sagittas suas, & alios alio deligauit*. Plerisque enim locis sagittæ verba diuina sunt, quæ penetrabili charitate corda nostra configunt. Hic arcus ille erat, quem tetenderat, paratumque ad feriendum as-

scrubatur.

seruabat, quamuis hoc nonnulli ad minas referant, quod arcus inter alia significata, minarum etiam signum sit. Vnde Horatius:

Nec semper feriet quodcumque minabitur arcus.

*De arte
poetica.*

CONTRARIETAS. CAP. XIV.

VBI tamen sagittæ duæ parallelari positu iacentes animaduersæ fuerint, quarum cuspides altera ad alterius pinnas vicissim conuertantur, præsentaneæ contrarietatis signum esse volunt.

FRACTA BELLIFERO CIA. CAP. XV.

QUÆMADMODVM vero arcus intentus belli signum est, ita fractus sublatam belli ferociam ostendit. Et in ostentis eodem accipitur significato: veluti quod in recētorum historijs legitur, ea nocte, qua Rex Attila sanguinis eruptione, quæ profluitio effulssimo de naribus emissa est, suffocatus & extinctus est, supremum numen Martiano Imperatori apud Constantinopolim agenti apparuit in somnijs, arcumque Regis defuncti relaxatum, vt alij fractum, ostentare visus est, quod de bellica eius ferocia iam extincta signum fuit. Et in Diuinis literis scriptum est, Deum eorum contemere arcum, & arma confringere, qui pietate posthabita spem omnem in ferocitate sua posuere.

*Regis Attila mor. is
augurium.*

Psal. 46.

PERSÆ. CAP. XVI.

AB eo vero armorum genere, quo Persæ plurimum vtuntur, sagittas numis Darius impressit: siue ita gentem suam significare voluerit, siue potentiam suam late diffusam indicare. Nam & in Artocerxis numo sagittarius miles cufus erat, eaque de causa numi illi Sagittarij vocitabantur, vt Plutarchus in Apophthegmatis. Vnde non in facete dixerit Agesilaus, triginta se millibus Sagittariorum Asia pulsus, cum ea summa Rex corruptis per Timocratem Atheniensibus effecisset, vt bello aduersus Lacedæmonios concitato is prouincia decederet. Quod quidem dicitur proxime accedit ad Gylippi Noctuas, de quibus loco suo.

*Darij &
Artocer-
xis numi.*

*Agesilai
dictum.*

PESTILENTIA. CAP. XVII.

SAGITTA autem Apollinis in Græcos immittas, pestilentiam manifestissime significasse nulli dubium, de quibus late apud Homerum. Hæ vero hieroglyphice solares radios indicant corrupto cæli tractu contagem illam dispergentes. Et Christiani pietas è diuorum numero Sebastianum sagittis impetum, dum Christo fidei testimonium præstat, aduersus pestilentiam sibi tutelarem proposuit.

*D. Sebast.
tutelaris
pestilentia.*

DAMNATIO. CAP. XVIII.

SVNT qui telum in sagittæ cuspidem ita figuratum damnationis signum esse autument, aut explodendum summouendumve aliquod inepte dictum in scriptis: id quod Aristarchi summi Grammatici iudicio inter hieroglyphica receptum est, quod eo ille signo vsus sit in adulterinis apud Homerum carminibus summouendis.

DE HASTA.

SAPIENTIÆ VIS. CAP. XIX.

QUOD Palladem armatum vbique conspiciamus, indicat, arma parum proficere, nisi quæ per sapientiam administrantur: nam stulto præcipitque ingenio Imperatores, quot & quantas & ibi & Reipubl. calamitates attraxerint, vt alia dissimulem, clades illæ insignes ad Trebiam, ad Thraminum, ad Cannas acceptæ, facile ostenderunt. Porro autem hasta in manu Palladis, ingenij vim atque promptitudinem ostendit. Vnde apud Martianum legas,

Hasta etiam vibrans penetrabile monstrat acumen.

Alexandri
statua.

AD HÆC lancea in quacumque videatur imagine, præter militiam ipsam famæ etiam celebris
atem indicat. Quare Lyfippus, vt Plutarchus ait, eam in Alexandri manu posuit, fulmen quæ
alij fecerant, aspernatus, vtpote qui celebrem eum vna vix ætate existimaret, dummmodo quis veriti-
tis studiosus, ea tantum quæ re vera gesta fuissent ab Alexandro collegisset. Quod vero ad extensio-
nem in longinquum facit, Telum appellant quicquid à manu iacitur, quod *πλῆξ* & *πλῆξον* proci-
apud nos sonat. Quamquam apud Caium Iurifconsultum telum vulgò appellaretur, quod ab ar-
tantum mitteretur.

H O S T I S I N F E N S I S S I M V S. C A P. X X I.

Ad verbi
à Plin. lib.

38. cap. 4.
Saliua iñ
aggrauat.

IN F E S T I S S I M V M hostem, qui omnes, quo maxime lædat, vias exploret, nonnulli significa-
cum volunt, iaculum terræ appressum cuspide in eius læua statuunt, dexteram vero oriri obijciunt
eo gestu, vt in eam inspuat: nempe quod persuasum sit ictus aggruari saliuam in manum ante conatu-
ingesta. Id vero ea de causa fit, quia manus ita magis solidescit, & maior in vibrando vis accedit: ne
autem quod ea quædam sit fascinatio, vt Magi putant.

O F F E N S I O N I S I L L A T Æ P O E N I T E N T I A.
C A P. X X I I.

Idem à Pli-
nio l. 38. c. 4.

NA M illud forsan pertineat ad Magiam, quod à iactu, si quem inferendæ iam iniuriæ pœnit-
rit, in mediam expuendo manum, qua vibrauerit, leuari percussum à pœna prodiderunt. Alij
qui pleraque alia expuere, contra omnes fascinationes & pericula amuletum esse creditur. Vnde apud
Theocritum *τρεῖς εἰς ἐμὸν ἐπινοῶν ἄλλων, ter in sinum meum inspuo*. Meminere huius rei & Plinius,
authores alij plerique.

S V M M V S H O N O R. C A P. X X I I I.

Hasta ge-
siamen ho-
noratum.

SE D E N I M ne Lyfippum adeo malignum aut inuidum in Regem suum, vt paulo ante dictum
fuisse suspicemur, sciendum hastæ gestamen haudquaquam inter vulgares honores habitum, ta-
tæque apud veteres venerationis fuisse, vt loco diadematis pro insigni Regio haberetur. Neque t-
mere Virgilianus Æneas,

Æneid. l. 11.

*Bina manu lato crispans hastilia ferro,
Ingreditur.*

Ibidem.

Et Regis filius Pallas apud eundem, telo rapto volat obuius ipse Æneæ. Neque quidem ea solum do-
nari solitos tradunt, qui fortiter in bello fecissent, verum & lunonem Curitin ab ea nuncupauerunt
Curis enim hasta Sabinis erat, quod iam apud omnes peruulgatum est.

S T R E N V V S. C A P. X X I V.

Plin. lib. 7.
cap. 28.

Hasta pura.

EO R V M qui fortiter fecissent insignia, more quodam hieroglyphico apud veteres fuisse reper-
tæ hastas puras, quibus milites ab Imperatoribus donari soliti, eaque de causa Sicinium Dentatum
Plinio referente, hastis puris duodeuiginti donatum, Hastas vero puras, Donatus & Seruius interpi-
tantur, sine ferro, eo præsertim Maroniano versu:

Æn. lib. 9.

Ille, vides, pura iuuenis, qui nititur hasta.

Qui quidem futurus erat Rex, multorumque Regum parens.

B E L L V M. C A P. X X V.

AP V D Carthaginenses, genus intractabile bello, belli hasta erat indicium. Hinc cum bellum ve-
se cum Romanis profecturi essent, Romam ad eos hastam suæ voluntatis signum miserunt. Sc-
enim apud Macrones, dare accipereque lanceam, sanciti fœderis signum fuit, cuius rei meminit Do-
nophon, De reditu Græcorum IIII.

S V M M A I M P E R I I. C A P. X X V I.

EA vero de causa viros fortes hasta donari putat Festus Pompeius, quod hasta summa armorum
& Imperij esset, captiuosque sub ea vendi morem fuisse, proindeque rei fortiter gestæ signum
est.

erat. Et sub iugum mittere, qui superati essent, quique per vim sub Imperium deuenissent, apud historicos frequentissimum. Constat vero iugum ex hastis tribus, duabus quidem fixis, & alia in transversum ad eas alligata: sub his enim distinctos transire cogebant, inquit Festus, ubi distinctos intelligendum armis spoliatos. Hinc etiam mos apud Romanos fuit, ut nuptiarum capita cœlibari hasta comerentur, propterea quod quæ nuberet, imperio viri subijceretur. Cœlibarem autem hastam vocabant, quæ in corpore gladiatoris abiecti occisique stetit.

CONIUNCTIO MARITALIS. CAP. XXVII.

Iugum militare.

Hasta cœlibaris.

Amo vero nonnulli coniunctionem maritalem hieroglyphicam id significasse, ut quemadmodum hasta ipsa in corpore gladiatoris hæssisset, coniunctaque fuisset, ita debere sponsam viro coniungi, ut quod nostræ monent Diuinæ literæ, duo sint in carne sua. Alij boni tantum omnis causa factum autumant, ut vota hinc ostenderentur, fore ut viros fortes genituræ essent.

De hasta qua homo occisus sit, mira Plin. l. 23. c. 4.

DII. CAP. XXVIII.

Præterea, ut Iustinus ex Trogo memorat, ab originæ rerum pro dijs immortalibus veteres hastas coluere, ob cuius religionis memoriam hastæ adhuc, ait ille, deorum simulacris adderentur. Quinetiam simplex baculus surrectus apud Ægyptios diuinitatis hieroglyphicum fuit. Atque hoc illud est, quod Pædianus ait in Diuinationum commentario non placere sibi eorum opinionem, qui delubra existimant ligna delibrata, id est, decorata, pro simulacris deorum more veterum posita. Id fieri solitum à veteribus Cyrillus inquit, quod natura diuina nullo modo neque deiici, neque labefactari potest, sed inconcussa firmaque suo robore communiat, sustinereque omnia & omnium fundamentum esse perhibetur. Sed ut ea etiam, quæ ad ineptias vsque facta sunt in hoc genere commemoramus: Alexander Phereus hastam, qua Polyphranem auunculum interemerat, consecrauit, additis etiam corollis, ei tamquam Deo rem diuinam fecit. Tantum vero hastæ à veteribus tributum est, ut sceptrum illud Agamemnonis, multorum Regum successione apud Homerum celebre, Chæronici Bœotiæ populi diuinos illi honores meditati, quo cultus eius fieret augustior, Hastam appellarent. Colebant vero illud uti numen singulis diebus hostijs à sacrorum antistite immolatis. Cui etiam (tanta fuit hominum vesania) mensa varijs instructa carnibus parabatur, omniformiumque plantarum libis referta semper adstabat. Iam & Cenea illum, quem ex cœmina in virum à Neptuno commutatum Græci fabulantur, primum omnium aiunt comites suos iussisse per hastam suam iurare. Vnde mox proverbium, *Hasta Cenei*, de quo apud interpretem Apollonij, & alios, Argonauticis, plura reperias.

De delubris Macro. lib. Sat. 3. c. 3.

Hasta à veterib. multum tributum. Ouid. Met. lib. 12.

το χαλκωσ δίου.

DII PENATES. CAP. XXIX.

ET Penates, qui apud Romanos tanta religione colebantur, armatos, hastatos quippe fuisse, memoriæ proditum est. Dionysius enim duos ait adolescentes fuisse militari habitu, & vetusto opere, qui sederent, & pila in manibus tenerent, cuius rei testimonium titulus subest, DII PENATES. Eos Nigidius putat esse Apollinem & Ieptunum, quod in Apolline calor & ariditas, in Neptuno humor & frigus intelligatur, quæ nostræ compositionis principia perhibentur. Et quoniam Penatibus maiorum deorum cognomentum attributum est, vnde Aronianum illud:

A Macro. lib. 3. cap. 3. Saturn.

Æn. lib. 8.

Cum socijs natoque, Penatibus & magnis dijs,

A Macrob. indidism.

eruditiores particulam, Et, ad expositionem positam volunt. Alij eos Iouem & Iunonem esse voluerunt, horum enim præcipuum esse munus, iuuare mortales, atque inde vtrique nomen. Alij Castorem & Pollucem Deos magnos vocari persuasum habuere. Sed quoniam in nullo deorum magis, quam in dijs Penatibus & Poetæ & Historici occupantur, tum ipsa vetus Romanorum religio tam multa, tam sæpe de his in medium protulit, haudquaquam ab instituto negotio alienum fecero, si super his aliquid ex remotiore vetustate repetiero. Pallantis filiam legimus, cum Dardano in Arcadia nuberet, dotis nomine munera Palladis attulisse, scutum quippe breue cælo lapsum, quod Palladium appellarunt, cumque huiusmodi scuto, magnorum deorum simulacra. Orta autem seditione in Peloponneso, Dardanum inde cum vxore & magna Arcadum manu vertisse solum, atque in Samothraciam nauigasse, vbi dotalibus muneribus templum erexit, quibus occultas instituit cæremonias, vt sacra ea separaret à vulgi cognitione. Simulachra itaque in subterraneo specu condidit, quæ mox cum inde in Asiam transmigraret, secum aduexit, & in Dardania à se nuncupata collocauit. Ilus cum Ilion ædificasset, eo deos ipsos transtulit. Æneas ex incendio Troiano ablatus in Italiam vexit, eosque Lauinij posuit. Ascanius in suam Albam traduxit, pulcherrimo illis templo ædificato. Verum aiunt, sequenti nocte Penates, nullo ferente, Lauinium rediisse, ostia clausa inuenta, parietes integros, & tectum nulla in parte violatum: quo miraculo motum Ascanium, aiunt, sexcentos curatores Lauinium misisse, qui sacra custodirent, præfectumque his antistitem Egestum nomine. Iidem demum Romam translati cum urbem approbassent, nequaquam abierunt. Cumque eos Romani in vrbi Imperijque sui custodes admisissent, ne per vim aut dolum auferri possent, eos in subterraneo, vbi Dardanus fecerat, specu, templo ibi dedicato, posuerunt. In quo quidem templo id præcipue religionis obseruabatur, vt spere nefas esset. Ad hoc specu, & pristinum Dardani institutum, Virgilius alludit, cum scripsit:

Æneid. l. 7.

Aeternumque adytis effert penetralibus ignem.

Nam sacra Penatibus sine Vesta nunquam fieri solita, sed vna cum Vesta semper illi colebantur. Quid vero Vesta foret, declarat Naso:

Nec tu aliud Vestam, quam viuam intellige flammam.

Et Sinon apud Virgilium, vbi se Penatum offensam vereri simulat, si patriæ secreta hostibus prodatur, cuius cura Penatibus credita:

Æneid. l. 2.

*Vos, aeterni ignes, & non violabile vestrum
Testor numen, ait.*

Sed quoniam de Vestali igne, & dijs Penatibus alibi etiam differuimus, hæc pro loco commemoratio sufficiat.

D I I T U T E L A R E S. C A P. X X X.

Hinc Plautus in Mofcellaria, Nixio plus sapio sedes. Reliquid.

ID vero tutelares eos esse ostendebat, quod sederent, quod pila gestarent, quod adolescentes esse. Nam sessio hieroglyphicæ firmitatis & constitutæ rei consilijve signum habetur. Pila propulsationem malorum, incommodorumque significant. Adolescentia incrementum, quod Imperio esset die accessurum. Quod vero genus teli pilum sit, à Vegetio ita describitur: *Missilia pedestris exercitus pila vocabantur, ferro subtili præfixa trigono nouem vnciarum, seu pedali, quæ scutis infixæ non possent abscribi, & lorica facile perumprent.*

D E F R A M E A. C A P. X X X I.

FRAMEA vocabulum, & id genus teli, Germanicum est, de quo Cornelius Tacitus in Germanorum moribus in hunc modum scribit: *istæ, vel ipsorum vocabulo Frameas, gerunt, angustæ breui ferro: sed ita acri, & ad usum habili, vt eodem telo, prout ratio poscit, vel cominus vel eminus pugnentur. Eques scuto frameaque contentus est.*

M O R S. C A P. X X X I I.

IN Diuinis literis framea, vt & alia telorum genera mortis hieroglyphicum habetur. Ita Theogogus Psalms loco: *Erue à framea Deus animam meam.*

DESCVTIS. CAP. XXXIII.

LOCVS exigit, vt hastis scuta etiam adjiciantur, quorum varia sunt hieroglyphica, quia varia sunt eorum species, varij etiam vsus, neque facile est omnium rationes exquirere in tam varia tamque frequenti armorum pene omnium mutatione, quæ vnaquaque ætate facta est: eas tamen non formas amplectemur, quas in numis, aut veterum monumentis figuratas obseruauimus.

Scuto dona-
na: i.
Æneid. l. 9.

STRENVVS II. CAP. XXXIV.

PARI honore cum hasta scutum fuit, quo inter præmia reliqua militaria donari soliti sunt, qui strenue fecissent, cuius rei exempla passim apud historicos. Et apud Virgilium Æneas clypeum afferri iussit, quo iuuenem egregium Nisum præstanti munere donaret. Præcipuum vero honorificum apud Argiuos fuit scutum Enhippi, puero, qui tale aliquid meruisset, gestandum tradere, eoque inserto pompam ducere. Argiui porro primi omnium scutis ligneis vsi, eo prælio quod inter Præetum & Acrefium fratrem gestum est, pro tyrannide occupanda. Sedenim de honoribus inferius.

SALVS. CAP. XXXV.

CVM Palladium superius cælo lapsum, scutum fuisse diceremus, significatum eius ad Imperij tutelam spectare interpretati sumus. At identidem obseruatum est Peltæ quoque significatum salutis esse, quod interpretatione Numæ desumptum est: is enim delapsam cælo peltam salutem vrbi immissam interpretatus est, cum octauo eius anno pestilentia per vniuersam Italiam debacchata, Romam quoque urbem inuasisset. Vtrum vero grauis alioquin author peltam proprie necne dixerit, quod scutum Numæ tempore cælo delapsum fertur, & lapsa ancilia cælo Maro dixerat, alij viderint. Legitamen de Saliorum ornatu, consuesse illos capite gestare pileum instar conii, non obrotundum, vt vulgo: thoraca aheneum induere, dextera manu ancile, læua peltam aheneam circumtulisse: quamuis, vt dictum, & læua ancile gerebat, legamus.

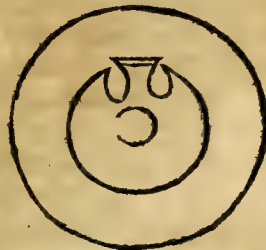
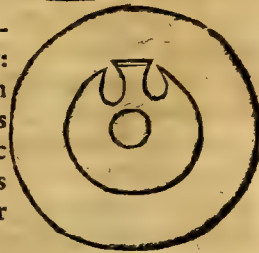
Pelta cælo
delapsa.

Æn. lib. 9.

PELTÆ FORMA. CAP. XXXVI.

QVONIAM vero pelta Maroni lunata dicitur, operæpretium me facturum crediderim, si figuram eius ex antiquis monumentis describerem. Nam ea Romæ multis locis aspicitur, nusquam tamen speciosius quam in marmoreo quodam conditorio, quod nunc in hortis Pontificio Palatio subiectis pro aquæ temporariæ alueo ab Leonina porticu spectatur. Ibi pugna quædam Amazonum incisa mira quadam arte, siue ea Troiana sit, siue, quod potius reor, quæ ad id genus erraticis in Scythia commissa est. Ita viri mulieribus parere, inuitique obuias lauciare videntur, cupereque eas potius captiuas facere, quam lædere. Omnes illæ peltis armatæ sunt, quarum species in hunc modum describi potest: vt scilicet circulus descriptus linea diametrali dissectetur, pars altera quantum cubiti manusque ministerio inseruiat, relinquatur, altera duobus à lateribus excuetur, ita vt in eorum medio spatium sit insertando brachio, cuius hoc sit propugnaculum. Extrema ad scuti marginem lunentur in cornua. Orbis illi duo hinc inde exempti, insertandæ si opus sit hastæ alter commodus, alter d' inspectandum inseruiat.

Æn. lib. 1.

PRIMA ARMENICA.

CAP. XXXVII.

VARIABAT vero peltarum forma, qua parte manus erat inferenda: vt in prima Armenica incisura erat rectangularis.

SECUNDA ARMENICA.

CAP. XXXVIII.

QVÆ in secunda, orbicularis fieri consuevit. Tum etiã coribus, cum pelta primæ cæruleo colore est, in alba parma: secundæ vero, purpurea in parma ipsa cærulea: in vtraque vero pelta aureus ymbilicus.

MENAPII. CAP. XXXIX.

MENAPIORVM autem pelta rubra erat in alba parma, sed infra in coalbo sub pelta canis lutei coloris, pedibus ad cursum quantum fieri possit, exporrectis, vtero ad peltam verso, dorso parmae superficiem spectante.

VESONTES. CAP. XL.

VESONTES, qui sub illustri viro Magistro peditum militabant, parmam habebant peltis quatuor caeruleis insignem, quadrangularem sicut intra parmae marginem & centrum dispositis: centrum autem in partes quatuor decussatum, quarum duae albae, caeruleae duae. Circa centrum coloris rubri circulus, & in parmae ambitu alter itidem ruber conspicitur.

ANCILIA. CAP. XLI.

Antonini
Pij numif-
ma.

EIVSDEM omnino significati Ancile est, cuius figura, ut ex veterum numis habetur, ovalis est, ductu quidem oblongiore: quod, ne cui dubium relinquamus, ex Antonini Pij numo didicimus, ab cuius altera facie scuta tria vna serie disposita, ea qua diximus figura conspiciuntur, quibus inscriptio subiecta est, ANCILIA. In altero Antonini eiusdem numo scuta sex habentur anciliorum specie, ut paria duo, vno super alterum sublato, partem inferiorem ostendent, qua scilicet brachium infertatur: mox singula utriusque pari appensa, quae vmbonem spectandum obijciant, in cum quem vides modum. Literae nonnullae in eo quem atrectavi numo detritae sunt, vna excepta locutione, SVPERATO: vbi etiam duo prima elementa ita curta sunt, ut vix discerni ab oculatissimo quoque possint.

SAPIENTIA. CAP. XLII.

EA plurimum forma scuta sunt, quae Palladi dedicantur: quamuis non negarim orbiculari etiam specie nonnumquam facta, cuiusmodi est Argolicus clypeus, quem Maro cum Phoebea confert lampade. Hieroglyphicum vero id esse plerique volunt, ut orbem indicare videatur, qui sub clypei specie regatur a sapientia. Quare Martianus Capella, qualisqualis author est, ita de Pallade ait:

Hinc tibi dat clypeum sapientia, quod regat orbem.

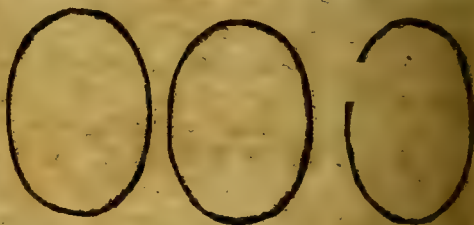
PAVITATIO. CAP. XLIII.

DE Medusa vero, quae sit in vmbone medio figurata, idem sentit, quod in Serpentis commentario diximus, vbi de Domitiano loqueremur, qui Medusae signum gestare solitus est ad stuporem, quem affectabat de se inter mortales concitari. Martiani versus de Medusa:

Quod pauidum stupitet sapiens solertia vulgus.

DEFENSIO. CAP. XLIV.

ITA vero scutum pro defensione ponitur, ut milites eosignominiose notari passim videas, qui plus salutis & spei in scuto, quam in gladio posuissent, Scipionis praecipue dicitur notum, cum militi, qui clypeum elegantius ornauerat, dixit: *Non miror quod clypeum tanta ornaris cura, in quo plus praesidij statuas, quam in gladio.* Scut

Quoniam
Medusa ca-
pit inspi-
cantes in sa-
cis verte-
rentur.

Scipionis
dictum.

vero nos coronatos ait Psalmographus pro tuto circumseptos munimine; monitiones enim plurimum in orbem circumduci consueverunt.

DEDITIO. CAP. XLV.

EST & deditiois signum clypeus, si caput ei summittatur, quod apud Appianum legas, ubi Afranius & Petreius turmæ quædam à Cæsare circumuentæ, capita clypeis subiecere deditiois indicio. Alibi scuta supra caput sublata, & huiusmodi iunctis vmbonibus progressus oppugnationem ostendit: qualia Romæ passim in columnis & triumphalibus arcibus, aris, clypeisque conspiciuntur.

INITIVM PUGNÆ. CAP. XLVI.

SCVTA vero hastis illis pugnæ initium significabant: siquidem moris erat cum primum hostes collatis signis in propinquum ita processissent, ut iam iam pugna esset ineunda, ad concitandos militum animos, vno eodemque tempore sub datum signum scuta percutere hastis, strepitu quam maximo possent excitato: quem morem apud Marcellinum inuenias. Eundem morem hunc à Græcis obseruatum tradit Xenophon, sed ad Equos incitandos fieri solitum. Apud Philostratum etiam, ubi de expiationibus ad Achillis tumulum agitur, legere est, milites qui ad tumulum succederent, post hymnum, quem cecinissent, scuta hastis solitis incutere, quemadmodum in bello fieri soleret, cuius hæc sunt verba: *ωρεσε λείοντων δὲ τῷ σήματι μετὰ τὸ ὕμνον, ἀπὸς μὲν, ὡσπερ ἐν πολέμῳ, περὶ μεδὲ πέτετο.*

PLAVSVS. CAP. XLVII.

QVOD vero milites initio pugnæ facere consueverunt, togati, fabula vel concione, quam spectatum vel auditum venissent, absoluta, scabellorum crepitem faciebant, eo scilicet plausu actoribus gratulati. Hinc apud M. Tullium oratione pro Cælio legas: *Deinde scabella concrepant, auleum tollitur.* Dictumque illud de Caligula apud Suetonium: *Et quondam tres consulares secunda vigilia in palatium accitos, multaque & extrema metuentes super pulpitem collocavit: deinde repente magno tibiæ & scabellorum crepitu, cum palla tunicaque talari prosiliit, & decantato cantico abiit.*

HONORES. CAP. XLVIII.

CLYPEIS vnde nomen incidi, describere facta pulchra moris fuit, vnde qui nihil adhuc strenue in bello gessissent, alba utebantur parma, de quo Virgilius: *Parmaque inglorius alba.* Donabantur Imperatoribus honori militibus, atque etiam dijs, quare sæpius apud Lium legas, argentea clypea templis illata, ac dijs dicata. Hic nonnulli vocabulum à sculptura factum voluere, quod in his omnino imagines haberentur, in qua quidem sententia Plinius est: *scutis enim (ait ille) qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines, vnde & nomen habuerunt clypeorum, non, ut peruersa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo deduci.* Sed quoniam in Grammaticos incidimus, inter clipeum per i, & clupeum per u, differentiam ponit Cornelius Fronto, clupeumque per u, quæ omnino ypsilon Græca est, imaginis esse dicit, per i vero armorum. Apud Virgilium tamen, *Mutemus clypeos* legas, ubi de arnis dubio procul intelligendum. Sed & in ijs imagines fuisse, Seruius attestatur, qui Græcorum in Clypeis Neptunum, in Troianorum Mineruam pictam fuisse dicit. Sed nihil sit horum, quomodo è pro Troianis venditassent, nisi Troianorum insignia in clypeis apparuissent? Sedenim alij sunt, qui genus, non scriptionem, differentiam facere putarint: ait enim Labienus, clypeum neutro genere imaginem significare, virili vero inter arma poni. A quo diuèrse est Pomponius dubij sermonis libro secundo, ubi: *Clypeus & Clypeum* in distincto genere dici ait, sed litera differre, ut pugnationem eri, Clipeum dicamus, imaginem vero per u, Clupeum, ut etiam ex Cornelio dicebamus. Eam vero differentiam improbat Charisius, qui Clipeus per i, & Clupeus per u, non alia ratione dici assueat, quam Maxumus & Maximus, Optimus & Optumus, propter communionem i & u literarum. Hanc Clypeum utroque genere pro scuto Virgilium posuisse, agnoscit Nonius Marcellus, non minus author: *Ardentes quippe Clypeos, & ita alibi, & nono: Clypeum superintonat ingens.* Clypeum ingens recto casu indubitato legit Nonius, cui Seruius assentitur, dum per hoc expressum ait illud Homerium *ἀετὸς ἔσση δὲ πύχ' ἐπὶ αὐτῷ*, quod etiam alibi Virgil. expressit: *Sonitum super arma dedere.* Sed ut Grammaticorum altercationes omittamus, quareuis hæc tibi doctissime Nicolae, numquam displicet.

plicuere, de significato rei potius agamus. Dedicabatur sane Clypeus ijs, qui grave aliquod periculum à Republ. propullassent, iustulissentque penitus, propugnationis defensionisque memoriam: ijsque rem gestam imaginibus explicabat. Denique hoc non tantum de militaris Clypei forma intelligendum est, quantum de quacumque dedicatione in alicuius præclari viri memoriam posita, & vel sculpta, vel inscripta ad posterorum memoriam: cuiusmodi marmoreæ æneæque tabulæ & Romæ & alibi adhuc superant, quæ omnia Clypei cognomentum vsurparunt. Trahit vero me gestæ rei tam præclaræ magnitudo, vt *κατὰ πάρεργον*, sed forsitan non importune dicam, qualianam essent, quæ clypeos huiusmodi mererentur. In longa sane tempora spectatus est clypeus aureus in Romana Curia collocatus, qui senatus totius iudicio in D. Claudij honorem affixus erat, quod ille vt primum Imperator salutatus est, tricena x x. millia Barbarorum, qui aduersus Imperium Romanum arma sumpserant, nauiumque, si Pollioni credimus, duo millia felicissimo successu deleuit, adeoque attriuit, vt paucos ad solum patrium redire permiserit. Extat adhuc exemplum eius epistolæ, quæ ita scribitur: *Claudius Broccho. Deleuimus trecenta viginti millia; duo millia nauium mersimus, & quæ sequuntur. Adducit hoc in memoriam, quod duodecimo de bello Macedonico apud Liuium legitur, clypea ærata ab ÆDD. C V R. P. Claudio, & P. Sulpitio Galba posita. In codicibus vetustis manuscriptis clypea aurata legi. Quod vero ad arma pertinet, Pœni quoque clypeos ex auro factitauere, sculptis imaginibus, & secum in castris tulere.*

LACONES. CAP. XLIX.

*In clypeis
p̄ s̄ca, vel
incisa.*

ET literæ nonnumquam singulæ, hieroglyphicorum munus expleuere. Apud Romanos id frequentissimum, in omnibus fere familijs appellandis. Sedenim de his dicere, tam longum quam superfluum esset. Id vnum, quod ad arma pertinet, dicam, A literam in Lacedæmoniorum scutis notatam, populum eum significasse.

MESSENI. CAP. L.

AT in Messeniorum clypeis, qui & ipsi clarissimi olim extitere, τὸ M descriptum erat, sui & ipsum populi significatione.

MOROSITAS. CAP. LI.

*Dionysii
dicitur.*

QUOD ideo non sum referre grauat, quia arrepta hinc occasio est in argutum Dionysij dictum Killabendi. Erat in antiquorum fortibus M. litera morositatis & stoliditatis signum, vnde prouerbium, *ἐλαχες τὸ Μ, obuenit tibi M*, obiectumque aliquando Dionysio cauilli vice, cui fors obuenerat M. *μωρολογεῖς Διόνυσον*, cui tamen & vase, & vero de se præfatio respondit ille, *μοναρχὴν ὄρωμεν ἔν*. Quamquam ex eo quod res optime successit Dionysio, prouerbium illud, *Sortitus es M*, de callidis, & longe maiora quam in hominum spe, aut opinione fuerint attentantibus, dici mox cceptum.

Præverb.

DE Σ ET Κ. CAP. LII.

ADDEMVS illud Σ, signum in Equos impressum apud Græcos curiosiores, indicasse eius generis Equos, qui Samphoræ vocabantur. Imo quia Σ, illis iniustum fuerat, eo sunt nomine nuncupati, vocabulo ipso notæ huiusmodi signum præferente, vt Koppatiæ, quibus Κ generis erat signum. Fuerunt enim, ait Eustathius, qui *καππα* literam *κοππα* nominarent, vt nunc Theutones plerique omnes Papa scribunt, & Papa enunciant. Ita Dorienteses *Σίγμα, σαν* dicebant, vt apud Athenæum. Samphora igitur a ferendo *Σίγμα*.

NEFASTVS. CAP. LIII.

*N. I. quid.
N. D. quid.*

ET ne singulas literarum notas alieno loco commemorem, subsequenti in ordine literæ M, signum in Pontificum libris tantum liceat addidisse: per eam siquidem nefasti dies notabantur. Notum illud, N. I. pro non liquere, positum in iudicijs. Et N. D. neci datum interpretari, quod minus non satis constat. Verum illud non importune addiderim, Neci datum intelligi, sine vulnere mortuum, vt puta veneno, aut fame, sed hæc tamen authores confudere.

SALII. CAP. LIV.

DE Salijs, quorum in signe esset thorax aheneus, & Ancile in dextera manu, in læua vero Peltum historia sit scholis omnibus notissima, superuacaneum iudicauim plura repetere.

DE GLADIO. CAP. LV.

POST arcum & sagittas, iacula, pilaeque & scuta demum, Gladius locum habeat, cuius plurimus ex omnibus armis vsus.

CRUELITAS.

CAP. LVI.

ID vero præcipuum eius erat hieroglyphicum, vt pro crudelitate poneretur, cuiusmodi nuncupatione Ægyptij Ochum appellare soliti sunt, qui quidem Persarum Rex omnium crudelissimus, ac maxime formidabilis, cæde omnia fœdauit, quacumque per Ægyptum progrediretur, quodque apud eos inexpressibile facinus habebatur, Apin ipsum iugulauit, & amicis epulandum apposuit, atque ita vniuersam Ægyptum vnius animalis cæde luctuosam fecit, tanto is odio gentem eam persecutus est.

Ochi Regis crudelitas.

SCELVVS. CAP. LVII.

PRÆSECTVM gladio sinciput, scelestum indicabat facinus: ita enim ἀνοσιότητα interpretabimur ex Hori Nilaiici dictatis.

Crudelitas prælagia.

OCHVS PERSARVM REX.

CAP. LVIII.

QUARE apud Ægyptios machæræ nomen imago, in Regum nomenclatura pro nomine Ochi hieroglyphice exponebatur, atque ita recensetur, ab instrumento eo tam lethali sumpta similitudine. In Asino sane dictum, quoniam argumento Persarum Magi crudelitatem in eo ab initio Regni principio prælaguerint: quia scilicet Artaxerxe patre defuncto, in ingressu regni lautiori, vt sit, mensa ex pluribus eduliorum condimentis apposita, Ochum animaduenterunt manus primum ad cultrum inieçisse, mox ad panem, & carnes, quas auide & immoderate comedit.

VERBA. CAP. LIX.

DIOGENES verba gladio comparauit, cum adolescentem formosum admodum turpia quadam fabulante audiuisset: Non te, inquit, pudet ex eburnea vagina plumbeum gladium exerere? Inuenies vero passim de maledicis verbis profcindere: & eloquentiam ipsam esse gladium, & gladium in ore aliquem gestare, qui, vt ait Horatius, sit

Diogenes dictum. Huc spectare potest illud D. Hieronymi ad D. Augustinum, Melle litus gladius: Ad verbum ab Erasmo Chil. i. cen. i prouer. v. Gladium acutum avertas.

Qualibet in quemis: opprobria fingere scelus.

Et sacre nostrorum literæ linguam gladio sæpe comparant, vt Psalm. 58. Lingua eorum gladius acutus. & subsequenti: Excuerunt vt gladius linguas suas. vbi quidem de calumnijs & insidijs sermo est, quæ ab hostibus parabantur. Aliter apud Paulum, cum ait, viuum esse Dei sermonem, & efficacem, & omnium ad a accipit acutiorem, penetrabilioremque. Hebr. 4.

PERICVLOSVS. CAP. LX.

QUOD vero declinandum subterfugio acutum gladium Pythagoras monuerit, dicens οὐρανὸν ἔχει ἀποσπένειν, plerique symbolicum sensum secuti, à periculosis negotijs abstinentium interpretantur.

IUSTITIA. CAP. LXI.

VNIORVM autem inuentum est iustitiæ seueritatem atque rigorem, per exertum ensem manu virginea prætentum significare, cui ad æquitatis indicium, trutinam etiam addidere. Sedenim apud ceteros aliter traditum inueni, qui iustitiam cum libratibus omnino lancibus in laua figurabant, sed in externa non enses, sed fasces cum adalligata f. curi statuebant, merita æquaque ex huiusmodi hieroglyphico

glyphico præmia merentibus impendi, atq; distribui, hinc scelerum conuictis castigationem impendere significantes. Sedenim species hæc duas secum mulieres captiuas trahit, vnâ, quæ fractum ensem manu præterdit, alteram, quæ conto innititur, dâo ex hoc figmento vitia domita indicantes, vt ex viriisque medio virtutem ipsam adstruerent, per fractum scilicet ensem seueritatem nimiam retusam cohibitamve intelligentes: per contum, lenitudinem ad ferulam reuocatam, qua iudicia plus æquo producebantur. Inde enim contatio, quæ retardationem significat. Lenti vero sunt, qui nullo atroci quantumlibet scelere concitantur, neque publicis neque priuatis iniurijs commouentur. Sunt tamen & alia iustitiæ hieroglyphica, quæ locis suis, prout res exigit, exponuntur. Apostolus tamen ait, iudicem esse Dei ministrum, ideoque non sine causa portare gladium: vindex enim iram ei, qui male operatur. Et quoniam satis constat gladium seueritatis animaduersionisq; iudicium esse, prætereundum non est, quod in Diuinis literis sæpe mentio fit ancipitis gladij, cuius hieroglyphicum est, quod in iudicio corpus atque animam punire simul potest, vel quod & supplicio presentis pœnæ, & futura metu puniat. Ita accipi ancipites gladios in Sanctorum manibus. Nam vt & Eucherius ait, qui mundi peripsemata, & qui quiliæ creduntur, de nationibus ac Regibus iudicabunt.

Quales for-
san glady
Delphici.
Πίπ' αὐτῶν
πρὸς ὁδοῦ
ἐστίν. Ignem
gladio ne
fedito.
Satyra 3.
His addo
xunorem,
atq; ignem
gladio stru-
tare.
Idem vñ
ad hunc.
Lactantius
in sectis.
Apud Te-
renium in
Phormion.
Atque ma-
tris vtero
dicitur Ca-
sar, vel ab
Elephanto
caeso. Vnde
resones et-
iam dicit.
Dominus
Suez. in
Tyberio.
Capit. 10.
Eface 27.

IRRITATIO. CAP. LXII.

IGNEM vero gladio diffecare, quid sibi velit apud Pythagoram, non facile fuerit augurari, cum in eiusmodi symboli enarratione diuersi præclari admodum viri. Nam D. Hieronymus, atq; etiam Cyrillus, impudentem, ac ira percitum animum asperitate verborum (is enim gladius est) non esse laceffendum exponunt. Diogenes, potentiorum iracundiam non incitandam interpretatur, cui sententiæ subscribit etiam Plutarchus. Et Flaccus Horatius cum in Sermonibus dixit, atque ignem gladio secare, nihil aliud prorsus sibi voluit, nisi admonere nos, ue magnorum hominum indignationem aduersus nos prouocaremus, lacefferemusve.

NVLIVS FRUGIS OPVS. CAP. LXIII.

REM, quæ neque vsui, neque efficaciz respondere possit, non sollicitandam, attendendamve, Lucianus, Basilus, & Plato, hinc significari arbitrati sunt, quorum si qua est autoritas, apte admodum, qui stadium in nullius frugis opere infumptum significari voluerit, hominem pinget flammam gladio diffecantem. Cui simile disterium illud, *Aquam in mortario tundere*: neque non, *Lacerem lauare*.

CÆSAR. CAP. LXIV.

QUOD vero fabulantur Cæsarem per cultram significari, iuniorum inuentum est, non infelix tamen. Nam cultrum pro dissoluendi incidendiue significato poni apud Iamblichum reperias, in ijs, quæ scripsit ad Porphyrium.

PONTIFEX. CAP. LXV.

IAM & inter insignia Pontificum, Flaminumve, cultri species aspicitur oblonga, manubrio, quod lex ebore fieri solebat, & ex auro, vel ex argento, rotundo, solido ad capulum iuncto, fixo clausis arcis, ære Cyprio, vt apud Pompeium legitur, cui à secando secespita nomen fuit.

SPIRITVS SIBI REDDITVS. CAP. LXVI.

QVINETIAM Pontificis nostri IESV CHRISTI gladius celebratur, qui, vt celebri pentametro fertur,

Non venit pacem mittere, sed gladium.

quod apud Mathæum præcipue legitur. Apud Esaiam vero Dominus intentato gladio visitare fertur. Per hunc Adamantius diffecionem Spiritus à carne videtur intelligere. Carnis enim sunt, fornicatio

nicatio, immunditia, adulteria, veneficia idolorum seruitus, & quæcumque dictu factive feeda perhibentur, quæ omnia Dominique Deique nostri secespita abscidit abstulitque. Antea enim quam ille nos inuideret cælo delapsus, non erat ensis hic inter mortales, neque caro quicquam aduersus spiritum concupiscebat, neque spiritus aduersus carnem. Aduentu vero eius edocti sumus, quæ carnis essent propria, quæque spiritus, doctrinaque eius quasi gladius vibratus carnem à spiritu dissecuit, disseparauitque, vt inde viuere in spiritu, neque rerum nostrarum summam in carne, sed in spiritu statueremus, non corruptione à carne, sed beatorum vitam à spiritu in lucro reposituri.

MORS. CAP. LXVII.

APVD Scythas, qui multa Ægyptiorum more confinxerunt, à quibus, vt veteres quidam authores tradunt, etiam instituti sunt, gladius mortis erat symbolum: fuitque maximum omnium illis iuramentum, ventum & acinacem attestari (acinaces enim vt Medorum, ita eorum gladius est) per hunc quidem interitum, aut salutem: in eo enim salutis suæ præsidia statuebant, per ventum autem animam, hoc est, vitam interpretantes, quod scilicet tamdiu viuamus, quoad vitales auras carpere permissum est. Pari modo in ostentis mali hominis & cædem minitatis habitus, vt Heluidio Pertinaci accidit, qui ante triduum quam occideretur, in piscina sibi visus est videre hominem, à quo gladio infestaretur. Eodem significato formidabilis minabundusque Galba, cognita Neronis nece, susceptaque Cæsaris appellatione, iter ingressus est paludatus, pugione ante pectus à ceruicibus dependente, vsu togæ nõ prius recuperato, quam omnes qui res nouas moliebatur oppressisset. Quid vero libelli duo, qui reperti sunt in secretis C. Caligulæ post eius necem, in quibus notæ nominaque continebantur mortuorum præscripti enim erant diuerso titulo, alteriq; Gladius, alteri Pugio nomen erat, per hunc eos qui clam opprimendi essent, intelligebat: per gladium, quos palam cædere destinasset: moliebatur enim Princeps carnificinæ deditus, electissimum quemque vtriusque ordinis interimere, mox Antium, inde Alexandriam commigrare.

Lucianus
in Toxari.
Scytharum
iuramentum.

Sueton. in
Galba c. 11.
Libelli duo
in secretis
C. Caligula
inuenti.
Suet. in Caligula c. 49.

IMPERIVM. CAP. LXVIII.

IAM & potestatem & imperium ex gladio significari, à nostræ pietatis fundatoribus accepimus. Nam quod responsum à pio discipulo est, *Ecce duo gladij, sacræ Legis interpretes humanarum diuinarumque rerum potestatem sub Christianæ Reipublicæ principe peruenturam præmonstratum aunt.* Apud Chaldæos idem indicatum, cum Darius vaginam acinacis, quem gestabat, Persico ornato conspicuam haberet, longe ante quam Alexander Græcia moueret in Asiam, eam ornato Græcánico communiri iussit, quo facto Chaldæi responderunt, Imperium, quod Darius obtinebat, in eorum us venturum, quorum arma imitatus esset.

DE SECURI. CAP. LXIX.

EST & Securi à secando nomen, quare Demosthenes Phocionem orationum suarum securim appellabat: breui enim ille, sed acuta oratione, Demostheni plurimum aduersabatur. Et Hieremias sermones Domini sicut securim ait, quæ vel petras incidat.

Plutar. in
Demosthe-
no.

LYDIÆ REX. CAP. LXX.

EANON Romanos tantum Consules insignes faciebat, verum & Lydiæ Reges, quorum gestamen erat. Inde Iouis Labradæi simulacrum, quod securis labris Lydorum vocabulo dicebatur.

ROM. COSS. CAP. LXXI.

ROMANARVM vero securum significata cum scholis sint omnibus admodum vulgata, pluriusq; vna cum Plutarcho rem interpretati sint, eas ad scelus, quod emendationem non recipiet, excidendum comparatas, vltorius ego de his quicquam in medium afferre superfedebam.

Hinc Tenedia securis. *τενεδιου* & *τενεδιου* *λεου.*

Tenedius numus.

Hinc Tenedi & *τενεδιου* *π* & *π* pro inexorabili & tetrico viro.

Plut. in col. lectaneis

Adag.

Proverbiū.

NEQVE enim apud Romanos tantum, sed etiam apud aliquot Græcorum gentes securis fuerissimæ fuit animaduersionis hieroglyphicum, vt in Tenedio numo, de quo Pollux, cernere est. Tenediorum enim Rex cum legem eam tulisset, vt in adulterio deprehensi mas & femina eodem supplicio securi subiicerentur, neq; filio pepercisset suo, rem eo monumento iussit insigniri, quo Tenedius numus signatus est: de quo Aristoteles in Tenediorum Repub. vna quippe parte securis est cusa, altera capita duo.

DVRATVRA MEMORIA. CAP. LXXIII.

IN antiquorum memoriis plerisque securim & asciam, sed hanc frequentius, videas adsculptam, addito etiam elogio, *Sub asciam dedi veruit*, quotiens defunctus non obliterandam de sepulchro memoriam cauet, auersaque ideo scalpitur ferri acies. Sed in Diuinis literis, per asciam simpliciter prauorum hominum in insectandis abolendisq; proborum operibus studium & conatum intelligimus: vt Psalmo 74. *In securi & ascia deiecerunt eam.*

DE FALCE. CAP. LXXIV.

Quia falcis inuentor, qua etiam Cælo patri abscedit virilia.

Apollonius li. 2. Argon.

FALX præcipue in Saturni manu, temporis, quod vniuscuiusq; rei maturitatē attulerit, hieroglyphicum est, quod & nomen ipsum *δρεπανον* præ se fert. Nam apud Græcos *δρεπειν* vindemiare est atque metere. Tempus autem edax rerum, omnia demetit.

AGRICVLTVRA. CAP. LXXV.

VT vero Cyprianus sentit, rei rusticæ, quam Saturnus docuisse fertur, signum fuit. Nam finis eius industriæ est, metere, fructusque colligere.

CASTIGATIO. CAP. LXXVI.

QVAM vero falcem in custodis hortorum manu veteres posuerunt, ad fures arcendos, auersque ne fructus læderent deterrendas, antiquum inuentum est, castigationis quippe hieroglyphicum. Apud Zachariam Prophetam siquidem legas capit. 4. *Falcem quam videre visus est longi: iudinis cubitorum viginti, latitudinis decem, contra fures eam, & contra perituros exacutam, inferrique eam in domum furis atque periuri.*

DE SERRA. CAP. LXXVII.

Hinc ibud Esa e. 10. Serra gloriatur contra trahentem.

INTER instrumenta fecandi & Serra est, eadem militare vocabulum. Ea sane in Ægyptiorum obeliscis frequens habetur: cæterum apud eorum authores, quos viderim, quid ea sibi velit, traditur non inueni.

MALEDICENTIA. CAP. LXXVIII.

PLACI ADES maledicentiam, siue vt ipse scribit, maliloquium, per Serram significari obseruari siue id ob dentium seriem, quæ mordacitatem innuere videatur: siue ob inuisum stridorem, maximeq; auribus infensum, quem in nodos præsertim illapsos reddit, acerbō, vt inquit Lucretius, horrore concitato.

ANCEPS PVGNA.

CAP. LXXIX.

ANCIPITEM vero pugnam, victoriam alternatim modo in hanc, modo in illam partem, vicissitudinæ sapius variata, inclinantem, significare qui volunt, *Serra pugnare* dicunt, aut præliari. Id esse tunc, Festus ait, cum frequens est consertæ pugnae vicissitudo, cumque assiduè acceditur & receditur, neque vllō consistitur tempore,

quod quidem ab secandi gestu desumitur: ferra quippe modo in hanc, modo in illam partem assidue tracta.

SUBSIDIVM. CAP. LXXX.

IN militari disciplina Serra subsidium significat, de qua apud Fl. Vegetium: *Si ducenda sit ferra, ex abundantibus ducendam esse, propterea quod si de loco suo ordinatum militem transferre coeperis, universa turbabis.* Serra enim à strenuis directa, ante frontem hostibus opponitur, vt turbata acies repararetur, sitque ad similitudinem A literę vel libellę fabrilis. Fuit etiam Germanici numi nota, de quo apud Tacitum legas, eaque de causa Serratus dictus.

DE GALEA. CAP. LXXXI.

QUONIAM de armis ad offensionem comparatis est dictum satis, nunc de galea & thorace, quæ ad defensionem accipiuntur, dicendum aliquid.

PRINCIPIA OCCULTA. CAP. LXXXII.

GALEA, qua Plutonis caput in primis tegitur, significat occulta esse principia generationis. Plutonium autem Solem interpretantur, eo tempore quo per hyemem remotas à nobis mundi partes circuit: vnde etiam Proserpinam rapuisse confinxere, de cuius rei significato passim habetur. Illud addam, sceptrum illi & breue & aduncum figurari, quod inferioris regni indicium habetur.

ROMA. CAP. LXXXIII.

ROMÆ quoque caput galeatum in numis passim, & aliis veterum monumentis. Id quanam alia de causa fieri dixerimus, nisi vt fuisse eam omnino Martiam intelligamus?

Sic Græci ῥώμην ῥοβύρον dicunt.

THELESILLA. CAP. LXXXIV.

ET Thelesilla Archiuz poeticis studiis claræ statuum se vidisse Pausanias affirmat, quę vna manu galeam, altera velitarem hastam teneret, libris circa pedes appositis: ob præclarum scilicet facinus, quod illa cæsis acie ad vnum Argiuis à Cleomene Spartano, senes & pueros armatos moenia tueri iusserit, ipsa cum valida mulierum manu hostem ad vrbis direptionem incurstantem exceperit, fuderit, fugaueritque.

PERICLES. CAP. LXXXV.

CVR vero Periclis statuæ casside tegerentur, si quæ fieri quis, sciendum id à sculptoribus ea de causa excogitatum, vt eo remedio capitis vitium emendaretur: capite enim is fuisse traditur oblongiore, nec cæteris partibus respondente, quod deformiorem hominem creddebat. Constat eum ab obrectatoribus ea de causa *χοινοκέφαλον* appellatū, vtpote qui caput iuncti instar acutum notarent. Quo vocabulo nonnulli decepti, *κωμοκέφαλον* apud Plutarchum legi credidere, commenti etiam causam, sed ineptam & importunam, id ei nominis datum, ob agendi, fandi que libertatem, quam is, vt iidem aiunt, ad impudentiam vsq; vendicasset.

Pericles τῶν κοινοκέφαλον δicitur. Vnde Statius: Propugnat pectora thorax.

DE THORACE. CAP. LXXXVI.

THORAX porro munimenti signū ponebatur: vitalia enim defendit vniuerso pectori circumfusus. Deque hoc Antisthenes Philosophus dicere solebat, *ἀναφαίρετον ὄπλον εἶναι τὴν ἀρετὴν* virtutem, quod auferrī minime posset, munimentum esse. Nam & ensis & clypeus excuti amittique possunt: sapientia

Quin ἔπρωτο ἰστο ῥιτῆλια ἐστικιμεν.

sapientiae arma, quae quis accinctus fuerit, firma sunt & stabilia. In pectore autem ita habere sedem sapientiam, vt pro sapientia pectus ipsum aliquando ponatur, ostendit Horatius, vbi dicit in Epistolis,

Non tu corpus eras sine pectore.

PUGIONES. CAP. LXXXVII.

QVÆSIERIT aliquis, quid in numis Bruti pugiones duo significet, adiecto pileo. Sed quoniam inter vestimenta, vbi de pileo agitur, explicatum est ex Dione, pugiones eadem, pileum vero libertatem significare, proindeque ex numo illo, Brutum & Cassium per eadem patratam patriae liberatores indicari, non esse hæc duximus ulterius repetenda.

DE CASTRIS. CAP. LXXXVIII.

INTER castrensia ornamenta honoresque, inuenias plerisque locis non tantum signa, verum etiam & arcas pullarias, & castrorum ipsorum modulos, & signorum tum loculos & coronas, quae quoniam obseruatione digna sunt, & eruditis iucunda, minime grauius sum quaedam subtexere: qualia vno marmore apud Paulum Cardinalem Cassium animaduerti.

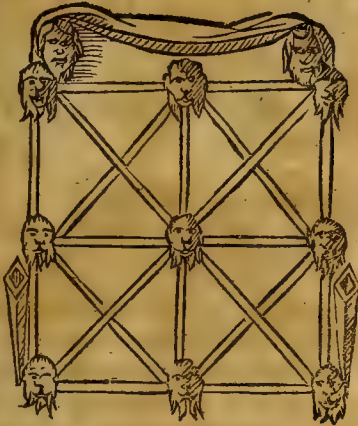
Castrorum descriptio antiqua. Castra quidem huiusmodi quam adpinximus contignatione fabricata erant, tignis octo pro parte qualibet ita compactis, vt tribus quaeque locis in transversum conferta, clavis siue fibulis leonina capita praeseferentibus coniungerentur: quorum quidem clauorum hieroglyphicum in primis erat, vt in Leone suo loco dictum: *Vigilandum esse*. Supra huiusmodi castrorum speciem capita duo adsculpta erant, velo quodam à dextro vsque in laeuum protento, & superinsidente. Supra vtrumque caput singulae laureae. A castrorum angulis, inferiore parte, loculi duo, vnus hinc, inde alter, qui quadrata forma, intus vacui, in acutam cuspidem desinebant. Hi terrae impingebantur pro theca, mox signi pars ima in eum inferebatur. Ibidem erat & pullaria cauea cum duobus pullis pascentibus: inter quam & castra signum Aquilae conto praefixum. Idque manifeste ostendit, qua ratione fieret, cum exemptus loculo contus suspensus videatur, loculo vacuo apparente. A lateribus longissimi conti duo, signis, praemiis, & gestaminibus militaribus instructi, in quorum summo cuspis ad loculorum formam, ima parte ferro praemunita, capulisque praedita, vt commode fisti & auelli possent. Sed iam & inscriptione harum rerum indicem, & faciem ipsam marmoris representemus.

M. POMPEIO M. F. ANI ASPRO
LEG. XV. APOLLINAR. COH. III.
PR. PRIMOP. LEG. III. CYREN. PRÆF.
CASTR. LEG. XX. VICTR.

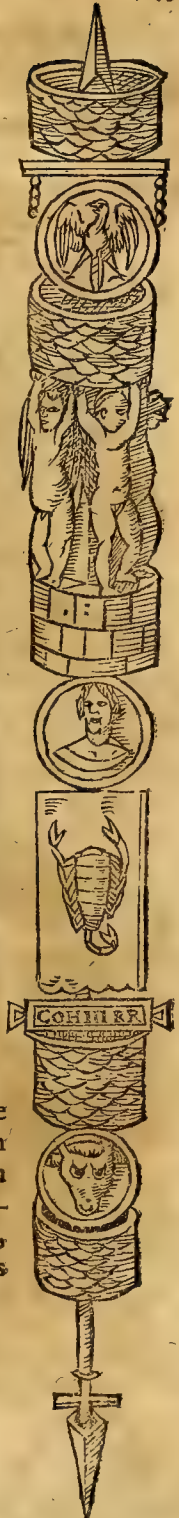
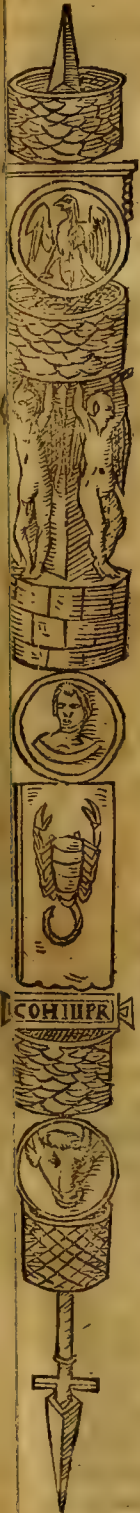
ATIMETVS LIB. PVLLARIVS
FECIT ET SIBI ET

M. POMPEIO, M. F. ET CINCIÆ
COL. ASPRO SATVRNINÆ
FILIO SVO ET VXORI SVÆ
M. POMPEIO. M. F. COL.
ASPRO FIL. MINORI.

Apud Dionem leges de
loculo paruo, in quo A-
quila aurea collocare-
tur, eum longissimo
conto præfixum in ex-
ercitu à signiferis gesta-
ri, qui, vt facili' impin-
gi terræ posset, in acutâ

cuspidé desineret. De
quo videndus etiam
Cornelius Tacitus, in
expeditione Germani-
ci, vbi de hoc loculo,
siue de sistendis signis
loquitur.

Sed quoniam superioris marmoris inscriptio quædam habet, quæ interpretatione indigeant, ut Centurionis signum apud veteres vſitatiffimum, & alia in dictionibus concifa, opera pretium vifum est, ne quid à quoquam deſideretur, totam eam explicare.

MARCO POMPEIO, MARCI FILIO, ANISIO ASPRO CENTVRIONI LEGIONIS DECIMÆQVINTÆ APOLLINARIS CENTVRIONI COHORTIS TERTIÆ PRÆTORIÆ PRIMOPILARI LEGIONIS TERTIÆ CYRENENSIS, PRÆFACTO CASTRORVM LEGIONIS VIGESIMÆ

VICTRICIS,

ATIMETVS LIBERTVS PVLLARIVS FECIT
ET SIBI ET

MARCO POMPEIO MARCI FILIO, ET CINCIÆ
COLLIBERTÆ, ASPRO SATVRNINÆ FILIO SVO,
ET VXORI SVÆ MARCO POMPEIO MARCI
FILIO COLLIBERTO ASPRO FI-
LIO MINORI

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIB. XLIII.

DE IIS QVÆ PER SELLAM, CVRRVM, ET FVL-
MEN
SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD REVENDISS. PATREM NICOLAVM SCOMBERGV-
M
CARD. CAMPANVM,

MAXIME vereor, sapientiffime Pater, ne aliquando me tacito cogitationis conuicio verberaris, quod tua erga me beneficentia tibi conscius, totq; insuper meritum, quæ à te summo semper alacritate profecta sunt, nullum adhuc grati animi signum in me conspexeris elucere. Scias tamen accidisse, non negligentia, non rusticitate, non vlla tuorum erga me meritum obliuione, sed ob eximiam commodorum, quæ abs te sum assidue consecutus, magnitudinem. Ea quippe vel singula, pro quibus immortales tibi agere gratias debuissim, ingenium ita meum obruere videbatur, ne poruerim vlla vnquam meditatione parem verborum copiam

excogitare, aut vlla mihi in parte satisfacere. Dicendum enim erat, quanta me semper: humanitate vir tantus amplecti perseveraueris, ut mea iam omnium rerum patronus extiteris officiosissimus, ut vita dignitatisque mea rationem omnem favore, presidioque tuo tuendam, iuuandam, sustentandam, ornandamque etiam susceperis: denique D author fueris, ut illustri adolescenti Hippolytus, quem à summo Pontifice eius patris mihi regendum, instituendumque mandari procuraueras, me tandem egere vetuerit: vnde factum, ut aliquando mihi asserere, & intermissa pe tot annos studia repetere liceret, quodq; parturiebam opus absoluerem demum sperem: quod curiam meritum maximum semper appellabo. Nam etsi alia pericunda sapere mihi fuerant, nullum tamen hoc neg, opportunius accidit neg, commodius. Cuius quidem consilij mei maiorem in dies singulos fructum voluptatemq; percipio. Hinc eni euenit, ut multa in amicos, quos mihi paria literarum commercia conciliauerant, non obscura forsitan extarent officia, dareturque interim occasio, ut meum summum erga te studium inciperem omnino patefacere, quod omnium maxime cupiebam. Parum enim existimabam talia mecum cogitasse, quæ menti semper firmiter inhaerant, nisi ipsa aliquo, vult fieri poterat, signo ceteris omnibus innotescerit. Vifum itaque est vnum è commentarijs, quæ p

datum à te mihi orium conscripsi, de mysticis Ægyptiorum literis tibi, si quid hoc ad rem facit, dedicare. In eo continentur Currus, Sella, & Fulmen. Sella, ut quies demum aliqua laboribus detur tuis, quos ut Rempubl. Christianam plerisq; locis conuulsam firmares, bonam orbis partem ambiendo, quæq; ubiq; labefactata cerneres, prudentia consilioq; tuo resarciendo, tolerasti. Currus, in quo doctrina sapientiæq; tua sublimitas prouebatur. Fulmen, quod tua sit indicium claritatis & fama. Dixerunt aliqui, impudenter à me factum, qui de picturis, de signis, de artificum operibus instituerim cum eo fabulari, quem consiliarium, quem socium, ubi quæq; res inciderint deliberanda, maximi quiq; principes sibi adfiscere contendant: agnosco quidem hanc culpam, & ineptè fecisse profiteor, qui te nugis hæc obtundere cogitarim: sed malui & à te, & ab alijs desiderari prudentiam meam, quam nisi hoc qualemcumq; est, fecissem, memoriam fidem, amorem, cultum & obseruantiam, officium deniq; ipsum forsitan exquiri.

DE SEDE. CAP. I.

SVMORVM Principum ornamenta, insigniaque & multa & varia fuisse, alibi recensuimus, sed nullum vnquam sella sublimius, neque augustius, neque venerabilius habitum. Reliqua enim ad humanam tantum amplitudinis decus facere videntur, hoc ad diuinam propemodum maiestatis honores proximum accedit. Quare minime arbitror me operam elusurum si multa, quæ de sellæ dignitate tradita sunt à Veteribus, in commentarium hoc collecta, si quis huiusmodi rerum cognitione delectetur, in promiscuo vsu fecero, measq; super his lucubrationes studiosis omnibus communicauero.

PERENNITAS. CAP. II

PORRO perennitatis, æternæque quietis hieroglyphicum esse sellam, plerisque locis toto opere disputatum est ex Ægyptiorum Sacerdotum institutis, eoque præsertim loco, ubi sedentis Cynocephalii significata percurrimus: sic enim eum statuebant, cum Æquinoctij quietem æqualitatemque describebant: quæ quidem necesse est ibi sit, ubi nihil subsultat quod alterum inquietet, sed omnia firma stabiliq; in æquilibrio conqueiscant. Quin etiam Veteres Deum infantili ætate, utpote vnicum, atq; perpetuum rerum omnium principium nullo conficiendum senio, inter loti arboris ramos conqueiscere profitebantur: utpote qui diuinitatem ex ipso sedentis habitu interno scebant, quem nulla vnquam posset inquietatio sollicitare. Numa Pompilius Ioui flaminem affiduum Sacerdotem instituit, cui præter alia ornamenta sellam etiam decreuit, & duos illi comites, Martialem & Quirinalem. Quod vero ad firmitatem atinet, eiusdem Numæ præceptum fuit, ut post adorationem federet, boni ominis causa, ut Plutarchus arbitratur, quo scilicet preces esse ratas auguraretur: Religionem hanc sella super, secuti plurimum sunt Romani Principes. Hinc Macrinus Imp. cum Bassianum Antoninum inter Diuos referri procuraret, tum multa alia, tum præcipuè duas etiam statuas sedentes ciuili habitu illi decreuit, Diuos eos, ex eo quod federent interpretatus. Nasamones autem, quod ab obitu ad Deos euolare se arbitrabantur, eo quod fierent Dijs ipsis propiores, cum morituri erant, inter expiandum sedere, ac sedentes etiam sepeliri volebant.

Cynocephalus.

ÆTERNITAS. CAP. III.

SELLAM hanc æternitatis signum oculata fide perspicimus in numo quodam in quo Romæ simulacrum est in sede cum ancili & inscriptione: ROMÆ ÆTERNITAS, cui scilicet Iupiter apud Virg. lateatur nec metas rerum nec tempora posuisse, sed imperium sine fine decreuisse. Nam & ipsum Romæ vocabulum, nationes nonnullæ ex patriæ linguæ significatione æternitatem interpretantur. In numo cuius inscriptio est: CLOD. SEPT. ALB. AVG. idem simulacrum est sedens dextera genium porgens, læua vero iaculum terræ affigens, cum eadem Æternitatis inscriptione.

Ausonius.
Ammianus
Marcellinus
lib. 15.Alcinius
embl. II. 4.
Maro Æn.
I. cliq; mul-
ti Romam
Æternam
dicere.in de Esia
in
At sola Ves-
tia manet
in Decorum
domo.

VESTA. CAP. IV.

ADEM æternitatis significatio effecit, ut & Vesta per sedem exprimeretur, vel sella illi ante omnia dedicaretur. Itaq; Dijs reliquis apud Platonem, Phædro, duodecim ordinibus domo digressis, acratum Iouis currum subsequentiibus, sola Vesta residet domi, eaq; ubiq; sedens sculpi & pingi solita. Nam in Caligulæ numo gemmata sella sedens, dextera pateram porrigit, sinistra contum terræ affigit, cum eadem inscriptione, VESTA. In alio Titi Vespasiani, ipsa eadem sedens cum conto, dextera genium sustentat: literæ, VESTA. In numo hoc inscriptio inferne, in altero superne posita est.

DIVVS.

D I V V S. C A P. V.

Caligula, &
Titi Vespasiani numi.
Iulii Augusti &
Faustinae
Pia numi.
M. Aur. Antonini
Brit. M. Iul. Philippi
numi.

EADEM species, uti superius de Bassiano dictum, relatū quempī in Deorum numerum ostendit quod ex inscriptione, quæ est, DIVVS, intelligitur. Numus est cuius inscriptio, DIVVS AVGVSTVS, ab altera facie, DIVA AVGVSTA, ipsa sella sedens conto innixa, dextera duas spicas porrigit. In Iulii Augustæ numo Dea signata est sella sedens, pinum dextera prætendens, Leone accumbente inscriptio, MATER DEVM. In Divæ Faustinae Piæ simulacrum muliebrem est sedens cum lancea, signi ante affixis, quod pilam cui Aquila insidet porrigit, inscriptio, MATRI CASTORVM. Nam M. Antoninus eius maritus Faustinam subito morbo exanimatam, diuam à Senatu appellatam gratulatus est Matrem vero castrorum ideo ipse vocitare solitus, quod eam secum & in æstiuis habuerat.

S E C V R I T A S. C A P. VI.

CVM vero proprium Deorum sit perpetua frui quiete, neque vlllos humanæ vicissitudinis casus in posterum expauescere, securitatem inuenias hieroglyphicè plurimum sella cõpositam. In M. Aurelij Antonini Brit. numo dea sedens caput manu suffulcit, dextera radū tenet: quæ vero manus caput sustentat, eadem sellæ innititur. Inscriptio est, SECVRITATI PERPETVÆ. In altero Imp. M. Iul. Philippi Augusti Dea sedens est, quæ dextera sagittam tenet, læuam supra caput tollit innixam sellæ. Inscriptio, SECVRIT. ORBIS. In numo quodam Imp. Neronis Cæsaris Aug. P. M. TR. P. P. P. Dea sedens ara apposita, radium læua tenet, dextera caput ab occipito sustentat, cum inscriptione SECVRITAS AVGVSTI, quod

mihī reducit in memoriam dictum illud: *Utramq; aurem quiescere.*

C O N G I A R I V M. C A P. VII.

Clodij Pupieni & Domitiani numi.

IAM & congiarium dari solitum simulacris tribus pro tribunali sedentibus, in numo Clodij Pupieni cernitur. Et in numo Domitiani Cos. XIII. congiarium ipse sedens populo elargitur, cum inscriptione, LVD. SÆC. Ædes vero iuxta sita est, & in tribus facie literæ appositæ sunt, S. V. F. R. I. quarum sententiam ita reperi à nonnullis interpretatam, *Sedem vouit firmam primo decennali.*

Æ D I T V M V S. C A P. VIII.

Psal. 69.

Thronus gloria quid.

1. Reg. 22.

Esaï. 6.

Ierem. 17.

ÆDITVMVM quoque significaturi Sacerdotes iisdem Ægyptij, hominem pro templi foribus sede statuebant, eo amictum indumento, iisque gestaminibus ornatum, quæ latè Eusebius lib. II. de præp. Euang. recenset, ubi templum Serapidis describit & custodes hos ipsos pastophoros enumerat, à Sacerdotali scilicet habitu sic cognominatos, à Latinis alias æditumos, quasi ædium indumctos alias ædituos, à tuendis ædibus appellatos, ut apud Charisium est. Præuidit Dauid principes Sacerdotum è Iudæis futuros, qui aduersus Christum insurgerent, cum dixit: *Aduersum me loqueban:ur qui sedebant in porta.* Nam & idem mos pro templo sessitandi, apud Hebræos etiam fuit. Sed cur ab Ægypti gentibusve alijs exempla quarimus, cum Diuinæ ubique literæ de throno Dei tam multa protulerint? Vidit enim Michæas Deum Israel sedentem in sede sua, & Esaïas, *Domini sedentem super thronum excelsum atque sublimem,* & apud Hiere. *thronus gloria exaltatus ab initio locus, sanctificatio nostra, sustentio Israël:* quæ quidè omnia firmum & stabile Dei significanti imperium: & ut inquit Adamantius, *ue de Christo uolueris ista intelligere, non peccabis: siue de Patre, non impie senseris: est enim thronus gloriæ excelsus & à principio, Assertor noster: propterea regnū eius & sanctificatio nostra Christus est: quia & ille sanctificans, & nos sanctificati ex vno omnes sumus. Ideo vero eum sedere dicimus, & Euthymius, quod hinc Regiam eius dignitatem. stabilitatemq; & venerabilem iudicis auctoritatem imaginatur.* Ita sedere super sedem suam dicitur Deus, qui latè Dominus super omnes gentes regit. Quin & malignus cum Scythas, Turcas, & plerosque alios à Septentrione barbaros, alios impios, alios hæreticos sibi addicendos prælagisset: *Ponam, inquit, thronum meum ad Aquilonem:* inde enim ri-

li genus orane, per tot ætates, per tot sæcula, in quietioris vitæ provinciis continenter effluxit. Cum vero super Cherubim sedere ponitur Deus, intelligitur de summa scientiæ plenitudine, quæ tum Angelis, tum viris insigni pietate præditis superastiit, de qua Salomon Prouerbijs: *Anima eius sedes sapientia.* At scabellum à scanno sede diminutum, humilitatis & subiectionis, inquit Eucherius, indicium est, vt in Psalmo: *Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.* Accipitur & pro Christi humanitate, vt: *Adorate scabellum pedum eius.* Nam & pedes pro Filio ponuntur in Diuinis, sicut Pater, de quo loco suo.

Esaï. 14.
Cap. 24.
Psal. 110.
Psal. 99.

DOCTRINA. CAP. IX.

PLERISQVE vero hieroglyphicis cathedra doctrinæ significatum habet, atq; ita D. Hieronymus, & pleriq; omnes interpretantur locum Euangelicū: *Super cathedram Moïsi sederunt Scribæ & Pharisei.* Ita illud Psal. I. *Et in cathedra pestilentia non sedet,* quod pro doctrina non sana interpretatur Euthymius, Hæreticorum ait Eucherius: beatiq; porro illi habentur, qui pro sceleratis non steterint, & cum impijs atq; peruersis minime federint. Quamuis pro pestilentia nonnulli accipiant, derisores, & pro cathedra, societatem ponant: vt sit, neq; commercium habuit cum ijs quorum ingenium & doctrina omnis eludendis decipiendisq; mortalium animis exercetur. Quod vero Paraphrastæ nonnulli scripserint, neque socius fuit eorum qui studio faciunt male, multo minus eò dementiæ peruenit, vt impostorum illi vita placuerit. Latinum est omnino: *Afserere cupiam,* pro socium esse, vel similem, vel imitatore. Hinc Horatius in Epistolis.

Per cathedram quid.
Matth. 23.

*Parcus ob hæredum curam, nimiumq; seuerus
Afsidet insano.*

Lib. 1. ep. 5.
Nam sedendo & quiescente fit animæ prudentia, ut Philosophus.

hoc est, par, vel socius, aut similis est insano. Sunt qui cum superiore significato consentientes, per cathedram hoc loco perseverantiam, & firmitatem in malis operibus significare velint. Nam desiderere, unde deses & desidia contationem indicat huiusmodi.

Æneid. li. 9.
Apud Varonem li. 1.
cap. 2. de re rust. Virg. 6.
Æneid.
Vel potius quod ad artes, quam ad viuas.
Et cum voluptate.

CONSULTATIO. CAP. X.

QVIN & consultatorem per sessum ex Ægyptiaca doctrina significari manifestum. Vulgatumque apud nos illud de Romanis, Sedendo eos vicisse, quod ea consilia referunt eruditi, vt apud Plautum is, qui nimio plus sapere se sedentem asserit, & quod apud Maronem; *Turnus sacra velle sedebat,* regitur, exponit Seruius, sedere, est consilium capere. Multaque apud alios etiam in hanc sententiam. Non otiose positum est in sacris concentibus, Psal. XLIX. *Sedens aduersum fratrem tuum obloqueris,* id nim *κατακαλέεις* indicat. Sedens, hoc est, consulto, nō subita ira aliqua percitus, non dolore concitatus, non repentina aliqua re commotus, sed animo conquiescente, & sponte de calumnijs agitante, vel aliquid quod obesse posset, excogitante.

CESSATIO. CAP. XI.

NEQVE defunt, qui sedere pro cessare ponunt, Horatium secuti, qui de pusillanimo dixit: *Sedit qui timuit, ne non succederet.* Epistolarum lib. I. ep. 17. Vti stare, ad expeditionem, paratum esse interpretantur. Ita Maro: *Stat ferri acies mucrone corusco,* Stricta parata vesi, ita pro deside sedentem, vel qui nihil attentet, intelligant.

Ac pro cunctari, & se pigro gere re vt Cicero in Pisonem.
Æneid. li. 2.

OPIS IMPLORATIO. CAP. XII.

ILLVD non omiserim, implorantium opem fuisse morem apud hospites, quos adiissent, in foro sessitare: quod apud Alcinoū fecisse Vlyssē Homerus scribit, neque dissimulauit Apollonius. Et Martium Coriolanum patria profugum, Actij Tullij Volscorum Principis supplicem factum ad forum sedentem scribit Dionysius Halicarnasseus. De Themistocle quoque in exilium abactō, talia auenies apud Græcos historicos.

ÆDILIS CURVLIS. CAP. XIII.

FRAT vero sella eburnea proprium Ædiliū Curulium hieroglyphicum, quod quidem quoniam alijs aliquot Magistratibus debebatur, animaduertendum apud Plutarchum in Mario, duos apud Romanos Ædiliū ordines fuisse, quorum alter sella, quæ curuos pedes haberet, utebatur, qua sedentes ius dicebant: huicq; honori aderat Magistratus nomen. Inferiorem alterum Popula-

rem vocabant. Quod si quis à maiori honore decidisset, rursus ad alterius petitionem accedere con- fuerat. Pauloque infra: Marius cum ad Herennium responderet, huiusmodi sellam ἀγυλοπόδα me- morat, quæ cuiusmodi esset, in numismatis intueri licet: duz enim huiusmodi causæ habentur super tribunali, in M. Plætorij. Ad. Cur. numo, vt omnino inde qua fieri specie solerent sella illæ conspicuū sit. Magna autem ambitio Romanis fuit eburneis huiusmodi sellis ad clarissimos quosque Reges, quorum amicitiam sibi conciliaissent, dono missitandis. Inter ampla quippe dona, quæ Masinissa Numidarum Regi missa sunt, sella etiam Curulis fuit. Ad Syphacem quoque cum donis alijs sella missa, cum is se Carthaginensibus inimicū, Romanis amicum per legatos professus esset. Et Ptolemæo Ægypti Regi, cum legati ad commemorandam renouandamque amicitiam missi sunt, tulere dono, togam, & tunicam purpuream, cum sella eburnea. Et Consules, cum Magistratum inibant, in sella eburnea sedere solebant. Vnde apud Ouid. in Fastis:

Et noua conspicuum pondera sentit ebur.

Sed hæc missa faciamus, quæ omnium sunt historijs peruulgata: in currumque protinus à sella ipsa in- filiamus.

DE CURRIV. CAP. XIV.

PROXIMVS ad sedem accedit currus, multis & ipse hieroglyphicis insignis, quæ cōm memorare infi- niti propemodum operis labor esset: sed enim ea tantum recensebimus, quæ vel in numis, vel au- ctorum de vetustate libris cōperiuntur, & si qua facient ad pietatem, ea nequaquam dissimulabimus.

TRIVMPHVS. CAP. XV.

SANE constat, apud Romanos & gentes alias curum Triumphi significatum habuisse, cuiusmodi Victoriarū monumenta passim in numis, in aris, in arcibus conspiciuntur. His autē qui triumphaf- sent, statuz in curribus ponebantur, quæ ob id Triumphales appellatæ sunt. Earum vero statuarum, ornamenta erant, quæ Liuius enumerat, Corona aurea, sella Curulis eburnea, eburneus Scipio, rota picta, & palmata tunica. Sellam autem Curulem ea de causa dictam volunt, quod curru honoris gra- tia soliti erant in Curiam vehi Senatores, qui Curulem magistratum, hoc est, maiorem honorem ges- sissent, in quo curru sella esset, supra quam considerent.

AMPLIATOR IMPERII. CAP. XVI.

TRIVMPHALIS autem effigies Romæ ijs omnibus decreta est, qui fines Imperij ampliassent. Au- gustus vero memoriæ Ducum, qui populi Romani Imperium ex minimo maximum reddidit- sent, proximum à Dijs immortalibus honorem præstitit: itaq; & opera cuiusq; manentibus titulis res- tituit, & statuas omnium Triumphali effigie in vtraque fori sui porticu dedicauit, professus edicto commentum id se, vt illorum velut exemplar, & ipse dum viueret, & insequentium ætatum Principe exigerent à ciuibus.

MARITIMA VICTORIA. CAP. XVII.

IN NUMO M. AGRIPPÆ COS. III. ab altera facie Neptunus est, Equos agens flagello sublato, ipsi curru cymbæ speciem præ se ferenti insistens. Cymba inter vtrumq; Equum sita. In puppi eius nauigij, auis estalis surrectis, quæ Aquilæ speciem refert. Literæ, HIC OMNIPOTENS ÆCORIS. Vad apud Horatium illud: *Suspendisse potenti vestimenta mari Deo*, vbi animaduertendum est C, literam apu- nos ordinae tertiam pro Q, positā more maiorū, qui Q, literam olim excludere, vt Velius Longus at- statur, neq; Nigidio Figulo in Commentarijs suis vnquam posita est, teste Victorino. Numi vero hu- ius species nimirum victoriam ab Agrippa contra Sex. Pompeium, partam ostendit, quam Maro e- iam celebravit in Scuto:

*Parte alia ventis et Diis Agrippa secundis
Ardens agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora naualis fulgent rostrata corona.*

Sunt etiam numi alij in victoriæ huius memoriam cusi, in quibus triremes tridentibus rostris præ- ditæ conspiciuntur, vt tandem aliquando Virgilianum illud incolumitati suæ restitatur, *Rostrisæ*

trid-

*Plætorij
7207266.*

*Senatores
ampliales.*

*M. Agrippæ
victor.
Carm. lib. 1.
Od. 5.
C. pro Q. li-
tera vsur-
pata.*

Æneid. li. 2.

ibid. li. 9.

tridentibus, de quo in ijs quæ circa Virgilianæ lectionis castigationem olim elucubrauimus, plerique dubitant.

IMPERIVM. CAP. XVIII.

IMPERIVM autem, aut summam rerum, speciosioresque magistratus, aruspicina quoque per currum significauit. Nam Tarquinius cognomento Superbus, cum adhuc Romæ regnaret, & Iouis Capitolini templum pene absoluisset, currum quemdam fictilem Thufcis quibusdam ex Veiorum gente figendum locauerat, quem cum iam confectum figuli in fornacem intulissent, non vt reliqua fictilia humore expresso exiliore euasit, quam impositus esset: sed fermentati panis instar intumuit, eoq; magnitudinis concepto robore duritiq; increuit, vt vix sublato fornacis culmine, parietibusq; difiectis, educi potuerit. Consulti super hoc aruspices, responderunt, apud quos eiusmodi cursus alseruaretur, felicitatem & imperium ijs portendi.

NUPTIÆ. CAP. XIX.

EIVSDEM boni ominis causa, & aucupandæ felicitatis affectatione institutū apud veteres erat, vt noua nupta curru vecta traduceretur: quod Hesiodus, siue is Aristophanes Grammaticus fuit, scuto Herculis ita describit:

Τοὶ μὲν γὰρ ἐνώστρου ἐπ' ἀπίνης ἤρον
τ' ἀνδρῶν ὑνάικα, πολλὸς δ' ὑμέναιος ὄραται.

*Hicurru inuictam geniali virginem amanti
Traduxere viro, passimq; Hymen Hymenæus*

Excitus cantu.

Et ligneum sponsæ simulachrum Citheronis consilio fabricatum, pro Alsopi filia suppositum, & in curru constitutum ab Ioue reperiatur: quo Iunonem, quæ diuortium fecerat, illuderet. Eo vero nuptiali curru tres tantum vectari solitos, Sponsam, quæ sederet in medio, Sponsum, & Parochum, Pausanias tradit. Parochum eum nimirum intellegens, quem nos hodie anuli maritalis Compatrem appellamus:

TERRA. CAP. XX.

QVOD vero Cybelem curru inuehi sinxerunt, cum eadem & tellus sit, terræ ipsius libramentum in aëre pendentes intdicare Lucretius putat:

*Hanc veteres Graiūm docti cecinere Poëta,
Sedibus in curru biuugos agitare Leones,
Aëris in spatio magnam pendere docentes*

Tellurem.

Lib. 2.

Ad addam, ex ijs quas rerum natura partes habet, vni illi veteres maternæ generationis merito conueniens nomen indidisse, quando ita hominum illa mater, vt cælum Deorum, habita est. Hæc nos nascentes accipit, natos alit, semelque editos sustinet semper, nouissimè complexa gremio, iam à reliqua natura eductos, tum maximè vt mater operiens. Quod si quis causam quæsierit, cur turrito capite conspiciatur, eam Lucretius rationem in hunc modum expressit lib. 2.

*Muralisq; caput summum cinxere corona,
Eximius munita locis, quod sustinet vrbes,*

*Quo nunc insignis per magnas prædita terras
Horrisca fertur diuina matris imago.*

*Tum quod
Κύβηλη ἢ
ῥέα παρὰ τὴν
κύβηλη ὄρη,
Cybele Rheæ
ἢ montibus
Cybelis di-
ctæ.*

Ad editis enim & excelsis locis vrbes ponere antiquis mos erat, non tam alterius diluuij metu, qui diu mortalium mentibus insedit, quam vt difficilior hostibus accessus foret.

BATTI NAVIGATIO. CAP. XXI.

ERAT Delphis Batti effigies in curru, quem Cyrenenses dedicarunt, posteaquâ is nauibus in Libyam traiecit. Auriga erat Cyrene: Libyæ vero capiti coronam imponebat. De Batto autem qui Thera insula pulsus, Apollinis oraculo in Libyam profectus, Cyrenaicis rebus originem auspicatissime dederit, alio loco diximus copiosissimè.

CIRCENSES. CAP. XXII.

VDOS Circenses per bigas & quadrigas, quæ tot numis signatæ sunt, significari, satis omnibus innotuit, vniuersa Græcia cum Romanis eo spectaculorum genere per multa secula detentis.

Id autem honoris habitum aurigarum factionibus, vt in victoriarum eorum memoriam numi ipsi & bigati, & quadrigati cuderentur: de quibus in vita Veri apud Iulium Capitolinum legas, postulatam interdu a populo Prafinianorum aurcorum modium propter Equum ex factione Prafina, cui Verus impotenter fauit. Vbi cauendum ne, vt aliquot habent codices, Parsimanorum legas, aut quid hac locutione corruptius: sed veluti Capitolinus a Veneto, Venetianum fecit, ita Prafinianum a Prafino deduxit.

AVRIGA COELESTIS QVIS. CAP. XXIII.

IN COELO quoque Aurigæ species ostenditur, de quo ita Theon in Commentarijs Afati: *Fabularum scriptores*, inquit, *Aurigam eum, qui cælo adscriptus est, imaginem esse dicunt Bellerophontis, vel Trochili, qui Calihæa filius fuit: solemnique huius rei sacra in Argis primum instituta, quod primus iunxerit currum. Sunt tamen qui putent Myrtili, sunt qui Cillantidis, qui Pelopis auriga fuit, sunt qui Oenomai figuram esse contendunt. Atq; ita Græcia demum est in vnaqua; re contentiosa.*

DIVINA MAIESTAS. CAP. XXIV.

SED ENIM cur nos mortalium fabulas æquo curiosius prosequamur, cum Deus Opt. Max. sua se conspicuum autoritate nobis exhibeat? cuius summa maiestas, qualisque videri cœlicolis & quanta solet inuchitur curru, non eo inquam Platonico, in quo *μὲν μέγας ἡγαμῶν ἐν ἑργῶν ζῆς πειρὸν ἄγων ἄρμα πορεύεται*, sed de curru loquor quem Hetruscorum monumenta obferuanda nobis vetustate ostendere, quem ex Aramæorum arcanis profundissimæ doctrinæ vir Egidius Viterbiensis, in circum ætate nostra primus induxit. Verum super hoc quædam altius repetenda sunt. Aramæi vnum eundemque librum duas esse leges dixerunt: alteram scriptam, alteram a Deo Moyfi traditam: illam populis, hanc sapientibus: illam prouerbij rerum humanarum, hanc lucis rerum diuinarum formam gerentem, in illa historiam orbis conditi atque administrandi, in hac formulam adumbratæ atque ad effigiem expressæ diuinitatis ostendi. Duo itidem Plato regna commemorat, Iouis & Saturni, regnumque Saturni regno Iouis tamquam felicius anteponit: si quidem sub Ioue, actio vitæ humane, sub Saturno vero contemplatio diuinorum significatur. De quorum temporum felicitate Platoniam ita sententiam Maro mihi videtur expressisse, vt cum Platone currum agitet atque palmam. Ait enim:

Ante Iouem nulli subigebant arua coloni,
Nec signare quidem aut partiri limite campum
Fas erat: in medium quærebant, ipsaq; tellus
Omnia liberius nullo poscente ferebat.
Ille malum virus serpentibus addidit atris,
Prædario, lupos iussit, pontumq; moueri,
Mellaque decussit, foliis, ignemq; remouit:
Et passim riuus currentia vina repressit,
Vt varias vsus meditandis extenderet artes
Paulatim, & sulcis frumenti quæret herbam:
Et silicis venis abstrusum excuderet ignem:
Tunc alnos fluuij, &c.

Mox de Ioue:

& quæ plurima de humanis fere omnibus negotijs subsequuntur. Hunc imitatus Nafso vt iusquet gnium ita describit:

Aurea prima sata est ætas, qua vindice nullo,
Sponte sua, sine lege fidem, rectumq; colebat:
Pæna, metusq; aberant, nec verba minantia fixo
Aërol. gabantur, nec supplex turba timebat
Iudiciora sui, sed erant sine iudice tuti.

& quæ multa prosequitur.

Currus Platonius.

Aramæi.

Georg. lib. 1.

Metas. lib. 1.

Sed vt ad rem nostram conuertamur, vtrumque duobus nominibus appellat Hebræus, illud opus *CURRUS E-*
zechielii
 BERESCI, ac creationis hoc opus CVRRVS, & arcanæ intellectiois. Legis igitur secundæ huius
 quæ arcana est, per Messiam & suos aperienda, per speciem Currus apud eos conscribitur *יעוצלוקיֹוס*.
 Currum hunc Ezechiel quatuor ex imaginibus excogitauit: vidit enim in diuina luce tanquam ideas
 quatuor, atque iis veluti gemmis ac sigillis, formati à Deo sunt Angeli quatuor, omnium cœlestium
 metium & Duces & Principes A dextera Dei gemma ea prima est, vnde pulchra, grata, lætaq; omnia
 proueniunt: eamq; vim Michaelem vocant. A læua gemma altera est, vnde fortia, dura, castigataque
 manant, ea Gabriel nuncupata. Mixtum ex iis medicina & temperamentum Raphael. Quarto deniq;
 loco Vrielterræ proximus horum trium veluti dispensator. Ita Michael & Gabriel pro duabus rotis,
 Raphael pro sella, quæ sit media inter rotas posita. Quarta Vrielt pro axe, circa quem fabricæ huius est
 totius fundamentum. Duo illa priora nonnulli Brachia vocant: tertium & pectus & zonam: quartum
 tamquam vel pedes, vel pedum scabellum. Idcirco dictum aiunt de Imperio Romano Hierosolymæ
 euerfore, *Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum*. Græca Theologia Michaelis vim in
 Deo vocat Venerem, Gabrielem Martem, Raphaellem Iouem, cui sella proprie dicata est, & Solem
 quartum fœminæ marisque vim habentem, omnis plane generationis initium, & Vrielem nominat
 & Adonin Hebræus. Orpheus ea quatuor vno refert versu, quod mas, quod fœmina, quod rerum ge-
 nitura, quod Adonis:

Κέρον κ' υόρε σὺ πᾶσι δάλλ' αὖ ἐν ὀδῶνι.

Vt non ita commentitia esse videantur ea, quæ Plutarchus de Bacchi cultu apud Iudæos obseruauit, &
 in Symposiacis late disputauit. Eorum enim scenopegia in Bacchi celebritatem fieri putat. Adonim-
 que & Bacehum eundem esse. Rotis quatuor, siue gemmas, siue currus ipsius partes, aut membra li-
 beat appellare, quinto adiiciunt loco Nuriel tamquam temonem, cui alligatus trahitur currus. At-
 que quinque hæc diuini currus nomina alto mysterio vna locutione scribuntur in Canticis: eam no-
 stri ascensum purpureum interpretati sunt. Salomon scribit currum hoc modo: ARGAMAN. Prima
 litera fit Vrielt, per A enim illi scribunt. Sequenti R, Raphael. Tertia G, Gabriel. Quarta M, Michael.
 Quinta N, Nuriel Neque sum nescius, Hebræorum quorundam iuniorum super Angelis, Planetif-
 que & signis, quibus imperitent, commentationes longe diuersas esse, aliterque tradi in diurnis illis
 supplicationibus, quæ secundum doctrinam Cabalisticam institutæ dicuntur: cæterum Astrologos
 hi potius quam Theologos secuti mihi videntur, qui Michaelis in Deo vim ita interpretantur, vt nu-
 men incomparabile significare dicant. Vnde illud in Psalm. citant: *Deus, quis est similis tibi?* Mercu-
 rium è Planetis huic ministrum esse, fandi & agendi potentem, diuinæque & humanæ naturæ totius
 interpretem: cuius latiores receptus sint, siue (vt Græci dicant) *οικοδεσποται*: è cœlestibus signis
 Gemini atque Virgo: huiusmodique genio die quarta preces allegandas. Et nostri Michaeli munus
 illud attribuunt, quod Mercurio Græci veteres: qui scilicet animas cœlo inferat, atque alias sub tri-
 stia tartara mittat. Ad hæc trutinam in manu eius statuunt virgæ loco, vt pote, qui merita inquirat,
 bona malaque compenset, proindeque vtut quisque apud superos vixerit, aut pœnis, aut præmiis
 afficiatur. Sed antequam à Michaele discedamus, quamuis cuiuspiam *κατὰ πάρεργον* dictum videat-
 ur, præterire nolo id, quod Rabi Tedacus Levi libri de duodecim numerationibus ait, Michaellem
 Occidentali vento præpositum, vt magna mihi de causa institutum à Gallorum pietate videatur,
 quod ad nostra tempora magno cultu perdurat, honoratissimum ordinem cohortis Regiæ D. Mi-
 chaeli dicatum esse. Sed vt reuertamur, Gabrielem isti Deum fortem interpretantur, minoris ta-
 men cuiusdam fortitudinis esse. Lunam è Planetis huic ministrare, cuius gratissimum hospitium
 Cancer esse perhibetur, secundaque illi die supplicandum. Ex Raphaelis nomine atque vi, rerum
 aiunt omnium medicinam emanare. Esse hunc Solem ipsum, qui & Phœbus. Nam is apud Ouidium
 dicit: *Inuentum medicina meum est*. Leonis vnus domicilio gaudere: prima illi die vota concipienda,
 nuncupandaque. Ac, ne Apollinis & Æsculapij fabulas irrideamus, Iouis filius Apollo censetur, hu-
 ius vero Æsculapius: ipsa nimirum Theoretice, quæ intellectum illuminat, Apollo est, Æsculapius
 ars ipsa. Vnde Maro:

Tum pater omnipotens aliquem indignatus ab umbris

Michael.
Psal. 89.

Torquatus
ordo Gallo-
rum D. Mi-
chaelis.

Raphael.

Metam. 2.
lib.

Mortalem infernis ad lumina surgere vita,

Ipse repertorem medicina talis & artis

Fulmine Phœbigenam Stygias detrusit ad vndas.

Zamael.

Nanael.

Zachiel.

Caphziel.

Platonis re-
gnaduo.

Ars igitur Æsculapio attributa, per quam bona comparatur valetudo: utpote quæ in curatione ipsa versetur. Est & Zamael, cuius munus vlciscendi, venenaque dispergendi esse perhibent, vberimæ illi honorum omnium largitioni semper oppositus. Martem hunc esse Græci volunt, Arieti & Scorpio præfectum: tertia illi die preces faciendas. Nanaelem mox enumerant, in nomineque id esse significatum autumant, ut Deum benigne nobis omnia respondere, ac omnia ipso horreo mortalibus elargiri interpretentur. Esse hunc Venerem, qui Tauro Libraque delectetur: sexta illa die supplicandum. Zachielem inde deprehendere, qui Dei iustitiam, & quintæ diei sacrificia, precesque procuraret: unde nonnulli quinarium iustitiæ dedicarunt. Esse hunc Iouem, nam ut Maro: *Rex Iupiter omnibus* idem. Isque, ut illi commenti sunt, Sagittario apud Piscibus præficitur. Caphzielem demum septimæ lucis curam gerere, eaque mortalium preces sibi deposcere. Ab eo vim frigidam emanare, qua scilicet singula in inferiori mundo concreta condensentur. Nam uti calidi est dissoluere atque rarefacere, ita frigoris est solidare coagulareque. Saturnum hunc nostri vocant, qui Capricornum & Aquarium sedes habet. Sedenim ut in curru fatis expatiati, metamque ipsam rite circumuecti, eodem, unde cursum auspicati sumus, reuertamur, id aliqua egere videtur elocatione, quod à Platone regna duo posita diximus. Is siquidem multo ante tempore præfagisse videtur, quæ nunc demum speramus euentura. Mundi circuitum is ab Oriente ad Occidentem Iouis esse, ac perinde Fatalem dici. Appariturum vero olim alterum sub Saturno huic oppositum, ab Occidente scilicet Orientem versus, in quo sponte nascantur homines, & à senio in iuuentutem regrediantur. Id ita Platonici interpretantur, ut Iouem mundi animam intelligi velint, cuius lege fatali manifestus hic manifesti mundi ordo disponatur. Præterea animorum vitam in corporibus concretis ab Ioue esse, sensibusque & rerum agendarum studio deditam. Saturnum vero supremum inter Angelos intellectum, cuius radiis animi etiam ultra Angelos illustrentur, accendanturque, & ad intellectum pollentem vitam continue pro viribus erigantur. Quæ quoties ad vitam huiusmodi cōuertuntur, sub regno Saturni agere creduntur. Sub Ioue vero, cum rerum humanarum negotiis implicantur: Plotiusque regnare nos ait sub hoc vel illo, prout secundum hoc vel illum egerimus. In hac autem vita sponte regenerari dicimur, cursumque iuuenescere, ac in dies magis efflorescere, cum sana bene institutæ mentis optione ad meliora contendimus: de quo Paulus Apostolus: *Homo interior renouatur in dies*. Atque passim in diuinis literis de iuuentute nostra, quæ sit ut Aquilæ renouanda. Quod si villo vnquam tempore spes affulsit ut mortales hæc essent consecuturi, nunc sperandum maxime, cum eorum omnium ingenia, quæ I. quem veræ lucis fulgorem consecuta sunt, maiorum nostrorum errores, qui tot annos vni tantum sensui adhæserunt, deprehendere iam inceptarunt, omnemque studiorum suorum conatum ad veritatem ipsam conuertere, sanctioresque disciplinas adamare. Adiuuant insuper hanc proborum hominum voluntatem, sanctissimorum auctorum scripta, lucubrationesque & documenta, quæ de vetustatis eruta voragibus quotidie prædeunt in lucem. Etiam ille minime censetur eruditus, quantumlibet Græce, Latineque sciat, qui Iouem scrutaturus cœlestem non insiliat in currum, qui sacra non attigit, qui diuina non est imbutus disciplina, qui Christum atque adeo Christianæ institutionis volumina non affectatur, quid mysteria sibi velint non exquisierit, quaque ratione Deo animum asserere possit, inspicere neglexerit. Verum ille omnium optime peritus, qui lutosas, sæceque conglutinatas alas in profluente puriter abluerit, perpurgaueritque, à terraque sublatus cœlestium Circensium pompam comitatus eo peruenerit, vbi sparsas manu veri Iouis fruges, donariaque percipiat, opipareque & ipse & iugales excepti, amcenissimi lautissimiq; diuersorij otio perfruantur: quod qui fecerit, dubio procul intelliget reliquas doctrinas omnes, studiaque omnium reliqua, nihil aliud nisi summam esse vanitatem.

DE FULMINE. CAP. XXV.

IOVEM igitur in alta sede conspicuum alato inuerti curru cōsecuti sumus. Quo vero cum esse Iouem agnosceremus, nullum manifestius signum fuit, quam fulmen eius manu prætentum: quare cum id gestaminis ad Iouem præcipue pertineat, nō secus ac sella, de fulmine dicere, minime alienum est ab instituto negotio futurum.

I V P I T E R. CAP. XXVI.

OMNIBVS vtiq; vulgatum est hieroglyphicum illud: *Fulmen supremi Iouis gestamen esse.* Sed vt nūc Iouis cur dicitur fabulas dissimulemus, veram signum causam afferamus: si quidem hoc ipsius fulminis naturam exprimere videtur, quod quidem ita fit. Calor interdum per refrigeratum à ventis aera conspersus, vbi contrariæ naturæ viribus solitari cœpit, sese in globum colligit, & aduersus algorem validissime reluctatur: vrget algor ventis ingruentibus, ille sese magis ac magis adstringit, quoq; angustius premitur, eo validior euadit, ac simulac extremam intētari sibi vim intelligit, totis erumpit viribus, crassioreq; aere, qui circumfusus est, disrupto, viam sibi cum strepitu & incendio patefacit. Suprema vero illa pars elementorum, vnde calor emanat, cum Ioui sit attributa, ideo illum vetustas, fulgura & fulmina ciere confinxit. Signaq; Iouis passim cum fulmine fieri consuerunt, cum vno quidem frequentissime: sed & cum duobus fulminibus aliquando Ioui statua posita est: vt apud Elidem Olympiæ Iouis Horcij nuncupata: ea quidem seuera minaciq; effigie, vtraq; intenta manu fulmina tenebat, iuxta quam pugiles in certamen descensuri super mactati Porci exta iurabant, nihil se dolo malo facturos, aut secus quam Olympiæ leges paterentur ausuros.

FAMA LONGE LATEQUE PROPAGATA. CAP. XXVII.

ILLVD vero præcipuum fulminis significatum est, vt vocem procul auditam, hoc est, famam re-
rum gestarum longe lateque per immensa terrarum spatia diffusam expatiatamque præ se ferat. Transit & illustrem præclari facinoris memoriam, in longam annorum seriem propagatam. *Ægyptij* enim sacerdotes huiusmodi gloriæ amplitudinem ostendere si vellent, Vocem, vt ipsi dicunt, aeris quippe tonitrum, hoc est, ipsius fulminis imaginem describebant. Nihil enim magis, nihil validius, nec terribilius tonitru sonare constat. Eaque de causa Apelles pictor, (vt in Armorum commentario diximus) cum Alexandri effigiem pingeret, fulmen in eius manu posuit, quo nominis eius amplitudinem ex rebus ab eo gestis longe lateque propagatam, & memoria numquam intermōritura celebrem indicaret. Posita ea tabula (vt Plinius ait) in templo Dianæ Ephesiæ, 20. talentis auri picta. Eo vero artificio fuit, vt digiti eminere viderentur, & fulmen extra tabulam esse. Sedenim Lyssippus statuarius factum vt adulationis plenum improbavit, quare hastam ipse in manu Regis posuit: qui quidem, si vera quis de Alexandro, non fabulas conscripisset, famam eius ne vna quidem ætate superfuturam iudicaret, nedum id assequi meritus sit, vt diuini honores ei decernerentur, datis ad Græciæ ciuitates literis, vt se decreto publico Deum instituerent. Ea res cum matrem Olympiam etiam offendisset, magnæ integritatis sceminam, Rex ipse vt inceptum excusaret, & institutum suum approbaret, in signe volumen ad matrem suam conscripsit, vt apud Cyprianum legi: quo rationes multas ostendit, Regibus suis Apotheosin decernere, atque hinc maiorum Regum memoriam seruari, indeque colendi & sacrificandi ritum inoleuisse. Sane quidem Athenienses ipsi, qui doctrina & sapientia semper insignes habiti sunt, cum XI. tantum Deos antea colerent, Alexandrum tertium decimum appellauere, honoresque illi adhuc viuenti instituire, qui tamen vulneribus sæpe confosus, morbisque tentatus, ac postremo vita functus, se mortalem ostendit, qui Deorum interim concilio iudicatus erat. Quare Lacedæmonij literis acceptis, argute libereq; admodum more suo responderūt, *Nimirum* *Damis.* *Plut. ar. ira.* *Apoth.*
παιδὶ Ἀλέξανδρῳ βάλεται θεὸς εἰς αὐτὸν εὖδός, *Quandoquidem Alexander vult esse Deus, esto Deus, quo*
decreto id declaratum voluere, nullam aliam fuisse causam, neque meritum aliud cur Deificatio esset Alexandro decernenda, nisi quod ipse ita vellet. Cæterum is, qui adhuc viuens diuinis honoribus inhiabat, ne communibus quidem post obitum iustus honestabatur, ad grauissimam vsque Olympiæ matris

matris lamentationem. Peruulgatum tamen apud multos populos & nationes fuit, Reges suos, vt nuper dicebamus, pro Diis colere. Nam & Romani non tantum Reges plerosq; suos, verum etiam eorum vxores diuinis honoribus honestarunt, & nonnullis templa, & sacra etiam instituerunt. Quantū vero pertinet ad fulmen, eo tolerabilius id Alexandro concedendum, quo insolentius Lysimachus ab Alexandri morte particulam eius regni sortitus, non quam armis virtuteve sua vlla subegisset, sed ex Regis tabulis adeptus esset, lancea cœlum tangere se iactabat: quod tantumdem erat, ac si famam astris terminare se diceret. Quae de causa Pasiades Byzantinus hominis vanitatem irridens, ad suos conuersus ait: *Cauendum ne is lancea mucrone cœlum medium pertundet.* Quodq; impatientius aliquis ferat, Clearchus Heracleæ tyrannus fulmen gestauit, & ex liberis vnum Tonitrum appellauit. Quanta vero Clyti, quanta Demetrii fuit insolentia, quorum iste non magna admodum regni parte ab Alexandro accepta, Iouem se vocari passus est, responsa sua pro oraculis haberi gauisus: ille, quatuor ad summum nauibus demersis, Neptunus vocitari voluit, tridentemq; gestauit? Vt minus iam Salmonæ miremur eo prouectum infantiæ, vt flammæ Iouis, & Olympi sonitus imitaretur. Nam, vt apud Maronem:

*Lysimachi
fuit a
buitio.*

Aene. lib. 6.

*Quattuor is inuectus Equis & lampada quassans,
Per Gratium populos, mediæq; per Elidis urbem
Ibat ouans, Diuumque sibi posebat honores,
Demens, qui nimbos, & non imitabile fulmen
Aere, & cornipedum cursu simularat Equorum.*

Fabula.

Longe vero felicius atque tutius Numa Pompilius eliciendorum fulminum rationem inuenit. Nam cum quædam occulta sacra ad fulmina expianda noscere cuperet, Egeriam consuluit, quæ respondisse fertur, vt Auentinum peteret, & fontem, qui in antro quodam erat, melle & vino generosiore inficeret, quo solebant hora certa Dæmones duo sitibundi conuenire. Hi erant Picus & Faunus. Curaret vero ille sibi latebras, in quas abditus ab aduenientibus illis non conspiceretur, ipse tamen fontem intueretur, disponderetq; per fontis marginem retia, prout opportunum sibi videretur. His peractis Dii venerunt, & potus allecti suauitate multum ebiberunt: tandem sopore grauati, ibidem, vbi consisterant, somno se prostrauere, quos ita grauatos Numa implicuit in rete, qui videntes se captos, in variis se formas transformabant. Sed cum nihil quicquam proficerent, ad veras tamdē effigies redire, Numamq; vt retia solueret orauerunt. Rex se non prius retia soluturum dixit, quam de placando Ioue docerent. Illi & hoc docuerunt, quæ scilicet ratione cœlo Iupiter eliceretur, quoque modo fulmen expiaretur. Vnde Ioui Elicio nomen datum, cuius templum in Auentino positum, vbi res hæc contigerat. Scio fabulam importuno loco positam, sed quia non ita vulgata est, minime fuit dissimulanda. Nō vero nos aliæ gloriæ detractoribus fauere videamur, Alexandro fulmen merito attributum dixerim, eade causa, quod annos vix tres & triginta natus, celeritate mira Orientales fere omnes natione subegerat, & Oceanum ipsum enauigauerat, vt non immerito Cæsar, qui pari saltem animo ad eorum amplitudinem aspirabat, cum Gades venisset, animaduersa apud Herculis templum Magni Alexandri imagine, ingemuerit atq; (vt Tranquillus ait) pertæsus sit ignauiam suam: quod nihil turpius se memorabile actum esset in ætate, quæ iam Alexander orbem terrarum subegisset.

*In Casare
6. 7.*

C E L E R I T A S.   C A P. XXVIII.

EST enim fulmen ante omnia velocissimæ omnino celeritatis indicium, quam Poetæ cum voluerint exprimere, dicunt, *fulminis ocyralis*. Idem ex antiquorum numis manifestum est: vt in eo cuius inscriptio est, Q. P I L I P V S, Equus habetur in pernicipem cursum admissus, cauda exporrecta, fulmine subsequente, lancea protenta, quod innuere videtur, provinciam susceptam summa celeritate peragrata, negotiumque quam ocyssime confectum. Nam & Prolemæus, vnus ex Ægypti Regibus promptitudinis & audaciæ causa *νεογευδης* appellatus est, ait Pausanias. Facit huic rei fidem numus illic, in quo caput humanum est, Capræ coopertum spolio, sub cuius iugulo fulmen est, & arcus: occipitio: ab altera vero parte Pegasus, cum sagitta subiacente, omnia vt palam est velocitatis indicia, cum præsertim inscriptio sit, L. P A P Y. De quo quidem Papyrio (qui ob mirificam in agendis rebus celeritatem)

festinationem atque celeritatem, Cursoris cognomentum meruit) multa rerum scriptores memoriz prodidere. Equorum porro velocitatem in Curuli certamine fulguri comparat Hesiodus Herculis Scuto, ubi dicit:

ὅτι δ' ἐπ' αἰὲν ὄρεε δίορε

ἰκελθ' ἀσεσπῆ πατρὸς διὸς ἀμόχαια.

Quem Statius secutus ait:

Illicet, igne Iovis lapsique citator Astris.

Et inferius idem Hesiodus de Equis in cursum à Pallade concitatis:

Τοὶ δ' ἀμὸδὸς ἀεσπῶντ' ἰκελοὶ περὶ ἡὲ δυέδμῃ.

Quod proxime accedit ad Papiniani sententiam.

CELEBRITAS. CAP. XXIX.

IN Angurali disciplina fulmen tam in publica quam in privata opera vibratum, atq; etiam per nocturnam imaginem in somniis visum, celebritatem nominis, & magnarum rerum auspicia facit. Nam Olympiæ Alexandri fulmen per somnium oblatum, futuræ in filio claritatis indicium fuit. Illa enim priori nocte, qua se viro adiunxit, existimavit facto tonitru in vterum sibi fulmē illabi, ex cuius ictu magno excitato incendio, in flammis inde late diffusas abire visum. Quid vero hic memorē Iulæ filiaæ Cæsaris monumentum ictum fulmine? Quid Euripidis Poetæ Tragicæ, atque Lycurgi sepulchra de cælo tacta? Quid Veliternum murum? Quid Eutimi Pictæ, aut Horatii Coclitis, aut Probi Imperatoris, aut Taciti & Floriani statuas eodem modo afflatas? quæque huiusmodi exempla plurima declamatione, quam olim de fulminum significationibus edidimus, explicata sunt: quorum significata in hanc nominis amplitudinem accepta, tam Aruspicum responsis, quam eventis postea comprobata repariuntur.

ELOQVENTIÆ VIS. CAP. XXX.

QUOD vero de claris Eloquentiæ viris dictum, ut de Pericle & aliis reperimus apud antiquos, eos cedere tonitrus, & fulgura dispergere solitos, cum orarent, tanta erat animorum percussio & indentium sententia motus, tanta verborum autoritas, de sacra dubio procul lectione metaphoram sumpserit. Psalmo enim centesimo supra quartam & trigésimum canitur: *Educit nubes ab extrema terra, fulgura vertit in pluuiam.* Vbi per nubes viri sancti intelliguntur, per fulgura vero persuadendi vis, per pluuiam eloquentia: de quo plura alibi. Et quod alibi David: *Vox, ait, tonitruui tui in rota,* eo hieroglyphico significat Euagelij voces, quæ de cælo diuinitus intonaturæ essent, & vniuersum terrarum orbem (id enim rota est) commoturæ attonitumque reddituræ. Eodem modo per fulgura verba Christi signari tradit Eucherius, eoque spectare Psalmi dictum: *Et fulgura multiplicauit, & conturbauit eos,* de Iudæorum confusione, qui ei nulla in re vniquam resistere potuerunt. Et Hieronymus primis Heræorum castris, *Ramesen,* tonitruui gaudium interpretatus, diuina verba, & quæ voces sunt in sacris literis, per tonitrum accipi docet, quod cælitus editæ excipiantur. Fulminis vero radij descripti, quæ ipsæ coruscationes sunt, ad eiusdem Euangelij pertinent claritatem & famam, de quibus Psalmus: *Illucerrunt coruscationes tuae orbi terrarum.*

CLEMENTIA. CAP. XXXI.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in toto collocatum, quod manifestum & pulchrum admodum est clementiæ signum: arguit enim offendendi potestatem per se ipsum Imperatorem esse, verum ob eius clementiam quiescere: quod perinde est atq; illud quod apud regem aiunt aculeo quidem præditum esse, verum eum in vulnus numquam exeri. Primam ero huius virtutis laudem aetate nostra tulit Iulius Medicus Princeps noster, qui simul ac bonorum in eum studiis inclinatis Pont. Max. electus atq; salutatus est, omnium statim, & earum quidem atrocissimarum iniuriarum oblitus, iis omnibus euestigio pepercit, quos aduersarios habuerat iniquissimos, quos hostes totius vitæ cursu perpeffus erat infernalissimos, qui que non bonis tantum & fortunissimis, sed & vitæ modis omnibus insidiati sæpius fuerant. Quare Clementis nomen, ut tantæ mansuetudinis pignus, perpetuumque monumentum, assumpsit, ita summa totius vitæ moderatione con-

seruauit, req; probauit, vt Christianū demum Pontificem mortales intueri se profiteretur. Sed enim cum nobis de tanti Principis laudibus loqui non liceat, qui eius auspiciis annos aliquot in hominum luce versati sumus, negotium aliis relinquemus, eam fuisse nostri Principis clementiam professi, vt hostes ad eam æternis literarum monumentis celebrandam impulsura sit.

IOANNIS PIERII VALERIA NI HIEROGLYPHICORVM LIB. XLIV.

DE IIS QUÆ PER SOLEM, LVNAM, ET STELLAS
SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IOAN. BAPTISTAM MONTANVM.

SCRIBIS, Clarissime vir, vidisse te Lemmata quadam mea in breue admodum compendium redacta, de Hieroglyphicis, qua per Stellas apud Ægyptios sacerdotes, in doctrinarum suarum artem habentur: quod vt ad se mitterem Reuerendissimus Cardinalis vtriusque nostrum alumnus Hippolytus Medices, tantopere flagitauerat. Adde in super, cognouisse te rei istiusmodi argumentum non ea tantum scheda contineri, sed à me longe copiosius conscriptum. Rogas itaque, vt rei totius Commentarium ad te mit tam. Nam quicquid erat ad figurarum tantummodo formam spectabat, quibus pictor vinctur in Iulio illo sidere adornando, cuius celebritatem Hippolytus ipse tanto studio fouet. Nimirum video te, Montane eruditissime, Leonem ex vnguibus estimare voluisse: at in re mea non Leo, sed Musculus continetur, qui se olim apud Mythologos pro Leone ausus est venditare. Quantulumcumque tamen id sit, quod ego prestare potuerim, officium fuit, omni posthabita cunctatione, obsequi viro, tum à primis studiosorum nostrorum annis amico, tum et atis totius omnium cursum mihi semper admirando, tam in Philosophie, quam artis Medicæ peritia, quam etiam in cultioris eruditionis elegantia, seu Græca, seu Latina quâ possidet, politissimo. Accipies igitur Stellarum hieroglyphica, prout me fuerunt interpretata. Sed nostri Stellæ sine Luna desolatæ quodammodo videri. Nam quo ille rerum quæ, si rerum semina conspergant, nisi in Lunaris orbis parâ istum, vt ita dicam, horreum condantur, qua postmodum la quasi sequestra terris demum indulgeat, aut potius vberime largiatur? Sed neque Luna neque Stellæ sine suis compotes esse possunt: quare Sol quoque his adnumerandus, imo anteponendus. Ridebis, scio, non erubesceres, quod ausus sim de Sole, de Luna, de Stellis apud talem tantumque virum totius Encyclopediæ decus & ornamentum verba facere: sed id me consolatur, quod tu, vt hæc ad te darem, iusseris: quare si quid hæc attulerint tediū vel molestiæ, vni tibi qui crabrones irritatis imputata. Vt cumque si leges hæc, qua sunt per nos in vnum veluti corpus binde collecta, opto non ea tantum qua me longe accuratius legeris, in memoriam tibi reducant, verum etiam Pierij tibi deditissimi memorem assidue faciant.

DE SOLE. CAP. I.

COELESTIVM corporum, quæ die nocteque micant, significationes dicturi, rationi contentaneum esse duximus à Sole ipso dictionem auspicari: quando nisi Sol esset, neque Luna, neque Stellæ vllæ conspicuæ essent, vt doctrina est Astronomorum, & res ipsa indicat. Cum itaque reliqua huiusmodi corpora lumine illustret suo, nostrisque videnda oculis offerat, ab eo, vt potest, libere arbitrio, initium merito faciemus.

DEVS OPTIMVS MAXIMVS. CAP. II.

THEOLOGITam vetustæ Religionis, quam nostræ pietatis interpretes, Deum Opt. Max. & vñi, & lumen, & bonum appellauerunt. Eaque ratione Sol cum sit vnus, vñde illi nomen, quippe à soliditudine sit lumē, vt sensu manifestum est: sit bonus, vt quotidiano cernitur experimento; Dei ipsius hieroglyphicum, nullo alio signo addito, perhibetur. E profano vero cultu ante omnes Persæ, reliqua Deorum omnium, quam gentes ipsæ venerabantur, caterua reiecta, Solem Deum esse vnicum arbitrabantur, ita vt nulla Diis templa condenda esse crederent, ea inducti ratione, quod vni Soli, quem tolerent, vix mundus ipse sufficeret. Pythagoras tanta eum veneratione profecutus est, vt aduersus eū nefas esse dixerit lotium effundere: vtpote quem omni cultu dignum arbitraretur. Et Hesiodus præceptum hoc summa religione obseruandum adhortatur. Omnino autem Gregorius Theologus id esse Deum dicit inter intellectuales creaturas (his enim locutionibus vtuntur, qui diuina tractant) quod Sol inter sensibiles. Quæ vero de Solis similitudine cum Deo referuntur à Ioanne, à Paulo, ab Hierotheo, absolutissime verò à Dionysio, qui horum documenta literarum monumentis quam diligentissime commendauit, cum ea quotidie per templa scholasq; omnes commemorata recitentur, à hic ego duxi prætereunda, Phœnicum interim & Ægyptiorum inuentis gratulatus, qui primi omnium, vt Eusebii memoria proditum ait, Solem & Lunam & Stellam ita esse Deos intellexere, vt eos tantum gignendarum abolendarumque rerum omnium causam affirmarent, quod iis congruit, vñ Plato Legum xii. de Parcibus philosophatur. Nam & Anaxagoras Solem μὲν εἶναι esse, hoc est, ferrum a defectum, arbitratus est, atq; ita omnia ex eo gigni cõformariq; affirmabat. Ferrum enim ita dispositum, in quod volueris opus informabis. Magnificentius Euripides Anaxagoræ discipulus, cum eodem sentiens, Solem Auream glebam appellauit. At Socrates apud eruditissimum optimumque Xenophontem eos reprehendit, qui Solem Deum posuere, lumenque eius & formam ad Deum Opt. Maximum refert, quod omnis eius potestas & magnitudo à Deo sit, à quo vna cum Luna fuerit creatus. Eaque ratione reprehendit & Homerum & ceteros omnes, qui Solem vnicum esse Deum crediderunt.

hic omnes Deos referri ad Solem probat Macrobius. Sat. li. l. c. 17.

Προς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ ὀρεχθῆναι. Aduersus Solem nemo.

Ἡλιον μὲν εἶναι & ἀπύργου. Solem cardes ferrum esse ac penitus ignitum. D. Laer. in Socratis vita. Socratis opinia.

VNITAS. CAP. III.

Quid autem est in rebus, quæ nostris obiciuntur oculis, quod vnitatem significare possit, nempe Sol is est: id quod, vti dicebamus, locutionis etiam etymon attestatur, à soliditudine deductum, siue prius à Sole ipso fiat solitudo. Sapienter itaq; Alexander Macedo Dario amicitiam petenti respondit, nec mundum duobus Solibus posse regi, nec duo summa regna saluo statu terrarum haberi posse, quam sententiam ex Aristotelis Ethicis sibi desumpserat, qui discipulo adulaturus, tum hæc, tum illam præcipue Homeri sententiam prætebat:

Dictū Alexandri Macedonis.

Ὅτι ἀγαθὸν πολλοὶ ἐπινοοῦσι, εἰς κοίτην ἔσω, εἰς βασιλεὺς.

Nō est bonū plures auctoritatem habere, sit vnicus, princeps ac rex.

quod vero Solem in rebus egregie vnum esse dicebamus, extra res Deus quoq; vnus, & τὸ εἶνός cognomento ab Orphea, à Platone, & à nostris agnoscitur.

VERITAS. CAP. IV.

ET qua ratione Sol vnus est, eadem est veritatis hieroglyphicū, duplicia enim & multiplicia sunt veritati contraria. Simplex igitur sit, necesse est, quod verum censeari debeat. Hinc nudum effingitur ipsius veritatis signum: & quia omnia habet in conspicuo, ex eo præcipue veritas est. Hinc Pythagoras πᾶσι τὸν ἥλιον τετραμμένον, quempiam loqui non debere mōmuit, facie scilicet cõtra Solem versa, quod non esse manifestis repugnandum significare cõtendunt, neq; hominem loqui fere possit quod vñdecumq; verum sit, cum omnem hominem diuinæ literæ mendacem esse dicant. Sane de illa quæ liquido patent, apertamq; in se continent veritatem, dici solet: Meridiana esse luce clariora.

Et veritas nuda ab Hieratio libr. i. Carm. Aduersus Solem.

CHRISTVS. CAP. V.

AT sacra passim literæ CHRISTVM per Solem imaginari tradunt, vt illud: In Sole posuit tabernaculum suum, & Exiit de tribu Iuda cuius signum est Leo Solare animal. Plato in Repub. vt solet mysteriis suis inhærescens, & Prophetarum quos adiit & audiuit, oracula depromens, Solem visibilem Dei filium appellat: quippe qui Deum ipsum exscribere non audeat, & à quoquam fieri posse diffidat. Atq;

Dies Domini.

identidem intelligendum, quod ubique Christus ipse profiteatur hominem imaginem esse inuisibilis filij, qui si lux est vera, quæ mentem omnem illustrat, expressissimum habet simulacrum hunc Solem, qui est lux imaginaria illuminans omne corpus. Hinc patiente Christo aduersa Luna deficiens, confensum nobis lux nature perspicue commonstrauit, nosq; iure optimo diem, qui Soli à Mathematicis adscribitur, eum Domini vocitamus, & eius cultui sacrum dedicamus, vel hinc ostendentes, non esse cur amplius corporeum Solem, vt olim Gentes, colamus, quasi Regem cœli & dominum, atq; moderatorem, posteaquam Sol inuisibilis, cor ternus Patri & coræqualis, per quem & cœlum & terra condita sunt, sitos in vmbra mortis homines illuminauit, estque, vt cum Simeone absoluaui, lumen, quod è gentium oculis tenebras discutiat, & electo populo gloriam afferat, nullo vnquam tempore defutura. In aliquot antiquorum numis cernere est humanum caput radiis circumqua; diffusis, cuius inscriptio est, **O R I E N S**. Siue igitur pro Sole, siue pro regione, vnde Sol oritur, imago ea recipiatur, vtroq; hieroglyphico Christum referre videbitur, de quo Zachar. Propheta: *Ecce vir, O R I E N S nomen eius, qui dominaturus esset super folio suo.* Alter quoq; Zachar. antiquum hoc dictum attestaturus: *In quibus nos visitauit, ait, Oriens ex alto, vt eos qui sedent in tenebris & in vmbra mortis illuminaret.* Ideoque tam vox, quam imago Orientis, Assertorem nostrum significat, ait Eucherius. Ex orientis autem Solis imago altera erat apud Ægyptios sacerdotes, Lotos quippe arbor aquatica, vbi infantem in ea confidentem figurassent. Hinc vtq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerantes potius quam adurentes intelligi volebāt. Cæterum ego significatum hoc, vt exortum lotos indicet, inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quæ quidem ita sensim exsinuantur aperiunturque, vt magis ac magis tollitur iubar Solis. Maxime vero panduntur, vbi medium is iter emensus est. Eodem vero decedente, folia ipsa vicissim contrahuntur, complicarique incipiunt ac insinuari, veluti nulli patere velint præterquam numini, quod venerantur, atque ita quibus liceat modis, eo abeunte, sese intra claustra cohibeāt. Quod, vt Proclus ait, obseruatum à Magis, vt sacram omnino eam Apollini crederent, effecit.

Cap. 6.

Luc. 1.

Matthæol. in Dioscor. 6. 109. li. 4.

R E S I P I S C E N S. C A P. VI.

Hinc Hierarchia & Monarchia à Canonici duob. luminariis comparatur.

HABET & Aurora suum hieroglyphicum, quod aperire non pigeat. Per eam siquidem vir ostenditur, qui de voraginibus emergens prauorum operum, & erroris cæcitatem derelinquat, & ad iustitiam & lucis puritatem euehatur, quæ sententia eiusdem est, quem supra citauimus, Eucherij.

C L A R I T A S. C A P. VII.

Æne. lib. 1.

ASOLIS vero claritate, viros omnes insignes, qui vel rebus præclare gestis patriam illustrarunt, siue sublimiori aliqua doctrina mortale genus (quod egregie tu facis) instituerunt, aut vitæ sanctioris exemplo reliquis fuere documento, quo veram possent assequi beatitudinem, **LUMINA** nuncupare mos est. D. Ambrosius Luminaria, sanctos inquam homines, inter mortales versatos ait. Illi enim veræ participes lucis, eas animas quas erudiebant ab ignorantis tenebris educentes, luminaria nō iniuria nuncupati sunt. Ita gentes reliquæ viros, qui præclari nominis essent, nomine Luminis appellarunt, vt Latinus Rex apud Maronem queritur, *Lumina tot occidisse Ducum.*

I M P E R I I M A I E S T A S S V M M A. C A P. VIII.

Georg. lib. 1.

APVD eosdem Persas, quos paulo ante nominauimus, quorum quidem disciplina recetior omnino fuit, deducta ad res humanas similitudine, Solem penes quem summa esset Imperij maiestas, indicabat, Solemque in eius sublimitatis homines signa dare persuasum habebant. Vnde etiam apud Maronem:

Ille etiam extincto miseratus Cesare Romanum Tunc caput obscura nitidum ferrugine texit.
Et vltimo Domitiani tempore corona quædam Iridi similis Solem circumdedit, quæ lumen eius a radiis obscurabat: quod portendebat, vt Arioli interpretabantur, fore vt is Imperator à Stephano iugalaretur.

H V M A N A V I T A. C A P. IX.

TAN TVS vero est Soli cum humana vita cōsensus, vt is claritate sua insignis, vitæ identidem nec stræ tranquillitatem: obsecutus autem obnubilatusque rerum nostrarum perturbatione ostente

Hinc apud coniectores inuenias, quod etiam vester Hippocrates Medicis non otiose obseruandum *Artem. li. 1. cap. 36.*
 præcipit: Si visus Sol in somniis obscurari, occultareve, aut nusquam apparere, periculum instare vt agrotus vitam amittat. Si vero vim alicuius insequentis ipse Sol aufugiat, decumbentem in furorem agi precipitem. Mentis enim lumen eo signo labefactari, inquietari, ac loco exturbari suo. Quæ cum quis imaginatus fuerit, sollicitus admodum est Hippocrates, vt ægroto certa victus ratione obuiam eatur. Tantam vero Sol prærogatiuum in ijs, quæ ad nutriendi rationem spectant, habet, vt Physici omnes ex calore & humore nostrum constare incrementum asserant. Nam & Hesiodus posteaquam fluuiorum quorundam nomenclaturam absoluit, subiecit mox: hos esse qui mortale genus enutrirerent, vna cum Sole. Interpres addit: *Aque enim & Sol nutriendi vim habent, eorumq; beneficio res aluntur & gliscunt.* Inde Catullus de flore quodam viuido:

Dum mulcent aura, firmat Sol, educat imber.

A N N V S. C A P. X.

APUD Aruspices Sol annorum significatum habet, quorum ipse Dominus est. Quodq; ad hanc rem facit, Cyri somnium memoratur, qui scilicet imaginatus per quietem sit, Solem ter manibus apprehendere frustra appetiisse: siquidem conuoluebat se Sol, & elapsas abire videbatur; hinc Magi dixerunt, eum triginta annos regnaturû, quo scilicet tempore Saturnus Solem eodem assequitur puncto, vnde simul deferri cœperat. Id vt cumque interpretatum fuerit, tamen ipsis commentum placuit.

G R Æ C I. C A P. XI.

ÆGYPTII vates per Solis imaginem Græcos in prodigijs intelligi tradidere, cuiusmodi rei nota est historia. Cum Alexander Macedo Tigrin fluiuium superasset, paulo post Luna prima vigilia defecit, deinde sanguinis colore suffuso lumen omne fœdare visa est: quod Macedones laborum perterritum arbi: trabantur, resque ad omnium desperationem processisset, nisi vates Ægyptij, quorum doctrina omnis per rerum imagines explicabatur, affirmassent, bene sperandum esse, quod Sol Græcorum, Luna Persarum indicium esset: ideoque ruinam stragemq; eo ostento illis gentibus portendi, quorum signum laborare visum esset: quod effectus postmodum comprobauit. Interfere autem hieroglyphicis prodigia, somnia & ostenta licet, quia manifesta inter se cõgruunt germanitate.

P A T E R, M A T E R, L I B E R I. C A P. XII.

SED vt ad hieroglyphica nostra redeamus, cum Sol generationis arbiter existat, Luna veluti lac humorem sufficiat ad nutrimentum, liberi vitæ lumen à patre sortiantur, non temere apud Hebræos *Genes cap. 37.*
 Iosippus puer imaginatus est sopore oppressus se à Sole Lunaq; & stellis vndecim adorari: nam quod Patrem simul & matrem, ac fratres totidem in olim facturos, tunc ostensum, euentu postea comprobatum, cum illi annonæ Præfecto, & maxima quæque negotia Regis in Ægypto administranti, cum nondum eum agnoscerent, procubuerunt.

P R Æ G N A N T I A. C A P. XIII.

SED quod ad partus attinet, manifestissimo hierogly: h'co id Ægyptij figurare consuerunt, apud quos bipartitus Solis orbis, in media cuius scissura Stella imposita esset, humanum fœtum in prænantis mulieris vtero significabat: non ea tantum de causa, quod vterum in corpore medio situm fori corpori ob rotunditatem æquipararent, sed quia Sol conceptus omnes irradiatione sua viuificat: à quo vitalis virtus præcipue demanat, quod quidẽ Aristoteles Physicæ Auscultationis secundo affirmat: gigni hominem ex homine & Sole professus. Veluti vero Stella lumen à Sole mutuatur, ita fœtus in vtero alimentum à matre consequitur. Neq; huius eruditionis imperitus Lucretius, cum Epicurum illum suum mortalibus vitæ tranquillæ intia dedisse conaretur ostendere, mortales reliquos *tellas dixit, Epicurum vero Solem appellauit, his versibus:*

Ipse Epicurus obit decurso lumine vitæ,

Qui genus humanum ingenio superauit, & omnes

Præstinxit stellas exortus vti ætherius Sol.

*Curr Solis
orru Stella
extingui
videantur.*

At dicet aliquis: Si Sol ex ortu suo Stellas omnes extinguit, quomodo illis lumen mutuatur? Quibus A
responsum facio, accidere id ex oculorū nostrorum imbecillitate, qui luce illa omnium maxima per-
stricti, minora nequeant lumina conspiciari.

DE LVNA. CAP. XIV.

AT QVE hæc de Sole dicta sufficient, non enim omnia prosequi volui, quæ super eo dici potuis-
sent ab instituto hoc non aliena: sed occupationum tuarum ratio mihi habenda fuit, publicæ
quippe professionis, lucubrationum tuarum peculiarium sollicitudinis quam pro laborantibus, quot-
quot opem implorant tuam, benignissime suscipis atq; accuratissime, à quibus si longiore sermone
auertere te voluisses, in alicuius omnino commodum peccassem. Ad Lunam igitur breuiter exami-
nandam aggrediamur.

NATURA HVMANA. CAP. XV.

B

SOLE pro sublimioris naturæ imagine constituto, fuere qui per Lunæ hieroglyphicum naturam
humanā exprimi differerent. Nam quod hæc è limo terræ constant, terra etiam lunaris globus
esse perhibetur. Pythagoras enim Lunam modo Terram cœlestē, modo terrestre cœlum appellabat,
ac terræ similem eam dicit Aristoteles. Varia est præterea Lunæ facies, diebusque singulis, immutata
conspicitur, neq; variantiæ quicquam magis obnoxium, quam rerum humanarum conditio. Quin-
etiam si vniuscuiusque hominis vultum intueamur, numquam aut rarissimè hac & illa vice eundem
esse conspiciemus, modo enim iratum, modo lenem, modo tristem, modo hilarem, modo hoc, modo
illo affectu perturbatum comperiemus, ac prout diuersæ rerum imagines animum perculerint, ita varia-
rias in vultu figuras conformabunt. Hinc inter magna naturæ miracula de Soerate fertur, cum eo-
dem semper vultu conspectum. Ad hæc, vt quæ tam manifesta sunt, missa faciamus, cupida lucis Lu-
na, cupidū intelligendi (ea enim lux est) mortale genus. Eam modo Soli suo adiunctā, modo abeun-
tem, in modo redeuntem aspicias. Animus quoque noster nunc ipsius veritatis lumini copulatur, nunc
longe recedit, nunc ad veræ rationis intellectum facta repetitione reuertitur. *Aberare enim hominum
est, & sepius in die vel iustus cadit.* Luna ea semper parte clara, conspicua, & illustris est, qua Solem aspi-
cit: obscura vero, caua & inanis parte ea, qua diuertit à Sole. Homo qua se parte conuertit ad Solem
suum, micantissimis radijs velut alter Moses illustratur: ab eo vero auersus alio, turbulentissimis om-
nium errorum tenebris offuscatur. Hinc dies à Deo dictus Neomeniæ, nouæ quippe Lunæ, quem fe-
stum celebrare debeamus: Quod eo spectat, vt intelligit Adamantius, quando lex vetus vmbra fu-
tutorum est, quod Apostolus Paulus ait, eandem ipsam memorans Neomeniam, vt intelligamus iusti-
tiæ Solem Christum esse, Lunam vero Ecclesiam, quæ lumine ipsius repletur, ac cum Soli suo iuncta
fuerit, eiq; penitus adhæserit, tum festum diem agit Neomeniæ.

PIORVM COE TVS. CAP. XVI.

IGITVR Theologi, qui Christum Soli æquiparant, in quo sit sensibilis humanitas, & diuini luminis
imago, ijdem per Lunam piorum, vt dictum, vniuersitatem intelligunt: cum nulla sit gens, nulla
natio, nulla secta cuiuslibet congregatio illustrata lumine, nisi quæ, vt in Sole Luna, Christi radio ver-
beratur. Eucherius quoq; Lunam Ecclesiæ dicit hieroglyphicum, nempe quod in hac mundi nocte
resplendet. Et quoniam defectibus mensuris imminuitur, & facie quotidie variat, nostræ sit etiam
symbolum imbecillitatis, de qua superius.

ÆTERNITAS. CAP. XVII.

APVD Gentes præcipuum erat Lunæ significatum æternitatis hieroglyphicum haberi: propterea
quod, cum defecisse videtur, noua iterum fit, sæpiusq; anno toto iuuenescit. Quare scite admo-
dum Horatius, cum breuem & imbecillam humanæ vitæ conditionem lamentatur, ait:

Damna tamen celeres reparant cœlestia Luna,

A In Faustinae numis aliquot simulacrum est, quod laeva pallam sustinet, dextera auiculam cum Luna superferente porrigit: inscriptio, *ÆTERNITAS*. Alibi enim diximus eam in Marci adulationem relatum inter diuos à Senatu. In numis etiam aliquot Seueri Alexandri Aug. simulachrum videre est, quod dextera nouam Lunam attollit in sublime, inscriptione addita, *PERPETVITATI AVG.* Ægyptius autor Horus ad huius hieroglyphici supplementum & Solem adiecit. Et Catullus noster, quæ de Luna dixit Horatius, ipse de Sole dixit:

*Soles occidere & redire possunt,
Nobis cum semel occidit breuis lux,
Nox est perpetuo vna dormienda,*

*Faustina &
Seueri Alex.
numis.*

B Caula vero cur per hieroglyphicum Solis & Lunæ Ægyptij Sacerdotes perpetuitatem significarent, ea perhibetur, quod eos perpetua esse rerum elementa arbitrabantur: quippe quæ virtute propria inferiora omnia generarent, conseruarent, & perennare facerent. Huius ergo perpetuitatis, quæ semper fuit, est, & futura est in Christo, Psalmographus memor, futurum scripsit, vt Christum populi omnes reuereantur per generationes omnes, quamdiu Sol & Luna circuitu se conuoluerint. Et Cabalisticæ vigesimam illam intelligentiam agnoscunt à perpetuitate desumptam, quæ per meatum Solis & Lunæ quotidie continuatur. Vita porro nostra (vt id identidem repetamus) eorum regimine ducitur, cuius cum duæ præcipuè partes sint, eæque maxime propriæ, sentire, & crescere, quorum alterum Græci *αισθησις*, alterum, *φύσις* dixere, sentiendi vim à Sole, crescendi à Lunari globo sortimur: atque ita vtriusque luminis beneficio hæc nobis constat vita, qua fruimur. Denique humore vnus, & alterius calore sustentatæ rerum species prorogantur, æternæque fiunt. Ad hoc faciunt plerique Cornelii Saroniæ Augustæ numi, cuius caput ex noua Luna prodire videtur, à quorum tergo modo *FOECVNDITAS*, ob id quod modo dicebamus: modo *IVNO*, quod eadem Lucina est: modo *PVDICITIA*, quod Iuno Luna, Diana, & idem Proserpina numen inscriptum apparet. Horum omnium summam Catullus ita breuiter colligit.

*Tu Lucina dolentibus
Iuno dicta puerperis,
Tu potens Trivia & notho
Dicta lumine Luna,*

*Tu cursu Dea mensruo
Metuens iter annum,
Rustica agricolæ bonis
Testa frugibus exples.*

Lunæ mortaliū corporum auctorem & cōdistricem vocat Macro. in Som. Scip. li. i. c. 11. Vt Assyrii, Solam Adad nomine, tāquam Deū potētissimū venerantes, & terrā nomine Aīgarim, his duob. omnia tribuentes. Luna masculino genere. Carrenam mos vocandus. Mensis Luna annus est, nam & à Luna mensis dicitur. Macro. in Som. Scip. li. 2. c. 11.

C Quod vero ad huiusmodi fecunditatem facit, plerique; celum omnium terra nascentium patrem arbitrati sunt, terram vero matrem. Ipsum autem æthera propterea patrem, quod aquarum lapsus inde eadentium feminis vicem præbeant: terramque matrem, quod matris vice has excipiat, & inde pariat. Eadem de causa Lunam, quippe quæ totius humoris domina perhibeatur quasi virilem operam in eo sumministrando præstet, à multis Lunum virili genere vocitatum reperias, quod profectus est etiam Tertullianus. Et Cornelius Seuerus, quem Charisius citat, Phœben epithetogeneris masculini adiecto dixit:

Ignæ iam cælo lucebant sidera, Phœbe

Fraternis successor Equis.

Quamuis nō desint Grammatici, qui eruditionis forte istius ignari, putent *SUCCESSOR* foemino etiam sexu dictum ab antiquis: vt, *Autor ego audens*, de Iunone. Verum illud probabilius est, quod aliquam sapit eruditionem. Sane inueteratum esse constat apud Carrenos Mesopotamiæ populos, eum qui Lunam muliebri nomine ac sexu nuncupandam putasset, eo supplicij genere damnatum iri à Natura rerū omnium arbitro, vt is mulieribus additus, eis semper seruire cogeretur. Qui vero matrem eam esse credidisset, futurum vt vxori semper suæ dominaretur, neque vllas vnquam muliebres insidias pateretur. Si Hebræorum arcanis, quæ Cabalistica vocant, omnes siderum idearumque; celestium virtutes Lunari corpore suscipiuntur, à quo postea, vt diximus, in inferiorem materiam vt genitale semen immittunt: ut rerū species, fructus, animantia, nouatusque; omnes per elementa singula generentur. Alibi simulacrum Panis, quod Panopoli viscebatur, artigimus, eo gestu factum, vt Lunam à dextera sitam flagello verberare videretur: quippe vt quæ apud eam quasi in penum quandam reposita essent, rerum semina loco & tempore depromi flagitaret.

MEN-

QUOD si Lunam Ægyptij deiectis infra cornibus pinxissent, hieroglyphico eo mensē signifi-
cari prædicabant, cum palam sit eam in ortu cornua surrigere sursum versus, eo præcipue tem-
pore, quo signa Zodiaci vel recta cadunt, vel oriuntur, quod pars inferior tantum, eaque oculis no-
stris minima, propinquo occidente Sole conspicua sit. Ad coitum vero properantem, sub septimum
& vigesimum itineris decursi diem plane mane cōspectam, deorsum cornua dimittere: duobus enim
reliquis, quos in assequendo Sole, eoque mox prætereundo consumit, omnino latet, tertio sese incipi-
ostentare. Hoc eodem significato Poëtæ quoque, Mensē intelligunt, vt illud: *Luna quater latuit: atq;*
eodem modo apud alios passim.

ÆGYPTVS. CAP. XIX.

Antonini
August. Pij
numus.

INT. Antonini Aug. Pij P. P. numo, qua parte inscriptio est, ALEXANDRIA, videre est humanæ fi-
guræ signum, quod ambabus manibus Lunam affectet apprehendere: siue sit is adorationis gestus
Ea autem cornibus infra deiectis sita est, tribus in cōuexo tuberculis, duobus inferne, quæ veluti gut-
tulæ pendentes sunt. A pedibus postica parte, spicæ tres fructu prægravidæ conspiciuntur: ab antica
Crocodilus humi repit, capite in simulacrum id reflexo. Quæ omnia, vt hæ partes alibi declaratae sun-
suis quæque locis, Ægyptum ipsam significare, etiam si non adesset inscriptio, Alexandria, nulli du-
bium relinquatur.

SOPHISTÆ. CAP. XX.

VARIETAS autem Lunæ, mutatis quotidie faciebus, adeo conspicua, ansam dedit, vt nonnulli so-
phistas per Lunæ hieroglyphicum intellexerint: & Ægyptij Sophistæ quando Luna Ægypti
symbolum est, cuius prouinciæ Isis domina perhibetur, toto opere notantur. Alia tamen ratione Cl-
tomachus, vt apud Stobæum legere est, Dialecticam Lunæ æquiparauit, quæ numquam eadem faci-
se mortalibus ostendet, nunc accretione nunc diminutione luminis assidue variante, numquam ir-
terquiescat.

INSIPIENTIA. CAP. XXI.

Hinc forsitan
insipientes:
quin et in
sani lunati-
si, quod na-
ti in serlu-
nio.
Iul. Firmi-
cus lib. 4.
Mat.

NOSTRI huiusmodi varietatis ergo insipientiam per Lunæ simulacrum indicarunt: quip-
cum propter vniformitatis effigiem, veritatem, propter lumen in Solis corpore, ratione firm-
præditum intellectum innuerent. Contra per Lunæ varietatem, & nothum lumen, inconstanti-
mentis accipiebant. Vnde Ecclesiastic. 27. *Sapiens sicut Sol permanet, insipiens autem sicut Luna mutat.*
Et Matthæi locus de iuvene lunatico, qui nonnumquam in ignem, nonnumquam in aquam cade
confueuerat. Quod si trahas ad spiritum, animaduertas in talibus impetus quosdam quasi bonoru
operum surrepentes, ita vt laudandi videantur, ab iis tamen qui dilucida in eis interualla non agnou-
runt: rursus enim eos minui videas, quodq; videbatur in eis lumen, non est diurnum, sed nocturnu
lumen, quod quidem vsq; adeo imminuitur, vt iam penitus deficiat. Atq; ij nonnumquam in igne
cadunt, id est, in ardorem concupiscentiæ, in veteres excandes. etias, in vlciscendi cupiditatem, in p-
cuniarum amorem, & vitia reliqua. Nonnumquam in aquam, hoc est, in lubricas mortalium curas,
perseuerandi desperationem, in ambitionis fluctus, ciuilesq; vndas perpetua instabilitate exagitat.
Humana enim vita, vt alibi ostensum, marinx instabilitati plurimum assimilatur.

PERSÆ. CAP. XXII.

QUOD vero Luna Persarum hieroglyphicum esset, superius ex ostento dictum, & quid super
senferint Ægyptiorum Magi.

NOBILITAS. CAP. XXIII.

Ἡροδότος:
Sed hac o-
stentatio illis
probro fuit.

PERVULGATVM & illud est, Lunæ gestamen apud Arcadas nobilitatis hieroglyphicum fuit:
qui quidem Profelenes ea de causa nuncupati sunt, quod ab Deucalioneo diluuiio primi ipsi I-
nam inaspexisse nascentem se credere: quodq; putarent vniuersum humanum genus aquis ob-

tum perisse, & à se rursus originem propagationis emanasse. Erat vero gestamen id quo uti soliti Arca- des, sibula in Lunæ cornua porrigentis speciem, quæ calceamenta connectebantur: de qua commati- cum Herodis dictum fertur in Bradeam vxoris fratrem, qui cum generis sui nobilitatem æquo verbo- sus apud Romanos ostentaret: *Natus, inquit Herodes, generis tui nobilitatem in astragalus gestivas.* Quin & Romanis, qui nobilitate præstarent, gestandi lunulas morem fuisse Plutarchus tradit, nisi satis sit Martialis dictum, lunatam pellem appellantis calceum in hanc sententiam. Et de Quintiliano Rhe- tore apud Iuuenalem habetur.

Nam & Βεροῦλινο: βαλλοῦ ἐφα- ρῆ διέτι. Arcadum gestamen. Idem obse- uatis à no- vissimis ma- gistratibus Constantino politiano, Niceta au- tore.

— & nobilis, & generosus
Apposita nigra Lunam subtextit alata.

Sunt qui causam huius gestaminis eam commenti sunt, vt sic admonerentur considerandam esse re- rum vicissitudinem, quæ præsertim in Luna spectabilis est, ne solo nobilitatis nomine nimium turge- scerent.

DE STELLA. CAP. XXIV.

SEd iam locus exigit, vt Stellas tuas aggrediamur, quarum significata recensere, rationemq; redde- re, nostræ potius fuerit indaginis, quam alterius cuiuspiam inuentum: cum præsertim in restitu- endo contextu paucissimorum admodum verborum, quæ Stella super apud Horum Ægyptium tra- dita inueniuntur cura laborque non defuerit. Sed est omnino in damno libellus ille, tam in vulgatis Aldinâ impressione, quam etiam in manuscriptis exemplaribus, quorum nobis copia fuerit. Sed iam ad rem ipsam.

VNIVERSI DEVS. CAP. XXV.

APud Horum igitur legas Stellam hieroglyphicum esse Dei, neque fere quid amplius: quare necesse est rem ipsam paucis his inclusam verbis, manifestius & latius aperire. Etenim cum Ægyptij luctamen & concertationem, quam Deus Opt. Max. in cœlestibus orbibus, aduerso motu atq; eo etiam vario concitatis, insituit, contemplarentur, neque id alia quapiam ratione deprehen- didissent, quam Stellarum motu, earumque præcipue, quas vices assidue variare manifestum, rapique vniuersam mundi superioris machinam ab exortu occasum versus, vertigine supra mentis captum citatissima, ac nisi res ipsa quotidie fidem faceret, prorsus incredibili: obtuti vero contra, ab occasu exortum versus sphaeras ex ijs, quæ nobis innotescere potuerunt, easque prout magis minusve à centro distant, pro ratione sua eo segnius aut velocius ad metam properare, nimirum fieri hæc abs- que Deo minime posse crediderunt. Quis enim tantarum molium rector constitueretur, qui certo temporum spatio omnia gubernaret, nisi mens suprema omnium arbiter haberetur? Cum igitur per Stellas potissimum in Dei ipsius cognitionem peruenissent, ipsius vniuersi Deum, per signum idem ipsum, quo rem deprehenderant, significare instituerunt. Ideoque stellæ hieroglyphicum pro mun- di totius Deo ponere voluerunt. Sententiam vero hanc Romanis etiam placuisse, possumus ex eo conijcere, quod in Pertinacis numo simulachrum est, manibus versus ingentem Stellam ad cœlum sublatis, cum inscriptione: PROVID. DEOR. COS. IL. Itaque Dijs gratias agere professus, quo- rum providentia rerum potitus esset.

Nam Ægy- ptij primi planetas & Stellas fixas deprehen- dere. Macr. li. 1. cap. 20. in Som. Scip.

Pertinacis numus.

PANA. CAP. XXVI.

ATQUE ca potissimum ratio est, cur Pana Deum ex hieroglyphico Stellarum intelligi conten- debant: quin & pectus eius varijs insigne Stellis effingebant, cum omnino per Pana totam re- rum naturam interpretarentur: qua de causa & fistulam septem calamis compactam, propter erro- num totidem concentum, ori eius apprimebant, de quo apud Orpheum plura. Probo autem idem & Pan & Iupiter est, quod παν omne, vniuersam quippe, vt dictum est, naturam significet. Propterea ve- ro & hinnulæ pellis varietate tegi solitum aiunt, vt ex maculis referri Stellæ videantur, de quo in Ser- pentis commentario plura, quod quidem isti forsan de sacris nostrorum literis desumpsere, in qui-

Hinc Or- pheus. Πᾶνα καλὰ κερ- τερὸν γὰρ θεῶν, ἡσμοιο τὸ σῆμαται.

Pana voco magnū, quæ totum con- tinet orbē.

bus legitur: *Extendit cælum vt pellem*, quamuis Adamantius dictum de sapienti anima interpretatur. Nimirum illa extensio in modum pellis, tamquam literis inscriptæ luminaribus & Stellis, dicitur *Racia*, & *πανός*, Græcis corium est. Nos vero tentorium illud Firmamentum appellamus, & aulæa picturata vulgus etiam vbiq; hodie Racia nuncupat. Porro Cælum propter micantes Stellas à cœlatura appellatum Probus idem putat, vnde scilicet Luna bigis ferri incipit in superioriẽm vsq; cœlestium orbium partem, quæcumq; continentur, ea Græcè ab ornatu *κόρυ* &, à puritia Latinè *Mundus* vocatur, ait Varro.

Et sericum pannum à Gallis satim dictum.

Cælum à cœlatura.

CELEBRITAS. CAP. XXVII.

NON temere itaque in somnijs, vt apud Philistum legere est, Satyriscus est celebritatis hieroglyphicum. Nam Dionysij mater, eius qui Syracusanorum tyrannus fuit, cum prægnas eum ipsum aluo contineret, per nocturnam imaginem visa sibi est Satyriscum peperisse. Ex quo galeatæ Siculi coniectores interpretati sunt, eum quem illa peperisset, clarissimum Græciæ sidus, ac diuturnum cum Fortuna fore. Hinc Naso etiam sidus pro nobili claritate generis posuit, vbi Maximum, ad quem de Ponto scribit, *sidus Fabia gentis* appellat. In Diuinis quoque literis, Doctorum & pietate insignium virorũ lumina per stellas significantur, vt apud Danielem, *Docti tamquam stella fulgebunt*. Et quæ progenies Abrahamæ promissa diuinitus est, tamquam Stellæ, non tam ad numerum innumerabilem referatur, quam etiam ad rerum, quibus posteri eius illustrandi essent, claritatem. Præcipue vero Hyades in huiusmodi celebritatis hieroglyphicum delectæ, vt admonet Eucherius: siquidem ortu suo solent pluuiam inducere, atque ideo per id sidus sacræ disciplinæ Doctores interpretantur. Cur vero pluuiæ diuinæ sit institutionis hieroglyphicum, suo commentario est abunde disputatum.

Dan. 12.

PROSPERITAS. CAP. XXVIII.

ARVSPICVM autem obseruationes Stellam asserunt prosperitatis, ac læti alicuius euenti signum esse, ab Atteio Capitone traditum, quod (vt Festus ait) acceperat à P. Seruilio augure. Hinc locis inaugurandis Stella ex lamella ærea, qua specie reliquæ spectantur in cœlo, Stellæ, præfigebatur, Disciplinam hanc secutus Virgilius, felicissimum Troianæ posteritatis successum Anchisæ ita præmonstratum ait:

— subitoque fragore

Intornis laeum, & de cælo lapsa per umbras

Stella facem ducens multa cum luce ecurrit.

Æneid. li. 1.

Suet. in Iul.

Cæsar c. 38.

Eclog. 4.

Neque immerito Cæsar Augustus crinitam Stellam visendæ magnitudinis, quæ Iulio Cæsare sublato statim apparuit, cum paucis admodum sententiam suam professus, felicitatis, quæ se deposceret, ostentum interpretatus est: quamuis palam Iulij Cæsaris animam in eam Stellam commigrasse dicitare solitus esset, remque testatus sit numismatum monumentis, Stella scilicet impressa in conumo, cuius inscriptio est: *CÆSAR AVGVSTVS*. Ab altera vero facie, *DIVVS IVLIVS*. Adiectum etiam est id signe capiti statuarum eius in foro positæ. Et alij plerique numi Cæsaris caput Stella supra frontem præfixa conspicuum ostendunt. Et Dionei Cæsaris astrum Virgilius hac de causa celebravit. Veluti etiam Horatius micare dixit Iulium sidus, *velut inter ignes Luna minores*. In numis vero quos Metius Macer in honorem Cæsaris cussit Cometa ab occipitio Cæsariani capitis apposta est, vt ab eius obitu signum id subsequutum innuat. Fuerunt autem ex iunioribus nonnulli, qui per Stellam tantum Iulium Cæsarem intelligi voluerint, picturis publicatis, Verum hæc consignificat, non autem simpliciter significat.

Caro. lib. 1.

Od. 12.

FATVM. CAP. XXIX.

ADIE CERÈ Sacerdotes Egyptij, Fatum per Stellam significari, quoniam id ex siderali dispositione consistere vulgata Doctorum opinione creditur. Per motum enim Stellarum negotia transiguntur, vt Hesiodi interpretes ait super Asterie. Nam & Parçellæ, Clotho, Lachesis & Atropos, vt alibi ex XII. Legum Platonis ostendimus, nihil aliud sibi volunt, quam tardum in primis Saturni

motum,

Quomodo per Stellam fatum indicatur.

motum, quo singula maturantur, & multitudinem virtutum, quæ in firmamento sunt, per quas tanta rerum varietas in inferioribus generatur, ac reliquorum denique erronum motum quo suo quæ que tempore perficiuntur. Quamuis enim à Solis & Lunæ beneficio vita constet, qua fruimur, nostra tamen negotiatio tam ad ipsa duo lumina, quam ad quinque vagas Stellæ refertur, ut vulgus Astrologorum putat. Quinetiam nullum in cœlo sidus, lumen nullum otiosum volunt. Et Cabalisticæ nullam esse herbam, plantamve in orbe hoc dicunt, quæ non ab aliqua firmamenti Stella irradietur, foueatur, & ad incrementum adiuuctur. Erronum vero varijs coniunctionibus & aspectibus, ut vocant, ea rerum vicissitudo in humanis rebus esse perhibetur, quæ Fati cognomento à plerisque nuncupatur. Tametsi clarissimi ætate nostra fuere viri, qui acriter in Mathematicos inuecti, huiusmodi veterum commentationes plurimas euertere conati sunt. Cæterum, ut Diuos August. & Ambros. ac plerosq; è nostris alios missos faciam, qui lapidem hunc voluere, Plotinus è veteribus nihil vi & potestate siderum hominibus euenire contendit, sed ea quæ decreti necessitas quam nostri Prædestinationem vocant in singulos sancit, ita per horum septem transitum, stationem, recessumve, monstrari. ut Aues seu præteruolando, seu stando, futura pennis vel voce significare dicebantur, ipsæ tamen rerum indociles, ac quid agant prorsus ignaræ: quarum volatus, aut status, aut garritus, prout fausta infaustave, commoda vel incommoda portendere existimabantur, ita salutares aut terribiles habitos, cum à se ipsæ neq; salutem, neq; terrorem vllum afferant.

*Præsertim
Ioan. Picus
Mirandula.*

DE SIRIO. CAP. XXX.

QVAM tamen præ se fert Stella Sirius præfiguram, non leui de causa, sed ex grauissimis Philosophorum obseruationibus adinuenta est. Aiunt enim Ætæos ortum Caniculæ diligenter quotannis obseruare solitos, coniecturamq; inde capere, salubrisne, an pestilens annus futurus esset. Ea enim Stella si obscurior ac caliginosa propemodum extitisset, pingue ac concretum esse cœlum, ac perinde afflatum eius grauem & pestilentem futurum abominabantur: sin illustris atque pellucida apparuisset, cœlum idemdem tenue purumque conijciebant, futuramque inde salubritatem præfagebant.

*Stella Sirij
cōsideratio.*

COELESTES SPIRITVS. CAP. XXXI.

CÆTERVM nos cum pie sumus instituti, cur non etiam pie loquamur? Sane constat apud Theologos, & Dionysium præcipue, tres Angelorum esse Hierarchias, quibus in Firmamento sedes præcipue constituta. Harum suprema soli contemplationi vacat, Deumq; perrenni sono, continuæq; assiduitate nullo vquam tempore defutura, collaudat. Medius autem ordo, cum sit cœlestibus officijs atque muneribus delegatus, per Firmamentum, quod ab excellentia cœlum appellant, significatur. Postrema vero Hierarchia, etsi natura supra omne corpus est, supraq; cœlum, curat tamen ea quæ sub cœlo sunt. Et cum diuidatur in Principatus, Archangelos & Angelos, omnium horum manus circa ea tantum versatur, quæ sub Luna sunt. Principatum cura circa Respub. Principes, ac Reges, ut ex Dauide cognoscimus. Archangelorum, circa mysteria, & sacras cæremonias. Angeli priuatis student rebus, & singuli singulis hominibus adhibentur. Euthymius porro Iudæorum fuisse custodem Michaëlem nominat, vbi verba citat ex oratione Azariæ, libro Daniëlis: *Angelus autem Domini descendit simul cum Azaria, & socii in fornacem*: cum tamen Archangelus sit. Sed enim sæpe admodum in quotidiano sermone omnes ordines Angeli nuncupationem vsurpât. Cum igitur tertius ordo huiusmodi res humanas tueatur, & ad incorruptibile superioris dominij decretum dirigat, cuiam potius quam huic ordini Fati cognomentum dabimus? Qui demum cum octauæ sphaeræ, hoc est, stellato insideat orbi, à soli eius excellentia Stellæ significatum Fato congruere merito videtur. Neque amen absurdum est Angelos per Stellæ intelligi, qui Stellarum præsidēs habeantur: veluti cum pud Salomonem pro cœlo Deum intelligimus. Scriptum est enim historia Regum, *Exaudi, & Cælum*: *1. Reg. 8.* ubi non cœlum tamen, sed cœli & terræ Rectorem ac Dominum, ex Theologorum interpretatione, Deum appellat. In Moseos etiam traditionibus, ut summi viri locum interpretantur, per Stellæ

*Angelorum
tres Hierar-
chicæ.*

*Inaque vim
fati vel Par
cam Græci
pociogr vel
uicou dixere.*

Fatū quid.

Angeli significantur. Demum Angelorum munera cum sint, purgare, illuminare, perfectum reddere: si Parcis hæc, vt forte non incongruū videatur, adscribere voluerimus, ne penitiora hæc documenta sublimius æquo perferemur, Fatum id omnino esse constabit. Cui quidem opinioni subscribit Chrysippus: hos enim authores citare compellor, propter nostrorum quorundam literatorū peruicaciam, qui profanis authoribus maiorem adhibent fidē, quam Christo, & à Christo patreque; eius omnipotente Deo illuminatis. Igitur si Græcis Philosophis magis quam Paulo vel Apostolis alijs credunt, Chrysippum præcipuum ex antiquioribus audiant ita dicentē, *Fatum est: potentiam spirituale, certa quadam ratione vniuersi constitutricem.* Atque alibi: *Fatum, inquit, est mundi ratio: vel, Lex eorū qua in mundo prouidentia constituuntur: aut, Ratio ad quam omnia que sunt, facta sunt.* Quin & Possidonius, dum Deum Iouem primum appellat, secundū Naturam, tertiuū Fatum, si quæ de Angelis retulimus, & alia Theologorum scripta considerare voluerimus, idem hoc, aut non multū dissimilia sentire deprehendetur.

TEMPVS. CAP. XXXII.

AD hæc Stella temporis etiam est hieroglyphicū quia nihil in mundo toto statam temporis leger magis obseruat, quā cœlestia corpora, quæ sua quadam lege iterum ac sepius mota, eodem semper temporis interuallo, certisq; periodis eo redeunt, vnde ferri cœperant.

EXPLORATIO. CAP. XXXIII.

STELLA eadem apud Ægyptios circuitionis indicium habetur: quod siue ad orbicularem motum, siue ad cœli ipsius figuram, siue ad ea, quæ de temporum repetitionibus modo dicebamus quis retulerit, omnia quadrabunt. Sedenim quam hi circuitionem ponunt; Explorationem potius ego dixerim: propterea quod Stellæ peruigiles facta consiliaq; nostra omnia videntur explorare. Vnde apud Catullum legas:

*Aut quam sidera multa cum tacet nox,
Furtiuos hominum vident amores.*

Apertissime vero apud Plautū exploratores per Stellas intelliguntur, si cui non satis est Christi ipsi testimonium dicentis, *vel puerulorum Angelos facta eorum omnia referre coram Patre suo.* Nam Stellas paulo ante Angelorum hieroglyphicum agnoscebamus. Apud Plautum igitur Arcturo Stella in scenâ introducta, hæc, Rudente, recitantur.

*Qui est Imperator diuū atq; hominum Iupiter,
Is nos per gentes alios alia disparat,
Qui facta hominum mores, pietatem, & fidem
Noſcamus, vt quemq; adiudet opulencia:*

*Quis falsas lites falsis testimoniis
Petunt, quiq; in iure abiurant pecuniam,
Eorum referimus nomina exscripta ad Iouem,
Quotidie ille scit quis hæc querat malum.*

Romani enim veteres hæc de Stellis opinabantur, quæ nos officia Angelis attributa noscimus: cui animi illi, olim iam electi ad pietatem, & religionem, cultumq; Dei, in rerum diuinarum curam, quæ poterant, ante omnes propensi essent: quare hi de Stellis, quæ nos superius de Angelis ex sapientiorum hominum sententia retulimus, intelligebant Huiuscemodi autem explorationis ergo C. C. ligula nouum quod excogitauit coronarum genus, Solis & Lunæ, siderumq; specie distinxit, easq; coronas, nouo etiam nomine exploratorias appellauit: vt pote qui per Solem diurnos, per Lunam & Stellas nocturnos exploratores intelligeret. Cur vero noctem Sacerdotes ijdem ex stella picta significant manifestius est, quam reddi causam vllam oporteat.

CVSTODIA. CAP. XXXIV.

VIDERE est in numo quodam cuius inscriptio est, VRBS ROMA, specum in arcum productum cum Lupa & geminis infantibus circum vbera in medio sitis. Ab utroque autem specus late affurgunt pueri duo colludentes: superne stellæ totidem, siue progenijs illæ sint, quorum auspiciis infantes qui fuerant in fluminis abiectione, sospitati sint, mox famelicam lupæ rabiem non effugerit modo, sed ab ea perhumaniter etiam fuerint educati, atque ita argumentum hoc omne, CVSTODIA fit hieroglyphicum, quæ diuinitus fuerit infantibus præparata. Nam & apud nos certæ sunt pres quibus Angelum nobis custodem dari deposcimus. Siue celebritatis, neque non apotheoseos, cæ subsecutæ sint, Stellæ illæ signa sint. Siquidem Romulus fratris nomen etiam post mortem eius tribis

*Corona exploratoria
Caligula.*

D

blis

blis actis adscribebat. Vnde Virgilius dixit; *Cum fratre Quirinus iura dabant*, commentus quidem *Aenei lib. 1.*
Romulus, ut Remi fratris manes placaret, quibus terrificis imaginibus sæpius infestabatur.

ANIMA. CAP. XXXV.

EST etiam id apud Ægyptios stellæ significatū, ut defuncti iam hominis animam ostendat, quod
in manuscriptis codicibus habetur; quod dubio procul animæ immortalitatem indicabat: quæ sci-
licet deficiente corpore, vim atque vigorem suum efficacissime conseruaret. Atqui vim luminis mani-
festam anima ipsa videtur obtinuisse, quam scintillam massæ stellaris Heraclitus Physicus asseuera-
bat. Timæus vero Locrus vniciuique animæ collegam esse, siue conseruatam Stellarum aliquam tradidit,
quod non dissimile est à genio sospitali atque custode, quo de superius diserebamus.

MORBUS GRAVIS. CAP. XXXVI.

HIPPOCRATES Medicus obseruauit Stellas per somnium in mare vel in terram cadere, atque *Vide Arte.*
euanescere visas, graues indicare morbos ei apparatus, qui sibi id videre visus fuerit: cum con- *lib. 2, c. 3.*
tra, claræ & exortum versus currentes, sanitaris affuturæ indicia sint.

CREPUSCULUM. CAP. XXXVII.

ADDVNT Ægyptij sacerdotes (quod in impressis codicibus non habetur) crepusculum ex mi-
cantissimæ Stellæ simulacro significari, propter Hesperii, Phosphorique notabilem fulgorem, ut
puto: quæ quidem eadem Veneris Stella est, nonnumquam Solem præcedens, nonnumquam subse-
quens: itaque per aliquot dies ante Solis exortum Stellarum omnium maxime splendescit, alias occi-
dente eo, luce sua aliis præmonstrata, atque his quasi valere iussis, ipsum mox Solem subsequitur. Vel
quia tota Stellarum ratio inter vtrumque crepusculum, vespertinum scilicet & matutinū, munus per-
agit suum. Vespertino siquidem excitatæ crepusculo, simul ac matutinum aduenerit, suo quasi per-
fectæ excubiarum munere, Soli sua data vice, Stellæ recedunt omnes. Et ut tandem Stellarum com-
mentationem cum vtroque crepusculo absoluaamus, earumque principium & finis terminetur, pauca
quædam subiungam ex Diuinis literis, in quibus Nox suum habet hieroglyphicum, cum præsentis
vitæ tenebras, & hallucinationem significet: matutinum vero tempus pro futuro seculo ponatur: de
quo Paulus, *Nox præcessit, dies autem appropinquauit*. Eoque spectare dicit Hesychius Hierosolymitanus
præceptum illud Leuitici, *Ne de carnibus sacrificii salutaris quicquam in matutinum relinquatur*: quippe ne
vitam nostram deprehendi sinamus imperfectam, quæ scilicet tempore interceptari agendi facul-
tas: quippe vbi misericordiatæ opus nullum cuiuspiam alterius virtutis aggredi poteris, vel exercere.
Quare quinq; illæ virginæ parum prudentes, ante oculos nobis proponendæ sunt, quæ dum lampa-
dum suarum oleum comparaturæ retrocedunt, aduentu interim Sponsi clausa ianua excluduntur,
non amplius admittendæ Idem admonemur 3. Prouerbiorum à Salomone: *Ne dicas amico tuo, Vade, &*
reuertere, nam crastino tibi ilabo, cum statim possis dare: nescis enim quid pariat superuentura dies. Ad hoc ita *Sic Varro in*
Hesychius: *Festina, neque quicquam differas, ne forte in eas coarctæris angustias, vnde expedire te nequeas, eo que*
Menip. Sa-
tyris. Ne-
scis quid se-
rus vesper-
uebat: &
Maro lib. 1.
Georg.
difficultatis adigaris, ut euestigio rerum omnium, quas tractaueris, rationes addere cogaris. Epicurus, qui plerif-
que in aliis, res agere deprehenditur, in eo verfu prudentissime se gessit, cum dixit:

Εὐαὶς ὁ ἠμῶν ἀρχὸν ἔμεν ὁ ἀποδύοντες.

Nemo hominum est, qui non inter agendum obeat.

Quod si quis ætate nostra, præter bonorum omnium spem oppressus, inter agendum obiit, quis vn-
quam maiore totius Romæ luctu desideratus, quam noster Hippolytus? qui parata ære suo priuata
triremi, fortique militum manu ad Carolum Imperatorem, qui Libyam debellabat, Christoque affere-
bat, priusquam instructam nauem, explicataque vexilla illa Iulij sideris videre posset, medio itineris
veneno lethali, quo perditissimus minister ferculum infecerat, nobis tam iuuenis, tam Cæsari charus,
tam eius gloriæ cupidus, miserabiliter interceptus est. Paucisq; post mensibus, nepos eius Alexander
Florentiæ Dux, Imperatoris ipsius gener, à consanguineo sibi coniunctissimo, non minori scelere mu-
cronæ crudelissime, dum dormiret, trucidatus. Sed nolo vulnera tam atrocía refricare, potiusque tibi
nænam, qua infelicissimum vtriusque casum, iacturamque & luctum nostrum deplorauimus, pro libelli hu-
ius Coronide subiungam.

Nimirum
à Laurentio
Medice post
modum Ven-
netis caso.

HIPPOLYTI MEDICEI CAR-
DIN. ET NEPOTIS EIVS ALEXANDRI
FLORENTIÆ DVCIS, MISERABILES
EXITVS DEPLORANTVR.

VT cum potenti deciderit Iouis
Dextra, superba infigne latus domus,
Et strage & ingenti fragore
Corda hominum attonita obstupescunt,
Mox, dum miserum est puluere grandia
Cœmentis solui, parte alia latens
Erumpat improuisa flamma
Vis, reliquumque operis ruina
Inuoluat oppressum, cinis omnia
Puluisq; siant prætereuntium
Honore & admiratione
Testa prius celebrata, puncto
Vno auferantur temporis, omnium
Mortalium per corda pauor meat,
Considerantum quam caduca
Sint ea, qua asserimus beata;
Sic duplicato concidimus malo,
Quicumque claras Mediceæ domus
Stellas colebamus, fideli
Obsequio, officiique chari.
Nam vix cicatrix illa coiperat
In altum adacti vulneris, intima
Per ossa lapsi, cum peremptum
Eximium Hippolytum abstulit mors,
Qui dum cohortes cogeret impigras,
Arma & triremes ære parans suo,
Hanc vltro opem allaturus ora
Cæsari opes Lybica prementis,
Roma profectus Parthenopeium
Nauale iturus, de media via
Improuide interceptus atro
Fraude dato opprimitur veneno,
Hinc mille & illinc mille per aua
Sparsi locorum, siue domi in situ
Fletuque lugebamus, egra
Pectora per lachrymis profusis;
Cum fœda clades huic superaddita
Oppressit incursum subito omnium
Mentes, & vnda vnda niuosos
Alpius incubuit refusa.
Maiores aperto vulnere vulnera

Nunc facta sunt, consanguinea vt manu
Confossum Alexandrum in cubili
Fama tulit, medioque noctis,
Sic heu misella hac vita hominum omnibus
Iniuriarum obiecta periculis,
Quouis dieque hora que nostro
Assidue capiti ingruentum.
Mens nulla prudens est adeo, vt queat
Obstare fati, vel petulantias
Ictusque fortuna cauere
Aut varios subitosque casus.
Sed magna Regum ô progenies Ducem
Que Petrum Athenis magnanimum incluta
Olim dedisti, totque honorum
Muneribus titulisque fulges:
Quam clari eratis, quam prius improba
Turca tyrannis & Scythicum genus
In Græciam inuasisset, alta
Vi superum imperio potita.
Fato Quiricum scilicet Iliam
Euersa, Romanum imperium extulit
Gens vestra Athenis pulsa, vt orbis
Consuleret statui vniuersi.
Atque hinc duorum Pontificum decus,
Anplum Leonis, mox venerabile
Clementis: idque isdem rariis
Continuis prope colligatum.
At non potentes dicere Cosmidas,
Laurentiumque & nobilium virum
Prouentum honoratum, Camœnis,
Lugubribus licet, atque mœstis,
Sed flere ademptorum miserabiles
Vices, in ipso limite gloria, &
Primo rudimento inuidendi
Nominis, egregiaque laudis.
Heu quo iuuentus, & validus vigor,
Et promptitudo mentis, & ingeni
Atque indoles illa educata
Auspiciis sapientum auorum!
Quo purpuratus Hippolyto decor
Splendorque rerum, seu patruo comes

Puer senem adiuuaret, ingens
 Pondas & Imperij subiret.
 Quem Caesar alto in puluere Pannonum
 Vidit paratum cernere Principem
 Contra superbarum cateruas
 Gentium: & horribiles phalangas,
 Cum Turca numquam pluribus antea
 Instructus armis, crederet Italas
 Vires Iberorumque robur
 Es Tamesin domitare, & Albin,
 Quem tota circum vis Asiatica
 Nilique late gens vaga turgidi,
 Et Gracia totius arma
 Atque Scythæ, atque Arabes obibant.
 Verum explicatos vidit vt ordines
 Nostrorum ita acri praelia spiritus
 Poscentium, aufugit, reducis
 Retro equitum peditumque turmis.
 Et qui virum se præstiterat foris,
 Haudquaquam ineroi pectore erat domi,
 Quem multo abundantem Senatus
 Consilio iuuenem probabat.
 Qui sape Romam seditionibus
 Tumultuantem, irasque Quiricium
 Pacasset irrumpens in arma
 Fronte hilaro, eloquioque dulci,
 Qui splendidas tot diuitias, opes
 Tantas, amicis atque clientibus
 Vellet paratas, se exhiberet
 Ditem aliis, sibi pauper vni.
 Ne apparatus Regifico penum
 Elaboratum apponeret omnibus
 Aequaliter, parcissimo ipse,
 Et tenui & facili vteretur.
 Qui quis modum vita omnis, & integrum

Synceritatem narret? Hic omnibus
 In posterum exemplo futurus,
 Tam viridi excipitur iuuenta.
 Immitis aufert Parca eadem Ducem
 Illustrem Alexandrum, iuuenem inclitum,
 Florentia, Hetruscique regni
 Omne decus, columnenque summum,
 Quo iustum & equum Principe floruit,
 Seruata morum est integritas, fides
 Intaminata: at vis scelestæ
 Pulsa procul, pudor ipse tutus.
 Hic gloriosi Caroli erat gener
 Selectus omni de grege. Filio
 Hic Regio Henrico sororem
 Coniugio celebri elocarat.
 Hac obfuerunt, perniciem hac bonis
 Traxere: vestra nomina gloria
 Vos abstulerunt. Hac amarum
 Inuidia stimulum incitarunt.
 Laboriosum scilicet est opus,
 Tutum esse Regem, qui violentia
 Obstet suorum, vllumque fraudi
 Esse locum vetet, & rapinis.
 Sic Pertinacis mens bona: Seruij
 Sic victa virtus cade nefaria:
 Sic multa vbique exempla, quorum
 Iam numerum hoc etiam obtinebit.
 At vos meum vnum presidium ac decus,
 Si quid clientis Musa erit, ibitis
 Numquam vel ignotis, vel vllis
 Illacrymabilibus recensis.
 Non vos ego inquam perpetiar mori,
 Dum vis mihi adsit perpetuum quibus
 Debetur excelsa in columna
 Nomen, honos, statua, æsque fufum.

NENIÆ FINIS.

IOAN.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIBER XLV.

DE IIS QVÆ PER NAVEM, ET ALIQVOT
EIVS PARTES SIGNIFICANTVR,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD REVERENDISS. D. THOMAM CAMPEGIVM
EPISCOPVM FELTRENSEM.

NVNQVAM putassem, Colendissime Prasul, accidere posse, vt mihi de Iure tecum differendum esset, quod nunc casus tulit, & necessitas postulare visa est. Nam cum mecum cogitarem, aliquod tibi Commentarium de significatis Ægyptiorum, pro meo erga te cultu & obseruantia, dedicare (non enim vir tantus prater undus eras, qui etatem omnē, & iure publice profuturo sententiis, Romae dicendis, sacrosancto Consilio presidendo, & in Principum negotiis procurandis, insumpseris) argumentum quarebam quod ad huiusmodi Persona nomen accommodari posset, opportunēque piscium meorum hieroglyphica commentaria pre manibus habebam, quae Prasulibus quibusdam, quos praecipue colo, honoratissime Antistes, coepit distribuere: atq; cum non tam ipsi pisces, quam etiam instrumenta quaedam nautica interserenda essent. Anchora tibi deberi visa est, quae quod firmata Christianae Reip. praesidio aliquando fuerit, antiqua clarissimēq; nobilitatis Campegia domui pro insignib. argentea hinc & inde gestare cōcessum est, iam ex illo, quo Volginus ipse Campegius Pisanae classis Imp. maris Imperium ab impiis infidelibus inquinatum, pacificum reddidit. Sed priusquam d. Anchora dicere incipiamus, ex re me facturum puto, si animaduertendum dixerō locum libro Pandectarum 14. titulo, de Exercitioria actione, capite statim primo, altero mox paragrapha, perperam interpositam esse Anchorae locutionem. Accursium hallucinari puto, quia corruptum sit codicem nactus: ibi enim Vlpiana ex libro ad edictum verba ita rotata sunt: Magistrum nauis accipere debemus eum, cui totius nauis anchora mandata est, scilicet à domino. Nusquam vero legi ego Anchoram pro gubernatione poni, quod quidem munus pertinet ad clauum: ratissimaque omnium authorum metaphora, remonem aut clauum aut gubernaculum regiminis loco poni passim obseruaui. Sedenim in Vlpiani verbis nulla erit ambiguitas, si veluti in Pisano habetur codice antiquissimo ille, qui Florentia asseruatur, ita legerimus, Cui totius nauis cura mandata est. Castigatissimamq; lectionem hanc in meo peruerterī, & in aliquot codicibus manuscriptis, in quos nemo manus iniecerit deprehendi. Elegi itaque te iudicem, vt quae aliena essent, legimus agnoscerent possessoresque, resque omnis nautica legitime tractaretur. Tu quoque Iuris est videri: nos anchora iam ablegata, quando hic standum minime necessum fuerit, ad iter institum pergendum, nauim iam ipsam ascendamus.

DE NAVI. CAP. I.

NAVIS, atq; eius partes aliquot, arma mentaq; ipsa multis locis in veterū monumentis sculpta, in numis cusa non leue cogitationis argumentum spectatibus exhibuere, dum quid haec sibi vident pleriq; omnes inuestigant, quorum bonam explicaturi partem, à numo omnium antiquissimū exordiendum duximus. Quid igitur sibi Iani numus velit examinemus.

ADVENTVS VEL MIGRATIO. CAP. II.

ROSTRVM nauis alias autem puppis, vel interdum integrum nauigium in aesignatum, Iani r. uigationem in Italiam ostendit: ex altera enim numi parte Ianus geminus, ex altera rostrum r. uis, inquit Plinius, & nos inspeximus. Ouidius ita etiam interpretatur:

At bona posteritas puppim signauit in are,

Hospitū aduentum testificata Dei.

Quincti: 1

Quinetiam Onirocritæ obseruant, quotiescumque quis vel nauem vel ratem imaginatus fuerit se videre per quietem, nuncium ex longinquo peregre confestim affuturum. Antiquissima vero est illa numi species, quadrans scilicet, Raticus nomine, in quo ratis. Mosque inde durauit, vt pueri in aleæ lufum denarios in sublime iactantes exclamarent, aut capita, aut nauim: quorum altero post firmatum numum conspicuo, eius esset victoria, qui diuinasset, lusu teste vetustatis. Quanquam & altero vfi sunt numo, Quem, Bouemque insculptos habente, quod numi genus documento erat, veteres gregibus & armentis abundasse, quippe quorum omnis res in Ouibus & Bubus collocata erat, vt author est Plutarchus in Problematis.

Artem. lib. 1. cap. 7.

Gall. crucem, vel pilam, pro parte opposita.

FELICITAS. CAP. III.

AD HÆC nauis in aliquot veterum monumentis felicitatis hieroglyphicum est, vt in Hadriani numo, quæ remigio vecta, pulcherrimeque elaborata visitur, cum inscriptione: FELICITATI AVG. Sub nauis vero S. C. COS. III. P. P. In numo etiam Augusti cernere est nauim longam cum remigio, cuius eadem inscriptio: FELICITATI AVG.

Auifore Sernio Rege Rom. teste Plin. l. 18.

cap. 3. Hinc nomen pecunie, & Thefeus Athenis numum notationis signauit, teste Plut. in problem. Hadriani numus & Augusti.

SALVS. CAP. IV.

QVÆ vero nauis apud Athenienses erat SALVTIS indicium, in Thefei memoriam coli consueuerat, singulisque annis Delon mittebatur Apollini cultum allatura, suscepto olim à Theseo voto huiusmodi, si ciuibus suis vna secum saluis reuerfus esset. Eoque interim tempore, quo sacerdos Apollinis nauis eius puppim coronauerat, & Delon ea profecta esset, pelagoque remenso in patriam rediisset, cautum erat, Atheniensium lege, ne quemquam publice interficerent. Eaque de causa, scribit Plato in Phædone, longum temporis interuallum interiectum esse inter iudicium Socratis, & mortem eius: quod sententiã pridie quam spectaculi auspiciũ fieret, lata erat.

CHRISTIANÆ PIETATIS SVCCESSVS.

CAP. V.

HABET & Christiana pietas felicissimi successus sui signum, nauem cum piscatore Petro, tam in familiari summi Pontificis anulo, quam in aureis Apostolici fisci numis expressam, manifestissima eius quæ subsecuta est felicitatis indicia, tot annis antea præmonstrata. Nam quod Ouidius liuinitus admoniti essent, hospitem aduenturum, qui verum Dei cultum afferret, siue Noam nauigio ereptum vndis, siue Ianum salutaria tot præcepta Italiæ daturum, nauis ad nos vectum, ac nauis nox insignem in numis, siue ipsum nostræ pietatis authorem fluctuanti nauiculæ affuisse meminimus. Hoc verum ac vnicum est aduersus sæuientis maris rabiem hospitamentum; hic vnicus salutis nostræ portus, quem eiusmodi nauis auxilio occupare festinauerimus. Sapientissime Ioan. Scholasticus vigesimosexto scalarum suarum gradu pericula recenset, in quæ per mare hoc magnum & spaciosum nauigantes incidimus, scopulos, vertigines, inundationes, piratas, belluas, siphones, procellas, etis fluctibusque commistas, singulorumque adijcit interpretationes: vt per scopulos, feram præcipitemque iracundiam intelligamus, Per vertiginem, res eas, quæ præter spem oblatæ mentem circumstant, delirioque agitant, & in desperationis profundum rapide deuoratostrahunt. Per inundationum tumores, ignorantiam, quæ boni specie decipit. Malus enim & egregie superbus est, sibi quicquid arrogat, quicumque est imperitus. Per piratas, gloriarum satellites, qui nostras opes omnibus itæ incommodis partas, interuentu subito diripiunt. Per belluas, nostrum hoc corpus graue, brutum, & efferatum, ac perdifficile cicuratu: utpote quod ventri tantummodo deditum, solam sibi nem constituit voluptatem. Per siphones, elationis nostræ impetus, per quos ad cælum vsq; sustol-

Nam sunt qui eundem Noachum & Ianum vocant.

Periculorum maris enumeratio. vide epistolam Guenaræ Hispani.

limur, vnde mox deturbati, in profundissimam tartari voraginem precipitamus. Huius, inquam, prelagi causa navis illa tot olim numis cusa, diuinitus aduenturam miseris mortalibus salutem indicauit. Ac ne de praefagio dubitemus, in ipsius Iani numis, tam gemino capite barbato, quam etiam imberbi, vti habetur in argenteo, in quo etiam navis cum rectore, litera superne C. F. O. N. T. neque non in alijs videre passum est inscriptionem, R. O. M. A. Romae enim pietatis nostrae principatum, & in togata praecipue gente constituendum, vt Euangelicam interim veritatem praetercamus, vel Maro ipse suprema intelligentiae actus spiritu diuinavit, dum Iouem inducit asserentem,

Enclib. 1.

Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Cui quidem imperium sine fine concessisset: quippe quod eorum institutiones essent in omnem terrarum orbem, vt Theophylacti verbis vtat, exiturae, neque vilo vnquam tempore defuturae. Neque vero mirum in Marone homine diuini muneris experte, & qui verum pietatis ritum adhuc abditum ignoraret, diuinationis lumen illuxisse: quia verisimile est eum in huiusmodi vaticinio, ex veterum arcanis aut Marci, aut Sybillae, aut Hetruscorum, praedictionem illam excerpisse. Vel quoniam summus ille spiritus nullum hominum genus, nullam vnquam nationem aspernari compertus est: quare Balaam legimus hominem & alienigenam, & piorum hostem, praecleara tot super Israelitarum successu diuinasse.

SOSPITAMENTVM. CAP. VI.

Usurpatur etiam pro periculo, vt in eadem nauis, a Cic. lib. 2. Epist. ad Curion.

IN Q. Nasidij numo navis est cum velo, & stella in antenna, & ab altero latere caput cum tridente & inscriptione, NEPTVNI, subaudiendum, ope vel auxilio seruatos. Hoc enim Stella significat in antenna sita, de qua loco suo inter caelestia.

MANIFESTA OPPVGNATIO. CAP. VII.

Q. Nasidij numisma. Non dissimile plenis velis nauigare a Cicerone pro Demo sua.

QVONIAM vero obiter in velum incidimus, minime praeterendum videtur, quod dici solet, *Velificatione plena in quempiam ferri*, quod est, aperto Marte, inimicitijs minime dissimulatis, rem aggredi, hostemque lacessere.

OCCVLTA OPPVGNATIO. CAP. VIII.

HVIC contrarium est, *Conto, remulcore nauigare*, cum tacite quispiam insidiatur, atque, vt vulgo etiam dici solet, *Subaquanea vti opera*. Locum hunc ad hanc propemodum sententiam interpretatur Ammianus, rerum gestarum libro 18. dicens: Non conto neque remulco, vt aiunt, id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in Rempublicam ferbatur, quamuis aliter expositum sit in collectaneis Suidae, Prouerbio κόντω πλέον, quod quisquis fuerit, exponit, ή γων περικόντως ζήν.

Conto nauigare.

LVNAE VECTATIO. CAP. IX.

Isidis nauis.

QUOD nauigium in Isidis honorem Aegyptij coluerint, sunt qui raptam eam ab Ioue nauis, cuius insigne Vacca esset, arbitrentur: sed commentitium hoc mihi videtur. Magis autem ad Aegyptiorum eruditionem quadrat, quod Plutarchus ait, Lunam apud eos nauigio vehi fictam. Hanc Isidis nauem Apuleius multis donarijs ornat. Diodorus fabricatam a Sesostris nauim ex cedro octuaginta cubitorum ait longitudine, deauratam exterius, interius vero deargentatam, quam dono obtulit Deo, qui Thebis ab Aegyptijs colebatur. Is Isis erat.

NAVIGATIONIS AVTHORES. CAP. X.

Tyriorum numus.

IN Tyriorum numo navis est cusa, nimirum ea de causa, quod ipsi Tyrijs commentum placit nauigationis primae se authores haberi. In huiusmodi eorum numo legitur ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΔΕΜΗΤΡΙΟΥ ΤΤΡΙΩΝ. Est & alius cum eadem nauis longa numus, in cuius altera facie caput

cum corona irradiata, in scriptio: ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΑΝΤΙΟΧΟΥ ΣΙΔΟΝΙΩΝ. Ita demum Phœnices inuentæ nauigationis laudem asciscunt sibi.

VICTORIA NAVALIS. CAP. XI.

IN Agrippæ numis naui illa tridentali rostro insignis, qualem scilicet Maro sæpe describit, dum non vno loco ait, *rostrisq; tridentibus*, partam ab eo victoriam indicat maritimo prælio, quod aduersus Sex. Pompeium commisit, id quod Maro in Augusti gratiam ita immortalitati commendauit, *Æn. l. 6.*

*Parte alia ventis, & Dijs Agrippa secundis
Arduus agmen agens, cui belli insigne superbum
Tempora nauali fulgent rostrata corona.*

Aliquot in monumentis videas & Varronis insignia naualia, quæ Proprætore sub Pompeio Piratico bello militauit, à quo, ob res bene gestas nauali corona donatus est.

DE ANCHORA. CAP. XII.

HIEROGLYPHICVM anchoræ non Ægyptiorum tantum est, sed à Græcis & Romanis Principibus vsurpatum, vt minime importunum sit rem à plerisque tractatam repetere: vt quæ seclatamur significata, loco suo manifestentur.

MATURANDVM. CAP. XIII.

CIRCVMVOLVTVS anchora Delphinus, quod signum in aliquot Titi Vespasiani numis obseruauimus, maturandum, vt Latini vna locutione dixerunt, omnino significat. Sed quoniam rei causam in Delphino satis explicuimus, & res iam xuo nostro lippis & consoribus innotuit, plura super eo dicere superfedebimus. Id pro pictura animaduertendum est, anchoram, quæ in numo Titi habetur extrema dentium in vomeris speciem dilatate, cuiusmodi figuram Aldus noster imitatus est in omnibus, quos impressit libris. Alia vero forma esse, dentibus quippe in acutum recto ductu macronatis, quam in numo veteri apud eruditissimum virum Romulum Amasæum vidimus.

Vt & O. A. Augusti ex A. Gellio libro 10. c. 11. Not. Att.

TUTELA, REFUGIUMQVE. CAP. XIV.

HOMINEM, qui rebus suis tutelam præsidiumve parauerit opportunum, per nauem & anchoram significabant. Quod si sola anchora manu prætenta figuraretur, refugium indicabat, quasi vellet innuere pictura hæc si aduersa ingruerit tempestas, resque nostræ fluctuare ceperint, paratum esse profugium, vt possimus ita seruari. Estq; characterium apud Græcos in hanc sententiam celebre, quo Demosthenes vtitur oratione pro Ctesiphonte. Et Probertius eruditionis elegiacæ columen ad hoc innuens ait: *anchora iacta mihi*. Idem sermo apud Paulum rei nullius gnarum, epistola ad Hebræos, capit. 6. *Qui confugimus, vt rem propositam teneremus, quam veluti anchoram habemus anima cum tutam, tum firmam*. Et Chrylostomus, de supremo firmoque profugio, concione in Lazarum III. hæc ait: *Sunt diuina sapientiæ opera, hæc maxima illius prudentia sunt argumenta. Conscientia inceptio sacra est anchora, que nos nequaquam sinit in peccatorum profundum absorberi.*

Nimirum Oὐ τῆς αὐτῆς ὀππεί τοῖς πικράσι, ubi Suidas subaudit anchoram, vt sit sensus. Non eadem anchora utitur, qua vulgus.

STABILIMENTVM. CAP. XV.

QUOD si firmitatem, ac immobile stabilimentum rei cuiuspiam significare vellet, anchoras duas appingebant: similitudine sumpta à nauibus, quæ tunc ventorum temnant rabiem fluctusque sonantes, um duabus anchoris innituntur. Qua similitudine vtitur Aristides Panathenaicis. Sedenim Pindarus dua-

Ἐπὶ δὲ τῶν ὀππεί, subaudi anchoris:

Duabus
anchoris
nixis.
Aristides in
Panath.

rus duabus innixum anchoris dicit, qui duas habet patrias: vnde prouerbum, οἰκοῦεν οἰκασε, *Bono domum*, de commode peregrinantibus: quippe de ijs, qui arrepto itinere quotidie apud amicos aut necessarios diuertunt. Nam pro firmitate Pindarus idem vna etiam vtitur anchora, Ἰσθμijs, ἥδη περὶ ἄλλες βόαιβ' ἄγκυρον, *Iam anchoram ad felicitatem iecit*: hoc est, firmitatem iam ad vitæ tranquillitatem assecutus est. Vitæ porro nostræ tumultus, perturbationes, cladesque omnes, marinis fluctibus, tempestatibus, vorticosisque æstibus solemus æquiparare, quemadmodum Archilochus facit, qui cum in Thracenses calamitates incidisset, bellum marinis fluctibus ita comparauit:

Γλαῦχ' ὄρα, βαθὺς γδ' ἦδη
Κύμασι περιώσεται πόντος,
Ἄμφι δ' ἄνερα γυρέον ὄρπηξ
Ἰσταται νέφος σῶμα χειμῶντος,
Κιχάνει δ' ἐξ ἀελπίης φόβος.

Myrsilus quoque Mitylenæorum infortunia tyrannicasque procillas ita describit:

Τὸ δ' εὖ σε κύμα τῷ περτέρῳ νόμῳ σίχσει,
Παρέξει δ' ἄμμι πόνων πολὺν ἄντλιον.

Γενὴ ἀγκυ-
ρον φασιν.
Sacram
anchoram
quod
aiunt.

Atque iis vrgentibus infortuniis ad sacram, vt aiunt, anchoram confugiendum. Sapientes enim fere omnes hieroglyphico vtuntur anchoræ, tam scribendo quam loquendo: vt Pythagoras, quem Phocion ait super humana vita ita differere solitum, ὅτι γῆν βίον ἀγροῦ ἀφροῦ, quæ si primum amaritudine aliqua prædita videatur, suauem ipsam redditura sit consuetudo. Diuitiæ si optentur, sciendum eas infirmam admodum esse anchoram. Gloriam, etiamnum infirmiore. Quæ corporis sunt, eiusdem esse tenoris. Principatus, honores, omnia hæc imbecilla, & nullo robore suffulta. Quæ firmæ igitur anchoræ? prudentia, magnanimitas, fortitudo, quas nulla procella discutiat. Nam diuina lex est, virtutem solam atque vnicam habere robur, reliqua omnia nugæ esse.

INTERPRES. CAP. XVI.

Anchora
Indis pro
caduceo.

APVD nationes aliquot anchora fuit interpretationis signum, quo scilicet caduceatores, & internuncij pro gestamine vterentur. Præcipue vero Indi anchoram pro caduceo habuere: propterea, inquit Philostratus, quod omnia tentet ac peruestiget. Eaque de causa cum Apollonius ad locum, quem Indi sapientes incolebant, appulisset, seque cum comitibus intra stadium cohibuisset, adolescens eum adiit à sapientibus missus qui auream anchoram pro caduceo manu gestabat, per quem eum in colloquium adductus est.

FRÆNUM. CAP. XVII.

AD HÆC anchora moderandi compescendique signum est, frænumque indicat, quod quidem ex Pindaro desumitur. Ille enim πυνθίων Ode quæ inscribitur, Ἀρεσιλάω κρηναίῳ ἄρματι, frænum Argus naus dixit, vbi interpretes ait, Anchoram ἐπὶ μεταφορῆς τῶν ἵππων διὰ τὸ ἐπέχειν τοὺς ναυδίκην χαλινῶ, sumpta ab Equis translatione, quod ea naues compescat fræni instar.

SELEUCI GENVS. CAP. XVIII.

Seleuci nu-
mi.

EX TANT Seleuci numi anchora signati, propterea quod is anchora signatum femur habuit a ipsa origine, filijq; & nepotes eius eodem insigniti modo anchoram in femore veluti notam generis naturalem habuere. Et vt Græci sunt ad signa promptissimi, fabulam etiam adijciunt. Laodicen Antiochi nuptam, Apollinis congressum per quietem pati visam, qui anulum ei quendam veluti concubitus præmium donauit, iusseritque vt mox filio eundem redonaret, futurum eum aliquando felicissimi euentus auspiciam: repertumq; prima luce anulum in lecto, cuius signum anchora erat, admirationi fuisse: Seleucumq; mox natu grandem, tradito anulo à matre, de origine sua, de qua futura felicitate edoctum, cum mortuo iam Alexandro, quem in Persicam militiam secutus fuera regnum ipse Orientis occupasset, gemmæ istiusmodi memoriam consecrasset. Nam & cum vrbe Antiochiam patris nomine condidisset, campos vicinos vrbi Apollini, vti originis authori dicauit Hæc Trogus. Appianus indignum ratus fabulas historijs admiscere, rem aliter tradit in Syro: Apollinem quippe Laodicæ per somnium mandasse, vt quem anulum aliquando reperisset, filio statim gestandum

standum daret: fore namque vt quibus in orbis locis Seleucus anulum eum amisisset, eam ipse postmodum regionem Imperio suo subijceret. Is igitur cum Alexandrum sequeretur, anulum iuxta Euphratem fluuium amisit, factusque eius Prouinciæ Præfectus in diuisione regni post Alexandri mortem, moxque inde deturbatus ab Antigono, Ptolomæi, cui Ægyptus obuenerat, auxilio in regnum restituitur.

POSSESSIO. CAP. XIX.

EST & obtinendæ possessionis signum anchora, cuiusmodi eiusdem Seleuci fuit interpretatio, reperto, quem iam amiserat, anulo, in quem anchora incisa fuerat. Cuius quidem rei huiusmodi fertur historia, quæ ad futurum augurium ab Apolline promissum facit. Seleucus cum eiectus Babylone, Ptolomæi mox copijs adiutus, posset quidem vt vi, ex amisso tamen anulo in spem regni omnino erectus, omnia prius quam armis experiri constituit, ne populum, quem per benignitatem sibi allegerat, belli metu exacerbaret. Interuncijs ad rem vsus, ciuium comperit studia erga se propensissima: itaque festinatione opus esse admonitus, paucis admodum, sed ijs impigris & fidelissimis electis, Babylona versus quanta potest celeritate proficiscitur. Accidit vero, vt inter gradiendum pede lapidem offenderet, euelleretque, ex cuius impulsu tanto dolore affectus sit, vt ibidem euestigio subsistere, ac humi residere cogereetur. Ecce vero ibi amicis pedem demulcentibus, & euulsum lapidem inspectantibus, anulus ille affulsit, qui sublatus attrectatusque, magnæ inter socios mœstitiæ argumentum fuit. Id quid rei esset cum Seleucus sciscitaretur, signatam illi anchoram anulo reperto mœstitiæ causam dedisse responderunt, ex qua captiuitatem portendi interpretabantur. Tum Seleucus: *Bono, inquit, animo estote omnes: nam quam terram calcatus, & retenturi sumus, & firmiter possessuri: & cum dicto doloris immemor profilit, iterque arripit alacriter. Cui paululum progressio adfuere obuiam qui tuta & pacata omnia nunciarent, exceptusque ita omnium studijs, dignitatem pristinam & regnum illud obtinuit. Mox Indiam & Asiam omnem subiugauit. Anuli vero memor, urbem in Oriente condidit, & gemmam originis memoriam consecrauit.*

Seleuci historia.

DE TEMONE. CAP. XX.

IN naui autem primas omnino partes tenet temo, de quo multa sunt apud veteres significata, quæ tamen omnia in vnum coeunt intellectum.

REGIMEN. CAP. XXI.

NAM regimen per figuram eius significari manifestum: & cuius arbitrio res aguntur, is gubernare, & gubernaculum temo ipse dicitur. Hinc Iuuenalis, *Aut de temone Britanno decidet Aruiragus*, dixit, cum Domitianum Britannia potiturum præfagit adulator ille Veiento, expulso inde Aruirago, qui totius insulæ imperium obtinebat. Nam ad ea tempora Britannia nondum venerat in ditio-nem Romanorum, tentata bello sæpius, licet cum eorum aliquot Imperatoribus foedera iunxisset, quæ nostri plus æquo forsitan extulerunt. Contra vero Nero, paucos ante dies quam moreretur, vidit per quietem sibi nauem regenti extortum gubernaculum, trahique se ab Octauia in arctissimas tenebras: quod aruspices respondere, eum administratione deiectum mortem infelicissimam moriturum.

Sueton. in Nerone. c. 46.

FORTVNA. CAP. XXII.

QVAPROPTER veteres cum Fortunæ plurimum tribuerent, eamque negotiorum pene omnium quæcumque mortales gerent, arbitrum opinarentur, simulacrum eius dextera clauum, in sinistra cornu copiz tenere sinxerunt, quod bona & commoda ab eadem omnia proficisci crediderunt: vnde diuitias & opulentiam, fortunas appellauere, vni illi regendi elargiendique facultatem concessam arbitrati.

Extat hæc imago apud Galenum in oratione paranetica ad bonas artes.

INCONSTANTIA. CAP. XXIII.

VT vero inconstantiam eius notarent, vt pote quæ, vt Horatius ait, possit imo tollere de gradu mortale genus, vel superbos vertere funeribus Triumphos, & valet ima summis mutare, sedentem eam in pila sculpebant: quod tum in marmoreis monumentis, tum in numismatis antiquis obserua-

Nerva
Traiani
numus.

seruauimus. Talis eius species est in numo Nerva Traiani, cum inscriptione, FORT. RED. S. C. vbi etiam legas, SENATVS POPVLVS QVE ROMANVS, literis omnibus expressis, quod raro inuenitur.

FORTVNA REDVX. CAP. XXIV.

Hadriani
Septimij
Getæ, Do-
mitiani, &
Antonini
Pij numi.

EIVSDEM Fortunæ Reducis simulacrum est in altero eiusdem Imperatoris numo, vbi Dea ipsa sede sedens temonem manu regit, qui à pedibus surrigitur: inscriptio est, FORTVNÆ REDV-
CI. Atque hac eadem specie & inscriptione, literisque habetur in Hadriani numo, vbi thema infidet pilæ, in nonnullis abest pila. Eadem vero sedens cum temone & cornu copix est in numo Septimij Getæ, cum inscriptione, FORT. RED. Sed illud obseruatione dignum, quod eadem species cum temone, & cornu copix in Domitiani numo, quem apud Bembum vidimus, FORTVNA AVGVSTI scriptum est, prima syllaba per v vocalem vltimam, quæ passim in ea locutione per o vocalem quartam enunciari solet. Eadem pene inscriptio speciesque cornu copix & temonis pilæ insistentis in manu Fortunæ stantis habetur in numo Antonini Pij. De pila vero atque rotula alibi erit locus suus, vbi Fortunæ ipsius ornamenta copiosius explicabimus.

DE RETIBVS. CAP. XXV.

PETRVM in naui superius inspeximus, sed habebat idem retia, quæ tractaret. Huius rei memoria nos quoque traxit ad fagenam, ad hamos & tridentes: quare priusquam exiliamus è naui, an possimus aliquid expiscari, videamus.

SILENTIVM. CAP. XXVI.

Magis mu-
tus ipsis pi-
scibus, in
Odyss. 5.
Carm. lib. 4
Od. 3.

PER retia silentium significari tradunt, ea quidem ratione, quod præcipuum est præceptum piscatoribus, vt dum gregem circumdant, silentio quam maximo nauigent. Pisces præterea altissimo silentio præditos esse compertissimum est, paucissimis exceptis, ac præcipue Cane marino, vnde etiam Prouerbiū emanarit, *αὐφώνητος ὁ τῶν ἰχθύων*. Sic eruditus Horatius eos *Mutos* vocat: Sic Lucretius, *Mutas natantes* appellauit, Lib. 2.

PERSVASIO. CAP. XXVII.

IN Diuinis autem literis retia sunt persuasionis hieroglyphicum, qua scilicet homines in veritatis cognitionem inducuntur, atque ita capi videntur. Ad hoc facere Euangelicū illud ait Eucherius, *Mittite retia in capturam*.

INSIDIÆ. CAP. XXVIII.

ANTIQUISSIMVM esse reperio, insidias per rete significari, neque ea tantum de causa, quod æius opus omne ad insidias comparatur, quantum etiam ex historia desumptum est. Nam Pittacum memorant, vnum ex septem Sapientibus, aduersus Phrynonem Atheniensium ducem validissimi corporis hominem, Pancratiasten scilicet & Olympicam, de finium controuersia, quæ inter Atticos & Mytilenos erat singulari certamine dimicaturum, rete secum in occulto sub clypeo abditum tulisse, quo cum tempus visum est, iacto Phrynonem impederit. Historia est apud Verrium, in ijs, quæ Festus deflorauit: neque ea tamen in vulgatis codicibus, sed antiquo manuscripto, cuius partem vltimam Romæ comperi. Hinc sane ludus à Pittaco institutus, quo Retiarius Mirmillonem in certamen prouocabat, cui adcantabatur, *Piscem pete, non te peto, quid me fugis Galle?* Erat autem eodem authore Festo, Mirmillonicum genus armaturæ Gallicum, ipsique Mirmillones antea Galli appellabantur, in quorum galeis piscis erat effigies.

Ludus Pit-
taci.

DESOLATIO. CAP. XXIX.

EST & desolationis signum retis genus, quod verriculum appellatur, ad multa siquidem in spat in mare demissum, restibusque longissimis hinc atque inde attractum, quantumcunque spat complexum fuerit, totum abuerit, neque vlli piscium exitum patere permittit. Transijtque miserabile genus hoc venationis in vrbiū & agrorum desolationes. Accidit enim plerumque, vt edi-
vniue

vniversali oppressorum exitio agri sint euerriculati. Fiebat autem euerriculatio in hunc modum. Euerriculatio lasio. Vniversi manus sibi mutuo tenentes, quasi rectim vnā texunt, occupatisq; terræ, quam desolatam volunt extremis finibus, ita late extensi progrediuntur, latentesq; passim incolas venando excipiunt, nihilq; reliqui faciunt, quoquoersum peragrantes. Quod olim exemplum à Darianis militibus editum in Chio, Lesbo, Tenedoque infalis vi captis, atque euerriculatis. Eretrienfes quoque legas à militibus Xerxis eadem euerriculatione omnes abductos.

DE HAMO. CAP. XXX.

HABET Hamus cum Anchora similitudinem quamdam, si figuram inspectes. Sed quantum Hinc inescit, re pro decipere. Terentius in Adelphis. est in Anchora officij, tantum in hamo malignitatis atque perfidiae: quæ cuiusmodi sit, hinc apparebit.

DECEPTIO. CAP. XXXI.

SVNT qui non imperite, neque improprie, deceptionem per hamum pictum significari tradant: siquidem decipere, est vnum ostentare, & aliud præter opinionem inferre. Ita hamus escam esurienti offerre porrigereque videtur, saturitatemque polliceri, mox apprehendit, alligatque, & captiuum facit eum, qui escam illam appetierit. Hoc habemus apud Horatium de cœnipea:

— Hic vbi sepe

Occultum visus decurrere piscis ad hamum.

Et hunc secutus Lucianus eo opusculo, quod in Romanam inuidiam de Aulicorum vita conscripsit, in hac plurimum similitudine immoratur, dum spes illas clientium, qui admissi ad Principum amicitias montes statim aureos sibi pollicentur, hami istiusmodi vorationi similes esse contendit. Et de lenone in fraudem prolabente, *Mens est, hamum vorat*, apud Plautum. Longe vero aliter in Diuinis literis hamum accipi videas, per quem sanctissimum Christi corpus significatur, de quo apud Ezechielem Theologi dictum aiunt: *Et extraham te in hamo meo, & extendam te super terram, campos implebis, & à volucris omnibus impeteris, perindeque omnes terra bestias tuo pastu saturabo.* Sicuti enim si hamum esca coopertum piscis rapiat, non solum esca ab hamo non sustollit, sed ipse de profundo esca alijs futurus educitur: ita mundi Princeps, penes quem erat mortis imperium, rapuit quidem in mortem corpus Adamiaci IESV, cum sub eò hamum diuinitatis inclusum minime sentiret, quo deuorato hæsit ipse continuo, deque profundo tractus, eductus est, vt esca fieret ijs, quibus calcandi super Serpentes & Scorpiones potestas à Deo data fuerat. Idem apud Iobum 40. capite reperias: *Aut adduces Draconem in hamo, aut capistrum circa nares eius appones.* In Bacch. Christi corpus per hamum. Ezech. 32.

DE TRIDENTE. CAP. XXXII.

ET Tridentis inter piscationis arma connumeratur, sed cum hamo parum congruit.

APERTA VIS. CAP. XXXIII.

HAMVS enim per fallaciam quicquid acquirit aucupatur, sed tridens aperto Marte, medio veluti campo aduenientem hostem excipiens, eum aggreditur, solaque fretus agilitate, conficit. Sed quid is in Neptuni manu, quid in Troezeniorum numis, & in Mantineensium scutis sibi vellet, Infrat. 48. lio Commentario docuimus. Hæc vero plus quam satis esse, quæ ad occupatissimum virum, & otij esca mitterentur, existimaui, Vale.

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM.

LIBER XLVI

DE VRNIS NILI, LVCERNA ET FACI-
BVS, THVRIBVLO, ET PHIALA,
demum igne, & aquis,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAGNIFICVM VIRVM BENED.
AGNELLYM.

ANTONIVS AGNELLYS Patruus tuus, Vir magnifice, cum esset olim Venetijs apud clarissimum, eruditissimumque Io. Lascarin, ea tunc in ciuitate Ludouici Galliarum Regie Oratorem, tanta mihi familiaritate deuinctus erat, vt amicitia nulla coniunctior esse posset, quam ea, quam communia studia inter nos conciliauerant. Incumbebam ego tunc in primis literarum tyrocinia, audiebamque in arte dicendi Prunulum, in Eloquentia Sabellicum, in varia rerum eruditione Georgium Vallam, sed rarissimum Lascarin obseruabam in primis, in quo magna optimarum artium scientia, summa vetustatis inuestigatio, reconditarumque rerum studium atque cognitio non vulgaris, atque, vt semel dicam, vir erat omni liberali doctrina politissimus. Hunc itaque frequens inuisebam, probatissima eius consuetudine melior in dies euasurus. Quod si Lascarin occupationes distinebant, aderat illic Patruus tuus, qui diem sine linea praterire minime permittebat: semper enim noui aliquid de Musarum penu depromebat, nunc Epigrammatum, qua faciebat, argutias, nunc Hendecasyllaborum amœnitates, nunc huius vel illius numeri Poemata, in quibus multum inerat leporis & elegantie. In eo veri præcipue conueniebamus, quod ille numismatum antiquorum signis mirifice delectabatur, quorum festiuam copiam habebat à Lascari, ad quem quicquid in huiusmodi rebus venerandam sciperet antiquitatem, id à nobilitate illi sponte cõferebatur. Idem propemodum studium ab Vrbanò patruo meo erat mihi quodammodo hereditarium, quicquid magnam orbis partem pererrasset, multorumque nosset hominum mores, de peregrinationibus suis, Ægyptij, Arabicis, Palestinis, semper habebat noui aliquid, quod scitu dignum & utile communicaret mecum. Quotidigitur cum simul esse dabatur Agnellus aliquid habebat, quod super numismatis alicuius gestaminibus aut titulis disputaret. Ego, si quid diceret, quod ad Ægyptiaca faceret hieroglyphica, in eo summo opere delectabar. Quodam vero die tuus hic Patruus imagunculam quandam ex orichalco protulit, cuius gestus erat, vt corpore reliquo decumbente, caput manu dextera sustineret, cubito ad basim appresso: manu altera aquam ex tribus vrnis vna tantum ansa coniunctis effunderet: ad hæc pueruli minutissimi operis numero sexdecim circumfusi, pueriliter hæc illac per vniuersum corpus lustrare videbantur. Super hoc Agnellus, qui argumentum huiusmodi haudquaquam temere factum arbitrabatur, quid hoc sibi vellet curiosissime percontabatur. Respondi ego, imagunculam esse Nilum amnem: tres vrnas, causas itidem tres incrementi: puerulos XVI. totidem cubitos, quibus cresceret ad fertilitatem. Vix hæc summam dixeram, & horum omnium rationem reddere parabam, cum affuit tabellarius à Galis, quo cum literis ad Lascarin ingresso, Agnellus quoque accersitus est euestigio. Ego eo digresso domum redij, triduo post Patruum à Patruo missus, vbi Leonicum audirem, neque ex eo amplius Agnellum videndi facili fuit, qui Principum negotijs addictus, statim ipse quoque alio migravit. Tantum id, non multo post tempore, et diem suum obysse renunciatum est. Postea vero quam calamitosissimis totius Venetie temporibus Romam me cepi, vbi locupletior mihi copia facta est huiusmodi rerum, quas alibi difficulter inueniebam: ibi vero tum publicè tum priuatim toto calathò suggeriebantur, incubui alacrius in idem studium, quo me semper oblectaueram, &

Nili hieroglyphicum.

εργλυφικῶν plura ad amicos Commentaria conscripsi: cumque in Roma media vidissem effodi marmoreum Nili Colossum cum XVI. illis puerulis circum lasciuientibus, de quibus in imaguncula Patruui tui meminimus, subijt statim Agnelli memoria, præq; hominis mihi suauissimi desiderio lacrymas cohibere non potui, quod ereptam mihi videbam occasionem, ne huiusmodi rerum Commentarium ei dedicare possem, qui si fuisset in humanis, nihil illi optatius accidere potuisset, neque ego quicquam lubentius fecissem. Venit autem in mentem mihi, posse me saltem renouare memoriam eius, quem vnice adhuc colerem, si rem omnem ad te conuerterem, qui nepos eius esses, in quo præsertim non alienam ab ipsius Patruui genio vigere mentem animaduertissem, videremque, si memoriam eius apud te susciperem, id iucundum mihi, tibi vero gratissimum fore, cum hoc à me deposcere viderentur integritas, humanitasq; tua dubio procul singularis, & reliqua virtutes tuae, quibus apud omnes clarus es & insignis, & quarum ergo coluerim ego te semper & obseruam. Habe igitur & antiqua amicitia mea cum Patruuo tuo monumentum, & mea erga te obseruantia, signum, vt ipsemet spero confiteberis, manifestum.

DE TRIBVS VRNIS. CAP. I.

LVIORVM sane fontiumque simulachra cum urnis dedicari solita, magis apertum & obuium vnique est, quam vlla indigeat interpretatione. Cur vero Nilus cum tribus urnis figurari soleat, non otiose quærendum est. Nam Ægyptij illi sacerdotes cum incrementum Nili tribus præcipue de causis fieri putarent, reliquis aliorum opinionibus abiectis, quæ propemodum essent innumerabiles, quo sententiam ipsi suam perpetuis testarentur monumentis, tres urnas Nilo attribuerunt, cum reliquis fluminibus singulæ singulis adhiberentur: vt illud apud Maronem,

Calataque annem fundens pater Inachus urna.

Harum vero trium causarum primam illam afferebant; quod tellus ipsa Ægyptia aquam ex se ipsa progigneret, vberimeque proferret, sui ipsa humoris altrix. Vnde Timæus Mathematicus Nili fontem phialam appellavit, quasi ipse intra se contineret eam aquæ vim, neque aliunde mutuaretur. Est amen eodem vocabulo in Nilo locus à figura sic appellatus, quod nihil facit ad Timæi phialam. Philias inter sculptores celeberrimus, vel ipse rerum peritus, vel ab ijs, qui ætate illa peritissimi erant, dmonitus, cum Victoris signum in Marathonæ sub Nemeseos velamento confingeret, in dextera ius statuæ phialam exculpit, in qua Æthiopes calati videbantur propter Oceanum, qui Nemeseos inter habitus est: Nilum Oceanum vocari multa veterum dictata monuerunt. Quod vero gignat Ægyptus aquas, ex eo, atebant ipsi, facile conijci posse, quod in quouis alio climate fluuiorum exundationes circa hyemem plurimum accidunt, nunc imbribus coactis, nunc niuibus liquefactis: sola vero terra Ægyptiaca in medio terræ habitabilis constituta, quemadmodum in oculo pupilla, peculiari quodam aquarum profluuio æstatem mediam irrigat. Alteram Oceano causam adscribere, à quo aquam in Ægyptum exundare incrementi tempore fama est, quæ quidem præcipua fuit Euthy-nenis opinio, Ægyptiorumque in primis sacerdotum, vt Diodorus attestatur, qui rei fidem non liam faciunt, nisi quod satis sit eorum auctoritas, vt sibi fides adhibeatur, qui rerum scientiam per annus à parentibus traditam, longa annorum serie obtinerent. Iuniorum inde diligentia exploratum est, Nilum ab Oceano ex Atlante monte primum emanare, ibique Dyrin appellari: Heptaboram inde lacum stagnare: inde cognomento Nigrin effluere, mox Coloem paludem efficere, inde Stofobam & Astaboram flumina, donec ad cataractam perueniens erumpat, ac per Ægypti campos influens, Nili demum cognomentum accipiat. Tertiam causam imbrium esse dicunt, qui australibus in Ægypti regionibus, Etesijs nubila, vt ait etiam Democritus, illo ferentibus ex orbe reliquo, o maxime effunduntur tempore, quo fertilis æstiuus Nilus abundat aqua. Atque vt tradit Eudoxus, Ægyptij sacerdotes imbres cosibi fieri ob antiperistasin arbitrantur: cum enim æstus nobis est, qui viciniora Cancro loca incolimus, tunc hyems ijs, qui Capricorno propinquiora habitant. Addit ad hoc Thales, mare in ora agi vltro, Etesiarum ex aduerso fluminis flantium repercussu: de quibus ita ucretius:

*Aut quia sunt æstate Aquilones ostia contra
Anni tempore eo, quo Etesia stabra feruntur,*

*Nilus cur
tribus cum
urnis figu-
retur.*

*Æn. lib. 7.
sub finem.*

Libr. 6.

Et contra fluitum stantes remorantur, & vndas
 Cogentes sursum replent, coguntque manere.
 Nam dubio procul hac aduerso flabra feruntur
 Flumine, qua gelidis ab stellis axis aguntur.

Tibullus,
 Fertilis
 aestiua Ni-
 lus abun-
 dat aqua.
 Priscianus,
 Hoc fluiuij
 pinguis de-
 scendunt
 flumina
 Nili.

Incipit vero crescere Luna noua, quæcumque post Solstitium est, sensim modiceque, Sole Cancrum transeunte: abundantissime autem dum in Leone progreditur, mox residet in Virgine ipsdem, quibus accreuit modis. Quanta vero feracitate vniuersam Ægyptum beet alluione fecunda, multi prodidere: vnde eum Poetæ modo fertilem, modo pinguem, modo potu foetiferum dicunt, quod animalia, quæ ex eo bibunt, & pinguiora, & obesiora fieri compertum est: quare suum illum Apim tanta cura cultuque nutritum, ex Nilo bibere, quam religiosissime veterunt: siquidem & macilentiam & gracilitatem omni pondere vacuam, diuinitati propiorem arbitrantur, vt Plutarchus asseuerat. Quia etiam sacerdotes eadem causa plurimo vt ieiunio & abstinentia consueffe, Porphyrius attestatur, vt eorum copia liberati, eorumque pondere leuati, quæ intromittuntur in corpus, animi oculus à fumo fluctuque corpore foras emicaret, neque commemoratione, neque demonstratione iam indigeret, sui compos, vique pollens sua, ob naturalem sui solertiam, otij nesciam.

Plin. lib. 7.
 In Ægypto
 foetifer po-
 tu Nilus.
 Hinc illud:
 Anima sc-
 ca sapien-
 tissima,
 ἡ ψυχή ἐστὶν
 ὁρῶσα τὴν
 Gal. lib.
 Quod ani-
 mi mores,
 ἐστὶν.
 Nili effigies
 ἐστὶν descri-
 ptio.

A G R I C V L T V R A. C A P. I I.

VETERES autem legimus agriculturam hieroglyphice per Nili simulachrum indicasse. Cuius modi vero eius esset effigies, lepida descriptione Philostratus indicauit. Lasciure enim eum cubitulis ait circumludentibus: huic enim sese ab vndis attolenti, magnitudinis quippe istiusmodi puer ridibundo adblandiuntur occurfu, sexdecim numero, quod itidem cubitis ad fertilitatem facit exundatio: infantilisque ætas ea crescendi est hieroglyphicum. Circumsistunt vero Nilum huiusmodi pueri propemodum garrientes, quorum alij humeris insident, alij de cruribus pendent implicati, in vlnis alij cubitant, lusitant circa pectus alij: ipse vero pater flores suaueolentesque herbas de sinu de promit, & in eos spargit: ex ijs alij coronas contexunt, alij sese illis obuoluunt, stratique per flore somnum captant: sinistra quatiunt alij, alij subijcientes alteri cuiuspiam humeros, scalarum vicem officiose subministrant, alterique alteris catena veluti iuncta sustolluntur: neque absunt, qui plausu sonitumque ab aquis excitent, applofis manibus. Crocodili vero & fluuiales Equi procul hinc sum moti, imo se condunt fluuiio, ne puerulos perterrefaciant, & numinis sui lusum inturbent. Hanc speciem Philostratus, & agriculturæ fecunditatem, & rei nauticæ lucrum, & communicatam longinquis regionibus & prouincijs opulentiam significare testatur. Sexdecim vero ponuntur cubiti quia si infra x v. subfederit auctus, bona Ægypti pars non irrigatur, ac perinde redditur ad ferendum inutilis. Si supra sexdecim attollatur, quanto altius inturgescit, eo magis fames expectatur: quia ditius aquis immorantibus, ferendi præterit tempus, neque lata possunt ad frugem maturitatem ve peruenire. Auctu demum intra x v. & x v i. consistente, omnia ex voto succedunt, seminiibus late iacti & opportuno tempore maturatis.

N I L V S. C A P. I I I.

ILLUD etiam adnotatu dignum, quod simulacra fluminibus reliquis ex lapide candido fieri solita, vt vndarum nitorem exprimerent, Nilo vero ex nigro, vt Pausanias ait: propterea quod Æthiopia delabitur:

Virg. lib. 4.
 Georg.
 Quasi vltus
 in v. noui
 trahentem
 lumum, quo
 oblimat
 Ægyptum.
 Seruius.

Vsq; coloratis amnis deuectus ab Indis, ait Poeta.
 Et ipse fluuius à nigrore Melanis olim cognomentum habuit. Vnde Catullus eum ait æquora col-
 rare: late enim longæque inficit mare, quia limosus est, & vnda turbidior: quare in mare delapsus
 aquam nactus nitidior, per longa spatia colorem seruans exspatiatur. Qui tamen Nili colossus a-
 titiquis Romæ à Leone X. in Citriorum specula dicatus, ex Pario marmore factus est.

D E L V C E R N A. C A P. I V.

SED vt reliqua prætereamus, quæ plurima Nili super dici possent, ad ignauia iam devenimus, quæ
 siquidem hieroglyphica multa secum trahunt, quæ tam à lumine, quam ab ignis ipsius natura de-
 munt:

muntur: ea quæ & qualia sint, explicare iam cura fuerit, proindeque lucernam, fidam studiorum vigiliarumque nostrarum comitem, feligamus.

VITA, ANIMVSQVE. CAP. V.

P R I M V M quidem lucernæ significatum est, vt pro vita figuretur, cui oleum ad luminis viuacitatem infusum, vitalem eum humorem ostendit, quo pascitur calor, vt corpus viuificet: quo deficiente, & calorem simul & corpus extingui necesse est. Inde apud Euripidem plerisque fabulis vitam relictori dicunt, *χαίρε φίλον φῶς*. Quam opinionem Plutarchus sequitur, dum lucernam corpori, animæ quippe receptaculo, similem dicit, lumen vero animo. Nam & sacerdotes in captandis augurij lumine minime cooperto clauso ve ideo vti soliti, summaque aeris tranquillitate frui, quod animum, qui certi aliquid conijcere velit, tranquillum ab omni ventorum turbine, hoc est, ab impuris affectibus liberum esse deceat: ne veluti aues aeris transuersæ plerumque vi ventorum aguntur, ita internæ mundi nostri aues, quippe mentis agitatio solertiaque, & huiusmodi pleraque, errore perplexo disturbentur.

Verba sunt Polyxena in Iphigenia Euripidis. Salus clarum lumen aut vale.

ANIMAM SPONTE NON EXTURBANDAM.

CAP. VI.

H I N C illa apud veteres super igne religio, vt eum porro extinguere nefas esset, quem potius per se se languentem deficere sinebant. Tale quid in nobis, veluti per hieroglyphicum indicantes, ne vi animam exturbaremus, nobismetipsis mortem consciscentes: animam enim, inquit Plato, nobis custodiæ creditam tamdiu obseruare debemus, quo ad à Principe repetatur, ne si fractis ergastulis, per fossisque carceribus effugerimus, diuinas leges quotquot sunt, in nos, nullo relicto defensionis loco conuertamus.

Veterum super igne religio. Pius omnibus aduenendus est animus in custodia corporis, Scip. in Som. Ciceronis.

LIBERORVM PROPAGATIO.

CAP. VII.

L O N G E vero apertius sexto de Legibus animam lumini comparauit, vbi ciues ait oportere liberis generandis atque educandis operam dare, vt vitam, quam ipsi à maioribus accepissent, vicissim, quasi tædas ardentis, posteris tradant. Hunc secutus Lucretius, vbi de animantibus agit, quæ successione propagantur, vita per vices alijs in alia transfusa, huiusmodi hieroglyphico rem oculis subijcere visus est, lib. 2.

Et quasi cursores vitæ lampada tradant.

Deludo vero lampadam, quem dicunt à Prometheo institutum, legendum apud interpretes Aristophanis, Ranis: apud Platonem lib. 1. de Republ. apud Pausaniam, Attrixis: apud Herodotum, Vrania: & in Rhetoricis ad Herennium.

Lampadæ ludus, qui dicebatur lampadophorium.

HOMO. CAP. VIII.

E O D E M argumento Hercules humanas victimas in lumina totidem Saturnalitijs sacris commutauit, impietate oraculi per hunc modum perhumaniter emendata: nam Pelasgos tradit Varro post longos ætates peruenisse in Italiam, ibique ex oraculi Dodonæi monitis decumatos homines Diti atque Saturno sacrificasse. Oraculum fuit, vt L. Manius se vidisse dicit super tripode quodam in templo Iouis prisca characteribus:

ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΣ ΑΓΓΕΙ ΚΑΙ ΤΩ ΠΑΤΡΙ ΠΕΜΠΕΤΕ ΦΩΤΑ,

quod ita Latinum fiet:

Plutoni capita, ast hominem sacra mittite patri.

Sedenim Hercules ex Hispania rediens, rei non sacræ, sed execrabilis immanitate offensus, cum Deos nos lumina, non homines sibi deprecere docuisset, quod φῶς commune vtrique nomen, & lumen, & hominem significaret, oraculumque ita interpretandum:

Plutoni capita, at gentori lumina dentur.

obtinuit vt Diti oscilla, & Saturno lampades dedicarentur, atque ita Saturnalia instituta, in quibus præter sigillaria mos fuit cereos etiam missitare. Sanc humanas hostias Saturno immolare multarum

Hac à Macrobio lib. 1. capit. 7. ad verbum.

Saturnaliorum institutio.

gentium mos fuit, sed immanius apud nullas, quam apud Carthagenenses, qui vt Diodorus tradit, præstantiores ex filijs suis sacrificare consueverant. Cæterum cum aliquando exuta feritate humanitatem demum induissent, aliorum filios aut clam surreptos, aut emptos, pro suis educare, sacrificioque supponere cœperunt. Euenit vero vt ab Agathocle Sicilia tyranno post Alexandri Magni interitum grauiissima obsidione premerentur, atque vt mos est in calamitatibus, aut ad Deos, aut ad pietatem, nonnumquam etiam ad superstitionem confugere, suspicari cœperunt, Saturnum iratum, quod honore sacrificij, quod fuisset à patribus institutum, fraudaretur, tot in eos clades immisisse, cumque res palam facta esset, multique inuenti essent, qui pro nobilibus & ingenuis sacrificabant, antiquum ritum instaurandum censuerunt, quoque Deos placarent, ducentos ex nobilissimis adolescentibus publice sacrificarunt: quamuis, vt in Porco scripsimus, apud Diodorum, & aliquot alios variatur hic sacrificatorum numerus ad usque ccc. Sed hoc parui refert, historia reliqua concordat. Plutarchus libro de Superstitione, vbi de huiusmodi religione meminit, eos ait qui sine liberis forent, pueros à pauperibus in hunc usum emptitasse. Id genus sacrificij tangit Plutus, cum dicit: *Faxo vt bubulus corio omisus sis Saturni hostia.* Q. Curtius id à Tyrijs vsque ad vrbs excidium seruatum tradit. D. Augustinus iuuenes Saturno sacrificare etiam apud Gallos morem fuisse dicit. Carthagenenses tamen Gelon Sicilia tyrannus legibus adscribere cogit, vt ab infanticidio desisterent, cum eos apud Himeram debellasset, author Plutarchus in Apophthegmatis, quodque alij tradidere immanem hunc morem, Cambyfes rex Persarum abolere aggressus, mox & Alexander Macedo, nihil quicquam profecerunt: sed Hadrianus demum sustulit.

Xiphilinus
in Adriano

VITA DIVINA. CAP. IX.

Ignis Vestalium summam religionem.

AT Vestalis ignis ille, quem tanta diligentia Romanæ virgines nutriebant, sublimiorem diuinioremque vitam præ se ferre videbatur: hunc itaque & custodia, & nutrimento adiunabant, quod superioris illius vitæ symbolum æternum videretur. Atque inter portenta, vt & Dionysius, & alij referunt, vrbs peritura prælagium habeatur, si casu aliquo accidisset eum extingui. Hinc Camillus ad Quirites ait: *Quid de æternis Vestæ ignibus, signoque quod Imperij pignus custodia eius templi tenetur, loquar?* & Maro:

Æn. lib. 2.

Æternumque adytis effert penetralibus ignem.

Cernere est nonnumquam lucernam in basi alicuius simulacri: id æternitatem significare, nonnulli interpretantur.

INSIGNE AVGVSTALE. CAP. X.

OBTINEBAT sane primas ignis inter insignia augustalia, vt ex Herodiano conijci potest, ita in Commodo scribente: quod consilium suum ad Marciam retulit, vnam è suis concubinis, cui scilicet plurimum deferebat, ac prope vxoris eam loco habebat, sic vt præter ignem omnem honores illi velut Augustæ tribuerentur. Extant quædam Theodosianæ militiæ, & eorum, qui Theodosium aliquot ante annis præcesserunt, monumenta, Prouinciarumque, & Præfectorum, & Ordinum, & Maniç ulorum omnium, qui tunc Romano Imperatori parcebant, quondam veluti rationario nomina & insignia descripta. In his videas Præfectorum abacos passim cum candelabris superimpositis figuratos, in plerisque etiam ara est in magni procerique tripodis speciem ex ære fabrefacta: quod nimirum ad huiusmodi dignitatis participationem referri debet.

DOCTORES. CAP. XI.

Matth. 5.

IN Diuinis literis sæpe inuenias disciplinarum professores, mysteriorumque interpretes, morumque moderatores, per lucernam intelligi, quam Assertor noster hieroglyphice monet super candelabrum statucendum, vt domesticis omnibus illa tescat; discussisque tenebris ad obeunda munera cuique sua lumen subministrat. Addit & alibi, non occultandam esse lucem hanc, sed in frequent quouis hominum cœtu proferendam. Quicumque igitur lucem de se daturus est, debet prius omnium vitiorum fordes perpurgare: neque enim vnquam charum præstabit lumen sæculenta materi: Quod si lux vertatur in tenebras, vt recte Climace sua Scholasticus, tenebræ ipsæ, hoc est, homines, qui sacris initiati non sunt, in quantam tenebrarum profunditatem coniecti cæcutient, atque ha lucinabuntur.

S P L E N D O R N O M I N I S . C A P . X I I .

ANTIQUI omnes lumen pro homine, qui vel ingenij vel corporis viribus fretus præclara facinora edidisset, hieroglyphice ponere consueverunt. Vnde Maro, *lumina tot cecidisse virum dolet*. Et eadem synepcia: *Geminus terrarum lumine Reges*, vir, quem citare minime pigeat, eloquentissimus Pontanus posuit. Sed nostra potius afferamus. *Paravi lucernam Christo meo*, legas Psalm. 132. ibi interpretes per lucernam, gloriam exponunt, hoc est, splendorem nominis, præclaramque famam, & victuram in illustri luce posteritatis suæ celebritatem. Alij tamen per lucernam Evangelium intelligunt, alij Ioannem Baptistam, qui etiam *Lucerna ardens* dictus est. Lucernæ quippe erant & alij Prophetæ, sed illines propemodum, quia ænigmaticè fere omnes loquebantur. At Ioannes manifestissima declaratione Christum ipsum intento digito commonstravit. Eucherius plerumque bona opera per lucernam in Diuinis literis accipi tradit, vnde dictum sit Evangelio: *Sic luceat lumen vestrum, ut videant bona opera vestra*. Matth. 5.

Æn. lib. 10.
Hinc officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurant, metaphorà à Plin. in 3. l. ff. de serui. urb. præd.

M O R T E S D V Æ . C A P . X I I I .

CVM vero in hominibus duæ sint occumbendæ rationes, vna quæ vi fit, altera quæ natura ipsa contingit; extinctum identidem ignem, vi violentam mortem significare dicebant, cum scilicet quis, ut superius dicebamus, manus sibi in inferret. Quantum vero pertinet ad mortis rationem, quæ natura fieret, esse huius simulachrum volebant ignem, quem ita sponte deficere permisissent: cautum enim erat lege, ne cui profusus ignem extinguere liceret, neque quidem alimenta adhibebant, ne frustra nutriretur: extinctum porro nulli ex mulieribus licebat intueri. Sed qui veterum instituta eludunt, non alia de causa cultum apud Romanos ignem afferunt, quam apud Ægyptios vel Canis, vel Crocodilus, vel Lupus enutriretur.

Mortis naturalis imago.

P I E T A S . C A P . X I V .

PLERISQUE vero monumentis ignis est pietatis hieroglyphicum. Quod si inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est quod maiore sit cum animo similitudine cum lumine polleat, & illustret omnia, ac perinde genios ac Deum ipsum nobis representare videatur. Adde quod, nihil aliud viuenti magis congruit animali, animal & ipse à nonnullis existimatus: non ea tantum de causa, quod ut animalia cætera nutriatur, imò etiam omninorus sit & insatiabilis, sed quod etiam sensu pollere videatur, quod tunc præcipue cum extinguitur apparet: quippe qui veluti principij vitalis ex pers minimè sit, inelamat, excandescit, ylcisci studet, reluctabundusque resistit, veluti reliqua faciunt animantia, quæ violenta morte perimuntur.

P E R D I T I O . C A P . X V .

IGNEM alioqui belluam animatum esse Ægyptij ferebant, quæ quidem omnia absumeret, omnia depasceret. Hinc apud aliquos videas ignem symbolum esse perditionis, cum ita omnia consumat. Animal vero esse indicio est, mori eum deficiente pabulo: quare, ut alibi dictum, cadauera apud illos cremare nefas: vtpote quæ ita belluis deuoranda tradi viderentur, ideoque in ignominiam combustum Amasios cadauer à Cambyse.

Ignis cur dicitur sit animal.

B E L L V M . C A P . X V I .

VSITATISSIMUM etiam est ignem pro bellorum significato ponere. Hinc Hieremias ollam succensam videt ad Aquilonem: vnde scilicet tot in vniuersum terrarum orbem bellorum essent incendia motibus assiduis effundenda. Hinc *tanti incendia belli*, legas apud Maronem: & *italiam ardere bello*, apud Cicronem. Hecuba vero face prægnans, ignes enixa iugales est, in futuri belli, quo patria caperetur concremareturque, significatum. Aruspices enim ignem in huiusmodi sæpe portentum accipere. Cuius non ignarus disciplinæ Virgilius, de Lauinia, cuius causa bellum adeo funestum excitandum erat, ita cecinit:

Æn. lib. 1.
Ecce a partus igneus.

*Præterea castis adolet dum altaria tadis,
Et iuxta genitorem adstat Lauinia virgo,
Visa (uefas!) longis comprehendere crimbus ignem,*

Æn. lib. 7.

Atque omnem ornatum flamma crepitante cremari,
Regalesq; accensa comas, accensa coronam
Insignem gemmis, tum fumida lumine fuluo
Inuolui, ac totis Vulcanum spargere tectis.
Id vero horrendum, ac visu mirabile ferri.
Namque fore illustrem fama fatigq; canebant
Ipsam, sed populo magnum portendere bellum.

SIGNA MILITARIA. CAP. XVI.

Postremi
duo versus
arguunt
gloriam
una cussa
armis.

Sic Galli
vexillum
Auriflam-
meum quod-
dam in pra-
liis caelitus
praeserebat.

APUD Romanos inter alia militaria signa nonnumquam & flammulas rufas inuenio gestari solitas, fuisseque flammam prosperi euentus signum ubique legas: veluti pugna quam Romani cum Sabinis ad Heretum commiserunt, ubi ferunt militares Romanorum hastas ad altam noctem pertinaciter ardere visas, nec, cum omnia consumat flamma, ex ijs quicquam esse detritum; quo facti audentiores, veluti Deorum aliquis victoriam pollicitus esset, ubi primum illuxit in Sabinos illati, qui multitudine longe praestabant, insigni eos victoria proffigarunt.

VMBRAE. CAP. XVIII.

HINC etiam superstitibus animis vmbrae nomen, quia fumus adhuc vel torri, vel carbonibus pertinaciter inhaerescens, diutius vaporat, nutrimento adhuc residuo. Vulgo enim creditur eorum diutius errare animas, qui ante diem violenter occubuerint. Quare ita Dido Maroniana thinitatur,

— Sequar atris ignibus absens,
Et cum frigida mors anima seduxerit artus,
Omnibus vmbra locis adero.

MULIERIS AMOR. CAP. XIX.

Amor in-
constans.

APUD Onirocritas legere est lucernam ardentem esse mulieris signum, quae sit amore capta, propterea quod leuis, inconstans, & infirmus admodum sit earum amor, qui lucernae instar, minimi flatus impulsu extingui potest.

LUCUBRATIO. CAP. XX.

Mensinit
Varro lib. I.
de Ling. Lat.
Hinc & ab
hoc dicitur,
Lucernam
dicitur.

VULGATISSIMUM vero est lucernam pro lucubrationibus ponere, unde Demosthenis illa ac Aristophanis Grammatici, & Cleanthis lucernae celebratissimae, atque illa Epicteti tam frequenter à nostris & à Graecis authoribus decantata, ut nulla apud omnes celebrior, nulla pretiosior habebatur. Sane quidem à Pythea obiectum Demostheni quod eius entymemata lucernam olerent; quippe quod is nihil ex tempore diceret, sed meditatione & vigilijs singula elucubraret: neque se quis in respondendo Demosthenes, qui non eodem pretio sibi & illi constare lucernam subiecerit, nocturna scilicet illi conuiuia exprobrans, quibus ille plus indulgeret, quam Demosthenes studio. Aeschines quoque nimiam hanc hominis diligentiam incessans, λογογεφρον eum appellat, siue quod semper, ut dictum, ex scripto diceret: siue quod, ut nonnulli aiunt, in vtriusque partis fauorem aliquando scriptitaret. Unde iocus ille apud Aristoph. Irene, de lucernarum fabro, & quod omnia lanconfilia sint ad lucernam consultaturi. Sed ut ad lucernam redeamus; Plato cum summi boni, quae poterat, cognitionem peruestigare, id minime explicare posse contendit, sed ex diutino contubernio tanquam ex igne statim profliente, succensum ait lumen animam irrepere. Sed longe ante Platonem magnus dixerat Propheta: *Lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis.* Et, *Signatum est super me lumen vultus tui, Domine.* Et, *In lumine tuo videbimus lumen.* Hinc illa Esaiæ celebris adhortatio: *Illuminare, illuminare Hierusalem, quia venit lumen tuum,* & pleraque huiusmodi de aduentu IESU, qui verum & vnicum est lumen. Passim vero apud hos ignis fidei symbolum est, lucerna scientiae, quas in manibus habendas diuina institutione commone mur. Et Psalmo 18. illuminanda à Deo lucernae praedicuntur, ubi nonnulli interpretes per lucernam, intellectum, per tenebras corpus exponunt. Cedunt vero tenebrae, ubi veræ scientiae lumen effulserit. Quod vero pro lucubratione lucerna accipitur, in causa sunt nocturnae vigiliae, quae meditationi maxime commodae sunt, & ad excogitandum

Ignis fidei
symbolum.
Demosthe-
nes scilicet,
tum quod
descripto
diceret, tum
quod idpe-
tratis, &
absistens.
Vel etiam à
bene sapi-
endo.

propter silentium aptissima. Unde illud, plus olei, quam vini quosdam absumpsisse, qua de causa Poet. *Plut. in*
 tæ noctem *de φελω*, à meditationis promptitudine vocitant. Epicharmi dictum est, si quid scitu di- *Symposia-*
 gnum quæras, nocte meditandum: & vt semel dicam, nihil ad studia nocte commodius. Quare non *cus. Deca. 7.*
 incongruum lucubrationis symbolum est lucerna, cum præcipue frequens Ægyptiorum mos fuerit, *Addit ad*
 per instrumenta sapius eorum vsum significare. *hac apud*
Lacedæmo-
nios fuisse
νυκτερινόν
σύμμορον,
nocturnum
conuentum
grauissimo-
rum.

DE FACIBVS. CAP. XXI.

ADEMVS lucernæ faces, vtpote quæ in eundem cum lucerna veniant vsum: nam & Cicero *Et Maro*
 aliquid se ad ligneum lychnum non sine delectatione scripsisse profitetur. *Georg. 3.*
Vritque vi-
deno som-
mina.
Æn. lib. 4.
Ibidem.
Amor cum
facibus &
alis cur.

AMOR. CAP. XXII.

ÆGYPTII sacerdotes, qui odium per aquas intelligebant, sub hoc tamen nomine mare ipsum *Et Maro*
 accipientes, per ignem amorem exprimi voluerunt, ideoq; faces passim Cupidini dedicarunt: *Georg. 3.*
 notum enim illud de amore captis, vri eos intimis medullis. Et apud Maronem: *Regina cælo carpitur*
 qui. Alibi: *Est mollis flamma medullas.* Atque eadem: *Vritur infelix Dido: Ardet amans Dido.* Cyrus apud *Vritque vi-*
 Xenophontem, ignem ait vrere homines, qui eum tangant: amorem vero non præsentis tantum, *deno som-*
 verum etiam longe absentes inflammare. Meritoque Porcius Licinius dixit hominem ob amorem *mina.*
 non esse ignitum, sed ipsum ignem, cum ait: *Quaritis ignem? ite huc: quaritis? ignis homo est.* Vulgatum *Æn. lib. 4.*
 & Ifidori dictum authoris Græci de amore loquentis, ea de causa cum facibus & alis amorem pingi *Ibidem.*
 solitum, quod nonnunquam cupiditate impatientius exurat, nonnunquam vero præ fatietate abuo- *Amor cum*
 et. Nam & Propertius alas illi in huiusmodi vsum traditas arbitratur, vt eius ostendat instabilitatem, *facibus &*
 dicens: *alis cur.*

Idem non frustra ventosas addidit alas,

Fecit & humano corde volare Deum.

Scilicet alterna quoniam iactantur in vnda,

Nostraq; non vllis permanet aura locis.

sed cum amorem firmissimam in se vno tantum posuisse sedem indicare velit, ita subiungit:

Sed certe pennas perdidit ille suas.

Euolat is nostro quoniam de pectore nusquam,

Assiduusq; meo sanguine bella gerit.

sed quod ad faces pertinet, Hesiodus cum terram, aquam & aerem genitos posuisset, quarto loco *In Opere.*
 amorem genitum subiecit, per quem interpretes hieroglyphice igneum elementum intelligunt.

AMOR MVTVVS. CAP. XXIII.

DVÆ faces vinculo constrictæ diuicariæque, nimirum indicia sunt amoris mutui, quæ Græci *Odyss. lib. 1.*
ἀντίρωτα dixerunt, vti *ἀντίθεον πολύφημον* Homerus. Pinguntur vero hæ accensa parte sursum *vers. 70.*
 erfus erecta.

AMATORES MORTVI. CAP. XXIV.

QVÆ si pingantur inuersæ, amatorum funera indicant, vt in Elegia, qua Tibulli mortem deslet, *Naso*
 Naso legere est.

Ecce puer Veneris fert euersamque pharetram,

Et fractos arcus, & sine luce faces.

sed rem Ægyptiacam, qua ratione quis euasisse de amoris ergastulis indicare possit, in Erycinæ Ve- *eris templo*
 eris templo sculptam, idem admonuit II. de Amoris remedio:

Est prope Collinam templum venerabile portam,

Imposuit templo nomina celsus Eryx.

Est illic lethæus amor, qui pectora sanat,

Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.

Illic & iuuenes votis obtiua poscunt,

Et si qua est duro capta puella viro.

ercinæ vero Veneris templum non tantum loco hoc ad Erycis filij memoriam respicere videtur, *quam*

quam verum tacite innuit Græci nominis significatum, hoc est, assertricus, quippe ab ἐρύκω τὸ ἐρύμα, assero, libero, defendo: vnde ἐρύμα, munirio, propugnaculum. Inde etiam Eryci epitheton celsus, quod editioribus locis arces olim fieri solitæ.

N U P T I Æ. C A P. X X V.

Romano-
rum mos in
nuptiis.

ERAT & nuptiarum index fax illa, quam prætextatus puer apud Romanos patrimus matrimusque præferbat, duobus alijs eiusdem ordinis & conditionis nuptam deducuntibus. Noctu autem, prima aut secunda hora ducere mos erat, omnis causa: quod ita optima ac secundissima euentura sibi proponebant; quod nonnulli tradunt in honorem Cereris institutum. In hoc autem sacro ea superstitione accesserat, vt fax ea ab vtriusque amicis raperetur, perfuncto munere, quod ea incessest religio, ne aut vxor eam sub lecto viri ea nocte poneret, aut vir in sepulcro comburendam curaret: siquidem vtroque mors propinqua alterutrius captari putabatur: Addeamus, tametsi παρ' ἕργον, institutum apud Romanos fuisse, vt virgo, cum ad virum trahebatur, de matris gremio, aut alterius, quæ proxima necessitudine esset, rapi simularetur; eo scilicet omine, quod ea res feliciter Romulo cessisset. Hinc illa apud Catullum:

Hesperè, qui cælo lucet crudelior ignis,
Qui natam post complexu auellere matris,
Complexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam:
Quid faciunt hostes capta crudelius vrbe?

Græcorum
mos in nu-
ptiis.

Sed vt ad faciem reuertamur, apud Græcos ad id ministerij ancillæ adhibebantur, vt cernere est in Herculis Scuto apud Hesiodum: opus enim id antiqui illius esse Apollonius & Stefichorus agnoscunt. Ibi nouam nuptam plaustro vectam videas:

Τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δάιδων σέλως εἰλύφαζε

χερσὶν ἐνὶ θυρόν.

Ardentes late spargebant lumina rede,

Quas manibus famula gestabant.

Quamquam moris etiam inuenio apud Græcos fuisse, vt mater nuptiales eas faces prætenderet, vt de apud Euripidem:

ἐγὼ δὲ εἶπε οὐ πρὸς ἀνῆψα φῶς

Νόμιμον ἐν γάμοις, ὡς περὶ κει μιντεῖ μακαρία.

Atqui nec ignis prætuli lumen tibi,

Nempe vt beatam in nuptiis leges monent

Decere matrem.

Aeneas apud Virgilium cum se maritali coniugio deuinctum abnegaret, ait:

Nec coniugis vñquam Præstendi cadas.

C E R E S. C A P. X X V I.

EST etiam Cereris gestamen fax, in eius enim manu alicubi cernitur, quam aiunt ab ea incensam in Ætna, cum filiam perquirere instituisset.

I L I T H Y I A. C A P. X X V I I.

QVINETIAM Ilithyæ hieroglyphicum est, cum face in vna manu, altera passa & exporrecta, à capite ad pedes tenuissimo panno contactum, prout apud Æginenses fuisse Pausanias meminit. Fax vero illa, vel partum, ob dolorem, ignis violentiæ assimilari ostendit: vel lucis illius quæ nascentes indispicimur, indicium est. Exporrecta discapedinataque manus eo significato positum quod solui grauidam partu dicimus. Amictus per se patet.

D E T H U R I B V L O E T P H I A L A.

C A P. X X V I I I.

QVONIAM vero multa super Vrina prius & Phiala dicta fuerunt, contrariaque his addita Læcerita, & Faces, consentaneum est visum, vt quid vtrumque simul iunctum significet, videmus. Proposita autem sunt pro hieroglyphico Thuribulum & Phiala.

DISCORDIA. CAP. XXIX.

SVNT enim qui thuribulum, aut aliquod aliud vas igniarium cum aquario pictum, vnde scilicet Signem & aquam ineffe perspiceretur, quippe si ex vno ignis promicaret, in altero aqua desideret, discordiæ signum esse tradant: quod ea naturæ sint maxime contrariæ. Vnde *Ignem aqua permiscere dictum de ijs, qui se ea præstituros pollicentur, quæ fieri nequaquam possint.*

*Πῦρ ἕναι
μαρτυρεῖται.
Nimirum
admixtorum.
Prouerbiū.*

PVRITAS. CAP. XXX.

SEDEMIM Egyptij sacerdotes per ignem & aquam, quippe thuribulum & phialam, labes maculae deterfas elutasque optime significari volebant: quin etiam ignorationem hallucinationemque doctrinæ ope summotam, vbi præsertim ita illæ officerent, ne quis discernere aut internoscere potis esset, vbi veritas latitaret, quod per huiusmodi elementa rerum omnium defæcatio peragatur, ac puritati suæ restitatur, vt qualis sit appareat: aqua enim maculas eluit, quæ vero aqua efficere non potest, ignis exequitur. Hinc illa apud veteres aliarum quoque gentium appellata *Sufficio*, quotiens qui funus profecuti fuerant, quod polluti haberentur, ignem aqua sparsi superingredi consueverunt, purgationem scilicet hinc fieri persuasum habentes, & quauis pollutione infectos ita liberari. Vnde nonnulli per aquas quæ super cælos sunt, purificatorias virtutes, vt ait Ambrosius, interpretati sunt. Aquas vero super orbem ætheris esse, idē die secunda validissime contendit. Docte autē Catullus, cum in aqua puritatem hanc intelligeret, dixit, *Aut quilibet, qui puriter lauit dentes*, hoc est, aqua sola lauit, vnā cam allutionibus aptam non ignarus, humores vero reliquos aut inficere, aut medicamentū esse. Ignis autem, vt nostri veteres tradidere, purgat, aqua expiat, lustratque. Hinc ille Plautinus iocus Aulularia.

Sufficio.

Quid impurate, quamquam Volcano studes,

Cœcæ ne causa, aut mercedis gratia

Nos nostras edes postulas comburere?

Et apud Lycophronem legas Thetim indignatam se Deam mortali Peleo in matrimonium collocatam, filios quotquot oriebantur in ignem exurendos coniscere solitam: quod ita rebatur mortalitatem exuri, & quod immortale esset perpurgatum conseruari, veluti aurum ære confusum ignis ope purgatur, posteaquam quicquid admixtum erat æris, in fumum & scoriā verterit. Atque ita sex iam filios abstumpserat, donec ad Achillem ventum, quem pater superueniens ab igne exemit, Chironique curandum commendauit. Sacræ vero literæ apud nos Deum esse ignem consumentem asserunt, gnosque fluuios hunc præcedere: quin & eundem ipsum instar ignis omnia constantis incendere: in quo nimirum nequitia intelligitur, quæ à Deo consumatur, cum omnis ab eo sit purificatio: nempe vnumquodque opus quale sit probat ignis. Referta autem est natura humana tum plumbo, quo animi nostri pergrauati ad terram inclinant: tum aliis impuriore metallis, quæ rubiginē inducunt, el auri & argenti naturam adulterant, vt ait Adamantius: quare diuino illo igne opus est, vt quæ vnequaque immixta est animi nequitia deleatur. In quam sententiam peccanti populo dictum in sacris literis: *Habes carbones ignis, quibus insidias, hi erunt tibi in auxilium.* Sed nusquam apertius quam in Esaiæ visione purgatio hæc ostenditur, vbi vnus de Seraphin à Deo mittitur, qui pruna de altari incenso forpice apprehensa, Esaiæ labra tetigit dicens: *Ecce abstuli iniquitates tuas, & peccata tua circumpurgavi: labia nim immunda se habere profatus erat, & in medio populi labia immunda habentis habitare. Transierur nimirum ignis ad thuribulum, per quod in Diuinis literis linguam Dominicam intelligunt, lingua vero ignis, in quo Spiritus.* Vnde Dauid, *Carbones succensi sunt à Deo*, qui scilicet nos calefaciant ad pietatem, impellantque mentis nostræ impetum ad doctrinam Dei, vt oratio nostra in conpectu eius tanquam thymiamatis odor ascendat. Aromata enim super ignem imposita, hieroglyphice orationem spiritalis doctrinæ significant, vt traditum à Theologis ostendit Hierosolymitanus Iesychius. Præcipue vero thus gratiarum actiones & oblationem significat, non solum quia dicatum est Deo, sed quia, vt Medici dicunt, multas oculorum sanat ægrotudines. Quod vero thus, idque acidissimum, super XII. propositionis panibus XXIV. Leuitici poni iubetur, LXX. Sal reddiderunt, quod Apostolorū doctrinam significaret: illi enim Sal terræ. Hebraica tamen lectio *Leboni* habet, hoc est, thus. In iisdem Diuinis literis mentio fit de carbonibus desolatoriis eos esse dicit Eucherius, qui

*Thetis in
dignatio.*

*Atq; ab eo
tempore di-
ctus Pyriso-
us tanquā
ab igne ser-
uatus, &
Achilles, q
exusto labro
caruit.*

*Deus ignis
consumens.*

*Aromatū
hieroglyphi-
ca.*

*Vt Dioscor.
lib. I. c. 70.*

*Ibi Mat-
theol. q. Ga-
lenus etiam
lib. 7. simpl.
Medicam.*

peccata dissoluunt: huiusmodique fuisse illum, qui ad labia Esaiaæ Prophetæ appressus est, ut quæ contraxerat vitia, per purgaret. Ponuntur etiam pro igne charitatis, aut exemplorum, aut penitentię: quamquam de carbonibus his aliter in Iunipero traditum. Facit ad hunc locum id etiam, quod apud Ezechielem legimus, Deum uti corpus visum, à cuius lumbis vsq; ad pedes membra omnia igne conflagrabant, à lumbis vero vsq; ad caput electri species erat, quo nihil magis est hieroglyphicum. Nimirum indicat hoc, renes lumbosque, & quæ partes ad terram tendunt exurêdas esse: illecebras quippe, nequitiam, & voluptarios affectus omnes per purgandos ita enim quæ à renibus superne existât, supraq; mollitudinis & nequitie opera attolluntur, in purissimam electri materiam euadere: electri enim auro pretiosius esse contendunt. Si nostrum igitur corpus Dei corpus esse volumus, vitia eius igne percrememus: eo quippe quem Deus immittit, ut ita fordibus exuti, loti, per purgatique, electri speciem per ea, quæ ad sapientiam pertinent, exhibeamus.

V E S T A. C A P. XXXI.

DVPLEX vero apud veteres erat ignis consideratio, quippe qui materialem hunc nostrum longe diuersum à superiore illo dicebant. Eum sane in sublimi positum, Vulcanum appellantes, quasi Volcanum dicere voluissent. Vestam vero aiebant domesticum hunc nostrum esse, ut alibi dictum auctore Varrone: quamuis Ægyptij translucidum & purum illum ignem Palladé esse volebant, hunc vero, qui materię applicitus est, Vulcanum intelligebant. Sed huius argumenti consideratio examinatur in Vulture locupletius. Quantum autem pertinet ad Vestam, simulacrum eius strongilari figura obrotunda quidem, & in acutum prominente, quæ circa medios humeros resideret, cuiusmodi est coagmentatæ figura terræ. Eadem & sedentis habitu statuebatur, & apud Græcos ἐστὴν παρὰ τὸ εἶσαυ, τὸ ἰδελουαυ, quod sedes ponere significat, appellatam aiunt. Sessum vero ad diuinitatis perpetuitatem spectare, alibi commodius differendum est. Quod vero περὶ τῆ ἰδελουαυ dicebamus qui vulgè dicta consuetantur, ab ea tradunt ædificationis principium esse. Scriptores enim rerum affirmant atque nullas à mortalibus inuentas, priusquam ignis repertus esset, quo deprehenso, eiusq; vsu cognita reliquæ omnes artes inde indies magis ac magis profecere, cum vnusquisq; ignis commoditate adiuutus noui aliquid semper excogitarit, & modo hoc, modo illud opus mortalium vsui propofuerit.

N V P T I A L I A, V E L P V R I T A S M A R I T A L I S. C A P. XXXII.

QUOD vero purificatione super dicebamus, nonnulli aiunt inde sacris nuptialibus ignem & aquam præferri solitam: nam & huiusmodi donaria nouæ nuptiæ apponebantur, quæ scilicet vxorẽ puram & castam permanere oportere docerent. Qui vero instituti huiusmodi rationem altius rimati naturæ vicem hinc intelligi interpretantur. Ignem siquidem aiunt actionis vim obtinere, & agendic lementum esse: aquam vero patiens. Hinc Philosophi non desuere, qui rerum formas ex aqua per admixtionem ignis produci existimarint, atq; ita auspiciatissime ignis & aquæ sacramento nuptiarum fœdera sanciri. Apponebantur vero hæc in limine domus, qua sponsus & sponsa intraturi essent, ut oblata species, memores eos redderet quorsum essent huiusmodi sacris initiati.

Æ R V M N Æ. C A P. XXXIII.

SEDE NIM Græcus Poeta quidam acerbe nimium rem huiusmodi interpretatus est, cum dixit:

Θάλασσαν ἐκ πυρὸς ἐκ γυνῆς, κατὰ τελευτά.

tria quippe accidere mortalibus ærumnosa, mare, ignem, & fœminam. Et Theologi nostri ignem Diuinis literis pro ærumnis & calamitatibus quæ probent hominis fortitudinẽ, poni dicunt, in eaque sententiam dictum autumant Psal. 66. *Ignem nos examinasti, sicut examinatur argentum*, quodque idem est: *Transiimus per ignem & aquam*, calamitates quaquauer sum ingruentes, omneq; genus eruarum vno impetu effusum intelligi volunt: quasi nihil iam atrocius, neq; miserabilius esse possit villo malorum genere, quod exaltatum non esset: alterum enim horum atrocissimo cruciatu corcit, alterum inimicissimo animæ mortis genere suffocat: quippe quæ cū ignea sit, nihil indignius se posse putat, quam per aduersarij sui violentiam exturbari. Ita & illud in Euangelio, *Frequenter enim in ignem & in aquam misi, ut eum perderet*, quod pro periculosis euentis positum ait Eucherius.

NECE-

Nec tu aliud Vestam quam vinũ intellige flãmã Ouid. lib. fast. 6.

Ex aqua & igni rerum forma.

Dicitur à M. C. rone Cesario v. l. u. batam. Sic & D. Pe. v. u. s. p. f. 1.

NECESSITAS. CAP. XXXIV.

SED vt ad nuptias reuertamur, longe honestius Metellus, qui de vxore ducenda sententiã interrogatus, vxorem esse malum haudquaquam inficiatus est, malum tamen id esse necessarium: igitur per ignem & aquam necessitatem interpretabimur, quæ ducere vxores iubet, non tantum ob sobolẽ, quæ præcipua causa est: verum etiam vt sit, quæ domus & familiæ totius cura suscipiat, & quodam veluti gubernaculo administret ac regat.

*id est, vt casus
ignis.*

VITA. CAP. XXXV.

VT CVM QVE vero senserint alij, scimus ignem & aquam vitæ prius auspicia dedisse, vitamque quandiu vitales auras carpinus, cõseruare. Quis vero ignorat, sine maritali copula breui perituum esse humanum genus omne, cæterorumq; animalium species defuturas? Quare exules, qui vitam censebantur indigni, aqua & igni priuabantur. Sane Poetæ cum fingunt Saturnum amputasse genitalia patri Cælo, eaq; in mare abiecisse, indeq; natam Venerem, id significare volunt, igneum semẽ admixtum cum humore, generationis fuisse principium.

*Cõiugij necessitas.
Quia humi
do & calido
constat hu-
mana natu-
ra & vita.*

CONIUGII COMMODA. CAP. XXXVI.

NON absurde etiam voluptatem & vsum, quæ soleant ex vxoria consuetudine, vnanimi que concordia percipi, qualem Homerus mirifice commendat: per huiusmodi ignis & aquæ fercula interpretabimur, cum nihil ferè sit in rerum natura igne iucundius, nihil vtilius aqua, quæ sola ex rebus omnibus necessitatibus innumeris opem affert, quare aquam Pindarus *Optimam*, Aristotele etiã comprobante, nuncupauit, igneum etiam ardorem auri pari elogio profecutus.

MAIORIS LUMINIS VIOLENTIA. CAP. XXXVII.

ET ne longius à Pindaro recedamus, argumentum is pulcherrimo hieroglyphico subministravit, eode Olympiorum prima, vbi fulgorem ignis celebraturus inquit, *αἰδοῦμενος πῦρ αἴτε διαπρέπει* *υἱοῦ*: non ignarus scilicet, ignem soli expositum amittere omnem splendoris gratiam, quæ noctu suã habet commendationem. Elegantia igitur ingenia virtutum cuiuspiam præstantioris alicuius interuentu obnubilatã, labefactatã, significare cum vellent, ignem soli expositũ, pingere cogitarunt: siquidem ignis splendor, vt palam est, soli expositus, vim amittit suam, noctu vero præualet, & vt in suo regno peruigescit. Atque hoc est quod Pindarus ait, *διαπρέπει υἱοῦ*.

NUMEN. CAP. XXXVIII.

CVM tot igitur sint ex igne utilitates, totque magnarum & admirabilium rerum similitudines habeat, non immerito à Persis in primis, & Sacer, & Æternus vocabatur, quem quacumque rex exercitum ducret, magni numinis instar argenteis altaribus impositum præferbant. Super hoc Maximus Tyrius: *Persæ diuini ignem adorant, nimirum diuinitatis signum, insatiabilem, voracem*. Huic cum sacrificant, illi alimentum præbentes his verbis vtuntur: *Ede, ignis domine*. Neque Persarum tantum est ignem colere, vt idem Tyrius refert, sed Lyciorum etiam, apud quos Olympus ignem emittit, hunc sacrum habent. Ferunt autem ignis, quo Zoroaster confligauit, reliquias, tanquam ignis diuini à cælo delapsi, à quodam susceptas, ad Persas, vt perpetuis excubiis seruaretur, esse delatas: atque hinc apud eos ignis cultum habuisse principium. Fuit vero Zoroaster is, vt à veteribus accepimus, Chamis filius, Mezrain nomine, qui Magia per manus à patre accepta, signa quædam, veluti Stellarum scintillas de cælo deducere & alia huiusmodi ostentare solitus, diuinitatis sibi nomen asserbat, donec fulmine tandem ictus interiit: mortalium tamen imperitia, qui tunc erant, ita raptum eum fulmine & cælo illatum credidit, mutatoque nomine Zoroastrum, quasi viuum astrum appellauit, subsecutaque deinde ætas omnia quæ fulmine tacta essent sacra existimauit. Sane Orpheus, à quo noctem alibi diximus Luminis parentem appellatam, æthera *πύραρον* vocat, quippe igneum spiraculum. Euripides autem, *Vides excelsum qui illum infinitum ætherem, & terram vndequeque circumplectitur humentibus vinis, hunc crede Iouem, hunc arbitrare Deum*. Quem secutus Ennius: *Aspice, inquit, hoc sublime deus, quem inuocant omnes Iouem*. Veteres hunc Diespitem, & Lucetium dixere. Græci *ζῶα*, à *ζῆν*, *Macro. Sa- tur. li. 2. c. 15.*

*Persarũ su-
per igne re-
ligio, & Ly-
ciorum.*

*Zoroaster
quis.*

Romani quod viuere est. Vnde Ioan. *Vita erat.* Plato Cratylo *δὲ αὖ* dum vocat, transfert ad præpositionis vim, vt Ioannes idem: *Per quem omnia facta sunt.* De splendore vero: *Et erat facies eius sicut Sol:* vt apud Malachiam: *Orietur vobis timentibus Sol iustitia.* Sed quæ plurima pertinent ad Solis hieroglyphicum, cum ea commodiorem loco plenius dicta sint, in cœlestium corporum commentario, breuiter hæc tacta sufficiant. Quam vero attonita propemodum veneratione apud Persas coleretur ignis, ex eo manifestum est, quod grauissimus apud eos mos supplicandi fuit, cum quis igne in manus accepto supplex interminabatur, eum se in aquam iniecturum, si voto excidisset: non esse illi fas ducebant eum reiicere, qui sic preces allegasset. Sedenim vt imprudentiæ nonnullorum modus imponeretur, neque vlli violandi ignis occasio permitteretur, lege inde sanxerunt, vt qui eo supplicandi genere vsus esset, supplicio multaretur. Author Plutarehus.

TENTAMENTVM. CAP. XXXIX.

Ad verbū à Plutarcho in libello cui titulu fecit, περὶ πῦρος τε καὶ ἰουρῶν.
Iuramentū in Limonia obseruatū.

FVI T & apud quosdam è nostris populos, iuramenti atque iudicii species super ferro candenti, superstitiose potius quam pie per æditimos templi, in Liuania præsertim obseruata. Nam sceleris alicuius accusati, ad ferri candentis iudicium vocabantur, & id subire nonnumquam vel inuiti compellebantur. Id erat eiusmodi, vt criminis reus ferrum candens, è mediis prunis exemptum, in manus caperet, accusatoribusque & iudicibus ostentaret, sique adustione nulla subsecuta illæsus esset, absolueretur: si autem vim eam pati non posset, obiecti criminis ita conuictus, damnaretur. Purgabant vero se prius ieiuniis, confessione, & Eucharistia: mox ad horrificum illud experimentum accedebant: id, quia periculosum erat, & infantes aliquando ex eo condemnabantur, præcipue vero contra Christianæ pietatis mores erat, Deusque tentari videbatur, Honorius III. fieri per grauissimum edictum vetuit, vt Decretalium lib. 5. tit. 36. *de Iniurijs*, cap. 3. habetur.

DE FUMO. CAP. XL.

AC, ne fumum etiam prætereamus, postquam super igne multa diximus, quod fumi significatum esset, iam aperiemus.

IGNIS. CAP. XLI.

Plaut. in Curculion.

OR T V S à terra fumus, & in cœlum se attollens, ignem, ait Horus, significare perhibetur. Porro ignis Aristoteli nihil aliud est, quam fumus incensus, & apud Homerum totiens fumus expetitur, vnde ignem ac mox habitabilem esse regionem coniecere detur. Eo vero hieroglyphicum fumi tendere videtur, vt suspicionem aliquam non temere abortam esse intelligamus. Nam cum rumor aliquis in vulgus emanat, dici solet, *Absque igne fumum nullum oboriri.* Et Petrus apud Clementem: *Fieri minime potest, inquit, vt consurgat fumus, vbi non sit ignis.* Quinetiam vbi Pindarus. Nemeis, inquit, *ὁ ἀπὸ καπνῶ φέρεται ἄνθρον*, certet aquam apposuisse fumo: fumum, ait interpres, pro igne posuit, ex sequela scilicet signum quod præcedit indicans. Et Psalmo 17. legas, *fumum ascendisse in ira Dei, & euestigio ignem exarsisse, vbi quidam aiunt interpretes, inuictum quidem primo in Demonis peruicacia comprimenda, mox ad vitia reliqua extirpanda aggressum.* Alij fumum hoc loco initia futuræ compunctionis intelligi volunt, & ita sentit Eucherius, quod ad Ægyptiacum accedit hieroglyphicum: quamquam & Dei comminationes significare posse non inficiatur. Nam, vt etiam apud Plautum, *flammæ fumo est proxima.* Quæ omnia nostri multo ante literarum monumentis mandauere. Sic Ecclesiasticæ 2. legas: *Vapor est fumumque emanare in altum ante ignem, ita & contumelias & minas sanguinis esse præuias*

PERDITIO. CAP. XLII.

Nēpe Galli. Idem pollet illud Plautinum à Cicerone in L. Pisonem, & Trinumo.

PERDITIO NEM multi per fumū intellexere, & mos est, opes diuitiasque magnas, Regna, & vnāquamque rerum amplitudinem. In fumum abiisse dicitare, cum ita consumpta fuerint, aut ita colapsa defecerint, vt ne vestigium quidem pristinæ maiestatis relinquatur. Iocatur in hanc sententiarum Horatius, vbi Mennium paternorum maternorumque bonorum abliguritorem omnia in fumum cinerem vertisse dicit. Ad hoc succurrit Demonaetis Philosophorum omnium festiuissimi dictum qui à quodam interrogatus eludendi causa, vt plerique literatos ita tentare solent, quot fumi minæ

mille lignorum minis combustis educi possent: Cineres expendendos esse, respondit, reliquum in fumum Argentum abijisse, quod ea ratione supputatur, qua Archimedes detractum fraude aurum à Redemptore ex voti-
 ua Hieronis corona deprehendit, de qua late apud Vitruuium. Quod vero ait Hesiod. decoctum
ὄχρα.

Αἴψα δὲ πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῶ καταθείο.

Quamprimum fumo properes clauum imposuisse.

præclari admodum interpretes, Posteaquam combusseris, exponunt: utpote qui nolit fratrem vterius rei maritimæ dare operam, sed solam exercere agricolationem.

SOLICITVDINES. CAP. XLIII.

SVNT tamen qui loco hoc Hesiodiano philosophari malint, & pro Fumo, vitæ nostræ sollicitudines accipiant, quæ intellectum ac rationem ipsam obtenebrant. Difficulus enim posse nos pura sensuum claritate, hoc est, tranquillitate frui, vbi illa ingruerint quæ mentis oculos lancinent & cæcutire faciant.

BONA VOLVNTAS PER ERROREM
 OFFVSCATA. CAP. XLIV.

SVNT qui per fumum bonam proficiendi voluntatem, quæ tamen sit erroris tenebris offuscata, interpretentur: cui si fomes adhibeatur, hoc est, si recta accedat institutio, flatuque verborum adiuuetur, ignem promicaturum, hoc est rectorum operum effigiem apparituram. Hinc Esaias, lignû, à quo vel tenuis admodum fumus exhalet, minime extingui debere præcipit: vbi fumus, tantillæ illius pietatis quæ sit in delizioso diuite signum esse videtur: quam sententiam acutissimus etiam Scotus claro fretus lumine cognouit.

IMPERITIA. CAP. XLV.

SANE fumus etiam imperitiæ symbolum, cum lumen sit doctrinæ signum, cuius cōtrarium est caligo ipsa: vnde caligare errantes dicimus: fumus vero est, qui caliginem inducit. Transfertur & ad vitia, vt Alexandrinus Clemens: *Vitia*, ait, *veluti fumum immensum esse*, qui vniuersam mundi humus domum repleuerit, atq; hæc institutionem malam, sodalitates pessimas, consuetudinem improbam, colloquia praua, opinationes haudquaquam rectas inuexisse: vnde primum error, inde contemptus, tum infidelitas, atq; malitia, parataq; semper ad nocendum verfutia, auaritia, vana iactantia, atq; alia huiusmodi exoriantur. Vitia fu-
mus im-
mensus.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. XLVII.

DE IIS QUÆ PER LYRAM, ET ARMA
QUÆDAM ALIA MVSICA
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MARCVM MANTOVM IVRISCONS.
PRÆSTANTISS.

Scribonij
Libonis nu-
mismata.

SCRIBONIVS Libo, magna olim apud Romanos celebritatis, inter opera multa qua magna & praeclara posteris reliquit, numum eum argenteum signauit, in quo putealis, quod pro foro iudicali fecerat, exemplum expressit, victurum operis à se instituti monumentum. In eo vero multi non incuriose quaritare solent, quid sibi velint lyra, ad singulos putealis angulos adsculpta. Quorsum enim, aiunt, lyra ad litigiosa disidia, discordesq; contentiones: aut quid putealis aque silentium & quies, ad vllam facit harmoniam, aut clamosi stridorum fori? Quibus ego respondere soleo, sapienter à Libone ornamentum illud eo loco exto-

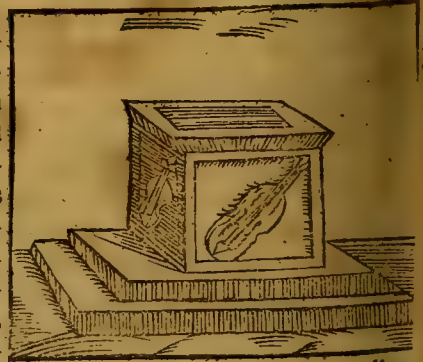
gnitum: utpote qui ob oculos ea posuerit, qua his, qui locum eum frequentarent, & vtilia & salutaria viderentur, litigantibus quidem, ut concordia memores, ad pulcherrimum suauissimumque eius fructum oculos intenderent, quo quidem nihil humano generi accidere possit vtilius, neque commodius. Causidici, si clientibus consultum vellet, congruentia suscepta materia dicerent: ab iis qua incongrua & discrepantia essent, abstinerent. Qui autem iudicarij conuersi, rationum & argumentorum, qua allata essent, consensum, veritatem, aut non leuem saltem veri similitudinem acriter inspicerent. In cuiusmodi sermonem cum proximis diebus apud communes amicos incidissem, euenit ut iucundissima tui recordatio è re nata surreperet, quod antea diu multumque cogitaueram aliquod ex hieroglyphicis meis commentarium tibi (Marce præstantissime) deberi, quando te potissimum impulsore labor hic omnis susceptus est & exantlatus. ipsa autem Lyra magis conueniens visa est, quam res alia quapiam, que tibi donaretur, quam tu scilicet suauius a deo, seu linguam causis acuas, seu ciuica iura respondere parus, concentu tam mirifice resonare facis, ut omnium mentes, tamquam Amphion alter, quoquo velis trahas: naque saxa tantum moueas, sed vel adamantina destinatorum hominum corda, quotiens adhibuerit, arbitrio verso tuo, siue disertissime discutiedo de cathedra intones, siue in foro agendo fulmines, siue mare terrasq; publica vel priuata tempestate perturbatas, clarissima ingenij tui serenitate tranquilles. Sed quoniam multi longe quam ego sim facundiores in laudes incumbunt tuas, ego ne decus tuum culpa deteram ingenij, ab aliorum me prouincia cohibebo, & quod tibi destinavi commentario procurabo.

Ab Hora-
tio, epistola
ad Iulium
Florum.

CONCORDIA. CAP. I.

IGITUR, ut palam est, Romani veteres per Lyrae hieroglyphicum concordiam figurarunt, cuius tamen alia quoque sunt significata, eaque multis antiquorum tum Poëtarum, tum Philosophorum præconijs celebrata: sed nos ea tantum seligemus, quæ ad hieroglyphicum institutum facere videbuntur: tamen, ut meus est mos, si res exigere videatur, numum, quo de meminimus, diligentius examinabimus. Eius inscriptio est, PAVLVVS LEPIDVS CONCORD. à cuius altera parte legitur, PUTEAL SCRIBON. LIBO. Ibi figuram Putealis videas, de quo scriptores pleriq; meminere. Huic autem à lingu-

Liboniani
numi hiero-
glyphica in-
terpretatio.

Epist. lib. 3. epist. 19.

lis angulis Lyrae appensa sunt, corymbis & sertis medio interuallo dependentibus. Aiunt vero Libonem primum tribunal & subellia prope Arcum Fabianum collocasse. Hinc Horatius: *Forum putealq; Libonis mandabo sicco*: quia scilicet forensia praecipue sibi deposcunt sobrietatem. Et Ouid. de remedio:

Qui puteal Ianumq; timet celeresq; calendu.

hoc est, qui se rapi timet in ius, & qui alienum pascat res, quod scilicet calendis singulis efflagitur. Neque illud dissimulandum fuerit, in numi ipsius inscriptione duo esse observatione non indigna in Scribonij nomine & literam iacentem atque supinatam, & PAVLLVS gemino LL, notatum ex Terentij Scauri sententia atque praeepto, neque non ex antiquorum usu, quod in plerisque monumentis observatur: neque proprium tantum nomen, verum & adverbium PAVLLVM eadem lege scribendum Grammatici veteres censuere, ut illud Romae: *HOSPES QUOD DEICO PAVLLVM EST ASTA ET PELLIGE*; & huiusmodi pleraque.

IVDICIVM COMPOSITVM. CAP. II.

ATQUE illud in Lyra praecipuum, quod hominem compositi iudicij, quiq; aures eruditae haberet, significabat: ea siquidem diuersas componit voces, & concordia omnes tono temperat: quod munus in diuersae rationis affectibus componendis videtur homo praestare, ut non immerito Diogenes Cynicus carpere sit solitus Musicos, qui cum Lyrae chordas congruenter temperarent, animi mores inconcinnos haberent. Eadem mordacitate Isidorus Cynicus Neronem transeuntem in publico clara voce corripuit, quod Nauplij mala bene cantitaret, sua bona male disponderet, neque vllum in vitae tenore temperamentum adhiberet.

Avapmooes de' exen tis Jux'is rae in D. Laer. in D. Cynico. Suet. in Nerone capit. 39.

Pausanias in Eliacis prioribus. Mercurius cum Lyra quid.

INAEQUALIVM CONCORDIA. CAP. III.

STATVEBATVR & in Mercurij manibus Lyra, idque hieroglyphicum ostendebat, contentum omnem ex vocum inaequalitate constare: contentus vero hominum est, cum variae voluntates in consensum vnum contrahuntur. In singulis vero mortalium contentus ille est, quo quis beatitudinem assequitur, ubi scilicet res & congruenter temperavit, & ad amissim exploravit. Plato animam in Timaeo contentum & concordiam vocat. Aristoxenus & Dicæarchus harmoniam dixerunt. Lyrae igitur merito dominus Mercurius,

Aenei. lib. 6

— *Qui animas nunc euocet Orco Pallentes, alias sub tristia Tartara mittat,* vt Maro.

BONA DISCIPLINA. CAP. IV.

EST & Musarum in signe Lyra. Musas Eusebius à *μυέω* dictas arbitratur, quod significat honesta bonaque disciplina instituere: easque Orpheus & Proclus in hymnis religionem hominibus commonstrasse dicunt, quemadmodum & Orpheo id attribuit, ut suauisonae testudinis concentu, hoc est, placidis & apte compositis verbis fera hominum corda mitigaret, agrestes mores expoliuerit, & dispersos vagosque mortales in caetum vnum congregaret. Apud Aristophanem legas, per citharae callentem, hominem sapientem, & Gratij omnibus ornatum, à veteribus iudicatum. Diuinae quoque literae citharam pro morali virtute acceperunt, utpote quae in actione consistat. Et in huiusmodi significatum Theologi dictum volunt Psalm. XLIII. *In cithara tibi confitebor.*

Hinc Hermes cantorē morum correctorem appellauit Odyss. lib. 5. Sic Plato animi harmonia nomine appellauit.

RATIO.

ATHANASIVS in ijs quæ contra gentiles scripsit, rationem Lyræ comparauit, vbi de anima, mente & sensu differit: quippe id Lyræ haud dissimile videri ait, quæ rectæ temperata sit, & Musico, qui eam resonare faciat, non imperito. Est enim in Lyræ neruis suus cuique sonus, grauis, acutus, medius, argutus, atq; alius alijs. Conventus autem nullus discerni aut internoſci potest, nisi fidicinis ars accedat. Tum vero modulatio & varia soni suauitas ostenditur, cum qui Lyræ tenet, neruis increpauerit, singulosque apte percurrerit. Eodem modo, cum sensus in corpore sint tamquam Lyra compositi, si docta mens illis imperauerit, discernet animus, quid absonum, quid concinnum sit, quale sit vnicuique rei temperamentum adhibendum, vt nihil denique facere, aut meditari aggrediatur, quod modulis & tonis non respõdeat, vnde concursus concensus exaudiatur. Et nonnulli concordiam inde dici putant, quod chordæ variæ in vnam conueniant harmoniam: tamen alij concordiam à corde deductam malunt, qui Tullio innituntur Tusculanarum primo dicenti: *Aliis cor ipsum animus videtur, ex quo excordes, vecordes, concordeseque dicuntur*, vt in Cordis commentario disputatum: eamq; afferunt rationem, quod id locutionis in monumentis antiquis aspiratione careat. Quod chordis insistent, concordem à Græcis *συνουλον* dici opponunt consueſſeq; aiunt veteres elocutione pleriq; in Latinitatis vsum receptis, adiectam consonantibus aspirationem summouere, quatuor tantum admissis, quæ Scaurus enumerat.

Concordia
vnde.

MATRIMONIUM CONCORS. CAP. VI.

SED nos vt ad concordia significata redeamus, illud ex Onirocritarum disciplina deprompsimus vt si quis nuptiarum tempore Lyræ per somnium videre imaginatus fuerit, concordiam, id inter maritum & vxorem futuram significare.

M V S I C A. CAP. VII.

QVÆ vero Lyra est in Neronis numo, studium eius in arte Musica, & victoriam ex certamine eo partam significare crediderim. Fidibus enim eum oblectatum ad infaniam vsque, & in theatris Musica decertasse, non sine maiestatis Imperatoris dedecore atque ignominia, Scriptores eorum temporum omnes prodiderunt. Nam is præter numos eam nota percussos, statuas etiam sibi ci tharcedico habitu posuit.

Neroniennu-
misma. Idq;
adeo, vt ci-
tharam à
iudicib. ad
se delatam
adorauerit.
Suet. in Ne-
rone c. 12.

POMPONIVS MVSA. CAP. VIII.

Pomponij
Musa nu-
misma.

EST & Pomponij Musæ numus: à cuius altera parte muliebri signum est cum Lyra & Plectro, i quo apud Plinium, siue qui in bello Mitridatico captus, cum multis vulneribus saucius ad Mithridatem adductus, interrogatus ab eo esset, an amicus futurus esset, si opera iussu regio daretur, vt curaretur: respondens, *si tu, inquit, populo Romano amicus fueris, aliter me quoq; semper inimicum habebis.*

A M O R. CAP. IX.

QVONIAM vero voluntatum, studiorumq; consensus atque similitudo amorem parit, celebratur à Platone Lyra inter amatoria monumenta; libro de Anima. Proclusq; vbi Venerem Cytheream ab Homero & Hesiodo appellatam exponit, aduersatur Hesiodo, neq; dictam *ἢν ἀπορῖνυ-
κὴν ἐγὼ*, *ὅσδε μὲν γὰρ τοὐκὼν ἐξ, καὶ περὶ αὐτῆς ἢ καυδομένῃν ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ πάσης τῆς ἐρωτικῆς φιλο-
κίης*. Non assentitur, inquam, Proclus vt Cytherea dicta sit à Cytheris, vbi illi templum, aræq; tot frequen-
tissimo mortalium conuentu colebantur: quia, inquit, *κύθεα* vocantur insulæ illæ, & alia Cythera ei apud Maronem, cuius scilicet vocabuli syllaba media per vocalem longam perscribitur. Dicta vero Cytheream ait, quod vniuersæ consuetudinis amatoris vim intra se occultat. Nam & alij Cytheream ab occultanda turpitudine dictam voluere, & illi in abdito templum fuisse alibi dixim.

Lyra autem cum omnem in se suauitatem complectatur, quamdam cum Amore, cum Venere, cu

Vnde illud,
ἀπορῖνυ-
κὴν ἐγὼ πε-
ν-
τηρ. Simili-
tudo mater
amoris. Arif.
li. 8. Moral.
Æneid. li. 1.
Cytheræa
vnde di. 1a.
Hinc de Arif.
poeti Diuus

Gratijs similitudinem præ se ferre videtur, pariq; cum ijs illecebri homines illectare. Demumq; hæc illa videtur Amphionis Lyra, cui sponte laxa etiam paruiffe perhibentur: cuius rei mentionem facit Apollonius Argonauticis; & Antimnidas primo, donatamq; Amphioni Lyram eam dicit à Musis, quamuis Dioscorides ab Apolline, à Musis tamen etiam Pherecydes Hist. lib. 10.

*Æ Amphio.
Ep. Sæxa
mouere so-
no testudi-
nis. Lib. 1.
Historiarū.*

S E D A T V S A N I M V S. C A P. X.

R I D I C V L V M forte nostris videatur, si quis non vnum hominem tantū armis instructum quippe Achillem cithara canentem pinxerit, verum & vniuersum exercitum in aciem descendentem, ad citharæ modulos progredientem fecerit, quoniam neque citharædi quicquam commune cum armis habere iudicantur, neque milites, ferocesque homines vllam hodie liberalium artium disciplinam assequi dignantur. Verum si Lacedæmoniorum disciplinam & instituta respiciamus, inuenimus eos ad Lyram citharæque sonum acies instruxisse, reiectisq; tubis, & classicis alijs, ad eiusmodi modulationis sonum pugnam inire solitos, id quod indicat illos sedatori quodam animo prælium aggredi consueffe. Nam & Homerus strepitum & tumultum in congressu primo barbaris dedit, cum Græcos sensim & taciturnos progredi dixerit. Hanc tamen in Pompeio contationem reprehendit Cæsar, cum in Pharsalia victor euassisset.

H V M A N A V I T A. C A P. XI.

Q V I vero per Lyram humanæ vitæ rationem exprimi dixerunt, tam eorum, quæ superius de sensibus, atque anima, deque mortalium institutis attulimus, rationem habuisse mihi videntur, quam etiam de naturæ nostræ conditione rem ipsam perpendiffe. Nam cum in Lyra septem discrimina vocum celebrari comperissent, humanæ vitæ tenorem eadem assidua agitari varietate animaduertent: septima enim hebdomada mas in vtero fabricatus existit: septima post partum hora manifestum aut vitæ aut mortis argumentū affert: septimo post die vmbilicus astringitur, ac folidescit, post bis septem manifestum est luminis indicium, post septies septem obtutus firmitas, atque cognitio. Videmus mox à mense septimo dentes pullulare, post bis septem sessionem esse tutam, post ter septem verborum articulationem, post quater septem incessum, post quinquies septem lactis horrorem suboriri, post annos demum septem primoribus dentibus expulsis validiores enasci, ac perinde vocis sonum integrum fieri: secundo vero septenario pubescitiam, ac emittendæ genituræ facultatem, roburque iam ad virilitatem spectare: tertio lanuginem, & crescendi finem: quarto robur, & membrorum plenitudinem. Quinta vero hebdomada, cum virium augmentum, quantum vnique esse datur, absolutum sit, congruum nuptiarum tempus à Platone conscribi, quod septimo Legum habetur. Sexta autem, partas collectasque vires incolumes seruat, ac prudentiæ vigorem affatim subministrat. Septima, diminutionem quippe virium, sed perfectum intellectus & rationis incrementum habet: quare soliti sunt milites ea ætate rude donari, & consilij rebusque publicis adhiberi. Atque hac de ratione Horatius ad Meccenatem scribit, se iam donatum rude: nam qui vndenos Decembres quater iam, vt ipse de se dicit, expleuerat, per septimam hebdomadam decerri iam occeperat. Octauo mox septenario perfectionem & in intellectu, & in ratione videre est, qualis maior in vnoquoque iam sperari debeat. Nonus humanitatem ac mansuetudinem adducit. Decimus vitam finiendi plerumque desiderium: quæ omnia versibus elegiacis Solon luculentissime complexus est, Lyramque suam ita temperauit, vt humanæ vitæ concentum, sonoramque vocalitatem anno septuagesimo terminaret, quem vbi mortales excefferint, desipere iam, & corda modo ac, modo illa subinde videntur aberrare. Neque multum ab huiusmodi consideratione, quod Manius Basilius per citharam corpus interpretatur: nam & alij Theologi Psalmo 57. *Exurgere psalterium cithara*: per psalterium animam, per citharam corpus intelligi volunt, quod ita pluribus esse locis ceptum Euthymius obseruauit.

*Obloquitur
numeris se-
ptem discrimi-
na vocū.
Æneid. li. 6.
Tenor hu-
mana vitæ.*

Epistola 1.

*Idē David
psalmo 40.*

L Y R Æ F O R M A. C A P. XII.

Quis vero Lyram, qua fuerit apud antiquos specie, intueri velit, non ignoret constare illam ex binis cornibus, iugo, testudineaque testa: talem enim, vt in Amphione Philostrati est, Mercurius

excogitauit, compegitque: qua posteaquam, vt aiunt, Apollinem & Musas honestauit, Amphionem etiam, vt dictum superius, donauit. Cornua vero illa sublimipetæ Capræ fuisse volunt, quibus Musici, antequam ligni vsus ad hoc commodus haberetur, ad Lyras conficiendas uterentur. Ex lignis vero quæ Lyræ apta censeantur, buzum maximè laudant, vt pote quæ solida sit materia, & ad polituram aptissima. Potentiores huc eburnum adhibuerunt. Rhæti atque Norici acerem arborem egregiè crispata exhibuere: vt pote quæ mirificè colorum varietate delectet, quæque fissa non fallat, neque excauata diffiliat. *Elephas*, ait Philostratus, *nihil ad Lyræ*. quocirca sciti viri neque animal ipsum magni quicquam faciunt, neque cornibus eius vtuntur, quamquam nostri, *pectine pulsat eburno*, libentissimè dixerint. Videtur vero natura ipsa opera perquam diligentissimè dedita, testudinis testam, vt huic inseruaret vsui, fabricasse, ita illam excauauit, & vas veluti quoddam vocum percussioni collectionique præparauit: vacua quædam foramina hinc inde fecit, in quæ umbilici inferi possent, atque alter alteri apprimi: chordæ enim ex vna parte, quippe in iuno, quadræ suæ applicantur, ex altera umbilicis obuoluuntur. Atque hæc in illis ratio potissima consideratur, vt rectè in Lyræ ductæ æquis inter se distent interuallis, & parallelos binæ quæque efficiant: quæ quidem species in hodiernis adhuc quodammodo refertur, quamuis cornua non in vacuum, vt olim, sed in ipsum Lyræ corpus inflectantur. Atque hæc ea quidem species, de qua Græci scriptores, & Romani Græcos secuti, inuentionis laudem partim in Mercurium, partim in alios conferunt. Sed Hebræorum literæ Tubalem appellant, qui primus omnium & huiusmodi instrumenti, & Musicæ inuentor fuit. Sedenim quam Lyræ à Mercurio inuentam tradunt, trium tantum chordarum fuisse dicunt: voces enim ab eo tres trium instar temporum inuentas aiunt, acutam quippe, grauem & mediam, prout tria tantum apud Ægyptios fuere tempora, æstas, hyems, & ver, singula quadrimestria. Sic ætati acutus sonus attributus, hiemi grauis, veri medius. Thebarum tamen portas ea ratione septem institutas Græci dicunt, vt totidem in Lyræ tonos repræsentarent. Et memorabile illud Emeræpis Lacædemonij factum celebratur, qui cum Ephorus esset, cuius scilicet magistratus censuræ Græcia vniuersa olim acquiescebat, Phrynidi Musico duas è nouem chordas bipenni excidit, dicens, *Musicam ne depræues*: de quo nono Symposiacæ apud Plutarchum. Adhæc ipsa hominis constitutio cum sit quatuor ex elementis, & anima, & quaternarius numerus multis de causis corpori competat, ternarius vero animæ: de quo alibi copiosius: iuncta hæc, & in concentum excitata omnem reddunt harmoniam, quæ tam operibus, quam ex cogitationibus nostris percipitur: vt non immerito humanam vitam tot septenarijs variari paulo ante disputauerimus.

Testudinis
testæ forma.
Æneid. lib. 6.

Mercurij
Lyræ.

Ab Amphione.
Quin. Eras.
citat Plut.
in Apothegmatis
Chil. 4.
cent. 3.
Μακρυς
γες τῆς μὲν
αὐτῆς.

DE FISTULA. CAP. XIII.

FACIT ad hoc & fistula, vt chordis Lyræ septem, ipsa quoque septem compacta cicutis: cuius formæ conspicua est passim in Panos & Satyrorum manibus.

RESIPISCENTIA. CAP. XIV.

Fistula mu-
nus.

HOMINEM Ægyptij diu quidem mente captum, postea vero quasi somno excitatum, ad intellectus officia redeuntem, & vitæ suæ iam modum imponentem significare si vellent, fistulam inquit Horus, pingere consueverunt: huius enim munus, animum ab odiosis & grauibus atque etiam impuris cogitationibus auertere, & curarum obliuionem, vt diceret Hesiodus, inducere, & vt exemplo Pythagoræ cōprobatum est, impotentiores etiam lasciuientis animi sedare motus dum composita soni suauitate animum arbitrio suo versat & moderatur. Facit hoc ad illud Antiphans, siue, vt alii Bionis, qui Bucolica scripsit, ἀλλὰ ἡ ἀντὸς τεχνῶνται σύεργας πῆλει δέ τοι ἐμπαρὲς ἔργον. Tu tibi fistulam ames cera coniungere, quando non labor aut opus hoc magnum.

ADVLATIO. CAP. XV.

EADEM vero, vt alibi dictum, cum Ceruo picta perniciosam indicat adulationem, ob historia scilicet quæ super ea & Ceruo fertur, animal id eius suauitate modulisque mulceri, & ad stuporem usque delectari: vnde accidat, vt dum Ceruus intentior in eam incumbit, incauto illi ab alienatoque mors inferatur.

DE TUBA. CAP. XVI.

SED iam altius insonemus, neq; semper in molli Lyra aut fistulis immoremur, sed & Tubam strepitu procul ære canoro exauditam, ad Musica instrumenta reliqua adijciamus.

A. Virgilius
Æneid. 9.

CELEBRITAS. CAP. XVII.

SIGNIFICAT tuba famam & celebritatem, unde Romani in Saturniæ ædis fastigio Tritonas tubicines imponebant, caudis abditis & absconditis: id scilicet eo hieroglyphico significantes, quod historia gestarum rerum ab Saturni commemoratione ad nostram vsq; ætatem in obliteranda celebritate, nota, clara, & quasi vocalis esset: quæ vero ante Saturnum gesta fuerint, obscura & incognita in tenebris delitescere: idq; sibi velle Tritonum caudas ad humum inclinatas, absconditasq;. Erant vero Tubæ Marti dicatæ, vti etiam nunc sunt: in acie enim mos est

Tritonum
Tubicines
quid.

Ære cive viros, Martemque accendere cantu.

Æneid. li. 6.

ERIGENDÆ MENTIS SIGNVM. CAP. XVIII.

IN sacris vero literis tuba suum habet intellectum. Nam quæ memoria tubarum celebranda mandatur à Deo prima septimi mensis die, nihil aliud sibi vult, vt interpretantur Theologi, nisi debere nos Prophetarum oracula memoria repetere, Evangelicas voces omnino recogitare, Apostolorum prædicationes cœlestium tubarum instar, quarum sonus in omnes terræ fines exire destinatum erat, reminisci, & ita initio mensis tuba canamus, & in Psalmis Deo iubilemus.

Num. ca. 9.
Esaia c. 58.
& Osea c. 8.
& passim
in Psalm.

DE TIBIIS. CAP. XIX.

SED tibiæ Veneri sacra ferebantur, eaq; de causa inouatione tibijs & myrto Romanos vti solitos Plutarchus ait in Marcello.

SENSVS. CAP. XX.

ÆDEM Panî perinde ac etiam fistula, attributæ, quippe quem sensilis mundi rectorem intelligebant: sonus enim non nisi sensu percipitur. Atqui Apollinem etiam adiunt à Pallade doctum libenter tibijs cecinisse: & in altera simulacri eius, quod Deli erat, manu, tres insidebant Gratiæ, quarum vna Lyram, alia tibijs, tertia fistulam, quæ inter has media erat, gestabat: & dona legas ab Hyperboreis Delum missa, Cithara, tibijs & fistula comitantibus.

Apollinis in
Delo simulacrum.

SACRORVM TEMPVS. CAP. XXI.

TIBIA sane rei sacra signû erat, precationumq; faciendarum tempus indicabat, quasi adesse iam Deum per eâ admonerentur, qui sacris assistebât. Nos quoq; cum in sanctis ædibus sacra facimus, æris tinnuli tonno diuini libum mysterij adorandû inuimus. Sed quod ad tibijs spectat, minimè reces, neq; impetrix plebeculæ dictionem est de cessantibus tibicinem expectare, sed antiquum & nobile, quippe quo incipio minor vsus est in Pompeiis, qui tibicinis filius credebatur. Pompeius enim C. Lælio Consulatum ambiante, cui Scipio maxime fauebat, negauerat Scipioni se petiturum a lufurum vero Lælio, umq; deducturû: quem dum expectarent, auditû est eum iam candidatum prehensare obuios. Tum Scipio ridens: Na, inquit, nos egregie stulti sumus, qui perinde ac Deos, non homines precaturi simus, tempus tenuimus tibicines expectantes. Hinc ansam arripuit Cornelius Tacitus, vbi lib. 14. de Octauia Messalinæ fila loquens: An quia, ait, veram progeniem penatibus Cesarum datura sit, malle populum Romanum tibicinis Ægyptij sobolem imperatoris fastigio induci? Nempe propter Pompeium, qui, vti dicebamus, Tibicen à Scione vocatus est. Octauia vero à Scribonia Augusti vxore descendebat.

Quin & qui
à cœnis Põ-
tificibus
aderat lau-
rey, immu-
nes vinebat
in eos dictû,
Tibicinis
vitâ viuâ,
Audentes
scis.

DE TYMPANO. CAP. XXII.

Laudate
Dominū in
tympano &
choro, Psal.
149. vers. 4.

TYMPANO etiam & choro laudari gaudet Deus. Per tympanum Gregorius lib. Epist. sexto ad Anastasium, abstinentiæ tenuitatem *ιεργλυφικῶς* interpretatur, a materia scilicet ipsa, qua constat tympanum: nam id dubio procul corium est ex pelle iam arefacta, quæ tamen prius diu fuerit macerata: ita vir ieiunio confectus, ab omni luxu alienus, parce & duriter viuens, qui laudes Deo canat.

DE TINTINNABULO. CAP. XXIII.

Tintinna-
buli forma.
Nimirum
Tin tin.

CIERE ad se nos videtur etiam tintinnabulum, quod Moisaicus Sacerdos, de quo 28. Exodi. ornatu Pontificio gestare iubebatur: ad imas enim tunicæ fimbrias aurea tintinnabula, malaque punica alterna appendebantur, vt eorum sonitus, quotiescumque Pontifex ingrederetur, egredereturve Sanctuarium, exaudiri posset. Significabat id, oportere sacerdotem, vt etiam in Cane dictum, assidue vocalem esse, nunc docendo, nunc arguendo, nunc exhortando, sæpissime vero consolando, quod nostra sibi fragilitas deposcit, oportuna remedia conquirendo. Itaque tintinnabulum prædicationis est & institutionis hieroglyphicum, de quo plura Gregorius idem lib. primo, Epist. xxiv. Tintinnabula huiusmodi antiqui operis domi habemus: sunt autem ex orichalco, mespili caui forma cum fibula superne ad appensum apta. Intra concauum ærea immissa pilula est, quæ motata, sonum impulsu reddit argutum, atque admodum suauem.

DE LITERIS SEPTEM. CAP. XXIV.

ATQVE vt ad Musicam redeamus, aliis quoque signis ea pingi solita est, non ijs tantum, quæ propria sunt illius instrumenta: quare superest vt quid Ægyptij per vocales numero VII. significarent, afferamus, & ita Musicos hos numeros absoluamus.

M V S A. CAP. XXV.

Sic Boetius
li. 1. de Mu-
sica, tradit
antiquitus
harmonicā
rationē he-
ptachorda
tantū con-
stituisse, hoc
est subibus
septē, quarū
summa
ἑπτάων, imo
vίτη.

ILLI siquidem digitos duos literis septem insignitos præferentes Musam, vt Horus ait, significabant. In quo aduertendum vulgatos Hori codices foede deprauatos circumferri, qui *πράγματα* septem, non *χρόματα*, habent. Cur vero nos Vaticanæ bibliothecæ codicem, in quo *χρόματα* ἑπτά non *πράγματα*, scriptum est, castiorem iudicauerimus, ea in causa sunt, quæ apud veteres tradita reperimus super septem vocalium significato, quibus Musica omnis exprimi solita. Nam Demetrius Phalereus in Commentarijs *περὶ ἑρμηνείας*, Ægyptiorum fuisse morem ait, septem vocalium modulata enunciatione Deos collaudare. Septem porro vocales Plutarchus Musicæ totidem vocibus accommodat. Et Phurnutus ex veterum dictatis obseruat, septem esse diuersos tonos, quibus olim tot modulatio constaret. Vox vero ipsa septem patitur qualitates, acutam, grauem, circumflexā, densam, tenuem, longam, breuem. Ac veluti est apud Philonem, septenarij numeri proportio est valde Musica: quippe qui sex ad vnum sexcuplarem habeat: sexcuplaris vero ratio maximum in re proposita intervalum facit, quo quidem acutissimū à grauissimo separatur. Cæterum & quinque ac duo vim plurimam in harmonia demonstrat, ipsi τῶν διαπάσων fere æmulā. Et vt semel dicam, hebdomada cum ternario quaternarioq; constet, harmoniā omnem amplexatur, quippe διαπασάων, διαπέντε, & διαπάσων. Omnes quoque proportionēs, Arithmeticam, Geometricam, & Musicam. Quod vero diximus ex Plutarcho, vocales eas fuisse literas quibus forte vterentur Ægyptij, ne qui Græcè nesciunt dictum mirentur, sciendum apud Latinos vocales duas, E, scilicet & O, figura vnāquamque eaderum tamen & tempore & enunciatione diuersas esse; quarum vnāquæque apud Græcos suo insignis characterē, atque ita septem omnino esse, ad humanæ ipsius vocis conditionem excogitatas. Et notu.

Vocalium
sedes.

notum est A, ledem habere in imo barathro pectoris, quam enunciata palma ad pectus admota ibidem trepidare sentimus. E, in faucibus, qua manu itidem deprehendimus, atque illa duplex, acuta, & grauis. Grauis enim (nam eam sono E, Latinae litterae veteres enunciasse, paulo post in B, littera ostēdemus) vocalis hęc tunc exauditur, cum spiritus aliquanto inferius contrahi videtur, & suppressio quodammodo sono enunciatur. Acuta vero sub signo ε apud Græcos, E vel e apud Latinos cum ad aperta vsque labra porrigitur, & vocaliore sono se prodit. I, tanquam columna quædā, ad cuius imaginem figuratur, palatum medium inhabitat, idque sustentare quodammodo videtur. O item duplex, acuta, & grauis. Acuta, cum emissum ab imo pectore spiritum circa dentes sistit, & expedito cum ore resonare facit. Grauis, cum vsque ad dentēs emissum interius reuocat, & aliquid tantulum remoratur, quod ex ipsa etiam figura quodammodo replicata, ω vel Ω Græci consistere voluerunt. V, dubio procul in labiis tota co. iquiescit. Vocalis ea apud Græcos non habetur, sed eius soni vice diphthongum ponunt ou, quam Latini, cum vno caractere s sæpe scribi obseruassent, contracta in acutum parte inferiori, V, suam fecere, per quam suum illum vsitatissimum peculiaremque sonum exprimerent. Verum multa etiam quæ Græci per υ scriptitant, ipsi per vocalem hanc suam signare instituerunt, vt *υλο*, duo Πύρρι⊙, Putrus (ita veteres scribebant, vt antiquæ indicant inscriptiones aliquot) nos ad Græcos redimus, & Pyrrhus facimus. Quod ne dictu leue adeo videatur, Verrius Flaccus ita cōmentatur. Quod illi dicunt κύμινος, nos cuminum: quam illi κωνπείρισον, nos cupressum: quem illi κωβερνίπλω, nos gubernatorem. Neque negarim cum Scauro Græca nomina plurima in nostrum sermonē admittis τὴν ὑψιλῆ sonum & figuram conseruasse, vt hymnus, hyacinthus, de quo plura Victorinus. Sed vt argumentum susceptum prosequamur, ex literis mutæ nouem (tot enim Græci ponunt) eodem authore Plutarcho, Musis totidem dicatæ. Octo inde semiuocales, voces musicas reliquas ab-

Ratio figuræ O longi vel magni Græcorum. Ratio figuræ vocalis quinta Latinorum.

M V S Æ C V M A P O L L I N E. CAP. XXVI.

VERVM hęc alij viderint, nos ad Musarum hieroglyphicā reuertamur, quorum illud præcipuum, vt si lingua dentes quatuor è regione oppositos incutiat, eo gestu Musæ cum Apolline gnificentur, dentes enim Musarum instar sunt: per linguam vero, quæ illos pulset, Apollinem vti plectrum aliquod intelligimus. Nam & Romani linguam similem plectri dentes chordarum dicere solebant, vt lib. de Natura deorum Cicero. Et Ambrosius in Hexam. lingua n veluti plectrum esse dicit. Tranquillus de Claudio: *Plectra lingue titubantia*. Sedenim cum quatuor tantum Musæ positæ sint, aliorum inquisitio est, cum semper multiplices habitæ sint apud eruditos. Cur autem eas nonnulli nouem pseruerint, non lingua tantum, aut dentes quatuor, sed tota oris facies discutienda: quia sic ea per totam oris instrumenta representari tradidere, quæ sunt dentes, quos nominauimus, quatuor: labia duo, quæ cymbalorum vsu ad augendum sonitum præbent: inde palatus, in cuius concauitate sonus inturgescit: gutturis fistula, quæ spiritum immittit: pulmo denique, qui veluti æternus follis spiritum concipit, & pro vsu rei temperatissime remittit: denique in medio residens Phœbus omnia complectitur. Singula hęc contarentur, nihilque proficerent, ignauia veluti quadam torpescencia, nisi sedulæ linguæ plectra excitarentur, & ad sollicitam operis properationem accenderentur: quorum omnium rationem Anaximander Lampfacenus, Leophantes Heracleopolita, Pisander Physicus, & Euximenes latius explicuerunt. Neque tamen desunt qui nonarium numerum pro pluralitate positum contendunt, vt apud Nicandrum, vbi de Scorpion cauda σφόνδυλοι ἐννέα σεμοι, quasi cauda enim nouem esset spondylis compacta, quæ nodis septem tantum insignis est. Quinetiam Nicander in ἐννέα κένθρα dixit de eo, qui duos tantum aculeos haberet, obseruatum ab Apollodoro. Sic apud Aronem, *Nonies Styx interfusa, & porrecta nouem per iugera corpus*: & quod obseruat Theon in Arati

In eiusdem vita c. 10. Musa quatuor, nonē, plures, & qua.

Georg. lib. 1.

Æne. lib. 6. carmine, ἐννεὰ χυθρα κρόων; non quod nouem, inquit, ætates uiuat, sed perquam diu. Et apud Alcazum Nouem καὶ ἑννεὰ κέφαλα, quæ πεντηκοί: τὰ κέφαλα est apud Simonidem, quem imitatur Maro:

Quinquaginta atru immanis hia: ibus Hydra.

Quinquaginta capitum.

Itaque qui Musarum numerum supra nouem augent, eò nituntur argumento, quod scientiæ plurimæ sunt, non autem nouem tantum: vniciue enim scientiæ suam esse Musam præsidem oportere. Ex eorum vero numero qui tres tantum Musas ponunt, est Eumilus Corinthius, qui etiam earum nomina hæc prodidit, Cephiona, Apollonida, & Euristhenida, quas Apollinis fuisse filias fabulatur.

Et Cicero. li. 3. de natur. Deor. quarum tres colendas ait Pausanias in Bœoticis.

Aratus quinto de astris, quatuor enumerat, Argem, Meleteam, Thelyonem, Aæcen. Qui has quinque posuere, nomina his à quinque sensibus indidere. Epicharmus in Hebes nuptiis septem ait, & filias Pierij Pimpleidosque Nymphæ, quarum non in Nilus, Tritone, Aëtopus, Hebeporta, Achelois, Tiotoplus, & Rhodia. Apud Hesiodum in Theogonia nouem sunt, hæcque Latinis iam celebres, quarum inuenta sunt toni tres, ἀδρός, μέσος, ἰσχυρός, plenus, medius, tenuis. Accentus totidem, acutus, grauis, circumflexus. Tempora itidem tria, præsens, præteritum, & futurum, quæ si ad Musicam referantur, præteritum longi temporis instar erit, quod ab eo quotidie longius abscedamus: futurum pro breui accipietur, quod illi quotidie propinquiores efficitur: præsens vero communis, quam Græci μέσον vocant, instar erit syllabæ: instantis enim temporis natura est, vno eodemque momento prætercuncta venientibus coniungere. Alij hunc Musarum numerum alio atque alio modo interpretantur: atque ex his qui quatuor statuunt, nonnulli linguarum quatuor differētiam excogitarunt: vt pote quod Musarum inuentam fuerit, Ionicam, Atticam, Doricam, & Æolicam linguam à communi distingere, & pleraque insuper quaterna ad ostentationem vsq; dinumerant. Qui quinarium earum numerum recensent, quinque, vti dicebamus, sensus ab eis animaduersos, distinctaque cognitiōni traditos prædicant. Qui septem, septem chordem lyram, septemque compactam cicutis fistulam, climata septem & Planetas totidem, vocalesque, vti initio monstrauimus, memorant. Qui nouem esse contēdunt, historiam Clius inuentum aiunt, plantandi rationem Thalix, coniugalia & saltationem Euterpes, agriculturam Polymnix, Astrologiam Vranix, Calliopes Poeticam, atque ita demum vniciue inuento, quod ad mortalium vsus faceret, sua est cuique Musa excogitata: vnde necesse est infinitum earum numerum constituere. Sed hæc nullo apud Græcos sine disputantur. Apud Ægyptios, vti paulo fecimus, compendiosius colliguntur, ambagibusque euitatis, recta per planissima toto constrato itinere traducuntur.

Quaterna.

Quinarium.

Septenarium.

Nouenarium.

A. CAP. XXVII.

C VIVSMODI vero essent literarum characteres apud Ægyptios, si quæ fieri quispiam, putat in Plutarcho constat, Mercurium, qui primus literas Ægyptiis communicauit, ibi primam esse literam voluisse. Refert quidem ea in ingressu triangularem effigiem, cuius ibus ita dispositis, vt loco suo distum, & quæ prima apud nos & Græcos litera est, ad isoscelis trianguli faciem accommodatur. Atque ita conicere possumus, reliquas quoque literas, vel ἰς vel quotquot fuerint, alicuius animalis effigie membro figuratas, quæ tam longa inde annorum serie sint abolitæ, atque ab eo præsertim tempore quo Ptolemæi Græcas literas in Ægyptum deduxere: Ægyptiacorum porro characterum formæ, in hac excepta, fere omnes, absoluere.

B. CAP. XXVIII.

Q VOD si eiusmodi exemplis insistendum esset forte B, per pictam pecudem figurari possit, vt membrum statumque eius aliquem qui Ouem saperet, quod propriū est illi literam eiusmodi articulo proferre sono. Agnoscunt hoc interpretes etymologici, Cratinumque citant *διονυσιαλέξωδου*

Ὁ δ' ἡλίθιος, ἀπὲρ πρὸς βατον, βῆ ἐπὶ λέγων βαδίζει.

Stolidus tanquam pecus, Be be dicens ambulat.

Atque ita nonnulli, vti paulo ante monuimus, H tertiæ apud Græcos vocalis sonum per E grauem pronunciant, quod Latini receperunt, Penelope, Anchises, Aristoteles, naturæ quidem in Que sonum imitati.

Γ. CAP. XXIX.

QVINETIAM Γ aliquid habet quod hieroglyphice notari possit: siquidem authores Græci literæ huiusmodi etymon *πνεῦμα τὸ δμῶν*, quod metere est, deduci volunt, & simulacrum eius factum ponunt.

Δ. CAP. XXX.

DELTA dubio procul per stellas tres æquidistantes fere, easq; in trigonum sitas notant: & ea de causa signum cœleste inter æstiuum & æquinoctialem circulum supra caput Arietis *Δελατωτὸν* vocant: & Ægyptum Græci à triangulari forma nuncuparūt. Verum hæc curiosioribus relinquemus: d vnum dicam, signum id æquis est lateribus duobus, vno breuiore, sed prope reliquis æquali.

DE PENTALPHA. CAP. XXXI.

QVONIAM vero incidimus in literarum notas, & cunctarum rationes reddere difficillimum, & in exhausti laboris opus est, & quod fortasse fastidium potius quam delectationem vllam sit alaturum, *πεντάλφα* inter has minime præteribimus, ex qua præter delectationem, vsus etiam & vtilitatem aliquã percepturi sumus. Signum id ex alpha quinque numero complicitum: lineis enim à pentagoni recti punctis alternatim ductis ea prosilit figura, de qua multa scitu digna minime sunt dissimulanda. Antiochum ferunt agnomento Soterem, antiquum illum à quo reliqui Syriæ Regis Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie decertaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, cui mandaret, vt militibus tesseram daret *ὕμνην*, cuius dicti hieroglyphicum olim iam adinuentum erat triplex triangulus inter se complicitus, ex quinque paribus lineis sese inuicem in puncto congentibus: quo nõ cunctanter à se facto, pentagrammoq; huiusmodi tum in vexillis imposito, tum & singulis, & reliquis militariis indumentis superaddito affutoq; , admirabilem mox est à Gæci. victoriã consecutus. Antiochi porro numus argenteus passim tribetur, istius rei memoria sempiterna, in quo nota ea impressa est, & dicitur singulis per angulorũ intervalla literis *ΥΓΕΙΑ*, in eum quæ hic vides modũ. In militia vero Imperatorũ, qui præcipue Byzantini fuerunt, ordo qui sub illustri viro Magistro peditũ merebat pro-

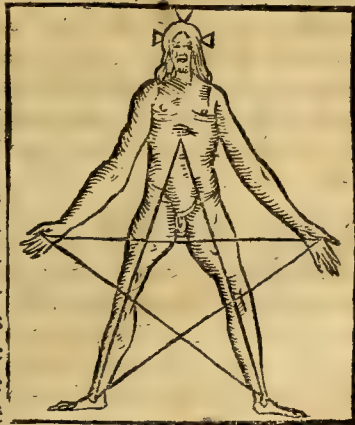
Sic Lucian. pentagonũ salutis symbolũ ait, ubi agit de quodã, qui lapsus erat inter salutandum.

Idẽ Agrippa de occultis Philosophia libr. 1. & infra 60.

Antiochẽ Soteris numus. Id est, sanitas.

gnatores nomine, cærucã præferrebant parmam, cuius margo purpureus erat, viridis autẽ umbilicis intra *πεντάλφα* huiusmodi contentas, quicquid aut erat spatij reliquũ inter umbilicum & lineas quæ pentalpha illud describebant, purpureo erat colore illitũ. Merito autẽ præpugnatorum iis nomen datum, quorũ opera salus exequiti cõparabatur. Sed quoniã hæc parum forte suauiã videantur, multa huiusmodi præterire consiliũ fuit: tum etiam, quia nõ æquũ est virũ grauioribus rebus exilib. his legendis occupare. Sed illud minime dissimulare possum, posse nos in verã salutis significum accipere quinque; CHRISTI vulnera, pectoris vnum, manuum duob., totidem pedum, quæ in propatulo posita pentalpha ipsum cõmunde constituunt: pat. factis enim manibus, quæ deorsum à lateribus porrigantur, pedibusq; ipsis modicum diuaticatis, puncta æquidistantia quatuor assignantur, quintum vero in ipso pectore costas inter: à quibus punctis lineæ quinque; numero æquales omnes, quæ altera alterius punctis se contingant, *πεντάλεγεμον* faciunt, duæ quippe à pectore ad vtrumque pedem, duæ alteræ in chiasmi ferẽ modum decussatæ à dextera manu ad pedem læuam, atque à læ-

ua ad dexteram, quinta ab alterutra manu ad alteram. Neque *πάρεγγον* id fuerit, si quæ de salutatione Lucianus

Lucianus collegit, saluti subiecērimus χαίρειν ait ille, hoc est, Gaudere, antiquam fuisse salutationem, cuius exempla complura ponit. Platoni demum visam esse amicabilem hanc compellationem in οὐ πέγτλεν, quod bene agere est, conuertere : vnde noster Horatius vtrumque complexus morem, epistolam ad Celsum ita exorditur:

Hor. Epist. 8. lib. 1.

Celso gaudere, & bene rem gerere Albinouano, Musa rogata refer.

Verum Archytas Pythagoram secutus, vna cum plerisque eiusdem sectæ χαίρειν atque οὐ πέγτλεν repudiatis, ὑμαίνειν inducere, quod mox alter alteri scribentes vsurparunt. Latini horum sententiam approbantes, S A L V T E M, vt apud Tullium & alios frequentissimum, perscripsere. Existimarunt vero sapientissimi viri, compellationem huiusmodi & animæ & corpori esse maxime congruentem, & simul omnia intra se mortalium bona complecti. Quia etiam Epicurum ferunt, qui voluptatem maxime omnium adamauit, in quibusdam doctis admodum epistolis non χαίρειν, sed ὑμαίνειν, præscripsisse.

INFINITVM. CAP. XXXIII.

Nellam habere experientia. Nam περὶ τῶν ἔργων; hoc est, experior, aut terminum non habeat. Hori vero autoritate dicunt ἀπειρεν significare tunicam, quæ non habet exitum, eoque significato Sophoclem in Polyxena dixisse. αὐτῶν ἔργων, ἔργοις, at exitum, eoque significato Sophoclem in Polyxena dixisse. αὐτῶν ἔργων, ἔργοις, at exitum, eoque significato Sophoclem in Polyxena dixisse.

SEd vt iam ad priores illas vocales redeamus, earundem literarum numerus infinitum significat, si quem sequimur codicem fidelis est, quod alij vulgata exemplaria secuti. Rudem, alij inexpectatum traduxere, quod ἀπειρεν apud Horum habetur. Neq; sum nescius ἀπειρεν dici posse παρὰ τὸ μὴ ἔχειν πέρας, quod sine est, experior, aut terminum non habeat. Hori vero autoritate dicunt ἀπειρεν significare tunicam, quæ non habet exitum, eoque significato Sophoclem in Polyxena dixisse.

Χιτῶν σ' ἀπειρῶ ἐνδυτήσ' ἄκακῶν. Multorum amictus tunica te exitu carens.

subintelligendum, perdet. Et apud Euripidem in Oreste:

Ἡ πόσιν ἀπειρῶ περιβάλλ' ὄψ' ὑφ' ἄσματος, Texto maritum impermeabili induens.

Est & alia ratio cur hic infinitum significare locutionem eam contendamus, quam ex ipsius numeratione desumimus, quem Pythagoras immobilem dixit, suaq; firmitate solidum, adeoq; plenum, v quod infinitum in rebus est, ipse comprehendat. Sedenim super hoc loco suo in numerorum hieroglyphicis locupletius.

PRINCIPIVM ET FINIS. CAP. XXXIV.

Ἐγὼ εἰμι τὸ Α καὶ Ω. Apocal. ca. 1. ἀρχὴ καὶ τέλος, principium & finis.

ET ne ab infinitate hac discedamus, quæ germana est æternitati, minime prætereundum videtur quod hieroglyphicum primæ huius apud omnes literæ significatum, quod in Diuinis habetur literis, principium exprimit, veluti Ω apud Græcos vltima, finis est indicium: vnde illud iam omnibus cognitum: Ego sum Α & Ω. Apostolus autem Epistola quam ad Ephesios scribit, Deum proposuit dicit in semetipso, ad dispensationem adimpletionis temporum, ad caput, id est, ad initium recipere vniuersa in Christo, quæ sunt super celos, & super terras in ipso. Et duas Græciæ literas, primam scilicet & vltimam, sibi induit Dominus, initij & finis concurrentium in se figuras, vt quemadmodum Α ad Ω replicatur, ita ostenderet in se esse, & initij decursum ad finem, & finis recursum: initium, vt omnis dispositio in Ω desinens, per quem cœpta sunt, per verbum scilicet Dei, quia factum est: proinde desinat quemadmodum & cœpit, & a Deo in Christo omnia reuocaretur ad initium. Repetuntur hæc à Tertulliano lib. de Monogamia, vbi secundas impugnat nuptias. Apud Hebræos, quorum tam multa cum Egyptiis communia sunt, magna est significationum sylua, singula in literarum characteribus: sedenim hæc, quia latissime apud Cabalistas explicantur, ne actum agerem, præterire consilium fuit: eas quidem nos tractanda desumpsimus, quæ per rerum figuras, non per literas scribi consueuerunt.

F A T V M. C A P. XXXIV.

ADDVNT & Fatum, siue Parcas, per eandem vocalium designationem intelligi: non tam ob Planetas septem, qui Fatorum ministri sunt, vt latius in Stella differuimus, quam ob id, quod imago Dei habetur Septenarius, dux idem & princeps vniuersorum, immobilis, indomitus, omnium victor, gubernator omnium: de quo plura eo loco habentur, vbi de numerorū significationibus ordine suo disputatum est.

D E L I B R O. C A P. XXXV.

ALITERIS ad librum transire ipsa rei natura compellit: literæ siquidem locutiones adstruunt, locutiones orationem, librum oratio.

A N T I Q V I T A S. C A P. XXXVI.

DESCRIPTA folia, codicilli vel liber quomodocumque compaginatus ob signatus siue antiquitatis hieroglyphicum esse perhibetur. In manuscriptis enim Hori codicibus *παλαιότητα δηλοῖ*, legitur, non *παλαιότητα*. Folia quidem codicillique propterea quod antiquorum mos fuit in foliis, & quarundam arborum corticibus scribere, vnde & Codicis & Libri cognomena permanserunt. Et apud Maronem Æneas orat, ne Sybilla foliis mandet nomina: *Æne. lib. 6.*

Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

Ideo vero ob signatus liber, vt superius, quod in eo vel veteres sapientum disciplinæ, vel res gestæ, longæ posteritatis memoriæ commendentur, atque ita liber, vt diceret Horat. *Longum scriptori prouocat æuum*. Stesichori Poetæ statuam senilem, incuruam, cum libro, temporibus suis fuisse in Sicilia tradit Tullius in Verrinis. Et nos Romæ apud Raphaelem Vrbinatæ marmoream Philemonis statuam validæ senectutis vidimus, qui vna manu volumen replicatum continebat, alteram ad mercedem operis passam porrigebat: de cuius avaritia in scriptis suis vnundandis alibi meminimus. Sed quoniam de literis sermo fuit, quæ Musicam significant, Musica vero tam animi quam morum concordiam & concinnitatem ostendit, vt in Lyra commonstrauimus, succurrit mihi quam memorabile sit commentum illud Athenodori Philosophi, qui Augustum Octavianum docuit Philosophiam. Nam cum videret hunc ad iracundiam facile commoueri, ne asperum aliquid statueret, ex quo postea penitentia subsequenda esset, eum monuit, vt vbi irasci cœpisset, quatuor & viginti illas Græcas literas memoria recenseret, vt illa concitatio, quæ momentanea est ac breuis (vt Horatius ait) furor, alio tractata parui temporis interiectu languesceret: quod & alij Augustum imitati non sine fruge factitant. Saluete igitur literæ vere sacræ, vere cœlestis donum beneficio summo mortalibus elargitum: siue vos Musicam, siue concordiam, siue animi concitatoris impetum componatis. At quanta mox in dictionibus, quanta in orationibus virtus, si pura ipsa, nuda, simplicia, & inania propemodum elementa tantum habent virium, vt soni, quem singulæ reddunt, commemoratione saltem, à perperam factis inceptisque abstinere compellant?

*Liber ob signatus.
De arte poetica.*

*Athenodori
commentum.*

*Epistola ad
Max. Lolliū
2. Ira furor
breuis est.*

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM

LIBER XLVIII.

DE IIS QUÆ PER INCVDEM, MALLEVM, ARA-
TRVM, FLAGELLVM, FRÆNVM, LAQVEVVM,
Catenas, Iuga & Vncum significantur,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERVDITISS. ARNOLDVM ARLENIVM.

NON sum nescius, Arnolde eruditissime, vbi commentarii huius tibi dedicati titulum inspexeris, & nimo te concitatior ac subirato forsitan dicturum esse, quorsum mihi incudes has & malleos aratra, flagella, frana, laqueos, catenas, iuga, & odiosum vbiq; nomen Vncum, id genus proposueris: an ego veluti Vulcanus alter, fabrilem facere inbeor? an alia quaris vincula mihi superiniicere, quam quibus opprimor, tot Ægyptiorum nugis, vt recta & castigata prodire possint, procurandis? Tolle, tolle ista, & exquire aliquid, & excude quod me deceat, vel vnde optatissimum mihi possim otium comparare. Responsurus sum, Bona verba, quæ Arnolde mi, nullum hinc tibi bellum intentatur, nullum paratur incommodum, mea hæc instrumenta sunt eius generis, vt vel sedens, vel stratus, nullo labore singula possis atrectare: quod si quid in his laboris desumendum fuerat, id à me iam exhaustum tibi persuaideas. Memineris tantum Pierium tui memorem esse, nihilque cogitasse, quod tibi vel molestum, vel iniucundum accideret, aut minime liberale: voluisse vero in hæc commentariorum suorum diuisione, te sibi unanimi amicitia necessarium: in adoptionem ad rerum suarum participationem admittere, heriscunda familie iure. Quod vero instrumenti tibi euinisset, ne vlla hæredum cauillatione auferri posset, donationis etiam nomine censeret: sed quæ simplex donatio sit, nulla Homerici carminis additione facta.

Ἐδὲ τότε μοι χαίρειν φέρεν τοῦς δῶματι.

Sed hæc plus nimio, cum amicitia nostra simplicitas omnia boni consulere debeat, nullaque indigeat rationatione quicquid dictum factumque sit. Quid vero sibi velint instrumenta tot, facile discas ex eorum vnoquoque, quod i manum sumpseris.

DE INCVDE. CAP. I.

INTER instrumenta primum non iniuria locum occupant Incus & Malleus, quorum quidem opera ca fiunt instrumenta, quæ faciendis reliquis ministerium præbent. Ab Incude igitur prius ordiamur.

DVRANDVM. CAP. II.

IVNIORVM inuentum esse putaram olim, vt ad casuum damna ferendo vindicanda, Incudē quæ proponeret: sed posteaquam in Græcum distichon incidi, luculētum quidem, sed incerti authoris figmentum hoc antiquum quid sapere perpexi. Est id huiusmodi:

Ἰνκουσιν sic dicitur
ita quasi a
τοῦ μαν, φ
τοῦ ἰλλου dicitur.
sic dicitur.

ἄκμων μέγιστος ἔστω δὲ τῆς φόβου,
κῆρὸς ἐχέσθων πᾶσαν ἔλκυσαν εἶαν.

Strepitus nec incus maxima horrescit, neque
Mens firma quaqua traxeris violentiam.

Incus igitur hieroglyphicum fortissimi ponatur animi, siue pro præcepto, quo in aduersis durandi admon. amor, neque vllis procellarum sæuientium tempestatibus moueamur, sed contra Fortis quantumlibet iniuriosæ ictus enitamur, ne vllus labefactandi locus illi relinquatur. Neque asperitus est Cicero hieroglyphicam huiusmodi similitudinem lib. de Orat. secundo, vbi dicit, *Absiduis vnpere eandem incudem diem noctemque tundentibus*, de iis qui *pe. stante*, vt Lucretius ait, *labore*, vincunt, quod designarunt facere.

TERRA ET AQUA. CAP. III.

SED quæserit hic forte aliquis, quid sibi voluerit Homerus per incudes duas, quas Iupiter se Iunonis pedibus appendisse dicit, quam prius aureo funiculo suspenderat. Atqui fabularum ubiq; aerem per Iunonem intelligimus, Funiculus autem aureus æthram stellarum globis conspiciam ostendit. Incudes verò duæ terram & aquam, inter quæ Iuno ipsa suspensa configitur. Hinc Fulgentius ex auctoritate Theopompi in Cypriaco carmine, & ex Hellenico ἐν τῇ τῆ δὸς φιλολογία, Iunonem ait ab Ioue vincam catenis aureis, & incudibus ferreis degrauiatam, quamuis prauæ quidam deprauiatam legunt; sed longe fœdius interpretantur, dum exponunt Deuirginatam: & quod magis rideas (animaduerte hominis phrasim & impudentiam) depudicatam, imminutam, incudibus, veluti stragulis & lecto geniali præpositis, ob nimij tendoris & libidinis impatientiam (sic ille stolidus insanit, & enormia longe magis sibi confingit super Angelis.) Nec tamen me præterit, alicubi legi Angelos quosdam deprauari, & compedibus coerceri: sed ibi deprauari non significat depudicari, vt stupor iste putat, sed gratia lumineque Dei priuari. Homeri autem carmina, vnde hæc à Theopompo & Helianico desumpta sunt, habentur Iliad. a.

Incudes
duæ iunonis
pedibus appen-
ditæ, quid.
Vide Macro-
bius in somn.
Scip. lib. 14.
Sinfra lib.
59.

ἢ ἔ μέμνησσι κρέμα ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδῶν
ἀκμονας ἦ καὶ δύο, περὶ χεραὶ δὲ δεσµὸν ἴλασ,
χρῖστον ἀρρῖ κτεν, αὐ δ' ἐν αἰθέρι κ' ἐφέλασι
ἐκ κρέμα, ἠλάσειν δὲ θεοὶ κατὰ μακρὸν ὄλυμπον.
Non memor es cum te de summo pensilem Olympo
Demissi, utq; pedes geminas graue pondus ad imos
Appendi incudes, manibusque tenacia vincula
Ex auro iniecti: aeris tu in nubibus alte
Pendebas, fremuere Dij per aethera cœli
Templa indignantes, neque te dissoluere quisquam

λύσαι δ' ἐκ ἐδύνατα

Eualuit.

DE MALLEO. CAP. IV.

INCVDI Malleus, vt diximus, non indecenter adiungitur: de quo quidem apud Aegyptios nihil habetur, apud Diuinarum literarum auctores multa reperiuntur.

MALORVM IRRITAMENTVM. CAP. V.

VIDE TVR vero Malleus pro malorū irritamento accipi, arma siquidē pugiones, cuspides, & cultros malleus excudit, vnde mala tot in mortales oboriuntur. Eo etiam fiunt tubæ ductiles, per quarum clangorem animum in bellum. Eo franguntur opera, & quæ solida sunt conteruntur. Quare nonnulli Diuinarum literarum interpretes Zabulum per mallei figuram intelligunt, à quo malæ omnes procedunt cogitationes, prauæque consilia, & bonorum operum perturbationes. Hunc malleum ἱερωγλυφικῶς vniuersæ terræ confractum contritumque intelligit Hieremias aduentu Christi, subindeque confringi quotiescunque prauis posthabitis operibus, ad rectam viuendi rationem conuertimur. Vnde ait Apostolus: Deus autem conterat Satanam sub pedibus vestris quam cysime. Sed super hoc plura legas homilia tertia in Hieremiam apud Adamantium. Zabuli vero

Hic potuit
adiici illud
Origenis
Theologi in
Hieremiam,
Inter mal-
liū & incu-
dam, de cis,
ait ille, qui
anxietatib.
& ingentib.
malis pre-
muntur.
Malleus fi-
gura Za-
buli.

nomen, quo Theologi veteres plurimum vtuntur, idem est quod Diabolus, vti Zacynthus per resolutionem Diacynthus. Theocritus, καὶ ἀπὸ δὲ ἀδιδάκτουθ, quod & alibi notauimus.

DE SISTRO. CAP. VI.

Ænei lib. 8. **S**ISTRUM in Cleopatraz manu Virgilius statuit. Idem in Isidis sacerdotumque & Regum aliorum manibus spectatur, mysticum quidem instrumentum, sed quo crepitum admodum sonorum prociebant, de quo apud Maronem legas:

Regina in medijs patrio vocat agmina sistro.

Interpretes quidem situlam & sistrum Niliaci accessus & recessus hieroglyphica fuisse dicunt. Sed enim necesse est hoc altius atque diffusius explicare.

RERVM VICISSITUDO. CAP. VII.

Eleganter eius forma, erat autem musicū instrumentū, cornu recurū, quo Ægyptii in Isidis sacris vsu, argutius sonorum, diu percutiuntur. Sistri forma ex Plutarcho.

SISTRUM itaque, cuius vsus totus erat in motu, eam rerum vicissitudinem, quam iuniores Alterationem vocant, continuumque formandi deformandique motum indicabat: nam eius quassatio assiduum rerum motum ostendebat. Cæterum quia quæri solitum à plerisque, sistri species quam esset, pro re fecerim, si priusquam partium eius significata tractare aggrediamur, formam instrumenti eius à Plutarcho traditam descripsero. Erat sistri species orbicularis, & æque caua, in cuius circumferentia mobilia quatuor veluti tintinnabula appendebantur. Portio siquidem ea, quæ generationi corruptionique obnoxia est, lunari subiicitur globo, infra quem omnia commutantur, alternantque vices variabilis æui: quippe quæ sint ex elementis quatuor, igne, terra, aqua, & aer constata, & in hanc vel illam speciem conformata. In apside vero, summo verticis loco, selem effingebant, quæ faciem humanam haberet: infra vero sub mortalibus illis orbiculis, hinc Isidis, inde Nephthys effigiem: quibus quidem figuris ortum & obitum indicabant, cuiusmodi sunt elementorum quas vocant alterationes & motus. Quid vero sibi felis vellet, suo commentario dictum, vt scilicet Luna symbolum esset: quod animal id temperaturam cum Luna perquam similem habeat, siue coloris varietatem, siue astum, siue nocturnam potius quam diurnam exercitationem, siue procacem admodum salacitatem consideremus. Quid vero illud quod aiunt selem vnum primo partu xxix. edere, secundo duos, ac singulis ita vicibus vsque ad septenos vnum addere, vt tot denique tota vita pariat natos, quot in Luna dies connumerantur? Iam vero pupillarum incrementa decrementaque pari cum Luna consensu omnibus innotescunt. Humana vero facies nihil aliud sibi volebat, ait Plutarchus, nisi vt intelligeremus animal id peritiam & rationem mutationum, quæ lunari globo accidunt, habere, quando vni homini per rationem intelligere datum est.

DE TRIDENTE. CAP. VIII.

EX sistri figura igitur elementarem omnem plagam intelligimus: ex incude, terram & mare. S vero quis mare tantum hieroglyphice signare voluerit, habebit ex numis vnde figuram sibi desumat.

MARE. CAP. IX.

Sed & pro triplici eiusdem potestate, aut triplici aquarum gustu. Nat. Com. in Neptuno.

IN promptu siquidem est tridens, qui in Neptuni manu positus, symbolum, vt Plutarchus ait, est tertiaz regionis ab igne: qua de causa ita & Amphitriten & Tritonas appellant. In numis sane passim pro symbolo Maris ponitur, vt multis est locis cernere.

TROEZENII. CAP. X.

ALIVOT vero numi tridentis nota signati, Troezeniorum indicant rempublicam. Siquide cum illi Neptunum religiosissime colerent, hieroglyphicum tridentis in numis cultus sui testimonium imprimebant, auctor Plutarchus idem. Et ποσειδωνίας aliquando Troezen ipsa dicta, huius est, Neptunia, vt apud Stephanum habetur: tametsi ea sit olim aliis atque aliis nominibus appellata.

lata, quippe nunc Aphrodisias, nunc Soroniam, nunc Apollonias, & Anthanis. Peloponnesiacam autem hic intelligo: nam alia est omnino Trœzen. iuxta Massiliam, quæ pertinet ad Italiam, à qua prouincia etiam ipsa Trœzenis olim nuncupata. Sed, vt ad priorem reuertamur, Pausanias Palladem & Neptunum de regione ea certamen iniisse tradit: pugnam Iouis sententia diremptam, qui regionem communem vtriq; eorum esse sanxerit: eaq; de causa Palladem apud ipsos. *πολλιάδα* & *θρυιάδα* nuncupatam, Neptunum vero *βασιλέα*, esseq; in eorum numis vna parte tridentem, in altera autem Palladis ipsius caput.

MANTINEA. CAP. XI.

IN Mantineensium etiam scutis tridens signatus erat, quare eius vrbis ciuis per gestamen id cognoscatur, vt est apud Pindarum.

LEGIO VIGESIMA. CAP. XII.

SPECTARE est Brixie antiquo in monumento tridentem in insignium quorundam/militarium medio positum, in candelabri quodammodo speciem figuratum, supra quem literæ sunt. L. E. G. X X. Inscriptio est, quæ Lucium Antonium Fa. Quadratum in torquibus & armiliis à Tito Cæsare bis donatum indicet.

DE ARATRO. CAP. XIII.

TANTA fuit olim agriculturæ reuerentia, tantusq; honos illi semper habitus, vt veteres scepra Regia in Aratri formam effigiarent, quo & ipsi quoq; Sacerdotes perinde ac Reges utebantur.

DEMOLITIO. CAP. XIV.

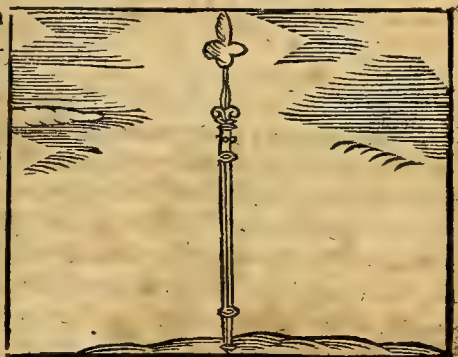
CIRCUMDUCENDI vero aratri obseruatio non in condendis tantum vrbibus reperitur, verum etiam in euertendis delendisq;e. Quare illud apud Modestinum Digest. lib. vii. tit. *Quibus modis, &c.* obseruandum, *Aratrum ciuitatem inducto, ciuitas esse desinit, vt passa est Carthago.* Eoq; spectat Horatianum illud primo Carminum:

Imprimeret que muris

Hostile aratrum exercitus insolens.

Et secunda Philippica M. Tullius: *Vt vexillum videres, & aratrum circumduceres, cuius quidem vomere poram Capua penè perstrinxisti.*

SCEPTRVM REGIVM.

AGRICVLTURA. CAP. XV.

NIMIRVM etiam est aratrum agriculturæ frumentarijque prouentus, signum, vt in numo aringenteo cernere est, cuius inscriptio est ab oecipito, **SCIPIO IMP.** cuius caput Elephantino est insigne capite, quod dubio procul Africanum signat: inferne aratrum pulcherrimè factū. Ante faciem pica, inde literæ, **Q. METELLVS.** Ab altera facie sigillum nudum, cuius dextera innititur femori, læua supra magnam spicam toto brachio exporrigitur: literæ hinc, **REG. F.** inde, **EPIVS.** De frumentaria vero Africæ feracitate alibi sæpe dictum. Quod vero Prophetæ olim dixerunt, *Ex Sion procedet lex, & verbum Domini de Hierusalem, corrigetq; vim magnam populorum, vt concidant gladios suos in aratra, frangantque enses suos in falces.* In numo lib. in Valentinum quarto, pacificum Christi dogma præmonstrasse tradit. Christiana igitur institutio ad pacem, ad concordiam, ad vnanimitatem comparata est. At quo nos occidimus? quæ nobis tēpora destinata sunt? quibus quæ plurimam tam publice quam priuatim Christianis accidant mala, non aliunde sint, quam & ipsis Christianis.

Scipionis Africanum numus. Pacis omine enim Christus saluatur suos, nihil illis præter pacem donat. Et relinquunt eam Christo nato canis Angeli. Aratra in sacris quid.

DE FLAGELLO.

AUGVSTVS MENSIS. CAP. XVI.

IVNIORVM inuentum est, per flagella duo frumentaria in transuersum alterius alterum posita, Augustum mensē indicare, quod eo potissimum tempore tritura peragatur, inter messē scilicet & vindemiam, nisi hoc fiat, agricolis vix quod agant, habentibus. Sedenim cum non eadem sit regionibus omnibus trituranđi ratio, hieroglyphicum hoc ijs tantum inseruiet, quibus id instrumenti vsui est.

IMPERIVM. CAP. XVII.

ID receptius apud veteres est, vt per flagellum imperium significetur, quod sępe in Consularibus numis cūsum obserues. Quinetiam in coniecturali disciplina nihil ab hoc diuersum notat, quod vel ipsius M. Tullij Ciceronis somnio satis innotuit, cum is C. Cęsarem in Capitolium profecutus Augusto viso affirmauit ipsum esse, cuius imago sibi secundum quietam obseruata, cęlitus aurea catena demissa, cui Iupiter flagellum obtulisset.

Plutarchus in Cicer. vi. 11. & Suet. in Augusto cap. 94.

TOLERANTIA. CAP. XVIII.

EST & tolerantię symbolum per se manifestum satis flagellum ipsum, quo vno signo Laconum patientia verberibus tolerandis afflucta, clara & illustris habebatur. De qua Tertullianus: Certe Laconum flagella, sub oculis etiam hortantium propinquorum acerbata, tantum honorem tolerantia domui conferunt, quantum sanguinis fuderint.

DE FRÆNO.

REX. CAP. XIX.

AB officio vero gubernandi regendique, habenę quoque in Regis significatum veniunt. Hinc frænnum nonnulli in fortunę manu statuunt. Hinc plerisque locis eadem clauum tenet nauigi gubernaculum. Sed habenas tenere, pro regere, passim apud autores vsurpatum. Quia vero funes ex corio primum fuisse constat, vt naues apud Homerum *ερεπθῶσι βόας*, ligantur, funes interdum habenas vocitari comperias. Et nostri Bellunenses, toto agro, validissimos funes ex crudo corio in sigulas longas secto, in tricasq; mox arte complicato conficiunt, quos etiam rusticorum vulgus funes appellat. Quin & Virgil. vetustatis amator dixit, *classiq; immittit habenas*, cum funes intelligere velo regendo aptos, vt Cęlius Vrbanus antiquus Grammaticus interpretatur. Quamquam eruditissimi nostro tempore sint, qui eo loco habenas metaphoricę pro clauo positas arbitrentur.

Et laxare habenas, pro sckere vim dominandi, & Mh' ἀναδραγ ἢ νλαρ πωδιον ἄπερον ὄν, Imperitus non trahet habenas, id est regimen. Enrid. li. 5. Hinc Philostr. in Anteo. ἔπιβλῆκοντι νλιαν τῷ ἵμῳ, frenum inuenit, pro moderatus est iram. Camus & frenum. Philo. 32.

TEMPERANTIA. CAP. XX.

EADEM porro ratione qua clauus in naui moderationem significat, frænnum tum moderatio nem, tum quam Theologi nostri temperantiam appellant, significare dicunt. Nam quod tem nauibus, in Equis frænnum est. Iocatur in hanc sententiam Plautus, Rudente, nauem pro Equo intelligens, vbi Sacerdos ad puellas eiectas ait: *Nempe Equo ligneo per vndas ceruleas estis vectę*. Camus & frænnum idem sunt, quamuis camus ad inflectendam ceruicem comparatur, frænnum ad oris; per vnde totius corporis regimen. Horum significatum est, malarum incitationum coęrcitio, vt exponunt Theologi eo loco, *In camo & fræno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te*. Dicit autem καμῶ ab inflexione *παρα τὸ κάμῶσις*, quod domare est. Huiusmodi enim frani genere dicitores vtuntur ad pullorum ceruices intactas edomandas. Nemeseos porro signum ab antiquis celebratum, in sine cubiti mensura manu prætenta, neque non frænno, in hunc scilicet modum;

Ἡ Νέμεος περιλέγει τῷ πῆχει, τῷ τε χρολινῶ, μήτ' ἀμετερον ποιῆν, μήτ' ἀχάλινα λέγειν.

De qua ita nos:

Vna manus cubitum ostendat, gerit altera frenum:
 illa, modum serua, hac admones, os cohibe.

DE TURBINE PVERILL CAP. XXI.

HABENARVM mentio turbinem in memoriam attraxit, quia turbinis concitatio ab habena est. De hoc autem Græci Latiniq; potius quam Ægyptij, quantum inuestigare potui, meminerunt. Quoniam vero clari admodum viri similitudinem à rhombo, qui turben est, desumpserunt, quid in eo lateat hieroglyphicum, exponere visum est operæpretium.

VEHEMENS MENTIS AGITATIO.

CAP. XXII.

EST autem rhombus, vt hinc exordiamur, lignum buxum, vel ex solidiore aliqua arbore torturatum, plana lataque primum basi, cono sensim in angustum abeunte cuius apex clauo armatur ferreo. Vfus eius in puerilibus ludis cum antiquissimus fuerit, Florentini, apud quos plurimum exercetur, eum vulgo *Palaon* appellant, vocabulo ipso vetustatem indicante. Implicatur is à cuspide prælongo loro, atque ita ludo puerili, quanta vi fieri potest excussus, basi superne cuspide inferne versa solo alliditur: dum vero ab intorto se loro explicat, in rapidissimam concitatur vertiginem, atque ita volubiler rotatus, spatijs ampliter curuatis hac illac fertur: pueri superinstantes flagello illum exagitant, acrique intorta plaga impetum vehementiorem adijciunt: Turben hic à Tibullo, à Marone autem turbo, vt Sosipater Charisius obseruauit, dicitur. Ob eam igitur concitatissimam vertiginem agitationemque, Poëtæ mentis volubilitatem, quæ nullo possit loco consistere, ratione ue separari, quod plurimum in furore accidit, expressere. Atq; ita Tibullus amatorio furore exagitatus, de se dicit:

Namq; agor vt per plana citus solet verberare turbo,

Quem celer assueti versat ab arte puer.

Ludum hunc Maro dilucidius pinxit, vbi correptam furij Amaram Reginam nusquam consistere *Ænei. li. 7.* posse, ita luculenter ostendit, vt versus hi, vel decies repetiti, nullius vniquam tædio recitentur:

Ceu quondam torto volitans sub verberare turbo,

Quem pueri magno in gyro vacua atria circum

Intenti ludo exercent: ille actus habens

Curuatis fertur spatijs, super inscia turba

Impubesq; manus mirata volubile buxum

Dant animos plaga. Non cursu segnior illo.

Per medias vrbes agitur, populosa, feroces.

Quoniam vero inter furoris species quinque à Platone memorata, amatorius locum obtinet, rhombum Magi alliciendis amatoribus aptum veneficijs abhibere: de quo apud Theocritum, Pharmaceutria.

DE COLV ET FVSO. CAP. XXIII.

NEQVE quidem in mystico hoc scribendi genere contemnendæ sunt colus & fusus, cum ex ijs antiquissima quædam referantur significata.

FATVM. CAP. XXIV.

PER colum & fusum significari fatum, longe manifestius est, quam vlla debeat commentatione vterius explicari: plena siquidem sunt Poëtarum volumina, fatum ipsum per stamina, per fusum, per colam, per fila vbiq; significantium. Tres vero Parcas illas huius negotij arbitras, qua de causa vetustas finxerit, Platonem latissimè interpretatum alibi diximus. Tres autem illas esse, quarum vna colum sustineat, altera neat, tertia adactis in fila forficibus modo hæc, modo illa accet: ita rebus quotquot in mundo sunt, ortum, auctum, interitum esse proprium, ignorare neminem.

*Plato li. 12.
 de Republ.
 Parcarum
 pectura.*

nem

Vulgatus est hic versus: Clotho vestem induta versicolorē, cum corona septem stellis insignita colum teneat ingentem admodum. Lachesis veste passim stellata in signis, in pendentium magno numero fusorum fila immisis, modo hunc, modo illum torquere videatur, vtraq; palma ad torturam composita. Atropos atrata insultet tiliis forfice detruncandis. Fusi solo passim iaceant, alij modico, alij plurimo obuoluti stamine. Fila varijs sint picta coloribus. Minime vero dissimulanda sunt, quæ filo super ex Diuinis literis tradit Hefychius: subtegmen quidem mortalium intentionem indicare, stamen vero Dei nutum, vt pote firmitus, eaq; gratia quæ stabilis atq; incommutabilis in nobis permanet, quæ nostræ intentionis subtegmen admittit, vt boni operis indumentum contextatur.

N V P T I Æ. CAP. XXV.

QUOD vero colus & fusus nouam nuptam indicet, aliquis forte dubitarit. Sciendū autem id inde sumptum boni omnis causa, quod C. Cæcilia, quo alio nomine Tanaquil Tarquinij Prisci vxor fuit, lana cum colu & fuso in templo M. Anci diutissime adseruata perduravit, cuius rei mentionem facit Varro. Et quoniam res Tanaquil feliciter cessit, institutum vt nubētes virgines comitaretur colus compta, & fusus cum stamine. Hinc gratulari libet antiquitati patriæ meæ: vbi toto territorio adhuc huiusmodi obseruatur, vt postero die quo noua nupta traducta fuerit, mane præsto sint domestici coniunctiores sponso, cum colu & fuso, quos nouæ nuptæ offerant, armaq; alia quibus opus aliquod domesticū fieri soleat: quamquam vulgus interpretatur id ea de causa fieri, quasi subinnuere velint, hesternum quidem diem & genialem & festum fuisse, postero autem ad officia muliebria redeundum. Nam & alibi de olla meminimus, quam noua nupta postero à nuptijs die iubebatur à focru petere, quam illa peracerbe conuicijs etiam superadditis abnegaret. Sedenim tam peruulgatus de colo fusosq; mos antiquitatem illam sapere mihi videtur.

Colus & fusus noue nuptis dantur, & quæ Bellunenſium in solē nibus nouarum nuptiarum.

PAVLATIM QUID EFFECTVM. CAP. XXVI.

SEPARATIM autem per fufum glomo obuolutum, sunt qui paulatim quid effectum intelligant. Quod apud veteres nusquam inueni. Nam fila ipsa dum nentur, paulatim coeunt, sensimq; torquentur, & ex molli velle linove per patientissimam contationem in eam soliditatem ac firmitudinem, quæ operibus faciendis apta sit & idonea, coalescunt.

M O R S. CAP. XXVII.

AT colus atq; pensa tatum, staminibus abruptis, mortis habere significationem tradunt, vulgata quam citauimus Parcarum fabula, quarum munus esse diximus, suum vnicuiq; rei finem præscribere: inde etiam ficto nomine, quod, vbi fatalis aduenerit dies, nemini parcant. De vi autem earum, quam *ἀμύτῃς* esse dicit Plato, nos inconuertibilem dicere possumus, quoq; pacto non circa stabilem corporis sanitatem tantum, verum etiam ad animos in legum cultum & obseruantiam inducendos munus exerceant suum, quin legibus & sanctionibus firmam præstent incolumitatem. duodecimo Legum libro circa finem Plato disserit, ibidemq; interpretes de fixarum stellarum orbe multa. Lachesis quippe firmamentum esse (vt superiorem fabulam apertius interpretemur)

An quod Iouis & Themidis ylia perhibentur. Δρυχάνα, fortior, quia omnium fortiores moderatur. Acropos qui musari aut verti nequitur. Clotho, quod omnia coarctat.

(temur)

temur) in cuius stellis vires sortisque inferiorum omnium contineantur. Clotho vero Planetarum coetum, in euoluendis rerum sortibus firmamento subministrantem. Atropon deniq; Saturnum, qui stabilitate sua eductas in effectum sortes immutabiliter confirmet: quæ quoniam late apud eos dispersantur, à me nunc prætereunt.

κλωπη, νεο, γλομερο, σφλουρ σιλίσερ, κλωπη.

DE LAQUEO. CAP. XXVIII.

HÆC vero Parcarum lina in opus deducta, laqueum neuerunt, artificiq; astu composuerunt: de quo dicere non fuerit importunum.

AMOR. CAP. XXIX.

LAQUEVS vel vinculum, nunc rete, nunc decipula quælibet, amorem hieroglyphicè significat, quippe qui artibus his homines conuenetur, taciteque aggressus incautos in insidias trahat. Ad dunt etiam nonnulli hamum, de quo loco suo dictum. Quod ad laqueum facit, aliqua spe proposita voluptatis ita decipimur, veluti feras quoque, apposita esca, spe boni, capere moris est. Neminem enim facilius decipias, & arbitrio colligaris tuo, quam amantem; vnde etiam vinculum, & vincendi, & captiuum reddendi, significatum habet.

VENVS. CAP. XXX.

IPSÌ vero Veneri amoris genitrici à vinculo nomen inditum: siquidem à viere, quod ligare est, dictam ait Varro. Quod vero apud Lacedæmonios Venus cognomento Μορφοῦ, pedicis circa pedes obuolutis ostendebatur: nam Tyndarum ferunt, coniecisse Venerem in vincula, quo filiarum opprobria, quæ impulsu eius acciderant, vlcisceretur. Sedenim Pausanias figmentum hoc à vulgi fabula summouet, remque eruditius hieroglyphicè interpretatus, ea specie significari tradit, quod debeant mulieres erga viros in fide firmiter & constanter permanere. Nostri in vniuersam castitatem & sobrietatem ita comparandam mouere, si tali vtamur hieroglyphico, dum aiunt:

Cum Calyptra.

Compedibus Venerem, vinculis constringe Lyæum.

DIANA. CAP. XXXI.

APVD eosdem Lacedæmonios, Dianæ simulachrum, quod Iphigenia & Orestes ex Taurica regione detulerunt, vitice colligatum colebatur, nempe quod eam auferentes viticem fasciculo obuolutam oculauerint. Huic quondam homines sorte ductos immolabant, quod sacrificij genus Lycurgus in Epheborum flagra commutauit, simul vt aram Dianæ, quod ipsa oraculo sibi deposcere visa erat, humano sanguine conspergeret, simul vt plagarum contemptu fortiozem redderet iuuentutem.

DIANA STRANGVEATA. CAP. XXXII.

APVD Caphyatas Arcadiæ populos, Dianæ stragulata simulachrum, atq; eidem templum erat: significabat, id non hieroglyphicè, sed historice, rem super ea gestam: propterea quod pueri quidam circa templum ludentes funiculum repertum simulacri collo iniecerunt, se Dianam suspendisse dicentes, quos Caphyata lapidibus obruerunt, oraculo inde moniti eos sepelire, & sacra quotannis facere, cum eorum vxores omnes abortiuos partus ederent. Auctor Pausanias.

FIRMITAS. CAP. XXXIII.

SVVM vero ἐνάλιον Lacedæmonij pedibus vinctum colebant, cuiusmodi vetustissimâ apud eos statuam fuisse Paulanias attestatur, ne scilicet aliorum ab vrbe sua secederet, sed in ea firmus stabilisq; permaneret. Cuiusmodi insania Tyrios etiam vexauit, quo tempore ab Alexandro Macedone obsidebantur:

a Martem. Sic Saturn. in compedibus visetur per anam Lyæo

vinculo cuius
motus
causam red-
dit Macrob.
Saturn. lib. 1.
cap. 6.

nam & Apollinis ipsi sui basin aurea catena religarunt, cum quidam in concionem progressus affirmasset, visum sibi per nocturnam quietem Apollinem dicere, velle se transfire ad Alexandrum: post quod vinculum iniectum super eum Tyrij Alexandrinum cognominarunt. Sedenim aliorum quoque decorum statuis Plutarchus ait in Problematis Tyrios vincula solitos iniicere, id scilicet indicantes, quod lento gradu in scelerum castigationem ferantur. Et Horatij locum de poena quae claudo incedit pede, in hanc eandem sententiam Porphyrio interpretatur.

I V N O N I V S. CAP. XXXIV.

Milonis statu-
na.

ET athena Milonis statua in Olympia fuit, quae super discum posita vinculis simul pedibus innitit videbatur. Malum autem Punicum sinistra tenebat. Dexteræ digiti recti, & rigentibus similes apparebant, vittaque caput habebat redimitum. Rem ita interpretatus est Philosophus Tyancus, ut Milonem athletam dixerit Iunonis Sacerdotem à Crotoniatis institutum, idque mitram & redimiculum indicare. Arborem vero malum Punicam solum in Iunonis honorem plantari.

F O R T I T V D O A T Q V E T E M P E -
R A N T I A. CAP. XXXV.

Minerva
obligata
quid.

QUAMQUAM alij eruditionis hieroglyphicæ non ignati, dicunt pedes colligatos, id significare, quod fortissimus is athleta nullius viribus ex eo loco, ubi semel constitisset, dimoueri posset. Malum manu comprehensum, digitorum eius fortitudinem indicare, quod identidem nullius conatu auelli posset. Porrectionem vero digitorum eodem roboris argumento significasse, quantum illi virium inesset, quod à quoquam vel robustissimo, neque inflecti, neque dimoueri potuerint. Per vittam vero temperantiam hominis aiunt indicari: athletæ enim vires suas ea potissimum ratione custodiebant, quod ab ijs, quæ corpus eneruant, libidinibus, studiose admodum abstinebant.

M I N E R V A A R C A D I C A. CAP. XXXVI.

NEQUE quidem Dianæ tantum simulachrum obligatum erat apud Arcadas, verum etiam Minervæ signum obligato crure ostendebatur. Significabat id vulnus, quod ipsa à Teuthi Arcadum duce acceperat, dum illi suadere, & obflare conaretur, ne Græcorum societatem desereret, quam ipse ob similitudinem in Agamemnonem repudiauerat. Teuthis autem apud Arcadas celebratur, & certamen id cum Minerva illi laudi adscribebatur. De stupore vero, & imperitia Arcadum, qui nihil cum Minerva commune aut sociale habuerint, in Quercu, atque etiam in Asino, satis dictum.

Notandum
quoque à
Enciano, in
Astrologia,
ab Athenad,
lib. 14. &
Aristoph. in
anibus.

S E M E N I N V T E R O. CAP. XXXVII.

SATURNVM Apollodorus alligari ait per annum laneo vinculo, & solui ante diem sibi festum mense Decembris: atque inde proverbium, Deos habere pedes laneos. Hinc vero significari semen in vtero animatum (nam à saturo Saturno nomen) in vitam grandescere, ac donec erumpat in lucem, quo decimo fieri mense, & Virgilij & aliorum testimonio, ijs quæ recte ferunt, comprobatur, mollibus interim naturæ vinculis detineri. Sunt vero qui referant id ad tempora, quæ certa naturæ lege conuulsa sunt: vel quod fruges omnes vinculis nodisque quibusdam alternentur: vel quod in Tartara conuulsæ, propter loci, in quo versatur, profunditatem, quasi quibusdam ibi vinculis detineantur, ut depositæ. Alij fictum volunt ob motus tarditatem, de quo alibi.

Saturnus
alligatus.
Adverbium
à Macrobio
lib. 1. cap. 5.
Saturn.

A R T I F I C I O S V M O P V S. CAP. XXXVIII.

Hinc artifi-
ciosa & in-
geniosa Da-
dala Home-

QUAE vero vincula statuis, quas Dædalus elaborasset, iniici solita sunt, id sibi volunt artifices: adeo fuisse fabricatas, ut abire viderentur: quocirca vinculis compescendæ essent. Meminit h-

iusrei Plato in Menone. Dædali signa, inquit, si religata fuerint, abire & fugam arripere: ubi vero reuincta sunt, consistere. Proinde si quis aliquod eius habeat, & solutum esse finat, incertam eam esse possessione, perinde ac si quis seruum habeat fugitiuum, & i. Politicorum Aristoteles Dædali statuas memorat, quas vulgus sponte moueri, & opus facere dicitur. Neque defunt qui ligneam Venerem à Dædalo fabricatam autument, quæ argento viuo infuso moueretur. Hinc quotiens opera huiusmodi & pulcherrima & absolutissima esse ostendere voluerimus, si Platonis sententiam approbemus, eorum pedibus, aut quæ opportunior fuerit parti aliquid adalligabimus.

vna, & Pin-
dorus in O-
lympeis, di-
xere, & Vir-
gil. Dædali
Circem.
Æneid. li. 7.
Nimorum
Aristoteles
si i. de Ani-
ma, refellit
opinionem
Democriti.
Amor cæcus
quid.

NEQVITIA. CAP. XXXIX.

IVNIO RVM inceptum esse voluat nonnulli quantiuis pretij viri, amorem obligatis oculis pingi: neque id antiquam sapere eruditionem, cum eum ipsi dicant oculatissimum. Plerique tamen veterum, vt Theocritus, Menander, Archilochus, & è nostris præcipuè Virgilius, amori cæcitatem attribuerunt, cum scilicet amorem intelligentes, cui assidua est comes nequitia. Affectum enim in turpitudinem cæcum esse, nemo non dixerit. Appetentia enim quæ ab oculorum sensu est, intellectum concitat ad voluptatem: ea verò tali orta principio, quæ putat in conspectu esse bona, ea tantum concupiscit, addictaque sensui à contemplatione auertitur, neque sui compos est, vt possit eligere. Impetu igitur raptatur, & in furorem fertur. Furor dubio procul intellectum obcæcat: quique ita affectus est, is cæco carpitur igni. Qui vero electionis est compos, auream colit Venerem, nihilque prius curat, quam cæci stimulos auertere amoris: cæci, quia dubia procul affectus ille à sensu rectus, aut ex oculis est, aut ita oculos habet obligatos, vt nec quæ attingunt ad rem, nec sumptus videat. Quod vero sint qui, cæco carpitur igni, exponant, cæco, validiore, quia dixerit Ouidius, Quæ magis tegitur, tanto magis afluat ignis, cur non dicere potius, cæco, intellectus & rationis lumine priuato? Id tamen actiue, quia non videbat omnino Dido quo rueret, quo raperetur, in quantam ærumnarum tragœdiam se præcipitaret. Amat Scyllam Glaucus: Scylla lupis est, canibusque succincta, quod meretriciam proteruitatem & impudentiam ostendit. Glaucus idem vel cæcus, vel, vt significantius loquamur, lusciosus, & glaucoma cæcitas Latinis est. Sed cur non ea etiam de causâ laqueum amoris insigne dixerimus, quod ubi quis perdit in fanire cœperit, extremos sibi aufugio, & miseriarum liberationi laqueum agnoscat? vt elegantissimus ille monet Seneciolus:

Æneid. li. 1.

Si sapia
amensè di-
cas non Le-
stor aman-
tem.

ἔρωτα πᾶσι λιπὸς εἰ δὲ μὴ, ἄδῃ
ἔάν δὲ μὴ δὲ πύρα τὴν φῶα σβέσῃ,
θεοπέποιται τὸ λοιπὸν ἠρπύδιω βέβηχῃ.

Lib. 4.

Quod ita Latine reddere possumus:

Fames amorem sedat: hæc si non potest,
Non grande saltem tempus efficit: nisi
Prestare tempus hoc queat, reliqua salus
Est laqueus, aptes quem tibi.

Passim vero Poëtæ amoris retia decantant, quæ statim declinare studeamus. Nam, vt sapientissimè ad-
monet Lucretius,

Nam vitare plagas in amoris ne laciamur,
Non ita difficile est, quam captum retibus ipsis
Exire, & validos Veneris perumpere nodos.

VENATOR. CAP. XL.

ED ENIM cum venationis præses Diana fingatur, iure illi & laquei & retia sunt attributa, vt pote præcipua venatorum arma. Vnde Psal. 90. scriptum. Libera me de laqueo venantium. Et 125. canitur: *Arma venantium præcipua.*
nima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium. Vbi animaduertendum est apud Græcos quidem

Arma venantium
præcipua.

Ἰσχυροῦντων legi, quam literam nostri secuti sunt, sed apud Hebraeos vocabulum esse, quod aiunt significare Sidonios, populum Iudæis semper infestissimum: venatores enim Sidonij, inquit Adamantius. Neq; ignoravit hoc Maro noster, apud quem Venus mater Æneæ filio:

Æneid. li. I.

— Media sese fert obuia sylva,

Virginis os habitumq; gerens & virginis arma Spartana.

Namq; humeris de moreabilem suspenderit arcum

Venatrix, dederatq; comam diffundero ventis,

Nuda genu, nodosq; sinus collecta fluentes.

Curque hoc venatricis habitu incederet, causam mox infert:

Virginibus Tyrjjs mos est gestare pharetram,

Purpureoq; alte suras vincire cothurno.

ANNONA. CAP. XLI.

QVINETIAM ipsa venationis locutio aliquid præ se fert hieroglyphicum: siquidem venatio tum victum, tum annonam, & quicquid in humanæ vitæ usum comparatur, significare dicitur. Venatui enim primæ ciborum delicie comparata. Quare videas locum Psalmographi: *Viduam eius præcipue benedicam*, quod in antiquis Græcorum exemplaribus *Ἰνερα*, non *Ἰνερα*, legitur, quod venationem significaret: ex qua locutione Theologi omne ciborum genus quod ad pulpameta comparatur, accipiendum dicunt. Nam & qui Hebraicam lectionem sequuntur, aliquid simile deprehendere, cum pro, *Viduam eius benedicens benedicam; annonam illius; alij præcipue benedicam; alij, amplificabo, copiosissimamq; faciam*, reddiderunt.

DOLI OCCULTI. CAP. XLII.

SED vt ad laqueum reuertamur, id instrumenti occultos dolos & calliditatem, insidiarumq; indicat cogitationes. In occulto enim tendi solent insidie, quemadmodum & laquei, & in eiusmodi sententia à fatidico vate Dauide positum inuenias. Idem alibi mortis laqueum memorat, pro morte per insidias intentata. Nam quod laquei venatoribus aduersus feras id insidie in hostes præstant. Dubio procul enim vbi in Psalmo legitur, *Laqueum parauerunt*, dolos omnino significat Eucherius. Atq; alibi in iisdem sacris literis de meretrice legas, vinculum in manibus eius de vitij: *Dirumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis iugum ipsorum, vt contrito laqueo liberemur*. Nam hæc quamdiu rupit Sampson, inimicos vicit.

DE CATENA.

APERTA VIS. CAP. XLIII.

CATENA vero vim apertam significat, quia victis palam catenæ injiciuntur, neq; vllam exigunt occultationem.

VITIA. CAP. XLIV.

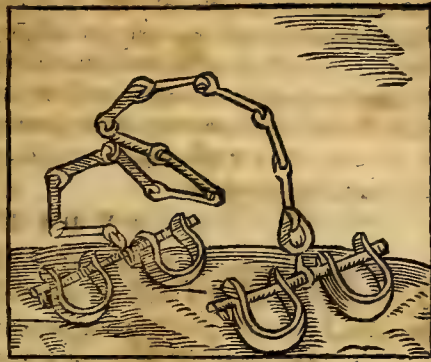
THEOLOGI nostri veteres catenas vitia significare contendunt: quod vitia se invicem gignere, atque arctissime completi consuevere. Nam qui de moribus disputant, necesse aiunt multum illi inesse vitia, in quo vel vnum tantum fuerit in conspicuo: vsq; adeo peccatum esse transire lineam finiure. Sic è manibus Petri Apostolum principis catenæ ceciderunt: sic illi soluendi ius diuinitus attributum. Hoc tamen significatio iuniores laqueos libentius dixere:

CONIUGIVM.

CAP. XLV.

SUNT tamen & maritalis vitæ indicia, propriæq; similitudines catenæ, quæ pedibus, quæq; manibus iniiciuntur. Nam pedicæ vitæ liberioris progressum impediunt, hominemq; intra certæ rationis ergastula cohibent, neque licentius euagari permittunt. Manicæ vero sunt negotiorum impedimenta, quibus implicari necesse est familiæ patrem, si rem, liberos, domumq; suam recte administratam, institutam, conseruatamq; velit.

Hinc Seneca in dialogo affectus & rationis, cõpedes auereas uxore formosam vocat, & Horatius amicam formosam, gratiam comedem. *ἄρσται ἀδελφ.*

DE IVGO. CAP. XLVI.

INTER vinculorum genera & iugum est, cuius varia omnino sunt significata. Sed quoniam de maritali vinculo quid cœpimus, eidem hoc aduiciemus.

PAR COPVLA. CAP. XLVII.

PRO vita coniugali, vel ipso nomine rem indicante, honestiori argumento iugum accipi, Ea siquidem est coniugatio & copula maxime maritalis, vnde coniugium & vincula iugalia. & parem deniq; conatum, curam, amoremque, & studium in consortibus esse debere indicat, atq; hoc est, quod apud eruditos dictum inuenias, *Pari iugo.*

Coniux, & coniugium.

Theocritus in Vita de amore mutuo, *Ἀδελφὸς δὲ ἐφίλησται ἰσὴν ζυγῶν, παρὶς ἑ ἰουκὲ ἰουκὲ ἀμῶν.* Iugum militare.

SUBIUGATIO. CAP. XLVIII.

APUD Horatium iugum aheneum, pro violenta subiugatione positum reperias, vt Carm. li. i. od. 33. *Sic visum Veneri, cui placet impares Formas atque animos sub iuga ahenea. Sæuo mittere cum ioco.*

Nam & subiugare, militare verbum, & sub iugum mittere, passim apud historiarum scriptores inuenias. Erat vero huiusmodi iugi species, vt in Armorum commentario diximus, ad similitudinem π Græcè literæ, duabus scilicet hastis in terra defixis, tertiaq; ad summum earum deligata, sub qua victi hostes omnibus armis exuti subeuntes, transire per ignominiam iuebantur.

SERVITVS. CAP. XLIX.

INVENTAS & pro seruitute iugum poni, ac perinde pro fatigatione: vnde *subdere colla iugo*, pro trahi in seruitutem & labores, passim apud Poetas, à Bobus nimirum sumpta metaphora, qui ad hoc iunguntur, vt laboribus exerceantur. Hoc significato Affertor noster, qui calicis amaritudinem suis pollicetur, de promptæ voluntaris alacritate loquens, *suauē esse iugum suum. & onus leue* profitetur.

Iugum odini suauē

Alias mores. *Ænei. lib. i.*

LEGES. CAP. L.

SUNT qui per eiusmodi dictum leges intelligi putent, quod appellatione iugi legum onus fuerit etiam à Davide nuncupatum. Omnino vero leges pro subiugatione & imperio vicissim à Marone dictum: *Legesq; viris & mænia ponit.* Nam qui legibus parent, similitudine quadam colla iugo subdere videntur: & qui potentiorum arbitrio subiiciuntur, subire iugum identidem.

PATIENTIA. CAP. LI.

SUNT qui iugum significato patientiæ præferant, quo plurimum insigniri gaudis est *LEO X. P. M.* Cum enim ab incunte ætate Virgilianum illud admirari cœpisset, quod solitus sit ille, vt aiunt, dicere, nullam homini virtutem patientia commodiorem esse, eam sententiam ita carmini mox ineruit.

Superanda omnis fortuna ferendo est.

*Æneid. lib. 5.
Leonis X.
P. M. patien-
tia tessera
familiaris.*

Nullum vnquam is opus neque publicum, neque priuatum, etiam cum ad Pontificatum euectus esset, faciendum locauit, cui iugorum insignia non apposuerit, cum inscriptione, SV AVE, vt scilicet ad virtutis eius fructum percipiendum alacrem esse necessariam voluntatem innueret, iugumq; id suauitate futurum, quod libenti animo toleraretur. At contra nihil tam facile, quin difficile appareat, quod inuitus facias. Postea vero, cum is rerum potitus esset, ad insigne id ea accommodata est interpretatio, quæ orta est ex re ipsa, eo scilicet principe iustam & clementem, atque adeo suauem humano generi seruitutem obtigisse.

I V P I T E R. C A P. L I I.

SED quid illud, quod ipsius Iouis symbolum est, iugum? Iugare siquidem Iouis inuentum esse veteres tradiderunt, & à Iouis nomine Græci ζεύξει deduxerunt. Ipsum autem aiunt primum iumentis iunxisse, vt ea in frugum satum frugalem nobis operam præstarent. Nam

Ante Iouem nulli subigebant arua colenti.

*Georg. lib. 1.
Ouid. lib. 1.
Metamor.*

Nec ignorauit hoc Naso, cum scripsit de Ioue ipso:

*Semina tum primum longis Cerealia sulcis
Obruta sunt, presique iugo gemuere Iuuentis,
Postquam Saturno tenebrosa in Tartara missa,
Sub Ioue mundus erat.*

D E C L A V O. C A P. L I I I.

HABET quid simile cum iugo, cumque laqueo, clauus, quantum pertinet ad colligationem, applicationem, vniõnem: quare locus exigit, vt super eo quoque aliquid disseramus.

S I S T E R E. C A P. L I V.

CLAVVS vtique sistendi firmandiq; signum habitus apud antiquos. Et Dea ipsa Necessitas adamantipo clauo insignis fugebatur, quæ vbi quid faciendum decreuisset, non licere vel Diis ipsis intercedere, Homerus ait. Hinc apud Horatium Fortunam ipsam, quæ rerum humanarum domina fingitur, semper anteit *seua Necessitas, siue*, quod in antiquissimis codicibus obseruauit, *serua Necessitas.*

Clauus trabales & cupeos manu

Gestans abenea, nec seuerus

Vncus abest, liquidumque plumbum.

Eodem vitur hieroglyphico Tullius in Verrinis, vbi ait: *Et vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clauo figeret, cum consilio causam Mamertinorum cognoscit, & de consilio sententia Mamertinis sefrumantem non imperasse pronunciat.*

S O S P I T A M E N T V M. C A P. L V.

QVI vero clauus aheneus, nonnumquam & ferreus in postico pariete templi, quod Minervæ dicatum erat, in Capitolio visebatur, præsentanei remedij ad mala quæ impendere viderentur signum habebatur, atque amuletum erat præcipue contra pestilentiam, eoque vim morbi sisti persuasum fuit. Fugebat eum Consul solenni sacro. Et aliquando Dictator solius figendi clauus causa creatus est: quo in albo Cincius Manlius, Cn. Quintilius, & alij nomen habent apud rerum scriptores. Cuiusmodi rei adhuc Romæ extat monumentum hoc:

M. HORATIVS CONSVL EX LEGE
TEMPLVM IOVIS OPT. MAX. DEDI-
CAVIT ANNO POST REGES EXACTOS.
A CONSVLIBVS POSTEA AD
DICTATORES, QVIA MAIVS IMPE-
RIVM ERAT, SOLENNE CLAVI
FIGENDI TRANSLATVM EST.

ERA T & alterius generis clauus, qui Septembribus Idibus figebatur per annos singulos in sacra-
rum ædium parietibus, ad annorum numerum colligendum, quia paruus tunc erat literarum v-
fus isque clauus annalis appellabatur. Clauus an-
nalis.

DE CVNEO. CAP. LVII.

CONTRA VERO Cuneus, quæ vel natura sunt solida, vel arte compacta, conglutinata & applicita
sunt, discutit atq; dissoluit, discissaq; separat, & à clauo totus diuersus abit. Ideoque inter instru-
menta necessitatis, quæ fortunæ operam suam subministrat, appingitur. Super eo est igitur differen-
dum.

DISSOLVTIO. CAP. LVIII.

POSITO siquidem firmandi signo, quod per clauum indicatur, vbi scilicet fortuna quippiam sta-
biliuisse videatur, cum & eiusdem munus sit, ea quæ firmissima iudicentur in humanarum rerum
ludibrium dissoluere, loco dimouere, discutere, atque discicere: additus est ad necessitatis insignia cu-
neus, qui nimirum, vt dictum, dissoluendi, discindendi, atque separandi symbolum est. Et veluti per
clauum firmatum aliquid ostendimus, ita per cuneum, infirmatum aut loco dimotum indicamus.
Additum & ahenea hæc gestari manu, vt vicissitudinis huius perpetuitas numquam defutura com-
monstretur: siquidem, vt sæpe alibi docuimus, perpetuitatem indicat æs: propterea quod rubigine nõ
absumitur: ideoque Vegetius probat æreos clauos cõfigendis nauibus, quos ferreis anteponeit, quod
eos tempore & humore celeriter rubigo cõsumat: illos etiam in fluctibus permanere incolumes ma-
nifestum sit. Hinc Horn.
lib. 3. Car.
ode 31.
Exegi mo-
numentum
Ære per-
ennius.

DE VNCO. CAP. LIX.

QVÆ vero de Vnco & Plumbo subsequuntur apud Horatium, ad eandem faciunt sententiam:
siquidem vnco trahi, quo loco deiecti fuerint, læsæ præsertim maiestatis rei, solitum, apud re-
scriptores sæpe legimus: quare congruit vnus cuneo. Quinetiam
forsan rapa-
citati, hinc
Pythag.
Cap. 107.
Quæ sunt
vnguib. in-
cis, ne ma-
trias.

DE PLVMBO. CAP. LX.

PLVMBVM vero clauo perquam simile est, propterea quod eo infuso, & statuz, & aliæ operum æ-
dificiorumque moles cohærescunt, & firmitate stabiliuntur: & suapte natura est adeo pondero-
sum, vt etiam si non ad operis adhibeatur firmitatem, quam difficulter loco dimoueas, per se valeat
significare.

HEBETVDŌ. CAP. LXI.

ALLIQVI plumbum hebetudinis indicium est. Nam cum velocissima esse debeat mentis agi-
tatio in eo, qui acutioris ingenij laude commendandus sit, vbi quem tardiozem ad ea excogitan-
da, consulenda, constituenda, ad eunda, peragenda ve, quæ vsu veniunt, inspexerimus, à contatione i-
psa, vel ab immobilitate, plumbeam ingenium percauillum exprobramus. Vnde in Tusculanis Cice-
ro: Nisi sane in Physicis plumbei sumus. Ex pro inefficaci, & inutuli, atque inani sermone, plumbeum gla-
dium, aut pugionem plumbeum, apud eundem Tullium inuenias. Plumbeum
ingenium.
Cicero in e-
pistolis ad
Atticum.
Lib. 4. de s-
tib. honor.
& D. Au-
g. 1. libr. 3.
contra Lu-
l. annum.

INIQVITAS. CAP. LXII.

ILLVD etiam in Diuinis literis obseruatur, quod iniquitas per plumbum intelligitur. Iniquitas enim
secundum Zachariæ Prophetæ visum, super plumbi talentum sedet. Vetus enim ponderis modus est
talenti.

talentum. Ideoque Pharaonis exercitus, utpote qui in iniquitate permanfit, tanquam plumbum in imas aquas peflum iit, ibique fupinus in cauo profundi alueo recubuit, ut ait Adamantius.

DE VECTE. CAP. LXIII.

QUI pondus fignificaret indicauimus: fed reliquum eft in ftrumentum ponere, quo magna quantumlibet pondera facile moueantur.

ARS NATVRÆ VICTRIX. CAP. LXIV.

IS vectis eft, per quem, artem humana induftria comparatam, quæ naturâ longe vincat, indicamus, negotiæ perdifficilia minimo conatu confecta. De vecte fane, deq; aliis machinis Antipho Poeta fenariolo eo, quem citat Ariftoteles in Mechanicis, arte nos ea fuperare docet, quibus rei natura ipfa repugnare videbatur. Magnas enim rerum moles loco dimouemus adacto vecte, hypomochlio, quæ no-

V. etis vfu.

ftri Suppreffam vulgo vocant, centri loco fuffuffo, pondera fupra omnium, qui rem non infpexere, fidem tollimus: & eorum qui infpexere, fed caufam non intellexere, admiratione, huc illuc arbitrio noftro promouemus. Atq; hoc eft, quod in primis admirabile dicit Philofophus, quod quifpiam pondus virium imbecillitate loco mouere non potefit, idipfum facile commouere, & hac illacque ducere, adiuncto vectis pondere tam exiguo, fi reliquæ motus motæ magnitudinem contempleris.

DE CLAVI. CAP. LXV.

PRÆSTAT vtrumq; clavis, quod & cuneus & clauus: eadem enim aperit & claudit, hoc eft, ligat & foluit, & in manu Iani præcipue ftatuebatur.

PVDOR. CAP. LXVI.

DE qua quidem multa Poetæ noftri. Sed ut figmenta, vbi agiturfurio, prætereamus, Fabij Pictoris, fi modo legitimum eft id opufculi, interpretationem afferemus, qui Ianum dicit ad pudorem & fancimoniam, domorum primum valuas, feras & clauas excogitaffe, ab eoque ianuas appellatas: vnde clauas in fimulacris, in beneficij huius memoriâ geftet.

SECVRITAS. CAP. LXVII.

ALIJ dicunt fecuritatis eius fignum effe, quæ paffim eoregnate fuit: domos enim omnium religione ac fancitate munitas fuiife prædicant. Alij à cludendi aperiendique anni officio, quod munus eius effe Dei putabant, clauas additas arbitrantur: eaq; de caufa Clufum & Patulcium appellatum. Ad huius inftar Apollo cognomento *κρυπτός*, colebatur apud Græcos, quod ineuntis & exeuntis anni arbiter haberetur. Ianum vero eundem effe ac Solem, à multis vbiq; difputatum.

PORTVNVS. CAP. LXVIII.

NEQVE tamen Ianus tantum cum clauibus, verum & Portunus cum clauibus figurabatur in manibus nam & portarum Deus effe putabatur.

PARTVS. CAP. LXIX.

ERRA Tetiam olim ritus, ut nuptialibus inter alia clavis quoq; mulieribus traderetur. Id aiunt bene omnis caufa geri folitum, ad partus fcilicet facilitatem illis comprecandam. Et hoc fignificat in facris literis fæpe inuenies, *Vuluam aperire.*

Ianus un- de.

Apollo κρυπτός. Quin Enclausis ad linguam silentii notat. Hinc, Eschylus citatus ad. Clemente Strom. 5.

Ad. et. κα. γ. λ. ο. σ. φ. υ. λ. α. ε. ζ.

Et noftra fere lingua eufodo de clauis loquens.

IOANNIS PIERII VALE- RIANI HIEROGLYPHI- CORVM

LIBER XLIX.

DE IIS, QUÆ PER LAPIDEM, ET
ALIQUOT ÆDIFICIORVM
partes significantur,

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAGNIFICENTISS. VIRVM ALOI-
SIVM CORNELIVM.

VM mecum reputo, Vir magnificentissime (nulla vero non hora reputo) quamvis sit tuus erga me amor, quæ beneficentia semper extiterit, suffundi me verecundia necesse est, quod tibi nunquam alia ratione respondere cogitarim, quam redamando, beneficentia vero hæc hucus immemor mihi fuisse videar. Nam quod ad amorem attinet, commune id est cum plurimis, cum tu innumeros alios, imo quotquot semel allocutus fueris, ad te amandum, colendumque, trahas. & iucundissimo suavis natura tua blandimento nouos quotidie amicos pares: adeo singularis est integritas illa tua dubio procul incomparabilis. Sedenim quamuis hoc

maximi faciendum sit, longe maioris ponderis apud me est benignitas, qua me semper es tam liberaliter persecutus: cui si parem referre gratiam non poteram, saltem eius prædicatione liberarem me à dissimulationis suspitione: qua merito suboriri poterat, nisi aliquando eam confessus essem. Nunc igitur cum labores meos Ægyptiorum hieroglyphica, qualiacumque sint, publicare constituerim, pro amicorum moribus & ingenii conuenientis materia continentaria in hunc & illum distribuere consilium fuit: atque ita hoc de Lapide & fabricis nonnullis tibi deberi existimaui, quando hodie nemo priuatorum hominum fabrica rationem, pulchritudinem & elegantiam te vno melius intellexit, intellectuamque in vsum & artem euexit. Quod si digna magnanimitatis tuæ sors fato aliquo tibi obigisset, atas nostra nulli veterum in rei tam præclaræ amplificatione cedere iudicaretur. Accipies igitur, Lapides neos primam ædificiorum omnium materiam, eosque ita tractabiles, vt vel in aere mansurum opus ædificare possis, quod contra fulminum casus incolume resistat, nullam fluiorum illuuiem pertimescat, terræ motus, hiatus, ructationesque omnes aspernetur: quæ si tibi aliqua parte arriserint, magno ego beneficio affectus mihi videbor, qui nullis olim à te commodis acceptis, per nugarum mearum distributionem obligationis illius meæ partem aliquam tibi depensam existimaueris.

DE LAPIDE. CAP. I.

NTE QUAM ad ædificia aggrediamur, de Lapide prius dicere consentaneum est: non enim quispiam nisi materia prius comparata, fabricare incipit. Sedenim & rudis lapis sua apud antiquitatem omnem habuit significata. Neque forte Romani temere Iouem lapidem iurabant, apud quos futurum erat, vt veræ pietatis fundamentum ex petra solida iacerent. Petra enim erat Christus, de quo paulo inferius dicturi sumus: nunc enim

Lapidis instrumenti præsagium.

1. Corin. 10.

Gentibus incipere visum est. Multipliciter siquidem apud hos & illos lapis in cultu fuit: vt apud thraces colebatur saxum, in quo vestigium Herculis impressum esse persuasum habuere. Et Arabes, legere est apud Maximum Tyrium, tetragonum colebant lapidem. Apud Romanos lapis altera porta Capenam erat, qui cum siccitas temporis frugibus officeret, intra urbem solemniter pom-

Petra Manalis.

pa ferebatur, & statim pluuia, vt memoriae proditum est, cadebat: proptereaque Manalis appellabatur, quod eius beneficio impetraretur, vt aqua à caelo manarent.

PERPETVITAS. CAP. II.

Saxum Capitolij.

APVD eosdem lapideus Terminus in Capitolio Diuinis est honoribus celebratus: authoresque sunt, saxum illud fuisse, quod Saturnus deuorare non potuerit propter magnitudinem, cum Iouem deglutire se crederet. Nam vetusta illa superstitio omnis comminiscendis fabulis implicabatur. Cassiodorus, vt quæ recepta sunt ponam, meminit aruspitem interrogatum, quando imperium Romanum casurum esset: respondisse, quando saxum Capitolij cadet: addidisseque insuper si eueniret, vt vnquam caderet, futurum vt post x x x. annorum millia iterum resurgeret: tanta eius artis fuit impudentia: nisi aruspex is per tantæ multitudinis numerum perpetuitatem intellexerit, quam apertius explicuit Maro:

Aene. lib. 1.

*His ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Imperium sine fine dedi.*

Atque alibi:

Aeneid. l. 9.

Capitoli immobile saxum.

Iliad. lib. 2.

Serpens in lapidem versus.

Nam & Serpens apud Homerum post nouem Passeres deuoratos in lapidem mutatus, significasse dicitur, captæ euerseque Troiæ gloriam nullo vnquam tempore perituram, vt scilicet Calchas attestatus erat, & κλέος ἔπος ὀλέταια: quamquam super hoc aliter alibi.

FIRMITAS FOEDERVM. CAP. III.

Cu vs gloria nunquã perit.

Vt apud Arabes ex Herodoto lib. 3.

Quibus modis firmabantur fœdera antiquitus.

Hinc iuramentum per lapidem apud Cicer.

Epistola ad Trebatium lib. 7.

Et Apuleius lib. de Dco Secretis.

Quid igitur iurabo per Iouem lapidem, Romano vetustissimo ritu.

SED vt significationes, quod nostrum est institutum, profusquamur, illud omnibus constat, lapidem fœderum firmitatis hieroglyphicum fuisse, quod teste lapide apud veteres fœdera sint firmari solita: quæ vt homines rata scirent fore, Fœcialis Agnum læua manu, dextera silicem retinens, si falleret, Iouem cæterosque precatus Deos, ita se mactaret, quemadmodum ipse Agnum: & secundum imprecationem saxo caput pecudis elidebat: quæ latius explicata sunt apud Polybium libro tertio in fœdere cum Carthaginensibus primum iecto, quod æneis tabulis inscriptum in æde Capitolini Iouis diuissime permansit. Et tale aliquid VII. Epistolarum, quas vulgus Familiares vocat, apud Tullium, epistola eius libri prima, vbi de histrione Æsopo loquitur. Erat & iuramenti species per lapidem simpliciter, vt Athenienses iurare soliti, quod Aristoteles & Philochorus subinnuunt: & Demosthenes contra Cononem, τῶν τε πατρῶν καὶ ἑτα ἡμῶν ἑτασὶ τῷ λίθῳ ἄροντες, καὶ ἐξορκύντες. Id quod sacratissimum intra se continet veræ diuinitatis arcanum: nam apud Hebræos, A B, pater: BEN, filius: A B E N, lapis. Hic vero lapis ille est, si mysticum sensum introspicias, quem non temere Propheta memorat, & Petrus principibus populi & senioribus obiectat, quod eum reprobaerint ædificantes, atque mox constitutus fuerit in anguli caput.

FIRMA PROSPERITAS. CAP. IV.

NON præteribo illud lapidem è caelo lapsum felicissimi, constantisque successus in gerendis rebus aliquando fuisse signum: vt qui ad Ægos flumen visendæ magnitudinis è caelo delatus traditur paulo antequam Lysander angustissimo temporis spatio, tam magna, tam continua felicitate tam gloriose faceret aduersus Athenienses. Quamuis perniciosum augurium Aristotimo Æliensi tyranno præstitit saxum è sublimi loco ab Aquila demissum in eam tecti partem, sub qua tyrannus cum vxore cœnam, quæ instruebatur, opperiebantur: nam paulo post ab Hellanico & alijs ciuibus fœdissime trucidatus est.

PIETATIS NOSTRÆ STABILITAS. CAP. V.

SED quod ad saxum ab ea volucre demissum facit, in Aquilæ Commentario statutam firmiter sedem per Lapidem in nido ab ea alite positum significari docuimus: quique & cuiusmodi ille lapis esse

effectusque ex eo utilitates haberentur, antiquorum secuti opiniones, commemorauimus. Vt vero nunc Aegyptiorum commentum magis approbemus, quidnam aliud Petra quam firmamentum & stabilitatem affert? Vnde Psalmo xxx. qui apud Hebræos xxxi. est, habetur; *Quia petra mea, & munus mea*, quippe veluti arx in rupe sita, & turribus munita. In vulgatis, *robur* legitur; interpretes alij *fortitudo mea*. Romanas *firmamentum* habet. Nam cum nos passim Christum Assertorem nostram petrae nomine accipi legamus, per petram nimirum pietatis nostrae stabilitamentum intelligimus, super qua Ecclesiam ipse suam ædificauerit, quod vere sit diuinitus decantatum passim, *Capitoli immobile saxum*. Romano enim Pontifici hæc promissa sunt, quippe Petro, qui Romæ (nemo hoc inficiari, nisi imperitus ausit) sedem fixit: cui, vt Evangelia testantur, potestas data est in orbem vniuersum; quem locum etiam Theophylactus diligenter examinans: *Non vnus, inquit, Ecclesie, non vnus provincie imperium est Petro & successoribus eius demandatum, ἀλλὰ πάσης τῆς οἰκουμένης, sed vniuersi*, ait, *terrarum orbis*. Ad hanc sententiam facit Nabuchodonosoris somnium, quem *ναυοκοδόσορ* appellat Strabo, qui per quietem imaginatus est, se statuam cernere visendæ magnitudinis, cuius caput aureum esset, humeri & brachia argentea, ex ære venter, & femora: crura & pedes ferrei, lato ferraminati: ac saxum mox ingens, impulsore nullo, repente iugo montis auulsu in statuam procubuisse, eamque in cursu eius prostratam & attritam in puluerem abiisse, qui ventorum mox flatu dissipatus est: saxum mox deo creuisse, vt totam suam magnitudine terram occuparet. Cuius quidem ita conspectus statim significatum Daniel, qui & Azarias, Propheta potius quam coniector, ita explicauit, vt per caput aureum liceret Assyrium regnum demonstrari. Brachia & humeros argenteos, duos esse Reges, qui Imperium illud euersuri essent, atque horum alterum æramento similem, moturum ab Occidente in huiusmodi regni perniciem & euersionem: Mox rerum summam ferreum excepturum, lateque omnia obtenturum. Alj post rem gestam faciliore coniectura, imo animaduersione potius oblata, ex subsecuto rerum euentu ita statuarum rationem acceperunt, vt dicerent aureum illud caput Assyrium quidem regnum significasse, quod primum omnium fuit in terris constitutum. Sed per argentea brachia, hinc Arbacem Medum, illinc Cyrum intelligunt, quorum alter, Assyrio sublato Imperio, regnum Medicum, alter Persicum constituerit. Per ventrem & femora aenea, Alexandrum Macedonem, qui abicundo colore fuit, significari, qui ab Occasu profectus Orientem subegit: cuius regnum post eius mortem à successoribus, quos per femora possis intelligere, scissum est. Per ferreos pedes Romanos interpretantur, qui magis adhuc Occidui quam Macedones fuere, Macedonumque opibus euersis, late sunt terris omnibus dominati. Hæc quidem illi tam vere, quam etiam ingeniose, omnibus ubi procul approbanda protulere.

CHRISTVS. CAP. VI.

DE quo ad saxum pertinet, neque hi exequantur, neque Iosephus explicare voluit, consulto se interpretamentum illud præterire silentio profusus: quoniam ex historica lege, præterita scriberet, non futura. Quod quidem homo Iudæus ideo mihi videtur subtrixisse, ne quæ de Christo subscuturam manifeste conspiceret poterat, prodere cogeretur. Cui enim dubium sit, per saxum illud, quo ad vniuersam statuam, atque adeo totum vniuersiusque statuarum cultum sustulit atque dissipauit, Christianam intelligi pietatem, cuius sonus, per vulgata quippe doctrina, in omnem terram esset exiurus, Pontificemque summum Petrum, & successores, non vnitantum provinciarum imperaturum, sed vt Theophylacti verba repetamus, vniuerso terrarum orbi leges & salutifera præcepta præscriburum? quod etiam tradit Cyprianus lib. contra Iudæos altero, cap. 15. 16. 17. Quod vero dictum est à Daniele, lapidem sine vllius manibus impulsus, id porro eo spectare ait Hesychius Hierosolitanus, quod sine congressu viri & mulieris conceptus eius processit & partus. Ita alibi: *Quod si alare lapidum feceris mihi, non excitabis illud de sectis lapidibus: si enim cultum admoeris ei, polluetur*: neque enim cæta, neque dolata est Christi caro ab vlla hominis manu. Apud Esaiam quoque celebre est, Christum hieroglyphice per lapidem intelligi, vt eo loco, *Ecce ego mitto in fundamenta Sion lapidem pretiosum, electum, summum, angularem, honorificum*: quæ omnia agnoscit & Petrus epistola prima, addito *fundamentum vt qui crediderit in eum, minime sit aberraturus*. Ipsa ad Esaiæ verba ait Irenæus, vt non ex voluntate viri, sed ex voluntate Dei aduentum eius, qui secundum hominem est, intelligamus. Nam & quod

En. lib. 9.

Daniel. 2.

Somnij Nabuchodonosoris explicatio.

Amplior somnij Nabuchodonosoris, & sacra historia expositio.

Christi aduentus. Exod. c. 20. vers. 25. Esaiæ 28. Cap. 2.

Daniel lapidem sine manibus excisum ait, hoc idem significat: id enim sine manibus est, quod non operantibus humanis manibus, hoc est, virorum illorum, qui solent lapides cædere, nulla scilicet viri opera eius in hunc mundum aduentus futurus erat: hic enim lapis à terra ex virtute & arte conflat Dei. Et apud Hebræos Psalm. 28. primo statim versu: *Clamo ad te Domine, qui petra, arx, & praesidium meum es*, quo scilicet hostes numquam accedere potuerunt. De petra hac Tertullianus, vbi circumcisionem vtramque comparat: *Circumcisus*, ait, *nobis petrina acie*, id est, Christi præceptis: petra enim Christus, multis modis & figuris prædicatus est.

PRAVARVM COGITATIONVM EXCVSSIO.
CAP. VII.

QVONIAM vero, vt Theologi consentiunt, petra Christus est, animaduertendum in Psalmis, vbi de paruulorum allisione ad petram sermo est, id nobis omnibus ita faciendum, vt scilicet cogitationes, affectuum prauorum plenas, pueriles & fatuas, priusquã adolescant, firmitatemque consequantur, deliberationique adhærescant, esse quam primum ad Christi petram allidendas, ita sentit Euthymius, idemque prius dixerat Adamantius. Hic ille omnino lapis est, vt sæpe dictum, qui ad anguli statuitur caput, quem ij reprobauerunt, qui vsum eius nõ agnouerunt. Repudiabant enim eum inter Iudæos sacerdotum principes, & vt Samaritanum explodebant, si ductoremque, & nouarum rerum auctorem criminabantur: cum ecce in ædificij angulum à Deo translatus est, ibique positus, & firmiter stabilitus, duos coniunxit parietes: Iudæorum vnum, eorum, inquam, qui pietatem hanc secuti sunt, & Gentium alterum, qui Baptismum susceperunt.

SENSVVM EXPERS. CAP. VIII.

PLERVMQUE autem per lapidem expertem sensus hominem intelligimus, vnde illud apud Comicum: *Quid stas, lapis?* Et Amaryllis à Theocritiano pastore tota lapis dicitur, quod nullis amiculi, vt idem ait, precibus moueatur. In hanc vero sententiam vir sanctitate ante alios mortales omnes insignis, vatesque summus, clamat in deserto, solitarioque secessu: *Potest Deus è lapidibus istis suscitare filios Abrahamo*: quippe de stupidis, peneque brutis hominibus, qui nihil adhuc diuinum sapiunt, proptereaque tamquam lapides sine sensu sunt. Nam qui lapides adorabant, lapidibus similes, vt in Psalmo est, euadebant. In Exodi Cantico scribitur: *Vertantur in lapides, donec pertransseat populus tuus, Domine*: quem locum ita interpretatur Adamantius, vt intelligat de gentibus dictum, quas tantisper lapidescere supplicetur, donec pertransseat populus Iudæorum, cum illud subscuturum esset, vt deletis illis, & à Deo recedentibus, gentes lapidem exuturæ essent, proque duro & stupido corde, viuentem, sensusque & intelligentiæ participem rationem, per Christum suscepturæ. Nam & Cyprianus epistola libri secundi tertia: Euangelium illud, ex lapidibus excitari filios Abraham de gentibus colligi ex Ioannis ipsius verbis interpretatur. Græcis quidem, qui lapides totiens in populos mutari fabulantur, ansam dedit vocabulorum vicinitas & similitudo, quibus *λάς λάος*, & *λάος λάος* lapis est, *λάος* vero populus, cum forte existimarent tam facilem esse mutationem ex lapidibus in populos, quam paruo momento *λάος* paroxytonus in *λάον* oxytonum transire potest. Sed ioci satis. Sane apud Esaiam primo supra quinquagesimum capite in huiusmodi similitudinem legas, *Attendite ad petram vnde excisi estis*, quod paulo post explicat, *Attendite ad Abraham patrem vestrum*. Vt

Psal. 137.

Matth. 18.

Psal. 118.

Matth. 21.

Esaia 28.

Hinc dicitur

Aristippi de

erudio in

theatro spe-

ctante, vbi

non sedet

lapis sit, et

lapidem, et

Plautus in

Mercatore

stupidissimi-

mum lapi-

dem maxi-

mum vo-

cat.

Matth. 6.3.

Exod. 15.

Ioannis per-

uenusius

Græcorum.

vero ad Euangelium redeamus, Eucherius secutus Origenem, ipse quoque de insipientibus dictum intelligit, cum præsertim alibi dicant Diuinæ literæ, *Auferam cor lapideum de carne vestra.* Irenæus ita Ezech. ii. & 36. suscitari filios Abrahæ ex lapidibus, cum nos à lapidum religione remouit, à dirisque & infructuosis cogitationibus transtulit ad potiora, & fidem Abrahæ similem in nobis constituit atque firmavit.

DE MOLA. CAP. IX.

ET Mola lapis est, vnde molares lapides, pro ingenti massa & pondere. Ipsa vero in Diuinis literis hieroglyphicum habet suum minime contemnendum.

HVMANÆ VITÆ COMMERCIA.

CAP. X.

SUNT enim qui per molam humanæ vitæ commercia significari velint: propterea quod molæ semper duæ: atque alterius altera ita ope indiget, vt singulæ opus nullum faciant: vnde amicitia nostræ necessitudines appellantur, quod vnicique necesse sit habere amicum, cum quo sua consilia conferat, qui se mutuo adiuuent, & alter alterius officijs subleuetur. Vnde recte, *Vt soli,* dictum. Eucherius locum Euangelij, *Dua molentes in mola,* eo trahit, vt per molas vtrumque testamentum (vtar enim eius verbis, quæ per annorum millia in disciplinæ nostræ traditione receptissima sunt, & maxime propria) quarum scilicet molarum opera, labore quippe differentium, veteris Testamenti triticum in farinam, quippe pastum Euangelij, conuertatur.

Amicitia hieroglyphicum. Hinc illud: Amicus magis necessarius, quam ignis & aqua. Plut. in lib. de Discrimine amici & adulatoris.

Recte enim Zenodorus, Eis amicus, & deus amicus, vnus vir, nullus vir.

DE ARIS, ÆDIBVSQVE ET IANIS.

CAP. XI.

SED ENIM ædificationem iam incæpturi, nihil prius quam aras excitare videmur admoneri, vt quod auspiciatum esse cupimus, à diuum immortalium cultu principium assumat.

DEI SAPIENTIA. CAP. XII.

SI tamen prius id explicuerimus, cur in Diuinis Hebræorum literis aquæ de petra profiliunt: *Petra,* inquit Philo, *firmam Dei sapientiam demonstrat,* vnde firma idemtidem exhauritur doctrina. Nam quæ passim in Diuinis literis, vt suo docuimus Commentario, ita pro disciplina accipiuntur, vt apud Egyptios ros pluuius id quod etiam de manna pluuiio in solitudine affatim redundante possumus interpretari. Sed hæc alibi, nos ad Aram.

PIETAS. CAP. XIII.

EA vero præcipua est aræ significatio, vt nostræ erga Deum pietatis indicium sit, precesque nostras igne, vt veteres opinabantur, internuncio ad Deum deferat. Vnde apud Maronem, *Tango aras, med. o. que ignes,* dictum, quod inter humanam naturam & cœlestem, ignis medium ita obtineat, merito dici possit internuncius. Materiam autem adhaerescit, & in sublime semper fertur, tanquam eorum omnia nostrarum conscientia inferiora hæc cœlicolis manifestare videatur. Hinc sacrificiorum tus eo tempore, quo naturæ tantum leges obseruabantur, non temere instituti sunt: & posteaquam prior illuxit veritas, ignis ita sacris nostris adhibitus, vt si absque igne Deo preces allegemus, vix tate posse nos persuasum habeamus. Quod si, vt alibi latius differimus, inferiora hæc vlla nos superioribus conciliare possunt, nihil est, quod maiore sit cum animo similitudine, utpote qui & lumine pollet & illustrat omnia, ac perinde genios, ac Deum ipsum nobis repræsentare videatur. Quamuis impia improbaque perditorum Anabaptistarum factio tempore hoc, nos ignes modo ritusque precos omnes in pietatis nostræ signum exhibitos, extinguere, perdereque conentur, sed & etiam bonos mores, ipsumque Dei cultum profanare aggrediantur. Dedicata vero nimirum ara sacrificijs faciendis, & precibus allegandis, quibus diuum animi nobis conciliantur. Qui tamen esset apud veteres probatus sacrificandi ritus, pauci admodum prodidere. Deo siquidem Deorum omnium supremo, mente & intellectu solo, sine sermone, sine sono sacrificabant. (Vnde Crocodilus, quod elinguis est,

Æn. lib. 12. Non enim sola litabat oratio, nisi orans aram manu apprehenderet. Macro. Sat. lib. 3. c. 2. Ignis internuncius hominum & cœlestium.

Diuini silentij ratione habita, cultus apud Aegyptios) Spiritibus. & beatorum animis laudes adhibebant. Cœlestibus materia constantia, quæ scilicet similitudine aliqua ad eos facere viderentur, vt ignem Solis & huiusmodi pleraque toto hoc hieroglyphicâ opere perquisita, malis vero dæmonibus, ne nocerent, vel vt eorum impuritas arceretur, libaminibus & nidore carniū faciebant. Cæterum Aegyptij veteres pecudibus aut sanguine placare Deos semper abhorruerunt, precibus & thure solo contenti. Aderunt vero eos Ptolemæi sacra Saturni Serapidisque fuscipere, quod facere coacti, sana eorum extra pomœria posuerunt, quibus hostiæ de more macrari debebant. Quamquam illaudato Busiridis exemplo, homines postea immolari ceceptum, cum is apud proxima Nilo loca tyrannidem occupasset. Sed quod ad aras & pietatem attinget, in numis T. Aelij Cæsaris Antonini simulachrum est vtraque manu passa, ara apposita, cum inscriptione, PIETAS. Manus porro passæ, vt in Cynocephali Commentario docuimus, adorationem significant. In Hadriani Augusti idem simulachrum eodem habitu, ab cuius vno latere Ciconia adsit, de qua loco suo: ab altero ara est corymbis ornata inscriptio, PIETAS AVG. In numo Diuæ Augustæ Faustine simulachrum est, quod læua pallam sustentat, altera in ignem, qui de pulcherrime facta ara promicat, libamina porrigit, cum inscriptione, PIETAS. Est & ara posita ante signum, in cuius manu patera est libationi parata in numo Lucillæ: inscriptio, PIETAS. Eadem inscriptione pietas ipsa in Antonini numo dexteram exporrigit passam, læua in subiectam aram libat. Illa porro passa dextera, adorationis, vt alibi loco suo declarauimus, indicium est. Supplicationes porro fieri solitæ, aut cum vota facimus, aut cum damnati votis gratias agimus. Hinc aliæ atque aliæ inscriptiones in numis inueniuntur, omnes tamen ad pietatem ipsam referuntur: siue diuini numinis auxilium imploremus, siue vota persequamur. In Iulie Piæ Felicis Aug. numo signum est læua pallam in vnam sustollens, dextera in aram porrigens: inscriptio, VOTA PUBLICA. At in Adriani numo cernere est duo simulachra, quorum stat vnum ipsius Imperatoris effigie, alterum læua palmæ furculum tenet, dextera pateram offert Principi: inscriptio, ADVENTVS AVG. Est & Domitiani numus cum ara & igne super accenso, cuius inscriptio est, PRINCEPS IVENTVTIS. Pulcherrima vero omnium, quas viderim, ara est in ipsius Cæsaris Domitiani numis, in quo ansas illas, vnde aræ nomen nonnulli volunt, aperuissime licet intueri.

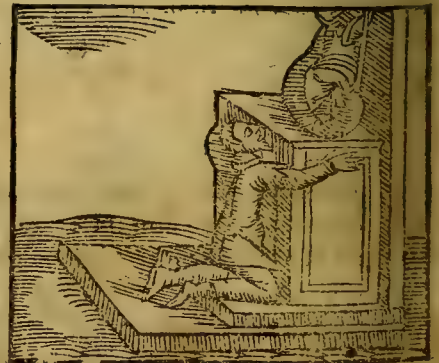
PROFUGIUM. CAP. XIV.

FVISSE vero aras apud veteres, vt etiam nunc sunt sanctioris asyli loco, nulli non exploratum est. Hinc apud Maronem Priamus, omni alia salutis spe abiecta, ad aram confugit, cui dixerat vxor: *Hæc ara tuebitur omnes.* Et M. Tullij dictum pro Roscio Comædo: *Sicut in aram confugit ad huius domum.* Et apud Terentium: *Nemo te accusat, Syre; ne tu aram tibi, aut deprecatorem pararis.* Et Quindius de Tristibus:

Vnica fortunæ ara reperta meis.

MISERATIO. CAP. XV.

APUD Athenienses ara peculiaris fuit miserationi sacra, de qua Papinius Poeta, & Lactantius Grammaticus, neque non Apollinis in Rhetoricis, meminere: & Plutarchus libro de Superstitione, *ἱεὶ ἔμρον ἱερῶν* eam appellat. In profugij sane significato Vestam pro ara poni apud Xenophontem inuenias ream Græcarum libro secundo: *ἀνέστας ταῦτα ὁ θεὸς ἐπέμπευεν, ἀνεπιθέσθαι ἐν τῆν ἑστίαν.* Hæc cum Theramenes audisset, ad Vestam sibi profugium parauit. Et sacrificialis ara Vesta est Polluci, præcipue vero quæ in Prytaneo fuit, vbi inextinctus ignis asseruabatur. Et triginta curiarum Vesta collocata apud Dionysium Halicarnassense antiquitatum secundo. Tale quiddam & apud Tranquillum in Tiberio,

Ad verbum à
Macro. lib.
Sat. l. c. 7.

Ara in nu-
mis pluri-
morum.

Mimirum
Varro Di-
uinorum
libro 5.

Et clarius
l. 3. de nat.
D. 10.

Quod vos
cum facere
non potestis,
tanquam
in aram
confugitis
ad Deum.

ἱερός, ἱ-
εραίων,
ἱερα, ara,
a terra, Ve-
sta. Nat.
Comes Græc.
l. 8. c. 19.

XII. IANI COLONIAE. CAP. XVI.

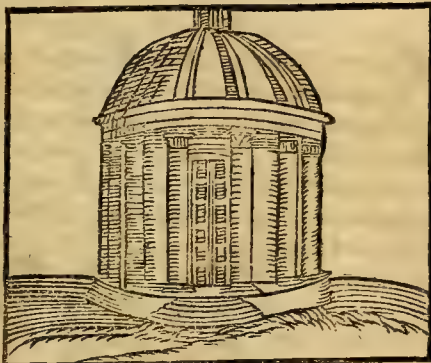
QVOD vero XII. Iani simulacro adsculpi solitæ sint, sunt qui ob id factum putent, quod Ianus pomœria & aras duodecim Hetruriæ colonijs sacraffet. Alij aras illas XII. ad mensium numerum dedicatas aiunt, quod Ianus pro anni tempore sit Romanorum religione pingi solitus. Nam de CCC LXV. diebus, quos gestu manuum referre, alibi disferuimus.

TERRA. CAP. XVII.

ROTUNDAM ædem Vestæ Numa Pompilius Romanorum Rex consecraffe fertur: quod eandem esse terram, qua vita hominum sustentaretur, crediderit. Eam ad pilæ formam esse, vt sui simili templo Dea coleretur. Pro eorum vero sententia, qui per Vestam nil aliud quam puram flammam intelligebant, de strogilari lapide, qui Deam figuræ similitudine referret, alibi diximus.

MUNDVS. CAP. XVIII.

ET mundo ædem veteres ea, qua conspicitur forma, posuerunt, Mundumque eam appellauere, ab eo mundo, inquit Cato in commentarijs iuris ciuilis, quem Festus citat, qui supra & infra nos est. Eius inferiorem partem veluti Dijs manibus cõsecratam, clausam omni tempore custodiebant, neque nisi ter in anno patefaciebant, vt ait Atteius Capito, quippe diebus his, postridie Volcanalia, & ante diem sextum Idus Nouembris, & antedie tertium Non. Octobris: quos dies, ait Festus, etiam religiofos iudicauerunt: propterea quod eo tempore, quæ occulta & abdita religionis deorum Manium essent, veluti in lucem adducerentur, & nihil eo tempore in Republica fieri voluere. Itaque per eos dies non cum hoste manus conferebant, non exercitus scribebatur, non omittia habebantur, non aliud quicquam in Republica, nisi quod vltima necessitas admittebat, adinistrabatur. Volcanalia autem antiqua monumenta in Circo Flamini x. Cal. Sept. celebrare solita comperimus. In alijs, Fer. Volca. N. x. Calend. Iunias. Ibi que N. litera diem nefastum notat, apud Quidiu. Tubulustria Volcano XIII. Calend. Iun.

A Plutar. Decad. 8. probl. Sym. pos. addit. mensas antiquorum rotundas Vestas dicitur.

Volcanalia.

DII OMNES. CAP. XIX.

OMNIBVS vero Dijs, Agrippa templum rotundo ambitu Romæ dedicauit, eaque de causa Pantheon appellauit: in quod quidem minus quam in alia veterum monumenta fauijt ipsa vestitatis iniuria: idque nunc Virgini Deiparæ dedicatum, magno mortalium concursu inuisitur, & ea, qua factum est forma nomen habet. Sane Augustus Cæsar, qui templum id excitauit, licet Agrippæ inscribi dedicatione ipsa voluerit, nulla commodiori forma deos omnes complecti poterat, quam orbiculari: de qua quoniam alibi dicturi sumus, vltius nunc de figura huiusmodi loqui super sedebimus: si tamen id dixero, Aristotelis dictum esse, veteres gauisos dijs templa rotunda specie dedicare, cuiusmodi sane multa Romæ superesse adhuc, vel magna ex parte diruta, vel nostræ pictas dijs instaurata conspeximus.

Pantheon Roma templum hodie la Roion dicitur.

IANVS. CAP. XX.

ANNO contra templa quadrata specie dedicari solita, quatuor quippe pilis, quæ totidem fornicibus iungerentur. peruiosque à frontibus quatuor aditus patefacerentur, qui tamen in primario ni templo solemnî sacro pacis tempore clauderentur.

MENSARII. CAP. XXI.

FRANT autem & alij Iani, in quibus trapezitarum mensæ, vbi mercatorum conuentus, & omnium, quæ ad rem pecuniariam pertinent negotia tractabantur: de quibus Horatius:

O ciues, ciues, quarenda pecunia primum est,

Epist. lib. 1. epist. 1.

Virtus

Virtus post nummos: hæc Ianus summus ab imo

Perdocet: hæc recinunt iuuenes dictata, senesque,

Læuo suspensi loculos tabulamque lacerto.

Huiusmodi generis ædificia plurima Romæ erant: nunc vnum minus dirutum in velbro perdurauit iuxta ædem, quæ D. Georgio dedicata est.

P A X B E L L V M. C A P. X X I I.

*Huius rei causam tra-
dit Macro.
lib. l. c. 9.
Diræ, &c.
claudentur
belli porta.
Æn. lib. 1.
Templa in
numis ha-
bita.*

QUOD vero Iani templum in numis habetur, quadrata & ipsum specie, sed clathris, repagulis, & foribus præmunitum, ipsi tantum Deo dedicabatur. Clausum hoc, pacem indicare: ad aperturam belli tempus, non tam ex Virgilij carmine cantatissimo, quam etiam ex numis passim in conspicuo est. Sed illud præcipuum numisma tum opere tum etiam inscriptione spectabile, in quo legitur, PACE P. R. TERRA MARIQUE PARTA IANVM CLVSIT. Fuit vero is, vt ex altera nummate habetur, IMP. NERO CLAVD. CÆSAR AVG. GERM. TR. P. P. P.

P R O V I D E N T I A. C A P. X X I I I.

ALIA etiam atque alia templorum exempla multifariam in numis habentur, quæ prosequi ad fastidium potius quam ad delectationem inclinaret. Illud dicam, in numo cuius inscriptio, DIVVS AVGVSTVS PATER, ab altera parte legi PROVIDENT. Idem templum est in Imperatoris Constantij numo, cuius inscriptio est, PROVIDENTIA AVG.

S A L V S. I V N O. D I V V S.

C A P. X X I V.

IN Domitiani numis templum est SALVTI AVGVSTI inscriptum. In Volusiani, Dea in delubro sedens cum inscriptione, I V N O N I M A R T I A L I, de quibus dicere hic nullum est operæpretium. Neque vero veteribus tantum Dis, sed & ijs, quos apothecis consecrabant, templum etiam dicere mos erat: vt videre est in Antonini numo, in quo templum est cum inscriptione, D I V O P I O.

S V B D I A L E S Q V I B V S. C A P. X X V.

TO T A vero ædium sacrarum forma antiquitus pro conditione numinis ædificari solita: quare et ipsa statim ædis facie numinis qualitas intelligebatur. Ioui siquidem, fulguri, cœlo, Soli, & Lunæ subdiales, vt Vitruuius monet, ædes, quæ Græce *ὑπαιθεῖ* dicuntur, ædificabantur, quorum numina potestates, vimque ac effectus omnes sub dio spectamus.

D O R I C Æ Q V I B V S. C A P. X X V I.

MI N E R V Æ autem, Marti & Herculi numinibus, vt idem ait, virtute ipsa memorandis, ædificari opere Dorico erigebantur: nullis quippe delicijs, neque lasciuioribus florum ac foliorum ornamentis, neque denticulatis coronis, ac guttulatis metopis, sed rudi ac hispido potius aspectu: quali dignitas in viris expetitur, à peregrino omni cultu aliena.

C O R I N T H I A C Æ Q V I B V S. C A P. X X V I I.

AT Veneri, Floræ, Proserpiæ, & fontanilibus Nymphis, numinibus quippe deliciarioribus, otiosam molliem atque nequitiam Corinthiæ constituebantur: genus quidem ædificij tum gracilitate operis, tum florum ac foliorum lasciuiæ, volutarumque multiplici perplexitate, triglyphorum ac aliorum ornamentorum varietate visu admodum delectabile.

I O N I C Æ Q V I B V S. C A P. X X V I I I.

IV N O N I vero, Dianæ, ac Libero Patri cæterisque eiusdem ordinis numinibus Ionicum adhibebant opus, in medio quodam inter Doricum & Corinthium temperamento: quippe quod neque horret.

*Orientem
Solem exci-
piendo, vt
liber esset
prospectus.
Plus in
Numa.
M. Vitru-
uius l. 4. c. 1.
& in eun-
dem Gul.
Pölander.
De his tri-
bus colum-
nis Plin. lib.
36. c. 23. &
Vitruuius
l. 4. c. 1.*

HEROES. CAP. XXXIII.

Malebant enim videri, & esse maximi, quam optimi, hinc colossi. Iocus Ciceronis in statuam fratris.

Æn. lib. 4.

Lib. 2. Epistol. 1. Epist.

Ibidem.

SED quoniam in Heroas incidimus, id minime dissimulabo, quod Romani Græcos potius quam Ægyptios imitati, Heroas statuas, & eorum, qui bene de Republ. meriti essent, eo maiores faciabant, prout eos maiori honore dignos arbitrabantur, de quo apud Macrobius. Hinc iocosum illud M. Tullij dictum in fratris statuam: nam cum in Prouincia, quam ille rexerat, clypeatam eius imaginem conspexisset ingentibus lineamentis vsque ad pectus de more pictam: erat autem Quintus staturæ parus: *Frater, ait, meus dimidius maior est, quam totus.* Apud Virgilium vero Dido cum voluntariam mortem excusat, quasi ea omnia absoluisset officia, quæ à se exigere potuerint, nihilque à se ulterius expectari posse, quod ad apotheoseos gloriam pertineret, ita secum ratiocinatur:

*Vixi, & quem dederat cursum fortuna, peregi;
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.*

Cur vero magnam speret, enumerat merita:

*Urbs præclaram statui, mea mœnia vidi,
Vltæ virum, pœnas inimico à fratre recepi.*

Oppida autem condere, inter ingentia ea facta recensetur, propter quæ

Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux,

Deorum in templâ recipi meruerunt, vt est apud Horatium. Cum itaque maiores iusto statuarum virtutis fieri solitæ essent, Onirocritæ, qui, vt sæpius ostendimus, hieroglyphicis adhærescunt, vbi qui supra humani modi staturam fieri se magnum conspexerit per quietem, mortem illi præfagiunt assurturam: & qui filium paruulum ad virilem magnitudinem imaginatus fuerit excreuisse, eius identidem mortem expectandam. Hinc Virgilianum illud super oblata visui defuncti corporis anima, *Nota maior imago*: nempe quod corporis claustris veluti prælis exoluta anima post mortem latius dilatari videatur. Sedenim illa de honoribus opinio & verior est, & probabilior.

Æn. lib. 2.

CHRISTI VICTORIA. CAP. XXXIV.

ILLVD minime prætereundum, sextidecimi Psalmi inscriptionem apud Græcos esse *σηλογοει* *q̄lav*: alibi aureum in signe Davidis, vbi interpretes antiquorum repetunt morem, qui columnarum imagines, aut statuas ijs, qui strenue feliciterque militiam exercuissent, erigere consueuerant. Id verò laudis victori Christo attributum, eo Psalmo declarari.

PRO PATRIA OCCISI. CAP. XXXV.

Vbi sepeliuntur pro patria occisi operibus Praxitelis nobilitatum.

APVD autores Græcos locum Athenis fuisse legas, Ceramicum appellatum, columnis vndecumque frequentem, quæ in eorum memoriam erectæ erant, qui pro patria pugnando cecidissent, inscriptione adiecta quo quis prælio oppetisset.

CLARITAS EX POETARVM SCRIPTIS. CAP. XXXVI.

PINDARVS Timarcho Aginetæ Nemeis:

σαλον δέμιν παεις λιδου λικουτερον.

Ponatur alte structa saxo Candidior pario columna.
vbi interpretes per columnam Poema intelligunt. Nam statim subdidit ipsemet Poeta: quantum claritatis addant Poemata in præstantis alicuius viri laudem elucubrata.

TELESILLA. CAP. XXXVII.

Statua Telesilla.

TELESILLÆ Argiæ poetica facultate celebri, galeata statua erecta est in columna, libris cæcis pedes adiectis, vt alibi diximus: quod maribus Argiuorum, qui prodierant ad bellum, ad vnum cæcis, foeminas armarit, & contra hostes eduxerit, eosque vrbis diripiendæ spe profectos retrocere coegerit. Exemplum muliebris virtutis inter paucissima sæpe commemorandum.

ISOCRATES. CAP. XXXVIII.

ISOCRATI vero Eloquentiæ magistro, statua in columna decreta est ab Atheniensibus: quod octo iam & nonaginta natus annos ab institutione numquam cessauisset.

APOLLO AGYIEVS. CAP. XXXIX.

CONSPICVÆ fuerant apud Græcos columnæ quædam in coniformam desinentes, quas ante fores erigebant Apollini sacras, vt vero quidam dicunt, Baccho, vt plerique alij, vtrique: nam idem vtriusque numen esse, ostensum alibi. Hinc Apollinem Horatius Agyieum nuncupauit. Eas nonnulli aras vocauerunt, sed columnarum omnino habere speciem non inficiantur. De his apud Sophoclem:

*Ignibus odoris ara Agyiena nitent,
Suffitu halantes myrrha lachrymas barbaro.*

Sed cur non Græcos potius versus apponimus:

*λάμπει δ' ἀγυιεύς βομὸς ἀτμίζων πνεὶ
σμύρνης σαλαμὸς βαρβάρους εὐσομίας.*

Ea vero de causa Agyieus dicebatur, quod huiusmodi columnæ in compitalibus vicaneisque vijs erigi consueverunt: ἀγυιᾶν enim viæ quæ ab vtraque parte exitus habent.

VICTORIA DE PERSIS. CAP. XL.

EXCOGITATÆ etiam sunt columnæ trophæorum vice, quæ victoriam ostenderent, cuiusmodi porticus cognomento Persica Lacedæmone visebatur, victoriæ illius index, quam Pausanias Agesipolidos filius consecutus est in Platæo prælio, vbi parua manu ingentes hostium copias profligauit: in cuius præclari facinoris memoriam statuas habuit Persico pro columnis porticu subiecere.

CARYATARVM OPPROBRIVM.

CAP. XLI.

SIMILE in Caryatas Peloponnesi populos exemplum editum, quorum mulieres matronali habitu stola quippe ad pedes vsque demissa, in captiuitatem abductæ sunt, viris prius ad vnum cæsis, totius Græciæ in eos conspiratione facta, quod Persicas partes aduersus Græciam secuti essent. Historiam in exemplo posuit Vitruuius.

BELLVM. CAP. XLII.

ALIQVA etiam columna belli significatum habuit, vt quæ Romæ olim erat ante Bellonæ templum, super quam quotiescunque bellum cuiquam iudicaretur, hastam iaciabant, eius scilicet hominis causa, quod spes esset per huiusmodi susceptum bellum, aut hostes à finibus summouendi, aut vltra præscriptos fines imperium proferendi. Ea autem columna Bellica dicebatur.

SECVRITAS. CAP. XLIII.

INVENIRE est in numis aliquot columnam ad securitatem additam, vt in eo quem IMP. CÆS. VAL. HOS. TES. QVINTVS AVGVSTVS cussit. Ibi enim muliere signum molli & encruato habitu stans, leuata columelle innititur, dextera palmæ surculum tenet supra verticem exporrectum: inscriptio est, SECVR. AVG. Quæ quidem species cum forte antiquitus fieri soleret, facile credendum purpureos Tyrannos hinc ab Horatio dictos:

*Agyiæ,
columna
ante fores
stans, in
summa
parte acu-
ta.*

*Persica per-
sica.*

*Caryati-
dum nomi-
ne intelligit
statuas mu-
liebres in
columnis:
meminit
Plin. l. 36.
cap. 5.
Columna
bellica.*

*Lib. I. Car.
10d. 35.*

— Fortunam
Purpurei metuunt tyranni

Iniuroso ne pede proruat,
Stantem columnam, &c.

FIRMITAS. CAP. XLIV.

Columnæ
Doricæ.

NAM vetustissimum omnino columnarum inuentum ad firmitatem fuit, quæ præsertim Viriles appellatæ sunt, quas alio mox vocabulo, vti superius dictum, Doricas vocauerunt. Nam cum Græci olim in colonias missi per Asiæ loca Caribus finitima regionibus quibusdam occupatis ædem Apollini Panionio ædificare statuissent, nullaque adhuc esset symmetriæ proportio, nulla dimensionis norma, commenti tamen sunt à pedis mensura, quæ sexta pars est virilis corporis, columnas dimetiri, rati sic firmitatem ædificijs duraturam appoluisse: easque columnas nudas, sine vilo profus ornatu, vt virilem omnino speciem præ se ferrent, erexere. Author Vitruuius. Sedenim & in Diuinis literis columna pro firmitate accepta est, vbi de Prophetico ore dicit Dominus: *Ego confirmaui columnas eius*, de terra loquens, non vtique quod eam columnis subnixam esse diceret, sed virtutem, quæ terram in medio rerum omnium sitam suffulcit, sustinetque, per eam loquendi figuram symbolicam, seu dicere maus, hieroglyphicam, nobis indicauit, eam vtiq; firmitatem columnas appellari Basilus etiam interpretatur, & alijs sæpe locis Testamenti veteris eodem significato columnæ accipiuntur.

V. Ezo. Iud.
d. isum, &
E. xod. 13.

MVLIEBRES COLUMNÆ. CAP. XLV.

CVM vero Dianæ etiam ædem construere vellent, gracilitatem in columnis, ad muliebris corporis effigiem, commenti sunt, easque octaua parte crassitudinis produxere, spira etiam pro calceo supposita, capitulo volutisque vti capillamento concripsatis, atque alijs muliebrem mundum referentibus ornamentis additis.

VIRGINALES COLUMNÆ. CAP. XLVI.

ADDITÆ his Virinales etiamnum columnæ, quæ Corinthiæ nuncupatæ sunt, & gracilitate & ornatu, propter ætatis teneritatem, & hilariores, & venustiores. Puellæ siquidem & sumptuosius, & magnificentius ornari solent, quam matronæ, quas cum vittis stola satis deccat ad honestatem. Neque negarim succrescente indies hominum diligentia, alijs atque alijs dimensionibus columnas excidi cœptas.

CALATHVS CERERIS. CAP. XLVII.

Hæc à Vitruuius l. 4.
cap. 1.

OBSERVATIO calathi, qui locorum vbique Cereris capiti superponitur, de quo multa in alio commentario, cur id facere consueissent Ægyptij, disseruimus, effecit itidem, vt capitula in calathiscorum effigiem columnis præsertim Corinthiacis superaddi placuerit: quamuis Græci omnia suis inuentis libenter adferibunt, & Callimachum quendam cognomento Catatechnon prædicant, qui genus id capituli primus excogitauerit, verisimili etiam fabula, vt ad confingendum felicissimum sunt adinuenta. Mulierem quippe Corinthiam quandam, amissa filia corpus sepulturæ mandasse, ac super tumulum calathum rebus js oppletum, quibus maxime nata dum viueret, oblectabatur, statuisse, atque demum testa superimposita coopertum reliquisse: accidisse vero vt calathus ille casu su per achanti radice ibi nata insideret, quare verno adueniente tempore gramen id pullularet, & calathum folijs primum amiciuerit, mox & floribus ornarit: cumque canaliculi præerescerent, obstaculo superstrata testæ concuruati, capreolos in volutarum speciem complicarunt: quo quidem obseruat ingeniosus faber venustam eam capitulorum speciem meditatus sit omnium applausu conformar. Commentum quidem hoc eo fauore legentium exceptum est, vt architecturæ magistri sine vl profus contatione illi assensisse videantur.

Ital. &
Gali hæc
brancham
vrsinam
vocant.

DE MUTVLIS. CAP. XLVIII.

OBSERVARE etiam est in omnibus ære veterum ædificijs imagunculas quasdam nunc viri nunc Bouilla, nunc alterius animalis facie, quæ vel mutulos vel coronas sustentant. Id ab Ægyptiacis inuentis non omnino alienum suo legitur significato.

ATLAS. CAP. XLIX.

Atlas. es.

NAM quantum ad humanam pertinet effigiem, Atlantem, totius quippe ponderis patientem significare dicunt, & huiusmodi sustentacula nimirum à Græcis Atlantis nomine nuncupantur.

tur, quæ cur à Latinis telamonas vocari nonnulli dicunt, & antiquis architectoribus & nobis incompartum est: si cui tamen ariolari licet, *τελαμώνας* scimus esse lora, quibus sustinetur clypeus, quibusq; brachium infertatur, atque etiam vinculum, quo ensis vel appenditur, vel manui nonnunquam, ne vehementiori aliquo excutiatu ictu, adalligatur: quare crediderim à sustentando desumptum nomen: *τελῶσται* enim *τολμήται* & *τλήναι* est, quod pati & tolerari Latini dicunt. Illud super Atlante vulgatum, gestare cum humeris vniuersam mundi machinam, de quo Maro,

Telamonas.
Æn. lib. 6.

— Vbi cæfer Atlas

Axem humero torquet stellis ardentibus aptum.

Inde scilicet fabula conficta, quod is omnium primus Solis & Lunæ cursus, syderumque omnium motus, ortus, & occasus, certa quadam moueri lege deprehendisse creditur, eaque diligenter obseruata mortalium vsui promulgasse. Quod vero pro Atlantibus Bouilla etiam capita fieri solita dicebamus, vidimus id apud Melinos Romæ: habet enim Petrus compater meus Bouillum caput aheneum quatuor circiter vnciarum magnitudine, pulcherrime fabricatum, eo gestu, vt aliquid omnino sustentasse videatur, de quo tamen alibi diximus.

Auctor Zeez. hyst. lib. 1. Chiliade 5.

DE PERPENDICULO. CAP. L.

QUANDO vero in hæc ædificiorum opera prouecti sumus, quid sibi velit etiam Perpendicularum, explicemus.

ÆDIFICATIO, VEL POSITVM. CAP. LI.

ÆDIFICATIONEM, vel positum aut constructum opus, per id appensum linea, libratumque, denotabant. Nullo enim pacto erigi possent ædificia, nisi facierum, angulorumq; reëctitudo per perpendicularorum indaginem exploraretur: eaq; præcipua est obseruatio in ædificijs molendis, vt structuræ omnes perpendicularo respondeant, neque proclinationes, vt vocabulo vtar Vitruuiano, in partem vllam habeant.

Perpendiculi formæ docet G. Philander in Vitruu. lib. 6. c. 11. c. 1. 7. c. 3.

RECTVS TENOR. CAP. LII.

TRANSIT & ad res alias id significatum, & ad perpendicularum amussim adijciunt, cum quid vndecumque & quoquo versum delibratum directumve significare voluerint: vtriusque enim numus est, vt iustus tenor, ipsaque reëctitudo adinueniatur. Sed perpendicularum in ijs deservit, quæ surrigenda sunt: amussis, & planis, & obliquis, & omnibus denique vniuscuiusque corporis lateribus, per quæ recta linea fuerit deducenda.

Ad amussim, id est, recte, per se, ut dicitur Doricum prouerbii.

DE CARDINE. CAP. LIII.

AD fabricam omnino pertinet cardo: quare si quid super eo dicendum sit, hoc potissimum loco differendum.

AUTHORITAS VEL REI SUMMA. CAP. LIV.

HABET vero significatum ab eo munere, quod in valuis, ostijsque sustinendis præstat, ita vt nunc dignationem, nunc authoritatem, nunc rei summam significet, ex arbitrio scilicet aut ministerio, cuius res vnaquæque pendeat, cuique rerum pondera innitantur. Hinc in litibus & causis tale aliquid appellatur cardo, à quo scilicet tota persuadendi ratio pendere videatur, quove omnia congeruntur argumenta: sitque status is, circa quem tanto rei quam accusatoris conatus omnis vndecumque exercentur.

Ad perpendicularum, exacte, absolute, ut dicitur. Cardinis significatio. Huc alludit Virg. Haud tanto cessabit cardine eorum. Æn. lib. 10.

CARDINALES SACERDOTES. CAP. LV.

HABET & pietas nostra dignationis gradum à cardine nuncupatum. Nam veluti cardines in ostijs admittendi excludendique arbitri videntur, ita illi admittendorum exigendorumque operum, quæ ad Christianam faciant pietatem, concessamque summo Pontifici authoritatem potestatemque tuendam, authores honorificentissimi perhibentur. Fratres hos appellat Pontifex M. decretaque omnia, legesque in comitijs istius ordinis perlatæ, de consultatione eorum, tamen si omnia per se possit, facere se profitetur. Is enim honores habetur, vt huiusmodi sententiarum rogationes in acta summa cum fide referantur.

IOANNIS PIERII VALE-
RIANI HIEROGLYPHI-
CORVM
LIBER I.

DE IIS, QVÆ PER PALMAM ET LAV-
RVM SIGNIFICANTVR,

Ex facris Ægyptiorum Literis.

AD HIERONYMV M FRACASTORIV M.

VAMVIS parua admodum inter nos consuetudo fuerit, eoque secessu Oliuetano Veronens
agri, quo mihi per continuuum triennium frui temporum eorum permisit quies, dum tu Vero
na tuus, ego ibi meis tum studiis tum negotiis incumbemus, vix ter facultas data, vt esse vn
possemus; neque antea te Patavij, quo me ad Philosophiæ studia contuleram, videre licuera
quod inde paulo ante discesseras, quam ego aduenissem: tua tamen te virtus ita mihi ex
tempore conciliauerat, vt quem ob summum ingenium, summamque doctrinam plus te
diligere, certe neminem haberem: omnium enim voce commendationeque politissimis liti
ris, & liberalium artium studiis florebas, clarusque & celebris habebare: vnde meus erga te, quem adhuc
ex facie non agnoscebam, cepit cultus, qui mox cum etate accreuit simul, maioribus scilicet in dies ad virtutem pro
fectumque tuum additis incrementis. Ab eo vero tempore, quo bella illa calamitiosissima, tam aspera, tam continu
me non modo ex tranquillo eo secessu exturbauerunt, verum tota etiam patria expulerunt, quam diu foris profugus
errabundus inops vixi, tui semper memor, atque sollicitus fui, quod vicem etiam tuam, & bonorum omnium ingi
miscbam, & vbiunque locorum ciues tuos dispersos etiam ipsos comperissem, nunc per Aligeros fratres Petrum &
Ludovicum, nunc per Alithaum, Zauarismum, Turranos, nunc per alios amicos tuos, quos doctrina nomine venero
curabam vt meus erga te amor tibi fieret perspectissimus: idque officij ab aliquibus ex his mihi non indiligenter pro
stitum confido. Sed quoniam vel his testibus tam locupletibus mihi nondum satisfaciebam, decreui tandem qua
ratione possem, ali quod huiusmodi mei erga te animi signum manifestius exhibere. Igitur cum labores meos in Æ
gyptiorum hieroglyphica explicanda recenserem, plerumque id genus commentaria in amicos distribucrem, tuque non
postremis esses, plantas duas insigniores elegi, Palmam & Laurum, easque à nostratibus longe diuersas, ex Ægyptioru
quippe lucis à me primum in Italiam translatas, quas tibi dono mitterem, Palmam quidem, ob sublime illud in
genium tuum, quod ad excelsa quaque prospero euentu sese attollere contendit, cuius euectus pennis toto primu
cælo Epicyclos summouisti, totque priorum Astrologorum machinas demolitus, facilem & permeabilem Plane
tariam complanasti Laurum autem, quia tu, re optime in cælo gesta, ad infima mox terra loca descendisti, tanqua
Hercules alter triumphabundus: sed qui in superiorem orbem non vt ille, de visceribus terræ Cerberum traxerit
qui aconitum ad mortalium perniciem euomeret, sed ab Antipodibus Siphylum illam tuam admirandi vigori
plantam asportares, que morbis omnibus tam cognitis, quam incognitis, presentanea remedia, & incolumitate
efficacissime conferret. Quod vero ad plantas attinet, spero eas à te benigne suscipiendas, deque earum surculis am
cutia nostræ firmitatem colligari posse, quam diuturnam perpetuamque fore mihi persuadeo: quia meus erga te
amor, cultus, & obseruantia, talia mihi pollicentur; tuque vt ameris ab omnibus, ingenij, doctrinaeque tuæ mon
menta, vno Doctorum omnium ore celebrata deponunt: quorum quidem operum, studiorumque tuorum omniu
felicitem agnoscimus, & omnium posteritati celebrem & illustrem fore plurimum & ex animo gratulamur.

DE PALMA. CAP. I.

PALMÆ significata plurima traduntur, quorum præcipue quatuor ex grauissimis authorib;
seligere visum est: quippe annum, mensem, iustitiam siue æqualitatem, atque victoriam: quoru
signific-

significatum causæ diligentius examinandæ sunt. Reliqua, utpote manifestiora, sponte nulla sollicitata cura prouenient.

ANNVS MENSIS QVE. CAP. II.

CAVSÆ vero cur annum Palma significaret, tres esse perhibentur, eaque omnium prima: quod sola omnium arborum per ortus Lunæ singulos, ramos singulos prognerat. Atque ita etiam significatum mensis obseruauerunt, ut per singulos Palmæ sūrculos, menses totidem adnumerarent. Par itaque ut si annus exprimi debeat, Palma duodecim ramis prædita figuretur. Sedenim, etiam si hæc non adfuerit curiositas, annum omnino significabit, vel quantum ad mensem attinet, quod in ossiculis eius ea maxime figura expeteretur, quæ lunata esset, quam contra fascinationes pollere plurimum arbitrabantur. Lunam autem maxime cauam, qualis est cum octo & viginti dierum numerum expleuit, cornibus scilicet inferne deiectis, mensis indicium esse in cœlestibus loco suo dictum. Dianaque ipsa apud Homerum Apollinis hymno, mensis & anni arbitros paritura, Palmam amplectata describitur. Altera causa est, quod Palma, uti Babylonij tradunt, referente Plutarcho, trecentas & sexaginta utilitates mortalibus elargitur, ideoque anni simulacrum & insigne: tot enim diebus annus constat, intercalaribus quinque, de quibus in Vulture, subductis. Alia ratio est, quod palmæ fa-
Plin. idem lib. 13. c. 4.

us quatuor ex lignis, siue Ossa ea maluerimus appellare, quæ, uti paulo ante dictum, in eius fructibus nascuntur, fieri solet, quæ bina iuxta composita subter, binaque superne colligantur, pronaque omnia eruntur, quorum inde radices amplexu mutuo connectuntur, atque ita primi ortus promiscui coalescunt, & vnus ex cunctis caudex conficitur.

Annus quoque solaris quatuor qualitibus constat, quæ tamen ita mutuo connecti videntur, ut allente de die in diem qualitatis ipsius mutatione, vnus quasi caudex fieri videatur.

TEMPORIS DIUTURNITAS.

CAP. III.

NON dissimulabo quasi κατὰ πρόθερον, quod Quintius Græcus author asperum quendam locum, & admodum editum, superatūque perdifficilem ponit, in cuius vertice Palma confurgat, cuius in cacumine insideat virtus: ex montis utique asperitate labores varios, ex Palma temporis, ut Hesiodi interpres ait, diuturnitatem innuens. Non enim putabat quempiam ad perfectam aliquam virtutem peruenire posse, nisi per labores, quos diu tolerasset. Temporis autem diuturnitas quo conuenientius signo figuretur, quam per id, quod anni & mensis habetur hieroglyphicum adeo manifestum? Sententiam hanc ita sibi desumpsit Quintilianus: *Desinit in aduersa nisi qui peruenit ad summum: scandenti circa ima labor est.* Quod nos in adolescentia ita retulimus:

*Incipit oppositam pedibus qui reperi molem,
 Eximio superat grande labore iugum.
 Ut tenet aerei placidissima culmina montis,
 Languida felici membra quiete leuat.
 Passus amaritiem rigide radicis acerbam,
 Molliculi glutit dulcia mella faui.
 Hoc sophia asperioris iter, Superantule, pergas,
 Dummodo post fellis pocula nectar habes.*

*Extat in
 Epigram-
 matibus
 Pierij.*

ÆQUALITAS. CAP. IV.

ÆQUALITATEM vero ea de causa significabat, quod cum initio Soli dicata fuerit ante Laurum, grauiissimi authores asserunt, & Phœbum, & victores hac, non alia quapiam arbore coronari solitos. Quæ cum æquale esset victorum omnium præmium, æqualitatis inde symbolum secuta est. Sane Plutarchus & Pausanias authores sunt, Palmæ pretium, qua multis in certaminibus victores æque coronarentur, à Theseo primum institutum, cum à Creta reuersus in Delum applicisset, & Apollini ludos edidisset. Siue ea de causa sit excogitatum, quod arbor ea folijs sit maxime æqualibus, ideoque victoribus conueniret, quod æqua eorum laus atque præmium esset.

*Pausan. in
 Arcadiis.
 Et Plutar.
 in Conui-
 uialib. Et.
 lib. 8.*

IUSTITIA CAP. V.

Palma pro-
prietates
varia.
Semper fo-
lia habens
Et æquid-
nia folio-
rum perpe-
tuita. Cui
sua folia fr-
uiter ma-
xont, Et fo-
lia non a-
mittens.
Palm. 91.
287. 13.

FRUCTVM præterea reddit pari cum foliis æquilibrium, atque hinc iustitiam significari voluerunt. Præter hæc incorrupta est Palmæ materies, ac propemodum sensus nescia, perinde ac decet incorruptos esse, neque vniquam temere ficti aliorum quorundam arbitrio, Iustitiæ administratores. Folia demum, nisi vi tollantur, numquam amittit, quare illam congruenti epitheto ἀειφύλλον, atque etiā ἐμπεδύφύλλον appellauerunt, cum & Laurus, & Oliua, & Myrtus, ac aliæ quædam, quibus est perennis foliorum viror, succrescentibus aliis priora decutiunt. Eademque immobilitas expetit in Iustitia. Quod vero ponderibus resistat, & in aduersum incuruetur, facere idem Iudices debent, atque reluctabundi, seductores, pellacesque omnes detrectare, neque mulieribus, neque violentiæ cedere. In hanc sententiam Leuitico celebrandis feriis xv. mensis septimi, Palmarum furculos, quos Græci spathalas à gladij forma vocant, Legislator sumendos præcipit. Theologi per eos iuuenescencia Iustitiæ germina interpretantur. *Iustus enim*, ait Psalmographus, *sicut Palma germinabit*: propterea quod nihil est in vniuersa Palma, quod respui debeat, ita tota ab intima medulla ad extremum vsque folium humanæ necessitatis vtilibus est commoda, idque multipliciter, perinde ac in iis, qui iuste viuunt nihil reperias, quod non vnde cumque vtile sit ac commendabile.

SOL CAP. VI.

NEQVE quidem ea de causa tantum Palma Solis hieroglyphicum est, quod anni vicissitudine referat, quantum quod figuram solarium radiorum imitari quodammodo videatur. Vnde sacerdotij veteris autores, qui (vt Proclus ait) à rebus apparentibus superiorum virium cultum adinuenerunt, ab hac similitudine solare quid in Palma esse arbitrati sunt. Et apud L. Apulcium legas, mystico eo sacro quo inittabantur Iudi, caput ad solarium radiorum similitudinem ostendendam, Palmæ candidæ foliis in modum radiorum profidentibus redimitum.

VICTORIA. CAP. VII.

Lib. 7. Pro-
blema um
A. Col. libr.
3. capit. 6.
Et Pluta.
Lib. 16. cap.
424. Nero-
nis numus.
Suetonius
in Augusto.
cap. 94.

VICTORIÆ demum in Palma significatum, ex numis, picturis, sculpturisque omnibus vniuersæ iam plebeculæ manifestum est. Eaque elocutio toties vsurpata Ciceroni: *Docto Oratori Palmam danda est. In quadrigis qui Palmam primus acceperit. Quam palmam vinam dii immortales tibi, Sulpio, reseruent.* & similia. Et causam multi prodidere, præcipue vero Plutarchus Symposiacōn octauo: quam etiam posuerat Aristot. nempe si super arboris eius lignum, magnum quantumlibet pondus imponatur Palma minime deorsum cedit, nec infra flectitur, sed aduersus pondus resurgit, & sursum nititur in contrarium fornicata. Eaque de causa in certaminibus Palmam signum esse placuit victoriæ, que niam, vt dictum est, ingenium eiusmodi ligno est, vt vrgentibus prementibusque non cedat. Vnde vero est Palmam caudicibus sursum versus collectis in numo Neroniano, vbi idem ipse Augustus in petri veru, victoriæ nimirum, quam de confecta fera consecutus esset, hieroglyphicum. Et felici augurij causa Augustus Palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in complanum deorum Penatium transtulit, vtque coalesceret magnopere curauit, Cæsaris factum secutus, qui castris locum capiens, inter sylvas, quas cædebat, repartam Palmam conseruari vt omen victoriæ iussit. Adhæc Cæsariæ victoriæ aduersus Pompeium in Pharsalia prælio commisso Trallibus Palma ostentum dedit, exorta repente eodem ferme tempore, quo hæc gesta sunt, penes Cæsariæ stantæ basin, que in templo victoriæ dicata erat: quamuis omnis circa statuam locus natura solidus, durissimo lapide instratus esset: atque huius generis ostenta multa apud veteres memorantur. Mimus vero prætereundus est numus æreus cum ingenti Palma, eaque dactylis sæcunda, cuius inscriptio est AL.Æ. quæ dubio procul victoriæ Alexandriæ Ægyptiacæ significat: quod vt magis explicetur, ab alta facie spica est cum inscriptione, ΚΑΙΣΑΡΟΣ.

IVDÆA. CAP. VIII.

DESVMVN TVR hieroglyphica plerumque à rebus quas egregiè aliqua regio ferat: vt Cyrenca per Silphium, quod in Batti numis cillum videas, A palmarum vero feracitate Iudæa eiusboris pictura significatur. Sane in Titi numis passim videre est eius prouinciæ simulacrum arbori formæ adalligatum, cum inscriptione, IVD. CAP. Vbi vero inscriptio est Cæsaris Vespasiani, atque i-

dem IVDÆA CAPTA, mœsta sedet ipsa manu quasi faciem complodens, adstat ipse iuxta Palmam. In alio cum eadem inscriptione signum est, quod dextera alte innititur pilo, læua sceptrum gestat, læuumque pedem iacenti galeæ superponit.

I A C T V R A. C A P. I X.

CONTRA vero, vel deiecta, vel casu aliquo vitata, iacturæ imminētis prodigium habebatur: vel *Palma ænea Atheniensium.* uti ænea illa, quam Athenienses in Delphici Apollinis templo dedicarant, rei aduersus Medos feliciter gestæ monumentum. Paulo ante quam aduersus Syracusanos mouerent, infaustæ signū expeditionis fuit: quod eius fructus, qui ex auro cōstabant. Corui, alites inauspicatæ, pluribus diebus impetierunt, eosque partim deuorarunt partim deiecerunt.

N V P T I Æ. C A P. X.

SED cur nuptiarū etiam significatum in palma dissimulemus? qui picturā huiusce rei tam elegantem legerimus apud Philostratum, Imaginibus; qui paludibus & fluuiis hoc superaddit ornamentum, Palmarum quippe veluti fornicibus ductum, pontem fluuio superiniectum. Nam cum Palmarum alia mas, alia fœmina sit, inuicemq; maritali quadam copula coniunguntur, maresq; attrahant ad sese fœminas, neque illæ congressum, quantumcumq; adniti possunt, aufugiant, sed vltro ramis ab utraque; vicissim contra ad osculum quodammodo exporrectis, manifesta dent mutui desiderij signa, is duas, & huius scilicet & illius sexus Palmas in ripis fluuij oppositas e regione statuit. Hic vero mas amore correptus plurimum incuruatur, atq; sese supra fluuium protendit. Fœmina vero, quantumlibet procul sita sit, neq; apprehendi possit, inclinat se tamen, & obsequij quoddam & ipsa studiū præ se fert. Aquam itaq; quodam veluti ponte coniungunt, difficili tamen & inaccessio transitu, propter foliorum asperitatem. Hanc utiq; speciem ex Philostrato qui pinxerit, nuptiarum & coniugalis amoris hieroglyphicum, ex ipsius naturæ gremio desumptum, summa etiam cum venustate descriperit. Quo vero maior huic argumento sit fides, eam palmarij diligentiam adhibent, vt mares eo saltem interuallo à fœminis distent, vt puluis ventorum flatibus à folijs sublatus in fœminarum folia incidat, quod satis ad fœcunditatem facere compertum est. Sed mirum dictu, quod si qua procul à mare abstiterit, vt neq; puluis, neq; aura, odorve eius: ad eam permeare possit, excogitauerunt coloni funem à mare religatum ad fœminam vsq; producere, atq; ita quasi maritali visculo copulatam, masculo viu clanculum per funem irrepente fœcundam fieri, quæ prius in ea sterile scebat solitudine. Diophanes author Græcus, Florentinum citat, qui suis in Georgicis multa de Palmæ amore conscripsit, conabescere eam maris desiderio, quod nulla dissimulatione profiteatur, modo radices versus eum porrigens, modo verticis in eum proclinatione, fructum ferre pernegando, agricolamq; demum cogitantem huic inuestigare, qui multas Palmas mares manu amplexuq; contingat, mox ad amore perititam rediens, eam amplexetur, atrectetq; manibus. Flores quoq; mari prius impositos tollat, & supra fœminæ verticem imponat. Quæ ne quis fabulosa suspicetur, istiusmodi amoris exemplum atq; coniugij nostro dedere tempore. Siquidem vir clariss. Ioannes Pontanus, homo minime futilis, & quæ abulabulas pro historia, de re maxime suo tempore omnibus conspicua, scribere puduisset, duas celebrat Palmas, marem vnum Brundusij, fœminam alteram Hydruntij, quæ diu stexiles permanferint, donec scilicet paulatim succrescentes, nondum alteram altera contueri poterat: vbi vero tantum adoleuere, ut sese inuicem conspicerere potuerint, longo quantumlibet multorum stadiorum tractu dissidentes, etificare cœperint. Sed cur non ipsum audiamus?

Brundusij latis longe viret ardua terris
Arbor, Idumæis vsque petita locis.
Alteram Hydruntinis in saltibus æmula Palma,
Illa virum referens, hæc muliebre decus.
Non vno creuere solo, distantibus agris,
Nulla loci facies, nec socialis amor.
Permansit sine prole diu, sine fructibus arbor
Vtraque, frondosis & sine fruge comis,

At postquam patulos fuderunt brachia ramos,
Cæpere & cælo liberiore frui,
Frondosique apices se conspexere, virique
Illa sui vultus, coniugis ille sue:
Hæuserunt & blandum venis sitientibus ignem,
Optatos sætus spente eulere sua:
Ornarunt ramos gemmis (mirabile dictu)
Impleuere suos melle liquente fauos.

Est idem amor in pistaciis, ex quibus semina cum panguntur, mas & femina committi debent coniunctis naturis, ita tamen ut mas ad Fauonium dorsum vertat, ut monet Demageron.

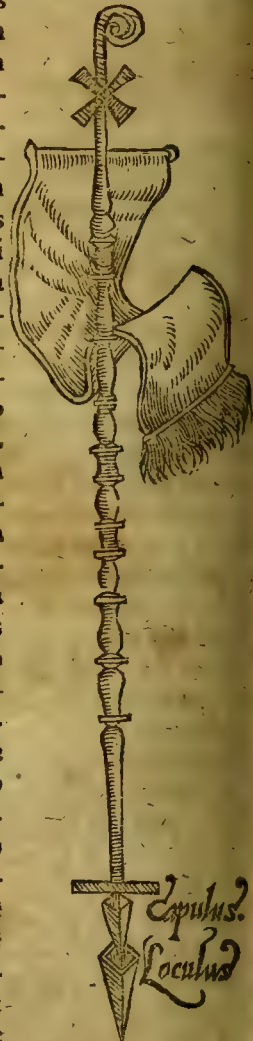
INNOCENTIA. CAP. XI.

Cantic. 7. **N**E vero nostratia prætereamus, in sacris nostrorum literis eo loco ubi, *Statura tua similis facta est Palma*, legitur, Ambrosius significari ait viriditatem pueritiæ, atque naturalem eius innocentiam, quam à vitæ primordio receperimus, seruandam esse, & ut fructu nullo foliorum de fluuio suo tempore maturemus, admoneri. Idque de Assertore nostro piorum conuentus canere, *Iustus ut Palma florebit*. Tarde vero proficit Palma, sed diu in viriditate persistit, ait Eucherius: ita Ecclesia sancta per multas difficultates ad firmum fidei statum venit, auctaque iam & propagata, statura nimirum diu.

Psal. 92.

PIORVM VITA. CAP. XII.

SIGNIFICAT & piorum vitam Palmæ species: propterea quod sicut interior eius caudex & tenuis est, & corticum scabritie perplexitateque visu minime iucundus: superior vero pars visenda, Ictum trunci tum ramorum amplitudine, amœnaq; pulchritudine viriditatis expanditur, ita piorum conditio prima facie contemptibilis videtur, sed in mirificam demum exit morum virtutumque pulchritudinem. Sed cur non ipsa Eucherij sanctissimi doctissimi que viri verba subtexam, in hanc sententiam? Habet quiddam aliud Palma, quo à cunctis arborum generibus differat. Omnis enim arbor quæ in suo robore iuxta terram vasta subsistit, crescendo superius angustior euadit, & quantum paulisper sublimior, tanto in altum redditur subtilior. Palma vero tenuis ac imo inchoat, & iuxta ramos aut fructus ampliori robore conturgefcit. Quibus itaque alia arbuta nisi terrenis mentibus assimilari possunt, inferius vasta, superius angusta? quia nimirum omnes mortalium in hoc sæculo degentium delectationes in terrenis rebus sunt fortes, in cœlestibus debiles. Pro temporali enim gloria, vsque ad mortem appetunt defudare: pro spe verò perpetua, ne parum quidem in labore subsistunt. Pro terrenis lucris quaslibet inurias tolerant, & pro cœlesti mercede vel tenuissimas vnius verbi contumelias ferre non possunt. Ut terreno iudici totos dies assistant, fortes sunt: in oratione vero coram Domino vel vnius horæ momento lassantur. Sæpe nuditatem, vigiliis, famem pro acquirendis diuitiis & honoribus tolerant, & multa se abstinentia cruciant: quod bis aut semel in hebdomada pati pro salute animi, grauissimum ducunt. At contra ex æqualitate Palmarum designantur iusti, qui vita proficiunt, qui nequaquam in terrenis studiis sunt fortes, & in cœlestibus debiles, sed longius atque distantius studiosos se Deo exhibent, quam seculo fuisse meminerunt. Recte itaque, ut supra dictum, *Iustus ut palma florebit*. Illud addam ex sextis Hebræorum castris apud Hieronymum: *Veluti XII. dulcis aqua fontes ad Elim reperti, XII. indicauerunt Apostolos, de quorum fontibus aqua deriuata, vniuersi terrarum orbis ariditatem affluenter irrigauerunt: ita Palma numero Septuaginta cibum ostenderunt, quem mortales à totidem secundis Apostolis appositum esse accepturi*. Cibus enim doctrina, uti sæpius dictum. Quoniam vero Cruz Domini, quæ Palma ea est, in quam ascensurum esse Dominum Prophetæ prædixerant, longo stipite & in altum surrecto, in transuersumq; late porrecto fuisse fertur, significasse et videtur illud antea dictum, *Cum exaltatus fuero omnia traham ad me* ipsa enim manuum extensio duos populos, Israëliticum & Gentilem ad Deum trahere, & in vnum congregare videbatur, ut seniores dixisse scribit Irenæus: non abs re fuerit, ut piis quacumque ratione possumus satisfacere studeamus, signum id & victoriæ & salutis, quo pacto pij veteres figurarint, ad-

Capulus.
Locus

scribere

Iusti ex æqualitate Palmarum designati. Nepe Apolorum discipulis. Crucis Christi hieroglyphicum.

Ioan 12.

scribere. Contus erat prælongus, cuius apex in ρ , Græcæ literæ similitudinem incuruabatur; inde paulo infra χ , Græca idem idem litera sua insignis decussatione addita erat, id Christi nomen ostendat. Inde qui Crucis signum faceret bacillus transuersus, cui velum aut mappula solebat appendi vexilli loco. Hæc duo significabant apud Græcos, quorum characteribus signata erant, CHRISTVS PASSVS, aut CRVCIFIXVS. Inde pro delubro pedamentoque aliquo, vasis alicuius forma, orbiculis, aut ouis, aut aliis gestaminibus castrensi more altero super alterum suffixis subiiciebatur, in huic scilicet modulum. Quod vltimo loco subiecitimus, forma loculi est, in quem vexilla figebatur, de quo alibi plenius. Agite vero qui signum hoc sequimini, & in eius imperium iurastis, salutem vobis atque victoriam inde certissimam pollicemini. Non enim tumultuarium hoc, aut temere concitatae cuiuspiam multitudinis fortuitum est signum, quod elementa porro omnia, quod humana omnis natura, quod bruta, qua licet, exprimere conatur. Dissecat terra punctis quatuor, à quibus ductæ lineæ crucem figurant. Puncta, Oriens, Occidens, Septentrio, & Meridies. Sanctius in ea animal Homo, brachia cum precatur in crucem extendit, vel saltem pectus signat à fronte ad vmbilicum, vt descensum à cælo in terras nostri numinis indicet, mox ab læua, à corde quippe ad dexteram papillam (in dextera enim bonorum operum motus) crucem delineat. Per mare vero quæ volitant nauigia, si optatum cursum arreptura sint, antennas malo in crucis effigiem applicant: quæque cælum alites secant, passis alis crucem ostendant. Nos igitur faciem & pectus cruce signati, tutius & animosius vnumquodque virtutis opus aggrediamur, fluxarum cogitationum inundationes transeamus incolumes, præpetiq; volatu supra cælum attollamur, adminiculo signoq; crucis omnia feliciter executuri, stratisq; & superatis dolosissimi hostis insidiis, eiusque conatibus euerfis, in Domini nostri cruce tantum gloriari, trophæa, more veterum, victoriarumq; triumphos ipsa cruce designata suspendamus.

Apposita
pia pare-
nesis.

DE LAURO CAP. XIII.

VVLGATVM illud est, Laurum Apollinis insigne perhiberi, eiusque fronde, Palma iam posthabita, eius simulacra coronari. Neque tantum ea de causa, quod Laurus in ore palumbi vim medicam indicet, quæ plerisque volucris præsentaneo est remedio, quantum quia sit, vt Eusebius ait, ignea; ideoque à dæmonibus maxime odio habetur. Vt præterea resonat, quod quandam prædicendi vim habet. Ignispicium enim non tantum splendore, verum etiam crepitu portendit, frequentissimo Poetarum omnium assensu. Ferunt vero Empedoclem, qui animam esse igneam stabat, Lauri natura considerata dicere solitum, si homini sit in animalium quodpiam transmigrandum, optandum maxime vt in Leonem transfret: commodissimum enim id animæ quæ hominem incoluisset hospitium futurum. Sin vero arbor esset subeunda, in nullam commodius quam in Laurum fieri transmirationem. Pindarus atque Callimachus Apollinem memorant interfecto Delphico Dracone Lauream induisse quasi supplicem: erant enim supplices coronati apud veteres. Aristophanes dominum & seruum oracula consulturos coronatos inducit, Pluto. Quin & Liber Lauro coronabatur, in qua ex Indis triumphasse fertur, diesque in illum solemines, magna olim corona dicebantur, vt tradit Tertullianus. Lauream itaque Apollini & Baccho sacra, illi vt Deo bellorum, huic vt Deo triumphorum. Quamquam & Myrto milites redimiri soliti ita Claudius Saturninus, qui librum edidit de coronis. Est & alia ratio cur Laurus Apollini sacra dicatur: legimus enim apud Serapionem Afcalonitam, Lauro ad dormientium caput apposita, vera videri somnia. Id ipsum Antiphonem, Philocrum, & Artemonem, qui de somniorum interpretatione scripserunt, asseuerasse comperimus. Neque quidem Eustathij interpretamentum super hoc parui fecerimus, qui Daphnen ideo dictam ait, quod $\delta\alpha$ intensionis particula, & $\phi\alpha\nu\epsilon\iota\nu$, quod loqui & canere est, in compositionem accedant. Apud Hesiodum interpres Theogoniæ, Laurum ait $\epsilon\pi\epsilon\rho\gamma\epsilon\iota\nu$ $\omega\epsilon\delta\varsigma$ $\tau\epsilon\varsigma$ $\epsilon\theta\upsilon\sigma\iota\alpha\varsigma$ $\mu\epsilon\delta\varsigma$. Hinc vaticinantes Lauro coronari solitos ait interpres Aristophanis. Et qui bella sequebantur Vates, in summa galea Lauri conum gestabant,

Lauri palmi-
bes per. h.
resq; alia au-
es ammu
sistidiu pur-
gant. Mat-
ibcol in Di-
ost. li. 1. c. 90.
Coruus occi-
so charmale-
onte, fronde
Lauri deu-
rat 3, virus
extinguit.
Matt ibide
Laurus vis
Medic. 1.
Ad hoc Ma-
crob. lib. 6.
Saturn. c. 4.
bitans Lu-
cilium.

Sit eff. ax
ad aff. au
poerici fa-
roris.

VATICINIUM. CAP. XIV.

Vaticinatri-
cem plan-
tam. Δαφ-
νιφόρον. cur
dicit Vates.

QUO CIRCA non imperite Aphthonius Laurum vaticinij symbolum esse dicit, quam *μαντιδὸν* *Φυτὴν* Dionysius in præceptis de Panegyricis scribendis appellat. Nam quod Vates *λαφνιφόρον* vocitarentur, non ex eo tantum, quod ille dixerit, *Laurumque momordit*: & Sibylla apud Tibullum, *Sic usque sacras innoxia Lauros vescat*, desumptum est, verum etiam ex Sophoclis Cassandra dicentis, *ἀφ- νιλω φαρῶν ὀδόντι πέπειτο σόμα*, Eodem modo Lycophron, *ἀφνιλω φαρῶν φοίβαρον ἐν λαμῶν ὄπα*. Porro Daphnem puellam, vt Plutarchus scribit in Agide, Pasiphaes nomine Spartani coluerunt, quæ oracula, vt aiunt, certissima sit dare solita.

CVSTODIA. CAP. XV.

PRO custodia vero Laurum poni, & incolumitatis esse symbolum ex Proclo didicimus, qui veteres ait Laurum tutelæ consecrassè, & in sacrificiis, & in locis vnicumque vel fata, vel affixa fuerit incolumitatem præbere; cuius rei non ignarus Ouidius, tutelæ huius ergo illud de Lauro dixit: *Mediamque tuebere quercum*, quod ita mihi libet interpretari, vt ad ciuicæ coronæ sospitamentum & tutelam statueretur: id quod ex numis quibusdam intellexi, in quibus ciuica posita est, quam duo Laurei rami circumplectuntur, nō ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo adcuruati. Literæ, **O B C I V E S S E R V A T O S**. Duo huiusmodi sunt apud me, in quorum vno literæ circumductæ, **C. G A L L I V S. C. F. L V P E R C V S I I I. V I R. A A A. F F.** In altero, **L. N E V I V S S V R D I N V S. I I I. V I R. A A A. F F.** Quid vero sibi velint elementa illa, quippe a triplex, & F geminum, si quis quæsierit, sciat id significare, Auro, Argento, Ære, Faciundo. Inueniuntur vero & in Augusti numis, & alibi. Eadem vero specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam Augusti foribus affixam Ouidius scribit, quamuis nonnulli arbores ipsas fatas putant, quia ita scriptum à Poeta sit:

Postibus Augustus eadem fidesima custos

Ante fores stabis, mediamque tuebere quercum.

Idem sibi vult numus argenteus, in quo duo Lauri surculi cum radicibus, in quorum medio erecta est columna Ionica, supra cuius capitulum carthesium est, in medio parma affixa, cum literis s. c. Nam ab vtraq; columnæ parte in albo singulatim. Literæ **E. X. A D S C R I P T A E**. Altera inscriptio est, **D I V V S A V G V S T V S V E S P A S I A N V S**, quod apothesin ipsam sapit. Sed ex his satis superque est ostensum, Laurum pro custodia & tutela poni, & eorum, quæ perpetuo sospitari, conseruari, ac viuere volumus signum. accedit & illud ad sospitamentum: quod eius arboris folia fulmen non icit: eaque de causa Tiberius, cum fulmina coruscationesq; supra modum expauesceret, cælo turbido Lauream sibi solitus est imponere, non seus ac eadem de causa Augustus ex Vituli Martini pelle cingulum gestare.

POETICA VIS. CAP. XVI.

QUÆ quidem perennitatis aut diuturni temporis vita cum à nullo magis, quam à Poetis ipsis expetatur, merito Laurus vna cum hedera, cuius circa vetustatem opus ostendit, Poetis dedicata sunt: aliorum enim scriptorum authoribus non tam fama quam utilitas etiam quæsitæ, sola Poetis gloria, & victuri nominis cupiditas insita est, nec, vt eleganter & vere dixit Ouidius, *petitur sacris nisi tantum fama Poetis*. Quod vero datum sibi Laureum sceptrum à Musis canit Hesiodus, laborem & diligentiam scribentis indicat, propterea quod veluti sunt amara Lauri folia: ita virtutis sudor, vel ipsi eodem teste, laboriosus. Vnde chartas Cornelij laboriosas Catullus pro magna laude celebrat. Nam cum Hesiodus pauperibus fuerit parentibus genitus, verisimile est cum non sine magna difficultate proficere potuisse. Ita enim Zezes, quod Musæ nouem eum Lauro coronarint, labores & amaritudinem eius in doctrina comparanda demonstrat.

AUTHORITAS IMPERATORIA ET TRIUMPHALIS HONOS. CAP. XVII.

ESSE vero Laurum insigne triumphantium, non ex eo tantum quod apud Ouidium legitur,

Numi cum
Lauro ci-
uica.

Ideoq; Αλε-
ξικρατος δι-
ctus.
Sueton. in
Tiberio ca.
59.
Suetonius
in Augusto.
6.90.

Tu ducibus lætis aderis, cum læta triumphum

Vox canet, & longas visent Capitolia pompas:

quantum ex multis veterum monumentis innotescit. Illud quoque satis constat, Imperatores triumphali Lauream ad Ionem Capitolinum ferre solitos, atque eam in eius gremio relinquere. Laureata vero Imperatorum capita in numis passim habentur. Atque hic non incongruum fuerit ea, quæ de Laureto, vnde triumphaturi Laureas sibi decerpere consueverant, memoriæ prodita sunt, repetere. Liuiam quippe olim post Augusti statim nuptias Veientanum suum reuississe, ibique tum illi Gallinam albam, quæ ramulum Lauri rostro tenebat, à præteruolante Aquila, quæ illam rapuerat, in gremium demissam, cumque nutrice alitem, pangique ramulum placuisset, tantam pulorum sobolem prouenisse, vt Tranquillus ad sua vsque tempora villam eam, *Ad Gallinas*, vocitatum attestetur. Tale vero Lauretum fuit, vt triumphaturi Cæsares inde Laureas boni omnis gratia decerpent. Fuitque mos triumphantibus, alias confestim eodem loco pangere. Adeo vero Laurus triumphantium propria fuisse videtur, vt obseruatum sit in huiusmodi Laureto sub cuiusque obitum arborem ab ipso institutam elanguisse. Ex quo etiam prodigij causam intelligas, quod Iulij Cæsaris cædem præmonstrauit, cum pridie Idus Martias auis Regalios cum Laureo ramulo Pompeianæ Curie sese inferens, à varij generis volucris ex proximo nemore persequentibus ibidem discerpta est. Nonissimo vero Neronis anno, in quo Cæsarem progenies defecit, sylua illa Veientana radicitus omnis exaruit, & quicquid ibi Gallinarum erat, interiit. Tali portento fuit Alexandro Seuero Laurus alia ingens & antiqua, quæ in palatio cuiusdam ciuitatis, à qua proficiscebatur, ad bellum quod contra Germanos parauerat, subito collapsa, mortis itidem eius indicium habita. Contra non temere boni omnis Lauri folia, quæ circa Pompeij fasces illigata fuerant, cum longo itinere per arida & inculta loca iam exaruisissent, eo tempore quo in vico quodam Galatiæ cum Lucullo in colloquium descendit, detracta, & à Lucullianis licetoribus recentia & viridia, quæ penes eos plurima erant, liberaliter suffecta: quod summam gloriæ rerum à Lucullo gestarum ad Pompeium transiturum interpretatum est, vt paulo post subsecutum. Et Romæ lamentabunda Luculli vox audita, *Pompeius res meas in Asia gestas eleuauit.*

Lauretum.

Suetonius in Augusto c. 94.

Sueton. in Iul. Cæsare cap. 81.

Sueton. in Galba ca. 1.

Laurus Alexandro

Seuero portento, boni omnis Pompeio.

PURGAMENTVM. CAP. XVIII.

SEXTVS ait Laureatos milites currum triumphantis sequi solitos, vt quasi purgati à cæde humana intrarent vrhem: proindeque suffitionibus omnibus Laurum adhiberi solitam fuisse, vel quod medicamento siccissima sit, vel quod omni tempore vireat, boni omnis causa perpetua Reipublicæ viriditas hinc optabatur.

VICTORIA. CAP. XIX.

QUANTVM ad aruspicinam pertinet, Laurus victoriam aliquando præmonstrauit, vt ea quæ in domo Alexandri Seueri iam infantuli nata iuxta Persicum arborem, intra vnum annum Persicum ipsam incremento mirabili superauit: vnde Aruspices futurum prædixere, vt puer is olim Persas euinceret, quod euentu postea comprobatum est: sub eo enim primo Persæ serui apud Romanos fuere. Quare apud Virgilium ex ea desumptum doctrina legas de victore: *Viridig, aduelat tempora Lauro.* Notum illud est, solitos esse Imperatores Romanos, re bene gesta literas Lauro reuinctas mittere, victoriarum & lætitiæ nuncios, quæ Laureatæ dicebantur, quod in Epistolis ad Atticum & alibi habetur. Hinc Ouidius:

Non ego victrices Lauro redimire tabellas,

Nec Veneris media ponere in æde morer.

Apud Marcellinum, vbi de vanitate Constantij loquitur, suorum ducum victorias sibi adlescentis, Laureatas literas missitatas inuenies. Quare Plinius xv. Laurus Romanis præcipuè lætitiæ victoriarumque nuncia, additur literis, & militum lanceis, pilisque. Vnde legere est in Pompeij gestis, cum in Arcadia equestre certamen ageret, Iudi gratia, aduenisse tabellarios ex Ponto, gestantes iaculorum cuspides Lauro coronatas: ex quo læta nunciare antequam literas redderent cognati sunt.

Alexandri Seueri Laurus.

Æneid. li. 5.

Mithridatem enim sibi mortem consciuisse nunciaturi venerant. Victores Delphis Pythijs certaminibus, ea peculiariter Lauro coronabatur, quæ Delphica nominabatur, cuiusmodi genere & triumphantes Romæ: ea enim longe viridior est, maximis baccis, æque ex viridi rubescentibus: vnde nonnulli commentati sunt, in quatuor certaminum præmijs, quæ recensentur ab Archia, per malum grandiores has Pythiæ Laurus baccas intelligi: de quo apud Lucianum videas de pomis in templo Apollinis decerpitis,

IURGIOSVS. CAP. XX.

Bebrycia
Laurus.

QUOD vero iurgiosum notari per Lauri ramum alicuius manu prætentum nonnulli dicunt, Græcorum commentum est, non Ægyptiorum, idque desumptum ex historia. Nam Bebrycia Laurus erat in Amyci portu, à qua ramum quicumq; decerpisset, tamdiu fieri iurgia solebant, quoad abijceretur: quod traditum est ab Apollodoro libr. primo de Ponticis Heroibus. Sedenim particularia hæc inter hieroglyphica locum non habent, quia necesse est, quod rectè sit exprimendum, id vniuerso generi competere, vnde ipsa desumitur significatio.

REMEDIVM. CAP. XXI.

De virtuti-
bus Lauri
Dioscorides
lib. 1. cap. 15.
Elibi Mar-
theolus Ga-
le. lib. 6. simp.
medica. 5.
Plin. lib. 15.
Foliorum
Lauri re-
medium.

QVÆ vero de Scipione Laureo memorantur, significare id remedium contra pericula & insidias, quæ à quopiam intententur, vt apud Suidam legitur, non ea tantum causa est, quod contra venena pollere Laurus creditur, sed hæc faciunt ea omnia, quæ superius recitauimus, vbi tutelam & custodiam per Laurum significari docuimus. Quin & Æsculapij caput Laurea redimitum non alia de causa dicunt, nisi quia ea arbor plurimorum sit remediorum. De medicina vero diuinitus reuelata, quæ per Lauri ramum, aut folium in Columbæ rostro ostenderetur, in Alitis eius Commentario diximus. Præstant & hordeo condito incolumitatem Lauri folia, si sicca grumis immisceantur aut superne sternantur, diuque à vitio conseruant, vt Demagerontis præcepto admonemur, in ijs quæ à Constantino Cæsare selecta sunt. Quin Romani, vt apud eundem Cæsarem Laurum boni genij plantam sunt appellare soliti: persuasumq; habuere, locum, vbi Laurus esset, neque à sacro villo morbo, neq; à demone infestari. Et salutaris ominis gratia folia ipsius à populo Calendis Ianuarij Magistratibus offerebantur, vna cum caricis.

DE CEDRO. CAP. XXII.

Persicus, &
Horas: de
Aris Poet.
Crimina
hæcenda ce-
dro, ait.
De Cedri
virib. Mat-
theolus in
Dioscoridè
lib. 1. c. 89.

AD Palmam & Laurum pro Poëtis, & Cedrum & Myrtum adiungere gloriosum est, cum de præstantibus insigne dictum illud proferri soleat, *Et Cedro digna locutus*. Ante alias enim arbores Cedrus æternitatis hieroglyphicum est, quia materia eius neque putrescit, neq; cariem patitur. Hinc Arca fœderis ex Cedro fabrefacta est. Et Cedro digna loqui dicuntur illi, qui ea scribunt quæ nulla temporis iniuria sint abolitura.

EXCELLENS. CAP. XXIII.

ALIBI Diuinis in literis excelsioris potentix viros indicat, Psal. 92. *Sicut Cedrus Libani multiplicabitur*. Et 2. Esai, *Confringet Dominus Cedros Libani*, hoc est, potentiores. De medulla vero Libani ablata à Rege barbaro, pro nobilitate protrita, dictum in Aquilæ Commentario. Sed iam ad Myrtum.

DE MYRTO.

GENIUS ET VOLVPTAS. CAP. XXIV.

Formosa Ve-
nari myrtus
gratissima.
Virg. Eclo. 7

SATIS quidem exploratum est omnium ferè Poëtarum lætione, Genium & Voluptatem ex Myrto significari. Arbusculam eam omnium delicatissimam aiunt, perpetuo tam virore spectandam, quam foliorum specie, suauissimoque odore præstantem, vt non immerito sit Veneri Dæ omnium delicia.

delicatissimæ dedicata, vnde meruerit Pelops Hippodamiæ nuptijs potiri certaminis victor auxilio Veneris, quod ei simulacrum ex pullulante Myrto fecisset.

V E N V S. C A P. XXV.

NAM qui Venetem pingunt, libenter illi myrteam coronam imponunt, qua coronatam eam in iudicio Paridis astitisse, Nicander ait Alexipharmacis, atque ea de causa huiusmodi arbusculam & Iunoni & Palladi odio habitam in posterum. Apud quem animaduertas, Dictynnâ Palladem appellari, quamuis glossemata quædam aliter exponant. Neq; vero dissimulandum, Myrtum pudendi muliebris habere significatum, vnde apud Aristophanem legas, *ἐδὲ τῶ μύρτη θήγεις ἐώντι, πρὶν ἐξέεινός* Pollux li. 2. *Νεμπε ἀ bacca myrtis* *ὄγυρτων δὲς ποινισόμεθα πρὸς τὸν ἑλλάδα*, quod ita reddemus: *Neq; rem aggredi veneream, priusquã Græ- similitudi- ne.* *am fœdere iunxerimus.* Sed Myrtum Pollux carunculam intra pudendum muliebri ponit lasciuo quoniam motu interim subsultantem: quo forsitan spectat Aristophanicus ille iocus, vbi chorus senum yfistrate ait: *Ensem posthac gestabo in Myrti ramo.* In Commentario Serpentis Hecates fabulam recitamus, quam multis modis Faunus pater sollicitauerit ad stuprum, cum eam paternæ petulantix reluctantem modo virga myrtea verberaret, modo vini tormentum adhiberet, mox in Anguem conuersis spiris totam implicauerit, atque ita voti compos euaserit. Ibiq; virgam myrteam, nequitix imaginationem, vinum mentis hilaritatem, anguem multiplices voluptatis nodos hieroglyphicè significare *Hecates fabula.* ostendimus. Nam quod ad Myrtum attinet, apud Maronem: *Æni. li. 6.*

Quos durus amor crudeli tæbe peredit,

Secreti celant calles, & myrtea circum

Sylua tegit.

O V A T I O. C A P. XXVI.

MYRTEA vero corona triumphantium militum capiti gestata, rem bellicam sine sanguine confectam significabat: vel cum quid bello non indico per occasionem captum fuerat: tunc enim ratio decernebatur, non triumphus, atque ita myrtea utebantur corona, facilitatis indicio, cum in triumpho ob victoriam cum labore partam laurea gestari solita esset, de qua superius.

H I L A R I T A S. C A P. XXVII.

RAT & hilaritatis indicium ramus Myrti, quem veteres inter vina alter alteri porrigebant. Mos enim fuit in conuiujs eo circumlato ramo vnumquemq; discumbentium ad cantandum excipere. Singulienim conuiuiarum accepto in manus Myrti ramo, partes canebant suas: quem morem Symposiaci Plutarchus late disputauit. Et Horatius adueniente verno tempore, quo se vndecumque patefacit hilaritas, dum Cytherea choros ducit Venus, decere ait viridi nitidum caput impedire Myrto. Atq; vbi cumq; conuiuiorum lætitiâ celebrat, coronas è myrto inferri iubet.

Symposi. li. 1.

hinc capere

ad myrti.

Paramiog.

Ch. 2. cent.

6. pro. 21.

Æneid. li. 3.

A R M A B E L L I C A. C A P. XXVIII.

IN prodigio autem, quod ad Polydori tumulum Æneæ sese obtulit, corneis virgultis, & Myrti densis hastilibus, ad euulsionem sanguinem stillantibus, Tib. Claud. Donatus per id genus virgulta, hostem illic esse locum significari dicit: quippe quod duo ea genera lignorum hastilibus bellicis apta sint, p indeq; pacis auspiciam nullum illic esse potuisse. Ac per hoc sacrificanti in nouæ ciuitatis causa, pretendi, id quod accidit, crudele illic hominum genus, & humano infestum sanguini. Sedenim crediderim ego potius Maronem nostrum locum hunc de sepulchrali myrto mutuatum ab Elpenoris tumulo: quandoquidem Theophrastus ait ad Circeum in Italia locum esse eminenti quodam situ, densissimo variarum arborum nemore, sed arborosis præcipuè myrtis densum, vbi paruus visitur locus, quem incolæ Elpenoris tumulum perhibent. In eo, qui supini hominis mensuram non excederet, metos coronarias nasci, minutis quippe folijs, & odoratoribus quam latifolix sint, neque alibi toto tractu eas, quam angusto eo spatio reperiri. Sane Myrtus corona quoq; funebris est, de qua Pindarus in thumij, vt in Cupresso diximus:

ἐνθα λευκοθεῖς καὶ ἐξ μύρτοισ ὁ δ' ἀνήρ.

Thebis enim qui vicerant Iolea, Myrto coronabantur, ea de causa, inquit interpres, quia funebri est. Iolam enim heroem Thebani colunt, ad cuius tumultum Iolea celebrabant.

A M O R I S V V L N E R A. CAP. XXIX.

Myrtus fo-
lia habens
perforata.

EST Myrti genus, quæ folia habet perforata, ea Træzenijs latissimè prouenit: per hanc amoris vulnèra, mæroremq; ipsum, quo plurimum amantes ex desiderio conficiuntur, significari tradiderunt celebres doctrina viri. Alij (dicenda enim omnia sunt) fabulantur ab acu, quæ Phædræ capillos coërcebat, ea foramina processisse: de quo, vt nullam esse fabulam tam ineptam, quæ apud Græcos authore carcat, admoneamur, apud Pausaniam lib. I. videndum.

G A N Y M E D E S. CAP. XXX.

SVNT qui per myrtum Ganymedem referri putent, quod persuasum sit eam ibi latissimè natam, vbi puer is pedum vestigia pressisset. Argumento esse locum in Chalcide Harpagium à re ipsa nuncupatum, quod ibi Ganymedem ab Ioue raptum fabulantur, ibidemque Myrtos pulcherrimas, atque admodum copiosas nasci. Quod ea de causa à Chalcidensibus confictum aiunt, quod insulares illi impurum genus fuerint, puerilium amorum turpitudini quam deditissimi, pudore omni posthabito. Id quoque apud Pausaniam.

P A P Y R I I V I C T O R I A. CAP. XXXI.

IN numis aliquot aspicere est Papyrij caput myrtea corona redimitum, Significat id Sardos ab eo in campis Myrteis superatos, ob cuius rei memoriam myrtea ipse corona vsus est.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIB. LI.

DE IIS QVÆ PER QVERCVM, HEDERAM,
FERVLAM, MILACEM ET AMYGDALAM
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ILLVSTR. HIERONYMV M ROBOREVM
VICINOVI DOMINVM.

QUÆ vero tibi Quercus tua, honoratissime Hieronyme, quam ex Ægypto aduectam tibi dari tantum opere cupiebas, neque id immerito, neque temere: nam cum ea arborum validissima vulgo à robore nomen consecuta sit, siue potius vires ipsa ab arbore Quercu, qua robur ipsa est, nomen acqviserint, cui potius dari debuerat, quam illi qui de clarissima Roborea stirpe prognatus, duorum ætate nostra maximorum Pont. Sixti IV. & Iulij II. illustris gloria, clarissimum quemq; eorum decorare videtur? Nam Sixtus Saona ortus cum veluti postliminio Taurinum veterem patriam studijs florentem reuississet maiorum tuorum, quos agnatos habebat, liberalitate adiutus, paratam sibi ad Pontificatum viam inuenit: tantum enim virtute & disciplinis optimis profecit, vt vel ante ætatem primos in congregatione sua titulos sit honorifice cõsecutus: mox doctrina & præstantis ingenij nomine Sacerdos Card. factus, integritate hominis cognita, nullo negotio fuerit ad summum Pontificatum euectus, ac tum ipse, tum Iulius II. qui ei paulo post successit, progeniem, vt

de fuerant oriundi, honestissimis titulis & honoribus ornauerunt. Sed ne singula referam quæ & alias à me dicta sunt & paucis explicari non possunt, quid magni illi Gallorum Reges, nonne Roboreos semper magni fecerunt, & eorum aliquem apud se fouerunt? teg, adeo ipsum sapientissimus Rex Franciscus, ac deinde Henricus eius filius, singulari humanitate sunt amplexi? quibus tu bonarum disciplinarum studio politioruq, eruditionis nomine gratis in primis excitiisti, eig, opinioni, quã omnes de te concepimus, in hac ipsa adolescentia non auare cepisti respondere: vnde ipse etiam Rex Henricus tua ad res gerendas opera atq, industria vti in animum induxit. Itaq, non plus tibi familia tua splendoris adiungit, quam abs te illa accipiat, eig, indies magis ac magis accessurum esse videtur. Quod autem ad Quercum attinet, Hedera quoq, se illi applicuit ad ornamentum, proq, septo Myrtus, & Ferula, Milaxq, cum Amygdalis accesserit, quibus venuste adium suarum hypetron poteris conuestire, amœnioribusq, vmbri festiue admodum opacare. Vale.

DE QUERCU.

CIVIVM SERVATOR. CAP. I.

INTER coronarum genera quernã in primis celebratur, quæ cuius in bello seruati signum magno apud veteres in honore semper habita. Cur vero ciuicas ex Quercu fieri sit institutum, plures enumerantur causæ. Alij enim dicunt honorem hunc Arcadibus attributum, quos oracula solita sint ob vetustatis honorem Glandiphagos appellare. Alij ea de causã, quod facilem & promptuarium cibum Quercus sit militibus afferre solita. Alij quia Ioui sacra sit, in cuius tutela sunt ciuitates, congruensq; haberi, vt qui ciuem seruasset, ea coronaretur fronde, quæ ciuitatum omnium tutelari Deo dicata esset. Apud Celtas autem, vt Max. Tyrius tradit, altissima Quercus deligebatur, eaque erat Iouis signum. Sunt qui eam tradant primam Plantarum omnium genitam, atque ita populorum altricem fuisse, & primariam oraculorum authorem. In numo quodã, cuius Dorica inscriptio, Α Π Ε Ι - P O T A N. Aquila habetur fulmine subter pedes deiecto, & rami duo querni in coronam flexi, quæ dubio procul Epirotarum moneta glandes Chaonias, & oracula Dodonæa significat. Quantum vero pertinet ad seruatos ciues, quamuis in Lauro de C. Gallij & L. Næuij Surdini numis rem explicuisse satis esse possit, non importunè tamen loco hoc repetetur quod Ouidius de Quercu ad Laurum dixit, cum in arborem eam Daphne transmutaretur, *Mediamque tuebere Quercum* In numis quippe aliquot coronam ciuicam esse positam, quam duo Laurei rami circumplectuntur, non ipsi in coronam deducti, sed ad osculum quodammodo incuruati: literæ, OB CIVES SERVATOS, quorum duo huiusmodi apud me sunt. Quæ specie ciuicam eam fuisse crediderim, quam pro Augusti foribus affixam scripsit Ouidius:

Postibus Augustis eadem fidissima custos

Ante fores stabit, mediamque tuebere Quercum.

Quamuis nonnulli arbores ipsas eo gestu satas fuisse putant. Libet autem & aliorum quorundam adlere monumenta. In numo C. Caligulæ ciuica tantum cum glandibus spectatur, in quo literæ sunt huiusmodi, S. P. Q. R. PP. OB CIVES SERVATOS. In Sergij vero Galbæ Aug. numo ciuica eadem est cum inscriptione, S. P. Q. R. O B C. S. Eadem in Vitellij Germanici, in cuius medio hæc literæ sunt, S. P. Q. R. O B C I V. S E R. In numo etiam quodam aureo, & alijs plerisque obseruauit, ciuicam hanc Neroni etiam ex S. C. dedicatam: quamuis alia non ad sit descriptio, idem tamen est significatum. Eodemque S. C. Antonino numus datus est cum Porea sceta & natis sub vberibus, quibus imminet quercus, quod animal id dubio procul glande plurimum pascatur, vnde antiqui omnino cibi admoneantur: quam causam Plutarchus præcipuam putat in ciuicæ coronæ dono, quamuis primas Ioui partes tribuat, cui sacra sit arbor, & in cuius tutela, vt dicebamus, sunt ciuitates. Videas & in numo quodam Augusti Cæsaris, quercus arbores duas cum ingenti patina in medio earum sita, circa quam literæ sunt d quadrati posituram

S. P.
Q. R.

Neque sum nescius ciuicam etiam ex Ilice fieri solitam: nam & ipsa

landifera est, Cæciliumq; Comicum Poëtam coronam ciuicam ligneam appellasse, omnino enim

M m m m

lignea

Corona ciuica ex Quercu & Quare.

In Dodone mōte Chaonia. Molesorum regionia

De corona quernæ Lucanus lib. I. Seruati ciuis referen-

tem *pramia* lignea primo fuit. Rationem Festus tradit, quod frondem præ se perennem ferat: postea vero magis placuit ex esculo Ioui sacra, vbique custodito honore glandis, vt Plinius author est. Nota sunt quæ & quanta tribui solita sunt ijs qui ciuicam meruissent. Ea quippe vt licebat perpetuo in ludis. Induendi assurgi etiam à Senatu moris erat, Senatuque proximus erat locus assignatus. Vacatio munerum ipsi, patrique & aïo paterno dabatur, quod filium adeo publicæ rei vtilem genuissent. Ne ventemere daretur, arctiores additæ sunt leges, vt quippe ciuis qui seruatus esset, seruatum se esse fatetur, aliter testes in eo negotio nihil proderant, neque si quempiam alium quàm Romanum ciuem seruasset, quantumuis Regem. Ciceronem ciuica ad donandum L. Gellius censuit, quod eius opera esse atrocissima Catilinæ coniuratio detecta, vindicataq; , atque ita non ciuis vnus, sed vniuersa Romaniciuitas seruata, meritoque vt ait ille:

Roma patrem patria Ciceronem libera dixit.

A M V L E T V M. CAP. II.

HECATE quoq; quercu coronari solita est, in cuius manum hasta imponebatur, & humeros multis Draconum spiris implicabatur. Huiusmodiq; Deæ simulacrum ante ianuam dedicari solitum Æschylus tradit, idq; incantationum amuletum habebatur.

V I R T V S. CAP. III.

HERCULEAM vero clauam illam valido plurimum de robore fieri solitam, virtutis simulacrum esse, optimi quique authores tradunt. Tum etiam numus Gordiani Pij declarat, in quo Hercules nudus cum claua spectatur, cum inscriptione, VIRTUS AVGVSTI. Neruæ autem Traiano ex S. C. quod in numis apparet, decretum est Leonis caput claua super erecta, cum inscriptione vni illi maxime attributa, quæ est, OPTIMO PRINCIPI. Nec præteribo Commodi vanitatem, in cuius numis vidimus ingentem clauam cum inscriptione, HERCVLI ROMANO AVG. S. C. & ad hæc coronam ciuicam circumductam. In alijs ad adulationem huiusmodi cufis, Hercules est facie ad ipsius Commodi similitudinem informata, cum spolio & claua in læua, dextera coronam trophæo superimponens: literæ, HERCVLI ROMANO AVG. Accipit enim is status Hercules habitu, eique immolatur est vt Deo. Harum vnam adhuc integram cum claua & Hyla, Iulius II. restituit pro foribus aulae superioris palatii Pontificij, vbi nunc porticus Leoniana. Sedenim Leo X. statuum amoueri iussit, ne glætamq; in angulum reijci. Neq; vero clauam Herculi semper ex Robore fuisse perhibent: verum & ex Oleastro, cuiusmodi ea fuit quam Mercurio *πολυση* dicauit, quam iterum pullulasse fama est. Nam Trœzenij Oleastrum ex ea claua natum ostentare olim consueuerunt. Pisander & athenæus Herculi clauam fuisse dicit.

F O R T I T V D O. CAP. IV.

IAM vero fortitudinem validaque vires per Quercum significare mos est multorum, siue nomen ipsum sequantur, quæ robotis clogio censetur: viribus enim præstantes viri, vt Festus ait, robusti robore nuncupantur: robur vero à robo colore rufo, quod ea materia plurimas eius coloris venas habet, siue insitam illi vim admireatur, quo incorrupta materies, & ad ædium perennitatem facere, magis inde acceptis vtilitatibus, comperiatur.

D I V T V R N I T A S. CAP. V.

EADEM autem de causa diuturnitatem etiam significat Quercus, quod eiusmodi sit eius vis, vt ieros vsq; annos prorogetur, præcipue cam vel defossa, vel aquis macerata per tempus aliquod fuerit. Quare augures non iniuria auo Galbæ fulgur procuranti, cum extra de manibus Aquila rapisset, & in frugiferam Quercum contulisset, summum, sed seruum imperium portendi familiaræ respouderunt: quod euentus mox comprobauit.

I M P E R I V M F I R M V M. CAP. VI.

IMPERII firmitatem per sceptrum ex quercu trunco significatum inuenio. Sceptrum autem cum folijs quernis in columna quadam ex alabastrite Viterbij spectare licet, inferioribus quippe ramis

amputatis, superioribus autem ita mutuo complexis, ut oculi speciem reddant. Plutarchus Osirim *Apollonia* huiusmodi signo redditum arbitratur, qui, ut nonnulli prodidere, non Egypti solū, verum & Italiae, *libr. 1.* & totius ferè terrarum orbis imperium obtinuerit. Aiunt vero scepra huiusmodi ita pluribus ramis *Argos.* ornari solita, ut plures erant prouinciae, quibus is imperitaret, cuius honori & nomini dicatum esset id *Profert etiā plurimas a-* monumenti. Quercus enim Rheæ, quæ terra est sacra, ut Apollodorus 3. de Dijs, ait. Quin eos omnes *lias res quas recenset* quernis coronari tradit, ob utilitates quas arbor ea tam in ædificijs, quam in primo victu præbuit. *Theophrastus, libr. 1. c. 8. & 9. de Plant. bist. Maer. l. b. 1. Satyr. c. 2. Ad uerbum à Suetonio in Vespas. c. 5.*

OSIRIS. CAP. VII.

MACROBIUS in hac oculi specie, quæ ab incuruatis ad complexum hinc inde ramis, ut in nobilitatis vestræ gestaminibus spectare est, cum Osiridis nomen agnoscat, tum Solis id esse signum contendit. Oculi vero similitudinem ideo poni, quia Sol regali potestate cuncta despiciat, unde illi oculi cognomentum apud antiquos. Sedenim de oculo eo commentario disputatum, quo per singulas humani capitis partes, quæ aliquid significant, decurritur.

PRINCIPATVS. CAP. VIII.

CÆTERVM & in Aruspicum disciplina Quercus principatum ostendit. quod multis olim augurijs *Flauiorum* obseruatum est: ex quibus illud præcipue referendum videtur, quod in suburbano Flauiorum *Quercus* Quercus antiqua, quæ Marti sacra erat, per tres Vespasie partus singulos repente ramos à frutice *Sueton. in Galba. c. 6.* de- dit, haud dubia signa futuri cuiusq; fati. Primum quidem exilem & haud ita multo post arefactum, ideoq; puella nata non perennauit. Secundum præualidum ac prolixum, & qui magnam portendet felicitatem. Tertium vero instar arboris: quare patrem Sabinum ferunt aruspicio insuper confirmatum renunciaſſe matri nepotem ei Cæsarem natum. Contra vero sceptrū nouissimo Neronis anno de Augusti manibus excussum fulmine, imperium Cæsaris diuinitas abrogatum indicauit.

FERITAS. CAP. IX.

QVORVNDAM etiam inuentum fuit animi feritatem ex Quercu significare, quod etiā non igno- *Hom. Odys. T. Nam neque fatidica quercus fatus es.* biles Poëtæ agrestes homines, immites, atque sæuos, nullisq; humanis moribus expolitos, duro ex robore natos dictabant: de quo interpret Hesioidi: Veteres ait filios in quercubus aut petris exponere solitos, vrbium tectorum ve commoditate nondum adiuuenta, datamque hinc ansam, ut ex petris aut roboribus geniti viderentur.

OBSCŒNITAS. CAP. X.

HABET & glans ipsa suum significatum, idque obscœno satis intellectu, ob eam scilicet qua prædita est figurâ, pudendi virilis mucroni pene similem, atq; hinc Arcadum obscœnitatem inaccessi reperias, quod *βαλαροφύροι* essent. Vnde Diogenes eiusmodi notæ adolescentem Arcadem dixit, is cuiusmodi videretur esse interrogatus: intelligebat enim Arcadium infamem esse, utpote quæ luxu delicisq; barbaricis corrupta esset. Alij referunt ad stuporem, unde dixerit etiam Iuuen. *Leua in parte nam lla nihil Arcadico iuueni subsultare.* Sed cum priore sententia facit alterum eiusdem Cynici dictū, apud quem cum mentio feret de puero quodam qui male pudicitiam tutabatur, Diogenes cuiusnam *D. Laertius in eius vita. Quia cellula recti instar.* effectus interrogatus Tegeates, respondit, ludens scilicet ex ambiguo: nam Tegea ciuitas est Arcadiæ: Tegos autem interdum pro lupanari ponitur.

IRA DELINITA. CAP. XI.

IPSA deniq; arbor Quercus, ea insignis asperitate, quæ omnibus conspicua est, non immerito fertur vsque adeo inimica oleæ, ut eam iuxta se positam extinguat. Olea vero cum sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est Quercum olea complicare, cum iracundiam atq; inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Contra addam *νατὰ πείρα* & ea, quæ beneficium à Quercu consequuntur: scriptores enim naturalium rerum, hederam quercinam, viscum quercinum, & polypodium quercinum optimum dicunt. *Plin. lib. 22. cap. 1. Videntes Theophrastus, ubi sepra.*

DE HEDERA. CAP. XII.

HEDERA autem non quercina tantum, sed qualiscumque esset, haudquaquam obscura celebri-
tatis erat apud Ægyptios: quippe quæ propter continuum virorem vitibus etiam præferbatur
in sacris, quod illæ à fructu folia identidem amittant.

BACCHVS. CAP. XIII.

EA vero in primis quæ corymbos nigros fert, sed & sine delectu coronamentis accepta Dionysio
sacra, quod æque est ac apud Ægyptios Osiridi, à quo etiã isti nomen: Chenofiris enim eorum
lingua nominatur, quod Osiridis planta interpretatur. Præterea Dionysius, Nyfa vrbe à se posita in ex-
trema fere India, hederam quam seuit, æternum nominis sui monumentum esse iussit.

NOCVMENTVM ABSCONDITVM.
CAP. XIV.

*Tum quod Baccho ini-
tiati hedera
coronaban-
tur Euripi-
des in Bac-
chis, & Dio-
nysius in Cos
mographia.
Macr. li. 7.
Satur. c. 1.*

THYRSIS VERO, quod telum est ligneum, circumfusa hedera coopertum vini nocumentum hic
rographice indicat sub ipsius suauitate latitare. Hinc Macrobius Liberum Patrem ait ferire per
obliquum, circumfusæ hederæ latitante mucrone. Neq; aliud sibi vult vitis supra caput Hecates præ-
tendi solita, quæ nimirum ostendit Fauni patris insidias, quas in natam vini opera construxit, de quæ
latius in Serpente.

TENACITAS. CAP. XV.

*Nec vllum
omnino no-
dam in cor-
pore habere,
teste Fest.
Pomp.*

VSQVE ADEO vero adhæsit hederæ tenacitatis nomen, vt illigandi complectendique significa-
tum, vt olim apud nostros flamine Diali non modo eam tangere ominosum esset, verum etiam
nominare, ne inde illigatus aliquo modo, vel re, vel cogitatione deprehenderetur. Ea; de causa ne-
que anulum quidem ei gestare licebat, libera siquidem omnia esse volebant sacrificulis. Vnde sacrum
factura Dido apud Maronem, *vnum ex utraque pedem vinculis in veste recincta* legitur. Manifestum autem est
hederam vincire qui quid fuerit, ad quod se applicuerit. Hinc Horatius *Carm. li. 1. od. 63. lasciuus hedera
ambitiosior dixit.* Hinc Catullus mentem amore reuincens, *vt tenax hedera hac & illac arborem implicat
errans.* Et Gallienus Imperator:

Brachia non hedera, non vincant oscula concha.

Æncid. li. 4

Ea denique siue ab hærendo, siue ab eo quod edita petat, siue potius ab edendo ea, quibus adhæserit
nomen habeat. Libero Patri dedicata est, vt initio dictum, quod ita semper vireat, vt & ille semper iu-
uenis. *Nam, Solis æterna est Baccho Phæbog₂ iuuenta,* vel quia mentes hominum ita Liber liget, vt ei
quæcumque tetigerit impedit: ebrius enim quamuis solutum eum vel in angusta paupertate dica
Horatius, & Lyæus à soluendo nomen acceperit, irretitam tamen habet mentem, neque sui com-
pos est.

ASSERTOR. CAP. XVI.

*Epistol. 5. ad
Torquatiū,
lib. 1.*

IN numis plerisque caput hedera redimitum aspicias cum assertoris inscriptione: vt illud cum cor-
nibus, ab cuius altera parte sigillum est cum racemo in dextera, in læua spoliū gerit: literæ q; legi
possunt, ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In aliquot alijs caput identidem hedera redimitum, ab
altera vero facie Hercules cum claua & spolio: literæ sunt, ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ: in
fra vero, ΘΑΣΙΩΝ. Sed dicerem ego populeam potius esse frondem, nisi flexuosus viticula; am-
bitus hederam potius referret. Sunt vero Thasiab insula, quæ Thraciæ adiacet, vnde Hercules pro
genitores oriundi, quo nomine illi sibi plurimum plaudentes, imaginem eius numis exprimere insti-
tuerunt.

BACCHEIA SVPELLEX. CAP. XVII.

VINARIA vero vascula, quæ Cissibia plurimum appellât, orificium ad hederacij folij speciem informatum habent: κισβίαι enim hedera: cuiusmodi vasa quamplurima, quæ longam sapiunt vetustatem, vbiq; Romæ videas. Et quæ nunc etiam è luto formantur, ad eandem pene formam rediguntur, à folijsq; vulgo nomen habet, nam Folietæ nuncupantur. At bona pars Italiæ vasa vinaria quotidiani vsus Boccalia, quasi, vtputo Bacchalia dicere velint, appellât, quamuis βακχάλια pro vase vinario sit apud Homerum. Qui κισβίαι dicta putarunt, quod vasa olim ex hedera fieri solerent, hallucinari mihi videntur: nam neq; quidem lignum satis idoneum, neque materia commoda est, cum generâ constet, si poculo hederaceo mixtum infundatur, vina transfuere. Neq; ego nunc poculorum generâ perquiram, quæ copiose satis ab alijs enumerata fuerunt: illud ostendisse satis fuerit, qua de causa bona eorum pars hederae supremo margine assimilarent, quin etiam in nonnullis iuxta ansam imbreffum hederae folium obserues: & apud Maronem *Pastoralibus quibusdam poculus superaddita vitis, Diffusos hedera vestit pallente corymbos.* Qua vero specie esset cantharus, qui Baccho dedicabatur, vti scyphus Herculi, si quæsierit quis, picturatione commodius quam verbis explicabitur. Pedem enim habet à latiori ambitu in angustum flexuoso interius ductu se contrahentem, ita vt ea pars tota defidentibus incuruis costulis describatur: mox intumescit in calicem, quod nomen nostris in sacrificiis tot iam ab hinc annis, specie nihil quicquam immutata, receptum est: hinc iterum angustari incipit, totoque ambitu intro versus incuruari, quo ductu vbi aliquantulum procefferit, rursus aperitur, & cratera in summo patefacit. Adduntur hinc atq; inde ansæ, quas Aures Græci libentius appellarunt, sed aures ego eas alia quam ansæ sint forma factas intelligo: vt pote quæ quidem profarent à summo vase, sed minime ad inferiora flecterentur. In morem autem Delphinorum alias ansæ, alias anguium figuras, plerumq; volutarum in modum fieri solitæ. Sed & vna tantum ansa præditos plerisque locis cantharos in antiquorum monumentis aspicias, cuiusmodi apud Virgilium est. Silenianus ille,

Cui grauis attrita pendebat cantharus ansa.

POETA. CAP. XVIII.

QVOD vero Poetis hedera decerneretur, vt vna cum Lauro coronam eorum perficeret, non tam perpetuus vtriusq; viror, qui diuturna eorum opera significaret, in causa fuit, quam vt ostendetur, eos, qui dignos hedera euasissent, Laureamque meruissent, & ingenio & arte præcelluisse: per Laurum enim insitam in ingenio vim, ac venæ fecunditatem Apollinis irradiatione locupletem intelligebant: per hedera vero artem & industriam peruigili labore partam. Cuius rei id est indicium, quod hedera suapte vi admodum imbecilla humi semper reperet, neque se vmquam attolleret: pertiaci tamen labore artificiosoq; conatu peruincit, vt vel arboribus vel parietibus adhærescens, paulatim irrepens supra omnium fastigia victrix euadat, & supremo in vertice dominetur, vtroq; enim orbis est, si quis velit excellere: nisi vero excelluerit, nihil quicquam profecit, quia *Mediocribus esse Poetis, non hominibus, non Dijs, non concessere columna.* quare sapienter ait Horatius:

— Ego quid studium sine diuite vena,

Ne rude quid possit video ingenium: alterius sic

Alter a possit opem res, & coniurat amice.

In eandem sententiam apud Pindarum legas, vt in Ape diximus, Poetas lacte simul & melle pacis: quorum lac naturam facundiæ vbertate affluentem, mel artem laboriosumque proficiendi conatum ostendit. Non enim sine magno labore, industria & artificio comparatur. Apud Athenæum, quod minime dissimulandum est, legas, ex Seno Eliensi Grammatico desumptum, Aurocabalos, qui postea Iamborum Poetæ nuncupati sunt, hederacea corona vti solitos: Ithyphallos vero talari tunica

*Nomē etiā
poculi: Lug-
dunensis.
Legimus
tamē apud
Serenū Sa-
monicum,
Mollibus ex
hederae tor-
nantur po-
cula lignis.
Legendus
Macro. li. 5.
ca. 21. super
Cymbio &
Cissibio.
Cantharus
Bacchi.
A Plin. lib.
16. cap. 35.
Eclog. 3.*

Eclog. 6.

*Hinc Maro
Eclog. 6.
Pastores he-
dera crescē-
tem ornate
Poetam.
Hedera cur
poetis dica-
ta.*

*Horat. de
Art poet.*

Ibid.

ca manicatos, ebriosorum personas ridiculum in morem gestasse. Hinc apud Virgilium:

Ene. lib. 6.

— Threicius longa cum veste sacerdos
Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Et quod ad manicatos facit, elusum alibi:

Aeneid. li. 9.

Et tunica manicas, & habent reds micula mitra.

Sed vt ad Athenarum reuertamur, Phalophoros demum ait (ideæ sunt hæ impudentioris Musicæ, lasciuæque apud veteres ceremoniæ) serpyllo & pæderotæ herbis faciem occultasse, fertaq; sibi ex viola & h. deia nexuisse.

V E T V S T A S. C A P. XIX.

PRÆTER hæc vetustatis symbolum est hedera, cum semper circa vel arbores, vel ædificia vetustate consumpta ruinosaque saxa maxime versetur; quin etiam ex eo Baccho sacra, veluti vina etiam de vetustate commendantur. Pindaricum porro est vinum à vetustate commendare, vt Epharmosto in Olympiis, αἴνει δὲ παλαιὸν μὲν οἶνον. Ita Horatius passim:

O natam mecum consule Mantio testam.

*Nimirum
ga iactaret
peruictissimæ
generis nobi
litati, qua
Iuuenalis
veteres ce-
ras dixit.
Hedera cur
vetustatis
symbolū sit.
Hinc à Ce-
ceron in Pi-
sonem, Ob-
repisti com-
mendatione
fumosarū
imaginē.*

Sic Tibullus, vt corrupta obiter lectio corrigatur, lib. Amorum secundo, Elegia prima:

Nunc mihi fumosi veteres afferte Phalernos.

Consilio, & Chio soluere vincla cedo.

Fumosi enim Consulis, non Fumosos Phalernos, vt imperiti nonnulli putant, eadem synepieia apud Iuuenalem habetur:

Fumosus equitum cum Dictatore Magistros.

Notum enim quemadmodum Romani studiosissime curarint, vt atria sua maiorum illustrium imaginibus complerentur, ad excitandam scilicet posteritatem, vt quod sibi ad imitandum proponerent, assidue conspicerent. Fumosos igitur, præ vetustate quadam veluti fuligine coloratos. Hedera autem cogere in senium arbores creditur, ipsaque non nisi senescentibus libenter adhærescit. Extant super hoc oculatissima Laberij carmina, quorum ea duo tantum afferam, quæ ad sententiam, qua de nunc agitur, congruere videntur:

Vt hedera serpens arborum vires necat,

Ita vetustas ambitu annorum necat.

Neque quidem ea tantum de causa, quia vetustas vinum commendet, & hedera sit vetustatis indicis, ea Baccho sacra perhibetur, sed quoniam, vt super eius vi Plutarchus differit, commanducata hederæ folia ebrietatis speciem quandam repræsentant, & procliuēs ad furorem mentes incitant.

F V R O R P O E T I C V S. C A P. XX.

ATQUE hinc demum existimant eruditissimi viri coronas hederaceas Poetis attributas, siquidem motus ille diuinitus fit, vt author est Plato, quo Poetarum mens concitata, imagines rerum tot supra naturam concipit, & in ea iaterdum mysteria scriptis mandat, quæ paulo post ipsi abeunte furore vix intelligunt. Vnde non immerito excludit sanos Helicone Poetas Democritus, eosq; tantum admittit:

*Horac. de
Arte Poet.*

— *Quis cantor Apollo*

Non patitur versare lutum, sed ad aurea cæli

Limina sublimes Iouis omnipotentis in aula

Sedit, & a herci monstrat commercia cœtus,

Ambrosiamq; libens nectarg, propinat, & illi

Magna canunt assente Deo, mortalia ponunt

Nubila, quæque Deum in penetrabilibus abditæ cernunt.

Atque vbi iam sese rediere in somnia mente

Attonita repetunt, & qua inspexere reposcunt,

Et plerumque suas non percepere Camænas,

Vsque adeo humanis præstant cœlestia rebus.

*Vt nuper
Torquatus
Tassus Ita-
licus.*

D E S M I L A C E. C A P. XXI.

QVONIAM vero Milax, vt vocabulo vtat Æginetæ, quadam cum hederæ foliorum viticisque similitudine ita cõgruit, vt ea multi magno ceremoniarum errore pro hedera vsi sint, ignorantes tunc esse, & omnibus sacris & coronis infaustam, ideo visum est in hoc hederæ commentario

eam dissoluere ambiguitatem. Quatuor enim distinguitur speciebus: arborea vna, quæ nostris taxus *Hedera spec-*
est virgulto assimilis: altera, sed aspera & spinosa, surculis, ramis, pediculis, & foliis paluri instar hama- *cies qua-*
tis, labruscæ propemodum racemis prædita, quam Venetiis in semotioribus Lignipedum hortis in *tuor.*
pergula surrectam aspexi. Hedera alia duæ propiores, quarum vna Læuis, altera Hortensis appella-
tur, sed vsque adeo sibi inuicem assimilatæ, vt vtramq; plerique vnam tantum speciem existimarint.
Siliquis hæ lupinorum tunicas magnitudine adæquantibus fecundissimæ, in quibus grana ad faseo-
lorum similitudinem renuncolorum figuram referentia delitescunt, pressiora in aliis, in aliis torosica-
ra. Colorum multa varietas, in aliquibus lutea, in aliquibus purpurea, nigra alia, alia variegata ex ni-
gro & albo, surculo in omnibus iunco ad admi adam altitudinem excrecente: foliis propemodum
hederaceis, nisi quod hederis vniceique singula, his passim trina: hederæ tenacia, & perpetua, & læuo-
re quodam placida, his asperiora debiliaque, & cum vento simul interdum abeuntia, Autumno pror-
sus decidua.

F V N E S T V M. CAP. XXII.

FLOS harum coronis in textis funestum habet hieroglyphicum. Florem vero ferunt violis admo-
dum similem, colore in aliis candido, in aliis puniceo, in aliis etiam subpallido, ex quibus lugubres
coronas fieri Plinius attestat, infandosque esse dicit omnibus sacris & coronis: causamque affert, ob *Plin. lib. 16.*
crocum in eam herbam amore smilacis conuersum: quam quidem fabulam Naso 4. Transmutatio- *ca. 3. hac o-*
num libro, vnico eo versu tangit: *mnia.*

Et crocon in paruos versus cum smilace flores.

De qua quidem fabula cum nihil aliud extaret, nos olim de cultu eius herbæ viticulivæ iustum opu-
culum hexametris cecinimus, fabulæque totius argumentum explicuimus. Idem Plinius ait. *Vulgus*
ignorando, hancque hederam existimando, festa sua polluere. Nam & Poetis, & Libero Patri, aut Sileno, Smi-
ax iam pro hederæ sacra batur ab iis, qui omnino quibus coronandi essent ignorabant. Legumen hoc
liu nostris regionibus ignotum, nunc nuper allatum è Sicilia Romam, multorum hortos tota iam I-
alia cœpit multiplici fruge fecundare. Oblectat mirifice fructus tum lepida colorum varietate, ni-
roreque gemmarum instar arridentium, tum opere topiario surculus, qui foliorum sylva densissima
n metas erigitur altissimas, & muris applicata paucorum dierum spatium ad celsa quantumlibet ædium
astigia prorepat, turres exuperat, nullius arboris proceritate superatus. Ideoque in spatiosas scenas læ- *A Dioscor.*
tissimaque tentoria, quo præcipue anni tempore magis expetuntur, mirabili pampinorum feracitate *c. 140. ibiq;*
contexitur. Tum cibus leguminis non, vt multi tradunt, abominabilis, sed gustu gratus atque suavis: *Marthol.*
iam & disculus à tunicis, & cum teneris adhuc siliquis aqua incoctum, lautis etiam cœnis apponitur.
Quam vero medici damnant, forte trachea illa est, paliuri spinis prædita, quæ ra. emulos quosdam ad-
nitar labruscæ producit.

D E A M Y G D A L A. CAP. XXIII.

QUONIAM vero nobilissime Hieronymus, spem eam quam de præclara ista indole tua optimam
omnes conceperant, vel ante tempus explere, tam in bonarum artium studiis, quam in insigniū
norum elegantia iam dudum occæpisti, Amygdalam tuam esse hieroglyphicum animaduerti: ea e-
im arbor ante alias omnes floribus induta, non suæ tantum spem ostentat opulentia, sed & aliarum
rugum annum feracem pollicetur. Vnde Maro cum videret eam primam omnium florere, nihil vel *Georg. li. 1.*
anuarij rigore deterritam, ex floram eius multitudine lætæ idemtidem fœturæ spem in frumentis
oncipere nos posse monet his versibus:

Contemplator item, cum se nux plurima siliis

Induit in florem, & ramos curuabit olemes,

Si superam fœtus, pariter frumenta sequentur,

Magnaque cum magna veniet tritura calore.

Quod si spes, vt Spenusippus Platonius definit, est expectatio boni, velut è conuerso metus animi
oncitatio in expectatione mali, sicque floribus inspectis vsus inde fructuum expectare solemus,
nulli

nulli dubium erit, quin flos sit futuri boni prænunciatus, & frugem paulo post succrescentem pollicetur: nam & Themistius iucundissimam & floris speciem fructuum prænunciam esse dicit.

I V V E N T V S. C A P. XXIV.

*Iuuentus
spei semper
plena.*

Hinc Virg.

de obitu

Mac. iu-

uentam flo-

rensem, O-

ui. 3. Amor

viridem di-

xere, & Che

rea in Eu-

nuchio, puel-

lam 15. an-

novum flore

vocat.

Eccles. c. 12.

AD hæc flos omnis iuuentutis habetur hieroglyphicum: iuuentus autem omnis semper spei plena, cum senectus contra omnia desperet: siue hoc accidit iuuenibus ex exiguo rerum usu, seniliter vero ex irrita multorum votorum experientia: siue quia iuvenes natura vegetiores, quæ cupiunt ardentius futura etiam sibi proponunt, spemque impendio pascunt, senes debilitate confecti, præ timore etiam cum assecuti sunt, diffidere videntur, ideoque bonis minus gaudent. Alij dicunt æquius idcirco sperare iuuenes quam timere, quia spes est de futuro tempore: in senibus autem multa memoria residet ac earum præcipue, quæ spem plurimam eludere, tum autem memoria ipsa spe quodammodo contraria constituitur.

S E N E C T V S. C A P. XXV.

Eccles. c. 12.

PORRO senectus, quæ sese hic obtulit facit ut ad amygdalam rursum reuertamur, eius siquidem hieroglyphicum in Diuinis literis accipitur pro Canitie, quæ manifestum est senectutis indicium Amygdala autem potius quam alia quæpiam ex plantis, quia, ut etiam ex Maronis descriptione vidimus, arbor nulla densiorem florum vbertatem reddit quam Amygdala. Locus autem est in hereditatem apud Salomonem ad calcem Ecclesiastæ: *Florebit Amygdalum, & pinguescet locus illa, & dissipabitur capparitis, atque hæc incepta abunt, homine iam in domum æternitatis sue profecturo:* hoc est, ut apud Eucherium, canescet homo, tumbent pedes, & concupiscentia frigescet: nam hæc plurimum homines in postremo vitæ tempore accidere consueuerunt, ut inde in terram, quasi in æternitatis suæ domum redeat. Proculdubio autem indicium appropinquantis mortis est, cum canis caput albicat capillis: Mitto illud quod D. Hieronymus notat, quosdam interpretari per amygdali florem sacram spinam quod decrepescens natiuum carnibus spina succrescat, & floreat: nam hoc & illud senij est.

C O N T I N E N T I Æ F R U C T V S. C A P. XXVI.

APUD Hieremiam primo capite, ubi se is virgam vigilantem videre asserit, Theodotio reddi amygdalinam. Vnde colligitur, amygdalum castioris hieroglyphicum esse temperantiæ: nucem enim eam videmus amarissimum habere putaminis corticem, testaque lignea, eaque durissimum cingi, amaritæ corticis difficultatem indicante, integumentum duritia virtutem ipsam: fieri autem vult cum putamina illa & amara & dura sum moueris, fructu fruare suauiter admodum & delicato. Sic continentia castigata coarctaque custodia, amara primum videtur, perdifficilis, & ab omni delectatione remotissima, sed ex qua fructum colligas dulcissimum suauissimumque: ait enim Hesiodus, virtuti radices amaras esse, fructus vero suauissimos.

D E N U C E I V G L A N D E.

N U P T I Æ. C A P. XXVII.

*A Plin. lib.
15. cap. 22.
hæc. Ech. 8.*

AB amygdalo ad nucem iuglandem transire non incongruum, cuius est hieroglyphicum ut nuptias præ se ferat. Credidere multi, ait Plinius, quia nuces cadendo tripudium sonumque faciunt: qua de causa dictum illud, *Sparge marite nuce.* Sed verisimilior causa est, quam ipse comminiscitur: ob integumentum duplex, puluinati primum calicis, mox ligni putaminis, quali propemodum operimento foetus muniantur.

C A P P A R I S. C A P. XXVIII.

*Capparis
Hebraicis
Anion.*

VT vero & Capparim absolquamus, super eo multa & variatam Hebraici interpretes, quam Latini & Græci commentati sunt, dum Hebraicam vocem, quam nos Capparim dicimus, illi A V I O N modo amorem, modo desiderium, modo concupiscentiam, & his similia elocutionibus suis circumscribunt. Sed qui diebus nostris scripsere Capparim libidinem perfrigerare, hoc loco, teste eo, decepti v.

pti videntur, quod minus animaduertent Salomonem id notare voluisse, cessare tunc libidinis ardorem, cum Capparis nulla esse ceperit: id enim aperte signat, *Dissipata fuerit*: perinde ac si Græci per fabulas suas philosophentur, tunc ardorem Leandri gelidis aquarum fluctibus superari, cum primum Herus lucerna fuerit extincta. *Ecclesiast. 6. 12.*

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIBER LII.

DE FVNESTIS ARBORIBVS, ET
CORONIS ALIQVOT.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD LAVRENTIVM GRANAM.

DVCTVOSISSIMO illo die, quo Celsi Melini iusta, Academia vniuersa deposcente, peruectissimo maiorum ritu celebrauimus, memini te (facundissime Grana) dum funeris apparatus instruebatur, multa de me querere super funestarum arborum significationibus, quod nonnullam huiusmodi rerum inquisitioni operam dare me non ignorabas. Tuque meminisse debes pauca admodum ea fuisse, qua mihi tunc, tanti actalis amici casu consternato, memoria succurrissent: tum quod eo totus conuersus eram, vt quæ multa in precepti iuuenis desiderium à doctissimo quoque, conscriberentur, sedulo colligerem, collectaque publicarem: tum quod nolebam eo tempore te nugis meis occupare, studiorum tuorum socium laudare meditantem. Quem quidem tu non laudasse tantum, sed diuturniori, vel eterna potius vita visus es mihi restituisse. Dignum quidem Celsus, qui tam eruditum, tamque elegantem superis sui laudatorem sortiretur: Dignus tu quoque, qui de iuvene tam prestanti, tam docto, tam probò verba faceres, quamuis id letiori argumento factum omnes maluissemus. De qua quidem oratione tua multa alij præclare predicant: nos exuperasse te & nostram & omnium expectationem, qui de optima quaque conceperamus, verissime profiteamur. Tibi vero an ego responsurus sim in iis qua percontatus eras, adhuc ambiguum est mihi: cur aui tamen, vt si quid per diligentiam assequi possem, tua me flagitationis memorem fuisse comprobarem. Itaque Cupressum, & Pinum, & Populum, & pro corona Similacem, & quadam alia, qua funesta sunt, perquisiui, de quorum significatis commentariolum hoc ad te conscripsi. Illa vero meminisse debes, tum de coronis quæreretur, quibus cenotaphium cingeremus, respondisse me, ex Salice, ex Moro, ex Caprifisco & Loto lemum ferta contextenda. Ex Moro, quoniam senilem prudentiam tam iuuenili aetate præ se ferebat. Ex Caprifisco, quia cupiditatibus omnibus, quas innumeras ea aetas afferre solet, ipse iugum imposuerat. Ex Salice, propterea quod summa erat, adolescens continentia pradiu. Ex Loto, ad diuinum eius ingenium, & omnisfaria doctrina studium: quorum quoque omnium rationes poteris ex hoc libello nostro cognoscere. Sedenim in his nihil forte nouum tibi, gratam tamen futuram spero industriam, quacumque esse potuit, meam, quod non contanter satis amico facere procuram. Esto igitur apud te nostri hoc amoris qualecumque monumentum: neque id horroni sit, quod feralia donamus: utpote qui Philosophus non minus rerum fines, quam ortus progressusque, his contemplari solitus. Sed iam quid hæc sibi ignorum strues velit, inspiciamus.

DE CVPRESSO. CAP. I.

CVPRESSI significata apud Horum, nulla sunt, apud Latinos & Græcos pleraque memorantur.

Quia Diti
sacra, ideo-
que pro si-
gro funebri
aut somos
posita.

Plin. lib. 16.
4. 33.
Palma pro
Iudæa cur.

Suet. in Ve-
spasiano ca.
5.

Medica ar-
boris prodigi-
um miran-
dum.

Quia pra-
ceptor & a-
gnosces: Ca-
rolus. Imp.

ATQVE illud in primis, quod pollutionis, aut inestati de alicuius morte loci, aut funeris signum fuit, feraliq; illi apud omnes cognomen: quia cum minime recidua sit, humane conditionis sortem referre videatur. Quamquam Herodotus vnam solamq; Pinum ex arboribus recisam minime repullulare tradit, esseque, vt ipse ait, τὰν ἀλθεῖον. Nimirum animaduertat homo multæ diligentia, recisam Cupressum in Creta beatiore insula repullulare, quod de Pinu nusquam obseruat.

C R E T A. CAP. III.

QVONTAM vero Cretæ id præcipue concessum, vt renascentes, quæ præfectæ fuerint, Cupressos videat, nonnulli Cretam per eiusmodi arborem significari tradiderant, non aliter, quam Palmam pro Iudæa poni in Vespasianorum numis obseruatum: Palmæ siquidem & lætius & frequentius in Iudæa proueniunt, quam vsquam alibi. Cupressata porro Gnosiorum celebrat Plato, in quibus æstiuo die de legibus commentatum à Megillo & sociis tradit. Non immerito autem magno habitum ostento, cum arbor Cupressus altitudine conspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis euulsa radicitus repente procidit, ac insequenti die viridior atq; firmior eodem vestigio resurrexit, grande, vt inquit Tacitus prosperumque, assensu aruspicum & summa claritas iuueni admodum Vespasiano promissa. Apud Plinium legas, vbi de prodigijs arboribus disserit, arborcs multas, sine tempestate, vllave causa alia, quam prodigij, cecidisse, ac sua mox sponte surrexisse quæ fuerint fausti ominis & ostenti. Sedenim ne nostra negligamus, vetustis rebus nimium applaudentes, in Medicæis ædibus quæ thermis Alexandrinis dirutis incumbunt, hoc Romæ vidimus, quod huc inseruisse minime fuerit importunum. Paucis admodum ante diebus quam Leo X. Pont. Max. moreretur, Medicam arborem, proceræ admodum magnitudinis, sed magna sui parte in latitudine ramos ad parietem affixam, vt perpetuo virore aulæ, quæ dicuntur, facere viderentur, casu nescio quo, noctu solutis pergulæ compagibus ita concidisse, vt cacumine terram attingeret, & à porticu in zystum prodeuntibus præ altæ curuaturæ arcum exhiberet. Subsecuta mox clarissimi principis mors. Neglecta arbor, omni tunc familia alijs negotijs occupata. Creatur interim Hadrianus VI. Pont. Max. ab extremis vsq; Morinis in Italiæ ludibrium perquisitus. Insequitur statim ab electione, maxima hyemis inclementia, niues iuges, & in multos dies terræ, pertinacia Romano solo insolita, in hæsitantes, qualem tempestatem & niuium altitudinem, asperitatemq; aeris nemo quantumlibet natu maximus Romæ se vidisse profitebatur. Sequit ea hyems in citreos lucos, & viridia omnia, Medicis arboribus consita perstringit, & ad radicem vsq; adurit: omnesq; illæ huiusmodi arborum delicia, quæ Romæ plurimæ frequentissimæq; erant, auferuntur: sola è nostris illa obseruata incolumis, quæ ante Leonis obitum prociderat: ac omnis ille ordo, qui ad eundem parietem adhærescebat, minima iactura læsus, cæteris omnibus ad repullulationem succis ad imum caudicem. Quod si altero vix anno completo. Clemente VII. Leonis præmortui fratrem patruelem ad Pontificatus fastigium euectum vidimus, cur Medicam illam arborem in eius ædibus, & inclinata fortunæ deicctam, & felicissimi successus, ab hyemis tam horridæ sæuitia seruatam, fuisse prænunciam affirmare vereamur.

S E P V L C R A N O B I L I T A T I S. CAP. IV.

Et b. 7.
Arca ex Cu-
presso.

SVNT qui Cupressum funus quidem & sepulcra, sed non nisi nobilitatis significasse contendant, quod & Lucani testimonio confirmatur, ita dicentis: *Et non plebeius luctus testata Cupressus.* Sane Thucydides libro historiarum II. Arcas fuisse dicit ex Cupresso, in quibus eorum efferrentur ossa, qui pro salute patriæ mortem oppetere nõ dubitassent. Huius autem instituti, vt Cupressus defunctis accommodaretur, principium nonnulli ad historiam referunt: aiunt enim Asclepiadis author grauiissimi testimonio, Boream Celtarum Regem cum filiam Cyparissam nomine amisisset, arborem hanc in eius tumulto fuisse, à qua inde nomē inditum Cyparissæ: mox à satu illo luctuosam feralem que haberi ceptam.

M O R S. CAP. V.

Vnde ara
de unctari.

NAM & in ostentis mortis indicium fuit, quod tum alijs euentis, tum Imper. Seueri casu comprobatum est, cum Æthiops quidam claræ inter scurras famæ, cum corona è Cupresso facta illi obuiat

Uiam processisset: quem cum ille iratus remoueri ab oculis præcepisset, coloris tactus omine, respon- *seu tumultus*
diffe ille dicitur, *Totum fuisti, totum vicisti, iam Deus esto victor.* Paucis vero post diebus Seuerus est vita *cupresso ex-*
functus. Quod vero pertinet ad colorem, fertur & Hadrianus Imp. ex Mauri occurfu extrema sibi iam *nabantur,*
ingruere concepisse. *vt Polydori.*

DIS. CAP. VI.

CUPRESSVS porro in tutela Ditis, Patris, & eius arboris rami sepulcris affixi, ad sculptive, Dis *Æne lib. 3.*
Manibus commendari defunctos indicant. Atque hoc est, quod apud Horatium legas, arborem *Ætiores do-*
nullam hominem ad inferos sequi, præter inuisas Cupressos. *morum.*
Seueri Im-
peratoris
casus.

I V N O. CAP. VII.

EX ea autem arbore simulacra Iunoni Regina fieri iussa, in plerisque prodigiorum expiationibus *Simulacra*
obseruatum: vt Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Coss. Cupressæ simulacra Iunonis Reginae po- *ex cupresso.*
sita per virgines viginti septem, quæ Urbem lustrauerunt.

O R P H E V S. CAP. VIII.

ET in Lebethris Orphei simulacrum ex Cupresso cultum, quod cum Alexandri temporibus su- *Indicatio*
dorem multum emisisset, omnibus eo prodigio perterrefactis, responsam est ab Aristandro viro *lib. 16. c. 33.*
sapiente, bene sperandum, siquidem quod nunc opus Alexander aggrediretur, ob rerû gestarum ma- *illa ait mo-*
gnitudinem maximum esset sudorem & laborem. Poetis ac Musarum cultoribus allaturum. *rosam fru-*
ctu super-
uacuum.

P V L C H R I T V D O S I N E F R V G E. CAP. IX.

INDICAT etiam Cupressus rei cuiuspiam sublimitatem atq; pulchritudinem, ex qua tamen nul- *Hinc Plin.*
lus percipiatur fructus. Quare Phocion, cum Leosthenes Athenienses in bellum impulisset, magna *lib. 16. c. 33.*
que spe ad libertatis & principatus nomen erexisset, illius verba dicebat Cupressus esse similia, quæ cû *illa ait mo-*
proceræ admodum sint & pulchræ, fructum tamen non habent. Cessit inde res in proverbium *rosam fru-*
ctu super-
uacuum.
ἐπί τε καὶ ὄρει, de re speciosa quidem visu, sed profusus inutili. Spectatu quidē iucunda est Cupressi pro- *uacuum.*
ceritas, effigiesq; illa metas imitata, fructu tamen superuacua est, baccisq; torua, diceret Plinius.

P E R P E T V I T A S. CAP. X.

CVR vero Diis simulacra ex Cupresso fieri solerēt, in causa est materiæ perpetuitas, odorisq; sua- *Diis simula-*
citas, quæ perpetui thymiamatis loco esse videretur. Cupressum enim neq; cariem, neq; vetu- *cræ ex Cu-*
statem sentire tradunt, neq; temere rimam aperire, vilave parte fatiscere. Simulacrum Iouis in Arce *presso cur*
ex Cupresso à condita Vrbe sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, tempore adhuc suo du- *fiabant.*
rare Plinius attestatur, qui quidem anni essent circiter c. c. Plato leges publicas, acta decretaque sacris *Plin ibid.*
monuit inferendas tabulis Cupressinis, quod eam materiem ære perenniore arbitrareretur. Quantū *Lignū eius*
vero pertinet ad odorem, Indi Cupressum inter aromata propemodum venerantur. *nulla tēpo-*
ris di. dur-
nitiate sua-
neolentiam
exiit. Mat.
in Dioscor.
lib. 1. ca. 87

D E P I N O. CAP. XI.

ET Pinum, mi Grana, non paruam habere cum Cupresso similitudinem, exploratum est.

M O R S. CAP. XII.

NAM mortis ipsa quoque indicium est, de qua idem obseruatum vbique, arborem excisam semel *Amaritudi-*
minime subpullulascere. Vnde Staphylus Poeta, πένυης τέρπον, hoc est, *nis in sacris*
in morem piceæ dixit. Et *signifi. azio.*
apud Homerum βέλῳ ἐχπευκὲς, lethale telum exponunt interpretes vetustissimi, quamuis aliud *est.*
solam referant amaritudinem & acerbitem, qua sit arbor ea præcipue prædita: quando quidem ama- *est.*
ritudo ipsa ita est morti affinis, vt vice versa mors interdum pro amaritudine vstatissimo mortalium *est.*
sermone proferatur: neque hodie tantum, verum & apud vetustissimos hominum ita fieri solitum in- *est.*
ueniamus. Nam 4. Regum, cum Prophetarum grex apud Elisæum esset, & eorum vnus egressus in *est.*
agrum colocynthidas agrestes legisset, easque conscissis in ollam pulmentariam parasset, neque eo- *est.*
rum quisquam propter amaritudinem gustare posset, clamauerunt ad Elisæum dicentes, *est.*
Mors in olla

est: hoc est tanta est pulmentarii amarities, quanta mortis est. Eodem modo paucis ante diebus, cum post raptum in caelum Heliam, Hierichonta se recepisset, questi sunt eius loci ciues, aquas esse apud se pessimas, quas diuinitus cum dulces reddidisset, numinis dictum citauerat: *Sanavi aquas has, & non erit vltra mors in eis*. Sed vt ad piceam reuertamur, Herodotum nonnulli carpunt, quod solam piceam praesectam non repullulare dixerit, cum & Cupressum, & alias quasdam plantas ipsi agnoscant, quae idem patiantur. Sed quantum ad Cupressum attinet, diximus nos Herodotum ad Creticam respexisse, quas repullulare constans fama est. De Pinu vero, quod Staphylus Pini more dixit, pro abolitione, excidioque supremo, in memoriam adducit terribilem eam Croesi denunciationem, qua per caduceatorem Lampfacenis interminatus est, eos vt Pinum exterere, nisi Miltiadem, quem per insidias ceperant, missum facerent. Cumque Lampfaceni inter se quaerent, quid illud esset, quod Rex se vt Pinum diceret, extriturum, a gradiore natu ciue edocti sunt, tam arborem semel excisam numquam amplius subpullulascere. Quod illi excidium veriti, Miltiadem confestim e vinculis exemptum liberum abire permiserunt.

I S T H M I A. CAP. XIII.

Isthmia
quid.

I S T H M I A C I quoque certaminis praemium Pinus erat. Neque vero Pinu tantum, verum etiam arido Iolim apio sacri eius victores coronabantur. Funestum enim esse etiam apium, suo loco docebimus. Quae vero apij corona Nemeorum victoribus dabatur, ex eo viridi texebatur apio, vt interpretes Pindari monuerunt. Erant vero Isthmia in Melicertae memoriam instituta. Et Pausaniae adhuc temporibus Pinus apud aram Melicertae germinabat, quem puerum a Delphino delatum expositumque, Sisyphus rei miraculo motus in Isthmo sepelisse fertur, & certamen illud instituisse.

N A T V R A. CAP. XIV.

N A T V R A E imaginem esse Pinum dicit D. Ambrosius: quippe quae femina a primo illo diuino celestique privilegio accepta custodiat, partusque suos quadam veluti annorum vice & ordine referat, neque nisi vi caloris admota excludat. Atque eadem ipsa nux flammam speciem imitatur, lacunatis in turbinem toris reticulato opere circumductis.

C Y B E L E. CAP. XV.

Quis ab ea
Aetys pas-
stor in Pinu
conuersus
fertur.
Nimi cum
capite Cybe-
les explica-
tio.

E O D E M argumento & causa Cybeles Deae symbolum erat Pinus: nam & ipsa Dea rerum omnium mater habebatur. Videre vero est numum, in quo caput Cybeleium est de more turritum, ab altera cuius parte corolla impressa est ex duobus ramis Pineis, intra quos literae sunt Σ ΜΥΡΝΑΙΩΝ. Vbi illud quoque adnotatione dignum, quod litera Σ in eo numo figuram habet Latinae aspirationis: in latus prostratae, ac solo proiectae, Σ Hinc enim crediderim multa ea Graecorum vocabula, quae apud eos a vocali incipiunt aspirata, per S a Latinis enunciata, utpote qui aspirationem S litteram esse arbitrati sunt. Sic ϵ μ α septem, ϵ ρ π α serpo, υ σ υ σ sus. Siue ea litera Z nota fuerit, quod veteres inscriptione plurimae Z pro S littera ponunt: vt ZMYRNA Romae in Diuae Anastasiae, & in Campo Florae in Venetibus arce castris noui, OS SVLS ZMARAGDI: in foro Traiani, EMILIVS ZMARAGDVVS & innumera alia, de quibus Grammatici viderint. Per Hetruriam vetusta pleraque conditoria Pinum insculptam habent, siue funerali argumento, siue quod apud eos Cybele olim vere coleretur.

Æ S C V L A P I V S. CAP. XVI.

A P V D Sicyonios Pineae nux Æsculapij symbolum habebatur. Nam & Pausanias author est, eundem Deum cum sceptro, & nuce Pineae in manu altera, sculptum esse.

D E P O P V L O. CAP. XVII.

Quae arbor
res feriales.

A C C E P T I S hiis Populus, multae & ipsa apud antiquos venerationis, quamuis inter infelices deum annatasque religione recensetur: quo in numero sunt omnes, quae neque feruntur, neque fructum ferunt.

F V N V S. CAP. XVIII.

EA quoq; apud aliquos inter ferales habita. Nam apud Rhodios ludi funebres in honorem Tlepolemi celebrabantur ab impuberibus pueris Populo coronatis.

T E M P V S. CAP. XIX.

PER eam tempus etiam indicabatur: propterea quod arbor ea bicoloribus sit folijs prædita, ex quo præcipuas ipsius temporis partes, quippe diem ac noctem referre videatur. Ideoq; Probus Herculi dicatam ait, quod Physici tempus per Herculem interpretantur. Quinetiam hoc habet Populus commune cum tempore, quod eius folia post solstitium circumaguntur: nec alio argumento certius intelligitur sidus confectum, ait Plinius. Sunt vero & aliæ arbores, quæ folijs bicoloribus variæ conspiciuntur, ut salices, oleæ, citri: in illis tamen color pene idem, licet ab vna parte dilutior, ab altera densior atq; coloratior habeatur. In Populo vero, hac præsertim quæ alba nuncupatur, nam ea est Alciddæ gratissima, ut Maro, & in eiusmodi accipitur significatum, candor ex vna parte pene niueus ac ceffus, ex altera porracei folij instar viridissimus. Narrant nonnulli fabulam, Herculem cum ad inferos descendit, eius arboris coronam gestasse, atq; eam foliorum partem quæ foris conspicua erat, fuligine tetri chaûs obscuratam, quæ interius cõdebatur sudore abiutam candidiorem euasisse: inde cum furculos eos in Acheruntis ripa seuisset, seminium id late propagatum. Sedenim ut apud Pausaniam est, Hercules Populum albam ex Thesprotide regione iuxta Acherontem fluuium genitam ad Græcos transtulit, atq; hinc locus fabulæ datus. Achron enim Thesprotidis fluuius leucem, quæ alba est Populus, passim fert, perinde ac Alpheus oleastrum, Asopus Bœotiz iuncos, Menander myricas, Perseam Nilus.

Quod neque
semè neque
fructum fe-
rat.
Plin. lib. 17.
cap. 10.

Lib. 18. c. 53.

Ecol. 7.
Olympion-
cus in libro
de plantis.
Fabula.

D E A P I O. CAP. XX.

EX herbis vero ante alias omnes maximè ferale est apium. Neque tamen hic ego contenderim, utrum Selinon atque Petroselinon idem sint, an aliquid inter se dissideant, quam prouinciam sibi doctissimi hac ætate viri suscipere, satis habiturus, si, quæ ad hieroglyphica quomodocumq; pertineant, significata commemorauero.

N E M E E S V I C T O R. CAP. XXI.

HOMINEM apio, verum eo viridi, coronatum, Nemeeorum victorem significare magis vulgatum est, quam vlla indigeat repetitione. Quodq; ea certamina in Archemori, ita ab Amphiarao vocitati, celebritatem instituta essent: quamuis nonnulli dicant, Herculem Nemeo Leone domito certamen id sacrauisse, cuius pretium apium esse voluerit. Ideoq; Leonis herbam apium appellatum, de qua Pindarus Nemeis Alcimedæ Æginetæ, βοτάνη τέλει ποδ' αἰλέοντι νικέσωντι. Historia tradit herbulam huiusmodi ex Archemori sanguine progenitam. Alij volunt inde Leonis herbam dictam, quod apium in Nemea lætissimè vulgoq; proueniret, qua Leo ibi versatus affluenter admodum pasceretur.

Plin. lib. 19.
cap. 8.
ἐπιφύων ὁ δὲ
Νεμεῖα ἐκ
σελίβριαν πε-
πλετμένιος.
Corona in
Nemeis ex
apio con-
nexa.
Lucianus,
De Gymna-
stis.

L V C T V S. CAP. XXII.

NIMIRVM igitur apium lucus indicium est, quandoquidem herba ea, ut Pindari interpretes aiunt, est inferis sacra, lucis que dedicata. Nam, ut Græci authores prodidere, terrestre admodum est: effunditur enim libenter humi, plurimumq; occari gaudet, ut solo propinquius adhærescat. Satum eius semen, ut aniculæ nostræ fabulantur, ad inferos proficiscitur, prius quam enascatur. Orta inde fabula, quod ob soliditatem atque duritiem, qua præditum est, aliquanto diutius quam alia intra terræ viscera morari videatur. Itaque mortalis Opheltis, qui mox Archemorus, terreno fuit honore decorandus: ex quatuor enim illis insignioribus certaminibus, Olympijs, Pythijs, Isthmijs, Nemeis, ut Archias:

Οἱ δύο μὲν θνητῶν, οἱ δύο δ' αἰθαιῶν.

Sunt duo mortali, sunt duo sacra Deo.

Nnnn 3

Morta-

*Quia mor-
tem Am-
phiarus et
a principio
vita esset
varicinat,
apud prin-
cipium, no-
n mors.*

Mortales Archemorus, & Melicerta, qui & Palæmon-Dij, Iupiter & Apollo. Præmia, Apollini Laurus, quæ pomi etiam nomine nuncupatur, ob grandiores baccas, quæ Laurus Delphica producebat, vnde coronæ illæ decerpebantur, de quo vide apud Lucianum. Ioui oleaster, Palæmoni pinus, aut aridum apium, viridæ vero Archemoro, olimque olea. Minime vero prætercundus hic locus est, ad vtrumque significatum funeris & victoriæ optime accommodatus: quippe cum Timoleon copiarum Græcarum dux, audito Bomilcaris & Asdrubalis Carthaginensium aduentu, qui classe bene magna comparata missi fuerant ad Græcos tota Sicilia pellen dos, ipse cum quinque tantum peditum millibus, & equitibus mille, hostibus occurrere statuisset, profectusque Syracusis cum ad Crinissum amnem, quo sciebat hostem venturum, processisset, factus est obuiam mulis apium ferentibus; perterre factis omine militibus, qui apio sepulera coronari non ignorabant, quem morem Plutarchus in Symposiacis enarrat: vulgatumq; erat inter Græcos adagium, incurabilem valetudinem apio indigere. Imo, inquit Timoleon, Coronæ vobis vel ante victoriâ offeruntur, ad id scilicet alludens, quod Isthmijs victores apio coronabantur: dictumque euentus comprobauit, Carthaginensibus postredie vitis profligatisq; maiore suorum ciuium strage, quam vnquam antea passi essent, insigniq; ac memorabili victoriâ Timoleonti acquisita. Sane plerisq; in antiquorum monumentis, & in adscultis catharis atque carchelsijs, apium obserues, quippe mortis atque luctus indicium. Eo autem sepulcra, & alia mortuorum conditoria sub sterni solita priusquam in cadauera inferrentur; eaq; de causa cum veteres in conuiujs omnibus fere alijs coronamentorum generibus vterentur, flores & herbas omnes huc admiscerent, vno in primis apio, vt pte quod nihil ad hilaritatem faceret, abstinebant.

*Timoleon
apopthe-
gma & fra-
gema.*

DE MYRTO. CAP. XXIII.

*An quia
prima fer-
tur Circeis
in Elpenoris
cumulo vi-
sa.*

EST & Myrtus inter funestas arbores adnumerata, qua Thebis qui vincerent Iolea, coronabantur, de qua Pindarus in Isthmijs, ἐδα λεκοδεί καὶ ἐκ μύρτου ὁ δ' ἀνὴρ. Fuit autem Iolaus heros apud Thebanos diuinis cultus honoribus, ad cuius tumulam Iolea ludos celebrabant, & huiusmodi coronam ex Myrto præmiû instituerant: propterea quod, inquit interpretes, funebris esset arbor. Verum cum longe plura sint ab ea & genij & voluptatis significata, inter funestas has Myrtum profus inferere nolimus, sed eam cum lætioribus, Rosa, Hedera, & quibusdam alijs conuenientiori loco pangendam existimauimus.

DE SALICE. CAP. XXIV.

POSTEA vero quam iusta ijs, qui præclaro fuerunt ingenio, rite perfoluimus, tempus est vt ad lætiora conuertamur argumenta. Promiseram enim superioribus diebus (Grana) tibi, priusquam funus hoc incideret, de Salice, de Moro, de Caprifico, de Loro, quæ deducta essent hieroglyphica præscribere. Ea igitur in hunc modum disponemus.

VINCVLVM. CAP. XXV.

Is. 20. 2.

SALICEM in primis esse vinculorum symbolum, tum ex quotidiano eius virgulti vsu manifestum, ad id enim plurimum comparatur: tum Diuinæ etiam literæ attestantur, cum Iudæos dicunt patrijs abductos sedibus, miserrimo Babylonis incolatu organa sua in salicibus suspendisse, de quo paulo post.

CASTITAS. CAP. XXVI.

*Græcis a-
non dicitur,
P. in. li. 2. 4.
cap. 2.*

QUOD autem nonnulli aiunt salicem castitatis indicium esse, tametsi de ea nihil Aegyptij, no incongrue tamen consuetum est: siue sit propter vinculi significatum, quod eius materia sit plurimum apta vinculis, atque ideo coërcitionis indicium sit: & castitas ipsa modo zona, modo campi stri, modo alio atque alio vinculo coërcenda præcipitur. Siue sumptum ab Amerina salice quæ lecti accubitusque imposta, castitatem inducit. Siue ab eo, quod plerique authores tradunt, folia huius arbor

Arboris contrita & pota, intemperantiam libidinis efficaciter frænare: sapius vero sumpta, vsum in totum auferre. Vnde Homerus sapienter falices *ἀλεσικάρπυς*, nostri veteres *Frugiperdas* appellarunt, vel infructuosas, cuius scilicet semen in potu acceptum efficit ne conceptum subsequatur. Sane Porphyrius in ijs, quæ circa Homerica philosophatur, falicem ab eo *ἀλεσικάρπον* vocari tradit, quod semen prius quam maturescat abijeit. Sed idem ea potius de causa dictum putat *ἀλεσικάρπον*, quod semen illud, siue fructum appellare quis malit, ex vino propinatum sterilitatem faciat seminali omni vi prolium labefactata. In Diuinis porro literis, vbi iubetur populus Dei tabernaculorum festa celebrare, quippe in tentorijs omnes habitantes Palmarum ramos, ac frondes falicis manibus prætere, nimirum per falicem continentiam intelligimus. Idq; volumus admonitum, apud Orig. homil. 9. super Exodum, in qua de tabernaculo agitur, eo loco in damno esse impressos codices, vbi legitur: *Arbor autem populi & salix, virgulta sunt castratis, vbi dubio procul legendum est, virgulta sunt castitatis.* Forte autem non temere id scripsere aliqui, credentes saligna corona coronandos eos, qui iuxta Esaiæ dictum, quasi *Salix super fluentem aquam oriuntur.* Neq; alia de causa crediderim apud gentes lasciuissimo, quem finunt, hortorum custodi salignam falcem adhibitam, nisi vt Veneris prurimum, & impudicas cogitationes castitatis falce refecandas admoneremur.

Ad Venerem imperius inhibet. Ibidem Plin. Salices cur frugiperda dicta sint. Hom. Odyf. & Theop. de Plant. lib. 3. c. 21. Plin. li. 20. cap. 21.

S T E R I L I T A S. CAP. XXVII.

SALICEM porro sterilitatis hieroglyphicum intelligi voluerunt, Maronem secuti, qui falicem inter infœcundas memorat plantas: vbi Seruius semen falicis esum infœcunditatem ait mulieribus signere, quippe qui apud Plinium legerat, semen falicis mulieri sterilitatis medicamentum esse. Sed enim qui Maronem aiunt eam infœcundam appellasse, quin semen non habeat, norint falices habere in folijs granæ quædam, quibus vis feminis inest, vt eo commisso terris arbor surgat tanquam surculo detosso, vel æquæ ac si de semine pullularet. Sciendum tamẽ eam occyssimè semen perdere, quippe quod ante maturitatem in araneam abeat. In Creta tamen insula fructum ad maturitatem ferre prohibetur.

Plin. d. l. 24. cap. 9.

O T I V M. CAP. XXVIII.

EVTHYMIUS vbi, quod superius attigimus, legitur, *In salicibus suspendimus organa nostra*, per falicem *Psal. 137.* Cecosotium interpretatur, propterea quod arbores hæ sunt infœcundæ, quippe sine villo utili, vt dictum est, semine. Nam cum Iudæi in eam tracti captiuitatem prope Babylonis flumina defedissent, captiuitatemq; suam tantam deplorarent, nihil habebant quod eos ad cantus hilaritatem inuitaret. nauam igitur per otia vitam trahere cogebantur.

P R Æ M A T V R V M I N C R E M E N T V M. CAP. XXIX.

SVNT qui per integram hanc & adultam iam arborem præmaturum incrementum, adolescentiamq; ante annos mira auctam proceritate, significari velint. Manifestum enim vnique est, quam cito, quantaque ramorum densitate conspata crescat salix. Hinc Verrius eam ita dictam interpretatur, quod ea celeritate crescat vt salire videatur. Quamuis non ignoro sententiam hanc à Festo Pompeio irrisam, qui etiam id damnat, quod non virgulti genus potius, quam arborem iam appellarit. Sed hæc austerca nimis est Grammatici censura. Leuitico ferijs quæ xv. septimi mensis colligendis fructibus celebrantur, *salices de torrente sumi præcipiuntur.* Theologi plerique omnes hic quoque per falicem castitatem interpretantur, moderatque coniugij continentiam, siue, vt superius dictum propter vinculorum ex ea vsum: siue, quia fructum non facit, veluti Eunuchi, quos viros vocat Euangelium, de quibus apud Esaiam: *Non dicat Eunuchus aridum se lignum esse, quia in domo mea dabo eis* *Esai. 56.* *locum nominatum à filijs siliabusq;.* Mox attestationibus loco subiungit: *Dabo inquam eis sempiternum nomen.* *Pœnitentia hieroglyphicum.* Quod vero loco hoc positum est, *salicem de torrente, sunt qui orationis & pœnitentiæ hieroglyphicum esse velint, vt eo identidem loco Psalmographi: Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, cum recitari emur tui Sion. In salicibus, in medio eius suspendimus organa nostra.* Orationes enim & quæ pœnitendo *Esai. 44.* *lachrymæ,*

Leuit. 23.

Esai. 56.

Pœnitentia hieroglyphicum.

Esai. 137.

Esai. 44.

lachrymæ oboriuntur, indigent inuicem commisceri, de quibus Esaias: *Sicut salices super præterfluentes aquas.* Alij torrentem loco hoc pro præsentis vitæ decursu capiunt, in quo subita tot incommoda quotidie nobis ex improviso ingruunt, qualibus Christus noster exerceri voluit, qui & ipse de torrente, qui secus hanc viam præterfluit, bibere non recusauit.

DE MORO. CAP. XXX.

In quibusdam arborum variarum commentarijs, in amicorum quorundâ gratiam cõscriptis fortitudinem ex quercu, iustitiam ex palma, temperatiam nuper ex salice significari ostendimus. Nunc autem (Grana) quartam etiam his addemus Heroïnâ, quæ quidem prudentia est.

PRUDENTIA. CAP. XXXI.

Ad verbum à Plin. lib. 26. cap. 25. Morus quo tempore germinat.

Eam per morum ex arboribus significari ex eo compertum est, quod vna omnium prædicatione prudentissima censetur: vtpote quæ non vt multæ, properat, quæ vbi primum lenioris mitiorisq; aliquantulum aurtæ spirauerit, erumpunt in germina, & flores exsnuant magna interdum strage, ob temporis inconstantia. At morus ne pruina lædi possit, quam hostem sibi perniciosum agnoscit, non ante germinat quam frigus penitus fugatum esse cognouerit, atq; ad amcenissima adulti veris temporaperuentum omnino sit. Addit hoc, quod rem prope conficit, & quod sapientis illius præcepto mandatur, τὸ πρῶτον ἐν ποίᾳ. Vna enim ferè nocte tota germinat, foetum celerrime grandit & maturas, ne caloris etiam aduentantis iniuria lædi possit.

Et incorsauit illud. Eschil. apud Athenæum lib. 2. p. 100. πρῶτον γὰρ. Mora maior.

DE CAPRIFICO.

TEMPERANTIA. CAP. XXXII.

Temperantia definitio. A Plin. lib. 27. cap. 7.

SED ENIM cum salicem pro castitate posuerimus, quæ bonæ mentis vinculo vti zona coercita se se probet, eamq; temperantiam etiam esse interpretati sumus, cum virtus hæc ad alias quoque cupiditates coercendas, frænisque atque catenis cõpescendas progrediatur, sitq; omnino temperantia, ex Ciceronis definitione, moderatio cupiditatu rationi obediens, optimè videntur Ægyptij fecisse, qui virtutem hanc per Caprificum expressere: ea siquidem collo Tauri quantumlibet lasciuientis alligata, animal ferocire minimè permittit, sed lasciuia eius atq; petulantia omni cohibita, eum obtemperantem reddit, neq; quicquam sinit immodestius facere.

IVNO. CAP. XXXIII.

Ad verbum à Macrobo. Saur. lib. 1. cap. 11. Philotis ancilla sententia laudabilis.

QUO D VERO alicubi videas Caprifici ramum simulacro Iunonis appositum, ea de causa factum quod Nonæ apud Romanos erant Caprotinæ nuncupate, quibus, vt author Varro est, matronæ sub ficu Iunoni sacra faciebant, & ex Caprifico virgam adhibebant, nempe ob memoriam pudicitie seruatæ: cum Philotis ancilla Senatui suasis, vt pro matronis & virginibus, quas hostes dari sibi obsides petebant, ipsa cum ancillis alijs habitu matronali cultu submitterentur: cuius laudata sententia, cum omnes hæc secum potiones meracas in lætitiæ signum attulissent, conuiuimq; simulassent, hostes lætabundi, comestatione & potu grauidi, post iocos quic se dederunt. Hic Philotis signum dedit ex Caprifico, per quam de moenibus, vbi nata erat, proper-

dentem

dentem irrepserat. Romani exciti impetum in dormientes faciunt, eosque cædunt, & clade sceddissima fugant, potitiqu; victoriam, sacrum id instituere, vt ancillæ matronis æquatæ Iunoni, quam à Caprifico Caprotinam appellauere, sacrificarant. Ad hoc sacrum respexit Ouid. cum in arte dixit:

*Porrige, & ancilla qua pœnas luce pependit,
Lusa maritali Gallica veste manus.*

DE LOTO. CAP. XXXIV.

INTER arborum significata nulli apud Ægyptios maior honos habitus quam Loto mirificæ omnino arbori, & quæ magnum cum cœlestibus consensum habeat, sitque veluti nostrarum rerum ad superos internuncia.

ORTVS SOLIS. CAP. XXXV.

ERAT vero Lotos apud Ægyptios Sacerdotes exorientis primum Solis imago quædam, vbi infantem in ea residentem apposuissent: hinc vtiq; vapores illos matutinos, qui à Sole mouentur, strictiori quadam aura refrigerantes potius quam adurentes, intèligi volebant. Cæterum Solis ipsius significatum, exortum quippe, Lotos indicat: idque inde sumptum crediderim, quod ea ante Solis emersum implicata folia habeat, quæ quidem ita sensim exsinuantur aperiunturq; vti magis & magis tollitur iubar Solis: maxime vero panduntur, vbi medium Deus iter emensus est. Eodem vero decedente, folia ipsa vicissim cõtrahuntur, complicariq; incipiunt, ac insinuari, veluti nulli patere velint quam numini quod venerantur, atq; ita quibus liceat modis, eo abeunte sese intra claustra cohibeant. Quod, vt Proclus ait, obseruatum à Magis, vt nulla profus contatione sacram eam esse Apollini crederent, effecit.

Hac à Theophrasto lib. de plantis, cap. 10. hanc Serapio Hædachs cham vocat.

VESTALIVM INITIA. CAP. XXXVI.

ERAT & Romæ maxima in celebritate Lotos capillata, cui Vestalium virginum capilli cæsi deferebantur, veluti puberum adolescentium Apollini, vel Æsculapio eius filio. Græci vero fluminibus patrijs cæsariem offerebant, illis eam dicabant, offerebantq; , quod quandam omnino cum Loto ratione alimoniz præ se ferebat, perinde ac arbor ipsa felix cognominata, tum ea, quam superius at tulimus ratione, quod Deo tam familiaris habeatur, vt sedes eius statuatur, tum quod irriguo semper solo pullulet. Neq; me fugit quas arbores Verranius dixerit felices, sed quæ ille scripsit, ad auguralem disciplinam retulit. Nobis hæc Ægyptiaca de ipsius naturæ vi satis fuerit desumpsisse.

Apud Macrobius lib. 4. c. 19.

DEI ADVENTVS. CAP. XXXVII.

VT vero ad Solis ortum reuertamur, minime prætereunda est Memnonis statua sedens, nigro è lapide, quæ magna religionis celebritate in Æthiopia visebatur: in quâ duces ipsum posteaquâ ab Achille confossus fuit, transmutatam fabulantur. Erat ei diei aduenientis indicium, vt Auroræ filius maternum officium imitaretur. Eo autem artificio fabricata erat, vt Sol primo statim ortu radios suos in os eius eiacularetur, ac veluti plectrum aliquod ibi sonum excitaret, vocalique significatione iam adesse Deum annuncieret.

Ad hoc paginata Cœstali cap. 1. Thebis.

MVNDI MOLES PLENA DEO. CAP. XXXVIII.

ALII mundi molem ex ea specie, Deumque in eius medio compositum residentemque intelligere maluerunt. Interpretatur hoc Iamblichus ad Porphyrium scribens: commentumque hoc ideo ab Ægyptijs excogitatum ait, quod Lotos limosis præcipuè locis fructificet, sitq; in primis aquatica: quod veteres illi præcipuum generationis argumentum contendebant, qui Oceanum rerum parentem omnium dicitarent. Obseruauerant autem in ea demum omnia orbiculata & rotunda, quippe folia atque poma, ex qua quidem effigie perfectissimaque forma mentis actionem perfectioni intentatam ostendi protestantur. Deum vero infantili ætate, vt pote vnicum atque perpetuum rerum omnium principium, nullo conficiendum senio, neque ipsum vlli ætatum variantiæ obnoxium, super

Imo & Deorum, unde Orpheus in hymnis: Oceanum dico patrem, Teuthymq; parentem, Vnde ortus Diuis.

actionem eiusmodi in seipso totum consistere, ac principatus reliquos exuperantem, sanctum, incorruptum, & ubiq; venerandum conuiescere. Nam diuinitatem ex ipso etiam sedentis habitu inter noscebant. Sessum enim Deo in primis accommodabant, quem nulla vnquam potest inquietatio sollicitate, comouere. Quin & sedentem Cynocephalum statuebant, cum æquinotij quietem æqualitatemque describerent, quæ quidem necesse est ibi sit, vbi nihil subsultat quod alterum inquietet: sed omnia firma, stabiliaque in æquilibrio conuiescant. Quod vero initio diximus infantem insidentem in medio Loti poni solitum, obseruata sunt etiam ab Ouidio, apud quem mater ita loquitur

9. Metamorph.

Hunc tamen infantem maternis demite ramis,

Et date nutrici, nostraq; sub arbore sepe

Lac facitote bibat, nostraq; sub arbore laudat.

Sic infantem hunc videmus apud Poëtam in Loto sedem figurari.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. LIII.

DE IIS QVÆ PER OLEAM,
VITEM, ET FICVM
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ILLVSTRISS. ET REVENENDISS.
REGINALDVM POLVM CARD.

PAMILIARIS mihi tota vita mos fuit, optime clarissimeq; Reginalde, vt clarorum bruminum, quos precipuè colerem, moribus contemplandis non parum adhiberem studij atque diligentia, vt scilicet qua quisque parte excelleret, ea precipuè commendaretur. Nam, vt optime nosti, Di os hominesque à partibus laudare Homerus instituit. Cum itaque, qua te in primis laude prestares mecum examinarem, perspiciebam, Vir rarissime, tria esse, que de laudum tuarum principatu inter se contendere videbantur. Hinc enim bonarum literarum, optimarumque artium doctrina primum sibi locum asserbat: inde admirabilium morum suavitas, quam & summa benignitas, & singularis humanitas comitabantur, doctrinam sibi cedere imperitabat. Vrgebat tertio loco pietas integerrima, vita moderatione conspicua, diuinarum rerum studio feruida, omnibusque probitatis numeris absoluta: qua licet ab omni esset ambitione alienissima, nilque speciosum in propatulo iactaret, suaque se virtute inuoluens, aliena nihil opis indiga, si vni sibi pretium esset, satis habere videbatur: quo tamen magis ab ostentatione aliena erat, eo admirabilior illustriorque apud omnes euadebat. Quocumque me igitur animo & cogitatione conuertebam, ambiguus quam tibi precipuè partem attribuerem, mecum aliquandiu dubitavi. Nam si tu cum reliquis & probis & literatis viris, quos tu semper vnice liberaliter quifuisi, ad mensam meam Ægyptiacam, adbibendus eras, consentaneum videbatur, vt quam tu symbolam in talium conuiuiarum sodalitiis confirres agnosceretur, quique tuus esset nuptialis ornatu appareret. Sedenim animaduerti demum nullam earum, que in te conspicua sunt, virtutum partem ab alterutris societate disiungi. Quorsum enim doctrina, nisi qui per doctrinam mores comparantur, ita prestio sint, vt & doctrina laus moribus optimis adiuetur, & mores ipsi doctrinae, firmamento innixi stabilitique fulciantur? Diuina vero illa pars vbi apud illos ymquam illustris habita, nisi & mores & eruditio fidsissimi comites accessissent; ad ruminacionem enim

A bisulca etiam vngula quarebantur. Quæ cum in te omnia ita nimirum elucescerent, ut vel regiam ipsam sanguinis tui sublimitatem facile superare putarentur, cognoui demum te non à partibus, sed à toto celebrandum: quæ quidem omnia in vno apud te coniuncta eo nunc acciderunt illustriora, quod hæc fama impulsus Paulus III. P. M. sponte, te nihil tale cogitantem in sacrosancti Senatus Collegium adsciuit, non modo, ut virtutem ornaret tuam, sed ut tu quoque non paruo patribus esses ornamento: qui quidem nostræ pietatis partes, hoc præcipue tempore labefactas, tam acriter defendendas susceperis, ut multas sæculi nostri insectas labestum autoritate, tum eruditione tua deterferis eluerisq; tum exemplo vitæ laudatissimo optimi atq; integerrimi Præsulis formam præbueris ad imitandum. Quoniam vero clientium mos est, ut patronis ad huiusmodi honores euectis, eorum nomina gentiliæq; insignia, corymbis, fertis, floribus, foliisq; honoratioribus redimita postibus quæq; suis affigant, horum ego secutus ambitionem, fertum insignibus tuis ex olea, vitæ, atq; ficu circumducendum institui: ex olea, ut tuæ ea esset mansuetudinis & serenitatis indicium: ex vitæ, ut & meam & literatorum omnium letitiam indicarem: ex ficu, ut tuorum inde suis vitas morum ostenderetur. Sedenim quid hoc rerum sit, ex ipsa iam Commentario apertius inspicias licet.

DE OLEA.

P A X. C A P. I.

PACIFICVM in primis Oleæ hieroglyphicum esse, tam apud Poëtas quam Oratores vulgatissimum est, cuiusmodi illud est Maronianum:

Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ.

Et Aristophanes in Avibus, ubi Hercules legationem exponit, à Deis se venisse, conciliandæ pacis gratia: atqui, respondet Pistotherius, ελαιον ουκ ἐνεστι ἐν λυκίῳ, olei in lycyho prorsus nihil. τὸ γὰρ ἐλαῖον, misericordia dicitur, quæ qui contingit ijs, quibus pax datur, olea apud Probum pacis est hieroglyphicum. Sedenim non à Græcorum fabulis, neq; ab alienigenarum gentium commentis, sed diuinitus, vel ab ipso fere noui mundi primordio, inesse oleæ pacificationis vim nobis demonstratum est. Diluio enim cessante ab Noë columba emissa, quæ præpeti volatu regionis aliquantum circumlata, paulo post oliuæ furculum habens in arcam reuerfa est: eoque argumento latatus Noë, sensit tempestatem diluuij iam tranquillatam, terramque ipsam pacatam, & remittente inundatione iam dudum in emerfu esse. Sed quid illud? Cum ferrum, ferrique vsus bello in primis inseruiat, & symbolicè pro bello ponatur, tantam inesse oleo vim, ut id emolliat, & ad feriendi vsum ineptum, & inutile reddat: siquidem fabri, qui ferrum lentescere & emolliri volunt, candefactum id oleo intingere consueverunt.

DVRITIES EMOLLITA. C A P. II.

QVARE nonnulli molliam esse duritiem hieroglyphicè significare, si vellent, cultrum in aliquot oleæ baccas impactum facere instituerunt. Quod illi non feciore significato propemodum simile est, quod oleæ furculum quærno ramo quidam implicare excogitarunt, immortalis odij diffidium compositum esse significantes: propterea quod quercus & olea tam pertinaci odio diffideant, ut altera in alterius scrobe depectæ moriantur.

A G R I C V L T V R A. C A P. III.

SVNT qui oleæ ramusculum in Mercurij manu propter agriculturæ studium poni dicant, cum ipse Smitium & fructiferarum arborum sospitator habeatur, eumque honorem oliuæ potius, quam alteri cuiquam arbori habitum, ut pro agricolatione poneretur, quia longe plures utilitates ex olea desumuntur, quam ex quavis alia fructiferarum arborum. Neque tamen desunt, qui rem ad pacis significatum deferant, quod ille rerum internuncius pacem feratur conciliare, de quo multa diximus in Caducei Commentario. Operæpretium vero est, videre veterum monumenta, in quibus Olea insigne pacis ubique prætenditur. Nam in Hadriani numo quodam simulacrum habetur flexo genu, quod dexteram ipsi Hadriano stanti porrigit, læua oleæ ramum humero demissum tenet: inscriptio, **RESTITVTORI HISPANIÆ**. In alio Imperatoris eiusdem, prouinciæ eadem humi sedens læua

Æneid. lib. 9.

Ue. q. imbellis à Val. Flacco. li. 2. dicitur.

Ad verbū à Paramiogr. Chil. 3. cent. 7. Pron. 72.

Quin & mare tranquillat in ore vrinantis.

Plin. lib. 2. Odij cōpositi hieroglyphicum.

Nulla enim est ars quæ nō olea beneficio utatur. N. C. li. 4. c. 3. Myth. Hadriani numus.

cubito lapidum tumulo innititur, dextera ramum oleæ habet: inscriptio, HISPANIA. quo ex argumento pacata quietaq; provincia subintelligitur. In eiusdem alio, signum est cum olea in læua, cum genio in dextera, quod forte refertur ad augurium ex oliua, forte sibi oblatum, vnde aspirare cœpit ad Imperium, sortibus Virgilianis fretus, cum ei versus illi obuenerent:

Ænei. li. 6.

*Quis procul ille autem ramis insignis oliua
Sacra ferens? nosco crines, incanaq; menta
Regis Romani, primus qui legibus urbem
Fundabit, Curibus paruis, & paupere terra
Missus in imperium magnum.*

Quibus quidem ramis oliuæ insignem Maro fingit Numam ab Anchise præcognitum, cui obiuftitiam & integritatem nemo vumquam bellum intulit, ipse vltro pacem semper fouit. Quocirca Hadrianus Imperio potitus æquæ pacis studiosus fuit: expeditiones enim sub eo graues nullæ fuerunt, bella etiam silentio pene transacta. In numo vero Seueri Pij August. togatum est simulacrum cum oleæ ramo, cuius inscriptio, FVNDATORI PACIS. Eisdem pene figuris in eiusdem Seueri Parth. max. I numo inscriptio est, FVNDATOR PACIS. Quamuis vero vidisse iuuet in Maximiani numo simulacrum quod oleam prætendit, cum inscriptione, PAX AVGVSTI: Illud tamen mihi magis arridet, quod in numismate Philippi patris figillum illud est oliuæ ramum tollens, cum inscriptione, PAX ÆTERNA.

FELICITAS. CAP. IV.

QVOD vero olea adiecta caduceo felicitatis hieroglyphicum habeatur, multa veterum numismata indicio sunt, quæ in ipsius Caducei Commentario continentur. Apud Pausaniam legas, Pacem gestare in vlnis Plutonem puerum pectori appressum, eo quidem significato quod pax opulentiam alit, educatq;: vbi vero opulentia, ibidem & maxima felicitatis pars, eaque nimirum omnibus expetita.

CONDONATIO. CAP. V.

Olea in sacris hieroglyphica.

IN Diuinis Hebraicæ vetustatis monumentis oleum condonationis, veniæ, ac misericordiæ signum habetur. Et in Euangelica historia Assertor noster condonaturus adulterij pœnam mulieri, quæ rea agebatur à Pharisæis, ex oliueto in templum perrexit. Et apud Athenæum non absimile, *ἡνδρὲλ ἐν. quæ tamen omnia ex Hebræorum sacris deprompta sunt, quibus iubemur crustulum absque fermento quod oleo sit irroratum, offerre Deo. Et alibi, vbi anima donum offert, similia erit eius oblatio, fundetq; super eam oleum, & panes absque fermento conspersas oleo. Et alibi oleum esse pro peccato legas, & huiusmodi pleraque, quæ omnia delictorum huiusmodi condonationem indicant: siquidem, vt Adamantius ait, omnis anima eget oleo diuinæ misericordiæ, vt sospitari possit. Hinc Hilarius ait super Matthæo, Oleum fructum misericordiæ cœlestis esse, propheticus quoque sermo proficitur. Ergo cum ieiunamus, oleo caput nostrum inungemus, bonis quippe operibus caput nostrum, id est, vitæ nostræ sensus ornabimus: quia intelligentia omnis in capite est. Iam, vt Hierosolym. Hefychius interpretatur, fere passim in Leuitico superfusum oleum pro elemosynis accipitur, vti thus, orationes, & preces interpretantur. Quod vero scriptum est, animam quæ peccauerit, offerre donum similam cum oleo, virum nulla vel ingenij sublimioris, vel doctrinæ gratia præditum, sed vita tantum hominem profectum, alioqui vel mercaturæ, vel agricolationi, vel piscatui, aut militiæ, aut sellularij artibus deditum Cyrillus intelligit, qui simplicitatem suam, cuius similia est indicium, quærat Deo per oleum diuinæ misericordiæ commendare. Neque prætereundum quod alioquorû historiarum prodiderunt, Augusti temporibus è taberna meritoria trans Tiberim oleum erupisse terra, totaque die nulla intermissione fluxisse: quod forsitan ad ortum Christi, & eam quæ subsecuta est mortalium, quæ summa eius fuit misericordia, redemptionem, & gratiam per omnem terrarum orbem longe lateque diffusam, refert potest. Sunt qui defossi in terram cadi defluuium illud olei fuisse dicant, cumque apotheca, vbi vas condi-*

conditum fuerat, in ripæ Tyberinæ summo margine sita esset, amphora casu aliquo vitata, liquorem inde sibi viam aperuisse. Vt cumque, maximi omnino ostenti loco habitum, eiusque rei monumenta longa annorum serie posteritati commendata. Epopæus Thessalus, qui Coraci Sicyoniorum Regi successit in Imperio, à Nicæo Thebanorum Rege bello impetitus, commissaq; pugna graui accepto vulnere cum victor euasisset, Palladi templum erexit, qua rogata vt signum aliquod ostederet, ex quo an id gratum deæ donum fore coniciere possent, aiunt oleum sponte ante templum fluxisse, simulque Epopæum haud ita multo post vulnere negligentius curato periisse. Ex Gentilium enim religione obseruatum est, Deos tunc suæ in nos misericordiæ signa exhibuisse, cum ex carcere corporis migrare iussi essent, id quod aliquod exemplis declaratum est. Simile fuit in Cleobe atq; Bythone fratribus iuuenibus, qui pietissimi erga matrem Iunonis deæ sacra petitorum, iumentis aliis deficientibus, vltro ipsi iugum subiere, pro quorum pietate merita à Iunone filiis dona mater cum poposcisset, mane ambo inuenti sunt animam effluisse. Quod vero ad misericordiam & veniam imploratam attinet, quæ multis veterum exemplis per oleum significata fuerint, interpretari libet Ælij Lampridij locum in Heliogabali vita: Sybaritas eo anno periisse, quo missum ex oleo & garo commenti sunt: quod si quis ad cibi genus id & ganæ delicias ref. rat, subfrigida admodum causa videatur: sin ad oraculum, cuius mentionem ex Stephano Hermolaus Byzantius facit, Ægyptiacum aliquid, hoc est, eruditius oleat. Tunc quidem Sybaritas petitorum oraculum nunciauit, cum maior olim honor mortali cuiquam, quæ Diis habitus esset, forteq; euenit, vt seruus heri sæuitiam subfugitans, ad aras deorum confugiens, nihil profecerit: vt vero ad patris herilis monumentum se recepit, veniã implorarit, atque ita oleum garo, pisculentò quippe ac perinde profano, vt in piscibus habetur, pulmentario, commixtum: condonatum quippe crimen profanæ rei gratia, posthabita diuina.

Epopæireligio.

E L E E M O S Y N A. C A P. VI.

PLVRIBVS vero locis olea in Diuinis literis virum probum indicat, qui misericordiæ præcipue fructibus abundet, de quo habetur in Psalmo *Oliua fructifera in domo Domini*. Contra oleaster nimæ frugis hominem, vel idololatram ostendit. Paulus: *Si autem tu ex naturali excisus es oleastro*. Tum lucernas in tabernaculo testimonij à vespere vsq; mane illucescere iubet Dominus, hoc est, iuge esse commiserationis opus. Nam Salomon, *Oleum ait, de capite tuo non deficiat*. Coram Domino autem illa accendi debet, quia in abscondito fieri debet eleemosyna, & vni Deo tantum innotescere, vt ignara sinistra sit quid fecerit dextera. Quod mundissimum esse vult candelabrum, ostendit opus hoc tam piùm à colluue ostentationis & hypocriseos absterfum esse debere. Aliter lucerna super candelabro mundissimo posita semper in conspectu Domini, candelabrum Euãgelica est doctrina, in qua Christus virtutes, lucernæ instar, splendere præcipit, absurdum esse dicēs sub modio eam occultari: oleum vero quod his lucernis infunditur, ipsa est eleemosyna: vnde ieiunium, virginitas, oratio, iustitia, & alia vitæ nostræ lumina irrigantur, & vt perpetua inextinguibileque flamma vigeant custodiuntur.

Psal. 52.

Rom. 11.

Eccles. 9.

S V P P L I C A T I O. C A P. VII.

IAM vero notum est illud, imbellem oliuam à Valerio Flacco quinto Argonauticā appellatam, de qua Statius non alia de causa dixit,

Ranumque precantis oliuæ.

atque alibi:

Vittate laurus & supplicis arbor oliuæ.

Ramus enim oleæ laurive lana circumuolutus, manibus legatorum supplicatium gestari solitus erat: quo de more Probus Ænilius in Pausania. *Id postquam Lacedæmonii rescuerunt, legatos ad eos cum lana miserunt*. Maro quoque morem hunc tangit:

*Optime Graiugenum, cui me fortuna precari,**Et vitæ comptos voluit prætere ramos.*

Olea ramus à le-tis gestabatur.

Æne. lib. 8.

Quod quidem hieroglyphicum Seruius ad imbecillitatem indicandam institutum putat: nam qui precantur, & supplicat, suam arguunt imbecillitatem. Ex lana vero velamentum id accipi solitum, quod Oues alieno semper auxilio egeant. Hinc sacra illa *inthesa*, de quibus in Theseo Plutarchus:

nam Theseus oleæ ramum fertis coronatum vouit Apollini, si Minotauro interfecto incolumis rediisset, Hinc *ἄρορα, τριπέλια, κραιπέλια.*

MANSVETUDO. CAP. VIII.

QUANTVM autem pertinet ad mansuetudinem, sunt qui illius ergo Deorum simulacra fabricari ex olea contendant, quali benignitatem illam, qua superi sunt præcipue præditi, ita ad vnguem referre videatur. Hinc apud Herodotum Terplichore, orta in Epidauriis sterilitate, consultum ab iis oraculum respondit, Damia & Auxesia simulacra ex olea erigenda. Non immerito itaque sacra oleæ stirps apud Milesios tunc sponte sua conflagrasse dicitur, cum illi inter se omne crudelitatis & immansuetudinis genus truculenter exercuissent. Aiunt vero oleo contra furorem tantam inesse vim, vt effusum in perturbatos vesanientis maris fluctus, tempestatem efficacissime tranquillet. Hinc Ioannes Synæ monachus: *Velut vter oleo repletus fluctuum rabiem in serenitatis tranquillitatem commutabat.*

ÆTERNITAS. CAP. IX.

ALII, qui ligni naturam & soliditatem exploratam habebant, æternitatis ratione habitata id fieri crediderunt: ea siquidem materies æterna est, quam neque tempestas, neque caries, neque vastitas labefactat. Eadem non in muro tantum obstrusa, sed & in substructionibus, & in terra obruta, & in aqua defixa, collocatae, sempiterno propemodum officio perseverat incorrupta. Cumque Maro dicat solum ignem inimicissimum oleæ, quo si comprehensa semel fuerit, non à stirpe valere, non cæsam reuerti posse, atque *in a similem reuirescere terra* illud Athenis admiratione dignum olim euenit, quod eo tempore quo vrbs Medorum incendio conflagrauit, ea simul arsit olea, qua delis illa inter Palladem & Neptunum orta fingitur: sed eandem aiunt eodem die in duorum cubitorum mensuram excreuisse: author Pausanias, à quo non nihil diuersus abiit Herodotus, Vrasia Atque hoc illud est, quod libro de Legibus ait Tullius: *Nisi forte Athenæ tua sempiternam in arce oleam tenere potuerunt.*

GYMNASIVM. CAP. X.

CORPORIS autem exercitationes, & gymnasij labores, per oleum significati passim inuenies, quamquam non sum nescius Anacharsin Scytham oleum concitandæ insanix pharmacum appellasse, quod Athletæ eo peruncti magis ac magis insanirent: putabat enim, aut putare se fingebat eam oleo inesse vim, vt eo qui delibutus esset, inde ad certandi furorem concitaretur. Sed hæc Philosophus Anacharsis, qui tecto gauderet & umbra, qui que olei vsum apud Scythas suos nullum esse viderat. Contra vero Epaminondas permoleste tulisse fertur multum olei se intra corpus recepisse, cum eius coquus impenfarum redderet rationem: *Maluissim enim, inquit, id extra consumpsisti*, nempe ad exercitationes alludens. Idem apud Horatium significatam, vbi libro Carminum prime Sybarim dicit amore perditum deliquescere: quærit enim cur is oliuum sanguine viperino cautiu ritet. Et Artis Catulli galliambico ait:

Ego gymnasi sui flos, ego eram decus olei.

Neque quidem ad corpus tantum, verum ad mentis etiam labores & exercitationes propter vigiliæ & lucubrationes refertur: vnde dictum de studiosissimis nonnullis, plus olei quam vini eos insumpsisse. Et ad alicuius veteris & præclari viri lucernam aliquid elucubraturum, cum eius imitationem e primere voluerint.

NITORES. CAP. XI.

QUOS vero *ἀκρόθυτοι*, vel Marci nostri, vel alterius cuiuspiam celebrati videmus, inde nitores quodam, & inspersa lucubrationibus fulgura quædam intelligenda, quæ splendidiorem oratione reddant. Id à balnearum vsum sunt qui depromptum putent, quod lecythi vsum eo potissimum loci inseruiat, in quo oleum ad huiusmodi nitores & elegantias comparatum, infusum sit. Qui vero lucubrationes & vigilias rem deducunt, eas aiunt meditationi maxime commodas, & ad excogitandum propter silentium aptissimas. Epicharmi enim dictum est, si quid scitu dignum quæras, non meditandum: *ἐν νυκτὶ γὰρ βελτὸν τὰς σοφοῖσι χίρνεται.*

VICTORIA. CAP. XII.

AN vero ea de causa victoriarum hieroglyphicum per oleam indicari nonnulli prodiderint, quod ex ea veteres trophæa constituere consueverint, an quia victoribus ex oleastro corona plurimum paratur, in ambiguo est: dubio procul enim Olympionicæ oleastro coronabantur, ut Aristoteles, oleæ specie, quæ quidem ea de causa *φίλοσερα* appellatur: folia enim coronis huiusmodi dedicata, contrario quodam modo habent cum reliquis foliis: alia siquidē quod alibet interius claudunt, virori forinsecus patefacto: hæc vero intra se quod virile est insinuant, quod candidū habent foras spectandū exponunt. Aiunt vero Herculem Pæoneum, Epimedem, Iasumque, & Idam fratres, ex Ida Cretensi in Elidem delatos, ibique Veroculem, qui natu maximus erat, reliquis certamen fratribus proposuisse, victoremque oleastro coronasse, quam plantam ipse ex Hyperboreis regionibus in Græciam detulisset: cuius rei meminit Pausanias, Olympia. Et apud Pindarū legas eum ex oleastro lucum seuisse, quæ victoribus dedicavit. Nam & Aristander & Alexandri Magni vates oleū victoriæ, sed laboriosæ, signū esse interpretatus est. Cum n. Rex ad Oxum flumen applicuisset in Sogdianos mouens, castris positus non procul ab eius tabernaculo gemini fontes repente exorti, alter aqua, alter oleo fluxere. Consultis vatibus, Aristander respondit, olei fontē, laborē quidē, sed & victoriā promittere: vnguntur enim athletæ, & olea victores coronantur. Vnde in antiquorū memoriis nonnunquā legas legatum oleum, ut Reare, T. Fundilius Gemilius vi. Augustalis H. S. xx. dedit, ut redditu eius summæ, die natali suo IIII. Kal. Febr. præsentis vescerentur, & ob dedicationē statuarum decurionibus & scuiris, & iuuenibus sporulas, & populo epulum, & oleum eadē die dedit: oleum nimirū ad gymnica certamina quæ funeralibus celebrari consueverunt. Neque vero prætereundū Panathenæis, quæ in Palladis gratiā celebrabantur, olei vas plenū victoribus dari solitū, quod olium inuenerit Minerva: quamuis non desint, qui oleam inuentā à Mercurio tradant, non à Pallade. Sed enim cur oleæ ramus in Mercurij manu ponereur, superius exposuimus. Sane quidem non ignoramus ministros triumphantium oleagineis coronis uti solitos in honorē Mineruæ, quæ bellideæ putabatur, & hinc illi Bellonæ nomen. Vnde illud apud Aaronē, *Præses Tritonia belli*. Xerxes tamen sefellit in somnium, quo sibi visus est coronam oleagineā cessare, ex arbore, cuius ramis terra tota occuparetur, id quod eum maxime impulit, ut tanto belli apparatu in Græciam traiceret. ubi postmodum magna victus clade, turpissimam fugam arripuit.

*triumphus
ouantes
tebantur.
Plin. lib. 15.
c. 4.*

*Athenis
quocumque
videtur.*

*Æneid. lib.
11.
Xerxis somnium.*

PINGVEDO. CAP. XIII.

SACRÆ nostrorum literæ vbertatem interdum per hieroglyphicum oleæ acceperunt: nam eam pinguedinis & lætioris cuiusdam vbertatis signum esse ex eo perspicias, quod libro Iudicum cum sterilibus arboribus olea ad imperium accerseretur, respondit ea, nolle se pinguedinem suam derequere, quæ vsui & Diis & hominibus haberetur. Apud Horatium, lecta de pinguis olivæ ramis arborum, habetur.

Iudic. cap. 9.

*Horat. lib. 3.
Carm. O.
de II.*

HILARITAS. CAP. XIV.

ET pro hilaritate oleum poni in iisdem Diuinis literis inuenias: ut Psalm. xcii. *Senectus mea in oleo pingui*, ubi interpretes per oleū hilaritatem exponunt, citantque ex alio Psalm. nempe 104. locum, *et exhilaret faciem in oleo*. In iisdem Diuinis literis inuenitur cibus panis non fermentati, collyridone oleo conspersarum, & obunctorum oleo laganorum: per quæ, ut Hierosolymitanus Hesy chius interpretatur, Apostolorum doctrina, legis eloquium & mystica Prophetarum verba intelliguntur. Obiuncti Prophetæ, quia res non ita liquido, neque tam opulenter explicuere. Consperæ collyrides via passim doctrina Christi, legis vitur testimoniis: de Christo enim Moyse locutus est. Panes veniunt non adiciuntur obsonio, plenissimeque hominem pascunt, magisque omnino nutriunt, veniunt Apostolorum traditiones, quæ eadem & Christi documenta sunt, in omni vitæ tenore coloreque sui veniunt, & opulentissime sufficiunt.

*Mysticus
olei sensus.*

S P E S. CAP. XV.

ST & spei simulacrum olea propter continuam viriditatem: nam nostro etiam tempore Virorū multi pro Spe ponunt. Hinc similes nos esse oleæ Basilius cuperet, quo grauidi refertique fructibus,

*Hinc generā
virent apud
Horat. pro*

*iuuene ad-
huc spei
pleno.*

bus, numquam spe denudaremur, & quia miserationis etiam indicium eam esse ostendimus, omni, vt idem inquit, tempore misericordiae munus exercentes, foecunditatis ac vbertatis eius, quae semper vberissima est, æmuli euademus. Quod vero proditum est Iouem olea coronari solitū, id ea de causa factum Phurnutus putat, quod in ea viriditatis perennitatem & pinguedinem animaduertent: itaq; Deum omnium bonorum authorem, foecundissima vtilissimaq; omnium arbore insigniri placuit. Alij dicunt propter glaucedinem, quae sit caelo propemodum similis: nam & id ad historiam additur, vt à Pallade, quae Glaukopis dicitur, producta credatur, de qua quidem fabellam ex Marco Varrone recitare non pigeat. Enata forte in Athenarum arce oliua arbore, sed & aquarum scaturigine mox emanante, Cecropem per id temporis Regem, animo ad hæc prodigia obnoxio, sane quam territum, & ne futurarum forte calamitatum hæc portenta forent prænuncia, sciscitatum Apollinis oraculum missos certos homines, qui & ostenti causam perquirerent, & auerruncandæ Deorum iræ, si quid illi minitarentur ostento, rationem discerent. Legatis vero post sciscitationem respondisse Pythiam, iussisseq; interim illis bono essent animo, neque enim ostentum id hominum malo aliquo factum, sed deorum duorum contentione certantium inter se, vter eorum Athenis imponendi nominis author esse debeat: per oleam enim Mineruam, per vndam Neptunum significari, & quæ sequuntur ad hoc pleraq; alia, quæ de industria missa facio. Porro de deorum concilio, vt apud Ouidium est, plerique omnes tradidere, decreuisse eos, vt is imponendi nominis author esset, qui rem humano generi vtiliorem protulisset Oliua quidem quantas habeat vtilitates nemo non nouit. Vnde vero quāto sit mortalibus vsu, loco suo declaratum à nobis est. Sedenim oleam ideo prælatam aiunt, pronunciatumque pro Pallade, quia arbor ea pacis indicium haberetur. Pacem vero bonorum omnium opulentiam & vbertatem secum afferre, parentes nostri forsitan experimento cognouere. Nos Italia vniuersa per tot annos assiduo continentique bello afflictæ, vix eius felicitatis famam, vt diceret Homerus, audiuimus.

*Ouid. lib. 6.
Metam.*

FRUGALITAS. CAP. XVI.

QVAMVIS autem tanta sit læta pinguedine, est tamen & frugalitatis indicium oliua, de qua saepe legas, cuiusmodi baccas apud veteres parsimoniae causa appositas, & à Platone lauto etiam conuiuio, deliciis contemptis, esitatas. Eodemq; constat in conuiuio quodam oleis vscentem, irrisum à Diogene, qui dixerit, *Si sic prandisses, non ita cænares*: qui scilicet sentiret, non esse id frugalitatis, sed stomachi lauto prandio grauati. Quod vero pertinet ad Mineruam, quæ innupta, quæ virgo perhibetur, merito eo sibi oleam aseiscit, cum puritate pudicitiaque non minus olea quam Minerua delectetur. Græci enim, vt Rutilius Taurus ait, iubent oliuam, cum plantatur & legitur, à mundis pueris atque virginibus operandum, credo, inquit, recordati, arbori huic esse præsidem castitatem. Florétinus quoq; libro *De rerum rusticarum*, adeo puram esse oleam tradit, vt collectores etiam non nisi puros amet, qui cum ad oliuationem accedunt, iurant se non aliunde quam ab vxore sua venire: ita fieri vt anno infrequenti vberiores prouentum exhibeant. Præcipue vero aiunt Anazarbi, quæ Celiciae est ciuitas, oleas esse foecundissimas, quoniam à castis tantummodo pueris colantur. Sed neq; illud dissimulandum, tamen si ridiculum, quod apud authores Græcos, qui nihil non ausi sunt mandare literis, inuenias, amuletum præsentaneum ad capitis dolorem esse, si oleæ folio Mineruæ nomen, ΑΘΗΝΗ scilicet, inscribatur, ipsumque folium filo religetur ad caput in coronæ modum.

*D. Laert. in
Diogene Cy-
nico.
Minerua
cur datur
olea.*

DE VITE. CAP. XVII.

OFFERT vero se post oleam Vitis, neq; minoris ipsa vtilitatis, vt non immerito multis & his insignibus atque præclaris sit hieroglyphicis decorata.

LÆTITIA. CAP. XVIII.

QVORVM illud præcipuum & omnium præconio celebratum, vt per eam lætitia intelligatur: in non Egyptij tantum, verum & Philosophi & Poetæ Latini Græcique omnes eodem ad miserum consensu. Sed vt plurima super hoc à Platone & ab Homero dicta dissimulem, nonne Diuinæ etiam

liter:

literæ sententiam hanc eandem plerisque locis prosequuntur? cuiusmodi illud est, quod requisita vitis ad aliarum arborum imperium respondit, non posse se deferere vinum suum, quo Deus atque homines læti redderentur. Quare Socrates apud Xenophontem, Symposio, vinum ait non aliter mœrori mederi, quam mandragora hominibus lætitiæque non aliter excitare, quam oleum inasperum igni flammam adauget. Et coniectores, vel modici vini haustu in somniis attentari viso, læti alicuius euenti signum arbitrantur. Apud Philostratum vinitor sub vite confidendum Phœnici suadet, quod ex ea aspirare solet lætitia. Epigrammaticus Poeta quidam nõ inelegans nec infacetus, acerbe in eum inuehitur qui racemum immaturum aspernatus humi abiecerat, & insuper pedibus conculcauerat: non immerito quidem indignatus, propterea quod primo eo gustu deceptus, vitem omnem male accepit, & in præciso racemo succrescentem lætitiæm extinxerit. Ita enim dicit:

Τίς ποτ' ἀκνήδεως οἰνοτέρας φονὸν φάρακα βάλεχμα
 Ἄηθ, ἀμπελίνου κλήματος ἔξέταμεν,
 Κεῖλε ὅδε σαρθεὶς ἀπὸ μίλου βάλεν αἷς ἀν' ὀφίταις
 Εἴη νιοσμένοις ἡμιδαῖς σπύβαλον,

Εἴη οἱ δ' ἄνυστο ἀνάρστοι οἶα λυκέρω,
 Ὅτι μιν αὐξομένον ἔσβεσεν ἀφροσώαν.
 Τῆ δὲ γὰρ ἀν' τείχεα πῖς διὰ πώματος, ἢ πρὸς αἰοῖδας
 Ἥλυθεν, ἢ γρεξὲ κήδε ἔρα γλύσιν.

Iudic. c. 9.
 Artem. lib.
 l. c. 6.
 Vinum la-
 rificat cor
 hominis.
 David Ps.
 104.

cuius hæc propemodum est sententia:

Quæ feritas? quisquis dona immatura Lyæi
 Ante diem è vitis palmite sustulerat,
 Labraque perstrictus vecors abiecit, vt esset
 In pedibus trita vile putamen humo;

Huius pater instauret Lenaus digna Lycurgo,
 Quando ita nascentem sustulit Euphrosynem.
 Namque aliquis vino hoc hilaris cantasset, amasset,
 Aut poterat curas dememinisse graves.

Nos vero adolescentes iocati contra ita respondimus:

Κεῖν ἄρσεύσας κ' οἰνοτέρας φονὸν φάρακα μισῶν,
 Ὅς βάλε τὸ σπύβαλον ἡμιδαῖς χαμάδις,
 Κλήματα τ' ἐξέσπασεν ἡδ' ἄλως λλασῆς ἀπὸ ρίζης,
 Ὅς τῷ αὐξομένον ἔσβεσεν ἀφροσώαν,
 Τῆ δὲ πῖς οἰνοσαρθῆς διὰ πώματος, ἢ πρὸς ἀρηνα,
 Ἥλυθ' ἀν' ἡγ' αὐτὸ τείχεα λέλινθε πρέπον.

quorum sensum ita Latine reddemus:

Macte animis quisquis vinum hoc immite perosus,
 Allisit putri vile putamen humo,
 Ramosque & plantam totam ab radice recidit,
 Atque ita gliscentem sustulit Aphrosynem.
 Namque aliquis poto hoc vino grauis isset ad arma,
 Aut decoris poterat dememinisse sui.

Sed vt lætitiæ huic modum imponamus, Sapiens ait: Exaltatio anime & cordis, vinum moderate sumptum: Ecclesiast. 31. c.
 ad iucunditatem enim creatum est, non ad ebrietatem, quæ te vita defraudet.

A C E R B I T A S. CAP. XIX.

AT non in omni vna suauitas, neque quidem in vlla, nisi maturuerit, nisi aeris clementia, locique & situs opportunitate adiuta fuerit. Nam vna pleræque neque tempore, neque loco suo decerpta, amaritudinem potius quam suauitatem vllam præ se ferunt: quare suum est omphacio significatum, vt scilicet insuaue, acerbum & intolerabile aliquod damnum per immaturam vnam indicetur. Hinc illud in sacris literis: Patres nostri comederunt vnam acerbam, & dentes nostri obstupuerunt: quam sententiã diuinitus Cicero mihi videtur explicuisse, vbi ad Brutum scribit: Nec vero me fugit quam sit acerbum parentum scelera filiorum penis lui. Sed hoc præclare legibus comparatum est, vt charitas liberorum amiciores parentes Reipub. redderet: & quæ mox de Lepidi crudelitate in liberos subsequuntur, quæ omnia in parentis scelus aggeruntur.

H I L A R I T A S. CAP. XX.

EAD E M ratione qua lætitiæm significat vitis, publicam etiam hilaritatem ostendere videtur, quare apud Maronem Troiani longa nauigatione & sæuissima mox tempestate fatigati, Dei Bacchi datur, & bo Ad sit lætitia Bacchus maior, & bo lætitia

na Inno. letitia exhilarantur, atq; alio etiam loco, adesse eisdem lætitiæ datorem Bacchum votis precari vide-
 Mus. Tum apud Horatium, si qua celebratur hilaritas, vel ipsa pauimenta vino natant. Tristi vero &
 Carminum perturbato homini Plautus propinandum monet, qui bilem diluat. Cui simile id, quod apud Cice-
 Ode 37. ronem 3. Tuscul. habetur: *Huic calix mulsi impingendus est, vt plorare desinat.* Quin & ipsa Musica, quæ to-
 Stimulus ta ad hilaritatem comparata est, non alio magis stimulo concitatur quam suaui vini gustu. Hinc a-
 Musica. pud Quidium legas:

Erant &
 festa vina-
 lia.

Plin. lib. 18.
 c. 29.

— Necnon & carmina vino

Ingenium faciente canunt.

quod ex Tibulli synepœia dictum. Ille enim cum Osirim vitifatorem laudaret, ita de vino cecinit:

Ille liquor docuit voces inflectere cantu,

Mouit & ad certos nescia membra modos.

Hinc Æschylus quasi nimium oblaſciuiens, dictus est tragœdias suas potando scriptitasse, de quo Plu-
 tarchus in Symposiacis. Contra reprehensus est Gorgias, qui tragœdiam suam Marti dedicauit, cum
 Baccho potius tribuenda fuerit: nam ea de causa dictum: *ὅτι ἐστὶν ἀδύνατον ὅτι, ἀνὸς ὕδατος πίνει.* nullam quip-
 pe adesse hilaritatem ei, qui aquam bibit. Quam sententiam sibi desumpsit Horatius eo Epistolarum lo-
 co, vbi festiue admodum bibacitatem hanc eludit ad Mecœnatem:

Epistola 10.
 lib. 1.

Prisco si credas Mecœnas doctæ Cratino,

Nulla placere diu, neque viuere carmina possunt,

Quæ scribuntur a quæ potoribus.

Mox & illa per iocum acriter demorsa:

Eidem

Ennius ipse pater numquam nisi potus ad arma

Profiliit dicenda, forum putealque Libonis

Mandabo siccis, adimam cantare seueris.

Anacharsis
 super vino
 iudicium.

Agrouit hoc & Anacharsis Scythia, quamuis super vino seuerè nimis iudicaret: quippe qui cum in
 conuiuio quodam vitifatores quosdam cantilenam admodum variam crispata voce cum sibilo simul
 emodulantes auscultaret, interrogatus, an in Scythia tales essent modulatores, respondit illico, *Neque
 quidem vitis*: utpote qui innuere vellet, non aliam esse causam emodulationis eiusmodi, quam epotû
 vinum, atque hinc dicitur, *Nemo cantat sobrius.* De his queritur David Psal. 68. *Vini potores contra
 se canere.* Anacharsis dictum ab Aristotele commemoratur eo loco *ἀναλυτικῶν*, vbi argumentorum
 quædam genera à causa desumi solere ostendit. Idem Anacharsis tres in vnaquaq; vite racemos inue-
 niri dicitabat, qui diuersa inter se vi pollerent: primum enim voluptatem afferre, ebrietatem alterû,
 tertium molestiam. Sed utcumque Scytharum suorum sobrietatem prætendat Anacharsis, Cleome-
 nem tamen Spartanorum Regem apud Scythas vt alibi diximus vino versum in insaniam accepimus,
 quod scilicet cum eis meri potationibus contendere voluisset. Merito autem Plato, vbi secundo de Le-
 gum ferendarum ratione disserit, optimum futurum existimat, si Carthaginensium more miles in ca-
 stris numquam vinum gustet, sed toto expeditionis tempore aquam biberit. *Seruis ne vinum vnquam
 concedatur. Magistratus, quam diu munere funguntur, abstemii sint. Præsides & iudices, eo tempore quo negotia cau-
 sarum tractantur, vinum penitus non attingant. Et qui magnis de Reip. rebus consilio adhibentur, remque publicâ
 administrant, aquam omnino bibant,* quam sententiam Philosophus ille summus ex xxxi. Prouerbio: ù
 Salomonis capite sibi desumpsit. Sane Romanorum in hoc quoque prudentiam, qui sobrietatem in
 imbecillo scœminarum genere accuratissime custodirent, multi commendare. Sed Tertullianus egre-
 gie, qui mulieres Romanas ait olim vsque adeo vino abstinerè ciuitatis eius instituto iussas, vt matro-
 nam ob resignatos cellæ vinarie loculos sui inedia necarint. Sub Romulo vero quæ vinum attigerat.
 impune à Mecenio marito trucidata sit: idcirco & oscula propinquis offerre necessitas erat, vt spiritu
 indicaretur, exploratumque inde esset, an temetum olerent.

D Lect. in
 eius vita.

Sententia
 Platonis su-
 per vini ab-
 ſtinentia.

Val. Max.
 lib. 8. ca. de
 Inſtit. anti-
 quis
 Val. Max.
 lib. 2. libid.

Et apud E-
 leutheros
 vbi Baco-
 ria Eleuthæ

LIBERTAS. CAP. XXI

QVOD vero & libertatis iudicium sit vitis, ipsa Bacchi nuncupatio, quæ apud Græcos Lyæus est
 apud Latinos Liber, argumento esse potest. Tum apud Platonem inuenias, explorandis adole-
 ſcentiur:

licentium ingenii conuiuia nonnumquam indulta, quo illi ad pocula sese benignius inuitarent, & co; ruis, id est, liber dictu. Epistola 5. ad Torquatum lib. 1.

Quid non ebrietas designat: operta recludit,

& quæ sequuntur. Idem ibidem.

Fæcundi calices quem non fecere disertum?

Contracta quem non in paupertate solutum?

Merito itaq; apud Spartanos Dionysius cognomento *Ψίλας* dicitur idiomate Dorico, quod penna- Dionysius cur Ψίλας dicitur. tum significat: vinum siquidem mentē, non secus ac alæ corpus, attollit, & modo huc, modo illuc volitare facit perquam agiliter: cuius rei meminit Pausanias, tertio. Facit ad hanc libertatis significationem quod ab Heliogabalo profectum est, vt vindemiarum festiuo liceret vnicuiq; multa in dominos iocosa atq; scurrilia, petulantissima quadam licentia ipsis etiam audientibus dominis iactare, quem morem adhuc in agro Neapolitano vigere passim vidi, cum eo forte tempore ad visendam eius honoratissimæ ciuitatis Academiam illo me contulisset. Et quoniam vinum in lætitiæ libertatisq; significatum abiit, libet ex Moseos historia quod ad rem facit exemplum recitare. Cum Pharaonis pincerna qui eodem custodiebatur loco, quo & Iosippus, ob custoditam innocentiam, vt nocentissimus detinebatur, per quietem existimasset se triplicem videre palmitem ternis præditum racemis, qui cū tempestiue maturuissent, essentq; à se refecti & expressi, subito Regi mustum propinasset: ex quo Iosippus bono eum esse animo iussit, futurum sane vt triduo liberatus eo sita, quo intabescebat, in præstantiam dignitatem restitueretur: atq; ita vt à Iosippo prædictum fuerat, tertio post die liberatus, & honori suo redditus, coniectorem haudquaquam vana nunciasse comperit.

FELICITAS. CAP. XXII.

Et v senim scientiæ periti scribunt, vbi significata vitis examinant, vnam in somniis visam, etiam vno, ut eius utilitate equari vix deorum potentia diceret. Plin. lib. 23. c. 1. Sophocles in Elect. 4. citra labore nihil bene est. Vitis imbecillitas.

LABOR. CAP. XXIII.

Neque tamen ita felix tranquillumq; est hieroglyphicum vitis, vt non & laboris plurimi sit etiam argumentum: siquidem arborum nulla maiore indiget cura. Vsq; adeo imbecilla est, vt nisi humana diligentia excolatur, pægulis sustetetur, vel arboribus maritetur, falce comprimatur, ac annis singulis præcidatur, multo deniq; labore custodiatur, breui admodum tempore vel pereat, vel in labrusam degeneret. Quare non imperite dixit Hesiodus, siue is Apollonius fuit, qui scutum Herculis doctissimis carminibus celebrauit:

Οἶα δόννο & δῶνι ἀ δέγει χαρμα, & ἀβθ.

Vt & lætitiæ & laborem simul hominibus à Baccho datos affirmaret Neque sum nescius, τὸ ἀβθ ad animi etiam anxietatem atque mœstitiam referre posse: siquidem compertum est eos, qui meraco plurimum vtuntur, melancholicos fieri, atq; inde tristiori esse corde: tum obliuiosos, vt Florentinus in re rustica ait, in primis fieri, vt ea taceam, quæ per ebrietatis furorem infanda pleraq; perpetrantur: quorum omnium memor Maro noster, ne vnum plus æquo laudaret, ita cecinit:

Bacchus & ad culpam causas dedit, ille fidentes Centauros terho domuit, Rhetumque, Pholumque, Et magno Hyleum Lapithis crater e minantem,

Georg. li. 2.

Habet & illud incommodi, quod linguam vinum præpedire solet, eaq; de causa Mercurio, non vino, sed lacte supplicabatur, ad ipsam etiam eloquentiæ dulcedinem indicandam, idq; Romæ vico etiam Sobrio nuncupato fieri solitum.

TITILLATIO. CAP. XXIV.

Terent. in Eunucho. Νεμερον ἀφροδίτη διονύσου δία.

ET quod aiunt sine Cerere & Baccho Venerem frigere, adducit in memoriam, Lampſacum ea de causa falaci Deo sacram olim dictitatum, quod optima generosissimaque vina proferebat: ludibrium enim illud Veneris & Bacchi filium fuisse antiquitas fabulatur. Citat Stephanus Demosthenē qui rei istiusmodi causam memoriæ prodiderit. Cum itaq; vinum præcipuum sit nequitiae fomentū, merito signum Virginis vitem auerſatur cauendum enim, vt Orpheus monet, ne Luna signum Virginis præcurrente vitem seramus: eam enim virgo odio prosequitur. Atq; ne vllus vnquam sit fabulis modus, alij dicunt, propter Icarium patrem, qui ab ebris colonis fuerit interfectus.

Mortua res Venus sine Baccho & Cerere. In Gracoriū col lectāncis. Nox & amor vinum que nihil moderabile suadent. Illa pudore vacat, Liber amoris metu. Ouidius. Æne. lib. 4.

SANGVIS. CAP. XXV.

FVIT & sanguinis signum oblatum in sacris vinum, atq; eo nonnumquam cognomento nuncupatum: quare quod apud Maronem,

Vidit Thuricremū cum dona imponeret aris,
Horrendum dictū, latices nigrescere sacros,
Fusaque in obscūrum se vertere vina cruorem.

non tantum ostenti loco positum, sed antiquum videtur significatum attigisse, quod & pro vino sanguis, & pro sanguine vinum acciperetur. Nam à Mose secundo Deuteronomij cantico: & sanguinem vna biberet mercissimum, & à Psalmographo dictum, Sanguinem vna biberunt. Sane quidem Ægyptij sacerdotes vino pertinacissime abstinebant, & antiquissimi eorum reges: nam & illi tunc non nisi sacerdotes erant, vt tradit Hecatæus. In Deorum tamen ceremoniis vino vtebatur, eoq; libabant, vt idem author scribit, non gratam siquidem rem cœlestibus oblaturi, sed eorum sanguinem, qui cōtra Deos pugnaſſent propinaturi, indeq; sibi numina conciliari arbitrabantur: persuasum enim habebant Ægyptij, vitem ex fuso in terram Gigantum sanguine pullulasse, vnde & amentia, & furor ineffet vino. Quamquam posteriores Reges, Psammethico in primis auctore, vinum, sed certa mensura, mensis adhibuere. Ponit vero & Hesiodus mensuram, qua sit ad salubritatem bidendum:

Τελὸς δ' ὕδατος περιχέειν, τὸ δὲ πέτεσθαι τὸν ἱεμεν οἶνον.
Tres miscetis aqua partes, sit quarta Lyei.

Aristoph. in Equitibus. Tres partes aqua, duas vini. Pollux lib. 10. c. 21. quatuor aqua, duas vini partes adhibet. Psal. 7. 5. Vendemia hieroglyphica.

Et venustum ac nodum est Epigramma Meleagri, quo à Meraco salubriter exterreremur. Αἰ νύμφαι τὸν βόαιρον ὄτ' ἐκ πυρὸς ἤλατ' ὀκῆρ
Naiades, extincto fulminis igne sacri.
Νήσαν ὑπὲρ πέφρησ ἄρπυ κλιόμενον.
Cum Nymphis itaque est tractabilis, at sine Nymphis
Τένεκα σὺ νύμφαις βέμι φίλος, καὶ δὲ νῖν εἶρησ
Candenti rursum fulmine corripitur.
Μίσραδ, δέξῃ πῦρ ἐπ κλιόμενον.

Hæc autem miscendi meri admonitio, adducit ia memoriam mihi locum in Diuinis literis, quem nefas est præterire: Calix in manu Domini vini meri, plenus mixto. Calix Domini mixto plenus, idem est, vt sentit Eucherius, ac si diceretur, misericordia & iudicium. Inclinatur vero ex hoc in hoc, cum de misericordia in iudicium diuina feueritate transitur. Fax autem non exinanitur, quia adhuc vltimū iudicij referuatur: ea siquidem erit vendemia, quæ ipsis in diuinis literis hieroglyphice ponitur, significatq; rerum finem, quam Theologi seculi consummationem vocant, aliquando de populationem, vt Psalmo: Vendemiant eam omnes qui transgrediuntur viam. Pro fine vero rerum Ioel: Mirrite falces, & vendemiate vineam terra, quia matura sunt vna eius. Et ne hoc imprudentibus excidat, vendemiæ ipsius instrumentum torcular, nomen in sacris literis hieroglyphicum, per quod scilicet, tum alia quædā, tum præcipue tempora ærum nosa, pressuræ, vexationes que significantur: quam in sententiam totus fere Psalmus euagatur, cuius inscriptio est, In finem pro torcularibus.

FERACITAS. CAP. XXVI.

NON inepte vero quispiam feracitatem hieroglyphice significaturus, vitē cum racemis pinxerit. Inter enim sæcundiores plantas principatum obtinere vitem nemini dubium, si arbusculæ vini-

vnus cuiusq; ratione habita, vini copiam expenderimus. Addam etiam, eam alicubi esse racemorum magnitudinem, vt racemi singuli singulos expleant currus, cuiusmodi fertilitas est Eucarpia minoris Phrygiae vrbe. Quinetiam currum medium ibi diffractum defecisse vnici racemi pondere Metrophanes tradit. Ita recte Plinius, nullum apud Græcos mendacium esse dicit, quod teste careat: vtrumque tamen, hæc, & alia super huiusmodi vrbe à Stephano memorantur in ijs, quæ deflorauit Hermolaus Byzantius.

PIORVM CONVENTVS. CAP. XXVII.

SED vt de vitè simpliciter sermo sit, debere nos, ait Basilius, rationem eius contemplari, qua Dominus sese vitem, & Patrem agricolam esse, vintoreq; dixit, nosque singulos in piorum conuentu per fidem fatos, Palmites appellauit: hinc nos ad vberissimi fructus feracitatem inuitat, ne vt inutiles atque superflui ludibrio simus, & à fœcundorum palmitum consortio recisi amputatique igni destinamur. Assertor vero noster nusquam cessat animas nostras vitibus comparare. Vineam namque facta est dilectio, dicit, in cornu, in loco pingui: & vineam seui, septumq; circumposui. Animas humanas plane vineas dicit, quas circumdedit septo, tum ea securitate atq; tutela, quæ resultat ex præceptis, tum ipsa gemmarum custodia. Dicitum est enim: *Versabitur Angelus Domini in circuitu metuentium eum.* Deinde quasi valla nobis defixit positos in Ecclesia primum Apostolos, mox Prophetas, mox Doctores alios: inde animum nostrum, ne deiectus despectusq; humili reperet, & prætereuntium pedibus conculcicaretur, maiorum nostrorum exemplis, qui per summam innocentiam & probitatem clari & illustres habentur, in altum erexit, eorumq; vestigia sequi iussit, qui per virtutem & integritatem ad summum euasere. At hæc vitem Ambrosius plebem Ecclesie significare contendit, quæ veluti quadam fidei radice plantatur, propagineq; humilitatis reprimitur: vbi vero circumfossa fuerit, religatur, erigiturq; ne reflectatur in terram. E sarmentis alia reciduntur, propagantur alia. Reciduntur quidem ea quæ inani sylua luxuriant, de quibus Pythagoras symbolicè dixit, *μη σπένδειν θεοῖς ἐξ ἀμπελων ἀτιμίων*, pura purgataque omnia esse volens quæ Dijs offerantur. Ea vero propagantur, quæ bonus agricola fructifera iudicabit. Adminiculorum vero ordines iugationisq; concinnitas, vere atque manifeste docent æqualitatem in Ecclesia seruari debere: vt se se nemo quantumlibet diues & honoratus, extollat, nemo pauper animum despondeat, seq; despectum atque contemptum esse vereatur: ignobilis nemo desperet, verum æqua sit omnium conditio, pariterq; omnium mens ad superiora sustollatur, suamq; in cœlis futuram consuetudinem atque commercia sibi proponat. Ne vero illis ingruentium tempestatum procellis vexari, locove deturbari deicive possit, clauiculis quasi charitatis amplexibus proximos quosq; complectitur, & in eorum coniunctione requiescit. Appellat nos Iesus vitis suæ palmites, propterea quod, inquit Origenes, palmes arbore connectitur, & clauiculis tanquam manibus vitis stricta confirmatur à lapsu, quo fracta adminiculo ventos turbinesq; contemnat. Futurorum id bonorum indicat spem: quia fideles quiq; non solum in ijs, quæ gerunt, sed etiam in ijs quæ sperant & credunt, perfectum salutis statum expectant: quapropter quasi ad quandam patientiæ ardorem spe iuncta atque confirmari, naturalium motuum procellas, cupiditatumq; turbines insultusq; perferunt atq; contemnunt. Hæc & huiusmodi pleraque commentationibus in hieroglyphica nostris libèter inseruimus, quo mihi sint æquiores ij, qui studium in hac re meum acrius incessunt, quorsum id tendat ignari, cum viderint similitudinariam hanc loquendi figuram non tantum ab Ægyptijs quos immerito cõtra Dei præceptum abominantur, inuentam, verum etiam ab antiqua & noua lege receptam: quinetiam ab ipso nostræ institutionis conditore CHRISTO IESU frequentissimè in usum deductam: nihil enim aliud est hieroglyphicè loqui, quam diuinarum humanarumq; rerum naturam aperire. Addenda vero huc fuerant ea quoq; de Iuda Israëlis dicta: *Lauabit in vino stolam suam, & in sanguine vix amictum suum*, sed quoniam hæc copiose sunt à sacrorum interpretibus discussa, præsertimq; ab Adamantio, ad vltimam eius homiliam in Genesim vnum quemque pietatis studiosum accedere cohortamur.

Eucarpia fertilitas.

Ioann. 15.

Psalm. 3. 4.

Non sacrificabis Diuis ex vitæ sectionem non passa.

Palmites cur nos appellat IESVS.

Genes 49.

DE FICV. CAP. XXVIII.

INCHOAVIT, honoratissime Domine, oliua apparatus nostrum, accessit vna, quæ plurimum forte attu'it saturitatis: pro bella: ij addere ficus libuit, vt si quid amaritudinis in oliua fuit, si acerbior vna, quod nostri quippe Bellunensis cœli rigor eam plerumq; maturefcere non finit, errorem omnem in illius tertij suauitas emendat.

DVLCEO. CAP. XXIX.

DE ficu sane quicquam, quod magnam mihi affert admirationem, apud Horum Ægyptij, Caprifico excepto, nõ inuenimus: paucissima enim admodum eius authoris fragmenta temporis iniuriam euicerunt. Apud authores alios inter arbores primas celebratam passim comperimus: atque illud præcipuum eius est hieroglyphicum, vt per eam dulcedo intelligatur, eaq; tam in grata hominũ consuetudine, ac morum suauitate, quam in cæteris rebus, quæ iucundæ amabilesq; sint, ac voluptatis plenæ. Hinc illud apud Theocritum de suauiter canente, ἢ ἀπ' αἰγίλων ἢ ἀδὲ τράων, è mediog. obus tibi ficus Ath. nis. Ab Ægilo vero dictum, quod ea sit ex Atheniensium tribubus, & suauissimas Athenis ficus esse Dion etiam testatur. Ita vero ficus ad victus humani commoditatem nata, vt Hippoxax Poeta verus eam auro prætulit, dum scazonte illo suo licentioso dicit:

Hinc illud Aristophanis in Vesstis, σὺ γὰρ αἰτῶ, σὶ ἂν εὐφραίνῃ, pro delicato v. au. usitatur.

119, forsan propter famis conditionem, ut Darius ab Alexandro fufus hauriſſum aque r. orbide sua r. ſſimum dicit. Iudic. ca. 9. Artem. li. 1. c. 71.

Fici prodigiōſi omnia.

Εἰ πεκατέρηαι χρυσὸν ἐν δόμοις ποδῶν
Καὶ σὺ κα βασιλῆ, δὴ ἢ τρεῖς αἰ. δράπης
Κτάν χρῶτων τῶ πύκα ἔ χρυσὸ κρείσσον

Si quis domi rocondat auri plurimum,
Ficusq; paucas, comparetq; seruulos
Duoſve, tresve, iudicabit illico
Auro domi prestare ficum plurimo.

Sane Φιλοφίλους nonnulli appellant purioris mansuetiorisque vitæ duces. Harum vero commendationem auget summo opere Artaxerxis cognomento Mnemonis testimonium, qui iunioris Cyri frater fuisse fertur: is cum aliquando atrepta fuga comiteatq; direpto, coactus esset ficus, & hordeaceum panem esitare, indoluiffe fertur, ob regalem affluentiam apparatioreſque lautitias tantæ se voluptatis expertem tandiu fuiffe. Quid vero quod ruta, sua satis insignis amaritudine, si iuxta ficum feratur, mitior euadit? Merito itaq; ficus apud Israeliticos iudices nequaquam velle se ait dulcedinem suam derelinquere, vt reliquis arboribus, a quibus in imperium adſciſcebatur, dominaretur. Vt vero alibi legimus in ijsdem Diuinis libris, iustos & sanctos homines sub ficu requiescere perhibent, hoc est, tranquillam atque suauem vitam agere. In veterum etiam numis suauitatis istiusmodi significatum obserues. Nam in quodã, ficus est inter duos tumulos sita: vnus tumuli inscriptio est, Α Μ Β Ρ Ο Σ Ι Α. Alterius ita det. itæ literæ sunt, vt legere non potuerim: puto tamen ex nota N literæ, quæ vix dimidia discernitur, Ν Ε Κ Τ Α Peſſe debere: quasi ficus vtriusq; vicem gerat. Sane coniectores inspectam in fomis ficum, albam præcipue, atq; suo tempore, bonorum multorum præſagium habent,

SVAVITAS SVBLATA. CAP. XXX.

NEQUE caruit omnibus ficus, quæ sublatam suauitatem extirpata significaret, eo præſertim tempore quo publica ciuium Ro. suauitas & dulce cõmercium; extincto Alexandro Sauro, adempta est. Paulo enim ante quam is satis cõcederet, arbores fici tres, quibus tentoria Imperatoria adnexa erant, quæq; ficus eas ferebant quibus Alexandrinarum nomen est, subito ante illius tentoriũ procciderunt. Idem in Caprifico portentum in Messenios accidisse memoria proditum est. Nam cum illi syluestrem ficum τρεῶν appellarent, quos nos imitati sumus Caprificum appellantes, oraculum super excidio suo huiusmodi habuerunt:

Ἔστ τρεῶν ὁ πίησι νέδης ἐλικόρρον ἕδωρ,
Οὐκέτι μεσσηνν ρύομαι χεδέδεν δ' ὄλεθρο.
Namq; Nedes simulac curuas Caper hausserit vndas,
Tunc Messena vale, tibi enim grauis exitus instat.

Accidit

Accidit vero ut Caprificus in Nedes fluminis ripa nata, ramos co usque declinarit, ut aquis profluentibus rami alluerentur: quod cum Thæolcus vates animaduertisset, initare dixit Messeniorum exitium, ut oraculo Pythio prædictum fuerat. Rem tangit Pausanias, quarto. Sed cur ficum Idumæam dicere contemur, ad quam Assertor noster à Bethania rediens, fructum ex ea capturus accessit, famelicebat enim: verum cum fructum in ea nullum inuenisset, arborem deuouit, ne vilo vnquam tempore fructum ferret. Sane mystice factum hoc, ut tam multa alia: nimirumq; ficus hæc populus Iudaicus erat, ad quem famelicus Dominus venit; in quo cum nihil præter quandam speciem vitalem sine vilo profectu comperisset, eum in æternam perfidiam execratus est. Fructum enim ipse e synagoga quæsierat, quem nullum inuenit: quia ea, ut inquit Gregor. folia legis habuit, sed fructum operis non habebat, de qua dictum ait Euthy ab Abacunte, ficum fructum non allaturam. Quod vero per tres annos frustra quæsitus fuerit hic fructus: Eucherus tria vult tempora intelligi, ante legem, sub lege, & gratiæ tempore, quibus Iudæi ipsi fuerint semper à Domini præceptionibus alieni, & nullû boni operis fructum protulerint. Eodem facit quod ait Dominus Nathanaëli: *Cum esset sub ficu, vidi te: quippe cum in originali labe Iudæorum ritu consisteres, adieci animum ut te redimerem.*

Mar. c. ii.
Matth. c. xi
Ficus Idumæa.
Nam ex rō
καρπὸς το
δένδρου γα
νέοντος ἐστὶν
ἐν κογνωσῶ
ἀρβωρεμ.

F A T V I T A S. C A P. XXXI.

ET sycomorus aliquid habet hieroglyphicum, quam Zachæus inscendit: nam arbor ea cum sit ficus fatua, indicat eos, qui, ut Eucherus refert, mundi sapientiam humiliter sectati, eligunt, mox Dei sapientiam subtiliter aspicere. Prudenter enim ait is, sycomorum ascēdimus, si proinde eam, quæ diuinitus præcipitur, laudabilem & sapientem fatuitatem tenuerimus. Quid enim inter mortales insipientius, quam amissa non querere, possit largiri, sapientibus relaxare, nullam pro acceptis iniurijs iniuriam reddere, sed iuxta præceptum Dominicum, in omnibus præstare patientiam?

Zachæi sycomorus.

C O N T E M P T I B I L I S. C A P. XXXII.

CÆTERVM quod ad opera ex ficu facta pertinet, Græci ficulneû pro imbecillo & contemnendo ponunt, quo significato Sermonibus apud Horatium:

Serm. lib. i.
Sat. ur. 7.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:

hoc est, minimi pretij, minimiq; vsus, de quo scilicet faber merito ambigeret, faceretne scamnum an simulacrum pudendum, Deum omnino despiciatissimum nam fici materia paucissimis est, & ijs admodum exiguis fabricis idonea. Eoq; sp. Etat proverbium de Mondronis naui, quæ ficulnea fuerit: cû is notatur, qui tenuissima olim te angustoque pitrimonio despiciabilis, ad amplissimos honores emerferit, nihilo tamen venerabilior habitus ob insolentiam importunamq; superbiam, qua sese intemperantius efferat. Nam Mandro, ut plerique alij, à remis ad imperium venit, neque ob id tamen vllam affectus est auctoritatem. Ita deniq; veteres per ficum nomen nullius fragis hominem, imbecillum & abiectum significabant: nam & Græci olim hunc *ἄνδρα σὺκινον*, dixere, ut apud Theocritum Ergatinis, & apud Aristophanem sapius inuenias. Et nunc quoq; vulgus stupidos & ineptos, sic ones appellat.

scamny vase.

Aristoph. in
Pnuo. ἄνδρα
σὺκινον, Deû
ficulneû, ἄνδρα
σὺκινον,
aliquem ficulneû, sub
virtù, ἄνδρα
Ficus, ἄνδρα
σὺκινον, lã
gnum ficulneum.

B A C C H V S S Y C I T E S. C A P. XXXIII.

LACEDÆMONI ficum à Baccho inuentam opinantur, eaq; de causa eum Sycitem nomine, ut Sosibius tradit, coluere. Apud Naxios simulacra eius nunc ex vite, nunc ex ficu fieri solita sunt. Milichius à nonnullis appellatus Bacchus, quod Milica pro Ficus nonnumquam accipiuntur. Et Dionysijs præter vini amphoram, & vitem, quæ præferebatur, & præter hircum qui trahabatur, cophinum etiam gestare mos erat, in quo caricæ forent: author in Moralibus Plutarchus.

P R O G R E S S I O. C A P. XXXIV.

VT vero ad folium reuertamur, quod Thesion appellatur, progressionis olim signum fuit. Veteres aliquo profecturi ficulna folia suspendebant progressionis cæremonia, atq; ita sibi auspiciatum iter fore augurabantur. Ea autem de causa Thesion dicitur huius arboris folium, ut interpretes Theocritiani

Ficus enim folia ei fuerat, propter Sycen in ficu versantem.

critiani volunt, quod in tres partes diuisum est, visendo inter vtrasque partes interuallo, scribique & thrion tenui, & thrion aspirata, atq; etiam thriambon, quin & *Θριον* dicunt huiusmodi folia colligere, & in aliquem vsu parare.

S E P T E N T R I O . C A P . XXXV .

Thrion in Serapidis Osiridisq; sacris.

PARABATUR autem Thrion religiose admodum Serapidis Osiridisq; sacris, gestamen scilicet foliceum, quod capiti superponeretur gestandis hydrijs aut calathis commodum, eratq; illi suum etiam significatum: siquidem & Regem, & Septentrionalem regionem, polum quippe Arcticum, per intortille gestamen huiusmodi intelligebant. Regem, quia polus celorum omnium rotatum regere videtur: & circulus ille foliaceus in geruli capite orbiculum Arcticum exscribit, ab axis illius qui præ oculis est similitudine.

G E N I T A L E . C A P . XXXVI .

QVINETIAM præter motum, cuius primarias partes illi tribuebant, rerum etiam omnium semina inde demitti plerique veterum magno ex argumento arbitrati sunt: inde enim actionis esse principium, quæ Mathematici veteres latissime disseruerunt: quocirca Thrion cum & humoris redundantiam, ob viridis crassiq; solij viriditatem, & motum omnium, ob conuolubilem texturam significaret, pari quadam natura cum genituali æstimabatur, atque eius esse simulacrum videbatur, vbertate scilicet humoris & motu ad prociendam genituræ principia conuenientibus. Sed hæc in Serapidis calatho locupletius.

D E L E C T A T I O . C A P . XXXVII .

Cur Adamus se fici folijs velaret, & Eua.

HVIUS generis fuisse prædicant Adami pomum, præter ipsius Dei præceptum nimis expetitur: id enim delectationem & voluptatem, quæ sensu percipitur, significasse plerique Theologorum docuerunt. Nihil enim mentem nostram è tranquilla Paradisi statione facilius exturbat, quam nimia voluptatum consecratio. Is tamen suæ præuaricationis amaritudine exacerbatus, fici folijs semet velare pudoremq; obtegere properauit. Ficum enim fuisse tradit Irenæus. Tertullianus autem ea re super ait: quod in nouo corpore indebitum adhuc pudori erat protegere festinans, ficulneis folijs interim circumdat. Ad hoc addit Irenæus, non alterius arboris aut herbæ, quæ molliori tactu esset, ad indicandum pœnitentiæ duritiem atque cruciatum, propter scabritiem scilicet & asperitatem, qua folium huiusmodi præditum est. Et quia cingulum id, & sibi & vxori suæ circumligauit, nonnulli exponunt, vt petulantem carnis impetum retundere se polliceretur, id veluti continentia frænum adhibuisse: quoniam scilicet stolam eam, quam habuerat à Spiritu sanctitatis, amiserat, eo tegumento, quod nullam prorsus delectationem afferre posset, sed morderet potius ac pungeret, vteretur.

F O L I A R E L I Q V A . C A P . XXXVIII .

*Hierem. 4.9
Ænei. li. 6.*

FOLIA vero reliqua Diuinis in literis pro ipsa, vt ita dicamus, legis litera hieroglyphicè accipiuntur: quia quemadmodum arborum fructus folijs velatur ac tegitur, ita sub legis litera spiritus occultatur. Idcirco nos, ait Hesychius, literæ folium aperimus, vt qui latet interius fructum spiritus inueniamus, de quo Hierem. *Si vindemiatores ingressi fuissent in te, saltem reliquissent racemum tibi.* Et Virgilianus Æneas apud Sybillam, cum ambages & verborum inuolucra cupiat euitare, & rerum euentâ aperte sibi declarari comprecetur, quod folia omnia conturbarent, id vnum orat: *Folium tantum ne nomina manda.*

Cur ficus ea: facta fuerit euerisionis Carthaginiensis. Plutarch. in vita Cato.

Sedenim quantum pertinet ad voluptatem, de qua satis, cum hoc ipsum argumentum sequeremur, in Serpentis commentario disputatum. Illud hic potius merorabo, sicut non eo tantum rerum primordio humano generi calamitatem & assiduos labores attulisse, verum annis voluentibus in causa fuisse, cur potentissima opulentissimaq; regna duo ad interuersionem vsq; corruerint, Carthagini Imperium, & Romana potentia. Carthago quidem, quia ficum ex hortibus suis deceptam velocissima festinatione tertio post die Romæ repræsentauit: doluitque Cato, & in

Senatu conquestus est, hostes non triduo magis procul Roma proprias habere sedes. Romana vero potentia, ac vniuersum Italiae robur à Transalpinis gentibus sese nobis totiens superfundentibus, ea de causa quassari confringique coepta, quod, vt Plin. inquit, Hellico quidam Heluctius, qui Romae ob fabrilem artem aliquamdiu commoratus fuerat, in Galliam remeans ficum siccam, & uiam, oleique & vini praemissa secum tulit, quorum vsu delicato suauique concitati feroces populi, ad hanc vsq; diem assiduis nos calamitatibus affligere numquam destiterunt: quamuis natura ipsa Alpibus, & tam inexuperabili munimento Italia procul Gallias atq; Germanias coercuerit: quorum feritas si quando grauis Italiae fuit, nullo certe vniquam tempore calamitosior extitit, quam quinto iam & vigesimo ab hinc anno, quibus vniuersa Italia caedibus, rapinis, incendijsq; desolata peruastatur, hinc Germanis, hinc Hispanis extremum eius excidium assidue meditantibus.

ALIMONIA. CAP. XXXIX.

SEd vt querelae facessant, adeo ficum alimentis idoneam esse compertum est, vt eam Cereris donum dicitur, proque alimoniae symbolo susceperint. Quantum enim ficus humanae proficit alimoniae, vel eo manifestum esse potest, quod athletas siccis ficibus pascere moris fuerit, vt auctor Plinius: experimento enim comprobatum est, eo cibo frequentius sumpto, corpora & vires mirum in modum adiuuari. Quod vero Attica eo fructuum genere magnam est nobilitatem assecuta, Pausanias ait, Cererem primum in ea regione ficum Phytalo cuidam hospitalitatis praemium donasse, eiusq; rei monumentum extare his versibus celetratum:

ένθα δ' ἀναξήρωσ Φύταλον ποτὲ δέξατο σερμὴν
 Δήμητροσιν, ὅτε πρῶτον ὀπώρασ καρπὸν ἔφηνεν,
 ἦν ἰσθρὸν συκῆν θνητῶν γένου' ἐξονομάζει,
 ἐξ ἧ δὴ πῦλασ Φυτάλου γένου' ἔχεν ἀγῆρωσ.

Hic quondam hospitij Pytalus suscepit honore
 Legiferam Cererem, quae molli cortice pomae
 Prima dedit, dixere sacram mortalia ficum
 Ora, genus Phytalis decus hinc insigne secutum est.

Nimirum vt Phytalo hostij gratia referret. Pausanias in Attica.

ADVLATORIBVS DEDITVS. CAP. XL.

DIvITEM hominem adulatoribus deditum Thebanus Crates per ficum arborem in praerupta asperaque rupe fatam describebat: quippe quo sit hominibus difficilis accessus. Eius vero fructus à coruis & miluijs tantum decerpi: ita horum opes ab impuris tantum & adulatoribus depasci. Idem de reliquis etiam arboribus quotquot fructiferae essent, Diogenes dicere solebat.

D. Laert. in eius vita.

DVLCEO VERITATIS. CAP. XLI.

ET Mercurius sibi ficum vendicauit, cui vnde uigesimo primi mensis die Aegyptij sacra faciebant melle & ficu, quae sacra eo clamore prosequabantur, vt quod hieroglyphice in eis latitaret exponentes, idem idem clamitarent, γλυκύ η' ἀλήθεια, quod dulcem esse veritatem significat.

Ficus sacra Mercurio.

CYRENENSIVM PIETAS IN SATVRNVM.

CAP. XLII.

SATVRVero pleraeq; ficis coronatae, Cyrenensium religionem indicabant, quia & Saturnus decus in agricultura suum meruit, quem agri colendi authorem, & insitionis putationisq; & stercoreationis repertorem memorant, neq; minore quam Cererem honore honestandum existimabant. Huic Cyrenenses cum rem diuinam faciebant, ficis recentibus coronari consueuerant, quod & alimonia in js, & gustus suauitatis egregie vigerent. Haec sunt, honoratissime Princeps, arbores illae ad ingenij tui naturam accommodatae, quas desumpsi ex hortis meis ductilibus, limoq; Nilotico in arcas ingesto, necum quaqua iter est circumuecto. Neq; vero folia his arboribus vlla vniquam decidunt tempestate: licebitq; perinde tibi, si plantis his delectari coepetis, eas hoc terreno pactas in Britannias vsque uas asportare: quae mundi pars, cum olea, vite, & ficu careat, illas aspiciant non modo suo tempore rondefcentes, sed toto etiam anno, folia numquam deciduo, perpetuo virides admidentur. Sedenim, vt serio loquar, eas tu si pertraestabis, earumq; vim diligenter inspexeris, cordi ita insitas tuo comperies, vt nihil tui similis esse, etsi modestissimus es, confiteri necesse habeat. Nam boni quicquid in Diuis illa significant, ea omnia tuae congruunt pietati.

Hinc à Saturno dicitur.

Macrobio lib. 1. cap. 10.

IOANNIS PIERII VALERIANI
HIEROGLYPHICORVM
LIB. LIV.

DE IIS QUÆ PER POMVM ITALVM,
PERSICVM ET PVNICVM
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD ERVDITISS. ALOISIVM, PRIVLLVM
PATRICIVM VENETVM.

PERI (Priulle doctissime) cum veteram signa quadam singulari opere artificioque perfecta hic & illic inspecturi per urbem equitarem, multique prateritis Capitolium demum incendissemus, Hercules ibi signum summa nobilitatis ex are conspectum est, quo non facile quicquam tota urbe dixerim me vidisse pulchrius, neque praelarius, siue hac ea fuerit statua, quam Q. Max. capta Tarento, opus Lyssippi, obtulit Capitolio, siue quam Fabius Verrucosus eo transtulit, siue a'iorum fuerit dedicatio: vicumque, antiquissimum omnino opus est, & Gracis scriptoribus honorifice celebratum. Nam prater Leoninum spoiuum laeuo inieciū brachio, clauam manu dextera retinet, leua tria poma cydonia præfert. Qua cum comites, qui te multi sequebantur, eruditi viri an. maduertissent, de spolio & claua dixerunt cognoscere se mentis præstantiam, & generosum animi robur, quibus virum, qui veram virtutis gloriam affectet, præditum esse debere commonemur. Herculem vero positum à veteribus: quia quicquid præclare geri potest, id totum Herculi attributum. Nam & Arrianus ubi petram æoprov memorat, difficillima quæque & maxime ardua, quæ humano quopiam conatu vinci minime posse videantur, Herculi attribui solere dicit. De pomis, quid ea sibi vellent, dubitari ceptum, nisi ea Hesperidum esse quis arbitraretur. Tuque ad me conuersus, Ægyptiacam quidpiam poma hac nimirum sapiunt, addidisti: tum igitur, Pieri, fuerit id explicare, qui studis istiusmodi delectaris. Respondi, ut res erat, esse ibi etiam alios eruditos, qui me forsitan eruditissimum, quam petebas, explicare possent: sed quoniam me appellaueras, ne rusticum viderer, quid ego sentirem, non dissimulaturum. Gracas quidem per tria illa mala manu contenta, virtutes tres, quibus vir quisque probus & sapiens insignitus esse debeat, interpretari, quarum vnã esse volunt, non excandescere: alteram, non esse deditum auaritiæ: tertiam, liberum à voluptatibus animum sibi comparasse. Incidit hinc, uti fit, de Pomorum significationibus alius atque alius sermo: quem cum tu auide admodum excipere visus esses, in eam spem adductus sum, ut si quid huiusmodi tibi destinassem, quicquid id esset nugarum, gratum tamen acceptumque esses habiturus. Domum itaque reuersus, selegi statim ex pomario meo Ægyptiaco plantas tres, quas tibi dono mitterem: Italã vnã alteram Persicã, tertiam vero Punicã, ob tres scilicet virtutes, quas idem idem in te sitas optime noueram, insignem quippe humanitatem, miram in omnes beneficentiam, & singularem quandam animi moderationem, quibus semper fuisi egregie clarus: siue tu adolescentiam temperares tuam, siue amicis præsidio atque ornamento esses, vltra etiam quam ætas tua deponere videretur, siue bonarum omnium artium, & vera pietatis doctrinam tanto sis studio complexus, ut nihil in humanis diuinisque rebus esse velis, quod tibi non cognitum & perspicuum fiat. Quare bene ominor pomis meis, quibus ad te transferri contigerit, apud quem culturam meã longè fructuosiorẽ sint consecutura. Tu modo pro tuo prompto alacrius animo ad arborum, quæ tuæ iam sunt, polituram aggredere.

DE MALO. CAP. I.

INTER fructiferas arbores malo nulla voluptuosior, pulchrior nulla, nulla delicatior. Sed quoniam pleraque sunt quæ ad alia quoque fructuum genera accommodari possunt, multasque intra se malus species complectitur, hic malum eam intelligimus, quæ plerisque Italiæ locis nomen suum tutata est, nisi vulgus syllaba prima fructum ipsum Græcæ potius enunciationis vocem, quam Latina sequeretur. Malum enim dicunt, atque ita omnes ultra citraque Apenninum gentes. At circa Padum, ad ipsum vsque Timauum, pomî vocem sibi vnicè vsurpauit. Horum vero pomorum cum iucundus sit non gustatus solum, diceret Cicero, sed odoratus etiam & aspectus, amoris in primis hieroglyphicum ex eius simulacro excogitatum est.

*Male Itali-
cè, μήλον
Græcè.*

AMOR. CAP. II.

QVIQUE amorum agmina pingere delectantur, lusitare eos malis, & inter arbores eiusmodi lasciuire, poma decerpere, abrodere, iactareque cōsunt. Hinc apud Theocritum βακαλιώσις, βάλαι τοι πολὺ φάμε τὸ ποίμνιον ἐχλάσεια μάλοισι. Et, *Malo me Galatea petit*. Damocetas ait apud Virgil. *Malo Cydippen Aconcius venatur*. Mala non temerè Hyppomene Venus elargitur, quæ vsque adeo grata fuerunt Atalantæ, vt zonam abstulerint diu ligatam, de quo Theocriti carmen non indiligenter animaduertendum:

Μᾶλα μὲν ἐν κόλποισι Διονύσοιο Φυλάσσαν,

Mala sinu condens Bacchi de tempore sumpta.

quod interpretes exponunt amabilia, amorem quippe facientia. Malâ enim illa Philetas ait de coronatis Bacchi temporibus decerpta: non enim quilibet in amore ferretur, nisi prius lætitiæ titillatione concitaretur: lætitiæ vero datorem Bacchum Poëtæ passim celebrant, vt in Vitis commentario latissimè declaratum. Apud Lucianum dialogo qui Toxaris inscribitur, legas, καὶ σεφάνης ἡμίμαρξίνθους, καὶ μήλα τινὰ ἀποδεσνημένα. Corollas quippe magna ex parte flaccidas, & ambesâ quædam mala, morluve tacta, in amoris indicium à Chariclea matrona nobili Diniaë cuidam dono missitata. Et in sum spōsi furtiuo munere malum, memorat Catullus, quod aduentu matris excussum è castæ virginis gremio profuilerit. Iam & apud Onirocritas mala venerearum illecebrarum plurimum indicia sunt, præcipuè verò, ijs quorum cogitationes ad amicas suas tendunt. Et mala demum, præsertim dulcia, Veneri esse dedicata autumant. Philo iasuper in hanc sententiam primam illam malum, cuius fructibus nostri generis authoribus interdictum fuerat, ex mystico sensu ab ijs, quæ posuimus, non admodum alieno deducit, quæ Theologi, tam Græci quam Latini multis & magnis voluminibus tractauere, nobis id afferre nunc satis fuerit: parentes illos nostros Dei Opt. Max. manibus informatos, vitam primo beatissimam egisse, calamitatum & ærumnarum omnium expertem, terra sua sponte omnia ferente. Cæterum lege aberrantes, quia qua fuerat cis arbore interdictam, non abstinuissent, amœnissimo incolatu pulsos, solum flebiliter vertisse: atque hinc constare, mali eius gustum omnium ferè malorum causam mortalibus extitisse. Quæ quoniam ex veterum sententijs in Serpente nostro fuscè lateque disputata sunt, minimè mihi videntur hic ad repetendum necessaria.

*Malum a
moris sym-
bolum.*

*Ecloga. 3.
Quod in-
scriptum in
Cydippes
gremium
missit.
Ouid. li. 10.
Metam.*

*Artem. li. 3.
cap. 79.*

AMORIS PROGRESSVS. CAP. III.

EA vero de causa malus potius, quam arbor alia, est amori dedicata, quod eius facies omnem rerum amatoriarum progressum ostendere videatur, earum enim arborum trunci coerciti primū recti surgunt, à medio vero, vbi dilatari cœperint, in spatia diffunduntur: cuiusmodi etiam in amatore ratio est, qui munus suum semper ab ingenuo pudore quodam cohibitus aspiciatur: inde vbi paululum processerit, frontem perfricat, ac verecundiæ compedibus expeditus, quaqua voluerit libere peruagatur. Fructus præterea fert aureos & rubicundos, palloris eadem & erubescentiæ, vixita dicam, signa. Nam apud Horatium *tinctus viola pallor amantium*: & apud Catullum *quidam inaurata*

*Interpres A-
ristophanis
in Nubibus,
ibi, Μᾶλον
ἐχλάσει, ma-
lo percussus,
scribit malū
esse symbo-
lū amoris,
quia Veneri
dicatum*

Malus. cur est pallidior statua. Poma vero ita magis rubescunt, vti magis exposita Soli ab eo continguntur: perinde ac amator eo magis erubescit, quo nequitia palam magis profertur, aut in aperto deprehenditur. *Amori dedicata.* Sub ipsa malo Amores ludo editi confinguntur, sub qua illi cursitantes, varijs mollium herbarum inuolucris impediuntur: quique ita suat implicati vt sese nequeant exoluere, labore conatuque quodammodo delassati, somno se dedunt, cuiusmodi lasciuia gressus amatorios occupat, & in ergastula cohibet: mox luxu inhaerentes soporat, profundissimoque opprimit veterno. Auro insignes eorum pharetræ, aurea quæ inde promuntur tela, auro Danaë capta, auro comparatur, auro detinetur amor. Nudi illi omnes, lætisque ac alacres obuolitant magno numero circum vnamquamque malum. Amicula eorum varijs texta coloribus, multiplicique arte laborata, in herbis neglecta iacent, multitudine florum inuoluta: quorum vis magna circumquaque toto eo agro pullulat: neque tamen illi capita coronant, vtpote quibus comæ illæ flauescentes, nitidæ, crispulæ, satis afferant ornamenti. Alarum pinnulas habent cæruleas & puniceas, nonnulli etiam aureas Psittacorum, Pannonumque instar, quibus quodam veluti concentu, sonoroque strepitu aëra diuerberant. Sed quid ego de calathiscis, in quos mala congerunt, dicam? quanta illos gemmarum Sardonicarum, quanta Smaragdorum, quanta Margaritarum vis debacchatur? Vulcanum id opus effinxisse putes. Iucundum vero visu est, vt sponte sua, ac suapte vi, ad quantumuis alta, summotaque mala prouolant, vt nulla his scalarum necessitas sit ad scandendum. Sed ne interim alios saltitantes, alios cursitantes, alios quiescentes memorem, vel qualem in abrodendis malis lætitiã præ se ferunt, illud spectatu præcipue dignum, quod ex his quatuor omnium speciosissimi certamen ineunt, quorum duo malis inuicem se petunt, alij duo sese confodiunt telis, alternis sese ictibus laceffentes: neque dum mutuis vulneribus confodiuntur, vulnera depellere, prohibere, vel declinare quicquam curant, verum vltro alter alteri pectus obiectat, ipisque vulneribus exponit, eo quidem consilio, vt in medio omnes peccatore insideant sagittæ.

A M O R M V T V V S. C A P. I V.

EXijs autem certatorum paribus duos illos qui malo lusitant, voti compotes esse dicas. Nam qui iaculatur, exosculatum prius malum emittit, quod alter sublatis supinisque manibus excipit: neque vlla contatio futura videtur, quin idem comprehenso malo sit oscula relibaturus, atque ita in socium pari certamine remissurus.

A M O R P E R D I T V S. C A P. V.

EX illo vero sagittariorum pari, vnus alteri vincula iniicit pene moribundo, insultatque ferocius, vt captiuum faciat. Ille contra nihil molitur, nihil reluctatur, sed tanquam perdita remanus vinculis obiectat: proinde qui lusitant, amorem auspicari: qui se feriunt sagittis, nullum amori finem appetere videntur.

I N I Q V V S A M O R. C A P. V I.

SVNT & alij ad quos innumerati spectatores confluunt, hi manus in palæstram conferunt animosiores, ac Athletarum alter, manibus ad alterius humeros appressis, complexus hostem quodam veluti suffocandi studio collidit, subditque crura astu artificioso complicata, vt pede post colluctatoris calcem obfirmato, vna ipsum protrudat, & in lapsabundum super & ipse corruat: neque tamen alter animum despondet, ac erectus contra instat & obluatur, quaque maximè angitur parte colluctatoris manum soluere conatur, vno digitorum obtorto, quo ita alijs facultatem eripiat firmiter apprehendendi. Qui vero digito obtorto læditur, dolore percitus hostis aurem admordet, quæ animaduerso Amores cæteri grauius indignati in perperam & insolenter facientes, ac luctarij certaminis leges, iura, fas, atque mores transgredientem feruntur, malisque illum certatim impetentes, totum in vnum agmine concitato eum in fugam auertunt, totisque hortis eijciunt eliminantque. Atque ita demum ludi Amorum omnes circa mala versantur.

PVELLARES INEPTIÆ CAP. VII.

Sed & μὴ λαὸν εἶ expo- nitur ἔρωσ, amor, q̄ μὴ λαὸν sit illecebra ad Venerem, ex Theocr. Idyal. 6. Veneris statua apud Sicyonios.

ET mala puellarum ludicrum vocat Nicander in Alexipharmacis.

Τοιάπερ ὄραϊ Ἐαρινῆ παρέρουσι ἐν ἐφήματα κέραϊς.

ἐφήματα τὰ παιγνία, exponit interpres: ludunt enim puellæ, oblectanturq; malis. Multa vero huiusmodi, quæ ad insaniam propemodum tendunt, inter ineipientes amatores fieri videmus, vt merito nonnulli dicant ἀφροδίτῳ dictam, παρὰ τὸ ἀφροδίνειν, id est, à desipiendo, cum præsertim Euripides dicat, τὰ μωρὰ γὰρ παντ' Ἀφροδίτης βροτοῖς, Mortalium esse ineptias quacumq; Veneris causa fierent. Atque ob hoc ipsum Catullus amicum Flauium veretur, ne quid ineptiarum faciat.

VENVS. CAP. VIII.

IPS A etiam Venus malo insignis est. Nam apud Sicyonios statua ei erecta erat cum malo in manu vna, cum papauere in altera: ex malo quidem amorē, ex papauere vim prolificam, ac seminis copiā significantes. Nam & lepus illi ob sæcunditatem dedicatus, id quod in Amoribus Philostratus, vt eius animalis commentario alibi explicuimus, summa narrationis lasciuiæ percurrit. Idem auctor Venerem in antro statuit molliter in stratis floribus recubantem, iuxta quam fons irriguus vitrea perspicuus claritate profilit. Ibi amatoriam Veneris supellectilem pyxidas, pectines, specula, cymbala cum crotalis, omniaq; arma pruriginis, amoenitatumq; & illecebrarum alia atq; alia illectamenta recensere possis, quibus collustrandis oculos quidem delassari sentias, satiari vero numquam. Quod vero in antro cubitet Venus, apud Græcos est μυχεῖα ἢ Ἀφροδίτη, Mychea Venus, quod secessu & abdito loco gaudeat, μυχοὶ γὰρ οἱ ἐνδότεοι καὶ ἀποκρυφοὶ τόποι, interiores, maximeq; remoti, & occulti obscuriq; loci. Tum ipsius Dæx munera Latini Furta nuncupauere, quia celari vult sua furta Venus. Quare Daphnis apud Theocritum in Venerem indignatus, eam in Idam montem remittit ad Anchisem, vbi quercetū est, in quo scilicet occultari possit, nulloq; rubore in molli cyperi prato lasciuiæ.

Hinc Musæus eā secretā, Apuleius clādestinam, & Ouid. lib. 2. de Arte. furtiuam vocant.

NEMESIS. CAP. IX.

ERAT & mali arboris ramus in manu læua Nemeseos, quam Marathonix pugnae monumentum Phidias lapide Pario dicitur excidisse Athenis, corona cuius, & ceruis, & paruus quibusdam victoriis insignita: dextera vero phialam tenebat cum Æthiopicis insculptis, propter Oceanum fluuium, quem Æthiopes accoliunt. Ea vero de causa mali ramus Nemesei gestandus dedicatur, quod Veneris habitu Nemesis dea sit primum solita figurari, vt habetur in Suidæ collectaneis: nam alterum illud de statua Phidiaca, apud Pausaniam est.

SACRVM HERCVLIS. CAP. X.

NEQUE tamen ierim inficias, aliis quoq; diis malum fuisse gratam, vt victimarum loco nonnumquam acciperetur, ac felicissime litaret. Nam si quando Bos, quam Herculi sacerdotes immolare voluerant, aufugisset, malum illi ramis quatuor compositis, quadrupedis illius instar sacrificabant. Huius rei mentio est apud Suidam, neq; non apud Pollucem. Narraturq; res super historia de Bœotorum hostia, quæ fluuiio Asopo ita aucto, vt transfiri non posset, eo loco vnde victima erat adducenda, ne qua sacrificio mora fieret, pueros aiunt malum quatuor stipulis vice pedum sustentasse, dualq; loco cornuum addidisse, atq; ita Herculi obtulisse cumq; ita litare visi essent, rem in consuetudinem processisse, atque μέλιον inde Herculem appellatum, quasi Pomonum dicamus. Alij euentum huius pomi pro Boue oblati ad Athenienses transferunt: nam Bœoticum sacrum loco arietis fuisse volunt, Apollodoro hæc apud Zenodotum tradente.

Pol. lib. 1. de vocabulis rerum. Bœotorum hostia Herculi.

Hinc puerbii μέλιον ἠεὶ κληῖς, Pomarius Hercules.

APOLLO. CAP. XI.

QUIN & Apollo mali coronam, priusquam laurum seligeret, adamauit, eaq; victores in certaminibus coronari voluit, vt in luculent. Archia tetraſticho legitur: Τέσσαρες εἰσὶν ἄγῶνες. quod Epigramma in omnium iam manibus versatur. Apud Pausaniam legas statuam Apollini μιλιῶτη erectam: siue à malo quo gauderet, siue ob pastorem, quam per aliquot annos vitam egit. Nam μίλλα proprie πάντα τὰ περὶ πόδα. Vnde vniuscuiusque quadrupedis tergus melote dicitur, vt obiter Pauli locus animaduertatur ex epistola ad Hebræos cap. XI. Circumierunt in melotis. Sed & μέλλον παρὰ καρπός, impoente.

Chil. 2. cen. 7. proverb. 7. de specie magnifico, sed re ipsa

Aucto I. siber. lib. de coronis. Praesertim ones. P. sala. Homer. II. lib. 6.

quippe, vt etiam apud nos, vnumquemq; denotat fructum. Ab ea vero æquiuocatione factū vt Her- culis sacro, quo de paulo ante dictum, æquipollere malus pro Boue indicaretur: cū & minime redar- gui posset, quin quadrupes, & eodem nomine victima censéretur. Fructiferarum autem arborū plan- tatio hieroglyphice in Diuinis literis accipitur pro disciplina Doctorum, vt sentit Hesychius. Hinc David: *In lege eius meditabitur die ac nocte, & erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aqua- rum, quod fructum suum dabit in tempore suo.* Et, *Ego plantaui, apollo rigauit,* ait ad Corinthios Paulus. Ad hoc pertinet, quod de plantatis arboribus lex iubet primo, secundo & tertio anno decerpi nihil: quato quæ leguntur, offerri Deo: quinto etiam reliquis vsus permittitur. Ex quo tempora quatuor signi- ficantur à tempore legis vsq; ad Dauidem, à Dauide vsq; ad transmigracionem Babylonis, à transmi- gracione vsq; ad aduentū Christi, quibus annis fructus inutilis omnis fuit, sed spes tantū promissa ho- nã frugis. Christi autem tempus prouentum Deo dicauit, annusque sanctus appellatus. Anno autem quinto facta omnibus copia, permissusque fructuum vsus, tam Iudæis quam gentibus, Apostolis eos liberalissime effusissimeq; distribuentibus. Sed quod ad Pythia spectat, quamuis victores lauro mor- coronari cœperint, mala tamen ex Apollinis templo decerpta, vt Lucianus ait, coronis inferebantur. Hinc illud apud Apuleium de Paride: *Tunc animo volēti Phrygius iuuenis malum, quod tenebat au- reum, velut victoriæ calculum, puellæ tradit.* Sunt qui, vti superius suo loco dictum, Delphicam laurã baccas tantæ magnitudinis habuisse dicant, vt poma dici meruerint. Plinius maximis quidē eam bac- cis fuisse memorat sed nihil ad pomum. Et Archiam in ea sermonis puritate quicquã improprie po- suisse, mihi persuadere non possum. Si cui tamen de baccis illis grano- rioribus commētum placet, con- tra ego haud sane multum contenderim: nam & hodie vniuscuiusque arboris fruticisve baccas Po- mella vocitamus.

TRES HERCVLIS VIRTUTES. CAP. XII.

Poma tria in Herculis statuã qd.

Pin. & So- leius inter- pretatur a- tuariã ma- nis meatu flexuoso in- star Draco- nis.

QUO SP̄ vero ad Herculem pertinet, initio diximus statuam eius esse in Capitolio egregie factam. **Q**uæ ære Leonino insignem spolio, & claua, quæq; tria læua manu poma contineat: eas significare tres in Herce virtutes insigniores, quarum vna esset exca- descenciæ moderatio, altera auaritiæ tem- peramentum, tertia generosus voluptatum contemptus. Verum quod fabulatur illum, quo mala hæc ab hortis Hesperidum auferret, draconem extinxisse, qui peruigili custodia hortos eos tuebatur, signi- ficat illum concupiscentiæ modum imposuisse, vt alibi per Draconem voluptuosam libidinis molli- tudinē intelligi declarauimus ex Philone. Spolium vero Leonis dubio procul generosum animi ro- bur, mentisq; præstantiam ostendit. Quid vero claua sibi velit, alibi explicuimus, cum illam & rationē & disciplinam significare contenderemus, quoque præstantius hæc in Hercule vigescunt, eo illi ex firmiori validioriq; trunco, quippe ex quercu materia incorrupta clauam attribuunt. Firmitatem o- nim & vires indicari ex quercu superius ostensum. Nodosa vero fingitur claua, propter scrupulos & difficultates, quæ virtutem indagantibus, qua duce veram virtutem agnoscere possumus, se se contra magno errorum agmine contracto frequenter obiciunt, ac omnibus occurrant locis.

ASTRA SOLQVE. CAP. XIII.

Quæ At- lantides à pa- tre Astrono- mia peritifi- ceno.

Nam heras- clos, aeris gloria, soli maxime cõ- fecit.

QUÆ quamuis ita habeant, non desunt tamen, qui aliter philosophentur, & prout quisque huic vel illi deditus est disciplinæ fabularum sensum in eam trahit sententiam, quam prof- fisionis stu- diorumve suorum conditio suggerit. Nam, qui moralem sequuntur Philosophiam, ea de malis, quæ I- superius recitauimus, commenti sunt. Qui Astronomia, delectantur, per aurea mala, astra significari contendunt, præsertim apud Hesiodum, vbi Hesperides Noctis filiæ commemorantur, Herculem vero Solem esse dicunt, quo decedente preciosa illa messis passim oboriatur, & mortalium oculis of- feratur.

VERI AMORIS FRUCTVS. CAP. XIV.

SED vt ad amorem, vnde digressi sumus, reuertamur, ipsa etiam numismata omnium ætatum testi- monio pomum Veneri dedicatum ostendunt: sed ei Veneri de qua fructus expetitur, propter quæ rerum natura amoris vim vniuerso animantium generi elargita est: necpe vt satis rite seminibus, re-

rum omnium species prorogentur, æternæq; fiant, quatenus rerum opifex hanc mundi molem durare permiserit. Ad hanc igitur fecunditatem numismata nos inuitant, in quibus ipsa prolis susceptio monumentis celebrata est. Nam in Iuliæ Piæ Aug. numo Dea ipsa cum pomo sese ostendit, cuius inscriptio est, VENVS FELIX. In alio ab vna facie, FAVSTINA AVG. ANTONINI AVG. FIL. Ab altera signum molliter stat læua contò innixum, dextera pomum exporrigens, cum inscriptione, VENVS S. C. Quoniam vero plurimæ sunt huiusmodi species, quotidieque hominum manibus attrahantur, his modum imponemus.

Iulia Pia numus.

D E P E R S I C O.
P E R S I C A M I L I T I A. C A P. X V.

ILLVD addam, molles Perfarum reges selectorum suorum mille numero thoraces malis insignire consueffe: qua de causa Mellophori appellabantur. Sed quoniam hoc forte Persicum erat malum, patriæq; nomen secum afferebat, inuitat nos nominis recordatio, vt de Persico pomo dictionem nostram prosequamur, rei quidem serie id ipsum deposcente.

A C V T V S. C A P. X V I.

SVNT qui pomi huius acore considerato, qui gustus appetentiam mirifice, quantumlibet etiam smaturi, expergeficiat, acutum hominem ex Persici vocabulo significari putent, cum præsertim apud Plautum legerint, Qui Persicus supis. Cæterum hoc non à pomo, sed à gente deducitur, quam tali præditam ingenio authores tradunt. Quibus enim purius est cœlum, eo acutiore sunt ingenio: & vt inquit Cicero, perspicaciores sum qui ad Orientem, quam qui ad Septentrionem habitant: quod nulla alia de causa prouenit, nisi quod actus mentis ex calore nascitur, & vigorem inde suscipit. Quare multo maiora & veriora contemplantur æstate, quam hyeme, quoniam brumali tempore ex crassitudine aeris hebetiores sumus, & frigore pigriores: vis enim ipsa mentis ab igni, id est, à cœlo est: tamen si quod verissimi. num est, Iuuenalis ait,

Hinc illud Plausi, ætati in pectore, in Bacchi dib. & Horat. in Arr. Poët. Isolo perfusus acetō.
Ingenia acutiora vbi.
Satyra 10.

Summos posse viros & magna exempla daturōs,
Veruecum in patria, crassoque sub aere nasci.

I N A L I E N O C O E L O M E L I O R. C A P. X V I I.

ALII hominem qui domi vel feditiosus, vel retro aliquo flagitio insignis fuerit, in alieno tamen cœlo, aut patria profectus, in viamq; redierit, omni animi deposita prauitate, per Persicū ostendant: propterea quod aiunt, pomum id in Perfide, vnde translatum est, veneni vice fungi, eaq; de causa transmissum, vt nobis venenum esset. in Italia tamen mutato solo naturam etiam mutauerit, & salubre reperimentum sit: quam quidem opinionem admittit Columella, dum scribit:

Nemo enim propheta in patria.
Sic Scythia Anacharsin Cappadocia Basilium magnū, & Nazianzenū Graecia.

— Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est, patriis armata venenis.
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Hinc pomū eius innocuum agris expeti, ait Plinius, neq; alium eo pomo innocentiorem esse cibum. Dioscorides stomacho Persica tradit accommodata, quæ si matura comedantur, aluū leniant: si acerba, instant, quorū alterutro pro tēpore & loco opus est. Et nos Romæ aliquando lethali correpti morbo, quo stomachus nihil cibi profus admittebat, & immisum euomebat euestigio, post diuturnā inediā nō alio cibo adiuti per tres continuas hebdomadas, quā singulis pomis huiusmodi in singulos dies ex vino acceptis, hac vna opella præter amicorū omnium, atq; adeo Medicorū etiā spem, reuiuiscere potius quā cōualescere vili sumus. Sedenim quod de fructus huius trāsmigratione à Persis fertur, vel vt plures tradunt, ab Æthiopiis in Ægyptum malo animo transmissi, naturam soli benignitate cōmutasse, aliter sentire Callimachus videretur, qui Persicū in Ægypto primū satā inquit è Perseo verbis his: ἡ τεράτη περσὶ & ἐπὶ, ὅ, ἡς ἐξείλαμον ἀγχι πρὸ κατὰ πηγεῖ. Nicander vero Mycenis primum satam contendit his versibus,

Plin. lib. 15 c. 12.
Pomi Persici virtus.
At Persicorum omne genus damnauit Galenus li. 2. de alimentis facultatib.

Περσίδος ἢν ποτὲ ποσσὶ λιπὼν κρηπίδα γαίαν
 Αὐχέν' ἀποτμήξας ἀρπυζόνδεντα μεδέσσης
 Ρεία μυχλοάισιν ἐν κέξισιν ἀρέσσης.

Quam quondam, Perseu. postquam Cepheia liquie
 Littora, præfecta clarus ceruice Medusa
 Dona Micenæ telluri tradidit.

Notat Mat
 abeolus in
 Dioscor lib.
 1. ca. 131. 69
 146.

Et eruditiores negare Plinius inquit, eam ex Perside propter supplicia translata, sed à Perseo Memphi satam, & ob id Alexandrum illa coronari victores ibi instituisse, in honorem atavi sui. Fabulantur autem eam semper folia & poma subnascantibus, aliis habuisse, cuiusmodi est citriorum natura. Qui vero pomum hoc venenatum in Persis gigni putauerunt, decepti forte sunt nominis vicinitate, nam id de Persea diligentiores tradunt, quæ omnino alia est, myxis rubescentibus, similis (pruna ea sunt sorbis insita) in Æthiopia lethalis, in Ægypto salubris, quamuis Columella poetica licentia utramque confundere videatur, quæ tamen ille ex Nicandro mutuatur, apud quem videnda Commentaria, ubi de phalangis agit.

SILENTIVM. CAP. XVIII.

INTER picturas omnino multas, quibus Ægyptij silentiū significabant, Persicum etiā his admiscuerunt, eaque de causa arborem eam Harpocrati dedicarunt: fructum enim habet cordi, folium linguæ simile, quasi sermonem, qui fructus est intelligentiæ, sedem in corde, non in lingua habere deceat.

COR. CAP. XIX

SANE cor per id pomum ostendi, ita vulgo innotuit, ut id repetere superfluum videatur, cum mostro præsertim ævo iuvenes puellæque, passim Persica telo transfossa missitent, quæ cordis ita exulcerati indicia sunt. Quin & Medici pomum id cordi tradunt mirifice conferre, naturamque aiunt ei cordis tiguram impressisse, ut cui esset genitum parti vel ex ipsa specie patefaceret. Ea quoque manifesta sunt, quæ Plutarchus libro de Iside & Osiride, conscripsit, arborem hanc Isidi fuisse sacram, quod pomum eius humani cordis figuram, folium vero linguæ præ se ferat. Nam cum Isis παρὰ τὸ εἶδω sit, sapientiā hoc indicat intellectu primam concipi, sed parum hoc prodesse, nisi etiam in mortalium usum enuncietur.

Scio, intel-
 ligo.

VERITAS. CAP. XX.

QVOD si pomum adhærescente folio vno tantum pinxissent, veritatis id signū erat: quippe quod ea species linguam cordi coniunctam ostendit, ac perinde sermo cordis ipsius penetralia adaperiat, non aliud quippe sentiat, aliud proloquatur: cuiusmodi orationē ingenuæ & citra fucum loquentis esse debere diximus in Bulla. Quare Gregorius ad Ioan. Episcopum Rauennatem scribens, Christiani viri officium esse monet, ne aliud ore loquatur, aliud in corde habeat.

CÆDES MULTIPLEX. CAP. XXI.

SUNT qui eadem multiplicem, omni truculentia perpetrata, stragemque multa editā occisione, significare si velint, nucem ipsam Persicam carne spoliata præferant: nempe quod in ea testa, vel osseo malum dicere integumento, omnium telorum, quæ punctim cæsimque feriant, & quibuscumque modis lædant, signa vulneraque impressa conspiciuntur: ut in nulla propemodum re magis quam in eo cortice multipliciter dilaniando naturalis inire gestiuerit.

CVRÆ VARIÆ. CAP. XXII.

ALIi significatum ad animam transferunt, qui variis curis sollicitudinibusque sit vndecumque exulceratus, ut nullum sit ærumnarum anxietatumque genus, quo se non afflictatum sentiat, vicemque suam miserrime deploret.

BONA CITO LABENTIA. CAP. XXIII.

FVERUNT & qui ætatis florem, & vnumquodque bonum, quod celerrime deficere videretur, atque adeo humanæ ipsius vitæ imbecillitatem per decerptum Persicum & in lance positum non ineptū dicerent hieroglyphicum. Pomum enim nullum aliud fugacius, longissimaque decerpto bidui mora fit, cogaturque se quamprimum venundari: quod non immerito mirantur rerum naturalium scriptores, cum ad eius pretia respiciunt: nullius vniquam maiora, cum memoria proditū sit, tricenis numis singula nonnum-

Nō aliud fugacius, longissima decerpto bidui mora est cogaturque se quamprimum venundari. Hæc Plin. lib. 15. c. 12.

nonnumquā affirmata. Quare huc forte illud accommodabitur, quod altiore quodam sensu nō temere aures vellicet, à Philodemo, vel, ut alij tradunt, ab epigrammatario Platone dictum nobili disticho:

Μῦλον ἐγὼ, βάλαι μὲ φιάλῳ σὲ πῖς, ἔλκ' ὄννερον
Ξανδίππῳ, καὶ γὰρ καὶ σὺ μαρμαίνου με δα.

quam sententiam nos iure nostro ita reddidimus:

Pomum ego, quique tibi me dat, te deperit, audin'
Flavia, marcescam nempe ego, tuque etiam.

DE MALO PUNICO. CAP. XXIV.

MALI Punici apud Ægyptios nulla reperiri significata: Græcorum nonnulla sunt, sed longe plura quæ in Diuinis habentur literis.

POPULOSITAS. CAP. XXV.

ERAT vero illud præcipuum eius mali symbolum, vt populos gentesque varias vno collegio congregatas significaret. Id ea de causa factum, quod grana illa sua folliculis quibusdã aliquo numero ab aliis segregata, prouinciarum veluti limites quosdam præ se ferre videatur, & singula hominum vel collegia, vel nationes potius ab aliis distinguere. Varij enim loculi, cicco quippe suo dirempti, cum granis suis, varias itidem gentes, suis quasque finibus terminatas, indicant.

I V N O. CAP. XXVI.

CV M vero Iuno regnorum præses haberetur, malum illi Punicum dedicarant, quod in eius manu Mycenis spectabatur, cum sceptrum altera teneret, eo opere quod Polycleti fuisse ferebatur, de quo apud Pausaniam. In Iunonis itaque gratiam reginæ cum sacrificabant, incuruatam ex malo Punico virgulam in capite gestabant, quam à veteribus Inarculum appellari reperias. Sedenim cum satis constet Carthaginem Punici regni sedem in Iunonis tutela fuisse, facile potuit insigne illud ei accommodari, quo res ipsa significaretur.

Mali Punici cum Iunoni sacrum. Sic v. Venerè Iuno a Carthagine sua vocat.

P O E N I. CAP. XXVII.

NAM in alijs quoq; veterum monumentis animaduerti fercula Punicis malis ornata præferri, inæorum celebritatem, qui de Pœnis victoriam consecuti essent. Et Africam ipsam muliebri specie apud Pactios Florentiæ vidi, in cuius manu altera, læua quippe, quæ decumbentis molliter capiti sustinendo subiecta est, malum Punicum habetur: in altera flabellum, ad regionis ardores indicados. Pro puluillo vndæ duæ, vtrumq; mare significant, Oceanum & Mediterraneū, quorum circa se ambitum vt ostenderet, annulos etiam duos in extremos digitos induxit.

Æne. lib. 4. Africa figurata.

M V L T A R V M G E N T I V M S O C I E T A S. CAP. XXVIII.

PVNICVM malum tintinnabulo adiectum, cuius species apud Hebræos potissimum reperias, vt olim Eucherius, mox Gregorius Pontifex interpretatur, vnitatem Ecclesiæ ex multis gentib. in eundem sonum, hoc est, in eadem præcepta conuenientium indicat. Sicut enim, vt ille inquit, in malo Punico vno exterius cortice multa interius grana vniuntur, sic innumeros sanctæ Ecclesiæ populos vnitas fidei contegit, quos intus diuersitas meritorum tenet. Quod vero piorum conuentus canit, Et cortex mali Punici gena tua, & floruit vitis, floruerunt mala granata, Ecclesiæ, vt Ambrosius ait, bonum fidei fulgorem, confessionisque præterdit, tot Martyrum sanguine pretiosa, & quod est amplius, Christi cruore decorata, simul plurimos intra se fructus vlu istius pomi sub vna munitione seruat, & virtutū negotia multa complectitur. Sciat idem Hieronymus, vbi sextodecima Hebræorum castra, Remon Phares dicta, tradit, quod ῥοιὰ ἀπονοπῶ Græci reddidere: Latini, mali Punici dissepimenta. Arboris enim huius fructum granorum numerositate refertum, indicare aiunt pij omnem turbā credentium, in Ecclesiæ vno gremio quasi cortice contentam. Addemus, id eo magis vnitatem hanc in Christianis malo granato cōuenire, quod pomum id hoc habet præcipuum, vt quot in vno grana sunt, tot in reliquis reperiantur. Nam, vt Africanus ait, parua & magna granata non eo inter se dissident, quod hæc

Mali Punici sensus mysticus.

Cantic. 6.

plures, illa pauciores habeant acinos, sed quod parua minores, magna grandiores nutriat: ita Christianæ pietatis opera non quam multiplicia sint considerantur, sed quatenus vno eodemq; numero, cum fide, spe & charitate in vnoquoq; deprehendantur, & sine termino vno conclusa: vno quippe cortice diuinæ gratiæ comprehensa: pro vniuscuiusque virtutis magnitudine vel exiguitate præmia consequantur.

NÆVVS. CAP. XXIX.

QVONIAM verò nullum malum Punicum inuenitur, in quo non sit aliquod granum subputre, indicium est, nullum humanum corpus esse absq; næuo aliquo vel cicatrice: nullum quippe hominum reperiri, qui vitio sine nascatur, cum vel iustus homo septies in die prolabatur. Ita neque collegium vllum est, in quo non aliquis sit præuaricator. Vsurpabat similitudinem hæc Thebanus fæta Cynicus.

SIMVLATOR. CAP. XXX.

Vulgus Italicorū hos assignat castaneæ.

SE DENIM plurimum ita homines sunt, vt apparere potius quam esse studeant, malumq; Punicum Semptorem egregie ante omnia poma ludificetur, & se probantibus imponat, purpureo scilicet, rubicundo, lepidoque cortice spectantibus ad blandiendum, mox interiora aperientibus plerumq; situm, putorem marcoremq; patrefaciendo: hinc factum est, vt pleriq; veterum simulationem probitatis per id genus pomum significari dixerint. Vnde Scholasticus ille seuerioris doctrinæ magister: *Superbus, inquit, malum Punicum est, quod interius putridum sit, exterius vero mirabilem præ se decorem ferat.* Hoc hominum genus ita notat Horatius:

Epistol. lib. 1. ep. 16.

— *Vir bonus est quis
Qui consulta patrum, qui leges, iuraque seruat,
Quo multa magnaq; secantur iudice lites:*

*Quo responsore, & quo causa teste tenentur,
Sed videt hunc omnis domus, & vicina tota
Introrsum turpem speciosum pelle decora.*

Lucianus hos tragædiarum codicibus auro purpuraque vestitis æquiparat, qui miram ipso compaginationis ornatu pulchritudinem ostentent, ad aperti vero non nisi parricidia, incestus, stupra, furores, ærumnas, luctus, familiarum vrbiumque excidia, & atrocissima profligatissimaque scelera queq; contineant.

VITIVM EMENDATVM. CAP. XXXI.

EVMDeniq; hominem, qui vel morum asperitatem, vel vitium aliquod in melius verterit, ac virtute commutarit, significare qui volunt, cuneum ex Pino per mediam arborem Punicum mali adactum pingunt. Siquidem euenire ait Basilius, vt si cuneus eiusmodi in acidas Punicas impingatur, ita vt per mediam medullam adigatur, mala saporem ex acido & austero in dulcem atq; suauem commutent. Id autem fieri solet ima in parte radici propinqua stipite perforato. Ac perinde magnus ille vir docet, posse vnumquemq; sibi vitij medelam enancisci, quando agricultura stirpium qualitates commutare potest, curam autem & studium in animi virtutibus consequendis morbos omnes euincere. Nam si modo quis, vt inquit Horatius, *cultura patientem accommodet aurem,*

Horat. Epistol. lib. 1.

Nemo adeo ferus est vt non mite scere possit.

AMICITIA. CAP. XXXII.

AMICITIAM modis plurimis hieroglyphice pingi sculpiue posse, toto opere diximus, vt in Palma & foemina, quæ quamuis mira sit, in suo tamen genere est, maius nescio quod in hedera cui vite, maximum in Punica cum myrto: amant enim se inuicem & myrtus & Punica, ideoq; vt obseruant Florentinus, & affert etiam Dydimus, ad Punicorum feracitatem myrtus iuxta ferenda est. Quin vt ait Democritus, ita se amant, vt etiã aliquãdo procul positæ radices mutuo complicet, ideoq; mutua earum insitio mirifice foetificat. Si quis igitur fructiferam amicitiam Ægyptiorum in more scribere voluerit, apte coronam myrteam malis Punicis ornatam faciet. Coronæ enim ipsius formam amicitiam, qua quis mutuo deuinctus est, poma illa fructum & vtilitatem inde susceptam indicabunt.

Idem Mattheus in Disc. lib. 1. c. 17.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIBER LV.

DE IIS QVÆ PER ROSAM ET FLORES ALI-
QVOT SENTICETAQVE SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

REVERENDISSIMO ET ILLVSTRISS. CARDINALI,
DOMINO MEO, IVLIO MEDICI, FLORENTINÆ
Reipub. præfidio singulari.

NTERROGASTI me superioribus diebus (Reuerendis. & Illustris. Domine) quo exprimi possit hieroglyphico sententia illa, quam toto vita tua cursu vnice adamasti, qua nulla moribus integritaque proprior conuenientiorq; excogitari possit, ALIORVM quippe PRAUITATEM BONORVM OPERVM OPE PERVINCENDAM. Cuius quidem argumēti apud Ægyptios figura, apud Grecos symbola, apud nostros documenta innumera comperiuntur, que nunc inepte admodum esset modestatis enumerare, cum tu breue quid, Laconicum scilicet dictum aliquod, si fieri possit, monosyllabum figura vnus compendio elaboratum deponere visus fueris. Ego vero si in huiusmodi breuitatis angustiis includar, à vobis potius, hoc est à clarissimo patre tuo Iuliano, Magni Laurentij fratre, argumentum quod in promptu est, mutuabor. Animaduerti siquidem in manu dextera imaginis eius, quam Florentia magno in honore habetis, Rosam candore niveo signem adpictam, quam pollice folijs superimposito continere videatur. Hoc est mihi breue & expeditum illud hieroglyphicū, quod quaeris, MALA BONITATIS OPE SUPERARE. Nam Rosa quid aliud præ se ferat, dum pulcherrimam floris speciem ex calicibus explicat, depulsa spinarum asperitate, que floris tam elegantis amoenitatem opprimebant, eamq; quodammodo strangulare videbantur, nisi illa virtute, conatuq; suo semetipsam expediisset, immo dissimularet, pacifecisset, indicaretq; ita voluerit, nullum esse tam pertinacem in prauitate conatū, nullam tamen inuenire difficultatem, quam bonitas non posset euincere, dissipare, & imperio suo subicere? Quoniam vero (præstantissime Domine) in theatrum me iam induxisti, vbi Rosam agerem, que flores etiam secum aliquot alios trahit, reliquos eorum actus prosequar, ita tamen digestos, vt vbicumque volueris, fabula desinat. Nam vere esset in publica peccare commoda, eum principem nugis longioribus implicare, qui tot tantaque magnarum rerum negotia sineat. Sedenim qua modestia, quoque temperamento tua & publica omnia moderaris, parua etiam hac & exilis, que nos prestare possumus, per otium inuisere non aspernaberis.

IMBECILLITAS HVMANA. CAP. I.

ACde bono quidem, quod suapte vi prauitatem euincat, satis superq; suffecerit Patris tui gestamen pro hieroglyphico tam congruo, tam proprio. Subsequitur alterum non minoris efficaciaz, quod flos is tam venustus, tam suaucolens, tam pulcher visu, tam suauis odore delectabilis, humanæ sit imbecillitatis hieroglyphicum, ac boni momentanei signum: tam breuis illi vita, tam caducus decor, quo die florens vigenisque enituerit, eodem ipso defloreat, & elanguescat. Hinc elegantissimus Poëticumque ille fuit, qui Rosam, quæ Maroni adscribitur, celebrauit, vel deplorauit potius, repentinam hanc iucunditatis rapinam ita lamentatur:

Mirabar celerem fugitiua atate rapinam,

Et dum nascuntur consenuisse rosas.

Quantum vero illud habet inuidiæ, & acerbæ in rerum naturam querimoniaz?

Quam longa vna dies, atas tam longa Rosarum,

Quas pubescentes iuncta senecta premit.

In vniuersum autem flores pene omnes decerpti, sine foliis cōspecti, fragilitatis humanæ, ac fugientis boni indicia sunt. Vnde apud infelicem amatorem Theocritus rosam euestigio tabescere, violam cito senescere, liliū paruo post tempore marcescere, & veluti albam niuem illico liquefcentem esse fluere lamentatur. Quod vero in antiquorum memoriis aliquot obserues lilia & rosas & flores alios adhiberi in sepulcrorum ornatum, vetustū esse morem multa huius generis dona Manibus mitti solita indicant. Imo quosdam testamento etiam cauisse legas, vt iis vel illis floribus quotannis sibi parentaretur: cuiusmodi memoria Rauennæ lapis ita inscriptus:

Sepulcra or
nata flori-
bus.

OB MEMORIAM PATRIS SVI DEC. VII.
COLLEGII FABR. M. R. H-S. N. LI-
BERALITATE DONAVIT SVB HAC CON-
DITIO NE VT QVOTANNIS ROSAS AD
MONIMENTVM EIVS DEFERANT, ET
IBI EPVLENTVR DVMTAXAT IN V.
ID. IVLIAS. QVOD SI NEGLEXERINT,
TVNC AD VIII. EIVSDEM COLLEGII
PERTINERE DEBEBIT CONDITIO NE
SVPRA DICTA.

Et Comi in æde D. Benedicti lapis est stratus memoriis cuiusdam Valerianæ, & Apij Valeriani filij eius, in quo mandatum est PER OFFIC. TESSERARIOR. QVODANNII (ita enim per D. scriptum) LECTISTERNIVM PONATVR ET PARENTETVR, ITEM CORONÆ MYRT. TERNÆ, ET TEMPORE ROSÆ IVLIO TERNÆ EIS PONANTVR. Item Appius Eutythianus maritus eiusdem Valerianæ, scholæ vexillariorum largitus est magnam pecuniæ vim, vt quæ ibi notata sunt, fiant: demum OLEV M ET PROPITIATIONEM PER ROSAM PRÆBEANT. Como Mediolanum proficisci inuitat breuitas itineris rosas huiusmodi decerpturos. Nam in propyleo D. Ambrosii porta Vercellensi legas;

PETRONIO IVCVN. VI. VIR.
SENI
PETRONIA MIRA L. F.
PATRONO QVÆ *HS.*
CCCC. LEG. POSSESSORIB.
VICI BERDÓMAG. IN HERM.
TVEND. ET ROSA QVOTANNIS
ORNANDVM.

Vbi Adria Tuscorum, pars inscriptionis cuiusdam est, in qua sestertia numero quadringenta data ad rosas & escas ducendas cuidam Otthiæ Scroniano omnibus annis. Est etiam monumentum, de quo alibi, P. Cornelie Annæ, quæ ne in desolata orbitate superuiueret, viuā se vltro in arcā cum viro defuncto damnauit, vbi scriptum est mandasse illam sacrificio super arcam Platonis & Proserpinæ peracto rosas eam exornari. Hinc mendum corrigere possumus in appendicibus Virgilio adscriptis, vbi elegati admodum in Coppam Elegia, postquam suatum est aureo redimiculo caput neectere, & indulgere genio: quippe vbi omnia comparata essent ad voluptatem,

— Tum croceo viola de flore corolla   Sertaque purpurea lutea mixta rosa.
subiungitur demum:

Quid cineri ingrato seruas beneolentia sarta?
Anne coronato vis lapide ista tegi?

Hic tegi mendose legitur, quia legendum, Coronato vis lapide ista legi? Interrogat enim Poeta, an seuerus, & priscorum in morem superciliosus, velit ideo rosas spargere, vt in eius defuncti memoriis legatur testamento cautum, vt quotannis rosæ ad monumentum ei deferantur? Hæc fateor *ut tã nã dã pã* non tamen bonis ingeniis inutilia. Nunc ad hieroglyphica redeundum.

BONVM DE MALO DELIGERE. VEL,

BONVM MALO CIRCVMSEPTVM. CAP. II.

ILLVD etiam memoratu dignum, quod rosæ simulacrum, bonum significat, quod vndiq; circumseptū sit malis, ac perinde voluptates nostras amaritudinis & asperitatis plenas. Nam, vt Ambrosius ^{Rosa cur rubet & pungit.} in Hexamero philosophatur, rosam spina sepsit, tanquam humanæ vitæ speculū ostentaret, quæ quod esse potuit suauitatis, finitimis curarū stimulis sæpe punctum, amarescere videatur. vallata enim est elegantia vitæ nostræ, & quibusdam sollicitudinib. obsepta, vt tristitia semper adiuncta sit hilaritati: quare non illepide Catullus Venerem, quæ iucunditatis hilaritatisq; author præcipuus habetur, spinosas ait in pectore curas ferere. Quod autē rosa & rubet & pungit, affectus amatorij signum esse Placiades affirmat, vtpote qui sine verecundiæ rubore, & facinorosi criminis exulceratione esse non possit. Rosam primitus spinis caruisse Basilius tradit, postea vero pulchritudini floris abditos esse aculeos, vt quod ex voluptate oblectamentum perceperimus, propinquo inde dolore exulcerati, qui ex delicti recordatione emergit, statim amittamus. Cuius rei monumentum spinas tribulosq; tellus ipsa nobis passim ostentat.

DE VEP RIBVS.

SCE L E R A. CAP. III.

ATQVE adeo Vepres omnē genus hieroglyphicè ad delicta nostra referuntur, eaque de causa **A**CHRISTI caput spinis coronatum, vt indicium hoc esset nostrorum scelerum, quæ supra caput suum expianda suscepit, Spinat terra germinat Adamo: quia propter eius præuaricationem peccata pallularunt. Apud Salomonem *Spina nascuntur in manu temulenti*, actiones eius sceleribus & perperam quibusque factis plenas esse commonstrantem. Esaiæ cantico legitur, cap. 5. *Expectatum, vt i vinea vvas daret, eamq; spinas protulisse*: ait Eucherius loco hoc, hieroglyphicum sunt iniquitatis, vt vva in Diuinis. iustitiæ. Sanc æger, vt Helychius, in Diuinis literis pro diuina accipitur institutione, quam Prophetæ, IESVS & Apostoli tradidere, cuius vitis Christus agricola Pater, in quo absconditur thesaurus, id est, salutaris prædicatio. Semen, verba doctrinæ. Poma, bonorum operum prouentus. Spinæ, scelera, prauæq; consuetudines atque pestilentes.

O D I V M. CAP. IV.

NAM & SIN apud Hebræos, apud nos rubus est, cuius id est hieroglyphicum, vt odium significet, vt octauis apud Hieronymum Hebræorum castris habetur.

A S P E R I T A S. CAP. V.

VSQVE ADEO vero rubus in asperitatis significationem abiit, vt homines ingenio moroso & difficillimo præditos, qui præ suo viuendi instituto omnes aliorum mores impendio fastidirent, per Rubum siccam indicarent: eam enim ita affectam frangas potius, quam minimum flectas. Deniq; rhamnus, vrtica, carduus, sentes, paliurus, & herbæ reliquæ aculeis armatæ, in sacris literis significant homines immittes, dolosos, insolentes, & omnino improbos, quos nemo ex probis & mansuetis atrectare potest, contingere vel castigare, sine doloris compunctione, diceret Eucherius.

P E R T V R B A T I O N E S A N X I E T A T E S Q V E.

C A P. VI.

SVNT præterea omnia hæc perturbationum, quæ menti nostræ accidunt, hieroglyphica. Rubus, vt sentit Helychius Hierosolymitanus presbyter, afflictatio ea est, quam nostri Tentationem vocat, asperum quippe virgultum, & quod difficulter manibus atrectare possis. Hinc vero curæ, oppressio- nes, ^{Est enim Angustia- nos balles avos, rigi-}

diffimus ru- bus aridus, Vita spino- sa. nes, aduersi casus omnes intelliguntur, quibus corda nostra vellicantur, lacerantur & ærumnosa fiunt: de quibus Paulus 2. ad Timoth. *Omnnes qui volunt pie viuere, Christo Iesu dediti, persecutionem patiuntur.* Ita apud Græcos dicitur, *ἡ βίη ἀκατάδουτος*, pro vita incommoda atq; perdifficili.

VI Matt. 13.

D I V I T I A R V M C V R Æ . C A P . V I I .

Marc. 4.

Luc. 8.

Ceciderunt in spinas.

Per spinas diuitia.

Georg. li. 2.

HIEROGLYPHICE passim loquitur Euangelium, vt ad hanc sententiam semen ait inter spinas cecidisse, vnde anxietas diuitiarum curæ significantur. Sed durum fortasse videatur, diuitias per Spinarum vocabulum intelligi, nisi Dominus noster IESVS CHRISTVS, qui eo vsus est hieroglyphico, dictum ipse suum explicuisset. Quis enim mihi crederet, ait summus Pontifex Gregorius, si spinas diuitias interpretari voluissim, maxime cum illæ pungant, istæ delectent, & tamen spinæ iunt: quia cogitationum suarum punctione mente lacerant: & cum vsque ad peccatum pertrahunt, quasi inflicto vulnere cruciant: & quæ plurima in hanc sententiam disputat. Expectet vero aliquis, vt huc citem locum ex 32. Psalmo: *Conuersus sum in arumna mea, dum configitur spina.* Sed loco satis fuerit Lectorem admonuisse, in Hebræo codice nullam esse hic de spina mentionem, sed de aristarum spiculis, quæ per ætatem torrefactæ facile cõfringuntur. Hebræicæ prorsus literæ sensus est, vt paulo altius repetam, *conuer, um esse Humorem, quod alij pinguedinem reddidit, in eam iam ariditatem qua spicis accidit eo præsertim tempore, quo arista triturantur.* Nam tritura cum magno plurimum calore venit, vt Maro diceret. *Dicendum igitur, Humor omnis meus ita exaruit, vt arista* (nam hæ ab ariditate nomen habent) *eo ætatis tempore quo tritura feruescit.* Et hoc sibi vult illud, *Dum configitur spina.* Nisi forte spina in linguis aliquot alijs spicæ etiam significatum habet,

G R A T I A . C A P . V I I I .

Rosa sine spinis hiero- glyphica.

VT vero diu per senticeta tot peregrinati, postliminio tandem ad rosam redeamus, ea sine spinis considerata, tum venustatis, tum amoris, in primis autem gratiæ eius signum est, qua quis præditus omnium in se amorem contrahat, omnium sibi animos conciliet. Inde factum est, vt purpureum rosæ colorem Veneris sanguinem esse Poëtæ dixerint, qui quidem ex ictu eius pede defluerit, & rosam, quæ prius vbique alba erat, aspergine sua continxerit:

Illam quidem studiosa suum defendere Adonin,

Gradius stricto quem petit ense ferox.

Affixit duris vestigia caca rosetis,

Albaq; diuino picta cruore rosa est.

Et Europa, Theocritus: *Dum regia puella alios alia flores legunt, ipsa Regis filia purpuream manu rosam legit, qualis Venus inter Gratiæ excellens.* Inde rosas loqui, prouerbum, de re gratissima iucundissimaque. Et Persianum illud, dum nutricula gratiam omnium alumnulo comprecatur, Deos votis onerando ait: *Quicquid calcauerit hic rosa fiat.* Sed quod alij fabulose dicunt, Philosophi illi veteres, qui rerum omnium originem altius perscrutati sunt, odorem coloremque illum à Veneris ipsius stella proficisci autumant. Hinc Maro Venerem roseo semper ore loqui dicit. Quod deniq; ad afflatum pertinet, nemo luculentius expressit, quam idem explicuerit, eius enim id de Rosa opusculum, de cuius auctoritate dubitatum diximus, Charisius agnoscit. Ait vero Poëta:

Vidi Pestano gaudere rosaria cultu,

Ex oriente novo rosida Lucifero.

Rara pruinosis canebat gemma frutetis

Ad primos radios interitura die.

Ambigeres, raperetne rosas tunc aura ruborem,

An daret, & flores tingeret orta dies.

Ros vnus, color vnus, & vnum mane, duorum

Sideris & floris est domina vna Venus.

Forset & vnus odor: sed celsior ille per auras

Diffatur, spirat proximus iste magis.

Communis Paphia Dea sideris & Dea floris,

Præcipit vnus muricis esse habitum.

Magis Indici Rosa in quanto prore- tio fuerit.

Quo vero Gratiæ significatum inesse rosas apertius intelligamus, Indorum etiam monumenta conquiremus: siquidem eorum Magi rosam tanti fecerunt, vt ad conciliandos magnorum principum animos, non alia re quâ iam libentius quam rosas vterentur. Libet vero ex eorum dictis vnus hoc, quod ad argumentum facit, recitare. Aiunt illi, si Princeps quispiam sacer profanusve sit adeundus, quem

quem tibi conciliatum velis, vt & te amet, & votis tuis fauceat atque benigne respondeat, obseruandum esse cœli situm, cum Sol vel in Ariete vel in Leone gradu eo ascendente fertur, quem Luna læto feliciq; aliquo aspectu intueatur. Hic tu phialam rosæo nitidissimo plenam in manum dexteram fumens, facie aduersus Solem conuersa, summis pedibus insistens, & phialam prætendens in hæc verba duodecies repetitione facta, voce clara orationem habeas: Saluere te iubeat Deus, ô Planeta tuo potens lumine, ac omnigenæ fœlicitatis fœcundissime, qui tam formosus, tamque omnibus exoptatus, tam beneficus oris radorum difflatione micantissimus. Tu Sol ille es, qui luce, spiritu & vigore tuo mundum vniuersum regis: tu cœli lampas. tu rerum omnium lumen, tu eorum quæ vbiq; gignuntur author: tu per vim, quam tibi Deus Opt. Max. infundit, tibi omnia deuincis: tu quatuor mundi cardines continuo infatigabiliq; cursu peruestigas: tu lumen & pulchritudinem ex ipsa diuinitatis facie mutuaris: tu viam luminosam, & perpetuam vsus lucis nullo interposito velamento Lunæ liberaliter elargiris: tu reliquos stellarum globos luminis tui lampadibus accendis. Quæ si ita habent, exoratum te velim, vt amicitiam, beneuolentiam, amplexum, & affectum erga me omnium beneuolentiæ in hoc oleo mihi concedas, ita vt me omnes appetant, & amicitiam meam vltro concupiscant, ac perinde maximos minoresq; Pontifices, Reges, Principes, reliquosque potentiores, Senatim, populum infimumq; gregem, mihi amore atque charitate conciliem. Hic quo illi appellarentur nomine profitebantur, rogabantque insuper & adiurabant, obsecrationibusque adigebant per eius potestatem, vt amicitia hæc & amor & pietas ita in horum cordibus & linguis & operibus insideret, vt magno se affici gaudio experirentur, quotiescumq; hominem eiusmodi intueri atq; alloqui facultas esset. Proinde Sol virtute & potestate sua, vt mores etiam congruerent, hominisque præsentiam illi omnes admirarentur, honorarent, & esse quantumuis pretij existimarent, efficeret. Ad hæc quædam geniorum nomina intermiscabant, quorum interuentu eadem fieri supplicabant, præcipueque nomen illud quod amores & amicitias viuificat, & amantum corda in vnum conflat, in solubiliq; copula coniungit. Ea vero tum quia videbantur a Sfurda (sunt enim, vt Lucianus ait, βαρβαροὶ πνεῦν καὶ ἀτημοὶ νόμοι καὶ πολυπύλλα βῆα) tum quia ex Christianæ pietatis institutione profana iam habentur, de industria prætermisi. Id rite cum exegissent, oleum summa veneratione susceptum obseruabant, quo faciem obungerent, quotiescumque Principem aliquem adituri essent. Quo minime ridiculum videatur, Vlyssi in Phœniciam appulso, fracta quippe nauis, mari eiecto, & omnium egeno, Deam Pallada oleum attulisse, quo ille perunctus, omni abiecto squallore, quem ex maris salugine inediaque per quadriduum tollerata contraxerat, χαλκίει καὶ χάρεσι σίλβον, dignior & venerabilior effectus est. Rosaceum vero Homero fuisse cognitum ex eo conijctum argumento, quod ῥοδινῶ ἐλάειφ Venus Hectoris cadauer obunxerat, quod à canum iniuria, quibus id Achilles obiecerat, inoffensum præstitit. Tantam inesse Rosæ vim, Homerus persuasum habuit. An nos autem oleum aliud à Venere quam ex rosa sua comparatum existimemus? aut alia quapiam ope vsam crediderimus, quam ea ipsa vi, quam totis ipsamet infundit, cum in Carthaginis templo

Oratio Magorū ad Solem, plans magica & impia.

Oleo rosaceo, καὶ εὐωδῶδες ἐλάειον, ἢ ἰδιόριον oleum. Olyff. lib. 2. v. 339.

Restitit Aeneas, claræq; in luce resulsit,
 Os humerosq; Deo similis: namq; ipsa decorans
 Cæsariem nato genitrix, lumensq; iuuenta
 Purpureum, & lætos oculis afflarat honores.

Æncid. li. i.

Sed quoniam rosa super satis superque iam prouecti sumus, præteribo Aelij Veri Imperatoris lectulum, minutulumq; reticulum folijs rosæ repletum, quem sibi substerni iubebat, in quo Persicis odoribus perunctus recubare confueuerat, maiorem inde sibi gratiam adepturus. Dissimulaboq; fabulas Apuleianas, in quibus Lucius ipse prius in Asinum ex homine conuersus, rosis toto terrarum orbe perquisitis, tam multa pertulit incommoda, donec demum oblata earum copia, quas decerperet, humanæ formæ restitutus, pristino decori & venustati est redditus. Quod autem pertinet ad odorem, rosa sordidissimum animal Scarabeum, cui res plurimum est cum stercore, vt alibi diximus, odore enecat luo. Ῥόδον autem eam idcirco appellatam Plutarchus ait, ὅτι ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀσμῆς ἀφίησι, quod ingenti odoris redundantia diffluat. Diuinæ literæ, vt Cyprianus ait, gloriosam famam appellare solent

Rosa odor.

lent odoramenta. Vnde Paulus, *Christi bonus odor sumus*. Et quod vnguentum in Aaronis Pontifici barbam distillabat, bonæ index est famæ, quam sibi sacerdos quilibet comparare debet. Et pro martyribus hieroglyphicè poni rosas, à rubore sanguinis, ait Eucherius.

DE LILIO. CAP. IX.

Florū prærogatiua.

VT vero coronam ipsam nostram elegantius contexamus: purpureis aderunt lilia mista rosas. Sciendum autem in primis, vnumquemque florem hieroglyphicum esse spei. Nam si spes, vt Speusippus Platonicus finit, est expectatio boni; velut è conuerso, metus, animi concussio in expectatione mali: sique floribus inspectis, vsus inde fructuum sperare solemus, nulli dubium erit quin flos sit futuri boni prænunciatus, & frugem paulo post succrescentem polliceatur. Nam & Themistius ait per florem, vbi præuius apparuerit, in frugis inde nos spem surrigi. Sed quamuis sit hæc florum omnium prærogatiua, vt nos bene sperare iubeant, vnus tamen præcipuus, quippe liliū, vno omnium consensu hieroglyphici huius primas obtinet. Hic in antiquorum monumentis cum inscriptione SPES, liliū potius figuram, quam alterius cuiusquam floris speciem ostendat. Nam in numo Imper. Alexandri Pij Aug. ab altera facie Dea liliū dextera præterdit, cuius inscriptio est, SPES PVBLICA. Eadem inscriptio cum lilio manu Deæ præterito in Imper. Æmiliani numis habetur. Nusquam vero frequentius neque manifestius hæc liliū facies pro spe ponitur, quam in Imper. Claudij. P. T. Aug. numis, quorum vis magna proximis annis in Bellunensi agro effossa est, in quibus Dea ipsa pallam læua sustinet, dextera liliū præterdit, cum inscriptione, SPES PVBLICA. Et in Tib. Claudij numis eodem gestu Dea, palla quippe sublata, lilioq; dextera porrecto, cum literis, SPES AVGVSTA. Eodem statu habituq; in Hadriani numo dea liliū præterdit cum inscriptione, SPES P.R. Ac ne tædio sit horum multiplicitas & numerus, hieroglyphici huius non ignarus Maro noster, cum spem de Marcello conceptam significare vellet, tacita quadam ad clarissimum illum allusione, eruditius sane quam fronte prima polliceatur, hæc scripsit:

*Nec puer liliaca quisquam de gente Latinos
In tantum spe tollet auos, nec Romula quondam
Vllo se tantum tellus iactabit alumno;*

Ibidem.

& quæ sequuntur vsque ad versum illum;

*— Si qua fata aspera rumpas,
Tu Marcellus eris; manibus date lilia plenis.*

Lilia poscit Anchises, quibus donis nepotis animam cumulet, vt inde præreptam iri spem publicam populi Romani, prout ex superioribus numis ostensum, indicaret. Hinc Flaccus cum spes nostras sæpe fallere animaduertisset, indolisq; bona de manibus sæpe rapi conspexisset, postquam viuax apium dixit, breue mox liliū subiecit.

CHRISTVS, ANGELI. CAP. X.

Cantic. 6. 2.

IN Diuinis literis liliū, præcipuè album, nunc Christi, nunc Angelorum hieroglyphicum est, à candore quippe iustitiæ, ad quod spectasse voluit Salomonem, cum dixit: *Flos campi, & lilium conuallium*. Hilarius in Mattheo, præcipuum Angelorum hieroglyphicum ponit lilia, de quibus dictum Euangelio, *Non laborant, neque nent*, quibus scilicet extra humanæ scientiæ eruditionem, siue operis mercedem, à Deo gloriæ candor indultus atque indutus est, ne quid ex principio, labore & arte existimarentur habuisse. Ea autem est istius germinis natura, vt cœlestibus Angelorum substantijs aptissimè comparetur: hoc enim efflorescens, cum à stirpe detentæ humi radice auellitur, naturæ suæ virtutem, licet aruisse videatur, occultat, & redeunte tempore rursus liliū sui honore vestitur. Ex se igitur reflouescit, sibi que redditur: quod sit, quod vigeat, nec radici nec terræ debet, cum ille qui se suggerit succus ex se dimanet & suffundatur, atque ita annuæ huius viriditatis exemplo, virtutem cœlestis substantiæ æmulatur, cum tamen ex eo tantum quod intra se diuinitus acceptum habet

Hinc lex Salica hieroglyphicè. Liliū natu-
ra.

habet, alatur in florem. Ideo ergo lilia non laborant neque nent, quia virtutes Angelorum ex ea, quam adeptæ sunt originis suæ sorte, ut sint semper, accipiunt. Generatim vero florem Eucherius hieroglyphicum esse dicit eorum operum, quæ bene riteque fuerint inchoata: & Cantorum cantico ea de causa Sponsum dicere, *Fulcite me floribus.*

Cant. ca. 2.

PULCHRITUDO. CAP. XI.

EST & pulchritudinis signum lilium, siue formam, siue colores eius contemplare, Susa que mollem delicamque Persarum urbem, ubi Regum erant hyberna, ob mitissimam cœli plagam & amœnitates alias, inde cognominatam tradunt, quod Susa Persarum lingua lilium sit. Volentes itaque loci pulchritudinem signare, nomen à lilio fecerunt, quamuis Stephanus à multitudine potius liliorum, quæ passim illic & feracissimè proueniunt, cognomētum urbi inditum inscripserit. Vt cumque vero, velut à lilijs Susæ, non immerito inter Italicas vrbes à flore Florentia nuncupata, utpote quæ, Domine mi præstantissime, patria hæc tua, quam tam libenter incolimus, tam forma quam situ, & incomparabili rerum omnium amœnitate, totius sit Italiæ flos: ut inuide mihi facere videantur, qui Fluentiam antiquum vrbis nomen sibi somniant.

Florentia à flore dicta.

Vo Politianus, epist. li. 1. epistol. 2.

PVDICITIA. CAP. XII.

PVDICITIÆ, virginitatisque florem esse lilium, Hieronymus aduersus Iouinianum interpretatur, dum Cantorum cantico Spōsa illa cœlestis fratrualem suam inter lilia pasci canit, hoc est, inter candidissimos virginū choros, Illa enim tota speciosa, nulla notabatur macula, neque etiam ruga, ut Apostolus addidit. Et quod à Libano accersitur λευκα πιδος, id est, cador interpretatur. Sane Nymphis qui sacra faciebant, etiam Gentium Sacerdotes, lilia præsertim candida offerre soliti erant. Ita apud Propertium Terpeia:

Cant. ca. 6. & Cant. ca. 4. Game. i. i. sciuntur in lilijs.

*Sæpetulit blandis argentea lilia Nymphis,
Romula ne faciam laderet hasta Tali.*

Sciendum tamen in vniuersum flores λεῖλα dici ab Apollonio, ut Argonauticōn primo:

Ὡς δ' ὅτε λεῖλα καὶ τὰ περιεβρέμενοι μελίσσας.

Pulchra fremunt ut Apes pascentes lilia circum.

Quamuis proprie flos est qui liriū appellatur, quem Theophrastus libro de plantis, narcissum esse dicit, alij autem lilium. Et licet & pulchra & delicata lilia sint, ea tamen inuisa Veneri ait Nicander in Alexipharmacis, quod olim de candore cum Dea certare voluerint, eamque indignatam lilia in asininū pudendi formam transmutasse, adeo nihil tam ridiculum, tam ineptum, quod sibi Græci non permittant.

Lilia inuisa Veneri.

I V N O. CAP. XIII.

VERVM odium hoc in lilium, inde potius processisse videri potest, quod flos Iunonius lilium esse dicitur, ut ex Deæ lacte progenitum, cum subiecto clam Herculi vbera admouisset, doloque statim cognito retraxisset: guttas vero lactis aiunt aliquot in terram decidisse, ex quibus mox lilia pullularint. Meritoque flos Regius etiam appellatur, non à Iunone Regina tantum denominatione dumpta, sed à Regia qua præstant. celsitudine, quod tanta proceritate super flores alios attollitur, ut adria interdum cubita furrigatur.

Regina florum hodie & flos regum, nimirum Francorum.

DE CARDVI SCOLYMO. CAP. XIV.

ET quoniam hodierna dictio per flores volutatur, bonaque eorum pars, boni parum admodum pollicetur, ut conditionem quisque perpendat suam, de cardui Scolymo, deque Fremio quædam minime dissimulanda.

IMBECILLITAS HUMANA.

CAP. XV.

IMBECILLITATEM humanæ vitæ Sacerdotes Ægyptij nullo significantiore ostendebant hieroglyphico quam cardui flore figurato, quem Græci Σκόλυμον vocant. Vnicaulis enim carduus simulac scolymo in calicem apparuerit, florem purpureum mittit inter medios aculeos celeriter canescentem, & abeuntem cum aura: perinde ac spes nostræ plurimum euanescent, & minima quaque de causa homines plerumque exanimantur.

MORBI. CAP. XVI.

Esaiæ 40.
Vere factum
est populus.

SI vero morbos, quibus plurimum tentatur affligiturque humanum genus, significare voluissent, Fremi fecissent flores. vel quia rerum natura flores odoresque de die in diem gignit, magna hominum admonitione, quæ spectatissimè florent, euestigio marcescere, & vt apud Esaiam est: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius flos agris: siue vt Cyprian. reddit, omnis eius claritas, vt flos fani: simulac enim fœnum aruit, decidit & flos: id quod fatidicus etiã Rex lamentatur, cum ossa sicut fœnum aruisse clamat.* Vel quia tradût Magi, colligi Anemonas (sic enim Græci vocant) tertianis & quaternis remedio, postea alligari florem panno roseo, & in umbra asseruari, ita cum opus sit adalligari. Florem hæc habet aut phœniceum, aut purpureum, aut lacteum, qui se nunquam aperit, nisi vento spirante, vnde & nomen accepit, *ἄνεμος* scilicet. Quamuis non sum nescius, eruditos esse auctores, qui hoc nomine flores omnes intelligant in huiusmodi significatum, quod floribus omnibus cõtingat, spirante vento aperiri. Ad eorum vero quæ pulchra, grata, & amabilia putamus, imbecillitatem in dicendam, Catullus affectus aliquot accidere ait, velut prati vltimi flos prætereunte postquam tactus aratro. *Quam sententiam dixisse semel non sat habuit, quare alibi eandem repetit:*

Vt flos in septis secretus nascitur hortis

Ignotus pecori, nulli contusus aratro,

Quem mulcent aura, firmat Sol, educat imber,

Multi illum pueri, multa optantere puella.

Idem cum tenui captus desloruit vngui,

Nulli illum pueri, nullæ optantere puella.

Quem Maro imitatus ait:

Purpureus veluti cum flos succisus aratro

Languescit moriens.

Æneid. li. 9.
Herba hieroglyphicæ.

Neque forte importune dixerim, loco hoc herbam in Diuinis literis, vt apud Eucherium, hieroglyphicum esse iucunditatis, nonnunquam indicare quædam animæ proficientis rudimenta, quæ mox florem, hoc est, spem, inde semen hoc est, fructum datura sit. Ad superiorem vero sententiam Hilarus in Matthæum, sub hieroglyphico tœni nomine gentes à Deo sæpe nuncupatas ait: *Germen, inquit hic, illud est quod virtutis suæ flore dilapso, ad calorem Solis arescit. Igitur requies nulla gentibus: neque mortis vt volunt compendio quies dabitur, sed ipsis corporibus etiam æternitas destinabitur, vt ignis æterni in ipsis sit æternæ materies, & in vniuersis sempiternis exerceatur vltio sempiterna.* Et hoc illud est quod Paulus ait: *Omnes qui dem resurgemus, sed non omnes immutabimur.*

DE AMARANTHO. CAP. XVII.

DE humanæ vitæ imbecillitate, bonisque caducis & ante diem ereptis, hæc per florum imagine Ægyptij afferre consueuerunt.

IN OFFENSA VALETUDO.

CAP. XVIII.

CONTRA vero si quem inoffensa valetudine vixisse corporis ad extremum vsque dignitate vitæ busque seruatis, hieroglyphicè ostendere voluissent, amaranthi corollam capiti eius imponer

mos erat. Est autem amaranthus spica purpurea verius quam flos aliquis, afferuaturque decerpta, ac postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hyernas coronas facit: summaque eius hæc natura nomen inuenit ἀρόρις μὴ μαρμαριεύουσα id est, propterea quod minime marcescat, Amaranthus sit appellatus. Hinc Thessali ad tumulum Achillis libamina & expiationes quotannis oraçuli Dodonzi admonitione ferre iussi, cum omnia quæ sacrificio ritè operando necessaria essent, ex solo patrio asportare consuescent, duos quippe Tauros, album vnum, nigrum alterum, vtrumque; vero mansuetum: sylvam ex monte Pelio cæsam, ignem ex Thessalia, molamque & aquam ex Sperchio hausitam. Coronas insuper amaranthinas primi omnium excogitauerunt, easque ad sacrum eiusmodi ferri sanxerunt, vt si forte venti nauem repulissent, aut alia quapiam de causa moram iniecit esset, coronam tamen neque; flaccidam, neque; deformes suspenderentur.

Hæc à Plin. in li. 21. c. 3
Idem M. in lib. colus in Dio, co. li. 4 cap. 52.

DE FERULA

CASTIGATIO INGENVA. CAP. XIX.

QUAM Baccho sacram, & inde *ναρπνο φάρμακον* ministros eius multi tradidere. Sed quod ea de causa Baccho dedicetur, quia Asini ea vescantur auidius, quam animalibus reliquis, vt tradit Plinius, præsentaneum sit venenum, leue commentum forsitan videatur, quamuis non ignoremus animal id gratissimam fuisse Libero patri victimam. Id vero magis aridet quod à Plutarcho accepimus libro de instituendis mulieribus: hic enim & ferulam & obliuionem Baccho dedicatas ait: Ferulam quidem, propterea quod virga ea admonitionem significat, qua pueros castigare soliti sunt veteres, vt se quoque subduxisse manum ferulæ profiteretur Iuuenalis: itaque innuere voluerint, quæ per ebrietatem admissa tantum sunt, puerili indigeant castigatione. Obliuionem addidere, puto, per lyncis eiusdem Bacchi simulacrum, quæ pascendo si casu aliquo auertat oculos, propositi cibi obliuiscatur, vt aiunt, & alium quærat. Atiebant vero eorum recordari non oportere, quæ inter vina dicta factæ esse essent: notum enim illud est, *μισὸν μνήμονα συμποτῆν*. Quod si quid est eni meminiſſe debeat ebrius, ea dubio procul omnia, vt Pythagoræ sententia est, non tantum reminisci, sed idem idem etiam animo repetere debet, quæ in ebrietate ridicula aut pernicioſa dixerit fecerit: id enim vnum esse cuitandæ ebrietatis remedium. Nam & Anacharsis ita nos docuit ebrietatem cauere, si quæ ebrii faciant, inspexerimus. Quod vero Plutarchus admonendis mulieribus ferulam adhibet, aurem nobis vellere videtur, ne distichi illius immemores simus, quod toto terrarum orbe tantatissimum est:

Plin. lib. 22. cap. 1.
Ebrietatis cuitanda remedium.
Odi memorem compotorem.
D. Laertius in eius vita.

*Nux, asinus, mulier, simili sunt legè legatæ:
Hæc tria nil reſerè faciunt, si verbera cessent.*

Sed ioco iam satis.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM LIB. LVI.

DE IIS QVÆ PER SPICAM, ET
CEREAIA QVÆDAM ARMA
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD IOANNEM ANTONIVM POLLIONEM,
GEOVM PRIMATEM.

VI vero libentius Spicas & Cerealia quadam arma donarim, quam tibi tam presant viro, tam frugi, tam probo, tam benigno, tam liberali: qui presertim spicam habes in gemma domestica nobilitatis insigne: addam etiam, qui Siculus es, magnoque ingenio acumine praditus, verum quo non nisi modestè utaris, atq; sapienter. Ero enim ego semper huius rei testis, qui prudentiam moderationemq; tuam tamdiu expertus sum, cum i eodem conuivabamus contubernio, ad idem munus tecum à Clemente P. M. delegati, qui ne potes suos adolescentulos nobis commendaret, quos tanta rerum perturbatione vexatos, in felicissimo illo tempore huc & illuc peregrè circumduximus, cum hostica essent omnia, adversa omnia, omnia suffragata. Tot ille erant insidia, quæ illi etiam ætate parabantur. Nos tamen per tot rerum omnium difficultates cecidimus, ut sospites eos Clementi tandem restituto redderemus, atque ita moribus excultos, quantum in utroque nostrum fuit, ut nihil iam ad nobilissima indolis institutionem desiderari possit. Neque vero Legationes tuas illas memorabo, Germanicas, Noricas, Pannonicas, Bohemicas, Gallicas, Britannicas, & alia tibi sæpe munera demandata, quibus gerendis talem te prestitisti, ut ob sapientiam & probitatem omnibus esses admirationis. Quod si consilii tuis faciliores accessissent aures, in tot, quæ mox perpessi sumus calamitates minime incidissemus: tot erant ea, quæ desperata ab aliis, tuâ tu dexteritate restitueras, nisi obstitissent fata, quæ prudentia tuâ se, opposuerunt adversaria, vel, cum te vera loqui, optima sentire, salutaria consulerè homines cognoscerent, quæ plerumque accidere solet, optima videntes, ad deteriora tamen spontè non declinassent. Sed hæc missa faciamus. Id unum profiteri numquam desistam, quam incundum, quam suave mihi tum fuerit totum id vita tempus quod in ea non nostra tantum, sed Italia totius communi calamitate vna conuiximus: quantumque me tibi debere intelligam, qui non in inorem mei consolandi, cum desperarem omnia, rationem habueris, quam eorumden qui nobis commendati erant principum. Quæ vero utriq; nostrum res præter omnium acciderint expectationem, quamque varia fuerit rerum fortuna, longè magis quam vellemus insident memoria, neque quidem si obliuisceremur, villo modo possumus. Ad dices, Quorsum hæc rerum publicarum commemoratio, si de Spica & Cerealiis factus est sermo? nempe quod cõmẽtrabit earum rerum recordatio, quæ toties deambulando, sedendo, obquitando, super iis quæ ad nos & Principes nostros attinebant, fuere sæpius à nobis non modo præuisa, verum etiam deplorata. Idcirco neque ad Pollionem scribere, neque cum eo loqui, neque quicquam meditari, quod mihi non suggerat eorum sermonum memoriam, qui tam frequentes, tam necessarii quotidie intercedeabant. At effluxerunt omnia hæc effluxerint. Ut te igitur audiam, nobis quid nunc agendum, posteaquam studium, fides, industria, conatusque noster omnis in nihil profuit, quibus omnia prospera, felicia, faustaque cupiebamus, sed euen

omnia sunt, fatone dicam, an eorum culpa, qui recta consulentes aspernabantur? Velimusne nos a'iorū causa in perpetuo esse mœrore, an nostri studij, nostri officij memores ea meditari, quæ aliquam ærumnarum oblivionem afferre possint? Ego nempe post rem certa iam desperatione conclamatam, ad studia me mea retuli, commentationibusq; illis hieroglyphicis, de quibus sæpe tecum, nunc totus incubui: quas cum per sua quæque segmenta disponerem, visa mihi sunt polliceri, fore, ut huius industria mea aliquis fructus iis, qui politiores has literas affectantur, acquiri possit: quare labori nihil quicquam peperci, donec rem omnem digessissem, Ea vero quoniam in partes diuidenda fuit, quæ ad te pertinere arbitratus sum, tibi dedicavi. Utinam eo tu atque alii animo hac suscipiatis, quo à me studio atque benevolentia conscripta sunt.

DE SPICA. CAP. I.

ONyx ille tuus, Antoni Pollio, modiolus, qui spicas duas continet, insignis, ab cuius vtraque parte *Insigne Antoni Pol-* copiarum cornua arte admodum eleganti incisa conspiciuntur, vetustatis omnino venerandæ monumentum, signum olim aut Ædiliū fuisse, aut eorum qui rei frumentariæ præerant facile credere possumus. *lionis.*

CERES. CAP. II.

VIDERE enim est Iuliæ Piæ numus, ab cuius altera facie sigillum est læua conto innixum, dextera spicam gerens, calathus ante pedes propositus, cuius inscriptio est, quarto casu Cererem. *Iuliæ Piæ numus.*

ANNONA. CAP. III.

EST & T. Cæsaris Vespasiani numus, in quo simulacrum est, quod dextera sigillum exporrigit, in cuius vna manu libella est, in altera cornu copiarum, apposita naui, & calathus cum spicis: inscriptio, *T. Cæsaris Vespasiani numus.*
ANNONA. In eiusdem aliquot aliis eadem omnia sunt præter cornu copiarum: eius loco caduceum spectes: nam & is, ut alibi diximus, in felicitatis significatum accedit: quod pax ipsa, cuius symbolum est caduceus, rerum omnium copiam & affluentiam inducit.

AFRICA. CAP. IV.

SPECTARE vero est, Africæ picturam eo libro, quem de Imperio, magistratibus, & militiarum ordinibus Theodosianis temporibus conscriptum vidimus. Ibi enim, ubi de Proconsule Africæ legitur, vrbesq; & officia & magistratus tota ea prouincia distributa continentur, mulier quædam inspicitur, pileo in primis cooperta caput, cærulea palla hinc inde ab vtroque humero reiecta, eaq; ad humum usque; fusa interiore vero tunica rubra, imo limbo ad pedis vniuersam altitudinem albo, cuius superiorem inferioremq; marginem aureæ fibræ duæ circumeunt. Brachia nuda vtriusque; exporrigitur, binas vtraque; manu spicas ostentantia. Sub pedibus naues duæ frumento onustæ, ad pictæ sunt literæ superne, PROCOS. AFRICÆ. Apud Horatium sane de terræ huius feracitate frumentaria legas:

Quicquid de Libycis vertitur arvis.

desumptum quidem ex Pindaro, qui *πρὸς Φόρβον λιβύαν* in Isthmijis dixit.

BRACCATI MILITES. CAP. V.

IN eiusdem monumentis obseruauimus gestamen cæruleo colore subobscurum pictum, circulo nigro iuxta marginem circumducto, à summa cuius parte stella adpicta est radiis octo prædita: in medio orbiculus est cum umbilico, vtroque; coloris aurei: ab eo orbiculo usque; ad circulum, qui iuxta marginem est columella summissa coloris rubri: à lateribus columellæ spicæ duæ vtriusque; surgunt singulæ, quas auiculæ totidem volatu suspensæ impetunt. Insigne hoc erat eorum militum, qui BRACCATI IVNIORES appellabantur, militabantq; sub militum Præfentiali tunc nuncupato, qui titulus eorum erat notæ, qui Viri illustres vocabantur. Sed ut ad annonam reuertamur, in Hadriani quoque; numis corbis est cum spicis, & in Antonini, spicæ & cornu copiarum cum eadem ANNONÆ inscriptione.

Carm. libr. 1. od. 1. Fructiferâ & frumentiferam Libyan.

Hadriani et Antonini Imp. numi

PROVENTVS. CAP. VI.

L. Liuii
Reguli nu-
mism.

Ad verbum
ab Artem.

Lib. c. 25.

Spica in di-
uinis quid
& stipula.

Matt. ca. 9.

Esaia 17.

Luc. 3.

Li. 1. Meta.

QVÆ vero spicæ dux, dolio vuis pleno in earum medio constituto, spectantur in numo L. Liui-
nei Reguli, prouentum bonorum, fructuumq; copiam & fraxitatem eius viri magistratu vberem ostendit: nam vbi consultum est iis, quæ cibo potuq; inferuiunt, annona omnis large populo videtur erogata. Vsq; ad eo vero spicæ prouentus indicia sunt, & apud Cõiectores reperias eum, qui natus in aure spicas per nocturnam imaginem videre visus fuerat, & de lapsa inde grana manibus collegerat, traxis mox demortui hæreditate locupletatum: spicis quippe prouentum, aure fraternitatẽ ostendentibus: germanas enim inuicem esse aures manifestum est. In Diuinis quoque literis spicæ, hoc est, messis eodem modo prouentum hieroglyphice significat, dicente Domino, *Messis quidem plurima, operarij autem pauci admodum.* Humanam enim messem vredi, procellisque obiectam, cupiebat ille in horrea æternitatis suæ transferre. Hefychius Hierosolymitanus pro messe accipit virtutes, quæ ex Diuini verbi semine oriatur. At stipula pro nullius boni operis fructu ponitur: vnde Prophetæ lamentatur: *Hæc mihi, vt factus sum sicut qui colligit stipulam in messe.* Idem patet, vt illud, *Paleas autem vret igni.*

ÆSTAS, ET FRVGVM
Inuentor.

CAP. VII.

SANÆ plerumque inuenias æstatem ipsam per spicarum fasciculum significari. Vnde apud Nasonem: *Stabat nuda estas, & spicæ ferta ferebat.* Nonnumquam vero messem ipsam, alias & frugum inuentorem.

MESSIS. CAP. VIII.

Idiæ mensis
symbolum.

SED ENIM Hefiodus in Theogonia, falcem pro messe posuit, vbi dicit, *τέξαι μέγα δρέπανον*, subiciunt interpretes. Drepanon messis tempus. Hinc iuniores spicas duas, manipulos spicarum interdum duos in transfuersum adclinatos, pro mense Iulio ponere excogitarunt, quod nimirum eo mense messis omnis triticea demetatur.

TEMPVS. CAP. IX.

Macrob. li.
1. c. 8.

Ecol. 9.

Macrob. li.
1. c. 10.

ET quod pertinet ad falcem, quoniã tempus omnia metit exsecatq; & aufert, ideo falcem Saturno attributam nonnulli volunt. *κεν* enim Saturnus, cui tempora subiciuntur, quæ voce eadem Græci sola adiecta aspiratione pronunciant, quippe *κ* in *χ* versa. In hanc sententiam Maro, *Omnia fert*

AGRICVLTVRA. CAP. X.

ALII falcem agricolationis totius signum arbitratur, quod in signe Ianus Saturno dederit à messe & fertilitate, cui posteritas rationem etiam inferendi, & artem faciendi furculos fert acceptas, vnde Saturnum à sattu Latini vocitarint.

FRATRES ARVALES. CAP. XI.

Spicæ corona
& hiero-
glyphica.

ALIO QUI spicæ corona fratres Aruales indicabat, quam primum Acca Laurentia Romulo sacrificanti dedit.

SACERDOTES ARVORVM. CAP. XII.

Instituti, vt
arue fruges
ferrent.

SI vero spicæ corona vitta alba alligata esset, sacerdotes aruorum significabat, quorum illud erat insigne. At Cereris caput spicis redimitum spectauimus, in numis quibusdam, ab altera quorum parte spicæ magna est nonnumquam sola, nonnumquam cum caduceo & lituo, eo quo retulimus significato.

PAX. CAP. XIII.

QVIN & pacis simulachrum cum spicis figuratur: vnde Tibullus,

*At nobis pax alma veni, spicamque teneto,
Profluat & pomis candidus ante sinus.*

*— Pax enim candida primum
Duxit araturos sub inga banda boues.*

Item,

*Pax aluit vites, & succos condidit vuae,
Funderet vt nato testapaterna merum.*

*Pace bidens vomer que vigent: ac tristitia duri
Militis in tenebris occupat arma situs.*

DIANÆ TRICLARIÆ SACRVM. CAP. XIV.

ERAT & spicea corona insigne atque gestamen eorum adolescentum, qui Dianæ Triclarix sunt immolare soliti apud Patrenses, mollienda numinis indignatione, quam Menalippus atque Camætho templo dæx turpiter violato in ciues contraxere.

DE LOLIO. CAP. XV.

TRITICEÆ coronæ gestaminive contrarium est lolium, quod quantum seges ipsa felicitatis affert, tantum hoc infelicitatis, & incommodi: secum enim inuidiam, & quandam animi prauitatem trahit.

PRAVI MORES. CAP. XVI.

MORVM enim corruptorum id omnino indicium est: quare Antisthenes non temere dicere solebat, absurdum esse triticum à lolio non repurgare, qui sentiret ex hoc inuidos à Repub. sum-mouendus, vt Plutarchus interpretatur: tam enim inutiles inuidi sunt ciuitati, quam lolium est tritico; qui vero inuidus est, suam ipse sibi fouet infelicitatem: quandoquidem Horatius ex Phalaridis sententia dicto sumpto,

Inuidia Siculi non inuenerunt tyranni

Maius tormentum, ait.

Et quod ad corruptos degeneresque mores facit, ita Virgilianus pastor lamentatur,

Grandia sepe quibus mandauimus hordea sulcis,

Infelix lolium & steriles dominantur auena.

Idè D. Laert. in Antisthene. Epistola 2. Et in Euangelio, Intimicus superseminauit zizanias, id est lolium, inter triticum.

DE MILIO. CAP. XVII.

VIRTUS ideo humano generi utilis atque commoda, qua milium egregie pollet, efficit, ne ab hieroglyphicis expelli debeat. Nam si quis hominem, qui declinare sciat infortunia, hoc scripturæ genere ostentare voluerit, apte Serpentem pinxerint milij furculo circumuolutum, anguis ipsius capite deorsum deiecto, cauda superne sita: quandoquidem ex milia panis præsumptus, incolumem sospitemque præstat à veneno, naturæ beneficentia, quæ mortale genus remedio tam parabili, atque omnibus obuio præmanire voluerit contra pestem adeo perniciosam. Idque tradit Dydimus in iis, quæ de rustica scripsit.

Hominis inuidi symbolum.

INNVMERA. CAP. XVIII.

SVNT etiam qui spicam milij hieroglyphice pro millenario numero ponant, ac perinde pro innumeris, quia tale etiam est millenarij significatum. Neque desunt, qui numerum ipsum mille, à milio dictum velint.

Sed potius milium à mille.

DE MODIO. CAP. XIX.

SED vt ad onycem reuertamur, modius in ea incisus est: is quid sibi velit explicemus. Sed quoniam in numis, in picturis in sculpturis, atque alijs antiquorum monumentis spectare est alibi modium, alibi late patentem vrulam, nonnumquam & cyathum, sæpius vero calathum, & quicquid vel humoris, vel solidorum est corporum capax, in Serapidis capite superpositum (illi enim plurimum vasa

hæc

hæc dedicabantur, quæ diuitiarum & omnium prouentuum numen haberetur) necesse erit hæc omnia colligere, ac (veluti vetustas fecit) in vnum commiscere.

FRVGV M OPVLENTIA. CAP. XX.

Bonorum
largitor.

Modi siue

Calathi v-

siue Ab ipso

canistro.

Eclog. 2.

Æn. lib. 1.

SI VE igitur modius, siue calathus siue quid huiusmodi figuretur, frugum id opulentiam indicabit, quas ipse siue Serapis, siue Osiris, siue quocunq; nomine *θεῖος ἐών* nuncupari placeat, humano genæ, fatu inuento, & aratione monstrata, comparasse dicitur: de quo multa alibi, & quo pacto Osiris quoq; in huius inuenti participatum admitteretur, differuimus. Illud vero constat, cibarias opes & donaria in canistris offerre, & antiquorum fuisse morem, & nunc palam omnibus esse: quin etiam ubi liberalius, opipariuq; aliquid erogatum significare volumus: *αὐτῶν κανά* dicere cōsueuimus. Hinc apud Maronem ferunt nymphæ calathis pallentes violas, & alia dona. Alibi Ceterem canistris expediunt ministri. Osirim quoque, neque non Cererem, eodem insignitis gestamine Diodorus attestatur, & antiqua pleraq; signa ostendere. Neque vero hic repetenda sunt ea, quæ plurima docuimus eo commentario, quo de Capitis, atque adeo Tricipitij significationibus agitur, vtrum scilicet Serapis pro Sole, an pro Ioue, an pro mundi totius machina, vt Nicocreonti Cyprio Regi ipso est oraculo prodatum, accipiendus sit, quoniam eo loco hæc omnia sunt explicata.

A Q V A. CAP. XXI.

Vrna cur
Osiridi de-
dicata.

SE D E N I M vrnam potius Osiridi dedicatam videas, idq; ea de causa factum, quod eum non visum tantum, verum totius humoris dominum intelligebat, eumq; Oceanum, perinde ac Isidem Thetin. Præferri enim vrnam in sacrificiis, qua Deum colerent, mos erat. Hydriam enim quandam ingentem summo cultu, & attonita pene veneratione prosequabantur, quam obtectam, & casta religione susceptam, in sacram ædem solenni pompa gestabant, quo cum peruenissent, terræ procumbentes manibus ad cœlum sublatis iis gratiam agebant, qui primi diuinę benignitatis munera mortalium v sui communicassent: vt pote qui ex humore oriri omnia persuasum haberent.

A Thalete,
vt D. Laer.
in eius vita.

C A N O P V S. CAP. XXII.

Canopi si-
gura vnde.

AL I, qui philosophiam eam eludebant, quorum è numero Ruffinus est, Canopum quandam apud Ægyptios in hydriæ speciem figurari solitum aiebant, quod inuento callido, cum in certamine contra Persas deuentum esset, vltorem ignem eiecerit. Persæ enim, vt alibi sæpe ostendimus, ignem numinibus omnibus anteponunt. Is itaq; minoribus quibusdam foraminib. hydriam, quæ contra ignem in periculum adducturus erat, à fundo perterebrauerat, ceraq; diligenter obturauerat, qua super ignem solenni certamine posita, vi caloris soluta ignis extinctus expirauit. Quoniam vero de vrnis locupletius alibi dictum, reliqua nunc vasa persequemur.

NON CESSANDVM IGNAVITER. CAP. XXIII.

Ænigma
Pythagora.

SE D id quoque nescio quid Ægyptiacum sapit, quod Pythagoras super modio sedere nos vetat: quippe rationis portionem eam, qua anima ipsa metitur, explorat, atq; examinat omnia, non esse otiosa desidia remittendam, habendamve negligenter: verum omni exercitatione modoq; & regula dirigendam, assidueq; per cogitationis spatia agitandam. Cæterum D. Hieronymus hoc subindicare dicit, non debere nos de victu sollicitos esse in diem crastinum, prout etiam Dominicis præceptis admonemur: quanquam Cyrillus priorem sequitur sententiam. Plutarchus in Symposiacis symbolum ita exponit, vt ex præsentis mensa semper aliquid in futurum relinquamus, & crastini diei hodierno meminerimus. Resiquidem parata non erit vltorius consultandum, vt nudipes ille Phrator hospitem elisit, cum satur recederet, & ex reliquiis capum integrum coctum in manicam coniecisset: interrogante hospite, quid eo facturus esset, in crastinum se alportare, dixit: cui cum subiecisset hospes, Atque te nobis descripta est, ne de crastino cogitemus: susceperit ille Phrator, Pareo igitur legi, qui hoc mihi prandio destinato, nihil quicquam ero super crastino sollicitus. Sed vt in re seria facessant ioci, Plutarchus ad eorū morē, quibus mensas inanes tollere magna erat religio, symbolum videtur accommodare. Nam Chœnicen

Faceta hi-
storia.

pro diurno victu capi, quam Latini Sportulam appellarunt, tum ex eo manifestū est, quod apud Herodotum legitur, Regibus Spartz ad cœnam non euntibus, binas farinæ chœnices mitti solitas, tum *Diarios ci-* quod Alexarchus chœnica vocat *ήμεροτόφιδυ*. Significaret igitur symbolum, nō debere nos in spor- *bps.* tulus vitæ nostræ totius ita spem collocare, vt sede in eis statuta, totum vitæ tempus ignauiter desideamus: sed aliquam ineanus rationem, consiliumque capiamus, vt nobis aliquando viuere possimus, o- pesque nostræ tandem in nobis ipsis, non in alieno arbitrio sitæ sint. In Diuinis literis Modius hieroglyphicum est dogmatis atq; doctrinæ, quam Iudæi profitebantur, veritatis lumen sub eo recondentes: quam sententiam explicat Hilarius super Matthæo: ideoque proferendam esse lucernam IESVS admonet Apostolos, & quæ apud eum copiose,

DIALECTICA, CAP. XXIV.

ZENO multipliciter solitus Dialecticorum argutias eludere, sed eo præcipue dicto, quod eam iu- *D. Laert. in* stis quidem menfuris æquiparauit, quibus tamen non frumentum, sed paleas, simumq; quis di- *cuius vita.* metiretur. Ita hieroglyphicum Zeno faciebat, Dialecticam ostensurus palcas modio dimensas,

ANIMVS, CAP. XXV.

VAS obturatum plerumque animi significatum habere perhibetur. Vnde Lacenzæ mulieres Ollas *Vasis hie-* in Regum suorum iustis pulsabant per urbem discurrentes, vt ita ciuitatem orbam Rege, ani- *glyphica.* mo carere significarent, quemadmodum ollæ illæ inanes erant. In Diuinis vero literis, vbi Psalmo 72. legitur: *Pene effusi sunt gressus mei*, de rupti aut inuersi vasis similitudine sumptum aiunt interpretes: vt *Pierii depre-* enim liquor è vase in terram effusus perditur & euanescit, ita cogitationes suas & animi sententias di- *catio hie-* cit pene effusas, in vanas scilicet & inanes rerum fabulas euagatas; quod forte de nobis nugas has scri- *glyphicorū.* bentibus dici possit. In quo tamen illud me consolatur, quod multa omnino in his nugis discipline veteris arcanæ, quæ hæcenus sepulta iacere, nemine ante me lapidem hunc mouente, industria nunc primum mea cœpere in lucem proferri, & tibi similibus, quod satis est mihi, & aliis oblectamentum aliquod afferre. In Chaldæorum quoque scriptis, animus appellatione Vasis accipitur: vt illud, *Vas tuū inhabitant bestie terra*: ita videlicet & libido, cupiditatesque aliæ quos affectus communes cum belluis habemus, & quod infelicis est, tantæ interdum apud nos authoritatis, vt ad brutalem sæpe nos vitam impellant. Hoc illud est, quod Plato ait libr. de Repub. alere nos domi diuersa brutorum genera, quæ Deus ad hominem, vt in Diuinis literis habetur, accersuit adiumento futura, ea tamen omnia interturbant, omnia subruunt, cum fræni impatientia nullo possunt regimine, nulla castigatione coerceri; id quod tunc accidit, cum nostri vigoris, nostræ immemores ingenuitatis, iis sponte nosmet dedimus in seruitutem. Concitatus enim animus, nisi parere cogatur, imperium sibi arripit, & dominationem exerçet. Vas animæ vocat Paulus carnem nostram, quam etiam honorifice tractandam monet. Nonnunquam tamen eandem exteriorem vocat hominem. Vas vero capacitatis nomine dicta est, qua ipsam capit animam & continet. Homo vero de communionē naturæ, vt Tertullianus diceret, quæ eam non instrumentum in operationibus præstat, sed ministerium. Apud Hieronymum septimis supra tricesima Hebræorum castra, inuenias nos mortales hieroglyphice pro fictilibus vasis intelligi, in quibus preciosissimum thesaurum reconditum habeamus, quæ cum ita fragilia sint, vt vel minutissime confringi possint, omni studio, cura atq; diligentia cauendum, vt cor nostrum recte muniamus, sepimentisque validioribus circundemus, vt ad ictus quoslibet firmum integrumque seruetur. Olla, *Olla hie-* ait Eucherius, cum sit condimentorum, quæ ad humanum victum pertinent, receptaculum, in Di- *glyphicum* uinis literis pro sobole vel progenie solet accipi: nam veluti ex olla desumitur, quod ad victum facit, *in diuinis.* cuius beneficio humana vita sustinetur, ita de humano vasculo genitura depromitur, quæ in multas hominum ætates propagatur. Ideo Psalmo 60. legas, *Moab olla spei mea*: hoc est, Ruth, quæ Moabitis fuit, progenies illa est, quam spe concepimus: nam Christi generatio, quantum ad humanitatem, per Ruth ipsam in posteros propagata est. Eodem spectat Apostoli dictum: *In domo magna non sunt tantum vasa* *2. Thim. 2.* *aurea & argentea, sed & ligneæ, & fictilia, alia quidem in honorem, alia porro in contumeliam.* Et inhonoratus est Iechonias, quasi vas cuius nulla esset utilitas: quoniam cum in domo Dei ex numero esset familiarum, se turpitudinibus secleribusque summisit, ideoque ea super homine scripta sunt, *Nunquid vas fi-*

Rom. 9. Si-
firmiter va-
sa iræ.
In lib. Ope-
ra & dicit.

Atle, cur tantumque vel attritum vir iste Iechonias? At bone Deus, quid aliud clamat Oedipus apud Sophoclem? Ita me turpibus bellum educastis vas repletum sordibus? Alibi adapertis thesauris vasa indignationis à Deo prolata comperias, hoc est, reiectos animos, in quibus & ira, & pravi affectus reliqui concluderentur, de quibus plura apud Theologos. Hesiodi quoq; interpretes dolium vas allegorice pro vitæ animiq; nostri sustentaculo accipitur, eo Agriculturæ loco:

Ἀρχομένον δὲ πλὴν καὶ φήγουσι κοπέσασθαι,
Μεσότητι φείδεσθαι.
De summo facere cado, & cum cœpit ad imum
Deficere, at medio memor esto parcius vitæ.

vbi dictum aiunt de pueritia, virilitate, & senectute, quippe pueros & senes iucundiozem vitam agere debere, genioq; liberior indulgere: viros vero, ætatem firmiorem, parce omnia sibi permittere, modumq; voluptatibus omnibus adhibere, vitamq; vnde cumq; laboriosam adamare. Vtrum vero Hesiodum hoc sensisse dicamus, an quod Alexander Aphrodisæus interpretatur, de vini parte media meliori, viderint alij: nam ad Alexandri sententiam accedit etiam proverbiu vulgo dictatum, *Serame se in fundo parsimoniam.*

PERSVASIBILITAS. CAP. XXVII.

APUD Platonem in Gorgia, legas Socratem ex Itali cuiusdam viri elegantis commento, eam animæ partem in qua vigescunt cupiditates, propter persuasionem crudelitatemq; lubricam Doliu appellatum, quod Græci nominis vox *πίθος*, non à *πίω*, sed à *πέθομαι* deduci videatur. At quæ sit fortasse aliquis, quid sibi voluerint dolia duo, quæ olim in sacello quodam Romæ ad cloacam maximam, via quæ ad Carinas ducit, habebantur: quo quidem in loco spueri nefas erat: quod porro sacellum Doliola Plutarchus vocatum ait. Nempe nihil aliud, vt nonnulli tradunt, nisi duo fuisse dolia, alterum in quo Numæ sacra quædam olim reposita fuerint, alterum inane, sed in quo Gallorum Senonum irruptione sacra quædam à Vestalibus virginibus abscondita seruataque fuerint, cum ipsæ metu percussæ, deserta Vrbe fuga sibi consuluissent. Ibidem aiunt simulacra duo fuisse militari habitu, quæ sedebant, & peila manibus tenebant, quibus titulis suberat, *DI PENATES*. Significabat vero sessus, firmatam Imperij sedem: peila, hostes summos, procul arma reliqua, Romani populi virtutem, & munimentum, vt apertius alibi singula pertractauimus.

Doliola Flu-
marchia.

LIBIDINES. CAP. XXVII.

SED vt ad Platonem redamus, eam animi partem, quæ libidinibus agitaretur, Italus vir ille profapsiète citatus à Socrate perforatum dolium existimabat, cuiusmodi essent dementes, profani, & iudicio damnati viri inexcipibili incontinentia præditi, qui propter infidam animi compagem, obliuionemq; fluxam eorum, quæ honesta iustaque percepisset, nihil quicquam infusum conuere possent. Ideoque Lucretius hunc secutus ait, lib. 3.

Doliu perfo-
ratum.
Sic Plautus
in Pseudolo
doliu per-
foratum vocat
ob iniectum.

Deinde animi ingrati naturam pascere semper,
Atque expleri bonis rebus, satiareque nunquam,
Cum redeunt, foetusque ferunt, variosque lepores.
Nec tamen explemur vitæ fructibus vnquam,
Hoc, vt opinor, id est, euo florente puellas
Quod memorant laticem pertusve congerere in vas,
Quod tamen expleri nulla ratione potestur.

Danaides.

HUMANI AFFECTVS. CAP. XXVIII.

PHILOSOPHI, qui sacras literas ad morum tantum rationem trahunt, cum in arcâ Noe omnes ferarum species introductas legerent, arbitrati sunt intelligi debere ex huiusmodi historia, in humanum corpus ferinos omnes affectus, cupiditates, & appetentias introductas. Sunt vero ex iis, quæ difficulter exarmari cicurariue, aut mansuescere possint. Quare clamat Horatius, *Regendum animum, qui nisi pareat, imperat:* hunc frænis igitur, hunc catenis compescendum. Rerum itaq; opifex terram affluentibus aquis expurgaturus, hoc est, vt Philo ait, animum ab iniquitatibus expurgaturus, Noam in arcam,

Philosopho
non super
modo san-
ctum.
Epistolæ 7.
Lib. 1.

Arcam, animi quippe vas, septem ex puris iumentis deferre iubet, visum scilicet, auditum, olfactu gustatum tactum, sermonem ac concupiscentiam quos defecatos habere decet sapientem, cum mala innumera ab exlegibus & rationis expertibus animæ portionibus erumpant: à quibus maximum asfiduumq; bellum insurgit, eo præcipue tempore, quo mortale genus otio desidiaq; torpescit. Quare Persius, v dum & molle lutum ne obdurescat, & ad opus fiat inhabile, properandum, & acri fingendū sine fine rota monet.

IN ANIS ANIMVS. CAP. XXIX.

IDEM animum fidelix comparat, percussamq; sonare vitium ait, maligneq; respondere, quæ viridi informata limo non satis excocta sit. Et futile illud & apertile vas animum prorsus inanem ostendere profitetur, cum dicit, *Effluis amens, contemnere*. Apud nostros etiam vas corpus est: Paulus enim corpus Tabernaculum vocat: nam dubio procul corpus animæ receptaculum est.

SERMO. CAP. XXX.

QUOD vero monuit Pythagoras, *σπίον εις ἀμύδα μὴ ἐμὲ ἀλλ' εὐ*, Plutarchus sermonem vrbantum, qui cibis est animi, in improbi hominis animum non immittendum esse interpretatur. Epicte- tus quoq; cum sermonem Ægyptiorum more pro liquore, aut rore pluuiæ, vel vnda profluente accipiat, in minime syncerum vas, ne acefcat computrescatve, infundendum vetat. Ad quod nimirum respexit Horatius, cum dixit:

Syncerum est nisi vas, quodcumque infundis, acefcat.

Cibus in mellellam ne immittas.

Epist. 2. li. 1.

OBLITERANDA MALI MEMORIA. CAP. XXXI.

ILLUD etiam ad animi significatum facit, quod vbi ollam à cinere sustuleris, Vestigium turbandum Pythagoras censet. hoc est, simulatq; deseruuerit atq; resederit animi tumor, mali præteriti memoriam obliterandam, & iracundiæ vestigium omne penitus tollendum, vt Plutarchus in Synopsiacis interpretatur. Eoq; diuinum præceptum facit, *Sol non occidat super iram vestram.*

Ephe. 4.

FERENDA MAIORVM DIFFICULTAS. CAP. XXXII.

QUAM vero ollam nuptæ nouæ postridie nuptias à matre sponsi petere iubebantur, quam illa & iurgis & conuitiis asperius intortis abnegaret, institutum ferunt apud Leptitanos Libyæ populos, vt sponsa vel ab ipso primordio socius difficultatem patienter ferre consuefceret.

SERVITIA. CAP. XXXIII.

A ministerio autem vasa seruitutis indicia sunt: vnde apud Plautum legas de insolentissimo adolescente, qui omnes pro solutis scopis habebat: *Nisi mihi matulam dederitis, vos habebō pro matula.* Inter enim vasa vilissimi vsus lotiaria sunt. Et tale aliquid apud Lucianum olfacies, *περὶ τῶν ἐμπροσθεν ὀσφύων*, vbi potentiorum fastum tangit *eis ἀμύδα* mینگentium. Id vtcumque, in Diuinis quoque literis vasa pro seruitiis ponuntur, propterea, quod non nisi in ministerium aliquod comparatur. Hinc nonnulli quem Psalmi 60. locum ex Eucherio citauimus, *Moab lebes spei mee*, simplicius intelligentes exponūt, *Moabitæ ad seruitium meum sistendi sunt*. Iam illud de Paulo vulgatissimum est, quem pro vase, verum eo pretioso, Dominus noster IESVS CHRISTVS se professus est elegisse. Ita plurimum calathus hieroglyphicum est seruitutis, siue corbes, siue cophinus appelletur. Vnde illud de Iosippo ex Psalm. 80. citat Eucherius: *Manus eius ad cophinum seruauerunt*. Nam & geruli dicuntur viri gestandis oneribus conductitij & Venetiis passim foro plurimum cetario, olitorio & boario qui operam hanc præstant, Cistæ autem nuncupatione accersuntur. Et quoniam cibum alibi referri ad animi partem ostendimus, panemque esse doctrinæ symbolum, duodecim illæ fragmentis ū corbes, quæ de profusa Christi liberalitate superfuere, duodecim Apostolorum doctrinam, vt idem Eucherius sentit, indicasse videntur, quæ ne perirent accuratissime procuratum.

Vasa seruitutis inācia.

Act. 6. 9. Psal. 80. Cestartoli.

AMICITIÆ CONFIRMATIO. CAP. XXXIV.

POCVLA vero vicissim porrecta, inuitationesque ad computandum, amicitix confirmationem esse, tam nostri temporis mos est, quam antiquorum omnium institutum. Hinc apud Maronem

Porculla inuoluitur.

*Idē Ashe-
naus in
princip. li. 5.
Iuppiter ni-
mirū Xenii-
us. i. hospi-
talis.*

Dido cum Hospitali Iouilibasset, mox Bitiæ dedit, inde alij proceres ad poculū inuitati. Sed nihil p-
geat ternporariæ hilaritatis ergo Virgilianum super hoc carmen repetisse, *Æn. lib. 1.*

*Hic Regina grauem gemmis auroque poposuit,
Impleuitque mero pateram, quam Belus & omnes
A Belo solii: tum facta silentia tectis,
Iuppiter (hospitiibus nam te dare iura loquuntur)
Hunc larum Tyriisque diem Troiaque profectis
Esse velis, nostrosque huius meminisse minores.
Adfis laritiæ Bacchus dator, & bona Iuno,*

*Et vos ò cœtum Tyrij celebrate fauentes.
Dixit, & in mensa laticum libauit honorem,
Primaque libato summo tenuis attigit ore.
Tum Bitiæ dedit increpitans, ille impiger hausit
Spumantem pateram, & pleno se proluit auro.
Post alij proceres.*

*Tantali
phiala.*

In huiusmodi significatum trahunt Tantali phialam ex qua Brachmanæ Philosophi prius bibere fo-
lici essent, quam somno indulgerent, humore per se numquam deficiente. Philostratus enim amicit-
tiæ confirmandæ causâ eiusmodi computationem apud eos institutam autumat. Moris huius memi-
nit D. Hieronymus in veteris Instrumenti liminari pagina, sed pro phiala fontē ponit, eodem omni-
no significato, quo super quidam Grammaticorum proceres diutissime concertarunt. Mihi vero vi-
detur fontem dixisse Hieronymus, ad vim illam vberem & inexhaustam ostendendam, cum liquor
ille, veluti ex perenni fonte, manare quotidie videretur. De mystico autem liquoris eius significato in
Roris pluuij commentario est abunde disputatum.

CONCORDIA. CAP. XXXV.

*Orbiana,
Iulia Pau-
la, & Sabi-
na Aug.
numi.*

AD amicitæ confirmandæ significatum signa etiam veterum numorum accedunt, in quibus fre-
quentissime pateram exporrigi videas: vt in Orbianæ numis, quorum inscriptio est, CONCOR-
DIA AVGVSTORVM. Sed & ipsa Dea sella, patera per dexteram porrecta, læua duo copiæ cornua tenet. Hæc eadem sunt in numo Iuliæ Paulæ Augusti cum inscriptione, CONCORDIA. Sed in Sabina
Augustæ numis, sigillum id quod sella sedet, læua innititur lanceæ, dextera pateram porrigit: inscrip-
tio, CONCORDIA AVG.

CLEMENTIA. CAP. XXXVI.

HÆc eadem habentur in numo Antonini Augusti Pij, cuius inscriptio est, CLEMENTIA
AVG.

LIBERALITAS. CAP. XXXVII.

SVNT qui patinam expansam inter hæc Ægyptiorum commenta liberalitatis indicium esse di-
cant, quod ego nusquam apud veteres, quod meminerim, obseruavi: feliciter tamen excogita-
tum non negarim, habereque cum calatho similitudinem: de quo multa superius, vbi de modio dis-
feruimus.

VBERTAS. CAP. XXXVIII.

ALII peluim & guttum eodem pene significato, vel etiam vbertatis significatione describunt:
quæque defunctorum cippis signa huiusmodi hinc inde passim apposita conspiciuntur: nimi-
rum indicant iusta rite atque liberaliter persoluta, neque esse vt manes quidpiam aliud à pictate no-
stra desiderent. Speciem vero hanc antiquam esse ex plerisq; veterū monumentis asserimus, sed ex ea
præcipue sculptura, quæ mihi omnium in hoc genere pulcherrima visa est Romæ in Æsculapij pro-
nao, vbi sepulcrum est, à fronte cuius prima patinam & guttum, & corymbos omnibus fructuum
generibus, cum pediculis & foliis suis artificiosissime laboratis suspensos videas, à capite vero specio-
sissimum candelabrum duabus lauris hinc inde adstitis, cum baccis & foliis suis subtili adeo arte fa-
ctis, vt ad obtutum tremere & crepitem ciere videantur. In Diuinis vero literis multa super calice
proponuntur, quæ si omnia complecti velim, nullus vquam erit operi finis: quare paucissimis con-
tensus, satis habeo locum aliis intento digito commonstrasse. Argumentum enim hoc totum per-
tinet ad Theologos.

*Sculptura
Roma pul-
cherrima.*

S V P P L I C I V M C A P I T A L E.
C A P. XXXIX.

FREQUENTISSIMUM est in Diuinis literis poculum aut calicem pro capitali supplicio pone- *Psal. 10. 15.*
re, quod inter sanctiones suas Athenienses præcipuè susceperunt. Iudicij enim capitalibus vel *74. &c. &*
cicutæ succum, vel venenum aliud fontibus propinabant, vt ex Socrate & alijs manifestum est. Et *Apoc. ca. 15.*
Psal. 10. calix pro mortis cruciatu ponitur. Et in Euangelij eodem significato: *Calicem quē ego bi-*
bo vosne potestis bibere? Et: *Pater si fieri potest, summoveatur à me calix iste.* Apertissimè quoque eo versu *Domino al-*
loquente fi-
lios Zebe-
dei.
Psal. 74. Quoniam calix in manu Domini vini meri mixtione plenus: vbi de pœnarum dispensatione *Luc. ca. 22.*
sermo est, vt Græci Theologi disputant: Dominus enim vno calice merum propinat, hoc est, ama-
ritudinem suppliciorum. Amariora enim vino tum Catullo, tum alijs dicuntur, quæ meraciora sunt.
Altero mistum, hoc est, aquam misericordiæ ad pœnarum temperamentum, quod subsequētia sta-
tim verba declarant: *Et effudit ex hoc in hoc,* quamuis qui literam Hebraicam sequi se profitentur, longè *Psal. 115.*
aliter rem exposuerint. Illud enim, *Calicem salutaris accipiam,* Euthymius ita interpretatur, vt dicat,
Quoniam tot & tam magna sunt beneficia qua Dominus in me contulit, vt nullo possim modo parem illi gratiam
referre, ita me comparabo, vt si vsu veniat, animam propter amorem eius sim audacter effusus, quippe quouis
martyrij cruciatu emoriturus. Hinc nulla tormentorum atrocitate territus clamat heros Rotatus meus,
quem tu libenter adeo legebas:

Ne me effuse cruor, neu me terrete minaces
Mucrones, radique. Mox,
Dum carnis grando, dum sanguinis imber inundat,

Ita precabatur:

— *Cape prima cruoris*
Libamenta pater, viuo hoc me flumine ab omni
Labe, & ab incestu mortali perue, vt inde
Hosia pura tuas feriar mactandus ad aras.

Non igitur temere prius in tyrannum dixerat:

Vt liber hos artus lacera, suspende, trucidat,
Et meus est hac passus amor. & huiusmodi alia.

Quamquam salutaris calicem & Chrysofomus, & plerique alij aliter acceperunt, quod breuitatis
causâ prætereo.

S A P I E N T I A. C A P. XL.

QUEM vero tripodem aureum Græci Apollini dedicarunt, eiusq; capiti gestandum superimpo- *Tripodis au-*
suere, sapientiæ hieroglyphicum esse nemo dubitarit, qui norit historiam super eo traditam: *reus Apolli-*
extractum quippe tripodem aureum è mari, sapientissimo adiudicatum Apollinis ipsius oraculo: *nis.*
cumq; mortales ad Socratem munus id detulissent, quod ei deberi publico omnium iudicio decre-
tum esset, remisit is tripodem, & Apollini deberi, non cuiquam alteri, respondit.

D E C O R N V C O P I Æ. C A P. XLI.

RELIQUA sunt in Onyee tuo Cornua copiæ duo, de quorum significationibus disputare super-
fluum videtur, propterea quod nihil his vel vniuerso vulgo notius: quia tamen antiquorum nu-
mû commemoratio, quæ plurimum ad hoc negotium facit, non iniucunda futura est, hanc quoque
partem nihil grauati tractare aggrediemur.

L I B E R A L I S S I M A B E N I G N I T A S. C A P. XLII.

ILIVD sane & antiquum, & maximè celebratum est, in liberalissimæ benignitatis & largitionis
effusissimæ signum Cornu copiæ figurari, quod tum in fluuiorum, præsertim nauigabilem, tum
in aliorum numinum manibus, vbi larga significanda sit opulentia, spectatur. Multa vero passim in
Propter A-
cheloi su-
minis cornu
ab Hercule
coercitum.

numismatis eiusmodi cœrnia videas, nunc liberalitatis, nunc felicitatis, nunc concordia, nunc pacis, nunc annonæ, nunc hilaritatis, nunc huius vel illius indicia commoditatis & boni, ut quicquid denique lætum aut oportunitum humano generi sit, inde nobis afferri videatur. In numo enim Antonini Aug. Germ. simulacrum est læua cornu copiarum tenens, dextera vero ventilabrum cereale, cuius inscriptio est, LIBERALITAS AVG. Eadem insignia cum eadem inscriptione habentur etiam in Hadriani numis aliquot. Quem vero L. Septimius Geta Cæsar cufit, sigillum habet cum caduceo in dextera, in læua vero Cornu copiarum, cum inscriptione, FELICITAS TEMPORVM. Duo vero cornua semicirculum facientia vasis utriusque sursum versus erectis, iuxta vero mucronem inuicem colligata, habentur in Antonini Pij numis: inscriptio, FELICITAS. In alio eiusdem Antonini simulacrum est læua Cornu copiarum gestans, dextera vero intenta face arma à pedibus strata incendit ac perdit cum inscriptione, PAX ÆTERNA AVG. Sedenim & clarissimæ femina non dissimili fere argumento numismata meruere, veluti Iulia Paula, cuius numum in patera citauimus, cum inscriptione CONCORDIAE. Et Marcia Otacilla Seuera Aug. in numo pateram, & copiarum cornua duo præfert, cum inscriptione, CONCORDIA AVG. Eadem inscriptione in Orbiana Aug. numo, de quo paulo ante. Sunt vero cornua hæc non aduersa, ut quæ in superiore Antonini numo pro felicitate posita sunt, sed inuicem coherentia.

HILARITAS. CAP. XLIII.

Faustina
numus.

CONCORDIAM non immerito sequitur hilaritas, quare venit in mentem mihi numus Faustinae, in quo sigillum est quod læua Cornu copiarum, dextera thyrsus à solo ad caput usque frondibus & corollis ornatum tenet: unde sumpta inscriptionis occasio, quæ huiusmodi est, HILARITAS. In alio quodam surculum palmæ videas à solo supra caput assurgentem, quem in medium dextera Dea ipsa comprehendit, læua Cornu copiarum gestat: inscriptio est, HILARITAS. Non temere vero ubi pax æterna, ibi concordia: ubi concordia, ibidem hilaritas: ex his autem oritur felicitas quam in Vespasiani numo caduceo insignem, & Cornu copiarum ornatum videas: cum inscriptione FELICITAS PVBLICA. Caduceusque idem, atque idem cornu copiarum in Traiani numo est, cum inscriptione, FELICITAS AVG. Horatius quoque hilaritatem & felicitatem huiusmodi eodem tempore vniuersæ Italiae scribit obtigisse, quo tempore rebus ab Agrippa contra Cantabros, à Claudio Nerone contra Armenios optime gestis, eo loco erat res Romana, ut ex voto omnia succederent: id eoque, ut ille ad Iccium ait:

Epistola 12.

Epist. lib. 1.
epist. 22.

— Aurea fruges

Italia pleno diffudit copia cornu.

FORTVNA AMATORIA. CAP. XLIV.

Fortuna simulacrum.

ERAT olim Agyra (ea Achaica ciuitas est) Fortunæ idolum cum cornu copiarum, iuxta quam Amalatus assidebat, indicio, ut Pausanias arbitratur, ea quoque quæ ad amorem pertinent, fortunæ magis quam pulchritudine secundari. Quod vero diuitias fortunæ appellat, neque incongrue nouo inuento factum. Pausanias enim Bubalum ait omnium primum Fortunæ simulacrum Smyrnae effinxisse, in cuius capite polium statuerit, in altera ex manibus τὸ τῆς ἀμαλθείας κεκαλημένον κέρασ, quod nunc vulgo diuitiarum cornua nuncupamus. De polo Pindarus, qui τύχην Φερεπόλον appellauit. Huic facere videntur κατεχόμενα illa, de quibus meminit Aristophanes, Pluto, quæ seruorum nouitiorum primum domum ingrederentur, capitibus ante focum profundeabantur, dactyli quippe palmatum, numuli, legumina, carica, nux, & huiusmodi bellaria cūseruis omnibus impune diripienda, quod idem in annuæ vbertatis omen fieri consueuerant, vel ut ipsi frugis esse meminissent. Institutum mox idem ex Theopompo didicimus fuisse, boni auspicii causa, in sponis caput.

Fortunam
idolum fe-
rentem.

Bellaria
quibus profun-
debantur
sponsi, &
sponsa, &
serui noui-
tiorum primæ
domum in-
gressi.

POCVLA. CAP. XLV.

Cornua pro
poculis o-
stent.

PREBERVNT autem olim cornua poculorum usum, cum nondum vasa excogitata essent, ut apud Nicandri interpretes legimus: indeque καὶ οἶνου, quod miscere est, à cornu deductum. Siue quo potatores taurinum quiddam assequantur: quippe animos, ferocitatem, & pugnacitatem, neque dicto neque facto parcant, sed ut animalia quæ cornibus prædita sunt, ad feriendum sese paratiores ostendant.

Unde Horatius dixit, ebrietatem ad praelia vel inermē trudere: eaq; de eausa Bacchum taurinis cornibus insignitum aiunt. Atq; hoc illud est quod conuiuas coronari mos fuit. Nam coronam à cornu luxisse in Commentariis suis, & quæ plurima ad hanc rem faciunt, ostendimus. Apud Xenophontem tamen de Græcorum reditu pleriq; locis inuenias, eos non nisi corneis poculis acceptos, quod pud Gentes innumeras cornua vasculorum vsum subministrarent: quare Nicandri dictum ad historiam potius, quam ad Philosophiam referendum.

Epistola ad
Torquatum.

CLEMENS ANIMVS. CAP. XLVI.

VIDERE vero est Cornua illa copiarum nuncupata, & vasa reliqua, variorum modo fructuum, modo arborum, modo herbarum plena. Quale igitur significatum habet id quod ex vase pullulat, de aliquid insidere animo intelligendum: quippe si fructiferæ oleæ ramusculos inspicias, elementem nimum interpreteris: si Palmam, inuictam & victoriæ compotem: si Laurum, ab humilibus negotijs, caducisq; rebus alienum, cælestiaq; & permansura semper attentantem.

ARTES DISCIPLINÆQUE INANES. CAP. XLVII.

DARI modo vasa sterilibus, arboribus, & inutilibus fructibus oppleta, hieroglyphicè inanes artes, vanasq; disciplinas ostendunt. Per steriles enim & inutiles fructus in Diuinis literis artes, illæ intelliguntur, interprete Philone, quæ contra veritatem iustitiamq; comparantur. In quibus medicina nam in primis enumerat, vbi non ad sanitatem, sed ad lucrum comparata sit. Cui mox oratoriam adiungit, aduocatoriam scilicet illam & mercenariam, non ad iustitiam, sed ad decipiendos fallacius sua frunculis auditores intentam. Iis dialecticam illam comitem adhibet, quæ nihil ad mores, hoc est, ad veros animi fructus facit: vtpote quæ nugarum tantum argutijs & subtilitatibus gallinaccum ex illo suo copiarum cornu propinare se polliceatur, cum tamen sit rerum omnium inanis, ollasque tantum, vt Plutarchus de iisdem ipsis ait, ostendet. Inuehitur & Origenes in hos ipsos, vbi eos piscium squama pinnisq; carentibus simile esse dicit, hæsitareq; semper in luto, nec ad aquarum superficiem, aërisq; participatum vniquam attolli effeq; hoc genus illud piscium profanum, quod à sacris originio pellitur.

Seriles fructus in Diuinis.

In libello de Auscultando.

VERA FOECVNDITAS. CAP. XLVIII.

CORNVA vero copiarum verum illud est, quod ab animo, qui veram profiteatur agriculturam, impletur. Ea vero est quæ ab agro suo insipientiæ, intemperantiæ, iniquitatis ac fortitudinis arbores exciderit, & à radice penitus extirparit: voluptatis insuper, cupiditatis, iræ, furoris, & venenorum aliorum plantas ad cælum vsque porrectas ita eradicarit, vt neque vestigium earum vllum relinquatur, ac quicquam aliud, quod occulta tacitaque propagine prærepens aliquando subpullulare contendat. Cuiusmodi vero sint arbores quæ prauos indicent affectus, ostendit Horatius, cum de inanis pluribus exemptam vnam, nihil aut parum iuuare differit. Atq; alibi,

Certemus (inquit) spinas animone ego fortius antu.

Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.

Vera agricultura.

Epist. lib. 5.
epist. 14.

His inquam euellis, carum mox loco subpullulent panganturve plantæ, quarum fructibus repletum cornu offeramus Deo, vt illud: *Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, quem Deus numinis sui rore fecundarit,* & ad optimam frugem iusserit peruenire de nobis dici mereamur.

Genes. 27.

IOANNIS PIERII VALERIA- NI HIEROGLYPHICORVM LIB. LVII.

DE IIS QVÆ PER POPYRVM, FABAM,
CICEREM, ARVNDINEM, SINAPIM
significantur.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

AD MAXIME REVERENDVM PATREM
LVDÔVICVM BECCADELLVM, AR-
chiepiscopum Ragufinum.

VM ea plurimum de causa, honoratissime Pater, Venetiis, omni Bellunenſium hortorum meorum amœnitate poſthabita, ſubſtiterim, quod & tua, & aliquot aliorum præſtantium amicorum iucundiffima conſuetudine frui poſſe mihi pollicebar, accidit (vt quod ætas iam pluſquam ſeptuagenaria ſpontè afferre ſolet) modo pedum, modo ſtomachi imbecillitate laborare caperim: vnde coactus ſum me domi, tamquam intra caueam continere, non ita tamen vt non omnis mea cogitatio ad vos tenderet, & qua ratione congreſſu veſtro frui poſſem, aſiduè cogitarem. Habebam autem ante oculos labores meos in Ægyptiaca diſciplina non iniucundam forſitan interpretationem, quam inter amicos impertiebar, mea erga illos obſeruantia futurum internuncium.

Cum dies aliquot, quodnam ex hiſ Commentariis (id enim operi nomen) Beccadello tam præſtanti viro mitterem, examinaſſem, viſum denique eſt, Popyrum illi, Fabam, Cicerem, Arundinem, & Sinapim dedicare, quod ad eius frugaliffimos mores ex amuſſi facere viderentur. Memineram enim ſermonum eorum, qui nobiſcum Patauij olim cum infeliciffimo illo adoleſcente, tam multum ſteto, ad ſuperos, Coſmo Gerio Phanenſi iam Præfulè habitii fuerant, cum iuuenis ille non tam Græcarum Latinarumque literarum eruditione dubio procul admirandus, quam ſanctiſſimorum morum & pietatis in primis noſtra propugnator acerrimus, tam doctè, tam copioſe diſſerere conſuevit. Nam cum de frugalitate ſermo è re nata inter nos incidiffet, egoque Popyrum in exemplum ab Ægyptiis deſumpſiffem, per quam illi victus paſſimoniam, frugalitatemque ſignificare ſoliti eſſent: Atqui, Coſmus inquit, quam multa ea quoque ſunt in hac ſententiam tuam noſtrorum, tum exterorum Ducum, Regum, & Imperatorum reſponſa, factaque ſcite & ſapienter, qua victus queant petulantiam caſtigare: cuiuſmodi eſt noſtri illius, qui militibus fruſtra vinum peti reſpondit, quibus à vicina Nili ripa liceret aquari. Quem ſecutus Peſcennius Niger, Militibus vinum idemſidem eſſagitantibus reſpondit: Nilum habetis, & vinum quaeritis? Idem que tumultuantibus hiſ qui à Sarracenis victi fuerant, & dicentibus: Vinum non accepimus, pugnare non poſſumus: Erubefcite, inquit, illi qui nos vincunt, aquam tantum bibunt, Cumq; noſ taciti eum libenter auſcultaremus, ardore ille iuuenili, honeſtiſſimæque ambitione concitatus, proſecutus eſt: Quid autem Alexander Macedo? cum illi Regina Carum Ada, obſonia quadam exquisitiſſima, magna-que impenſa, nec minori arte & diligentia condita miſſaret, quam ſapienter eam illuſit, qua coquos etiam ſe miſſuram offret, obſonia lautiora, & peritiores coquos habere ſe domi reſpondens, nocturnum quippe iter, quod prandium pararet: matutinam frugalitatem, qua cenam inſtrueret. Vnde Philoſophi clariffimi dictum, Nilum obſonium fame melius. Apud Max. Tyrium legas Mithecum quemdam ganea magiſtrum Sparta eiectum, quod illi labore potius, quam per condimentorum lenocinia edendi deſiderium quaerirarent. Illud præcipua memoria dignum, quod Guſtaſto Ægyptiorum Regi Bacchoris filio accidiffe memorant, qui licet & ipſe inductus à Rege Meni deliciis & imbutus & educatus eſſet, & ſerè eneruatus, generoſi tamen animi ſpecimen præbuit, cum exercitum per Arabiæ ſolitudoſ duceret: deſiciente comineatu cibum deſpicatiſſimum quemq; mendicare, humana neceſſi-

Socratis, te-
ſte D. Laer-
tio, & Ci-
cerone lib. 2.
de ſenibus.

necessitatis commoda locorum vbiq; satis opulenter suscipi persequitur, ac Regijs demum apparatus luxu & opulentia posthabitis, nullo vniquam exquisitiori condimento ex eo usus est, victu eo contentus qui pro locorum rarura sepeperet, parvisumè peruenit, remq; sacris annalibus describendam Thebis in templo non incuriose demandauit: vt reliqui ad frugalem hanc rectè viuendi normam exemplo subinuitati, quietius degerent. Huiusmodi frugalitatis Cyrus Rex etiam fuisse traditur, qui, vt apud Ammianum legitur, rogatus ab hospite quidnam ad prandium sibi iuberet apparari? Nihil, inquit, quam panem. Hic tamen tam parcus cibi à Platone reprehenditur Legum III. quod non & Cambysem filium in eadem parsimonia educandum curauerit: perinde ac Darium etiam appellat, qui se tantum defraudans, filium negligenter educari permisit. De Artaxerxe, cognomento Mneumone, memorabile illud constat, cuius direpto in fuga quadam comætu, cum aridis ficibus & hordeaceo pane vesci coactus esset: Dij boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hæc tunc expers fui? Hæc, inquam, vt tu quoq; meminisse potes, Cosmus noster ex antiquorum historijs referebat, cum ego circa Egyptiaca tantum insisterem, & quam ipsi sententiam ex rerum suarum usu sequerentur, commemorarem. Desclamaueram enim vt cibum illi per Papyri figuram significarent, cui præcis illis herbe quæq; palustres, caules, & radices, quas gustu mites experti essent, victum largè subministrarent, sed omnium maximè Papyrus.

DE P A P Y R O .

V I C T V S . C A P . I .

MERITO quidem pro victu Papyrus poni solita est, tam ob cibi copiam, quam etiam ob raram quandam eius herbæ naturam. Licet enim fructus habeat infæcundos, radicem tamen eam fert, quæ præter quod ignis gratia vellitur, summam tamen frequentissimamque opem in re cibaria præstat. Omnes quidem incolæ, & crudam, & assam manducant, & elixa etiam vtuntur, succo tantum deuorato, cum alioqui manducamentum expuant. Frugalissimis enim viris, & tenui cibo contentis, satis ad alimoniam succus ille facere videbatur.

Papyri commendatio
ob rad. em.
Egyptij eam mandunt,
succum tantum deuorantes, & māsam expuant.
Dioscor. li. I. cap. 98.

P A R V O C O N T E N T V S . C A P . I I .

CVM itaq; tam larga Papyrus cibi commoda subministraret, inde factum vt quoties hominem paruo contentum innuere vellent, simplici quippe naturaliq; cibo vtentem, qui que in medio positorum, vt diceret Horatius, abstemius herbis viueret, illud dictitarint:

Βίβλα δὲ καρπὸς οὐκ αἰτῆ μέγαν σάχυν.

hoc est, non esse vt grauiorem plentoremq; aristam disquiratis, cui papyri fructus victui necessaria suppeditare potest. Neque enim Helixus in præbendis epulis vilis habitus, quamquam oleribus syluestribus amicos exceperet. Inuenio traditum à Chæremone Stoico, quem Martialis, vt factionis suæ maximè contrarium, eludit eo epigrammate:

Quod nimium laudas Chæremone Stoice mortem,

Vis animum mirer, suspiciamque tuum.

Hanc tibi virtutem fracta facit vrceus ansa,

Et tristis nullo qui reperit igne focus.

& quæ sequuntur calumniosa omnia Egyptios olim omnibus negotijs curisque reiectis, semper in templo perstitisse, rerumque naturas, causasq; & rationes siderum contemplari assidue solitos, muliebibus numquam se miscuisse, nunquam cognatos & propinquos, ne liberos quidem vidisse, ex eo tempore quo cœpissent diuino cultui famulari: carnibus item & vino semper abstinuisse, imo etiam hac raro vesci solitos, ne stomachum onerarent, quæ si quando comederent, tunsum pariter hyssopum sumebant, vt escam grauiorem illius calore decoquerent: oleum tantum in oleribus nouerant. Ecquid loquar, inquit Chæremone idem, de volatilibus, cum ouum quoque pro carnibus vitauerint, neque non lac, quorum alterum carnes liquidas, alterum sanguinem esse dicebant, colore tantum mutato? Cubile eisdem ex folijs palmarum, quas βαιάς vocant, fuisse, assuetosque bidui atque

Aegyptiorum cultui diuino initiatorum.
Nimirum papyro.

etiam tridui inedia sustinere. Quare minimè mirum est in tanta victus parsimonia eorum corpora quod plerique authores tradunt, vel nullis odoribus delibuta, spontè auram suauem emisisse odoratasq; transeuntium umbras miram inspirasse fragrantiam. Quamquam & Alexandri Macedonis corpus suapte vi aromaticum quid oboluisse Theophrastus asseuerat: sed forsitan in Regia cura, quod in illis negligentia, præstabat. Quid vero Chæremôn scripturis, si nostri generis eremitas per deserta Thebaidos, & montem Sinam inspexisset? Quid, si vniuersa interdum collegia ad durissimam corporum macerationem spontanea etiam supplicia, flagra, labores addidisse cognouisset, nullumque neque nocte cruciatus alicuius vacuum tempus sibi permisisse? Sedenim multi Ægyptijs attribuantur, quæ nostræ pietatis proceres præstitere, præclaraque illa patientiæ documenta, dissimulatis nostrorum nominibus, in regionis tantum, quam incolebant, laudem transtulerunt. Neque tamen Ægyptij solum, de quibus Chæremôn Stoicus tam multa differuit, herbis & arborum tantum fructibus victitarunt, verum & gentes reliquæ, vt Porphyrius attestatur, hoc cibi genere vsque sunt aliquamdiu primique sacrificantes, non animalia, sed herbas, floresque, deinde arbores sacrificarunt, atque aromatum suffitu operati sunt, cuiusmodi sunt thymiamata apud Orpheum. Qui vero primi animalibus vesci cœperunt, penuria frugum id facere coacti perhibentur, quare luculenter simulac eruditè Ouid.

*At vetus illa etas cui fecimus aurea nomen,
Fortibus arboreis, & quas humus educat herbis
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.*

Quantum vero illa delectant, quæ tam eleganter Pythagoras apud eundem differit?

*Parscite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges sunt deducuntia ramos
Pondere poma suo, tumidaque in vitibus vua:
Sunt herba dulces, sunt qua mitescere flamma
Mollirive queam: nec nobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia sorem.*

& quæ plurima in hanc sententiam modulatur. Quin & Græcos illos veteres, tamquam proximè Deo genitos, optimos fuisse natura Diæarchus Peripateticus asseuerat, nullumque animal occidisse. Vetus autem Atheniensium cibus, ficus: Arcadum, glans: Indorum, calami: Carmanorum, palmæ: Meotiorum Sauromatumque, milium: Persarum, cardamum ac Terebinthus, vt obseruauit Alianus. At Eusebius homines ferino ita victu prius ali solitos, rerum imperitiæ videtur adscribere, vbi dicit: τὸς δὲ ἐξ ἀρχῆς ἠμνηθέντας, τῶν ἀνθρώπων παρὰ τὴν ἀνάστασιν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνάστασιν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνάστασιν, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνάστασιν. Homines quippe rerum principio genitos, aiunt parabili ferinoq; victu pasci solitos. Sparsumq; in pascua produsse, deque graminibus, qua mitiora viderentur, cibum sibi comparasse, atque etiam fructum qui sponce, nulla mort alium cura culti, nascerentur. Sedenim vt cumque senserit Eusebius, fuit tamen Theologorum veterum præceptum, animantium nullum sacrificandum, sed vsque ad farinam & mel, terræque fructus atque flores. Nouit enim Deus (aiebant illi) virum pietatis veræ cultorem, etiam si minimum quodque folium altaribus intulisset, atque ipsum, quantum quisque animo, non quantum manibus afferat, intueri. Quod vero ad carnes attinet, earum vsum Porphyrius libro de Abstinentia, dicit ad salubritatem minimè conferre, sed ei potius impedimento esse, eo argumento, quod per quæ recuperatur bona valetudo, per eadem conseruatur: eam si quando amiserimus, per victum tenuissimum, & præsertim à carnibus alienum, recipimus: per eundem igitur salubritas in incolumitate perseverat sua. Sed ne tam multa quæ ille conscripsit in hanc sententiam compilem, & Chryssippi Medeam repetam, ad nostra regrediendo, quæ apud pios domi nascuntur apponam, qui quidem ipsius Dei summi prouidentia simplicem victum, & natura ipsa prouenientem, reliquis cibus antelatum autumant, perinde debere nos idem approbare. Terra enim antequam Sol creatus esset, germinare iussa, cibum sobrietatis prius eduxit, quam reliquos deliciarum atque luxuriæ, quibus quamuis humana improbitas sit nunc vsque adeo dedita, vt iam vnusquisque

*Porphyrij
sententia de
carum vsu.*

*Perlegans
simplicis vi-
ctus disqui-
sicio.*

Aque supra etiam vires & censum, exquisitiores vberioresque epulas disquirat, ille tamen cibus diuino primum effusus munere, sine saturo, sine semine productus, tam dulcis & gratus permanfit, vt etiam repletis distentisque, voluptati atque vsui fit, & auidius appetatur, primis denique mensis appositus, secundis minime fastidiatur, atque ita simplex diuinitatis opus humanam omnem exuperat industriam. Nostri vero temporis helleuones institutum ieiunij sacrosanctum ad pietatem nihil facere arbitrantur, totque iam voluminibus in sanctos mores inuerti, nostram hanc viuendi temperantiam nihil antiquum sapere contendunt, muliercularumque superstitiones esse; cum tamen & illi ipsi veteres qui nondum veritatis lumine fuerant irradiati, ieiunia tam multis cæremonijs indixerint. Præcipue verò Romani ieiunia Cereri feruntur instituisse, M. Acilio Glabrioque, P. Cornelio Scipione Coss. post victum Antiochum Siriaz regem. Reliquum esset sanctissima tot nostræ pietatis collegia recensere, quæ vt sanctius atque castius Deo famulentur, perpetuo sibi carni vfu interdixere: sed quoniam hæc in omnium oculis versantur, satisque omnibus innotuere, ijs nunc præteritis, ad reliqua Papyri significata stylum direxisse præstiterit.

Helleuones
dammantur.
Ieiunij cõ-
mendatio.

ANTIQA PROGENIES. CAP. III.

CVM vero apud Ægyptios nihil eo cibo antiquius haberetur, factum est vt si progeniem antiquam describere velent, papyraceum fascem pingerent: tamen si nobilitatis nullum inter ipsos discrimen habebatur, sed omnes pariter nobiles essebantur. Herbam vero illam magna veneratione susceptam in manus, quotiescumque dijs supplicaturi essent prætendebant, quod è limo se quoque gentos profitebantur, atque vna cum ipso caule se idemtidem esse palustria propemodum animalia. Eoque spectare videbatur præclarum Romanorum institutum, qui multis in rebus, tum in ea præcipue prudentes, cum hominem re bene gesta summis honoribus decorare instituisent, triumphales illos currus in tunica lous decernebant, idque sapientissimè cauerant, vt ne supra modum insolecerent à tergo esset qui *Hominem memento te esse*, idemtidè succlamaret, ita Tertullianus. Sanè Plinius maximum esse dicit victoriæ signum, cum herba traditur, quia per eam se indicant esse de terra altrice, atq; humatione cedere, quamnis Seruius eo carmine Virgiliano,

Romanorũ
in Triũphic
instituta.

Et vitta comptos voluit prætere ramos.

Aliter ex Varronis Ætijs dare herbam exponit. Sane Virgilius terream & ipse progeniem hominum agnouit, Lactantio ita versus eius referente:

Æneid lib. 3.

Terrea progenies duris caput extulit aruis,

quod in vulgatis exemplaribus habetur *Ferrea*, id quod nihil ad ea primordia, quæ Maro tangit. Tollenda tamen ex Lactantij codice verba sunt illa *procreata ex lapidibus*, quæ itidem ex Seruij commentario, importune sunt eo translata. Sed vt ad Papyrus reuertamur, vel ob eam, quam retulimus causam, vel ob humilem naturalemq; ortum, vt Diodorus ait. vel quod magis humidis quam siccis cibis victus humani constet alimonia, parem sibi cum Papyro generationem existimabant.

Georg lib. 3.

SACERDOTIVM. CAP. IV.

IPSOS vero Sacerdotes suos huius nobilitatis gratia papyraceis calceis insigniebant, neque eos ijs ex alia quapiam materia contextos ferre licebat: vsque adeo illa omnia euitabant, quæ vel minimam impuritatis suspicionem afferre possent. Hinc etiam apud Romanos nostros, huius puritatis ergo, Flaminiis mortuæ per se pecudis corio calceos aut soleas fieri nefas habebatur, sed aut occisæ alioqui vt illud Homericum, *ἄφ' ἢ ἀεὶ ὄσῃ*, aut immolatæ, quoniam hæc macta essent, sua vero morte extincta omnia, vctus illa superstitio funesta esse decreuerat. Atqui etiam Assertor noster præcepit Apostolis suis ne calceamenta pedibus inducerent: quod i: a interpretatur Adamantius, vt ipsorum pedes, qui ad annunciandam felicissimæ viæ perpetuitatē properabant, omni carerent mortalitatis indicio. Nam & Moses cum exiret de terra Ægypti, calceamenta ex mortuis pellibus induerat, quibus veluti quadam mortalitate constrictus erat: cum vero cœpit per virtutem proficere, & ad montem Dei conscendere, ibique immortalibus ministrare mysterijs, tunc ei præcipitur, vt lora calceamenti soluat,

Papyraceo-
rum calce-
orum sym-
bolium.

quia locus in quo confisteret, sanctus esset. hoc est, vt indicia mortalitatis, quæ in pelliceis calceis designantur, abijceret. Quantum vero ad papyracea Ægyptiorum calceamenta pertinet, nonnulli nihil aliud inde quæsitum autumant, quam puritatis argumentum. Nam eadem de causa pietas nostra in dumenta ex lino Sacerdotibus imperauit, in quibus omnium fere gentium & nationum consensus fuit & eo vestis genere Apollonius Tyaneus semper vsus est, quonia illa vestis purior & syncerior videtur quam vestes ex lanarum aut velierum pollutione contextæ. Papyrus autem non tantum calceis conficiendis commoda, verum & ad multa vtenfilia vasorum aptissima: quin & ad nauigia texenda, velaq; & tegetes, necnon vestem stragulam, ad funes è libro conficiendos: & nulla deniq; herba sit, quæ tot & tam varijs modis humano consulat vsui, & maiores pluresq; afferat vtilitates.

*Advertum
à Plin. li. 13.
cap. 11.*

DE FAB A. C A P. V.

Hac & sequentia ex parom. Ch. 1. cen. A fabis abstinentia.

FAB A Ægyptijs instar venerandi numinis fuit, tantæq; religionis, vt eam neq; sererent, neq; cõederent, quin etiam aspicere vererentur, quod Theon Grammaticus apud Plutarchum in Symposiacis enarrat, & alii pleriq; tradidere.

IMPROFAN ABILE NVMEN.
C A P. VI.

PER eam velo coopertam improfanabile numen intelligi volebant: quamuis Herodotus vulgi opinionem secutus, id ea de causa factitari solitum dicat, quod impurum adeo legumen id existimarent, vt non tactu gustuue tantum, verum etiam visu profanum haberetur.

FVNVS LVCTVSVE. C A P. VII.

NAM & apud Romanos fama inter funesta recensebatur, neque Diali fas erat eam tangere, neque quidem nominare, putabantque omnino ad mortuos pertinere: nam & lemuralibus iacibatur laruis, & parætalibus adhibebatur sacrificijs: in flore enim eius luctus quædam inesse literæ videntur, vt Festus Pompeius attestatur: & quod ad parentalia pertinet, fabacium epulum in funeralibus ad nostra vsque tempora perseuerat. Sane Varro ea de causa Flaminem ait ea non vesci, quod in eius flore literæ illæ luctus indices inueniantur. Aliorum fuit opinio, mortuorum animas in fabis habitare: inde Pythagoras cum percussores fugeret, & in aruum fabis confitum incidisset, qua tutus ei dabatur exitus, si se in eam segetem immisisset, ab inimicis potius trucidari, quam fabas animarum conceptacula conculcare maluit.

*Pythagora opinio.
D. Laertius in Pythagora.*

NEQVITIÆ FRÆNV M. C A P. VIII.

SVNT qui fabam eam velo coopertam nihil aliud sibi velle disputent quam amouendas à manibus oculisq; nostris omnes nequitix causas, vt castiorē agamus vitam: eoq; spectare Pythagoricum præceptum, vt à fabulo abstineamus, quam sententiam Empedocles ita pronunciauit:

Δειλοί πῶς δείλοι κούμασ ἀπὸ χειρῶν ἐλέσθαι.

Ah miseri à fabulo miseri seducite dextras.

*Faba pro testiculis.
D. Laertius de hoc nibi.*

Cyamon vero, vt inquit Gellius, multi Fabam intelligi voluerunt, peritiores tamen pro testiculis accipiunt, quos ita aperte ac symbolicè Pythagoras appellauit: quia scilicet fabæ mollitudine sua, & ingenua quadam tumoris efficacia, humanæ genituræ vim suggerant, atque insuper facillimæ sint corruptionis, & deniq; testiculis ipsis forma quam simillima. Idcirco Empedoclem veru illo non à fabulo edendo, sed à rei Venereæ proluuio voluisse homines auertere, quibus veluti animi ergastulis liberati, possimus ingenio expeditorem nauare operam.

Hinc Marti illis prolatæ rogantur.

NEGOTIA PVBLICA DECLINANDA. C A P. IX.

SED ENIM Plutarchus commentario de Liberis instituendis, Aristotelem secutus, abstinendum ex hoc monet à tractandis Rerumpub. muneribus, quod in creandis magistratibus fabæ calculorum vice

ice vsui essent: quem morem pleræq; adhuc ciuitates obtinent. Romani calculis vsi videntur, nisi que
 bis aut nigris, quorum niger in comitio funestum significabat, vt alias Romuli morti destinatus, sed
 non vsu obuinit. Aristoteles hinc opinatus est ciuiles administrationes à Pythagora improbatas, vt *Ibidem D.*
 eius libro de Fabis Laertius obseruauit: vsq; adeo omnes aliorum dictata sententiasque suis studiis *Laertius.*
 commodare contendunt. In Suidæ collectaneis, vbi proverbium est, *Neque fabas, neq; allium condem-*
um fuisse morē apud antiquos legitur, vt in iudiciis fabas esitarent, ne obdormiscerent: id hodie Ro- *Ad verbi*
 næ iudis testaceis ad moræ tedium leniendum, in lupinos aqua maceratos, viliq; per gradus omnes à *ex Ch. 4.*
 solis Iudæis institoribus venditatos, conuersum est. Quod vero allium admiscet adagio, notum est & *cent. 1. pro.*
 illa & cæpe cibum esse militare, dictorioq; nos admonitos, si tranquillam agere vitam velimus, ne- *17.*
 que bellica, neque ciuilia negotia attingenda.

CASTIMONIA. CAP. X.

DE M tamen Plutarchus dictum in Problematibus aliter quam in educatione puerorum exponit
 facere enim ad castimoniam leguminum abstinentiam docet, quod eos, qui sancte & immaculate *Ad verbi à*
 viuere curant, pura & tenuia corpora habere oporteat, legumina vero maxime vires corporis corro- *Macro. Sa-*
 borant. Vnde institutum vt Carnæ deæ, quam vitalibus humanis præesse veteres confinixerunt, pulte *tur. lib. 1. c.*
 Fabacia & larido sacrificaretur, quod eo ciborum genere vires corporis egregie roborentur. Constatq; *12.*
 calendas Iunias ea de causa Fabarias vulgo vocitatas, quod sacrum institutum est à Iunio Bruto, à quo *Quia hoc*
 etiam mensi nomen. Eadem præterea tum ob ventositatem, tum ob plenioris cuiusquã nutrimenti *mesa adul-*
 redundantiam, plurima itidem purgatione indiget, atque ita Venerem ciere perhibetur. Atqui iubet *ta faba di-*
 Plato sic ad somnium proficisci corporib. affectis, vt nihil sit quod errorē animis perturbationemq; *uinis rebus*
 afferat. Didymus Amphiarum ait primum omnium fabis abstinuisse, quod is vaticinio per somniū *adhibeban-*
 vteretur: impediunt enim aut obturbant fabæ somnia, ex quo etiam Pythagoricis interdictum puta- *tar.*
 tur, ait Cicero l. de Diuin. ne faba vescerentur, quæ res habet inflationem magnam, ac perinde cibus is *Ibid. Macr.*
 tranquillitati mentis vera querentis omnino cōtrarius est. Idem Didymus ait, fabas corda eorū qui eis *Fabis cur*
 vescantur hebetare: sed ea primum de causa prohibitas à Pythagora suspicatur, quod lugubres illæ li- *abstinen-*
 teræ in earum floribus obseruentur, de quibus supra dictum. Quantū vero ad Ægyptios pertinet, de- *dum.*
 uilabant illi ea omnia, quæ animam corpori pertinacius affigere possent, neve sensu voluptateq; ue in-
 ualescentibus eam profundius in corpus immergerent, vt Porphyrius attestatur, ideoq; operam da-
 bant impensissimam, vt non vitiorum tantum effectus, verum & affectus ipsos radicitus extirparent.
 Hac eadem de causa D. Ioannes Nazaræus locustis tantum & agresti melle toto vitæ tempore nutri- *Matth. 1. 3.*
 tus, eo simplici tenuique cibo contentus, ne corpus ipsius crassioribus pulmentis pingueficeret, & ex-
 quisitarum dapum copia grauaretur. Huiusmodi quippe naturæ corpora nostra sunt, vt eis super-
 fluis grauia reddantur, cumq; ita corpus aggrauatum fuerit, animam quoq; ipsam, quæ per totū dif-
 fusa corpus, eius tentatur motibus, identidem onerari, si gnioremq; fieri necesse est. Namque, vt Sam-
 monicus Poeta dicitare solitus, à comestationum craditate vitiatō, stomacho rectos à cerebro sen-
 sus auerti manifestum est: & Plotini sententia, qui ventri penitus obediunt, periculum esse ne sentice-
 scant. Sed vndenam verius sententiam huiusmodi conquiramus, quam à Diuinis literis, vbi de crassi-
 tudine animæ tam multa traduntur? Illa nimirum à Deo verba emanarunt: *Non permanebit spiritus meus*
in hominibus istis, quia caro sunt. Porro anima quæ peccat, crassior efficitur, contra vero virtute attenua-
 ri, graciliorq; reddi fertur: virtus siquidem quicquid in ea corporeum est, abstergit & perimit, illaque
 sublata ita facte, veluti igne examinata purior efficitur. Quare Protogenis pictoris continentia *Gonf. 6.*
 quam satis laudaueris, qui in Ialysō pingendo parce adeo & duriter vitam duxit, vt non nisi lupinis fri- *Protogenis*
 gida maceratis victitavit, qui simul famem sustinerent & sitim, neq; sensus nimia dulcedine obstrue- *continentia.*
 rent. Dignus ille quidem propter quem Demetrius Rex Ialysum ciuitatē, cum ab ea parte sola posset
 Rhodon capere, ne tabulas cremaret, nō incenderit, dumq; picturæ parcit, victoriæ occasionem ami-
 serit. Inuenies apud nostræ pietatis proceres, & fabas, & legumina reliqua tantum aqua macerata, in
 continentioris vitæ vsu sumpta. Extat Eutychni Pōtificis ad Bæticos epistola, vbi legas, fabas tan-
 tum, & uuas, & quædam huiuscemodi, ab Apostolis instituta, super altare offerri solitas.

DE CICERE. CAP. XI.

NEQVE illud est contra hieroglyphicam legem, si quis vel legumē, vel fructum aliquem nomini suo consonum, pro nomine ipso vsurparit, lentem quippe pro Lentulo, Fabam pro Fabio.

CICERO. CAP. XII.

An q Cicer
Venerē simulet, & gereret semē,
unde Venetiū dicitur.
Plin. lib. 18.
c. 12.

FECIT enim idem Cicero, qui cum poculum argenteum Diis esset dedicaturus, prenomen ac nomen literis signauit, sed pro Ciceronis, ciceris figurā in sculpsit: nihil veritus, quod iam id cognomeni verterat in cauillum, ad grauem vsq; amicorum expostulationem monentium, vt ad ludibrium euitandū aliud sibi cognomen adscisceret, quod numquā impetrare potuerunt. Cur enim ipse iugumini honorati, maximeque vtiles nuncupationem abhorreret, quod honestissimis familiis olim esset summa cum laude datum, vt quisque scilicet aliquod optimum genus sereret? ita Piso, Lentulus Fabius vocabatur.

INCOLUMITAS. CAP. XIII.

SVNT qui per ciceris imaginem rerum indicent perennitatem, siquidem ciceri tantum nulla bestiola in horreis innascuntur: quinetiam ad olerum incolumitatem excogitatum sit, cicerem vnseri, propterea quod erucas eum arcere experimento comperitum est.

ARIES. CAP. XIV.

Plin. ibid.

AFiguræ vero similitudine pro arietino capite ponitur, cui vero nihil similius videas, siue eius pericoris rictum, siue tortuosam in eo cornuum reciprocationem contemplare: vnde optimo eius generi nomen etiam Arietino, vt Plinius tradit, idq; religio peruigilio solita est adhibere.

MVNIFICENTIA. CAP. XV.

Munificentia Romana.

INVENIES & inter Romanæ munificentiz partes cicerum largitionem ab Ædilibus populo erogatam, cuius rei mentionem apud Ciceronem inuenias, vbi *Quæstores magnificentius facere potuisse dicit, si quantum in cicere expensum est, in aliis, quæ Republicam adiuaarent, insumptum esset.* Vnde Horatius de largitionibus ambitiosis.

Sarm. lib. 2.
Satyra 3.

In cicere atque faba bonæ tu perdasque lupinis,
Latus vt in circo spatiere, aut aeneus, vt stes
Nudus agrū, nudus nummis insane paternis.

Florentinorum ritus.

Quamquam rem omnem alij referunt ad suffragia, quæ per legumina ferrentur. In Florentina ciuitate, vt pote antiquissima Romanorum colonia, vtrumq; obseruauit, fabis quippe ferri suffragia, & festo D. Præcursoris die, qui apud eos maxime omnium sanctus atq; venerabilis est, ciceres à popularibus in siliquis suis publice tota vrbe perfunduntur, vt omnibus esitare volentibus vsui sint.

DE ARVNDINE. CAP. XVI.

AD papyrum addere libuit arundinem, propterea quod maximam cum ea originis habet similitudinem: vtraq; enim palustris est, terrenoq; gaudet plurimum limoso; multasque & varias affertunt mortalibus vtilitates.

LITERÆ. CAP. XVII.

SVNT vero plures arundinis species, ac perinde diuersa significata, sed quemadmodum iuncus literas significabat: propterea quod apud Ægyptios eo vterentur in scribendo, ita calamorum fasciculus, quibus nos vtimur, eadem ratione literas indicat: vt apud Persium,

Indeque manus chartæ nodosaque venit arundo.

SAGITTÆ. CAP. XVIII.

Virg. Æne.
4 arundinem lethalem, Æne.
5. volantem vocat.

ALII calami sunt longioribus internodiis, læuore, proceritate, rectitudine, & soliditate præstantes: per hos sagittas innui, ob vsum, quem his conficiendis præbent, Poctarum fere omnium testimoniiis comprobatur.

RESIPISCENS. CAP. XIX.

QVONIAM vero ex latioribus arundinibus fistulæ plurimum fieri consueverunt, cicutis aliquot cera compactis, Ægyptij sacerdotes fistulæ conditione considerata, per eam hominem mente omnem captum, postmodum tamen & mentem & rationem adeptum, quiq; vitæ suæ modum imposuisset, significabant: inanis enim arundo mentis identidem vanitatem indicat: verum ubi iuncta spirituque animata cōcentum harmonicis numeris reddere cœperit, rationis se quodammodo participem effectam ostendit. Ad hæc, tanta illis vis, vt furibundum hominem composita modulatione possit in meliorem sedatioremq; mentem restituere, cuius exemplum rei à Pythagora editum in omnium iam ore versatur: neque alia de causa Mercurio adsculpebatur, quem etiam harmoniæ inuentorem fuisse tradunt, nisi quod proprium est caduceatoris munus, in diuersum abeuntes animos atq; dissonas voluntates ad concordiam & concentum reuocare.

Fistula vic.

FRAGILITAS. CAP. XX.

ALIOQUI arundo humanæ fragilitatis indicium habebatur. Hinc illud apud Esaiam, *Arundinem quassatam non confringet*, quam sententiam acutissimus Scotus ita dilucidat, vt ex eo debere nos mileratione prosequi peccatores admoneat. Interdum & auxilium infirmum. Idem Esaias: *Quid confidis in baculo isto arundineo Aegyptio?* cui si quis ineubuerit, conquassabitur, & perforabit manum eius.

Citatur à
Matthæo c.
12. Esaiæ.
42.
Sic Ægyptus & Ægypti rex baculus arundineus dicitur, Esaiæ c. 36. & Ezech. c. 29.

CALAMITAS. CAP. XXI.

Ab eiusdem calamitatis significato illud etiam deducitur, vt per distractas prostratasq; arundines, ærumnæ, damna, iacturæ, & quæ miseris mortalibus accidunt mala, significantur, vocabulo inde etiam apud Latinos factò, vt huiusmodi incommoda Calamitates appellentur.

Calamitasis etymon. Nèpe grandinæ. Arundinis Iesu Christi hieroglyphicum.

INANITAS. CAP. XXII.

VULGATISSIMUM vero illud est, per arundinem mane aliquid significari, cuius rei causa magis re ipsa patet, quam verbis explicare necesse sit. Illud minime prætereundum, quod arundo in Afferoris nostri pro Rege salutari manum tradita, mysterium fuit vani fragilisq; sceptri, super quod Gentes omnes prius innitebantur, de quo Esaias 36. Ezech. 29. Regum 4. 18. Confidebamus enim in arundinea virga, vel Ægypti, vel Babylonis, vel cuiuscumque alterius principatus, qui Deo contraria sentiret. Eum igitur calamum IESVS de manibus nostris accepit, vt de illo triumphans pro vano & inani, infirmo fragiliq; bacillo validissimum firmissimumq; nobis sceptrum compararet. Idem Afferor noster ad inanitatem huiusmodi respexit, vbi dixit: *Numquid spectatum exiistis arundinem vento agitatam?* Et Psalmo 68. legas, *Exstimula feras ex arundineto*: per feras aiunt interpretes, Leones intelligendum: propterea quod apud Iobem legitur, *sub omni arbore dormire Leonem, iuxta quam desentur arundineta*, esseq; Leones illos rugientes, hoc est, dæmones, qui cubile sibi sternunt in arundineto: quippe inter eos homines dæmonē habitare, qui leues inanescq; sint, atq; etiã instabiles, quos scilicet in petra firmare nequeas, vt pote qui vento vel leuissimo expositi, continuo huc & illuc agitentur dissipenturque. Deq; eadem instabilitate dictum Psalmo altero supra 80. *Vt arundinem vento expositam.*

Calamitasis etymon. Nèpe grandinæ. Arundinis Iesu Christi hieroglyphicum.

Matth. 12.

MENSURA. CAP. XXIII.

IN numo argenteo C. Mamilij, ab vna facie Mercurius cum pileo & caduceo, ab altera Mamilius. Ipse cum arundine & Cane, qui à pedibus illi allatrât. Supra Canem literæ LI. MEAN. quæ omnia magistratum eius indicant, qui limitibus metandis præfectus fuerit. Arundo enim propter internodia, quæ modo pedum, modo palmorum speciem præ se quandam refert, mensuræ signum habetur. Canis fidei, quam præstare debet is, qui eiusmodi negotio præficiatur. Et à tergo Mercurius concordiam ostendit, quæ ex ipsa limitatione consequi debeat. De arundine id insuper animaduertendum est, in hanc vsque diem aliquot Italiæ locis vnicatissimam mensuram pedû circiter senum vulgo Cannam vocitari. Id etiam animaduertas in literis numo impressis, MEAN, vbi figura A Græcæ litera proposita est.

C. Mamilius numus.

*Sed & in
Tecto, aegres,
praesertim
Tholosa.*

SVNT qui surditatem ostendi velint per arundinis panniculam illam densam, oblongam, teretem graucam, villo vti fericeo praeditam, ac arctissime constipatam: eius enim fillos, siue potius floccus, aurem intrauerit, exfurdatur: ideoque plerisque locis Surdones vocitantur. Lanugines eas Latini Pollulae appellantur, est quibus strata fieri consueuerunt, sed quae nihilo fecius auribus noceant.

D E S I N A P I . C A P . XXV .

SED iam quid sibi Sinapis velit, inspiciamus: quamquam, vt verum fatear, eram partem hanc praetermissurus, quasi superfluum: quia postquam super Sinapi ea collegeram, quae nostra praestare poterat imbecillitas, venit in mentem mihi videre, si quid Theologi nostri, praeter quos sequimur Gregor, ea super philosophati essent, cum ecce primo atque secundo statim sermone, qui Ambrosio attribuantur, comperi, & copiose & erudite, vtile salutiferumque; ex sinapi condimentum esse confectum; quod quidem siue Ambrosij sit, siue cuiusquam alterius, dubitare cepti mecum hoc, extante illo, & fatuum & insipidum forte omnibus appariturum. Postea cum me collegissem, & alia me condiendi ratione vsum animaduertissem, multaque in domo Domini mansiones esse recordarer, & nullius generis vasa in ea esse, quae non alicui apta vsui essent, resumpsi animum, porrigente mihi manum Origene, & pudenter, vt decebat, viridia haec ingressus, alia quaedam super Sinapi, quae Papyro tuo, clarissime Beccadelle, subiungeres, tanquam spicilegus in vnum eundemque manipulum congesta colligavi. Sed illud praemonebo, sinapin ab Aegyptiis positam me non inuenisse. Sacras vero nostrorum literas, Graecorumque veterum monumenta habere multa, quae nostra ex eo locupletare possunt hieroglyphica. Quare non temere fecisse visus fuero, si huius quoque; graminis significationes explicuero.

F O E C V N D I T A S . C A P . XXVI .

Matth. 57.

PRÆCIPVVM autem eius significatum, vt ex tenui admodum principio lætissimae sit feracitatis indicium. Vnde illud Assertoris nostri dictum, *Si quis habeat fidem quantum est sinapis granum vnum, iussu illius montes transferri, eaque omnia fieri, quae nullius conatu imaginatione uel effici posse videantur.* Exiguum est enim sinapis semen, & pusillo illud corpore scribit Athenæus: id tamen fecundae terrae demandatum, quam diligens & laboriosus agricola coluerit, omnium olerum maximum euadit, demumque abit in arborem vel volucris sustinendis idoneam. Talis quippe fecunditas rerum ex antiqua Theologiae nostrae lectione feracissime provenit, cuius quidem semina primo aspectu pusilla admodum videntur, verum ubi à perito agricola sata fuerint, in immensum coalescunt, augenturque in arborem, in ramos, & in virgulta vnde quaque; prorumpentiâ, in quibus aues coeli congregentur, vt in sacris habetur institutionibus. Aues igitur, hoc est, disputatores, quod interpretatur Adamantius, quippe Rheutores, qui velut aues coeli leuibis pennis verborum duntaxat elegantium nitore freti, disciplinarum excelsa prius sectari, & ardua quaque; appetere videbantur. Pennata enim Homero verba. Et per bracteatas argento columbae pennas, sermones Dei Theologi aiunt intelligédos. Huiusmodi igitur Rheutorum alitis, simul ac nostram in sinapin inciderint, ipsis denique; rationibus, & rei ipsius veritate allectae, non ingratam sibi sedem in ea delegerunt. Ex cuius quidem ramis non admodum delicate frondescentibus, vi tamen sua consistentibus, nullus forte loquendi decor, sed optimae vitae tantum ratio, quae sola sit appetenda, decerpitur. Quamquam Hesychius Aues loco hoc Euangelico accipi cōtendit pro hominibus contemplationi deditis, qui si terrena aliqua tractare necesse habuerint, hoc est, si super sinapis ramo quiescere contigerit, paulo post tamen volatu repetito, non ignauiter in sublime tollantur.

*Sinapis fecunditas
qualis.*

*Aues coel-
stes quid.*

I N T E L L E C T V S E F F I C A C I A . C A P . XXVII .

INDICAT vero semen ipsum (vt nos quoque de puteo nostro aliquid hauriamus) magnam altissimi intellectus efficaciam, quae sub exili ac propemodum contemptibili semine lectionis, vt multi putant,

Putant, etiam fatuæ, deliteſcebat. Nam ſimulac ſemen id ori ingeſtum eſt, ac mandi cœptum, acutiſſi-
mi viſaporis os omne incendit, omnemq; reliquorum ciborum fatuitatem temperat, cõdimentum-
que omne, cui admixtum fuerit, mirifice commendat, commãducatum capitis pituitam purgat, per-
que os egerit. Sic ſacra lectio grauedinẽ inſtellectus emendat, abſtergitque, vt purificatus, per os, quip-
pe per Doctõrum verba, diuina poſſit myſteria deguſtare. Nam, vt ait Horatius,

Nemo adeo ferus eſt, vt non miſceſcere poſſit,

Si modo cultura patientem commodet aurem.

Sed quid indigemus Horatio? cum Dominus noſter dicat, *Scrutamini ſcripturas*: quas ne faſtidiamus, Ioann. 5. &
vt pote quæ nonnullis guſtu aſperiores videantur (fuerunt enim qui dicerent, *Durus eſt hic ſermo*) ſina- 6.5.

Seque laceſſenti ſtetum factura ſinapis.

Sed ô dulces lacrymas, nulla ſalfuginis amaritudine vitiatas! O amœniſſimam lacrymarum vallem, ô
iucundas, ô amabiles, ô ſemper appetendas lacrymas, ſi quis ita ſit felix, vt lectulum vbiq; ſuum lacry-
mis irroret, eas inſtar panis ducat, & ad ſurrectæ Crucis conſpectum, conſixiq; in ea Seruatoris noſtri
lacrymulam ſaltem vnã aliquã expreſſerit, quam videat Dominus erumpentem! Quid vero ſi v-
beriores fuerint, & donec omnis totius corporis inareſcat humor, emanare non deſinant? Quicumq;
enim ita ſeminarit in lacrymis, lætiſſimã frugem poſtmodum eſt in exultatione demeſſurus. At in-
de nomen ſinapis habet, quod olfactu luminibus officiat. Nam etymon illi, *παρά τῆς ἀνέμου τῆς ὄπας*,
vt medicorum tradit diſciplina. Vnde acrem & incommodã eius naturã inceſſit Græcus Athe-
næus. Fac olus id inceſtum oculis & pernicioſum noſtrum quod ex agro Domini colligimus, cor in
primis exhilarat, cerebrum illuſtrat, oculos aperit, vt videant ſicut Agar fontem aquæ viuæ: paulatim
lenit, & ad Ambroſij vereq; cœleſtis cibi guſtum reddit idoneum: faucium aſperitatẽ emollit, vt nul-
lius vnquam vix afficiatur incommodo. Prædeſt etiam ſine ficu adhibitu auribus, vt illæ angelicæ
etiam fiant harmoniæ capaces. Alopecias emendat, omnemque pruritu extinguit, vt nullo proſuſ
vitiõ contaminatum corpus offerre Deo properemus. Contra lepras inungitur. Quid enim aliud le-
pra in ſacris monumentis, quam vitiorum ſordes, malæq; conſuetudinis contagiones:

Epistoia. lib. I.

Columella.

Pſal. 126. Sinapis etymon & virtutes.

Tritum cũ ficu aurii grauitati prædeſt. Dioſcor. libr. 2. c. 98.

FIRMITAS DOCTRINÆ. CAP. XXVIII.

QVID autem illud, quod ſemel ſatum difficulter extirpari poteſt? Nam ſemina ſimulac decidere,
haud ita multo poſt & virent, & ſeraciſſime pullulant: vnde doctrinæ ſtabilitatem & propagati-
onem ex eo poſſumus interpretari. Nam qui ſemel noſtræ huius ſinapis ſuauitatem guſtare cœperit,
ab ea numquam amplius, tanquam Vlyſſis comites à loto, auelli poterit. Pullulabit in corde quotidie
caulis amœniſſimus, totaq; ſpiritus conceptacula ſeminibus his conſarciuntur, neq; hunc proculca-
bit Lupus aut Vrfus, aut rugiens Leo: non effrænus Equus, non Taurus ferõx, non dolofa Vulpes in
pabulum abſumet, non frigus aduret, non æſtus deſiccabit, non aratrum deniq; contundet: virebit in
dies magis, & ad procellas & conculcationes omnium tanquam in ſuperabile crocũ lætius proueniet.

A Plin. lib. 19. c. 8.

Nã crocum gaudet calcari, & melius ita prouenit.

EXPERGEFACTIO. CAP. XXIX.

AD HÆC ſinapis expergefactum ac minime ſomno grauatum ſignificat intellectum: ſiquidẽ ter-
reſtris illa contra lethargos, deaſo prius capite, illinitur. Noſter hic ſinapiſmus deaſo circumci-
ſoq; cordi cõtra huiusmodi morbũ admouetur. Quid n. aliud lethargus eſt, niſi ſomnus inexpugna-
bilis? At qui quotidie vt vigilemus, & Deo preces allegemus, ſuaui huius noſtri pungimur acrimonia.
Guſtu eius ſcimus quando hora eſt de ſomno ſurgere, ne grauati eo, longe ſcilicet deſidiæ indormiẽ-
tes, obtorpeamus ignauiter. Nam Galli cantu, non gr̃is tinnuli ſtrepitu, non vilius ortu ſideris indige-
mus, vt mane, ſed plane mane excitati corpus ſtrato corripiamus, atque tunc, & in dies ſepties laudes
Deo concinamus.

Nã ſinapi lethargis de reſo capite illinitur. Dioſc. li. 2. c. 98.

SUBLIMIVM APPETITOR. CAP. XXX.

QVID vero quod per ſinapis ramuſculum, quem quis ore decerpat, mentem & cogitationem in
ſublime ſeſe attollentem accipimus? propter præſentaneã excitandi virtutem, quam in coſe-
mine

Sinapis ramuſculus quid ore de-ceptus.

Plin. Lib. 8.
c. 29.

mine Pythagoras maxime omnium admirabatur: qui vix illius terrestri folia degustauerat, præcipue tamen vnum illud amore prosequabatur, quod vim eius in sublimem ferri conspiciebat, perinde ac si in coelum niteretur, cum per nares in cerebrum penetraret, omniaq; hinc purgatiore, & ad visum meritis vegetiora fieri asseueraret. Maxime itaq; studendum, vt cibos omnes oleris huius intingamus pauperum, cum præsertim modico eius in ollam iactato, legumina omnia, vt Democritus ait, facillime decoquantur. Agite igitur, agite ferculis omnibus, tam æstate quam hyeme, tam mane quàm vespere, vel grana, vel succum eius admisceamus. Vtuntur hoc libenter prohi omnes, hoc Pontificis cœna adhibuit assidue Clemens VII. Nulla enim vnquam vel publica vel priuata cœna est ab eo instituta, quin nostræ huius sinapis agricolæ politioresq; plenis adstant calathifcis iucundumq; inter eos etiam tamen oriretur, quis eorum id melius vel ferere, vel condire didicisset. Idem nobis faciendum, vt nec ster exemplum nobis Pontifex dedit, vt ita nos neq; fames occupet, neq; sitis etiam molester: supra enim nectar, supra omnem, quod aiunt, ambrosiam cibis hic, & melle & fauo suauior, mortalibus vitam est omnibus profuturus.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM

LIBER LVIII.

DE IIS QVÆ PER CÆPE ET HORTENSIA
QVÆDAM ALIA SIGNIFICANTVR.

Ex sacris Ægyptiorum Literis.

FRANCISCO FANTONO BIDIZOIENSI,
MEDICO SALODIANO.

QVANTVM risurus sis, Fantone doctissime, super apophoreto nostro, non sum nescius, quippe quod odoratissima suauissimaque citria, Salodiana scilicet, quibus nusquam pretiosiora nascuntur, a te dono acceperim: ego contra Cape, alliumque, tam olida, tam insuauia tibi & Medico Salodiano reddere cogitarim, reliquorumque olerum corbes, quorum tu istic vel hortos integros vno asse comparare possis. Sed quid facias? non eadem sunt omnibus ingerenda. Attamen si quanti hac, qualiacumque sint, mihi steterint noueris, forte non ita vilia esse dona asstimabis. Non enim cœlo nostra hæc nascuntur, sed ex Ægypto intima huc vsque magno portorio transferuntur. Neque sperandum vt hic sat a his similia renascantur, quia talia sunt, vt in alieno solo semina corrumpantur, vel omnino degenerent. Dices: At malo ego nostratia, saporis quorum & cognouimus, & quibus apti condimenti sint, toties experti sumus. Sed vide ne fallaris, priusquam nostrorum experimentum facias. Memineris Ægyptios olim & doctrina & ingenio plurimum claruisse, neque temere ex tota Græcia viros summos doctrina nomine ad eos transmeasse, cum tamen in Cape tanti facerent, vt id numinis loco colerint, quod à tam celebri natione factum nos minime ridiculum existimare debeamus. Vt cum que autem, ne hic, totam Commentarij rationem alieno loco explicandam suscipiam, ex ipso omnia loco suo videntur tibi proposui, quorum multa, licet antiquitate iam obsoleuerint, solent tamen vel eruditus aliquam afferre delectationem, quæ vt reses quomodocumque tradiderint: propterea quod exquisitioribus iuniorum inueniunt magis ex comparatione gaudere consueuerimus.

DE CÆPE. CAP. I.

OLEA igitur & sagminea quædam collecturas, ordiatur à Cæpe: propterea, quod inter herbarum, bulborum, caudicum, surculorumq; genera memoriam sibi primam Cæpe apud Ægyptios vendicauit: quin etiam inter hortensia eorum numina principatum profus obtinuit.

LVNA.

LVNA. CAP. II.

EA enim tota lunaris est: cumq; nullum apud nationē eam numen vesaniore cultu habitum fuerit, quam Luna ipsa, in vnus Lunæ honorem capere coluerunt. Nam vt taceam, quod ea dissecta multiplicē Lunæ ipsius effigiem, & quas Græci *Φάσεις*; nuncupant, omnes ostentat: siue ea curuata in torua, siue æqua portione diuisa, siue protuberet, siue quotidiana facie varia sinuetur. nunc immēsa sit orbe pleno, ac repente nulla. Habet autē Cæpe hoc peculiare, quod Plutarchus 4. in Hesiodū Comentario tradit, vt reuirescat & congerminet decedente paulatimq; deficiente Luna, contra autē inirescat adolescente, quasi ipsa pro alimento corpus exponat suum. Quamuis rem aliter acceperint Pelsiotæ, qui Cæpe profanum adeo existimarint, vt cibum eius pollutū esse crediderint: ideoq; mensis inferri vetuerint, propterea quod solū olerum omniū contra Lunæ aucta atq; damna vices minuendi & augendi habeat cōtrarias. Quod vero cibus tam acris tamq; vehemens in mensarum etiā delicias venerit, Socrates apud Xenophontem Philosophorum symposio, bellatorū vires acriter eam excitare licit, & eius esu vino cōmendationem augeri, ibidem legas. Laudat eam etiā quisquis ille est Apitius, quod ad omnia condimenta optima sit & idonea. Quamquam Morus ille Florentinus, cognomento Nobilis, parasitorum omniū, quot sunt, quotq; fuerunt, festiuissimus, cum Cæpas Pontificis Leonis X. cenis audius appeti, trucidariq; indignissime ferret, aspera declamatione contra oleris eiusmodi sitationē inuehi solitus est, impios, impuros, intestabiles eos omnes dicitare atq; reprehendere, quī humanum corpus tam puro elementorū candore munditiaque compactū ab optimo maximo numine, dignitate facieq; sibi perquam simili fabrefactum, quod idem ipse rerum opifex spiritu afflasset suo, flammisq; stellarum scintillis animasset, isti perspurcissimum cæparum alliue cibum, maleplenti, & vsq; adeo foetido putore contaminare, fæce tam fordida, tam profana polluere, ipsius demū sanctioris animalis animam reddere diis hominibusq; abominabilem conuiterentur.

PROFANA. CAP. III.

SED vt ad Ægyptiaca nostra reuertamur, alia insuper affertur causa, cur profanū hoc apud aliquos Solus haberetur: sed ea fabulosa, atq; ex vulgo sumpta, forsitan à calumniatoribus in eius gentis irrationem excogitata. Aiunt enim cæpis ideo non vesci Ægyptios, quia Dictys Iſidis alumnus, dum has in Nili ripa enatas auellere conaretur, in amanem decidisset, extinctusque hac inde sit memoria colicceptus, vt olus id, quasi necis patratæ causa, profanum haberetur. Alij rem in religionem conuertēte, quod numen vltione ea sese improfanabile esse demonstrarint.

LACRYMÆ. CAP. IV.

ID non omiserim, apud quosdam capere lacrymarum hieroglyphicum fuisse, eaq; de causa imperatū esse à Biante Philosopho Alyatti Regi eum ad amicitia suæ fructum amice beneuoleq; accersenti, vt capere vesceretur. Ita enim tetricum eius Philosophi dictum ferunt, ἐγὼ ἀλλὰ τῆς κελεινῆς κρόμμυα ἐ-
θίεν. Nam quod capere oculos acriter mordeant, lacrymasq; vel sola contrectatione ciant, omnibus exploratum: apteq; Columella lacrymosam eam vocat. Iam & Dionysius apud Aristophanem interrogatus, cur ita fieret, capere olfacere se respondit, & ea de causa κρόμμυον Græcis dicitur, ὅτι κόρας μύει τῶν ἐθιότων, quod comedentes iubeat oculorum pupillas occludere. Dantur verò remedio contra caliginem oculorum, quod eam vel olfactu purgent.

PER INIMICITIAS ILLVSTRATVS. CAP. V.

SI quis vero velit quempiam iadicare, qui ex inimicorum obrectationibus & iniuriis creuerit, longeq; illustrior atq; potentior euaserit, quo aduersaria magis vis in eum incubuerit, pro hieroglyphico furculum rosæ flore præditum, emergentem è cepe figurabit. Experimento siquidem comprobatum est, rosas violasq; iuxta capere vel allium satas, fragratiores fieri: ita vnus foetorē ad alterius beneuolentiam conferre. Tangit rem Plutarchus, vbi ea recenset commoda & vtilitates, quas consequi possumus ex susceptis inimicitias: fieri quippe nos vigilantiores ad vitia declinanda, & ad virtutem capeffendam ardentiores, atq; in his omnibus maiori conatu laborare, vt quæ veram gloriam paritura sint, omni studio sollicitudineque complectamur.

A L L I V M.
M I L I T I A. C A P. VI.

*Allium &
cape cibus
militaris.*

VNVM tantum ex alio hieroglyphicum inueni, vt per id militiam intelligamus, propterea quod & allium & cape cibum esse militare constat. Atq; hinc prouerbiū apud Suidam, *Neque allium, neque fabas est andas iis, qui tranquillū sibi vitæ statum proposituere*: per summotum allium, bellica negotia dimittenda, per fabas ciuilia non attingenda: quæ latius in Fabæ Cōmentario explicuimus. Sed quod ad militare cibum attinet, Aristophanes, Equitibus, milites memorat, qui coemptis aliis & capis naues incendissent. Et chorus iam antea Allantopolam incitans, dixerat: *Vt in alliatu strenue magis pugnes*. Neq; rem tantum bellicam adiuuat allium, sed rusticæ etiam opem affert. Siquidem, vt Africanus ait, oleum in quo allium contritum fuerit, mire prodest vitibus eo obunctis, ne pediculos gignant, & absq; oleo tritum oblitumq; arborum truncis, ne ab erucis infestentur, opitulatur.

R A P V M.
S O L. C A P. VII.

APVD Ægyptios sacerdotes veluti cape Lunæ: ita rapum Solis erat hieroglyphicum, numinibusque alterum, & alterum suis dedicabantur: corpus enim rapi solidum immutabilem Solis effigie refert: veluti cape, vt dicebamus, multiplicitas illa tam multiformis tunicarū, Lunæ varietates ostendit. Sane authores sunt, rapum è plumbo dicatū olim fuisse in templo Apollinis Delphici, quod Phœbei corporis soliditatem ostenderet.

F V N G V S. C A P. VIII.

ET fungus nescio quid sapit hieroglyphicum, qui tametsi apud Ægyptios quos sequimur, nusquam apparet, apud Græcos tamen & Latinos non illepido celebratur significato.

R E P E N T E Q V I D E T I N S P E R A T O F A C T V M. C A P. IX.

NAM id præcipuum fuit estq; adhuc apud omnes hieroglyphicū fungi, vt quotiens noui aliquid præter expectationem repente factum apparuerit, Fungum id dicemus. Poetas quippe Funginos, Oratores, Historicos, Philosophos, Iuriconsultos, vnius tridui studio autoritatem adeptos, & quæ plurima sub Leone X. Pont. Max. miracula vidimus, nocte vna præstantes aliquot, tamquam in Parnaso somniasent, haberi cœptos, eoq; processum temeritatis, vt ex iis nonnulli milites etiam sibi compararint, qui non applaudentibus mortem minitarentur.

*Quin & ar
te eduntur
quolibet tē-
pore fungi.
Mæst heo in
Diosc. lib. 4.
c. 78.*

*At rerum natura parens nil edere magnum,
Spectandumque solet, longo nisi tempore adultum.
Ipsa etiam maiora suos animalia partus
Iussa diu gestare: decem bos Luca per annos
Parturit, ingentem prolem paritura, nitensque
Dentis ebur, decora ampla virum, decora ampla Deorum.*

*Issiphilus
in Traiano,
ex Dione.
Hæc aduer-
biū à Paro-
miog. Chil.
4. cent. 1. p. 38
& Chil.
4. cent. 10.
prou. 78.*

Sed vt ad fungos reuertamur, prouerbiū est, quod de re subitaria & insperata fertur in primis, nocte vna fungum nasci. Quare apud Dionem legas, Traiani vita, fungum quendam magnum in Decubalis castris à barbaris circumlatum, Latinis etiam literis inscriptum. Literas non ponit author: sed ex iis quæ subsecuta sunt, manifeste percipitur, admonitionis aliquid id fuisse, cauendum scilicet Traiano, ne se tantis tamq; ferocibus copiis committeret: repente enim oriri solere, quod nemo vnus vquam expectasset. Quod vt existimem id admonet, quod in eo exercitu vociferaciones etiā exaudiebantur à brutis præcipue, atq; aliis gentibus cum Romanis societate coniunctis, Traianum ad pacem hortantibus, & vt saluis rebus retro domum abiret admonentibus.

F A T V I T A S.   C A P. X.

APVD Plantum in Bacchidibus, fungus fatuitatis, & stupidæ admodum credulitatis hieroglyphicum est:

Adeon' me fuisse fungum, vt illi crederem?

Quod quidem significatum Nicobulus eadem fabula manifestius declarat, dum se omnes quicumque vbiubi sunt, qui fuere. quiq; futuri sunt post hac stulti, stolidi, fatui, fundi, bardi, buccones, blenni, anteire longè stultia & indoctis moribus profitetur. Et prius de re nihili Chrysalus:

Tanti est, quanti est fungus putridus.

D E C V C V R B I T A.   C A P. XI.

CVCURBITAM apud Ægyptios non inueni in suas literas receptā, apud alios tamen in hoc genere minimè præteritam.

S P E S I N A N E S.   C A P. XII.

NAM apud Onirocritas cucurbita spes inanes præfagit: vtpote quæ cum ventricosam admodum speciem præ se ferat, multumq; idem tamen nutrimenti polliceri vidatur, illud tamen & tenue, & nisi condimento aliquo iuuetur, egregiè fatuum est.

Et gravis in latu demissa cucurbita ventrem.

S A L V B R I T A S.   C A P. XIII.

NE QVE tamen cucurbitæ fautores defunt, vt qui pro salubritate poni eam contendunt, anfa, vt puto, capta ex prouerbio, καλοκύνθης ὑμέτερον, quod ex Epicharmo sumptū memorat Athenæus, libro 3.

Artem. li. i. cap. 59. Cucurbita salubrior.

D E P A P A V E R E.   C A P. XIV.

PA P A V E R nonnulli inter segetes enumerant, propterea quod Maro id Cereale dixerit: quasi nō & olera & edulia omnia terra nascentia, Cereris esse munera cognoscant. Ab hac igitur parte significata eius exordiemur.

Georg. lib. i.

C E R E S.   C A P. XV.

PA P A V E R quidem Cererem, atque adeo terram omnem humano commercio habitatam hieroglyphico suo referebat, neque quidem hoc vna tantum de causa: orbicularis enim figura eius perinde ac terræ, protuberat vndecumque, conuallibus quibusdam veluti subsidentibus, montium quodammodo iugorumq; specie, locorumque reductorum effigie: interiora denique folliculis quibusdam distincta gerit, veluti etiam nationes hominum & fluuijs, & montibus, & vrbibus disperitiuntur. Innumera præter hæc includit semina; est & hoc terræ benignæ proprium. Neque quidem hoc cibum, nisi cōcuriatur, & obtundatur, & ventiletur, emittitur: neq; terra, nisi exaretur, sarriatur, vertatur, obteratur, multisq; modis excutiatur agiteturq;, quicquam proficit.

Papaueris hieroglyph. terra.

I V S T I T I A.   C A P. XVI.

PR O P T E R vero receptacula æquis inter se internallis segregata, iustitiam, ac legum lationem, quæ Cereri attribuuntur in primis, hieroglyphicè commonitrat: eaque de causa De ipsa & legifera, & iustitiæ autor appellata est: siue, vt arbitrantur quidam, propterea quod semina penes se deposita magno cum scœnore reddere consueuerit. Sane Virgilius & his, quæ superius dicta sunt, consideratis, non immerito Cereale papauer appellauit. Sunt qui nihil, quod ad eruditionem faciat, inuestigantes, Cereale papauer à Poëta dictum autumant, quod Cererem in Proserpina filia con-

Vel quia ægyptiam - oo fia ma - lafiam con - sideram pa - pauer iustu - lit.

quirenda cibos sibi ex papauere confecisse tradant, quasi per somnium ea fuerit inuestiganda: quæ metæ sunt nugæ.

V E N U S. C A P. XVII.

Veneris sta-
tua.

APV D Sicyonios Venus, vt author est Pausanias, cum papauere in altera ex manibus contento figurabatur, quod dubio procul ad feminij copiam referendum est. Nam quantum ad amorem pertinet, in altera manu malum habebatur, quo de commentario suo dictum. Erat vero eius Dæx statua auro eboreq; fabrefacta, in summo cuius vertice poculum infidebat, quod hieroglyphicum eo spectat, quod Maritum Græci, vel dicere velimus Amatorem, potionis nomine nuncupabant: πῖσι enim vtriusq; nomen, & πῶθϙ Platoni amor.

A M O R. C A P. XVIII.

Sorilegium
amoris.

NIMIRVM autem papauer florens amoris indicium habetur apud fortilegos, cuius quidem folium qui amoris periculum facere volunt, pugno superponant, alteraq; passa manu illud allidetes, ex crepitu coniiciunt quod quærebant. Explorant enim, an amantes redamentur; nam quo clamosius insonuerit, eo se magis amari putant: quod si sonus oblanguerit, contemptui se habitos arbitrantur: cuius rei tum eo loco meminit Theocritus:

ὃ δὲ τὸ φιλέφιλον ποτὶ μαξάμεν ϙ πλατὰ γησεν,
ἀλλ' αὐτὸς ἀπαλῶ ποτὶ πάχρῃ ἐξάμαρξάνθη.

quod vno dici potest versu:

Nec supercussio crepuere papauera pugna.

G E N T E S. C A P. XIX.

HVMANIVERO generis hieroglyphicum præ se ferre videtur, non ex ijs tantum quæ superius de granorum dissipationis dicta sunt, sed eo etiam constat, quod compitalibus, quæ in compitis Laræ, siue Larundæ, vel Maniæ Larum matri fiebant, humana capita sacrificabantur. Sed Iunius Brutus Consul sacrificij genus abominabile & abhorrendum, suppositis puerorum loco allij papaueris que capitibus, celebrandum instituit.

C A P I T A. C A P. XX.

EST enim illud haud obscurum papaueris significatum, vt omnino capitibus hieroglyphicum habeatur, adeo nullus olerum scetus infigniore capitibus honore conspicuus est: forte vastior fructus cinaræ, sed aut spinarum, aut integumentorum, quibus confertim circumuallatur, asperitate horridior, cum papaueris & læuore delicatus, & Regia corona redimitus, maiestatem quandam præ se ferat. Iam & apud interpretes Theocriti μήκων λέγεται ἡ κεφαλὴ. Sed mihi videtur locus, potius ex historia desumptus, vbi Tarquinius cognomento Superbus, per hortum inambulans, nullo responso dato ei nuncio quem Sextus eius filius, quid sibi agendum in Gabios esset sciscitatum miserat, tantum baculo eminentiora papauerum capita decutiebat. Ex quo Sextus intellexit, proceres populi paulatim summouendos. Sed hoc vetus fuit Corinthiorum exemplum, à quibus oriundi Tarquinij. Si quidem ferunt Periantrum, qui Corinthi tyrannidem exercuit, cum perfidum nuncium Thrasylbulum Milesium consulisset, quam arte quæ vi sibi principatum stabilire posset, nullum ab eo responsum accepisse: vidisse enim se tantum nuncium nuncius memorabat, eum in campum triticeæ segetis ingressum, eminentiores spicas baculo decussisse, atq; ita Periantrum instructum, capitibus ciuitatis exde & exilio sublatis, tyrannidem occupasse.

Capita papauerum
destrahere.
Plin. lib. 19.
cap. 8. lib. 1.

D E V E R B E N A. C A P. XXI.

CAPITIS quod in papauere est, significatum, verbenæ reminisci facit, in qua de capite idem idem non incuriosa & nunc est, & olim fuit inuestigatio.

CAPITA

CAPITA DEORVM. CAP. XXII.

VERBENARVM fasciculi puluinariibus dicati, Deos apud veteres significabant. Struppos eos voci- *Struppi*
tabant. Erat vero mos olim dona eiusmodi Deorum capita nuncupare. Sane apud Tusculanos *quid.*
fasciculus, vel corona herbacea imposita puluinari Castoris, Struppum vocabatur. Alij struppū idem,
quod strophium intellexerunt. Vnde apud Faliscos Struppearia nuncupabantur festa, quibus am-
bulabant coronati. Atteius Philologus Græcum esse vocabulum struppum putat, quippe *σεφον*, &
in signe fuisse, quod Sacerdotes in capite ornando gestarent, siue ea corona esset, siue aliud gestaminis
pro corona: de quo videndus Festus, sed in codicibus emendatis.

DIVI PRÆCURSORIS CAPVT.
CAP. XXIII.

NON temere vero in nostram vsq; diem mos plerisq; Italiae ciuitatibus perdurauit, vnam e verbe-
nis speciem, eamq; & grandiore & odoratiorem in D. Iohannis Præcursoris memoriam cele- *Verbena*
brare. Herba enim ea lato folio est, crispatoq; aspera admodum lanugine, coloris cineritij, multis scis- *descriptio.*
suris corrugato, acutissimi odoris ac periucundi, caule præalto, ramofo, quadrangulari, puniceis flori- *et vsu.*
bus ad buglossæ propemodum similitudinem condensatis, intra quorum calices grana quatuor sin-
gulis, veluti panici papauerisve reperiuntur, quibus excussis pediculo pars adiuncta remanet, quasi
quædam macilenti capitis effigies, idq; D. Iohannis caput vulgus dicitur, herbamq; eius nomini dica-
tam, non sine pietatis ostentatione puluinariibus imponit, eademq; priuatarum ædium ianuas parie-
tesq; ornat, tamquam amuletum sit minime contemendū. Nec melatet verbenas pro quibuscumq;
sagminibus in sacris acceptas, & coronationum ritibus herbas quasq; è Capitolio decerptas, pro *A Plin. lib.*
verbenis habitas: ipsam autem verbenam multis à Dioscoride nominibus appellatam, & quæ super *22. c. 2.*
ea plurimæ tate nostra conscribere, quæ hic repetere superfluum esset. *Vna cum*
sua terra.

NOVA NUPTA. CAP. XXIV.

QVI vero puellam pingunt verbenam sub amiculum occultantem, hieroglyphicum huiusmodi
nouam nuptam significare tradunt. Siquidem mos erat nuptiarum sacro faciendo, vt noua
nupta corollam de verbenæ floribus à se lectis sub amiculo gestaret. Sunt & alij verbenæ siue verbe- *Plin. lib. 25.*
næ vsus alij atque alij antiquorum caeremonijs, magicis etiam elusionibus accommodati: sed nos *cap. 9.*
ea tantum delibamus, quæ ad alicuius hieroglyphici significationem pertinent.

DE FILICE.

VOLATVS. CAP. XXV.

FLIX quoniam Struthiocameli pennis assimilatur, sunt qui volatum per herbam eam figurare
cæperint, quod mihi non vsquequaque approbatur. Nam licet vnaquæque penna volatus hie-
roglyphicum sit, instrumentumq; eius rei proprium, cum tamen manifestum sit Struthiocamelum
ex omnibus alitibus vnum, ob vasti corporis molem, vix posse sese humo attollere, alis vero vt ad
cursum tantum adiuuandum, congruum mihi non videtur ab eo significatum id desumere, quod ipse
sibi natura repugnante præstare minimè possit. Sed de Struthiocamelo satis inter alitum significata. Id
de filice proditum, non Struthiocameli tantum causa herbam eam Pteryga vocari à Græcis, sed quod
in vniuersum folium eius sit pennis alitum simile: de quo & Dioscorides & alij plura. *Dioscor. lib.*
4. ca. 78. &
79. Plin. lib.
27. cap. 9.

SECVRITAS. CAP. XXVI.

MAGIS autem placet illud quod securitatem per filicis hieroglyphicum indicari quidam me-
moriz prodiderunt, propterea quod eius herbæ odor serpentes fugat, animantium quippe ge-
nus

nus omnino perniciosum: eaque præcipuè de causa rusticos eiusmodi folijs grabatos suos farcire cõ-
sueffe, vt interpretes Theocriti tradiderunt.

ODIA CAPITALIA. CAP. XXVII.

*A Dioscori-
do li. 4. c. 78*

Idetiam est silicis hieroglyphicum, vt arundini adalligata capitales indicet inimicitias: adeo enit
inter se dissident, vt altera alteram enecet, coronæ modo circumducta, vulneribusq; alterius stirp
factis, confusa altera & imposita efficacissimè medeantur. De quibus ita Celsus: *Pessima ex surcul
arundo est, quia aspera eademque offensa etiam in silice est, sed vsu cognitum est, vtramque aduersus alteram me
dicamentum esse, si contrita superimponatur.* De dissentione ita Plinius: *Filices aiunt non renascei arundi
ne secta, aut exarata arundine vomeri imposita: similiter & arundinem exarari vomeri imposita silice præci
piunt.* Quod vero ad supradictam pertinet medicinam, apud eundem lib. 24. cap. II. eadem quæ Cel
sus tradit, legas.

Plin. libid.

DE ABSINTHIO. CAP. XXVIII.

QUID sibi vellet Absinthium de fauo mellis enatum, in Apis Commentario Lucretianum secut
carmen indicauimus: quid simplex sibi velit, exponamus.

SALVTIFERA CASTIGATIO.
CAP. XXIX.

SIGNIFICAT enim graminis huius hieroglyphicum obiurgationem, quæ cuiuspiam salutem attu-
lerit, qua scilicet increpitus qui tota aberrabat via, prolapsus in scelerum voraginem, in meliorem
mox regressus semitam, abiectis à se vitijs vitam inde degat inculpabilem. Amarissimum est enim
Absinthium gustu, perinde ac obiurgationes vniciuique videntur acerbæ, sed si haustum non reuo-
matur, omnem perpurgat intestinorum fæcem: contra vero mel, quæ placidæ sint adulationes, bilem
auget. Dicit enim Horatius ex medicorũ dictatis, *Dulcia se in bilem vertunt*, ideoq; hominem in morbi
alicuius incommodum trahunt: qua de re satis in Ceruo, qui fistulæ sonantis adulatione deceptus,
venatoris iaculum in se directum minus aduertit.

*Absinthij
& Mellis
virtus con-
traria.*

*A Dioscor.
li. 3. cap. 23.*

SACERDOTIVM. CAP. XXX.

ERAT vero Absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, Sacerdotum Isiacorum ge-
stamen: huius enim ramum illi præferre solemne habebat oleaginum ramorum loco, vt apud
Dioscoridem lib. 3. *Quod vero Seriphium Absinthium, quod & marinum dicitur, author idem ne-
que non Plinius aiunt Taphosiri in Aegypto latissimè prouenire, Taphosirin vrbem Stephanus ideo
dictam ait, quod ibi sepultus sit Osiris.*

*Dioscor. lib.
3. cap. 74.*

Plin. 27. c. 7

SANITAS. CAP. XXXI.

QUOD vero poculum Absinthij quadrigarũ agitatoribus propinatum legas, indicat id Latinorum
victorem: his enim ferijs qui quadrigis vicerat, Absinthium in Capitolio bibebat: idq; maiores
nostri fanitatem interpretabantur, quod magni satis præmij loco dare se profitebantur.

HYSOPIVS.

ELVTIO. CAP. XXXII.

*Diuina Hys-
sopi signifi-
catio.
Psal. 51.*

HYSOPIVS in Diuinis literis hieroglyphicum est gratiæ spiritalis, per quam inquinati labe aliqua
seluimur. Eius aspergine mundatur quoddam lepræ genus. Lepra passim humana delicta signi-
ficat, siue peccatorum maculas appellare libeat. Hinc apud Psalmographum, *Asperges me Domine hys-
sopo,*

opo, & mundabor, habetur. Eucherius eam pro humilitatis patientiaque hieroglyphico ponit, propterea quod humilis admodum herba est, & lapidi, cui nascendo adhærescit, adstricta: cuius radices axum etiam dicuntur penetrare. Ipsa vero præcipuè pulmones curat. In pulmone sedem habere dicitur superbia, in quo scilicet tumor, & anhelitus. Cicero de natura Deorum: In pulmonibus inest rixas ad hauriendum spiritum apertissima. Quod vero Spiritus pro superbia vel animi elatione ponatur, idem oratione pro P. Sylla: Res gesta credo mea me nimis extulerunt, & mihi nescio quos spiritu attulerunt. Ibi autem apertius: Nunc Capua Campano presidio ac regio spiritu cum viderem, Blosios illos mihi videbar videre, se tubellos.

Mathol. in D. of cor. lib. 3. cap. 26.

DE ASPARAGO.

EX ASPERITATE SVAVITAS. CAP. XXXIII.

MITTE aliquid & lene, quod ex aspera duraq; re proveniret, significare qui vellent, hieroglyphicum cum Asparagi faciebant, surculum quippe iam maturum & seminibus instructum. Nam spina est, quæ semen illud fert, quo lato molles inde asparagi succidantur. In Bœotia sane qui novam ruptam comebant ornabantq;, eam spinoso asparagi frutice coronabant, quoniam (vt apud Plutarchum est) de Coniugali vita, sicut suauissimū ille fructum de asperrima spina producit. Sic vxor viro primam illius asperitatem ac duriciam minus aspernanti, dulcem postmodum & suauem conuictum præbet. Qui vero, vt idem Plutarchus ait, primas virginum rixas ferre nequeunt, similes profecto sunt ijs, qui prima vuarum acerbitate offensi, eas etiam cum maturuerint, abhorrent.

Dioscor. lib 2. cap. 12. Bœotiorum mos in noue nuptis.

CITO CONFECTVM. CAP. XXXIV.

ATQVE hæc de spina, Teneriores vero coliculi significatum habent rei quam ocyssimè paratæ, vel ipsius Augusti dicterio, cui frequentissimum illud erat dicere, Citius quam asparagi coquantur, cum quid momento minimo properatum innuere volebat. Ita illud apud Dioscoridem animaduertendum, ἐπὶ ἀλίον ἐστὶν ἰνδὴν, quod in antiquissimæ translationis codice, Latina quidem phrasi, sed literis Longobardicis scripto, quem perlegi Florentiæ, quemque Marcellus translationis suæ ducem habuit, preui coctura elixum, legitur. Philemon Comicus, vicitantibus asparago, perinde ac thymo etiam accappari, extenuationem corporum videtur experire, vbi ruralis parsimonix penitentem virum in cenam producit, querentem scilicet quod rus, vt medici, conuenientia ægrotis tantum esculenta subministrat. Addit illud:

Sueton. in Augusto c. 87.

ἢ νη̄ δ̄ ἰα

τὰ πετρεγγεῖα τῶν τ' ὀφάρα, κάππαριν,
θύμον, ἀσπάργον, αὐτὰ τῶν τε δέδμηα
μὴ λίαν ἐπιγνάινων μὴ ποιήσῃ νεκρῶν.

quorum versuum hic est sensus:

Atque per Ionem
Innata petris obsoniola, capparim,
Thymumq; & asparagum, & alia huiusmodi
Quam vereor, extenuatione præ nimia,
Ne me cadauer exanimum humi deserant.

Quod vero Philemon τὰ πετρεγγεῖα dicit, vide apud Dioscoridē quoq; in petrosis nasci asparagum, nulla facta de satiuo, quo nunc plurimum vtimur, mentione.

Non quidē Dioscorid. sed Galenus cum qui petreū vocat. l. 6 simp. medicam.

DE CAPPARI. CAP. XXXV.

SED quod ad Capparim attinet, ad hanc Philemonis sententiam facit Dioscoridis locus, qui eam nulli rei dixit esse vtilem: nempe adeo tenue esse nutrimentum eius, vt nullam afferat vtilitatem.

DE MANDRAGORA. CAP. XXXVI.

Quoniam per
neciosum si
Dioscoridi
credendum,
vomitorium
ciens, quod
vixit Mar-
theolus.

MVLTA super Mandragora dicenda essent, sed ea vel insuaui, vel abhorreda: quare in ijs qua-
dam inter virtutes reponi solet.

SOMNICVLOSVS. CAP. XXXVII.

Strage-
ma bellici
Annibalis.

ID omnino non dissimulabimus somniculosum hominem per id genus herbam significari, propte-
rea quod vis eius media est inter venenum & soporem. Nam si quis vinum ea medicauerit, biben-
tem in profundum adeo somnum iniiciet, ut expirasse credatur, memorabili Annibalis exemplo, qui
missus à Carthaginensibus in Afros qui rebellauerant, non ignarus ille gentem esse vini avidam, ma-
gnam eius modum mandragora permisit, mox leui cum eis commisso praelio ex industria cessit,
nocte inde intempesta relicto intra castra quibusdam farcinis, & eo vino quod infecerat, iacerent si-
mulavit: cumque Barbari occupatis castris gaudio effusi medicatum vinum hausissent, iacerent si-
strati defunctorum in modum, reuersus Annibal nullo negotio eos trucidauit. Rem Fronto exemplis
suis adiecit. Quod vero ponit historia vinosos Afros, Cyprianus quoque de Afrorum suorum bibaci-
tate multa conqueritur, quæ propemodum iam, ut nunc apud Germanos, in ciuiliu laudum locum
irrepisset. De soporifera vero Mandragoræ vi Medici multa tradidere, idque præcipue, quod pluri-
mus & efficacissimus est eius vsus in soporandis ijs qui vel inurendi vel secandi sunt: altissimum enim
per quatuor ferme horas somnum, potionem ita medicata exhausta, perseuerare, ut neque ignem ne-
que ferrum sentiant.

AMATORIVM. CAP. XXXVIII.

A Dioscori-
de l. 4. c. 61.
Radici
Mandragora
descripta.

Nicetium à
Mattheolo
in Diosc. li.
4. c. 61.

Ibid. Mar-
theolus con-
tra Bras-
molium, &
Fuchsium.
Melenzana
sen Mare-
zana.

PROPOSVI de veneficijs à mandragora nihil me dicturum, præsertim ea quæ pertinent ad ama-
toria, de quibus aliquid omnino habetur in sacris literis: sed nunc maioris illud curæ pretium
esse duco, ut radici eius figuram, non temere tam insignem à Deo, siue à natura. ducente Deo, con-
formatam enarrem: cuius altera est virili specie, capite capillamento veluti quodam vndecumque co-
operto, pube etiam densissimis radicularum filis pudenda virilia cooperiente. Altera fœmina, iisdem
velamentis, si quis curiosius rem ipsam inspectare voluerit, naturæ miraculum occultantibus, quoti-
dianis testimonijs veritatem ipsam comprobantibus. Quod miror à quibusdam tam pertinaciter ne-
gari, cum præsertim vulgatum sit, Pythagoram herbam hanc ἀνθρωπόμορον appellasse, quo vocabulo
nihil manifestius ad humani corporis formam exprimendam. Sed, si Deo placet, Pythagoram isti di-
eunt mysticum aliquid per id nominis intellexisse, eam quippe Philosophi locutionem ad poma ea
spectare, quæ putant nonnulli Melenzana esse, quod oualis figuræ sint, ac perinde testibus assimilen-
tur. Leuis hæc est coniectura, siquidem ἀνθρωπῶν vtriusque generis vocabulum est, testiculi vero for-
ma ad mare tantum pertinet. Sed quod arbitrari videatur Hermolaus Barbarus, vir vndecumque
doctissimus, Melenzana apud Ligures, quasi mala insana dici, quam quidem coniecturam, ut infe-
rius apparebit, puto eum ex Columella desumpsisse, cur non ab amore potius, quo, nisi condiantur
egregè prædita sunt, dici ea arbitremur? quod quidem propius ad Ligustici vocabuli simplicitatem
accedit, qui Marezana ea vocant. Cæterum cum Dioscorides & reliqui Medici hanc & aliam Man-
dragoræ speciem frequenti vsu sumptam inter venena connumerent, Marezana vero, quæ totius lit-
toralis Liguriæ tractu modo recentia in insculentis, modo condita aceto fœniculoque superinsperso
in acetarijs & frequenter & copiose anno toto edantur, nihil afferunt incommodi, sed & grata gu-
stui, & corpori salubria sunt, nullo mihi pacto videntur inter mandragoras recensenda. Ad hæc cum
Dioscor. Mandragoræ poma oui vitelli similia dicat, auellanae nucis alij Marezana nihil habent que
vel ouorum vitellis, vel id genus nucibus æquiparari possint: imo totius oui speciem & magnitudinem
præ se ferunt, plerumque ijs etiam grandiora, eo dissimilia, quod puniceo coloris simbrijs ab ea parte
quæ Soli exposita est, non sine spectantium applausu & oblectatione dispescuntur: cumque valde ma-
turæ

curuerint, totæ pubicæ fiunt, parte à Sole tacta semper densius colorata. Sed vt ad formam radicis quæ verè mandragora dicitur, reuertamur, id etiã miror, cur vna cum Pythagora Columellam etiã nihili pendant, qui Pythagoram secutus nuncupationem, ita super ea canit:

*Quamuis semihominis vesano gramine facta,
Mandragora pariat flores, mœstamque cicutam.*

Quod verò Columella vesano gramine posuit, ad herbæ vim respexit, quæ aliter & Morion dicitur: ea enim, vt Medici tradidere, drachmæ vnus pondere, vel in polenta, vel esculentis alijs data, fatuitatem inducit. Eucherius super hac in Genesi, nihil aliud dicit, nisi mandragoram genus pomi esse paruo pepo simillimum; quæ quidem forma ad Ligustica, quæ dicebamus Amarezana, proximè accederet, nisi obstarent reliqua veneno super tradita.

LÆTITIA. CAP. XXXIX.

SED vt mandragoram ab omni absoluamus ignominia, Xenophon eam pro lætitiæ argumento citat, apud quem in Symposio Socrates ait, vinum non aliter mœrori mœderi, quam mandragora hominibus, lætitiã que non aliter excitare, quam oleum inspersum igni flammam. Porro si mandragora venenum esset, aut mansa incommodum aliquod afferret, cur 30. Genesios capi. Ruben triticæ messis tempore in agrum exierit mandragoras reperturus, quas ad Liam matrem suam deferret, & Rachel explorata repetierit à sorore, vt in eiusmodi plantæ participatum admitteretur? cui Lia respondit: *Parumne tibi videtur, quod maritum mihi præripueris, nisi mandragoras etiã filij mei industria conquiritis tibi vendicare cogites?* & quæ de nocte mox pacta sequuntur mandragoræ pretio concessa. Vnde suspicari possum, apud si riptores nostros parum de mandragora liquere, antiquissimum eius vsum & vtilitatem esse temporibus nostris incognitam. Quod verò manifestissimum est, prisco illi seculo, ex historia sacra, cibum omnium pretiosissimum fuisse apparet: nostro autem tempore, si ea Ligustica Amarezana est, cum tot condimentis inseruiat, & olerum omnium per vniuersum annum sit vtilissima, facessere iusserim eos qui eam infamem imaginantur. Sed qui plura super ea quæsierit, ad Plinium se conferat, l. 25. c. 13.

Genf. 30.

Mattheolus
in Dioscor.
ibid.

DE BVLBIS.

N V P T I Æ. CAP. XL.

SVNT qui nuptias, atq; maritalem copulam (ita enim Græci *γαμους* intelligunt) per hieroglyphicum cum Bulbi significari velint: eo enim plurimum veteres vtebantur ad languentem Venerem excitandam. Et viri in nouis nuptijs prima die, authore Varrone de vita Patrum, bulbos comedebant. Hinc illud apud Martialem facetè dictum:

*Cum sit anus coniux, & sint tibi mortua membra,
Nil aliud bulbis quam satur esse potes.*

Sed hoc Martial. ex Aristoph. desumpsisse videtur, vbi iuuenis, Concionatricibus, à duabus vetulis distractus, quærit ab eis; quamnam possit ratione duo eodem tempore nauigia agitare? respondet vna, Postquam bulborum ollam deuoraueris. Docet vero M. Varro bulbos aqua decoquere ad vsum Veneris. Apitius addit nucleos pineos, & semen erucæ cum pipere.

Dioscorides
l. 2. c. 165.
Bulborum
vsum.

Κατεφάγειν
βολβῶν κή-
ρεων: ὅτι
deuoraret
bulborum
ollam.

DE CICVTA. CAP. XLI.

SED quoniam nequitia satis vbiq; est, longe vtilius fore existimo, si quæ ad ardorem Veneris potius extinguendum proponantur, quam quæ lasciuiam fouere doceant, commemoremus.

CASTIMONIA. CAP. XLII.

Diosc. lib. 4.
cap. 74.
Cicutæ effi-
cacia.

CICVTAM nonnulli pro hieroglyphico castimonix posuere. Causam ego eam esse crediderim, quod si eius herbæ succo testes illuminantur, Venus cohibetur, præcipueq; καλοειρεσμοι, quæ scilicet per somnium accidunt Veneris imaginationes compescuntur.

S V P P L I C I V M. CAP. XLIII.

Pollutiones
nocturnas.
Quo Socra-
tem mori
coegerunt.
Diosc. li. 3. c.

VBI vasa quædam, quid sibi quæque velint, recensuimus, incidimus in calicem, eumque non aliunde causa supplicij de aliquo sumpti hieroglyphicum esse docuimus, nisi ob cicutæ succum, quod fontibus capite damnatis propinari solitus esset, idq; præcipue Atheniensium instituto: ibique de calice in sacris etiam literis differuimus.

Diosc. & Plin.
l. 20. 13.
Ruta pro-
prietates
varia.

D E R V T A.

CASTIMONIA. CAP. XLIV.

EADEM ratione Ruta quoque hieroglyphicum est castimonix, quia cicutæ, diuersa tamen natura vi: illa, quia plurimum refrigerat: hæc quia supra modum exsiccatur: atque, vt Dioscorides tradit, genituram in potu ciboque extinguit ruta. Theophrastus ob siccitatem durare, & ob caliditatem exurere dicit. Vt cumque, ita Ouidius:

Vtilius summas acuentes lumina rutas,

Et quicquid Veneri corpora nostra negat.

Est & magis arcana causa, quam siccitas caliditasve nimia, quæ ratam continentioris vitæ hieroglyphicum esse iusserit. Nam cum Serpens, vt suo loco dictum, voluptariæ nequitix signum sit, ruta mirum cum tota sit Serpentibus aduersaria, eosque vel odore fuget suo, vt plerique veterum tradere, quamquam vim eam ineffe vni syluestri tradunt, merito pro castimonia ponitur. Ad id porro quod acere lumina dicit Ouidius, Apuleius rorem eius herbæ matutinum prodesse tradit, vel cum matutino maduerit, succos in hunc usum colligendos. Atque alibi, roscidæ folia decocta in vase vitreo decoquenda, vino veteri admixto, atque ita inungendum. Cur verò Serpentes rutam exhorrescant, causam eam Philosophi comminiscuntur, quod Serpentes frigiditate siccitateque sint præ-

Plin. li. 20.
c. 13.

cipua præditi, vnde non immerito terrarum orbis per Serpentis effigiem ostendatur. Sicca enim & frigidum est elementum terræ, & Saturno Anguis, vt alibi dictum, in manu statuitur, cuius fidus & frigiditate & siccitate censei autumant Astronomi. Ruta vero quamuis calida admodum, ipsa tamen siccitate longe præstat, adeo vt affluentiori quadam ariditatis vi apta sit ad simile corrumpendum, eodem modo quo Proclus non aliam ob causam Galli cantum Leonibus horrore esse putat, nisi quia solaris virtus vtrique insita sit animali, sed longe præstantius Gallo, quam Leoni. Neq; dissimulanda est vis rutæ prorsus admiranda, quæ non Serpentes tantum fuget, verum etiam Feles (ita Foinas nonnulli vocant, de qua loco suo in Æluro) prohibeat ne adrepant, si eius herbæ ramuli in columbarij fenestris & ingressibus alijs suspensi fuerint, traditur à Florentino in Constantini Cæsaris collectaneis. Quod vero venenis ruta resistat, Mustelæ sunt documeto, quæ cum Serpentina dimicaturæ, cibo eius armantur, vnde eam à nonnullis Viperalem appellari, tradidit Apuleius. Et Mithridaticum illud aduersus venena medicamentum nulli iam non innotuit: regem quippe Ponti Mithridatem cum fratris sui timeret insidias, rutæ folia xxx. cum duabus nucibus iuglandibus, & toridem caricis, admixto salis grano, ieiunium quotidie accepisse.

Diosc. Ibid.
Mattheol.
Ibid. Plin. li.
8. c. 27. &
li. 20. c. 13.

D E C O N I Z A.

A B L I G V R I T O R. CAP. XLV.

Abliguri-
to-
ris indicia.
Hier. Epist.
Lib. 1. Ep. 11

ÆGYP TII Sacerdotes hominem qui bona sua abligurisset, & vt Horatius diceret, *paternas ma-*ternasq; res fortiter absumpsisset, significare si vellent, pecudes caprasve Conizam depascentes, pro-
hicro-

hieroglyphico facere confueverunt. siquidem constat animalia ea, quæ Coniza uescuntur, insatiabili inde siti confecta deficere. Quoniam uero peculium Ægyptiorum fere omne in gregibus constabat, unde uniuersa ea gens Pastores à nonnullis in opprobrium uocitati, quamquam, ut alibi diximus, sacerdotum eorum, quiq; sacro cuiuspiam initiati essent, Pastores ita abominabantur, ut ne alloqui quidem eos fas putarent, notum ex historia sacra, cum Pharaonem coloniam Iosippi parentibus & fratribus indulgere meditaretur, non admittēdos in Ægyptiorum commercia censuit: quia Iosippus industriam eorum omnem in armentis esse confessus erat, eos tamen & commode & liberaliter, opportuno feracissimoque loco, seorsum à suorum consortio habitare iussit. Vt cumque autem, censum Ægyptiorum per Oues & Capras exprimere moris erat.

AMATÆ REI DESERTOR. CAP. XLVI.

SED ENIM quæ uis herbæ eius esset in polypos, curq; hominem amata relinquere pernicem, subito tamen euentu aliquo ab alienatum, per conizam ad motam Polypo, sacerdotes ipsi commōstrare soliti essent, in Polypi commentario inter pisces enarratum est. Exigere uero res mihi uidetur, quoniam de coniza facere mentionem sæpe continget, super ea loco hoc quædam aperire, quæ apud auctores tam Græcos quam Latinos varie tradita sunt, atq; ea quidem perplexe admodum. Origanum herba est vulgo nota Romæ, atq; aliis uniuersæ Italiæ locis, *κόριζα* Græce, Cunila plurimum Latine dicta, quam, utpote præcipue suam, Ligures littorales Cornabuliam uocant, putri, ut prouerbio fertur, apertissimam salsamento: nomen ab ea specie sumptum, quæ Cunila bubula appellatur. Cæterum cum permultæ eius species ab authoribus referantur, eademq; variis cognomentis appelletur, diligentiori cura ad Medicos delegata, satis nos habituri sumus, si Cunilam bubulam eam acceperimus, quæ Origanum species est, quam à testudine cum eam Viperam ederit, ad incolumitatem carpi dicit Aristoteles, & ab eo Plutarchus. Apud Plinium legas, contra Serpentes priuatim in uino bibi, quæ Cunila bubula appellatur. Apud Aristotelem, Ciconiæ cum uulnus acceperint (eas enim cum Serpentibus assidue dimicare cognitum) Origanum plagæ imponunt. Theodorus Gaza, uir accuratissimus, Origanum libentèr Cunilam uocat, alicubi Pulicarem, quia pulices necat, stratis supposita, strataque sub lecticis. Cunilam hanc nostratam Satureiam à rusticis uocari tradit lib. 10. Columella. Horum testimonia fuerunt adducenda, quia sunt nonnulli, qui Cunilam bubulam eandem & Origanum esse pertinacius negant. Addam & illud, cum inter tres præcipuas Origanum species Onites connumeretur, doctissimos ætate nostra uiros de hac non parum dubitare, eamq; sibi incognitam ingenue profiteri. Nostri Bellunenses agrestem quandam Origanum speciem vulgo prouenientem, caule, foliis, & floribus grandioribus, odore tantum non usquequaque suauis, sed uastiore, Pulcelium asininum uocant, quæ nimirum Cunila bubula est, quæ in Liguribus Cornabulia, & eodem apud nos usu, quo apud Ligures, salsamentis insperfa. Putarim uero Onitis uocabulum *σπο τῆ ὄνυ*, qui Asinus est, commodissime deductum. De Formicis uero nostræ huius odore fugatis, experimentum ipse feci, quod ad biduum post insperfectionē efficaciter successit, ut locum omnino desererent. Ne uero cuiuspiam mirum adeo uideatur, gramine huic eam inesse vim, Ambrosius herbam quandam memorat, Gillam appellatam, cuius folia turæur nidis suis excluso fœtu superiaciat, eoq; pacto pullos à Luporum incurfu depredationeq; tutetur. Lupus enim folium eiusmodi usq; ad fugam abhorret. Leopardus uero alium ita sibi sentit abominabile atq; contrarium, ut si quis eo locum, ubi ille morari sit solitus, confricuerit, exilire cogatur, & aufugere. Ælianus 1. de Animal. naturis scribit, Noctuas à Ciconiis suo nido procul summoueri, platani eo foliis importatis, quorum contactum Noctuæ ferre nequeant, ex eo in torporem dilabentes, Ciconiasq; ita pulcorum suorum incolumitati prospicere, quibus assidue Noctuæ inimicabiliter insidiantur: de quarum alitum inimicitia suo loco dictum. Neq; uero Ciconiæ tantum, Turturesue, aut Testudines medelam sibi nanciscuntur naturæ ductu, uerum etiam & Canes, & Sues, & ex brutis pleraq; alia. Canes quidem cum Fellis uitiō laborāt, gramen illud suum depascuntur. Sues si cephalalgia cruciantur, fluuiales Cancros inuestigant. Mustilæ rutam, si uenenatum quid comederint, carpunt. Angues marathro lippientes oculos depurgant. Huiusce rei quænam sit causa non otiose quæritur à quibusdam: quippe cum animalia hæc neq; talia didicerint ab aliis, neq; quidem doceri potuerint, cur ita

*Origanum
Græcis Co-
niza, am-
pla deseri-
ptio, eiusq;
virtutes.*

*Ita & Dio-
scor. lib. 3. c.
28.*

*Lupi Gillam
herba fugat,
Leopardus
allio.*

*Canes, Sues,
Angues,
naturæ ductu
remedia
sibi propria
cōparant.*

norint quæ suis sint ægritudinibus vitia. Putant igitur accidere, quemadmodum faui odore solo Apes ad sese alliciunt, & cadauera Vultures, vel procul absentes, sic etiam Cancræ Sues illectent, Origanum Testudines, Vrsam Formicæ, de qua suo loco diximus, id vero nulla ratione fieri, neque quod sensus & facultatis eius, qua vel intelligere vel cognoscere queant, participes habeantur, commententique sunt corporum conflaturas, diceret Plinius, in causam adducere, quæ huiusmodi appetitus in animalibus concitent. quæ humorum mutatione varios, dum laborant, appetant vel acres, vel dulcédines, vel alias, uti vsui venerit, qualitates, fierique plerumque id importune, ac præter morem, & indecenter: id quod in mulieribus præcipue videre est, quædam prægnantes sunt, & lapides, & terram, & sordes alias, & humanam interdum carnem appetunt ad vescendum: quod superioribus annis in Insabria accidit, ubi matrona quædam nobilis, cum oculos in coloni sui torosiores musculos, qui de coxendicibus protuberabant, inieciisset, tanta arrepta est aviditate carnis eius frustulum gustandi, ut nisi compos fieret, defecturam se profiteretur, aut abortum facturam: quo metu coniux eius commotus maxima mercede cum colono conuenit, ut abscindi sibi musculi partem pateretur, ne patrona sua exanimaretur: ille pretij lenocinio ductus, conditionem accepit, succisumque est frustum, modicoque in sperso sale prunis tostum quo illa deuorato incolomis quamprimum euasit. Quocirca Medici cum in effrenatas huiusmodi appetentias incidunt, quæ salubria, quæ minus, nouisse debent: nam aliquid huiusmodi fere grauius decumbentibus accidere interdum solet. Scribit Mnesitheus medicus in pneumoniz principio, quendam qui carne concupierat, eualuisse: quendam vero qui ficus appetierat, periisse: propterea quod appetitio corporis, qualitas vero texturaque ipsa, ut quæque est, morbis obsequitur. Ex quo manifestum esse autumant, feras quoque, cum in perniciosas & lethales ægritudines inciderint, non alia de causa in huiusmodi appetentias ferri, quam ob naturæ ipsius (ut Lucretiano vocabulo) composituras, quæ illas ad ea sponte incitant, quæ saluti futura videantur. In hunc modum disputant hi, qui nihil aliud brutis animalibus concessum volunt, quam sentire & pasci. Antiquiores tamen Philosophi plerique bruta etiam in mentis intelligentiæ participatum admittunt, quorum nos argumenta validiora alibi, & in Elephanti & Formicæ commentariis recitauimus. His vero hic contenti, quæ ad veterum hieroglyphica facere videantur, prosequamur.

Seruum de muliere grauida.

Appetitia- rum ementum.

DE HELIOTROPIO ET SELENOTROPIO.

TERRENORVM CVM COELESTIBVS TEMPERATURA. CAP. XLVII.

QUOD si cognationem, consensumve, aut temperaturam, quam inferioris naturæ istius res cum cœlestibus habent, infimis quippe suprema, & supremis infima, occultis quibusdam viribus colligata esse ostendere voluissent, nullo euidentiori signo, proprio ve hieroglyphico id exprimere cœsuenerunt, quam cum herbas duas, Solisequam & Lunisequam figurassent. Liceat vero mihi *ἡλιωτέριον* & *σεληνωτέριον*, ita Latina facere: illa enim ad Solis motum Solem versus mouetur, hæc vero ad Lunam vertitur. Sunt vero & alij flores tam arborum quam herbarum, qui hoc imitari videntur, sed his duobus nulli manifestius. Proin Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse contendebant, ut intellectualia, ut rationis alia, alia naturæ, alia sensu superioribus deuincirétur, & suam quæque concordiam affectarentur.

Plin. lib. 22. c. 21. De lunise- qua nihil constat.

DE LVPINO. CAP. XLVIII.

TRANIT similis quodammodo natura, ut Heliotropio Lupinum subiiciam: nam id quoque ad Solis cursum vertitur.

Plin. lib. 16. c. 14. Rusticorū clepsidra. Necnon à Plin. lib. 16. c. 14. Plin. lib. 16.

HORÆ. CAP. XLIX.

PER eius autem figuram temporis dimensio, vel horæ hieroglyphice significantur: quæ quidem ab eo furculo tam manifeste distinguuntur, ut agricolæ peritiores diurnas horas, aere etiam nubiloso ex eius motu conuersioneque deprehendant. Traditum ab Apuleio lib. de Rustica.

SVIS VIRIBVS POLLENS. CAP. L.

ET quoniam id ingenium est lupino vt coli nolit, fitque negligentia ipsa fertilis, apte quis fecerit, si hominem, qui suoapte ingenio vel industria sibi necessaria comparet, eiusmodi furculi gestatine insigniuert.

DE NICTERETO. CAP. LI.

SI vero hominem occursum cuiuspiam rei natura expauescentie ostendere curassent Aegyptij, Nicterton herbam & Anferem faciebant. Ferunt enim Anferem ad primum conspectum eius expauescere, vnde & χλωδερικον vocatur. Herba est coloris ignei, foliis spinæ, nec à terra se attollens, notibus interlucens, & quoniam è longinquo etiam noctibus fulget, νυκτιπάλον appellatur.

Hæc omnia à Plin. libr. II. c. II. Vel Nyctilopa, vt ibi Plin.

Qua ideo à Plin. iners. li. 20. c. 22. Et à Diosc. nullius v. s. in medicinis l. 2. ca. 110.

Hinc forsare Gallicii cornu ium balistre.

DE BLITTO.

FATVVS ET INSVLSVS. CAP. LII.

FATVVM & insulsum turpiq; deditum inertie hominem, per Blittum herbam significare mos erat. Stupidi enim saporis herba omnino est, neq; vllam habet acrimoniam: vnde cõuitium in foeminas mariti faciunt apud Menandrum, βλίττα eas appellantes. Et Truculento Plautus non infacet dixit, blitteam meretricem, quæ non saperet in vino ad rem suam: qui locus imperite satis à nonnullis inuertitur, qui Bletetam & Bletem nescio quod incommodi calceamenti genus exquisiuere in eiusmodi contemptum. Laberius dixit bipedem blitteam belluam. Et Empedocles, vt apud Varronem est, humilem humani generis conditionem ostensurus, natos homines ex terra ait, vt Blittum. Sane illi nomen herbae à stupore est: βλάξ enim stupidus Græcis, stolidusque & ignarus.

DE BETA. CAP. LIII.

SUNT qui betum & blittam idem esse sentiant, Martialis puto carmine decepti, qui scripserit,

*Vt sapiant fatua fabrorum prandia beta,
O quam saepe petet vina piperque coquus.*

quas aliter paratas nihil sapere exquisitoris ganeae proceres profitentur. Sedenim Dioscorides blittum à beta fecernit, & blittum quidem apud Aegyptios Aclotoripem apud alios Eriplem, apud Romanos pariter & Græcos blittum appellari: edii oleris modo, ventrem tantum deicere, medicas vires habere nullas: cum beata ea sit, quæ Atticis στύλον, Thessalis propter odium in σ literam, πύλον nuncupatur, olus vbique locorum celeberrimum vsitatissimumq; alicuius omnino saauitatis, quodq; à ciuilibus mensis minime reiciatur, quæ pluribus apta medicinis, multas humano generi conferat utilitates, quas qui nosse voluerit, Dioscoridem legat lib. altero, cap. 110. Theophrastum 8. Aeginetam 6. Plin. 19. item alios.

Li. 2. c. 110. Betæ & Blitti differentia.

Quinimo folia sunt delicatissima ad instar

Catti, quæ Cardonæ dicimus, præpauis.

Dioscoris Cynici dictum.

D. Laert. in eius vita.

Capilli Veneris varia nomina, & etymologia.

Plin. lib. 22. c. 11.

MOLLITIES. CAP. LIV.

PER eius vero hieroglyphicum cynædica petulantia, mollisque & eneruis lasciuia notatur, peruulgato illo Cynici Diogenis dicto, qui cum à petulcoribus quibusdam pueris cõuitio incessetur: quod Canis esset, ac subinde fugitarent, quærente eo cur fugerent, Ne mordeas, respondentibus: Bona estote, inquit, animo, Canes non edunt betulas.

DE CAPILLO VENERIS.

EBRIETATIS REMEDIVM. CAP. LV.

QUI significare hieroglyphice volunt hominem ebriositate laborantem, ac sibi remedium comminiscens vt præmonstrarunt Aegyptij, Vpupam & Capillum Veneris herbam faciebant. Vpupam siqui-

Vide Mat. theol. sub finem c. 132. li. 4. Diosc. pa si quidem vis veskitur immodice, ita vt plerumq; inde ebria fiat: verum simul ac se tentari senserit Capillo Veneris decerpto, efficacissime sibi medicatur. Herbam hanc Adianton Græci vocant, *μη διαίρειν*, hoc est, à nō marcescendo: neq; enim bruma, vt herbe reliquæ, marcescit, neq; aqua perfusum *περσικαυε καλλιτερον* multi, hoc est, pulchricomum, alii *πολύκομον*, id est, multicomum, vt rum que ab effectu vocant, licet *πολύκομον*, nonnulli canocomum interpretentur, quin etiam ab effectu Saxifragum appellantur. Capillum vero Veneris ideo Latini dicunt, quia capillum præcipue tingit ad hoc decoquitur in vino cum semine Apij, adiecto oleo copioso, vt crispum densumque faciat. De fluere vero prohibet, Vrsino adipe & ladano admixtis.

DE APIASTRO.

POPVLVS LEGE COERCITVS. CAP. LVI.

Vide Plin. lib. 21. c. 12.

APEM suo commentario populum inter alia significare diximus. Eum vero legibus coercitum hieroglyphico aliquo figurare qui vellent, Apem & apiastrum herbam proponebant: qua si perungantur aluearia, non fugere Apes tradunt: nullo enim magis gaudent flore, eaque de causa *μελιωσθησιν*; & melitænam appellatam constat, quæ marrubium est nonnullis.

DE BRASSICA. CAP. LVII.

Athenensium d'ipnos. Theophrastus & Plin. lib. 20. c. 9.

QUOD autem ad modo memoratam Vpupam & Adiantum facit, auxilio etiam esse aiunt brassicam. vbi quis ebrietate tentetur. Nam ante cibum sumpta, largiores potationes ne lædant, efficit, vt authores plerique tradunt, præsertim Græci.

INTERTVRBATA LÆTITIA. CAP. LVIII.

Plin. lib. 21.

VND E qui lætitiā interturbatam importunitate cuiuspiam hieroglyphice notatā volunt, Brassicam inter duos vitium surculos ad sitam constituunt. Vino enim, quod præcipuum est lætitiæ hieroglyphicæ, ea, vt apud Pliniū est, auersatur, in primisq; est vitibus inimica, vitesq; illi, vt perniciose alterutri foueat inter sese odia. Nam vites, vt secundo de Diuinatione Tullius, à caulibus Brassicis, si propter sati sint, vt à pestiferis & nocentibus refugere dicuntur: & quamuis rei cuiuscumq; adminicula clauiculis peruestigent, quæ tanquam manibus apprehendant, atq; ita se erigant, hos tamen, vt cumq; prope adsint, nulla ex parte contingunt. Ad hæc Beritius, vbi & sua, & Tarentini sententia, nihil in vinetis seminandum censet, Brassicam præcipue summouendam præcipit, vt pote quæ vitibus egregie contraria sit: & cum propter naturæ suæ siccitatem multo indigeat humore, euenit vt iuxta ad sita vitibus alimentum subtrahat. Tanta vero inter vitem & brassicam dissensio est, vt si quis vitium dum ea coquitur instillauerit, ne postmodum coquatur, efficiat, & oleris colorem vitet. Quiq; prius crudam brassicam ederit, vino quantumuis largiter hausto tentari non poterit, quia vis eius occursum brassicæ hebetatur, fractaq; labascit. Hinc plerisq; Italiæ regionibus & totius etiam num Europe provinciis mos inoleuit, vt cum calendæ Augusti vulgo Baccho dicatæ habeantur, permissa eo die vnicuique volenti largius epotandi licentia, symposiisq; ad hoc institutis, & curiosissime celebratis, in quibus Augustum se capeffere gloriantur, brassicas idem vt ebrietatis antidotum in ferculis præsumant. Affirmat & illud Beritius, quod ex Cicerone retulimus, si iuxta deposita vitis sit, vltro eam effugere, & in contrariam partem sarmenta conuertere: id quod nos in hortis nostris Castalioneis fieri vidimus. extra quorum septum excitata pergula, quam iuxta positæ vites inscenderent ad meridiem, accidit vt hortulani incuria differunt brassicæ subseminarentur, tum vites quam primum pampinos emittere cœperunt, brassicarum iuxta surgentium odore offensæ surculos conuerterunt, omissequæ percommode parata pergula, vltra septum ad septemtriones sese porrexerunt. Abfueram ego tres menses, dum hæc nulla curantur diligentia. Reuersus autem auulsis inde caulibus coactus sum bonam earum partem pedamentis ac radicis alieno loco sustentare, quod præter spem feliciter cessit, pergula in-

Vitis & Brassica dissensio mirabilis. Plin. lib. 21.

ra & extra hortos duplicata. Citat Varro Nestoris Alexicepon, elegiaco numero cōscriptum, in quo
 arum inimicitiarum causa decantatur, Bacchū quippe furibundi Lycurgi timore perculsum in ma-
 se proripuisse, in eoque delituisse, mox ab emerſu clandestino Lycurgum insidiis inuasisse, quem
 ite deuinxerit: illum indignabundum eum improuisam capturam ferret impatienter, lacrymas emi-
 sisse, ex quibus enata sit brassica: atq; hinc orta diffidia, & implacabilis plantarum earum cōtrarietas. *Fabulosa*
 Tabescere enim eam necesse est, si fortiori viti proxima fuerit: vel vitem, si tenella sit, ipsa tabefaciat. *antipathia*
 /sque adeo vero odia hæc in vuz nomen exercentur, vt (quod idem Varro tradit) quod incommo- *brassica &*
 lum vua in humano gutture appellatur, odiosum admodum, si nimia destinatione laxata fuerit, cohi- *vitis cau-*
 beri, retrahique facillime posse credatur, si crudæ brassicæ succus capiti superfundatur. Sed mirum est *sa.*
 admodum has foliis & pampinis insitas esse aduersus vinum inimicitias, radici vero conciliationem
 nesse. Nam qui vinum in acetum trium horarum spatio verti docent, inter quos Varro ipse est, radi-
 cem betæ contusam in dolium coniiciendam monent: sin vero restituere vinum malueris, brassicæ
 radicem eodem modo præcipiunt immittendam.

Hieroglyphicorum Ioann. Pierij Valeriani Finis.

ERVDITISSIMI VIRI
 HIEROGLYPHICORVM COMMEN-
 TARIORVM LIBER PRIOR, EA
 CONTINENS, QUÆ PER VARIA
 Deorum & hominum simulacra
 significantur.

AD BASILIVM AMERBACCHIVM I. C.
 PERITISSIMVM.

VM difficillimum sit ea in lucem edere, ob ingeniorum morosam saepe varietatem, qua om-
 nibus placeant, opus est illa alicuius viri auctoritate fulciri, qui & calumniatores ac detra-
 ctos decurrere possit: & si quid in controuersia fuerit, diiudicare, rectaque & vera compro-
 bare falsa autem refellere. Vnde etiam fit, vt virtutes illorum quibus scripta dicantur, eius-
 dem sæculi hominum testimonio celebrentur, & sic illi patrocinij sui præmium amplum re-
 ferant; memoriam videlicet earum virtutum, quarum quamuis docti ipsi sint, nulla fama
 ipsorum scriptis ad posteros perueniret. Nam Principum quidem atque Heroum res gestas
 memoria mandant Historici: eruditionis sua monumenta alij docti viri relinquunt; horum autem omnium huma-
 nitatis, sapientia, virtutum testes & præcones non alij sunt, quam omnis generis scriptores, qui illis monumenta sua
 inscribunt. Quamobrem a que prudenter mihi rebus suis consuluisse videntur, & qui scripta sua doctorum patroci-
 nio commiserunt, & qui ita rationes suas instituerunt, vt & docti ipsi essent, & a bonarum literarum studiosis ce-
 lebrarentur. Illi enim scriptis suis auctoritatem conciliant, hi virtutes suas ab obliuionis tenebris vendicant.
 Hos igitur ego imitari cupiens, quem alium huic meo Hieroglyphicorum priorum commentariolo patronum concili-
 arem potius quam te, qui & tanta eruditione atque auctoritate es, vt tuo fretus patrocinio libere in omnium ma-
 nus venire possis; & familia nostra ita coniunctus, vt prima etatis bonam partem simul transegerimus, cuiusque
 humanitatem singularem ac benevolentiam quotidie experimur. Hunc igitur meum laborem eodem animo com-
 plectere, quo me nostramque domum iam dudum amplecteris. Vale.

DE ENEPH, ÆGYPTIORRM DEO.

CREATOR ET creatio MVNDI CAP. I.

Eneph explicata de scriptio.

PER Eneph, quem pro Deo colebant Ægyptij, ipsum totius mundi atq; vniuersitatis creatorem opificemque pulcherrimo hieroglyphico ostendebant: cui hominis formam tribuebant, cumque cærulea veste indutum, zonamque tenentem & sceptrum pingebant, ac eius in capite pennam ponebant: vt testatur Eusebius in libris de præparatione Euangelica. Penna enim in capite, significat difficilem inuentu esse creatorem, & nemini conspicuum, sed sublimem, non modo supra sensum, verum etiam supra humanæ intelligentiæ captum: humana vero forma, eundem vitæ authorem, & motu qui intellectu comprehendi possit, circumlatum indicabat, quoniam vt hominis corpus quidem cernitur, mens vero ipsa, qua hominem à cæteris animantibus disiungit, estq; eius naturæ propria, cerni à nullo potest: sic etiam Dei ac summæ opificis actiones & motus, quæ ipse in sacris literis *Posteriores* vocat, non secus atque Aristoteles effectus *Posteriores*, causas vero *Priora* nominat, ab humano intellectu cerni possunt: mens vero ipsa & Diuina natura, quæ illa moderatur & gubernat, in huius corporis carcere absolute cognosci nō potest: & ideo cærulea veste indutum cum pingebant, vt cœlestem illum esse significaret, & in cœlo habitare, nullius coloris vel accidentis, mixtionisve participem, etiamsi nobis ea fortasse suscipere videatur: & modo irasci, modo placari, quemadmodum cœlum ipsum, cum nullius coloris sit, propter interualli longitudinem cœruleum videntur: & sic sicut quoque eius naturam tantum à nostra distare indicabant, quantum cœlum à terra distat. Sceptrum vero potestatem eius regiam in vniuersam naturam significat, & zona vinculum, quo creata omnia colligat, & quo vitæ necisque fata continet: hoc est, ortus atque interitus, & rerum naturalium causas. Est autem zona circulus ille, quem Astronomi Zodiacum vocat. Præterea hunc Deum ouum ex ore producentem faciebant, quod mundum significabat Dei verbo creatum, vt etiam Sacræ literæ testantur.

DE PANE ARCADIÆ DEO,

VEL SATYRIS ET FAVNIS.

VNIVERSVM VEL MVNDVS.

CAP. II

Panos figura, eiusque explicatio hieroglyphica.

De eadē figura & hieroglyphico Pierius lib. 10. & 44. Idē Macro. Saturn. lib. 1. c. 22.

PANA, quem & Innuum & Faunum vocauerunt, sic pingebant veteres; Caprina facie, rubro colore, hirtis cornibus, varia Pantheræ pelle indutum, infima sui parte hispida, & caprino pede: altera manu fistulam septem calamorum tenentem, altera pedum siue baculum incuruum: hacque figura vniuersi symbolum contineri volebant. Facies enim rabens æthera significat, bina cornua Solem & Lunam, Pantheræ pellis cœlestium siderum varietatem. Pars eius inferior hispida fingebatur, propter arbores, virgulta & feras: caprini pedes terræ soliditatem ostendunt: fistula septem calamorum, harmoniam cœli,

qua septem soni sunt, & septem discrimina vocum: virga recurva annum qui in se recurrit, & ideo *av*, id est, totum appellatus. Sic autem symbolum hoc interpretatur Eusebius, Phurnutus & Seruius.

INDIGENA VEL NOBILIS. CAP. III.

EIVSDEM Panos simulacro indigenam significari, testatur Virgilius his carminibus:

*Hac nemora indigena Fauni Nymphaeque tenebant,
Gensque virum truncis & duro robore nata.*

Sed diuersos esse Pana & Fauni plei que omnes, Aene. lib. 8. Qui & av- rixav & evxave & Ide Virg. de Latinis.

Nam Deorum filios aiebāt esse Faunos, e terra & diuino semine genitos, Faunorum vero liberos he-
oas, & demum ab heroibus homines natos; vnde recte per Fauni simulacrum etiam generis nobilitas
ignificabitur: est enim in magna parte nobilitatis, non aduenam, sed indigenam esse. Quamobrem
egimus apud Platonem Atheniensem nobilitatem idcirco cæterarum ciuitatum nobilitati præsti-
flic, quod illi ex ipsa terra geniti essent, nec alio commigrassent.

Aenei li. 12. Pan quo ve rus & fal- ses.

SERMO. CAP. IV.

PER eundem Pana & sermonem significari, tradit Plato, Ægyptiorum arcanorū interpres in Cra-
tylo, quod non secus ac Pan vagari ac circumire fingitur: sic sermo omnia complectatur, & per o-
nnia vagetur, versetq; cuncta: & geminus sit, verus ac falsus. Quod autem verum est ex ipso, id quia
eue ac diuinum est, & superne apud Deum habitat, pe-
ctore & capite significari: quod vero falsum, quia inferne
nter vulgus hominum manet, inferiore parte, quæ hispida est & hircina, ob asperitatem turpitudinemq; ostendit:
& ideo à Græcis πᾶν, appellatum dicit, id est, totum, quia
sermo totum comprehendit & versat.

Nimirum imo & inti- mo pect. re ac corde. Vbi in sunt sensus ies. Qui & par- uis mucus dicitur.

MVNDI HIEROGLYPHICVM.

CAP. V.

MVNDVM alio etiam modo Ægyptij hominis effi-
gie pingebant, complicatis pedibus eum facientes,
vestem variam ad talos vsque indutum, & aureum globū
capite sustinentem. Pedibus quidem complicatis, propter
terræ firmitatem, varia & oblonga veste indutum, propter
elementorum ac rerum quæ ex illis gignuntur, & quibus
terra vestitur varietatem & copiam: aureum vero globum
capiti eius imposuerunt, qui cælum significaret sphæri-
cum, & circularem eius motum.

SOLIS SIMVLACRVM.

CAP. VI.

SOLEM pingebant iuuenili & rotunda facie, cumque
sin navi collocabant quā crocodilus ferebat: per nau-
igium motum eius in humido significantes hoc est, in
æthere vel intelligentis: nam & æther multi humidum
esse putarunt, & in sicco tam diuturnum motum fieri nō
posse, & cælus aqueos dixerunt: vnde in sacris literis tam
sæpe cælestium aquarum mentio fit, & Angeli ipsi Aquarum
nomine à Dauide comprehenduntur. Per Croco-
dilum vero aquam pluuiam, cuius causa Soli tribuitur.

Ideoq; ab Ouid. i. Me tam liquidi dicitur. A Pier. lib. 38. in doctri na cælesti. Psal. 148. v. 4. alij tamē cælum detē mū aqueū & crysalli- nū empyro proxime in- ferioris expo- nunt.

O S I R I S.

SOLIS ET LVNÆ CONIUNCTIO. CAP. VII.

*Sic Osiris
Ægyptiis
pro Sole
Macro. Sa-
turni lib. 1.
c. 21.*

IN Elephantinopoli Ægyptia vrbe Osiridis simulacrum colebatur, viri corpus habens cœrulei coloris, caput vero arietis, quod Solis ac Lunæ coniunctionem significasse tradit Eusebius. Cœruleum autem color ei propter humiditatem tribuebatur, quia Lunaris coniunctio humidior est, nec non quia noctes cœruleas facit: tunc enim potissimum noctibus serenis cœruleum videtur cœlum.

LVNÆ SIMVLACRVM. CAP. VIII.

*Pier. lib. 21.
in Deum.*

IN Heliopoli vero eiusdem prouinciæ vrbe, Lunæ simulacrum hoc symbolo consecratum erat. Homo accipitris habens faciem, lancea Typhona interficiens. Pingitur autem Typho fluuiatilis equi forma: & totum hoc simulacrum candidi coloris erat, qui color ab alio lumen accipere Lunam significaret: accipitris vero facies à Sole eam lumen capere indicabat, vnde & spiritum attraheret. Soli enim accipiter dicatus erat, qui, vt etiam Pierius testatur, lucis ac spiritus symbolum est, tum propter motus velocitatem, tum quia alis altiora & lucidiora petit.

P L V T O.

OCCVLT A C O N S I L I A. CAP. IX.

*Pluto galea
tus, occulta
principia ge-
nerationis
indicat.
Pier. li. 4. 2.
in Galea.*

VETERES cum consilia & cogitationes occultas esse debere significare volebant, Plutonem pingebant galeatum, & Proserpinam rapientem, tum quod subterranea, quorum Deus dicitur Pluto, lateant absconditaque sint: tum, quia raptus clam fiunt: tum denique, quod cum in capite consilij sedes esse putetur, galea illud tegens apte consiliorum occultationem significet.

I N F E R I O R V E L M I N O R P O T E S T A S.

CAP. X.

*A quo ebce-
catus dici-
tur.*

EIUSDEM quoque Plutonis hieroglyphico, breue sceptrum in manu eius ponentes, minorem inferioremque potestatem, vt eius qui alium maiorem Principem agnoscit, innuebant: propterea quod Pluto inferorum rex dicatur, & tamen Iouis imperio subiectus.

S I L E N V S.

S P I R I T A L I S M O T V S.

CAP. XI.

*De graphi-
ca Sileni fi-
gura Lucius
in Corni-
cilio Deorū.
Ad hoc A-
ratus in li.
de signis a-
quarum &
ventorum.*

SILENVM, quem senem & dormientem pingebant, spirabilis motus symbolum fuisse, testatur veteres: cuius caput candore fulgens propter cœlestem motum faciebant, cæsaries vero longa crassitudine terrestris aeris significat. Dormire autem illum ebrium finxerunt, quia crassiores spiritus & vapores caput quasi ebrietate quadam grauant, somnumque inducunt.

V V L C A N V S.

I G N I S. CAP. XII.

*Vulcani ef-
figies. Huc
spectat Pie-
ri traditio.
lib. 18. ibid.
ignis du-
plex.*

IGNIS virtutem sub Vulcani, hoc est, hominis forma pingebant, in cuius capite pileus erat cœruleus, æthereæ symbolum regionis, vbi integer purusque ignis inuenitur:

am qui è cœlo in terram delapsus est, cum imbecillior sit, materiaq; indigeat & fomento, claudicans ingitur, vt qui seipsum, nisi baculo innixus, sustinere non possit, cum æthereus ille absq; vilo fomento seipsum sustineat, alat, & tueatur.

HERCVLES.

E LO Q V E N T I A. CAP. XIII.

IS VM est nobis hic recensere hieroglyphicum, quo Galli antiquitus Eloquentiæ vim exprimebant. Id autem ex Luciani libello de Hercule Gallico cōscripto, sumemus ad verbum, quemadmodū vertit vir Doctus. Sic igitur inquit: *Herculem Galli lingua gentis vernacula Ogmium vocant. Porro Deum ipsum noua quadā atq; inusitata figura depingunt. Deceperit est apud illos, recaluaster, reliquis capillus, si qui reliqui sunt, planè canis, cute rugosa, & in terrimū exusta colorem, cuiusmodi sunt nautæ isti. Charontem potius aut Iapetum, quam piam ve ex eis qua apud inferos versantur, diceres. In summa, quidvis potius quā Herculem conijceres ex imagine. Atq; tali specie cum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui cum Leonis exuuium indutus sit, tum clauam dextera teneat, tum pharetram numeris aptatam portet, tum arcū tensum laua prætendat. Deniq; modis omnibus Hercules est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum cōtæmeliam facere Gallos, cum eiusmodi pingerent effigie, quo nimirum illum tabulis picturis vlciscerentur, quod olim regionem ipsorum incurfasset, prædas agens, id temporis cum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentium plerasq; regiones peruastauit. At nondum dixi id, quod erat in imagine maxime nouum atq; mirandum. Siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus per aures reuinctis. Porro vincula catenula tenues auro, electrove confecta, pulcherrimis monilibus similes. Atqui cum vinculis vsq; adeo fragilibus ducantur, tamen neq; de fuga cogitare videntur, cum alioqui commode possint, neq; prorsus obnituntur, aut pedibus aduersus trahentem obtendunt, sese resupinantes: verum alacres ac lati sequuntur, ducentem admirantes. Vltro festinantes omnes & laxatis funiculis etiam anteuertere studentes: perinde quasi grauius laturi, si soluerentur vinculis. Neq; illud quidem p̄gebit referre quod mihi videbatur p̄mnum absurdissimum. Etenim cum non inueniret pictor vnde catenularum summas ansas neceret, videlicet dextera iam clauum, laua arcum tenente, summam Dei linguam perterebrauit: atq; ex hac religatis catenulis eos trahi fecit: ipse nimirum ad eos qui ducebantur, vultum & oculos conuertebat arridens. Hæc ego cum diutius adstantem essem contemplatus, admirans, hesitans, indignans, Gallus qui propius adstabat, nostratium literarum non ignarus, id quod declarauit Græcè optimè loquens, Philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum, quod apud eos esse fertur; Ego tibi hospes, inquit, pictura istius arcanum explicabo: nam videris vehementer ad eam attonitus ac mirabundus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci, verum Herculi illam tribuimus: propterea quod hic Mercurio longè robustior extiterit. Nam quod senex fingitur, nihil est quod mirere: siquidem facundia solet in senectâ demum absolutam vim ostendere. Si modo verum vestri dicunt*

Hercules
Luciani.

Hercules o-
rationis nu-
men.

Poeta,

Obduci iuuenum densa caligine pectus.

contra senectam posse quiddam dicere rudi iuuenta melius ac præclarus. Hinc videlicet apud vos, & Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum Oratores lirioëssam edunt, videlicet floridam quandam vocem; nam liria, si satis memini, flores appellantur: proinde quod auribus ad linguam vinctos trahit senex hic Hercules, qui non aliud quam ipse est sermo, ne id quidem debes mirari, qui quidem non ignores lingua cum auribus esse cognationem. Neque vero ad contæmeliam illius illud pertinet, quod ea perforata sit: nam memini, inquit, & iambicos quosdam versiculos apud vos dicere, viris loquacibus extremam linguam perforatam esse omnibus. Quin de eodem hanc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id illum oratione facundiaq; egisse putemus: vtpote virum sapientem, ac persuadendo plerosq; sibi subegisse. Tam tela illius nimirum rationes sunt acuta misiles, cita, atque animum sauciantes, vnde pennigera dicta fuit oratio. Hæc Lucianus, quæ ad huius hieroglyphici explicatio-

Hom. Iliad.
α. ἀπογλώσ-
σις μέλιτος
γλυκίων
πὲν ἀυδί.

Hæc spectat
quod Ser-
uivus 6. Æ-
neid. anno-
tar ad illud:
Fartareson
ille manu
eustodiam
in vincula
petiuit.

R A T I O N I S C V M A P P E T I T V P V G N A .
C A P . X I V .

*Herculis cū
Antheo pu-
gna hiero-
glyphicum.
Huc spectat
nomen An-
thei contra-
rietatis ni-
simum.*

HERCVLIS Antheum interimentis simulachrum in multis antiquis numismatibus cernitur quod quid significet, nunc explicabimus. Hercules animæ rationis participis, spiritusq; symbolum est: Antheus vero corporis. Hercules pectus sapientiæ sedes, atq; prudentiæ: quibus perpetua cum appetitu ac voluptatib. pugna; semper enim appetitus rationi obstitit, nec potest ratio superari nisi corpus ita in altum, & procul ab terrenarum rerum intuitu extulerit, vt pedes, hoc est, affectus nullum amplius, foimentum à tellure accipiant: imò cupiditates & affectus qui terræ sunt filij, profu interficiat. Quo de genere mortis loquitur D. Paulus, Coloss. 3. cum ait: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo.* Et David, Psal. 116. *Preciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Et Seruator ipse: *Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum maner: si autem mortuum fuerit multum fructum affert.* Ioann. 12. Et hæc est omnium victoriarum præstantissima, vnde in Scipioni Africani tumulo legitur hic elegantissimus versiculus:

MAXIMA CUNCTARVM VICTORIA, VICTA VOLVPTAS.
& Boëtius hoc ipsum Herculis factū celebrans ait, SVPERATA TELLVS, SIDERA DONAT

I N G E N I V M V E L I N T E L L I G E N T I Æ
V I S . C A P . X V .

*Pictus, hic
tres virtutes
Herculi at-
tribuit. sc. 54
ex simula-
cro Capito-
lij
Sagitta
triū cuspi-
dum quid.*

SYMBOLICA non solum Ægyptiorum, verum etiam Græcorum Theologia, Herculem pro humano ingenio vel intelligentiæ vi ponit, pingitque illum arcu trium cuspidum sagittam iaculantem: propterea quod humani ingenij acumen, cœlestia, terrena & inferna scrutetur: vel propter tripartitam Philosophiæ distributionē, quia ingenio Mathematicas disciplinas, rerum naturalium causas, & diuina mysteria indagamus: aut alio modo, ex Socraticæ scholæ diuisione in differendi subtilitate, naturæ obscuritate, vita & moribus eo vitimur, ita vt sagitta trium cuspidum aut triplicem mundum, aut triplicem contemplationem, aut tripartitam philosophiam significet.

P R O M E T H E V S .

A R T E S E T I N G E N I V M , V E L A R T I V M
I N V E N T O R E S . C A P . X V I .

*Fabula de
artium ori-
gine Plato-
nis.*

*Et qui pro-
dentissimus
inò in
cōsulēac,
à prouiden-
tia mens &
cognitio.*

PLATO in Protagora sub persona Socratis, huiusmodi narrat de Artium origine fabulam. Erat, inquit, aliquando tempus, quo dii quidem erant, mortalium autem genera non erant. Postquam autem & his tempus factis constitutum venit, vt crearentur, formabant ipsa dii intra terram ex terra & igne permixtis, & ex ijs quæ igne ac terra permiscerentur. Quum vero in lucem iam illa producturi essent, illorum ornandorum facultatumq; singulis, prout deceret, distribuendarum curam Prometheo & Epimetheo demandarunt. At Epimetheus sibi distribuendi munus deposcit, & Prometheo, dum ego distribuo, dicit, Aspice & considera. Sicque illo persuaso distributionem facit. Hic vero alijs robur absque celeritate apponebat, alia debiliora velocitate ornabat, alia armabat, alijs inermi data natura, aliam quandā facultatem ad salutem excogitabat. Quæ enim ex ipsis parua fecerat, ijs

platilem fugam aut subterraneam habitationem tribuebat. Quæ vero magnitudine auxerat, ea hæc
 sa seruabat, & reliqua hoc modo exæquans distribuebat: ea industria, vt caueret, ne quod genus in-
 iriret. Postquã vero mutæ corruptionis effugia ipsis suppeditasset, facilitatem anni, tempora & va-
 sas cœli tempestates sub diu ferendi excogitabat, induens illa densis pilis, & solidis pedibus quæ &
 memem & æstum arcere possent: & quæ singulis cubilia petentibus proprium ac naturale stratum
 idem essent; sub pedibus alia vngulis, alia pilis & corijs solidis ac exungibus muniuit. Nec non
 imenta alijs alia suppeditabat, his herbam ex terra, illis arborum fructus: alijs radices, quibusdam
 ero aliorum animalium laniatum in alimentum dabat. Et his quidem paucam sobolem tribue-
 bat, his vero quæ ab illis dilaniarentur, multam, quo genus ipsum conseruaretur. Proinde Epime-
 theus, vt qui non vsque adeo sapiens esset, non animaduertit, se facultates in bruta animantia expen-
 disse. Restabat adhuc ipsi inornatum hominum genus, & quid cum ipso ageret, ambigebat. Quo
 subitante, venit Prometheus, inspecturus distributionem, & videt reliqua quidem animalia accura-
 te omnia habere, hominem vero nudum, non calceatum & inermem; iamq; fatalis dies aderat, qua
 etiam hominem ex terra in lucem prodire oportebat. Consilij itaque inopia prehensus Prome-
 theus, & quamnam homini salutem reperiret nesciens, Vulcani & Mineræ artificiosam sapientiam
 na cum igne furatur. Fieri enim nullo modo poterat, vt illa absque igne ab vilo possideretur, aut
 illi utilis esset: & sic illam homini largitur. Sapientiam itaque circa parandum victum hoc mo-
 do homo accepit: artem vero versandi in Republ. non habebat. Illa enim apud Iouem erat. Prome-
 theo autem Iouis arcem ingredi non licebat, quoniam Iouis munitiones horrendæ erant: at in com-
 munem Mineræ & Vulcani domum, in qua artes exercebantur, furtim ingressus erat, & furto subla-
 ta ignea Vulcani arte, & alia Mineræ, eas homini contribuit. Et ex hoc contigit homini victus fa-
 cultas. Prometheus vero post eam quæ fertur furti pœnam Epimethei caussa dedit. Postquam autem
 homo diuinæ sortis particeps factus est, primum quidem propter Dei cognitionem ex igne contra-
 ctam, solus inter omnia animantia deos esse putauit, ijsque aras & statuas dicauit. Deinde vocem &
 nomina breui per artem articulauit, habitationes, vestes, calceos, strata, & alimenta ex terra inuenit.
 Hoc autem modo instructi initio homines sparsim habitabant, nullas habentes ciuitates. Cumq; fe-
 cis imbecilliores essent, passim ab illis interimebantur. Ars namq; opificiorum ad alimentum qui-
 lem idonea erat auxiliatrix: verum ad bellum contra feras manca: Reip. enim artem nondum habe-
 bant: cuius pars est ars militaris. Quærebant autem quomodo congregarentur ac seruarietur con-
 dentes ciuitates. Quum vero congregati essent, iniurias mutuo inferebant, vt qui artem gubernandæ
 Reipubl. non haberent, quare rursus dispergebantur ac peribant. Iupiter igitur timens generi nostro
 ne in totum aboleretur, Mercurium mittit, vt pudore & iustitia homines imbuat, quæ ciuitatum es-
 sent ornamenta & vincula, & amicitias inter homines conciliarent. Interrogat itaq; Mercurius, quo-
 modo iustitiam & pudorem hominib. distribuere debeat. Num vt artes distributæ sunt, ita & has di-
 stribuam? artes enim sic sunt distributæ, vt vnus qui artem medicam aliamve quampiam teneat, mul-
 tis imperitis sufficiat. Itane ergo & iustitiam & pudorem inter homines ponam? aut in omnes distri-
 buam? In omnes, inquit Iupiter, vt omnes eius participes fiant. Neq; enim constabunt ciuitates, si
 pauci illarum participes fuerint, velut ex alijs artibus. Legem item nomine meo promulges, vt qui pu-
 doris & iustitiæ particeps esse non possit, tamquam pestis ciuitatis occidatur. Ex qua narratione col-
 ligimus, per Prometheum facem accensam, quæ ignis furtum significet, tenentem, ingenij vim in inue-
 niendis artibus, artiumve inuentionem & ipsum inuētorem denotari: fax enim animæ illa vis est, quã
 Aristoteles intellectum agentem vocat, quam Plato & Ægyptiorum Theologia cœlestem igniculum
 lumenve extrinsecus adueniens appellarent, cuius proprium munus est artium inuentio.

Cognitio à
 rerum eue-
 tu, cuius fi-
 lia pœnitentia.

Hinc Hora-
 tius Audax
 Iapeti ge-
 nus libr. 4.
 Carm.

GRATA ACCEPTI BENEFICII

MEMORIA. CAP. XVII.

HOMINIS prope rupem arduam stantis, annulumq; ferreum ex catena, quæ monti alligata est,
 exemptum cum adnexo lapillo in digito habentis imago, gratam accepti beneficij memoriam
 signifi-

significat: in eo præsertim, cui delicti pœna condonata est. Aiunt enim Prometheus, ob ignem dii surreptum, & cum mortalibus communicatum, ab Ioue Caucaſi montis rupi ferrea catena alligatum fuisse: & paulo post ab eodem eius miserto solutum, in huius beneficij memoriam vnum ex illius catenæ annulis cum saxi portione ex rupe sumpta, digito alligasse, indeque post annulorū & lapillorum iungendorum morē emanasse: quo fit vt etiam solus ferreus annulus, quo diu Romani vsi sunt, id pos sit significare.

DELICTI POENA, VEL VLTIO
DIVINA. CAP. XVIII.

IDEM Prometheus rupi alligatus, pœnā delicti diuinamq; vltionem imminere denotat, vel iustum iudicium esse, & calamitatem flagelli loco diuinitus immissam, quemadmodum ipse Prometheus diuino iudicio ob ignem cœlitibus furto ablatum, rupi alligatus traditur.

MERCURIUS.

ORATIO, VEL ELOQVENTIA. CAP. XIX.

MERCURIUS orationis vim interpretandiq; virtutem & eloquentiam significat, vtpote Deorum nuncius atq; interpres, vnde Virgilius dixit:

Interpres diuūm cœlo demissus ab alto.

Fingitur autem protensus atque erectus, propter orationis vim, alas in capite & pedibus habens, vt significet volucrem per aëra ferri sermonem: nam & Homerus τὸ ἐπιπτερόεντα, hoc est, *alata verba* appellauit.

VELOCIOR SENSUS, VEL INTELLIGENS AGENS. CAP. XX.

AMMIANVS Marcellinus scribit, Iulianum Cæsarem media nocte, vt Mercurio supplicaret, exurgere solitum, quo menti suæ lumina præferret, quia Mercurium velociorem in mundo sensum esse motus mentium excitantem, quem vulgo Intellectum agentem vocant, ex Philosophorum arcanis acceperat. Ex quo colligimus in sacris per Mercurium, intellectum agentem, & celerem animi sensuumq; motum significatum fuisse.

FIRMITAS ET GRAVITAS ORATIONIS. CAP. XXI.

CVMAUTEM orationem, grauem, firmam solidamq; esse debere indicare volebant, Mercurium in quadrata basi sine pedibus pingebant, quod veri sermonis firmitatem ac robur indicabat: tum etiam, quia sermo sine manuum vel pedum adiumento suo fungitur officio.

MERCATOR, VEL MERCATURA ET LVCIVM. CAP. XXII.

PER eandem quoq; Mercurij imaginē, quæ marsupium manu teneret, gallū ad eius basim ponentes, lucrum, mercaturam, mercatoremve significarunt: quod is mercium & lucri Deus haberetur: quia sermonis ope omnia mercimonia & contractus fiunt: Gallum vero idcirco illi apponebant vigilantia symbolum, vt indicaret mercatores decere vigilantes esse, nec totas somno tribuere noctes.

FVR ET FALLAX. CAP. XXIII.

FVROQUE & furandi ars, atque fallacia, Mercurij Apollini Boues furantis imagine significatur, quod illum eius artis & fallaciarum ac doli fraudisque inuentorem Poëtæ tradiderint, vnde & illi

Annulorū origo.

Horat. 1.

Carmin.

Mercuri

&c. qui fe-

ros culeos

voce for-

masit.

Mercurij

varia hie-

roglyphica.

Odyss. a ver-

sa 122.

Nam &

mentis po-

teus.

Mercurius,

eiusq; stella

ad Apollinis

nomen re-

fertur Ma-

croh. Sat. li.

1. c. 19.

De Meron-

rij sermonis

efficacia a-

lizer Pier. li.

23 ibi effi-

cax sermo.

Hinc dici-

zur Ezech-

ias, valde

utile. Odyss.

8.

illi cognomentum κλέπτης, Phurnuto & Suida authoribus, est inditum: ideoque sic de illo cecinit Horat. lib. 1.
Horatius. Carm. Ode 10.

Callidum quidquid placuit iocoso
Condere furto.
Te Boves olim, nisi reddidisses,
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra
Risit Apollo.

Battū pa-
storem quē
ob perfidiā
in saxum
mutavit.
Ovidius 2.
Metam.

& Prudentius:

Expertes furandi homines, hac imbuit arte,
Mercurius Maia genitus.

HYDRARGYRON. CAP. XXIV.

PER eundem Mercurium Chemicæ artis professores, argentum liquidum, quod vulgo viuum, Græcè hydrargyron appellatur, propter eius mobilitatem intelligunt: nam illi singulis metallis Planetarum nomina attribuunt: vt plumbo Saturni, stanno Iouis, ferro & chalybi Martis, auro Solis, æri Veneris, argento Lunæ, vt Plato in Timæo facere videtur.

TALARIA.

VELOCITAS. CAP. XXV.

TALARIA Mercurij, velocitatem motumque significant, quod is sublimis per aëra feratur, vt *Ænei. li. 4.*
Virgilius ait:

— Et primum pedibus talaria nectit
Aurea: qua sublimem alio, siue equora supra,
Seu terram rapido pariter cum flamine portant.

adeo vt si cuiquam significare velimus fugiendū esse apte talaria depingere possimus: vnde fit vt etiam communi sermone dici soleat; Addere pedibus alas, pro celeritate. Item Virgilius:

Pedibus timor addidit alas.

CADUCEVS.

POTESTAS ET VIS FATI. CAP. XXVI.

EST & alia Caducei qui Mercurio attribuitur significatio, præter eas quæ à Pierio sunt enu- *Ænei. li. 6.*
meratæ. Caduceus enim fati potestatem significat, vel afflatum quendam diuinum dictumque, *ab Homero*
quo non modo mentes nostræ, verum etiam creata omnia mouentur & gubernantur: atq; vinculum *Odys. 1. &*
quo cum Deo colligati sumus, ac inter nos ipsiusq; fati necessitatem omnia stringentem. Quod præ- *ω. & Illia. ω.*
clarè iadicasse videtur Virgilius his verbis: *Mac. libr. 7.*
e. 19. & idē
Pierius om-
nino libr. 15.
in Caduceo.

Tum virgam capit, hanc animas ille euocat Orco,
Pallentesque alias sub tristia Tartara mittit.
Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat:
Illa frecus agit ventos, & turbida tranat
Nubila.

Sic enim pingebatur ab Ægyptijs Caduceus ille, Macrobio authore, in specie Draconum maris & *Caduceus*
feminae coniuutorum, qui parte media voluminis sui, inuicem nodo, quem vocant Herculis, obli- *quomodo ab*
gabantur, primæque partes eorum reflexæ in circulum pressis osculis ambitum circuli iungebant: & *Ægyptijs*
pingebatur. *postmo-*

postmodum caudæ reuocabantur ad capulum Caducei, onabanturque alijs ex eadem capuli part
nascentibus.

CONCORDIA. CAP. XXVII.

*I. Item Pier.
lib. 15. in
Concordia.
Hinc cadu-
ceatores le-
gati, fecin-
desq; pacis
& cōcordia
sequestres.
M. Antonij
Triumviri
numas.*

IDEM Mercurij Caduceus angues illos circumuolutos habens, quos ipse, vt Poëtæ narrant, pugnan-
tes cum inuenisset, diremit, ita vt ambo Caduceo eius adhæferint, Concordiæ symbolum est, vt
in antiquis numismatibus apparet, ac inter cætera in M. Antonij triumviri numismate quodam, in
cuius vna parte, mulieris laurea corona sub capitis velamine redimitæ caput est, cum his literis, IIII
VIR. P. C. in altera duæ manus iunctæ Caduceum hunc tenentes, cum hac inscriptione, M. ANTON
C. CÆSAR. quod procul dubio pro Concordiæ, quæ tunc inter Cæsarem, Antonij & Lepidum erat
symbolo positum fuit: idemq; Caduceus res quæ eandem vim habent, similesve sunt, denotat, duo-
bus Serpentibus, eiusdem videlicet generis animalibus.

ARGVS.

MVNDI MACHINA. CAP. XXVIII.

ARGVs circa totum caput oculos habens, de quo sic
canit Ouidius, *Métam. lib. 1.*

*Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,
Inq; suis vicibus capiebant bina quietem,
Cætera seruabant, atque in statione manebant.*

& Statius:

Spectat in occiduis stellatum visibus Argum.

*Hæc à Ma-
crob. libr. 1.
cap. 19.
magis rō af-
magis rō v.
Lu. d. Macr.*

hic, inquam, vniuersæ mundi machinæ typus est: cuius ca-
put cœli præ se fert imaginem, oculi stellarū, quæ inferiora
omnia custodiunt & fouent. Voluerunt enim Theologi
Symbolici mundum animal esse: idq; sub Argi imagine
significauerunt: & terram quoq; moueri dixerunt. Ait enim
Mercurius Trismegistus in Pimandro, terram non solum
moueri, verum etiam vario motu agitari: sed tamen ita, vt
eum reliquis elementis comparata propter motus tardi-
tatem, immota videatur: idq; huiusmodi argumento pro-
bare nititur: *Non est inquit, credendum, illam qua omnia nutrit, fouet, cōcipit & parit, motus expertem esse, per
enim nequit, vt quod non mouetur, gignat & pariat.* Vt igitur stellæ ac sidera huiusce mundi oculi sunt, sic
herbæ, arbores & plantæ omnes capillorum locum obtinent: metalla vero & lapides, ossium: nil mi-
rum igitur, si sub Argi imagine mundum vniuersum comprehendit Ægyptiorum Theologia.

ENDYMION.

PIORVM OBITVS. CAP. XXIX.

*Mortis ge-
nus optimū
quod.*

CVM plura sint mortis genera, illud maximè & à sapientibus Gentium, & Sacrarum literarum te-
stimonio comprobatur, & commendatur: cum qui pie & sancte vixerunt, iamq; altero illo ge-
nere mortis, de quo in Hercule Antheum interimente diximus, mortui, hoc est, prauis cupiditatibus
deuictis, & ad Deum anhelantes, ac cū eo coniungi (quod in hoc corpore is carcere fieri non potest
cupientes, ab eo in cœlum trahuntur, corpore, non secus atque altissimo somno morte confopito
quemadmodum mori cupiuit Paulus, eū diceret, *Cupio d. solui, & esse cum Christo.* Hoc autem genu
mortis osculum vocauit Symbolici Theologi: de quo videtur loquutus esse Salomon in Cantico

Philip. 1.

um ait: *Osculetur me osculo oris sui*, quod, sub Endymionis nem Diana in monte altissimo conlopitum somno osculetur, imagine adumbrarunt. Aiunt enim Dianam, ut quæderum vim quam ipsa recipit, ad inferiora transfinitat, re-inam esse & dominam cœlestium propotionum atq; intelligentiarum: Endymionem vero animam hominis significare, cuius amore capti cœlites, ut illam sibi coniungere possint atq; osculari, in alto monte hoc est, dum cogitationem & mentē in cœlum attollit, somno altissimo conlopitā, id est, morte huius corporis. Nam cum corpus imbedimento sit, quo minus perfecte Deo cōiungi possimus, sequitur eo soluto nos libere in cœlum euolaturus. Quod quanto citius fit, tanto maiores Deo gratias habere debemus: nec tamen recusare quamdiu ei visum fuerit, huius corporis carcerem æquo animo ferre: sed assidue illum rogare, qui solus omnia bona largitur, ut interea saltem cupiditates nostras, quæ nos ab eius cōplexu abstrahere possunt, interimat. Quod ut faciat, clementiam eius supplex manus tendens rogo & obsecro,

Capit. ca. 1.

At Lucian. in Astrologia ait illū primū mortalibus. Luna rationem ostendisse.

PACIFICATOR HABITVS. CAP. XXX.

NOLVIMVS hic omittere, priusquam viriles imagines absolueremus, quia ea adijceremus, quæ Quintilianus de pacificatore habitu scribit. Sic enim ait: *Fuit ille habitus, qui in statu pacificator esse solet, qui inclinato in humerum sinistrum capite. brachiisq; ab aure protenso, manum erecto pollice protendit: qui quidem maximè placet iis, qui se diceri sublata manu iactant: cuiusmodi habitus hodie cernitur Romæ in pulcherrima statua, quæ pro æde Lateranēsi stat.*

Num enī statua, de qua Pier lib. 35. in a-cificator gestus huius referitur. litter à Pierio lib. 26. in Pacificatio. Favoris, & contrarij figura. Idem à Pierio lib. 36. in Favor. traditur.

QVOMODO PINGI SOLERENT AVETERIBVS FAVOR, EIVSQVE CONTRARIUM. CAP. XXXI.

CVM ijs qui de Pacificatore habitu diximus, faciunt, quæ de fauoris eiusq; contrarij simbolo scribit Politianus in miscellaneis: fauorem enim pollicibus pressis, & eius cōtrarium versis significari solitum ait, idq; Horatij, Iuuenalis, Plinij & Prudentij autoritate probat. Sic namq; ait Horat. in primo Epistolarū, 18. Epist.

Consentire suis studijs qui crediderit te,

Fautor vtroq; tuum laudabit pollice ludum.

Iuuenalis vero hoc modo:

— Et verso pollice vulgi,

Quemlibet occidunt populariter.

Plinius autem libro Naturalis Historiæ vigesimo octavo, *Pollices, cum faueamus, premere etiam prouerbio iubemur.* Et Prudentius.

Et quoties victor ferrum iugulo inserit, illa

Delicias, ait esse suas, pectusque iacentis

Virgo modesta iubet conuerso pollice rumpi.

Ex quibus patet, eos qui fauerent, pollicem premere; qui vero fauorem denegarent, vertere solitos.

FIDIVS DEVS.

FIDES. CAP. XXXII.

Deus Sabi-
norum.

In platea

qua Are-

nula dicta,

penes patri-

cios Santa-

ceiceos. Vide

Emblem. 9.

Alciati, cū

& in idem

Minoem.

PRÆSTANTISSIMVM extat Romæ in antiquo marmore Fidij simulachrum, sic expressum: Vir est imberbis quidem, sed tamen maturam præ se ferens ætatem, cui adiectum est nomen, HONOR: hic VERITATI, quæ virginis forma expressa est, manum porrigit prenditque: in medio autem AMOR est pueri ætate: quod hæc tria sint, quibus Fides nititur, quæque illam inuiolatam conseruant: nempe honoris studium, veritas promissorum, vt videlicet ab vtroq; seruentur, & amor, qui nisi adfit & faueat, facillè fides corrumpitur: nam fidem honor sustinet, veritas parit, amor nutrit.

SOMNVS.

VERA ET FALSA SOMNIA.

CAP. XXXIII.

Veri falsiq;
somnia sym-
bolum.

IMAGO virilis facie resoluta & languenti, candida subtus veste & supra nigra induta, quasi diem & noctem indicaret, cornu manu tenens, Philostrato authore, somnum significat: quod cum vera somnia immittit, nigrum cornu habere fingitur: cum verò falsa, eburneum: vnde & geminæ somni portæ à Virgilio finguntur, his verbis:

*Sunt gemine somni portæ, quarum altera fertur
Cornea, quæ veris facilis datur exitus vmbriis,
Alteræ candenti perfecta nitens Elephanto:
Sed falsa ad cælum mittunt infomnia manes.*

Æneid. lib. 6.

quoniam, vt inquit Macrobius ex Porphyrij authoritate, latet omne verum: hoc tamen anima cum ab officijs corporis somno paulum libera est, interdum aspicit, nonnunquam tendit aciem, nec tamen peruenit. Et cum eum aspicit, tamen non libero & perfecto lumine videt, sed interiecto velamine, quod nexus naturæ caligantis obducit, quod Virgilius his verbis indicauit:

*Aspice, namque omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus, tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam.*

*In Som.
Scip. c. 3.*

Æneid. 6.

*Macrobius
ibidem.*

Hoc igitur velamen, quod nigro colore significatur, cum in quiete ad verum vsque aciem introsipientis admittit, cornu esse creditur: cuius hæc est natura, vt tenuatum visui peruium sit: cum autem à vero hebetatur, ac repellit obtutum, ebur putatur: cuius corpus ita natura densatum est, vt ad quamuis extremitatem tenuitatis erasum, nullo visu ad vltiora tendente penetraret. Hæc Macrobius. Seruius vero aliam adfert rationem: ait enim per portam corneam oculos significari, qui & cornei sunt coloris, & duriores cæteris membris, quia frigus non sentiunt, vt & Cicero in libris de natura Deorum testatur. Per eburneam vero portam, os, propter dentes, quod ea quæ loquimur, falsa esse: possint: ea vero quæ videmus, sine dubio vera sint. Aut vero ait, corneam portam idcirco veram dici, quod, vt ij, qui de somniorum interpretatione scripserunt, testantur, quæ somnia personæ statum & fortunam non excedunt, vera sint, & simplicia, vt cornu est: quæ vero supra fortunam sunt, & nimium habent ornatum, falsa: vnde eburnea quasi ornatio porta fingitur.

HONOS ET VIRTUS. CAP. XXXIV.

IN quibusdam Vitellij Cæsaris numismatib. inueniuntur pulcherrimæ Honoris ac Virtutis imagines, in quibus Virtus sic est expressa: Iuuenis galeatus cum pennis supra galeam, hastam sinistra, sceptrum dextra tenens, ocreas habens, & sub dextro pede testudinem, Honorem, qui muliebri forma est expressus, intuens. Habet autem caput galeatum, vt fortitudine ad Virtutem opus esse indicet, quo nos ab imminētibus insidiis tueamur, eademque ob causam hastam habet: pennæ vero vel crista ingentij acumen significant & sublimia cogitanda. Sceptrum potestatem vitiorum domandorum, & cupiditatum frandandarum. Ocreæ duplicem habent significationem, primum; quod qui Virtutem sectantur, semper ad locum, si opus sit, Virtutis exercendæ causâ, mutandum parati esse debent. Deinde, quia pedes & crura imbecillitatem, quam ex hoc terreo corpore suscipimus, quæ nos cupiditatum iustibus obnoxios reddit Prudentia, cuius symbola est testudo, quam sub pede habet, diligenter muniamus, sicque gressus nostros dirigendos, Prudentiâ duce, vt ne nosmetipsos in peccandi necessitatem conuiciamus: semperq; in omnibus rebus honorem spectandum & intuemdum, non autem opes. Honos muliebri potissimum forma depingitur, quod mulieres maxime honoris studiosas esse deceat. Est autem feminuda mulieris imago, propter opum contemptionem: eademq; cornucopiæ gestat, & galeam pede premit, quia ex Virtute omnium rerû copia prouenit, & virum in Honore propter Virtutem constitutum omnes venerantur.

Honoris & Virtutis imago, eiusque explicatio. Vt quæ à viro. Eadē P. er. de Galeali. 42. Et ppter celebritatem. Pier. ibid. Pier. li. 27. monumentum assignat, q̄ respondet prudentia.

HECATE.

LVNA. CAP. XXXV.

LVNAM sub Hecates imagine pingebant, propter varias eius corporis figuras: Hecate enim cum tribus capitibus pingitur, quorum sinistrum Equi est, dextrum Canis, medium Hominis. Luna enim ex Solis distantia varias figuras sumere videtur, & cum nouilunium pingere volebant, candidis vel aureis vestibus indutam, atque ardentem faciem tenentem eam faciebant: cum mediam ostendere volebant, cistam ei in manu ponebāt, quia, crescente lumine fruges maturant. Plenilunij autem virtutem ferrugineo colore denotarunt, tuncque ramum Laureum & Papauer manu tenere sungebatur: ramum quidē Laureum, quoniam à Sole ignea fit; Laurus enim Soli consecrata est; Papauer vero propter fertilitatē multitudinemque animarum, quæ in ea, tanquam in ciuitate habitare putantur. Duplicem enim tellurem Ægyptiorum Philosophia statuebat: superiorem vnam, inferiorem alterā: superioremque tellurem Lunam esse putabant, inferiorem vero hanc frugum procreatricem, qua nos mortales habitamus: illam enim animas corpore solutas incolere putabant, quia cum Ægyptij ex Hebræorum, à quibus multa didicerunt Theologica, esse quendam locum, in quem animæ à corpore solutæ transmigrant, ibique beatorum sedes esse, & multa præterea de cœlesti illa patria, & sancta ciuitate, eius-

Nat. Comes lib. 3. Myth. c. 25. Hecates hieroglyphicum.

Auctor Xenophanes. Tellus duplex Ægyptiorum.

te, eiusque regionibus audiuiſſent: & in plenilunio maculas quasdam in Lunari orbe viderent, quæ in nullo alio fidere cernerentur, & terrarum quandam montiumque & lacuum imaginem præ se ferrent, diuina myſteria & arcana humana intelligentia metiri volentes; ea omnia in Luna eſſe putabāt, eamque cœleſtem illam tellurem eſſe aiebant. Nec deſuerunt, qui duplicem mundum ſtatuentes, vnum, in quo perfectæ rerum omnium, quæ in hoc noſtro orbe ſunt, exēpla atque imagines cernuntur, ab ipſo Creatore minime corruptioni obnoxia factæ, quas Ideas vocauere, ex quibus poſt & ad illarum imitationem, quæ in hoc mūdo ſunt omnia creata ſunt, mundum illum idearum Lunam eſſe dixerunt. Sic enim ratiocinabantur: Vt architectus, pulcherrimā aliquam domū templumve ædificaturus imaginē eius perfectiſſimā mente concipit: quæ cum ex materia concreta non ſit facta, corruptioni minime eſt obnoxia, niſi cum architectus ipſe corrumpitur, hoc eſt, aut moritur, aut mente alienatur, neque poſt ædificium ipſum tam perfectum & abſolutum reddere poteſt, vt ideam illam, quam conceperat æquet: ita & ſummus iſte Opifex atque Architectus, mundum hunc creaturus, eius & omnium, quæ in eo eſſe volebat, imaginem perfectiſſimam concepit, quæ imago, vt pote in eius, qui omni corpore ſolutus eſt, quique omnia poteſt mente concepta, ita perfectæ fuit, vt nihil perfectius excogitari poſſet, & re ipſa extitit, quia potentiſſimus eſt, qui eam fecit. Et quemadmodum imago humana mente concepta, ſine ſui artiſtici corruptione corrumpi non poteſt; ſic illam, quæ opificem habet nulli corruptioni obnoxiam, ſempiternam fore, nec eſſe eſt fateri. Hanc autem imaginem Lunam eſſe volebant, cui etiam creator vim hæc inferiora ad ſui exemplum, ſed minus perfe-

Opinia idcirco Lunam mundum ſtatuentium.

Plin. libr. 2. c. 99.

*Vnde Luti-
na dicta, à
luce, vel à
circumuo-
lendo.*

*Cuius ali-
mentum in
albicibus a-
quis, ait Plin.
lib. 2. c. 101.*

cta, gignendi dederit; quam vim Naturam appellarunt. Et ſic Lunæ multitudinem animarum, vel quod in ea corpore ſolutæ habitarent, vel quod ab illa in mortalia corpora influerent immitterenturque, vel quod perfectiſſimas illarum contineret imagines, tribuerunt. Sed eſt & alia ratio, cur illi fertilitas multitudoque animarum tribuatur: quia videlicet Luna crescente, plantæ & fructus, necnon & animantia magis creſcunt, & quia partui præſe putatur. Nec tamen abſurdam proſus illorum ſententiam exiſtimare, qui huius mundi imaginem in Luna eſſe putarunt, modo ne de diuina illa idea, ad cuius exemplar omnia ſunt creata, intellexiſſent. quæ non magis quam Deus ipſe mortalibus oculis cerni poteſt, cum diuinam illam ideam ſempiternam fore ſit neceſſe Lunam vero & Solem mutationi obnoxium eſſe, Sacræ literæ teſtentur. Sed ſi huius mundi imaginem tanquam in ſpeculo cerni dixiſſent, facile illis aſſentirer. Lunare enim corpus ſpeculo ſimile eſſe, ſolarium radiorum reflexio, quam in eo videmus, indicat: itemque aqueæ naturæ, quæ in ſpeculis eſt, eſſe Philoſophorum omnium illi humiditatis ad rerum generationem cauſam tribuentium conſenſus, & res ipſa docet. Cum igitur talis ſit Luna, & in plenilunio terra inter Solem & illam poſita, huiusmodi maculæ in eius corpore cernantur, quæ mediam orbis terrarum partem, vt illam à Geographis pingi videmus, imitentur, quis non credat maculas illas terræ imaginem eſſe? Nam quod illas ob corporis inæqualitatem fieri dicunt, id abſurdiſſimum videtur in cœleſti corpore: & falſum eſſe, teſtatur ſolarium radiorum tanta reflexio, quæ niſi ex politiſſimo nitidiſſimoque corpore fieri nullo modo poſſet. Quod vero alij vapores eſſe putant, quos illa aſſidue ad ſe trahat; primum dico fieri non poſſe, ſi vapores eſſent, vt ſemper eandem figuram ſitumque ſeruarent: deinde Mathematicorum, hoc eſt Optices certiſſimas veriſſimæque rationes, id falſum oſtendere. Nam cum vapores non ſupra mediam aeris regionem attollantur, neceſſe eſſet, Lunam à Britannis, aut Hiſpanis, aut Ægyptiis, quorum acies ſupra vapores illos, qui in noſtris ſolummodo regionibus eſſent, tenderet, ſine maculis cerni: nam ſi quis forte diceret, vapores illos totam mediam aeris regionem occupare, & ideo ab omnibus videri: is ſciat, ſi ita ſeres haberet, nos non maculas, ſed totum Lunarem orbem quaſi velamine quodam obductum viſuros. Ex quo patet, cum eadem maculæ æque ab omnibus gentibus cernantur, vapores eos non eſſe. Sed & ipſarum macularum figura optime orbis terrarum imaginem, vt ex tam longinquo tractu perſpicere poteſt, præ ſe fert, quemadmodum qui libet videre poteſt,

Imago terra in maculis Lunæ.

PERSEPHONE SIVE PROSERPINA.
SEMINVM VIRTVS ET GENERATIO.
CAP. XXXVI.

SEMINVM virtutem & gignendi vim, quæ potissimum in terra est, veteres muliebri forma germina quædam protendentem pinxerunt, hancq; imaginem bonam Deam vel Persephonem appellarunt: semen non ante germinare significantes, quam in terram proiectum aliquãdiu ibi latuerit.

Ideoq; à Persephendo dicta, quæ semine per terrã serpat, sitq; Cereris filia.

DIONYSIVS.
PROMISCVA GIGNENDI VIRTVS PLANTARVM.
CAP. XXXVII.

QUONIAM vero plantæ non solum ex femine, verum etiam quædam ex furculis plantatis nascuntur, hanc promiscuam gignendi vim, sub Dionysij imagine expresserunt, quem muliebri forma & cornua habentem pingebant.

Ideoq; sepultus. ac integer reuixit propter plantas è propaginis. ortas.

I V N O.
QVATVOR ELEMENTA. CAP. XXXVIII.

I V N O catena de cælo ab Ioue suspensa, & lapides pedibus alligatos habens, ab Homero fingitur: ita vt vtrũq; pedem contractiorem habeat altero, quæ imago quatuor elementorum symbolum est. Iuno enim ipsa aerem significat, catena ignem quo cætera colligantur atque miscentur, lapis altiori pedi appensus, aquam, alter vero terram: quæ omnia Iupiter, quem cæli rectorem significare volunt, ita cælo alligauit. vt ex illo pendeant, ipsiusque, qui cælum mouet, nutu gubernentur.

Elementorũ hieroglyphica figura. Iliad. o. Hinc Orph. in hymno Iunonis. Aeriã ostendit et faciem Iuno.

TEMPESTATIS MUTATIONEM,
ET ARCANAE TEMPORE PATEFIERI.
CAP. XXXIX.

E ADEM Iuno nubibus vndiq; septa, ita vt vix cerni possit, tum mutationem tempestatis (cum Iuno aeris symbolum sit) tum res alta vetustatis caligine mersas, aut alioqui obscuras absconditasque, quas tamen tempus patefaciet, tum temporis breuitatem significat.

Hinc Æneid. l. 4. illud, His ego nigrantem, &c.

SPES FALLAX. CAP. XL.

E ADEM quoque Iuno ex nubibus ficta, res de quibus agitur fictas, & falsas esse significat, spemq; fallacem: admonetque vt caueamus nobis ab illusoribus, vel ne falso, vt sæpe fit, amore capiamur, nosque sceminis deludendos præbeamus. Aiunt enim, Iunonem ab Ixione adulterij sollicitatam, illi mero ambitioni tribuit.

Plut. in Aegide & Cleonem ambicioni tribuit.

E V R O P A.

ANIMÆ HOMINIS IN CORPORE
STATVS. CAP. XLI.

MVLIER Tauro insidēs, ac per mare delata, facie tamen in tergum conuersa, & littus quod longe liquit respiciens, significat animam hominis, quam corpus per huius mundi pelagus defert, cum ipsa tamē tellurem, quā deferūt, hoc est, Deum creatorem atque opificem, auidis oculis intueatur. Et hic est Platonius ille animæ circulus, atq; rationis motus, cum videlicet mente à diuinis ad humanas res cogitandas, ipsaq; creata, conuersa, tandem ad Dei contemplationem homo redit: ideoq; Poetæ finxerunt, Europam Agenoris Phœnicum regis filiam, ab Ioue sub forma Bouis, aut Vituli raptam, & per mare in Cretam delatam fuisse: cuius fabulæ mystica explicatio est, quam modo protulimus.

*Platonius
anima cir-
culus.*

*Ouid. lib. 3.
Metam.*

D I A N A.

RERVM PERMVTATIO.
CAP. XLII.

Diana hieroglyphicū.

VIRGO cui Mercurius vestem porrigit, Diana est, quæ rerum mutationem ex incremento & diminutione factam significat. Finxerunt enim Græci Poetæ, Iouem cum videret Dianam nudam incedentem, quod id virginem minime decere videretur, Mercurio, vt ei vestem faceret, mandasse: cumque multas ei Mercurius vestes fecisset, nullam tamen illi aptam facere potuisse, propterea, quod illa, dum is vnā pararet, assidue mutaretur, ita vt post illam non posset induere. Est ergo hæc figura incrementi & diminutionis, rerumve aut cōsilij & mentis mutationis hieroglyphicum.

*Hinc forsā
Xenia Or-
pheo dicta,
terrestris,
ppter gene-
rationē &
corruptio-
nem.*

DANAE CVM AVREA PLVVIA.

ANIMI PVLCHRITVDO, ET COELESTIVM BO-
NORVM AFFLVENTIA. CAP. XLIII.

*Alii ad lar-
gitiones, q-
bus omnia
patēs & pa-
rēt, referūt.
Aureus im-
ber in gre-
mio Danae.*

DANAE formosissimæ mulieri, aurum in gremio pluissē finxere Poetæ, per Danaen animi pulchritudinem significantes, quæ naturalibus virtutibus continetur, quas Deus amat: per aureum vero imbrem cœlestium bonorum affluentiam, quæ ex diuino amore, eiusque benignitate sunt pendenda. Omnium enim bonorum perfecta copia à Deo solo datur.

P A S I P H A E.
ANIMA CVM AEREO VEHICVLO. CAP. XLIV.

PASIPHAE Solis filia, & Minois Cretæ regis vxor, quam in vaccam tranſmutatam ex Tauro Minotaurum peperiffe ferunt, qui media ex parte homo erat, reliqua Taurus, animam ſignificat cum æthereo vehiculo, quo illam corpori coniungi Platonici tradidere. Aiunt enim animas noſtras in cælis illis ſedibus & cœleſti regione, æthereum igneumve quoddam vehiculum, quo deferantur & moueantur, habere, cum nihil quod fit expers corporis moueri poſſit: quod & Dauid vates comprobare videtur, cum canit, *Qui facit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuos flammam vrentem.* Addunt deinde Platonici illas, quamuis hoc igneum vehiculum habeant, tamen corpori, hoc eſt, terreo vehiculo, ob ſuis ſubtilitatē & terræ craſſitudinem, niſi aliquo intercedente medio, quod vtriuſq; naturæ ſit princeps, iungi non poſſe, ideoque illam dum per cœleſtes orbis & elementa deſcendens, tranſit, paulatim craſſiore ſe quaſi veſte induere, aereumq; ſibi vehiculum comparare, quo facile terreo huic corpori copuletur. Id autem facit corporis induendi cupiditate, vt iidem aiunt, accēſa: Taurus enim corpus ſignificat, Vacca ficta aereum vehiculum, Paſiphæ ipſam animā ex qua copula oritur Minotaurus, id eſt, homo ex anima & corpore conflatus.

*Platonico-
rum de ani-
mabus opi-
nio. Hinc
forſan ita
dicta, quia
pra cæteris
omnib. ap-
pareat lu-
centia.*

P A N D O R A.

PANDORA mulier, pyxidem in manu habens apertam, aduerſam fortunam, generis obſcuritatē, infelicitatem, paupertatem, infamiam, ægritudinem, ſpei fruſtrationem, humanæ fortis miſeriam nobis adumbrat: nam cum hæc virtutes omnes in pyxide incluſas teneret, eam, vt quid intus eſſet videret, aperiens, omnes elabi paſſa eſt, malis retentis, & ſpe ſola, quæ vaſculi labro adhæſit, vt narrat Heſiodus: eam enim à Vulcano factam, & ab omnibus diis muneribus, quæ pyxidi illi incluſerant, ornata, poſtque Epimetheo coniugem datam tradit.

*Heſiodus in
Theogonia.*

E V R Y D I C E.
APPETITVS. CAP. XLVI.

EVRYDICE, quam in pede momordit ſerpens, appetitum hominis ſignificat, quā animi affectus exulcerant, pedes enim ac præſertim calcaneum, cupiditatū hieroglyphicum ſunt: vnde Seruator diſcipulorum ſuorum pedes lauare voluit, vt eos ab affectibus terrenis mundos redderet, Ioan. 13. Et Petro nolēti vt ſe lauaret, dixit, *Niſi lauero te, non habebis partem mecum.* Et in Geneſi dixit Deus Serpenti, *Inſidiaberis calcaneo eius:* nec ſolum hoc in Sacris literis, verum etiam in Græcorum fabulis legimus, Achillem, propterea, quod puer Stygiis aquis fuiſſet immerſus, nulla in parte vulnerari potuiſſe, præterquam in pedibus, qui abluti non fuerant, vt indicarent eum fortem fuiſſe, niſi affectibus vinceretur propriis. Neque abhorret ab hoc ſenſu quod tradunt, Iaſonem aureum vellus petentem, vnum calcem in flumine, quod ſolum in toto terrarum orbe nulli vento eſt obnoxium, amiſiſſe: hoc eſt, dum virtutem ſeſtatur, & immortalitatem, aliqua affectuum parte exutum fuiſſe: & Virgilius, Didonem morituram vnum calcem exuiſſe, ſcribit his verbis:

*Hinc forſā
à late pœna
ſubeunda ei
nomen, ob
concupiſcen-
tiam.
Per pedes
ablutos qd
ſignificatur
& in diui-
nis & in p-
ſanis.*

Æne. lib. 4.

Ipoſa mola, manibusque piis, altaria iuxta

Bbbbb

Vnum

Vnum exuta pedem, vinculis in veste recincta

Testatur mortuura deos, & conscia sati

Sidera—

hoc est, vno affectu, nempe mortis formidine exutam, quæ Didonis figura repentinum firmumque consilium significat.

C Y B E L E.

AGRICVLTURA, VEL, VICTORIA POPV- LORVM. CAP. XLVII.

Vide Plin.

lib. 43. ibi.

Terra.

Cybeles si-

mulacrum,

& eius in-

terpretatio.

Vide Pier. li.

2. ibi, Super

igne solici-

pus.

CYBELES turritam coronam habentis simulacrum, tellurem indicat, & vrbes quas illa sustinet, domitas, vel victoriam de agricolis seditiosis partam, vel tellurem agricultura domandâ, & eam quæ habitatur fertiliorem esse ea quæ minus incolitur. Vbi enim hominum frequentia, ibi artes & industria valent. Quod vero curru eius Leones adiungere, vt in antiquis marmoribus numismatibusque videre licet, id significat nullam esse terram adeo sterilem & asperam, quæ labore & industria fertili reddi non possit, vel illâ vim gignendi à Sole capere, cum Leo sit animal Phœbæ naturæ. Hanc ipsam si non in curru, sed humi sedentem vel stantem cum circino pinxeris, Geometriæ, si cum quadrante, Geographiæ, si cum ligone vel Taurum prope se habentem, Agriculturæ simulacrum habebis.

TRES CHARITES.

CAP. XLVIII.

Hes. in The-
ogonia.

Quid per si-

mulacrum

arium Cha-

ritum, ex

Seneca, vel

Aglaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

Aydaia.

TRES CHARITES sorores fuisse traduntur. Pingebantur autem iuuenes virgines, ridentes, manibus implexis, soluta ac perlucida veste: quarum natu maxima, Hesiodo autore, Egle vocatur, media Euphrosyne, tertia Thalia. Quid autem hæc omnia significarent, pulcre docet Seneca de beneficiis libr. primo in hunc modum:

Quare, inquit, tres Gratia, & quare sorores sint, & quare manibus implexis, quare ridentes, quare iuuenes, & quare virgines, soluta ac perlucida veste? Alij quidem videri volunt vnâ esse, quæ det beneficium, alteram quæ accipiat, tertiam quæ reddat. Alij tria beneficiorum genera, promerentium, reddentium, simul & accipientium reddentiumque. Sed vtrumlibet ex istis iudicaverim. Quid ista nos iuuat scientia? Quid ille confertis manibus in se redeuntium chorus? Ob hoc, quia ordo beneficij per manum transeuntis, nihilominus ad dantem reuertitur, & totius specie perdit, si vsquam interruptus est, pulcherrimus, si cohasit & vicces seruauit. Ideo ridentes, quia promerentium vultus hilares

sunt, quales solent esse qui dant & qui accipiunt beneficia. Iuuenes, quia non debet beneficiorum memoria senescere. Virgines, quia incorrupta sunt & sincera, & omnibus sancta, in quibus nihil esse alligati decet, nec astricti. Soluta itaque tunicis vtuntur, perlucidis autem, quia beneficia conspici volunt. Hæc Seneca. Nos autem etiam illud minime silentio prætereundum censemus, quod vna faciem auertere & occultare fingitur: vt indicet, eum qui munus dat, id clam facere debere, iuxta Seruatoris dictum: Cum facis elemosynam, noli tuba canere ante te. Et alio in loco: Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera. Altera Charis faciem apertam ostentat, quia eius qui beneficium accipit, est id ostentare & prædicare: tertia partem faciei ostendit, & partem occultat, significans beneficij retributionem celandam esse, ostentandumque ipsum beneficium.

Et ille dato
vnum diligit
Dominus.

Matth. 6.

G O R G O N E S.

ANIMÆ TRES IN HOMINE. CAP. XLIX.

GORGONES capita, Draconum squamis obsita, dentes maximos Aprorum instar, item manus & alas habere finguntur: eas tres Phorci filias fuisse tradunt; nomine Euryale, Sthenyo, & Medusa, ex quibus Medusa sola mortalis fuisse perhibetur, reliquæ duæ immortales: ideoq; Medusam Perseus decollauit. Hæ Gorgones animarum hieroglyphicum sunt. Tradit enim Ægyptiorum Theologia, & cum ea Platonica quoq; schola, tres in homine animas esse, quarû singulæ apud Hebræos proprium nomen habent: vna enim *Nephes* vocatur, quæ Latine *Viuens* vel *Sentiens*, dici potest: quam cum bestiis communem habemus, & hæc mortalis est, quam Medusa innuit: est enim corpori proxima, eique adglutinata, & sensibus, corporisque affectionibus obnoxia, de qua acutiores Theologi intellexisse Christum, cum dixit, *Tristis est anima mea vsque ad mortem: & Qui non habuerit odio animam suam, perdet eam*: ideoq; finxerunt Perseum, qui diuinum spiritum melioremq; genium significat, hanc obruncasse: debent enim, qui altiora contemplari volunt atq; diuina, hanc prorsus interimere, ne quid sensus animæ, quæ rationis particeps est, obesse possit. Altera anima *Ruab*, id est, *Spiritus*, nuncupatur, quæ rationis particeps est. Tertia dicitur *Nessamach*, id est, *Lumen*, vt à Pythagora & Dauide fuit appellata, quam D. Augustinus *Diuinitatis partem*, & Plato *Mentem* vocat. Ideo autem dixerunt has tres sorores homines suo aspectu in saxa conuertere: quia quamuis illas in nobis habeamus, illarum tamen naturam nemo absolute potest scrutari, nisi Medusa obruncata, id est, nisi corporearum affectionum impedimento prius fuerit liberatus: imo qui eas inuerti volunt, saxis eos similes esse ad alia oportet. Oculi autem, quem sibi inuicem hæ tres sorores mutuo dant, significat lumen quod habemus extrinsecus, à Deo nobis dari, atque ab vna in alteram animam deriuari.

Ab Apollodoro lib. 2. Tres animæ in homine qua. Virgilius tamen Æneid. li. 6. ad vltimoscendos sceleratos eas detrusit ad inferos.

VIRGO CAPILLOS HABENS

ERECTOS.

HOMINIS NATURA.

CAP. L.

PLATO dixit, hominem arbori similem esse, verum in hoc ab illa differre, quod illa radices in terra fixas habet, homo autem in cælo: quod capilli capitis radicem similitudinem quandam habentes indicant. Radix autem vera hominis est anima, quæ cœlitus est demissa, & per quam viuimus, spiramus, & vitales fructus ferimus, vt arbor ex radice vitam trahit: vnde in Cantico legimus, *Coma tua iuncta canalibus*: quod de cœlestibus riuis, ex quibus virtus in nos descendit, est intelligendum: nam quæ de capillis & barba in Sacris literis dicuntur, ea omnia ad animam referri testantur Origenes & Hieronymus. Vnde si quis virginem capillos in cœlum erectos habentem pinxerit, apte animam vel hominis naturam expresserit.

Nō solum ratione capillorum, sed capitis totius, brachia vero ac pedes tamq; rami. Hominis cū arbore comparatio.

VIRGO ABSCISSIS CAPILLIS.

IMBECILLITAS ET MORS. CAP. LL

VIRGO, cui abscissi sint capilli, imbecillitatem virum ingenij, animæ, aut etiam mortem significat; quia non modo in Sacris literis videmus Sampsonis robur in capillis fuisse, quibus abscissis, fa-

Sed & apud Græcos & Latinos ra-

stratio capi-
tis seruitu-
tem indica-
bat.
Vide Pier.
lib. 32. ibi,
Coma Ro-
bur homi-
nis in ca-
pillis.

sis, facile captus victus fuit: verum etiam & Euripides finxit Alcestem mori non potuisse, donec illi Mercurio cœlitus demisso crinis abscinderetur: & Nisus non prius à Minoe interfici potuit, quam ab eius filia pilus fatalis abscinderetur. Nec Dido apud Virgilium ante mori potuit, quam Iris ab Inone missa ei flauum vertice crinem auferret.

A S T R Æ A.

I V S T I T I A. C A P. L I I.

ASTRÆAM Astræ Gigantis & Auroræ, vel Iouis & Themidis filiam, pro Iustitia sumi notissimum est: fingunt enim illam vitiiis crescētibus indignatam in cœlum euolasse, locumque inter Leonem & Libram mediū tenuisse, imo etiam ipsam Libram ei tribuunt, qua quid cuique debeatur, expendat. Quamobrem sic de illa cecinit Ouidius:

Libr. 1. Me-
tam.

Astræa figu-
ra, & expli-
catio.

A Gell. lib.
14. 6. 4.

Et virgo, cade madentes

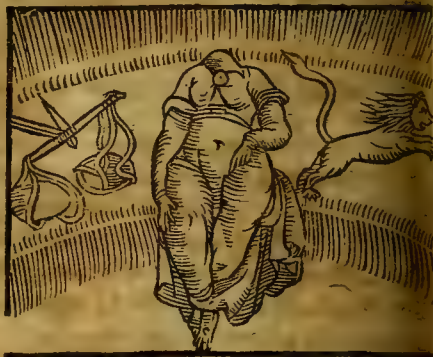
Vltima cœlestium terras Astræa reliquit.

Et Seneca in Octau.

Neglecta terras fugit & mores feros

Hominum, & cruenta cade pollutas manus,

Astræa virgo siderum magnum decus.

Eam quoque, vt Gellius & Chryssippus tradunt, forma atq; filo virginali, aspectu vehemēti & formidabili, luminibus oculorū acris, neq; humilē, neq; atrocem, sed reuerendā cuiusdā tristitiæ dignitate pingi solitam, omnes fere norunt: cui nostri pictores modo lancem, modo securim, virgarum fascem adiiciunt. Illud autem fere inauditum est, & tamen pulcherrimum, quod Alexander Aphrodisæus scribit, Iustitiam ab Ægyptiis sine capite pingi solitam, per manum sinistram porrecta palma decapeditam: quoniam sinistra genuina pigritia nulla calliditate prædita, æquitati aptior quam dextra videtur. Collocatur autem inter Leonem & Libram, quia iustum iudicem intrepido & fortissimo esse oportet, vt nullius minis aut precibus ab æquo & bono dimoueatur: eundemque decet et mina omnium atque merita ad lancem discutere & ponderare, vt cuiq; quod meritis est tribuat. Cuius put vero ei non tam ademisse mihi videntur, quam inter sydera occultasse, vt indicarent à iudice neminem videri debere: vnde Athenis in Areopago, rei velato capite causam dicere iubebantur, ne iudicum affectus mouere possent: condit ergo caput inter sidera, solum Deum intuens, & ideo à nobis cerni non potest: debet enim iudicis mens ad extrema vsque, donec sententia sit lata, occulta esse, ne qua fraus strui possit.

ERVDITISSIMI VIRI

HIEROGLYPHICORVM COMMENTA- RIORVM LIBER SECVNDVS, EA CONTINENS

uæ per Serpentem, Cerberum, Felem, Vitulum, Capricornum, Cancrum, Aqu-
am, Craterem, Lyram, Arcum, Nodum, Catenam, Quinarium numerum, Penta-
gonum, Pyramidem, Cubum, Octaëdrum, Isocaëdrum, Papauer, Iridem, Hya-
cinthum, Narcissum, Hyssopum, Myrtum, Salicem, Cedrum, Pal-
mam, & alia huiusmodi significantur.

AD THEODORVM ZVINGGERVM PHILOSOPHV ET MEDICVM PRÆSTANTISSIMVM.

ALTERAM hanc mysticarum imaginum Partem, quam cum superiore Valerianis quasi
racemationem quamdam Diuinis Commentariis adiecimus, tibi (doctissime Zuinggere)
donare atque in tuo nomine edere statui: non quidem quod tua fama aliquid scriptis meis or-
namenti adicere posse sperem, quam tu ingenij tui magnitudine, atq; illustribus monumen-
tis, quibus rem literariam promoues, ab aliis illustrari non pateris: sed vt & hi mei labores
nomini tuo inscripti, plus authoritatis inueniant, & tu aliquod mea in te obseruantie indi-
cium habeas, tenue quidem illud ac rude, longeq; impar iis quibus tu nos ornare soles, sed ex
candido in te animo profectum, & tali qui libentius, si posset, maiora dignioraq; tibi commendaret. Sed tue huma-
nitate erit, mentem non munus spectare. Quod si feceris, & ingenij ac prudentia tua acumine, ad intimos animi
mei sensus penetraueris, tanti te hoc facturum non dubito, quanti regium aliquod munus, & quemadmodum me
amare iam dudum cepisti, sic hunc meum immaturum foetum fouendum suscipies. Quod quoniam mihi certo pol-
liceor, plura non addam. Vale. Basil. XIV. Kal. Sext. M. D. LXVII.

SERPENS.

ANIMA ET CORPVS. CAP. I.

BACILLVM, cui Serpens circumuolutus est, non modo apud Hebræos, & in Sacris literis, in qui-
bus legimus Serpentis in cruce positi aspectu populum Israël à morte liberatum fuisse: verum
etiam apud Ægyptios & Romanos animæ atq; corporis salutare symbolum fuit. Nam cum cætera
omnia reptilia crassioris & magis terræ sint substantiæ, Serpentem spiritus & vitæ tenacissimum ani-
mal esse constat, quod & imbecillitatem corporis exuat, & ad medicinam vtilissimum sit, & ad acuen-
dum visum herbam inuenisse, nec non ad sese in vitam reuocandum quamdam herbam cognoscere
traditur. Et cum Romani oraculo admoniti, Epidaurum misissent ad Æsculapium, quem medicinæ
& salutis Deum existimabant, accersendum, Serpentem Romam aduexerunt.

CERBERVS.

TRES COELI REGIONES, VEL TRIPLEX DEI POTESTAS. CAP. II.

VETERE S tres tantum coeli regiones faciebant: nempe, Ortum, Occasum, & Meridiem: nam
in Septentrione inferos putabant esse, propterea quod Solnumquam eo perueniat: quemad-
modum & Sacra litera Aquilonem interdum accipiunt, & impios ad sinistram à Deo in extremo illo

Num. cap.

21. vers. 9.

Serpentis

pprietates.

Plin. li. 8. c.

27. ope fox-

niculi.

Plin. c. 12. li.

18. & passim

alibi.

Marathru.

Val. Max. li.

1. c. 9. Linius

lib. 10. & 11.

Quidã pro

terra, unde

carniuorus

dicitur, alij

p auaritia

ponit. Cer-

beri hiero-

glyphica si-

gnificatio.

Vide Pier. li.

3. ibi, proles

mascula.

iudicio detrudendos. Sinistram vero in eodem Serpentrione esse Theologis, quis dubitet, cum in
pij in eandem cum dæmone regionem sint detrudendi? ideoque harum trium regionum symboli
finxerunt Cerberum canem tricipitem, quo etiam tria Dei regna significarent, cœleste, terrenum,
& infernum.

TRES NATURALES NECESSITATES.
CAP. III.

Æneid. li. 6. **E**VNDEM Cerberum tricipitem finxere Poëtæ infernæ domus aditum custodire: eo hieroglyphi-
co tres necessitates naturales, quæ hominem à sempiternarum rerum contemplatione abduci
significantes: nempe famem, sitim, & somnum; & ideo Virgilius fingit Sibyllam, quæ Æneam me-
tem ad magnarum rerum contemplationem conuertere volentem, monet vt huic Cerbero,
Melle soporatum & odoratis frugibus offam
obijciat, statimque illo relicto transeat: vt indicet, esse quidem his necessitatibus satisfaciendum, sed
non prorsus indulgendum.

FELIS.

LIBERTATIS APPETENTIA,
CAP. IV.

FELIS, præter ea quæ de illo scripsit Pierius, libertatis appetentiæ hieroglyphicum fuit, quo prius
Alani, Burgundiones & Sueui, teste Methodio, in militaribus signis vti solebant; perinde vt Fe-
les carcerem ferre non possunt: sic se seruitutis impatientissimos esse testantes.

VITVLVS.

CONCVPISCENDI VIS. CAP. V.

MANSVETVS & domesticus vitulus, vel bos, concupiscendi appetendique vim, quæ in nobis
est, denotat: quia constat, nullum animalæque appetitui obedire & venereum esse, atque Vi-
tulum siue Taurum,

*Attamen
secedunt in-
terdū à vac-
cis, hinc il-
lud' Απια-
γλεῖν, ab
Aristotele
li. 6. de Na-
tura Anim.
Id est, con-
ueniari.*

*Capricor-
nus Deorū
porta.*

*Sueton. in
Augusto. c.*

*94.
& Pierius
libr. 10. ibi*

*Augusti.
Genesis.*

CAPRICORNVS.

MORS, VEL DEFVNCTORVM
ANIMÆ, ET SECVNDÆ FORTVNÆ.
CAP. IV.

CAPRICORNI signum, quod in multis Augusti
Cæsaris numismatibus videmus summā, vt Astro-
nomi tradunt, sub se natis portendens felicitatem, à Pla-
tonicis Deorum porta vocatur: quia per eum tradunt,
animas corporis vinculo solutas, rursus in cœlum ascen-
dere, vbi diuinæ naturæ participes fiunt, ideoque hoc si-
gnum sidereum animas defunctorum mortemve signi-
ficat, & nonnumquam secundam fortunam, summamque
felicitatem, vt diximus.

C A N C E R.

ORTVS HOMINIS, VEL
VITA. CAP. VII.

CANCER, ex eorumdem Platoniorum sententia, ortum hominis vitamque notat, volunt enim animas per Cancri ianuam in humana corpora demitti, & vt Capricornum Deorum, sic Cancrum hominum portam dicant, quod per eam egredientes animæ humanam in vitam transeant.

Cancer porta hominū.

A Q V I L A.

DIUINI NUMINIS PRÆSENTIA.
CAP. VIII.

AQVILA præter ea, quæ de illa scripsit Pierius, in Sacris literis diuini numinis præsentiam vel effluxum quendam significat, quo ad maiorem superioremque rerum diuinarum cognitionem accimur, vt Cabalisticæ tradunt vnde Moses dicit, *Sicut Aquila prouocans filios suos ad volandum, & super eos volitans expandit alas suas; assumpsit eum, atque portauit humeris suis. Deuter. 32.*

Non absimile Pierius lib. 19. ibi, *Alta cogitatio: diuini enim notitia numinis aquila Hieroglyphicum Iohanni Euangelista dedit.*

C R A T E R C O E L E S T I S.

O B L I V I O. CAP. IX.

CRATER ille sidereus, qui ab Astronomis inter Leonem & Cancrum collocatur, obliuionem significat: quoniam ex Platoniorum sententia animæ cum in humana corpora demittuntur, ex celo per Cancri ianuam descendentes, per Capricornum rursus corpore solutæ in cœlum ascendentes, cum descendunt ex cratere illo, quem Bacchi poculum vocant, obliuionem bibunt: & sic cœlestium rerum obliuiscuntur, sed non omnes æquè, verum aliæ magis, aliæ minus, prout magis minus ex eo poculo hausere. Ex quo patet, poculum illud, obliuionis poculum esse, eiusque imagine obliuionem significari.

De Cratere Platoniorum sententia.

L Y R A.

A V D I T V S. CAP. X.

LYRA duo habens foramina incurua, aures & auditum significat, quoniam vt in Lyra fidibus illis & neruis tactis aer proximus commodus ad duo illa foramina inflectitur, & eandem in Lyræ conuexum, vbi quoque aer inclusus est, reflectens sonitum edit: sic vox aërem extra aures nostras commouens in aurium foramina impellit, qui in pelliculam quandam instar tympani tensam, appulsus, aërem, qui intus est, naturalem mouet: his autem commotus, neruos quosdam excitat, in quibus est auditus. Propter hanc ergo similitudinem Lyra auris & auditus hieroglyphicum est.

Rationem auditus Pierius ab Empedocle docet lib. 7.

A R C V S.

A R C V S.

A C V T I D O L O R E S. CAP. XI.

Genes. ca. 3. **P**ER arcum in Lunæ virginali forma expressæ manu positum tensumq; , acuti dolores indicantur quia nullus intensior dolor quam partus, cui Lucina siue Luna præest, esse putatur.

N O D V S.

N E C E S S I T A S. CAP. XII.

Sic nodum pugna apud Virg. lib. 10. Aeneid. Q. Curtius in Exordio lib. 3. Ptolemeus.

PER Nodum necessitas, Macrobio teste, significatur: quæ enim vineta sunt, seipsa dissoluere nequeunt: quod si nodo gladium adjicias, qui eum rescindat, fortunam, fatum & necessitatem virtute superari indicabis: quoniam Alexander Magnus, Gordium illum fatalemq; nodum gladio rescidit, & sic fatum ipsum vicit, & vetus est dictum, *Sapiens dominabitur Astris.*

C A T E N A A V R E A H O M E R I C A.

C O N N E X I O R E R V M H U M A N A R V M C V M D I V I N I S,
V E L D I V I N Æ P R O V I D E N T I Æ V I S. CAP. XIII.

DVBTVM non est, quin Catena illa aurea Homerica, aquam pēdere de cœlo in terras Deum iussisse commemorat Iliados libro 8. his verbis: *Agedum, auream vestim è cœlo suspendite, eaq; cuncti Di ac Dea apprehensa, me hinc detrahite in terra: nullo id quantolibet nixu poteritis efficere. At cum mihi facere arato libuerit, in terras vos vniuersas & in maria vsq; detraham. Quinetiam circumligata reste ad summitatem Olympi omnia supernè attollam, vt intelligatis quantum ego Deos simul atque homines antecello: dubium inquam, non est, vel Macrobio & Luciano testibus, quin illa rerum humanarum cum diuinis connexionem, & commune quoddam vinculum, quo Deus & summus ille Pater, quum vult nos ad se trahit, mentesque nostras in cœlum attollit, quo nos alioqui proprijs viribus, quantolibet conatu ascendere non possemus, significet: adeo vt qui mentem suam diuinitus gubernari significare vellet, is apte catenam hanc ex stella pendentem & contrahentem pingere possit. Ea est enim Diuini afflatus, & igniculi illius, cuius Plato omnes homines partibus esse voluit, vis, vt mentes ad creatorem connerat, & in cœlum trahat. Dixit autem Plato, omnes homines eius igniculi cœlestis participes esse, quia qui eius non sunt participes, quamuis formam corporis humanam habeant, non tamen homines sunt, sed belluis inferiores deterioresque. Est præterea connexio illa & alio modo intelligenda, vt eam interpretatur Macrobius: nam quæ modo diximus, ex Luciani Dialogis, cum Mercurium fingit de Ioue propter hanc catenam conquerentem, ad fatorum vim afflatumq; Diuinum referuntur. Macrobius vero ait, catenam hanc sic conflata esse, vt ex summo Deo mens manet, ex mente anima, quæ & condit & vita complet omnia quæ sequuntur: cunctaq; vnus fulgor illuminat, & in vniuersis apparet, iuxta Peripateticorum sententiã, vt in multis speculis per ordinem positis vultus vnus apparet. Cumq; omnia contiuis successione se sequantur degenerantia per ordinem, inquit, ad imum meandi, inuenietur pressius intuenti, à summo Deo ad vltimam vsq; rerum faciem, vna se mutuis vinculis religans, & nusquam interrupta connexio, quæ per catenam hanc significatur, quam Lucretius auream funem vocat, his verbis:*

*Haud (vt opinor) enim mortalia sacra superne
Aurea de cœlo demisit finis in arua.*

Nat. Com. lib. 2. ca. 4. Ad avaritiã & ambitio- nem refert. In Timeo. Vis diuini Afflatus.

Ad verbū à Macr. lib. 1. ca. 1. in som. Scipio.

Lib. 2.

SOLIS VIS. CAP. XIV.

PLATO autem in Theæteto per hanc catenam Solem significari vult, cum ait : *Et ad hac Colophonem in super addam auream illam catenam, qua nihil aliud quam Solem Homerus ostendere voluit. Quam diu enim circuitus ille & Sol mouetur, omnia sunt ac seruantur inter Deos & homines. Si vero staret hoc totum velut ligatum, omnia corrumpentur, & fierent inuersa.*

*Huc spectat
qua de A-
dad & vi
Solis ex Or-
phéo Maer.
lib. I. c. 23.
Sas. ait.*

SACRARVM RERVM COGNITIO.
CAP. XV.

PER eandem quoque catenam sacrarum cœlestiumque rerum cognitio mihi ex Homeri verbis significari videtur, cum ait neminem quanto libet nixu illa apprehensa Deum de cœlo de trahere posse, ipsum vero eadem cuncta sursum attollere: nam & si literarum ac Philosophiæ studia, sunt quasi gradus quidam & catena, ad cœlestium rerum cognitionē, nihilominus si quis per eos gradus ipsius Creatoris naturam indagare velit, nullo id ingenij acumine, diligentiaue aut labore assequetur: hoc enim esset Deum de cœlo de trahere, & humano ingenio subijcere. Si vero alicui Deus ipse sui cognitionem dederit, is totus illi coniunctus facillimè cœlestia assequetur. *Quo hieroglyphico monemur, Diuinarum rerum cognitionem non ex Philosophorum libris, sed precibus & pietate à Deo petendam esse.*

*Fides enim
donum Dei
est.
Cœlestium
rerū cogni-
tio unde.*

MVSÆ, EARVMQVE AFFLATVS.
CAP. XVI.

CATENA vero ferrea magnetem lapidem alligatum habens, vt Plato in Ione tradit, Musarum connexionem & commune vinculum, atq; afflatum illum ex quo præstantes Poëtæ vim quandam Diuinam affectuum concitandorum capiunt, significat.

*Evthar-
ius.*

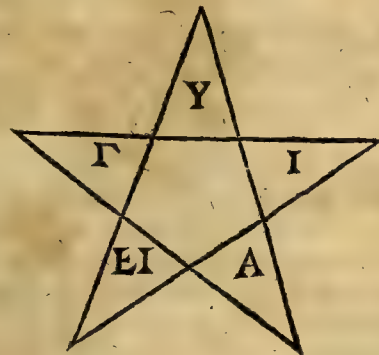
QVINARIVS NVMERVS, ET
QUATERARIVS.
MERCVRIVS, ET ARTIVM INVENTORES.
CAP. XVII.

PER Quinarium numerum Leo Baptista Albertus Mercurium figurari ait. Martianus vero & alij Quaternarium eius symbolum esse volunt propter artium inuentionem, vt qui numeri sint, perfectissimi. Ex quo patet, per huiusmodi numeros etiã artium inuentionem inuentoresq; significari.

*An quodvis
quinarium
est herma-
phroditus,
ita Mercu-
rius modo
ad superos,
modo ad in-
feros adeat.
Quod cubi
referat soli-
dorum cor-
porum per-
fectissimū.
De hoc Pen-
tagono quod
πεντάγρα-
μα ac πέντε-
γωνα &c
dici potest,
Pierius lib
47.*

PENTAGONVM.
SALVS. CAP. XVIII.

PENTAGONVM salutis symbolum fuisse, testatur Luciano eo in libello in quo agit de quodam qui lapsus erat inter salutandum, cuius rei origo talis cōmemoratur. Antiochus is, qui ΣΩΤΗΡ cognomento dictus est, cum duersus Galatas pugnaret, nec satis ex sentētia res succederet essetq; in discrimine, per quietē vel vidit, vel se vidisse imulauit, vt militū animos in spem erigeret, Alexandrum Magnum se monentem, vt salutis symbolum assumeret, & que pro tessera tribunis daret, eorumque vestibus insueret, ea re fore vt victoria potiretur. Symbolum autem illi nuiusmodi ostendisse, triangulum triplicem inuicem insertum ex lineis quinq; constantem, in quibus ΓΓΕΙΑ

Ccccc

scriptum

scriptum erat: sic enim salus fanitasve Græcè appellatur, vnde & hoc signum in veteribus Antiochi numis adhuc cernitur, quod signum Mathematici à quinq; angulis Pentagonum vocant.

P Y R A M I S.

RERVM NATVRA, VEL MATERIA
PRIMA. CAP. XIX.

Quid Pyra-
mis secur-
dum Meta-
physicos.

PER Pyramidem veteres rerum naturam & substantiam illam informem formas recipientem significare voluerunt: quod vt Pyramis à puncto summo fastigio incipiens, paulatim in omnes partes dilatatur: sic rerum omnium natura ab vnico principio & fonte, qui diuidi non potest, nempe à Deo summo opifice profecta, varias deinceps formas suscipit, & in varia genera atq; species diffunditur, omniaq; apici illi & puncto cōiungit, à quo omnia manant & fluunt. Verum & alia huius rei ratio, nempe Astronomica reddi potest: quoniã Egyptij summi Astronomi fuere, imo ipsius Astronomiã inuentores. Tradunt autem Astronomi, esse circulum quendam in Sphæra, vel cœlesti illa machina, sub quo Sol & reliquæ errantia sidera, cursus suos circuitusque conficiant, & in quo omnium animantium vita, rerumq; naturalium, ortus atque interitus sit positus: adeo vt etiam Aristotele-

Egyptij A-
stronomia
inuentores.
Quid secū-
dum Astro-
nomos Py-
ramis.

in libris de Ortu atque Interitu, dicat generationis atque corruptionis, omnisque mutationis vel incrementi causam esse accessum & recessum Solis in circulo obliquo: nam circulum illum, de quo agimus, Obliquum vocat Aristoteles: Astronomi vero, propterea quod ex eo pendeat animantium vita, Zodiacum vocauerunt. Hunc igitur circulum, cui soli inter cœlestes circulos latitudinem tribuunt, in duodecim partes, quas Signa nuncuparunt, partiuntur: aiuntque, cum illo diuidi etiam inferiora omnia, adeo vt quicquid sub vno ex illis signis contineatur ad centrum vltque terræ, id omne in signo esse dicatur; & si signum volunt esse velut Pyramidem quandam, cuius basis in cœlo sit: nam fundamentum Astronomicum cœlum est, & apex in centro terræ. Cum igitur in Pyramidibus illis omnia fiant, sitque accessus Solis, qui est quasi punctum quoddam ad signa illa ortus, & recessus ab illis interitus rerum naturalium causa, aptè videtur per Pyramidem natura rerum omnium parens significari.

A N I M A H O M I N I S. CAP. XX.

SED & animam hominis sub Pyramidis forma adumbrare voluisse videntur ijdem Egyptij, qui magnifica Regum atque Heroum sepulchra, sub ingentibus Pyramidibus fecerint: vt testarentur corpore soluto & corrupto animam superesse, quæ cum summo opifici visum esset, hoc est circulo illo triginta sex millium annorum circumactio, aliud corpus genitura & sibi factura esset: non secus ac Pyramis, vt Geometris notum est, vertice immoto manente, circumacta basi circulum describit, & toto corpore conum: vt circulus annorū illud curriculum significet, conus vero corpus quod curriculo illo conficitur. Nam Egyptiorum fuit illa opinio de rebus in eundem statum triginta sex millium annorum spatio restituendis, & ab illis se id accepisse, testatur Plato: qui etiam hoc ipsum, id est, animam nostram Pyramidis formam habere mihi testari videtur in Timæo, cum ait, sic factam fuisse à Deo animam, vnam accepisse illum ex vniuerso portionem, quæ proculdubio vnita puncto illo, qui in Pyramidis vertice est, significatur: secundam autem primæ partis duplam; tertiam secundæ

sequi-

sesquialteram, & primam triplam: quartam secundam duplam: quintam tertiã triplam, sextam primam octuplam: postremo septimam, quæ partibus sex & viginti primam excederet: posthæc dupla & tripla intervalla repleuisse. Quibus numeris profecto nihil aliud significat, nisi expansionem illam linearum quæ à puncto ad basim tractæ angulos efficiunt, & per intervalla ipsas superficies quæ lincis clauduntur: ex quo apparet illum hoc quoq; vt alia ab Ægyptijs accepisse.

IGNIS. CAP. XXI.

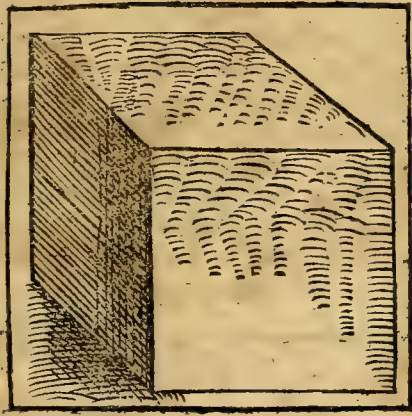
IGNEM quoque Pyramidis formam habere testatur idem Plato: propterea quod cum in imolatus sit, circa materiem & fomentum quo pascitur, in acutam flammam quæ cœlum spectat, definit: nam per basim materia concreta significatur, per reliquum corpus, materia iam ad formam recipiendam parata, & quasi fermentata, per punctum ipsa informis & simplicissima substantia: vnde minus mirum est, quod supra diximus, per Pyramidem animam significari, vt quæ igneæ naturæ ab eodem Platone esse tradatur, & corpori non secus ac Pyramis basi, vel ignis fomentõ, adhæreat.

A quo dici videtur, vel à lapid: Pyropæcilo: πῦρ enim ignis, πῶμιλ & varius, ab ignea varietate.

CUBVS.

TERRA. CAP. XXII.

CUBVM, hoc est tesseram octo angulorum, & sex laterum, terram significare tradidit Plato ex Timæi Locrensis Pythagorici Philosophi disciplina, quam Pythagoras, vt testatur Iustinus historicus, ab Ægyptijs potissimum didicerat. Terram vero per cubum depingebant, ob eius stabilitatem grauedinemque: quia vt cubus quocumque voluatur, semper iacet, nec facile mouetur, sic terra per se immobilis, si aliqua fortuita vi commoueatur, statim rursus iacens quiescit.

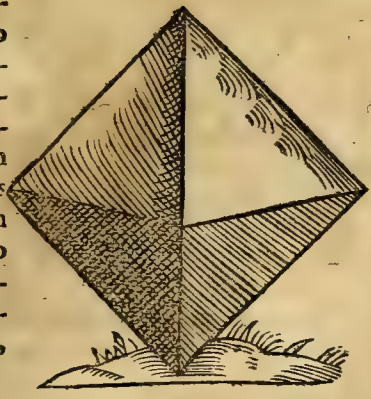
Pierius cubum ad nomen refert lib. 39.

Cur Terra per Cubum.

OCTAETRV M.

AER. CAP. XXIII.

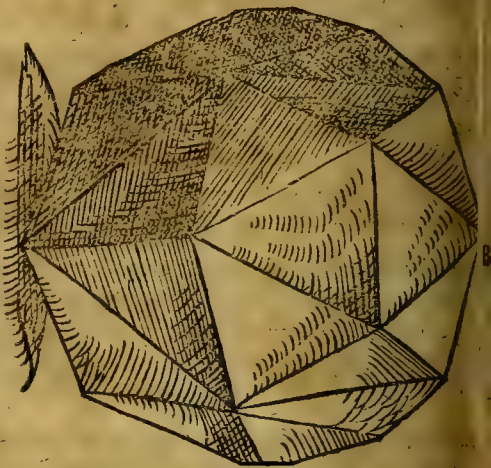
AERI idem Philosophi Octaëdri formam tribuere, quæ octo triangulis æqualibus, & æqualium laterum, id est, octo basibus, & sex angulis solidis, viginti quatuor vero planis continetur: quod vt melius intelligatur, explicandum est quid sit angulus solidus, quid item planus. Angulus planus, inquit Euclides, est duarum linearum in plano se mutuo tangentium, & non directum iacentium mutua inclinatio: solidus vero angulus est, qui pluribus quam duobus angulis planis continetur, qui non eodem sunt plano, & ad vnum constituuntur punctum. Ideo autem hanc illi formam tribuerunt, quia in ascensu ignem consequitur, & in terræ cauernas penetrat. Octaëdri enim forma ascendit in duos vtrinque vertices, & aptissimè Sphæræ includi potest, vt docet Euclides.

Angulifinitio. De Octaëdro, Isocædro, Isocædro aliusque Geometricis formis figuris quæ dedit Ios. Scalliger, & in Sphæra Sacrobos. Clavius, Iustinus Schreckfuschius & Peletari in Euclide. Isocædrum quid, & eius hieroglyphicum.

ISOCAEDRVM.
A Q V A. CAP. XXIV.

AQVAM vero Isocaëdri figuram tenere dixerunt. Est autem Isocaëdrum, Euclide authore, figura solida, quæ viginti triangulis æqualibus & æqualium laterum, continetur: propterea quod aqua sua natura mobilis sit, & diuisioni flexuiq; perfacilis. His quoque figuris ipsam elementorum ad inuicem proportionem indicare voluerunt, quæ ex basium siue laterum & angulorum numero colligitur. Octaëdri enim ad Pyramidem est proportio dupla in lateribus, in angulis solidis sesquialtera, in planis vero dupla: ex quibus proportionibus fit harmonia duplicis diapason & diapente: Pyramidis vero ad cubum in lateribus sesquialtera proportio, in angulis vero dupla, ex quibus diapason iterum & diapente. Cubi ad Isocaëdrum in lateribus proportio est tripla sesquitertia, in angulis sesquialtera, vnde diapason, diapente & diatessaron in basibus, in angulis vero diapente. Isocaëdri vero ad Octaëdrum in basibus dupla sesquialtera, in angulis autem dupla, vnde diapason & diapente in basibus: in angulis vero iterum diapason confurgit, quæ proportionēs, & harmoniæ pariter & in elementis per has figuras significatis esse traduntur.

V E R.

Æ S T A S.

Huc spectat
quatuor an
ni tēpestates
ab Onidio
lib. 1. Meta.
exscripta.
exta: ver te
pidum cin
chum florē
te corona
Stabat nu
da Æstas &
spicæ sorta
gerebat.

Stabat &
Autumnus
calcatis for
dibus vniis,
Et genialis
Hyems ca
nos hirsuta
capillos.

V E R. CAP. XXV.

CI S T A florum, authore Eusebio, Ver significat: quia vere cuncta florescunt.

Æ S T A S. CAP. XXVI.

CI S T A spicis referta, eodem Eusebio teste, Æstatem denotat: quod æstate segetes & spicæ demantantur.

AUTVMNVS.

HYEMS.

AUTVMNVS. CAP. XXVII.

CORNVS copiarū vis & pomis plenum, Autumnum indicat: quoniam tunc vina fiunt, & omnes fructus pleno copiarū cornu fundi videntur.

HYEMS. CAP. XXVIII.

MENS A apud ignem parata, Hyemem significat: quia frigus & quies post æstatis labores parata, terræque opes congestæ ad lautius vitæ genus inuitare videntur, vnde Poeta, *Inuitat genialis Hyems.* & Horatius:

*Vides vt alta stet niue candidum
Sora cte, nec iam sustineant onus
Sylua laborantes, geluque
Flumina constiterint acuto.
Dissolue frigus, ligna super foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Taliarche merum dyota.*

*Virg. 1. Georg.
Horat. lib. 1.
Car. Ode 9.*

PAPAUER.

CIVITAS. CAP. XXIX.

PAPAUER præter ea, quæ de illo scripsit Pierius, Eusebio auctore, ciuitatis symbolum est: quia, vt in ciuitate multi homines habitant, sic in papaueris capite quasi intra eadem mœnia multa sunt femina; & vt ciuitas in vicos & domos est distributa, sic & papaueris caput in multas intus partes est diuisum, multaque interstitia habet.

At ille nationes nedã terrã significare ait, id est, ciuitates & populos. lib. 58. de Papauere.

IRIS HERBA.

ELOQVENTIA. CAP. XXX.

IRIDEM herbam eloquentiæ signum esse, nemini mirum videri debet: cum Homerus fingat Troianorum oratores, vt qui disertissimi essent, Lirioctsam, id est, Iridem herbam floridam comedisse,

Nã vt Mercurius nuncius Iouis, sic Iris nunciã Iunonis.

Oratores Troianorum. Mattheol. & Diof. l. 1. c. 1. quod eloquentiæ præcepta illos hausisse significat: propterea quod eius herbæ flos colorum varietate atque ornatu, Iridi cœlesti, quæ & ipsa eloquentiæ Dea habebatur, similis sit, & quia talem oportet esse orationem, nempe colorum ac figurarum varietate distinctam, multasque hæc herba eloquentiæ similes vires habet: nam vt de illa tradunt Medici, iris halitus prauum odorem corrigit, gratumque suauem reddit spiritum, & venena repellit: sic etiam ornata oratio quasi suauis quidam halitus gratum conciliat, & animi venena, hoc est, perturbationes depellit. Hanc herbam quidam volunt olim Hyacinthum appellatum: quod indicare videtur Ouid. *Metamorph. lib. 10.* his verbis:

Flos oritur, formamque capit quam Lilia, si non

Purpureus color his, argenteus esset in illis.

Non satis hoc Phæbo est: is enim fuit author honoris.

Ipsæ suos gemitus foliis inscribit, & hys

Flos habet inscriptum, funestaque littera ducta est.

Sed hanc quæstionem Medicis permittimus: nos de illa, quæ hodie Hyacinthus vocatur, mox dicemus separatim, hanc vulgo Lilium cœruleum vel purpureum appellari scimus.

H Y A C I N T H V S.

S A P I E N T I A. C A P. XXXI.

Quin & pueros diuissime seruat in pubertate. Diof. lib. 4. c. 57. & ibi Mattheol. **H**YACINTHVS, quem ab Apolline in florem conuersum Poetæ fabulantur, prudentiæ ac sapientiæ symbolum est. Nam cum Apollo Musarum, ingenij, ac literarum Deus sit, Hyacinthum puerum ab illo ob formam adamatum, Poetæ finxerunt: quia sensus naturalis minime corruptus puer est, hoc est, prudentia caret, sed tamen formosus est, quia mentem ad sui contemplationem excitat, qua contemplatione fit, vt tandem sensus, iuuenili ætate atque feruore illo deposito, prudentiæ & sapientiæ florem ex se gignat, suauissimis virtutum odoribus fragrantem: quorum post memoria literarum monumentis ad posteros manat.

N A R C I S S V S F L O S.

C O R P O R I S F O R M A. C A P. XXXII.

Narcissi f. lio poetica. Ouid. Metamor. lib. 3. **N**ARCISVS flos corporis formam, quæ cito corrumpitur, & iuuentæ florem, qui cito transit, significat, vt rosa, & viola, & omnes flores, qui cito corrumpuntur: idcirco enim Poetæ finxerunt Narcissum formosissimum puerum, dum suam formam, quam in fonte cernebat, cupide nimis admiratur, in fontem prolapsus periisse, & in florem huiusmodi conuersum: vt indicarent, non hanc fluxam corporis formam, sed animi præstantiam, & diuinam illam æternamque pulchritudinem esse adamandam.

H Y S S O P V S.

E X P I A T I O P E C C A T O R V M.

C A P. XXXIII.

Mattheol. ex Mesie in Diof. lib. 3. c. 26. Hyssopo a. quæ, vna cum ligno cedri, & filo coccineo. Exod. 12. **H**YSSOPVS herba pulmones purgans & caput, qua Hebræi utebantur cum sanguine animalium, ad populum aspersione lustrandum, gradum diuinum significat, & vinculum illud, quo cum Deo coniungimur: & coniuncti à peccatis expiamur. Hinc Dauid, *Asperges me Domine hyssopo, & mundabor.*

M Y R T V S.

G R A T I A. C A P. XXXIV.

MYRTVS Veneri dicata, & ob id *Coniugula* dicta, multis morbis sanandis vtilissima, gratiæ & bonæ valetudinis symbolum est.

Ob pulchritudinem.
Virg. Ed. 7c

S A L I X.

HÆREDITAS. C A P. XXXV.

SALIX pulcherrimo hieroglyphico præter ea quæ à Pierio scripta sunt, hæreditatem significat vel diuinam, vel humanam: quoniam vt salix iucunda arbor est, quæ ad torrentes nascitur; sic ex hæreditatis abundantia, quæ etiam per torrentem adumbratur, iucunditas lætitiæque oritur, quod & ex ipsa Hebraica, qua in Sacris literis Salix nominatur, indicat, nam *vehirbe nachal* appellatur, quod & iucunditates hæreditatis, & salicem torrentis significat.

C O R P O R A N O S T R A. C A P. XXXVI.

CO R P O R A quoque nostra salicis hieroglyphico significantur, quoniam vt salix nisi torrentis aquis irrigetur, non crescit: sic & corpora nostra, imo & nosmetipsi, nisi celestibus aquis irrigentur, & secundum decursum illarum plantati simus, fructum nullum ad vitam ferre possumus. Vnde *Psal. l.*
David de beato viro, Hic arbori similis est ad aquarum riuum saturata.

C E D R V S, S I V E C I T R V S.

M I S E R I C O R D I A V E L P I E T A S.

C A P. XXXVII.

CE D R V S siue Citrus arbor, fructus gignens odore ac sapore præstantissimos, misericordiæ pietatisque symbolum est, propter magnas vtilissimasque mortalium generi vires. Primum enim habet resinam electissimam, quæ citria dicitur, dentium doloribus vtilissimam, succus eius elephantinum curat, & pulmonis vlcera, valet contra venena, ardetque velut facula. Vnde Hebræi fructu eius somnium quemdam diem celebrabant, quasi Diuinæ misericordiæ opem implorantes. Quos æmulati Lacedæmonij, deos suos coronare solebant iis fructibus, quos oximala Persica nuncupant, idem per ipsos significantes quod Hebræi per Citrum. Lignum quoque eius corruptioni minime obnoxium est, vt cedrus pro immortalitate æternitateve accipiatur.

Dioscor. lib. I. c. 98. & ibidem Mattheolus.
Citri virtus.
At citrus omnino differt à cedro de quo Mattheolus in Dioscor. cap. 13. lib. I.

P A L M A.

H O M O. C A P. XXXVIII.

AL M A in mysticis literis celebratissima, duplici de causa hominis simulacrum esse putatur: primum, quia fructum non fert sine coitu, sed replentur eius rami gemmis masculis, quasi semine hominis: deinde quia in superiore parte habet quasi cerebrum, quod Hebræi *Halulab*, Arabes vero *roglyphica* vocant, vel *Gemas* vocant, quo corrupto moritur arbor, sicut cerebro læso homo interit, quod quidem sic soli inter plantas contingit: tertio, quod comam in cacumine habeat, & ramos in manuum modum protensos, & fructus digitorum figuram præ se ferentes. vnde dactyli, id est, digiti sunt appellati: quæ quoque ipsorum fructuum caro appellatur, multum sanitati conferens, & vel ex vi quadam animali

animali, vel ex Phœbæa natura summæ nutritionis, adeo vt multi sancti Patres in solitudine vitam agentes, eo solum cibo contenti fuerint, quemadmodum & hodie quoque multi in Africa populi e tantum fructu victitant.

I V D Æ A.   C A P.   X X X I X.

*A Pierio li.
50. in ver-
bo, Iudæa.*

PER Palmam præterea Iudæa notabatur, propterea quod ea potissimum regio Palmis abundet, quod Iudæi in sacris suis eius foliis vterentur, haberentque diem solemnem de Palmarum nomine appellatum: vnde in multis Romanorum numismatibus videmus Palmam, & mulierem mœstam sub ea sedentem, cum huiusmodi inscriptione, I V D Æ A C A P T A.

Eruditissimi viri Anonymi Hieroglyphicorum Finis.

I N D E X

RERVM ET VERBORVM
MEMORABILIVM
LOCVPLETISSIMVS.

A			
Litera pag. 596.c. 598.c. 600.c			
A , litera absolutionis nota. 210.d			
A , litera cur prima. 37.a			
A , triplex quid in veterum monumentis significet. 636.b			
Aare . 182.a. & seq.			
Aaron cur Vitulum, & cur Hircum immolarit. 36.a			
Aaronis dexteræ auriculæ extremum cuius hostiæ sanguine tangebatur. 634.c			
Abactoris nomen meruit Abraham 281.a			
Abantes quomodo comam gestandam primi excogitarint. 386.c.d			
Abderitæ a Ranis è regione sua expulsi. 355.a			
Abdicatio filiorum. 253.d			
Aberranti in sylvis viam monstrant Elephantes. 24.b			
Abionitarum hæresim aboleuit D. Ioannes Evangelista. 134.c			
Abliguritor omnium. 330.b			
Abliguritoris iudicium. 724.d			
Abolutus . 364.a.b			
Aborigenes quo casu Romæ manserint. 262.a			
Abortus . 128.c. 174.a.b			
Abrodere in rotundum capillorum faciem prohibitum. 386.a			
Abraham mortalem innuit philosophiam. 49.a			
Abraxas Basilidis. 215.d			
Absentia diurna. 239.a			
Absinthium marinum. 720.b			
Abstrichij symbolum. ibid. d. vis. ibid. c			
Absolutum nihil in humano opere. 353.c.d			
Abstenius per Noctuam indicatus cur. 245.b.c			
Abstinentia cibi potusque. 152.a		Actæon à suis Canibus deuoratus, quid. 85.a	
Abstinentiæ tenuitas. 596.a		Actæus dæmon. 496.b	
Absurda res. 38.c		Actiaca victoria. 17.a	
Abyssus . 482.c		Actiæ matris Augusti somnium. 184.d	
Abyssum cur vocarint Dei iudicia 347.c		Actij Synceri laus. 237.c. 273.b.c	
Academia noua à Carneade. 253.b		Actus in mensuris, quid. 449.d	
Acæna . 449.c		Acuti hominis symbolum. 679.b	
Acanthias . 323.a		Ada regina Carum obsonia exquisita Alexandro mittit. 704.c.d	
Achelois 598.a		Adad quid Assyris. 14.d	
Achilles Ceruorum medullis enutritus, 81. b. vnde dictus. ibid. Chyroni curandus à Peleo datus inuiolabilis præter pedes. 454.d		Adagartis , quid. ibid.	
Achillis ad tumulum, quæ libamina ferunt quotannis Thesiali 691.a		Adam quid Hebræis. 254.a	
Achilles Bochius Bononiensis. 78. a		Adami cingulû quid significet. 672.c	
Achillis Massæus. 180.b		Adami pomum. b.c.	
Accipiter Soli dicatus. 732.a		Adamas . 519.b	
Accipiter eiusque symbola. 250.c.d		Adamanti collatus Christus & Iob. 520.a	
Accipiter animi symbolum. 250.d.		Adamantem emollit hircinus sanguis. 520.b.c.	
idem & Osiris Plutarcho. 251.a. Insigne erat Sagittariorum venatorum militum. 258.a. quando feminæ consortium appetit. 252. b.		Adelbertus Brauemburgi regulus iniquè ab Atrone Moguntino decerptus. 429.b.c.	
facerdotij symbolum. ibid. sanguinis symbolum 255.d. fursum volari quid, & deorsum, quid. 251.c. eius victoriæ symbolum. 257.d		Adianton . 728.a	
Accipitris artificiosa pugna. 257. c.d. ossa ex tibiis aurum attrahunt. 251. d. significatio in factis. ibid. b		Ad Gallinas , villa. 637.a. b	
Accipitres septem Vulturem insectâtes quid. 257.c.		Adlocutio , multorum numismatum inscriptio. 401.a. b	
Accipitri na herba ad oculorum morbos cur adhibetur. 251.a		Admetus iunxit Leonè & Aprum. 2. b	
Accusator inanis. 291.d		Admirator sui. 75.a	
Acerbitas . 665.c		Adolescentis generosi natura qualis esse debet. 59.a. 650.c	
Aceti conficiendi ratio. 729.a		Adonis , 549. ab Apro confectus quid. 106.c. huius simulachrum. 107.a	
Acinacem attestari Scythis maximo iuramentum. 537.b		Adoranti conuenit stare. 70.a	
Acinaces . ibid.		Adoratio . 69.c.	
Acoris auidus. 316.c		Adoratio per circulû indicata. 486.a	
Acridophagi in Ethiopia. 341.c.d.		Adoratio per manus symbolum. 428.a	
		Adoratus sedere iubet Pythagoras. 70.a	
		Aduena . 309.b	
		Aduentus vel migratio. 568.d	
		Aduersarius contradicens quo signo in lucem editus. 381.a	
		D d d d d Adulatio.	

Index Hieroglyphicorum.

Adulatio.	595.d	Ægyptiorum Iupiter quis.	40.b	Æthamio Megarensi quid respo-	derit Apollo.	111.c
Adulationibus deditus.	673.b.c	Ægyrenses Amorem & Fortunam in	eodem delubro colebant.	488.c	Ab ineunte ætate libidinosus.	339.
Adulator.	315.c	Ægythus avis quæ Ægyptiis.	306.d	Ætatum distinctio varia.	462.c	
Adulator & scurra.	64.b	Æliami locus.	88.a.132.b	Æternitas. 558.d. 559.a. cur per bassii	cum indicata.	170
Adulatorum illecebræ. 143.b. infidelitas.	329.d.	Ælij Veri Imp. lectulus qualis.	687.d	Æternum perpetuumque.	49	
ab Adulatoribus pessundatus.	78.d	Ælio Pertinaci signum datum de inuadendo regno, quale.	43.b	Æthera cur patrem putauerunt non nulli.	412.	
Adulteræ coniugis maritus.	116.a	Ælurus & felis an idem animal. 162.c.	d. cur Lunæ simulachrum.	163.d	Æthereus ardor.	475.
Adulteri qua pena affici soliti.	459.a	Æluri oculi ad Lunæ vices vel maiores vel minores.	162.c.d	Æthiopia quid sonet Hebræis.	255	
Adulterium per Murænam.	351.c	Æmatheolica suæ solidis sunt vnguibus, & non diuisis.	108.b	Æthiopes pij fuerunt olim. 244.b. publico damnari iudicio sponte fil mortem consciscabant. ibid. vbinar habitent.	408.b.	
Ædes. 621. b. ædificatio.	629.c	Æoli pilæ.	172.a	Æthiopum ad epulas cur Iupiter cur reliquis diis inuitatus dicatur. ibid.	Æthiopum pedes tumori obnoxij 39.	
Ædificationis principiu vnde.	586. b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Ætites species duæ.	235.	
Ædilis curulis. 545. d. ædiliu ordinis duo.	ibid. d.	Æneæ Platonici locus.	320.a	Ætææ montis lucum incolebant tæves.	59.	
Ædituus.	544.c	Æneæ Platonici locus.	320.a	Affectus motum vt ad affectuoner perueniatur, excitat.	177.	
Ægidius Viterbiensis.	203.a. 548.b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Affectus humani. 698.d. voluptarij 434.	Affectum malorum dissipatio. 196.	
Ægilius, Atheniensium tribus.	670.b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Africa 693.c huius fertilitas. ibid. do mita quomodo pingebatur. 201. muliebri specie effigiata.	681.	
Æginetarium iuuenturi pollices præcisi ab Atheniensibus.	441.a	Æneæ Platonici locus.	320.a	Africæ symbolum periscorpium. 195.	Africani elegans sententia.	32.
Ægra Achaïæ ciuitas.	702.c	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agamemnonis clypei inscriptio. 4.	Agamemnonem cur Homerus æqui parauerit boui.	4.
Ægon Argiuorum rex vt creatus 227.a. b		Æneæ Platonici locus.	320.a	Agathocles graui obsidione pressi Carthaginenses.	589.	
Ægritudine confictatus.	253.c	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agathocles Sicilia tyrannus à Timæ historico notatus.	251.	
Ægyptus.	209. b. d. 560. a. b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agathyrus.	179.	
Ægyptus cæli imago. 409. a. cur per cor significabatur. 387. c. d. per Crocodili symbolum. 348. b. c. humida & calida. 408. c. Romanos effeminauit. 50. d. quid in Diuinis literis significet.	255.a. 598.c	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agelastes.	304.b.	
Ægyptiæ literæ quæ.	598.c	Æneæ Platonici locus.	320.a	Ager quid in Diuinis literis significet.	685.c. d	
Ægyptiæ soli fertilitas vnde.	9.c.	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agesilai disterium de sagittariis. 527.	Aggerum construendorum norma aliturandinibus accepta.	268.c
Ægypti captiuitas quid.	255.a	Æneæ Platonici locus.	320.a	Aggressio.	367.	
Ægypti delicia.	50.d	Æneæ Platonici locus.	320.a	Aglaus alter, prouerbium.	139.	
Ægypto quomodo promissa libertas ibid.		Æneæ Platonici locus.	320.a	Agmen.	317.	
Ægyptius sophista.	354.c. d	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agna aurea Arrei, quid.	120.	
Ægyptij summi Astronomi.	754.a. b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agnus.	119.	
Ægyptij ab Æthiopibus multos ritus dicuntur accepisse. 244. b. à Cambyle diuexati. 11. b. à quibus significationes suas comminiscabantur. 66. c. ciuitates multas in Hetruria fundauerunt. 570. cadauer a viro cõdita diu asseruabant. 60. a. diuino cultui seruientes carnis abstinere & vino. 305. d. cur maritimus abstinerint. 373. a. noctem eum die pari horarum numero assidue partiantur. 350. d. a. quomodo mundum partiebantur.	221.0	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agni in solito colore nati quid portendant, & quibus imperium.	120.	
Ægyptij & Phœnicæ quomodo Solem, Lunam & Stellæ Deos intellexerint.	554.a. b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agricola.	107.	
Ægyptij reges ac sacerdotes vino abstinebant.	668.b	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agricoltura. 16. a. 538. b. 578. b. 605. c. c.	569.c	
Ægyptiorum opinio de mudi figura. 32. a. peculium in gregibus. 724. d. 725. a. statua quales.	626.a	Æneæ Platonici locus.	320.a	Agricultura monstrauit Saturnus. 382.	Arigentini tauum Phalaridis in mare proiecerunt.	53.
		Æneæ Platonici locus.	320.a	Agrippa omnibus Diis templum dedicauit. 624. c. Sex. Pompeium matris		me pre

Index Hieroglyphicorum.

mo pralio vicit.	546. c. d. 571. a	Alexander Medicus trucidatus.	555. d	& Porphyrio discipulis clarus.	146. c
ax Locrensis draconem mansuetum	191. b	Alexander Phereus hastâ qua Polyphera-	529. b. c	Amolitio.	405. a
in deliciis habuit.	254. a. b	ranem interimit cõsecrauit.	154. d	Amor.	526. b. 533. c. 592. c. 609. a
a animarum Platoniqua.	737. b	Alexander Seuerus ex leporinâ car-	637. c	Amor fidem nutrit.	740. a
as pedibus addere.	81. b	nis esu formosus factus.	630. c. d	Amoralatus.	675. a. b. c
aus Telephum exposuit in Pan-	496. b	Alexandri Seueri mortem indicans	673. a	Amor geminus quomodo exercen-	266. c
thium montem.	485. b	portentum.	630. c. d	Amor mutuus. 676. a. oclularus can-	676. c
astores dæmones.	227. c	Alexandria cur vocata Leotoposis. 3. d	673. a	cæcus. 611. a. b. perditus.	676. c
ba cur ad Dei cultû adhibita.	86. a	Alexandriæ vrbs prima descriptio fa-	673. a	Amoris firmitas.	334. a
ba veste decorabantur liberti manu-	503. a	rina signata.	673. a	Amoris impuri satietas.	329. c. d
missione accepta.	502. c	Alienæ opis indigus.	673. a	Amoris indicium. 718. a. enutrimen-	196. c. petulantia. 17. a. progres-
bata.	7. c. 170. c	Alienigenarum procus.	673. a	Amoris amantium oculis qui. 526. a. sym-	bolum. 686. b. c. vulneta.
bertus Magnus alitur.	227. c	Alienus ab amore.	673. a	Amoris veri fructus.	678. d
bini natalè solum quod.	86. a	Alimonia.	673. a	Amori cur alæ attributæ.	257. b
lbino Clodio qui portendebant cornu-	502. c	Alilat & Ora tal Arabum Dij.	673. a	Amoti persuadendi magna vis inest.	307. a
nis vestibus delectatur Deus.	502. c	Alis insignita erant capita sacerdotum	673. a	Amorum agminis descriptio ac lusus.	676. c. d. 677. a. 261. d
bis vestibus vti in Imperatorum	260. c	Ægyptiorum.	673. a	Amphilocus Olerius ab anserè ad-	marus.
Rom. funeribus mos olim.	403. a	Alichæus Turrianus.	673. a	291. c	Amphion à quo lyrâ acceperit 592. c. d
leathus Leonem occidit.	7. d	Allium militiæ symbolum.	673. a	Amplitudo hominis.	184. a
cea cur leoni, cauda dicta.	302. b	Allio incitatur ad pugnam galli. 209.	673. a	Amuletum.	544. d
cedo. 301. c. d. tardè apparet.	301. d	a. b. neque allium neque tabas esi-	673. a	Amygdala pro canitie.	648. a
cedonis nidus qualis.	302. a	tandas, prouerb.	673. a	Amygdalæ floris multitudo, aliarum	eriam frugum feracem annum pol-
cedonum incubatus tempore, mâ-	188. c	Allium odit Leopardus.	673. a	licetur.	647. c. d
re tranquillum.	205. d	Almæ significatum.	673. a	Amygdalus temperantiæ hierogly-	phicum.
ceste Admete regis coniux.	300. b. c	Alpini milites.	673. a	648. b. c	Anacharis quo gestu dormire depre-
cibiadis conturnix.	404. a	Aloisius Cornelius.	673. a	416. b. c	Anacharis Scythæ dictum.
leithoe cur in vesperilionem mu-	203. a	Alta, & altum.	673. a	666. b	Anacharis status quid inscriptû. 416. c
tata.	463. c	Altum nil sapiens.	673. a	51. c	Anacreontis versus de fastu mulie-
lcomonis de sapore sententia.	270. a	Alumine oblita materia non succen-	673. a	51. c	bri.
cyonij dies.	571. b	ditur.	673. a	51. c	Anaxagoras cur iudicari hominem
di Manutij insigne.	463. c	Amans ardet.	673. a	424. b	sapientissimum omnium animan-
ectoriæ gemmæ vis.	270. a	Amaranthus.	673. a	424. b	tium.
exandrum Ætopum Thessalis e-	5. a	Amarities de vitæ dulcedine.	673. a	555. b	Anaxagoræ opinio de Sole.
quitibus præfeci Alexander Ma-	416. c	Amasios cadauer combustum à Cam-	673. a	156. b. c	Anaxilas Reginus.
gnus.	40. a	byse in ignominiam.	673. a	666. b	Anazarbeni cur oleas habeant fœ-
exand. Macedo Ionis Ammonis fi-	262. b	Amatæ rei desertor.	673. a	666. c	cundissimas.
lius fabulosè creditus.	722. b	Amator.	673. a	629. c	Anceps consilij.
lexader puellas Darij captiuas sum-	515. b	Amatores mortui.	673. a	571. b	Anchoræ hieroglyphica.
ma integritate seruauit.	60. c	Amatoriæ delicia. 162. a. illecebræ.	673. a	328. d	Anchoræ alligatus Delphinus quid.
lexandri Bucephalus.	269. b	262. b	673. a	328. d	Anchoram habuerunt Indi pro cadu-
lexandri capiti insidens hirundo	110. d	Amatorium.	673. a	328. d	ceo.
quid 270. a. coramentum aduersus	699. d	Amatores mortui.	673. a	328. d	572. b. c
ingruentem somnû. 211. b. c. con-	682. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
tinencia 416. b. effigiem qui gesta-	269. b	Amatores mortui.	673. a	328. d	572. b. c
bant, prosperè sibi omnia successu-	441. a	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
ra putabant. 498. c. mos in præben-	736. b	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
dis auribus tam reo quàm accusa-	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
tori 293. b. numisma cur leonismum	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
spoliû habeat. 2. d. 3. a. respõsû Ad-	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
iginæ Carû. 704. c. d. Statua. 528. a	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
lexandri studiosissimus Antoninus	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
Seueri filius.	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
lexandro an meritò fulmen attribu-	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
tum.	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
lexandrum decimum tertium Deum	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
ad duodecim suos colebant Atheni-	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
enscs.	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c
lexandri Aphrodisai locus. 748. c. d	699. d	Amatorum.	673. a	328. d	572. b. c

Index Hieroglyphicorum.

- Angelus Colorius. 272.a.400.d
 Angeli. 394.a.563.c.549.a
 Angelorum cura quæ 563. c. hierarchiæ tres. ibi. c. nomina & munera. ibid. d. 564.a
 Angelos nos vocamus quos Gentiles Genios. 59.d
 Angerona effigies qualis 442. c. d. etymon. ibid.
 Angleuarij. 186.a
 Anguilla 352. a. & sequi. mutationem non facile fert. ibid. 353. a. mortua ad fundum refedit. ibid. c. d.
 Anguilla generatio. 352. b. c
 Anguillarum captura copiosa quando. 353. b
 Anguimanos cur vocant elephantos Lucretius. 19.a
 Anguineum ouum quod. 188. c. ad iudiciorum victoriam confert. ibid.
 Anguineos pedes habuerunt Gigantes. 193. b.
 Anguipedum Syrtium historia elegans. 175. c
 Anguis significata. 189. d. 190. a. & seq.
 Anguis caudâ admordens quid. 188. d
 Anguis, nisi Anguem comedat, non fiet draco, proverb. 188. c
 Anguis quo tempore exuium deponat. 168. b.
 Anguim magica vis conglobata in Æthiopia. 188. d.
 Anguibus vis magna incit. 172. b
 Anguillus solidus. 755. c. d.
 Anima. 253. c. d. 565. a
 Anima Deuseve. 457. a
 Anima hominis. 754. c
 Anima cum aereo vehiculo. 745. a
 Anima & corpus. 749. b. c
 Anima corporis affectibus tangitur. 339. d. generat cogitationes. 385. c. d. purpurea. 343. b. c. sanguine nutriti videtur. 254. c. d.
 Anima leonis cur vehementius moueatur. 7.a
 Animæ hominis in corpore star. 744. a
 Animæ & animi differentia. 253. c. d.
 Animæ cum corde cõmercium. 254. a
 Animæ substantia nõ est sanguis. 254. d.
 Animæ per pisces indicatæ. 373. c
 Animam sponte non exturbandâ cur indicant veteres. 579. a. b
 Animæ humanæ vicinis comparantur. 669. a. b
 Animæ defunctorum. 750. c
 Animas mortuorum in fabis habitare. 708. b
 Animaduersio. 538. a
 Animaduersio seuera. 381. d. 382. a
 Animal nullum homine diutius viuere existimat Aristoteles. 258. d
 Animal nullum sacrificandum putabant Theologi veteres. 706. c
 Animalia fecundiora quæ. 10. b. frigida & timida quæ. 332. d. naturæ ductu in morbis sibi medentur. 725. c. rationis expertia voluptate afficiuntur. 149. b
 Animalia tertij generis non gignunt. 148. a
 Animalium curandorum causa. 516. a
 Animalibus omnibus quibus sanguis, iisdem & cor est. 256. b. c
 Animalibus qui primi vescebantur, penuria frugû id coacti fecerunt. 706. b
 Animus. 251. d. 258. c. 696. a. b
 Animus ad humilia delectus. 208. b. alatus Zoroastri. 251. d. 254. b. 258. c. a vitis depurgatus. 713. c. f. diuinis intectus. 207. c. gratus. 329. a. regendus. 697. a. b. suauitate permulcendus. 313. a
 Animus vitæque. 579. a
 Animi afflictio. 317. a. candor. 274. a. desponsio. 55. a. elatio descripta. 16. a. puritas. 288. c. d. vis labefactata. 100. a. pulchritudo. 744. d
 Animi corporisque vires. 1. b
 Animi feritas per quercum significata. 643. b
 Animi magnitudo in canibus. 63. a
 Animi patria non est corpus. 239. a
 Annæ Samuelis precatio qualis. 347. b
 Annibalis consilium Antiochio datum in nauali prælio quale. 185. a
 Annibalis stratagema. 722. b
 Annona. 612. b. 226. d
 Annonæ felicitas & penuria. 34. b
 Annus. 169. c. 486. d. 459. a. 631. a
 Anhus menseseque. 11. d
 Annus cur per palmâ indicetur. 631. a. b
 Annus Ægyptius. 484. a
 Annus iniens. 382. a
 Anni Ægyptiaci rationes duæ. 491. b
 Anni constitutio apud Persas. 216. d
 qualitates quatuor. 384. d. 385. a. tempora tria Ægyptiis. 495. a
 Anni symbolum cur vultur. 215. b
 Annum quomodo metiebantur Ægyptij. ibid. c
 Annu vnû viuût passeret mares. 248. d
 Anaorum centen. 216. a
 Annorum certus numerus. 107. b
 Anser. 290. c. cur detrimenti symbolum. 291. d. cur liquidis & frigidis delectetur cibus. 291. c
 Anseris exempla amoris erga homines. 291. b
 Anseris ingenium auersum à poeticis studiis. ibid. c
 Anseri honores à Romanis instituti. 296. d
 Anseres Taurum inotem penetrantes cur lapillis rostra sua ocludat. 291. a
 Anserum icoribus canes pascendos instituit Heliogabalus. 292. a
 Anserum olerum omnia adurit. 292. d
 Anser poeta pessimus. ibid. d
 Antegoras poeta quid responderit Antigono. 372. c. d
 Anteuorta & Postuorta. 382. a
 Anteus. 714. a
 Anteuº ab Hercule collisus quid. 717. a
 Anthanis. 609. a
 Anthia piscis. 358. b
 Antracina vestes. 352. b
 Anthropus taurum dedit Agamemnoni & Menelao. 40. d
 Antigoni dictum argutum. 1. d. 2. a
 Antiochi numisma. 755. c. d
 Antiochi laus ab æqualitate. 324. d
 Antiochus cognomento Accipiter. 257. b. c
 Antiochus Soter. 399. b
 Antipathia inter camelû & equû. 351. d
 Antipatri epigramma de Platone. 233. b
 Antipatri parfumonia ficta. 403. b
 Antiquitas. 601. a. b
 Antisthenis diceretur 50. b. in adulatores. 70. a. in Athenienses. 396. c
 Antisthenis argutum responsum ad Diogenem. 318. b
 Antoninus Pius cur semper in vrbē federit. 180. d
 Antonini Pij mansuetû ingenium. 289. c
 Antonino imperium portedit agnus vellere in fronte purpureo. 120. b
 L. Antoninus Fab. Quadratus torquibus & armillis a Titio Cæsare donatus. 605. b
 Antoninus agnellus. 376. b
 Antoninus Bechus Tibertium oppressit. 187. b. c
 Antoninus Morosthicanus. 325. b
 Antoninus Musa viperas edendas dedidit. 191. c
 M. Antonius Passer. 483. b. c
 Antonij ab Vrsicino deprecatio. 427. b
 Antonij triumphum numisma. 738. a
 Anubis. 611. c
 Anubis Cynopolitarum Deus. 375. a
 Anubis & Osiris expulerunt Gigantes ex Italia. 611. c
 Anularis digitus cur odoribus illinebatur ab Ægyptiis sacerdotibus. 512. d
 Anuli etymon. 443. b
 Anulus

Index Hieroglyphicorum.

Anulus 512. a. b. ornatus & signandi causa circumferebatur. ibid. b	Apollini cur cygni facri. 373. a	Aquila panem de manu Octaviani rapiens quid. 227. c
Anulum arctum non gestandum cur dixerit Pythagoras. 443. c	Apollini Lyceo cur templum dicatū apud Sicyonios. 131. a	Aquila pollet visu. 233. c. quibus imperium & regnum præmonstraerit. 228. b. c. & seq. quot vno tempore pariat. 227. b. c. volucrum regina 229. a. vnde dicta. 32. c
Anulum gestare flammī Diali cur nō licebat. 644. b. c.	Apollonius. 605. a	Aquila vulturina. 229. c
Anulum vnum duntaxat olim habere vnicuique licebat. 512. a. b	Apollonij Rhodij locus 191. a. 402. c. d	Aquila conspectus felicitatem indicat. 226. c. d
Anulorū quib⁹ ius negabatur, ib. 443. b. c. vñs vnde propagatus. 443. a	Apollonius Thianzus. 88. d	Aquila cognomento gaudebat Pyrrhus. 228. d
Aornus flauius pisces habet vocales. 367. d	Apollonij Thiançi præfagiū suę comorationis apud Barianum. 11. c. d	Aquila etymon. 234. b. c
Apaturię Palladi zonā virgines Træzenię ante nuptias dedicabant. 506. b. c	Apostoli. 38. d. 233. b	Aquila nidus cum pulkis à C. Maria puero repertus, quid portendebat. 227. b. c. pennæ aliarum auium pennas contactu corrumpunt. 231. c. præconium ex Sosithei dicto. 233. d.
Apelles cur fulmen in Alexandri manu pinxit. 551. c	Apotheosis Imperatorum 38. a. 229. b	Aquila senectus prouerb. 232. c
Aperta vis. 575. c	fœminarum. 285. c. multis regibus decreta. 551. c	Aquila cur bellum cum serpente 192. c. cur tantum tribuerit Pindarus. 229. a
Aperto pectore. 406. a	Appetentia. 198. c	Aquilam sacrarunt Persæ ante Romanos. 226. b
Aphroditas. 605. a	Appetentis vis in hepate. 221. a	Aquila duæ in culmine domus, vbi Alexander natus. 288. a
Apiastrum apibus gratum. 728. a	Appetito affectum excitat. 177. a	Aquila grendis rebus se duces præbentes. ibid.
Apis 309. c. 310. a. d. regni symbolum. 310. d. vitæ sociæ amatrix. 311. a. b	Appetitus rationi obfistit. 734. a	Aquilarum duarum ex auro apud Delphos significatio. 236. a. insignia quædam. ibid. pulli à vulturibus discerpti. 219. d
Apes D. Ambrosio, Pindaro, Platoni pueris in labellis confederunt. 311. c	Appion Grammaticus cymbalum mundi à Tiberio vocatus. 92. d	Aquilis senescentibus rostrum magis incuruatur. 232. c
d. Dionysio & Hieroni regnum quomodo præmonstrant. 311. b	Appioni cor asini obiectum. 140. d	Aquila Pontifici opinio improbat. 218. a
Apes ignorat venerem. 315. b. c. oderunt homines à coitu olidos. ibid. vnde generentur. 45. a	Aptera ciuitas vnde nomen sortita. 257. a	Aquileiæ expugnatio quibus iudicis præcognita. 206. a
Apum artificium à Virgilio descriptum. 33. politia eleganter à Plinio descripta. 311. b. c.	Apua piscis. 362. c. Veneri sacra. 363. a	Aquilinus lapis ad multa remedia. 235. a
Apum examen in faucibus leonis à Samsone strangulati. 314. c. in iuba equi Dionysij 311. b	Apua ad ignem, prouerb. 362. a	Aquilo. 749. d. & quatenus vocetur dexter, & quomodo pro dæmone accipiatur. 32. b
Apum rex aculeo caret. 310. d	Apurum copia cur apud Megareses. 363. a	Aquilone spirante gignitur masculus fœtus. 31. d
Apim cur non passus fuit Ægyptij bibere ex Nilo. 578. a	Apuleianæ fabulæ argumentū. 687. d	Aquilus color. 33. b
Apium luctus indicium. 653. c	Aqua. 756. a	Ara. 621. b
Apollo. 677. d	Aqua mihi hæret. 433. a	Ara Dianæ dea ex cornibus ceruinis. 83. a
Apollo Agyieus. 627. c. Delphicus. 327. a	Aqua cœlestis. 696. b. 731. d	Ara sacrificialis. 622. a
Apollo fidicen. 274. d. Meliatus. 677. d. Thyreus. 603. a	Aquæ ductus & fontes, leoninis figuris ornati. 9. d	Arabes fidem in manibus colebant. 429. a
Apollo Musarum Deus. 597. c	Aqua generationis causam putarunt multi, & cur. 93. d	Arabia cur nullum suillum genus habeat. 100. c
Apollo cur per corui symbolum. 281. c. d. per gallum. 288. a. per lupum. 125. d. c. per gryphem. 279. a	Aquam ranæ dare, prouerb. 355. d	Arameorum opinio de duabus legibus. 549. b
Apollo in Delphinum mutatus. 327. b. tibiis libenter cecinit. 595. c	Aqua & aere naturam rerum constareputabant Assyrij. 274. c	Araneorum telæ quid Aristoni Chio. 324. c.
Apollinis affectus expressus ab Ouidio 65. b. c. d. cum Hecate certamen. 163. a. Panionij ædem quomodo primum ædificandam putari Græci. 628. a. Musæ 597. b. d. sagitta in Græcos immissa. 527. b	Aquarum segregationes apud Moslem quid. 353. b	
Apollinis pedibus serpens triceps uicibat. 192. d	Aquis comparata disciplina. 576. d. 577. a	
	Aquila. 226. b. & seq.	
	Aquila Aurelianus infantem de cunis sustulit. 228. a. carnem bubulam in Maximi cellam & Iouis Præstitis, facellum abiecit. 227. d. 228. a. Claudij dextero humero cõfedit. 227. c. d. dedicata iustis Imperatorū & regum 225. d. 226. a. in euducanda prole iniqua. 231. a. Gordij currus iugo infidens. 227. a. Ioui gestat tela. 234. b. lapidem in nido collocat. 235. a. mastrandam Helenā liberauit. 30. b. c. Maximo imperij auspiciū dedit. 227. d	
	Aquila ossifraga quæ. 230. a	

Index Hieroglyphicorum.

Araneus.	324.c	Aristippus quid obicerit Diogeni.	coactus.	670.	
Araneorum telæ quid in Sacris. ib.	b	54.c	Artaxerxis Mnemonis de fici & hor-	dacei panis præstantia testimo-	
Arati locus.	278.c	Aristippi responsum de diuitibus &	nium.	670.b	
Aratiosis partes procurata.	35.d	philosophis.	469.b.c	Artemisia quale sepulchrum straxe-	
Ararum.	650.b	Ariston quibus similes aiebat diale-	rit.	259.d	
Araxa femina. 179. a. ex Hercule fi-		ctica sectatores.	338.b	Articulus.	452.c.c
lios genuit tres.	ibid.a	Aristonymi dicti in adultores. 77.d		Artificium.	335.
Arbiter geniusve.	59.c	Aristoteles & Plinius de fucis dissi-		Artificiosum opus.	610.c
Arbores sine tempestate cecidisse;		dent.	317.d	Aruales fratres.	694.c
suasq; spõte mox resurrexisse. 650.a		Aristot. locus.	322.d. 358.a. 66.d	Arueris.	235.
Arbusta terrenis mentib; assimilata.		Aristotelis consiliu Callistheni da-		Aruiragus.	773.
634.b.		rum quod. 291.b. scomma in Athe-		Aruncum quid vocet Plinius.	112.
Arca fœderis cur ex cedro sit fabrefa-		niensis. 470. a. sententia de Ta-		Arundo mensuræ signum.	711.a.l
cta.	638.c	randa.	333.a	Arundinis flocci efficacia.	ibid.
Arca Noe ligna cur quadrata. 491.b.c		Aristotelis non videtur legitimus li-		Arundinis & filicis inter se inimici-	720.
Arades cur rudes dicti.	102.d	ber, De mirabilib; auscultationi-		Arundo in munus tradita Christo	quid indicarit.
Profelenes cur.	560.d	bys.	302.c	Aruspex.	160.
Arcadium gestamen quale. ibid. 52. c.		Aristoteli conciliatus Plinius.	358.c	Ascia.	337.
mos in eligendo rege.	3.a	Aristotimus quomodo perierit. 618.a		Ascolia sacra cur Baccho instituta	112.c
Arcam Domini vaccæ fœtæ traxe-		Arithmetica quomodo ab Ægyptiis		Asconij Pedani locus.	108.b. 174.l
runt.	39.a	ostendatur.	475.c	Ascolopax.	190.
Arcana tempore parceri.	743.c	Arma, armorumque genera varia.		Afelliceps homo.	119.
Arcana reuelata.	338.c	524.b.		Afello fabulam narrare furdo.	ibid.
Arcana sacrorum.	409.b.c	Arma bellica.	639.c	Afina per tres serpentes indicata. 184.	
Arcana tegenda.	74.a	Arma per sapientiam administran-		Afil. 319. b. c. quomodo nascatur. ibid.	
Archangelorum cura quæ.	563.c	da.	527.d	Afina animal est ad onera portand-	
Archemorus celebritatis Nemo-		Armorum apparatus sine corde irri-		genium. 141. a. fœtus excludit i	
rum causa.	653.c	tus.	84.c	tenebris.	144.
Archidani dictum in Chiorum lega-		Armata Venerem cur coluerit		Afina prioris populi symbolum. 141.	
tum.	369.c.d	Lacedæmonij.	524.c	Afina pullus iuniorum populum re-	
Architecturæ per hirundinem. 268.c		Armatos Deos omnes cur finxerint		dicat.	ibid.
Arcus. 255. a. b. cur fuerit dedicatus		Græci.	524.b	Afinus Ægyptius.	141.b
Amori.	526.a	Armenica prima pelta.	531.d	Afinus ab omni rationis vsu est li-	
Ardea. 306. b. per coitum sanguinem		Armenica secunda pelta.	ibid.	motus.	140.
ex oculis emittit. ibid. b. tempesta-		Armenius mus.	162.b	animal demoniacu. 141. b. humor	
tis signum.	ibid.c	Armi.	519.a	commoditatis assiduus ministr-	
in Areopago rei velato capite cau-		Armilla. ibid. a. vnde dicta.	ibid.a	146.c.	
sam dicebant.	748.d	Annularum donis & coronis hone-		Afinus in fabulis quis. 140. a. b. in li-	
Argaman.	549.b	stati qui.	ibid. 1	dis 140. a. ad lyram. 140. a. inter-	
Arge.	598.a	Annularum symbolu quod ibid. a. b		mias 142. a. b. salutis augurium d-	
Argentum liquidum.	337.b	Armata super ignem quam obren-		dit.	143.
Argiphõ cur Mercurius dictus. 193.d		imposita.	585.a.c	Sapientia symbolum.	146.
Argiui & Argiuorum nuni.	162.c	Aromatarius.	306.c.d	Afinus putandarum vitium author	
Argiui primu vsu scatis ligneis. 531.a.b		Aron agreste cur pascatur vrsa.	91.c	præmonstrator.	145.b
Argus.	738.a.b	Aronæ stirpis mares tantum cur sa-		Afini auricula.	140.
Artes.	122. a. 710. b. & seq.	crificato vescebantur.	414.a	Afini cutis post obitum vttilis.	14.
Aries in Iocratris sepulchro cur ad-		Arriani locus.	371.a	Afini portantis inuenturæ, & fi-	
scriptus.	123.b	Ars naturæ victrix.	616.a	pentis fabula.	168.l
Aries in Sacris literis, quid.	118.c	Ars & ingenium.	222.b. 734.b	Afini & sali auriculæ odium vnde. 30.	
Arietinum caput cur Hammonis si-		Artes cur per man ⁹ significetur. 422.a		d. 306.a	
gnum.	124.c	Artes inanes.	703.a.b	Afini vmbra, prouerbium.	399
Arij Lacedæmoniorum regis episto-		Artes nullæ ante ignis vsu sunt re-		ab Afino excurti, prouerbium.	149
la.	236.b	perta.	586.b	Afinum currentem pingere. ibid. li-	
Arijon quo habitu delphino uestus.		Artium inuentores.	734.c.d	ras docere.	142
326.d		Artibus propriis elusus.	308.c	Afinum parere.	ibi a
Aristander Thelinius.	270.a	Artiones miserabilis interitus.	241.a	Aii	
Aristadri Th. mensij diuisio dicitur. 404.c		Artaxerxes cognomento Mnemon,			
Aristandri sententia de oleo.	663.a	ficibus & pane hordeacco vesci			
Aristides Italicas res descripsit.	230.b				

Index Hieroglyphicorum.

fini Apollini mactati. 142. c. auditu præter mures cæteris præstant a- nimantibus. 132. d. 140. b. c. ad bel- lum gerédum apud Saraconas ad- ornantur. 143. c. difficulter occi- duntur. 146. c. extra provinciam non peregrinantur. 139. d. omnium quadrupedum inuerecundissimi 140. d	apud Syracusas. 49. c	Augusti præfagium ex dracone. 183. d
fini Palæstini equos pernicitate prouocare dicuntur. 143. b	Athenienses quodnam votum fece- rint Dianæ & cur. 116. a. quot deos coluerint. 551. d	Augusto decretus currus ex quatuor elephantis. 20. c
Afinos post obitum deiici. 141. c	Atheniensium nobilitas. 731. a	Augusto in littore deâbulanti è mari ad pedes profluit piscis. 349. b
anaria mola, ex Euangelio desum- pta. 143. c	Atheniensium in boue mactando mos. 37. c	Augustus mensis. ibid.
aninæ vngulæ abortiuis euocan- dis profunt. 144. a	Atheniensium male consulta noctua fortunare dicebatur. 243. b	Amicorum vitâ. 575. b
ao auis. 307. a. imitatrix. ibid.	Athenodoros philosophus. 601. b	Aureliano Imper. quo præfagio im- perium ostensum. 183. c. d
io Fauonis flantibus apparet. ibid.	Atlantus. 74. c	Aurelius augurellus senex scripsit Chrysopœiam carmine. 273. b. c
opus. 598. a	Atlas. 629. d. cur cælum gestare fin- gatur. ibid. 630. a	Aureoli tyranni tumulus. 350. b
palatho tact° certuus moritur. 81. c	Athletæ oleo delibuti certabât. 435. c	Auriga cœlestis quis. 548. a
paragus. 721. a	Athletæ fassis ficibus pasti. 673. a. b	Auris consecrata Memoria. 394. b
rius quam asparagi coquantur, prouerb. 721. b	Atomis suis quid sibi voluerit De- mocrisus. 167. a	Auriculas asini quis non habet. 142. d
peritatis symbolum. 685. c	Atrati & atratæ vestes. 503. d. 504. a	Auribus cur carebat Iouis simulacrû Apud Cretenfes. 398. b
picere, quid in factis significet. 394. c	Atramentarius piscis lolligo. 341. d	Auritus. 399. b. c
pis alita ab Ægyptio. 191. b	Atramentum in quas euomit sepia, atramentique vis. ibid.	Aurû solare metallû Chymicis. 252. a
pis cur dicta fomiculosa à Sifen- na. 142. d	Atrei & Thyestis discordia vnder. 120. a	Aurionij locus. 498. d. 499. d
pidum ictus letalis. ibid.	Atri festique dies. 159. b. 342. b	Auripicium regium. 263. c. d
sentatoribus nullum genus ani- mantium perniciosius. 79. c	Atropos. 608. a	Auspicia Canaria. 67. a
sertor. 644. d	Atrum & nigrum. 342. a. b	Auspicia, portentaque felicia per a- quilam, 226. d. 227. a. b
sertor multorum. 356. d	Attica ficibus nobilis. 673. b	Auster quomodo accipiatur. 32. a
sces lignici & scortei à Numa popu- lo dati in congiario. 36. b	Attilæ datum auguriû per ciconiam. 206. a	Austri status fœmineum fœtum pro- ducunt. ibid. b.
fidere cuiuspiam. 545. b	Attonis Moguntini Archiepiscopi impr. bonum factum. 429. b	Autocabali. 645. d
lyrij cur abstinerint piscib°. 374. c	Auaritia. 431. b	Authores veteres multi nostra ætate in lucem prolati. 426. b. c
cur columbam coluerint. 262. b	Audiendi promptitudo. 112. a	Authoritas. 54. c. 629. c
tabora. 577. c. d	Auditorum frequentia. 91. a	Authoritas per manus symbolû. 123. d
tasoba. ibid.	Auditus. 83. b	Authoritas imperatoria & trium- phalis honos. 636. d
træa. 478. a	Auditus ex leporino simulachro in- telligitur. 153. b. c	Autumnus. 757. a
træa dicta Ceres Poetis. 255. c	Auditus è longinquo. 106. a	Auxesiz simulacrû cur ex olea. 662. a
rologia. 475. c	Auditus promptus. 32. d	Auxiliares. 383. c. d
turtia praua. 293. c. d	Auditu quænam ex quadrupedum genere præsent. ibid.	Auxilij imploratio. 269. a
tyagis somnium. 667. b. c	Auerroes ab Aristotele dissentit in testibus. 413. a	Auxilij imploratio apud Scythas qualis. 35. c
alantæ certuus dicatur. 85. c	Aues cœli. 712. c. d	Azymorum calathus quid. 470. a
ecortis iuniores. 187. b	Aues ex arborû folliculis natas in Bri- tannia fabulantur nonnulli. 321. c. d	Azymorum festum amaritudine & humilitate celebrabatur. 317. a
halaricus Romanum imperium attriuit. 216. a. b	Aururium mortis. 131. d	B.
henarum arcana mysteria vniuer- sum orbem eluserunt. 417. c	Aururii in captandis mos sacerdo- tum. 462. c. 694. d	Bacchaia supellex. 645. a
henienses Ægyptiorû coloni. 382. c	D. Augustini laus. 217. d	Baculi & virgæ differentia. 518. b
henienses Samis vltioné multati quod vrsam Dianæ interfecerunt in Munychio eius facello natam. 137. b. hospites & aduenas omni officij genere prosecuebatur. 473. b.	Augustale insigne. 580. c	Bacchus. 41. a. 644. a
Niciaq; clade venditi pro seruis	Augustus cingulo ex vituli marini pelle confecto cur vsus. 637. a	Bacchus cur tauro & pardali similis dicatur. ibid.
	Augustus infans ranas obstrepentes silere iussit. 355. c	Bacchus idem & sol nonnullis. 169. d
	Augustus nepotes suos literas & na- tare docuit. 74. d	Bacchus Sycites. 671. c
	Augusti Cæsaris numisma. 750. c	Bacch° taurinis cornu insignit°. 703. a.
	Augusti generis. 114. b	Bacchi simulacrû ex vite aut ficu a- pud Naxios fieri solitam. 671. c. d
	Augustæ milites. 164. d. 165. a	Baccho delphinus adpictus. 327. a
		Baccho cur dedicata ferula. 691. b. cur obliuio. ibid. b
		Bacch.

Index Hieroglyphicorum.

Baieih Aegyptiis quid, & Bai.	253.d	Bello inutilis.	441.a	37.d. significatum in Sacris literis.	35.d
Balbino & Gordiano itaturæ cum elephantis decreta a senatu Rom. 24.c		Bembi ænea Aegyptiaca tabula miræ antiquitatis. 170.c. 237.d. 278.c. d. 392.a		Boui honor habitus à veteribus.	37. 38.c.
Baltheus.	511.d.	Bededictus Agnellus.	576.a	Bouis vnde nomen.	35.
Baptismus.	503.c	Benedictus Lampridius.	356.b	Bouem Deliorum pecuniam curpu tarint nonnulli.	36.
Baptism ⁹ vera purificatio.	366.d. 367.a	Beneuolus.	290.c	Bouem occidere, antiquitus capite le.	37.c.
Barba in Sacris literis quid.	389.a	Benignitas.	230.a	Bouem quando sacrificabant Lacedæmonij.	289.c.
Barba intonsa cur Aesculapius.	ibid. b	D. Bernardus.	59.a	Bouem quando sacrificabant Romanij.	42.
Barba symbolum virtutum.	ibid.	de D. Bernardo que somniauerit mater pregnans.	ibid.	Boues olim vocati Itali.	37.
Barbam cur se gestare dixerit Diogenes.	389.a	Bernardus Vipienius.	197.a	Boues arantes imaginari, quid.	35.
Barbam cur foli Lacedæmonij rasirant.	ibid. c	Bernardinus Maffæus Card.	165.c	Boum cornua cur tæno circumligantur.	43.b
Barbam nutrire sacerdotibus mandatum.	ibid. c	Bernardinus Pollanus.	196.c	Boum natura.	42.
Barbam perpetua declamatione laudauit Pierius.	388.d	Bernardinus Tomitanus.	438.b	Bouillo extensio corio quomodo opem implorabant Scythæ.	35.d
Bartholom. Carolus Picolom.	111.b	Bersabea quid Hebræis.	483.a	Braccati milites.	691.c.
Bartholomæus Lampridius.	515.a	Betæ & blitri differentia.	727.b.c.	Bracchiari milites qui.	37.
Basilidis Abraxas.	215.d	Bianenses.	185.c	Bracteata argento pennæ.	712.
Basilius Magnus philosophiæ latebras omnes penetrauit.	526.a	Biantis philosophi dictum ad Alyatum regem.	715.c	Brassica vitibus inimica ebrietatem arceat.	728.
Basiliscus. 270. b. in honore habitus ab Aegyptijs.	ibid.	Bibaces cur aquilæ senectuti comparentur.	232.c	Brefcit.	548.
Basiliscus ex Ibis ouo.	210.b.	Bibacissimus.	364.a	Breti populi & bretrus.	243.
Basiliscus stella.	172.a.b	Biblia quo tempore conuersa in linguam Græcam à lxx. interpretibus.	218.a.b.	Breuis vita.	446.c.
Basilisci sanguis cur a plerisque adseruabatur.	ibid. a	Bicipitium.	381.c.d	Britiareus Centimanus.	166.
Basilisci sibilus quib. sit formidabilis. 170.b.c.		Bifrons cur Ianus.	382.a.b	Britannia visorum sæuitia nobilitata.	117.
Bassiano Antonino quales statuarum decreta à Macrino Imperatore.	543.c	Bithon & bithonis robur.	41.b	Britanni olim auferem religiosum opinabantur.	241.d. 242.a.
Barani milites qui.	187.a	Bythini iudicia ex aduerso Solis cur exercere conserant.	393.c.d.	Bromus Bacchus.	302.
Barti nauigatio.	547.d	Blittea meretrix.	727.b.c	Brumalia quando celebrantur.	ibid.
Beatiuodum futuri seculi.	312.b.c	Blitri symbolum.	ibid.	Brucia vocata olim Italia.	243.a
Bebryciæ Lauri effectus.	646.a	Blondi opinio ventilata.	208.c	Brutum hebetem putabat Tarquinius.	317.
Bechphrygibus, quid.	116.c.d. 287.b	Boa piscis vocalis.	367.c	brutorum cultus vnde apud Aegyptios.	71.
Beelphegor.	287.b. 417.c	Bœotij anguillas diis immolare conseruerunt.	366.d.	Bubalus, primus omnium Fortium simulachrum Smyrneis effanti.	702.c
Beelzebub dæmon muscæ hieroglyphicum.	320.b.c	Boerij locus.	723.b	Bubulci nomen in familias Romanis admissum.	3
Belbi.	320.a	Bœotij stupidi dicti.	102.c	L. Buca numum cudid Cæsari.	488
Bellator strenuus. 94. d. 132. c. Imperatorus.	278.c	Bonum de malo deligere.	685.a	Bucephali.	40
Bellatori aliquando cedere necesse. 44.c.		Bonum omen.	145.a.b	Bucephali equi apud Thesalos, lib.	
Bellatorem decet sæuitia.	12.c	Bona cito labentia.	635.a.b.	Bulla. 510. b.	
Bellerophon coercuit amotis petulantiam.	17.a. 113.d.	Bona dea, vel persephone.	743.a	Bulla gestamen vnde acceptum. ibid.	
Bellerophonis imago.	548.b	Bonorum obsequium.	31.a	vnde dicta. ibidem. d. puerile gestamen fuit.	510. 511.
Bellica columna quam dicta Romanæ.	627.c	Bonorum cælestium affluentia.	744.c	Bulla cordis erat figura.	407
Bellicus apparatus vel castra.	421.b	Boreas.	194.b	Bulla primus omnium donatus Terentij Prisci filius.	510.c
Bellona Minerva.	663.b	Bos ab Argo custodia cur.	35.a	Bulbi hieroglyphicam.	733.b
Bellonæ templum.	392.a	Bos ad sacrificium quomodo ducebatur à Persis.	35.a. 34.d	Bulborum efficacia.	1b
Bellum. 44. c. 122. b. 500. d. 528. b. d. 581. d. 627. c.		Bos arator triclinium Vespasiani ascendit.	36.c. 35.b	Busiridis nomen vnde.	41
Bellum indictum.	525.a	Bos integer à Germanis Bononiæ tostus.	297.b	Buteo, accipitris genus quod.	259
Bellum marinis fluctibus comparatum.	572.a	Bos per linguam inambulat.	36.b		
		Bos sub iugo, prouerbum.	38.d		
		Bouis effigies in Atheniensium numismate.	36.b		
		Bouis pretium 36.c. significatio. ibid.			

Index Hieroglyphicorum.

Ithonis & Cleobis fratrum pietas.
661.a

C

Litera, condemnationis nota.

210.d
 Cibalisticus. 559.a.b
 Cicus Auentinus. 137.d
 Cidauera vitro condita adseruabant
 Ægyptij. 60.a
 Ciduceptoris munus. 711.a
 Ciduuccus. 187.e.d. 188.a.c. & seq. 737.d
 Ciduuccis humifmata insignita multa. 188.a
 Cicitas. 139.c.d. 397.d
 Cides multiplex. 680.c
 Cij Calcagnini laus. 68.c
 Cij efficacia. 714.d. 715.a
 Cij cur non vefcantur Ægyptij. 715.c
 Cij vocatur elephas Maurorum lingua. 26.a
 Cij. 536.c
 Cij apud Gades inspecta Alexandri imagine ingemuit. 553.c
 Cij consternatus, non inuenio corde in bouis opimi extis. 396.b.c
 Cij regium nomen respicit. 414.c
 Cij mors in Solis signis indicata. 558.c.d
 Cij nuni symbolum. 26.a
 Calamitas. 169.a
 Calamitatis signum. 711.c
 Calathifcorum effigies columnis Ægyptiacis addi solita. 628.c
 Calathus azymorum quid. 470.a.b
 Calathus Cereris. 628.c
 Calathus Apollini sacra. 312.a
 Calcanem, ac huius hieroglyphica. 460.a
 Calcanem, & tenere calcaneum. 435.a
 Calcanem flectere. 19.b.c
 Calcamenta Ægyptiorum papyracea. 707.c
 Calcers. 509.a.b
 Calchas augur. 248.d
 Calenda Augusti Baccho dicata. 728.c.d
 Calenus Megaram cepit. 5.d
 Calidi facultas. 550.a
 Caligae. 506.b
 Caligare. 589.b.e
 Caligula Cæsar. 506.b.c
 Caligula vetera familiarium insignia nobilissimo cuique ademit. 519.a
 Caligula coronæ exploratoris dicta. 564.c
 Caligula sceleratum facinus animo conceptum quod. 537.b
 Calix multa in Diuinis literis significat. 700.d. 701.a. pro mortis cruciatu ponitur. Ibid. c. supplicij symbolum. 724.a
 Calliditas. 179.c. dolosa. 157.a
 Callimachi lotus. 245.b. 308.a
 Calliope. 598.b.c
 Caluaria asini ad loci fertilitatem facit. 145.c
 Calumniator. 400.h
 Calumniatores cur basilisco comparati. 171.a
 Calumniis afflictus. 171.a
 Calix. 436.a.b
 Calidonij apri mater quæ. 99.a
 Cambysæ anima in leone reperta à Pythagoricis. 11.b
 Cambyses abolere conatus est immanem hominem sacrificandi morem. 580.a. b. diuexauit Ægyptios. 11.a.b
 Cambyses de Simadij sepulchro aureum circulum sustulit. 460.c
 Camelus ad duodecimum diem sine potu perdurat. 152.a.b
 Camelus animal profanum. 149.c.d
 Camelus animantium omnium tortuosissimum est. 151.a
 Camelus matrem suam numquam superuenit. 151.b
 Camelus quasi Camerus. 150.c
 Camelus quatuor femora gerit. ibi.c
 Cameli efficientes à poetis sunt appellati. 152.a
 Cameli in a fueti bilisq; expertes. 151.d
 Campegiarum familia claritas. 568.b
 Campestre genus indumentum. 509.a
 Campestris elephantum quales. 23.c
 Camus. 606.b.c
 Cana cur fides Virgilio. 429.a
 Canaria auspicia. 67.a
 Cancellus pinnophylax, & pinnotheres. 339.b
 Cancer. 337.c
 Cancer cur inter sidera collocatus. 338.c
 Cancer in numis quid. 337.c.d
 Candelabri significatio in sacris quæ. 661.c
 Candida vel obscura quænam dicimus. 482.b
 Candulus. 76.c
 Canicipes. 68.d
 Canicula. 484.a
 Caniculæ sidus frugibus inimicum. 67.a
 Canis cur vocatus Diogenes. 64.b
 Canis describitur. 57.c

Canis & gallus cur ad parricidij supplicium adhibebantur. 173.c
 Canis in Diuinis literis quid. 64.c
 Canis mira industria coniciens lapillos in amphoram oleariam. 382.c
 Canis qualis expetitur à venatoribus. 66.a
 Canis quomodo militis officium videatur obire. 67.d
 Canis serpens in Tænaros. 61.d
 Canis simulachro Mercurij cur abiectus. 286.a
 Canis viuus in Diuinis literis, quid. 63.d
 Canis fidei symbolum. 711.d
 Canis fidelitatis mira quædam exempla. 60.c
 Canis impudentia. 67.c. 140.d
 Canis oculum habere quis dicatur. 67.a
 Canis significatio in Diuinis literis quæ sit. 58.a
 Canis vsus quis. 67.a
 Canem comedebant Oxyrynthiæ populi. 375.a
 per Canem quando iuret Socrates. 60.b
 Canes alebantur in Daulia in Mineruæ templo. 59.b
 Canes Alexandro Macedoni missi ab Albania rege. 63.b
 Canes fellis vitio medentur decerpro gramine. 92.b
 Canes in crucem quando rapti à Romanis. 66.c
 Canes laribus diis præfides. 59.b
 Canes quibus Diis sacri. 66.d
 Canes sepulchrales apud Hircanos. 220.c
 Canes mutos quos vocet Dominus. 58.c
 Canities. 388.b
 Canities per amygdalam intelligitur. 648.b
 Canopi astutum inuentum. 696.c
 Canterius in fossa. 55.a
 Cantharis. 95.c
 Cantharus. 93.b. 643.b
 Canthari typus. 94.c
 Capides anguillæ. 366.d
 Caper ab Hercule domit⁹, quid. 115.d
 Caper cur Baccho mactabatur. 112.c
 Capro inspecto elephantus fugit. 21.c
 in Capris animalitas. 116.b
 Caphziel. 550.a
 Caphiatæ. 609.c
 Capillus Veneris, & eius vires. 727.d
 Capitale apud quos, bouem interimeret. 37.c
 Capparitis. 721.d

Index Hieroglyphicorum.

Capparim libidinem non perfrigerare, cōtra recentiorū opinionē. 648.d	Carnes lupinis dentibus laceratæ cur dulciores. 121.b	Cedrus æternitatis est hieroglyphicum. 638.
Capra. 112. a. & seq.	Carolus Magnus purpuram imperatoriam ab interitu primus vindicauit. 219.b	Cedri consideratio. ibid.
Capra per aures an spiritum emittat & recipiat. ibid.	Carpere. 204.d	Cedro digna loqui qui dicantur. ibid.
Capram aheneam Phliasij cur colebant. ibid. c	Carpocrates hæreticus. 400.b	Cefonij Posthumij auguriū de oblat. testudine. 356.a
Capram in Acriopolim Athenis adire lege prohibitum. ibid. c	Cartadulorum regio. 72.b	Celebritas. 552. d. 562. a. 59.
Capra in sacris, quid. 113. c	Carthagenensium immanitas in sacrificandis nobilibus adolescentibus Saturno. 580.a.b	Celeritas. 45. a. 250. a
Caprarum cornua qua ratione vitibus fertilitatem adferunt. ibid.	Caryatarum opprobrium. 627. c	Centenaræ, leones vocatæ. 120.
Capriceps auis liene caret. 304. b. c	Cassander Antipatri, Abderitis à ranis profligatis agrum in Macedonia concessit. 355. d	Cenci hasta prouerb. 529. a
Capricornus. 750. c. d	Cassita Gallij considerata. 204. d.	Ceforinus quò tēpore floruit. 216. a
Caprificus. 656. b	Cassita Gallij considerata. 204. d.	Ceutauri forma duplex, quid. 536. c
Caprifici ramus, Iunonis simulachro cur appositus. ibid. c	Cassus lumine. 394. d	Cētaurorū forma & significatio. 536. c
Caprifici vis. 30. b	Castigatio. 11. a. 538. b	Centenariæ cœnæ quæ. 104. d. 39. d
Caprimulgus. 308. b	Castigatio ingenua. 691. b	Centipeda piscis. 361. d
Caprotina Iuno. ibid.	Castigatio salutifera. 720. b.	Centū, & centenarius numerus. 456. a
Caprotinæ Nonæ. 656. c	Castimonia. 509. c	Centurio. 459. a
Captator. 361. c. d	Castimonia è concupiscentia. 419. b	Centurionis signum quomodo figurabatur apud veteres. 540. a
Capriuitas. 467. b	Castimonia symbolum. 724. a. b	Cephalus piscis. 359. c. d
Capriuitatis impatiens. 138. d	Castitas. 263. a. 654. d	Cephalali quomodo capiantur Venetiis. ibid.
Capriuitatis prudēs declinator. 360. a	Castitas per apes. 319. b	Cephas nomen Diuo Petro conueniens. 381. b. c
Capri sub hasta vendebantur. 528. d	Castorea. 158. c. d	Cephion musa. 388. c
Caput, ac huius hieroglyphica. 377. b	Castorum capita pilcata cur. 457. b. c	Cephus auis. 279. c. d
Caput abradi malum portendit. 387. d	Castra bellicusque apparatus. 421. c	Ceramicus. 626. c
Caput adiurare & deuouere. 379. b	Castra quomodo fabricata, & castrēsia ornamenta, honoresque. 540. b. c	Cerberus. 749. b. c
Caput Christi cur spinis fuerit coronatum. 685. b	Cataracta. 480. d	Cerberi hieroglyphica. 612. a
Caput humanum ad mundani orbis similitudinem compactum. 378. b	Catena. 612. c	Cercopithec ⁹ cur cynocephalus. 69. a
Caput leonis quid notet. 3. a	Cathedra. 545. a	Cercopithei. 72. b
Capitis hieroglyphicum. 718. c	Cato grammaticus dictus Latina Siren. 249. c	Cercopithecū sibi met aliquando occidas abrodunt. 379. d
Capitis rasuratio seruitutem indicabat. 386. b	Catonis in lurconem dictum. 404. d	Cerebrū & cor regitur à Sole. 402. a
Capiti manus imposita, quid. 379. b	M. Catonis Proprietatis numus qualis. 427. a	Cerebro læsō homo interit. 781. c. 558. c
Capita, Cæsarum ædificata de celo, omnibus statuis deciderunt. ibid. c	Caronis sententiæ in Romanorum luxum. 372. b	Ceres. 55. c. 83. b. 584. c. 693. b
in capite consilij sedes. 732. b. c	Catonis scomma in Lentulum. 405. a	Ceres vnde dicta. 63. b
Capitibus brutorum, humana corpora insignierunt. Ægyptij. 389. c. d	Catuli locus. 7. a. 156. d. 367. a. 395. c.	Ceres eadem & Venus. 59. d
Capys. 181. a. b	557. a. 559. b. 584. b	Ceres legifera. 11. a. 59. d
Car Cyrum vulnerans quo præmio honestatus ab Artaxerxe. 289. b	Catulina carne epulæ celebriores olim. 66. d	Ceres vincta draconibus. 194. a
Carboni, de abrosis facijs à muribus, quid responderit Caro. 161. b	Caeculus leonis in Republica non alendus. 5. d	Ceres & Falcralis flamen. 537. d
Cardamūs circumpullantes herbas exarescere cogit. 230. d	Cattus. 162. c	Cereri sacrificatur fus. 69. a
Cardinales sacerdotes. 629. c	Cauertianus vicus. 15. d	Ceruarij lupi septentrionalibus regionibus frequentes. 116. a
Cardo. ibid.	Caucaaso alligatus Prometheus. 736. a	Ceruus. 78. d
Carduus in factis quid. 685. d	Cauda. 412. a. b	Ceruus acerrimi auditus est. 32. d
Cardui scolymus. 689. d	Cauda, leonini index animi. 7. a	Ceruus fistula pastoralis demulcitur. 78. d
Carneæ dex sacræ. 709. b	Caudex Comicus, quid. 403. d	Ceruus Indicas & Græcās voces intelligens. 80. a
Carneades ad summam peruenit senectutem. 253. c	Cecianna Volaterranus cur hirūdines secū in expeditionibus ferebat. 271. a	Ceruus post coitū solitarius in trochibus delitescit. 37. d
Caro subrigida, & humoris plena seminos ciet. 155. a	Cecropis an euocata anima. 9. a	Ceruus torquem aheneū collo gestās ab Agathoele interfectus. 86. d. 87. a
	Cecropis effigies biceps cur. 232. c	Cerui ætas quatenus ex cornibus & dentibus noscatur. 85. c. 86. d. 87. a
	Cedrus. 759. b. c. eius virtus. ibid.	pugna cum serpente. 80. b. ruminatio. 81. a. 86. a. viuacitas. 85. c

Index Hieroglyphicorum.

Ceruum enecans Hercules, quid. 83. a	Cibus antiquitas Atheniēsis ficus, Arcadibus glans, Caramanis palma, Indis calami, Mæotiiis miliū, Persis cardamum. 706. c	bet Pythagoras. 486. a
Cerui in Dianę tutela. ibid. a. vnde dicti. ibid. b	Cibus pro doctrina. 634. c. d	Circuncisio. 72. a. antiquissima apud Ægyptios. ibid. d. Abrahamo vt signum Hebræis data. 73. a. b
Cerui quādo ab Sicilia in Calabriam transfatant. 81. c	Cibus in sacris literis, quid. 470. a	Cissibia. 72. a
Cerui vocati fugitui. 83. b	Ciborum varietate fatur. 202. c	Cithara. 322. c. d. 592. c. d
Ceruis Achaicis cornua decidua reciduaque annis omnibus. 87. c	Cicada. 321. d	Citheronius Leo vocatus Hyllus. 2. d
Cerui cornu suffitus ad abigendos serpentes remedium. 80. b	Cicadæ ore caret. 322. a. per quamnam corporis partem emoduleretur. ibid.	Citrus. 759. b
Ceruis superbiæ symbolum. 390. a	Cicadæ cantus vnde. ibid. b	Ciuis oppressus à peregrino. 32. b
Ceruis audaciæ & ferocitatis symbolum. ibid.	Cicadæ maximè indigenæ. ibid.	Ciuium seruator. 641. b
Ceruis summissiois. ibid. c	Cicadæ fœminę taciturnę creduntur. ibid.	Ciuibus genuiaum est inuicem sibi inuidere. 340. b
Cerulus auis. 302. b	Cicer. 710. a	Ciuilis. 500. b
Cessatio. 345. c	Cicer erucas ab oleribus arceat. ibid. c	Ciuilibus seditionibus crescens. 353. b
Cespitatio. 51. b	Cicero. 710. a	Ciuica corona quam obrem fit ex quercu facta. 641. b
Chabriæ Atheniensis dictū. 4. b. 84. c	Ciceronis locus. 120. a. 247. d. 248. a. 291. d. 320. a. 371. b. 406. b. 418. b. 436. c. 533. c.	Ciuica corona donatis quæ & quanta tribui solita. 161. d
Chalos annis mansuetos fert pisces. 374. c	Ciceronis & Virgilij lectione Tacitus Imp. offendebatur. 316. d	Ciuitas. 757. b
Chamæleon. 332. c. d	Ciceronis falsum dictum in Merellum. 287. c	Cladis præfagium. 65. a
Chaos. 106. d	Ciceronis somnium de Augusti imperio. 606. a	Claritas. 556. c
Chares. 84. d	Ciceroni obiectum quod homo nouus. 323. b.	Claritas ex poetarum scriptis. 626. c
Charitas. 261. c. d	Ciconiæ. 203. a. b. c. & seq.	Clari viri. 492. b
Chedar Arabibus, quid. 659. d	Ciconia lingua caret. 207. b. mensis inferri vetita. 206. d. curvigiliarum, custodumque vrbium signum 206. a. qui se à noctuarum insidiis defendat. 205. d	Claudianus locus. 166. a. 184. d
Chelidonia herba. 271. b	Ciconiæ perpetuum bellum cum serpentibus. 208. a	Claud, Cæsar in spectaculis exhibuit pantheras Africanas. 134. b
Chenopisris. 644. a	Ciconiæ quomodo pullorum suorum incolumitari prospiciant. 725. c. d	Claudium Afellium quomodo eluserit Tubellius Taurea. 55. b
Cheppa Venetorum piscis quis. 362. b	Ciconiam occidere multis gentibus capitale fuit, & cur. 206. d	Claudius cur fingatur Vulcanus. 214. a
Cherubin species quæ apud Ezechielem. 517. c. d	Cicumæ. 205. a	Clauis. 617. b
Cherubin super federe quid. 545. a	Cicurare leonem quid portendat. 5. b	Clauus. 614. b
Chius à Darianis militibus euericulata. 575. a	Cidaris. 415. d	Clauum in Mineræ templi postica parte quis fingebat. ibid. c
Chij Homeri imaginem numis impreflerunt. 379. e	Cinædum cur vulpem vocarint Siculi. 157. b	Cleantis responsum. 146. c
Chimera. 173. c. descriptio. 17. a. symbolum. 178. b	Cinaræ fructus. 718. a	Clearchus. 236. c
Chirō. 52. c. d. à Achillē instituerit. 81. a	Cincius Manlius. 614. c. d	Clearchus Heraclienfis fulmen gestauit. 552. a
Chlamydes. 505. b	Cinclus auis, cur alienis nidis oua sua ponat. 309. a. b	Clementia. 10. c. 700. c
Chœnix. 696. d	Cinctus Latinis, quid. 412. b. 507. b	Clementia Imperatorem præcipuè commendat. 24. c
Chœnices farinæ binę Regibus Spartæ ad cœnum non euntibus mittebantur. ibid.	Cingani vnde dicti. 309. b	Clemens Agrippæ Posthumi seruus cur in Hecuria latuerit. 386. a
CHRISTVS. 479. d. 555. d. 619. c. 688. c	Cingulum Hieremiæ. 507. d	Clemens animus. 703. a
Christus homo Deus. 15. c	Cinnamus auis. 306. a	Clemētis recognitionum opus. 94. c.
Christi anima nequaquam apud inferos passa. 4. a	Circulus. 485. c. d	ex eodem loco recognoscitur. ibid.
Christi humilitas. 245. c	Circulus obliquus. 354. b	Cleobes. 41. c. matrem currui impositā ad Iunonis templum vexit. ibid.
Christi quinque vulnera per pentapha. 599. d	Circulus cœli, vocatus Iupiter à Persis. ibid. d	Cleomedis opinio de mudi figura. 32. a
Christi sepulturæ symbolum ex sacra historia. 3. d	Circulus principij miraculorū. 488. c	Cleomenes cum Scythis meri portationibus contendit. 666. c
Christi symbolū per pelicanum. 241. b	Circumactu corporis adorandum iu-	Cleo cur sic vocatus Larus Aristophani. 277. d
Christi victoria. 626. c		Cleopatraz virilis animus. 389. a
Christum gestare humeris, quid. 190. b		Clepsydrarum vsus vbi primum. 71. c
Christiana pietatis successus. 569. c		Clibanus. 409. b
Christophori veri quinam. 190. a. b		Clio. 598. b
Cibarię donationes canistris offeruntur. 696. a		Clipei & culpei differentia. 533. c. d
		Clii insolentia quæ. 552. d

Index Hieroglyphicorum.

or Dei in sacris, quid.	407.a	uolabant Athenis.	246.c	Coruus cur Apollini facer.	281.c
or habet & iecur omne animal		Cornicū oculos effodiētē puerum		Coru ^o emis ^o a Noe, quid. 280.d.	281.a
quod sanguine præditū est.	407.b	damnauerunt Areopagitę.	246.c.d	Coruus lapideus Diodori rheroris se-	
or hominis anniculi duarum est		Cornicum oculos configere, pro-		pulchro impositus à Metello.	281.c
drachmarum.	253.a	uerbiū.	248.a	Coruus lauro sibi medetur.	264.c
or in senium vergens imminuitur.		Cornu copię.	702.b	Coruus à Phœbo missus, vt aquam	
ibidem.		Cornua.	517.b	adferret.	280.c
or, per anularem digrū.	253.a	Cornua antenarum.	43.b	Coruus quo tempore pullos exclu-	
anuli hieroglyphicum.	512.d	Cornua cerui.	87.b	dat.	279.c.d
or omnibus, qui sanguis.	256.b	Cornua elephanti speciosa.	22.a	Corui crociatus frequentioris plu-	
or quibus dicatur exedi.	253.c	Cornua fluminib. attributa cur.	33.d	uię indicium.	282.b
ordis aperta simplicitas.	73.b	Cornua honoris & potētę signū.	87.c	Corui lapillos in vasa fictilia conii-	
ordis cum sanguine commercium:		Cornua in libris quę vocentur.	418.d	cientis mira historia.	282.c
256.b		Cornua multa in numismatis, mul-		Corui ouo nihil efficacius ad intin-	
ordis figura cur bulla.	407.a	tiplicis commoditatis indicia		gendū capillum.	279.d
ordis significata.	411.a	sunt.	702.a	Corui quibus malum augurium fue-	
ordis symbolum.	398.d	Cornua poculorum vsū præbue-		runt.	280.b.c
ora Heruriz promōtorium.	386.b	runt.	703.a	Corylus vitibus vicinitate sua nocet.	
orax primus Rheroricam docuit		Cornuum differentia in boue mare		112.d	
Sytaculis post Hieronis obitum.	281.b.c	& fœmina.	37.d	Corythalię Dianę quodnam sacrū	
orbes fragmentorum duodecim		Cornuti milites.	86.c	fecerint Lacedæmonij.	116.a
doctrinam duodecim Apostolorum		Corona vnde dicta.	517.b.c	Cosmas Gerius.	365.c
significat.	699.d	Corona aurea quę.	ibid.c	Cosmi Medicis laus.	18.b. 28.a. 376.b
oreculum.	407.a	Corona ciuica non temere data.	641.c.d	Cossi. 317.b. corurnix.	294.c.d
ordatus.	398.d	C. d.		Coturnus Alcibiadis è sinu volans.	
orij vsus in militaribus tegumen-		Corona vrbs.	246.c.	295.d. cur Herculi sacrificabatur.	
tis.	500.b.	Coronę Musarum ex pennis.	257.a	296.a. simulac biberit, reliquam	
orinna molico carmine superauit		Coronę poetarum ex quibus con-		aquā turbat. 295.c. cur impura ha-	
Pindarum.	414.b	stabant.	645.c	beat. ibid. a. cur maligna. ibid. c.	
Corinthiacę ædes quibus Dūs sacra.		Coronę Regię quot radii consta-		cur veratrum appetat. ibidem. d. e-	
624.d		bant.	87.d	ius impietas aduersus Lunā. 295.c.	
Corinthiacę columnę.	625.a. 628.c	Coronę Regię forma.	417.b	cur ea vescebantur Ægyptij. 295.c.	
Cornabulia.	725.b.c	Coronis se ornarunt veteres conui-		cur a mensis lunnotę a nonnul-	
Cornabulia Liguribus quę.	91.d	uia celebrantes.	ibid.	lis medicis.	295.d
cornea pocula.	702.d. 703.a	Corpus.	496.a	Crabrones ex asini cerebro.	45.a
cornea porta.	734.d	Corpus animę receptaculum.	699.a	Crapula.	11.d
Cornelia Annia viuam se vitro in ar-		Corpus humanum quod perfectius		Crassus vxores tres absque luctu se-	
cam cum viro defuncto damna-		à pictoribus & statuariis habea-		peliuit.	452.c
uit.	684.c	tur.	492.a	Craticula.	410.b
Cornelius Museus Bironinus præ-		Corpus Lunare.	362.c	Cratis Pergameni historia de aquila.	
ful.	114.b	Corpus nullum sine nœuo.	682.a	Creatio.	730.a
Cornelius Tacitus mendacię argui-		Corpus vel immunditia.	456.c	Creator mundi.	ibid.a
tur.	141.d	Corpus vas appellatum.	699.a	Crepusculum.	556.a.b
Cornelij Gastalij Feltrēsis epigram-		Corporis forma.	690.d. 691.a	Crescendi vis à Luna est.	559.b
ma festiuissimum.	370.a	Corpora nullis odoribus delibuta		Cretā percupressum significari.	650.a
Cornelij Nepotis sententia impro-		aurā sua uolentē emisserunt.	703.a	Cribrum.	469.b
bata.	207.a	Corpora per ætates & secula immi-		Cribrum cur sub sepia ponant Ægy-	
Cornicari.	246.d	nuuntur.	436.b.c	ptij.	469.b
Cornix. 245. d. duo tantum oua ex-		Corpora nostra salicis hieroglyphi-		Crimen.	414.b
cludit.	ibid.	co significata.	759.b	Crispi Passieni dictum de adulatione.	
Cornix aliquot hominum ætates di-		Correctio.	261.a. 496	Crocodilus.	345.c.d. 731.d
citur viuere.	247.a.b	Corrugare frontem.	7.a	Crocodilus elinguis est.	345.d
Cornix concordię symbolum.	246.b	Corruptor omnium.	297.c	Crocodilus ibidis admota penna ob-	
Cornicis & nocturę confusus sanguis		Corficum mel parum suaue.	313.b	torpescit. 211.c.b. vbinam oua sua	
coire non potest.	244.c.d	Cortonacenses milites qui	185.b	ponat.	346.d
Cornicis sepulchro & columnę ho-		Coruus. 279.c. animal inauspicatissi-		Crocodili adept ad quid utilis.	347.d
nos habitus à Marthege.	247.a	imum.	281.c	Crocodili morsus incurabilis.	ibid.d
Cornices ad Palladis arcem norad-		Coruus contumacię nota iniustus			
		280.d. ibid. c			

Index Hieroglyphicorum.

Crocodili ouum quale.	346.d	Currus.	546.b	Cyrus à cane nutritus cur.	61
Crocodili robur in cauda.	347.b	Currus in sacris.	548.b	Cyrus mulus est dictus.	147
Crocodili & scorpionum genuinum odiū.	194.c	Currus nuptialis quot, & qui uehebatur.	547.b	Cyrus & Ochus idem apud Terranum.	24
Crocodili tergo costicosum, durumque	349.a	Curulis sella.	546.b	Cyri somnium de solis cōtactu.	357
Crocodili visus in aquis hebes, in terris acerrimus.	347.a	Curuanguia animalia non alenda.	3.d	Cythera.	232.c
Crocodili vbinā vescebantur.	348.a.b	Custodia. 123. b. 211. b. 290. d. 381. c.	544.d	Cythera vnde dicta.	ibid
Crocodili mansueti.	ibid.	Custodiæ symbolum.	636.a	Cytheriacum pectinem cur dixit N. fo.	322.b
Crocodilorum hostes cur delphini.	329.a.b	Custos.	182.b. 393.a.b		
Crocota.	133.a	Cyamon.	708.c.d	D	
Cræsus Lampfacenis excidium interminatur.	652.a	Cybele.	652.c	D Litera cur usurpata pro quigenis.	466
Cromyonia.	99.a	Cybele, quæ & tellus, cur mater hominum dicatur.	547. c. cur capite turrita.	Dædali nepos cur Athenis ab ar præceps datus.	294.b. Idem in pedicem mutatus quid.
Crotoniæ bonæ valetudinis laude insignes.	178.d	Cybeles currum cur trahant Leones.	16.b	Dædali staruis cur vincula iniecit.	610.d
Crucis Dominicæ signum minime fortuitum.	635.a	Cybeles symbolum pinus.	652.c	Dæmon malus.	132
Crudelitas 335. a. animaduersionis ferueritatisque indicium.	ibid.	Cybyra.	262.c	Dæmon præses nascentibus.	133
Crura femoræque concidea.	150.b.c	Cychrei templum in Salamine.	183.a	Dæmones aquei lasciuia præcedunt.	374.a
Cubica figura cur semper recta.	491.d	Cyclopes monoculi cur.	396.a	Dæmones improbi.	ibid
Cubitus geometricus.	448.a	Cygnus.	172. d. 273.a. & seq.	Dæmones leonina fronte visi.	9
Cubitus in mensura quis.	ibid.b	Cygnus morti proximus dulcius canit.	272.d	Dæmones per ranas.	355
Cubitus ægius quis.	ibid.b	Cygni cur Phœbo sacri.	273.a	Dæmonum genera sex infra Lunam rem globum.	496
Cubus.	194.d	Cygni dedicantur nautis.	275.b	Dæmonum varia nomina.	ibid
Cuculus. 302. d. timidissimus.	ibid.	Cygni suauis canunt Fauonio flante.	ibid.b	Dæmoniaca natura.	ibid
Cuculus boni augurij est auis.	304.a	Cygni symbolo poetæ nuncupantur.	273.c.d	Dætyli.	359
Cuculus in lunonis sceptro.	303.d	Cylabræ heroi Phaselitæ offerebant Salsamenta.	369.d	Dagon Palæstinarum idolum coll. plum.	430
Cuculū cur paruæ aues fugiat.	ibid.b	Cyllenius cur vocat° Mercurius.	413.d	Damageri starna qualis.	492.b
Cucumeres in fanti fabricantur appositū vt cutem contingant, feruorem omnem in se recipiunt.	147.a	Cylonem cur trucidarint Athenienses.	7.b	Damia simulachrū cur ex olea.	662
Cucupha.	205.a.b.c	Cynica familia vnde.	57.d	Damnatio.	387
Cucurbita quid prælagiat.	717.a	Cynici. 321. a. molesti & impudentes.	ibid.b	Damnū & vtilitas.	387.b
Culex.	316.c	Cynocephalus describitur. 6. d. & sequen.		Dan serpens à Moysè factus.	179
Culices ex cossis generantur.	317.b.c	Cynocephalus cur in fontiu apicibus statuebatur.	72. c. Mercurio sacer.	Danaus cur ædem Apollini Lycæi uerit.	198.b
Culicum fauitia in Leones.	8.a	Cynocephalus pari consensu cum Luna afficitur.	69.a.b.c	Daniel Raerius.	392. 360
Cultus canis.	66.c	Cynocephalus pisce nō vescitur.	72.b.c	Daphne puella à Spartano nomine Pasiphaes culta.	636
Cumis in antris responsa dati solita.	496.b	Cynocephalorum lacte viuēbāt Numidæ.	69.a	Daphne cur sic dicta.	635
Cuneus.	615.a	Cynomia.	321.b	Dardanus in Samothraciam nauigauit.	232.c
Cuniculus.	150.c	Cynopolitarum Deus quis.	375.a	Dardano nupsit Pallantis filia.	ibid
Cunicula bubula. 92. a. 725. b. contra serpentes valet.	ibid.c	Cyoniz Deæ cur sacra fiebant.	67.a	Dardanorum pecunia, & Dardanum nomen.	285
Cunilam & pulicariam herbam reformidat polyusus.	333.c.d	Cyprisissa Celtarum regis filia.	650.c.d	Darij vagina ornata Græcæ, quæ 537.c.	
Cupiditas late profusa.	495.d	Cyparissus vnde nomen.	ibid.	Darij palla quæ, qualisve.	527.d
Cupiditates & affectus terræ filij.	734.a	D. Cypriani laus.	261.a	Dasyppus an idem cum lepore.	150
Cupressus arbor funesta.	650.a	Cyprus veneri sacra.	261.c	Dasyppus & lepus vterque hircij dicitur.	ib.
Cupressus à carie & vetustate immunitis.	651.c	Cyrenensiu pietas in Saturnum.	673.c	Debiliora à validioribus absumuntur.	33
Cupressus in turela Ditis.	651.a	Cyrenij populi cur longauit.	313.b	Decempeda. 449. b. decempedat. ibid.	
Cupressus mortis indicium.	650.d	Cyrillus aduersum Iulianum Apostolatam scripsit.	393.c.d	Deceptio.	57
Curæ variæ.	680.d	Cyrilli locus emendatus.	488.b	Decemuir quibus notis indicabatur.	519.b
Curatij iuniores.	186.a				
Curis.	528.c				
Curuca.	302.c				

Index Hieroglyphicorum.

Ciculus cur aurea corona donatus.	19.b	Demosthenes quznam obiecit Philocрати.	372.c	Diabolus.	113.c
Declinator infanz.	21.b	Demosthenis enthyemata lucernam olebant.	583.c	Diadema.	513.b.c.&c.
Ecussario.	124.a	Demosthenis in octuæ cultum exclamatio.	242.b.c	Diadumeno ambulanti in agro pileum abstulit aquila,	227.b
Editio.	533.a	Demosthenis locus.	243.b	Diagora Rhodij statua.	492.b
Edictij qui.	ibid. 499.a	Dena.	460.b	Dialectica.	432.a. 473.d.c. 475.c.d
Esensio.	532.d	Denario numero finit omnia Romulus quæ instituit.	496.a	Dialectica Lunæ æquiparata à Clitomacho.	560.b
Esensores milites qui.	186.b	Dentes in infantibus quando primo pullulant.	59.b	Dialectica per araneam.	334.d
Et triplex potestas.	750.a	Dentes suos aliquando exentiunt elephanti.	22.c	Dialectica qui indicata.	317.a
Electario.	174.d. 672.b	Dentium diuisio ex Aristandri sententia.	404.d	Dialectica quæ nihil ad res facit inanis est.	703.a.b
Elliciarum [torrens Psalmographus] quis.	480.c	Deosculatio Hebræis, quid.	428.b.c	Dialecticæ sectatores quibusnam similes dixit Ariston.	338.b
Elliciosus.	442.c	Depontani senes qui appellati.	201.a	Dialecticam polypi similem cur dixerit Carneades.	330.c.d
Ellicta humana.	40.b	Depopulatio.	91.c	Diana.	40.c. 559.b
Ellicta pœna.	736.a	Derecto & Atargate.	574.d	Diana Lucina per mulum.	360.c
Eliberatiuum genus orationis.	17.c	Desidere.	545.b	Diana regina cœlestium proportionē & intelligentiarum.	744.c.d
Ellyrij piaculum.	108.a	Designatio & scopus.	219.b.c	Diana strangulata.	609.c
Ello natatore indigere.	75.a	Desolatio.	574.d	Diana Ταυραντος & Ταυρά	40.c
Elphinus.	326.a.b	Despicatus.	64.c	Diana vel Hecate triceps.	62.a
Elphinus amoris simulacrum.	55.d	Detrimentum per Anserem.	291.c	Dianæ ædes sacræ quæ.	624.d
Elphora circæuolutus, quid.	571.b	Detrimentum per dentium symbolum.	404.d	Dianæ ædem quomodo construentam putarint veteres.	628.c
Elphora d. cur Baccho appigebatur.	327.a	Deucalionis enatio qualis.	212.a	Dianæ ædem sacræ in Auentino Seruius Tullus.	83.a
Elphora à Cupidine alato frænatus.	329.a	Deus Opt. Max.	555.a	Dianæ Corythaliæ quod factum fecerint Lacedæmonij.	116.a
Elphora tempestatis indicium, ibid.	329.a	Deus à quibus circumdetur.	474.b	Dianæ simulacrum alatum.	14.a
Elphora omnium animalium velocissimus.	327.c.d	Deus in humano corpore.	94.a	Dianæ simulacrum apud Lacedæmonios.	609.c. mamosum.
Elphora omnium animalium velocissimus.	327.c.d	Deus per accipitrem indicatus.	231.b	Dianæ Soluizoniæ templum.	507.b
Elphora ueneratione prosecutus à veteribus.	326.d. 327.a	Deus per ciconiam.	207.b	Dianæ Tricliariæ sacrum.	695.a
Elphini beneficio seruati Arion, Palæmon, Phalantus, Taras, Telemachus, & alij.	326.c.d	Deus per crocodili symbolum.	345.d	Dianæ vel Hecates simulacrum.	384.c
Elphini imagine colebatur Neptunus Sunij.	327.c.d	Deus per oculi symbolum.	293.c	quæ primus triceps excogitauerit.	ibid.c
Elphinum pingit in syluis, prouerbium.	329.d	Deus septenarium numerum.	459.b	Dianæ uorum factum ab Atheniensibus & quod,	116.a
Elphinum natate doces, prouerb.	328.b	Deus non delectatur nisi in albis vestibus.	502.c	Dianam gaudere telis & capreis ac fugacibus ceruis, quid.	85.b
Elphini cur crocodilorum hostes.	329.a	Deus pater.	388.c	Diaulus.	450.b
Elphini humani generis amatores.	ibid.	Dei aduersus 657.c. cognitio cur paucissimis innotuit.	347.b.c	Dicacitas.	307.d
Elphis quibus diis dicati.	327.a.b	Dei aduersus 621.c. vis.	340.a	Dicacitatis castigatio.	322.b
Elphis aquilæ duæ ex auro, quid.	236.a	De Deo cognitionē ex operibus perpendimus.	141.a	Dictatori cur nefas equitare.	54.b
Eltron uocata Ægyptus.	209.b	Deo & sacris alienus.	100.b	Dictyma, Pallas uocatur Nicandro.	639.a
Elmadis dictum ad Philippum quod.	84.d	De Deo disputare nō est omnium.	414.c	Dido.	748.a
Elmetrij uana insolentia.	552.a. 257.a	De disputandum sobrie.	426.b.c	Didrachma.	225.a
Elmetrij Triclinij opinio expensa.	157.a. 220.b	Deorum capita.	719.a	Dies atri festique.	159.b
Democratia.	211.c	Deorum capita.	719.a	Dies per pauonis symbolum.	285.a
Democritus quid per atomos indicare uoluerit.	167.a	Deorum capita.	719.a	Diespiter.	587.d. 588.a
Democriti responsum ad longiorem uitam assequendam quale.	313.a	Deorum capita.	719.a	Difficultas.	55.b
Demolitio.	605.b	Deorum capita.	719.a	Difficilis atque morosus.	343.d. 451.c
Demonaestis festiuis responsum de sumi minis.	588.d	Deorum capita.	719.a	Digitus.	438.c. 445.d
Demonstratiuum genus orationis.	17.c	Deorum capita.	719.a	Digitus anularis.	443.a
Demosthenes notatus.	36.b	Deorum capita.	719.a	cur odonibus illinebatur ab Ægyptiis.	ibid.
		Deorum capita.	719.a	Digitus auricularis.	444.a
		Deorum capita.	719.a	Digitus	Digitus

Index Hieroglyphicorum.

Digitus Dei.	439.a	Hippolyto.	508.d	Diuitiæ fortunæ appellatæ.	702
Digitus medius.	442.a.b	Diomedis filia.	52.b	Diuitiæ viciffitudinaria.	284.
Digitus menfurarum omnium minima.	444.d	Dionyfius Ægyptiis Ofiris dicitur.		Diuitiarum flagellator.	286.
Digitus vno caput fcalpefe.	439.c	ibid.d		Diuitiarum turpitudô.	338.
Digitus & Numeri.	452.c.453.a	Dionyfius cur ad mare fugiffe fingitur.	327.a	Diuitias per fpinas intelligi in Sacri literis.	686.
Digitorum diuifio.	ibid.	Dionyfij Halicarnaffæi locus.	219.a	Diuus, 544. a. diurnitas.	642.
Dignitas facrofancta.	87.c	Dionyfium cur taurina fpecie figurabant antiqui.	30.a	D. M. literæ, quid.	381.
Dij.	529.b	Diophanes.	313.b	Doehme.	447.l
Dij laneos habent pedes, prouerb. 610.c.d		Diophanes Lacedæmonius.	110.d	Docilitas.	401.
Dij lares.	59.b	Diofcorides Astrologus.	253.a	Docilitatis & obfequij memorabile exemplum in canc.	64.
Dij manes.	381.d	Diofcoridis verfo cafigatur.	721.	Doctor virtutis.	118.
Dij marini. cur cæteris fœcundiores a poetis ponantur.	370.c	b.c		Doctoris munus.	280.c.d
Dij omnes.	623.c	Diplas.	197.c.d	Doctores & Propheta. ibid. c. & 580	
Dij Penates.	529.b.c	Dipfadem quid vocarit Apollonius poeta.	198.c	Doctrina.	545.
Dij præfides homini nafcendi quatuor.	235.c	Disceffio fubita.	333.c	Doctrina cœleftis.	476.c
Dij fecundum Lacedæmonios quomodo inuocandi.	422.c	Discinctus.	412.b.555.a	Doctrinæ firmitas.	715.c
Dij Tutelares.	530.c.d	Discincti milites.	529.a	Doctrina imperiove præftares.	379.c
Dijs templa rotunda cur dedicarint veteres.	623.c	Disciplina bona.	591.c	Dodonæum oraculum. 579. c. quomodo interpretatus fit Hercules.	ibid.d
Diluuium. 481. d. dimenfio.	444.d	Disciplina tota aquis comparata.	476.c.d	Doli fallaciæque.	194.a
Dingua.	401.c	Disciplina vera.	189.d	Doli occulti.	612.b
Diocletiano datum oraculum quod. 2. d.		Disciplinæ diuinæ.	472.b	Doliches.	450.c
Diocletiani milites Iouiniani vocati.	236.d	Disciplinæ exoticæ.	313.d	Doliofa facellum Romæ.	698.b
Diodorus rhetor quo honore iam defunctus a Metello difcipulo affectus fit.	281.b.c	Disciplinæ humanæ.	472.a	Dolia duo, quid indicabant.	ibid.b
Diodorus Siculus in hieroglyphicis indagandis non incuriofus fuit.	380.d	Disciplinæ per Mercurium.	402.c	Dolium, quid in Platonis Gorgia.	ibid. & dolium perforatum, quid ibid.c.d
Diogenes cur barbam fe geftare dixerit. 389. a. cur vocatus canis.	64.	Disciplinarum ordinem primus excogitauit Salomon.	474.d	Domeftica animalia duo numquam manfcefcentia funt, hirundo & mufca.	320.c.d
b. cur carpebat Muficos.	591.b	Discipulorum pedes loti in cœna Domini, quid.	434.d	Dominator.	4.c
Diogenes quid refponderit Alexandro mittenti offium plenam fportulam.	64.b	Discordia.	121.d. 585. a	Dominium.	183.c. 378. a
Diogenis anceps interrogatio.	32.c	Discordia militaris.	280.b	Dominium æquum.	198.b
Diogenis Cynici dictum.	725.c.d	Discordius ciuium locupletatus.	253.b	Dominicus Michael Venetus.	26.c
Diogenis dictum de adulatore & obrectatore.	79.c	Diferta proles.	41.c	Domitia Augufta quæ.	383.b.c
Diogenis dictum in adolefcentem luxu delicifque corruptum.	643.c	Difimulatur ingenij.	133.c	Domitianus mufcas perfodiebat.	22. a
aliud eiuſdem de puero impudico.	ibid.	Difimulatur turpitudinis.	164.c	Domitianus cur Medufa caput pro pectore geftare folitus	381.a
Diogenis dictum apud Xeniadem feruiens.	1.b	Difolutio.	615.a	Domitiani inſtabilitas in Domitianam vxorem.	283.b.c
Diogenis iocus in athletas.	99.a	Diſtinctio.	100.d	Domitiani nocturna viſio de aureo gibbo, quid.	265.d
Diogenis opinio de fapore.	404.a	Dithyrambum vincens bouem affequebatur.	41.a	Domitiani mors per Solis ſigna cognita.	556.c
Diogenis falſum dictum. 13. c. quid ei obiectum ab Aniftippo 54. c. quid ei refponderit Antifthenes.	318.b.c	Diris pectora adamantina cur.	519.d	Domitiani ſigillum.	188.c
Diomedes cur templum excitauit		Diti & Saturno ſignificauerunt decumatos homines Pelægi.	579.d	Domus regia cur in medio imperii rotius ſita debeat eſſe.	180.c
		Diues auarus.	433.d	Dores vertunt. γ. in d.	194.c
		Diuitum variæ auocationes.	150.b	Doricæ ædes quibus Diis ſacræ	624.d
		Diuina maietas.	548.d	Doricæ columnæ.	ibid
		Diuina prouidentia.	221.d	Dorſum.	390.c
		Diuina in occulto.	74.b	Drachma.	225.a.l
		Diuinorum ab humanis ſeparatio.	369.a	Drachma argenti.	121.
		Diuinitas per capitis ſymbolū.	377.d	Drachmæ duæ ſiue cor.	224.c.c
		Diuinitatis indicium cur triangulum æquilaterum.	494.d	Draco ab Æſculapio educatus. 192. b	conſp
		Diuitenſes, Gallicana legio.	258.a		
		Diuitiæ an ſapientia prius opranda.	469.d		
		Diuitiæ elatum faciunt.	284.c		

Index Hieroglyphicorum.

confectus, felix prodigium. 183.d	ac animal aliud nullum. 247.b	Emunctæ naris quis dicatur. 399.a
cur Palladi dicatus. 182.c	Elephantis dotes. 19.a	Encceniare. 366.b.c
Draco Hesperidum, hortorumq; custos. 167.c	Elephantis studium Romæ ad vmbra Lunæ. 23.c	Encobomata. 305.a.b
Draco quinque iugerum magnitudinem. 193.d	Elephâti campestres aliis dociliores, montani prai & insidiosî, palustres dementiores & leues. 23.c	Encyclopedia. 472.c
Draco Tauri pater. 41.b	Elephanti cur turbidam aquam bibant. 22.b	Endymion. 738.c
Draconis erymon. 179.c. 182.d	Elephanti Luna noua flumine se purificant: sermonem patrium intelligunt. 24.	Eneph Ægyptiorum Deus. 730.a
Draconis multa <i>de sig. Gosiân.</i> 36.c	Elephanti cum serpentibus certamen assiduum. 26.	Enhippicurum. 531.a
Draconi visus acutissimus. 242.b	Elephantum nulla belluarum prudentior. 23.b	Ennensium nemus. 418.b
Dracones inter serpentes qui. 181.d	Elephantum mirabilis historia qualis. 24.c. 25.a.b	Epaminondas. 183.a
Draconum inuolucrum in caduceo. 187.a.b	Elephantorum genera tria. 23.b	Epaminondam cur socium muneris cooperauit Pelopides. 383.d
Draconibus vecta Ceres, qui. 194.a	Elephantum natu maximus gregem ducit. 24.b	Epandytis. 502.b
Draconarij. 184.d	Elephantum cur Lucam bouem vocarunt. 22.c	Ephemerus. 321.c
Dromoclidis auara improbitas. 430.a	Eleus ager equorum generositati consecratus. 148.a	Ephod. 520.c
Drusi à continentia commendatio. 29.c	Elucius Iupiter vnde. 552.c	Epigramma ab oraculo in Nicocreonis regis gratiam enunciatum. 378.b
Dualis numerus cur immundiciam significet. 456.c	Elisæus pueros paruulos ei illudentes deuouit. 138.c	Epigrammatum locus. 665.a
Ducenta. 1bid.d	Elisæi visio quæ. 47.d	Epidaurus. 182.d. 749.g
Dulcedinis symbolum. 670.a	Elenses mulieres cum Baccho preces funderent, quid petebant. 30.a	Epies Ægyptius. 171.c
Dulcium appetitus. 312.c	Eloquentia. 733.a	Epimetheus. 734.c
Duo. 456.c	Eloquentia grata per apes. 311.d	Popæus Palladi templum erexit. 661.a
Duo millia. 463.b	Eloquentia per caduceum expressa. 189.b. per manum dilatatam. 432.a. per plectrum. 276.c	Equæ vento grauidæ. 53.a
Durandum. 602.c	Eloquentiæ necessaria calliditas & prudentia. 189.b.c	Equarum siluestrium copia in Syria. 53.a
Duritas & firmitas ossium leonis. 7.b	Eloquentiæ vis. 401.c.d. 554.a	E. Q. victoria. 49.a
Durities emollita. 659.c	Elops piscis. 358.d	Equitare habetur magnificum. 54.c
Dyris. 577.d	Elorus cicures pisces producebat. 372.a	Equus cur leone ad bellum aptior. 44.c
E	Elpenoris tumulus. 639.d	Equus cur prophanus Ægyptiis. 54.b
Elitera. 597.a	Elusus suis artibus. 308.c.d	Equus fluuiialis. 349.c
Ebrietatis remedium. 304.d	Elutio. 720.d	Equus Marti immolabatur. 56.a.b
Ebrietas. 211.a. quomodo vitanda. 691.c	Emanfor per coruum. 280.c	Equus multifariam in nymis diuersis conspicitur. 48.d. 49.a
Ebrietates detestandæ. 175.a	Emeropes Phrynidi musico cur duas chordas à lyra bipenni exciderit. 594.a	Equus Platonis. 51.c
Ebriositas in panthera. 133.a. 134.a	Empedoclis carmen de seipso. 122.b	Equus Soli & ventis mactatus à Lacedæmoniis. 56.b
Ebriositatis remedium. 728.b	Empedoclis de anima sententia. 635.c	Equus uiuus dicatus Ioui, à Salentiniis in ignem coniectus. 1bid.c
Ecclesiæ vanitatis symbolum. 681.c	Empedoclis opinio de corde expenditur. 253.b. c. de mundi partibus dexteris aut sinistris. 21.d	Equi apud Sardos colubros quo tempore deuorantur. 188.b
Echensis vnde dicta. 357.b		Equi character inuista frons Atheniensium captiuorum apud Siracusas. 49.c
Echidna Hesiodo, quid. 17.c		Equi & equitatus Domini, quid Abacho vocati. 47.d
Echidna cur dicta Nympha. 167.c		Equi fabrefacti à Dionysio Argiuo quales. 53.b
Echinus marinus. 343.d		Equi fluuiales impietate notati. 173.d
Echinus terrestris. 96.b		Equi sacri quibus Diis. 56.a
Echini ctymon. 344.a		Equi significatio in Diuinis literis, 45.d. 47. d. 52.b
Echini terrestris duo genera. 96.b		Equi soluti & pascentes, quid. 48.c
Echitius vnum nouit magnum. 1bid.d		Equi Thessalici. 40.b
Edomitum à virtute vitium. 200.c.d		Equorum affectus in dominos. 48.a
Educatio vniuersiuusque vitam instituit. 203.c.d		Equorum zelotypia. 53.a
Effæminatio. 153.c		Equis albis quo tempore vehuntur Romæ præfules. 54.a
Effæctus. 465.		Equis cur comparatur Diomedis filia. 52.b
Electores Imperij quando constituti. 216.c		Fffff
Elementorum concordia. 298.a		Equis
Elemosyna. 661.b		
Elephantiasis curatio. 759.c		
Elephantus fugit inspecto capro. 21.b		
Elephas murem capiens, quid. 22.a		
Elephas porco viso fugit. 22.c		
Elephas solus diutius homine uiuit,		

Index Hieroglyphicorum.

Equis & velis, prouerb.	45.c	Expergefactio.	713.c.d	Farina Hebræis quid.	490
Equis quando cœperint Romani esse superiores.	49.b	Expiatio peccatorum.	758.d	Farre victitauit pop. Rom. diu.	34
Equis à pedibus sede procul, prouerb.	52.a	Explicationis sacrificium.	400.a	Fascia ad diadema pertinet.	43
Erasmus Roter. fallitur.	461.c.465.b	Exploratio.	523.a.564.b	Fascia candida Regum insigne.	48
Erasmi Roterodami laus.	29.b	Externæ aues ex Hispania missæ in Italiam.	294.b	Fascia moleni Æliam Romæ ambi- qualis.	38
Erasmi Roter. mordacitas de esu piscium.	373.a.b	Extincta libido.	416.d	Fatuum. 508. c. 562. d. 601. a. 607. d. vn dictum.	471
Ercynæ simulachra.	194.a.b	Exundare.	239.d	Fati definitio ex Chryippo.	564
Eremita.	143.d	Ezelino portentum oblatum à pica.	277.a.b	Fati potestas.	737
Eremitæ per deserta Thebaidos, & montem Sinam.	706.a	F		Fatuitas.	671
Ætientes de Xerxis militibus euerriculatione abducti.	575.a	F Geminũvt in antiquorum monumentis intelligatur.	636.b	Fauitatis symbolum.	717
Erichtoni ⁹ cur inuidiã indicat.	200.c	Faba Ægyptiis instar numinis.	708.b	Fatuus & insulfus.	727.a
Erinacius.	97.d	Faba funesta habita.	ibid. b.c	Fatuus per cepphum.	278.b
Eroses malo nauis affixus.	294.d	Fabæ esus prodigiosa somnia parit.	709.a	Faunus.	26
Eruca ab oleribus quomodo arceantur.	710.b	Fabæ in iudiciis cur olim citatæ. ibi a		Faunus & Picus quo pacto in rete in- plicati à Numa Pompilio.	552
Eruditus impurus.	232.a	Fabis abstinentium.	ibid. b	Fauor. 440. b. eius contrarium.	62
Eruditus quis verè censendus.	549.c	Fabis suffragia ferri.	ibid.	a.b	
Erycinæ Veneris templum.	583.d	Fabariæ calendæ.	ibid. b	Fauoris signum oculus.	394
Erithacus.	309.a	Fabius Caluus Rauennas.	415.b	Faufina visa sibi in somnis serpente parere, quid indicarit.	193
Esaïam sustulit Manasses.	385.a.b	Fabius Maximus cur Ouiculæ cog- nomentum adeptus.	117.c	Faufina cur aquila virorum mon- in consecratione data.	185
Esth Hebræis quid.	223.c	Fabij contatoris virtutes.	54.d	D. Faustinae Pia simulachrum.	544
Eth Ægyptiis quid.	253.d	Fabio Max. primum concessus equus.	54.d	Fauum & mel in sacris, quid.	314
Ethicæ philosophia.	475.a.b	Q Fab. Eburnus Iouis pullus.	292.b	Febbris lethalis à Sole.	95
Euboici opisthocomæ.	386	Fabius Tigil. Spoletinus.	48.d.98.d	Febbris medefa.	77
Enchemus Arcas.	2.d	Fabio Valentii augurium ab aquila oblatum. 228. b. c. Vitellio contra Othonem.	ibid. c	Febris quid, & vnde dicta.	7
Euentus inexpectati.	148.c	Fabella de leone, vrfso, & cane.	11.a	Febbris sæpe capras molestat.	114.a
Euerriculatio quomodo fiebat.	574.d	Faber lignarius.	362.b	Febre torquentur leones.	7
Euiratus.	414.c.d	Fabrica præfecti, quinã milites. 186. c		Fel à Marteregitur.	121
Eumolpus Athenienses profligauit.	188.a	Fabrilia instrumenta in squatinæ ca- pite.	362.a.b	Felis.	750
Eunomi citharœdi statua.	323.c	Fabula oraculi Iouis Ammonis.	5.a	Felicitas. 126. a. 189. a. 660. b.	667
Euphranor.	626.d	Facilitis dea.	374.c	Felicitas animorum futura.	265
Europa 744. a. à Ioue rapta.	ibid. a	Faces. 583. a. Cupidini dicatæ.	ibid. c	Felicitas vnde oriatur.	702
Euphratis symbolum & crymon.	255. b. c	Facienda nesciri tutissimum in expe- ditionibus.	42.a	Felices seniores milites.	165
Eurysthenis musa.	598.a	Falconarij milites.	186.c	Felis an idè animal cum æluro.	162
Euterpe.	ibid. b. & seq.	Falsum cur ex speculo significatum.		Feles cur Lunæ comparati.	604
Euthymonis sententia de Nili exun- datione.	577.c	Falx. 538. b. Saturno cur tributa.	694.	Femoralia.	508
Exanimatus minima de causa.	463. a. b	b. c		Fera peculiariter dictus Leo.	7
Exanguis de nequitia reddirus.	306. b	Fama.	46. b. 528. a	Feracitas. 212. d. 668. d. hieroglyph eum eiusdem.	669
Extectare oculos populi, quid.	397. d	Fama longe lateque propagata.	551. b	Feracitatis præcognitio.	304
Excandescentiæ causa.	6. d	Fames. 64. c. 341. a. id famis vocabu- ibid.		Ferdinandi II. Neapolitani regis nu- mus.	400
Excellens.	638. c	Fame moriens significatur per aqui- lam.	232. c	Feritas.	643
Excessus.	469. a. b	Familia prodiga.	144. d	Ferimentum.	470
Excubiæ.	288. b	Familia amplitudo.	499. c	Ferocia belli fracta.	524
Excubias disponunt grues.	211. b	Familiaris rei accumulator.	330. b	Ferocia emollita.	135
Exultatores.	187. b	Familiaris rei concordia.	293. c	Ferocitas. 122. a. b. euitanda. 43. a. in t miditatem versa.	87
Exhæredator filiorum coruus.	279. d	Familiarum imagines & picturæ quando inuentæ.	180. d. 235. c. d	Ferocitas per ceruicem.	390. a
Exofculationes cur apud Romanos sancitæ.	262. a			Ferocitate posita assumpra mansue- tudo.	16
Exoffare catulos suos leo cur pinga- tur.	7. b			Ferox à mansuetio superatus.	305. b
Expectationem frustratus.	277. c			Ferre in oculis.	397. c
				Ferula cur Baccho dicata.	691
				Fesci	

Index Hieroglyphicorum.

Fenina locutio.	506.b	Fistula.	694.c	Fœnum habet in cornu.	43.a
Finantia.	362.d	Flagellum.	426.d.606.a	Folia quid in Diuinis literis significent.	672.c.d
Fin opinio de mundi partibus.	32.a	Flamen asidius Ioui institutus à Numma Pompilio.	543.b.c	Fontes.	479.a
Fin Pompeij locus emaculatus.	373.d	Flamines vnde dicti.	499.a.b	Fontes & aqueductus, cur leoninis figuris ornati.	9.d.& seq.
Fin 37.c		Flaminio Consuli ostentum quondam acciderit Aretij.	55.a	Forma.	484.c.d.531.b.c
Fin er, & eius erymon.	158.c.d	Flaminicis sacerdotibus quales fiebant calcei.	707.c.d	Formica.	88.a
Fin cur in venatione sibi testes auelant.	ibid.c	Flamina prosperi euentus signum.	582.a	Formica Soli cur immoletur in Isthmo.	89.a
Fin partes posteriores cur piscium loco à multis habitæ.	ibid.c	Flammecum.	501.c.d.502.c	Formicæ & vespertilionis discordia.	299.d
Fin ilare.	509.a	Flameo cooperta noua nupta ducatur ad maritum.	502.a	Formicæ Neroni mortis appropinquantis præfagium atterere.	90.d
Fin ilius pro imbecillo & contemendo.	671.b.c	Flammis verus quis Apuleio.	196.c	Formicæ quomodo fugentur.	726.a
Fin us alimonix symbolum.	673.a	Flectere genua, quid.	19.b	Formicarum esu, morbi opem sibi comparat vrsa.	92.b
Fin us Carthaginis & Romani Imperij ruinæ causæ.	672.d	Flos futuri boni prænuntius.	647.d	Formicas candicantes habet Paphnus insula.	91.a
Fin us dulcedinis hieroglyphicum.	70.a.b	Flos iuuentutis hieroglyphicum.	ibid.	in Formicas qui post obitum abeant.	90.d
Fin us & oliua quàm latè sint ab alieno solo plantandæ.	449.c	Flos regius.	689.c	Formicaria bona.	90.c
Fin us quandoque ominosa.	670.c	Florentia semper leones aluit.	18.b	Formidator inanium.	127.c
Fin materia fabricis minimè idonea.	71.c	Florentia situs amœnus.	689.a	Formido.	81.d
Fin 71.c. sub ficu requiescere, quid.	49.c	Florentini scriptoris de re rustica laus.	114.b	Formido sublata.	83.a
Fin 49.c		Florius Marefius.	57.a	Formidoloses & imbellis.	414.a
Fin es.	60.b.428.512.740.	Flosum significatio.	41.b	Formidolosa sunt animalia, quæ frigidiora.	82.b.c
Fin es cana cur Maroni.	429.a	Florus auis.	305.b.c	Fortis.	150.c
Fin es lubrica.	405.b	Fluctuare.	481.c	Fortis significatio.	45.a
Fin es per manum dexteram.	428.d	Fluctus exundantes in sacris quid significent.	481.a.c	Fortitudo.	519.c.642.c
Fin es vel hosti seruanda.	429.a.b	Flumen & flumina.	479.d.480.a	Fortitudo per Tigim amnem.	255.b
Fin ei creditum.	503.c	Flumina cum sole cur dicantur genus humanum enutrire.	557.a	Fortitudinis simulachrum.	2.c.d
Fin em honos sustinet.	740.a	Fluminibus Cæsariem offerebant Græci.	657.c	Fortuna.	573.c.d.488.b. huius simulachrum.
Fin aus Deus.	ibid.	Fluuialis equus cur dissidij symbolum.	369.a.b	Fortuna secunda.	750.c
Fin em in manibus cur colebant Arabes.	428.d	Fluuij.	33.c.655.c.d	Fortuna amatoria.	702.c
Fin elitatis rara quædam exempla inane.	60.c	Fluuij cornigeri cur appellati.	33.b.c	Fortuna Redux.	574.a
Fin elium simplicitas per asellum exprimitur.	141.a.& seq.	Fluuiorum fontiamque simulachrum cum vrnis figurantur.	577.c.d	Fortuna aduersa domitor.	132.c
Fin us per vulpanferè indicatus.	247.d	Fœcunditas.	120.d.155.a.286.d.712.c	Fortuna idolum Ægiræ.	702.c
Fin alieni pro suis educati.	302.c	Fœcunditas vera.	703.b.c	Fortuna simulachrum.	49.b
Fin conspirantes in matrem.	173.c	Fœdus.	218.b	Fortuna speciosa inconstantia.	87.b
Fin in patrem iustæ vindictæ historia.	103.d	Fœderum firmitas.	ibid.c	Fortuna ab exili in altum euectus.	299.a
Fin x cur Pteris vocetur à Græcis.	719.d	Fœmina bouum grauiorem marem vocem habet.	33.a	Fortunarum contemptus.	336.a
Fin x serpentes fugat.	ibid.d	Fœminæ & pauonis naturæ consensus.	285.c	Fossa.	482.b
Fin x Struthiocameli pennis assimilata.	ibid.c	Fœmina vocabulū in sacrificiis, quid.	414.b. quid eam deceat.	Frænata ferocitas.	47.a
Fin cis & arundinis inter se inimicitia.	720.a	Fœminæ loquaciores turtures vocat Theocrito.	267.d.268.a	Frænum.	606.b.c
Fin us in diuinis literis quid.	420.b	Fœminæ maribus morigeræ quæ elogi honestabantur.	252.b	Frænum Corinthii inuentum à Pallade.	47.d. Lapitharum inuentum.
Fin us.	593.a	Fœminarum consecratio.	285.a	Frænum per anchoram indicatum.	572.c
Fin us per pedem indicatus.	435.a. per amblicum.	Fœminarius interitus.	387.b	Fragilitas humana.	512.a
Fin nitas.	609.d.628.a	Fœminis Romanis capitale erat vinum gustare.	262.a	Fragilitatis indicium arundo.	711.a.b
Fin nitas amoris.	334.a	Fœni manipulos pro vexillis habuit Romulus.	506.b.c	Framea.	530.d
Fin nus Ægypti tyrannus adipe crocodili cur se perunxit.	347.d			Franciscus Bandinus.	111.c
Fin a vngula.	101.a			Francisci Robortelli laus.	438.a.b

Index Hieroglyphicorum.

Fridericus II. elephantos in Italiam ex Idumæa tranſuexit. 25.a	G	Galli facerdoes Deum Matrimonia ſtrabant. 41
Frigidi facultas & vis. 550.a.b	G Abriel. 549.a. & ſeq.	Galliarum tumultus contra Ne- nem. 28
Fringilla. 307.a	G abrielis vox & vis in Deo, quid. 425.c	Galicum genus leporum. 17
Frontem glabram imaginari perſo- mnum, quid. 386.c	Gæon amnis. 255.a. 412.d	Gallorum mores in oſculo adhibe- do. 26
Frontes cur abradendas iuſſerint La- cedæmonij. ibid.c	Galba quid inſtituerit Nerone mor- tuo. 537.b	Ganeæ. 102.a. 372.c. & d
Fructus ex laboribus. 37.d. 340.b	Galbæ quale occupandi imperij præ- ſagium oſtenſum ſit. 388.b.c	Ganges fluuius. 25
Fructus per quem exprimitur. 120.c. 340.c	Galea. 539.a	Ganymedes. 64
Fugalitas. 664.b.c	Galenus & Ariſtorelis diuerſa ſenten- tia de teſtibus. ibid.b	Garamantes ſtruthiorum ova perquirant. 19
Fugalitatis varia exēpla. 312.c. 705.a	Gallenus ambitioſus & impurus. 85.c	Garamantum pilei vnde. 49
Frugem lætam prænuntiantia. 35.c	Galliæni Imp. carmen. 261.b	Garrulitas. 246.c. d. 269.d. 27
Frugum opulentiã 35.c. 696.a	Gallina. 285.a	Garrulitas vana. 32
Fuca piſcis. 361.c	Gallina auri venenum. 286. b. cur Æ- ſculapio dicata. 287. a. ſequi. quid Theologis. 286.d	Gedeonis petitio à Deo quæ. 477
Fucus à fure differt. 317.c.d	Gallinæ per quietem viſa, quid. ibid.	Gelanor à Danao expulſus. 170
Fuga. 64.d	Gallinæ quomodo à ſeſe tutæ. 287.a	Gelon Carthaginienſes debella- apud Himeram. 58
Fuga popularis. 314.b	Gallinago. 290 b c	Gelonem quomodo ſeruarit lup- 131.b
Fuga per dorſi ſymbolum. 390.d	Gallonij gula notata. 207.a	Gelonus. 170
Fugacitas. 81.a	Gallus vigilantiz ſignum. 736.c. d	Gemar Arabibus quid. 755
Fugientia ſequi ſine ſpe. 353.a	Gallus gallinaccus. 289. b. Apollini dicatus. 288.a. b. Lunæ dicatus. ibi. b. cur in particidæ culeum inſueba- tur. 290. b. cur maximè animal ſol- lare. 92. b. cur Mercurio dicatus. 288 b	Gemma. 519. b. 520.a. per totum Gemma electoriz vis. 285
Fulgenti locus. 603.a	Gallus inſidens Tiberij humero quid. 287.c	Gemma in ornatu Veneris. 340
Fulgura in ſacris literis, quid. 553.c	Gallum nutrire quid Pythagoræ. ibi. d. immolabant Lacedæmonij par- ta victoria 289. c. quando ſacrifica- bant Spartiæ. 42. b. cur perhor- reſcat leo. 8. c. provinæ rû incolu- mitate mactabant Methonenſes. 289.d	Gemmaſum cura moroſa ridet 521.c
Fulgonis officium quod. 433.d	Gallum ſe debere Æſculapio cur di- xerit Socrates. 287.a	Generatio. 9
Fulmen. 551.a	Gallo inſignitus clypeus Idomenei. 288. b. in Gallo miravis. 290.a	Genefis. 187.a
Fulmen, Iouis ſupremi geſtamen. ibi. 639.c	Gallinaceus pullus excluſus in manu Litiæ, quid. 287.c	Genetiz mactabantur canes. 60
Fulminis natura. 551.a.b	Gallinacci pugnaciſſimi in Rhodo inſula. 289. b. c	Genetrix per E mediaſyllaba, & V nus Genetrix. 42
Fulmine nil celerius. 552.d	Galli allio incitatur ad pugnam. 289. a. in Perſide primum orti. 289. b. c. & ſeq.	Genitale. 67
Fulminum eliciendorum rationem inuenit Numa Pompilius. ibid. b	Gallorum exemplo pugnantem con- firmavit Themiftocles. ibid. c. d	Genitura humana vnde. 40
Fulminum ſignificationes & naturam deſcripſit Pierius. 553. b. c. d	Gallorum ſpectaculum quot annis Pergami ſolitum edi. ibid. c. Athe- nis etiam à Themiftocele inſtitu- tum. ibid. c.	Genium ex myrto ſignificari. 63
Fumus. 588.b	Galli populi quas artes ſtudioſius ex- ercuerint olim. 401.c. d	Genij nobis appoſiti. 59
Fundamentum. 433.b	Galli te cantando excitantur, dictum Neroni. 287. b. c	Genios præ ſe ferunt Lares. ibi
T. Fundilius Gemilius cur inter cæte- ra oleum legauerit. 661.b		Genfericus quo tempore Roman- perit. 21
Fungi hieroglyphicum. 716.b		Gentes per piſces indicatæ. 37
Fungû vna nocte naſci, prouerb. ibi. d		Gentium doctrina. 147
Funes primum ex corio. 606.c		Gentium multarum ſocietas. 68
Funibus metiebantur terram Ægy- prij. 451.a		Genua ſtehere, quid. 19. a. 213. b. 43
Funiculi meſura. ibid. & ſeq.		Genus humanum. 331
Fenus. 120. b. 623.a		Geometria. 75. c. 487. d
Furacitas. 424.c		Geometricus cubitus. 44
Fur & fallax. 736.d		Georgius Anſelmus. 51
Fures & fuci qui. 317.d		Georgium Vallam doctem aud- Pierius. 57
Furiis agitandum quem dicant Astro- nomi. 41.c		Gephyreorum ſimulachrum in citu. 188
Furor familiaris Leoni. 7.a		Geranium mons vnde dictus. 210
Furor implacabilis. 172. c. d. indomi- tus. 7.c		Gerendarum rerum ſumma qui rebus conſiſtat. 380. d
Furor per Crocodilum. 348.a		Geranium cur vocatus Neſtor. 43
Furor poeticus. 646.c		Germani bouem integrum Bono in Caroli V. coronatione tor- runt. 290
Fufus. 607.c		Ger- 290
Futuri ſæculi beatitudo. 312. b. c		
Futurû opus, vel quid agendû. 401. c. d		
Fy. 102. b. c		

Index Hieroglyphicorum.

Ermanorum institutum olim in ducendis vxoribus. 38.b.	Gryphs 278.d	Hebetior in Venerem ex esu palum- bium. 263.a
Erminatio. 276.a	Gryphus Syriæ rex. 279.a.b	Hebræi quanam in re reprehensî ab Apione & Iuliano. 110.a
Eruli qui dicantur. 699.c.d	Guefactus Ægyptiorum rex cibum mendicare coactus. 704.d	Hebræorum gens salacissima. 313.c
Eryon cur multis manibus & pedi- bus dicatur præditus. 383.d	Guido Alcanius Sfortia Card. 18.a.de gula multatus. 343.b	Hecate triceps. 62.a.741.c
Eryonis boues abacti q.d. 34.a.383.b	Guftarus. 402.d	Hecates & Apollinis certamen 163.a. & seq.
Eryones Hercules oppressit. 383.b	Guftus perfectus in qua parte confi- stat. 403.a	Hecates fabula. 176.a.b
Eberofus homo quis. 390.c.d	Gyges centimanus. 425. d. cur hyemē denotet. ibid.	Hecates simulachrum. 639.a.
Eberofus astuti. 329.c	Gygis anulus quem habuerit lapi- dem. 188.c	Hecatombe. 129.c
Egantes quandiu perfectus est bel- lo Ofiris. 387.a	Gylippus depeculator. 243.c	Hector comam per terga fusam ge- stabat. 387.c.d
Egantes quos vocauerit Commo- dus Imp. 193.b	Gymnasium. 662.b	Hectoris cadauer oleo rosaceo ob- unxit Venus. 687.c
Eganu anguineî pedes quid. 435.a	Gymnica certamina funeralibus ce- lebrari solita. 663.b	Hedera cur Baccho sacra. 646. c. cele- bris apud Ægyptios. 644.a. Diony- sio sacra ibidem. Libero Patri cur dicata ibid. non nisi senescentibus adhætescit. 646.a. suffumigata oc- ciduntur vespertiliones. 300.b
Ela herbæ virtus. 92.a	H	Helias quomodo Baalis sacerdotes riserit. 346.a
Eliadus. 535.a	H Pro S. apud antiquos nonnun- quam ponebatur. 440.d	Helei serpentis ope victoriam aduer- sus Arcadas consecuti. 191.c
Elij ancipites in sanctorum mani- bus. 536.a	Habenas tenere. 606.c	Heled polypi species vnde dicatur. 330.c
Eliadum cur portet iudex. ibid.a	Hadrianus Imp. æqualitatis studiosis- simus. 268.b. pacis studiosus. 659.d.	Helenam mactandam liberauit aqui- la. 230.a
Eliandis significatum. 643.c	Hadriani Sexti P. M. ingenium. 232.a	Helio gabalis perdicum plumulis in- stratus vsus. 292.c.d
Elianis piscis. 522.b	Hæreditas hæredipeta. 120.a.b	Helio gabaliluxus. 104.d. bipedum & quadripedum spurcissimus. 115.b
Eliaucem citharistam adamauit & anser & aries. 291.c	Hæreditaria portio sorsque. 451.a	Heliopoli primum phœnix ortus. 238.a. & se.
Eliucoma. 611.b	Hæres aquam. 432.d	Heliotropium. 726.b.e
Eliuocopia cur vocata Pallas. 199.c.d	Hæres inuisus. 75.c	Helitico Heluetius. 673.a
Eliuocopia Minerva. 242.b	Hæreticus. 298. c. hæretici ranæ hie- rogllyphico notantur. 354.d	Helluo per crocodilum. 348.b
Elioria calcar. 274.b.c	Hærenticon opus à Nigidio elucu- bratum. 360.a.b	Helluones taxati. 707.a
Elioria sublimitas. 625.b.c	Hallus cur dictus pollex. 440.d	Heluidio Perunaci quodam spectrū oblatum ante mortem. 537.b
Elioriosus. 285.a. 511.d	Hannum. 123.b.c	Hænicus Imper. quando declaratus. 216.c
Eliordino tertio quadrigæ elephantor- um decreta. 24.c	Hanus. 575.a.b	Hepar à Ioue regitur. 402.a
Eliordij currus iugo aquila insidens. 227.a	Hanno Ammonita Davidicis nun- ciis barbam abstulit. 389.b	Heptoporta. 598.a
Eliorgia tragœdiæ cur reprehensæ. 566.a	Hanno Carthaginensis cur exul. 5.b	Heptabolus lacus. 577.c
Eliorgoneum caput adsculptum scuto Minervæ. 242.b	Hannonis elephantis mirum inge- nium. 25.c.b	Heraclides iocose à Ptolemæo illu- sus. 146.a
Elioracula lauri folio annum fasti- dium purgant. 264.c.d	Hara & exhara productus. 102.a	Heraiscus. 442.a
Elioradus in mensuris, quid. 448.o	Harpagium locus in chalcide. 640.a	Herbam dare. 440.c
Elioraci. 557.b	Harpocrates. 442.a	Herbæ aculeis armata quid in sacris litteris indicent. 685.c.d
Elioraculus Romæ ferocem taurum quomodo ducebat. 31.a	Harpocrates, silentij signum. 345. d. figillum cur in anulis gestabatur. 441.c	Herbis plantisque variis dij varij co- ronati. 516.b
Elioraphum quid vocet vulgus. 95. b	Hassida avis. 207.d	Hercules. 617.d. 733.
Elioraria. 521.c. gratia relata. 229.c. gra- tiæ symbolum. b. 371. 686. gratiam qui vocent Theologi. 393.c.d	Hasta. 527. d. gestamen inter maxi- mos honores habitum. 528.b	Hercules Ægyptius primus Leonis gestavit insignia. 13.b
Eliorarium pullus quis. 86.d	Hasta appellatur sceptrum regiū Agamemnonis Bœotij. 525.b.c	Hercules benigne interpretatus est oraculum Dodonæum. 579.c
Elioretus animus. 60.a.b. 205.b	Hasta donantur viri fortes. 528.d	Fffff 3
Elioretus anima, quo symbolo solet ex- primi. 11.d. 12.a	Hastæ puræ. ibid.c	Hercu-
Elioregorig Patriarchæ Constantinopoli- tani hæresis. 324.b	Hastæ pro diis coluerunt veteres. 529.b	
Eliorillus conciliando somno eligitur. 340.a. 355.a	Hazir Arabes suem appellant. 208.c	
Elioribus auis. 211.a.b. & seq.	Hebdomada in aibus quæ & cur. 503.a	
Elioribus biceps feracitatis indicium. 213.a		
Elioribus cur in sublime volantes lapi- dem assumunt. 212.a		

Index Hieroglyphicorum.

- Hercules cancrum deuincens quid.** 338.b
Hercules ceruum enecans quid. 83. a
Hercules cur dictus aurea mala secum absportasse. 119.d
Hercules Gonzagæ Cardinalis Mantuanus. 469.b
Hercules Libycus Syrtis anguipedes effugiens quid. 176.a
Hercules oleastro fratrem victorem propositis certaminibus coronauit. 663.b. ex oleastro lacum seuit. ibid.d
Hercules omnium virtutū idea. 178.c
Hercules populū ad Græcos transulit. 653.a.b
Hercules puer in cunabulis angus profigauit ac elisit. 179.a
Hercules Pylo bellum intulit. 47.a
Hercules Thestij filiabus virginitatē imminuit. 115.d primus Iunoni capras immolare instituit. 116.a
Herculis ad inferos descensus. 653.b
Herculis claua 642.b. 644.d. a. b. 673.b
Herculis columnarum symbolica interpretatio. 476.b.c
Herculis furor in liberos. 6.b
Herculis nodus. 187.c
Herculis progenitores vnde oriundi. 644.d
Herculis sacrum. 677.c
Herculis signum summæ nobilitatis ex ære Romæ etiamnum extat. 674.b
Herculis simulachrum in Capitolio interpretatur. 678.b
Herculis virtutes tres. ibid.b
Herculi quare sacrificabatur coturnix à Phœnicibus. 296.a
Herculem qua forma Galli faciebant. 401.d
Herculeus taurus. 23.a
Herculiani iuniores, seniores. 236.c
Herculianus Leo quid. 13.b
Herculianus morbus aquilino lapide exploratur. 235.a
Hermaphroditi an apud solos Ludentes. 222.d
Hermæca forma cur quadrata. 491.c
Hermæca signa qualia. 431.c.d
Hermes vnde dictus. 402.b
Hermolays Byzantius Stephanum in compendium redegit. 243 a. 327.b
Herodes Atheniensis in Nuptum templo dicauit delphino insidentem Palamonem. 326.b
Herodes scemma in Bradeam. 562.a
Herodotus putat lænam semel tantum parere. 10.a
Herodes & heroum statuæ quales. 626.a
Herobius cur draco sacer. 182.d
Hersilia filius cur bullæ gestamine decoratus. 510.c.d
Herus & Leandri fabula quid. 417.a
Hesiodus contra Proclum defensus. 207.b. 271.b
Hesiodus quare difficulter profecit. 636.d
Hesiodi an germanum poema de scuto Herculis. 200.a.c. 584.b
Hesiodi locus. 46.d. 167.b. 248.c. 270.a. 311.d. 330. 446.b. 547.b. 589.a
Hesiodi versus duodecim è Theogonia cursulerit. Seleucus, & quos 522.c
Hesodo laureum sceptrum à Musis darum, quid significet. 636.c
Hesperus. 565.b
Hesychij Hierosolymitani laus. 377.d. 422.d. 517.c.d
Hetruscorum doctrina de prodigijs à quibus manarit. 396.c
Hexapus. 449.a
Hierarchiæ angelorum quot. 563.c.d
Hieremiæ locus. 134.b
Hieroglyphice loqui, quid. 668.d
Hieroglyphici sensus celebritas & diuinitas. 265.d. 266.a
Hieron cur laudatus à Pindaro. 49.c
Hieron puer à patre expositus. 311.b
Hieronymus Fracastorius. 630.a
Hieronymus Mandolus. 111.a
Hieronymus Vuolsius. 376.a
D. Hieronymi locus. 455. a. opinio de Pelecano. 241.a
Hilaritas. 397.a. 517. a. 640. c. 664. c. 665.d
Hilaritatis symbolum. 666.a
Hippicum mensuræ genus quod. 450.b
Hippobinos homo quis. 52.c
Hippoceruum nostra vidit ætas dono missum Francisco Galliarum Regi à Friderico Mantuæ Duce. 87.b
Hippocrates cur pileatus. 499. b. ab Æsculapio oriundus. ibid.b
Hippolytus Medices Card. 554.b
Hippolyti Medicei liberalitas. 161.b.c
Hippolyti Medicei mors. 565.d
Hippolyto cur templum excitavit Diomedes. 506.d
Hippomanes. 53.a.b.c
Hipponis sententia de cœli figura. 409.a. de procreatione. 363.c.d
Hippora Nestor. 46.d. 47.a
Hippoponos. 52.b.c
Hippopotamus. 350. b. c. huius perueritas. ibidem.b
Hippothonotis postea sententia. 30
Hircus animal libidinosum. 135. a. formosarum puellarum collegio nuntiebatur Mendefio ciuitate. ibid. a
Hirci hæc dique immolandi in sacris quid. ibid.b
Hircini adipis vis in vite. 112.b.c
Hirpi & Hirpini. 197.c
Hirquitilare, & hirquitalli. 462.d
Hirundo. 363.c
Hirundo in Pyrrhi tabernaculo nidum posuit. 271.b
Hirundo. 268.a
Hirundo literas ad pedes alligatas portans. 271.c
Hirundo volitans supra caput Alexandri, quid. 270.a
Hirundinis ars & ingenium. 268.c.d
Hirundinis caput se habere qui imaginatur, quid denotet. 291.b
Hirundinis ædium construedarum normam commostrarunt. 268.c.d
Hirundines cur à tecto ablegauit Pythagoras. 269.c
Hirundinū Musæa Aristophani quæ 270.a
Hispania. 156.b.c
Hispania per Geryonis symbolum. 383.c
Hispanicum leporum genus. 156.a
Hædi in Diuinis literis, quid. 115.b
Homerus nullius disciplinæ nescius. 408.c
Homeri defuncti anima qua specie uocanda. 275.b.c
Homeri locus. 182.c. 235.a. 264.b. 278.a. 358.b.c. 603.b. 753.a
Homerum in paupem abiisse, cui dixerint Platonici. 284.c.c
Homo. 579.c. 759.c
Homo bulla. 512.c
Homo ingluuiosus, intemperans, ut suos condendus. 103.c.d
Homo arboris similis. 747.c
Homo mentis impuræ. 300.c
Homo nihil ac nequam. 75.d
Homo raræ consuetudinis. 302.b
Homo qui vel suam vel alienam ferocitatem edomuerit. 5.c
Homo quomodo vertitur in belluam. 51.c
Homo solus ap comitali morbo laboret. 296.a.b
Hominis natura. 747.c
Hominis ætas vt plurimum annorum octoginta & vnus. 253.a.b
Hominem cur sapientissimum omnium

Index Hieroglyphicorum.

num animantium iudicavit Ana-	424.b	sum.	408.a	dibus obruerint.	385.a
xagoras.		Hyacinthinus color.	501.b	Iani.	621.b
omine diutius nullum, viuit ani-		Hyacinthus in florem mutatus.	758.b	Ianiculi numi aliquot.	382.c
mal præter elephantem.	247.b	Hyæna.	131.b.c	Ianus Vitalis Panormitanus.	496.c
omines viriusque natura.	222.d	Hyæna an alternis annis mas & fœ-		Ianuarius Læneus.	302.a
omines in lupos transfmutati.	130.a	mina.	ibid.c	Iafoni Venus cur iynga dederit.	307.d
omolotrotum sacrificiū quale.	35.b	Hyæna & pantheræ odium.	133.a	308.a	
onor summus.	28.b	Hyantes.	103.c	Iafpis gratiam hominū cōciliat.	521.e
onos fidem sustinet.	740.a	Hycæ.	364.d	Iberis olus, eiusque natura.	231.c
onor & virtus.	741.a	Hydra.	200.a.b	Ibis auis. 209. a. cur Mercurio dedica-	
onorē quibꝰ tribuerit vetustas.	34.a	Hydrargyron.	337.b	ta. Ib. c. cur salutis simulachrū. ibi. c	
onores.	533.b.c	Hydriam in sacram ædem gestabant		duas ponderat drachmas.	ibid. c
onoriani iuniores.	185.	venerabundi Ægyptij.	696.b	Ibis prima litera Ægyptiis.	210.c. 598.c
onoriani milites.	107.b	Hyemale solstitium.	334.c	Ibidis ouum basilicum profert.	210.b
oræ.	725.d	Hyemalis conuersio quæ.	ibid. c	Ibes candidæ & nigra vbi.	209.a
oræ nomen.	350.d	Hyems.	757.a	Ibes cur Ægyptū significent.	209.b
oræ Græcis Latinisque, quid.	385.a	Hyemis inclementia Romæ maxima.		Ibidum præsidio Moyses quomodo	
oræ per fluuiale equum.	350.c.d	650.b		exercitum per loca à serpentibus	
oræ quæ, & vnde nomen.	405.b	Hyemis symbolū per cornicē.	248.c	occupata duxerit.	210.a
orarum obseruandarum ratio pris-		Hyllus Herculis filius.	2.d	Icarus.	501.c.d
ca. 70.b		Hymnus.	524.b	Icarius pater ab ebris colonis inter-	
oratiij locus. 17. b. 29. a. 69. c. 97. a.		Hypenemia oua quæ.	334.b	fectus.	668.a
121. b. 169. a. 174. c. 182. c. 204. a. 207.		Hypocrita.	298.c	Ichneumon quo pacto crocodilum	
a. 262. c. 270. b. 275. a. 284. b. 303. a.		Hypocritæ simulachrum.	245.b	interficat.	348.b.c
312. b. 419. a. 429. b. 495. b. 605. c. 623.		Hypoditis.	501.b	Ichthiophagorum genus vnde.	371.a
d. 739. c. 757. a		Hypomochlium.	616.b	Ifocaedrum.	756.a
oracij Iouis statua.	108.b	Hystlopi symbolum.	720.d	Ictu vno exanimatus.	343.b
ordei à vitio cōseruadi ratio.	638.b	Hysteria festa.	109.a	Ideas Platonis cur περ το μυστα voca-	
oromazes quot deos in ouum in-		I.		uir Aristoteles.	321. c. d. 323. a
cluserit.	405.c	Litera.	597 a	Idomenci clypeꝰ gallo insiguitꝰ.	288.b
orrificum.	193.c	Iacob contemplationem indicat.		Idumæa sic a Christo cur deuota.	671.a
oroscopus.	405.b	475.a		Iechonias inhonoratus.	697.d
orti in tutela Veneris sunt.	416.c.d	Iacobus Sadoletus,	250.a. 274.a	Ieiunio curantur veneræ voluptates.	
462.c		Iacobus Sanazarus, qui & Actius		178.a.b	
orus Ægyptiis quis.	405.c	Syncerus, senex scripsit poemata.		Ieiunia Romani Cereri feruntur in-	
orus apparuit Osiridi.	44.c	273.b.c		stituisse.	707.a
orus Apollo à Philippo quodam		Iacobi Ziegleri præstantia in mathe-		Ieiunia à veteribus recepta.	ibid.
Græce redditus. 392. a. mutilus &		maticis.	75.b	Ieiunus.	359.c.d
imperfectus.	ibid.	Iactura.	633.a	Iephthæ detestabile facinus.	110.a
ospitalitatis iura.	191.b	Iactura per caluitium.	387.a.b.c	Iesus quomodo asseruerit nos in li-	
ostia humana. 109. c. quibus Diis		Ialysus ciuitas ob picturam Protoge-		bertatem.	39.c
immolabatur.	ibid.d	nis seruata.	710.d	Ignarus homidumq; locorumq;.	139.c
ostis infensissimus.	528.a	Ialysum quantā diligentia pinxerit		Ignauia.	143. b. 424. b. 435.a
ostis profligatus.	206.e.d	Protogenes.	ibid.d	Ignauia honorata.	513.a
ostis victus.	131.c	Iamblichi laus.	402.c	Ignis.	732. c. d. 735. a
ostium cædes mutua.	194.c	Iamidæ.	58.b	Ignis ab Asserore nostro in terram	
ostium mutua detrimenta.	244.b	Iana olim vocata Diana.	169.c	missus.	138. b. 580. d
ostibus quæ opranda dixit Antist-		Ianus & iani tēpla quadrata.	623. c. d	Ignis à Prometheo furatꝰ quid	222. b
henes.	84.c	Ianus æris signadi morē inuenit.	382.c	Ignis consideratio duplex.	385. c. 579. c
humana vita.	556.d	cur aliquando quadrifrons.	384. d.	Ignis cur internuncius dictus.	621. c
humana vitæ lubricitas.	46.b	cur biceps absque manibus, & pe-		Ignis ex collis leonis ossibus.	7. b
humana vitæ commercia.	621.a	ditibus. 439. c. d. cur bifrons.	382. b	Ignis hieroglyphica.	580. a. & seq.
humana foræ. 490. a. cur sex tantum		Ianus Clusius & Patulcius.	616. c.	Ignis duplex.	223. d
radiis compactæ.	ibid. b	minus barbatus. 382. primū valuas,		Ignis per furni symbolū.	588. a. & seq.
Iuneri quid in sacris literis.	391.a	feras & claues excogitauit.	616. c	Ignis significatio in sacris quæ.	587. c
Iunianitas.	495.c	Iani etymō. 169. c. filia quatuor.	385. a	Ignis Vestalis.	580. b
Iunilitas.	251. c. 437. a	duodecim coloniz. 623. a. templa		Ignē adorabant Persæ, & Lycij.	587. c
Iunior parens omnium rerum secū-		quadrata specie.	624. a.	Ignem aqua permiscere.	585. a
lum Ægyptios & Thaletem Mile-		Ianum Saturni filium cur rustici lapi-		Ignem formidat leo, & cur.	8. a

Index Hieroglyphicorum.

Ignem gladio dissecare	536.b	Impetus hostilis.	481.d	Infamia.	442
Ignem Persæ omnibus numinibus anteponebant.	696.c	Impietas per hippopotamum.	349.c	Infernum.	482
super Igne sollicitus.	8.b	Impietati prælata pietas.	204.b	Inferorum rotæ cûr quatuor radii tantum compactæ.	490
Ignobili à genere ad claritatem euectus.	348.b.c	Impius ingratusque.	262.d	Infinitum.	600
Ignobilitas.	307.a	Imploratio.	163.a	Infortunium.	160
Ignominia.	464.a	Imploratio auxilij.	269.a	Infortunij magni tutela.	33
Ignorantia.	374.b	Importunitas ac impudentia.	319.d	ab Infortunij potentior.	128
Iliados Mineræ templum.	59.b	Impositura.	282.b	Infrænis oris finis infortunij.	50.b
Illinei folij calcati à leone vis.	8.c	Improbitas.	133.b.348.a.b	Ingenium.	734.b
Iliihya.	501.b	Improbitas edomita.	350.a.b	Ingenium velox.	233
Illecebræ amatorix.	261.b.584.c.d	Improbitas meretricia.	127.b.c	Ingenij acumen.	74
Imaginat. excitat appetitione.	177.a	Improbis per anserem.	291.b	Ingenio acutiore, cur sint quibus prius est cælum.	679
Imagines & familiarum insignia nō sunt recentioris ætatis inuenta.	180.d.234.a	Improbi probique viri descriptio & parallelon.	304.d.205.a	Ingenia recta debilitantur veterum dia. 331.d. 330. a peruersa confirmantur audacia.	ibid
Imagines in anulis gestare solebant veteres, & quorum.	512.d	Impudentia.	67.b.76.b140.d	Ingluuiosus.	360
Imaginibus maiorū illustriū cur Romanū atria sua compleuerint.	646.b	Impuritas.	294.d.295.a	Ingrati erga parentes.	414
Imbecillitas.	161.d	Impurus.	287.c	per Inimicitias illustratus.	715
Imbecillitas & mos.	683.c.d	Impurus amator.	65.a	Iniquitas.	615
Imbecillitas humana.	683.c.690.a	Impuri amoris conditio.	329.c.d	Iniquus amor.	676
Imbecillus fortiori assurgens.	301.a	Inæqualitas.	99.c	Iniuriarum vltio.	305
Imbellis.	414.a	Inæqualium concordia.	ibid.	Innocentia.	118.c.414.b.634
Imbres aliis aquis magis nutriunt.	577.a	Inanis animus.	699.a	Innocentia per manum symbolum.	422.a
Imbres per corui symbolum.	280.c.d	Inanis gloria.	91.a	Innocentia per piscem.	373
Immortalitas.	758.c	Inanitatæ significatum.	711.b.c	Innuus.	730
Immoderatus impetus.	50.a	Inaquosum, quid in sacris literis fit.	476.b	Inquietudo.	248
Impatiens alieni cæli.	353.a	Inarculum.	681.b	Inquinus.	338
Impatiens famis.	129.a	Incantatio.	327.d	Inquiabilis.	363.a.b.419
Impedimentū.	357.b.c.424.d	Incœpta magna irrita.	339.a	Inscitia cur vesperiliones.	300
Imperator.	180.d	Incolumitas.	92.b.c	Insidia.	574
Imper p duo.	181.a	Incolumitatæ symbolum.	636.a	Insignium causæ.	515
Imperatoris optimi munus.	206.c.d	Inconstantia.	338.a.382.d.573.d	Inspicientia.	240.a.298.d.560
Imperatores qui paribus cum Augusto honoribus honestandi.	20.c	Incontinentia reprehensa.	29.c	Infolentia.	51
Imperatorum & regum iustus dedicata aquila.	229.b.c	Incrementum nostrum ex quibus constat.	557.a	Infomnia vide Somnia.	
Imperatoria maiestas.	238.c	Incrementum præmaturum.	655.b	Infomnia tribuunt leoni.	3
Imperitia.	589.b.c	Incubones.	115.c	Instauratio.	231
Imperitia & imperiti hominis simulachrum.	389.c	Incus.	602.c	Instauratio per echinum.	344
Imperitus disceptator.	149.d	Incudes à Ioue ad Iunonis pedes appensæ, quid.	603.a	Instituto.	465
Imperitus literarū ne de diuinis differere audeat, lege cautum est.	491.a	Indemnis fuga.	128.a	Instituto ex elementorum naturæ spectatur.	474.d.47
Imperatorum præcipitium.	490.a	Index digitus.	441.b. idem Medicus, Lichanus, Saluatorius dictus.	Instituto per cæli symbolum.	47
Imperium.	48.a.537.c.547.a	Indicti belli signum apud Romanos quod.	525.a	Instituto per hirundinem.	261
Imperium firmum.	642.d	Indici elephantæ ferocissimi.	23.b	Insulares homines pessimi habitant.	369.b.c
Imperij Romani tres insignes mutationes.	216.c.d	Indicum mare magnas habet testudines.	336.a	Incontaminata munditia.	161
Imperij ampliatio.	564.c	Indigea vel nobilis.	731.a	Intellectus agens.	731
Imperij maiestas summa.	558.c	Indorum mos in traiciendis fluuiis elephantis.	22.b	Intellectus æthereus.	261
Imperij summa.	528.d	Indorum oratio pro concilianda sibi principum beneuolentia.	686.d	Intellectus efficacia.	711
Imperio doctrinave præstantes.	379.c	Indorū quædã gens lögæua cur.	192.b	Intelligentiæ vis.	731
Imperfecti symbolū per ranã.	353.c.d	Indocilitas.	102.c.142.b.145.a	Ineritus.	51
Imperus.	105.c.d	Indulgentia.	465.d.145.c.401.b	Interpres.	572
		Indumenta.	500.a	Interquiescens.	83
		Inexpugnabilis.	519.c.d	Inuerecundus.	351
				Inuestigatio.	82
				Inuictus.	342
				Inuidia cur per Hydrã indicata.	208
				Inuiz	

Index Hieroglyphicorum.

idiaz amuletum.	511.e	Iouem Ægyptij spiritum dicebant.	171.	Italicum leporis genus quod.	156.b
idii ciuitatibus inuiciles.	695.b	c.d		Italicum stadium quot pedum.	449.a
indatio.	9.c	Iouem fulmina iacere cur confinxerit		Iteratio frequens.	444.a
iolucrum draconum in caduceo,		uicestas.	551.b.c	Ithyphalli.	645.d
quid.	187.c	Iphicrati duci quomodo animos adie-		Iubari stellæ nomen vnde.	2. a.13.b
Antonius Pollio. 81.d. Geloum pri-		cerit Socrates.	289.c	Iubellius Taurea quomodo cluserit	
mas.	692.a	Iphigenia & Orestes Dianæ simula-		Claudium Asellium.	55.b
Baptista Montanus Veronensis. 545.		chrum ex Taurica regione derule-		Iudæa.	760.a
b. doctissimus medicus.	ibid.c	runt Lacedæmona.	609.c	Iudæa per palmæ symbolum.	652.d
Cornelius Fantini F.	509.c	Iphigenia in quam animantia mu-		Iudæi.	38.d
Io. cur per aquilam indicetur. 234.b.		tata dicitur.	85.c	Iudæi asini caput adorare consueverunt.	
c. cur locustis tarum & agrestimel-		Ira.	138.a		
le nutritus.	707.c	Ira delinita.	643.d	Iudæi etiamnum hodie humano san-	
Grymanus Patriarcha.	325.b	Ira laceffita.	24.c.d	guine sacra faciunt.	110.b
Iacobi Fuggeri laus à literis litera-		Iracundia.	73.c	Iudæi piscem, nisi pinnatum & squa-	
tosque iuuandi studio.	375.a	Iracundia iusta & necessaria quæ.	138.b	mosum non attingunt.	366.b
Lascaris.	576.c	eiusdem effectus.	ibid.	Iudæorum scenopegia in Bacchi cele-	
Petrus antea vocatus Pierius. 214.2		Iracundia ex tarditate ferocior.	26.b	britatem fiebant.	549.b
Sicus.	438.b	Iracundiæ non obnoxius.	264.a	Iudex.	430.a
Manardi Ferrariensis laus.	421.c	Irenæi laus.	101.b.452.b	Iudices integri esse debent.	511.a.b
laus apud Thebanos diuinis cultus		Iris cœlestis.	758.a	Iudicium statuæ Thebis sine manibus	
honoribus.	654.b	Iris herba.	757.d	cur.	430.a
lea Thebis celebrata.	640.a	Iris cur acripes & procellipes.	261.a	Iudiciale genus orationis.	17.c
natha mel gustans, quid.	313.c	Irrisio.	172.c.d.207.b	Iudiciorum seueritas.	344.a
nicæ ædes quales, & quibus dijs ædi-		Irritatio.	536.b	Iudicium absolutum vnde.	211.d
ficatæ.	624.c.d	Iritum.	432.d	Iudicium compositum.	591.a.b
rdanis allegorice, quid.	190.a	Isaac cur quadragenarius Rebeccam		Iudicijs capitalibus cicutæ iuccum	
rdani Bonizij domus euersa.	206.a	duxerit.	464.a	propinabant Athenienses.	643.d
rdanis equerfus retrorsum, quid.		Isaac naturæ philosophiâ indicat. 475.a		Iugare, Iouis inuentum est.	614.a
370.d.		Isachar asinus à patre appellatus, Ge-		Iugerum.	449.d
Sippus à fratribus venundatus. 34.b.		nesis.	139.d	Iugum.	529.a.613.a
idem somniorum interpres.	c	Isis.	484.a	Iugum aheneum Horatio, quid.	613.b
Sippi parentes ac fratres in Ægyptio-		Isis cultum animalium instituit.	72.a	sub Iugum mittere.	529.a
rum commercia non admitti. 725.a		Isis legum inuentrix.	469.d	Iugis species quæ.	613.b.c
Sippi somnium de Sole, Luna, Stellis.		Isis prima repertas spicas capite cir-		Iulianus Imper. vigilantia præditus	
674.c		cumtulit.	516.d	maxima.	211.c
uiani Pōrani cæmen de Palmarum		Isis superius hemisphærium.	61.d	Iulix piæ numus.	425.a
amore.	633.c	Isidis nauis.	570.c.d	Iulij Cæsaris eadem præmonstrans	
uiani & Iouiniani iuniores & scio-		Isidis numè maximum Ægyptijs. 173.d		prodigium.	637.a.b
res milites.	236.d	Isidi dicatæ tæniæ quales.	485.a	Iulij Cæsaris equus humanis prope-	
uij ordines militum.	107.b	Isidorus Cynicus Neronem in quibus		modum erat pedibus.	48.a
uis Ammonis oraculi fabula.	5.a	carpebat.	591.b	Iulij Capitolini locus.	548.a
uis cerebrum vocatus scarus. 360.b		Isigoni Cirmi sententia de viperina car-		Iulij Firmici incuria.	30.a
uis Horcij statua qualis.	551.b	ne.	191.d.591.c	Iulij Medicis laus clementiaque.	553.d
uis Labradeci simulachrum.	537.d	Isocrates quam ætate scripserit Pa-		M. Iunius Nypsius.	445.a
uis prouidentia.	396.a	nathenaicam orationem.	271.b	Iuniores quos vocet Ser. Tul. & quos	
uis pullus dictus. Q Fabius Eburnus.		Isocratis sepulchro cur magnus aries		Varro.	462.a
292.c		adsculpus.	124.a	Iuno quatuor elemētōrū symbo. 743.b	
uis regnum quale Platoni.	543.d	Isocrati statua decreta Athenis.	627.a	Iuno. 109. b. 284.a. 397.b. 559. b. 651.b.	
uis Serapidis simulachrum apud		Israliticus populus cur non ascende-		757. b. c. 689.c	
Sinopenfes quale. 378.d. apud Me-		bat in montem Domini.	426.c	Iuno ab Ixione adulterij sollicitata.	
garenfes.	385.a	Israliticis quo loco lex data.	255.a	743.d	
uis simulachrum absq; auribus, quid.		Israliticos appellauit pastores ouium		Iuno à Ioue vincta catenis aureis. 603.	
398.b		Appion ignominiose.	118.a	a. cur dicta Lucina.	397.b
uis simulachrum cupressinum per-		Isthmia cur instituta.	652.b	Iuno cōseruatix. 181.c. domina. ibid.c	
uetustum.	651.c	Isthmiaci certaminis præmium.	ibid.	Iuno pronuba.	285.c.d
uis statua in subdiali ara qualis. 396.		Itali vocati boues olim.	37.a	Iuno regnorum præses habita.	681.b
a.b		Italia.	ibid.a	Iunonis simulachrum Apud Argiuos	
ouis stantes sacrificabant.	69.c	Italix olim bruttia vocata.	243.a	quale.	113.d.303.d.304.a

Index Hieroglyphicorum.

Iunoni cur oues ambiguae sacrificabantur.	120.d	Leuſtica pugna propemodum oppreſſi.	289.c	Largitio cicerum.	710
Iunoni quales olim hoſtias immolabant Aegyptij.	109.c	Lacedaemonij per aquilam indicati.	236.b	Larus.	277
Iunonius.	610.a	Lacedaemonij quid reſponderint Alexandro, cum Deus haberi cupiuerit.	551.d. eorum inhospitalitas. 473.c.d	Larus cur Herculi dicatus.	ibid.
Iunonis floſ.	689.c	Lacedaemoniorum mos iam parta victoria.	289.c	Larus cephus, prouerb.	27
Iupiter 40. b. 384. c. 491. d. 551. a. 614. a		Lacerta excicata viperam mutatur.	173.c	Larus uocauit Cleonem Ariſtophanes.	27
Iupiter cum reliquis dijs cur ad Ethio- pum epulas inuitatus.	408.b.c	Lachryma.	344.d. 521.	Lares cur caninis tergoſibus uelantur.	51
Iupiter Elicius uide.	552.c	Lachrymarum hieroglyphicum.	715.c	Laruarum laceſſitor.	13
Iupiter Latialis.	109.c	Lacones.	534.b	Larus non terretur Leo.	
Iupiter mundi anima.	550.a	Lacones pileati pugnant.	497.c	Lasciuia mollities.	427
Iuramentum ſuper ferro candenti in Liuania.	588.b	Lactantius de Phoenice poema, non hſtoriam ſcribit.	238.c	Lasciuia poenitentia.	3
Iurare per altare, quid.	408.d	Lactantius Ptolemaeus.	111.a	Laſon.	40
Iurgioſus.	638.a	Lactantij locus.	411.d. 524.c. 707.c	Latebrae.	9
Iuricoſulti coeno implicati qui.	366.c	Lactantij Tertullianique opinio im- probat.	238.d	Latebris gaudere colubrum quid.	17
Ius in armis.	524.b	C. Laelius eodem ſemper uultu.	60.c	Latini manumiffi qui.	49
Iuſtitia.	35.d. 219. a. 632. a. 748.a	Laelius Taurellus.	28.a	Latro.	10
Iuſtitia per Euphratem fluiuium.	225.a	Lana veſtis.	504.d	Latrocinium.	34
per oculi ſymbolum.	392. b. c. per ternarij ſymbolum.	Laetitia.	34. a. 664.d	Latum vnguem cedere.	44
thiocamelum.	297.c.d	Laetitia interturbata.	728.b	Laudabilia facienda.	9
Iuſtitia ſpeculatrix ac vindex.	381.a	Laetitia dator Bacchus.	675.b.c	Laudatio ſimilis irrigationi.	470
Iuſtitiae cultus.	15.d	Laetitia indicium.	723.c	D. Laurentius qualis.	410
Iuſtitiae locus Platonicis quis.	511.b	Laua manus quemnam indicet nu- merum.	451.d. 452.d	Laureata litera.	637.a
Iuſtitiae ſeueritas.	535.d	Laua vis in Deo qua.	425.c	Lauraeus Iuſtinianus patriarcha.	220
Iuſtitiae ſymbolum.	717.d	Laidis tumulo laeznae ſimulachrum oppoſitum.	12.c	Lauretum Liuiae Auguſtae.	637
Iuſtitiam quomodo depinxerint vete- res.	536.a	Lais quo pacto fuerit obruta a Theſ- ſalis matronis.	336.b.c	Laureus ſcipio quid indicet.	631
Iuſtitium.	302.d	Lamachus ſocium ſibi cooptrauit Ni- cias, & cur.	383.d	Laurei ſceptri Heſiodo dati ſignifi- rio.	616
Iuuenalis locus. 12. a. 42. b. 246. 258.b.	511. 561.a	Lamma.	482.a	Laurus Soli conſecrata.	74
Iuuentus.	648.a	Lampadum ludus.	579.a	Laurus 635. b. c. Apollinis inſigne ab eiuſdem ignea vis. ibid. e. veſta te- nat.	ibid.
Iuuentus renouata.	232.d	Lampſacum cur ſalaci Deo ſacra.	668.a	Laurus Bebrycia. 638.a. Delphicae ris praerantior.	ibid.
Iuuentus ſemper plena.	233.a	Lampridij locus.	661.a	Laurus ſuffitionibus adhiberi ſolita.	63
Iuuentuti redditus.	168.b	Lampyrus.	196.c	Laurus cur Apollini ſacra. 635. c. cul- diae ſeu tutelae conſecrata.	61
Iynx. 307. c. linguam habet longam. i- bidem. d		Laeta in pelle cur noua nupta fede- bat.	120.c	Laurus triumphantium inſigne. 61	
Iynx a Venere coelitus allata.	308.a	Lancea.	528.a	Laurus uaticinij ſymbolum. ibid.	
L		Lanceam dare & accipere.	ibid.	Lauri Delphicae baccharum magni- tudine.	678.c
Labor indefeſſus. 98. d. ſeruilis. 145. a		Lanuij clypei abroſi a muribus.	161.a	Lauri folia ſulmen non icit.	63
Laboris alieni fructus. 317. c. 360. c		Laodice.	572.c.d	Lauri folia viridia Pompeij faſcibus Lucullianis militibus illigata quae portenderint.	63
Laboris tolerantia.	212.d	Lapis.	617.d	Lauri folio annuum faſtidium p- gant graculae, merulae, palumbi, perdices.	164.d
a Laboribus quies.	39. b. 48. c	Lapis e caelo lapſus, quale ſignu.	618.d	Laurus uictoriarum que non cia.	63
Labrax piſcis.	278.a	Lapis & caudex quid Comiciſ.	181.b	Lauro ad dormientium caput appi- ta, vera uideri ſomnia.	6.d
Lac gallinaceum.	703.a	Lapidem terragonum colebant Ara- bes.	617.d	Laurum fugiunt anſeres.	2.c
Lac quid Pindaro.	312.b	Laqueus.	609.a	Lauri milites, eorundemque inſigne.	2.a
Lac ſanguis eſt colore tantum muta- to.	705.d	Laqueum mellitum quid uocant Dio- genes.	311.d	Lazarus Bonamicus.	365.d
Lactis & mellis guſtu imbuebantur infantes a lauacro.	315.b	Larae, ſiue Larundem humanis capitibus ſacrificatum.	718.b	Laureu ſcipionem geſtare quid.	21.d
Lacte & melle fluens terra, quid.	312. a. b			Laurium.	241.d
Lacedaemonij cur frontem abraden- dam iuſſerint. 386. c. equum uentis immolabant. 56. b. Iudaeorum con- ſanguineae per Abrahamum haberi uolunt.	236.b			Laeznae partus rarior cur quibus ſen- ſus.	2.a

Index Hieroglyphicorum.

Æna scorti simulachrum.	12. b	Lepus cur Veneri dedicatus.	677. a	Libero.	167. d. 168. d. 601. a
Ænam semel tantum parere putant		Lepus Græcum vocabulum.	156. a	Libero Patri ædes sacræ quæ.	624. d
Ægyptij.	10. c	Lepus impurum animal in diuinis habetur.	153. d	Libero Patri gratissima victima a finus	691.
Ægiferæ Ceres.	268. c	Lepus marinus.	363. c. d	Liberalitas per manus symbolū.	425. b
Ægio vicefima.	605. a. b	Lepus mas & progenerat, & fœtum concipit.	155. b	Liberalorum propagatio.	579. b
Ægumina, vel fructus pro gentilijs nominibus vsurpata.	710. a	Lepus oculos inter dormiendum patefactos ostentat.	153. a. b	Liberiorum procreatio, quorum inuentum.	222. b. c
Ægumibus cur abstinendum.	710. a	Lepus palpebris clausis vigilat, adaper		Liberales artes quæ.	469. c
Æliuron.	496. a	tis dormit.	ibid. b	Liberalissima benignitas.	701. d
Ænonum improbitas.	76. d	Lepus quasi leuipes.	156. a. b	Liberalitas.	707. c
Ænti qui.	536. a	Lepus rutes, & pulpamentum queris.	153. d	Libertates patriæ.	498. a
Æo cur cælo adscriptus. 2. c. cur solare animal. 3. b. cur. 14. d. superatus fingatur ab Hercule.	13. b	Lepus Veneri præcipue debetur.	154. b	Libertas.	497. d. 503. a. 666. d
Æo dominator animalium 4. c. dominus ab homine, quid.	4. d	Leporis occurus ominosus & impro		Libertas & liberatio à molestijs.	386. c
Æo & aper iuncti ab Ameto.	2. b	sper.	154. b	Libertas Christianorum vera quæ.	39. d
Æo gallum cur perhorrescat.	9. d	Lepores auriti à poetis vocati.	153. b. c	Libertas per explicatas manus.	425. a
Æo parcissimi somni cur.	8. b	Lepores masculo fœminæ omnes ab Archelao vocati.	155. b	Libertas triplex.	498. d
Æo percussorem mira obseruatione noscitur.	11. a	Lepores qui primus in Sicilia portauerit.	156. c	Libido.	113. c. d. 195. a. 698. c
Æonis anteriora membra robustiora.	2. b	Leporum tria genera.	ibid. b	Libido extincta.	416. d
Æonis à Samfone strangulati examen apum faucibus fauos ingessit.	314. c	Leporina caro melancholiam alit.	155. a	Libidinis antidotum.	178. a
Æonis X. Pont. insignia.	613. d	Leporinæ carnis esus formosiores facit homines.	154. c. d	Libidines.	698. c. d
Æonis effigies.	1. b	Leporibus somnus.	153. a	Libidinosus ab ineunte ætate.	339. b
Æonis etymon.	2. a	Lepra quid in sacris literis significet.	720. d	Libidinosus quomodo per oculi indicium.	395. b
Æonis herba.	653. c	Leptianorum institutum.	699. b. c	Libitaniariorum manus.	60. a
Æonis herbæ natura.	8. c	Lerij pessimi.	369. d	Libri.	479. a
Æonis magnanimitas.	1. a. b. c	Lesbia virgo à delphino seruata.	326. d	Libanus.	441. b. 442. b
Æonis membra singula mystici significati argumentum præbent.	1. a. b. c	Lesbus à Darianis militibus euerticulata.	575. a	Lien quænam ad tetrahat.	66. b
Æonis partes anteriores & posteriores, quid.	15. b	Lethalis febris	95. d	Lienis vitia.	65. c
Æonem ex vnguibus æstimare, vnde nam ortum.	445. a	Lethargi remedium.	713. c	Lienem tenuissimū habet canis.	ibid.
Æonem Megara deuantantem conficit Arcathus.	403. a	Leucadica virgo mirifice à pauone adamata.	285. a. b	Liene laborantibus risus difficillimus.	66. b
Æonem quid vocet Martialis.	12. a	Leucothoe curia vespertilionem mutata.	300. b. c	Lilium putpureum.	688. a
Æones animosiores qui. 1. a. b. pauidi magis qui.	2. a	Leuocraticarum puellarum necem indicauit canis.	60. c. d	Liliū flos Iunoni ⁹ , cur ite Regius.	689. c
Æones domiti, & Magnæ Deæ curui succedentes, quid.	16. a	Leucus piscis sacer Theocrito.	358. c. d	Liliū spei symbolum est.	688. b
Æones insomnes cur nonnulli putauerint.	3. b	Leutychides Lacedæmonius.	193. d	Lilia offerebant Nymphis Gentium sacerdotes.	689. b
Æones semper febri cruciantur.	7. c	Leuitæ cur iussi abraderi pilos omnes corporis.	385. d	Limi oculi.	512. a
Æones vbi locorum à culicibus infestentur.	8. a	Leuitas.	323. a	Limpida aquæ.	482. c
Æonina societas.	4. d	Leuitas in moribus.	66. c	Lingua.	401. b. c. & c.
Æoninū caput per somnium, quid.	3. b	Lex, legisque appellatio Hebræis, quid.	469. d	Lingua coerenda 345. d. dissecta in sacris præconi tradebatur.	402. b. Mercurio sacra. 402. a. optimum & pessimum in homine. ibid. b. c. plectri instar.
Æonini capitis significatio.	2. c	Lex quando data.	40. a	Lingua ferrea, veritatis indicium Pin	403. d
Æonis excandescentiæ signum.	6. d	Legis iugum impositum Iudæis.	39. c	lingua daro.	403. c
Æonardus Iustinianus.	226. a	Leges.	516. d. 613. c	Lingua cum auribus cognatio.	733. b. c
Æonopolis vocata Alexandria.	3. d	Lex diuina de plantandis arboribus mystice interpretata.	678. a	Linguaë victimarum Mercurio adolebantur.	402. d
Æopardus alio fugatur.	625. c	Leges, vetus & noua.	503. b. c	Linguaces.	307. d
Æpos abortus in mœstia.	314. b	Legum inæqualitas	324. c	Lingua ciuitas quæ.	243. a
Æpus ἀπὸ τῆς λέξης dicitur, quid aspice est.	353. b	Libani medulla ablata à rege barbaro quomodo intelligendum.	638. c	Linum, linique opificium.	507. d
				Lintea vestis.	505. a
				Lintea vestes in ædes sacras inferenda.	508. a
				Litia.	757. d
				Lirioessa.	ibid. d
				Litatio.	520. b

Index Hieroglyphicorum.

<p>M. M Litera. Macarij hæresis. Macedo. Macies ex inedia. Macilentia echini symbolum. Macilentia gracilitasque diuinitati proprior quam obesitas. Macriana familia Alexandri effigiem quasi sibi familiarem habuit. Macrinus Imperator quas statuas decreuerit Bassiano Antonio. Macrobij locus. Magna mater. Magnanimitas Leonis. Magnanimitas per pudenda. Magni Dij qui. Magnorum Deorum simulachra vnde aduecta & quo translata. Magnus conatus cum dolo. Mago annulorum ingentem aceruum effudit in Curia apud Carthaginen- ses. Maia. Maiorum ferenda difficultas. Maioribus parendum vel apud exem- plo. Mala cogitatio. Mala bonitatis ope separanda. c. d. Mala Veneri dedicata. Maledicentia. Maledicus. Maleficiorum amuletum per vesperi- lionem. Malignitas perditissima. Malleus. Malum ex bonis initijs subsecutum. 209. b. Malorum irritamentum. Maluz syluestris succus vespis aduer- satur. Malus Punica in Iunonis honorem plantatur. Mali arboris & fructus hieroglyphica 673. a. & seq. Malus daemon. Mammæ somnium de Alexandro fi- lio. Manalis lapis. Manardus medicus. Manasses quinceps. Mandragoræ saponifera vis radix eius vsus nunc incognitus. Mandri in India. Mandro à remis ad imperium venit. 671. c. Mandronis nauis. Manes cur dicti.</p>	<p>534. b. c 324. a 130. c 137. a 344. b. c 578. a 480. a 480. a 740. d 109. b 1. a 413. b. c 529. d, 530. a ibid. 158. a 513. a. b 109. b 699. b 310. d 157. c 683. 675. b 538. c 343. a 300. b. c 295. b. c 603. a 209. b 603. c 318. b. c 610. a 673. a. & seq. 177. a. b 183. d 618. a 68. c 385. a. b 722. b 340. c 671. c ibid. c 381. d</p>	<p>Manethon Ægyptius fallitur. 3. b Mania Larum mater. 718. b Manicæ. 613. a Manilij locus. 367. a, 371. c Manipulus. 506. a Manipularis. ibi. c Manobarbuli. 236. d Manus earundem vsus. 422. a. b & seq. Mantinea. 605. a Manruani numis impresserunt Maro- nis imaginem. 379. c Manus ad digitos vsque inuoluta. 42. 8 d. versa ad osculum exposita, quid, 428. a. coccino præligata 505. d Manus Dei, quid. 422. d Manus dextera & læua quem numerū indicent. 452. a Manus in triclinio Vespasiani visa, quid. 423. d Manus manum scabit, prouerb. 436. a Manus sinistra cōpressis digitis. 433. b Manum admouere. 436. b. eam de oscu- lari solent adorantes. 468. a Manus artium ministræ. 422. b Manus complicatæ non sunt amicis tradendæ. 431. b. inter loquendum non mouendæ. 439. b Manus post tergum reiectæ, quid. 427. a Manuum ablutio quid veteribus. 423. a. impositio. 428. d Manus plures se habere qui somnia- uerit, quid. 430. b. c Manus remittere 425. b. tollere. 428. b Manumittendi rationes quot, & quæ. 499. a Manuetudo. 24. a. 42. c. 118. d. 662. a Manuetudinis miræ exemplum in e- lephanto Romæ. 24. c Mappa. 504. a Marassus. 181. b Marathro lippientes oculos depurgat angues. 92. b Marcelli laus. 49. b Marcia & Marcia. 501. d 502. a Marcia concubina plurimum tribue- bat Commodus Imp. 580. c Marcij Aurelij statua forma confide- rata. 440. b M. T. Ciceronis locus. 626. a Marcomani. 185. d Marcomani iuniores. 178. d Seniores i- bid. b. c Marcus Crassus agelastos. 66. b Marcus Crassus cur dicerijs non car- pebatur à Sicilia. 43. b Marcus Euangelista cur Leonis ima- ginæ figuratur. 4. c</p>	<p>Marcus Montanus Patauinus iure. consultus egregius. 590. a. b Mare. 481. a. 604. c. d Mare. ἀρρηχτωρ. 371. b. cur perniciem vocarint Ægyptij. 368. a. mundi ven- ter. 378. d. nihil Ioue dignum produ- cit. 366. a. nullius frugis esse dixit Homerus. 368. c Mare perturbatum in insomnis, quid. 318. c Mare per ventris symbolum. 419. c Maris aqua ad purificationem adhi- betur. 366. d. 367. a Maris imperium. 327. c. d Mare cur Saturni lachrymas vocarit Pythagoras. 368. a Mares inter animalia grauius sonant fœminis præterquam in bobus. 33. a Mares animi. 414. a Mares animi mari attribuit. 56. a Maris & fœminæ fœtus quibus indi- ciji cognoscantur. 31. b. c Martium interitus. 387. b Martialis coniunctio. 529. a Martialis copula per cornices. 246. a. b Maritima antiquitus omnia sacra. 358. c Maritus coniugis adulteræ. 116. a Marius Bandinus. 111. b Marius Maffæus. 190. b Mars & Mauors vnde dicti. 126. c Mars & Venus per duos Ancipitres 252. a. b. Mars Ultor. 524. d Marti cur facer canis. 67. a Marti equus facer. 56. a Marrhes rex quem honorem habuerit cornici. 247. a Marsias cur suillam dicatur caudam habuisse. 102. d Martialis locus. 12. a. 56. c. 220. a. 258. d 344. a. 358. d. 418. d. 478. a. 504. a. b. 508. b Martialis & Quirinalis socij. 543. b. c Martes animal. 162. c Mas & fœmina bouum quomodo di- stinguantur. 37. d Masculus & fœmineus fœtus quo- modo deprehendatur in tauro. 31. b. c Masculi vocabulum in sacrificijs. 414. b Massinissæ Regi munera missa cum sella curuli à Romanis. 546. a Masurij interpretatio de Angerone si- mulachro. 441. d Mater siue natura genius. 217. a Matris nomen in diuinis literis. 223. a</p>
---	---	--	--

Index Hieroglyphicorum.

purgant.	264.c.d	Millenarius numerus quibus signis	lius.	133.a
Messalina.	127.c	notabatur.	460.d.c	Monstra domita ab Hercule, quid
Messalinæ salacitas.	162.b	Millenarij numeri nota, & reliquorū	quæ	640.d.463.d.464.a
Messenij.	534.b	Milliarium.	450.b	Monumenta aliquot vetusta diuersis
Messeniorum exitium vnde animad-		Milo Crotoniates Iunonis sacerdos.	610.	locis extantia.
uertit Theolcus vapores.	671.a	Milvius.	213.b	Monumenta vetusta in agro Bellu-
Messis in diuinis literis, quid.	694.a	Miluij Britannis sacri.	214.a	nensij.
Messis per falcis symbolum.	694.b	Miluis procumbere pro uerb.	213.c	265.b.688.b
Messiorum ab aquila libertati historia.	230.a.Méta.	in Miluios qui dicantur conuerti. ib.d		300.d
471.d		in Mondamon.	496.b	Moralis phisophia discenda.
Méta triangularis & quadrangularis		Mimus.	303.a.b	Morbus grauis.
quæ.	495.b.c.d	Minæ & pax.	188.a	565.a
Metallicæ singularis Planetarum nomi-		Minerua.	735.b	Morbos ad Deorum iram referebant
na tributa.	737.b	Minerua Arcadia.	620.b.c	veteres.
Metellus coruam lapideam imposuit		Minerua Pythagoricis cur per trian-		264.c
sepulchro Diodori rhetoris. 281.b.c		gulum æqualitatum. 495.a. cur Tri-		Morborum singulorum singuli erant
Meteora.	396.a	gemina	ibi.a.b	medici apud Ægyptios.
Methona.	289.c	Minerua ταιροπόλος.	40.d	209.d
Metriculosus.	22.b	Minerua clypeo adsculptum Gorgo-		Morborum transitus in rebus inani-
Metrodorij Sceptij ridicula obserua-		reum caput.	242.b	mis.
tio in cantharides.	95.c	Minerua symbolum per noctuam. ib.		147.a
Merus quid.	647.d	Minerua tertium vnuseuiusque mensis		337.b
Merus comes potentia.	22.b	diem dedicarunt Ægyptij.	595.b	Mores ciuiles imperfecti.
Michael.	549.a.c	Minerua Operatrici sacer gallus. 288.d		318.c
Michael angelus occidentali vento		Ministerium.	430.d	Mores coniugis ferendi.
præpositus.	ibi.c	Minotauri effigies quando extolleba-		351.c.d
Michaelis vox quid.	425.c	tur.	42.a	Mores occulti.
Michael Siluius.	25.b	Minutio Auguri cur bos aurata posita		110.c
Michaelium familia Veneta.	36.b.c	34 d		Mores prauis.
Midas cur asininis auribus fuisse præ-		Mirra millones.	574.c	695.b
dicetur.	140.b.c	Miseratio.	218.241.c.622.c	Morum dissolutio & instabilitas. 132.a
Midas Saryrum capiens, quid.	115.c	Miseri cordia vel pieras.	759.b	134.a.b
Midas puero formicæ in os tritici gra-		Miseri cordia per genu.	436.d	Moribus aliorum accommodatus. 215.a
na congebant.	90.c	Mithridatis contra venena remedium		190.b
Midas quomodo Phrygiæ regnum		724.d		Morositas.
præmonstratum.	227.a	Mittere sub iugum.	529.a	534.b.c
Migratio.	568.d	Mitra.	514.a.b	Morosus atque difficilis.
Melanionis ceruus dicebatur.	85.c	Mitylenæi Sapphus imaginem numis		343.d
Melichius à nonnullis appellatus Bac-		impresserunt.	479.d	Morphè Venus.
chus.	671.d	Mixta.	16.c	609.b
Miles.	62.d	Moderatio.	507.b.c	Mors 399.b.530.d.537.a.608.d.650.d
Miles Romane, Ægyptum caue, cur		Moerator.	392.d	651.c
dictum.	50.c	Modestus.	30.a.503.b	Mors difficilis.
Milites cur vulpibus assimilati ab Ari-		Modestini Iureconsulti locus.	605.c	Mors & imbecillitas.
stophane.	157.b.c	Modius.	695.d	747.d
Milites fugientes galati lepores vo-		Modio super sedere, quid.	696.a	Mors in diuinis literis, quid.
cati à Cornificio poeta.	154.a	Mola: 621.a. molaris lapis.	ibid.	244.a
Milites mulierosi.	195.d	Molles per comæ symbolum.	386.d	Mors per pellis hieroglyphicū.
Militaris disciplina.	206.b	Mollities.	364.b.727.c	421.a
Militaris ordo.	107.b. doctrina. 434.c	Mollities lasciuia.	439.c	Mors pro amaritudine.
Militaria signa vocalia & muta.	42.a	Monarchiam probauit Isocrates 231.b		243.d
Militia.	716.a	Monocerotis descriptio. 27. a. de eius		Mortis hieroglyphicum per noctuam.
Militarium ordinum in signo.	42.a	hieroglyphice vide Rhinocer.		243.d
Milium. 695. c. ex milio præsumptus		Monodos cur vocatus Prusæ regis fi-		Mortis indicium Cupressus.
panis, incolumitatem præstat con-				650.d
tra venena.	ibi.			Mortis duræ.
Militiæ antiquæ vestigia Rom. apud				581.b
M. ffæos.	185.a			Morsus canis rabidi.
Mile 99. cur taciturnitatis signū	46.c.d			65.c

Index Hieroglyphicorum.

Mosis serpens æreus, quid mystice.	178. b	Multiuolus.	298. b	Mycha Veneri sacra.	177. a
Motacilla.	307. c	Muræna. 351. c. an serpentibus copu-	lentur.	ibid.	Myiodem muscarum Deum improca-
Motus à dextris partibus oritur. 435. c		Muræna & thrisæ euocantur concen-	tu & trincinnabulis.	80. a	Myrtus Hercules.
Motus omnis à corde initium habet.	408. d.	Murænis exponebant olim seruitia	Romani proceres.	352. a	Myronia.
Mula equum peperit pilo flauo. 148. c. d		Muri pro corona accepti.	517. c	Myrillas.	413. c
Mulorum partus ostenti loco habitus	148. b	Mus.	161. a	Myrmidonum fabula.	99. c
Muli cur vehiculo lunæ adhibiti sunt.	147. a. b	Mus albus quis dicitur. 162. b. auditu	præstat; 3. d. in conuiuio candelâ	tenuit.	71. a
Mulorum vsus tempore belli pluri-	mus.	147. c	Muris atrosio pernitiôsa protendit.	161. b. c	Myrtus corona funebris.
Mulier ad delinquendum procliuus.	414. a. b	Muris salacitas.	162. b	Myrtus pro pudendo muliebri.	639. a
Mulier male morigera.	144. a	Murium palatum in gustu sagacissi-	imum.	161. c	Myrti Veneri dedicata.
Mulieris amor.	582. b	Mures negligit elephantés	22. a	Myrti consideratio.	618. a
Mulieris grauidæ appetentia effræn.	726. a	Musa.	380. d. 596. c	Myrti ramus hilaritatis indicium.	639. a
Mulieres castigandæ admonendæ que	690. b	Musæ cuni Apolline.	597. c	Myrto coronari soliti milites.	516. c
Mulieres à Luna debent esse diuersæ.	336. b	Musæ tres Apollinis filia, quæ.	598. a	Myrtea corona triumphantium mili-	tum capiti gestata quid indicari
Mulieres honoris studiosas esse debe-	re.	Musæ vnde dictæ.	591. c. d	639. b	Myrtæ virgo hieroglyphica significa-
Mulierofus.	741. a	Musarum coronæ ex pennis.	257. a	tio.	ibid. b
Mulieris curæ vanitas quæ.	522. c	Musarum fons in Parnasso excitatus à	Fama.	46. c	N.
Muliebris salacitas.	164. a	Musarum afflatus.	73. b	N Literæ nota.	114. c
Mulieris statura.	492. c	Musas meretriculas appellauit Plato.	314. a	N. D. literæ, quid indicent. ibid.	110. d
Muliebris virtus.	524. c	à Musis & Gratijs alienus	371. d	N. L. literarum notæ, quid. 110. d	234. d
Muliebre officium.	120. c	Musæa hirundinum, quæ.	270. a	Nabuchodonosor.	102. c
Muliebres columnæ.	928. b	Musca.	319. a. & 320. a & seq.	Nabuchodonosoris somnium. 639. a	
Mulus ter anno parit.	360. c	Musca in sacris literis, quid.	320. b	Nabuchodonosor Hierosolymam ex-	pit.
Munditia inaminata.	162. b	Musca, insigne in Laconum clypeis.	ibid. c	331. c	Nauis locus.
Mundus duplex.	742. a	Muscæ pertinacia à Homero impro-	bara.	ibid. a. b	Næuus.
Mundus.	93. a. 550. b. 623. b	Musca.	592. c	Nanael.	550. c
Mundus vel vniuersum.	730. c. d	Musica suauius vini gustu concitatur.	666. a	Narcissus flos.	758. c
Mundi machina. 113. a. 166. b. mens		Musica per cicadâ. 323. b. c. per cygnû,	274. c. d. per lusciniâ.	275. c. d	Narcissus puer in floré conuersus. ibid.
Sol. 392. d. moles. 169. b. 378. b. mo-		Musici cur reprehenti à Diogene.	591. b	Nares in sacris quid	398. c
les plena Deo. 657. c. partitio apud		Mustela cur in auspiciâ animal. 160. b		Nasamones quo pacto sepeliri volu-	erint.
Ægyptios. 222. a. hieroglyphicum.	731. a	Mustela cur à Thebais colebatur. ibid.		341. c	Nasones vocati Gryphes.
Mundi partes quænam dextera, &		Mustela marina.	361. b	Nasturtij oleris vis.	234. c
quæ sinistra.	31. d. 32. a	Mustelæ genitale, stranguriæ reme-	dium.	160. a	Nasus.
Municipibus iniurijs suis.	273. c	Mustelæ rutam carpunt ab esu. colu-	brorum.	92. b	Nasus simus petulantia signû.
Munificentia.	20. c. 710. b	Muta signa militaria.	42. a	Nastadunci signû quod. 228. d. 231.	325. c
Munimentum.	158. b. c	Mucili.	628. d	Nasonis admonitio.	157. c
Munimentum ab insidijs.	204. c	Murua officia.	149. b	Nationes totius terræ in quot par-	ti diuisæ.
Mularum de gula.	343. a	Mureuo muli scabunt.	ibid. c	Natorum obsequium erga parent-	um.
Multimammia Diana.	299. c	Mycenarum portis statuebantur leo-	nis effigies.	3. c	Natura humana.
Multifidus quo signo in lucem editus.	385. b. c	Mycenis pauo in æde Iunonis ab Ha-	driano dedicatus.	284. a. b.	Natura rerum varietate delectat.
Multitudo per nouenarium numerû.	459. d	Mycerinus Ægypti rex.	29. d	173. c. d	Naturalis philosophia.
Multitudo, & vnâ à multis, quid. 239. c		Mycerini Ægyptij colossi quales. 430. d		471. c	Nauigatio.
multitudo infesta.	90. d			411. a	Nauigatio cita.
Multitudo per vicenalem numerum.	459. d			328. c	Nauigatio secunda.
				279. c	Nauigatio tuta.
				342. c	Nauigationis authores.
				57. d	Nauis.
				568. d. & 7	N. B.

Index Hieroglyphicorum.

Nuis apud Athenienses colebatur in Thesi memoriam.	570.b	Nigra Veneris facellum vbi.	416.d	Noctua qua ratione pecuniam significabant.	243.c
lebrias.	360.d	Nigris fluius.	577.c.d	Noctuarum artificiosa pugna.	258.a
lebridi quid à Luciano petierit.	303.d	Nigri coloris figium quod.	260.b.c	Noctuis pugnantis opem fert accipiter.	ibid.a.b
edes fluius.	671.a	Nigrum & atrum.	342.a	Nocturna oua vini odium inducunt.	244.d.245.a
ecessitas.	587.a	Nico Attica meretrix cur vocata.	114.c	Nocumentum absconditum.	644.b
ecessitas in caduceo significata.	187.d	Nico dæmon.	496.b	Nodus Hercules.	678.c
ecessitates tres naturales.	759.a	Nicolaus Cordatus.	283.c	Nonaginta.	467.b.c
ecessitudinis auerfator.	306.a	Nicolaus Leonicens.	391.c	Nonæ Caprotinæ.	656.c
ecessarium, primum esse debet.	37.c	Nicolaus Leonicus Thomæus.	ibid.	Nomadum rusticitas asperrima.	262.a
efastus dies.	534.c.d	Nicolaus Leonicus Patavii Aristorem Græcè prælegit.	333.a	Nomismatis Lyfimachi origo.	4.c
egotta publica declinanda.	708.c	Nicolai Leonici Thomæus laus.	274.a	Nothicæ alpes quales lepores progignant.	156.b
emecea certamina quare instituta.	653.c	Nicolaum Leonicum docentem audiuit Pierius.	333.a.576.c	Nosora vel nosola.	371.a
emeceus victor.	ibid.c	Nicolai Rodiui præstantia ac laus.	523.c	Nothus.	147.a.b
emeceorum victoribus ex apio viridi corona texebatur.	652.b	Nicolaus Scombergus card. Campanus.	542.c	Nox per pauonem.	284.d. promorté. 243.d. studiis commodissima 583.a
emesis.	677.b	Nicostrati Iambi in garrulitate.	270.a	Nubes.	478.c
emeleos simulachrum.	ibid.b	Nilus.	598.a	Nubes belli Virgilio, quid.	581.e
emeleos simulachrum & inscriptio.	448.b	Nilus per aquilam indicatus.	233.a	Nucis iuglandis hieroglyphicum.	648.c.d
emeleos locus vbi.	443.d	Nilus, fertifer, pinguis.	577.d.	Nullius frugis opus.	336.b.c
emeleos signum.	606.d	Nilus cum tribus vris figuretur.	ibid.b	Num, Ægyptiis, quid.	9.c
emonia dies quis.	558.c	Nilus cur Melas & Melon vocatus.	234.c	Numa Pompilius inuenit rationem eliciendorum fulminum.	552.b
ephthe.	215.c.d	Nilus totius humoris fons.	407.d	Numa Pompilius Ioui Flaminem asfiduum sacerdotum instituit.	543.c
ephtys inferius hemisphærii.	62.a	Nili diluuium.	407.c.d	Numa populo dedit in congiatio lignos & scrotes asses.	36.b
eptunus.	33.a	Nili diluuium quonam anni tempore.	9.c.d	Numa Pompil. quomodo deceperit Picum & Faunum demones.	552.b
eptunus delphinis imagine vbinam colebatur.	327.c.d	Nili fontem phialam appellauit Timæus.	577.b	Numæ ancile.	531.b
eptunus piscis cuiusvis signum.	ibid.	Nili simulachrum quale.	578.b.	Numen.	587.c
eptuno sacrificabant thunnum piscatores.	367.c	Nili nigro lapide.	ibid.d	Numen improfanabile.	708.b
equitia.	329.b 370.b. 611.a	Ninus Bactrianos Semiramidis industria expugnauit.	263.c	Numerosa proles.	397.b.c
equitia immoderata.	292.d	Nilus à Minoe interfectus.	748.a	Numida cyrocephalorum lacte viuabant.	69.a
equitia inueterata.	415.d	Nitredula vermis.	196.c		
equitia in temperantiam versa.	51.c	Nitores.	662.c.d	N V M I.	
equitæ facinorositas.	114.d	Noxia signa.	437.c	Numus L. Ælii Aurelii Commodi.	349.b
equitæ frænum.	708.a	Noxia dicta, & à quo Romam portata.	ibid.	T. Ælii Cæsaris Antonini.	622.a
eritos taurus.	41.a	Nobilitas.	497.a	L. Ælii.	427.a
ero Claudius quonam ætatis anno sublatu est.	388.c	Nobilitas generis.	323.a	M. Agrippæ.	328.a 571.a
ero serpente ope seruatus.	191.c	Nobilitas per anulū indicata.	413.a.b	M. Agrippæ Coss. III.	547.c.d
eronis somnium de formicis.	184.a	Nobilitas per Lunam indicata.	560.d	Alexandri Pii Imp.	688.c
somnium de asturcone suo.	48.c	Nobilitatis nullum discrimen apud Ægyptios.	707.a	Antonini Pii. 3.c. 189.a. 229.d. 359.a. 2427.a. 489.c. 497.d. 532.a.b. 553.d. 574.a. 622.a. 624.b. 693.d	
esciri facienda turissimum in expeditionibus.	40.a	Nobilis, vel indigena.	731.a	Antiochi.	13.c. 599.b. 751.c.d
estamah.	572.a	Noctæ medicandum.	662.d	Arguorum.	162.c
icarchiepigrammatis explicatio.	455.c	Noctua.	242.a & seq.	Alia recepta.	184.b
icagore apparuit Esculapius sub anguis specie.	192.b	Noctua fortunare dicta Atheniensium etiam malè consulta.	ibid.b		
icandri locus.	52.a 170.c. 173.b. 195.c 197.d. 199.b. 459.d	Noctua in Hieronis hasta visa.	242.c.	H h h h h	Athe.
icias imbecillo fuit corpore.	383.d	d. insidens hasta Pyrrhi.	244.b.		
icippus Cous.	4.d	thale quid & inauspicatum assert.	243.d		
igidius opus halieuticum elucubrauit.	360.b	Noctua noctis domina.	244.a.b		
igra præcordia Homero quæ.	482.b	Noctua volat, prouerb.	244.a		

Index Hieroglyphicorum.

<p>Atheniensium. 36.b Augusti. 16.d. 114. b. 342. b. 562. c. 569. b. c. 750.d. Augusti patris. 229.d M. Aurelii Antonini Britt. 544.a Aurelii Cæsaris. 169.a M. Maurelii Seueri Alex. 181.a Cæsaris Dict. III. 184.c Caligulæ. 543.d Caracallæ. 497.d Cephalaeniorum. 49.b Cibiraticinumi consideratio. 262.c Claudii P. T. Aug. 688.b Clodii Pupieni. 544.a Constantii Imperatoris. 624.b Corinthiorum. 46.c Domitiæ Augustæ Imp. 285.b Domitiani. 574.a. 622.b. 624.b.c Domitiani Coss. XIII. 544.c Drusi. 189.b Fabatii. 170.c Faustinae. 16.b. 246.c. 284.a. 487.d. 489.b. 599.a. 622.a Galieni. 45.c. d. 85.c. 123.c. 134.a. 279.a 347.d. 525.c Germanici Imp. Cæsaris Aug. 489.b.c Ser. Galbæ. 498.a Gordiani Pii. 427.a. 432.c. 499.d Gratiani. 427.d Hadriani. 49.a. 46.c. 85.c. 195.b. 203.b 229.d. 429.c. 589.b. 622.a.b. 659.d 688.b. 693.d Hadriani tertium Consulis. 383.c Hadriani Traianiq; Imp. 429.d Herennia. 502.d Hieroni. 49.c Iani. 382.b. 568.d Ianicipitio imberbi 382.c.d. & eius bicipitio barbato. ibid. Iuliae Augustæ. 544.a Iuliae Mamæ. 181.c. 189.b Iuliae Pia. 227.b. 679.a. 693.b Iuliae Piae Felicis. 284.a. 679.a M. Iul. Philippi Aug. 359.c. 544.a L. Luinaei Reguli. 694.a Lucilla Augustæ. 359.c. 679.a Lyfimachi. 4.b C. Cæsaris. 20.a C. Mamibi. 60.b.c. 711.d C. Marii. 35.c Q. C. Marii. 20.a. 209.b Diuæ Mariana. 286.a Maximiani Pœni. 463.a Maximiani. 660.b Diuæ Maximina. 285.a Metri Macri. 562.c Q. Nafidii. 328.a. 570.b.c Neptuni imagine. 327.d Neronia. 49.b</p>	<p>Neronis Cæsaris Aug. 544.b. 592.b.c. 632.c Neronis Claudii. 327.d Neruæ. 48.c. 489.b. 544.b Neruæ Traiani. 490.a. 574.a Noctuarum numismata varia. 243.a Octauiani Augusti. 229.c Otacilla. 502.a Papatiani. 49.a L. Pap. Carforis. 46.c Diuæ Paulina. 285.c Peloponnenfium. 337.c Pertinacis. 229.c Diui Perri Pii patris. 229.c.d Philippi Imp. munus. 20.c M. Pletorii. Æd. Cur. 546.a C. Publicii Q. F. 2.d Pomponii Mula. 592.c C. Posthumii. 65.d Pyrrhi. 229.a Romanorum. 760.a Diuæ Sabinæ Augustæ. 229.d Sabinæ Aug. Hadriani Aug. 501.d Salonina. 123.c. 559.b Sagittarii nummi qui. 527.b.c Sapphus imaginem numis impressere Mitylenæi. 379.c Scipionis numus argenteus. 20.b Scribonii Libonis. 590.d Seortei. 36.b Seleuci numus. 41.b Septimii Getæ. 574.a L. Septimii Seueri. 20.c Seueri Alexandri Aug. 559.a Seueri Macrini Aug. 189.b Seueri Pii. 660.a.b Syracusanorum. 33.b. 49.d Tarentinorum. 49.d Tenedius numus. 382.a. 538.a Tib. Cæsaris. M. L. Thorii. 297.b Tib. Claudii. 189.a. 497.d. 688.b Tigranis. 413.c Tiri numus. 632.d Q. Tiri. 35.c Tiri Vespasia. 328.d. 544.a. 571.b. 692.b Vespasiani. 35.c. 189.a. 229.d Vitellii Cæsaris. 741.a Numi aliquot Herculis claua signati. 642.b Numi argentei à senatu Augusto de- creti consideratio. 625.b.e Numi argentei cuiusdam inscriptio. 70.a Numi bigati, & quadrigati. 547.d Numi cancri figuram habentes. 337.c Numi continetis muliebre caput ga- leatum consideratio. 382.c Numi cuiusdam argentei habentis angues tres consideratio. 184.b</p>	<p>Numus Cybeleii habens caput. 652.a Numi duos serpentes continens consideratio. 184.b Numus gallinaceorum confictu si- gnatus. 289.a Numi, in quo quadriga cum victoria, consideratio. 395.b Numi noctuarum varii. 243.a Numi ranam habentis consideratio. 355.d Numi scortei. 36.b Numus serratus quis. 538.c Numi veteres. 542.a Numi victoriat. 256.d. 257.a Numisma Atheniensium. 236.b Numisma tripicitis Scrapidis. 183.b Numismata aquilâ præferentia. 229.b.c Numismata plurima cum serpentibus quare cula. 192.a.b Numorū aliquot consideratio. 114.b 229.a. 327.d. 349.a. 358.c. 429.d. 435. a. 501.c. 543.c. 552.b. 555.c. 564.a. 605 c.d. 632.c.d. 636.b.c. 641.c. 644.b.c Nupta noua. 739.c Nupta noua cur in pelle lanata iube- batur sedere. 120.c. curru vecta tra- ducebatur. 547. b. quib. modis duce- batur in domum ad maritū. 584.a.c Nuptæ nouæ offertur colus & sulcus in agro Bellunensi. 608.b Nuptiæ. 304.a. 546.b. 584.a. 608.b. 633. a. 648.c.d Nuptiæ per triceniū numerū. 463.e Nuptiarum fœdera cur sacramento ignis & aquæ sanciebantur. 386.c Nuptiarum hieroglyphicum per coti- nices duas. 246.b.c Nuptialia. 73.c. 586.c Nupturæ olim camelis virginibus supplicabant. 551.c Nuriel. 549. b. nuriæ antrum. 496.b Nutricationis facultas. 299.b.c Nycteretum herba. 727.a Nycticorax. 245.b Nympha cur dicta echidna. 187.e Nymphis fontanilib. e. des sacre. 624.d</p>
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Litera.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">696. d. 697. a</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obcæcatus in sacris quis dica- tur.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">394.d</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obdurari & excæcari quempiam à Deo, quid.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">208.c.d</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obedia per aurium symbolum.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">400.a</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obelisci Ægyptiorum.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">625.d</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Oblinocur dedicata Baccho.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">691.b</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obolus.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">225.a.b</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obscenitas.</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">643.c</div> </div>		
<div style="display: flex; justify-content: center; align-items: center;"> <div style="font-size: 2em; margin-right: 10px;">O</div> <div style="margin-right: 10px;">Obscu-</div> <div style="flex-grow: 1;"></div> <div style="text-align: right;">643.c</div> </div>		

Index Hieroglyphicorum.

Obscura vel candida quæ dicantur.	582.c.d	Officium muliebre.	120.c	Olores sese mutuo depascentes. ibid.
Obsequium.	63.c	Officia mutua per manus.	426.a	Olympia Alexandri matri fulmen per somnum oblatum, quid.
Obsonatores.	372.c.d	Olea 659.a.b. & seq. qd in sacris.	660.c	Olympiæ somnium de dracone quid portendeat.
Obtutus amatorius.	30.d	Olea Athenis conflagrata litem excitavit inter Palladem & Neptunum.	662.b. de eadē ibi enata fabula.	663.b
Occafus.	347.a	Olea à quibus inuenta.	663.b. cur Anazarbi Siciliæ ciuitate sit fecūditissim.	664.c. cur Iupiter coronati solitus.
Oceanus Nemeſeos pater.	577.c	654.a. 663.b. cur Mineræ sacra. ibid.	643.d	Oleæ æternitas.
Oceanus rerum parens Homero.	93.c	Oleæ æternitas.	662.a.b	Oleæ baccas veteres parsimonix causa apponebant.
Occlusi pro patria.	626.c	Oleæ ramus lana circumuolutus à quibus gestari solitus.	661.d. ramusculus cur in Mercurij manu.	659.c
Occlutum consilium.	42 a. 732.b	d. ramum fertis coronatum vocit Apollini Theseus.	662.a. sacra stirps quando sponte conflagrauit apud Milesios.	662.a
Ochus auaritia famosus.	145.c	Oleis vascens Plato cur è Diogene irrisus.	664.b.c	Oleaster in sacris, quid.
Ochus compulit Ægyptios imaginem asini auream adorare.	ibid.d	Oleastro coronabatur Olympionica.	663.a	Olefactus.
Ochus Perſarum rex ab Ægyptiis per asini simulachrum notatus.	ibid.	Oleum in perturbatos maris fluctus infusus, tranquillos facit.	662.a	Oleum legatum à nonnullis ad gymnica certamina.
Ochus Perſarum rex Apini iugulauit.	535.a.b	Oleum cur concitandæ infania phar-macum vocat Anacharsis.	662.b	Oleum terra erupisse trans Tyberim Augusti temporibus.
Ochi crudelitas.	ibid. a	Olei fons repente exortus ad Oxum flumen in Alexandri exercitu.	663.a	Olei significatum.
Ocetaedrum.	755.c	Olei significatum.	313.a. significatio in sacris.	660.c. vas plenum in Panathenaicis victoribus dari solitum.
Ocſtaviani epistolæ ad Tiberium locus explicatus.	424.b	Oliua quàm longè ab alieno solo plantanda.	449.c	Oliuæ furculum columba in arcam Noe importauit.
Ocſtavianiano panem de manu rapuit aquila.	227.b	Oliuæ plantanda legendave, Rutillii Tauri præceptum.	664.c	Oliuarius Caraffa rosarum odorem ferre non potuit.
Octo, octingenta.	459.a.b.c	Ollas pulſabant per urbem Lacenæ mulieres in Regum suorum iustis.	697.b.	Olor.
Octoginta.	467.b	Olor.	272.a.d. 273.a	Olor cur inhospitalis Pindaro.
Oculus cur Dei signum.	393.c		274.d	
Oculis mentis quando rectè cernit.	134.b			
Oculus, Solis cognomentum apud antiquos.	643.a			
Oculus Venere quid Hestodo.	395.a.b			
Oculi Dei in diuinis, quid.	394.c.d			
Oculi emistitii, hominis dolosi inepetique signa sunt.	355.b. fores animi Polemoni.			
391.d. motientibus operiebantur, in rogo pateſcebat.	395.d			
Oculorum caliginis remedium.	715.c			
724.a.b.				
Oculis explicantur motus animorum.	391.c.d.			
Oculus iustitiæ quales dicebat Chrysippus.	392.b.c			
Oculatus.	398.c.d			
Odoacer Italiam affixit.	216.c			
Odiū.	685.c			
Odiū per piscem interpretatum.	368.c.			
Odia capitalia.	720.a			
Odoramenta in diuinis literis, quid.	688.a.b.c			
Odorari in sacris, quid.	399.a			
Oedipus Coloneus in senectute conseruus à Sophocle.	271.b			
Oenomai equi qua ratione terrefacti.	129.a			
Oenotria.	243.a			
Oestrū fluminalis materia producit.	319.b.c.			
Offensionis illatæ pœnitentia.	528.b			

Index Hieroglyphicorum.

Orestæ furæ.	440.a	Ostridis æniæ.	484.b	Palamædes cur pullum equinum So-
Orgya.	449.a	Ossa leonis dura.	7.b	sacrificandum putarit.
Oriens.	20.b	Ossifraga aquila quæ dicitur.	230.a	Palamædis resp. osium ad Vlyscæ. 212.c.
Origanum.	725.a. eius virtus. 91.c	Ostentum quodnam acciderit Fla-		Palamæzi dæmones.
Origanum carpit testudo cum vipe-		minio Consuli.	55.a	Palato angustus sedes insit.
ram edent.	92.a	Ostenta varia.	183.c.d	Palææ in sacris literis; quid.
Origanum cur frumenti aceruis cir-		Ostranicæ & scortæ pecuniæ.	36.b.c	Palæologi Atheniensium, qui.
cum spargendum.	ibid.	Ostrea. 339. d. cui Deo dedicata. ibid.	d	Paliurus quid in sacris.
Origanum imponunt plagæ Ciconiæ.		eius explicatio.	ibid. d. 340.a	Palladium.
cum vulnus à serpentibus accepe-		Othiocarus Bohemiæ rex oblatum im-		Pallantis filia nupsit Dardano.
rint.	ibid. & 756.c	perium respuit.	216.c	Pallas armata.
Origani species.	725. a. b	Oti studiosus.	306.d	Pallas.
Origenes immeritò poetas taxat.	355.a	Otis avis.	301.a	Pallas; palladisq; statua.
Origenes Latinus valde corruptus.	4.a	Otidum caro suauißima.	ibid.	Pallas cur dicitur de cælo descendisse
Origenis codex emaculatus.	655.a	Otiun.	655.c	378. b. cur Medusæ caput præten-
Oris vis per colubrum indicata.	172.c	Otus avis modulamine afficitur.	80.a	dat. 199.c. cur vocata Tritonia
Oritæ pane ex piscibus confecto vtun-		Oua Zephyrea, hypenemia, vel sub-		495.b
tur.	72.b	uentanea quæ.	217.a	Pallas & Iuno ex vulture.
Orizon.	62.a	Ouatio.	639.b	Pallas ex Iouis capite cur dicitur nata
Ormenus dæmon.	496.b	Ouicule cognomentum cur tributum		223.a
Orotis de supputatorum digitis sen-		Fabio.	117.c	Pandoram comens & ornans indu-
tentia.	454.c.d	Ouidii locus. 33. d. 67. a. 198. b. 199. d.		cta ab Hesiodo. 532. per septenna-
Orpheus.	591.c. 651.b	296. a. 313. b. 371. b. 382. c. 395. b. 401.		rium numerum. 459. b. trib. in fau-
Orpheus cur in cygnum emigrasse di-		a. 461. c. d. 484. c. 548. d. 568. d. 583. d		stissimis bestiis delectata opinione
ma foret emacanda.	ibid. b	657. a. 658. a. 738. b. 748. b. 758. a		Demosthenis. 242. c. Vulcano ma-
Orphei simulachrum in Libethris.		Ouidii Halieuticon opus.	360. a. b	trimonio collocata; quid.
651. b. sudorem emisit.	ibid.	Ouiles mores.	117.c	Palladis Nepruniq; certamen.
Orta fenescere.	389.b	Ouili pecoris hostia cur vocata maxi-		Palladi vnde nomen. 48. a. cur dedica-
Ortus.	346.d	ma.	118. d. 119. a	tus draco. 182. c. dedicatus tertius
Ortus & obitus rerum.	164.a	Ouis, leonem pariens, quid portendat.	117. b	cuiusq; mensis dies ab Ægyptiis. 491
Ortus Apollo, vide Horus oryx.	116. d	4. d.		a. templi erectum ab Epopæo. 661. a
Os & oris fabrica.	404. c. d	Ouis vnus multa dicta.	121. a	Palladem & Vulcanum masculo so-
Os non habere, quid.	405. a	Otis lupiq; entipathia.	122. a	minas iudicarunt Ægyptii. 222. b
Oscorxones viperas vocant Hetrusci.		Ouem offerre Deo, quid.	117. c	Palladem Nicander Dictynna vocat
181. b		Ouem quando sacrificabat Rom.	42. a	639. a
Osculandi manus Imperatoris mox.		Oues ambigua; quæ.	120. d	Pallium & palliatæ comediz.
428. c		Oues antiquit. in honore habite.	119. a	500. b
Osculum symbolicis Theologis, quid.		Ouium pastor quis in sacris.	118. c	Palma.
738. d		Ouum pro carne vitatum.	705. d	631. a. & seq. 759. d
Osculo licebat olim apud Romanos		Oyx mala Persica.	680. b	Palma ænea Athenis in Delphici A-
obuias quasque mulieres excipere.	262. a	Oxytynchitæ piscem pro Deo colue-	374. d	pollinis templo dedicata. 633. a. cui
Oscula apud Lacedæmonios concessa.		runt.		victoriæ signum. 632. b. cruci Do-
ibid. apud Megarenfes in honorem				minicæ assimilata. 634. d. in quo à
Dioclis. ibid. apud Nisæos.	ibid.			cunctis arborum generibus disse-
Oscus rex, & populus.	181. a			rat. 634. b. Trallibus Cæsariæ vi-
Ostris. 40. c. 107. b. c. 168. d. 215. c. 415. a.				ctoriæ indicium fuit. contra Pom-
b. 643. a				peium.
Ostris & Anubis expulerunt Gigantes				632. c
ex Italia.	61. d			Palma materies incorrupta; 632. a. of-
Ostris eodem, quo Ceres, insignitus				fiscula contra fascinoes. 631. b
gestamine.	696. a			Palma species piorum vitam cur fi-
Ostris Gigantes bello persecutus.	387. a			gnificet.
Ostris idem qui Dionys.	393. a. 644. a			634. a
Ostris Iupiter pater, iustus, dux.	268. c			Palmam inter iuncturas lapidum ena-
Ostris vox quid Ægyptiis.	387. a			tam ante domum suam Augustus
Ostridis imago quæ.	393. a. 732. a			transiit in compluuium Deorum
Ostridis peregrinauo.	387. a			Penarium.
				632. c
				Palma maritali copulâ coniungun-
				tur.
				633. b
				Palmarum alia mas, alia foemina. ibid.
				earundem mutuus amor.
				ibid.
				Palmarum dies.
				759. d
				Palmis Iudæa abundans.
				760. a
				Palma-

Index Hieroglyphicorum.

lata tunica.	506.a	Parca tres quando depingenda: 607.d	merito submouet.	340.a	
lms.	446.a	Parcis & fato Iupiter ipse subiectus.	Paulus vas pretiosum.	699.c	
lmi dimensio curuaria.	ibid.b	385.a	D. Pauli Epistolarum locus.	420.d	
ludamentum.	504.c	Pardo quid responderit vulpes.	157.b	Pausanias virtus plato prelio.	627.b
lumbes ægrotæ lauri folio sibi me-	263.a	Parentes venerari contenti, & à qui-	203.c	Pauo Iunoni cur dedicatus.	284.a
dentur.	264.c.d	bus filius.	437.c	Pauone laudata superior, prouerb.	
lumbis etymon.	263.a	Parentium leuati labores.	437.c	285.a	
lumbibus distichon.	ibid.a	Pariundi facilitas.	357.d	Pauones in Samo prius reperta.	284.a
lumbus Diadumeno auspiciu de-		Parnacides.	505.a.b	Pax.	500.c.659.b.695.a
dit ad imperium. 264. d. Alexandro		Parricidæ supplicium.	173.c.d.381.a	Pax, bellum.	624.a
Seuero.	ibid.d	Pateo fruens.	362.a	Pax per caduceum indicata.	188.a
lustres elephanti quale.	23.b	Parturientium difficultas & facilitas		Pacis commoda.	664.b.693.b
lustris cur fingatur Hydra.	200.a	per manus.	424.d	Pacis minarumque hieroglyphicum.	
an. 564. d. 730. c. cur fistulam septem		Partus.	616.d	188.a	
calamis compactam & pectus va-		Partum custodit aquilinus lapis.	235.a	Peccatorum expiatio.	758.d
riis in signe stellis habeat.	ibid.	Partu contentus.	705.b.c	Pecten. 522. a. Veneri sacer.	ibid.b
an cuius filius fuerit.	113.b	Pascha Domini eum amaritudine com-		Pectus.	406.c.d.540.a
anici furores.	80.b	editur.	315.a	Pecunia. 36.a ex corio bubulo olim.	
anathenaicam orationem in sene-		Pascha quo tempore celebrabatur.		ibid. c. vnde dicta.	121.a
ctute scripsit Iocrates.	271.b	50.c		Pecuniæ per noctuam significata.	243. c
andectarum locus restitutus.	449.a	Pasades Byzantini quomodo itrife-		Pecuniosos & cum crumenis cur fini-	
512.b.c.568.b.c		rit vanitatem insolentiamque Ly-		xerint Deos Phœnices.	524.b
andonia filiarum quæ.	270.c.d	smachi.	552.a	Pedibus addere alas.	737.b
andora.	527.a.743.b	Pasphe.	745.a	Pedicæ.	613.a
anis, doctrinæ symbolum.	699.d	Passer.	248.c.d.249.a.b.c.& seq.	Pediculi scarabei.	95.b
anis gestamen ex hinulea pelle.	167.d	Passeris significatio in diuinis.	249.c	Pegasus, & vnde natus.	46.d
anis simulachrum quale.	559.d	Passerum estatio rem veneream ad-		Pellum.	521.b
anis in Nymphas procacitas.	113.a	iuuat.		Pelagus nomen cur inuidiosum.	338.c
anis simulachrum in hortis.	ibid.	Passeres cur Veneris curum trahunt.		Pelagi decumatos homines Diu at-	
anos Lycei veneratio.	66.d	ibid.		que Saturno sacrificarunt.	479.c.d
antheon M. Agrippæ.	623.c	Passus.	449.a	Pelecanus. 239. d. 240. & seq. Christi	
anthera.	133.a	Pastinaca piscis.	361.a	symbolum. 241. b. quomodo cum	
anthera scemina mare ferocior.	137.b	Pastinaca piscis ictus quo medendus.		pullis capiat.	240.a.b
anthera etymon.	133.b	ibid.		Pelethronius.	192.b
anthera odore delectantur multa x-		Pastophori.	544.c	Pellis.	420.d
rimalia.	133.b.c	Pastores ouium apud Ægyptios pene		Pellem animantis gestare, mos fuit	
antheræ pellis cuius rei signum.	113.b	profani, & cur.	118.a	heroicus.	113.c
antheræ metuunt hyænam.	133.b	Pater, mater, liberi.	557.b	Pelopides cur laudetur.	367.d
apauer.	717.c.d	Paterfamilias parcus.	144.d	Pelopennensis.	337.c
apauer cur Cereale dictum.	ibid.d	Paterna difficultas.	231.a.145.a	Pelops vnde meruerit Hippodamiæ	
apaueris hieroglyphicum.	ibid.c.d	Paterna diligentia in filiis educandis.		nuptiis potiri.	639.a
apauerum capita à Tarquinio Su-		364.c		Pelopis auriga.	548.a.b
perbo decussa.	718.c	Patientia.	613.d	Pelustum nigra habet ibes.	209.a
apitio imbecillitatis symbolum.	321.c	Patria.	417.d	Pelta.	531.b
apimij.	34.d.35.a.443.a	Patriæ liberatores.	498.a	Peltæ forma.	ibid.c
apyrius cur bulla decoratus.	510.d	Pro patria occisi.	626.c	Pemonis Bellunensis laus.	29.c
apyrij victoria.	640.b	D. Patricij pureus in Hybernia.	496.b	Penates Dij.	529.c.d
apyrius cursor.	46.c.553.d	Patrimonium per hirundinis nidum.		Penna volatus hieroglyphicū.	719.c.d
apyrius frequentissimam opem in re-		268.d.269.a		Pennæ aquilæ cur alarum auium plu-	
cabaria præstat.	705.b	Patrocinium frustra imploratū.	245.a	mas corrumpant.	231.c.d
apyraceis calcæis utebantur sacerdo-		Patulcius Iatus.	616.c	Pennæ argento bracteata.	712.c
tes Ægyptij.	708.a	Pauitatio.	532.c.d	Pennigera oratio.	733.b.c
at copula.	613.a.b	Paulatim quid effectum.	608.c	Pentalpha.	599.a.b
arafanga.	450.c.d	Pauillus gemino LL.	491.a	Pentagonum.	733.c.d
arastendi ars.	307.b	Paulus Iouius.	356.a. eiusdem erudi-	Penula.	506.c
arastus piscis.	339.b	tio & laus in historia conscribenda.		Pephaos insula cædicantes habet for-	
arsæ.	564.a	ibid. b. c.		micæ.	91.a
arsæ 36. Horæ cur Iouis simulachri		Paulus Iustinianus.	227.c	Pera.	507.c
capiti superpositæ.	385.a	D. Paulus quosnam à fratrum com-		Perditio.	581.a.589.a

Index Hieroglyphicorum.

Perditio per maris symbolum, 481.a	Persecum pomum cordi mirifice con-	Phaia ridis Taurus in mare proiect-
Perditio rerum. 286.c	ferre. 680.b. Hidi cur sacra. 680.b.	ab Agrigenanis. 33
Perditio. 192.b. dolosus & astutus.	vnde translatum. 679.c. 680.a. cor-	Phalera. 518
293.c.d	dis symbolum. 680.b	Phalophori. 646
Perdicit impetens salacitas. 292.d	Perfici pomi efficacia. 679.d	Phanes. 167
Perdicit significatio Theologis quæ.	Perpicua poma singula tricenis nu-	Pharao vsus consilio Iosippi quem
293. b	mis quandoque æstimata. 680.d	do famē ab Ægypto depulit. 34. b
Perdicem virili genere appellandum	Perrij locus. 207. b. 213. c. 342. b. c. 411.	Pharaonis cer indurare, quid. 308
putauit Marcellus. 292.c	d. 469. b. 485. b	Pharetra. 525
Perdices quæ nobiles, quæ rusticæ.	Persuasibilitas. 698.a	Pharselitæ offerebant falsamenta C
294. a	Persuasio. 554.c	labræ heroi. 366
Perdicum plumulis in stratis vsus He-	Pertha canis & ciuitas Alexandri. 68.a	Phiala. 584.
liogabalus. 292.c.d	Pertinacia. 51.a. 320.a	Phidias cur testudinem Veneris simi-
Perdicum dolus in fallendo venatore.	Pertinax sacrificans, cor in exis bo-	lacro subiecerit. 336.
294. c	uis non inuenit eo die quo occisus.	Phidias Victoria signum in Marathu-
Peregrinantes in Ægypto barbam &	407.c. d	cum phiala sculpsit. 577.b.
comam nutriebant. 387.a.b	Perturbator. 310.c	Phidias viso leonis vngue toram se-
Peregrinatio. 271.a	Pes in mensuris quis. 448.a	magnitudinem repræsentauit. 445.
Peregrinus. 130.a	Pes supra pedem positus, quid. 436.d.	Phigaleusium Ceres qualis. 55.
Perennitas. 542. b	437.a	Philaugia. 771.
Perfectio. 444. c. 486. c	Pes læuus ante porrectus, quid. 435. b. c.	Philemon lucubrations suas solitu-
Perfectum nihil in opere humano.	Pedes ac horum hieroglyphica. 432. d.	erat care diuendere. 431.
353. c. d	& significata. 433. a. b	Philemonis auaritia. 601.
Periander pueros nobiles castrandos	Pedes in Deo quid. 434. b	Philippus quidam Hori & sacerdo-
iussit, decretumque mox reuoca-	Pedes anguinei Gigantum, quid. 435. b	tū Ægyptiorum lemmata in Græ-
uit. 357. d. qua arte sibi principa-	Pedes per locustas indicati. 341.a	cam linguam vertit. 321.
tum stabilierit. 718. c	Pedes recti & retorti. 435. b	Philippi Imp. numus. 201.
Pericles cur pileo vsu, & quare <i>ovovok-</i>	Pescenii Nigri contentia. 29. c	Philippi somnium post Olympiæ nu-
<i>φωρ</i> dictus. 299. c. 539. d. ciere	Pescenij Nigri responsum militibus.	ptias quale. 300.
fulgura & tonitrua dictus. 553. c.	704. c	Philocrati quænam obiecerit Demo-
Perichis statuzæ cur casside rectæ. 539. d	Pestilentia. 131. a. 527. b	sthenes. 372.
Perichlymenus. 47. a	Pestilentia in mulieres gravidas se-	Philonela in hirundinem mutata.
Periculi vitandis solertia. 359. d	uiens Romæ quando. 33. b	270. c. d
contra Pericula munitus. 97. a	Petalum. 514. d	Philonis laus. 174. c
Periculorum fuga. 327. c	Petra quid in sacris. 619. a	Philonis pharmacum. <i>φάρμακον</i> . 265. a
Periculis in euitandis astutia. 293. d	Petronij Arbitri locus. 281. d	Philosophia communicata. 612. a
Periculosus. 530. c. d	Petrus Alexander. 325. c	Philosophia, politioresque literæ à
Pernicies. 99. a. b. 193. a. 347. d	Petrus Aliger. 630. b. c	Christiano homine minime con-
Pernicies sumptuosa. 318. a	Petrus Melinus. 38. a. 309. d. 387. b.	temnenda. 192. a. b
Pernicitas equi mira. 45. b	504. b	Philosophiæ triplex partitio indicat
Perpendicularum. 629. b	Petrus Victorius. 44. a	in Abraham, Isaac, & Iacob. 475. a
Perperitas. 618. a	Petro piscatore quibus in rebus opus.	Philosophi viri munitus. 61. b
Perperitatem cur Ægyptij per Solem	569. a. 574. b. c	Philosophi cæno inuoluti qui. 366. c
& Lunam indicarunt. 559. a	Perulantia. 76. b. 140. c	Philostrati locus emaculatus. 23. a
Persephone. 743. a	Petulantia domita. 115. d	Philotis ancillæ memorabile facinus
Perse. 527. b. equum Soli sacrificant.	Petulantia perniciofa. 249. b	657. d
56. b. homines aquilino naso com-	Petulantia fihis. 178. a	Philoxenus gruis gulâ optabat. 405. a
mendabant. 228. d. per Lunam sig-	Petulantia frantum. 30. b	Phison Hebræis, quid. 254. e
nificati. 560. d	Petulantia supplicium. 159. a	Phiasij cur ahenam capram inaura-
Perseæ milites cur vocati galli. 289. b. c.	Petulantes iuniores. 67. d	tam colebant. 112. c
quo pacto ducebant bouem ad fac-	Phæaces à piscibus olim abstinebant.	Phocæ corium fulmine nõ icitur. 151. a
rificium. 34. d. 35. a. sacrarunt aquil-	372. a	Phoca. 250. d. somniculosa. 251. a
lam ante Romanos. 226. b. c. per	Phalangiaë parricidio infames. 171. d	Phocion orationum Demosth. securus
Solem Deum vicinū putarunt. 555. b	Phalantus vbi naufragiū fecerit. 326. c	537. d
Perferam mundities. 164. c	à delphino seruatus. 320. b. ibid.	Phocylidæ carmen restitutum. 369. c. c
de Persis victoria. 626. b	Phalaris scomma in fratres de mutua	Phœbe masculino genere. 539. a
Perseuerantissimi mores. 252. c	peruersitate in se contententes.	Phœbus Grypheneus. 279. a
Perseus. 46. d. Pinnipes cur. 47. a	370. a. b	Phœbus inuentum medicina. 549. c
Perfica militia. 679. a. b	Phalaris stratagemata. 98. d	Phœnix auis. 238. a

Index Hieroglyphicorum.

Pennis Orientales habitat. solitudines. ibid. vnicus est.	ibid.	Pietatis nostræ stabilitas.	618.d.697.a	Planeta Fatorum ministris.	601.a											
Pennis mors & origo.	ibid.b	Pileus.	497.b	Plani pisces sacri Plinio.	359.a											
Pennis ad cuculi cantum messem faciebant.	304.b	Pileus libertatis signum.	ibid.d	Plantæ ratione loci magis minusve pollent.	53.c											
Pennis inter homines qui dicuntur.	239.c.d	Pilei forma.	499.b	Plantarum gignerdi promiscua virtus.	743.a											
Pennis plantas diuinis honoribus coluerunt.	516.b	ad Pileum vocati serui, quid.	498.b	Plantatum fructiferarum arborum quid significet in diuinis literis.	678.a											
Pennis cur Deos cum oculis & crumenis fixerint.	524.b	Pilea quibus ex rebus confui solita apud Romanos.	499.a	Platani folium arceet noctuas.	205.d											
Pennis duos aliquando vifos quæ ratione dictum.	238.b.c	Pili veterum cogitationum indices.	385.c.d	Platani folio Ciconiz arceet noctuas à nido suo.	92.b											
Pænicibus honor habitus boui.	37.a	Pimpinelus.	375.c	Platani folia arceet vespertiliones.	300.d											
Polis piscis.	362.a	Pimpleis Nympha.	598.a	Platea auis & platea.	239.d											
Pormis Menalij equi quales.	53.b	Pindari locus.	84.b.308.a.331.c.477.a	Plato cur equo conscenso statim desierit.	54.c											
Posphorus.	13.b.565.b	Pindari locus.	481.c	Plato senex scribendo moritur.	273.c											
Pteris lepidum responsum.	696.d	Pinguedo.	663.c	Platonis locus.	734.c.752.c.d.753.a											
Pryges imbelles notantur.	289.a.b	Pinna.	339.a	Platonis Axiuchi locus castigatus.	174.c.d.178.a.254.a.359.a											
Pthia in columbam mutata.	262.c.d	Pinna in mœnibus.	297.d	Platonis epitaphium.	233.b. equus. 51.b. ideas cur tercismata vocarit Aristoteles. 322.c.d. institutum in eligendo Academia loco improbat.											
Pthiasis.	121.a	Pinus excisa semel numquam repululatur.	651.b	Platonis pterio apes in labelis confederunt.	311.d											
Physiognomica indicia in facie humana.	71.b	Pinus Isthmiaci certaminis præmium.	625.c. mortis indicium.	651.c. naturæ imago.	652.b											
Pythius Cereris hospes.	673.b	Pinum pro abolitione, supremoque excidio.	ibid.	Plautus.	424.c.533.b											
Pythia buccinatorum cantum imitata.	277.a	Piorum cœtus.	558.a.669.a	Plauti locus.	108.a.126.d.134.b.158.d.269.b.301.d.302.a.585.b.727.b											
Pythia cur Baccho dedicetur.	ibid.	Piscatorij ludi, vbi & quo tempore celebrati.	373.d	Plebicula.	501.a											
Pythia & huius decilitas.	276.a	Piscis ganæz symbolum.	372.a. natura vorax est.	366.a. nequam nisi recens.	ibid.a											
Pythia in Palladis templo consideratio.	368.b	Piscis non vescuntur Iudæi nisi pinna- to & squamoso.	ibid.b	Piscis taciturnior, prouerb.	367.c											
Pythius libellum de Fulminibus scripsit.	554.b.c. pro sacerdotum barbis declamationem conscripsit.	388.d	Piscis ad ieiuniorum consolationem indulti.	373.a.b	Piscis vocales qui & vbi.	ibid.d										
Pythius quoniam astu circumuentus à Rolandino Virdunensi.	283.a. sacrum literarum studiosissimus.	215.c	Piscis argenteos in templa Facilitidis derulerunt Syrii.	374.c	Piscis argenteos in templa Facilitidis derulerunt Syrii.	374.c										
Pythius nomen ex Petro Sabellicus auctori primus imposuit.	215.c	Piscis mansuetos fert Chalos amnis.	374.c	Piscibus cur abstinendum dixerit Pythagoras.	373.d. cur abstinerunt Assyrii.	374.c. opipare instructa lausiora Romanorum conuiuia.	372.b. vesci solis sacerdotibus licuit apud Ægyptios.	373.d.374.a								
Pythius Græcæ epigramma, alteri Græco respondens.	665.b. epigramma de Petri Melini nomine.	319.a.b. epigramma de virtute per labores acquirenda.	631.c.d. epigramma in Framarianum.	198.b. epigramma in Simia improbitatem.	77.a. Nenia in Alexandrum & Hippolytum Mediceos.	566.a. opusculum de satione croci.	647.b. præceptores qui.	576.b. protastano de hoc colligendo hieroglyphico argumento.	338.b.c. studium in hisce Commentariis quod.	29.b. Commentarius de Scarabeo quomodo surreptus.	95.c. Pythius pater Musarum septem.	596.c. 598.b. etas.	41.b.90.a.204.c.582.c.d. etas & amor in filios.	623.c. etas impietati præferenda.	349.d. etas in elephante.	41.b

Index Hieroglyphicorum.

Plutonem cur Solem interpreteatur nonnulli.	539.b	Polypus ingenti magnitudine Puroolis repertus.	334. c. parricidio notatus. 173. d. falacissimus.	333. c	rantes.	109. a
Pluuia per araneum.	324. c	Polypi caput horrenda somnia parit.	333. b. c. caro qualis.	332. b	Porcum tangere, non licebat Flamini Diali.	102. a
Pluuia indicium per corui frequen- tiores crociturus.	282. b	Polypi & conghi certamen.	331. a	Porci e Megarensibus in Antipatri elephan- tos immissi.	99. d	
Pluuia vocabulo qua signentur.	477. a. b. c	Polypi similem dialecticam dixit Carneades.	330. c. d	Porci quonam astu Patuij abducti.	162. a	
Pocula.	703. a	Polypo super in diuersa abeunt Phinius & Plurarchus.	ibid. c. d	Porcos in pugnam instruebant Spartaci.	102. c	
Podagrosus.	39. b	Polypi cur formidolosi.	331. a	Porositates exhalabiles insunt rebus omnibus.	332. a. b	
Poderes.	501. c	Polis vocatus Sol.	239. b	Porta cornea.	584. d. eburnea. ibid.	
Poematis genus circulus.	487. a	Cn. Pompeius mollitiei signo notatus.	439. c	Porta inferorum ad amantiam.	519. c. d	
Poenitentia.	410. c	Pompeij Magni curru quando subierint elephanti.	20. b	Portenta & auspicia felicia per aguillam.	227. a	
Poenitere.	526. a	Pompeio cur obiectum, quod regia maiestatis affectaret insignia.	413. c	Porticos Persica Lacedaemone.	627. b	
Poesis. 333. b. cur polypo similis.	ibid. c	Pompilus.	358. d	Portunus.	326. b. 616. d	
Poeta.	645. c	Pomponia Scipionis Africani matri draco circumfusus.	183. d	Positum.	629. b	
Poetae cygni symbolo.	273. b. c	Pomponij Laetii laus.	274. a	Possessio.	573. a	
Poetae encomium.	355. a. nomine Deus colitur. ibid. c. symbolum per ranam.	Pomum pro boue Herculi oblatum.	677. c	Posterior in diuinis quid significent.	266. a	
Poetae gloria studio trahuntur.	274. b. c. mali qui. 366. c. d. qui laudandi, quive improbandi.	Pomum Veneri dedicatum.	678. d	Potentia pernitioua.	232. a	
Poetarum coronae quibus contextae.	645. c	Pomorum hieroglyphicum.	675. a. b	Potentia quo pacto euadit amabilis.	268. b	
Poetis cur hederaceae coronae attributa.	646. c	Poma in armum legere, quid.	524. c	Potentiae comes metus.	22. b	
Poetis sola gloria, & victuri nominis cupiditas insita.	656. c	Pondere, & mensurarum ratio cur incerta.	444. b. c. 450. b. c	Potentiae excelsioris hieroglyphicum.	638. c	
Poetas lacte simul & melle pasci, quomodo intelligendum.	645. d	Ponere pedem.	433. b	in Potentioris ditione redactus.	336. a	
Poetica vis.	636. c	Potanus omnium ingenia fouit.	274. a	Potestas Dei triplex.	749. d	
Poeticae amoenitas.	312. a	Potanus senex scripsit Vraniam & Meteora.	273. b	Potestas inferior.	732. b	
Polemon quo pacto solocissimum inepti actoris manu factum reprehenderit.	432. b. c	Pontani laus.	585. d	Præcipientia.	80. a. b	
Pollex sublatu quid.	440. b. versus, quid.	Pontifex.	536. c. d	Præco deorum Mercurius.	402. a	
Pollicis etymon.	ibid. d	Pontificis Hebraeorum gestamen petoris quod qualeve.	520. b	Præconi tradebatur lingua in tactis dilecta.	ibid. b	
Pollices cur sponte sibi nonnulla amputauerint.	441. a	Pontus cur polypos non habeat.	333. d	Præcox præfectus.	293. a	
Pollices inter se vincendi mos in soliditate constituenda.	439. d	Papa.	37. c	D. Præcursoris caput.	611. a. b. victus quis.	340. c
Pollux.	712. a	Populus arbor ab antiquis venerata.	562. d	Præ fame moriens.	532. c	
Pollutus morte locus.	650. a	Populus temporis symbolum.	563. a	Præfectus militum.	184. c	
Polluti in tabernaculum non admittebantur apud Mosén.	473. d	Herculi dicata.	ibid.	Prægnantia.	557. c	
Polygnoti opus.	144. c	Populus Iudaicus asino assimilatus.	141. a	Prægnantiae dissimulatrix.	144. a	
Polyminia.	598. b	Populus regi suo obsequens.	310. d	Præmaturum incrementum.	655. c	
Polyphranes ab Alexandro Phereo interemptus.	529. b. c	Populositatis symbolum.	681. a. b	Præflagitum.	219. d	
Polypus multa deuorat.	330. a	Porca fulcus.	107. c. d	Præflagium.	160. a	
Polypus atramentum in aquas effundit.	341. c. d. auersatur dulcia.	Porca triginta capitum scetum pariens Lauinij.	105. b	Præfentialis magister militum quis.	49. a	
334. a. colorem mutat.	331. b. c. cur parum uiuat.	Porcare.	107. d	Præstantia.	395. c	
334. a. cur poëtices symbolum.	333. b	Porcus 98. b. & seq. animal profanum.	149. c. d. Cereri mactabatur.	108. b. c	Præstante & excellere, exundationis vocabula.	239. b. c
cur Veneri adsculpebatur.	334. b	Porcus femino genere.	107. d	Prætexta Romanorum insigne.	205. c	
famis impatiens.	330. b. c	Porci cultus.	107. a	Prætextae sabulæ.	206. a	
		Porci grunnitu audito fugit elephas.	21. c	Præstiniani & Præsina factio.	548. a	
		Poreum immolabant infania labo-		Præuitas edomita.	80. c. innocua.	195. a
				Præuitatem aliorum, bonorum operum ope peruincendam.	683. c. d	
				Præces.	452. b	
				Priamus ad statuam Iouis in subdiali ara conuulgit.	396. a. b	
				Priapum		

Index Hieroglyphicorum.

Priapus.	417.b	Proles numerosa.	397.b.c	honores affectus sit.	276.c
Priapi simulachra in hortis quid. ib.	b	Prometheus.	734.d	psittacus.	276.b
Primogenita sacrificari præceptum, homine & asino exceptis.	146.d	Prometheus quibus legibus à vinculis liberatus.	443.c	psittacus cur humanam vocem proprius referat.	276.c
Princeps. 62. b. imbecillus. 138. b. sibi tantum studens.	232.b	Promethei cor à vulture arrosum, quid. 221. b. c. cor arrosum ab aquila.	234.a	pteropholi qui Plutarcho. 278. b	
Principis æqualitas ad populorum animos conciliandos mire efficax. 268. b		Promptuarii cœlestis rerum omnium.	437.a	ptroemphanes canem viuum pro rege elegerunt.	62.c
Principes ex quibus sacra faciebant pro expiandis delictis.	21.b	Promuscis elephantis.	18.d	Ptolemæus Alexandro cur magnam pecuniam miserit.	52
Principium sceptri cuiusdam descriptio.	349.d	Pronubus digitus & anulus.	443.b	Ptolemæi Lagi beneficio Biblia conuersa in linguam Græcam à LXX. viris.	218.b
Principatus.	643.b	Properantia.	129.c	Ptolemæi Lagi superstitio.	379.a
ad Principatum ineptus quis sit.	50.a	Prophanum.	366.a	Ptolemæus quidam cur <i>νεστανος</i> vocatus.	552.d
Principatum cura circa que sit. 563. c		Propheta.	58.a	Ptolemæo Ægypti regi quæ dona missa à Romanis.	546.a
Principatum ad quæ referendum.	483.a	Propheta cani assimilatus.	ibid.	publica Corn. Aunia se viuum vitrò in arcam cum viro damnauit.	259.a
Principium anni cur aries.	124. b. c	Propheta Hebræis cur dicatur Videns.	471.a	puenda.	413.a
Principium & finis.	600.c	Prophetæ.	439.a. 478.c	pueritia.	501.c. 689. b
Principium egregium cito destitutum.	142.a	Prophetæ Apis nomine appellati.	314.d	pueritia quare velata facie pingebatur. 267. b. c. columbis prima & peculiaris. 260. d. in quibus consistat.	501. c. d. rurturis symbolum iudicata.
Principium per ventris symbolum.	429. c	Prophetæ Videntis appellantur.	581.a	puer.	506. a. b. 616. c
Principij symbolum per caput.	377. b	Prophetæ quinam olim vocati.	58. c	pueroris cura apud Ægyptios maxima.	336. c
Principia occulta.	539. b	Prophetæ & doctores.	288. c	pueroris simulachrum cur & vbi ab Icario erectum.	501. c
Principiis obstitendum.	157. d	Prophetarum munus 45. oracula.	314. d	puellæ ab Atheniensibus vitæ appellata.	137. e
Probi viri quietus animus.	305. a. b	Propitiatorum qua longitudine fieri demandatum.	457. a	puellæ inuuptæ domi clausæ custodiebantur.	ibid.
Probi viri à potentioribus ignominiose accipiuntur.	118. b	Propertij locus.	248. b. 257. b. 260. c	puellarum quam matronarum ornatus olim sumptuosior.	628. b. c
Probi liber de notis antiquis parum castigatus, & cur.	460. c	Profelenes cur vocati Arcades.	560. d	puellas Danij captiuas magna integritate seruauit Alexander.	416. c
Procellæ.	481. c	Proserpina.	109. b. 559. b. 743. a	puellaris ætas.	137. c
Procidere.	437. b	Proserpina & Serapis magnorum dæmonum principes.	379. a	puellares ineptiæ.	677. a
Procli sententia de gallis & Angelis solaribus.	8. d	Proserpinæ canes mastabantur.	66. d	pueri recens nati cor duas ponderat drachmas.	209. c
Proclius ad vitia.	437. b	Prosper Publicola Sancrutius.	70. a	puerorum senumque vita qualis.	698. b
Proene in lusciniam mutata.	270. d	Prosper Sancta crucius.	125. a	pueritia.	461. c. d
Procrastinationis damna.	97. b	Prosperitas.	131. b. 562. b. 226. c. d	puerperium.	507. b
Procreationis partes quatenus à viro & foemina.	363. c	Prosperitas firma.	618. c. d	pugilum iuramentum quale.	108. b
Procuratoribus pro spongiis utebatur Vespasianus.	364. a	Prosperitas rerum per aquilam.		pugiones.	540. a
Procus vetulipeta.	123. a	Prosperitas vitæ.	247. a	pugna anceps.	538. d
Prodigus.	385. b	Protheus cur in varios se mutare vultus fingatur.	515. c	pugnæ initium.	533. a
Prodigij quid ad Polydori tumultum Æacæ se obtulit, interpretatio.	639. c. d	protogenis pictoris cōtinentia.	709. d	pugnacitas.	44. d. 288. d. 318. a
Profanus.	54. b. 101. d	prouentus.	416. a. 430. b. 694. a	pulchra incepta turpiter cedētia.	341. c
Profanus per anguillam.	352. d	providentia.	89. b. c. d. 137. d. 624. b	pulchritudo.	689. a
Profecionis olim ceremoniæ.	671. d	providentia diuina.	380. b. c	pulchritudo sine fruge.	651. b
Profectus cum ætate.	136. d	providentia diuina.	380. b. c	pulchritudo sine fruge.	651. b
Profugium.	622. c	provinciæ princeps.	182. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
Profugus.	46. d	provinciarum subiugatio.	20. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
Progenies antiqua.	707. b	prudencia.	192. c. d. 199. a. 232. a. c. per primum arborem. 656. a. per Gan gem fluiuium. 254. c. per Iani bicipitium.	382. a	pulchritudo sine fruge.
Progrediens longo post tempore.	355. c	prudens captiuitatis declinator.	360. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
Progressio.	671. d	prudens locus.	739. c	pulchritudo sine fruge.	651. b
Progressus vitæ.	451. b. c	pruina in factis, quid.	479. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
Proles mascula, & proles foemina.	31. b	prunulus Pierij præceptor.	576. b	pulchritudo sine fruge.	651. b
		prusiæ stratagemata in prælio nauali.	185. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
		psalmi circulares qui.	487. a	pulchritudo sine fruge.	651. b
		psammethicus.	116. c	pulchritudo sine fruge.	651. b
		psaphon Libycus qua ratione diuinos		pulchritudo sine fruge.	651. b

Index Hieroglyphicorum.

Pullus color lagubris.	260.d	Pythagorici plurimū melle vsi 313.a.b	Quintæ legionis signis adpiagobatur elephantis, & car.	20.b	
Pullus gallinaceus exclusus in manu Liuiæ.	287.d	Pythicum stadium.	450.a	T. Quintij festiuium dictum.	337.c
Pulli columbarū quibus conueniat.	262.d	Pythones.	193.a	Quintiliani locus emaculatus.	440.a
Pulsis in ollam iniectus abelephan- to cur.	21.a	Pythones demones & serpentes. 177.c	Pythones demones & serpentes. 177.c	Quintiliani locus expenditur.	454.d
Pulpa.	758.c			739.b	
Punicis pennis terretur ceruus.	81.c	Q		Quintiliani sententia de orantis ge- stis.	412.a
Punici mali symbolum.	681.a	Q Literam veteres olim exclu- runt.	546.c.d	Quintilij de agricultura scripserunt.	372.c
Punica mala tam magna quam parua, granorum numero non dissident.	ibid.c	Quadragenarium numerū in flagris & plagis excedere, ignominiosum apud Hebræos.	464.a.b	Quinti Cæcilij Metelli dictum cele- bre.	42.a
Punicorum ferocitate myrtus iuxta sola plurimum iuuat.	682.d	Quadragesima.	ibid.b	Quintus Fabius Eburnus Iouis pultus.	292.c
Purgamentum.	637.c	Quadrans Raticus.	569.a	Quintinalis.	549.b.c
Purificatio.	366.d	Quadrantalia deorū sepulchra apud Arcadas.	491.d	R	
Purificator.	433.c.d	Quadrantaria foemina.	492.c.d	Abidicanis virtus.	65.c
Puritas.	508.b.585.a	Quadratum.	491.a	Rabiosi canis vtiua calcata no- cet. ibid.	
Puritas animi per gallum.	287.d	Quadratus vir.	491.d.492.a	Rabies in cane à splene effi.	ibid.
Puritas maritalis.	586.c	Quadriennium.	484.a	Rabies in homine quando cogita.	ibid.d
Puritate adamarunt Ægyptij.	370.b.c	Quadristons.	384.d	Racemorum magnitudo incredibilis.	669.a
Purpura.	343.a	Quadrisfrons. cur aliquādo Ianus. ib. b	384.d	Radices hyssopi saxa penetrant.	712.a
Purpura vorax.	343.a	Quadrigarū agitatorib. absynthium propinatum.	720.c	Radii.	517.b
Purpuræ linguæ acuta & valida. ibi. a.		Quadrinas Soli consecratas Rhodij quotannis in mare abiciunt.	56.d	Radij solares.	525.b
Purpuræ quomodo capiantur. ibi. a. b.		Quadrigati numi.	758.c	Raia. 361. c. eiusdem machinamēti ibid. d	
Purpurea anima quomodo intelli- gendum.	ibid. b. c	Quadringenta.	458.a	Rana. 352. c. cum grillo. 355. a. Meco- natis. 355. b. c. prædita est verecun- dia. 354. a. sanguinem non nisi in oculis habet.	354. b
Purpureum & purpurascere.	ibid. c	Quadrupedis Mosaci vitia.	51.c	Ranæ dare aquam proverb.	355. d
Purpureus color pudoris indicium.	506.b	Qualitas vniuscuiusq; rei tribus plu- rimum propositionibus compre- henditur.	432.a	Ranæ vbinam obmutescant.	ibid. e
Puteal.	590.d	Quartanas sanat clipeus lapis.	362.b	Ranas obstreperantes filere iussit Augu- stus infans.	ibid. e
Putei. & puteorum fossuræ.	482.d	Quartodecimani.	237.a	Rapacitas.	229. c. d
Pygæorum statura.	447. b. c	Quaterna millia.	464. d	Raphael.	549. a. b
Pygon.	448. a	Quat Hebræis, quid.	239. d	Rapina.	251. c
Pylos quomodo capta.	47. a	Quatuor.	457. d	Raptor.	227. a
Pylo. cur bellum intulerit Hæcules.	ibid.	Quatuor anni qualitates.	384. d	Rapum, Solis hieroglyphicum.	716. a
Pyralis ac pyrausta.	196. c	Quatuor Dij præfides homini nascen- ti qui.	187. c. d	Ratio.	592. a
Pyramis.	754. a	Quercus fortitudinis ac diuturnitatis symbolum.	642. c	Ratio & cupiditas.	517. a
Pyramidis basis.	493. a. 494. d	Quercus iuxta nucem in glandem sa- ta emoritur.	231. c	Rationis modus breuis.	495. c
Pyramides in Ægypto à quo ædifica- tæ.	493. a. b	Quercus oleæ inimica.	643. d	Rationis cum appetitu pugna.	734. a
Pyrrhus Aquilæ cognomento gaude- bat.	228. d	Quercus principatum ostendit. ibi. b	641. b	Ratiocinatio.	358. c
Pyrrhi hæstæ insidens noctua.	244. b	Quercus vnde dicta.	641. b	Rationale ornamentum Pont. quale	522. b. c
Pyrrhi inquit quis. ibid. c. in tabernacu- lo hirundo nidum posuit.	271. b.	Querna corona quare data.	ibid.	Receptus tutus.	228. a. b
Pyrrhi modestia in vsurpada gloria.	228. d	Quercus & oleæ odium.	659. c	Recordationis hieroglyphicum.	400. a
Pyrrhi cuiusdam hæresis.	330. b	Quies.	71. a	Rectus tenor.	629. b. c
Pyrrhææ boues in Epiro.	29. b	Quies à laboribus.	39. b. c	Redactus in potentioris ditione.	336. a
Pythagoras cur mare vocauerit Sa- turni lacrymas.	368. a	Quies colubam quid Græci.	264. a	Redemptio.	464. c
Pythagoras iubet adoraturus sedere.	71. b.	Quinariis & quaternariis numerus.	757. c	Reditus in viam.	293. a
Pyrrhus Tyrhenus fuit. 510. b. Ægy- ptos adiit.	ibid. c	Quingenta.	458. c. 598. b	Resilulare.	509. a
Pythagoræ præceptum de anulo ar- cto non gestando 443. c. de anima- lib. curuos vngues habentibus. 5. d		Quinquagenarius numerus multitu- dinem denotat.	200. b	Resilandum non est in ventum.	96. c
		Quinquaginta.	465. b	Refugium.	571. c
		Quinaque.	458. a		

Index Hieroglyphicorum.

Regimen.	573.b.c	per internitium sacerdotib. Mem-	Romani imperij mutationes tres. ibi. c
Reginaldi Poli Card. laus.	658.a	phiticis etia. 244.c	Romulus & Remus cur Martis filij di-
Regnum.	518.b	Regia claritas. 315.a	cti. 131.b
Regni sollicitudo. 231. a. symbolum per		Regia porcitās. 513.c	Romulus vbi educatus. 493.b
apes.	311.b.c	Regium augurium. 11.b	Romulus Amataus. 88. a. 365. c. 471. b
Regressus.	433.c	Rhadamanthus truculentos vris in-	Roris vocabulo quæ signentur. 477.c
Remedium.	435. d. 638. b	gerere solent. 138. a	Rosa humanæ imbecillitatis hiero-
Remedium in febrem nactus.	7.c	Rhamnus in factis, quid. 635. d	glyphicum. 683. c
Remedia contra scorpiones.	395. c	Rhea dea cur ab Assyris colebatur.	Rosa sine spinis considerata venusta-
Remeligo.	358. a	374. c. cum Saturno rem clam ha-	tis amoris & gratiæ signū est. 686.
Remittere manus.	425. b	buit. 215. c	a. b
Remissio.	465. c	Rheginorum moneta quæ. 156. b. c	Rosa spinis septa, humanæ vitæ spe-
Remora.	442. b	Rhemij Palæmonis arrogantia. 98. b	culum. 685. a
Renēs à Venere reguntur. 402. a. in		Rhetor Corax. 281. b. c	Rosæ afflatum quomodo descripsit
Veneris sunt potestate. 411. c. d. vn-		Rhinoceros. 26. a. quidem cum ele-	Virgilius. 687. c. d
de dicti. ibid. d		phanto pugna. ibid. b	Rosæ odor scarabeum enecat. ibid. d
Repandi rostrum animal delphicus.		Rhinoceronis effigies, missa Leoni X.	Rosam quanti fecerunt Indorum Ma-
326. c. d		ab Emanuele Lusitanorum rege.	gia. ibid. a
Reptatus serpentū quid mystice. 175. a		27. a	Rosæ in sepulchrorum ornatum adhi-
Reptile.	167. b	Rhodia. 598. a	bitæ. 684. a
Repugnantia rerum.	147. d	Rhodij quadrigas Soli consecratas	Rosæ quomodo fragratiores fiant. ib.
Repullā ignominiosa.	281. a	quotannis in mare iaciunt. 56. d	Rosarum halitum multi oderunt. 26. a
de Repullā pudor.	84. a	Rhodos insula pugnacissimos habuit	Rosæ loqui, prouerb. 686. c
Requies, ignauiaque.	435. d	gallos. 289. a. b	Rosaceum Homero cognitum. 687. c
Res gesta cominus.	320. c	Rhombus. 607. a	Rosciij histronis claritas. 183. c
Rei domesticæ studiosus.	361. c	Rifus. 66. a	Rota & rotæ deorum. 490. a
Reipub. negotia alacri animo susci-		Rifus leuitatis signum. ibid. b	Rotæ humanæ & inferorum. ibid. a. b
pienda. 311. a. b		Ritualitas. 122. c	Rota curculis quot constet apudibus.
Rerum diuinarum cognitio vnde pe-		Robur. 2. b. c	376. c
tenda. 753. a		Robur per pollices significatū. 440. d	Rotunda. templa. cur veteres Diis de-
Rerum omnium gerendarum summa		Robur Romanorū in legionibus. 49. c	dicarunt. 623. c
quibus rebus constet. 380. c. pro-		ex Robore nati qui dicti. 643. b	Ruab. 747. q
gressus per calceum. 509. a. prospere-		Robustus. 26. d	Rubecula atis, vel sylvia. 308. d. 309. a
nitās per aquilam indicata. 226. c. d.		Robustus & robur vnde dicta. 642. c	Rubeta rana quæ. 355. b. c
vicissitudo. 604. a. b		Rodere. 404. d	Rubi symbolum. 685. c. b
Rerum mutatio. 744. b. c		Rodolphus Habsburgi comes. 216. c	Rubicunda vestis. 504. c. d
Rerum natura. 753. a		Rolandini Galli Verdunensis impo-	Rufus Prætorius cur scazonte pro-
Reina Citra. 759. b		stura. 282. c	feissus. 207. a
Resipiscens. 556. b		Roma capta à Genferico. 216. a. domi-	Rugitus leouis animantibus formi-
Resipiscencia. 410. a. 694. c		ta ab Odoacro. ibid. b. quadrata.	dabilis. 4. b. c
Resipiscencia per hirundinem. 271. b		492. d. vetus. 492. d	Ruminatio. 86. b. 87. a. 100. d
Resipiscentiæ symbolum. ibid.		Roma per mulieris caput. 381. b	Ruminatio in sacris, quid. 86. a
Resistor. 428. c		Romæ antiquum nomen Cephalon	Ruminantia animalia, carent altera
Retia & retium hieroglyphica. 574. b		fuit. ibid.	dentium parte. 360. b
Reuerentia in matres. 151. b. c		Romæ caput galeatum. 539. c	Rusticitas per ranam. 355. c. d
Rex. 606. c. per apes symbolum. 310. d.		Romæ nomen publicari vetitum. 381. b	Ruta continentioris vitæ hierogly-
per elephantum designatus. 19. c. d.		Romanæ virgines nutriebant. diligen-	phicum. 724. a. b
optimus. 182. a. b. potens imbecil-		tissime Vestalem ignem. 580. b	Ruta si iuxta ficum seratur, mitior
lioris artificio peritus. 26. c. tutelari-		Romanus per togam. 500. b	euadit. 670. c
ris. 182. b. vilium affectator. 22. a		Rom. Coss. 537. d	Rutam cur exhorrescant serpentes.
Regis inter apes munus. 310. c. d		Romani cur equum mactare soliti. 56.	724. a. b
Regis pij & misericordis symbolum.		b. originem suam ad Martem re-	
230. a		ferre student. 381. b. quando cæ-	
Regi suo obsequens populus. 310. c		perint esse superiores etiam equis.	
Reges fulminare dicuntur. 351. a. pro		49. b	
Diis habiti à multis nationibus.		Romanorum numisma. 760. a	
552. a. b		Romanorum mos in sacrificiis. 42. a	
Regum aures innumeræ. 140. c		Romanum imperium quot annos du-	
Regibus etiam mortis imperandæ ius		rauerit. 216. a	

S.

S Pro H. nonnumquam apud anti-
quos ponebatur. 440. d
S. quid Romanis, & cur triclinijs &
diætanjs forib. superponatur. 442. a
Sabaci Ægyptiorum regis successus.
39. c

Index Hieroglyphicorum.

Sabeck.	122.c	Sagittarij Nerui.	186.d	nima fiebant, apponebatur. 255.c
Sabellicus.	274.a	Sagittarij seniores Orientales.	50.b	Sanguine placare Deos improbarum
Sabellicus aliquando noctu vidit. 393.		Sagittarij Venatores.	258.a	Ægyptij. 622.a
d. ab Urbano didicit Græcas literas. ibid. Prærij præceptor. 214.c		Sagum.	500.d	Sangunarius. 365.a
Saccium.	504.a	Sagunenses milites.	185.a	Sanitas. 720.c
Sacer piscis quis Homero.	358.c	Sal & mare cur auerfabantur Ægyptij.	370.b.c	Sapientia. 591.a. cur in quadrato lapide constituta. 752.a.b.c
Sacer scriba Ægyptiis cur.	471.a	Sal cur hospitibus ante alios cibos apponitur. 374.d. in mensa euertetur, cur ominosum. ibid.		Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdos.	72.b. 414.c	Sal, quo passim vitur Germania, unde colligatur.	369.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotis boni munus.	57.c	Salis significatio in diuinis quæ.	370.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotis negligentia, error maximus.	58.b.c	Salacitas. 105. a. per crocodilum.	348.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdoti Ægyptio non licebat equo vehi.	44.b.c	Salacitas prolifica.	249.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotes Ægyptij.	503.d	Salacitatis nomen, quid.	371.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotes assentatores & ausici magna in orbem importantes mala. 252.c. Aruorum. 694.d. mali taxantur.	367.b.c	Salamandra. 195. d. & seq. an ignem extinguat.	196.a.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotes tantum circumcisi erant apud Ægyptios. 72.a. Memphitici supra Reges erant.	244.c	Salamandra impune vescitur sues. ib.		Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotum Ægyptiorum eruditio.	166.d	Salij.	130.c. 534.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotum amictus qualis.	508.a	Saliorum ornatus quis.	534.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotibus indumenta ex lino cur imperata.	708.a	Saligna falx cur Priapo attributa.	645.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotibus licuit piscibus vesci apud Ægyptios.	372.d	Salix.	654.b. 759.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotes quales esse oporteat.	385.c	Salix an fructum ferat.	655.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotium.	707.d. 720.c	Salix castitatis indicium.	654.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotium summum.	520.d	Salix vinculorum symbolum.	ibid.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacerdotij sacrosancti symbolum.	172.b	Salicis etymon.	654.c.d. 655.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacoma corona qua ratione deprenderit Archimedes.	282.b.c	Salicis semen in vino potum sterilitatem inducit.	655.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrarum rerum cognitio.	753.a	Salicem cur ἀλεστίνων vocarit Homerus.	655.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacramentum.	108.b	Salina ieiuni hominis serpentibus lethalis.	178.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificium.	108.a	Salmonei insana arrogantia.	552.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificia in lustratione quæ.	ibid.c	Salomon Trecentis.	427.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificiorum ritus quo tempore instituti.	621.c.d. 622.a	Saltatio per turturis symbolum.	267.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificandi homines immanem morem quis sustulerit.	580.b	Salubritas.	264.b.c. 123.a. 209.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificantes primi, herbas & flores non animalia adhibuerunt. 707.b.c		Salubritas per gallinæ symbolum.	287.a.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrificatio quibus licitum vesci 531.a		Salubritatis indicium.	717.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrarum literarum professor.	57.c	Salus.	191.c. 357.d. 531.a. 569.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacrorum initia 17.c. arcana. 419.b.c.		Salus per capitis signum.	379.b.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
temporis.	595.c	Salus auis a fino inimica cur.	306.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sacris initiatus.	322.a	Salutatio.	427.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sæuitia occulta.	296.d	Saluatorius digitus.	441.b	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
in Sai picturæ consideratio.	368.a.b	Samnitium armatura.	297.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagacitas.	398.d	Samphoræ equi.	534.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagacitas & sagire.	66.a	Samsonis robur in capillis.	747.d	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagacitas iuuenilis senili experientia præposita.	249.a.b	Samsonis coma.	388.a	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagitta Herculeæ vulneratū cor Plutonius, quid.	526.a	Samsonis quæstio Palæstinis proposita.	314.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagittæ.	525.a.b	Samuelis anima an per incantationes euocata.	177.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
Sagittarum symbolum.	710.d	Sandrocottus Indus.	11.c. 19.c	Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
		Sanguis animæ virtutem nonnullis. 255. c.d. à Marte regitur. 402.a.		Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
		antiquitus pro vino positus. 668.c		Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a
		Sanguis etur libaminibus, quæ pro-		Sapientia. 532.b.c. 701.c. per aurium symbolum. 398.b.c. per nocturnum symbolum. 242. d. homini largita. 735.a

Index Hieroglyphicorum.

ceptum. 518. a. Augusti manibus fulmine excussum quid indicat. 643. b. ex querno trunco quid significet. 642. d. regium. 505. b	Securis. 537. c	Senectus misera. 387. b. c
cepti cuiusdam descriptio. 349. d 393. b. d	Securis & Lydorum & Romanorum gestamen. ibid. d	Senes & seniores qui. 462. a
ceptra regia ciconiæ capitibus insignita. 204. b. c. schœnus. 450. d	Securim cur ream constituerint in iudicio Athenienses. 37. c	Senex musicus. 272. d
cellæ cōtractu conuellit lupus. 158. c	Securitas. 397. d. 544. a. 616. d. 676. d	Senibus cur supercilia grandiora. 397. a
cineus vel scingus. 348. a	Securitas ociosa. 359. a. b	Seniorum inter se certamen. 204. a
scipio. 519. a	Securitas periculis libera. 359. a	Sensus. 458. b. 595. b. c. voluptate deceptus. 176. c. maxime brutus. 99. b
scipio laureus quid significet. 638. b	Securitas per gallinam & rutam. 287. a	Sensus velocior. 736. b
scipio Africanus. 734. a	Securitas per vespertilionem. 300. b	Sensus & intellectus significatio. 177. a
scipionis dictarium de scuto & gladio. 572. d. celebre dictum ad Antiochi legatos. 47. b	Securitatibus symbolum in multis veteribus numis. 359. b. c	Sensum quinam admirati sunt, quive aspernati. 99. c
scomma in Pompeium. 595. d	Securitatibus symbolum. 719. d	Sensus communes in corde. 254. a
scipionis numi argentei inscriptio. 20. b	Sedatus animus. 593. a	Sensus quinque per virgines prudentes & fatuus indicati. 176. d. 177. a
Scipionē laureum gestare, quid. 264. d	Sedda olim quæ nunc sella. 401. c	Sensuum expers. 620. c. d.
Scolopendra piscis. 361. d	Sedechias in captiuitatem abductus. 235. c	Sententia prapostera. 436. a
Scorili exemplum de seditione. 63. a	Sedere. 545. c.	Sentiendi vim à sole habent homines. 559. a. b
Scorpius. 194. b	Sedes. 543. a.	Sentes in sacris, quid. 685. c
Scorpii cauda quot habeat compages. 195. c. 559. d	Sedes firmiter statuta. 235. a	Sepes. 517. a
Scorpii cœlestis vis. 195. a. b	Seditiosus. 340. a	Sepia. 341. c. 469. b. c
Scorpii & crocodilo odium mutuum. 194. c	Segnities. 337. a	atramentum in aquas euomit. 341. c
Scorpii quanam corporis partes dedicata. 195. a	Segregationes aquarum apud Molen, quid. 369. a. b	Sepia melanuros. 342. a
à Scorpio ictus si super asinum sederit, transibit in illum dolor. 146. d 147. d	Selenotropium. 726. c	Sepiæ machinamentum. 361. d
Scorta vnde dicta. 421. a	Seleucus Antiochiam condidit. 673. a. b. cur versus XII. ex Hesiodo sustulit. 522. c. d. res composuit cum Scandrocroto. 19. b	Sepias promontorium. 341. d
Scortæ & ostraciæ pecuniæ. 36. b. c	Seleuci genus & numi. 573. a. b. & annulus. ibid. c	Septem, & septingenta. 458. d
Scribonius Libo. 590. d	Sella, vel sedes. 543. a	Septem & septuplum quid Hebræis. 444. b
Scriptorum sanctorum lucubrations quid præsidii attulerint nobis. 550. a. b	Sella Curulis. 546. a	Septenarii numeri proportio valde musica est. 595. c
Sculptura antiqua Æsculapii pronona Rom. 700. b. c	Sella eburnea sedebant Consules cum magistratum inibant. ibid. b	Septentrio. 672. a
Scutum Hercules, an Hesiodi Opus. 199. d	Semel tantum enixa. 10. a	eius hieroglyphicum. ibid.
Scuta. 531. a	Semele. 176. a	Septentioni inest vis mascula. 32. a
Scuta hastis illisa, quid. 533. a	Semen in vtero. 610. c	Septima decoctio perfectionem indicat. 444. c
Scutis continebatur imagines. 533. a. b	Semen quando prolificum. 461. b	P. Septimii Getæ numus. 488. d
Scutis ligneis primum vsu Argur. 531. a	Semen quid in sacris literis. 687. c	Septuaginta interpretes quo tempore Biblia verterunt in linguam Græcam. 218. a
Scythæ Hercules filius. 179. a	Seminum virtus & generatio. 743. a	Sepulchri significatum per cot. 411. a
Scythæ ab Ægyptiis instituti. 537. a	Semicrinium caput. 387. a	Sepulchra nobilitatis. 560. c
Scytharum iuramentum maximum quod. ibid. mos in ope imploranda. 35. b	Semicium triste leonum cur dixerit Lucretius. 7. b	Sepulchrum aliquot inscriptiones. 684. a. b
Sagittæ quo veneno infecta. 174. b	Semiramia procacitas. 263. a	Sepultura. 482. b
Sebastianus sagittis imperitus. 527. c	Semiramis cui nupserit. 263. a. effecit vt Persæ matrem filiarumque suarum coniugia non abhorreant. ibi. b. immoderata libidinis fuit. ibi. b. <i>ἡμεγενη</i> vocata. ibid. b. vbi nata & educata. ibid. b. c	Serapis cur à multis colebatur. 378. d
Sebastranus Corradus, atque huius Quæstura laudatur. 406. b	Semitamin sub specie columbæ colebant Assyrii. ibid. b	Serapidis epigramma de totius mundi mole. 378. c. d.
Secespita. 526. c. d	Semita quid Theologis, quid via 490. c	Simulachrum. 34. d. simulachri caput quod. 379. a
Secellus. 343. c	Senecæ locus. 220. a. 506. b	eiusdem significatio. ibid. a
Secundi Theodosiani. 50. b	Senectus. 388. b. c	Serapidis tripicis numisma. 384. c
	Senectus cur omnia desperet. 648. b	Serapi cur magnifica templa dedicata & vbi. 378. d. 379. a
	Senectutis indicium. ibid.	Seres populi longæui. 247. c
		Seriphium absinthium. 720. b
		Sermo. 431. c. 731. a. b. cur cibo compa-

Index Hieroglyphicorum.

ratus. 410. b. efficax vel Mercurius.	Sexta Parthica legio quæ.	186. b	Siphonum & tuborum aquæ cerpe-
415. b. inanis, ibid. d. pro liquore	Sexcenta.	458. c	leonina capita eructare soleant.
aut rote pluuio acceptus. 699. a	Sex & senarius numerus.	ibid. c	Sirenes.
per oculi hieroglyphicum. 394. b	Sextans.	446. a	249. f
urbanus, cibus est animi. 699. a. b	Sextodecimus numerus.	461. b. c	Sirenium aureæ illecebræ suspensæ in
Sermonis intellectus duplex. 431. d	Sibi solâ nazus,	352. b	Apollinias templo.
432. a	Siccus pro paupere.	364. a	ibid. a
Sermonis præses Mercurius. 402. a	Siciliæ umbilicus ubi	418. b	Siriüs.
Sermones nimio extenuantur corpo-	Sicilicus quo signo figurabatur.	460. d	484. a. b
ra.	Sicanius cur dicitur non laceffuerit.		Siriüs stella.
140. c	M. Crassum.	43. b	563. b
Serpens.	749. b. c		Sistere, sistendique signum.
Serpens Apollinem prouocans in Del-	Sicinius Dentatus quodnam sacrum		614. b. c
phis. 193. a. caudam depascens, quid.	primus fecit Marti.	109. b	Sistrum.
166. a. gignitur ex humano cadaue-	Sicinius Dentatus donatus torquibus.		604. a
re.	518. c		Siticulositas.
45. a	Siclus.	225. a. 464. c	198. a
Serpentis effigies à Mose ex ære in	Siculi à Romanis orti.	156. a	Sitis cur per corui symbolum.
contum surrecta cur.	Sicyoni, Suarii Afini & Porcarii à		282. b
19. a	Clisthene vocati.	145. d	Sitis ex morsu diptadis, epota thera-
Serpentis effigie quid demonstrab-	Siderum, idearumque cœlestium vir-		ca sedatur.
bant Valentiniani. 187. d. spoliū	tutes Lunari corpore suscipiuntur.		198. a. b
Neroni pro amuleto commenda-	559. d		Sitis & sitibandi significatum ibid. c. d
rum à matre.	Signa militaria.	582. a	Smaragdus.
184. a	Silenus.	732. c	454. c. 520. b
Serpentes alaræ volant ex Arabia in	Silepi.	74. c	Veneri dicatur.
Ægyptum.	Sileni Alcibiadis.	ibid.	ibid.
210. a	Silentium.	403. b. 574. b. c	Smirces magus.
Serpentes puellarum amassii reperti.	opportunitum.	291. a	257. e
178. d.	per indicem digitum.	441. b	Smilacis cū hedera similitudo.
Serpentium symbolica tractatio. 166.	per piscis symbolum.	367. c	646. d
a. b. c. & seq.	per ranæ rubetæ symbolum.	355. b	Speciebus quatuor distinguitur. ibid.
Serpentium coria Amazonibus tegu-	Silentii symbolum.	680. b	647. a
mentorū bellicorum vsus præ-	Siliu Italici locus.	48. b. 220. c	Smilacis flos coronis iatextus quid si-
stabant.	Silurus.	364. d	gnificet.
515. b	Simandii regis Ægyptii signum.	2. c	ibid. b
Serra.	Simandii Regis bibliothecæ inferi-		Smilacis fructus elegantia. ibid. b. c
538. c	ptio.	470. c	Smynthæus cur etiam vocatus Sorex.
Serra, pugnare.	Simandii sepulchrum aureo circulo		163. a
ibid. c. d	spoliavit Cambyses.	586. d	Smynthæorum Fortunæ simulachrum.
Serra & squazinæ piscis ossis similitu-	Simæon Antiochenus.	204. d	49. b. c.
dinem effecta.	Simi nasi indicium.	329. b	Sobrietas.
362. b	Simia.	75. c	117. a. 522. a
Serui locus.	Simia vnam euerrens, ac sortes dissi-		Sobrius nemo cantat.
741. d	pans.	76. a	665. e
Serui fugitiui vocati olim cerui. 83. a	Simiæ passione liberatur à febre leo,		Sobrius vicus Romæ.
83. a	7. d		668. a
Serulis improbitas.	Simiam cur tantopere oderit leo. ibi. d		Societas.
494. b	Simiæ tristes Luna cana.	69. b	439. d
Seruitia.	Simulacri Ceteris apud Phigalenses		Societas leonina.
613. c. 699. c	explicatio.	55. c	4. d
à longa. 399. b. c. per anuli symbo-	Simulatio per picam.	277. b	Socrates eodem semper vultu.
lum. 443. c. per asinas aures. 399. c	Simulationum inuolucris obiectus.		66. c
per pedum symbolum.	342. a. b		Æsculapio.
434. a	Simulator.	682. a. b	287. d
per rasurationes capitis.	Simulacrum.		quando iurat per canem.
386. b	Simulacrum.		60. b
Seruitutis indicia inter somniamdum	Sinapis vnde nomen habeat.	712. a. b	Socratis opinio de Sole.
quæ.	oculis infestum.	713. a. b	555. b
47. c	Sinapis allegorica consideratio. ibid.		Socratis somnium de Platone per cy-
Sesonchosis.	b. 713. a. & seq.		gni imaginem.
413. c. d	Sinus.	505. a	275. e
Sesostres.			Sol. 46. a. 95. a. 134. c. aurea gleba Eu-
ibid. c			ripidi. 555. b. Græcorum indicium.
Sesostris Ægypti rex.			557. b. mundi mens. 393. a. vade di-
524. d			ctus. 555. a. cur Centimanus dicitur.
Sesostris nauis.			426. d. cur per palmam. 632. b. per ac-
570. d			cipitrem, & cur. 250. d. per tricipium
Sessio.			Serapidis.
531. a			384. b
Sessus.			Sol & Bacchus idem numen.
71. a			134. c
Sessus Deo accommodatus.			Sol & flumina cur dicantur mortale
657. d			genus enutrire.
Seueri Alexandri Imperatoris numus.			557. a
427. d			Sol & terra.
Seueri imperium quo præfagio præ-			14. a
monstratum.			Sol, eiusque hieroglyphica.
183. d			554. d
Seueritas peculiaris senibus.			Sol, solisque vis.
397. a			417. d
Sexagenarius numerus.			Solis simulachrum.
456. b			732. d
viduitati dicatur.			Solis & Lunæ certamen in procrean-
466. d			dis animalibus.
ibid. c			163. b. e
Sexaginta.			Solis ortus cur per lotum arborem in-
			dicatur.
			657. a. b
			simulachrum per Phœnicem. 239. b
			symbolum.
			vitz. 387. c. 716. b
			vis &

Index Hieroglyphicorum.

vis & beneficium.	187. d	frontem capillis glabram.	386. a	Sper definitio. 648. a. b	frustrator 337. d
Solis vis.	ibid. 353. d	fulmen vibratum.	553.	simulachrum per oleum.	663. d
Solis & Lunæ coniunctio.	732. a	gallarum gregem ad se venientem.	286. b	Speusippi vel Antipatri epigramma ad Platonis sepulchrum.	233. b
Soli cur dedicati leones.	2. b. c	hyram nuptiarum tempore videre.	592. b	Sphæra aenea de Maximi statua delapsa Antiochiæ quid portenderit.	488. c. d
Soli equus mactatus à Lacedæmoniis & Persis.	56. c	manus plures se habere.	430. b	Sphærica figura.	487. c
Solem, Lunam stellæque quomodo Deos intellexerint Ægyptii & Phœnices.	555. b	manus pulchras.	422. a	Sphinges cur appellatæ metretices. 12. b. humanicipites. 17. d. vbi nascantur.	73. d
Solem Ofiris apud Ægyptios significat.	732.	manu perturbatum videre.	429. c	Spica.	693. a. b. & c.
Solem quomodo alloquebantur Indi pro concilianda Principum benevolentia.	687. a	mulierem se in virum commutatam.	387. b	Spicas repertas Isis prima capite circumtulit.	694. b
Solem variæ gentes Deum putauerunt.	555. a	nasum non habere.	398. d. 399. a	Spina dorsi.	411. a. b
Solaris annus.	491. b	navem vel ratem videre.	568. d	Spinæ pro diuitiis.	685. b. c.
Solares radii.	525. b. c	occipitium caluum.	387. c	quid indicent in sacris literis. ibid. c	
Solini locus.	212. b	oculos tres se habere.	397. c	Spiræ serpentum quid mysticè. 175. a	
Solitaurilia.	108. b	pectus sibi transfixum.	526. a. b	Spirillum quid vocet Opilius.	112. b
Solitudo.	241. c	puer in senem se mutari.	388. c	Spiritualis morus.	732. c
Solitudo per aquilæ pullum indicata.	231. a	Senex se in puerum mutari.	ibid.	Spiritus.	171. d
Solitudines.	589. a	Solem obscurari.	556. d. 557. a	Spiritus pro superbia & animi elatione.	721. a
Solitudinariis.	155. b. c. 308. a	Spicas in aure natas.	694. a	Spiritus almus.	439. d. 440. a
Soloiuncus.	469. b. c	Statura se vastæ magnitudinis esse.	626. a. b	Spiritus Sanctus, eiusq; dona septem.	444. c. d.
Solstitium.	316. b	Stellas in mare vel terram cadere. 565. a. b.		Spiritus Sanctus in columba.	261. d
Solstitium hyemale.	334. c. 434. c	Supercilium coloratum & densum.	397. a	Spiritus sibi redditus.	536. d
Solstitium vel tempus annum. 144. b		vini haustu se attentari.	665. a	Spiritum quid vocavit Anaxagoras.	171. d
Solstitiales mundi partes appellauerunt dexteræ Ægyptii.	31. d	umbilicum, & quæ circa eum.	417. d	Splen à Saturno regitur.	402. a
Soluere zonam.	507. a	uniones.	521. d	Splene laborantibus risus difficillimus.	66. a
Solurzonæ Dianæ templum.	507. b	viam se videre.	667. b	Splendor nominis.	581. a
Somniculosa cur aspis dicta. 172. c. d		Somni parcissimus est leo.	3. a	Spolium leoninum, virtutis signum.	13. c.
Somniculosus.	351. a. 722. a	Somnum captantes Mercurio victimarum linguas adolebant.	402. d	Spongia.	363. d
Somnium pincernæ Pharaonis à Iosippo interpretatum.	667. b	403. a		Sportula.	697. a
Somnia alytagis.	ibid. b. c	Sophista per cancri symbolum.	338. b	Sportulam ossium plenam dono misit Diogeni Alexander.	64. c
Somnia vera & falsa.	740. b	per ranæ symbolum.	354. c. d	Squamæ in sacris quid.	374. b
Somniis admoniti ad aliquid aggrediendum qui.	265. b	Sophistæ. 100. a. 200. b. 560. b. e. uitandi.	100. a	Squatina.	362. b
Somnus.	402. c. d. 740. b	Sophistæ. 100. a. 200. b. 560. b. e. uitandi.	155. a. b	Squilla.	339. a. b
Somnus Nestoris persona compellans Agamemnonem.	182. b. c	Sophistarum nugæ.	338. b	Stabilimentum.	571. d
Somnia, somniorumque interpretationes variæ: vt si quis per quærem somnariis aures plures se habere.	399. a	oppressio.	338. b	Stadium.	449. d
boues arantes imaginari.	35. b. c	Sophocles in senectute scripsit Oedipum Coloneum.	273. a. b	Italicum quale. ibid. Pythicum. ibi.	ibid.
caput caninum vel equinum se habere.	47. c	Sophoclis locus.	627. b	Olympicum.	ibid.
caput ingens se habere.	378. a	Sorex Hecaten, prouerb.	163. a	Stare.	271. a
capitis partem dexteram denudatam.	387. a. b	Soricis etymon.	161. d	Stare continet adoranti.	69. c
caput leoninum.	3. c	Soricis & suis consensus nature.	162. a	Stare in diuinis literis, quid.	ibid. c
ceruum instantem tergo.	80. c	Sosthei dictum in laudem aquilæ.	233. d	Stare aues quæ nunc Romanensibus.	294. b
dentes amissos dextera parte.	31. e	Sospolis Deus ab Heleis cur colebatur.	191. c. d	Stathmus.	451. e
equum qui se ponet.	47. c	Sospitamentum.	570. b. 614. c	Stati locus.	200. a. 552. b. 738. b
ionicas.	99. a	Spartatarum mos in sacrificijs.	42. a. b	Statuæ Ægyptiorum quales.	626. a. b
		Spartanorum origo.	183. c. d	Statuæ gigantæ obtortis sunt cruribus.	193. b.
		Spathalæ.	632. a	Statuarum celebritas in columnis, antiqua est.	625. a. b
		Speculum.	523. a		Statua-
		Spes fallax.	743. d		
		Spes certa de re ambigua.	355. b		
		irrita.	430. c		
		per florum symbolum indicata.	688. a		

Index Hieroglyphicorum.

Statuarum triumphalium ornamenta quæ.	546. b	Subare.	105. b	Sus Mineruam,	103. c
Stella.	561. a. b. c. & seq.	Subdere colla iugo.	613. c	Suis grunntum fugit elephas.	99. d
Stella crinita Iulio Cæsare sublato statim apparuit.	562. c	Subdiales ædes quibus Diis ædificantur.	624. c	Suem tangere non licebat Ægyptis.	100. d
Stellæ aliquot Arctico polo affixæ repellunt aquam à terra.	424. a	Subiugatio.	613. b	Sue nullum animal pluribus variisq; condimentis aprius.	98. c. 104. c. d
Stellæ cur exortu Solis extingui videntur.	558. a	Subiugare.	ibid.	Sues Æmatheolicæ solidis sunt vitibus.	108. b
Stellæ mundi oculi.	338. b	Sublimitas.	251. c	Sues agrestes semel pariunt in anno, idq; æstate.	105. a
Stellæ per somnum in mare vel terram cadere visæ, quid.	565. a. b	Sublimium appetitor.	713. d	Sues cephalalgiam curant esu canerorum fluuitalium.	92. b
Stellarum significatum in sacris, quod.	563. c. d	Sublimium rerum indagator.	212. b	Suibus dentes atterebantur apud Sælaminios.	99. a
Stellio.	340. b. c	Subsidium.	539. a	Suilla caro atiem ingenii obrundit.	ibid.
Stephanum de Gentibus Hermolauus Byzantius in compendium contraxit.	327. b	Subucula.	501. c	Suillæ carnis laus.	104. a
Stephani de Urbibus locus.	206. d 381. c	Subulci templa non ingrediebantur apud Ægyptios.	544. c	Suillum genus cur nullum in Arabia.	100. b
Sterilitas.	147. d. 655. b	Subuentanea oua quæ.	217. c	Suillo generi cur pepercerint Ægyptii.	c
Sterilitas multarum propria.	148. a	Suburranensium & Sacrauiensium conuentio super equino capite.	56. b	Sybaritarum interitus quando.	661. a. b
Stipula in sacris literis, quid.	694. b	Successus voti.	172. a	Sybaritarum mollities cur gallinacos in vrbe non patiebantur.	288. d
Stoia.	503. c	Suefanorum pecunia.	289. c	Sycomori hieroglyphicum.	671. b
Stolitatis ludibrium.	142. a	Suetonii locus.	486. b	Syds.	562. a. b
Stomachus.	442. b	Suffeni Catulliani.	77. b	L. Syllæ legionum exemplum.	63. a
Stomachus à Luna regitur.	402. a	Suffibulum.	502. d	Syluia auis, vel rubecula.	309. a
Strages Megarensium à Leonibus edita.	5. c. d	Suis viribus pollens.	18. d	Symeon puerulus tridentis à Iudæis sacrificium trucidatus.	143. a
Stratoelis improba auaritia.	430. a	Suos raptum curans.	292. a	Syncerus Aëtius Sanafarius.	237. c
Stratus.	528. c. 531. a	Sabelli Galbæ cæterius prolapsus in ipsa longi itineris porta.	55. a	Synodi sextæ locus emendatus.	119. c
Struppæria festa.	719. a	Summa.	629. c	Syphaci cur dona missa sunt à Romanis.	546. a
Struthiocamelus.	297. b. & seq. ambiguus inter terrestria & aëria	Summa calliditas ingenii.	5. a	Syracusana mensa quæ Platoni.	104. d
298. a		Sunmissio.	390. c	Syracusani.	49. c
Struthiocamelus currit pernicissimè.	ibid. b. incubatu oua non fouet, nec pullos nutrit.	Sumptus publici priuatique.	487. b	Syracusanorum numus.	33. b
ibid. b. incubatu oua non fouet, nec pullos nutrit.	ibid. c	Superbia.	51. b	Syri cur eolumbæ pepercerint.	262. c
Struthiocamelus cur colla tantum fructe occultet.	297. d	in puknone.	221. a	Syrii detulerunt pisces argenteos in templa Facilitidis deæ.	374. c
Struthiocameli pennæ æquales.	298. a	super ceruicem.	390. a	Syrtis anguipedes.	775. f.
b. eandem vsus ad conos bellicos & galeas adornandas.	297. d	Supercilium.	397. a		
Struthiocameli stoliditas.	298. d	Supercilium in tutela Iunonis.	397. b		
Struthiorum oua dissecta in æquas partes Garamantibus præbeat vsusum pileorum.	499. c. d	Supercilium in lectu veteres solebant vellicare.	ibid.		
Struthiorum oua cur perquirant Garamantes.	198. d	Superciliorum contractio.	7. a		
Strudiorum profectui, corporis officium incommoda.	296. d	Superciliosi qui dicantur.	399. d		
Studiosus otii.	306. d	Superflua summota.	387. d		
Stultitia.	117. b	Superhumeralesacerdotales Ægyptiorum.	520. b		
Stulti ad cribum, prouerb.	475. c	Superstitione nationes omnes aliquando contaminata.	125. d. 126. a		
Stupidus tardasque.	103. b. c	Supparum.	505. a. b		
Stupor.	23. a. b	Supplex.	427. a. b		
Stupor & admiratio.	199. b	Supplices apud veteres coronatos fuisse.	635. c		
Sturio anserinus.	364. c. d	Supplicatio.	661. c		
Suauitas ex asperitate.	721. a. b	Supplicationes quando fieri solita.	622. b		
Suauitas sublata.	670. c	Supplicium capitale.	701. a		
		Supplicii significatum.	724. a		
		Suppressa.	616. b		
		Surditas.	83. b 308. d		
		Surditatis symbolum.	712. a		
		Sute vnde dicta apud Persas.	689. a		
		Sus Bæotia.	103. c		
		Sus cur in Creta sacra.	107. a		

T.

T Abanus.	320. b
Tabellarii fides.	247. a
Tabularum in Theodosii insignis interpretatio.	380. b
Taciturnitas.	467. c
Taciturnitas læanæ.	112. c
Tacitus Imper. a maioribus cibos appetiit.	316. a. Idem Virgiliiani carminis dulcedine offendebar, & Ciceronis lectione.
Tænia quæ.	458. a. b
Tænia, Isidi dicatæ quales.	ibid. c. Ofridi quales.
Talaria.	737. b
Talaria pennata Mercurii.	258. c

Taipa.

Index Hieroglyphicorum.

Talpa. 159. c. liquidus audit. ibid.	Tegos pro lupanari. ibid.	cur dixerint veteres. 423. d
Talpæ cor ad præfagium confert. ibidem d.	Telamones. 629. a	Terrarum dominio. 235. c
Thalhibius, cur porcum, quem Agamemnon pro iuramento statuerat, in mare præcipitum dedit. 108. b	Telemachus delphino feruatus. 326. c	Terrarum umbilicus. 236. a
Talus, princeps libidinis locus. 434. d	Telefillæ cur galeata statua erecta. 626. 81. b	Terrenorum cum cœlestibus temperatura. 726. c
Tanagrorum pestilentiam quomodo Mercurius expiauerit. 123. a	Telephus. 741. d	Terrenis addictus. 341. b
Tanaquil in templo M. Ancidiu adseruata. 608. a. b	Tellus cur hominū mater dicta. 547. c	Terrificus leo. 4. a
Tantali symbolica interpretatio. 434. a	Telum vnde dictum. 525. b	Terror. 199. a. 381. a
Taranda. 333. a	Temonis hieroglyphica. 573. b. c	Terrenis in sacris, quid. 555. a
Taras delphino vectus. 326. b	Temnemem manibus immittere à quibus didicerint homines. 214. a	Tertij Theodosiani. 498. c
Tardas aues quas vocent Hispani. 300. d	Temperantia. 340. b. 440. b. 412. d. 507. c. 607. c. 656. b	Tertio decimani. 63. c
Tardigrada testudo. 337. a	Temperantia, modestiaque. 340. b	Tertulliani laus. 238. d
Tarentini. 49. d	Temperantia elephanti. 21. a	Testacea plenilunio magis pinguescunt. 338. d
Tarquinij Prisci filius cur omnium primus donatus bulla. 510. c. d	Temperantia per cubiti solum. 440. b. per Nilum. 255. a	Testamentum nouum eget auxilio veteris vetusque noui. 482. a
Tarquinijs Prisco exitinere pileū abstulit aquila. 227. b	Temperantia vis. 178. a	Testamentorum tabulæ apud veteres quomodo signabantur. 512. b. c
Tarquinius Superbus papauerum capita decurrit. 718. c	Tempestas per ardeam. 306. c. per sepiam. 342. d	Testes fibri Pontici præstantiores. 159. b
Tarquinijs Superbi curus fictilis. 547. a. metus angue conspecto, quid. 182. a	Tēpestatis mutationē patefieri. 743. c	Testes quantum ad generatam conferant. 413. a
Tarquiniorum origo. 718. c	Tempestatis præfagium per echinum. 344. a. b	Testes virtutis indicia. 413. c. d
Tarquis leones, quid. 17. d	Templa sacra, Floræ, Herculi, Marti, Lunæ, Proserpinæ, Soli, Veneri quæ. 624. c. d	Testiculos sibi secuisse vel abstulisse quis dicatur. 413. c. d
Tauri populi qui. 40. c	Tempus. 168. d. 564. a. b. 653. a	Testimonia feruorum contra dominos nulla. 243. c
Tauricæ Dianæ sacrificium quale. 109. c	Temporis diurnitas. 631. c	Testudo. 333. d. eius forma. 595. a
Taurij ludi quibus diis, & cur instituti 33. b	Temporis significatio varia. 169. a. b	Testudo cur Veneris simulachro apposita à Phidia. 336. b
Taurina specie fluuij qui. 33. d	Tenacitas. 644. b	Testudo prudentiæ symbolum. 741. a. b
Taurus animal venerem. 750. c	Tenebræ funestum ue. 347. a	Testudo ore robustissima. 337. b. c
Taurus describitur. 19. b. c. & deinceps lupo superatus apud Argiuos, quid. 37. b. dextro obligato genu mansuetuducitur. 35. a. Soli à Persis dedicatus ibid.	Tenebræ in diuinis literis, quid. 244. a	Testudinis munimentum. 336. c. d
Taurus cœlestis cur Veneri dicatur. eius figura. 39. b. 29. b	Tenedia securis. 381. d. 382. d	Testadinis segnitie disticho expressa. 337. a
Taurus Hercules. 30. b	Tenedus quomodo à Darianis militibus vastata. 575. a	Testudines vbi magnæ. 336. a
Tauri auricula, quid. 31. d	Tenediorum regis lex quæ. 55. b. 538. a	Tetragrammaton. 314. d
Tauri collo alligatæ caprifici vis. 656. b. c	Tenor humanæ vitæ. 593. b	Tetragrammaton nomen ineffabile. 346. a
Tauri significata. 28. c. d	Tentamentum. 588. a. b	Teuthis. 610. c
Tauri significatum in sacris. 43. a	Tentoria ex quibus rebus fieri solita. 421. b. c	Thaipsali milites. 183. b
Tauri temperantia. 28. c. robur. ibid. c	Tercenta sexaginta quinque. 457. c	Thalia. 598. b
Taurum quando sacrificabant Spartiæ. 42. Tauricipites fluuij. 33. c	Tereus Thrax Procnæ duxit in vxorem. 279. d. Philomeliam defflorauit. 272. a	Thallus mercator. 114. c
Taurorum immolatio Hebræis, quid. 30. i.	Terga dare. 390. d	Thamura Mosen puerum ex profuerate exemit. 576. d
Tauros cur immolabant Neptuno, & quales. 33. b	Teriungi milites. 156. c	Thebani vnde oriundi. 183. a. b
Taygeto in monte ventis equum immolabant Lacedæmonij. 56. b	Terminus. 219. c. 436. b. 471. d	Thebarum in signe fuit draco. ibid. a. b
Tegea Arcadiæ ciuitas. 643. c. d	Terminus lapideus Capitolij. 606. a	Thebis cur iudicum statuæ sine manibus. 400. a
	Terna millia. 463. d	Thebiorum natio pestifera. 171. a
	Ternarius numgrus cur Palladi & iustitiæ dicatur. 495. c	Thelesilla, eiusque statua. 539. b
	Terra. 188. b. 547. b. 623. a	Thelyo. 598. a
	Terra & aqua. 603. a	Themistocles gallorum exemplo confirmant pugnantes. 289. a. b
	Terra cur omniū mater credita. 559. c	Themistoclis argutum responsum. 54.
	Terra frugifera. 34. d	Theocriti locus. 53. b. 116. b. c. 38. a. 363. a. 477. a
	Terra, quæ & Maia. 109. b	Theocriti Pharmaceutria ex Euphoriionis Minis translata. 363. a
	Terra per Scorpion indicata. 195. b	
	Terra filius coluber. 188. a. b	
	Terræ fines omnes in Dei manu esse	

Index Hieroglyphicorum.

Theodori Gaza laus.	92.a	Tiberius à quo oppressus.	287.c	Torpedo piscis.	356.d
Theodosiana militiæ insignia.	498.b	Tiberius fulmina corruscationesque expauescens, lauream sibi impone- re solitus.	636.c	Torpedini pisci ignavia præditus cur assimiletur.	357.a
Theodosiani. ibid. Secundi.	ibid.c	Tiberius Gracchus quo gestu se popu- lo commendarit.	379.b	Torques.	518.c
Tertij.	ibid.c	Tiberius Imp. noctu vidit.	393.d	Torques aheneus in corui collo in- uentus, qui ab Agathocle venando interfectus fuit.	85.d
Theodosij insignia qualia.	380.b	Tiberij Cæsaris serpens à formicis cor- rosus quid portendebat.	148.a	Torquem qui meruit duplam conse- quebatur annonam.	518.c
Theodontionis Ephesij opinio reiecta. 218.a		Tib. Cæsaris numus.	297.c	Torquium species.	ibid.
Theognidis locus.	331.d	Tib. Claudij Cæs. numus.	424.d	Torquibus donatus Sicinnius Denta- tus.	ibid.c
Theologia.	298. b. 300. a. b. 490. c. d	Tib. Gracchi oppressio per angues in galea significata.	193.c	Torquilla.	307.c
Theologiæ munus.	474. a. b	Tiberij humero insidens gallus, quid. 287.c		Tortens.	480.b
Theophrasti de viperis sententia.	174. a.	Tiberij Imper. nequitia.	ibid.c	Torturitas vnde dicta.	30.a
Theriacum.	192.a	Tibulli locus.	168. c. 262. c. 691. a. 646. b	Toruum tueri.	31.a
Thersites cur dicatur in simiam mu- tatus 76. c. <i>ἑρσιέμυρος</i> dictus.	77.a	Tigranes candidam fasciam ad Pom- peij pedes abiecit.	513.c	Toto & aperto pectore.	318.c
Theseus barbam tōdere noluit.	389.a	Tigris.	134. c. d. & seq.	Tractabilitas.	132.d
Theseus primus anteriorem capitis comam Apollini Deliaco dedit.	386. c. d. 389.a	Tigris audito tympani sono insanit, ita vt semetipsam dentibus impe- tat.	135.a	Tragelaphi in Diuinis literis qui. 87. a.	
Theseus primus palmæ pretium insti- tuit.	631.d	Tigris cur vocata sagitta ab Arme- niis.	526. c. d	Traiana aqua.	490. b. c
Thessali coronas amaranthinas primi excogitarunt, & libamina quotan- nis ad Achillis tumulum ferunt.	691. a.	Tigris equum citissimum ter repeti- to cursu assequitur.	135. b	Traiani columna, colossium habuit superimpositum.	635. b. c
Thessalis quinam erant bucephali. 41.a		Tigris fluuius vnde dictus.	255. b	Traiani Hadriani numus.	430. d
Theslij filix quinquaginta ab Hercu- le vitiatæ.	115. d	Timidus minima quaque de re 302. d.		Tranquilli locus.	321. c
Thetis indignatio.	585. b. c	Timo Demeam assentatorem ligone percussit.	79. c	Tranquillitas.	301. d
Thetis in sepiam commutari solita. 342. a		Timoleon cum Bomilcare & Asdru- bale feliciter pugnat.	654. a	Transmutatus.	303. b
Then Platoni quis.	346. a	Tinea	324. c. 362. a	Transuersum digitum non secedere. 445. a	
Therates Proportio quis.	ibid. a	Tintinnabulum.	596. a. b	Trapezitarum mensæ in ianuis habe- bantur.	384. d
Tholos.	342. b. c	Tippula.	325. a	Trecenta.	457. b
Thomas Campegius episcopus Fel- trensis.	568. a	Tirefas.	88. d	Trepidatio.	354. a. 264. b
Thomas Miliarius.	296. c. d	Titanum genitalia defecta, quid.	416. d.	Tria.	457. b
Thomas Petrolanctius.	459. a	Titi Liuij imago Parauij qualis.	441. b	Tria mala quæ.	586. c. d
Thorax 539. d. & deinceps thoracum indago in paludibus explorandis qualis.	158. b	Titi Liuij locus.	32. a. b. 534. a. b	Trias.	474. c. d
Thrasylbulus Milesus.	718. c	Titi Vespasiani numus.	328. d	Triangulum æquilaterum cur diuini- tatis indicium 495. a. cur. Minerua, Verticigena Tritogenia.	ibid. b. c
Thrasylbuli simulachro cur adsculptra mustela.	160. b	Titillatio.	411. a. 668. a	Tribas mulier per gallinam.	286. a. b.
Thrasylbuli statua in Olympia.	58. b. c	Titoplus.	598. a	Tribunitia potestas ab Imperatoribus vsurpari solita.	506. c
Thrion fici folium cur dictum	71. d	Titulus.	514. c. Numa rege factus. ibi. c.	Tributum remissum Italiæ à Nerua. 48. c. d	
Thronax mons.	303. d	Titij iecur, à vulture cur fingatur ab- rodi.	220. a	Tricarenus Geryoni.	382. a. b
Thūnus 365. a. huius captura vbi. ibid.		Toga & togata comædia.	500. b	Tricenarius numerus.	456. a. b
Thunnus piscatores Neptuno sacri- ficabant.	366. d	Toga picta.	506. a	Tricipitium.	383. a
Thuribulum.	408. d. 584. d	Toga vtebantur & viri & mulieres. 500. c		Tridens.	575. c. d. 605. a
Thus in Sacris, quid.	585. c	Tolerantia.	606	Triginta.	463. c
Thyrus circumfusa hedera coopertus quid significet.	644. b	Tondere in sacris, quid.	385. d	Trigla.	360. d
Tiara.	514. d	Tonitrus.	34. a	cur Dianæ dicata.	ibid.
Tibiæ Veneri sacræ.	595. b. Pani attributa.	Tonitrus vocatus filius Clearchi.	552. a	Trium & trinitas rerum.	494. b
Tibicines expectare, prouerbiū. ibi.	ibid. c	Torcularis hieroglyphicum in sacris literis.	668. d	Tripus aureus Socrati adiudicatus. 594. b	

Index Hieroglyphicorum.

Triton, cur biformis pingebatur. 367. b.c.	Tyranni symbolum per noctuam. 245. a	Velocitas. 327. d. 526. c. 737. b
Tritone. 598. a	Tyrrij Apollinem suum cur Alexandri- num cognominarunt. 609. d. cur Deorum statuis vincula iniiciebat. 610. a	Velocitas negotiorum. 41. c
Tritones tubicines in Saturniæ ædis fastigio. 595. a	Tyrrij cur Carthaginem ædificare in- termiserint. 38. b	Venator. 611. d
Tritonia cur vocata Pallas. 495. b	Tyriorum numus. 570. d	Venationis antiquæ ratio in Sicilia dum ceruos venantur. 81. c. d
Tricura quo anni tempore potissimū fit. 593. c. d	Tyrheni nauigandi facilitate clarue- runt. 328. c. Delphini cognominati. ibid. c	Veneficiorum amuletum. 130. a
Triumphator. 434. a. b		Vencnatarum sagittarum ictus quo- modo sanabantur. 265. a
Triumphus. 646. b		Venia. 443. d
Trochilus. 548. a		Venus. 106. b. c. 339. c. 639. a
Trochili ad hiantem crocodilum ac- cedunt paribuli gratia. 348. b. c		Vnde dicta. 609. b
Troezen. 605. d	V	Venus cur Romæ aliquando colebatur. 522. b. cur eadem barbata. ibid.
Troezenij Neptunum colunt. 605. a	Vacca Veneri dedicata. 33. a	Venus Genitrix. 425. a. eidem templum erectum, & à quo. ibid. b
Troiani belli tempus ex passeribus au- guratus Calchas. 248. d	Vaccæ vox quid in sacris lite. 39. a	Venus in antro statuta, & quare. 677. a
Trophonius, cuiusque simulachra. 194. a.	Vacillatio. 433. a	malo insignis. ibid. a
Triphoniana oracula. ibid. b	Valentiniani quid per serpentis effigi- em commonstrant. 187. d	Venus Morpheæ. 609. b
Truculenta. 440. c	Valentianenses milites. 156. c. d	Venus. 972. 672. vocata. 263. b. verecun- da. 416. b vult crapulatum nō fame- licum. 105. a
Tub. 195. a. Marti dicata. ibid.	Valeria Luperca ab aquila liberata. 230. d	Veneris armatæ simulachrum cur a- pud Lacedæmonios 524. b. currum cur trahant passeres. 249. a. digres- sio ab Erycis monte. 261. b. c
Tuborum & siphonum aquæ cur per leonina capita soleant eructare. 11. c.	Valerianus Soranus cur neci traditus. 441. c	Veneris Erycinæ templum. 583. d
Tumultus. 525. a. b	Valetudo inoffensa. 690. a	Veneris in tutela sunt hortii. 416. d
Tunica & tunicatus. 501. a	Valerudinis diurna prosperitas. 313. a.	Veneris Micheæ sacra quæ. 175. d. ni- græ facellum vbi. 416. d. prophana- tæ templum. 336. b. c. sedes in lum- bis. 261. c. simulachrum infidēs arie- ti. 122. d. symbolum 718. a. statua. ibid.
Turbidam aquam cur bibant elephan- ti. 22. b. c	Validior à deteriore superatus. 133. a	Veneris simulachro cur testudinem adiecerit Phidias. 336. b. c
Turbines. 481. c	Vanæ sapientiæ studium. 242. d	Veneri cur adsculprus polypus. 334. b.
Turbo puerilis. 607. a	Vaniloquentia. 99. c. d	cur dedicatæ columbæ. 261. b. c. di- cata concha. 341. c
Turcarum matutinales acclamatio- nes quales. 486. a	Vaniloquentia euitata. 21. c	Venerem cur compedibus constri- gendam finxerint veteres. 416. b. cur in vincula coniecerit Tyndarus. 609. b. languentem excitantia. 723. c.
Turdus 308. c. sibi mortem cacat. ibi. d	Variæ, genus Pantherarum. 134. b	Venerem spinosas in pectore curas se- rere. 685. a
Turdus surditate laborat. ibid. d	Varietas rerum grata. 174. c	Venter. 419. c. originis indicium. ibid. c
Turibulum. 584. d. 85. a	M. Varro literarum porcus appellatus à Palæmone. 99. c. d. 103. a	Venter caret auribus, prouerb. ibid.
Turrur. 266. d. 267. a. & deinceps. d.	Varro nauali corona donatus à Pom- peio. 571. a	Venter mare aliquando denotat. ibid. c. d.
Turreur tibiarium cantu delectatur. 267. d	Varronis opinio de mundi partibus. 31. d. 32. a	Ventris varia significata. ibid. d
Turturis continentissima viduitas. 267. a. oblatio in sacris quid. 267. a. c. pulli, quid. 267. b	Vas animæ quid D. Paulo. 697. d	in Ventrem pugnos ingerere. 420. a
Turturum par quis dicatur obrulisse. ibid. quando Deo offerimus. ibid.	Vasa indignationis quæ. 697. a	Ventri loqui qui dicantur in sacris. ib. a. b.
Tutela. 572. b. c	Vasa pro seruitijs ponuntur. 690. c	Ventum attestari, Scythis maximum iuramentum. 537. a. b
Tympanum. 596. c	Vastitas. 193. c. d	Vento grauidæ factæ equæ. 33. a
Tyndarus cur Venerem coniecit in vincula. 609. b	Vaticinium. 636. a	Ventorum præfagium per echinum. 344. b
Tyndarus rapte filiz iniurias quomo- do putauit vlciscendas. 56. a	Vaticinij symbolum laurus. ibid.	
Typho. 732. a	Vaticinija ex cane quis primus desum- perit. 58. b. c	Kkkkk 2
Typho Iarrocinijs infamis. 348. a. b. ab Ostride domitus. 350. b	Vberitas. 700. c	Ventis
Typhon. 215. c	Vectis. 616. a	
Typhonis suem insectantis fabula 102. a	Vehemens cupiditas. 308. a	
Tyrannus per polypi symbolum. 331. a.	Velamen simulachri fidei album fuit. 429. a	
	Velia. 306. d	
	Vedius nebulo reprehensus à Cicerone. 72. a	
	Vehemens appetentia. 82. d	
	Veientana sylua quando exaruit. 637.	

Index Hieroglyphicorum.

Ventis equum immolabant Lacedæm.	56.c	Vespertilioes in sacris quid sint.	ibid. b.c	Vincetius Caprifis.	421.d
Venustas.	154. b.c. 521.c	Vespillo.	60.	Vincula iugalia Maroni quæ.	443.a
Venustatis symbolum.	686.b	Vesta.	22 3.c. 530. b.c. 586. a.b	Vinculum.	443. b
Vepres delictorum symbola.	685.c	Vesta sedens sculpi pingique solita.	443. b	Vinculum per anuli symbolum.	443. b
Ver.	756. b.c	Vesta rotundam ædem Numa Pompilius consecrauit.	623. a	Vincula.	430. b
Ver & hyems.	213. a	Vestæ simulachrum quænam figura erat.	586. a. b	Vincula iugalia.	507. a
Ver, hyems, sol.	213. a	Vestales virgines.	502. d	Vindemiæ prouentus plenus vnde prælagitur. 304. c. hieroglyphica.	668. c
Vera disciplina	189. d	Vestaliu initia.	657. b	Vindemiarum licentia in regno Neapolitano.	667. a. b
Veratrum cur appetant coturnices.	295. d	Veteres minus vitiosi in philosophando.	413. b. c	Vindices milites qui.	186. d
Verbenæ descriptio.	718. d. 719. a	Vetustas.	646. a	Vindicta.	11. a
Verbum quid theologis.	234. c. d	Vetustas quibus honorè tribuit.	34. d	Vinearum incolumitas.	289. d
Verba per gladij symbolum.	535. b	Vetustatis symbolum hedera.	646. b. c	Vineas infestant Africi venti.	ibid. d
Verborum fons mens est.	58. a	Vexatio.	420. d	Vinitor.	145. b
Verecundia.	405. a	Vgolinus Campegius.	568. c	Vinum ad incunditatem, non ebrietatem creatum.	663. d. 666. a
L. Veri Aug. numus.	489. c	Via in diuinis literis, quid.	434. b	Vinum in acetum conuersum quomodo restituitur.	729. a. in sacris oblatum, sanguinis signum.
Veritas.	511. a. 515. c. d	Via & semitæ differentia.	490. c	maritima commixtum aqua facilius conseruatur. 327. a. mentem, non secus ac alæ corpus, attollit.	667. a
Veritas fidem parit.	740. a	Vic per pedes symbolum.	434. b	Vini odium ex esu ouorum noctuæ.	245. a
Veritas, veritatisque signum nudum.	555. c. d	Victimæ quales & quæ nominibus immolabantur.	109. c. d. 110. a	Vino apud Carthaginenses quibus interdictum. 666. in temperantius vtentes melancholicos fieri.	667. d.
Veritatis dulcedo.	673. c	Victor hostis.	131. d	nullum tormentum efficacia ad veritatem elicendam adhibetur.	277. a. olim abstinebant Romanæ mulieres, quarum vaa ob resignatos cellæ vinariæ loculos sui media necata. 666. d. se ingurgitare cur adolescentibus quandoque pernissum.
Veritatis symbolum.	680. c	Victoria.	42. a. 514. b. 632. b. c. 637. c	Vina vetustas commendat.	646. a
Vernum tempus.	213. b. 269. c	Victoria & gloria per accipitrem.	256. c. d	Violæ quomodo fragrantiores fiant.	715. d
Verni temporis amœnitas.	124. c	Victoria maritima. 546. c. naualis. 571. a. perpetua. 257. a. per galli symbolum. 289. c. per noctuam apud Atheniensis. 242. b. cur per oleum indicatur.	663. a. c	Vipera an mariti caput amputer, incertum.	173. a
Verriculum.	574. d	Victoria Daualæ Piscariæ principis laus insignis. 259. b. c. & deinceps.	65. a	Viperæ dente tactus nulla deinceps venena reformidat. 191. d. incur conditum aduersus serpentum ictus remedium.	192. a
Verficoloris vestis.	504. d. a	Victoria prælagium.	65. a	Viperæ edebantur in desperatissimis morbis. 196. a. in Arabia cur innoxia. 192. a. quomodo abortum mulieribus adferant.	174. b
Verfipellis.	332. c	Victoria signum cur alatum.	257. b	Viperarum vterus an à catulis exedatur.	173. d
Verticigena.	495. a	Victoria vti nescius.	331. a	Viperis conditis vescentes diutissime viuunt.	191. d
Vesontes.	532. a	Victoriati numi.	256. d. 257. a	Viperino ictui vipera remedium est.	191. d
Vespa vnde procreetur.	318. a	Victoriani rhetoris locus.	70. c		
Vespa.	44. d. 45. a. 318. a	Victus frugalis commendatur.	707. c. d.		
Vesparum habitationes & cellæ quales.	318. c. d	Victus prouisio.	22. c. d		
Vespi aduersatur malua syluestris.	ibid. b. c	Videntes appellantur Prophete.	385. a. b		
Vespaia partus treis, per quernos ramos fatales eisdem præmonstrati.	643. b	Vidua perseuerantis continentia.	260. b		
Vespassianus aliquot ex plebe miraculo sanauit.	480. c. d	Viduitas.	466. c. d		
Vespassianus de lotio vestigal exigebat. 22. a. procuratoribus pro spongiis vtebatur.	364. a	Viduitas continentissima.	267. a		
Vespassiani signum.	199. c. d	Viere.	609. b		
Vespassiani triclinium ascendit bos arator.	35. a	Vigilantia.	153. a		
Vespassiano recens electo defuit auctoritas.	480. c	Vigilantia custodiaque.	3. a		
Vespertilio.	299. a	Vigilantiam præstant ranæ oculi, lucinæ carne.	354. b		
Vespertilio sola volatiliu lac & mamas habet.	299. b	Vigilia perpetua nullum vititur animal.	3. a		
Vespertilionis & columbæ discordia.	ibid. d	Vigilia speculationesque.	206. a		
Vespertilionis & formicæ discordia.	ibid. d	Viginti.	462. b		
Vespertilioes arcentur platani folijs 300. a. occiduat hederâ suffumigata. ibid. b					

Index Hieroglyphicorum.

19.1.d		Vis leoni peculiaris.	z.c	quo perungeretur.	687.c
Vir pro bus.	493.d	Vis animi labefactata.	100.a	Vlyſſi quid reſponderit Palamedes.	
Vir frugi, vxor prodiga.	144. b. c	Viſcum vnde proueniat.	308.c	212. c	
Vir paterve cur dicitur ſcarabeus.	94. a	Vita.	407. b. 537. a	Vlyſſis etymon.	141. b
Vir vndecumque perfectus.	86. a	Vita breuis.	439. d	Vmbra.	582. a. b
Viri amor in mulierem infidam.	342. c	Vita humana.	556. d	Vmbra odorata miram inſpirant	
Viri probi animus quietus improbi inquietus deſcribitur.	305. b. ferm. 406. c	Vita diuina.	580. a	fragrantiam.	706. a
Vir ſymbolū per barbam.	388. d. 389. a	Vitalis.	253. a	Vmbilicus, & eius ſignificata.	417. d
Viris loquacibus extrema lingua perforata.	733. a. b	Vita animuſque.	579. a	Vmbilicus terrarum vbi.	236. a
Virago.	157. b. 160. d	Vitalis per cordis hieroglyphicum.		Vncia.	445. d
Vires.	518. a	407. b. c		Vncus.	615. c
Vires cedere ſapientia & eloquentia.	13. c	Vitalis morſque per oculi ſymbolum		Vndecim & duodecim.	461. b
Viribus ſuis pollens.	727. a	395. d		Vngedi cadauera moſ. Ægyptijs.	754. d
Virga cur Palladi accommodatur.	189. c	Vita breuitas.	4. c. 446. d	Vngi & vnctio, & non vngi, in ſacris, quid.	434. b. c
Virga & Baculi differentia.	518. b	Vita humanæ conditio.	366. b	Vnguentum in Aaronis barba, quid.	688. a
Virgilij locus.	38. c. 41. d. 47. c. 53. a. 109. b. d. 135. a. 169. c. 179. b. 182. d. 220. a. 221. b. 248. d. 264. b. 265. c. 375. b. c. 278. b. c. 315. c. 316. a. 346. d. 349. b. 384. c. 411. b. c. 414. a. 431. b. 435. c. 444. b. 417. b. 481. a. 489. a. 501. a. 502. d. 528. 530. b. c. 531. b. c. 545. c. 546. d. 548. c. 552. b. 562. c. 578. c. d. 580. b. 581. d. 582. a. b. 595. a. 598. a. 601. a. 612. a. 660. a. 661. d. 690. d. 731. a. 736. b. 740. b. c. 745. c	Vita progressus.	451. b. 490. c	Vngues demordere, & rodere.	439. b
Virgilij locus in appendicibus.	684. c	Vitam inſtituiſſe ſapienter qui dicantur.	79. b. c. d	Vngula bifida.	86. b. fiſſa. 101. a
Virgilij opusculum de roſa.	686. c	Vitellij Cæſaris numiſma.	741. a	Vngula duplex.	ibid. b. c
Virginales columnæ.	628. b	Vitelliana dominatio crudelis.	35.	Vngula biſida in ſacris, quid.	ibid. a
Virginitas.	521. b	Viterbiensis columna cum duabus accipitribus quid denotare videtur.	257. d	Vnicornis quomodo capiatur.	27. a. b
Virginitatis imago per apes.	315. b	Vitij emendati ſignum.	682. c	Vnigenitus.	93. d
Virgo abſciſſis capillis.	747. d	Vitis.	612. d	Vniones gemmæ.	521. d
Virgo capillos erectos habens.	748. a	Vitis diuitiſque nomen, idem.	151. a	Vnitas.	555. c
Virginis ſignum cur vitem auerſetur.	144. a	Vitiis quis dicatur liberari.	50. c	Vnitas & vnio.	594. b
Virginem parere nō abſurdum.	217. d	Vitioſus.	39. a. b	Vniuerſalia rerum multis voluminibus explicauit Mercurius.	402. a. b
Virgines armatae quæ.	524. b. c	Vitis Rheæ facta.	667. b. c	Vniuerſum vel mundus.	730. c
Virginum cuſtodia.	336. b	Vitis ſupra caput Hecates præcendi ſolita, quid ſibi velit.	644. a	Vniuerſi Deus.	561. b
Virgula diuina quæ Ciceroni.	189. a	Vitis cui Chriſtus ſe comparat, palmitumq; eius cōſideratio.	669. c. d	Vnius diei vita.	321. c
Virtus. 131. b. 642. b. enervata deliciis.	95. d. ſolida.	pro vitibus ſacrum.	112. b	Vocalia ſigna militaria.	42. a
Virtus indagatrix cur draconis aſſimilata.	179. c	Vitula indomita deſcripta ab Horat.	50. d	Vocalis prima.	37. a. 210. d
Virtus munimentum quod auferri non poteſt.	539. d	Vitulari & vitulantes, quid.	34. a	Vocalibus ſeptem muſica expreſſa.	596. c
Virtutis decor.	388. a	Vitulus.	750. b. c	Vocis qualitates quot quæ.	ibid.
Virtutis doctor.	118. c	Vituli hieroglyphicum quod.	34. a	Vocum compoſitiones apud Ægyptios quam vim habeant.	253. d.
Virtutis ac Honoris imagines.	624. c	Vituli ſignificatio in ſacris quæ.	43. b	C. Voſticius cur à Senatu punit.	441. a
Virtuti cedit improbitas.	350. a. b	Vitulum offerre quid.	29. d	Volare verba, Horatio quid.	257. a
Virtutes labore comparantur.	396. b. c	Viuacitas.	85. c. d	Volcanalia quando celebrari ſolita.	
Virtutis radices amaras eſſe, fructus vero ſuauiſſimos.	648. c	Viuificare in ſacris literis, quid.	244. a	Volcanus.	586. b
Virus hippomanis quale ſis aperta.	612. d. 575. c	Vlna.	449. b	Volcani templum apud Ætnam.	59. d
		Vltio.	135. a. 315. d	Volumen.	194. a
		Vltio diuina.	736. a	Volumen vnde dictum.	418. d
		Vltio per digitos commoſos indicata.	439. b	Volumina ſerpentum quid denotent.	175. a
		Vlyſſes ordinis deſertor.	212. d	Voluminum cornua quæ.	418. d
		Vlyſſes πολύτροπος.	331. b	Voluntas bona per errorem obſcurata.	589. a
		Vlyſſis caput pileatum.	497. b. genus nobile.	ibid. c.	221. a
		Vlyſſis ſocij non niſi neceſſitate coacti piſcantur.	372. a	Voluptas. 461. c. ex patientia.	441. d
		Vlyſſis ſocij quomodo virga vel inbruta, vel in homines transformati.	189. c	mature extincta. 178. c. vera quæ.	ibid. d
		Vlyſſi naufrago Paſſas oleum attulit		Voluptate ex myrto ſignificari.	638. d
				Voluptates quomodo coarceſcendæ.	422. c
				Kkkkk 3	Volupta-

Index Hieroglyphicorum.

<p>Voluptas ac maiorum affectuum dissipatio. 208.a</p> <p>Voluptuaria Venus. 149.a.b</p> <p>Vorago. 482.b</p> <p>Vortuaa. 489.b</p> <p>Vot. XX. notæ in numis & aris quid si- bivelint. 462.c.d</p> <p>Voti inefficacia. 210.c</p> <p>Vota concepta, & nuncupata. 408.d</p> <p>Vox humana, quid. 347.a.b</p> <p>Vpupa. 304.c</p> <p>Vpupa quid Theologis. ibid.</p> <p>Vpupa vis vescens immodice, quo- modo ebrietati medetur. ibid.</p> <p>Vr Hebraica lingua quid significet. 138.a</p> <p>Vr Madianitarum rex ab Israclitis oc- census, quid significet. 138.a</p> <p>Vrbanus Bolzanus Pierij patruus. 391. b.c.400.c</p> <p>Vrbanus Græcas literas docuit. 275.d</p> <p>Vrbes, cur olim editis in locis pone- bantur. 547.c.d</p> <p>Vrbum origines variè ab authoribus traduntur. 181.b</p> <p>Vriel. 549.b</p> <p>Vrina rabiosi canis. 65.c</p> <p>Vrinator. 75.c. 351.a</p> <p>Vrna Osiridi dedicata. 696.b</p> <p>Vrnæ tres. 577.b</p> <p>Vrsa auersis vestigijs cauum irrepit. 137.d. fœmina mare ferocior. ibid. b fœtum edit sine oculis. 136. fœtum lambendo perficit. 137.a</p> <p>in Vrsas abire, quid. ibid. c.d</p> <p>Vrsus quomodo capturam euadit. ib. d</p> <p>Vrsi caput imbecillum. 138.c</p> <p>Vrsi primum antra habitationibus commoda ostenderunt. 137.b</p> <p>Vrsi ex Britannia aduecti ad pop. Rô. spectacula maximæ admirationi fuerunt. ibid. c. quamdiu pedum su- æa viuunt. ibid. b. salutis ergo aluce- aria incessant. 138.c</p> <p>Vrsis nomen ab irritatione olim im- positum. 138.a</p> <p>Vrsina ferocia Hierosolymitani exci- dij indicium. ibid. b</p>	<p>Vrtica in sacris literis quid. 685.c</p> <p>Vrus aut difficulter aut nunquam capi potest. 138.d</p> <p>Vrus bos Germaniæ. ibid. d</p> <p>Vtilitas & damaum. 587.b.c</p> <p>Vua in fomnijs visa, quid portendat. 667.b</p> <p>Vuæ laxatio quomodo cohibeatur. 728.c</p> <p>Vulcanus. 732.d</p> <p>Vulcanus claudus cur fingatur. 224.a</p> <p>Vulcani parentes qui. ibid. d</p> <p>Vulcano iuncta Pallas, quid. ibid</p> <p>Vulcano pisciculi pro animis humanis dabantur. 373.d</p> <p>Vulcanum & Pallada masculo fœmi- nas iudicarunt. Egyptij. 222.a</p> <p>Vulpanfer. 241.d</p> <p>Vulpeculæ pelli assuenda Leonis spo- lia, prouerb. 158.a</p> <p>Vulpes. 256.a</p> <p>Vulpis lepidum responsum ad pardum 157.b</p> <p>Vulpis lupiq; nomen à Prophetis nun- quam ad bonum vsurpatum. ibid. b</p> <p>Vulpi quid responderit læna de prolis fœcunditate. 10.b</p> <p>Vulpem cur Siculi cinædum vocarint 157.a.b</p> <p>Vulpinari quid & vnde. ibid. a</p> <p>Vulnus amarorium. 174.a</p> <p>Vulnera amoris. 526.a</p> <p>Vulnerat culex susurrando. 151.a</p> <p>Vultur. 215. a. & seq. à vento concipit. 216.b. 217.a. quot oua parturiat ibi. c. viua non attingit. 219.a</p> <p>Vulturis cœlestis afflatus quamnam habeat vim. ibid. d</p> <p>Vulturis cor amuletum ad varia. ibid. c. d. nidum nemo vidit. 120. d. præfa- gitura vbi strages futura sit, ac acies concursum. 219. d. studium in edu- candis pullis. 218. d. visus & odora- tus exquisitissimus. 219.c</p> <p>Vultures omnes fœminæ. 217.a.b.c</p> <p>Vultures pro sepulchris apud Iberos. 220.c</p> <p>Vultuum oua zephyrea & hypenemia</p>	<p>217.d</p> <p>Vulturina aquila. 229.b</p> <p>Vulturina penna parturientes adiu- uat. 217.d</p> <p>Vxor cur ducenda. 187.a. inimica ma- rito. 153. a. malum necessarium. 587.b</p> <p style="text-align: center;">X.</p> <p>Xenophontis nomine liber de E- quiocis. 269.a.b</p> <p>Xenophontis locus. 215.c</p> <p>Xerxen fefellit insomnium. 661.b</p> <p style="text-align: center;">Y.</p> <p>Y Græcorum sæpè apud Latinosq; 597.a</p> <p style="text-align: center;">Z.</p> <p>Z Pro S veteres frequenter vsi. 652.e</p> <p>Zabulum. 603.c.d</p> <p>Zachariæ Chimios dictū quod. 469.d</p> <p>Zadchiel. 550.a</p> <p>Zamael. ibid. a</p> <p>Zamolxis sententia de oculis. 391.d</p> <p>Zaræ manus de matris utero porrecta, quid. 505.d</p> <p>Zelotypia. 151.b</p> <p>Zelotypia equorum. 51.a</p> <p>Zeno dialecticorum argutias elude- bat. 697.a</p> <p>Zenonis Cittiei responsum de conui- uij hilaritate. 235.b.c</p> <p>Zenonis sententia de Dialectica. 225.a</p> <p>Zenobia commendatur. 29.c</p> <p>Zenodoti error. 196.c</p> <p>Zephyrea sunt vulturum oua. 217.a Zephyro flante canunt suauius cygai. 274.c.d</p> <p>in Zerintho Samothraciæ oppido im- molabantur & epulabantur canes. 67.b</p> <p>Zodiacus. 730.b. 754.a.b</p> <p>Zona. 606.c.d</p> <p>Zonam virgineam, vel diu ligatam soluere. ibid. c.d</p> <p>Zopyrus Pyrrhum iugulauit. 244.b</p> <p>Zoroaster. 287.c.d</p> <p>Zoroaster recentior. 8.c</p> <p>Zoroastris flumina quatuor. 254.b</p> <p>Zoroastris sententia de animo. ibid. a.</p>
--	---	---

F I N I S.

GRÆCARVM VOCVM QVÆ TOTO OPERE OCCVR RVNT INDEX.

<p>A. Αγκυλοπύξ. 545.d Αΰγυαί. 627.b Αΰδιάντα εΰτυμοι. 304.d Αΰέτιος lapis. 235.a Αΰέφυλλο palma. 662.a Αΰιδων. 157.a Αΰιλκρομόρφο scarabeo. 94.a Αΰιρεδάκτυλον. 440.c Αΰλικεΰων επί πηδαΰ. 289.a Αΰλιγενής Venus. 370.c Αΰλλα αΰεζυγώδι. 284.b Αΰλομοι. 440.d Αΰλωπεκίζειν, ηΰ αΰλωπικία. 157.a Αΰμά. 599.a Αΰμφικριτο Luna. 484.d Αΰούγη nascentium Deus. 187.d Αΰουαυικυλα. 305.c Αΰυοσίτης. 235.a Αΰυτέρας. 583.c Αΰντιπλαργέν. 203.b Αΰντιχειρ. 440.d Αΰξιο δΰελίσκη, prouerb. 625.d Αΰπειρον. 600.b Αΰπίζων γή. 589.a Αΰποκαρκεκίζειν, αΰποκαρκεκισμός. 281.b Αργειφάντης Mercurio. 406.d Αργενός. ibid.d Αργυρο. 284.d Αρετλή αναφαίρετον όπλον ειπαι, dixit Antisthenes. 539.d Αρητιναΰ Pollucei quid. 137.c Αρηχί. 487.d Αροκόων. 484.a Αΰπαμοι boues quæ. 30.a Απιμογαλειό. ibid. Απιμοδλίω αφ. 464.c Αΰτραπέτες. 467.b Αΰτύρατον mare. 371.b Αΰπικός υπχειρ τλή χειρσ ηΰ δαπνηόσκων, prou. 361.c Αΰφια. 371.c Αΰφύη. 362.d Αΰφονότερο τήν ιχθύων. 574.b</p>	<p>Βεβαλίον. 28.d Βεργηής, vocatus Dionysius 30.a Βελλία. 223.b Βελλυμία. 64.c Βεΰς επί γλώσση βέθηκη. 36.a Βεΰς επί φάσγη. 39.b Βεΰφωρο. 39.d Βεΰφόν. 37.c Βεΰπίς. 30.d Βεΰς. 35.c Βεΰμός Φεΰζέιμο. 599.d</p> <p style="text-align: center;">Γ.</p> <p>Γ Litera 599.d Γ in d'vertunt Dores. 194.a Γαΰ. 38.b Γαριάνυχη ζωα. 5.d Γαση ή ηΰ θάλασσα. 419.c Γαση ή ουκ έχει άπαι. ibid. Γασριζεαδ. ibid. Γλάυξ ή πιατο. 243.c.d Γραπύ. genus duplex. 228.d Γραπύστ. 230.a pullos suos fastidit. ibid. Δ. Δ Litera, 599.a Δαφνηόζα. 636 Δεκαβόιων multa Draconis. 36.c Δεκαπύς. 449.c Δέλτωντον. 599.a Δελφινόσημο Vlysses cur. 326.c.d Δήγημο αΰαΰδ. 172.c Δημητρο. 194.a Δημηφάγη. 43.b Διάκτυρος Mercurius. 402.b Δίκης όφθαλμός. 292.b Διομηνδία άνάγκη. 52.b Διχτυμο Luna. 484.d Δρεπυο. 538.b Δευωρχια εξ ύπαιτων δυο numi in scriptio. 181.d Δυοδισκων conuiuium Aug. gusti quale. 170.b Δώρον. 425.c. 448.a</p> <p style="text-align: center;">Ε.</p> <p>Εΰαρ. 306.b Εΰελασεν ό λείων, παροιμία. 7.b Εΰεση. 311.d Εΰηθηβελέτης Apollo. 193.a Εΰκτόνηρη. 425.d Εΰκορηγεαση. 246.b Εΰπεργικίζειν. 294.b Εΰλαφιαία Diana. 85.b.c</p>	<p>Εΰλαφον άνδρα quemnam vocent Græci. 82.c Εΰλαχος τή μο, prouer. 534.b Εΰλέφωυό. 23.b Εΰλιβελίφαρος oculus quis. 395.a Εΰμεταλοκα. 332.a.b Εΰνεασηαρημοζάτη. 247.b. 459.d Εΰνεαδές μοποφόνδυλος. 459.d Εΰνεακοντρον ηΰ εννεαδισμο. 459.d Εΰντακατέφαλος ηΰ πενητακατέφαλος. 459.d. 466.a Εΰξέφη. 461.d Εΰξικυιάζα. 451.b Εΰξωσίζειν. 6.a. 7.a Εΰπαι πετροένται cur dixit Homerus. 257.a Εΰπιθυμία. 412.c Εΰπίπερο. 458.b Εΰπισκύνιον. 7.a Εΰσένιος Mercurius 402.b Εΰρυμο. 584.a Εΰρωδός vnde dictus. 396.b Εΰρας daemon nascentium 187.d Εΰσια. 223.c Εΰυβυιδες. 120.d Εΰυπάπειν. 600.a Εΰυβρομο. leo. 4.c Εΰυφρονη. 583.a</p> <p style="text-align: center;">Ζ.</p> <p>Ζυΰζα. 614.b Ζύνα cur Iouem Græci. 588.a</p> <p style="text-align: center;">Η.</p> <p>Ηΰμερόπεσφισ χρίνξ. 697.d Ηελιγενεια. 124.a Ηΰυνηο. leo. 1.d Θ. Θεός vnde dictus. 394.c Θεών χείρες Philonis Pharmacum. 265.a Θήξια. 612.b Θυρεπαι Mars. 2.c Θύβ. 347.a Θυροβλιόντες. 3.b Θύται. 108.b</p> <p style="text-align: center;">Ι.</p> <p>Ιΰδΰε άφύη. 362.d Ιΰρεξ. 253.d Ιΰόν. 358.b Ιΰεπήελα. 661.d Ιΰλινος. 213.d</p>	<p>Ιΰποβοή. 45.a Ιΰΰύων μη ζευσοαδ. 367.c</p> <p style="text-align: center;">Κ.</p> <p>Κυρωΰ Apollo. 616.c Κακΰ τέρεπται χρωΰς 331.c Καλλιχέλιανος obolus. 337.c Καυΰαΰς ασφωΰτερος. 93.a Κάππα. 534.c Καρδία μη έδΰειν, quid Pythagora. 235.b Καρηκομάντες Græci cur, 386.d Καρεκόν θυμο. 67.a Καρπός. 430.b Καλαρτιζειν. 86.c Καυαχθόιιος Iupiter. 396.b Κενοδΰζια. 91.a Κερωιός cur vocatus Ptolemaus. 552.d Κεσεΰος. 359.d Κικυκίζειν. 309.b Κικυλης ασφωΰτερος. 308.c Κοινός πορονος vocatus Agathocles. 251.a Κοντΰπλεΰν. 570.c Κοπΰπαι equi. 534.c Κόρον ηΰ ηΰ μέλι. 312.d Κΰαπιροσίνω, prou. 353.b.c Κόσμος. 263.a Κερός ασεληροκρωΰς. 122.d Κερόμμουν. 715.c Κεΰτωνος υΰγίεσερον. 178.d Κεΰζεν. 247.a Κυανηΰια. 662.a Κύων ηηλλώ cur dixerit Theocritus. 274.a Κύλλοι. 431.d Κυωμυια. 67.c Κυπαρΰπια ηΰ αΰΰεΰς. 361.d Κύω ηΰ ύων. 65.b Κυΰΰειν. 270.a</p> <p style="text-align: center;">Λ.</p> <p>Λ in Lacedæmoniorum scutis. 534.b Λάας, λάο, λάω, λαδς. 629.d Λαγώς vnde formetur. 153.c Λαγΰ. 401.c Λείελα. 689.b Λευοησμός. ibid. Λέον ηηέλασεν. 7.b Λακυβοι, 662.d Λιδΰη πυροφόρος. 693.c Λιποβήνός salamandra. 196.d Λορροροφο vocatus Demofthe.</p>
---	---	---	---

Index Hieroglyphicorum.

<p>moïhenes ab Æschine. 582.c Λόγος quid D.Ioāni. 234.c.d Λυκηζέτης. 126.a Λύκος παῖς τῆ βοῆς ἀγροῦδι. 128.b Λυθραῖος ἀδελφ. ibid. Λυκόφρωνι. 126.d</p> <p style="text-align: center;">M.</p> <p>Μαλακρόν. 167.d Μαχαίραν ὄξειαν δασυτέραν. 535.c.d Μελακρόν μὴ γένεαδ. 242.a Μέροτες homines. 204.d Μῆλον. 119.d Μηνιάδης Luna quæ. 484.c Μῆτε νεῖν, μῆτε γράμματα. 74.d Μιστὴ μνάμονα συμπίπτειν. 442.a Μνιμόνδου gemmis insculptum. 400.d Μουσκερός. 27.d Μοσχοκίον μύσχος quid Orphæo. 30.a.b Μορφῶν. 524.c Μυδρὸν Solem esse putauit Anaxag. 555.b Μυδὸς ὄλεθρος. 161.d Μυίαψ. 319.b Μυκητῶν cur vocabantur Neptunum. 33.b Μυρμηξὶς κήμηλος. 90.c Μυχρός. 195.a</p> <p style="text-align: center;">N.</p> <p>Ναεθηκαφόροι. 691.b Νῆς. 177.d Νῆς quid Anaxagora. 171.d Νηλεὺς πολόν. 727.a</p> <p style="text-align: center;">O.</p> <p>Ὀβελίσκος ἄξιον. 627.d Ὀϊστρός. 319.b Οἰανός. 217.c Ὀλοθῶν φωνή. 354.a Ὀλότχιος. 342.a Ὀμβροφίαις χελιδνας μὴ ἔχιν. quid. 269.d Ὄνος quid significet. 140.b.c Ὄνος pagus Phrygiae. ibi.c</p>	<p>Ὀρελάξεν. 432.c Ὄρθροζὸν καὶ ὄρθροβή χελιδνῶν. 275.b Ὄφεις ὄμμοι. 182.c Ὄσχοφορία. 662.a Ὄφιν γάλακτος καὶ σέβου. 171.d Ὄφθαλμὸς ἵφαιμος. Lucia-no quis. 395.b Ὄφιοδέροι Spartani. 183.b Ὄφιολτόν Argiphon. 193.d Ὄψοφαγοί. 372.c Heri Apollinis loci aliquot velle maculati, vel accuratius expens. 6. b. 22. d. 37. d. 182. a. 105. b. 217. b. 240. b. 24. 1. d. a. 244. a. 249. a. 258. b. 295. a. 299. c. 334. c</p> <p style="text-align: center;">H.</p> <p>Ἡ Πάλαις ἡ μέσura quæ. 446.d Πανδήμιος. 123.a Παντέλιος Luna. 484.d Παρθενολόγια quando sublatæ. 230.b Πάροχι qui 547.b Πελοπόνημος ὠροσκιωνῶν. 486.a Πηχῦς. 448.b Πιθηκόμορφος cur dictus Therfitæ. 77.a Πίθος. 698.a Πέροδης ὄξος καὶ σκέλος. 294.a Περελένσις αἰ. 332.b Περεσερσί. 261.c Πληγῶν. 332.b Ποδορέτης. 81.a Πολιάς. 605.a Πολύστεπος Vlysses. 331.c Πορφύρεσκον. 342.a Ποσειδωνιάς. 604.d Πόσις καὶ πόσις. 718.a Ποσιότερος ὠρεσερσί. 204.a Πρόβατον. 119.c Προβατῖνσιον ζῶν καὶ ὠροδάτων ἦτος. 117.b Πτεροειδὴ ἔπινα. 257.a Πυαυελία. 662.a Πυρετός. 7.c Πυελπίος athe. cur. Orphæo. 587.d Πυροφόρος λιβύη. 693.c</p>	<p style="text-align: center;">P.</p> <p>Ρα. 519.d Ραγῶς. 562.a Ρινσκερός. 27.a Ρινός. 196.d Ρόδος ἔτυμον. 687.d</p> <p style="text-align: center;">S.</p> <p>Σ in equis, quid. 534.c Σάλος. 433.a.b Σεισασπυρίς. 309.a.b Σεραυά δεα quæ. 120.d Σεύτλον. 727.c Σεπτοπὸν atramentū. 342.c Σεθίνας. 605.a Σηροδίζων. 289.a Σηκίσει. 7.a Σηκῶτες. 245.b Σηπυδὲ Ἐραδίας. 328.d Σηθαμῆ. 445. d. 446. b. 447. b. 161.d Στέφανον μὴ ἀρεπεαδ. 517.c Σηπλοραφία. 626.b Συγκρημένα corpora. 166.c Σηροκίφαλος cur dictus Pericles. 499.c. 539.c Σῆως Mercurius. 402.b</p> <p style="text-align: center;">T.</p> <p>Τασηκνίζων. 49.d Τάνελος Neptunus cur. 482.c.d Ταυροδὸν βλέπη. 30.c.d Ταυροδὸς scarabeus. 95.b Ταυροκέρανος fluuij cur. 33.c Ταυροπέλος Diana, & cur dicta. 40.a Ταυροφάγος Bacchus. 41.a Τελασση. 629.a Τελείαδ. 486.b Τέλιον. 493.b Τερετίσσηση. 322.c Τέρσηλιος. 398.d Τετρηφόρος Atheniensis, 223.a Τετρηζέων. 461.b Τέρω. 264.b Τετήρον. ibid. Τριορέτης accipiter. 251.d Τρυζων. 361.b Τυφλόστερος ἀσπάλανος. 119.d Τύχη Luna cur dicta. 187.a</p>	<p>Τύχη Φερεπέλος. 488.t Τυφλώτων ἐγγύλων. 333.b Τῶν μελακρότων μὴ γένεαδ. 277.b Τῶν χελιδνῶν χεῖμαίρος. 451.a.b</p> <p style="text-align: center;">Y.</p> <p>Υ Litera. 102.b Υγίεια. 753.d Υγίεια καὶ υγαιάνων. 600.a Υψος. 364.d Υνδρίων. 306.a Υπόπληροι ἴπποι Pindaro qui 258.c Υρεξ. 161.d Υς. 102.b Υς δὲ ἄροδων. 100.c Υς σκαρμυση. 105.a Υφαμῶς ὀφθαλμός. Luciano quis. 395.b</p> <p style="text-align: center;">Φ.</p> <p>Φάρος. 35.d Φάσος αἰ. 484.d Φάσση columba quæ. 260.d Φερεοίχος cochlea. 341.b Φερεσῶλ ὀτύχη. 488.b Φευξίμος βαμῶς. 622.d Φιλοστέφανος olca quæ. 663.a Φρίνης μέλανη Homero que 482.c.d Φουπήν. 559.b Φουτῶν. 55.c Φωλάδες ἀρκτηί. 337.a Φωλεύην. 362.a Φῶς Φίλον χαῖρη. 579.a</p> <p style="text-align: center;">X.</p> <p>Χαίρη. 600.a Χεῖρ χεῖρον ἰππῶν προτε. 426.a τὴν χεῖρον ἐπιβάτην. ibid. b Χελιδωνίζην. 269.d Χελιάμηνον. 727.a Χιλός. 81.a Χλάμη. 504.d Χοισροπέων. 105.a Χριστομῶλον quemnam vocarunt Diogenes. 117.c.d Χρυσόραπτος Mercurius. 190.a</p> <p style="text-align: center;">Ω.</p> <p>Ωδινάλιον. 369.c Ως ἄσος αἰ. 332.d</p>
---	--	---	---

HIEROGLYPHICO-
RVM COLLECTANEA, EX
VETERIBVS ET NEOTERI-
CIS DESCRIPTA,

IN SEX LIBROS, ORDINE AL-
PHABETICO DIGESTA;

ET NVNC PRIMVM IOANNIS
PIERII VALERIANI, ET ERV-
diti Anonymi sexaginta Hieroglyphicorum
Libris addita.

FRANCOFVRTI,
Ex Officina typographica Erasmi Kempfferi,
Sumptibus Antonij Hierati.

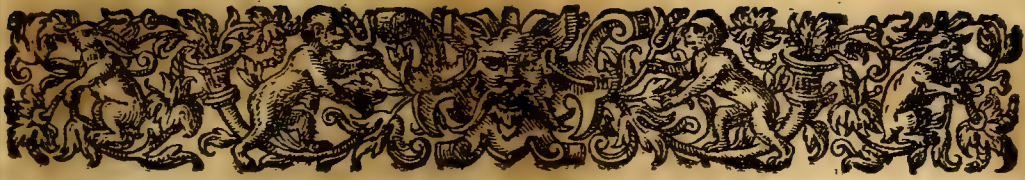
ANNO M. DC. XIII.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
520 EAST 74TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

HIEROGLYPHICO- RVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERI- CIS DESCRIPTA,

LIBER PRIMVS.

AD LECTOREM, DE HIEROGLY-
PHICIS, PROLEGOMENA.

ΕΡΟΤΑΥΦΙΚΑ^A dicta sunt ænigmaticæ quædam in rebus arcanis sculpturæ, & sacra apud Ægyptios monumenta. Illi enim prius quam vſitatiffima eſſet literarum ac ſcripturæ ratio, vel ne facile vulgo ſacra profanarentur myſteria; non literis hæc, ſed ſculptis rerum animaliumq; figuris deſignabant, quem morè ab Hebræis mutuafſe videntur. Clemens Alexandrinus, Strom. lib. 5. ait Ægyptios

& Hebræos ſymbolis vſos fuiſſe reconditis, vt ſapientiæ diuinæ eos participes efficierent, qui rebus ſacris eſſent initiati. Addit etiã nefas exiſtimatũ Platoni, eum qui min imè purus eſſet, ad purum quidpiam attrectandum accedere: quam ob cauſam ſacra vaticinia ænigmatis olim reddita fuiſſe cõſtat, nec vera myſteria oſtendi ijs ſolita, qui temerè & impudenter accederent, ſed qui primum purgati eſſent, ſeſeq; diligenter præparent. Obſeruat idem eos qui ab Ægyptijs docerentur, primo quidem ſequutos eſſe rationem, quæ ἐπιλογητικὴ dicitur: alteram qua ἱεροθεραπευτικὴς vtebantur: tertiam & poſtremam ἱεροφυλικὴν nominabant, nempe ſacram quandam ſculpturam vel cæaturam; ex quibus maximè celebris ea fuit quæ συμβολικὴ dicitur. Omnes autem quotquot vetuſtis temporib. de rebus diuinis aliquid ſcriptis mandarunt, tam Barbari quàm Græci, rerum principia occulta eſſe voluerunt; & ipſum τὸ ἀλυστὸν ænigmatis, ſignis, ſymbolis, & allegoricis quibuſdã figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum oracula: vnde Apollo Pythius λοξίας & flexiloquus cognominatus eſt, quod obſcure ac obliquè reſponderet. Plutarchus lib. de Iſide & Oſiride veterum Ægyptiorum inſtitutum illud fuiſſe oſtendit, vt vel ex ordine Sacerdotum aut eorum qui militiæ nomen darent, ab ijs reges ſegerentur: eo quod alij ob fortitudinem, alij autem ob ſapientiam magni ac celebres haberentur. Ex bellicofis rex deſelectus, ſtatim ſe ſacerdotibus erudiendum tradabat, idemq; ſapientiæ particeps efficiebatur, eius inquam ſapientiæ quæ mythologiarum inuo-

lucris pleraque occultabat, & obscuræ quadam verborum fascia veritatem complectebatur.

Certè antiqua illa Pythagoræ symbola huius Philosophiæ vsum non minimam præbuere; quæ cum à Tyrrenis (apud quos fuit edicatus) vel ab Ægyptijs; quorum scholas perlustravit, accepisset, ita excoluit, vt magnam suæ doctrinæ partem hisce mysterijs oclusam esse voluerit. Tradit enim Iamblichus, eos olim designasse se per navis gubernatorem supremum Deum primum motorem, & primam illam causam rerum omnium, vt ostenderet omnia Dei nutu administrari sicut per mundi lutum materiam generationi aptam, ipsumq; corpus intelligi volebant. Atque interdum non alio symbolo Deum designabant, quàm oculo depicto, cui & baculum seu sceptrum subdebant: quandoquidem Deus vnus est, qui omnia videat, & penes quem sit præcellens regiaq; dignitas. Nonnulli tamen stantem oculum ad aliud referunt nempe ad naturam diuinam *ὁὐρανὸν καὶ ἀκίνητο*. Hanc Ægyptiorum philosophian Charemon complexus est, vt & Horapollon Nihacus, qui Græcè editus exstat; auxit Pythagoras, illustrarunt excellentes quidam Philosophi & scriptores nobiles, Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Origenes Adamantius, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Apuleius, Plutarchus: quamque nostra ætate pene intermortuam magno labore, laudabili industria, imo vero admirabili peneque diuino ingenio excitauit suisq; perfecit numeris Ioannes Pierius Valerianus, magnis illis *Ἱερωγλυφικῶν* commentarijs. Huius primæ sapientiæ vsum retinuerunt multo ante Pythagoram Moses, Iobus, Dauid, Salomon, alijq; Hebræorum sapientes. Sunt & quidam Chaldæorum Symbolis ex Commentarijs Pselli, quibus Magica oracula Zoroaster exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figuris plantarum, florum, animalium, astrorum, rerumq; aliarum pleraque inuoluebant, vt minimè putem commodius sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostra vsque tempora transmitti potuisse. Id vero si quis velit aliquo exemplorum specimine sibi demonstrari, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papauer vsurpatum, Cupressum pro morte; Oliuam esse Hieroglyphicum seu symbolum pacis, Lauram & Hederam ingenij sempervirentis, Malum Cotoneum concubij notam ipsam habitam fuisse, vt Satyrum & Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus, Solem anni, Lunam mensis: & cætera alia longè multa, quæ immenso labore pariq; doctrina idem Pierius est exequutus.

De Hieroglyphicis autè ita Lucianus in Hermotimo, nullis olim literarum figuris, sed signis quibusdã & characteribus sortes connotabantur, cuiusmodi per multa literarum loca depingunt Ægyptij, puta homines caninis aut leoninis capitibus. Porro illud non omittendum, referente Plutarcho, solitos fuisse Ægyptios ad templorum limina Sphinges locare, vt innueret eam quam de rebus sacris doctrinam profiterentur, ea sapientia constare quæ obscura sit, & inuolucris quibusdã lateat. Quem admodum verò Hebræi arcanas suas sententias & sacrosanctæ religionis interpretationes mysticas omnibus indiscriminatim, literarum monumentis manifestare noluerunt, sed potius per certam, & ordine continuato propagationem ac viuam vocem parentes filijs, atq; hi suis posteris per manus tradere studuerunt (vnde etiam Cabalam, id est, depositum atque hereditariam, vt ita dicam, acceptationem vocant

unt, quam D. Chrysoſtomus in priorem ad Corinthios ἀραφα quoque ab ipsis dicta fuiſſe commemorat :) ita conſuetudinem hanc imitantes finitimi populi, potiffimū Ægyptij & Indi, longo tempore, præſertim ijs in rebus, quæ ad medicamentorū facultates ſpectant, eandem obſervarunt. Verumtamen cum eorū Sacerdotes poſtea deprehenderēt, hunc modum inſtituendi & docendi, ob vitam noſtrā breuem, caducam & fluxam, nimis fore incertum ac dubium, pauloque poſt plane forſitan interiturum, alium faciliorem & ſtabiliorem excogitarunt, notis ſcilicet quibuſdam & figuris, quæ tamen obſcuriores eſſent, & ſine autorum indicatione vix ab alijs intelligerentur, ſacras ſuas ac arcanas diſciplinās hac ratione deſcribentes. Hunc morem adhuc apud Chinenſes, extremæ Aſiæ latiſ. populos (quos Sinas eſſe apud Ptolemæum docti exiſtimant, alij ad Seres referunt) vigere, teſtantur recentiores rerum Indicarum ſcriptores. Diodorus Siculus lib. 1. eadem ἱερογλυφικά, nempe γεγράμματα αἰγυπτιακά, vocat αἰδιοπικὰ, & ἱερό, id eſt, ſacra, illa (lib. 3.) opponens τοῖς δημοδοσι, quæ δημοτικὰ Herodoto, lib. 2. Plinius lib. 36. cap. 8. Sculpturæ illæ effigieſque, quas videmus, inquit, Ægyptiæ ſunt literæ, de quibus etiam Diodorus lib. 4. Philoſ. Iud. lib. 1. de vita Moſis vocat τὴν διασυμβόλον φιλοſοφίαν. Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1. & 5. μυτικῶν, ἢ τὴν αἰγυπτίων θεολογίαν. Ignorabiles literas nominat Apuleius, lib. 2. Metamorph. Meminit etiam eorum Plutarchus, præſertim lib. de Iſide & Oſiride, pluribus item locis C. Tacitus lib. 2. Annalium, & Ammianus Marcellinus, lib. 17. his verbis, formarum innumeras notas, hieroglyphicas appellatas, quas obeliſco Ægyptio vndiq; vidimus inciſas, initialis ſapientiæ vetus inſigniuit auctoritas. Volucrum enim ferarumq; etiam alieni mundi, genera multa ſculpentes, ad æui quoq; ſequentis ætates Imperatorum vulgatius perueniente memoria, promiſſa vel ſoluta regum vota monſtrabant. Non enim, vt nunc literarum numerus præſtitutus & facilis exprimit quidquid humana mens concipere poteſt, ita priſci quoq; ſcriptitarunt Ægyptij: ſed literæ ſingulis nominib. ſeruiabant, & verbis nonnunquā integros ſenſus ſignificabant. Cuius rei ſcientiæ in his interim ſit duobus exemplum. Per Vulturem Naturæ vocabulum pandunt : quia mares nullos poſſe inter has alites inueniri, rationes memorant phyſicæ: perq; ſpeciem Apis mella conficientis indicant Regem moderatori cum iucunditate aculeos quoq; innasci debere, his ſignis oſtendentes, & alia plurima. Libro autem 22. idem hiftoricus, de Ægyptijs agens ait, exciſis parietibus, volucrum ferarumq; genera multa ſculpſerunt, & animalium ſpecies innumeras, quas hieroglyphicas literas appellarunt, Latini ignorabiles, Lucanus libro tertio linguas magicas vocat.

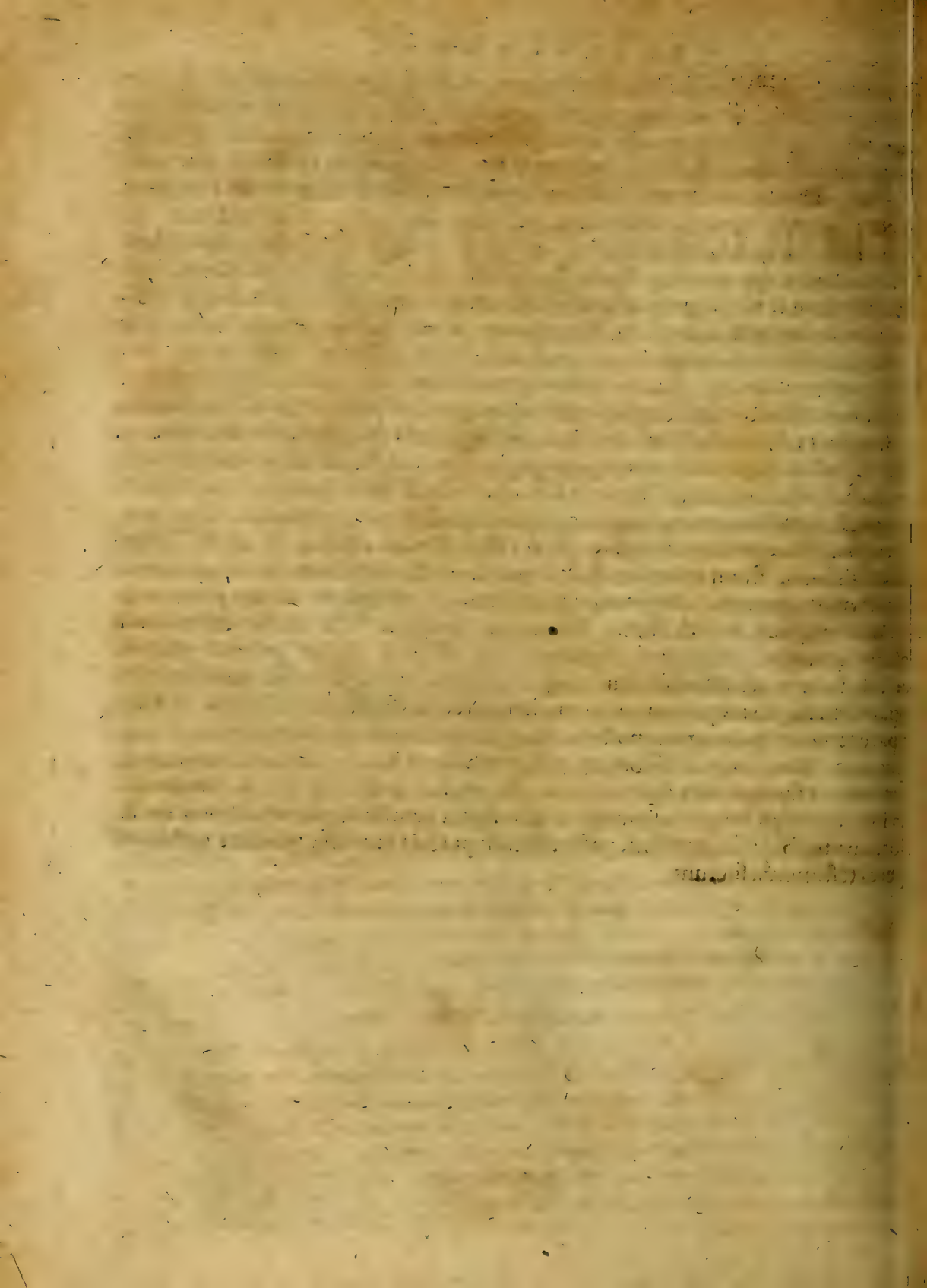
Ægyptiorum Sacerdotum inuentioni tam ingenioſæ ſapientes poſteri multum ornamenti ſuis libris & diſputationibus adiecerunt. Per multi etiam nobiles & generoſi viriq; principes, bellicis olim negotijs præfecti, quo ſui nominis atq; familiæ ſplendorem quam latiffimè propagarent, ſtemmata quædam & ſymbola, alij ſacra, alij profana omnibus uſurparunt. & certè omnibus penè gentibus in more poſitum fuit, vt ſpeciale aliquod ſignum militare haberent, quo facilius cogi poſſent, & in vnum conuocari locum milites qui vel ſparſi vel fuſi extra caſtra eſſent. Diodorus lib. 1. initium eiufmodi ſchematum à temporibus Oſiridis repetere videtur, & Pindarus canit Amphiaræum in expeditione Thebana pictum Draconem in clypeo cir-

cumtulisse; Staius Capaneum Hydræ, Polynicem Sphingis imagine fuisse vsos i scutis. Agamemnon in bello Troiano pictum habuit in scuto Leonem vna cum Epigrammate, οὐτ' ἔμην φίλος ἔτι βροτῶν. Vlysses Delphinem: Hypomedon Typhnem ore fumos efflantem: Perseus Medusæ vel Gorgonis caput. Neque enim dubitari potest, quin & cæteri nobiles suæ insignia familiæ, seu symbola quædam propria sibi vendicarent. Virgilius libr. 8. Æncidos id minimè sibi prætermittendum putauit, cum Turni auxiliares copias memorat, quorum hominum arma signaque diligenter & studiose persecutus est. Cimbrorum & Teutonum bello illo horribili, quod in Mario Plutarch. describit, id memoratu dignum obseruat, eos populos, quamquam immanitate barbaros, suis in peltis, alijsq; id genus bellicis instrumentis, non modo nitorem armorum habuisse, sed & depictas ferarum imagines. Primis imperii Romani temporibus in expeditionibus bellicis, cum acies esset educenda, & etiam prælium committendum, pro signo cæni manipulis utebantur; vnde legiones manipulares primo appellatas esse constat. Quum vero imperium creuisset, signa alia sibi finxerunt, qualia fuere Lupi, Equi, Capri, Minotauri, pro vario Principum arbitrio qui militibus præficiabantur. Sed vt ea demum Aquila vsurpari cœpta est, pro publico & perpetuo imperij Romani symbolo, sic vsus inualuit, vt quæcumque legio distinctas insignium notas haberet. Quod posteris ita transmissum est, vt eius rei memoria, quamq; longa temporum intercapidine, longoq; spacio, & pene vetustatis obliuione demersa, scriptorum beneficio tamen nondum intermori potuerit. Dio tradit in Pompeij Magni annulo expressa fuisse trophæa tria, vt ante Sylla dictator fieri sibi curauerat. Plutarchus vero ait in eo summi pretij lapillo, qui Pompeij fuit, quicq; post mortem eius Cæsarem coëgit ad lachrymas, Leonis conspicuam fuisse imaginem ensen tenentis. Alexander Macedo serpentis imagine pro symbolo vsus est, quod se à Ioue Ammone sub forma serpentis esse genitum credi vellet. Augustus Cæsar magnam animi sui moderationem, alienumque ab omni temeritate iudiciũ, id est maturitatem in rebus gerendis ostensurus, in altera numi aurei parte, quem cudendũ ea maximè causa iusserat, Papilionem vna cum fluuiatili Cancro sculpi voluit: altero tarditatẽ, altero celeritatem significans, & lente festinandum esse præcipiens. Eandem & Sphingis imaginem in sigillo sumplisse memorant: quo pleriq; conijciunt eum designasse suam in rebus obscuris illustrandis, & conficiendis negotijs alioqui perplexis admirabilem solertiam, quod tamen signum commutauit Republica primum composita, & Alexandri symbolo postea fertur vsus, fortasse vt Monarchiam, qua se dignum putabat, intelligeret: quam vbi magna planeque inaudita felicitate consecutus est, non alia delectatus est imagine quam sua. Meccenas eques, Augusto familiarissimus, Ranam vsurpauit, fortasse Seriphiam, vt quibusdam placet ad arcani fidem, quam vnice obseruabat ille, designandam. Titus Vespasianus, Augustum æmulatus, proprium sibi ac peculiare schema vel symbolum habuit, quod maturandum esse præcipiebat, Delphinum anchoræ alligatum. Narratur historijs Ecclesiasticis, & D. Hieronymi Commentarijs, litteram Hebraicam T A V salutis fuisse olim signum etiam Paganis ipsis habitum, quod parietibus templi Serapidis passim visum est. Nullus est ex nostris quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni

gi expeditionem aduersus Maxentium, qua, maximè signis militaribus, signum Iominicæ Crucis tum primum cepit: & certe crux merito pro salutis nota vsurpari cepta est, quod T. literæ, quod fuit olim absolutionis signum, videatur responderi, si picturam & lineas spectes. Schemata vero, seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines & peculiaria hominum, vel publica nationum aut ciuitatum symbola vetera vel recentia describere, vel explicare nostri non est instituti. In opere Pieriano quædam occurrunt. De nonnullis alijs fortasse pauca alia addentur: Vnum hic apponamus. Verba significant, inquit Iurisconsultus, Comment. tit. de rerum & verb. significat. res significantur; tametsi & res quandoque significant, vt hieroglyphica seu sacræ Ægyptiorum literæ. Ad hieroglyphica accedunt emblemata, symbola, insignia, quæ quamuis nomine differant, re ipsa multis modis conuenire videntur. Alia imaginum gentiliarum ratio, quamquam ad eundem pertasse finem olim Romani sumpserunt videtur imagines, vt posteri & hodie nobiles sua stemmata. Ii certè nobiles dicebatur, qui sui generis imagines ostendere poterant, teste M. Tullio, quæ causa fuit vt sæpius imagines pro nobilitate vsurpare sit auctoribus familiare. Eas Romæ patricii in primis sibi tribuerunt, & qui soli maiores magistratus, nempe Ædilitatē maiorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint docet Polybius lib. 6. Plinius libr. 35. capit. 2. vt etiã M. Tullius in multis locis. Erant enim simulachra quædam oris similitudinem artificiose fictam coloribus & pigmentis adumbratam referentia, quas insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines festis diebus exornabant pertis armarijs: cumque è propinquis aut affinibus aliquis mortuus efferretur, in funere circumferrebantur imagines, addito, vt magnitudine quam simillimum apparerent, reliquo corporis trunco; eas demum cereas fuisse monet Plinius, vt inde appareat maiorum imagines posteris etiam temporibus nominatas, non ita tamen vsurpatas. Nam insignia Nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, vt fuerunt olim Romanorum. Pro quibus posteriora sæcula habuerunt sua illa quæ vulgo arma vocitantur, id est insignia gentilitia; quæ vt ad honorem & gloriam vteribus vsurpata sunt, postea virtutis præmia rerumque præclare gestarum aperta testimonia fuerunt.

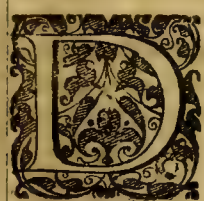

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETE- RIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER PRIMVS.

ABIECTA & *vilia profunt.*

DE Alce tam veterum quàm recentium autorum descriptiones non parum inter se discrepare videntur. Quam enim Cæsar lib. 6. De bello Gallico Alcen, Dociorum iudicio est Machlis Plinij, lib. 8. cap. 15. quam in Moscouia adhuc reperiri sunt qui dicant. Prutenica autem & Suecica Alce, Germanis vocatur Elend. q. d. miseria ipsa, cum timidum sit animal admodum, statimque homines olfaciens fugiat, ac præterea quouis paruo vulnere accepto moriatur. Aiunt etiam epilepsia laborare crebrò, & vngula posteriore auri apposita inde liberari, quod tamen apud quosdam incolas nondum fidem reperit. Scaliger in exercitationibus cum Rangifero (vt & alij) confundere videtur. Iubatos Bilontes nominari à Plinio, de Scythicis animalibus loquente, putat Appollonius Menabenus Sueciz regis Medicus, qui etiam peculiarem de eo commentarium conscripsit. Dodonæus existimat Strabonem, Solinum, Pausaniam (quamuis plenam illius cognitionem non habuerint) de nostra Alce esse intelligendum, facultatem autem vngulæ singularem inesse asserunt, quamuis infimæ parti corporis, contra epilepsiam & hysterica mala, non solum intra corpus, sed amuleti quoque instar adhibitæ. De cornibus idem alij affirmant, non pauci negant, tametsi contra venena, instar ceruini cornu, vsurpari posse docti asserant. Inde verò discimus, sæpe etiam abiecta contempta, humilia, vilia, non exiguam in se continere vtilitatem. Quare Plinius rectè dicit, lib. 15. cap. 14. Nihil tam paruum esse, quod non gloriam & vtilitatem parere possit. Inde distichon;

Vilior haud pars est Alci nec dignior vngue:

Ergo etiam paruis gratia magna data est.

A B S V R D A.

Sapiens, Proverb. cap. 26. v. 1. Quomodo, inquit, nix in æstate, atque pluuiz in messe: sic indecens est stulto gloria. Omnibus non tantum ex meteorologia, verum etiam ex quotidiana obseruatione notissimum est tantam niuium vim mensibus æstiuis nequaquam effundi posse, quin annorum ac tempestatum vices planè inuertantur. Eodem spectat alterum illud de pluuia in messe, quæ apud Iudzos ita raro conspiciebatur, vt ingentis effet miraculi loco. 1. Sam. 12. v. 16. 17. Quamuis autem in temperatis regionibus, etiam tempore messis, pluuiz frequentiores decidant: omnes tamen fateri cogimur, eas tum admodum esse intempestiuas & noxias. Nam & collectionem frugum impediunt, & iisdem accedente ad æstiuum illum calorem nimia humiditate, facillè putredinem inducunt. Ad

B

actiones

actiones absurdas hæ notæ hieroglyphicæ possunt accommodari, tum vero imprimis ad præposteram illam facilitatem qua tituli & gradus honorum conferuntur in homines impios, stolidos, nonnquam etiam manifeste facinorosos, quos *εις τό εγενος* mitti, atq; in crucem tolli æquius erat. Applicationis causæ cuius sunt obuiæ. Primum enim, placè absonum, atque à iustitiæ legibus alienum est si honore digni cum ignominiosis comparentur, aut (quod grauius est) ab iisdem etiam superentur. Deinde hæc confusio non tantum inconcinna, verum etiam apprimè damnoſa est. Impij enim sublimi rerum fastigio collocati, pietatem labefactant, bonos opprimunt, & iustitiam omnem euertunt. Et vt maximè nihil violenter suscipiant, tamen exemplo suo virtutè segetem ac frugem corrumpunt. Plerique enim si videant eodem ordine haberi probos atque improbos, strenuos & ignauos; omiſſa virtute, ad quæuis flagitiorum genera conuertuntur. Quamobrem Salomon istiusmodi homines, quos stultos nominat, à gubernaculis Rerum publicarum alijsq; dignitatibus arcet. Græci quoq; indignis honorem exhiberi vetant trito dicterio; *ὄντα κεφαλῶν μὴ πλουτῶν νίτρον*. id est, *Asini caput ne laues nitro*. Et Publius Syrus proximè ad Sapientis mentem hoc mino accedit;

Loco ignominie est apud indignum dignitas.

Ad idem hieroglyphicon referri potest aliud Salominis prouerbium, ver. 8. eiusdem 26. cap. Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: ita qui tribuit insipienti honorem. Per aceruum lapidum D. Hieronymus intelligit *ἐρμῆαιον*, quod Suidas nominat *σπερν τῶν λίθων, οἱ τῶ Ἑρμῆ ἀνήροτο*. Nam vt idem ille autor paulò post commemorat, *λίθων σωρὸς ἀφιέρων τῶ Ἑρμῆ ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς ἀδελφῶν*. Veteres acruos lapidum in triuijs aut vijs obscurioribus Mercurio cōsecrabant; ita vt viatores adijcerent lapides cumulo, vel vt vias superstitione ducti repurgarēt, vel vt statuas & itinerum notas collocarent in triuijs, vel vt lapidum aceruo Mercurialis imago prætereuntibus notior fieret. Est autem D. Hieronymi sententia. Qui insipienti, id est, hæretico honorem docendi cōfert, nō minus delinquit, quam qui idola delubraq; Gentilium cultu veneratur inani. Hæc ille, lib. 3. in Prouerb. ad cap. 26. v. 8. Alij legunt, Qui stultum honore adficit, perinde facit ac qui lapidem in fundam ligat. Alij, Vt qui applicat lapidem balistæ, ita facit qui stolido præbet honorem & ita exponunt; Qui stolidi personæ aut verbis honorem habet indebitum, manu furiosi gladium porrigit, & ei quadammodo arma subministrat ad nocendū, eumq; confirmat in malo; perinde ac si quis lapidē aut missile quoduis grauiſſimum imponeret tormento illius qui temerè ejaculaturus esset. Alij autem, vt lapis preciosus annulo inclusus in aceruum lapidum coniectus: ita qui stulto dat gloriam. Vel perinde facit qui stultum honore prosequitur, ac si in aceruum lapidum gemmam aureo annulo inclusam conjiceret. Gloria nihil pretiosius. Illam stultis tribuere, absurdum plane, & veluti in Sterquilinium temere conjicere gemmam pretiosissimo affabrè annulo inclusam. Cæterum, ne quid omittamus, quidam aceruo lapidum intelligunt locum publicum, vbi fontes extremo supplicio corporis afficiebantur. Iudæi enim damnatorum cadauera plerumque ingenti lapidum cumulo penitus obtegebant, sicut ostendit Achani, regum Chananæorum & Absalonis historia, Iosu. 7. 25. & 8. 29. & 10. 27. & 2. Samue. 18. 17. Quæmadmodum autem omnes natura duce à funestis eiusmodi locis, & crebra illorum inspectione abhorremus: ita longè indignius est gemmas eo conijci, quas olim quocumque modo violari nefas erat, quod veterū iudicio (Plin. lib. 37. proœm.) rerum naturæ maiestatem in arctum coactam ostenderent, ideoq; non immerito annulis aureis inclusæ summi ornamenti loco ducerentur.

ABUNDANTIA. COPIA RERVM.

VARIIS hieroglyphicis notis pingitur in volumine sacro. I. Nomine aquarum, vt Iob 3. 24. tanquam inundantes aquæ. & 15. 16. Bibit iniquitatem, quasi aquas. & 34. 7. Bibit subnationem quasi aquam. Psal. 36. 8. Potabis eos voluptate, sicut torrente, &c. notat enim delicias abundanter effusas. Prou. 18. 4. Aqua profunda verba ex ore viri, vt torrentis redundans fons sapientiæ. Esai. 48. 18. Pax tua sicut flumen: iustitia tua sicut fluctus maris. & 66. 12. Declinabo super eam quasi fluuiū pacis, & quasi torrentem inundantem gloriam Gentium. Thren. 2. 19. Effunde sicut aquam cor tuum, ic est, in summa calamitate totum cor atque omnes eius cogitationes Deo suppliciter expone: vt Psalm.

62. 8. dicitur, effundite coram ipso, corda vestra. Nahum 2.8. Quasi piscina aquarum: de Nineue, quæ antea tam hominibus quam facultatibus aliunde importatis erat refertissima, vt totius prope mundi opes in eam confluxisse viderentur, itidem vt aquæ in piscinam solent. II. Nomine terræ & arenæ quæ est in littore maris. Iob 27. 16. 16. Comportauit argentum, quasi terram, præparauit, vestimenta quasi lutum. Genes 13. 16. Sicut puluis terræ. Gen. 22. 17. & 32. 12. & 41. 49. Iudic. 7. 12. I. Sam. 13. 5. & I. Reg. 4. 20. 29. Psal. 78. 27. & 139. 18. Ierem. 33. 22. Ose. 2. 1. Rom. 9. 27. Hebr. II. 12. Velut arena quæ est in litore maris. III. Nomine Stellarum. Gen. 26. 4. & 27. 17. Exod. 32. 13. Deut. 1. 10. & 10. 22. & 28. 62. Nehem. 9. 23. Nahum. 3. 16. Hebr. II. 12. Sicut stellæ cæli.

A B V S V S rerum.

VINVM sanos & commodè degentes iuuat, atq; cor hominis lætificat: febricitantibus verò si vel guttatim paulum hauserint, perniciem & interitum continuo parit. Ita fit vt eadem res, eodem modo sumpta, vni quidem vitam, alij verò mortem conferat. *Orig. homil. 5. in Lib. Iudic.*

Et mellis satietas vomitum mouet quatumuis mel sit. Vt Salomoni, sic & mihi videtur suum cuiq; negotio destinatum esse tempus. Et videmus quæ per se bona sunt, si non bene quoq; tractentur, boni gratiam amittere, non aliter atq; hybernis mensibus sunt intempestiui flores. Nec mulieres virilis, nec viros muliebris ornatus decuerit. Vt nec luctui conuenit musica, nec in potum lacrymæ. *Nazianzen lib. 1. de Theologia.*

In rerum natura quæ spectatissima florent, celerimè marcescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cum alia durent: & in hominum vita quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in diuersum. *Plin. libro 9. capite 15.*

Polypus stupidum alioquin animal in captandis conchylijs incredibili vtitur solertia. Quidam ad solum quæstum suum sapiunt, alibi pecudes meræ. *Plin. lib. 9. cap. 29.*

Vina vasis è taxo factis infusa mortifera sunt; salutaris alioquin eruditio, si in hominem pestilentem incidit, moribus illius redditur noxia. *Plin. lib. 16. cap. 11.*

Si multi vino inebriantur, non ideo vites amputamus, sed propius fontes sunt admouendi. Nec protinus abijciendum scientiarum studium, quo multi abutuntur, sed adhibenda cautio, vt fiat salutare. *Plutarch. in Moralib.*

Prometheus Satyrum ignis amplexus ambientem monuit vt à proposito desisteret, & gauderet lumine commode captato. Sic eadem res & utilis & perniciosa fit prout ea vteris. *Plutarch. in Moralib.*

A C T I O N E S præclaræ.

ALOR quod vulgo, ob perpetuam viriditatem in Italia Semper viuuum quoque vocatur, imprimis fouetur à Sole, & cum eius radijs flores illius elegantissimi circumaguntur. Ita quoque actiones præclaræ & laudabiles à Sole iustitiæ, id est, Deo Optimo Maximo conseruantur semperque durant; nec à malis ac inuidis hominibus, tanquam crassioribus nebulis vnquam possunt obscurari vel labefactari.

*Sol prius à cursu, quam mens proba tramite recto
Flectatur, semper vindice tuta Deo.*

A D M O N I T I O N E S.

EQUIS non in ipso cursu, sed ante cursum, frenum iniijcimus. Iracundi vel libidinosi anterationibus ac monitis refrenandi sunt, priusquam in periculum ventum sit. *Plutarch. in Moralib.*

Oculo lippienti non est admouendum lumen. Animus affectu laborans non admittit increpationem, huic admisce laudem, & sic medeberis. *Idem.*

Helleborum, tametsi efficax, medici non propinant senibus, aut pueris, aut exilibus. Admonitio sic est temperanda, vt eam is ferre possit, quem cupis emendare: nec solum spectandum est vitium, sed natura quoq; hominis, cuius vitio studeas mederi. *Plinius lib. 25. cap. 5.*

A D O P T I O N I S Gratia.

INTERIS Oleastrum? vide vt de gratia tuæ adoptionis, & de vera animi modestia cogitans memoria repetas grauiſſimum Apoſtoli dictum, Roman. II. cap. v. 17. &c. Si nonnulli rami defracti ſunt, tu verò quum eſſes oleaſter, inſitus es eorum loco, & particeps radicis ac pinguedinis oleæ factus es; Ne gloriare aduerſus ramos: quòd ſi gloriaris, non tu radicem portas, ſed radix te. Dices igitur defracti ſunt rami, vt ego inſererer. Rectè: per infidelitatem defracti ſunt, tu verò per fidem ſtas; non altum ſapere, ſed time.

A D V E R S A Conſtantiam deſiderant.

MVSCÆ in ſpeculi ſuperficie tanquam nimis glabra & expolita non poſſunt conſiſtere, inde quæ leui momento decidunt, at in corporibus ſcabris & duris inhærere diutius & validius illis commeditur. Non aliter viri conſtantes in rebus duris & aduerſis omnia magno animo agunt, & quidem ſtabilius ac alacrius, quam in ſecundis, quas Xenophon ait difficilius eſſe moderate ferre quam aduerſas. Et Plutarchus in erudito cõmentario πεπερυμυδικῶν ad Apollonium, inter alia egregia dicta, qua huc pertinent, hoc quoque exponit: πεπειθευμένων γὰρ ὄντι καὶ σωφρονῶν ἀνδρῶν, πρὸς τε τῆς δοξασίας εὐτυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πρὸς ἀτυχίας φυλάξαι τὸ πρῆτον, id eſt, Rectè enim inſtituti hominibus etiamque cordati, neque mutari ob euentum verum qua videntur proſpera, & conſtanti animo decorum in aduerſitatibus ſeruare. Minimum enim illi obeſſe fortuna poteſt, qui ſibi firmiter in virtute quàm in caſu ſubſidium collocauit, vt author in Rhetoricis ad Herennium inquit. Videtur etiam ita non inconcinne accommodari poſſe ad innocentiam probitatemque vitæ, quòd in ea nullæ fordes adhæreſcere, nulla maleuolorum reprehenſio, nullus fortunæ impetus locum inuenire poſſit, ſicuti de viro bono ſecit Auſonius,

Securus mundi inſtar habens, teres atque rotundus:

Externa nequid labis per lauia fidat.

Et ante ipſum Horat. lib. 2. Sermon. Satyr. 7.

In ſeiſo totus teres atque rotundus,

Externi nequid valeat per laue morari,

In quem mancaruit ſemper fortuna &c.

Poëta noſter autem,

Rebus in aduerſis ſis fortis, nempe ea parua

Laus eſt virtutis, proſperitate frui.

A D V E R S A Fortium pabulum.

CARDVELIS (vt Iſidorus ait) ita nominatur, quia ſpinis & carduis paſcitur, quare Græcis eſt κάρδινος. Apparet autem ex Ariſtotele lib. 9. Carduelem potius eſſe veterum ἀγροπιδά quemadmodum etiam Plinius & Gaza verterunt, κάρδινον verò ſpinum ſiue ligurinum. Noſtrum, verò carduelem, vt nomen indicat, ſpinas quoque appetere, ac illis veſci Ariſtoteles ait. Ad eundem modum viri fortes & ſtrenui, res difficiles & aſperas pro pabulo ſuæ virtutis habent, & inde ad omnia pericula ſubeunda promtiores & alacriores efficiuntur. Quod imprimis faciunt homines militares & vera diſciplina bellica exercitati, qui pro religione & patria ſemper intrepide in armis verſantur, & neceſſitate poſtulante ſe vitamque ſuam ideo fortiter hoſtibus obijcere non dubitant. Quibus planè diſſimiles ſunt mercenarij noſtri quidam, quorum (ſecundum Claudianum) emta eſt fides, venaleſque manus, venalia caſtra, vt ex Lucano ait Duntherus: quos vir eruditiffimus ingenioſè lanij comparat, nam quemadmodum hi pecudes, ſic illi homines ſpe lucri ingulant. Cæſar Capucius Neapolitanus ſcribit alio quodam ſenſu hoc hieroglyphicon uſurpaſſe quendam ſuum amicum, virum probum & ſapientem, cui vxor eſſet non quidem formoſa, ſed virtute ac moribus eximia, cum Italicodicto, E D'ALTRO NON MI CALE, id eſt, hæc mihi ſola placet: quod Seneca in Octavia quoque ſubiicit.

Probitas, fides, moresq₂, pudorq₃, coniugis
Placeant marito.

Et Lucretius:

Nam facit ipsa suis interdum femina factis
Morigerisq₃, modis & mundo corpore culta,
Vt facile insuescat secum vir degere vitam.

Poëta noster autem hieroglyphicon explicans, ita canit,

Aduersos casus fortis sua pabula ducit,
Pro victu vt spinas mollis acanthus habet.

A D V L A T I O.

LV PVS animal est Cani simile. Adulator, adulter, parasitus amico similis est. Epicëterus apud Sto-
bæum, Serm. 3. Delphini, quo vsque vnda subest, comitantur natantes: in littus verò nunquam
grediuntur. Adulatores in sereno rerum statu semper manent, in aduerso, vt muscæ, foco extincto,
ecedunt. *Sotion Serm. 12. Stob.*

Ligna dum augent ignem ab ipso consumuntur. Opem dum alunt adulatores, ab eis ipsis per-
eunt, *Aristonymus apud Stob. eod. Serm.*

Actæon à canibus suis discerptus est. Adulatores eos à quibus aluntur pessundant. *Phauorinus
bid.*

Corui cadauerum oculos effodiunt. Suis laudibus adulatores corrumpunt hominum animos.
Plutarchus de adulatoris & amici discrimine.

Præterfluens aqua refert colorem subiecti foli. Adulator sui dissimilis est, pro re nata sese adaptas.

Vix deprehenduntur feræ quæ ad similitudinem loci colorem mutant. Adulatores non facile de-
prehendunt, qui camæleontis instar, ad quæcunq; dicta & gesta sese flectere norunt.

Speculum quicquid obijcitur imitatur & refert: Sic adulator.

Simia boue nec domum seruare possit vt canis, nec onera gestare quemadmodum equus, nec arare
sicuti boues, parasitatur, ac risum mouet. Adulator cum ad seria & grauiâ fit inutilis, voluptatum est
minister.

Vmbra, quicquid agas respondet & adest. Adulator, quoquo te vertas, sequitur.

Chamæleon omnem imitatur colorem præterquam album. Adulator in turpibus nihil non imi-
tatur: solum quod honestum est imitari non potest. *Plinius lib. 8. cap. 33.*

Nihil insidiosius melle venenato: & nihil magis cauendum quam blandus hostis. *Lib. 21. c. 13.*

Hyæna, sicut & ichneumon, nunc mas est, nunc fœmina. Quidam sui dissimiles nunc fortia lo-
quuntur, nunc mollia: nunc Philosophi sunt, nunc nepotes: nunc amici, nunc inimici. *Lib. 7. c. 2.*

Hyæna vocem imitatur humanam, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat. Quidam
obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant. *Ibid.*

Cupresso non innascuntur cerastræ, propter amaritudinem; nec buxo propter duriæ: Ita pestis
adulationis fugit seuera tristiaq; ingenia, mollia captat & facilia. *Lib. 7. cap. 24.*

Quod oleum est muscis, formicis, fereq; reliquis insectis, id est adulationis stultis principibus. Siqui-
dem illa oleo peruncta moriuntur: hi assentatione & palponum obsequijs in exitium trahuntur, ipsi
trahunt rempublicam. *Lib. 11. cap. 19.*

Heliotropium herba spectat semper in eam partem qua sol est, & eo condito florem contrahit.
Nonnulli ad regis nutus omnes obsecundant, & in quodcunq; viderint propensum, in id feruntur
& ipsi. *Lib. 18. cap. 27.*

Vitrum mirè crystallum imitatur, res vilissima longè pretiosissimam. Adulatio amicitiam imita-
tur, res pessima longè optimam. *Lib. 37. cap. 2.*

A D V L A T O R.

IDEM euenit adulatori quod Chamæleonti, inquit Plutarchus, lib. de amici & adulatoris discrimi-
ne, hic enim omni colori se potest similem præstare demto albo; & adulator in ijs quæ digna sunt

studio cum se similem præstare nequeat, nihil nisi turpe imitando exprimit. Cum autem parum a sit, quin totum corpus eius pulmone impleatur, is spiritu plenus ob raritatem & pellucidam cutim distenditur, atq; aptam ad mutationem reddit superficiem corporis. Plinius vero paulo aliter lib. ca. 33. hæc de eo recenset. Ipse Celsus hianti ore solus animalium nec cibo nec potu alitur (notandum tamen, interdum muscis, formicis, & aliis insectis vesci) nec alio quam aeris alimento. Et coloris natura mirabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, redditque semper quæcumque proxime attingit, præter rubrum candidumque. Quæ profecto assentatoribus optinere conueniunt, quorum scopus est omnia imitari, & assensum cunctis præbere, præterquam iis, à quorum ingenio longe absunt, qui scilicet candido simplicitatis & innocentiae decore, ac pudoris vercundiaeque rubore sunt præditi. Quare Seneca epist. 44. recte ait, Veritas in omnem partem sui se per est eadem. Quæ decipiunt, nihil habent solidi. Tenue est mendacium, perlucet, si diligenter inspexeris. Vide prouerbiū, Chamæleonte mutabilior. & Alciatum Emblem. 53. & Pierium lib. 27. i Chamæleonte.

ADVLATORES perniciosissimi.

INTER symbola Octauij Stradae, Cæsaris antiquarij, hoc de balæna cū pisciculis collidente Eduardo III. Angliæ Regi, qui deuicto Iohāne Gallorum Rege res maximas gessit, tribuitur, quo forte innuere voluit, vel nocere hos grandissimæ bellæ, si nimis se indulgentem illis præstet, vel certe ab illis allectam in minus tuta loca deferri, cum eius certo exitio. Nobis enim & de inuentore, & de inuentionis argumēto veritas nondū comperta est. Hoc igitur teneamus, etiam maximis quibusq; animalibus, à minimis sæpe paratam esse perniciem. Nam & Crocodilum, vastum illud Nili monstrum, ichneumon, exiguum animalculum interficit. Nempe, haud aliter adultores, homines contempti, & quos nulla re lædere, ne dum Principibus damaum adferre aliquod posse putares, maximè tamen noxi sunt, & amplissima sæpe imperia concutiunt ac euertunt. Argute Antisthenes malle si dixit *εις κόρακας, ἢ εἰς κόλακας* incidere: illos quippe mortuos, hos vero viuentes deuorare. Stobæum autem ex Phauorino citat: *ὡσπερ ὁ Ακταίων ὑπὸ τῶν τρεφομένων ὑπ' αὐτῶν κύνων ἀπέθανεν ἕτως οἱ κόλακες τὰς τρέφοντας καταλύουσιν. Quemadmodum Actæon à canibus, quos ipse enutruerat, dilaceratus fuit, ita adultores hos, qui ipsos alunt, euertunt.* Sed Plutarchus pulchre ait, adultores more aucupum vocem suā ad imitationem Regum componere, itaque eos subire ac decipere. Mellitum enim eis venenum est, vt Plinius loquitur, & rectissime Diogenes orationem adulatoriam *μελιτίνῳ ἀγρόνῳ*, mellem præsecationem, appellauit, quod assentatione quidem delectaret, ceterum mendacio strangularet admittentem. Grauis etiam est Aristonymi apud Stobæum sententia: *τὰ μὲν εὖλα τὸ πῦρ αὖξονται, ὑπ' αὐτῶν τῶν διαφθείρεται. ὁ δὲ πλεῖστος ἐπιτρέφων τὰς κόλακας, ὑπ' αὐτῶν τῶν διαφθείρεται. i. Ligna dum augent ignem, ab ipso consumuntur. Opes dum alunt adultores, ab eis ipsis pereunt.* Hic refert etiam distichum,

Vilis adulator blande mentitus amicū,

Si ingeris, admissus maxima damna dabit.

Quamdiu Adultores Principem circumobsident, ægrotat Respublica, quæ conualescit iis de medio sublatis.

Ipse sui est morbi medicus leo: vos quoque Reges,

Assentatores pellite sponte malos.

Referunt Physiologi leonem febricitantem, Simia animali ridiculo & ad adulationem facto, vescentem conualescere. Assentatores & parasitos Comicus *δημοπιθήκας*, populares simias festiue vocat. Eosdem tineas & forices palatij. Constantinus Imperator nominare solitus est. Curtius eosdem regum malum perpetuum appellare non dubitauit. Et Bias rogatus, quænam bellua omnium maxime noxia putaretur à sapientibus: Inter feras (respondit) tyrannus; inter cicures adulator. Principum omnium præstantissimus Dauid, Psal. 101. canebat, Qui clam obtrectat proximo suo, eum funditus perdam. Oculi mei intenti erunt ad eos, qui in terra veritatis student, vt mecum versentur. Non habitabit domi meæ qui dolum facit; qui mendacia loquitur, nihil firmi apud me habebit. Et hæc quidem vtiq; Christiani Principes serio, quamuis sero meditentur.

ADVLATORES *arcendi ab aulis Principum.*

DIOSCORIDES & alij rerum simplicium scriptores tradunt Cupressum non solum blattas & tineas ob suam acrimoniam non ferre, sed eas repellere: quin etiam dissectas ligni particulas a rebus appositas eiusmodi animalcula inde arcere. Atque ideo apud veteres simulachra potissimum hac arbore fiebant, ob materiae perpetuitatem, cum cariem non sentire dicatur. Vnde simulachrum suis Romae in arce ex cupresso ab V. C. sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, suo adhuc tempore durasse Plinius testatur annis circiter ducentis. Admonentur hoc hieroglyphico principes magni viri, ut suam grauitatem & recte administrandi studium in omnibus rebus suis semper obtinent, ac imprimis adultores, gnathones, & eiusmodi farinae homines, reipub. pestes, singulari feritate a se repellant, nec eorum consuetudine sese oblectent, multo minus aures faciles ipsis praebent. Sic interrogatus Demosthenes, quodnam animal pessime morderet, respondit, ferorum quidem summiatores: cicurum autem, Assentatores. Et Clemens Alexandrinus dixit Adulationem esse aicitiae morbum. Aut enim laudat vituperanda, aut contra saepe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adultores suorum dominorum non tam arriores quam arriores apposite nominat. De quibus integrum commentariolum doctissimum composuit Plutarchus. Caeterum, lepido disticho cunctus nebulones istos perstringit,

*Itte leues procul hinc aliorum in praedia blattae:
Noster adulantes nescit amare deor.*

ADVLTERIVM.

IN Graeca editione veteris bibliorum, Prouerb. nono legitur, Ἀπὸ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπέχεσθαι, καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίου μὴ πίνειν, id est, *Ab aliena aqua abstinere, nec ex alieno fonte bibas.* Veter hoc hieroglyphicon ne quis rem habeat, aut corpus commisceat cum aliena coniuge. Quod qui faciunt, dicuntur ἀβαίνειν εἰς ὕδαρ ἀλλότριον, id est, *Descendere in alienam aquam, & ὑπερβαίνειν ποταμὸν ἀλλότριον, alienum fluuium traicere.* Hebraei libro, qui inscribitur, *Pirké Aboth*, id est, *Capitula vel apophthegmata atrum*, referunt Iose filij Iochanam, dictum illud, *Omni tempore quo homo multiplicat colloquium muliere, accersit malum sibi metipsum, & impeditur a studio legis, tandemque descendit in gehenam.* Eodem libro dicit Rabbi Akiba, *Risus & leuitas capitis affluet faciem hominem ad scortationem.* Iuc referre placet sententias quasdam Ben Syrae, vetustissimi Hebraei, propter formosam mulierem, inquit, multi perierunt: & ob eam robusti quique fuerunt interfecti. *Abstrahere carnem tuam a muliere venusta, tanquam a carne prunarum instar adurentem. Absconde oculos a muliere formosa, ne forte te capiat rete eius.*

Aqua furtiua dulcior est, & panis absconditus suauior. Prouerb. 9. 17. *Verba sunt mulieris imudicae, quae in foribus desidet, ac praetereuntes obseruat, ut illos pelliceat ad se blandis verbis.* Intellectum autem per aquas furtiuas adulterinum concubitum. Quidam existimant metaphoram a re suffusa ductam esse. Quemadmodum enim in pratis irriguis, vicinorum alter alteri, vix inde digresso, quam rursus eripit, eam in fundum suum deducturus, ita moechi, maritis absentibus, statim in illorum aedes clanculum irrepunt, & vxorum amorem paulatim in se deriuant, donec tandem optato haerum congressu potiantur. Vnde apud Latinos Riuales dicti, qui eandem amarent mulierem, siue ea virgo esset, siue iam marito iuncta, quod expressit artis huius magister his verbis:

Me tibi riualem, si viuat, esse vera. Eodem referenda sunt sequentia dicta de pane abscondito, qui nimirum proximo subducitur, & in occulto deuoratur. Caeterum toto hoc dicto nihil aliud agit imudens adultera, quam ut stolidis persuadeat illicitam & furtiuam Venerem longe dulciorem esse. honesta consuetudine piorum coniugum in legitimo matrimonio. Nam ea est mentis humanae perversitas in plurimis, ut nolint sese ad certum thori foedus adstringi, sed in exercendis libidinibus tenere vagari cupiant: imo illas vehementius appetant, quarum conuersatione ipsis diuina lex interdicta. Sic David, quamuis multas admodum vxores aleret, 2. Samuel. 12. vnicam tamen Bathsebam, Viri conjugem, impotenti amore deperibat. Et plerumque adulteri, cum domi formosissimas habeant:

beant vxorés: nihilominus furiosa dementia perciti, turpissimas meretrices & adulteras sectantur. Quod vere est, τὴν πηλὴν ἀφέντες τὴν καθαράν, ἐπὶ τῆ βαρβάρου τὸν ὄχτην τρέχειν, id est, puro fonte relicto ad immundis cœni cloacam currere: quemadmodum D. Chrystost. in 13. cap. epist. ad Rom. homil. 2. commentatur.

Similia dicta, cum in Sacris, tum etiam apud profanos scriptores, passim reperiuntur. Syracid. utramque picturam in eadem causa est imitatus, priorem quidem de aqua, cap. 26. vers. 15. Mulier procax, inquit, sicut viator sitiens, ab omni aqua proxima bibit. Posteriores, de pane furtiuo, cap. 23. v. 24. homini scortatori quilibet panis dulcis est. Inter Ethnicos primus omnium Pindarus hanc sententiam à Salomone mutuatus videtur. Is enim teste Clemente Alexandrino, lib. 3. Prædicatorum cap. 11. dixit:

Γλυκὸν κλεπτόμενον μέλημα Κύπριδος. Id est,
Res dulcis est, furtiuæ cura Cypridis.

Huic respondet Senarius, quem citat Plutarchus in Erotico; vbi postquam detexit nebulonem, quæ supercilia tollens, & se philosophum professus, nimirum foris, metu legum, noctu dum alii que scunt, reipsa dicit,

Γλυκὴ ὁπάρα, φύλακον ἐκλελοιπότες:
Suauè pomum, si quidem custos abest.

Similitudine petita à pueris furacibus, qui hortos alienos obseruant, & quamprimum vident ὀρεοφυλάκιον custode suo destitutum, sepem transcendunt, & fructus arborum furtim decerpunt. Hinc istarum obscenitatum professoris carmina:

Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrimè vit.
Ferreus est, si quis, quod finit alter, amat.

Et alio loco idem:

Nititur in vitetum semper cupimusque negata.
Sic interdictis imminet ager aquis.
Quicquid seruetur cupimus magis, ipsaque furem
Cura vocat: pauci, quod finit alter, amant.
Indignere licet, inuauat inconcessa voluptas.
Sola placet (timeo dicere) si qua potest.

Verum his profanis cogitationibus opponendæ sunt diuinæ comminationes de grauissimis peccatis, quæ adulteris omnibus imminet. Harum nonnullas etiam Ethnici modestiores annotarunt. Menedemus apud Diogenem Laertium in Etabundo cuidam adultero dicebat, ἀγνοεῖς, ὅτι ἐ μένος κερμένη χυλὸν ἔχει χρεῖσον, ἀλλὰ καὶ βαφανίδες; id est, Ignoras non modo brassica succum inesse incundum, sed & raphano? Suauis primus gustus raphani, sed postremus amarus, & tandem esus difficilis concoctionis. Alludit forsitan Menedemus ad pœnam veterum temporibus in mœchos constitutam, de qua procax illa Pythias apud Terent. Eunuchum act. 5. Scen. 5. Suidas in voce βαφανίδω δῆλαι, & Aristoph. in Nubibus, act. 3. Scen. 3. Pindarus autem in Isthmiis, Od. 6.

— τὸ πάρος δίκαιον

Γλυκὸν, κλεπτότα μένει πλεῖστα. Id est,
Quod præter honestatem dulce est, finis manet amarissimus.

Sed hæc omnia illustriora sunt in Salomonis contextu, præsertim v. 18. vbi de æternis & horrendis istorum suppliciis agit. At iuxta D. Hieronymi sententiam, Aquæ furtiuæ & panis absconditus doctrinam adulterinam indicant, quæ stultis, ac perditis suauior videtur, quod dictum adulterii corporali & spiritualis analogiam respicit.

Cap. 20. Prouerb. v. 17. Suauis est homini panis mendacii, sed postea implebitur os eius calculo. Hæc Salomon non tam de adulteris, quam de adulatoribus, parasitis, mensarum affectis,

Qui bona summa putant, aliena viuere quadra.

Furibus, sceneratoribus & rapacibus hominibus, intellexisse videtur.

Salomon Prouerb. Cap. 6. v. 27. Scortationis & adulterii periculum hieroglyphico elegantissimum designat.

A designat; Numquid potest, inquit, homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta illius non ardeant? Interrogata Hebræorum affirmationem continent. Ignem vero in sinu vel intra vestimentum portare dicuntur, quicumque domi suæ malum aliquod intestinum alunt, quod paulo post flammæ instar omnes ipsorum facultates depopulatur. Sapiens hoc loco phrasim illam in specie ad meretrices & adulteras accommodat. Quemadmodum enim ignis tametsi hominibus aliquamdiu calore suo suaviter blandiri, eosque molliter fouere videatur, tandem tamen ijs accidit idem quod euenisset Satyro, nisi Promethei voce fuisset mature ad sanio rem mentem reuocatus, Plutarcho teste. Cum enim ignem, vt primum ei apparuit, Satyrus osculari & complecti vellet, Prometheus exclamauit, Heus hirce. Lugetis miser barbam tuam: tangentem adurit. Ignis, vt ex Xenophonte refert Stobæus, ferm. 50. tangentes solum vrit: pulchri vero etiam procul distantes inflammant. At interdum etiam nutrimentis & viribus acceptis, integras domos cum cuncta supellectile ignis in cineres conuertit: Ita eiusmodi mulierculæ, simulata sua beneuolentia, stolidos amatores bonis omnibus exuunt, & in horrendas calamitates præcipitant. Pythagoras dicere solitus est, Idem esse in ignem ac in mulierem incidere. Et apud Comicos Scortum fundi amantium calamitas sæpius appellatur. Porro adulterij atrocitas in sacris literis hac eadem similitudine sæpius exaggeratur, præcipuè verò Iobi 31. cap. v. 12. vbi flagitium illud appellatur ignis, qui vsque ad perditionem deuorat, & prouentus omnes eradicat funditus.

Potest etiam paulo aliter exponi, vt in illos competat, qui primum quidem ad tempus sua scelera clandestinis artibus tegere conantur, sed tandem deprehensi rapiuntur ad supplicium. Id confirmat Sapiens in parabola ἀνταποδοσει. Eodem modo (inquit) nemo impunè habiturus est, qui proximi sui vxorem attinget: tandem enim, etsi pede claudo, veniet dies vindictæ, scelus admissum in lucem proferens, & adultero pœnas infligens debitas. Hinc natū Socrati adscriptum Sermon. 6. Stobæi dictum, ἢ τε πῦρ ἰματίῳ περιεπιλοι δυνάτων, ὅν τε αἰσθὼν ἀμάρτημα χροῖα, id est: Nec ignem veste occultare possibile est, nec turpe peccatum diuturnitate temporis. Vt enim ignis veste superiniecta nequaquam opprimitur, sed ardentio rem flammam sub illa concipit, ac postea maiore violentia erumpit: sic in hominibus.

— alicur vitium, viuitq; regendo,

quo magis occultatur, eo magis interim crescit, atque iram Dei exasperat, quæ, vt eleganter scribit Valer. Max. lib. 1. cap. 1. lento gradu ad vindictam sui procedit, & tarditatem supplicij grauitate compensat. Tarditas illa vero, sicut loquitur S. Petrus est admirabilis illa patientia qua clemens & benignus Dominus omnes, etiam ferocissimos quosque, vt tempora Noachi arcam construentis testantur, varijs modis inuitat ad resipiscentiam.

ET SI quæ de Viperæ cum Muræna coitu litteris consignata sunt, falsitatis coarguant Rondeletius, hipp. Saluianus, Baldus, Angelus: iucunda tamen & valde hieroglyphica sunt, quæ de illo apud scriptores complures leguntur: Viperam nimis veneno prius posito consortem murænam sibilo euocare è mari: hanc autem sponte illi morem gerere, atque in littore cum illa commisceri. Tradunt hoc constanter Horapollo in hieroglyphicis, Oppianus, Ælianus, Philo in Iambis, Licinius Macer apud Plinium, & Achilles Statius graphicè admodum lib. 1. de Clitophonte & Leucippe: Aristoteles quoque & Theophrastus murænam non raro in siccum exire testantur, pluresque qui eadem afferant, commemorat Scholiastes Nicandri in Theriacis eius. Sequuntur illos Basilus Magnus & B. Ambrosius in hex. vterque ad matrimonio conuenientem reuerentiam, & coniugale obsequium rem eruditè transferens. Quo sensu etiam Alciatus hoc hieroglyphicum accepit, & lepidissimo Epigrammate descripsit. Sed cum non eiusdem generis sint hæc animalia, idcirco longe rectius ad violationem thori alieni referri forte possit. Nam & in murænarum genere, teste Aristotele, mares sunt, vt alienigenam sectari necesse non habeant: & pulcherrimè Basilus dicto ante loco ait: ὅτι μοιχείᾳ πρὸς τῆς φύσεως ἢ τῆς ἐχίδνης καὶ μινερίνης ὀπιπλοκῆ: veluti adulterium quoddam naturæ esse hunc viperæ & murænæ concubitum. Et idcirco eos, qui alienæ matris familias corruptores sunt, considerare debere cuiusmodi bestię sint similes. Ægyptios sane hominem ἀλλοφύλων μίξει χροῖα μινερίνης τυπο expressisse etiam Horapollo scribit. Pulchrum sane est Euphronis illud:

ἐκ δὲ μοιχῆς μετ' ὄν ἐδὲ ἀνακόν :

ἐν ταῖς δ' ἑστρων βέλετ' ἀτυχίας τρυφῶν.

Non est adultero vllum maius malum :

In aliorum enim infortuniis delicias quarit.

Omnibus Diuinis & humanis legibus damnatur sacri concussio lecti.

Nauclerus in portu naufragium faciens, neutiquam veniam assequitur. Et vir, post nuptialem partum aliena coniugia inuadens, vel mulierem alienam curiosius spectans, nullam habebit defensionem, tam apud Deum, quam apud homines, etiam si sexcenties naturæ voluptatem pratextat. Chr. Sostom. Serm. 9 de Ozia.

In adulteros rotundum extat & elegans eprigramma, quod describere libet.

Vis orbem excindi : Subuertito funditus vrbes,

Vis vrbes ipsas tollere ? tolle domos.

Vis delere domos ? careat sac coniuge coniux,

Vanaq, sint sancti fœdera coniugij.

Ergo perire domos, vrbes, orbemq, necesse est :

Orbe vel expelli quisquis adulter erit.

Æ Q V A N I M I T A S.

DE Sphingibus, Diodorus Siculus & Plinius multa tradunt, & Natalis Comes caput peculiariter habet, nempe 8 li. 9. suæ Mythologiæ, vbi ad finem, per Sphingis fabulam, inquit, id significatum fuisse ab antiquis sapientibus crediderim : suam fortunam æquo animo cuique esse ferendam quam tamen si quis ægerrimè ferat, omnino ferre necesse sit. Nam quid significant alæ ? an non fortunæ inconstantiam ? Aut cur vngues in prædam flexæ illi tribuuntur ? nonne quod vndecumque libuerit omnia potest auferre ? Cur humana est facies ? quia humanum est subijci calamitatibus & vicissitudinibus fortunæ. Leonina pars forti animo esse ferenda aduersa significat, quæ vel vi omnino sunt ferenda. Si quis enim miserias prudenter sustinere nequiverit, aut nisi se sapienter inter aduersa custodierit, ille ab ipsa Sphinge crudelissimè torqueretur & laniatur. Atque, vt summatim dicam nos monere per hanc fabulam sapientes voluerunt, aut prudentia & Mineruæ consilio fortunæ iniquitatem esse superandam : aut si minus istud fecerimus, nos ab illa superari oportere. Nam quid agitur in ænigmate Sphingis ? an non de humana imbecillitate ? cum nihil nascitur homine debilius aut calamitosius. Hoc sensu Sphingem etiam dictam possumus asserere ἀπό τ' σφίγγος, id est, confringere vel vincere, quod diuina prouidentia (quam Ethnici fortunam finxerunt) nos sibi potenter subijciat ita vt ducat volentes, nolentes trahat : nec penes nos sit tantæ sapientiæ nodos soluere, vel arcana rimari, sed æquè oporteat animis eius scita & mandata sequi. Huc pertinent disertissimi versus Cleanthis, quos Seneca Latinos fecit, epist. 107.

Duc me, parens, celsiq, Dominator poli,

Quocumq, placuit, nulla parendi mora est.

Assum impiger, sac nolle : comitabor gemens,

Malusq, patiar, quod pati licuit bono.

Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Addit ille Sapiens : sic viuamus sic loquamur. Paratos nos inueniat atque impigros fatum. Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit. At contra ille pusillus ac degener, qui oblectatur, & de ordini mundi malè existimat, & emédare mauult Deos, quam se. Sequens tetrastichon instituto nostro conueniens etiam appingamus :

Humana vita pluribus molestis

Est mixta, que vitare nullis est datum.

Prudens sequetur ergo quo ducet Deus,

Fortiq, mente damna quauis perferet.

Cæterum Ægyptij Sphinges in templorum suorum vestibulis collocasse videntur, quod mystica dogmata, præsertim de diuina rerum administratione, mentes humanas veluti ænigmatum nodis obligare debeant, & sint pia quadam ignoratione colenda. Alciatus emblem. 187. ad rerum ignorantiam Sphingis hieroglyphicum retulit, quod ex Cebetis tabula eius interpret confirmat. Sed addit Clemente Alexandrino 5. Stromat. & Dione Chryostomo Orat. 10. alias significationes, de ingenio solentia, de corporeis viribus, & de iustitia. Porro superius dicta de æquanimitate & in aduersis constantia Deum sequente nobis sufficiunt.

Dum autem manum tollimus de tabula, occurrit Ioann. Goropius, qui hieroglyphicorū lib. 8. pag. 24. Collocari solent (inquit) Sphinges pro templorum foribus, & in ipsa etiam Palladis galea, ut mouerentur homines in ijs quæ viderent, se mentem suam & omnem intelligentiam captiuam dare debere ipsis religionis arcanis, nec fas esse de ijs iudicare, nisi mox leoninum diuinitatis robur, & celestem vindictam expectare vellent. Redigenda enim erat in captiuitatem intelligentia, dum sacros ritus & ceremonias, quarum causas ignorarent, homines videbant. Hermathenæ autem libr. 6. pag. 31. idem, erat (inquit) Sphinx, non animal, cuius Diodorus Siculus & alij meminerunt, in Simiarum genere; sed hieroglyphicum religionis signum, templis maximè præponi consuetum; quo obscurè indicaretur quæcumq; in veterum religione fierent, ænigmata esse, omnesque ceremonias & ritus aliorum signare, quam prima fronte viderentur. Alia autem quæ subiungit Goropius quum Ægyptijs & alijs Ethnicis ante apostolorum prædicationem ignota fuerint, sciens volens omitto.

Æ Q V A N I M I T A S,

IN omnibus rebus bene agendis ac recte administrandis nimia vehementia & austeritas summopere improbatur; ac contra facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet, mediocritas vero sicut alijs in rebus vniuersis, hic quoque locum habet & plurimum commendatur, æquanimitas scilicet quædam ac benevolentia conueniens. Nam & ramus paulatim fluctendo obsequitur, vi autem attractus rumpitur. Sic Terentius in Adelphis præclaram sententiam nobis proponit:

Et errat longè quidem mea sententia,

Qui imperium credat grauius esse aut stabilius

Vi quod sit, quam illud quod amicitia adiungitur.

Et Cicero secundo libro de Officijs; Malus (ait) custos diuturnitatis metus, contraque benevolentia fidelis vel ad perpetuitatem. Atque idem auctor alibi dicit; Omnibus odio est crudelitas, & amori pietas ac clementia. Sunt autem versus integri apud Ouidium;

Flectitur obsequio curuatus ab arbore ramus:

Frangas, si vires experire tuas.

Atque id quidem locum habet apud homines liberales & tractabiles, non autem barbaros istos Scythas & Moscos nimirum, duriori disciplinæ assuetos, in quos potius congruit Agesilai dictum, teste Plutarcho, quod de Asiæ populis nonnullis solitus est referre; Si libertate fruerentur (inquiens) malos, sin seruirent bonos esse,

Æ T A S hominis.

IN oculo cæci vitium, nocte durante, cæcitas est, sed non apparet, nec discernitur inter videntem & cæcum, nisi luce veniente. Sic in puero vitium non apparet, donec ætatis profectionis tempus occurrat. D. Augustinus, De verbis Apostoli,

Ex amphora primum, quod est sincerissimum effluit, grauissimum quodque turbidumque subsidit; sic in ætate nostra, quod optimum id primum est. Seneca epist. 109.

Illam herbam, quæ in segetem frugemque ventura est aliam constitutionem habet tenera & vix emittens sulco; aliam cum conualuit, & molli quidem culmo, sed qui ferat onus suum constitit; aliam, cum flauescit & ad aream spectat, & spica eius induruit; in quamcumque constitutionem venit, eam tuetur, in eam componitur. Alia est ætas infantis, pueri adolescentis, senis. Ego tamen idem sum, qui & infans fui, & puer, & adolescens. Idem, epist. 121.

Æ V V M,

ÆVVM innuentes Ægyptij, referente Horapolline hieroglyphicorū lib. 1. cap. 1. Solem ac Lunam pingunt, quod hæc æterna sint, æque fluxum producentia elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpentem delineant, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Ægyptij, quidem lingua sua Vraum, Græci vero Basiliscum appellant. Eundem ex auro constat Dijs circumponunt. Cæterum hoc animali æuum significari propterea Ægyptij dicunt, quod

cum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus immortale est, cætera mortalia: vtpote cum quoduis aliud animal solo afflatu absq; villo morfu serpens hic interimat. Vnde & quoniam vitæ necessitate potestatem habere videtur, merito sane Deorum capitibus inseritur.

A F F E C T V S *cæcus.*

INIMICITIA perpetua laborant mustelæ & bufones. De mustelæ remedijs in pugna contra eosdem & serpentes testantur naturalis historiarum scriptores. Nihilominus perhibent hoc cautum & astutum alioqui animalculum, nescio quo errore impulsus, sponte sua interdum in os bufonis inimici sui irrutere, atque ita nonnumquam perire, haud aliter quam viperam caput maris ori suo insertum præmordere quidam aiunt: sed apud veteres Scriptores nusquam reperitur annotatum. Quadrat hieroglyphicum illud in illos qui satis caute ac prudenter in alijs suis rebus versantes, interdum tamen cæco iræ, libidinis, auaritiæ, ambitionis, vindictæ affectu rapti, se à tramite virtutis abduci sinunt, ac ita sæpe ruunt in manifestam perniciem. Quem affectum violentum Seneca duobus locis egregie depingit, prior extat in Hippolyto:

— Furor cogit sequi

Priora: vadit animus in præceptis sciens,

Remeatq; frustra sana consilia appetens.

Alter est in Medea:

Cæcus est ignis stimulatus ira,

Nec regi curat, patiturq; frenos:

Haud timet mortem, cupit ire in ipsos

Obuius enses.

Et fortissimis quibusque ratio placidis dictis semper occinit, Vince animum, qui cætera vincis. Ei qui nimium suo affectui indulgens in pericula grauissima incidit, confestim Minerua occurrit, & veluti suum Achillem retrahens, clamat,

Cætera qui vincis, tibi cur dominata voluptas

Te haud improuisum mergit in exitium?

A F F E C T V S *compescendi, frenandi, moderandi.*

OCULORVM acies pura & lucida acute omnia intuetur, neque in deprehendis tenuissimis corporibus laborat. Verum si quis malus humor à capite, vel caligo aliqua ad oculum ascendit, densa quidem ante pupillam nebula obijcitur, quæ ne quidem crassiora corpora videre sinit. Quum omnis perturbatio quæ animam offenderat, purgata est, intenta obiecta omnia prospicit. Sed quædo plurimis turbatur affectibus, vim omnem illam amittit, & nihil altum intueri potest. *Chrysof. homil. I. in Ioann.*

Qui contudit caput serpentis, reliquum corporis longum syrma necauit. Qui primos vitiorum furculos eradicat, etiam cætera quæ inde proueniunt, sustulit. Hoc vero numquam eueniet, nisi postibus nostris effusus fuerit cruor eius (nempe Christi) qui interfectorem interfecit. Bisariam necantur affectus scilicet primogenitis pereuntibus, & nostris ianuis, ob sanguinis asperionem in tutum collocatis. *Procopius in Exod.*

Feræ blanda manu si demulceantur, leuicicurantur conamine. Et libidines, pauores, animi mærores, aliaq; eiusmodi veneficia mala consuetudine sopita, nec perpetuo irritamento efferata, vi rationis mansuetiora deinde fiunt. *Basiliius Magnus ad Gregor.*

In Magno fluctu non sistitur nauis, nisi hanc retineat pondus anchoræ alto vado infixæ. Et in magnis procellis rerum summa ratio animum cohibere debet, ne ab affectibus auferatur. *Plutarchus.*

Pio nauis magnitudine velis est vtendum. Et cupiditates pro virili sunt moderandæ. *Idem.*

Equi iam mansueti, etiam si auriga non moderatur habenas, tamen sua sponte viam ineunt. Et affectus à ratione iam pridem domiti assueti, nec in somnis, nec in morbis, sopita ratione quicquam tentant quod turpe sit. *Idem.*

A F F E C T V S & R A T I O.

PLATONIS Phædrus, seu Dialogus de Pulchro hieroglyphicum pingit equi indomiti & domiti, quibus omnis generis cupiditates significare voluit, quæ si Rationi obtemperent bonæ sunt, sin minus prauæ euadunt. Quapropter ira, superbia, alijque prauæ affectus, si Rationis rectæ quasi vinulo & freno non coercerantur ac confringantur, homo suæ potestatis amplius esse nequit, sed effertur in omnes partes, & extra se rapitur. Contra

— *Dis proximus ille est,*

Quem ratio, non ira, mouet;

inquit Cladianus in Mallij Theodori panegyrico. Et sane,

Affectus quisquis mentis moderatur habentis,

Fertur equo domito: qui vagus, ille fero.

Est autem Ratio nihil aliud quam de humanis diuinisq; rebus, quatenus tamen eæ ad nos spectant, erum iudicium ac purus sensus. Opinio vero, de ijsdem est futile fallaxque iudicium. Cicero lib. I. de Offic. Ratio præsit, appetitus obtemperet. Quæ magis theologicè explicat Diuus Chrysostomus om. 5. in Isaiam: Animalaxans (inquit) habenas cupiditatibus extra rationem positis, quouis rapitur, nec aliter quam equus ferociens, vbi frenum ore, sessorem tergo excussit, fertur quouis vento velocius, omnibus obuijs intolerabilis. Ergo timore Dei, qui Christianis est vera ratio, vndique constringentia sunt cupiditates, & intra suos limites continendæ.

A F F E C T V V M tormenta.

Vis ignis absumit omnem obiectam materiam. Affectus exandescens corrumpit quicquid fit obuium. *Philo.*

Oculus turbatus aliud pro alio cernit, & mens prauarum cogitationum confusione perturbata dem patitur. *Chrysostomus.*

Venti quidam feri atque immanes, cum in serenum irruerint pelagus, ipsum totum à fundo perturbant, adeo vt & arena læpius vndis misceatur. Animi affectus cum irruerunt, cuncta miscent, superiora ad inferiora detrahunt, excæcantq; mentis clarissimum lumen. *Idem.*

Subitis procellis crescentes amnes legitimum excedunt alueum, & super segetes vel plantarum culturam præcipientes lati, rusticorum operum salutem atque ornamentum euertunt. Sic & animus affectuum nimia vi à rectis ratiocinationibus depulsus, falsis atq; improbis opinionibus corrumpitur, quæ eius menti pro ebriorum more, quibus nimia crapula interiores concire solet ægritudines, velut ex latibulis repentia quædam animalia confundunt mentem, ab ijsque cogitur proprias eorum voces personare. Si vero manifestioribus exemplis opus sit, improbitatem animi inconditæ plebis assimilabimus imperio. *Maximus Tyrius, Serm. 17.*

Timidi, & qui nauseæ nauigando sunt obnoxij, existimantes se meliuscule habituros, si sedes mutauerint, nihil tamen proficiunt, bilem timidatemeque secum circumferentes: ita aliud vitæ genus animo non eximit ea quibus grauatur & turbatur, nempe rerum incertiam & rationis imperfectionem, ac illud vitium quod nequit & nescit recte præsentibus vt. *Plutarch.*

Periculosior est tempestas quæ non finit in partum appellere, quam quæ vetat nauigare. Et grauiores sunt animi motus, qui hominem consistere non sinunt, ratione perturbata, sed in fluctus commotos auferunt præcipientem. *Plutarch.*

Hominem vehementer ægrotum, vel lunæ deliquium, vel ventus asperior, vel maris decessus, aut huiusmodi quæpiam leuis commutatio tollit de vita. Sic animos imbecilles & affectibus corruptos quæuis offensa perturbat: cum qui firmis sunt animis istiusmodi non sentiant.

Podagra laborantes ad leuissimum tactum acerbè conqueruntur, & dolore graui percussi gemunt: animi prauis affectibus oppressi nullam monitionem sustinent.

D. Bernardus Serm. 1. de Aduentu; Quibus assimilabimus, inquit, homines generationis huius. a quibus comparabimus illos quos videmus à terrenis & corporalibus consolationibus auelli si parariq; non posse? Profecto ijs similes sunt qui submersi periclitantur in aquis. Nimirum videas eetemere nec vlla ratione prehendere, quod primum occurrerit manibus, quicquid sit illud, licet sit tal aliquid, quod omnino non possit prodesse, vt sunt radices herbarum cæteraq; similia. Sic pereunt i hoc mari magno & spatiofo miseri, dum peritura scētantes omittunt solida quibus apprehensis emer gere & saluare possent animas suas. Neq; enim de vanitate, sed de veritate dicitur, Cognoscite eam & liberabit vos. Hæc Bernardus. Ad eundem modum Cleinens Alexand. inus stultos ait non veri ac solidis rebus, sed ijs tantum quæ specie tenus abq; opinione sunt animum adijcere: perindeq; illi vt mente captis accidere, qui alba nigra esse sibi fingunt. In D. Bernardi dictum hæc Billius,

An sapit is, pressus qui fluctibus accipit algam;

Nec solidis nixus littora tuta petit?

Haud magis ille sapit, qui vita in fluctibus huius

Præponit solidis fluxa, miserq; perit.

Vt fugias tanti discrimina ponti,

Nec caput ista minax obruat vnda tuum:

Spemq; fidemq; agapemq; tene fluxa omnia linque

Has nihil in tabulas vlla procella potest.

A F F L I C T I O N E S.

1. **S**OL diu nubibus obrectus lætius postea splendet, & ver post hyemis tristitiam est acceptius; in secundior tranquillitas blanda, & mare quietum post ventorum seditiones & perturbationem aquarum littoribus allidens: sic post afflictiones nobis vita tranquillior. *Nazianzen. in orat. de Cypriano.*

2. Nisi præcesserit pugna non potest esse victoria: cum fuerit in pugna congressione victoria, tunc datur vincentibus corona. Nam gubernator in tempestate dignoscitur, in acie miles probatur. Delicata iactatio est cum periculum abest, conflatio in aduersis probatio est veritatis. Arbor, quæ alta radice fundata est, ventis incumbenibus non mouetur: & Nauis quæ forti compage solidata est, pulsetur fluctibus, nec fertur. Et quando area fruges trit, grana fortia & robusta Ventos contemnunt, inanes palæ flatu portante rapiuntur. Sic & Paulus post naufragia, flagella, post carnis & corpori graua tormenta, non vexari, sed emendari se dicit in aduersis. *D. Cyprian. serm. 4. de Mortalitate.*

Sicut ab vno igne aurum rutilat, palea fumat, & sub eadem tribula stipulæ commouuntur, frumēta purgantur: nec ideo cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur: Ita vna eademque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat: malos damnat, vastat, exterminat. Vnde in eadem afflictione mali Deum detestantur, atq; blasphemant, boni autem precantur & laudant. Tantum interest, non qualia, sed qualis quisq; patiat, Nam pari modo exagitatum & exhalat horribiliter eorum, & suauius fragrat vnguentum. *D. Augustinus lib. 1. de ciuit. Dei cap. 8.*

Non caret admiratione paruulam ac elegantem plantam Rorariam, plerumque sabulosis ac vdis locis, interdum etiam vmbrosis syluis prouenientem, & quæ cum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forsitan ignotam, ad multos morbos tamen efficax ē, quantumuis etiam æstate ardentissimis Solis radijs sit exposita, nunquam tamen folia ipsius, caua inftar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui, eorumq; lanuginem admodum teneram guttulis quibusdam pellucidis semper madere, vnde etiam nomen sortita est, vt Rorem Solis ac Rorariam recentiores nuncupant. Illustri profecto hæc imago est, nos etiam in summis æstibus ac caloribus calamitatum & afflictionū nunquam flaccescere aut succumbere, si ex sacratis. verbi diuini fontib. viuudum semper ac roscidum succum, qui nos subinde recreet, alat, ac sustentet, hauriamus. Qui alioquin nimis rerum humanarum ac caducarum cupiditate dissipatus ac consumptus, perpetuum mareorem & tandem interitum perniciosum producit. vnde Chrysost. in epist. ad Corinth. Homil. 26 Roraria igitur,

Syrus vt flagret, viret ac perfusa liquore est.

Candida sic durant pectora, firma fide.

Seneca in lib. de prouidentia: Id, inquit, in quoque solidissimum est quod excercuit. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam ventus frequens incurfat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices altius figit: fragiles sunt quæ in aprica valle creuerunt. Pro ipsius ergo bonis viris est, vt esse interriti possint, multum inter formidolosâ versari, & æquo animo ferre quæ non sunt mala, nisi male sustinenti. Hæc ille. In hanc vero sententiam adhuc multo neruosiùs D. Chrysofotomus, Homil. 32. in Genesin breuiter hæc commentus est: vt arbores quæ radices altius miserint, quamuis summum ventum excipiant impetum, non frangi aut euelli possunt: sic orationes quas pius animus Deo suo redderit perquam tuto affixæ efferunt sese in excelsum, nulloq; peruertuntur aggressu cogitationum. Hæc Chrysofotomus. Ventorum incursionibus certe arbores solidantur. Animus enim recte institutus multisque ærumnis ac aduersitatibus exercitus, eo fortius in malis resistit, & radices constantiæ firmiores agit. Quo spectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum, *ὡς ὄντινες πρὸς τὰς ξημιοεὶς γράμμη μὲν ἵκιστα λυπῆνται, ἐργὴ δὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, ἔτοι καὶ πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κρείττοι εἰσι.* est: Nam qui in calamitatibus animo quidem minimè tristantur, re autem & operibus maximè obsistunt, hi timidi sunt siue priuati homines, siue ciuitates fuerint. Sed disticho sacro de afflictionum utilitate dicta obgnemus.

Ventorum aduersis solidatur flatibus arbor:

A cruce & à precibus mens pia robur habet.

Myrrha, quamuis acris & amara, tamen vulnera sanat & prohibet putrefactionem. Piorum afflictiones, etsi carni insuauis & molestæ, tamen minimè exitiales, quinimo sunt salutare: teste sancto postolo, Hebr. 12.

AGRICOLA. COLONVS.

INTER plurima antiquitatis monumenta & *μονοχρώματα* elegantissima, formis Lafrerianis in ære ante aliquot annos Romæ impressa, pictura quoq; hieroglyphica admodum ingeniosa prostat, ex etusta tabula marmorea desumpta, quæ asseruatur in ædibus Octauiani Zeni, prope theatrum Pomij & Campum Floræ. Hæc cum dere rustica egregia in se præcepta cõtineat, & charta breuiores reum notas tantum expresserit, interpretationem præclari hieroglyphici subiecimus. Primum itaq; *Colonus* apparet, pileatus & ocreatus, habituque solutiore & viltiore distinctus, qualis sane ad æstus solis inbrumq; iniurias, atque alias eiusmodi rusticas molestias sub dio perferendas conueniens esse solet. Ipse vero, facie iuuenili, vultu alatri, humeris latis, lacertis torosis, corpore denique robusto (quæ omnia in Agricola requiruntur) præditus, vno pede *Taurum* siue Bouem insistendo & comprimendo consistere conatur, id est, Terram ipsam, suæ industriæ suisq; laboribus potissimum destinatum, strenuè exercere, & domando sibi quasi obsequentem reddere studet. Huius Coloni manu sinistra bouis comprehenditur; dextra vero *Gladiolum* siue cultrum in eius corpus magna vi adigit: quare conatus rusticus, & in colendo atque tractando solo, tanquam subiecto proprio, Agricolarum labores assiduos designare voluerunt. Vnde illud Ouidianum,

Fertilis, assiduo si non renouetur aratro,

Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.

Et Horatius canit quod

Nil sine magno

Vita labore dedit mortalibus.

Et fauciato vero corpore quasi *crux* emanat, id est, ex terra diligenter subacta, sæpius proficissa, ac quasi vulnerata crebra aratione, fructus vberes & ad sustentandam vitam necessarij enascuntur. Quintra corpus assumti, si nutrimentum conueniens præbere nobis debent, prius in sanguinem quoq; conueru necesse est. Post ipsum Colonum *spica* duplicatæ apponuntur: quibus admonemur frugum conuenientem copiam & comæatum necessarium diligenti colono semper in promptu esse debere; sic (quod dicit breuiter & eleganter M. Varro) sumtus fructum superet. Fuerunt olim quoq; *spicæ* symbolum *Ædilium*, qui rei frumentariæ Romæ præesse solebant, & *Cornucopiæ*, *Cereteris*, *Annonæ*, prouen-

proventus boni, vbertatis, regionis fertilis, pacis denique notis in antiquis numis adduntur. Spicæ vero à spe deduci, idem Varro tradit lib. i. de re rustica.

Cum vero omnium fructuum quæ terra nobis suppeditat, atque agriculturæ beneficio habentur, proventus lucis tenebrarumque alternis vicibus creentur, producantur, ac denique colligantur, ea ob causam ante Colonom *Arbor diurna* adhuc arida, & sterilis, vna cum capite bouis & face arden ponitur; quibus omnibus incrementi diurni atque vnius cuiusque diei diligentem imprimis habendam esse rationem, indicatur. Quid caput bouis designet, lector viderit. Ex aduerso *Arbor nocturna*, pomis onusta virensque apparet: cui additur *Scorpius*, quibus generatio & procreatio rerum quæ insensibilis, præsertim per amica silentia noctis, vt Poëta inquit, Serpens, & laboris diurni opera præadacta ostenditur. Solebant autem Chaldæi, secundum suam artem superstitiosam partes generationi destinatas in homine scorpio tribuere, ac nescio quid præterea de illorum scelerum unditate, qui in illo fidere nati essent commentari.

Supra etiam Colonom nostrum *Corvus* volitat, illiusque ceruicibus quasi imminens, & crocitat ad assiduitatem & perseverantiam adhortari videtur, è cuius clamoribus indicia tempestatum impendentis deprehendi aut or esse Plutarchus. At cum in hoc rustico negotio ante omnia fides & amor mutuas tradendas operas requiratur, ideo boui *Canem*, assilientem & quasi comitem fidum ipsi colunt.

inixerunt. Hunc sequitur *Leo*, fortitudinem & robur quoddam hic expeti inntens. Columella item libri primi initio, non solum diligentiam, fidem ac robur, sed etiam prudentiam, solertiam ac couidentiam, ad agriculturæ studium plurimum requiri; quapropter hic quoq; *Cani* ac *Leoni Serpens* additur, cuius allegorica explicatio in sacris etiam literis habetur, dum summus Magister iubet eos discipulos prudentes esse sicuti serpentes, quo reptili notatur vigilantia, industria & singularis in rebus curandis & expediendis prudentia.

Infra *Bouem Scorpius* ac *Cancer* collocantur, quibus & creationem & generationem omnium ex terra nascentiũ significare voluerunt, de Scorpio supra aliquid dictum, cui addimus, si glebæ sumantur ex ruderum illorum terra in quibus Scorpij reperiuntur, eæque collocatæ inter duos lateres cotos, & tempore suo terra irrigatos, æstiuis caloribus sub dio exponantur, spatio paucorum dierum *Scorpius* inde oriri certũ est, atq; experientia confirmatum: quapropter etiam hoc nomine merito generationis symbolum esse possunt. *Cancer* vero vitæ humanæ ortum & propagationem *Platonis* denotat. Supra hæc omnia *Sol Oriens* radijs vndique fulgens apparet qui autor est terrestris fecunditatis, quorum vi abdita in terræ visceribus semina fouentur atq; excitantur: quamobrem *Horatius* ipsum *Almum* vocat, quod eius lumine & calore viuifico supra vniuersam terram omnia alantur & foueantur: sintque hæc ad generationem rerum singularum necessaria. *Ciceroni* moderator est & dux temporis, qui sua luce cuncta lustrat & complet. Equi quatuor quibus vehitur celeritatis nodum indicant, & varios *Solis* effectus. Huc refero *Quidij* carmina:

Interea volucres Pyroei, Eous & Æthon,

Solis equi, quartus Phlegon, hinnitibus auris

Flammiferis implent, pedibusque repagula pulsan.

Prope *Solem* forma muliebri fascijs inuoluta *Natura* assistit. Cuius occulta & abdita vi omnium rerum primordia, *Solis* lumine ac efficacitate & terræ diligenti cultura, producantur atq; conseruantur. Tres præterea *lampades* probe collocatæ sunt, tria *Solis* tempora indicantes, Ortum nimirum, Meridiem & Occasum, quæ tamquam certi indices, & laborum atque operum rusticorum notæ conuenientes, in omni diurno negotio, ceu faces quædam prælucentes, præferri debent, quarum obseruatione plurimum opus esse solet. Ex altera parte *Luna* bigis insidens quasi æquus non nihil defatigatus & iam iam procumbentibus vecta sese occultare velle videtur. Noctu enim humor sideris huius reficit & humectat quod sæpe nimius calor *Solis* inter diu languescit. Faces autem quatuor iuxta ipsa positæ quatuor eius *Phases* siue *quatuor* representant, nouæ scilicet, crescentis, plenæ, & decrescantis *Lunæ*: quæ omnia quam diligenter à rei rusticæ studiosis obseruari, & propemodum ad vnguem præsciri necesse sit, nemo est qui non intelligat. Rursum autem & huic *Naturæ simulacrum* muliebri adiungitur, idque alatum, *Lunæ* celerem cursum consequens, atq; insuper serpentum gyris circumuolutum, hastæque innitens, quasi leges quasdam sua naturali prudentia & rediuiua procreatione omnibus rebus nascentibus præscribens. His expositis erudita antiquitas ostendere voluit, *Colonom* peritum non solum oportere duorum *Luminarium* cælestium diligetem rationem habere, sed omni tempore sedulo hoc agere, vt singula *κυκλῶς* fiant: atque in primis diei ac noctis partes rectè distribuere ac obseruare studeat; quod innuitur postremo loco duabus *facibus* ad agricolæ latera collocatis, quarum vna erecta & ardens diurni laboris est nuncia, altera vero quasi sese occultans & inuersa Noctis tenebras adesse indicat, & ad quietem defessum agricolam hortatur.

ALASTORES.

SALAMANDRAM, bestiam feralem, non nisi horrida tempestate exorta, sæuientibus nimborum procellis, coruscantibus fulguribus, cælo tonante imbribusque omnia longe lateque inundantibus & vastantibus, in fausto partu in lucem prodire multi Scriptorum perhibent. Ita quidam *Androcle* dæ & *Alastores*, non nisi *Ecclesia* aut *Republica* maiorem in modum turbata, inter seditiones & motus ciuiles emergunt, classicum canunt, antesignanos agunt: ac tum non tam inclarescunt quam passim sunt abominabiles; cum ex eorum *καυτοπίδαις* & polypragmaticis gestis infamæ plurimũ, veteræ gloriæ nihil plane ad eos redeat. Docti nonnulli *Salamandram*, sicut pingitur, in natura rerum ex-

tare negant: & de lapide Salamandra, apud Tartaros inuento, qui in igne durat & nitidior fit, di illa volunt. Est etiam lapis quem Pyrimachum vocant, & aiunt ab igne nihil pati, ac ne calefieri quidem. Cum autem Salamandra iisdem quibus Stello notis depingatur, an eadem sit cum Stella incertum. Omnia porro conueniunt, signa, figura, color, foeditas, torpor. Prunis iniecta, inquit Sciger exercit. 185, extinxit eas, non (vt puto) frigiditate, sed lentore; id quod ab alijs quoq; fit carnibus. Ipsa tamen interiit: idcirco Nicander eam λιπόρρινον appellauit, quod esset pingui torio, id est λιπόρρινον. Tantum abest, inquit Bodinus, Theatri libr. 3, vt Salamandra flammis delectetur, vt etiam summa sua frigiditate carbones ardentissimos ante relinquat quam vratur: & ita languida est & fœpida, vt nisi impulsã, vix loco moueatur, quod ipsi in agro Tholosano vidimus: frigiditatis maximum argumentum; nusquam vero nisi locis valde frigidis & humidis versatur. Alastores etiam quicquid lucis & caloris est in hominum societate suo torpore ad bonum facillè exstinguunt.

A M B I T I O.

1. **ÆQUE** mortuus est conditus in odoribus, & tractus vnco. Æque etiã sunt infelices & qui voluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotijs vacant. *Seneca.*
2. Chamæleon maximum habet pulmonem, nihil aliud intus: & quidam præter ostentationem & ventosam iactantiam nihil possident. *Ex Plinio, vt & sequentia.*
3. Taurus auis, cum sit pusilla, tamen bouis vocem imitatur. Et nonnulli, quamuis nihili sunt, magna Satrapiasq; loquuntur.
4. Columbo in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aëre, sibi placens implicatis strepitu perit, capitur ab insidiante accipitre. Multi dum ostentant suas vires, nec eis commode vtuntur, sunt perniciosa inimicis.
5. Pavo non explicat pennas nisi laudatus: & quidam putant se non habere quod habent, nisi qui mirentur.
6. Gallus victor ilico cantu superiorem sese testatur: quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tubicines.
7. Ventus Cæcias ad se trahit nubes: & ambitio similitatem, inuidiam, luxum, &c. *Ex neoterich.*
8. Minimi cancri quos pinnoteræ vocant, quo tutiores sint, inaniam concharum testis se condunt, & cum accreuerint migrant in capaciores. Quidam maiorum titulis sese tuentur, cum suis insidiant virtutibus.
9. Oua plena fidunt, inania fluitant: veris virtutibus, aut eruditione solida præditi, minus se ostentant quam qui secus.
10. Venti desituri vehementissimè spirare solent. Quum maximè sese efferunt, tum ad exitium finiant.
11. Chamæleon, quoniam aura non cibo pascitur, semper hianti est ore. Qui gloriolis & auribus popularibus aluntur, semper eiusmodi fumos captant quibus inflantur miseri.
12. Vitis nisi amputes, latè sese spargit, palmitibus suis omnia completens & implicans. Princeps ambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde coercetur.

A M B I T I O S V S. A V A R V S. G V L O S V S.

ONOCROTALI dictionem græcam volunt esse, à voce asini rudentis desumptam, Itali hodie adhuc *Grotto* vel *Agrotto* vocant, Galli *gouttere*, quasi gutturosam, ab ingluuie quæ strumæ inst dependet. Olim à Trua vasis genere, (vt vult Verrius Flaccus) dicebatur, Truo, vnde Cæcilius comicus, secundum Festum, irridens quendam ob nasi magnitudinem, Truonem nominabat. Hu referetur Avis illa Mechlinicæ quam vulgo *Vogel Hein* nominabant, & ultra octoginta annos vixisse dicitur, de qua plura non sine admiratione apud Gesnerum & alios leguntur. Bellonius in observationibus hodieporicis, refert ad Gazariam Ægypti urbem se vidisse greges Onocrotalorum versi mare volantium. Plinius sæpius indicato libro capite 47. ita describit. Olorum similitudinem Onocrotali habent, nec distare existimantur omnino, nisi illis inesset alterius vteri (quidam legunt ventu

anus. Huc omne animal inexplabile congerit, mira, vt sit capacitas, mox perfecta rapina sensim de in os reddita in verum alium ruminantis modo refert. Gallia hos septentrionali proxima Oceano mittit. Qua icone representatur egregia gulæ & ingluuiei deditus, qui Græcis est *γαστρίμαχος*, & Ilio Polluci *γλωσσογαστρός*, sua helluatione & voracitate omnia confumens,

Et quibus in solo viuendi causa palato est,

secundum Iuuenalem.

Quod vitium sane detestandum, quamuis nimis vulgatum, Lucanus non parum reprehendit, li-

ro 4.

— prodiga rerum

Luxuries, nunquam paruo contenta paratu.

notest quoq; intelligi de alio, nimia cupiditate habendi, & immodico appetitu laborante: præsertim avaritiæ causa, cum immensæ opes per fas nefasq; eum aliorum maximo damno corraduntur.

Qui nequit explere ventrem, mentemve, vel arcem,

Pisciuori effigiem cernito Onocrotali.

A M I C I. Amicitia.

AVRVM igne probatur: amici, beneuolentia in rebus aduersis. Menander.

Ciconia tamen si demigrat, tamen reuertens semper eosdem repetit nidos. Ob intermissam itæ consuetudinem non oportet obliuisci amicorum, sed illorum memoriam semper nobiscum circumferre. *Plin. lib. 10. c. 23.*

Adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeo vt vix oculis cerni queant. Ita arctissima necessitudo si quando contingat dirimi, in summam vertitur simultatem: & ex arctissimis foederibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. *Idem, lib. 37. cap. 14.*

Abies adeo cohæret glutino, vt prius scindatur, qua solida est, quam qua glutino ferruminata. Ita post reditum in gratiam firmitior debet esse amicitia: & arctius cohærent quos copulauit mutæ beneuolentiæ glutinum, quam quos natura coniunxit. *Idem, lib. 16. cap. 2.*

Cristalli fragmenta sarciri nullo modo possunt. Et difficilissimum est eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuum odium venerint. *Idem, lib. 17. cap. 3. & lib. 37. cap. 2.*

Pyrites gemma non aperit vim igneam, nisi ateras, tum enim digitos adurit. Ita quorundam maturitiam non sentias, nisi cum illis consuetudinem aut rem habueris. Vel, non sentias Philosophiæ vim nisi exercueris. *Idem, lib. 37. cap. 11.*

Ixon lunonem persequens in nubem incidit: multi etiam in fucatam amicitiam incurrunt. *Plutarchus.*

Orabanche cicerei infesta est & eruo, vt æra tritico, hordeo festuca quæ vocatur ægilops, lenti securidaca: atq; hæ quidem omnes complexu necant. Ita quorundam amicitia pestilens magis est quam inimicitia. *Plin. lib. 18. cap. 17.*

Luna quo propior est Soli, hoc minus habet luminis: & plus fructus atq; dignitatis est ijs qui procul absunt à magnis Principibus. *Plin. lib. 2. cap. 9.*

Arithmetorum digiti, non nunquam plus, aliquoties minus, aut nihil valent. Et regum amici sæpe quidvis possunt, rursum mutata in fastidium gratia nihil possunt. *Plutarchus.*

Stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit, sed stratum eius ac frenos. Et stultissimus, qui amicum asciturus eum è vestitu aut opibus æstimat. *Seneca.*

Hirundines sub hominum telis nidulantur, & tamen non assuecunt, nec fidunt homini: Ita quidam amicos semper habent suspectos. *Plin. lib. 10. cap. 24.*

Equi virtutem in bello exploramus: amicum in calamitate & infortunio. *Philo.* Afini vsum arguit vix a peritis: amicum beneuolum calamitates ostendunt. *Maximus Serm. 6.* Numum exploras, num sit adulterinus, priusquã vtaris: & amicus probandus priusquam eo sit opus. *Plutarch.* Diligenter cõpingitur nauis, quæ sit præsidio futura, & ager casibus varijs oppositus: ita diligenter probandus amicus, quo sis vsurus ad omnia. *Idem.* Discussis spinis nos complectentibus ad vitem tendimus aut oleam.

Ita non quemuis obuium oportet in amicitiam admittere; sed ad idoneos alijs reiectis, eundem est Idem.

Frumentum non ideo bonum est, quod ex agro pulcherrimo natum sit, sed quod commodè nutrit: Sic bonus & verus amicus est, non qui genere clarus, sed qui moribus egregijs fuerit præditus. *Socrates apud Stob. Serm. 84.* Apem propter aculeum non adisti, sed propter fructum foues & tueris. Amicum acerbè obiurgantem ne auerferis, sed ama propter beneuolentiã. *Cato apud Maxim. Serm. 6.* Mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin vtile & dulce: amici etiam libertas quod viti osium & corrigendum est carpit. *Plutarch.* Poma quædam suauiter acerba sunt, & in vino nimium veteri delectant: ipsa amaritudo amicorum defunctorum memoria mordet animum, sed non sine voluptate. Idem.

Muscæ in popinis non manent, si desit nidor. Et vulgares diuitum amici non perseverant, si nõ adfit utilitas. *Plutarchi.* Nandi imperiti, dum auxilium ferre volunt ijs qui submerguntur, nocent magis quam profunt, atq; suffocantur cum illis: Sic amici qui in rebus aduersis tantum collachrymant amico. Idem. Creon filiam nihil adiuuit, sed eam cõplexus cum illa combustus est. Ita quidem felicibus amicis non fruentes cum infelicibus pereunt. Idem. Hirundo æstate aduolat, instanti è hyeme auolat: ita infidus amicus rebus lætis præsto est, commutata fortuna deserit amicum. *Plin. libr. 10. cap. 34. 24.* Veri amici nota hieroglyphica in aibus Seleucidibus conspicitur. Hæ numquam conspiciuntur à *Cassij* montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas, nec vnde veniant quore abeant cognitum. *Plin. lib. 10. cap. 27.*

A M I C I *sinceri.*

VLMVM proceram arborem vitibus solere adiungi, & olim vsitatum fuit, & nunc etiam vbique in Italia, præsertim in Campania felici circa Neapolim atq; alibi fieri consuevit. Quamuis autem hæc senio arefacta, & pristino vigore destituta, nihilominus tamen vitem retinet ac sustentat nõ aliter ac antea crescens & virescens factitare solebat. Vlmo etiam arida vitis constantè adhæret. Amicitia sinceræ tabella hieroglyphic. Comparemus nobis, quantum fieri potest, amicos qui nec rebus aduersis, nec temporum diuturnitate, neq; locorum distantia, vel vlla denique re à nobis temere desciscant, & nos amare desinant. Quod *Phocion* ille sapiens referente *Stobæo*, nos facere iubet, *ἑτεῖν*, inquit, *ἢ ἢ ἀδελφῶν τέκνα, ἢ φίλους τῶς κατὰ τὴν ἀπαίδειαν ἔβην παρεγγόμενους*, id est. *Quarere conuenit maritum. & liberos, & amicos qui vsq; ad vita exitum tales permaneant.* Eruditissimus *Alciatus* hæc omnia emblemate 159 complexus est quod hic reponimus:

Arentem senio, nudam quoque frondibus, vlumum

Complexa est viridi vitis opaca coma:

Agnosceque vices Natura & grata parenti,

Officij reddit mutua iura suo:

Exemploque monet tales nos querere amicos,

Quos neque disjungat foedere summa dies.

Alciati commentator subiicit *Catullianos* versus nuptiales, idem hieroglyphicon spectantes, quos etiam adscripsimus:

Vt vidua in nudo vitis qua nascitur aruo,

Nunquam se ex tollit, nunquam mitem educat vnam.

Hanc nulli agricola, nulli accolluere iuenci.

At si forte eadem est vlmo coniuncta marito,

Multi illam agricola, multi accolluere iuenci.

A M I C I T I A *mutua.*

HEDERA vincire quasi quibusdam brachijs quicquid apprehenderit, arctissimeque continet: solet: vicissim ergo murorum rudera ea sustentantur ne corruât, ab illis quoque hedera conseruat ac erigitur, vt hac ratione neutrum sine altero consistere possit. Amicitia veræ constantisqu hieroglyphicon, de qua in primis *Cicero* aureolũ libellum illum, qui vtinam quemadmodũ omnium manibu

manibus teritur, sic etiam in vniuersa vita à cunctis obseruaretur, accuratè conscripsit. In amicitia inquit inter cetera) & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent, & (quod difficilius dictu est) mortui viuunt. Paulo post subiungit, Amicus est tamquam alter idem. Lælius quoq; et ca finem commendans amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipsum arctissima, addit, Mihi quidem Scipio, quamquam subito ereptus, viuit tamē, semperq; viuet. Seneca epistol. 67. Nihil, ait, æquè ægum reficit sicuti amicorum affectus. Non video me mori cum illos superstites reliquero: puto, inquam, me victurum non cum illis, sed per illos.

Muri hederam, hæc illos, alterno munere, firmant.

Hic typus expressus mutua amicitia est.

A M I C V S.

BENE olet vnguentum, bene olet & phar macum: verum illud ad nihil vtile, nisi vt delectet: hoc, præter odorem, maiorem vtilitatem habet. Sic adulator tantum iucundus, amicus etiam vtilis & necessarius. *Plutarch.*

Pictura colores habet iucundos; sunt & phar maca quædam grati coloris. Sic amicus ideo delectat t iuuet: adulator tantum pascit inaniter aures. *Idem.*

A M I C V S certus in re incerta cernitur.

INSIGNIS fides & mirè ingeniosa calliditas Scaros pisces celebrat. Scarus enim, teste Plinio, inclusus nasæ non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed aduersus caudæ ictibus crebris laxat fores, atq; ita retorsum erumpit. Quem luctatum eius si fortè alius scarus extrinsecus viderit, apprehensa mordicus cauda adiuuat nixus erumpentis. Quæ ad verbum ex Plinio exscripsit Sidorus. Rem porro ipsam Ælianus quoq; Oppianus, Plutarchus, Ouidius in fragm. halieut. & Ioan. Pzetzes satis superq; confirmant. Propterea apud Athenæum λέγει ὁ πάντων ἰχθύων σφόδρα τὰ εἰρησίου. Nam profecto admiranda hæc illius cum ad se, tum ad socios liberandos solertia est: & fides non minori laude digna, quam vel Thesæi & Pirithoi, vel Damonis & Pythiæ, vel Orestis & Pyladis, vel quorum eumque aliorum, quos sinceræ amicitia cultus immortalitati inferuit. Præclare autem Val. Max. libr. 4. cap. 7. differit: Sinceræ fidei amicos præcipuè in aduersis rebus cognosci: in quibus quidquid præstetur, totum à constanti benevolentia proficiscatur. Et quæ ibi sequuntur plura, lectu vtilissima. Quibus omnino conueniunt illa Orestis Euripidei:

τὰς φίλους

Ἐν τοῖς κακοῖς καὶ τοῖς φίλοιςιν ὠφελεῖν.

amicos in malis

Prodesse amicis conuenit.

Vbi & ratio subnectitur eadem, quam Valer. Max. exprimit. Neruose Seneca in Agamemni.

Poscunt fidem secunda, at aduersa exigunt.

Igitur non male, vt puto, hæc nostra inscriptio hieroglyphico huic conuenit, quæ est ex Lucan. vers. lib. 8. de bello ciuili.

Aduersis non deesse decet, sed lata secutos

Nulla fides vniquam miseris elegit amicos.

Atque vt neotericus quidam disticho expressit, picturæ ingeniosæ addito,

Eccè scari socios prendant vt vimine clausos:

Scilicet est veræ hoc symbolum amicitia.

A M I C V S inimicus.

SALMONI, ad delicias nostras nato, variæ à piscatoribus struantur insidiæ, cum retibus maioribus tum machinis in fluminibus exstructis. Est & hæc eius capiendi ratio, cum alibi, tum præcipuè in Anglia. Salmonem viuentem scæminam funi alligant, inque flumen demittunt. Astat nauicula aut ponticulo in aquis factis piscator, obseruans, si quos forte alios sui generis alliciat hic proditor.

Quod ubi fit, ille de longe aduentantes prospiciens, funem paulatim ad se retrahit, sicque Salomon vel sceminæ desiderio, vel pugnandi causa in sequentes incautos ex improviso obruit, stimulisque ad id paratis conficit, aut in castes optatam prædam conijcit. Sane autem istiusmodi insidijs omnis nostra vita plena est, ut longe difficilius sit amico non fidere nimium, quam hosti manifesto resistere. Quotus quisque enim, cum moribus sit improbissimis, amicitia tamen prætextu non & bonus videri vult, & alios reddere sibi quam simillimos? Nam, ut Plautus dixit in Trinummio, *Malus bonum tum esse vult, ut sit sui similis*. Conuenit etiã hoc in mulierum impudicarum blanditias, de quibus alibi conuenit & in proditores & Sycophantas, qui suis verfutijs & dolis incautos in discrimen adducunt & non raro misere pessundant: quibus voluptati etiam est, ubi contra sanguinem suum insidiantur, & in animas suas fraudem moliantur, ut Salomon loquitur. Illorum igitur castes qui euitare volet, semper in animo Syracid. illud habeat: Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Quo & Martialis illi decantatissimi versus pertinent, lib. 12. epigr. 34.

Si vitare voles acerba quadam,

Et tristes animi cauere morsus;

Nulli te facias nimis sodalem.

Gaudebis minus: & minus dolebis.

Multi dum alijs officiosi videri volunt, suis sunt exitiosi. Cæterum,

Hostis aperte, ast clam falsus nos perdit amicus:

Nec quisquam est fractis tuis, ab insidijs.

A M O R causa omnium.

CÆSAR Treuisanus, ut hieroglyphicon illud explicaret, curauit in libro commentario de pinguatate quatuor diuersi generis animalia, eo modo ut vnum alterum respiceret. Inter illa aquila & ietæ regione superius, & inferius Siren, cum dracone conspiciabantur. Illis autem animalibus, amorem quatuor genera voluit representare, nimirum desiderium & amorem veræ gloriæ & famæ, secundum virtutis, & præstantiæ animi, tertium pulchri, quartum diuitiarum. Quibus eorum proprietates accommodat, nam ad primum quod omnia inferiora in altum ducit, & famæ ac gloriæ rebus præclaris & laudabilibus conquestæ incumbit, aquila pertinet, quæ inter omnes alias aues volatu suo parte superiores cœli petit, & acie præterea oculorû singulari prædita est, vnde veteres poëtæ Iouis esse ministrum fabulati sunt. Solæ autem aquilæ corona in capite est addita, quæ amorem sanctum & diuinum circa res cœlestes designant. Leo secundo generi accommodatur, qui robore & quasi fortitudine quadam cæteris vniuersis animalibus dominari dicitur, a deo generosi animi, & timiditatis, atque ignauitæ expers, ut auctores rerum naturalium scribant, quod hominibus dormientibus, vel in terram, qualis mortui essent prostratis, vel etiam infantibus parcat, nec illis vllam noxam inferat, ac præterea in campis apricis & latentibus securus, sprete venatoribus, non mutato consueto ingressu, procedat: quod virtutis & magnanimitatis conueniens est exemplum. Ad tertium genus amoris, quod in vera rerum pulchritudine appetenda consistit, Siren additur, cui, ut fingunt poëtæ, tam suauiis vox est, ut omnes qui audiant ita demulceat, quod etiam somno inde corripiantur. (Alibi tamen ad illicitum amorem hanc similitudinem transferri non est ignotum.) Draco vltimo generi comparatur, quod verlatu circa diuitias, & opes mûdanas, nam his illum præsidere, ac custodire eas perhibent & oculis quoque vitur acutissimis, quæ omnia diuitijs conquirendis non malè possunt applicari. Quod si cum mundo quoque, id est, paruò mundo, siue hominæ hæc conferre voluerimus, Aquilæ semper in altis locis viuenti, & prædæ inhianti caput respondet, in quo est intellectus in perpetua rerum inueniendarum meditatione occupatus, deinde, os quoque illi ad cibum ingerendum inest. Leoni cum pectori conueniet, in quo consistit fortitudo. Sireni tanquam voluptuariæ, & in aquis degenti inferior venter, & tandem Draconi per terram repenti pedes, & crura attribuentur. Circum hæc vero animalia vndiquaque flamma mollis, & lucida conspicitur, qua nobilitas & excellentia amoris denotatur, nam inter alia elementa ignis præcipuum locum obtinet, tanquam magis efficax reliquis. Occupata autem hæc flamma vniuersum spacium circa quatuor animalia, quoniã ipsius vis & potentia per cunctas re penetra

penetrat atq; sese diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia inuicem colligantur, & sæpe unum ad alterum pertrahitur. Est autem illa in superiore parte aurea circa Aquilam & leonem, cum alior diuinus, & vniuersalis sit præstantiss. circa inferiora autem animalia plumbea, humanum, atq; eam bestialem significans. Huic *μυθολογικῶν* figmento auctor addidit inscriptionem Græcam hanc, *ἔργος ἀπὸ πάντων ἀπὸ πῶν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπὸ πάντων*, id est, Amor causa omnium, & ad ipsum omnia: quod nimirum ex amore vero omnes res originem ducant, primumq; rerum sit principium. Ingeniose hæc sane, & eleganter excogitata fateor, quæ tamen in schola pietatis Christianæ multum melius & rectius explicatur. Nam vt taceam de Amore DEI erga genus humanum (cuius vim & præstantiam nulla vnquam lingua humana satis exprimere vel laudare potest) primū est Amor siue dilectio, quo DEVS diligitur propter se, & proximus propter DEVM, vt docet B. Augustinus de doctrina Christiana: qui lib. VIII. de Ciuitate DEI quoq; ait, Platonē non dubitare hoc esse Philosophari, scilicet DEVM amare, de quolibet nobis præcepta sacrarum literarum plurima, quæ nunquam ex animis nostris sunt dependenda. Est etiam amor erga proximū, qui proprie Charitas dicitur, qui ex priore quasi vberissimo fonte promanet: qui enim DEVM amare negligit, diligere proximū nescit, vt veterum quidam dixit. Et secundum Paulum, I. ad Tim. I. Finis præcepti est Charitas ex corde puro, conscientia bona, ac fide non ficta. DE SALVATOR noster, Io. XIII. certum ac indubitatum signum suorum discipulorum dicit esse mutuam dilectionem. Huc etiam referri debet amor patriæ: nam quid illa nobis potest esse proximior? quam civitatis etiam adeo magnificere, vt pro illa mortem sæpe obierint. Et Seneca dicit,

Præferre patriam liberis regem decet.

Maximè autem charitati aduersatur amor sui, cum quo congruit amor huius sæculi quæ Græcis est *φιλοψυχία*, quæ omnium vituperabilium affectionum dicitur esse principium, sicut superbia est finis. Hunc vitium & improbum merito appellat Horatius, & Aristoteles VI. Ethic. infamem, alij cæcum; à quo vitio omnes quam longissimè abesse debemus. Est deniq; amor honestus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiā videtur describere in dialogo quem symposium siue de amore inscripsit) qui longe lateq; sese extendit, ea tamen conditione ne villo modo limites honesti cedat. Atq; extat egregium dictū apud Dionysium (vt fertur) Areopagitam in libro de diuinis nominibus amorem siue diuinum, siue angelicum, siue spiritualem, siue animale aut naturalem dicas, sitam quandam intellige & connascentem virtutē, quæ superiora quidem ad inferiorum Providentiam prolucit. Equalia rursum ad socialem sui inuicem communionem conciliat, ac postremo infima etiam incitat, vt ad sublimiora potioraq; conuectantur, imo veluti fomite quodam igneo amplius accensa resiliant. Hæc ille. Postremo loco est inhonestus & voluptuarius amor, priori plane contrarius, præsertim ille impudicus & *ἐρωτικὸς*, qui belluarum similes homines reddit, atq; ideo *θηροβότη* vocant Aristoteles. Quantum vero libidines vagæ nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non solum priuati homines à DEO puniuntur grauis. Sed etiam ideo sæpenumero integra reuera funditus euersa fuerint, tam sacræ quam profanæ historiæ plurimæ testantur.

A M O R *Cæcus sobolus.*

INIMIAM generi, inquit Plinius, lib. 8. c. 54 præcipua erga foetum affectio. Gestant catulos quosdam mansuetæ intra domos pepererunt, omnibus demonstrant, tractantq; gaudent, similes gratulationem intelligentis. Itaq; magna ex parte complectendo necant. Oppian. lib. 2. Cyneget. paulo aliter exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, atq; alterū odisse, & hunc stantius arctiore complexu necare, quæ Solinus, quoq; in hunc modum commemorat. Immoderatè ferè is amat, adeo vt catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante se gestant, quoniam negligenter pone matri semper hærent, Tabella est conuenientissima nimiam parentum erga liberos indulgentiæ, quæ sæpe illis detrimentosa, vel etiam exitosa esse solet, vt rectè monet vetus dictum,

Τὸ πρῶτον πατέρων διαφείρειν τέκνα πέφυκεν. id est:

Exitium natū parit indulgentia patrum.

rectè etiam dicit ingeniosus poëta simiam pingens

Est cum & amare nocet. Suffocat simia amando

Simiolum exemplum hoc ô fugitote patres.

Nam vt Plato, libr. 5. de legibus annotat, τυφλάται πᾶς ὁ Φιλῶν περὶ τὸ Φιλῆμενον, id est: *Amans amnis sit cæcus circa rem amatam*; cuius indulgentiæ plurima mala & incommoda post Salomonem multis in locis Syracides enumerat, & exempla sæculis omnibus extant illustria quæ hieroglyphicon illud explicant.

A M O R *immensus Sobolis est subitorum.*

PELECANVS siue Pelecanis, quæ Græcis est πελεκάνς, describitur ab Aristotele, libr. 8. Animal. lib. 9. quâ auem Plinius & eum secutus Gaza, verterunt plateam, estq; apud Ciceronem libr. 2. d. Natura Deorum platanea, nisi sit error scribarum. Oppianus lib. 2. de Aucupio, non Pelecamum, sed πελεκίνον nominat, nec videtur ab Onocrotalo distinguere, quod tamē Physiologus improbat. Quamquam vero de fauciente proprio rostro pectus, & pullis ex eo sanguinem excipientibus, apud veteres scriptores (quantum ego sciam) nulla fiat mentio, & Isidorus quoque lib. 12. orig. dubitanter de hoc loquatur, vbi ait: fertur enim, si verum est, eam occidere suos natos, eosq; per triduum lugere, deinde seipsum vulnerare, & aspersione sui sanguinis viuificare filios: cum tamen tam sacri quam profani auctores hac similitudine crebro vtantur, & omni laude dignis. Rex Alphonsus hieroglyphico vti voluerit, nos quoque hoc loco eius facere mentionem non inconueniens fore putauimus. Quo indicare voluit, nihil sibi esse antiquius, quam populum sibi commissum & vera iustitia ac æquitate regere, & simul ab omni vi aduersariorum illos saluos & incolumes conseruare. Seq; ideo non solum opes omnes suas, sed sanguinem quoq; & ipsam vitam constituisse impendere. Potest etiam ad φιλεσσιμίας & amorem parentum, & qui eorum loco sunt, in libros referri, de quo legitur Rauennæ ad pelicani picturam additum hoc distichon.

*Magnus amor, permagna fides, quam maxima virtus,
Alterius vitam morte parare sua.*

Quare facti patres, hoc mystico sensu ad CHRISTI nostri Saluatoris vnici sacrosanctam passionem pie admodum retulerunt, vt videre est apud D. Hieronymum, & D. Augustinum, ac Imprimis in Physiologo S. Epiphanio ascriptus.

*Sanguine viuificat Pelecanus pignora, sic Rex
Pro populo vita est prodigus ipse sua.*

A M O R *meretricius.*

SARGORVM mirum erga capras amorem, & quæ sit eius occasione illorum captura, cum Oppianus admodum poetice describit, tum rem ipsam Ælianus quoq; Phile in lamb. & Plinius confirmant. Æliani locum, vt eum Gellius vertit, ascribant: Sargi capras vehementiss. amant. namque cum caprarum prope littus pascentium, vnus aut alterius vmbra in litore apparuerit, protinus gaudio exiliètes, summo studio adnatant, ac saltu (non admodum ad saltandum idonei) capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, etiam si sub fluctibus natent, itaq; voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris insania in capras existunt, ex ijs idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, insidias parat, sole à tergo relicto, atq; farinâ caprino iure madefactam in eam maris partem spargit, vbi habitare solent Sargi, qui tanquam philtro quodam odoris allekti accedunt, farina vescuntur, pellis assimilata capræ conspectu permulcentur: ex his autem piscator multos hamo robusto capit, &c. Miranda meretrix huius piscis cum à natura ad amorē quadrupedis & terrestris animalis inclinatio, tum ex eodem noxia stultitia. Sed eo hieroglyphico meretricius amor rectè exprimitur, quod est Alciati 75. emblema vbi elegantiss. epigrammate rem depingit. Apud Athenæum, nisi fallor, Nico Attica meretrix, αἰξ, Capra cognominatur, quæ Thallum adolescentē, qui in Atticam mel & caricas empturus aduenerat, abliguriuisset. Et plane iucundū est de capra & hœdo Senis Plautini somniū in Mercat. act. 2. sc. 1. Satyri quidem

videm capripedes finguntur esse monstra libidinosiss. De quibus præter alios videantur Plinius & Pausanias. Si lectori placet hieroglyphicon Sargi illustrare repetat Socratis Cum Aristippo & Theopota dissertationes 2. & 3. lib. Commentar. Xenoph. quales sunt fallacis fructus amoris videbit:

Ut solidus Capitur Specie deceptus ama e Sargus, Sic Capitur quisquis amore furit.

A M O R Proles.

O P P I A N V S eximius poeta, v. αλ. scribit, contra cœlitum fœdera impios Thraces delphinem audere insequi, & tridente ad id parato configere, & primum quidem vulnerari ab ipsis tenerâ ius sobolem, quam misera mater continue subsequens, ita illi adhæreat vt nulla vi, nullis ictibus inlequeat abigi, quin simul & ipsa capiatur & interficiatur vna cum filio, cum quidem ante alterum ex filiis, incolumem adhuc, ac effugiendum pene adduxerit. Quod similiter Ælianus & Io. Tzetzes tradunt: etiam pertinent quæ de vulpansere Horapollo & Ælianus referunt. Quod si brutis animalibus tam ingentem φιλοτεχνίαν natura instillauit, quid non homines ratione præditos æquum est facere? Profecto enim pietates & affectus plena est vox illa,

Omnis in Alcanio carisset cura parentis,

Igitur non inepta est Angeli Aretini, celebris inter I. C. doctrina; Amorem descendere, non ascendere: Et quod etiam vulgo dicitur minore molestia patrem alere decem liberos, quam decem liberos vnicum parentem. Quo referenda est Aristot. disputatio lib. 8. Eth. cap. 12. affectum parentum erga liberos tam vehementem ex eo esse asserentis, quod liberi sint veluti sanguis & radix eadem cum parentibus. Quamuis eius ratio illa, cur videlicet mater ardentius amet sobolem, quod nimirum ex e genitam illam esse certo sciat, quam tamen Homerus quoque, Menander, & iuris ciuili auctores augunt, sane videatur leuiuscula: cum tanta sit σοφὴ φυσικὴ erga prolem etiam in bestiis, quantam hic expressimus, quarum tamen nulla est cogitatio, quid magis minusve suum sit.

Mirus amor Sobolis mater quod comprobat ecce Delphini, capta qua Soboli immoritur.

A M O R parentum erga liberos.

P A L V M B O S, quæ vulgo Torquatos vocant non nisi peracto solstitio parere, auctor est Plinius lib. 10. cap. 34. & in lib. 19. ait, Transiisse solstitium caueto putes, nisi cum incubantem videris Palumbum: Alciatus vero Emblemate 193. ait, Palumbos in frigore nidificantes sibi proprias plumas cellere, vt pulli mollius foueantur, etiam cum suo incommodo, exemplum appositum admodum φιλοσοφίας. Sed in Græco Epigrammate, Antipatri, vnde sumpsit Aciatius, gallinæ fit mentio, idque negrum propter eius elegantiam adscribere visum fuit.

Χειμείας νηράδεσι παλιωρόμενα πιδὰς ὄρνις
τένωϊς ἐναγὰς ἀμφέχου ἰέρην γας,
μέσφαμιν ἐρεβίου κρύθ' ὄλεσεν, ἢ γδ' ἔμεινεν
αἰδέθ' ἔρεβίων ἀντίπαλ' ἄνερέων.
πέρικη καὶ μήδεια κατ' αἶδ' αἰδέθητε
μητέρες, ὄρνιθων ἔργα διδασιομέμει. Id est,

Vndique ad hiberna gallina niue obruta matrix,
Alas in pullos explicat, hosque fouet;
Nec prius absistit, quam frigore mortua cœli
Sic quoque defendens permanet vsque niues.
Medea & Progne si quid sentitis ad oculum,
Talia nonne auium cernere facta pudet.

De magnitudine autem amoris parentum erga liberos præclare disputat Xenophon lib. 2. ἀπομνημον. in colloquio Socratis cum filio, & Plutarch. in peculiari libro περὶ φιλοσοφίας, in quo non pauca exempla quoque ex brutis desumpta, nimirum Alryone, fete, vrsa, Perdice & Gallina proponit, quæ hic verbosius exponere non est nostri instituti.

A M O R sui.

Columella refert equas, conspecta in aquis forma sua, agi in rabiem. Et quidam nimium admirantes sua redduntur insolentes ad insaniam vsque.

Formica sibi ipsi tantum laborat: Sic nonnulli mortales sibi duntaxat consulunt, suaque modo negotia tractant, de aliis nihil quicquam cogitantes.

Fœtus suos asinus & simia impensius amant indocti suas nugas feriis aliorum laboribus præferunt, & veluti Ixion nubes cupidissime amplectuntur.

AMORIS ignes.

ACARNANIS piscis est marinus, pagri vel erythrimi forma, cum quibus etiam confundi eum plerunque scribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur ἀκαρῶν, & commodatur à dulcedine. A carne apud Plinium legitur in Catalogo piscium. Aristoteles autem Acarnam scribit æstate laborat & extenuari, 8. hist. anim. 19. Vnde nobilis quidam Italus in ludis equestribus symbolum hoc ostentavit, quemadmodum refert in suis Impresis (vtamur enim hac voce vsu fere facta latina) Scip. Bargaglius Senensis. Non autem dubito, quin inuentor more gentis ad amoris sui ignes respexerit. Enim, vt de Didone canit Virg. *mollis flamma medullas*. Et vt Delphis ille apud Theocritum ait Idyll.

ἔρος δ' ἄρα καὶ Λιπαρεῖα

Πολλῶνις Ἡφαίστιο σίλας Φλογερώπερον αἰθεῖ.

amor enim vel Lipareo

Sape Vulcano flammam ardentiolem excitat.

Quo etiam pertinet pulcherrimum epigramma Græcum 4. ἀνδρῶν. quod vertit Alciatus Emb. 10. Et quæcunque apud Poetas passim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. Augustinus etiam in scribis litteris non semel ignem pro amore vsurpari obseruauit, vt Job 31. & Psal. 57. Caueat igitur si vnusquisque, nedum amoris illecebras veluti Solis sui radios excipit, aduratur ab ijs, & sic non tantum corpore & facultatibus extenuetur, sed quod longe grauius est, in animæ quoque periculum, veluti Phædria Terentianus in exitum ruat voluntarium. Argute sane & lepide atque ad hoc hieroglyphicon non incommode de Thrasilli amoribus L. Apuleius 8. Metam. ait: Quidni? Cum flammam faui amoris, parua quidem primo, vapore delectet, sed fomento consuetudinis exæstuans, immodicis ardoribus totos comburat homines.

En radij possint quid Solis, & astus amoris:

hæ torrent piscem: torret at hic homines.

AMORIS illiciti lethalis exitus.

DIPSAS ex genere viperarum serpens est, qui secundum Dioscoridem, lib. 6. cap. 50. vocatur quoque πρηνήρ & κείσων, propter continuam sitim, qua illos, quos morsu læsit, afficere veluti vrere solet. Idem Galenus lib. 9. de Simpl. Medicam. facultatibus tradit, easque in Lybia nec in Italia reperiri ait. Actius vero lib. 13. prolixius insuper describit, ac dicit esse magnitudine cubita ex crassa in tenuem desinentem, cum notis fuluis & nigris per totum corpus, capite autem angustiore. Sitis vero, secundum eundem, est intolerabilis ex ipsorum veneno, vt si etiam multus potus exibeatur, ea non fedetur, nec tamen per vrinas vel vomitum aut sudorem quicquam excernatur. Dubus igitur pereunt modis, aut ob multam sitim exusti, si potum non sumant, aut ob eiusdem replicationem nimiam venter rumpitur, idque infra circa inguina, vel imum ventrem, vt in aqua inter cetera sæpe euenit. Eadem Ælianus lib. 6. cap. 51. & Lucianus in Dialogo, quem ad amicos mittit, copiose describunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam tanquam inuictam auem à dipsade in pectore ictam (quemadmodum Hieronymus Ruscellus exponit in Italicis Impresis) vis & ardor nimis amoris, qui secundum Plautum in Mercatore, in pectore & in corde facit incendium, & ex conspectu & consuetudine mulieris adamatæ, semper maiores vires & desiderium ardentius sumere confutit. Cui tam venenatæ bestię & rabioso animali omni ratione & cura statim in principio obuiam eundem, ac totis viribus resistendum est, illique priusquam vulnus immedicabile infligat, presentibus efficacibus remedijs sobrietatis occurrendum, & animus vera ratione, & salutaribus præceptis instauratus ac meliora conuertendus. Quod Ouidius quoque 1. lib. de remedio amoris recte monet,

Opprime dum noua sunt subiti mala femina morbi,

Et tuus incipiens ire resistat equus.

Nam mora dat vires, &c.

Alibi vero idem principijs obstandum esse iubet: nam si quis vulnus alit venis & cæco carpit igni sero medicina parabitur.

Reginam volucrum dipsas necat: ardor amoris

Sic animum accendens te dabit exitio.

A M O R I S *nimij leuamen.*

TEMPORVM magna differentia aibus (inquit Plinius sapius laudato libro cap. 25.) perennes sunt vt columbæ, semestres vt hirundines, trimestres vt turdi & turtures, quædam cum sætym luxere, abeunt, vt galguli, ypupæ. Abeunt autem hirundines, vt idem author priore ex Aristotele fert, hibernis mensibus circa pridie Id. Septembr. ad Arcturi ortum, & vltra illud tempus deprensæ pereunt, redeunt vero circa 6. Cal. Martij. Sed in vicina abeunt, apricos secutz montium recessus, vbi repetæ sunt nudæ ac deplumes, secundum Aristotelem quoque lib. 8. de hist. Anim. c. 16. sunt tamen nonnulli, qui existimant eas etiam mare transuolare instar aliarum quarundam auium, præsertim in locis mari propinquis. Quod etiam Petrus Martyr affirmat lib. 2. Legationis suæ Babyonicæ his verbis: Hiematum Alexandriam hirundines, miluosque cæterasque volucres, pontum yeme adueniente è nostris regionibus Europæis transuolantes tendere cognouimus. Quemadmodum igitur hirundo vernum tempus tanquam amœniss. totius anni partem expetit, ac ante illud non oparet: ita quoque se habet amantis ratio, qui amore non capitur, nisi sensibus animi & corporis fixis in aliquod subiectum pulchrum. Est autem quatuor affectibus amans subiectus, lætitiæ ac dei, qui ambo cum veris amœnitate, quam hirundo tantopere desiderat, conferri possunt, nec non amori ac dolori, asperæ hyemi conuenientes. Vnde Ouidius;

Pessima mutati capit amoris hyems.

Sed qui laudabili proposito ac singulari generositate flammæ & illecebras amoris nimij absentia restinguere, & propterea ad alia loca vbi hyems minus sit aspera, id est, impetus cupiditatum sedator, sese conferre student, sapienter faciunt: idque monet quoque Ouid. i. lib. de remedio Amoris hoc disticho.

*Tu tamen & quamuis firmis retinere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias.*

Et poetæ nostri distichon,

*Ardorem quisquis fugere optat tempore amoris,
Dum ferret, fugiat: namque hyeme arcta fuga est.*

A N I M A.

ÆGYPTIIS accipiter pro anima pingitur, inquit Horapollo, iuxta nominis interpretationem. Siquidem illis accipiter Baieth dicitur: quod nomen si diuiseris animam & cor sonat: Bai enim anima est, & Eth cor. Cor autem ex Ægyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque compositum nomen hoc animam cordatam notat. Vnde & accipiter ob eum quem cum anima habet naturæ consensum, aquam omnino non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima. Horapollo lib. i. c. 7.

A N I M A *humana.*

LA T E T, inquit Lactantius, Lib. de Opificio Dei, cap. 18. mens oppressa somno, tanquam ignis obducto cinere sopitus; quem si paululum commoueris, rursus ardescit, & quasi euigilat.

Igni (inquit Plutarchus) si extinctam subito faciem admoqueas, statim redaccenditur: & animus si statim euolet à corpore, facile redit in suam naturam.

A N I M A *sancta.*

VN I O N E S, etsi nascuntur in mari, cum cælo tamen, cuius splendorem referunt, plus habent cognationis. Ità sanctam animam, etsi in his terris corporis sui domicilium luteum & fragile incolit, non tamen terrena, sed cœlestia querere decet. Quam enim à cælo ducat ortum, à cælo pendere, non autem terrenæ glebæ & planæ sordidæ hæere affixam, prorsus æquum est.

De Columbæ innocentia dicitur: Estote prudentes vt serpentes, & innocentes vt columbæ. Anima sancta temperamento simplicitatis & prudentia delectatur, & id sibi dictum intelligit, quod Paulus hisce verbis exposuit, volo vos sapientes quidem esse in rebus bonis, innocentes vero in malis. Roman. 16. 19.

Noti sunt versus, quibus Columbæ natura maxime expressa videri potest.

*Et sine felle, gemit, rostro non ladit, & vngues
Possidet innocuos, puraque grana legit.*

Anima Deo deuota sine felle iracundiæ & amarulentia est. Caritas enim quæ non irritatur, summa ei curæ est. Nouit sibi dictum, Omnis amaritudo, & excarescentia, & ira, & clamor, & maledictio, tollatur ex vobis, cum omni malitia. Ephes. 4. 31.

Sardonix, D. Hieronimo teste, nigredinem in imo, candorem in medio, & ruborem in summo habet. Pictura hieroglyphica est pax animæ à tenebris in lucem prouidentis, & inardescens sanctæ & æternæ Christi sponsi, cuius sanguine redempta & respersa est, amore & desiderio.

Ad piam animam, humilem, innocuam, paruo contentam, sobriam, castam, Deum sitientem, cælestia meditandam, in luctu precantem, in lætitia corde canentem, charitate præditam, communioni sanctorum studiosam, superna quærentem pertinent ingeniosi versus scripti de proprietatibus Columbæ; cuius symbolum Christus suis commendauit, iubens vt simplices essent sicut columbæ.

Felle columba caret, rostro non ledit, & unguis

possidet innocuos, granaque pura legit.

Estque frequens ad aquas, pennaque per aera fertur

Præpete, pro cantu lugubre voce canit.

Educat alterius pullos, volitatque gregatim,

Et studet in tutis nidificare locis.

A N I M Æ - domicilium.

QVI in aliena domo habitant multis anguntur incommodis, semperque de aliqua domicilii parte queruntur. Animus etiam nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc alio de alio queritur: significans se esse non in suo domicilio, sed in ergastulo vnde breui sit emigrandum. Hæc Seneca.

A N I M Æ inconstantia misera.

CANCRI facile capiuntur insidiis, eo quod alias antroorsum, alias retroorsum incedant. Sic animus nunc risui, nunc deliciis, mox luctui dedita, nihil proficere potest. Clemens apud Anton. part. 1. Serm. 17.

A N I M O S I viri.

Picarum (Pica autem Græcis est *πίσσα*) duo habentur genera, quorum vnum est illud varium & caudatum vbique notum, olim tamen, vt apparet ex Plinio, in Italia rarius: alterum picam glandariam siue garrulam vocant. Vtrumque genus sermonem humanum addiscit, minor tamen illius nobilitas (vt Plinij verbis utar) quia non ex longinquo venit Ouidius 5. Metamorph. Pieri filias in haues mutatas fingit. Constantinus Landus doctiss. Comes in veterum Numismatum eruditus interpretationibus docet hieroglyphicæ Ægyptiorum pro homine sibimet ipsi medente pinxisse vel pican lauri folium ore tenentem, vel leonem simiam comedentem, de quo alibi. Sed in hieroglyphicis Horapollinis nuper ab eruditissimo viro Dauide Hæschelio, Rectore Scholæ Augustanæ, græce ac latine editis, hoc legitur de Palumbo, quæ *φάσσα* est græcis, non multum ab simili dictione *πίσσα*. At quo modocumque hæc se habeant, hieroglyphicon hoc non male conuenit cordatis & animosis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expetentes, se ipsos in rebus aduersis sua virtute, patientia, & *ἀνταρξία* sustentant, & sibi satis firma remedia inde conquirunt: quales tanquam publice priuatimque optimos esse apud Thucydidem lib. 2. Pericles ait, *δτινεις αεις ταις εσυφοεις γινωσκον μεν ανιστασθαι πουνται, εργω δε μελιστα απεχουσιν, ετοιμα διωτων κρατιστοι εισι*, id est, qui in rebus aduersis non franguntur animo, sed re ipsa maxime resistunt, & in Republ. & in vita priuata sunt optimi.

Sapienter etiam monet poeta noster,

Ne pende ex aliis, in te tua cuncta reponē:

Id te etiam volucris, se medicata, docet.

A N I M V S aeger discurfationibus non curatur.

QVI animi æger, & multis curis atque ærumnis affectus, arbitratur non alia ratione se posse de lori mederi, atque mentis inquietudini consulere, quam hinc inde vagando & discursando, in terra vera sui mali remedia negligens, assimilatur ceruæ fauciata,

*Quam procul incautam nemora inter Cresia fixit
Pastor agens telis :*

— illa fuga silvas saltusque peragrat Dictæ.

frustra : quoniam

— hæret lateri lethalis arundo.

Celeri cursu hinc inde fugit, semper reflexa ceruice respiciens ad sagittam corpori infixam. Prorium ægri est, inquit Seneca, nihil diu pati, & mutationibus, vt remediis vti. Inde peregrinationes incipiuntur vagæ, & littora pererrantur, & modò mari se, modò terra experitur præsentibus semper infesta leuitas. Animus æger fugit turbas discurrendo, non vitat. Quapropter Plutarchi dictum, lib. e animi tranquillitate memorabile videtur. Recta, inquit, ratio si accedat ad quoduis genus vitæ, & quamuis mutationem, eam reddit facilem. Quod argumentum luculenter tractauit Horatius epist. d Bullatium, lib. i.

— Nam si ratio & prudentia curas

Strenua nos exercet inertia, nauibus atque

Non locus effusi late maris arbiter aufert,

Quadrigris petimus bene viuere, quod petis hic est,

Cælum non animum mutant, qui trans mare currunt.

Est Vlubris : animus si te non deficit æquus.

Sed, vt ij qui feбриunt, iactant se inquiete & versant, atque adeo lectum subinde mutant vana spe euamenti : in eadem causa nos, qui terram è terra frustra mutamus, ægri scilicet mentis. Aperimus norbum, non tollimus; calorem internum fatemur, cui nullam facimus medicinam. Post diuturnos & multos errores, animi prauos affectus nullo mari eluimus, obruemus nulla terra. Sequentur nos, & post pedites, equitesque sedebit atra cura. Socrates interroganti cuidam, quid ita peregrinatio sibi non profuisset? Scite respondit, Non enim te deseruisti. Simile hic dixerim : & quocumque fugies, corruptum corruptoremque animum tecum habebis, comitem non bonum. Atque vtinam comitem : sed vcreor vt duces, quia non sequentur te affectus tui, sed trahent. Igitur,

Omnem tolle metum, mentem nec anxius vrge:

Lasus enim, frustra spicula fixa fugis.

A N I M I affectus, motus, perturbationes.

PASSERCVLVVS pede alligatus, volare incipiens, in terram funiculo detrahitur. Mens nondum affectibus liberata, & ad cœlestium meditationem contendens, ab affectibus ad terrena retrahitur. Maximus, lib. i. de charitate.

Gubernatores se ventorum mutationibus accommodant, & viri sapientes animorum affectibus. Stobæus, sermon. i.

Multa agrestia subnascencia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamen signa felicitis atque vberis soli, si quis excolat. Sic animi affectus per se mali arguunt ingenium non malum, si accedat recta institutio. Plutarchus.

Corpus non est capax voluptatum, nisi bene temperatum. Animus non capit veram voluptatem, nisi liber metu ac ceteris affectibus. Idem.

Puro vase frustra haurias è fonte turbido. Nec potes aliis iucundus esse, aut rebus obeundis accommodus, nisi malis affectibus animum purgaueris. Idem.

Qui lucernam non ferunt, multo minus ferent solem : & qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obstupescunt in magnis. Idem.

A N I M I tranquillitas.

NON fit mare tranquillum, nisi cessauerint venti : non extinguuntur ignis, nisi materiam incendij, spinarumque sarmenta detraxeris : nec animus erit quietus, nisi ea quibus inflammatur, fuerint abdicata. Chromatius.

Sapiens gubernator in tranquillitate tempestatem expectat : & rebus tranquillis ad dolorem atque quem præparandus est animus. Plutarchus.

Canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad solam notam ac familiarem mansuescunt : Sic animi morbi cum sauiunt compefci non possunt ; nisi dicta adsint nota & familiaria quæ commotos corripiant. Idem.

Qui nauseant inter nauigandum, existimant se melius habituros, si ex scapha in liburnicam aut in triremem demigrarint, at nihil agunt cum secum pauorem & bilem circumferant: ita frustra mutant genus vitæ, qui morbos animi secum portant. *Idem.*

Nihil differt vtrum ægrum in ligneo lecto, aut in aureo colloces: quocumque illum transfuleris, morbum suum secum transferet: ita nihil refert vtrum animus æger in diuitijs, aut in paupertate constituat: malum suum illum comitatur. *Seneca epist. 17.*

A N I M V S *bene institutus.*

HORAPOLLO lib. 2. cap. 29. tradit Ægyptiacos pinxisse Aquilam gestantem lapidem, pro homine qui tuto urbem quampiam incolat. Nam scribunt eum, vel è mari vel è terra sublatum lapidem in nidum suum referre, quo tutior ac firmior esse possit. Hunc vero plerique Ætitem esse putant, cuius meminit Plinius lib. 10. cap. 3. quamuis cum gagate videatur confundere: cuius quatuor genera enumerat, lib. 36. cap. 21. Dioscorides quoque & Galenus eius faciunt mentionem. Oppianus vero ad partum accelerandum hunc Aquilam nido imponere scribit. *Ælianus* lib. 1. cap. 35. existimat id fieri, vt sit contra fascinationis iniuriam quoddam amuletum. *Georgius Agricola* lib. 5. de natura fossilium prolixè de eo tractat, & ostendit in Saxonia & Misnia quoque Ætitem reperiri, quamvis frequentior, & præstantior ex Gavgano monte afferatur. Sunt autem omnes caui, & lapide alio vel arena quasi prægnantes, & inde sonitum edentes. Nec multum ab illis distat Geodes, quem Dioscorides seorsim describit, terramque in se continet. Intelligi autem debet per nidum (vt *Scipio Bargagius* interpretatur) lapide ingesto stabilitum, animus iuuenilis bene institutus, cui nihil prius, nec antiquius est, quam se summo studio munire contra omnes affectus effrenes, & vehemeniores affectuum impetus, contraque rerum caducarum vanas & quandoque perniciosas cupiditates, idque pietatis, & veræ rationis auxilio, tanquam lapidibus admodum firmis & stabilibus, quibus imperare nobismetipsi, & modum statuere immoderatae libidini possimus. De quo præclaro regnandi modo *Horatius* lib. 2. od. 2. ita cecinit:

*Latius regnes auidum domando
Spiratum, quam si Lybiam remotis
Gadibus iungas, & vterque Pænus
Seruiat vni.*

Conueniens hieroglyphico distichon adpingamus:

*Non bene firmum animum abripiunt vanissima rerum;
Quare hanc doctrina constabilito graui.*

A N I M V S *excelsus.*

ANTIQUA admodum ac celebris familia Fregosia Genuensis, ex qua plures Duces istius Reipublicæ & alij clari viri prodierunt, in gentilitijs suis insignibus aquilam quoque gestare solet, cuius occasione Galeacius Fregosius triremium Magni Ducis Florentini generalis Vicearius, siue, vt iam vsitato nomine nuncupantur, Locum tenens, Aquilam (referente hoc Hieronymo Ruscello) symboli loco vsurpauit, magno impetu contendentem suo volatu aduersus montem, circa quem coelum existit admodum turbidum, plenum pluuijs, grandine, fulminibus & alijs sæuis tempestatibus, contra quæ vniuersa Aquila nihilominus illis omnibus spretis alacriter contendit, aciem oculorum ad Solem supra montem apparentem semper dirigens, atque eo tandem per tot pericula pertingens, cui inuentioni Hispanicum dictum adiunxit, NI MATARMI, NI SPANTARMI, id est, nec occidere me, nec terrere, scilicet potest. Quo iste fortissimus heros indicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantumlibet terribilem, nec ipsam denique mortem sibi extimescendam proposuisse, respectu mandati muneris, & propter res laude dignas ab eo suscipiendas. Quandoquidem in omnibus actionibus nihil aliud cogitet, nec ante oculos habeat, quam solidam virtutem & veram gloriam, ad quæ per multos labores & varias difficultates, tanquam ad montem altum, & aditu difficilem (nam secundum *Ouid.* 4. Trist.

Ardua per præceps gloria vadit iter.)

animo intrepido & constanti aspiret, à quorum accessu quamuis multiplicia genera tempestatum, id est,

Ad est, fortunæ incurfiones varix & plurima alia discrimina illum retrahere & auertere conentur, se-
amen ad Solem, id est, veram rationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem superatis omni-
us difficultatibus ad optatum finem peruenire. Cuique etiam fortissimo heroi hieroglyphicōn il-
ad & conuenit: iusto item & viro illi, quem Horatius lib. 3. carm. Od. 3. viuidis pingit coloribus,

<i>Iustum & tenacem propofiti virum;</i>	<i>Dux inquieti turbidus Adria,</i>
<i>Non ciuium ardor praua iubenium,</i>	<i>Nec fulminantis magna Iouis manus.</i>
<i>Non vultus instantis tyranni</i>	<i>Si fractus illabatur orbis,</i>
<i>Mente quatit solida; neque Auster</i>	<i>Impavidum ferient ruina.</i>

xclamet igitur pius & inuictus animus, cœlum acribus oculis intuens;

Nec me prærupti montes, nec fulgura terren;

Quominus in summo vertice conspiciar.

A N I M V S generosus.

LACERTA viridis dicitur cum serpentibus acerrime pugnare; & si quando ab illis læsa, aut alio-
qui nimium defatigata fuerit, aiunt remedium vulneris vel languoris nimij petere ab odorata
Chamæmeli planta, totam in eam sese inuoluendo, atque hac ratione pristinas vires recuperando.
Constat autem hanc odoratissimis floribus abundare, quos lassitudini mederi ac venenis quoque re-
sistere autor est Plinius. Sic etiam animus generosus semper sese grauibus ac infestis opponens for-
unæ telis, contraque inuidiæ occulta venena continue pugnans, si quando sese hisce inferiorum &
quasi defatigatum senserit, subinde ad cogitationes honestas & actionum heroicarum meditatio-
nem sese confert, & in illis quasi inuolutus seipsum recolligit, ac pristinam acquirat industriam atque
lacritatem, qua aduersus rabiem & insaniam aduersariorum & maleuolorum iamiam quasi trium-
phantium eo fortius pugnare illisque resistere, & subinde etiam aliquid nouæ laudis atque autoritatis
conquirere queat. D. Petrus Forestus, de Galega siue Ruta, Caprarja vulgo dicta, cuius contactu la-
certa se contra viperam ita munitat, vt tandem superior euaderet, admodum luculentam historiam
commemorat, in suis cōmentarijs de falsa vrinarum prædictione. Sed nostro hieroglyphico disti-
hon addamus:

Inuidia vt virus vincas, imitare lacertam:

Viq; Chamamelo hac, pectore te abde bono.

A N I M V S magnus & sacer.

RADII Solis contingunt quidem terram, sed ibi sunt vnde mittuntur: Sic animus magnus &
sacer, inquit Seneca, Epist. 41. & in hoc demissus vt propius diuina noscamus, conuersatur qui-
dem nobiscum, sed hæret origini suæ.

A N I M V S sua sorte contentus.

INTER plura genera vitium, refert Plinius lib. 14. cap. 3. quoddam etiam peculiare reperiri, nullo
plane indigens fulcro alterius arboris, aut palis; sed quod ipsum sese sustineat, vnde etiam à Græ-
cis *ὀρθάμπελος*. id est, vitis recta nominatur. Strabo autem de talis vitis mira crassitie lib. 17. ea scri-
bit, quæ prope fidem communem superant. Hæc profecto imago est accommoda veræ *αὐταρκείας*,
id est, illius, qui contentus est suis rebus sui que ingenij dotibus, neque ab alijs temere pendet. Quas
diuitias maximas certissimasque nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit,

Diuitia grandes homini sunt, viuere parce

— Aequo animo, &c.

Quod multo rectius ac plenius D. Paulus paucis docet: *ὅτι δὲ πολεμὸς μέγας* (inquit) *ἢ εὐσέβεια μετ'*
αὐταρκείας. id est, *Questus magnus est pietas cum animo sua sorte contento*. Et Syracides cap. 40. *ζὼν αὐ-*
τάρκειας ἐργάτη γλυκάνθησαι, id est, *Vita operarij, cui quantum satis est, suppetit, dulcis erit*. Tam magni
autem veterum nonnulli hanc *αὐτάρκειαν* fecere, vt teste Theodoretō, in libro contra Græcos infi-
dels, serm. 11. in quo tractat de fine & iudicio, in ea vltimum hominis quidam Philosophi, auctore
Hecatao, bonum statuerint. Quo pertinet etiam præclara hæc sententia Pindarica in Olympijs: Sa-
nam si quis opulentiam irriget, contentus ijs, quæ conquisiuit, laudemque adiungens, ne quærat
Deus sic. i. vel vltra humanam sortem sese extollere.

ANNVS.

ANNVM demonstrare volentes Ægyptij, Iſin, hoc est mulierem pingunt, quo etiam signo Deus significant. Est autem apud eos Iſis ſidus: quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò Astrokyon dicitur, qui & inter reliqua ſidera videtur obtinere principatum: vt qui, dum oritur, maior ſit, nunc minor, interim ſplendidior, interim vero ſecus. Insuper & quoniam in huiusce ſideris exortu, ea ſignis quibusdam obſeruamus, quæ toto anno peragenda ſunt; propterea non ab re annum Iſin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt, quod arbor hæc ſola ex omnibus ad ſingulos Lunæ ortus, ſingulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur. Horapollon in hieroglyphicis lib. 1. cap. 3. hæc profert.

ANNVS *inſtans.*

INSTANTEM annum ſignificantes, eodem Horapollone teſte, lib. 1. cap. 5. quartam *ἀρῆς* partem delineant. Est autem *ἀρῆς*, vnde Latinis aruum, terræ meſura centum complectens cubitos. Ita que annum volentes dicere, quartum dicunt: propterea quod ab vno, vt tradunt, ſideris, cui Sothis nomen, ortu, ad alterum quarta ſit interiecta dici pars. Enimvero Solaris annus trecentis ſexaginta quinque diebus abſoluitur: vnde & quartæ quoque anno ſuperuacuum quoque diem computant & intercalant Ægyptij: quatuor ſiquidem diei quadrantes diem perficiunt.

Ioannes Pierius lib. 18. de iis quæ per vulturem ſignificantur ex facris Ægyptiorum literis agens pag. 179. mentionem curſim iniicit deliramentorum Baſilidis de numero cælorum, cuius nomen princeps Abraxas, inquit, ab iſtis eſt conſtitutus. Hic autem plura de eodem commento in antiquitate ſtudioſorum gratiam ſublicere libet. Cæſar Baronius Soranus, tomo 2. Annalium Eccleſiaſtico rum, addit ad pag. 68. lin. 43. editionis Plantiniana, refert circa annum 1590. Romæ in lucem emerſiſſe geminam ex amethyſto, quam D. Fuluius Vrſinus oſtendit vnã ex illis imaginibus eſſe, quibus vt ſolerent Baſilidiani hæretici, quas loco bullæ vel amuleti, aut alia cauſa ſuperſtitioſe geſtarent. Antica parte ſculptus apparet iuuenis, induſium ad genua geſtans, cætera nudus, aperto capite, ſuprà quod virga extat appoſita; Dextra manu clypeum rotundum, ſiniſtra haſtam ſeu bidentem tenens multis characteribus toto corpore inſignitus, qui nihil niſi magiam & ſuperſtitionem ſpirantem, atque inconditas voces vel implexas, & erroneas illis melius cognitatas continere putamus. Sub pedibus **ΑΒΑΝΑΘΑΛΕΛ** *Ablanathale* ſcriptum legimus. Ad imam haſtæ partem **ΑΒΡΑΧΑΣ** *Abraxas* qui fuit Baſilidis ſummus Deus: & geminæ cælatura poſt Abraxam habet **ΘΟΤΘ** *Thoth* vel *Thouit* qui Ægyptiis Mercurius fuit, ſi Gyraldum audimus, Syntag. 9. Platonis & Ciceronis ſententias referentem. Hæc vox fuit generis, inde *Theos*. Baſilidianis Deus fuit igitur Abraxas. His namque elementis (vt teſtantur Irenæus lib. 1. cap. 23. Tertullian. De præſcript. cap. 46. Epiphani. hæref. 24. Aug. D. hæref. cap. 4. Theodoret. hæret. fab. lib. 1.) Baſilides concepit ſummæ Virtutis nomen, ex qua reliqui dimanarent, omnes numero trecenti ſexaginta quinque, ſecundum anni dierum numerum totidemque cælorum (vt ſomniabat) quibus ſingulis eodem numero Dij ſiue Angeli ab eo nati præeſſent. Porro eorum, vt dictum eſt, numerus literis illis exprimitur, quibus euidenter Summorum omnium Deorum *Abraxas* nomen compoſitum eſt, nempe A & B vnum & duo: P & A centum & vnum C & A ducenta & vnum, E ſexaginta ſunt: quæ ſimul iuncta ſummam efficiunt CCCLXV. Ita enim S. Irenæus & citati ſuperius auctores omnes interpretantur, & numerant ex mente Baſilidiani. Multi ex Platoniorum & Ægyptiorum curioſis ſcholis ad Chriſtianiſmum tranſeuntes, neglectæ prophætica & Apoſtolica ſimplicitate, veritatem cæleſtem ridiculis iſtis numerorum & cælorum ſigmentis obſcurant, & dum ſapere nimium volere omnium apparuerunt inſipientiſſimi. In geminæ parte poſtica Leonis ſignum & tauri caput ad genituram pertinet eius qui geminam illam ex amethyſto geſtabat: ſicuti ſolemne eſt cuiſmodi nebulonibus his impoſturis ſibi met illudere.

ANTIPATHIA *hominum.*

MVRENAM, quæ adeo Romanis in deliciis fuit, vt ex Macrobio, Cicerone, Plinio, Columellæ & aliis conſtat, recte, ni fallor, exhibet Hipp. Saluianus in pulcher. ſuo opere hiſtor. aquatil. & eadem illa ſit cum lampetra noſtra, & Auſonij Muſtella, multa afferit aliis non animaduerſa Ioſ. Scalger in Auſon. Lect. Eius capitale odium cum polypo, præter Ælianum & alios Oppianus eleganti

A. Describit 2. ad. Polle nimirum Polypum nullis artibus, nullis viribus muræne euitare insultus, sed co-
quamuis inuitum ad necessarium prælium deuenire, & frustra quidem miserum suis cirris, & fla-
pellis, velut spiris ac vinculis, murænam implicare. Nam & sua lubricitate illam elabi, & denuo ado-
sentem hostem, brachia illi abscindere & discernere, ac ita tandem deuictum conficere. Sic videlicet
tione etiam carentibus implacabile quiddam natura ingenuit, vt Ælianus quæritur. Sed cur ita?
am vbique fere terrarum, vt est in versu Timonis Philiæ apud Cl. Alexandr. & Euseb. libr. vltim.
parat. Euangel.

Φοιτᾶ δὲ βεβρυχῶν ὄς εἰς κενὸν λελακῆσα,

Rixa hominum pestu stridore vagatur inani.

Et muræna quidem in polypum, in murænam locusta, in diuersum nempe à se genus piscium, odia
ta exercent; at in se ipsos & genus proprium, & viscera sua sæuiunt homines. Verissima igitur est Iu-
enalis querela: Satyr. 15.

Sed iam serpentum maior concordia, &c.

B. Et eodem pertinet Plinij locus: Cætera animantia in suo genere probe degunt: congregari vide-
nus, & stare contra dissimilia. Leonum Feritas inter se non dimicat: Serpentum morsus non petit
et pentes: nec maris quidem bellæ ac Pisces, nisi in diuersa genera sæuiunt. At hercule homini pluri-
na ex homine sunt mala.

A N T I S T E S *improbis.*

Q. VOD D. Augustinus, epistol. 148. De Ecclesiæ Antistibus suo tempore dicebat, hoc nostra
quoque tempestate dicere possumus: Nihil in hac vita, maxime hoc sæculo, facilius, lætius, & ho-
minibus acceptabilius, Episcopi aut Presbyteri officio, si perfunctorie atque adulatorie res agatur:
ad nihil apud Deum miserius, tristius & damabilius. Itē in hac vita, maxime hoc sæculo, difficilius,
aboriosius, periculosius est Episcopi vel Presbyteri munere: sed apud Deum nihil beatius, si eo mo-
lo militetur quo noster Imperator iubet. De iis autem qui sine vllis Doctrinæ virtutumque præsi-
lis ad functiones Ecclesiasticas, tamquam ad ignem pyraustæ temere profiliunt, operæ pretium est
audire quid sentiant Saluianus libr. 2. ad Eccles. & Bernardus libr. 2. De consider. ad Eugen. Nihil est,
inquit Saluian. turpius, quam excellentem esse quemlibet culmine & despicabilem vilitate. Quid est
nim principatus sine meritorum sublimitate, nisi honoris titulus sine homine? aut quid est dignitas
in indigno, nisi ornamentum in luto? Bernardus autem. Absque his insignibus, inquit, eo deformior,
quo illustrior appares? Numquid abscondi potest ciuitatis supra montem positæ desolatio? aut latere
humus lucernæ extinctæ super candelabrum? Simia in tecto, rex (antistes) fatuus in folio sedens.
Et nunc audi Canticum meum, & quidem minus suaue, sed salutare. Monstruosa res, gradus summus,
& animus infimus, sedes prima & vita ima, lingua magniloqua & manus otiosa, sermo multus & fru-
stus nullus, vultus gravis, & actus Leu's, ingens authoritas & nutans stabilitas. Sed & quid eo anti-
quior Ambrosius Dicat, Epist. 6. audiamus. Nihil in Sacerdotibus plebeiu requiritur, nihil populare,
nihil commune tum studio atque vsu & moribus in condita multitudine. Quid in te mirabitur, si
sua in te cognoscat, si nihil in te aspiciat quod vltra se inueniat, si quæ in se erubescit, in te quem re-
uerendum arbitratur offendet? Et libr. De dignit. sacerdot. capit. 3. Ne sit nomen inane, & crimen im-
mane. Ne sit honor sublimis, & vita deformis. Ne sit Deifica professio, & illicita actio. Ne sit religio-
sus amictus, & irreligiosus prouectus. Ne sit gradus excessus, & deformis excessus. Ne habeatur in
Ecclesia Cathedra sublimior, & conscientia sacerdotis reperiatur humilior. Qui plura cupit, legat
Chrysostomi præclarum opus de Sacerdotio, Gregorij magni Pastorale, præsertim vero Nazianzeni
Apologeticum. Illic enim quantæ stultitiæ ac temeritatis sit, illotis (vt Dici solet) manibus tam ar-
duum ac sacrosanctum munus attingere, Discet. Hieroglyphicum vero Simiæ in tecto saltantis &
Antistitis indocti atque improbi apprime conuenit.

A R D E L I O N E S.

P. ETRVS Crinitus lib. 2. de honesta Disciplina, 14. capit. pingit hieroglyphicum quod hic expli-
camus, sub Apologi lineis. Sata est olim Cucurbita iuxta Pinum arborem procerissimam. Cum

verò multis pluuiis ac cæli temperamento hæc plurimum creuisset, lasciuire cœpit, & ramulos audacius porrigere: iamque in pinum serpebat, & in suos ramos audebat frondes inuoluere, prægrandiæ sua poma ac virefcentia ostentans. Tanto itaque fastu ac insolentia intumuit, vt Pinum ipsam ausi sit hoc pacto aggredi. Vides, ait, vt te iam supero, vtque foliis ac virore præsto. Tum pinus, quæ senili prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed respondit; Ego verò hi multos calores & hyemes, variæque temporis aduersitates pertuli, adhuc tamen integra consisto, tu verò ad primos rigores minus habebis audaciæ: nam frondes concident, & virefcere desines. Tabellæ est Ardelionum, agyrtarum & nebulonum, qui si quando nescio quam gloriolam suis artibus conquisuerint, quibus etiam probis & doctis viris audacter insultare non erubescunt, vbi ad seria ventum est, tanquam fumi venditores suo ipso fumo oppressi pereunt.

Quid certat tarda citò nata cucurbita pino?

Interitu celeri, quæ citò nata, cadunt.

A R D V A *sectanda.*

ERIGITUR vir solidæ gloriæ cupidus, vt exigatur, Capram imitatus, quæ magno conatu scilicet erigens, & lauri furculos teneriores depascens, ac inde tamquam ex nutrimento conuenientissimo, corpori alimentum & incrementum præbens, robustiorque inde existens, hieroglyphicum et liberalium artium studiosi, quarum auxilio sperat se famam ac celebritatem nominis perpetuam consecuturum, quum, Horatio teste,

Dignum laude virum Musa vetet mori, &

Calo Musa beet.

Capra etiam salicum & aliorum amarorum virgultorum summitates, neglectis humi nascentibus etiam suauioribus herbis, carpens, ostendit nullos labores esse ingratos, imò studiosis videri iucundissimos & suauissimos ob virtutis & aliarum rerum laudabilium acquisitionem. Quod Phocylides testatur,

ἔδεν ἄνυ χαμάτυ πέλεις ἀνδράσιν ὑπέτες ἔργον,

ἔδ' αὐτοῖς μεγάροσι πόντον δ' ἀρετὴν μέγ' ὀφέδει.

Nullum sine labor e est hominibus facile opus,

Nec ipsis Diis: labor autem virtutem valde adiunxit.

Et Manilius Astronomic. lib. 4.

Pro pretio labor est; nec sunt immunia tanta.

At nisi per se ipsu fugiet te montibus aurum.

Impendendus homo est, Deus esse vt possit in ipso.

Ad prius hieroglyphicum etiam hi versus pertinent.

Ardua seltoris scansurus culmen honorum,

Vt lauri Capra summa pe:unt folia.

A R M A, *Sine consilio, infirma, & noxia.*

XIPHIAS piscis, Latinis Gladius, insigni corporis robore, & rostri potissimum, quod in formam gladii & usum à na ura accepit, fretus, insolenter in mari grassari, ac obuios quosque pices fugare solet adeò vt balænis quoque sit formidabilis. Tantæ enim duritici & acuminis est ut ἀχάλκιδον ὄπλον, & Alianus vocat; vt illo etiam naues perforat cum submersiõnis periculo, quem admodum Plinius scribit, ac idem Alianus confirmat, quæ visum aut nauigium, quod reparandum erat, cuius carinæ Xiphias caput rostro impactò infixum remanserat, & quod rostrum, dum ad cetæam magnitudinem Xiphias excreuit, simul increuit, adeò vt tandem τριήρης ἐμβόλα, triemistrerostro, comparari possit. Sed & Oppianus non minus accuratè illud describit in 2. αλ. Hic igitur piscis tam læuis armis instructus, vt maximis etiam pelagi bestis sit formidabilis, à pusillo tamen hoste si peratur & conficitur. Sub caniculæ enim exorsum, ab æstro siue asylo, infecto vix aranei magnitudinæ, quod sub pinnæ eius se infinuat, percitus, adeò in rabiem agitur, sæpe vt in naues vel terra exiliat, donec tandem immensos cruciatu cum morte commutet, vcluti idem Oppianus scribit & rem ex Arist. confirmat Athenæus lib. 7. meminitque Eustathius ὀδυσ. 10. Exemplum in chercuidens, quàm parum prosint arma absque ratione & prudentia, imò & noxia illa sæpe numero est

armis enim non cedunt omnia, sed rationi potius & consilio, quibus ista regi necesse est. Igitur ex omni scito;

Omnia prius sapientem experiri, quam armis decet.

ulchrè etiam Q. Curt. lib. 7. Nihil, ait, tam firmum esse, cui periculum non sit, etiam ab inualido. Et em lib. 4. Patere vel vnus infidiis Regem.

ARTIFEX *suis artibus & machinis euerfus.*

PINNA fundo maris ad litora perpetuè affixa, lana quadam seu villo extra concham propendente, tanquam radice nititur. Ea lana tenuissima est, & byssus Aristot. dicitur, ex qua sunt byssinæ vestes nobilissimæ, quas I. C. per byssicum opus videtur intelligere in l. vlt. §. Species. D. de publican. & stig. Certum autem est, quòd pinna hanc suam lanam, veluti manum quandam, ad alimentum strahendum expandat, vt apud Ælianus legimus, planè ad similitudinem retis piscatorij: in quam pi pisciculos & minuta conchilia, cæterasque maris quisquillas attraxerit, illis delicatè vescitur. Et Ælianus quidem hanc eius lanam *σπρκλον* vocat: *ὃ ποσπείνει σπρκλον ἐξ ἑαυτῆς, οἷονὲ δ' ἐλεαε τοῖς πνευρομένοις τῶν ἰχθύων*: & *carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatanibus piscibus*. Sed quid sit? Ipsa pinna suis his inuentis & piscatori ad retia conficienda primitus monstravit viam, & simul illi ostendit, hoc ipso pacto & astu etiam se capiendam esse. Quod planè ita accidit. Nempe, vt præclare Seneca in Hercule fur. admonet:

Quod quisque fecit, patitur: auctorem scelus

Repetit, suorum premitur exempla nocens.

Nec reprehendi potest, qui hostium artes & dolos similiter eludit, eosque propriis ipsorum inuentis & machinationibus circumuenit ac superat, atque ita in auctores technas reuocat. Sic enim, vt em Seneca ait in Thyeste:

Sape in magistrum scelera redierunt sua.

ertinent huc noti versus Ouidij:

Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,

Armaq; in armatos sumere iura sinunt.

isti M. Palingenij in Capricorno:

Nam ius fasq; sinunt, vim vi propellere, fraudem

Fraude, velut meritum merito pensare decorum est.

ASTVTIA *fallax.*

FEVGIA spem alunt, & fallunt. A canibus agitata Rupicapra in præcipitia montis quærens tutum effugium, ibidem à canibus vndique obfessa, tandem nullum fugæ exitum prospiciens captur. Hieroglyphicum eorum, qui suis consiliis atque actionibus nimis callidis & calidis, quibus se ore tutissimos opinantur, ac ideo temerè & audacter aggrediuntur omnia, sæpissimè seipfos euerunt, vel in ea coniciunt pericula, vnde vix sese extricare possunt. In historiis innumera exempla occurrunt, quæ instituti nostri ratio prætermittit. Festiuè, vt ferè semper Plautus in Captiuis,

Qui cauet ne decipiatur, vix cauet cum etiam cauet,

Etiam cum cauisse ratus, sapè is cautor captus est.

ea re egregia occurrit magni viri sententia. Omnes qui magnarum rerum consilia suscipiunt, & amaro debent, an quod inchoatur, Reipubl. vtile, ipsis gloriosum, aut promptum effectum, aut certè non arduum sit. Simul ipse qui suadet considerandus est, adiciat ne consilio periculum suum, & si fortuna cœptis adfuerit, cui summum decus acquiratur. Equidem

Astus sapè nocet: qui cauit ne caperetur,

Hoc ipso captum commemorini citius.

AVARITIA.

HYOSCYAMVS, siue Apollinaris herba (Altercum quoque veteribus dicta) propter nimiam suam frigiditatem inter Narcoticas plantas, id est, stuporem inferentes, refertur, sumptaq; confosior etiam propter quandam facultatem occultam amētiam parit. Vnde hodie etiam incolæ vallis

Ananiæ (vt Matthiolus refert) sua lingua, propter hunc effectum Italicè nominant *disturbio*, id est mentem turbans. Ad Hyoscyamum quoque si aues aduolent, & potissimum semine ipsius non ad ingrato pascantur, tandem stupidæ in terram decidunt, vt facile capi possint, exceptis tamen sturmo ac coturnice, quæ aues illo impune vescuntur, idque ob certam quamdam formam similem vt vult Theophrastus. Ad hunc modum plures homines nimio auri amore capti (nam secundum Tibullum,

Sape solent auro multa subesse mala)

& dulcedine diuitiarum irretiti, sæpissime à vera rationis semita aberrant, atque tandem in perniciosissimum auaritiæ vitium, fontem omnium malorum, quasi mente capti detruduntur. Hoc Seneca in suis epistolis, & libello de Paupertate, ex illis Centonum instar collecto, paucis verissime explicat. Diuitiæ, inquit, inflant animos, superbum & arrogantem pariunt, inuidiam contrahunt, & eo vsque mentem alienant, vt fama pecuniæ etiam nobis nocitura deleat. Quod infinitum studium accumulandarum diuitiarum vbique, in sacris etiam literis, plurimum reprehenditur, & Syracidæ præfertur capit. 27. & 31. tanquam loci communes quidam de eo consuli possunt, liberales tamen opes & res vsurpatæ minime vituperantur: quas Sappho vocat *πλετον κεκοσμηµενον ἀρετῆ*, id est, diuitias virtute exornatas.

Vt volucres dementat Hyoscyami grauis herba:

Sic insana stupent pectora diuitiis.

A V A R V S.

EST magnus quæstus pietas cum animo sua sorte contento. Fatuus autem aliena requirens, Lupum ceruarium (quem nonnulli Lycem existimant) imitatur, cui quamuis in fame mandent si respexerit, obliuionem cibi subreperere ait Plinius lib. 8. cap. 22. Digressumque quærere alium; ita, vt Solinus refert, immemor præsentis copiæ, it quæsitum quam reliquerat satietatem. Quo auaris, id & alijs mundanæ vanitati addictis sæpius contingere solet, qui dementati vana spe fortunæ vberioris præsentia commoda per stultitiam negligunt, Hesiodici versiculi immemores,

Νῆπιος, ὅς τὰ ἔτοιμα λιπῶν ἀνέτοιμα δῶκει. Id est,

Stultus est, qui, certis relictis, sectatur incerta.

Sophoclez item sententiæ.

Τῶν ἀμυχάνων δὲ ἔρωσ

Πολλὸς ἐδίκε τῷ παρόντι ἀμπλακῆν. Id est,

Non possibilitium cupiditas

Multos fecit presentibus frustrari.

Huc refert, quæ mythologi de cane carnis frustum aliunde raptum & secundum flumen decurrere docent. Huius frusti cum imago in aquis appareret canis auidus illam quasi alterum frustum vnd innatans appetit: sed dum pandit rictum vt assumat, id quod tenuerat, amittit.

Incerta inhiat, certissima spernit auarus:

Ceu presentem alium Lynx cupit ipsa cibum.

Omnia paucis Horatius,

Semper auarus eget.

Et Bias apud Ansonium,

Quis diues? qui nil cupiat? quis pauper? auarus.

Sapiens Hebræus, *Quis diues? qui gaudet parte sua.* Cicero autem suis rebus esse contentum maximæ sunt certissimæque diuitiæ.

A V A R V S. TYRANNVS.

POST mortem prodest auarus, nec vllus homo nobis occurrit, qui historias non teneat de illo velillo scne pecunioso, multa pretiosa supellectile ac prædijs locuplete, ita tamen auaro summo & rido, vt omnes alios homines contempserit & semper vacuos à se dimiserit, vt

Qui immos aurumque recantat, nescius vti

Compositis, metuens veluti contingere sacrum.

tius Enclionis notus hieroglyphica erit porcus saginatus, à quo nisi occiso, nihil commodi emolumentum capi potest, cum ex Chryssippi sententia sus amica luto præter escam nihil habeat: & Cato dixerit, animam ei pro sale datam, ne carnes putrescerent. Hunc, Horatio teste lib. I. serm. I.

Non vxor saluum vult, non filius: omnes

Vicini aderunt, noti, pueri atque puella,

Miraris, cum tu argento post omnia ponas,

Si nemo præset, quem non merearis amorem.

Ecce igitur existimemus cum S. Apostolo, I. Timoth. 6. & ad Ephes. 5. auaritiã esse idololatriam, radicem omnium malorum, & (secundum Chrysostomum) omnium iniustitiarum fomitem, nec non omnium malignitatis matrem, vt ait Phocylides,

ἢ φιλαργυεῖα μήτηρ κακότητος ἐπιείσους.

Et ingeniosus poeta hieroglyphicon illud exponens canit,

Nec sus, ni macies, poterit prodesse: nec vlli,

Dum viuuit, prodest, quicquid auarus habet.

Alij hinc sumpserunt tyranni hieroglyphicon, sicuti etiam Stobæus in Sermon. contra tyrannidem. Nam vt porcus, quando contrectatur, semper grunnit, quasi metuens ne mactetur, cum sciat se nec ac præbere homini, nullique rei esse vtilem dum viuuit: sic Tyrannus velad leuissima timet, ne cum sibi paratum existimans. Et Seneca in Hercule florente de tyranno dicit,

Victima haud vlla amplior

Potest, magisque opima mactari Ioui,

Quam res iniquas.

IN Hieremia Propheta cap. 17. Hæc habentur. Clamauit perdix, incubauit quæ non peperit, fecit diuitias & non in iudicio in dimidio dierum suorum derelinquet eas, & in nouissimo suo erit insipiens. Quem locum B. Hieronymus ita interpretatur. Perdix aliena oua calefacit, si propria furto omiserit, sed cum creuerunt in nidis, pulli euolant, & ad parentes suos redeunt, ementitum omitentes. Eademque fere tradunt B. Ambrosius in Hexaem. & Augustinus contra Faustum, libro 13. ac Isidorus libro 12. Accommodat etiam hoc hieroglyphicon B. Ambros. Epist. lib. 7. in hominem auarum, vbi ait. Quidam naturæ perdicis etiam istud aptandum putarunt, eo quod aliena diripiat oua, & foueat suo corpore, atque hac sua fraude alienos studeat partus accipere. Ita auarus quoque opes malis artibus conquirat ac corradit, quas tamen mox aut inuitus veris possessoribus iure reddeat, aut vsum earum morte præuentus amittere, ac alijs sæpenumero ingratis relinquere cogitur. Pictorius Valerianus aliter explicans lib. 24. hieroglyphic. scribit Theologos quosdam per perdicem malignam dæmonem intelligere, qui Dei fetum in prauitatis nido adulterina educatione sibi velit enutrire, per eam autem auem, quæ vere mater est, & oua ediderat, piorum conuentum interpretari, ad quem ad legitimam matrem, simul ac vocem eius audierint, deserta falsa esse procurandum. Tradit idem secundum Adamantium etiam hac similitudine notari hæreticos, quorum genus instar perdicum fit malignum ac fraudulentum, vbi tamen ab alijs vera matris sanctioris quippe institutionis vox audita fuerit, eos deserit, atque tandem poenas suæ desipientiæ luere.

Quæ sunt alterius perdix illa incubat oua,

Quæque alius peperit possidet alter opes.

A V D A C I A. *malesuada & infelix.*

MVRENA de Polyphi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, prouocata vicissim à carabo seu locusta, non cunctatur, sed audacter descendit ad prælium, quod eleganter describunt Oppianus & Alianus. Vt autem ab initio superbe contemnit hostem, ita temere etiam cum illo congreditur, frustra suis dentibus locustæ aculeatum dorsum & partes duriores completens. Nam huius silicis forcibus & robustis aculeis, in quæ cæco furore ipsa incurrit, transfixa tandem sua stultitia misere occumbit. Sic videlicet, vt præclare Liuius ait, sæpe contemptus hostis

cruentum certamen edidit, & inclyti populi regesque perleui momento victi sunt. Quo magis præceptum illud in omnium animis esse debet: nihil in bello oportere contemni: nec sine causa dici, matrem timidi flere non solere, vt Æmyl. Probus in Thrasybulo scribit. Poterat Muræna in suo domicilio tutò consistere, & spernere Locustæ prouocantis minas: sed nimia fiducia protracta in proprium volens ruit exitium. Vnde rectiff idem Liuius, temeritatem, præterquam quod stulta sit, infelicem etiam esse, pronunciat. Et pulchrè Polyb. *περὲν τῆς γὰρ μὴν καὶ δευτέρας καὶ τρίτης ἀλογῶν, ἐπὶ δὲ κενοδοξία καὶ τυφῶν, εὐχέριωτα μὲν τοῖς ἐχθροῖς, ἐπισηαλέστατα δὲ τοῖς φίλοις. πρὸς γὰρ πάντα ἐπιβουλὴν ἐπέδραν, ἀπὸ δὲ τῶν ἐτοιμῶν ὅρα τοιοῦτῶν*: *Celeritas, & audacia, & impetus præter rationem, & vanitas & typhus, hostibus quidem percommoda, noxia verò maximè amicis.* Nam ad omnes insidias, fraudes atque astus obnoxius est talis. Potest etiam hoc significari Mars *ἀλλοπερὸς ἀλλῶν*, qui se ab alio ad alium confert, & modò harum, modò illarum est partium. Homer. *ι. λ. σ.*

Κωδὸς ἐνομήλιῶν, καὶ τὸν κτανέοντα κατακτείνει,
Communis Mars, inq̄, vicem perimit perimentem.

Et eod. libr. *νῦν δὲ ἐλαμείβετα ἄνδρας,*
Nunc his, nunc illis contingit vincere.

Sed ad prius significatum sequens distichon applicamus:
Non semper nimium promptis audacia felix,
Sapius ast miserum ducit in exitium.

A V L I C O R V M *Conditio.*

HORVM tabellam hieroglyphicam exhibuisse nobis videtur vetus ille vanitatum humanarum censor libr. de mercede conductis. Græcam *ἐκφρασιν* eius picturæ, qui volet, ex ipso fonte hauriat. Nos Latinam versionem proponimus. Libet mihi (inquit ille) Cebetis exemplo imaginem quandam vitæ Aulicæ tibi depingere, vt eam contemplatus scire queas, num ex vsu tuo sit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Aërionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm, quoniam fieri non potest, vt aliquem artificem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea virili imaginem adumbrabo. Pingatur ergo *vestibulum* sublime, atque inauratum, neque id humi situm in sole, vrùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricoque aditu, ita vt plerumque qui se iam vsque ad summum verticem penetrasse sperant, lapsò pede præcipitati frangant verticem. Intus autem *Plutus* sedeat, totus (sicuti videtur) aureus, maiorem in modum formosus, atque amabilis. Porrò amator vbi vix tandem conscendit, iamque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis. Deinde *Spes*, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicoloribus amicta, manu præhensum introducat, mirè iam ipso ingressu attonitù. Atque ab eo quidem tempore *Spes* vsque illum antecedit, ducatque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta *fallacia Seruitusq̄*, tradant labori, at is miserum penitus defatigatum tandem *Senectæ* tradat iam morbidum, coloreque commutato. Postremo *Contumelia* arreptum illum ad *desperationem* pertrahat: & hoc quidem tempore *Spes* auolans evanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed posticum quoddam & occultum exitum tradatur pernudus, ventricosus, pallidus, senex, læua quidem pudenda occultans; dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem exeunti *Pœnitudo* frustra lacrymans, & miserum his etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterùm tu, *Ti-mocles* optime, ipse diligenter consideratis singulis, expende cum è re tua sit, vt in hanc imaginem per aureas illas fores ingressus, per alias longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris, memento sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, sed eum qui hanc conditionem sua sponte delegerit. Hæc pictor & Censor ille.

Tabellæ addamus ornamenta quædam poetica. Virgilius libr. 2. *Georgic.*

O fortunatos nimium, sua si bona norint,
Agricolas! quibus ipsa procul discordibus armis,
Fundit humo facilem victum iustissima tellus, &c.

A Horatius, Carminum libr. 3. Od. 10.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsolei
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius Aula.

Et Epistolarum libr. 1. Epist. 18.

Dulcis in expertis cultura potentis amici.
Expertus metuit, tu, dum tua nauis in alto est,
Hoc age ne mutata retrorsum te ferat aura.

Idem libr. 2. Sermonum, Satyr. 2.

———— at simul a sis
Miscueris elix a simul conchyliis turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq; tumultum
Lenta feret pituita. Vides ut pallidus omnis
Cœna desurgat dubia.

Ovidius libr. 3. Tristium, Elegia 4.

Vsibus edocto si quidquam credis amico,
Vive tibi & longè nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes, pralustria vitæ
Seuum pralustri fulmen ab arce venit.

Paulò post in eadem Elegia:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.

Tandem concludit,

Tu quoque formida nimium sublimia semper;
Propositiq; precor contrabe vela tua.

Seneca tragicus in Thyeste.

Stet, quicumque volet potens,
Aula culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies. Paulò post.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus
Ignotus moritur sibi.

Idem in Hercule Oeteo,

Colit hic reges, calcet ut omnes,
Perdatq; aliquos, nullumq; leuet.
Tantum ut noceat cupit esse potens.
Quota pars moritur tempore sati?
Quos felices Cynthia vidit,
Vidit miseros abitura Dies.
Rarum est, felix idemq; senex.
Cesset, Tyrio mollior ostro
Soler impavidos ducere somnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigilesq; trahit purpura noctes.

Martialis Epigrammatum libr. 9.

Nemo suos (hac est Aula natura potentis)
Sed Domini mores Casarianus habet.

Lucanus lib. 8. De bello Ciuili.

— exeat aula

Qui uolet esse pius : uirtus & summa potestas
Non coeunt.

Anthonium in Epigrammat.

Fortunam reuerenter habe quicumque repente.

Diues ab exili progrediare loco.

Inter poetas recentiores innumeri occurrunt. Ex ingenti aceruo grana pauca exhibemus.

1. Vana Palatinos quos educat Aula clientes,
Dicitur auratis nectore compedibus,
2. Aulam reperit qui bonam, & utilem, & fidelem,
Me auctore sequatur, Duce me, meque sequente.
Si quis quaritur, nec fugit; huius miserebor.
3. Odisse uerum, saepe fucis oblini,
Parumque cautis ora sublimere uiris,
Istudere imbecillo, & absentes male
Accipere: ea sunt aulica dulcedines.

At tandem tollanus manum de tabula.

A V L Æ Principum.

PARDVS odoris gratia allectas feras inuadit, atque interficit. Ita quidam blandiloquentia irritos fallunt ac perdunt. Sic etiam principum aulae habent nescio quid blandum, quod inuitet uerni perniciem. *Plin. libr. 8. capit 17.*

A V D I T V S.

ÆGYPTII, teste Horapolline, libr. 1. cap. 47. auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Vbi enim concipiendi desiderio vacca stimulat (idque non amplius quam trihorio uehementer mugit. Protinus uel ex longissimo interuallo audit taurus, cumque eam intelligat uertere excitari, mox accurrit: id quod soli huic ex animantibus omnibus, in congressu peculiare est:

A V X I L I V M Dei.

QUAMQUAM hedera sit ex numero earum plantarum quae numquam folia amittunt, sicut quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinnus, Cupressus, &c. nihilominus tamen leui momento, uel propter ipsius temporis incommoditatem, uel soli imperfectionem, aut alia de causa decrescit & interdum plane exsiccat. Emblemata est, quod fidelis seruus Domino alicui strenue & diligenter inseruens, ac uicissim illius beneuolentiam ac fauorem experiens sibi accommodare poterit. Sed multo adhuc rectius ad uerum Dei cultum & honorem transferre hoc licebit. Nam sicuti uidemus hederam, uitem, lupum salictarium, & alias huius generis plantas, propter imbecillitatem, innixu ad arborem, palum, uel murum egere: ita persuasum esse nobis debet, nos non posse alia ratione ulla assurgere, crescere uel florere, quam accessu ad Deum Opt. Max. & gloria eius pro uiribus tuenda.

Pyramidis surgentem hedera munimine ceruis:

Talis stat pietas fulta fauore Dei.

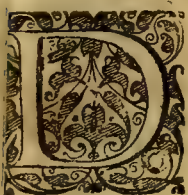
HIERO

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETE- RIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER SECVNDVS.

BELLA Ciuilia.

DE Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus est apud Homerum *λ. μ.* quem Cicerō vertit in Mario, ex quo eius versus referuntur libro de Diuinatione elegantissimi:

*Hic Iouis altisoni subito pēnara satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morsu, &c.*

Imitatus etiam est Homerum Virgilius *x. Æneid. ibid.*

*Vtque volans alte raptum cum fulua Draconem
Fert aquila, &c.*

Linus ancipitem Aquilæ & Draconis in aere conflictum esse scribit, ita vt sæpe simul decident. Tangit idem breuiter Plutarchus quoque Commentario *περὶ Φθόνου καὶ Μίσους*. Est autem hæc imago nutuo se Marte conficientium, qualis fere conflictatio potentiorum inter se belligerantium esse solet, maxime in bellis ciuilibus, vt Pompeij & Cæsaris congressus docere possunt. Vnde prouerbiū x Sybillæ Erythrææ vaticiniū natum:

κλαίει ὁ νικηθεὶς, ὁ δὲ νικητὴς ἀπὸ λωλεν:
Elet victus, sed victorem mors atra peremit.

Sic videlicet, vt in Pace Aristophanes ait,

Καὶ πῖθθ' ἢ πληγῆς ὑπὲρ ῥυγῆς ἀντελάκτισεν πῖθθ:
Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat.

Qua de re vide Prouerbiū *Testa collisa testa*. Et alterum: *Cadmea victoria*, ipsis scilicet victoribus laudæ felix, cuiusmodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno constitit capta tandem Troja. Argute, sed vere Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus prælijs vicisset Romanos, multosque amicorum & ducum amisisset, si adhuc semel, inquit, Romanos vincemus, actum est de nobis. Agesilaus etiam cum ad Corinthum Lacedæmonij vicissent Athenienses, multitudo occisorum audita exclamauit: O infelicem Græciam, quæ tantum hominum ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad vniuersos vincendum Barbaros! Vtrumque refert Plutarchus in apophth.

*Victor vterque cadit: proh quam victoria acerba est,
Cum trahit in præceps vna ruina Duo!*

BELLATOR Strenuus.

AV T mors, aut vita decora, vel vt nostro sæculo nonnulli, Victoria numeris omnibus absoluta, vel pax tuta, vel mors honesta.

*Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria latos occubuisse iuuat.*

A canibus venaticis agitated Aper, & summa vi in venabulum irruens, quod aut excutere conatur, aut at illo confici cupit, hieroglyphicon est viri fortis ac plane imperterriti, præsens periculum minime fugientis, quem Petrus Angelius Barchæus lib. 4. Cynegetic. ita describit:

*Non ille iras, non ille superbos
Demittitque animos, aut saua pericula vitat
Ignauus, neque etiam cursu pedibusque salutem*

*Querit, & hostiles præceps euadere terras:
Sed ruit in medias hominum cœnumque cohortes
Vltor, atrox, certusq; mori, quem cœperat vnum
Ante locum tutatur habens, neo deserit vnquam.*

Non aliter magnanimus & strenuus bellator, vrgente necessitate, omnia alia contemnît, plane si
persuadens, quod, secundum Horatium,

Dulce & decorum est pro patria mori.

Et Virgilius intrepidum militem armis hostilibus oppressum, sociosque suos ad prælium adhorta-
tem inducit inter cœtera dicentem, lib. 2. Æneid.

Vna salus victis nullam sperare salutem.

Estque etiam Musonij (citante Stobæo) præclarum in hanc sententiam præceptum: ἀρπάξε τὸ κ
λῶς ἀποθνήσκειν, ὅτε ἔξῃσι μὴ μετὰ μικρὸν, τὸ μὲν ἀποθνήσκειν σὺ παρῆ, τὸ δὲ καλῶς μικρὸν ἔξῃ. Id est
*Arripe, dum licet, mortem honestam; ne paulo post moriendum sit tibi quidem, sed honeste facere tibi non
amplius integrum.* Othoni primo vere magno Imperatori hieroglyphicon illud gratum, & in vsu fuit
docti viri referunt.

BELLICOSVS.

QVO acrior equus est, inquit Plinius lib. 8. cap. 49. eo altius in bibendo nares mergit. Sic quoque
vir fortis ac bellicosus, quo maiora pericula ipsum circumstant, eo alacrior & acrior redditur
intrepide admodum pergens ad propositum, vt scilicet virtutis suæ specimen illustrius exhibere po-
sit. Apud Lucanum lib. 9. Cato Uticensis exercitum in Lybiam ducturus, militibus suis inter al-
hæc suggerit,

*————— Sarpens, sitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti: gaudet patientia duris,
Letius est, quoties magno sibi constat honestura.*

Claudianus etiam præclare,

*Vile decus, quod non erexit prauius horror.
Ingentes ingeminant discriminina magna triumphos.*

Et qui Plinij mentem expressit, ita Disticho ludens,

*Totus equus naso ceu ferrur anhelus in vndam
Præsenti, aduersis obuius ite malis.*

B E L L I *alea dubia.*

R E R V M *vices varia.*

NON caret admiratione pugna Falconis cum ardea, nam si hæc accipitrem vel falconem in sut-
limi potest superare, & sibi illum subijcere, suis excrementis in eum emissis, pennas ipsius cor-
rumpit, & ad putredinem perducit. Quare falco hoc quanto potest studio euitans, & naturali instur-
ctu sibi cauens, tamdiu ex obliquo cum illo in aere contendit, donec tandem occasione oblata supe-
rior factus Ardeam magno impetu deturbet. Quis magis euidenti similitudine belli incertos ac falli-
ces euentus repræsentari posse existimet? De quo omnium veterum scriptorum plurimæ graues ex-
tant sententiæ, & notus est versiculus Homericus. ἰλ. σ.

Ξυδὸς ἐνυάλι, ἢ τὸν κταρόντα κατέκτει. Id est,

Communis Mars, inq; vicem perimit perimentem.

Seneca quoque Naturalium Quæstionum, lib. 4. Vbi de Pompeio ac Lepido illi sermo est, cum il-
alienum exercitum fugeret, hic vero suum; inquit. Ex quo liquere mortalibus posset, quam vele-
foret ad imum lapsus ex summo, quamque diuersâ via magnam potentiam fortuna destrueret. Leg-
tur quoque ascriptum, *Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes,* ex Virgil. xi. Æneid. item Claudian
lib. i. in Ruffinum:

*————— Iam non ad culmina rerum
Iniustos creuisse queror: tollimur in altum,
Vt lapsu grauiore ruant.*

¶ Cum quo congruunt versus poetæ veteris, relati ab Aristot. 2. Rhetoricorum,

Fortuna multos sæpe in altum prouebit,
Non quod bene illis esse consultum velit:
Sed vt inde casu insigniore corruant,

¶ Poeta noster ingenioso Disticho:

Sunt dubij euentus incertag, prælia Martis,
Vincitur haud raro qui prope victor erat.

B E L L V M Ciuile.

¶ MISERIAS bellorum ciuilium hieroglyphice descripsit poetarum Gallorum facile princeps in nobili poemate, quod Hebdomas dictum est. Huius aurei versiculi alius Latinus expressit; In Draconis cum elephante pugna, mutuum ciuium lanienam & scdam internecionem depingit, p altis ramis Draco elephantem velut ex insidijs & excubijs moratus.

Defilit, & circum sinuosa volumina fundens,
Nodosis elephanta modis & nexibus angit,
Nuda cui laxare sinus & vincla potestas.
Ergo amens elephas trunco rupive propinquat,
Flictu illisurus saeuum quem longius hostem
Si ferat, extremos gemitus effundat in auras,
Protinus exsoluit nodos, & corpore lapsus
Crura draco spiru asper sic implicat arcibus,
Ferre, vt is vterius nequeat pra compede gressum.
Dum nodos elephas pugnat laxare tenaces
Vana fremens, adhibetq, manum simul impius anguis.
Inserit os ori, penitusq, illapsus in altum

Spirantes anima caulas atque ostia claudit.
Atqui Cadmeo similis fortuna triumpho:
Nam submissus humum vita fugiente peressens,
Immani barrus victorem pondere frangit,
Mutua causa necis, Francum de more, cruentas
In sua, proh rabies! vertentum viscera dexteris;
Dum ciues temerare manu vis suadet, & amens
Religionis amor, Druidum quo sanguine campi,
Et Moncontoria late rubuere nouales,
Totam incestarunt tumulis & funere gentem,
Et patria florem patrio mersere sepulchro.

dem versus de dissidijs ciuilibus Iudæorum, Græcorum, Romanorum, patrum item nostrorum memoria Guelforum & Gibellinorum in Italix campis & ciuitatibus exponendi videntur. Etenim in os, ciuium prælijs commoritur dimicatio, victusque corruens, pondere complexum victorem elidit, Plinio teste, lib. 8. cap. 11. Paucis omnia, victus euolat, victor autem lacrymas nequicquam effundit: & pro Phryges sapiunt.

B E L L V M Ciuile.

¶ A R I S T O T E L E S lib. 9. de hist. Animal. cap. 1. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hæc de noctua & cornice quoque refert. Cornix cum noctua dissidet, nam cornix medietate surripiens oua noctua ea absomit; cum non clare interdiu noctua videat. Contra vero oua cornicis noctu expedit noctua, estque altera noctu, altera interdiu potentior. Idem Plin. lib. 10. cap. pen. & Alianus lib. 5. c. 40. affirmant. Plutarchus in libello de odio & inuidia addit insuper, harum auium occisarum sanguinem non peruisceri, & si etiam quis confundat, vtrumque seorsim diffluere. Sed nonne videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac sæpe numero absque omni iusta causa ἀπονοδὸν πόλεμον, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scythas aliasque similes barbaras & crudeles gentes vsurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebant esse coniunctiss. fieri, quantopere est deplorandum? Sic Euripides quoque in Iphigenia Aulidensi conqueritur fratrum iras esse acerbissimas.

δεινὸν κασιγνήτοις γίνεσθαι λόγος,
μάχας δ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἑαίν. Id est,
Res dira verbis viuicem altercarier,
Dictisq, fratres dimicare mutuis
Si quando lis inciderit aut contentio.

¶ Quod cum magno proborum & pacis amantium dolore, nimis esse nostris temporibus tristissimis tam in politicis, quam ecclesiasticis rebus visitatum, experientia comprobatur.

*Non tenebris cornix, non luce est noctua tuta,
Alterius sanis hostis ab insidiis.*

B E N E F I C E N T I A.

VITIS Lauro salta rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quam Laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus præbeat, atque ita vtraque stirps non solum alijs hanc quasi operam mutuam tradat. Quapropter nos quoque quibus humanitatis virtus proprie competit, cuncta nostra consilia ac vniuersas actiones eo semper dirigere debemus, vt non solum nobis, sed alijs quoque prodesse possimus. Nihil enim melius neque præstantius bonitate ac beneficentia. Ex balsami frutice liquor nobilissimus, vulnerato vel scarificato cortice in ætate destilla hodie etiam in Ægypto illius magnus vsus est ad omnia vulnera ac vlcera difficilia ac sordida, aliof plures eiusmodi affectus. Docemur hoc hieroglyphico de mutua inter homines præstanda benevolentia ac prompta opera, etiamsi interdum aliquid propterea laborum & molestiarum sit suscipiendum. Nihil enim, vt ait Cicerò, bonitate ac beneficentia est melius aut præstantius. Quod quidem Paulus multo efficacius ac verius in epist. ad Coloss. cap. 3. monet, Induite viscera commiserationis, benignitatem, animi humilitatem, lenitatem, clementiam.

B E N E F I C I & liberales.

SELEVCIDARVM auium (vt Plinius refert lib. 10. cap. 27.) aduentum à Ioue precibus impetrabant Casij, vel secundum alios Caspij montis incolæ, fruges eorum locustis vastantibus. Nec vt de veniant, quove abeant compertum, nunquam conspèctis, nisi cum præsidio earum indigent. Historiciss. Iacobus Dalechampius in commentarijs huic authori additis existimat esse ex Eloriorum genere. Meminit autem harum quoque Galenus lib. 6. de locis affectis: ac Anthonius Galatheus in bello de lapygiæ situ, annotauit simili ratione auem quandam marinam, quam in Apulia Gainat nominant, bruchos ibidem copiosissimos non solum deuorare, sed etiam oua & foetus eorum vbi consumere. Sic Ælianus lib. 3. de Animal. cap. 12. idem scribit de monedulis Locustarum fruges vstantium oua & foetus perdentibus, vnde tanquã bene meritis Thessali, Illyrij & Lemnij illis victum publicum præbendum decreuerunt. Potest autem hieroglyphicon illud conuenire omnibus beneficis & liberalibus, & nihil nisi commoda & utilitatem aliorum imprimis egentium & calamitosorum spectantibus. Quod recte etiam militibus strenuis sine priuato emolumento patriæ tantum iuuand causa suam operam alijs præstantibus accommodari poterit, quorum vtinam hisce temporibus periculosissimis, ob Turcarum immanissimam tyrannidem plures numero quam (proh dolor!) fieri solent, existerent: cum videamus potius (secundum Aurelianum) lachrymis sociorum quam præ hostium multos ex illis delectari. Sed consulatur hac in parte eruditiss. Iustus Lipsius lib. 5. cap. vi de remilitari Romanorum secundum Polybium, quo in loco nostram militiam cum antiqua accurate confert. Vtiliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de Calisio capto, vbi illum locum grauissimo hoc versu concludit,

Vique in Christianos, in Turcam femina pugnat.

Et Poeta noster,

*Qui prodesse alijs studet, is sua commoda spernat;
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.*

B O N I S mala cedunt in bonum.

CARSIAS de horto & Nicolaus Monardes referunt lapidem Bezoar, hodie nominatissimum cuius magna vis contra venena esse perhibetur, reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quodam fasciæ modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente. Animal dicitur esse figuræ hirci vel capræ. Clusius ceruicapram nominat, propter similitudinem, quam habet cum vtroque animalante. Præfertur autem lapis ex montanis eiusmodi capris ablatus, cum sit ob pabulum odoratissimarum plantarum alijs multo præstantior. Addunt nonnulli hoc animal serpentibus quoque vespertimque in succum & sanguinem, partim in hunc lapidem eos conuertere. Quo hieroglyphico declaratur Bonis viris mala etiam ipsa cedere in bonum, & ab ijs vitijs, vel rebus etiam aduersis, quibus

al succumbere, aut profus perire solent, cordatis ac pijs nihil periculi vel incommodi esse metuen-
din, sed insuper inde propter constantiam & recti iudicij robor magis confirmari, spiritus etiam
adores & alacriores colligere.

*Nulla venena probis vitij, sortisq; maligna
Obsunt; quin potius robora dant animis.*

Hic referri potest celebre Horatij de iusto & proposito tenace viro carmen, lib. 3. Od. 3. quem

*Si fractus illabatur orbis
Impavidum ferient ruina.*

It etenim, vt canit Psaltes,

*Securus atras inter & aspides
Deget, ferarum & pignora tigridum,
Tutusque calcabit dracones,
Et Lybica catulos leana.*

Quin & ipsos, imo mortem ipsam, superabit & deuorabit.

C Æ L E S T I A Spectanda.

TRANOSCOPS piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, vnde & Plinius Græ-
cum retinuit) qui iisdem καλλιόνυμῳ dicitur, vt ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano ἡμερο-
της dicitur. Eius oculi supra caput siti recta in cœlum semper erecti sunt, vnde & illi nomen, & La-
tinus interpres cœli speculatorem vertit. Hinc argute Galenus ridet eos, qui existimant idcirco homi-
nem erectum stare, vt cœlum prompte suspiciat. Nam illos hunc piscem nunquam vidisse ait, qui
etiam inuitus cœlum semper intueatur: hominem autem si contemplari illud velit, collum retorque-
re necesse sit. Rideret igitur Galenus Ciceronem & Ouidium, huncque sequutos Claudianum, Si-
mum Boetium & Manilium. Rideret muto magis ipsum Platonem in Cratylo, cui ἀνθρώπων ἐστὶ δ' ἀνα-
σῶν ὁ πῶπας & Etymologum, qui deducit παρὰ τὸ ἀναθεωρεῖν, quod debeat

Erectos ad sidera tollere vultus.

Rideret denique B. Augustinus Ambros. Lactantium, & alios, & imprimis Lactantium, qui toties
sem inculcat, & lib. 2. de orig. err. velut in sublimi aliqua specula constitutus, Persianum illud pro-
amat:

O curua in terras anima, & cœlestium inanes!

Cœlum potius (inquit) intuemini: ad cuius spectaculum vos excitauit ille artifex verus Deus. Ille
vobis sublimem vultum dedit; vos in terram curuamini: vos altas mentes & ad patrem suum cum
orporibus suis erectas, ad inferiora deprimitis: tanquam vos poeniteat, non quadrupedes esse natos.
igitur tantum absit, vt Galeni nos impietas moueat, vt potius semper in corde nobis sit S. Pauli 3. ad
Coloss. τὸ ἀγαθὸν φρονεῖτε.

Sursum oculos, ὦ Mens, vani obliuiscere mundi,

Te manet in cœlis non peritura domus.

C Æ L E S T I A quærens terrena non curat.

AVIS quædam pulcherrima & rarissima, qualis iam exsiccata cum plumis apud nonnullos visi-
tur, in Moluccis reperitur insulis, mole corporis satis parua, ob pennas vero longiores putatur
mediocris magnitudinis. Hæc (vt incolæ affirmant) nunquam in terra est conspecta viuua, sed inter-
dum exanimis in eam ex alto aere decidit, ac inuenta apud istos populos in magna habetur veneratio-
ne. Appellant autem lingua vernacula *Manucco diatta*, id est, Auiculam Dei, quia putant eam in para-
diso nasci, quare apud nos quoque inde nomen sortitum est. Hanc pedibus omnino carere constat,
quamuis Aristoteles neget talem in auium genere reperiri, cum hirundines ἀποδες, siue κωλεθαι, se-
cundum eundem: pedes habeant pilosos, sed ita minutos vt his carere videantur. In maris vero dorso
fila gemina, nigra cornuum instar vtrinque in rectum extensa, tres & amplius longa obseruantur,
quorum vsum peritiores rerum Naturalium esse existimant, vt scemina dum oua fouet in eodem dor-
so cauitatem efformante, istis vinculis mari alligetur; atque ita in ipso pullos excludat. Melchior Qui-

landinus putat apud veteres esse Rhyntacem, cuius meminit Plutarchus in vita Artoxerxis: nec Ctesias & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tradunt in Mexicana regione existere auicul: Cinzonos dictas, carentes pedibus, & rore tantum viuentes, ex quarum pennis Chinenfes artificiosissimas picturas concinnat. Congruitate hoc hieroglyphicon in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis spretis ac contentis ad cœlestia & æterna semper toto animo se conuertunt. Quare aliquid additum legimus: *SUPERATA TELLUS SYDERA DONAT. vel METΕΩΡΟΣ ΨΥΧΑ* id est, *Sublimis anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum;*

*Συμὲ βλάψεν ἄνω, χθονίων δ' ἐπιλήθεο πάντων,
Sursum anime specta, terrenaque spernito cuncta.*

Conuenit enim nos ima negligere quorum conuersatio esse debet in cœlis, &

*Fœlices nimium quorum semper æthera mentes
Sublata, cuncta hæc infera despiciunt.*

CALUMNIATOR.

PASTINACÆ, quam τρυβνά Græci vocant, radius siue aculeus adeo venenatus est, vt tam piscatores quam pisces lethaliter vulneret, quibus etiam eo ictis intra paucas horas, nisi remedia adhibeantur, occumbendum est. Ea de re post Aristotelem Athen. Alian. Micand. Plinium, inter veteres vel imprimis Oppianus legendus est, cuius pulcherrimos de Pastinaca versiculos Hadr. Iunij Embl. 8. latine reddidit. Clam autem in mari delitescit, adeo vt stabilis ac quieta videri possit: accedentes igitur incautius pisces, radio, quem in media parte oblongæ caudæ infixum, quo vult, dirigere potest, miro actu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piscatorem quidem quoddam etiam ei aculetur, inde Prouerbiū natum esse quidam existimant, *Piscator ictus sapit.* Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum palam in bonos effundere nequeant, latent in insidijs tamdiu & calumnijs sibi occulte ad nocendum viam sternunt, donec eos vel otio suo, vel aliena fraude securiore factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omnibus fortunis exuant. Nam, vere Achil. Statij lib. 6. ait: *ἔστι μὲν ἢ διαβολὴ μαχραῖος ὄξυτέρος, πρὸς σφοδρότερος, Calumnia est gladio acutior, igne ardentior.* Sic Dionysius Syracusarum tyrannus, cum ob facinora ferri amplius non posset, ociose & inertie ad eximendam tyrannidis suspicionem suis dedidit, donec eam denuo confectus, longe crudelius quam antea exercuit, vt de eo Plutarch. refert. Sed & arbores pastinacæ radius enecat, Aliano & Plinio testibus. Ex quo est Had. Iunij emblemata doctissimum, in delatores itidem contortum. Busbequius in itinerarijs suis, pastinacam sæuo aculeo metuendam à suis comitibus captam fuisse narrat quo dum ipsos appetebat, seipsam transfixerit. Quod & Scorpioni consuetum esse sæpe vidimus. Id certe Calumniatori seipsam suis artibus euertenti apprime conuenit. Porro

*Saua venenata cautus fuge spicula lingua:
Plus ea quam ferro vulnere facta dolent.*

CANDOR. CONSTANTIA. INTEGRITAS.

EX amphibijs, & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant, Aristoteles, Suidas, Nicander Nazianzenus paræn. ad Virg. Alianus, Plinius, & Q. Serenus Sammonicus. Quamuis autem contra disputent Dioseordes, recentiores multi, & Brodæus 3. Misc. 3. Galeni auctoritatem adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succumbere, quam si nimis diu in illo moretur. At non esse fabulosam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandræ tribuitur, etiam magnus ille Scaliger ex Olympiodoro conuincit. Nobis huic hieroglyphico occasionem præbuit Greg. Nazianzeni locus in vita Basilij magni, in quo Salamandram Constantiæ iconem faciens, se & Basilium in Athenarum δεισιδαιμονία saluos & sanos esse conseruatos gloriatur. Verba eius sunt: *καὶ ἐπὶ τῆς ὄψιν ἢ πιστέυεται ποταμὸς, δὲ ἄλμυρος, βέαν γλυκὺς, ἢ ζῶον ἐν πυρὶ σιᾶσον,* (Salamandram intelligi patet ex eius paræn. ad Virg. vers. 480.) *ὅτι τὰ πάντα ἀλισκεται, τὸτο ἡμεν ἡμεῖς ἐν πάσι τοῖς ἡλίξιν. Et si quis est aut esse creditur sturuius, dulcedinem suam in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, à quo cuncta*

aduantur, id scilicet, ego & Basilius eramus inter omnes aequales nostros. Quidam Salamandram in igne etiam nutriri volunt: vnde Chymistæ ex Auicenna lapidem suum Philolophicum hoc typo exprimunt. Hoc sensu Salamandram igneam Francisco I. Regi Gall. in vsu fuisse T. Paradinus innuit, cum di-

& Italico: NVDRISCO IL BVONO, ET SPECO IL REO.

*Ambulat in medios Salamandra illæsa per ignes;
Nempe illæsa manet semper & intacta.*

C A P I E N T E S. *capti.*

NON est vsitator, nec iucundior, vtpote omnis pene laboris & periculi expers, piscandi modus, quam, vt Martialis cecinit, *piscem tremula salientem ducere dextra*: eumque dulciss. versibus g. p. h. e. descripsit Oppian. in *init. ôl.* vbi Antoninum Imp. hamo piscantem fingit, cui se pisces vltro accipiendum obijciant. Hinc nata nobis hieroglyphici inscriptio ex 3. Claudian. de laud. Stiliconis, vi de leonibus loquitur, qui à Diana se capi gaudeant. Lud. dulcis in suis Impresis, Italico verbo communiter sic dictis, addit: NON CAPIO, NI CAPIOR. Quod vt ambiguum, vel de hamo, vt de pisciculo intelligere possis. Quod non inepte, quamuis à magno argumento ad rem ludicram, Sæcæ illud in Thyeste referas:

Non poterit capi,

Nisi capere vellet. Vt & Prouerb.

Piscare homines. Nihil autem melius, vt puto, hæc explicare poterit, quam insignis ille Senecæ locus E. 8. Clamo, vitate quæcumque vulgo placent, quæ casus attribuit: ad omne fortuitum bonum sufficiosi pauidique subsistite. Et fera & piscis spe aliqua oblectante decipitur. Munera ista fortunæ putis? Infidia sunt. Quisquis nostrum tutam agere vitam volet, quantum plurimum potest, ista visca beneficia deuinet, in quibus hoc quoque miserrimi fallimur, quod habere non putamus, habemus. Hinc Martialis illa:

Munera magna quidem misit, sed misit in hamos,

Et piscatorem piscis amare potest?

Qui potes insidias dona vocare tuas?

& Plato in Timæo, Cicer. teste, τὴν ἰσθμὴν δὲ ἀεὶ ἀπὸ κακῶν, voluptatem escam malorum dixit, quod scilicet homines capiantur, vt hamo pisces, quod & Plaut. in Merc. vertit.

Dum capimus, capimur: si loquimur, haud capiemur.

Instructas vitat, qui sapit insidias.

C A P T A T O R E S. H Æ R E D I P E T Æ.

DE vulturibus, qui Græcis γούρες sunt, hæc apud Plinium sæpius laudato libro legimus: Triduo ante vel biduo eos volare vbi cadauera sunt. Quod Ælianus lib. 2. cap. 46. copiosius ita exposit. In hominum cadauera vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hostilia inuadunt, & hominem vicinum ad moriendum, quando supremum vitæ diem agat, diligenter obseruant. Expeditos in bello exercitus præfensione quadam consequuntur, plane scientes, quod ad bellum officiantur, & quod omnis pugna strages edere soleat. Idem D. Basilius, & D. Ambrosius in hexaetro tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud est, vide vt iam quasi vulturum triduo

Prius prædiuinant, quo die esuri fient,

Illum inhiant omnes.

Horapollo quoque lib. 1. cap. 12. tradit hieroglyphice inter alia vulturem notare rerum præcognitionem. Nam ad eam partem exercitus sese conuertere solere, vbi maior est futura clades, sibi ex cauteribus alimentum seponentem & in futurum prompte referuantem. Est autem hieroglyphicon onueniens in homines auaros, rapaces, & per fas, nefasque aliorum bonis insidiantes. Vnde Apuleius aufidicos & improbos rabulas forenses vocauit vulturem togatos, sicuti Cicero quoque in Orat. pro Sextio, Gabinium & Pisonem, qui pretio omnia nundinantur, ac ad se rapere, vulturios paladatos no-

tos nominavit. Quo etiam pertinent hæredipetæ & testamentorum captatores, quos Martialis dicit cum alibi passim, tum in illo Epigrammate:

— Cuius vulturis hoc erit cadaver?

Ac Seneca lib. 15. Epist. 96. hos describens: Amice, inquit, aliquis ægro affidet, probamus. At si hereditatis causa facit, vultur est, cadaver expectat.

Vultur prædæ inhians est captatoris imago;

Heu quam plena etiam sunt fera vulturibus!

CASTITAS Coniugalis.

INTER pisces fere omnes vnus Canthari castitas, & odium promiscuæ Veneris Oppiani verbis in *ι. αλ.* celebratur.

Vxores sargi multas, & merulus ardens

Ducunt, ast alij contenti coniuge sola,

Cantharus ætneus contemnens agmina lecti.

Idem etiam Phile in Iambis asserit. Oppianum imitatus Ælianus scribit, Cantharum pro vna vxore decertare, non aliter, quam Menelaus olim cum Paride: quam quidem si semel sortitus sit, non attingere illum aliam: neque ad fidem tuendam tabulis vllis ei opus esse, nec dote: neque malæ tractaticæ poenam timere, neque Solonem vereri. Et adiungit exclamationem dignam memoria: *Ω νόμοι ναῖοι, καὶ πόλεις σεμνὰ, οἷς ἀκόλαστοὶ ἄνθρωποι ἐκαιδύνται μὴ πείθεσθαι*: O nobiles vero leges, & Reges graues, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur! Eant igitur nunc, quibus adultæ commixtionisque nefandæ ludibrium & iocus sunt, & piscis huius memoria tandem se excruciet. Certe enim, vt Seneca dixit in Agamemnone,

Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt.

Quin etiam inter quadrupedes Cameli & Elephantes, inter volucres columbæ, turtures, cornice & ciconiæ, vt rerum naturalium scriptores tradunt, vnus comparis consortium norunt, turpes hyncos detestantur. Sed insigne est de Meleagro Oenci filio exemplum *ιλ. ι.* qui cum in expugnatione patriæ neque à ciuibus, neque à parentibus commoueri potuisset, tandem Cleopatraz vxoris prius excitatus ciuis urbem excidio eripuit.

Coniuge contentus laudatur Cantharus vna,

Masculus & totum femina coniugium.

CAVSÆ rerum latentes.

Eχενὴς ἀπὸ τῆ ἔχην τὰς ναῦς, vnde etiam ναυκαγίτης Suidæ à retinendis nauibus, Latinis Remis dicitur. Non eundem vero pisciculum hac proprietate præditum veteres descripsisse, ex coitione Aristotelis, Oppiani & aliorum apparet. Oppian. enim *ι. ἀλιεύτ.* videtur mustelam marina, Aufonij lampetram intellexisse, vbi Pindari imitatione pulchram sententiam subjicit: -

αἰεὶ γὰρ ἀπειροτέρων νοῦς ἀνδρῶν.

Δύσμοαχθ, ἢ δὲ δέλυσσι καὶ ἀτρεκέεσσι πιδέσθαι. Id est,

semper enim inexperorum mens virorum

Expugnata difficilis, neque volunt etiam veris

Fidem adhibere.

Idem videtur Ælianus quoque sensisse. Et mustelam sane seu lampetram nostram eandem vim obtinere ipse Rondeletius αὐτοψία sua euincit. Plinius limaci magnæ similem facit, testimonio eorum, qui eam videre Caij Imp. quinquere mem inhibuisse: narratque eandem pugna Actiaca Antonij perantis Prætoriam retinuisse. Quamuis vero Plutarchus & alij in peruestiganda huius tanti arcus causa laborent, & Rondeletius ore huius pisciculi clauo aut gubernaculo puppis affixi id velit eff, nobis tamen summi Scaligeri candidiss. placet iudicium, qui non defugit hic salutare illud asyllum cultæ proprietatis, & ad manifestas deducere omnia qualitates, summæ impudentiæ esse censuit. Hinc nostra *ἐπιχερσίη*. Nam & Plin. vbi de adamante hircino sanguine fracto, disserit: Nec quærenda, quit, est in vlla parte naturæ ratio, sed voluntas. Hoc igitur constat, ex Hypocratis præcepto: τὸ

κα μηδὲ καταθεσθὲν τῶν, cum etiā spreta omnibus maximas sæpenumero mutationes afferant. Egre-
gi Paufan. in Arcad. ἔδωκε δ' ἄρα ὁ θεὸς τοῖς μάλιστα ἀπερλεμμένοις κερπεῖν τῶν υπερηρύτων τῆ Δέμ.
Anim vilioribus plerumque rebus Deus indidit, vt ea superent, qua maxima erant inter homines æstimationis.
Ac sentiant multi, quorum disputationes lubens omitto.

Sistere currentem Remora alta per aquora nauim

Fertur: sic vis est maxima in exiguis.

CHARITAS in proximum.

LAIA à Græcis βάρ & βάρης, pro sexus differentia, vt ex Aristotele potest colligi, dicitur. Ex
leo scilicet, quod caudam & dorsum recuruis aculeis, agrestis rubi instar, quem Græci βάρτον ap-
pellant, armatum habeat. Marinus piscis est, & ad magnitudinem non contemnendam excrescit.
Mianus quidem non maiores Argolico clypeo in India non procul à littore gigni prodidit. Sed lon-
g maximas esse in mari Gothico Olaus M. obseruauit. Variæ autem sunt Raia species, & non raro
ill cum Rana piscatrice confunditur, cum toto genere tamen inter se differant: etsi pisciculos capi-
eli eadem fere vtrique sit ratio & calliditas. Cæterum Iul. Cæsar Scaliger de Subtil. ad Cardanum
scribit: Solam Raiam inter omnes pisces in mari Gothico, vbi Rocca dicatur, obseruatam esse, insi-
gi pietate, naufragorum cadauera à grassatoribus piscibus tueri. Quod fortassis ab Olao M. accepit,
qui commemorat hominem naufragum in mari natantem à canibus siue caniculis, marinis piscibus
tuto cum numero & impetu impeti, vt non tantum crebris morfibus, sed pondere etiam in profur-
dum eum demergant ac deuorent. Vbi vero Raia caniculis illis superuenerit, tum eam vt iniuriarum
vidicem, magno conatu (cum quidem naturalibus aculeorum armis instructa sit) grassatores abi-
gere, hominemque vt enatet, adiuuare pro viribus. Tam diu etiam illum sæpe tueri, donec spiritu pe-
tus intercluso post dies aliquot, dum mare naturaliter se purgat, sursum feratur. Vnde hominem,
qui afflictis calamitate opem ferat, eosque tueatur contra improborum iniurias, quique in extinctos
quis sit, Raia hieroglyphico significabimus. Et Raia sequens distichon apposite adscribitur:

Sum pietatis amans, hominis nam Raia cadauer

Non patior pelagi monstra vorare fera.

el vt Dido apud Virgilium,

— miseris succurrere prompta,

Haud ignara mali miseris succurrere disco.

CHRISTVS. Christi domestici. Christi vox.

DOMINVS noster dixit simile esse regnum cælorum (sic vocat Ecclesiam suam, in qua ipse
regnat per Spiritum sanctum, lætoque Euangelij præconio, & Sacramentorum vsu, sanctos
illos exhilarat) cuius Negotiatori, quærenti pulchras Margaritas. Qui inuenta quapiam magni
retij Margarita, abiens venum dedit vniuersa, quæ habebat & emit eam. Matth. 13. 45. Euangelium
Christi Margarita illa pretiosissima est, Matth. 7. 6. quam omnibus huius mundi opibus nos ante-
erre: à vili hominum doctrina prudenter separare, Jerem. 15. 19. & cui ceu typo ita nos quoque con-
formari oportet, vt vere pretiosi coram Domino euadamus, Rom. 6. 17.

Margarita Græcis dicitur à nitore splendente. Celebratur autem & lumen Euangelij gloriæ
Christi irradians mentes fidelium, 2. Corinth. 4. 4.

Latini Vniones vocant, quod indiscreti nulli reperiantur. Sic vna est Euangelij veritas, de qua
Chrysofomus, Vna quippe veritas est, nec in multas scinditur partes: ac vclut qui Margaritam habet
ouit se diuitem esse, etiam si ignotum nonnunquam illud sit, quum paruo in loculo Margarita re-
onditur: sic & in prædicatione veritatis, qui ei adhærent, totoque animo amplectuntur, opulentos
esse non ignorant, quamuis infideles thesauri vim non cognoscentes fidelium opes contemnunt.

Omnes autem fideles μαργαριτάρη, Margaritarij esse debent. Margaritæ enim Sanctis de-
tinatæ sunt: non profanis hominibus, qui canibus suisque comparantur. Ideo Ambrosius: Perdit
ait) celestis Margaritæ gratiam, quisquis eam foedissimo peccatori dare conatur. Gemma enim,
icut ipsi scitis, nisi auro non conuenit: Margarita nisi preciosis monilibus non aptatur. Estote ergo

aurum optimum; estote monile pretiosum, vt possit in vobis Margarita spiritualis includi. Margarita enim Christus est Dominus, quam Negotiator ille diues in Euangelio, venditis omnibus rebus suis emere festinauit, & maluit omnes quas habebat sæculi gemmas amittere, tantum vt vnam Christi emeret Margaritam.

5. De Natali solo Margaritarum, Indicus (ait Plinius) maxime has mittit Oceanus. Inter illas bellas tales, tantasque, per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, è tantis solis ardoribus atque Indicis insulis petunt, & admodum paucis, fertilissima est Taprobane & Toidis, vt diximus, in circuitu mundi: item Perimula promontorium Indiæ. Præcipue autem laudantur circa Arabiam in Perfico sinu maris rubri. lib. 9. cap. 35. Euangelium cœlitus allatum est. Quum enim omne Dei consilium de salute nostra completatur, Deumque nemo vnquam viderit, *εκεάντωρ τῆς ἀληθείας*, vni-genitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarrauit nobis. Ioan. 1. 18. & quidni Euangelicæ Margaritæ & obtinendæ & retinendæ gratia, nullis ipsi sumptibus, laboribus nullis parcendum statuamus, quando hanc solam æternam habere vim & gratiam, per fidem intelligimus?

6. Originem Margaritarum, Ammianus Marcellinus libro vigesimo tertio Plinio subscribens ita describit: Apud Indos & Perfas Margaritæ reperiuntur in testis marinis robustis & candidis, permixtione roris anni præstituto tempore conceptæ. Cupientes enim velut coitum quemdam humoris ex lunari aspergine capiunt densius oscitando. Exindeque grauidæ edunt minutas binas aut ternas, vel vniones sic appellatas, quod eius terræ conchulæ singulas aliquotiens pariunt, sed maiores. In Ecclesia, gratuito benevolentia diuinæ tempore, Euangelij Margarita, simul ac fide purgatur cor, non equidem in nobis gignitur, sed nos regignit, vt renati non ex semine mortali, sed ex immortali, per sermonem Dei viui, discamus bona opera tueri ad necessarios vsus, vt non simus infrugiferi. 1. Petr. 1. 23. Tit. 3. 14.

7. Conchæ, ait Plinius, vbi genitilis anni stimulauerit hora, pandentes sese quadam oscitatione impleri rosido conceptu tradunt, grauidas postea eniti, partumque concharum esse Margaritas pro qualitate roris accepti. Si purus influxerit candorem conspicit: si vero turbidas, & foetum sordescere. Euangelium, si propensa voluntate Christus annuncietur, illustrius est: sin autem *πρεσφάσει* Christus prædicetur, obscurius minusque purum ac sincerum.

8. Quemadmodum autem vniones licet in mari nascantur, cum cœlo tamen cognationem habent, sicut his verbis Plinius ostendit, quum addit Margaritarum candorem pallere cœlo minante conceptum: ex eo quippe constare cœli eis maiorem societatem esse quam maris, inde nubilum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum: Sic mentes, Euangelij doctrina imbutæ & illustratæ, cœlo iunguntur, non terræ affiguntur: superna quærunt vbi Christus est ad dexteram Dei sedens. Superna curant non terrestria. Col. 3.

9. Ait Plinius de Conchis, si tempestiue fatientur grandescere & partus. Sic quum in tempore annunciatu Euangelium, sancti adolescunt in eum per omnia, qui est caput, nempe Christus, Ephes. 4. 15. incedunt sicut Domino dignum est, vt per omnia placeant, omni opere bono fructum proferentes, & crescentes in agnitionem Dei, Coloss. 1. 10.

10. Scribit Plinius, si fulguret comprimi Conchas, ac pro ieiunij modo minui. Si vero & tonuerit pauidas ac repente compressas, quæ vocant *φυσήματα* efficere speciem, verum inani insitam, sine corpore: hos esse Concharum abortus. Idem euenire solet ijs, qui locum dant falso doctori, vmbra: rerum ceu fulgura: non autem Christum, qui iustitiæ Sol est, docenti, cuius hæc descriptio est: nullu voluntarius moderator de vobis statuat ex subiectione & cultu Angelorum, sese ingerens in ea, qua non vidit, & temere turgens carnis suæ sensu, Coloss. 2. 18. Etenim illi semper discunt, nec vnquam tamen ad veritatis agnitionem perueniunt: vt de mulierculis quibusdam Apostolus noster loquitur 2. Timoth. 3. 7.

11. Athenæus Plinio nonnihil contradicens, Quando (ait) cœlum tonat & fulgurat, & horrendum est tempestas, tum maiores & lucidiores fiunt Margaritæ. Quum autem Conchæ grauidæ non immerguntur fluctibus, sed innatant mari, sole rubescunt Margaritæ, candoremque perdunt. Euangelium, quum tonat & fulgurat mundus, quumque cœlum terræ misceri videtur, Conflores veri

A tis & Martyres ardentiores & illustriores sistit. Quando autem hi non premuntur, sed in sublime colluntur, & delitijs eneruantur, tum eximium ipsorum decus obscuratur. Ideo Paulus dixit: Oportet esse hæreses, vt qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. 2. Corinth. II. 19. Similes enim sunt domui ædificatæ supra Petram, quæ non à culmine ruit, aut etiam concutitur, etiam si descendat pluuia, & niant flumina, & flantes reflantesque venti sæuiant. Matth. 7. 24. 25.

2. Vfu ait Plinius, atteri non dubium est, coloremque indiligentia mutari. Euangelium contra, nitescit & augetur: diligenter autem custodiri debet, vt sincerum & impermixtum maneat.

3. Dotes vnionum omnis, ait idem, in Candore, magnitudine, orbe, leuore, pondere, haud promissis rebus, in tantum vt nulli duo reperiantur indiscreti: vnde nomen vnionum Romanæ imposuere delitiæ. Euangelij dotes sunt, quod non solum καὶ αὐτὸ, clarum, maximum, Ephes. 3. 18. rotundum seu omnibus suis partibus perfectum, alienum ab omni asperitate & inæqualitate, summi que ponderis, ac proinde ἐνεργήσατον est: sed etiam illuminat oculos mentis niueoque candore pectora tribuit, vere magnos, rotundos seu integros, ab omni asperitate alienos, minimeque vanos leuesque facit.

4. Iure autem reprehendit, Plinius Lolliam Paulinam, Caij Principis matronam, quam se medium sponsalium cœna vidisse ait, smaragdis margaritisque opertam altero textu fulgentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisque, quæ summa quadringentis sestertium obligeat. Addit autem, Nec dona prodigi Principis fuerant, sed auitæ opes, Prouinciarum scilicet solijs partæ. Vtinam vero inatronis Christianis, & virginibus nobiles & diuitibus maxime propter ornatus non externus ille in nodis capillorum, & circumposito auro, vel palliorum amictu: sed cultus ille cordis homo, situs in incorruptione lenis ac quieti Spiritus, qui est coram Deo pretiosus, 1. Petr. 3. 3. 4.

5. Idem merito & Cleopatram Ægypti reginarum nouissimam, reprehendit, quod Antonio triumuiro magnificentissime cœnante, interrogata, quid astrui magnificentiæ posset, respondit, na se cœna centies sestertium absumpturam: atque aceto liquefactum vnionem absorbuisset, iudiceque Planco vicit. Scilicet 250000. coronatorum pretio æstimatam Margaritam tam impuræ fœminæ vanitati seruire oportebat? Nos alienæ vanitatis exemplis incitati, eam fugiamus, & nobis gratulemur esum panis vitæ, quem electis suis Deus Pater præbet, & maioris fieri vult quam omnes totius mundi vniones, gemmas & thesauros.

C H R I S T V S *Redemptor & Viuificator.*

Robore ab annofo viscum sanare caducos,

Quos valet Christi vna figura Dei.

QUANTUM Viscum in pluribus arborum truncis vetustioribus enatum reperiatur, tamen in Quercu præstantissimum inueniri certum est, quod præ alijs ad morborum, ac imprimis Epilepsiæ remedia expetitur: quem alij morbum sacrum & Herculeum vocant, non quod Hercules eo laborarit (vt monet Becanus in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat curari. Quemadmodum vero per hunc morbum grauissimus humani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinum singulare huius antidotum (eodem auctore) verus noster Hercules & liberator vnicus Christus denotabitur. Vnde Plinij verba de visco, lib. 16. cap. 44. Æneæ ramum aureum visco comparat Virgilius. Apud Platonem in Euthydemo legitur, τὸ σάπιον τιμιόν, rarum honore dignum est.

De Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus, Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt Sole Occidente comprimi, occludique, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphæam quoque descripserunt. Est autem significatio huius hieroglyphici cum alijs non paucis communis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dependere à radijs æterni solis, Christi Dei Opt. Max. qui sua virtute & gratia suos viuificat, conseruat, & in lucem profert.

Homo Christianus ad Christum conuersus clamat, dum respicis, erigor. Item,

O Sol iustitia, sine te non fluctibus atris

Curarum potero tollere, Christe, caput.

EST egregia quædam planta admiratione sane digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & ubique iam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam Maximam, florem solis vero propter effectum & similitudinem nominant, quidam Bellionem Plinij esse opinantur, incerta tamen (meo iudicio) coniectura. Hæc intra sex vel a summum septem mænsium spacium, ex quo terræ semen ipsius est mandatum, eo peruenire sole magnitudinis, vt humani brachij crassitiem, & altitudinem duodecim vel plurium cubitorum excedat. Quemadmodum vero florum densitate ac multiplici foliorum numero Pæonia non nihil cedit ita feminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat: nam eorum ultra mille in vno cippo numerauimus. Cum itaque hic flos etiam solem semper respiciat, atque ad eius radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum doctorem & largitorum omnium bonorum ἐπιθυμίαν continue oculos mentis attollere, nec terrenis caducis ac voluptarijs bonis quasi humi iacentes semper inhiare: ostendentes, secundum Platonem quoque, nos esse cælestes plantas.

CHRISTIANI.

BERYLLVS lucet vt aqua Sole percussa: manumque tenentis vrit, quanquam nonnulli asserunt viridis & pallentis esse coloris, & reddere hominem mitem atque benignum. Probatissimi, inquit Plinius, sunt ex ijs, qui viriditatem puri maris imitantur: proximi qui vocantur Chrysoborilli. annuerat & degeneres secundum gradus, Chrysoprasum, hiacynthizontes, Aëroides, Cerinos, Oleaginos. Nos vim reddendi homines mites atque benignos vni Spiritui S. nos regeneranti tribuimus. Laudamus autem eos maxime Christianos, qui quoniam non sequuntur peccantium multitudinem, ἐπιθυμίαν ἀσφαλῆος βαδίζοντες, puri maris viriditatem, seu earum gentium, quæ colunt Deum sincero cordis affectu, splendorem referunt, & studio habent, vt per Dei gratiam mites, humiles, & mundi cordes. Id omne autem à sole iustitiæ obtinent, qui eos collustrans, manus ardentis caritatis administrans, ita officiosas efficit, vt beneficentiæ prunas etiam hostium capitibus imponant.

CIVIS *Optimus.*

IN lib. III. ἀνδολογίας Græcum Epigramma tersissimum legitur, in quo Delphin lamentatur, se è mari, quod tamen sibi parens sit & patria, eiectum in terram: sed susceptum ab hac, decouum inuenisse tumulum. Oppianus vero Delphinem iam moribundum sponte ad littus appellere, vt in terra expirans forte in ea sepeliatur ab hominibus, dulciss. versibus commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco versum Alcibiades quoque inter Emblemata sua retulit, cuius sententia per se satis manifesta est. Cui enim Reip. vel regni alicuius vastum corpus potius, quam mari, Delphinem autem magis, quam bono vel ciui vel Principi Rei. compares? fit itaque sæpius. vt & hi, quamuis innocentes, indigne eiciantur aliorum inuidia & malevolentia ex patria in miserum exilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus est, quo bene meriti ciues, qui vel gloria rerum gestarum, vel virtutis opinione, multitudinis inuidiam prouocauerant, in decennium relegabantur: Quo etiam Aristides condemnatus fuit, tantum, quod Iusti cognomen cum applausu illi tribueretur, vt hæc referuntur à Plutarcho in Aristide. Meminit & pœnæ illius Aristot. in Pol. & Iul. Pollux lib. VIII. In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara sunt: & exempla quamplurima alia facile quærenti se offerunt. Diodor. Siculus lib. XI. apud Syracusios similem quandam, exemplo Atheniensium (qui tamen ipsi Ostracismus illum suum, quamuis infamia carentem, tandem, sustulerunt) relegationem, quam νεμελισµὸν appellauerint, in vsu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam talem esse, quam non adhiberi foret melius: vt in eo medicinæ genere hanc poni conueniat, quo malum malo interdum tollere conantur. Exilij denique miseras & molestias etiam Syracides commemorat cap. 29.

Crudeli ingratum mare Delphinem expulit æstu,

Sæpe etiam Ciuis fert bonus exilium.

CLEMENTIA.

ROMÆ in domo Carafellorum sub effigie Leonis catulum tenentis appositum hoc distichon legitur:

*Iratus, recole quod nobilis ira Leonis
In sibi prostratos se negat esse feram.*

Ocymum, vulgo Basilicum dictum, suauissimi est odoris si mollius atrectetur, sin vero prematur vel blane conteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Augustinum Iustinianum lib. 5. Franciscus Marchio, inquit, Iurisconsultus egregius missus à Republ. Genuensi orator ad ducem Mediolanensem, cum is nollet eum admittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi. Qui admirabundus quid sibi hoc donum vellet, quæsiuit quid rei esset, cui ille respondit, eiusmodi proprietatem huic plantæ inesse, vt leuiter si suauiter contrectata præberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suauitatem perderet, sed etiam tandem Scorprios produceret: habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutauit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaque & lenitate plura consequimur quam nimia vehementia. Quod Claudianus quoque breui, sed admodum præclara sententia monuit.

— *Peragit tranquilla potestas
Quod violenta nequit, mandataque fortius vrget
Imperiosa quies.*

COGITATIONES varia.

SCOMBRI, vt & alij pisces non pauci, temeritatis & stultitiæ suæ pœnas luunt captiui. Nam cum alios Scombros vident reti aut nassæ viminæ inclusos, ad eos & ipsi ingredi cupiunt, ingressi detinentur. Et dum nassa ad littus trahitur, multos in illa Scombros hærentes, ac instar cunei impactos videas vtrinque alijs adhuc ingressum, alijs vero exitum molientibus. Quod illorum sane diuersum desiderium elegantiss. carmine Oppianus describit, & similitudine à pueris sumpta illustrat, qui ignis ablandienter fulgorem magno suo cum malo attingere gestiunt. Quo referantur Bapt. Mantuani versus:

*Est facile incautos offendere: paruulus infans
Innocuos rutilum digitos extendit in ignem,
Nec, nisi iam laesus, vires intelligit ignis.*

Et eodem pertinet vsurpatum à B. Hieronymo prouerb. *Prudens in flammam mitto manum.* Ad Symboli autem declarationem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua dicebat, Iuuenes coelibes similes esse piscibus, qui circum nassam alludunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui iam inclusi tenentur, exire, & pristinam libertatem recuperare nituntur. Vnde idem Socrates interrogatus, *τινες μεταμέλονται τῶν ἀνθρώπων, quinam homines pœnitentiam incurrerent?* respondit iuxta Stobæum, *οἱ γήμαντες, Qui vxorem duxerunt.* Sic qui hostili prælio nunquam interfuerunt, aspirant ad militiam. Nam vt est apud Pindar. *γλυκὴ δὲ πόλεμος ἀπίεσις, ἐμπείρων δὲ πρὸς τὰ βέλτεσιόντα νιν καρδίη πέλοσ ᾧς.* Dulce bellum inexperitis est; experitis quispiam horret, si accesserit, corde supra modum. Quod & Vegetius tangit de re militari. Animus non est omnibus idem: & scinduntur homines frequenter atque in studia contraria & incerta feruntur. Comparantur piscibus à Propheta Habacuc, cap. I. vers. 14. *facis* (inquit, Deum alloquens) homines vt pisces maris.

*Isti intrare volunt, at hi percurrere nassam.
Multi & cum Sombribus despiunt pariter.*

COMMORATIO & migratio nostra.

CANCELLVS vulgo Bernardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diuerfetur. Eum accurate describit Aristoteles 4. hist. Animal. Scaliger vacuarum testarum inquilinum vocat. Cogitur enim in alienis ædibus habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, quas ad littus vacuas inuenit, turbinum puta, buccinarum & purpurarum, ingredi tur, teneriores sui partes illis abscondens. Factus grandior, capaciores vsque conchas quærit, & incolit, nec vnquam nisi ob iam dictam causam eas deserit. Quo hieroglyphico an non vita hæc nostra egregie exprimitur? Nam præ-

clare Cato Maior apud Cicero de Senectute dixit: Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit. Et pulchrum Clemens Alexandrinus 4. sermo. differit, quod libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mundum, & ad coeleste potius transire. Quæ igitur insania est, tam operose & splendide ædificando thausuros profundere? cum verissima sit Horatii sententia:

Multo ille tutius vitam exigit
Quicumque paruis primus in adibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.

Perpendant igitur illi, qui ac si æternum in hoc mundo victuri essent, ita domos sibi & palatia extruunt. & ista Hor. 2. Sat. 2.

Nam propria telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut fabri inscitia iura.
Postremum expellet certe viuacior heres.

Vsurpari etiam potest hoc hieroglyphicon ab iis, qui auitis sedibus, vel ob egestatem, vel alias causa necessario relictis, in peregrino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & commodam alicui nanciscuntur, vnde etiam non facile, nisi & huius in melius commutandæ occasione, recedunt.

Hic nunquam certis habitamus sedibus: ast hinc
Ibimus ad superi calica regna Dei.

COMMVNIONIS humana necessitas.

VITIS a vitula ab vltimo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parum recreabatur, humi iam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit. Quo significatur in omnibus rebus semper vnum indigere alterius opæ ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præstat & implet. Quod elegant admodum similitudine D. Chrysostomus in Matth. homil. 79. explicat, dicens: Si in rebus secularibus nemo viuere sibi solus, sicuti opifex, miles, agricola, mercator ad communem vsum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum. Hæc enim maxime vita est, alijs prodesse. Nam qui sibi viuere, cæteros negligens, & vita eius superuacua est, & ipse superfluous homo generi nostri. Ideo quoque ratione & oratione nos ornauit Deus mentem, & ingenium concessit, manus pedes, vires corporis dedit, vt his omnibus & nos & proximum iuueamus. Hæc ille. Quod vnico verbi Nazianzenus complexus est.

Ἀλλήλοισι χεῖρες τε, καὶ ἄτα, καὶ πόδες ἐσμέν.

Et elegans extat distichon,

Stratus humi absentem palmes sterilefcit ob vltimum.
Indiget alterius quilibet auxilio.

Vnde etiam Platoni dicuntur homines ζῷα πολιτικά, id est, animalia civilia, & ad societatem nata. Quandoquidem sola viuere sine mutuo auxilio non possunt. Vnde etiam prouerbum vulgare natum, Vnus homo, nullus homo.

COMMVNIO Sanctorum.

MANVS eadem, in varios dissecta digitos, maius tamen robur obtinet, & ad operandum agilius est. Plurium etiam fides & charitas plura impetrat à Deo & præstat proximo laboranti.

CONCORDIA coniugalis.

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum foeminas solas incubare, mare vero his cibum suppeditare & incubantes pascere. Ac secundum Plinium sola cornix pullos volante aliquandiu alit. In nuptijs quoque; (referente Horapolline) Græci ob harum auium concordiam dua cornice

cornices appingi curarunt, acclamantes *εγκορε, κορε*, cum cornicem *κορε* appellarent, prius verbum innotantes. Romani similiter per ciconiam & cornicem in suis numis concordiam representabant, & apparet in Faustinae posterioris numo, ubi ad cornicem ascriptum est: CONCORDIA. Ac extat puerbium huc pertinens apud D. Nazianzenum in Epistola ad Africanum, *κολαϊόν ὃ ποτὶ κολαϊόν ἰκόνειν καὶ τῆς παρρησίας ἀκρίβης*, id est, *Graculum asidere graculo vel ex prouerbio audis*. Ac D. Augustinus b. 1. de Ciuit. Dei, cap. 21. recte ait: Quae harmonia Muscis dicitur in cantu, eam esse in ciuitate concordiam, arctissimum atque optimum vinculum in Republ. incolumitatis, eamque sine iustitia nullo modo esse posse. Sed tam concordiae encomia, quam discordiae vituperationes à pluribus auctoribus hinc sunt expositae.

Iuncta pudicitia si sit concordia, sancto

Coniugio haud quicquam dignius orbis habet.

CONCORDIA *inuicta.*

DMNIVM totius piscium generis minutissimi sunt, quos Graeci & Latini Aphyas, quidam Apras appellant. Si paulo sint remotiores nihil praeter oculos fere conspicitur, ut multitudo oculorum collecta videri queat, testante Aug. Niph. Plinius illos ex pluuia: Aristoteles ex spuma: (vnde & *ἀφες*, quod Ionum esse nomen tradit Arcestratus, is piscis dicitur) Aelianus & Oppianus ex limo gigniarrant. Iniurijs & maris & voracium piscium imprimis expositi celerrime intereunt. Subuenit tamen illis natura quoque ad diuturniorem conseruationem. Si enim Oppiano, Suidæ, alijsque creditus, in densissima agmina conglomerati, & in se inuicem veluti complicati, maxime ad maris scopulis circumnatant, & hoc modo ne magnis piscibus praeda fiant, praecautent, itaque in vnum coniuncti lobum se tuentur, qui disuncti, & dissipati ne vnum quidem diem superesse possent. Sic scilicet est iuncta concordia, & periculi expers virium coniunctio, quamuis imbecillum, quos

Defendit numerus, iunctaq; vnbone phalanges.

vt Iuuenalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πῆλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν.

Coniuncti pollent etiam vehementer inertes.

ulchre etiam T. Quintius apud Lium: Aduersus consentientes nec Regem quenquam satis valium, nec tyrannum fore. Nec minus prudenter Micipsa moriens apud Salustium ad filios: Regnum vobis trado firmum, si boni eritis, si mali, imbecillum. Nam concordia paruae res crescunt, discordia maximae dilabuntur. Evidentius vero Scilurus Scythae, ut Plutarchus refert, qui moriturus filijs suis, quos LXXX. habuit, iaculorum fasciculum singulis porrexit, ac rumpere iussit. Quod cum recusarent, tanquam impossibile quid: ipse singula iacula exemit, facillimeque confregit: concordia si fuissent, inuictos: disinctos animis, imbecilles futuros irinuens. Referenda est huc & fabula Gabriæ, LXXX. de tribus bobus concordib. & discordibus. Tutos coniunctio praestat, qui tamen si varijs alioquin delicijs fracti, vel sicuti Aphiae ex limo gignantur, dicere possunt,

Nos tamen hac glomerata simul coniunctio seruat.

Quos facile sparsos perderet vna dies.

CONDEMNATIO, *mæstitia, pudor.*

CAPITE operto esse aliquem, damnationis ad supplicium, & explosi hominis, atque à ciuitate & vitæ communionem abalienati hieroglyphicon fuisse apud Orientales populos intelligimus, ut ex historia Hestheræ, Amani faciem prolata à rege sententia, cap. 6. continuo fuisse velatam obseruamus. Solent etiam homines ipsi summa mæstitia, & magno pudore affecti sibi caput velare, aliorum occursum, colloquium, consolationem declinantes quod idem Aman fecisse dicitur Hesth. 6. II. & Aman festinavit ire in domum suam, lugens operto capite. Ierem. 14. 3. de Iudæis, inquit, Confusi sunt, & afflicti, & cooperuerunt capita sua.

CONDITIO *humilis, luctuosa, miserrima.*

HEBRAEI quoties conditionem humilem, mæstitiam, luctum, dolorem, animi consternationem, miserrimam rerum faciem velut ob oculos ponere volunt, hieroglyphico capitis in terram demissi,

missi, & hominis sacco induti, necnon cinere & puluere asperfi designant, vt colligere licet ex Esa. cap. 58. 5. Ierem. 48. 37. & Lament. 2. 10. Deiecerunt in terram capita sua virgines Ierusalem.

CONIUGII *vinculum.*

AMPHISBENAM serpentem in Lybia desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, vnum anteriore, in posteriore corporis parte alterum habeat, eumque circularis tractibus incedere, alterutrum caput siue attollere, siue retrahere, prout vsus & necessitas exegerit. Quae de Aelianus, Plinius, Solinus, alij: Et tangit Lucanus lib. 9. hoc versu:

Et grauis in geminum surgens caput amphibana.

Vsus autem & hoc hieroglyphico ad testandum insignem suum propter amissam coniugem dolorem fuit nobilis Neapolitanus Bern. Rota, cum scito: *SUPERESSE, MORI EST*, vt Scip. An. miratus commemorat. Quo imprimis Ouidij illa exsulis in naui de coniuge sua cantata pertinent:

O bene, quod non sum mecum conscendere passus:

Ne mihi mors misero bis patienda foret.

At nunc, vt peream; quoniam caret illa periclo:

Dimidia certe parte superstes ero.

Profecto enim cum vir & vxor in legitimo matrimonio etiam S. Scripturae oraculo vna caro, vnumque corpus sint, fieri non potest, quin si vnum caput ex illo corpore abrum patur, alteri vita non quidem erepta, sed quauis morte sit acerbior. Non ignota autem sunt, atque ideo huc referenda, quae c. Alcesti Admeti vxore Euripides: de Pæti Arria, de T. Sempronio Graccho, de C. & M. Plautijs, Valerius Maximus, Plinius Secundus in Ep. & Sextus Aurelius Victor de viris Illustribus memoriae prodiderunt: & alia exempla similia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alcesti ait, illum haec extincta in posterum victurum vitam *ἀβιωτον*, hoc est, minime vitalem, vt Ennius loquitur. Sepulchreidem Chorus ibi concinit:

Τί γδ ἀνδρῶν κακὸν μᾶλλον (τῷ) ἀμαρτεῖν

Πιῆς ἀλόχῃ; &c.

Quod enim homini maius malum accidere potest, quam amittere

Charam coniugem?

Casti mulier vidua, & prudente marito orbata vere dicere potest, *Mihi nec mors nec vita relicta est*
Et vir Sapiens bona matrefamilias ei per mortem adempta,

Parte mei supero, pars est mihi dempta, vel ergo

Cum chara prestat coniuge posse mori.

CONIUGIUM DISPAR.

LEPIDAM Plautus in Aulularia senis coniugium dispar sub bouis & asini pictura damnantis excusationem proponit his versibus:

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem diuitem,

Factiosum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locasum meam tibi, in mentem venit

Te bouem esse, & me esse asellum: vti tecum coniunctus siem,

Vbi onus nequeam portare pariter, iaceam ego asinus in luto,

Tu me bos haud magis respicias, natus quasi nunquam siem;

Et te vtar iniquiore, & meus me ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum; si quid diuortij suat

Asini me mordicibus scindant, boues incurserint cornibus.

Hoc magnum est periculum, me ab asinis ad boues transcendere.

Plutarchus sub finem lib. de institutione liberorum, sapienter ait: Parentes suis filijs vxores despondent, quæ neque nobilitate generis, neque diuitijs multum eos superent. Sapienter enim dictum est, Tu tibi fame parem.

CONIUNCTIO Fida.

VRVREM, dicit Aristoteles lib. 9. historię Animal. vno marecontentam sicuti palumbum viuere, nec alterũ recipere. De qua multa Ælianus lib. 3. cap. 44. vbi refert inter palumbos adu- trij quoque pœnam morte luere vtrumque sexum : in turturum verò & albarum columbarum ge- re marem tantum fœminæ ignoscere: Placuit autem hoc loco elegantissimum carmen poëtæ do- tissimi ex sacris fastis adscribere :

At tu præ reliquis auibus, blandissime turtur,
Exemplum fidei & specimen constantis amoris,
Dic mihi quid matres aris adhibenda docebas?
Vnius & solius amor te comparis vrget,
Cum quo dulce tibi viridi considerare ramo,
Cum quo dulce nouis implere nepotibus agros,
Cum quo dulce mori. Sed enim dum viuittis, vnus
Est animus vobis, est mens, est vna voluntas,
Vna fides, studiumque vnum simul occidit alter

Non gemere aërea viduus desistit ab vltimo,
Implens flebilibus latè nemus omne querelis.
Non illum nouus vrit amor : memor ille prioris
Coniugij, solus superans: ex exigit annos,
Solutus & in sterili expectat sua funera ramo.
Fallor, an hæc matres imitari exempla volebant
Turturis, ipse Deus nihil illis aptius omne
Coniugij officium laudat aq. fœdera pingit.

typus profecto eximius matrimonij fidelis, de quo etiam Horatius lib. I. Od. 13.

Felices ter & amplius,

Diuulsus querimonis

Quos irrupta tenet copula, nec malis

Suprema citius soluet amor die.

Estque hoc hieroglyphicon inuentum & celebratum cum hac pictura in gratiam fereniss. Iohannæ Austriacæ, cum nuptias celebraret cum sereniss. Magno Duce Florentiæ Francisco Mediceo.

Casta persistunt æterno in amore columbe,
Quod sint humani regula coniugij.

CONSCIENTIÆ morsus.

SALMO veteribus Græcis cum Oceano pariter ignotus, nominatur à Plinio, eumq; in Mosella seleganter describit Aufonius. Pro diuersitate anni vel nomen hoc retinet, vel amittit, vt varij Scri- ptores annotarunt. Hunc piscem ob carnositatem hirundinibus valde obnoxium, atque ab iis adeo vexari & priuari sanguine tradunt, vt neque in aquis, neque in petris, neque saltu, neque fricationi- bus molestos hospites excutere vnquam possit, donec tandem continuis cruciatibus fractus, vel ali- cubi tabescens reperiatur, vel ad littora adnatans extinctus reperiatur. Sane etiam Aristoteles docet, pisces bestiolis quibusdam, quales sunt pulices & pediculi, frequenter exagitari, & de Oestro Xiphiam tandem etiam ad mortem adigente, hieroglyphicon alibi explicuimus. Non aliter improborum a- nimi vtricibus furiis exagitantur. quo pertinent, quæcunque apud Platonem, Ciceronem & vtrum- que Senecam passim, Iuuenalem, aliosque de conscientię morsibus differuntur : & vetus dictum ; συνείδωσις πλάττει τὴν ψυχὴν. Nam vt Rhadamantus Luciani ait κατὰ πλῆρ : ὁπόσα ἂν τις ὑμῶν πονηρῶ ἔργασηται παρὰ τὸ βῆν, ἕκαστον αὐτῶν ἀφανὲς στίγματα ἐπὶ τῆς ψυχῆς περιφέρει: Quæcunque quis malè in vita perpetraverit eorum singulorum obscura in anima stigmata circumfert. Grauius Corn. Tacitus de Tiberio 6. Ann. Si recludantur tyrannorum mentes, posse aspici laniatus & ictus: quando vt corpora verberis- bus, ita sæuitia, libidine, malis consultis animus dilaceretur. Quippe Tiberium non fortuna, non so- litudines protegebant, quin tormenta pectoris suasque ipse pœnas fateretur. Nempè, secundum Plautum:

Nil est miserius, quam animus hominis conscius. & Ouidius

Multa miser timeo quia feci multa proterue,

Exemplique metu torqueor ipse mei.

Orestes apud Euripidem grauissimo conscientię morbo se afflictum fatetur. Et Isocrates ad Dæmo- nicum, numquam (inquit) sperare debes, si quid turpe feceris, te latiturum : quamuis enim alios la- teas, tute tamen tibi conscius eris. quod tetraſticho expressum est postea:

Scelus oculisse proprium, immensus labor,

Idemque inanis irritusque: quidlibet

Patres at ipsum non potes te fallere:

Nam se latere nullus vnquam visus est.

Sed vt Hieroglyphicon Salmonis amplius illustretur Distichon subiicimus,

Non adeo Salmonem excugit turpis hirudo,

Conscit ad fontes conscia mens scelerum.

CONSCIENſIA *pi.*

DE Cygnis alio hieroglyphico multa dicta sunt. Vbi exposuimus veterum de cantu ipsorum temortem diffidentibus opiniones, maior tamen numerus eorum esse videtur, qui hunc m- cum concentum illis attribuant, tam ex sacris quam profanis authoribus. Sic Aristoteles libr. 9 e histor. Animal. cap. 12. expresse scribit: Canere soliti sunt, ac præcipue iam iam morituri. Volant er in pelagus longius, & iam quidam in mari Africo nauigarunt, & multos canentes voce flebili, & n- rî nonnullos conspexere. Cum quo consentit Ouidius, vbi ait:

Carmina iam moriens canit exequalia Cygnus.

Et Horapollo libr. 2. cap. 39. scribit, senem musicum volentes Ægyptij commonstrare Cygnum p- gunt, quod senescens ἡ δὲ τῶν μέλων, id est, suauissimum concentum edat. D. Nazianzenus eti oratione de Theologia 2. & in carmine ad Nemesium hac similitudine vtitur, sicuti quoq; D. Ch- fostomus in commentar. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus inscriptam εὐφρανίαν hanc illis tribu. Faciunt itidem huius rei mentionem Plato in Phædone, Cicero I. Tuscul. quæst. Isidor. lib. 12. & i plures. Dubitant contra de hoc cantu, Plinius libr. 10. cap. 29. & Ælianus variæ histor. libr. 1. cap. quamuis in libro 5. de Animal. & lib. 10. Aristotelis locum confirmet. Vfus est autem hoc hierog- phico vir quidam magni nominis, qui mundi huius vanitatis valedicens, totum se tradidit diui- meditationibus, & sacris rebus, nihil aliud cogitans, quam de foelici exitu ex hac vita, atque ideo C- gnum sepulchro imposuit. Alij generalius viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud- gunt, neque meditantur, quam quæ posteritati, tanquam Cygnæ cantiones, plurimum utilitatis- ferre possint.

Ipsa suam celebrat sibi mens bene conscia mortem:

Vt solet herbiferum Cygnus ad Eridanum.

Equidem vir piæ eruditioni & eruditæ pietati deditus, diuina sibi canit & Orbi.

CONSCIENſIA *recta.*

MORI mauult quam foedari mens sibi bene conscia, & vt fert ingeniosum Distichon,

Omnibus antistat recti mens conscia rebus:

Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.

Pierius libr. 13. putat Ælianium & alios per album murem intellexisse eum quem Albertus Arm- nium & vulgo Armelinum nominant; quem videtur quoque sequi Georgius Agricola, atque ideo existimat apud Plinium lib. 8. cap. 37. murem ponticum esse eum, quem album duntaxat conspi- ait: murem autem Fennicum, vel Venetum potius, vel varium vocant, qui Agricola est Sciurus Fer- nicus. Sed Armelini proprietates fertur esse sane mira, quod nimirum fame aut siti prius moriatur, aut venatoribus sese capi ferat, quam luto aut simili re immunda, quibus circumdata sit, suam pelle candidam & elegantem defoedari patiat. Hieroglyphica pictura est incontaminati pudoris in qu- buslibet. Nam, vt Claudianus ait.

Nempe mori satius, vita quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, hymno 8.

Αἶδς τοῖς λάθεται, ἀρμενα μελέας ἀννε. id est,

Orci obliuiscitur, qui facit ea qua conueniunt.

Sapienter Sapiens Romanus libr. 4. de benef. cap. 21. Conscientia etiam obruta delectat, concioni famæ reclamation, & in se omnia reponit: cum ingentem ex altera parte turbam contra sententiam a- spexit, non numerat suffragia, sed vna sententia vincit. Si vero bonam fidem perfidia supplicii affi- ci videt, non descendit e fastigio, sed supra pœnam suam consistit.

CONSILIA *Moderata.*

GRANDIS & annosa quercus ob ramorum pondus grauius in duas partes diuisa, à lenta ac ha- mili salice rursus ita constringitur, ac vincitur, vt non amplius disrumpi facile queat. Non ali- ter ni-

in nimia asperitas & superba seueritas in hominibus elatis ac duris, ne grauius exorbitent, vel etiam se in manifesta pericula ob nimium rigorem suum & animi vehementiam precipitent, nullo aptio- vinculo contineri, atque ad quandam animi comitatem ac æquabilitatem flecti ac reduci possunt, iam humilitate ac moderatione, cum nullum violentum sit diuturnum. Et secundum Horatium,

Vix consilij expers mole ruit sua

Vim temperatam dij quoque prouehunt

quam sententiam Claudianus quoque inquit:

Tu licet extremos late dominere per Indos,

Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent,

Si metuis, si praui cupis, si duceris ira,

In maius; ijdem odore vires

Omne nefas animo mouentes.

Seruitij patiere iugum, tolerabis iniquas

Interius leges: tunc omnia iura tenebis

Cum poteris rex esse tui.

quæque pertinet breuis quoque sententia, sed multa comprehendens, Philonis, τὰ μὴ σὺν λόγῳ, πᾶσι δὲ αἰσχροῖς, ὅσπερ τὰ σὺν λόγῳ, καὶ σοφία id est, quæ absque ratione fiunt, omnia sunt turpia; quæ vero cum ratio- omnia decorata.

est distichon quercui constrixtæ adpictum:

Consilio moderato animos franato furentes,

Vt rigidas quercus vimina lenta solent. id est,

CONSTANTIA in aduersis.

EST inter alia hæc quoque mira Struthocameli proprietates, qua (vt testatur Plinius) sine delectu concoquit deuorata: & Alexander Aphrodisiensis in præfatione problematum *επιδοκῆς μιλων σίτην* πέντε πέντε ιδιότητι πνι perhibet: itemque Ælianus lib. 14. Animal. cap. 7. Hunc lapides concoquere in in omaso prope ventriculum asseruatos ait. Sed Albertus asserit à se ferrum pluribus huius generis aribus obiectum fuisse, quod tamen illi deuorare noluerint, ossa vero magna & lapides auide commisse. Conuenit autem optime hieroglyphicum, viris fortibus, ad durissima ac aduersissima quæque in virtute superanda paratis. Quare Valerius Max. libr. 3. rectè ait, Æqualiter se in aduersis gerere, quid aliud est, quam sauientem fortunam in adiutorium sui pudore victam conuertere? Quod si in super hoc ad fortitudinem & animi constantiam, quam pii & vera religione inbuti in rebus aduersis & omnibus periculis euincendis vturpare debent, transferre voluerimus, latissimum campus tot Marturum sanctorum nobis sese obtulerit, de quibus aliorum scripta & exempla sunt in medio. Quod etiam D. Basilius in *ὁμιλία ῥηδείῃ ἐν ἀρχαῖς ἔπι λιμῶν* præclare probat hisce verbis: *κυβερνήτω μὲν γὰρ ὁ εἰμῶν, ἔτι τὸν ἀθλητὴν τὸ στάδιον, τὸν στρατηγὸν παρὰ τοῖς ποταμοῖς, τὸν μεγάλῳ ψυχῶν ἢ συμφορῶν, ἢ χριστιανὸν δὲ πειρασμῶν δοκιμάζει ἢ βλαπτίζει. ἔτι αἱ λύται τὴν ψυχὴν ὡς τὸ πῦρ τὸν χρυσὸν ἀπελέγχουσι.* id est, Gubernatorum quidem tempestas, & athletam stadium, imperatorem acies, magnanimum calamitas: at Christianum tentatio probat & explorat: atque ageritudines animam vt ignis aurum arguunt. Dura placent fortibus. Spiritus purissima coquit.

Magno animo fortis perferre pericula sœuit,

Vllo nec facile frangitur ille metu.

CONSTANTIA inuicta.

HORATIUS lib. 4. Od. 4. Romanæ gentis fortitudinem, ore etiam ipsius hostis Annibalis celebratam fuisse, scribit, vt quæ bellica virtute illustris, post æquatam solo Troiam, in Italiam uerit natos virosque, nec non Deos penates: Dein subiecit Illicis hieroglyphicon appositu.

Duris vt illex tonsa bipennibus,

Nigra seraci frontis in Algido,

Per damna, per cades, ab ipso

Ducit opes animumq; ferro.

Hoc vult, Romanos per bella, clades ac cædes, contra suos hostes semper aliquid sumpsisse virium, & inde ipsorum potentiam latius creuisse autamque esse. Id de plerisque in Europa populis, principibus, Republicis, præsertim vero de Ecclesia militante dici potest.

Cladibus augetur virtus animosa: Bipenni

Sic illex vires tonsa subinde capit.

C O N S V E T V D O.

PONTICA pecora fuerunt absynthio pasci, vt pulchriora pinguioraque reddantur, ac (vt quidam volunt) sine felle. Ad eundem modum Plinius lib. 24. cap. 9. sues assuetas cibum capere i vasis siue alueis è Tamarisco confectis, liene carere dicit, quod multi recentiores scriptores permittunt, & explodunt tanquam fabulosum. Quanta vero sit vis consuetudinis tum in bonam, tum in malam partem, pluribus veterum sententiis & innumeris exemplis probant historiae. Aristoteles lib. de memoria & reminiscencia, scribit, ὡσαύτε φύσις ἡδὴ τὸ ἔθος, id est, *Consuetudo est veluti ipsa natura. non assuetudine maius, teste Ouidio; & quod male fers, assuesce, feres bene: multa vetustas lenit. Sed ad absynthij pasci si pastum distichon addimus,*

Felle carent Ponti pecudes absynthia pasta-

Ferre mala assuetus non male ferre solet.

C O N S V E T V D O altera natura.

NOTVM est Lycurgi politicum Strategema vt ciues suos temperantes & virtutis studiosiores redderet. Catulos duos iisdem canibus natos educauit, quorum alterum domi defidentem a voracitatem assuefecit, alterum ad venationem. Tandem vero ambos produxit in concionem, & quid consuetudo in vtroque ac educatio effecisset exemplis commonstrauit, quæ Plutarchus in Lycurgo prolixè refert. Hieroglyphicon istud docet, quæ vtilitas sit rectæ & liberalis institutionis in tenera ætate, ad vniuersam reliquam vitam recte & laudabiliter absoluendam. Et idem Plutarchus in Comment. de liberorum educatione, prudenter ait, naturæ bonitatem corruptis socordia, prauitate corrigit doctrinæ institutio. Aristoteles idem docet, Ethic. lib. 2. cap. 1. Non parum refert, inquit sed permultum, sicne an sic à pueris assuescamus: immo verò totum in eo positum est. Quod Horatius quoque Carm. libr. 4. Ode 4. declarat.

Doctrina, sed vim promouet insitam,

Rectique cultus pectora roborant.

Et inter recentiores vir doctus,

Vincit naturam consuetudo atque reformat.

Cui quisque assuescit deditus esse solet.

C O N T E N T I O N E S fugienda.

ANAGYRIS, prima à Dioscoride ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano: Plauto (vt quidam existimant) Nautea dicta. foetidus admodum est frutex, potissimum si comprimatur ac digitis atteratur. Vnde ortum Proverbium, Ἀναγυρίν κινεῖς, commouet Anagyrin, cuius meminit quoque Aristophanes in Lysistrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, auctore Stephano de vrbebibus, vbi hic frutex copiose provenit, appellabatur. Moneat autem hoc symbolum siue proverbium, res eas, quas satius est vt quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas, quod potissimum hominibus maledicis, ac in aliorum detrimentum intentis, quorum quæstus est maxime obtrectari melioribus, dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile proverbium habetur, τὸ κακὸν ὃ κέμενον ἐκινεῖται, id est, malum probe quiescens non est mouendum. Et illud, μὴ κινεῖν κατὰ ἐναντίον, ἀκίνητον ἔχει τὰ ἀμείνων. Quod vtinam hisce nostris temporibus quoque diligenter obseruaretur, essetque procul dubio in rebus tam sacris, quam profanis minus contentionum ac disputationum inutilium pertimescendum: quæ res profecto plus quam cogitari aut dici potest, Reipublicæ tranquillitati ac incolumitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, Ὅσα δὲ φιλῶν ἡσυχία, id est, *Quies & tranquillitas nihil nisi humanitatem & amicitiam cogitat.*

C O N V I C I A contempta.

FORTIS conuicia spernit, vt luna luptorum vlulatus canumque latratus non curat. Hinc Alciati emblemata 164.

*Lux arem noctu, vt speculum, canis inspicit, orbem,
Seque videns alium credit inesse canem,*

*Et latrat; sed frustra: agitur vox irrita ventis,
Et peragit cursus furda Diana suos.*

Monemur

Monemur autem hoc hieroglyphico inanes minas & obrectationes eorum quibus est (secundum Plautum) vberimus quæstus in lingua positus, omnino esse contemnendas, Dei & Christi, sancto-umque omnium exemplis edocti. Decet autem viros principes, Ecclesiæ seruos, pios magistratus, prudentes politicos & patresfamiliâs ad stultorum mussitationes scyphanticas obsurdescere, nec non de reddenda summo Iudici suæ administrationis ratione cogitare frequenter, vt humili pede in terra veritatis & iustitiæ ambulent, illius distichi memores,

Irrita vaniloqua quid curas spicula lingua?

Latrantem curat, ne alta diana canem?

In eam rem Philemonis versus commendantur,

ἦ δυν εἶδεν, εἰ δὲ μυστικώτερον,

εἶς ἢ δύναιτο αἰλοιδόρεμένον φέρειν.

ὁλοιδόρων γὰρ, ἀνὸλοιδόρεται.

μηΐ προσπιῖται,λοιδόρετ'ὁλοιδόρων. id est,

Haud auribus contentus est iucundior.

Quam deuorare criminantis iurgia.

Nam mussitando si quis hac redarguat,

Ipsum refutant criminantem crimina.

Seneca totus fere in eo est, vt mentes nostras ad conuiciorum contemptum informet. Ex ingenti sententiarum aceruo vnam & alteram seligamus, libr. 2. de ira, capit. 32. Magni animi est, inquit iniurias despicere. Vltionis contumeliosissimum genus est, non esse visum, ex quo petatur vltio. Multi leues iniurias altius demisere, dum vindicant. Ille magnus & nobilis est qui more magnæ feræ latratus minorum canum securus exaudit. Sed vt hieroglyphicon nostrum de cane lunam allatrante magis ac magis illustremus, nobis doctum tetrastichon occurrit:

Luna velut toto collustrans lumine terras,

Frustra allatrantes despicit alta canes:

Sic quisquis Christū allatrat Christive ministros,

Index stultitiæ spernitur vsque suæ.

CUNCTATIO prudens.

IOANNES de Boria in Hispanicis symbolis ait, à scriptoribus rerum Indicarum speciem quamdam Psittaci describi, quæ sese mense Nouembri incipiente hieme solet in trunco alicuius arboris densæ abscondere, & ibidem dormientem vsque ad tempus vernum commorari, atque tum pristinum rursus vigorem recipere, maioremq; alacritatem conquirere. Tractat autem Aristoteles quoque lib. 8. de auibus & quadrupedibus, quæ per hiemem sese abscondunt: & Plinius lib. 10. cap. 9. scribit, coccyga siue cuculum vere procedere, caniculæ ortu latitare, idque fieri in cauis arborum Agricola testatur. Sic viri prudentes & circumspecti suorum consiliorum & actionum tempestiuum exitum caute circumspectant, & interea quamdiu opus esse existimant, in aliquam rei bene gerendæ occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius Halicarnassensis quoque paucis verbis recte subiicit: *χρησιμὸν πρᾶγμα ἐν πολλοῖς, ἢ ἥμισυ σφαλερὸν, ἀναβολή.* Inprimis res utilis & minime periculosa est cunctatio. Quanquam vero singulari quadam fortuna Alexandro Magno, Iulio Cæsari & aliis τὸ μὴ δὲν ἀναβᾶμεν, id est, *Nihil differens vel procrastinans*, absque tamen stulta præcipitantia ac temeritate, potius placuerit, atque in rebus potiss. bellicis celeritas amplius proffit quam virtus, Cicerò tamen in illa præclara oratione pro lege Manilia, vel potius de laudibus Pompeij, inter virtutes imperatorias laborem in negotiis, & fortitudinem in periculis, industriam in agendo, celeritatem in cõficiendo, nec minus consilium in prouidendo commendat. Ac præceptum est alterius nescio cuius auctoris, vt tñdum consilio in arduis, celeritate in vrgentibus, mora in periculosis, & experientia in dubiis.

Morus, Græce μῶρος, id est, stultus, per ἀντίφρασην ita dicitur, vt plerique volunt, cum habeatur arborum sapientissima. Nam hæc sola nihil properat, sed cæteris præcurrere permittis, ipsa etiam tandem prodit, & grato se virore vestit, fructibusque tempestiuis prædita est. Longissimam quoque vitam consequitur hæc sua Fabiana cunctatione, & materiam præstat ad multos annos duraturam. De qua eadem Plinius quoque scribit libr. 16. capit. 25. Nouissima vrbanaum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum, sed cum cœpit in tantum vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu. Hæc Plinius. Sic vir prudens, & in suis rebus circumspectus consulto ac mature vniuersas actiones suas, ac sine omni præcipitantia, instituit, nec ante tempus sese effert. Nam secundum Græcum senarium *πρὸς πέτετα πολλοῖς εἶν ἀντία κακῶν.* Multis malorū causa est præcipitantia. Sed in omnes occasiones rei bene gerendæ citra periculum, instat Fabij Maximi peritiss.

Ducis, qui cunctando Romanis restituit rem, est intentus. Quo pertinet etiam consilium Scribae Ephesini Actorum 19. quod ciuibus suis dat. *Oportet vos esse sedatos, & nihil precipis ante agere.* Ider etiam sine ostentatione progreditur, nec præter modum se effert, quodque mature præstandum est suo tempore, neque nimio impetu, nec socordia vtens diligenter & præmeditate exequitur. Vnd alij huic symbolo dictum addunt, *Tempore suo: ad alterum prouerbum, quod monet τὸ πρᾶξεν. πρᾶξεν, id est, presentia recte administrare, vel, nosce tempus, respicientes.* Huc referimus dictum poetae

Festinare nocet, nocet & cunctatio sepe

Tempore quaque suo qui facit, ille sapit.

CUNCTATIO *prompta, salutaris.*

ALIO hieroglyphico dictum est testudinem esse symbolum tarditatis, quæ tamen coniunctam habeat constantiam aliquam & assiduitatem; Accipitrem vero celeritatis non quoque nimis temerariæ notam esse constat. Si igitur hæc duo, salutaris cunctatio, & bene præmeditata celeritas pro re nata recte vsurpentur, actiones inde felicem sortiuntur effectum. Cum quo conuenit tritum prouerbum Græcum, *αὐτὸ δὲ βραδέως, festina lente*, quod à duobus præcipuis Imperatoribus Romanis, Augusto & Tito, crebro fuit vsurpatum. Et Gellius lib. 10. cap. 11. eo monuisse perhibet, vt ad rem agendam simul adhibeatur & industriæ celeritas, & diligentia tarditas, ex quibus duobus contrariis fiat maturitas. Cùm maturum, secundum Nigidium, ex eodem Gellio fit, quod neque citius est, neque serius, sed medium quippiam & temperatum. Notum autem est, quantum Fabij Maximi cunctatio vtilitatis Reip. & contra Minuti ipsius Magistri Equitum præcipitania detrimenti attulerit. Vnde Plato 7. de Republ. ait, *τὸ αὐτὸ δὲν ταχὺ καὶ ἀνταθροῦν, μάλλον βραδύνεναι*, id est, *Eum qui festinat celeriter omnia percurrere, magis retardari.* Ex quo vulgaris factus est versiculus,

Tardius absoluit, qui nimium properat.

Est autem hoc hieroglyphicon in primis conuenientissimum principibus & aliis magnis viris, qui aliis præfunt, quo admonentur, ne aut voluptatibus aut affluentia omnium rerum, aut successu prospero & nimia potentia, insolentiores facti, sua ignauia & socordia, vel ex aduerso temeritate & vehementia, interdum suæ dignitati & existimationi indigna committant, & perpetrent.

Et tardus nimis, & præceptis nimis esse caueto:

Ille sapit, medium qui inter vtrumque tenet.

CVR A *Vigil.*

CANORVM animal Cicero lib. 2. de diuinat. gallum gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plinius lib. 10. ita describit. Proxime gloriâ sentiunt & hi vigilantes nostri nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendoque somno natura genuit. Norunt sidera, & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum sole euat cubitum, quartaque castrensi vigilia (id est, secundum Vegetium lib. 3. hora tertia post mediam noctem) ad curas laboresque reuocant. Nec solis ortum incautis patiuntur obrepere, diemque venientem nunciant cantu, ipsum vero cantu plausu laterum. Idem Alianus pluribus verbis exponit lib. 4. cap. 24. Causam huius rei Cicero 2. de diuinat. & Lucianus in Dialogo de somno sine gallo reddere conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Iobum cap. 37. Quis dedit gallo intelligentiam? Conuenit itaque hoc hieroglyphicon homini industrio, omnia magna attentione ac vigilantia peragenti: quales in primis omnes pietati addicti, & præterea aliis in religione præfecti esse debent. Quare D. Ambrosius lib. 5. cap. 24. Hanc similitudinem eleganter explicat, ubi ait: Galli cantus suauis est in noctibus, nec solum suauis, sed etiam vtilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, pressum noctis canora significatione protestans. Hoc canente latro suas relinquit insidias, hoc ipso lucifer excitatus oritur. cœlumque illuminat, hoc canente mœstus nauta deponit, omnisque crebro vespertinis flatibus excitata tempestas & procelia mitescit. Hoc canente deuotus animus exsilit ad precandum, legendi quoque munia instaurat.

Vt cum laud geras res. expergiscere, magnas:

Et tibi sit gallicura magistra vigil.

CURIOSI.

QVI curiosos depingere cupit, fingit sibi Simias, hominum imitatrices; at in gesticulationibus tantum, non in ratiocinando, loquendo, & iudiciose res alicuius momenti exequendo. Curiosi nihil boni præstant, quum ad omne bonum opus sint inutiles, & nihil aliud quam vulgi fabulâ atque illus effusus.

2. Canes dimittuntur à venatoribus post prædam quam assequi possunt, non semper, nec omni-
us momentis, sed certo quodam modo & tempore. Ita refrenanda est animi curiositas, ne in im-
nensum excurrat, sed tantum necessaria & conuenientia persequatur.

3. Serpentes veneno pascuntur, & loca tenebricosa foetidaque colunt: sic curiosi rerum ac euen-
uum tristium relatione atque auditione animum pascunt.

CURIOSITAS maledica.

MANVS hominis spinosissimum fruticem Rhamnum temere contrectans, ac inde sepsim vulnerans, indicat curiositatem siue πολυπερζημοσύνην, quam Plutarchus dicit esse φιλομάθειαν ἀλλοτριῶν κερῶν, id est, studium cognoscendi aliena mala, non solum inutilem, sed etiam sæpenumero detrimentosam esse, cum homines in aliena semper inquirere, & quæ non sui sunt officij cum magno suo damno peragere volunt. Vnde etiam recte Plautus in Stichō dixit, neminem esse curiosum quin sit malecolus: & Menandri præclara est sententia.

Τὰ πολλὰ ἀπερζῆσθαι ἡ λύπης πολλὰ αἰέχει.

Multa facere multas molestias continet.

Potest idem quoque referri ad alias res periculorum & molestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis discrimina sunt subeunda. Aliud Epicteti est generalius dictum, qui reliqua philosophorum dogmata, quæ ad humanæ vitæ institutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, ἀνέχεσθαι & ἀπέχεσθαι, id est, Sustine & abstinere. De quo multa A. Gellius Attic. noctium, lib. 17. cap. 19. Addamus Distichon.

Carpere parce meas frondes, qui singula carpis,

Vulneret audaces ne tibi spina manus.

CURIOSITAS nimia vitanda.

DE Pelecano præter ea quæ alibi dicta sunt, in hieroglyphicis Horapollinis habetur hunc non aliarum auium more nidum suum supra terram elatioribus locis construere, sed potius quadam innata simplicitate in scrobe aliqua humili, terra egesta oua sua excludere. Sed item Horapollo vult esse typum imprudentiæ potius quam simplicitatis: nam dicit hanc auem cum circa nidum in terra constructum ex bubulo stercore aucupes ignem excitent, suis alis eum extinguere conantē, se ipsam amburere, & ita facile capi. At nos priorem expositionem tanquam magis ἡδονῆν retinere placuit, vna cum ascripta sententia, quæ legitur in Syracide inter alia vtilissima modestiæ ac submissionis præcepta cap. 3. Altiora te ne quæ siueris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus eius operibus ne sis curiosus. Hæc grauius reprehendunt nimiam curiositatem & stultam animi relationem: ac contra commendant simplicitatem ac humilitatem cum circumspeditione tamen & prudentia coniunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epistola ad Romanos cap. 12. sententia insignis congruit, καὶ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλ' ὡς φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, id est, non sapere supra quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere. Hinc Distichon,

Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox

Culpa det ex alio te tua præcipitem.

CVSTODIA tuta.

PINGVNT recentiores Indiæ Occidentalis chirographi animal, quod Cæsar Scaliger ἀλοπικροπί-
θικον vocat. Refert autem anteriore parte vulpem, posteriore Simiam, eandemque habet com-
phiteci, aures ferè vespertilionis, ac subter ventrem vsitatum aliud gestat receptaculum instar crum-
menæ latoris, in quod catulos suos recipit, ibidemque occultat, donec tuto per se hinc inde vagari,
& sibi

& sibi victum quærere possint. Similia de cane marino scribit Oppianus libr. 1. de piscibus. Idem vitulo marino refert D. Basilius 7. hexaem. & de Delphine in eruditif. carmine Nicobuli ad patre. Hæc Hieroglyphica indicant φιλοσοφία, id est, studium & solitudinem parentum erga liberos, et potissimum sub fideli horum custodia vitam agunt securam & fœlicem. Custodia etiam ea tute d potest, quum quis Biantis vel Stilponis apophthegmate nixus: Omnia mea mecum porto, viu moriensque sibi suisque canit lætus. Et de ciuibus sub pio principe vel magistratu viuentibus men dicitur,

O tutos satis hos ciues, populumque beatum,

Quis velut in patrio fas habitare sinu^b

De prouidentia & custodia diuina melius adhuc intelligitur, de qua Psaltes, Ecce non dormitabit, que dormiet, qui custodit Israël. Dominus custodit te, &c. Psal. 121. 4. & Psal. 144. v. 18. Beatus pop lus, cuius Dominus Deus eius.

DECOR.

LEONEM cui circa collum serpens fuit circumuolutus quidam pinxerunt, addita inscriptio Græca, ΟΥΔ'ΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, id est, nihil Decentius, vt fortitudinem cum pruden tia coniungendam esse docerent. Officium enim prudentis viri est, vt Aristoteles tradit 6. Ethicæ Nicomach. δύνασθαι καλῶς βυλδύσασθαι πρὸς τὰ αὐτῶ ἀγαθὰ καὶ συμφέροντα, id est, posse recte in mediū consulere de iis quæ sibi ipsi sunt bona & vtilia. Ethic. lib. 3. vult ἀνδρείαν εἶναι μεσότητα πρὸς φόβον καὶ θάρρος fortitudinem esse medium inter motum & confidentiam. In quam sententiam eleganter & breuiter D. Bernardus lib. 1. de consideratione, fortitudinis matrem vocat prudentiam. Paulo post, Bonus circuit est, inquit, si iustitia quærat, prudentia inuenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet: vt sit iustus in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in vsu. Huc refertur Distich eruditum,

Prouida magnanima si adsit prudentia dextra,

Dic mihi quæ rerum pulchrior esse queat?

DECOR iuuenum & senum.

HVIUS stirpis, quæ vulgo ob similitudinem corona imperialis siue regia appellatur, & quam Carolus Clusius ad Hemerocallidem veterum non male referri posse existimat, flos maturi expanditur, ac in suis propriis pediculis plane deorsum flectitur: at quamprimum flaccescere incipit, succedunt illi satis magna capita (vt quoque in lilio rubro fieri solet) quæ excusso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, si deorsum debiscerent diutius, femina nondum matura putrescant: excidant. Sic iuuenes, quantumuis ingenij, vel corporis atque fortunæ bonis ornati, singulari modestia sese submittere, nec ante tempus (quod sæpe fieri videmus) exultare, superbire, & insolenti cristas erigere debent. Contra vero senes, iam prudentia & vsu rerum confirmati, auctoritatem suam tueri, ac bene monendo præcipiendoque aliis præire iure ac merito possuat. Vnde etiam Cicero libro de Senect. ait: Apicem Senectutis esse auctoritatem, & vetus poëta iubet senem colloquia ex peti: & versus Græcus commendat senem consuetudinem.

Ὁμιλίας δὲ τῶν νεωτέρων φίλει.

Honestum senem modesto iuueni dicentem audiamus,

Disce puer virtutem ex me, nec flore superbi:

Matura tollat fruge senecta caput.

DEIECTIO.

HVMILITATEM & deiectionem Ægyptij hieroglyphice per Accipitrem indicant, vt ait Herapollo, libr. 1. cap. 6. quod cæteræ volucres ex sublimi in terram non perpendiculari modo, sed velut ex transuerso & flexuose deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat.

DE LATORES.

VESPÆ, ignauum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrime. Hinc illud quo Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem, scilicet aliquando à Diogene correptum quo

quod exigua voce esset, & tamen castigaret homines, respondisse. Vespas itidem sonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acerrimum. Lepidum itaque est Archilochi mordacissimi poetæ Epitaphium, quo in eius sepulchro vesperæ habitare dicuntur, in 3. ἀνθολ. ex quo Alciatus Emblemata suum 51. desumpsit. Sane cum vespa à se cum noxa pungunt, & quid facient, ubi viperæ venenosicula sua tinxerint? Quamuis autem figmenta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Camiliæ Indiæ Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuisse factum, ut muscæ, quæ modo solo actu cutim perstrinxissent, turgidæ interierint.) Iucundam nihilominus & vtilem considerationem habent. Per viperam enim delatores, pessimum genus hominum, qui clam apud alios innocentes eferunt, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc aduolantibus vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro significabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab alijs per mendacium acceperunt, nihilominus pro veris dispergunt. Vtrique si grauissimi criminis. Sed optimum est Plautini senis votum in Pseudolo:

*Homines, qui gestant, quique auscultant crimina,
Si meo arbitrato liceat, omnes pendeant:
Gestores linguæ, auditores auribus.*

Nam ut Thucydides dicit: ἀβαβλάδης ἢ σὸφρονεῖν ἢ τε λέγειν πρὸς ἀλλήλους, ἢ τε ἀκρόντας ἀποδέχεσθαι. Non eest calumnias neque alijs narrare, neque audiendo suscipere.

DELICIAE.

VESPRES acuti, vndecumque tanguntur ac constringuntur, manus cruentant: Deliciae, manibus, pedibus, capiti, oculis, omnibus denique membris officiant, inquit Chrysostomus homil. 15. in Matth.

Canthari, Scarabei, & huius generis insecta plurima, ita foetoribus atque sordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contra odorum suauitate plane pereant. Ideoque rosas insidentes Scarabei vel cantharides torpescere vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles & effœminatos in suis voluptatibus ac delicijs, quæ non solum corpori, sed menti quoque obsunt, plurimumque nocent, paulatim contabescere, ac tandem illicito luxui interitu suo meritis poenas luere constat. Quod Claudianus libro secundo ad Stiliconem egregie hisce versibus nobis explicauit:

*Luxuries prædulce malum, quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membraq; Circæis effœminat acrius herbis,
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla;*

*Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circumligat hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.*

Silius quoque Italicus breuiter hæc exposuit:

*— Nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostis,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

Pierius in suis hieroglyphicis refert, Hannibali alioquin duro, sed ob Capuanas delicias tandem effœminato, non abs re scutum debuisse offerri, in cuius medio Scarabeus fuisset depictus, quem vndiq; Rosarum ferta ambirent, significatione eadem, quam hoc hieroglyphico exprimere volumus.

DEVS.

SOLEM hunc visibilem nulla alia re quam Sole ipso adiuti cernimus, & stellas ipsas sola stellarum Sopa aspicimus: lucis aspectum debemus luci: Deus etiam per seipsum sui illustrat notitiam, cooperante nemine; quod ea res omnium vires excedat. Philo Iud. lib. de præmijs & poenis.

Sol ex ortu suo stellas offuscat, immenso suo splendore perfusis nostris oculis. Quoties item animæ oculi sincero, puro, fulgidissimoque Dei lucem inferentis sensibili splendore irradiantur, nihil aliud inspicere possunt. At fulgens enim eius, qui est, cognitio nihil non illustrat, ut etiam, quæ sunt per se splendidissima, collatione hac obscurantur. Idem, lib. de remulencia.

Communis hic Sol nobis quotidie se præbet omnibus, nec magis minusve irradiat alium quam alium, sed in omnes ex æquo vim suam exerit & exercet. Attamen si quis acutiore visu polleat, plus

cuius splendoris recipit, non quod Sol magis in eum agat, quam in ceteros, sed propter vim oculi eximiam. At quisquis infirmos habet oculos, ne obtueri quidem tantam lucem poterit, propter eorum hebetudinem. Idem cogita de Sole coelesti & æterno, ex æquo illum adesse omnibus esse debet; nos autem peccatorum sordibus conspersos, ad tantum lumen percipiendum idoneos non esse. Christum vero, in quo plenitudo Deitatis corporaliter habitat, oculo purissimo totius luminis ælestis capere splendorem, utpote naturæ visibilis respectu formatum Spiritus S. opera, & à peccato prorsus alienissimum. *Iustin. de orthodoxa confessione, siue de sanctissima Trinitate.*

Certo scire non possumus qualis sit cuiusque stellæ essentia, magnitudo, &c. quærimus tamen alacriter, oblectamurque rationibus verisimilibus, propter innatum discendi desiderium. Licet etiam verum illud Ens, Deum, non valeamus cernere, quærimus tamen indefinenter, quando et consideratio vel in seipsa, licet inuestigabilis, res sit summe desiderabilis. *Philo Iud. libro prim de Monarchia.*

Solis lux à nullo illustratur, sed seipsam ostendit. Et Deus qui nullis hominum operibus illustrari potest, diuina sua essentia seipsum solus illustrat. *Idem, eod. lib.*

Hoc Dei tergum est, quicquid eum nobis suo iudicio refert, ut tamen illius naturam non contingat: perinde ac umbra & in aqua relucens solis imago hebetioribus oculis illum adumbrat: dum ille in ipsum, præ nimio purissimæ lucis fulgore, quo sensum facile exuperat, intueri nequeunt, *Nazianzenus lib. 2. de Theologia.*

Solem hunc sensibilem nemo est, qui non laudet, & ipsius magnitudinem, simulque pulchritudinem & radiorum symmetriam, atque lucis splendorem admirans: si vero in eo diligentius atque pertinacius intuebitur, & indies eius aspectum considerabit, non solum quæ sentit in eo deprehendit, sed etiam oculorum aciem debilitatus abscedet. Tali quid videor mihi pati mente, si requiratur et Deo, quid sit. *Basiliius magnus in 1. cap. Ioannis.*

Quod lux est videntibus & visus, hoc Deus est intelligentibus & intellectis. *Thalassius ad Pliniam.*

Sol oculos puros, sanos, vegetos, fortes habenti tranquillius apparct, in oculos autem lippos, qui tela aspera iaculatur, intuentem illum vegetat, hunc excruciat, non mutatus, sed mutatum. Et cum coeperis esse peruersus, & tibi Deus peruersus esse videbitur, tu mutatus es, non ille. *Augustinus Pfalm. 92.*

Sol, qui oritur die, licet sit vnus (vnde solem esse appellatum Cicero vult videri, quod obscura sideribus solus appareat) tamen quia verum ac perfectæ plenitudinis lumen est, & colore potissimum & fulgore clarissimo illustrat omnia. Et in Deo, licet sit vnus, & maiestas, & virtus, & claritudo perfecta est. *Lactant. lib. 2. cap. 10. de Orig. erroris.*

Respectu niuis & solis omnis albedo fusca videtur, & omne lucidum, obscurum. Respectu Dei qui solus singulariter bonus est, omnes homines mali videntur. *Chrysost. in Matth. 7. hom. 18.*

Lucis proprium est illuminare; Dei autem misereri suorum operum. *Nilus apud Maxim. Serm. 6.*

Sol occulta corpora detegit: Deus omnia creans non solum in lucem produxit, sed omnia, quæ prius non fuerant, condidit. *Philo Iud. de somnijs.*

Lux quantumvis hominum multitudinem illuminaret, nihil splendoris remitteret: Deus autem quam mundum conderet, & postquam condidit, idem perfectus atque integer permanet, nihil tantum & tam admirabili opificio minor, nihil imbecillior. *Chrysost. hom. 4. in Ioan.*

Quod Sol est visibus, hoc intelligentibus est Deus. Hic enim mundum illuminat visibilem, illi vero inuisibilem: & hic quidem visum corporalem illustrat, ille vero naturas intellectuales splendida reddit. Sol videntibus ut videant, visibilibus rebus ut videantur vim subministrat, ipseque inter visibilia est pulcherrimus: Deus etiam intelligentibus ut intelligant, intellectis ut intelligantur suppeditat, ac ipse inter intelligibilia est altissimus, in quo omne desiderium consistit, & super quem minime fertur: nihil enim sublimius quid habet omnino desiderium, neque mens sapientissima & indagatrix seu curiosissima. *Nazianzenus orat. de Athanas. Episcopo.*

Verus sermo docet simplicem esse Deum, & vnam simplicem habere operationem, in omnibus

omnia operantem, instar solis, qui omnia fouet, & in vnoquoque secundum naturalem habilitatem, quantum capere potest, operatur, ab eo, qui eum condidit, Deo, talem adeptus operationis virtute. *Damascen. lib. I. de Orthod. fide. cap. 13.*

Neque vero quemadmodum Solis radius fulgore nimio corrumpit oculos, caligantesque reddit, sic ipsius boni conspectio. Illustrat enim, atque oculi lucem eo magis exauget, quo quis capere magis potest intelligibilis splendoris influxum. Velocior est diuina lux, & acutior ad penetrandum; intelligentia præterea & immortalitate singula complens. *Merc. Trismegist. in Pymandro.*

igne qui vult calescere, sufficit si accedit ad illum: nam si interius manum mittat, pro eo quod calescere potuit comburitur. Et qui profundius vel altius de Deo disputare præsumit, pro eo quod gloriosius quis vult ostendere, in blasphemiam cadit, dum comprehendere altitudinem diuinorum dogmatum non potest. *Hesychius in Leuitic. lib. 2. cap. 6.*

Deum cum Ægyptij volunt significare, inquit Horapollo lib. I. cap. 6. pingunt accipitrem: tum quod fecundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quod Solis præter cæteras volucres similitudinem esse videatur, utpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, intentissimis in eius radios oculis prospiciens. Sol autem est visibile Dei hieroglyphicum.

Ægyptij Deum pulchre ornatum, seu gloria amictum, significantes, sidus pingunt, inquit Horapollo, lib. I. cap. 13. quod Dei prouidentia vltima oriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque veris motus peragitur. Existimant enim sine Deo nihil prorsus consistere.

Qui inculantibus oculis solem intuentur diutius, fere obcæcantur: ita & qui diuina mysteria speculantur sæpe obtunduntur. Proinde & hic intra sobrietatem sapere, & illis conuiuere solus est.

DIABOLVS.

SERPENTEM venenatum & in primis noxium animal. max. inuisum esse homini, utpote cuius semini perpetuæ cum eo fuerunt & erant inimicitia, ipsa natura nos docet, & S. pagina confirmat. Hinc videmus, ad conficiendos & tollendos è medio serpentes, si in quos forte incidimus, impunitis nos esse cupidos, nec faciri, donec multis ictibus concisos relinquamus tandem. Utinam vero hominias in concidendis & extirpandis vitiosis cupiditatum affectibus & in dispergendis fugandisq; voluptatum illecebris, quæ veluti serpentes animis illorum se insinuant, tam vigilantes essent ac studiosi! Nam secundum Horat. 3. Od. 24.

Scelerum si bene pœnitet:

Eradenda Cupidinis

Praui sunt elementa.

ad nos in hoc hieroglyphico per serpentinam figuram diabolum, humani generis acerrimum hominem significare volumus, qui nisi cœlesti manu, hoc est, virtute Dei conficiatur, nostra tela flocciet facere. Quo præclarus ille Iustini locus pertinet ex dialogo cum Tryphone Iudæo: ὁ διάβολος ὁ δὲσπικεν αἰεὶ ἀντικείμενος, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἔλκειν πάντας βουλούμενος. καὶ ὁ ἀγγελος τῶ θεῶ, τῶ τέσιν, ἢ ἀντικείμενος τῶ θεῶ, ἢ πεμφθεὶσα ἡμῖν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁππότε αὐτῶ, καὶ ἀφίσταται ἀπὸ ἡμῶν. καὶ ὡσπερ ἀπὸ πυρὸς ἔσσωσμένοι ἐσμὲν ἀπὸ μὲν τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἀσπέρων καὶ ἀσπέρων, ἀπὸ δὲ τῆς θλίψεως καὶ τῆς πύρωσεως ἡμῶν ἐσθυσὶν ἡμῶν ὁ τε διάβολος καὶ οἱ αὐτῶ ὑπηρεταὶ πάντες: Nobis quidem diabolus instabat, semper adversans & ad se trahere volens: & Angelus Dei, id est, virtus Dei, per Christum nobis missa, increpat illum, & à nobis repellit: & sumus perinde atque ex igne extracti, à peccatis videlicet pristinis purificati: atque ab afflictionibus, & exploratione ignis probati: qua nos exercet diabolus, & administri eius omnes. Hæc ille, cuius sententiæ Distichon subiijcimus,

Cœlesti auxilio vetus ille extinguitur anguis,

Humana elident spicula missa manu.

DIGNITATVM Gradus. Sufficientia.

QUEMADMODUM à spicæ collectione progredi solemus ad manipulum coaceruandum, ac pariter deinde à manipulo ad fascem ipsum: sic etiam sedulitate, industria ac prudentia paulatim,

atque secundum Platonem in Theæteto, *σικερεῖ ἀπὸ σικερῶν κατὰ δυνάμιν* addentes, infimæ sunt homines ad maiora, & tandem ad maximum dignitatis gradum peruenire solent. Quod si, diuina liberalitate promoti, ascenderint, rectissime faciunt, si tempestiue gradum sistant, ac sibi laudibile istam ac fortunatam re ipsa *αὐτάρκειαν*, id est, rerum sufficientem vsum, tanquam diuitiarum terminum conuenientissimum pro vnicò scopo proponant. Nam secundum Salomonem, Prouerb. c. 2.

Qui custodit sicum, comedet fructum eius. Suntque eiusdem sententiæ Hesiodi versus in ore omnium:

Adde parum paruo, paruo superadde pusillum,

Tempore sic modico magnum cumulabis aceruum.

D I F F I D E N T I A *prudens.*

PLINIVS refert lib. 8. cap. 28. Vulpes in Thracia, locis rigentibus amnes gelatos lacusque non nitidum reditumque auditus transire. Obseruatum est, aure ad glaciem apposita, coniectare gel crassitudinem. Quod Plutarchus in commentario de animalium solertia prolixius exposuit. Vulpis hæc attentio per vniuersam vitam nostram præceptum nobis est vtilissimum, rebus vt in omnibus singularem quamdam adhibeamus *εὐλάβειαν*, id est, cautionem conuenientem, quæ efficit, ne temere cuius vel homini vel rei fidem adhibeamus, neve ex opposito obstinate omnibus diffidamus. Quo pertinet Euripideum dictum in Hecuba,

Σῶφρονος δ' ἀπιστίας

Οὐκ ἔστιν ἔδδεν χησιμώτερον βροτοῖς. Id est;

Prudenti diffidentia

Nil est melius, nil vtilius mortalibus.

Ac notum est illud Epicharmi, *νῆφε καὶ μέμνησ' ἀπιστεῖν, ἀρδραὶ πάντα τῶν φρενῶν.* quod in libello de petitione consulatus Cicerò ita vertit: Nervos atque artus esse sapientiæ, non temere credere. Idemque etiam in epistolis ad Atticum sæpe commendat. Et Senarius prouerb.

Ab hoste dicta ne vnquam amica duxeris,

idem confirmat, & Alcibiadis responsum reuocat qui amico quærenti cur patriæ de eo iudicatura non fideret? Ego sane, inquit, ne matri quidem: vereretur enim, ne insciens pro albo calculo nigrum immitteret. Sophocles in Aiace docet hostium munera non esse munera. Ensis Aiaci datus ab Hectore, & Aiacis balthæus Hectori, fuit vtrique exitio.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,

Quæ studij specie fata necemque ferunt.

Fide, igitur iuxta vetus dictum: sed cui vide, &c.

Omnibus esto salutaris tibi cautio rebus.

Ni prius explores, agrediare caue.

D I L E C T I O *Sincera proximi.*

LILIVS Gyraldus syntagmate primo historiæ Deorum *ιεργλυφικὸν* elegantissimum proponit amicitiam seu sinceræ dilectionis proximi, quam picturam priore libro omissam hic reponere visum est sub dilectionis titulo. Apud Romanos, inquit ille ex veterum sententijs, amicitiam pictura antiquitus pulchre demonstrabat. Pingebatur enim iuuenis forma, detecto capite, quæ erat tunica rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat, mors & vita: in fronte, Æstas & Hyems: habebatque latus apertum vsque ad cor, & brachium inclinatum, digito cor ostendens. Ibi scriptum erat, longe & prope, suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur: forma iuuenilis indicat amicitiam semper recentem, nullaque temporis diuturnitate tepescens. Nudum caput, vt omnibus pateat, & amicus nullo vnquam tempore amicum publice suum fateri erubescat. Rude autem indumentum ostendit, vt amicus nulla ardua, extremamque inopiam pro amico subire non recuset. Vita & mors in vestimento scripta, quod qui vere diligit, vsque ad mortem amat. Æstas & hyems, quia & in prospectu & in aduersis æque amicitiam seruat. Latus apertum habet vsque ad cor, quia nihil amico celat. Brachium inclinatum, & digito cor ostendit, vt opus cordi, & cor verbis respondeat. Longe & prope, quod scriptum est, quia vera amicitia nullo tempore aboletur, nec locorum intercapidine disiungitur.

aur. Hæc ferme totidem verbis adscripti, quæ exoticam scilicet sapientiam ac peregrinam redolere videntur.

DILIGENTIA continua in studiis adhibenda.

VETERVM sapientum quidam adhortans adolescentes ad diligentiam adhibendam in suis studiis ac laborum perseverantiam & quandam ἀοικνίω, solitus est dicere, aves cohortales suavissimas habere carnes, si non abundantiore esca saginentur, sed διὰ τὸ σκαλεύειν, id est, rimando & forando ipsum solum, sibi quarant cibum. Sic qui veram & solidam doctrinam & laudabilem rerum utilium cognitionem conquirere student, in eruendis & perscrutandis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monumentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam secundum proverbum æcum, ἐκ τῆς πόνου κλέει, ex labore gloria: Vel, vt Euripides breuiter dixit, πόνος ἐυκλείας πατήρ, labor gloria genitor: cui simile est dictum Æschyli,

— Τῷ πονῶντι ἐκ θεῆς

— Laboranti à Deo

ἠφείλεται τέκνονμα τῆς πόνου κλέει.

Debetur fæctus (præmium) illius gloria.

Perfatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in animo aut opere Epicharmi versus, nempe etiam Xenophon lib. 2. Σπονημῶν δμῶτων commendat,

πρεπόντων πόνων πωλεῖσιν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί, Id est,

Conuenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona diui.

Plutarchus tamen in Commentario περὶ πολυπραγμοσύνης aliter, nimirum ad curiositatem, hæc accommodat. Sicuti, inquit, gallina proposito sæpe alimento in angulum aliquem sese subducit, vbi el in sterquilinio vnicum apparet hordei granum: ita curiosi in medio sitos sermones & historias, & de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata & latentia cuiusque familiarum mala colligunt.

Rimatur vigili Sophia secreta labore,

Qui cupit Aonia frondis honore regi.

DISCIPLINA & institutio domestica.

LVSCINIA, tanquam lucinia, putatur dicta Isidoro, quia suo cantu indicare diei surgentis exortum solet. Varro & Plautus Lusciniam quoque vocant, quod luctuose canat: estque Latinis philomela, ac Græcis φιλομήλα, quod cantus amet: itemque αἰνιδῶν, ab Æolico verbo αἰεῖν, quod similiter est canere. De pullorum vero institutione à parentibus Aristoteles lib. 4. de histor. Animal. cap. 9. ex versione Gazæ satis rem raram in medium affert. Iam vero, inquit, luscinia modules docere suos pullos, versusque quos imitarentur tradere visa est, utpote cum non perinde locatio, vt vox per naturam proueniret, sed acquiri posset per disciplinam & studium. Vnde homines quoque locutione vtuntur varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem Plutarchus in libro de solertia animal. & Ælianus lib. 3. cap. 40. testantur. Commendatur autem hac similitudine domestica & laudabilis institutio siue parentum seu præceptorum, qui loco parentum censendi sunt. Nam secundum poetam,

Adeo à teneris assuescere multum est.

Quod à philosophis sumpsit. Nota enim est Aristotelis sententia 2. Ethicor. Nicom. cap. 1. ἡ μὲν δὲ διαφέρει, τὸ εἶδος ἢ τῶς οὐδὲς ἐκ νέων ἐδίξεσθαι, ἀλλὰ παρὰ πολὺ μάλλον, μάλλον δὲ, τὸ πᾶν. Id est, non parum refert, sed per quam multum, sic ne an sic à pueris assuescimus, imo vero totum in eo positum est. Et Claudianus 4. Consul. Honorij idem monet,

Interea Musis animus dum mollior inflet,

Et qua mox inire legas, nec desinat vnquam

Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.

Disputat autem Plato de hac puerili institutione ac disciplina, tum alibi sæpius, tum potiss. in lib. 2. & 6. de legibus, quæ omnia cognitione sunt admodum digna.

Vt canere alma docet pullos philomela tenellos,

Sic genitor gnatos format & ipse pius.

DISPUTANTES.

ARTIFICES industrij ad filicem & focum lucernas suas accendunt, & operi se accingunt al-
cres. Contra nugatores à verbis ad verbera & cædes deueniunt frequenter. Vt veritas ex dispu-
tatione patet & elucescit, sic altercando amittitur. Inde Bochij epigramma:

De Silicis venis excussa vt semina flamma

Excipit arenti fomite materia;

Inde suam accendant pro se sibi quisque lucernam

Exempla, & cæcas discutunt tenebras.

Sic disceptando studiosi in luminis oras

Verum ipsum è latebris excutunt facile.

Contra, altercando, nimis id plerumque Sophiste

Funditus euertunt insidiosa cohors.

DISSENSIONES Potentum.

DE vehementi ac continuo attritu lignorum ignem tandem excitantium ita Plinius lib. 16. c. 40
Calidæ sunt & morus, laurus, hedera, ac omnes, ex quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc visu
in castris pastorumque recepit, quorum ad excutiendum ignem non semper lapidis occasio est. Teri-
tur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi vel folio-
rum facillime concipientium. Sed nihil hedera præstantius, quæ teratur, lauro quæ terat. Hæc ille
Duos tamen lauri bacillos hoc etiam præstare experientia quoque testatur, & qui de Indijs scripse-
runt, idem adhuc cum alijs lignis calidioribus ibidem vsitatum esse fieri perhibent. Hoc vero inuen-
tum, vt alia multa (nempe in Græcia) Mercurio tribuit hymnus græcus ad ipsum scriptum. Sic etiam
arboribus sylvarum ventorum vi inter se collisis ignis elicitur, vnde Lucretius lib. 5.

Exprimitur validis extritis viribus ignis,

Et micat interdum flammæ feruidus ardor,

Mutua dum inter se rami stirpes que teruntur.

Non aliter ex potentiorum dissensione & ira semper grauiora quam alias pericula oriri certum est.

Damna dat atque facit vis vi collisa potentum;

Ramorum attritu vt flamma resultat edax,

DIVITIÆ vera.

EGREGIA, Plinio teste, etiamnum Topazio gloria est, suo virenti genere, & quum reperta est
omnibus prælatæ. D. Hieronymus paulo aliter describit: Aureum, inquit, habet colorem, &
ætheream claritatem: atque quando solis ardore tangitur, omnem superat gemmarum splendorem.
Diues est anima fidelis, sed auro sapientiæ, quæ est Christus: fulgore precum quæ aera penetrant, atq;
ad Deum Patrem, mediante Christo, pertingunt; & gloriæ Dei, qua irradiata totius mundi gloriam
omni ex parte superat.

DOCTRINA Solida.

CARPIO, solius Benaci lacus in Italia alumnus, (vt vult Bellonius, cum Hipp. Saluianus etiam
in lacu quodam prope Aluitum Campaniæ oppidum reperiri eum tradat) videtur esse piscis ex
truttarum genere, teretiori tamen est corpore, pedem raro excedens. Facit huius mentionem Bem-
bus in histor. Veneta, qui & ipse affirmat, tantum in Benaco illum pasci. Cum vero optimi sit nutri-
menti, & propter raritatem magni pretij, lautioribus Italo rum mensis plurimè expetit, atque
ideo frixus & salitus, vel etiam aromatibus conspersus ad longinquiora loca deferri solet. Hunc auri
fabulo vesci vulgo creditur, vt etiam de thymallis & alijs nonnullis piscibus traditur: & Ioan. Pallazius
in symbolis Italicis scribit, se experientia obseruasse, rem ita habere. Alludit eodem & Hieronymus,
Fracastorius in terfissi. no carmine, quod inscripsit, *Carpio*. Omnium autem optima erit huius rei ac-
commodatio ad animarum nostrarum præstantiss. pabulum, quod ex sacris literis illæ petere possunt
& debent. Quo pertinet insignis locus Cl. Alexandr. *ἐπιμαρτυροῦμαι*. sub init. Operamini, inquit Dominus,
non cibum qui perit, sed qui manet in vitam æternam. Sumitur autem nutrimentum & per cibos &
per verba, &c. Sunt enim etiam animæ propria habentes nutrimenta, & aliæ quidem augentur per
agitationem & scientiam, alæ vero per Græcam pascuntur philosophiam, cuius, quemadmodum
nucum, non est quidvis esculentum. Præclara etiam sententiæ est 8. Prouerb. *λάβετε παιδείαν, καὶ μὴ
ἀργύρα, καὶ γνώσιν, ὑπὲρ χρυσίου*, Accipite disciplinam meam, & non argentum, doctrinam magis,
quam aurum diligite; vt habet vetus versio;

Scilicet est quouis doctrina potentior auro,
 Has ergo ingenij collige diuitias.

DOLOSI homines.

REM totam huius siue Symboli siue hieroglyphici narrat & explicat omnium pulcherrime B. Ba-
 filius in hexaem. prout hunc eius locum selegit Simeon Logotheta, eumque Latine vertit Si-
 mon à Maillé. Archiep. Turone. Velim itaque, ô homo, dolosorum ac maleficorum exemplum fu-
 ias, in imbecilli etiam animalculo fraudis plurimum dolique animaduertens. Cuiusmodi istud est:
 Cancer summo carnis ostreorum desiderio tenetur: sed propter testæ ambitum, difficilis illi est huius
 præda. Teneram enim ostreorum carnem firmissimo natura munimento circumuallauit, quo fit, vt
^{5 egredere quæ,} testam habere filiceam dicantur. Atque vbi duæ illæ conchæ cauæ ad amussim inter se
 commissæ ostreum circumplexæ fuerint, vanas atq; inutiles cancro denticulatæ forcipes sint necesse
 est. Quid igitur facit? Cum deprehendit prædam optatam in ferenis ventoque carentibus locis cum
 voluptate apricantem, atque ad solis radios suas pandentem conchas, tum calculo clam interiecto
 commissuram impedit, atque virium suarum imbecillitatem ille hoc artificio adiuuare dignoscitur.
 Hæc illa est animalium, quæ & ratione & voce carent, malitia. Talis est, qui fratrem dolo aggreditur,
 quique proximi angustias obseruat, atq; alienis calamitatibus insolentius exultat. Eodem fere modo
 B. Ambrosius & ipse in hexaem. Veterariam autem hanc cancri calliditatem late describunt Op-
 ianus, Plutarchus, Plinius. Volunt quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta teste inhiant, sic
 illorum dolum à cancro confundi. Vnde etiam originem huius hieroglyphici desumpsit Iul. Cæs. Ca-
 paccius. Sed vere ne ista sic se habeant, Rondeletius disputet. Symbolica certe sunt atque ideo huc
 pertinet veteris poetæ apud Ciceron. illud: *Qui alteri exituum parat, eum scire oportet, sibi paratam pestem,*
vt participet, parem. Adagium item: *Captantes capimur, Malum consilium consultori pessimum, Incidit in so-*
neam, quam fecit faber, quas alii fabricauit, gestat compedes, Perilli Taurus; & familia.

O bene factum! alius qui fata inimica parabat,
 Se magis astutum repperit artificem.

DOCTI aliis minus doctis profunt.

REGNUM Aristoteles, Plinius, & alij nominant quoque Regem & Senatorem auium, eumque
 cum Aquila pugnare ferunt: ac esse hunc alium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. II. c. 15.
 tanquam efficax remedium contra calculum tam renum, quam vesicæ commendat, facile probari
 posset, si breuitas nostri instituti operis pateretur. Quamuis vero à plerisque nomina hæc confundan-
 tur, putant tamen rerum naturalium periti Regulum siue Trochilum alium esse, alium vero passe-
 rem Troglodytem, pro quo quidam recentiores perperam Motacillam, siue Græcis *στειον τυγίδα* ac-
 ciipiunt. Notus autem est apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, qua hæc alias aues
 antecellit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum huius regulum confedis-
 se, & ad præfinitum locum delatum subito inde euolasse, & ita victoriam obtinuisse: atque ideo aiunt ab
 eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præ-
 stare possint, sæpenumero tamen adiumenta ab alijs sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non raro
 ad maiora ascendere queant. Idque si fieri concedatur absq; iniuria & detrimento ac supplantatione
 aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ.
 expositum, cui etiam hæc fabula eleganter est inserta, in hac parte locum habebit. Sic enim ille in-
 quit: Tales igitur viri sunt tenendi, ijsque adhærendum nimirum, de quibus est maxima opinio vir-
 tutis & auctoritatis: nec quomodo Æsopi regulus humeris aquilæ vectus subito euolauit, & sic ante-
 uertit; ita eorum suffuranda gloria, sed ab ijs amice & cum beneuolentia accipienda. Lucas Contilis
 ascribit: *NEC VSITATA NEC TENVI FEROR, ex Horatio lib. 3. oda 20.*

Regulus est Aquila auxilio defertur in auras:

Sic quisquis docti nititur ingenio.

Hieroglyphicon nobis candida mente præditi conueniens, qui Eruditorum veterum & Neoterico-
 rum scriptis adiuti, huius additamenti initia qualiacumque sint studiosæ iuuentuti consecramus.

DOCTOR,

ANUBIS nomen Ægyptijs familiare, nota pictura fuit. Quid de ea docti sentiant paucis ver-
indicandum. Hebræi tria verba retinent, ex quibus Ægyptij hieroglyphicam tabellam Anu-
sui sculpsisse videntur. Primum est *Naba*, quod significat prophetauit, vaticinatus est, prædixit ve-
tura, prædicauit. Anubis igitur hieroglyphicon est doctoris, prophætæ, vatis qui tum in Eccle-
tum in politica rerum administratione de rebus futuris homines admonet, quos in officio tot præ-
ctionibus continere cupit. Sed cur caninum caput Anubi tributum est? Alterum verbum igitur
significatum attendamus. *Nabac* significat latrauit, allatrauit, clamauit, & de canibus nominatum
citur. Inde fortasse βαύζειν, latrare: & si ad alia bruta extendamus βοάω, βοᾶ, βόω, & Latinum boo,
est, clamo. Eruditissimus Physiologus de cane loquens, sunt, inquit, qui lingua Ægyptiaca Anub
canem dici affirmant. Seruius autem in Virgil. Anubis lingua Ægyptiaca canis dicitur, sub cuius fo-
ma colebatur Mercurius. Virgilius ipse verbi Hebræi significatum expressit, Æneid. lib. 8.

Omnigenumque Deum monstra, & latrator Anubis.

Diodorus Siculus lib. 4. Canis tum venationi, tum ad custodiam prodest. Propterea Deum qui ap-
Ægyptios, Anubis vocatur, capite fingunt canino, quem volunt corporum Isis atq; Osiridis fuit
custodem. Et paulo post Anubis (inquit) canem, Macedo lupum in signe armorum tulit. Apulzæ
vero metamorph. lib. x. Ille superum commeat & Inferum, nunc atra, nunc aurea facie sublim:
attollens canis ceruices arduas Anubis, læua caducum gerens, dextra palmam virentem quatit.
Lilius Gyraldus Syntag. 9. De dijs gentium habet multa de Anubi, quorum nonnulla hic apping-
mus, quæ tertiam Hebræi verbi *Nabbat* significationem, vt & primam respiciunt. Idem enim est,
intueri, videre, aspicere, conspiceret. Anubis igitur, inquit Gyraldus, ab Ægyptijs Mercurius vocari
est. De eo multa Plutarchus profert lib. de Iside & Osiride. Tertullianus Apologet. & D. Augustini
2. lib. de Ciuit. Dei Anubin Cynocephalum appellant. Lucanus de eodem.

*Nos in templa tuam Romana accepimus Isin,
Semicanesque Deos, & sistræ mouentia luctum.*

Et Sedulius in opere Paschali:

*Quis furor est, quæ tanta animos dementia ludit,
Vt volucrem, turpemque Iouem, toruumque draconem,
Semihominemque canem supplex homo pronus adoret?*

Quæ autem tribus lineis ex Plutar. Lilius expressit, Goropius pro suo more longo verborum tract-
producit Hermathen. lib. 6. Anabis, ait, capite canino pingebatur, qui in hieroglyphicis eius testera-
gerebat, qui nobis iter ad custodiam & tutelam nostri demonstrat, quem Hermanubin etiam voca-
runt. Plutar. hac de re ita: ὁ δὲ ἀνωφαινων τὰ ἐρεβνιστὴ τῶν ἀνωφερμένων ἀνυβις λόβου, ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ ἐρ-
μάνυβις ὀνομάζεται, id est. Ratio atq; sermo nobis cælestia & superiorum rationes declarans, Anubi
est, qui & Hermanubis vocatur. Credidit fortasse ab ἀνω, quod sursum notat, vocatum Anubin. Paul-
post. Anubis igitur caninum caput habet, vt moneat; neminem, nisi sagacem, iter ad custodiam post
monstrare, nec iter hoc docere, nisi quod docet ipse prius norit. Demonstrat præterea eum, qui doce
animosum esse debere, & audacter latrare contra ignorantes. Canem autem symbolum doctoris esse
non de vetusto tantum nomine, sed etiam ex Esaia discas, apud quem dicit Dominus, c. 56. Specula-
tores eius cæci omnes, nescierunt vniuersi, canes muti nō valentes latrare, videntes vana, dormiente-
& amantes somnia: & canes impudentissimi nescierunt saturitatem: ipsi pastores ignorauerunt intel-
ligentiam. Hic videmus, populi siue Pastores, siue Doctores, siue Episcopus canes vocari: quoniam
ipsorum sit tum scire & videre quid in omnibus fieri oporteat; tum sublata voce & magno animo do-
cere veritatem, & lupos omnes à grege, quem custodiendum acceperunt arcere. Accusat ergo eos
Deus, quod non solum nō doceant & latent contra ignorantes; sed ne ipsi quidem videant & sciant
veritatem. Tum etiam tantum abesse, vt gregem pascentem contra lupos custodiant, vt ipsimet per-
petuo prædis inhiant. avaritia nunquam satianda. Non habere itaq; eos, quæ in bono cane laudanda
sunt, sed ea, quæ in hoc animali sunt vituperanda, voracitatem, scilicet, impudentiam, & pro vigilia
alium

Atum soporem. Ex his itaque & Anubis interpretatione liquet, custodia doctoribus Anubin praesistere: cui si Hermæ nomen præponas, idem fuerit ac si diceretur, publicus monitor ad custodiam ter monstrans. Miror Pierium pro impudente hominem canino capite pinxisse; cum Anubis sic bingeretur pro eo, qui custodiam tutelamque homini demonstrat; tum quia canis custos, vt nomine suo scientiam indicat, tum quod contra veritatis & sapientiæ desertores non dentes modo: sed animum etiam & latratum habere oporteat. Præterea custodia doctorem sagacem decet esse, partim in erum causis inueniendis & explicandis, partim in discipulorum ingenijs agnoscendis atque tractandis: tum etiam vigilem, ne quis error, ne quod peccatum, ne qua fraus irrepat. Quamobrem in sacris fidei Anubis præcedebat, vti doctor & demonstrator tutelæ omnium, cuius ritus causam ne quicquam ab alijs interroges. Quod vero custodiam potissimum doceret, palmæ ramo & caduceo ostendebat, quorum hoc læua, illum dextra portabat; indicans se pacem demonstrare ac victoriam: pacem quidem cum Patre cœlesti, victoriam vero aduersus Draconem & mortem; quibus rebus tota humani generis tutela continetur. Eo enim omnis religio, omnes ritus, omnes cæremoniæ spectant; vt discamus qua via, quo deprecatore, quo medio pax nobis cum æterno patre sit concilianda, & victoria aduersus cancodæmonis, mundi & carnis insultus consequenda, quo ab interitu æterno custodiatur. Hæc Goropius. Quæ subijciuntur eodem loco, ita videntur explicanda, nempe quod per Doctores ducamur ad Isidem, nempe Patris æterni sapientiam & veritatem, per quam (est enim via nostra) ad Patrem peruenimus. De his autem nonnulla in dictione *Sapientia æterna*. Libro autem decimosexto hieroglyphicorum idem Goropius vult Anubin fuisse Spiritus sancti *ἱερωλυφιδόν*: quod Spiritus Dei totam mundi machinam, & quicquid in ea continetur, in essentia & natura sua custodiat. Sed hic paucis maioreque cum obseruantia philosophandum esse censemus.

DOCTI *Sapientes.*

NONNULLÆ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium, humidique proprii cum calore missionem satis conuenientem, diu integræ grato virore supersunt, ac insuper à terra auulsæ, ac laquearibus ædium suspensæ, si modo nonnihil circa radices interdum humectentur, per annum & vterius non solum virent ac crescunt, sed etiam flores producunt. Inter quas Aloë imprimis, itemque Semperviuum, ac Telephium quorundam, vulgo Crasula dicta, potissimum numerare licet. Ita viri docti & sapientes grato promptoque labore, sineque omni inuidia suæ eruditionis, virtutis ac prudentiæ monumenta libenter posteritati communicant ac consecrant, memores voti egregij apud Propertium,

Attamen exiguo quocumque è pectore riuu

Fluxerit, hoc patriæ seruiat omne mee.

Quare etiam recte in illis adhuc quasi viuere, & quam plurimis prodesse hoc pacto censetur, nec illorum præclara dicta ac facta vlla vnquam abolere potest vetustas: vt recte Ouidius cecinit;

Viuitur ingenio; cætera mortis erunt:

Et alibi idem Propertius:

At non ingenio quæsitum nomen ab auro

Excidet: ingenio stat sine morte decus.

DOLOR.

IEREMIAS cap. 31. v. 19. & Ezech. 31. 13. Eorum qui vehementer solliciti sunt ob aliquod patratum magnum scelus, aut ad triste nuncium grauiter dolent, gestum exprimunt hieroglyphico hominis femur percutientis. Eiusdem meminit Plautus in Milite glorioso, Act. 2. scen. 2.

in femine habet lauam manum,

Dextera digitis rationem computat, feriem femur

Dexterum ita vehementer, quod factu opus est agre suppetens.

Et Ouidius Metamorph. lib. II.

Et conata femur moerenti plangere dextra,

Robora percussit, &c.

Quod Homerus pridem de Vlyffe dixerat, Odyss. 13. v. 198.

— *ὃν ἂν πεπλήγαστο μῦρον*, Id est,

Et sua percussit femora.

Fleuisse etiam & manibus deiectis loquutum fuisse eodem loco refert.

D O L O R *crefcens.*

DE Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, alibi quædam dicta sunt. Qui vero accurata illius historiam plene cognoscere cupit, legat Herodotum lib. 6. Aristotelem 9. hist. an. cap. Diodorum Siculum lib. 1. Achill. Statium lib. 5. de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Æth. Sol num cap. 35. Plinium lib. 8. cap. 25. & Ammianum Marcellin. lib. 22. Herodotus quidem ac Strab urbis etiam Crocodilo poleos meminere. Inter alias hæc Crocodilo esse proprietas fertur, vt quatuor diu uiuit, crescat. Viuit autem longiff. tempore, vt Plinius scribit, quamuis Plutarch. *περὶ ἰσίδ. κ. β. 60.* annorum spatium non excedere eum asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, quæ sit eius caussa *φυσική*, Magnus ille Scaliger in exerc. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vi Bernard. Rota Neapolitan. dolorem ob amissam coniugem suum perinde crescere ac augeri, quatuor diu uiuat, hac Crocodili effigie exprimere uoluit, teste Scipione Admirato in Dial. Italico Impresi Quo referendi sunt Ouidij elegantiss. versus 2. Trist. 5.

Mens tamen ægra manet, nec tempore robora sumit.

Affectusq; animi, qui fuit ante manet.

Quæq; mora spatioq; suo coitura putant

Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.

Scilicet exiguis prodest annosa vetustas;

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclare etiam Cicero disputat 3. Tuscul. ægritudinis ex vetustate leuationem non in die esse positam sed cogitationem diuturnam, nihil esse in re mali, mederi dolori. Hæc igitur ubi abest, frustra in tempore quaeritur remedium. Sic Artemisia illa Mausoli Cariae Regis vxor, quæ nobile illud Halicarnal fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemque etiam confecta contabuit.

Noster saepe dolor pariter cum tempore crescit.

Non secus ac Nili bellua vasta solet.

D O M V S *amica, & quidem Optima.*

EX Plutarchi libello *περὶ φιλοπρωτίας* adducitur Adagium *κοχλίω βίη*: Cochlea vita: Domiport enim hæc est, Ciceroni 2. de Diuin. vt hallucinentur docti viri, qui quod à Cicerone de Cochle dictum est, *Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam*, testudini tribuerunt. Testudini enim sanguinem Plinius claritatem visus facere, suffusionesque oculorum tollere asserit. Sed hoc nomen hieroglyphicon de ijs vsurpabitur, qui vel à forensi luce remoti fugiunt omnem turbam ac tumultum, vel domilaticantes cauent sibi à periculis & iniurijs, quibus expositi sunt, qui uiuunt peregre. Celebratur enim illud: *οἶκός φιλός, οἶκός ἀεὶς*. Et Gaius I. C. suam cuique domum tutissimum esse refugium & receptaculum dixit. Iucundum etiam est Claudiani Epigramma de fene Veronense, extra pomaria sui agelli nunquam egresso: & Ouidianam sententiam nemo nescit: *Bene qui latuit, bene vixit*. Bene qui latuit, nempe cum ratione & iudicio, & ubi necessitas, forte etiam vtilitas publica sic exigit. Nam & hac in parte *τὸ μέτερον* imprimis seruandum. Inepti enim sunt, qui, vt Seneca ait, adeo in latebras refugerunt, vt putent in turbido esse quicquid in luce est. Inter se ista miscenda sunt, & quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Quidam aureum illud *τὸ γῶδον αὐτῶν* ascribunt: alij ex Persio, *TECVM HABITA*. Referenda item huc: quæ in laudem *αὐτοπραΐα* alibi adducta sunt. Et simul Horatius in Epodis,

— *fuge magna licet sub paupere tecto.*

Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Pulchrè etiam in hanc rem Turpilius, in Lindias

Profecta vt quisque minimo contentus fuit,

Ita fortunatam vitam duxit maxime:
 Vt Philosophi aiunt isti, Quidam sat est.

nos ex Neoterico addamus,

Exemplo domiporta tibi sit cochlea, quisquis
 Exoptas tuto consensuisse domi.

D O N A Dei alijs communicanda.

N V B E C V L A mites & irriguæ pluuiam suauem ac vtilem super prata virescentia ac florusculo-
 rum variorum amoenitate vndique referta leniter effundentes, viuifico illo ac suauis humore
 intra terræ viscera attracto plurimum reficere & latiora reddere solent: absque illis vero, siccitate &
 calore plane exarescunt. Vnde Propheta Ieremias, cap. 51. Dante eo vocem multiplicantur aquæ
 a cælo. Similiter quoque viri docti & prudentes, multarum rerum peritia excellentes, dona sua à
 Deo ipsis concessa non inuide occultant, sed diuino imprimis auxilio adiuti de omnibus bene me-
 tri, ac liberaliter Scriptis dictisque suis egregijs vniuersis prodesse student, diligenter operam dan-
 ti, ne secundum sanctum vatem Dauidem sint tanquam γῆ ἄνυδρο, id est, terra sine aqua, aut
 quemadmodum sanctus Iudas Apostolus loquitur) nubes sine aquis, sibi tantum viuentes sine vl-
 liorum vtilitate. Sic vir Dei sanctus Moses Deuteronomij trigesi mosecundo optat vt concresecat
 pluuiam doctrina sua, ac fluat vt ros eloquium ipsius, quasi imber super herbam, & tanquam stilla
 super gramina.

D O N A Dei.

C O M M O N E F A C I T Timotheum discipulum S. Apostolus, 2. Timoth. 1. 6. vt exsuscitet do-
 num, quod accepit à Deo. Ἀναμνήσθη σὲ (inquit) ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τῆς Θεῆς, ὃ ἔστιν ἐν
 ᾧ, &c. Commonefacio te, vt exsuscites donum Dei, quod est in te, &c. Ἀναζωπυρεῖν significat
 nem pene extinctum rursus excitare: & sæpe vsurpatur pro, rursus accendere calorem in corpore
 pene extinctum. Est autem gratuitum Dei donum, χάρισμα τῆς Θεῆς, viua quædam flamma in cor-
 pibus renatorum accensa, quam nituntur caro & Satan varijs machinis suffocare. S. Apostolus igitur
 ium discipulum commonefacit, vt illam flammam magis ac magis foueat & exsuscitet. Nam vt
 amma facile extinguitur, nisi flabello, impositis subinde lignis excitetur: Ita Dei & Spiritus S. dona
 renatis paulatim dispereunt, nisi assidue excitentur: quod sit perpetua sinceræ doctrinæ auditione,
 ctione, meditatione, sancta inuocatione, exercitijs pœnitentiæ, charitatis officijs, infirmitatum
 ostrarum consideratione, repugnando subitis affectum incendijs, sustinendo pericula & certamina
 uocatione licita. In huiusmodi exercitijs excitatur Dei donum, crescunt gratiæ gratis datæ, spiritus
 nperium aduersus carnem in dies apparet.

D V X via & vita.

D O M P I L V S piscis est pelagijs, & circa naues frequens, quas & comitari eum, & in portum tuto
 deducere tradunt Oppianus, Athenæus, Alianus. Ouidius & Plinius. De experientia autem ipsa
 testatur Rondeletius. Hinc & κἀπιχθῆς ἢ ἰεῖδς ἰχθῆς dicitur, tanquam seruator nauigantium, vt
 pud Eustachium & Varianum in ἰεῖδς legimus: Quod vbi minus secure naues agi in pelago animad-
 ertat, prænatatione sua tutum iter demonstrat, vt P. Bellonius tradit. Hinc & Neptuno & incolis Sa-
 notraciæ sacratu est. Quod si nauis huic suo duci magnam habent gratiam, & eum sancte veneran-
 ur: quam gratiam referent memores discipuli fidei suis magistris, qui Vlyssis exemplo illorum aures
 duersum noxios Sirenum cantus obstruentes præter horrendos scopulos Scyllæ & Charybdis eos ad
 irtutis & sapientiæ portum saluos perducunt? Iuuenalis quidem in hanc rem diuinum votum est
 at. 7. & accurata Aristot. disputatio 1 x. Eth. 1. Grauius. etiam Artemidorus 2. Onirocrit. 74. dixit
 οὐκ εἰς τὸ δὲ δὲ σαλοῖ. ἢ γὰρ ἔτοιμοι εἰσι θεοῖς. οἱ μὲν, εἰσάγοντες εἰς τὸ ζῆν. οἱ δὲ, ὅπως καὶ τῷ ζῆν καὶ ὁ αἰ
 δάσαντες. Parentes & præceptores sunt dijs similes. Alteri scilicet in vitam inducentes: alteri vero, quomodo
 ita influenda sit, docentes. Non minus recte vsurpari etiam hoc hieroglyphicon poterit ab ijs, qui
 iter varios huius mundi casus, tanquam in Oceano quodam iactati, omnem spem suam in Deo col-
 cant, eoq; duce & comite ex omnibus periculis emergunt. Igitur secundum Synesium in Epist. 368

ἡ γείω παντός ἔργου καὶ λόγου: Deus cuiusvis & dicti & facti aspectus esto. Quem sic alloquitur Boetius
lib. 3. metropol. 9.

*Tu requies tranquilla pijs, te cernere finis,
Principium, vector, dux, semita, terminus idem.*

Duce nauis eat.

*Pompilus hic nauim tuto prope littora ducit:
Vnus sed mihi sit duxque comesque Deus.*

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETE- RIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER TERTIVS.

EBRIETAS.

ERSATVR in ore vulgi Sapientis Poetae dictum,

*Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Vino sobrie ac ἄντισμῆνος (ut loquitur Theognis) vtendum esse monet ad virium debilitatarum recreationem & lætitiā, sed non ad ebrietatem, quod etiam vbi que in sacris literis serio nobis proponitur ac explicatur. Vnde D. Basilius, homi de Ebrietate, hanc non immerito vocat ἀνρόπολι, seu arcem omnium flagitic rum. & Athenæus lib. 10. μητρόπολι πάντων τῶν δεινῶν. Quod vt vbi que hominibus inculcatur; it certe deplorandum est, nihilominus hoc vitium maxime detestandum adhuc esse non solum nim commune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, vt olim à M thridate factum accepimus, ijs qui plurimum biberint. Hieroglyphicum exhibet in mensa tres cal ces, vltra quos sobrietas inebrietatem desinere videtur. De his dictum,

Sit tibi, ne noceat, vini moderatior vsus:

Prima sitim, curas altera postea leuent.

Et paulo fusius à quodam Epigramm.

Tres vitis profert vuas, tria pocula mensæ,

Sic circumspicias, apposta esse vides.

Muta tribus vicibus docet hac pictura bibendum;

Scilicet vt sedent pocula prima sitim:

Altera rancorem cruda de pectore pellant,

Firma valetudo quo tua membra beet.

Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,

Inter quos maneant gordia vincla decet.

ECCLESIA Dei.

HORTATVR Propheta pius, Psal. 122. vt quæ ad Ecclesiæ pacem pertinere videntur pro v rili parte sincero cordis affectu procurare velint. Et si quis sanctæ Ecclesiæ Catholicæ mer brum decorem domus Dei viuientis non diligit. Hic autem mihi occurrit hieroglyphicon eximiu Ecclesiæ ex Luna desumptum, quod in gratiam huius Ecclesiæ filiorum explicare non graua b Theologorum vestigia sequutus.

I. Luna cum reliquis astris à summo illo mundi totius opifice per Verbum ἡμῶσιον & ἀμοεξίον condi

condita est, ac perpetuo conseruatur: ita Ecclesie conditor, redemptor, & conseruator est Deus Pater, per Verbum & Spiritum sanctum.

Quarto demum creationis die, Luna plena, Soli opposita, creata est: ita Ecclesia, etsi statim ab origine mundi cœpit, tamen quarto demum fere mundi millenario plenissima luce in toto terrarum orbe refulsit, quando nimirum Sol iustitiæ Christus Deus homo, in his terris & ortus seu natus est ex MARIA beata virgine, secundum carnem, & occidit vel occisus fuit, & quasi eclipsin passus est, mortem pro genere humano subiens, deinde rediuiuus in cœlos sublatus, cœlestemque gloriam euectus est, apostolica denique atque vniuersali illa Euangelij prædicatione, Spiritusque sancti effusione, plurimorum per totum mundum hominum mentibus affulsit.

Luna est vna (Sicut & Sol vnus est, & solus in mundo) & radij eius multi. Ecclesia etiam vna est, quæ (vt scite D. Cyprianus ait) in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur, non sicut solis multi radij, sed lumen vnum; & rami arboris multi, sed robur vnum tenaci radice fundatum: & cum de fonte vno plurimi riuus defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis opæ largitate, tamen vnitas in origine seruatur. Ecclesia vero est innumerabilibus, licet omnis generis, nationis, sexus, ordinis, conditionis, ætatis, hominibus conflata, ac longe lateque per totum orbem terrarum diffusa sit, perque omnia sæcula extensa, tamen reuera est vna. Quid ita? Quia vnus est solius veri Dei, qui vnus est essentia, trinus personis, cultrix est, atque veneratrix & vnus patris cœlestis filia atque heres. Deinde quia vnus Christi, à quo nomen, dignitatem salutemque suam omnem haurit, tanquam vnus Regis est regnum, vnus sacerdotis ac summi Pontificis sacerdotium, vnus Domini serua, vnus sponsi sponsa, vnus magistri discipula, vnus patroni cliens, vnus fratris germana soror & cohæres, vnus tutoris pupilla, vnus capituli corpus, vnus pastoris grex & ouile, vnus vitis palmes, vnus architecti domus, vnus lapis angularis ædificium, vnus principis Palatium, vnus sancti Spiritus templum: vnus legis, Euangelij, doctrinæ, sacrificij, baptismi, epuli Dominici, redemptionis, fidei, spei charitatis & hereditatis æternæ consors ac socia. Vnum est illius cor cum Deo angelisque sanctis concordissimum, vnus animus, vna mens, vna voluntas, vnus sensus, vnum studium, vna dignitas.

Sicuti vna Luna, ita etiam est vniuersalis, quæ vniuerso mundo, non vni tantum genti lucet: Ecclesia est Catholica, non vni loco & genti alligata, certorumque locorum quasi terminis circumscripta ac definita; sed longe lateque per totum terrarum orbem diffusa.

Luna cœlo in quo voluitur, ita firmiter affixa inhæret, vt ab eo minime auelli & abstrahi possit. Ecclesia, etiam in his terris adhuc militans, est cœlestis, cœlo orta, inde pendet, illuc aspirat, contendit, ac tandem peruenit, vnde nulla vi auelli vnquam potest. Vt igitur ridiculum est, inquit D. Ambrosius, quod nonnulli existimant Lunam cœlo magicis carminibus posse deduci: sic Ecclesia non potest de loco ac statione sua (cum super Christum fundata sit) deduci, deijci ac deturbari. Multi quidem Ecclesiam tentant, sed ei sagæ artis carmina nocere non possunt. Nihil incantatores valent, vbi Christi canticum quotidie decantatur. Galli prouerbio dicunt, Deum conseruare Lunam à lupis: sed multo magis cœlestem hanc suam Lunam, nempe Ecclesiam, à luporum rapacissimorum, diabolorum & impiorum hominum iniurijs atque insidijs Deus perpetuo tuetur ac protegit.

Sol & Luna perpetuo foedere sunt coniuncti (vnde D. Ambrosius Solem eleganter Lunæ fratrem & consortem appellat.) Inter Christum & Ecclesiam ætissimum, perpetuum ac indissolubile foedus est & societatis æternæ duraturæ pactum. Quamobrem sanctis persuasum penitus exploratumque habent, secundum promissionem diuinam Dauidi factam, foedus hoc sacrosanctum ac inuolabile permanens, quamdiu Sol & Luna durabunt: qua quidem promissione tutissime niti atque confidere possunt. Quemadmodum igitur omnes vel potentissimi populi atque reges mundi vitium suarum opumque omnium contentione nequaquam possent Lunam è cœlo detrahere, vel à Sole auellere: multo minus Ecclesiam à Sole iustitiæ Christo abstrahere illamque opprimere vnquam poterunt. Vt igitur nunquam vel Sol est sine Luna, vel Luna sine Sole, ita nunquam vel Christus sine Ecclesia, vel Ecclesia sine Christo esse potest.

Corpus Lunæ sua natura Lucis expers opacum & obscurum, omne suum lumen (vt Astronomi sentiunt)

fentiunt) à Sole haurit, vnde Solis filia Poetis dicitur: sic Ecclesia tenebris ignorantiae in mundo circumfusa, à solo illo iustitiae Sole, fonte luminis aeterni, sponsoque suo omne scientiae atque virtutis lumen mutuatur. Vnde D. Ambrosius: Hæc est (inquit) vera Luna, quæ de fratris sui luce perpetuum lumen sibi mutuatur immortalitatis & gratiæ. Fulget enim Ecclesia, non suo, sed Christi lumine & splendore, quem sibi ita accersit, vt dicat: Viuo autem iam non ego, sed viuit in me Christus.

8. Quemadmodum autem Luna à Sole quotidiani vices habet luminis, ita militans Ecclesia vitæ aeternæ initijs & progressibus, nec non Spiritus sancti fruitur primordijs, alias magis, alias minus De agnitione & timore illustrata.

9. *Fraternis Luna & radiis aduersa refulgens,
Pleno corusca lumine:*

*Sic Christi oppositos spectans Ecclesia vultus,
Splendore lucet integro.*

10. D. Augustinus in Psalio. Duas Astronomorum sententias recenset: vnam eorum, qui Lunam propria luce destitutam omne suum lumen volunt à Sole accipere. Alteram eorum, qui Lunam volunt suum habere lumen, & globum eius dimidium lucere, dimidium esse obscurum. Eo sensu Luna potest Ecclesia comparari, quod ex parte quidem Spirituali lucet, ex parte autem carnali est obscura & quod aliquando pars spiritualis apparet hominibus, aliquando autem in conscientia latet, & Deo tantummodo nota est, quum solo corpore hominibus appareat, & quum oramus corde, quasi nihil agere videmur, dum non ad terram, sed sursum, cor habere iubemur ad Dominum. Hæc ille.

11. *Luna, velut fratri propius coniuncta, perisse
Stultis videtur funditus;*

*Sic perisse pijs vulgo qui morte videntur,
Absit perisse dixerim.*

*Que tamen admoti spectat qua lumina Solis
Longe refulget clarior:*

*Ipsa qui potius Christo qui propiore potius
Quod quaesierunt obtinent.*

12. Luna quantumuis valde lucida, tamen Solis comparatione & respectu obscura est ac tenebris cosa. Ecclesia, licet sit valde luminosa & illustris, tamen Soli illi iustitiae, à quo omne suum lumen habet, si conferatur, magna est eius obscuritas.

13. A Sole accensa Luna lumen, quod accessu suo & recessu mutuatur à Sole, demittit in terras: & Ecclesia cœleste illud suum ac spirituale gratiæ, scientiæ, bonorum operum lumen & radios pro charitate sua cunctis hominibus liberalissime communicat.

14. Sicut Luna, quemadmodum & Stellarum fixarum atque errantium chorus, nocte lucet (nam vt Soli diei, ita Lunæ noctis dominium à Deo fuit assignatum) vnde illam Varro vult esse dictam, quod sola nocte luceat, & à Graecis poetis *νυκτιπολος* & *νυκτιος*, à Latinis nocturna, noctiluca, noctiuagua; à Plinio eleganter molle nocturnumque sydus tenebrarumque nocturnarum remedium, à Tertulliano noctis solatium, à Statio noctis moderatrix appellata fuit: etiam Ecclesia peregrinans ac militans, in hoc mundo, & sub cruce, tanquam in vmbria mortis & obscura nocte clarissime respendet & refulget ad piorum solatium atque remedium, donec dies ille perpetuus & aeternus secunde Solis iustitiae aduentu illuxerit. Vnde Origenes homil. 1. in Genesin: Christus (inquit) est lux mundi, qui & Ecclesiam illuminat sua luce. Sicut enim Luna de Sole dicitur percipere lumen, vt per ipsam etiam nox possit illuminari; ita & Ecclesia suscepto lumine Christi, illuminat omnes, qui in ignorantiae nocte versantur. Item: Christus est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ex cuius lumine illuminata Ecclesia, etiam ipsa lux mundi efficitur, illuminans eos, qui sunt in tenebris, sicut & ipse contestatur, dicens: Vos estis lux mundi. Et Paulus Philip. 2. Inter quos lucetis, sicut luminaria in mundo.

15. Luna suas habet maculas, quas Plinius nihil aliud quam ruptas terræ cum humore sordes efficit. Ecclesia quamdiu in hoc mundo exulat, suas habet maculas, nauos, atque labeles publicas & priuatas, quas Sol iustitiae suo lumine, id est, suo numine sanctoque Spiritu paulatim abstergit, in altero demum sæculo perfecte absterfus. Quod vero S. Apostolus Ecclesiam dicit esse sine ruga & macula, id & comparatione sine respectu mundi huius immundi dicitur, atque de imputatione iustitiae Christi, de vitæ iustitiaeque nouæ ac inchoatæ studio in hoc mundo, denique de spe cœlestis illius sanctitatis & perfectæ instaurationis ad Dei imaginem intelligendum esse videtur.

6. Valde varia est Luna atque mutabilis, (vnde etiam Ecclesiastic. 27. 12. stultus Lunæ comparatur) modo crescit, & plena luce fulget, modo decrefcit, fenefcit, filet, prout Soli vel coniungitur, vel opponitur. Hinc varix sunt eius facies & formæ, diuerfa item nomina fynodica, filens, corniculata, refcens, media, plena, &c. Ita quoque in hoc mundo Ecclesiæ status est instabilis, varius, inconstans, perpetuisque mutationibus obnoxius. Nam modo crescit, augetur & amplificatur, & tunc similis est Lunæ crescenti: modo decrefcit, & diminuitur, & tunc similis est Lunæ decrefcienti & fenefcенти. Modo est ἐν τῇ ἀκμῇ, hoc est, florentissima, & tunc πρὸς ἄλωψ, id est, plenilunio, comparatur. Modo deniq; valde obfcatur, ita vt videatur plane interiisse, & tunc est veluti Luna filens vel deficiens. Vnde D. Ambrosius: Ecclesia, inquit, sicut Luna defectus habet, & ortus frequentes, sed defectus suis creuit, & his meruit amplius, dum persecutionibus minuitur, & confessionum martyris oronatur.

7. Solis annuos cursus Luna spatij mensuris constanter consequitur, & iisdem perpetuo cum sole spatij vagatur, quasi comes eius fida atque perpetua: ita Ecclesia Christum solem sponsumque suum charissimum constanter comitari, consecrari, imitari, seque totam ad nutum illius ductumque componere & accomodare solet.

8. Motus Lunæ mutabiles quidem & varij sunt, sed tamen rati, fixi, constantes. Ecclesia sua habet in hoc mundo periodos, motus cursus, varios quidem & mutabiles, sed firmos & constantes: quare nimirum ipse Deus ab æterno præfinit & ordinauit.

9. In orbe suo, cui adfixa est, Luna perpetuo voluitur, & orbitam sibi à Deo præscriptam ac destinatam nunquam deserit, & ne latum quidem vnguem ab illa deflectit. Sic Ecclesia à verbi Dei præscripto ne vel tantillum declinet, summopere cauet.

20. *Lunam interueniens ceu terra corpus opacum*

Atra insit caligine:

Sic interueniens hominum sapientia, purum

Ecclesiæ infuscat iubar.

21. Luna à Sole illuminata grauiditatem partumque adfert: & Ecclesia Solis illius cœlestis atque Spiritus sancti radijs accensa se suosque filios fructibus iustitiæ grauidos plenosque reddit.

22. Vario suo motu, ortu, obitu, accessu ad Solem & recessu, Luna quouis corporum humanorum, animantium, plantarum humores necnon marium ætus, fluxus & refluxus, varie mouendi, augendi, minuendi, concitandi, sedandi maximam vim obtinet. Sic Ecclesia, verbi & Sacramentorum administratione hominum mores & affectus varie commouet, huc vel illuc flectit, modo concitat, modo fedat, & tranquillat. 23. Plinius lib. 2. cap. 8. Omnia maria, inquit, plenilunio purgantur. Et tumidum vastumque mundi pelagus Lunæ mysticæ, seu Ecclesiæ, pleno lumine, quod est verbum Dei, optime purgari potest.

23. Omnium stellarum errantium Luna est humillima, nouissima, infima, terræque proxima: sic regni Christi, hoc est, Ecclesiæ, præ cæteris mundi huius regnis & imperijs maxima est in terris humilitas, vilis & multum abiecta conditio.

24. Actionum & quorumuis operum, præsertim rusticorum, Luna est moderatrix optima; ita vt alia quidem Luna crescente, alia fenefcente, alio plenilunio, alia interlunio commode fiant, de quibus vide Plinium libro 18. capit. 31. 32. & rerum rusticarum scriptores. Formica quoque, vt notat Plinius libro decimo octauo, capite vigesimo nono animalculum vel insectum, interlunio quiescit, plenilunio etiam noctibus operatur. Eodem modo Ecclesia humanarum actionum optima certissimaque rectorix atque gubernatrix censei debet, nempe propter sacrum diuini & sacramentorum ministerium illi commissum, ad quod tanquam regulam & normam rectissimam illæ dirigi debent. Et vt alia opera nouæ Lunæ, alia fenefcenti conueniunt; ita alia ceremoniæ, alij ritus, antiquæ illi, quæ Christi in carne aduentum præcessit, alij nouæ, quæ post illius in cœlos ascensum extitit, congrui sunt & consentanei.

25. Neomeniæ, id est, Nouæ Lunæ, seu Nouilunij festiuitas olim Iudæis secundum Dei legem sacra fuit, quando Luna innouari incipit, & Soli proxima est penitusque coniuncta. Sic, vt D. Augustini

gustini verbis vtar, quando Soli iustitiæ Christo Ecclesia, quæ lumine eius repletur, iuncta fuerit, & penitus ei adhæserit, ita vt secundum Apostolum, qui adhæret Domino, vnus cum eo fiat Spiritus tunc festiuitatemaget Neomeniæ. Noua enim efficietur, quum abiecerit veterem hominem, & induerit nouum, qui secundum Deum creatus est, atque ita merito in nouatione solennitatem, quæ e Neomeniæ festiuitas, gerit. Tunc denique est, quando neque videri, neque comprehendi potest humanis aspectibus. Anima enim quum tota se sociauerit Domino, & splendori lucis eius tota conceperit, nihilque omnino terrenum cogitat, nihil mundanum requirit, nec hominibus placere stude sed totam se sapientiæ, totam lumini, totam calori sancti Spiritus mancipauerit, subtilis & spiritualis effecta, quomodo cerni ab hominibus, aut ab humanis potest affectibus comprehendi? Animal enim homo intelligere & discernere non potest spiritalem, & ideo dignissime diem festumaget, & hostiam Neomeniæ Domino, vtpote per ipsum innouatam, iugulabit.

ECCLESIA Dei.

QUIA inter germîna excellit vitis, est quædam singularis analogia seu similitudo spectanda in vineam & Ecclesiam, vt quæ naturam & conditionem Ecclesiæ nobis propius aliquanto depingit. Semel ergo consideremus etiam huius similitudinis partes in scriptum potissimum expressas.

1. Stirpes vulgo nascuntur multæ in Syluis, montibus, campis, & alijs locis publicis, quæ certus possessorem aut Dominum non habent. Vineam vero quemadmodum & horti, non est nisi certi alicuius Domini. Sic Ecclesia est populus à Deo adoptatus atque redemptus maximo pretio, hoc est, sanguine filij Dei vnigeniti, vt sit ipsius domus, hortus & vinea propria: non sit sicut aliæ gentes in mundo, quæ sunt absque Christo, alieni à Republica Israelis, extranei à pactis promissionis spem non habentes & Dei expertes. Ephes. 2. Sola Ecclesia adorat quod scit, aliæ gentes adorant quod nesciunt. Ioann. 4.

2. Vites in vineis, non vt aliæ stirpes, sua sponte proueniunt, sed oportet eas studio & labore plantari singulas. Sic non fiunt homines Ecclesiæ membra, nisi à Deo illi inserantur, per verbum & Spiritum Dei regenerati, vt dictum est, Qui non ex sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Ioan. 1. Item, Omnis planta quam non plantauerit pater ille meus cœlestis, eradicabitur. Matth. 15. Et tamen ad hanc plantationem vineæ suæ, hoc est, conuersionem hominum ad se vtitur Deus ministerio Ecclesiasticò: vnde dictum est, Isai. 51. Posui verba mea in ortum ad plantandum cœlis. Et 1. Cor. 3. Ego plantaui, Apollo rigauit, &c.

3. Vineam, postquam plantata est, præ alijs fundis requirit diligentem; laboriosam & assiduam culturam, si debeat afferre fructum. Sic & Ecclesiam non satis semel colligi, sed oportet excoli, & excollitur à Deo assidue, varijs operis, hoc est, medijs & adminiculis ad veram pietatem in ea conseruandam: indiget assidua doctrina, admonitione, hortatione, correctione, consolatione verbi Dei: diligenti inspectione totius corporis & singulorum eius membrorum: indiget præterea scholis & studijs: indiget hospitij & magistratibus, qui disciplinam & ordinem politicum tueantur, &c. Indiget etiam castigationibus diuinis, & crucis exercitijs. Sine his quippe facile syluescit & degenerat, vt ad fructum non perueniat. Ideo tam multis ornamentis & beneficijs spiritualibus & corporalibus, Ecclesiæ ac politicis, excultus à Deo fuit populus Israeliticus. Sicut enim plantationem, sic & culturam Ecclesiæ Deus perficit, opera ministerij & aliorum instrumentorum, quibus vtitur, ad salutem nostram perficiendam: vt dictum est, 1. Cor. 3. Dei cooperarij sumus, Dei agricultura estis, &c.

4. Requirit præcipue vineam solum, cœlum & tempestates commodas: sine his enim experimur nimis sæpe aut nullos aut non bonos fructus eam edere: sic Ecclesia sine Spiritu S. emolliente & fecundate corda nullos adfert fructus Deo gratos. Deus est, teste Apostolo, 1. Cor. 3. qui dat incrementum plantans & rigans nihil est sine illo.

5. Vineam potissimum est obnoxia iniurijs & insidijs bestiarum & furum: ideo requirit diligenter custodiam. Sic Ecclesiæ multa sunt pericula à diabolo, à tyrannis, ab hæreticis, ab impiorum malis exemplis & illecebris mundi. Itaque indiget perpetua Dei, & piorum ministrorum & magistratuus custodia & vigilantia, ne qua in eam irruptio & eius vastatio fiat.

6. Vineam oportet esse non confusam & perplexam instar Syluæ, sed bene ordinatam & dispositam, vnde

am, vndique perspicuam & peruiam. Sic in Ecclesia Deus vult esse disciplinam & ordinem, non autem dissolutionem & confusionem: Sicut dicitur 1. Corinth. 14. Omnia decenter fiant & ordine. Non enim est seditionis auctor Deus, sed pacis, vt in omnibus Ecclesiis sanctorum. Itaque aliarum generum & sectarum, in quibus idololatria, impietas & omne genus flagitiorum, licet ac regnat, collata ad Ecclesiam, sunt veluti densa & aspera sylva, dumeta, fenticeta, & ferarum iustra, collata ad hortum seu vineam pulchre ordinatam.

7. Lignum vitis est admodum infirmum, humile & vile, ac nisi vas gignat nullum habet vsum nisi combustionis: cum alia ligna, praesertim Syluestria, sint firma, proceras, pulchra, ad aedificia & alios vsus hominum idonea. Sic Ecclesia est infirma, vilis & contemptibilis in mundo, cum impij potentia & opibus, & gloria mundana floreat. Hanc collationem facit Deus, Ezech. 15. sic loquens de suo populo: Quid est lignum vitis praeter omni arbore ramosa, quae est inter arbores syluae? Assumatur ex eo lignum ad formandum opus: An sument ex eo vel paxillum e quo suspendatur vllum vas? Ecce in ignem conuicitur ad consumptionem.

8. Vt cumque autem sit vitis lignum vile, tamen gignit praestantissimum & suauissimum fructum, cum aliae arbores syluestres proceras & validas, aut sint infrugiferas, aut fructus earum nihil sint collati ad fructum vitis. Sic Ecclesia producit fructus pulcherrimos & suauissimos Deo & hominibus, officia nimirum dilectionis & pietatis erga Deum & proximos, & erga omnes; sacrificia laudis, veteram inuocationem & celebrationem Dei, qui fructus non interit, sed in vita aeterna demum perficitur. Contra vero impij nullos bonos fructus Deo ad vitam, sed duntaxat diabolo & carni ad mortem proferunt, Rom. 7. Quem fructum habebatis ex iis, de quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato, mancipati autem Deo habetis fructum vestrum in aeternam vitam: finem autem vitam aeternam. Item mortificati estis legi in corpore Christi vt fructum feramus Deo. Quum enim essemus in carne, affectiones peccatorum vigeabant in membris nostris ad fructum ferendum morti.

9. Ideo sicut inter fundos preciosissima & charissima possessio est vinea: sic Deo charissima & in conspectu eius preciosissima est Ecclesia: non sua dignitate & merito, sed Dei gratuita misericordia, qui ex hoc vilissimo, & per se inutili ligno, suauissimum suae laudis fructum vult educere. Ideo ab Isai. cap. 5. vocatur planta deliciarum Iehouae.

10. Sicut in vinea sunt vites & palmites, ac nisi palmites in vite maneant, non possunt fructum afferre: Sic in Ecclesia est vnica vitis per totam vineam Domini extensa, cuius palmites sunt omnes fideles ab initio mundi vsque ad finem: & nisi maneant insiti huic viti, fructum non ferunt, sed exarescunt, Ioan. 15. Ego sum vitis vera, vos palmites. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, id est, nisi manserit in vite, ita & vos nisi in me manseritis, &c.

11. Sicut in vinea palmites alij sunt vegetes & fructiferi qui excoluntur & fouentur: alij sunt steriles & superflui, qui vel alias, vel in pampinatione defringuntur & abiiciuntur, ne fructum aliorum palmitum impediunt: sic in Ecclesia sunt alij electi & vere sancti, & Christo vere per fidem & Spiritum ipsius insiti, ex ipso vitam & vigorem haurientes, quo fructum Deo placentem producant: hos Deus fouet & seruat, & magis ac magis erigit & confirmat ad vitam aeternam. Alij vero sunt hypocritae, qui ligno & folijs quidem luxuriant, id est, speciem filiorum Dei praeseferunt, & eorum nomine gloriantur, sed fructus pietatis veros non afferunt. Hos tandem Deus tollit ex Ecclesia, & in ignem aeternum abiicit, Ioan. 15. Pater meus est agricola: omnem palmitem in me non ferentem fructum tollit: & omnem qui fert fructum purgat, vt plus fructus adferat. Item, Nisi quis in me manserit, fructus extra vineam statim vt palmes arefcet. Deinde coguntur isti palmites, & in ignem abiiciuntur.

ECCLESIA Christi Catholica. Membra vera Ecclesiae.

1. **I**VDAEA inclita est vel magis palmis, teste Plinio, lib. 13. cap. 4. Sed Ecclesia Catholica amoenissimum Iesu Christi Palmetum est, quod passim in orbe terrarum plantatum est illius manu.

2. Palma, Hebraeis Thamar, Graecis φοινίξ, salsum solum diligit: ergo vbi non est tale, sale asperunt, non radicibus, sed paulo longius amandando: vt ex Theophrasto annotauit Ruellius de Natura Stirpium, lib. 1. cap. 108. Homo autem iustus, Sapientiae sale respersus, dictis & factis id profitetur

quod sibi hæc dicta voluit: nam omnis homo igne salietur, & omnis oblatio sale salietur. Bonus est sal: si vero sal infusus fuerit, quoniam ipsum condietis: Habete in vobis ipsis sale: & pacem habete inter vos mutuo. Marc. 9. 49. 50. Item, Col. 4. 6. Sermo vester semper cum gratia sit sale conditus, & sciatis quomodo oporteat vos vnicuique respondere.

3. A fimo Palmam magnopere abhorrere quidam perhibent. Spiritualis Palma, videlicet sancta Ecclesia, peccatorum sordibus, ceu teterrimo fimo, grauissimè offenditur. Nouit enim sibi præceptum, Purgemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem cum timore Dei, 2. Corinth. 7. 1. Item, Apocal. 22. 11. Qui nocet, noceat adhuc: & qui sordidus est, sordescat adhuc: & qui iustus est, iustificetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc.

4. Comam palma habet in cacumine circumtensam, ramos in digitorum morem protensos: eius fructus, quod digitis similes sint, palmulæ, dactyli dicuntur. Homo iustus puras supplicesq; preces ad Deum tendens, preces per fidem concipit, & in Spiritu ac veritate Deum Patrem adorat, non ignarus sententiæ distichi Gregorij Nazianzeni,

*Non opus est manuum melius quam tendere caelo
Castas, & toto iungere corde preces.*

Seu, eas legibus diuinis præstandis prompte & dextre adhibere.

5. Ex urbano genere (ait Ruellius, veterum physiologorum sententiâ repetens) perpetua fronde pubent Olea, Palma, Laurus, Myrtus, &c. Idem & de iustis hominibus, qui constanti honore virent dicitur, vt testantur hæc dicta; Ego tamen ero sicut olea viridis in domo Dei: spero in bonitate Dei in sæculum & perpetuo, Psal. 52. 8. Iustus vt Palma germinabit. Item: etiam germinabunt in senectute, pingues & virides erunt, Psal. 92. 12. 14. Ponam in deserto Cedrû, lectissimam Cedrum, Myrtumque & arborem Oleosam, &c. Isai. 41. 19. Sic autem allegorice nominat præstantissimos quosque in Ecclesia homines. Pro spina alba ascendet Abies, & pro vrtica ascendet Myrtus, Isai. 55. 13. hoc est noxiis & improbis hominibus diuinitus extirpatis & submotis, substituentur salutaria & vtilia Ecclesiæ organa, ad Iehouæ laudem, & æternum beneficentiæ eius signum ac monumentum.

6. Palma gaudet riguis, totoq; anno bibere quum amet, anno sitienti squalidior; lætior est. Iustus gaudet ea rigatione de qua dicitur, Ego plantaui, Apollos rigauit, sed Deus dedit incrementum, 1. Corinth. 3. 6. Item, Isai. 58. 11. Deducet te Iehoua semper & saturabit in siccitatibus animam tuam, osque tua impinguabit: & eris velut hortus irriguus, ac veluti scaturigo aquarum, cuius aquæ nõ deficiunt. Idem in medio afflictionum æstu spe gaudet, & gloriatur in oppressiõibus, Rom. 5. 3. ac cum Apostolo, 2. Corinth. 4. 8. 9. ait, In omnibus premimur, at non coarctamur: hæsitamus, at non proflus hæremus. Persecutionem patimur, sed in ea non deferimur: deiicimur, at non perimus.

7. Folia fructum, germina propemodum cacumine gestat Palma: quippe cum vis tota genitali in eius vertice resideat: quare decacuminata moritur, nec (tanquam esset adusta) germinat. Pius in Christo Iesu, Capite suo, summum decus obtinet, & fructus bonorum operum profert: sine Christo nihil potest facere, Ioan. 15. 2. Bene autem habet, quod vnum cum Christo Iesu factus nunquam ab eodem seiungi potest, Rom. 8. 38. 39.

8. Vt autem, Aristotele & Theophrasto attestantibus, Palma victoriæ Symbolum est, nec cedere oneri, quamlibet ingenti, nec intra flectitur, sed contra pondus resurgit: ideoque fere in coronariis certaminibus aliud præmium quam palma non dabatur. Sic de iustis dicitur, Quicquid natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc est victoria quæ vicit mundum, nempe fides nostra, 1. Ioan. 5. 4.

*Pressa sub ingenti ceu pondere Palma virescit,
Sub cruce sic florent dedit a corda Deo.*

9. Palmæ translato gaudent, quanquam in Græcia loci mutatione sterilefcant. Iusti lætantur, se translatos esse ex morte ad vitam, 1. Ioan. 3. 14. Nunquam, nusquam gentium, fiunt infrugiferi: quia Christi consortes facti, à Spiritu eius reguntur, & ad omne opus bonum instructi fiunt.

ECCLESIAE Cuius.

HIA CYNTHOS Æthiopia mittit & Chysolytos aureo colore translucens, qui sunt in sereno perspicui, in nubilo obscuri. Ecclesiæ cuius diuersum quiddam præstat Dei benignitas, vt nimirum

nimiram etiam tempore nubilo nitefcant, & per ærumnas decus suum proferant, glorienturque sub spe gloriæ Dei, & in medio prauæ nationis splendeant vt luminaria in mundo.

ECCLESIAE Dotes.

AMETHISTVS purpurei est coloris, mixto colore rosæ & violæ, vt ait Hieronymus. Ecclesia non est ebria opinionibus humanis voluptatibusque, sed tenax sanæ doctrinæ, sobria, temperans, ac sanctimonix documentorum decora cum spiritali fragrantia coniungit.

ECCLESIAE Dei gloria.

VT eximias & pretiosas esse debere dotes pectoris eius qui legali sacerdotio legislator Deus ostenderet, in pectorali Aaronis extare & cõspici voluit duodecim pretiosos lapides, Pyropum videlicet, Topazium, Smaragdum, Chrysoprasum, Sapphirum, Adamantem, Cyanum, Achatem, Amethystum, Berillum Thalassium, Sardium, Iaspidem, Exod. 39. Sacerdos legalis typus fuit æterni Sacerdotis Christi. De Ecclesiæ militantis gloria ait Deus per Prophetam, O afflictæ, procellis agitata, consolatione destituta, ecce ego collocaturus sum cum ornamento lapides tuos, & fundaturus te Sapphiris. Disponam pyropo specularia tua, & portas tuas lapidibus carbunculi: denique totum terminum tuum lapidibus delectantibus. Et erunt omnes filij tui edocti à Domino, ampla; pax filiorum tuorum, Esai. 54. Scientia vero & conscientia bona in Christo acquiescens. Deinde sancte Deo inferuiens, per pretiosissimum ædificium delineatur. Sed de triumphante in cœlis Ecclesia, quæ libera plane est, & Ierosolyma cœlestis nominatur, magnus Theologus dicit, Apocal. 21. Erat autem structura muri eius ex Iaspide, &c. Vide etiam cap. 22.

ECCLESIA militans.

1. **B**ALSAMVM, inquit Dioscorides, arbuscula magnitudine violæ albæ, aut pyxanthæ conspicitur, folia habens similia rutæ, multo tamen albidiora, & magis semper virentia. Ecclesia in his terris specie humili & depressa est: sed tamen luce Dei plena, castimonixque amantissima, quibus nominibus longe præcellit acuentes lumina rutas, carnisque impuras flammâs restinguentes. Commendat autem eandem & niueus ille piorum candor, & semper virens sanctificationis decus.

2. Omnibus (ait Plinius) odoribus præfertur Balsamum, vni terræ Iudææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, vtroque regio, Dioscorides etiam in Ægypto nasci adfirmat. Militans in his terris Ecclesia, hoc quidem tempore, in Germaniæ, Bohemiæ, Poloniæ, Hungariæ, quibusdam partibus, in quibus circa persecutionis æstam, Christum crucifixum, vna cum Anglicis, Scotis, Danicis, Helueticis Ecclesiis profitetur, tanquam in pacata Iudæa, eadem, in regno Galliæ & in Belgio, inter media arma, velut in Ægypto, nascitur & succrescit, tanquam inter spinas liliû. Emicat autem *ἀδαφωειν* & sinceritatis doctrinæ cœlestis decus in iis maxime Ecclesiis, quæ persecutionis æstum & pondus sustinent.

3. Xylobalsamum vocant Græci fruticem, sarmenta, furculos. Constat Paulum Apostolum Christi appellatione collectivè quandoque sumpta, & Christum, qui vitis, qui *ἡ ἀδελφότης* est, & nos, qui furculi insitij sumus, designare. Sumus igitur & nos, qui de plenitudine eius omnes accepimus, balsami furculi. Nostrum itaque fuerit in eo manere, vivere, fructus ferre.

4. Carpobalsamum iidem vocant fructum Balsami. Ecclesia fructus Spiritus fert charitatem, gaudium, pacem, lenitatem, benignitatem, fidem, mansuetudinem, temperantiam.

5. Opobalsamum, Balsamelæon, Balsaminum, succum illum oleo similem vocant, qui ex imis Balsami fruticis partibus scarificatis profluit: vt post Aëtium cæterosque docuit Ruellius. Diuersum quiddam Ecclesiæ accidit, atque frutici Balsami. Nam illa è supernis à Christo capite, in quo omnis boni plenitudo est, tanquam è fonte inexhausto, Balsamelæon Spiritus sancti gratis accipit, & eodem recreatur & viuificatur.

6. Xylobalsamum, ait Dioscorides, probatur, si recens & tenuibus sarmentis præditum, & suluû ac odoratum, vt parum Opobalsami odorè spiret. In Ecclesia noua Creatio & regeneratio viget, eadem contenta est initiis gloriæ diuinæ: ac dum vtitur fidei eorum ministerio qui Christi bona fragrantia

sunt, fruitur victimæ Christi *λυωδι* omnium fragrantissimæ & efficacissima, ad recreandum, & reficillandum nouum hominem.

7. De Corpobalsamo scribit Dioscorides, pernecessarium eius vsus esse: eligendum vero siuum, plenum, magnum, grauem, in gustu mordentem, feruorem inducentem, & moderate Opobalsamum spirantem. Ecclesiæ maxime profunt ea dona Spiritus sancti, quæ carni quidem mortificandæ, Spiritui autem viuificando, zelo cum scientia coniuncto excitando, conducunt, & Spiritus sancti vnctionem maxime redolent.

8. Opobalsamum in caniculæ ardoribus excipitur, ferreis vnguibus arbuscula incisa, vt ait Dioscorides. Sed Plinius econtra, Inciditur, ait, vitro, lapide, offeisque cultellis, ferro lædi vitalia odit. Incidentis manus libratur artificio temperamento, qui ultra corticem violet. Ecclesia, vt viuum & efficacem Dei sermonem penetrantiorum esse quouis gladio ancipiti, ac pertingere vsque ad diuisione animæ simul ac spiritus, vitalia tamen non lædere; si malas cogitationes, concupiscentias & opem carnis præcindi experitur: & quidem in ipsis tentationum ardoribus lacrymas per fidem fundi quarum magnum est precium apud Deum, vsus magnus.

9. Præcipua, inquit Plinius, gratia lacrymæ, secunda semini, tertia cortici, minima ligno. In Ecclesia discrimina sunt donorum, sed idem Spiritus: discrimina ministeriorum, sed idem Dominus: discrimina facultatum, sed idem Deus.

10. Balsaminum variis modis vitari docent Physici. Sed militans Ecclesia à Christo ita regitur vt Spiritus sancti ductum sequens, sinceritatem suam incorruptam retineat, in doctrina fidei, charitatis spei; in liturgia diuinitus præscripta, in pietatis studio, in exercitationibus denique corporalibus.

11. Summa Balsamelæi probatio est, teste Plinio, vt lac coagulet, & in veste maculas non faciat. Ideo mirum non debet videri, quod ea Sacerdotis summi vestem resperfam legimus. Ecclesiam a resperfo sanguinis Christi, qui illi Balsamelæi loco est, non contaminat, sed ab inquinamentis peccatorum emundat.

12. Commemorabile autem est quod ait Plinius, Sæuicre in eandem Iudæi, sicut in vitam quoque suam. Contra defendere Romani, & dimitatum pro frutice est. Quoties autem factum est, vt quorundam Pseudochristiani Ecclesiæ arma intulissent. Turcæ aliud spectantes, id ipsum armis correptis sedarent? Annon etiam hac ætate, impiorum *λυκοφιλία*, æmulationes, iræ, digladiationes, Syncretismi eorundem *διαμεστροί*, Ecclesiis Dei & quibusdam earum fidei nutritis, respirandi, animum & vires colligendi ansam præbuerunt?

13. Scribit Theophrastus, colligi lacrymam, & in caudice & in parte superna, subsidere quum æstus maxime angit: id fieri ætate tota: sed quod manat non esse multum: vix enim toto die conchari posse impleri. In Ecclesia militante summi & infimi ordinis homines, in oppressionibus, quando ea maxime feruent, fundunt fragrantem ad Deum preces & gratiarum actiones & confessiones, quibus Deo debita gloria tribuitur.

14. Negat Theophrastus sincerum Balsaminum exportari & Græciæ vendi: & hodie Turcis tribuitur, quod illud ob inuidiam exportari & Christianis vendi non patiantur. Sed vera Ecclesia non solt *απηλαειν*, sermonem Dei, sed vt ex sinceritate, sed vt ex Deo in conspectu Dei, de Christo loquitur: contra quam Pseudecclesia agit.

15. De virtute medica lacrymarum Balsami. Dioscorides scribit, vim efficacissimam habere, quæ sint calidissimæ: detergere ea quæ pupillis oculorum tenebras effundunt: rigores soluere: purgare vlcera: vim concoquendi habere: mederi iis qui aconitum cum lacte biberunt, aut à serpentibus læsi sunt morsu venenato. Sanguis Christi Ecclesiam illuminat, eius enim fusi merito è tenebris in lucem producta est: Sanguis Christi emollit corda, vt apta fiant ad motus Deo placentes: Sanguis Christi purulentiam & sordes peccatorum nostrorum detergit: Sanguis Christi antidotum nobis est aduersus antiqui draconis morsus & vires.

16. Negat Hieronymus Balsaminum quæstus causa Tyriis vendendum. Negat & Ecclesia Religionem quæstui seruire debere, aut sanctum canibus dandum, aut Margaritas ante porcos proiciendas esse.

17. Pausanias in Bæoticis historiam viperarum describens, ait eas versari circa Balsamum delictari

stari eius vmbra, vefci succo eius suauissimo, ac eo nomine venenum earum temperari vnguēto maxime odorato, vt ex lethifero mitius fiat. In externa societate, quam multas viperas ferre cogitur Ecclesia? Quam multi in bonis Ecclesiasticis deliciantur, qui non tantum sunt inutilia pondera Ecclesiarum, sed etiam vera progenies viperarum? Quam multos sanctos homines hæ vipera mordent? Sed bene habet, quos illos sanat, has perdit, omnipotens ille & verax filius hominis, cui pater omne iudicium commisit.

18. Iuxta mare mortuum, inquit Cedrenus, πάντοτε τὸ βαλομένη φύτον. Et in his terris iuxta mundanos homines, mortuos in offensis & peccatis, Ecclesiarum militantis membra sparsim crescunt, virescunt, fructus ferunt, Christo Iesu dominante & ouile tuente medios & infestissimos hostes.

19. Myrtus, Theophrasto auctore, Oleæ inter cætera, si generationem spectes, similis, & ligno & ramo prouenit, & semper viret. Ecclesia nascitur ex immortalis verbi diuini semine, & Christo (qui peccata illius pertulit in corpore suo super lignum, 1. Pet. 2. 24.) inserta, in eodem manet, viuunt, viret.

20. Idem Theophrastus lib. 6. de causis Plantarum, c. 22. de eo asserens, cur odoratis insit acrimonia quædam, aut pinguedo: (ait) Myrti odoratus, & ea quoque aliquem odorem reddit. Illud permirū, quod anno squallente Myrti maxime odorata surgunt. Est & Ecclesiarum & in ea docentibus sua quædam *ουσιαι* seu bona fragrantia, de qua dicitur: Odor vestimentorum tuorum, velut odor Libani, Cantic. 4. 11.

Mandragoræ dederunt odorem, Cantic. 7. 13. Item, Christi bona fragrantia fumus, 2. Corinth. 2. 15. fragrantia autem hæc in aduersis, quando fidei virtus confessione declaretur, maxime spargitur & Deo ipsi ac piis hominibus gratissima est.

21. Myrti amant vmbra. Ecclesiarum cordi est vmbra, de qua dicitur, habitans in latibulo Dei excelsi, in vmbra Omnipotentis commoratur. Item, Iehoua est custos tuus. Iehoua est vmbra tua, Psalm. 91. 1. & 121. 5.

22. Myrto corticem si detrahas, perit. Ideo Theophrastus, Oleæ, ait, ac Myrti corticem nequam detrahendum existimant: obsepit enim conseruatque arboris vitam. Sic nuptialis illa vestis, qua electi in Baptismo vestiti, Christum ad sanctificationem induerunt, neuiquam illis detrahenda, ne memorianantur.

23. Diligit purgationem Myrtus. Theophrastus ait, purgatione Myrtum & Oleam maxime egere, Androtion auctor est. Etenim quæ pauciora reliqueris, melius germinant, fructumque copiosius præstant, excepta vite. Ecclesia & singuli sancti militantes, circumcisione cordis, aurium, labiorum, purgantur, mortificata carne, & abiectis terrenis cupiditatibus: in Christo manentes, probeque purgati, fructum copiosum ferunt.

24. Myrtus frigore facillime læditur: quia & ipsi ramuli tenues tenellique sunt, & tota arbor minus calida est. Ecclesia, refrigerente quorundam charitate, admodum citoque afficitur & laborat, sed tamen in viuus Christi membris flammæ sancti amoris non plane extinguunt, interdum autem vehementius inardescere sentit.

25. Nigredo quædam est in Myrto, quo nomine opacam vmbra præbet. Canit & Ecclesia, Cantic. 1. 5. Nigra sum, at desiderabilis.

26. Non decidunt folia Myrto, perpetua fronde pubenti: ac eius folia angusta & disposita Plinius esse ait. De Ecclesia & eius ciuib. dicitur, est tamquam arbor plantata secundum fluentia aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo: folium eius non marcescet: & quicquid facit prosperum est. Psalm. 1. 3.

1. Halcyon, ait Basilus in Hexamero, quædam est avis, mari maximopere gaudens. Hæc foetificatione secundum littora solet, ovis in ipsa arena positis circa mediam brumam, quum crebris sæuientibus latibus, vehementibusque procellis agitatum voluitur ad littora vastum atque illiditur mare. Attamen silesunt tum omnes venti, quiescunt vnda, tumida æquora placantur, septem totos dies, quum incubat Halcyon. Tot enim duntaxat dies ipsam suos excludere pullos ferunt. Sed quum & victu iosis sit opus, alios pro incremento suæ proles beneficentissimus ipse Deus, huic tam exiguo præstitit: animalis serenos itidem septem tranquillosque dies. Id omnes etiam Nautæ sciunt, & Halcyonides illos dies nuncupant.

2. Enimvero non sunt quidem omnia Naturæ parturientis opera allegorice nobis interpretanda: quum vel eorum historia nos hortetur ad laudes potentissimi, sapientissimi, moderatissimi & optimi conditoris concelebrandas. Quia tamen vere dixit beatus ille Martyr Christi Cyprianus: dum in arbores & vites, quas videmus, oblectante prospectu oculos amœnamus, animam simul & auditus instruit, & pacitur obtutus: quid obstat quominus Basilij, Ambrosij, & aliorum exemplo, historiam Halcyonum, vt ea vere ab Aristotele tradita est, transferamus ad Ecclesiæ militantis picturam quæ de multis bonis rebus nos commonefacit?

3. Boni consulit militans Ecclesia, quod iuxta tempestuosi huius mundi mare, decumanosque fluctus, extrema omnia minantes, hospitio la quædam, diuina prouidentia, sortita est. Scit enim si etiam in ærumnis Deo obediendum esse: lætatur tamen, quod supra petram extracta, nullis ventorum procellis, nullis imbribus & fluctibus superari potest: non enim vel inferorum portæ aduersam præualebunt.

4. Vt autem Halcyon asperrimo anni tempore, dum frigus maxime sæuit, ouis incubat & ea excludit mari quiescente: sic periculosissimis turbulentissimisque temporibus nihilominus repressum quum opus est, pelagi mundani tempestate, electi renascuntur per aquam & Spiritum, & à Domino quotidie adduntur Ecclesiæ qui salui sunt.

5. Quis autem renatis alimento opus sit, vt adolecant in eum per omnia qui est caput, nempe Christus; sicut pullis Halcyonis septem alij dies conceduntur, vt probe nutriti crescant: sic Ecclesia alitur pane vitæ, viuifica (inquam) Christi carne quæ pro mundi vita est tradita, vt illa in Christo crescat. Hanc autem alimoniam Mundus Ecclesiæ, velit nolit, relinquere cogitur, vt ea vitæ æternæ confors sit.

6. Vt autem Nautæ dies Halcyonides obseruant, & iisdem nauigationes necessarias instituunt sic Dei cœoperarij, Ecclesiæ fidi & prudentes Pastores & Doctores, signa temporum, inter quæ sunt publicarum tentationum iniuria, media, fines, & euentus, diligenter obseruant: ac induciarum tempore ad noua certamina sese præparant. In ipso autem certamine, fide & spe seipos & alios erigunt.

7. Addidit autem Basilius superioribus exhortatiunculam ad precationem fidei, dicens: hæc illationis expertibus commoda diuina prouidentia præstat, vt inde quasi lege tibi sit statutum, ea semper à Deo, quæ ad salutem tuam pertinent postulare. Quid quæso à Deo tui causa non fuerit exorabile, quem ad imaginem ipse similitudinemque suam creauit, quandoquidem alitis tam exigua gratia, mare tam vastum, tam terribile sæuumque, tranquillum esse media bruma, iussum detinet atque quiescit?

8. Sedenim hæc ij demum credunt, qui Halcyonis in cordibus suis, vera (inquam) animi tranquillitate gaudent. De ea autem dicitur Rom. 8. Iustificati fide, pacem habemus erga Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum: gloriamque non solum sub spe gloriæ Dei, sed etiam in oppressio nibus, scientes quod oppressio patientiam efficiat, patientia vero experientiam, experientia ver spem non pudescientem.

ECCLESIA *militans.*

1. **P**SALMO 74. 19. 20. confertur Ecclesia in his terris militans, Deo carissimæ, apud eum gement & hoc vnum suppliciter petenti Turturillæ, ne pro derelicta habita, accipitri lanianda & deuoranda tradatur. Fatetur se esse congregationem pauperum & miserimorum in his quidem terris de qua sit actum, nisi Deus cum vera & æterna gratia eius memor sit. Allegat autem illa tum foedus gratiæ, quo quum Deo iuncta sit, ob huius veritatem & virtutem bene speret: tum terram illam terræ faciem, quæ quum sit latronum & grassatorum latibulum facta, à iusto Deo sit euacuanda & desolanda, vt Isaia 24. 1. dicitur.

2. Aristoteles de histor. animal. lib. 5. cap. 13. Turtures, ait, minimi inter omnes columbas. Ecclesia inermis (si carnalia arma spectes) inter aspides, Basiliscos, & leones incedens, nec magnitudine, ne numero hostibus par, ad consolationem suam, assidue repetit vocem Iesu Christi, Luc. 12. 32. Ne timeas, o parue grex: nam visum est Patri vestro dare vobis regnum.

3. Inter mundas volucres, quibus etiam in sacrificiis locus olim erat, Turtures & Columbae sunt sancta est & Ecclesia, quam dilexit Christus, & semetipsum exposuit pro ea, ut eam sanctificaret, purgans lauacro aquae per verbum, &c. Ephes. 5. 25. 26.

4. Turtur est avis simplex, innocens, nec tamen prudentia destituta. Tota Ecclesia, Christi dictum amplectens, temperamento simplicitatis & prudentiae delectatur, & id sibi à Paulo dictum intelligit, volo vos sapientes quidem esse in rebus bonis: innocentes vero in malis. Rom. 16. 19.

5. Noti sunt versus de Columba, quibus Turturis quoque natura maxime expressa videri potest:
*Est sine felle, gemit, rostro non ledit, & unguis
 Possidet innocuos, puraque grana legit.*

Ecclesia sine felle iracundiae & amarulentiae est. Caritas enim quae non irritatur, summæ ei curæ est. Nouit sibi dictum: Omnis amaritudo, & excandescencia, & ira, & clamor, & maledicencia, tollatur a vobis, cum omni malitia. Ephes. 4. 31.

6. De gemitu Turturillæ spiritualis, extant hæc verba Gregorij in 1. Capit. Canticorum, Turtur postquam parem suum perdiderit semel, nunquam alteri se iungit, sed semper solitarie habitans, in eremitu perseverat, quia quem diligebat non inueniens quaerit. Sic sancta anima quæque, dum à spouso suo absens est, ab eius amore non recedit, sed in eius desiderium semper anhelat, & gemit: & dum illum, quam valde diligit, non inuenit, quia ab omni alieno amore se retrahit, quasi in genarum vecordia, castitatem cordis ipso habitu & actu exteriori ostendit.

7. Ecclesia autem à fremitu abstinens, gemituque conteta, exemplo suo pastores & Doctores monet, ut ne Periclem illum imitentur in docendo, qui tonando & fulgurando, totam miscuisse dicitur Græciam: sed ut memores sint eius, quod Bernardus sermon. 59. super Cantica his verbis monuit: Vox turturis indicium est tranfactæ hyemis, tempus nihilominus putationis adesse denuncians. Id iuxta literam. Alias turturis vox non admodum dulce sonat, sed signat dulcia. Ipsa alicui, si emis, non magni, si discutis, non parui precii est. Et vox quidem gementi quam canenti similior, peregrinationis nostræ nos admonet. Illius doctoris libenter audio vocem, qui non sibi plausum, sed mihi blanchum moueat. Vere turturem exhibes, si gemere doceas. Et si persuadere vis, gemendo id magis quam declamando studeas oportebit. Exemplum sanctum in aliis multis, tum vel maxime hoc in negotio verbo efficacius est. Dabis voci tuæ vocem virtutis, si quod suades, prius tibi illud cognoscas persuasisse. Validior operis quam oris vox.

8. Aliæ frugibus viuunt, inquit Aristoteles lib. 8. de histor. Animal. cap. 3. ut palumbes, columbus, inago, turtur. Ecclesia pane alitur vitæ quem pater dat. Ioan. 6. 32.

9. De ἀντιπαθεία & inimicitia quarundam auium differens Aristoteles lib. 9. eiusdem operis, cap. Turtur, ait, cum ignaria pugnat. Locus enim pascendi victusque idem est. Turtur & Luteus pugnant, occiditurque Turtur à Luteo. Ecclesiae πάλαι & ἄσπονδοι est, non tantum cum Caini posteritatis, quæ ex professo inimicitias cum eadem exercet; sed etiam cum domesticis hostibus hypocritis, & cum iis qui ad tempus credunt: & ab his sæpe sancti quidam homines iugulantur. Hæc nimirum causa est propter quam multi sancti & docti viri, quantum quidem conscientia & vocatio permittunt, illud ἀθήρι βίωσις libenter sectantur, & ardentem illam precectionem regij Prophetæ repetunt, Timor & tremor venerunt in me, & horror me operuit: & dixi, Quis mihi dabit alas sicut columbae: auolarem & quiete caperem. Ecce procul discederem & comorarer in deserto, Psal. 55. 5. 6. 7.

10. Petit autem compare orbatus turtur solitudinem, & in editissimorum montium iugis gemit. Sibi, ait Bernardus, regni caelorum facta est promissio, tunc intellexerunt homines se non habere hinc inerrantem ciuitatem, sed futuram inquirere tota auuiditate ceperunt, & tunc manifeste sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque iam anima Christi praesentiam suspiraret, regni dilationem moleste ferret, desideratam patriam gemitibus & suspiriis à longè saluaret, nonne tibi videtur, ut si fungi gemebundæ ac castissimæ turturis, quæcumque anima in terra ita fecisset? Hoc quippe est quod ipse aiebat: Numquid possunt filij sponsi lugere, quam diu cum illis est sponsus? Venient autem dies quum ab eis auferetur sponsus, & tunc lugebunt: ac si diceret, & tunc vox turturis audietur. Quia est, I. In bono, venerunt dies illi. Nam & ipsa creatura ingemiscit, & parturit vsque adhuc, reuelationem

lationem filiorum Dei expectans. Non solum autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus adoptio- **A**
nem filiorum Dei, expectantes redemptionem corporis nostri. Hoc scientes, quod quamdiu sumus in
corpore hoc, peregrinamur à Domino. Nec vacui gemitus, quibus è caelo tam misericorditer respon-
detur, propter miseriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.

II. Brevis autem est Turturum vita, ut qui (Aristotele teste) vel ad octauum annum uiuat. Sed San-
ctorum vita in Christo iam abscondita, cum æterna beatitudine & gloria coniungeretur. Quum au-
tem multis Sanctis, ceu Turturibus Christi, nunc idem eueniat, quod toti militanti Ecclesiæ cõmune
esse vident, ut tyrannos, ceu leones frementes, lupos ululantes, & piis anathema denunciantes, male-
dicos homines ceu canes rabiosos latrantes, indoctos homines ceu cornes crocitanes, sophistas ceu
picas & graculos ferale carmen stridentes, audire necesse habeant: è re illorum fuerit *ἀναεξέλιος φάρι-
μακρῶς*, quod S. Biblia, quæ sunt *ἡ ὑψὶς ἰατρῆόν*, subministrant, uti, & cum Christiano poeta dicere,

Vna est in trepida mihi re medicina, Iehoua

Cor patrium, os verax, omnipotensque manus.

ELOQVENTIA.

EFFIGIES eius ab ingeniosis hominibus ita depingitur. Fingunt ij statuam æream ingentem,
instar Colossi, in templo fundati, super solida rupe, cuius in medio collocata est, firmissima ba-
si, consistens hæc statua ordine duplici columnarum forma circulari circumdata, in quibus singulis
conspiciuntur imagines virorum, qui in celeberrimis linguis, quæ nobis notæ sunt, excelluere. Is Co-
lossus manu sinistra tenet facem flammis coruscantem: in dextra vero vas plenum aquæ. In eius ore
apparet aurea lingua, à qua pendent aureæ catenulæ subtiles, quibus ad se trahit innumeram hominũ
multitudinem vtriusque sexus, annexam auriculis, non vi, sed sponte, magnaue alacritate ad eam
properantem. Postremo, sub pedibus eius iacent veluti dormientes, tres immanes belluæ, Tigris,
Aper, & Ursus. Hæc tabella hieroglyphica ita explicari meo iudicio poterit. Rupes indicat robur,
firmitatem, constantiam præstantissimi diuinique doni, eloquentiæ. Colossea statua virorum elo-
quentissimorum præstantiam denotat. Sicut enim Colossus sua mole & magnitudine minores ita-
tuas longe vincit; ita hi rudiores & imperitiores multis modis auctoritate & sapientia superant, & **C**
maximo in pretio vbique terrarum habentur. Exempla occurrunt in Pericle, Demosthene, Cicero-
ne, & aliis. De quo postremo, tamquam Romanæ facundiæ principe, tale extat Iulij Cæsaris Monar-
chæ præconium, securitatis & honoris ergo illi concessum: M. T. Ciceronem ob eximiam eius virtu-
tem & egregias animi dotes, per vniuersum orbem terrarum saluum esse iubeo. Ærea eloquentiæ sta-
tua fingitur ob eius suauem sonum orationis & diurnitatem. Quemadmodum enim tinnitus æris
harmonicus auditum mirifice oblectat, ita orationes disertæ, nõ tam suaues auribus, quam perpetuæ
sunt, neq; vlla temporis iniuria interire solent, non secus ac æs, quod æruginem numquam consumitur,
quodq; non modo seipsum, sed etiam res alias ab interitu conseruare solet.

Sed quid sibi vult fax in sinistra manu? Ea sane significatur vis ardens eloquentiæ, quæ suis persua-
sionibus & efficacibus verbis lucem, detectis tenebris, præbet veritati, & sicut ignis non solum pur-
gat & consumit obstantia quæque, sed etiam splendore suo illustrat; ita hominum animos eloquen-
tia illuminat, accendit, & reddit illustres, ut recta sequantur, falsa fucataque virent ac fugiant. Quam-
obrem in dextera quoque eius vas plenum aquæ collocatur, indicans flumen eloquentiæ & sapientiæ **D**
tantam efficaciam habere, ut cupiditates prauæ, & persuasiones falsæ atque friuolæ ab ea eluantur, &
sicut incendium aqua facile extinguantur. Porro catenulæ aureæ annexæ linguæ, attrahentes auri-
culis hominum multitudinem, non tristem, sed alacrem atque lætam demonstrant, salutare moni-
tiones & doctrinas aureas, quæ à diserta lingua emanant, & auditores ad se melliflua oratione trahunt,
animosque hominum conciliant, sibi que veluti perpetua ferie & connexu deuincunt. Hinc nimirum
& disciplina Druidum Gallicæ Hercules, dictus illis Ogmus, extitit, non solum exuuiis Leoninis &
elaua veluti armatus, sed decipitus, caluus, canus, rugosus, magnumque hominum numerum, auri-
bus vincitorum, catenis aureis ore & lingua trahens, quibus blande comiterque arridet. Postremo
tres belluæ, alioquin ferocissimæ, accubantes infra pedes eloquentiæ, at dormitæ & pacatæ, innuere
viden-

A videntur sermonis atque orationis elegantiam & suauitatem compefcere ac emollire vt plurimum, licet efferatissimos, crudelissimos, barbaros, & truculentissimos homines. Quo consilio veteres etiam fabulam de Amphione, Orpheo & Arione, introduxerunt. Imagines in columnis linguas præcipuas, Orationis facundæ instrumenta & ornamenta significant.

Sed veteres Galli sapienter eloquentiam Herculi forti, prudenti, senili experientia docto, non Mercurio imbelli, garrulo, iuueni tribuerunt. Siquidem facundia consuevit in senectâ demum absolutum vigorem ostendere. Hinc apud Græcos fenis Nestoris lingua melle profluit & Troianorum senes legati λειελασαν φωνηδ, floridam vocem edunt. flores enim illis λειελα, vt speciatim lilia & narcissi dicuntur. O miseram Ogmium illum pharetram sagittis grauem atque humeris aptatam gestare, tum arcum tenens læta præterdere, quæ omnia eloquenti viro non deesse rationes acutas, missiles, citas, quibus audientium mentes fauciare & transfigere valeat, satis demonstrant. Addamus & fecentes versus ex Bocchianis symbolis :

Dic, age Calliope, quid imago vult sibi? nempe est

Qui vetus Alcides, iunior is fuerat

Olim Mercurius: nimirum dea facultas

Dicendi tardo præualeat in senio.

Mens volucris iuuenum, instabilisq; vocata poetis:

Et merud. at semper firma grauisq; senum.

Propterea vates Smyrnaus mel senis olim

Fluxisse è dulci Nestoris ore canit.

Florida Troianorum oratio creditur esse.

Ad linguam victos auribus ille trahit!

Nec hoc est cur mirere quidem: cognatio lingue

Aurium & ipsarum cognit: a si tibi sit.

Auro diuina, aſt Electro humana notatur

Cognitio, maius qua nihil aut melius.

Vide Alciati emblemata 180. & eius prolixam Minois expositionem, ne diutius hîc retinearis.

E P I C V R E I Profani.

S V I L L V M pecus, immundum, terram respicit, sordes rostro proluit & eruit. Erant sues in numero animalium immundorum, quorum carnibus Israëlitis vesci non licuit. Leuitic. 117. Sus quoq; (ait legislator) quia diuidit vngulam & findit fissuram vngulæ, nec ruminat, immundus erit vobis. Vox veritatis Epicureos, verbi diuini cõtemptores, cælestium rerum aduersarios, terrenarum & fœdarum voluptatum amantes porcis frequenter comparat. Vide Matth. 7.6. & 2. Petr. 2.22. Apostolus cœni seu luti nomine complectitur cum prauas eiusmodi hominum opiniones, tum multiplicem impietatem diuino cultui contrariam, quæ vt plurimum cum flagitiosa turpitudine coniuncta est, Sapient. 14. cap. v. 22. 25. 27. tum etiam μειοπρατοι τῆ νόσου, 2. Petr. 2.20. id est, quamcunque vitæ impuritatem, & manifesta scelera; quæ contra sanæ rationis & conscientiæ dictata designantur, totumque hominem inquinant: Matth. 15. v. 10. & 11. Clemens Alexandrinus in adm. ad gentes, suillos homines prolixè exagitat, accommodata ad ipsos Democriti sententia; *ὄες ἡδονται βροβόρη μᾶλλον, ἢ καὶ σαρρῶ ὕδατι, καὶ ἐπὶ φορυτᾶ μαρμαίνουσιν.* hoc est, *Sues magis delectantur luto, quam aqua munda, & in quisquiliis voluptate insanunt.*

2. Contra serpentem ac scorpionum ictus Tripolia valere, si feminis grana viginti ex vino vel posca assumantur, vel folia ac vniuersa herba decocta vsurpentur: ac præterea serpentem nunquam in trifoliis conspici, auctores sunt Dioscorides & Plinius. Non dissimili ratione homines Epicurei, profani, fluxis rebus luxuque potissimum dediti, ab honestis ac laudabilibus præceptis abhorrent, ac imperitum vulgus prauis opinionibus imbutum vitiiisque variis obnoxium vtillissima monita virtutis ac honestatis respuit, illaque fugit. Inde natæ voces sapientum, *Procul este, profani, &*

Odi profenum vulgus, & arceo:

Fauete linguis.

Plato etiam, & καδαρῶ (inquit) καδαρῆ ἐφάπτεσθαι μὴ ἐδουτὸν ἔστι. id est, Nefas est, ab eo purum contrahere, qui purus ipse minime sit.

3. Prouerbum vetus est, *Nihil sui cum Amaracino:* id est, stolidis ac impuris vel optima sordent ac displicent: non aliter ac Amaracus herba, vel Amaracinum vnguentum male olet sui bestię fœtoribus sese oblectanti, & amicæ luto, vt ait Horatius. Seruius in 1. libr. Æneid. scribit Amaracū puerum fuisse regis vnguentarium, qui casu lapsus dum ferret vnguenta, maiorem confusione odorem excitarit:

tarit: vnde optima vnguenta Amaracina dici cœperunt, & ideo hunc postea fabulæ tradiderunt herbam Amaracum esse conuersum. Sic etiam sancta & suauis supra omnes suauitates cœlestis veltas, hominibus irrisoribus, profanis, Epicuri de grege porcis est aduersissima, quemadmodum sui generi vnguenta odorata. Lucret. lib. 6. De natura rerum, ait

Denique amaracinum fugit at sus, & timet omne

Vnguentum: nam setigeris subus acre venenum est,

Quod nos interdum tamquam recreare videtur.

At contra nobis cœnum, teterrima cum sit

Spurcicies; eadem subus hæc tam munda videtur,

Insatiabiliter toti vt voluantur ibidem.

Scribunt etiam quidam in Arabia suillum genus non posse viuere, quod ea regio sit plena odoramentorum. Vnde insuper alterum prouerbium enatum, ὅς δὲ ῥόσων, *Sus per rosas.*

ERVDITORVM candor.

OLOREM vult Isidorus libr. 12. originum sic nuncupatum, quod totus sit plumis albis præditus. Græca deriuatione, cum ὄλας totum significet. Exprimat autem hæc auis ob suum candidum colorem apud poëtas & alios (quod & Pierius testatur) animi candorem & simplicem integritatem. Eamque ob causam hoc symbolum familiare habuit Ludouicus de Aquino, quo ostendere voluit eundem animi candorem & fidem, quam maiores ipsius semper erga Reges suos constanter obseruassent, se quoque toto suæ vitæ cursu religiose retenturum esse. Non minus autem spectat omnes viros egregios, placidis & apertis erga cunctos moribus præditos, quive, quantum honeste possunt, quæuis in optimam partem interpretari solent. Commemorat autem Pierius Valerianus Hieroglyphicis, eiusmodi candidorum virorum suis temporibus extitisse tria exempla maxime memorabilia. Iouianum nimirum Pontanum, nobilitatis Neapolitanæ præcipuum, quem testantur ingenia quæuis bona & præclara singulari animi promptitudine fouisse ac promouisse. Alterum nuncupat M. Antonium Sabellicum, ipsius Pierij præceptorem, quem affirmat ne aduersarios quidem apertos voluisse laceßere, sed potius omnes alba, vt dicitur, linea notasse. Tertius Romæ fuit Pompeius Lætus, nomine, re, & animo erga omnes hilaris, facilis & placidus, tantum suis studiis sine iniuria, immo cum aliorum multorum vtilitate intentus. Vtinam nostra quoque ætas talia candidissimæ pectora, & cygnos vnus coloris plurimos proferret, minus profecto esset vbique locorum & gentium contentionum & rixarum perniciosissimarum. Sed hæc optare quidem licet, sperare vero vix conceditur.

Saluete, ingenij diuum vnica cura, poëta:

Pectora saluete ô candidiora niue.

ERVDITVS multos erudiens.

PICVS Martius, quod Marti sit dicatus, ab Aristotele libr. 9. capit. 9. appellatur *δρυκολάπις*, quæ *δρῦν κολάπιον*, quod suo rostro arbôres (quas sub quercus nomine veteres intelligunt) tundat atque excauet. Poëta fabulantur Picum Regem Latinorum in hanc auem mutatum à Circe propter detegatos amores, quod Seruius in 7. Æncid. (vbi huius rei fit mentio) ideo confictum ait, quod Picus augur esset, & domi istam auem aleret, per quam futura noscebat. Apud Ælianum lib. 1. de Animalibus cap. 45. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quomodo in cauis arborum nidificet, & foramen ab aliquo obstructum, herba nescio qua rursus aperiat. Aristoteles quidem dicit picum humi nunquam consistere, sed scandere omnibus modis per arborem, aut resupinum more stellionum ingredi: & in fine addit. Iam vero mitescens quidam amygdalum, quod rimæ inseruisset, ligni, vt fixum constanter ictum reciperet, tertio ictu pertulit, ac nucleum comedit, quod se quoque obseruasse aliquoties Albertus asserit. Lucas Contilis hieroglyphicon illud refert esse vsurpatum à quodam nobili viro, qui suum nomen dederat priuatæ Academiæ Ticinensi, quam intelligi voluit per abietem semper viuam & crescentem fore quamdiu radius solaribus illustraretur, ac foueatur, in qua arbore hæc proprietas obseruatur, quod cacumine illius abscisso, non raro deinceps tota arbor exarescit. Scipsum vero intelligit per hanc auem, indicans se animo certo ac deliberato quasi in fine huius Academiæ, ex qua non exiguum suorum laborum & studiorum fructum ac præmium expectet, semper cupere permanere ac conseruari. Additur radius à stella Mercurij per arborem ad stellam vsque

penetrans, quo doctrinam & peritiam singularem huius Academiæ exprimere voluit: quod sane, vt nimis longe petatum, non omnibus probari apparet: de quo aliorum esto iudicium. Nos autem cruditæ Sapientiæ radiis illustratum hominem significari pico putamus, qui postea suæ eruditionis multos alios, tum viua voce, tum scriptis reddat participes. Vir doctissimus, qui nobis in his collectaneis præluxit, Disticho mentem suam circa pici hieroglyphicam picturam sublimiore sensu patefecit.

Spernit humum picus, petit ardua: sic quoque virtus

Appetit excelsis sacra reposita locis.

EXERCITATIONIS *vis maxima.*

VLYIVS Cæsar Scaliger exercitat. 232. satis breuiter aues describit cornutas, hisce verbis: In Insula Catigan, quæ est in mari Sur, aues fert gallinæ magnitudine cornutas. Subtus arenas ad duos pedes vna alte condunt, vnde vi solis excludantur pulli, vt per se prodeant. Sic auis cuiusdam cornigeræ vel vnicornis in ære eleganter incisæ, ante aliquot annos medicus quidam Romanus ita descripsit: Auis hæc Iaponica, quam hæctenus à nemine visam existimo, gallo gallinaceo aliquanto maior est, toto corpore nigricans, præterquam sub inguine, quod albis plumis est conspersum, oculis prominentibus, collo oblongo, rostro rubro, cui ad summam partem capitis lapidosum cornu, primum molle, deinde indurescens metæ instar cineritii colore prominet. Huius generis duæ aues mas & fœmina ex Insula Iaponica fuerunt transmissæ Romam ad Pontificem Pium V. sed mas perijt, fœmina vero plane cicur facta diu superuixit. Hæc ille. Sicuti igitur ex mollissima cerebri materia, progressu temporis natura producit solidum ac durum corpus (quod etiam non sine admiratione in tam variis ceruorum cornibus quotidie obseruamus) ita quoque consuetudine & exercitatione assidua, virtutem nobis comparare & paulatim tanquam habitum firmiorem conquirere debemus. Eius rei nobis Vlysses Horatius pulchre proponit lib. I. Epist. 2.

*Qui domitor Troiæ, multorum prouidus, vrbes
Et mores hominum inspexit, latumq; per aquor
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immerfabili vndis,*

*Sirenium voces & Circes pocula nosti,
Quæ si cum sociis stultus cupidusq; bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis & excors, &c.*

In nouo Disticho hieroglyphicon illud exornatur:

*Cornua ceu molli nascuntur dura cerebro,
Virtutem assiduus firmat alitq; labor.*

EXERCITVS *numerofus.*

OCVSTÆ sunt numerofi exercitus vel ingentis copiæ hieroglyphicon, teste Scriptura S. Iudic. 6.5. Ierem. 46.23. Nahum. 3.17. Et apud profanos Aristophan. in Acarnensia Act. I. sc. 4. De Sitalce rege Thracum loquens, dicit, vt è Græco expressum est,

*Iurauit inter sacra, selaturum opem,
Exercitu tam forti, vi hostes clamitent;
Quantum locustarum agmen in nos aduolat?*

locustæ enim fere gregatim, tanquam conferto agmine proficiscuntur, Prouerb. 30.27. vt non nungam per aëra volitantes solis fulgorem hominibus intercipient: in terram demissæ tegant eius superficiem vniuersam: Exod. 10.5. & 15. Hinc Plinius lib. II. cap. 29. Tanto volant pennarum stridore, vt aliæ alites credantur; solemque obumbrant, solitæ suspectantibus populis, ne suas operiant terras, sufficiunt quippe vires, & tanquam parum sit maria transisse, immensos tractus permeant, traque messes contegant nube, multo contactu adurentes; omnia morsu erodentes, & fores quoque tectorum. In Cyrenaica etiam regione lex etiam est ter anno de bellandi eas; primò oua obtinendo, deinde fœtum, postremo adultas: desertoris pœna in eum qui cessauerit. Et in Lemno Insula certa mensura præfinita est, quam singuli enecatatum ad Magistratus referant. Necare & in Syria militari imperio coguntur. Tot orbis partibus vagatur id malum, &c.

EXPECTATIO *aulica.*

HYGINVS signis cœlestibus, in Hydra fabulam quandam satis festiuam refert. Coruus, inquit, Apollinis tutela vsus, eo sacrificante missus ad fontem, aquam puram petatum, vidit arbores

complures ficuum immaturas, eas expectans dum maturefcent, in arbore earum quadam confecti. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à coruo pluribus eorum comefis, expectans cum Apollo, vidit cum cratere pleno volare festinantem, pro quo amiffo eius, quod diu moratus fit Apollinem, quod coactus mora corui, alia aqua est vſus, hac ignominia illum affeciffe dicitur, vt quamdiu ficus coquerentur, coruus bibere non poſſet, ideo quod guttur habeat pertuſum illis diebus. Quam fabula Quidius verboſe 2. ſaſt. exponit, & hoc Diſticho concludit,

At tibi dum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelide fonte bibantur aqua.

Voluit autem quidam Aulicus hoc hieroglyphico aliis declarare ſe apud quendam principem, cuiſ deliter diu inferuierat, nullam vnquam potuiſſe inire gratiam, vel quicquam beneficij recipere, ſi poſtea oblata occasione liberaliorem alium quendam herum, maturis ſcilicet redditis ficibus, id ei fortuna meliore aſpirante naſtum, tandem pleniffimum laborum ſuorum fructum diu expectantem coepiſſe. Talis eſt querela duorum fratrum Anglorum, quam tetraſticho hoc expreſſerunt:

Vitam, animum, operam, ſumptus impendimus aulis,   *Aula dedit nobis reſcripta notata papyro,*

Pramia pro meritis qua retributa putes?

Et ſine mente ſonos, & ſine corde manus.

Altera, Borbonij poëtæ non indocti:

In prædiuite ſum domo moratus

Sperando, ingenuèq; inferuendo,

Contriuiq; bonos miſer tot annos,

Tantum mihi præmium laborum

Guſtando mala, gratiasq; agendo,

Sunt, ſero ſapere atque penitere.

FAMILIARITAS aduerſantium vitanda.

SCRIPTORES rei ruſticæ tradunt naturale odium inter filicem & arundinem intercedere, vt ſmulenatæ non ſolum vna alteram enecent, ſed etiam vulnera alterutrius ſtirpe facta, contuſa impoſita altera rurfum ſanentur. Quod etiam Cornelius Celfus hiſce verbis memoriæ prodidit. *Peſſima ex ſurculis arundo eſt, quia aſpera, eademque offeſa etiam in filice eſt: ſed vſu cognitum veramque aduſus alterum medicamentum eſſe, ſi contrita ſuperimponatur.* Plinius vero ita ſcribit libr. 18. capit. 6. *Filices autem non renaſci arundine ſectas, aut exaratas arundine vomeri impoſita, ſimiliter & arundinem exarari vomeri impoſita filice præcipiunt.* Quod ratione alimenti fieri doctiſſ. Coſtæus libr. II. De vniuerſa ſtirpium natura exiſtimat. *Filix enim pinguis, inquit, ſponte amat loca, arundo vero macris facilius prouenit, quam uis in ſuper addat, peculiarum formarum aduerſantem facultatum illis ineſſe.* Admonemur hoc modo, eorum familiaritatem nobis eſſe fugiendam, qui ita ſint animati, vt cum illis quaſi innata contrietate nobis nihil conueniat, quique in omnibus contentioſe aduerſari aliis ſoleant: cum (ſecundum Cæſarem) magna ex diſſenſionibus incommoda oriri ſoleant, & apud Ciceronem libello de amicitia recte dicatur, diſpares mores diſparia quoque ſtudia ſequi. Hinc vulgatum illud,

Trifte filix calamis, filici quoque triſte arundo.

Qui ſocium cupies querere, quare parem.

FATVM.

HORAPOLLO teſtatur libr. I. hieroglyphicôn, capit. 13. *Ægyptios fatum ſignificare cupiente fidus pingere: quod fatum ex ſiderum curſu ac diſpenſatione conſtituatur.* Et literæ ſeptem duobus incluſæ digitis illis fatum indicant, teſte eodem lib. 2. cap. 29.

FELICITAS.

ACADEMICI quidam doctiſſimi Ticinenſes, qui ſe Affidatos, id eſt, receptos in fidem aliorum nominarunt, pro ſuæ Academiæ hieroglyphico elegerunt auem quæ volatu ſuo ad ſtella Mercurij tendit, infra quam pullus ex ouo quaſi proſiliens & alas quoque ad volandum expande conſpicitur. Vocant autem auem hanc Stellinum, quod tamen nomen nec apud veteres, neque recentiores inuenitur, vno excepto Aſculano, vt refert Contilis, ex cuius Italico libro hæc deſumpſimus. Alj voluerunt eſſe Aſteriam vel Stellarem Ariſtotelis, cuius ſit mentio inter ardeas. Scribita em Aſculinus ille de Stellino, eum pulchritudine cæli, & imprimis ſtelle Mercurij mirifice affici, que aut.

Aque auem illam Asteriam dictam, quia tendit ad astra: intentamque in hanc stellam oculis, illiusque radiis oblectatam, cui quod vngulis complectitur, oblitam in terram id delabi sinere, ex quo pullus enascatur, qui propter fridorem matris, ad ipsam nititur aduolare. Sed cum ardea stellaris in locis potiss. palustribus viuat, ex sententia Aristotelis & aliorum, eaque raro in altum sese attollat, stellini nomen illi haud conueniet: quare hanc vocem fictam esse, sicuti quoque illud de pullo ex ouo statim delapso putant. Quicquid vero sit, docti statuunt, hanc ingeniosam inuentionem inter alia hieroglyphica recte posse collocari, per quod ab Academicis istis studium & cupiditas tam ad vitam *σωτηρικὴν* quam *σοφικὴν* amplectendam notatur. Priorem quidem per auem ad cœlum & potiss. ad sydus Mercurij aspirantem, in qua vera sapientia & rerum diuinarum scientia continetur: posterio-rem autem per pullum eo quoque respicientem, quæ in actionibus laudabilibus versatur. Disputat vero proluxe Aristoteles 10. Ethic. Nicom. quod perfecta felicitas sit *σωτηρικὴ*, alteram verò circa virtutes existentem priore esse inferiorem.

Viuere præclare, ac rerum cognoscere causas,

Vnica & ad laudem atque vnica ad astra via est.

FELICITAS fluxa.

PSALTES, cantico decimo graduum, v. 6. fluxam & euanidam felicitatem, quam velox interi- tus cõsequitur sceno tectorum velut hieroglyphico, & quidem admodum idoneo depingit, im-precatione concepta in hostes populi Dei. Quamuis enim gramen in tectis, edito loco consistere, & longe supra hominum capita eminere videatur; tamen quia eiusdem radices succo vel alimento necessario destitutæ sunt, Luc. 8. 6. nunquam ad iustam maturitatem aut frugem peruenit, sed æstu fol- lis paululum intenso exarescit, Iob. 8. 12. vt non incommode simul ostentatum raptumq; dici queat. Sic Aufonius, in professoribus, cap. 7. De Aletio Mineruio Rhetore, *Ostentatus* (inquit) *raptusq; si- mul, solstitialis velut herba solet.* & antea Callidorus in Plauti pseudolo, *Quasi solstitialis herba paulisper sui: Repente exortus sum, repentine occido.* Talis fere est impiorum conditio. Nam ii quoque aliquan- tis per honoribus ac potentia præ cæteris florent; sed paulo post, iusta Numinis vindicta, subito ex- cinduntur, & maledictioni perpetuæ adiudicantur, vt canit Psaltes, hymno 92. v. 8. &c.

FELICITAS infida.

VT inter quadrupedes Leo rex est: in volucrum genere regina Aquila: sic in pelago Delphines principatum obtinent, vt pulcherr. Oppianus in aureo suo de piscat. Poëmate cecinit, qui & ali- bi *ειναλις ἢ ἡγητῆρας* eos appellat, quasi dicas marinos principes. Illos tranquillo mari lasciuientes, flatus ex qua veniunt parte præfagire, Plinius author est: cuiusque rei causam ex Th. Aquinate adfert Cœl. Rhodiginus in Ant. Lect. & de tota erudite Rondeletius in opere suo de piscibus disserit. Non igitur nec placido ac tranquillo mari, cœloque sereno, quo max. colludere Delphines solent, nec fortunæ, quamuis mire blandienti, bene eruditur. Quo pertinet imprimis pulcherr. illa Palinuri in fin. V. Æneid. cygnea cantio. Grauiissime etiam Liuius dixit; Maximæ cuique fortunæ minime cre- dendum esse. Et P. Syri illud in omnium ore fertur: *Fortuna vitrea est, qua cum splendet, frangitur.* Sed & Aristoteles in 1. Ethic. pronunciat: *ὄρα γὰρ πλείων (ἐυετηρία,) τοσάτω ὀπισθαλετέρα:* id est, *Quanto maior est rerum prosperitas, tanto pluribus casibus & periculis proposita est.* Elegantissimi etiam sunt versus Apollodori Comici:

Τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον,
Καὶ τὸ πάνυ λαμπρὸν ἐκ ἀκύνδονον κερεῖ,
Οὐδ' ἀσφαλὲς πᾶν ὑψὺ ἐν θνητῶ γένοι,
Ὁ περὶ ἐτρέφεν ἢ χράνθ' τις ἢ φόνθ',
Ἐπὼν ἐπ' ἀκρον τῆς καλῶς πρῶτον δράμη.

*Habent per ampla dona fortuna metum,
Pericula, non carent prælustria:
Nec vlla celsa tuta sunt mortalibus,
Quæ euertere vel inuidia, vel tempus solet,
Felicitatis culmen vbi quis attigit.*

Exempla infinita in omni historia occurrunt, & notiss. illud de Polycratis felicitate refertur aliud hieroglyphicon, de quo alibi, hoc titulo, *Prosperitas mundana dolosa.* Tu igitur cui rerum vicissitudo applaudit.

Contrahite vela, licet ludant Delphines in alto:

Nam tunc tempestas non procul esse solet.

IVNONIS autem dici pavonem notum est, & inde Ovidius lib. 2. Metamorphoseos currum illi à pavonibus trahi fingit,

— habili Saturnia curru

Ingressitur liquidum pavonibus æthera pictis.

Hinc in antiquis numis consecrationem Augustarum pavone indicari notum est, idque factum e tam propter pulchritudinem quàm fecunditatem huius alitis. Aristoteles lib. 6. de hist. Animal. cap. 9. hæc refert. Parit maxime pavo à trimatu, & colores pennarum varios recipit; excludit diebus tridnis aut nonnihil tardius. Semel tantummodo in anno parit ova duodecim aut paulo pauciora, ne continuis diebus, sed biis ternisque interpositis. Primiparæ octona maxime edunt. Columella lib. 8. ter anno fere partus edere, ac quæ foueat ova, totum tempus fecunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumere. Quapropter vere icon debet esse feminae pudicæ & fecunda quæ tam propter πολυτεκνίαν honestam, quàm foelicem εὐτεκνίαν merito commendatur. Cuius veri usque rei Aristoteles i. Rhetoric. meminit, vbi ait: Si ergo ea est foelicitatis natura, necesse est eius partes intelligi, præclarum genus, amicitias tum multorum, tum bonorum, diuitias, sobolem & copiosam & probam senectutem vegetam. Multo autem adhuc præclarior est sententia D. Augustini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, laudanda es, quia filios habes, sed quia pie illos nutrire & educare studes. Vt enim nascerentur fecunditatis; vt vivant, foelicitatis est, vt autem pie instituantur, voluntatis est & potestatis. In illis homines tibi gratulantur, in hoc imitantur. Hæc ille. Quanta autem fuerint immunitates & privilegia eorum, qui in vtroque genere πολυτεκνίας & εὐτεκνίας excelluerunt, præsertim apud Romanos, testantur passim Iuriscoisultorum libri. Dicat igitur honesta & numerosa sobolis mater,

Me beat & formæ & numerosa copia prolis,

Vt sim matronis dulcis imago bonis.

FESTINATIO præcox, mala.

DE Perdici pulli nimis præcipitata exclusione Ælianus lib. 4. de Animal. cap. 12. inquit; Perdium foetus intra ouum nunc etiam complicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem ex ouis minime expectant, sed à seipsis tanquam fores pulsantes oua elidunt, & iam extra eminentes se impulsu suo impellunt, ouique etiam nunc tegumento circumuestiti currunt, atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissime ad cibi inuestigationem procedunt. Qua similitudine repræsentatur aptissime nimis præcox & celer in rebus suscipiendis progressus, cum festinatio modum excedens & præcipitantia inconsulta in omnibus consiliis & actionibus plurimum obesse soleat. Quare Herodotus recte monet, ἐπειχθῆναι πάντων πρῆγμα πάντες σφάλματα, id est, omnis res properando parit errores. Quod Plato etiam subiicit 7. de Republic. ἢ σπεύδοντα τὰ γὰρ πάντα διελεῖν μάλλον βραδύειν, Eum qui in omnibus expediendis festinat, magis retardari. Quo etiam spectat Luciani dictum: ἢ βραδύπους βουλὴ μὲν ἄμεινων, ἢ δὲ ταχέως ἐφελκομένῳ τὴν μετάνοιαν ἔχει: quod quidam hoc Disticho vertit:

Tardum consilium est melius quàm præcipitatum.

Nunquam non iungi cui metanea solet.

Et notum est præceptum sapientissimum Biantis, νόηξ τόπε πρῶτῃ, cogita, & postea rem aggredere. Itemque Euripidis in Electra præclara sententia,

φίλει γὰρ ἰσχυρὸν πρῶτῳ ἢ πρῶτων μέγιστον, id est,

Qui facinus ingens tentat, ille lentus est.

Ac exempla plurima tam recentia quàm vetera in promptu sunt, quæ temeritatem ac præcocem celeritatem semper multum detrimenti attulisse satis clare ostendunt.

Vix exclusa volat perdix: sed saepe ruina

Ingenium præcox vnica causa fuit.

FESTINATIO.

QVI de animalibus scripserunt annotant, Pardum ac Leopardum, interdum (respectu nominum) ab auctoribus promiscue accipi: cum quidem nomen Pardi ante Lucanum & Plinium

ix in vsu fuisse deprehendatur: sed Pardalis fumebatur de utroque sexu. Leopardi vero denominatio adhuc est recentior, cuius ante Iulij Capitolini aut Ælij Spartiani tempora nemo (vt docti nonnulli autumant) meminerit. Significat autē proprie feram natam ex læna & Pardali. Leopardus Cirratus principibus inferuit tanquam canis venaticus, quem in ceruos & damas emittunt. Ac tale est huius animalis ingenium, vt nisi intra paucos saltus (aliqui ternos statuunt) feram vel leporem afficiatur, ira efferatus recedat, quem venator haustu sanguinis ex lagena, vel frusto carnis placare solent. Significat autem hieroglyphica Leopardi pictura, celeritatem seu festinationem & industriam in rebus arduis peragendis admodum esse necessariam; quæ si non habeat locum, quiescendum, & patientiorem occasionem esse expectandam.

Aduigila, prensa, momento occasio constat.

Elapso hoc, frustra quod facis, omne facis.

F I D E L I T A S *beneuola.*

ROMÆ extat tabula marmorea, cuius explicationem descripsimus in Agricola, cuius est hieroglyphicum. In ea præcipue videtur Canis boni afficiens & quasi comitem fidum ipsi se adiungens. Huius animalis fidelitas beneuola non solum viuos dominos colere, & obseruare, sed etiam in mortuos prosequi solet: vt etiam sæpius cum illis mori, vel paulo post se quoque conficere non dubitarint. Græcis κύνων à verbo κύω, osculor, suauior. Canis enim blandus est & adulator. Fidelitatis animæ tam veterum quam recentium historiæ plurimæ in promptu sunt: & potissimum Plutarchus libr. De animantium solertia rara recenset exempla, sicuti Ælianus, & Plinius libr. 8. capit. 40. auis multa,

Inter quadrupedes Canis fidelis.

Inter quadrupedes Canis patronum

Inter quadrupedes Canis voluptas.

Cognoscit, veneratur, & tuetur.

Hinc quoque in Phædone per canem, tanquam fidei symbolum, iurat Socrates. Præterea Romani suis numis (qui multam eruditionem in recessu continent) canem fidei hieroglyphicum esse viderunt. Huc referat Lector quæ de canum miranda sagacitate plurimi auctores scripserunt, quæ viris in agricolis plurimum requiritur, & beneuolæ fidelitatis comes merito dicenda.

F I D E S *Coniugalis.*

COLUMBA est Græcis περιστερῆ, παρὰ τὸ περιεστῶς ἐρᾶν, quod supra modum amori sit dedita; quare veteres eam dicunt Veneri, & Æneas ideo apud Virgil lib. 6. Æneid. maternas aues nominat, atque est apud Apuleium, Phornutum & alios, μυθολογικῶς currum Veneris, propter ipsarum puritatem & castitatem trahere finguntur. Quod Ouidius quoque 15. Metamorph. testatur.

Perque leues auras iunctis inuicta columbis,

Littus adit.

Adduntur faces nuptiales, quæ coniugij amorem & ardorem apud veteres innuebant. Vnde hoc hieroglyphicon coniugibus vnanimiter & pudice viuentibus, veroque amore deuinctis destinatum est. Atque hac similitudine columbarum quoque vtitur Tertullianus in libro de Monogamia, & nota sunt Propertij versus lib. 2. Eleg. O me foelicem!

Exemplo iuncta tibi sint in amore columbae,

Masculus & totum femina coniugium.

Yracides quoque capit. 15. inquit, de tribus forma mea (dicit Sapientia) enituit, & surrexi formosam oram Domino & hominibus. 1. De concordia fratrum. 2. De amicitia proximi. 3. Tertium est vir & uxor qui se mutuo tolerant. Quo in loco multa in vituperationem improbarum mulierum adduntur, cum veterum quispiam etiam de talibus scripserit, omnium bestiarum sæuitiam harum immunitate superari. Extant quoque numi argentei Faustinae, ac Iuliae piæ coniugis Seueri Imperatoris in quibus conspicitur matrona sedens in sella, tenens vna manu sceptrum, ad cuius pedes sunt duæ columbae candidæ, indicantes puritatem & castitatem coniugij.

Coniugij seruant socialia iura columbae:

Et grata est superis sancta in amore fides.

IN libello mirabilium narrationum Aristoteli ascripto, de insula Diomedæza, quæ hodie S. Maria de Tremita vocatur, hæc leguntur, aiunt in eo esse templum Diomedis sacrum, & mirabile, idq; circumfideri vndique auiibus insigni magnitudine, quarum magna & dura sint rostra. Eas, si Gra homines aduenerint, quiescere: sin vero ex vicinis locis Barbari aliqui, subuolare, & è sublimi præpites capita eorum ferire, rostrisque ad mortem vsque vulnerare. Quod tamen nostris temporibus nemine obseruatum fuisse putatur. Simile quippiam de auiibus Memnoniis Ælianus lib. 5. Anim. capit. 1. refert. Fabulantur autem poëtæ, Diomedis socios, cum ipse ab Ænea regionum illarum re dolo occisus esset, naufragio circa hanc insulam facto, in aues eiusmodi esse mutatos: cuius quoq; Strabo lib. 7. & Ælianus lib. 1. Animal. cap. 1. vna cum Plinio meminere. Vocant adhuc nostro tempore has aues vulgo incolæ, Ardennas tanquam ardeas, cum Plinius dicat esse instar fulicarum. Partur nunc ex pinguedine harum auium vnguentum, quod in morbis articularibus in Italia magis fieri solet. Placuit autem huic hieroglyphico Duci Neapolitano de Matalona dicto vti eo tempore quo vna cum duce Albano contra Pontificem Romanum Paulum IV. propinquum suum, bellum gereret, vt eo ostenderet multo pluris se facere fidem datam adiuratam Regi suo, quam consanguinitatem arctiorem cum Pontifice, absque quo fuisset potius ad exemplum istarum auium suos defendere & exteros abigere voluisse.

Qua semel est promissa fides, seruanda perenni

Fœdere, & est ipsa sanguinitate prior.

Verno tempore ficus arbor speciosis floribus aut fructuum præcociû abundantia minime sese ostendat, nullamque inanem hominibus de se spem iniicit: in autumno autem fructus suauiss. ac quidem in illis reconditos quasi flores quosdam (vnde in Italia adhuc vulgari lingua in quibusdam locis *ficini* appellantur) proferre solet. Salix vero elegantes & admodum præcoces flores exhibet, sine tam vtili fructu paulo post euanescentes. Ad eundem modum magnæ leuitatis esse censetur, multis inanibus promissis aliorum beneuolentiam captare, ac minime laudabile præceptum Ouidianum quod nullo modo imitandum, velle sequi:

Promittas facile, quid enim promittere laudat?

Pollicitis diues quilibet esse potest.

At grauius breuiterq; Horatius inquit,

Multa fidem promissa leuant.

Quapropter in vniuersa vita commendatur promissorum obseruatio, & sine omni furo ac simulatione in omnes prompta beneficentia. Vnde Cicero quoque lib. 1. de Officiis præclare scribit fundamentum iustitiæ esse fidem, id est, dictorum conuentorumque constantiam ac veritatem. De hoc Petri Castalij pegma tale legitur;

Si lubet, insignem quam mittimus, accipe ficum,

Forsan & hac vita corriget acta tua.

Vere nullo florum vestitur honore,

Et tamen autumno dulcia poma gerit.

Quid tua me dubium toties promissa morantur?

Quod spondes primum, si sapis, illud age.

Talia vel miseros possent promissa beare,

Ni structos tandem proderet arca dolos.

F I D E S vigilans. M E D I C V S.

CANVM fides à polyhistoricis & physiologis omnibus celebratur. De anseribus lib. 10. cap. 2. Plinius scriptum reliquit, est anseris vigil cura Capitolio testata defenso. quod Liuius lib. 5. Plutarchus in Camille explicant. Socrates solitus per canem, tanquam fidei tesseram, & per anserem seu vigilantia auctorem, iurare. Ex his igitur fidei vigilantis, seu vigilantia fidelis hieroglyphice pingitur. Nonnulli ad probos & doctos medicos speciatim referunt, quorum princeps grauius breuiter (suo more) 6. Epidem. monet, μηδὲν εἰρήνῃ, μηδὲν ὑπερροπῆν, id est, Nil temere, nil negligent esse agendum. Quod vtiliss. præceptum ad omnes totius vitæ partes recte poterit transferri. Paulinas in Corinthiacis obseruat à Transimede Pario fuisse sculptum Æsculapium in folio sedentes sceptrum dextra gestantem, &c. Medici hieroglyphicon, quod Hadr. Iunius tetraſticho nobilitauit & luculento commentario explicuit, sic ille:

Sceptryger, & lauro, baculoq; instructus aceruo,

Imperat hic agris, operosaq; arte medetur,

Quid draco, quid zallus vult sibi, quidve canis?

Sedulus, & fidus, dignus honore, vigil.

Canis & anseris hieroglyphicon Disticho boni poëtæ ornatus.

Quid vis fida canis? quid vult sibi candidus anser?

Sit monet integritas, sit vigilaxq; fides.

F I D V C I A humana excutienda.

OCCASIO huius desumpta est ex Apologo, quem Agellius lib. 2. cap. 29. eleganter & copiose describit in hunc modum. Cassita in segetibus nidulari solet, pullique eius adhuc inuolucres sepe existunt, frumentis flauescens. Cumque Dominus agri amicos primum cognatos, deinde & fines ad labores messis capessendos inuitasset, sed illi rogati non apparuissent, valeant, inquit dominus filio, amici cum propinquis, cras ipse ego & tu frumentum nostris manibus metemus. Quod dictum cassita à pullis cum intellexisset, tempus est cedendi, ait; & abeundi in alia loca: fiet enim proculdubio quod futurum dixit dominus, atque ita cassita migravit, & seges ab ipso domino fuit dehesa. Hinc apparet quam sæpe sit leuis & inanis amicorum & propinquorum fiducia, & proinde melius est, vt in nobis tantum ipsis nitamur: alia autem omnia, quæ extra nos extraque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis ducamus. Vnde idem auctor ibidem monet, operæ retium esse, vt Ennianus versus de hoc Apologo scite admodum & venuste compositos, cordi tque memorix habere studeamus.

Hercle puto, hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm,

Ne quid expectes amicos quod tu agere possis.

Quod Plautus in Mercatore argute dixit,

Suam quisque homo rem meminit,

Nihilominus tamen verorum amicorum opera necessitate urgente sæpe etiam utilis esse solet, quare Homer. λ. σ. quoque finxit vnam ex gratiis Vulcani esse sociam, vel, vt alij, vxorem, quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus amicis gratificari, nec in eiusmodi officiis multum cunctari.

Est autem huius hieroglyphici integer versus,

Nemo quidem melius, quam sua quisque facit.

Qui Distichon coniungimus,

Cum sua quis recte curare negotia possit,

Alterius stulte pendet ab arbitrio.

F I L I O R V M erga parentes gratitudo.

DE Ciconiæ in parentes gratitudine tam veterum quam recentiorum scripta plurima sunt in medio, & inter cæteros Platonis, Aristotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Eliani, Horapollinis, Plinij, Valerij Maximi, Suidæ, & inter sacros auctores Basilij Magni in Hexamero, Homilia 8. ac in libello de honore quo afficiendi sunt patres in senectute, & Ambrosij in Genesin cap. 5. legi possunt. Qui quidem vniuersi in hoc consentiunt quod gratam memoriam educationis & nutritionis præstitæ, iuniores Ciconia diligenter obseruent, atque ideo senio confectos parentes nunquam deserant, sed mutuis officiis eos foueant ac magna cum cura pascant. Vnde Græci elegans verbum ἐν πειλαργίῳ, id est, *reciconiare*, deriuarunt. Ac Budæus in Pandectis, quasdam leges ἐν πειλαργίῳ exposuit ex Scholiaste Aristophanis, quibus cauebatur de alendis in senectute parentibus, & Petronius Arbiter vocat Ciconiam pietatis cultricem. Quod Romani quoque in suis numis obseruarunt, vt imprimis in Hadriani Ciconia est expressa, cum inscriptione, P I E T A S A V G V S T A. Ac notus est cuiusdam veteris poëtæ versiculus,

ἰκαρῶς βιώσεις γνησοσίων τὰς γονεῖς,

Diu viues, senectam si parentum nutrieris.

Quæ autem ex aduerso, mala & tandem extrema perniciēs sint expectanda ingratis & erga parentes iniustis liberis, exempla plurima tristia & horrenda satis superque testantur, & S. Paulus in Epistola ad

Ephesios cap. 6. ostendit quartum præceptum singularem habere hac in parte adiunctam promissionem. Vnde Homerus quoque (quanquam Ethnicus) de quodam grauiter λ.δ. protulit,

ἔδ' ἰτοκεῦσι

Ἐπέπλω φίλοις ἀπέδαξε, μινω δαίδι & δὲ αἰ ἀν-

Quos versus Pierius in hieroglyphicis ita vertit;

Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum

Reddidit officium, immatura est morte peremptus.

Hieroglyphica tabella exhibet Ciconiam in aëre, quæ gestat parentem senio confectam, eique inferit ranam pro alimento, cum inscriptione, acceptum reddimus Officium, & Disticho,

O rara illustris pietatis imago, parentem,

Quando humeris gestat filius ipse suis!

Hic Æneæ Anchisen patrem ex flammis ereptum, tollentis Syracusanorumq; adolescentum patres per medios ignes auferentium, picturæ nobis occurrunt: de quibus & aliis Valerius Maximus egregie differit. Lepidum vero est epigramma in Neronem parricidam scriptum, quod Æneæ picturam illustrat.

Quis neget Ænea magni de stirpe Neronem?

Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.

FORMIDO vana.

MAGNOS vana terrent. Leonem, animalium ferocissimum, ferunt circumactos rotarumque bes, cantus gallinaceorum, & omnium maxime faces ardentes timere. Quod ad primum atque tertium attinet, rem ita se habere rerum naturalium scriptores affirmant: alterum vero de gallinæ Cæsar Scaligeri & alij tum experientia, tum multorum relationibus rident, & cum vergus veterum ligere valere volunt. At sicut ignis subito & sine causa Leonem perterrefacit, ita videmus potentioris vana quædam & abiecta terribulamenta (Græcis μορμολύκεια) sæpe obiici, quæ ipsos nimis alicui sese effertent terreant, & in officio contineant. Sed & alij plurimi ex ignorantia quadam sæpe metuunt non metuenda, teste Lucretio.

Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis

In tenebris metuunt, sic nos in luce timemus

Interdum nihilo quæ sunt metuenda magis, quam

Quæ pueri in tenebris pauitant, finguntq; futura.

Et sapienter poeta quidam,

Non est ingentis vis expers vlla timoris.

Sic paueat infesto percitus igne Leo.

Alij paulo aliter hæc explicant, atque hoc indicari volunt, philosophiam esse antidotum iræ, atque vehementissimi affectus impetum non melius sedari, quam huius consideratione, ac imprimis meditatione cœlestis sapientiæ, quæ facis instar mentem nostram illustret atque regat.

Gerulus Leo non sic aliud quam metuit

Tadam flammiuomam, quæ rabies saua cadit.

Sidit trux animus vel facibus Luciferis

Cœlestis Sopiæ, aut supplicij terriculis.

FORTES.

NAUTILVS, vt de eo Aristoteles Athenæus Oppianus, Plinius, alijque memoriæ prodident, in mare veluti remigans & velificans, vt verbis vtar doctiss. Scaligeri, adeo scite, miro naturalisusu, concham suam regere nouit, vt mari tranquilliore pedes duos extra illam tanquam rudens extendat, intra quos tenuis membrana velut velum panditur vento aspirante, subter vero alij aquam contingentes gubernaculis similes & domum & nauem & piscem deducunt: Sic vt ad hanc similitudinem naues primum exædificatas & conformatas Oppianus existimet. Quod si mali quicquid alicunde imminet, tum rudentes omnes, vela, gubernacula contrahens, impletusque multa aqua fundum maris tuto se demergit. Et hanc Nautili navigationem elegantiss. epigrammate Callichus quoque descripsit. Icon autem hic piscis est hominis ad vtramque fortunam recte compos. Sapiens enim, vt præclare Apuleius ait, nec in secundis rebus effertur, nec contrahitur in aduersis.

si rectos oculos tenet, vt Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, siue illi dura, siue secunda ostendantur. Quin imo dura præuidet, & declinat. Ergo vnicique in promptu esse debet Terētij admonitio:

*Quamobrem omnes cum secunde res sunt, maxime
Meditari secum oportet, quo pacto aduersam fortunam ferant.*

Tam vt pulcherrime B. Basilius scripsit: Ἐτος γὰρ ἔστιν ὁ νόμων κωβερνήτης, ὁ ἔσοχεσμέν & ὑποκειμένως, μετὰ χειρὸς ζόμεν & τὰ συμπίπτοντα, ἡ ὁμοίως αἰεὶ αὐτὸς ἐαυτῷ διαμένων, μήτε ἐπιείμειν & ἐν ταῖς ἐπιείμειν, μήτε καταπίπτων ἐν ταῖς συμφοραῖς: Ille demum prudens est gubernator, qui nature scopum, quo cadat, sibi proponens, ea qua accidunt, moderatur, sibi que semper similis, neque prosperis extollitur, neque aduersis corrui.

*Nautilus vt placidum & seuum mare sustinet aque,
Sic itidem fortis sorte in vtraque animus.*

F O R T I S.

VIRGILIUS lib. 5. Æneidos, de Entello scribit.

*At non tardatus casu, nec territus heros,
Acrior ad pugnam redit, & vim suscitatur ira.*

Viri fortes, nisi valde irritati, & aliqua insigni iniuria stimulati, non cito deponunt animi sui moderationem; sed ad iustam indignationem nimium prouocati, tandem sese acrius incitant & egregie viros exhibent. Quemadmodum autem eiusmodi heroicus in magnis viris merito locum suum habet, ac laudem quoque meretur, sic absque discrimine non vbique sunt imitandi, sed potius aurea prudentia reponenda, Quo maior, eo placabilior. Euripides etiam præclate monet, ἀπεινὸν σάφεινα ἐυνοησίων, εἶναι πρὸς σόφον ἀνδρῶς, sapientis esse operam dare, vt ira moderata indulgeat. Rhinoceros prouocatus ad pugnam, sic effert vrsulum, iactat vt impositas taurus in altra pilas: & viri fortis, cuius patientia læsa furor est hieroglyphicum. Et profecto,

*Non temere cacam vir fortis fertur ad iram,
Iusta sed indigne lesus in arma ruit.*

F O R T I S Bellator.

VIR fortis & patriæ imprimis amans, nihil aliud sibi proponit in bello iuste gerendo, quam aut præclare pugnando vincere, aut laudabiliter succumbendo mortem oppetere. Quod ramorum uorum decussatim se mutuo complectentium hieroglyphico significatum est. Vnus est palmæ, quæ robore vsi sunt veteres in suis victoriis, quod plures numi, picturæ & staturæ satis ostendunt, eiusque ei reddit rationem Plutarchus, 8. Symposiac. quam ante ipsum Aristoteles quoque approbavit: nihil arboris istius eam esse proprietatem, vt virgintibus prementibusque ponderibus præ aliis non facile cedat. Alter ramus est Cupressi, funeribus destinatus, quod cariem aut corruptionem non facile sentiat. Et Thucydides lib. 2. perhibet arcas ex cupresso fuisse efformatas pro eorum corporibus qui pro patria in bello Peloponnesiaco contra Spartanos mortem oppetere non dubitassent: qui denique vt fortiter vixerant, fortiter è vita abierant.

*Vincere pro patria, vel pulchra occumbere morte
Fortis amat: ramus quod monet iste duplex.*

Nempe Cupressi & palmæ decussatim repositus. Quicquid obtigerit, erit gratissima merces.

F O R T I S mergitur, non submergitur.

MERCVS, inquit Isidorus, ab assiduitate mergendi nomen accepit. Sæpe autem in profundum dimisso capite aurarum signa sub fluctibus colligit, & præuidens æquoris tempestatem, cum amore ad littora tendit. Quod Plinius quoque confirmat, & huius fabulam exponit Ouid. xi. Metamorph. quam tali vei su concludit,

Aequor amat nomenque manet quia mergitur illi.

Græcis vt sentit Gesnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur esse αἰθρία à colore, quamuis Wottonus aliter sentiat. Hoc symbolum imprimis cõuenit illis qui rebus difficilibus & asperis agitati, numquam animum despondent, sed forti animo ac constanti semper se sustentant, & tandem etiam eluctantur.

Vbi inter alia multa præclara dicta locum aliquem etiam habere potest Boëthij carmen lib. 1. met. 4. expositum.

*Quisquis composito serenus auro
Fatum sub pedibus regit superbum,
Fortunamq; tuens viramque rectus,
Inuictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, mineaque ponti*

*Versum funditus excitantis æstum,
Nec ruptis quoties vagus caminus
Torquet fumifricos veseeus ignes,
Aut celsas soliti ferire turres
Ardentes via fluminis mouebit.*

Voluit autem hoc hieroglyphico Cæsar de Aquino Comes Maturani declarare, familiam ipsius si-
me submersam & extinctam, per eum rursus inuicto animo auitam gloriam & celebritatē recup-
rassē. De cuius magnanimi viri fortissimis factis plenæ sunt historiæ Neapolitanæ à diuersis editæ.

Non raro mediis vir fortis mergitur vndis

Aduersa fortis, nec tamen obruitur.

F O R T I T U D O.

POPULI Israëlitici fortitudo inuicta robori monocerotis apposito hieroglyphico designatu
Num. 23. 2. 1. & 24. 8. *ké Tobaphoth Reem lo.* id est, & altitudines monocerotis, ipsius. quod ita exp-
nunt, fortitudo eius (nempe Israëlis) similis est cornu monocerotis. *Tobaphoth* proprie significat
titudines, vt Psal. 95. 4. *Tobaphoth harim.* Altitudines montium, quorum arduo ascensu viatores
fatigantur. Et Iobi 22. 25. *keseph Tobaphoth,* Argentum altitudinis vel defatigationum, quasi Elipl
dicat, tantos argenti cumulos siue acruos, vt lassitudo membris omnibus oboriatur, priusquam
lud libra pendere, vel numerare possis. Ita numerorum locis citatis, quidam non incommode ve-
tunt Altitudines monocerotis, ob sublime cornu quod ex fronte huius animalis prominet; vt
etiam apud Hebræos nomen accepit. Raam etenim exaltari, aut sublimem esse significat. Huc
tinetur aduectio Rhetorica, qua David ad feræ huius etymon alludere videtur Psal. 92. 10. *Vattaz
Kireem Karni,* id est, & exaltabitur, sicut monocerotis, cornu meum. Alij vocem *Tobaphoth* μετὰ πο-
κῶς, de summa animi alacritate, & indefessa vel insuperabili fortitudine corporis accipiunt. Hæc
nim fera, monoceros, viuam non capitur; Plin. lib. 1. cap. 21. Idem vox diuina; Iobi cap. 39. v. 12. &
innuit.

Vtramuis expositionem amplectamur, Balaam ostendit populum Israëliticum tanta fortit-
dine & magnanimitate præditum fore, vt nec Balaci nec aliorum regum viribus oppugnari que-
Similis penè locus extat Deuter. 33. 17. De gloria regni Israëlitici, cuius summa tandem ad tribum
phraimiticam è posteris Iosephi reditura erat.

Aristoteles lib. 1. x. cap. 12. *οἱ κῶκοι,* inquit, εἰσὶ ἐπιλοτοὶ, καὶ ἐπιήδεις, καὶ εὐτελεῖς, καὶ ἀ-
ειρόν ἐὰν ἀφ᾽ ἑνὸς ἀμπαύμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ δὲ ἐκ ἀρχῆς μάχης. Quæ ita vertit Gazæ. *Nec probitate
tus, morum, prolis & senectutis vacant. Aquilam, si pugnam inceperit, repugnantes vincunt; ipsi autem non
quam nisi prouocati inferunt pugnam.* Quod idem quoque Oppianus, Plinius, Ælianus & alij tradu-
Exprimitur autem hac similitudine is, qui sine iusta causa neminem offendere, aut cum villo conte-
dere cupit, quive aduersarios animo magno contemnit, attamen prudens quoque & cordatus ni-
plane negligat, ac nimium prouocatus ac lacesitus quoque de sua defensione cogitat. Quare Ariste-
teles quoque 3. Ethic. Nicomach. fortitudinem ait esse quoddam medium inter metum & confide-
dentiam. Quæ copiosius explicat Seneca in quadam Epistola ad Lucilium, his verbis. Fortitudo non
est inconsulta temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilium appetitus, sed est scientia disti-
uendi quid sit malum, & quid non sit. Atque hæc quidem vt ἠθικῶς, dicta non sunt improbanda,
cum defensio iusta iure diuino ac humano sit concessa, sed in schola veræ pietatis Christianæ, quæ
e am inimicis benefacere iubet, adhuc multo meliora præcepta traduntur. Magna enim est viri
(inquit Isidorus) si non lædis à quo læsus es. Magna est fortitudo, si etiam læsus remittas. Magna
g o r i a, si cui potuisti nocere, parcas. Eodemque sensu Lactantius lib. 6. cap. 18. reprehendit. C
cer nem, quod lib. 1. Offic. dicens, eum virum bonum esse, qui profit quibus possit, nemini noc
r i s i lacesitus iniuria, simplicem veramque sententiam duorum verborum (nimirum lacesitus i
iuria) corruerit.

FORTITUDO Inuicta p̄ animi.

THEOPHRASTVS docet, & cultores hoc testantur, Croci plantam priusquam in florem sese exerat, conculcatam nonnihil ac pedibus leuiter attritam, postea pulchrius renasci feliciusque germinare. Sic viri fortes & animosi atque ad quæuis magna & egregia facta suscipienda ac expedienda nati & parati, tantum abest vt rebus difficilibus ac aduersis frangantur, vel deterreantur, vt multo eam inde reddantur alacriores & aptiores ad quæuis laudabilia facinora, virtutisque opera præclara & seunda atque exequenda, sequentes adhortationem Sibyllæ apud Virgil. Æneid. 6.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito
Quam tua te fortuna sinet.

Quod etiam ingeniosus alius Poëta, aliis versibus ita expressit.

Qua latet inq. bonis cessat non cognita rebus
Apparet virtus arguiturque malis. Et alius. Pulchrior vt crescat, teritur Crocus: ð furor ingens!
Latior vt possis surgere, nolle premi-

FRAVDES perniciose cauenda.

VIGILANTIA & time, inquit Sapiens.

Pasim fraus cæcis latet insidiosa tenebris:
Ne capiare caue, & sobrius aduigila.

apud Virgilium, Ecloga 3. hi leguntur versus.

Qui legitis flores, & humi nascentia fraga,
Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

Qua similitudine admonemur, ne plausibilia quidem & speciosa, re ipsa vero non solum inutilia, sed perniciose quoque dum persequamur, in opiniones absurdas, prauas & à vero nos longissime abducentes incurramus: memores præcepti Theognidei.

Περὶ ἀνὴρ γὰρ γνώμων ἐξαπατῶσ' ἰδέει. id est.
Ac mentem species fallere saepe solet.

Alij ita interpretantur, vt herbas ac flores elegantes accipiant pro diuitiis, quæ deliciarum ac aliarum voluptatum odores suauissimos spargunt; in quibus tamen sæpissime latet serpens iste vitiorum, superbæ scilicet, prodigalitatæ immodicæ ac luxuriæ tandem omnia labefactantis, per quæ non solum aletudinem bonam, sed vitam insuper ipsam multi amittunt. Atque eodem modo per alia quoque felicitatis genera licet hæc deducere: vbicumque eum modum excedimus, nec veram animi moderationem ante oculos habemus, numquam ad veram virtutem, quæ in mediocritate quadam consistit & animi tranquillitatem solidam peruenire possumus.

FRAVDULENTI homines.

VEPERTILIO à vespertino tempore dictus, à nocte græcis appellatur νυκτερίς. Hanc auium solum animal siue viuum foëtum parere & lacte nutrire Plinius lib. 10. cap. 61. memoriæ prodidit. Extat autem elegans fabula apud Ouidium lib. 4. Metamorph. de Alcithoe & sororibus, Minei Thebani filiabus, ob contemptum sacrificium Bacchi in vespertilionem conuersis. Notantur vero per vespertilionem tria genera hominum (quod Alcilius quoque in Emblematis nonnihil innuit) quorum primum est qui ob malam famam, æs alienum, vel aliam similem causam lucem & homines fugere coguntur. Alterum Philosophos nonnullos continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longe supra ipsorum captum posita perscrutari conantur, sæpe cæcutire solent, quod etiam Aristotel. lib. 2. Metaphys. monuit, vbi ait, ὡσαύτῃ καὶ τὰ τῶν νυκτερίδων ὄμματα πρὸς τὸ φέγγος ἔχει τὸ μεθ' ἡμέραν, ἔτι καὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ὁ εἶς πρὸς τὴ φύσει φανερώτατα πάντων, id est, Quemadmodum vespertilionum oculi ad lumen diei se habent, ita & intellectus animæ nostræ ad ea, quæ manifestissima omnium sunt. Tertium est quorundam versipellium, & callidorum, ac plane ancipitis fidei, iam hoc probantium, iam aliud; de quibus versus commemorantur veteres ex Agathone apud Varronem de lingua latina.

Quid multa? factus sum vespertilio, neque
In muribus plane, neque in volucribus sum.

Quales fraudulenter ἐπαμφοτερίζοντες, neutri parti in civili discordia adhærētes, lex Solonis (vt in eius vita tradit Plutarchus) ab omnibus publicis muneribus remouit, quod quidem non ideo factum est,

quod pacis & tranquillitatis necessario tempore studiosi improbarentur: sed potius vt hac ratione facilius ac commodius ciues tam in concordia retinerentur, quam disiuncti rursus ad illam recte perducerentur. Conuenit etiam hieroglyphicon illud versutis illis qui in negotio pietatis duabus seclis sedent, vt prouerbio fertur, & foro atque tempori seruiunt, ita vt tandem inter grauissima suspiria desperabundi misere pereant, in tenebris & mortis caligine constituti, gloriæ hominum studiosi, lucifugæ, Christi hostes capitales, atque salutis æternæ obliui. De quibus pridem dictum est, Ioan. 3. 19. Hæc est condemnatio, quod lux venit in mundum, sed dilexerunt homines potius tenebras quam lucem: quia mala sunt eorum opera.

FRAUS oppressa.

CERVVM dicunt nominari ελαφρον, quasi ελοφρον, διὰ τὸ ἔλκεν τὰς ὄφεις, quod attrahat serpentes: vel ἄπο τῆς ἐλαφρείου τὰς ὄφεις, quod serpentes abigat. Plinius narium spiritu dicit extraherententes, quod Ælianus quoque asserit, addens eos etiam à ceruis deuorari. Idem Lucretius refer lib. 6. Nec aliter Nicander in theriacis, & D. Basilius Magnus in Hexaemero. Ac secundum Oppianum 2. Cynaget. & 2. halæut. & alios, cerui & serpentes mutuo odio tantopere flagrant, vt etiam cornu ceruinum, teste Dioscoride, Apollonij Saholiaste, lib. 2. & Æliano, suo suffatu abigat serpentes Hieroglyphica nota est docens fraudem nullis latebris esse tutam & versipelles homines ad prauos simulatores pessime sibi ipsis consulere, qui tamen si aliquantisper tanquam in antris suis & cæcis recessibus latitent, nihilominus tamen vi ac potentia veritatis inde tandem extrahuntur, atque ab illis opprimuntur. Sic Peregrinus apud Gellium lib. 12. cap. 9. dicebat eos errare qui spe & fiducia latentes peccant, cum nulla sit perpetua peccati latebra, eorumque falsæ imaginationi Sophoclis versus apponebat,

Πατρὸς τὰ ἴτα κρύπτεται, ὡς ἀπανθ' ὄρων
Καὶ πάντα ἀκέρων, πόντ' ἀναπλήσει χρόνος. i.

Nihil occulta ad hæc, quando cuncta tuens,
Et cuncta audiens, omnia reuelabit dies.

Isti vero ne temporum interuallo sibi fucum faciant meminerint se ceruum in corde gestare, qui: antris prauæ peccatisque obduratæ conscientiæ serpentes extrahat, in iudicium illis, qui nouos serpentes & scelera atrocibus delictis quotidie cumulant.

Scelus oculisse proprium immensus labor,
Idemque inanis irruisque: quidlibet

Patres, at ipsum non potes te fallere:
Nam se latere nullus vnquam visus est.

Vno verbo pius sibi serpens & ceruus, dici potest, Impius vero tot serpentibus scater, vt etiam conscientia nonnunquam reclamet, tamen à seipso tandem conficitur, eumque scelus vlciscitur suum. At

Dispareat fraus ficta dolis candorque triumphet:
Tandem illa opprimitur, ceu latebris coluber.

Possent quoque particulatim magistratus & princeps aliquis scelerum vindex iustissimus & improborum hostis acerrimus ad horum terrorem eiusmodi vti hieroglyphico. De principe & magistratu loquimur qui sit secundum Euripidem in Stobæi collectaneis,

Τοῖς μὲν δικαίοις ἐνδικόν: τοῖς δὲ κακοῖς
Πάντων μέγιστος πολέμιος κατὰ θενά.

Iustus quidem æquus & iustus: malis vero
Omnium maximus hostis in terra.

FRUGALITAS.

ΩΛΓΙΣ piscis Hesychio & Varino dictus, ἄπο τῆς φολέου nomen accepit, quod intra suum mucum, veluti pholeum quemdam, id est, latibulum se contineat, quod ex Aristot. 9. hist. 37. palam est. Pierius subdubitat, an non idem hic piscis sit cum Tinea Aufonij, sed causam eum dubitationi non habere apparet, cum proculdubio diuersi sint. Cæterum idem Pierius lib. 30. scribit, Ægyptios hunc minem, iis quæ sudore proprio comparari fructem, indicaturos, pholim, piscem pinxisse. Eam enim mucorem, quæ ipsa emittat, ad altam crassitiam sibi obducere, vt tota visco delibuta videatur, eo quod pro nutrimento vti. Partis igitur bonis & facultatibus modeste nos vti hic piscis ad monet. In quantum sunt tot præcepta Horat. imprimis 1. Sat. 12. Sat. 3. 2. Ep. 2. Hæc si quis respiciat, facile discet, ad vitam usum necessarium homini frugi & sorte sua contento nihil deesse posse. Quo pertinent Euripidis ver-

versus à Chryffippo philosopho toties vsurpati, teste Gellio 7. Noct. 16. quibus Cereris munus & auz poculum mortalibus ait sufficere, quorumque nulla vnquam sit saties: In cæteris autem epulis vsari lusum, vt exemplis è Varrone petitis hoc Gellius illustrat. Certe enim, vt eximie Horatius cecinit 3. Od. 16.

Bene est cui Deus obtulit

Parca, quod satis est, manu.

Alchre etiam Chrystoff. ὁ μὴ δέουεν τὸν ἀλλοτρίων, ἀλλ' ἐν αὐτῶν νομίζων εἶναι, πάντων δεῖν εὐπο-
τατ: *Non indigens alienis, sed sua sorte gaudens, omnium est ditissimus.*

Nobis nostra satis, aliena haud indiga cura;

Et superum nectar negligo & ambrosiam.

VEL vt forte sua gaudentis verba vsurpemus, quæ ad pium virum pertinent: Est (inquit) quaestus magnus pietas cum animo forte sua contento. Audi rationem. Nihil enim intulimus inundum, nec efferre quicquam possumus. Sed habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus. Vide reliqua 1. Timoth. 6. 9. 10.

GARRULITAS coercenda.

DE gruam volatu, Cicero lib. 2. de natura deorum ex Aristotele (qui lib. 9. hist. Animaliam illas ab vltimis Scytharum campis & Troglodytica regione aducnere, memoriae prodidit) eleganter hæc exponit: Grues, cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli formam efficiunt eius autem summo angulo aer ab iis aduersus pellitur, deinde sensim ab vtroque latere tamquam remis, ita pennis cursus auium leuatur. Basis autem anguli, quam efficiunt grues, tamquam è puppi ventis adiuuatur, eaque in tergo præuolantium colla & capita reponunt. Quod quia ipse dux facere non potest, nam non habet vbi nitatur, reuolat vt ipse quoque acquiescat. In eius locum succedit vna ex iis quæ acquieuerunt, eaque vicissitudo in omni cursu conseruatur. Hæc ille. Atque ex eo congruere, id est, conuenire inuicem, à gruib. dictum, quæ non se separant, siue cum volant, siue cum pascuntur, vt Festus habet. Sed Ælianus in super lib. 2. cap. 1. addit, vnamquamque gruem ante volatum lapidem deuorare. vt & vnde prandere possit habeat, & aduersus incurfiones ventorum firmamentum assequatur. Id tamen Albertus & alij improbant. Rectius itaque Plinius libro sæpe commemorato cap. 23. Certum est, inquit, Pontum transuolaturas, primum omnium angustas petere inter duo promontoria Criumetopum & Carambia, mox saburra stabiliri, cum medium transferint, abiicit lapillos è pedibus cum contigerint continetem, & è gutture arenam: cui etiam Solinus astipulatur. Repræsentatur hoc hieroglyphico prudentia singularis, quæ apto & opportuno tempore ita verba & facta omnia moderatur, vt inde nihil detrimenti vlli accidere queat. Additur quoque V E L CUM PONDERE, ostendens sine labore, molestia ac vigilantia nihil laude dignum effici posse.

Mira fides! Palamedis auis lapide obstruit ora;

Tu quoque ne noceat garrula lingua caue.

Sapientes Hebræi garrulitatem adagio eleganti perstrinxerunt: Qui multiplicat verba, multiplicat peccata. Et sapiens Gallicus in tetractichis, idem expressit, inquiens,

Vel falsa sepe, aut vana saltem dicere,

Breuis loquela veritatis proxima est,

Hominem necesse est obloquentem plurima.

Vt fabularum inanum loquacitas.

GENEROSVS.

SENECA philosophus epist. 95. fortem & generosum virum sub equi Virgiliani, Georgic. lib. 3. hieroglyphico depictum asserit. Hæc autem Poëtarum princeps,

Continuo pecoris generosi pullus in aruis

Nec vanos horret strepitus: illi ardua ceruix,

Altius ingreditur. & mollia cura reponit.

Argutumq; caput, breuis alius, obesaq; terga,

Primus inire viam. & fluuios tentare minaces

Luxuriatq; toris animosum pectus.

Audet. & ignoto sese committere ponto,

Dum aliud agit Virgilius noster, inquit Stoicorum decus, describit virum fortem. ego certe non aliam imaginem magno viro dederim. Deinde perpetuum apud Stoicos fortis & generosi viri subiicit exemplum, addens: Si mihi Cato exprimentus inter fragores bellorum ciuiliu impuidos, & primus in-

mus incessans admotos iam exercitus alpihus, ciuilique se bello ferens obuium, non alium illi tum assignauerim, non alium habitum: altius certe nemo ingredi potuit, quam qui simul contra sarem Pompeiumque se sustulit, & aliis Cæsarianas opes, aliis Pompeianas fountibus, vtrumque prouocauit ostenditque aliquas esse Reipublicæ partes. Nam parum est de Catone dicere, *Nec vult horret strepitus*. quidni? cum veros vicinosque non horreat? Cum contra decem legiones & Gallia, & mixta barbarica arma ciuilibus, vocem liberam mittat, & Rempublicam hortetur, ne libertate decidat, sed omnia experiatur, honestius in seruitutem casura quam itura? Quantum in illo vigoris ac spiritus, quantum in publica trepidatione fiduciæ est? Scit se vnum esse, de cuius fide non agatur: non quæri an liber Cato, sed an inter liberos sit. Inde periculis gladiatorumque contemptus. Libet admirantem inuictam constantiam viri, inter publicas ruinas non labantis, dixisse, *Luxuriatque toris animosum pectus*. Hæc ille.

G E N E R O S I, *fideles.*

FALCONES albi nobiliss. (vt testatur Sigismundus Baro ad herbestain, in descriptione Moluiæ) magnitudine eximii, quos Gyrofaliones alij appellant, in illius prouinciæ asperis ac inaccessis rupibus inueniuntur, quos incolæ ad cygni, gruis, & aliarum auium auerapia vsurpare solent. P. Iulius Iouius similiter in libello de legatione Moscouitica scribit, apud Iungros & Vgolicos in altissimis montibus capi falcones præstantiss. quorum quidam sint candidi guttatis pennis, & herodios vocant, quanquam Aristoteles hoc nomen potius Adeis attribuerit. Horum singularem generositatem commemorat Olaus Magnus in historia Septentrionali, lib. 19. cap. 4. Nam sub auroræ tempus auem præterquam, quam per noctem ad calorem naturalem fouendum in istarum regionum frigoribus accensis tenuerat, rursus incolumem dimittere fertur. Hieronymus Rufcellus, qui hoc hieroglyphum Nobili Anglo Richardo Scelleri assignat, de Phasiano dimisso loquitur, eoque hunc nobilem deprecare voluisse scribit, se nihil prius neque antiquius habiturum, quam vt in omnibus dictis & factis integram fidem retineat, generisque sui nobilitatem factam tectam conseruet, parcendo inferioribus, & erga omnes comitatæ & benignitatem singularem vsurpando. Non aliter Claudianus quoque lib. 2. cum Stilliconi clementiæ laudem tribuisset, adiungit illi simul germanam sororem ipsam fide.

Huic diua germana fides eademque sororis   Corde tuo delubra tenes.

Et paulo post,

Hæc & amicitias longo post tempore firmat,

Ingenium, parua strepitu nec vincula rixa

Manfuroque adamante ligat, nec mobile mutat

Dissolui patitur.

Nihil viro nobili, Principi, Regi, conuenientius, quam clementer & fideliter agere et

subditis.

Non necat accipiter, tenuit quem nocte volucrum :

Sic seruare fidem mens generosa solet.

G L O R I A.

ÆLIANVS lib. 8. de Animalibus, cap. 2. scribit, Omnem canem venaticum, ex eo quod cepit feram, non mediocri voluptate affici, & tanquam præmio, si venator ei permittat, ea capta in sinu vero hoc illi denegatur, feram seruare integram, donec venator aduentarit, deque illa capta in arbitrio statuerit. Quod si incidit in aprum vel leporem iam mortuum, non attingere quidem, & alienorum laborum se participem facere, ne quicquam quod ad ipsum haud pertineat, sibi vindicare velle videatur. Ex quo, inquit Ælianus, apparet φιλοπυλίας, id est, cupiditatis gloriæ non esse expertem. Non enim carnes, sed victoriam amare videtur. Plutarch. lib. De animalium solertia commemorat leporem, si se mortuum simulet, relinqui à cane, qui ad stans & caudam mouens, quasi indire vult, se non prædæ, sed victoriæ causa certasse. Vnde Ouidius,

Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.

Est autem gloria laudabilium factorum approbatio coniuncta cum iudicio recte sentientium: sicut Ambitio, *νεροδξία* vanam gloriam captat ex applausu imperitiæ multitudinis, vel etiam aliorum obtrectationibus. Aristoteles 4. Ethic. τῆς ἀρετῆς. (inquit) γὰρ ἀδλον ἢ πρὸς ἐξ ἑσπόμεται τοῖς ἀγαθοῖς. id est, virtutis premium est honor, & tribuitur bonis viris. Vnde Romæ quoque, vt Liuius refert Deca-

lib. 7. bina templa inter se quasi contigua virtutis & honoris conspiciantur, quorum in hoc non-
 nisi per illud aditus cuiquam pateret.

GLORIA humana.

MOMENTO transit gloria mundi: nam vt canit poeta,
Vita fugax, quam causa leuis tua flamina rumpit?
Pulsa leui flatu, sic Anemona cadit.

Flos Adonidis apud poetas. Anemone vocari videtur, cuius plures sunt species, flores elegantes, sed
 paucos profert, phæniceos, purpureos, luteos & albos quoque. Alij florem Adonidis vocant quan-
 dam plantam, quam Herbarij Chamæmelum rubrum quoque appellant. Flos itaque Anemones, vt
 pulcherrimus, sic leui ventorum impetu, aut solis calore languescit & decidit, eiusque semen pa-
 ritur facile in pappos abit. Est typus vitæ humanæ brevis ac fragilis. Quidam referunt ad pulchritudi-
 nem sexus muliebris, qua sese nimium superbire, seseque efferre solent fœminæ: cum secundum Se-
 necam in Octauia, florem decoris singuli carpant dies. Suntque noti versus ingeniosi poetæ:

Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos
Fit minor, & spacio carpitur ipsa suo.

Alij habent, Gloria vento discutitur. Nam Anemone nunquam se aperit, secundum Plinium, lib. 25.
 capit. 23. Nisi vento spirante, vnde & nomen accipit, & facile rursus eodem vento flores & semina
 discutuntur. Quod gloriæ vanæ & instabili, quæ non virtute solida nititur ac confirmatur, recte
 piffimus accommodare.

GLORIA mundana fugienda.

D Augustinus, epist. 119. hunc Scripturæ locum, *Stultus vt Luna mutatur*, ad Adamum eiusque
 posteris accommodans: Quis est ille stultus, inquit, qui tamquam Luna mutatur, nisi Adam,
 in quo omnes peccauerunt? Anima quippe humana recedens à Sole iustitiæ, ab illa scilicet interna
 contemplatione incommutabilis veritatis, omnes vires suas in terrena conuertit, & eo magis magis-
 se obscuratur in interioribus ac superioribus suis. Sed cum redire cœperit ad illam incommutabi-
 lem sapientiam, quanto magis ei appropinquat affectu pietatis, tanto magis exterior homo corrup-
 tur, sed interior renouatur de die in diem: omnisque lux illa ingenij, quæ ad inferiora vergebat, ad
 superiora conuertitur, & à terrenis quodammodo aufertur, vt magis magisque sæculo moriatur, &
 vita eius abscondatur cum Christo in Deo: mutatur ergo in deterius, ad exteriora progrediens, & in
 terra sua proiciens intima sua. Et hoc terræ, id est, ijs qui terrena sapiunt, melius videtur, cum lauda-
 tur peccator in desiderijs animæ suæ. Muratur autem in melius, cum intentionem suam & gloriam à
 terrenis, quæ in hoc sæculo apparent, paulatim aduertit & ad superiora ab inferioribus conuertit. Et
 hoc terræ, id est, ijs qui terrena sapiunt, deterius videtur. Idem alibi locum Iobi exponens, si præcepit
 Luna, non lucet: forte, inquit, rationalis animæ natura figurate hic insinuatur, cui sol intelligibilis
 est lumen illud verum, quod illuminat omnem hominem. Et quoniam tanto magis Luna lucet ter-
 renis aspectibus, quanto magis recedit à Sole; cum autem appropinquet Soli, interimitur terris: in-
 intelligamus animæ diuinitate præcipi, vt superata natiuitate terrena atque mortali, qua splendor eius
 apparet terreno sensu videntibus, appareat, propinquet & subiugetur sapientiæ: quo eius luce secre-
 tissima exultans, caueat facere iustitiam suam coram hominibus, vt videatur ab eis; sed cum gloria-
 tur, in Domino gloriatur: quia & cum apparet hominibus, dono Creatoris apparet. Hinc illud Bilij,
 anth. lib. 1.

Quo magis à Phæbo distat soror, hoc magis nobis
Fulget: at à supera lumine parte caret.

Cum vero fratri iuncta est, non lucida nobis
Illam quidem est: supero fulget ab orbe tamen.

Esse Deo quisquis cupit ergo fulgidus, ipsi
Hereat, & mundi spernat inane decus.

Nam quo mortales quisquam est magis fulgidus inter,
Hoc minus est magno fulgidus ille Deo.

APRVD veteres maximæ commendationis fuerunt equi Theſſalici, quibus bouilli capitis non incola inurebant, à qua dictos volunt Bucephalos, non quod capite bouis eſſent præditi, autem κατ' ἐξοχὴν ita nominatus Alexandri Macedonis equus Theſſalicus, qui nullum alium regem ipſum ſeſſorem admittebat. Qui cum in prælio, quo Alexander Porum Indiæ regem fuiſſet interfectus, accepti beneficij memor Macedo princeps, ad Hydaspim Indiæ fluiuium, vtrius Bucephalam ab equo ſuo ſic denominatam condiuiſit: teſte Stephano de urbibus, & Plin. lib. 6. Beneficiorum memoriam nullo pacto ſeneſcere ſinamus: & gratitudinem quandoque non ſolum homines, ſed & ad animalia de nobis bene merita extendamus.

Plutarchus lib. de animalium induſtria ſcribit Trochilum auem ex earum genere, quæ circa & fluiuos verſantur, Crocodilum cuſtodire, non proprio victu, ſed eius reliquijs enutritam. Cui enim ſentit Ichneumonem luto, ſicut athletæ puluere ſolent, oppletum crocodilo dormienti diari, vociferans & tundens roſtro hunc excitat. Crocodilus viciffim ita ſe huic cicurem præbere eum aperto ore intromittat, gaudeatque eo tenues carniū particulas, quæ dentibus ſuis inſerant, roſtro ſenſim legente & deradente auferre, ac vbi iam os claudere vult, leniter mandibulam inclinans id ſignificet, neque etiam prius demittat, quam trochilum euolaſſe ſenſerit. Eſt hoc in alijs exemplum gratitudinis, &, teſte Xenophonte, ἀγαθοὶ μεγάλα ἀντὶ μικρῶν ἐνεργεῖν εἰώθεσσι. *Boni pro paruis magna beneficia conferre ſolent.* Ac Cicero in orat. pro Cn. Plancio ſummopere hanc clementiam pluribus verbis commendans: Hæc, inquit, eſt mater omnium virtutum reliquarum. *Post:* Equidem nihil tam proprium hominis eſſe exiſtimo, quam non modo beneficio, ſed etiam beneuolentiæ ſignificatione alligari: nihil tam inhumanum, tam immane, tam ſæuum, quam committere, vt beneficio non dicam indignus, ſed victus eſſe videare.

Vel trochili meritis Crocodili gratia conſtat.

Præclare meritis tu quoque redde vicem.

GVLOSVS.

NESCIT gula modum. In Lituania & Moſcouia voraciſſimum eſt animal, inquit Matthia Chouius lib. 2. Sarmatiæ Europææ, magnitudine canis facie felis, colore nigro. Olaus Magnus Septemtr. hiſt. lib. 18. tribuit illi colorem muſtelinum, nigricantes, nitentem in pilis longis, nec commollibus, crura breuia, caudam vulpis, breuiorem tamen. Cadaueribus veſcitur, quibus ita repletur, vt tympani inſtar diſtendatur, atque vi per duas arbores proximās ingreditur, & ita ventrem extenſum rat. Sic extenuatum, ad cadauer properat & rurfus impletur. Multis Roſomaca, Scaligro in exercitationibus contra Cardanum vultur quadrupes dictum. Forſitan natura tam inſatiabile animal in illis regionibus produxit, vt homines ſimili voracitate laborantes redarguat. Fugiamus & nos in gula, quam multi hodie ſectantur;

Quibus in ſolo viuendi caſſa palato eſt.

Ac diligenter obſeruemus Socratis præceptum, edendum & bibendum, vt viuamus: non autem viuendum vt ventri inſeruiamus, & theogafteres dicamur, quemadmodum de ſeſe apud Euripidum gloriatur Cyclops. Ac noti ſunt Horatii lib. 2. Satyr. 2. verſus elegantiffimi,

Quin corpus onuſum.

Hæſternis vitis, animum quoque pregrauat vna.

Atque affigit humo diuina particulam auræ.

Seruator noſter Luc. 21. cap. grauiter ſuos monuit, dicens: Cauete ne corda veſtra grauentur ebrietate.

HOMINES infirmi.

INFIRMITATEM hominum Scriptura ſancta locuſtarum hieroglyphico pingit, Num. 13. v. 34. & Eſai. 40. v. 22. priore loco de exilitate ſtaruræ & membrorum in corpore humano, priore de hominis nihilitate verba faciens. Exploratores enim referunt longe minorem eſſe præſentem nationem Iſraelitarum ad immania Gigantum corpora; & Eſaias quoſcumque homines, ſi cum

conferantur, quam locustæ corpusculum ad maximam viri staturam. 2. Alijs locis, nempe Tob. 39. 23. & Sal. 109. 23. nimia timiditas eadem imagine adumbratur. Nam locustæ cum alias, tum vero imprimis scenificij tempore, graminis arefcentis strepitu vel quocumque alio sono territæ, in fugam conijuntur. Et quibusdam κατ' ἀντίφρασην locustæ, quasi loco stare nescientes, dicuntur: & Gallis sauelles, quod indefinenter subsiliant.

H O M I N I S *status absolutissimus.*

TA se res habet in homine, vt in Republica, in qua cum mali melioribus imperant, metuendum est, ne idem fiat quod naui, a moto perito nauarcho, & in eius locum substituto rei nauticæ ignaro, accidere solet. Quid enim hic aliud fieri potest, quam vt orta tempestate, & nauis submergatur, & pereant quæ in naui sunt. Hoc est quod grauissime admonet Theognis: cum baiuli bonis imperant, metuendum est ne nauem fluctus absorbeat. Status igitur hominis absolutissimus in eo videtur positus, vt anima imperet, & corpus animæ imperio subdit: deinde vt animæ facultates suum quæque teantur ordinem: vt ita sit anima sana in corpore sano.

H O M O *homini lupus.*

LINIVS scribit proem. in lib. 7. non scire pisces, nisi in diuersum à se genus. Id cum ex Aristot. 9. hist. 1. falsi conuincitur, tum ex Polyb. lib. 15. Horapollon etiam ait, pisces non parcere suo generi, unde piscem rei abominandæ fuisse symbolum Ægyptijs, Cl. Alex. 5. 590. & Plutarchus lib. de Iside tendunt: & sacerdotes Ægyptios eius esu & vsu in sacrificijs abstinuisse, idem Plutarch. auctor est 8. symp. q. 8. Lucium certe sui etiam generis minusculos & persequi & vorare, docet experientia: Et taliger in exerc. ad Cardan. se integrum Luciolum in Lucij ventre vidisse affirmat. Hieroglyphicon hominum in alios homines, etiam sanguine alijsve necessitudinibus sibi iunctos crudeliter scruatium, cum tamen, vt est in prouerbio, *Lupus non voret lupum.* Verissime B. Ambrosius: Auaritiæ, inquit, potentiorum subiecti vbique inferiores sunt. Quo quisque infirmior, eo prædæ magis patet. Minor esca maioris est. Rursus ipse maior à validiore inuaditur, & fit esca alterius prædator alieni. Nam vt Ouidius l. Met. cecinit:

Viuunt ex raptis: non hospes ab hospite tutus, &c.

ut ne putent isti truces, quibus miseros conculcare & consumere iocus est, semper hoc ipsis impune oritur. Nam, vt breuiter, sed vere Seneca, Thyeste:

Omne sub regno grauiore regnum est.

Consentit & alter Seneca grauissima me hercle sententia: Quod regnum est, cui non parata sit ruina, & proculcatio, & dominus, & carnifex? Nec magnis ista interuallis diuisa: sed horæ momentum increuit inter solium & aliena genua.

Lucius in proprium vt sua viscera congerit alium.

Sic ipsi sese conficiunt homines.

H O M O *regentus.*

PIORVM nullus est, qui carnis & Spiritus pugnam molestissimam in seipso non experiatur, ac seipsum penumero deploret S. Paulus certe tristes ob eam causam plerisque locis querelas edit. Gregorius Nazianz. in poeticis opusculis, præcep. ad virg. carnem appellat Remoram, quod, vt Remora nauium cursum sistit, ita caro animam ad vitam æternam omni studio ac diligentia tendentem, pro viribus remorari atque inhibere soleat. Vox autem Spiritus designat creatam qualitatem seu sanctitatem à Spiritu sancto in hominis mente, voluntate, corde, atque affecta progenitum: Caro autem denotat naturæ ingeneratam corruptionem, prauitatem & inclinationem mentis, voluntatis, cordis, seu affectuum ad ea, quæ sanctæ Dei legi repugnant. Hi duo hostes in homine non sunt disclusi seiuictis vicis, ac si caro in alia parte & facultate animæ, spiritus vero in alia resideret. Vtraque pars conficiens per omnes animæ vires de facultate diffusa & coniuncta est. Altera pars mentis non est Spiritus, altera existente carne. Sed tota mens partim caro est; partim spiritus; tota voluntas hominis partim caro, partim spiritus est. Spiritus & Caro, hoc est, gratia & corruptio, non loco, sed ratione distinguuntur. Quidam conflictum illum perpetuum inter carnem & spiritum in homine regenito Goliath.

Philisthæi gigantis & Davidis adolescenti pusillæ staturæ hieroglyphico depinxerunt. Alij Centauri assimilarunt. Nonnulli hominem Trigelaphum appellarunt. Et D. Augustinus hoc animal, quæ parte ceruus est, mentem significare ait, legi Dei secundum hominem interiorem seruientem: quæ autem parte hircus est, videt alteram legem repugnantem legi mentis suæ, atque captiuitantem eum legi peccati. Id autem dicere videtur D. Augustinus quia ceruus mira pedum leuitate præditus est; hircus autem ad libidinem pronus est, ingratiq; odoris. At vero impij Seueriani, vt refert Epiphanius hæres. 45. hominem partim Dei esse, partim diaboli contendebant: Dei nimirum ab umbilico sum, diaboli autem ab inferioribus partibus.

HONOR alit artes.

CANCRO RVM genus, inquit Arist. 4. histor. animal. multiplex est, nec facile enumerandum. Conueniunt autem in hoc omnes, quod vniuersis sit pars dura & testacea foris pro cute, mollis & carnea intus, supina corporis planiora & tabellata magis, quibus & ova deponunt, quando parit. De his etiam Plin. lib. 9. cap. 31. Omnia eius generis hyeme læduntur, autumno & vere pinguescunt ac plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore mitificat. P. Bellonius scribit, eos plena luna vberiores, silente staccidos fieri. Quod ex Cicerone 1. de diuinat. habet, qui generaliter ait, ostreis & conchylijs omnibus contingere, vt cum Luna crescant pariter pariterque decrescant. Sed & Lucilij illud apud Gell. lib. 20. c. 7. notum est: Luna alit ostrea, & implet echinos. Sed hoc quidem symbolum, quamuis quidam ad suos potissimum amores applicauerunt, indicantes se ad vultum sceminae adamatz vt crescere, vel decrescere, rectius tamen, & ἡ δὲ οὐρανὸς nos ad Principum & magnatum erga suos ministris gratiam, vel contra neglectum ac contemptum referre poterimus. Quin & ad litteratos, doctos & ingeniosos viros accommodare, quorum vigor & incrementum, sicuti è contra miseris & squalor fere in manu sunt potentum, secundum vsitatiss. versiculum:

Sint Macenates, non deerunt, Flacce, Marones.

In quam rem sane est memorabilis Plutarchi in Orat. 2. de fortuna & virtute Alexandri sententia, ita latine reddita: Vt enim frugum copiam bona temperies & tenuitas aeris gignit, ita artium & bonorum ingeniorum incrementa, benignitas, honor, & humanitas regis efficit: & contra principum inuidia, sordes aut studium contendendi omnia ista extinguit & perdit. Honor equidem alit artes: sed & vnusquisque Principum minister hieroglyphicon illud sibi applicans fortasse dicere possit,

Crescente adcreasco Luna decreasco minuta.

Aula num melius pingitur effigies?

HOSTIS nullus sperendus.

ARIES, qui adolescentem, à quo sæpe prouocatus est, nonnunquam impetu facto prostermit hieroglyphicon censetur illius viri, qui à potentiore non leui affectus iniuria, fert quidem ad certum tempus patienter se contemni, interea tamen occasionem obseruans, vt se tandem quoque virum ostendat, & aduersarium deijciat. Nam vt ait Publius:

Furor fit lasa sapius patientia.

Est autem hoc desumptum ex tragœdia Accij antiqui poetæ Bruto, cuius versus exponit Cicer. lib. 1. de Diuinat. quibus introducitur Tarquinius, somnium quoddam recitans, vbi inquit,

Visus est in somnis pastor ad me appellare,

Præclarioremq; alterum immolare me;

Duos consanguineos arietes inde eligi:

Deinde eius germanum cornibus committier

Pecus lanigerum eximia pulchritudine,

In me arietare, eoq; ictu me ad casum dari.

Vbi additur, à coniectoris somniorum hanc interpretationem esse factam de Bruto illum expulso Roma:

Proin vide, ne quem tu hebetem deputes aque ac pecus,

Is sapientia munitum pectus egregie gerat,

Teque regno expellat.

Ideo docti non adolescentem prostratum, sed sceptrum in corona ab ariete in terram deiectum pingunt, cum symbolo minaci, Nunc noscito vires, & disticho,

*Hostem quid spernis? quamvis abiectione ille,
Sæpe irritatus maxima damna dedit.*

Nota autem est historia de L. Tarquinij Superbi filio, Lucretiæ vim inferente, quomodo Brutus, antea se stolidum esse simulans, patrem vna cum filijs, ob tam nefandum facinus, regno exuerit. L. I. Decad. I. Nullum itaque hostem, quantumvis infirmum, imbellem, & despectum esse contemendum admonemur, cum

Sæpe aquilam ad pœnas vel Scarabæus agit.

Aufanias in Arcadicis recte ait, vilioribus & abiectionibus plerumque rebus vim eam Deus indidit, ut ea superarent, quæ maximæ essent inter homines existimationis, quo in loco plura huius rei exempla commemorat. His nostri sæculi historiæ refertæ sunt. Ex antiquissimis, Goliathe Philistæo præmissa, Maximinus (referente Capitolino) Romanus Imp. vir omnium robustissimus, & molis giganteæ, quem immortalem se præpe crederet, ob magnitudinem corporis sui virtutisque, nimis uisidam in theatro præsentem illo dicitur versus Græcos dixisse, quorum hæc erat sententia;

Qui ab vno non potest occidi, à multis occiditur.

Elephas grandis est, & occiditur.

Leo fortis est, & occiditur.

Tigris fortis est, & occiditur.

Cave multos, si singulos non times.

Tandem ille cum filio in tentorio quiescens à prælio, à militibus interfectus est medio die: filius item.

Caprificus teste epigrammatario poeta, lib. 10. epig. 2. marmora findit. Ficus syluestris quædam species est, cuius fructus ad maturitatem nunquam peruenit. Theophrasto ἐεινός; Plinio Caprificus, fructus ὄλιωδοί, & (vt Dioscorides) ἐεινέοι.

Quamuis dura tamen Caprificus marmora findit.

Contemnas hostem, si sapias, ipse caue.

Videant Principes ne ex nimia ira in suos ministros & subditos aliquid præter rationem statuunt, ac in ipsos plus æquo duriores postea omnis iniuria redundet: sicuti Carolo Burgundiæ duci accidit, qui in prælij momento desertus à Campobasso comite, cui colaphum inflixerat, perijt. Campobassus vero alias partes sequutus in vexillo suo postea gestauit Caprificum marmoreum quoddam antiquum uia vi innata per medium findentem, sequutus Martialis dictum,

Marmora Messala findit Caprificus, &c.

HUMILITAS.

PRIMI gratissimi flosculi vernaes Violæ, hinc inde humi serpentes, & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes, odore suauis ac beneolenti ab omnibus expetuntur: contra, montes etiam altissimi sæpe ob asperitatem & altitudinem plane remanent Steriles, paruumque vsum præbent hominibus. Vnde S. Petrus cap. 5. epist. 1. humilitatem animi vobis infixam habete, inquit: propterea quod Deus superbis resistit, humilibus vero dat gratiam. Et D. Chryostomus in epist. 1. ad Corinth. 1. eleganter scripsit, ἡδὲν ἔτω θαυμάσιον ποιῆ τὸν χειριστὸν, ὡς ταπεινοφροσύνη: nihil ita Christianum admirabilem efficit, ac humilitas. Quod etiam Chilon Lacedæmonius vidit, qui interrogatus quid in cælo Deus ageret, Alta (inquit) deprimat, & humilia extollit. Vel vt Herodotus loquitur, ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα κολῶσει. Quod insuper poeta Lyricus cecinit, ex Hesiodo lib. 1. oper. & Xenoph. lib. 5. rerum Græcarum.

— Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscura promens.

Et alibi:

Vim temperatam dii quoque prouehunt

In maius: ij dum odere vires

Omne nefas animo mouentes.

Vt frequenter Scriptura S. sæpissime etiam rerum vicissitudines innumeræ illud verissimum esse probant, Superbis Deus refistit, humilibus vero dat gratiam.

Alta cadunt vitiis, virtutibus infima surgunt:

Hoc te mons sterilis, vallis amœna monet.

Et Hesiodus de Deo loquens lib. I. Oper. præclare canit,

ῥοῖα μὲν γὰρ βελόαι, ῥέα δὲ βελόωντα καλέπει,

ῥοῖα δ' ἀείζηλον μινύθει, καὶ ἀήλον ἀέξει. Id est,

Facile enim extollit, (Deus) facile vero elatum deprimit:

Facile insignem minuit, & obscurum auget.

Arborem, vt fursum crescat profundas subtus radices agere oportet. Qui in humilitatis radice fixum animum non habet, in ruinam suam extollitur, *Augustinus.*

H Y P O C R I T A.

CR O C O D I L V S quadrupes ad Nilum malum, vt Plinius loquitur, tanto hiatu est, vt integræ bucucalam possit excipere. Non igitur mirum si homines quoque deuoret. Sed hoc cum facit plerumque scribitur, de quo videatur Adag. *Crocodili lacryma.* Verum, vt rarus ita memorabilis est de hac re locus apud Photium in Eclogis, Asterij Amasæ Episcopi: *τὸς νειλῶνς κροκοδείλως μιμείδεται, ὡς φασὶ κεφαλῆς ἐπιθρῶειν τῶν ἀνθρώπων, ὧν ἔφαζον, καὶ δακρυεῖν ἐπὶ τοῖς λειψάνοις τῶν θάνων: ἔμετάνοι τῶν γενημένων λαμβάνοντος, ὡς δὲ τὸ ἀσάρκον τῆς κεφαλῆς (ἐμοὶ δοκεῖν) ὀδυρμένους, ὡς εἰς βρῶσιν ἐκ τῆς τῆδεον. Niloticorum Crocodilorum imitatores estis, quos fama est deslere hominum capita, postquam eos demorant, & illacrymari casorum reliquiis: non quod penitentia facti aliqua afficiantur: sed quod ita doleant (quantum mihi videtur) ob capitis macilentiam, quasi quod ad vescendum minime sit idoneum. Vnus autem fuit hoc hieroglyphico Sigismundus Gonzaga Cardinalis, postquam euecto sua quoque opera ad Pontificaturam Leone x. eius postea ipsum penituit, cum adiectione Prouerb. CROCODYLI LACRYMÆ, et stante Iouio. Tales fuerunt Bassiani Imp. lacrymæ, quas ficta pietate semper promere solitus est, vt Æl. Spartianus refert, quoties aut mentio incideret, aut imagines conspiceret Getæ fratris, qui tamen eius iussu fuerat interfectus. Talem etiam describit pessimam illam nouercam Demænetam Heliodorus in Æth. eiulantem nimirum super Cnemone priuigno, quem tamen ipsa suis calumnijs interperditum. Tales sunt etiam nostro tempore heu nimis multi, qui licet ex intimo corde latentur miseris nostris ficto tamen vultu & sermone, dolore se mutuo affici simulant.*

Non equidem ambigui dictis mihi fidere amici

Certum est, vt lacrymis nec Crocodile tuis.

HIEROGLYPHICORVM COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER QVARTVS.

IGNAVVS.

AS E L L I piscis species est, qui Germanis *Stocffisch* dicitur, à trunco videlicet, cui aridus & induratus tundendus imponitur. Riget enim tanta ariditate, vt nisi præmacerat aqua, & insigniter contusus, coqui nequeat. Alius piscis est Salpa, licet & is, sed recesserulæ iæctibus præmolliatur, vt ex Plin. discimus. Erasmus à re ipsa fustuarium pisce hunc appellauit: sed à trunco potius eum sic nominari, notauit Georgius Fabricius

Congruit in homines stupidos, insulos & bardos, quos frustra obsequio aut rectis præceptis emendat.

es, sed plagis & verberibus adigere necesse habeas, vt faciant officium. Quo etiam adagium pertinet: Phryx plagis emendatur. Quod falsè Cicero adducit pro L. Flacco in testes Asiaticos: Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum, aut vestrum est hoc Prouerbiū: Phrygem plagis ferri solere meliorem? Quod & apud Suidam similiter extat:

φρυξ ἀντὶ πάντων ἀμείνων ἢ διακονέσσει
 Verberatus Phryx melior & obsequens erit magis.

seruos sanè natura etiam quosdam esse, Aristoteles in Politicis disputat; & quidam ingenio adeo sunt uro, vt nisi se uere coerceantur frugi esse nequeant. Sed & hic tamen modus tenendus est. Nam & A. Varro seruos quoque uerbis potius, quam uerberibus castigari putat oportere: Et rescripto D. Anonini nimia dominorum asperitas in seruos adeo punitur, vt cogantur eos bonis conditionibus uenere. Expedit enim, vt Iustinianus Imp. ait in Instit. Reip. ne sua re quis male utatur. Sed modica castigatio seruorum legibus permittitur, vt & propinquorum, tit. C. de emend. seru. & propinq.

Durus asellus amat fustes & uerbera, numquid

Sic piger attrahitur uerbere ad officium.

De asino quadrupede, ignaui hieroglyphico, id dici potest, quod etiam occurrit apud Salomonem, Prouerb. 26. 3. flagellum equo, & camus asino, & uirga in dorso imprudentium. Item Ecclesiastici cap. 3. v. 25. Cibaria, uirga, & onus asino: panis, disciplina, & opus seruo.

Ignauī hieroglyphicōn varijs librorum Salomoniorum locis depictum extat. Eccles. capit. 4. v. 5. Stultus, inquit, complicat manus suas. Liuius Decad. 1. lib. 7. Sext. Tullius C. Sulpitium Dictatorem his uerbis alloquitur, de nobis ita desperasti, vt te mancorum ac debiliū ducem esse iudicares. Quid enim aliud esse causæ credamus, cur ueteranus dux fortissimus bello compressis, quod aiunt manus fedas? Et apud Lucanum, lib. 2.

Compressas tenuisse manus.

Græcis ὑπὸ κόλπῳ χεῖρας ἔχειν. Prouerb. 6. cap. 10. v. Ignauē, quousque cubabis? quando surges ex somno tuo? paululum somnorum, paululum dormitationum, paululum complicationis manuum ad cubandum. Siue dormiat, siue uigilet ignauus, perinde est, nec præstantiore hieroglyphico inertiā repræsentare possis. Vide reliqua in Pigri hieroglyphico:

I G N O R A N T I A.

DE Talpa ex Aristotele in hist. animal. lib. 1. cap. 9. & lib. 4. cap. 8. hæc Plinius eius hac in re interpretis lib. 9. cap. 37. commemorat. Quadrupedum talpis uisus non est, oculorum effigies inest, si quis prætersam detrahit membranā: atque non leuia etiam rudimenta pupillæ & albi circuli apparere in illis sciunt qui diligenter per anatomen inspexerunt. Et secundum eundem Plinium, quauis semper in terra defossa uiuat, liquidius audit obruta terra tam denso elemento. Oppianus lib. 3. Cynæget. uocat αὐτόχθονα φῦλα, quod ex terra & pluuia gigni credantur, & prouerbiū ex Suida extat, ἀπαλάκι τυφλόπερο, i. Talpa cœcior. ἰεργλυφικόν est ignorantia, & cœcitatē, teste Horapolline, lib. 2. c. 63. & Hesychio. Ignorantia autem seu spiritalis cœcitas apprimè formidabilis est.

Heu! mortale genus, ceu talpæ, lumine captum,

Cælesti donec restituitur ope.

Socrates apud Platonem conqueritur, homines pauca scire, uel potius nihil. Ac notum est Aristotelis dictum de uespertilionibus, Metaphysic. lib. 2. cap. 1. Quemadmodum oculi uespertilionum sese habent ad meridianam lucem, sic mentis nostræ acies ad ea, quæ sui natura omnium manifestissima sunt. Similes extant multæ querelæ apud Pindarum, Lucretium, Persium, & alios. Quibus tamen approbari Scepticorum & Pyrrhonorum ἀκαταληψίαν, id est, nullius rei ueram & certam apprehensionem, minime est censendum: sed potius illis incitari debemus, vt eo accuratius ueritati indagandæ & rerum causarumque inuestigationi operam dare studeamus.

I L L E C E B R Æ peccati fugienda.

SERPENTEM callidissimum esse omnium animalium, etiam S. pagina attestatur, uulgoque prisca credidere, vt ex Virgilij Ecl. 8. patet, quod rumpi possent carmine magico serpentes; idcirco ipsos, si præ-

si præsentirent, recantare, seu incantationem retorquere & exsoluere, vt ex Plinio, secundum Ad-
Turnebi lectionem, licet colligere. Et veteres Ægyptios hominem refractarium & inobedientem
hoc hieroglyphico denotasse scribit Pierius. Certe Plal. 58. mentionem facit surdæ aspidis: quæ sci-
licet aurem vtramque obturet ad vocem incantatoris: alteram nempe in terram defigendo, alteram
caudæ suæ acumine occludendo, vt testes sunt ad eum locum Arnobius, Hieronymus, Augustinus
Cassiodorus, & alij. Ieremiæ etiam 8. minatur Deus populo Israelitico serpentes, qui incantari no-
queant. Tangit etiam rem eandem Clem. Alexandr. *γραμ.* lib. 7. & Epiphanius contra Ophitas. Ve-
rum vt dextre S. Scripturæ indicata similiaque lpcæ accipi debent, ne stabiliatur de vi verborum Ma-
gicorum superstitiosa opinio, & ita confirmetur magni illius serpentis perniciofa ludibria: Sic nih-
vetat, quominus adducamus quæ olim & vulgo, quæuis falso, de serpente astutia hac in parte in-
stata fuere, vt pote illis in rebus imitanda, quæ vlti nobis esse possunt ad euitanda exitiosa & turpi.
Vnde & Christus nos esse iubet prudentes vt serpentes: sed adiecta salutari mentione columbinæ
simplicitatis, qua vafrities serpentina refrænatur, vt B. Hieronymus in Oseam innuit. Monentur ig-
tur adolentes potissimum, serpentis ita depicti more obturare aures ad quæuis obscena & noxi.
ita vt nec in animum, nec in sensus admittant vllas voluptatum illecebras, ne earum vi, veluti voc
Thessala, misere tandem disrumpantur ac pereant. Principes etiam monet hoc hieroglyphicon,
obturent aures assentatoribus & scurris, quorum opes illi sapius, quam hostes euerterunt, vt alij
hæc ex Q. Curtio, & simul plura in hanc rem adducta leguntur in his Collectaneis,

*Carminis insidias serpens magici exit opertis
Auribus: illecebras sic fuge, tutus eris.*

ILLUSTRES viii.

INTER tot immensi maris admiranda, non in postremis Miluus piscis censendus est, quem Gra-
corum *ἰχθῆνα*, & Oppiani *ἰχθῆνα* esse contendunt Hipp. Saluianus Tiphernas, & Rondeletius.
cum linguam, palatum, & reliquæ oris internas partes splendentes ac rubicundas habeat, tranquill
noctibus adeo relucet, vt ex ore ignem flammamque euomere, & eiaculari credi possit. Qua etiam
caussa à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibusdam in eo erroris arguitur, quod vibratæ ex or
illius linguæ igneæ hunc splendorem tribuat, cum tamen eius palato adco hæc affixa sit, vt nullo p-
cto possit eam exerere. Sane autem nescio, an non etiam Nazianzenus in *ὑποθήκῃς παρθένους*, huc
piscem intellexerit, cum ait:

*Ἰχθὺς δ' ἔμπυρός ἐστι, ἣ δὲ πρὸς δάμνατ' ἀπίσῃ
Ἐμπύροσ, αἰθόμενος δὲ μέγας διαλάμπεται ἄλμυρος:
Piscis vero est igneus, qui non domatur ab insido igne,
Igneus, ardens autem per medium mare resulget.*

Verum vt inuentor huius hieroglyphici ad amorum forte suorum difficultates respexit: ita nos
ctius & honestius tribuere possumus viro, cuius, vt Horatij verbis vtar,

*Pudor & iustitiæ soror
Incorrupta, fides, nudaq; veritas.*

Quascumque etiam iniquioris fortunæ tenebras, & aduersitatum cecos fluctus, adde etiam mal-
gnorum hominum fuscas calumnias splendore integritatis suæ adeo discutit ac dispellit,

Stellas exortus vii athereus Sol,

vt Lucretius loquitur. Talis fuit in vita & morte magnus ille Socrates, lucidissimum virtutis & Con-
stantiæ sidus, quod nec aduersæ fortis tristitia nubila obscurare, nec indignum tandem supplicium
tinguere potuit, quin ad omnem posteritatem æternum fulgeat. Talis nempe vere, secundum Ari-
ἀτυχῶν πρὸς ἀλόφον, vt idem Horatius, cecinit,

*Rebus angusti animosus atque
Fortis apparet.*

Hieroglyphicon illud proprie pertinet ad constantes & inuictos Christi Martyres, quales fuere So-
phanus, Laurentius, & innumeri alij.

IMITATOR, LIBERTATIS *iactura.*

DE Psittaco Aristoteles lib. 8. cap. 12. de histor. Animal. hæc scribit: Omnes denique aues vncæ breui sunt collo & lingua lata, aptaque ad imitandum. Nam & Indica avis, cui nomen Psittaco, nam loqui aiunt, talis est, & loquacior cum vinum biberit redditur. Idem Solinus, Plinius, Apuleius, Iulianus, Isidorus, & alij plures affirmant. Versibus quoque Psittacum celebrarunt Oppianus, Ovidius, Statius, & inter recentiores Vespasianus Stroza, Eroticon 6. huius avis diuersa genera, quæ nostris temporibus sunt nota, describit Scaliger in exercitationibus contra Cardanum. Quod autem in meditando quam loquendo mira præstet, inter alias plurimas historias, Zonaras Annal. lib. 3. in vita Basilij patris Leonis Philosophi, memorabilem admodum hanc exponit. Cum filius à patre propter quorundam calumnias, quasi eius vitæ insidiaretur, in tetrum carcerem esset coniectus, accidit Imperator cum præcipuis regni Senatoribus splendidum conuiuium celebraret, Psittacus vero sorte fortuna in eodem conclauis inclusus cauea voce flebili semper exclamauit, ô Leo, Leo. (quam vocem ab alijs, calamitatem illius iuuenis deplorantibus, audiuerat) Qua occasione arrepta pro filio eud patrem intercedentes deprecari sunt, & ipsum in gratiam reduxerunt. Indicatur autem hoc hieroglyphico cura ac diligentia imitandi alios, qui sua industria alioqui parum efficere possunt. Quapropter alibi ascribitur: ALIENO LOQUITUR ORE. Vel breuius: ORE ALIENO, quod conuenit cum vulgari prouerbio: Loquitur vt Psittacus. Alijs magis placet, esse notam libertatis à contrario sensu, quæ secundum Iuriconsultos, res est inæstimabilis, nullo auro comparanda, & optima omnium (vt vult Diogenes apud Laertium) inter homines: secundum vero Horatium, potior metallis: vnde addiderunt. *Arbitrium ditius auro.*

IMPIETAS.

COTURNIX, quæ nunc etiam corrupte in Græcia ὄρνις nominatur, cum proprie sit ὄρνιξ, mare transuolando (quemadmodum Oppianus scribit) vt deprehendat superatum ne hoc illi sit necne, ternos lapillos in ore fert, eorumque vnumquemque per intervalla dimittit, diligenterque obseruat, vt rumne in mare lapillus decidat, atque ideo vterius volandum esse, an vero in terram, & iam tempus instare quiescendi. Idem Plinius quoque asserit. Quamuis vero huius contra Lunam proterua insultatio apud Horapollinem Oryci potius, quam coturnici à doctioribus attribuitur, tum tamen facilis lapsus sit vnus tantum literæ inter ὄρνις & ὄρνικα, Pierius Valerianus libro XXI V. Hieroglyphicorum potius huic aui quam illi quadrupedi conuenire, pluribus ostendit, ac perhibet deo hanc auem impuram haberi, quod luna oriente inauspicatos clangores contra eam excitare solet, cum manifestissimæ indignationis indicio. Quod quidem proprie est σιαμαχεῖν, id est, cum umbra pugnare & inaniter laborare, quod magnopere improbatum à Platone in Apologia Socratis, & 8. delegibus, sed multo adhuc vehementius tam hic quam alij detestantur τὸ θεομαχεῖν, quod est ipsi diuinæ potentæ ac naturæ velle se opponere atque repugnare, dum quis secundum Homerum α. β. conatur.

ἀπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν ἢ δὲ μάχεσθαι.

Pugnã infrug. feram & inutile ducere bellum.

Sic Gamaliel Actuum 5. monet reliquos collegas Synedrj, ne velint inueniri θεομάχοι. Et alij Pharisæi S. Paulo causam dicente coram Anania, Act. 23. pronunciant, μὴ θεομαχῶμεν, Ne bellum Deo gigantum more inferamus. Et talis ab Æschylo & Euripide describitur Capaneus Hipponi, & apud Virgilium Salmoncus Æoli filius: quorum similes vtinam nostro etiam sæculo non pauci reperirentur,

Impietas cælum probris superosque laceffens,

Nulla dabit superis, maxima damna sibi.

IMPIGER.

DIOSCORIDES Helicrysum nominat quoque Amaranthum, qui Græcis ita dicitur ἐπὶ τῷ μὴ μαχεῖνεσθαι, quod numquam marcescat. Sed Plinius diuersam ab eo plantam, purpureo flore præditam ita vocare videtur, quam Itali, *fiore vellato*, appellant, puellis ob colorem viridum & perennem ad

nem ad coronas texendas gratiss. præsertim hyberno tempore quo viridum suum colorem adhuc tinet. Fasciculum ex hisce floribus spicatis colligatum quidam copiarum militarium duces in vexi gestarunt, vt hoc hieroglyphico innuerent, se in omnibus rebus, quæ ad suorum principum aucto- tatem & vtilitatem conseruandam spectant, fortiter & constanter acturos, nullosq; labores vnquam superfugituros, sed sine intermissione animo præsentem, impigro, intrepido, prouinciam sibi dema- datam administraturos, iuxta Virgilij dictum,

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Annotat quoque Pierius, de Amarantho loquens, veteres illorum capitibus, qui valetudine integri- rima viribusque ad extremum senectutis vegeti vixissent, solitos fuisse Amaranthinam corollam in- ponere, propter allatam suprationem. Hinc Distichon illud,

Impaudum inuictumque animum signas, Amaranthe:

Et vegetis senibus grata corona tua est.

2. Alij duces belli Cytisum pro hieroglyphico in militaribus signis vti sunt, quoniam hæc pla- ta, teste Plinio, lib. 13. cap. 24. non æstuum, non frigorum, non grandinum aut niuis iniurias expau- scit. Vt testarentur se pro Republica nullum laborem aut periculum detraçturos. In hunc sensu Seneca ad finem lib. 3. De ira, dum inter homines sumus, inquit, colamus humanitatem; non time- cuiquam, non periculis sumus: detrimenta, iniurias, conuicia, vellicationes contemnamus, & magis animo breuia feramus incommoda. Dum respicimus (quod aiunt) versamusque nos, immortalit- aderit. At Lilius Decad. 1. lib. 4. grauitè, Labor (ait) & periculum impenditur, vnde honor sperati & emolumentum. Sic Virgilius Æncid. 1.

O grauiora passi, dabit Deus his quoque finem.

Et Distichon appositum,

Non æstu Cytisus, non frigore, non niue læsus,

Spernere magnanimos omnia dura docet.

IMPROBITAS inemendabilis.

VATES facer increpans Iudæos pernicaces, an mutabit Æthiops cutem suam? an, inquit, pardus suas maculas? etiam vos benefacere poteritis, malefacere edocti. Ierem. 13. v. 22. quali dicat. Quemadmodum naturalis nigredo in albedinem non transit, nec panthera aut pardus versicolor. puncturas pilorum retinet: qui fieri potest, vt vos peccatis assueti, bonis operibus vacare velitis? Na- zianzenus in eundem sensum:

Πάρδαλις ἐκ ἀποτίθεται τὸ κατὰ σῆλον, ἢ δὲ αἰθίοψ τὸ μέλαν. Id est,

Pardalis non deponit maculas, neque Æthiops nigrorem.

De vano circa improbitatis profligatæ correptionem labore, Latini dicunt Æthiopem lauas, id est naturam transmutare nequicquam studes. Hanc si furca pellas, tamen vsque recurret. Alij vulpem excoria, vulpes remanebit. Sic impij, profani, vitij & sceleribus pridem assuefacti nulla sapientia emendantur, nulla disciplina prauam mentem exuunt.

IMPROBITAS sibi supplicium.

BASILISCVM in rerum natura vnquam fuisse fabulosum plerique putant. Vnde Franciscum I Reg. Gall. eius quidem vulgo recepta effigie vsum fuisse scribunt, sed cum dicto TVNOMINE TANTVM. Rem tamen non pauci affirmant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solinus, Scaliger, & Mercurialis, qui in Imper. Maximiliani thesauris Basilisci cadauer se vidisse testatur. Basilisci etiam venenum tollunt Galenus, Aetius, & Erasistratus, auctore Dioscoride. De generatione Basilisci vulgi opinio fabulosa proculdubio, veluti Albertus Magnus demonstrat, vt canoræ de ea sint nugæ Leuini Lemnij. Aflatum eius omni animali exitialem tradunt. Quod cur adeo mirum sit, cum Thebiorum ad Pontum gentem adeo hominibus pestilentem esse ex Philarcho Plutarchus in Symposiacis scribat, vt illorum obtutum, anhelitum, aut loquelam qui sustinuerint, tabescant paulatim ac pereant? Sed experimenti illius, vt basiliscum, si in speculo obiecto seipsum intuitus fuerit, interire viderit, quis auctor est? Et hoc tamen in ore omnium. Igitur tanto magis hieroglyphicum, vt allegat Anton. Ricciardus

cius in Comment. Symb. tribuens hanc inuentionem Ioan. Bapt. Pittono. Eodem enim modo homines egitiosi alij, tandem malitia sua seipfos quoque conficiunt. Notus enim est versus:

ἄρα τ' ἀνὴρ ῥέξῃ, τοῖον τέλει αὐτὸν ἰκάνει:

Qualia quisque egit, tali quoque sine potitur.

Quisfime Seneca: sunt Dij immortales lenti quidem, sed certi vindices generis humani, & magna exempla in caput inuenientium regefferunt: vt iustissima patiendi vice, quod quisque alieno excogitauit supplicio, sæpe excipiat suo. Ægyptios hominem à calumniatoribus obiectum periculis Basilin, etiam sine morfu extinguentis, pictura expressisse Pierius indicat.

Improbitas solet esse sibi iustissima merces.

Auctar es interitus sic Basilisce tui.

IMPROBI vitandi.

HICESIVS apud Athenæum lib. 7. ait, nomen Melanuri ideam quoque ipfius nobis proponere, vt ex caudæ nigra nota statim internoscatur ab alijs piscibus. Eundem cum Plauti optalmia, & Pl. oculata piscem esse, Rondelet. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Meminit eius Aristot. quoque Acemidor. 2. Onirocrit. Oppian. & Ouid. in Halicut. Hidorus item & alij. Huius autem nominatim et vsu Pythagoram suos vehementer prohibuisse apud Suid. & Diog. Laertium reperio, his verbis: πρὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευσε, μήτε ἐριδιῶν ἐδιδείν, μήτε μελάνουρον, vt errasse videantur, qui ad sepiam referunt natum inde prouerb. Μὴ γένοσθαι τῶν μελανόρων. Quod minus etiam recte Marfilij Ficius, vel quisquis primus fuit, generaliter vertit, eosque secutus Erasmus retinuit: Ne gustes ex ijs, quibus nigra est cauda, ac si Pythagoras non speciatim Melanurum piscem nominasset. Quamuis sciam Pythagoricos alias omnino à piscibus abstinuiffe, cuius rei causam reddit Athen. lib. 7. & Plutarch. in Sinos. Idem Plutarch. in fin. lib. περὶ παιδῶν ἀγ. Hoc etiam Symbolum explicat: non esse habendum commercium cum improbis, quæ nigris ac infamibus sunt moribus. Quo sensu Antiphanes quoque à Melanuro & mugile abstinentum esse suafit. Tryphon autem Grammaticus Græcus inter æigmatum exempla hoc commemorans, in hunc modum interpretatur: Ne mendacem sermonem potuleris. Mendacium enim ad extremum nigrescit & obscuratur. Sed & Horat. & Catullus, alijque homines malos nigros vocant. Vitanda igitur est improborum societas, ne & alteri cuidam Prouerb. cod. ex Numenio & Eubulo Athenæus adfert, & tangit Suidas, locus fit: ἐπεταί πέρικη μελανόρω, imitatur perca Melanurum. Nam & hic piscis niger est, quod nomen eius similiter indicat.

In vita quisquis niger est, hunc discite cauere:

Nausæa Pythagora ceu Melanurus erat.

IMPROBVS tandem dat penas.

ST omnibus nota fabula de coruo ac serpente. Nam coruus dormientem illum rapiens, cum tandem iam experrectus esset serpens, in gyrum sese conuertendo ita eum læsit, vt ex eo vulnere iulo post extingueretur. Alciatus Emblemate, Iusta vltio, ex græco quodam epigrammate idem de coruo & scorpio habet. Ælianus libro 7. capit. xi. De aquila & polypo tale quippiam commemorat, addit exempla de Cambyse Cyri filio ex Herodot. lib. 3. & de Polycrate diripiendi auri causa ad præter profecto & turpiter decepto. Et sunt noti versus Hesiodi,

ἴδι τ' αὐτῶ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἀλλῶ κακὰ τεύχων.

ἢ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλευσῶνι κακίστη.

Id est,

Ipse sibi nocet ille alium, qui ladere querit.

Consultum malum consultori pessima res est.

Malum consilium consultori pessimum est.

Malum consilium consultori pessimum est. sane memorabile admodum est, quod apud Suetonium legimus de I. Cæsaris, & apud Iul. Capitolinum de Gordiani interfectores, qui proprijs gladijs, quibus alios interemerant, vel seipfos confecerunt, vel ab alijs occisi sunt. Legitur quoque ascriptum: RAPTORI NOXIA PRÆDA V. A. Vel, INFAVSTA LVCRÀ: quod explicat inter alias multas sententia Antiphanis Poætæ ceteris;

τὰ πονηρὰ κέρδη τοῖς μὲν ἡδοναῖς ἔχει
 μικρὰς, ἔπειτα δ' ὕστερον λύπαις μακρὰς. Id est,
 Lucra male quaesita voluptates quidem pariuunt
 Breues, longam vero deinde tristitiam.

Et in tabellam Hieroglyphicam serpentis coruam hiantem pede arripientis Disticho lusit Poet
 noster;

*Iustitia pereat semper sic vindice, quisquis
 Alterius vita struxerit insidias.*

I M P R U D E N S.

TABELLARIUS literas in perniciem suam scriptas perferens imprudentis seu parum cauti hieroglyphica tabella dici potest. Viri historia huic picturae argumentum praebuit, 2. Sam. II. 14. E vir ille strenuus regique suo perfido fidelis literas necis praenuncias ad Ioabum perferens eum exhibet qui inscius & imprudens literas contra se scriptas defert, atque male affectis conseruis seu potentioribus executionibus defert. Graece, Βελλεροφόντης τὰ γράμματα, *Bellerophon literas*, nimirum, portat. Nam Proetus Argiuorum rex (vt refert Homer. Iliad. lib. 6.) etiam Bellerophonti sub commendationis specie literas ad Iobatem perferendas tradidit iubens vt tabellarium interimeret. Hinc Chrysalus in Bacchid. Plaut. act. 4. Sc. 7.

Bellerophontem iam tuus me fecit filius.

Ego me tabellas detuli, vt vincirer.

Et Lucianus in Commentario aduersus indoctum librorum supellectile tumentem, atque in Apologia pro mercede conductis huius historiae meminit, suo more ludens. Plutarchus autem lib. de Curiositate, Bellerophontem, continentiae & multae probitatis nomine laudat, quod innocentia sua fretus, sicut reginam Proeti uxorem impudicam tangere, ita regis arcana literis sibi commissa referare noluerit. Et quidem adulterij species quaedam videtur tabellarum alienarum indagatio curiosa, sicuti qui thori alieni voluptates appetunt adulterij morbo laborant. Apud Lacedaemonios frequens fuit dictum, Λύσανδρον τὰ γράμματα, *Lysandri litera*. Is enim à Pharnabazo Satrapa coram Ephoris accusatus, de quarumdam prouinciarum expilatione, ad ipsius Pharnabazi colloquium viam affectans, rogauit eum vt ad Ephoros alias scriberet literas, quibus testaretur nulla se à Lysandro iniuria fuisse affectum, nec habere quod de ipso conqueri posset. Pharnabazus se id facturum pollicitus, in proposito quidem literas conscripsit, quales Lysander flagitauerat, clam vero alias habebat exaratas, & inter obsignandum commutauit codicillos, specie nihil inter se discrepantes, atque adeo Lysandrum astute fecellit, qui Spartam reuersus, & ad curiam profectus Pharnabazi literas Ephoris tradidit, nihil dubitans quin res pro animi desiderio esset composita. Spartanis enim Pharnabazus inter regios praefectus fuit charissimus. Vt vero lectas literas Ephori Lysandro legendas tradiderunt, se à Pharnabazo circumuentum miser animaduertit. Ita Cretenses cum Cretensibus saepissime cretizant: vt refert Plutarchus in Lysandro.

I M P U D E N T I A deplorata.

FRONS animi ianua est, & sedes pudoris, quem quia meretrices omnino deponunt, Prouerb. 7. vers. 13. Earum frontem Hieremias cap. 2. vers. 40. tribuit hominibus grauiter impudentibus *Metsach* (inquit) *Isshah* Zona frons mulieris meretricis. Ex Homero κλυῶπις dicitur impudens, id est vultu canino praeditus; quod canis animal sit omnium impudentissimum. Et Latini perfrictae frontis eiusmodi scurras appellat.

I M P V N I T A S.

FEROCES reddit improbos impunitas. Felis muscipulae inclusa, circa quam captam saltante vndique mures, suoque aduersarij petulanter insultant, donec tandem illa effractis repagulis liberata, meritas poenas insolentiae sumat, hieroglyphicon est nimiae petulantiae ex summa impunitate ortae, qua homines plus quam oportet superbire, & ferociores fieri solent. Maxima enim est illecebra (Ciccone in Miloniana teste) peccandi, spes impunitatis. Haec, inquit, Liuius lib. 24. Natura multitudine

audinis est: aut seruit humiliter, aut superbe dominatur: libertatem, quæ media est, nec spernere rodice, nec habere scit: & non desunt magistri, qui intemperantes animos irritent. Quapropter necesse fuit, vt respectu legum ac suppliciorum homines petulantes & scelerati in officio seuerè contingerentur, ne licentia ipsorum crescente impune in alios quiduis tentare auderent. Itaque Horatius quoque ait, id est, Sermon. Satyr. 3.

Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est;

Tempora si fastosq. velis euoluere mundi.

Isidorus 2. Etymol. factæ sunt leges, inquit, vt earum metu humana coerceatur audacia, tutaque inter improbos innocentia. Cum vero, vt in Paradoxis Cicero præclare docet, sapiens vir non nisi ista sequitur atque colit, quia id salutare maxime esse iudicat. Itemque 2. De Legibus. Constat profecto ad salutem ciuium ciuitatumque incolumitatem, vitamque humanam & quietam, & beatam, iustas esse leges.

I M P V R V S.

Rosæ, aromata vnguenta, Siuis ingrata sunt admodum, nec bene conueniunt cum brutis cœno gaudentibus & amicis. Impurum vero, virtutis & honestatis hostem Ægyptij designantes em pingebant in luto se voluntatem, vel rosas conculcantem. Per rosas autem veteres vitæ puritatem & sensuum sinceritatem exprimebant. Rosarum autem odor huic animali natura est contrarius: inde elegantiss. Lucretius lib. 6.

Denique amaricinum fugitat sus, & timet omne

Vnguentum, &c.

inde etiam adagium Cræti adscriptum, ὄσ δὲ διὰ ῥόδων, id est, sus per rosas. Porcus igitur per rosas feno cursu transiens declarat, neququam ῥατραμαρτυρίαν, id est, insanam ventris cupiditatem cum odio virtutis & sobrietatis posse conuenire. Vnde Rhadamanthus apud Claudianum lib. 2. in Ruff. homines luxui ac gulæ deditos in suos transformare dicitur.

At, qui desidia semper vindque grauatus,

Indulgens Veneri, voluit torpescere luxu,

Hunc suis immundæ pingues detrudit in artus.

deo etiam Vlysses apud Homerum à Circe non potuit in suam commutari, vt quibusdam ex socijs prius contigerat, quia ex Mercurij, id est, rectæ rationis consilio, contra luxuriæ stimulos temperantia & frugalitate se munisset, herba Moly, instar antidoti vsus. Et grauitè hæc quoque protulit Cero lib. de Senectute, vbi ait, impedit consilium voluptas, & rationi inimica est, ac mentis, vt ita dicam, perstringit oculos, neque vllum habet cum virtute commercium.

Quid subus atque rosis? nunquam mens ebria luxu

Virtutis studiis esse dicata potest.

I N D I G N V S repulsam patitur.

ALEXANDER cognomine Magnus solus dignus habitus est ab equo Bucephalo, qui fessor tam præstantis equi videretur. Ita quoque generosus animus viles & indignos affectus respuit, præter virtutem ac honestatem: nec vnquam prauorum consuetudinem admittit. Qui cum virtute prælitis versatur, fit melior: prauorum & indignorum consortium virtutis est euersio. Repulsam igitur nobis isti patiantur.

I N D V S T R I A laboriosa & discendi cupida.

PINGITVR accipiter per aerem volans prædæ causa, vt Ouidias quoque libro XI. Metamorph. fecit.

—— Raptor qui viuut, & omnes

Terret aues.

Perdicem iam captam suis vnguibus tenens, qui tamen nihilominus alias huius generis aucs auolantes, comite cane, qui illas excitat, intentis oculis persequitur. Hoc hieroglyphico (quod extat apud Lucam Contilem) homo industrius, laboriosus ac cupidus discendi representatur, qui non solum

singularem doctrinam sibi comparavit, sed etiam in dies vberiore scientiam conquirere, & in-
lentiore cognitionem adipisci studet. Nam secundum Menandrum:

ἀλωτὰ γίνετ' ἐπιμελεία καὶ πόνος,
ἀπαντὰ πάντα τὰ ζητούμενα.

Comprehendi possunt industria & labore,
Omnia profus qua inquiruntur.

Quod Sophocles adhuc brevius voluit exprimere.

τὸ ζητούμενον ἀλωτὸν, ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμελέμενον.

Quo queritur, comprehendi potest; effugit autem quod negligitur.

Ascriptum quoque legitur: PROVIDE ACCELERO, quo commendatur utilis ἐπιμελεία & pro-
dens cunctatio, & ut Sophocles in Electra subijcit,

Φιλεῖ γὰρ ὄνειν πρὸς γὰρ ἀνὴρ πρὸς ὄσων μέγα.

Qui facinus ingens tentat, ille lentus est.

Est autem secundum Suidam ἐπιμελεία, ὁ δὲ πρὸς γράματων ἐπιλαμβανόμενος, id est, qui bene & circumspe-
cte capescit: & Euripides in Phœnissis eam commendans plurimum, dicit esse χρησιμωτάτην θεῶν, ma-
xime salutare numen. Quapropter etiam apud sacros scriptores pro pietate in Deum, siue religione
accipitur, quæ religio inde dicta est, auctore Lactantio, quod animos nostros ad Deum religet at-
que astringat.

Multi licet fido sapiens in pectore condat,

Plura avido tamen usque appetit ingenio.

INDUSTRIA nutritrix.

SCITE Aristoteles IX. historiarum animalium, cap. 37. Ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς θαλάσσιοις ζῴοις ποτὰ ἀπεχθὴ
θεωρεῖται πρὸς τὰς ἐκάστων βίαις, sed in marinis quoque animantibus permulta intelliguntur non
sine solerti ingenio effici ratione vitæ commodioris. Subijcitque statim & primo loco Ranæ piscanti-
cis exemplum, quam in cœno absconditam gemina ante oculos dependentia fila exercere, & creberr.
commouere scribit, quæ occurrentes pisciculiprehendant, at ipsa post subducens fila occultis qui-
busdam vijs, in latas maxillas suas deceptos ingerat. Ex quo Aristotelis loco & Ælianus hanc histo-
riam, & Plinius quoque ac Plutarchus transcripserunt, & ineminit etiam Cicero 2. de nat. Deor. Sed
Oppian. 2. ἀλιεία. admodum poetice hanc ipsius fraudulentam solertiam depingit, eamque simili-
tudinibus pulcherrimis suo more illustrat. Ad quartum priorem quidem de auiculis, tritico & ante &
intra portam à captante disperse illectis & captis, locus Dionis Sophistæ pertinet ἐν τῷ περὶ ἀπιστίας
πρὸς ἀνθρώπους & πρὸς θεοὺς ἐπιτρέψομεν, πρὸν ἀνθρώποις καὶ ἡμῶν. Anates haud prius capimus, quam à nobis obiecta
edant. Id quod ad falsos amicos, qui benevolentiae simulatione homines in nassam illectos pessun-
dant, accommodat, quod & nostrum hoc hieroglyphicon exprimit. Nam, ut præclare Linius dicit,
fraus fidem in paruis sibi præstruit, ut cum operæ pretium sit, cum magna mercede fallat. Et vere Se-
neca initio declamationum, Magis nocent insidiae, quæ latent. Conuenit etiam ex inscriptionis indi-
catione in homines industrios, qui suo labore & solertia victum & res necessarias sibi acquirunt ac
comparant. Dixerim, ut est in prouerbio, facientes adiuvant, quia non cessantibus & ignavis, sed indu-
strijs, & pro virili sua laborantibus solent esse auxilio. Sicut autem

Inertis est nescire quid liceat sibi,

Contra studiosus & industrius varijs modis rebus suis prospicit

ιδίαις ὁδῶς ζητεῖσι φιλόπονος φύσει. Id est,

vias peculiare scrutantur qui industrio sunt ingenio.

Et sapienter Euripides in Hippol.

Τῷ πονῶντι καὶ θεὸς συμμαχῶντι. Id est,

Laborantem Deus adiuvat.

Epicharmus item apud Stobæum, Sermon. 29.

πρὸν πόντων πόνων

πᾶσι ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοὶ.

Conuenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona Dijs.

AVerissimum & illud,

Audaces fortuna iuvat, timidosq; repellit.

Denique

———— *Labor omnia vincit*

Improbis, & duris vrgens in rebus egestas.

I N G E N I A *præclara sæpe latent.*

FALCO, capitis velamento (quod vulgo capellum vocant, de quo profixe agit Fridericus 2. Imp. lib. 2. De arte venandi cum auibus) inuolutus, atque vinculis siue loris pedum, quos calceos Accipitrarij nominant, impeditus, quanquam libere hinc inde vagari nequeat, nihilominus tamen in altum euolat, & saltem cupiditatem suam persequendi & capiendi aues promptam & alacrem præ se ferre videtur. Eoque hieroglyphico vir doctissimus Alphonfus Maffarius exprimere studuit voluntatem suam cupidissimam bene de alijs merendi, atque in hoc suo proposito constanter perseverandi, licet multa impedimenta illi obijciantur, & sæpe ab alijs laudabile hoc suum institutum impediatur. Cum quo Alciami emblemata de puero manum alatum erigente, & alteram à lapide depressam gestante conuenit. Nec vllum dubium est nostris quoque temporibus multa ingenia præclara ad quæuis magna ac laudabilia apta nata, propter contemptum & neglectum torpescere, quod Plautus quoque in Captiuis deplorauit.

Sæpe summa ingenia in occulto latent.

Ac nota est Iuuenalis sententia:

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat

Res angusta domi.

Quod si maior liberalitas in eiusmodi homines ab illis, qui in vesanum luxum, & alias virtutes illaudabiles sua bona inutiliter & male insumere sæpenumero solent, impenderetur, ac benignius fouerentur, proculdubio non sine ingenti vtilitate Reipublicæ plures præstantes viros vtilis effemus habituri. Propertius lib. 2. Elegiarum ad Musam:

Quod si deficiant vires, audacia certe

Laus erit, in magnis & voluisse sat est.

Neotericus Poeta Disticho rem expressit:

Sæpius excelsis tenuis res officit ausis,

Et tamen attollit mens generosa caput.

I N G E N I A *Ambitiosa, Luxuriantia, præcocia.*

IN agris lætioribus præque vbertate nimium luxuriantibus, segetes interdum tanta fertilitate crescant & augentur, vt nisi suo tempore non nihil demetantur, & nimia copia illis detrahatur, seipsas suffocare, ablatis vero superfluis, multo quam prius crescere vberius soleant. Non aliter quædam nimis ambitiosa ac foelicia ingenia, plus quam oportet sibi tribuentia, ac ideo omnia audacter ac præcipitanter agentia, sæpe se ipsa euertunt ac consumunt: ac si interdum falce moderationis ac humilitatis reprimantur ac castigentur, tum demum fructus maturiores ac præstantiores producere consueuerunt: contra præcocia & nimium luxuriantia ingenia sæpe in ipsa quasi herba suffocantur.

Luxuriam segetis castigat falce colonus.

Ingenium præcox reprime: sic sapiens.

Nam, iuxta Senecam, ad maturitatem non pertinet nimia fecunditas. Quo pertinet D. Augustini dictum in epistol. i. ad Maced. Quædam acutiss. & excellentiss. ingenia tanto in maiori errant, quanto confidentius tanquam suis viribus concurrerint, nec suppliciter ac veraciter Deum, vt vitam sibi ostenderet, petierint.

I N G E N V I T A S *laudata.*

OMNIBVS est nota fabula de cornice, aliarum pennis si se exornante, quas tamen illæ rursus ipsi abstulerunt, illamque ludibrio habuerunt, quam exposuit quoque Horatius lib. i. Epistol. ad Florum.

*Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuus nudata coloribus.*

Hieroglyphicon hoc contra nimis ambitiosos & arrogantes, aliorumque labores sibi temere ac frivulenter attribuentes, recte vsurpari potest, de quo etiam recens quidam non indoctus poeta in Iliad crocosmo hoc hexasticon exposuit de coruo,

*Dic mihi cur plumis alienis corue superbis?
Dic adeo tumido cur aliena placent?
Agmine iam facto repetitum curstat omnis
Grex auium, pluma vndique nudus eris.
Nemo sibi dotes furtiuas arroget vnquam,
Nec decus alterius surripuisse velit.*

Vnde B. Gregorius Nazianzenus in sermone de Epitaphio patris recte ait, πᾶν τὸ ὡς Προϊντὸν ἔδεικνυται. Quod Cicero explicat lib. 2. De Offic. Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt, & simulatum quicquam potest esse diuturnum. Alibi ascriptum est: PONE PERSONAM, eodem sensu M. Aureliano Numeriano Imp. etiam ascribitur simile dictum: ESTO QVOD AVDIS. Horatio lib. 1. Epistol. 16.

Tu recte vivis, si curas esse quod audis.

Et Martialis:

*Quod sis esse velis, placeat moneo tibi cautus,
Sors tua: nihil aliud si sapias esse velis.*

Item in alio loco:

Quod sis esse velis, nihilque malis.

I N G E N V V S.

COBAROS Medus apud Q. Curtium lib. 7. cap. 4. in Oratione ad Bessum, nobilis equus, inquit, umbra quoque virgæ regitur: ignavus ne calcari quidem concitari potest. Hieroglyphicon est hominis ingenui generosaque indole præditi, qui verbis placidis ducitur, & vel ad leuissima obiurgationem rubore suffunditur, totisque viribus eo incumbit, vt in posterum sua sponte quæ rectum est diligenter exequatur. Ingenia feruilia vero vix multis verberibus in officio continentur. Multa flagella peccatoris, Psal. 32. & Prouerb. 10. Virga tergo stultorum. Et cap. 17. Plus proficit correptio apud ingenuum, quam centum plagæ apud stultum.

I N G E N I V M corporeo robore præstantius.

IANVS Dubrauius, qui postea Olomucensis Episcopus in Moravia factus, Ioannem se nominavit, cuiusque extat historia Bohemica, in libello suo de piscinis & piscibus lepidum mehercule duculum Lucij piscis & Ranæ palustris commemorat, cuius ipse & antecessor in Episcopatu suus. Stantia laus Turzonius, spectatores fuerint. Ranam in insidijs latitantem in Lucij forte ad insidiarum locum delati, ibique secure apricantis caput insilijisse, lateque diuaticis pedibus frontem piscis circumplaxam oculos potissimum eius inualisse: at illum molestum incesforem, nulla vi, nec corporis rotatione, nec ad arundines attritu excutere valuisse, sed victum tandem & viribus exhaustum succubuisse seque ranamque vna in ima gurgitis demersisse. Exsilijisse paulo post ranam victricem, miris modis tripudiantem, & tanquam opimis de hoste spolijs receptis in palatia sua recepisse. Extractum vero continuo retibus & lucium deuictum, vtroque lumine orbatum repertum fuisse, affirmasseque tum piscatores rem non nouam hanc, sed se certaminibus eiusmodi assuetos sæpenumcro lucios à ranis excœcatis piscari, quibus ad hunc modum amissis oculis piscium captura adempta sit. Sunt autem pulcherrimæ diuini Oppiani de piscium ἀλλήλοφονία sententiæ, qua Deum illis, qui nec robore, nec armis præstant, eo maiorem animi promptitudinem inseuisse canit, qua validissimos etiam hostes suos vincant ac superent. Et eleganter Plinius scripsit: Callent in hoc cuncta animalia, sciuntque non sua modo, verum & hostium aduersa: norunt sua tela, norunt occasiones partesque dissidentium imbellis.

Abelles. Generaliter vsurpari hoc hieroglyphicon poterit, cum ingenij solertiam corporis robori potiore esse ostendere volumus.

*Lucius imbelli misere succumbere rana
Cogitur: in vires vincimus ingenio.*

INGRATITUDO.

HIEROGLYPHICON ingrati animi lupus est, capram à qua olim lactatus est, deuorans. Ingratus nullo flebitur obsequio: & vt

*Prada lupo fit capra, suo quem lacte cibarat,
Sic cedunt homini qua bene facta malo.*

Et Græco Epigrammate lib. I. Anthologia, titul. εἰς εὐχαριστίας καὶ ἀχαριστίας, Alciatus confecit emblema 64.

*Capra lupam non sponte meo nunc vbera lacto,
Quod male Pastoris prouida cura iubet.
Creuerit ille simul, mea me post vbera pascet:
Improbis nullo flebitur obsequio.*

Ingrati nullis officiis aut meritis à sua peruerfitate flekti possunt; immo loco gratitudinis, quantum possunt benefactores suos in extremam adducunt perniciem: quo pessimo τῆς ἀχαριστίας vitio nulum detestabilius reperiri potest; adeo vt Salomon in Prouerbiis, à domo eius qui reddit malum pro bono, scribat non recessurum malum. Persæ ingratos odio perpetuo prosequabantur, nec in illos Solon legem ferre voluit, existimans fieri non posse, vt in Republica bene constituta quisquam reperiretur ingratitude labe deformis. Et apud Xenophontem lib. 2. ἀπομύμη. occurrit egregia dissertatio Socratis ad filium Lamproctem de ingratitude.

Aquila ex sagitta de suis met pennis concinnata, perit, quæ exprimit hominē pereuntem eorū improbitate ac perfidia, quos plurimum iuuare ac promouere studuit, quod etiam Ouidius in quodam versiculo deplorat:

Heu patior telis vulnera facta meis.

Quo pertinet quoque Actæonis fabula à suis canibus perempti, quam idem Ouidius 3. Metamorph. describit, & apud Theocritum in hodiæporis exclamat pastor,

*— ἰδὲ ἀχάριστος τί ποδέσται,
Ἐπέσται καὶ λυκιδεῖς, ἐπέσται κόνας ὡσεὶ φάγωνται. id est,
En memor illius quo serpit gratia facti!
I nunc ergo canum catulos nutri atque luporum,
Vtrum nutrieris, comedent tua viscera adulti.*

Quod vltimum quoque in prouerbium de sceleratis & ingratis hominibus abiit. Vfus est autem hoc hieroglyphico quidam vir magnus, qui alios plane neglectos studiose promouere & ad magnas dignitates euehere conatus est, à quibus postea ingrattissimo animo non solū contemptus, sed insuper quoque multis iniuriis affectus, & tandem de suo gradu deiectus est. Sic apud Valer. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem rogatu M. Cœlij cum Cicero non minore cura quam eloquentia in iudicio defendisset, tamen hic flagitiose ingratus homo, nec verbo, nec re vniquam à Cicerone lesus, vltro M. Antonium rogauit, vt ad eum proscriptum persequendum & iugulandum mitteretur, quo facinore detestando perpetrato, caput ipsius Romam tamquam opima spolia retulit, quod antea pro illius capite tam præclare perorauerat.

*Ipsa suis pennis aquila interit ista: refertur
Scilicet hac hodie gratia pro meritis.*

INIMICVS nullus contemnendus.

PARVA sæpe nocent, &

*Paruula, qua de asino vindictam sumis acanthi,
Vim magnam & paruis rebus inesse monet.*

De inimicitia inter Asinum & Acanthides auct. Aristot. lib. 9. de histor. Animalium cap. 1. & Plin. lib. 10. cap. 74. eodem sensu. Asinus & Acanthides inter se sunt hostes. Victas enim acanthidibus depascitur, quas adhuc tenellas Asinus depascit. De hoc diffidio Achilles Bochius lib. 3. Hos versus composuit:

*Cur tantula Asinum tantum acanthis oderit,
Obscura non est causa, spinis affricat
Sese illa acutis, in quibus cubilia
Texens auicula nidulatur, eius &
Depascitur flores. Acanthis vsque eo
Terroritur, vt procul rudentem si audiat,
Deiciat oua, decidant pulli metu*

*Enidulo, nec fert inultum hoc: nam illius
Qua sustibus, qua sarcinis facta vlcera
Paruo fodit rostro, atque pungit narium
Mollissimas partes. Id omnes admonet,
Ne humillimis quidem inferendam iniuriam:
In paruulis vim saepe inesse maximam.*

INIVRIA nemini inferenda.

ASINVS & Spini (ἀσινος & σπίνης) inter se sunt inimici, inquit Aristoteles lib. 9. De historia Animalium cap. 1. Victus enim Spinis e vepribus, quas Asinus tenellas adhuc depascit. Quod Plinius iussu ferre verbis expressit libro 10. cap. 74. De quo Achilles Bochius lib. 3. Symbolicarum: quæst. hos versus composuit:

*Cur tantula asinum tantum acanthis oderit,
Obscura non est causa: spinis affricat
Sese illa acutis, in quibus cubilia
Texens auicula nidulatur, eius &
Depascitur flores. Acanthis vsque eo
Terroritur, vt procul rudentem si audiat,
Deiciat oua, decidant pulli metu*

*Enidulo; nec fert inultum hoc: nam illius
Qua sustibus, qua sarcinis facta vlcera
Paruo fodit rostro, atque pungit narium
Mollissimas partes. Id omnes admonet,
Ne humillimis quidem inferendam iniuriam:
In paruulis vim saepe inesse maximam.*

Huic succinit ingeniosus poeta, Disticho elegantis.

*Paruula, que de asino vindictam sumit acanthis,
Vim magnam & paruis rebus inesse monet.*

INSIDIÆ.

IN vita humana perpetuis insidiis vndiq; circumcingimur. Hieroglyphico id demonstratur in stelis desumpto. Quamuis multæ regiones abundant cuniculis, cum sint admodum fecundi, viximus tamen in Hispania semper eorum fuit prouentus, vnde Catullus vocat, cuniculosam Ciberiam. Quinetiam Balearici auxilium militare ab Augusto Imperatore olim contra eos petierunt, teste Plinio lib. 8. cap. 55. & Strabone lib. 3. Atque etiam oppidum ab his subuersum esse narrat Varro, quem adducit Plinius eodem lib. cap. 29. Strabo in Turditaniam contra illorum copiam nimiam, tres esse modos inuentos eos venandi & capiendi scribit, quorum vnus fuit, quod γάλας ἀρχίας Alæx, id est, mustelas syluestres studiose adhibeant, ac ore obligato in foramina cuniculorum immittunt, quæ vnguibus eos extrahant aut expellant, vt ab insidiantibus capiantur, vt Plinius quoque commemorat, quod venationis genus multis in prouinciis adhuc est vstitutum, vbi venator mustelas illas luestres, vel viuerras funiculo tenens in canernas immittit, quæ vbi cuniculum apprehenderit mordicus tenent, vt vna cum ipsis extrahantur. Monemur hoc hieroglyphico quantum opere insidiantium cauendæ sint: quod quidem in primis de calumniæ pessimo & valde occulto malo est intelligendum. Inde prouerbiū Aristophanicum, nullum reperiri remedium contra morsum Sycophantæ. In Pluto cuidam iactanti anulum se habere magicum, aduersus omne malorum genus efficacem, respondet alter, ἀλλ' οὐκ ἔστιν αὐτοῦ δόσις τῷ δυνάματι, scilicet φάρμακον, id est, non illi inest remedium contra Sycophantæ morsum. At, vt sapienter dictum est,

*Non illa tractus aeris volubiles,
Nec subter vndas, nec per vmbrosam neminem
Habitat, sed aures Regum, vt ades, possidet:
Et inde pressa illudit innocentie.*

INSTITUTIONIS efficacia.

MERCVRIVS apud Mythologos ingenij, eloquentiæ, doctrinæ vim denotat. Is fingitur irrigare laurum, arborem Apollini sacram, qua ipsa quoque poëtæ & docti viri ornabantur. Hieroglyphicon illud docet multum referre, quo magistro & duce qui illos recte instituunt, adolefcētes bonarum artium ac literarum studiosi, modo progressus in illis laudabiles facere velint, vtantur.

INTEGRITAS.

ΚΥΓΝΟΥ Græcum vocabulum Latini quoque retinuerunt, ἀπὸ τῆς κυκλῆν τῶ ἰλῶ, id est, quod cœcum scrutari ac turbari propter cibum solet, vt vult Varinus. Estque fabula apud Ouidium libro secundo Metamorph. de Cygno nota, quod libenter versetur in locis palustribus, vt euitet fulmina, quæ plurimum metuit. Nam fingunt poëtæ, regem Liguriæ filium Stheneli Phaetonti matero genere proxim. in Cygnum mutatum. Pausanias in Atticis Cygnum Ligurum regem, Musicæ uide clarum, post mortem ab Apolline in sui nominis auem transformatum scribit. Sic Laurum quoque, sub qua hic Cygnus securitatem quærit, immunem esse à fulmine, & hoc quasi priuilegio à deo donatam, vetustas existimauit. Intellegitur autem sub Cygni imagine integritas, modestia, canor & animi bonitas, quæ vniuersa protectione & umbra solius virtutis tutum præstare, vitamque à omni labe integram conseruare potest. Quemadmodum enim laurus, etiam in horridissima yeme sua virentia folia retinet, ita quoque virtus semper viget floretque, etiam in rebus asperis & duersis, sui que se statores quouis tempore egregie tuetur & conseruat. Cum autem Ethnici scriptores tantopere virtutem commendent, tantique faciant, quid nobis Christianis de vera pietate, cui omnes virtutes merito famulantur, sentiendum dicendumque erit? Quare sanctus Paulus quoque I. ad Timoth. 4. recte nos admonet, vbi inquit: ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ὄφελος ἐστίν ὁ φιλίμω. ἢ δὲ εὐέλεια πρὸς πᾶντα ὁ φέλιμος ὄντι, ἐπαγγελίας ἔχουσι ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Quod Plato quoque uasi per transfennam vidit in Epinomide. Nemo sane nobis vniquam persuadeat, maiorem esse virtutem generi humano, quam pietatem. Quibus cum vtiliter conferantur versus Lucilij, quos refert

Fulgura non metuo, pellunt ea germina lauri;

Fortuna insultus despicit integritas.

Echinus non sine vafricie quadam naturali, sentiens canes accedentes, conuoluit se in pilæ formam, tantum in aculeos vim suam exercent. Plutarchus lib. de animalium solertia,

πολλὰ αἰὸν ἀλώπηξ, αἰὸν ἔχει ἓν μέγα.

Scit multa vulpes, magnam echinus vnum habet.

Nam accedente, vt aiunt, vulpe, echinus

Corpus conuoluens pinea in morem nucis,

Spinas riget horrens, ne vel morderi queat,

Vel tangier.

Hieroglyphica nota est hominis qui fretus integritate sua nihil moratur ictus inuidiæ, fraudes & obreccationes maleuolorum facile contemnit, & ab illis se tueri potest, vndique tutus. Nam

Integritas virtusque suo munimine tutæ,

Non patet aduersa morsibus inuidiæ.

Viro equidem vitæ integro scelerisque pure conuenit illud veteris poëtæ,

— Expeis terroris Achilles

Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.

INTEGRITAS inuidia clamores contemnit.

PLVTARCHVS in libello de Oraculorum silentio perhibet inter templi cuiusdam à Cypsello consecrati donaria & anathemata extitisse Palmam æream, ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & natrices, quas hydros nominant. Hoc hieroglyphico indicantur (ex quorumdam sententia) sycophantæ qui inuidis linguis & exitiali maledicentiæ veneno armati, probos ac in-

tegros vitæ, scelerisque puros viros, non obliqua, sed regia via ac ratione ad honorum & dignitatum exercitia sacra tendentes, euertere, & omnibus bonis exuere, sed frustra conantur. Nam innocenti virtuteque sua freti inuidorum morsus & obtractatorum calumnia facile spernunt ac retundunt, & tantundem curant, quantum luna luporum ululatus. Palma enim ardua primæque nobilitatis arbor frondidus numquam vidua, homines ad magna tendentes aptissime exprimit, ad cuius radices ranæ plurimæ, odiosa sua coactione omnibus molestæ, calumniatorum mores ad viuum exprimunt & hydri nullis serpentibus veneno inferiores (si Plinio credimus) virulentos inuidorum sibilos designant. Quod hieroglyphicon, eruditus Hadrianus Iunius (cuius liber excusus est à Plantino) ita explicat;

Palma caput tollit cælo ardua, cuius ad ima

Rana loquax, stabulantur & hydri.

Oppugnant proceres, quorum via consona recto est,

Degeneres, atque inuidia lingua.

INVIDIA. LITES. RIXÆ.

PAVSANIAS in Corinthiacis describit paludem leonam, & addit: Ad Amymones fontem plantanus exsurgit, sub ea Hydram educatam narrant. Equidem facile adducor, belluam illam tum multo maximam cæterarum fuisse, tum vero tam insuperabili veneno, ut eius felle spicula sagittarum Hercules infecerit. Caput vero, ut ego opinor, vnicum & non plura habuit. At Pisander Camirensis, quo & fera terribilior, & carmina sua plus dignitatis haberent, pro vno illi plura capita dedit. Hæc Paulanias. Sed Naucrates quidem Elythæus septem, Zenodotus Ephesus nouem, Heraclide Ponticus quinquaginta capita illi tribuit: quæ quoties vnum illorum cædebatur, priorum numerum duplicabatur continuo. Hoc igitur monstrum Iolai aurigæ opera Hercules, licet hydræ Cancer in gens opem tulisset, perdomuit, ipso etiam Cancro consultato fortiter. Plato sane in Euthydemo per Hydram & Cancrum callidissimos Sophistas intelligit, quos viri docti & veritatis amantes, ut illi inuicti videri cupiant, instar alicuius Herculis retundere ac superare soleant. Alij, cum ex vno scelerum plura serpent, non secus ac ex hydræ vno capite abscisso plura renascebantur. Herculem vno temporum omnia eius capita extinxisse putant, id est, virtute & temperantia cuncta vitia repulisse. Quo & Horatii illa 2. Epistol. 2. referri possunt ac debent, ad quæ alludit nostrum Distichon. Alij ad laboriosa & nimis intricatas lites non minus concinne transtulerunt, cum dicto: SPES ÆGRA SALVTIS Quod & Prouerbio significari posset: Ἰδέο γὰρ τέμνεις, Hydram secas. Quidam dolorem cum tempore veluti renascentem hoc symbolo exprimere studuerunt, cum inscriptione: NON SECVS VSQUE DOLOR.

— malorum sensus accrescit die:

Leue est miserias ferre, per ferre graue,

Inquit Thycstes Senecæ. Distichon superest, quod sublimicimus:

Ex templo tibi sit duram qui contulit hydram,

Sternere latiuagum qui cupis inuidiam.

INVIDIA fugienda.

AB annosis & ingentibus arboribus subnascens arbusculos vmbra lædi, succum & nutrimentumque eis subtrahi, sic ut incuruas enasci & succo destitutas inarescere necesse sit animaduertens, de Inuidia fugienda te hieroglyphicis admoneri crede, & alienam virtutem & gloriam herbescentem tui gaudio intuere, fauore prosequere, congratulatione tua foue.

INVIDIÆ Conatus irriti.

CANES Lunam frustra adlatrant, & serpentes ac ranæ ad palmæ radicem sibilantes atque coxantes nihil efficiunt.

Quantum palma hydri possunt ranaque nocere,

Tantumdem inuidia virus obesse probis.

Nam innocentia virtuteque sua freti Sycophantarum calumnias facile spernunt ac retundunt. Palma enim

na enim ardua primæque nobilitatis arbor, frondibus numquam vidua, homines ad magna tendentes denotat; ranarum coarctatio calumiatorum ingenium, serpentum sibili morsus invidorum exprimit. Hieroglyphicon illud pinxit, & tetrasticho illustravit. Adrianus Iunius vir Doctissimus emblem.

*Palma caput tollit caelo ardua, cuius ac ima
Rana loquax, stabulantur & hydri.
Oppugnant proceres, quorum via consona recto est,
Degeneres, atque inuida lingua*

I N V I D I Æ Antidotum.

ÆLIANVS lib.I.cap.37. auctor est, Ciconiam vespertiliones eius ovis perniciem molientes admodum caute vindicare. Nam cum hæ solo contractu ova illius sterilia & irrita reddere soleat, hoc remedio vititur, vt folia platani in nidos suos inferat, quæ vespertiliones ferre nequeunt, sed inde corpore affectæ nihil amplius nocere possunt. Non dissimilem proprietatē (vt idem auctor habet) natura hirundinibus est largita: nam cum pariter blattæ ipsorum ovis sint perniciosæ, matres apij foeta ante pullos projiciunt, atque hinc omnis accessus blattarum prohibetur, de quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib.2. præclaram habet sententiam, vbi ait: Proba enim natura omnibus animantibus magistra est, non solum ad sui conseruationem, sed etiam ab illis procreatorum, idque ob innaum studium & amorem vitæ, successiones in perpetuum stabilitatis perducens circulum. Recte autem vsurpari poterit hoc hieroglyphicon à magnis viris, qui contra inuidiæ morsus quasi efficacissimo amuleto suam virtutem ac bonitatem opponunt, & æmulorum occultas machinationes singulari constantia ac fortitudine arcere ac irritas facere norunt. Quare veterum quispiam, referente Stoæo, virtutem non immerito ita commendauit,

*ἢ κ' ἐστὶν ἀρετῆς κληῖμα πριώτερον,
ἢ γὰρ πέφυκε δῆλον ἔτε χερμαίων,
ἢ τ' ἀσφαλείας, ἢ τε δωπείας ἔχλων,
ἀρετῇ δ' ὄσση περ μάλλον ἂν χερῶναι δέλης,
τόσση δὲ μάλλον ἀνέξεται τελευμένη.
Non est virtute vlla possessio preciosior,
Non enim submittit se neque pecunijs,
Neque securitati, neque adulationi vulgi,
Sed virtus quo frequentius ea vii libet,
Eo magis crescit, perfectiorque fit.*

vt propius accedamus ad hieroglyphici sensum,
*Virtuti inuidia est hostis, verum illius omnes
Sincera insultos despicit integritas.*

I N V I D V S.

DIORVM virorum virtute macrescit inuidus, & atra bile percitus fertur in seipsum, sicut Pantheram aiunt viso homine, vel hominis simulacro in rabiem agi, & in hominem vel ipsius hominem irri toto impetu, vt quod odit quamprimum discerpit. Panthera igitur in hominis personam vel egiem insiliens inuidi matrescentis rebus opimis proximi hieroglyphicon esto.

I R A.

VARRO libr.3. de re rustica, cap.9. Meleagrides vocat gallinas Africanas, quæ alijs sunt Numidicæ, quæ ad nos quoque deferuntur. Quamquam vero Gesnerus nostras vulgo dictas Indicas allinas ad Meleagrides recenseri posse existimet (sicuti quoque Turnerus Anglus, & Bellonius Gallus) rectius tamen pauonem Indicum vel Gallopauum nominari, idem Gesnerus putat. Sed Cellius interpres & Commentator, Æliani lib.16. de Animal. cap.2. existimat Gallinaceum Indicum

debere appellari. His vero auiibus quasi peculiare hoc est insitum, vt ad iram prouocatis, cutis circum collum sanguineo colore splendet, & crista ipsius varij coloris inflectitur, & ad nares vsque protenditur, caputque nudum pelle purpurascete obducatur, quam antea laxam & quasi vacuum, cum irritatur, sic inflat, vt ad brachij nonnumquam crassitudinem accedat, ac tum vox cum fragore aliquo per collum redditur. Quæ omnia in hac aue peregrina vere & mores iracundiæ exprimit vt vix aliquid accommodatius excogitari posset. Est autem Hieroglyphicum ex Claudiano de 4. consulatu Honorij delumptum, vbi ait:

*Iram sanguinei regis sub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis, aridamque nocendi
Præcipitemque sui rabie succensa tumescit.*

Cum quo conuenit Persius libr. 3.

*Non face supposita, feruescit sanguis, & ira
Scintillant oculi, dicis que facis que quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus iuret Orestes.*

Seneca quoq; in libr. de ira eam luculenter describit his verbis. Nam in ea facies turbatior ora pulcherrima foedat, toruos vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis iratos. De remedijs vero contra hunc tam impetuolum affectum aliorum scripta consulantur.

*Quam deforme malum feruenti accensa furore
Ira sit, iratis Indica monstrat auis.*

I R A furor breuis.

APER iratus ac frendens, nimiaque vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam deicere cupit; quo tamen conatu irritato nihil aliud consequitur quam quod dentes sibi ipsi confringit, seque frustra conficit, atque ita declarat quam noxia sit iracundia, omnis rationis expertus. Hanc Xenophon ἐξείδοντος, improvidam vocat. Et Cicero, 4. Tuscul. An quicquam est, inquit, insaniz similis ira? Ennius insaniz initium dicit. Color, vox, oculi, spiritus, impotentia dictorum & factorum, quam partem habent sanitatis? Paulo post addit, non igitur desiderat aduocatum fortitudo iracundiam; satis est instructa, parata, armata per sese.

Concitus ira aper in truncum se reddit inermem:

Ira vltrix quoties in sua damna ruit?

Extant aduersus iram præclara Senecæ & Aristarchi documenta, quæ illam animi perturbationem ad vitium depingunt. Paucis omnia Horatius libr. 1. epist. 2.

*Ira furor breuis est animum rege, qui nisi patet
Imperat: hunc frenis, hunc tu compeſce catena.*

Compeſcitur autem sapientibus verbis, teste Plutarcho,

Ἄνχις νόσος ἐστὶν ἰατρῶν λόγῳ, id est.

Anima morbida remedium oratio.

Qualis autem debeat esse illa oratio docet hierosophia apud Prophetam & Apostolum, irascimini & non ite peccare. Sol non occidat super iram vestram. Plal. 4. 5. Eph. 4. 26.

I R A compeſcenda.

INGENIOSE admodum, vt multa, Isidorus Pelusiotes, epistol. 43. lib. 4. nuper editi. De ira compeſcenda hieroglyphicon nobis proposuit coruum Prophetæ Eliæ cibum adferentem, his verbis. Deus fons bonitatis curauit Prophetam per coruum pasci, auem sobolis propriæ osorem, & quæ parit quidem atque excludit pullos, sed eos non alit. Maximè quidem omnia nutrit ac sustentat diuina prouidentia; eximie vero & peculiari quodam modo pullos coruorum, qui à parentibus suis negliguntur. Animalcula enim parua quæ nidos circumuolitant, pabulum ipsis præbent, quoad aduolare possunt. Per toruos igitur Deus non tantum voluit suadere Eliæ, ne nimium indignationi suæ indulgeret, neque magis inhumanus esse videretur quam illud volatile animal, quod quantumuis in pullos suos

los suos crudele affoqui sit, tamen iam prophetae humanitatem illi allato pabulo exhiberet. Nam hæc quidem, inquit Deus, auis iam te meo iussu pascit. Tu vero totus ira & indignatione occupatus, iura humanitatis habes despectui. Hæc Iſidorus.

I R R E Q V I E T I *homines.*

CA M E L V S sitim quadriduanam tolerat, impleturq; cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, obturbata prius aqua pedum proculcatione: aliter potu non gaudet. Quod Ælianus quoque Elephanti tribuit, cui aquam limpida exosam esse testatur. Ad hunc modum homines irrequieti, atque ad turbas nati affectibus suis vt indulgeant omnia peruertunt, hostes publicæ tranquillitatis, qui consilia sua eo dirigunt vt alios inter se committant. atque miris artibus excitent bella non necessaria. In aquis turbidis piscationem multam se facturos somniant, nonnunquam familiarum suarum, sæpissimè suo ipsorum maximo malo. Turbata delectatur, &

Turbat aquam sitiens quam vult haurire Camelus:

Sic pacem ex bellis qui lucra fæda sitis.

Apud Iouium occurrit insignis historia. Virginius Vrsinus, strenuus alioqui bellator, contra multorum etiam gentilium suorum sententiam, quo tempore vniuersa fere Italia contra Gallos conspirauerat, nihilominus tamen ipse castra Gallica sequi maluit. Ideo vsus est symbolo Camelino, cui adpingi curauit, *latrouble me plait*, id est mihi turbida placet; sed conatu & exitu parum felici. Nam durante bello isto grauissimo Atelle obsessus in hostium manus incidens in carcere Neapolitano fœda morte periit.

I V D I C I V M *vulgi mire deprauatum.*

IN eo fallimur turpiter quod mensuras rerum ignoramus, præsertim quum de hominum euanido splendore agitur. Quod vt corrigeret Seneca Stoicus, hieroglyphico tum ex pumilione & Colosso, tum ex vario humano habitu sumpto, multa egregia proposuit, quæ hic proponere libet, ad vetustissimam sapientiam pertinentia. Nemo (inquit, circa finem epist. 76.) ex istis quos purpuratos vides, felix est, non magis quam ex illis quibus scriptum & chlamydem in scena fabulæ assignant, cum præserte populo elati incesserunt, & cothurnati, simul atque exierunt exalcaantur, & ad staturam suam redeunt. Nemo istorum quos diuitiæ honoresque in altiore fastigio ponunt, magnus est. Quare ergo magnus videtur? Cum basi sua illum metiris. Paruus pumilio, licet in monte constiterit. Colossus magnitudinem suam seruabit, etiam si steterit in puteo. Hoc laboramus errore: sic nobis imponitur: quod neminem æstimamus eo quo est. sed adiicimus illi & ea quibus adornatus est. Atqui cam volens veram hominis æstimationem inire, & scire qualis sit, nudum inspicere; ponat patrimonium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia: corpus ipsum exuat: animum intueri, qualis quantusque sit, alieno an suo magnus, si erectis oculis gladios micantes videt, & si scit sua nihil interesse vtrum anima per os, an per iugulum exeat, beatum voca. Si cum illi denuntiata sunt corporis tormenta, & quæ casu veniunt, & quæ potentioris iniuria, si vincula & exilia, & vanas humanarum formidines mentium, securus audit, & dicit,

— *Non vlla laborum.*

O virgo, noua mi facies inopinave surgit.

Omnia præcepi, atque animo mecum ipse peregr.

Tu hodie ista denuncias: ego semper denunciasti mihi hominem parauit ad humana præcogitati mali mollis ictus venit. At stultis & fortunæ credentibus omnis videtur noua rerum & inopinata facies. Magna autem pars est apud imperitos mali, nouitas. Hoc vt scias, ea quæ putauerunt aspera, cum asfueuerè, patiuntur. Ideo sapiens asfescit futuris malis: & quæ alij diu patiendo leuia faciunt, hic leuia facit diu cogitando. Audimus aliquando voces imperitorum dicentium, Nesciebam hoc mihi restare. Sapiens scit omnia restare sibi. Quicquid factum est, dicit, Sciebam.

HEBRÆIS vox Chafidha, Ciconiam, & misericordiam significat, Iustus autem, id est, Deus in Christo, Isaias viros *hesed*, id est, misericordes appellat cap. 57. 1. 2. Solet autem ætatis a uena Ciconia ἀντιπελαργεῖν, id est, parentibus senio confectis mutuam nutricandi vicem repende. Ideo Plin. libr. 10. Naturalis hist. cap. 23. Genitricum, ait, senectam inuicem educant. Iustus etiam officiosus est erga omnes & beneficus, maxime tamen erga de se bene meritos fidei patres & domesticos; quibus ex talionis lege pro acceptis beneficijs parem gratiam referre studet.

2. Honos ijs, ait Plinius, serpentum exitio tantus, vt in Thessalia capitale fuerit occidisse, eademque legibus pœna quæ in homicidam. Bellum sine inducijs, & Iusti in his terris militantes, cum antiquo illo & tortuoso serpente satana, gerunt: & super Leonē ac Basiliscum calcant. Psal. 91. 13. versantes in medio nationis prauæ ac peruersæ, Phil. 2. 15. Sed per Christum, fide mundi huius victrice, vincunt & pedibus calcant illum Serpentem, Rom. 16. 20.

3. Ciconiæ in cælo nouerunt tempus suum, Ierem. 8. 7. Ideo Basilisus in Hexamero ait, Mores vbi Ciconiarum haud longe dixerit à prudentia rationeque; distare. Ita vno tempore hæc omnes in nostras prouincias veniunt, ita rursus abituræ certo congregantur in loco, indeque vniuersæ, ceu lege, predicta die recedunt. Ita & iusti homines tempus gratiæ Dei beneuolentiæ studiose obseruant, & ut mores sunt dicti Apostolici: Idque perspecta opportunitate, quod videlicet tempestiuum iam nos à somno expergisci, &c. Roman. 13. 11. Item, Redimentes occasionem, quoniam dies mali sunt Ephel. 5. 16.

I V S T I & Iniusti.

1. **M**YRICÆ (de qua Plinius, libr. 13. cap. 21.) duæ species sunt: Sylvestris altera, quæ non fructum: Satiua altera, quæ πολυκαρπῆ est, fructumque copiosum fert. Sic Spiritus Myrica, videlicet Ecclesia, siquidem externam societatem hominum spectes, complectitur duos hominum ordines: quorum alter Pseudochristianorum, alter Germanorum Christianorum est. De illis Sylvestribus myricis dicitur Ierem. 17. 5. 6. Sic dixit Iehoua, Maledictus vir qui fidit homini, & pernit carnem brachium suum, & à Iehoua recedit cor eius. Erit enim tamquam Myrica in deserto, nunc que videbit quum venerit bonum, sed habitabit in siccitatibus in deserto. Sed de Myrica laudat Psaltes, efficacitatem piarum precum commendans, ait, eo quod respexerit Deus ad orationem eorum qui sunt veluti Myricæ, & non spreuerit preces eorum, Psal. 102. 18. Hæc satiuæ Myricæ reseruantur non ex semine mortali, sed per sermonem Dei viuui & manentis in æternum. I. Petr. 23.

2. Nascentur Sylvestres miricæ proximè paludes, residetque aquas ac quiescentes, teste Dioscoride, lib. 1. cap. 95. Pseudochristiani peccatis mundoque huic nimium additi, palustribus & vligino huius terræ locis plurimum delectantur. Satiuæ Myricæ limpida & salutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quæ in eis fit fons aquæ salientis in vitam æternam. Ioh. 4. 14.

3. Satiuæ Myricæ limpida & salutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quæ in eis fit fons aquæ salientis in vitam æternam. Ioh. 4. 14.

4. Humiles sunt Myricæ. Sic & fideles homines humiles corde sunt memoresque præcepti quod dedit Dominus Iesus, quum diceret, Matt. 11. 29. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quoniam mitis sum & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris.

5. Fragiles & tenues Myricæ sunt. Fragiles & tenues sunt fideles homines, vt qui in seipsis confidentes, vna cum docentibus de fidei thesauro quem circumferunt in hoc mundo necesse habeant dicere, habemus autem thesaurum hunc in testaceis vasculis, vt eius virtutis præstantia sit Dei, & non nobis dum in omnibus premimur, at non coarctamur. 2. Corinth. 4. 7. 8.

6. Myricæ autem Spirituali, idem quod Croco accidit. Gaudet calcari Crocum, premendoque melius prouenit. Sic Ecclesia militans, sic etiam cuncti fideles, crucem Christi gestantes, habent curam

um Davide dicant, Multis angustijs affecerunt me ab adolescentia mea, &c. Psalm. 129. 1. 2. 3. Ad Moabitas autem dicitur, Jerem. 48. 6. Fugite, eripite animam vestram, & sitis veluti Myrica in deserto. Significat genti superbæ, inhospitali, & fiducia opum ac potentia suæ inflatæ, rerum vices imminere: ac futurum, vt qui antea in cultissimis & populosis oppidis vixissent, trepida formidine diffundere in solitudines incultas, in iisque delitescere, necesse haberent. Hoc sane syluestrium Myricarum utum est.

Sed Satiuæ & Spirituales Myricæ, non in terris, sed in cælo radices agunt, & vbique locorum, perpetuo fidei, charitatis & spei honore virent. Ac de eorum antecessoribus dicitur, Oberrauerunt eum ouillis & caprinis pellibus, desituti, oppressi, male habiti. Quibus indignus erat morbus, in desertis errantes, in montibus ac speluncis & cauernis terræ. Hebr. II. 37. 38.

Theophrastus I. br. I. de Plantis, cap. 16. Myricæ, ait, inter frutices folium carnosum: nonnullis arundinaceum, vt palmæ, Coici, cæterisque similibus, quæ folijs angularibus constant. Myrica myricæ cor carneum, non lapideum est, Deo ei pro infinita sua gratia benedicente, vt habetur Ezech. I. 19. Et dabo eis cor nouum, & Spiritum nouum tribuam in visceribus eorum: auferamque cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum. Qui autem, carni bonique cordis flores, quæ foeta, qui fructus Spiritus sint, idem Propheta verbis sequentibus indicat, dicens: Vt in statutis meis ambulent, iudicia mea custodiant, faciantque ea: & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deum.

Tessatur Dioscorides, Myricam Satiuam in Ægypto & Syria fructum ferre gallæ Similem, inæqualiter in gustu adstringentem, commodumque pro galla in medicamenta ocularia, & quæ ad os pantantur, & ad alia multa medicamenta. Myrica Spiritualis eos fructus profert: qui ijs seruiunt, quorum mentis oculi illuminandi sunt, vt eis illucescat Christus: quorum os aperiendum, vt sermo eorum semper cum gratia sit sale Sapientia conditus, iuxta dictum Psalm. 37. 30. Os iusti loquetur Sapientiam, &c.

Vulgus Myricam infelicem arborem vocat. Talis est errore opinionis filiorum huius sæculi, Ecclesia: tales sunt & fideles ærumnosi in hoc mundo. Sed bene habet, quod seruator dixit, Beati qui tunc esuritis, quia saturabimini. Beati qui nunc fletis, quoniam ridebitis, Luc. 6. 21. Beati qui lugent, quoniam in ipsi consolationem accipient, Matth. 5. 4.

Inter Myricam & Lienis morbos eiusmodi *ἀντιπάθεια* est, vt spleneticis cibus potusque in vasis Myricis cum fructu exhiberi vinumque carbonibus myricis igni flagrantibus adustum propinari, perhibeatur. Myricæ Spirituales, homines nimirum modesti, & fideles, ac *πικρὸν ὄρεσες*, cor lienosum, urgidum, & opinione sanctimonice inflatum non habent. Nemo etiam eorum tam est sui immemor, vt ebrius voluptatibus alios irrideat, dicatque, sed sumptulanti splene cachinno. Neminem enim risu sardonio prosequuntur, vt qui non illud Simonideum solum didicerunt, Memetote esse hominem: sed etiã illud Beati martyris Ignatij ad Maquesianos, Decet nos non tantum dici, verum etiam Christianos esse. Non enim dici, sed esse beatum efficit.

I V S T I T I A.

CVM Aquila regina auium dicatur, & huic alitum, secundum Plinium maximus honos & magna vis insit, constat tam ex profanis quam sacris literis semper in signe fuisse alicuius Imperij, vt apparet nominatim ex I. 7. cap. Ezechielis propheta, quo in loco Aquilæ nomine regnum Babylonicum & Ægyptium designatur. Xenophon lib. 7. de Cyri institutione præcipuum signum exercitus Persici auream Aquilam fuisse scribit. Idemque Romani longa serie ab Hetruscis acceptum obseruarunt, secundum Dionys. Halicarnass. lib. 3. & Dionem, lib. 40. Atque nunc etiam Imper. Rom. felicibus auspicijs eam gestant, bicipitem quidem, vt Occidentis & Orientis imperij diuisionem denotent. Præterea numi aliquot antiqui extant, in quibus aquila fulmini insidens addito oleæ ramo conspicitur, pacis & belli hieroglyphicon, à Carolo V. vsurpatum cum inscriptione, Suum cuique. Idem retinuit Maximilianus II. addito hoc dicto *Græcè EN ΚΑΙΡΩ ΕΚΑΤΕΡΟΝ.*

Laua tenet fulmen, sed oliua dextera ramum,

Vt bello & pace sis memor officij.

Officium illud vero poetarum Princeps paucis expressit, *Aeneid. 6.*

Tu regere imperio populos, Romane, memento,

(Haec tibi erunt artes) pacique imponere morem:

Parscere subiectis, & debellare superbos.

IUSTITIA distributiva.

ACHILLES Bocchius Bononiensis in Symbolicis suis Quaestionibus Cl. V. Berguncio inuentionem hieroglyphici ascribit, quo significare voluerit, acumine, ratione, diligentia quemuis Beari posse: remque ipsam elegantissimis versibus minutatim excutit ac persequitur. Astrææ quidem seu Iustitiæ imago, quæ vulgo virginis decoræ bilancem manu gestantis pictura representatur, efficaciter nos exhortatur ad cognitionem veritatis rei causæque ciuifis, tum ea cognita ad integram & circumspectam distributionem, quæ in Geometrica proportione patissimum consistit, suum cuique tribuit præmia bene meritis constituit, poenas nocentibus pro cuiusque delicto irrogat. Vnde conuenienter admodum quidam dixit iustitiam hanc, quam distributiuam vocant, cuiusque propria sunt Cognitio & Electio, admittere adhibereque in consilium Gratias & *ἡμετέρας*; & Plato tum demum beatas fore Resp. prædicat, cum ad hac iustitiæ analogiam constituuntur. Delphinus vero, cum in perpetuo constanti semper motu sit, etiam cum dormit, neque ante mouendi quam viuendi finem faciat, vt Plutarch. tradit in libr. de solertia animalium veram, & genuinam Iustitiæ notam adumbrat. Est enim ea constans ac perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi, ex Vlpiani L. C. definitione. Et iustus vir semper iuste agit, nec vnumquam iuste agere cessat aut defatigatur, secundum descriptionem Aristotelicam. Delphinus etiam hieroglyphicè maris imperium denotat, vt docet Pierius. Atque vt in bello, sic in navigationibus & maritis negotiationibus iustitia vel primum sibi locum vendicat. Quo pertinet Rhodiorum naualis disciplina, quam ad suam vsque ætatem perdurasse scribit Cicero pro L. Manil. & quam Strabo *ἑνοπιαν* admirabilem nominat, quamque omnes populi, etiam Romani ipsi, secuti sunt, vt annotat doctiss. Jac. Cuiacius in *παρτρ.* Dig. ad tit. de L. Rhodia, de iactu.

IUSTVS.

1. **M**ONTES amant Cedrus, Larix, Teda & cæteræ è quibus Resina funditur: vt ait Ruellius. Iustus eum montem diligit in quo renascitur, de quo, Ecclesiã Christianam celebrãs, *Isaia cap. 2. ai.* erit in nouissimis diebus mons domus Iehoua: præparatus in vertice montium, & eleuabitur præ collibus, confluentq; ad eum omnes Gentes.
2. Cedrus durissima, quæ medullæ proxima, velut in corpore ossa: ac (vt ait Plinius) oleo peruncta materies eius, nec tineam, nec cariem sentit: clauum non tenet. Iustus, delibutus oleo Spiritus Sancti, firmus est, & à carie tineisque peccatorum mortalium immunis, immortalitatem meditatur & obtinet: nec clauum peccati regnantis admittit, sed eundem per gratiam Dei repellit & excidit.
3. Folia non decidunt Cedro, sed perpetua Coma vires: quasi castretur decacuminata, confestim vt aiunt, interit, nec postea regerminat. Iustus homo sanctificationis suæ honestamentum numquam omni ex parte amittit: licet illud interdum aspergatur offensis, quibus nonnunquam & Sancti præoccupantur. Semper autem meditatur illud Apostoli, *Rom. 11. 20.* Tu vero per fidem stas, nec effertur animo: sed time. Ideo nexu Spiritus Sancti Christo capiti coniuncti perseverantiæ donum ab eodem petunt & impetrant.
4. Cedri medulla rubet & odorata est. Cor fidele rubet & suauissima fragrantia excellit, quia sanguine Christi respersum est, & eius merito ab omni peccato emundatum.
5. Cedri vsum damnat Plinius propter ancipitem naturam viuentia corrupendi, & defuncta conseruandi: cum vitam auferat spirantibus, defunctisque pro vita sit, ob hoc non censet interius vt con-

Ann. Huius diuersitatis rationem Galenus inuit: quia tametsi Cedrus adurat, ita vt ordine quarto alefacientium censeretur meruerit, inter omnia tamen credentia medicamenta, infirmissimum esse constat. Proinde uiuentibus ad motum vitali calore adiuncto assumit vires, & quasi accenditur, atque ita iugulat: sed defunctis additum putrilaginem exterit, & viciosos humores depascit, quibus de-tractis corpora à labe ruptionis asserit. In homine iusto mortificatur caro, vt Spiritus viuificetur. deo non segnescit, sed etiam si eius homo externus corrumpitur, internus tamen renouatur quoti- die, 2. Corinth. 4. 16. Ac iusti mortificant membra sua terrestria, neque sistunt membra sua arma in- iustitiæ peccato, sed sistunt sese Deo, vt ex mortuis viuos & membra sua arma iustitiæ Deo, Col. 3. 5. Rom. 6. 13.

6. Si verum est quod Plinius libr. 16. cap. 11. Scripsit Cedri tanta vis est, vt in Ægypto corpora de- unctorum eo perfusa seruentur: At iusti etsi in seipsis eiusmodi facultatem non obtinent, tamen è plenitudine Iesu Christi aquam vitæ salientem in vitam æternam vberimè hauriunt, & eidem im- mortalitatem animæ corporisq; resurrectionem acceptam ferunt.

I V V E N T V S. *neglecta.*

HOMERVS Odyss. 10. lib. Salicem arborem nominat ἡλεστιαρπον, id est, frugiperdam, idemque de ea Theophrastus quoq; Pliniusque tradunt. Nam semen celeriter amittit & quidem ante maturitatem, quamuis in Creta id producere nonnulli asserant. Quæmodum itaque Solici hu- mor ille inter calamos arundinaceos collectus præbet nutrimentum commodum, facitque vt egregiè crescat ac luxuriet, atramen inde nihil fructus aut seminis saltem percipi potest: non aliter sæpè numero etiam parentes & amici in suos liberos & alios adolescentes sibi commissos multum sumptuum fa- ciunt, ac sæpe impensas plus quam necessarias, qui tamen hoc parum bene collocant suo officio. ma- le fungentes, nec commoda sua tempestiue perpendentes, inutiliter omnia decoquunt, de futuro mi- nimè, vt par erat, solliciti: atque ita vna cum ætatis flore ac preciosis temporis iactura semina virtutis perdunt, ac ita postea nullius vsus neque sibi, nec alijs esse solent, immemores egregij præcepti Ti- bulliani;

At, dum primi floret tibi temporis ætas,

Vtere, non tarda labitur illa pede.

Quod idem Propertius quoque cecinit:

Vidi iam iuuenem, premeret cum senior ætas,

Mærentem stultos præterisse dies.

Hoc hieroglyphicon vtinam nostro sæculo nimis licentioso, vel potius planè efferato, iuuenes dili- gentius apud se perpenderent, nec aliorum exemplo se tam facile seduci cum magno suo malo pate- rentur.

L A B O R *improbus omnia vincit.*

SCIVRVS castaneam, quamuis aspero & spinoso cortice circumdatam, tamdiu versat & laborio- se tractat, donec aperiat fructuq; illius interiore frui ad vescendum queat. Quod Hieroglyphico indicatur absq; labore & sudore ad res laudabiles nullum nobis patere aditum.

Nucleus aridet? Spinoso putamina rupe,

Non vult felices absque labore Deus.

Estque hæc similitudine hieroglyphica Plautus vsus in Curculione,

Qui è nuse nucleum esse vult, frangat nucem.

Moneus commoda quærentem vt laborem quoque non subterfugiat. quod B. Hieronymus ad dili- gentem sacrarum litterarum lectionem accommodauit. Cicero quoq; ex Attio vetere pœta refert hos versus in Orat. pro Seetio.

Sed te id quod multi inuideant, multi que expetant,

Inscitia sit postulare, si tu laborem, somma cum cura efferas nullum.

Idque de Sapientiæ adeptione peculiariter pronunciat Turpilius Comicus, referente Nonio, in verb. A Spiffum.

Ita est: verum haud facile venire est illo, vbi ipsa est sapientia.

Spiffum est iter, adipisci haud potiss nisi cum magna miseria.

Et numerosus Pindarus Pyth. v III. Od. vlt.

Εἰ δὲ πῶς ὄλεθ' ἐν ἀθρόοις, ἀνευ καμάτων φαίνεται, id est.

Si vero aliqua est inter homines felicitas, ea non sine labore existit.

Cui similis est Epicharmi sententia, πρεπόντων πόνων πολλῶσιν πάντα τ' ἀγαθὰ εἰς θεοί. id est, *Conuenientibus laboribus vendunt omnia bona Dijs.* Totam vero hoc hieroglyphicon eleganter explicat Philo de vita Mosis libr. 3. De homine laborum amante vsurpamus dictum à Claudiano libr. 2. de laudibus Stilconis,

— *Durum patientia corpus*

Instruit, vt nulli cupiat cessisse labori.

Testudinem tardigradam fingunt lento illo, sed continuo gressu ad montis fastigium ascendere, eoque tandem peruenire. Quo hieroglyphico indicatur, nonnullos, quamuis ingenij tarditas, vel alios non parum remorentur, assiduitate tamen & diligentia id omne compensare, ac tandem ad sapientiam & doctrinam veram possessionem ascendere; cum etiam Cato dicat (qua sententia B. Hieronymus quoque vsus est) sat cito, si sat bene quod breuiter Aristoteles, 3. Ethic. dixit, βεβήκεις ἐγγυρεῖ τοῖς περὶ τομένους, ὁ δ' ἀνέλκῃ, βεβαίως διαμείνει. id est, *Negotia quidem aggredienda cunctanter, sed susceptis constanter inherendum.* Et Perianthro adscribitur illud semper meditandum, μελέτη τὸ πᾶν. In cura sane & diligentia omnia consistunt. Paulatim, & cum prudenti cunctatione Cochlea per accliuem & salebrosam iter ad excelsum montis iugum perrepere conatur, idque solertia & labore in defesso & continuo tandem assequitur. Quod hieroglyphicum affert Io. Baptista Pittonnus a scripto NON TEMERE. Solent autem eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamuis arduum imprimis illud sit ac difficile. Nam & Quintus Smyrnæus in clypei Achillei descriptione libr. 5. Virtutem in celsissimo monte collocat, in cuius vestigium non nisi extremo cum sudore & periculo ingenti peruenire liceat. Quod Silius Italicus imitatus, & Herculis Prodicis historiam ad Scipionem suum eleganter transferens, sic virtutem inter alia loquentem introducit;

Castra mihi domus, & celfo stant colle penates,

Ardua saxoso perducit semita cliuo,

Aspera principio, (nec enim mihi fallere mos est)

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Alij nobili Catonis dicto rem explicant: SAT CITO, SI SAT BENE. Non male: nam & præclaro conatus temeritas corrumpit: & tempestiuum est, quicquid Reipublicæ salutare est. Constantia modo adfit & tolerantia, & moram facile compensabit felix gloria. Nemo enim, vt verissimè dixit Sallustius, ignauius immortalis factus est. Sola virtus clara æternaque habetur. Pulcherrimè etiam Pindarus Olymp. 6. ἀκίνδωοι δ' αἶρεται ἔτε παρ' ἀνδρασίον ὄντ' ἐν ναυτοκόλαις τίμαι. πολλοὶ δὲ μέμναιται, καλὸν ἐπιπρονάδῃ: *Virtus periculorum expers, neque apud homines, neque mari habetur in pretio: at multi memorant, si quia honeste laboriose peractum est.*

Cochlea igitur tardo, sed non leui ascensu montis excelsi petens verticem iuuenes his verbis compellare fingatur,

Disce puer virtutem ex me verumque laborem,

Si vera ornari laudis honore cupis.

De pugna aquilarum cum ceruis Plinius libr. 10. cap. 3. hæc habet. Multum puluerem volutata (Aquila) collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipitet in rupes. Qua icone indicatur, multo labore, animo constanti ac industria singulari opus esse ad magna facinora subeunda, & res difficiles ac arduas, tam aggrediendas quam consequendas. Quod idem Pindarus præclare quoque Olymp. 5. cecinit.

Ἄει δ' ἄμφ' ἀρεταῖσι πόνος δαπανᾷ τε μείζονα τε, πρὸς ἔργον κινδύνω κεκαλυμμένον, id est,
Semper autem circa virtutes labor sumptusque pugnant, aduersus opus periculo tectum.

ut Sophocles in Tragedia Euryphile, quæ non extat, ait:

ἀνδρῶν γὰρ ἑορῶν σέρον ἔμαλάσεται, id est,

Pectus virorum fortium haud fiat languidum.

huius rei exemplum memorabile legitur apud Pausaniam libr. 8. de Philopæmene, qui in prælio fortissime pugnans, atque hasta traiectus circa vtrumque femur, in genua se dimisit, tantisper impediendo progredi conatus, dum infringeretur hasta inter femora medium. Victis deinde hostibus, eo castra reportato, ex altero femore spiculum, ex altero missilis fragmentum extractum est. Cuius viringentem animositatem, virtutem ac fortitudinem eximiam summopere admiratus Antigonus, omni studio in Macedoniam eum ad se allicere conatus est, ad quem tamen ille se cōferre noluit. Atque huc inter alias sententias huius argumenti præclaras, dictum Senecæ in Epistola 22. ad Lucilium videtur non habere postremum locum. Non vir fortis est & strenuus, qui perterritus laborem fugit, sed cui crescit animus in ipsa rerum difficultate, cum turpe sit cedere oneri luctarique cum officio, quod semel accepisti.

Aspicis vt torquet volucris Saturnia ceruum?

Nempe docet vigili cuncta labore dari.

LABOR moderatus.

PLINIVS agens de Camelis, velocitas, inquit, inter equos, sed sua Camelis mensura, sicuti & vires. Nec vltra assuetum procedunt iter, nec plus instituto opere recipiunt. Omnes præclaræ actiones huic sunt animo persequendæ & absoluendæ. Quæ virtus Græcis φιλοπονία, id est, industria & ardens affectus in laborib. capeffendis. Et vetus proverbiū ait, ἐκ τῆς πόνης κλέεσθαι, ex labore gloria. Xenophon lib. i. institutionis Cyri, ὀπίκειναι ἢ τιμὴν τῆς πόνης τῷ ἄρχοντι, id est, ipse honos leuiore reddit bellico duci labores. Claudianus item in epithalamis Honorij canit suauiter:

Non quisquam fruitur veris odoribus,

Si fronti caueat, si timeat rubos.

Hyblais latebris nec spoliat fauos,

Armat spina rosas: mella tegunt apes.

LÆTITIA, Ouatio, victoria.

VNCTVM & coronatum; altum item & erectum, lætitiæ, ouationis, fuit Hebræis hieroglyphicon. Psal. 3. 4. Exaltas caput meum. & 21. 4. posuisti in capite eius coronam. & 23. 5. impinguaisti oculo caput meum. & 27. 6. nunc exaltauit caput meum. Iob contra miseriam suam sententiæ dicebat, absulit Deus coronam de capite meo. Esa. 51. 11. Lætitiæ æterna super caput eorum.

LAUDABILIA expetenda & sequenda.

OBSERVATVM est ab Indagatoribus & cultoribus stirpium inter alia Naturæ admiranda opera etiam hoc, quod quædam cucurbitæ genera ita humiditate aquæ delectantur, eamque sic appetant, vt vase ea pleno, vel fructui, vel radici applicato, manifeste paulo post depræhendatur, cucurbitam non solum ad istud vasliquore impletum sese inclinare, sed etiam illum quasi pedetentim vase absorbere atque consumere: contra vero, si oleum eodem modo cucurbitæ admoueatur, illud quasi contrahendo se respicere, ac incuruatam tandem tabescere. Cum itaq; hæc & alia huius generis plurima Natura, recte ideo ab Hippocrate, Epidem. sect. 5. vocata ὀπάσειν, id est, ab aliis non edocta vel instituta, factitare soleat, atque insita vi sine vlla hominum sagacitate, tam in plantis quam in aliis rebus, expetat vtilia ac fugiat noxia: multo profecto magis homines ratione præditi atq; προαιρέσεως agentes, omnia quæ ad vitam honeste ac laudabiliter instituendam virtutemque sequendam, prodesse possunt, semper appetere, contraria vero modis omnibus fugere debent.

Vilis attrahitur plantis, at noxius humor

Spernitur; anne homines in sua damna ruent?

ENVNERAT Aristoteles lib. 9. de histor. cap. 39. tria araneorum genera, ex quib. tertium dicitur esse sapientiss. & de illarum venatione & artificio in tela conficienda plurima lectu digna proponit. Quem secutus Plurarchus in commentario de solertia Animalium, non minus hoc argumentum eleganter tractat, nec non Aelianus lib. 1. cap. 21. & Plinius lib. XI. cap. 22. itemque Cicero 2. libro de natura deorum. Anacharsis autem, ut in vita Solonis Plutarchus refert, araneorum telis leges comparabat. Nany ut in his animalcula & insecta firmiora, quales sunt muscæ, papiliones, & similia, retinentur: validiora autem, ut vespæ, & crabrones perumpunt: ita legibus humiles & pauperes constringuntur, diuites vero & potentes illis non alligantur. Quod quidem de legum inæqualitate potius, quam recta ipsarum obseruatione intelligendum. Nam Traianus iustiss. Imperator (ut Dio in sua vita perhibet) præfecto prætorio tradens gladium dixisse fertur: Hoc gladio pro me uteris donec iustus fueris. Sin muste egero, contra me. Ac similiter Antiochus tertius ciuitatibus sibi subditis scripsit, si quumquam per litteras mandasset, quod legibus aduersaretur, ne curarent, sed haberent pro illo, quod se nesciente esset scriptum. Quo pertinet Platonis grauiss. sententia lib. 4. de legibus, ἐν ἧ (πόλει) μὲν ἴδ' ἂν ἀρχόμενοι ἢ καὶ ἀκυροῦ νόμου, φθορὰ νόμῳ τοιαύτη ἐστὶ μὲν ἕσται ἐν ἧ δὲ ἂν (νόμῳ) δεσποτικὴ τὰ ἀρχόντων, οἱ δὲ ἀρχόντες δεσποὶ τῶ νόμου, σατυρικὴ δὲ πάντα ἀρχαῖα, ἕσται αἱ δεοὶ πόλεσιν ἐδοσαν γὰρ δέναι καὶ εὐργεῖν, id est, paratum illi ciuitati exitium videtur, in qua non lex magistratibus, sed legi magistratus presunt. Saltem vero illi, ubi lex seruientibus magistratibus dominatur: cuncta certe bona, quæ dii ciuitatibus præbent, hæc affore cerno. Et Cicero, quoque alibi dicit, leges cum omnibus vna & communi voce loqui.

Appodat culicem, sed vespa peruia tela est:

Sic rumpit leges vis, quibus hæres inops.

LIBERTAS non libera.

CICERO in paradoxis, Quid est, inquit, libertas? Potestas viuendi ut velis. Quis igitur viuere vult, nisi qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui viuendi via considerata ac prouisa est, qui legibus quidem non propter metum paret, sed eas sequitur atque colit, &c. Quæ Horatius imitatus est lib. 2. Serm. Satyra. 7.

Quisnam igitur Liber? sapiens sibi que imperiosus.

Quem neque pauperies, nec mors, nec vincula terrent;

Respondere cupidinibus, contemnere honores,

Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus.

Sed licentia, qua omnes (secundum Comicum) deteriores reddimur, sub libertatis specie multis imponit, & cupiditatibus indulgentes ab actione virtutis auocat; de quo Lucan. lib. 8.

Libertatis amor, miserum quid decipis orbem?

Sic canis abruptis vinculis, quibus tamen adhuc irretitus apparet, seipsum rursus intricat & in nouam seruitutem trahit. Præclare itaque Plato, epist. 8. ad Dionis familiares; his, inquit, qui liberum viuendi genus persequuntur, iugum vero seruile ut vere malum fugiunt, etiam atque etiam sunt auctor, & caueant ne insatiabili importunæ libertatis cupiditate, in eundem maiorum suorum morbum incidant, quo quidem illi laborauerunt, quod immoderato libertatis amore perciti, imperiorum ordinum præculcato, in vagam confusamque perturbationem inciderint. Et tandem

Quid inuat abruptis in libertate morari

V. mclis, si maneant & tibi colla premant?

Multi sane dum fumum seruitutis se effugisse somniarunt, re ipsa in anarchiæ flammam prolapsi sunt. Auarus seruili gaudet libertate,

— qui pauperiem veritus potiore metallis

Libertate caret, Dominum vehet improbus, atque

Seruiet æternum, quia paruo nesciet vis.

Est aulicus, cui obiciendum Publii dictum,

Græue præiudicium est, quod iudicium non habet.

At sequentia ex variis.

Ea libertas est, qua pectus purum & firmum gestitat. Ennius.

An quisquam est alias liber, nisi ducere vitam

Cui licet, ut voluit? Persius Sat. 5.

Si pœna petitur, quæ gravior potest?

Famulare collo nobili subeat iugum.

Seneca in Troade. Et illud Publii,

Beneficium accipere, est libertatem vendere.

tandem addamus ex Seneca Stoico, Quid eques, libertinus, aut seruus nomina ex ambitione aut iniuria nata, suspicere in cœlum ex angulo licet. Item: horum misera conditio est, qui nec suis quidem laborant occupationibus, ad alienum dormiunt somnum, & ad alienum ambulant gradum. Et D. Ambrosij sententia, lib. de Ioseph huic annotationi seu hieroglyphico finē imponamus; Ille in quavis conditione seruitij liber est, qui turpi amore non capitur, auaritiæ vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur: qui securus expectat præsentia, quem non terrent futura.

LIBERTATIS amor.

FELEM dicitur Catum, quasi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoq; vsus est; ἀλλοειν vero Grecis, & Varino quoq; κατήλω, nemini est dubiū. Varro tamen & Columella felem videtur de Mare vel Ictide intellexisse, vt Augustinus Niphus quoq; obseruauit. Apud Philostratum putatur esse γαλαίτης. Gaza γάλλω non semper etiam mustelam, sed interdum felem interpretatur, cum tamen Plinius vbiq; ἀλλοειν felem, & γάλλω mustelam verterit. Huic animali innatum ac proprium est, vt sit libertatis cupidum, & propterea carceris impatientissimum. Quapropter, Methodio teste (vt refert Padanus in symbolis heroicis) antiquis Alanis, Burgundionibus & Sueuis insigne militare fuit felis libere excurrētis delineatio, quo innuebant se pro libertate tuenda animis paratis, ac totis viribus semper pugnatos, quod propositū firmiter multis seculis cōtinuarunt. Nam secundum Plautū in Captiuis.

Omnes profecto liberi lubentius

sumus quam seruiamus.

Stoicorum disciplina Sapientem in vinculis liberum pingit, sed libertatis amantem exclamat sapius ἰσώμα δέλον, ἀλλ' ὁ νόσος ἐλεύθερος, id est, Si corpus seruum sit, mens tamen est libera. Horatius lib. 2. Serm. 7. liberum hominem ita describit.

Quisnam igitur liber? Sapiens sibi que imperiosus,

Fortis, & in seipso totus teres atque rotundus,

Quem neq; pauperies, neq; mors, neq; vincula terrent:

Externi ne quid valeat per late morari:

Respondere cupidinibus, contemnere honores

In quem manca ruit semper fortuna.

Ambrosius lib. de Ioseph. Ille vero (inquit) in quavis conditione seruitij liber est, qui cupidine non capitur, auaritiæ vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur, qui securus expectat præsentia, quem non terrent futura.

LIBIDO carnis. TYRANNI.

HIRUDINE siue sanguifugæ, Grecis βδέλλα, παρὰ τὸ βδέλλειν, ὅθεν ἐξαμείλειν τὸ αἷμα, à sugendo & emulgendo sanguinem, vt Scholiastes Theocriti habet, tam ad aquatilia quam ad reptilia referri possunt. Nam & in aquis degunt, & veluti vermes corpus agglomerando humi serpunt, vnde eas Oppianus 2. ὁ δ' ἄλων ἀνόχρα ἀλίμνης ἐρπετὰ vocat, nigra stagni reptilia. Sanguinem calidum tam auide exsugunt, vt etiam si illis in corporibus animalium herentibus cauda præcidatur, atq; inde sanguis veluti per canalem effluat, sugere tamen porro non desinant, donec vel artificio certo remoueantur, vel tandem languida & chiscant. Quod Horat. in arte Poetica expressit:

Non inissura autem, nisi plena cruoris, hirudo.

Quem versum egregie expressit Oppianus dicto lib. 2. ἀλίεντι. Verum insatiabilem hanc sanguinis cupiditatem symbolice ad varia transferre licebit. Quavis enim hirudine tenaciores & crudeliores sunt libidinosæ scœminæ, quo Plautini iuuenis de sua amica querela pertinet in Curcul. *Qua mihi misero amanti sibi sanguinem.* Et de amoris vitiis in illa illa apud Theocritum,

Αἰ ἀψ, ἔρωσ ἀνιηρὲς, πῖ μιν μέλαν ἐν χερσὶ ἀίμα
 Ἐμφύς, ὡς λιμναῖος ἄπαν ἐν βδέλλα πέπωκας:
 Heu, crudelis amor, quid inhaerens ossibus omnem
 Sanguinis humorem bibis vt fluuiialis hirudo?

Pertinet huc etiam locus Salomonis. Prouerb. 30. Sanguifugæ sunt duæ filia dicentes, Affer, affer quæ ibi sequuntur exempla, maxime de inferno, & natura mulieris. Quæ recte Rodolph. Baynus cet ad enormes effrænesque concupiscentias, quæ numquam explentur, in genere referri queant, & pluri tamen metaphora de concupiscentia carnis coniunctim interpretatur. Nam, vt idem Salomon inquit Prouer. 5. Pedes eius descendunt in mortem, & ad inferos gressus eius penetrant. Poterit etiam vsurpari de cruentis illis tyrannis, qui quo plus sanguinis fundunt, eo plus sanguinis sitiunt.

LIBRI varij quomodo legendi.

QUÆM AD MODVM Apes ad omnes quidem flores aduolant, quamquã interdum amari aliqui vel acris in se contineant humoris, quales sunt ranunculi & alij plurimi similes; nihilominus men succum quendam vtilem inde exsugunt, ex quo, nō sine admiratione postea mirō artificio reparant: sic etiam sedulo magnoq; studio ac iudicia viris bonis ac doctis annitendum, vt non solum optimis ac selectissimis auctoribus, sed aliis etiam non adeo commendabilibus scriptis, si quid boni in sit, omnia ad vnicam vtilitatem publicam colligant, & posteritati commendent, vt hac ratio prodesse plurimis, nemini autem, si fieri queat, nocere possit. Quod Poeta quidam hisce verbis eleganter expressit:

*Floriferis vt apes in saltibus omnia libant,
 Omnia nos in idem depascimur aurea dicta,
 Aurea perpetua semper dignissima vita.*

Huc pertinet libellus Basilij de legendis Ethnicis scriptoribus, Clemens Alexandrinus, Nazianzenus in orat. aduer. Iulianum, & alij inter veteres, apud quos multa leguntur, quæ ad confirmandum hac parte iudicium plurimum conducere possunt. Estq; Æschyli sententia hæc quoque obseruatione magna, ὁ χρησιμὸν εἶδός ἐστι πολλαῖ εἰδῶς, ὁ φθὸς, id est, *Qui vtilia, non qui multa nouit, is sapit.*

LINGVA compscenda.

LVCA S Contilis in Italicis suis symbolis siue impresis, de gruibus Taurum montem præteruolantibus, scribit eos propter aquilarum metum, ne scilicet clangore suo illis prodantur, ora lapillis obturare, quod tamen veteres pleriq; de anseribus syluestribus memoriæ prodiderunt. Sic enim Plutarchus in Commentario de solertia animalium. Similes sunt Cretensium apum, & anserum in Cilicia artes. Illæ enim ventosum aliquod circumuolaturæ promontorium, ne deficiantur, se ipsas exigis lapillis in os sumptis quasi saburrant, hi quando Taurum traiciunt, animalia alioqui vocalia & obstruere, tum metu aquilarum in os iustæ magnitudinis lapide sumpto taciturnitatem sibi imperant, fallere in transitu eas possint. Atq; hoc copiosius quoq; Ammianus Marcellinus lib. 18. sed de gruibus exposuit, exponens Babationem pedestris militiæ rectorem. ob linguæ perulantiam tandem esse interfectum, quem ait ignorasse notum Aristotelis sapientis dictum, qui Calisthenem sectatorem propinquum suum ad Regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, vt quã rarissime & iucunda apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem, & addit idem auctor. Ne sit hoc mirum, homines profutura discernere non nunquam & decencia, quorum mentes cogitatione celestibus arbitramur: animalia carentia ratione salutem suam interdum alto tueri silentio solent vt exemplum est hoc per quam notum, linquētes orientem grues ob calorem, plagamque petentem occidentem, cum montem penetrare cupiunt Taurum Aquilis abundantem, timentes fortissimas & Iucres, rostra lapillis occludunt, ne illis eliciat vel extrema necessitas clangorem, iisdemq; collibus agiliorē volatu transcurfis proiiciunt calculos, & ita secure pergunt.

*Ne pereant clangore grues lapide ora saburrant,
 Obstrue sic lingua, garrule, ne pereas.*

L I N G V A Hominis.

EX Conchyliorum genere est & purpura, quā Oppianus Ostreis, & Aristoteles *δὲ ἄλλοι κὸδ ἔρ μοις* an-
numcrant. Vnde etiam pretiosissimus eius liquor Ostrum vocatum à veteribus fuit. De quo cum
lij legi possunt, tum imprimis Vitruuius lib. 7. arch. ca. 13. & Iulius Pollux lib. 1. cap. 4. Purpuræ autem
lingua est longitudine digitali, acie & duritie tanta, vt proditum sit, ea & conchas, & quascumque sui
generis testas illam perforare posse, vnde & Prouerbij, *Purpura voracior*, origo esse creditur. Vt autem
d. pastum hoc ex lingua commodum habet, ita eadem ipsi affert extremam perniciem. Itā enim pur-
puras capi cum alij referunt, tum Plinius. Cōtexere piscatores exiguas nassas, quibus conchas & ostrea
scæ loco iniiciant aut appendant. Eas seminecēs, sed mari redditas auido hiatu reuiuifcentes purpu-
ras appetere, exertisque, quantum possunt, infestare linguis. At conchas aculeo extimulatas claudere
se ac comprimere: itaq; pendentes auiditate sua tolli purpuras. Aristoteles & Oppianus paulo aliter
purpurarum hanc capturam describunt, & *σεβύβοις* eas inescari tradunt. Potest autem & huius hiero-
glyphici varia esse accommodatio. Nam hic quoque captans capitur, & fraus in auctorem recidit.
sed omnium rectiss. de lingua hominis vsurpari poterit. Nam & illi hæc, non minus quam purpuræ,
secundum Anacharfidis Scythæ apud Diog. Laertium dictum, simul & bonum & malum est. Vnde
& Adag. celebratur à Suida & Zenodoto: *Γλώσσα ποὶ πορεύη; πόλις ὀρθώσασα καὶ πάλιν ἀνωσρέψασα: Lin-*
gua quo vadis? vrbem vt struam & rursum vt destruam. Cum quo & Salomonis illud congruit cap. 18. *Mors*
& vita in manibus lingua. Recte igitur Heliodus:

γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνδράποισιν ἀεὶς &
Φειδωλῆς, πλείου δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰσότης;
Lingua thesaurus est optimus inter homines
Parsca, & plurimum gratia meretur, si fuerit moderata.

Adamus & poetæ neoterici *διστορον:*

Ex lingua vitam, ex lingua haurit purpura mortem:
Lingua homini & vitam præbet & interitum.

Quod diuinis verbis exponit sanctus Apostolus Iacobus, Epist. Cathol. cap. 3.

L V C I S vera efficacia.

HOratius Epod. 2. Struthiocamelum vocat Afram auem, quia in desertis Africæ plurimi reperian-
tur. Romani in suis numis Arabiam per eam notarunt, vt apparet ex numo Traiani æneo, cum
inscriptione ARABIA ADEVISITA. De quo Dion in huius Imperatoris vita plura. Volunt au-
tem nonnulli, inter quos etiam est Calius Rhodiginus lib. 20. cap. 5. Jocis feruidis oua in arena fouere,
& radiis suis halituque tandem viuificare. Ac in Iob cap. 39. legitur, Quando dereliquit oua sua in ter-
ra, tu forsitan in puluere calefacies ea? Isidorus tamē lib. 12. Originum scribit oua negligenter fouere,
quæ proiecta fotu pulueris animentur. Observatione quoque dignum videtur, quod Ælianus libro
9. de Animalibus cap. 58. tradit, nimirum, ex tribus minimis animalia maxima generari, Crocodilum
inter aquatilia, Struthiocamelum ex auibus, & Elephantum ex quadrupedibus. Est autem & huius
hieroglyphici auctor Iouius, in gratiam Petri Natūarei celebris admodum CAROLI V. Polemarchi
excogitati, cum ille inuentor esset peculiarium quarundam machinarū antea non cognitarum, quas
singulari industria, & inaudita ingenij dexteritate ad expugnanda atque euertenda etiam munitissi-
ma propugnacula primus in vsum protulisset. Quod pariter aliis quoque rari alicuius & ingeniosi o-
peris inuentoribus attribui poterit. Rectius tamen & melius dici debet de hominibus pijs & diuinitus
illuminatis, qui vitam omniaq; bona ac sibi salutaria à cœlestibus radiis, quod est *ἀγαθὸς φῶς λαμβάνου-*
των, vt quidam veterum Theologorum dixit, vnice expetunt, & studiose conquirunt.

Passer vt oua fouet statu vegetante marinus:
Sic animat mentes gratia diuinas.

L V C T V S.

MANVS super caput habens scœmina, dolentis animi perturbationem prodit, atq; hieroglyphi-
con est grauissimi luctus. Ierem. 2. 37. Manus tuæ erūt super caput tuum, quoniam obtriuuit Do-
minus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum.

MAGISTRATVVM *ositantia.*

NOSTRA ætas cum Rempublicam sicut picturam accepisset, egregiam quidem, sed euanescente vetustate, non modo non coloribus iisdem quibus fuerat ornata, renouare neglexit: sed ne id quidem curauit, vt formam saltem eius, & extrema tamquam lineamenta seruaret. *De ciuit. Dei libr. 1. cap. 21. D. Augustinus.*

MAGISTRATVVM *solicitudo.*

APES, siue apes, μέλισσα vel μέλιττα, ἀπὸ τῆς μέλιττῃ Græcis dicta, à melle nimirum conficiendo, ab Aristotele lib. 9. de histo. Animal. cap. 40. vocatur τῶν ζῴων ποσειδάωντων κίερα πικρότατον, id est animalium omnium mundissimum & laboriosissimum. Quo in loco apum natura & proprietates, & quasi politia quædam concordis accurate describitur, vnde postea alij fere omnes vt Plutarchus, Plinius, Ælianus, Virgilius, & reliqui desumpserunt, inter quos Plinius libr. II. cap. 5. ait, labores tolerant, opera conficiunt, rempublicam habent, consilia priuatim, & duces gregatim, & quod maxime miris est, mores habent. Et cap. 6. Nullusque, cum per cœlum licuit, otio perit dies, & cap. 10. Mira operis obseruatio. Cessantium inertiam notant, castigant mox & puniunt morte. Sic Virgilius inter alia 4. Georg. dicit:

Omnibus vna quies, operum labor omnibus vnus.

Qua imagine clarissime exprimitur tam gubernantium sollicitudo ac diligentia, quam subditorum in aliqua bene ordinata Repub. studium obediendi & fideliter fungendi officio suo. Eodem sensu quidam addunt, MENS OMNIBVS VNA EST. Ruscellus ascribit hoc symbolum Antonio de Leua, præcipuo Cæsaris Caroli V. polemarcho, cum dicto, SIC VOS NON VOBIS, scilicet, mellificatis apes, cum enim hic omnino sperasset, Ducatum Mediolanensem sibi gubernandum traditurum Imperatorem, quoniam potissimum eius opera fuerat recuperatus, nihilominus tamen Francisco Sfortiæ, vt promiserat Cæsar, bona fide fuit ille restitutus.

*Doctus apum & studia & mores & iura reuoluat,
Qui bene vult populis dicere iura suis.*

MAGNANIMITAS.

PHYSIOLOGI omnes in hoc consentiunt canibus Indicis, natura præ aliis esse inditum, vt spectis animalibus minoribus leones imprimis inuadant, atque ita obstinate retineant, vt non cedant cæsi, sed sibi crura potius, nullo clamore edito, abscindi patiantur, quam feras dimittant.

Numquam, cæsa licet, linquit canis Inda leonem,

Nec, licet accisus, facta decora bonus.

Viri fortes & virtute præstantes nihil nisi quod honestum ac laudabile est, constanter sibi imitandum & conseruandum statuunt; atq; ideo pro patria pietate, & sui nominis fama pugnare constanter student, atq; pro iisdem vitam deniq; profundere non dubitant. Porro, cauendum est, ne nos offeramus periculis sine causa: quo nihil potest esse stultius, atq; idco tales homines temerarij & imprudentes *περὶ τοῦ ἰσθμοῦ, projecta audacia præditi nominantur.*

Romæ in domo Caracellorum, sub effigie leonis catulum tenentis distichon legitur ad iram compescendam scriptum,

Iratus, recole quod nobilis ira leonis

In sibi prostratos se negat esse feram.

Osium dictum ab ingenioso Poeta,

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Hodie contra generosi nil nisi pugnas imitantur: & nobiles humano sanguine gaudent.

MAGNANIMVS.

SCRIBIT Paulus Iouius in Dial. de Impresis Italico, Sirenem antiquissimæ inter Romanas familie Columniensium gentilitium signum fuisse: sed se fortiss. heroi Stephano Columnæ, hoc nostrum peculiariter inuentum dedicasse, quod & Capaccius attingit. Ostendere autem illo voluit, quemadmodum

Am Siren feuas maris tempestates, vtpote cuius domicilium sit mare ipsum, contemnit: ita etiã magnanimum illum & strenuum ducẽ omnia pericula, omnes hostium minas fortiter sustinere debere. Solumnã enim tantum vt familiã istius insignia appictã sunt. Animosẽ igitur Iocasta apud Senecam Oedipo:

—regium hoc ipsum reor,

Hoc stare certo prescius fortem gradu.

Aduersa capere, quoque sit dubius magis

Haud est virile terga fortuna dare.

Status, & cadentis imperij moles habet,

ut alter Seneca Consol. ad Marc. vel in naufragio laudandum censet, quem obruit mare clauum tentem & obnixum. Quo Prouerb. pertinet ex Eanij versu:

Dum clauum rectum teneam.

fortiter etiam Iustinus Imp. ad Senatium, referente Corippo:

Qui pedibus rectis graditur, mala nulla veretur,

Non timet offensam, nescit viã rectã ruinam.

Ad omnium mehercle magnanimitatem Germanorum legati illi superarũt, qui interrogãti Alexandro: Et quidnam in rebus humanis extimescerent, rato nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis permildosam videri, responderunt, Nihil se metuere, nisi forte, ne cœlum rueret. Vt refert auctor supplementi in Q. Curtium, hauriens ea ex Strabonis lib. 7. & Arriano de Alexandro. Magnanimitatis proprium illud est, quod contemnit tuta procellas.

MARTYRES.

ARDIVS, vt asserit D. Hieronymus, sanguinei coloris est, Christi martyres hieroglyphice significans. Etenim martyrum

Sanguine fundata est Ecclesia, sanguine coepit,

Sanguine succreuit, sanguine finis erit.

capie prorsus impio præfidi Sancta virgo & martyr Agnes respondit. Sanguis Christi sponsi mei tinguat genas meas.

Olorum, ait Plinius, morte narratur flebilis cantus, falsis (vt arbitror) aliquot experimentis. Quod Cygnorum concentu in dubium vocauit Plinius, id de Christi seruo ad Dominum migrante verè dicitur.

Dulcia defectu modulatur carmina lingua,

Cantator Cygnus funeris ipse sui.

Quam præclara est illa vox Cecilie martyris, in agone? Miseria moritur, non homo. Patheticum est hoc de morte dislichon,

Tempora sat alis quando sic limitis itis,

Tristia concentu funera solor, odor.

Ad consolatione plena est oratio Simeonis, Nunc dimittis seruum tuum Domine secundum verbum in pace. Et digna est relatu vox aulici exhortantis Ananiam senem ad martyrium, quem exhortare & trepidare animaduertebat: Paulisper, pie senex, occlude oculos, & viriliter age: non enim nullo post lucem æternam clari conspectus Dei intuebere.

Diffideat, inquit Plinius, Olores & Aquilæ. Ita raro bene conuenit præconibus veritatis & quibusdam petentibus in hoc mundo. Est enim, vt recte Augustinus pronunciauit, veritas dulcis & amara. Dulcis quidem iis, de quibus dicitur, Iustificata est sapientia à filiis suis: Amara autem iis, qui formam pietatis habentes vim eius abnegant.

Olorum, ait idem, similitudinem Onocrotali habent: nec distare existimarentur omnino, nisi fauibus ipsis inesset alterius vteri genus. Huc omnia inexplebile animal congerit, mira vt sit capacitas. Mox perfecta rapina sensum in os reddita, in veram aluum ruminantis modo refert. Tales in externa Ecclesia Onocrotali sunt, non ij eũ vulgo solummodo, qui voluptatum potius quam Dei amates sunt: sed etiam speculatores illi auari, turpis lucri cupidi, indocti, ebriosi, quærentes quæ sua sunt, non autem ea, quæ sunt Christi Iesu. Quum autem Anseres non pauci hoc tempore obstrepent inter

Olores, & feralia quædam carmina repetant: cum Gregorio Nazianzeno nunc huic Sophistæ, nun-
 isti dicamus, Aut desine tuis nugis obstrepere nostro silentio, aut tibi referemus vt breuissimum, it
 verissimum prouerbium: Tum canent cygni quum tacebunt graculi, quod D. Gregorius Nazianze
 nus inseruit epistolæ I. ad Celeucium.

M A T R O N A pudicissima.

M I L I O quamdam peculiarem vim naturalem inesse constat, non solum longo tempore (pre
 pter suam siccitatem potissimum) seipsum, sed alia multa, quæ in illius aceruis reconduntur eor
 seruandi à corruptione ac putredine, qualia sunt Rhabarbarum, Camphora & similia non pauca. Ty
 pus certe valde appositus matronæ pudicissimæ, quæ semper castitatem, honestatem, & omnem vi
 tutem huic sexui conuenientem & necessariam præ oculis habere, & non solum sedulo curare debet
 quo pacto seipsam, sed etiam omnes quæ illius fidei sunt commissæ ab omni labe & turpitudine inte
 gras ac inculpatas semper conseruet: in quam vere illud Senecæ in Octauia comperit, *Probitas, fides
 coniugis mores, pudor, placeant marito.* Ac secundum Aristotelem in Oeconomicis, nō tantum nitor ve
 stimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multitudo ad laudem mulieris valet, quantum va
 modestia in rebus ac studium honeste decoreque viuendi,

Seque aliasque pudens matrona à crimine seruat:

Putrorem milium ceu procul esse facis.

Ioach. Camerarius in Symbolis, Embl.

M E D I T A T I O N E S.

S P I C A E iam maturæ inter duas manus nisi continue fricentur ac valide exprimantur, grana ser
 menti in illis conclusa inde non possunt excuti vel recte colligi, quibus ita expressis conuenientis
 simum illa alimentum generi humano præbeant. Ita etiam quantumuis præclaræ cogitationes ac me
 ditationes de rebus tam sacris quam profanis, nisi ad actum (vt dici solet) traducantur, parum vtilit
 se solent. Vnde etiam Cicer. lib. I. de Officiis, ait vii tutem omnem in actione positam esse, quod sum
 pfit ex luculenta de hac re disputatione Aristotelis in 10. Ethic. ad Nicomachum. Opus itaque esse
 res præclaras peragendas multum laboris ac defatigationis impendere. Vnde etiam poeta.

Qua latet inque bonis cessat non cognita rebus,

Apparet virtus arguitur que malis.

Et alius nos serio monet,

Spica attrita manu sua grana effundit ad vsus:

Sic ostende actu qua meditari tenes.

Fl. Valerio Constantio Cæsari eiusmodi hieroglyphicon attributū est, *Virtus dum patitur vincit.* Que
 in primis de Christiana pietate ac virtute intelligendum est, quemadmodum præclare dicitur in epist
 ad Hebræos cap. 12. Omnis castigatio in præsens quidem non videtur esse gaudij, sed molestiæ. I
 postea fructum tranquillum iustitiæ reddit iis, qui per illam fuerint exercitati.

M E N D A X S O P H I S T A.

S E P I A M piscem infectantibus se ad capturam piscatoribus atramento, quod pro sanguine ipsi e
 effuso ipsum mare offuscare, atque ita oculis illorum subtractam per incerta itinera elabi ac effi
 gere, ex Aristotele, Oppiano, Eliano, & Plinio discimus, qui etiam ex Anaxilao tradit. atramenti illi
 tantam vim esse, vt in lucerna additum, summotis aliis luminibus, efficiat, vt cuncti astantes videant
 esse Æthiopes. Meminerunt etiam sepia Nicand. in Theriacis, Phile in Iamb. Plutarchus & Horap
 polo in Hierogl. Et similia nostris sunt apud Nazianz. Orat. ad Cl. Episcopos, & Carm. I. vers 500. I
 sepia autem omnium elegantissimi versus sunt Ouidij in fragm. hal. Ægyptij Sacerdotes, homine
 qui magna polliceretur, sed foede spem de se conceptam falleret, hac figura demonstrarunt, vt pau
 aliter quam Horapollo annotauit Pierius. Vafri enim & tecti hominis, & simulatione artificiosa cu
 ctos fallentis signum fuisse sepiam, Sebast. Erizius in expositione antiquorum numorum Italica aff
 mat, vbi numisma, sub Neronis Cæsaris nomine valde, vt ait, vetus describit, in quo piscis, vulpis
 pia, pelagij cuncti, & fluuiatilis gammarus incisi fuerint, quæ cuncta in Neronis infamiam fuisse
 composita existimat. Nostrum quidem hoc etiam in Sophistam torqueri possit, secundum Plat

*Ανὴρ, καθ' ἕνα τὸν ζῶν, quem dum veritatis reti comprehendere niteris, ille effusa fumorum atra fuligine subito evanescit. Horat. etiam i. Sat. 4. per nigrae loliginis (est hæc è sepiarum genere) succum, li-
lorem mentis intellexit, vii vetus eius Commentator innuit. Ipsum denique Aristotelem Picus Mi-
andula sepiæ comparat, forte quod de animæ immortalitate animi sui sensum obscurius proposuisse
li visus fuisset. Quod nos in medio relinquimus.*

Hic niger est piscis, fallit que cruore sequentes:

Nempe etiam mendax fallit ubique miser.

M E N S Generosa.

CVM viua animalia in publicis spectaculis & imprimis nobilium ludicris certaminibus tam pede-
stribus quam equestribus insignium vel symbolorū loco gesta ac vsurpata plus animos afficiant,
oculos quoq; magis oblectent, quam solæ figuræ eorum aliqua pictura repræsentatæ, ideo quidam
Nobilis. vir in Italia simili tēpore & loco, quib. eiusmodi ludi solent celebrari, cassidi suæ imponi cu-
avit caueam rotundā affabre elaboratā & ita in æquilibrio suspensam, nec minus tamen in suis polis
e monentem, vt auicula illic inclusa, in quamcumq; partem verteretur, semper in medio firmiter cō-
isteret, & in axe tantum permaneret. Quod etsi ille de suo honesto amore quodam erga sceminam
quandam nobilem intelligi voluit, nihilo tamen minus quoque de omnibus alijs laudabilibus & egre-
gijis actionibus magna constantia susceptis, ac confectis, idq; auxilio veræ virtutis, cuius laus in medio-
critate, teste Aristotele, sita est, accipi rectè ac vsurpari merito hoc ingeniosissimum hieroglyphicon
poterit. Definitur autem constantia stabilitas animi firmi & in honesto proposito perseuerantis: cum
ex aduerso secundum Senecam in Oedipo.

Quicquid excelsit modum

Pendet instabili loco.

Ac Socrates in Stobæi sermonibus dictum admodum memorabile fertur tale: *ὡς δ' ἄρα μὲν ἐν βάσει, ως
ἀειδαὶ* & *δὲ ἀνὴρ ἐν κἀλῆς ἀρετῆς ἀνετακτιντ* & *ὁμοίως εἶναι*, id est, vt statua in sua basi, sic etiam vir
bonus & virtutis studiosus in suo proposito constans & immobilis esse debet. Poëta noster autem Disticho hic-
roglyphicum ornat his verbis,

Hic licet vsque orbis celerem voluatur in orbem,

In se immota tamen mens generosa manet.

Plinius libr. 16. capit. 34. scribit hederam, potissimum candidam, arbores alias necare omnemque
succum auferendo tanta crassitudine augeri, vt ipsa tandem fiat arbor. Nam pluribus locis interci-
sam viuere tamen ac durare, ac totidem initia radicum habere quot brachia, quibus incolumis & so-
lida arbores frangulare possit. Vnde etiam Laberij carmen Gnomicum extat:

Vt hederæ serpens arborum vires necat,

Ita vetustas ambitu annorum nocet.

Huius hieroglyphici significatione ad varios vsus applicatur. In illos enim non male conuenit, qui suis
laboribus & vigilijs, etiam cum valetudinis iactura, de plurimis bene mereri cupiunt, & vt alij floreant
ac vireant, ipsi etiam quasi consumi & exarescere non dubitant.

Mens generosa alijs se totam impendere gestit.

Quidni? tali ipsam morte perire iuuat.

Alius vero sensus est, quando quispiam magnis ac principibus viris fideliter inseruiens, ipsorumque
sola commoda respiciens, illis declarare cupit, se ad suorum dominorum commoda promouenda ac
exequenda, nulla pericula subterfugere velle. Sed vt omnia sub cælo vanitati subijciuntur, nec vilis
omni ex parte beatus præsertim ante obitum apparet: non raro euenit vt improbitas & vis subegerit
ius & æquum, sicuti ab hederæ complexu nimis arcto arbor tandem suffocatur ac perit: ita sæpe actio
nimis callida ac improba etiam iustæ causæ nocere vimque adferre solet. Addamus & illud, hederæ
columnnam amplectens hieroglyphicè denotat fidum amicum potenti adhærentem amico, cui dicere
audeat, te stante virebo; te ruente ruam.

Myrrham arborem proceram ac spinosam in Arabia felici nasci veteres perhibent, de cuius tamen integra descriptione nihil certi adhuc constare hisce temporibus, quibus omnes tamen vbiq; locorum ac gentium anguli diligentissimè inquiruntur, sane mirum est. Hanc scribunt ablaqueationibus ac incisionibus gaudere, ac præterea ventis vehementer spirantibus gummi istud tam preciosum (quod tamen raro plane legitimum & omnibus à veteribus descriptis absolutum ad nos deferri solet) effluere copiosius, quo imprimis à putredine ac corruptione corpora defunctorum integra conseruari solemus. Ita animus rectus & constans in proposito laudabili semper immotus permanens, inuidiæ ac obreccationum furij, tamquàm turbulentis ventis minimè terretur: sed potius ad hunc modum exercitus & agitatus eo alacrius fructus virtutis profert, & magis conspicuum sese exhibet. Quod versus quoq; Horatiani docent;

*Iustum & tenacem propositi virum
Non ciuium ardor praua iubentium,
Non vultus instantis tyranni,
Mente quatit solida, neque Auster*

*Dux inquieti turbidus Adriæ,
Neofulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum serient ruina.*

Itemque Claudiani egregia sententia probat,

*Explorant aduersa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interris a cliuo.*

M E N S pia.

VIRET, inquit Plinius, & sæpe translucet Iaspis, etiam si victus à multis, antiquitatem tamen gloriam retinens. Mens pia, rore & luce Spiritus sancti resperfa & plena, semper viret & illustris est in Domino, ac primæ eoque nomine antiquissimæ, fidei gloriam, etiam in medijs persecucionibus, cōstanter & sincerè retinet. Vniones, etsi nascuntur in mari, cum cælo tamen, cuius repræsentant faciem, plus habent cognationis: Sic pias mentes, & si in his terris corpori: vnaquæq; sui domicilium luteum & fragile incolit, non tamen terrena, sed superna querere decet. Generosum enim pium, que animû à cælo, vnde ortum ducit pendere, non autè terrenæ glebæ plane sordidæ affixum hære æquum est. Gallus gallinaceus, ales vigilantissima, secundum Lucretium,

Auroram claram consuetus voce vocare,

Ad Laurum libenter aduolare dicitur, ibique consistere, quod ea arbor (vt veteres tradiderunt) à fulminis vi immunis esse existimetur, solemq; intuens libere & absq; sollicitudine & insultu aliarum animam cantando sese eo in loco oblectare. Ad eundem modû pij continenter & vbiq; diuinæ protectionis se cōmendantes, & in viae iam Dei æterni prouidentiam & auxilium intenti, vigilantè & alacriter munere ac officio suo fungi, nec rerum aduersarum impetus quantumuis horrendos extimescere debent, secundum Psalmi sententiam,

*Qui Dominum metuant, castris cælestibus isti
Sunt tuti, & tegit hos Angelus ipse DEI.*

Ac profecto videmus, nihil magis stabilire, ac animum in religione ac pietatis obseruantia confirmare, quam diligentem obseruationem earum rerum, quæ quotidie accidunt à prouidentia diuina, in quibus tandem boni, soli Deo æterno consisi mirabiliter protegentur, ac improbi contra iustè puniuntur. De quibus innumera exempla & historia plurimæ vbiq; tam in sacris, quam in moralibus libris vnicuiq; se offerunt.

Gallus amans lauri vigili solem ore salutat

Sic à cælesti mens pia pendet ope.

Theophrastus, tum alibi, tum libr. 2. De causis plantarum reddit rationem quare flores nonnulli ad radios solis sese aperiant, & multi ex illis cum iisdem plane conuertantur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frigore solis vero tepore fouentur ac aperiuntur, qui reuocat calorem naturalem, & à centro ad ambitum effundit, simulque humorem superfluum educit. Quod tamen in nonnullis tantum nocte sese aperientibus, interdiu vero cludentibus locum non habet. Id vero, quod priore loco diximus, in primis obseruatur in duobus Heliotropijs maiore & minore, quæ etiam inde denomi-

enominationem acceperunt, atque ideo, minus præsertim Italicè adhuc *Girafole*, & Hispanicè *Tor-fôle* dicitur. Huius autem symboli interpretationem ex Lactantio libr. 6. cap. 8. assumere recte possumus, ubi inquit: Itaq; si oculos in cælum semper intendit, & solem, qua oritur, obseruas, eumq; has vitæ quasi nauigij ducem, sua sponte pedes in viam dirigentur; & illud cœleste lumen, quod sanctorum mentibus multo clarius sole est, hic quem carne mortali videmus, sic reget, sic gubernabit, vt ad summum sapientiæ virtutisq; portum sine villo errore perducat.

*Christe, tuos vultus semper venerabor adorans,
Vt Clytie ad solem germina pulchra rotat.*

M E N S *reproba.*

PARDALIS non mutat cutis maculas, neq; ex nigro fit albus *Aethiops*, neq; mens reproba emendatur vniquam, sed in malo proposito senescit & opprimitur.

*Callida si varios sibi Pardalis excuit orbis,
Exuet & mores mens scelerata malos.*

Homines præter modum peruersæ mali & improbi, quorum fallaces & pessimi mores in naturam operire, salutaribus monitis nullum locum relinquunt. Definit autem D. Ambrosius in Hexaemero malitiam, id est, *μωχθνησία*, esse mentis atque animi deprauationem, deuiam à tramite veritatis. Accursero III. libr. De natura Deorum, vult esse versutam ac fallacem rationem nocendi. Profecto inquit Nazianzenus) res est rationis expers *μωχθνησία*: nec quicquam est, quod prauos mores melioribus efficere queat. Quod de illis intelligitur, qui emendationem nullam volunt admittere, ac dati sunt, secundum S. Paulum, *εἰς ἀδίκητόν νοῦν*, id est, in reprobam mentem, quæ vitæ conditio est omnium miserrima: nam eiusmodi homines, teste S. Petro, *ταχὺν ἐπιπέλασον*, id est, velox exitium sibi accersunt.

M E N S *nulla sine Deo bona.*

MULTAS inesse peculiare vires ac occultas proprietates pluribus stirpibus & plantis, idque per singularem superiorum ac cœlestium corporum influû ac efficacitatem, nemini dubium esse potest: quarum causas tum alij inuestigare conati sunt, tum imprimis Theophrastus Peripateticus edite & doctè inquirere studuit, quemadmodum eius accuratis libri de causis plantarum satis abundè testantur. Inter quas quidem Aspalathus imprimis occurrit, qui frutex vt auctor est Plinius, libr. 25. capit. 13. quamuis ibidem aspalathum orientalem & Rhodium forsitan sine causa frutices differos faciat) pluribus in locis reperitur, sed non vbique odoratus est. Quam peculiarem vim tradit se recipere cœlesti arcu (vt eius verbis utar) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, vniuersa virtutis laudabilia dicta & facta tum deum sunt illustriora, præstantiora, omnibusq; vt dicitur, numeris absolutiora & gratiora, si cœlestis bonitatis ac diuinæ gratiæ suauis aura aspiet, quod etiam Seneca, Ethnicus quidem ille scriptor, sed admodum *εὐθυσ*, tradit breuiter in hunc modum scribens ad Lucillum suum, epist. 10. Nullam sine Deo mentem esse bonam. Hinc natum distichon,

*Iridis Aspalathus vis suauior, ipsaque virtus
Gratior est superum quam pia cura fouet.*

2. Alio hieroglyphico demonstratur mentem nullam sine Deo esse bonam, & quid de cogitationibus atq; actionibus humanis sit cogitandum. Collis ex omni parte varijs arborum selectissimarum generibus plenus, atq; multiplici herbarum ac florum diuersitate cōspiciuus, in hoc amœnissimo debre & pulcherrimo statu diu consistere nequit, imo breui omnia intereunt, nisi superne tempestiue radijs solaribus foueatur, ac in suo vigore subinde reficiatur. Ad eundem modum nulla bona mens sine Deo,

*S. nctus enim sanctos facit, & de lumine lumen
Exoritur, null: s' sit bonus absque bono.*

Et nullæ humanæ cogitationes atque actiones, quantumvis alioquin speciosæ & laudabiles appareant, nec vlla virtus, doctrina aut scientia per se consistere, vel aliquid boni producere potest, nisi diuinitus à Deo vnicò fonte omnis boni, gubernentur, illustrentur, ac splendore diuinæ gratiæ optatum finem perducantur. A Deo enim, luminum patre, munus omne bonum & omne bonum perfectum desuper descendit, teste Apostolo S. Iacobo. Et Nazianzenus in Orat. de Athan. piè scriptum Quod sol est sensibus, id intelligentibus est. Deus. Mundum enim illuminat ille visibilem, hic invisibilem: & ille quidem visum corporis illustrat: hic vero naturas intellectu præditas reddit splendidas.

*Mons omni hoc, nisi sol foueat, viduatur honore,
Quicquid ages, cassum disperis, absque Deo.*

3. Arbori vndique detruncatæ inferuntur recentiores alij furculi bonam de se spem germinum præclarorum præmittentes; modo cœlitus foueantur ac conseruentur: alioquin leui de causa exarsecunt & pereunt. Quare non secundum cõmunem & deprauatam hominum consuetudinem omnino ad fauorem fortunæ nescio cuius (nisi hanc allegoricè voluntatem Dei dicere velimus) sed ad vniuersam Dei benedictionem, quæ sola dicit merito debemus referre, ea tamen conditione, vt nos quoq; sedulo nostrum faciamus officium, neq; turpi otio nos tradamus. Vnde Menander, Θεὸς δέλοισι καὶ ἐνὶ ἰσχυροῖς. id est, Deo volente etiam in vimine nauigares. At præclarius, multo Nazianzenus.

Θεὸς δέλοισι καὶ ἐνὶ ἰσχυροῖς φέρει.

Deo annuente, nil liuor valet.

Καὶ μὴ δέλοισι καὶ ἐνὶ ἰσχυροῖς πόνος, id est:

Et non fauente, nil labor potest.

Nuper Disticho pereleganti hieroglyphicon illud est illustratum:

Si fauceat cœlum, bene surculus arbore crescet.

Si fauceat Numen, tu quoque magnus eris.

M E N S I S.

ÆGYPTII mensẽ notantes, inquit Hærapollo, lib. 1. cap. 4. Hieroglyphicò, ramum pingui aut lunam deorsum conuersam, Ramum (Palmæ) quod illa arbor singulis mensibus ramum procreet. Lunam vero deorsum vergentem, quod in ortu quidem, vt aiunt, quindecim partes super sunt, vt sursum erectis cornibus appareat: at in occasu triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerat.

M E T V S.

SEMPER in metu eum versari conuenit,

Ardua sunt cuius commissa negotia cura.

Huicque merito occinitur,

Fas animum vsque habeat sollicitudo tuum.

Quod expressum est hieroglyphico virginis timidè cibum leoni ex patina porrigentis, addito Disticho.

Nuda à præsidio ego virgo ministro leoni,

Danda opera est magnis: sed comitante metu.

Viri prudentes, quibus Reipublicæ cura est commissa, in perpetua sollicitudine versantur, nec libentem metum vniquam deponunt: alioquin aliquid temerè vel negligenter committent, quod potentiores offendet. Huc metum Plato, lib. 3. & 5. de legibus plurimum commendat, pudoremque adiungit comitem, tamquam causam omnis honestatis. In Eutyphrone vero Socrates ostendit, non rectè dici à Stasimo Cyprio, ἰσὸς δὲ φόβος καὶ αἰδώς, Vbi timor, ibi pudor: sed potius, vbi pudor, ibi timor. Est enim alius quoq; metus seruilis, temper cum odio cõiunctus, iuxta Ennium apud Ciceronem, lib. 2. de Offic.

Quem metuunt oderunt. Et,

Quem quisque odit periisse expetit.

Admonet item hieroglyphicum illud Leonis virginea manu cibum capientis, potentiorum fauore & gratia caute esse utendum, cum sæpe leui de causa mutantur.

*Gravis fortuna sequitur, veluti umbra sereno
Sole aliquod corpus. Sol occidit, occidit umbra.*

MISERICORDIA Dei.

TERTIA, teste Plinio, Smaragdis auctoritas perhibetur, pluribus de causis. Nullius coloris conspectus iucundior est. Nam & herbas quoque virentes frondesque avidè spectamus. Smaragdos ero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius, illis comparatum, viret. Præterea soli gemmarum contuitu oculos implent, nec satiant. Quin & ab intentione alia obscurata, aspectu Smaragdi recreatur oculorum acies. Hieroglyphicon mihi est Smaragdus immenso erga nos diuinæ misericordiz, perpetuo virescentis, animas exhilarantis, de qua Ieremias, Lament. 3. Misericordiz Domini, quod non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes eius. Nouæ sunt diluculo, multa est fides tua. Vir pius misericordiam adeo sublimem, profundam, latam, & terminis nullis includam intueri.

Expl. ri mente nequit, ardescit que tuenda.

MODVS optimus.

SENECA epist. 5 ad Lucill. Magni (inquit) animi est magna contemnere & mediocria malle quam nimia. Et hæc, eo quod superfluunt, nocent; sic segetem nimia sternit vbertas, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non peruenit nimia fecunditas.

Rumpitur innumeris arbos vberima pomis:

Et subito nimia precipitantur opes.

Idem, libr. I. De tranquillitate vitæ; vt fertilibus agris, inquit, non est imperandum, cito enim exhauriet illos numquam intermissa fecunditas; ita animorum impetus assiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingenijs, ac alioqui bene natis nihil est nocentius, neque perniciosius, quam immodica voluptatum atq; commoditatum affluentia. De quo Claudianus quoq; lib. I. ad Ruffin.

Et luxuriosus populator opem, cui semper adherens

Infelix humili gressu comitatur egestas.

Ac noti sunt versus Ouidiani;

Luxuriant animi rebus plerumque secundis,

Nec facile est aqua commoda mente pati.

Nihil ultra vires. Et,

Ne nimium imprudens teneris impone lacertis:

Nam fortem sternunt pondera iniqua virum.

Camelus sponte in genua procumbens, vel sessionem recipit, vel aliud onus conueniens admittit. Sentiens autem iustum sarcinarum pondus sibi impositum, rursus sese erigit, & alacriter progreditur: vbi vero nimio onere se grauari perferit aut succumbit, aut abijcit imposita. Equidem aurea mediocritas in omnibus est obseruanda: nam

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

Et Delphicum oraculum occinit illud toties repetitum *μὴ δὲν ἄρα*, quod Terentius ita exposuit;

Apprime in vita vtile est, vt nequid nimis

Et Hippocrates, omne nimium naturæ inimicum esse sapienter asserit. Nihil sane supra vires temere tentandum est, sed Horatianum istud potius tentare nos decet:

Metiri se quemque suo pede ac module rectum est.

MOLLITIES vitanda.

INTER marinas testudines, de quibus cum veteres, tum recentiores, quedam miræ sunt magnitudinis. Et indicæ quidè, Taprobanicæ max. vt Plinius Ælianus & ex Plinio Solinus scribunt, tantæ, vt sin-

gularém superficies habitabiles casas integant. Rondeletius in mari Gallico captam fuisse anno M.D. xx. tam magnam refert, vt funibus tracta homines tres supra dorsum stantes veheret. Tradunt autem de marina testudine Aristoteles, Oppianus & Plinius, illam feruente sole, circa meridiem maxime liberius, se radios eius in summitate maris exponere, donec sui oblita, cortice interim testaceo solis calore exiccato, amplius in ima maris se immergere nequeat. Hoc igitur pacto voluptate libere spirandi deceptam frustra se superne voluentem & gurgitem desiderantem, in piscatores hoc obseruantes incidere, illisq; prædæ fieri. Simili modo ex Varrone Macrobius asserit, murænas solaribus radijs siccatas & torrefactas amplius se curuare non posse, nec in aquam immergere, atque ita in summo fluitantes oppoturnam præbere venantibus capturam. Sic Martialis in Xenij:

*Quæ notat in sculo grandis muræna profundo,
Non valet exustam mergere sole cutim.*

Contra illos locum habebit, qui cæca voluptatis libidine capti, ei adeo se exponunt, vt non animaduertant paratam sibi perniciem, donec ab ea pene consumpti fuerint, ita vt omnium direptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaq; cunctis perpetuo in mente grauißima illa Musonij apud Gell. lib. 7. cap. I. nota sententia: & illud etiam, quod Phornutus refert, vt vulgo iactatum:

*Μὴ τὸ μαλακὸν μῶρο, μὴ τὸ σκληρὸν ἔχρησ,
Ne quare mollia, nec dura feras.*

Et præclarè Horatius, libr. de arte poetica,

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer: sudauit & alfit,*

*Abstulit Venere & vino, qui Pythia canas
Tibicen, dicit prius extimuitque magistrum.*

M O R B O R V M vsus.

EX nostris incommodis comoda quadam captare nos decet. Morbi corporis de animæ immortalitate præbent sapienti notam hieroglyphicam. Nam, vt qui in alieno habitant, multis aguntur incōmodis, semperque de aliqua domiciliij parte queruntur: sic anima nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio queritur, significans se esse non in suo domicilio, sed vnde breui sit emigrandum. In ædibus pretio conductis igitur habitantes perpetuum mansionis æternæ hieroglyphicō intucamur.

M O R S medela.

VT fecundissimum, sic notissimum animal est Scorpio: qui minimo inflexæ caudæ ictu, atque insensibili materiæ quantitate, vt doctiss. Scaliger loquitur, mortem homini affert, grauique per triduum supplicio illum conficit, vt Plinius tradit, simulque offendit, Scorpionis cinerem in viâ epotum homini ab eo icto pro remedio esse. Certè quotidianis experimentis constat, eum in oleo demersum & suffocatum, si teratur, & vulneri ab ipso illato imponatur, medelam esse præsentissimam. Mira certe naturæ & arcana vis, cum tam pusillum animalculum & ad mortem & ad vitam destinauit homini. Sic Achillis hasta Telepho Regi Mysiæ & vulnus lethale, & præsentem simul salutem attulit. Qua de re Suidas, in Τηλεφῶ ἐκ πηλεδῶ, Eustathius παρευθ. εἰς α. βα. λαδ. τῆς ἰλ. & ἰδωσ. λ. & Hyginus Fab. 101. & tangit rem Paræmiographus in Adag. *Polypi caput*. Nostrum quidem hoc haud scio an non recte doceat, hostes etiam sæpe nostros vitam quandoque nobis & gloriam asferre. Quo Xenophontis dictum spectat, sapientis esse, etiam ex hostibus vtilitatem capere. De quo integrum libellum Platarchus commentatus est. Scite etiam ad fessos labore in grauioribus literarum studijs similitudinem hanc vir doctus transtulit, qui ab iisdem, sed amcenioribus remedijs & recreationem solent petere. Elatius vero & ferocius Ludouicus Gonzaga Marchio, qui in ingressu Caroli V. Imper. in urbem Mantuam in veste triumphali Scorpionis iconem ostentauit, cum adscriptione. **QVI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETUR.** Eo enim, vt Paulus Iouius scribit, ostendere voluit, se interfecturum, à quocumq; læderetur aut afficeretur iniuria, vt eius morte vindictæ ardorem mitigaret ac rest. nguaret. Sic ipsi scilicet fuit,

Vindicta bonum vita incundius ipsa.

MORTIFICATIO, & viuificatio.

ARISTOTELES libr. 9. cap. 3. refert, Aquilas senescens rostrum superius accrescere, & semper incuruari, vt tandem fame pereant. Quod Plinius quoque libro 10. cap. 1. confirmat, Vnde (vt in Horapolline libr. 2. capit. 96. habetur) veteres senem fame pereuntem exprimere volentes, pinxerunt aquilam cum adunco rostro. Sed D. Epiphanius in physico addit, oculis iam caligantibus & rostro nimis incuruato, aquilam in sublime sese attollentem ad altam rupem conferre, & ibidem rostrum allidere, ac denique frigidis aquis immergere, quo facto se postea solaribus radijs exponere & sic quasi reiuuenscere. Quod idem D. Augustinus quoque exponit in explicacione dicti ad Psalmum 103. *Renouabitur vt Aquila iuuentus tua.* D. Hieronymus tamen & alij in Psalmi huius expositione, renouationem hanc tantum de oculis & pennis ipsius intelligendum esse perhibent. Cum quo etiam dictum Isaia, cap. 40. conuenire videtur, vbi ait, Sustinentes DAMNUM mutabunt vires & renascuntur eis pennae in modum aquilarum. Quod etiam aquilae cum accipitre est commune. Sed quocumque modo accipiatur, potissimum quaedam ex Epiphanio, quae huius hieroglyphici piara interpretationem complectuntur, ascribenda duximus. Ait enim, si quis multitudine criminum fuerit oppressus, in altum debet ascendere, id est, in propriam conscientiam, & ad patriam, id est, fidem orthodoxam, se projicere, & desistere peccatorum multitudinem, perpetuis aquis, id est, lachrymis ea abstergere, denique solis radijs incalescere, id est, in cœ u fidelium & in Spiritu sancto ad colorem penitentiæ propiorare, squamas, peccata nimirum, abijcet. Statim enim renouabitur, vt aquilae iuuentus tua, & iustus vocaberis apud Deum. Hæc ille

Inueterata tua iam tandem crimina culpe

Exue, sic rediet lata iuuenta tibi.

MORTIS *Mysterium.*

ROMÆ ad S. Saluatorem in Lauro, in vrna marmorea
 DILS MANIBVS
 C. CASSIO. C. F.
 GAL. SATVRO
 LIBERTI
 PATRONO BENE
 MERENTI.

SVB inscriptione genij duo portam oclusam monstrant, in cuius epistylijs zueiculae duae, vna deorsum, altera seorsum aspicietes, & in angulis pinnae. Sub genijs Sphynge duae in columellis sedentes portam ipsam custodiunt, vt Smetius refert in inscriptionibus.

M V N D V S.

MVNDVM exprimere volentes Ægyptij, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodit, vnde rij interstinctum squamis: per squamas quidē stellas quibus cœlum mundusve distinctus est, obscure inuentes. Cæterum hoc animans, non secus ac terra grauissimum est, leuissimum autem ac maximè lubricum, in aquae morem. Insuper, vt serpens quotannis pelle simulque senio exuitur: sic & annus vertens, qui mundi circumacta producit, immutatione facta renouatur, ac velut reiuuenscit. Quod vero velut cibo, suo vtatur corpore, significat id, quæcumque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rursus in eundem resolui, & tamquam immunitionem sumere. Hæc nobis Horapollo, lib. 1. hieroglyphic. cap. 2.

M V N E R V M *acceptatio.*

TORPEDO piscis, Græcis Νάρπη, qua vi polleat eius nomen exprimit. Suo enim contactu pisces, in stuporem & ἀνασθησις coniectos, capit & deuorat, quamuis tarda ipsa, velocissimos, vt scribit Aristoteles. Nec in suum tantum genus hæc illi potentia, sed etiam in hominem. Nam licet illa

non tangatur, stuporem tamen manibus piscatoris impingit, per lineam aut setam ascendens ac sulciens. Tradit hæc præter Aristotelem & Oppianum, Theophrastus, Galenus, Auerrhoes, Alex. Aphrodisius, Plinius, & alij: & de hoc etiam pisce extat terfiss. Epigramma Claudia. Plato eius etiam taceminit in Menone: ἡ νόρμη ἢ πλησιάζονται ναρκῶν ποῖει. Diphilus autem Laodiceus in lib. de Nicand Theriacis non totum pisce scribit torporem inducere, sed partem eius tantum. Sed vt ut ista se habeant, certè ad munerum illicitam & clandestinam acceptationem, quæ non quidem corpus, sed quod peius est, animum ipsum obstupesciunt, recte transferri posse videntur. Illorum sane quanta vis si expressit Euripides, cum etiam Deos muneribus duci scribit: πείθειν δὲ θεοὺς καὶ τῶν θεῶν. Cui & Ouidiu assipulatur. Et pulchre Seneca Tyest.

Mouentes cuncta diuinas

dixit. Apuleius etiam ix. Met. ait, pecuniæ difficultates omnes esse peruias, auroq; adamantinas perfringi fores. Referenda huc est Horat. Ode 16. lib 3.

Inclusam Danaën turris ænea &c.

Philippus quidem Maced. Rex, vt Cicero meminit ad Att. omnia castella expugnari dicebat, in quo modo asellus onustus auro posset ascendere. Non mirum: nam Pithia ei consulenti responderat:

ἀργυρέας λόγχασι μάχῃ, καὶ πάντῃ νικῆσεις,

Ex argento hastis pugna, sic omnia vinctes.

Verum τῆς ναρκῆσεως in Torpedine pisce causam pulchrè enucleat Theophylactus Simocat. ἀπορροισκ. δ. ex quo loco hoc hieroglyphicon quis in cōtagia mala & perniciofa vsurpare non inepte possit. Sed audiamus ipsam veritatem iudices alloquentem, Deuter. 16. 19. Non accipies personam nec munera: quia munera excæcant oculos sapientum, & mutant verba iustorum. Vide Prouerb. 17. 24. & 21. 14.

Nonne manus torpent tibi cum clam munera sumis?

Non sentis? certè mens animusque stupent.

N A T V R A Sequenda.

ARBOR Medica siue Citria tum florum suauiss. tum fructuum odoratis. gratia celebris, quos contra venenam magnam habere efficacitatem experientia testatur, non facile adolescit, nisi calore solis admodum valido foueatur ac sustentetur. Solum enim à sole, quare in locis frigidioribus ac septentrionalibus non facilè prouenit. Vnde docemur vnicuiq; regioni Deum Opt. Max. sua peculiaris dona concessisse, quibus, si saperet, posset forsitan esse contenta. Quare prouerbij loco quoq; dicitur, si cælum dissentiat frustra fieri fundum. Et vt canit poëta, *Non omnis fert tellus omnia.*

N O B I L I T A S vera.

FESTVS ait Aquilam ab acutè videndo dictam, vel ab acumine oculorum, vt Isidorus vult. Nam inquit, contra radium solis fertur obtutum non flectere, vnde & pullos suos vngue suspensos radijs solis obijcit, & quos viderit immobilem tenere aciem, vt dignos genere conseruat, si quos vero flectere obtutum, quasi degeneres abijcit. Idem commemorat Aristoteles libr. 9. capit 34. de historia Animal. & Alianus lib. 2. cap. 26. itemque Oppianus & Scholiastes in Homerum λ. ρ. & alij tradunt. Hinc factum existimant sacrarum litterarum interpretes, quod S. Iohanni Euangelistæ Aquila fuerit attributa, quæ sicuti intendit oculos immotos in Solem, ita hunc sanctum Scriptorem diuinitatis Solem contemplando, aciem mentis ad cœlestia tantum direxisse constat. Est autem huius hieroglyphici argumentum desumptum ex Lucano lib. 9.

Vtque Iouis volucer, calido dum protulit ouo

Implumes natos, solis conuertit ad ortus.

Qui potuerit pati radios & lumine recta

Sustinere diem, cæli seruantur in vsus,

Qui Phæbo cessare iacent, &c.

Potest autè hoc vniuersaliter intelligi de illis, qui suammet virtutem & industriam coniungunt cum splendore nobilitatis ac opulentia, & ex illis perpetuis bonis, non his fluxis & instabilibus, apud alios nomen præclarum & auctoritatem singularem obtinent, nam, secundum Boëtium, splendidum aliquem, si non suam habet, aliena claritudo non efficit, nec minus quoque peculiaritèr de fide & constantia

Antantia amicorum in rebus maxime aduersis accipi recte solet. D. Chrysofostomus homil. 49. in cap. 22. Matthæi, ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba iustitiæ suscipiunt. Alias additur, *Mei non degenerant.* Vek: SIC CREDE. Item: PROBATOR FOVET. Aut, *Degeneres lux arguit.* Vera nobilitas, inquit, Nazianzenus, Orat. II. est diuinæ imaginis conseruatio, atq; archetypi imitatio, quam ratio & virtus efficiunt, purumq; desiderium, eos qui supernarum rerum vere studiosi sunt quotidie magis & magis, quantum ad Deum attinet, informans; ac denique cognitum habere, quinam & quam ob causam facti simus. Et Chrysofostomus in Matth. Ille clarus, inquit, ille sublimis, ille nobilis, ille tunc integram nobilitatem suam putet, si dedignetur seruire vitiis, & ab eis nõ superatur. Si de fide & constantia amicorum in rebus aduersis hieroglyphicon accommodare libeat, adde sequens Distichon,

Vt sobolem ingenuam ad solem Iouis aestimat ales,

Cernitur aduersis rebus amica fides.

O C I V M *fugiendum.*

NIHIL optatius accidere potest vnicuique, quam suorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & vtilitatem conuenientem, atq; contra molestissimum est (quod sæpe vsu venire solet) si alij in nostram messem, vt in prouerbio est, suam falcem immittere partisque aliorum frui conantur. Sic Agricola quoque per totum annum terram colunt, ac semina magna cura illi mandant, vt suo tempore messem optatam faciant, nec facile patiuntur ab aliis pigris ac inertibus proprios fructus sibi eripi. Docemur ideo ocium esse fugiendum, & semper honestis laboribus incumbendum, quod sacræ literæ quoque ab initio & passim monent, imprimis verò crebræ sententiæ in Prouerbiis Salomonis & Syracidæ hoc nobis abunde subiiciunt: quas hic exponere nimis longum esset.

— Nil sine magno

Vita labore dedisti mortalibus.

Horatio teste, qui Epicharmi verba sequutus est. *πρὸ πάντων*, inquit ille, *πόνων πολλῶσι πάντων τὰ γὰρ αἰ δεῖσι*. id est, *Conuenientibus laboribus diui cuncta vendunt bona.* Igitur, ex veritatis mandato,

Pigra facesse manus, plenam ne collige messem:

Commoda frumenti qui petat, ille serat.

O M I N A *non omnia spernenda.*

QVAM QVAM nocturnarum auium plura sint genera, noctua tamen potissimum à nocte nomē accepit, sicuti apud Græcos *νυκτερίς*, id est, vespertilio, quibus noctua *γλαυξ* dicitur, à glauco oculorū colore. De Nyctimene verò, propter incestum, in hanc auem conuersa, extat fabula moralis apud Ouid. 2. Metamorph. Sed per noctuam mortem indicabāt veteres, cum nox quoq; eam designet apud poetas, sic Horatius lib. 1. od. 28.

Sed omnes vna manet nox

Et calcanda simul via lethi.

Item Catullus:

Nobis cum semel occidit breuis lux,

Nox est perpetuo vna dormienda.

Refert quoque Ælianus lib. 10. De Animal. cap. 37. Hanc auem extitisse infaustum augurium mortis infelicitis ac ignominiosæ in Rege fortissimo Epirotarū Pyrrho, cuius hastæ in itinere, dum Argos expugnare contendit, infedit. Nam urbem hostiliter ingressus à cuiusdam aniculæ filio leuiter vulneratus, dum in percussorem impetum facit, Argiui mater, quæ superne hoc spectabat, tegulam magnam vi atreptam, super Regis galeam deiecit, quo ictu ille exanimatus cōcidit. Pierius hb. 20. Hieroglyph. dicit in tabula noctuæ iconem à lictore ad damnatum publico iudicio fuisse delatum apud Æthiopas, quo viso reum sponte sibi mortē consciuisse, magno sibi ac patriæ dedecori futurum, ni obtemperasset. Hoc itaq; hieroglyphicon Duci Paliano, ex familia Caraffarum, fuit attributū, qui anno CHRISTI M. D. LIX. cum aliis fuit in carcere mori iussus sub Pio 4. cuius extat Italica epistola, ante obitum ad filium conscripta præceptis salutaribus referta.

Non temere, quicumque sapit, laua omnia spernit
Cum ferat & spretum sapius exitium.

OPINIONIS vi.

SPECIE recti decipimur, & rerum veritate neglecta fallimur imagine. De Tigride S. Ambrosii Hexaemero, c. 4. & Albertus Magnus de animalibus hæc annotant. Venatores quidem in sequentibus catulorum quos rapuerunt matribus sphaeras vitreas obiciunt, quas illæ intuentes imagine, quæ ipsæ reddunt, ita decipiuntur: nam catulos subesse putant, quod sphaera moueatur, ceu viuum animum in se continens. Sed cum tandem sphaeram illam fera confregit, ut catulo potiri queat, delusam se videns insequi pergit. Illi alias subinde sphaeras obiciunt, deluduntque tigridem, donec in tutum locum se recipiant. Inde Claudianus de trigride,

— Vitrea car datur imagine formæ.

Atque inter recentiores Petrus Angelius Barzæus lib. 3. Cynægetic.

— Speculo persape illuditur, ut se
Inspexit, natoque illic decepta putauit
Esse suis caueis & iniquo carcere clausos.
Ambigua splendens nos fallit imagine formæ,

Alius item,

Fallitur ut vitreo Tigris acerba globo.

Sic nimis crebro in nostris rebus secundum Simonidem, τὸ δοκεῖν ἢ τὸ ἀληθεῖον βιάζεται, Opinio etiam ipsi veritati vim facit. Theognis etiam

πολλὰ κεν τὸν γρόμῳ ἐξαπατῶσ' ἰδέαι.

Et mentem species fallere saepe solet.

Vel ut nobilissimus Poeta nostri seculi,

Et veri specie nos ludit opinio falsa.

Quod præsertim in veræ pietatis negotio summopere fugiendum est, ut D. Basilius Magnus multis verbis monet Homil. in λακίβοις.

OPPORTUNITAS observanda.

HALCEDO, quæ secundum Varium Cerylus & Ceyx est, Græcis dicitur, ἀλκίον παρὰ τὸ πύγιον ἄλι, quod in mari pariat, non quasi ales Oceana, ut opinatur Isidorus. An vero cum aspiratione vel sine illa sit hæc vox exprimenda, disputant Grammatici, cum apud veteres utrumque fuerit in vsu. Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. c. 14. dicit non multo esse maiorem passere, colore tum cæruleo, tum viridi, tum etiam leniter purpureo insignem, rostro subviridi, longo & tenui. Quem colorem Cælius Calcagninus hirundini marinæ vulgo nuncupatæ convenire scribit. Est autem adeo maris amans, ut etiam, secundum Oppianum, prope fluctus nidificet, idque in hyeme circa brumam mari tranquillo, quos dies Alcedonia nominat Plautus. De admiranda quoque nidi constructione Aristoteles, Plutarchus, Elianus, Oppianus, & alij, nec non D. Basilius & S. Ambrosius in Hexaemero multa annotarunt: ac Lucianus integrum dialogum Alcyonis nomine inscripsit. Estque typus hæc avis prudentis viri, qui in medijs Reipublicæ procellis sibi prospicere, & quietiora ac tranquilliora tempora expectare novit. Quare Iovius hoc hieroglyphicon voluit excogitare in gratiam Fliscorum nobilium Genuensium, qui contra multorum aliorum sententiam à Rege Galliarum ad Cæsaris Caroli V. partes sese contulissent, fuitque hæc Gallica addita inscriptio, NOUS SÇAVONS BIEN LE TEMPS, id est, nobis est bene notum, quando tempus vel occasionem aduersus nostros aduersarios aliquid agendi debeamus arripere. Alij addiderunt: SAT CITO, BI SAT TEMPESTIVE. Quod congruit cum præcepto Pittaci, vnius ex septem sapientibus, γινώσκου τὴν ὥρην, nosce opportunitatem, & cum Heliodea sententia,

— κρείττος δὲ ἐπὶ πάντων ἄλκιος.

Occasio omnium rerum optima est.

ORATIO *ardentissima & efficacissima.*

(INGULARIS cuiusdam studij & magnæ fidei atq; efficacis intentionis ex Dei benedictione & omnipotentia argumentum est, quod Elias Propheta Spiritus S. impulsu egit, dum reuocandæ in terras pluuiæ causa Deum oraret, I. Reg. 18. cap. Et habitus ille, quod ascenderit in verticem Carmeli, postq; in terram posuerit suam inter genua sua hieroglyphica, nota est hominis ardētissimo mentis affectu Deum oracis. Solent enim, qui plurimum confidunt in amicitia, eiusq; de re graui aliqua impellere orareq; constituunt, laboriosum aliquem atq; difficilem sibi habitum aptare; quem non alis nisi re impetrata, mutandum profiteantur. Est autem ille habitus non causa impetrationis beneficij postulati, sed indicium animi solliciti atq; ad petitionem suam compositi. Idq; Spiritus sancti in vis piis speciali quadam virtute corpora & animas suorum ad interna externaq; officia impellente. Item igitur piis accidit apud Deum, quod honestis subditis coram clementissimo principe comparent. Nam princeps sibi personæ acceptæ ratione habita, quod postulatur gratis concedit; neque enim potest graue amici propositum perumpere, neque afflictæ animi spectaculum externum ferre. Efficacissima fide igitur, & maxima spe instructus Elias, difficillimum omnium, quos ferre humani corporis membra possunt, habitum situmque induxit. Deus Prophetæ amans & fidem maximam probans ad concedendam subito pluuiam permotus est. Porro quemadmodum fuit ille habitus & gestus vehementissimus, ac eximius testis fidei in corde latentis, verbis etiam eandem erga Deum & populum pietatem demonstrantibus vsus est Propheta, quem Diuus Iacobus Apostolus, cap. 5. catholice Epistolæ nobis in exemplum proponens, Elias, inquit, homo erat similis nobis, passibilis, & orauit oratione, vt non plueret super terram, & non pluit annos tres & sex menses: rursum orauit, & celum dedit pluuiam, & terra dedit fructum suum. Aliud hieroglyphicum orationis efficacissimæ habebat in Moysè, qui in vertice collis habens in manu sua virgam Dei, cum leuaret manus, Israel vincebat: sin autem paululum remitteret, Amalecitas sperabant. Quum vero manus eius essent graues, posuerunt lapidem subter eum, in quo sedit. Aaron autem & Hur sustentabant manus eius ex vtraque arte. Et factum est, vt manus eius non lassarentur vsq; ad occasum solis. Vnde Amalecitarum strages præclara Israclitarum victoria. Exod. 17. II. 12. 13.

ORATOR.

ORATORVM actiones (inquit Fr. Polletus, histor. fori Rom. lib. 2. cap. 13.) non temere paucioribus partibus olim quam quatuor absoluebatur, Exordio, Narratione, Confirmatione & Peroratione. Mediæ duæ ad docendum, extremæ ad ciendos affectus accommodatæ, quorum cum sit duplex genus (sunt enim mites & vehementes) illos sibi Exordium, hos Epilogus vendicat, in quem Orator omnes facultatæ suæ opes impendit. Si enim sustuleris Oratori facultatem rapiendi conuertentique sursum deorsum animos motibus violentis, quid à rixoso Dialectico differat non video: nisi quod vnus strictius, & quasi argumentorū punctis atq; aculeis rem tangit: alter quasi cæsum pugnat, perpetuitateq; orationis hostem impetit. Rhetorica enim pugno extenso. Dialectica contracto simili Zenoni videtur. In affectibus vero regnat Orator, quorum naturam cum à Philosophis, maxime Stoicis, discat, vsus tractandorum à suis habet Rhetoribus, quem explicat in iis maxime confessibus, vbi ratio aliqua humanitatis & ciuilitatis habetur, vbi iudices sese homines sentiunt, neque à se humanos affectus alienos putant. Nam tristis & rigidus illis Athenarum Areopagus, ac plusquam Stoicus, magis fungos aut saxa suis in subselliis habere videtur, quam homines, quos vix peristaseis mouent, quæ in maleficiis, quo cum Areopagitis fuerunt quæsitores, plurimum valent in vtramque partem. Nocturni enim iudicant, & præconem habent perpetuum qui affectibus interdicit. Ideoque Romanorum Patronorum eloquentia, non modo necessaria ad vitam retinendam partes habet, sed & artus quosdam ad speciem tributos, quibus tanquam toris & lacertis, Oratio stantia rectiq; aduersa euerteret. Sed eloquentiæ laudes elegantissime prosequitur M. Aper in Dialogo de Oratoribus apud Tacit. Oratori facundo & eloquenti certè vires eadem viri eruditi tribuunt, quas olim Virgilius virgæ & caduceo facundo Atlantis nepotis Mercurij dedit, magni operis libr. 4.

— hac animas ille euocat Oro

Pallentes, alias sub tristitia Tartara mittit:

Dat somnos adimitq; & lumina morte resignat.

Illa fretus agis ventos & turbida tranat

Nubila.

Orator enim sua facundia in reatu constitutus periculo mortis liberat, alios autem de gradu deiecit ad supplicia mittit, quoties accusationum suarum fulminibus reorum fortunas & capita in mortis trahit periculum. Dat autem somnos & adimit, quum auditores vel infestos placat & mitigat, vel benevolos pungit ac exasperat, aut parum attentos, veluti dormitantes suscitatur & erigit. Agit autem ventos sua virga vel lingua, cum motus seditionesque componit auditorum, ut quondam Hercules Ogmiu pingebatur catena aurea linguæ alligatâ circumducere populos quocumque vellet.

ORATIONVM *piarum necessitas & effectus.*

AD MIRATIONE profecto non caret, quod in tam diligenti alioquin inuestigatione omnium rerum naturalium, cum tot navigationibus ac peregrinationibus vniuersi ferme anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis constet de Arbore Thuris, quemadmodum quoque myrrhæ. Quod etiam Plinius affirmat lib. 12. cap. 14. Quidam literis prodiderunt in Arabia nasci, loco Saba dicta, vnde Virgili. Georg.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

Huius vero arboris Gummi dicitur in odorem, nisi exstillans à sole vel igne incalescat, quomodo etiam adhuc in acerra siue thuribulo suffiri solet. Ad eundem modum nisi orationibus ac precibus, & reliquis vniuersis piis ac religiosis exercitationibus, animum nostrum sine omni furore ac simulatione (quæ imprimis Deo displicent) crebro incitemus ac inflammemus, odorem suauem & fragrantem bonorum ac laudabilium operum numquam edere possumus. Sic aromata ac potissimum thura igni imposita hieroglyphice (ut inquit Pierius lib. 46. orationem spiritualis doctrinæ significant. Et Goropius Becanus in suo Vertumno prolixè admodum declarat, apud præscos sacrorum antistites, Thus fuisse civitatis amorisq; tesseram. Hanc similitudinem quoque exponit D. Augustinus in libello, cuius titulus Speculum peccatorum, hisce verbis: Ut Thus non redolet nisi ponatur in igne, nec virtus sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide; ita nulla Scripturæ sacræ sententiæ vim suam declarat, nisi cœcta in igne

Thura in odora manent, nisi sole vel igne calecant,

Sic bene quo fragret, cor prece adure pia.

ORBIS iter.

VETÈRES Hieroglyphicorum auctores, cum rei alicuius irritum euentum & spem frustratâ experimere voluerunt, cancrum, siue gammarum potius nostrum fluuiatilem, retrogradientem sapius, quam recta prorepentem, pingere solebant, ut apud Pierium Val. legere licet. Et notus est versus Prouerbialis Aristophanis in Pace, quamuis de Cancro:

Οὐ ποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθῶς βαδίζειν,

Ambulet ut cancer recta haud effeceris unquam.

Huius quidem picturæ inuentor fuit Reuer. & Nobiliss. vir ex antiquiss. Franconica equestri familia Laurentius Truchsesius, Canonicus Wirtzburgensis, bonarum literarum amantissimus. Est autem vetus hæc & communis de mundi peruersitate querela, de qua insignis Horatii locus 3. Carm. 6.

Ætas parentum peior aui, tulit nos

Nequiores, mox daturos progeniem vitiosiorum.

Cui conuenienter etiam Seneca: hoc, inquit, maiores nostri questi sunt, hoc nos querimus, hoc posterius nostri querentur euersos esse mores, regnare nequitiam, in deterius res humanas & in omne fastas labi. Similiter Euripides in Hippolyto,

φῆ! τίς βροτῆας ποί πορῆσται φρενός;

Τὶ πέρμα τόλμης ἢ θράσους γυήπται:

Εἰ γὰρ καὶ ἀνδρὸς βίος ἔξογ, κώσεται,

Ὅ δ' ὑπερῶ τῆ πορῶθεν εἰς ὑπερβολῶν

Πανῶ γ' ἔσαι, θεοῖσι πορῶβαλεῖν γυήν

Ἄλλω δὲήσει γαῖαν, ἢ χροήσεται

Τὰς μὴ δικίους ἢ κακὸς πορῶκότας.

Hei! quo progreditur humana mens?

Quis finis temeritatis & audacia erit?

Si enim vniuscuiusque viri vitia superbe propages,

Et posterior priore longe

Deterior sit, Deos adicere terra

Oportebit aliam terram, qua capiat

Eos qui sunt iniusti & mali.

A vt *Ægypto* ludamus pro more:

Miraris Cancris dorso consurgere mundum?

Desine: sic hodie vertitur orbis iter.

O S, *5ma.*

DS significantes *Ægyptij*, serpentem pingunt, *Horapolline* teste, *Hieroglyphicon* lib. i. cap. 45. quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

O S T E N T A T O R E S.

DE Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud *Græcos* nomen accepisse videtur, *Plin.* lib. 12. cap. 1. ita scribit: sed quis non iure miretur, arborem vmbra gratia tantum, ex alieno petitam esse? *Platanus* hæc est per mare *Iouium* in *Diomedis* insulam, eiusdem tumuli gratia, primum insecta, &c. At sicut

Vmbra, non fructum Platanus dat: sic quoque multis

Vana alios specie ludere saepe placet.

Virgilius *Georg.* 2. vocat quoque *steriles platanos*: & lib. 4. eiusd. operis, inquit,

Iamque ministrantem platanum potantibus vmbra.

Quod in illos dici potest, qui semper magna de se pollicentes, omniaque sua ad ostentationem tantum parantes, quo opinionem singularis doctrinæ ac prudentiæ vel falso apud alios conquirant, vel tiam si quæ possideant bona ingenij nequiquam cum alijs communicent, nullum vnquam specimen suæ memoriæ præclaris monumentis vel actionibus posteritati præbere consueuerunt. Quorum alterum est ridiculæ vanitatis, alterum inuidiæ detestandæ indicium. Deque priore viuo *Menandri* versus multa complexus est, vbi ait:

Κενὸς δὲ δόξης εἰδὲν ἀλιώτερον.

Miserabilius est gloria vana nihil.

De altero vero nos recte monet *Phocylides* hoc dicto,

Μὴ φθονέης ἀγαθῶν ἐπαύους, μὴ μέμνον ἀνάτης.

Ne inuideas bona socijs, ne incurras in vituperationem.

HIEROGLYPHICORVM
COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS
DESCRIPTA,

LIBER QVINTVS.

PACIFICVS.

BALSAMVM totas ædes sua replet fragrantia: & vnus vir, pacis studiosus magnum cœtum dissidentem in concordiam reducere potest.

PACIS amor & studium.

OLEA arbor *Palladi* dicata, pacisque symbolum, semper viret, nec sua folia amittit, idque (vt scriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quandam sibi que innatam pinguedinem. Fructus quoque producit ad multos hominum vsus admodum commodos & necessarios, quare ob vtilitatem singularem neque incidi nec euelli villo modo par est. Non aliter cauendum summopere omnibus, qui pacis ac concordiæ, publicæque vtilitatis studiosi esse volunt, (vt vniuersi esse debemus) ne vlla inuidia aut malevolentia improborum ac malefactorum hominum à tam necessario ac laudabili proposito, se impediri aut auocari vlla ratione

tionem patientur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor hostes pacis, quæ in exilium pellunt, (quod certe si cuncti facere studerent, pax & concordia esset perpetua ac sempiterna speranda) nimirum, auaritia, inuidia, ira, superbia. Sed nemo ferme pacis encomium breuius ac sanctius D. Aug. nobis proposuit, ubi ait: Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinulum amoris, consortium charitatis. Hæc est quæ simultates tollit, bella compefcit, iras comprimit, perbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat: cunctis est placida, nescit extorri, nescit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amisit exquirat, qui perdidit repetat. Aurea profecto sententia omnium bonorum animis infigenda, vita & moribus exprimenda.

Dure faceffe ligo, valida procul este bipennes:

Erondeat æternos pacis alumna dies.

P A C I S Diuina nuncia.

DE Columbæ, quæ veredariorum loco habentur, & literas in remota quoque loca perferunt, pluræ tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod in primis Plinius confirmat his verbis. Quin & internunciæ in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus obdione Mutinensi in castra consulum Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Ælium lib. de animal. cap. 2. & multos alios. Sed & in Genesi cap. 7. habemus, Nohacum cessante paulatim diuina gratia vniuersali diluuium, columbam (auem propter simplicitatem & castitatem etiam testimonio sacrarum literarum commendatam) ex arca emisisse, & hanc quidem prima vice nondum reperisse locum, in quo consistere posset, atque ideo ad eum rediisse, sed post septimum diem (que numerum tradunt Doctores significare iræ mitigationem & remissionem) vespere reuersam attulit in ore ramum oleæ, quod & ipsum signum pacis & diuinæ reconciliationis exitit. Ad eundem modum æternus Deus per sanctum Spiritum petentibus pacem & gratiam suam affert, idque propter sacratissimum meritum CHRISTI. Contilis albam columbam in aere cum ramo oleæ pingit, adiuncto dicto, INTVS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriorem præ se fert, ita quoque vnusquisque vera pietate & simplicitate præditi operam dare debet, vt cunctæ ipsius actiones externæ candidis ac bonis cogitationibus respondeant omniaq; ipsius dicta ac facta cum saluberrimis præceptis diuinis semper congruant. Quicquid enim fide integra & mente sobria offertur, à Spiritu sancto perficitur, vt D. Ambrosius in 15. S. Pauli Epistolâ ad Romanos docet.

Ore columba olea fert ramum, insignia pacis,

Quam: seris in verba Spiritus alme tuo.

P A T I E N T I A inuidia.

AQUILA a sapiens à cornicibus frustra irritari atque importune prouocari Ælianus annotat lib. 15. cap. 22. Vnde prouerbum quoque exitit, ἀετὸν κωρὸν ἢ εἰσεπέλει, Aquilam cornicis prouocari. Atque idem de alijs quoque auibus dici potest. Quemadmodum vero generosa auis hosce insultu inanes, & vanam ac maledicam petulantiam decidet, (quod etiam de molossis importunos canicularum latratus contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus & fortis leuiusculorum & abietorum hominum, qui neque prodesse nec ledere quicquam possunt, conatus & insultus ne dignatur quidem vlcisci, & minoris facit (vt alio prouerbio dicitur) quam Elephas culicem. Atque huc pertinent præclari versus Poetæ veteris Philemonis:

ἦδιον εἶδέν εἰδὲ μυσικώτερον

εἶς, ἦδιώ αὐτὸ λοιδορέμενον φέρον.

ὀλοιδρωῶν εἶς ἐὰν ὀλοιδρώμεν

μη ποσσωῖται, λοιδορεῖ ὀλοιδρωῶν. Id est,

Nonnunquam tamen, vbi hæc malitia & insignis conuiciandi libido modum excedit, & suæ importunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem secundum Publ. Mimum,

Furor sit læsa sapientia.

Ascribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habsburgensi xv. qui diues fuit cognomen

Nihil est iucundius neque elegantius,

Quam ferre posse conuiciantem,

Quoniam sille cui conuicium fit

Disimulauerit, in ipsum auctorem illud redundat.

Atus, cuius magnanimitatem, simul & bonitatem ac sapientiam singularem, historici magnis laudibus extollunt,

Nunquam aquila imbelles cornices celsa fatigat:

Nec generosum animum lingua maligna mouet.

Hic non incommode referri posse videtur B. Augustini dictum, maior animus merito dicendus est, qui vitam ærumnosam magis eligit ferre quam fugere; & humanum iudicium, maximeque vulgare, quod plerumque caligine erroris inuoluitur, præ conscientia luce ac puritate animi contemnere. Id Iopser Aquitanicus Regiolepidi Episcopus versibus ita expressit:

Qui valet aduersis onerata ducere vitam,

Et tolerare magis vult mala, quam fugere,

Maioris multo est animi, quam ferre pauescens

Indocti iniustum iudicium populi.

Mens etenim recta, & puri sibi conscia cordis,

Hoc plus splendet, quo magis atteritur.

PARASITI GVLOSI

ELEGANS profecto & argutum est Epigramma Græcum, quod ex lib. I. Anthologiae feliciter expressit latine Alcicius Embl. 94. quo mus ostreis hiulcis furtiue ob prædam se insinuans fingitur conclusa ab illis testa multari miseris modis. Conuenit hieroglyphicum illud in eos, qui ditiorum omnes ventris causa turpiter sectantes, spontaneæ se feruituti mancipant, & nihil inde, nisi infamiæ damnum reportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu περὶ τῶν μισθῶ ζωνόντων graphice admodum demonstrat. Conuenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gulæ impotentia, nimiaque vini ingurgitatione præproperum sibi accersuerunt exitium. Sicuti reuera plures semper gula, quam gladius perdidit: & vt habent Theognidis versiculi:

Πολλῶ τοι πλέονος λιμῆκόρῳ ὄλεσεν ἦδη

Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλέον ἐδέλυσαν ἔχειν.

Multo plures perdidit satietas, quam fames,

Viros, qui plus sua sorte habere volunt.

Exempla in omni historia occurrunt innumera. Sic Elpenor Vlyssis socius apud Circeum vino largius iusto de scalis lapsu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manutenens ab Vlysse interfectus est. Quineriam Alexandrum Mignam, alioquin contra omnem vim humanam inuictum, gula & vinum prostravit. Grauiissima igitur est optimi Poetæ Oppiani ad vitandam ingluuiem exemplo interiectus, quem pisci nocturæ affert voracitas, adhortatio in 2. ἀλιδικῶν. Sed Christianis præcipue ante oculos esse debet Saluatoris nostri sanctiss. præceptum, Luc. 21. *περὶ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν ἡμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραυγαῖς καὶ μέθῃ;* id est, *Cauete vobis nequando grauentur corda vestra crapula & ebrietate.* Et Apostoli dictum diligenter obseruandum est, ebriosos hereditate regni Dei excludens. I. Corin. 6. 10. Grauiissima & plane cælestis eiusdem exhortatio finem huic hieroglyphicò imponat. Nox præcessit, dies appropinquauit, abijciamus ergo opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus: nō in comestationibus & ebrietatibus, &c. Sed induite Dominum Iesum Christum, & carnis curam ne habeat ad explendas cupiditates. Rom. 13. v. 12. 13. 14.

PARATVS in vtrumque.

BOS vt ferre iugum aptus est, ita iugulum ad sacrificium & macerationem dare paratus comperitur. Hieroglyphicum illud conuenit in bonos viros, qui non solum pietate, religione, nec non laudabili quaque doctrina excellere cupiunt, atq; alijs præire, sed etiam pluribus alijs laboribus, sicuti bos arans, indefesso studio proximis inferuire student.

PARENTVM officium,

AETON, ἀπὸ τῆς ἀϊσίν, i. ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel παρὰ τὸ ἀεὶ εἶπεν εἶναι, id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis, & quidem præcipue in arduis saxis & præcipitibus, nonnunquam tamen in arboribus, Aristoteles scribit lib. 9. de hist. animal. cap. 32. Dicitur autem Aquilam paulatim quoque suos pullos ad volandum assuescere, atque etiam prouocare. Cuius etiam Deuteron. cap. 32. in cantico suo Moses meminit, Dei

bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum *Φιλοσοφία* erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excudit pullos suos, & eosdem fouet calore vitali, & expandens pennas suas assumit eos, & gestat eos super alas suas: ita DOMINVS solus duxit Israelem, & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo haec recte etiam de omnibus ijs, qui iuuentutem ad virtutem & omnia laudabilia facta assuefacere student, & illos paulatim ad vitam meliorem quasi attollere docent, accipi poterit, sicuti Horatius quoque epist. 2. lib. puerum instruit,

— nunc adhibe puro

Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer;

Quo semel est imbuta recens seruuabit odorem

Testa diu.

Et Aeneas ad Aescanium vlt. Aeneid.

Disce puer virtutem ex me, verumque laborem.

Sic legimus apud Suidam de Apollonio, cuius rei etiam facit mentionem Philostratus in vita ipsius quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas sortiti iuxta parentes volitant, iisque magister ad volatum sese exercent, cum vero sese efferre possunt parentes anteuertunt, sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique auscultabat, sed anno decimosexto ad vitam Pythagoricam se contulit.

Vos virtutis iter gnatis monstrate parentes:

Ipsa Aquila vt pullos fida volare docet.

PARSIMONIA.

ERINACEVS, vel secundum Plinium Herinaceus, forsitan quia infixis spinis illius inhæreant dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis Eres, Græcis ἐρίων; Autumni tempore (vt refert Plutarchus lib. de solertia animal.) sub vites obrepens vuarum acinos pedibus in terram decutit, eosque circumuolutans se spinis suis excipit, speciem deinde exhibens ambulantis vuae in cauernam suam abscedens catulis eas à se decerpendas præbet, non solum sibi, sed alijs natus, & prolis suæ memor, nec non parsimonix amans, cuius hieroglyphicam tabellam nobis exhibet. Apposuit Menander,

Ἦστ' ἐστὶ τὸ ζῆν, ἔχ' ἑαυτῶ ζῆν μόνον.

Hoc viuere est, haud sibi vni viuere.

Et Cicero in Paradoxis: O dii immortales, inquit, non intelligunt mortales, quam magnum vectiga sit parsimonia! Plinius lib. 8. cap. 37. refert Erinaceos præparare sibi hyeme cibos, & supra iacentia poma volutatos, affixa spinis, vnum non plura tenentes ore, portare in cauas arbores. Idem narrat Aelianus lib. περὶ φιλοπυτίας Plutarchus, ex parcorum hypothes: Lucrare (inquit) & reconde, atque te tanti esse crede, quantum est quod possides.

PATIENTIA pressa valentior.

ACANTHVS ea herba esse putatur, quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus vrsinis Brancam Vrsinam Itali vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruuius lib. 4. cap. 1. historiam refert eiusmodi, Virgo cuius Corinthia, iam matura nuptijs, implicata morbo, discessit. Post eius sepulturam, quibus ea viua delectabatur poculis, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum, & in summo collocauit, atque vti ea permanerent diutius sub dio, tegula texit. Is calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi, media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit, cuius cauliculi secundum latera crescentes, & ab angulis tegulæ ponderis necessitate expressi, flexiones in extremas partes volutarum facere sunt conati. Tunc Callimachus statuarius præteriens hoc monumentum, animaduertit eum calathum, & circa foliorum nascentem teneritatem: delectatusque genere & formæ nouitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vitruuius. Vt igitur hæc herba melius crescit & elegantius, si non nihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute inuictus, contra omnes fortunæ insultus, in aduersis semper sese magis exerit, ac multo clarius omnibus conspiciendum præbet.

Fortis ab aduersis animus præclarior extat:

Pondere sic pressus surgit acanthus humo.

P A T R I Æ amor.

IBIS à quibusdam Ciconia Ægyptiaca nominatur, propter magnam cum ipsa similitudinem, sic in veterum numis, potissimum Adriani, Ægyptum denotat, quod ex regioni propria & inquilina Aristoteles lib. 9. histor. Animal. cap. 27. (quem Plinius, Ælianus, Solinus & alij sequuntur) illas atque distinguit in candidas & nigras. Candidæ apud Pelusium (vulgo Damia, vel secundum alios Inessa) nullæ reperiuntur, cum in vniuersa reliqua Ægypto habeantur. Nigræ vero cõtra solæ apud Pufium sunt, alibi nusquam apparent. Ælianus lib. 9. Animal. capit. 27. ita peculiarem auem esse Ægypto tradit, ut si quis vi & impetu velit ex ea alio transportare, sibi ipsi mortem consciscat, & Plinius lib. 10. cap. 48. scribit à M. Egnatio Caluino præfecto aliquando tanquam rem inusitatam in Albus visam. Vocatur autem *ἰφιοφάγος*, ab esu serpentum, & ouorum serpentinorum, quod Cicero lib. 1. de natura deor. testatur, atque eam ob causam ab Ægyptijs hanc auem coli refert (idque Dioscorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque afferunt) quod a serpentibus & alijs venenatis bestolis regionem mundam conseruet, atque ideo teste Alexandro Aphrodisiensis, lib. 12. primæ philosophiæ, & ante illum Herodoto lib. 2. capitale fuit ibidem interficere. Docemur autem ante omnia curâ & sollicitudinem maxime impendendam patriæ, quam Plato in Critone inquit esse *πρωτέρον μήτρης ἢ πατρὸς*, id est, in maiore honore patriam habendam, quam matrem & patrem. Eumque imitatus Cicero in lib. de Republ. & in Epistolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Eubides in Phænissis, ni fallor,

Εἶδος δὲ παντὶ καὶ λόγῳ, καὶ μηχανῇ,

Πατρὸς ἔργωντας ἐκπονεῖν βέλτεριον.

Conuenit omni ratione & arte,

Amantes patriam, salutem eius curare.

Iuic autem hieroglyphico appingimus distichon, pro more.

Nunquam excedit Ibis terra Mereotidi: aruis,

Vt moueat quantum possit amor patria.

P A T R I A M tueri, optimum Augurium.

NTER omnia, quæ regum exactionem ex vrbe Roma præcesserunt, Liuius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapsum, non fugam tantum regiam, sed Tarquinium etiam uerbum valde anxium fecisse. Quod in L. Brutum accurate conuenit. Sed longe aliter simile fere prodigium accepit L. Sylla, qui consul in Sociali bello, cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subito ab vna parte aræ prolapsus anguem conspexit: qua visa Posthumi aruspiciis hortatu continuo militem eduxit, ac fortissime Samnitum castra cepit: fuitque hæc victoria fundamentum potentis ac felicitatis Syllanæ, ut Valerius Maximus auctor est. Sic diu ante apud Homerum *ι. β.* Græci in Aulide omen quidem futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ex ara profiliens iuculam matrem cum octo pullis consumpsit, collegerunt: quem Homeri locum elegantissimis latinis versibus expressit Cicero 2. de diuin. & eum imitatus Virgilius 5. Æn. per anguem septem gyris contortum, septennalem Æneæ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Seruius. Sic alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut regia potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cicero 1. de Diuinat. de Roscio Com. in hanc rem affert. Et præter Herculis exemplum, Seueri & Aureliani Imperatores, & alia plura: vsum autem hoc hieroglyphico Scipio Ammiratus scribit Ducei Seminaris in regno Neapolitano cum hac Inscriptione velle monstrat iter, qua demonstraerit, sibi Regi suo contra Romanum Pontificem, merenti nullo omine aut augurio alio opus esse: sed vnicum sinceræ Fidei & Virtutis studium sufficere. Præclare igitur Q. Fabius Maximus (ut Cicero refert de Senect.) dicere ausus est, optimis auspicijs ea gerî, quæ pro salute Reipublicæ fierent, quæ contra Rempublicam ferrentur, contra auspicia ferri. Ut enim insigniter dicit Hæctor apud Homerum, *ι. μ.*

Εἰς οἰωνὸς ἀεὶς ἀμυῖεσθαι περὶ πατρίδος:

Vna auis optima, pro patria pugnare tuenda.

Et Poeta noster distichis seria pingens,

*Tutum monstrat iter virtus, cur anxius auceps
augurium expectas, si voluisse sat est?*

PECCATORES.

QUOD de Sciaena Oppianus refert, eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare: idem mugili tribuitur à Plinio, forte ex Aristot. lib. 8. hist. an. Pierius Cephalo. hoc ascribit, quem & nos hic exhibemus depictum. Vt autem similes sunt inter se isti pisces, ita sæpe confunduntur. Similis est stultitia & auium quarumdã, de quibus alibi & hyænx inter quadrupedes, de qua lepidam narrat historiam Busbequius Ep. 1. de legatione Turcica. Est autem hæc imago illorum hominista, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, Deique iustam animaduersionem se effugere posse impie arbitrantur. Frustra. Nam, vt habet Græcum Epigramma lib. I. ἀνδοκ.

Ἀνδροπύες μὲν ἴσως λήσεις ἀτοπόν τι ποιήσας,
ἐλήσεις δὲ θεός, εἰ δὲ λογίζομεν.

*Improba facta homines possis clam fors an habere:
Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.*

Quo & Propertij illud pertinet:

Alu miser, esti quis primo periuria colat,

Sera tamen tacitis poena venit pedibus.

Pulcherrime igitur Hæcates dixit ad Demon: μηδέποτε μηδέν αἰσχρόν ποιήσας ἐλπίζε λήσιν: ἡ δὲ ἀντὶς ἀλλος λήσης, σὺ τῷ γε ἑωιδήσεις: Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latitaturum. Quamuis enim lateas alios, tute tamen tibi conscius eris. Et si autem de Providentia imprimis diuina Sacri libri pleni, & exempla, quibus Deus sæpe mirabiliter scelostos & latebris suis ad supplicium & pœnam prostravit, ignota sunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentius, nihil ad hoc hieroglyphicum illustrandum accommodatius modo mihi succurrit, quam Psalmus Dauidicus 139. quo lectorem vno verbo remitto.

PECCATVM.

PESSIMA radix, non euulsa de terra, perpetuo germinat: & peccatum, cui indulges, nouas vires quotidie acquirit, & maximus peccatorum cumulus efficitur.

PERDVLLVS.

ANGVILLAS vel imax. turbatis & limosis aquis capi, præter Aristotelem, Athenæus quoque & Clem. Alex. tradunt, & docet experientia. Basiliius homil. 9. Hexaëm. τὴς δὲ ἐσχέλεις εἰδὲ ἀλλος ἐράμεν, ἢ ἐκ τῆς ἰλύ. ἑωισαμέναι. Ex quo loco & Athenæus indicatione recte David Hoeschelius, doctissimus vir, Etymologum corrigit, apud quem ἐσχέλος παρὰ τὸ ἔχει θαι ἐν τῇ ὕλη, legitur, pro ἐκ τῆς ἰλύ. Hieroglyphicon autem hoc vel ex Æsopi apologo, vel ex Aristophanis Equitibus rem in turbulentos ciues, qui ex Reip. motu descere, & sæpe, vt Tacitus loquitur, priuata vulnera Reipubl. malis operire statunt, detorquentis, desumpsit Alciatus, cuius elegantiss. in diuites publico malo Epigramma legitur Emblem. 88. ad illos pertinet Ciceronis Orat. in Catilin. 2. dictum: honores quos quieta Republica desperant, turbata consequi se posse arbitrantur. Nam, vt apud Plutarchum Callisthenes ait:

Ἐν δὲ διχασίῃ καὶ ὁ πάλαιος ἐδάχε πῆξ,

In seditione honore afficitur etiam pessimus.

Cui simile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plutarcho refertur:

Ἐν δὲ διχασίῃ καὶ Ἀνδροκλείδης πολεμαρχεῖ.

Seditione orta dux est etiam Androclides.

Et sunt similia prouerbia alia, quæ itidem hæc referri possunt: Sed imprimis illud, ἐσχέλεις θηροθαι, Anguillas captare. Sed illam quidem διχασίαν Philippo Maced. Regi, magnitudinis & potentia occasionem & causam extitisse, aiebat Callisthenes: Qui, vt Iustinus inquit, veluti è specula quadam libertati omnium (ciuitatum Græcianuta) insidiatus, dum contentiones ciuitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresque subire regiam seruitutem coegit:

Turbato anguilla epiuntur flumine, sic res

Turbare in patria seditiosus amat.

PERFECTIONIS *assequenda ratio.*

VIRGILIUS 6. *Æneid.* eleganter describit geminas columbas *Æneam* ad lucum & arborem, in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quo *μεθολογικῶς* videtur Poetam voluisse designare in duas alas, quas animo humano in Phædro longa oratione attribuit Plato. Ac erudite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. Ioannes Anton. Viperanus in oratione 4. de perfecto hominis habitu, vbi ita scribit. Ad quam perfectionem (quando scilicet ad virtutum actiones exequendas animus bene affectus & rerum intelligentia perpolitus est) assequendam, quia non solum naturæ & doctrinæ adiumentis, sed etiam diuini numinis afflatu opus est, egregie inquit Poeta:

— *Pauci quos æquus amauit*

Iuppiter, aut ardens euexit ad aethera virtus.

Diis geniti potuere.

quod idem Poeta suis commentis sapientissimis commendauit. Nam *Æneam* inter densam atque operam syluam aurum quærentem introducit, sine quo ad patrem aditu prohibitus fuisset, que ad eum duas columbas à matre Venere immitti facit, quæ inter syluestres sepes ad Iunoni sacram arborem volatu suo viam monstrant,

Tollunt se celeres, liquidumque per æra lapsæ

Sedibus optatis gemina super arbore sedunt,

Discolor vnde auri per ramos aura refulsit.

aurum propter eximium splendorem, sapientiam mihi designare videtur, qua nihil optabilius, nihil constantius est. Sed tum inter falsas hominum opiniones & errores, tum inter acres aut honorum atque diuitiarum curas, tum inter turbidos animi motus delitescit: tamen fas est nobis eam cum Deo comprehendere, actione & cognitione ducibus quas geminæ columbæ significant.

PERFECTIONIS *studium.*

COROLLA ex Lauro, Quercu, & Olea contexta, aræ cuidam imposita consecrataque, hieroglyphice nos monet, vt harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum eam mysticum sensum vitam nostram vniuersam integritati ac pietati consecremus. Per Laurum enim, Apollini dicatam, studium prudentiæ & rerum causis inuestigandi intelligimus. Vnde Dionysius *μαυρικὸν φυτόν*, id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam Poetæ coronabantur: nam à fulmine, id est, temeritate & ignorantia, immunis esse putatur. Quercus vero Ioui sacra fuit, tanquam prima arborum, ac propter incorruptam ipsius materiam, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Oleam denique Palladi attributam, pacis esse *ἱερολυφικόν* non modo Græcorum *μυθολογία* & numi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacræ literæ passim indicant.

E Lauro, Quercu, atque Olea, duce digna corona,

Prudentem, fortem, pacificumque decet.

PERFIDVS. VAFER.

SCORPIO hominem vafrem, cuiq; nulla sit habenda fides denotat, vt apud scriptores hieroglyphicorum legimus. Non igitur nisi resecta cauda, in qua illi aculci venenum stillantes, ab eius ictu quis tutus sit. Similiter ne hosti quidem vlli, cui arma erepta aut excussa non sint, fidendum, multo minus ad colloquia cum eo veniendum est, aut ad fœdera, etiamsi per omnia sacra iurare paratus sit. Cuius rei significatio libri depicti imagine subiicitur. Rectissime igitur Q. Cicero, legatus Cæsaris, respondit Neruijs: Non esse consuetudinem Romani populi vllam accipere ab hoste armato conditionem. Et memorabilis est ille apud Liliam lib. 33. inter Philippum Macedon. & T. Quintium congressus, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloquium congregari. Sic sane 2. Samuelis 20. Amasa sub pacis & amicitiae prætextu à Ioado interemitur, non attendens cinctum eum gladio. Philippus quidem Cominæus sæpius monet, quantum sit periculi in congressibus magnorum Principum, quam dubia ac periculosa sint inter ipsos plerumque contracta fœdera. Et affert cum aia exempla.

tum imprimis lib. 3. Ludouici Regis Galliar, Peronæ in Caroli Burgundi potestate periclitantis
lib. 6. de Ioanne Burgundiar Duce à rege Carolo in mutua salutatione interempto: quæ sunt illust.
Recte igitur Demosthenes in Philippicis dicit, vrbibus ad custodiam multa quidem inuenta esse, v.
la, mœnia, fossas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & sumptus postulent ingentes. Ver
vnum commune munimentum à natura inesse animis hominum *εὐφροσύνην*, idque cum cæti
salutare esse, tum maxime plebi contra tyrannos: *Ἀπίστων*, nempe. Et sanè in celebrem illum de
Epicharmi versiculum integrum etiam scriptum Dio Prusaensis contexit. Cuicumque igitur ho
pèrfido, verbis ludenti, fidem obseruandam esse neganti, iuranti, periuranti, sub honesto pallio se
petum gestanti, occinat libertas publica,

Non nisi defecta credam tibi, Scorpio, cauda;

Armaque ni ponas, fœdera nulla dabo.

PERICVLA nulla contemnenda.

QUËMADMODVM Vrtica ob subtiles adeo acutosque foliorum aculeos, si manibus lenit
contrectetur, magnum post se prurimum & acrimoniam satis molestant relinquit: contra ver
si plena manu fortiter comprimatur, parum nocere potest: Ita pericula quandoque exigua, si neg
gantur, nec illis in tempore præsentis animo obuiam eatur, non contemnendas vires sumere, & hi
minibus tandem plurimum exhibere negotij videmus. Vnde etiam veteri prouerbio admonem
paruum hostem & exiguum vulnus non temere esse contemnendum, cum vtrumque principio ni
glectum leui aliqua occasione vires sumere, & nonnunquam plurimum damni inferre consueueri
Quare, vt Poeta monet:

Principiis obsta: sero medicina paratur,

Cum mala per longas inualuere moras.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit:

Molliter vrticam si quis tractauerit, vret,

Et timidus lœdit tacta borago manus.

His tamen intrepido franguntur spicula pressu,

Hacque omnis subito pœditur arte dolor.

Res age, non magnis nec negligè viribus hostem,

Sed læue, quo poteris robore, tolle malum.

Hieroglyphica porro hæc tabella disticho sequenti delinentur;

Lœditur is merito paruum qui negligit hostem,

Fortiter vrticas qui premit, ille sapit.

PERICVLA vndique imminetia.

INTER pisces marinos volantes etiam recensentur hirundines, qui Aristotele, Oppiano, alijsque
referentibus, sublimes extra aquam euolant, cumque pinnas suas explicant, nostris hirundinibus
non sunt absimiles, vt Plinius innuit: & viuos se eos vidisse attestatur L. Cæf. Scaliger. Euolant autem
more auium gregatim, vt effugiant instantes sibi in mari hostes, quemadmodum Oppianus & Alia
nus scribunt: & oculatus testis est Ant. Pigafetta Vincentin. in descriptione suæ nauigationis circa
vniuersum orbem, vbi narrat se sæpius hoc obseruasse non procul à freto Magellanico. Verum non
in aquis tantum hæc illis parata pernicies, sed in aere etiam fugitiuos excipiunt rapaces volucres, quæ
miserè captos enecant ac deuorant. Et auium quidem istiusmodi marinarum, quæ è mari prædam
pro victu habent, in Brasilia maximam esse copiam Lærius obseruauit. Alcuius simile commentatus
est hieroglyphicon de Sardis pisciculis, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesque perse
quuntur, quod Claud. Minos in litigatores, qui frustra ab vno iudice ad alium vsque prouocant, nec
ad exitum litis peruenire vnquam possunt, accommodat. Congruit autem hoc nostrum generaliter
in omnes, qui euitata, quod dicitur, Charybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos Propheta il
lud; *Quomodo cum fugiat homo è conspectu leonis, & obuiam ei fiat versus, & insiliat in domum suam, & inni
tatur manu ad parietem, & mordeat eum serpens?* Referendum etiam huc est adagium: *Fumum fugiens in
ignem*

nem incidi. Item aliud: De fumo ad flaminam: cum similibus. Quosdam adeo affligit fatum, ut illis non creat quamuis mortuis. Quod eleganter expressit Augusti libertus Phædrus fabella LIX. Eiusmodi homines dicere possunt:

In nos nempe omnis cæli pelagique rapina est:

Et fatale rapit, quem manet, exitium.

PERSEVERANTIA *efficit, non deficit.*

COLVMELLA lib. 8. rerum rusticarum de pullo anserino tractans, cauendum est, inquit, ne aut aculeis vrticæ compungatur, aut esuriens mittatur in pascuum. Nam si adhuc parum firmus indigens ciborum peruenit in pascuum, fruticibus aut solidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter ut collum abrumpat. Paulo aliter Varro, & Plinius, è quibus posterior lib. 10. cap. 59. ita scribit: nullis anserum vrtica contactu mortifera. Nec minus auiditas, nunc satietate nimia, nunc suam et vi, quando apprehensa radice, morsu sæpe conantes auellere, ante colla sua abrumpunt. Sic vnusquisque magna constantia in rebus laudabilibus ac honestis perseverare posthabitis omnibus difficultatibus debet. Dicit autem Cicero 2. de Inuent. perseverantiam esse in re bene considerata stabilem ac perpetuam per mansionem, sicuti ibidem patientiam ait honestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum ac difficultium voluntariam ac diuturnam per sessionem, ac constituit vtramque virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis institutis quandam Lacænam filio scutum tradentem, refert dixisse, τέκνον, ἢ τὸν ἢ ἐμὴ τὰς. *Fili, aut hanc aut super hac*, nimirum aspide. Vnde Sybarita quidam, ut est apud Theophrastum, cum peregrinatus Lacedæmonem venisset, moribus civium perspectis, & imprimis considerata patientia, ad quam statim a pueris sese assuefacere coguntur, Cicero etiam teste in Tusculanæ Quæstionibus, nihil illos mirum præstare dixit, quod ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita duriter viuere cogantur. Sic legimus apud Xenophontem de Cyri institutione lib. 1. Non ita victum illum refugisse, ut nollet in eo ipso quo inferior fuisset, amplius occupari, sed versatum esse in experiundo idem iterum facere rectius.

Consiliis sussulta bonis constantia, multum

Rebus in inceptis vtilitatis habet.

PERSPICAX.

PLINIUS scribit Lynces reperiri in Æthiopia, lupos autem Ceruarios in locis Septentrionalibus. Nonnullis sunt animalia congenera: & vtrique tribuunt scriptores visum acerrimum pellisque varietatem. Plutarchus lib. contra Stoicos scribit creditum fuisse de Lynceo quodam, quod saxa quoque & arbores oculorum acie penetraret, κείνῳ γὰρ ἀπὸ δουρίων πάντων γένετ' ἄεὶ τὰτον ὄμμα, ut ait Pindarus Hymn. 10. Nem. & Horatius 1. Epist. ad Mecænatem,

Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram transtulerunt, quod tamen fabulosum pluribus & nimis hyperbolicum esse videtur. Nihilominus eleganter accommodari ad aciem mentis singularem, atque ingenij acumen & perspicacitatem poterit, quæ Græcis est ἀγχινοία, eximia admodum & vtilis, si ad res laudabiles adhibeatur: contra vero plurimum nocens ac perniciofa, si tam egregio dono homines ad futilia perperam abutuntur. Tribuit hanc laudem Cyro suo Xenophon lib. 1. quod ad aliorum quæsitâ, propter ingenij celeritatem & perspicaciam prompte responderit.

Et muros penetrant fulgentia lumina Lyncei:

Et secreta acies perspicit ingenij.

PERSVASIO *solida.*

SVNT quædam animalia, potiss. ex auibus, quæ capite tantum quocunque modo occultato, se vniverso etiam corpore reliquo similiter latitare opinantur, qua frustra persuasione decepti sæpe capiuntur. Quod Struthiocamelus quoque, referente Plinio lib. 9. ab initio, & perdix, secundum Olaus Magnum, atque Phasianus in niue factitare dicitur. Idem de Sciæna pisce Oppianus 4. halieut tradit. Nos hic Phasianum proponimus, qui à phasi vel phaside fluuio apud Colchos, vbi id genus auium copiosè reperitur, nomen accepit, vnde in alias regiones fuit exportatum, ut Martialis habet,

Y

Argiua

Argiua primum sum transportata carina,

Ante mihi notum nil nisi phasis erat.

Proponitur hic nobis stolidæ persuasionis luculenta imago, cum videamus multos, qui vano opinionis errore seducti ac excecati sua enormia flagitia apud DEVM & homines se posse tegere existimant instar infantum, qui male sibi conscij apposita manu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se pretant à nemine conspici. Hoc vitium iuuenibus nimis vsitatum ita Menander describit,

ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες, ἠνίκ' ἠνέωπερθη,

ἔδδον μὲν, ἐπάρην δ' ἔδδεν· αἰνὰ πάντα μοι

κατὰ χερσὶς ἠνέωπερθη γὰρ ἐδουμένω,

νῦν δ' ἄρτι μοι τὸ γῆρας ἐντίθησι νοῦν, ἰ.

Ego enim, o viri, cum iuuior essem,

Opinabar quidem, sed nihil sapiebam, Verum omnia mihi

In manu erant negotia, quæ cogitabam,

Nunc demum mihi mentem senectus inserit.

Demosthenes quoque alibi dicit, πᾶσον ἀπάντων εἶμι, αὐτὸν ἐξαπατήσαι, id est, omnium facillimum esse, seipsum decipere. Et vetere proverbio effertur, Sabini quod volunt, somniant.

Ab miser, & si quis caute sua crimina celat,

Hac tamen aeterno sunt manifesta Deo.

P E T V L A N S ad modestiam reductus.

PLVTARCHVS in Sympotiacis lib. 6. cap. 10. de Tauro ad ficum mansuetfacto scribit, Spiritum validum & vehementem in ficu exhalare, cum visus plane tectatur, tum id quod de tauris feris scilicet ficui allegatum taurum etiam ferocissimum quiescere, tactumque admittere, & omnino ferociam quasi languescentem deponere. In acrimoniam tamen arboris maior pars causæ collata Plinius vero lib. 23. cap. 7. secuti Horapollon quoque in hieroglyphicis hoc potius Caprifico adscribit & quidem collo eorum hanc circumdatam mirabili natura comperere tauros ait, vt immobiles præstet. Cuius proprietatis causam Clius Caleagnimus lib. 2. inuestigare cõnatur. Sic frenum petulantis est sæpe aduersa fortuna hominibus, rebus secundis nimis sese efferentibus, vcl alijs vitijs impudentibus, & idem quoque præstat doctrinæ sanioris institutio, necnon ad virtutem atque honestatem assuetudo, quibus effrenes hominum animi ad modestiam & mansuetudinem reducuntur quod præclare Horatius expressit lib. 1. epist. 1.

Nemo adeo ferus est, qui non mitescere possit,

Si modo cultura patientem commodet aurem.

Qui similiter lib. 2. serm. 4. satyra, inducit Polemonem Atheniensem, perditæ luxuriæ adolescentem qui ebrius & coronatus, forte ingressus scholam Xenocratis, cum philosophus hic acriter de indultis esset in luxuriam inuectus, coegit poenitentia ductum oratione sua Polemonem, vt deposita priorum mala vita philosophiæ serio operam daret, qui etiam eidem Xenocrati postea successor datus est, de quo idem Horatius,

———— potus vt ille

Dicitur ex collo furcim carpisse coronas,

Postquam est impransus correptus voce magistri.

P I E T A T I S amor, aliis dulcis, aliis amarus.

STURNVS, Ἰάπερ, siue Ἰάπερ, cateruatim, secundum Plinium, volat, & quodam pilæ ordine circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, & est quoque hæc avis sermonis humani æmula. Aiunt autem cicutam illi esse alimentum conueniens, sicuti helleborus coturnici, vtrumque quidem homini venenum, vt Galenus lib. 3. de Alimentis & alibi tradit. Allij vero semen Sturnum interimere Alianus docet lib. 6. de Animal. cap. 46. Deque hac ἰδιου κρησίου extant elegantes versus Lucretij lib. 4.

Tantaq; in his rebus distantia differit aq; est,

Vt quod aliis cibum est, aliis sit acre venenum,

Estq; vtique vt serpens, hominis que tacta saluus

Disperit, ac sese mandendo conscio ipsa

Præterea nobis veratrum est acre venenum,

At capreis adipem & coturnicibus auget.

Galenus vero lib. 3. de simpl. Medicam. facultatibus, rationem huius proprietatis in Sturno reddere conatus est his verbis. Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob multam simplicitatem, & ob multum

multitu-

multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos vero ob causas contrarias non enecat, quando quidem retineatur ac cunctetur, & sese temporis tractu concoqui præpararique à corde tanquam à foco incalescens sinat, non secus ac lignum extrinsecus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos amores hoc hieroglyphicon accommodauit, & innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, sibi esse accepta & grata: à multo rectius vsurpari poterit ab ijs, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumuis laboriosa & iniucunda sibi reputent pro condimento suauissimo & admodum salutari,

Est vni iucundus amor, nocet alteri amasse:

Quodq; vni prodest, alteri obesse potest.

P I G E R.

MVLTI S hieroglyphicis Salomon ignauiam traducit Prouerbiorum & Ecclesiasticis libro, quæ contextu descripsimus.

Prouerb. 6. v. 9. 10. 11. Vsq; quo piger dormies? quando confurges è somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum complicabis manus tuas vt dormias: & veniet tibi quasi viator vestas & pauperies quasi vir armatus. *Eccles. 4. v. 5.* Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas. Qui otio indulget plerumque manus decussatim collocat, & in gremium deponit, vt sibi ipsi somnum facilius conciliet. Apud Liuium, *Decad. 1. lib. 7. Sex.* Tullius exercitus Romani nomine C. Cæpitium dictatorem his verbis alioquitur: de nobis ita desperasti, vt te mancorum ac debiliū dūm iudicares esse. Quid enim aliud esse causæ credamus, cur veteranus dux fortissimus bello, commissis (quod aiunt) manibus sedas? Et apud Lucanum lib. 2. *Compressas tenuisse manus.* Theocritus *yll. 16.* ὑπὸ κόλπῃ χεῖρας ἔχειν, quod sectio sequens exponit.

Prouerb. 19. 24. Abscondit piger manū suam sub axilla, nec ad os suum applicat eam. *Cap. 26. vs. 15* idem proponit hieroglyphicon, & addit, Piger laborat, si ad os suum manus conuerterit. Alij gunt, Piger manū suam abditam habet in sua manica, etiam ad os non reducit eam, id est, ne tum auidem, quum maxime opus est, manū extra os manicæ suæ exerit, quam operi admoueat; sed illum adeo studiosè in ea continet, vt etiam cibum in os suum inferi patienter ferat. Magni viri quidam, cognatione literarum decepti, legerunt *tsalahath* pro *tsallakath*: ideoque axillam vel sinum reddiderunt: cum dictio Hebræa proprie significet sartaginem, in qua carnes fringuntur; interdum etiam, vt *Reg. 21. 13.* scutellam siue patinam, qua cibus mensis infertur. Sed idem est sensus. Depingitur enim estus hominis plane ignaui & somniculosi tanto stupore correpti, vt manū saltem exerta epulas appositas tangere, orique admouere nolit, sed tamdiu expectet, donec aliquis eas iam mansas ac proemodum liquefactas ipsi in os inferat, quemadmodum nutrices infantibus solent; aut ipsi etiam cibi ea sponte sese palato ingerant,

Ὅπῃ τε κίχλαι ἀναβέβης ἠελυμέναι,

Ἡεὶ τὸ σὸμα πέτοντ' ὠνπιβοῦσαι κατὰ πτεῖν. 1.

Hæc Athenæus ex Pherecrate, lib. 6. dipnosophist. cap. 14. pingens Vtepicam felicitatem, quasi quis locutatur amplius addat Comici Cratetis eodem capite citata carmina, quæ Dalecampius ex Græcis Latina fecit hoc modo:

Vasorum vnum quodque cum vocabitis

Accedes, apponetque seipsum.

Neus, mensa, instrue teipsum:

Mortariolum. mazam pinse: cya. be. vinum affunde.

ignauorum in Moronia insula somniantium tabella.

Aliam ex Salomone, *Prouerb. 20. cap. 4. v.* subiiciamus. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi. Rustici siue ad autumnalem, siue ad trimestem sationem agros præparent, semper inter arandum auram gelidiorē experiuntur. Nam sub autumnum, præsertim horis matutinis, iam tunc quoddam sentitur frigus, quod paulatim fit asperius. Martio mensis, cum iam dies apertè operamus, noui veris initia plerumque comitatur quedam hyemis rumina-

Asique turdi bene conditi & feruidi,

In os volantes, se vorari supplicent.

Vtinam calix est? teipsum diligenter laua.

Ascende, maxa. Ex olla teipsum, beta, oportet exerere.

Huc ades, piscis. at assus nondum sum parte altera.

Itaque te conuertito, & oliuo te inungito.

tio. Sic enim eius mitescens, quamque omnino abijisse putes, exasperationem & rigorem postliminio reductam, Plinius lib. 17. cap. 22. appellat. Quapropter ignavi hoc tempore domi ad focum delibere, quam sub dio arare, & frigoris iniuriam perferre malunt. Verumtamen æstate iam ingruente nemo est qui frugibus inde enatis non apprime gaudeat, & aliquam messis partem ad se quoque redire cupiat. Eodem modo plerique sapientiam, cruditionem, opes, honores, similiaque commoda vehementer appetimus: sed horum acquirendorum medium, videlicet labores & molestias in iuuentute deuorandas refugimus: vt non immerito torqueri possit in nos prouerbialis versus Athenæi libro 3. cap. 4.

Συκα φίλ' ὀπιθεῖσι, φυτεύει δ' ἐκ ἐθέλουσι.

Gaudet auis ficu, sed eam plantare recusat.

4. Cum priori hieroglyphico conuenit & illud *Prouerb. 10. 5.* Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit æstate, filius confusionis. Æstas siue messis, occasionem rerum bene gerendarum significat. Collectio frugum, diligentiam debitam in uocatione: somnus ignauiam denotat, quia tempus frustra elabi patitur. Filius Sapiens Hebræorum idiotismo dicitur homo circumspectus & prouidus, qui sibi non tantum in præsens consulit, sed etiam de futura necessitate sollicitus est. Nam etiam, vt sapienter quidam dixit,

Illuc est sapere, non quod ante pedes modo est

Videre, sed etiam illa, que futura sunt,

Prosperare.

Quam ob causam formicæ prudentissimis animalibus annumerantur, *Prouerb. 30. 25.* quod hyematuræ memores, cibum æstate colligant, & in cellulas recondant: sicuti etiam cap. 6. v. 6. &c. pugna ad formicam mittitur à Salomone, vt insecti tantuli vias consideret, & discat eius sapientiam. Formica enim quamuis non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. Confusionis filius dicitur piger, quod tandem redigatur ad inopiam ignauæ filiam, quam plerunque cum laboris auerfatione coniunctam cernimus. Nam qui occasionem semel amissam stulte requirunt, non minus ridentur, quam si diebus hyemalibus ad frugedemctendas expaciarentur per agros. Interdum etiam non sine confusione sarcasmos auribus exaudire coguntur, quemadmodum Apologus de formicis innuit, quæ cicadis mendicantibus otium æstiuum exprobrarunt, false inuitantes ad saltandum, quandoquidem tota æstate cecinissent. In vno quoque negotio diligenter obseruetur temporis opportunitas, eaque sic vtendum est, & inde prouidum aliquod nobis comparemus, quo hyemis iniurias, id est, inopiam & reliqua senectutis incommoda, absque alieni auxiliij humani imploratione facilius propulsare possimus. In eum finem Hestodus postea scribit, lib. 2.

Οὐκ αἰεὶ δέει ἐσθῆται, ποιεῖδε καλίδος.

Æstas non semper durabit: condite nidos.

Id omnibus, præsertim adolescentibus inculcandum est, quibus præceptores in quotidianis lectionibus amplissimam studiorum segetem tam fideliter proponunt: vt occasionem illam, fronte tantum capillata, vtraque manu apprehendant, & florente adhuc ætate sibi cruditionem comparent. *Ecclesiasticus. 50. 33.* Potest etiam ad pietatis negotium extendi, cum proximis adhortatos cupimus, vt in tantu copiosa gratiæ Dei messe, *Matth. 9. 39.* penitentiam agant, seque sincero animi affectu præparent ad sponsum excipiendum, nisi olim in extremo die pudore suffundi, & cum fatuis virginibus ad mercatores remitti velint, vbi tamen nullus mercaturæ locus erit relictus. *Matth. 25. 1. &c.* Nam vt Damascenus eleganter scribit, Serm. de defunctis, *πανηγύρεως διαλυθείσης, ἐκ ἐστὶ πνευματικῆς ἐμπόρευσης* id est, *Nundinis dissolutis nullum restat negotiationis commercium.*

5. Pigrum Sapiens apposite comparat homini dormienti, *Prouerb. 20. v. 13.* Noli (inquit) diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, & saturare panibus. Esto prouidus (inquit) cui gila, labora, vt pane fatieris, vt vitæ necessaria tibi acquiras. Hieroglyphicon illud dormientis ad somnum spiritualem ignorantia & peccati accommodari potest. Videndum enim ne somno simus ad diti, socordes, & mundi veterno correpti: sed vigilemus, ne solido bono priuemur.

Ne iugulent homines, surgunt de nocte latrones:

Vt teipsum seruus non experis? &c.

Hic refer quæ de somno & vigilia spirituali frequenter dicta occurrunt in literis sacris.

6. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus eius operari. Tota die concupiscit & desiderat. *Prouerb. 21. 25. 26.* Hoc hieroglyphico piger imprudenti viatori comparatur, qui in latronum manus & fidas incidit. Ignauum vanæ cogitationes pessundant: quales sunt, qui inter potesta, vel in lectulis stertentes sibi aureos montes pollicentur. Quotiescunque vero leue nescio quod aus vel digito pertingunt, subinde has voces ingeminant, Vtinam hoc labore iam essem defunctus, atque labore sudore diffluentes hos irridet Euripidis *Electra*:

Οὐδὲς γὰρ ἀργός, θεὸς ἔχων ἀνὰ στήθα,

βίον δάσκει ἀν' ἑυθέρεσσι ἀνευ πόνου. Id est,

Nemo piger, quamuis Deos in ore habens,

Victum potest citra laborem acquirere.

7. Cato apud Salustium de *Coniurat. Catilin.* Non votis neque supplicijs mulieribus auxilia Deorum parantur: vigilando, agendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt. Vbi foci cordiæ te atque nauis tradideris, ne quicquam Deos implores: irati infelique sunt. Hinc apud eosdem nata est fabula de *Bubulco*, qui *plautro* in salebris hærente otiosus adstiterit, & numina coelestia, cum primis atem *Herculem* Deorum fortissimum inuocarit: sed ab eodem de rectiore eluctandi ratione fuerit admonitus versu *prouerbiali*, teste *Suida*,

Τὴν χεῖρα πρὸς θεοὺς καλεῖν.

Deos precare, admota manu.

Quod vulgus exprimit his verbis: *Ora & labora.*

Piger vt sibi molliores delicias faciat chimæras fingit & pericula, quæ nouo hieroglyphico tabelam aptant, ex *Salomone*, *Prouerb. 22. 13.* dicit piger: *Leo est foris, in medio platearum interficiat. Et 6. 13.* Piger dicit: *Leo est in via, & lepra in itineribus.* Quam lepide sibi imponit impudens verbero! *leones* & pluri-num in montibus & syluis degunt: ideoque in medijs vrbium plateis nunquam concipiuntur nisi vinculis constrixi, *Ezech. 19. 3.* aut mansuefacti, qui hinc inde circumducantur; vel singulari quadam diuini Numinis ira vrbibus immissi, *2. Reg. 17. 25.* Nihilominus ignaui *Leonum* (*i. Chimerarum*) metum desidia suæ prætexunt, ne in publicum progredi, aut nonnihil operis in *Ecclesia*, *Republica*, *Oeconomia*, vocatione priuata peragere cogantur. Imo, quum medijs & instrumentis idoneis plerumque non careant, etiã in locis tutissimis constituti nescio quæ pericula sibi ipsis fingunt, & nunquam non aliquid impedimenti comminiscuntur, tantum vt laborem subterfugiant. Eo pertinet *Theocriti* dictum,

Ἀεργοὶ αἰὲν ἑορταί. Id est,

Semper sunt otia pigris.

8. Elegans aliud hieroglyphicon nobis exhibet caput 26. *Prouerbiorum*, vers. 14. his verbis: *Ianua* vertitur in gyrum super cardine suo, & ignauius super lectum suum. *Salomon* somniculosi hominis gestus graphice depingit. Quemadmodum enim *ianua* impulsa seipsam quidem mouet, atque huc & illuc vertitur, sed nihil promouet, neque enim à cardinibus recedere potest: sic ignauius quamuis

— iam clarum mane fenestras

Intret, & angustias extendat limine rimas,

Satyrographo tæste; nihilominus in lecto hinc inde voluitur, non secus, ac si *funiculis* vel *cardinibus* ei affixus esset. Quod si ipsum semel atque iterum excites, ille tamen

— tarda grauitate iacentes

Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens,

Summaque percutiens nutanti pectora mento.

tandiu moras necit, donec ipsi somnus denuo obrepat, *Prouerb. 6. 10.* Si acrius in stes, nunc præmatuum horæ sonitum, nunc frigoris externi iniuriam, nunc indusium calefaciendum, vel alias cuiusmodi nugas obtendit, vt vel tantillum temporis spacium lucretur. Denique nisi minarum & increpationum machinis admotis statione illa ignaui non deijcitur.

9. In pigrius humilia, contigatio: & in infirmitate manuum perstillabit domus. *Eccles. 10. 18.*

Hieroglyphicon ignavi cunctatoris, qui malum aut damnum aliquod gliscens supina incuria negit, vtraque manu captus, donec paulatim ex paruis inijs vires maiores acquirat, & tandem reddat immedicabile, cum antea leuissimo sumptu auerti potuisset. Accommodatur ad luxuriosos potentis, qui indulgentes genio gubernationis publicæ habenas relinquunt, in vtramvis aurem stertunt, & nec tandem Reipublicæ corpus, instar ædificij vetustate exenti, funditus corruiat.

Sapientiam vero censuras in ignauos scriptis varijs consignatas hic reponere non fert animus, institutæ huius opellæ ratio patitur. Satis superque veterum istis excutere sumus conati. Coronis loco Rabbi Simeonis celebre dictum addere libet. Dies breuis est, opus multum, operarij pigri surmerces est multa, & paterfamilias vrget. Hæc si ignauia ipsa alta mente reponere velit, tandem sapi-

Cordatis autem & studiosis adolescentibus repetimus libenter ex Vidi Fabri Phocylidæ Francogalli doctissimi tetrastichis,

*Vsque ad sepulchrum quare semper discere,
Illamque prorsus perditam ducas diem,*

*Nisi quid in illa comparaueris boni,
Vnde melior sis, doctior, prudentior.*

P I I & Impij.

MVLTÆ plantæ Physica quadam conspiratione cognatæ sunt. Sanctorum communio finituali fœdere constat, licet alij alijs donis peculiaribus polleant. Et vt aliæ quædam plantæ natiuo diffidio, propter qualitatium aduersitatem disjunguntur: ita pijs & impijs non potest conuenire nec iungi possunt. Quæ Physici tractant de sympathia & antipathia rerum ad illud hieroglyphicon commode referri possunt, & innumeras fere tabellas exhibent.

2. Sunt flores quidam, qui & coloris & fragrantia causa commendabiles gratique sunt, vt Rosa, præsertim quæ carneo colore sunt, & violæ: & flores existant non tam odore quam colore commendabile. Ita etiam hominum alij in alijs rebus excellunt. Sunt flores qui fœtore retroque colore improbos homines, quorum umbra bonis quoque obest, egregia repræsentant.

3. Rosæ inter spinas efflorescunt: & florentissimi homines inter multos aduersarios, Dei consilio & populo quandoque seruiunt. Quæ spectatissime florent, cito marcescunt, vt rosa, lilium, violæ. Homines qui gloria & dignitate subito eminere cœperunt, plerumque breuem habent terrenæ felicitatem periodum.

4. Gemmæ latent in terræ abditis: Vniones in mari nascuntur, attamen habent cum coelo cognationem. Pij cum impijs ad tempus mixti terrestria minime sapiunt, sed cœlestem habentes originem, cœlestia quærunt.

P I O R V M & Impiorum conditio.

PALMA non facile crescit, nisi radijs solaribus foueatur, nec non humore aliquo conuenienter irrigetur: ideo ad fluiorum ripas feliciter prouenit. Huic ad aquas florenti fructusque suos idoneo tempore producenti iustus comparatur. Contra iniustus sceno in tectis radice destituito, terra, & aqua carenti, quod paulo nimio solis ardore comburitur, vt neque hominibus quicquam proffit, nec benedictio Dei super eo expectetur, dicitur esse similis. Hieroglyphica ista Psal. i. & 129. designantur. Ieremias Propheta c. 17. v. 68. homo, inquit, cuius cor recedit a Domino, erit instar myricæ in deserto, & non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate deserti, in terra sulfuginis & inhabitata. Contra vir pius erit sicut arbor ad aquas plantata, radices suas ad riuum extendens, quæ venientem æstum non sentit, cuius folium viret, & in tempore siccitatis non erit sollicita, nec à fructu ferendo cessabit.

P I V S & Impius.

CERNIS arborem loco irriguo sitam, folijs & fructibus illustrem? Hieroglyphicon esse vitæ pij hominis ne dubita: proinde ex primo Psalmo repete verba: Vir ille est tanquam arbor plantata secundum fluentia aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo: folium eius non marcescit, & quicquid agit prosperum est.

Occurrit sterilis aut arida arbor? Cogita futurum, vt, nisi mature edas fructus resipiscencia dignos, excidaris, & in ignem æternum conijciaris: iuxta dictum: iam vero figuris ad radicem arborum po-

in posita est: Omnis igitur arbor non ferens fructum bonum excinditur, & in ignem abijcitur.
Mtth. 3. 10.

P I V S vir.

PES nullis nocent floribus, cum ad omnes aduolent: & pius vir, licet incidat in multum diffi-
miles homines, nemini tamen nocet: hoc enim spectat semper, vt proficit (pro virili sua parte)
omnibus, obsit nemini.

PHILOSOPHIÆ studium.

NOTA est fabula de Hesperidum hortis, quorum custos fuerit draco peruigil, aurea mala vigilan-
tissime asseruans, quem interfecerit Hercules. Vnde hodieq; Romæ in Capitolio Hercules pul-
cherrima ex ære statua, claua insignis, læuaque tria mala ostentans visitur: quam rem mythologice
Prius explicat lib. 54. Mala quidem illa Agratas in rebus Lybicis, cumque secutus Varro, oues fuisse
tudit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Græciam asportauerit. Quidam re-
rum Altronomicarum peritiam ab Hercule in Græciam relatum: nonnulli etiam venas auro copio-
sas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupauerit, per mala illa significatas fuisse volunt.
Itaco sane ab antiquis etiam thesaurorum custodijs præficitur, vt ex Festo liquet, & Artemidoro, 1.
Chirocr. 13. Et Prouerb. vice est apud Ciceronem 13. Philip. *Quasi thesaurum Draco.* Fulgentius sin-
gla mala, quorum fuere quatuor, mythologice pro studio, intellectu, memoria & facundia accipit.
Fatalis Comes in auaros pecunijs fere immorientes detorquet. Quo referenda est elegantissima
Mædri Augusti liberti fabula de Vulpe & Dracone lib. 5. & Horatij increpatio lib. 1. Sat. 1. Nos per
draconem, perspicacissimum animal, vim animi indagatricem & *δραγνυλὸν*, per arborem malis
arceis fulgentem philosophiam, & illum scientiarum orbem, quouis auro pulchriorem & pretiosio-
rum intelligimus: quem mens sapientiæ cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso scætatur, tue-
r ac custodit. Nam vt præclare Cassius Parmensis in Orphæo,

*Non leuis ascensus, si quis petit ardua, sudor
Plurimus hunc tollit, nocturno exsomnia oliuo
Immoritur, iactat, quod mox laudauerat in se,
Qui cupit aterna donari frondis honore.*

accommodari ista sic quoque possunt, vt significant diligentissime custodienda esse, quæ nobis elar-
tus est Deus, dona, ne ob ignauiam nostram ea nobis rursus auferat.

P O E T Æ Mecænatem desiderant.

PHILOSTRATVS lib. 1. Iconum de Phaëtone (quod etiam Ælianus lib. 1. de Animal. notauit)
de Cygnis ait, leni atque in itinere congruo ad cantum vtuntur Fauonio. Et D. Nazianzenus in
leganti illa Epistola ad Celsum præsidem, improbans loquacitatem, & contra commendans taci-
turnitatem, hæc habet: Sed nos quorum gratia quispiam vel in solitudinem concesserit, vt musicam
iudiat, sic quando Zephyro spiranti alas nostras permiserimus, iucundum quid & concinnum modu-
amur. Præfert autem eo in loco Cygnorum suauem quamuis rarum cantum hirundinum intempe-
tuz garrulitati, ac introducit Cygnos eo, vt diximus, modo hirundinibus respondentes. Sunt qui
velint ventis istis Fauonijs spirantibus Cygnos etiam facilius concipere, quod in medio relinquimus.
Est autem hæc similitudo ad modum conueniens viris doctis & litteratis, atque imprimis Poetis, qui-
bus ad sua studia prosequenda & excolenda, & doctrinæ præclara monumenta elaboranda, opus est
Mecænatum fauore & auxilio, quibus ad omnia reddantur alacriores, secundum versum Martialis,

Sint Mecænates, non deerunt, Flacce, Marones:

Ac Seneca in Hyppolito,

*Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.*

Extat quoque huius argumenti Petri Costalij Galli haud indoctum carmen,

*Non canit assuetæ Cygnus vocalis in vnda,
Ni Zephyri spiret mollior aura sibi.*

Quare

Quare alibi additur: ZEPHYRIS ASPIRANTIBVS. Quidam à contrario sensu aseribunt, EST CVR AVRA PARATIS? quibus scilicet ad studia omnia subsidia sunt denegata.

*Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olorem:
Et vatium exstimulat pectora dulcis honos.*

P O T E N T I A *victoriosa.*

CORNV ad homines figurate translatum hieroglyphica nota est potentiae; exaltatum autem praestantiam & victoriam indicat Hebraeis. Inde haec dicta, exaltatum est cornu meum, 1. S. 2. I. VI. exaltaret cornu, 1. Chronic. 25. 5. exaltabuntur cornua iusti, Psal. 75. II. exaltabitur cornu strum. Psal. 89. 18. Cornu eius exaltabitur in gloria, Psal. 112. 9. exaltauit cornu populi sui, Psal. 148. Exaltauit cornu hostium, Thren. 2. 17. Christi autem potentia & victoria eodem hieroglyphico pigitur: Subleuabit Deus cornu Christi sui, 1. Sam. 2. 10. Erexit nobis cornu Salutis in domo Dauid. Luc. 1. 69. & Dauid appellat Deum cornu salutis suorum, Psal. 18. 3.

P R A E I V D I C I A *fugienda.*

ABSINTHIUM de prauidicijs fugiendis hieroglyphice nos commonefacit, iuxta Prophetam: Iudicium in absinthium conuertunt. Amos 5. 7. Item, Conuertistis fructum iustitiae absinthium, cap. 6. 12.

P R A E S T A N T I A.

ACCIPITER praestantiae hieroglyphicum est Aegyptijs, inquit Horapollo lib. I. cap. 6. quae ceteris auibus praestare videatur.

P R I N C E P S *Clemens.*

VULGARIS quidem notitiae, sed multae utilitatis herbarum Beticam Antonius Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari scripto celebrare non dubitauit. Radix tamen terrae abscondita, si copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in se continere existimatur. Sic Reges ac Principes clementiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testatam reddere, feritatem autem occultare debent. Quod verbosius explicat Seneca in principio lib. I. de Clementia. Et Poeta ingeniosus ait,

*Est piger ad poenas Princeps, ad premia velox,
Cuique dolet quouies cogitur esse ferox.*

Quamuis interdum etiam, teste Cicer. epist. ad Brutum lib. II. salutaris feueritas vincat inanem speciem clementiae.

P R I N C E P S *Munificus.*

DE Capreolo Moschum proferente varie differunt recentiores. Scaliger exercitatione 211. contra Cardanum feram illam vult esse Gazelam Arabum, quam in τῆς αὐτοψίας describit. Circumbilicium solet tempore Nouilunij huic Caprae Indicae abscessus quidam protuberare, qui manus vel sponte rumpitur, vel ob quemdam pruritus terrae aut saxo affricatus humorem saniosum emittit (hinc à nonnullis pus aromaticum vocatur) euacuataque hac vomica rursus sanguinem quasi menstruum colligit, quem & iterum emittit suo tempore. Maximus vero Moschi prouentus est in Sinarum regno. Existimant autem peritiores hunc tam pretiosum succum producere, & tanquam vberiore liberalitate compensare, quod accepit propter odoratissima pascua herbarum, quae in sanguinem conuertantur, & hunc odorem illi ferae conciliant. Alij hoc potius ad quandam ἰδιοσυγκρίαν referre malunt. Hieroglyphica nota est Principis, qui subditorum suorum opibus & sumptibus sustentatur, atque ideo maiora illis, vice versa, quantum fieri potest, reddere cupit, ut scilicet eius opera contra aliorum iniurias semper vitam tranquillam & felicem agere queant. De quibus accurate differunt Plato lib. I. de Republ. & Xenophon in Cyripedia lib. I. & 8. suntque noti Claudiani versus ad Honorium,

*Tu ciuem patremque geras, tu consule cunctis,
Non tibi: nec tua te moueant, sed publica vota.*

PRINCEPS illustrissimus.

NON sibi vivit, sed subditis: & pie canit poeta,
Rex bonus est pastor populi, tutorque, paterque;
Nec sua, sed populi commoda sola cupit.

In Scythiæ latissimis campis animal quoddam reperitur, Suhak ab incolis dictum, sylvestri Capræ simile, quotannis ad fines vsq; Podolix aduentare solitū, mirę pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornus striatis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis præditum. Hoc animal se quasi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipsiq; præire solet, acerrimo visu simul & auditu præditum; quare longe læq; circumaspiciens, & omnia observans, facile hominum persequentium insidias è longinquo deprehendit, & comitibus sibilo acuto dat signum fugæ, vt in loca tutiora se recipiant. Qui typus profecto est pulcherrimus, & hieroglyphicon elegantissimum solertis ac solliciti principis, rectorisq; vigilantis, quem Homerus ideo ποιμένα λαῶν, id est, pastorem populorum vocat. Et Chrysanthas apud Sophontem lib. 8. institutionis Cyri, nullum discrimen inter bonum principem & bonum patrem constituit: ἀρχὴν ἀγαθὴν, inquit, ἢ δὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθῆς. Hadrianus Imperator in frequenti Senatu, et de Dione dixit, ita Imperium administrabo, vt sciam non mearum rerum, sed subditorum cura mei fieri debere. Sic legum vera clausula hæc est, salus populi, suprema lex esto.

PRINCEPS Optimus.

GALLINARVM amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in commentario περὶ φιλοσοφίας, describit his verbis: Gallinas autem quotidie ante oculos habemus, ac cernimus, quomodo pullos suos foueant, alios sub alas recipientes, aliis tergum conscendendum & vndicuaq; aditum præbentes, simulq; blandam & gaudij indicem vocem edentes, eadem canes & angues agiunt, cum sibi metuunt, cum vero pullis timent, defendunt, & vltra quam vires patiantur iis proulfandis certant. Hæc ille. Imprimis vero sese opponunt miluis & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod certamen pulcherrime describit Oppianus lib. 3. Cynegeticorum. Ac scimus ipsum auatorem nostrum charitatem & sollicitudinem pro genere humano ostendentem hac similitudine vsu, Matth. c. 23. & Luc. 13. Sanctus vates etiam Psal. 57. hac quoq; metaphora vtitur: In umbra arum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Sic recte ad alios fideles principes, & magistratus sollicitos transferri potest. Quare hoc elegans symbolū ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Coniti Habsburgensi 18. principi optimo ac fortiss. patri Rudolphi I. Imperatoris Roman. qui contra infideles gentes egregiam nauauit operam, vt testantur plures de illo historia. Vt autem dulce & decorum est pro patria mori, idem dicendum de principe optimo, qui pro fidis subditis quæuis pericula ubi, vt in pace habitent.

Gallina vt timidos defendit prouida pullos,
Sic populum auxilio Rex tegit ipse suo.

PRINCEPS placidus.

ARISTOTELES lib. 9. histo. Animal. placidissimum & mitissimum omnium ferarum dicit Elephantem. Aiunt vero tantam esse illius mansuetudinem erga debiliora animalia, vt gregatim occurrentia pecora proboscide paulatim remoueat atque segreget, ne forsitan imprudens illa conculcet atque proterat. Addunt præterea Physiologi illum nisi laceffitum non facile irasci vel sæuire. Strabo lib. 15. de Indicis Elephantis agens, hoc illis tribuit encomium, quod sint natura mites, atq; ad animal ratione præditum propius accedant. Cicero de Officiis lib. 1. Nihil laudabilius, inquit, nihil magno ac præclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoque non minus prudenter; Et tamen ita est probanda mansuetudo, vt adhibeatur Reipub. causa seueritas, sine qua administrari ciuitas non potest. Et Homerus eandem virtutem commendans ait:

— ἀνεσσι δὲ φρένες ἐοδ' ἰῶν,

Placabiles sunt animi bonorum.

Ac noti sunt versus Ouidiani:

Quo quisque est maior, magis est placabilis ira,
Et faciles motus mens generosa caput.

Elephas igitur cum ouibus ambulans, est placidi principis hieroglyphicum, atque de eo dicamus,

Præterit, haud elephas animalia paruula ladit.

Nempe quæd hic clemens Rex imitetur habet.

Discat sapiens & clemens Magistratus,

Parcere subiectis & debellare superbos.

Mansuetis certe grandia cedunt: & mites terram possidebunt, atque in tuto versabuntur.

PRINCEPS *Sapiens.*

CETÆ quædam, & quas vulgo balænas vocant, tantæ esse magnitudinis in comperto est, ut nauetiam, quamuis prægrâdes, euertere ac pessundare valeant, & Oppianus in *ἀλιευτ.* idem affirmat. Tradunt autem quasdam ex istis, cum naues recens picatæ sunt, sentire illum odorem, eoq; attractæ affricare se nauibus, atq; ita, ni præcaueatur periculum, illas euertere. Nauet igitur picata dolia illa occupant, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo vsus fuisse maximum herodem Mauricium Saxonix ducem, cuius excelsus animus & imprimis illustres virtutes bellicæ ad omnia posteritatem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentissimus princeps innuere voluerit, non timere occurrendum, sed oblundendum esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profecto, secundum Pacuuij illud,

Cum contendi nequitum est, clam tendenda est plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma, de Leonix & vulpinæ pellis ignotum est. Referrî denique huc possunt egregia illa belli furta & stratagemata, ab omni profusè prehensione, secundum Val. Max. remota, per quæ, ut Thucydides loquitur, τὸν πολέμιον μάλιστα ἀπατήσας, τὰς φίλους μέγιστ' ἂν ὠφελήσων; hostes max. decipiuntur, & amici plurimum iuuantur. Vnifimum igitur est Polybianum illud apud Suidam: μία ψυχή τῆς ἀπάσης πολυχρησίας ἐν ἐνίοις περιστάσεσσι: *Vnius mentis solertia aliquando efficacior, quam mille manus.* Docere etiam potest hoc hieroglyphicon, imminente graui aliquo periculo omnem honestam esse rationem expediendæ salutis, & tæ seruandæ causa insuper habendas omnes diuitias. Vere namq; Alcestis apud Eurip. ait:

Ψυχῆς γὰρ δὲ δένδρει πριωτέρον;

Nam nihil est vita pretiosius.

Ad posteriorem hanc significationem pertinet sequens Distichon,

Vt te ipsum, & nauis serues, comitesque pericli,

In pontum cunctas abiice diuitias.

PRINCEPS *vigilans.*

IMMANES illos Oceani alumnos, quales sunt cete, orcæ, phiseteres, piftes & alij, (de quibus Plinius, aliosque veteres, ampliff. ex recentioribus Gu. Rondeletius, Gesnerus, & Olauus Magnus scripserunt) cum ob vastitatem corporum in vadis periclitantium, oculorumque caliginem, tum iam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insidiantium, duce vti exiguo pisciculo, quem ἡγαμόνα & ἡτῆες vocant, eiusque ope & vigilantia securitatem illis, sed capto eo exitium adferri, Oppianus, Aëlius, & Plutarchus scribunt, & elegantiff. versibus expressit Claudianus quoque II. in Eutr. Quid piscem illum Aristotelis *μισσητόν*, quem Gaza, Plinium secutus, musculum vertit, cuiusq; etiam Plinius meminit in Iambis, faciunt. Ad rem autem hunc typam ipse Oppianus pulcherr. mehercule sententia accommodat:

Ἄλλῃ δ' ἀνεμώλι & ἄφρων.

Καί τε μέγα βελόωντα κατέσβεσεν, ἠδ' ἐσπίωε

Βαυδὸς ἀνὴρ εὐμηπῆς.

Robur mentis expers, res inanis est.

Et vel potentissimam viribus perdat seruetve

Paruus vir, qui valet consilio.

Nec incongrue huc referri possit Xenophontis illud in *παίδ.* τὸν ἀρχόντα χρῆσθαι τῷ βασιλεὺς διαφείναι τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τῷ θεωροεῖν καὶ φιλοσοφεῖν. *Principem subditis anteire debere, nō luxu & otio, sed prouidentia*

ti & industria. Nam vt Plutarchus inquit in vita Lycurgi: ἡ παιδαγωγία μάθημα μὲν ἔστιν ἀρχόντων. ἐμ-
 πνῆ δὲ καλῶς ἄγων, τὸ καλῶς ἐπεσθαι: Vt populus sit dicto audiens, hoc discit à Principe. Nam qui bonum præ-
 b. ducent, is facit, vt alij bene sequantur. Vigilantis Principis hieroglyphicon exhibet hic piscicinius ple-
 b. m stertentem & stupidam ducens, & inter periculorum vndas innumeras conseruans.

*Hoc Balana suo iura est ductore per vndas,
 Principe & est felix plebs vigilante suo.*

PRINCIPIS gloria.

ERPENS Prudentiæ, gladius feueritatis & animaduersionis, corona gloriæ typus est. Gladius qui-
 dem magistratui vindex in iram ei, qui male operatur, 13. ad Roman. Vnde hodieq; magnis princi-
 bus in solemnitatibus prægestari solitus. Sed imprimis memorabile est, quod de Traiano Imper. ex
 lione Xiphilinus & Aurelius Victor referunt, cum Licinio Suræ Præfecto Prætorio de more gladiū
 acingere deberet, ei porrexisset nudum cū hoc dicto: Tibi istum ad munimentū mei committo, si re-
 de agam; sin aliter in me magis. Etsi autem salutaris feueritas vincit sæpe inanem speciem clementiæ,
 Cicero ait ep. 2. ad Brutum, maxime cum flagitia & facinora sine modo sunt, vt Tacitus loquitur:
 arte tamen vt Princeps recte vtatur gladio, magna cautione opus est. Non enim diuturna est posses-
 sio, in quam gladio inducimur, vt Q. Curtius Rufus dixit lib. 8. Et feueritas amittit assiduitate aucto-
 ritatem, ex Senecæ dicto, L. de clement. qui idem ibid. pulcherrime, vt arbores, inquit, quædam recisæ
 nullant: Ita regia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo. Quinetiam pronunciare ibidē
 videt: Principi nō minus turpia multa supplicia, quam Medico funera. Igitur iustitiæ quidem ille mi-
 nister sit, sed cum prudentia: His enim ducibus veram consequetur gloriam, vt hieroglyphicon hoc
 ostrium, quod serpentem ore coronam gestantem, & ensi erecto conuolutum exhibet, subiicit. Pul-
 are Cassiodorus II. Var. Benigni Principis est, ad Clementiæ commodū transilire interdum terminos
 Equitatis. Quando sola est misericordia, cui oēs virtutes cedere honorabiliter non recusant. Propriū
 dicitur Principis, ex Taciti mentu in Agric. Omnia scire, non omnia exsequi: paruis peccatis veniam,
 magnis feueritatem commodare: nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia contentum esse. Ex quib.
 tact, verissimum esse Aristotelis dictum: ἡ ἐπιεικεία, ἀρχόντων ἰδίῃ ἀρετῇ μόνῃ; Prudentia, imperantis
 propria & vnica virtus.

PRINCIPVM Exempla.

S CILICET in vulgus manant exempla Regentum, inquit ille. Et, Regis ad exemplum, totus com-
 ponitur orbis. Ex yngium herbam si qua ex grege caprorum comedit, grex totus cum ea veluti fo-
 o affixus stat immobilis, donec herbam ex ore comedentis pastor abstulerit. Idem pœpulis præstant
 Principes, quorum virtutibus vitiisque ad eos accedunt, ita accedunt, ita afficiuntur, vt quamprimum
 boni vel mali fiant.

PROSPERITAS maleuada.

HISTORIA Sacra refert, 2. Chron. 25. Amasiam regem Iudæ, ob victoriam de Idumæis reporta-
 tam, nimis elatum bellum indixisse Ioz regi Israclis. Duæ causæ Principem ambitiosum impu-
 iss. videntur. 1. cum Idumæos debellasset, sperabat hanc fœlicitatem fore perpetuam. Etenim est

*Nescia mens hominum fati, fortisque futura,
 Et seruare modum rebus sublat a secundis.*

2. Putabat Deum non præsto esse futurum Israclitis apostatis, quum Amasias ipsemet idolis sese sub-
 ecisset, & veri Dei Prophetam subsannasset. Sed tempora discernunt actiones. Sed à proposito reuo-
 catus à rege Israclis festiuo & elegantissimo hieroglyphico superbus pedem minime refert, imo po-
 scit arma nocitura, & prouocator iniustaque bella mouens succumbit, inxta dictum, Gentes dissipat,
 quæ bella volunt. Apologus hieroglyphicus hic fuit; Spina Libani misit ad Cædram in Libano, cui
 ussit nunciari, Colloca filiam tuam in matrimonium filio meo. Sed bestia Libani transiuit per spi-
 nam & conculcauit eam. Amasias videtur petiisse à Ioa fœdus coniugij pro liberis, & responsum tu-
 iss. quod ferocientem superbiam ingenioso sarcasmo contudit, docens Principes modestiam vt

bella non necessaria & iniusta omittant, memores præclaræ sententiæ Artabani apud Herodotum, Nemo propriæ sapientiæ aut potentiæ fiducia res non necessarias & periculosas moueat.

PROSPERITAS *mundana, dolosa.*

OMNIBVS scilicet est cognita portentosa illa Polycratis Samij tyranni foelicitas, qui vt suâ perpetuam lætitiâ mœstitia aliqua temperaret, pretiosissimum sibi que carissimum anulum proiecit in mare. Sed enim piscis eximia magnitudine captus, fortunæ insidiantis manu reddidit. Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo interceptus, suspendio turpiter interemptus est. Traducam historiam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alij. Admonet autem nos hic Polycratis piscum Aufoniano hemistichio, quam vanum & ridiculum sit τὸ διαπισέων τῆ τύχη, καὶ μάστιγα κατὰ τὸ εὐεργίας, id est, *ob res secundas & bene gestas aliquam in fortuna spem firmam habere, vt Polybius loquitur* bro I. vbi singulari M. Attilij exemplo hoc comprobat. Et vere B Nilus Episcopus, & Gregorius Theologus, quæ homini prospera contingunt, rotæ, fumo, ac vmbra comparant. Prudenter itaque, cæcitate, Tiberius apud Tacit. cuncta mortalium incerta iactabat, quanto plus adeptus foret, tanto semper in lubrico dictitans. Sit igitur oraculi in star Senecæ dictum Neminem eo fortuna prouexit, vni tantum illi minaretur, quantum permisit. Noli huic tranquillitati confidere. Momento mare vitur: eodem die, vbi luserunt nauigia, sorbentur. Pulchre etiam Iustinus de Xerxe ex Græcia fugiens differit: Erat res spectaculo digna, & ad æstimationem rerum humanæ fortis varietate miranda, in eoque latentem videre nauigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat: carentem etiam omnium horum ministerio, cuius exercitus propter multitudinem terræ graues erant. Nempe, vt argute Simnides ait in Threnis;

ὠκεία δ' εἰδὲ πονηρέων & μύβας

ὄντως ἀμετάστατος.

Fit enim citius, quam volucris musca

Status mutatio presentis.

Et Aufonianum hemistichium Disticho perfectum est.

Fortunam reuerenter habe, cum summa tenebis,

Subtrahere venuris tum tua colla malis.

PROVIDENTIA Dei.

QUANDO cœlum occupant densæ nubes, exoriturque violenta tempestas, quia & tristis caligo oculis obicitur, & tonitru aures percellit, & sensus omnes terrore obstupescunt, videntur non omnia confundi & misceri; eadem interim semper manet in cœlo quies & serenitas: ita statuendum est, dum res in mundo turbulentæ iudicium nobis eripiunt, Deum ex pura iustitiæ & sapientiæ suæ luce hos ipsos motus optime composito ordine temperare ac dirigere in rectum finem.

PROVIDENTIÆ Diuina vi.

PLURES fuere Glauci, vnde etiam diuersa de iis figmenta ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliis commemorantur. Nafonis autem de Glaucio Anthedonio fabula vulgo etiam nota est. Eum, piscatorem, cum forte captos pisculos in herba quadam (Athenæus οὐσίζων, Semperviuum nomina ad littus expositos, illa tacta in mare subito resilire conspexisset, eadem degustata & ipsum in mare dedisse præcipitem, & illico in marinum Deum Oceani Thetysque ope transmutatū fuisse. Hæc Glauci οὐσίζων est, quæ etiam prouerbum peperit: *Glaucus comes a herba habitat in mari.* Est & Glaucus piscis, sed à colore, non ab hoc fabuloso maris Deo nomen habens. Sane autem hoc hieroglyphico significare possumus, nullam adeo depressam & humilem hominum conditionem esse, quam non Diuina benignitas & gratia facile extollere & illustrare possit, atque idcirco eius providentiæ obsecundandum & quo Fata, hoc est, diuina eius voluntas, sequendum esse. Nam, vt pulchre Horatius cecinit:

— Valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscura promens, &c.

Quod ab Hesiodo mutuatus videtur. Pulcherrima etiam est Xenophontis sententia: Καὶ ὁ θεὸς δὲ εἴποιε, πολλὰίσι χείρει τὰς μὲν μικρὰς, μεγάλῃς ποιῶν, τὰς δὲ μεγάλῃς, μικρὰς. Igitur

Quo fata trahunt & atrahuntque sequamur:

Virg. 6. Æneid. apud quem etiam Sibylla de aureo ramo Æneam sic affatur, vt fati prouidentiaq; diuinæ vim exprimat:

Carpe manu; namque ipse volens facilisque sequetur,

Sic te fata vocant: aliter non viribus illis

Vincere, nec duro poteris conuellere ferro.

PROVIDENTIÆ *Diuina vis.*

ΝΙΤΕΡΥΛΑ siue Cicindela, quam vulgo noctilucam appellant, insectum est pennatum instar muscæ, cuius quoq; meminit Aristoteles lib. I. de part. Animal. cap. 3. vocatque λαμπυρίδα, vel secundum alios λαμπυρίδα, quia noctu per arua luceat, instarque flammæ micet. Plinius lib. 18. cap. 26. his ita scribit. Est signum illius (hordei) maturitatis, & horum (milij ac panici) sationis communis, lucentes vespere per arua cicindelæ, ita appellant rustici stellantes volatus, græci vero lampyrids, incredibili benignitate naturæ. De quo plura apud eundem auctorem legi poterunt, libro iam commemorato, & lib. XI. cap. 28. Quamquam vero & hoc hieroglyphicon auctor illius ad honestioris significationem accommodauerit, imprimis tamen ille forsitan demonstrare voluit, conuiuium optatum & foelix à cælo, id est, Deo Opt. Max. peculiariter hominibus procurari, nec nostro iudicio aut industriæ, sed soli prouidentia diuinæ esse adscribendum. Quod probat memorabilis sententia Salomonis in Prouerb. capit. 19. Vt autem prima lux à Deo primo die creata, atque per totam mundi molem sapientissimè sparsa, & omnibus corporibus inclusa, viuificat res creatas, & harum vniquamq; exclamare cogit, ignis & vigor meus ab illa primigenia luce, mero Dei omnipotentis favore pendet; ita vnumquemq; vel tantilla Dei cognitione imbutum hoc Disticho excitatum ad piam auitudinem percupimus:

*Ne forte in tenebris offendas, sit tibi summi,
Flamma iter ostendens prouida cura Dei.*

PRVDENS.

ΑΡΔΕΑ, Græcis ἐρωδιός, quasi ardua dicitur secundum Isidorum lib. 12. propter volatum in altiora loca: formidat enim imbres, & ideo supra nubes euolat, vt eorum procellas euitet. Quotem altius volauerit, eo maiorem tempestatem indicat. Ob quam causam Italice vulgo *Aerone* vel *Airone*, Gallis *Hairon*, vel potius *Airon*, dicitur. Atq; hoc præsagium tempestatis Aristoteles quoq; lib. de hist. Animal. & Ælianus lib. 7. cap. 7. retulerunt. Vnde Virgilius lib. 1. Georg.

— notasque paludes

Deserit, atq; altam superuolat ardea nubem.

Int autem ardearum siue ardeolarum tria genera, ex Aristotele, loco indicato, & Plinio lib. 10. c. 60. id est, ardea pella, Leucon siue alba vel λευκερώδιος, & Asterias siue stellaris, quæ & ὄκνος, id est, gra dicitur. Quadrat autem hoc hieroglyphicon in hominem prudentem & cordatum, qui fortunæ aduersæ tempestates in tempore præuidens, sibi maturè cauere ac prospicere studet. Atq; ideo Ciro 1. de Legibus à prouidendo prouidentiam esse dictam ait, & lib. 1. de Diuinat. prudentes nos posse appellare prouidentes scribit. Sophocles quoq; hanc virtutem commendans, inquit:

πρῶμῆδεα γὰρ κέρδιον ἀνθρώποις μέγα.

Prouidentia enim hominibus lucrum est maximum.

Seu Sæcca de virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, in futura prospectum intende, & quæ offiunt contingere, animo tuo cuncta prospice. Nihil tibi subitū sit, sed totum ante prospicias. Qui nimis prudens est, non dicit; Non putauit hoc fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed auct. Cuiuscumq; facti causam require, cum initium inueneris, exitum cogita. Alias additur:

Sablimitate securior.

Etenim vir prudens quo magis eminent, eo minus alijs imminet, minas remittit, sibi cauet cum animi humilitate, cœlestia spirans, & de caducis securus.

*Prospicit atque fugit fortuna flamina, prudens;
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.*

P R V D E N T E S.

ECHINI marini tempestatem ingruentem vi naturæ præsentientes, lapillis in tergum coniecti operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis ob leuitatem euertantur aut allidantur ad tora, sed vt hac veluti anchora nixi, inconcussi consistant. Quod quidem nauæ animaduertentes, statim pluribus anchoris naues infrenare & ipsi solent. Id cum alij (inter quos præcipui sunt Ælianus, Oppianus, Plutarchus & Plinius) constanter affirmant: tum Basiliius Magnus & Diuus Ambrosius vterque in Hexaemero eleganter adducunt, & explicant. Quæ autem possit esse accuratior prudentiæ adumbratio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente præsentia ordinat, futura pronuntiat, præterita recordatur. Quo etiam pertinet Planætij aurea sententia, quam ex 2. eius de Officijs A. C. Ilius recitat. Argute Pindarus:

Σοφοὶ δὲ μέλλοντα τελευτῶν ἀνεμὸν ἔμαθον:

Sapientes futurum perendie ventum nouerunt.

Nam, vt præclare Aristoteles in Eth. disputat, *Φρόνιμος οἰόμεθα εἶναι, οἱ τὰ αὐτοῖς ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις δύνανται διασκεῖν: Prudentes censemus, qui ea, que sibi, quæq; alijs conducunt, possunt discernere.* Cui & Plinius illud plane par est: *Φρόνιμον γε φησὶμεν ἀποχρῶντα ἐυμβελονὲν αὐτῶν τῆ πόλει: Prudentem dicemus & Reip. consulere potentem ac validum.* Vnde Achilles apud Hom. *ι. α. Agamemnonis accusans impudentiam, cum is Briseidem abduxisset, ait:*

Οὐδέ τι οἶσθε νοήσαι ἄμωα μετ' ὄσων ἔπι ἴσσω

Nec potest prospicere simul præterita ac futura:

Vbi omnino videndus est Eustathius Commentator. Pertinent huc Prouerb, *Sapiens diuinat, & stultitia.* Tumidis non mergitur vndis vir prudens, & imprudenti occinit.

Disce meo exemplo casus prenosse futuros:

Præuisa ante minus namque pericla nocent.

P R V D E N T I A.

MVSTELARVM non vnum genus habetur, inter quas ea quæ minima est, & Plinio vulgaris ac domesticæ dicitur, vbiq; est nota. De hac atq; testudine apud Aristot. *li. 9. hist. Animalium, c. 6. naturalis tam φρονιμώδης, quam ἀντιπαθείας exempla leguntur memorabilia.* Testudo (inquit, Gaza interpretæ) cum quod viperam ederit, mox edit origanum: quod cum ita sæpe factum animaduertissimè quidam herbam euulsit, quo facto testudo (quæ gustato origano viperam repetebat) interiit. Multa vero quoties dimicatur cum serpente est, rutam comedit. Odor enim eius herbæ infestus serpentibus. Caute pugnandum est: amat certe victoria pugnam. Et vt fert Distichon,

Obfirmat fortis prudentia pectus in hostem,

Mustela veluti rufa dat antidotum.

Si quis autem ad *ἰεσογλυφικὸν* animum aduertat, militis Christiani in spirituali pugna aduersus mundum, mundi principem, & seipsum fortiter pugnantis Christum salutis herbam viuificam in congestantis egregiam imaginem contempletur.

P R V D E N T I A ex varijs peregrinationibus comparata.

LA P I D E S C I T Corallium, vt primum contigit auras. Sapientis peregrinantis vt multorum morum ad virtutis vsum varium videat & diligenter obseruet.

Qui sapit, ille animum peregrino obdurat in orbe.

Corallium extra vndas sic abit in lapidem.

Dioscorides *lib. 5. c. 97.* ait Corallium marinum esse fruticem, qui alto extractus duratur statim atque emergit, tamquam effuso aëre protinus concrescat, atq; ideo Lithodendron vocatur. Vnde post Metamorph. *lib. 4.* fruticem illum describens canit,

Nunc quoque Corallus eadem natura remansit,

Duritiem facto capiant ve ab aëre, quodque,

Vimem in aquore erat fiat, super aquora saxum. Et *lib. 15.*

Sic & Corallium, quo primū contingit auras

Tempore, durefcit: mollis fuit herba sub vndis.

A eundem modum etiam illi, qui patria ac propriis laribus relictis, vbi molliter ac delicate viuere cōstitisset, sine tamē aliquo fructu ac vtilitate, instar Vlyssis sibi proposuerunt explorare mores multorum & vrbes, atq; laboribus & peregrinationibus fructuosus prudēciam ac rerum laudabilium copiam ac experientiam sibi comparare, instar Coralij aëre indurati iudicium confirmatum & stabile ad quosuis casus ac euentus ferendos tandem consequuntur, & secundum Horatium.

— est animus illis
Rerumque prudens & secundis

Temporibus dubiisque rectus.

Hic pertinet præceptū Socraticis, *Ne graueris longā viam ingredi ad vtilis alicuius doctrina professores.* Quidque Plato & alij plurimi vtilissimis suis peregrinationibus consecuti sint nemini est ignotum.

PRUDENTIA *viribus potior.*

ELIANVS I. Var. hist. 3. memoriæ prodidit, miram esse vāritatem ranarum Ægyptiarum, quarum si quæ forte in Hydram, anguē Nili alumnū, incidat, subito arundinis fructum arreptum, ac obtransuersum mordicus apprehendens, nequaquā remittat. Hydram igitur ranam cum festuca illa si vel deglutire minimē posse, atq; ita illam esse extra periculum, vincereq; hanc ranā prudentiā Hydrarum robur. Similem Chamæleontis astum aduersus serpentem idem Ælianus refert ex Alexandri Myndio 4. de an. 23. Sic videlicet ex Corcebi Virgiliani sententia: *dolus an virtus, quis in hoste requiritur.* Quod simile est illi Pindarico: *χρὴ δὲ πᾶν ἐρδοντ' ἀμαρτυρῶσαι τὸν ἐχθρὸν.* Deset omnia agere in hostis exortum. Et si autem de his, bene ne dicta sint, an secus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poetica, nisi fallor, disputant: certe solertia ingenij culpam nequaquā poterit, cum sæpe aliter qui est imbellior, contra potentiorē suerit se nequeat. Sed de omni genere dolorum in hostes, & quatenus illi liant, copiose tractat Alb. Gentilis de iure belli, vbi testimonia auctorum quam plurima cumulat. Hic quidem hieroglyphicum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum Mainum, Academicū Tinensem, qui fuit ex familia celeberrimi Iuriconsulti Iasonis Maini, quo indicare voluerit, numquam fuisse animum offendendi alios, sed tantū necessitate vrgēte sese legitimis modis defendendi. Ferat autem insidijs occultisq; machinationibus potentum quorundam continuis sæpe petitus, à quibus tamē candore morum, & laudabilium actionum exercitatione in rebus publicis priuatisq; seipsum vindicauit, ac securum præstitit. Sic videlicet secundum Pythagoræ versum;

ἰαχὺς ἔχ' τεύχεσσι, ἢ ὄπλον σοφῆς ἢ φρόνισης: Robur, & murum, & arma sapienti prudentia præstat.

PRUDENTIÆ *vis.*

RAM prudentia vincit. Pastor Getulus Leonem rugientem ad se accurrentem conspicatus, in harena consilium capiens in animalis faciem sagulo coniecto sibi salutem animali feruitutem acquisitum quod spectaculum postea Romæ in harenam protinus translatum est, vix credibili modo torpescite tanta illa feritate, quamuis leui iniectū operto capite, ita vt deuinciatur non repugnans: videlicet omnis vis in oculis constat. Plin. lib. 8. c. 16. Chrysostomus autem, homil. 4. in Matth. Leonem quidem, inquit, mitigas reddisq; tractabilem, furorē vero animi tui omni profus efficis Leone sæuiorem. Præsumamus iram quoq; bestiam esse. Quantum igitur ab alijs erga mitigandum Leonem studium datur; tantum tu erga iracundiam impende curam, & effice huiusmodi cogitationem mitem ac mansuetam. Similem hæc fera & vnguibus sæuissimis armatur ac dentibus. Nisi illam solícite mansuefeceris, cum simul disperdet ac lacerabit. Hæc ille. Nos autem irato subijcimus,

Si licet obiecto sagulo tractare Leonem,

Quid tandem est, iram nolle domare summe

PVLCHRITUDO *vera.*

Hæc dicitur, Seneca anguim apud Dioscoridem & alios nominantur exuniz veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpentes solent. Dicuntur & σφρα quibusdam, & Lucretio eleganter vestis, libr. 3. & 4. Meminere eius rei Epiphanius in Physiologo, & longè antea Aristoteles lib. 8. hist. animal. cap. 17. Plin. lib. 8. cap. 17. Nicander in Theriacis: Nonnus item in Dionysiis lib. 4. Tibulli querela nota est. Aristoteles quidem tam vere autumno senectutem eos exuere scribit: Et Plinius fœniculi succo ad hoc adiuuari ait. Lanctantius Commentator ad locum Statij 4. Tebaid. (vbi & ipse de iuuentute serpentis hoc modo renouata) Marathron herbam nominat, quam cum comederit, senium deponat ætatis. De causis physicis cum alij, tum ad Cardanum in Exerc. Saliger disputant. Virgilius autem in Georg. & XI. Æneid. elegantem hinc similitudinem sumpsit.

Varie

Varie autem hieroglyphicon hoc explicari solet. Quidam exprimere eo voluerunt, sibi priori fortius minus lauta relicta, optatiorem iam & latiore affulisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta in melius se mentem efformasse innuere studuerunt. Hos in recto proposito confirmet B. Basilii, qui appositae ad hoc hieroglyphicum, *Γίνεσθε ὡς, ὡς οἱ ὄφεις, ὅς ἐπειδὴν ἀποδέσθαι δὴ τὴν λέγουσάν, σενῶ τὴν ἀκὴν ἀκρεβῶς περισφίγγον τὸ σῶμα διπλοῦς ἑαυτὸν, φρονίμως ἢ σιωπῶς ἀποδέσθαι τὸ γῆρας. ὅπερ ἐν ἡμῶς βέλεται ὁ λόγος, διὰ τῆς σενῆς ἢ πεθλημένους ὅδ' ἀπορευομένους, ἀποδέσθαι μὲν τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον, ἐνδέσθαι δὲ τὸν νέον, id est, Estote prudentes, sicut serpentes, qui cum opus suum venerationem exuere, per angustam rimam corpusque strictum coercentem repentes, prudentes exiunt senectutem. Quod & idem nas imitari ipsa suadet scriptura, per angustam & arctam viam ingredientem veterem hominem exuere, induere vero nouum. Videatur Augustin. libr. xi. doct. Christ. cap. 16.*

Vt solet exuias veteres deponere serpens:

Sic scelerum sordes exue, pucher eris.

Tertullianus libr. de Pallio, Serpens vt fenium perferens, in angusta se stipat, pariterque specum ingreditus, cutem egrediens ab ipso statim limine erasus, exuijs ibidem relicta, nouum se explicat cum squamis, & anni recurantur. Vide Isidori Pelusiotæ libr. i. epist. 416.

REGES. PRINCIPES. MAGISTRATUS.

1. **S**OLVS Apum Rex, seu aculeum quo lædat non habet, seu eo nõ vtitur: vt autem corpore grandior cæteris est, sic habet minores alas: & si vero nõ operatur ipse, circumuolans tamen, cætera quodammodo exhortatur: Ita Reges, Principes, Magistratus, manus innocentes & ad beneficentiam paratas habere, forti dextera pios tueri, neminem consulto lædere, omnibus (quantum fieri potest) prodesse, suis consilio & auctoritate adesse & præesse, opus est & oportet.
2. Syracides, Parua (ait) inter volucres Apis est, & fructus eius dulcedinis primas obtinet. Facit eadem opus admirabile, & politia suam miro quodam modo instituit & moderatur. Sic nonnumquam miranda ingenij vis & solertia in ijs est, qui pusillo sunt corpore & viribus tenuibus.
3. Vt autem ad omnia (excepta rumice & chenopode) Apes aduolant, floribus autem nullis nocent, sic primores populi Dei omnium subiectorum cura duci, nemini autem nocere, nemini timore & fraudi esse debent.
4. Sicut tamen Apiculæ à marcidis floribus abstinent: (mortuis, ait Plinius, floribus quidem, non modo corporibus insidunt) ita heroicis naturis à vitijs & à vitiosis hominibus abstinentium: Adulatores, Voluptatum administri, Qui mortuos refodiunt & conuicijs proscindunt, Sycophantæ & Alastores, auerfandi sunt.
5. Quemadmodum verò Apes, non quiduis ex omnibus colligunt: sed aliunde metyn, aliunde piloceron, aliunde propolin, aliunde rhythacen, aliunde sobolem, aliunde mek: Sic decet Gubernatores alia officia exigere à Theologis, alia ab Iurisconsultis, alia à nobilitate, alia à ciuilibus, alia denique a infimæ notæ hominibus terræq; filijs. Est autem singularis cuiusdã officij animaduertere quid vnus quemq; ordinem deceat, quid quisque præstare possit, & ad Harmoniam quamdam omnium hominum ordines perducere.
6. Solent Apes, quoties cœli clementia & commoditas inuitat, non autem statis diebus, opus suum peragere. Idem facere gubernatores oportet, de quibus dicitur, *Καιρῶ δαλέυσιν οἱ δοκῶντες ἄρχη*. Sed tamen absit Ironia & noxia hypocrisis. Non enim sine summo consilio Fredericus III. Imperator, Dux Austriæ si quando Consiliarios Viennæ Curiam ingredi videret, optare solebat vt ad vnum omnes priusquam intrarent, deponerent duas pestes rerum publicarum, Simulationem & Dissimulationem.
7. Quemadmodum autem prælia Apum, quando ea maximè feruent, iactu puluisculi, aut summidiruntur: sic morte quorundam dynastarum, bella interdum finiuntur: vt de ijs quoq; dici possit quod monent versus veteres,

*Hi motus animorum, & hac certamina tanta,
Pulueris exigui iactū compressa quiescunt.*

R E I P V B L I C Æ Sanatio.

INTER *ἀμφοτέρω*, quibus, vt Florus loquitur, aquam terramque incolendi gemina natura est, omnium maximum & monstruosiss. est Hippopotamus, Nili & Hydaspis fluuiorum Ægyptij & Indiæ immnus, cuius Herodotus, Horapollo, Ælianus, Strabo, Q. Curtius, Solinus, alijque mentionem faciunt. Eius descriptio extat apud Aristot. 2. histor. an. 7. Sed imprimis graphica est Achillis Statij lib. 4. Nili, inquit, equum Ægyptij appellant, reraque & ventre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas vngulas habet. Corporis magnitudine max. quemque bouem æquiparat. Cauda ei leuis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non paruum: maxillæ ferè equinæ, nares perquam patulæ. ac ignitum fumum tamquam ignis scaturigines quædam, spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillæ: oris hiatus ad tempus vsque protensus: dentes qui canini vocitantur, curui, forma & situ equinis similes, verum triplo maiores. Effigies eius est cum in antiquo numo Adriani ad Nili imaginem addita; tum in marmoribus etiam quibusdam vetustis. Voracissimum autem est animal, vt totas etiam segetes depascat, sicut et ad Ælianium & Nonnum in Dionys. libr. 26. memoratur. Hinc sanguine segrauatum sentiens, in undinum cæsuras & acutis. stipites corpus imprimens, venas discindit, & sic morbum præcauet, sane vt artis in venæ sectione magister videri possit: vt Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Marcella. libr. 22. ista commemorat. Constat autem in arte medica solum curationem progredi ex contrarijs, vt ex innumeris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quid sit medicina *πρὸς ἀθεσίαν ἐπιπόντων, καὶ φάρμακον τῶν ὑπερβαδόντων*: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. loc. hoc habere, in quibus seditiones & morbi intestini euitentur, sæpe purgatione violenta, ac veluti sanguinis superflui eadem eductione opus est.

Et fluuiialis equus corpus cum sanguine purgat.

Purgatur casis publica resque malis.

R E L I G I O.

QUAM multa admiratione digna, & propemodum fidem superantia de Elephante tam veteres poterunt apud Aristotelem, Plinium, Plutarchum, Ælianium, Strabonem, Solinum; recentiores Garam Ortam, Christoforum Costam, Lipsium epist. 50. l. centur. & alios. Scribit autem Solinus, & alij confirmant, Elephantes, Luna splendente gregatim amnes petere, atque mox aqua conspersos, Soss exortum certis gestibus salutare, deinde in suos saltus reuerti. Merito itaque exemplo huius animalantis nos quoque assidue ad pietatem colendam, arque pura mente Deum venerandum assuefacere debemus: quam quidam veterum *ἀρχὴ καὶ τελευταῖα πάντων τῶν ἀρετῶν, ὀμνίον virtutum principium καὶ ἄσιν* esse dicit. Huc referendum Aristotelis dictū *ἀρχὴ ἀρετῶν πάντων μὲν ὁ Θεὸς ἀρετῶν δὲ ἐὺσεβεία*. omnium rerum Principium Optimum Deus; virtutum autem pietas. Elephas igitur esto Atheorum, Epicurorum, profanorum omnium magister & censor.

Inijciat nobis brutorum hæc cura stuporem,

Qui tarda incipimus quarere mente Deum.

R E L I G I O Christiana & Catholica.

DE Opalorum natali solo Plinius ait, India sola & horum est mater. Et Paulo post: Traduntur nasci & in Ægypto, & in Arabia, & vtilissimi in Ponto. Item in Galatia & Thaso & Cypro. Sed de cœlesti origine Religionis, quæ vbique gentium sibi similis & preciosissima est, præclare pronunciat Euangelista, è cœlesti sanctuario illam à Christo Iesu allatam esse, docens, Deum nemo vidit inquam, vnigenitus ille filius, qui est in sinu Patris, ille nobis exposuit. Ioh. 1. 18.

Opalitantum Smaragdus cædunt, vt testatur Plinius: & Christiana & Catholica Religio non modo non cedit vlli alteri religioni: sed etiam cæteras omnes, tamquam commentitias, & impias, fugiendas esse pie monet. Eo sane nomine ab errantium multitudine, vbique illi contradicitur. Act.

28.22. quoniam illa celebrat solum Iesum Christum crucifixum, qui positus est in casum & resurrectionem multorum, & in signum cui contradicatur. Luc. 2. 34.

3. In Opalis multarum gemmarum eximia dotes eminent. Est enim in ijs carbuneuli tenuior igitur est Amethysti fulgens purpura: est Smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura centia. Alij summo fulgoris argumento colores pigmentorum æquauere. Alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. At in Catholica Religione, omnia summa & admiranda conspiciuntur. Lucet enim in ea inenarrabilis maiestas & gloria bonitatis & prouidentia æternitatis, meritorum Iesu Christi, virtutis Spiritus sancti: & tota Catholica Ecclesia fulgore maiestatis & donorum Saluatoris collustratur: sic vt etiã in singulis Sanctis splendescat radius fidei, flamma claritatis, spei & Christianarum virtutum iubar. Vocauit enim Ecclesiam Dominus è tenebris in admirabilem suam lucem, I. Petr. 2. 9. Ac etiam cæteras professiones, Iurisperitorum dico, tamquam iustitiae & prudentiae ciuilibus laudatissimorum testium: & Medicorum, quibus Philosophos adiungo, vult naturæ functionum & benedictionum Dei, quibus nobis ad vitam tuendam opus est, bonæ fidei administrorum: Religio Christiana eo nomine magnopere commendat, quod boni publici quæ diuinitus patefactas, illustratasque, vsibus hominum seruire, modisque omnibus esse necessarias conspicuè testatur.

4. Scribit autem Plinius, Opali magnitudinem nucem auellanam æquare, ac narrat Nonium factorem causa Opali quem Triumuir Antonius ambitiose desiderabat, proscriptum fuisse: ac fugentem, hunc è fortunis suis omnibus anulum abstulisse secum, quem certum est festertijs viginti milibus fuisse æstimatum. Reprehendit autem & Antonij feritatem luxuriamque, & Nonij illius contumaciam proscriptionem suam amanti. Sed Religionis Catholica altitudo, profunditas, latitudo pretium, vsus, vsque adeo est inæstimabilis, vt non terrenis tantum opibus, sed etiam vitæ, quæ melius est, totique huic mundo anteponi debeat: sicut docet Parabola de Margarita, diuinitus omnibus quæ habemus, nobis emenda, Matth. 13. 46. Et præceptum Christi de promulgatione Euangelij, Matth. 10. 27.

5. Indij adulterant Opalum, indiscreta similitudine: sed eius experimentum est in Sole, vt ait Plinius, cuius hæc verba sunt: Vitia Opali, si color in florem herbæ, quæ Heliotropium vocatur ex aut crystallum, aut grandinem si sal interueniat aut scabricia, aut cuncta oculis occurrantia: nullæque magis Indiæ similitudine indiscreta vitro adulterat. Experimentum in Sole tantum. Falsis enim contra radios libratis digitos à pollice, vnus atque idem translucet color in se consumptus. Veri fultor subinde variat, & plus huc illucque spargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Religionis autem Catholicæ & Orthodoxæ, & sinceritas impermixta manet: vitia nulla in seipsa habet, ac proinde insensit: nullæ etiam sibi misceri sustinet vitreis hominum commentis ne fucus vere religiosi hominibus fieri possit, præstat, & ad iustitiæ Solem, qui est Iesus Christus, se se explorari vult: ac adularum Religionum vanitatem, turpitudinemque reteggit, quando eas non esse secundum Christum luce meridiana clarius ostendit.

REN OVATIO *prospera.*

SOLENT in Italia, more sane laudabili instituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum imitatione Academiæ, & se Academicos nominant, in locis publicis in quibus conuenire, & se in studijs rebusque honestis ac liberalibus exercere consueuerunt, affigere depicta symbola, quæ illi in præfatis vocant: Quæ si nomen Collegij & professionem rite expriment, censentur esse lætissimæ Exempla quamplurima cum alij recensent, tum Scipio Bargaglius Senensis de nouo Romæ instituto eiusmodi Academicorum, qui se *Renouatos* nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, in quo serpentes è latebris prodeuntes ad Solem apparent, commemorat. Significare autem illo procul dubio voluerunt, non secus ac serpentes hieme sub terra in squalore & tenebris latent, vere autem noui Solis calore protrahuntur: Ita se quoque temporis iniquitate pressos delituisse, sed mox meliore aspirante fortuna, & fauore Mæcenatum recreatos, ac veluti renouatos, coiuisset in publicam Academicam societatem, in qua illustres ingenij & doctrinæ suæ fructus cunctis ostensuri essent. Poterit autem i

inversum vsurpari ab ijs, quibus post tristiore[m] fortunam serena lux affulserit. Nam vt ait Pindarus in Pythijs,

ἄλλοτ' ἀλλοῖσι πνοαὶ ὑψιπέτων ἀνέμων:

Alias alij (sunt) flatus sublimer volantium ventorum,

10 omnino Horatij illa 10. Od. lib. 2. sunt referenda:

Informes hyemes reducit, Iupiter idem summonet, &c.

Theocriti illa Idyll. 4.

Θαρσύνει χεῖρ, Φίλε Βάτ' ἰε. τὰ χ' ἀνεῖλον ἔσεται ἄμεινον,

Ἐλπίζεις ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανάτους.

χόρ' εὖς ἀπλοκα μὲν πέλει αἰθέρι, ἀπλοκα δ' ἕναι:

quæ nos ita vertere conati fumus:

Fidere, Batte, decet. non si nunc est male, erit cras.

Spes viuis tantum, non est spes vlla sepultis.

Nunc pluit: ast caelo nunc fulget Iuppiter alto

Referitem huc trita illa: Post nubila Phæbus. Et,

Grata superueniet, qua non sperabitur hora.

Denique poetæ nostri Distichon,

Vere nouo latebris serpens prorexit opertis:

Gloria sic artes ad loca summa rebit.

RESIPISCENTIA frugifera.

AD II Pastinacæ tam exquisita virulentia est, vt etiam à corpore reliquo piscis auulsus, tamen noceat, & eius contactu herbæ, arbores, & saxa exarescant; Hoc igitur Telegonum Vlyssis filium Circe donatum, eoq; hastili suo præfixo, patrem, sed inscien[ter] interfecisse canit Oppian. & meminit Parthenius ἐν ἑρωτικῶις. Quæ etiam de re B. Ambros. 5. Hexac. cap. 10. Quid, inquit, loquar, turris (pastinacam intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim viperæ os si quis calcauerit recens, oere perhibetur, & immedicabile vulnus serpere: ita etiã turtur aculeo suo mortua amplius quam ua periculi afferre memoratur. Hæc quamuis ita fiat, reliquum tamen pastinacæ corpus salubre nutrimentum præbere, & incundi cibi esse constat, adeo vt etiam Galenus inter boni succi alimenta recitat, cum caro eius mollis sit, & facilis concoctionis. Conuenit in illos, qui nocendi facultate & vibus instructi, ijdem tamen inuare etiam & bene de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri deat in Bacch. Nemo frugi esse potest homo, nisi qui & bene & malè facere norit. Et Adag. Qui nocere potest, idem prodesse. Sed rectius conuenit in illos, qui vitiorū malitiæq; aculeis resectis & abiectis, salutare Rep. ornamentum in posterum honestis & laudabilibus virtutis actionibus esse annuntur. Nam Seneca pulchrè dixit:

vera nunquam est ad bonos mores via.

Phædo ex lupanari, Socatis, Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam peracti Philosophi facti sunt. Sic Gelonem ex Plutarcho scimus & Hieronem & Pisistratum, cum malis rebus, tyrannidem occupassent, moderatos tamen postea & Reipub. salutare fuisse principes.

RESIPISCENTIA vera.

DOCTISSIMVS Physiologus & polyhistor, ex pluribus auctoribus, qui de Aucupio aliquid literis mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios solares vitæ pennarum, veteribus abiectis, & quasi reiuulescere solent: docetque simul quæ applicari debeant, vt hoc defluuium acceleretur, & eo celerius nouæ renascantur. Quo indicatur, alicuius in flagitijs viuentis propositum laudabile in mutando eo genere vitæ in meliorem statum. Idque imprimis pijs Christiana μετάνοια sese ad Deum conuertentibus conuenit, qui nihil aliud cogitant, nec in votis magis habent, quam depositis omnis improbitatis & humanæ deprauationis sordibus, in vera innocentia & pietate secundum iuinam voluntatem & mandata ipsius viuere, ac secundum S. Paulum ad Corinthios veterem hominem

hominem exuere, nouumq; induere, qui desideria carnis vincat, & semper τὰ ἐπιθυμῶνα sapiat. Atque ita quoq; nonnulli Doctores sacrarum litterarum dictum Iobici p. 39. interpretantur, vbi ait: Nunquid per sapientiam tuam plumescet accipiter, expandens alas suas ad Austrum? quamuis in Graeco textu legatur, ἐκ δὲ τῆς ὀπισθίου τῆς οὐρῆς ἵπταται ἰεραξ, id est, Numquid per intelligentiam tuā volat accipiter? Sed inter alia plura sanctorū Patrum huius argumenti præclara dicta, placuit admodum eruditum graue carmen E. Nazianzenī hic adscribere.

σὴναξ ἐσταυρὸν ὡς τοῖχον ἄσπερος ἐγενόη,
ἄχλω πτερόσσι τῷ λόγῳ πτωπύων,

μὴ δὲν πτερόσθον, ἀλλὰ πᾶν εἶδος βαροῦ
βίωματιον, κακῶν τῶν ἐνδύδων.

Quos versus ita reddidit vir doctissimus, totidem senarijs,

Sic te para, vt se mens cito ad coelestia
Alata libret vi rationis optima,

Superfluum nihil te aggrauet. Iactū procul
Inaniū vitā huius ac molestia.

His poetæ nostri Distichon adiungimus.

Exuuiis vitij abiectis, decus indue recti,
Ad Solem vt plumas renouat accipiter.

RESURRECTIO Carnū.

FRUMENTORVM & leguminum semina ac grana in terram proiecta, illiq; quasi concredita et toto tempore renascuntur, atq; multiplices fructus producunt. Sic nostra etiam corpora, quamuis iam mortua, ac terræ sepulturæ destinata, in die tamen vltima resurgent: piorum quidem ad vitam impiorū vero ad iudicium. Quam similitudine S. Paulus quoq; vti voluit, 1. Corint. 15. vbi ait, seminatur corpus in corruptione, & surget in incorruptione. Quem locum D. Ambrosius explicans præclare subiicit: Si ergo gramen seminatur, vt Dei nutu quodammodo elementorum ministerio vestito resurgat, multa secum habens incrementa vtilitatis humanæ: cur non credibile sit, Dei virtute motuum posse resurgere, meliore tamen reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D. Chrysostomus in homil. De resurrect. dem tradit. Etenim semina, ait, nisi prius moriantur & putrescant ac corrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & dissoluitur non dubitat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem vsurpat (nam si ita maneret, & non corrumpetur vel dissolueretur, certum quod numquam resurgeret sic cogita & in corpore tunc cum vides corruptionem, tunc potissimum de resurrectione philosophare. Quid quod Saluator ipse ad hanc considerationem nos reuocat? Sic enim ait, Ioann. 12. Amen amen dico vobis, nisi grana frumenti in terram delapsa fuerit, ipsum solum manet. Si vero mortuum fuerit, copiosum fructum fert, &c.

Secure moritur qui scit se morte renasci:
Non ea mors dici, sed noua vita potest.

R E X bonus & potens.

HISTRIX, vulgo porcus spinosus, Σαῖδα ἀκανθόχοιρον, è genere Erinaceorum est, sed multo longioribus & acutioribus aculeis armatus, atq; ijs quidem (vt Plinius loquitur) cum cutim interdit missilibus: vnde non solum pungit illis & sauciat ora canum, sed longius quoq; in eos eiacularur. Hieroglyphicon est potentis & boni Regis qui cominus & eminus suos tuetur, nouitque

Parcere subiectis & debellare superbos.

Et vt sapienter notat hoc Distichon,

Cominus vt pugnat iaculis, atq; eminus histrix,
Rex bonus esto armis consiliisque potens.

Apud Claudianum extat integrum poema de histrice, ex quo sequentes versus collecti sunt.

Ecce breuis propriis munitur bestia telis,
Externam nec querit opem, fert omnia secum,
Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.
Vnum animal cunctas bellorum possidet artes.

Quod si omnis nostra paullatim industria vita
Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hostem,
Hinc reor esse inuentum.

delectatus est hoc hieroglyphico Ludouicus XL rex Gallia, qui eo aureæ monetæ impresso ostendevoluit, arma ipsi talia esse in promptu, quibus prope & procul hostes petere posset.

Cui male si palperet, recalcitrat vndique tutus.

De viro sapiente, & qui bona conscientia fretus, suaq; virtute, vel potius Dei auxilio se inuoluens, & cum omnia sua portans, idem hieroglyphicon commode vsurpatur, quemadmodum pluribus locis de sapiente Stoico loquitur Seneca, nos de Christiano homine intelligimus

R E X *Sapiens.*

DELPHINUM anchoræ circumplicatum, ad demonstrandam salutarem illam in rebus maturitatem, quæ inter nimiam celeritatem & tarditatem media est, pro insigni fuisse cum Augusto, itoq; Imp. tum superiori sæculo Aldo Manutio celeberrimo Typographo, res, scilicet, omnibus est otissima; & aureum quidem plane illud, & βασιλικόν, τὸ αὐτῷ δε βραδέως, *Festina lente*, luculenter & comose enarrat Parcemiographus. Nostrum hoc ex Alciato desumptum est diuerso significato. Tradit enim Delphinum, mare maguum turbantibus æquora ventis, vt Lucretius loquitur, cum à nautis anchora iacitur, eam singulari erga homines pietate completi, & quasi humano quodam instinctu, vt eo tutus infigatur, dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem inesse, vt tempestates veluti renunciant, alibi retulimus. Anchora autem stabilitatem & securitatem: Delphinus φιλανθρωπίαις, in cœcilitatis simulachrum hieroglyphice exprimit, vt videre est apud Pierium. Talis profecto est Rex bonus & prudens, qui non tantum præuidet imminentem Reip. motum, sed tumultu etiam extorto ita dirigit consiliorum suorum anchoram, vt tuto possit consistere curæ suæ & tutelæ demandatis populis. Nam vt vere Am. Marcellin. dixit: Imperium cura est salutis alienæ. Inter alia autem memorabile Cyri dictum refert Xenoph. παρ δ. VII. I. I. *σαρα πλῆστα ἔργα εἶναι νομέως ἀγαθῆς καὶ βασιλέως ἀγαθῆς, Boni pastoris & Regis boni opera esse consimilia;* Vbi leguntur plura in eandem sententiam sicut apud Aristotelem quoque, Cicero. in Off. & de Repub. tum variis in hieroglyphicis dictum est. Regia vox hæc est ad obediētes subditos;

Auspicio nostris tutos vos littore sistam,

Stabit & in portu vestra carina suo.

Quæ de Regum Rege & de Dei populo vere dici possunt.

Quatuor genera hirundinum habentur, quorum primum domesticum, passim notum, alterum rusticum siue agreste, quod ab imo ventre albicat. Tertium riparium, minimum omnium, quæ hirundines falculæ quoque dicuntur, & ripas excuant, inque illis nidificant. Quartum est Apodum, quæ marina & κωλέλαι vocantur, nec vtuntur pedibus, quâuis non plane illis destituantur. Commentat autem industriam hirundinis Aristoteles libro nono de histor. Animal. cap. 7. his verbis: Omnino utio brutorum magnam refert vitæ humanæ similitudinem, magisque in minore genere quam maiore videris intelligentiæ rationem, quod primum in auium genere hirundo in effingendo & constituendo nido existit. Quo in loco plura de artificiosa huius constructione commemorat, quæ postea à Plinio, Plutarcho, Æliano, & aliis quoque sunt exposita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda role miratam mas quam fœmina æquitate laborat. Impartit pullis singulis cibum obseruans cōsuetudine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius similiter ait (cuius & Oppianus meminit) in fœmina summa æquitate alternare cibum, & Ælianus libro 3. capit. 26. Iustitiam seruare aduersus suos filios refert. Quare Horapollo scribit esse apud Ægyptios symbolum parentum omnes suas facultates & oves filiis suis destinantes. Estque similiter icon boni & iusti Principis, qui singulari æquitate & iustitia suos subditos regit, illisque necessaria suppeditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus, passim in illis conclauibus, quibus ipse utebatur, hanc picturam appingi curauit. Idque Phocylidis quoque versus monet.

μοῖρον πάντα νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη. id est,

Partem scilicet suam cunctis tribue: æqualitas sane in omnibus rebus optima.

De iustitia autem tam commutatiua quam distributiua (vt in scholis loquuntur) extant Ethic. Nicholai. luculentæ disputationes.

*Sollicitam Prognos curam spectate, Regentes,
Atque fouete pari pignora vestra fide.*

R I X A, *inutilis & noxia.*

ES A I A S Prophetis Iudæis profanam mentem excutere cupiens, ca. 45. 9. clamat, Vt litiganti cōfactore suo: testa cum testis terræ, sub litiget, aut rixetur, q. d. homini cum homine sit iurgium milis similem increpet, si opus est, responset creaturæ creatura: non autem creatori & Deo suo omnipotenti. Si quis celebris & clarus ignobili atque obscuro dicat, Litiga cum tui similibus, testa cum stis terræ, aut si vir in ciuitate primarius dicat plebeio: Nulla mihi res tecum; testa terreas testas aggradiatur, quantum libuerit, superiorem timeat. Argumentum illud tractat sanctus Apostolus in epistola ad Romanos, cap. 9. & alio symbolo sacro ab arbore excisa, desumpto, cap. II. Præterea Iobi cum micis collationes, & Dei omnipotentis reprehensio paterna, qua Iobum ad se reuocat, consolatur: erigit, in eo versantur, vt à rixa, lite, disputatione inutili & noxia, præfertim cum Dominorum Domino, semper abstinemus.

S A N C T I.

PL I N I V S de Beryllis & Chrysoberyllis differens meminit. Chrysoprasi, porri succum referentem & paulum declinantes à Topazio in aurum. Chrysoprasus, inquit D. Hieronymus, viridis coloris aureæ mixturæ, siue (vt alii asserunt) purpurei coloris, cum guttis aureis. Sancti, in quibus virentes fides, charitas, sunt homines aurei, si cum aliis conferantur: ac purpureus ille Christi sanguis, quo lutati sunt, efficit vt donis & operibus sanctificationis, quasi quibusdam auri guttis, coram Deo exornati appareant.

S A N C T O R V M *virtutes.*

PR A T A florida varios & omnis generis flores exhibent. Diuina Scriptura gestorum virtutes in his demonstrat; non vt illorum florum fragrantia breui tempore fruamur: sed vt perpetuam in utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, vt per omnia secula, si lubet, eorum suauis lentia frui possimus. D. Chrysost. homil. 43. in Genes.

S A N G V I S.

ÆG Y P T I I sanguinem significare volentes, accipitrem pingunt. Horapollo lib. I. c. 6. quia hoc animal, inquit, sanguinem non aquam bibit.

S A P I E N S.

AV R E I S punctis Sapphirus collucet; cerulei sunt & Sapphiri raroq; cum purpura, inquit Plinius lib. 37. cap. 9. vbi vide notas Dalechampij de Sapphiris variis, eorumdemq; coloribus. Imago e hominis auro sapientiæ radiantis, superna curantis & quærentis, non terrestria. Recte enim Hieronymus, Aerei coloris, ait, est Sapphirus. Et quia præcedentes multos, atque ad superna tendentes, per celestem conuersationem videntur vincere, narrantur Sapphiro pulchriores extitisse Nazareus Thren. 4.

Hesperidum Alcides victor fert aurea mala, & hieroglyphicon nobis est viri fortis modesti, vtpotentis, id est, sapientis, quem Bochius lib. 2. Symb. 55. Epigrammate nobilitauit.

Que statua insignis claua, nemique Leonis

Exuuiis, leuæ qua tria mala tenet?

Magnanimi Alcida vera & sapientis imago est.

Aurea qui victo poma dracone tulit.

Nempe draco in nobis nihil est, nisi dira cupidus.

Extincta hac triplex illicet extat honos.

Comprimitur furor ira, & habendi sacra libido

Interit, & ventris desidiosus amor.

Fortem animum exuuiæ signant, claua illa potentem

Qui domitis victor sensibus imperitat.

Phocylides Gallicus, Vidus faber, in sapientibus tetraffichis, iram, gulam, luxuriam cōiungit. Bochiu ventris amore duas postremas intelligere videtur, queis auaritiã adiunxit. Sed Phocylidem nostrum etiam audiamus numeris Latinis Gallicos experimentibus canentem,

Quisquis cluere studet fortem virum,

Iram domare discat, & ventrem prius;

Et igneum illud nostro adhaerens pectori,

Quod flabra alium erroris atque ignauie.

S A P I E N S fert omnia secum.

DE RVLGATA est Biantis (quidam Stilponi Megarensi ascribunt) sententia, cuius cum patriam Priensem cœpisse hostis, cæteri q; ita fugerent, vt multa de suis rebus simul asportarent, ipse admodum à quodam vt idem faceret. Ego vero, inquit, facio: Nam omnia mea mecum porto. De Simonide etiam Poeta similis est apud Phædrum August. fabula 79. lib. 4. qui ex naufragio nihil assumens, rationem hanc reddidit, *Mecum mea sunt cuncta*: cum quidem cæteri rerum arreptarum onere grauati vel perissent in mari, vel in predones incidissent: ipse vero sua arte statim diuitias acquisiuit. Aristippus quoq; ex simili infortunio elapsus, & ob doctrinam benigne susceptus, comites navigationis adhortandus, ciues suos rogauit, tales vt sibi opes pararent, quæ enatarēt simul cum naufragis. Ex his nobilissimos Fulvia Spanocchia hoc hieroglyphicon erudite cōmentata est, vt pingret Cochleam donatam, quæ penates suos & omnem substantiã circumfert, nec vllō alio indiget diuersorio cum Biantis dicto; *Omnia mea mecum*. Alia inscriptio eodem sensu ex Claudiano assumitur, *fert omnia secum*. Petrusq; ad hieroglyphici illustrationem Plauti illud: *Virtus omnia in se habet: omnia ad sunt bona, quæm per est virtus*. Cætera enim humana fortunæ sunt ludibria: Virtus & doctrina de ipsa fortuna triumphant. Hinc pulchre D. Basilius: *μόνη δὲ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναρρήστον, καὶ ζῶντι, καὶ τελευτήσαντι παραμένει*; *Sola omnium possessionum virtus homini auferrī nequit, & superstiti & extincto commorans*. Nam vt prius dictum habet: *ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ περιφέρει τὴν εὐρίαν*. Quod Phædrus sic enunciauit: *Homo doctus in semper diuitias habet*. Cum quo Carneadis etiam simile congruit in libro Telefiaco, vt apud Fulgentium legitur:

πᾶσα τύχη αἰδῶσιν φρονεῖν & κατοικεῖ.

Omnis fortuna in sensu habitat sapientis.

Stichon etiam poetæ neoterici,

O felix, secum sua quicumque omnia portat,

Fortuna viuens liber ab arbitrio.

Felix ille vero verusq; sapiens pingitur ab Apostolo, paucis lineis i. ad Timot. 6. v. 6. *ὅτι περιουσίας μέγας ἢ δὲ σέβειν μετὰ αὐταρκείας*. Est quæstus magnus pietas cum animo sua sorte contento. Esto igitur pia sufficientia sapientis viri hieroglyphicon & sacrum symbolum.

S A P I E N T I A aeterna.

PLUTARCHVS refert Isidem de se dixisse, sicut legebatur in templi pavimento huic Deæ ab Ægyptiis constructo; Ego sum, quidquid fuit, est, & erit: nec meam peplum retexit quisquam mortalium. Et hæc quidem libro de Iside & Osiride. Alio autem tractatu de inscriptione EÏ, quamuis nil tale cogitat, detegit fraudes spiritus mendacis, qui superbe admodum superstitiosis ad Delphicum oraculum accidentiam; illudebat hac vocula, quæ duo varia significat: nempe vel aduerbium habitantis, *Si* vel verbum, *Es*, vt sibi nomen & honorem diuinum vsurparet: aut ambiguus oraculis luderet miseros Ethnicos. Qui verum Deum salutat & compellat, vere dicit EÏ, *Tu es*: quod de illa creatura dici potest. Quum vero Isidis dictum ex templi pavimento collectum expenditur, ad EÏ sapientiam æternam referri debet: & nonnulli existimant Ægyptios sacerdotes ab Hebræis muldedicisse de pietatis arcanæ mysteriis, quæ suis figmentis postea fucarunt, Dei veritatem in iniustideterminantes. Interea non probamus cōiecturas eorum, qui Isis volunt significare *Es Es*, *Es Es* ducato. Quamuis enim Plutarchus, Græcus scriptor, plausibilia multa protulerit de Ægyptiorum & æcorum commentis, etiam expetimus originem. Nec diffitemur Græcorum sapientissimos multa Ægyptiis accepisse, sed quæ postea suo more tamquam inter suos patres nata, suæ Gentis propria, sicut in Græciæ solo nata somniarent. Ægyptij sacerdotes audierant ab Israelitis, futurum vt ex Isidilla, i. muliere aut virgine filius nasceretur generis humani redemptor. Hanc virginem deinde vas superstitionum velis obregentes mira cōfixerunt, quorum nonnulla Plutarchus, vt potest, execat. Sed Goropium Hermathenæ lib. 5. de Iside post Liliū Gyraldum apertius differentem aumus. Isis nihil aliud est quam Verbum Dei, ea ratione consideratum, qua Deus de Deo, verumum de vero vno, verum ens de vero ente: quod quid aliud est, quam Opificis sapientia, per quam ex Patre

Patre omnia creantur? quæ præter cætera quam plurima nomina, propterq; *Myrionyma* quoq; vocatur hoc etiam nomen habet quo geminum & continetur. Quod S V M verbum Deo conueniat, ipse Moſi declarauit: quod ſi geminetur, non aliud ſignificatur, quam uerus Deus de uero Deo ſita ueritate dicatur de Dei λόγος ſeu Verbo, cuius potentia ſapientiaq; omne eſſe ex Patre accipiunt omnia creatura: cuius Sapientiæ peplum nemo reuelauit, quia caput eius obſcuro, caliginoſoque, & in uio mortis abyſſo occultatur. Huius quidem numen unicum eſt, & apud omnes orbis incolas in ſumma ueneratione, ſed (ut Apuleius inquit) multiformi ſpecie, ritu uario, nomine multijugo. Hanc infinitis modis ſub ingenti nominum diuerſitate latitantem, Salomon Sapientiam uocauit: D. Paulus luce clarius ſapientiam dicens, Chriſtum Dei uirtutem & ſapientiam pronunciauit. Audiamus igitur ipſam Sapientiam de ſe Salomonis ore prædicantem, Prouerb. 8. cap. ut tãdem uideamus, quæ ſit Iſis Ægyptiorum Dominus poſſedit me, inquit, in initio uiarum ſuarum, antequam quidquam faceret à principio æterno ordinata ſum, & ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyſſi, & ego iam concepta eram, necdum fontes aquarum eruperant, &c. quæ declarant omnia à Patre per Sapientiam creatam & certa lege, tempore conſtituto, fuiſſe diſpoſita. Vnde colligas neceſſaria concludi hanc eandem cum filio eſſe, quem patris uirtutem & ſapientiam uocat D. Paulus, plenum gratiæ uinæ dolum. Geminatis certe in nomine *Iſis*, eſſentiæ actus, ſecundam perſonam ſiue hypoſtaſin dicat, cui totum mundi uifiſibilis & inuifiſibilis opificium debetur, quod Iſis ſibi à ſuo pauimento adſcribit. Hæc Goropius, qui uariis locis multa de Iſide & Oſiride, illa Ægyptiorum ſapientiã, in æthiopia profert, quæ amplius excutere non libet.

S A P I E N T I A præditus.

G V B E R N A T O R in nauî, magiſtratus in ciuitate, Imperator in exercitu, anima in corpore, in anima; & ſapiens primus inter homines. *Philo Iud. lib. de Abrah.*

In horreum fruges comportantur, res honeſtæ in ſapientis animam. *Idem lib. 2. Allegor. legiſ.*

Ex templi ianua aperta pulcherrima ſimulacra perſpiciuntur: ex ore ſapientis animi apparêt ingines. *Socrates apud Stob. ſerm. de uirtute.*

Pumilio etiam in montis uertice puſillus, coloſſus in fundo putei magnus eſt: & ſapiens in quatuor que fortuna ſuis bonis ſublimis eſt, ſtultus autem in ſummo rerum ſplendore humilis. *Plutarchus Moral.*

Mundus undique teres ac rotundus ſibi conſtat: & ſapiens nihil extra ſe quærit ſeiſo, contentus. *Plinius lib. 2. cap. 2.*

Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præſtant, non ſibi ſolum, ſed aliis quoq; Sapientibus turbatiſſimis, non ſolum tuetur animi tranquillitatem, ſed etiam alios concitatos componit. *Idem lib. 10. cap. 23.*

In Culice non minus admiranda naturæ uis eſt, quam in elephante. Sapiens in maximis pariter & minimis negotiis magnum uirum oſtendit. *Lib. 11. cap. 2.*

Animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari ſe ſciunt: & ſapientis eſt aliquando facultatum iactura uitæ conſulere. *Lib. 36. cap. 16.*

Rhododendri frondes iumentis, capris, ouibus, uenenam, homini cõtra ſerpentum uenena remedium: quod ſtultis perniciem adfert, ut aduerſitas rerum copia, ſcientia, ſapiens uertit in ſuum bonum. *Lib. 16. cap. 21.*

Ingentes obeliſci magno quidem negotio ſtatuuntur & collocantur, ob immenſum molis pondus ſed collocati ſemel infinitis durant ſeculis. Arduum eſt, uirtutis aut ſapientiæ parare famam: ſed paucumquam inter moritur.

S A P I E N T I S uox ſemper eadem.

T V R T V R ſecundum Iſidorum & alios, à uocis ſono ita uocatur. Græcis eſt τρυγὰν à τρυζάν, uult Euforbius & Varius, cum quoque τρυγὰν dicatur: quod uirumque eſt genere. Vnde Virgilius in Bucolicis,

Nec gemere aerea ceſſabis turræ ab ulmo.

plent autem eundem sonum in cantu & gemitu vsurpare, siue læti siue tristes esse videantur. Idem
 Etant illi, qui in fortuna tam secunda quam aduersa rerum humanarum vicissitudines æquabili
 rasi harmonia ferunt. Cuius rarum exemplum nobis proponitur in Socrate, de quo Cicero Tuscul.
 Quest. lib. 3. hæc memoriæ prod. dat. Hic est ille vultus semper idem, quem dicitur Xantippe prædica-
 solita in viro suo Socrate fuisse, eodem vultu semper se vidisse eundem illum domo & reuertentē.
 emq; 1. lib. Offic. inquit: Præclara res est æquabilitas in omni vita, & idem semper vultus, eademque
 ons, vt de Socrate, idemq; de Lælio accepimus. Quod Horatius quoq; monet lib. 2. carm. in illa præ-
 ara ode 2. ad Q. Delium,

*Aequam memento rebus in arduis
 Seruare mentem, non secus in bonis
 Ab insolenti temperatam
 Latitiam, moriture Deli.*

in vero facilius sit res secundas aut aduersas eodem modo & animi æquabilitate ferre, ambigitur, &
 putant de eo Philosophi, quemadmodum apud Aristot. in Ethicis, Senecam, & alios videre possu-
 nus: quæ omnia colligens satis verbose tractat Petrarcha, in præfatione librorum de Remedijs vtri-
 que fortunæ, vbi tam præcepta quam exempla admodum vtilia nō pauca proponuntur. Extat quo-
 de eadem re disputatio apud Muretum variarum lectionum lib. 5. cap. 15.

*Fortis in aduersis, timidus sed viue secundis,
 Ne te hac extolant, illave deiciant.*

S A P I E N T I S labor.

PLATO lib. 6. de legib. ait, *δὲ τὸ καλὸν ἰδὲν ἔστιν ἐν βλάπτει*, id est, *Bis pulchrum & laudabile dicere, nihil
 nocet.* Quare et si hoc hieroglyphicon alibi exposuimus, hoc loco tamen diuersa quidem explica-
 one propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. 4. de Re rustica naturam api plurimum ar-
 ac ingenij tribuisse scribit, vt quæ minime sit malefica, & quod nullius opus vellicās faciat deterius.
 am neuiquam floribus insidendo officit aut impedit quominus plenum fructum efferant. De quo
 ristoteles lib. 11. cap. 8. adhuc multo prolixius agit, nec non Plinius, ipsius hac in parte copiosus in-
 pres. Rectissime autem ab illis vsurpari poterit, quorum omnium actionum & vniuersæ vitæ finis
 spectat, vt sine vllai iniuria & damno semper quam pluribus possint inseruire, ne vlli quicquā mali
 ferre: secundum præclaram sententiam cuiusdam distichi neoterici poetæ,

*Hic scopus vnus erit cunctis prodesse, nocere
 Nemini amare bonos, ac tolerare malos.*

Et autem innocentia, secundum Ciceronem, puritas animi, omnem iniuriæ illationem abhorrens,
 am in Tusculanis Quæstionibus *ἐλαδέειν*, id est, affectionem animi quæ nemini noceat, nomina-
 solitus est. Apud alios adiecta est Græca inscriptio, *ΑΦ' ΕΚ' ΑΣΤΟΤ ΤΑ ΧΡΗΣΙΜΑ*, id est,
 B VNO QVOQVE VTILIA. Quemadmodum enim apicula in florido prato ad quosuis flores
 uolat, atq; ex illis solum ea, quæ sibi vtilia sunt, carpit & inde aufert, sic nos quoq; relictis aliis super-
 his, vel etiam detrimentosis studiis, ad ea tantum animum applicare debemus, quæ aliquid vtilitatis
 doctrinæ bonæ ac salutaris afferre possint. Habent igitur cordati, sapientes, eruditi viri tabellā hie-
 roglyphicam sibi conuenientem in apicula, quæ sine iniuria colligit quæ hominibus grata, vtilia esse
 possint, & vt necessaria iuuant: iuxta distichon,

*Quæ multis proficit sapiens fert, colligit, auget,
 Vt varios flores sedula libat apis.*

Idem vero frequenter occurrit Lucretij dictum circa libri 3. de natura rerum initium:

*Floriferis vt apes in vallibus omnia limant:
 Omnia nos itidem depascimur aurea dicta,
 Aurea, perpetua semper dignissima vita.*

S A P I E N T I Æ vis.

DE Monocerote dicturi, authorum veterum & recentium proferemus testimonia, deinde ad re-
 liqua pergemus. Cæsar, Comment. lib. 6. animal quoddam pingit obseruatu dignum, Bos (in-

quod) cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directius, quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius summo, sicut palmæ, rami late diffunduntur. Eadem est forma marisque natura, eadem forma magnitudoque cornuum. Marcus de Nizza, in nouæ Hispaniæ itineraio, ferunt, inquit, vaccæ magnitudine ibi reperiri animal, cuius corium & villi hircino per similes sint, crassitudine digitali. Est autem illi in frõte cornu ad pectus retrorsum, ac deinde in recta cuspide se vertit; tantaque vis in eo est, vt quæque obuia penetret aut confringat. Plinius lib. 8. c. 21. Monocerotem fingit asperrimam feram, reliquo corpore equo persimilem, capite ceruo, pedibus elephantis, cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro, media fronte, cubitorum duum eminentem hanc feram viuam negant capi. Ælianus, hist. animal. libr. 16. cap. 20. Monoceros in Indiæ quibusdam montibus inaccessibilibus reperitur, ad confirmatæ ætatis equo magnitudine comparatur, iuba hirsuta fulua, pedibus celer, digitis vt elephas indiuisis. Apri caudam habet, at inter supercilia cornu vnum, idemque nigrum, non leue, sed versuras quasdam naturales habens, quod definit in acutum mucronem; omnibus aliis animalibus ad se accedentibus mansuetus, suo genere, siue maris, siue feminae, semper pugnat.

Paulus Iouius hist. lib. 18. de ortu Nili loquutus, paulo post sic habet: Monoceros animal, vnicornu à nostris appellatum, pulli equini forma, colore cinereo, iubata ceruice, hircina barba, bicubitali cornu armatam frontem præfert, quod leuore candoreque eburneo, & pallidis distinctum spiris ad cunctanda hebetandaque venena mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & circumducto, fontes exipare perhibetur, vt salubriter bibat, si inde virulentæ bestia præparata. Id viuo animali non detrahi, cum vllis insidiis intercipi nequeat. Cornu tamen sponte decidit in desertis reperiri, vt in ceruis accidere videmus, qui & senectæ vitium renouante natura, vetus cornu exuunt, venantibusque relinquunt. Hoc cornu regis impositum mensis toxica, si qua sint epulis edita, emisso statim admirabili sudore, conuiuis prodere narrant. Ex his vidimus bicubitales brachia fere crassitudine; primum Venetiis, quod postea Solimano Turcarum imperatori Senatus donositate alterum pari prope magnitudine, sed præcisa cuspe, argentæ basi insertum, quod Clemens V. Pontifex Massiliam profectus, pro insigni munere ad Franciscum regem Gallia detulit. Cæterum vt tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmauerim, quam quod euulgata fama credentibus sufficit; cum antiquorum auctorum nemo, præter Ælium, quidquam de hac Monocerotis admiranda potestate memoriæ prodiderit. Hæc P. Iouius.

Nicolaus de Comitibus Venetus in Itineraio venenatis rebus remedio cornu Monocerotis refert in Mangi Orientalis Indiæ prouincia. Marcus Polus lib. 2. cap. 43. apud Tartaros in regno Mian, in filiis Monocerotis repertos esse commemorat. Idem refert de regno Guzzerat, quod confine Indico regno Mabarensum libro tertio cap. 28. præcipue vero haberi in regno Basma Iauæ maior tradit lib. 3. cap. 12. frequentissimos autem esse in regno Lambri eiusdem insulæ meminit eodem lib. 3. capit. 15. Hos ita depingit. Monocerotes elephantis minores sunt, villo à bubalorum non dissimilibus pedibus elephantinis, vnico in fronte cornu armati, quo nomine vniquam laudant: est illis apertum, semperque in terram prouertitur: in volutabro luti suum nomen delectantur. Ludovicus Barthelemy, & ipse Orientalem Indiam omnem perlustrauit, simul & Persidem, meminit Monocerotis: sed vt eius subfusco colore esse tradit, cornu longitudinem tricubitalem habere affirmat: & ceruinum put illi tribuit, necnon crura ceruina, quorum posteriora admodum villosa: pedum ungula capri paululum in summa anteriore parte diuisa: mite animal apparere, vidisseque duos Monocerotestatur in Arabia ex Æthiopia missos. Hæc ille, capit. 17. itinerarij. Julius Cæsar Scaliger, libro de subtilitate ad Cardanum, exercitatio. 205. Monocerotis cornu vnum integrum Niceæ vidimus: alia autem subfuluum vnum, vnum subluteum, accedens maxime ad buxum, vnum subpunicum: etiam habemus frustum candidum. Negat Vartomannus ferocem esse: contra quam vulgo ab aliis accedimus.

Veteribus Romanis Monocerotes ignoti. Quod autem cornui huius animalis tribuitur hæc proprietates, quod contra pluraque venena sit admodum efficax, viri docti hieroglyphicon & symbolum esse sapientiæ laudabilisq; doctrinae, cuius vi & beneficio possumus in rebus dubiis ac periculosis

onstituti difficultates & remoras omnes, à virtutis & honestatis via auocantes remouere, malaque à
 onis segregare. Præterea sapientiæ vis hæc est, vt nihil inexploratum aggrediamur: sed, iuxta veritatis
 receptum omnia probemus, quod vero bonum est teneamus, venenata fugiamus, & pro vocationis
 ostræ ratione ac modulo in fugam coniciamus.

Moly herbam describit Homerus Odyss. 10. (quem Plinius sequitur lib. 25. c. 4.) inuentamq; tra-
 it à Mercurio qui contra veneficia & magicas artes Vlyssi illam tradiderit, vt ea aduersus fraudes &
 lecebras Circes, quæ eius socios in varias belluarum species mutabat, sese muniret. Quæ omnia my-
 thologicè accipi debent. Facultates enim animi quædam conspirantes cum affectibus, rationisq; ob-
 dientiam excutientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad quæuis vitia homines arripiunt,
 & que secundum Horatium,

Affigunt hinc diuina particulam auræ:

nde propria forma exuti in diuersas bestiarum figuras transmutari dicuntur. At contra Vlysses vir
 rudens, ac multarum rerum vsu præditus, veræ rationis normâ ante oculos habens, ac Moly sapien-
 tiæ, aduersus monstra prauorum affectuum vnicum amuletum præ se ferens, hæc facile omnia depel-
 lit, nec à statu suæ constantiæ se dimoueri vllis patitur illecebris.

Moly venena fugat, fraudem sapientia pellit:

Hanc pete, cum tot sint plurima monstra locis.

S A T A N.

NT ER immanissima crudelitatis exempla, quæ literarum monumentis cõsignata sunt istud haud
 postremum locum tenet, nempe cum protrahendi cruciatus causa verus homo cadaveri iungitur.
 Quo etiam crudelitatis genere Mezentium testatur his verbis Virgilius,

Mortua quinetiam iungebant corpora viuis.

Ac proinde Clemens Alexandrinus, in adhor. ad Gent. calamitatem eam deplorans, in quam Satanas
 crudeli fraude Gentiles coniecerat, hoc videlicet ipsis persuadens, vt cultum atque honorem vni Deo
 lebitû ad res sensu carentes transferrerent, his verbis vtitur: Peruersa bestia, inquit (de diabolo loquens)
 præstigijs quibusdam homines in seruitutem redigit, atq; vsq; ad hunc diem asiligit, eos, vt quidem
 mihi videtur, barbarorum more excrucians: quorum tantam esse inhumanitatem ferunt, vt quos bel-
 lo atque armis ceperint, cadaveribus iungant, quo vna cum illis putrescant. Eodem enim modo per-
 ierfus tyrannus ac draco, quotquot homines subigere potest, misero superstitionis vinculo constri-
 ctos, ad lapides, ligna, ac simulacra viuos adducit, vnaq; cum illis inhumat, quoadusque vna cum illis
 intereat. Habes lector similitudinem eam, quam scriptor grauissimus affect. Quam in hoc Ostaffi-
 ho amplificationem duxi, eam nimirum, non modo ad Gentilium simulacra accõmodans, sed etiam
 ad ea omnia extendens, quæ fluxa & caduca sunt: quibus cum homo voluntatis nexu astrictus est mi-
 sere perit atq; corrumpitur. Quemadmodum enim fieri nequit, vt quispiam picem tãgat, quin ipsius
 manus inficiantur: eodem modo fieri non potest, vt qui præ postero affectu rebus vanis atq; interitui
 obnoxii adhæret, non ipse quoq; euanescat & corrumpatur, atque, vt cum Propheta Ioel loquar, in
 cinibus suis computrescat. Vnde etiam Paulus Rom. 1. de iis loquens, qui Dei veritatem in mendaciũ
 conuerterant, iusto iudicio hoc ipsis contigisse ait, vt in cogitationibus suis euanuerint. Ex quo per-
 picuum est, quod quemadmodum Chamæleo rei cui sese adiungit colorem contrahit, sic etiam ho-
 mo talis efficitur qualis est res ea, cui animum addicit. Si Deo adhæret, diuinus efficitur. Si mundi va-
 nitatibus vanitate ipsa vanior redditur. Ob eamq; causam aiebat Paulus, 1. Cor. 6. Nescitis, quoniam
 qui adhæret meretrici, vnus spiritus efficitur: qui autem adhæret Deo, vnus spiritus est?

2. Perpetua est hæc Satanz consuetudo, vt primo peccata, quoad eius fieri potest, extenuet, eo que
 hominem adducat, vt ea tamquam leuia, parique momenti nihil curet: quod scilicet, vt est apud
 Marcum Eremitam, de lege spir. num. 96. In Com. Epist. ad Gal. hominem alioqui ad maiora & gra-
 uiora scelera trahi minime posse perspectum habeat. Vnde etiam hanc esse causam ait, quam obrem
 atrocioribus peccatis aditus ad nos pateat, quod in minoribus non eam, quam par sit, correctionem
 adhibeamus. Qua quidem in te ad illud Scripturæ respicere videtur, Ecclesiast. 19. Qui minima con-

temuit, paulatim decidet. Atq; vt clarius istud ostendat, hac similitudine vtitur. Quemadmodum in corporibus humanis, qui vulneribus suis medicinam adhibere negligunt, febres ac putredines atque adeo mortem quoq; ipsam sibi accersunt: eodem modo in anima, ij qui exigua peccata paruipendunt maiora inuitant. Augustinus item de decem chord. c. II. vt indicet plurimis leuibus peccatis animam opprimi posse, similitudinem à pluuiis ducit, quæ tametsi guttata labantur, flumina tamen implent ac domos subruunt. Quod idem etiam ait de arenæ granis, quæ tametsi minutissima sint, tamen si plæquo his nauis oneretur, non est dubium quin confestim pessum itura sit. Quin Gregorius quoque Nazianz. in carmine aduers. Diabolum. his verbis eum alloquitur:

*Tu minimis primo vitium in pectora nostra
Influis, ac velut exiguis illaberis vndis.*

At simulatque tibi datus est locus, illico magnus

Irrumpis, rapideque fluens latissimus amnis:

Donec ne chaos accipiat, baratrumque profundum

Quare non immerito Paulus nos admonet Ephes. 2. 4 ne locum diabolo demus. Et Dauid Psalm. 136 sub Babylonicorum filiorum typo, beatos eos pronunciat, qui primas Diaboli suggestiones atque corfilia ad firmam petram; hoc est, Christum alliserint. Quo spectat id, quod ait Cyprianus, de ieiun. & tent. Christi, Diaboli nimirum primis titillationibus obuiandum esse, nec colubrum foueri debere donec in serpentem formetur. Ac post eum Hieronymus, in cap. 9. Eccles. Diabolum serpentem lubricum esse ait, cuius capiti, hoc est, primæ suggestioni nisi resistatur, non esse dubitandum, quin penetrare cordis furtim illabatur. Certissima porro ipsi resistendi ratio in hoc sita est, vt iuxta Sapientis consilium, Prou. 4 cor nostrum omni custodia seruemus, ac vel leuissima quæque peccata horreamus, illud Hieronymi epist. ad Celant. memoria tenentes, qui nescire se aiebat, an peccatum vllum leue dici possit, cum non nisi per Dei contemptum admittatur. Quod quidem ita in animis nostris infixum esse debet, vt vel à leuissimis quibusq; cogitationibus, quibus animæ nostræ quoquomodo infici queant, abhorreamus, illud nimirum pro certo habentes, quo etiam si consensum ipsis negemus non tamen foetoris aliquid nobis inhalare desinant, quemadmodum his verbis eleganter ostendit Cyprianus, De ieiun. & tent. Christi; Quamuis Diabolus ab ingressu mentis arceatur renitente consensu aliquid tamen de spurcitia sua ibi euomens, abominationum horrore nauicare compellit. Sic, vt aliquid poeticum inseram, temulentus Cyclops, illiciti coniugij appetitor, licet à Pallade repellatur, in gremio tamen eius Erichthonium fundit, & incorrupta Minerua, superest tamen deforme monstrum nec omnino affectata scelera in memoria moriuntur.

3. Augustinus Serm. 197. de temp. dicit, Ante aduentum Christi, solutus erat Diabolus: Christus veniens de eo fecit quod in Euangelio dicitur, Matth. 12. Nemo potest intrare in domum fortis, & rapere vasa eius, nisi prius alligauerit fortem. Venit ergo Christus & alligauit diabolum. Sed dicit aliquis, Si alligatus est, quare adhuc tantum præualet? Verum est, fratres charissimi, quia multum preuult: sed tepidis & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur. Alligatus est tamquam innoxius canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate cõiunxerit. Iam videte, fratres, quam stultus est homo ille, quæ canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates, & cupiditates seculi noli coniungere: & ille ad te non præsumet accedere. Latrare potest, solitare potest: mordere omnino non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Ac rursus August. tract. 52. in Ioanni. hæc Ioannis verba exponens, Nunc princeps huius mundi eicitur foras, adhuc modum loquitur; Quid ergo? Iam neminem fidelium tentat? Imo vero tentare non cessat. Sed aliud est intrinsecus regnare, aliud forinsecus oppugnare. Nam & minutissimam ciuitatem aliquando hostis oppugnat, nec expugnat. Ac rursus alio loco: Qualescumq; potest diabolus ad malum inuitare, non potest trahere. Delectationem infert, non potestatem. Consilium ingerit, non consilium.

4. Cur Diabolus tam infestum atque implacabile aduersum nos bellum gerat, inuidiam in cause tradit Scriptura. Inuidia enim Diaboli, vt ait Sapiens, mors intrauit in mundum. Nam, cum videret hominem, hoc est, naturam longe inferiorem, ad eum honorem euehi, vnde ipsum superbia deiecerat, inuidia confestim exarsit, vt Cyprianus de zelo, & Nazianzen. Carm. de subst. mente prædicatione pulchre ostendunt. At vero præter inuidiam alia quoque à nonnullis afferri causa solet: nimirum horret

An horrendum illud odium, quo in Deum flagrat. Hanc enim causam esse ait Basilius, hom. habita in acy. cur nos ille odio infectetur, quod Deum acerbissime oderit. Hinc enim fit, vt quemadmodum perfidus quidam ac rebellis subditus, cum eam vim, easque opes non habeat, vt regem adoriri atque obtruncare possit, in ipsius statuam plerumque impetum facit, eamque omni contumeliaz genere afficit: sic etiam Diabolus, cum Deo ipsi nihil detrimenti afferre queat, immane illud atque horrendum odium, quod in eum gerit, in nos, qui ad ipsius imaginem conditi sumus, effundit, & quia *μίσος* deos est, de circo etiam *μίσος* *ἑωυτοῦ* est.

5. Qui diuites fieri volunt, inquit Apostol. i. Tim. 6. incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli, &c. Quod etiam in honoru ac voluptatum cupiditate locu habet. Est enim hic triplex funiculus, quo diabolus stultorum animas, tam arcte constrictas tenet, vt nihil eorum quæ ad sempiternam salutem spectant exequi possint. Quanam autem ratione huiusmodi laquei vitari possint, pulchrè ostendit Psalmista, Psalm. 123. cum ait, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium. Quibus nimis verbis illud nobis indicatur, hanc demum rationem nobis patere, quo diabolicas insidias vitemus, si à rebus omnibus terrenis animum abducamus, nosque totos ad cœlestium rerum amorem ac studium conuertamus, vt cum Apostolo Phil. 3. verè dicere possimus, Nostra conuersatio in cœlis est: ac rursus 2. Cor. 10. In carne ambulantes non secundum carnem militamus. Qua de re non alienum fuerit hic afferre, quod scribit Chrysostomus, homil. 8. epist. ad Rom. Serpentis formam, inquit, gerit diabolus: deorsum trahitur, ab inferiori loco depugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, diuitijs, & secularibus rebus. Si quem viderit volatu in cœlum ferri, saltu eo vsque contingere non potest. Deinde, id aggressus celeriter labetur. Neque enim pedes habet, ne formides, non alas, ne terreare. Super terram trahitur, ijs quæ in terra sunt adhærere sciens. Igitur nihil tibi sit cum terra commune, ac labore nullo egebis. Neque nim eam pugnam nouit, quæ aduerso vtrinque cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra diuitiarum imposturam assidue latiat: qui, si spinas incideris, facile aufugiet, timidus redditus. His Chrysostomi verbis non admodum diffimilia sunt quæ priore libro ex Augustino attulimus, illud Euangelij Matth. 12. explicante, vbi fortis à fortiori, hoc est, Satanæ à Christo alligatus esse dicitur, vt iam canum more neminem mordere possit, nisi si quis suapte sponte ad eum propius accedat. Sed & quid de eare Hilarius dicat, in Psalm. 124. non incommodum fuerit audire. Exponens enim hunc Psalmistæ versum, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium, ad hunc modum loquitur; In cœlestem scientiam, homo, eruditus es: quid tibi cum terrenis operibus & gestis? Auis effectus es; cur non in elemento tuo morari? Volucres enim cœli nuncupantur. Psalm. 8. Non iniuste ergo illis in possessione terrenæ hereditatis insidiæ sunt. Seculo renunciaisti: quid tibi cum sæculi rebus? Quid quereris captus in sæculo? Quid quereris iniuriam laquei in regione non tua? Dic tu potius, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Natura auium est, vt non, nisi cum volant, requiescant. Tu autem iam factus es columba: volando requiesci, id est, in cœlestem sedem & cognitionem à laqueis terrenis volatu fidelis animæ te efferendo.

6. Chrysostomus, *Serm. 3. de Lazaro*, Canis, inquit, mensæ assistens, si viderit hominem vel centem, subinde aliquid eorum quæ in mensa sunt ipsi proijcientem, manet assidue, quod si semel atq; iterum sic adstitit, vt discefferit nihil adeptus, protinus abstinet, veluti qui iam frustra & incassum ad sistat. Itidem & Satan iugiter nobis inhiat, si quod blasphemum verbum ipsi cœu cani proijciamus: quo ac cepto rursus aggreditur. Quod si perseueraueris gratias agere, iugulaueris illum fame, celeriterque abegeris, & aufugere coëgeris.

Idem, *Homil. 8. ad Rom.* Deus diabolum habitare voluit, tamquam prædonem quempiam ac tyrannum; qui nisi quem apprehenderit inermem & solitarium in speluncas suas descendente, accedere sane non sustinet, nisi nos per desertum locum iter facientes viderit. appropinquare non audet, Desertus autē locus diaboli nihil aliud est, nisi peccatum. Opus est ergo nobis fidei scuto, salutis galea, spiritus gladio: non vt ne malum aliquod patiamur tantum, sed vt illius caput irruere volentis obtruncemus. Serpentis formam gerit, deorsum trahitur, de inferiori loco pugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, diuitijs, rebus secularibus. Si quem viderit volatu ad cœlum ferri, primo

salto eo vsque pertingere haudquam potest: deinde id aggressus celeriter labetur, neque enim des habet, ne formides: nõ alas, ne terreare: super terram trahitur, ijs quæ infra sunt adherescens. tur nihil sit tibi cum terra commune, ac labore nullo egebis: neque enim eam pugnam nouit quæ uerso vtrinq; cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra diuitiarum imposturas duè latitans: qui, si spinas incideris facile aufugiet, timidus redditus, si & in illum diuina carminare noueris, statim vulnerabitur: sunt enim nobis incantationes spirituales, ipsum nomen Domini nostri Iesu Christi, atque ipsius Crucis potentia. Hæc ipsa incantatio non solum Draconem à spæ abigit, atq; in ignem conijcit, sed & vulneribus quoq; ab ipso illatis medetur.

7. Idem *Homil. 44. ad Hebr.* Hamo escæ præda posita pisces decipimus, qui videntes escam hanc non considerant, & dum prædam volunt rapere hamo capiuntur: Satan dum humanum corpus tantum in filio Dei considerat, & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatâ sibi prædam, se rapina festinatû. Sed dum vult draco audius prædâ rapere, ipse draco, vt piscis adductus in hamo, præda Domini captus efficitur.

8. *Serm. 9. de Ozia.* Piratæ non tunc insidiantur, cum è portu vident exeuntes: nam quid prode inuadere nauem vacuum? sed tunc omnes artes explicant, quando naues onustæ redeunt. Et cædæmon, cum nos viderit multa conuexisse, & nauim nostram gemmis, pictatis onustam, tunc vtriusque sese objicit, vt thesaurum rapiat, & in ipso portus ingressu vincat & spoliat.

9. Idem *Lib. 2. de Orat.* Ciuitas muris non cincta, in potestatem hostium facillè venit, quoniam deus id quo fuerat hostium cursus arcendus. Animam precibus minimè munitam diabolus facile in suam conditionem redigit, & sine negotio omni genere scelerum implet.

SCRIPTURA Sancta.

CHRYSO LITHOS, aureo colore translucens, non variis & turbidos, fulgorisque nubilo-tespellatos (quales sunt Arabici) Plinius commendat. D. Hieronymus addit aureum habere splendorem, & videri scintillas ardentes emittere, & nocturnos pellere timores. Vetusissima imago Scripturæ sanctæ, quæ vt est, instar auræ obrizæ sincera & pretiosa, ita doctrinæ suæ radijs illustrat mente nostras, corda exhilarat & accendit ad pios motus, quoties in eius lectione & meditatione deum versamus.

SECRETITAS.

INTER *αὐτοῖς* vitulus quoq; marinus est. Nam in mari & terra degit, adeo vt Iul. Cæsar Scallius in Exerc. ad Cardanum tæstetur, se in Illyrio vitulum marinum vidisse vineas populantem. Somnulosum maximè est animal, quod præter Plinium, aliosq; Martialis etiam attingit hoc versu:

Dormitis nimirum glres vitulique marini.

Dormit autem extra aquam, sæpe super laxa, vt Oppianus & ex Homero Ælianus asserunt, & quid turbato licet mari securissimè. Huius enim fluctus altissimo somno oppressus nequaquâ sentit, inminibus vero solum ex omnibus marinis non tangi Plinius & Plutarchus auctores sunt, quod tantanimitatis arguit Brodæus 3. Misc. 2. Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Ægyptios hominem coram omnia pericula maximè contra potentiorum vim, tuto se præmunientem significantes, marini vituli pelle indutum pinxisse, quod eam fulminis ictum non admittere obseruatum, & Principum iras minimum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum certe illa pelle pro *ἰποτεπαιῖω* fulminis vsu Suetonio in eius vita: & de Seuero Imperatore refertur, quod eadem superstitione lecticam suam in rio illustegi curauerit. Viri autem in vtraque fortuna recti & constantis effigiem, hoc hieroglyphicon subiicit. Quo pertinent Horatij illa,

Iustum & tenacem propositi virum, &c.

Cui plane similia Chorus apud Senecam in Ty est. post act. 2. concinit. Igitur, secundum Boet. lib. de cons. phil.

*Quamuis tonet ruinis
Miscens aquora ventus,
Tu conditus quieti*

*Felix robore valli,
Duces serenus auum,
Ridens atheris iras.*

S E C V R I T A S *intrepida.*

AR T V R I E N S vulpes ita feecedit, vt raro grauida capiatur, inquit Aristoteles, lib. 6. hist. animal. cap. 34. Vnde versus prouerbialis

Γέρων ἀλώπηξ εἴθε ἀλίσκεται πάλῃ. id est:

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

non aliter homines circumspēcti & prudentes maturè sibi à fraudibus & insidijs malorū prospicere sanis consilij sese prae munire debent. Tela praeuisa minus feriunt. Et Seneca vult, vt in ipsa securitate animus ad difficilia se praearet, & contra fortunæ iniurias inter beneficia firmeretur. Qui enim ipsa se trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in sententiam Cicero copiose disputat, lib. 4. Tuscul. quæst. Sapientem præcipere ac præsumere oportere omnia quæ homini acerba & graui accipere possunt. Tali enim præmeditatione effici illa leuiora & toleratu facilia. Idque auctoritate Euripidis & Terentij comprobatur. Et apud Virgilium Æneas lib. 6. Sibyllam Cumeam alloquens, ait:

Non vlla laborum

O virgo, noua mi facies, inopinave surgit.

Omnia præcepi atq; animo mecum ante peregi.

quem locum & Seneca mirè extollit, & Petrarcha commendat in præfat. libr. 1. de remedijs vtriusq; fortunæ.

Prudens insidiasque fugit, fraudesque malorum.

Sic vulpes, vterum dum gerit, haud capitur.

S E C V R I T A S *periculosa.*

P Bellonius in obseruationibus suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem, piscandi rationem, quæ obscura nocte fieri solet, inter alias cōmemorat. Binos viros cymbam occupantes num quidem hanc impellere, alterum vero & tædam accensam & fuscina teneantem obseruare dormientes pisces, datoq; rectori nauiculæ signo, quo illam impellere debeat, si prædæ certus iam sit, magno impetu tridentem in quiescentis piscis dorsum vibrare, eumque captum ad se attrahere. Affirmat autem hunc piscandi modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loligines magnas & paruas, tum ad omnis generis pisces squamis, præditos max. esse accommodatam. Dormire vero pisces non minus, quam terrestria animalia, certum esse, nec deesse, qui eos ronchos ducentes exaudiuerint, id quod & Plinius tangit lib. 10. c. vlt. quàmuis Oppian. 2. ἀλιευτ. pisces, plerosq; omnes, præter scatum, somnum neget capere, quod sibi metuât à potentioribus. Profecto autem ad excitandam in hominibus vigilantiam & vitandam omnem omnino securitatem hoc hieroglyphicon conducit. Nam, vt Horatius canit;

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,

Vt teipsum serues non expergiseris?

Nemo enim celerius opprimitur quam qui nihil timet. Et frequentissimum initium calamitatis, securitas, vt præclare Vell. Paterculus dixit. Pertinet autem huc præclara enarratio sententiæ Homericæ in progymna. Theonis Sophistæ:

Οὐ γὰρ πᾶν ἄνθρωπον εὐδεν βυληφόρον εἶδε. id est:

Dedecus est totam consulum sternere noctem:

quam ipse Iupiter protulit. vnde & Theon omnibus cæteris in Homero γώμους eam præfert, & exemplis illustrat ac confirmat. Strepentes opprimit hostes. Vigilandum igitur, orandum & laborandum.

Vt capiat pisces piscator nocte laborat.

Vt seipsum seruet surgere nemo parat.

S E D E S *incerte.*

PA S S E R hoster vulgaris quibusdam videtur à patiēdo dictus, quod sæpè morbo caduco laboret, quæ etymologia satis ionge petita esse videtur. Nulla vero auicula ferme inuenitur, quæ certa se-
de ca-

de carens peruolitando sic locum mutet & incerta vegetur. Quare etiam Prouerb. 26. dicitur per quolibet vadens. Est tamen nihilominus testimonium diuinæ prouidentiae ac protectionis in quoque; vilibus & despectis: quod ipse Seruator noster CHRISTVS nos monet, Matth. cap. 10. Non inquit, duo passeres affe uenunt, & vnus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Videtur tamen hoc symbolum illis conueniens, qui in continuis peregrinationibus, siue voluntarijs, siue necessarijs versantur, quod studium si moderatum est, non solum gratum, sed vtile quoque; esse consuevit vbi modum excedit, plurimum profectò molestiae & incommoditatis secum afferre solet, de Manandri sententia intelligenda,

Ξενιτεία ὄχι χαλεπή κατὰ πολλὰς τρόπους.

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

Quid quod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho in Epistolis? At rectè etiam ad pro hominum in hoc mundo tanquam diuerforio aliquo peregrinationem accommodare poteris, de quo Epi. ad Hebræos, ἡ ἐχομεν. dicit, ὡς δὲ πόλιν μὲν ἔσσαν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἔσσαν ἐπιζητῶμεν, id est, habemus hic ciuitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Deq; huius vitæ breui & instabili curricula

B. Nazianzeni extant versus:

τρεῖς ἄνθρωποι μὲν ἔσσαν ἀσπίτως πεπηγμένῳ

ὁ μικρὸς ἔτῳ ἡ πολύτερον βίῳ.

Trochus est parum certus parumq; stabilis,

Fallacis huius cursus & vita breui.

Ad hieroglyphicon autem propius alludens poëta noster, ait:

Vt celer huc, sed mox volitat passerulus ille,

Sic nusquam est, si quis viuere vbique volet.

SEDITIONOSI.

SALAMARDRA aquatilis à multis cum Corylo & Scinco ferè confunditur. Lacertum (cuius speciem Theophrastus eam videtur facere) refert propemodù corporis specie, caput maculis aut refertum habet, & in dorso pinnulam rectam per totum oris rictum ranæ similem caudam, vt in Gbitide fluuiatili vel potius in anguilla cernimus, non nihil latam. Degit in fluminibus & stagnorum, & per fulgetra & tempestates caput exerit. Hinc Plinius scribit, numquam nisi magnis imbris prouenire, & serenitate deficere. Eodem plane modo obscuri sæpe homines, & quibus si in pace deuiuendum esset, ne panis quidem ad victum suppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad magnas cum opes, tum dignitates perueniunt. Non meminerunt illi, rem esse, vt Synesius dicit in Or. de Regno, multo beatiorem pacem, quam bellum, quippe cum pacis causa bellici etiam apparatus fiant. Bellum igitur, vt de Hispaniæ populis Iustinus inquit, quam otium malunt. Si extraneus de domi hostem quarunt. Omnium autem grauis, & Nestoris illa apud Homer. ἰλ. ι. oblique tam Achillem, quam Agamemnonem exprobratio:

Ἀφρήτωρ, ἀδελφίς ἐσσι, ἀνεστὸς ἔστιν ἐμεῖν ἐσσι,

Ὅς πολέμῳ ἐρεοται ἐπιδημῖα ὀχυρῶν ἐσσι:

Sine cognatione, iniustus, sine dome est ille,

Qui bellum intestinum amat asperum.

Quam laudat Aristoph. εἰρήνη, Aristot. πολιτ. & expressit Cicero 13. Philip. Ad hieroglyphici vero meliorem intellectum facit etiam Adag. In seditione vel Androclides belli ducem agit: Quod paræmioglyphus in rixosos Theologos, qui tantum ἐραστικοί, suis scriptis clarescere, & ex rebus vbique; perturbate discere cupiunt, rectissime accommodat. Turbis pascuntur, Solem comitorum & Synodorum forte nequeunt. Huiusmodi turbonibus conuenit ἄσυχον,

Sunt pluuia mihi vita, necem sed Sirius affert:

In pace & languent quos fera bella fouent.

SEDITIONOSI tollendi.

ERE corporis humani est putridum membrum mature abscindere, ne pars sincera trahatur: societatis humanæ (quam cupimus saluam) interest, perniciosos ciues è medio tollere, ne in sum vnus paulatim serpat in totum corpus societatis.

SENECTVS *laudata.*

ARBO pisci, quo nullus est frequentior alius in præterfluente Nicro Germaniæ fluuio nobili, nullum Græcum nomen est. Errat enim Volaterranus, qui τετραλλω, mullum, Barbum facit, cum marianus, hic aquæ dulcis alumnus sit. Sed & inter Latinos veteres solus Aufonius Barbum & nominat, & immortalitati consecrat in nobili sua Mosella, iis versibus, ex quibus & hoc hieroglyphicon, inscriptionem eius accepimus. Dicit autem ibi Aufonius, Barbum, quo grandior natu & magis longius sit, eo meliorem esse. Quæ laus cæteris animantibus, vt etiam piscibus non æque conuenit. Vnde manet in hunc vsque diem celebre: *Piscis nequam est, nisi recens.* Sic profecto ætas hominum, etiam prior & declinans, melior est iuuenilis incremêto, & maiori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Atheniensis, etiam lege vetuit, valde iuuenem magistratum gerere, vel consulere, etiam si opt. à rege constitutus esse videretur, vt scribit Iuncus lib. de Senect. apud Stobæum. Lycurgus etiam, rege Iustino, max. honorem in sua Rep. senum esse voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Vnde proverb. ἐν σπάρτη μόνη λυσιτελεῖ γηροσύνη, *In sola Sparta expedit senescere.* Nec cefferunt hac in parte Romani Lacedæmonii. Grauiissime enim Callistratus in l. Semper. D. de iure immu. Semper, inquit, civitate nostra senectus venerabilis fuit. Namque maiores nostri pene eundem honorem senibus, eadem magistratibus tribuebant. Et Gellij cap. 15. libr. 2. prorsus huc conuenit. Et noti sunt præterea Cæcilius in hanc rem Sat. 13. & versus Ouidij. l. 5. Agamemnon quoque apud Homer. 11. 7. non optat facis similes decem, sed Nestoris: quod & Cicero de Senect. tangit. Plato autem lib. 5. de Repub. Senectus (inquit) Lex nostra præficit omnibus iunioribus, eosque corrigere iubet. Barbi Aufoniani hieroglyphico ascribe distichon,

*Aufonio vetus hic laudatur piscis. An ergo
Perpetuam hanc laudem Cana senecta tenes?*

SEPVLTURA *probrosa.*

CICERO Philip. 1. insepultam sepulturam vocat. Vbi quis insepultus à feris & bestiis lacerandus in locis ignominiosis proicitur. Ieremias Propheta, de Iehoiakimo impio rege Iudæ à Babylois capto, interfecto & probrose proiecto, loquens, capit. 22. v. 18. 19. non plangent eum, inquit, heu mater eius, aut heu soror: non plangent eum, heu Domine, aut heu decus eius: sepultura asini sepelietur, tractus & proiectus ultra portas Ierofolymorum. vt asinorum mortuorum vilia cadauera feris & canibus lanianda relinquuntur in sterquiliniis & campis remotis ab hominum conspectu, idem pro quo illi principi accidisse minime dubitamus.

SERVITVS *voluntaria.*

QUI velit de diuersis Accipitrum generib. exquisite omnia cognoscere, Gesnerum, & nuper Augustæ Vindelicorum librum Friderici 2. Imperatoris de Aucupio elegantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparuieros veterum Nisos esse existimant, nonnulli vero accipitrem pambarium vocant. Qua ratione autem accipitres sint tractandi, ne temere oberrent, aut difficulter à domino redeant, idem Gesnerus ex pluribus authoribus copiose tradit. Solet autem aucupi familiarior & obsequentior redditus Accipiter, tantum inuitatione sibi ad scapum, siue, vt vulgo vocât, reuocatorium sponte rursus aduolare. Porro instrumentum istud alarum, cui in medio aliquid carnis alligatur (vt diximus) reuocatorium vulgo nominant. Budeus in Philologia scapum, Galli vero appel. & leurze dicunt, forsitan à loyer, quod præmium significat, Germani *ein Luder.* Etsi autem, secundum Plautum in Captiuis,

Omnis profecto liberi libentius sumus quam seruiumus:

et homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium præsertim durius ferre, cum Homerus quoque dyff. 7. dimidium virtutis illi perire asserat, quem seruilis necessitas captum teneat,

ἡμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀπομένεται δ' ὀνόμαζέ τις
ἀνεργεῖ εὐτ' ἀντὶ μὲν κατὰ δέλιον ἡμαρ ἔλησι. id est,

Dimidio mentis priuauit Iuppiter illum

Seruilis quemcumque virum fors cœperit vniquam:

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua seruitute accipiendum, cum idem Plautus in Milite dicitur.

Facile est imperium in bonis.

At Claudianus lib. 3. de laudibus Stiliconis:

Callitur, egregio quisquis sub principe credit

Seruitium; nunquam libertas gratior extat.

Alij scribunt. **VLTRO AD VINCVLA REDIT.** Sponte quidem, non vi: vnde distichon.

Sponte mea redeo, mihi cum victoria parta est,

Nec vis me vocat, aul' aucupis obsequium.

S E R V V S   Dei

CHALCEDONIVS Lapis colorem habet pallentis lucernæ, inquit Hieronymus. Fulget sub di-
cino domo obscurus omnium sculpentium argumentis refultat, radio Solis vel digitorum attritu ex-
candens paleas ad se trahit. Eximius Christi seruus alijs præluendo seruit; seipsum, si humana spe-
tes, absumens: inter exteros plerumque magis quam inter domesticos quosdam refulget & in hono-
re effraccensa autem in eo luce Solis iustitiæ & digiti Spiritus S. efficacitate eundem confirmante, v
hostium sacrosanctæ veritatis artes aperit & refellit, sic peccatores inuitat ad resipiscentiam & vitæ sa-
riam emendationem.

S I L E N T I V M.

SOLEBANT veteres in annulis signatorijs præculiaria quædã signa vsurpare: quemadmodum Syl-
lam Iugurthæ captiui traditione: Pompeium Leone ensifero: Augustum primum Sphinge, postea
Alexandri Magni tandem sua imagine, signasse scribunt Suetonius, Plinius, Plutarchus & plura eius
generis collegit Alexander ab Alexandro, 2. Gen. di. 19. Mæcenatis autem Rana imprimis celebra-
uit, teste Plinio. Sunt qui putent ob silentij fidem, quæ in Mæcenate insignis fuerit, Ranam Ser-
phiam ipsi placuisse, quod, vt Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho insularanæ mutæ sint
vt Alianus tangit, ex Persei voto. Theophrastus aquæ frigiditati causam ascribit, vt & Theophyl. Si-
mocat. in Quæst. phys. Sane Mæcenatis sui taciturnitatem Horatius quoque commendare videtur
cùm negat illum de alijs secum colloqui, *Quam quærimosa bene deponuntur in aure.* Quamquam Sue-
tonius scribit, desiderasse nonnumquam Augustum Mæcenatis fidem silentij, quod is secretum de
comperta Murænæ coniuratione vxori Terentij prodidisset. Quidam, quod Augustus omne terra-
marisque imperium cum Mæcenate communicasset, vt Dion auctor est, hoc signo illum fuisse vsur-
censent: Et certè Plinius affirmat. Ranam Mæcenatis propter collationes pecuniarum in magno ter-
rore fuisse. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cùm & gemitus tot gentibus expresserit. Neque
verò hæc coniectura profus inepta videtur, moro, vt Seneca ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite
vt proculdubio animo etiam fuerit elatori, quod in omnibus & per omnia absentis Cæsaris partibus
fungeretur. Etsi autem vile admodum & contemptum animal est Rana: in hieroglyphicis tamen plu-
rimis illius fuit vsus, vt apud Pierium & Horapollinem, qui volet, reperiet.

S O B R I E T A T I S   opus.

VPUPA ἐπι- cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capituli
longitudinem. Mutat quoque pennas tempore æstatis & hyemis, secundum Aristotelem. Extat
autem fabula de Thereo in hanc auem mutato apud Ouid. 6. Metamorph. Ac legitur quoque hoc
hieroglyphicon apud Adrianum Iunium ex hieroglyphicis Horapollinis acceptum lib. 2. cap. 93. vb
ita scribitur. Vux esu offensum & se curantem notantes, pingunt vpupam cùm herba adianti, vulgè
capilli Veneris in ore tenentem. Hæc enim auis si iera comesta læsa fuerit, adiantum ori inferens, cer-
to decurso spatio, pristinam valetudinem recipit. Alianus lib. 1. de Animal. cap. 35. vpupam contra
fascinationes adiantum, quod callitrichum quoque vocant, in nidum ponere ait. Quo ostenditur
ebrietatis & remulentis optatissimū & efficaciss. remedium esse abstinentiam & frugalitatem. Quod
simili-

militer ad alios vehementiores affectus & perturbationes animi transferri poterit, quibus omnibus philosophiæ præcepta, & vita moderata ac placida optimè mederi solet, ex quo postea omnium victorum laudatissima, nimirum seipsum vincere, existere consuevit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legib. *ἢ αἰτ, ὃ ξένη, τὸ δικαῖον αὐτὸν, πασῶν νικῶν πρώτῃ τε καὶ ἀρίστῃ. τὸ δὲ ἠτιώσαται αὐτὸν ὑφ' ἑαυτῆ πάντων ἀγαθῶν ἀμα καὶ κάκιστον.* id est, *ita habeto, hospes, maximam, optimamq; victoriam esse, seipsum vincere, at si quis à seipso pereretur, omnium esse pessimum ac turpissimum.* Et distichon poetæ nostri bene conuenit,

*Quisquis difficiles præsentit pectore motus,
Is norit præscriptum à ratione modum.*

S O B R I E T A T I S *vilitas.*

PLINIVS omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosq; salua ieiuni hominibus inictos, non secus ac contactu aquæ feruentis fugere, quæ si in fauces penetrauerit, etiam mollos. Tangit rem eandem Aristoteles quoq; & Lucretius lib. 4. in eius causas physicas inquirat. Verbis eius sunt isti:

*Sape etiam serpens hominis contacta salua
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa. &c.*

Hoc sanè vt benignæ naturæ memorandū est beneficium, ita sobrietatis, temperantiæ, & castitatis lulentum est testimonium. Ieiunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non velit destitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, vt contra omnia luxuriæ & libidinis venena præsentissimum sit antidotū. Unde etiam Græcis tam augusto nomine *σωφροσύνη*, quasi *σώζουσα τὴν φρόνησιν*, quod mentem illibam cōseruet, dicitur. Quod & Hierax vult lib. de iustitia, vbi virtutē illam, quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait sapientes vocasse *σωφροσύνην, σωτηρίαν*, scilicet, *ἔσωφροσύνης, inculcavit a temperantia.* Eam Plato πολ. δ. definit, quod sit *κόσμησις καὶ ἡδονῶν πινῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτεια*: decus & certarum voluptatum & cupiditatū continentia. Præclare igitur Xenophanes Epist. ad Lamprociē, *Κακὸν ἐδὲν φύεται ἐν ἀνδρὶ, θεμέλια θεμένω σοφίαι, σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν*: Nihil in nasci malum potest in homine, qui sapientia fundamenta iecerit, Temperantiam & continentiam. Temperantia enim, vt Seneca ait in Ep. voluptatibus impetræ: alias odit, atq; abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipsas venit. Appositè etiam ad hoc hieroglyphicum Macarius hom. 16. Igitur in omnibus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere vetantur in perniciem nostram.

*Emoritur serpens hominis contacta salua,
Hei mihi quam magnum Sobrietatis opus!*

S O C I E T A S *civilis.*

ATHENÆVS ex Chryssippi Stoici lib. *περὶ καλῆς καὶ ἡδονῆς* hæc refert: Pinna (inquit, interpretè Dacchamphio) ac pinnotheris mutuas operas præstant, nec viuere seorsum queunt. Pinna quidem ostreum est. Pinna vero comes & tutor, exiguus cancer. Pinna igitur dīclusa testa, otiosa & quieta expectat aduentantes pisciculos. Astans vero custos si quis subierit, morfu significat. Vellicata sic concha os comprimit, & eo quod intus est exceptum ac inclusum, communi dape cum socio vescitur. Eadem etiam ex Chryssippo Plutarch. de solert. an. affert, vbi ait, Chryssippo plurimum atramenti in omnibus libris absumpsisse hunc pinnotherem. Eadem tradunt Aristoteles, quoq; Theophrastus, Alianus, Oppianus, Phile in Iambis, Cicero & Plinius. Pinna etiam meminit Nemesius capit. 1. de Nat. hom. Et pinnotheris Scoliaſtes Aristophanis in vespis. Horapello quidem, eumque secutus Pierius, scribunt, Ægyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expressisse. Sed nos ex Ciceronis 2. de Nat. Deor. ad ciuilibus societatis coniunctionem inter homines referimus, quam primum constituit ἡ ἐνδεΐα, *indigentia*. Nam, vt Artemidor. ait 3. Onirocr. 9. *δεῖ δὲ τοῖς ἀνδράποισ βοηθεία. δεῖ καὶ τῶν συλλαμνομένων*: *Auxilio homines opus habent, & adiumento aliorum.* Quæ de re in Platonis & Aristotelis politicis leguntur plurima. Ad hospitalitatis etiam, cuius Iupiter ipse ξείνῃ Homero & Virgil. testibus, præses sit, iconem exprimendum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Quæ si quis in parasitos quoque ἀλλοτριόφάγους, vt eos Athenæus vocat, vtatur, non malefecerit. Nam & Plinius

hunc pinnotherem cancrum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum eum dici scribit; quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi pereundum foret.

*Quam bene conueniunt, & in vna sede morantur,
Quos natura, vsus, iunxit & vnus amor.*

S O C I V S *exosus.*

NEMINEM admittit diues suæ felicitatis socium, meminitque politici præcepti,

*Solus epima tenet bos pascua, parta tuetur,
Tu quoque sic dotes solus habeto tuas.*

Perhibent autem physiologi boues feroces & magis generosos in pascuis & pratis quempiam locum occupare, nec alios facile admittere. Huiusmodi bouum consortis impatientium pugnam graphæ descripsit Oppianus lib. 2. Cyneg. Vfus est hoc hieroglyphico Poloniæ rex Stephanus Batorius, princeps admodum magnanimus & prudens, nec literatus, satis quidem apposite, cum pascuis similibus ista regio abundet: non obscure inueniens, se ad regni illius possessionem, magnis laboribus ac sitam nullum facile socium admissurum esse: cum secundum Thyestem in Seneca tragico,

Non capiat regnum duos.

Et alibi apud eundem,

Nec regna socium ferre, nec tædæ sciunt.

Idem Lucanus affirmat lib. 1.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit.*

HIEROGLYPHICORVM

COLLECTANEA, EX VETERIBVS ET NEOTERICIS

DESCRIPTA.

LIBER SEXTVS.

S O L.

ACCIPITER præ cæteris aibus Solis simulacrum & symbolum esse videtur, utpote peculiari quadam atq; arcana naturæ vi, intentissimis in eius radios oculis prospiciens. Et Solem interdum, tamquam visus tutorem ac Dominum accipitres forma pingunt Ægyptii, teste Horapolline lib. 1. cap. 6.

S O L *Iustitia.*

SOLIS aspectabilis collationem in hac hieroglyphica tabula cum Sole iustitiæ æternæ institutus ex philosophia depromptam. Videat & iudicet pius lector. Sol est lucidum corpus à Deo creatum. Christus Soli iustitiæ, splendor est gloriæ Dei patris, & lux mundi, increata si λόγος, & creata tam si humanam naturam spectes. 2. Sole illustrantur oculi corporis. Illuminat mentes Christus. Suo calore sol animat & fouet res animatas. Christus vita nostra & viuificator est omnium sanctorum. 4. Oriens Sol est instar sponsi de thalamo suo prodeuntis. Christus est sponsus Ecclesiæ suæ. Sol (cuius progressus inhiberi à nulla natura potest) instar est gigantis in stadio à carceribus ad meta in offenso cursu properantis. Et Christus princeps omnipotēs gloriosum gratiæ suæ cursum absolu-

in vltimo nemine præpediri possit. 6. Et si corpus Solis in cælo suo sit, calore & splendore suo tamè per-
tingit vsq; ad fines extremos orbis terrarum. Christus ascendit in cælum, & nobiscum est vsque ad
consummationem sæculi, quo modo id fiat docet S. Vigilius Episcopus Tridentinus in libris aduer-
si Eutychem. 7. Lumen cæteris sideribus Sol communicat. Sol iustitiæ non modo illuminat omnem
hominem venientem in hunc mundum, sed etiam luce gratiæ electos suos illustrat, efficietq; vt olim
in regno Patris instar Solis fulgeant. 8. Vnus in cælo Sol: vnus Ecclesiæ princeps Christus.

Antithetice, Sol est lux creata. Christus ratione Deitatis est increata lux. 2. Ille oritur super bonos
& malos: hic super bonos tantum. 3. Ille obscurari potest: hic nullam eclipsin, nullas caligines vni-
quam passus est, vel patitur, aut patietur. 4. Ille homini animali seruit: hic spirituali. 5. Ille huic caducæ
vitiæ: hic etiam æternæ. 6. Ille oritur & occidit: hic numquam verget ad occasum. 7. Ille cætera sidera
obscurat: hic suos quoslibet illustrat.

Solis aspectabilis ortus admonet nos 1. de illuminatione mentium, quam *φωτισμὸν* vocat Apo-
stolus, 2. Corinth. 4. Christus enim vt Sol & phosphorus, 2. Pet. 1. exoritur in cordibus nostris. 2. De san-
ctificatione quam Apostolus ita depingit, Rom. 13. Tempestiuum iam est nos à somno expergisci.
Nunc enim propius nos est salus, quam cum credimus. Nox præcessit: dies autem appropinquat:
gaudiamus igitur opera tenebrarum, & induamur habitu qui luci conueniat. 3. De carnis resurrectio-
ni. Mors enim prima somno, sepulcra cubili conferuntur. Isai. 26. Ioann. 11. & 1. Thessal. 4. Itaque qui
vite expurgati surgunt, de resurrectione sua cogitare debent. 4. De beata æternitate Sanctorum,
iustitiæ Sole perpetuum sine occasu duratur. Vnde sequentes versus:

Quum Sol fugatis exoriens diem

Reddit tenebris, quum iubar aureum

Diffundit, obiectiq; montis

Verticibus rutilum renidet:

Nunc finiende lucis amenitas

Sperata mentem recreat; horridas

Præsentis aui nam tenebras

Perpetuum iubar insequetur.

De diurnis laboribus, Psalm. 104. Sole oriente egreditur homo ad opus suum, & ad culturam
tam vsq; ad vesperam. Hunc ordinem peruertentibus Epicureis grauissime irascitur Deus apud E-
tiam, cap. 5. Sol iustitiæ Sanctos illuminat vt quæ ad vocationem suam pertinent singulos momen-
tis humiliter & diligenter exequantur.

Solis merities inter multa alia monet, 1. iustam causam tandem patefieri, Psalm. 37. Educet
ominus quasi lumen iustitiam tuam, & iudicium tuum sicut meridiem. 2. Pios à morbis & aliis
commodis præseruandos. Psalm. 91. Non timebis ab incurfu & Dæmonio meridiano. Psalm. 121.
Mer diem Sol non vret te. Sol's iustitiæ merities æternus erit & viuificus: suos à morte prima &
cunda liberatos glorificabit in sæcula sæculorum. Occasus Solis nos commonefacit, 1. De
vniuersis, iuxta præceptum Apostolicum, Ephes. 4. Sol ne occidat super iracundiam vestram. 2. De
morte. Quam certum est Solem occidere suo tempore, tam certum est, præstito nobis à Deo
tempore moriendum esse. 3. De rerum humanarum inclinatione & vanitate, Eccles. 1. Oritur Sol
& occidit. Pompeius Cinnæ dicebat, plures adorare Solem orientem quam occidentem. Verum
ipse quoque expertus est rerum humanarum vanitatem, cum deuictus à Iulio profugisset in Ægy-
ptum, in qua & periit. Sol æternus perpetuo viget inter Sanctos, quos illuminat, excalescit, vege-
tat, fouet ac deducit per semitas iustitiæ, viuificatque, vt transeant de morte ad vitam. Creati Solis
eclipseis admonent fidei lucem in sanctis nonnumquam obscurari, numquam tamen extingui. Luc.
2. Christus ad Petrum, Oraui pro te ne deficiat fides tua. Ioann. 17. Idem petiit à Patre cœlesti pro
omnibus Sanctis. 2. Christo patiente & cruci affixo Solem obscuratum esse plenilunij tempore, tri-
bus horis præter naturæ ordinem.

Cæterum, sicut Sol non expectat preces, vt exoriens lucem rebus humanis inferat, sed statim re-
sulget, & omnibus videntibus prodest: idem Sol iustitiæ præstat: prior dilexit nos: vt benefaciat suis
subdit's non admodum prætolatur, verum eus præuenit, statim & sponte sua maximis ditat & ornat
beneficiis, Illi autem pijs affectibus & perpetuis sanctisque vocibus clamant læti,

Tu Sol, tu clypeus, tu Dominus tuus

Tu das conspicua fulgere gloria:

Nec puro scelerum vniquam

Claudis munificam manum.

Alia superaddamus. Quod & in Sole est lux & calor, id in Sanctis est veritas & pax. Quid enim aliud veritatem esse dixeris quam illustrissimum Solis iustitiæ radium, qui in Sanctorum corda infusus ignorantiae tenebras discutit; fidei autem, quæ est veritatis agnitio, lucem infert? Ideo ipse clarissima voce pronunciauit de seipso, Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulabit in tenebris: ad habebit lumen vitæ. Ioann. 8. 12. Vt autem lux naturale solatium est, teste Curtio, nec sine causa Cæci lumina oblato dicebant *ὅς ἐστιν ὁ θεός*, sic veritas spirituale est solatium. Ac vt precamur cum reuerente, Psalm. 43. Domine, mitte lucem tuam & veritatem tuam, quæ me dirigant; ita quum mea spes rerum affulget, non tam Euripideum illud occinendum, *εἴκει φῶς ἐμοῖς καὶ σὺς κακοῖς*, quam deiuinum effatum repetendum, ex nonagesimo septimo 11. Lux fata est iustis, & rectis corde latet. Item, Dominus lux mea, à quo timebo? Dominus robur vitæ meæ, à quo trepidabo? Psalm. 27. Diuus Augustinus, lux, inquit, regina oculorum est: dies imago vitæ, nox vero mortis. Ego vero non minus recte dixerò, veritatem Christianæ mentis esse reginam: eius splendorem vitæ imaginem; mutationem illius mortis vultum. Quid etiam pacem charitatemque Christi iustitiæ Solis dona esse dixeris quam flammam à Spiritu sancto in corde per fidem purgato accensam, qua illud ardeat & pieque æstuat amore Dei? hunc sanctum & ardentem Dei amorem studio veritatis & obedientia dei testemur; secundum illud Domini Christi Iesu dictum, si quis diligit me, sermonem meum scribit: & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & apud eum manebimus, Ioann. decimo quarto. 23.

Si Solem aspicientes delectamur encomio Pliniano [Sol medius fertur inter planetas, amplissima magnitudine & potestate; nec temporum modo terrarumque, sed siderum etiam ipsorum cœlicæ rector. Hunc mundi esse totius animum, ac plenius mentem, hunc principale naturæ regimen actum credere decet opera eius æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, aufertque tenebras: hic relicta sidera occultat: hic vices temporum annuumque; semper renascentem ex usu naturæ temperat: hic tristitiam discutit, atque etiam humani animi nubila serenat: hic suum lumen cæteris quoque sideris fecerit, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, &c.] Quanto magis Solem iustitiæ contemplantes, qui solis & omnium creaturarum ministerio illa bona omnibus prope subministrat, letari potest decet, quâdo eius vim viuificam perferunt. At illæ primitiæ lucis æternæ confirmant in eis spiritum complementi eiusdem lucis, agnoscentes & lucem cœlestem mentis esse reginam & tenebras inorum magis quam oculorum extimescendas esse. Portenta mendaciorum & errorum perierunt in luce Dei ambulare, in lumine eius videre lumen & clamore fidei respicientis atque per charitatem operantis Sanctos in terra militantes clamare oportet,

*Vespera iam venit; nobiscum, Christe, maneto,
Extingui lucem nec patiari tuam.*

Germanis *Sonn* vox est (vel *Son*) analogica ratione plura significans, inquit Io. Goropius, hieroglyphicorum lib. 15 Primum significat pacem facere, siue reconciliare: mox etiam osculari: deinde sanare: adhuc Solem: postremo filium. Mirum autem est hæc omnia ei primum conuenire, qui sic inter filios Princeps est, vt ante mundum etiam creatum Filius fuerit. Quid dico ante mundum creatum, cum Filius sit æterna seculorum infinitate? Hic enim solus est & verus reconciliator. Hic princeps in osculando, in ipso pax & iustitia sese iunt osculata. Hic verus sanitatis auctor, non corporum tantum, sed, qui infinito plus est, animorum. Hic est Sol, non ille quidem spectabilis, sed Sol lumine suo illustrans vniuersa: quoniam lux est æterna Patris æterni, omnibus rebus & corporatis & non corporatis lumine affundens. Huius aspectabilis imago Sol est cœlestis, quem propter quamdam luminis & sanationis communionem, corporatarum rerum finibus inclusam, *Son* etiam vocant Germani. Quam obrem filij, i. e. iustitiæ Solis lumen, quod est Spiritus sanctus, ad homines sanandos se diffundens depinge velis, optime Solem pinxeris; & id quidem ea ratione, vt orbe suo hominis caput complectatur, at illud sensim subleuare videatur.

Solis motus, inexplicabilis prope est ratio, inquit Plinius lib. 18. c. 25. Quis vero Solis iustitiæ vias motus in membris suis plane mirabiles enarrabit? Exemplo sint omnes à seculo sancti homines; quorum cordibus, sensibus internis & externis admirandi effectus apparent,

Græci & Latini sanitati Apollinem præferunt, inquit Goropius Becanus Hermathen. lib. 8. car. faciendum esset ignare, nisi quantum natura Solis aspectabilis suppeditabat rationis. Nobis de a- longe sanitate cogitatur, dum filium Dei, phœbum nostrum, vitæ & sanitatis facimus auctorem, que tamen Solis omnia corpora cōseruantis tessera recte notatur, si corporalia ad spiritualia & men- transferantur. Stolidi antiquorum infania, & inepta de diuinis fabularum exordiis cogitatio, dum nihil certi de vero Apolline & Phœbo vitæ sanitatisque fatore & datore inueniret, multos con- sicut Apollines, non secus in hoc, atque in cæteris Diis seu idolis & figmentis suis, stultissima fo- mia protrudens. Verus Sol nobis dicitur Dei filius, cuius corpoream imaginem Sol visibilis repræ- sentat. Christus itaque verus Sol iustitiæ, & verus Apollo, mane diluculo transit, vt dicit Isaias, at- que idcirco ver omnium sæculorum, omnia noua luce, noua vita, noua pulchritudine exornans, nec al. de causa formosissimus & imberbis iuuenis Apollo habitus, vt eo nimirum, quod Christus nobis p- stitit, indicaretur. Hic cœlo deiectus est ab amore paterno & proprio. quo humanum genus dile- hic greges & armenta paut Admeti, siue Adameti, nempe Adami primi hominis, qua voce Chri- is indicatur secundus Adam, verum caput generis humani, præsertim vero filiorum Dei, quo- rum primogenitus appellatur. Deus enim Dei Patris filius æternus de cœlo delapsus, & verus homo d Spiritu sancto conceptus, & ex beata virgine natus, greges & armenta paut, nempe homines & Adami posteros per peccatum brutis similes effectos, & ad bestialem animorum procliuatatem reda- tis. Adameti autem pecus grex humanus dicitur, quia Christo vero pastori datus est, quod nomen si proprie tribuit, Ioannis 10. & obtinet à Prophetis & Apostolis, qui eum Iudæorum & Gentium p- ctorem, & vere ποιμένα λαόν appellat. Vide Ecclesiast. 12. 11. De pastore Ecclesiæ Christo. Item Ezechielis 34. 23. & 37. 24. Zachar. 13. 7. Matth. 26. 31. Ioann. 10. 11. 16. Hebræ. 13. 20. 1. Petr. 2. 25.

In aspectabili Sole splendorem, celeritatem, calorem, vsum eximium, motum imperceptibilem, & Sole iustitiæ, sapientiam, omnia potentiam, charitatem, sufficientiam, prouidentiam summam & nu- meris omnibus absolutam, atque adeo infinitam in ramur & adoramus. Vt Sol aspectabilis nubibus ouelatur, eclipsin patitur, rutilus & ruber apparet, idem de Sole iustitiæ dicamus. Filius Dei, Sol vitæ æternæ, per carnis assumptionem velatus apparuit: in cruce deliquium passus est: illuminatus per re- rectionem: ruber & formidandus iudex resurgentium.

Vt in ignota regione cœloq; nubilo & caliginoso, oberrati viatori, Sol discussis nebulis qua sit iter stituendum commonstrat. sic in vitæ huius & actionum triuio versanti, animiq; dubio, Christus Ie- us, Deus æternus, Sapientia nostra, Iustitiæ Sol,

Quem, quia respicit omnia solus,

Verum possis dicere Solem,

canit Boethius, quo pergendum, quid sentiendum, dicendum, faciendum sit, iis quos illuminat, tendit.

Sua luce cætera sydera Sol collustrat, nec illius splendori quicquam propterea decedit. Iustitiæ Sol ce diuina mentes fidelium illustrat, & ignorantia tenebras discutit. Esa. sexagesimo, v. 1. 2. Ioan. 1. 12. p. h. 5. 14.

Ex tertio versiculo prioris capituli epistolæ ad Hebræos Theologi nonnulli colligunt, 1. Ομοσίαν Patris & Filij in diuinis, cœlesti hoc hieroglyphico. Radius & Sol essentia nō differunt: nec est alia Fi- , alia Patris essentia. 2. Cœternum esse Filium Patri. Sol numquam fuit sine radiis: numquam Pater ne Filio. 3. Distinctas esse personas Patris & Filij. Sol & Solis radij distinguuntur: distincta est perso- a Patris à persona Filij: quum illa genuerit Filium, hæc gcnita fit à Patre. 4. Non diuidi Patrem à Fi- o: sicut nec rad j diuiduntur aut separantur à Solē.

S O L E R T I A *naturalis, potentissima.*

DE LV T A R C H V S de solertia animalium quæ sequuntur de coruis Africa commemorat. Hæc om- nia eiusmodi sunt (loquitur autē de mirabili araneæ textura) vt nisi quotidie conspectui nostrofferentia fidem facerent, non minus fabulæ putarentur, quam coruorum in Africa solertia, qui potu indigen-

indigentes lapidibus iniectis in aquam, eo vsque eam impleto cauo continente ebriant, dum re-
attingere licet. Aut cum vidissem canem in nauis, absentibus nautis lapillos in amphoram oleo im-
repletam iniicere, miratus sum quomodo intelligeret à grauioribus immixtis leuiores sursum elat
dem verbose. Alianus quoque de coruis Lybicus exponit libro secundo de Animalibus, capit. 48.8.8.
cit eos scire natura quadam recondita duo corpora vnum locum eundemque non capere. Cui ca-
sentit Plinius libro decimo capit. quadragesimo tertio. Atque inde existimant quidam prouerbium
ortum, *κόρως ἰδρύνει, coruus aquat*, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio singulari co-
quantur, aut noua quadam ratione obtinent quod desiderant, alij tamen ad fabulam Ouidij re-
runt, de qua in expectatione Aulica mentio facta est. Sibi vero metipsi hoc symbolum propter ni-
ta ingenij sui monumenta edita voluit ascribere Cæsar Capaccius Neapolitanus, quod in illis si-
cibus aliis non tractata attigerit. Paradinus habet *INGENII LARGITOR*: eadem significatio.
Alius, *LABORE ET INDVSTRIA*. Quo monemur, in omnibus rebus difficilibus & necesse
tati obnoxiiis, singulari studio & cura opus esse, quod etiam indicat prouerbialis versus apud
dam,

Χρειὼ διδάσκει, καὶ ἀμύση ἢ σοφὸν.

Rudes docet sapientiam necessitas.

Et poeta noster ingenioso Disticho,

Mira est ingenij vis & solertia coruū:

Natura vt doceat, quam sit vbique potens.

S O L E R T I Æ vii.

SCIVRVS tranat amnes exiguo ligno caudam habens pro velo expansam. Non enim natura ali-
Sei concessit natandi modum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum densitatem in cau-
villosa, qua cito imbuta aqua mergeretur in fundum. Oppianus solertiam illam elegantibus verbis
scribit, Sciurum cum pauone caudam explicante conferens. Nec absimilis est natatio piscis Naue
Huius hieroglyphici significatio est sæpe ingenio & solertia in rebus difficilibus & admodum imp-
ditis plus obtineri quam viribus corporis. Vincit equidem solertia vires, &

Exiguus tranat ceu flumina magna Sciurus,

Res gerimus magnas viribus ingenij.

Polybius de prudentia Xantippi Spartani scribens, qui Romanorum copias profligauit, antea insup-
rabiles, & Carthaginem collapsam erexit, ex Euripide dictum refert, vnus rectum refert multorum
manus vincere. Et quid vires sine solertia? periculosissimum impedimentum.

S O L I T V D O honesta.

MAIOR est post otia virtus. Vrsos certo tempore latitare in suis antris ferunt, in quibus resider-
tes priorum pedum fuctu viuunt, eoque pinguescunt: adeo *φωλιδα*, i. in lustris degentes, à Theoc-
rito cognominati. Non aliter ingenia viuida, quo plus recessus & otij interdum sibi sumunt, eo post
ea alacrius rursus sese exerunt, omniaque dextre peragunt, secundum illud Sophoclis,

φιλεῖ γὰρ ἰκνεῖν παρὰ γὰρ ἀνὴρ ῥέξων μέγα. id est,

Solet enim remissus agere vir magnum negotium tractans.

Quemadmodum autem vita solitaria nimis, & istud *λάθε βιώσασθαι*, à Plutarcho impugnatum, intem-
pestiue & sine ratione susceptum, præsertim ab iis qui Reipublicæ & patriæ præ aliis inseruire possunt
ac debent, non probatur: ita profecto hominum doctorum & ad vitam philosophicam idoneorum
secessus honesti minime sunt vituperandi. Quod certe in hac nostrorum temporum infelicitate
tanta animorum distractione priuato nemini vitio verti poterit. *φιλον γὰρ πῶς τοῖς ἀδυμῆσι τὸ ἀμι-
κτον καὶ φιλέρημον. i. Gratum enim est quodammodo tristitia affectus locus secretus & solitarius.* Ac præclara etiã
est sententia Iustini Martyris in epistola ad Zenam & Seuerum, *σωελόντι εἰπεῖν, ὁ δέλων οὐ διάγειν, μέ-
τε δεῖ τὸ πολλὰ ἀρμύπει ἀκείνῃ ἐπιτηδεύειν. i. Vt pauis dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre neq-
dire multa studeat.*

SOLITUDO *multitudine potior & tutior.*

HYNNI, siue Thyunni, vt Dorion & Oppianus tradūt, soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, ac alibi quam in illo foeticant, vt Aristot. Plinius & Solinus asserunt. Illorum maximi soli semper separatim natant: minores vero gregatim, adeo vt horum agmen exercitui Oppianus comparet. Isuram enim Cubi efficiunt, & quadratum in natando ordinē obseruant, vt si thunnispex eminenti thunnos probe numeret, statim totius gregis numerum inire possit: quod facile colligat altitudinem latitudini & longitudini æquali ordine respondere, vt Plutarch. refert lib. de sol. anim. Igitur nō solitariis illis, sed totis gregibus piscatores inhiant, vt quæstus sit illis vberior. Fit etiam mentio piscationis thynnariæ in l. venditor. D. Commun. præd. &c. Varius autem huius hieroglyphici vsus esse poterit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, quam temere perire cum stolidâ multitudine, sicut & iuuenum mores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, quamuis pernicioso, consortio. Id senes, vt prudentiores, remoti à turbis & strepitu, sibi potius viuunt, & Reipub. vigilant, & ita cum priuata, tum publica euitant pericula. Præclare Euripidea Menalippe;

Τὸ γῆρας, ὃ πᾶσι, τῶν νεωτέρων φρονῶν
σφάλλειν πέφυκε, κ' ἀσφάλεσεν,
ἐμπειρία τῆς ἀπειρίας κερταί.

Senectus, ὃ fili, iuuenilibus annis
Sapientior est, atq; tutior.
Et experientia vincit imperitiam.

deatur & Nestor apud Q. Smyrn. lib. 5. Paralip.

*Turmatim iuuenes, ast gaudent aquore Soli
Maiores Thunni: dic mihi vtri sapiant?*

SOLITUDO *quid requirat.*

ASSER solitarius græcis *φυσίον μονάζον*, quo etiam nomine in Psalmo III. (quamuis aliqui de eo disputent) appellatur, nunc etiam in Alpibus Tridētinis ab incolis Italice vocatur, *merulo solitario*. In Germania vero reperiri vix existimatur, estque ex Merularum genere, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac foliuaga. Nostris etiam temporibus Mediolani & Venetiis mas cicur reditus, & canorus sæpe numo aureo comparatur. Cumque illi sit proprium & innatum amare solitudinem, & in illa suauis quam alibi cantare, non male repræsentat eum qui propter studia grauiora ut aliarum rerum laudabilem gratia, vitam solitariam expetit: nam ex Horatio libr. 2. Epist. 2.

Scripturum chorus omnis amat nemus & fugit vrbes.

c Ouidius præsertim de poëtis, l. Trist. I. cecinit,

Carmina secessum scribentis & ocia querunt.

quamuis vero Petrarcha in duobus libris de vita solitaria, magnis laudibus eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio amicitia iura non esse contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profecto his nostris dissolutissimis temporibus multis ciuitas carcer, & solitudo paradysus merito fieri incipit. Idem Petrarcha, & ex illo Guazzius de ciuili conuersatione, laudabilem solitudinem (non de altera vitiosa, qualis fuit Tiberij Cæsaris Capreis, vbi sæuitiæ ac libidinis detestandæ officinam aperuit) distinguunt in perfectam, quæ est piorum & religiosorum hominum, & minus perfectam, quam & ipsam trifariam partiuntur. I. in solitudinem temporis, qualis est noctis silentium, & similia. 2. Loci, quando sibi quispiam idoneum secessum ad vtilis meditationes eligit, de qua hic potiss. agitur. 3. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum versamur, animo autem & cogitationibus toti in nobismet ipsis sumus.

Secessus præclari aliquid meditantibus apti.

Namque bani in strepitu quid cecinisse queas?

SOPHISTA. *Vir prudens.*

CAMMARI siue Gammari nostrates caudati, quos Cardanū cum Cancris confundentem Scaglier acriter castigat, & prorsum & retrorsum promouentur. Illud, collecta leniter & sublata patiam, citoque impulsu rursus correctâ cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorsum collecta: Sic vti volunt, se mouent; & imminenti atque vrgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Lebeus Batil-

lius, Regius Mediomatricum Praeses, acri cum inuectiua in Sophistam hæc dirigit, (quamuis ne grammaram, sed cancrum ab Hercule debellatum exhibeat depictum) qui quidem adeo lubricus, versatilis esse solet, vt cum iam te constrixisset fugitium putas,

Effugiat tamen hæc sceleratus vincula Protheus.

Vnde & Plato Sophistam describit *ποικίλον εἶναι θνητόν, καὶ (τὸ λεγόμενον) ἔτι ἐπέεσσι ληπτόν*: multiplex esse belluam, & (vt est in prouerbio) non vna manu apprehendendam. Scipio vero Bargaglius in Italicis libris de Impresis, vt vocant, nos docet, recte etiam eos vt hoc hieroglyphico, qui dum in virtutis curriculo, atque bonarum artium studiis retrogredi existimantur, tanto in illis sæpe promouenti celerius, atque ad illustrem honoris metam tandem pertingunt. Tribuitque hæc inuentionem Ludouico Ludouici Bononiensi Comiti, cum dicto: *Retrocedens accedit*. Nos ind adiecto Disticho magis *ἠδικῶς* eos, qui sibi iam ad propositum felicitatis gradum peruenisse videtur, monuimus, vt caueant ne res ipsorum subito retro sublapsum ferantur. Nam vt P. Syri sententia habet:

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Igitur iuxta vetus monostichon:

ὄτ' ἐτυχεῖς μάλιστα, μὴ μέγα φέβει:

Minus insolece, quo magis beatuses.

At disticho concludamus:

Ne tibi confidas nimium, ne capta ferantur

Mox tua, retrogradus cancer vt ire solet.

S O P H I S T Æ.

RANÆ Græcis βράτταχος, quasi ὁ τῆ βοῆ τετραχῆς dicitur, vt Schol. Theocriti obseruauit. τὸ γὰρ μετὰ καλὸν ἄδει, vt Moschus Idyllio 3. innuit. Certe Ranarum nocturnam illam & molestarum coaxationem, fulgentis lampadis splendore illis repente obiecto reprimi, cunctasque illico, vt pot quibus oculos inopinatus fulgor præstrinxit, conticescere, experientia ostendit. In S. quidem literi Ranæ, vt pote immunda animalia & loquacia, pseudopphetas significat. Apoc. 16. Ægyptijs inter alia *ἰεσογκυφικὰ* Ranæ Sophistarum nugas, & contorta aculeataque Sophismata, vt Cicero loquitur expriment, siue ob vocis tantum argutiam, siue quod in cæno Ranæ voluptuose habitent. Quotrumque in Sophistas congruit. Nam & his loquentiæ multum, sapientiæ parum, secundum Salustium, & omnis ad theatricam pompam & inanem ostentationem actio ipsorum est composita, vt viuus illis coloribus describit Plato in Sophista. Vt igitur Ranæ face noctu accensa obmutescere coguntur: sic Sophistis etiam, detectis ipsorum argutijs, & resolutis fallaciarum strophis irrefragabili veritatis luce, tandem adeo os oculique confunduntur, vt omnibus sincere iudicantibus sint ludibrio pariter & odio. Vetus est:

ἄδδμεν ἔδειξαι λαὸν θάνει πολλὸν χρόνον:

Nunquam mendax diu latet.

Quod pulcre expressit B. Chrysof. *Ὁυδεμίαις δεῖται βοηθείαις ἢ τῆς ἀληθείας ἰσχύος. ἀλλὰ καὶ ἐν μέντοι ἐπὶ τὰς σβενυώντας αὐτὴν, ἔμνον ἐκ ἀφανίζεται, ἀλλὰ αὐτὴ δι' αὐτῶν τῶν ἐπιπρεῶν ἐπὶ χειρὸν τῶν, φαιδροπέει καὶ ὑψηλοτέρῃ ἂν εἴη τῶν εἰκῆ κοπιόντων ἐαυτὰς καταγελοῦσα*: Nullo eget auxilio veritatis vis. Quin etiam si infiniti ipsam velint extinguere, non modo non obscuratur, verum etiam per eos ipsos, qui in commodare conantur, illustrior & excelsior redditur, illos frustra se torquentes deridens.

Lumine percussa cessant maledicere ranae,

Et victus veri luce Sophista tacet.

S P E S Certa.

ANTHIA RVM diuersa genera cum veteres, tum recentiores scriptores recensent. Sed Anthias à Græcis *ἰεὸς ἰχθύς* dicitur, sacer piscis, teste Aristotele. Quod cognomen etsi cum multis aliis commune habet, Anthiæ tamen iure quodam peculiari tributum videtur, quod quem locum in mari incolit, & belluarum expertus, & vrinatoribus tutus sit, quodque eius fiducia confirmati pisces ibidem aucter fortificent ac p. iant, tanquam obsidem securitatis nacti, vt Aristot. *Ellianus*, *Plutarch.* alii que

lique tradidere, quibus tamen caussa in obscuro est, fugiantne natantia illa monstra Anthiam, an
 ræsentia eius signum sit locorum belluis istis carentium, quæ agnoscat ille ac obseruet, vt calliditate
 memoria præditus. Sed & Delphini hic tripudiantes conspiciuntur, tamquam Anthia præsentem
 curi à marinorum Theonum, atque Cleonum immånitate. Vfus autem fuit hoc symbolo Illustris
 iudam & bellicofus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit se excisis communis
 tranquillitatis perturbatoribus securitatem publicam peperisse patriæ suæ: nec inconcinne addidit
 Horat. i. Carm. Od. Z. NIL. DESPERANDVM. Quod elegantius apparet, si sequentia istic
 verba memoria simul colligas. Et certe Principe bono, iusto ac forti, amanteque pacem & quietem
 sub duce & auspice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Romanorum Imp. qui vrbi & orbi
 pacem securitatemque præstiterunt, in vetustis numis elogia: SECVRITAS PERPETVA. SE-
 CVRITAS AVG. SECVRITAS P. R. SECVR. ORBIS. SECVRITAS REIP. Quæ inter a-
 lios explicat Const. Landus, Complani Comes, in suis Numismatum miscellaneis. Et pulchre Seneca:
 inquit, quibus ad propositum bene viuendi aditum confert securitas publica, necesse est aucto-
 ritatem huius boni vt parentem colant, Dicat igitur Princeps iustus & fortis,

Me duce Sqamigerum tuto genus ambulat vndis,

Quoque loco versor bellua nulla manet.

sed verissime de Principum & Regum principe, eiusdemque principis populo dicamus.

S P E S *Frustrata.*

S I cui palea pro tritico, & pro thesauro carbones offerantur, expectatione sua ille frustratur. Esaias
 cap 5. v. 2. de Deo & Ierolyma, quam vineæ comparat agens: expectabat, inquit, vt ederet uvas
 & edidit labruscas. Populus Iudaicus vitis luxuriauit labrusca vitis agrestis est, vnam proferens quæ
 Plinio *διονύκην* & vna taminia dicitur. Alij vocem Hebræam Beuschun, interpretantur uvas malas &
 cetidas.

S P E S *in aduersis.*

C ICADAM quasi cito cadentem, id est, celeriter euanescentem dictam esse quidam volūt apud
 Græcos *τέλιξ* est *ἀπὸ τῆς τέλιξεν*, id est, stridere. Aristoteles lib. 5. capit. 30. in minores & maiores
 diuidit & has argutas, illas mutas esse, maresque canere, fœminas silere ait. Quod si quis pleniorē de
 his cognitionem desideret, legat quæ Cælius Rhodiginus libr. 17. cap. 6. prolixè disseruit. Sicuti autē
 cicada hyeme recondita torpet, & in terra latitans frigora patienter tolerat, expectans tempus æstatis
 calidius, cuius tepore & simul roscido florum ac herbarum humore quasi reuiuiscat: ita vir prudens
 ferens aliquantisper patiēter aduersæ fortunæ insultus fortunam meliorem animo constanti & æquo
 in terra expectat. Quod quidem pijs hominibus indubitanter diuinum auxilium suo tempore spe-
 rantibus in omnibus calamitatibus assidue est meditandum. Quale euidentissimum exemplum in S.
 Ioblo proponitur, ex cuius lib. ca. 14. hoc dictum desumptum est, vbi ait: *Cunctis diebus militia mea expe-*
cto, donec veniat immutatio mea. Hadrianus Iunius aliter accepit: nam cum cicada tantum rorem lam-
 bat ex floribus iam apertis, & reliquos immaturos & oclusos prætereat, donec suo tempore quoque
 illis frui liceat, præsentibus interea fruens ita quoque vnusquisque in sua *ἀνταρκεία* contentus viuere
 quamdiu necesse est, debet. Addidit autem Italicum prouerbium, **DI E VESTO ME CONTE-**
TO, ET MEGLIO SPERO, id est, Præsentibus contentus meliora spero. Quo pertinent Lū-
 cretij versus libro 4.

Quod si quis vera vitam ratione gubernet,

Diuitia grandes homini sunt viuere parce,

Aequo animo, neque enim est penuria parui, &c.

Et poëtæ ingeniosi Distichon,

Frigora fert patiens. spe veris, parua cicada:

Sperat & infestis mens bona semper opem.

S P E S *Impiorum.*

D VM aliquid melioris fortunæ reliquum est impijs, Dei iudicia subfannantibus, & in cordis du-
 rities ferociter perseverantibus, confidunt se sua prudentia & virtute facile sarcire posse suas

iacturas; & cum alios perisse vident, se tamen inuiolabiles imaginantur, quando malis ipsi non primuntur penitus. Ita recurrit vetus illa vox profanorum quos *Esaïas* cap. 9. v. 10. amarulenter ciferantes inducit, lateres ceciderunt, sed læuigato lapide ædificabimus: Sycomori succisæ sunt, cedros immutabimus. Lateritij parietes diruti sunt, lapides & quidẽ eleganter politos atque constructos erigemus. Ædificia Sycomoris excisa, facile computruerunt & corruerunt: cedros suffimus, id est, cedrinas trabes substituemus. In summa, domos æternum duraturas extruemus à fundamentis ad fastigia. Insaniam istam perstringit propheta, *Psalms*. 49. 7. mos item capit. 3. & 6. At in i pœnas quibus à Deo ad humilitatem & pœnitentiam vocantur, in occasionem maioris petularæ factus, luxus, libidinis, sibi conuertunt, fingentes se satis superque instructos & armatos esse coram Deum ad omnes illius iras & minas propullandas: atque ita suppliciis attriti, quasi iam defuncti cubuscumque periculis, securius & impudētius quam antea peccant. Hæc autem quid aliud sunt quam aperta blasphemaque veritatis, potentia, providentia, seueritatis & iustitiæ Dei negotia, quæ sintrocibus pœnis & vltimo exitio abire non possunt?

S P E S *Iucunda nutrix.*

CONSTAT vrfos pluuio interdum tempore & imbribus cadentibus solere potissimum vna iolere & tripudiare; quasi præfagientes depulsis nubibus auræ serenitatem esse breui conseturam. Sic viri fortes & constantes è longinquo sæpe in rebus aduersis prosperiorem fortunam perspicientes, tantum abest vt abiecto sint animo ac perturbentur, vt etiam spe certa sibi læta omnia polliceantur, Horatianum illud crebro meditantes,

Non si male nunc; & olim

Sic erit.

Et Ouidianam similitudinem,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

Atque ita fortitudinem cum prudentia coniungentes, tamquam duobus ducibus certissimis, facili coniequemur, vt neque in rebus secundis nimis nos efferamus, neque in aduersis desperemus: quod eleganter Nazianzenus exposuit in tetraſtichis.

μη σφδδεγ; δαππείν, &c.

Ne fide multum, neve despera nimis.

Illud solutos efficit, pessundat hoc.

Hoc corrigens, illud tenens, reliquam sine

Liurore rectius per agrabis viam.

Huc pertinent egregia scripta de Tranquillitate animi, quorum tam sacri, quam seculares auctores non pauca posteritati reliquerunt, & quæ manibus studiosorum teruntur.

S P I R I T V S *Sanctus.*

NO T A est venti substantia, nota origo, nota progressio aliquo modo: sed aliquo modo etiam ignota. Nescis vnde venit, &c. *Ioann.* 3.

Scitur rationibus exhalationem esse fumosam, subtilem, ex terra progressam, sursum eleuatam, frigiditate aëris repulsam deorsum & oblique agitatam circa terram, aërem secum rapientem. Itescitur sensu à qua plaga mundi, in quam tendat. Sed nescitur ex quo loco terræ prodeat, & quovsq; progrediatur. Scimus ex verbo Dei & patefactionibus & operibus ipsius, quod Spiritus Sanctus *ὁ Θεὸς ὁ μόνος*, quod sit Deus, quod essentiam à Patre & filio habes, hoc est spiritus vtriusque. Item quod à Patre per Filium nobis detur, mittatur in corda nostra, & ad illum tendat, hoc est, illi conformes nfaciat. Sed nescimus modum processionis ex Patre & Filio: nescimus modum operationis in cordibus.

Ventus est flatus substantialis, & agitur. Sic Spiritus sanctus est *ὁ Θεὸς ὁ μόνος* diuinum, & spiratur à Patre & Filio, hoc est, substantiam ab illis comunicatam habet, & mittitur in corda hominum, vt ea moueat, viuificet, regeneret ad vitam æternam. Ideo Christus afflans discipulos dicebat: Accipite Spiritum sanctum, &c.

Ventus spirat vbi vult, hoc est, libere vagatur, quo & qua Deus vult: ab hominibus non produci nequit.

neque coërceri potest. Sic Spiritus sanctus dona sua confert quibus vult, quibus destinata sunt à Deo
 terrime, sine respectu dignitatis aut facultatis nostræ: vtque non alliei potest Deus vt quemquam
 egat, ita nec prohiberi quominus electos conuertat. Distribuit vnicuique prout vult, inquit Apo-
 stulus.

Ventus est validus & mirabilia efficit: arbores euellit, saxa torquet in sublime, ædificia deiicit, &c.
 Spiritus sanctus efficacissimus, quia diuina potentia operatur: ex cordibus lapideis facit carnea, ex
 mortuis viuos, vt Apostolos timore confectos admiranda fortitudine & cōstantia roborabat, & do-
 ctis miraculorum replebat. Arma nostra, inquit Paulus 2. Corinth. 10. non sunt carnalia, &c. At 1. Reg.
 17. dicitur in vento valido montes subuertente, & petras confringente; nec in commotione,
 sic in igne Dominus, sed in voce tacita & tenui. Item super Christum descendit Spiritus sanctus in
 specie columbæ, quæ significant Spiritum Dei leuissimæ auræ, & simplicitati & quieti columbinæ
 spiritus similem esse quam vento valido, terræmotibus & flammis. Isaias de Christo, Ecce (inquit)
 spiritus meus non clamabit, &c. Resp. Diuersa, sed non pugnantia monstrantur hæc symbola & te-
 monio in natura & actione Spiritus sancti, &c. Lenis autem & mansuetus est. I. Quia Deus ad
 misericordiam magis quam ad iram est propensus: beneficiis per se, perditione non nisi per acci-
 dens lætatur. Ideo dicitur alienum opus facere, vt faciat proprium. Isai. 28. 21. Miseretur in mille, viur-
 cat in quatuor generationes: non irascitur sine aliqua misericordia, in ira recordatur misericordiæ;
 miseretur sine ira: omnium iniquitatum peccatoris pœnitentis nō recordatur. Ezech. 18. II. Quia
 nunquam, aut in principio, nec statim, medijs vtitur violentis & terribilibus. Calamum quassatum
 non conterit. Stulta & infirma mundi elegit, in silentio & spe fortitudo piorum. Rogantur fide-
 les, nomine Christi, 2. Corinth. 5. vt reconcilientur Deo. III. Quia fecit mansuetos. Exemplum est
 ipse Christus, discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Beati mansueti & pacifici. Estote simpli-
 ces sicut columbæ: sine fraude & cupiditate vindictæ. Est autem validus & vehemens Spiritus, quo-
 iam efficaciter agit per instrumenta infirma. Vis eius potenter exiit sese in electis, eos conuertendo:
 in reprobis eos conuincendo, iudicando, damnando, & morte æterna puniendo. Odor vitæ &
 mortis, &c.

Ventus, & si validus, tamen non semper æqualiter flans: sic non semper æqualis gratia & vigor do-
 norum Spiritus sancti in electis. Bernard. epist. 253. homo in hoc sæculo numquam manet in eodem
 statu: sed semper proficit aut deficit.

Ventus ducit in mari nauigantes in portum. Nos nauigamus in periculoso mari, in mundo. Hic
 status Spiritus sancti regit nomen, hoc est, totam Ecclesiam Christi & singula membra, & prouehit in
 portum, hoc est, in cælum, &c. Qui Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filij Dei, Rom. 8.

Ventus sonat, & tanto magis quanto ipse flat validius, & quando validius ei resistitur. Spiritus san-
 ctus excitat confessionem, & tanto magis, quanto ipse agit efficacius in cordibus, & quanto acrius re-
 sistit mundus prædicationi Euangelij. Exemplum sunt Apostoli in Pentecoste, edentes confessionem
 bonorum, &c. Item Act. 4. Non possumus nos quæ vidimus & audiimus non loqui. Accendit enim
 animas zelo gloriæ Dei. Act. 17. Irritabatur Spiritus Pauli in ipso cum videret ciuitatem idolis dedi-
 catam. Rom. 10. Corde creditur ad iustitiam: corde fit confessio ad salutem. Exemplum habemus no-
 strorum temporum: quo magis aduersarij conantur reprimere Euangelium, eo magis propagatur.

Ventus tempestates ciet in mari. Spiritus sanctus per professionem Euangelij excitat motus in
 mundo dissensiones, pugnas, bella, cædes, &c. Occup. Atqui Spiritus sanctus pacificus est mansuetus.
 Resp. Pacem & mansuetudinem efficit in iis quibus donatur: sed bellum & persecutio sequitur con-
 fessionem veritatis propter malitiam hostium Euangelij. Ideo Christus ignem veni mittere, &c. Non
 pacem, sed gladium. Nostro tempore, quantæ tempestates motæ; quantum sanguinis fufum? procel-
 læ, & fluctus decumani nos petunt: Deum oremus ne nos opprimant.

Ventus terra nascentia fouet & vegetat, quia aerem, terram, & res ipsas perspirat, humorem & sic-
 citatem in illis temperans. Sic spiritus sanctus & Creator fuit cum Patre & Filio, & adhuc fouet ac
 conferuat res creatas. Genesi. 1. 2. Est etiam regeneratoꝝ hominum ex cælesti femine verbi Dei, quod
 non fert fructum nisi ab ipso excitatum: neque fructus manet nisi ipso afflante & fouente corda. 2.

Corinth.3. Ego plantaui, Apollos rigauit, Deus dedit incrementum. Ioann.3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu non ingredietur regnum cœlorum. Idem significatum est vento suscitante o. Ezech.37. quia Spiritus viuificat etiam corpora. Iob.33. 4. Spiritus Dei fecit me, &c. Et animas. Iob. Spiritus vitæ dicitur. Rom.8.2 & Spiritus viuificans, 2. Corinth.3.6. Et resuscitabit ad vitam æternam consummabitque beneficium inchoatum. Rom.8.11.

Ventus aërem purgat. Spiritus sanctus in nobis dispellit nebulas ignorantia Dei, errorum, cupiditatum malarum, &c. Illuminat mentes agnitione Dei, Est Spiritus veritatis docens Apostolos & populum omnes omnia.

Ventus siccum aërem humectat: humidum siccatur & serenatur: æstum refrigerat. Spiritus sanctus conscientias sensu iræ Dei arescentes, contabescentes, & tristitia obnubilatas, consolatione & gratia diuinæ rigat, serenatur, reficit.

Ventus non solum refrigerat in æstu, sed ignem etiam excitat flando. Sic Spiritus sanctus incensum & ardorem malorum affectuum, cupiditatum, & desperationis ignem infernalem extinguit: accendit autem in cordibus ignem cœlestem, id est, amorem Dei & proximi.

Frigidi sumus natura: sed per Spiritum sanctum dilectio Dei in cordibus nostris effunditur sensu illius excitatur dilectio nostra erga Deum & per hanc dilectio proximi. Rom.8. Misit in cor nostra Spiritum filij sui clamantem, Abba Pater.

SPIRITVS Sancti lux viuifica.

PVLC HERRIMVS flos, & si quis alius inter omnes insigni varietate colorum admirandus, quia forma Turcici pilei Tulipam nominant, quæ fuerit planta apud veteres nondum plane constat; quamuis pertinere ad Narcissos nonnulli rei herbaria peritiores coniiciant, nunc passim hortis cultus celeriter ad radios solares sese pandit, illis vero occultatis, aut pluuia tempestate superueniente statim rursus clauditur ac languescit. Illuminationis cœlestis hieroglyphicum, ad quam mens conuersa clamat,

O Lux beatissima,

Reple cordis intima

Tuorum fidelium.

Sine tuo Numine,

Nihil est in homine,

Nihil est innoxium &c.

Addamus & illud,

Marcidus ut flos hic languescit sole latente;

Cœlesti sapimus sic sine luce nihil.

STVDIORVM Modus & ratio.

SVNT nonnullæ plantæ, quarum flores nocte tantum, ut Hesperidis, alia ad auroram, ut Genista Hispanica vel Italica dictæ, arborecentes, gratum odorem spirant; quarum flos deinceps Sole superueniente, potissimum feruidiore, plane redditur inodorus. Cuius rei causam Theophrastus & alii referunt in humidi ac siccitatem ac paucitatem, quæ ambo acre diurno calidiore superueniente facile dissipentur. Admonemur hoc symbolo, labore ac industria in laudabilibus rebus vniuersis, vel addiscendis vel gerendis opus esse, non desidia ac procrastinatione. In primis vero indicatur, horas matutinas (cum diluculum etiam in sacris literis accuratum studium & rem mature procuratam significet) & tempestiuas, ad studia liberalia ac musas excolendas esse conuenientissimas. De quibus hæc hendecasyllaba doctiss. Io. Sambuci plura erudite admodum subiiciunt.

Quod tempus studiis seueriores

Certatim tribuunt feruntque amicis

Est aurora parans viam diei,

Nondum cum radiis sequens coruscus

Sol, pastos reuehit suos iugales.

Tum nulli impediunt graues calores,

Vexant frigora nec molestiora.

Ergo qui sitiunt sacros liquores,

Auroram studiis colant amicam.

Notus est omnibus Hesiodi versus:

Ὡς γὰρ τ' ἔρρειο πέπλωσθε μέρεται ἄρουρ.

Huc pertinet quod noctem Græci ἐνφρόνιαν appellauerunt, teste Plutarcho περὶ πολυπραγμοσύνης, & Clemente Alexandrino in Protreptico.

S T V L T I.

CAMELOPARDALIS Græce ac Latine dicta, Æthiopiis Nabis, Arabibus vero ac Turcis Zurnapa vnde vulgare Ciraphæ nomen, apud Pausaniam libr. 9. Camelus Indiæ putatur. Plinius Iulium Cæsarem primum Romæ in amphitheatro ludis Circensibus spectandum hoc animal dedisse scribit, quod Dion libr. 43 confirmat, atque ibidem Camelopardalin accurate describit, quemadmodum & Apianus III. Cyneget. Heliodorus, Strabo, Petrus Bellonius inter recentiores, Obseruat. lib. 2. Strab. libr. 16. propter asymmetriam & partium inconcinnitatem Camelopardali nihil tribuit celeritatis ac *βόρνη* potius esse dicit. Vnde Horatij dictum libr. 2. epist. 1.

Diuersum confusa genus Panthera Camelo.

Recte autem hac similitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt stulte & confuse, nec vllibi constant. At contra in omnibus rebus verus ordo commendatur & Harmonia mutua, quam Tutarchus diuinam, pulchram, admirandam, vt antea Plato & Aristoteles, cognominat.

Stultorum numerus innumerus. Verum ad quasdam classes eisdem reuocare fert animus. Prouerbi. ep. 26. v. 11. Sicut canis, inquit Salomon, ad vomitum suum reuertitur, sic stultus iterat stultitiam suam. Et S. Apostolus Petrus, 2. epist. c. 2. v. 22. Sus lota reuersa est ad volutabrum cœni. Nomine stultitiæ, primum errores salutis nostræ fundamenta concutientes intelliguntur: deinde mundi inquinamenta, quorum meminit Apostolus. Hieroglyphicas notas igitur habemus in cane ad vomitum suum reuertente, & sue lota in cœno iterum prouoluta. 1. Perfidorum & transfugarum qui agnitam Christi veritatem deserunt. 2. Hypocritarum, & improborum, de quibus Chrysoth. Homil. 5. in. 1. ad Timoth. ep. 2. scribit, Homo, qui auersus fuerit à peccato suo, & rursus pergens, eadem fecerit, est instar canis ad vomitum suum reuersi. 3. Scurrarum, qui nihil nisi inania verba, diæteria obscœna, sycophantias & sarcasmos euomunt, hauriunt & perpetuo meditantur. 4. Voluptuosorum & Epicureorum, qui turpissimis sceleribus, fannis & profana mente Dei longanimitate tota vita abutuntur, subinde criminibus cumulantes. At Seruator noster. Matth. 7. 6. Nolite, inquit, dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. Nazianzenus, postquam Iulianum variis modis exagitauit, eandem subiugit S. Petri dictum. Et Clemens Alexandrinus in Protreptico 2. ad Græcos, suillos homines prolixè depingit, ad eos gnomen Democriti accommodans, fucus magis delectantur luto quàm aqua, & in quisquiliis voluptuose insaniant. Potest etiam Hieroglyphicon istud representare Sophistas qui altercationibus gaudent, veritatem mendaciis, quantum in se est, conspurcantes: de quibus epide quidam dixit,

Hoc scio pro certo, quod si cum stercore certo,

Vinco, seu vincor, semper ego maculor.

Et alius de vnoquoque istorum, Hic homo, ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit fundamentum; sed ita ingressus est, vt neque ab alio vinci possit neque ipse se omnino reliqua ætate præterire. Itaque nihil aliud studet, nisi vt lutulentus sus, cum quouis volutari.

S T V L T V S.

MVSCÆ in vnguentum fragrantissimum collapsæ, si illic moriantur, odorem corrumpunt & bullis veluti scabie obducunt; sic læuis quædam culpa (quam Hebræi stultitiam, vt & grauiora delicta nominant) homini ob sapientiæ famam & reliquas naturæ dotes claro, multum existimationis adimit hominum sapientissimo teste, Ecclesiast. 10.

S V B L I M I T A S.

PINGVNT accipitrem Ægyptij cum sublimitatem significare volunt, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 6. quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur; recta sursum euchi possunt; solus accipiter recta in altum.

S V P E R - N A *meditanda.*

HIROGLYPHICON fuit Ioannis Baptistæ Rasarii viri doctissimi & nostro seculo celeberrimi sicuti ipsius scripta abunde testantur, Aquila nigra supra nubes volare contédens, quod Lucas Con-

cas Contilis scriptor Italicus explicat, cuius verba in hunc modum couertere in linguam Latini volui. Est opinio Græcorum quorundam autorum, quod species quædam Aquilæ nigræ sit, quando timet ne quid damni illi inferatur, neque cessat donec se in tuto fore existimet. Vt similius tamē est, Aquilam tamquam reginam auium ista proprietate admiratione digna esse præsertim, quod ad Solem fixis oculis propter visus acumen, & absolutam huius sensus perfectionem se conuertens, facile illum eximium splendorem ferre queat. Alij existimant, Aquilam beneficio illius luminis incomparabilis non solum vitæ longitudinem sibi conquirere, sed simul etiam pennas & res renouare ac instaurare: quare aiunt, tempore potissimum autumnali, quando per plures dies celum nubilum & obscurum nobis solis conspectum adimit; aquilam ad superiora loca se conferre, tentisque oculis solares radios intueri, ac illis foueri ac sustentari. Hinc clarissimus iste vir ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, vnicum hoc semper desiderasse ac expetiisse, atque quomodo eo suas cogitationes direxisse, vt nimirum superatis omnibus rebus aduersis, & quocumque discrimine contempto, tandem ad certum portum & asylum, ac veluti ad verum lumen & splendorem perpetuum; bonarum scilicet artium ac laudabiliū scientiarum cognitionē ac possessionem, peruenire, quarum ope & auxilio tuto & sine impedimento acquiesceret, ac sese quasi sua virtute inuolueret.

Nubibus, ecce, Iouis volat altior omnibus ales.

Tu quoque ad alta animum, si sapias, alta vola.

SYCOPHANTÆ.

ARANEÆ etiam optimorum & fragrantissimorum florum succum vertunt in venenum: Sycophantæ etiam pie tum dicta, tum facta sinistre interpretantur & deprauant.

TACITURNITAS.

TURDVS, κίχλη Græcis, ab Isidoro putatur à tarditate ita dictus, quamquã alij potius per ὄνομα τοποῦν sic nominari existiment. Aristoteles de histor. Animal. tria genera recenset ex primogenere est ἰσοφάγος, visciuosus, 2. τελέχας pilarius, & 3. ἰλιος iliacus. Alij plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc loco differere. Habuit autem hoc Hieroglyphicon in crebro vsu prudentiss. simul doctissimus vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixienſi se arcanum nuncupari voluit, propter singulare studium secretiorum consiliorum quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat, vel plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstinet, idque potissimum faciat, quando solus in prato viridi vel simili aliquo plano ac patente loco vertitur. Hincque factum quod antiquitas Harpocrati silentij deo turdum sacrificauit. Quamquam verum Erasmus & Pierius ex Xenodoto prouerbiū κωφότερος κίχλης, surdior turdo interpretentur, apud Suidam tamen & Varinū ex Eubuli Dionysio, videtur potius de taciturnitate esse intelligendū. Sui autem innumeræ sententiæ apud autores, quibus silentium & taciturnitas commēdatur, & nos superius quoque de eo aliquid attigimus, idque paucis verbis Menander studuit exprimere, vbi inquit,

πῆρ' ἂν σὺ σιωπᾶς ἔσῃ χησιμώτερον,

id est,

Nihil silentio est vtilius.

Plura de hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Dæmonicum, Plutarchum in comment. περὶ ἀδελφείας, & in libello de Iside & Osiride, Agellium, lib. II. cap. 10. Plinium lib. 3. cap. 5. & lib. 28. cap. 6. & præterea Paræmiographum in prouerbio, Tutum silentij præmium.

O decus eximium mentis sapientis, & apto

Tempore nosse suo & tempore nosse loqui.

TALIONIS pœna.

SILVRVM veterum male à Th. Gaza apud Aristotelem Glanim esse verum, & imprudenter à Iouio aliisque cum Sturione confundi, recte notauit Rondeletius. Sed Aufonij Silurum in eius Mossella non esse Silurum veterum & Plinij; verum ipsum Sturionem, erudite euincit Ios. Scaliger in Aul. Lect. Certe veterum Silurum in rerū natura non esse desisse, sed hodieque cum in mari, tum in Danubio

In nubio, alijsque maioribus fluminibus reperiri, certum est, & historia piscium scriptores late de re ita differunt: eiusque veram effigiem exhibet, ad quam nostra quoque conformata est. Grassator est Saurus & voracissimus, piscibus alijs sine discrimine se explens, & omne animal appetens: vt ex Plinio constanter fere omnes tradunt. Vnde & à Germanis ad Danubium *Schuid* dicitur, à damno, quod voracitate sua dare solet. Silurus igitur vt omne animal appetit, sic ipse ab hominibus contra ad delicias ularum studiosissime appetitur. Variæ igitur à piscatoribus struuntur ipsi insidiæ, & aliquot illum capiendi modos recentent auditores. Sic videlicet ex Rhadamanti lege, & ex talionis pœna, quæ & demuiris & Mofi visa est æquissima, merito quisque patitur, quod fecit alijs. Nec refert, etiam si non sitim, sed lento gradu vindicta veniat. Nam vt pulcherr. Heliodor. ait in Æthiopicis lib. I. ἡ παντοῦρον ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς, ἢ δὴν, καὶ ἡ ἰσόδον, ἀλλ' ἀμικρὸν μὲν ἀντιχὲ παρ' ἡμῶν ποτὲ, τὸ χεῖρον τὸ ἀμύμων ἡρῆλκυσα, τοῖς δὲ ἑτοῖς ἀθέσμοις ὄξυλ' ἐπιβάλλει τὸν ὄρθαλμὸν: Non omnino deseruit nos iustitia, secundum iudicium: sed quamvis interdum aliquantisper commixerit in sceleribus hominum, in longum tempus ultionem protrahens, tamen in eiusmodi nefarios acrem inijcit oculum. Lege Plut. περὶ τῶν δέιου βροχέων τιμωρομένων.

VBI de viperæ coitu Plinius differit, Tertia die intra vterum catulos excludit, deinde singulos catulos singulis parit, viginti fere numero. Itaque cæteræ tarditatis impatientes perrumpunt latera occidit parente. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc marius interempto pœnam luere fæminam affirmat, cui astipulantur Horapollon, Nicander, Ælianus, Plutarchus, Basilus magnus & Hieronymus. Sed Apollonius apud Philostratum, & Maximus Tyrius peresse partui suo viperam tradunt. Quod similiter confirmant Io. Brodæus in Misc. & Iul. Cæs. Caliger in Exerc. Quicquid sit, typus profecto hic talionis pœnæ est insignis, vt merito ab eo potius, quam ab Oreste aut Alcimæone ex Tragædijs exempla vitæ paternæ necis petenda esse Ælianus censet. Potest etiam accommodari in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, vt Nicephorus Gregoras argute ait, τῶν πονηρῶν σπέρματων ἄξια τὰ γέωργια. Malorum seminum mali fructus. Certe Troclus Archimedi in hanc rationem scribit apud Theophylactum Simocatam: ἡ πατρὸς ἕξις πατρὸς κακίας εἰκόνας ἀληθείας καὶ ἰνδάλματα ἑταρῶν καὶ τῆς ἐχίδνης κήματα μπερὶ αὐτῶν ἀνοσιότητι διαχέσθαι, τὴν κροφῆρον καὶ πιδυλὴν γαστέρα διαρρηγνύοντα: Liberos habebis vitiorum paternorum veram & expressam imaginem. Sic enim & viperæ partus, maternam impietatem amulantur, dum ventrem, qui eos tulit & nutriuit, lacerant. Angelus Politianus alio sensu hoc Hieroglyphicon de Marfilio Ficino, paucis annis innumeros ingenij fœtus producente vsurpauit, hac addita ἐπιγεφῆ: ANTE PARIS QUAM CONCIPIIS. Alius quidam vir magnus idem torquet in hostes Ecclesiæ, qui illam quidem non secus, ac viperæ soboles matrem rodant ac lacerent, sed illa tamen incolumi & salua, ipsi misere pereant. Ad prius Hieroglyphicon accommodantur sequentes vers.

Ecce vt rupta aluo protrudat vipera gnatos.

Sustulit illa matrem, sustulit hanc soboles.

Ad postremum autem referimus Hexastichon:

Viperei exedunt ceu matris viscera fœtus:

Sic, quos ipsa suo fouit alumna sinu,

Roditur, heu, nimium sanctorum Ecclesia multis!

At non euentu, nec ratione pari.

Vipera nam salua infelix prole interit, illis

Hæc contra extinctis non peritura manet.

TEMERITAS.

DEFINITUR Temeritas, vt sit defectus consilij, & præcipitatio quædam, imprudentiæ cognata, per quam ea fieri dicuntur, quæ ratione non geruntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu. Ideo temeritas continetur sub præcipitatione, quæ vtrumque respicit, sed magis primum. Recte itaque Horatius lib. 3. Od. 4.

Vis consilij expert mole ruit sua:

Vim temperatam dij quoque prouehunt

In maius: ijdem odere vires

Omne nefas animo mouentes.

Ob hanc causam D. Ambrosius, quum olim apud Thessalonicam seditio esset exorta, & Theodosius

Imperator ira incensus, ex improviso plebem ad ludos congregatam, à militibus obtruncari iniussit, persuasit Imperatori, vt in omni pœna capitali sumenda, spatium triginta dierum interponeret, lata sententia ab Imperatore, ne is impetu & furore illa faceret, quorum etsi eum postea pœnitentia illa tamen non possent amplius emendari, & hac ratione locus misericordiæ vel pœnitentiæ nõ ret, sicut legimus in Sozomeni hist. Eccles. lib. 7. cap. 24. & in August. lib. 5. de Ciuit. Dei, cap. 26. Si vindicari, C. de pœnis. item Carm. cum apud Theffalonicam, in q. decreti. Temerariorum hieroglyphica tabella est is, qui equum conscenderat furentem. Raptans enim illum ferebat equus: a se non magis descendere equo currente potuit. Hic quidam obuius, Quo abis? inquit. Ille vero, monstrans equum digito, verbis in auras euanescentibus clamauit: Quo isti placet. Eos etiam si interroget, Quo ferimini? vera volentes dicere, respondebunt simpliciter quidem, Quo cupidibus nostris placet: partim vero quo quidem voluptati, aliquando autem quo gloriæ vanæ, nonnquam turpis lucristudio. Sapius ira, metus, desperatio, vel aliud quid eiusmodi temerarios transue rapit, & in ruinam suam euehere videtur.

Non te quasi ueris extra, inquit Persius, Satyra prima. Hieroglyphicon à Cochlea testæ suæ inclinetur, & principibus atque Rebus publicis (aliorum principum potentissimorum respectu) non multum valentibus, quibusque quies tuta est, apprime conueniens. Monet eos autem Persius ne mature prodeant cum certo vitæ suæ periculo. Sibi optime consulit quicumque cum eodem Persio Sat. 7. gloriari potest;

Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster

Infelix pecori, securus, & angulus ille

Vicini nostro quia pinguior: &c.

Cochleæ telo confixæ hieroglyphico vsum ferunt Ferdinandum Calabriae ducem, postquam à Re Hispaniæ in bello Nauarrensi, quod in Gallorum castra transire parasset in Sciatiuæ arcem, qua Aragonij Reges ad Illustrium virorum carcerem utebantur, coniectus fuit, sicut eam historiam Guicciardinus recenset lib. 11. Ostendere nimirum miserrimus Princeps eo voluit, quod Achæis Quintus apud Liuium lib. 36. similitudine pene eadem ob oculos posuit: Festudinem vbi collect in suum tegimen est, tutam ad omnes idus esse, vbi exierit partes aliquas, quodcumque nudauit onoxium atque infirmum habere. Meminit & Plutarchus in vita T. Flaminij. Hinc recte Plautus: *liciter sapit, qui alieno periculo sapit.* Quo pertinet pulcherrima Polybij *ὑποθήκη* lib. 1. quam ita Latinus interpres reddidit: Cum duo hominibus modi propositi sint, quibus facile mutare in melius queant, vnus ob suam cuiusque calamitatem, alter ob alienæ exemplum; proculdubio primus efficax quidem est, sed non sine detrimento eius cui accidit. Secundus vero, etsi non habet in se tantum virium, id tamen præstat, quod omnis damni prorsus est expers. Quo fit vt priorum quidem nemo sit, qui sponte eligat, cum absque dolore & periculo accidere id nequeat. Hunc vero semper amplecti conuenit quod per eum sine detrimento cernere licet quod est melius. Idcirco recte consideranti, optima & veram vitam institutio videtur esse experientia, quæ fit ex commemoratione rerum ab alijs gestarum. Polybius *ὁρμητικὴ ἰσοεικία* nominat. Hæc enim duntaxat absque omni damno optimos vt iudicis perficit.

Non tibi tela nocent latitanti erumpere at ausum

Conspicunt: temere qui ruit, ille sapit.

T E M P O R I S *prænotio.*

CR O C O D I L V S Ægyptij & Indiæ inquilinum animal est, de quo Plutarchus, diuinationi (inquit) non rationi imputetur huius animalis prænotio. Nam neq; infra nec vltra illud spacium, ad quod Nilus sua animæ eluue peruenturus est, progressus oua ponit, vt quicumque agricola in ea incidat, cum ipse intelligere, tum alijs prænarrare queat, quousque sit effluxurus amnis, adeo scite dimensus est, ne humidus ipse humido incubat. In libro de Ifide & Osiride plura de Crocodilli prænotione idem auctor. Plinius lib. 8. cap. 25. parit oua, quanta anseres, eaque extra eum locum semper incubat præ diuinatione quadam, ad quem summo auctu eo anno egressurus est Nilus. Huc pertinet Pittaci dictum, *ἡρότις ἡρότις*, id est, tempus nosce. Et Hesiodus monet,

μυσεῖ Φυλάσσειδης, κερὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄελλας. Id est,

Observato modum: nam rebus in omnibus illud,

Optimum erit, si quis tempus spectauerit aptum.

Indarus Olymp. 13. ἔπειτα δ' ἐν ἐκάστῳ μέτερον, νοῦσαι δὲ κερὸς ἄελλας. Id est, *Consentaneus autem*
maque in re est modus, quem intelligere opportunitas est optima. Quæ providentia quam sit utilis, So-
cles in Electra demonstrat his verbis:

ενοίαις εἰδὲν ἀνδράποισ ἐφύ

ἐρδ' λαβεῖν ἀμεινον, εἰδὲ νῦν ἄρῃ. Id est,

Providentia nullum hominibus aptum natum est

Lucrum capere melius, neque mente sapiente.

En hieroglyphicon illud ingeniosum extat Distichon,

Nesse modum tempusq; doces, Crocodile magister,

Et ventura diu tempora prospicere.

TEMPORI servendum.

QUIL A serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo
 Ambres & tempestates horribiles imminentes vndique respicit, pro symbolo fuit vsurpata ab ex-
 ceptissimo viro Andrea Canutio Medico Aulico sacratissimi Imperatoris Maximiliani 2. laudatissi-
 memoria, quo innuere, dubio procul, voluit, se instar Aquilæ reginæ avium suis oculis perspicua-
 cius, in omnes partes huius mundi, vnde aliquid aduersi vel incommodi oriri posset, intentum,
 constituisse omnino vera ratione ac solerti prudentia omnia mala diligenter obseruare, & quasi à lon-
 go quo præcauere & vitare, à quibus lædi forsitan posset, in primis vero à se in tempore amouere om-
 nis machinationes inuidiæ plenas, & obtrectationes maledicorum hominum, sibi que de loco tutio-
 ris tempestate prospicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad deuorandum (quod alio-
 quin fieri scribitur) sed vt admoneat, caute & circumspecte esse agendum, cum sciamus tam in sacris,
 quam profanis literis prudentiæ iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoque author huius hie-
 roglyphici, se in aliquo loco securo, & à vulgi turba remoto, placide meliora tempora esse expecta-
 trum, & interea otio honesto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoque in epistola quadam
 Brutum grauius paucis verbis monuit, tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis
 esse habitum, quam sententiam Phocylides vno versu nobis proposuit,

κερῶ λατρεύειν, μήτ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι

Temporibus seruire, nec Ventis velle resistere.

Id sacri silentij cultum hoc Distichon accommodatur,

Nubila si fuerint, sapienter comprime linguam;

Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.

κρείττον γὰρ σιωπᾶν ὄντι, ἢ λαλεῖν μάτην.

Satius enim est tacere, quam temere loqui, inquit Philonides apud Stobæum, Serm. 33. Est & fidelituta
 dentio merces, Horatio teste, Carm. lib. 3. Od. 2. Et Menander in monostichis, ait,

εἰδὲν σιωπῆς ὄντι χρησιμώτερον,

Utilior haud est vlla res silentio.

Nullus repertus est Epaminondæ Thebani seculo, qui plura quam vir ille sciret, & pauciora loquere-
 tur. In eiusdem vita apud Æmylium Probum dictum egregium extat. Commissa celare interdum
 non minus prodest, quam diserte dicere.

TENEBRIONES. Nebulones.

LAMPYRIDEM noctu, aut caliginosis tantum in locis splendescere constat. Quidam Strabi non
 nisi inter cæcos regnant: veritatis lucem & splendorem ferre nequeunt. Illustrium & magno-
 rum virorum conspectum, vt noctuæ meridianam Solis lucem fugiunt, ac rerum vmbri & imagini-
 bus, exemplo eorum, quos in specu victos sedere, vmbraque mirari. Plato monet, sese oblectant.
 Virtutis autem splendor tantus est, vt nunquam non conspicuos reddat gubernatores heroicis, de
 quorum dotibus recte Cicero pronunciauit. Tempestate sæua virtus quieta est, & licet in tenebris
 pulsa loco manet tamen, splendetque per se semper, neque alienis vnquam fordibus obsolecit.

MACROBIUS tradit Ægyptios per tauri figuram significare terram: propterea quod anima hoc ad rem rusticam imprimis aptum, atque etiam necessarium esse, compertum sit. Idque etiam sacra litera testantur: nam boues pingues per somnium Iosepho oblata terræ fertilitatem, macilentis vero sterilitatem portendebant. Præterea ex Romanorum numis antiquis idem quoque colligitur, in quibus nihil illis vilitatis, si vel terræ fecunditatem & vberitatem, vel rei frumentariæ copiam, aut coloniarum ac municipiorum deductiones, aut agrorum designationes & diuisiones indicare voluerunt. Ælianus quoque lib. II. variæ hist. cap. 53. hoc animal *πένυχρον & ἀνθρώποις λουσιπέλειστον εἰς γεωργίας κοινόν*, id est, *maximi vsus & hominibus vilissimum esse ad agriculturae exercitationem, dicit.* Bos igitur vel taurus, quem Varro lib. 2. cap. 5. socium hominum in opere rustico & Cereris ministrum appellat, merito terræ ipsius nota hieroglyphica dicatur. Et antiquos à boue aratore Cereris que seruo abstineri voluisse ita seuerè vero asserit, vt capite fanxerint, si quis talem occidisset.

T E R R O R *ex errore.*

MEMORABILE stratagema narrat Liuius lib. 22. de Hannibale in Casilianis angustijs incluso Fabij Maximi Cunctatoris prudentia. Commentus est enim Pœnus ille ludibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem. Quale autem fuerit stratagema, prolixè descriptum non est quod lectori studioso describamus, quum sit ipsis pueris notissimum. Sed hieroglyphicum istud boum, numero magno, ignem in cornibus accensum gestantium, errore & terrore captos Romanos in fugam conijcientium ostendit inter præcipuas ducis bellici virtutes hanc non esse postremam, vt si quando se tempore locoque ac alijs in rebus hosti suo inferiorem videat, neutiquam tamen plane desperet, sed in omnem occasionem intentus, non minus arte & ingenio quam aperto Marte aduersario suo terrorem simul & errorem incutiat, atque hoc pacto se suosque conseruet incolumes, & ab omni periculo tutos præstet. In qua tamen parte nimis callida, multo minus perfida consilia locum habere non debent. Denique

Fraudem fraude, astum non fallere dedecet astu.

Sæpe timore timor traditur, arte dolus.

T R I B V L A T I O *utilis.*

REFERTI sunt tam sacrorum quam ethnicorum libri non solum dictis pluribus egregijs, sed etiam nonnulli integros libros conscripserunt, quibus docemur, magnam sæpe nos vtilitatem capere ex rebus aduersis, quas ipse Deus ad nostri emendationem immitit. Sunt enim bonis & pijs vniuersa instar flagelli, quo frugum fasciculos excutimus, frumentumque ipsum à paleis inanibus discernimus. Significat autem in sacris literis tritura laborum & calamitatum exercitationem, iubemurque esse similes frumento, quod per trituram ac ventilationem fit mundius. Vnde D. Chrysostomus homil. 2. in 3. caput Matth. *Sicuti granum, inquit, inclusum in palea foras non egreditur, nisi fuerit trituratum: sic & homo de impedimentis mundanis & rebus carnalibus, quasi in palea inuolutus, difficile egreditur, nisi fuerit aliqua tribulatione vexatus.* Idem D. Cyprianus Serm. 4. de mortalitate tradit. *Quando area fruges terit ventos grana valida ac robusta contemnunt, inanes paleæ statu portante rapiuntur: Sic S. Paulus post naufragia, flagella, post carnis & corporis grauius tormenta non vexari, sed emendari se dicit in aduersis.* Huc pertinet vilitatum prouerbium, *παθήματα, μαθήματα*, id est, *qua nocent, docent.*

Et distichon:

Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:

Nos crux mundanis separat à paleis.

Tetrastickum item:

Quod duro lima est ferro messique flagellum,

Auro quod ignis est rudi,

Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quisquis

Cælum Deo petis duce.

T Y R A N N I.

EST quoddam luporum genus, Oppiano teste, quod Syrium orientem maxime metuit, & eo exorto in aliquod antrum aut terræ hiatus se abscondit, dierum Canicularium finem, & Syrij deris occasum expectans. Hoc hieroglyphico magnus quidam princeps vsus est, cum ad eius aduentum nonnulli Reguli minus iuste erga subditos sese gerentes, atque illius metuentes vehementiam cauctoritatem, se in alias regiones subdaxissent. Testantur autem historix iniusta imperia non esse iuturna. Vnde Seneca in Medea,

Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

Quem locum egregie explicat Demosthenes Olynth. 2. Et Herodotus breuiter hoc libro tertio onfirmat tyrannidem cognominans fallacem. Sic Romanus sapiens libro primo de Clementia, Reges, inquit, confenesunt, ac regna tradunt nepotibus. Tyrannorum breuis & execrabilis potestas est.

T Y R A N N I S.

LUTRAM, quam Græci εὐδεῖν, vel εὐδερῖν, Ælianus caniculam fluuiatilem norunt illi, qui piscinas habent vberiores, in quibus interdum magnas strages edit. In piscibus & quidem melioribus capiendis mira illi agilitas & tanta sagacitas, vt dicatur ex aqua per riuulum effluente, longe adnodum piscium odorem ex viuarijs percipere, quæ vbi inuasit, in omnes sæuit, quamuis non vniersos possit deuorando absumere. Tabella hic occurrit hieroglyphica admodum euidentis tyrannicæ crudelitatis, quæ nil nisi cruentum & nefarium spirans omnibus est infesta; imprimis vero bonos & virtute præstantes viros è medio tollit. Nam secundum Claudianum de I V. consulatu Honorij;

———— *Sors ista tyrannis*

Conuenit, inuideant claris fortesque trucidant,

Munitique gladijs viuant, septique venenis

Ancipites habeant artes, trepidique minentur.

Et Cicero libello de amicitia ait: Hæc est tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla stabilis beneuolentiæ potest esse fiducia, omnia semper suspecta atque sollicita sunt, nullus locus est amicitix. Nam secundum Sophoclem in Oedipo ὄβρις φὺτεύει τὴν ἐργον, id est, *Iniuria creat tyrannum.* Quare Antisthenes philosophus, vt est in Stobæo, carnifices tyrannis in pietate præferebat: quoniam à carnifice quidem homines iniusti interimuntur, à tyranno autem etiam innocentes.

Plures lutra necat pisces, quam condat in aluum:

Sic rabie tumidus saua tyrannus agit.

T Y R A N N I S *sauissima.*

ARISTOTELES 8. historix anim. 29. cap. obseruauit, quod vipera Scorpionem deuoret: ideoque venenum alere tanto deterius, adeoque morsum eius esse lætiferum, quod venenatis pasci solet. Idem sæpe in Italia à viperarum captatoribus obseruatum: quanquam capsulis inclusæ, scorpionibus obiectis, raro id faciant. Galenus de Theriac. lib. 13. auctor est, viperam alia etiam venenata animalcula consumere, puta buprestes, cantharidas & istiusmodi, ipsi proculdubio non ingrata cibaria. Eodem scilicet modo homines crudeles, & natura facti ad tyrannidem, sæuiores tamen longe euadunt, cum ad inclinationem illam innatam accedit peruersa & flagitiosa educatio, & consuetudo ex pessimis moribus inquinatissima. Verissime enim Plato dixit 6. de Leg. Ἀνδραπῶν δὲ, ὡς φεμὲν, ἡμεῶν, ὁμῶς μὲν παιδείας τῆς ὀρθῆς τυχερὴν ἢ φύσεως εὐτυχῆς, δευτέρωτον ἡμερῶν τῶν τε ζῴων γίγνεται οὐδέ, μὴ ἰκανῶς δὲ ἢ μὴ καλῶς τρεφῆν, ἀγρωτάτων, ὁπόσου φέει γῆ: *Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porro, si cum natura felici rectam quoque disca, nam fuerit affectus, in diuinissimum mansuetissimumque animal solet euadere. Sin vero non satis, aut non bene fuerit educatus, ferocissimum omnium, quæ in terris nascuntur, animal redditur.* Quod si ad malam naturam & consuetudinem vitiosam accedat etiam potentia, & regnandi fastigium, tum certe nihil medium est, inter præcipitia & summa, vt Tacitus loquitur. Recte enim Plutarchus, ἢ δὲ ἐξυσία παρὰ λαβῆσαι τὴν κἀκίαν, νεύει τοῖς πάθεσι πρὸς θῆσι: *Potestas malitia coniuncta, neruus ac robur afflictibus addit.*

Et vt Seneca in Hipp. dixit:

— durus & veri insolens

Ad recta flecti regius non vult tumor.

Equidem dira diris pascuntur; &

Tetra quod extinguit, non mirum; vipera morsu:

Ecce etenim quali gaudeat illa cibo.

TYRANNVS.

DE Ichneumone, quem murem Pharaonis appellant, hæc Plutarchus: Ab induto thoracem prælium milite parum differt; tantum sibi circumdat cœni, tamque densam sibi circumalitur tunicam, aggressurus crocodilum. Plinius addit saturum Crocodilum in littore se supinum abijcet ibi tum trochilum auiculam eius os purgare, in qua voluptate somno pressum ab Ichneumone conspicatum, per eius fauces vt telum aliquod immisum erodere aluum, & sic bestiam illam conficeret. Idem ferme scribunt Strabo, Diodorus, Siculus & Oppianus, atque hic quidem 3. Cynegetic. eleganter admodum & copiose. Aristoteles & alij Ichneumonem ita armati, etiam cum serpentibus pregnantis mentionem faciunt. Est autem hieroglyphicon tyranni, qui vt Crocodilus in Nilo, iniustum imperium exercens, hominibus & animantibus non parcat, attamen à paruo & contemptibili Ichneumone interficitur: ita quoque non raro à vilissimo homine tyrannus è medio tollitur. Vnde Iuuenalis Satyra 10.

Ad generum Cereris sine cade & vulnere pauci

Descendunt reges & sicca morte tyranni.

Et ex sapientiæ arcanis manauit dictum illud,

Οὐδέ τις τύραννος μακρόβιος & ὄν θάνατος.

Id est,

Nunquam tyrannus obiit etate exita.

Extat Xenophontis Hieron, in quo tyrannos plane graphice depinxit. Græcum Prouerbiū est *Οφις εἰ μὴ φάγη σφιν, δράκων ἔ γινέσεται*: *Serpens ni edat serpentem, draco non fiet.* Et hoc quidem Hieroglyphico ab Ægyptijs Regem, qui multos alios debellasset & consumsisset, significatum fuisse scribit Pierius, nec minus recte nos de tyrannis vsurpare possumus qui aliorum exitio accrescere student. Pertinet huc insignis apud Polybium lib. 15. locus ille: *τὸν λεγόμενον τῶν ἰχθύων βίον, ἐν οἷς φασὶν ὁμοφύλοις εἶσι τῶ μείον & ἀπώλειαν τῶ μείζονι τεροφίω γίνεσθαι ἔ βιον*: *Piscium vita, prouerbio nota, inter quos samet si congeneres minoris exitium à validiore in escam, qua vitam trahat, conuertitur.* Quo & Varronis illud in Margopoli, referente Nonio, facit,

Qui pote plus vrget; pisces vt sepe minutos

Magnus comest, aut aues enecat accipiter.

Pulchre itaque Irenæus lib. 5. aduersus hæreses Valentini; ad vtilitatem, inquit, gentiliū terrenū regnū positum est à Deo, vt timentes regnū humanū non se alterutrum homines vice piscium consumant: sed per legum positiones repercutiant multiplicem gentiliū iniustitiam. Quo etiam referenda sunt quæ copiose in eandem fere sententiā differunt Basilius Magnus hom. 7. in Hexaem. & B. Ambrosius lib. 5. Hexaem. cap. 5. Paradinus addit: **VNIUS COMPENDIUM, ALTERIUS DISPENDIUM.** Nam iniusti & iniqui homines cum pauperum ruina ditefcunt, & illorum veluti esca se saginant. Seneca in Hyppolito,

Factus prada maiori minor: pro iure vires sunt.

Et recentior Poeta:

Maioris minor esca fera, velut esca Draconis

Serpens, ergo potens opprimit innocuos.

TYRANNVS potentissimus.

HVIVS Hieroglyphicon malleus est à manu è nube ostensus hominum frequenti cœtui. Ita Ieremias Propheta cap. 50. v. 22. Monarcham Chaldæorum vniuersæ terræ malleum appellat: huiusque Hieroglyphici toto capiti explicationem subiicit. Tum temporis enim, armis huius monarchiæ,

hæc, quasi malleo quodam ad conterendum terra totius Orientis regna utebatur: iridem vt hodie, tyranno Turcico, & superioribus seculis Attila vel Tamerlane: quorum hic, mundi terror; vtique lagellum Dei cognominati sunt.

Sed alijs Hieroglyphicis, ex Esaïæ Prophetæ cap. 10. repetitis quædam alicuius momenti proferamus. Versiculo 5. Assyrios virgæ & baculo comparat, clamans: Væ Assur, virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu eius indignatio mea. Quidam exponentes, ô Assur, accipiunt particulam *Hoi* prohortatione Assyriorum ad inuadendum Israel. Alij exponunt, Væ Assyrio virgæ iræ meæ; vt sit initium comminationis contra tyrannos istos, & sequentia legunt aduersatiue, quamuis sit in manu eorum baculus indignationis meæ, & ingentem fallacem, hypocritam, impiam (nempe Israelitas) mittam eos, cum mandatis, vt prædentur, &c. q. d. Et si vtar Assyrij opera in puniendo Israele; tamen ipsum quoque propter sua peccata vlsciscar. Alij, Væ, vel, Heu Assur, virga furoris mei: vt sit exclamatio propter sæuitiam Assyriorum aduersus Israelitas, q. d. Heu, quanta clade afficient, quanta crudelitate excipient Assyrij miseros Iudæos! Nonnulli legunt in vocatiuo, sicut Ierem. 47. capit. Eheu, gladii Domini, vsquequo non es requiriturus? Vel in nominatiuo, Heu Assyrios, eodem sensu, vt sit quasi deploratio & abominatio calamitatis inferendæ Iudæis per Assyrios, quæ Deo tribuitur *ὁ ὑποπαροπᾶδω*, ad notandam pœnæ atrocitatem. Virga furoris mei. Ita quidam legunt, nempe per appositionem, vel subaudito verbo substantiuo, eodem sensu, Væ vobis ab Assyrijs, qui sunt virga furoris mei, vel, Heu, quas stragas dabit Assyrius virga furoris mei, i. quo tanquam virga vsurus sum ad executionem iustæ meæ indignationis in gentem impiam. Et baculus ipse est, in manu eius indignatio mea. Docti interpretes exponunt, Baculus indignationis meæ est in manu eius. Alij in manu Assur est baculus, nempe indignatio mea.

Ostendit autem Deus, vocans Assyrios & ipsorum arma virgam & baculum suum, illos tantum fore exequutores suppliciorum populi, quæ ne se mouere quidem, nedum possint lædere Iudæos sine Dei voluntate & nutu. Si quis obijciat, sunt virga & baculus; ergo non agebant libera sua voluntate: ipsa metaphora suppeditat responsum. Nam necesse est in similibus omnia congruere, sed ea duntaxat quorum gratia adhibentur. Si sequeretur, Assyrius est baculus: ergo non libere inuadit Iudæos; eadem ratione sequeretur, est baculus, ergo nec viuens nec intelligens agit. Similitudo enim in eoduntaxat est, quod Assyrius regitur Dei nutu, neque minus, neque plus facere potest aduersus Iudæos: quam mundi iudex iustus decreuit: sicut baculus regitur manu & voluntate cædenti eo, neque incipit, neque desinit ferire citius, neque leuius, neque durius ferit, quam is vult, qui ipsum agit & moderatur. In modo autem huius motionis & gubernationis est maximum discrimen: neque ad hunc declarandum pertinent similitudines virgæ, baculi, securis, ferræ, quas paulo post adiungit. In baculo enim nihil est, quod externi obiecti intuitu ad percutiendum excitetur & alliciatur, & motus baculi sit causa effectrix: sed tantum impellitur vi agentis externi, vtentis eo ad percutiendum. In Assyrijs autem fuit mens intuens prædam oblatam & speratam: voluntas item hæc intuitu allecta ad prædanda & aliarum cupiditatum expletionem appetendam & persequendam, ac proinde imperans menti & loco motiuæ facultati.

Sunt igitur Assyrij instrumentum Dei tale, quod mouetur ab alio, sed simul mouet etiam seipsum, & est ex interno principio suæ actionis causa efficiens, vna cum illo principio externo, à quo foris ciatur & regitur. Atque hoc ipsum est, quod dicitur, hominem, libero arbitrio, seu voluntate, seu motu voluntatis agere, nimirum intellectu monstrante, & voluntate eligente aut repudiante aliquod obiectum. Cum hac autem libertate voluntatis nequaquam pugnat decretum diuinum, & efficax voluntatis inclinatio ad obiecta. Quin potius, quanto efficacius obiecta voluntatem afficiunt; stimulant & alliciunt, tanto ipsa liberius agit, cum tanto magis vltronea, spontanea & alacris in obiectum feratur. Est igitur cauendum hoc extremum, videlicet ne hostes, qui nos affligunt, vt de Turcis & eiusmodi carnificibus illud dici potest, putemus à Deo instar truncorum aut lapidum impelli; quod & vox diuina, experientia, sensus humanus & absurditas refellit, quæ inde sequeretur multiplex; videlicet frustra suscipi omnes dehortationes hominum ab impietate & flagitijs, & vel Deum esse peccati ipsorum causam, vel nullam in ipsis rationem hæere peccati & culpæ, ac proinde ipsos non iuste puniri propter:

propter maleficia. Sed alterum quoque extremum se recipit, æque cauendum est, ne videlicet in potestate & arbitrio carnificum istorum esse putemus, Christianos affligere vel non affligere pro suo affectu & animi impetu quiduis agant, Deo sciente quidem & spectante quid acturi sint & agant; sed nihil decernente vt faciant, nihilque (tanquam summus, iustus, formidabilis iudex, & piensque rerum omnium arbiter) agente vel efficiente eorum, quæ per ipsos fiunt, vt suos prolixi hypocritas detegat, & satanæ organa brachio potente tandem coerceat.

Aliud Hieroglyphicon tyranni potentissimi, vers. 15. eiusdem 10. capituli Prophetæ proponit, quum quærit, An gloriabitur securis contra secantem ea? Num extollet se ferra contra agitant eam? Falsæ gloriationis Assyriacæ sophismata non attingimus. Illud tantum ex Theologis repetimus, non sequi homines sine libera voluntate & sine culpa sua peccare, quia securibus & ferris conferantur. Non enim similia secundum omnes partes congruere necesse est; sed secundum illas tantum, ad quæ declarandas adhibentur. Homo intelligit, & vult, & efficit ipse opus suum, & expetit in eo finem, quem spectat, & ad quem fertur suo proprio & spontaneo motu, quorum nihil est in securi, sereno baculo, alijve eiusmodi instrumentis inanimatis, quæ tantum ab externo principio mouentur, non autem seipsa mouent.

Neque ad modum agendi, qui est in hominibus adhibetur illorum instrumentorum mentio & similitudo: sed dumtaxat ad necessitatem actionis, moderationis & promotionis diuinæ, ad perficiendum siue Dei, siue hominum consilia, & successus optatos consequendum. Nec enim haberet vllum robur Assyrius, Turca, Tartarus, nec ille posset vt, vel quidquam efficere, nisi Deus ad sui operis executionem ipsius vteretur opera, & conatibus successum daret. Interea voluntatis & actionum suarum prauitas spontanea satis cuius tyranno satis iusta est damnationis causa.

Declarat hoc instrumenti & instrumento vtentis collatio. Si peritus opifex securi vel ferra bona commoda vtatur, bene & commode secabit per eam. Sin autem vitiosa & hebeti, bene quidem per & recte per eam secabit opifex; sed per accidens, instrumenti vitio secabit male & incommode. Huius autem vitij in sectione causa per se erit prauitas instrumenti, quod si bonum fuisset, bene secuis ductum manu artificis eo perite vtentis. In hunc modum Deus Optimus & sapientissimus Artifex bene vtitur instrumentis tam prauis quam bonis ad bonum opus suum perficiendum, his tamen cui ipso bene, artificis misericordia, illis vero male operantibus suo vitio. Sic eadem vastatio gentium est Dei & Assyriorum actio, quæ velut vnum subiectum diuersissimas & oppositas rationes sustinebat. Iusta poena fuit Dei respectu: latrocinium vero respectu Assyriorum, Deo ita permittente, id est, non corrigente ipsorum cœcitatem & malitiam, iusto iudicio frenum cupiditatibus laxante, media & successus suppeditante, & ipsorum praua consilia, quo voluit, dirigente. Nullum est igitur consequens istud, securis non potest secare, nisi aliquo tollente & feriente: sic Assyrius non lædit Iudæos, nisi Deo sic volente: eodem modo igitur agit securis & Assyrius. Hic enim obiectis allicitur, & volens agit, vel bene secundum, vel male contra Dei voluntatem conscientie suæ inscriptam.

Cur ergo non modum agendi Assyriorum, sed prouidentiam diuinam designet Esaias, scopi concionis spectandus est, Iudæorum consolationem respiciens. Ad hanc autem nihil dici potest efficacius, quam si cogitent pii, videntes, audientes & sentientes hostium insolentiam & immanitatem ne digitum quidem illos mouere posse, sine certo, accurato, & ipsi salutari consilio patris sui cœlestis in cuius manu sint hostes quantum vis efferi, tanquam baculus, qui post filios Dei castigatos, in ignem sit abiectus. Simul autem piorum coetus, exemplis peccatorum & tragicis spectaculis poenarum in suis aduersarijs, ad modestiam & Dei timorem instituitur, ne donis, vel successibus suis quisquam effertur, vel securus & confidens fiat; sed quicquid habet, consequitur, aut efficit boni, nihil eius sibi arroget, neque de eo gloriatur, quasi non acceperit: contra bonorum omnium omnem gloriam in solidum soli Deo transferat.

Idem Propheta cap. 7. v. 4. alio hieroglyphico pereleganti tumultuantes Tyrannos graphice depingit. Quemadmodum enim extremitas titionis fumigantis oculos quidem aliquantisper fumo infestat, sed neminem adurere potest, quod ignis iam dudum deflagauerit, vel aquis aspersus refecerit: ita Tyranni suis clamoribus & terriculamentis misero populo admodum molesti sunt, & innocentibus ho-

bus hominibus, viduis, orphanis, peregrinis, ciuibus lachrymas excutiunt, tamen pios & innocentes nequeunt opprimere. Tandem enim illorum minæ, vociferationes, terrores, vt fumus, euanescent in auras, teste S. Scriptura, Psal. 68. 1. 2. 3. Proverb. 10. 25. Act. 12. 24. Huic oppositum videtur Athanasij de Iuliano dictum, Orat. 1. citante Damasc. orat. 3. de Imag. Quid nouus, inquit, hic Nebucadnazar? Nihil enim humanius iste in nos, quam vetus ille præ se tulit; cuius flammæ licet effugerimus, carbones tamen nos adhuc affligunt. Hoc est, Quamuis ipse iam dudum sit extinctus, tamen miserantæ illius cladis, quam Ecclesiæ superioribus annis intulit, sine lachrymis recordari non possumus.

Proverb. 10. cap. 12. vers. Salomon hieroglyphico nobili conatus & exitum tyrannorum describit. Nam turbo vel tempestas subito erumpit, obuia quæque radicitus euellens & prosternens: sed celerime transit & euanescit. Eodem modo Impij, Tyranni, Violenti & profani homines, ad tembus quidem tumultuantur, non aliter quam si ima summ. essent permisturi: verum opinione citius ad cœnas abripiuntur, & funditus extirpantur, vt ne quidem vllum sui nominis relinquunt vestigium, Psal. 37. v. 36. Quod quædam mentio in historijs occurrat, maledicta superest & omnibus exosa istorum memoria. Cum Iulianus Apostata Christianis internecionem post bellum Persicum indiceret, Athanasius tyranni interitum prædixisse fertur his verbis, quæ Socrat. lib. 2. hist. Eccl. cap. 12. retulit, *Ποσα κείνεν μικρόν, ὦ φίλοι. νεφύδρον γάρ ἔστι, καὶ παρήρηχεται*, id est, Secedamus paulum, ὦ amici. Est nimis nubes aquosa, quæ cito præterit. Huius præfagij veritatem euentus comprobauit. Nam paulo post in prælio contra Persas Iulianus improuiso telo vulneratus occubuit, & Christi victoriam fati ri coactus est.

Jeremias cap. 15. v. 12. tyrannos comparat ferro, Ecclesiam chalybi, & Dei nomine quærit an ferrum (commune) fracturum esset ferrum Aquilonis & chalybem? q. d. Tui hostes equidem sunt ferrei, sed ego qui interuenio pro te, sum tibi murus calybaeus: non est (inquit Deus) quod metuas ab hominibus istis. Alij existimant vaticinium esse exilij Chaldæorum, quorum monarchiam Persæ uersuri erant. Ferrum conteret ferrum, vel malo afficiet. Hebr. Iaroha Barzel Barzel. Commodè pingetur, si admonere volumus neminem ita fortem aut malum esse, quin tandem aliquando incidere possit in fortio rem vel peiorem, à quo superetur, vt Baiazeti à Tamerlane superato accidit quod expressam est monosticho græco,

Φαῦλον ἐὼν ἀλλὰ χεῖρον ἀντέτυχεν.

VENERIS *Immodica incommoda.*

VIPERÆ, mas & scœmina, coeunt, vt Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibî ipsæ circumuolutæ, vt vna existimari biceps possit. Viperæ scœminæ mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Quod longe ante Horapollo scripsit, Ægyptios dicens hac figura mulierem, quæ odio prosequens maritum eius vitæ insidiaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem iuxta ipsam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Ælianus, Basilij Magni Homil. contra scœner. & de Inuid. & 9. hex. Hieronymus ad Præsidium, Prudentius in Hamartigenia, & alij: vt miretur Pierius Albertum Magnum vnum contradixisse. Sed verane sint hæc, Baldus Angelus in libro de Viperæ natura & facultatibus enucleat. Symbolica certe esse manifestum est: quæ morbos & cætera ex nimia & immodica Venere incommoda, & quod per illam naturali calore tandem extincto cita mors veniat, accurate oculis subijciant. Eryximachus quidem apud Stoæum, breuiter *τὴν ζωοσίαν μικρὸν ὀπιλησίαν ἔλεγεν, καὶ χρόνον μόνον διακίττειν*: *Coitum breuem mortuum comitalem esse dixit, ac tempore tantum differre.* Et similiter apud eundem Democritus: *Ἐωςία ἀποπληξία μικρὴ; ἐξέσται γὰρ ἀνδρωπῶς ἐξ ἀνδρωπῶς*: *Coitus est breuis apoplexia. Prorumpit enim homo ex homine.* Sed quid aliud sunt amatoribus suis libidinosæ scœminæ, quam viperæ? Illis enim omnem succum & sanguinem, facultates, & ipsam denique vitam abrodunt & adimunt. Notus enim est veteris cuiusdam Poetæ Senarius: *Ἴσον λεαιῆνης καὶ γυναικὸς ἀμότης*: *Par est leana & femina crudelitas.* Omnium autem pulcherrima est Phædri fabula lib. 2. de anu & puella diligentibus iuuenem, cui hos præmittit versus: *A feminis utcumque spoliari viros, Ament, amentur, nempe exemplis discimus.* At nos ex disticho Poetæ nostri,

Sic pereat quisquis meretrici turpiter hæret,

Per Venerem vt nimiam viperam mensa perit.

1. **I**GNIS, quia calefacit, vtilissimus est: Verbum Dei, quod Spiritus S. dicit in corde, maximus vsui est, & facit vt illud audientes dicant: Nonne cor nostrum ardebat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & dum adaperiret nobis scripturas? Luc. 24. 32.

2. Ignis, quoniam lucem subministrat, nocturno tempore tenebrarum remedium est: sic firmissimus Sermo Propheticus velut lucerna est splendens in loco obscuro, vsque dum dies illucescat, & 1. Petr. 1. 19. Lucerna pedibus nostris verbum Dei. Psal. 119.

3. Ignis, aurum, argentum, & alia liquefacit, & purgat à scorijs & sordibus: ita verbum Dei emolli corda, & emundat ea ab inquinamentis cordis & spiritus.

Rhododendron siue Rhododaphne, quod Nerion quoque vocatur, planta elegantiff. & per totam ætatem amœnissimos flores proferens, teste Dioscoride lib. 4. cap. 72. mulis, canibus, asinis, & alijs bestijs, quoad flores ac folia, venenum est: at ab hominibus adu. serpentum morsus vtiliter è viti bibitur, præsertim ruta addita. Ad eundem modum Diuina eloquiã salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis peruersitatem torquere potius, quam cor ipsun ad eorum rectitudinem corrigere. S. Paulus 1. Corinth. 1. Sermo crucis, inquit, ijs, qui pereunt, stultitia est: at nobis qui salutem consequimur, potentia Dei est. De hoc eleganter in suo pegmate Petrus Costalius ita scripsit:

Nobilis aspectu folioque virens Rhododaphne,

Dicitur agrotis esse medela viris:

Tollit & humano conceptum in pectore virus,

Et lasis affert artibus antidotum.

Bruta tamen foliis animata extinguit eisdem.

Hæc sunt Scriptura non aliena sacra,

illa pios recta cæli deducit in axam:

Sed nigrum reprobis addere Theta solet.

V E R I T A S.

FACIBVS nocturno tempore accensis & pisces elici, & imprimis paguros, astacos, & cancos, expenitiff. etiam cauernis extrahi, capique, cum Oppianus, tum Olaus magnus inter recentiores, scribunt: nec fallit experientia. Plato quidem in Sophista hoc τῆς θύρας πῆλις τέχνης μυστήριον vocat. ἡθροὺν πυρενικλῶν: Quam prolixè admodum describit Q. Smyrn. lib. 7. Neoptolemum in Troianos pugnans cum piscatoribus, noctu ad hunc modum piscantibus comparat. Docemur hoc hieroglyphico, nihil tam esse abditum, quod non veritatis lux in conspectum proferat: quæ, vt Seneca ait in Troad. nunquam latet. Nam, vt Pindarus inquit 10. Olymp. ὅτ' ἐξελέγχαν μὲν ὁ ἀλάθειαν ἐτήτυμον χρόνον, τὸ δὲ σιφανὲς ἰὼν πρόσω κατέφραζεν: Et solum tempus, quod veritatem certam prodit, quodque latebat in obscuro, progrediens enarrauit. Cui congruit Matth. 10. illud, ἃ δὲν ἐστὶ κεκαλυμμένον, ἃ δὲ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ ἃ γινώσκονται: Nihil opertum, quod non reuelabitur, nihil occultum, quod non scietur. Potest etiam huius hieroglyphici vsus esse, vt quemadmodum luminis fulgore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoque veritatis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. Vtrumque certe præclara Polybij γράμμη complectitur, quæ legitur in eius lib. 13. Epitome his verbis: Mihi videtur Natura, Dearum maxima ostendere mortalibus veritatem, illique maximas addere vires: quod cum ab omnibus impugnetur, nonnunquam & omnis generis suadela vna cum mendacio aduersus eam armentur, nescio quo modo per seipsa animis mortalium illabatur, & nonnunquam confectum vires suas exerat: aliquando vero, vbi multum temporis in obscuro delituit, tandem per seipsam emergat, & mendacium manifestet. Hæc Polybius. Pulchre Menander:

Ἐρχεται τ' ἀληθὲς εἰς φῶς ἐνίοτ' ἔζητῆμενον:

Venit veritas in lucem, interdum non quaesita.

Et idem Menander:

Ἀλήθεια θεῶν ὁμόπολις, μὲν ἢ θεοῖς σιωδαταιμένα.

Veritas cæli cuius est, & sola fruitur conuictu deorum.

Huc pertinet etiam distichon appositum,

Elicit obscuris canoros lux clara cauernis:

Falsa etiam vero sic veniente vides.

VERITAS alius salus, alius perniciēs.

EST & hoc hieroglyphicon alibi aliqua ex parte expositum, cuius tamen hic tractationem pleniorē repetere voluimus. Quod vero Apes floribus odoratis, & imprimis rosis, apprime delectentur, & inde suauiss. alimentum sibi comparent, alibi dictum est, & libet insuper afferre in medium B. Basilij egregiam similitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: *ὡς γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἄχρη τῆς ἐρωδίας ἢ τῆς χρῆσας ἐστὶν ἢ ἀπόλαυσις, τοῖς μελίταις δ' ἄρα καὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει: ἔτω δὲ καὶ ταῦτα τοῖς μὲν τὸ ἡδὺ καὶ ἐπιχρημὸνον τῶν τοιῶτων δῶκυσιν, ἐστὶ δὲ καὶ ὠφέλιον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχῶν ἀποθέσθαι*, id est, velut enim florum hominibus quidem vsque ad odorem & colorem est vsus, apes autem mel ex ipsis excipere nouerunt: Sic etiam hi, qui diligentes in legendo existunt, non solum quod dulce iucundumque fuerit in eorum libris persequuntur, sed quandam ex illis vtilitatem in animum reponere student. E contrario autem Scarabæus, vt Ælianus refert lib. 4. cap. 18. ab odoratis læditur, ac foetidis oblectatur, imprimis vero rosæ adeo illi sunt contrariæ, vt illis inuolutus quoque intreat. Quod proprie etiam conuenit ingenio agresti, ac ab omni liberali institutione ac doctrina laudabili plane abhorrenti, cum alij bene educati & instituti tantopere his sese oblectent ac sustentent. Quo pertinet prouerbium tritum, *Scarabæo vnguentum*, quod Plutarchus 7. Symposiac. quæst. 7. in philosophum austeriorem quendam, qui psaltriam in conuiuio nolebat ferre, conuenire ait,

Vt rosæ mors, scarabæe, tibi est, apīs, vna voluptas;

Virtus, grata bonis, est inimica malis.

Veritati vero tribuimus huius hieroglyphici inscriptionem, ex S. Apostoli dicto, 2. ad Corinth. 2. v. 15. & 16. Nec enim vera virtus extra salutis æternæ veritatem nobis quaerenda est.

VERITATIS Oratio.

FRUCTVS arboris Perseæ formam cordis representare, folium autem similitudinem cum lingua habere, Plutarchus quoque in libello de Ifide & Ofiride notauit, cum in Ægypto hæc arbor fuerit dicata Harpocrati, cuius veteres mentionem fecerint: & inter recentiores Carolus Clusius in suis observationibus Hispanicis diligenter descripsit ac delineauit. Plinius tamen cum Persico arbore (cuius forsitan non nihil congener est, specie autem differt) videtur quodammodo confundere. Docemur hoc hieroglyphico, veritatis orationem debere esse simplicissimam, ac vndique sibi constare: vnde Germanis prouerbium quoque adhuc frequens est, volentibus cor & linguam oportere vnum idemque esse. Quod vtinam hoc nostro seculo, in quo

Candor inter homines res intermortua pene est,

plurēs diligenter obseruaret: cum profecto, secundum B. Nazianzeni dictum grauiss. *τῶν δ' ἀρετῶν ποιητὸν ἔδει μόνιμόν ἐστι*, id est, nihil simulatum potest esse diuturnum. Videmus autem & quotidie experimur, potius iam nimis vere inter multos conuenire istud Ciceronis in quadam epistola ad Quintum fratrem, dictum, vbi ait: Multis simulationum inuolucris tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusque natura: frons, oculi, vultus, persæpe mentiuntur, lingua autem sæpissime. Desinit vero idem Cicero veritatem libro secundo de inuent. per quam immutata ea, quæ sunt, aut ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectendam Sophoclis est egregia cohortatio:

Θάρσει, λέγων τ' ἀληθῆς ἐσφάλλη ποτέ.

Bono sis animo, vera dicendo nunquam erraueris.

Hieroglyphico autem distichon addamus:

Perseæ fert cordis fructus, folia amula lingua.

○ vtinam in cunctis hæc bene iuncta foras!

LACTANTIVS lib. 6. Instit. Diuin. cap. 8. Eadem, inquit, ratione hanc vitæ viam quæri oportet qua in alto iter nauibus quæritur. Quisquis autem rectum iter vitæ tenere nititur, non terra debet aspicere, sed cælum: & (vt apertius loquar) non hominem sequi debet, sed Deum; non his terrestribus simulachris, sed Deo seruire cœlesti; non ad corpus, sed ad mentem omnia referre: non huius vitæ dare operam, sed æternæ. Itaque si oculos semper in cælum intendas, & Solem qua oritur obserues, eumque habeas vitæ, quasi nauigij ducem, sua sponte pedes tui in viam dirigentur: & illud celeste lumen, quod sanis mentibus multo clarius Sole est, quem hic carne mortali videmus, sic reges sic gubernabit, vt ad sapientiæ virtutisque portum sine vlllo errore perducatur. Hinc Billij octosticho

*Aequora qui fragili sulcat male fida carina,
Quid, cursum vt teneat, nocte silente facit?
Peruigil ad cælum tendit sua lumina, fidus
Spectat & in Boreo iuge quod axe micat.
Quisquis iter vita sequeris, vitæq; perennis,
Ne tua sint terra lumina fixa caue.
Semper at athereas sublimi vertice sedes
Conspice: sic tutum latus habebis iter.*

VICISSITVDINES perpetua.

NAZIANZENSIS orat. de pauperum amore scribit Deum voluisse res humanas in summa varietate atque inconstantia versari, vt earum instabilitate perspecta, nostrum amorem ad ea conferamus, quæ omnis mutationis & inconstantiæ sunt expertia.

*Stultus vt est, leuibus ventis qui fidit, & vmbra,
Et noctis placida somnia certa putat,
Scribere quicq; in aquis molitur: sic quoque figit
Qui spes in mundi prosperitate suas.
Atque ideo in terris firmi nil prorsus vt esset,
Constituit supera qui manet arce pater.
Scilicet vt firmi nihil hic stabilisq; videntes,
Tendamus celeri semper ad astra pede.*

VICISSITVDINES rerum humanarum.

SERPENTIS pictura caudam ori inserentis, vt circulum efficiat, veteres Ægyptios annum & tempus repræsentasse, Horapollo testis est, meminitque Seruius in 5. Æn. Claudianus autem eandem rem valde poetice describit 2. lib. de laudibus Stiliconis. Quæ certe naturæ rationi conuenit, illique circularum circuitioni, ex qua dicrum noctiumque varietas, & mensis annique mensuræ procedit, de qua post Platonem Cicero. Grammatici annum, quasi annulum dictum putant: qui ab Homero περιλάμβεν & ενιαυτός appelletur, quasi ἰὼν εἰς ἑαυτὸν. Latinis annus vertens est. Hieroglyphici autem vsus varius esse potest. Nam, vt Virgilius imitatione Lucretij 3. Georg. canit,

In se sua per vestigia voluitur annus.

Et de Tempore pulchre Seneca Troad.

Tempus nos audium deuorat, & chaos.

Omnium etiam rerum in hoc mundo perpetua est ἀνακύκλωσις, vt Polybij verbo vtamur: Vnde ipsius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, vt apud eundem Horapollinem & Pierium videre est. Quo Taciti aurea illa sententia pertinet Annal. 4. qua affirmat, Rebus cunctis inesse quendam velut orbem, vt quemadmodum temporum vices, ita & morum vertatur. Et illa Croesi apud Herod. κύκλωσιν τῶν ἀνθρώπων ὄσι περιλάμβανον, & δὲ, ἐκ ἑᾶ ἀεὶ τῶν αὐτῶν εὐτυχίαν: humana rerum circulus est, qui rotatus semper, eosdem fortunosos esse, non finit. Sane quæ de Rerum publicis periculis Plato & Aristoteles differunt, ex scriptis ipsorum petenda sunt. Nec enim hic inferi instituti nostri ratio patitur. Quin & Regem, & ipsum denique imperium hac figura intellexisse Ægyptios, scri-

tores hieroglyphici indicant. Itaque vetustum Adriani Imp. honori sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & serpens regni icon est, vnde caput serpentis, diuim regina Iuno dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Petrus Costalius in Pegmate suo litium æternitatem hoc symbolo subiicit.

*Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt,
Finis vt vnus sit caput alterius.*

VICTORIA.

ACCIPITREM pingunt Ægyptij, quoties victoriam significant. Horapollo lib. 1. cap. 6. quod Accipiter cætera volatilia vincere videatur. Cum etiam robustioris animantis potentia premitur, um sese in aera refupinans, vt vngues quidem sursum, pennas vero posterioresque partes deorsum versas habeat, cum idem auis, quæ cum eo congregitur, efficere non possit, ita facile eam fugat, ac sibi parat victoriam.

VIGILANTIA.

LEPORES inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel statim euigilaturi constat, vnde in prouerbum abiit, leporinus somnus, cuius vsus etiam est creber in varijs linguis. Hinc, secundum nonnullos, λαγώς Græce dicitur, ὄπιδ τῆ λαείν, quod est videre, quia oculos non claudit in somno, quod Plinius & Suidas quoq; annotarunt. Ideo Ægyptij vt vigilantem hominem ostenderent leporem pinxerunt, quemadmodum ex Horapollinis lib. 1. c. 26. colligitur, & Pierius in lepore annotauit. Id autem ad mentis vigilantiam & attentionem transferre recte possumus. Cicero, pro Plancio: Vigilandum est, inquit semper: multæ insidiæ fiunt bonis. Demosthenes antelucanus opifitum operas præuenire solitus est, quam vigilantiam eruditi multi cum magna laude imitati sunt. Est & elegans Platonis sententia lib. 3. de Legib. Somnus multus, inquit, neque corporibus, nec animis, nec rebus gerendis natura aptus est. Nemo enim dum dormit, vilius est pretij, nihilo magis quam qui non viuit. Qui igitur vitæ & sapientiæ curam gerit, plurimo tempore vigilat, id solum prouidens atque obseruans, vt somni tantum capiat, quantum ad sanitatem potest pertinere. Ad cuius quidem conseruationem non multo somno opus est, dummodo recte sit constitutus somni capiendi modus:

*Luminibus dormit patulis lepus. At vigilandum est:
Insidiis quoniam cingimur innumeris.*

Plautus in Rudente, inquit,

———— *Vigilare decet hominem,*

Qui vult sua temporis consecrare officia,

Nam qui dormiunt libenter sine lucro & cum malo quiescunt,

Et Silius lib. 3.

Turpe duci totam somno consumere noctem,

O rector Lybia vigili stant bella magistro.

Si ad vera hieroglyphica oculos conuertamus, Salomon in Prouerbijs ignauiam acriter flagellat plurimis locis, vigilantiam ex opposito sedulitatemque diligenter inculcans.

Grus à sono dicta putatur, Græcis γέερον, quod generis epicœni est, sicuti & Latina vox: videtur autem germanica appellatio à græca deriuari. De gruum vero excubijs & vigilantia Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. cap. 10. Plinius lib. 10. cap. 23. Ælianus lib. 3. cap. 13. Plutarchus de solertia animalium, Horapollo lib. 2. cap. 94. & plures alij eadem prorsus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. 12. orig. quasi in epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias diuidunt, & ordinem vigiliarum per vices faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceant, hoc quod cauendum erat, clamor indicat. Quæ vera est imago hominis industrii & diligenter ab hostium insidijs sibi cauentis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus, (vt refert Ammianus Marcellinus lib. 16.) vigilandi exemplum sumpsisse videtur, cum fortunam tam suam, quam suorum non temere alijs in exercitu crederet. Dicitur enim ænea concha pelui supposita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuisse, vt cum neruorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsi tinnit

tus abrumperet somnum. Quod alij Aristoteli attribuunt. At contra Thrasybulus Athenas à iugo triginta tyrannorum liberans, noctu suis omnibus nimis secure stertentibus, irruptione hostili in domum facta fuit oppressus. Quare Plato 5. legum præclare hoc etiam subijcit: Vniuersi homines cuiuscumque actionis participes, quandoquidem sibiipsis & actionibus animum aduertant, omnipulchre & bene conficiunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria eueniunt. Cum que Plautina sententia in Rudente conuenit,

— Vigilare decet hominem.

Qui vult sua temporis conficere officia,

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro & cum malo quiescunt.

Ad veram cordis vigilantiam, de qua Seruator noster ait: Vigilate & orate, ne intretis in tentationem hieroglyphicam illud à quibusdam refertur. Nihil profecto in sacris literis frequentius occurrit, quam Spiritualis vigilantia commendatio. Vt sit,

Excubias vigilanter agas, tibi ne irruat hostis,

Ceu vigil exemplo te monet ordo gruum.

In bello, ne turpe illud tibi excidat, vigilas: & quando de excubijs aduersus fatanam & alios salubres hostes agitur, stertis, Christiane.

Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,

Vt teipsum serues non expergisceris? &c.

inquit Horatius, epistolarum lib. 1. epist. 2. ad Lollium.

VIGILANTIA domestica.

VVLPEs absente Taxo foueam illius occupat, suisque excrementis ita inquinat, vt Taxus reuersus cogatur illam insolenti hospiti inhabitandam relinquere. Quo hieroglyphico monemur vigilantia & diligentia opus esse, vt res nostras conseruemus, & ab aliorum fraudibus tueamur, secundum tritum illud Ouidij,

Non minor est virtus, quam querere, parta tueri.

Idem nobis subijcit Apologus Æsopicus de serpente, qui in cauernæ suæ contubernium admiserat crinaceum, à quo importuno hospite paulo post fuit vi expulsus. Igitur,

Que tua sunt serua, ne fors hac occupet alter:

Nec temere excipias quemlibet hospitio.

Nec propterea damnatur studium hospitalitatis imo stabilitur, quum vigilantia simplex & prudentia virtutum choro sedem suam obtineat.

VINDICTÆ Cupiditas.

TIGRIDEM apud Hircanos & Indos ferunt animal esse miræ velocitatis, ac maculosum, testatur Plinio. Authores rerum Indicarum, Ouidius & Petrus Martyr Mediolanensis, hanc feram describunt & faciunt Leoni parem vel maiorem. Pausanias lib. 9. Mantichoram Indorum esse putat. In Europæis regionibus num visa sit, dubitatur. Alianus cum Plinio scribit *Φιλότεκνον*, sobolis amatorem esse in hoc genere fœminam, vsque adeo vt ad naues vsque venatores acriter persequatur, eosque cogat catulos interceptos rursus vnum post alterum abijcere. Pierius in Tigridis hieroglyphicis annotat venatorem conscensa naui vix duobus vel vno tantum catulo ablato aufugere, in continenti post se equo relicto, in quem tigris omnem vltionis sœuitiam conuertens eum totum disceperat. Hieroglyphicum illud docet vindictæ cupiditatem minere tum in feris, tum in hominibus quoque dolorem solere, præsertim in iracundis & vera nudatis pietate, quæ nos ad clementiam hortatur, ac Deo vindictam relinquendâ esse monet. Quod sensit Iuuenalis, qui sibi obijciens vindictæ cupidorum dictum

At vindicta bonum vita iucundius ipsa est:

Statim responsum subijcit,

*Nempe hac indocti, quorum præcordia nullis
Interdum aut leuibus videas flagrantia causis,
Quantulacumque adeo est occasio, sufficit ira.*

andem egregie concludit;

*Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Vltio, continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam fœmina.*

ad iuxta Poetæ neoterici dictum,

*Persequitur sobolis raptorem concita tigris:
Et saepe est magnis vltio grata viris.*

VIOLENTA nocent.

VRSORVM oculi crebro erubescunt, qua maxime de causa fauos expetere videntur, vt conuul-
neratum ab apibus os leuet sanguine grauedinem illam. Et Solinus: Nihil auidius (inquit) quam
vel captant, atque ideo aluearibus vbique insidiantur. In varia vero pericula incidunt vel ab apibus
apetiti, vel ex arborum fastigijs, & ramis pondere fractis in terram cadentes. Quod hieroglyphicum
ubi probus ac innocens quispiam sibi recte accommodat, qui contra aliorum violentiam & iniusti-
am præter opinionem omnium conseruatur, quod Lucretius olim expressit, his verbis:

*Circumretit enim vis atque iniuria quemque,
Atque vnde exorta est, ad eum plerumque reuertit.*

ut Horatius lib. 3. Carm. Od. 4.

*Vis ingenij expers mole ruit sua:
Vim temperatam dij quoque prouehunt
In maius: ydem odere vires
Omne nefas animo mouentes.*

antea vero Menelaus apud Euripidem:

*Si vela tendas nimium, nauis mergitur:
Sed si relaxes rursus vehitur tutius.
Odit Deus nimis vehementes impetus:
Odere ciues, gratior est moderatio.*

Nullum violentum perpetuum; &

*Vt fauus exitior est vrsò, sic saepe malorum
Authorem illaqueant vsquè dolusque suum.*

VIR bonus.

VIRI boni hieroglyphicon Ouis est, Græcis οὐς βωτον, quasi οὐς βωσις, secundum Hesychium,
quod prouentum eorum, quæ ad vitæ sustentationem requiruntur, significet: animal simplex,
innocens, & generi humano utilis (vnde in sacris literis præclaræ similitudines sumuntur,) nam
propter lanam, lac, carnes, atque ipsam foeturam plurimum commodare potest. Quare ex hoc peco-
re, temporibus omnibus & locis apud plurimas gentes diuitiarum non exigua pars conquisita, atque
deo vita pastoralis olim in magno pretio fuit habita. In lege quoque Mosis inter innocentes & mun-
das pecudes primum locum obtinet. Hieroglyphicon illud igitur optime quadrat in virum bonum,
innocentem, qui quamuis sit destitutus aliorum auxilio atque subsidio, nihilominus omnibus
conferre & gratum facere studeat, quemque innocentia sæpe inter medios hostes tutum & incolu-
nem seruet. Vnde Nazianzenus præclaro hoc quoque scripsit, οὐς βωτον ἢ ἀπλότης, καὶ ἡκίστα κακίαν
ἔχειται τὸ κακίας ἀλεύθερον, id est, *Expers custodia est simplicitas, & minime mali quicquam suspicatur is
qui à malo est immunis.* Huic hieroglyphico aptatum est sequens distichon:

*Commoda plurima ovis præbet, nocumenta que nulla:
Sic benefac cunctis, nemini obesse velis.*

Et homini in sua simplicitate & innocentia acquiescenti semper propositam cupimus horum ver-
uum sententiam, nempe.

Hic scopus vnus erit, cunctis prodesse, nocere
Nulli, & amare bonos, ac tolerare malos.

Et istorum,

*Iuuare cunctos, ac nocere nemini
Est summa Christiana vita regula.*

Quemadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum esse dicit eum, qui proffit omnibus, nocere nemini, nisi laceffitus iniuria. Sed Christiani virum bonum eum esse asserunt, qui & laceffitus iniuri bonum pro malo reddit, Christi sui regis exemplo.

Plutarchus lib. 2. Sympos. q. 9. petit cur ouis à lupo demersa caro fiat suauior? respondet esse lupi spiritum adeo feruidum & quasi ignitum, vt ossa etiam durissima in ventre emolliat atque collique ideo à lupis morsu celerius quam alia liquefcere. Et olim propterea gulæ dediti expetebant hædus lupi faucibus ereptum, quod Horatius obiter attingit in Epodis,

*Vel agna festis casa terminalibus,
Vel hædus ereptus lupo.*

Martialis versus idem declarant:

*Paruus onyx vna ponetur cænula mensa,
Hædus inhumani raptus ab ore lupi.*

Conuenit hieroglyphicon hominibus pijs & probis in hoc mundo propter innocentiam vitæ ac veritatis studium, varijs periculis & tormentis sunt subiecti, ac sæpe ideo ab impijs extrema omnia patiuntur, tandemque Deo acceptam hostiam sese offerunt: quo in numero omnes sancti Martyres sunt collocandi. De quorum vnoquoque & hieroglyphico ouis à lupo aduersæ dictum est,

*Dum premitur iustus fit gratior hostia Olympo:
Sic quoque fit morsu suauior agna lupi.*

Apophthegmata sacra S. Ignatij & B. Polycarpi pro Christo morientium, prout in Eusebij hist. lib. 3. c. 36. & lib. 4. cap. 15. ad huius hieroglyphici illustrationem pertinent.

V I R T V S.

*Virtus ipsa sua firmissima nititur armis;
Seu iam hyemem fortis spernere docta male.*

INDICARVM rerum Scriptores depingunt & describunt animal quoddam veteribus forsitan incognitum, quod Hispani nominant *Armadillo*, id est, armatum siue cataphractum, quod quasi panoplia, vel armatura quadam loticata à capite vsque ad pedes sit contactum. Subterraneum animal esse dicitur, erinacei magnitudine, sed longius, *Tatou* Mexicanicis & Guinenisibus dictum. Rarum hoc animal naturalibus armis munitum, quibus sese defendit, nec externis indiget subsidijs, est virtutis hieroglyphicon, quæ instar lorice in se munita, tuta consistit, & insulzus aduersæ fortunæ facile superat ac contemnit. Quæ Claudianus in Panegyri de Mallij Theodori consulatu versibus elegantissimis exposuit,

*Ipsa quidem virtus pretium sibi, solaque late
Fortuna secura nitet, nec fascibus vllis
Erigitur, plausuque petit clarescere vulgi:
Nil opis externa cupiens, nil indiga laudis,
Diuitijs animosa suis, inmotaque cunctis
Casibus, ex alta mortalia despicit arce.*

Nec minus eleganter Horatius lib. 3. Od. 2.

*Virtus repulsa nescia sordida,
Intaminatis fulget honoribus:
Nec sumit aut ponit secureia
Arbitrio popularis aura.*

V I R T V S ardua captat.

Q UEM ADMODUM inuia virtuti nulla est via: ita

Rupis inaccessa virtus habet ardua culmen.

Huc tendis? Sudor multus ad alta leuat.

Suetum per iter eundum est. Ibx, cuius Plinius & alij meminerunt, in Alpium præruptis & altis rupibus, præfertim in Heluetia & montibus vicinis frequens reperitur, in quibus raro vel nunquam nives liquescunt. Nam calidissimum est animal pernicitatis mirandæ, cornib. sese fulciens, quod admiculo ex altis montibus desilit, & hac ratione cauet ne saxis allidatur. Viuit autem continuo in locis peris & inaccessis, nec facile venit in conspectum hominum. Inde apud Iobum c. 39. Numquid non partus ibicum in petris? Hieroglyphica figura est hominis à vulgi consuetudine & consortio remoto, nihil aliud quam virtutem ipsam, quamuis arduam, quærentis ac desiderantis, quem nullæ voluptatum illecebræ à proposito studio stadioque auertunt. Clemens Alexandrinus Stromat. libr. 4. huius argumenti laudat Simonidis versum,

Τὴν ἀρετὴν ψάξεν δυσμελέτοισ ἐν πέτρῃσι. id est,

Virtutem habitare in rupibus accessu difficultibus.

Quem imitatus est Silius Italicus, lib. 15.

Ardua saxoso perducit semita cliui,

Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Huius generis etiam sunt versus Hesiodæi, à Cicerone merito commendati,

Virtutem posuere dii sudore parandam, &c.

Musæ etiam dicuntur in monte Parnasso versari, propter secessum & tranquillitatem, qua studia gaudent plurimumque adiuuantur, & antiquitas Palladem *Μυθία*, quasi solitariam, eandem ob causam nominauit.

V I R T V S ardua petit.

O M N I B U S constat Montes passim apud sacros & seculares scriptores sumi pro loco stabili, munito, tuto, in quo quis ab hostium incursionibus se tueri possit. Super montem excelsum, ad quæ nisi per difficilissimam semitam non pateat accessus, laurum simul & palmam statue, hoc hieroglyphico significans ad veram doctrinam, solidamque prudentiam, & quæ ad hæc sequitur, perennem ac stabilem gloriam neminem peruenire posse, nisi per multos labores ac sudores. Inde distichon,

Qui laurum & palmam victricem carpere gaudes,

Montis, si nescis, ardua scande prius.

Et longe antea Silius Italicus,

Ardua virtutem profert via: scandite primi.

Cum quo Ouidiani versiculi belle conueniunt;

Ardua per præcepta gloria vadit iter.

Itemque,

Difficile est fateor, sed tendit ad ardua virtus.

Et Cassius Parmensis in Orpheo,

Non leuis ascensus si quis petit ardua: sudor

Plurimus hunc tollit.

V I R T V S difficilis, sed fructuosa.

N V X Pineæ, colliculis quibusdam inæqualis & aspera, miræque duritiæ est, quæ vix ignis vi potest referari: intus vero nuclei dulces latitant, nõ parum ad alimentum ac diuersos hominum morbos vtilis. Sic ad virtutem & honestatē ac laudabiles actiones non nisi per labores ac varias difficultates perueniri potest: at postea sequuntur suauiss. fructus. Quæ omnia Hesiodus paucis versibus ita eleganter complexus est, vt & Socrates eos commendat apud Xenophontem, lib. 2. commentariorum, & Ciceroni quoque vehementer placuerint: ideoque libr. 6. epist. familiar. ad Leptam, monuerit amicum suum, vt filium ipsius iubeat Hesiodæa ista ediscere, semperque habere in ore:

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ ὡς περ ἐπιθεῖν ἔθικον
 Ἀθάνατοι, μακρὸς δὲ ἰδρῶτος οἴμῳ ἐπ' ἀσπί,
 Καὶ τερχύς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δ' εἰς ἀλεν ἵκηται,
 Ραῖδιν δὲ πεισὰ πέλι, χαλεπὴ περ ἔσσει. id est,

— Virtutem sudoribus undique diui
 Praefere, & longus ad hanc perque ardua calli-
 asper & est primum: sed vbi alta cacumina victor
 Contigeris, iam fit facilis, licet ardua dudum.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. 4. Stromatum, habitare virtutem dixit *δυσ-
 εάτοις ἐπὶ πέτεγαις*, id est, *in rupibus difficilissimis*. Ouidij etiam est praecellus versus,

Gloria difficili parta labore venit.

Nuci illi adscribamus etiam Distichon,

Ardua vallatur duris Sapientia scrupis:

Dulcibus aſt eadem fructibus illa ſcetet.

V I R T V S *expedita ſemper.*

STRUTHIO CAMELI, vel secundum Græcam deriuationem, & quorundam eruditorum ſe-
 ſtentiam, Struthiocameli appellatio apud veteres Latinos non fuit vſitata; legitur tamen apud P
 nium. Feſtus autem, Auſonius & alij paſſerem marinum nominant. Ariſtoteles *σπυδὸν λιευκὸν κ' μέγε*
 Herodotus lib. 4. *κατὰγειον σπυδὸν* vocat, non quod ſubterraneus ſit, ſed quia à terra non attollitur
 aerem, vnde Luciano quoq; *καμαιπετὴς* dicitur. Ariſtoteles lib. 4. de part. Animal. c. vltimo, Struthio
 inquit, etiam Africus eodem modo partim auem, partim quadrupedem refert, quippe qui vt nō qu-
 drupedes pennas habet, vt non auis ſublimis nō volat. Sed Plinius lib. 10. addit, pennas ei ad hoc dat-
 vt currentem adiuent. Idem *Ælianus* (quemadmodum etiam Diodorus Siculus lib. 3.) ſcribit libr.
 c. 27. his verbis: At celerime duabus alis explicatis graditur, quas ventus quaſi vela implens propelli
 Iouius hoc ſymbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Vaſtio, ſe excogitaſſe perhibet, cur
 illi indignabundo à Pontifice Clemente 7. Antonius de Leua in quibuſdam dignitatibus militariſ
 præferretur. Inuebat autē per id, ſe nihilo tamen minus in ſuo munere, quamuis non adeo ſublim-
 ita progreſſurum, vt merito alios antecelluiſſe videretur: quod profecto illum pleniffime præſtitiff
 plures hiftoriæ abunde teſtantur. Paradinus addit, *NIL PENNA, SED VSVS*: Atq; explication-
 aliam affert ex Gregorio Magno, qui ait, Sicuti hæc auis plumarum oſtentatione volatum præclarum
 videtur conari expedire, nec tamen vmquam è ſolo leuatur, ſic hypocriſis eſt propriū, oſtendere qui-
 dem ſplendidam foris ſanctimoniam, præter ſimulationem, tamen ſi diligenter obſeruentur, nihil ſo-
 lidi, ſed ficta & humi nitentia omnia apparent. Ad priorem ſenſum refertur Diſtichon ſequens:

Quantumuis humilis, curſu tamen anteit omnes

Struthio: ſic virtus quolibet alta loco eſt.

V I R T V S *neglecta, Dei beneficio virefcit.*

ROS Æ frutex hyberno tempore, quaſi aridus ſpinifque ſolummodo horridus, carens foliis ac flo-
 ribus, negligitur proſuſ, vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore, vix depul-
 ſo frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aeris ruruſ reuiuifcere: & roſas protrudere,
 antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter ſæpe virtuti primum ſeſe exerenti ac primum emer-
 genti, quæ quidem crebrius quam matura ac omnibus numeris abſoluta inuidiæ ſtimulus eſt expoſi-
 ta, inſidias ſtruere, ac quaſi in herba adhuc verſantem ſuffocare homines mali ac inuidi conantur. Vn-
 de ſæpenumero quidam in primis ſuæ ætatis annis vigorem ingenij & laudabilem induſtriam ado-
 mnia honeſta præ ſe ferentes, inuidia ac malevolentia aliorum quaſi frigore hyberno non parum re-
 tardantur ac impediuntur, ne ſcilicet plenam de ſe ſpem conceptam tempeſtiue adimplere poſſint.
 Non raro tamen ruruſ diuino imprimis adiuti auxilio, tamquam aura clementiore conſeruatias
 excitati ruruſ repullulant, & ad frugem optatam tandem perueniunt.

Emergens virtus noua ſpernitur, vt roſa bruma

Expecta flores ſota calore feret.

V I R T V S . P V D I C I T I A .

LIII flos candidissimus ac odoratissimus, quamvis vndiq; sit horridis spinis circumseptus & molestatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem retinet, omnibusq; communicat. Sic etiam virtus incluta, quæ secundum Aristotelem 2. Ethic. semper versatur circa difficilia, tandem mergit ac conspicuam sese vniuersis exhibet, quamvis improborum stimulis ac inuidiæ moribus sæpe petatur ac exerceatur.

Quamlibet è medijs consurgunt lilia spinis:

Sic virtus ipsi crescit ouatque malis.

Quod & D. Chrysostomus grauius explicat: *ἐκ ἐστῖν*, inquit, *τὸν αἴς ἀρετῆς ἐπιμελόμενος μὴ ποιεῖν ἕξειν ἐχθρῶς, ἀλλ' ἐλὲν τῷ τοῦ αἴος τὸν ἐν ἀρετῷ. Διὰ τὸ τῶν τέτων λαμπερῶν ἐστὶν μείζονος.* id est, *Non aliter fieri potest, quin virtutis sectator quam plurimos hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum mouet: nam propterea longe illustrior euadet.* Quod Horatius paucis quoque expressit:

Virtus, repulsa neq̄cia sordida,

Intaminatis fulget honoribus.

Alij addunt, *Casta placent superis.* Nam pudicitia ac virginitatis florē esse liliū D. Hieronymus quoq; in exploratione Cantici Canticorum tradit. Hoc dictum Tibullus plene expressit his verbis,

Casta placent superis: pura cum veste venire,

Et manibus puris sumite fontis aquam.

V I R T V S *sibi pulcherrima merces.*

PAUO, vel secundum Gellium Pauus, à sono vocis, vt opinatur Isidorus, sic dictus, Græcis est *παῦς* vel *παῖς*, ἀπὸ τῆς πάσιως τῶν πηγῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum. Quas instar gemmarum vel oculorum (vnde Argum, qui secundum Plautum totus oculus fuit, in hanc auem transmutatum fingunt poætæ, vt apparet ex Ouid. Metamorph. I.) variis coloribus aduersus solem expandit, idq; potissimum quādo laudatur, quare Aristoteles vocat *φιλόκαλον*, i. e. ornatus & elegantia studiosum. Ælianus lib. 5. Animal. cap. 2. elegantem eius formam accurate describit, dicitq; hanc auem à barbaris ad Græcos fuisse importatam, initio tam raram, vt Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo quæstus factus. atque Alexandrum Magnum eiusmodi aues apud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in omnes qui illos occiderent, grauem pœnam instituisse. Vnde Martialis,

Miraris quoties geminatas explicat alas,

Et potes hunc sauo tradere, dure, & c?

Notandum quoq; eius carnem, quod D. Augustinus quoq; lib. 21. de ciuitate Dei, c. 3. & Isidorus lib. 12. affirmant, non putrescere. Quemadmodum itaq; pauo gaudet sua pulchritudine, & imprimis aduersus Solem de hoc innato ornatu expansis alis gloriatur, ita quoq; virtus ipsa propria laude digna, & perse pulcherrima æstimari debet. Nam secundum Ouidium lib. 2. de Ponto, Eleg. 3.

— *per seque viranda est*

Externa virtus in comitata bonis.

Habetur autem integer huius hieroglyphici versus apud Silium, lib. 13.

Ipsa quidem virtus sibi pulcherrima merces.

Hieronymus Ruscillus aliud dictum Gallicum vsurpatum fuisse ad hanc picturam ab Arone Cibo Gennensi perhibet, nimirum, *FEAVTE' PASSE TOVT. Fidelitas omnibus antecellit.* Nam vt pauo cunctam suam pulchritudinē in seipso ostendit sine omni fuco, & ascititio ornatu, ita animus generosus & fidelis vniuersum studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

Pulchra suis veluti est volucris Iunonia pennis:

Sic virtus proprio lumine clara nitet.

V I R T V S *utilis ad omnia.*

LAURVM custodiæ ac incolunitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius: vnde apud veteres, Lutela causa prope ædes sata, vel illis adfixa fuit: quod etiam testatur Ouidius, dicens:

Postibus Augustis eadem fidelissima custos.

Eamq; insuper non lædi à fulmine, Plinio etiam aspiculante, vetustas credidit. Vnde Tiberius Imperator Romanus, tempestates & coruscationes nimium expauescens, caelo turbido lauream sibi fortis est imponere, non aliter ac Augustus ante ipsum nescio qua superstitione, ex vituli marini pelle eundem finem cingulum gestare consuevit. Herodianus quoq; scribit lib. 1. in maxima peste, consentibus Medicis, Commodum Imperatorem ob copiam arborum istarum in locum, cui nomē Laurorum, secessisse, quod beneficio harum arborum se à contagio immunem fore speraret. Ad eundem modum virtus, cuius omnis laus, secundum Cicëronem, in actione posita est, per se munita ab omnibus non solum vitiiis, sed aliis rebus aduersis, semper illæsa ac integra durare solet, aliisque vniuersis commoditatibus est præferenda. Vnde Horat. Carm. lib. 3. Ode 2.

Virtus repulsa nescia sordida

Nec sumit, aut ponit secures,

Intaminatis fulget honoribus,

Arbitrio popularis aura, &c.

Et neotericus poeta, Disticho ingenioso cecinit,

Sic illæsa malis constat pulcherrima virtus;

Laurus vt est dirus integra fulminibus.

V I R T V T I S *alumnus.*

HVIUS hieroglyphicum est venator fixo pede cum venabulo aprum vel leonem expectans, dum focij turpi fuga sibi consulunt. Senecam Philosophum epist. 64. audiamus. De Sextij præstantissimi viri scriptis agens. Quorundam Philosophorum, inquit, scripta clarum tantum nomen habent. Cum legeris Sextium, dices, viuit, viget, liber est, supra hominem est, dimittit me plenum ingentis fiducia. In quacumque positione mentis sum, cum lego huic (fatebor tibi) libet omnes casus prouocare libet exclamare, Quid cessas fortuna? congregere, paratum vides. Illius animum in duo, qui quærit vbi se experiatur, vbi virtutem suam ostendat:

Spumantemque dari pecora inter inertia votis

Optat aprum, aut fuluum descendere monte Leonem.

Libet aliquid habere quod vincam, cuius patientia exercear. Hactenus Seneca. Quæ autem de Sextio vir profanus, nos ad quemuis Sanctum Prophetam, Evangelistam, Apostolum merito referre licet,

V I R T V T I S *Amor.*

MYTHOLOGICI scribunt Monocerotem odore & amore castæ virginis captum, omni ferocitate deposita, ad eam accedere, caputq; in eius sinum recondere, atq; tandem fomno obrutum capi. Quam allegoriam docti putant inde natam, quod rerum naturalium auctores scribant, Monocerotem sui generis feras hostiliter persequi, nec aliter cum fœmina assuescere, nisi libidine stimulatâ. Typus est castæ & puræ vitæ, qualis imprimis virginibus conuenit, quæ non solum hominibus moderatis summo perere probatur, sed etiam à ferocioribus magni fieri, & ad se amandum allicere solet. Sic apud Senecam in Hercule furente Lycus quærit à Megara, an

Obiici feris monstris virtutem putet?

Illam autem respondet,

Virtutis est domare quæ cuncta pauent.

His & Distichon subijciamus,

Quem non vincat amor castæ virtutis & ardor?

Virtus tanta potest, vincat vt illa feram.

V I R T V T I *via nulla inuis.*

IN antiquis numismatibus equus ad currendum se incitans, summam rei celeritatem & alacritatem denotat. Montis vero ascensus accliuior & asperior, virtutis iter, difficile quidem, quo tamen ad veram gloriam tandem perueniatur, hieroglyphice pingit. Venti autem procellosi, equi cursum remouentes, omnis generis aduersitates, & impedimenta plurima, quæ viros probos & virtutis amantes à præcla-

acclaro suo proposito auertere, vel saltem aliquantisper detinere solent, non malè exprimunt. De
uo Euripides quoq; in Supplicibus conqueritur;

πολλοὶ καλῶς γεγῶτες ἄνδρες ἔλ' ἔχουσ' ὅπως
δείξωσιν αὐτὰς τῶν κακῶν ἐξουσία. id est:

Multi viri nati loco honesto non possunt

Seipfos palam ostendere, propter malorum potestatem.

Menander idem deplorat, clamans,

— — — ὡς ἀδικον, ὅταν ἢ μὲν φύσις

ἀποδῶ τί σμυδόν, τᾶτο δ' ἢ τύχη κακοῖ. id est:

Quam iniusta res, cum natura quidem

Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc deprauat.

Nihilominus contra omnes insultus & procellas grauiore, à via virtutis numquam abscedendum,
sed fortiter resistendum, donec superatis omnibus malis optatum finem consequamur.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, inquit ille apud poetam. Quod Cicero quoq; monet, libr. 3.
quæst. Tusculanarum. Nulla, inquit, diuturna potest esse gloria, quam labor strenuus ac indefessus pri-
mum non antecesserit. Quo pertinent Propertij lib. 4. Eleg. versus elegantes,

Magnum iter ascendit, sed dat mihi gloria vires,

Non inuat ex facili lecta corona iugo.

In omnium ore sunt τὰ πάνδημα ἐνεῖα ἢ Ησιόδα περὶ τῆς ἀρετῆς ἐπιη, vt Lucianus ait in Necyomant.
quæ & alibi adducuntur, nempe, Difficilia quæ pulchra. Laudant Cicero, Xenophon, & ante oculos
habuit Ammianus Marcellinus libr. 14. & alij. Certe cum Obeliscus, excelsus admodum accliuus,
& serpens natura imprimis glaber ac læuis sit, fieri vix potest, vt in summum eius cacumen perrepere
possit. Quî igitur virtutis difficile & periculosum iter exprimere velit, fortassis haud absurdè hoc hie-
roglyphico vti poterit: Simulque innuere, non facile peruenire ad honoris & gloriæ fastigium, qui
nimis timidè omnia explorat, & trepide resilit. Nam, vt pulchrè Theocritus ait: Φεύγειν δὲ πάντα
τρέπον τὰς σκολιᾶς ἢ πρανεῖς, τὰς δὲ σκοτόμας ἢ ὀρθίους τρέβεις ἀπαράξεται: Obliquæ & decliuæ viæ modis
omnibus fugiendæ sunt: abruptæ autem & recta sursum ferentes complectendæ. Et vt Symmachus
dixit libr. 9. Ep. 84. Virtus durioribus negotijs nitescit, & aspernatur decliuem facilitatem, maximo-
que sudore arduum laudis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epist. ad Lucilium: Ad honesta ni-
tentes, quando magis incubuerint, minusque sibi vincî ac strigare permiserint, admirabor & clama-
bo, Tanto melior surge & respira: & cliuum istum, vno si potes Spiritu exupera. Generosos animos
labor nutrit. Et paulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & aspera hortatur, & dicit:
Quid cessas? non est viri timere sudorem. Xenophon quidem 2. ἀπομν. vbi Hesiodica illa adducit,
hanc pulcherrimam γράμην præmittit: διὰ καρτερίας ἐπιμέλειαι τῶν καλῶν ἢ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖσθαι
ποιεῖσιν, ὡς φάσιν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες. Cura quidem laboriose efficiunt, vt ad pulchra & honesta facinora peruenia-
tur, sicuti virorum optimorum habet adagium.

Sudore hac magno conscendit culmina serpens.

Nempe est virtutis semita difficilis.

V I S Consilij experts.

VROS ἀπὸ τῶν ὄρων, id est, à montanis locis in quibus degit, secundum Isidorum, dictus est.
Hunc in Heccynia silua Cæsar libr. 6. De bello Gallico reperiri ait. Plinius lib. 8. cap. 15. Vros vi
excellenti velocitateque scribit esse præditos. Iis imperitum vulgus Bubalorum nomen imposuit.
Adeo feroces Vros physiologi depingunt, vt si à venatoribus, post arbores latitantibus, telis vulne-
rentur, in tantam iram exardescant, vt crebriore in arbores impetu factò, tandem seipfos quoque
conficiant. Sic furones & impetus validos potentiorum, sana consilia respicientium, prudentia decli-
nat & frangit, cedens illis tempestine, & in tutum locum sese recipiens, tantisper dum feroces isti viri-
bus suis euertuntur atq; ruunt mole sua. Etenim,

Quis furor est caco temere se offerre furori?

Cede, parum expecta, nec mora, victor eris.

Et pridem Ouidius vtiliter vim vi nimium præcipianter repellentium inconsultam mentem mor-
his dictis,

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.*

Et Horatius, libr. 4. Carm. Ode 4.

Vis consilij expers moleruit sua.

Oppianus item libr. 5. Halieutic.

ὦς ἔτ' ἠγορέεις ἔτ' εἶδε ☉ *ἔπλετ' ἐνειπε*

Τόσους, ὅσων περιόδων, ἀλλή δ' ἀνεμόλι ☉ *ἄφρων.* id est:

Nec robur tantum quantam prudentia præstat,

Nec species: stolidæ vires sine morte fatiscunt.

Raro autem hæc duo coniunguntur. Nam, vt recte ait Valerius Max. lib. 9. c. 12. nimio robore men-
brorum vigor mentis hebescit, quasi abnuente natura vtriusq; boni largitionem, ne supra mortales
fœlicitatem sit, eundem & sapientissimum & validissimum esse.

Solere sæpenumero Balænas, vel procellarum vi in littora eijci, vel etiam dum ipsæ apricandi fi-
dio terræ nimium propinquant, vt fidunt, ob refluxum maris aqua destitui, atque ita in sicco reli-
qui, vt mole illa sua corruant, experientia testis est, suntque ad Oceanum crebra eius rei spectacul-
& in Batauis insigne anno M. D. LXXXIIX. contigisse meminimus. Balænam sane nonnunquam è ma-
prodire, & ad solem apricari, ipse Oppianus scribit. Vnde & Grammatici quidam volunt dictam
παρὰ τὸ πρὸς Φῶς ἀλλεοῦται: eoque hodie nomine cunctas fere maiores pelagi belluas vulgo intell-
gunt, cum veterum quidem balæna ex Rondeletio & alijs satis nota sit. Hieroglyphicon autem ho-
scipsum ex inscriptione Horatiana fere explicat: cum qua Isocrates consentiens, Robur prudenti-
coniunctum profuisse quidem, verum ea destitutum, magis fuisse habentibus detrimento, dixit. E-
Nestor apud Homerū idem pene pronunciat. Exemplo sunt Milo Crotoniates, & Polydamas ath-
leta: quorum ille dum quercum manibus insertis diuellere, hic speluncam ruentem solus humeris su-
stentare conatur, misere vterq; perijt, sicuti apud Valer. Max. legimus. Possit hoc etiam accommodar-
fortassis ingenti alicui imperio, quod ipsa magnitudine sua laborat, minaturque ruinam. Illud enim,
dum cuncta immensæ duntaxat potentæ suæ & tribuit & ascribit, Dei omnipotentis manu & prote-
ctione merito tandem destituitur, quod si fit, magno cum fragore subito corruit. Vt enim Apollodo-
rus Comicus ait:

ὄγκος μέγας πῶμα γίνεται μέγα

Ingentis molis ingens ruina erit.

Sapienter itaque Gr. Nazianzenus monuit:

Μὴ ἐπαρθῆς μέγα, ἵνα μὴ μείζον κατενεχθῆς.

Ne efferraris alte, ne deferaris altius.

Siquidem, vt pulcerrimus habet Claudiani versiculus:

Magna cadunt subito, summa repente ruunt.

Et quid Babylon, atque Roma, ruens aliud occinit? quam

Sic pereat quisquis robore fidit atrox.

V I S P R O L I F I C A .

REFERVNT Physiologi multa de Scorpij prolifica vi & generatione, tamquam naturæ quopiam
miraculo. Ex terra enim & calore solis Scorpios oriri experientia confirmatum est. Ideo Scor-
pius generationis symbolum merito dicitur. Aliud quidpiam admiratione dignum ex Ouid. lib. 15.
Metamorph. desumptum est: vbi ex cancro demptis brachijs terraq; obruto Scorpium enasci scribit
his versibus;

Concaua littoreo si demas brachia cancro,

Cetera supponas terra, de parte sepulta

Scorpius exibat, caudæque minabitur vna.

V I T A *beata in terris.*

CERVA matutino tempore, Sole iam ex oriente æstiuus mensibus, tam propter sui corporis caliditatem, quam cœli æstum, purissimum rorem hianti ore iucundè excipere atque eo sese reficere solet. Designat autem factum illud piorum in terris versantium vitam & conditionem beatam. Cerua autem hieroglyphica nota hic est hominis pietatem colentis, & Dei promissa suauissima iucundè meditantis, quibus tanquam saluberrimo pabulo & desideratissimo rore cœlitus nutritur & recreatur. Nihil, me Christe, amabilius

*Ore capit patulo rorem vaga cerua cadentem,
Rore riges nobis torrida sorda DEVS.*

V I T A *in amore.*

DE animalculis tam in niue quam igne viuentibus locus habetur apud Aristotelem lib. 5. capit. 19. de histor. Animal. facis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quin etiam in ijs quæ utredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia nouimus, vt vermes in niue vetustioribus, qui hirti sunt pilis & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in niue mediæ terræ candidi & grandiores inueniuntur. Torpent omnes ac difficulter mouentur. In Cypro insula ærarijs foracibus, vbi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus maiores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Emoritur & hoc genus & illud niuis alumnum, cum alterum ab igne, alterum à niue dimotum est. Hæc ille. Plinius lib. 1. cap. 36. Eadem repetens vocat pyralim siue pyraustam, de quo in symbolo proximo plura. Seneca quoque libr. 5. cap. 6. cum admiratione potius quam causæ explicatione idem affirmat, itemq; Ælianus lib. 2. cap. 2. à quo *πυραυστὸν*, id est, in igne nati vocantur. Hoc tamen nescio qua ratione inductus. Duid. 6. Factor. negare videtur.

*Nec tu aliud Vestam, quam puram intellige flammam;
Nataque de flammis corpora nulla vides.*

Erasmus in Adagijs prouerbio, *πυραυστὸν μόρον*, *pyrausta interitus*, hoc hieroglyphico interpretatur vel de *ἀνωμοεῖς*, id est, qui eeleriter intereunt, vel etiam de illis qui nullibi alibi viuere possunt, quam in proprijs ac consuetis laribus & domicilijs: à quib. si paulo longius abesse cogantur, sibi morientulum existiment. Alij ex Plinio ascripserunt, *MORIAM SI EVASERO*, quod non absurdum est illi, *ἀπαλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπαλόμεθα*, id est, perimus, si non primus, à contrario sensu. Et Themistocles exul, in maximum honorū fastigium à rege Persarum euectus, suis dicebat, referente Plutarcho, O filij, pericramus, nisi periissimus.

V I T A *perennis.*

PHŒNIX auis est vitæ perennis hieroglyphica pictura. De eo autem paulo verbosius hic differere fert animus. Idque tum propter auctorum plurimorum de eo varias ac interdum discrepantes opiniones, tum ob varia hieroglyphica & symbola, ex hæc aue ingeniosa nonnulla & præclara desumpta. Ac quantum ad primum attinet, si omnium illorum, qui de illo aliquid literis mandarunt, sententias in medium proferre vellem, non aliquot pauca pagellæ, sed vix liber quispiam grandior sufficeret, quare satis esse putavi, saltem loca præcipuorum scriptorum hoc in loco notare. Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. II. siue Euterpe, quamuis dubitanter de eo loquatur. Philostratus quoque in vita Apollonij addit istud, *ὁ φασὶ*, id est, vt aiunt. Scripserunt de eo etiam Horapollo libr. 1. 34. & 35. Plinius libr. 10. capit. 2. qui & ipse veretur ne quid fabulosi subsit. Solinus capit. 36. Seneca passim. Cornelius Tacitus libr. 5. Annal. Ælianus lib. 5. cap. 58. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberij, qui ait in Ægypto visum, ac Tiberio mortem denunciassè. Glycas Annal. part. 1. Artemidorus libr. de infomnijs, cap. 49. Æneas Platonius. Aristides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelij Imper. reedificata: atque inter poetas Oppianus. Quindius 15. Metamorph. Claudianus. Poëma Lactantio falso ascriptum. Tzezis. Statius libr. 3. Inter Ec-

clesiasticos vero scriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione vltima d Spiritu sancto. Basilus. Tertullianus in libro de resurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufinus. Ambrosius de fide resurrect. & Hexam. Isidorus libr. 12. Inter recentiores sunt, Albertus Magnus, Volaterranus lib. 15. Scaliger contra Cardanum Exercit. 233. vocatque Semendam, ex scriptoribus recentioribus rerum Indicarum Pierius Valerian. in Hieroglyphicis. Erasmus in Adagijs Chil. 2. Centur. 1. Prouer. 21. & 57. Adrianus Iunius Prouerb. 93. Centur. 5. Gesnerus de Auibus, & plures alij, quorum nomina iam nõ succurrunt Sed, meo quidem iudicio, inter omnes, quos iam enumerauimus, nullus videtur exquisitius ac certius de Phœnicæ scripsisse, quam Corn. Tacitus lib. 5. Annal. Cuius ideo verba integra hic apponenda esse censuimus. Paulo Fabio & Lucio Vitellio Consul. post longũ sæculorũ ambitum Phœnix in Ægyptum venit, præbuitq; materiam doctissimis indigenarum & Græcorũ, multa super eo miraculo disserendi, de quib. congruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sacrum soli id animal, & ore ac distinctu pinnarum à cæteris auib. distinctũ, consentiunt qui formã eius definire. De numerorum varia traduntur, maximè vulgatum, quingentorum spatium, sunt qui adseuerent, mille quingentos sexaginta vnum interijci, prioresque aliter Sefostride primum, post Anaside dominantibus, deis Ptolemæo, qui ex Macedonibus tertius regnavit, in ciuitatem, cui Heliopolis nomen aduolauisse, multo cæterarum volucrum comitatu, nouam faciem mirantium. Sed antiquitas quidem obscura. Inter Ptolemæum ac Tyberium minus quinquaginta anni fuerunt, vnde nonnulli falsum hunc Phœnicem, neque Arabum è terris credere, nihilque vsurpauisse ex his, quæ vetus memori firmavit. Confecto quippe annorum numero, vbi mors propinquet, suis in terris struere nidum, eiq; vim genitalem affundere, ex qua fœtum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris: neque id temere, sed sublato myrtiæ pondere, tentatoque per longum iter, vbi par oneri, par meatui sit, subiri patrium corpus, igne solis aram perferre atque adolere. Hæc incerta & fabulosa aueta. Cæternò aspici interdum eam volucrem in Ægypto non ambigitur. Hæc ille. Sed notandum, præter Claudianum & Poëma Lactantio perperam attributum, nec Plinium, neque Tacitum, vel alium ex veteribus tradidisse Phœnicem seipsum comburere, quod tamen postea recentiores vniuersi secuti sunt. Serueniamus iam ad Symbola, quorum primum erit, *Vt viuat*: à Ruscello ascriptũ Madrucio Cardinali quod alij plenius afferunt, *Sed necat vt viuat*: cuius interpretatio multiplex esse potest. Nam primum generalius significat hominem, qui omnes suas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, vt suæ vitæ breuitatem egregia fama compenset, & inde sese quasi immortalem reddere queat. Alij potiùs veram pietatem exercendam referunt, intelligendo per solem, ad quem Phœnix aspirat, & cuius beneficio regeneratur, *Christum*, nostrum Redemptorem, vnicum iustitiæ solem, cui omnia nostræ meritò debemus referre accepta, & cuius causã quauis libenter in hoc mundo perferre, quo tandem per ipsum vitam beatam & æternam viuere queamus, certo nobis persuadentes hanc mortem nostræ esse initium vitæ melioris, de quo præclarum distichum & à multis commendatum legitur Rauennæ ad picturam Phœnicis:

Securus moritur qui scit se morte renasci,

Mors ea non dicitur, sed noua vita potest.

Sic B. Tertullianus in libro de resurrectione carnis inquit, plenissimum ac firmissimum specimen est huius spei (resurrectionis) ex hoc alite sumendum, quod B. Ambrosius quoq; & Epiphanius in Physiologo afferunt. Quare, quidam græcum dictum scripsit ΘΝΗΣΚΩΝ ΟΥΚ ΑΠΟΘΝΗΣΚΩΝ, id est, moriens non moriens. Cuius argumenti plurimæ extant sententiæ apud sacrarum literarum interpretes præclaræ. Quidnam Bartholomæus Taëgius, qui de Symbolis siue impresis Italice breuiter & accuratè scripsit addidit, *Ne pereat*: quo ait exprimi hominis pij ac religiosi propositum & studium laudabile, in fugiendis & compescendis voluptatibus ac illecebris huius mundi, & affectibus & cupiditatibus suis nimijs moderandis ac vincendis, denique in castigando proprio corpore, ne vitij cum iactura animæ obsequatur. Quod B. Nazianzenus libr. 1. Sententiarum spirituum his iam bicis versibus breuiter de quibusdam vitij exposuit.

ἦρας, μέλι, ἤλα & τὴν δαίμωνισσα
οἷς ἀν' οὐρανόθεν, τὸ φερεῖν ἐπέκλυσε.
πῆξις, πρῶτον, δὲ κρυσόν, τὸ φάρμακον,
ἢ ἰατρία τῶν ἐμῶν νοσημάτων, id est:

Vinum, libido, liuor, & demon, idem:
Quorum occuparint, opprimunt hac pectora.
Medentur hisce, lachryma, fames, preces,
Sic est mea curatio egritudinis.

Aliud præterea symbolum phœnix suppeditat, nimirum, *Nutrix ipsa sui*, ex poemate Lactantio scripto,

*Ipsa sibi proles, suus est pater, & suus hæres,
Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.*

Quod illis rectè tribuitur, qui suamet industria & virtute ad res magnas sine aliorum adminiculo perenerunt. Scen. n. s. quoq; Helionora Austriaca, Caroli 5. soror ex hoc alite defumere voluit symbolum, um inscriptione: *Vnica semper auis*, secundum Ouidium 2. Amor.

Et viuax Phœnix, vnica semper auis.

Quo demonstrare studuit (vt Paradinus refert) sicuti optima & pretiosissima quæque rara sint, & inuentu difficilia, ita quoq; sibi esse persuasum, se nunquã talem alterum maritum, qualis fuerit *Franciscus*. Rex Gallia, in posterum esse reperturum. Est autem notũ, quod prouerbij loco vocemus aliquem propter raras ingenij dotes vnicum Phœnicem, quia alios omnes ita excellat vt neminem parè habere videatur. Illustrissima quoque Princeps Bona Sabaudienfis, Ioannis Geleatij Mediolanensium Ducis mater, orbata marito, curauit in numismate cudi Phœnicem, additis his verbis; *Sola saltaolum Deum sequor*. Quo indicaret, quemadmodum hæc auis sola & vnica in orbe inueniatur, sic etiam se propter solitudinem ob mariti obitum, eo redactam esse, vt in posterum reliquis omnibus pretis, & posthabitis omnino apud animum suum constituerit, soli DEO æterno inferuire, ac omnia illi addicere.

VITÆ humana breuitas, fragilitas, vanitas.

PLUTARCHVS in Romulo scribit eum primum populum Romanum in centurias distribuisse, quarum vnãquamque vir vnus ducebat qui manipulum fœni ac herbarum in conto affixum gestabat, vnde militibus manipularijs nomen est inditum. Idq; Ouidius quoq; libr. 1. Fastorum notat, dicens,

*Pertica suspensos portabat longa maniplos:
Vnde manipularis nomina miles habet.*

Hoc postea imitati Christiani (sensu longè quidem meliore) vitæ humanæ breuitatem ac fugacitatem ita voluerunt exprimere, iuxta Prophetæ dictum, Omnis caro fœnum, & gloria eius sicut flos agri. Esai. 40. quod etiam ante expressum est, Psal. 103. Igitur

*Quisquis es, hunc fœni qui spectas forte manipulum,
Respice te. Fœnum es, pone supercilium.*

2. Præclaro alio hieroglyphico Dauid Psal. 39. pingit vitæ nostræ transeuntis fugacitatem. Ecce, inquit, palmares disposuisti dies meos, id est, non longiores quam sit hominis palmus. Si quis igitur manus humanæ quatuor digitos adhærentes & extensos sculpsit, habet vitæ terrenæ imaginem. Ideo Psaltes addit, tempus meum vt nihil est coram te: profecto omnimoda est vanitas omnis homo, quantumuis constitutus maximè, id est, firmus & fixus in hac vita. Subijcit, *Quin in imagine vadit homo, &c.* Est vmbra, vmbra somnium, vanitas, fumi vapor, breuitas æui terreni.

*Vita ecce quidquid currimus, tamquam vole
Vt qui per vmbra, heu, vagentur deniq;
Spatio pusillo claudistur,
Ipsique carnifices sibi,
Mortalium vt sit quamlibet florentium
Se mutuo trudent, opes incognitis
Nil vanitate vanius:
Vt congerant hæredibus.*

Alcæus in carmine lyrico apud Athen. libr. 2. c. 51. δὲ δὲ ἡ δὲ, ἀμέγε. id est, digitus, dies. Et Mimnermus, Serm. 98. in Stobæo,

— Πύχυνον ἐπὶ χρόνον ἀνθεσιν ἤενος περὶόμεθα. id est:
*Flore iuuentutis cubitali tempore tantum
Perfruimur.*

Sed vt ad Psalmistæ locum reuertamur, *Iamim*, inquit, *Tepakoth*, id est, dies palmi, vel palmorum, a in adiectiuo palmares. Palmus duplex est. Maior, Gr. *σιταμή*, Latinè dodrans, qui complectitur digitos 12. vel tantum spatij, quantum inter summum pollicem, & extremum minimum digitum expansos, deprehenditur. Minor, quem Vitruuius lib. 3. capit. 1. quatuor digitos habere affirmat. Gra *παλαιή, δοχμή, δακτυλοδοχμή, ἢ τὸ τετραδάκτυλον τῆς χειρὸς*, vt Eustathius Iliad. μ. definit. Sed Palmi maioris & minoris appellationes sæpe confunduntur, & vtrumque figura prouerbiali & *ἰερογλυφικῶς*, ad breuissimum illud vitæ nostræ in terris spacium refertur. Vnde *σιταμή τ' βίβ*, apud Ptolemæographos. Hebræa vox, pluralis, in forma fœm. in singulari *Tepak*, vt plurimum significat mensuram quator digitorum transuerforum, præsertim quum in singulari scribitur. *Topak*, vt Exod. 25. 24. & 37. 12. Ezech. 40. 5. & 43. 13. Quando ædificijs tribuitur, denotat subgrandia, partem tecti prominentis, qua stillicidia à parietibus arcentur: quoniam apud Hebræos illa tecti pars prominēbata palmi longitudinem. Vide 1. Reg. 7. 9. 26. & 2. Chron. 4. 5. Deriuatur autem hæc vocula à verbo *Tipak*, Palma expandit & distendit aliquid, quemadmodum matres solent palma explanare infantes recens natos, vt ipsorum membra in planum & longum distendantur & crescant. Hinc per metathesin literarum *πετάω*, & latinis interposita n. pando. Cognationem habet cum *Patthak*, aperuit. hæc prolixiora fortasse vitæ breuitatem meditantibus.

Inter reliquos flores Rosa grata atq; odorata, breui quidem admodum tempore durat, sed rursus languescens atq; exarescens perit. Similis planè est ratiohuius vitæ nostræ caducæ, fluxæ ac incertæ. Vnde ex recentioribus quidam rectè cecinit.

Vt rosa mane viget, tamen & mox vespere languet:

Sic modo qui fuimus, cras leuis vmbra sumus.

Quæ quidem ad cœlestem illam pulchritudinem nunquã pereuntem mentes nostras merito debent excitare, nec non ad perpetuam illius considerationem nos assuefacere: cum ibidem. S. Apostolo teste, 1. Cor. 2. ea præparauerit Deus diligentibus se, quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non ascenderunt. Atq; hæc cupidissimè expetenda: cæteris vero, si ita acciderit, moderate carendum esse indicant D. Gr. Nazianzeni suauissimi versus.

Θεῶ μόνῳ, θεῶν τε ἀπλήτως ἔχειν,
Ὅς τοῖς λαβῆσι καὶ πλέον χαρίζεται,
Διψῶν τὸ διψᾶσαι, ἀφθόνως αἰετέων.
Ἐν τοῖς δὲ λοιπῶσι καὶ φέρειν ἡσώμεν.

*Solum Deum & diuina concupiscito,
Sumentibus qui & plura largiri solet;
Sitiens sitiri, semper affluens bonis.
In cæteris, vota excidens, modum obtine.*

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysostomus homilia 43. in Genesin his verbis. Sicuti floridum quoddam pratium varios & omnis generis flores exhibet; ita diuina Scriptura iustorum virtutes nobis demonstrat, non vt illorum florum fragrantia breui tempore fruamur, sed vt perpetuã inde vtilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus; vt per omne tempus, si lubet, eorum suauolentia frui possimus. Rosarum hieroglyphico distichon appingimus,

Ah, quam forma rosas cito deficit incluta pulchras!

Non ita cœlestis quas Paradisus habet.

Plato in epistolis, τὸ ἀνθρώπων, inquit, ἐπαντάσσει βέλαιον, id est, humana nō sunt omnino firma. Et Iuuenalis,

— festinat enim decurrere velox
Flosculus angusta miseræ, breuissima vita
Portio, dum bibimus, dum ferta, vnguenta, puellas
Pescimus, obrepit mea intellecta senectus.

Idem etiam Ouidius monet, dum ait,

*Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad annos
Fit minor, ac spatio carpitur ipsa suo.*

Et inter neotericos doctus poëta nouo disticho,

*Hæc rosa centuplici ceu flore decora, caduca est:
Sic forma & vita mox perit omne decus.*

Theophrastus scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Græcia, centum folia cōtinens, cuiusmodi Plinius ex Pangæo in Campaniam transplantatas perhibet, quales nunc rosæ apud nos eoque, quamuis rarius inveniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorē, elegantiorē, & tribus folijs refertum vidit hæc nostra ætas (harum rerum ad curiositatem vsque studiosa) quam Boniæ ex Hispania, vt aiunt, primum allatæ, & iam vbique in hortis instructioribus frequentatæ, cuius in vnico flore vltra quingenta folia me aliquando numerare memini. At superueniente pluuiâ, vni nimio sole ardente, subito folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita nostra caduca, fixa ac incerta vnusquisque obseruare, atq; ideo fallacibus voluptatibus, quas breuissimas interdum longissima comitantur incommoda, minimè indulgere debet.

V I V Æ humana cursus.

DRÆNAVIGAMVS vitam, inquit Stoicorum princeps, epistol. 70. & quemadmodum in mari,

— Terraq; vrbesq; recedunt :

In hoc cursu rapidissimi temporis primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, deinde quicquid est illud inter iuuenem & senem medium, in vtriusq; confinio positum : deinde ipsius senectutis optimos annos. Nouissimè incipit ostendi publicus finis generis humani. Scopulum esse illum vitamur, dementissimi. Portus est, aliquando petendus, numquam recusandus : in quem si quis intra primos annos delatus est, non magis queri debet, quam qui cito nauigauit. Alium enim ventis ignes ludunt & detinent, ac tranquillitatis lentissimo tædio lassant : alium pertinax flatus celerrimè perfert. Idem euenire nobis puta. Alios vita velocissimè adduxit, quo veniendum erat etiam cunctantibus : alios maturauit & coxit : quæ non semper retinenda est. Non enim viuere bonum est, sed bene viuere. Hæc ille. Nauis igitur in mari ventis varijs pulsa humanæ vitæ seu nauigationis symbolum esto.

V I T Æ ortus seu propagatio.

CANCER ortum siue humanæ vitæ propagationem Platonicis denotat. De quo Macrobius ita in Commentar. ad Ciceronis somnium, capit. 12. Tropica signa, Capricornum & Cancrum, solis portas physici vocarunt : quia in vtraque obuiante solstitio, interius inhibetur Solis accessio, & ita ei regressus ad Zonæ viam, cuius terminos nunquam relinquit. Per has portas animæ de cælo in terras meare, & de terris in cælum remeare creduntur. Ideo hominum vna, altera Deorum vocatur : hominum Cancer, quia per hunc in inferiora descensus est : Capricornus Deorum, quia per illum animæ in propriæ immortalitatis sedem & in Deorum numerum reuertuntur. Hæc ille.

V I T I A extirpanda. FACULTATIVM iactura.

THEOPHRASTVS, lib. 3. cap. II. De causis Plantarum & alibi etiam literis prædicit, Oleam ramis vetustioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipsius innatam pinguedinem & succum vberiorē lætius novos furculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo fœcundiorē & pulchriorē effici.

Tu quoque sic refeces vitis avertia multis,
Virtutum vt soboles pullulet vberior.

Nobis itaque etiam annitendum est, vt inutilia ac minimè fructuosa, id est, vitia vniuersa ex animis nostris studiose aboleamus atque extirpemus, vt illis ablatis virtutis fructus multo præstantiores ac pleniores prouenire queant. Quod etiam subiicit D. Chrysostomi homilia 6. præclarum dictum (quæuis eo in loco potius de vite loquatur) vbi ait : Annon vides quod agricola vitem putet, ne vim omnem in pampinis & palmitibus proferat ? Idem & tu facito, amputa folia, omneq; studium huc intende, vt quam plurimum fructus feras. Potest quoq; hoc accommodari ad iacturam fortunarum, quæ multis etiam non solum non damnosa, sed insuper lucrosa sæpenumero fuit, secundum versus D. Nazianzeni :

Καὶ ζῆμιν π, τῆτο κέρδος πολλὰ κίς
 Ὡσπερ καὶ δαίρειν φυτὸν εἰς ὀκαρπίαν.
 Ἐἰ δ' ἔκαλῶς πι περισσεύς οἷς νῦν ἔχεις,
 Ἐλα φέρεις πῦρ, ἢ νόσον τῷ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum puta,
 Ut fructosam si repurges arborem.
 At si quis addat amplius partis malè,
 Sylva addat ignem, corpori morbum adferat.

V I V I F I C A T I O *nostra.*

PVL CERRIME Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitalis impetu stimulas naturaliquadam oscitatione pandere se, atque ita impleri roscido conceptu, gravidas postea eniti, & si sereno celo purum nitidumque rorem imbiberint, lucidissimas purissimasque margaritas procreare. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus Cardanus deridet. Nos, ut ut ea sint, recte tamen & pro opinor, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, crescunt, augentur, illustrantur: Ita nostrarum virium debilitatem & intellectum in rebus diuinis obscurum adhuc & hebetem, veluti serenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Saluator nostro Iesu Christo, S. Spiritus eius diuino rore, cuius infusa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissimæ margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores vniuersi discutuntur, sic ut omnia nostra diuina illustrante gratia puriora, & clariora fiant. In S. enim literis Sol Iustitiæ Christus est: & cœli sereni icon Deum nobis propitium fauentemque significat. Rore vero, virtus & fecunditas exprimitur. Vnde Isaac filio suo Iacobo benedicens precabatur, ut Deus illi daret de rore cœli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, Gen. 27.

V L T I O.

IN eundem sensum vir fortis ad pugnam accedens exclamat, non reuertar inultus. Et,
Vincere, vel pulchra laus est occumbere morti;
Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Rhinoceros à cornu quod in naso vnicum habet, quasi naricornis dici potest. Martialis,
Rhinoceros numquam victus ab hoste redit.

Huic tribuit geminum cornu, licentia poetica, cum alterum in dorso potius tuberosum quippiam, non proprie cornu sit. Taurum Æthiopicum Pausanias libr. 5. & 9. vocat: huiusque animalis an Aristoteles meminerit, docti dubitant. Elephantis & Rhinocerotis pugnam describit Oppianus libr. II. De Venatione, atque nostrum seculum pluribus exemplis confirmatur, quorum mentio apud Damianum à Goes extat in encomio Hispaniæ: Certamini (inquit) vnus Elephantis cum Rhinocerote interfui: spectaculum admiratione dignum, in quo Elephas succubuit. Iouius autem in elogio Tristiani Acunij, ferunt, ait, Rhinocerotem, quum ab Oceano Vlissiponensi in portu exponeretur aspectu atque odore suo elephantum, qui tum erat in regia vsque adeo truculenter terruisse, ut elephas, ipso naturæ miraculo præcipuus hostis, concepto incredibili pauore, septum caueæ, ferreis ingentibus clathris permunitum, humerorum & capitis præcipiti impulsu, perruperit & in longam se proripiens fugam, terribiliq; barritu edito, stridens, & furens, cuncta obuia prostrauerit.

Strabo refert libr. 17. circa Meroën reperiri Dracones quibus cum Elephantis pugna esse solet. Plinius lib. 8. cap. II. Elephantes maximos, inquit, fert India, bellantesque cum ijs perpetua discordia Draconibus, tantæ magnitudinis, ut & ipsos circumplexu fasciatim ambient, nexuque nodi præstringant. Commoritur ea dimicatio, ut victusque corruens complexum elidit pondere. In bellis ciuilibus Hieroglyphicum illud apparet, in quibus,

Contemnit mortem, qui non meriturus inultus,
Vna etiam est hostis certa ruina sui.

V A C A T I O N I S *ratio habenda.*

QUO ingentius fuerit saxum cadens ab alta rupe, eo plura fragmenta facit. Quo dignior fuerit persona, & in sublimiore dignitatis culmine constituta, eo plures in lapsum secum trahit, cum cadit.

VOLVPTAS brevis & damnosa.

DE Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus; nunc de altera eius significatione aliquid adiungemus, de qua in primis Ælianus lib. 12. cap. 8. hæc habet. Ignis fulgore pyrausta, quod vehementi afficiatur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime vi-
t, ad lucernas aduolat, atque non nihil captare videtur. Cuius meminit quoq; Æschylus Tragediam scriptor hoc fenario,

Ἐδδικα μωρὸν κἀρτα πυράυστῃ μὲν. id est,

Magnopere stultum metuo pyrausta exitum.

Aristoteles lib. 8. de histor. Animal. ca. 27. ἡπίολον vocat quoddam genus minus papilionum, quod lurnarum luminibus aduolat, idq; Itali vocant farfallam. Idem tamen & culices & muscas facitare sci-
us. Hinc prouerbium, χαρὰν πυράυστῃ χαίρες, Gaudium pyrausta gaudes, de momentanea voluptate. Quamuis vero hoc hieroglyphicum, finem breuissimum ac pessimum omnium prauarum voluptatū
bunde exprimat, atque ideo Horatius lib. 1. epistola 12. moneat,

Sperne voluptates: nocetempta dolore voluptas.

Silius Italicus recte affirmet,

Quippe nec ira Deum, tantum nec tela, nec hostes,

Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

tamen in primis ad perditos & immoderatos amore referri solet, quibus capti non aliter ac vehemen-
igne consumi soleant. Quare Itali apposite huic hieroglyphico ascripserunt: PIACER CONDVCE
MORTE, id est, *Voluptas ad mortem perducit.* Quidam addunt, FUGIENDA PETO: quod non solum
um prioribus conuenit, sed etiam adhuc magis generalius de omnibus periculosis consiliis & actio-
nibus intelligi poterit.

Qui circumuolit at deceptus amoris ad ignes,

Numquid naturam papilionis habet?

VOLVPTAS esca malorum.

ALLICIT voluptas carnis, vt perimat. Idcirco sapiens poeta hieroglyphicon tantæ pestis sub ima-
gine Pardi caput occultantis occinit,

Luxuriam, iuuenes, maleficos spernite amores:

Nam necat illectas Pardus odore feras.

Panthera Græcis, referente Varrone, propter omnifariam feritatem nomē accepit; cuius sexum qui-
dam distinguunt, vt marem Pardum, foeminam Pardalim vocent. Latinis Varia cognominatur, à pel-
tis varietate: Africana quoque, cum in hac mundi parte, numquam in Europa reperiatur. Plutarchus
lib. de animalium solertia scribit, ad Pantherā pleraq; accedere animalia, suauitate odoris illecta, ma-
xime Simias. Plinius, ferunt, inquit, earum odore mire sollicitari quadrupes cunctas, sed capitis tor-
uitate terreri: quamobrem eo occultato reliqua dulcedine eius corripit. Ideo Ægyptij sapientes ho-
minem sceleratum & malitiosum designant, qui animum suum subdole occultet, Pantheram alia a-
nimalia persequentem pingebant. De quo vitio parens eloquentiæ Act 3. in Verrem, nullæ sunt, in-
quit, occultiores insidiæ, quam hæ, quæ latent in simulatione officij, ac libr. 1. De offic. recte ait, nulla
est totius iniustitiæ capitalior quam eorum, qui cum maxime fallunt, hoc tamen agunt, vt boni viri
esse videantur. Alij generalius ad omnia genera voluptatis prauæ referunt: de quibus Silius Italicus,

— nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes,

Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.

Iucundio rem hamo piscandi rationem, quam quæ linea vulgo fit, Bellonius in Obseruat. suis hodie-
poricis, sane expeditam & vberem edidit, qua vti solent ad Orientem Bosphori & Propontidis ac-
colæ. Verba eius sunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam serie & fune, quem cucurbitæ
sustinent, pendentis disponunt, quibus escam è carnibus aut piscibus constantem affigunt: eum de-
inde funem noctu ad integrum vel dimidium milliare in mare deferunt, istiq; tota nocte relinquunt,
vt pisces, qui cibum quærunt, quales sunt murænæ, squatina, caniculæ, raix, atque alij similes, hamis

capiti hæreant. Postridie mane, nisi tempestas impediatur, hamos, quos è longinquo propter annexas in gentes cucurbitas statim agnoscunt, repetitum eunt, & prædam domum referunt. Compendiosam mercede absq; sumptu magno & labore constantem piscationem, cuius periculum facere non fuerit difficile. Cum autem illi pisces spe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum insidias incurrant, amiserunt pereant, huius hieroglyphici sensus est, voluptuosos à voluptate, quam capere se posse putant, misere capi & decipi. Cucurbitæ illæ in speciem magni quid polliceri videntur, sed intus vacuæ sunt & in aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Syri sententia habet: *Graue est malum omne, quod sub aspectu latet.* Sic argute nescio quis apud auctorem Etymologici: *ὄς ἐκ οἴδ' εἴπαι ἰχθὺς ὑπὸ τῆς δελφῆος τῆς ἠδονῆς ἀπειλιέσθαι, Attractus fui à voluptatis escam, ita ut nesciam, an vllus piscis potuerit magis.* Et pauca omnia Horatius,

Sperne voluptates, nocet emptæ dolore voluptas.

Id antea Menander,

*ἠδονῶν φεύγε, ἥ τις ὕστερον λύπῳ τίηται. id est,
Voluptatem fuge, qua in posterum dolorem parit.*

VOLUPTATES.

DE Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alij aliter: & frustra in poeticis fabulis quaeritur consensio. Videri autem de his possunt Homer. ἰδου. μ. cuius versus interpretatur Cicero 5. de Finib. Apollonius in Argon. Plato in Phædro, Virgilius, Ouidius 5. Metamor. Lycophron in Cassandra, Io. Tzetzes in 1. Var. 14. & 16. 75. & alij. Sirenes autem nihil hæ fuerunt aliud, quam formosæ in reticulæ habitantes in littoribus, quæ quia transeuntis redegerunt ad inopiam, his dictæ sunt inferre naufragia. Nam hoc expresse tradit Dorion in lib. de Piscibus, & probant Plutarchus iunior, Seruius & Palæphatus. Isacius autem Tzetzes, ἀδνηροκώπερον, inquit, δὲ σεϊρήνες εἰσὶν αἱ ἠδοναί. Prudenter igitur Socrates: τὰς ἠδοναί παρελθεῖν, τὸ σπιύδοντα τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν αἰσέρον πατεῖσαι. *Voluptates opus est præterire, veluti Sirenes, cum qui ad virtutem tamquam patriam festinat.* Heliodorus etiam eleganter narrationem mellis suam & illecebrosam dixit σεϊρήνιον. Vlysses itaq; hic imitandus, qui Sirenes præternavigaturus, *Illeuit cera sociorum callidus aures.* Quo pertinet, pulcherrima Senecæ adhortatio ep. 31. ad Lucil. *Ad summam, sapiens eris, si clausuris aures quibus ceram parum est obdere.* Firmiori spissamæto opus est, quam vsum in sociis Vlysses ferunt, &c. Sic ὁ δὲ παυδαγῶς apud Clement. 2. præd. 6. *πεῖς τὴν ἀκωλὴ τῶν ἀγχορῶν, puerorum auribus circumponit σφραγῆδας λόγους, καὶ δὲ πῆρ ἀντωνπίδας, quasi aurium quædam munimenta, quæ athletic circumligabantur.* Et idem Clemens ait: ἀφεντέον τῶν ἀγχορῶν ἀνηνοσμάτων, ἢ ῥημάτων ἢ δεαμάτων. *Abstinentium à turpibus acroamatibus, verbis & spectaculo.* Mortem enim adfert ista voluptas.

Vitanda est improba Siren desidia, inquit Horatius, Serm. lib. 2. Sat. 3. & epist. lib. 1. Sat. 2. Sirenum voces, & Circes pocula nosti, &c.

VOLUPTATIVUM viucula abrumpenda.

AD MIRANDAM profus Bombycum generationem, & variam mutationem legere possumus apud Aristotelem lib. 5. de histor. Animal. c. 19. & Plinium lib. 11. c. 22. & 23. Quæ omnia Hieronymus Vida Cremonensis eleganti poemate elaboravit. Fit autem primum ex ovo vermis, ex verme eruca, deinde bombylius, ex hoc Necydalus, & tandem spacio sex mensium Bombyx. Post quadragessimam vero diem, quo eruca se abdidit & in bombylium est mutata, subnascens papilio (quem Aristoteles videtur νεκύδαλον vocasse) exeso folliculo, ut exitum quærat, filum proscindit, ut fit quatuor alis pennatus. Vida ita versibus expressit lib. 2.

*Nonne vides, cum carceribus exire reclusis
Instant ardentem, quanta nitantur opum vitæ
Clausam obstat domus, & sili densissimus ordo,
Nec mora nec requies, vestigant omnia circum,
Explorantque aditus omnes, si qua potis extra
Rumpere, & optat a rursum se reddere luci.*

Tunc quidam nobilis iuuenis mature ex carcere amoris ac Veneris laqueis & illecebris, quasi ex dura eruitute sese liberans, & ad bonam frugem rediens, totus se studiis grauiorib. & cognitioni rerum laudabilem addicere, & tamquam alas, quibus ex sordibus priorib. euolet, comparare studuit. Alius Graecum hemistichium ex epigrammatum lib. 2. addidit: *ἈΠΤΕΡΟΣ Οὔ Τ' ἄτναι ται*, id est, *sinennis non potest, scilicet auolare*. Alius ascripsit, *ET FECI ET FREGI*, ingeniose innuens, quod sicuti incautius in iuuentute voluptatib. & amoribus fuisse irretitus, atq; sponte sua illis seruissit, sic post maturiore iudicio & vera ratione superueniente illa omnia reliquisse, ac tamquam fracto ex assulo ad meliores partes euolasse.

Caca voluptatum, o iuuenes, abrumpite vincla:

Libera erunt vestra hic pectora vindiciis.

VOLVPTVOSI.

SVNT quidam in eadem vrbe antipidodes, qui, vt M. Cato ait, nec Orientem vquam solem vident, nec Occidentem. Hos tu existimas scire, quemadmodum videndum sit, qui nesciunt quantum? & hi mortem timent, in quam se viui condiderunt, tam infausti nominis quam nocturnae aues sunt. Licet in vino vnguentoq; tenebras suas exigant, licet epulis, & in mola quidem fercula distinctis, totum veruere vigiliae tempus diducant, non conuiuantur, sed iusta sibi faciunt. Mortuis certe interdum patientatur. At mehercule nullus agenti dies longus est. Extendamus vitam. Huius & officium & argumentum actus est. Circumscribatur nox, & aliquid ex illa in diem transferatur. Aues quae conuiuiis comparantur, vt immotae facile pinguescant, in obscuro continentur: ita sine vlla exercitatione iacentibus, tumor pigrum corpus inuadit, & super membra iners sagina succrescit. Ita istorum corpora quae tenebris dicauerunt, foeda visuntur. Quippe non speciosior illis, quam morbo pallentibus color est: languidi & euanidi albet, & in viuis caro morticina est. Hoc tamen in illis minimum malorum diximus: tanto plus tenebrarum in animo est. Ille in se stupet, ille calligat, inuidet caecis. Quis vquam oculos tenebrarum causa habuit? *Seneca epist. 122.*

V T I L I A pretiosa.

SI CVTI Monocerotis cornu non per se in tanto pretio habetur, sed propter ipsius contra venena efficacitatem & vtilitatem desideratur; ita monemur in vniuersa vita non opinione nudae aestimationis solummodo, sed experientia & vsu cuncta esse perpendenda, cum nihil sit in pretio habendum, quod non etiam sit vere vtile & fructuosum. Quo praeepto admoniti, merito etiam diligenter sumptus temperare ac metiri debemus. Quam enim multis (vt ait Socrates apud Platonem) inutilibus & superfluis quoq; carere possumus? praesertim hoc nostro superbo atque sumptuoso seculo, vbi copia rerum non adeo necessariorum, & effusissimi luxus prodigalitate passim omnia, qua publice, qua priuatim, in peius ruunt, paulo post casus praecipites allatura. Nam aurea ista frugalitas, quam Sophocles appellat *σοφὴν καὶ αἰεῖσων βουλευμάτων διδάσκαλον*, id est, sapientum optimorumque consiliorum matrem, passim spernitur, atq; de medio tollitur: contra crescit profusio continentiae mater, cuius soboles petulantia, quae malorum liliad. in impiorum capita tandem accrescit.

Commoda quae est vsu, non fama, res pretiosa est.

Displicet hac paucis, at placet illa magis.

V T I L I T A S ex inimicis.

PERITI agricolae (inquit Plutarchus libro de capienda ex inimicis vtilitate) rosas ac violas existimant se odoratioris ac meliores reddere, si allia ac cepas iuxta eas plantent, quod in ea excernatur, quicquid alioqui alimenti acerbi & foetidi illis inest: inimicus quoque excipiens inuidiae & malignitatis alterius ictus, beneuolentiorum aliquem amicis, secunda vtentibus fortuna reddet atq; commodiorem.

Liuor iners stimulos generosis mentibus addit:

Si per foeda rosas allia crescit odor.

V X O R.

HIRVNDOVERIS nuncia putatur ab haerendo ita dicta, quod aedium trabibus adhaereat, *χειλίδω* vero Graecis *ἀπὸ τῆ τοῖς χειλέων ἄδειν*, quod labiis cantet. Plutarchus scribit quantum ipsis opus est, domos

domos hominum subire, umbram securitatemque querentes, ipsum autem hominem fugere sat quam feram. Ac Plinius vult hirundines è volucris esse indociles, sicuti è terrestribus mures. Quae elephantis iussa faciant, leones iugum subeant, in mari vituli totque piscium genera mitescant. Quae etiam asserit Plutarchus 8. Sympos. Albertus tamen perhibet, se vidisse mansuefactas hirundines, quae ad manum quoque volarent, quod quidem rarissime accidit, cum experientia constet, hirundine cauea inclusam mori potius, quam quod seruitutem istam ferre queat, quod Aelianus lib. 16. Anim. cap. 3. de Cercione siue motacilla Indica quoque scriptum reliquit. Sic honesta & pudica matrona in sese gerere cupit erga maritum, ut habeatur tamen pro amica, non serua, fugiens nimis illiberalem submissionem, aut durum praeter modum imperium, quo nihil excogitari potest grauius, praesertim egra hunc sexum imbecilliolem, cum secundum Iuuenalem, Satyra 6.

— *faciant grauiora coacta*

Imperio saepius.

At eontra vt Ouidius cecinit,

Penelope mansit, quamuis custode careret,

Inter tam multos intemerata procos.

Et veterum quispiam recte statuit,

Ἄριστον αὖτε δὲ κτήμα συμπαθεῖς γυνή.

Optima viri possessio, vxor mutuo consensu illi amica.

De quo praeclearae sententiae apud alios auctores, tum passim in Prouerbiis Salomonis, & apud Syracidem, cap. potissimum 26. leguntur.

Tecta hominum subie, ipsum hominem fugit anxia Progne.

Gratum est hospitium, sed graue seruitium.

F I N I S.

INDEX

INDEX PRIMVS,

N LIBR. VI. HIEROGLYPHICO-
RVM, QVÆ NVPER COLLECTA ET
PIERIANIS ADDITA SVNT.

NVMERVS PAGINAM DEMONSTRAT.

LIBER I.		inimicus.	Affutia fallax.
		Amor causa omnium.	30 Auaritia.
A	BIECTA profunt.	Amor cæcus sobolis.	31 Auarus. 27.44
	pag.	immensus sobolis & subdito-	Audacia male suada & infelix. 45
	9	rum.	32 Aulicorum conditio. 46.47
	Abfurda.	meretricius.	Aulæ principum. 48
	Abundantia. 10	Amor prolis.	33 Auditus.
	Abusus rerum. 11	parentum erga liberos sui.	Auxilium Dei.
	Actiones præclaræ.	Amoris ignes.	34
	Admonitiones.	Amoris illiciti lethalis exitus.	
	Adoptionis gratia.	nimij leuamen.	LIBER II.
	Aduersus constantiam desiderat	Anima	35 B ELLA ciuilia. 49
	fortium pabulum.	humana,	Bellator strenuus. 50
	Adulatio. 13	sancta.	Bellicosus. 50
	Adulator.	Animæ domicilium.	Belli ala dubia.
	Adulatores perniciosissimi 14. ar-	Animæ inconstantia misera.	36 Bellum ciuile. 51
	cendi ab aulis Principum. 15	Animosi viri.	Beneficentia. 52
	Adulterium. 16.17	Animus æger.	Benefici.
	Equanimitas. 18	Animi affectus, motus, perturba-	Bonis mala cedunt in bonum.
	Ætas hominis.	tiones.	37 Cœlestia spectanda. 53
	Æuum.	Animi tranquillitas.	cœlestia quærens terrena non
	Affectus cæcus. 20	Animus bene institutus excelsus.	curat.
	Affectus compescendi, frænandi,	38	Calumniator. 54
	moderandi.	21 Animus generosus.	Candor.
	Affectus & ratio.	magnus & sacer.	39 Capientes capti. 55
	Affectuum tormenta.	sua sorte contentus.	Captatores.
	Affixi rebus caducis.	Annus.	Castitas coniugalis. 56
	Afflictions.	23.24 Annus instans.	40 Causæ rerum latentes.
	Agricola.	25 Antipathia hominum.	Charitas in proximum. 57
	Alastores.	26 Antistes improbus.	CHRISTVS, Christi domestici,
	Ambitio.	Ardeliones.	41 Christi vox. 58
	Ambitiosus.	27 Ardua sectanda.	Christus redemptor, & viuifica-
	Amici.	28 Arma sine consilio infirma & no-	tor. 59
	Amicitia sincera.	xia.	Christus intuendus. 60
	Mutua.	29 Artifex suis artibus, & machinis	Christiani.
	Amicus.	euerfus.	Ciuis optimus.
	certus.		43 Clementia.

INDEX PRIMVS.

Cogitationes variæ.	61	Dolosi homines.	79	Fortis.	10
Colonus.	23	Docti alijs minus doctis pro-		Fortis mergitur non submerg-	
Commoratio nostra.	61	sunt.		tur.	
Communio humanæ necessi-		Doctor populorum.	80	Fortitudo.	10
tas.	62	Docti.		81 Fortitudo inuicta pij animi.	10
Communio Sanctorum.		Dolor.		Fraudes perniciosæ.	
Concordia coniugalis.		crefcens.		82 Fraudulenti homines.	
Inuicta.	63	Domus amica.		Fraus oppreffa.	11
Condemnatio.		Dona Dei.		83 Frugalitas.	
Conditio humilis, luctuofa, mi-		alijs communicanda.		Garrulitas coercenda.	11
ferrima.		Ductor populorum.	80	Generofus.	
Coniugum vinculum.	64	Dux viæ & vitæ.	83	Generofi.	11
Coniugium difpar.				Gloria.	
Coniunctio fida.	65			humana.	11
Confcientiæ morfus.				mundana.	
Confcientia pia & recta.	66			84 Gratitude.	11
Confilia moderata.		E cclefia Dei.	84. 85. 86. 87.	Gulofus.	27. 114. 16
Constantia.	64	88. 89		Hæredipetæ homines.	5
in aduerfis.		67 Ecclefia Chrifti Catholica.		89 Homines infirmi.	11.
inuicta.		Ecclefie Dei ciues.		90 Hominis ftatus abfolutiff.	11
Confuetudo.	68	Notes.		91 Homo homini lupus.	
altera natura.		gloria.		Homo re-genitus.	
Contentiones fugiendæ.		Ecclefia militans.	91. 94. 95	Honos alit artes.	110
Conuicia contempta.		Eloquentia.		96 Hofitis nullus fpernendus.	
Copia rerum.	10	Epicurei.		97 Humilitas.	117
Cunctatio prudens.	69	Eruditiorum candor.		98 Hypocrita.	118
Cunctatio prompta.	70	Eruditus multos erudiens.			
Salutaris.		Exercitationis vis max.	199		
Cura vigil.		Exercitus numerosus.			
Curiofi.	71	Expectatio aulica.			
Curiofitas maledica.		Facultatum iactura.	243	I GNAVVS.	118
Curiofitas nimia vitanda.		Familiaritas aduerfantium vitan-		Ignorantia.	119
Cuftodia tuta.		da.	100	Illecebræ peccati fugiendæ.	
Decor.	72	Fatum.		Illuftrcs viri.	120
iuuenum & fenum.		Felicitas.		Imitator.	121
Deiectio.		fluxa.		Impietas.	
Delatores.		infida.		101 Impiger.	
Deliciæ.	73	Femina pudica & fœcunda.	102	Improbitas inemendabilis.	122
DEVS.	73. 74	Feftinatio.		Improbitas fibi fupplicium.	
Diabolus.	75	Fideles.	103	Improbi vitandi.	123
Dignitatum gradus.		Fidelitas beneuola.		Improbus tandem dat pœnas.	
Diffidentia.	76	Fides beneuola.		Impudens.	124
Dilectio fincera prox.		Fides data feruanda.	104	Impudentia deplorata.	
Diligentia in ftudijs.	77	Fides vigilans.		Impunitas.	125
Disciplina domeftica.		Fiducia humana excutienda.	105	Impurus.	
Disputantes.	78	Filiorum erga parentes gratitu-		Indignus repulfam patitur.	
Diffenfiones potentum.		do.		Indulgentia, laboriofa, & difcendi	
Diuitiæ veræ.		Formido vana.	106	cupida.	
Doctrina folida.		Fortes.		Induftria nutritrix.	126
				Ingenia præclara fæpe latent.	127
				Ingenia	

LIBER III.

LIBER IV.

INDEX PRIMVS.

Ingenia ambitioſa, luxuriantia,	Luctus.		163
præcocia.	127	Magiſtratus.	184
Ingenuitas laudata.		Magiſtratum oſcitantia.	146
Ingenuus.	128	Sollicitudo.	
Ingenium corporeo robore præ-		Magnanimitas.	
ſtantius.		Magnanimus.	
Ingratitudo.	129	Martyres.	147
Inimicus nullus contemnendus.		Matrona pudiciſſima.	148
Iniuria nemini inferenda.	130	Medicus.	104
Inſidiæ.		Meditationes.	148
Inſtitutio domeſtica.		Membra veræ Eccleſiæ.	89
Inſtitutionis efficacia.	131	Mendax.	148
Integritas.	54.131	Mens generoſa.	149
inuidiæ clamores contemnit.		pia.	150
132		reproba.	151
Inuidia.		nulla ſine Deo bona.	
fugienda		Menſis.	152
inbellis.		Metus.	
ſanata.		Migratio noſtra.	61
Inuidus.	113	Miſericordia Dei.	153
Ira.		Modus optimus.	
furor brevis.		Mœſtitia.	63
compeſcenda.	134	Mollities vitanda.	170
Irrequieti homines.	135	Morborum uſus.	153
Iudicium vulgi mire deprauatum		Mors medela.	154
iuſti.	136	Mortificatio.	
Iuſti & iniuſti.		Mortis myſterium.	155
Iuſtitia.	137	Mundus.	
distributiua.	138	Munerum acceptatio.	
Iuſtus.		Natura ſequenda.	156
Iuuentus neglecta.	139	Nobilitas vera.	
Labor improbus omnia vincit.		Ocium fugiendum.	157
Labor moderatus.	141	Omina non omnia ſpernenda.	176
Lætitia.		Opinionis vis.	158
Laudabilia expetenda & ſequen-		Opportunitas obſeruanda.	
da.		Oratio ardentiffima & efficacif-	
Legum cura, obſeruatio, reue-		ſima.	159
rentia, neglecta.	142	Orationum piarum neceſſitas &	
Liberals.	52	effectus.	160
Libertas non libera.	142	Orator.	159
Libertatis amor.	143	Orbis iter.	160
iaçtura.	121	Os, 56ua.	161
Libido carnis.	143	Oſtentatores.	
Libri varij quomodo legendi.		Ouatio.	141
144			
Lingua compeſcenda.	145	~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~	
Lingua hominis.	132	LIBER V.	
Lites.	132	PACIFICVS.	
Lucis veræ efficacia.	145	Pacis diuinæ nuncia.	162
		Parafiti.	164
		Paratus in vtrumque.	
		Parentum officium.	
		Parſimonia.	164
		Paffor populorum.	80
		Patientia preſſa, valentior.	162
		Patriæ amor.	165
		Patriam tueri optimum augu-	
		rium.	104
		Peccatores.	148
		Peccatum.	89
		Perduelles.	148
		Perfectionis aſſequendæ ratio.	149
		167	150
		Perfectionis ſtudium.	151
		Perfidus.	
		Pericula nulla contemnenda.	168
		Pericula vndique imminetia.	
		Perſeuerantia.	169
		Perſuaſio ſtolidæ.	
		Petulâs ad modeſtiam reductus.	
		63	170
		Pietatis amor, alijs dulcis, alijs	
		amarus.	154
		Piger.	171.172.173
		Pij & impij.	174
		Piorum & impiorum conditio.	
		Pius & impius.	
		Pius vir.	175
		Philoſophiæ ſtudium.	
		Poetæ Mæcœnatem deſiderant.	
		Potentia victorioſa.	176
		Præiudicia fugienda.	
		Præſtantia.	
		Princeps clemens.	
		Munificus.	
		Illuſtriſſimus.	177
		Optimus.	
		Princeps placidus.	
		Sapiens.	178
		Vigilans.	
		Principes.	184
		Principis gloria.	179
		Principum exempla.	
		Proſani.	97
		Proſperitas maleſuada.	179
		Proſperitas mundana dolofa.	
		180	
		Prouidentiæ Diuinæ vis.	

INDEX ALTER,

SEV

NOMENCLATOR ANIMALIVM, ET RERVM VARIARVM, EX QVIBVS HIEROGLYPHICA COLLECTA ET contexta sunt.

A.	Aquila.	155.a	Bufones.	20.a
BIES.	27.b Aranea.	142.a	C.	
Abfynthium.	176.b Arbor.	22.b.24.c.153.b.174.c.d	AEcias ventus.	26.c
Acanthis.	130.a Arbores.	23.a.118.a.179.b	Camelopardalis.	215.a
Acanthus.	164.c Arbusculi.	132.c	Camelus.	135.a.141.b
Acarnanis.	34.a Ardea.	50.c.181.b.c	Cammari, pisces.	209.d
Accipiter.	35.c.73.d.75.c.112.c.d. Aries.	116.c	Cancellus.	61.d
125.d.176.c.190.c.215.d.229.a	Armatum animal.	232.c	Cancer.	25.a.79.a.132.b.243.b.
Accipitres.	188.d.201.b Armelinus.	66.c	fluuiatilis.	160.b.c
Achates.	91.a Aromata.	125.a	Cancri.	36.b.58.a
Adamas.	27.b.91.a Arundo.	100.b	Canes.	37.d.71.a.104.c.d.
Alce.	9.a Asellus piscis.	118.a	Indici.	146.b.c
Alcedo.	158.c Asinus.	33.d.64.c.201.b.119.a.130.a	Canis.	24.d.79.b.103.b.112.c.142.c.
Aloes.	81.b Aspalathus.	151.b.c	197.c.225.a.b	
Amaranthus.	121.d Aspis.	101.a	marinus.	72.a
Amethystus.	91.a Aues cohortales.	77.a. cornuta.	99.a	Canthari.
Amphibena.	64.a Diomedea.	104.a	Cantharides.	ibid.
Anagyris.	68.b.c Memmonia.	104.a. nocturna.	245.	Cantharus.
Anemone.	113.a a. Palamedus.	111.a	Canum catuli.	129.c
Anguilla.	166.c Auis Aſra.	145.c	Capra.	42.b. ſylueſtris.
Anguis. Vide Serpens.	Aurum.	27.b	Caprea Indica.	176.c
Anſer.	169.a	B.	Capriſicus.	170.b
Anſeres.	104.c.d	Alena.	14.b	Carduelis.
Anchia.	210.d	Balena.	178.a.238.a	Carpio.
Apes.	144.a.146.a.175.a.184.b.c.	Baſamum.	91.b.92.a.162.c.d	Caſſita.
d.193.b.227.a.b.		Barbus piſcis.	201.a	Catuli.
Aphyæ.	63.b.c	Baſiliſcus.	122.c	Cedrus.
Apis.	28.a	Bernardus heremita.	61.d	Cerua.
Aper.	49.d.134.b	Beryllus.	60.a	Ceruicapra.
Aqua.	13.b	Betonica.	190.b	Ceruus.
Aqua.	10.c. aliena.	Bimbyces.	176.b	Cete maris.
17.d	16.c. furtiua.	Bos.	246.c.d	Chalcedonius lapis.
Aquil.	38.a.49.b.129.b.137.c.d.	Boues.	23.c.64.c.163.c	Chamaleon.
140.d.159.c.162.c.164.a.115.		Bucephalus.	204.a.220.b	Chamamelis.
d.219.a.b			114.a.125.c	Chryſanthemus Peruvianus.

INDEX ALTER.

Chrysolychi	198.b	Elephantus.	185.b. 244.c.d	189.b.c. pisces.	16
Chrysoprasfi.	190.b	Equa.	33.d	Hirundo.	27.d. 24.
Chrysoprasus.	91.a	Equi.	11.d. 21.	Histris.	188.
Cryftallus.	27.b	Equus.	20.d. 21.a. 27.a. 50.b. 111.d	Hyana.	1
Cicada.	211.b	128.c. 218. 236.d		Hydra.	132.
Cicada.	172.c	Exyngium.	179.c	Hyofcyamus.	4.
Cicindela.	181.a		F.		L.
Ciconia.	27.b. 133.a. 136.a	F Alco.	50.c. 127.a	I Aspia.	91.a. b. 150.
Aegyptiaca.	165.a	Falcones albi.	112.b	Ibex.	233
Ciconia.	105.c	Felis.	124.d. 143.b	Ibis.	169
Citria arbor.	39.c	Fera.	13.b.c. 20.c.d	Ichneumon.	222
Clytie.	151.a	Ferrum.	225.b	Ignis.	11.b. 21.b. 22.a. 35.c. 83.b.
Coccyx.	69.c	Ficus.	104.b	226. a. in sinu.	17
Cochlea.	94.c. 140.b. 191.a. 218.a.b	Filix.	100.c	Ilex.	67
Collis fecundus.	151.d	Flores.	174.b. 242.b.c		L.
Coloffus.	135.b.c	Fluctus.	20.d	L Acerta viridis.	39.a
Columba.	35 d	103.c	Foenum.	101.b. 174.c. 241.b.c	L Dampyrdes.
Columba.	162.a	Formica.	33.d. 172.b	Lampyris.	219
Columbus.	26.b	Frons.	124.c	Lapidum aceruus.	10
Copthe.	244.c	Fruentum.	28.a	Laurus.	52.a. 78.b. 131.a. 167.b.
Coralium.	182. d. 183.a			235.d	
Cornices.	62.d. 162.c		G.	77 b	Leo. 25 a. 61.a. 72.b. 106. b. 153.
Cornix.	51.c. 127.d	G Allina.	177.b	173.b. 183.c.	febricitans. 14.
Cornu.	176.a	Gallina.	133.d	Leopardus.	102.d. 103.
Corui.	13.b. 207.d	Africana.	ibid.	Lepores.	229.
Coruus.	24.d. 99 d. 124.a. 134.d	Gallopauus.	26.b.c. 70.c.	Ligna.	13.a.
Coturnix.	121.b	Gallus gallinaceus.		Lilia.	11.
Crassula.	81.b.c	Gemma.	174.c	Lilium.	235.
Crocodilus.	14.b. 82. a. 114. a. b.	Genista	214 c	Locusta.	99.c. 114.
118.a. 218.A. 222.a		Gramen.	101.b	Lucerna piscis.	120.
Crocus.	109.a	Grana frumenti.	220.b.c	Lucius.	115.b. 128.
Cucurbita.	41.d. 141.c	Grues.	111.b.c. 144.c. 229.c.d	Luna.	19.d. 256.c. 27.c. 68.d. 85.a.
Culex.	192.c		H.	86.a.b. 113. b.c. 152.c	
Cupressus.	13.c. 15. a. 107.c	H Edera.	48.b	Luna deliquum.	21.a
Cyanus.	91.a. b	Halcdo.	159.c	Lupi.	221.c.
Cygni.	66.a. 175.b.c.d	Halyon.	94.a. b	Lupus.	13. a. 129. d. ceruarius. 4. 4. 1.
Cygnus.	131.a	Halyones.	192.c	Luscimia.	77.b.
Cytisus.	122.b.c	Hedera.	28.d. 78.b. 149.c	Lutra.	221.a. b.
	D.	Heliotropij flores.	150.d	Lux.	74. 6.a.
D Elphin.	60.b.c	Heliotropium.	13.d	Lynces.	169.b.c.
Delphines.	33.a. 101.c	Helleborum.	11.d		M.
Delphinus.	138.b. 189.a	Hemerocallis.	72.d	M Anucodiata.	55.d.
Dipfas.	34.b.c	Herba. 19. c. solstitialis.	101.b	Manus.	62. d. 145. d.
Draco.	49.a. 50. a. 175. b	Herba.	37.c	Mare.	22. b. 38. d.
Dracenes.	244. c. d	Herinaceus.	164.b	Margarita.	58. a. b. c. 59. a.
	E.	Hesperis.	214.c	Maris recessus.	21. d.
E Chinus.	131.c. 222.a	Hiacynthus.	90.a	Maxima, planta.	60. a.
Echini marini.	182.a	Hippopotamus.	185. a	Mel.	11. a. 13. b. 28. a.
Elephas.	51. a. 177. c	Hirundines.	30. b. 35. a. 144. c.	Melanurus.	123. a.
				Meleagri-	

INDEX ALTER.

Teleagrides.	133.d	P.	Rana. 210. b. c. Aegyptia.	183.a
lente capti.	22.a	P Palma.	40.a. 89.c.d. 90.a.d. Regulus.	79.c
terguis.	107.d	107.b. 131.d. 133.a. 152.c.	Remora.	56.c. 233.c
tesis.	157.b	174.c	Rhamnus.	71.a.b
tilium.	148.a	Palumbi.	33.b Rhinoceros.	107.b. 244.b
tilius piscis.	120.b	Panis absconditus.	15.c. 16.d Rhododendrum.	192.c
Monoceros. 108.b. 193.d. 194.a.b.c		Panthera.	133.d. 245.c Roraria.	22.c
236.c. 247.b.c		Pardalis.	103.a. 151.a Rosa.	234.c
Montes.	117.c. 233.b	Pardus. 48.a. 102. d. 122 b.	245.c Rosa. 11.a. 125.a.b. 227.a.b. 174.b.	
Morus.	69.c.d. 78.a.b	Passer.	199.d 242.a.c. 243.a. 247.d	
Mundus.	155.c	Passer solitarius.	109.b Rosomaca.	114.c
Mugil.	166.a	Passerculus.	37.c Rupicapra.	44.c
Mus.	163. a. albus. 66.c	Pastinaca.	54.a. 187.b	S.
Murana.	40.d. 45.d. 153.d	Pauo.	26.b. 102.a. 235.a.b	S Salamandra. 25.d. 55.c. 200.b
Musca.	12.a. 28.a. 215.c	Pecora pontica.	68.a	Salix. 104.b. 139.b
Mustela.	182.c	Pelecanus.	32.a. 71.c Salmo.	29.d. 65.c
Mustela.	20.a. 143.b	Perdix.	45.b. 169.d Salpa.	118.d
Myrica.	174.c	Perdix pulli.	102.b. c Sapphirus.	91.a.b. 190.c
Myrica.	136. b.c.d. 137.a.b	Persea arbor.	227.b Sardius. 91. a. b. lapis.	147.b
Myrrha.	23.b. 150.a	Phasianus.	169.d Sargi.	32.b.c
Myrtus.	73.a.b.c	Philomela.	77.c Saxum.	244.d
	N.	Phoenix.	239.c.d. 240 a	Scarabei. 73.b
		Pholis.	110.d	Scarabeus. 117.a. 227.a
N Arcisi, flores.	214.b	Pica.	36.c	Scari. 29.b
Natura.	25.b	Pictura.	29.c	Sciama. 166.a. 169.d
Navis. 20.d. 22.b. 115.a.b. 243.a.b		Picus Martius.	98.c	Sciurus. 139.c. 208 b.c
Nautilus.	106.c.d	Pinna.	43.a. 203.a	Scombri. 61.b
Noctiluca.	181.a	Pinnotera.	26.c	Scorpio. 167.c d
Nix.	9.d	Pisces. 115.b. 198.a. 199 b c. 226.b.c	Scorpiones.	154.c
Noctua.	51.c. 157.c	Platanus.	161.a	Scorpius. 25.a. 238.d
Nubecula.	225.a	Pluuia.	9.d	Segetes. 127.c
Nubecula.	83.a	Polypus.	21.a	Sileucide aues. 52.b
Nux pinea.	233.d	Poma.	28.a.b	Seleucides aues. 28.b
	O.	Pompilus.	83.c	Semina frumentorum & leguminum
O Colorum acies.	20.c	Porcus saginatus.	44.a	188.b
Oculus.	19.c. 21.b	Prata florida.	190.b	Semperuiuum. 12.c. 81.b
lippiens.	11.c	Psittacus.	69. b.c. 121.a	Sepia. 148.c.d
Ocimum.	61.a	Purpura.	145.a	Serpens. 20.c. 25.a. 109. b.c. 123.c.
Olea.	161.c.d. 167.b.c. 240.a	Pyrausta.	239. b. 245.a	161.a. 165.a. 179.a. 228.b
Oleaster.	12.a	Pyrites.	27.c	Serpentes. 71.a. 75.b. 119.d. 183.d.
Oleum.	13.c	Pyropus.	91.a	186.d. 203.a
Olor.	93.a		Q.	Silex. 78.a
Olores.	147.c.d	Quercus.	59.c. 66.a. 167.b	Silurus. 218.d
Onocrotalus.	26.d		R.	Simia. 13.b. 14.d. 33.d
Opalus.	185.c.d. 186.a	R Adix.	166.b	Sumia. 31.c. 71.a
Orobancha.	26.a	Rara.	57.a	Siren. 146.d
Ostrea.	58.b. 163.b	Ramus.	19.b	Sirenes. 246.b
Oua.	26.c	Rana palustris.	128.c	Smaragdus. 91.a. 153.a
Ouis.	231.c	piscatrix.	126.b.c	Sol. 19.d. 22.b. 73 d. 74.a. 152.a. 204.d.

INDEX ALTER.

<p>204.d. 205. a. b. Oriens. Solis radij. Speculum. Sphinx. Spica. 75. d. matura. Spina. Stella. Stella. Struthiocamelus. 169.d. 234. a. b. Sturnus. Sus. Sues. Surculus.</p>	<p>25. a Thalassius. 39. c Thus. 13. b. c Thynni. 18. b. c. 19. a Tigris. 148. b fera. 71. b. 179. d Topazius. 100. d Torpedo. 74. a Trifolium. 67. b. 145. c. Trochilus. Tulipam. 170. c. d Turdus. 215. b Turtur. 97. b. c. 125. b Turtures. 152. a</p>	<p>91. b Viola. 160. c. d Vipera. 209. a Vipera. 230. c Viscus. 158. a Vitu. 26. c. 52. a. 62. b. 88. a. b. 1 78. b. c. 91. a 89. a 155. d recta. 97. c Vitrum. 114. a Vitulus marinus. 214. b Vlmus. 216. b Vmbra. 65. a. 192. d Vnguentum. 95. a. b. c. 96. a Vnguenta. V. Vnanes. 35. c. d. 57. c. 58. b 118. a 150. b. 174. c 212. d. 213. a. b. 214. a Vpupa. 21. c. d Vranoscopus. 21. c. d. 37. c. d Vrsi. 73. b 230. a 22. b Vrtica. 168. a 72. d Vrus. 237. c 109. c Vulpes. 76. a. 199. a. 230. 119. c. d Vultures. 55 88. b. c. 89. a. 211. b 10. d. 84. b Xiphias. 42</p>	<p>11. a. 117. c. 24. 17. c. 217. a. 22. 225. 5. 13. d. 1. 191. 28. b. 62. 13. 29. 12. 58. b 262. d. 244. 53. a 208. c. 212. 168. a. 237. c. 76. a. 199. a. 230. 55 X. 42</p>
<p>T. TAlpa. Taurus. avis. Tauri auricula. Taxus. Tempestat. Terra. Testa. Testudo. 70. a. b. 82. c. 140. a Testudines marina. 153. d</p>	<p>VAlles. Ventus. 119. c 23. c. 170. d asper. 26. b Ventis. 48. b Vepres. 11. a Ver. 21. d Vespa. 220. a Vespertilio. 190. a Vespertiliones. Vinea. 140. a Vinum. 153. d</p>	<p>V. 118. a 150. b. 174. c 212. d. 213. a. b. 214. a Vpupa. 21. c. d Vranoscopus. 21. c. d. 37. c. d Vrsi. 73. b 230. a 22. b Vrtica. 168. a 72. d Vrus. 237. c 109. c Vulpes. 76. a. 199. a. 230. 119. c. d Vultures. 55 88. b. c. 89. a. 211. b 10. d. 84. b Xiphias. 42</p>	<p>X.</p>

F I N I S.

HIEROGLYPHICA

HORAPOLLINIS.

A DAVIDE HOESCHELIO

*Fide Codicis Augustani ms. correctæ, sup-
pletæ, & in lucem editæ.*

EX SVIDA.

HORAPOLLO, ex Phœnebythide pago
Panopolitanæ præfecturæ, grammaticus,
Alexandriæ docuit, & in AEGYPTO, tan-
dem Constantinopoli sub Theodosio. Scripsit
επι τῶν ἱερῶν, id est, de lucis & templis; & commentarios
in Sophoclem, Alcæum, Homerum: homo ob ar-
tem celebris, gloria nulli veterum doctissimorum
Grammaticorum secundus.

A

HORA.

HORAPOLLINIS NILIACI SACRA

SCVLP TVRAE, QVAS IPSE QVIDEM AEGY-
ptio sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca
donauit.

1. Quo pacto annum significant?

AEVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod hæc æterna sint, æuiq fluxum producentia elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere vole-
tes, serpentem pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpori.
Hunc Ægyptij quidem lingua sua Vraum, Græci verò Basiliscum appellat.
Eundem ex auro conflatum dijs circumponunt. Cæterum hoc animali æuum
significari propterea Ægyptij dicunt, quod cum tria sint serpentium gener-
a, solum hoc ex omnibus immortale est, cætera mortalia: utpote cum quode-
libet animal solo afflatu absque villo morfu serpens hic interimat. Vnde & quoniam vitæ nec
que potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inferitur.

2. Quo pacto mundum?

MVNDVM exprimere volentes, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodit, varijsq
terrestrium squamis: per squamas quidem stellas, quibus cælum mundusue distinct-
est, obscurè innuentes. Cæterum hoc animans non secus ac terra grauissimum est, læuissimum
autem ac maximè lubricum, in aquæ morem. Insuper vt serpens quotannis pelle simulque seni-
exiit: sic & annus vertens, qui mundi circumacti producitur, immutatione facta renouatur,
velut reiuuenescit. Quod verò velut cibo, suo vtatur corpore, significat id, quæcunque Dei pr-
uidentia in mundo gignuntur, ea rursus in eundem resolui, & tanquam imminutionem sumer-

3. Quo modo annum?

PORRO annum demonstrare volentes, Ilin, hoc est mulierem pingunt: quo etiam signo deam
significant. Est autem apud eos Isis sidus, quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco verò
Astrocyon dicitur, qui & inter reliqua sidera principatum obtinere videtur: vt qui dum or-
tur, nunc maior sit, nunc minor, interim splendidior, interim verò secus. Insuper
quoniam in huiusce sideris exortu, ea signis, quibusdam obseruamus, quæ toto anno perager-
da sunt: propterea non ab re annum Ilin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmarum
pingunt, quod arbor hæc sola ex omnibus ad singulos Lunæ ortus, singulos etiam ramos procre-
et, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

4. Quo modo mensem?

MENSEM autem notantes, ramum pingunt, aut Lunam deorsum conuersam. Ramum
quidem, ob causam iam in palma dictam. Lunam verò deorsum vergentem, quod in ortu
quidem, vt inquirunt, quindecim ei partes supersint, vt rursus erectis cornibus appareat: At in
occasu, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerat.

5. Quomodo instantem annum?

INSTANTEM annum significantes, quartam arui partem pingunt. Est autem ^{ægypt.} arui mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dice-
re, quartum dicunt, propterea quod ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu,
ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei Solis inquam annus trecentis sexaginta
quinque diebus absoluitur: vnde & quarto quoque anno superuacuum diem computant atque
intercalant Ægyptij. Quatuor siquidem diei quadrantem diem perficiunt.

6. Quid accipitrem pingentes, innuunt?

DEUM cum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut sanguinem, aut victoriam: accipitrem pingunt. Deum quidem, tum quod fœcundum sit diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam quòd Solis præter cæteras volucres simulachrum esse videatur, utpote peculiari quadam atque occulta naturæ vi, intentissimis in eius radios oculis prospiciens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba sumuntur. Inde etiam fit, ut Solem interdum tanquam visutorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec recta sursum euehi possint; solus accipiter rectè in altum volat. Humilitatem porò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut extranverso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter dicto ad inferiora viam carpat. Præstantiam, quòd cæteris præstare videatur aibus. Sanguinem, vitia animal hoc inquit, non aquam sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quod cætera olatilia vincere videatur. Cum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aère ita resupinans, ut vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, cum idem avis quæ cum eo congregitur efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac sibi victoriam parat.

7. Quomodo animam indicant?

QVIN & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Si quidem Ægyptijs accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sanat: BAI enim anima est, & ETH cor. Cor autem ex Ægyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque * ex conueta significatione nomen hoc, animam cordatam notat. Vnde & accipiter ob eum quem cum anima habet naturæ consensum, aquam omnino non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

* compositum nomen hoc.

8. Quo modo Martem ac Venerem?

MARTEM verò & Venerem notantes, duos pingunt accipitres, eorum marem Marti, fœminam Veneri comparantes: idque propterea, quod ex cæteris animantibus fœmina mari non ad omnem congressum obtemperat, ut in accipitrum genere, in quo etsi tricies in die fœmina à mare comprimatur, ab eo digressa si in clamata fuerit, parat iterum. Ideoque & fœminam omnem quæ viro morem gerit, Ægyptij Venerem vocant: Quæ vero non est dicto audiens, non ita appellant. Atque hæc sanè causa fuit, cur Soli accipitrem consecrarent: non secus enim ac Sol, ter denarium explet numerum in congressu fœminæ.

Aliter quoque Martem & Venerem scribentes, duas pingunt Cornices, ut marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod rarò tamen accidit, vel duo mascula, vel duo fœminea oua peperit, mares fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuunt, ad alterum marem: sed disuncti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur prælagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animalium viduam agenti vitam obuii facti fuerint. Proinde in huc vsque diem, Græci ob tantam harum auium concordiam, in nuptijs ingnorantes verbum illud vsurpare solent *κορυμβοει* nimirum *κορυμβοει* cornicem appellantes.

9. Quomodo nuptias?

ATQUE eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursus appingunt Cornices.

10. Quo modo vnigenitum?

VNIGENITVM autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, aut virum: Scarabæum pingunt. Ac vnigenitum quidem, quod per se gignatur hoc animal, utpote

in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cum mas sobolem procreare vult, bouis firmam nactus, globulum ex eo eiusdem curam figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum auersis pedibus volutarit, ipse rursus, vt orbi perfirmam figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipse siquidem orbis à Subsolanò circumagitur in Africum: At siderum contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque pilam in terra defossam reponit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim Zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur ac semen vitale suscipit scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilam, in aquam conijcit (eum enim diem esse putat quo & Luna cum Sole congregiatur, & mundi insuper fiat generatio) quod dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. Ortum autem, propter iam dictam causam. Patrem, quod ex solo patre ortum habeat scarabæus. Mundum, quod ad mundi figuram eius generatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non sit in eorum genere fœmina. Sunt porrò Scarabæorum formæ tres: Prima felium specie, ac velut radi insignita, quam & Soli ob significationem quandam dicunt. Aiunt enim felem marem iuxta varium Solis habitum & cursum pupillas commutare, ad ortum quidem Solis manè non nihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri; Sole ad occasum vergente, obtusiores ob scurioresque apparere. Vnde & quæ apud Heliopolim est DEI Solis inquam statua felis speciem præ se fert. Habet autem Scarabæus omnis digitos triginta, idque in indicium 30. mensis dierum, quibus Sol oriens suum per singula Zodiaci signa cursum peragit. Alterum Scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie: quod cum & Lunæ consecratum sit inde etiam eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ eleuationem esse perhibet Ægyptiorum filij, Tertium vnicorne est, & suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse vt etiam est Ibis auis, existimant.

II. Quid, Vulturem delineantes, indicant?

CÆTERVM matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordem, aut Mineruam, aut lunonem, aut drachmas duas: vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere matrem non sit. Gignuntur autem hunc in modum: Cum * amore concipiendi vultur exarsit vuluam illæsam ad Boream aperiens, ab eo velut comprimitur per dies quinque, quibus nec cibum, nec potum omnino capit, fœtus procreationi intentus. Sunt porrò & alia * vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quoniam oua ad esum duntaxat [ipsorum] non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus duntaxat & inefficax coitus, oua ad gignendum, tollendamque sobolem sunt imprimis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit, vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente verò in ortum prospicit, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum vbi pugna committenda sit, septem antè diebus ad eum accedens præfinit & circumscribat. Prælagium verò, tum ob iam dictam causam, tum etiam quod ad eam exercitus partem sese conuertere solet, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum providè referuans. Vnde & prisci reges, exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos ac internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus prægnans maneat, totidè pullos enutriat; reliquis verò centum ac quinquaginta sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinque autem illos qui supersunt anni dies inueniunt, vt iam dictum

* ἀπυρόν.
Ald. mendosè.
* volucris.

Deum est, compressionem & coitum infumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum forsitan videbitur, præsertim quum hoc animal infestissimo animo cætera persequatur, atque iterimat. Sed ut hoc pictura vulturis innuerent, eo impulsus sunt; quod centum illis diebus, quibus suos educat, penè nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem illis allendis adhibeat. Quod si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto femore fugentium eis exhibet & impertitur sanguinem, ut ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam Junonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem superius cæli hemisphærium occupasse, Iuno verò inferius. Quæ & causa est, ut absurdum censeant cælum masculino genere esse: quippe cum & Solis & Lunæ cæterorumque siderum genitura in eo perfecta sit, qui nimirum feminæ actus est. Quin & vulturum genus, ut iam exposui, feminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuius feminei sexus animanti Ægyptij vulturem, ut in eo sexu principem ac primum apponunt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrere, prolixior sim, significant Ægyptij. Insuper & matrem innuere volentes, vulturem pingunt: est enim mater feminæ naturæ. ^{Ægyptiorum} autem hoc est cælum (neque enim placet ipsis, ut dixi masculino genere ^{generari} [sed feminino] dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud Ægyptios duæ lineæ vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est ac principium. Optima itaque ratione duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quod generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas, esse videatur.

12. Quomodo Vulcanum notant?

AT Vulcanum indicantes, scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò, vulturem & scarabæum: solis enim his, non etiam masculis, mundus videtur consistere. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex dijs apud ipsos mares sint simul ac feminæ.

* Ex masculino enim & feminino ipsis mundus.

13. Quid sidus pingentes, innuunt?

Deum pulchrè ornatum significantes, aut fatum, aut quinarium numerum: sidus pingunt. Deum quidem: quod Dei providentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimant enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem: quod ex siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum: quoniam cum quamplurima atque adeo innumera sint in cælo sidera, sola ex his quinque, motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionem ac moderamen.

14. Quid Cynocephalum pingentes demonstrant?

Vnam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut literas, aut sacrificium, aut iram, aut natationem: Cynocephalum pingunt. Lunam quidem: propterea quod animal hoc consensum quendam cum Deæ congressu, ex quo & affici soleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congregiendi, expers luminis opacæque permanet, tum mas quidem cynocephalus, nec quomquam intuetur, nec vescitur: sed demisso in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, tristatur. Fœmina verò, præterquam quod nusquam oculos contorquet, eademque cum mare patitur, insuper & è genitali vase sanguinem mittit. Ideoque ad hæc vsque tempora in sacris Cynocephali nutriuntur, ut ex ipsis, coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Terrarum autem orbem: quoniam septuaginta duas in quibus iam olim orbis habitati regiones fuisse. hos porò, si diligenter in sacris nutriantur & curentur, non sicut cætera animalia vno die emoriuntur, sic & ipsos emori: sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem à sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per septuaginta duos dies, quibus expletis, tunc prorsus interit. Literas, quia est [apud Ægyptios] cognatio quædam & genus cynocephalorum, qui literas norunt. Quapropter vbi primum in sacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei sacerdos apponit, vna cum scirpeo stilo ac atramento: nimirum ut periculum faciat, sit ne ex eo cynocephalorum genere, qui literarum gnari sunt, pingit itaque in ea tabella literas. Præterea hoc animal Mercurio dicatum est, qui literarum omnium

* Ægyptios literas.

* & numerum literas pingat.

participes est. Sacrificum verò: quòd natura cynocephalus ab esu piscis abhorret, quem tamen piscibus interim vesci contingat, segne tamen & torpori deditum animal non est, sicut & exteri sacerdotes. Adde quòd circumciscus gignitur, quam quidem circumcissionem summo curant peragunt studio sacerdotes. Iram: quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum est, & indignationem proclive. Narationem porro, quoniam cætera quidem animantia frequenti naratione sordes ac squalorem contrahunt: solum hoc ad eum quem instituit locum nando pervenit, nec tamen ullis à nativo colore transfertur aut inquinatur sordibus.

15. *Quomodo Luna exortum indicant?*

LVnam autem orientem indicare volentes, rursus Cynocephalum hoc habitu pingunt; statcem, manusque in cælum tollentem, ac regium insigne capite gestantem. Hac autem figura ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quòd hoc habitu videatur cynocephalus deæ congratulari; quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

16. *Quomodo æquinoctia duo?*

Rursus æquinoctia significantes, idem animal, Cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas nimirum horas urinam reddit, idem & noctu facit. Vnde non immerito suis hydrologijs Ægyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluit: idque propterea, quòd duodecim, ut iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificiosèque constructum, per quòd in horologium aqua profluit & excernitur, aut latic sit, aut rursus arctius (vtriusque enim magni refert. siquidem latius, quum magna celeritate aqua profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac lentius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, ut quicquid pilorum est, ac caudam usque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in usum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris, facere. & quòd etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

17. *Quomodo animum animiue præstantiam immuunt?*

Animum autem volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem vero rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos ad Solis similitudinem. vnde & sub solio hori, hoc est Solis, Leones supponunt, huius animalis cum Deo utpote Sole similitudinem maximam monstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, ex eo quòd horis præsit.

18. *Quomodo robur notant?*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. *Quomodo vigilantem commonstrant?*

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt: quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem cum dormit apertos habet, quòd quidem custodiæ atque excubiarum signum est. Vnde &, non absque significatione, sacrorum claustris, leones qui custodum loco sint, appinxerunt.

20. *Quomodo terribilem & formidandum?*

Eodem quoque, ut formidabilem notent, signo vruntur: quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus qui eum inspexerint metum injicit.

21. *Quomodo Nili ascensum & exundationem?*

Nili insuper inundationem significantes, quem Ægyptio nomine Nun, quòd si interpreteris, novum sonat, appellant, interim Leonem pingunt, interim tres magnas hydrias, interim verò cælum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem: quòd cum Sol Leonem subit,

soit, amplio rem Nili facit inundationem. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, septennume-
 nin duplum ipsius Nili aqua excrescit. Vnde & tubos canalesque sacrorum fontium * solent ij
 ei factis praesunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum
 po immodica inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut
 elum & terram, quae aquae copiam scaturiat *, Nilum persimilem facientes cordi linguam praedi-
 * soliti sunt
 * qui olim
 sacris praee-
 rant.
 * pingunt;
 hydriam
 similem
 facientes.
 Cordi quidem, quoniam princeps haec & potissima apud ipsos habetur totius corporis pars,
 but & Nilus totius Aegypti dux est ac princeps. Linguae autem, quod cum haec perpetuo in hu-
 mido esse gaudeat, insuper & ipsam genitricem causamque rerum status appellant. Tres porro
 hydrias, & nec plures nec pauciores pingunt: quod triplex iuxta eorum sententiam sit inundati-
 onis causa effectrix. Vnam quidem Aegyptiae terrae adscribunt, quae ex sese aquam producit: Al-
 tram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Aegyptum exstuat: Tertiam imbris,
 cui per id tempus quo intumescit Nilus, ad austrinas Aethiopiae partes contingunt. Quod autem
 Aegyptus ex sese aquam gignat: inde facile est deprehendere, quod cum in caeteris orbis tractibus
 vix soleant exundare flumina, idque propter imbres copiosos & assiduos; sola Aegyptiorum
 regio, quoniam totius orbis velut umbilicus est ac media, non secus ac in oculo pupilla, aetate sibi
 inundationes Nili procreat.

22. Quomodo Aegyptum designant?

Aegyptum autem designantes, conflagrantem accertam pingunt, & supernè Cor: illud in-
 nuentes, quod quemadmodum Zelotypi cor in perpetuo aestu ac flamma est; sic Aegyptus,
 via immodicè calet, continenter quae in se sunt animata ac procreat.

23. Quomodo hominem, qui è patria peregrè nunquam
 profectus sit.

Hominem qui nunquam solo natali relicto peregrinatus fuerit, significantes, Onocephalum
 pingunt: quia nec ullam audit historiam, nec quae apud exteris gentes fiunt, cognoscit.

24. Quomodo tutelam ac praesidium?

Praesidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum ma-
 ris intro aspiciens, alterum foeminae foras. Ita enim nullum daemone inuadere posse asse-
 runt. Sic enim & sine literis, duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidijs tuen-
 tur.

25. Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemque ac informem
 factum demonstrant?

Hominem nec dum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt:
 quod haec cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui patre rana, altera
 terreste quippiam videatur: adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. Quomodo apertum ac patens quippiam?

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt; quòd semper apertos habe-
 at oculos hoc animalis genus.

27. Quomodo sermonem?

Sermonem porro designantes, linguam pingunt, subtusque cruentum oculum: primas qui-
 dem sermonis partes linguae, secundas vero oculis tribuentes. Sic etenim perfecte consistunt
 ipsius animi sermones, cum ad eius motus sensaque accommodantur ac variantur: praesertim
 quum apud Aegyptios animus, alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, lin-
 guam subtusque manum pingunt: linguae quidem, primas in loquendo adscribentes, manui vero,
 vt quae linguae placita exequatur, secundas partes.

28. *Quomodo silentium?*

* lingua
impedienda
esse.

AT silentium significantes, numerum 1095. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituitur: intra quod tempus cum non loquatur pulus, indicatur eum *, et si perpetuo linguam habuerit, vocem tamen ac loquelam defecisse.

29. *Quomodo vocem remotam?*

VOcem remotam volentes significare, quod Ægyptijs vge dicitur, sonitum pingunt ac hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem?*

ANtiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius, sicut & genitura, non facile quis initium inuenit.

31. *Quomodo gustum?*

GVstum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eo vsque retinetur. Gustum autem rem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum, linguam ad motus dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo voluptatem?*

Voluptatem demonstrare volentes, sedecim numerum pingunt: ab eo si quidem annorum numero incipiunt viri consuetudine capi mulierum, ac procreandæ sobolis desiderio.

33. *Quomodo concubitum?*

EVndem numerum 16. geminum pingunt, vbi viri sceminaque congressum significare volent. Cum enim liberi, vt diximus, voluptate procreentur, congressus autem duplici constat, matrem inquam ac sceminæ, voluptate: propterea non immerito alia sedecim adscribunt.

34. *Quomodo animam longo hic tempore agentem?*

ANimam quæ diutissime in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem, commouere volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quod omnium quæ toto orbe sunt animantium, hoc maxime diuturnæ vitæ est. Inundationem verò, quod velut signum Soli sit Phœnix, quo nihil in orbe maius, cum omnia subeat, omnes scrutetur & disquirat. Atque ad eum *πάλος*, hoc est, multus vocitari solet.

35. *Quomodo eum qui serò tandem è regione peregrina ad suos redeat?*

QVin & eum innuentes, qui longo tempore peregrinatus tandem in solum natale remeatur, Phœnicem auem pingunt, hæc enim in Ægyptum, cum tempus mortis instat, quingentesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solemnitate ac ritu funeratur. Quæcunque enim in cæteris sacris aimentibus religiosè obseruant Ægyptij, ea & Phœnici tribui debent. fertur si quidem Sole magis apud Ægyptios gaudere, quam apud cæteras gentes: ideoque Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare, cuius rei paulò antè à nobis ratio redita est.

36. *Quomodo Cor pingunt?*

COR volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præfidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi ad similes est, de qua re plurimi apud Ægyptios agitantur sermones.

37. *Quomodo eruditionem ac doctrinam?*

DOCTRINAM autem indicantes, celum pingunt rorem fundens, innuentes: quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ sunt vt molliri possint, cæteras vero quæ suapte natura duræ sunt, non item: sic & doctrina communiter

ommuniter ad omnes pertingit homines, quam quisquis felici natus est ingenio, ut rorem attrit; qui vero ingenij facultate destituitur, idem efficere non valet.

38. *Quomodo Aegyptias literas?*

CÆterum Aegyptias literas, aut sacrum scribam, aut finem innuentes; atramentum, cribrum & iuncum pingunt. Aegyptias quidem literas, quod his omnis apud eos scriptura compleatur: iunco enim, & non alio quopiam scribunt. Cribrum vero appingunt, quoniam hoc cum primum sit panis conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus suppet, eum literarum studijs animum adiuncturum, cui verò non suppetit, alijs vacaturum artibus, inde & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si interpreteris, plenum alimentum sonat. Sacrum autem scribam, quoniam hic vitam mortemque dignoscit. Nam est apud sacros scribas liter, sacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, sit vitalis, nec e, id ex ægri decubitu signis quibusdam perspicientes. Finem denique, quoniam qui literas didicit, ad tranquillum vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans, aut fluctuans,

39. *Quomodo sacrum scribam?*

Resum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare; canem pingunt. Sacrum quidem scribam: quoniam quicumque voluerit, ut par est, & absolutissimè hoc fungi mure, eum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nulloque gratificari. Vatem autem, quod canis præter cætera animantia fixis in deorum simulacra, nõ recusat vates consuevere, intentisque prospiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, quod & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra contempletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimvero & qui eius funus procurant, ubi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidè graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane provenit, inficiuntur. Odoratum porro, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque etiam sternutare.

40. *Quonam modo magistratum innunt aut iudicem?*

Magistratum vero aut iudicem cum designant: appingunt cani & regiam vestem, nudæ figuræ appositam; propterea quòd ut canis, quemadmodum supra dixi, in deorum simulacra acutissimis intuetur oculis: sic & magistratus, qui & iudex erat, vetustioribus temporibus nudum regem spectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adijciunt.

41. *Quomodo significant eum qui sacrum pallium gestat?*

Significantes eum qui sacrum gestat pallium: domus custodem pingunt, quod ab eo sacrum custodiatur.

42. *Quomodo eum qui horarum rationem obseruat, exprimunt?*

Horarum inspectorem demonstrantes, hominem pingunt horis vescentem, non quod horas homo comedat (id enim haudquaquam fieri potest) sed quod hominibus cibi statis horis parentur & apponantur.

43. *Quomodo puritatem innunt?*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat, atque expiatio.

44. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicant?*

Nefariam autem innuentes, aut etiam abominationem: piscem pingunt, quod horum esum, qui in sacris versantur, abhorreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, ut quæ offenderit exhauriat, inque suum ipse genus sæuiat.

45. *Quomodo os pingunt?*

OS significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, si ore.

46. *Quomodo fortem simul & temperantem?*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis constituta præditum pingunt. Calidissimum enim est huic animali membrum, ita ut semel eo in lina vuluam immisso, vel absque villo motu semen effutiat. Quod si quando à vulua vacca errans, in aliam corporis partem membrum intenderit, tum eius immodica intentione vacca vulnerat. Quin & temperans est: quippe cum nunquam post conceptum, vaccam ineat.

47. *Quomodo auditum?*

Auditum autem demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Vbi enim concipiendi desiderat exardet ac stimulatur vacca (exardet autem non amplius quam per tres horas) tunc vehementer mugit: quo tempore nisi taurus accefferit, ad alium vsque congressum vas genitalis claudit: quod sanè rarò accidit. Audit enim protinus vel ex longissimo intervallo taurus, cumque ea intelligat venere excitari, mox accurrit: id quod soli huic ex omnibus animantibus, in congressu peculiare est.

48. *Quomodo penem fœcundi & semine abundantis hominis?*

AT vero penem fœcundi hominis monstrantes, non iam taurum, sed hircum pingunt. Ille enim antequam annum atigerit, coire non solet: hæc septem statim post ortum diebus congregitur, infœcundum quidem & genituræ minimè accommodum semen excernens. Prius tamen ac celerius cæteris animantibus coit.

49. *Quomodo innuunt immunditiam?*

* Solis divini sideris.

Porro impurum scelestumque notantes animus, Orygem pingunt, quoniam ad ortum accedente Luna, intente in deam oculis prospiciens, vociteratur: non ei benè dicens, nec faulti acclamatione gratulatione ve profœquens. Cuius rei argumentum est apertissimum, quod anterioribus cruribus terram effodiens, suas ipsius pupillas humi velut pingens defigit, quasi indigna bunda, inuitaque deæ ortum aspiciens. Idem quoque in exortu de Solis inquam efficit. Quapropter antiqui reges, cum sibi ortum nunciaret horarum obseruator, huic insidentes animal per medium ipsum velut Gnomones quosdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoscebant: vnde & sacerdotes solam hanc inter volucres non signatam comedunt quod simultatem quandam cum deâ exercere videatur. Etenim quemcumque in deferto locum aquis scatentem nactus fuerit, posteaquam biberit, labris turbat, lutumque aqua committet, ac pedibus in eam pulverem conijcit: idque, ut nulli alij animanti aqua fit ad potum idonea. Ad eò prava ac infesta putatur Orygis natura. Nam ne hoc quidem officium deæ præstat quum ipsa omnia, quæ toto orbe sunt vitilia, gignat, augeat, ac vegetet.

50. *Quomodo subuersionem ac interitum?*

Interitum significantes, murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & signo vtuntur, ut iudicium designent. Multis siquidem varijsque apposis panibus, mus purissimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & pistorum iudicium ex muribus sumitur.

51. *Quomodo impudentiam?*

Impudentiam notantes, muscam pingunt: quod hæc ethi crebrius abacta, nihilominus accedat.

52. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoscit. Nec hoc solum nomine, sed & quod præter cætera animantia sibi in hyemem cibos congerens, non aberat à loco vbi condidit, sed absque villo errore ad ipsum peruenit.

53. *Quomodo filium pingunt.*

Illium volentes significare, vulpanferem pingunt. Hoc enim animal maxime amans est liberorum. Si quando enim ipsum venator simul cum paruulis persequatur, eo usque ut capiatur, * hoc ani-
 pater & mater vltro se venatoribus dedunt, vt feruentur paruuli. Quam ob causam Ægyptijs mal colere.
 cuit * in huius rei significationem hoc assumere animal.

54. *Quomodo amentem?*

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentem significant. Cùm enim cæterarum volucrum more possit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defossa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis stercre circumlinunt, cui & ignem subiiciunt. Pelicanus autem conspecto fumo, dum pennis suis ignem vult extinguere, è contrario earum agitatione accendit. Quo cum conflagent eius alæ, facile aucupibus capitur. Quam ob causam non consentaneum existimarunt eo vesci sacerdotes, cùm animo pro liberis in discrimen sese conijciat. * Multi tamen ex Ægyptijs, eo vescuntur, vt qui eū
 cant non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanferes, sed benevolentia duntaxat & mira in
 bolem pietate certamen hoc suscipere. * Reliqui.

55. *Quomodo gratum indicant animum?*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, propterea quod solum hoc ex mutis animantibus, posteaquam ab ipsis educatum fuerit, iisdem senio confectis patrem refert gratum. Quo enim loco ab ipsis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cimumque subministrat, donec renatis plumis parentes sibi ipsi opem ferre queant. Vnde & diuorum sceptrorum Cucupha in signe atque ornamentum apud eos esse solet.

56. *Quomodo iniustum & ingratum?*

Iniustum vero atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic enim cum ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpollat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & cum finit viuere. Quod si non permittat pater eum matri iungi, ipsum, cum fortior sit ac robustior, interimit. Cæterum ideo geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt, vt qui oc vident homines, huiusque causam intelligunt, ad beneficentiam procliuiores sint.

57. *Quomodo ingratum in bene de se meritis?*

Ingratum ac infestum ijs à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Vtrum autem hoc animal esse videtur. Siquidem cum aeris constitutio pestilens est, omniaque animata, quam inanimata, ea afficiuntur, quotquot hoc vescuntur animali, soli ab hac lue immunes seruantur. Ideoque eo tempore regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque ijs, qui quod Dijs ministrent puri castique permanent. Traditur & hoc animal esse carere.

58. *Quomodo id quod fieri non potest?*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absque capite gradientem pingunt: quorum vtrumque cum ex eorum numero sit, quæ fieri non possint, merito ad hoc innuendum sumta sunt.

59. *Quomodo regem pessimum?*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen vero regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porro angui apud Ægyptios nomen est Meisi.

60. *Quomodo regem custodem?*

ALiter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assidue vigilantem esse oportere.

61. *Quomodo mundi notant dominum?*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & indicantes, ipsum quidem anguem pingunt, sed in eius medio magnam domum effingunt ac repræsentant: nec sanè absque ratione. Regia enim domus quæ ab eo regitur in mundo est.

62. *Quomodo populum regi morigerum?*

Populum principalibus iussis obsequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæc ex omnium animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo sequatur, cuique, non secus ac vulgus regi, obtemperet. Inauunt autem obscure, tum ex mellis insigni utilitate, tum ex vi quam in aculeo habet hoc animal, vtilem simul ac potentem esse ad res gerendas regem.

63. *Quomodo regem parti orbis imperantem?*

Regem autem non toti orbi, sed parti duntaxat imperantem volentes significare, anguem dimidiatum pingunt, regem quidem per ipsum animal; non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus sit, designantes.

64. *Quomodo latè rerum potentem?*

Omnium autem moderatorem ex eiusdem animalis perfectione significant, rursus intergrum pingentes anguem. Sic & apud eos spiritus est, qui per vniuersum orbem permeat.

65. *Quomodo fullonem.*

Fllonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij similitudine indicant.

66. *Quomodo mensem?*

Mensem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem, qui supra expositus est habitu, pingunt: completentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat, die ex viginti quatuor horis constituto, quibus & exoritur in nostro apparens hemisphærio: reliquis verò duobus in occasu est.

67. *Quomodo rapacem, fecundum, aut furem?*

Cæterum rapacem, fecundum, aut insanum volentes innuere; Crocodilum pingunt: quòd fecundum maximè sit hoc animal, multosque liberos procreet, in super & crebrò in furorem agatur. Vbi enim ab expedita præda exciderit, indignabundus in se ipse furit.

68. *Quomodo ortum?*

Ortum ostendentes, geminos Crocodili oculos pingunt: quoniam oculi huic animali veluti ex imo corpore emergunt.

69. *Quomodo occasum?*

At occasum signantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partem enim facile, & ad Venerem maximè procliuè est hoc animal.

70. *Quomodo tenebras adumbrant?*

Porro tenebras significantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit Crocodilus quòd cunque apprehenderit animal, nisi cauda prius cessum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua est Crocodili vis ac robur. Cæterum cum quamplurima alia in Crocodilorum natura signa comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre visum est, nunc satis erunt.

Finis prioris Libri.

HORAPOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD AEGYPTIOS IN SCVL- ptarum literarum interpretatione,

Liber secundus.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamque in medium afferam rationem: quæ & cum ab alijs autoribus nequaquam sint exposita, necessariò subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes, innuunt?*

DERICTA Ægyptijs stella nunc deum significat, nunc crepusculum, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum?*

ET aquilæ pullus masculum, & orbiculatum quippiam vel semen hominis connotat.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

GEMINI pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum cum in solstitio est hyberno, significant.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

HOMINIS cor faucibus appensum, boni viri os designat.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

BELLI aciem indicant, hominis depictæ manus, hæc quidem scutum, illa verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

HOMINIS stomachum demonstrat digitus.

7. *Quid pudendum manu compressum.*

PENIS manu cohibitus ac tectus, continentiam hominis innuit.

8. *Quomodo morbum significant.*

FLORES autem Anemones, morbum hominis significant.

9. *Quomodo lumbum hominis.*

LVMBV M, aut statum constitutionemque hominis volentes notare: os spinæ dorsii pingimus. Sunt enim qui dicant, hinc semen defluere.

10. *Quomodo permanens aliquid & tutum significant?*

COTVRNICIS os pictum, stabile ac tutum quippiam indicat, quòd difficile huius animalis: os afficiatur ac patiatum quicquam.

11. *Quomodo concordiam.*

DVO homines, magistratus ornati insignibus, concordiam innuunt.

12. *Quomodo turbam ac tumultum.*

ARMA TV S homo sagittasque iaculans, tumultum significat.

13. *Quomodo dimensionem.*

HOMINIS digitus dimensionem notat.

14. *Quomodo * desponsatam mulierem.*

* **D**ESPONSTAM mulierem volentes ostendere, solis circulum, simul cum stella & ipso disco solis bipartito pingunt. * prægnan-
tem m. f.

15. *Quomodo ventum.*

ACCIPITER ortum versus in sublime tendens, ventos ostendit. Item & aliter: Accipiter expansas in aëre alas habens, ventum, qui alas quasdam habere videtur, significat.

16. *Quomodo ignem.*

F V M V S in cœlum ascendens, ignem indicat.

17. *Quomodo opus.*

Masculi [bouis] animantis cornu pictum, opus notat.

18. *Quomodo penam.** *vellaborem.* AT fœminæ cornu depictum, * vltionem ostendit.19. *Quomodo impietatem.*

Imago umbilico tenus cum gladio depicta, impietatem innuit.

20. *Quomodo horam.*

HIPPOPOTAMVS depictus horam significat.

21. *Quomodo longauum ac diuturnum*

CERVIS quotannis cornua renascuntur. Hic depictus longissimam vitam significat.

22. *Quomodo auersionem.*

LVPVS aut canis auersus, auersionem monstrat.

23. *Quomodo futurum opus.*

AVRIS picta, futurum opus significat.

24. *Quomodo percussorem aut sanguinem
Crocodili?*

VESPA per aërem volans, aut Crocodili noxium sanguinem, aut cædem designat.

25. *Quomodo mortem.*

NYCTICORAX mortem significat: quemadmodum enim hic derepente pullos [cornicum] noctu, sic & mors homines nec opinato inuadit atque opprimit.

26. *Quomodo amorem.** *indaginē
lethiferā.* LAQVEVS amorem, vt * feram quandam [ala, aërem] significat.27. *Quomodo vetustissimum.*

SERMONES & folia, aut signatus liber, vetustissimum indicant.

28. *Quomodo obsidionem.*

SCALA obsidionem, quod inæqualis sit atque accliuus.

29. *Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.*

LITFRÆ septem, duobus inclusæ digitis, musam, inexpertem aut fatum significant.

30. *Quid linea significat super alteram inflexa?*

RECTA linea simul cum altera supernè inflexa, decem planas lineas indicat.

31. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

OMNES parentum opes filijs relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto se ipsam volutat, & pullis latebras comparat.

32. *Quid nigram columbam.*

MVLIEREM viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanferit vitæ statu, volentes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua est, alteri viro non miscetur

33. *Quid Ichneumonem.*

HOMINEM inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim inspecto serpente non protinus in eum irruit, sed vocatis priùs clamore alijs, tum demum ei resistit.

34. *Quid notant, origanum in sacris insculptentes?*

FORMICARVM absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras sculpturas pingunt. Hæc siquidem eo in loco condita, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

35. *Quid Scorpionem & Crocodilum.*

INIMICVM cum pari congregientem inimico, indicare volentes, scorpionem & crocodilum pingunt: vterq; enim alteri mutuum affert exitium. Sin vero victorem alterum, qui que inimicum sustule-

Sustulerit innuant, aut Crocodilum pingunt, aut Scorpionum: si celerit̄ quidem sustulerit, Crocodilum: si lentē, Scorpionum, ob eius difficilem tardumque motum.

36 *Quid mustelam.*

Vbi mulierem quæ viri præstat opera, volunt exprimere, mustelam pingunt: quòd hæc matris pudendum habeat velut ossiculum.

37. *Quid porcum.*

VOLENTES perniciosum & pestiferum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eius modi sit porci natura.

38. *Quomodo immodicam iram.*

QUOD si immoderatam iracundiam, ex qua qui ea est commotus, febri contraxerit: Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem, ob iracundiam; catulos verò cauda cæcos, quod catulorum ossa, si inter se collidantur, ignem emittunt.

39 *Quomodo senem Musicum.*

SENEM musicum volentes commostrare, Cygnum pingunt: quod hic senescens suauissimum sedat concentum.

40. *Quomodo virum innuunt cum sua ipsius vxore con-gredientem.*

VIRVM qui cum vxore sua consuetudinem veneream habeat, innuere si velint: geminas cornices pingunt: quòd hæ eodem secum inuicem modo naturaliter coëant, quo homines.

41. *Quid significant cacum scarabaum pingentes.*

HOMINEM qui ex ex solaribus radijs contracta fe bri perierit, notantes; cacum pingunt Scarabæum, vt qui splendore Solis excæcatus intereat.

42. *Quid mulam.*

STERILEM volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc namque eò sterilis est, quòd matricem rectam non habet.

43. *Quomodo mulierem quæ puellos fœmineos pepererit.*

MULIEREM fœminas primùm infantes enixam significantes, taurum sinistrorsum spectantem pingunt. Mares verò, rursus taurum dextrorsum. Is enim ex congressu discedens, si ad læuam conuersus fuerit, genitam esse fœminam indicat, si ad dexteram, marem.

44. *Quomodo vespas.*

VESPAS designantes, cadauere qui pingunt. Ex eo enim multæ procreantur vespæ.

45 *Quomodo mulierem abortientem.*

ABORTIENTEM mulierem significantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non solum enim si lupum calcarit, abortum facit equa: sed & si lupi calcarit vestigium, abortit protinus.

46. *Quomodo hominem, qui sese responso ab oraculo accepto sanarit.*

HOMINEM, qui se ipse ex oraculo, pissinæ sanitati restituerit, volentes innuere: palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hæc enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum suum inferens, conualefcit.

47 *Quomodo culicum copiam.*

EXCRESCENTEM & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Si quidem ex his gignuntur culices.

48. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueat.*

HOMINEM qui si apte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes; columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

49. *Quomodo hominem qui tuto urbem incolat.*

VT hominem significant, qui tuto urbem habitat; aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublata lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

50. *Quomodo inferiorem debilioremq; hominem, quem alius persequatur.*

DEBILIOREM hominem, quem validior ac potentior infectetur, volentes designare, ot dem & equum pingunt. Hæc enim equo conspecto protinus auolat.

51. *Quomodo eum qui ad proprium patronum confugiens, nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

HOMINEM qui ad proprium patronum confugiat, nec eius subleuetur auxilio, monstrantes, passerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, a noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

52. *Quomodo hominem, qui cum viribus non valeat, temerè tamen aliquid suscipit, ac audacius gerit.*

* **I**MBECELLVM hominem, lasciuientem tamen, & audacius aliquid molientem, cum monstrare voluerint, vespertilionem pingunt. Hæc enim etsi * alas non habeat, volare tamen conatur.

53. *Quomodo lactantem mulierem, optimeq; nutrientem.*

MVLIEREM lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, vespertilionem rursus pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

54. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

HOMINEM saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

55. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

REBVS sacris cæremonijsque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumque concentum.

56. *Quomodo seorsum agentem regem, nec subditorum lapsibus veniam dantem.*

REGEM qui solitudine gaudeat, qui que errata non condonet, si velint significare: aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque cæteris volatilibus volat.

57. *Quomodo diurnam rerum instauracionem.*

INSTAVRATIONEM autem diurnam, & quæ post multa fiat secula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum: iam iam moriturus Phœnix in terram sese summo impetu projicit, vnde & vulnus accipit. Ex sanie verò [vulneris] defluente, alius gignitur, qui simul ac pennæ ei natæ sunt, cum patre Heliopolim, quæ in Ægypto est, proficiscitur: quo cum peruenerit, pater illic, simul ac Sol ortus est, moritur: post cuius mortem pullus in propriam redit patriam. At Phœnicem hunc defunctum Ægyptij sacerdotes sepulturæ mandant.

58. *Quomodo patris amantem.*

PATRIS studiosum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutriata, nunquam ab ipsis seiungitur, sed ad extremum vsque senium vna permanet, pietatem ipsius obseruantiamque rependens.

59. *Quomodo vxorem quæ virum suum odio habeat*

MVLIEREM quæ virum odio prosequens, eius vitæ insidietur, solumque ei in coitu blandiatur, designare volentes: viperam pingunt. Hæc enim cum mare congregiendens, os ori infert, & à coitu discedens, mare morsu capite interimit.

60. *Quomodo liberos matribus insidiantes.*

Liberos matribus insidiantes ut demonstrant, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, sed exeso diruptoque matris prodit utero.

61. *Quomodo hominem, qui ab accusatore conuictus affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem, qui ex accusatione conuictus affectus, in ægritudinem incidit, significare cupientes, basiliscum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu suo perimit.

62. *Quomodo hominem qui igne uratur.*

Hominem qui igne comburatur dum significat, Salamandram pingunt. Hæc enim utroque capite interimit.

63. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt: qui neque oculos habet, neque omnino videt.

64. *Quomodo hominem qui domi sese continet.*

Hominem qui domo non exeat significantes, formicam simulque pennas vesperilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

65. *Quomodo hominem qui sibi ipsi damni ac pernicii auctor sit.*

Eum qui proprio & à se illato damno lædatur, volentes signare, castoræ pingunt. Hic enim cum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obijcit.

66. *Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hereditatem reliquerit.*

Hominem, cuius bonis inuiso filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroque paruum alterum. Is enim cum geminos pariat, ex his alterum supra modum diligit, alterum odit. Quem autem diligit, ante se assidue gestans, suffocat. At quem odit, retro habet, ac deinceps educat.

67. *Quomodo hominem lapsus suos tegentem.*

Quoniam notare eum volent, qui delicta aut errata sua occultet, simium meientem pingunt. Hic enim meiens utinam occultit.

68. *Quomodo eum qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutiùs audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus respirat atque audit.

69. *Quomodo instabilem.*

Instabilem quempiam, neque in eodem persistentem statu, sed interim robustum & audacem, interim verò imbecillum ac timidum volentes designare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas est, nonnunquam fœmina.

70. *Quomodo eum qui ab inferioribus victus sit.*

Eum qui inferiori & inualidiori cesserit, cum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænam vnâ, alteram pardi. Hæc enim si simul iungantur, pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item.

71. *Quomodo hominem inimico superiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrosum, victum docentes. Hæc enim cum ab aduersario inuaditur, si ad dextram deflexerit, persequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

72. *Quomodo eum qui intrepide oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum usque vitæ spiritum omnes in quas incidit calamitates æquo & constanti superarit ac passus sit animo, si veliat monstrare, pellem pingunt hyæne. Hæc enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus indemnusque præteribit.

73. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo sese à discrimine & damno exmerit, indicare volentes, lupum pingunt amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamq; caudam refecat.

74. *Quomodo hominem, ea timentem que sibi ex improviso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Evm qui discrimina timeat sibi ex insperato occultoque obiecta, dum monstrare voluerint lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neq; à virga, sed à lapide duntaxat met. Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, derepente conternatum deprehendet: & vbicunq; lapis ei vulnus inflexerit, ibi succrescere solent pullulareque vermes.

75. *Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.*

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, Leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet Leo, atq; accensas faces, nullaq; magis re domatur, quàm his.

76. *Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.*

Evm qui febris laborans se ipse curet, monstrantes, Leonem pingunt, qui simiam vorat. Hic enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

77. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Evm qui ex ijs in quas paulò antè inciderit calamitatibus postea modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt captifico reuinctum. Hic enim si ferociat, captifico ligatus mansuescit.

78. *Quomodo hominem necdum certa stabilitq; temperantia praditum.*

Dvbiam parumque stabilis temperantiæ hominem volentes ostendere, taurum pingunt, dextro genu alligatum. Hunc enim si dextro genu vinxeris, iuncturam pedis consequi deprehendes. Porro taurus semper intemperantiæ exemplum & indicium assumitur, propterea quòd nunquam post conceptum foemina inuit.

79. *Quomodo domesticum ouium & caprarum mactatorem.*

Evm qui mactandis onibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes significare, ipsa pingunt animantia conyza vescentia. Hanc enim herbam vbi pasta fuerint, siti detenta percunt.

80. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Vescentem hominem significantes, pingunt Crocodilum ore aperto. Hic enim —

81. *Quomodo rapacem & inertem.*

* *Ibis alā.* **R**apacem simul & pigrum inertemq; hominem significant, Crocodilum pingentes, qui ^{*Ibis} pennam in capite habeat. Hunc enim si Ibis penna tangas, immotum deprehendes.

82. *Quomodo mulierem semel enixam.*

Semel enixam mulierem significant, leenam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

83. *Quomodo hominem primum rudem, informemq; editum.*

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed postea formam acceperit, innuunt depicta vrsa pregnantem. Hæc namq; sanguinem primum condensatum & concretum parit, hunc postea proprijs fouens foemoribus, efformat, linguaq; lambens perficit.

84. *Quomodo robustum hominem, quæq; e re sua sint subolsacientem.*

EVm qui simul & viribus & ingenio valeat, ad ea dignoscenda quæ vtilia sint, volentes significare, Elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

85. *Quomodo regem à stultitia impudentiaq; abhorrentem.*

REgem qui omni studio stultitiam fugiat ac imprudentiam significant, Elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit.

86. *Quomodo regem qui nugatorem auerfetur.*

REgem qui nugacem vitet hominem, elephantum cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

87. *Quomodo hominem qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsiderateque moueatur.*

EVm significantes qui agilis fit & velox, sed qui tamen absque iudicio ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac si quidem inspecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

88. *Quomodo hominem qui sua prospiciat sepultura.*

VT denotent eum qui de sua sollicitus est sepultura, elephantem pingunt, proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos, in terram condit.

89. *Quomodo hominem qui plenam iustamq; aetatem vixerit.*

EVm qui iustam hominis ac legitimam vixerit aetatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Aegyptiorum morem computatis annis viuunt. Constat autem Aegyptiacus annus quatuor vfitatis & communibus annis.

90. *Quomodo hominem qui suum ipsius scelus ac maleficium tegat.*

Designantes hominem, qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic si quidem clanculum alia persequitur animantia, nec finit impetum ac pernecitatem innotescere, qua in illis persequendis vitur.

91. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

EVm qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Hic enim dum suavissimum audiens canentium modulatum, ingenti velut demulcetur voluptate, sic facile in venatorum manus incidit.

92. *Quomodo presagium copiosæ vindemiæ.*

PRæsagium copiarum vini significantes, vupam pingunt. Quæ si ante vitium tempus ceci nerit, insignem vini bonitatem simul ac copiam prænunciat.

93. *Quomodo hominem, cui vna vsus nocuerit.*

VVæ esu offensum & sese curantem notantes, vupam pingunt, & Adiantum herbam. Hæc enim si vna comesta læsa fuerit, Adiantum ori inserens, certo decurso spacio pristinam recipit valetudinem.

94. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumque insidijs cauentem.*

SIbi ab aduersariorum insidijs cauentem cum volunt significare, gruem vigilantem pingunt. Hæc enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

95. *Quomodo obscænum puerorum amorem.*

PRædicationem designantes, geminas perdices pingunt. Quæ cum viduæ sunt, se inuicem abutuntur.

96. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaq; inedia perit.

97. *Quomodo hominem in perpetuo motu atq; animi agitatione degentem.*

Evm qui in continuo motu & animi intentione vsque adeo versetur, vt ne vescens quidem quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

98. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis scientiæ gnarum cum significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neq; tempestate agitetur, atq; ita altam agat quietem.

99. *Quomodo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem qui inopia pressus, liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quod per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos simul educare non possit.

100. *Quomodo hominem mouendis pedibus cuncta abundant ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & segnem volentes monstrare, camelum pingunt. Hic enim solus ex omnibus animantibus crus inter eundem inflectit, vnde & appellationem natuus est: cum Græcè *καμηλα* quasi *καμη* à crurum inflexione dictus videatur.

101. *Quomodo impudentem hominem, acutique ac celeris visus.*

Hind. d.

Hominem inuerecundum & visu celerem designantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi sanguinem habet quam in oculis. Porro, qui illos sanguine resperfos habent, impudentes dicunt. Vnde & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

102. *Quomodo hominem qui sese mouere nequeat.*

* prius.

Hominem qui cum diu sese mouere non potuerit, postea tandem pedibus moueatur, demonstrantes, ranam pingunt, posteriores pedes habentem. Hæc enim primum sine pedibus nascitur, sed postea dum augetur, pedes * assumit posteriores.

103. *Quomodo omnibus inimicum atq; inuisum hominem.*

Omnibus infestum, & qui cæterorum consortium fugiat, ostendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio pisce commercium habere deprehenditur.

104. *Quomodo hominem multos in mari seruantem.*

Hominem multos in mari seruantem, signare volentes, torpedinem piscem pingunt. Hæc enim vbi pisces multos viderit, qui natate non possunt, ad se trahit, ac eos seruat.

105. *Quomodo hominem qui vtilia simul & inutilia malè consumserit.*

Hominem qui vtilia simul & inutilia malè consumserit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim cum multa eaq; intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & cum vtilia consumserit, tum & quæ sunt inutilia abiicit.

106. *Quomodo eum qui sui gentis hominibus imperitat.*

Svæ nationis & generis hominibus imperantem cum denotare volunt, carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interq; eos primas tenet.

107. *Quomodo hominem iunctum mulieri.*

Hominem mulieri ab ineunte ætate, adeoque primis vnguiculis iunctum innuentes, ostrea prægnantia pingunt. Hæc enim cum in concha gignantur, paulò post intra eandem concham sibi inuicem iunguntur.

108. *Quomodo hominem qui sui curam rationemq; non habeat.*

Patrem aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur, volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet. Vnde

& ex

& ex consecutione nominis, *πρωφάλαξ*, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaq; dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens, concham claudit, atq; ita pisciculum venatur.

109. *Quomodo hominem ingluvie laborantem,*

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarum pingunt. Hic enim solus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

110. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Evm qui vbi sumtos cibos euomuerit, auidè rursum vorat, & ita vt satiari non possit, significantes, selem aquaticum pingunt. Hæc enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

111. *Quomodo hominem qui cum alienigenis commercium habeat.*

Hominem alienigenarum commercio gaudentem innuentes, murænam piscem pingunt. Hæc enim è mari flumina ascendens, viperis miscetur, ac protinus in mare recurrit.

112. *Quomodo hominem ob cædem factam supplicio affectum.*

Hominem qui cædis admittæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturum laqueo implicitam pingunt. Hæc enim capta, spinam quam in cauda habet abijcit.

113. *Quomodo eum qui profusiùs alienis vescatur.*

Evm qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumserit, designantes: polyphemum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

114. *Quomodo eum qui rerum honestarum amore flagret.*

Evm qui toto pectore in res pulcherrimas ineumbit, ac ideò sese periculis obijcit, volentes innuere, sepiam pingunt. Hæc enim si viderit à quopiam sibi insidias strui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit sanguinem: ex quo fit, vt iam conspicua non sit, atq; ita euadat.

115. *Quomodo fecundum & veneri addictum hominem.*

Semine abundantem hominem volentes designare, passerulum pyrgiten pingunt. Hic enim & immodica ira & copia seminis ductus, septies in hora fœminam inuit, copiosum confertimq; semen effutiens.

116. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat sibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Cvm hominem significant, qui alios sibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter suum retinet concentum.

117. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, sed postea resipuerit.*

Evm volentes ostendere, qui cum quondam mente alienatus esset, ad se demum redierit, certumq; vitæ suæ ordinem ac rationem instituerit: fistulam pingunt. Hæc si quidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi sententia & cum voluptate quis gesserit. Insuper & maximè compositum edit sonum.

118. *Quomodo eum qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Evm qui ius æqualiter omnibus impertiatur significare volentes, struthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vnde quaq; æquales habet.

119. *Quomodo hominem ædificandi studiosum.*

Ædificandi cupidum hominem, volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia absoluit opera.

Horapollinis Niliaci sacrarum sculpturarum finis.

INDEX IN HORAPOLLINEM.

Rerum & verborum

Index.

A.

Accipiter;
Aculeus, iustitia symb.
Aedificandi cupidus,
Aegyptus,
Aegyptij Solis amantes,
Aequinoctia duo,
Aeum,
Ambres, liber Aegyptiorum,
Anemone,
Anguilla,
Anguis, vide serpens.
Anguis dimidiatus, 12. integer,
Annus, 2. 4. Aegyptiacus,
Solis,
Anni instantis symb.
Anima symb.
Anima masc. symb.
Diu hic commorantis symb.
Animus,
Antiquitatis symb.
Aqua,
Aquila fame perit,
Aquila pullus,
Auditus symb. 10. Celeritas,
Auerfionis symb.

B.

Bai. Baieth,
Basiliscus,
Belli acies,

C.

Caelum, s. ros fundens,
Calamitates intrepide ferens,
Camelus,
Cancer cum ostro,
Canis,
Capita duo,
Capra,
Carabus,
Castor,
Cicada,
Ciconia,
Cacus,
Cognitionis symb.
Columba, 11. bilem habere negatur, ibid. affirmatur,
Columba nigra,
Commercio alienigenarum gaudens symb.
Conciliandi sibi alios vi praeclusus,
Concordia, 3. 13. Concubitus,
Confugiens ad patronum proprium, neg. adiutus,
Conyza,
Coniunctia,

Cor, 3. 7. s. hominis faucibus appensum,

Xelocrypti,
Cornix, 3. 15. vinax,
Crepusculi symb.
7. 13. Cribrum,
12. Crocodilus, 12. 14. 15. eius cum trochilo aue sociatus, 18. ani-
21. mal exitiosum,
7. Culicum generatio,
8. Cygnus,
6. Cynocephalus,

D.

13. Debilis homo, lasciuens tamen,
20. Deus, 3. mundanus,
Dextrarum iunctio,
ibid. Digitus,
19. Dimensionis symb.
2. Doctrina,
2. Dorsiflora,
13. Drachmarum duarum symb.

E.

7.
14. Elephas, arietem & porcum metuit, 19. proboscide odora-
tur, ibid. dentes deciduos defodit.
9. Emendatio vite,
20. Equa, unde abortiat,
13. Equus fluuiatilis,
7.
14.

F.

Faces accensas metuit Leo,
Fatum,
3. Febricitans,
2. 17. Felis aquaticus,
13. Fiber,
Filij symbolum,
Fistula,
Faecundus,
8. Faetus imperfecti symb.
17. Formica,
20. Formidabilis symb.
21. Fullo, 12. Fumus,
9. Furentis symb.
7. Futurorum cognitionis symb.

G.

20.
17.
16. Gratus animus,
16. Grauida mulieris symb.
17. Grues, 19. Gustatus symb.

H.

14. Hieracia,
21. Hippopotamus,
21. Hircus, 10. Hirundo,
8. Hominis inualidi, atq. opis aliorum indigi symb. 14. lapsus
16. suos regentis, 17. scelus oculiantis symbol.
18. Homo, iunctus mulieri, 21. multos in mari seruans, 20.
13. Homo bile carens, sed ab alio commotus,

INDEX IN HORAPOLLINEM.

Hora,
Humilitatis symb.
Hyana.

L

Ibis, 4. 8. Eius penna Crocodilo terrori,
Ichneumon,
Ignis,
Impietatis symb.
Impossibile,
Impuri symb.
Impudentia,
Infirmus,
Inexpertus symb.
Ingratus, iniustus,
Iniani symb.
Insidias cauens, 19.
Interitus symb.
Imundationis symb.
Ira symb.
Iracundia immoderata,
Isis,
Iudex,
Iunco scripserunt Aegypti,
Iunonis symb.

Instabilis.

K.

κκκκφα,

L.

Labor,
Lamia,
Laqueus,
Leana partus,
Leo, 6. 5.
Lepus,
Liber signatus,
Liberi insidiantes matri,
Literarum symb.
Litera Aegyptia 9. septem,
Limes,
Lingua,
Longauitatis sym.
Lumbi,
Luna corniculata,
Luna orientis sym.
Lupus metuit lapides,
Lyra,

κκκκφαγϑ,

M.

Magistratus,
Manus, 7. 21.
Mensis,
Mercurius,
Misericors,
Morbi sym.

Mars, 3. Mater,

Minerva,

14. Mula, 15.
3. Murana cum serpente coit,
17. Mus, 10.
Musicus senex,
Muscula,

Mundi sym.

Musca,

2. 3. 4.
21.
10.
15.
16.

N.

18.
14.
ibi. Nefarium,
ibid. Nilus,
11. Noctua,
10. Nox,
20. Nuptiarum sym.
14. Nycticorax,
ibid.
11.
12. Obsidionis symb.
17. Occasus, 4. 12.
10. Onocephalus,
8. Operis symb.
6. Orbis terrarum s. eius umbilicus,
7. Origanum,
2. Originis antiqua sym.
4. 9. Oris symb.
9. Ortus sym. 3. 4. 12.
4. Os boni viri,
Os spina dorsi.

O.

Odoratus,

Oryx,

9.
6. 7. 8.
16
13.
3.
14.
14.
9.
7.
14
7.
14.
8
10.
10.
13.
ibid.

P.

H. Palma arbor,
Palumbus.
Panthera,
14 Passer, 6. pyrgites,
21. πασοφάφϑ (aditumus q. adium intumus)
14. Pater,
19 Patris amans,
18. Patrimonium,
7. Pedes gemini coniuncti,
14 Pelicanus,
17. Perdix,
3. Peregrinatus nunquam,
14. Phoenix,
4. Pinna, 21.
7. Piscis,
14 Pollinctor sacrorum,
13 Polypus, 20.
2. 3. Populi morigeri sym.
6. Porcus,
18. Pregnantis symb. 13.
21.

Pinnophylax,

Poena symb.

Prestantis,

Q.

9. Quarta arui pars,
4. Quinarius,
2. 12.
4. 5.
4. 5. Rana,
12. Rapax,

R.

2.
15.
19.
21.
94
3. 4.
16.
14
13.
11.
19.
7.
8. 16
21.
6. 9
9.
14.
12
19
3.
2.
5.
7. 10.
12.
Rex.

INDEX IN HORAPOLLINEM.

Rex pessimus, 11. custos,
Risus,
Ros è caelo.

S.

Sacer scriba,
Sacris initiatus,
Salamandra,
Sanguinis sy.
Scala,
Scarabaeus,
Scarus,
Scorpius,
Sermo,
Serpens,
Sidus,
Silentij sy.
Simius,
Sol,
Sothis,
Stella,
Sternutamenti symb.
Struthiocamelus,

T.

Talpa,
Taurus, 10. 18. 17. inter sidera,
Tauri cornu,
Tempus,
Tenebra,

12. Terribilia,
9. Tonitru,
3. Torpedo piscis,
Tumultus,
Turtur,

9.

16.

17. Vacca cornu,

3. Vates,

14. Venus,

3. 4. Ventus,

21. Vespera,

14. 15. Vespertilio.

7. Victoria symb.

2. 10. 11. 12. Viduitatis perpetua sy.

5. Vestillo,

8. Vigilans,

17. Vipera,

2. Viri & Vnigeniti symb.

2. Vnitas,

5. 13. Voluptatis sy.

9. Vox remota,

21. Vpupa,

Vrse partus,

Vulcanus,

Vulpanser.

17. Vultur,

4.

14.

13.

12. Zelocypus,

F I N I S.

